
SIGILLVM · VNIVERSITATIS · CALIFORNIENSIS
LVX
FIAT
MDCCCLXVIII
EX LIBRIS

THE REPUBLIC

OF

PLATO

London: C. J. CLAY AND SONS,
CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE,
AVE MARIA LANE.
Glasgow: 263, ARGYLE STREET.

Leipzig: F. A. BROCKHAUS.
New York: THE MACMILLAN CO.

THE REPUBLIC

OF

PLATO

EDITED

WITH CRITICAL NOTES AND AN INTRODUCTION ON THE TEXT

BY

JAMES ADAM, M.A.

FELLOW AND TUTOR OF EMMANUEL COLLEGE, CAMBRIDGE

CAMBRIDGE
AT THE UNIVERSITY PRESS
1897

Cambridge:
PRINTED BY J. & C. F. CLAY,
AT THE UNIVERSITY PRESS.

STUDIORUM PLATONICORUM

EGREGIO ANTISTITI FAUTORIQUE

HENRICO JACKSON, LITT.D.,

HOC OPUS

BENEFICIORUM MEMOR DEDICO.

καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

INTRODUCTION.

THE text of the Republic, as is well known, rests chiefly upon Codex Parisinus A (number 1807). This noble Manuscript so excited the admiration of Cobet that he was willing to commit the others to the flames. 'Vile damnum,' he exclaims, 'si omnes ad unum flammis comburerentur[1].' Later critics, while recognizing the unchallenged supremacy of A, have admitted that the Venetian codex Π has some title to consideration. According to Schanz, Π is the best representative of the second of the two families or groups into which he divides Bekker's twelve Manuscripts of the Republic[2]. Beyond the limits of these two MSS, Schanz declines to go[3].

An editor of the Republic might well be thankful if he could be spared the necessity of using any MSS except only A and Π. But it must first be proved that all the other MSS are directly descended either from A, or from Π, or from both of

[1] *Mnemosyne N.S.* III (1875), p. 197. The MS has been described by Cobet *l.c.* pp. 157 ff.; by Schanz *Rheinisches Museum* XXXIII (1878), pp. 303 ff., and recently with great fulness by Waddell in his edition of the *Parmenides*, pp. xciv ff.

[2] *Hermes* XII (1877), pp. 173 ff.: see also Jordan *ib.* XIII (1878), p. 479. Π has been described by Wohlrab in *Die Platonhandschriften und ihre gegenseitigen Beziehungen* (Leipzig, 1887), pp. 688—689, and by Castellani in Jowett and Campbell's edition of the *Republic*, Vol. II p. 73. See also Waddell *l.c.* pp. lxxxv ff.

[3] *Hermes l.c.* p. 181, and *Über den Platocodex der Markusbibliothek*, pp. 77—82.

these MSS together. Such a proposition, in default of external evidence, can only be established by the fulfilment of three conditions, not one of which has yet been adequately fulfilled. We must, in the first place, possess a thoroughly full and trustworthy collation of all the MSS[1]. That Bekker's collations are sometimes wrong, and frequently incomplete, has been abundantly proved by Schneider[2], Dübner[3], and Castellani[4]. The second requisite is a careful comparison of each of the later MSS with A and Π. The comparison must be exhaustive: it must take account not merely of isolated passages, but of every individual instance both of agreement and of difference. So comprehensive and laborious an inquiry has not yet been undertaken, nor can it be fruitfully begun until we are assured of the correctness of our collations. Finally, when these two conditions have been fulfilled, it will still not be satisfactorily proved that any of the later MSS is a direct descendant of A or Π, or of any one or more of its extant predecessors, until every case of divergence between the copy and its supposed original has been explained by a theory which not only may, but must, be true. It cannot be affirmed that we have already reached this stage in the criticism of Platonic

[1] Cf. J. L. V. Hartman *Notae Criticae ad Platonis de Republica libros*, p. xii: "Aliquando fortasse, si accurate variae cuiusque codicis manus enotatae fuerint, certiora iudicia de cognatione, qua Politiae codices contineantur, proferre licebit, verum adhuc percaute virorum doctorum de ea suspicionibus et hariolationibus fides habenda est."

[2] Vol. I pp. xviii ff., Vol. II pp. iii ff. After giving the results of a recollation of the first four books of Φ, Schneider remarks "Profecto optandum est ut omnibus deinceps, quam nobis nunc uni licuit, aliquando adhibeatur retractatio." The wish has now been fulfilled as far as some of the most important MSS are concerned; but we have still no revision of Bekker in 7 out of his 12 MSS. It is especially the inference from Bekker's silence which is apt to be fallacious.

[3] For Parisinus A. Dübner's collation, which is used by the Zurich editors, was first published in full by Schneider in his *Additamenta* (1854).

[4] In his recollation of Π and Ξ for Jowett and Campbell's edition.

MSS: we may even doubt whether it is attainable without the help of such external evidence as we can never hope to find[1].

On the other hand we have one solid fact which renders these inferior MSS of some practical value to the student of the Republic. They contain many indubitably right readings which are not to be found either in A or in Π. How is the presence of these readings to be explained on the theory that A and Π are the originals of all our MSS? Some of them are no doubt due to conjecture: but it would be rash to affirm that they are all arrived at in this way. Even if they were, no critical edition of the Republic can dispense with conjectural readings altogether; and why neglect the efforts of the Manuscripts in this direction, especially when they are admitted to be sound? The result of ignoring all MSS except A and Π would only be to restore by conjecture in many cases the reading of the very MS which we have condemned unheard[2]. But there is strong reason for believing that the right readings in some of these MSS do not rest upon conjecture, but represent a tradition which is independent of both A and Π. They are too numerous, and too convincing to admit of any

[1] In *Hermes* XII pp. 180—181 Schanz inclines to hold that the 'Mutterhandschrift' of Ξ and three other MSS is derived from A. He cites a few cases in which these MSS agree with A. What of the numerous cases where they disagree? 'Nicht zu verwundern ist, dass bei der grossen zeitlichen Entfernung von A die Handschriften mΞvt Interpolationen und Ergänzungen der Lücken, welche A bietet, aus der zweiten Klasse erfahren haben.' This is quite *possible*, but other alternatives are equally so. What the true explanation is we have no chance of knowing except by such an exhaustive inquiry as is sketched above. The same criticism applies to Schanz's later view on the descent of Ξ from A (*Über den Platocodex* etc. p. 81).

[2] It is a fact that some of the best-known emendations have been made in ignorance that they are already contained in one or other of the inferior MSS, notably (for example) Orelli's *στραγγευομένῳ* for *στρατευομένῳ* in 472 A. In such cases I have generally cited the MS authority and ignored the emendator.

other explanation[1]. Nor is the affiliation of all other MSS to A or Π, whether immediately, or through intervening ancestors, in harmony with the antecedent probabilities. We may provisionally admit that the MSS can be roughly divided into two groups[2]. But is there any *a priori* reason why the parent of each group should still be extant? In that case A must have been the only MS of the first class in existence at one period, and Π the only MS of the second; or else they must have been the only MSS from which copies were made. For neither alternative is there any external evidence whatever; and the probabilities are strongly against both. It is far more likely that our MSS reach back collaterally in several lines of descent through links which have often disappeared, to the archetype from which they are all derived.

On these grounds I have not felt myself at liberty, in preparing the present text, to neglect any of the MSS of which collations are available. The fundamental principle to which I have endeavoured to conform is this. *By reason of its age and excellence, Parisinus A is the primary authority for the text of the Republic, but the other MSS are valuable for correcting its errors and supplying its omissions*[3]. The primary criterion by which at all events an editor should determine the relative value of the other MSS is the assistance which they give when A breaks down.

[1] Examples will be found (for the codices Ξ and *q*) in the notes upon 388 E 392 A 407 C 411 D 415 C 425 D 431 B 440 C 454 D 501 A 532 A 532 D 540 C 544 C 580 D 590 E 604 C 606 C 610 D 611 C 615 B. These instances, which could easily be multiplied, are not likely to be all of them conjectural. The argument against deriving Ξ from A and *q* from Π would be still further strengthened by a comparison of the passages in which A (or Π) is right and Ξ (or *q*) wrong.

[2] This is made probable by a comparison of the omissions in the different MSS: cf. Schanz *Hermes l.c.* pp. 173—174. Professor Campbell has however given reasons for holding that there were three groups: Vol. II pp. 67—96.

[3] Cf. Schneider, Vol. I pp. iiii—v.

By applying this general principle in accordance with certain canons to be presently explained, I have been able to keep the notes in this edition within short compass. The MSS which have had to be cited in one or more places are the following:—

(1) Parisinus A. Ninth Century.

Of this MS I have used a collation made by myself in 1891[1].

(2) Venetus Π. Twelfth Century.

(3) Venetus Ξ. Fifteenth Century.

Of these two MSS I have used Castellani's collation, lent me by Professor Campbell.

(4) Monacensis *q*. Fifteenth Century. Recollated, after Bekker, by Schneider.

(5) Angelicus *v*. Sixteenth Century. Collated by Bekker.

(6) Vaticanus Θ. Twelfth Century (?). Collated by Bekker. I have also recollated the first three books.

(7) Vindobonensis Φ. Collated by Bekker, and after him by Schneider.

(8) Parisinus K. Fifteenth Century. Collated by Bekker.

(9) Vaticanus m. Contains only Books II—X. Collated by Bekker.

(10) Vaticanus r. Collated by Bekker.

The above MSS were (together with two others) all of them used by Bekker. The following, which are occasionally cited in the notes, were collated by De Furia. Stallbaum in his edition makes use of De Furia's collation.

(11) Flor. B = Stallbaum's *b*. Contains only Books I—II. I—II 358 E was written in the twelfth century: the rest is later.

(12) Flor. R = Stallbaum's *x*.

[1] Professor Campbell's collation is published in Jowett and Campbell's edition, Vol. II pp. 132—145. I have recently examined the MS again, in order to settle the few and insignificant discrepancies between Professor Campbell's collation and my own.

(13) Flor. T = Stallbaum's a'. Fifteenth Century.

(14) Flor. U = Stallbaum's β'. Fifteenth Century[1] (?).

Besides these, the following three Vienna MSS collated by Schneider are once or twice referred to.

(15) Vind. D. Contains only Books I—V.

(16) Vind. E. This MS omits Book II 379 B—III 399 B.

(17) Vind. F. Fourteenth Century.

(18) Cesenas M. Twelfth or Thirteenth Century. Collated by Rostagno for Jowett and Campbell's edition[2].

The only MSS besides A which are referred to with any frequency are Π, Ξ, and *q*. The two last, though both, and especially *q*, shew manifest signs of editing, are, according to my estimate, more useful than any others (Π only excepted) for correcting the errors of A; and—what is of great importance—they have been carefully recollated with Bekker's collation.

In the case, therefore, of A, Π, Ξ, and *q*, we now possess collations on which we can fully rely. For our knowledge of *v*, which next to these four I have found the most valuable in correcting A, we are still dependent upon Bekker[3]. It is very seldom necessary to refer to any of the remaining MSS.

The specific canons by which I have endeavoured to apply

[1] I have adopted Schneider's notation of De Furia's MSS (Flor. B etc.) in preference to Stallbaum's, chiefly because Schneider's edition is indispensable for a critical study of the text of the Republic. Schneider is the only editor who gives a collation of all the MSS used by Bekker, Stallbaum, and himself.

[2] See Vol. II pp. 157—164.

[3] *v* has been cited in all more than twenty times. In these cases it is supported sometimes by no other MSS, sometimes by a small number. Only in three instances have I inferred the reading of *v* from Bekker's silence, viz. in 400 A, 429 C, 504 C, and in the first two passages the reading in question is found also in Cesenas M. In a few cases it is perhaps still open to doubt whether *v* is right; but the general result—that where A is wrong, *v* is right oftener than any other single MS except Π, Ξ and *q*—is, I believe, firmly established.

the aforesaid general principle in writing the notes to this edition are as follows:—

I. Follow A wherever possible[1].

II. Where A must be deserted, state the reading of A and the source of the reading adopted.

If the right reading is (1) that of Π alone or with other MSS, cite Π only. If (2) that of Ξ*q* alone or with other MSS, cite Ξ*q* only. If (3) that of Ξ or *q* alone or with other MSS, cite Ξ or *q* only. If (4) that of *v* alone or with other MSS, cite *v* only[2].

In the few cases where the right reading (as it appears to me) is not given by any of the above MSS, I cite all its supporters among (5) Bekker's MSS or, failing these, (6) the MSS of de Furia and Schneider. Cesenas M appears to be the only MS which preserves the right reading in two places[3], and I have accordingly referred to it there and there only. Finally, where an emendation has been adopted in preference to the reading of any of the Manuscripts, I mention its author.

These canons are subject to certain reservations.

Codex A, as is well known, has suffered more than one revision. We frequently meet with corrections both in the

[1] 'Possible' is of course a term which different editors and critics will always interpret differently. On the whole, I think it will be found that the present edition follows A pretty closely. In several instances I have been able to restore the reading of A where it has been abandoned even by the most conservative editors, e.g. πρὸς τὸ λογιστικόν in 440 E (on the strength of CIA II 317. 9, cf. Meisterhans *Grammatik der Attischen Inschriften*[2], p. 158).

[2] In a small number of cases, where the reading of A has been retained in the text, I have added in the footnote a reading from one (or more) of the later MSS. By this it is intended to suggest that, though A is probably right, the alternative reading is not unworthy of consideration.

[3] 492 E and 547 B. It should perhaps have been noted that in 390 A the first hand of M wrote *παράπλεῖαι* (sic), not *παράπλειαι* or *παραπλεῖαι*. This—so far as it goes—is perhaps in favour of the restoration *παρὰ πλέαι* (adopted in the text) or *παρὰ πλεῖαι*, if *πλεῖαι* can be scanned *πλέ̯αι*.

body of the text and in the margin. It is usual to ascribe these indiscriminately to "A²," but no one supposes that they all come from the same hand[1]. We have to distinguish between (1) marginal additions of words omitted by the copyist, (2) marginal various readings, glosses, etc., (3) corrections added above the words in the text itself, (4) words or letters written over an erasure. Of the first category, some are due to the original hand, although the majority perhaps is somewhat later: few if any are very late. With few exceptions, they have all been noted in this edition[2]. The corrections and glosses in the margin are of widely different date and value, and I have cited them only where they seem to me to give the right reading. A similar remark will apply to the third category, except that I usually refrain from citing them in any case. When correct, they are usually letters, syllables, or particles accidentally omitted, and when wrong, they are for the most part late variants of no authority. The corrections belonging to the fourth category are much more interesting and important. Many, if not most of them, are in all probability by the original hand, which, as Professor Campbell observes[3], "corrected many slips in the course of writing." Traces of the original reading can sometimes be detected in spite of the erasure, but it is more frequently divined with more or less of certainty.

[1] On the different hands in A see Schanz *Rhein. Mus.* XXXIII (1878), pp. 303 ff.; Campbell, Vol. II p. 70; and Waddell's *Parmenides*, p. C.

[2] I have omitted to add a note in the following cases: 328 D *ὡς παρὰ φίλους τε* 333 E *οὐκ ἂν οὖν* (*οὔκουν* is written in the text of A) 360 A *τῶν παρὰ τὸν βασιλέα* 364 D *καὶ τραχεῖαν* after *ἀνάντη* (not in Π and therefore rejected as probably spurious) 367 C the second *ἀλλὰ τὸ δοκεῖν* 373 E *καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ* 376 C *φιλόσοφον* 382 B *ἐψεῦσθαι καὶ* 454 C *καὶ τὴν* 493 D *εἴτε δὴ—ὁμιλῇ*. Many of the omissions are mere slips, due to homoioteleuton; others are perhaps due to the accidental omission of one or more lines in copying (cf. Schanz *Rhein. Mus. l.c.* pp. 303—307). Most, if not all of them, are in the text of Π; and probably few, if any, are spurious, unless they can be shewn to be so on independent grounds.

[3] Vol. II p. 71.

Apart from orthography, it is not the original text (so far as it can be deciphered), but its revision which is usually correct. This is in harmony with the view which assigns most of this class of corrections to the first hand. There are, however, a considerable number of cases in which the original reading is probably right, and in most of these we may perhaps suspect that the correction is not by the first hand. A desire to lighten the notes has usually prevented me from drawing attention except when absolutely necessary to cases of this kind; but it may be useful to have a list—nearly, if not quite, complete[1]—of the instances in which the original reading has been preferred to that written over an erasure.

Book I. 337 B ἀποκρίνωμαι A¹ ἀποκρίνομαι A²: 338 B ψεύδει A¹ ψεύδη A²: 340 E ἐπιλιπούσης A¹ ἐπιλειπούσης A². (In the last two cases A² may be right.)

Book II. 361 D ἴτω A¹ ἤτω A²: 368 B χρήσωμαι A¹ χρήσομαι A²: 368 E μεῖζον (bis) A¹ μείζων A²: 370 A σίτου A¹ σιτίου A².

Book III. 402 A ἐμοὶ γοῦν A¹ ἔμοιγ' οὖν A²: 402 C γνωρίζωμεν—αἰσθανώμεθα—ἀτιμάζωμεν A¹ γνωρίζομεν—αἰσθανόμεθα—ἀτιμάζομεν A²: 415 B φυλάξουσι A¹ φυλάξωσι A².

Book IV. 426 B αὐτὸν A¹ αὐτῶν A²: 437 C ἐρωτῶντος A¹ ἐρῶντος A²: 437 D εἴη A¹ εἰ ᾖ A²: 442 D ἀπαμβλύνεται A¹ ἀπαμβλύνηται A².

Book V. 464 E ἐπιμέλειαν A¹ ἐπιμελείᾳ A² (here I have restored A¹): 466 A εἶμεν A¹ εἰ μὲν A²: 469 B προσκυνήσομεν A¹ προσκυνήσωμεν A²: 472 B τοῦτο A¹ τοῦτό γ' A²: 473 A δοκεῖ A¹ δοκῇ A².

Book VI. 487 C λέγωσιν A¹ λέγουσιν A²: 491 D εἴτε τῶν A¹ εἴ τέ των A²: 509 C παραλίπῃς A¹ παραλείπῃς A².

Book VII. 515 E ἀνείη A¹ ἀνίη A²: 533 A ἀπολίποι A¹ ἀπολείποι A²: 534 A ἐπιστήμην A¹ ἐπιστήμη A²: 537 A ὃ A¹ ῷ A² (intended for ᾧ. The omission of the iota adscript proves the lateness of this correction).

Book VIII. 545 B ταύτην A¹ ταύτῃ A²: 547 A φήσομεν A¹ φήσωμεν A²: 547 B χρυσίου A¹ χρυσοῦ A²: 558 D εἶμεν A¹ εἰ μὲν A²:

[1] Differences merely of accentuation, breathings, and spelling are ignored. I also omit those cases which are mentioned in the notes.

564 D προεστὸς A[1] προεστῶς A[2]: 566 D μέλλει A[1] μέλει A[2]: 567 B αὐτὸν A[1] ἀστὸν A[2].

Book IX. 573 B ἀποκτείνει—ὠθεῖ A[1] ἀποκτείνῃ—ὠθῇ A[2]: 573 E ἐπιλίπῃ A[1] ἐπιλείπῃ A[2]: 577 B προσποιησώμεθα A[1] προσποιησόμεθα A[2]: 585 B οἷον A[1] οἷα A[2]: 586 D λέγωμεν—λαμβάνωσι A[1] λέγομεν—λαμβάνουσι A[2]: 588 A πλείονι A[1] πλεῖον A[2] (πλεῖον is possible, but A nearly always has πλέον, which is the only true Attic form).

Book X. 604 C ὅ τε A[1] ὅ τι A[2]: 605 A τε A[1] γε A[2]: 605 B ποιῶν A[1] ποιοῦν A[2]: 607 D ἀπολογησαμένη A[1] ἀπολογησομένη A[2]: 608 E ἔγωγ' A[1] ἔγωγε τοῦτό γ' (sic) A[2]: 614 B οὗ A[1] οὖν A[2]: 615 A ὅσους A[1] οὓς A[2]: 615 E διαλαβόντες A[1] ἰδίᾳ λαβόντες A[2]: 621 D χιλιέτει A[1] χιλιέτι A[2].

I have not chronicled the instances in which I desert the punctuation, accentuation, or spelling, of A. As regards the last, A[1] preserves several traces of the true Attic orthography, such as ἀποκτείνυμι (for example in 360 C), ὑός and a few others[1]. These I have sedulously preserved. In general I have silently abandoned the spelling of A wherever the evidence of Inscriptions[2] appeared conclusive against it, and sometimes also (though rarely) on other grounds, as for example in φιλόνικος versus φιλόνεικος[3]. Otherwise, in doubtful cases, where no sure guidance comes from Inscriptions, such as the addition or omission of ν ἐφελκυστικόν, εὐπαθία versus εὐπαθεία and the like[4], I have invariably aimed at following the practice of the first hand in A. I have also deferred to Inscriptions so far as to exclude those grammatical forms which have conclusively been shewn to be unattic, such as ἔστωσαν (352 A et al.), ψευδέσθωσαν (381 D), εὑρῆσθαι (for ηὑρῆσθαι), and a few

[1] Cf. Schanz *Platonis Opera* Vol. VIII p. vi. ὑός is found also in Π.

[2] As given in Meisterhans *Gr. der Att. Inschr.* ed. 2.

[3] Cf. Schanz *l.c.* Vol. VI p. x. That the derivation of φιλόνικος from νίκη was known to Plato can hardly be doubted in view of *Rep.* 581 A—B, 586 C: see the editor's note on *Prot.* 336 E.

[4] Cf. Schanz *Theaet.* pp. vii ff. The orthography of this edition will be found to be in general agreement with that adopted by Schanz in his *Platonis opera.*

others; but where there seems to be some room for doubt, the reading of A has been retained. In general, the cases where it has seemed necessary to abandon A on these and similar grounds are few and insignificant.

So much with regard to Manuscripts. The other documentary materials on which editors occasionally rely are citations of the Republic in ancient authors, the translation by Ficinus (1491), the Aldine edition (1513), the two editions published at Bâle (1534 and 1556), and that of Stephanus[1] (1578).

The excerpts from the Republic in Stobaeus, Galen, and other ancient writers, have been carefully collated by Schneider. They are seldom of value for determining the text. The instances in which they seem to be right and Plato's MSS wrong, are specified in the notes. Schneider has also collated Ficinus' translation, and all the early editions which I have named, with very little practical result.

Besides these *subsidia critica*, there are, of course, emendations. The number of conjectures on the Republic, already enormous, is steadily increasing. I have a large collection, gathered from German, French, and English editions, periodicals, dissertations, and monographs, but I cannot hope that it is quite complete[2]. There is hardly a single passage of the slightest difficulty on which corrections have not been proposed, and, where the difficulties are at all serious, we have a positive *embarras de choix*.

The favourite weapon of a certain school of critics is excision. Everything which can be cut out without detriment to the syntax, or serious injury to the meaning, is "interpolated." The warcries of this party are 'Apage nugas istas!' 'Apage foedum emblema!' 'Putidissimum interpretamentum!'

[1] It should be mentioned that the paging of the present edition has been throughout revised with that of Stephanus.

[2] In his *Notae Criticae ad Platonis de Republica libros* (1896) Hartman has collected the conjectures on Books I—V up to the end of 1894. His work, when it is finished, will be a great boon to editors of the Republic.

'Credat Judaeus Apella!' and so on. Rational criticism is less clamorous, but more effective. "It is to be regretted," says Professor Jebb, "when a habit of mind such as might be fostered by the habitual composition of telegrams is applied to the textual criticism of poetry,—or, indeed, of prose[1]." This observation applies with especial force to the often half-poetical prose of Plato, all of whose discourses, as Aristotle reminds us, ἔχουσι τὸ περιττόν[2]. A suspected interpolation should not be condemned unless it is not only superfluous, but unsound, in language, or sentiment, or both, and unless we can reasonably explain its intrusion. The neglect of these two canons plunges us into "der wüste Dilettantismus der Glossenspürerei," of which Usener justly complains[3]. Their observance seldom involves the cancelling of any words or clauses which occur in A: the tendency of that MS is rather to err in the opposite direction[4].

Of the corrections which have been suggested on the text itself, a large number are wholly worthless. "Dum alienos errores emendare nituntur, ostendunt suos." They are the Cimmerian offspring of Chaos and old Night, and, in common charity, we should restore them to the darkness out of which they sprang. Others possess a certain exegetical value, and serve to draw attention to real difficulties, which may have escaped the notice of commentators. A more careful interpretation will prove them unnecessary, and therefore wrong. A third class includes those which are probable, and may be right. To the highest grade belong those which are certain, not of course mathematically, but dialectically certain—πιθανὰ

[1] *Electra*, p. liii.

[2] *Pol.* II 6. 1265ᵃ 10. Aristotle is primarily speaking of the genius of Plato, but the exuberance of his genius is reflected in the copiousness of his style.

[3] *Unser Platontext* p. 26.

[4] I have drawn attention in the notes to some passages which have perhaps been interpolated in A. They are not, however, expelled from the text except when they are (in my opinion) demonstrably spurious.

καὶ ἀπερίσπαστα καὶ περιωδευμένα, as Carneades might have said. A truly successful emendation of the Republic is impossible unless the following conditions are observed. It must first be shewn that the text of A is corrupt. The next step is to examine the readings of the later MSS. If any of these furnishes a reading which is entirely satisfactory in point of sense, and such that it might easily have been corrupted into the existing text of A, emendation is at once put out of court[1]. Otherwise we are at liberty to exercise the art. The final test is threefold. Does our emendation result in a thoroughly suitable meaning? Is it linguistically above suspicion? Was it likely, in accordance with the universal laws of palaeographical corruption, and—if possible—in accordance with the particular tendencies of A, to have degenerated into the reading of the oldest and best of our Manuscripts[2]? The forgetfulness of these conditions leads to "der wüste Dilettantismus der Coniecturenjagd[3]."

I have endeavoured to admit only such conjectures as are (in my judgment) either certain, in the sense just given to the

[1] Examples will be found in the notes on 348 E 400 A 466 A 472 A 473 C 582 C 620 B.

[2] Codex A is singularly free from palaeographical errors. Its chief fault is a tendency (whether native, or inherited) to omit letters, syllables, and words under the influence of homoioteleuton and the like. I have presumed upon this in making several corrections which will be found in the notes. This particular error is apt to cause dislocation if the omitted words are put back in the wrong place, and two or three new emendations have been suggested on the strength of this. Other errors which occasionally occur in A are (1) wrong accents (2) wrong division of words (3) confusion of *α* and *αι*, *ε* and *αι*, *ε* and *η*, *η* and *ει*, *η* and *ι*, *η* and *ῃ*, *ι* and *ει* (frequent), *ο* and *ου*, *ο* and *ω* (frequent), *ω* and *ῳ*, *ω* and *οι*, *γ* and *τ*, *π* and *τ*, *π* and *τι* (4) final *ν* wrongly added or omitted (tolerably frequent) (5) *προσ*- for *προ*- in compound verbs (6) omission of *ἄν* (7) the optative after *ὅταν* (*ὅτ' ἂν* in A), and *κἄν* (8) assimilation of the inflexional endings of neighbouring words which are not in grammatical agreement. For examples of these errors, as well as of emendations presupposing them, consult the notes.

[3] Usener, *l.c.*

word, or at all events probable[1]. Those which I regard as sure and well-established among the emendations due to previous editors and critics will be found in the following passages: 364 C 377 B 428 C 431 C (παισὶ) 432 C 437 D 442 A 445 C 468 B 493 B 494 B 499 B 504 A 554 C 606 C 608 A 615 C (αὐτόχειρος). A few others are in a high degree probable. Where I regard the MS reading as certainly corrupt, the emendation has generally been inserted in the text; but in cases of doubt, where the balance of evidence still seems to be slightly in favour of the MSS, I have sometimes added a conjecture after the MS reading in the notes.

Of my own suggestions, a few have already appeared in the Classical Review or elsewhere, but the majority are now published for the first time. They are the result of a minute and laborious study of the text of the Republic during the last nine years. Some of them require for their defence a close examination of the argument in the passage where they occur[2]. This duty I shall endeavour to discharge on another occasion. A few will, I trust, carry conviction as they stand[3]. I have honestly endeavoured to try them by the same tests as have been used in accepting or rejecting the proposals of

[1] Many emendations which have obtained wide currency are excluded from the notes because I have been unable to convince myself that they are even probable. I have, however, mentioned Badham's well-known conjecture δι' ὤτων for ἰδιωτῶν (560 D), though (in common with Jowett and Campbell) I believe it to be wrong. Palaeographically considered, it is excellent; but the contrast between the formal alliance (αὐτὴν τὴν ξυμμαχίαν) and the representations of private individuals (ἰδιωτῶν) is precisely what the sense requires, and A is therefore right. Moreover, the ἀλάζονες λόγοι are personified, and consequently δι' ὤτων εἰσδέχονται naturally means 'admit through their *own* ears.' So that we have λόγοι admitting λόγοι through their ears! For these reasons I think that if only our MSS had all read δι' ὤτων, ἰδιωτῶν would already have been restored. Cobet and Madvig have loudly applauded Badham for this "palmaria emendatio," ἀμφότεροι (as one is tempted to say) ὦτα τοῦ νοῦ προστησάμενοι (*Rep.* 531 A).

[2] This is true in particular of the corrections on 585 C and 602 E.

[3] Such as ἀπλῆς for ἄλλης in 396 E, and δὲ ἰδὲ for δεῖ δὲ in 580 D.

others; but emendators are generally more partial to their offspring than even parents or poets, and my verdict, in this as in other cases, may well be sometimes mistaken. The text of the Republic—long may it be so!—is jealously guarded by a vast array of scholars, but there is no edition which dispenses with corrections altogether; and we must beware of stereotyping an emendation because it is old, or fathered by an illustrious name[1]. It is the duty, as well as the right, of every editor to go back to the MSS, and, whenever they err, to test every emendation, including his own, solely by the standard of its intrinsic probability. This has been my aim throughout; and as often as my corrections and suggestions are proved to be wrong, I shall gladly accept better remedies from others, or make atonement to the injured MSS in the larger edition of the Republic which I have in preparation.

It only remains for me to express my thanks to those who have lent assistance and advice in connexion with the work. Professor Campbell's generous and unsolicited loan of the collations made by Castellani and Rostagno has proved of the very greatest service. Dr Jackson has looked over most of the proofs, and constantly helped me in many other ways. But for him, indeed, this edition would not have been undertaken. Mr C. E. S. Headlam has also helped me in the revision of the notes. Finally, it is perhaps not too late to thank M. Delisle of the Bibliothèque Nationale for the facilities which he gave me for collating Paris A under circumstances of some difficulty.

I desire also to thank the Managers and Staff of the University Press for their unfailing courtesy and consideration.

[1] Ruhnken's *βλίττεται* for *βλίττει* in 564 E is, I think, a case in point.

EMMANUEL COLLEGE, CAMBRIDGE.
July 5, 1897.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΓΛΑΥΚΩΝ

ΠΟΛΕΜΑΡΧΟΣ

ΘΡΑΣΥΜΑΧΟΣ

ΑΔΕΙΜΑΝΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΟΣ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Α.

St. T. II. p. 327

I. Κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος, προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καὶ ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν, ἅτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. καλὴ μὲν οὖν μοι καὶ ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπὴ ἔδοξεν εἶναι, οὐ μέντοι ἧττον ἐφαίνετο πρέπειν ἣν οἱ Θρᾷκες ἔπεμπον. προσευξαμενοι δὲ καὶ θεωρήσαντες ἀπῇμεν πρὸς τὸ ἄστυ. κατιδὼν οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς B οἴκαδε ὡρμημένους Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε δραμόντα τὸν παῖδα περιμεῖναί ἑ κελεῦσαι. καί μου ὄπισθεν ὁ παῖς λαβόμενος τοῦ ἱματίου, Κελεύει ὑμᾶς, ἔφη, Πολέμαρχος περιμεῖναι. καὶ ἐγὼ μετεστράφην τε καὶ ἠρόμην ὅπου αὐτὸς εἴη. Οὗτος, ἔφη, ὄπισθεν προσέρχεται· ἀλλὰ περιμένετε. Ἀλλὰ περιμενοῦμεν, ἦ δ' ὃς ὁ Γλαύκων. καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ὅ τε Πολέμαρχος ἧκε καὶ C Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφὸς καὶ Νικήρατος ὁ Νικίου καὶ ἄλλοι τινές, ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς. ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη Ὦ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι πρὸς ἄστυ ὡρμῆσθαι ὡς ἀπιόντες. Οὐ γὰρ κακῶς δοξάζεις, ἦν δ' ἐγώ. Ὁρᾷς οὖν ἡμᾶς, ἔφη, ὅσοι ἐσμέν; Πῶς γὰρ οὔ; Ἢ τοίνυν τούτων, ἔφη, κρείττους γένεσθε ἢ μένετ' αὐτοῦ. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι ἓν λείπεται[1], τὸ ἢν πείσωμεν ὑμᾶς,

[1] ἓν λείπεται Ξ q et γρ in marg. A²: ἐλλείπεται A.

ὡς χρὴ ἡμᾶς ἀφεῖναι; Ἦ καὶ δύναισθ' ἄν, ἦ δ' ὅς, πεῖσαι μὴ ἀκούοντας; Οὐδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων. Ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διανοεῖσθε. καὶ ὁ Ἀδεί-
328 μαντος, Ἆρά γε, | ἦ δ' ὅς, οὐδ' ἴστε ὅτι λαμπὰς ἔσται πρὸς ἑσπέραν ἀφ' ἵππων τῇ θεῷ; Ἀφ' ἵππων; ἦν δ' ἐγώ· καινόν γε τοῦτο. λαμπάδια ἔχοντες διαδώσουσιν ἀλλήλοις ἁμιλλώμενοι τοῖς ἵπποις; ἢ πῶς λέγεις; Οὕτως, ἔφη ὁ Πολέμαρχος· καὶ πρός γε παννυχίδα ποιήσουσιν, ἣν ἄξιον θεάσασθαι. ἐξαναστησόμεθα γὰρ μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ τὴν παννυχίδα θεασόμεθα καὶ ξυνεσόμεθά τε πολλοῖς τῶν νέων αὐτόθι καὶ διαλεξόμεθα. ἀλλὰ
B μένετε καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖτε. καὶ ὁ Γλαύκων, Ἔοικεν, ἔφη, μενετέον εἶναι. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω χρὴ ποιεῖν.

II. Ἦιμεν οὖν οἴκαδε εἰς τοῦ Πολεμάρχου, καὶ Λυσίαν τε αὐτόθι κατελάβομεν καὶ Εὐθύδημον, τοὺς τοῦ Πολεμάρχου ἀδελφούς, καὶ δὴ καὶ Θρασύμαχον τὸν Καλχηδόνιον καὶ Χαρμαντίδην τὸν Παιανιέα καὶ Κλειτοφῶντα τὸν Ἀριστωνύμου· ἦν δ' ἔνδον καὶ ὁ πατὴρ ὁ τοῦ Πολεμάρχου Κέφαλος. καὶ μάλα πρεσβύτης μοι ἔδοξεν
C εἶναι· διὰ χρόνου γὰρ καὶ ἑωράκη αὐτόν. καθῆστο δὲ ἐστεφανωμένος ἐπί τινος προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου· τεθυκὼς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. ἐκαθεζόμεθα οὖν παρ' αὐτόν· ἔκειντο γὰρ δίφροι τινὲς αὐτόθι κύκλῳ. εὐθὺς οὖν με ἰδὼν ὁ Κέφαλος ἠσπάζετό τε καὶ εἶπεν Ὦ Σώκρατες, οὐδὲ θαμίζεις ἡμῖν καταβαίνων εἰς τὸν Πειραιᾶ· χρῆν μέντοι. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ ἔτι ἐν δυνάμει ἦν τοῦ ῥᾳδίως πορεύεσθαι πρὸς τὸ ἄστυ, οὐδὲν ἂν σε ἔδει δεῦρο
D ἰέναι, ἀλλ' ἡμεῖς ἂν παρὰ σὲ ᾖμεν· νῦν δέ σε χρὴ πυκνότερον δεῦρο ἰέναι· ὡς εὖ ἴσθι ὅτι ἔμοιγε, ὅσον αἱ ἄλλαι αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται, τοσοῦτον αὔξονται αἱ περὶ τοὺς λόγους ἐπιθυμίαι τε καὶ ἡδοναί. μὴ οὖν ἄλλως ποίει, ἀλλὰ τοῖσδέ τε τοῖς νεανίαις ξύνισθι καὶ δεῦρο

παρ' ἡμᾶς φοίτα ὡς παρὰ φίλους τε καὶ πάνυ οἰκείους. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, χαίρω διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις. δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι παρ' αὐτῶν E πυνθάνεσθαι, ὥσπερ τινὰ ὁδὸν προεληλυθότων, ἣν καὶ ἡμᾶς ἴσως δεήσει πορεύεσθαι, ποία τίς ἐστιν, τραχεῖα καὶ χαλεπή, ἢ ῥᾳδία καὶ εὔπορος· καὶ δὴ καὶ σοῦ ἡδέως ἂν πυθοίμην, ὅ τί σοι φαίνεται τοῦτο, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἤδη εἶ τῆς ἡλικίας, ὃ δὴ ἐπὶ γήραος οὐδῷ φασὶν εἶναι οἱ ποιηταί, πότερον χαλεπὸν τοῦ βίου ἢ πῶς σὺ αὐτὸ ἐξαγγέλλεις.

III. Ἐγώ σοι, ἔφη, νὴ τὸν Δία ἐρῶ, ὦ Σώκρατες, | οἷόν γέ μοι φαίνεται. πολλάκις γὰρ συνερχόμεθά τινες 329 εἰς ταὐτὸ παραπλησίαν ἡλικίαν ἔχοντες, διασῴζοντες τὴν παλαιὰν παροιμίαν. οἱ οὖν πλεῖστοι ἡμῶν ὀλοφύρονται ξυνιόντες, τὰς ἐν τῇ νεότητι ἡδονὰς ποθοῦντες καὶ ἀναμιμνῃσκόμενοι περί τε τἀφροδίσια καὶ περὶ πότους καὶ εὐωχίας καὶ ἄλλ' ἄττα ἃ τῶν τοιούτων ἔχεται, καὶ ἀγανακτοῦσιν ὡς μεγάλων τινῶν ἀπεστερημένοι καὶ τότε μὲν εὖ ζῶντες, νῦν δὲ οὐδὲ ζῶντες. ἔνιοι δὲ καὶ τὰς τῶν οἰκείων προπηλακίσεις τοῦ γήρως ὀδύρονται, καὶ ἐπὶ B τούτῳ δὴ τὸ γῆρας ὑμνοῦσιν ὅσων κακῶν σφίσιν αἴτιον. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν, ὦ Σώκρατες, οὗτοι οὐ τὸ αἴτιον αἰτιᾶσθαι. εἰ γὰρ ἦν τοῦτο αἴτιον, κἂν ἐγὼ τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐπεπόνθη ἕνεκά γε γήρως καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι ἐνταῦθα ἦλθον ἡλικίας. νῦν δ' ἔγωγε ἤδη ἐντετύχηκα οὐχ οὕτως ἔχουσιν καὶ ἄλλοις, καὶ δὴ καὶ Σοφοκλεῖ ποτὲ τῷ ποιητῇ παρεγενόμην ἐρωτωμένῳ ὑπό τινος Πῶς, ἔφη, ὦ Σοφόκλεις, ἔχεις πρὸς τἀφροδίσια; ἔτι οἷός τε εἶ γυναικὶ C συγγίγνεσθαι; καὶ ὅς, Εὐφήμει, ἔφη, ὦ ἄνθρωπε· ἀσμενέστατα μέντοι αὐτὸ ἀπέφυγον, ὥσπερ λυττῶντά τινα καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποφυγών. εὖ οὖν μοι καὶ τότε ἔδοξεν ἐκεῖνος εἰπεῖν καὶ νῦν οὐχ ἧττον. παντάπασι γὰρ τῶν γε τοιούτων ἐν τῷ γήρᾳ πολλὴ εἰρήνη γίγνεται

καὶ ἐλευθερία. ἐπειδὰν αἱ ἐπιθυμίαι παύσωνται κατατεί-
νουσαι καὶ χαλάσωσιν, παντάπασιν τὸ τοῦ Σοφοκλέους
D γίγνεται· δεσποτῶν πάνυ πολλῶν ἐστι καὶ μαινομένων
ἀπηλλάχθαι. ἀλλὰ καὶ τούτων πέρι καὶ τῶν γε πρὸς τοὺς
οἰκείους μία τις αἰτία ἐστίν, οὐ τὸ γῆρας, ὦ Σώκρατες,
ἀλλ' ὁ τρόπος τῶν ἀνθρώπων. ἂν μὲν γὰρ κόσμιοι καὶ
εὔκολοι ὦσιν, καὶ τὸ γῆρας μετρίως ἐστὶν ἐπίπονον· εἰ δὲ
μή, καὶ γῆρας, ὦ Σώκρατες, καὶ νεότης χαλεπὴ τῷ τοιούτῳ
ξυμβαίνει.

IV. Καὶ ἐγὼ ἀγασθεὶς αὐτοῦ εἰπόντος ταῦτα, βου-
E λόμενος ἔτι λέγειν αὐτὸν ἐκίνουν καὶ εἶπον· Ὦ Κέφαλε,
οἶμαί σου τοὺς πολλούς, ὅταν ταῦτα λέγῃς, οὐκ ἀποδέ-
χεσθαι, ἀλλ' ἡγεῖσθαί σε ῥᾳδίως τὸ γῆρας φέρειν οὐ διὰ
τὸν τρόπον, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλὴν οὐσίαν κεκτῆσθαι· τοῖς
γὰρ πλουσίοις πολλὰ παραμύθιά φασιν εἶναι. Ἀληθῆ,
ἔφη, λέγεις· οὐ γὰρ ἀποδέχονται. καὶ λέγουσι μέν τι,
οὐ μέντοι γε ὅσον οἴονται, ἀλλὰ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους
εὖ ἔχει, ὃς τῷ Σεριφίῳ λοιδορουμένῳ καὶ λέγοντι, ὅτι οὐ
330 δι' αὐ|τὸν ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν εὐδοκιμοῖ, ἀπεκρίνατο,
ὅτι οὔτ' ἂν αὐτὸς Σερίφιος ὢν ὀνομαστὸς ἐγένετο οὔτ'
ἐκεῖνος Ἀθηναῖος. καὶ τοῖς δὴ μὴ πλουσίοις, χαλεπῶς δὲ
τὸ γῆρας φέρουσιν, εὖ ἔχει ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι οὔτ' ἂν ὁ
ἐπιεικὴς πάνυ τι ῥᾳδίως γῆρας μετὰ πενίας ἐνέγκοι, οὔθ'
ὁ μὴ ἐπιεικὴς πλουτήσας εὔκολός ποτ' ἂν ἑαυτῷ γένοιτο.
Πότερον δέ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, ὧν κέκτησαι τὰ πλείω
B παρέλαβες ἢ ἐπεκτήσω; Ποῖ'[1] ἐπεκτησάμην, ἔφη, ὦ Σώ-
κρατες; μέσος τις γέγονα χρηματιστὴς τοῦ τε πάππου
καὶ τοῦ πατρός. ὁ μὲν γὰρ πάππος τε καὶ ὁμώνυμος ἐμοὶ
σχεδόν τι ὅσην ἐγὼ νῦν οὐσίαν κέκτημαι παραλαβὼν
πολλάκις τοσαύτην ἐποίησεν, Λυσανίας δὲ ὁ πατὴρ ἔτι
ἐλάττω αὐτὴν ἐποίησε τῆς νῦν οὔσης· ἐγὼ δὲ ἀγαπῶ, ἐὰν
μὴ ἐλάττω καταλίπω τούτοισιν, ἀλλὰ βραχεῖ γέ τινι πλείω

[1] ποῖ' Π²: ποῖ A.

ἢ παρέλαβον. Οὗ τοι[1] ἕνεκα ἠρόμην, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι μοι ἔδοξας οὐ σφόδρα ἀγαπᾶν τὰ χρήματα. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν C ὡς τὸ πολὺ οἳ ἂν μὴ αὐτοὶ κτήσωνται· οἱ δὲ κτησάμενοι διπλῇ ἢ οἱ ἄλλοι ἀσπάζονται αὐτά. ὥσπερ γὰρ οἱ ποιηταὶ τὰ αὑτῶν ποιήματα καὶ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας ἀγαπῶσιν, ταύτῃ τε δὴ καὶ οἱ χρηματισάμενοι περὶ τὰ χρήματα σπουδάζουσιν ὡς ἔργον ἑαυτῶν, καὶ κατὰ τὴν χρείαν, ᾗπερ[2] οἱ ἄλλοι. χαλεποὶ οὖν καὶ ξυγγενέσθαι εἰσίν, οὐδὲν ἐθέλοντες ἐπαινεῖν ἀλλ' ἢ τὸν πλοῦτον. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

V. Πάνυ μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλά μοι ἔτι τοσόνδε D εἰπέ· τί μέγιστον οἴει ἀγαθὸν ἀπολελαυκέναι τοῦ πολλὴν οὐσίαν κεκτῆσθαι; Ὅ, ἦ δ' ὅς, ἴσως οὐκ ἂν πολλοὺς πείσαιμι λέγων. εὖ γὰρ ἴσθι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅτι, ἐπειδάν τις ἐγγὺς ᾖ τοῦ οἴεσθαι τελευτήσειν, εἰσέρχεται αὐτῷ δέος καὶ φροντὶς περὶ ὧν ἔμπροσθεν οὐκ εἰσῄει. οἵ τε γὰρ λεγόμενοι μῦθοι περὶ τῶν ἐν Ἅιδου, ὡς τὸν ἐνθάδε ἀδικήσαντα δεῖ ἐκεῖ διδόναι δίκην, καταγελώμενοι τέως, τότε δὴ στρέφουσιν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν μὴ ἀληθεῖς ὦσιν· E καὶ αὐτὸς ἤτοι ὑπὸ τῆς τοῦ γήρως ἀσθενείας ἢ καὶ ὥσπερ ἤδη ἐγγυτέρω ὢν τῶν ἐκεῖ μᾶλλόν τι καθορᾷ αὐτά. ὑποψίας δ' οὖν καὶ δείματος μεστὸς γίγνεται καὶ ἀναλογίζεται ἤδη καὶ σκοπεῖ, εἴ τινά τι ἠδίκηκεν. ὁ μὲν οὖν εὑρίσκων ἑαυτοῦ ἐν τῷ βίῳ πολλὰ ἀδικήματα καὶ ἐκ τῶν ὕπνων, ὥσπερ οἱ παῖδες, θαμὰ ἐγειρόμενος δειμαίνει καὶ ζῇ μετὰ κακῆς ἐλπίδος· τῷ | δὲ μηδὲν ἑαυτῷ ἄδικον ξυνειδότι 331 ἡδεῖα ἐλπὶς ἀεὶ πάρεστι καὶ ἀγαθή, γηροτρόφος, ὡς καὶ Πίνδαρος λέγει. χαριέντως γάρ τοι, ὦ Σώκρατες, τοῦτ' ἐκεῖνος εἶπεν, ὅτι ὃς ἂν δικαίως καὶ ὁσίως τὸν βίον διαγάγῃ, γλυκεῖά οἱ καρδίαν ἀτάλλοισα γηροτρόφος συναορεῖ ἐλπίς, ἃ μάλιστα θνατῶν πολύστροφον γνώμαν κυβερνᾷ. εὖ οὖν λέγει θαυ-

[1] οὗ τοι Flor. B: οὔτοι A. [2] ᾗπερ Π: ἥπερ A.

μαστῶς ὡς σφόδρα. πρὸς δὴ τοῦτ' ἔγωγε τίθημι τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν πλείστου ἀξίαν εἶναι, οὔ τι
B παντὶ ἀνδρί, ἀλλὰ τῷ ἐπιεικεῖ. τὸ γὰρ μηδὲ ἄκοντά τινα ἐξαπατῆσαι ἢ ψεύσασθαι, μηδ' αὖ ὀφείλοντα ἢ θεῷ θυσίας τινὰς ἢ ἀνθρώπῳ χρήματα ἔπειτα ἐκεῖσε ἀπιέναι δεδιότα, μέγα μέρος εἰς τοῦτο ἡ τῶν χρημάτων κτῆσις συμβάλλεται. ἔχει δὲ καὶ ἄλλας χρείας πολλάς· ἀλλά γε ἓν ἀνθ' ἑνὸς οὐκ ἐλάχιστον ἔγωγε θείην ἂν εἰς τοῦτο ἀνδρὶ νοῦν ἔχοντι, ὦ Σώκρατες, πλοῦτον χρησιμώτατον
C εἶναι. Παγκάλως, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις, ὦ Κέφαλε. τοῦτο δ' αὐτό, τὴν δικαιοσύνην, πότερα τὴν ἀλήθειαν αὐτὸ φήσομεν εἶναι ἁπλῶς οὕτως καὶ τὸ ἀποδιδόναι, ἄν τίς τι παρά του λάβῃ, ἢ καὶ αὐτὰ ταῦτα ἔστιν ἐνίοτε μὲν δικαίως, ἐνίοτε δὲ ἀδίκως ποιεῖν; οἷον τοιόνδε λέγω· πᾶς ἄν που εἴποι, εἴ τις λάβοι παρὰ φίλου ἀνδρὸς σωφρονοῦντος ὅπλα, εἰ μανεὶς ἀπαιτοῖ, ὅτι οὔτε χρὴ τὰ τοιαῦτα ἀποδιδόναι, οὔτε δίκαιος ἂν εἴη ὁ ἀποδιδούς, οὐδ' αὖ πρὸς τὸν οὕτως ἔχοντα πάντα ἐθέλων τἀληθῆ λέγειν.
D Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Οὐκ ἄρα οὗτος ὅρος ἐστὶ δικαιοσύνης, ἀληθῆ τε λέγειν καὶ ἃ ἂν λάβῃ τις ἀποδιδόναι. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὑπολαβὼν ὁ Πολέμαρχος, εἴπερ γέ τι χρὴ Σιμωνίδῃ πείθεσθαι. Καὶ μέντοι, ἔφη ὁ Κέφαλος, καὶ παραδίδωμι ὑμῖν τὸν λόγον· δεῖ γάρ με ἤδη τῶν ἱερῶν ἐπιμεληθῆναι. Οὐκοῦν, ἔφη, ἐγὼ ὁ Πολέμαρχος τῶν γε σῶν κληρονόμος; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς γελάσας· καὶ ἅμα ᾔει πρὸς τὰ ἱερά.

E VI. Λέγε δή, εἶπον ἐγώ, σὺ ὁ τοῦ λόγου κληρονόμος, τί φῂς τὸν Σιμωνίδην λέγοντα ὀρθῶς λέγειν περὶ δικαιοσύνης; Ὅτι, ἦ δ' ὅς, τὸ τὰ ὀφειλόμενα ἑκάστῳ ἀποδιδόναι δίκαιόν ἐστι· τοῦτο λέγων δοκεῖ ἔμοιγε καλῶς λέγειν. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, Σιμωνίδῃ γε οὐ ῥᾴδιον ἀπιστεῖν· σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ἀνήρ[1]· τοῦτο μέντοι ὅ τί

[1] ἀνήρ Bekker: ἀνὴρ A.

ποτε λέγει, σὺ μέν, ὦ Πολέμαρχε, ἴσως γιγνώσκεις, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ. δῆλον γὰρ ὅτι οὐ τοῦτο λέγει, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, τό τινος παρακαταθεμένου τι ὁτῳοῦν μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῦντι ἀποδιδόναι· καίτοι γε ὀφει|λόμενόν πού 332 ἐστιν τοῦτο, ὃ παρακατέθετο· ἦ γάρ; Ναί. Ἀποδοτέον δέ γε οὐδ' ὁπωστιοῦν τότε, ὁπότε τις μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῖ; Ἀληθῆ, ἦ δ' ὅς. Ἄλλο δή τι ἢ τὸ τοιοῦτον, ὡς ἔοικεν, λέγει Σιμωνίδης τὸ τὰ ὀφειλόμενα δίκαιον εἶναι ἀποδιδόναι. Ἄλλο μέντοι νὴ Δί', ἔφη· τοῖς γὰρ φίλοις οἴεται ὀφείλειν τοὺς φίλους ἀγαθὸν μέν τι δρᾶν, κακὸν δὲ μηδέν. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι οὐ τὰ ὀφειλόμενα ἀποδίδωσιν, ὃς ἄν τῳ χρυσίον ἀποδῷ παρακαταθεμένῳ, ἐάνπερ B ἡ ἀπόδοσις καὶ ἡ λῆψις βλαβερὰ γίγνηται, φίλοι δὲ ὦσιν ὅ τε ἀπολαμβάνων καὶ ὁ ἀποδιδούς· οὐχ οὕτω λέγειν φῂς τὸν Σιμωνίδην; Πάνυ μὲν οὖν. Τί δέ; τοῖς ἐχθροῖς ἀποδοτέον, ὅ τι ἂν τύχῃ ὀφειλόμενον; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, ὅ γε ὀφείλεται αὐτοῖς. ὀφείλεται δέ[1], οἶμαι, παρά γε τοῦ ἐχθροῦ τῷ ἐχθρῷ, ὅπερ καὶ προσήκει, κακόν τι.

VII. Ἠινίξατο ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ὁ Σιμωνίδης ποιητικῶς τὸ δίκαιον ὃ εἴη. διενοεῖτο μὲν γάρ, ὡς φαίνεται, C ὅτι τοῦτ' εἴη δίκαιον, τὸ προσῆκον ἑκάστῳ ἀποδιδόναι, τοῦτο δὲ ὠνόμασεν ὀφειλόμενον. Ἀλλὰ τί οἴει; ἔφη. Ὦ πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, εἰ οὖν τις αὐτὸν ἤρετο, ὦ Σιμωνίδη, ἡ τίσιν οὖν τί ἀποδιδοῦσα ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον τέχνη ἰατρικὴ καλεῖται; τί ἂν οἴει ἡμῖν αὐτὸν ἀποκρίνασθαι; Δῆλον ὅτι, ἔφη, ἡ σώμασιν φάρμακά τε καὶ σιτία καὶ ποτά. Ἡ δὲ τίσιν τί ἀποδιδοῦσα ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον τέχνη μαγειρικὴ καλεῖται; Ἡ τοῖς ὄψοις τὰ ἡδύσματα. D Εἶεν· ἡ οὖν δὴ τίσιν τί ἀποδιδοῦσα τέχνη δικαιοσύνη ἂν καλοῖτο; Εἰ μέν τι, ἔφη, δεῖ ἀκολουθεῖν, ὦ Σώκρατες, τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ἡ τοῖς φίλοις τε καὶ ἐχθροῖς ὠφελίας

[1] δὲ Ξ: δέ γε A.

τε καὶ βλάβας ἀποδιδοῦσα. Τὸ τοὺς φίλους ἄρα εὖ ποιεῖν καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς δικαιοσύνην λέγει; Δοκεῖ μοι. Τίς οὖν δυνατώτατος κάμνοντας φίλους εὖ ποιεῖν καὶ ἐχθροὺς κακῶς πρὸς νόσον καὶ ὑγίειαν; Ἰατρός. Τίς δὲ
E πλέοντας πρὸς τὸν τῆς θαλάττης κίνδυνον; Κυβερνήτης. Τί δέ; ὁ δίκαιος ἐν τίνι πράξει καὶ πρὸς τί ἔργον δυνατώτατος φίλους ὠφελεῖν καὶ ἐχθροὺς βλάπτειν; Ἐν τῷ προσπολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ξυμμαχεῖν, ἔμοιγε δοκεῖ. Εἶεν· μὴ κάμνουσί γε μήν, ὦ φίλε Πολέμαρχε, ἰατρὸς ἄχρηστος. Ἀληθῆ. Καὶ μὴ πλέουσι δὴ κυβερνήτης. Ναί. Ἆρα καὶ τοῖς μὴ πολεμοῦσιν ὁ δίκαιος ἄχρηστος; Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τοῦτο. Χρήσιμον ἄρα καὶ ἐν εἰρήνῃ δικαιο|σύνη;
333 Χρήσιμον. Καὶ γὰρ γεωργία· ἢ οὔ; Ναί. Πρός γε καρποῦ κτῆσιν. Ναί. Καὶ μὴν καὶ σκυτοτομική; Ναί. Πρός γε ὑποδημάτων ἄν, οἶμαι, φαίης κτῆσιν. Πάνυ γε. Τί δὲ δή; τὴν δικαιοσύνην πρὸς τίνος χρείαν ἢ κτῆσιν ἐν εἰρήνῃ φαίης ἂν χρήσιμον εἶναι; Πρὸς τὰ ξυμβόλαια, ὦ Σώκρατες. Ξυμβόλαια δὲ λέγεις κοινωνήματα, ἤ τι ἄλλο;
B Κοινωνήματα δῆτα. Ἆρ' οὖν ὁ δίκαιος ἀγαθὸς καὶ χρήσιμος κοινωνὸς εἰς πεττῶν θέσιν, ἢ ὁ πεττευτικός; Ὁ πεττευτικός. Ἀλλ' εἰς πλίνθων καὶ λίθων θέσιν ὁ δίκαιος χρησιμώτερός τε καὶ ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ οἰκοδομικοῦ; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' εἰς τίνα δὴ κοινωνίαν ὁ δίκαιος ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ κιθαριστικοῦ, ὥσπερ ὁ κιθαριστικὸς τοῦ δικαίου εἰς κρουμάτων; Εἰς ἀργυρίου, ἔμοιγε δοκεῖ. Πλήν γ' ἴσως, ὦ Πολέμαρχε, πρὸς τὸ χρῆσθαι ἀργυρίῳ, ὅταν δέῃ
C ἀργυρίου κοινῇ πρίασθαι ἢ ἀποδόσθαι ἵππον· τότε δέ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὁ ἱππικός· ἦ γάρ; Φαίνεται. Καὶ μὴν ὅταν γε πλοῖον, ὁ ναυπηγὸς ἢ ὁ κυβερνήτης. Ἔοικεν. Ὅταν οὖν τί δέῃ ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ κοινῇ χρῆσθαι, ὁ δίκαιος χρησιμώτερος τῶν ἄλλων; Ὅταν παρακαταθέσθαι καὶ σῶν εἶναι, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν λέγεις, ὅταν μηδὲν δέῃ αὐτῷ χρῆσθαι ἀλλὰ κεῖσθαι; Πάνυ γε. Ὅταν ἄρα ἄχρηστον ᾖ

ἀργύριον, τότε χρήσιμος ἐπ' αὐτῷ ἡ δικαιοσύνη; Κινδυ- D
νεύει. Καὶ ὅταν δὴ δρέπανον δέῃ[1] φυλάττειν, ἡ δικαιοσύνη
χρήσιμος καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· ὅταν δὲ χρῆσθαι, ἡ ἀμπελουρ-
γική; Φαίνεται. Φήσεις δὲ καὶ ἀσπίδα καὶ λύραν ὅταν δέῃ
φυλάττειν καὶ μηδὲν χρῆσθαι, χρήσιμον εἶναι τὴν δικαιο-
σύνην, ὅταν δὲ χρῆσθαι, τὴν ὁπλιτικὴν καὶ τὴν μουσικήν;
Ἀνάγκη. Καὶ περὶ τἆλλα δὴ πάντα ἡ δικαιοσύνη ἑκάστου
ἐν μὲν χρήσει ἄχρηστος, ἐν δὲ ἀχρηστίᾳ χρήσιμος; Κιν-
δυνεύει.

VIII. Οὐκ ἂν οὖν, ὦ φίλε, πάνυ γέ τι σπουδαῖον εἴη E
ἡ δικαιοσύνη, εἰ πρὸς τὰ ἄχρηστα χρήσιμον ὂν τυγχάνει.
τόδε δὲ σκεψώμεθα. ἆρ' οὐχ ὁ πατάξαι δεινότατος ἐν μάχῃ
εἴτε πυκτικῇ εἴτε τινὶ καὶ ἄλλῃ, οὗτος καὶ φυλάξασθαι;
Πάνυ γε. Ἆρ' οὖν καὶ νόσον ὅστις δεινὸς φυλάξασθαι,
καὶ λαθεῖν οὗτος δεινότατος ἐμποιήσας[2]; Ἔμοιγε δοκεῖ.
Ἀλλὰ μὴν στρατοπέ|δου γε ὁ αὐτὸς φύλαξ ἀγαθός, ὅσπερ 334
καὶ τὰ τῶν πολεμίων κλέψαι καὶ βουλεύματα καὶ τὰς
ἄλλας πράξεις. Πάνυ γε. Ὅτου τις ἄρα δεινὸς φύλαξ,
τούτου καὶ φὼρ δεινός. Ἔοικεν. Εἰ ἄρα ὁ δίκαιος ἀργύριον
δεινὸς φυλάττειν, καὶ κλέπτειν δεινός. Ὡς γοῦν ὁ λόγος,
ἔφη, σημαίνει. Κλέπτης ἄρα τις ὁ δίκαιος, ὡς ἔοικεν,
ἀναπέφανται· καὶ κινδυνεύεις παρ' Ὁμήρου μεμαθηκέναι
αὐτό. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὸν τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς μητρὸς
πάππον Αὐτόλυκον ἀγαπᾷ τε καί φησιν αὐτὸν πάντας B
ἀνθρώπους κεκάσθαι κλεπτοσύνῃ θ' ὅρκῳ τε. ἔοικεν
οὖν ἡ δικαιοσύνη καὶ κατὰ σὲ καὶ καθ' Ὅμηρον καὶ κατὰ
Σιμωνίδην κλεπτική τις εἶναι, ἐπ' ὠφελίᾳ μέντοι τῶν
φίλων καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἐχθρῶν. οὐχ οὕτως ἔλεγες;
Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, ἀλλ' οὐκέτι οἶδα ἔγωγε ὅ τι ἔλεγον·
τοῦτο μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ ἔτι, ὠφελεῖν μὲν τοὺς φίλους ἡ
δικαιοσύνη, βλάπτειν δὲ τοὺς ἐχθρούς. Φίλους δὲ λέγεις
εἶναι πότερον τοὺς δοκοῦντας ἑκάστῳ χρηστοὺς εἶναι, ἢ C

[1] δέῃ q: δέοι A. [2] ἐμποιήσας Schneider: ἐμποιῆσαι A.

τοὺς ὄντας, κἂν μὴ δοκῶσι, καὶ ἐχθροὺς ὡσαύτως; Εἰκὸς μέν, ἔφη, οὓς ἄν τις ἡγῆται χρηστούς, φιλεῖν, οὓς δ' ἂν πονηρούς, μισεῖν. Ἆρ' οὖν οὐχ ἁμαρτάνουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ τοῦτο, ὥστε δοκεῖν αὐτοῖς πολλοὺς μὲν χρηστοὺς εἶναι μὴ ὄντας, πολλοὺς δὲ τοὐναντίον; Ἁμαρτάνουσιν. Τούτοις ἄρα οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἐχθροί, οἱ δὲ κακοὶ φίλοι; Πάνυ γε. Ἀλλ' ὅμως δίκαιον τότε τούτοις, τοὺς μὲν πονηροὺς
D ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς βλάπτειν. Φαίνεται. Ἀλλὰ μὴν οἵ γε ἀγαθοὶ δίκαιοί τε καὶ οἷοι μὴ ἀδικεῖν. Ἀληθῆ. Κατὰ δὴ τὸν σὸν λόγον τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας δίκαιον κακῶς ποιεῖν. Μηδαμῶς, ἔφη, ὦ Σώκρατες· πονηρὸς γὰρ ἔοικεν εἶναι ὁ λόγος. Τοὺς ἀδίκους ἄρα,ʼ ἦν δ' ἐγώ, δίκαιον βλάπτειν, τοὺς δὲ δικαίους ὠφελεῖν. Οὗτος ἐκείνου καλλίων φαίνεται. Πολλοῖς ἄρα, ὦ Πολέμαρχε, ξυμβήσεται,
E ὅσοι διημαρτήκασιν τῶν ἀνθρώπων, δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους βλάπτειν· πονηροὶ γὰρ αὐτοῖς εἰσίν· τοὺς δ' ἐχθροὺς ὠφελεῖν· ἀγαθοὶ γάρ· καὶ οὕτως ἐροῦμεν αὐτὸ τοὐναντίον ἢ τὸν Σιμωνίδην ἔφαμεν λέγειν. Καὶ μάλα, ἔφη, οὕτω ξυμβαίνει. ἀλλὰ μεταθώμεθα· κινδυνεύομεν γὰρ οὐκ ὀρθῶς τὸν φίλον καὶ ἐχθρὸν θέσθαι. Πῶς θέμενοι, ὦ Πολέμαρχε; Τὸν δοκοῦντα χρηστόν, τοῦτον φίλον εἶναι. Νῦν δὲ πῶς, ἦν δ' ἐγώ, μεταθώμεθα; Τὸν δοκοῦντά τε, ἦ
335 δ' ὅς, καὶ τὸν ὄντα χρηστὸν φίλον· τὸν δὲ δοκοῦντα | μέν, ὄντα δὲ μή, δοκεῖν ἀλλὰ μὴ εἶναι φίλον· καὶ περὶ τοῦ ἐχθροῦ δὲ ἡ αὐτὴ θέσις. Φίλος μὲν δή, ὡς ἔοικε, τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ ἀγαθὸς ἔσται, ἐχθρὸς δὲ ὁ πονηρός. Ναί. Κελεύεις δὴ ἡμᾶς προσθεῖναι τῷ δικαίῳ, ἤ, ὡς τὸ πρῶτον ἐλέγομεν, λέγοντες δίκαιον εἶναι τὸν μὲν φίλον εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακῶς, νῦν πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν, ὅτι ἔστιν δίκαιον τὸν μὲν φίλον ἀγαθὸν ὄντα εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακὸν ὄντα
B βλάπτειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, οὕτως ἄν μοι δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι.

IX. Ἔστιν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δικαίου ἀνδρὸς βλάπτειν

καὶ ὁντινοῦν ἀνθρώπων; Καὶ *πάνυ γε, ἔφη, τούς γε πονηρούς τε καὶ ἐχθροὺς δεῖ βλάπτειν.* Βλαπτόμενοι *δ' ἵπποι βελτίους ἢ χείρους γίγνονται;* Χείρους. *Ἆρα εἰς τὴν τῶν κυνῶν ἀρετήν, ἢ εἰς τὴν τῶν ἵππων;* Εἰς *τὴν τῶν ἵππων.* Ἆρ' *οὖν καὶ κύνες βλαπτόμενοι χείρους γίγνονται εἰς τὴν τῶν κυνῶν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὴν τῶν ἵππων ἀρετήν;* Ἀνάγκη. Ἀνθρώπους *δέ, ὦ ἑταῖρε, μὴ οὕτω φῶμεν,* C *βλαπτομένους εἰς τὴν ἀνθρωπείαν ἀρετὴν χείρους γίγνεσθαι;* Πάνυ *μὲν οὖν.* Ἀλλ' *ἡ δικαιοσύνη οὐκ ἀνθρωπεία ἀρετή;* Καὶ *τοῦτ' ἀνάγκη.* Καὶ *τοὺς βλαπτομένους ἄρα, ὦ φίλε, τῶν ἀνθρώπων ἀνάγκη ἀδικωτέρους γίγνεσθαι.* Ἔοικεν. Ἆρ' *οὖν τῇ μουσικῇ οἱ μουσικοὶ ἀμούσους δύνανται ποιεῖν;* Ἀδύνατον. Ἀλλὰ *τῇ ἱππικῇ οἱ ἱππικοὶ ἀφίππους;* Οὐκ *ἔστιν.* Ἀλλὰ *τῇ δικαιοσύνῃ δὴ οἱ δίκαιοι ἀδίκους; ἢ καὶ ξυλλήβδην ἀρετῇ οἱ ἀγαθοὶ κακούς;* Ἀλλὰ D *ἀδύνατον.* Οὐ *γὰρ θερμότητος, οἶμαι, ἔργον ψύχειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου.* Ναί. Οὐδὲ *ξηρότητος ὑγραίνειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου.* Πάνυ *γε.* Οὐδὲ *δὴ τοῦ ἀγαθοῦ βλάπτειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου.* Φαίνεται. Ὁ *δέ γε δίκαιος ἀγαθός;* Πάνυ *γε.* Οὐκ *ἄρα τοῦ δικαίου βλάπτειν ἔργον, ὦ* Πολέμαρχε, *οὔτε φίλον οὔτ' ἄλλον οὐδένα, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου, τοῦ ἀδίκου.* Παντάπασί *μοι δοκεῖς ἀληθῆ λέγειν, ἔφη, ὦ* Σώκρατες. Εἰ *ἄρα τὰ ὀφειλόμενα ἑκάστῳ ἀποδιδόναι* E *φησίν τις δίκαιον εἶναι, τοῦτο δὲ δὴ νοεῖ αὐτῷ, τοῖς μὲν ἐχθροῖς βλάβην ὀφείλεσθαι παρὰ τοῦ δικαίου ἀνδρός, τοῖς δὲ φίλοις ὠφελίαν, οὐκ ἦν σοφὸς ὁ ταῦτα εἰπών· οὐ γὰρ ἀληθῆ ἔλεγεν· οὐδαμοῦ γὰρ δίκαιον οὐδένα ἡμῖν ἐφάνη ὂν βλάπτειν.* Συγχωρῶ, *ἦ δ' ὅς.* Μαχούμεθα *ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, κοινῇ ἐγώ τε καὶ σύ, ἐάν τις αὐτὸ φῇ ἢ* Σιμωνίδην *ἢ* Βίαντα *ἢ* Πιττακὸν *εἰρηκέναι ἤ τιν' ἄλλον τῶν σοφῶν τε καὶ μακαρίων ἀνδρῶν; ἐγὼ γοῦν, ἔφη, ἕτοιμός εἰμι κοινωνεῖν τῆς μάχης.* Ἀλλ' *οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, | οὔ μοι δο-* 336 *κεῖ εἶναι τὸ ῥῆμα, τὸ φάναι δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους*

ὠφελεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς βλάπτειν; Τίνος; ἔφη. Οἶμαι αὐτὸ Περιάνδρου εἶναι ἢ Περδίκκου ἢ Ξέρξου ἢ Ἰσμηνίου τοῦ Θηβαίου ἤ τινος ἄλλου μέγα οἰομένου δύνασθαι πλουσίου ἀνδρός. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τοῦτο ἐφάνη ἡ δικαιοσύνη ὂν οὐδὲ τὸ δίκαιον, τί ἂν ἄλλο τις αὐτὸ φαίη εἶναι;

B X. Καὶ ὁ Θρασύμαχος πολλάκις μὲν καὶ διαλεγομένων ἡμῶν μεταξὺ ὥρμα ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ λόγου, ἔπειτα ὑπὸ τῶν παρακαθημένων διεκωλύετο βουλομένων διακοῦσαι τὸν λόγον· ὡς δὲ διεπαυσάμεθα καὶ ἐγὼ ταῦτ' εἶπον, οὐκέτι ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ συστρέψας ἑαυτὸν ὥσπερ θηρίον ἧκεν ἐφ' ἡμᾶς ὡς διαρπασόμενος. καὶ ἐγώ τε καὶ ὁ Πολέμαρχος δείσαντες διεπτοήθημεν· ὁ δ' εἰς τὸ C μέσον φθεγξάμενος Τίς, ἔφη, ὑμᾶς πάλαι φλυαρία ἔχει, ὦ Σώκρατες; καὶ τί εὐηθίζεσθε πρὸς ἀλλήλους ὑποκατακλινόμενοι ὑμῖν αὐτοῖς; ἀλλ' εἴπερ ὡς ἀληθῶς βούλει εἰδέναι τὸ δίκαιον ὅ τι ἐστί, μὴ μόνον ἐρώτα μηδὲ φιλοτιμοῦ ἐλέγχων, ἐπειδάν τίς τι ἀποκρίνηται, ἐγνωκὼς τοῦτο, ὅτι ῥᾷον ἐρωτᾶν ἢ ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀπόκριναι καὶ εἰπέ, τί φῂς εἶναι τὸ δίκαιον· καὶ ὅπως μοι μὴ D ἐρεῖς, ὅτι τὸ δέον ἐστὶν μηδ' ὅτι τὸ ὠφέλιμον μηδ' ὅτι τὸ λυσιτελοῦν μηδ' ὅτι τὸ κερδαλέον μηδ' ὅτι τὸ ξυμφέρον, ἀλλὰ σαφῶς μοι καὶ ἀκριβῶς λέγε ὅ τι ἂν λέγῃς· ὡς ἐγὼ οὐκ ἀποδέξομαι, ἐὰν ὕθλους τοιούτους λέγῃς. καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἐξεπλάγην καὶ προσβλέπων αὐτὸν ἐφοβούμην, καί μοι δοκῶ, εἰ μὴ πρότερος ἑωράκη αὐτὸν ἢ ἐκεῖνος ἐμέ, ἄφωνος ἂν γενέσθαι. νῦν δὲ ἡνίκα ὑπὸ τοῦ λόγου ἤρχετο ἐξαγριαίνεσθαι, προσέβλεψα αὐτὸν πρότερος, ὥστε αὐτῷ E οἷός τ' ἐγενόμην ἀποκρίνασθαι, καὶ εἶπον ὑποτρέμων Ὦ Θρασύμαχε, μὴ χαλεπὸς ἡμῖν ἴσθι· εἰ γὰρ ἐξαμαρτάνομεν ἐν τῇ τῶν λόγων σκέψει ἐγώ τε καὶ ὅδε, εὖ ἴσθι ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνομεν. μὴ γὰρ δὴ οἴου, εἰ μὲν χρυσίον ἐζητοῦμεν, οὐκ ἄν ποτε ἡμᾶς ἑκόντας εἶναι ὑποκατακλίνε-

σθαι ἀλλήλοις ἐν τῇ ζητήσει καὶ διαφθείρειν τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ, δικαιοσύνην δὲ ζητοῦντας, πρᾶγμα πολλῶν χρυσίων τιμιώτερον, ἔπειθ' οὕτως ἀνοήτως ὑπείκειν ἀλλήλοις καὶ οὐ σπουδάζειν ὅ τι μάλιστα φανῆναι αὐτό. οἴου γε[1] σύ, ὦ φίλε· ἀλλ', οἶμαι, οὐ δυνάμεθα· ἐλεεῖσθαι οὖν ἡμᾶς πολὺ μᾶλλον εἰκός ἐστίν | που ὑπὸ ὑμῶν τῶν δεινῶν ἢ 337 χαλεπαίνεσθαι.

XI. Καὶ ὃς ἀκούσας ἀνεκάγχασέ τε μάλα σαρδάνιον καὶ εἶπεν Ὦ Ἡράκλεις, ἔφη, αὕτη 'κείνη ἡ εἰωθυῖα εἰρωνεία Σωκράτους, καὶ ταῦτ' ἐγὼ ᾔδη τε καὶ τούτοις προὔλεγον, ὅτι σὺ ἀποκρίνασθαι μὲν οὐκ ἐθελήσοις, εἰρωνεύσοιο δὲ καὶ πάντα μᾶλλον ποιήσοις ἢ ἀποκρινοῖο[2], εἴ τίς τί σ' ἐρωτῴ[3]. Σοφὸς γὰρ εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· εὖ οὖν ᾔδησθα ὅτι, εἴ τινα ἔροιο ὁπόσα ἐστὶ τὰ δώδεκα, καὶ ἐρόμενος προείποις αὐτῷ· ὅπως μοι, ὦ ἄνθρωπε, μὴ ἐρεῖς, ὅτι B ἔστιν τὰ δώδεκα δὶς ἓξ μηδ' ὅτι τρὶς τέτταρα μηδ' ὅτι ἑξάκις δύο μηδ' ὅτι τετράκις τρία· ὡς οὐκ ἀποδέξομαί σου, ἐὰν τοιαῦτα φλυαρῇς· δῆλον, οἶμαι, σοὶ ἦν ὅτι οὐδεὶς ἀποκρινοῖτο[2] τῷ οὕτως πυνθανομένῳ. ἀλλ' εἴ σοι εἶπεν· ὦ Θρασύμαχε, πῶς λέγεις; μὴ ἀποκρίνωμαι ὧν προεῖπες μηδέν; πότερον, ὦ θαυμάσιε, μηδ' εἰ τούτων τι τυγχάνει ὄν, ἀλλ' ἕτερον εἴπω τι τοῦ ἀληθοῦς; ἢ πῶς λέγεις; τί ἂν αὐτῷ εἶπες πρὸς ταῦτα; Εἶεν, ἔφη· ὡς δὴ ὅμοιον C τοῦτο ἐκείνῳ. Οὐδέν γε κωλύει, ἦν δ' ἐγώ· εἰ δ' οὖν καὶ μὴ ἔστιν ὅμοιον, φαίνεται δὲ τῷ ἐρωτηθέντι τοιοῦτον, ἧττόν τι αὐτὸν οἴει ἀποκρινεῖσθαι[4] τὸ φαινόμενον ἑαυτῷ, ἐάν τε ἡμεῖς ἀπαγορεύωμεν ἐάν τε μή; Ἄλλο τι οὖν, ἔφη, καὶ σὺ οὕτω ποιήσεις; ὧν ἐγὼ ἀπεῖπον, τούτων τι ἀποκρινεῖ; Οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ἦν δ' ἐγώ, εἴ μοι σκεψαμένῳ οὕτω δόξειεν. Τί οὖν, ἔφη, ἂν ἐγὼ δείξω ἑτέραν ἀπόκρισιν D

[1] γε Bekker: τε A. [2] ἀποκρινοῖο et ἀποκρινοῖτο *q*: ἀποκρίνοιο et ἀποκρίνοιτο A. [3] ἐρωτῴ Goodwin: ἐρωτᾷ A. [4] ἀποκρινεῖσθαι Π: ἀποκρίνεσθαι A.

παρὰ πάσας ταύτας περὶ δικαιοσύνης βελτίω τούτων; τί ἀξιοῖς παθεῖν; Τί ἄλλο, ἦν δ' ἐγώ, ἢ ὅπερ προσήκει πάσχειν τῷ μὴ εἰδότι; προσήκει δέ που μαθεῖν παρὰ τοῦ εἰδότος· καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ἀξιῶ παθεῖν. Ἡδὺς γὰρ εἶ, ἔφη. ἀλλὰ πρὸς τῷ μαθεῖν καὶ ἀπότεισον ἀργύριον. Οὐκοῦν ἐπειδάν μοι γένηται, εἶπον. Ἀλλ' ἔστιν, ἔφη ὁ Γλαύκων· ἀλλ' ἕνεκα ἀργυρίου, ὦ Θρασύμαχε, λέγε·
E πάντες γὰρ ἡμεῖς Σωκράτει εἰσοίσομεν. Πάνυ γε, οἶμαι, ἦ δ' ὅς, ἵνα Σωκράτης τὸ εἰωθὸς διαπράξηται, αὐτὸς μὲν μὴ ἀποκρίνηται, ἄλλου δ' ἀποκρινομένου λαμβάνῃ λόγον καὶ ἐλέγχῃ. Πῶς γὰρ ἄν, ἔφην ἐγώ, ὦ βέλτιστε, τὶς ἀποκρίναιτο πρῶτον μὲν μὴ εἰδὼς μηδὲ φάσκων εἰδέναι, ἔπειτα, εἴ τι καὶ οἴεται περὶ τούτων, ἀπειρημένον αὐτῷ εἴη[1], ὅπως μηδὲν ἐρεῖ ὧν ἡγεῖται, ὑπ' ἀνδρὸς οὐ φαύλου; ἀλλὰ σὲ δὴ
338 μᾶλλον εἰκὸς λέγειν· σὺ γὰρ δὴ | φῂς εἰδέναι καὶ ἔχειν εἰπεῖν. μὴ οὖν ἄλλως ποίει, ἀλλ' ἐμοί τε χαρίζου ἀποκρινόμενος καὶ μὴ φθονήσῃς καὶ Γλαύκωνα τόνδε διδάξαι καὶ τοὺς ἄλλους.

XII. Εἰπόντος δέ μου ταῦτα ὅ τε Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέοντο αὐτοῦ μὴ ἄλλως ποιεῖν. καὶ ὁ Θρασύμαχος φανερὸς μὲν ἦν ἐπιθυμῶν εἰπεῖν, ἵν' εὐδοκιμήσειεν, ἡγούμενος ἔχειν ἀπόκρισιν παγκάλην· προσεποιεῖτο δὲ φιλονικεῖν πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον. τελευτῶν
B δὲ ξυνεχώρησεν, κἄπειτα Αὕτη δή, ἔφη, ἡ Σωκράτους σοφία, αὐτὸν μὲν μὴ ἐθέλειν διδάσκειν, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων περιιόντα μανθάνειν καὶ τούτων μηδὲ χάριν ἀποδιδόναι. Ὅτι μέν, ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω παρὰ τῶν ἄλλων, ἀληθῆ εἶπες, ὦ Θρασύμαχε· ὅτι δὲ οὔ με φῂς χάριν ἐκτίνειν, ψεύδει· ἐκτίνω γὰρ ὅσην δύναμαι· δύναμαι δὲ ἐπαινεῖν μόνον· χρήματα γὰρ οὐκ ἔχω· ὡς δὲ προθύμως τοῦτο δρῶ, ἐάν τίς μοι δοκῇ εὖ λέγειν, εὖ εἴσει αὐτίκα δὴ
C μάλα, ἐπειδὰν ἀποκρίνῃ· οἶμαι γάρ σε εὖ ἐρεῖν. Ἄκουε

[1] εἴη A: delevit Bremius, fortasse recte.

δή, ἦ δ' ὅς. φημὶ γὰρ ἐγὼ εἶναι τὸ δίκαιον οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον. ἀλλὰ τί οὐκ ἐπαινεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐθελήσεις. Ἐὰν μάθω γε πρῶτον, ἔφην, τί λέγεις· νῦν γὰρ οὔπω οἶδα. τὸ τοῦ κρείττονος φῂς ξυμφέρον δίκαιον εἶναι. καὶ τοῦτο, ὦ Θρασύμαχε, τί ποτε λέγεις; οὐ γάρ που τό γε τοιόνδε φῄς· εἰ Πουλυδάμας ἡμῶν κρείττων ὁ παγκρατιαστὴς καὶ αὐτῷ ξυμφέρει τὰ βόεια κρέα πρὸς τὸ σῶμα, τοῦτο τὸ σιτίον εἶναι καὶ ἡμῖν τοῖς ἥττοσιν D ἐκείνου ξυμφέρον ἅμα καὶ δίκαιον. Βδελυρὸς γὰρ εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ταύτῃ ὑπολαμβάνεις, ᾗ ἂν κακουργήσαις μάλιστα τὸν λόγον. Οὐδαμῶς, ὦ ἄριστε, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλὰ σαφέστερον εἰπὲ τί λέγεις. Εἶτ' οὐκ οἶσθ', ἔφη, ὅτι τῶν πόλεων αἱ μὲν τυραννοῦνται, αἱ δὲ δημοκρατοῦνται, αἱ δὲ ἀριστοκρατοῦνται; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν τοῦτο κρατεῖ ἐν ἑκάστῃ πόλει, τὸ ἄρχον; Πάνυ γε. Τίθεται δέ γε τοὺς νόμους ἑκάστη[1] ἡ ἀρχὴ πρὸς τὸ αὑτῇ ξυμφέρον, E δημοκρατία μὲν δημοκρατικούς, τυραννὶς δὲ τυραννικούς, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτως· θέμεναι δὲ ἀπέφηναν τοῦτο δίκαιον τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, τὸ σφίσι ξυμφέρον, καὶ τὸν τούτου ἐκβαίνοντα κολάζουσιν ὡς παρανομοῦντά τε καὶ ἀδικοῦντα. τοῦτ' οὖν ἐστίν, ὦ βέλτιστε, ὃ λέγω, ἐν ἁπάσαις ταῖς | πόλεσιν ταὐτὸν εἶναι δίκαιον, τὸ τῆς καθεστηκυίας ἀρχῆς 339 ξυμφέρον· αὕτη δέ που κρατεῖ, ὥστε ξυμβαίνει τῷ ὀρθῶς λογιζομένῳ πανταχοῦ εἶναι τὸ αὐτὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον. Νῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔμαθον ὃ λέγεις· εἰ δὲ ἀληθὲς ἢ μή, πειράσομαι μαθεῖν. τὸ ξυμφέρον μὲν οὖν, ὦ Θρασύμαχε, καὶ σὺ ἀπεκρίνω δίκαιον εἶναι· καίτοι ἔμοιγε ἀπηγόρευες ὅπως μὴ τοῦτο ἀποκρινοίμην· πρόσεστι δὲ δὴ αὐτόθι τὸ τοῦ κρείττονος. Σμικρά γε ἴσως, B ἔφη, προσθήκη. Οὔπω δῆλον οὐδ' εἰ μεγάλη· ἀλλ' ὅτι μὲν τοῦτο σκεπτέον εἰ ἀληθῆ λέγεις, δῆλον. ἐπειδὴ γὰρ ξυμφέρον γέ τι εἶναι καὶ ἐγὼ ὁμολογῶ τὸ δίκαιον, σὺ δὲ

[1] ἑκάστη Π: ἑκάστῃ A.

προστίθης καὶ αὐτὸ φῂς εἶναι τὸ τοῦ κρείττονος, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ, σκεπτέον δή. Σκόπει, ἔφη.

XIII. Ταῦτ' ἔσται, ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπέ· οὐ καὶ πείθεσθαι μέντοι τοῖς ἄρχουσιν δίκαιον[1] φῂς εἶναι; Ἔγωγε. C Πότερον δὲ ἀναμάρτητοί εἰσιν οἱ ἄρχοντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἑκάσταις ἤ οἷοί τι καὶ ἁμαρτεῖν; Πάντως που, ἔφη, οἷοί τι καὶ ἁμαρτεῖν. Οὐκοῦν ἐπιχειροῦντες νόμους τιθέναι τοὺς μὲν ὀρθῶς τιθέασιν, τοὺς δέ τινας οὐκ ὀρθῶς; Οἶμαι ἔγωγε. Τὸ δὲ ὀρθῶς ἆρα τὸ τὰ ξυμφέροντά ἐστι τίθεσθαι ἑαυτοῖς, τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς ἀξύμφορα; ἢ πῶς λέγεις; Οὕτως. Ἃ δ' ἂν θῶνται, ποιητέον τοῖς ἀρχομένοις, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ δίκαιον; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐ μόνον ἄρα δίκαιόν D ἐστι κατὰ τὸν σὸν λόγον τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον, τὸ μὴ ξυμφέρον. Τί λέγεις σύ; ἔφη. Ἃ σὺ λέγεις, ἔμοιγε δοκῶ· σκοπῶμεν δὲ[2] βέλτιον. οὐχ ὡμολόγηται τοὺς ἄρχοντας τοῖς ἀρχομένοις προστάττοντας ποιεῖν ἄττα ἐνίοτε διαμαρτάνειν τοῦ ἑαυτοῖς βελτίστου, ἃ δ' ἂν προστάττωσιν οἱ ἄρχοντες δίκαιον εἶναι τοῖς ἀρχομένοις ποιεῖν; ταῦτ' οὐχ ὡμολόγηται; Οἶ- E μαι ἔγωγε, ἔφη. Οἴου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἀξύμφορα ποιεῖν τοῖς ἄρχουσί τε καὶ κρείττοσι δίκαιον εἶναι ὡμολογῆσθαί σοι, ὅταν οἱ μὲν ἄρχοντες ἄκοντες κακὰ αὑτοῖς προστάττωσιν, τοῖς δὲ δίκαιον εἶναι φῇς ταῦτα ποιεῖν ἃ ἐκεῖνοι προσέταξαν· ἆρα τότε, ὦ σοφώτατε Θρασύμαχε, οὐκ ἀναγκαῖον συμβαίνειν αὐτὸ οὑτωσὶ δίκαιον εἶναι ποιεῖν τοὐναντίον ἢ ὃ σὺ λέγεις; τὸ γὰρ τοῦ κρείττονος ἀξύμφορον δήπου προστάττεται τοῖς ἥττοσιν ποιεῖν. Ναὶ 340 | μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Πολέμαρχος, σαφέστατά γε. Ἐὰν σύ γ', ἔφη, αὐτῷ μαρτυρήσῃς, ὁ Κλειτοφῶν ὑπολαβών. Καὶ τί, ἔφη, δεῖται μάρτυρος; αὐτὸς γὰρ Θρασύμαχος ὁμολογεῖ τοὺς μὲν ἄρχοντας ἐνίοτε ἑαυτοῖς κακὰ προστάττειν, τοῖς δὲ ἀρχομένοις δίκαιον εἶναι ταῦτα

[1] δίκαιον Π : καὶ δίκαιον A. [2] δὲ Ξ q : δὴ A.

ποιεῖν. Τὸ γὰρ τὰ κελευόμενα ποιεῖν, ὦ Πολέμαρχε, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων δίκαιον εἶναι ἔθετο Θρασύμαχος. Καὶ γὰρ τὸ τοῦ κρείττονος, ὦ Κλειτοφῶν, συμφέρον δίκαιον εἶναι ἔθετο. ταῦτα δὲ ἀμφότερα θέμενος ὡμολόγησεν αὖ ἐνίοτε B τοὺς κρείττους τὰ αὑτοῖς ἀξύμφορα κελεύειν τοὺς ἥττους τε καὶ ἀρχομένους ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων τῶν ὁμολογιῶν οὐδὲν μᾶλλον τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον δίκαιον ἂν εἴη ἢ τὸ μὴ ξυμφέρον. Ἀλλ', ἔφη ὁ Κλειτοφῶν, τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον ἔλεγεν ὃ ἡγοῖτο ὁ κρείττων αὑτῷ ξυμφέρειν· τοῦτο ποιητέον εἶναι τῷ ἥττονι, καὶ τὸ δίκαιον τοῦτο ἐτίθετο. Ἀλλ' οὐχ οὕτως, ἦ δ' ὃς ὁ Πολέμαρχος, ἐλέγετο. Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πολέμαρχε, διαφέρει, ἀλλ' εἰ νῦν C οὕτω λέγει Θρασύμαχος, οὕτως αὐτοῦ ἀποδεχώμεθα.

XIV. Καί μοι εἰπέ, ὦ Θρασύμαχε· τοῦτο ἦν ὃ ἐβούλου λέγειν τὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον[1] δοκοῦν εἶναι τῷ κρείττονι, ἐάν τε ξυμφέρῃ ἐάν τε μή; οὕτως σε φῶμεν λέγειν; Ἥκιστά γ', ἔφη· ἀλλὰ κρείττω με οἴει καλεῖν τὸν ἐξαμαρτάνοντα, ὅταν ἐξαμαρτάνῃ; Ἔγωγε, εἶπον, ᾤμην σε τοῦτο λέγειν, ὅτε τοὺς ἄρχοντας ὡμολόγεις οὐκ ἀναμαρτήτους εἶναι, ἀλλά τι καὶ ἐξαμαρτάνειν. D Συκοφάντης γὰρ εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐν τοῖς λόγοις· ἐπεὶ αὐτίκα ἰατρὸν καλεῖς σὺ τὸν ἐξαμαρτάνοντα περὶ τοὺς κάμνοντας κατ' αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐξαμαρτάνει; ἢ λογιστικόν, ὃς ἂν ἐν λογισμῷ ἁμαρτάνῃ, τότε ὅταν ἁμαρτάνῃ, κατὰ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν; ἀλλ', οἶμαι, λέγομεν τῷ ῥήματι οὕτως, ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ λογιστὴς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ γραμματιστής· τὸ δ', οἶμαι, ἕκαστος τούτων, καθ' ὅσον τοῦτ' ἔστιν ὃ προσαγορεύομεν αὐτόν, E οὐδέποτε ἁμαρτάνει· ὥστε κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον, ἐπειδὴ καὶ σὺ ἀκριβολογεῖ, οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν ἁμαρτάνει. ἐπιλιπούσης γὰρ ἐπιστήμης ὁ ἁμαρτάνων ἁμαρτάνει, ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δημιουργός· ὥστε δημιουργὸς ἢ σοφὸς ἢ ἄρχων

[1] ξυμφέρον A: ξυμφέρον, <τὸ ξυμφέρον> Bonitz.

οὐδεὶς ἁμαρτάνει τότε ὅταν ἄρχων ᾖ, ἀλλὰ πᾶς γ' ἂν εἴποι, ὅτι ὁ ἰατρὸς ἥμαρτεν καὶ ὁ ἄρχων ἥμαρτεν. τοιοῦτον οὖν δή σοι καὶ ἐμὲ ὑπόλαβε νῦν δὴ ἀποκρίνεσθαι· τὸ δὲ ἀκριβέστατον ἐκεῖνο τυγχάνει ὄν, τὸν ἄρχοντα, καθ' ὅσον 341 | *ἄρχων ἐστί, μὴ ἁμαρτάνειν, μὴ ἁμαρτάνοντα δὲ τὸ αὑτῷ βέλτιστον τίθεσθαι, τοῦτο δὲ τῷ ἀρχομένῳ ποιητέον. ὥστε, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, δίκαιον λέγω τὸ τοῦ κρείττονος ποιεῖν συμφέρον.*

XV. *Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· δοκῶ σοι συκοφαντεῖν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οἴει γάρ με ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τοῖς λόγοις κακουργοῦντά σε ἐρέσθαι ὡς ἠρόμην; Εὖ μὲν οὖν οἶδα, ἔφη· καὶ οὐδέν γέ σοι πλέον ἔσται· οὔτε* B *γὰρ ἄν με λάθοις κακουργῶν, οὔτε μὴ λαθὼν βιάσασθαι τῷ λόγῳ δύναιο. Οὐδέ γ' ἂν ἐπιχειρήσαιμι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ μακάριε. ἀλλ' ἵνα μὴ αὖθις ἡμῖν τοιοῦτον ἐγγένηται, διόρισαι, ποτέρως λέγεις τὸν ἄρχοντά τε καὶ τὸν κρείττονα, τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἢ τὸν ἀκριβεῖ λόγῳ, ὃ νῦν δὴ ἔλεγες, οὗ τὸ ξυμφέρον κρείττονος ὄντος δίκαιον ἔσται τῷ ἥττονι ποιεῖν. Τὸν τῷ ἀκριβεστάτῳ, ἔφη, λόγῳ ἄρχοντα ὄντα. πρὸς ταῦτα κακούργει καὶ συκοφάντει, εἴ τι* C *δύνασαι· οὐδέν σου παρίεμαι· ἀλλ' οὐ μὴ οἷός τ' ᾖς. Οἴει γὰρ ἄν με, εἶπον, οὕτω μανῆναι, ὥστε ξυρεῖν ἐπιχειρεῖν λέοντα καὶ συκοφαντεῖν Θρασύμαχον; Νῦν γοῦν, ἔφη, ἐπεχείρησας, οὐδὲν ὢν καὶ ταῦτα. Ἅδην, ἦν δ' ἐγώ, τῶν τοιούτων. ἀλλ' εἰπέ μοι· ὁ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ ἰατρός, ὃν ἄρτι ἔλεγες, πότερον χρηματιστής ἐστιν ἢ τῶν καμνόντων θεραπευτής; καὶ λέγε τὸν τῷ ὄντι ἰατρὸν ὄντα. Τῶν καμνόντων, ἔφη, θεραπευτής. Τί δὲ κυβερνήτης; ὁ ὀρθῶς κυβερνήτης ναυτῶν ἄρχων ἐστὶν ἢ ναύτης; Ναυτῶν* D *ἄρχων. Οὐδέν, οἶμαι, τοῦτο ὑπολογιστέον, ὅτι πλεῖ ἐν τῇ νηΐ, οὐδ' ἐστὶν κλητέος ναύτης· οὐ γὰρ κατὰ τὸ πλεῖν κυβερνήτης καλεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν τέχνην καὶ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρχήν. Ἀληθῆ, ἔφη. Οὐκοῦν ἑκάστῳ τούτων*

ἔστιν τι ξυμφέρον; Πάνυ γε. Οὐ καὶ ἡ τέχνη, ἦν δ' ἐγώ, ἐπὶ τούτῳ πέφυκεν, ἐπὶ τῷ τὸ ξυμφέρον ἑκάστῳ ζητεῖν τε καὶ ἐκπορίζειν; Ἐπὶ τούτῳ, ἔφη. Ἆρ' οὖν καὶ ἑκάστῃ τῶν τεχνῶν ἔστιν τι ξυμφέρον ἄλλο ἢ ὅ τι μάλιστα τελέαν[1] εἶναι; Πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς; Ὥσπερ, ἔφην ἐγώ, εἴ με E ἔροιο, εἰ ἐξαρκεῖ σώματι εἶναι σώματι ἢ προσδεῖταί τινος, εἴποιμ' ἂν ὅτι Παντάπασι μὲν οὖν προσδεῖται. διὰ ταῦτα καὶ ἡ τέχνη ἐστὶν ἡ ἰατρικὴ νῦν ηὑρημένη, ὅτι σῶμά ἐστι πονηρὸν καὶ οὐκ ἐξαρκεῖ αὐτῷ τοιούτῳ εἶναι. τούτῳ οὖν ὅπως ἐκπορίζῃ τὰ συμφέροντα, ἐπὶ τούτῳ παρεσκευάσθη ἡ τέχνη. ἦ ὀρθῶς σοι δοκῶ, ἔφην, ἂν εἰπεῖν οὕτω λέγων, ἢ οὔ; Ὀρθῶς, | ἔφη. Τί δὲ δή; αὐτὴ ἡ ἰατρική ἐστιν πονηρά, ἢ 342 ἄλλη τις τέχνη ἔσθ' ὅ τι προσδεῖταί τινος ἀρετῆς, ὥσπερ ὀφθαλμοὶ ὄψεως καὶ ὦτα ἀκοῆς καὶ διὰ ταῦτα ἐπ' αὐτοῖς δεῖ τινὸς τέχνης τῆς τὸ ξυμφέρον εἰς ταῦτα σκεψομένης τε καὶ ἐκποριούσης[2]; ἆρα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τέχνῃ ἔνι τις πονηρία, καὶ δεῖ[3] ἑκάστῃ τέχνῃ ἄλλης τέχνης, ἥτις αὐτῇ τὸ ξυμφέρον σκέψεται, καὶ τῇ σκοπουμένῃ ἑτέρας αὖ τοιαύτης, καὶ τοῦτ' ἔστιν ἀπέραντον; ἢ αὐτὴ αὑτῇ τὸ ξυμφέρον B σκέψεται; ἢ οὔτε αὑτῆς οὔτε ἄλλης προσδεῖται ἐπὶ τὴν αὑτῆς πονηρίαν τὸ ξυμφέρον σκοπεῖν· οὔτε γὰρ πονηρία οὔτε ἁμαρτία οὐδεμία οὐδεμιᾷ τέχνῃ πάρεστιν, οὐδὲ προσήκει τέχνῃ ἄλλῳ τὸ ξυμφέρον ζητεῖν ἢ ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν, αὐτὴ δὲ ἀβλαβὴς καὶ ἀκέραιός ἐστιν ὀρθὴ οὖσα, ἕωσπερ ἂν ᾖ ἑκάστη ἀκριβὴς ὅλη ἥπερ ἐστί; καὶ σκόπει ἐκείνῳ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ· οὕτως ἢ ἄλλως ἔχει; Οὕτως, ἔφη, φαίνεται. Οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἰατρικὴ ἰατρικῇ τὸ C ξυμφέρον σκοπεῖ ἀλλὰ σώματι. Ναί, ἔφη. Οὐδὲ ἱππικὴ ἱππικῇ ἀλλ' ἵπποις· οὐδὲ ἄλλη τέχνη οὐδεμία ἑαυτῇ, οὐδὲ γὰρ προσδεῖται, ἀλλ' ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν. Φαίνεται,

[1] Ita A: sed malim ἄλλο, ἢ ὅ τι μάλιστα τελέαν <δεῖ> εἶναι;
[2] ἐκποριούσης q: ἐκποριζούσης A.
[3] δεῖ Π: δεῖ ἀεὶ A.

ἔφη, οὕτως. Ἀλλὰ μήν, ὦ Θρασύμαχε, ἄρχουσί γε αἱ τέχναι καὶ κρατοῦσιν ἐκείνου, οὗπέρ εἰσιν τέχναι. Συνεχώρησεν ἐνταῦθα καὶ μάλα μόγις. Οὐκ ἄρα ἐπιστήμη γε οὐδεμία τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει,
D *ἀλλὰ τὸ τοῦ ἥττονός τε καὶ ἀρχομένου ὑπὸ ἑαυτῆς. Ξυνωμολόγησε μὲν καὶ ταῦτα τελευτῶν, ἐπεχείρει δὲ περὶ αὐτὰ μάχεσθαι· ἐπειδὴ δὲ ὡμολόγησεν, Ἄλλο τι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲ ἰατρὸς οὐδείς, καθ' ὅσον ἰατρός, τὸ τῷ ἰατρῷ ξυμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ κάμνοντι; ὡμολόγηται γὰρ ὁ ἀκριβὴς ἰατρὸς σωμάτων εἶναι ἄρχων ἀλλ' οὐ χρηματιστής. ἢ οὐχ ὡμολόγηται; Ξυνέφη. Οὐκοῦν καὶ ὁ κυβερνήτης ὁ ἀκριβὴς ναυτῶν εἶναι ἄρχων*
E *ἀλλ' οὐ ναύτης; Ὡμολόγηται. Οὐκ ἄρα ὅ γε τοιοῦτος κυβερνήτης τε καὶ ἄρχων τὸ τῷ κυβερνήτῃ ξυμφέρον σκέψεταί τε καὶ προστάξει, ἀλλὰ τὸ τῷ ναύτῃ τε καὶ ἀρχομένῳ. Ξυνέφησε μόγις. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς ἐν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ, καθ' ὅσον ἄρχων ἐστίν, τὸ αὑτῷ ξυμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ ᾧ ἂν αὐτὸς δημιουργῇ, καὶ πρὸς ἐκεῖνο βλέπων καὶ τὸ ἐκείνῳ ξυμφέρον καὶ πρέπον καὶ λέγει ἃ λέγει καὶ ποιεῖ ἃ ποιεῖ ἅπαντα.*

343 XVI. | *Ἐπειδὴ οὖν ἐνταῦθα ἦμεν τοῦ λόγου καὶ πᾶσι καταφανὲς ἦν, ὅτι ὁ τοῦ δικαίου λόγος εἰς τοὐναντίον περιειστήκει, ὁ Θρασύμαχος ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνεσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τίτθη σοι ἔστιν; Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἀποκρίνεσθαι χρῆν μᾶλλον ἢ τοιαῦτα ἐρωτᾶν; Ὅτι τοί σε, ἔφη, κορυζῶντα περιορᾷ καὶ οὐκ ἀπομύττει δεόμενον, ὅς γε αὐτῇ οὐδὲ πρόβατα οὐδὲ ποιμένα γιγνώσκεις.*
B *Ὅτι δὴ τί μάλιστα; ἦν δ' ἐγώ. Ὅτι οἴει τοὺς ποιμένας ἢ τοὺς βουκόλους τὸ τῶν προβάτων ἢ τὸ τῶν βοῶν ἀγαθὸν σκοπεῖν καὶ παχύνειν αὐτοὺς καὶ θεραπεύειν πρὸς ἄλλο τι βλέποντας ἢ τὸ τῶν δεσποτῶν ἀγαθὸν καὶ τὸ αὑτῶν, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας, οἳ ὡς ἀληθῶς*

ἄρχουσιν, ἄλλως πως ἡγεῖ διανοεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀρχομένους ἢ ὥσπερ ἄν τις πρὸς πρόβατα διατεθείη, καὶ ἄλλο τι σκοπεῖν αὐτοὺς διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἢ τοῦτο ὅθεν αὐτοὶ ὠφελήσονται. καὶ οὕτω πόρρω εἶ περί τε τοῦ C *δικαίου καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδίκου τε καὶ ἀδικίας, ὥστε ἀγνοεῖς, ὅτι ἡ μὲν δικαιοσύνη καὶ τὸ δίκαιον ἀλλότριον ἀγαθὸν τῷ ὄντι, τοῦ κρείττονός τε καὶ ἄρχοντος ξυμφέρον, οἰκεία δὲ τοῦ πειθομένου τε καὶ ὑπηρετοῦντος βλάβη, ἡ δὲ ἀδικία τοὐναντίον, καὶ ἄρχει τῶν ὡς ἀληθῶς εὐηθικῶν τε καὶ δικαίων, οἱ δ' ἀρχόμενοι ποιοῦσιν τὸ ἐκείνου ξυμφέρον κρείττονος ὄντος, καὶ εὐδαίμονα ἐκεῖνον ποιοῦσιν ὑπηρετοῦντες αὐτῷ, ἑαυτοὺς δὲ οὐδ' ὁπωστιοῦν. σκο-* D *πεῖσθαι δέ, ὦ εὐηθέστατε Σώκρατες, οὑτωσὶ χρή, ὅτι δίκαιος ἀνὴρ ἀδίκου πανταχοῦ ἔλαττον ἔχει. πρῶτον μὲν ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους ξυμβολαίοις, ὅπου ἂν ὁ τοιοῦτος τῷ τοιούτῳ κοινωνήσῃ, οὐδαμοῦ ἂν εὕροις ἐν τῇ διαλύσει τῆς κοινωνίας πλέον ἔχοντα τὸν δίκαιον τοῦ ἀδίκου ἀλλ' ἔλαττον· ἔπειτα ἐν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν, ὅταν τέ τινες εἰσφοραὶ ὦσιν, ὁ μὲν δίκαιος ἀπὸ τῶν ἴσων πλέον εἰσφέρει, ὁ δ' ἔλαττον, ὅταν τε λήψεις, ὁ μὲν οὐδέν, ὁ δὲ πολλὰ* E *κερδαίνει. καὶ γὰρ ὅταν ἀρχήν τινα ἄρχῃ ἑκάτερος, τῷ μὲν δικαίῳ ὑπάρχει, καὶ εἰ μηδεμία ἄλλη ζημία, τά γε οἰκεῖα δι' ἀμέλειαν μοχθηροτέρως ἔχειν, ἐκ δὲ τοῦ δημοσίου μηδὲν ὠφελεῖσθαι διὰ τὸ δίκαιον εἶναι, πρὸς δὲ τούτοις ἀπεχθέσθαι τοῖς τε οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις, ὅταν μηδὲν ἐθέλῃ αὐτοῖς ὑπηρετεῖν παρὰ τὸ δίκαιον· τῷ δὲ ἀδίκῳ πάντα τούτων τἀναντία ὑπάρχει. λέγω γὰρ ὅνπερ νῦν δὴ ἔλεγον, τὸν μεγά|λα δυνάμενον πλεονεκτεῖν. τοῦτον οὖν* 344 *σκόπει, εἴπερ βούλει κρίνειν, ὅσῳ μᾶλλον ξυμφέρει ἰδίᾳ αὐτῷ ἄδικον εἶναι ἢ τὸ δίκαιον. πάντων δὲ ῥᾷστα μαθήσει, ἐὰν ἐπὶ τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν ἔλθῃς, ἢ τὸν μὲν ἀδικήσαντα εὐδαιμονέστατον ποιεῖ, τοὺς δὲ ἀδικηθέντας καὶ ἀδικῆσαι οὐκ ἂν ἐθέλοντας ἀθλιωτάτους. ἔστιν δὲ*

τοῦτο τυραννίς, ἣ οὐ κατὰ σμικρὸν τἀλλότρια καὶ λάθρᾳ καὶ βίᾳ[1] ἀφαιρεῖται, καὶ ἱερὰ καὶ ὅσια καὶ ἴδια καὶ δημόσια,
B ἀλλὰ ξυλλήβδην, ὧν ἐφ' ἑκάστῳ μέρει ὅταν τις ἀδικήσας μὴ λάθῃ, ζημιοῦταί τε καὶ ὀνείδη ἔχει τὰ μέγιστα· καὶ γὰρ ἱερόσυλοι καὶ ἀνδραποδισταὶ καὶ τοιχωρύχοι καὶ ἀποστερηταὶ καὶ κλέπται οἱ κατὰ μέρη ἀδικοῦντες τῶν τοιούτων κακουργημάτων καλοῦνται· ἐπειδὰν δέ τις πρὸς τοῖς τῶν πολιτῶν χρήμασιν καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισάμενος δουλώσηται, ἀντὶ τούτων τῶν αἰσχρῶν ὀνομάτων εὐδαίμονες καὶ μακάριοι κέκληνται, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν πολιτῶν
C ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἂν πύθωνται αὐτὸν τὴν ὅλην ἀδικίαν ἠδικηκότα· οὐ γὰρ τὸ ποιεῖν τὰ ἄδικα ἀλλὰ τὸ πάσχειν φοβούμενοι ὀνειδίζουσιν οἱ ὀνειδίζοντες τὴν ἀδικίαν. οὕτως, ὦ Σώκρατες, καὶ ἰσχυρότερον καὶ ἐλευθεριώτερον καὶ δεσποτικώτερον ἀδικία δικαιοσύνης ἐστὶν ἱκανῶς γιγνομένη, καὶ ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, τὸ μὲν τοῦ κρείττονος ξυμφέρον τὸ δίκαιον τυγχάνει ὄν, τὸ δ' ἄδικον ἑαυτῷ λυσιτελοῦν τε καὶ ξυμφέρον.

D XVII. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Θρασύμαχος ἐν νῷ εἶχεν ἀπιέναι, ὥσπερ βαλανεὺς ἡμῶν καταντλήσας κατὰ τῶν ὤτων ἀθρόον καὶ πολὺν τὸν λόγον. οὐ μὴν εἴασάν γε αὐτὸν οἱ παρόντες, ἀλλ' ἠνάγκασαν ὑπομεῖναί τε καὶ παρασχεῖν τῶν εἰρημένων λόγον. καὶ δὴ ἔγωγε καὶ αὐτὸς πάνυ ἐδεόμην τε καὶ εἶπον Ὦ δαιμόνιε Θρασύμαχε, οἷον ἐμβαλὼν λόγον ἐν νῷ ἔχεις ἀπιέναι, πρὶν διδάξαι ἱκανῶς ἢ μαθεῖν εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως ἔχει; ἢ σμικρὸν οἴει ἐπιχειρεῖν
E πρᾶγμα διορίζεσθαι, ἀλλ' οὐ βίου διαγωγήν, ᾗ ἂν διαγόμενος ἕκαστος ἡμῶν λυσιτελεστάτην ζωὴν ζῴη; Ἐγὼ γὰρ οἶμαι, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, τουτὶ ἄλλως ἔχειν; Ἔοικας, ἦν δ' ἐγώ, ἤτοι ἡμῶν γε οὐδὲν κήδεσθαι, οὐδέ τι φροντίζειν εἴτε χεῖρον εἴτε βέλτιον βιωσόμεθα ἀγνοοῦντες ὃ σὺ φῂς εἰδέναι. ἀλλ', ὦ 'γαθέ, προθυμοῦ καὶ ἡμῖν ἐνδείξασθαι·

[1] βίᾳ Π: βία A.

οὔτοι κα|κῶς σοι κείσεται, ὅ τι ἂν ἡμᾶς τοσούσδε ὄντας 345
εὐεργετήσῃς. ἐγὼ γὰρ δή σοι λέγω τό γ' ἐμόν, ὅτι οὐ πείθομαι οὐδ' οἶμαι ἀδικίαν δικαιοσύνης κερδαλεώτερον εἶναι, οὐδ' ἐὰν ἐᾷ τις αὐτὴν καὶ μὴ διακωλύῃ πράττειν ἃ βούλεται. ἀλλ', ὦ 'γαθέ, ἔστω μὲν ἄδικος, δυνάσθω δὲ ἀδικεῖν ἢ τῷ λανθάνειν ἢ τῷ διαμάχεσθαι· ὅμως ἐμέ γε οὐ πείθει ὡς ἔστι τῆς δικαιοσύνης κερδαλεώτερον. ταῦτ' οὖν καὶ ἕτερος ἴσως τις ἡμῶν πέπονθεν, οὐ μόνος ἐγώ. B
πεῖσον οὖν, ὦ μακάριε, ἱκανῶς ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ὀρθῶς βουλευόμεθα δικαιοσύνην ἀδικίας περὶ πλείονος ποιούμενοι. Καὶ πῶς, ἔφη, σὲ πείσω; εἰ γὰρ οἷς νῦν δὴ ἔλεγον μὴ πέπεισαι, τί σοι ἔτι ποιήσω; ἢ εἰς τὴν ψυχὴν φέρων ἐνθῶ τὸν λόγον; Μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, μὴ σύ γε· ἀλλὰ πρῶτον μέν, ἃ ἂν εἴπῃς, ἔμμενε τούτοις, ἢ ἐὰν μετατιθῇ, φανερῶς μετατίθεσο καὶ ἡμᾶς μὴ ἐξαπάτα. νῦν δὲ ὁρᾷς, ὦ Θρασύμαχε, ἔτι γὰρ τὰ ἔμπροσθεν ἐπισκεψώμεθα, ὅτι τὸν C
ὡς ἀληθῶς ἰατρὸν τὸ πρῶτον ὁριζόμενος τὸν ὡς ἀληθῶς ποιμένα οὐκέτι ᾤου δεῖν ὕστερον ἀκριβῶς φυλάξαι, ἀλλὰ ποιμαίνειν[1] οἴει αὐτὸν τὰ πρόβατα, καθ' ὅσον ποιμήν ἐστιν, οὐ πρὸς τὸ τῶν προβάτων βέλτιστον βλέποντα, ἀλλ' ὥσπερ δαιτυμόνα τινὰ καὶ μέλλοντα ἑστιάσεσθαι, πρὸς τὴν εὐωχίαν, ἢ αὖ πρὸς τὸ ἀποδόσθαι, ὥσπερ χρηματιστὴν ἀλλ' οὐ ποιμένα. τῇ δὲ ποιμενικῇ οὐ δήπου ἄλλου D
του μέλει ἤ, ἐφ' ᾧ τέτακται, ὅπως τούτῳ τὸ βέλτιστον ἐκποριεῖ· ἐπεὶ τά γε αὑτῆς, ὥστ' εἶναι βελτίστη, ἱκανῶς δήπου ἐκπεπόρισται, ἕως γ' ἂν μηδὲν ἐνδέῃ τοῦ ποιμενικὴ εἶναι· οὕτω δὲ ᾤμην ἔγωγε νῦν δὴ ἀναγκαῖον εἶναι ἡμῖν ὁμολογεῖν, πᾶσαν ἀρχήν, καθ' ὅσον ἀρχή, μηδενὶ ἄλλῳ τὸ βέλτιστον σκοπεῖσθαι ἢ ἐκείνῳ τῷ ἀρχομένῳ τε καὶ θεραπευομένῳ, ἔν τε πολιτικῇ καὶ ἰδιωτικῇ ἀρχῇ. σὺ δὲ E
τοὺς ἄρχοντας ἐν ταῖς πόλεσιν, τοὺς ἀληθῶς ἄρχοντας, ἑκόντας οἴει ἄρχειν; Μὰ Δί' οὔκ, ἔφη, ἀλλ' εὖ οἶδα.

[1] ποιμαίνειν Π et γρ in marg. A²: πιαίνειν A.

XVIII. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, τὰς ἄλλας ἀρχὰς οὐκ ἐννοεῖς ὅτι οὐδεὶς ἐθέλει ἄρχειν ἑκών, ἀλλὰ μισθὸν αἰτοῦσιν, ὡς οὐχὶ αὐτοῖσιν ὠφελίαν ἐσομένην ἐκ
346 τοῦ ἄρχειν ἀλλὰ τοῖς ἀρχο|μένοις; ἐπεὶ τοσόνδε εἰπέ· οὐχὶ ἑκάστην μέντοι φαμὲν ἑκάστοτε τῶν τεχνῶν τούτῳ ἑτέραν εἶναι, τῷ ἑτέραν τὴν δύναμιν ἔχειν; καί, ὦ μακάριε, μὴ παρὰ δόξαν ἀποκρίνου, ἵνα τι καὶ περαίνωμεν. Ἀλλὰ τούτῳ, ἔφη, ἑτέρα. Οὐκοῦν καὶ ὠφελίαν ἑκάστη ἰδίαν τινὰ ἡμῖν παρέχεται, ἀλλ' οὐ κοινήν, οἷον ἰατρικὴ μὲν ὑγίειαν, κυβερνητικὴ δὲ σωτηρίαν ἐν τῷ πλεῖν, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω; Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ μισθωτικὴ μισθόν;
B αὕτη γὰρ αὐτῆς ἡ δύναμις. ἢ τὴν ἰατρικὴν σὺ καὶ τὴν κυβερνητικὴν τὴν αὐτὴν καλεῖς; ἢ ἐάνπερ βούλῃ ἀκριβῶς διορίζειν, ὥσπερ ὑπέθου, οὐδέν τι μᾶλλον, ἐάν τις κυβερνῶν ὑγιὴς γίγνηται διὰ τὸ ξυμφέρειν[1] αὐτῷ πλεῖν ἐν τῇ θαλάττῃ, ἕνεκα τούτου καλεῖς μᾶλλον αὐτὴν ἰατρικήν; Οὐ δῆτα, ἔφη. Οὐδέ γ', οἶμαι, τὴν μισθωτικήν, ἐὰν ὑγιαίνῃ τις μισθαρνῶν. Οὐ δῆτα. Τί δέ; τὴν ἰατρικὴν
C μισθαρνητικήν, ἐὰν ἰώμενός τις μισθαρνῇ; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν τήν γε ὠφελίαν ἑκάστης τῆς τέχνης ἰδίαν ὡμολογήσαμεν εἶναι; Ἔστω, ἔφη. Ἥντινα ἄρα ὠφελίαν κοινῇ ὠφελοῦνται πάντες οἱ δημιουργοί, δῆλον ὅτι κοινῇ τινὶ τῷ αὐτῷ προσχρώμενοι ἀπ' ἐκείνου ὠφελοῦνται. Ἔοικεν, ἔφη. Φαμὲν δέ γε τὸ μισθὸν ἀρνυμένους ὠφελεῖσθαι τοὺς δημιουργοὺς ἀπὸ τοῦ προσχρῆσθαι τῇ μισθωτικῇ τέχνῃ γίγνεσθαι αὐτοῖς. Ξυνέφη μόγις. Οὐκ ἄρα
D ἀπὸ τῆς αὑτοῦ τέχνης ἑκάστῳ αὕτη ἡ ὠφελία ἐστίν, ἡ τοῦ μισθοῦ λῆψις, ἀλλ', εἰ δεῖ ἀκριβῶς σκοπεῖσθαι, ἡ μὲν ἰατρικὴ ὑγίειαν ποιεῖ, ἡ δὲ μισθαρνητικὴ μισθόν, καὶ ἡ μὲν οἰκοδομικὴ οἰκίαν, ἡ δὲ μισθαρνητικὴ αὐτῇ ἑπομένη μισθόν, καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι οὕτως· τὸ αὑτῆς ἑκάστη ἔργον ἐργάζεται καὶ ὠφελεῖ ἐκεῖνο, ἐφ' ᾧ τέτακται. ἐὰν δὲ μὴ

[1] ξυμφέρειν Ξ² q: ξυμφέρον A.

μισθὸς αὐτῇ προσγίγνηται, ἔσθ' ὅ τι ὠφελεῖται ὁ δημιουργὸς ἀπὸ τῆς τέχνης; Οὐ φαίνεται, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐδ' ὠφελεῖ τότε, ὅταν προῖκα ἐργάζηται; Οἶμαι ἔγωγε. E Οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, τοῦτο ἤδη δῆλον, ὅτι οὐδεμία τέχνη οὐδὲ ἀρχὴ τὸ αὑτῇ ὠφέλιμον παρασκευάζει, ἀλλ', ὅπερ πάλαι ἐλέγομεν, τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ παρασκευάζει καὶ ἐπιτάττει, τὸ ἐκείνου ξυμφέρον ἥττονος ὄντος σκοποῦσα, ἀλλ' οὐ τὸ τοῦ κρείττονος. διὰ δὴ ταῦτα ἔγωγε, ὦ φίλε Θρασύμαχε, καὶ ἄρτι ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἑκόντα ἄρχειν καὶ τὰ ἀλλότρια κακὰ μεταχειρίζεσθαι ἀνορθοῦντα, ἀλλὰ μισθὸν αἰτεῖν, ὅτι ὁ μέλλων καλῶς τῇ τέχνῃ | πράξειν 347 οὐδέποτε αὑτῷ τὸ βέλτιστον πράττει οὐδ' ἐπιτάττει κατὰ τὴν τέχνην ἐπιτάττων, ἀλλὰ τῷ ἀρχομένῳ· ὧν[1] δὴ ἕνεκα, ὡς ἔοικε, μισθὸν δεῖν ὑπάρχειν τοῖς μέλλουσιν ἐθελήσειν ἄρχειν, ἢ ἀργύριον ἢ τιμήν, ἢ ζημίαν, ἐὰν μὴ ἄρχῃ.

XIX. Πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες; ἔφη ὁ Γλαύκων. τοὺς μὲν γὰρ δύο μισθοὺς γιγνώσκω· τὴν δὲ ζημίαν ἥντινα λέγεις καὶ ὡς ἐν μισθοῦ μέρει εἴρηκας, οὐ ξυνῆκα. Τὸν τῶν βελτίστων ἄρα μισθόν, ἔφην, οὐ ξυνιεῖς, δι' ὃν B ἄρχουσιν οἱ ἐπιεικέστατοι, ὅταν ἐθέλωσιν ἄρχειν. ἢ οὐκ οἶσθα, ὅτι τὸ φιλότιμόν τε καὶ φιλάργυρον εἶναι ὄνειδος λέγεταί τε καὶ ἔστιν; Ἔγωγε, ἔφη. Διὰ ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὔτε χρημάτων ἕνεκα ἐθέλουσιν ἄρχειν οἱ ἀγαθοὶ οὔτε τιμῆς· οὔτε γὰρ φανερῶς πραττόμενοι τῆς ἀρχῆς ἕνεκα μισθὸν μισθωτοὶ βούλονται κεκλῆσθαι, οὔτε λάθρᾳ αὐτοὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς λαμβάνοντες κλέπται· οὐδ' αὖ τιμῆς ἕνεκα· οὐ γάρ εἰσι φιλότιμοι. δεῖ δὴ[2] αὐτοῖς ἀνάγκην C προσεῖναι καὶ ζημίαν, εἰ μέλλουσιν ἐθέλειν ἄρχειν· ὅθεν κινδυνεύει τὸ ἑκόντα ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἰέναι ἀλλὰ μὴ ἀνάγκην περιμένειν αἰσχρὸν νενομίσθαι. τῆς δὲ ζημίας μεγίστη τὸ ὑπὸ πονηροτέρου ἄρχεσθαι, ἐὰν μὴ αὐτὸς ἐθέλῃ ἄρχειν·

[1] ὧν Ξ: ᾧ A.

[2] δὴ Π: δὲ A.

ἣν δείσαντές μοι φαίνονται ἄρχειν, ὅταν ἄρχωσιν, οἱ ἐπιεικεῖς, καὶ τότε ἔρχονται ἐπὶ τὸ ἄρχειν, οὐχ ὡς ἐπ' ἀγαθόν τι ἰόντες οὐδ' ὡς εὐπαθήσοντες ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ὡς
D *ἐπ' ἀναγκαῖον καὶ οὐκ ἔχοντες ἑαυτῶν βελτίοσιν ἐπιτρέψαι οὐδὲ ὁμοίοις. ἐπεὶ κινδυνεύει, πόλις ἀνδρῶν ἀγαθῶν εἰ γένοιτο, περιμάχητον ἂν εἶναι τὸ μὴ ἄρχειν, ὥσπερ νυνὶ τὸ ἄρχειν, καὶ ἐνταῦθ' ἂν καταφανὲς γενέσθαι, ὅτι τῷ ὄντι ἀληθινὸς ἄρχων οὐ πέφυκε τὸ αὑτῷ ξυμφέρον σκοπεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ· ὥστε πᾶς ἂν ὁ γιγνώσκων τὸ ὠφελεῖσθαι μᾶλλον ἕλοιτο ὑπ' ἄλλου ἢ ἄλλον ὠφελῶν πράγματα ἔχειν. τοῦτο μὲν οὖν ἔγωγε οὐδαμῇ συγχωρῶ*
E *Θρασυμάχῳ, ὡς τὸ δίκαιόν ἐστιν τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δὴ καὶ εἰσαῦθις σκεψόμεθα· πολὺ δέ μοι δοκεῖ μεῖζον εἶναι, ὃ νῦν λέγει Θρασύμαχος, τὸν τοῦ ἀδίκου βίον φάσκων εἶναι κρείττω ἢ τὸν τοῦ δικαίου. σὺ οὖν ποτέρως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, αἱρεῖ καὶ πότερον ἀληθεστέρως*[1] *δοκεῖ σοι λέγεσθαι; Τὸν τοῦ δικαίου ἔγωγε, ἔφη, λυσιτελέστερον βίον εἶναι. Ἤκουσας, ἦν δ' ἐγώ,*
348 | *ὅσα ἄρτι Θρασύμαχος ἀγαθὰ διῆλθε τῷ τοῦ ἀδίκου; Ἤκουσα, ἔφη, ἀλλ' οὐ πείθομαι. Βούλει οὖν αὐτὸν πείθωμεν, ἂν δυνώμεθά πῃ ἐξευρεῖν, ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγει; Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἦ δ' ὅς. Ἂν μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἀντικατατείναντες λέγωμεν αὐτῷ λόγον παρὰ λόγον, ὅσα αὖ ἀγαθὰ ἔχει τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ αὖθις οὗτος, καὶ ἄλλον ἡμεῖς, ἀριθμεῖν δεήσει τἀγαθὰ καὶ μετρεῖν ὅσα*
B *ἑκάτεροι ἐν ἑκατέρῳ λέγομεν, καὶ ἤδη δικαστῶν τινῶν τῶν διακρινούντων δεησόμεθα· ἂν δὲ ὥσπερ ἄρτι ἀνομολογούμενοι πρὸς ἀλλήλους σκοπῶμεν, ἅμα αὐτοί τε δικασταὶ καὶ ῥήτορες ἐσόμεθα. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ὁποτέρως οὖν σοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀρέσκει. Οὕτως, ἔφη.*

XX. *Ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ἀπόκριναι ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς· τὴν τελέαν ἀδικίαν τελέας οὔσης δικαιο-*

[1] *ἀληθεστέρως* v: *ὡς ἀληθεστέρως* A.

σύνης λυσιτελεστέραν φῂς εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν καὶ φημί, ἔφη, καὶ δι' ἅ, εἴρηκα. Φέρε δὴ τὸ τοιόνδε περὶ αὐτῶν C πῶς λέγεις; τὸ μέν που ἀρετὴν αὐτοῖν καλεῖς, τὸ δὲ κακίαν; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν τὴν μὲν δικαιοσύνην ἀρετήν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν; Εἰκός γ', ἔφη, ὦ ἥδιστε, ἐπειδὴ καὶ λέγω ἀδικίαν μὲν λυσιτελεῖν, δικαιοσύνην δ' οὔ. Ἀλλὰ τί μήν; Τοὐναντίον, ἦ δ' ὅς. Ἦ τὴν δικαιοσύνην κακίαν; Οὔκ, ἀλλὰ πάνυ γενναίαν εὐήθειαν. Τὴν ἀδικίαν D ἄρα κακοήθειαν καλεῖς; Οὔκ, ἀλλ' εὐβουλίαν, ἔφη. Ἦ καὶ φρόνιμοί σοι, ὦ Θρασύμαχε, δοκοῦσιν εἶναι καὶ ἀγαθοὶ οἱ ἄδικοι; Οἵ γε τελέως, ἔφη, οἷοί τε ἀδικεῖν, πόλεις τε καὶ ἔθνη δυνάμενοι ἀνθρώπων ὑφ' ἑαυτοὺς ποιεῖσθαι. σὺ δὲ οἴει με ἴσως τοὺς τὰ βαλλάντια ἀποτέμνοντας λέγειν. λυσιτελεῖ μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐάνπερ λανθάνῃ· ἔστι δὲ οὐκ ἄξια λόγου, ἀλλ' ἃ νῦν δὴ ἔλεγον. Τοῦτο μέντοι, ἔφην, οὐκ ἀγνοῶ ὅ τι βούλει λέγειν· ἀλλὰ E τόδε ἐθαύμασα, εἰ ἐν ἀρετῆς καὶ σοφίας τίθης μέρει τὴν ἀδικίαν, τὴν δὲ δικαιοσύνην ἐν τοῖς ἐναντίοις. Ἀλλὰ πάνυ οὕτω τίθημι. Τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη στερεώτερον, ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκέτι ῥᾴδιον[1] ἔχειν ὅ τί τις εἴπῃ. εἰ γὰρ λυσιτελεῖν μὲν τὴν ἀδικίαν ἐτίθεσο, κακίαν μέντοι ἢ αἰσχρὸν αὐτὸ ὡμολόγεις εἶναι, ὥσπερ ἄλλοι τινές, εἴχομεν ἄν τι λέγειν κατὰ τὰ νομιζόμενα λέγοντες· νῦν δὲ δῆλος εἶ ὅτι φήσεις αὐτὸ καὶ καλὸν καὶ ἰσχυρὸν εἶναι καὶ τἆλλα αὐτῷ πάντα προσθήσεις,| ἃ ἡμεῖς τῷ δικαίῳ προσετίθεμεν, 349 ἐπειδή γε καὶ ἐν ἀρετῇ αὐτὸ καὶ σοφίᾳ ἐτόλμησας θεῖναι. Ἀληθέστατα, ἔφη, μαντεύει. Ἀλλ' οὐ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀποκνητέον γε τῷ λόγῳ ἐπεξελθεῖν σκοπούμενον, ἕως ἄν σε ὑπολαμβάνω λέγειν ἅπερ διανοεῖ. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖς σύ, ὦ Θρασύμαχε, ἀτεχνῶς νῦν οὐ σκώπτειν, ἀλλὰ τὰ δοκοῦντα περὶ τῆς ἀληθείας[2] λέγειν. Τί δέ σοι, ἔφη, τοῦτο διαφέρει, εἴτε μοι δοκεῖ εἴτε μή, ἀλλ' οὐ τὸν λόγον ἐλέγ-

[1] ῥᾴδιον v: ῥᾷον A. [2] ἀληθείας A: ἀδικίας coniecit H. Wolf.

B χεις; Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ τόδε μοι πειρῶ ἔτι πρὸς τούτοις ἀποκρίνασθαι· ὁ δίκαιος τοῦ δικαίου δοκεῖ τί σοι ἂν ἐθέλειν πλέον ἔχειν; Οὐδαμῶς, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν ἦν ἀστεῖος, ὥσπερ νῦν, καὶ εὐήθης. Τί δέ; τῆς δικαίας πράξεως; Οὐδὲ τῆς <πράξεως τῆς[1]> δικαίας, ἔφη. Τοῦ δὲ ἀδίκου πότερον ἀξιοῖ ἂν πλεονεκτεῖν καὶ ἡγοῖτο δίκαιον εἶναι, ἢ οὐκ ἂν ἡγοῖτο δίκαιον; Ἡγοῖτ' ἄν, ἦ δ' ὅς, καὶ ἀξιοῖ, ἀλλ' οὐκ ἂν δύναιτο. Ἀλλ' οὐ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, C ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τοῦ μὲν δικαίου μὴ ἀξιοῖ πλέον ἔχειν μηδὲ βούλεται ὁ δίκαιος, τοῦ δὲ ἀδίκου; Ἀλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει. Τί δὲ δὴ ὁ ἄδικος; ἆρα ἀξιοῖ τοῦ δικαίου πλεονεκτεῖν καὶ τῆς δικαίας πράξεως; Πῶς γὰρ οὔκ; ἔφη, ὅς γε πάντων πλέον ἔχειν ἀξιοῖ. Οὐκοῦν καὶ ἀδίκου ἀνθρώπου τε καὶ πράξεως ὁ ἄδικος πλεονεκτήσει καὶ ἁμιλλήσεται ὡς ἁπάντων πλεῖστον αὐτὸς λάβῃ; Ἔστι ταῦτα.

XXI. Ὧδε δὴ λέγωμεν, ἔφην· ὁ δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ πλεονεκτεῖ, τοῦ δὲ ἀνομοίου, ὁ δὲ ἄδικος τοῦ τε D ὁμοίου καὶ τοῦ ἀνομοίου. Ἄριστα, ἔφη, εἴρηκας. Ἔστιν δέ γε, ἔφην, φρόνιμός τε καὶ ἀγαθὸς ὁ ἄδικος, ὁ δὲ δίκαιος οὐδέτερα. Καὶ τοῦτ', ἔφη, εὖ. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἔοικε τῷ φρονίμῳ καὶ τῷ ἀγαθῷ ὁ ἄδικος, ὁ δὲ δίκαιος οὐκ ἔοικεν; Πῶς γὰρ οὐ μέλλει, ἔφη, ὁ τοιοῦτος ὢν καὶ ἐοικέναι τοῖς τοιούτοις, ὁ δὲ μὴ ἐοικέναι; Καλῶς. τοιοῦτος ἄρα ἐστὶν ἑκάτερος αὐτῶν οἷσπερ ἔοικεν. Ἀλλὰ τί μέλλει; ἔφη. Εἶεν, ὦ Θρασύμαχε· μουσικὸν δέ τινα λέγεις, ἕτερον E δὲ ἄμουσον; Ἔγωγε. Πότερον φρόνιμον καὶ πότερον ἄφρονα; Τὸν μὲν μουσικὸν δήπου φρόνιμον, τὸν δὲ ἄμουσον ἄφρονα. Οὐκοῦν καὶ ἅπερ φρόνιμον, ἀγαθόν, ἃ δὲ ἄφρονα, κακόν; Ναί. Τί δὲ ἰατρικόν; οὐχ οὕτως; Οὕτως. Δοκεῖ ἂν οὖν τίς σοι, ὦ ἄριστε, μουσικὸς ἀνὴρ ἁρμοττόμενος λύραν ἐθέλειν μουσικοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ ἐπιτάσει καὶ ἀνέσει τῶν χορδῶν πλεονεκτεῖν ἢ ἀξιοῦν πλέον ἔχειν;

[1] πράξεως τῆς nos: om. codd.

Οὐκ ἔμοιγε. Τί δέ; ἀμούσου; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί δὲ ἰατρικός; | ἐν τῇ ἐδωδῇ ἢ πόσει ἐθέλειν ἄν τι ἰατρικοῦ 350 πλεονεκτεῖν ἢ ἀνδρὸς ἢ πράγματος; Οὐ δῆτα. Μὴ ἰατρικοῦ δέ; Ναί. Περὶ πάσης δὲ ὅρα ἐπιστήμης τε καὶ ἀνεπιστημοσύνης, εἴ τίς σοι δοκεῖ ἐπιστήμων ὁστισοῦν πλείω ἂν ἐθέλειν αἱρεῖσθαι ἢ ὅσα ἄλλος ἐπιστήμων ἢ πράττειν ἢ λέγειν, καὶ οὐ ταὐτὰ τῷ ὁμοίῳ ἑαυτῷ εἰς τὴν αὐτὴν πρᾶξιν. Ἀλλ' ἴσως, ἔφη, ἀνάγκη τοῦτό γε οὕτως ἔχειν. Τί δὲ ὁ ἀνεπιστήμων; οὐχὶ ὁμοίως μὲν ἐπιστήμονος πλεονεκτήσειεν ἄν, ὁμοίως δὲ ἀνεπιστήμονος; Ἴσως. B Ὁ δὲ ἐπιστήμων σοφός; Φημί. Ὁ δὲ σοφὸς ἀγαθός; Φημί. Ὁ ἄρα ἀγαθός τε καὶ σοφὸς τοῦ μὲν ὁμοίου οὐκ ἐθελήσει πλεονεκτεῖν, τοῦ δὲ ἀνομοίου τε καὶ ἐναντίου. Ἔοικεν, ἔφη. Ὁ δὲ κακός τε καὶ ἀμαθὴς τοῦ τε ὁμοίου καὶ τοῦ ἐναντίου. Φαίνεται. Οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, ἦν δ' ἐγώ, ὁ ἄδικος ἡμῖν τοῦ ἀνομοίου τε καὶ ὁμοίου πλεονεκτεῖ; ἢ οὐχ οὕτως ἔλεγες; Ἔγωγε, ἔφη. Ὁ δέ γε δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ πλεονεκτήσει, τοῦ δὲ ἀνομοίου; C Ναί. Ἔοικεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὲν δίκαιος τῷ σοφῷ καὶ ἀγαθῷ, ὁ δὲ ἄδικος τῷ κακῷ καὶ ἀμαθεῖ. Κινδυνεύει. Ἀλλὰ μὴν ὡμολογοῦμεν, ᾧ γε ὅμοιος ἑκάτερος εἴη, τοιοῦτον καὶ ἑκάτερον εἶναι. Ὡμολογοῦμεν γάρ. Ὁ μὲν ἄρα δίκαιος ἡμῖν ἀναπέφανται ὢν ἀγαθός τε καὶ σοφός, ὁ δὲ ἄδικος ἀμαθής τε καὶ κακός.

XXII. Ὁ δὲ Θρασύμαχος ὡμολόγησε μὲν πάντα ταῦτα, οὐχ ὡς ἐγὼ νῦν ῥᾳδίως λέγω, ἀλλ' ἑλκόμενος καὶ D μόγις, μετὰ ἱδρῶτος θαυμαστοῦ ὅσου, ἅτε καὶ θέρους ὄντος. τότε καὶ εἶδον ἐγώ, πρότερον δὲ οὔπω, Θρασύμαχον ἐρυθριῶντα. ἐπειδὴ δὲ οὖν διωμολογησάμεθα τὴν δικαιοσύνην ἀρετὴν εἶναι καὶ σοφίαν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν τε καὶ ἀμαθίαν, (Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτω κείσθω,) ἔφαμεν δὲ δὴ καὶ ἰσχυρὸν εἶναι τὴν ἀδικίαν· ἢ οὐ μέμνησαι, ὦ Θρασύμαχε; Μέμνημαι, ἔφη· ἀλλ' ἔμοιγε

οὐδὲ ἃ νῦν λέγεις ἀρέσκει, καὶ ἔχω περὶ αὐτῶν λέγειν. εἰ
E οὖν λέγοιμι, εὖ οἶδ' ὅτι δημηγορεῖν ἄν με φαίης· (ἢ οὖν
ἔα με εἰπεῖν ὅσα βούλομαι,) ἤ, εἰ βούλει ἐρωτᾶν, ἐρώτα·
ἐγὼ δέ σοι, ὥσπερ ταῖς γραυσὶν ταῖς τοὺς μύθους λεγού-
σαις, εἶεν ἐρῶ καὶ κατανεύσομαι καὶ ἀνανεύσομαι. Μη-
δαμῶς, ἦν δ' ἐγώ, παρά γε τὴν σαυτοῦ δόξαν. Ὥστε σοι,
ἔφη, ἀρέσκειν, ἐπειδήπερ οὐκ ἐᾷς λέγειν. καίτοι τί ἄλλο
βούλει; Οὐδὲν μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' εἴπερ τοῦτο
ποιήσεις, ποίει· ἐγὼ δὲ ἐρωτήσω. Ἐρώτα δή. Τοῦτο
351 τοίνυν ἐρωτῶ, ὅπερ ἄρτι, ἵνα καὶ ἑξῆς διασκεψώμεθα | τὸν
λόγον, ὁποῖόν τι τυγχάνει ὂν δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν.
ἐλέχθη γάρ που, ὅτι καὶ δυνατώτερον καὶ ἰσχυρότερον εἴη
ἀδικία δικαιοσύνης· νῦν δέ γ', ἔφην, εἴπερ σοφία τε καὶ
ἀρετή ἐστιν δικαιοσύνη, ῥᾳδίως, οἶμαι, φανήσεται καὶ
ἰσχυρότερον ἀδικίας, ἐπειδήπερ ἐστὶν ἀμαθία ἡ ἀδικία·
οὐδεὶς ἂν ἔτι τοῦτο ἀγνοήσειεν. ἀλλ' οὔ τι οὕτως
ἁπλῶς, ὦ Θρασύμαχε, ἔγωγε ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ τῇδέ πῃ
B σκέψασθαι· πόλιν φαίης ἂν ἄδικον εἶναι καὶ ἄλλας πόλεις
ἐπιχειρεῖν δουλοῦσθαι ἀδίκως καὶ καταδεδουλῶσθαι, πολ-
λὰς δὲ καὶ ὑφ' ἑαυτῇ ἔχειν δουλωσαμένην; Πῶς γὰρ οὔκ;
ἔφη· καὶ τοῦτό γε ἡ ἀρίστη μάλιστα ποιήσει καὶ τελεώ-
τατα οὖσα ἄδικος. Μανθάνω, ἔφην· ὅτι σὸς οὗτος ἦν ὁ
λόγος. ἀλλὰ τόδε περὶ αὐτοῦ σκοπῶ· πότερον ἡ κρείττων
γιγνομένη πόλις πόλεως ἄνευ δικαιοσύνης τὴν δύναμιν
ταύτην ἕξει, ἢ ἀνάγκη αὐτῇ μετὰ δικαιοσύνης; Εἰ μέν,
C ἔφη, ὡς σὺ ἄρτι ἔλεγες ἔχει, ἡ δικαιοσύνη σοφία, μετὰ
δικαιοσύνης· εἰ δ' ὡς ἐγὼ ἔλεγον, μετὰ ἀδικίας. Πάνυ
ἄγαμαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ὅτι οὐκ ἐπινεύεις μόνον
καὶ ἀνανεύεις, ἀλλὰ καὶ ἀποκρίνει πάνυ καλῶς. Σοὶ γάρ,
ἔφη, χαρίζομαι.

XXIII. Εὖ γε σὺ ποιῶν· ἀλλὰ δὴ καὶ τόδε μοι
χάρισαι καὶ λέγε· δοκεῖς ἂν ἢ πόλιν ἢ στρατόπεδον ἢ
λῃστὰς ἢ κλέπτας ἢ ἄλλο τι ἔθνος, ὅσα κοινῇ ἐπί τι

ἔρχεται ἀδίκως, πρᾶξαι ἄν τι δύνασθαι, εἰ ἀδικοῖεν ἀλλήλους; Οὐ δῆτα, ἦ δ' ὅς. Τί δ' εἰ μὴ ἀδικοῖεν; οὐ μᾶλλον; D Πάνυ γε. Στάσεις γάρ που, ὦ Θρασύμαχε, ἥ γε ἀδικία καὶ μίση καὶ μάχας ἐν ἀλλήλοις παρέχει, ἡ δὲ δικαιοσύνη ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν· ἦ γάρ; Ἔστω, ἦ δ' ὅς, ἵνα σοι μὴ διαφέρωμαι[1]. Ἀλλ' εὖ γε σὺ ποιῶν, ὦ ἄριστε. τόδε δέ μοι λέγε· ἆρα εἰ τοῦτο ἔργον ἀδικίας, μῖσος ἐμποιεῖν ὅπου ἂν ἐνῇ, οὐ καὶ ἐν ἐλευθέροις τε καὶ δούλοις ἐγγιγνομένη μισεῖν ποιήσει ἀλλήλους καὶ στασιάζειν καὶ ἀδυνάτους εἶναι κοινῇ μετ' ἀλλήλων πράττειν; Πάνυ γε. Τί δέ; ἂν E ἐν δυοῖν ἐγγένηται, οὐ διοίσονται καὶ μισήσουσιν καὶ ἐχθροὶ ἔσονται ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς δικαίοις; Ἔσονται, ἔφη. Ἐὰν δὲ δή, ὦ θαυμάσιε, ἐν ἑνὶ ἐγγένηται ἀδικία μῶν μὴ ἀπολεῖ τὴν αὑτῆς δύναμιν, ἢ οὐδὲν ἧττον ἕξει; Μηδὲν ἧττον ἐχέτω, ἔφη. Οὐκοῦν τοιάνδε τινὰ φαίνεται ἔχουσα τὴν δύναμιν, οἵαν, ᾧ ἂν ἐγγένηται, εἴτε πόλει τινὶ εἴτε γένει εἴτε στρατοπέδῳ εἴτε ἄλλῳ ὁτῳοῦν, πρῶτον μὲν ἀδύνατον | αὐτὸ ποιεῖν[2] πράττειν μεθ' αὑτοῦ διὰ τὸ στασιά- 352 ζειν καὶ διαφέρεσθαι, ἔτι δ' ἐχθρὸν εἶναι ἑαυτῷ τε καὶ τῷ ἐναντίῳ παντὶ καὶ τῷ δικαίῳ; οὐχ οὕτως; Πάνυ γε. Καὶ ἐν ἑνὶ δή, οἶμαι, ἐνοῦσα ταῦτα πάντα ποιήσει, ἅπερ πέφυκεν ἐργάζεσθαι· πρῶτον μὲν ἀδύνατον αὐτὸν πράττειν ποιήσει στασιάζοντα καὶ οὐχ ὁμονοοῦντα αὐτὸν ἑαυτῷ, ἔπειτα ἐχθρὸν καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς δικαίοις· ἦ γάρ; Ναί. Δίκαιοι δέ γ' εἰσίν, ὦ φίλε, καὶ οἱ θεοί; Ἔστων, ἔφη. B Καὶ θεοῖς ἄρα ἐχθρὸς ἔσται ὁ ἄδικος, ὦ Θρασύμαχε, ὁ δὲ δίκαιος φίλος. Εὐωχοῦ τοῦ λόγου, ἔφη, θαρρῶν· οὐ γὰρ ἔγωγέ σοι ἐναντιώσομαι, ἵνα μὴ τοῖσδε ἀπέχθωμαι. Ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὰ λοιπά μοι τῆς ἑστιάσεως ἀποπλήρωσον ἀποκρινόμενος ὥσπερ καὶ νῦν. | ὅτι μὲν γὰρ καὶ σοφώτεροι καὶ ἀμείνους καὶ δυνατώτεροι πράττειν οἱ

[1] διαφέρωμαι Π: διαφέρωμεν A. [2] ποιεῖν Π: ποιεῖ A.

δίκαιοι φαίνονται, οἱ δὲ ἄδικοι οὐδὲν πράττειν μετ' ἀλλή-
C λων οἷοί τε, ἀλλὰ δὴ καὶ οὕς φαμεν ἐρρωμένως πώποτέ τι μετ' ἀλλήλων κοινῇ πρᾶξαι ἀδίκους ὄντας, τοῦτο οὐ παντάπασιν ἀληθὲς λέγομεν· οὐ γὰρ ἂν ἀπείχοντο ἀλλήλων κομιδῇ ὄντες ἄδικοι, ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἐνῆν τις αὐτοῖς δικαιοσύνη, ἣ αὐτοὺς ἐποίει μήτοι καὶ ἀλλήλους γε καὶ ἐφ' οὓς ᾖσαν ἅμα ἀδικεῖν, δι' ἣν ἔπραξαν ἃ ἔπραξαν, ὥρμησαν δὲ ἐπὶ τὰ ἄδικα ἀδικίᾳ ἡμιμόχθηροι ὄντες, ἐπεὶ οἵ γε παμπόνηροι καὶ τελέως ἄδικοι τελέως εἰσὶν καὶ πράττειν
D ἀδύνατοι· ταῦτα μὲν οὖν ὅτι οὕτως ἔχει, μανθάνω, ἀλλ' οὐχ ὡς σὺ τὸ πρῶτον ἐτίθεσο. εἰ δὲ καὶ ἄμεινον ζῶσιν οἱ δίκαιοι τῶν ἀδίκων καὶ εὐδαιμονέστεροί εἰσιν, ὅπερ τὸ ὕστερον προὐθέμεθα σκέψασθαι, σκεπτέον. φαίνονται μὲν οὖν καὶ νῦν, ὥς γέ μοι[1] δοκεῖ, ἐξ ὧν εἰρήκαμεν· ὅμως δ' ἔτι[2] βέλτιον σκεπτέον. οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἐπιτυχοντος ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὅντινα τρόπον χρὴ ζῆν. Σκόπει δή, ἔφη. Σκοπῶ, ἦν δ' ἐγώ. καί μοι λέγε· δοκεῖ τί σοι εἶναι
E ἵππου ἔργον; Ἔμοιγε. Ἆρ' οὖν τοῦτο ἂν θείης καὶ ἵππου καὶ ἄλλου ὁτουοῦν ἔργον, ὃ ἂν ἢ μόνῳ ἐκείνῳ ποιῇ τις ἢ ἄριστα; Οὐ μανθάνω, ἔφη. Ἀλλ' ὧδε· ἔσθ' ὅτῳ ἂν ἄλλῳ ἴδοις ἢ ὀφθαλμοῖς; Οὐ δῆτα. Τί δέ; ἀκούσαις ἄλλῳ ἢ ὠσίν; Οὐδαμῶς. Οὐκοῦν δικαίως[3] ταῦτα τούτων φαμὲν
353 ἔργα εἶναι; Πάνυ γε. Τί δέ; | μαχαίρᾳ ἂν[4] ἀμπέλου κλῆμα ἀποτέμοις καὶ σμίλῃ καὶ ἄλλοις πολλοῖς; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλ' οὐδενί γ' ἄν, οἶμαι, οὕτω καλῶς, ὡς δρεπάνῳ τῷ ἐπὶ τοῦτο ἐργασθέντι. Ἀληθῆ. Ἆρ' οὖν οὐ τοῦτο τούτου ἔργον θήσομεν; Θήσομεν μὲν οὖν.

XXIV. Νῦν δή, οἶμαι, ἄμεινον ἂν μάθοις ὃ ἄρτι ἠρώτων, πυνθανόμενος εἰ οὐ τοῦτο ἑκάστου εἴη ἔργον, ὃ ἂν ἢ μόνον τι ἢ κάλλιστα τῶν ἄλλων ἀπεργάζηται.

[1] ὥς γέ Ξ *q*: ὥστέ A.   [2] δ' ἔτι Ξ *q*: δέ τι A.
[3] δικαίως cum uno Stobaei codice dedimus: δικαίως ἂν A.
[4] ἂν *v* cum Stobaeo: om. A.

Ἀλλ', ἔφη, μανθάνω τε καί μοι δοκεῖ τοῦτο ἑκάστου πράγματος ἔργον εἶναι. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· οὐκοῦν καὶ B ἀρετὴ δοκεῖ σοι εἶναι ἑκάστῳ, ᾧπερ καὶ ἔργον τι προστέτακται; ἴωμεν δὲ ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν. ὀφθαλμῶν, φαμέν, ἔστιν ἔργον; Ἔστιν. Ἆρ' οὖν καὶ ἀρετὴ ὀφθαλμῶν ἔστιν; Καὶ ἀρετή. Τί δέ; ὤτων ἦν τι ἔργον; Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἀρετή; Καὶ ἀρετή. Τί δὲ πάντων πέρι τῶν ἄλλων; οὐχ οὕτω; Οὕτω. Ἔχε δή· ἆρ' ἄν ποτε ὄμματα τὸ αὑτῶν ἔργον καλῶς ἀπεργάσαιντο μὴ ἔχοντα τὴν αὑτῶν οἰκείαν C ἀρετήν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀρετῆς κακίαν; Καὶ πῶς ἄν; ἔφη· τυφλότητα γὰρ ἴσως λέγεις ἀντὶ τῆς ὄψεως. Ἥτις, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν ἡ ἀρετή· οὐ γάρ πω τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τῇ οἰκείᾳ μὲν ἀρετῇ τὸ αὑτῶν ἔργον εὖ ἐργάσεται τὰ ἐργαζόμενα, κακίᾳ δὲ κακῶς. Ἀληθές, ἔφη, τοῦτό γε λέγεις. Οὐκοῦν καὶ ὦτα στερόμενα τῆς αὑτῶν ἀρετῆς κακῶς τὸ αὑτῶν ἔργον ἀπεργάσεται; Πάνυ γε. Τίθεμεν οὖν καὶ τἆλλα πάντα εἰς τὸν αὐτὸν λόγον; Ἔμοιγε δοκεῖ. Ἴθι D δή, μετὰ ταῦτα τόδε σκέψαι· ψυχῆς ἔστιν τι ἔργον, ὃ ἄλλῳ τῶν ὄντων οὐδ' ἂν ἑνὶ πράξαις; οἷον τὸ τοιόνδε· τὸ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν καὶ βουλεύεσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ἔσθ' ὅτῳ ἄλλῳ ἢ ψυχῇ δικαίως ἂν αὐτὰ ἀποδοῖμεν καὶ φαῖμεν ἴδια ἐκείνου[1] εἶναι; Οὐδενὶ ἄλλῳ. Τί δ' αὖ τὸ ζῆν; ψυχῆς φήσομεν ἔργον εἶναι; Μάλιστά γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀρετήν φαμέν τινα ψυχῆς εἶναι; Φαμέν. Ἆρ' E οὖν ποτέ, ὦ Θρασύμαχε, ψυχὴ τὰ αὑτῆς ἔργα εὖ ἀπεργάσεται στερομένη τῆς οἰκείας ἀρετῆς, ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον. Ἀνάγκη ἄρα κακῇ ψυχῇ κακῶς ἄρχειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, τῇ δὲ ἀγαθῇ πάντα ταῦτα εὖ πράττειν. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ἀρετήν γε συνεχωρήσαμεν ψυχῆς εἶναι δικαιοσύνην, κακίαν δὲ ἀδικίαν; Συνεχωρήσαμεν γάρ. Ἡ μὲν ἄρα δικαία ψυχὴ καὶ ὁ δίκαιος ἀνὴρ εὖ βιώσεται, κακῶς δὲ ὁ ἄδικος. Φαίνεται, ἔφη, κατὰ τὸν σὸν λόγον. | Ἀλλὰ 354

[1] ἐκείνου Ξ q: ἐκείνης A.

μὴν ὅ γε εὖ ζῶν μακάριός τε καὶ εὐδαίμων, ὁ δὲ μὴ τἀναντία. Πῶς γὰρ οὔ; Ὁ μὲν δίκαιος ἄρα εὐδαίμων, ὁ δ' ἄδικος ἄθλιος. Ἔστων, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἄθλιόν γε εἶναι οὐ λυσιτελεῖ, εὐδαίμονα δέ. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐδέποτ' ἄρα, ὦ μακάριε Θρασύμαχε, λυσιτελέστερον ἀδικία δικαιοσύνης. Ταῦτα δή σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἱστιάσθω ἐν τοῖς Βενδιδείοις. Ὑπὸ σοῦ γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ἐπειδή μοι πρᾶος ἐγένου καὶ χαλεπαίνων ἐπαύσω. οὐ

B *μέντοι καλῶς γε εἱστίαμαι, δι' ἐμαυτόν, ἀλλ' οὐ διὰ σέ· ἀλλ' ὥσπερ οἱ λίχνοι τοῦ ἀεὶ παραφερομένου ἀπογεύονται ἁρπάζοντες, πρὶν τοῦ προτέρου μετρίως ἀπολαῦσαι, καὶ ἐγώ μοι δοκῶ οὕτω, πρὶν ὃ τὸ πρῶτον ἐσκοποῦμεν εὑρεῖν, τὸ δίκαιον ὅ τί ποτ' ἐστίν, ἀφέμενος ἐκείνου ὁρμῆσαι ἐπὶ τὸ σκέψασθαι περὶ αὐτοῦ, εἴτε κακία ἐστὶν καὶ ἀμαθία εἴτε σοφία καὶ ἀρετή, καὶ ἐμπεσόντος αὖ ὕστερον λόγου, ὅτι λυσιτελέστερον ἡ ἀδικία τῆς δικαιοσύνης, οὐκ ἀπεσχόμην τὸ μὴ οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν ἀπ' ἐκείνου, ὥστε μοι*

C *νυνὶ γέγονεν ἐκ τοῦ διαλόγου μηδὲν εἰδέναι· ὁπότε γὰρ τὸ δίκαιον μὴ οἶδα ὅ ἐστιν, σχολῇ εἴσομαι εἴτε ἀρετή τις οὖσα τυγχάνει εἴτε καὶ οὔ, καὶ πότερον ὁ ἔχων αὐτὸ οὐκ εὐδαίμων ἐστὶν ἢ εὐδαίμων.*

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Α′.

B.

I. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν ᾤμην λόγου ἀπηλλά- 357
χθαι· τὸ δ' ἦν ἄρα, ὡς ἔοικε, προοίμιον. ὁ γὰρ Γλαύκων
ἀεί τε ἀνδρειότατος ὢν τυγχάνει πρὸς ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ
τότε τοῦ Θρασυμάχου τὴν ἀπόρρησιν οὐκ ἀπεδέξατο, ἀλλ'
ἔφη Ὦ Σώκρατες, πότερον ἡμᾶς βούλει δοκεῖν πεπεικέναι,
ἢ ὡς ἀληθῶς πεῖσαι ὅτι παντὶ τρόπῳ ἄμεινόν ἐστιν B
δίκαιον εἶναι ἢ ἄδικον; Ὡς ἀληθῶς, εἶπον, ἔγωγ' ἂν
ἑλοίμην, εἰ ἐπ' ἐμοὶ εἴη. Οὐ τοίνυν, ἔφη, ποιεῖς ὃ βούλει.
λέγε γάρ μοι· ἆρά σοι δοκεῖ τοιόνδε τι εἶναι ἀγαθόν, ὃ
δεξαίμεθ' ἂν ἔχειν οὐ τῶν ἀποβαινόντων ἐφιέμενοι, ἀλλ'
αὐτὸ αὑτοῦ ἕνεκα ἀσπαζόμενοι; οἷον τὸ χαίρειν καὶ αἱ
ἡδοναὶ ὅσαι ἀβλαβεῖς καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον διὰ
ταύτας γίγνεται ἄλλο ἢ χαίρειν ἔχοντα. Ἔμοιγε, ἦν δ'
ἐγώ, δοκεῖ τι εἶναι τοιοῦτον. Τί δέ; ὃ αὐτό τε αὑτοῦ C
χάριν ἀγαπῶμεν καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γιγνομένων; οἷον αὖ
τὸ φρονεῖν καὶ τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ὑγιαίνειν· τὰ γὰρ τοιαῦτά
που δι' ἀμφότερα ἀσπαζόμεθα. Ναί, εἶπον. Τρίτον δὲ
ὁρᾷς τι, ἔφη, εἶδος ἀγαθοῦ, ἐν ᾧ τὸ γυμνάζεσθαι καὶ τὸ
κάμνοντα ἰατρεύεσθαι καὶ ἰάτρευσίς τε καὶ ὁ ἄλλος
χρηματισμός; ταῦτα γὰρ ἐπίπονα φαῖμεν ἄν, ὠφελεῖν δὲ
ἡμᾶς, καὶ αὐτὰ μὲν ἑαυτῶν ἕνεκα οὐκ ἂν δεξαίμεθα ἔχειν, D
τῶν δὲ μισθῶν τε χάριν καὶ τῶν ἄλλων ὅσα γίγνεται ἀπ'
αὐτῶν. Ἔστιν γὰρ οὖν, ἔφην, καὶ τοῦτο τρίτον. ἀλλὰ τί
δή; Ἐν ποίῳ, ἔφη, τούτων τὴν δικαιοσύνην τίθης; Ἐγὼ

358 *μὲν οἶμαι, ἦν δ' ἐ|γώ, ἐν τῷ καλλίστῳ, ὃ καὶ δι' αὑτὸ καὶ διὰ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἀγαπητέον τῷ μέλλοντι μακαρίῳ ἔσεσθαι. Οὐ τοίνυν δοκεῖ, ἔφη, τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ τοῦ ἐπιπόνου εἴδους, ὃ μισθῶν θ' ἕνεκα καὶ εὐδοκιμήσεων διὰ δόξαν*[1] *ἐπιτηδευτέον, αὐτὸ δὲ δι' αὑτὸ φευκτέον ὡς ὂν χαλεπόν.*

II. *Οἶδα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι δοκεῖ οὕτω, καὶ πάλαι ὑπὸ Θρασυμάχου ὡς τοιοῦτον ὂν ψέγεται, ἀδικία δ' ἐπαινεῖται*[2]*·* B *ἀλλ' ἐγώ τις, ὡς ἔοικε, δυσμαθής. Ἴθι δή, ἔφη, ἄκουσον καὶ ἐμοῦ, ἐάν σοι ταὐτὰ δοκῇ. Θρασύμαχος γάρ μοι φαίνεται πρῳαίτερον τοῦ δέοντος ὑπὸ σοῦ ὥσπερ ὄφις κηληθῆναι, ἐμοὶ δὲ οὔπω κατὰ νοῦν ἡ ἀπόδειξις γέγονεν περὶ ἑκατέρου· ἐπιθυμῶ γὰρ ἀκοῦσαι τί τ' ἔστιν ἑκάτερον καὶ τίνα ἔχει δύναμιν αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐνὸν ἐν τῇ ψυχῇ, τοὺς δὲ μισθοὺς καὶ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτῶν ἐᾶσαι χαίρειν. οὑτωσὶ οὖν ποιήσω, ἐὰν καὶ σοὶ δοκῇ· ἐπανα-* C *νεώσομαι τὸν Θρασυμάχου λόγον, καὶ πρῶτον μὲν ἐρῶ δικαιοσύνην οἷον εἶναί φασιν καὶ ὅθεν γεγονέναι· δεύτερον δὲ ὅτι πάντες αὐτὸ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἄκοντες ἐπιτηδεύουσιν ὡς ἀναγκαῖον ἀλλ' οὐχ ὡς ἀγαθόν· τρίτον δὲ ὅτι εἰκότως αὐτὸ δρῶσι· πολὺ γὰρ ἀμείνων ἄρα ὁ τοῦ ἀδίκου ἢ ὁ τοῦ δικαίου βίος, ὡς λέγουσιν. ἐπεὶ ἔμοιγε, ὦ Σώκρατες, οὔτι δοκεῖ οὕτως· ἀπορῶ μέντοι διατεθρυλημένος τὰ ὦτα, ἀκούων Θρασυμάχου καὶ μυρίων ἄλλων, τὸν δὲ ὑπὲρ τῆς* D *δικαιοσύνης λόγον, ὡς ἄμεινον ἀδικίας, οὐδενός πω ἀκήκοα ὡς βούλομαι· βούλομαι δὲ αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐγκωμιαζόμενον ἀκοῦσαι. μάλιστα δ' οἶμαι ἂν σοῦ πυθέσθαι· διὸ κατατείνας ἐρῶ τὸν ἄδικον βίον ἐπαινῶν, εἰπὼν δὲ ἐνδείξομαί σοι, ὃν τρόπον αὖ βούλομαι καὶ σοῦ ἀκούειν ἀδικίαν μὲν ψέγοντος, δικαιοσύνην δὲ ἐπαινοῦντος. ἀλλ' ὅρα, εἴ σοι βουλομένῳ ἃ λέγω. Πάντων μάλιστα, ἦν δ' ἐγώ·*

[1] διὰ δόξαν codd.: seclusit Herwerden. Cf. 363 A. [2] ἀδικία δ' ἐπαινεῖται Π: om. A.

περὶ γὰρ τίνος ἂν μᾶλλον πολλάκις τις νοῦν ἔχων χαίροι E λέγων καὶ ἀκούων; Κάλλιστα, ἔφη, λέγεις· καὶ ὃ πρῶτον ἔφην ἐρεῖν, περὶ τούτου ἄκουε, οἷόν τέ τι[1] καὶ ὅθεν γέγονε δικαιοσύνη.

Πεφυκέναι γὰρ δή φασιν τὸ μὲν ἀδικεῖν ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀδικεῖσθαι κακόν, πλέονι δὲ κακῷ ὑπερβάλλειν τὸ ἀδικεῖσθαι ἢ ἀγαθῷ τὸ ἀδικεῖν, ὥστ' ἐπειδὰν ἀλλήλους ἀδικῶσί τε καὶ ἀδικῶνται καὶ ἀμφοτέρων γεύωνται, τοῖς μὴ δυναμένοις τὸ μὲν ἐκφεύγειν | τὸ δὲ αἱρεῖν, δοκεῖν[2] 359 λυσιτελεῖν ξυνθέσθαι ἀλλήλοις μήτ' ἀδικεῖν μήτ' ἀδικεῖσθαι· καὶ ἐντεῦθεν δὴ ἄρξασθαι νόμους τίθεσθαι καὶ ξυνθήκας αὐτῶν, καὶ ὀνομάσαι τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπίταγμα νόμιμόν τε καὶ δίκαιον· καὶ εἶναι δὴ ταύτην γένεσίν τε καὶ οὐσίαν δικαιοσύνης, μεταξὺ οὖσαν τοῦ μὲν ἀρίστου ὄντος, ἐὰν ἀδικῶν μὴ διδῷ δίκην, τοῦ δὲ κακίστου, ἐὰν ἀδικούμενος τιμωρεῖσθαι ἀδύνατος ᾖ· τὸ δὲ δίκαιον ἐν μέσῳ ὂν τούτων ἀμφοτέρων ἀγαπᾶσθαι οὐχ ὡς ἀγαθόν, B ἀλλ' ὡς ἀρρωστίᾳ τοῦ ἀδικεῖν τιμώμενον· ἐπεὶ τὸν δυνάμενον αὐτὸ ποιεῖν καὶ ὡς ἀληθῶς ἄνδρα οὐδ' ἂν ἑνί ποτε ξυνθέσθαι τὸ μήτε ἀδικεῖν μήτε ἀδικεῖσθαι· μαίνεσθαι γὰρ ἄν. ἡ μὲν οὖν δὴ φύσις δικαιοσύνης, ὦ Σώκρατες, αὕτη τε καὶ τοιαύτη, καὶ ἐξ ὧν πέφυκε, τοιαῦτα, ὡς ὁ λόγος.

III. Ὡς δὲ καὶ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἀδυναμίᾳ τοῦ ἀδικεῖν ἄκοντες αὐτὸ ἐπιτηδεύουσι, μάλιστ' ἂν αἰσθοίμεθα, εἰ τοιόνδε ποιήσαιμεν τῇ διανοίᾳ· δόντες ἐξουσίαν ἑκατέρῳ C ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται, τῷ τε δικαίῳ καὶ τῷ ἀδίκῳ, εἶτ' ἐπακολουθήσαιμεν θεώμενοι, ποῖ ἡ ἐπιθυμία ἑκάτερον ἄξει. ἐπ' αὐτοφώρῳ οὖν λάβοιμεν ἂν τὸν δίκαιον τῷ ἀδίκῳ εἰς ταὐτὸν ἰόντα διὰ τὴν πλεονεξίαν, ὃ πᾶσα φύσις διώκειν πέφυκεν ὡς ἀγαθόν, νόμῳ δὲ βίᾳ παράγεται ἐπὶ

[1] οἷόν τέ τι nos: τί ὄν τε A: τί οἷόν τε Π: τί οἴονται q. [2] δοκεῖν Ast: δοκεῖ codd.

τὴν τοῦ ἴσου τιμήν. εἴη δ' ἂν ἡ ἐξουσία ἣν λέγω τοιάδε μάλιστα, εἰ αὐτοῖς γένοιτο οἵαν ποτέ φασιν δύναμιν τῷ

D <Γύγῃ, τῷ>[1] Γύγου τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ, γενέσθαι. εἶναι μὲν γὰρ αὐτὸν ποιμένα θητεύοντα παρὰ τῷ τότε Λυδίας ἄρχοντι, ὄμβρου δὲ πολλοῦ γενομένου καὶ σεισμοῦ ῥαγῆναί τι τῆς γῆς καὶ γενέσθαι χάσμα κατὰ τὸν τόπον ᾗ ἔνεμεν· ἰδόντα δὲ καὶ θαυμάσαντα καταβῆναι· καὶ ἰδεῖν ἄλλα τε δὴ μυθολογοῦσιν θαυμαστὰ καὶ ἵππον χαλκοῦν κοῖλον, θυρίδας ἔχοντα, καθ' ἃς ἐγκύψαντα ἰδεῖν ἐνόντα νεκρόν, ὡς φαίνεσθαι, μείζω ἢ κατ' ἄνθρωπον· τοῦτον δὲ ἄλλο

E μὲν οὐδέν, περὶ δὲ τῇ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον[2] περιελόμενον ἐκβῆναι. συλλόγου δὲ γενομένου τοῖς ποιμέσιν εἰωθότος, ἵν' ἐξαγγέλλοιεν κατὰ μῆνα τῷ βασιλεῖ τὰ περὶ τὰ ποίμνια, ἀφικέσθαι καὶ ἐκεῖνον ἔχοντα τὸν δακτύλιον. καθήμενον οὖν μετὰ τῶν ἄλλων τυχεῖν τὴν σφενδόνην τοῦ δακτυλίου περιαγαγόντα πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὸ εἴσω τῆς

360 χειρός. τούτου δὲ γενομένου ἀφανῆ αὐτὸν γενέ|σθαι τοῖς παρακαθημένοις, καὶ διαλέγεσθαι ὡς περὶ οἰχομένου. καὶ τὸν θαυμάζειν τε καὶ πάλιν ἐπιψηλαφῶντα τὸν δακτύλιον στρέψαι ἔξω τὴν σφενδόνην, καὶ στρέψαντα φανερὸν γενέσθαι. καὶ τοῦτο ἐννοήσαντα ἀποπειρᾶσθαι τοῦ δακτυλίου, εἰ ταύτην ἔχοι τὴν δύναμιν, καὶ αὐτῷ οὕτω ξυμβαίνειν, στρέφοντι μὲν εἴσω τὴν σφενδόνην ἀδήλῳ γίγνεσθαι, ἔξω δὲ δήλῳ. αἰσθόμενον δὲ εὐθὺς διαπρά-

B ξασθαι τῶν ἀγγέλων γενέσθαι τῶν παρὰ τὸν βασιλέα· ἐλθόντα δὲ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μοιχεύσαντα, μετ' ἐκείνης ἐπιθέμενον τῷ βασιλεῖ ἀποκτεῖναι καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν. εἰ οὖν δύο τοιούτω δακτυλίω γενοίσθην, καὶ τὸν μὲν ὁ δίκαιος περιθεῖτο, τὸν δὲ ὁ ἄδικος, οὐδεὶς ἂν γένοιτο, ὡς δόξειεν, οὕτως ἀδαμάντινος, ὃς ἂν μείνειεν ἐν

[1] <Γύγῃ, τῷ> nos: om. codd. Cf. 612 B. [2] δακτύλιον Jackson: δακτύλιον ὃν codd. Vulgo legunt cum Π ἄλλο μὲν ἔχειν—δακτύλιον ὃν κ.τ.λ.

τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τολμήσειεν ἀπέχεσθαι τῶν ἀλλοτρίων καὶ μὴ ἅπτεσθαι, ἐξὸν αὐτῷ καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδεῶς ὅ τι βούλοιτο λαμβάνειν, καὶ εἰσιόντι εἰς τὰς οἰκίας συγγί- C γνεσθαι ὅτῳ βούλοιτο, καὶ ἀποκτεινύναι καὶ ἐκ δεσμῶν λύειν οὕστινας βούλοιτο, καὶ τἆλλα πράττειν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἰσόθεον ὄντα. οὕτω δὲ δρῶν οὐδὲν ἂν διάφορον τοῦ ἑτέρου ποιοῖ, ἀλλ' ἐπὶ ταὐτὸν ἴοιεν ἀμφότεροι. καίτοι μέγα τοῦτο τεκμήριον ἂν φαίη τις, ὅτι οὐδεὶς ἑκὼν δίκαιος ἀλλ' ἀναγκαζόμενος, ὡς οὐκ ἀγαθοῦ ἰδίᾳ ὄντος, ἐπεὶ ὅπου γ' ἂν οἴηται ἕκαστος οἷός τε ἔσεσθαι ἀδικεῖν, ἀδικεῖν. λυσιτελεῖν γὰρ δὴ οἴεται πᾶς ἀνὴρ πολὺ μᾶλλον ἰδίᾳ τὴν D ἀδικίαν τῆς δικαιοσύνης, ἀληθῆ οἰόμενος, ὡς φήσει ὁ περὶ τοῦ τοιούτου λόγου λέγων· ἐπεὶ εἴ τις τοιαύτης ἐξουσίας ἐπιλαβόμενος μηδέν ποτε ἐθέλοι ἀδικῆσαι μηδὲ ἅψαιτο τῶν ἀλλοτρίων, ἀθλιώτατος μὲν ἂν δόξειεν εἶναι τοῖς αἰσθανομένοις καὶ ἀνοητότατος, ἐπαινοῖεν δ' ἂν αὐτὸν ἀλλήλων ἐναντίον ἐξαπατῶντες ἀλλήλους διὰ τὸν τοῦ ἀδικεῖσθαι φόβον. ταῦτα μὲν οὖν δὴ οὕτω.

IV. Τὴν δὲ κρίσιν αὖ τὴν[1] τοῦ βίου πέρι ὧν λέγομεν, E ἐὰν διαστησώμεθα τόν τε δικαιότατον καὶ τὸν ἀδικώτατον, οἷοί τ' ἐσόμεθα κρῖναι ὀρθῶς· εἰ δὲ μή, οὔ. τίς[2] οὖν δὴ ἡ διάστασις; ἥδε· μηδὲν ἀφαιρῶμεν μήτε τοῦ ἀδίκου ἀπὸ τῆς ἀδικίας, μήτε τοῦ δικαίου ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ τέλεον ἑκάτερον εἰς τὸ ἑαυτοῦ[3] ἐπιτήδευμα τιθῶμεν. πρῶτον μὲν οὖν ὁ ἄδικος ὥσπερ οἱ δεινοὶ δημιουργοὶ ποιείτω· οἷον κυβερνήτης ἄκρος ἢ ἰατρὸς τά τε ἀδύνατα ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὰ δυνατὰ διαισθάνεται, καὶ | τοῖς μὲν 361 ἐπιχειρεῖ, τὰ δὲ ἐᾷ· ἔτι δὲ ἐὰν ἄρα πῃ σφαλῇ, ἱκανὸς ἐπανορθοῦσθαι· οὕτω καὶ ὁ ἄδικος ἐπιχειρῶν ὀρθῶς τοῖς ἀδικήμασιν λανθανέτω, εἰ μέλλει σφόδρα ἄδικος εἶναι· τὸν ἁλισκόμενον δὲ φαῦλον ἡγητέον· ἐσχάτη γὰρ ἀδικία δοκεῖν δίκαιον εἶναι μὴ ὄντα. δοτέον οὖν τῷ τελέως

[1] αὖ τὴν nos: αὐτὴν A. [2] τίς Π: τί A. [3] ἑαυτοῦ Π: ἑαυτῷ A.

ἀδίκῳ τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν, καὶ οὐκ ἀφαιρετέον, ἀλλ' ἐατέον τὰ μέγιστα ἀδικοῦντα τὴν μεγίστην δόξαν αὑτῷ B παρεσκευακέναι εἰς δικαιοσύνην, καὶ ἐὰν ἄρα σφάλληταί τι, ἐπανορθοῦσθαι δυνατῷ εἶναι, λέγειν τε ἱκανῷ ὄντι πρὸς τὸ πείθειν, ἐάν τι μηνύηται τῶν ἀδικημάτων, καὶ βιάσασθαι, ὅσα ἂν βίας δέηται, διά τε ἀνδρείαν καὶ ῥώμην καὶ διὰ παρασκευὴν φίλων καὶ οὐσίας. τοῦτον δὲ τοιοῦτον θέντες τὸν δίκαιον παρ' αὐτὸν ἱστῶμεν τῷ λόγῳ, ἄνδρα ἁπλοῦν καὶ γενναῖον, κατ' Αἰσχύλον οὐ δοκεῖν ἀλλ' εἶναι ἀγαθὸν ἐθέλοντα. ἀφαιρετέον δὴ τὸ δοκεῖν. εἰ γὰρ δόξει C δίκαιος εἶναι, ἔσονται αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ δοκοῦντι τοιούτῳ εἶναι· ἄδηλον οὖν εἴτε τοῦ δικαίου εἴτε τῶν δωρεῶν τε καὶ τιμῶν ἕνεκα τοιοῦτος εἴη[1]. γυμνωτέος δὴ πάντων πλὴν δικαιοσύνης, καὶ ποιητέος ἐναντίως διακείμενος τῷ προτέρῳ· μηδὲν γὰρ ἀδικῶν δόξαν ἐχέτω τὴν μεγίστην ἀδικίας, ἵνα ᾖ βεβασανισμένος εἰς δικαιοσύνην τῷ μὴ τέγγεσθαι ὑπὸ κακοδοξίας καὶ τῶν ἀπ'[2] αὐτῆς D γιγνομένων· ἀλλὰ ἴτω ἀμετάστατος μέχρι θανάτου, δοκῶν μὲν εἶναι ἄδικος διὰ βίου, ὢν δὲ δίκαιος, ἵνα ἀμφότεροι εἰς τὸ ἔσχατον ἐληλυθότες, ὁ μὲν δικαιοσύνης, ὁ δὲ ἀδικίας, κρίνωνται ὁπότερος αὐτοῖν εὐδαιμονέστερος.

V. Βαβαί, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Γλαύκων, ὡς ἐρρωμένως ἑκάτερον ὥσπερ ἀνδριάντα εἰς τὴν κρίσιν ἐκκαθαίρεις τοῖν ἀνδροῖν. Ὡς μάλιστ', ἔφη, δύναμαι. ὄντοιν δὲ τοιούτοιν, οὐδὲν ἔτι, ὡς ἐγᾦμαι, χαλεπὸν ἐπεξελθεῖν τῷ λόγῳ, οἷος E ἑκάτερον βίος ἐπιμένει. λεκτέον οὖν· καὶ δὴ κἂν ἀγροικοτέρως λέγηται, μὴ ἐμὲ οἴου λέγειν, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ τοὺς ἐπαινοῦντας πρὸ δικαιοσύνης ἀδικίαν. ἐροῦσι δὲ τάδε, ὅτι οὕτω διακείμενος ὁ δίκαιος μαστιγώσεται, στρεβλώσεται, δεδήσεται, ἐκκαυθήσεται τὠφθαλμώ, τελευτῶν 362 | πάντα κακὰ παθὼν ἀνασχινδυλευθήσεται καὶ γνώσεται, ὅτι οὐκ εἶναι δίκαιον ἀλλὰ δοκεῖν δεῖ ἐθέλειν· τὸ δὲ τοῦ

[1] εἴη codd.: seclusit Madvig. [2] ἀπ' Eusebius: ὑπ' codd. Cf. 366 E.

Αἰσχύλου πολὺ ἦν ἄρα ὀρθότερον λέγειν κατὰ τοῦ ἀδίκου. τῷ ὄντι γὰρ φήσουσι τὸν ἄδικον, ἅτε ἐπιτηδεύοντα πρᾶγμα ἀληθείας ἐχόμενον καὶ οὐ πρὸς δόξαν ζῶντα, οὐ δοκεῖν ἄδικον ἀλλ' εἶναι ἐθέλειν,

> βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενον,
> ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα, B

πρῶτον μὲν ἄρχειν ἐν τῇ πόλει δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι, ἔπειτα γαμεῖν ὁπόθεν ἂν βούληται, ἐκδιδόναι εἰς οὓς ἂν βούληται, ξυμβάλλειν, κοινωνεῖν οἷς ἂν ἐθέλῃ, καὶ παρὰ ταῦτα πάντα ὠφελεῖσθαι κερδαίνοντα τῷ μὴ δυσχεραίνειν τὸ ἀδικεῖν· εἰς ἀγῶνας τοίνυν ἰόντα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ περιγίγνεσθαι καὶ πλεονεκτεῖν τῶν ἐχθρῶν, πλεονεκτοῦντα δὲ πλουτεῖν καὶ τούς τε φίλους εὖ ποιεῖν καὶ τοὺς ἐχθροὺς βλάπτειν, καὶ θεοῖς θυσίας καὶ ἀναθήματα C ἱκανῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς θύειν τε καὶ ἀνατιθέναι, καὶ θεραπεύειν τοῦ δικαίου πολὺ ἄμεινον τοὺς θεοὺς καὶ τῶν ἀνθρώπων οὓς ἂν βούληται, ὥστε καὶ θεοφιλέστερον αὐτὸν εἶναι μᾶλλον προσήκειν ἐκ τῶν εἰκότων ἢ τὸν δίκαιον. οὕτω φασίν, ὦ Σώκρατες, παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων τῷ ἀδίκῳ παρεσκευάσθαι τὸν βίον ἄμεινον ἢ τῷ δικαίῳ.

VI. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Γλαύκωνος, ἐγὼ μὲν ἐν νῷ D εἶχόν τι λέγειν πρὸς ταῦτα, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀδείμαντος, Οὔ τί που οἴει, ἔφη[1], ὦ Σώκρατες, ἱκανῶς εἰρῆσθαι περὶ τοῦ λόγου; Ἀλλὰ τί μήν; εἶπον. Αὐτό, ἦ δ' ὅς, οὐκ εἴρηται ὃ μάλιστα ἔδει ῥηθῆναι. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ λεγόμενον, ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη· ὥστε καὶ σύ, εἴ τι ὅδε ἐλλείπει, ἐπάμυνε. καίτοι ἐμέ γε ἱκανὰ καὶ τὰ ὑπὸ τούτου ῥηθέντα καταπαλαῖσαι καὶ ἀδύνατον ποιῆσαι βοηθεῖν δικαιοσύνῃ. Καὶ ὅς, Οὐδέν, ἔφη, λέγεις, ἀλλ' ἔτι καὶ τάδε E ἄκουε· δεῖ γὰρ διελθεῖν ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐναντίους λόγους

[1] ἔφη Π: om. A.

ὧν ὅδε εἶπεν, οἳ δικαιοσύνην μὲν ἐπαινοῦσιν, ἀδικίαν δὲ ψέγουσιν, ἵν' ᾖ σαφέστερον ὅ μοι δοκεῖ βούλεσθαι Γλαύκων. λέγουσι δέ που καὶ παρακελεύονται πατέρες τε ὑέσιν καὶ πάντες οἱ τινῶν κηδόμενοι, ὡς χρὴ δίκαιον 363 | εἶναι, οὐκ αὐτὸ δικαιοσύνην ἐπαινοῦντες, ἀλλὰ τὰς ἀπ' αὐτῆς εὐδοκιμήσεις, ἵνα δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι γίγνηταί ἀπὸ τῆς δόξης ἀρχαί τε καὶ γάμοι καὶ ὅσαπερ Γλαύκων διῆλθεν ἄρτι, ἀπὸ τοῦ εὐδοκιμεῖν ὄντα τῷ δικαίῳ. ἐπὶ πλέον δὲ οὗτοι τὰ τῶν δοξῶν λέγουσιν· τὰς γὰρ παρὰ θεῶν εὐδοκιμήσεις ἐμβάλλοντες ἄφθονα ἔχουσι λέγειν ἀγαθὰ τοῖς ὁσίοις, ἅ φασι θεοὺς διδόναι, ὥσπερ ὁ γενναῖος B Ἡσίοδός τε καὶ Ὅμηρός φασιν, ὁ μὲν τὰς δρῦς τοῖς δικαίοις τοὺς θεοὺς ποιεῖν

ἄκρας μέν τε φέρειν βαλάνους, μέσσας δὲ μελίσσας·
εἰροπόκοι δ' ὄϊες, φησίν, μαλλοῖς καταβεβρίθασι,

καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ἀγαθὰ τούτων ἐχόμενα· παραπλήσια δὲ καὶ ὁ ἕτερος· ὥστε τευ γάρ φησιν

ἤ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅστε θεουδὴς
C εὐδικίας ἀνέχῃσι, φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα
πυροὺς καὶ κριθάς, βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ,
τίκτῃ δ' ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχῃ ἰχθῦς.

Μουσαῖος δὲ τούτων νεανικώτερα τἀγαθὰ καὶ ὁ ὑὸς αὐτοῦ παρὰ θεῶν διδόασιν τοῖς δικαίοις· εἰς Ἅιδου γὰρ ἀγαγόντες τῷ λόγῳ καὶ κατακλίναντες καὶ συμπόσιον τῶν D ὁσίων κατασκευάσαντες ἐστεφανωμένους ποιοῦσιν τὸν ἅπαντα χρόνον ἤδη διάγειν μεθύοντας, ἡγησάμενοι κάλλιστον ἀρετῆς μισθὸν μέθην αἰώνιον· οἱ δ' ἔτι τούτων μακροτέρους ἀποτίνουσιν[1] μισθοὺς παρὰ θεῶν· παῖδας γὰρ παίδων φασὶ καὶ γένος κατόπισθεν λείπεσθαι τοῦ ὁσίου καὶ εὐόρκου. ταῦτα δὴ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐγκωμιάζουσιν

[1] ἀποτίνουσιν q: ἀποτείνουσιν A.

δικαιοσύνην· τοὺς δὲ ἀνοσίους αὖ καὶ ἀδίκους εἰς πηλόν τινα κατορύττουσιν ἐν Ἅιδου καὶ κοσκίνῳ ὕδωρ ἀναγκάζουσι φέρειν, ἔτι τε ζῶντας εἰς κακὰς δόξας ἄγοντες, E ἅπερ Γλαύκων περὶ τῶν δικαίων δοξαζομένων δὲ ἀδίκων διῆλθε τιμωρήματα, ταῦτα περὶ τῶν ἀδίκων λέγουσιν, ἄλλα δὲ οὐκ ἔχουσιν. ὁ μὲν οὖν ἔπαινος καὶ ὁ ψόγος οὗτος ἑκατέρων.

VII. Πρὸς δὲ τούτοις σκέψαι, ὦ Σώκρατες, ἄλλο αὖ εἶδος λόγων περὶ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας ἰδίᾳ τε λεγόμενον καὶ ὑπὸ ποιητῶν. | πάντες γὰρ ἐξ ἑνὸς στόματος 364 ὑμνοῦσιν, ὡς καλὸν μὲν ἡ σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη[1], χαλεπὸν μέντοι καὶ ἐπίπονον· ἀκολασία δὲ καὶ ἀδικία ἡδὺ μὲν καὶ εὐπετὲς κτήσασθαι, δόξῃ δὲ μόνον καὶ νόμῳ αἰσχρόν. λυσιτελέστερα δὲ τῶν δικαίων τὰ ἄδικα ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος λέγουσι, καὶ πονηροὺς πλουσίους καὶ ἄλλας δυνάμεις ἔχοντας εὐδαιμονίζειν καὶ τιμᾶν εὐχερῶς ἐθέλουσιν δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ, τοὺς δὲ ἀτιμάζειν καὶ ὑπερορᾶν, οἳ ἄν πῃ ἀσθενεῖς τε καὶ πένητες ὦσιν, ὁμο- B λογοῦντες αὐτοὺς ἀμείνους εἶναι τῶν ἑτέρων. τούτων δὲ πάντων οἱ περὶ θεῶν τε λόγοι καὶ ἀρετῆς θαυμασιώτατοι λέγονται, ὡς ἄρα καὶ θεοὶ πολλοῖς μὲν ἀγαθοῖς δυστυχίας τε καὶ βίον κακὸν ἔνειμαν, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐναντίαν μοῖραν. ἀγύρται δὲ καὶ μάντεις ἐπὶ πλουσίων θύρας ἰόντες πείθουσιν ὡς ἔστι παρὰ σφίσι δύναμις ἐκ θεῶν ποριζομένη θυσίαις τε καὶ ἐπῳδαῖς, εἴτε τι ἀδίκημά του γέγονεν αὐτοῦ ἢ προγόνων, ἀκεῖσθαι μεθ' ἡδονῶν τε καὶ C ἑορτῶν· ἐάν τέ τινα ἐχθρὸν πημῆναι ἐθέλῃ, μετὰ σμικρῶν δαπανῶν ὁμοίως δίκαιον ἀδίκῳ βλάψειν[2] ἐπαγωγαῖς τισὶν καὶ καταδέσμοις, τοὺς θεούς, ὥς φασιν, πείθοντές σφισιν ὑπηρετεῖν. τούτοις δὲ πᾶσιν τοῖς λόγοις μάρτυρας ποιητὰς ἐπάγονται, οἱ μὲν κακίας περὶ εὐπετείας ᾄδοντες[3]

[1] τε καὶ δικαιοσύνη Π: om. A. [2] βλάψειν q: βλάψει A. [3] περὶ—ᾄδοντες Muretus: πέρι—διδόντες codd.

ὡς τὴν μὲν κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι
D *ῥηϊδίως· λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·*
τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν

καί τινα ὁδὸν μακράν τε καὶ ἀνάντη· οἱ δὲ τῆς τῶν θεῶν ὑπ' ἀνθρώπων παραγωγῆς τὸν Ὅμηρον μαρτύρονται, ὅτι καὶ ἐκεῖνος εἶπεν

λιστοὶ δέ τε[1] *καὶ θεοὶ αὐτοί,*
καὶ τοὺς μὲν θυσίαισι καὶ εὐχωλαῖς ἀγαναῖσιν
E *λοιβῇ τε κνίσῃ τε παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι*
λισσόμενοι, ὅτε κέν τις ὑπερβήῃ καὶ ἁμάρτῃ.

βίβλων δὲ ὅμαδον παρέχονται Μουσαίου *καὶ* Ὀρφέως, Σελήνης *τε καὶ* Μουσῶν *ἐκγόνων, ὥς φασι, καθ' ἃς θυηπολοῦσιν, πείθοντες οὐ μόνον ἰδιώτας ἀλλὰ καὶ πόλεις, ὡς ἄρα λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ ἀδικημάτων διὰ θυσιῶν*
365 *καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν εἰσὶ μὲν ἔτι | ζῶσιν, εἰσὶ δὲ καὶ τελευτήσασιν, ἃς δὴ τελετὰς καλοῦσιν, αἳ τῶν ἐκεῖ κακῶν ἀπολύουσιν ἡμᾶς, μὴ θύσαντας δὲ δεινὰ περιμένει.*

VIII. *Ταῦτα πάντα, ἔφη, ὦ φίλε* Σώκρατες, *τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα λεγόμενα ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας, ὡς ἄνθρωποι καὶ θεοὶ περὶ αὐτὰ ἔχουσι τιμῆς, τί οἰόμεθα ἀκουούσας νέων ψυχὰς ποιεῖν, ὅσοι εὐφυεῖς καὶ ἱκανοὶ ἐπὶ πάντα τὰ λεγόμενα ὥσπερ ἐπιπτόμενοι συλλογίσασθαι ἐξ*
B *αὐτῶν, ποῖός τις ἂν ὢν καὶ πῇ πορευθεὶς τὸν βίον ὡς ἄριστα διέλθοι; λέγοι γὰρ ἂν ἐκ τῶν εἰκότων πρὸς αὐτὸν κατὰ* Πίνδαρον *ἐκεῖνο τὸ* Πότερον *δίκᾳ τεῖχος ὕψιον ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβὰς καὶ ἐμαυτὸν οὕτω περιφράξας διαβιῶ; τὰ μὲν γὰρ λεγόμενα δικαίῳ μὲν ὄντι μοι, ἐὰν καὶ μὴ δοκῶ, ὄφελος οὐδέν φασιν εἶναι, πόνους δὲ καὶ ζημίας φανεράς· ἀδίκῳ δὲ δόξαν δικαιοσύνης παρασκευα-*
C *σαμένῳ θεσπέσιος βίος λέγεται. οὐκοῦν, ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν,*

[1] *λιστοὶ δέ τε* Schneider: *λιστοὶ δὲ στρεπτοί τε* A¹: *λιστοὶ δὲ στρεπτοὶ δέ τε* A².

ὡς δηλοῦσί μοι οἱ σοφοί, καὶ τὰν ἀλάθειαν βιᾶται καὶ κύριον εὐδαιμονίας, ἐπὶ τοῦτο δὴ τρεπτέον ὅλως· πρόθυρα μὲν καὶ σχῆμα κύκλῳ περὶ ἐμαυτὸν σκιαγραφίαν ἀρετῆς περιγραπτέον, τὴν δὲ τοῦ σοφωτάτου Ἀρχιλόχου ἀλώπεκα ἑλκτέον ἐξόπισθεν κερδαλέαν καὶ ποικίλην. ἀλλὰ γάρ, φησί τις, οὐ ῥᾴδιον ἀεὶ λανθάνειν κακὸν ὄντα. οὐδὲ γὰρ ἄλλο οὐδὲν εὐπετές, φήσομεν, τῶν μεγάλων· ἀλλ' ὅμως, εἰ μέλλομεν εὐδαιμονήσειν, ταύτῃ ἰτέον, ὡς τὰ ἴχνη D τῶν λόγων φέρει. ἐπὶ γὰρ τὸ λανθάνειν ξυνωμοσίας τε καὶ ἑταιρίας συνάξομεν, εἰσίν τε πειθοῦς διδάσκαλοι σοφίαν δημηγορικήν τε καὶ δικανικὴν διδόντες, ἐξ ὧν τὰ μὲν πείσομεν, τὰ δὲ βιασόμεθα, ὡς πλεονεκτοῦντες δίκην μὴ διδόναι. ἀλλὰ δὴ θεοὺς οὔτε λανθάνειν οὔτε βιάσασθαι δυνατόν. οὐκοῦν, εἰ μὲν μὴ εἰσὶν ἢ μηδὲν αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπίνων μέλει, οὐδ'[1] ἡμῖν μελητέον τοῦ λανθάνειν· εἰ E δὲ εἰσί τε καὶ ἐπιμελοῦνται, οὐκ ἄλλοθέν τοι αὐτοὺς ἴσμεν ἢ ἀκηκόαμεν, ἢ ἔκ τε τῶν λόγων καὶ τῶν γενεαλογησάντων ποιητῶν· οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι λέγουσιν, ὡς εἰσὶν οἷοι θυσίαις τε καὶ εὐχωλαῖς ἀγανῇσιν καὶ ἀναθήμασιν παράγεσθαι ἀναπειθόμενοι· οἷς ἢ ἀμφότερα ἢ οὐδέτερα πειστέον· εἰ δ' οὖν πειστέον, ἀδικητέον καὶ θυτέον ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων. | δίκαιοι μὲν γὰρ ὄντες ἀζήμιοι ὑπὸ θεῶν 366 ἐσόμεθα, τὰ δ' ἐξ ἀδικίας κέρδη ἀπωσόμεθα· ἄδικοι δὲ κερδανοῦμέν τε καὶ λισσόμενοι ὑπερβαίνοντες καὶ ἁμαρτάνοντες πείθοντες αὐτοὺς ἀζήμιοι ἀπαλλάξομεν. ἀλλὰ γὰρ ἐν Ἅιδου δίκην δώσομεν ὧν ἂν ἐνθάδε ἀδικήσωμεν, ἢ αὐτοὶ < ἢ παῖδες >[2] ἢ παῖδες παίδων. ἀλλ' ὦ φίλε, φήσει λογιζόμενος, αἱ τελεταὶ αὖ μέγα δύνανται[3] καὶ οἱ λύσιοι θεοί, ὡς αἱ μέγισται πόλεις λέγουσι καὶ οἱ θεῶν παῖδες, B ποιηταὶ καὶ προφῆται τῶν θεῶν γενόμενοι, οἳ ταῦτα οὕτως ἔχειν μηνύουσιν.

[1] οὐδ' q: καὶ A. [2] < ἢ παῖδες > Baiter: om. codd. [3] αὖ μέγα δύνανται Π: om. A.

IX. Κατὰ τίνα οὖν ἔτι λόγον δικαιοσύνην ἂν πρὸ μεγίστης ἀδικίας αἱροίμεθ' ἄν; ἣν ἐὰν μετ' εὐσχημοσύνης κιβδήλου κτησώμεθα, καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις πράξομεν κατὰ νοῦν ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες, ὡς ὁ τῶν πολλῶν τε καὶ ἄκρων λεγόμενος[1] λόγος. ἐκ δὴ πάντων
C τῶν εἰρημένων τίς μηχανή, ὦ Σώκρατες, δικαιοσύνην τιμᾶν ἐθέλειν, ᾧ τις δύναμις ὑπάρχει ψυχῆς ἢ χρημάτων ἢ σώματος ἢ γένους, ἀλλὰ μὴ γελᾶν ἐπαινουμένης ἀκούοντα; ὡς δή τοι εἴ τις ἔχει ψευδῆ μὲν ἀποφῆναι ἃ εἰρήκαμεν, ἱκανῶς δὲ ἔγνωκεν ὅτι ἄριστον δικαιοσύνη, πολλήν που συγγνώμην ἔχει καὶ οὐκ ὀργίζεται τοῖς ἀδίκοις, ἀλλ' οἶδεν, ὅτι πλὴν εἴ τις θείᾳ φύσει δυσχεραίνων τὸ ἀδικεῖν ἢ
D ἐπιστήμην λαβὼν ἀπέχεται αὐτοῦ, τῶν γε ἄλλων οὐδεὶς ἑκὼν δίκαιος, ἀλλὰ ὑπὸ ἀνανδρίας ἢ γήρως ἤ τινος ἄλλης ἀσθενείας ψέγει τὸ ἀδικεῖν, ἀδυνατῶν αὐτὸ δρᾶν. ὡς δέ, δῆλον· ὁ γὰρ πρῶτος τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν ἐλθὼν πρῶτος ἀδικεῖ, καθ' ὅσον ἂν οἷός τ' ᾖ. καὶ τούτων ἁπάντων οὐδὲν ἄλλο αἴτιον ἢ ἐκεῖνο, ὅθενπερ ἅπας ὁ λόγος οὗτος ὥρμησεν καὶ τῷδε καὶ ἐμοὶ πρὸς σέ, ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν, ὅτι Ὦ θαυμάσιε, πάντων ὑμῶν, ὅσοι ἐπαινέται
E φατὲ δικαιοσύνης εἶναι[2], ἀπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἡρώων ἀρξάμενοι, ὅσων λόγοι λελειμμένοι, μέχρι τῶν νῦν ἀνθρώπων οὐδεὶς πώποτε ἔψεξεν ἀδικίαν οὐδ' ἐπῄνεσεν δικαιοσύνην ἄλλως ἢ δόξας τε καὶ τιμὰς καὶ δωρεὰς τὰς ἀπ' αὐτῶν γιγνομένας· αὐτὸ δ' ἑκάτερον τῇ αὑτοῦ δυνάμει ἐν τῇ τοῦ ἔχοντος ψυχῇ ἐνὸν καὶ λανθάνον θεούς τε καὶ ἀνθρώπους οὐδεὶς πώποτε οὔτ' ἐν ποιήσει οὔτ' ἐν ἰδίοις λόγοις ἐπεξῆλθεν ἱκανῶς τῷ λόγῳ, ὡς τὸ μὲν μέγιστον κακῶν ὅσα ἴσχει ψυχὴ ἐν αὑτῇ, δικαιοσύνη δὲ μέγιστον ἀγαθόν.
367 εἰ | γὰρ οὕτως ἐλέγετο ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ πάντων ὑμῶν καὶ ἐκ νέων ἡμᾶς ἐπείθετε, οὐκ ἂν ἀλλήλους ἐφυλάττομεν μὴ ἀδικεῖν, ἀλλ' αὐτὸς αὑτοῦ ἦν ἕκαστος φύλαξ, δεδιὼς μὴ

[1] λεγόμενος codd.: an λεγομένων? [2] εἶναι Π: om. A.

ἀδικῶν τῷ μεγίστῳ κακῷ ξύνοικος ᾖ. ταῦτα, ὦ Σώκρατες, ἴσως δὲ καὶ ἔτι τούτων πλείω Θρασύμαχός τε καὶ ἄλλος πού τις ὑπὲρ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας λέγοιεν ἂν μεταστρέφοντες αὐτοῖν τὴν δύναμιν, φορτικῶς, ὥς γέ μοι δοκεῖ· ἀλλ' ἐγώ, οὐδὲν γάρ σε δέομαι ἀποκρύπτεσθαι, B σοῦ ἐπιθυμῶν ἀκοῦσαι τἀναντία, ὡς δύναμαι μάλιστα κατατείνας λέγω. μὴ οὖν ἡμῖν μόνον ἐνδείξῃ τῷ λόγῳ, ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρεῖττον, ἀλλὰ τί ποιοῦσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα αὐτὴ δι' αὑτὴν ἡ μὲν κακόν, ἡ δὲ ἀγαθόν ἐστιν· τὰς δὲ δόξας ἀφαίρει, ὥσπερ Γλαύκων διεκελεύσατο. εἰ γὰρ μὴ ἀφαιρήσεις ἑκατέρωθεν τὰς ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς προσθήσεις, οὐ τὸ δίκαιον φήσομεν ἐπαινεῖν σε, ἀλλὰ τὸ δοκεῖν, οὐδὲ τὸ ἄδικον εἶναι ψέγειν, ἀλλὰ τὸ C δοκεῖν, καὶ παρακελεύεσθαι ἄδικον ὄντα λανθάνειν, καὶ ὁμολογεῖν Θρασυμάχῳ, ὅτι τὸ μὲν δίκαιον ἀλλότριον ἀγαθόν, ξυμφέρον τοῦ κρείττονος, τὸ δὲ ἄδικον αὑτῷ μὲν ξυμφέρον καὶ λυσιτελοῦν, τῷ δὲ ἥττονι ἀξύμφορον. ἐπειδὴ οὖν ὡμολόγησας τῶν μεγίστων ἀγαθῶν εἶναι δικαιοσύνην, ἃ τῶν τε ἀποβαινόντων ἀπ' αὐτῶν ἕνεκα ἄξια κεκτῆσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον αὐτὰ αὑτῶν, οἷον ὁρᾶν, ἀκούειν, φρονεῖν, καὶ ὑγιαίνειν δή, καὶ ὅσ' ἄλλα ἀγαθὰ γόνιμα τῇ αὑτῶν D φύσει ἀλλ' οὐ δόξῃ ἐστίν,—τοῦτ' οὖν αὐτὸ ἐπαίνεσον δικαιοσύνης, ὃ αὐτὴ δι' αὑτὴν τὸν ἔχοντα ὀνίνησιν καὶ ἀδικία βλάπτει· μισθοὺς δὲ καὶ δόξας πάρες ἄλλοις ἐπαινεῖν. ὡς ἐγὼ τῶν μὲν ἄλλων ἀποδεχοίμην[1] ἂν οὕτως ἐπαινούντων δικαιοσύνην καὶ ψεγόντων ἀδικίαν, δόξας τε περὶ αὐτῶν καὶ μισθοὺς ἐγκωμιαζόντων καὶ λοιδορούντων, σοῦ δὲ οὐκ ἄν, εἰ μὴ σὺ κελεύοις, διότι πάντα τὸν βίον οὐδὲν ἄλλο σκοπῶν διελήλυθας ἢ τοῦτο. μὴ οὖν ἡμῖν E ἐνδείξῃ μόνον τῷ λόγῳ, ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρεῖττον, ἀλλὰ τί ποιοῦσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα αὐτὴ δι' αὑτήν, ἐάν

[1] ἀποδεχοίμην Π et in mg. A: ἀποσχοίμην in contextu A.

τε λανθάνῃ· ἐάν τε μὴ θεούς τε καὶ ἀνθρώπους, ἡ μὲν ἀγαθόν, ἡ δὲ κακόν ἐστι.

X. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἀεὶ μὲν δὴ τὴν φύσιν τοῦ τε Γλαύκωνος καὶ τοῦ Ἀδειμάντου ἠγάμην, ἀτὰρ οὖν καὶ 368 τότε πάνυ γε ἥσθην | καὶ εἶπον· Οὐ κακῶς εἰς ὑμᾶς, ὦ παῖδες ἐκείνου τοῦ ἀνδρός, τὴν ἀρχὴν τῶν ἐλεγείων ἐποίησεν ὁ Γλαύκωνος ἐραστής, εὐδοκιμήσαντας περὶ τὴν Μεγαροῖ μάχην, εἰπών·

παῖδες Ἀρίστωνος, κλεινοῦ θεῖον γένος ἀνδρός.

τοῦτό μοι, ὦ φίλοι, εὖ δοκεῖ ἔχειν· πάνυ γὰρ θεῖον πεπόνθατε, εἰ μὴ πέπεισθε ἀδικίαν δικαιοσύνης ἄμεινον εἶναι, οὕτω δυνάμενοι εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ. δοκεῖτε δή μοι B ὡς ἀληθῶς οὐ πεπεῖσθαι· τεκμαίρομαι δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου τοῦ ὑμετέρου τρόπου, ἐπεὶ κατά γε αὐτοὺς τοὺς λόγους ἠπίστουν ἂν ὑμῖν· ὅσῳ δὲ μᾶλλον πιστεύω, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπορῶ ὅ τι χρήσωμαι· οὔτε γὰρ ὅπως βοηθῶ ἔχω· δοκῶ γάρ μοι ἀδύνατος εἶναι· σημεῖον δέ μοι, ὅτι ἃ πρὸς Θρασύμαχον λέγων ᾤμην ἀποφαίνειν, ὡς ἄμεινον δικαιοσύνη ἀδικίας, οὐκ ἀπεδέξασθέ μου· οὔτ' αὖ ὅπως μὴ βοηθήσω ἔχω· δέδοικα γάρ, μὴ οὐδ' ὅσιον ᾖ παραγενό- C μενον δικαιοσύνῃ κακηγορουμένῃ ἀπαγορεύειν καὶ μὴ βοηθεῖν ἔτι ἐμπνέοντα καὶ δυνάμενον φθέγγεσθαι. κράτιστον οὖν οὕτως ὅπως δύναμαι ἐπικουρεῖν αὐτῇ. ὅ τε οὖν Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέοντο παντὶ τρόπῳ βοηθῆσαι καὶ μὴ ἀνεῖναι τὸν λόγον, ἀλλὰ διερευνήσασθαι τί τέ ἐστιν ἑκάτερον καὶ περὶ τῆς ὠφελίας αὐτοῖν τἀληθὲς ποτέρως ἔχει. εἶπον οὖν ὅπερ ἐμοὶ ἔδοξεν, ὅτι Τὸ ζήτημα ᾧ ἐπιχειροῦμεν οὐ φαῦλον ἀλλ' ὀξὺ βλέποντος, ὡς ἐμοὶ D φαίνεται. ἐπειδὴ οὖν ἡμεῖς οὐ δεινοί, δοκεῖ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τοιαύτην ποιήσασθαι ζήτησιν αὐτοῦ, οἵανπερ ἂν εἰ προσέταξέ τις γράμματα σμικρὰ πόρρωθεν ἀναγνῶναι μὴ πάνυ ὀξὺ βλέπουσιν, ἔπειτά τις ἐνενόησεν, ὅτι τὰ αὐτὰ

γράμματα ἔστι που καὶ ἄλλοθι μείζω τε καὶ ἐν μείζονι· ἕρμαιον ἂν ἐφάνη, οἶμαι, ἐκεῖνα πρῶτον ἀναγνόντας οὕτως ἐπισκοπεῖν τὰ ἐλάττω, εἰ τὰ αὐτὰ ὄντα τυγχάνει. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος· ἀλλὰ τί τοιοῦτον, ὦ Σώκρατες, ἐν τῇ περὶ τὸ δίκαιον ζητήσει καθορᾷς; Ἐγώ σοι, ἔφην, E ἐρῶ. δικαιοσύνη, φαμέν, ἔστι μὲν ἀνδρὸς ἑνός, ἔστι δέ που καὶ ὅλης πόλεως; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν μεῖζον πόλις ἑνὸς ἀνδρός; Μεῖζον, ἔφη. Ἴσως τοίνυν πλείων ἂν δικαιοσύνη ἐν τῷ μείζονι ἐνείη καὶ ῥᾴων καταμαθεῖν. εἰ οὖν βούλεσθε, πρῶτον ἐν | ταῖς πόλεσι ζητήσωμεν ποῖόν τί 369 ἐστιν· ἔπειτα οὕτως ἐπισκεψώμεθα καὶ ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ, τὴν τοῦ μείζονος ὁμοιότητα ἐν τῇ τοῦ ἐλάττονος ἰδέᾳ ἐπισκοποῦντες. Ἀλλά μοι δοκεῖς, ἔφη, καλῶς λέγειν. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, εἰ γιγνομένην πόλιν θεασαίμεθα λόγῳ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτῆς ἴδοιμεν ἂν γιγνομένην καὶ τὴν ἀδικίαν; Τάχ' ἄν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν γενομένου αὐτοῦ ἐλπὶς εὐπετέστερον ἰδεῖν ὃ ζητοῦμεν; Πολύ γε. Δοκεῖ οὖν B χρῆναι ἐπιχειρῆσαι περαίνειν; οἶμαι μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγον ἔργον αὐτὸ εἶναι· σκοπεῖτε οὖν. Ἔσκεπται, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος· ἀλλὰ μὴ ἄλλως ποίει.

XI. Γίγνεται τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πόλις, ὡς ἐγᾦμαι, ἐπειδὴ τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος οὐκ αὐτάρκης, ἀλλὰ πολλῶν ἐνδεής· ἢ τίν' οἴει ἀρχὴν ἄλλην πόλιν οἰκίζειν; Οὐδεμίαν, ἦ δ' ὅς. Οὕτω δὴ ἄρα παραλαμβάνων ἄλλος ἄλλον ἐπ' ἄλλου, τὸν δ' ἐπ' ἄλλου χρείᾳ, πολλῶν δεόμενοι, C πολλοὺς εἰς μίαν οἴκησιν ἀγείραντες κοινωνούς τε καὶ βοηθούς—ταύτῃ τῇ ξυνοικίᾳ ἐθέμεθα πόλιν ὄνομα. ἦ γάρ; Πάνυ μὲν οὖν. Μεταδίδωσι δὴ ἄλλος ἄλλῳ, εἴ τι μεταδίδωσιν, ἢ μεταλαμβάνει, οἰόμενος αὑτῷ ἄμεινον εἶναι; Πάνυ γε. Ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, τῷ λόγῳ ἐξ ἀρχῆς ποιῶμεν πόλιν. ποιήσει δὲ αὐτήν, ὡς ἔοικεν, ἡ ἡμετέρα χρεία. Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ μὴν πρώτη γε καὶ μεγίστη D τῶν χρειῶν ἡ τῆς τροφῆς παρασκευὴ τοῦ εἶναί τε καὶ ζῆν

ἕνεκα. Παντάπασί γε. Δευτέρα δὴ οἰκήσεως, τρίτη δὲ ἐσθῆτος καὶ τῶν τοιούτων. Ἔστι ταῦτα. Φέρε δή, ἦν δ' ἐγώ, πῶς ἡ πόλις ἀρκέσει ἐπὶ τοσαύτην παρασκευήν; ἄλλο τι γεωργὸς μὲν εἷς, ὁ δὲ οἰκοδόμος, ἄλλος δέ τις ὑφάντης; ἢ καὶ σκυτοτόμον αὐτόσε προσθήσομεν, ἤ τιν' ἄλλον τῶν περὶ τὸ σῶμα θεραπευτήν; Πάνυ γε. Εἴη δ'
E ἂν ἥ γε ἀναγκαιοτάτη πόλις ἐκ τεττάρων ἢ πέντε ἀνδρῶν. Φαίνεται. Τί δὴ οὖν; ἕνα ἕκαστον τούτων δεῖ τὸ αὑτοῦ ἔργον ἅπασι κοινὸν κατατιθέναι, οἷον τὸν γεωργὸν ἕνα ὄντα παρασκευάζειν σιτία τέτταρσιν καὶ τετραπλάσιον χρόνον τε καὶ πόνον ἀναλίσκειν ἐπὶ σίτου παρασκευῇ, καὶ ἄλλοις κοινωνεῖν, ἢ ἀμελήσαντα ἑαυτῷ μόνον τέταρτον
370 μέρος ποιεῖν τούτου τοῦ | σίτου ἐν τετάρτῳ μέρει τοῦ χρόνου, τὰ δὲ τρία, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ τῆς οἰκίας παρασκευῇ διατρίβειν, τὸ δὲ ἱματίου, τὸ δὲ ὑποδημάτων, καὶ μὴ ἄλλοις κοινωνοῦντα πράγματα ἔχειν, ἀλλ' αὐτὸν δι' αὑτὸν τὰ αὑτοῦ πράττειν; καὶ ὁ Ἀδείμαντος ἔφη, Ἀλλ' ἴσως, ὦ Σώκρατες, οὕτω ῥᾷον[1] ἢ 'κείνως. Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, μὰ Δία ἄτοπον. ἐννοῶ γὰρ καὶ αὐτὸς εἰπόντος σοῦ, ὅτι
B πρῶτον μὲν φύεται ἕκαστος οὐ πάνυ ὅμοιος ἑκάστῳ, ἀλλὰ διαφέρων τὴν φύσιν, ἄλλος ἐπ' ἄλλου ἔργου πρᾶξιν. ἢ οὐ δοκεῖ σοι; Ἔμοιγε. Τί δέ; πότερον κάλλιον πράττοι ἄν τις εἷς ὢν πολλὰς τέχνας ἐργαζόμενος, ἢ ὅταν μίαν εἷς; Ὅταν, ἦ δ' ὅς, εἷς μίαν. Ἀλλὰ μήν, οἶμαι, καὶ τόδε δῆλον, ὡς, ἐάν τίς τινος παρῇ ἔργου καιρόν, διόλλυται. Δῆλον γάρ. Οὐ γάρ, οἶμαι, ἐθέλει τὸ πραττόμενον τὴν τοῦ πράττοντος σχολὴν περιμένειν, ἀλλ' ἀνάγκη τὸν
C πράττοντα τῷ πραττομένῳ ἐπακολουθεῖν μὴ ἐν παρέργου μέρει. Ἀνάγκη. Ἐκ δὴ τούτων πλείω τε ἕκαστα γίγνεται καὶ κάλλιον[2] καὶ ῥᾷον, ὅταν εἷς ἓν κατὰ φύσιν καὶ ἐν καιρῷ, σχολὴν τῶν ἄλλων ἄγων, πράττῃ. Παντάπασι μὲν οὖν. Πλειόνων δή, ὦ Ἀδείμαντε, δεῖ πολιτῶν ἢ

[1] ῥᾷον q: ῥᾴδιον A. [2] κάλλιον codd.: an καλλίω?

τεττάρων ἐπὶ τὰς παρασκευὰς ὧν ἐλέγομεν. ὁ γὰρ γεωργός, ὡς ἔοικεν, οὐκ αὐτὸς ποιήσεται ἑαυτῷ τὸ ἄροτρον, εἰ μέλλει καλὸν εἶναι, οὐδὲ σμινύην οὐδὲ τἆλλα ὄργανα D ὅσα περὶ γεωργίαν. οὐδ' αὖ ὁ οἰκοδόμος· πολλῶν δὲ καὶ τούτῳ δεῖ. ὡσαύτως δ' ὁ ὑφάντης τε καὶ ὁ σκυτοτόμος. Ἀληθῆ. Τέκτονες δὴ καὶ χαλκῆς καὶ τοιοῦτοί τινες πολλοὶ δημιουργοί, κοινωνοὶ ἡμῖν τοῦ πολιχνίου γιγνόμενοι, συχνὸν αὐτὸ ποιοῦσιν. Πάνυ μὲν οὖν. Ἀλλ' οὐκ ἄν πω πάνυ γε μέγα τι εἴη, εἰ αὐτοῖς βουκόλους τε καὶ ποιμένας τούς τε ἄλλους νομέας προσθεῖμεν, ἵνα οἵ τε γεωργοὶ ἐπὶ τὸ ἀροῦν ἔχοιεν βοῦς, οἵ τε οἰκοδόμοι πρὸς τὰς E ἀγωγὰς μετὰ τῶν γεωργῶν χρῆσθαι ὑποζυγίοις, ὑφάνται δὲ καὶ σκυτοτόμοι δέρμασίν τε καὶ ἐρίοις. Οὐδέ γε, ἦ δ' ὅς, σμικρὰ πόλις ἂν εἴη ἔχουσα πάντα ταῦτα. Ἀλλὰ μήν, ἦν δ' ἐγώ, κατοικίσαι γε αὐτὴν[1] τὴν πόλιν εἰς τοιοῦτον τόπον, οὗ ἐπεισαγωγίμων μὴ δεήσεται, σχεδόν τι ἀδύνατον. Ἀδύνατον γάρ. Προσδεήσει ἄρα ἔτι καὶ ἄλλων, οἳ ἐξ ἄλλης πόλεως αὐτῇ κομιοῦσιν ὧν δεῖται. Δεήσει. Καὶ μὴν κενὸς ἂν ἴῃ[2] ὁ διάκονος, μηδὲν ἄγων ὧν ἐκεῖνοι δέονται, παρ' ὧν ἂν κομίζωνται ὧν ἂν αὐτοῖς | χρεία, κενὸς ἄπεισιν. ἦ γάρ; Δοκεῖ μοι. Δεῖ δὴ τὰ 371 οἴκοι μὴ μόνον ἑαυτοῖς ποιεῖν ἱκανά, ἀλλὰ καὶ οἷα καὶ ὅσα ἐκείνοις ὧν ἂν δέωνται. Δεῖ γάρ. Πλειόνων δὴ γεωργῶν τε καὶ τῶν ἄλλων δημιουργῶν δεῖ ἡμῖν τῇ πόλει. Πλειόνων γάρ. Καὶ δὴ καὶ τῶν ἄλλων διακόνων που τῶν τε εἰσαξόντων καὶ ἐξαξόντων ἕκαστα. οὗτοι δέ εἰσιν ἔμποροι· ἦ γάρ; Ναί. Καὶ ἐμπόρων δὴ δεησόμεθα. Πάνυ γε. Καὶ ἐὰν μέν γε κατὰ θάλατταν ἡ ἐμπορία γίγνηται, συχνῶν καὶ ἄλλων προσδεήσεται τῶν ἐπιστημόνων τῆς B περὶ τὴν θάλατταν ἐργασίας. Συχνῶν μέντοι.

XII. Τί δὲ δή; ἐν αὐτῇ τῇ πόλει πῶς ἀλλήλοις

[1] αὐτὴν codd: αὖ Herwerden. [2] ἴῃ q: εἴη A.

μεταδώσουσιν ὧν ἂν ἕκαστοι ἐργάζωνται; ὧν δὴ ἕνεκα καὶ κοινωνίαν ποιησάμενοι πόλιν ᾠκίσαμεν. Δῆλον δή, ἦ δ' ὅς, ὅτι πωλοῦντες καὶ ὠνούμενοι. Ἀγορὰ δὴ ἡμῖν καὶ νόμισμα ξύμβολον τῆς ἀλλαγῆς ἕνεκα γενήσεται ἐκ
C τούτου. Πάνυ μὲν οὖν. Ἂν οὖν κομίσας ὁ γεωργὸς εἰς τὴν ἀγοράν τι ὧν ποιεῖ, ἤ τις ἄλλος τῶν δημιουργῶν, μὴ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον ἥκῃ τοῖς δεομένοις τὰ παρ' αὐτοῦ ἀλλάξασθαι, ἀργήσει τῆς αὐτοῦ δημιουργίας καθήμενος ἐν ἀγορᾷ; Οὐδαμῶς, ἦ δ' ὅς, ἀλλὰ εἰσὶν οἳ τοῦτο ὁρῶντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν διακονίαν τάττουσιν ταύτην, ἐν μὲν ταῖς ὀρθῶς οἰκουμέναις πόλεσι σχεδόν τι οἱ ἀσθενέστατοι τὰ σώματα καὶ ἀχρεῖοί τι ἄλλο ἔργον πράττειν. αὐτοῦ γὰρ
D δεῖ μένοντας αὐτοὺς περὶ τὴν ἀγορὰν τὰ μὲν ἀντ' ἀργυρίου ἀλλάξασθαι τοῖς τι δεομένοις ἀποδόσθαι, τοῖς δὲ ἀντὶ αὖ ἀργυρίου διαλλάττειν, ὅσοι τι δέονται πρίασθαι. Αὕτη ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἡ χρεία καπήλων ἡμῖν γένεσιν ἐμποιεῖ τῇ πόλει. ἢ οὐ καπήλους καλοῦμεν τοὺς πρὸς ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν διακονοῦντας ἱδρυμένους ἐν ἀγορᾷ, τοὺς δὲ πλάνητας ἐπὶ τὰς πόλεις ἐμπόρους; Πάνυ μὲν οὖν. Ἔτι δή τινες, ὡς ἐγᾦμαι, εἰσὶ καὶ ἄλλοι διάκονοι, οἳ ἂν τὰ μὲν τῆς
E διανοίας μὴ πάνυ ἀξιοκοινώνητοι ὦσιν, τὴν δὲ τοῦ σώματος ἰσχὺν ἱκανὴν ἐπὶ τοὺς πόνους ἔχωσιν· οἳ δὴ πωλοῦντες τὴν τῆς ἰσχύος χρείαν, τὴν τιμὴν ταύτην μισθὸν καλοῦντες, κέκληνται, ὡς ἐγᾦμαι, μισθωτοί· ἦ γάρ; Πάνυ μὲν οὖν. Πλήρωμα δὴ πόλεώς εἰσιν, ὡς ἔοικε, καὶ μισθωτοί. Δοκεῖ μοι. Ἆρ' οὖν, ὦ Ἀδείμαντε, ἤδη ἡμῖν ηὔξηται ἡ πόλις, ὥστ' εἶναι τελέα; Ἴσως. Ποῦ οὖν ἄν ποτε ἐν αὐτῇ εἴη ἥ τε δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία; καὶ τίνι
372 ἅμα ἐγγενομένη ὧν ἐσκέμμεθα; Ἐγὼ μέν, ἔφη, | οὐκ ἐννοῶ, ὦ Σώκρατες, εἰ μή που ἐν αὐτῶν τούτων χρείᾳ τινὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους. Ἀλλ' ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, καλῶς λέγεις· καὶ σκεπτέον γε καὶ οὐκ ἀποκνητέον.

πρῶτον οὖν σκεψώμεθα, τίνα τρόπον διαιτήσονται οἱ

οὕτω παρεσκευασμένοι. ἄλλο τι ἢ σῖτόν τε ποιοῦντες καὶ οἶνον καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα; καὶ οἰκοδομησάμενοι οἰκίας θέρους μὲν τὰ πολλὰ γυμνοί τε καὶ ἀνυπόδητοι ἐργάσονται, τοῦ δὲ χειμῶνος ἠμφιεσμένοι τε καὶ ὑποδεδεμένοι ἱκανῶς· θρέψονται δὲ ἐκ μὲν τῶν κριθῶν ἄλφιτα B *σκευαζόμενοι, ἐκ δὲ τῶν πυρῶν ἄλευρα· τὰ μὲν πέψαντες, τὰ δὲ μάξαντες μάζας γενναίας καὶ ἄρτους ἐπὶ κάλαμόν τινα παραβαλλόμενοι ἢ φύλλα καθαρά, κατακλινέντες ἐπὶ στιβάδων ἐστρωμένων μίλακί τε καὶ μυρρίναις, εὐωχήσονται αὐτοί τε καὶ τὰ παιδία, ἐπιπίνοντες τοῦ οἴνου, ἐστεφανωμένοι καὶ ὑμνοῦντες τοὺς θεούς, ἡδέως ξυνόντες ἀλλήλοις, οὐχ ὑπὲρ τὴν οὐσίαν ποιούμενοι τοὺς* C *παῖδας, εὐλαβούμενοι πενίαν ἢ πόλεμον.*

XIII. Καὶ ὁ Γλαύκων ὑπολαβών, Ἄνευ ὄψου, ἔφη, ὡς ἔοικας, ποιεῖς τοὺς ἄνδρας ἑστιωμένους. Ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. *ἐπελαθόμην ὅτι καὶ ὄψον ἕξουσιν. ἅλας τε δῆλον ὅτι καὶ ἐλάας καὶ τυρὸν καὶ βολβοὺς καὶ λάχανα οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς ἑψήματα ἑψήσονται. καὶ τραγήματά που παραθήσομεν αὐτοῖς τῶν τε σύκων καὶ ἐρεβίνθων καὶ κυάμων, καὶ μύρτα καὶ φηγοὺς σποδιοῦσιν πρὸς τὸ πῦρ,* D *μετρίως ὑποπίνοντες· καὶ οὕτω διάγοντες τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ μετὰ ὑγιείας, ὡς εἰκός, γηραιοὶ τελευτῶντες ἄλλον τοιοῦτον βίον τοῖς ἐκγόνοις παραδώσουσιν. καὶ ὅς,* Εἰ *δὲ ὑῶν πόλιν, ὦ* Σώκρατες, *ἔφη, κατεσκεύαζες, τί ἂν αὐτὰς ἄλλο ἢ ταῦτα ἐχόρταζες;* Ἀλλὰ *πῶς χρή, ἦν δ' ἐγώ, ὦ* Γλαύκων; Ἅπερ νομίζεται, *ἔφη· ἐπί τε κλινῶν κατακεῖσθαι, οἶμαι, τοὺς μέλλοντας μὴ ταλαιπωρεῖσθαι, καὶ ἀπὸ τραπεζῶν δειπνεῖν, καὶ ὄψα ἅπερ καὶ οἱ νῦν ἔχουσι* E *καὶ τραγήματα.* Εἶεν, *ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω· οὐ πόλιν, ὡς ἔοικε, σκοποῦμεν μόνον ὅπως γίγνεται, ἀλλὰ καὶ τρυφῶσαν πόλιν. ἴσως οὖν οὐδὲ κακῶς ἔχει· σκοποῦντες γὰρ καὶ τοιαύτην τάχ' ἂν κατίδοιμεν τήν τε δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν ὅπῃ ποτὲ ταῖς πόλεσιν ἐμφύονται. ἡ μὲν οὖν*

ἀληθινὴ πόλις δοκεῖ μοι εἶναι ἣν διεληλύθαμεν, ὥσπερ ὑγιής τις· εἰ δ' αὖ βούλεσθε καὶ φλεγμαίνουσαν πόλιν θεωρήσωμεν, οὐδὲν ἀποκωλύει. ταῦτα γὰρ δή τισιν, ὡς
373 δοκεῖ, | οὐκ ἐξαρκέσει, οὐδὲ αὕτη ἡ δίαιτα, ἀλλὰ κλῖναί τε προσέσονται καὶ τράπεζαι καὶ τἆλλα σκεύη, καὶ ὄψα δὴ καὶ μύρα καὶ θυμιάματα καὶ ἑταῖραι καὶ πέμματα, ἕκαστα τούτων παντοδαπά. καὶ δὴ καὶ ἃ τὸ πρῶτον ἐλέγομεν οὐκέτι τἀναγκαῖα θετέον, οἰκίας τε καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα, ἀλλὰ τήν τε ζωγραφίαν κινητέον καὶ τὴν ποικιλίαν[1] καὶ χρυσὸν καὶ ἐλέφαντα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα κτητέον.
B ἢ γάρ; Ναί, ἔφη. Οὐκοῦν μείζονά τε αὖ τὴν[2] πόλιν δεῖ ποιεῖν, ἐκείνη γὰρ ἡ ὑγιεινὴ οὐκέτι ἱκανή, ἀλλ' ἤδη ὄγκου ἐμπληστέα καὶ πλήθους, ἃ οὐκέτι τοῦ ἀναγκαίου ἕνεκά ἐστιν ἐν ταῖς πόλεσιν, οἷον οἵ τε θηρευταὶ πάντες οἵ τε μιμηταί, πολλοὶ μὲν οἱ περὶ τὰ σχήματά τε καὶ χρώματα, πολλοὶ δὲ οἱ περὶ μουσικήν, ποιηταί τε καὶ τούτων ὑπηρέται, ῥαψῳδοί, ὑποκριταί, χορευταί, ἐργολάβοι, σκευῶν
C τε παντοδαπῶν δημιουργοί, τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν περὶ τὸν γυναικεῖον κόσμον. καὶ δὴ καὶ διακόνων πλειόνων δεησόμεθα. ἢ οὐ δοκεῖ δεήσειν παιδαγωγῶν, τιτθῶν, τροφῶν, κομμωτριῶν, κουρέων, καὶ αὖ ὀψοποιῶν τε καὶ μαγείρων; ἔτι δὲ καὶ συβωτῶν προσδεησόμεθα· τοῦτο γὰρ ἡμῖν ἐν τῇ προτέρᾳ πόλει οὐκ ἐνῆν· ἔδει γὰρ οὐδέν· ἐν δὲ ταύτῃ καὶ τούτου προσδεήσει, δεήσει δὲ καὶ τῶν ἄλλων βοσκημάτων παμπόλλων, εἴ τις αὐτὰ ἔδεται. ἢ
D γάρ; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν καὶ ἰατρῶν ἐν χρείαις ἐσόμεθα πολὺ μᾶλλον οὕτω διαιτώμενοι ἢ ὡς τὸ πρότερον; Πολύ γε.

XIV. Καὶ ἡ χώρα που ἡ τότε ἱκανὴ τρέφειν τοὺς τότε σμικρὰ δὴ ἐξ ἱκανῆς ἔσται· ἢ πῶς λέγομεν; Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν τῆς τῶν πλησίον χώρας ἡμῖν ἀποτμητέον, εἰ μέλλομεν ἱκανὴν ἕξειν νέμειν τε καὶ ἀροῦν, καὶ ἐκείνοις

[1] καὶ τὴν ποικιλίαν Π: om. A. [2] αὖ τὴν Π: αὐτὴν A.

αὖ τῆς ἡμετέρας, ἐὰν καὶ ἐκεῖνοι ἀφῶσιν αὑτοὺς ἐπὶ χρημάτων κτῆσιν ἄπειρον, ὑπερβάντες τὸν τῶν ἀναγκαίων E ὅρον; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Πολεμήσομεν τὸ μετὰ τοῦτο, ὦ Γλαύκων; ἢ πῶς ἔσται; Οὕτως, ἔφη. Καὶ μηδέν γέ πω λέγωμεν, ἦν δ' ἐγώ, μήτ' εἴ τι κακὸν μήτ' εἰ ἀγαθὸν ὁ πόλεμος ἐργάζεται, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον, ὅτι πολέμου αὖ γένεσιν ηὑρήκαμεν, ἐξ ὧν μάλιστα ταῖς πόλεσιν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ κακὰ γίγνεται ὅταν γίγνηται. Πάνυ μὲν οὖν. Ἔτι δή, ὦ φίλε, μείζονος τῆς πόλεως δεῖ οὔτι σμικρῷ, ἀλλ' ὅλῳ στρατο|πέδῳ, ὃ ἐξελθὸν 374 ὑπὲρ τῆς οὐσίας ἁπάσης καὶ ὑπὲρ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν διαμαχεῖται τοῖς ἐπιοῦσιν. Τί δέ; ἦ δ' ὅς· αὐτοὶ οὐχ ἱκανοί; Οὔκ, εἰ σύ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡμεῖς ἅπαντες ὡμολογήσαμεν καλῶς, ἡνίκα ἐπλάττομεν τὴν πόλιν· ὡμολογοῦμεν δέ που, εἰ μέμνησαι, ἀδύνατον ἕνα πολλὰς καλῶς ἐργάζεσθαι τέχνας. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· ἡ περὶ τὸν πόλεμον ἀγωνία οὐ τεχνικὴ δοκεῖ B εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἦ οὖν τι σκυτικῆς δεῖ μᾶλλον κήδεσθαι ἢ πολεμικῆς; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ἄρα τὸν μὲν σκυτοτόμον διεκωλύομεν μήτε γεωργὸν ἐπιχειρεῖν εἶναι ἅμα μήτε ὑφάντην μήτε οἰκοδόμον, ἀλλὰ σκυτοτόμον[1], ἵνα δὴ ἡμῖν τὸ τῆς σκυτικῆς ἔργον καλῶς γίγνοιτο, καὶ τῶν ἄλλων ἑνὶ ἑκάστῳ ὡσαύτως ἓν ἀπεδίδομεν, πρὸς ὃ ἐπεφύκει ἕκαστος καὶ ἐφ' ᾧ ἔμελλε τῶν ἄλλων σχολὴν C ἄγων διὰ βίου αὐτὸ ἐργαζόμενος οὐ παριεὶς τοὺς καιροὺς καλῶς ἀπεργάζεσθαι· τὰ δὲ δὴ περὶ τὸν πόλεμον πότερον οὐ περὶ πλείστου ἐστὶν εὖ ἀπεργασθέντα; ἢ οὕτω ῥᾴδιον, ὥστε καὶ γεωργῶν τις ἅμα πολεμικὸς ἔσται καὶ σκυτοτομῶν καὶ ἄλλην τέχνην ἡντινοῦν ἐργαζόμενος, πεττευτικὸς δὲ ἢ κυβευτικὸς ἱκανῶς οὐδ' ἂν εἷς γένοιτο μὴ αὐτὸ τοῦτο ἐκ παιδὸς ἐπιτηδεύων, ἀλλὰ παρέργῳ χρώμενος; καὶ ἀσπίδα μὲν λαβὼν ἤ τι ἄλλο τῶν πολεμικῶν ὅπλων τε D

[1] ἀλλὰ σκυτοτόμον Π: om. A.

καὶ ὀργάνων αὐθημερὸν ὁπλιτικῆς ἤ τινος ἄλλης μάχης τῶν κατὰ πόλεμον ἱκανὸς ἔσται ἀγωνιστής, τῶν δὲ ἄλλων ὀργάνων οὐδὲν οὐδένα δημιουργὸν οὐδὲ ἀθλητὴν ληφθὲν ποιήσει, οὐδ' ἔσται χρήσιμον τῷ μήτε τὴν ἐπιστήμην ἑκάστου λαβόντι μήτε τὴν μελέτην ἱκανὴν παρασχομένῳ; Πολλοῦ γὰρ ἄν, ἦ δ' ὅς, τὰ ὄργανα ἦν ἄξια.

XV. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὅσῳ μέγιστον τὸ τῶν E φυλάκων ἔργον, τοσούτῳ σχολῆς τε τῶν ἄλλων πλείστης ἂν εἴη καὶ αὖ τέχνης τε καὶ ἐπιμελείας μεγίστης δεόμενον. Οἶμαι ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ φύσεως ἐπιτηδείας εἰς αὐτὸ τὸ ἐπιτήδευμα; Πῶς δ' οὔ; Ἡμέτερον δὴ ἔργον ἂν εἴη, ὡς ἔοικεν, εἴπερ οἷοί τ' ἐσμέν, ἐκλέξασθαι, τίνες τε καὶ ποῖαι φύσεις ἐπιτήδειαι εἰς πόλεως φυλακήν. Ἡμέτερον μέντοι. Μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἄρα φαῦλον πρᾶγμα ἠράμεθα· ὅμως δὲ οὐκ ἀποδειλιατέον, ὅσον γ' ἂν 375 δύναμις παρείκῃ. | Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη. Οἴει οὖν τι, ἦν δ' ἐγώ, διαφέρειν φύσιν γενναίου σκύλακος εἰς φυλακὴν νεανίσκου εὐγενοῦς; Τὸ ποῖον λέγεις; Οἷον ὀξύν τέ που δεῖ αὐτοῖν ἑκάτερον εἶναι πρὸς αἴσθησιν καὶ ἐλαφρὸν πρὸς τὸ αἰσθανόμενον διωκαθεῖν, καὶ ἰσχυρὸν αὖ, ἐὰν δέῃ ἑλόντα διαμάχεσθαι. Δεῖ γὰρ οὖν, ἔφη, πάντων τούτων. Καὶ μὴν ἀνδρεῖόν γε, εἴπερ εὖ μαχεῖται. Πῶς δ' οὔ; Ἀνδρεῖος δὲ εἶναι ἆρα ἐθελήσει ὁ μὴ θυμοειδὴς εἴτε ἵππος B εἴτε κύων ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ζῷον; ἢ οὐκ ἐννενόηκας, ὡς ἄμαχόν τε καὶ ἀνίκητον θυμός, οὗ παρόντος ψυχὴ πᾶσα πρὸς πάντα ἄφοβός τέ ἐστι καὶ ἀήττητος; Ἐννενόηκα. Τὰ μὲν τοίνυν τοῦ σώματος οἷον δεῖ τὸν φύλακα εἶναι, δῆλα. Ναί. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς ψυχῆς, ὅτι γε θυμοειδῆ. Καὶ τοῦτο. Πῶς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, οὐκ ἄγριοι ἀλλήλοις ἔσονται καὶ τοῖς ἄλλοις[1] πολίταις, ὄντες τοιοῦτοι τὰς φύσεις; Μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὐ ῥᾳδίως. Ἀλλὰ μέντοι C δεῖ γε πρὸς μὲν τοὺς οἰκείους πράους αὐτοὺς εἶναι, πρὸς

[1] ἄλλοις q: ἀλλοτρίοις A.

δὲ τοὺς πολεμίους χαλεπούς· εἰ δὲ μή, οὐ περιμενοῦσιν ἄλλους σφᾶς διολέσαι, ἀλλ' αὐτοὶ φθήσονται αὐτὸ δράσαντες. Ἀληθῆ, ἔφη. Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ποιήσομεν; πόθεν ἅμα πρᾶον καὶ μεγαλόθυμον ἦθος εὑρήσομεν; ἐναντία γάρ που θυμοειδεῖ πραεῖα φύσις. Φαίνεται. Ἀλλὰ μέντοι τούτων ὁποτέρου ἂν στέρηται, φύλαξ ἀγαθὸς οὐ μὴ γένηται· ταῦτα δὲ ἀδυνάτοις ἔοικεν, καὶ οὕτω δὴ ξυμβαίνει ἀγαθὸν φύλακα ἀδύνατον γενέσθαι. **D** Κινδυνεύει, ἔφη. καὶ ἐγὼ ἀπορήσας τε καὶ ἐπισκεψάμενος τὰ ἔμπροσθεν, Δικαίως γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ἀποροῦμεν· ἧς γὰρ προὐθέμεθα εἰκόνος ἀπελείφθημεν. Πῶς λέγεις; Οὐκ ἐνοήσαμεν, ὅτι εἰσὶν ἄρα φύσεις, οἵας ἡμεῖς οὐκ ᾠήθημεν, ἔχουσαι τἀναντία ταῦτα. Ποῦ δή; Ἴδοι μὲν ἄν τις καὶ ἐν ἄλλοις ζῴοις, οὐ μέντ' ἂν ἥκιστα ἐν ᾧ ἡμεῖς παρεβάλλομεν τῷ φύλακι. οἶσθα γάρ που τῶν γενναίων **E** κυνῶν, ὅτι τοῦτο φύσει αὐτῶν τὸ ἦθος, πρὸς μὲν τοὺς συνήθεις τε καὶ γνωρίμους ὡς οἷόν τε πραοτάτους εἶναι, πρὸς δὲ τοὺς ἀγνῶτας τοὐναντίον. Οἶδα μέντοι. Τοῦτο μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δυνατόν, καὶ οὐ παρὰ φύσιν ζητοῦμεν τοιοῦτον εἶναι τὸν φύλακα. Οὐκ ἔοικεν.

XVI. Ἆρ' οὖν σοι δοκεῖ ἔτι τοῦδε προσδεῖσθαι ὁ φυλακικὸς ἐσόμενος, πρὸς τῷ θυμοειδεῖ ἔτι προσγενέσθαι φιλόσοφον[1] τὴν φύσιν; Πῶς δή; ἔφη· οὐ γὰρ | ἐννοῶ. **376** Καὶ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἐν τοῖς κυσὶν κατόψει, ὃ καὶ ἄξιον θαυμάσαι τοῦ θηρίου. Τὸ ποῖον; Ὅτι ὃν[2] μὲν ἂν ἴδῃ ἀγνῶτα, χαλεπαίνει, οὐδὲν δὴ[3] κακὸν προπεπονθώς[4]· ὃν δ' ἂν γνώριμον, ἀσπάζεται, κἂν μηδὲν πώποτε ὑπ' αὐτοῦ ἀγαθὸν πεπόνθῃ. ἢ οὔπω τοῦτο ἐθαύμασας; Οὐ πάνυ, ἔφη, μέχρι τούτου προσέσχον τὸν νοῦν· ὅτι δέ που δρᾷ ταῦτα, δῆλον. Ἀλλὰ μὴν κομψόν γε φαίνεται τὸ πάθος αὐτοῦ τῆς φύσεως καὶ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφον. Πῇ δή; **B**

[1] φιλόσοφον nos: φιλόσοφος codd. [2] ὅτι ὃν Π: ὃν A. [3] δὴ q: δὲ A. [4] προπεπονθὼς Π: προσπεπονθὼς A[1]: προπεπονθὸς A[2].

Ἧι, ἦν δ' ἐγώ, ὄψιν οὐδενὶ ἄλλῳ φίλην καὶ ἐχθρὰν διακρίνει, ἢ τῷ τὴν μὲν καταμαθεῖν, τὴν δὲ ἀγνοῆσαι. καίτοι πῶς οὐκ ἂν φιλομαθὲς εἴη, συνέσει τε καὶ ἀγνοίᾳ ὁριζόμενον τό τε οἰκεῖον καὶ τὸ ἀλλότριον; Οὐδαμῶς, ἦ δ' ὅς, ὅπως οὔ. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον ἐγώ, τό γε φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταὐτόν; Ταὐτὸν γάρ, ἔφη. Οὐκοῦν θαρροῦντες τιθῶμεν καὶ ἐν ἀνθρώπῳ, εἰ μέλλει πρὸς τοὺς C οἰκείους καὶ γνωρίμους πρᾶός τις ἔσεσθαι, φύσει φιλόσοφον καὶ φιλομαθῆ αὐτὸν δεῖν εἶναι; Τιθῶμεν, ἔφη. Φιλόσοφος δὴ καὶ θυμοειδὴς καὶ ταχὺς καὶ ἰσχυρὸς ἡμῖν τὴν φύσιν ἔσται ὁ μέλλων καλὸς κἀγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ πόλεως; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Οὗτος μὲν δὴ ἂν οὕτως ὑπάρχοι. θρέψονται δὲ δὴ ἡμῖν οὗτοι καὶ παιδευθήσονται τίνα τρόπον; καὶ ἆρά τι προὔργου ἡμῖν ἐστὶν αὐτο D σκοποῦσι πρὸς τὸ κατιδεῖν, οὗπερ ἕνεκα πάντα σκοποῦμεν, δικαιοσύνην τε καὶ ἀδικίαν τίνα τρόπον ἐν πόλει γίγνεται, ἵνα μὴ ἐῶμεν ἱκανὸν λόγον ἢ συχνὸν διεξίωμεν[1]; καὶ ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφὸς Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ἔγωγε προσδοκῶ προὔργου εἶναι εἰς τοῦτο ταύτην τὴν σκέψιν. Μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Ἀδείμαντε, οὐκ ἄρα ἀφετέον, οὐδ' εἰ μακροτέρα τυγχάνει οὖσα. Οὐ γὰρ οὖν. Ἴθι οὖν, ὥσπερ ἐν μύθῳ μυθολογοῦντές τε καὶ σχολὴν ἄγοντες E λόγῳ παιδεύωμεν τοὺς ἄνδρας. Ἀλλὰ χρή.

XVII. Τίς οὖν ἡ παιδεία; ἢ χαλεπὸν εὑρεῖν βελτίω τῆς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρόνου ηὑρημένης; ἔστιν δέ που ἡ μὲν ἐπὶ σώμασι γυμναστική, ἡ δ' ἐπὶ ψυχῇ μουσική. Ἔστιν γάρ. Ἆρ' οὖν οὐ μουσικῇ πρότερον ἀρξόμεθα παιδεύοντες ἢ γυμναστικῇ; Πῶς δ' οὔ; Μουσικῆς δ', εἶπον[2], τίθης λόγους, ἢ οὔ; Ἔγωγε. Λόγων δὲ διττὸν εἶδος, τὸ μὲν ἀληθές, ψεῦδος δ' ἕτερον; Ναί. Παιδευτέον 377 δ' | ἐν ἀμφοτέροις, πρότερον δ' ἐν τοῖς ψεύδεσιν; Οὐ

[1] ἵνα—διεξίωμεν, quae in marg. praebet A, nescio an sint delenda.
[2] εἶπον v: εἰπὼν A.

μανθάνω, ἔφη, πῶς λέγεις. Οὐ μανθάνεις, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι πρῶτον τοῖς παιδίοις μύθους λέγομεν; τοῦτο δέ που ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν ψεῦδος, ἔνι δὲ καὶ ἀληθῆ. πρότερον δὲ μύθοις πρὸς τὰ παιδία ἢ γυμνασίοις χρώμεθα. Ἔστι ταῦτα. Τοῦτο δὴ ἔλεγον, ὅτι μουσικῆς πρότερον ἁπτέον ἢ γυμναστικῆς. Ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν οἶσθ' ὅτι ἀρχὴ παντὸς ἔργου μέγιστον, ἄλλως τε καὶ νέῳ καὶ ἁπαλῷ ὁτῳοῦν; **B** μάλιστα γὰρ δὴ τότε πλάττεται καὶ ἐνδύεται τύπον[1], ὃν ἄν τις βούληται ἐνσημήνασθαι ἑκάστῳ. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν ῥᾳδίως οὕτω παρήσομεν τοὺς ἐπιτυχόντας ὑπὸ τῶν ἐπιτυχόντων μύθους πλασθέντας ἀκούειν τοὺς παῖδας καὶ λαμβάνειν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναντίας δόξας ἐκείναις, ἅς, ἐπειδὰν τελεωθῶσιν, ἔχειν οἰησόμεθα δεῖν αὐτούς; Οὐδ' ὁπωστιοῦν παρήσομεν. Πρῶτον δὴ ἡμῖν, ὡς ἔοικεν, ἐπιστατητέον τοῖς μυθοποιοῖς, καὶ ὃν μὲν **C** ἂν καλὸν ποιήσωσιν, ἐγκριτέον, ὃν δ' ἂν μή, ἀποκριτέον· τοὺς δ' ἐγκριθέντας πείσομεν τὰς τροφούς τε καὶ μητέρας λέγειν τοῖς παισὶν καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς μύθοις πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσίν· ὧν δὲ νῦν λέγουσι τοὺς πολλοὺς ἐκβλητέον. Ποίους δή; ἔφη. Ἐν τοῖς μείζοσιν, ἦν δ' ἐγώ, μύθοις ὀψόμεθα καὶ τοὺς ἐλάττους. δεῖ γὰρ δὴ τὸν αὐτὸν τύπον εἶναι καὶ ταὐτὸν δύνασθαι τούς τε μείζους καὶ τοὺς ἐλάττους. ἢ οὐκ οἴει; **D** Ἔγωγ', ἔφη· ἀλλ' οὐκ ἐννοῶ οὐδὲ τοὺς μείζους τίνας λέγεις. Οὓς Ἡσίοδός τε, εἶπον, καὶ Ὅμηρος ἡμῖν ἐλεγέτην καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. οὗτοι γάρ που μύθους τοῖς ἀνθρώποις ψευδεῖς συντιθέντες ἔλεγόν τε καὶ λέγουσι. Ποίους δή, ἦ δ' ὅς, καὶ τί αὐτῶν μεμφόμενος λέγεις; Ὅπερ, ἦν δ' ἐγώ, χρὴ καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα μέμφεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐάν τις μὴ καλῶς ψεύδηται. Τί τοῦτο; **E** Ὅταν εἰκάζῃ τις κακῶς τῷ λόγῳ περὶ θεῶν τε καὶ ἡρώων οἷοί εἰσιν, ὥσπερ γραφεὺς μηδὲν ἐοικότα γράφων οἷς ἂν

[1] *τύπον* H. Richards: *τύπος* codd.

ὅμοια βουληθῇ γράψαι. Καὶ γάρ, ἔφη, ὀρθῶς ἔχει τά γε τοιαῦτα μέμφεσθαι. ἀλλὰ πῶς δὴ λέγομεν καὶ ποῖα; Πρῶτον μέν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μέγιστον καὶ περὶ τῶν μεγίστων ψεῦδος ὁ εἰπὼν οὐ καλῶς ἐψεύσατο, ὡς Οὐρανός τε εἰργάσατο ἅ φησι δρᾶσαι αὐτὸν Ἡσίοδος, ὅ τε αὖ
378 Κρόνος ὡς ἐτιμωρήσατο αὐτόν· τὰ δὲ δὴ | τοῦ Κρόνου ἔργα καὶ πάθη ὑπὸ τοῦ ὑέος, οὐδ' ἂν εἰ ἦν ἀληθῆ, ᾤμην δεῖν ῥᾳδίως οὕτω λέγεσθαι πρὸς ἄφρονάς τε καὶ νέους, ἀλλὰ μάλιστα μὲν σιγᾶσθαι, εἰ δὲ ἀνάγκη τις ἦν λέγειν, δι' ἀπορρήτων ἀκούειν ὡς ὀλιγίστους, θυσαμένους οὐ χοῖρον, ἀλλά τι μέγα καὶ ἄπορον θῦμα, ὅπως ὅ τι ἐλαχίστοις συνέβη ἀκοῦσαι. Καὶ γάρ, ἦ δ' ὅς, οὗτοί γε
B οἱ λόγοι χαλεποί. Καὶ οὐ λεκτέοι γ', ἔφην, ὦ Ἀδείμαντε, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, οὐδὲ λεκτέον νέῳ ἀκούοντι, ὡς ἀδικῶν τὰ ἔσχατα οὐδὲν ἂν θαυμαστὸν ποιοῖ, οὐδ' αὖ ἀδικοῦντα πατέρα κολάζων παντὶ τρόπῳ, ἀλλὰ δρῴη ἂν ὅπερ θεῶν οἱ πρῶτοί τε καὶ μέγιστοι. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ[1] ἐπιτήδεια εἶναι λέγειν. Οὐδέ γε, ἦν δ' ἐγώ, τὸ παράπαν, ὡς θεοὶ θεοῖς πολεμοῦσί τε καὶ
C ἐπιβουλεύουσι καὶ μάχονται· οὐδὲ γὰρ ἀληθῆ· εἴ γε δεῖ ἡμῖν τοὺς μέλλοντας τὴν πόλιν φυλάξειν αἴσχιστον νομίζειν τὸ ῥᾳδίως ἀλλήλοις ἀπεχθάνεσθαι· πολλοῦ δεῖ γιγαντομαχίας τε μυθολογητέον αὐτοῖς καὶ ποικιλτέον, καὶ ἄλλας ἔχθρας πολλὰς καὶ παντοδαπὰς θεῶν τε καὶ ἡρώων πρὸς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους αὐτῶν. ἀλλ' εἴ πως μέλλομεν πείσειν, ὡς οὐδεὶς πώποτε πολίτης ἕτερος ἑτέρῳ ἀπήχθετο οὐδ' ἔστιν τοῦτο ὅσιον, τοιαῦτα λεκτέα[2]
D μᾶλλον πρὸς τὰ παιδία εὐθὺς καὶ γέρουσι καὶ γραυσί, καὶ πρεσβυτέροις γιγνομένοις καὶ τοὺς ποιητὰς ἐγγὺς τούτων ἀναγκαστέον λογοποιεῖν. Ἥρας δὲ δεσμοὺς ὑπὸ ὑέος καὶ Ἡφαίστου ῥίψεις ὑπὸ πατρός, μέλλοντος τῇ μητρὶ τυπτομένῃ ἀμύνειν, καὶ θεομαχίας ὅσας Ὅμηρος πεποίηκεν οὐ

[1] δοκεῖ v: δοκῶ A. [2] λεκτέα II: om. A.

παραδεκτέον εἰς τὴν πόλιν, οὔτ' ἐν ὑπονοίαις πεποιημένας οὔτε ἄνευ ὑπονοιῶν. ὁ γὰρ νέος οὐχ οἷός τε κρίνειν ὅ τί τε ὑπόνοια καὶ ὃ μή, ἀλλ' ἃ ἂν τηλικοῦτος ὢν λάβῃ ἐν ταῖς δόξαις, δυσέκνιπτά τε καὶ ἀμετάστατα φιλεῖ **E** γίγνεσθαι. ὧν δὴ ἴσως ἕνεκα περὶ παντὸς ποιητέον, ἃ πρῶτα ἀκούουσιν, ὅ τι κάλλιστα μεμυθολογημένα πρὸς ἀρετὴν ἀκούειν.

XVIII. Ἔχει γάρ, ἔφη, λόγον. ἀλλ' εἴ τις αὖ καὶ ταῦτα ἐρωτῴη ἡμᾶς, ταῦτα ἅττα ἐστὶν καὶ τίνες οἱ μῦθοι, τίνας ἂν φαῖμεν; καὶ ἐγὼ εἶπον Ὦ Ἀδείμαντε, οὐκ ἐσμὲν ποιηταὶ ἐγώ τε καὶ σὺ ἐν τῷ παρόντι, | ἀλλ' οἰκισταὶ **379** πόλεως. οἰκισταῖς δὲ τοὺς μὲν τύπους προσήκει εἰδέναι, ἐν οἷς δεῖ μυθολογεῖν τοὺς ποιητάς, παρ' οὓς ἐὰν ποιῶσιν οὐκ ἐπιτρεπτέον, οὐ μὴν αὐτοῖς γε ποιητέον μύθους. Ὀρθῶς, ἔφη· ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο, οἱ τύποι περὶ θεολογίας, τίνες ἂν εἶεν; Τοιοίδε πού τινες, ἦν δ' ἐγώ· οἷος τυγχάνει ὁ θεὸς ὤν, ἀεὶ δήπου ἀποδοτέον, ἐάν τέ τις αὐτὸν ἐν ἔπεσιν ποιῇ, ἐάν τε ἐν μέλεσιν[1], ἐάν τε ἐν τραγῳδίᾳ. Δεῖ γάρ. Οὐκοῦν ἀγαθὸς ὅ γε θεὸς τῷ ὄντι τε καὶ λεκτέον οὕτω; **B** Τί μήν; Ἀλλὰ μὴν οὐδέν γε τῶν ἀγαθῶν βλαβερόν. ἦ γάρ; Οὔ μοι δοκεῖ. Ἆρ' οὖν ὃ μὴ βλαβερόν, βλάπτει; Οὐδαμῶς. Ὃ δὲ μὴ βλάπτει, κακόν τι ποιεῖ; Οὐδὲ τοῦτο. Ὃ δέ γε μηδὲν κακὸν ποιεῖ, οὐδ' ἄν τινος εἴη κακοῦ αἴτιον; Πῶς γάρ; Τί δέ; ὠφέλιμον τὸ ἀγαθόν; Ναί. Αἴτιον ἄρα εὐπραγίας; Ναί. Οὐκ ἄρα πάντων γε αἴτιον τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ τῶν μὲν εὖ ἐχόντων αἴτιον, τῶν δὲ κακῶν ἀναίτιον. Παντελῶς γ', ἔφη. Οὐδ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, **C** ὁ θεός, ἐπειδὴ ἀγαθός, πάντων ἂν εἴη αἴτιος, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ἀλλὰ ὀλίγων μὲν τοῖς ἀνθρώποις αἴτιος, πολλῶν δὲ ἀναίτιος· πολὺ γὰρ ἐλάττω τἀγαθὰ τῶν κακῶν ἡμῖν· καὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ἄλλον αἰτιατέον, τῶν δὲ

[1] ἐάν τε ἐν μέλεσιν II: om. A.

κακῶν ἄλλ' ἄττα δεῖ ζητεῖν τὰ αἴτια, ἀλλ' οὐ τὸν θεόν. Ἀληθέστατα, ἔφη, δοκεῖς μοι λέγειν. Οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ,
D ἀποδεκτέον οὔτε Ὁμήρου οὔτ' ἄλλου ποιητοῦ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν περὶ τοὺς θεοὺς ἀνοήτως ἁμαρτάνοντος καὶ λέγοντος, ὡς δοιοὶ πίθοι

κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει
κηρῶν ἔμπλειοι, ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὃ δειλῶν·
καὶ ᾧ μὲν ἂν μίξας ὁ Ζεὺς δῷ ἀμφοτέρων,
ἄλλοτε μέν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ,

ᾧ δ' ἂν μή, ἀλλ' ἄκρατα τὰ ἕτερα,

τὸν δὲ κακὴ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει·

E οὐδ' ὡς ταμίας ἡμῖν Ζεὺς

ἀγαθῶν τε κακῶν τε τέτυκται.

XIX. Τὴν δὲ τῶν ὅρκων καὶ σπονδῶν σύγχυσιν, ἣν ὁ Πάνδαρος συνέχεεν, ἐάν τις φῇ δι' Ἀθηνᾶς τε καὶ Διὸς
380 γεγονέναι, οὐκ ἐπαινεσόμεθα, οὐδὲ θεῶν ἔριν τε καὶ κρί|σιν διὰ Θέμιτός τε καὶ Διός· οὐδ' αὖ, ὡς Αἰσχύλος λέγει, ἐατέον ἀκούειν τοὺς νέους, ὅτι

θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς,
ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ.

ἀλλ' ἐάν τις ποιῇ, ἐν οἷς ταῦτα τὰ ἰαμβεῖα ἔνεστιν[1], τὰ τῆς Νιόβης πάθη ἢ τὰ Πελοπιδῶν ἢ τὰ Τρωϊκὰ ἤ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, ἢ οὐ θεοῦ ἔργα ἐατέον αὐτὰ λέγειν, ἢ εἰ θεοῦ, ἐξευρετέον αὐτοῖς σχεδὸν ὃν νῦν ἡμεῖς λόγον ζητοῦμεν,
B καὶ λεκτέον, ὡς ὁ μὲν θεὸς δίκαιά τε καὶ ἀγαθὰ εἰργάζετο, οἱ δὲ ὠνίναντο κολαζόμενοι· ὡς δὲ ἄθλιοι μὲν οἱ δίκην διδόντες, ἦν δὲ δὴ ὁ δρῶν ταῦτα θεός, οὐκ ἐατέον λέγειν τὸν ποιητήν. ἀλλ' εἰ μὲν ὅτι ἐδεήθησαν κολάσεως λέγοιεν

[1] ἐν οἷς—ἔνεστι codd.: deleuit J. A. Platt, fortasse recte.

ὡς ἄθλιοι οἱ κακοί, διδόντες δὲ δίκην ὠφελοῦντο ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἐατέον· κακῶν δὲ αἴτιον φάναι θεόν τινι γίγνεσθαι ἀγαθὸν ὄντα, διαμαχετέον παντὶ τρόπῳ μήτε τινὰ λέγειν ταῦτα ἐν τῇ αὑτοῦ πόλει, εἰ μέλλει εὐνομήσεσθαι, μήτε τινὰ ἀκούειν μήτε νεώτερον μήτε πρεσβύτερον, μήτε[1] ἐν C μέτρῳ μήτε ἄνευ μέτρου μυθολογοῦντα, ὡς οὔτε ὅσια ἂν λεγόμενα, εἰ λέγοιτο, οὔτε ξύμφορα ἡμῖν οὔτε σύμφωνα αὐτὰ αὑτοῖς. Σύμψηφός σοί εἰμι, ἔφη, τούτου τοῦ νόμου, καί μοι ἀρέσκει. Οὗτος μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἷς ἂν εἴη τῶν περὶ θεοὺς νόμων τε καὶ τύπων, ἐν ᾧ δεήσει τοὺς λέγοντας λέγειν καὶ τοὺς ποιοῦντας ποιεῖν, μὴ πάντων αἴτιον τὸν θεόν, ἀλλὰ τῶν ἀγαθῶν. Καὶ μάλ', ἔφη, ἀπόχρη.

Τί δὲ δὴ ὁ δεύτερος ὅδε; ἆρα γόητα τὸν θεὸν οἴει εἶναι D καὶ οἷον ἐξ ἐπιβουλῆς φαντάζεσθαι ἄλλοτε ἐν ἄλλαις ἰδέαις, τοτὲ μὲν αὐτὸν γιγνόμενον καὶ ἀλλάττοντα τὸ αὑτοῦ εἶδος εἰς πολλὰς μορφάς, τοτὲ δὲ ἡμᾶς ἀπατῶντα καὶ ποιοῦντα περὶ αὑτοῦ τοιαῦτα δοκεῖν, ἢ ἁπλοῦν τε εἶναι καὶ πάντων ἥκιστα τῆς ἑαυτοῦ ἰδέας ἐκβαίνειν; Οὐκ ἔχω, ἔφη, νῦν γε οὕτως εἰπεῖν. Τί δὲ τόδε; οὐκ ἀνάγκη, εἴπερ τι ἐξίσταιτο τῆς αὑτοῦ ἰδέας, ἢ αὐτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ μεθίστασθαι ἢ ὑπ' ἄλλου; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὑπὸ E μὲν ἄλλου τὰ ἄριστα ἔχοντα ἥκιστα ἀλλοιοῦταί τε καὶ κινεῖται; οἷον σῶμα ὑπὸ σιτίων τε καὶ ποτῶν καὶ πόνων, καὶ πᾶν φυτὸν ὑπὸ εἱλήσεών τε καὶ ἀνέμων καὶ τῶν τοιούτων παθημάτων, οὐ τὸ ὑγιέστατον καὶ ἰσχυρότατον ἥκιστα | ἀλλοιοῦται; Πῶς δ' οὔ; Ψυχὴν δὲ οὐ τὴν 381 ἀνδρειοτάτην καὶ φρονιμωτάτην ἥκιστ' ἄν τι ἔξωθεν πάθος ταράξειέν τε καὶ ἀλλοιώσειεν; Ναί. Καὶ μὴν που καὶ τά γε ξύνθετα πάντα σκεύη τε καὶ οἰκοδομήματα καὶ ἀμφιέσματα[2] κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ εὖ εἰργασμένα

[1] μήτε Π: μὴ A. [2] καὶ ἀμφιέσματα Π: om. A.

καὶ εὖ ἔχοντα ὑπὸ χρόνου τε καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων ἥκιστα ἀλλοιοῦται. Ἔστι δὴ ταῦτα. Πᾶν δὴ τὸ καλῶς
B ἔχον, ἢ φύσει ἢ τέχνῃ ἢ ἀμφοτέροις, ἐλαχίστην μεταβολὴν ὑπ' ἄλλου ἐνδέχεται. Ἔοικεν. Ἀλλὰ μὴν ὁ θεός γε[1] καὶ τὰ τοῦ θεοῦ πάντῃ ἄριστα ἔχει. Πῶς δ' οὔ; Ταύτῃ μὲν δὴ ἥκιστα ἂν πολλὰς μορφὰς ἴσχοι ὁ θεός. Ἥκιστα δῆτα.

XX. Ἀλλ' ἆρα αὐτὸς αὑτὸν μεταβάλλοι ἂν καὶ ἀλλοιοῖ; Δῆλον, ἔφη, ὅτι, εἴπερ ἀλλοιοῦται. Πότερον οὖν ἐπὶ τὸ βέλτιόν τε καὶ κάλλιον μεταβάλλει ἑαυτόν, ἢ ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ τὸ αἴσχιον ἑαυτοῦ; Ἀνάγκη, ἔφη, ἐπὶ
C τὸ χεῖρον, εἴπερ ἀλλοιοῦται. οὐ γάρ που ἐνδεᾶ γε φήσομεν τὸν θεὸν κάλλους ἢ ἀρετῆς εἶναι. Ὀρθότατα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις· καὶ οὕτως ἔχοντος δοκεῖ ἄν τίς σοι, ὦ Ἀδείμαντε, ἑκὼν αὑτὸν χείρω ποιεῖν ὁπῃοῦν ἢ θεῶν ἢ ἀνθρώπων; Ἀδύνατον, ἔφη. Ἀδύνατον ἄρα, ἔφην, καὶ θεῷ ἐθέλειν αὑτὸν ἀλλοιοῦν· ἀλλ', ὡς ἔοικε, κάλλιστος καὶ ἄριστος ὢν εἰς τὸ δυνατὸν ἕκαστος αὐτῶν μένει ἀεὶ ἁπλῶς ἐν τῇ αὑτοῦ μορφῇ. Ἅπασα, ἔφη, ἀνάγκη ἔμοιγε
D δοκεῖ. Μηδεὶς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε, λεγέτω ἡμῖν τῶν ποιητῶν, ὡς

θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι
παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστρωφῶσι πόληας·

μηδὲ Πρωτέως καὶ Θέτιδος καταψευδέσθω μηδείς, μηδ' ἐν τραγῳδίαις μηδ' ἐν τοῖς ἄλλοις ποιήμασιν εἰσαγέτω Ἥραν ἠλλοιωμένην ὡς ἱέρειαν ἀγείρουσαν

Ἰνάχου Ἀργείου ποταμοῦ παισὶν βιοδώροις·

E καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ μὴ ἡμῖν ψευδέσθων· μηδ' αὖ ὑπὸ τούτων ἀναπειθόμεναι αἱ μητέρες τὰ παιδία ἐκδειματούντων, λέγουσαι τοὺς μύθους κακῶς, ὡς ἄρα θεοί τινες περιέρχονται νύκτωρ πολλοῖς ξένοις καὶ παντοδαποῖς

[1] γε Π: τε A.

ἰνδαλλόμενοι, ἵνα μὴ ἅμα μὲν εἰς θεοὺς βλασφημῶσιν, ἅμα δὲ τοὺς παῖδας ἀπεργάζωνται δειλοτέρους. Μὴ γάρ, ἔφη. Ἀλλ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοὶ μὲν οἱ θεοί εἰσιν οἷοι μὴ μεταβάλλειν, ἡμῖν δὲ ποιοῦσιν δοκεῖν σφᾶς παντοδαποὺς φαίνεσθαι, ἐξαπατῶντες καὶ γοητεύοντες; Ἴσως, ἔφη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· ψεύδεσθαι | θεὸς ἐθέλοι ἂν ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ 382 φάντασμα προτείνων; Οὐκ οἶδα, ἦ δ' ὅς. Οὐκ οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τό γε ὡς ἀληθῶς ψεῦδος, εἰ οἷόν τε τοῦτο εἰπεῖν, πάντες θεοί τε καὶ ἄνθρωποι μισοῦσιν; Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὕτως, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τῷ κυριωτάτῳ που ἑαυτῶν ψεύδεσθαι καὶ περὶ τὰ κυριώτατα οὐδεὶς ἑκὼν ἐθέλει, ἀλλὰ πάντων μάλιστα φοβεῖται ἐκεῖ αὐτὸ κεκτῆσθαι. Οὐδὲ νῦν πω, ἦ δ' ὅς, μανθάνω. Οἴει γάρ τί με, ἔφην, B σεμνὸν λέγειν· ἐγὼ δὲ λέγω, ὅτι τῇ ψυχῇ περὶ τὰ ὄντα ψεύδεσθαί τε καὶ ἐψεῦσθαι καὶ ἀμαθῆ εἶναι καὶ ἐνταῦθα ἔχειν τε καὶ κεκτῆσθαι τὸ ψεῦδος πάντες ἥκιστα ἂν δέξαιντο καὶ μισοῦσι μάλιστα αὐτὸ ἐν τῷ τοιούτῳ. Πολύ γε, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ὀρθότατά γ' ἄν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγον, τοῦτο ὡς ἀληθῶς ψεῦδος καλοῖτο, ἡ ἐν τῇ ψυχῇ ἄγνοια, ἡ τοῦ ἐψευσμένου· ἐπεὶ τό γε ἐν τοῖς λόγοις μίμημά τι τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἐστὶν παθήματος, καὶ ὕστερον γεγονός, C εἴδωλον, οὐ πάνυ ἄκρατον ψεῦδος. ἢ οὐχ οὕτω; Πάνυ μὲν οὖν.

XXI. Τὸ μὲν δὴ τῷ ὄντι ψεῦδος οὐ μόνον ὑπὸ θεῶν ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἀνθρώπων μισεῖται. Δοκεῖ μοι. Τί δὲ δή; τὸ ἐν τοῖς λόγοις ψεῦδος πότε καὶ τῷ χρήσιμον, ὥστε μὴ ἄξιον εἶναι μίσους; ἆρ' οὐ πρός τε τοὺς πολεμίους, καὶ τῶν καλουμένων φίλων, ὅταν διὰ μανίαν ἤ τινα ἄνοιαν κακόν τι ἐπιχειρῶσιν πράττειν, τότε ἀποτροπῆς ἕνεκα ὡς φάρμακον χρήσιμον γίγνεται; καὶ ἐν αἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν D ταῖς μυθολογίαις, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι ὅπῃ τἀληθὲς ἔχει περὶ τῶν παλαιῶν, ἀφομοιοῦντες τῷ ἀληθεῖ τὸ ψεῦδος ὅ τι μάλιστα, οὕτω χρήσιμον ποιοῦμεν; Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς,

οὕτως ἔχει. Κατὰ τί δὴ οὖν τούτων τῷ θεῷ τὸ ψεῦδος χρήσιμον; πότερον διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὰ παλαιὰ ἀφομοιῶν ἂν ψεύδοιτο; Γελοῖον μέντ' ἂν εἴη, ἔφη. Ποιητὴς μὲν ἄρα ψευδὴς ἐν θεῷ οὐκ ἔνι. Οὔ μοι δοκεῖ. Ἀλλὰ δεδιὼς
E τοὺς ἐχθροὺς ψεύδοιτο; Πολλοῦ γε δεῖ. Ἀλλὰ δι' οἰκείων ἄνοιαν ἢ μανίαν; Ἀλλ' οὐδείς, ἔφη, τῶν ἀνοήτων καὶ μαινομένων θεοφιλής. Οὐκ ἄρα ἔστιν οὗ ἕνεκα ἂν θεὸς ψεύδοιτο. Οὐκ ἔστιν. Πάντῃ ἄρα ἀψευδὲς τὸ δαιμόνιόν τε καὶ τὸ θεῖον. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Κομιδῇ ἄρα ὁ θεὸς ἁπλοῦν καὶ ἀληθὲς ἔν τε ἔργῳ καὶ ἐν λόγῳ, καὶ οὔτε αὐτὸς μεθίσταται οὔτε ἄλλους ἐξαπατᾷ, οὔτε κατὰ φαντασίας[1] οὔτε κατὰ λόγους οὔτε κατὰ σημείων πομπὰς
383 ὕπαρ οὐδ' ὄναρ[2]. | Οὕτως, ἔφη, ἔμοιγε καὶ αὐτῷ φαίνεται σοῦ λέγοντος. Συγχωρεῖς ἄρα, ἔφην, τοῦτον δεύτερον τύπον εἶναι, ἐν ᾧ δεῖ περὶ θεῶν καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν, ὡς μήτε αὐτοὺς γόητας ὄντας τῷ μεταβάλλειν ἑαυτοὺς μήτε ἡμᾶς ψεύδεσι παράγειν ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ; Συγχωρῶ. Πολλὰ ἄρα Ὁμήρου ἐπαινοῦντες ἄλλα τοῦτο οὐκ ἐπαινεσόμεθα, τὴν τοῦ ἐνυπνίου πομπὴν ὑπὸ Διὸς τῷ Ἀγαμέμνονι, οὐδὲ Αἰσχύλου, ὅταν φῇ ἡ Θέτις τὸν Ἀπόλλω ἐν τοῖς αὑτῆς
B γάμοις ᾄδοντα

ἐνδατεῖσθαι τὰς ἑὰς εὐπαιδίας,
νόσων τ' ἀπείρους καὶ μακραίωνας βίους.
ξύμπαντά τ' εἰπών, θεοφιλεῖς ἐμὰς τύχας
παιῶν' ἐπηυφήμησεν, εὐθυμῶν ἐμέ.
κἀγὼ τὸ Φοίβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα
ἤλπιζον εἶναι, μαντικῇ βρύον τέχνῃ·
ὁ δ', αὐτὸς ὑμνῶν, αὐτὸς ἐν θοίνῃ παρών,
αὐτὸς τάδ' εἰπών, αὐτός ἐστιν ὁ κτανὼν
τὸν παῖδα τὸν ἐμόν.

[1] οὔτε κατὰ φαντασίας Π: om. A.

[2] ὕπαρ οὐδ' ὄναρ dedimus secundum A[1]: οὔθ' ὕπαρ οὐδ' ὄναρ A[2] Π.

ὅταν τις τοιαῦτα λέγῃ περὶ θεῶν, χαλεπανοῦμέν τε καὶ C
χορὸν οὐ δώσομεν, οὐδὲ τοὺς διδασκάλους ἐάσομεν ἐπὶ
παιδείᾳ χρῆσθαι τῶν νέων, εἰ μέλλουσιν ἡμῖν οἱ φύλακες
θεοσεβεῖς τε καὶ θεῖοι γίγνεσθαι, καθ' ὅσον ἀνθρώπῳ
ἐπὶ πλεῖστον οἷόν τε. Παντάπασιν, ἔφη, ἔγωγε τοὺς τύ-
πους τούτους συγχωρῶ καὶ ὡς νόμοις ἂν χρῴμην.

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Β΄.

Γ.

386 I. Τὰ μὲν δὴ περὶ θεούς, ἦν δ' ἐγώ, τοιαῦτ' ἄττα, ὡς ἔοικεν, ἀκουστέον τε καὶ οὐκ ἀκουστέον εὐθὺς ἐκ παίδων τοῖς θεούς τε τιμήσουσιν καὶ γονέας τήν τε ἀλλήλων φιλίαν μὴ περὶ σμικροῦ ποιησομένοις. Καὶ οἶμαί γ', ἔφη, ὀρθῶς ἡμῖν φαίνεσθαι. Τί δὲ δή; εἰ μέλλουσιν εἶναι ἀνδρεῖοι, ἆρα οὐ ταῦτά τε λεκτέον καὶ οἷα αὐτοὺς ποιῆσαι
B ἥκιστα τὸν θάνατον δεδιέναι; ἢ ἡγεῖ τινά ποτ' ἂν γενέσθαι ἀνδρεῖον, ἔχοντα ἐν αὑτῷ τοῦτο τὸ δεῖμα; Μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἔγωγε. Τί δέ; τἀν Ἅιδου ἡγούμενον εἶναί τε καὶ δεινὰ εἶναι οἴει τινὰ θανάτου ἀδεῆ ἔσεσθαι καὶ ἐν ταῖς μάχαις αἱρήσεσθαι πρὸ ἥττης τε καὶ δουλείας θάνατον; Οὐδαμῶς. Δεῖ δή, ὡς ἔοικεν, ἡμᾶς ἐπιστατεῖν καὶ περὶ τούτων τῶν μύθων τοῖς ἐπιχειροῦσιν λέγειν, καὶ δεῖσθαι μὴ λοιδορεῖν ἁπλῶς οὕτως τὰ ἐν Ἅιδου, ἀλλὰ μᾶλλον
C ἐπαινεῖν, ὡς οὔτε ἀληθῆ λέγοντας οὔτε ὠφέλιμα τοῖς μέλλουσιν μαχίμοις ἔσεσθαι. Δεῖ μέντοι, ἔφη. Ἐξαλείψομεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἔπους ἀρξάμενοι πάντα τὰ τοιαῦτα,

> βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ
> ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη[1],
> ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν·

καὶ τὸ

[1] ᾧ—εἴη Π : om. A.

οἰκία δὲ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη D
σμερδαλέ᾽ εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ·

καὶ

ὢ πόποι, ἦ ῥά τις ἔστι καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισιν
ψυχὴ καὶ εἴδωλον, ἀτὰρ φρένες οὐκ ἔνι πάμπαν·

καὶ τὸ

οἴῳ πεπνῦσθαι, ταὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι·

καὶ

ψυχὴ δ᾽ ἐκ ῥεθέων πταμένη Ἄϊδόσδε βεβήκει,
ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ᾽ ἀνδροτῆτα καὶ ἥβην·

| *καὶ τὸ* 387

ψυχὴ δὲ κατὰ χθονός, ἠΰτε καπνός,
ᾤχετο τετριγυῖα·

καὶ

ὡς δ᾽ ὅτε νυκτερίδες μυχῷ ἄντρου θεσπεσίοιο
τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεί κέ τις ἀποπέσῃσιν
ὁρμαθοῦ ἐκ πέτρης, ἀνά τ᾽ ἀλλήλῃσιν ἔχονται,
ὣς αἱ τετριγυῖαι ἅμ᾽ ᾔεσαν.

ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα παραιτησόμεθα Ὅμηρόν τε B *καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς μὴ χαλεπαίνειν ἂν διαγράφωμεν, οὐχ ὡς οὐ ποιητικὰ καὶ ἡδέα τοῖς πολλοῖς ἀκούειν, ἀλλ᾽ ὅσῳ ποιητικώτερα, τοσούτῳ ἧττον ἀκουστέον παισὶ καὶ ἀνδράσιν, οὓς δεῖ ἐλευθέρους εἶναι, δουλείαν θανάτου μᾶλλον πεφοβημένους.* Παντάπασι *μὲν οὖν.*

II. Οὐκοῦν *ἔτι καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὀνόματα πάντα τὰ δεινά τε καὶ φοβερὰ ἀποβλητέα, κωκυτούς τε καὶ στύγας καὶ ἐνέρους καὶ ἀλίβαντας, καὶ ἄλλα ὅσα τούτου τοῦ* C *τύπου ὀνομαζόμενα φρίττειν δὴ ποιεῖ*[1] *πάντας τοὺς ἀκούοντας. καὶ ἴσως εὖ ἔχει πρὸς ἄλλο τι· ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ*[2] *τῶν φυλάκων φοβούμεθα, μὴ ἐκ τῆς τοιαύτης φρίκης θερμότεροι καὶ μαλακώτεροι τοῦ δέοντος γένωνται ἡμῖν.*

[1] ποιεῖ Hertz: ποιεῖ ὡς οἴεται A: ποιεῖ ὡς οἷόν τε *q*. [2] ὑπὲρ Π: ὑπὸ A.

Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη, φοβούμεθα. Ἀφαιρετέα ἄρα; Ναί. Τὸν δὲ ἐναντίον τύπον τούτοις λεκτέον καὶ ποιητέον;
D Δῆλα δή. Καὶ τοὺς ὀδυρμοὺς ἄρα ἐξαιρήσομεν καὶ τοὺς οἴκτους τοὺς τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν. Ἀνάγκη, ἔφη, εἴπερ καὶ τὰ πρότερα. Σκόπει δή, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ὀρθῶς ἐξαιρήσομεν ἢ οὔ. φαμὲν δὲ δή, ὅτι ὁ ἐπιεικὴς ἀνὴρ τῷ ἐπιεικεῖ, οὗπερ καὶ ἑταῖρός ἐστιν, τὸ τεθνάναι οὐ δεινὸν ἡγήσεται. Φαμὲν γάρ. Οὐκ ἄρα ὑπέρ γ' ἐκείνου ὡς δεινόν τι πεπονθότος ὀδύροιτ' ἄν. Οὐ δῆτα. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε λέγομεν, ὡς ὁ τοιοῦτος μάλιστα αὐτὸς αὑτῷ αὐτάρκης πρὸς τὸ εὖ
E ζῆν, καὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων ἥκιστα ἑτέρου προσδεῖται. Ἀληθῆ, ἔφη. Ἥκιστα ἄρ' αὐτῷ δεινὸν στερηθῆναι ὑέος ἢ ἀδελφοῦ ἢ χρημάτων ἢ ἄλλου του τῶν τοιούτων. Ἥκιστα μέντοι. Ἥκιστ' ἄρα καὶ ὀδύρεται, φέρει[1] δὲ ὡς πρᾳότατα, ὅταν τις αὐτὸν τοιαύτη ξυμφορὰ καταλάβῃ. Πολύ γε. Ὀρθῶς ἄρ' ἂν[2] ἐξαιροῖμεν τοὺς θρήνους τῶν ὀνομαστῶν ἀνδρῶν, γυναιξὶ δὲ ἀποδιδοῖμεν, καὶ οὐδὲ ταύταις σπου-
388 δαίαις, καὶ | ὅσοι κακοὶ τῶν ἀνδρῶν, ἵνα ἡμῖν δυσχεραίνωσιν ὅμοια τούτοις ποιεῖν οὓς δή φαμεν ἐπὶ φυλακῇ τῆς χώρας τρέφειν. Ὀρθῶς, ἔφη. Πάλιν δὴ Ὁμήρου τε δεησόμεθα καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν μὴ ποιεῖν Ἀχιλλέα, θεᾶς παῖδα,

> ἄλλοτ' ἐπὶ πλευρᾶς κατακείμενον, ἄλλοτε δ' αὖτε
> ὕπτιον, ἄλλοτε δὲ πρηνῆ,

τοτὲ δ' ὀρθὸν ἀναστάντα

> πλωΐζοντ'[3] ἀλύοντ' ἐπὶ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο,

B μηδὲ ἀμφοτέραισιν χερσὶν ἑλόντα κόνιν αἰθαλόεσσαν χευάμενον κὰκ κεφαλῆς, μηδὲ ἄλλα κλαίοντά τε καὶ ὀδυρόμενον, ὅσα καὶ οἷα ἐκεῖνος ἐποίησε· μηδὲ Πρίαμον, ἐγγὺς θεῶν γεγονότα, λιτανεύοντά τε καὶ

> κυλινδόμενον κατὰ κόπρον,

[1] φέρει coniecit Stallbaum: ὀδύρεσθαι, φέρειν A. Cf. 407 C.

[2] ἄρ' ἂν Π: ἄρα A. [3] πλωΐζοντ' corruptum esse constat: an ἀφλοίζοντ'? Cf. *Il.* XV 607.

ἐξονομακλήδην ὀνομάζοντ' ἄνδρα ἕκαστον.

πολὺ δ' ἔτι τούτων μᾶλλον δεησόμεθα μήτοι θεούς γε ποιεῖν ὀδυρομένους καὶ λέγοντας

ὤμοι ἐγὼ δειλή, ὤμοι δυσαριστοτόκεια· C

εἰ δ' οὖν θεούς, μήτοι τόν γε μέγιστον τῶν θεῶν τολμῆσαι οὕτως ἀνομοίως μιμήσασθαι, ὥστε· ὢ πόποι, φάναι,

ἦ φίλον ἄνδρα διωκόμενον περὶ ἄστυ
ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι, ἐμὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ·

καὶ

αἲ αἲ ἐγών, ὅ τέ μοι Σαρπηδόνα φίλτατον ἀνδρῶν
μοῖρ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμῆναι. D

III. Εἰ γάρ, ὦ φίλε Ἀδείμαντε, τὰ τοιαῦτα ἡμῖν οἱ νέοι σπουδῇ ἀκούοιεν καὶ μὴ καταγελῷεν ὡς ἀναξίως λεγομένων, σχολῇ ἂν ἑαυτόν γέ τις ἄνθρωπον ὄντα ἀνάξιον ἡγήσαιτο τούτων καὶ ἐπιπλήξειεν, εἰ καὶ ἐπίοι αὐτῷ τοιοῦτον ἢ λέγειν ἢ ποιεῖν, ἀλλ' οὐδὲν αἰσχυνόμενος οὐδὲ καρτερῶν πολλοὺς ἐπὶ σμικροῖσιν παθήμασιν θρήνους ἂν ᾄδοι καὶ ὀδυρμούς. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Δεῖ δέ γε E οὔχ, ὡς ἄρτι ἡμῖν ὁ λόγος ἐσήμαινεν· ᾧ πειστέον, ἕως ἄν τις ἡμᾶς ἄλλῳ καλλίονι πείσῃ. Οὐ γὰρ οὖν δεῖ. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ φιλογέλωτάς γε δεῖ εἶναι. σχεδὸν γὰρ ὅταν τις ἐφιῇ[1] ἰσχυρῷ γέλωτι, ἰσχυρὰν καὶ μεταβολὴν ζητεῖ τὸ τοιοῦτον. Δοκεῖ μοι, ἔφη. Οὔτε ἄρα ἀνθρώπους ἀξίους λόγου κρατουμένους ὑπὸ γέλωτος ἄν τις ποιῇ, | ἀποδεκτέον, 389 πολὺ δὲ ἧττον, ἐὰν θεούς. Πολὺ μέντοι, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν Ὁμήρου οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἀποδεξόμεθα περὶ θεῶν·

ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν,
ὡς ἴδον Ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα

οὐκ ἀποδεκτέον κατὰ τὸν σὸν λόγον. Εἰ σύ, ἔφη, βούλει ἐμὸν τιθέναι· οὐ γὰρ οὖν δὴ ἀποδεκτέον.

[1] ἐφιῇ (vel potius ἐφίῃ) Ξ : ἔφην A.

B Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀλήθειάν γε περὶ πολλοῦ ποιητέον. εἰ γὰρ ὀρθῶς ἐλέγομεν ἄρτι, καὶ τῷ ὄντι θεοῖσι μὲν ἄχρηστον ψεῦδος, ἀνθρώποις δὲ χρήσιμον ὡς ἐν φαρμάκου εἴδει, δῆλον, ὅτι τό γε τοιοῦτον ἰατροῖς δοτέον, ἰδιώταις δὲ οὐχ ἁπτέον. Δῆλον, ἔφη. Τοῖς ἄρχουσιν δὴ τῆς πόλεως, εἴπερ τισὶν ἄλλοις, προσήκει ψεύδεσθαι ἢ πολεμίων ἢ πολιτῶν ἕνεκα ἐπ' ὠφελίᾳ τῆς πόλεως, τοῖς δὲ ἄλλοις πᾶσιν οὐχ C ἁπτέον τοῦ τοιούτου, ἀλλὰ πρός γε δὴ τοὺς τοιούτους ἄρχοντας ἰδιώτῃ ψεύσασθαι ταὐτὸν καὶ μεῖζον ἁμάρτημα φήσομεν ἢ κάμνοντι πρὸς ἰατρὸν ἢ ἀσκοῦντι πρὸς παιδοτρίβην περὶ τῶν τοῦ αὑτοῦ σώματος παθημάτων μὴ τἀληθῆ λέγειν, ἢ πρὸς κυβερνήτην περὶ τῆς νεώς τε καὶ τῶν ναυτῶν μὴ τὰ ὄντα λέγοντι ὅπως ἢ αὐτὸς ἤ τις τῶν ξυνναυτῶν πράξεως ἔχει. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἂν ἄρ' ἄλλον τινὰ D λαμβάνῃ ψευδόμενον ἐν τῇ πόλει τῶν οἳ δημιουργοὶ ἔασι,

μάντιν ἢ ἰητῆρα κακῶν ἢ τέκτονα δούρων,

κολάσει ὡς[1] ἐπιτήδευμα εἰσάγοντα πόλεως ὥσπερ νεὼς ἀνατρεπτικόν τε καὶ ὀλέθριον. Ἐάν γε, ἦ δ' ὅς, ἐπί γε λόγῳ ἔργα τελῆται.

Τί δέ; σωφροσύνης ἆρα οὐ δεήσει ἡμῖν τοῖς νεανίαις; Πῶς δ' οὔ; Σωφροσύνης δὲ ὡς πλήθει οὐ τὰ τοιάδε μέγιστα, E ἀρχόντων μὲν ὑπηκόους εἶναι, αὐτοὺς δὲ ἄρχοντας τῶν περὶ πότους καὶ ἀφροδίσια καὶ περὶ ἐδωδὰς ἡδονῶν; Ἔμοιγε δοκεῖ. Τὰ δὴ τοιάδε φήσομεν, οἶμαι, καλῶς λέγεσθαι, οἷα καὶ Ὁμήρῳ Διομήδης λέγει,

τέττα, σιωπῇ ἧσο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ,

καὶ τὰ τούτων ἐχόμενα, τὰ

ἴσαν μένεα πνείοντες Ἀχαιοί,
σιγῇ, δειδιότες σημάντορας,

[1] κολάσει ὡς Π: κολάσεως A.

καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. Καλῶς. Τί δέ; τὰ τοιάδε

οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο

| καὶ τὰ τούτων ἑξῆς, ἆρα καλῶς, καὶ ὅσα ἄλλα τις ἐν λόγῳ 390
ἢ ἐν ποιήσει εἴρηκε νεανιεύματα[1] ἰδιωτῶν εἰς ἄρχοντας;
Οὐ καλῶς. Οὐ γάρ, οἶμαι, εἴς γε σωφροσύνην νέοις ἐπιτήδεια ἀκούειν. εἰ δέ τινα ἄλλην ἡδονὴν παρέχεται, θαυμαστὸν οὐδέν. ἢ πῶς σοι φαίνεται; Οὕτως, ἔφη.

IV. Τί δέ; ποιεῖν ἄνδρα τὸν σοφώτατον λέγοντα, ὡς δοκεῖ αὐτῷ κάλλιστον εἶναι πάντων, ὅταν

παρὰ πλέαι[2] ὦσι τράπεζαι
σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων B
οἰνοχόος φορέῃσι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι,

δοκεῖ σοι ἐπιτήδειον εἶναι πρὸς ἐγκράτειαν ἑαυτοῦ ἀκούειν νέῳ; ἢ τὸ

λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν;

ἢ Δία, καθευδόντων τῶν ἄλλων θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων, ὡς, μόνος ἐγρηγορὼς ἃ ἐβουλεύσατο, τούτων πάντων ῥᾳδίως ἐπιλανθανόμενον διὰ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἐπι- C θυμίαν, καὶ οὕτως ἐκπλαγέντα ἰδόντα τὴν Ἥραν, ὥστε μηδ' εἰς τὸ δωμάτιον ἐθέλειν ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ βουλόμενον χαμαὶ ξυγγίγνεσθαι, καὶ λέγοντα ὡς οὕτως ὑπὸ ἐπιθυμίας ἔχεται, ὡς οὐδ' ὅτε τὸ πρῶτον ἐφοίτων πρὸς ἀλλήλους φίλους λήθοντε τοκῆας; οὐδὲ Ἄρεώς τε καὶ Ἀφροδίτης ὑπὸ Ἡφαίστου δεσμὸν δι' ἕτερα τοιαῦτα. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς, οὔ μοι φαίνεται ἐπιτήδειον. Ἀλλ' εἴ πού τινες, ἦν δ' ἐγώ, καρτερίαι πρὸς ἅπαντα καὶ λέγονται D καὶ πράττονται ὑπὸ ἐλλογίμων ἀνδρῶν, θεατέον τε καὶ ἀκουστέον, οἷον καὶ τὸ

[1] νεανιεύματα Π² q: νεανικεύματα A. [2] παρὰ πλέαι nos: παραπλεῖαι vel παράπλειαι codd. Cf. *Od.* IX 8.

στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ·
τέτλαθι δή, κραδίη· καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης.

Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Οὐ μὲν δὴ δωροδόκους γε
E ἐατέον εἶναι τοὺς ἄνδρας οὐδὲ φιλοχρημάτους. Οὐδαμῶς.
Οὐδ' ᾀστέον αὐτοῖς ὅτι

δῶρα θεοὺς πείθει, δῶρ' αἰδοίους βασιλῆας·

οὐδὲ τὸν τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγὸν Φοίνικα ἐπαινετέον,
ὡς μετρίως ἔλεγε συμβουλεύων αὐτῷ δῶρα μὲν λαβόντι
ἐπαμύνειν τοῖς Ἀχαιοῖς, ἄνευ δὲ δώρων, μὴ ἀπαλλάττε-
σθαι τῆς μήνιος. οὐδ' αὐτὸν τὸν Ἀχιλλέα ἀξιώσομεν οὐδ'
ὁμολογήσομεν οὕτω φιλοχρήματον εἶναι, ὥστε παρὰ τοῦ
Ἀγαμέμνονος δῶρα λαβεῖν, καὶ τιμὴν αὖ λαβόντα νεκροῦ
391 ἀπολύειν, | ἄλλως δὲ μὴ 'θέλειν. Οὔκουν δίκαιόν γε, ἔφη,
ἐπαινεῖν τὰ τοιαῦτα. Ὀκνῶ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, δι' Ὅμηρον
λέγειν, ὅτι οὐδ' ὅσιον ταῦτά γε κατὰ Ἀχιλλέως φάναι καὶ
ἄλλων λεγόντων πείθεσθαι, καὶ αὖ ὡς πρὸς τὸν Ἀπόλλω
εἶπεν

ἔβλαψάς μ' ἑκάεργε, θεῶν ὀλοώτατε πάντων·
ἦ σ' ἂν τεισαίμην, εἴ μοι δύναμίς γε παρείη,

B καὶ ὡς πρὸς τὸν ποταμόν, θεὸν ὄντα, ἀπειθῶς εἶχεν καὶ
μάχεσθαι ἕτοιμος ἦν, καὶ αὖ τὰς τοῦ ἑτέρου ποταμοῦ
Σπερχειοῦ ἱερὰς τρίχας

Πατρόκλῳ ἥρωϊ, ἔφη, κόμην ὀπάσαιμι φέρεσθαι,

νεκρῷ ὄντι, καὶ ὡς ἔδρασεν τοῦτο, οὐ πειστέον. τάς τε
αὖ Ἕκτορος ἕλξεις περὶ τὸ σῆμα τὸ Πατρόκλου καὶ τὰς
τῶν ζωγρηθέντων σφαγὰς εἰς τὴν πυράν, ξύμπαντα ταῦτα
οὐ φήσομεν ἀληθῆ εἰρῆσθαι, οὐδ' ἐάσομεν πείθεσθαι τοὺς
C ἡμετέρους, ὡς Ἀχιλλεύς, θεᾶς ὢν παῖς καὶ Πηλέως,
σωφρονεστάτου τε καὶ τρίτου ἀπὸ Διός, καὶ ὑπὸ τῷ
σοφωτάτῳ Χείρωνι τεθραμμένος, τοσαύτης ἦν ταραχῆς
πλέως, ὥστ' ἔχειν ἐν αὐτῷ νοσήματε δύο ἐναντίω ἀλλήλοιν,

ἀνελευθερίαν μετὰ φιλοχρηματίας καὶ αὖ ὑπερηφανίαν θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις.

V. Μὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, μηδὲ τάδε πειθώμεθα μηδ' ἐῶμεν λέγειν, ὡς Θησεὺς Ποσειδῶνος ὑὸς Πειρίθους τε Διὸς ὥρμησαν οὕτως ἐπὶ δεινὰς ἁρπαγάς, μηδέ τιν' ἄλλον[1] D θεοῦ παῖδά τε καὶ ἥρω τολμῆσαι ἂν δεινὰ καὶ ἀσεβῆ ἐργάσασθαι, οἷα νῦν καταψεύδονται αὐτῶν· ἀλλὰ προσαναγκάζωμεν τοὺς ποιητὰς ἢ μὴ τούτων αὐτὰ ἔργα φάναι, ἢ τούτους μὴ εἶναι θεῶν παῖδας, ἀμφότερα δὲ μὴ λέγειν, μηδὲ ἡμῖν ἐπιχειρεῖν πείθειν τοὺς νέους, ὡς οἱ θεοὶ κακὰ γεννῶσιν, καὶ ἥρωες ἀνθρώπων οὐδὲν βελτίους. ὅπερ γὰρ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν, οὔθ' ὅσια ταῦτα οὔτε ἀληθῆ. E ἐπεδείξαμεν γάρ που, ὅτι ἐκ θεῶν κακὰ γίγνεσθαι ἀδύνατον. Πῶς γὰρ οὔ; Καὶ μὴν τοῖς γε ἀκούουσιν βλαβερά. πᾶς γὰρ ἑαυτῷ ξυγγνώμην ἕξει κακῷ ὄντι, πεισθεὶς ὡς ἄρα τοιαῦτα πράττουσίν τε καὶ ἔπραττον καὶ

οἱ θεῶν ἀγχίσποροι,
οἱ[2] Ζηνὸς ἐγγύς, ὧν κατ' Ἰδαῖον πάγον
Διὸς πατρῴου βωμός ἐστ' ἐν αἰθέρι,
καὶ οὔ πώ σφιν ἐξίτηλον αἷμα δαιμόνων.

ὧν ἕνεκα παυστέον τοὺς τοιούτους μύθους, μὴ ἡμῖν πολλὴν εὐχέρειαν | ἐντίκτωσι τοῖς νέοις πονηρίας. Κομιδῇ μὲν οὖν, 392 ἔφη.

Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἡμῖν[3] ἔτι λοιπὸν εἶδος λόγων πέρι ὁριζομένοις[4] οἵους τε λεκτέον καὶ μή; περὶ γὰρ θεῶν ὡς δεῖ λέγεσθαι εἴρηται, καὶ περὶ δαιμόνων τε καὶ ἡρώων καὶ τῶν ἐν Ἅιδου. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ περὶ ἀνθρώπων τὸ λοιπὸν εἴη ἄν; Δῆλα δή. Ἀδύνατον δή, ὦ φίλε, ἡμῖν τοῦτό γε ἐν τῷ παρόντι τάξαι. Πῶς; Ὅτι οἶμαι ἡμᾶς ἐρεῖν, ὡς ἄρα καὶ ποιηταὶ καὶ λογοποιοὶ κακῶς

[1] ἄλλον Π: ἄλλου A.　[2] οἱ Bekker: om. codd.　[3] ἡμῖν Π: om. A.
[4] πέρι ὁριζομένοις q: περιορίζομεν οἷς A.

B λέγουσιν περὶ ἀνθρώπων τὰ μέγιστα, ὅτι εἰσὶν ἄδικοι μέν, εὐδαίμονες δὲ πολλοί, δίκαιοι δὲ ἄθλιοι, καὶ ὡς λυσιτελεῖ τὸ ἀδικεῖν, ἐὰν λανθάνῃ, ἡ δὲ δικαιοσύνη ἀλλότριον μὲν ἀγαθόν, οἰκεία δὲ ζημία· καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ἀπερεῖν λέγειν, τὰ δ' ἐναντία τούτων προστάξειν ᾄδειν τε καὶ μυθολογεῖν· ἢ οὐκ οἴει; Εὖ μὲν οὖν, ἔφη, οἶδα. Οὐκοῦν ἐὰν ὁμολογῇς ὀρθῶς με λέγειν, φήσω σε ὡμολογηκέναι ἃ C πάλαι ζητοῦμεν[1]; Ὀρθῶς, ἔφη, ὑπέλαβες. Οὐκοῦν περὶ ἀνθρώπων ὅτι τοιούτους δεῖ λόγους λέγεσθαι, τότε διομολογησόμεθα, ὅταν εὕρωμεν, οἷόν ἐστιν δικαιοσύνη, καὶ ὡς φύσει λυσιτελοῦν τῷ ἔχοντι, ἐάν τε δοκῇ ἐάν τε μὴ τοιοῦτος εἶναι; Ἀληθέστατα, ἔφη.

VI. Τὰ μὲν δὴ λόγων πέρι ἐχέτω τέλος, τὸ δὲ λέξεως, ὡς ἐγὼ οἶμαι, μετὰ τοῦτο σκεπτέον, καὶ ἡμῖν ἅ τε λεκτέον καὶ ὡς λεκτέον παντελῶς ἐσκέψεται. καὶ ὁ Ἀδείμαντος, Τοῦτο, ἦ δ' ὅς, οὐ μανθάνω ὅ τι λέγεις. Ἀλλὰ μέντοι, D ἦν δ' ἐγώ, δεῖ γε. ἴσως οὖν τῇδε μᾶλλον εἴσει. ἆρ' οὐ πάντα, ὅσα ὑπὸ μυθολόγων ἢ ποιητῶν λέγεται, διήγησις οὖσα τυγχάνει ἢ γεγονότων ἢ ὄντων ἢ μελλόντων; Τί γάρ, ἔφη, ἄλλο; Ἆρ' οὖν οὐχὶ ἤτοι ἁπλῇ διηγήσει, ἢ διὰ μιμήσεως γιγνομένῃ, ἢ δι' ἀμφοτέρων περαίνουσιν; Καὶ τοῦτο, ἦ δ' ὅς, ἔτι δέομαι σαφέστερον μαθεῖν. Γελοῖος, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικα διδάσκαλος εἶναι καὶ ἀσαφής. ὥσπερ E οὖν οἱ ἀδύνατοι λέγειν, οὐ κατὰ ὅλον ἀλλ' ἀπολαβὼν μέρος τι πειράσομαί σοι ἐν τούτῳ δηλῶσαι ὃ βούλομαι. καί μοι εἰπέ· ἐπίστασαι τῆς Ἰλιάδος τὰ πρῶτα, ἐν οἷς ὁ ποιητής φησι τὸν μὲν Χρύσην δεῖσθαι τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀπολῦσαι τὴν θυγατέρα, τὸν δὲ χαλεπαίνειν, τὸν δέ, ἐπειδὴ 393 οὐκ ἐτύγχανεν, | κατεύχεσθαι τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν θεόν; Ἔγωγε. Οἶσθ' οὖν, ὅτι μέχρι μὲν τούτων τῶν ἐπῶν,

καὶ ἐλίσσετο πάντας Ἀχαιούς,
Ἀτρείδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν,

[1] ζητοῦμεν Stallbaum (cum Ficino): ἐζητοῦμεν codd.

λέγει τε αὐτὸς ὁ ποιητὴς καὶ οὐδὲ ἐπιχειρεῖ ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἄλλοσε τρέπειν, ὡς ἄλλος τις ὁ λέγων ἢ αὐτός· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ὥσπερ αὐτὸς ὢν ὁ Χρύσης λέγει καὶ πειρᾶται ἡμᾶς ὅ τι μάλιστα ποιῆσαι μὴ Ὅμηρον δοκεῖν B εἶναι τὸν λέγοντα, ἀλλὰ τὸν ἱερέα, πρεσβύτην ὄντα. καὶ τὴν ἄλλην δὴ πᾶσαν σχεδόν τι οὕτω πεποίηται διήγησιν περί τε τῶν ἐν Ἰλίῳ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἰθάκῃ καὶ ὅλῃ Ὀδυσσείᾳ παθημάτων. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν διήγησις μέν ἐστιν καὶ ὅταν τὰς ῥήσεις ἑκάστοτε λέγῃ καὶ ὅταν τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλ' ὅταν γέ τινα λέγῃ ῥῆσιν ὥς τις ἄλλος ὤν, ἆρ' οὐ τότε ὁμοιοῦν αὐτὸν φήσομεν ὅ τι μάλιστα τὴν αὑτοῦ λέξιν ἑκάστῳ, ὃν C ἂν προείπῃ ὡς ἐροῦντα; Φήσομεν· τί γάρ; Οὐκοῦν τό γε ὁμοιοῦν ἑαυτὸν ἄλλῳ ἢ κατὰ φωνὴν ἢ κατὰ σχῆμα μιμεῖσθαί ἐστιν ἐκεῖνον ᾧ ἄν τις ὁμοιοῖ; Τί μήν; Ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ, ὡς ἔοικεν, οὗτός τε καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταὶ διὰ μιμήσεως τὴν διήγησιν ποιοῦνται. Πάνυ μὲν οὖν. Εἰ δέ γε μηδαμοῦ ἑαυτὸν ἀποκρύπτοιτο ὁ ποιητής, πᾶσα ἂν αὐτῷ ἄνευ μιμήσεως ἡ ποίησίς τε καὶ διήγησις γεγονυῖα εἴη. ἵνα δὲ μὴ εἴπῃς, ὅτι οὐκ αὖ μανθάνεις, ὅπως ἂν τοῦτο D γένοιτο, ἐγὼ φράσω. εἰ γὰρ Ὅμηρος εἰπών, ὅτι ἦλθεν ὁ Χρύσης τῆς τε θυγατρὸς λύτρα φέρων καὶ ἱκέτης τῶν Ἀχαιῶν, μάλιστα δὲ τῶν βασιλέων, μετὰ τοῦτο μὴ ὡς Χρύσης γενόμενος ἔλεγεν, ἀλλ' ἔτι ὡς Ὅμηρος, οἶσθ' ὅτι οὐκ ἂν μίμησις ἦν ἀλλ' ἁπλῆ διήγησις. εἶχε δ' ἂν ὧδέ πως· φράσω δὲ ἄνευ μέτρου· οὐ γάρ εἰμι ποιητικός· ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς ηὔχετο ἐκείνοις μὲν τοὺς θεοὺς δοῦναι E ἑλόντας τὴν Τροίαν αὐτοὺς σωθῆναι, τὴν δὲ θυγατέρα οἱ λῦσαι δεξαμένους ἄποινα καὶ τὸν θεὸν αἰδεσθέντας. ταῦτα δὲ εἰπόντος αὐτοῦ οἱ μὲν ἄλλοι ἐσέβοντο καὶ συνῄνουν, ὁ δὲ Ἀγαμέμνων ἠγρίαινεν ἐντελλόμενος νῦν τε ἀπιέναι καὶ αὖθις μὴ ἐλθεῖν, μὴ αὐτῷ τό τε σκῆπτρον καὶ τὰ τοῦ θεοῦ στέμματα οὐκ ἐπαρκέσοι· πρὶν δὲ λυθῆναι αὐτοῦ τὴν

θυγατέρα, ἐν Ἄργει ἔφη γηράσειν μετὰ οὗ· ἀπιέναι δ'
394 ἐκέλευεν καὶ μή ἑ[1] ἐρεθίζειν, ἵνα σῶς οἴκαδε | ἔλθοι. ὁ δὲ πρεσβύτης ἀκούσας ἔδεισέν τε καὶ ἀπῄει σιγῇ, ἀποχωρήσας δὲ ἐκ τοῦ στρατοπέδου πολλὰ τῷ Ἀπόλλωνι ηὔχετο, τάς τε ἐπωνυμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλῶν καὶ ὑπομιμνῄσκων καὶ ἀπαιτῶν, εἴ τι πώποτε ἢ ἐν ναῶν οἰκοδομήσεσιν ἢ ἐν ἱερῶν θυσίαις κεχαρισμένον δωρήσαιτο· ὧν δὴ χάριν κατηύχετο τεῖσαι τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ ἃ δάκρυα τοῖς ἐκείνου βέλεσιν. οὕτως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἑταῖρε, ἄνευ
B μιμήσεως ἁπλῆ διήγησις γίγνεται. Μανθάνω, ἔφη.

VII. Μάνθανε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ταύτης αὖ ἐναντία γίγνεται, ὅταν τις τὰ τοῦ ποιητοῦ τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων ἐξαιρῶν τὰ ἀμοιβαῖα καταλείπῃ. Καὶ τοῦτο, ἔφη, μανθάνω, ὅτι ἔστιν τὸ περὶ τὰς τραγῳδίας τοιοῦτον. Ὀρθότατα, ἔφην, ὑπέλαβες, καὶ οἶμαί σοι ἤδη δηλοῦν ὃ ἔμπροσθεν οὐχ οἷός τ' ἦ, ὅτι τῆς ποιήσεώς τε καὶ μυθο-
C λογίας ἡ μὲν διὰ μιμήσεως ὅλη ἐστίν, ὥσπερ σὺ λέγεις, τραγῳδία τε καὶ κωμῳδία, ἡ δὲ δι' ἀπαγγελίας αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ· εὕροις δ' ἂν αὐτὴν μάλιστά που ἐν διθυράμβοις· ἡ δ' αὖ δι' ἀμφοτέρων ἔν τε τῇ τῶν ἐπῶν ποιήσει, πολλαχοῦ δὲ καὶ ἄλλοθι, εἴ μου[2] μανθάνεις. Ἀλλὰ ξυνίημι, ἔφη, ὃ τότε ἐβούλου λέγειν. Καὶ τὸ πρὸ τούτου δὴ ἀναμνήσθητι, ὅτι ἔφαμεν, ἃ μὲν λεκτέον, ἤδη εἰρῆσθαι, ὡς δὲ λεκτέον, ἔτι σκεπτέον εἶναι. Ἀλλὰ μέμνημαι. Τοῦτο
D τοίνυν αὐτὸ ἦν ὃ ἔλεγον, ὅτι χρείη διομολογήσασθαι, πότερον ἐάσομεν τοὺς ποιητὰς μιμουμένους ἡμῖν τὰς διηγήσεις ποιεῖσθαι, ἢ τὰ μὲν μιμουμένους, τὰ δὲ μή, καὶ ὁποῖα ἑκάτερα, ἢ οὐδὲ μιμεῖσθαι. Μαντεύομαι, ἔφη, σκοπεῖσθαί σε, εἴτε παραδεξόμεθα τραγῳδίαν τε καὶ κωμῳδίαν εἰς τὴν πόλιν, εἴτε καὶ οὔ. Ἴσως, ἦν δ' ἐγώ· ἴσως δὲ καὶ πλείω ἔτι τούτων· οὐ γὰρ δὴ ἔγωγέ πω οἶδα, ἀλλ' ὅπῃ ἂν ὁ λόγος ὥσπερ πνεῦμα φέρῃ, ταύτῃ ἰτέον.

[1] ἑ Valckenaer: om. codd. [2] μου Heindorf: μοι codd.

Καὶ καλῶς γ', ἔφη, λέγεις. Τόδε τοίνυν, ὦ Ἀδείμαντε, E
ἄθρει, πότερον μιμητικοὺς ἡμῖν δεῖ εἶναι τοὺς φύλακας ἢ
οὔ. ἢ καὶ τοῦτο τοῖς ἔμπροσθεν ἕπεται, ὅτι εἷς ἕκαστος
ἓν μὲν ἂν ἐπιτήδευμα καλῶς ἐπιτηδεύοι, πολλὰ δ' οὔ,
ἀλλ' εἰ τοῦτο ἐπιχειροῖ, πολλῶν ἐφαπτόμενος πάντων
ἀποτυγχάνοι ἄν, ὥστ' εἶναί που ἐλλόγιμος; Τί δ' οὐ μέλ-
λει; Οὐκοῦν καὶ περὶ μιμήσεως ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι πολλὰ
ὁ αὐτὸς μιμεῖσθαι εὖ ὥσπερ ἓν οὐ δυνατός; Οὐ γὰρ οὖν.
Σχολῇ ἄρα ἐ|πιτηδεύσει γέ τι ἅμα τῶν ἀξίων λόγου ἐπιτη- 395
δευμάτων καὶ πολλὰ μιμήσεται καὶ ἔσται μιμητικός, ἐπεί
που οὐδὲ τὰ δοκοῦντα ἐγγὺς ἀλλήλων εἶναι δύο μιμήματα
δύνανται οἱ αὐτοὶ ἅμα εὖ μιμεῖσθαι, οἷον κωμῳδίαν καὶ
τραγῳδίαν ποιοῦντες. ἢ οὐ μιμήματα[1] ἄρτι τούτω ἐκάλεις;
Ἔγωγε· καὶ ἀληθῆ γε λέγεις, ὅτι οὐ δύνανται οἱ αὐτοί.
Οὐδὲ μὴν ῥαψῳδοί γε καὶ ὑποκριταὶ ἅμα. Ἀληθῆ. Ἀλλ'
οὐδέ τοι ὑποκριταὶ κωμῳδοῖς τε καὶ τραγῳδοῖς οἱ αὐτοί· B
πάντα δὲ ταῦτα μιμήματα. ἢ οὔ; Μιμήματα. Καὶ ἔτι
γε τούτων, ὦ Ἀδείμαντε, φαίνεταί μοι εἰς σμικρότερα
κατακεκερματίσθαι ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, ὥστε ἀδύνατος
εἶναι πολλὰ καλῶς μιμεῖσθαι, ἢ αὐτὰ ἐκεῖνα πράττειν, ὧν
δὴ καὶ τὰ μιμήματά ἐστιν ἀφομοιώματα. Ἀληθέστατα,
ἦ δ' ὅς.

VIII. Εἰ ἄρα τὸν πρῶτον λόγον διασώσομεν, τοὺς
φύλακας ἡμῖν τῶν ἄλλων πασῶν δημιουργιῶν ἀφειμένους
δεῖν εἶναι δημιουργοὺς ἐλευθερίας τῆς πόλεως πάνυ ἀκρι- C
βεῖς καὶ μηδὲν ἄλλο ἐπιτηδεύειν, ὅ τι μὴ εἰς τοῦτο φέρει,
οὐδὲν δὴ δέοι ἂν αὐτοὺς ἄλλο πράττειν οὐδὲ μιμεῖσθαι·
ἐὰν δὲ μιμῶνται, μιμεῖσθαι τὰ τούτοις προσήκοντα εὐθὺς
ἐκ παίδων, ἀνδρείους, σώφρονας, ὁσίους, ἐλευθέρους, καὶ τὰ
τοιαῦτα πάντα, τὰ δὲ ἀνελεύθερα μήτε ποιεῖν μήτε δεινοὺς
εἶναι μιμήσασθαι, μηδὲ ἄλλο μηδὲν τῶν αἰσχρῶν, ἵνα μὴ[2]
ἐκ τῆς μιμήσεως τοῦ εἶναι ἀπολαύσωσιν. ἢ οὐκ ᾔσθησαι,

[1] μιμήματά Ξ: μιμήματά τε A (sed τά in litura). [2] μὴ Π: om. A.

D ὅτι αἱ μιμήσεις, ἐὰν ἐκ νέων πόρρω διατελέσωσιν, εἰς ἔθη τε καὶ φύσιν καθίστανται καὶ κατὰ σῶμα καὶ φωνὰς καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν; Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς. Οὐ δὴ ἐπιτρέψομεν, ἦν δ' ἐγώ, ὧν φαμὲν κήδεσθαι καὶ δεῖν αὐτοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι, γυναῖκα μιμεῖσθαι ἄνδρας ὄντας, ἢ νέαν ἢ πρεσβυτέραν, ἢ ἀνδρὶ λοιδορουμένην ἢ πρὸς θεοὺς ἐρίζουσάν τε καὶ μεγαλαυχουμένην, οἰομένην εὐδαίμονα E εἶναι, ἢ ἐν ξυμφοραῖς τε καὶ πένθεσιν καὶ θρήνοις ἐχομένην· κάμνουσαν δὲ ἢ ἐρῶσαν ἢ ὠδίνουσαν πολλοῦ καὶ δεήσομεν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς. Οὐδέ γε δούλας τε καὶ δούλους πράττοντας ὅσα δούλων. Οὐδὲ τοῦτο. Οὐδέ γε ἄνδρας κακούς, ὡς ἔοικεν, δειλούς τε καὶ τὰ ἐναντία πράττοντας ὧν νῦν δὴ εἴπομεν, κακηγοροῦντάς τε καὶ κωμῳδοῦντας ἀλλήλους καὶ αἰσχρολογοῦντας, μεθύοντας 396 ἢ καὶ | νήφοντας, καὶ[1] ἄλλα ὅσα οἱ τοιοῦτοι καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις ἁμαρτάνουσιν εἰς αὑτούς τε καὶ εἰς ἄλλους. οἶμαι δὲ οὐδὲ μαινομένοις ἐθιστέον ἀφομοιοῦν αὑτοὺς ἐν λόγοις οὐδὲ ἐν ἔργοις. γνωστέον μὲν γὰρ καὶ μαινομένους καὶ πονηροὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ποιητέον δὲ οὐδὲν τούτων οὐδὲ μιμητέον. Ἀληθέστατα, ἔφη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· χαλκεύοντας ἤ τι ἄλλο δημιουργοῦντας, ἢ ἐλαύνοντας B τριήρεις ἢ κελεύοντας τούτοις, ἤ τι ἄλλο τῶν περὶ ταῦτα μιμητέον; Καὶ πῶς, ἔφη, οἷς γε οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν τούτων οὐδενὶ ἐξέσται; Τί δέ; ἵππους χρεμετίζοντας καὶ ταύρους μυκωμένους καὶ ποταμοὺς ψοφοῦντας καὶ θάλατταν κτυποῦσαν καὶ βροντὰς καὶ πάντα αὖ τὰ τοιαῦτα ἦ μιμήσονται; Ἀλλ' ἀπείρηται αὐτοῖς, ἔφη, μήτε μαίνεσθαι μήτε μαινομένοις ἀφομοιοῦσθαι. Εἰ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω ἃ σὺ λέγεις, ἔστιν τι εἶδος λέξεώς τε καὶ C διηγήσεως, ἐν ᾧ ἂν διηγοῖτο ὁ τῷ ὄντι καλὸς κἀγαθός, ὁπότε τι δέοι αὐτὸν λέγειν, καὶ ἕτερον αὖ ἀνόμοιον τούτῳ εἶδος, οὗ ἂν ἔχοιτο ἀεὶ καὶ ἐν ᾧ διηγοῖτο ὁ ἐναντίως ἐκείνῳ

[1] καὶ Hartman: ἢ καὶ codd.

φύς τε καὶ τραφείς. Ποῖα δή, ἔφη, ταῦτα; Ὁ μέν μοι δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, μέτριος ἀνήρ, ἐπειδὰν ἀφίκηται ἐν τῇ διηγήσει ἐπὶ λέξιν τινὰ ἢ πρᾶξιν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ἐθελήσειν ὡς αὐτὸς ὢν ἐκεῖνος ἀπαγγέλλειν καὶ οὐκ αἰσχυνεῖσθαι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ μιμήσει, μάλιστα μὲν μιμούμενος τὸν ἀγαθὸν ἀσφαλῶς τε καὶ ἐμφρόνως πράττοντα, ἐλάττω δὲ **D** καὶ ἧττον ἢ ὑπὸ νόσων ἢ ὑπὸ ἐρώτων ἐσφαλμένον ἢ καὶ ὑπὸ μέθης ἤ τινος ἄλλης ξυμφορᾶς· ὅταν δὲ γίγνηται κατά τινα ἑαυτοῦ ἀνάξιον, οὐκ ἐθελήσειν σπουδῇ ἀπεικάζειν ἑαυτὸν[1] τῷ χείρονι, εἰ μὴ ἄρα κατὰ βραχύ, ὅταν τι χρηστὸν ποιῇ, ἀλλ' αἰσχυνεῖσθαι, ἅμα μὲν ἀγύμναστος ὢν τοῦ μιμεῖσθαι τοὺς τοιούτους, ἅμα δὲ καὶ δυσχεραίνων αὐτὸν ἐκμάττειν τε καὶ ἐνιστάναι εἰς τοὺς τῶν κακιόνων τύπους, ἀτιμάζων τῇ διανοίᾳ, ὅ τι μὴ παιδιᾶς χάριν. **E** Εἰκός, ἔφη.

IX. Οὐκοῦν διηγήσει χρήσεται οἵᾳ ἡμεῖς ὀλίγον πρότερον διήλθομεν περὶ τὰ τοῦ Ὁμήρου ἔπη, καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ λέξις μετέχουσα μὲν ἀμφοτέρων, μιμήσεώς τε καὶ τῆς ἁπλῆς[2] διηγήσεως, σμικρὸν δέ τι μέρος ἐν πολλῷ λόγῳ τῆς μιμήσεως· ἢ οὐδὲν λέγω; Καὶ μάλα, ἔφη, οἷόν γε ἀνάγκη τὸν τύπον εἶναι τοῦ τοιούτου ῥήτορος. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὴ | τοιοῦτος αὖ, ὅσῳ ἂν φαυλότερος ᾖ, πάντα **397** τε μᾶλλον μιμήσεται[3] καὶ οὐδὲν ἑαυτοῦ ἀνάξιον οἰήσεται εἶναι, ὥστε πάντα ἐπιχειρήσει μιμεῖσθαι σπουδῇ τε καὶ ἐναντίον πολλῶν, καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, βροντάς τε[4] καὶ ψόφους ἀνέμων τε καὶ χαλαζῶν καὶ ἀξόνων καὶ τροχιλιῶν, καὶ σαλπίγγων καὶ αὐλῶν καὶ συρίγγων καὶ πάντων ὀργάνων φωνάς, καὶ ἔτι κυνῶν καὶ προβάτων καὶ ὀρνέων φθόγγους· καὶ ἔσται δὴ ἡ τούτου λέξις ἅπασα διὰ μιμή- **B** σεως φωναῖς τε καὶ σχήμασιν, ἢ σμικρόν τι διηγήσεως

[1] ἑαυτὸν Π: ἑαυτοῦ A. [2] ἁπλῆς nos: ἄλλης codd. [3] μιμήσεται q: διηγήσεται A. [4] τε Π: γε A.

ἔχουσα; Ἀνάγκη, ἔφη, καὶ τοῦτο. Ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἔλεγον τὰ δύο εἴδη τῆς λέξεως. Καὶ γὰρ ἔστιν, ἔφη. Οὐκοῦν αὐτοῖν τὸ μὲν σμικρὰς τὰς μεταβολὰς ἔχει, καὶ ἐάν τις ἀποδιδῷ πρέπουσαν ἁρμονίαν καὶ ῥυθμὸν τῇ λέξει, (ὀλίγου πρὸς τὴν αὐτὴν γίγνεται λέγειν τῷ ὀρθῶς λέγοντι) καὶ ἐν μιᾷ ἁρμονίᾳ· σμικραὶ γὰρ αἱ μεταβολαί· καὶ δὴ C ἐν ῥυθμῷ ὡσαύτως παραπλησίῳ τινί; Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη, οὕτως ἔχει. Τί δέ; τὸ τοῦ ἑτέρου εἶδος οὐ τῶν ἐναντίων δεῖται, πασῶν μὲν ἁρμονιῶν, πάντων δὲ ῥυθμῶν, εἰ μέλλει αὖ οἰκείως λέγεσθαι, διὰ τὸ παντοδαπὰς μορφὰς τῶν μεταβολῶν ἔχειν; Καὶ σφόδρα γε οὕτως ἔχει. Ἆρ' οὖν πάντες οἱ ποιηταὶ καὶ οἵ τι λέγοντες ἢ τῷ ἑτέρῳ τούτων ἐπιτυγχάνουσιν τύπῳ τῆς λέξεως, ἢ τῷ ἑτέρῳ, ἢ ἐξ D ἀμφοτέρων τινὶ ξυγκεραννύντες; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί οὖν ποιήσομεν; ἦν δ' ἐγώ· πότερον εἰς τὴν πόλιν πάντας τούτους παραδεξόμεθα ἢ τῶν ἀκράτων τὸν ἕτερον ἢ τὸν κεκραμένον; Ἐὰν ἡ ἐμή, ἔφη, νικᾷ, τὸν τοῦ ἐπιεικοῦς μιμητὴν ἄκρατον. Ἀλλὰ μήν, ὦ Ἀδείμαντε, ἡδύς γε καὶ ὁ κεκραμένος, πολὺ δὲ ἥδιστος παισί τε καὶ παιδαγωγοῖς ὁ ἐναντίος οὗ σὺ αἱρεῖ, καὶ τῷ πλείστῳ ὄχλῳ. Ἥδιστος γάρ. Ἀλλ' ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἂν αὐτὸν ἁρμόττειν φαίης E τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ, ὅτι οὐκ ἔστιν διπλοῦς ἀνὴρ παρ' ἡμῖν οὐδὲ πολλαπλοῦς, ἐπειδὴ ἕκαστος ἓν πράττει. Οὐ γὰρ οὖν ἁρμόττει. Οὐκοῦν διὰ ταῦτα ἐν μόνῃ τῇ τοιαύτῃ πόλει τόν τε σκυτοτόμον σκυτοτόμον εὑρήσομεν καὶ οὐ κυβερνήτην πρὸς τῇ σκυτοτομίᾳ, καὶ τὸν γεωργὸν γεωργὸν καὶ οὐ δικαστὴν πρὸς τῇ γεωργίᾳ, καὶ τὸν πολεμικὸν πολεμικὸν καὶ οὐ χρηματιστὴν πρὸς τῇ πολεμικῇ, καὶ πάντας οὕτω; Ἀληθῆ, ἔφη. Ἄνδρα δή, ὡς ἔοικε, δυνά-398 μενον | ὑπὸ σοφίας παντοδαπὸν γίγνεσθαι καὶ μιμεῖσθαι πάντα χρήματα, εἰ ἡμῖν ἀφίκοιτο εἰς τὴν πόλιν αὐτός τε καὶ τὰ ποιήματα βουλόμενος ἐπιδείξασθαι, προσκυνοῖμεν ἂν αὐτὸν ὡς ἱερὸν καὶ θαυμαστὸν καὶ ἡδύν, εἴποιμεν δ' ἄν,

ὅτι οὔτ'[1] ἔστιν τοιοῦτος ἀνὴρ ἐν τῇ πόλει παρ' ἡμῖν οὔτε θέμις ἐγγενέσθαι, ἀποπέμποιμέν τε εἰς ἄλλην πόλιν μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέαντες καὶ ἐρίῳ στέψαντες, αὐτοὶ δ' ἂν τῷ αὐστηροτέρῳ καὶ ἀηδεστέρῳ ποιητῇ χρῴμεθα καὶ μυθολόγῳ ὠφελίας ἕνεκα, ὃς ἡμῖν τὴν τοῦ ἐπιεικοῦς B λέξιν μιμοῖτο καὶ τὰ λεγόμενα λέγοι ἐν ἐκείνοις τοῖς τύποις, οἷς κατ' ἀρχὰς ἐνομοθετησάμεθα, ὅτε τοὺς στρατιώτας ἐπεχειροῦμεν παιδεύειν. Καὶ μάλ', ἔφη, οὕτως ἂν ποιοῖμεν, εἰ ἐφ' ἡμῖν εἴη. Νῦν δή, εἶπον ἐγώ, ὦ φίλε, κινδυνεύει ἡμῖν τῆς μουσικῆς τὸ περὶ λόγους τε καὶ μύθους παντελῶς διαπεπεράνθαι· ἅ τε γὰρ λεκτέον καὶ ὡς λεκτέον, εἴρηται. Καὶ αὐτῷ μοι δοκεῖ, ἔφη.

X. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, τὸ περὶ ᾠδῆς C τρόπου καὶ μελῶν λοιπόν; Δῆλα δή. Ἆρ' οὖν οὐ πᾶς ἤδη ἂν εὕροι, ἃ ἡμῖν λεκτέον περὶ αὐτῶν, οἷα δεῖ εἶναι, εἴπερ μέλλομεν τοῖς προειρημένοις συμφωνήσειν; καὶ ὁ Γλαύκων ἐπιγελάσας, Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, κινδυνεύω ἐκτὸς τῶν πάντων εἶναι· οὔκουν ἱκανῶς γε ἔχω ἐν τῷ παρόντι ξυμβαλέσθαι, ποῖα ἄττα δεῖ ἡμᾶς λέγειν, ὑποπτεύω μέντοι. Πάντως δήπου, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τόδε ἱκανῶς ἔχεις λέγειν, ὅτι τὸ μέλος ἐκ D τριῶν ἐστὶν συγκείμενον, λόγου τε καὶ ἁρμονίας καὶ ῥυθμοῦ. Ναί, ἔφη, τοῦτό γε. Οὐκοῦν ὅσον γε αὐτοῦ λόγος ἐστίν, οὐδὲν δήπου διαφέρει τοῦ μὴ ᾀδομένου λόγου πρὸς τὸ ἐν τοῖς αὐτοῖς δεῖν τύποις λέγεσθαι οἷς ἄρτι προείπομεν, καὶ ὡσαύτως; Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ μὴν τήν γε ἁρμονίαν καὶ ῥυθμὸν ἀκολουθεῖν δεῖ τῷ λόγῳ. Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ μέντοι θρήνων τε καὶ ὀδυρμῶν ἔφαμεν ἐν λόγοις οὐδὲν προσδεῖσθαι. Οὐ γὰρ οὖν. Τίνες οὖν θρηνώδεις ἁρμονίαι; E λέγε μοι· σὺ γὰρ μουσικός. Μιξολυδιστί, ἔφη, καὶ συντονολυδιστὶ καὶ τοιαῦταί τινες. Οὐκοῦν αὗται, ἦν δ' ἐγώ, ἀφαιρετέαι; ἄχρηστοι γὰρ καὶ γυναιξὶν ἃς δεῖ ἐπιεικεῖς

[1] οὔτ' nos: οὐκ codd.

εἶναι, μὴ ὅτι ἀνδράσι. Πάνυ γε. Ἀλλὰ μὴν μέθη γε φύλαξιν ἀπρεπέστατον καὶ μαλακία καὶ ἀργία. Πῶς γὰρ οὔ; Τίνες οὖν μαλακαί τε καὶ συμποτικαὶ τῶν ἁρμονιῶν; Ἰαστί, ἦ δ' ὅς, καὶ λυδιστὶ αὖ τινες[1] χαλαραὶ καλοῦνται.
399 | *Ταύταις οὖν, ὦ φίλε, ἐπὶ πολεμικῶν ἀνδρῶν ἔσθ' ὅ τι χρήσει; Οὐδαμῶς, ἔφη· ἀλλὰ κινδυνεύει σοι δωριστὶ λείπεσθαι καὶ φρυγιστί. Οὐκ οἶδα, ἔφην ἐγώ, τὰς ἁρμονίας, ἀλλὰ κατάλειπε ἐκείνην τὴν ἁρμονίαν, ἣ ἔν τε πολεμικῇ πράξει ὄντος ἀνδρείου καὶ ἐν πάσῃ βιαίῳ ἐργασίᾳ πρεπόντως ἂν μιμήσαιτο φθόγγους τε καὶ προσῳδίας, καὶ ἀποτυχόντος ἢ εἰς τραύματα ἢ εἰς θανάτους*
B *ἰόντος ἢ εἴς τινα ἄλλην ξυμφορὰν πεσόντος, ἐν πᾶσι τούτοις παρατεταγμένως καὶ καρτερούντως ἀμυνομένου τὴν τύχην· καὶ ἄλλην αὖ ἐν εἰρηνικῇ τε καὶ μὴ βιαίῳ ἀλλ' ἐν ἑκουσίῳ πράξει ὄντος, ἤ τινά τι πείθοντός τε καὶ δεομένου, ἢ εὐχῇ θεὸν ἢ διδαχῇ καὶ νουθετήσει ἄνθρωπον, ἢ τοὐναντίον ἄλλῳ δεομένῳ ἢ διδάσκοντι ἢ μεταπείθοντι ἑαυτὸν ὑπέχοντα[2], καὶ ἐκ τούτων πράξαντα κατὰ νοῦν, καὶ μὴ ὑπερηφάνως ἔχοντα, ἀλλὰ σωφρόνως τε καὶ μετρίως*
C *ἐν πᾶσι τούτοις πράττοντά τε καὶ τὰ[3] ἀποβαίνοντα ἀγαπῶντα. ταύτας δύο ἁρμονίας, βίαιον, ἑκούσιον, δυστυχούντων, εὐτυχούντων, σωφρόνων, ἀνδρείων[4] αἵτινες φθόγγους μιμήσονται κάλλιστα, ταύτας λεῖπε. Ἀλλ', ἦ δ' ὅς, οὐκ ἄλλας αἰτεῖς λείπειν, ἢ ἃς νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον. Οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, πολυχορδίας γε οὐδὲ παναρμονίου ἡμῖν δεήσει ἐν ταῖς ᾠδαῖς τε καὶ μέλεσιν. Οὔ μοι, ἔφη, φαίνεται. Τριγώνων ἄρα καὶ πηκτίδων καὶ πάντων*
D *ὀργάνων, ὅσα πολύχορδα καὶ πολυαρμόνια, δημιουργοὺς οὐ θρέψομεν. Οὐ φαινόμεθα. Τί δέ; αὐλοποιοὺς ἢ αὐλητὰς παραδέξει εἰς τὴν πόλιν; ἢ οὐ τοῦτο πολυχορδότατον, καὶ αὐτὰ τὰ παναρμόνια αὐλοῦ τυγχάνει ὄντα*

[1] *αὖ τινες* secundum A[1] dedimus: *αἵτινες* vulgo. [2] *ὑπέχοντα* Ξ: *ἐπέχοντα* A. [3] *τὰ* Π: om. A. [4] *ἀνδρείων* Ξ: *ἀνδρείων ἁρμονίας* A.

μίμημα; Δῆλα δή, ἦ δ' ὅς. Λύρα δή σοι, ἦν δ' ἐγώ, καὶ κιθάρα λείπεται, καὶ κατὰ πόλιν χρήσιμα· καὶ αὖ κατ' ἀγροὺς τοῖς νομεῦσι σύριγξ ἄν τις εἴη. Ὡς γοῦν, ἔφη, ὁ λόγος ἡμῖν σημαίνει. Οὐδέν γε, ἦν δ' ἐγώ, καινὸν ποιοῦμεν, E ὦ φίλε, κρίνοντες τὸν Ἀπόλλω καὶ τὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ὄργανα πρὸ Μαρσύου τε καὶ τῶν ἐκείνου ὀργάνων. Μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὔ μοι φαινόμεθα. Καὶ νὴ τὸν κύνα, εἶπον, λελήθαμέν γε διακαθαίροντες πάλιν ἣν ἄρτι τρυφᾶν ἔφαμεν πόλιν. Σωφρονοῦντές γε ἡμεῖς, ἦ δ' ὅς.

XI. Ἴθι δή, ἔφην, καὶ τὰ λοιπὰ καθαίρωμεν. ἑπόμενον γὰρ δὴ ταῖς ἁρμονίαις ἂν ἡμῖν εἴη τὸ περὶ ῥυθμούς, μὴ ποικίλους αὐτοὺς διώκειν μηδὲ παντοδαπὰς βάσεις, ἀλλὰ βίου ῥυθμοὺς ἰδεῖν κοσμίου τε καὶ ἀνδρείου τίνες εἰσίν· οὓς ἰδόντα | τὸν πόδα τῷ τοιούτου λόγῳ ἀναγκάζειν 400 ἕπεσθαι καὶ τὸ μέλος, ἀλλὰ μὴ λόγον ποδί τε καὶ μέλει. οἵτινες δ' ἂν εἶεν οὗτοι οἱ ῥυθμοί, σὸν ἔργον, ὥσπερ τὰς ἁρμονίας, φράσαι. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἔχω λέγειν. ὅτι μὲν γὰρ τρί' ἄττα ἐστὶν εἴδη, ἐξ ὧν αἱ βάσεις πλέκονται, ὥσπερ ἐν τοῖς φθόγγοις τέτταρα, ὅθεν αἱ πᾶσαι ἁρμονίαι, τεθεαμένος ἂν εἴποιμι[1]· ποῖα δ' ὁποίου βίου[2] μιμήματα, λέγειν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ ταῦτα μέν, ἦν δ' ἐγώ, B καὶ μετὰ Δάμωνος βουλευσόμεθα, τίνες τε ἀνελευθερίας καὶ ὕβρεως ἢ μανίας καὶ ἄλλης κακίας πρέπουσαι βάσεις, καὶ τίνας τοῖς ἐναντίοις λειπτέον ῥυθμούς. οἶμαι δέ με ἀκηκοέναι οὐ σαφῶς ἐνόπλιόν τέ τινα ὀνομάζοντος αὐτοῦ ξύνθετον καὶ δάκτυλον καὶ ἡρῷόν γε, οὐκ οἶδα ὅπως διακοσμοῦντος καὶ ἴσον ἄνω καὶ κάτω τιθέντος, εἰς βραχύ τε καὶ μακρὸν γιγνόμενον, καί, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἴαμβον, καί τιν' ἄλλον τροχαῖον ὠνόμαζε, μήκη δὲ καὶ βραχύτητας προσῆπτε. καὶ τούτων τισὶν οἶμαι τὰς ἀγωγὰς C τοῦ ποδὸς αὐτὸν οὐχ ἧττον ψέγειν τε καὶ ἐπαινεῖν ἢ τοὺς ῥυθμοὺς αὐτούς, ἤτοι ξυναμφότερόν τι· οὐ γὰρ ἔχω λέγειν.

[1] εἴποιμι v: εἴποι A. [2] ποῖα δ' ὁποίου βίου Π: om. A.

ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὥσπερ εἶπον, εἰς Δάμωνα ἀναβεβλήσθω· διελέσθαι γὰρ οὐ σμικροῦ λόγου. ἢ σὺ οἴει; Μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε. Ἀλλὰ τόδε γε, ὅτι τὸ τῆς εὐσχημοσύνης τε καὶ ἀσχημοσύνης τῷ εὐρύθμῳ τε καὶ ἀρρύθμῳ ἀκολουθεῖ,
D δύνασαι διελέσθαι; Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ μὴν τὸ εὔρυθμόν γε καὶ τὸ ἄρρυθμον, τὸ μὲν τῇ καλῇ λέξει ἕπεται ὁμοιούμενον, τὸ δὲ τῇ ἐναντίᾳ, καὶ τὸ εὐάρμοστον καὶ ἀνάρμοστον[1] ὡσαύτως, εἴπερ ῥυθμός γε καὶ ἁρμονία λόγῳ, ὥσπερ ἄρτι ἐλέγετο, ἀλλὰ μὴ λόγος τούτοις. Ἀλλὰ μήν, ἦ δ' ὅς, ταῦτά γε λόγῳ ἀκολουθητέον. Τί δ' ὁ τρόπος τῆς λέξεως, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὁ λόγος; οὐ τῷ τῆς ψυχῆς ἤθει ἕπεται; Πῶς γὰρ οὔ; Τῇ δὲ λέξει τὰ ἄλλα; Ναί. Εὐλογία ἄρα καὶ εὐαρμοστία καὶ εὐσχημοσύνη καὶ εὐ-
E ρυθμία εὐηθείᾳ ἀκολουθεῖ, οὐχ ἣν ἄνοιαν οὖσαν ὑποκοριζόμενοι καλοῦμεν ὡς εὐήθειαν, ἀλλὰ τὴν ὡς ἀληθῶς εὖ τε καὶ καλῶς τὸ ἦθος κατεσκευασμένην διάνοιαν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ πανταχοῦ ταῦτα διωκτέα τοῖς νέοις, εἰ μέλλουσι τὸ αὑτῶν πράττειν; Διωκτέα μὲν οὖν.
401 Ἔστιν δὲ γέ που πλήρης μὲν γρα|φικὴ αὐτῶν καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη δημιουργία, πλήρης δὲ ὑφαντικὴ καὶ ποικιλία καὶ οἰκοδομία καὶ πᾶσα αὖ ἡ τῶν ἄλλων σκευῶν ἐργασία, ἔτι δὲ ἡ τῶν σωμάτων φύσις καὶ ἡ τῶν ἄλλων φυτῶν· ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις ἔνεστιν εὐσχημοσύνη ἢ ἀσχημοσύνη. καὶ ἡ μὲν ἀσχημοσύνη καὶ ἀρρυθμία καὶ ἀναρμοστία κακολογίας καὶ κακοηθείας ἀδελφά, τὰ δ' ἐναντία τοῦ ἐναντίου, σώφρονός τε καὶ ἀγαθοῦ ἤθους, ἀδελφά τε καὶ
B μιμήματα. Παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη.

XII. Ἆρ' οὖν τοῖς ποιηταῖς ἡμῖν μόνον ἐπιστατητέον καὶ προσαναγκαστέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ εἰκόνα ἤθους ἐμποιεῖν τοῖς ποιήμασιν ἢ μὴ παρ' ἡμῖν ποιεῖν, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς ἐπιστατητέον καὶ διακωλυτέον τὸ κακόηθες τοῦτο καὶ ἀκόλαστον καὶ ἀνελεύθερον καὶ ἄσχημον

[1] καὶ ἀνάρμοστον Π: om. A.

μήτε ἐν εἰκόσι ζῴων μήτε ἐν οἰκοδομήμασι μήτε ἐν ἄλλῳ μηδενὶ δημιουργουμένῳ ἐμποιεῖν, ἢ ὁ μὴ οἷός τε ὢν οὐκ ἐατέος παρ' ἡμῖν δημιουργεῖν, ἵνα μὴ ἐν κακίας εἰκόσι τρεφόμενοι ἡμῖν οἱ φύλακες ὥσπερ ἐν κακῇ βοτάνῃ, πολλὰ C ἑκάστης ἡμέρας κατὰ σμικρὸν ἀπὸ πολλῶν δρεπόμενοί τε καὶ νεμόμενοι[1], ἕν τι ξυνιστάντες λανθάνωσιν κακὸν μέγα ἐν τῇ αὑτῶν ψυχῇ, ἀλλ' ἐκείνους ζητητέον τοὺς δημιουργοὺς τοὺς εὐφυῶς δυναμένους ἰχνεύειν τὴν τοῦ καλοῦ τε καὶ εὐσχήμονος φύσιν, ἵνα ὥσπερ ἐν ὑγιεινῷ τόπῳ οἰκοῦντες οἱ νέοι ἀπὸ παντὸς ὠφελῶνται, ὁπόθεν ἂν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν καλῶν ἔργων ἢ πρὸς ὄψιν ἢ πρὸς ἀκοήν τις[2] προσβάλῃ ὥσπερ αὔρα φέρουσα ἀπὸ χρηστῶν τόπων ὑγίειαν, καὶ εὐθὺς ἐκ παίδων λανθάνῃ εἰς ὁμοιότητά τε καὶ D φιλίαν καὶ ξυμφωνίαν τῷ καλῷ λόγῳ ἄγουσα; Πολὺ γὰρ ἄν, ἔφη, κάλλιστα οὕτω τραφεῖεν. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, τούτων ἕνεκα κυριωτάτη ἐν μουσικῇ τροφή, ὅτι μάλιστα καταδύεται εἰς τὸ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ὅ τε ῥυθμὸς καὶ ἁρμονία, καὶ ἐρρωμενέστατα ἅπτεται αὐτῆς, φέροντα τὴν εὐσχημοσύνην, καὶ ποιεῖ εὐσχήμονα, ἐάν τις ὀρθῶς τραφῇ, εἰ δὲ μή, τοὐναντίον; καὶ ὅτι αὖ τῶν[3] παραλειπο- E μένων καὶ μὴ καλῶς δημιουργηθέντων ἢ μὴ καλῶς φύντων ὀξύτατ' ἂν αἰσθάνοιτο ὁ ἐκεῖ τραφεὶς ὡς ἔδει, καὶ ὀρθῶς δὴ χαίρων καὶ[4] δυσχεραίνων τὰ μὲν καλὰ ἐπαινοῖ καὶ καταδεχόμενος εἰς τὴν ψυχὴν τρέφοιτ' ἂν ἀπ' αὐτῶν καὶ γίγνοιτο καλός τε κἀγαθός, | τὰ δ' αἰσχρὰ ψέγοι τ' ἂν 402 ὀρθῶς καὶ μισοῖ ἔτι νέος ὤν, πρὶν λόγον δυνατὸς εἶναι λαβεῖν, ἐλθόντος δὲ τοῦ λόγου ἀσπάζοιτ' ἂν αὐτὸν γνωρίζων δι' οἰκειότητα μάλιστα ὁ οὕτω τραφείς; Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ, ἔφη, τῶν τοιούτων ἕνεκα ἐν μουσικῇ εἶναι ἡ τροφή. Ὥσπερ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, γραμμάτων πέρι τότε ἱκανῶς

[1] *νεμόμενοι* Π : *ἀνεμόμενοι* A et in mg. *ἀνιμώμενοι* A². [2] *τις* nos: *τι* codd. [3] *αὖ τῶν* Π: *αὐτῶν* A. [4] *χαίρων καὶ* ante *καταδεχόμενος* codd. : transposuit Vermehren.

εἴχομεν, ὅτε τὰ στοιχεῖα μὴ λανθάνοι ἡμᾶς ὀλίγα ὄντα ἐν ἅπασιν οἷς ἔστιν περιφερόμενα, καὶ οὔτ' ἐν σμικρῷ οὔτ' ἐν
B μεγάλῳ ἠτιμάζομεν αὐτά, ὡς οὐ δέοι αἰσθάνεσθαι, ἀλλὰ πανταχοῦ προὐθυμούμεθα διαγιγνώσκειν, ὡς οὐ πρότερον ἐσόμενοι γραμματικοὶ πρὶν οὕτως ἔχοιμεν—'Αληθῆ. Οὐκοῦν καὶ εἰκόνας[1] γραμμάτων, εἴ που ἢ ἐν ὕδασιν ἢ ἐν κατόπτροις ἐμφαίνοιντο, οὐ πρότερον γνωσόμεθα, πρὶν ἂν αὐτὰ γνῶμεν, ἀλλ' ἔστιν τῆς αὐτῆς τέχνης τε καὶ μελέτης; Παντάπασι μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν, ὃ λέγω, πρὸς θεῶν, οὕτως οὐδὲ μουσικοὶ πρότερον ἐσόμεθα, οὔτε αὐτοὶ
C οὔτε οὓς φαμεν ἡμῖν παιδευτέον εἶναι τοὺς φύλακας, πρὶν ἂν τὰ τῆς σωφροσύνης εἴδη καὶ ἀνδρείας καὶ ἐλευθεριότητος καὶ μεγαλοπρεπείας καὶ ὅσα τούτων ἀδελφὰ καὶ τὰ τούτων αὖ ἐναντία πανταχοῦ περιφερόμενα γνωρίζωμεν καὶ ἐνόντα ἐν οἷς ἔνεστιν αἰσθανώμεθα καὶ αὐτὰ καὶ εἰκόνας αὐτῶν, καὶ μήτε ἐν σμικροῖς μήτε ἐν μεγάλοις ἀτιμάζωμεν, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς οἰώμεθα[2] τέχνης εἶναι καὶ μελέτης; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ'
D ἐγώ, ὅτου ἂν ξυμπίπτῃ ἔν τε τῇ ψυχῇ καλὰ ἤθη ἐνόντα καὶ ἐν τῷ εἴδει ὁμολογοῦντα ἐκείνοις καὶ ξυμφωνοῦντα, τοῦ αὐτοῦ μετέχοντα τύπου, τοῦτ' ἂν εἴη κάλλιστον θέαμα τῷ δυναμένῳ θεᾶσθαι; Πολύ γε. Καὶ μὴν τό γε κάλλιστον ἐρασμιώτατον. Πῶς δ' οὔ; Τῶν δὴ ὅ τι[3] μάλιστα τοιούτων ἀνθρώπων ὅ γε μουσικὸς ἐρῴη ἄν· εἰ δὲ ἀξύμφωνος εἴη, οὐκ ἂν ἐρῴη. Οὐκ ἄν, εἴ γέ τι, ἔφη, κατὰ τὴν ψυχὴν ἐλλείποι· εἰ μέντοι τι κατὰ τὸ σῶμα, ὑπομείνειεν ἄν, ὥστε
E ἐθέλειν ἀσπάζεσθαι. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι ἔστιν σοι ἢ γέγονεν παιδικὰ τοιαῦτα· καὶ συγχωρῶ. ἀλλὰ τόδε μοι εἰπέ· σωφροσύνῃ καὶ ἡδονῇ ὑπερβαλλούσῃ ἔστι τις κοινωνία; Καὶ πῶς, ἔφη, ἥ γε ἔκφρονα ποιεῖ οὐχ ἧττον ἢ
403 λύπη; 'Αλλὰ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ; | Οὐδαμῶς. Τί δέ; ὕβρει

[1] εἰκόνας Ξ q: εἰ εἰκόνας A. [2] οἰώμεθα Π: οἰόμεθα A. [3] δὴ ὅ τι Π: διότι A.

τε καὶ ἀκολασίᾳ; Πάντων μάλιστα. Μείζω δέ τινα καὶ ὀξυτέραν ἔχεις εἰπεῖν ἡδονὴν τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια; Οὐκ ἔχω, ἦ δ' ὅς, οὐδέ γε μανικωτέραν. Ὁ δὲ ὀρθὸς ἔρως πέφυκε κοσμίου τε καὶ καλοῦ σωφρόνως τε καὶ μουσικῶς ἐρᾶν; Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς. Οὐδὲν ἄρα προσοιστέον μανικὸν οὐδὲ ξυγγενὲς ἀκολασίας τῷ ὀρθῷ ἔρωτι; Οὐ προσοιστέον. Οὐ προσοιστέον ἄρα αὕτη ἡ ἡδονή, οὐδὲ κοινωνητέον αὐτῆς B ἐραστῇ τε καὶ παιδικοῖς ὀρθῶς ἐρῶσί τε καὶ ἐρωμένοις; Οὐ μέντοι, μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, προσοιστέον. Οὕτω δή, ὡς ἔοικε, νομοθετήσεις[1] ἐν τῇ οἰκιζομένῃ πόλει, φιλεῖν μὲν καὶ ξυνεῖναι καὶ ἅπτεσθαι ὥσπερ υἱέος παιδικῶν ἐραστήν, τῶν καλῶν χάριν, ἐὰν πείθῃ· τὰ δ' ἄλλα οὕτως ὁμιλεῖν πρὸς ὅν τις σπουδάζοι, ὅπως μηδέποτε δόξει μακρότερα τούτων ξυγγίγνεσθαι· εἰ δὲ μή, ψόγον ἀμουσίας καὶ C ἀπειροκαλίας ὑφέξοντα. Οὕτως, ἔφη. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ σοὶ φαίνεται τέλος ἡμῖν ἔχειν ὁ περὶ μουσικῆς λόγος; οἷ γοῦν δεῖ τελευτᾶν, τετελεύτηκεν· δεῖ δέ που τελευτᾶν τὰ μουσικὰ εἰς τὰ τοῦ καλοῦ ἐρωτικά. Ξύμφημι, ἦ δ' ὅς.

XIII. Μετὰ δὴ μουσικὴν γυμναστικῇ θρεπτέοι οἱ νεανίαι. Τί μήν; Δεῖ μὲν δὴ καὶ ταύτῃ ἀκριβῶς τρέφεσθαι ἐκ παίδων διὰ βίου, ἔχει δέ πως, ὡς ἐγῷμαι, ὧδε· D σκόπει δὲ καὶ σύ· ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐ φαίνεται, ὃ ἂν χρηστὸν ᾖ σῶμα, τοῦτο τῇ αὑτοῦ ἀρετῇ ψυχὴν ἀγαθὴν ποιεῖν, ἀλλὰ τοὐναντίον ψυχὴ ἀγαθὴ τῇ αὑτῆς ἀρετῇ σῶμα παρέχειν ὡς οἷόν τε βέλτιστον· σοὶ δὲ πῶς φαίνεται; Καὶ ἐμοί, ἔφη, οὕτως. Οὐκοῦν εἰ τὴν διάνοιαν ἱκανῶς θεραπεύσαντες παραδοῖμεν αὐτῇ τὰ περὶ τὸ σῶμα ἀκριβολογεῖσθαι, ἡμεῖς δὲ ὅσον τοὺς τύπους ὑφηγησαίμεθα, ἵνα μὴ E μακρολογῶμεν, ὀρθῶς ἂν ποιοῖμεν; Πάνυ μὲν οὖν. Μέθης μὲν δὴ εἴπομεν ὅτι ἀφεκτέον αὐτοῖς· παντὶ γάρ που μᾶλλον ἐγχωρεῖ, ἢ φύλακι, μεθυσθέντι μὴ εἰδέναι, ὅπου γῆς ἐστίν. Γελοῖον γάρ, ἦ δ' ὅς, τόν γε φύλακα

[1] νομοθετήσεις Π: ὁ νομοθετὴς (sic) εἷς A, sed ὁ ab A².

φύλακος δεῖσθαι. Τί δὲ δὴ σίτων πέρι; ἀθληταὶ μὲν γὰρ οἱ ἄνδρες τοῦ μεγίστου ἀγῶνος. ἢ οὐχί; Ναί. Ἆρ' οὖν
404 ἡ τῶνδε τῶν ἀσκητῶν ἕξις προσήκουσ' | ἂν εἴη τούτοις; Ἴσως. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, ὑπνώδης αὕτη γέ τις καὶ σφαλερὰ πρὸς ὑγίειαν· ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι καθεύδουσί τε τὸν βίον καί, ἐὰν σμικρὰ ἐκβῶσιν τῆς τεταγμένης διαίτης, μεγάλα καὶ σφόδρα νοσοῦσιν οὗτοι οἱ ἀσκηταί; Ὁρῶ. Κομψοτέρας δή τινος, ἦν δ' ἐγώ, ἀσκήσεως δεῖ τοῖς πολεμικοῖς ἀθληταῖς, οὕς γε ὥσπερ κύνας ἀγρύπνους τε[1] ἀνάγκη εἶναι καὶ ὅ τι μάλιστα ὀξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ πολλὰς μεταβολὰς
B ἐν ταῖς στρατείαις[2] μεταβάλλοντας ὑδάτων τε καὶ τῶν ἄλλων σίτων καὶ εἱλήσεων καὶ χειμώνων μὴ ἀκροσφαλεῖς εἶναι πρὸς ὑγίειαν. Φαίνεταί μοι. Ἆρ' οὖν ἡ βελτίστη γυμναστικὴ ἀδελφή τις ἂν εἴη τῆς μουσικῆς, ἣν ὀλίγον πρότερον διῇμεν; Πῶς λέγεις; Ἁπλῆ που καὶ <ἡ>[3] ἐπιεικὴς γυμναστική, καὶ μάλιστα ἡ τῶν περὶ τὸν πόλεμον. Πῇ δή; Καὶ παρ' Ὁμήρου, ἦν δ' ἐγώ, τά γε τοιαῦτα μάθοι ἄν τις. οἶσθα γὰρ ὅτι ἐπὶ στρατείας[4] ἐν ταῖς τῶν ἡρώων
C ἑστιάσεσιν οὔτε ἰχθύσιν αὐτοὺς ἑστιᾷ, καὶ ταῦτα ἐπὶ θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ ὄντας, οὔτε ἑφθοῖς κρέασιν, ἀλλὰ μόνον ὀπτοῖς, ἃ δὴ μάλιστ' ἂν εἴη στρατιώταις εὔπορα· πανταχοῦ γάρ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, αὐτῷ τῷ πυρὶ χρῆσθαι εὐπορώτερον, ἢ ἀγγεῖα ξυμπεριφέρειν. Καὶ μάλα. Οὐδὲ μὴν ἡδυσμάτων, ὡς ἐγῷμαι, Ὅμηρος πώποτε ἐμνήσθη. ἢ τοῦτο μὲν καὶ οἱ ἄλλοι ἀσκηταὶ ἴσασιν, ὅτι τῷ μέλλοντι σώματι εὖ ἕξειν ἀφεκτέον τῶν τοιούτων ἁπάντων; Καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη, ἴσασί τε καὶ ἀπέχονται.
D Συρακοσίαν δέ, ὦ φίλε, τράπεζαν καὶ Σικελικὴν ποικιλίαν ὄψου, ὡς ἔοικας, οὐκ αἰνεῖς, εἴπερ σοι ταῦτα δοκεῖ ὀρθῶς ἔχειν. Οὔ μοι δοκῶ. Ψέγεις ἄρα καὶ Κορινθίαν κόρην φίλην εἶναι ἀνδράσιν μέλλουσιν εὖ σώματος ἕξειν.

[1] τε Π: τε καὶ A. [2] στρατείαις Θ r: στρατιαῖς A. [3] <ἡ> nos: om. codd. [4] στρατείας Π^2: στρατιᾶς A.

Παντάπασι μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ Ἀττικῶν πεμμάτων τὰς δοκούσας εἶναι εὐπαθίας; Ἀνάγκη. Ὅλην γάρ, οἶμαι, τὴν τοιαύτην σίτησιν καὶ δίαιταν τῇ μελοποιίᾳ τε καὶ ᾠδῇ τῇ ἐν τῷ παναρμονίῳ καὶ ἐν πᾶσι ῥυθμοῖς πεποιημένῃ E ἀπεικάζοντες ὀρθῶς ἂν ἀπεικάζοιμεν. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν ἐκεῖ μὲν ἀκολασίαν ἡ ποικιλία ἐνέτικτεν, ἐνταῦθα δὲ νόσον, ἡ δὲ ἁπλότης κατὰ μὲν μουσικὴν ἐν ψυχαῖς σωφροσύνην, κατὰ δὲ γυμναστικὴν ἐν σώμασιν ὑγίειαν; Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἀκολασίας δὲ καὶ νόσων | πληθυουσῶν 405 ἐν πόλει ἆρ' οὐ δικαστήριά τε καὶ ἰατρεῖα πολλὰ ἀνοίγεται, καὶ δικανική τε καὶ ἰατρικὴ σεμνύνονται, ὅταν δὴ καὶ ἐλεύθεροι πολλοὶ καὶ σφόδρα περὶ αὐτὰ σπουδάζωσιν; Τί γὰρ οὐ μέλλει;

XIV. Τῆς δὲ κακῆς τε καὶ αἰσχρᾶς παιδείας ἐν πόλει ἆρα μή τι μεῖζον ἕξεις λαβεῖν τεκμήριον, ἢ τὸ δεῖσθαι ἰατρῶν καὶ δικαστῶν ἄκρων μὴ μόνον τοὺς φαύλους τε καὶ χειροτέχνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν ἐλευθέρῳ σχήματι προσποιουμένους τεθράφθαι; ἢ οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ καὶ B ἀπαιδευσίας μέγα τεκμήριον τὸ ἐπακτῷ παρ' ἄλλων, ὡς δεσποτῶν τε καὶ κριτῶν, τῷ δικαίῳ ἀναγκάζεσθαι χρῆσθαι, καὶ ἀπορίᾳ οἰκείων; Πάντων μὲν οὖν, ἔφη, αἴσχιστον. Ἦ δοκεῖ σοι, ἦν δ' ἐγώ, τούτου αἴσχιον εἶναι τοῦτο, ὅταν τις μὴ μόνον τὸ πολὺ τοῦ βίου ἐν δικαστηρίοις φεύγων τε καὶ διώκων κατατρίβηται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀπειροκαλίας ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ πεισθῇ καλλωπίζεσθαι, ὡς δεινὸς ὢν περὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ ἱκανὸς πάσας μὲν στροφὰς C στρέφεσθαι, πάσας δὲ διεξόδους διεξελθὼν ἀποστραφῆναι λυγιζόμενος, ὥστε μὴ παρασχεῖν δίκην, καὶ ταῦτα σμικρῶν τε καὶ οὐδενὸς ἀξίων ἕνεκα, ἀγνοῶν, ὅσῳ κάλλιον καὶ ἄμεινον τὸ παρασκευάζειν τὸν βίον αὑτῷ μηδὲν δεῖσθαι νυστάζοντος δικαστοῦ; Οὔκ, ἀλλὰ τοῦτ', ἔφη, ἐκείνου ἔτι αἴσχιον. Τὸ δὲ ἰατρικῆς, ἦν δ' ἐγώ, δεῖσθαι, ὅ τι μὴ τραυμάτων ἕνεκα ἤ τινων ἐπετείων νοσημάτων

D ἐπιπεσόντων, ἀλλὰ δι' ἀργίαν τε καὶ δίαιταν οἵαν διήλθομεν ῥευμάτων τε καὶ πνευμάτων ὥσπερ λίμνας ἐμπιμπλαμένους φύσας τε καὶ κατάρρους νοσήμασιν ὀνόματα τίθεσθαι ἀναγκάζειν τοὺς κομψοὺς Ἀσκληπιάδας, οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ; Καὶ μάλ', ἔφη, ὡς ἀληθῶς καινὰ ταῦτα καὶ ἄτοπα νοσημάτων ὀνόματα. Οἷα, ἦν δ' ἐγώ, ὡς οἶμαι, οὐκ ἦν ἐπ' Ἀσκληπιοῦ· τεκμαίρομαι δέ, ὅτι αὐτοῦ οἱ ὑεῖς
E ἐν Τροίᾳ Εὐρυπύλῳ τετρωμένῳ ἐπ' οἶνον Πράμνειον
406 ἄλφιτα πολλὰ ἐπιπασθέντα καὶ τυρὸν ἐ|πιξυσθέντα, ἃ δὴ δοκεῖ φλεγματώδη εἶναι, οὐκ ἐμέμψαντο τῇ δούσῃ πιεῖν, οὐδὲ Πατρόκλῳ τῷ ἰωμένῳ ἐπετίμησαν. Καὶ μὲν δή, ἔφη, ἄτοπόν γε τὸ πῶμα οὕτως ἔχοντι. Οὔκ, εἴ γ' ἐννοεῖς, εἶπον, ὅτι τῇ παιδαγωγικῇ τῶν νοσημάτων ταύτῃ τῇ νῦν ἰατρικῇ πρὸ τοῦ Ἀσκληπιάδαι οὐκ ἐχρῶντο, ὥς φασι, πρὶν Ἡρόδικον γενέσθαι· Ἡρόδικος δὲ παιδοτρίβης ὢν καὶ νοσώδης γενόμενος, μείξας γυμναστικὴν ἰατρικῇ, ἀπέ-
B κναισε πρῶτον μὲν καὶ μάλιστα ἑαυτόν, ἔπειτ' ἄλλους ὕστερον πολλούς. Πῇ δή; ἔφη. Μακρόν, ἦν δ' ἐγώ, τὸν θάνατον αὑτῷ ποιήσας. παρακολουθῶν γὰρ τῷ νοσήματι θανασίμῳ ὄντι οὔτε ἰάσασθαι, οἶμαι, οἷός τ' ἦν ἑαυτόν, ἐν ἀσχολίᾳ τε πάντων ἰατρευόμενος διὰ βίου ἔζη ἀποκναιόμενος, εἴ τι τῆς εἰωθυίας διαίτης ἐκβαίη, δυσθανατῶν δὲ ὑπὸ σοφίας εἰς γῆρας ἀφίκετο. Καλὸν ἄρα τὸ γέρας, ἔφη,
C τῆς τέχνης ἠνέγκατο. Οἷον εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, τὸν μὴ εἰδότα, ὅτι Ἀσκληπιὸς οὐκ ἀγνοίᾳ οὐδὲ ἀπειρίᾳ τούτου τοῦ εἴδους τῆς ἰατρικῆς τοῖς ἐκγόνοις οὐ κατέδειξεν αὐτό, ἀλλ' εἰδὼς ὅτι πᾶσι τοῖς εὐνομουμένοις ἔργον τι ἑκάστῳ ἐν τῇ πόλει προστέτακται, ὃ ἀναγκαῖον ἐργάζεσθαι, καὶ οὐδενὶ σχολὴ διὰ βίου κάμνειν ἰατρευομένῳ. ὃ ἡμεῖς γελοίως ἐπὶ μὲν τῶν δημιουργῶν αἰσθανόμεθα, ἐπὶ δὲ τῶν πλουσίων τε καὶ εὐδαιμόνων δοκούντων εἶναι οὐκ αἰσθανόμεθα. Πῶς; ἔφη.

D XV. Τέκτων μέν, ἦν δ' ἐγώ, κάμνων ἀξιοῖ παρὰ τοῦ ἰατροῦ φάρμακον πιὼν ἐξεμέσαι τὸ νόσημα, ἢ κάτω

καθαρθεὶς ἢ καύσει ἢ τομῇ χρησάμενος ἀπηλλάχθαι· ἐὰν δέ
τις αὐτῷ μακρὰν[1] δίαιταν προστάττῃ, πιλίδιά τε περὶ τὴν
κεφαλὴν περιτιθεὶς καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα, ταχὺ εἶπεν,
ὅτι οὐ σχολὴ κάμνειν, οὐδὲ λυσιτελεῖ οὕτω ζῆν, νοσήματι
τὸν νοῦν προσέχοντα, τῆς δὲ προκειμένης ἐργασίας ἀμε-
λοῦντα. καὶ μετὰ ταῦτα χαίρειν εἰπὼν τῷ τοιούτῳ ἰατρῷ,
εἰς τὴν εἰωθυῖαν δίαιταν ἐμβάς, ὑγιὴς γενόμενος ζῇ τὰ E
ἑαυτοῦ πράττων· ἐὰν δὲ μὴ ἱκανὸν ᾖ τὸ σῶμα ὑπενεγκεῖν,
τελευτήσας πραγμάτων ἀπηλλάγη. Καὶ τῷ τοιούτῳ μέν
γ', ἔφη, δοκεῖ πρέπειν οὕτω ἰατρικῇ χρῆσθαι. Ἆρα, ἦν
δ' ἐγώ, ὅτι ἦν τι αὐτῷ ἔργον, | ὃ εἰ μὴ πράττοι, οὐκ 407
ἐλυσιτέλει ζῆν; Δῆλον, ἔφη. Ὁ δὲ δὴ πλούσιος, ὥς
φαμεν, οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον ἔργον προκείμενον, οὗ ἀναγ-
καζομένῳ ἀπέχεσθαι ἀβίωτον. Οὔκουν δὴ λέγεταί γε.
Φωκυλίδου γάρ, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἀκούεις, πῶς φησὶ δεῖν,
ὅταν τῳ ἤδη βίος ᾖ, ἀρετὴν ἀσκεῖν; Οἶμαι δέ γε, ἔφη, καὶ
πρότερον. Μηδέν, εἶπον, περὶ τούτου αὐτῷ μαχώμεθα,
ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς διδάξωμεν, πότερον μελετητέον τοῦτο
τῷ πλουσίῳ καὶ ἀβίωτον τῷ μὴ μελετῶντι, ἢ[2] νοσοτροφία B
τεκτονικῇ μὲν καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις ἐμπόδιον τῇ
προσέξει τοῦ νοῦ, τὸ δὲ Φωκυλίδου παρακέλευμα οὐδὲν
ἐμποδίζει. Ναὶ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς, σχεδόν γέ τι πάντων
μάλιστα ἥ γε περαιτέρω γυμναστικ<ή>, ἧς[3] ἡ περιττὴ
αὕτη ἐπιμέλεια τοῦ σώματος· καὶ γὰρ πρὸς οἰκονομίας καὶ
πρὸς στρατείας καὶ πρὸς ἑδραίους ἐν πόλει ἀρχὰς δύσ-
κολος. τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι καὶ πρὸς μαθήσεις ἁστιν-
ασοῦν καὶ ἐννοήσεις τε καὶ μελέτας πρὸς ἑαυτὸν χαλεπή, C
κεφαλῆς τινὰς[4] αἰεὶ διατάσεις[5] καὶ ἰλίγγους ὑποπτεύουσα
καὶ αἰτιωμένη ἐκ φιλοσοφίας ἐγγίγνεσθαι, ὥστε, ὅπῃ αὕτη[6],
ἀρετῇ ἀσκεῖσθαι καὶ δοκιμάζεσθαι[7] πάντῃ ἐμπόδιος·

[1] μακρὰν Ξ: μικρὰν A. [2] ἢ Π: ἡ A. [3] γυμναστικ<ή>, ἧς nos: γυμναστικῆς codd. [4] τινὰς Ξ q: τινος (sic) A. [5] διατάσεις v: διαστάσεις A. [6] αὕτη Ξ: ταύτῃ A. [7] ἀσκεῖσθαι καὶ δοκιμάζεσθαι Ξ: ἀσκεῖται καὶ δοκιμάζεται A.

κάμνειν γὰρ οἴεσθαι ποιεῖ ἀεὶ καὶ ὠδίνοντα μήποτε λήγειν περὶ τοῦ σώματος. Εἰκός γε, ἔφην[1]. οὐκοῦν ταῦτα γιγνώσκοντα φῶμεν καὶ Ἀσκληπιὸν τοὺς μὲν φύσει τε καὶ διαίτῃ ὑγιεινῶς ἔχοντας τὰ σώματα, νόσημα δέ τι
D ἀποκεκριμένον ἴσχοντας ἐν αὐτοῖς, τούτοις μὲν καὶ ταύτῃ τῇ ἕξει καταδεῖξαι ἰατρικήν, φαρμάκοις τε καὶ τομαῖς τὰ νοσήματα ἐκβάλλοντα αὐτῶν τὴν εἰωθυῖαν προστάττειν δίαιταν ἵνα μὴ τὰ πολιτικὰ βλάπτοι, τὰ δ᾽ εἴσω διὰ παντὸς νενοσηκότα σώματα οὐκ ἐπιχειρεῖν διαίταις κατὰ σμικρὸν ἀπαντλοῦντα καὶ ἐπιχέοντα μακρὸν καὶ κακὸν βίον ἀνθρώπῳ ποιεῖν, καὶ ἔκγονα αὐτῶν, ὡς τὸ εἰκός, ἕτερα
E τοιαῦτα φυτεύειν, ἀλλὰ τὸν μὴ δυνάμενον ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ περιόδῳ ζῆν μὴ οἴεσθαι δεῖν θεραπεύειν, ὡς οὔτε αὑτῷ οὔτε πόλει λυσιτελῆ; Πολιτικόν, ἔφη, λέγεις Ἀσκληπιόν. Δῆλον, ἦν δ᾽ ἐγώ, ὅτι τοιοῦτος ἦν[2]· καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ οὐχ ὁρᾷς ὡς καὶ ἐν Τροίᾳ ἀγαθοὶ πρὸς τὸν
408 πό|λεμον ἐφάνησαν, καὶ τῇ ἰατρικῇ, ὡς ἐγὼ λέγω, ἐχρῶντο; ἢ οὐ μέμνησαι, ὅτι καὶ τῷ Μενέλεῳ ἐκ τοῦ τραύματος, οὗ ὁ Πάνδαρος ἔβαλεν,

αἷμ᾽ ἐκμύζησάν τ᾽[3] ἐπί τ᾽ ἤπια φάρμακ᾽ ἔπασσον,

ὅ τι δ᾽ ἐχρῆν μετὰ τοῦτο ἢ πιεῖν ἢ φαγεῖν οὐδὲν μᾶλλον ἢ τῷ Εὐρυπύλῳ προσέταττον, ὡς ἱκανῶν ὄντων τῶν φαρμάκων ἰάσασθαι ἄνδρας πρὸ τῶν τραυμάτων ὑγιεινοὺς
B τε καὶ κοσμίους ἐν διαίτῃ, κἂν εἰ τύχοιεν ἐν τῷ παραχρῆμα κυκεῶνα πιόντες, νοσώδη δὲ φύσει τε καὶ ἀκόλαστον οὔτε αὑτοῖς οὔτε τοῖς ἄλλοις ᾤοντο λυσιτελεῖν ζῆν, οὐδ᾽ ἐπὶ τούτοις τὴν τέχνην δεῖν εἶναι, οὐδὲ θεραπευτέον αὐτούς, οὐδ᾽ εἰ Μίδου πλουσιώτεροι εἶεν. Πάνυ κομψούς, ἔφη, λέγεις Ἀσκληπιοῦ παῖδας.

XVI. Πρέπει, ἦν δ᾽ ἐγώ. καίτοι ἀπειθοῦντές γε

[1] ἔφην nos: ἔφη A. [2] ὅτι—ἦν, quae ante οὐχ ὁρᾷς ponunt codd., e Schneideri coniectura huc transtulimus. [3] ἐκμύζησάν τ᾽ nos: ἐκμυζήσαντ᾽ codd. Cf. *Il.* IV 218.

ἡμῖν οἱ τραγῳδοποιοί τε καὶ Πίνδαρος Ἀπόλλωνος μέν φασιν Ἀσκληπιὸν εἶναι, ὑπὸ δὲ χρυσοῦ πεισθῆναι πλού- C σιον ἄνδρα θανάσιμον ἤδη ὄντα ἰάσασθαι, ὅθεν δὴ καὶ κεραυνωθῆναι αὐτόν. ἡμεῖς δὲ κατὰ τὰ προειρημένα οὐ πειθόμεθα αὐτοῖς ἀμφότερα, ἀλλ' εἰ μὲν θεοῦ ἦν, οὐκ ἦν, φήσομεν, αἰσχροκερδής, εἰ δὲ αἰσχροκερδής, οὐκ ἦν θεοῦ. Ὀρθότατα, ἦ δ' ὅς, ταῦτά γε. ἀλλὰ περὶ τοῦδε τί λέγεις, ὦ Σώκρατες; ἆρ' οὐκ ἀγαθοὺς δεῖ ἐν τῇ πόλει κεκτῆσθαι ἰατρούς; εἶεν δ' ἄν που μάλιστα τοιοῦτοι ὅσοι πλείστους μὲν ὑγιεινούς, πλείστους δὲ νοσώδεις μετεχειρίσαντο, καὶ D δικασταὶ αὖ ὡσαύτως οἱ παντοδαπαῖς φύσεσιν ὡμιληκότες. Καὶ μάλα, εἶπον, ἀγαθοὺς λέγω. ἀλλ' οἶσθα οὓς ἡγοῦμαι τοιούτους; Ἂν εἴπῃς, ἔφη. Ἀλλὰ πειράσομαι, ἦν δ' ἐγώ. σὺ μέντοι οὐχ ὅμοιον πρᾶγμα τῷ αὐτῷ λόγῳ ἤρου. Πῶς; ἔφη. Ἰατροὶ μέν, εἶπον, δεινότατοι ἂν γένοιντο, εἰ ἐκ παίδων ἀρξάμενοι πρὸς τῷ μανθάνειν τὴν τέχνην ὡς πλείστοις τε καὶ πονηροτάτοις σώμασιν ὁμιλήσειαν καὶ E αὐτοὶ πάσας νόσους κάμοιεν καὶ εἶεν μὴ πάνυ ὑγιεινοὶ φύσει. οὐ γάρ, οἶμαι, σώματι σῶμα θεραπεύουσιν· οὐ γὰρ ἂν αὐτὰ ἐνεχώρει κακὰ εἶναί ποτε καὶ γενέσθαι· ἀλλὰ ψυχῇ σῶμα, ᾗ[1] οὐκ ἐγχωρεῖ κακὴν γενομένην τε καὶ οὖσαν εὖ τι θεραπεύειν. Ὀρθῶς, ἔφη. Δικαστὴς δέ γε, ὦ φίλε, ψυχῇ ψυχῆς ἄρχει, ᾗ[2] | οὐκ ἐγχωρεῖ ἐκ νέας ἐν πονηραῖς 409 ψυχαῖς τεθράφθαι τε καὶ ὡμιληκέναι καὶ πάντα ἀδικήματα αὐτὴν ἠδικηκυῖαν διεξεληλυθέναι, ὥστε ὀξέως ἀφ' αὑτῆς τεκμαίρεσθαι τὰ τῶν ἄλλων ἀδικήματα, οἷον κατὰ σῶμα νόσους· ἀλλ' ἄπειρον αὐτὴν καὶ ἀκέραιον δεῖ κακῶν ἠθῶν νέαν οὖσαν γεγονέναι, εἰ μέλλει καλὴ κἀγαθὴ οὖσα κρίνειν ὑγιῶς τὰ δίκαια. διὸ δὴ καὶ εὐήθεις νέοι ὄντες οἱ ἐπιεικεῖς φαίνονται καὶ εὐεξαπάτητοι ὑπὸ τῶν ἀδίκων, ἅτε οὐκ ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς παραδείγματα ὁμοιοπαθῆ τοῖς πονηροῖς. B Καὶ μὲν δή, ἔφη, σφόδρα γε αὐτὸ πάσχουσι. Τοιγάρτοι,

[1] ᾗ Π: ἣ A. [2] ᾗ Π: η A[1]: ἣ A[2].

ἦν δ' ἐγώ, οὐ νέον ἀλλὰ γέροντα δεῖ τὸν ἀγαθὸν δικαστὴν εἶναι, ὀψιμαθῆ γεγονότα τῆς ἀδικίας οἷόν ἐστιν, οὐκ οἰκείαν ἐν τῇ αὑτοῦ ψυχῇ ἐνοῦσαν ᾐσθημένον, ἀλλ' ἀλλοτρίαν ἐν ἀλλοτρίαις μεμελετηκότα ἐν πολλῷ χρόνῳ
C διαισθάνεσθαι, οἷον πέφυκε κακόν, ἐπιστήμῃ, οὐκ ἐμπειρίᾳ οἰκείᾳ κεχρημένον. Γενναιότατος γοῦν, ἔφη, ἔοικεν εἶναι ὁ τοιοῦτος δικαστής. Καὶ ἀγαθός γε, ἦν δ' ἐγώ, ὃ σὺ ἠρώτας· ὁ γὰρ ἔχων ψυχὴν ἀγαθὴν ἀγαθός· ὁ δὲ δεινὸς ἐκεῖνος καὶ καχύποπτος, ὁ πολλὰ αὐτὸς ἠδικηκὼς καὶ πανοῦργός τε καὶ σοφὸς οἰόμενος εἶναι, ὅταν μὲν ὁμοίοις ὁμιλῇ, δεινὸς φαίνεται ἐξευλαβούμενος, πρὸς τὰ ἐν αὑτῷ παραδείγματα ἀποσκοπῶν· ὅταν δὲ ἀγαθοῖς καὶ πρεσβυ-
D τέροις ἤδη πλησιάσῃ, ἀβέλτερος αὖ φαίνεται, ἀπιστῶν παρὰ καιρὸν καὶ ἀγνοῶν ὑγιὲς ἦθος, ἅτε οὐκ ἔχων παράδειγμα τοῦ τοιούτου. πλεονάκις δὲ πονηροῖς ἢ χρηστοῖς ἐντυγχάνων σοφώτερος ἢ ἀμαθέστερος δοκεῖ εἶναι αὑτῷ τε καὶ ἄλλοις. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, ἀληθῆ.

XVII. Οὐ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοιοῦτον χρὴ τὸν δικαστὴν ζητεῖν τὸν ἀγαθόν τε καὶ σοφόν, ἀλλὰ τὸν πρότερον. πονηρία μὲν γὰρ ἀρετήν τε καὶ αὑτὴν οὔποτ' ἂν γνοίη,
E ἀρετὴ δὲ φύσεως παιδευομένη[1] χρόνῳ ἅμα αὑτῆς τε καὶ πονηρίας ἐπιστήμην λήψεται. σοφὸς οὖν οὗτος, ὥς μοι δοκεῖ, ἀλλ' οὐχ ὁ κακὸς γίγνεται. Καὶ ἐμοί, ἔφη, ξυνδοκεῖ. Οὐκοῦν καὶ ἰατρικὴν οἵαν εἴπομεν μετὰ τῆς τοιαύτης δικαστικῆς κατὰ πόλιν νομοθετήσεις, αἳ τῶν πολιτῶν σοι
410 τοὺς μὲν εὐφυεῖς τὰ σώματα καὶ | τὰς ψυχὰς θεραπεύσουσι, τοὺς δὲ μή, ὅσοι μὲν κατὰ σῶμα τοιοῦτοι, ἀποθνῄσκειν ἐάσουσιν, τοὺς δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν κακοφυεῖς καὶ ἀνιάτους αὐτοὶ ἀποκτενοῦσιν; Τὸ γοῦν ἄριστον, ἔφη, αὐτοῖς τε τοῖς πάσχουσιν καὶ τῇ πόλει οὕτω πέφανται. Οἱ δὲ δὴ νέοι, ἦν δ' ἐγώ, δῆλον ὅτι εὐλαβήσονταί σοι δικαστικῆς εἰς χρείαν ἰέναι, τῇ ἁπλῇ ἐκείνῃ μουσικῇ χρώμενοι, ἣν δὴ

[1] παιδευομένη H. Richards: παιδευομένης codd.

ἔφαμεν σωφροσύνην ἐντίκτειν. Τί μήν; ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ κατὰ ταὐτὰ ἴχνη ταῦτα ὁ μουσικὸς γυμναστικὴν B διώκων, ἐὰν ἐθέλῃ, αἱρήσει, ὥστε μηδὲν ἰατρικῆς δεῖσθαι ὅ τι μὴ ἀνάγκη; Ἔμοιγε δοκεῖ. Αὐτὰ μὴν τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς πόνους πρὸς τὸ θυμοειδὲς τῆς φύσεως βλέπων κἀκεῖνο ἐγείρων πονήσει μᾶλλον ἢ πρὸς ἰσχύν, οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἀθληταὶ ῥώμης ἕνεκα σιτία καὶ πόνους μεταχειρίζονται[1]. Ὀρθότατα, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, καὶ οἱ καθιστάντες μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ C παιδεύειν οὐχ οὗ ἕνεκά τινες οἴονται καθιστᾶσιν[2], ἵνα τῇ μὲν τὸ σῶμα θεραπεύοιντο, τῇ δὲ τὴν ψυχήν; Ἀλλὰ τί μήν; ἔφη. Κινδυνεύουσιν, ἦν δ' ἐγώ, ἀμφότερα τῆς ψυχῆς ἕνεκα τὸ μέγιστον καθιστάναι. Πῶς δή; Οὐκ ἐννοεῖς, εἶπον, ὡς διατίθενται αὐτὴν τὴν διάνοιαν οἳ ἂν γυμναστικῇ μὲν διὰ βίου ὁμιλήσωσιν, μουσικῆς δὲ μὴ ἅψωνται; ἢ ὅσοι ἂν τοὐναντίον διατεθῶσιν; Τίνος δέ, ἦ δ' ὅς, πέρι λέγεις; Ἀγριότητός τε καὶ σκληρότητος, καὶ αὖ μαλακίας D τε καὶ ἡμερότητος, ἦν δ' ἐγώ. Ἔγωγε, ἔφη, ὅτι οἱ μὲν γυμναστικῇ ἀκράτῳ χρησάμενοι ἀγριώτεροι τοῦ δέοντος ἀποβαίνουσιν, οἱ δὲ μουσικῇ μαλακώτεροι αὖ γίγνονται ἢ ὡς κάλλιον αὐτοῖς. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, τό γε ἄγριον τὸ θυμοειδὲς ἂν τῆς φύσεως παρέχοιτο, καὶ ὀρθῶς μὲν τραφὲν ἀνδρεῖον ἂν εἴη, μᾶλλον δ' ἐπιταθὲν τοῦ δέοντος σκληρόν τε καὶ χαλεπὸν γίγνοιτ' ἄν, ὡς τὸ εἰκός. Δοκεῖ μοι, ἔφη. Τί δέ; τὸ ἥμερον οὐχ ἡ φιλόσοφος ἂν ἔχοι φύσις; καὶ E μᾶλλον μὲν ἀνεθέντος αὐτοῦ μαλακώτερον εἴη τοῦ δέοντος, καλῶς δὲ τραφέντος ἥμερόν τε καὶ κόσμιον; Ἔστι ταῦτα. Δεῖν δέ γέ φαμεν τοὺς φύλακας ἀμφοτέρα[3] ἔχειν τούτω τὼ φύσει. Δεῖ γάρ. Οὐκοῦν ἡρμόσθαι δεῖ αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας; Πῶς δ' οὔ; Καὶ τοῦ μὲν ἡρμοσμένου σώφρων

[1] μεταχειρίζονται Galenus: μεταχειριεῖται codd. [2] καθιστᾶσιν codd.: καθίστασαν Madvig. [3] ἀμφοτέρα Schneider: ἀμφότερα codd.

411 τε καὶ ἀνδρεία ἡ | ψυχή; Πάνυ γε. Τοῦ δὲ ἀναρμόστου δειλὴ καὶ ἄγροικος; Καὶ μάλα.

XVIII. Οὐκοῦν ὅταν μέν τις μουσικῇ παρέχῃ καταυλεῖν καὶ καταχεῖν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὤτων ὥσπερ διὰ χώνης ἃς νῦν δὴ ἡμεῖς ἐλέγομεν τὰς γλυκείας τε καὶ μαλακὰς καὶ θρηνώδεις ἁρμονίας, καὶ μινυρίζων τε καὶ γεγανωμένος ὑπὸ τῆς ᾠδῆς διατελῇ τὸν βίον ὅλον, οὗτος B τὸ μὲν πρῶτον, εἴ τι θυμοειδὲς εἶχεν, ὥσπερ σίδηρον ἐμάλαξεν καὶ χρήσιμον ἐξ ἀχρήστου καὶ σκληροῦ ἐποίησεν· ὅταν δ' ἐπιχέων[1] μὴ ἀνιῇ ἀλλὰ κηλῇ, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη τήκει καὶ λείβει, ἕως ἂν ἐκτήξῃ τὸν θυμὸν καὶ ἐκτέμῃ ὥσπερ νεῦρα ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ ποιήσῃ μαλθακὸν αἰχμητήν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ ἐὰν μέν γε, ἦν δ' ἐγώ, ἐξ ἀρχῆς φύσει ἄθυμον λάβῃ, ταχὺ τοῦτο διεπράξατο· ἐὰν δὲ θυμοειδῆ, ἀσθενῆ ποιήσας τὸν θυμὸν ὀξύρροπον C ἀπειργάσατο, ἀπὸ σμικρῶν ταχὺ ἐρεθιζόμενόν τε καὶ κατασβεννύμενον. ἀκρόχολοι οὖν καὶ ὀργίλοι ἀντὶ θυμοειδοῦς γεγένηνται, δυσκολίας ἔμπλεοι. Κομιδῇ μὲν οὖν. Τί δέ; ἂν αὖ γυμναστικῇ πολλὰ πονῇ καὶ εὐωχῆται εὖ μάλα, μουσικῆς δὲ καὶ φιλοσοφίας μὴ ἅπτηται, οὐ πρῶτον μὲν εὖ ἴσχων τὸ σῶμα φρονήματός τε καὶ θυμοῦ ἐμπίμπλαται καὶ ἀνδρειότερος γίγνεται αὐτὸς αὑτοῦ; Καὶ μάλα γε. Τί δέ; ἐπειδὰν ἄλλο μηδὲν πράττῃ μηδὲ κοινωνῇ Μούσης μηδαμῇ, οὐκ εἴ τι καὶ ἐνῆν αὐτοῦ D φιλομαθὲς ἐν τῇ ψυχῇ, ἅτε οὔτε μαθήματος γευόμενον[2] οὐδενὸς οὔτε ζητήματος, οὔτε λόγου μετίσχον οὔτε τῆς ἄλλης μουσικῆς, ἀσθενές τε καὶ κωφὸν καὶ τυφλὸν γίγνεται, ἅτε οὐκ ἐγειρόμενον οὐδὲ τρεφόμενον οὐδὲ διακαθαιρομένων τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ; Οὕτως, ἔφη. Μισόλογος δή, οἶμαι, ὁ τοιοῦτος γίγνεται καὶ ἄμουσος, καὶ πειθοῖ μὲν διὰ λόγων οὐδὲν ἔτι χρῆται, βίᾳ δὲ καὶ

[1] ἐπιχέων Morgenstern: ἐπέχων codd. [2] γευόμενον q: γευομένου A.

ἀγριότητι ὥσπερ θηρίον πρὸς <θηρίον>[1] πάντα δια- E
πράττεται, καὶ ἐν ἀμαθίᾳ καὶ σκαιότητι μετὰ ἀρρυθμίας
τε καὶ ἀχαριστίας ζῇ. Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς, οὕτως ἔχει.
Ἐπὶ δὴ[2] δύ' ὄντε τούτω, ὡς ἔοικε, δύο τέχνα θεὸν ἔγωγ' ἄν
τινα φαίην δεδωκέναι τοῖς ἀνθρώποις, μουσικήν τε καὶ
γυμναστικὴν ἐπὶ τὸ θυμοειδὲς καὶ τὸ φιλόσοφον, οὐκ ἐπὶ
ψυχὴν καὶ σῶμα, εἰ μὴ εἴη πάρεργον[3], ἀλλ' ἐπ' ἐκείνω,
ὅπως ἂν ἀλλήλοιν ξυναρμοσθῆτον | ἐπιτεινομένω καὶ ἀνιε- 412
μένω μέχρι τοῦ προσήκοντος. Καὶ γὰρ ἔοικεν, ἔφη. Τὸν
κάλλιστ' ἄρα μουσικῇ γυμναστικὴν κεραννύντα καὶ με-
τριώτατα[4] τῇ ψυχῇ προσφέροντα, τοῦτον ὀρθότατ' ἂν
φαῖμεν εἶναι τελέως μουσικώτατον καὶ εὐαρμοστότατον,
πολὺ μᾶλλον ἢ τὸν τὰς χορδὰς ἀλλήλαις ξυνιστάντα.
Εἰκότως γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν καὶ ἐν τῇ πόλει
ἡμῖν, ὦ Γλαύκων, δεήσει τοῦ τοιούτου τινὸς ἀεὶ ἐπιστάτου,
εἰ μέλλει ἡ πολιτεία σῴζεσθαι; Δεήσει μέντοι, ὡς οἷόν τέ B
γε μάλιστα.

XIX. Οἱ μὲν δὴ τύποι τῆς παιδείας τε καὶ τροφῆς
οὗτοι ἂν εἶεν. χορείας γὰρ τί ἄν τις διεξίοι τῶν τοιούτων
καὶ θήρας τε καὶ κυνηγέσια καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας καὶ
ἱππικούς; σχεδὸν γάρ τι δῆλα δή, ὅτι τούτοις ἑπόμενα δεῖ
αὐτὰ εἶναι, καὶ οὐκέτι χαλεπὰ εὑρεῖν. Ἴσως, ἦ δ' ὅς, οὐ
χαλεπά. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τὸ δὴ μετὰ τοῦτο τί ἂν ἡμῖν
διαιρετέον εἴη; ἆρ' οὐκ αὐτῶν τούτων οἵτινες ἄρξουσί τε
καὶ ἄρξονται; Τί μήν; Ὅτι μὲν πρεσβυτέρους τοὺς C
ἄρχοντας δεῖ εἶναι, νεωτέρους δὲ τοὺς ἀρχομένους, δῆλον;
Δῆλον. Καὶ ὅτι γε τοὺς ἀρίστους αὐτῶν; Καὶ τοῦτο. Οἱ
δὲ γεωργῶν ἄριστοι ἆρ' οὐ γεωργικώτατοι γίγνονται;
Ναί. Νῦν δ', ἐπειδὴ φυλάκων αὐτοὺς ἀρίστους δεῖ εἶναι,
ἆρ' οὐ φυλακικωτάτους πόλεως; Ναί. Οὐκοῦν φρονίμους

[1] <θηρίον> nos: om. codd. [2] ἐπὶ δὴ q: ἐπειδὴ A. [3] εἴη πάρεργον Π² q: εἶπερ εργον (sic) A¹: ἢ πάρεργον A². [4] μετριώτατα Ξ q²: μετριότατα A.

τε εἰς τοῦτο δεῖ ὑπάρχειν καὶ δυνατοὺς καὶ ἔτι κηδεμόνας
D τῆς πόλεως; Ἔστι ταῦτα. Κήδοιτο δέ γ' ἄν τις μάλιστα τούτου ὃ τυγχάνοι φιλῶν. Ἀνάγκη. Καὶ μὴν τοῦτό γ' ἂν μάλιστα φιλοῖ, ᾧ ξυμφέρειν ἡγοῖτο τὰ αὐτὰ καὶ ἑαυτῷ καὶ[1] ἐκείνου μὲν εὖ πράττοντος οἴοιτο ξυμβαίνειν καὶ ἑαυτῷ εὖ πράττειν, μὴ δέ, τοὐναντίον. Οὕτως, ἔφη. Ἐκλεκτέον ἄρ' ἐκ τῶν ἄλλων φυλάκων τοιούτους ἄνδρας, οἳ ἂν σκοποῦσιν ἡμῖν μάλιστα φαίνωνται παρὰ πάντα τὸν
E βίον, ὃ μὲν ἂν τῇ πόλει ἡγήσωνται ξυμφέρειν, πάσῃ προθυμίᾳ ποιεῖν, ὃ δ' ἂν μή, μηδενὶ τρόπῳ πρᾶξαι ἂν ἐθέλειν. Ἐπιτήδειοι γάρ, ἔφη. Δοκεῖ δή μοι τηρητέον αὐτοὺς εἶναι ἐν ἁπάσαις ταῖς ἡλικίαις, εἰ φυλακικοί εἰσι τούτου τοῦ δόγματος καὶ μήτε γοητευόμενοι μήτε βιαζόμενοι ἐκβάλλουσιν ἐπιλανθανόμενοι δόξαν τὴν τοῦ ποιεῖν δεῖν ἃ τῇ πόλει βέλτιστα. Τίνα, ἔφη, λέγεις τὴν ἐκβολήν; Ἐγώ σοι, ἔφην, ἐρῶ. φαίνεταί μοι δόξα ἐξιέναι ἐκ
413 διανοίας ἢ ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως, ἑκουσίως μὲν ἡ ψευδὴς τοῦ μεταμανθάνοντος, ἀκουσίως δὲ πᾶσα ἡ ἀληθής. Τὸ μὲν τῆς ἑκουσίου, ἔφη, μανθάνω, τὸ δὲ τῆς ἀκουσίου δέομαι μαθεῖν. Τί δαί; οὐ καὶ σὺ ἡγεῖ, ἔφην ἐγώ, τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀκουσίως στέρεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, τῶν δὲ κακῶν ἑκουσίως; ἢ οὐ τὸ μὲν ἐψεῦσθαι τῆς ἀληθείας κακόν, τὸ δὲ ἀληθεύειν ἀγαθόν; ἢ οὐ τὸ τὰ ὄντα δοξάζειν ἀληθεύειν δοκεῖ σοι εἶναι; Ἀλλ', ἦ δ' ὅς, ὀρθῶς λέγεις, καί μοι δοκοῦσιν ἄκοντες ἀληθοῦς δόξης στερίσκεσθαι.
B Οὐκοῦν κλαπέντες ἢ γοητευθέντες ἢ βιασθέντες τοῦτο πάσχουσιν; Οὐδὲ νῦν, ἔφη, μανθάνω. Τραγικῶς, ἦν δ' ἐγώ, κινδυνεύω λέγειν. κλαπέντας μὲν γὰρ τοὺς μεταπεισθέντας λέγω καὶ τοὺς ἐπιλανθανομένους, ὅτι τῶν μὲν χρόνος, τῶν δὲ λόγος ἐξαιρούμενος λανθάνει. νῦν γάρ που μανθάνεις; Ναί. Τοὺς τοίνυν βιασθέντας λέγω οὓς ἂν ὀδύνη τις ἢ ἀλγηδὼν μεταδοξάσαι ποιήσῃ. Καὶ τοῦτ',

[1] καὶ Hermann: καὶ ὅταν μάλιστα codd.

ἔφη, ἔμαθον, καὶ ὀρθῶς λέγεις. Τοὺς μὴν γοητευθέντας, C ὡς ἐγῷμαι, κἂν σὺ φαίης εἶναι οἳ ἂν μεταδοξάσωσιν ἢ ὑφ' ἡδονῆς κηληθέντες ἢ ὑπὸ φόβου τι δείσαντες. Ἔοικε γάρ, ἦ δ' ὅς, γοητεύειν πάντα ὅσα ἀπατᾷ.

XX. Ὃ τοίνυν ἄρτι ἔλεγον, ζητητέον, τίνες ἄριστοι φύλακες τοῦ παρ' αὑτοῖς δόγματος, τοῦτο ὡς ποιητέον, ὃ ἂν τῇ πόλει ἀεὶ δοκῶσι βέλτιστον εἶναι[1]. τηρητέον δὴ εὐθὺς ἐκ παίδων, προθεμένοις ἔργα, ἐν οἷς ἄν τις τὸ τοιοῦτον μάλιστα ἐπιλανθάνοιτο καὶ ἐξαπατῷτο, καὶ τὸν μὲν μνήμονα καὶ δυσεξαπάτητον ἐγκριτέον, τὸν δὲ D μὴ ἀποκριτέον. ἦ γάρ; Ναί. Καὶ πόνους γε αὖ καὶ ἀλγηδόνας καὶ ἀγῶνας αὐτοῖς θετέον, ἐν οἷς ταὐτὰ ταῦτα τηρητέον. Ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τρίτου εἴδους τοῦ τῆς[2] γοητείας ἅμιλλαν ποιητέον, καὶ θεατέον— ὥσπερ τοὺς πώλους ἐπὶ τοὺς ψόφους τε καὶ θορύβους ἄγοντες σκοποῦσιν εἰ φοβεροί, οὕτω νέους ὄντας εἰς δείματ' ἄττα κομιστέον καὶ εἰς ἡδονὰς αὖ μεταβλητέον, E βασανίζοντας πολὺ μᾶλλον ἢ χρυσὸν ἐν πυρί,—εἰ δυσγοήτευτος καὶ εὐσχήμων ἐν πᾶσι φαίνεται, φύλαξ αὑτοῦ ὢν ἀγαθὸς καὶ μουσικῆς ἧς ἐμάνθανεν, εὔρυθμόν τε καὶ εὐάρμοστον ἑαυτὸν ἐν πᾶσι τούτοις παρέχων, οἷος δὴ ἂν ὢν καὶ ἑαυτῷ καὶ πόλει χρησιμώτατος εἴη. καὶ τὸν ἀεὶ ἔν τε παισὶ καὶ νεανίσκοις καὶ ἐν ἀνδράσι βασανιζόμενον καὶ ἀκήρατον ἐκβαίνοντα | καταστατέον ἄρχοντα τῆς πόλεως 414 καὶ φύλακα, καὶ τιμὰς δοτέον καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι, τάφων τε καὶ τῶν ἄλλων μνημείων μέγιστα γέρα λαγχάνοντα· τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον ἀποκριτέον. τοιαύτη τις, ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ μοι, ὦ Γλαύκων, ἡ ἐκλογὴ εἶναι καὶ κατάστασις τῶν ἀρχόντων τε καὶ φυλάκων, ὡς ἐν τύπῳ, μὴ δι' ἀκριβείας, εἰρῆσθαι. Καὶ ἐμοί, ἦ δ' ὅς, οὕτως πῃ φαίνεται. Ἆρ' οὖν ὡς ἀληθῶς ὀρθότατον καλεῖν τούτους B μὲν φύλακας παντελεῖς τῶν τε ἔξωθεν πολεμίων τῶν τε

[1] εἶναι Ξ : εἶναι αὐτοῖς ποιεῖν A. [2] τοῦ τῆς Ξ : τούτοις A.

ἐντὸς φιλίων, ὅπως οἱ μὲν μὴ βουλήσονται, οἱ δὲ μὴ δυνήσονται κακουργεῖν, τοὺς δὲ νέους, οὓς νῦν δὴ[1] φύλακας ἐκαλοῦμεν, ἐπικούρους τε καὶ βοηθοὺς τοῖς τῶν ἀρχόντων δόγμασιν; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

XXI. Τίς ἂν οὖν ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ, μηχανὴ γένοιτο τῶν ψευδῶν τῶν ἐν δέοντι γιγνομένων, ὧν νῦν δὴ[2] ἐλέγομεν, C γενναῖόν τι ἓν ψευδομένους πεῖσαι μάλιστα μὲν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ δὲ μή, τὴν ἄλλην πόλιν; Ποῖόν τι; ἔφη. Μηδὲν καινόν, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ Φοινικικόν τι, πρότερον μὲν ἤδη πολλαχοῦ γεγονός, ὥς φασιν οἱ ποιηταὶ καὶ πεπείκασιν, ἐφ' ἡμῶν δὲ οὐ γεγονὸς οὐδ' οἶδα εἰ γενόμενον ἄν, πεῖσαι δὲ συχνῆς πειθοῦς. Ὡς ἔοικας, ἔφη, ὀκνοῦντι λέγειν. Δόξω δέ σοι, ἦν δ' ἐγώ, καὶ μάλ' εἰκότως ὀκνεῖν, ἐπειδὰν εἴπω. Λέγ', ἔφη, καὶ μὴ φοβοῦ. Λέγω D δή· καίτοι οὐκ οἶδα ὁποίᾳ τόλμῃ ἢ ποίοις λόγοις χρώμενος ἐρῶ· καὶ ἐπιχειρήσω πρῶτον μὲν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας πείθειν καὶ τοὺς στρατιώτας, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄλλην πόλιν, ὡς ἄρ' ἃ ἡμεῖς αὐτοὺς ἐτρέφομέν τε καὶ ἐπαιδεύομεν, ὥσπερ ὀνείρατα ἐδόκουν ταῦτα πάντα πάσχειν[3] τε καὶ γίγνεσθαι περὶ αὐτούς, ἦσαν δὲ τότε τῇ ἀληθείᾳ ὑπὸ γῆς ἐντὸς πλαττόμενοι καὶ τρεφόμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ὅπλα E αὐτῶν καὶ ἡ ἄλλη σκευὴ δημιουργουμένη. ἐπειδὴ[4] δὲ παντελῶς ἐξειργασμένοι ἦσαν, καὶ ἡ γῆ αὐτοὺς μήτηρ οὖσα ἀνῆκεν, καὶ νῦν δεῖ[5] ὡς περὶ μητρὸς καὶ τροφοῦ τῆς χώρας ἐν ᾗ εἰσὶ βουλεύεσθαί τε καὶ ἀμύνειν αὐτούς, ἐάν τις ἐπ' αὐτὴν ἴῃ, καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων πολιτῶν ὡς ἀδελφῶν ὄντων καὶ γηγενῶν διανοεῖσθαι. Οὐκ ἐτός, ἔφη, πάλαι ᾐσχύνου τὸ ψεῦδος λέγειν. Πάνυ, ἦν δ' ἐγώ, 415 | εἰκότως· ἀλλ' ὅμως ἄκουε καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ μύθου. ἐστὲ μὲν γὰρ δὴ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει ἀδελφοί, ὡς φήσομεν πρὸς αὐτοὺς μυθολογοῦντες, ἀλλ' ὁ θεὸς πλάττων, ὅσοι

[1] νῦν δὴ Π: δὴ νῦν A. [2] νῦν δὴ v: δὴ νῦν A. [3] πάσχειν codd.: an ὑπάρχειν? [4] ἐπειδὴ codd.: an ἔτι. ἤδη? [5] δεῖ q: δὴ A.

μὲν ὑμῶν ἱκανοὶ ἄρχειν, χρυσὸν ἐν τῇ γενέσει συνέμειξεν αὐτοῖς, διὸ τιμιώτατοί εἰσιν· ὅσοι δ' ἐπίκουροι, ἄργυρον· σίδηρον δὲ καὶ χαλκὸν τοῖς τε γεωργοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς. ἅτε οὖν ξυγγενεῖς ὄντες πάντες τὸ μὲν πολὺ ὁμοίους ἂν ὑμῖν αὐτοῖς γεννῷτε, ἔστι δ' ὅτε ἐκ χρυσοῦ **B** γεννηθείη ἂν ἀργυροῦν καὶ ἐξ ἀργυροῦ χρυσοῦν ἔκγονον καὶ τἆλλα πάντα οὕτως ἐξ ἀλλήλων. τοῖς οὖν ἄρχουσι καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα παραγγέλλει ὁ θεός, ὅπως μηδενὸς οὕτω φύλακες ἀγαθοὶ ἔσονται μηδ' οὕτω σφόδρα φυλάξουσι μηδὲν ὡς τοὺς ἐκγόνους, ὅ τι αὐτοῖς τούτων ἐν ταῖς ψυχαῖς παραμέμικται, καὶ ἐάν τε σφέτερος ἔκγονος ὑπόχαλκος ἢ ὑποσίδηρος γένηται, μηδενὶ τρόπῳ κατελεή- **C** σουσιν, ἀλλὰ τὴν τῇ φύσει προσήκουσαν τιμὴν ἀποδόντες ὤσουσιν εἰς δημιουργοὺς ἢ εἰς γεωργούς, καὶ ἂν αὖ ἐκ τούτων τις ὑπόχρυσος ἢ ὑπάργυρος φυῇ, τιμήσαντες ἀνάξουσι τοὺς μὲν εἰς φυλακήν, τοὺς δὲ εἰς ἐπικουρίαν, ὡς χρησμοῦ ὄντος τότε τὴν πόλιν διαφθαρῆναι, ὅταν αὐτὴν ὁ σίδηρος ἢ ὁ χαλκὸς[1] φυλάξῃ. τοῦτον οὖν τὸν μῦθον ὅπως ἂν πεισθεῖεν, ἔχεις τινὰ μηχανήν; Οὐδαμῶς, ἔφη, ὅπως γ' ἂν αὐτοὶ οὗτοι· ὅπως μέντ' ἂν οἱ τούτων ὑεῖς καὶ οἱ **D** ἔπειτα οἵ τ' ἄλλοι ἄνθρωποι οἱ ὕστερον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, εὖ ἂν ἔχοι πρὸς τὸ μᾶλλον αὐτοὺς τῆς πόλεώς τε καὶ ἀλλήλων κήδεσθαι· σχεδὸν γάρ τι μανθάνω ὃ λέγεις.

XXII. Καὶ τοῦτο μὲν δὴ ἕξει ὅπῃ ἂν αὐτὸ ἡ φήμη ἀγάγῃ· ἡμεῖς δὲ τούτους τοὺς γηγενεῖς ὁπλίσαντες προάγωμεν ἡγουμένων τῶν ἀρχόντων. ἐλθόντες δὲ θεασάσθων τῆς πόλεως ὅπου κάλλιστον στρατοπεδεύσασθαι, ὅθεν τούς τε ἔνδον μάλιστ' ἂν κατέχοιεν, εἴ τις μὴ ἐθέλοι τοῖς **E** νόμοις πείθεσθαι, τούς τε ἔξωθεν ἀπαμύνοιεν, εἰ πολέμιος ὥσπερ λύκος ἐπὶ ποίμνην τις ἴοι, στρατοπεδευσάμενοι δέ, θύσαντες οἷς χρή, εὐνὰς ποιησάσθων. ἢ πῶς; Οὕτως,

[1] ὁ σίδηρος ἢ ὁ χαλκὸς q: ὁ σίδηρος φύλαξ ἢ ὁ χαλκοῦς A[1]: ὁ σιδηροῦς φύλαξ ἢ ὁ χαλκοῦς A[2].

ἔφη. Οὐκοῦν τοιαύτας, οἵας χειμῶνός τε στέγειν καὶ θέρους ἱκανὰς εἶναι; Πῶς γὰρ οὐχί; οἰκήσεις γάρ, ἔφη, δοκεῖς μοι λέγειν. Ναί, ἦν δ' ἐγώ, στρατιωτικάς γε, ἀλλ'
416 οὐ χρηματιστικάς. | Πῶς, ἔφη, αὖ τοῦτο λέγεις διαφέρειν ἐκείνου; Ἐγώ σοι, ἦν δ' ἐγώ, πειράσομαι εἰπεῖν. δεινότατον γάρ που πάντων καὶ αἴσχιστον[1] ποιμέσι τοιούτους γε καὶ οὕτω τρέφειν κύνας ἐπικούρους ποιμνίων, ὥστε ὑπὸ ἀκολασίας ἢ λιμοῦ ἤ τινος ἄλλου κακοῦ ἔθους αὐτοὺς τοὺς κύνας ἐπιχειρῆσαι τοῖς προβάτοις κακουργεῖν καὶ ἀντὶ κυνῶν λύκοις ὁμοιωθῆναι. Δεινόν, ἦ δ' ὅς· πῶς δ'
B οὔ; Οὐκοῦν φυλακτέον παντὶ τρόπῳ, μὴ τοιοῦτον ἡμῖν οἱ ἐπίκουροι ποιήσωσι πρὸς τοὺς πολίτας, ἐπειδὴ αὐτῶν κρείττους εἰσίν, ἀντὶ ξυμμάχων εὐμενῶν δεσπόταις ἀγρίοις ἀφομοιωθῶσιν; Φυλακτέον, ἔφη. Οὐκοῦν τὴν μεγίστην τῆς εὐλαβείας παρεσκευασμένοι ἂν εἶεν, εἰ τῷ ὄντι καλῶς πεπαιδευμένοι εἰσίν; Ἀλλὰ μὴν εἰσίν γ', ἔφη. καὶ ἐγὼ[2] εἶπον, Τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον διισχυρίζεσθαι, ὦ φίλε Γλαύκων· ὃ μέντοι ἄρτι ἐλέγομεν, ἄξιον, ὅτι δεῖ αὐτοὺς
C τῆς ὀρθῆς τυχεῖν παιδείας, ἥτις ποτέ ἐστιν, εἰ μέλλουσι τὸ μέγιστον ἔχειν πρὸς τὸ ἥμεροι εἶναι αὐτοῖς τε καὶ τοῖς φυλαττομένοις ὑπ' αὐτῶν. Καὶ ὀρθῶς γε, ἦ δ' ὅς. Πρὸς τοίνυν τῇ παιδείᾳ ταύτῃ φαίη ἄν τις νοῦν ἔχων δεῖν καὶ τὰς οἰκήσεις καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν τοιαύτην αὐτοῖς παρεσκευάσθαι[3], ἥτις μήτε τοὺς φύλακας ὡς ἀρίστους εἶναι παύσοι αὐτούς, κακουργεῖν τε μὴ ἐπαροῖ[4] περὶ τοὺς
D ἄλλους πολίτας. Καὶ ἀληθῶς γε φήσει. Ὅρα δή, εἶπον ἐγώ, εἰ τοιόνδε τινὰ τρόπον δεῖ αὐτοὺς ζῆν τε καὶ οἰκεῖν, εἰ μέλλουσι τοιοῦτοι ἔσεσθαι· πρῶτον μὲν οὐσίαν κεκτημένον μηδεμίαν μηδένα ἰδίαν, ἂν μὴ πᾶσα ἀνάγκη· ἔπειτα οἴκησιν καὶ ταμιεῖον μηδενὶ εἶναι μηδὲν τοιοῦτον, εἰς ὃ οὐ πᾶς ὁ βουλόμενος εἴσεισι· τὰ δ' ἐπιτήδεια, ὅσων δέονται

[1] αἴσχιστον Ξ q: αἴσχιστόν που A. [2] ἐγὼ v: ἔγωγ' A. [3] παρεσκευάσθαι Π: παρασκευάσασθαι A. [4] ἐπαροῖ Θ: ἐπάρῃ A.

ἄνδρες ἀθληταὶ πολέμου σώφρονές τε καὶ ἀνδρεῖοι, ταξα- E
μένους παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν δέχεσθαι μισθὸν τῆς
φυλακῆς τοσοῦτον, ὅσον μήτε περιεῖναι αὐτοῖς εἰς τὸν
ἐνιαυτὸν μήτε ἐνδεῖν· φοιτῶντας δὲ εἰς ξυσσίτια ὥσπερ
ἐστρατοπεδευμένους κοινῇ ζῆν· χρυσίον δὲ καὶ ἀργύριον
εἰπεῖν αὐτοῖς ὅτι θεῖον παρὰ θεῶν αἰεὶ ἐν τῇ ψυχῇ ἔχουσι
καὶ οὐδὲν προσδέονται τοῦ ἀνθρωπείου, οὐδὲ ὅσια τὴν
ἐκείνου κτῆσιν τῇ τοῦ θνητοῦ χρυσοῦ κτήσει ξυμμιγνύντας
μιαίνειν, διότι πολλὰ καὶ ἀνόσια περὶ τὸ τῶν | πολλῶν 417
νόμισμα γέγονεν, τὸ παρ' ἐκείνοις δὲ ἀκήρατον· ἀλλὰ
μόνοις αὐτοῖς τῶν ἐν τῇ πόλει μεταχειρίζεσθαι καὶ ἅπτε-
σθαι χρυσοῦ καὶ ἀργύρου οὐ θέμις, οὐδ' ὑπὸ τὸν αὐτὸν
ὄροφον ἰέναι οὐδὲ περιάψασθαι οὐδὲ πίνειν ἐξ ἀργύρου ἢ
χρυσοῦ. καὶ οὕτω μὲν σῴζοιντό τ' ἂν καὶ σῴζοιεν τὴν
πόλιν· ὁπότε δ' αὐτοὶ γῆν τε ἰδίαν καὶ οἰκίας καὶ
νομίσματα κτήσονται, οἰκονόμοι μὲν καὶ γεωργοὶ ἀντὶ
φυλάκων ἔσονται, δεσπόται δ' ἐχθροὶ ἀντὶ ξυμμάχων τῶν B
ἄλλων πολιτῶν γενήσονται, μισοῦντες δὲ δὴ καὶ μισού-
μενοι καὶ ἐπιβουλεύοντες καὶ ἐπιβουλευόμενοι διάξουσι
πάντα τὸν βίον, πολὺ πλείω καὶ μᾶλλον δεδιότες τοὺς
ἔνδον ἢ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους, θέοντες ἤδη τότε ἐγγύτατα
ὀλέθρου αὐτοί τε καὶ ἡ ἄλλη πόλις. τούτων οὖν πάντων
ἕνεκα, ἦν δ' ἐγώ, φῶμεν οὕτω δεῖν κατεσκευάσθαι τοὺς
φύλακας οἰκήσεώς τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων, καὶ ταῦτα
νομοθετήσωμεν, ἢ μή; Πάνυ γε, ἦ δ' ὃς ὁ Γλαύκων.

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Γ'.

Δ.

I. Καὶ ὁ Ἀδείμαντος ὑπολαβὼν Τί οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀπολογήσει, ἐάν τίς σε φῇ μὴ πάνυ τι εὐδαίμονας ποιεῖν τούτους τοὺς ἄνδρας, καὶ ταῦτα δι' ἑαυτούς, ὧν ἔστι μὲν ἡ πόλις τῇ ἀληθείᾳ, οἱ δὲ μηδὲν ἀπολαύουσιν ἀγαθὸν τῆς πόλεως, οἷον ἄλλοι ἀγρούς τε κεκτημένοι καὶ οἰκίας οἰκοδομούμενοι καλὰς καὶ μεγάλας καὶ ταύταις πρέπουσαν κατασκευὴν κτώμενοι καὶ θυσίας θεοῖς ἰδίας θύοντες καὶ ξενοδοκοῦντες καὶ δὴ καί, ἃ νῦν δὴ σὺ ἔλεγες, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον κεκτημένοι καὶ πάντα ὅσα νομίζεται τοῖς μέλλουσιν μακαρίοις εἶναι; ἀλλ' ἀτεχνῶς, φαίη ἄν, ὥσπερ ἐπίκουροι μισθωτοὶ ἐν τῇ πόλει
420 φαίνονται | καθῆσθαι οὐδὲν ἄλλο ἢ φρουροῦντες. Ναί, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταῦτά γε ἐπισίτιοι καὶ οὐδὲ μισθὸν πρὸς τοῖς σιτίοις λαμβάνοντες ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ὥστε οὐδ' ἂν ἀποδημῆσαι βούλωνται ἰδίᾳ, ἐξέσται αὐτοῖς, οὐδ' ἑταίραις διδόναι οὐδ' ἀναλίσκειν ἄν ποι βούλωνται ἄλλοσε, οἷα δὴ οἱ εὐδαίμονες δοκοῦντες εἶναι ἀναλίσκουσι. ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα συχνὰ τῆς κατηγορίας ἀπολείπεις. Ἀλλ', ἦ δ' ὅς, ἔστω καὶ ταῦτα κατηγορημένα. Τί οὖν δὴ
B | ἀπολογησόμεθα, φῄς; Ναί. Τὸν αὐτὸν οἶμον, ἦν δ' ἐγώ, πορευόμενοι εὑρήσομεν, ὡς ἐγῷμαι, ἃ λεκτέα. ἐροῦμεν γάρ, ὅτι θαυμαστὸν μὲν ἂν οὐδὲν εἴη, εἰ καὶ οὗτοι οὕτως εὐδαιμονέστατοί εἰσιν, οὐ μὴν πρὸς τοῦτο βλέποντες τὴν πόλιν οἰκίζομεν, ὅπως ἕν τι ἡμῖν ἔθνος ἔσται διαφερόντως

εὔδαιμον, ἀλλ' ὅπως ὅ τι μάλιστα ὅλη ἡ πόλις. ᾠήθημεν γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ μάλιστα ἂν εὑρεῖν[1] δικαιοσύνην καὶ αὖ ἐν τῇ κάκιστα οἰκουμένῃ ἀδικίαν, κατιδόντες δὲ κρῖναι ἄν, C ὃ πάλαι ζητοῦμεν. νῦν μὲν οὖν, ὡς οἰόμεθα, τὴν εὐδαίμονα πλάττομεν οὐκ ἀπολαβόντες ὀλίγους ἐν αὐτῇ τοιούτους τινὰς τιθέντες, ἀλλ' ὅλην· αὐτίκα δὲ τὴν ἐναντίαν σκεψόμεθα. ὥσπερ οὖν ἂν εἰ ἡμᾶς ἀνδριάντας γράφοντας προσελθών τις ἔψεγε λέγων, ὅτι οὐ τοῖς καλλίστοις τοῦ ζῴου τὰ κάλλιστα φάρμακα προστίθεμεν· οἱ γὰρ ὀφθαλμοί, κάλλιστον ὄν, οὐκ ὀστρείῳ ἐναληλιμμένοι εἶεν, ἀλλὰ μέλανι· μετρίως ἂν ἐδοκοῦμεν πρὸς αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι D λέγοντες· Ὦ θαυμάσιε, μὴ οἴου δεῖν ἡμᾶς οὕτω καλοὺς ὀφθαλμοὺς γράφειν, ὥστε μηδὲ ὀφθαλμοὺς φαίνεσθαι, μηδ' αὖ τἆλλα μέρη, ἀλλ' ἄθρει εἰ τὰ προσήκοντα ἑκάστοις ἀποδιδόντες τὸ ὅλον καλὸν ποιοῦμεν· καὶ δὴ καὶ νῦν μὴ ἀνάγκαζε ἡμᾶς τοιαύτην εὐδαιμονίαν τοῖς φύλαξι προσάπτειν, ἣ ἐκείνους πᾶν μᾶλλον ἀπεργάσεται ἢ φύλακας. ἐπιστάμεθα γὰρ καὶ τοὺς γεωργοὺς ξυστίδας E ἀμφιέσαντες καὶ χρυσὸν περιθέντες πρὸς ἡδονὴν ἐργάζεσθαι κελεύειν τὴν γῆν, καὶ τοὺς κεραμέας κατακλίναντες ἐπὶ δεξιὰ[2] πρὸς τὸ πῦρ διαπίνοντάς τε καὶ εὐωχουμένους, τὸν τροχὸν παραθεμένους, ὅσον ἂν ἐπιθυμῶσι κεραμεύειν, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας τοιούτῳ τρόπῳ μακαρίους ποιεῖν, ἵνα δὴ ὅλη ἡ πόλις εὐδαιμονῇ. ἀλλ' ἡμᾶς μὴ οὕτω νουθέτει· ὡς, ἂν σοὶ πειθώμεθα, οὔτε ὁ γεωργὸς γεωργὸς ἔσται, οὔτε | ὁ κεραμεὺς κεραμεύς, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς οὐδὲν 421 ἔχων σχῆμα ἐξ ὧν πόλις γίγνεται. ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων ἐλάττων λόγος· νευρορράφοι γὰρ φαῦλοι γενόμενοι καὶ διαφθαρέντες καὶ προσποιησάμενοι εἶναι μὴ ὄντες πόλει οὐδὲν δεινόν· φύλακες δὲ νόμων τε καὶ πόλεως μὴ ὄντες ἀλλὰ δοκοῦντες ὁρᾷς δὴ ὅτι πᾶσαν ἄρδην πόλιν ἀπολλύασιν καὶ αὖ τοῦ εὖ οἰκεῖν καὶ εὐδαιμονεῖν μόνοι τὸν

[1] ἂν εὑρεῖν Π: ἀνευρεῖν A. [2] ἐπὶ δεξιὰ Ξ q: ἐπιδέξια A.

καιρὸν ἔχουσιν. εἰ μὲν οὖν ἡμεῖς μὲν φύλακας ὡς ἀληθῶς
B *ποιοῦμεν, ἥκιστα κακούργους τῆς πόλεως, ὁ δ' ἐκεῖνο λέγων γεωργούς*[1] *τινας καὶ ὥσπερ ἐν πανηγύρει ἀλλ' οὐκ ἐν πόλει ἑστιάτορας εὐδαίμονας, ἄλλο ἄν τι ἢ πόλιν λέγοι. σκεπτέον οὖν, πότερον πρὸς τοῦτο βλέποντες τοὺς φύλακας καθιστῶμεν, ὅπως ὅ τι πλείστη αὐτοῖς εὐδαιμονία ἐγγενήσεται, ἢ τοῦτο μὲν εἰς τὴν πόλιν ὅλην βλέποντας θεατέον εἰ ἐκείνῃ ἐγγίγνεται, τοὺς δ' ἐπικούρους τούτους καὶ τοὺς*
C *φύλακας ἐκεῖνο ἀναγκαστέον ποιεῖν καὶ πειστέον, ὅπως ὅ τι ἄριστοι δημιουργοὶ τοῦ ἑαυτῶν ἔργου ἔσονται, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὡσαύτως, καὶ οὕτω ξυμπάσης τῆς πόλεως αὐξανομένης καὶ καλῶς οἰκιζομένης ἐατέον*[2] *ὅπως ἑκάστοις τοῖς ἔθνεσιν ἡ φύσις ἀποδίδωσι τοῦ μεταλαμβάνειν εὐδαιμονίας.*

II. *'Αλλ', ἦ δ' ὅς, καλῶς μοι δοκεῖς λέγειν. *Αρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ τούτου ἀδελφὸν δόξω σοι μετρίως λέγειν;* Τί *μάλιστα;* Τοὺς *ἄλλους αὖ δημιουργοὺς σκόπει*
D *εἰ τάδε διαφθείρει*[3], *ὥστε καὶ κακοὺς γίγνεσθαι.* Τὰ *ποῖα δὴ ταῦτα;* Πλοῦτος, *ἦν δ' ἐγώ, καὶ πενία.* Πῶς *δή;* Ὧδε. *πλουτήσας χυτρεὺς δοκεῖ σοι ἔτι ἐθελήσειν ἐπιμελεῖσθαι τῆς τέχνης;* Οὐδαμῶς, *ἔφη.* Ἀργὸς *δὲ καὶ ἀμελὴς γενήσεται μᾶλλον αὐτὸς αὑτοῦ;* Πολύ *γε.* Οὐκοῦν *κακίων χυτρεὺς γίγνεται;* Καὶ *τοῦτο, ἔφη, πολύ.* Καὶ *μὴν καὶ ὄργανά γε μὴ ἔχων παρέχεσθαι ὑπὸ πενίας ἤ τι ἄλλο τῶν*
E *εἰς τὴν τέχνην τά τε ἔργα πονηρότερα ἐργάσεται καὶ τοὺς ὑεῖς ἢ ἄλλους, οὓς ἂν διδάσκῃ, χείρους δημιουργοὺς διδάξεται.* Πῶς *δ' οὔ;* Ὑπ' *ἀμφοτέρων δή, πενίας τε καὶ πλούτου, χείρω μὲν τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, χείρους δὲ αὐτοί.* Φαίνεται. Ἕτερα *δή, ὡς ἔοικε, τοῖς φύλαξιν ηὑρήκαμεν, ἃ παντὶ τρόπῳ φυλακτέον ὅπως μήποτε αὐτοὺς λήσει εἰς τὴν πόλιν παραδύντα.* Ποῖα *ταῦτα;* Πλοῦτός *τε, ἦν δ'*

[1] *γεωργοὺς* codd.: an *λεωργούς*? [2] *ἐατέον* codd.: an *ἐκτέον*?
[3] *διαφθείρει* Π: *διαφέρει* A.

ἐγώ, καὶ πενία· | ὡς τοῦ μὲν τρυφὴν καὶ ἀργίαν καὶ νεωτε- 422
ρισμὸν ποιοῦντος, τοῦ δὲ ἀνελευθερίαν καὶ κακουργίαν
πρὸς τῷ νεωτερισμῷ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. τόδε μέντοι,
ὦ Σώκρατες, σκόπει, πῶς ἡμῖν ἡ πόλις οἵα τ' ἔσται πολε-
μεῖν, ἐπειδὰν χρήματα μὴ κεκτημένη ᾖ, ἄλλως τε κἂν πρὸς
μεγάλην τε καὶ πλουσίαν ἀναγκασθῇ πολεμεῖν. Δῆλον,
ἦν δ' ἐγώ, ὅτι πρὸς μὲν μίαν χαλεπώτερον, πρὸς δὲ δύο
τοιαύτας ῥᾷον. Πῶς εἶπες; ἦ δ' ὅς. Πρῶτον μέν που, B
εἶπον, ἐὰν δέῃ μάχεσθαι, ἆρα οὐ πλουσίοις ἀνδράσι μα-
χοῦνται αὐτοὶ ὄντες πολέμου ἀθληταί; Ναὶ τοῦτό γε,
ἔφη. Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Ἀδείμαντε; εἷς πύκτης ὡς οἷόν
τε κάλλιστα ἐπὶ τοῦτο παρεσκευασμένος δυοῖν μὴ πύ-
κταιν, πλουσίοιν δὲ καὶ πιόνοιν, οὐκ ἂν δοκεῖ σοι ῥᾳδίως
μάχεσθαι; Οὐκ ἂν ἴσως, ἔφη, ἅμα γε. Οὐδ' εἰ ἐξείη, ἦν
δ' ἐγώ, ὑποφεύγοντι τὸν πρότερον ἀεὶ προσφερόμενον C
ἀναστρέφοντα κρούειν, καὶ τοῦτο ποιοῖ πολλάκις ἐν ἡλίῳ
τε καὶ πνίγει; ἆρα γε οὐ καὶ πλείους χειρώσαιτ' ἂν τοιού-
τους ὁ τοιοῦτος; Ἀμέλει, ἔφη, οὐδὲν ἂν γένοιτο θαυμα-
στόν. Ἀλλ' οὐκ οἴει πυκτικῆς πλέον μετέχειν τοὺς
πλουσίους ἐπιστήμῃ τε καὶ ἐμπειρίᾳ ἢ πολεμικῆς; Ἔγωγ',
ἔφη. Ῥᾳδίως ἄρα ἡμῖν οἱ ἀθληταὶ ἐκ τῶν εἰκότων δι-
πλασίοις τε καὶ τριπλασίοις αὑτῶν μαχοῦνται. Συγχω-
ρήσομαί σοι, ἔφη· δοκεῖς γάρ μοι ὀρθῶς λέγειν. Τί δ'; D
ἂν πρεσβείαν πέμψαντες εἰς τὴν ἑτέραν πόλιν τἀληθῆ
εἴπωσιν, ὅτι ἡμεῖς μὲν οὐδὲν χρυσίῳ οὐδ' ἀργυρίῳ χρώμεθα,
οὐδ' ἡμῖν θέμις, ὑμῖν δέ· συμπολεμήσαντες οὖν μεθ'
ἡμῶν ἔχετε τὰ τῶν ἑτέρων· οἴει τινὰς ἀκούσαντας ταῦτα
αἱρήσεσθαι κυσὶ πολεμεῖν στερεοῖς τε καὶ ἰσχνοῖς μᾶλλον
ἢ μετὰ κυνῶν προβάτοις πίοσί τε καὶ ἁπαλοῖς; Οὔ
μοι δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν εἰς μίαν, ἔφη, πόλιν συναθροισθῇ
τὰ τῶν ἄλλων χρήματα, ὅρα μὴ κίνδυνον φέρῃ τῇ μὴ E
πλουτούσῃ. Εὐδαίμων εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οἴει ἄξιον εἶναι
ἄλλην τινὰ προσειπεῖν πόλιν ἢ τὴν τοιαύτην οἵαν ἡμεῖς

κατεσκευάζομεν. Ἀλλὰ τί μήν; ἔφη. Μειζόνως, ἦν δ' ἐγώ, χρὴ προσαγορεύειν τὰς ἄλλας· ἑκάστη γὰρ αὐτῶν πόλεις εἰσὶ πάμπολλαι, ἀλλ' οὐ πόλις, τὸ τῶν παιζόντων. δύο μέν, κἂν ὁτιοῦν ᾖ, πολεμία[1] ἀλλήλαις, ἡ μὲν πενήτων, ἡ δὲ
423 πλουσίων· τούτων δ' | ἐν ἑκατέρᾳ πάνυ πολλαί, αἷς ἐὰν μὲν ὡς μιᾷ προσφέρῃ, παντὸς ἂν ἁμάρτοις, ἐὰν δὲ ὡς πολλαῖς, διδοὺς τὰ τῶν ἑτέρων τοῖς ἑτέροις χρήματά τε καὶ δυνάμεις ἢ καὶ αὐτούς, ξυμμάχοις μὲν ἀεὶ πολλοῖς χρήσει, πολεμίοις δ' ὀλίγοις. καὶ ἕως[2] ἂν ἡ πόλις σοι οἰκῇ σωφρόνως ὡς ἄρτι ἐτάχθη, μεγίστη ἔσται, οὐ τῷ εὐδοκιμεῖν λέγω, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς μεγίστη, καὶ ἐὰν μόνον ᾖ χιλίων τῶν προπολεμούντων. οὕτω γὰρ μεγάλην πόλιν
B μίαν οὐ ῥᾳδίως οὔτε ἐν Ἕλλησιν οὔτε ἐν βαρβάροις εὑρήσεις, δοκούσας δὲ πολλὰς καὶ πολλαπλασίας τῆς τηλικαύτης. ἢ ἄλλως οἴει; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη.

III. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτος ἂν εἴη καὶ κάλλιστος ὅρος τοῖς ἡμετέροις ἄρχουσιν, ὅσην δεῖ τὸ μέγεθος τὴν πόλιν ποιεῖσθαι καὶ ἡλίκῃ οὔσῃ ὅσην χώραν ἀφορισαμένους τὴν ἄλλην χαίρειν ἐᾶν. Τίς, ἔφη, ὅρος; Οἶμαι μέν, ἦν δ' ἐγώ, τόνδε· μέχρι οὗ ἂν ἐθέλῃ αὐξομένη εἶναι μία,
C μέχρι τούτου αὔξειν, πέρα δὲ μή. Καὶ καλῶς γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τοῦτο αὖ ἄλλο πρόσταγμα τοῖς φύλαξι προστάξομεν, φυλάττειν παντὶ τρόπῳ, ὅπως μήτε σμικρὰ ἡ πόλις ἔσται μήτε μεγάλη δοκοῦσα, ἀλλά τις ἱκανὴ καὶ μία. Καὶ φαῦλόν γ', ἔφη, ἴσως αὐτοῖς προστάξομεν. Καὶ τούτου γε, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι φαυλότερον τόδε, οὗ καὶ ἐν τῷ πρόσθεν ἐπεμνήσθημεν λέγοντες, ὡς δέοι, ἐάν τε τῶν φυλάκων τις φαῦλος ἔκγονος γένηται, εἰς τοὺς ἄλλους
D αὐτὸν[3] ἀποπέμπεσθαι, ἐάν τ' ἐκ τῶν ἄλλων σπουδαῖος, εἰς τοὺς φύλακας. τοῦτο δ' ἐβούλετο δηλοῦν, ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας, πρὸς ὅ τις πέφυκεν, πρὸς τοῦτο ἕνα πρὸς ἓν ἕκαστον ἔργον δεῖ κομίζειν, ὅπως ἂν ἓν τὸ αὑτοῦ

[1] πολεμία Π: πολέμια A. [2] ἕως v: ὡς A. [3] αὐτὸν Π: αὐτῶν A.

ἐπιτηδεύων ἕκαστος μὴ πολλοί, ἀλλ' εἷς γίγνηται, καὶ οὕτω δὴ ξύμπασα ἡ πόλις μία φύηται, ἀλλὰ μὴ πολλαί. Ἔστι γάρ, ἔφη, τοῦτο ἐκείνου σμικρότερον. Οὔτοι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἀγαθὲ Ἀδείμαντε, ὡς δόξειεν ἄν τις, ταῦτα πολλὰ καὶ μεγάλα αὐτοῖς προστάττομεν, ἀλλὰ πάντα φαῦλα, **E** ἐὰν τὸ λεγόμενον ἓν μέγα φυλάττωσι, μᾶλλον δ' ἀντὶ μεγάλου ἱκανόν. Τί τοῦτο; ἔφη. Τὴν παιδείαν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τροφήν. ἐὰν γὰρ εὖ παιδευόμενοι μέτριοι ἄνδρες γίγνωνται, πάντα ταῦτα ῥᾳδίως διόψονται καὶ ἄλλα γε, ὅσα νῦν ἡμεῖς παραλείπομεν, τήν τε τῶν γυναικῶν κτῆσιν καὶ γάμων καὶ παιδοποιίας, ὅτι | δεῖ ταῦτα κατὰ τὴν **424** παροιμίαν πάντα ὅ τι μάλιστα κοινὰ[1] ποιεῖσθαι. Ὀρθότατα γάρ, ἔφη, γίγνοιτ' ἄν. Καὶ μήν, εἶπον, πολιτεία, ἐάνπερ ἅπαξ ὁρμήσῃ εὖ, ἔρχεται ὥσπερ κύκλος αὐξανομένη. τροφὴ γὰρ καὶ παίδευσις χρηστὴ σῳζομένη φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὖ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβανόμεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται εἴς τε τἄλλα καὶ εἰς τὸ γεννᾶν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις **B** ζῴοις. Εἰκός γ', ἔφη. Ὡς τοίνυν διὰ βραχέων εἰπεῖν, τούτου ἀνθεκτέον τοῖς ἐπιμεληταῖς τῆς πόλεως, ὅπως ἂν αὐτοὺς μὴ λάθῃ διαφθαρέν, ἀλλὰ παρὰ πάντα αὐτὸ φυλάττωσι, τὸ μὴ νεωτερίζειν περὶ γυμναστικήν τε καὶ μουσικὴν παρὰ τὴν τάξιν, ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα φυλάττειν, φοβουμένους ὅταν τις λέγῃ, ὡς τὴν ἀοιδὴν

> μᾶλλον ἐπιφρονέουσ' ἄνθρωποι,
> ἥτις ἀειδόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται,

μὴ πολλάκις τὸν ποιητήν τις οἴηται λέγειν οὐκ ᾄσματα **C** νέα, ἀλλὰ τρόπον ᾠδῆς νέον, καὶ τοῦτο ἐπαινῇ. δεῖ δ' οὔτ' ἐπαινεῖν τὸ τοιοῦτον οὔτε ὑπολαμβάνειν· εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον ὡς ἐν ὅλῳ

[1] κοινὰ Hartman: κοινὰ τὰ φίλων A.

κινδυνεύοντα· οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων, ὥς φησί τε Δάμων καὶ ἐγὼ πείθομαι. Καὶ ἐμὲ τοίνυν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, θὲς τῶν πεπεισμένων.

D IV. Τὸ δὴ φυλακτήριον, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ἐνταῦθά που οἰκοδομητέον τοῖς φύλαξιν, ἐν μουσικῇ. Ἡ γοῦν παρανομία, ἔφη, ῥᾳδίως αὕτη λανθάνει παραδυομένη. Ναί, ἔφην, ὡς ἐν παιδιᾶς γε μέρει καὶ ὡς κακὸν οὐδὲν ἐργαζομένη. Οὐδὲ γὰρ ἐργάζεται, ἔφη, ἄλλο γε ἢ κατὰ σμικρὸν εἰσοικισαμένη ἠρέμα ὑπορρεῖ πρὸς τὰ ἤθη τε καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα· ἐκ δὲ τούτων εἰς τὰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβόλαια μείζων ἐκβαίνει· ἐκ δὲ δὴ τῶν E ξυμβολαίων ἔρχεται ἐπὶ τοὺς νόμους καὶ πολιτείας σὺν πολλῇ, ὦ Σώκρατες, ἀσελγείᾳ, ἕως ἂν τελευτῶσα πάντα ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἀνατρέψῃ. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· οὕτω τοῦτ' ἔχει; Δοκεῖ μοι, ἔφη. Οὐκοῦν, ὃ ἐξ ἀρχῆς ἐλέγομεν, τοῖς ἡμετέροις παισὶν ἐννομωτέρου εὐθὺς παιδιᾶς μεθεκτέον, ὡς παρανόμου γιγνομένης αὐτῆς καὶ παίδων τοιούτων 425 ἐννόμους τε καὶ σπουδαίους ἐξ | αὐτῶν ἄνδρας αὐξάνεσθαι ἀδύνατον ὄν; Πῶς δ' οὐχί; ἔφη. Ὅταν δὴ ἄρα καλῶς ἀρξάμενοι παῖδες παίζειν εὐνομίαν διὰ τῆς μουσικῆς εἰσδέξωνται, πάλιν τοὐναντίον ἢ 'κείνοις εἰς πάντα ξυνέπεταί τε καὶ αὔξει, ἐπανορθοῦσα εἴ τι καὶ πρότερον τῆς πόλεως ἔκειτο. Ἀληθῆ μέντοι, ἔφη. Καὶ τὰ σμικρὰ ἄρα, εἶπον, δοκοῦντα εἶναι νόμιμα ἐξευρίσκουσιν οὗτοι, ἃ οἱ πρότερον ἀπώλλυσαν πάντα. Ποῖα; Τὰ τοιάδε· σιγάς B τε τῶν νεωτέρων παρὰ πρεσβυτέροις, ἃς πρέπει, καὶ κατακλίσεις καὶ ὑπαναστάσεις καὶ γονέων θεραπείας, καὶ κουράς γε καὶ ἀμπεχόνας καὶ ὑποδέσεις καὶ ὅλον τὸν τοῦ σώματος σχηματισμὸν καὶ τἆλλα ὅσα τοιαῦτα. ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγε. Νομοθετεῖν δ' αὐτὰ οἶμαι εὔηθες· οὔτε γάρ που γίγνεται οὔτ' ἂν μείνειεν λόγῳ τε καὶ γράμμασιν νομοθετηθέντα. Πῶς γάρ; Κινδυνεύει γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ

Ἀδείμαντε, ἐκ τῆς παιδείας ὁποίας[1] ἄν τις ὁρμήσῃ, τοιαῦτα καὶ τὰ ἑπόμενα εἶναι. ἢ οὐκ ἀεὶ τὸ ὅμοιον ὂν ὅμοιον παρακαλεῖ; Τί μήν; Καὶ τελευτῶν δή, οἶμαι, φαῖμεν ἂν εἰς ἕν τι τέλεον καὶ νεανικὸν ἀποβαίνειν αὐτὸ ἢ ἀγαθὸν ἢ καὶ τοὐναντίον. Τί γὰρ οὔκ; ἦ δ᾽ ὅς. Ἐγὼ μὲν τοίνυν, εἶπον, διὰ ταῦτα οὐκ ἂν ἔτι τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρήσαιμι νομοθετεῖν. Εἰκότως γ᾽, ἔφη. Τί δέ; ὦ πρὸς θεῶν, ἔφην, τάδε[2] τὰ ἀγοραῖα ξυμβολαίων τε πέρι κατ᾽ ἀγορὰν ἕκαστοι ἃ πρὸς ἀλλήλους ξυμβάλλουσιν, εἰ δὲ βούλει, καὶ χειροτεχνικῶν περὶ ξυμβολαίων καὶ λοιδοριῶν καὶ αἰκείας καὶ δικῶν λήξεως[3] καὶ δικαστῶν καταστάσεως, καὶ εἴ που τελῶν τινὲς ἢ πράξεις ἢ θέσεις ἀναγκαῖοί εἰσιν ἢ κατ᾽ ἀγορὰς ἢ λιμένας, ἢ καὶ τὸ παράπαν[4] ἀγορανομικὰ ἄττα ἢ ἀστυνομικὰ ἢ ἐλλιμενικὰ ἢ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, τούτων τολμήσομέν τι νομοθετεῖν; Ἀλλ᾽ οὐκ ἄξιον, ἔφη, ἀνδράσι καλοῖς κἀγαθοῖς ἐπιτάττειν· τὰ πολλὰ γὰρ αὐτῶν, ὅσα δεῖ νομοθετήσασθαι, ῥᾳδίως που εὑρήσουσιν. Ναί, ὦ φίλε, εἶπον, ἐάν γε θεὸς αὐτοῖς διδῷ σωτηρίαν τῶν νόμων ὧν ἔμπροσθεν διήλθομεν. Εἰ δὲ μή γε, ἦ δ᾽ ὅς, πολλὰ τοιαῦτα τιθέμενοι ἀεὶ καὶ ἐπανορθούμενοι τὸν βίον διατελοῦσιν, οἰόμενοι ἐπιλήψεσθαι τοῦ βελτίστου. Λέγεις, ἔφην ἐγώ, βιώσεσθαι τοὺς τοιούτους ὥσπερ τοὺς κάμνοντάς τε καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπὸ ἀκολασίας ἐκβῆναι πονηρᾶς διαίτης. Πάνυ μὲν οὖν. Καὶ μὴν | οὗτοί γε χαριέντως διατελοῦσιν. ἰατρευόμενοι γὰρ οὐδὲν περαίνουσιν, πλήν γε ποικιλώτερα καὶ μείζω ποιοῦντες[5] τὰ νοσήματα, καὶ ἀεὶ ἐλπίζοντες, ἐάν τις φάρμακον συμβουλεύσῃ, ὑπὸ τούτου ἔσεσθαι ὑγιεῖς[6]. Πάνυ γάρ, ἔφη, τῶν οὕτω καμνόντων τὰ τοιαῦτα πάθη. Τί δέ; ἦν δ᾽ ἐγώ· τόδε αὐτῶν οὐ χαρίεν, τὸ πάντων

C D E 426

[1] ὁποίας Dobree: ὅποι A. [2] τάδε Π: om. A. [3] λήξεως q: λήξεις A. [4] παράπαν Ξ: πάμπαν A. [5] ποιοῦντες nos: ποιοῦσι codd. [6] ὑγιεῖς Ξ q: ὑγιής A.

ἔχθιστον ἡγεῖσθαι τὸν τἀληθῆ λέγοντα, ὅτι, πρὶν ἂν μεθύων καὶ ἐμπιμπλάμενος καὶ ἀφροδισιάζων καὶ ἀργῶν **B** *παύσηται, οὔτε φάρμακα οὔτε καύσεις οὔτε τομαὶ οὐδ' αὖ ἐπῳδαὶ αὐτὸν οὐδὲ περίαπτα οὐδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν ὀνήσει; Οὐ πάνυ χαρίεν, ἔφη· τὸ γὰρ τῷ εὖ λέγοντι χαλεπαίνειν οὐκ ἔχει χάριν. Οὐκ ἐπαινέτης εἶ, ἔφην ἐγώ, ὡς ἔοικας, τῶν τοιούτων ἀνδρῶν. Οὐ μέντοι μὰ Δία.*

V. *Οὐδ' ἂν ἡ πόλις ἄρα, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, ὅλη τοιοῦτον ποιῇ, οὐκ ἐπαινέσει. ἢ οὐ φαίνονταί σοι ταὐτὸν* **C** *ἐργάζεσθαι τούτοις τῶν πόλεων ὅσαι κακῶς πολιτευόμεναι προαγορεύουσι τοῖς πολίταις τὴν μὲν κατάστασιν τῆς πόλεως ὅλην μὴ κινεῖν, ὡς ἀποθανουμένους, ὃς ἂν τοῦτο δρᾷ· ὃς δ' ἂν σφᾶς οὕτω πολιτευομένους ἥδιστα θεραπεύῃ καὶ χαρίζηται ὑποτρέχων καὶ προγιγνώσκων τὰς σφετέρας βουλήσεις καὶ ταύτας δεινὸς ᾖ ἀποπληροῦν, οὗτος ἄρα ἀγαθός τε ἔσται ἀνὴρ καὶ σοφὸς τὰ μεγάλα καὶ τιμήσεται ὑπὸ σφῶν; Ταὐτὸν μὲν οὖν, ἔφη, ἔμοιγε δοκοῦσι δρᾶν, καὶ* **D** *οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐπαινῶ. Τί δ' αὖ; τοὺς ἐθέλοντας θεραπεύειν τὰς τοιαύτας πόλεις καὶ προθυμουμένους οὐκ ἄγασαι τῆς ἀνδρείας τε καὶ εὐχερείας; Ἔγωγ', ἔφη, πλήν γ' ὅσοι ἐξηπάτηνται ὑπ' αὐτῶν καὶ οἴονται τῇ ἀληθείᾳ πολιτικοὶ εἶναι, ὅτι ἐπαινοῦνται ὑπὸ τῶν πολλῶν. Πῶς λέγεις; οὐ συγγιγνώσκεις, ἦν δ' ἐγώ, τοῖς ἀνδράσιν; ἢ οἴει οἷόν τ' εἶναι ἀνδρὶ μὴ ἐπισταμένῳ μετρεῖν, ἑτέρων τοιούτων πολλῶν λεγόντων ὅτι τετράπηχύς ἐστιν, αὐτὸν* **E** *ταῦτα μὴ ἡγεῖσθαι περὶ αὑτοῦ; Οὐκ αὖ, ἔφη, τοῦτό γε. Μὴ τοίνυν χαλέπαινε· καὶ γάρ πού εἰσι πάντων χαριέστατοι οἱ τοιοῦτοι, νομοθετοῦντές τε οἷα ἄρτι διήλθομεν καὶ ἐπανορθοῦντες, ἀεὶ οἰόμενοί τι πέρας εὑρήσειν περὶ τὰ ἐν τοῖς ξυμβολαίοις κακουργήματα καὶ περὶ ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἀγνοοῦντες ὅτι τῷ ὄντι ὥσπερ Ὕδραν τέμνουσιν.* **427** *Καὶ μήν, | ἔφη, οὐκ ἄλλο τί γε ποιοῦσιν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν,*

ἦν δ' ἐγώ, τὸ τοιοῦτον εἶδος νόμων πέρι καὶ πολιτείας οὔτ' ἐν κακῶς οὔτ' ἐν εὖ πολιτευομένῃ πόλει ᾤμην ἂν δεῖν τὸν ἀληθινὸν νομοθέτην πραγματεύεσθαι· ἐν τῇ μὲν ὅτι ἀνωφελῆ καὶ πλέον οὐδέν, ἐν δὲ τῇ, ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν κἂν ὁστισοῦν εὕροι, τὰ δὲ ὅτι αὐτόματα ἔπεισιν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἐπιτηδευμάτων.

Τί οὖν, ἔφη, ἔτι ἂν ἡμῖν λοιπὸν τῆς νομοθεσίας εἴη; B *καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι Ἡμῖν μὲν οὐδέν, τῷ μέντοι Ἀπόλλωνι τῷ ἐν Δελφοῖς τά τε μέγιστα καὶ κάλλιστα καὶ πρῶτα τῶν νομοθετημάτων. Τὰ ποῖα; ἦ δ' ὅς. Ἱερῶν τε ἱδρύσεις καὶ θυσίαι καὶ ἄλλαι θεῶν τε καὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων θεραπεῖαι, τελευτησάντων τε*[1] *αὖ θῆκαι καὶ ὅσα τοῖς ἐκεῖ δεῖ ὑπηρετοῦντας ἵλεως αὐτοὺς ἔχειν. τὰ γὰρ δὴ τοιαῦτα οὔτ' ἐπιστάμεθα ἡμεῖς οἰκίζοντές τε πόλιν* C *οὐδενὶ ἄλλῳ πεισόμεθα, ἐὰν νοῦν ἔχωμεν, οὐδὲ χρησόμεθα ἐξηγητῇ, ἀλλ' ἢ τῷ πατρίῳ· οὗτος γὰρ δήπου ὁ θεὸς περὶ τὰ τοιαῦτα πᾶσιν ἀνθρώποις πάτριος ἐξηγητὴς ἐν μέσῳ τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ καθήμενος ἐξηγεῖται. Καὶ καλῶς γ', ἔφη, λέγεις· καὶ ποιητέον οὕτω.*

VI. *Ὠικισμένη μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη ἄν σοι εἴη, ὦ παῖ Ἀρίστωνος, ἡ πόλις· τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο σκόπει* D *ἐν αὐτῇ φῶς ποθὲν πορισάμενος ἱκανὸν αὐτός τε καὶ τὸν ἀδελφὸν παρακάλει καὶ Πολέμαρχον καὶ τοὺς ἄλλους, ἐάν πως ἴδωμεν, ποῦ ποτ' ἂν εἴη ἡ δικαιοσύνη καὶ ποῦ ἡ ἀδικία, καὶ τί ἀλλήλοιν διαφέρετον, καὶ πότερον δεῖ κεκτῆσθαι τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα εἶναι, ἐάν τε λανθάνῃ ἐάν τε μὴ πάντας θεούς τε καὶ ἀνθρώπους. Οὐδὲν λέγεις, ἔφη ὁ Γλαύκων· σὺ γὰρ ὑπέσχου ζητήσειν, ὡς οὐχ ὅσιόν* E *σοι ὂν μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνῃ εἰς δύναμιν παντὶ τρόπῳ. Ἀληθῆ, ἔφην ἐγώ, ὑπομιμνῄσκεις, καὶ ποιητέον μέν γε οὕτως, χρὴ δὲ καὶ ὑμᾶς ξυλλαμβάνειν. Ἀλλ', ἔφη, ποιήσομεν οὕτω. Ἐλπίζω τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εὑρήσειν*

[1] *τε* Ξ: om. A.

αὐτὸ ὧδε. οἶμαι ἡμῖν τὴν πόλιν, εἴπερ ὀρθῶς γε ᾤκισται, τελέως ἀγαθὴν εἶναι. Ἀνάγκη, ἔφη. Δῆλον δὴ ὅτι σοφή τ' ἐστὶ καὶ ἀνδρεία καὶ σώφρων καὶ δικαία. Δῆλον. Οὐκοῦν ὅ τι ἂν αὐτῶν εὕρωμεν ἐν αὐτῇ, τὸ ὑπόλοιπον

428 ἔσται τὸ οὐχ ηὑ|ρημένον; Τί μήν; Ὥσπερ τοίνυν ἄλλων τινῶν τεττάρων, εἰ ἕν τι ἐζητοῦμεν αὐτῶν ἐν ὁτῳοῦν, ὁπότε πρῶτον ἐκεῖνο ἔγνωμεν, ἱκανῶς ἂν εἶχεν ἡμῖν, εἰ δὲ τὰ τρία πρότερον ἐγνωρίσαμεν, αὐτῷ ἂν τούτῳ ἐγνώριστο τὸ ζητούμενον· δῆλον γὰρ ὅτι οὐκ ἄλλο ἔτι ἦν ἢ τὸ ὑπολειφθέν. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν καὶ περὶ τούτων, ἐπειδὴ τέτταρα ὄντα τυγχάνει, ὡσαύτως ζητητέον; Δῆλα δή. Καὶ μὲν δὴ πρῶτόν γέ μοι δοκεῖ ἐν αὐτῷ

B κατάδηλον εἶναι ἡ σοφία· καί τι ἄτοπον περὶ αὐτὴν φαίνεται. Τί; ἦ δ' ὅς. Σοφὴ μὲν τῷ ὄντι δοκεῖ μοι ἡ πόλις εἶναι ἣν διήλθομεν· εὔβουλος γάρ. οὐχί; Ναί. Καὶ μὴν τοῦτό γε αὐτό, ἡ εὐβουλία, δῆλον ὅτι ἐπιστήμη τίς ἐστιν· οὐ γάρ που ἀμαθίᾳ γε ἀλλ' ἐπιστήμῃ εὖ βουλεύονται. Δῆλον. Πολλαὶ δέ γε καὶ παντοδαπαὶ ἐπιστῆμαι ἐν τῇ πόλει εἰσίν. Πῶς γὰρ οὔ; Ἆρ' οὖν διὰ

C τὴν τῶν τεκτόνων ἐπιστήμην σοφὴ καὶ εὔβουλος ἡ πόλις προσρητέα; Οὐδαμῶς, ἔφη, διά γε ταύτην, ἀλλὰ τεκτονική. Οὐκ ἄρα διὰ τὴν ὑπὲρ τῶν ξυλίνων σκευῶν ἐπιστήμην βουλευομένην[1] ὡς ἂν ἔχοι βέλτιστα, σοφὴ κλητέα πόλις. Οὐ μέντοι. Τί δέ; τὴν ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ χαλκοῦ ἤ τινα ἄλλην τῶν τοιούτων; Οὐδ' ἡντινοῦν, ἔφη. Οὐδὲ τὴν ὑπὲρ τοῦ καρποῦ τῆς γενέσεως ἐκ τῆς γῆς, ἀλλὰ γεωργική. Δοκεῖ μοι. Τί δ'; ἦν δ' ἐγώ· ἔστι τις ἐπιστήμη ἐν τῇ ἄρτι ὑφ' ἡμῶν οἰκισθείσῃ παρά τισι τῶν πολιτῶν, ἣ οὐχ

D ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ πόλει τινὸς βουλεύεται, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς ὅλης, ὅντιν' ἂν[2] τρόπον αὐτή τε πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις ἄριστα ὁμιλοῖ; Ἔστι μέντοι. Τίς, ἔφην

[1] βουλευομένην Heindorf: βουλευομένη codd. [2] ὅντιν' ἂν Ast: ὅντινα codd.

ἐγώ, καὶ ἐν τίσιν; Αὕτη, ἦ δ' ὅς, ἡ φυλακικὴ καὶ ἐν τούτοις τοῖς ἄρχουσιν, οὓς νῦν δὴ τελέους φύλακας ὠνομάζομεν. Διὰ ταύτην οὖν τὴν ἐπιστήμην τί τὴν πόλιν προσαγορεύεις; Εὔβουλον, ἔφη, καὶ τῷ ὄντι σοφήν. Πότερον οὖν[1], ἦν δ' ἐγώ, ἐν τῇ πόλει οἴει ἡμῖν χαλκέας E πλείους ἐνέσεσθαι ἢ τοὺς ἀληθινοὺς φύλακας τούτους; Πολύ, ἔφη, χαλκέας. Οὐκοῦν, ἔφην, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἐπιστήμας ἔχοντες ὀνομάζονταί τινες εἶναι, πάντων τούτων οὗτοι ἂν εἶεν ὀλίγιστοι; Πολύ γε. Τῷ σμικροτάτῳ ἄρα ἔθνει καὶ μέρει ἑαυτῆς καὶ τῇ ἐν τούτῳ ἐπιστήμῃ, τῷ προεστῶτι καὶ ἄρχοντι, ὅλη σοφὴ ἂν εἴη κατὰ φύσιν οἰκισθεῖσα πόλις· καὶ τοῦτο, ὡς ἔοικε, φύσει ὀλίγιστον γίγνεται | γένος, ᾧ προσήκει ταύτης τῆς ἐπιστήμης μετα- 429 λαγχάνειν, ἣν μόνην δεῖ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν σοφίαν καλεῖσθαι. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Τοῦτο μὲν δὴ ἓν τῶν τεττάρων οὐκ οἶδα ὅντινα τρόπον ηὑρήκαμεν αὐτό τε καὶ ὅπου τῆς πόλεως ἵδρυται. Ἐμοὶ γοῦν[2] δοκεῖ, ἔφη, ἀποχρώντως ηὑρῆσθαι.

VII. Ἀλλὰ μὴν ἀνδρεία γε αὐτή τε καὶ ἐν ᾧ κεῖται τῆς πόλεως, δι' ὃ τοιαύτη κλητέα ἡ πόλις, οὐ πάνυ χαλεπὸν ἰδεῖν. Πῶς δή; Τίς ἄν, ἦν δ' ἐγώ, εἰς ἄλλο τι B ἀποβλέψας ἢ δειλὴν ἢ ἀνδρείαν πόλιν εἴποι, ἀλλ' ἢ εἰς τοῦτο τὸ μέρος, ὃ προπολεμεῖ τε καὶ στρατεύεται ὑπὲρ αὐτῆς; Οὐδ' ἂν εἷς, ἔφη, εἰς ἄλλο τι. Οὐ γὰρ οἶμαι, εἶπον, οἵ γε ἄλλοι ἐν αὐτῇ ἢ δειλοὶ ἢ ἀνδρεῖοι ὄντες κύριοι ἂν εἶεν ἢ τοίαν αὐτὴν εἶναι ἢ τοίαν. Οὐ γάρ. Καὶ ἀνδρεία ἄρα πόλις μέρει τινὶ ἑαυτῆς ἐστί, διὰ τὸ ἐν ἐκείνῳ ἔχειν δύναμιν τοιαύτην, ἣ διὰ παντὸς σώσει τὴν περὶ τῶν δεινῶν δόξαν, ταῦτά τε αὐτὰ εἶναι καὶ τοιαῦτα, C ἅ τε καὶ οἷα ὁ νομοθέτης παρήγγειλεν[3] ἐν τῇ παιδείᾳ. ἢ οὐ τοῦτο ἀνδρείαν καλεῖς; Οὐ πάνυ, ἔφη, ἔμαθον ὃ εἶπες,

[1] οὖν Ξ: om. A. [2] ἐμοὶ γοῦν Π: ἔμοιγ' οὖν A. [3] παρήγγειλεν v: παρήγγειλλεν (sic) A¹: παρήγγελλεν A².

ἀλλ' αὖθις εἰπέ. Σωτηρίαν ἔγωγ', εἶπον, λέγω τινὰ εἶναι τὴν ἀνδρείαν. Ποίαν δὴ σωτηρίαν; Τὴν τῆς δόξης τῆς ὑπὸ νόμου διὰ τῆς παιδείας γεγονυίας[1] περὶ τῶν δεινῶν, ἅ τέ ἐστι καὶ οἷα· διὰ παντὸς δὲ ἔλεγον αὐτῆς[2] σωτηρίαν τὸ
D ἔν τε λύπαις ὄντα διασῴζεσθαι αὐτὴν καὶ ἐν ἡδοναῖς καὶ ἐν ἐπιθυμίαις καὶ ἐν φόβοις καὶ μὴ ἐκβάλλειν. ᾧ δέ μοι δοκεῖ ὅμοιον εἶναι, ἐθέλω ἀπεικάσαι, εἰ βούλει. Ἀλλὰ βούλομαι. Οὐκοῦν οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οἱ βαφεῖς, ἐπειδὰν βουληθῶσι βάψαι ἔρια ὥστ' εἶναι ἁλουργά, πρῶτον μὲν ἐκλέγονται ἐκ τοσούτων χρωμάτων μίαν φύσιν τὴν τῶν λευκῶν, ἔπειτα προπαρασκευάζουσιν οὐκ ὀλίγῃ παρασκευῇ, ὅπως δέξεται ὅ τι μάλιστα τὸ ἄνθος,
E καὶ θεραπεύσαντες[3] οὕτω δὴ βάπτουσι. καὶ ὃ μὲν ἂν τούτῳ τῷ τρόπῳ βαφῇ, δευσοποιὸν γίγνεται τὸ βαφέν, καὶ ἡ πλύσις οὔτ' ἄνευ ῥυμμάτων οὔτε μετὰ ῥυμμάτων δύναται αὐτῶν τὸ ἄνθος ἀφαιρεῖσθαι· ἃ δ' ἂν μή, οἶσθα οἷα δὴ γίγνεται, ἐάν τέ τις ἄλλα χρώματα βάπτῃ ἐάν τε καὶ ταῦτα μὴ προθεραπεύσας. Οἶδα, ἔφη, ὅτι ἔκπλυτα καὶ γελοῖα. Τοιοῦτον τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὑπόλαβε κατὰ δύναμιν ἐργάζεσθαι καὶ ἡμᾶς, ὅτε ἐξελεγόμεθα τοὺς
430 στρατιώτας καὶ ἐπαιδεύομεν | μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ· μηδὲν οἴου ἄλλο μηχανᾶσθαι, ἢ ὅπως ἡμῖν ὅ τι κάλλιστα τοὺς νόμους πεισθέντες δέξοιντο ὥσπερ βαφήν, ἵνα δευσοποιὸς αὐτῶν ἡ δόξα γίγνοιτο καὶ περὶ δεινῶν καὶ περὶ τῶν ἄλλων διὰ τὸ τήν τε φύσιν καὶ τὴν τροφὴν ἐπιτηδείαν ἐσχηκέναι, καὶ μὴ αὐτῶν ἐκπλύναι τὴν βαφὴν τὰ ῥύμματα ταῦτα, δεινὰ ὄντα ἐκκλύζειν, ἥ τε ἡδονή, παντὸς χαλε-
B στραίου δεινοτέρα οὖσα τοῦτο δρᾶν καὶ κονίας, λύπη τε καὶ φόβος καὶ ἐπιθυμία, παντὸς ἄλλου ῥύμματος. τὴν δὴ τοιαύτην δύναμιν καὶ σωτηρίαν διὰ παντὸς δόξης ὀρθῆς τε καὶ νομίμου δεινῶν πέρι καὶ μὴ ἀνδρείαν ἔγωγε καλῶ καὶ

[1] *γεγονυίας* q: *γεγονυῖαν* A. [2] *αὐτῆς* nos: *αὐτὴν* codd. [3] *θεραπεύσαντες* post *καὶ* nos: post *παρασκευῇ* codd.

τίθεμαι, εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις. Ἀλλ' οὐδέν, ἦ δ' ὅς, λέγω· δοκεῖς γάρ μοι τὴν ὀρθὴν δόξαν περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ἄνευ παιδείας γεγονυῖαν, τήν τε θηριώδη καὶ ἀνδραποδώδη, οὔτε πάνυ μόνιμον[1] ἡγεῖσθαι ἄλλο τέ τι ἢ ἀνδρείαν καλεῖν. Ἀληθέστατα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. Ἀπο- C δέχομαι τοίνυν τοῦτο ἀνδρείαν εἶναι. Καὶ γὰρ ἀποδέχου, ἦν δ' ἐγώ, πολιτικήν γε, καὶ ὀρθῶς ἀποδέξει. αὖθις δὲ περὶ αὐτοῦ, ἐὰν βούλῃ, ἔτι κάλλιον δίιμεν· νῦν γὰρ οὐ τοῦτο ἐζητοῦμεν, ἀλλὰ δικαιοσύνην· πρὸς οὖν τὴν ἐκείνου ζήτησιν, ὡς ἐγῷμαι, ἱκανῶς ἔχει. Ἀλλὰ καλῶς, ἔφη, λέγεις.

VIII. Δύο μήν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι λοιπά, ἃ δεῖ κατιδεῖν ἐν τῇ πόλει, ἥ τε σωφροσύνη καὶ οὗ δὴ ἕνεκα πάντα D ζητοῦμεν, δικαιοσύνη. Πάνυ μὲν οὖν. Πῶς οὖν ἂν τὴν δικαιοσύνην εὕροιμεν, ἵνα μηκέτι πραγματευώμεθα περὶ σωφροσύνης; Ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἔφη, οὔτε οἶδα οὔτ' ἂν βουλοίμην αὐτὸ πρότερον φανῆναι, εἴπερ μηκέτι ἐπισκεψόμεθα σωφροσύνην· ἀλλ' εἰ ἔμοιγε βούλει χαρίζεσθαι, σκόπει πρότερον τοῦτο ἐκείνου. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, βούλομαί γε, εἰ μὴ ἀδικῶ. Σκόπει δή, ἔφη. Σκεπτέον, E εἶπον· καὶ ὥς γε ἐντεῦθεν ἰδεῖν, ξυμφωνίᾳ τινὶ καὶ ἁρμονίᾳ προσέοικεν μᾶλλον ἢ τὰ πρότερον. Πῶς; Κόσμος πού τις, ἦν δ' ἐγώ, ἡ σωφροσύνη ἐστὶν καὶ ἡδονῶν τινῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια, ὥς φασι, κρείττω δὴ αὑτοῦ λέγοντες[2] οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον· καὶ ἄλλα ἄττα τοιαῦτα ὥσπερ ἴχνη αὐτῆς λέγεται. ἦ γάρ; Πάντων μάλιστα, ἔφη. Οὐκοῦν τὸ μὲν κρείττω αὑτοῦ γελοῖον; ὁ γὰρ ἑαυτοῦ κρείττων καὶ ἥττων δήπου ἂν αὑτοῦ εἴη καὶ ὁ ἥττων κρείττων· | ὁ αὐτὸς γὰρ ἐν ἅπασιν τούτοις προσαγορεύεται. 431 Τί δ' οὔ; Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, φαίνεταί μοι βούλεσθαι λέγειν οὗτος ὁ λόγος, ὥς τι ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ περὶ τὴν ψυχὴν

[1] μόνιμον Stobaeus: νόμιμον codd. [2] λέγοντες in mg. A²: φαίνονται (sed punctis notatum) A¹.

τὸ μὲν βέλτιον ἔνι, τὸ δὲ χεῖρον, καὶ ὅταν μὲν τὸ βέλτιον φύσει τοῦ χείρονος ἐγκρατὲς ᾖ, τοῦτο λέγειν τὸ[1] κρείττω αὑτοῦ· ἐπαινεῖ γοῦν· ὅταν δὲ ὑπὸ τροφῆς κακῆς ἤ τινος ὁμιλίας κρατηθῇ ὑπὸ πλήθους τοῦ χείρονος σμικρότερον
B τὸ βέλτιον ὄν, τοῦτο δὲ ὡς ἐν ὀνείδει ψέγειν τε καὶ καλεῖν ἥττω ἑαυτοῦ καὶ ἀκόλαστον τὸν οὕτω διακείμενον. Καὶ γὰρ ἔοικεν, ἔφη. Ἀπόβλεπε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὴν νέαν ἡμῖν πόλιν, καὶ εὑρήσεις ἐν αὐτῇ τὸ ἕτερον τούτων ἐνόν· κρείττω γὰρ αὐτὴν αὑτῆς δικαίως φήσεις προσαγορεύεσθαι, εἴπερ, οὗ[2] τὸ ἄμεινον τοῦ χείρονος ἄρχει, σῶφρον κλητέον καὶ κρεῖττον αὑτοῦ. Ἀλλ' ἀποβλέπω, ἔφη, καὶ ἀληθῆ λέγεις. Καὶ μὴν καὶ τάς γε
C πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἐπιθυμίας καὶ ἡδονάς τε καὶ λύπας ἐν παισὶ[3] μάλιστα ἄν τις εὕροι καὶ γυναιξὶ καὶ οἰκέταις καὶ τῶν ἐλευθέρων λεγομένων ἐν τοῖς πολλοῖς τε καὶ φαύλοις. Πάνυ μὲν οὖν. Ταῖς δέ γε ἁπλαῖς τε καὶ μετρίαις[4], αἳ δὴ μετὰ νοῦ τε καὶ δόξης ὀρθῆς λογισμῷ ἄγονται, ἐν ὀλίγοις τε ἐπιτεύξει καὶ τοῖς βέλτιστα μὲν φῦσιν, βέλτιστα δὲ παιδευθεῖσιν. Ἀληθῆ, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα ὁρᾷς ἐνόντα σοι ἐν τῇ πόλει, καὶ κρατουμένας
D αὐτόθι τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἐν τοῖς πολλοῖς τε καὶ φαύλοις ὑπό τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς φρονήσεως τῆς ἐν τοῖς ἐλάττοσί τε καὶ ἐπιεικεστέροις; Ἔγωγ', ἔφη.

IX. Εἰ ἄρα δεῖ τινὰ πόλιν προσαγορεύειν κρείττω ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ αὐτὴν αὑτῆς, καὶ ταύτην προσρητέον. Παντάπασιν μὲν οὖν, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ σώφρονα κατὰ πάντα ταῦτα; Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ μὴν εἴπερ αὖ ἐν ἄλλῃ πόλει ἡ αὐτὴ δόξα ἔνεστι τοῖς τε
E ἄρχουσι καὶ ἀρχομένοις περὶ τοῦ οὕστινας δεῖ ἄρχειν, καὶ ἐν ταύτῃ ἂν εἴη τοῦτο ἐνόν. ἢ οὐ δοκεῖ; Καὶ μάλα, ἔφη, σφόδρα. Ἐν ποτέροις οὖν φήσεις τῶν πολιτῶν τὸ

[1] τὸ Π: τὸν A. [2] οὗ Ξ q: οὖν A. [3] παισὶ H. Wolf: πᾶσι codd.
[4] ταῖς—ἁπλαῖς—μετρίαις Herwerden: τὰς—ἁπλᾶς—μετρίας codd.

σωφρονεῖν ἐνεῖναι, ὅταν οὕτως ἔχωσιν; ἐν τοῖς ἄρχουσιν ἢ ἐν τοῖς ἀρχομένοις; Ἐν *ἀμφοτέροις που, ἔφη.* Ὁρᾷς *οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἐπιεικῶς ἐμαντευόμεθα ἄρτι, ὡς ἁρμονίᾳ τινὶ ἡ σωφροσύνη ὡμοίωται;* Τί *δή;* Ὅτι *οὐχ ὥσπερ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ σοφία ἐν μέρει τινὶ ἑκατέρα ἐνοῦσα ἡ μὲν* | *σοφήν, ἡ δὲ ἀνδρείαν τὴν πόλιν παρείχετο, οὐχ οὕτω* **432** *ποιεῖ αὕτη, ἀλλὰ δι' ὅλης ἀτεχνῶς τέταται, διὰ πασῶν παρεχομένη ξυνᾴδοντας τούς τε ἀσθενεστάτους ταὐτὸν καὶ τοὺς ἰσχυροτάτους καὶ τοὺς μέσους, εἰ μὲν βούλει, φρονήσει, εἰ δὲ βούλει, ἰσχύϊ, εἰ δέ, καὶ πλήθει ἢ χρήμασιν ἢ ἄλλῳ ὁτῳοῦν τῶν τοιούτων· ὥστε ὀρθότατ' ἂν φαῖμεν ταύτην τὴν ὁμόνοιαν σωφροσύνην εἶναι, χείρονός τε καὶ ἀμείνονος κατὰ φύσιν ξυμφωνίαν, ὁπότερον δεῖ ἄρχειν, καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ.* Πάνυ *μοι, ἔφη, ξυνδοκεῖ.* **B** Εἶεν, *ἦν δ' ἐγώ· τὰ μὲν τρία ἡμῖν ἐν τῇ πόλει κατῶπται, ὥς γε οὑτωσὶ δόξαι· τὸ δὲ δὴ λοιπὸν εἶδος, δι' ὃ ἂν ἔτι ἀρετῆς μετέχοι πόλις, τί ποτ' ἂν εἴη; δῆλον γάρ, ὅτι τοῦτ' ἔστιν ἡ δικαιοσύνη.* Δῆλον. Οὐ*κοῦν, ὦ* Γλαύκων, *νῦν δὴ ἡμᾶς δεῖ ὥσπερ κυνηγέτας τινὰς θάμνον*[1] *κύκλῳ περιίστασθαι προσέχοντας τὸν νοῦν, μή πῃ διαφύγῃ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἀφανισθεῖσα ἄδηλος γένηται· φανερὸν γὰρ δὴ ὅτι ταύτῃ πῃ ἔστιν. ὅρα οὖν καὶ προθυμοῦ κατιδεῖν,* **C** *ἐάν πως πρότερος ἐμοῦ ἴδῃς καὶ ἐμοὶ φράσῃς*[2]. Εἰ *γὰρ ὤφελον*[3], *ἔφη· ἀλλὰ μᾶλλον, ἐάν μοι ἑπομένῳ χρῇ καὶ τὰ δεικνύμενα δυναμένῳ καθορᾶν, πάνυ μοι μετρίῳ*[4] *χρήσει.* Ἕπου, *ἦν δ' ἐγώ, εὐξάμενος μετ' ἐμοῦ.* Ποιήσω *ταῦτα· ἀλλὰ μόνον, ἦ δ' ὅς, ἡγοῦ.* Καὶ *μήν, εἶπον ἐγώ, δύσβατός γέ τις ὁ τόπος φαίνεται καὶ ἐπίσκιος· ἔστι γοῦν σκοτεινὸς καὶ δυσδιερεύνητος· ἀλλὰ γὰρ ὅμως ἰτέον.* Ἰτέον *γάρ,* **D** *ἔφη. καὶ ἐγὼ κατιδὼν* Ἰοῦ *ἰοῦ, εἶπον, ὦ* Γλαύκων· *κινδυνεύομέν τι ἔχειν ἴχνος, καί μοι δοκεῖ οὐ πάνυ τι*

[1] *θάμνον* Π: *θάμνων* A. [2] *φράσῃς* Π: *φράσεις* A. [3] *ὤφελόν* Π: *ὄφελον* A. [4] *μετρίῳ* H. Richards: *μετρίως* codd.

ἐκφευξεῖσθαι ἡμᾶς. Εὖ ἀγγέλλεις, ἦ δ' ὅς. Ἦ μήν, ἦν δ' ἐγώ, βλακικόν γε ἡμῶν τὸ πάθος. Τὸ ποῖον; Πάλαι, ὦ μακάριε, φαίνεται πρὸ ποδῶν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς κυλινδεῖσθαι, καὶ οὐχ ἑωρῶμεν ἄρ' αὐτό, ἀλλ' ἦμεν καταγελαστότατοι· ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντες ζητοῦσιν
E ἐνίοτε ὃ ἔχουσιν, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸ μὲν οὐκ ἀπεβλέπομεν, πόρρω δέ ποι ἀπεσκοποῦμεν, ᾗ δὴ καὶ ἐλάνθανεν ἴσως ἡμᾶς. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὕτως, εἶπον, ὡς δοκοῦμέν μοι καὶ λέγοντες αὐτὸ καὶ ἀκούοντες πάλαι οὐ μανθάνειν ἡμῶν αὐτῶν, ὅτι ἐλέγομεν τρόπον τινὰ αὐτό. Μακρόν, ἔφη, τὸ προοίμιον τῷ ἐπιθυμοῦντι ἀκοῦσαι.

433 X. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, ἄκουε, | εἴ τι ἄρα λέγω. ὃ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐθέμεθα δεῖν ποιεῖν διὰ παντός, ὅτε τὴν πόλιν κατῳκίζομεν, τοῦτό ἐστιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἤτοι τούτου τι εἶδος ἡ δικαιοσύνη. ἐθέμεθα δὲ δήπου καὶ πολλάκις ἐλέγομεν, εἰ μέμνησαι, ὅτι ἕνα ἕκαστον ἓν δέοι ἐπιτηδεύειν τῶν περὶ τὴν πόλιν, εἰς ὃ αὐτοῦ ἡ φύσις ἐπιτηδειοτάτη πεφυκυῖα εἴη. Ἐλέγομεν γάρ. Καὶ μὴν ὅτι γε τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν δικαιοσύνη ἐστί, καὶ τοῦτο ἄλλων τε πολλῶν ἀκηκόαμεν καὶ
B αὐτοὶ πολλάκις εἰρήκαμεν. Εἰρήκαμεν γάρ. Τοῦτο τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, κινδυνεύει τρόπον τινὰ γιγνόμενον ἡ δικαιοσύνη εἶναι, τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν· οἶσθα ὅθεν τεκμαίρομαι; Οὔκ, ἀλλὰ λέγ', ἔφη. Δοκεῖ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ὑπόλοιπον ἐν τῇ πόλει ὧν ἐσκέμμεθα, σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ φρονήσεως, τοῦτο εἶναι, ὃ πᾶσιν ἐκείνοις τὴν δύναμιν παρέσχεν, ὥστε ἐγγενέσθαι, καὶ ἐγγενομένοις γε σωτηρίαν παρέχει[1], ἕωσπερ ἂν ἐνῇ. καίτοι ἔφαμεν
C δικαιοσύνην ἔσεσθαι τὸ ὑπολειφθὲν ἐκείνων, εἰ τὰ τρία εὕροιμεν. Καὶ γὰρ ἀνάγκη, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, εἰ δέοι γε κρῖναι, τί τὴν πόλιν ἡμῖν τούτων μάλιστα ἀγαθὴν ἀπεργάσεται ἐγγενόμενον, δύσκριτον ἂν εἴη,

[1] παρέχει Vind. D F: παρέχειν A.

πότερον ἡ ὁμοδοξία τῶν ἀρχόντων τε καὶ ἀρχομένων, ἢ ἡ περὶ δεινῶν τε καὶ μή, ἅττα ἐστί, δόξης ἐννόμου σωτηρία ἐν τοῖς στρατιώταις ἐγγενομένη, ἢ ἡ[1] ἐν τοῖς ἄρχουσι φρόνησίς τε καὶ φυλακὴ ἐνοῦσα, ἢ τοῦτο μάλιστα ἀγαθὴν D αὐτὴν ποιεῖ ἐνὸν καὶ ἐν παιδὶ καὶ ἐν γυναικὶ καὶ δούλῳ καὶ ἐλευθέρῳ καὶ δημιουργῷ καὶ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ, ὅτι τὸ αὑτοῦ ἕκαστος εἷς ὢν ἔπραττεν καὶ οὐκ ἐπολυπραγμόνει. Δύσκριτον, ἔφη· πῶς δ' οὔ; Ἐνάμιλλον ἄρα, ὡς ἔοικε, πρὸς ἀρετὴν πόλεως τῇ τε σοφίᾳ αὐτῆς καὶ τῇ σωφροσύνῃ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ἡ τοῦ ἕκαστον ἐν αὐτῇ τὰ αὑτοῦ πράττειν δύναμις. Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν δικαιοσύνην τό γε τούτοις ἐνάμιλλον ἂν εἰς ἀρετὴν πόλεως E θείης; Παντάπασι μὲν οὖν. Σκόπει δὴ καὶ τῇδε, εἰ οὕτω δόξει. ἆρα τοῖς ἄρχουσιν ἐν τῇ πόλει τὰς δίκας προστάξεις δικάζειν; Τί μήν; Ἦ ἄλλου οὑτινοσοῦν[2] μᾶλλον ἐφιέμενοι δικάσουσιν ἢ τούτου[3], ὅπως ἂν ἕκαστοι μήτ' ἔχωσι τἀλλότρια μήτε τῶν αὑτῶν στέρωνται; Οὔκ, ἀλλὰ τούτου. Ὡς δικαίου ὄντος; Ναί. Καὶ ταύτῃ ἄρα πῃ ἡ τοῦ οἰκείου τε καὶ ἑαυτοῦ ἕξις τε καὶ πρᾶξις δικαιοσύνη ἂν | ὁμολογοῖτο. Ἔστι ταῦτα. Ἰδὲ δή, ἐὰν σοὶ ὅπερ 434 ἐμοὶ ξυνδοκῇ. τέκτων σκυτοτόμου ἐπιχειρῶν ἔργα ἐργάζεσθαι ἢ σκυτοτόμος τέκτονος, ἢ τὰ ὄργανα μεταλαμβάνοντες τἀλλήλων ἢ τιμάς, ἢ καὶ ὁ αὐτὸς ἐπιχειρῶν ἀμφότερα πράττειν, πάντα τἆλλα μεταλλαττόμενα ἆρά σοι ἄν τι δοκεῖ μέγα βλάψαι πόλιν; Οὐ πάνυ, ἔφη. Ἀλλ' ὅταν γε, οἶμαι, δημιουργὸς ὢν ἤ τις ἄλλος χρηματιστὴς φύσει ἔπειτα ἐπαιρόμενος ἢ πλούτῳ ἢ πλήθει ἢ B ἰσχύϊ ἢ ἄλλῳ τῳ[4] τοιούτῳ εἰς τὸ τοῦ πολεμικοῦ εἶδος ἐπιχειρῇ ἰέναι, ἢ τῶν πολεμικῶν τις εἰς τὸ τοῦ βουλευτικοῦ καὶ φύλακος ἀνάξιος ὤν, καὶ τὰ ἀλλήλων οὗτοι ὄργανα μεταλαμβάνωσι καὶ τὰς τιμάς, ἢ ὅταν ὁ αὐτὸς

[1] ἢ ἡ Ξ² q: ἢ A. [2] οὑτινοσοῦν Ξ: τινὸς οὖν A. [3] τούτου Π: τοῦτο A. [4] τῳ Π: τῷ A.

πάντα ταῦτα ἅμα ἐπιχειρῇ πράττειν, τότε οἶμαι καὶ σοὶ δοκεῖν ταύτην τὴν τούτων μεταβολὴν καὶ πολυπραγμοσύνην ὄλεθρον εἶναι τῇ πόλει. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἡ
C τριῶν ἄρα ὄντων γενῶν πολυπραγμοσύνη καὶ μεταβολὴ εἰς ἄλληλα μεγίστη τε βλάβη τῇ πόλει καὶ ὀρθότατ' ἂν προσαγορεύοιτο μάλιστα κακουργία. Κομιδῇ μὲν οὖν. Κακουργίαν δὲ τὴν μεγίστην τῆς ἑαυτοῦ πόλεως οὐκ ἀδικίαν φήσεις εἶναι; Πῶς δ' οὔ; Τοῦτο μὲν ἄρα ἀδικία.

XI. Πάλιν δὲ ὧδε λέγωμεν· χρηματιστικοῦ, ἐπικουρικοῦ, φυλακικοῦ γένους οἰκειοπραγία, ἑκάστου τούτων τὸ αὑτοῦ πράττοντος ἐν πόλει, τοὐναντίον <ὂν>[1] ἐκείνου, δικαιοσύνη τ' ἂν εἴη καὶ τὴν πόλιν δικαίαν παρέχοι. Οὐκ
D ἄλλῃ ἔμοιγε δοκεῖ, ἦ δ' ὅς, ἔχειν ἢ ταύτῃ. Μηδέν, ἦν δ' ἐγώ, πω πάνυ παγίως αὐτὸ λέγωμεν, ἀλλ' ἐὰν μὲν ἡμῖν καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων ἰὸν τὸ εἶδος τοῦτο ὁμολογῆται καὶ ἐκεῖ δικαιοσύνη εἶναι, συγχωρησόμεθα ἤδη· τί γὰρ καὶ ἐροῦμεν; εἰ δὲ μή, τότε ἄλλο τι σκεψόμεθα. νῦν δ' ἐκτελέσωμεν τὴν σκέψιν, ἣν ᾠήθημεν, εἰ ἐν μείζονί τινι τῶν ἐχόντων δικαιοσύνην πρότερον ἐκεῖ ἐπιχειρήσαιμεν θεάσασθαι, ῥᾷον ἂν ἐν ἑνὶ ἀνθρώπῳ
E κατιδεῖν οἷόν ἐστιν. καὶ ἔδοξε δὴ ἡμῖν τοῦτο εἶναι πόλις, καὶ οὕτω ᾠκίζομεν ὡς ἐδυνάμεθα ἀρίστην, εὖ εἰδότες ὅτι ἔν γε τῇ ἀγαθῇ ἂν εἴη. ὃ οὖν ἡμῖν ἐκεῖ ἐφάνη, ἐπαναφέρωμεν εἰς τὸν ἕνα, κἂν μὲν ὁμολογῆται, καλῶς ἕξει· ἐὰν δέ τι ἄλλο ἐν τῷ ἑνὶ ἐμφαίνηται, πάλιν ἐπανιόντες ἐπὶ
435 τὴν πόλιν βασανιοῦμεν· | καὶ τάχ' ἂν παρ' ἄλληλα σκοποῦντες καὶ τρίβοντες ὥσπερ ἐκ πυρείων ἐκλάμψαι ποιήσαιμεν τὴν δικαιοσύνην, καὶ φανερὰν γενομένην βεβαιωσαίμεθ'[2] ἂν αὐτὴν παρ' ἡμῖν αὐτοῖς. Ἀλλ', ἔφη, καθ' ὁδόν τε λέγεις καὶ ποιεῖν χρὴ οὕτως. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅ γε ταὐτὸν ἄν τις προσείποι μεῖζόν τε καὶ ἔλαττον,

[1] <ὂν> nos: om. codd.

[2] βεβαιωσαίμεθ' q: βεβαιωσώμεθ' A[1]: βεβαιωσόμεθ' A[2].

ἀνόμοιον τυγχάνει ὂν ταύτῃ, ᾗ ταὐτὸν προσαγορεύεται, ἢ ὅμοιον; Ὅμοιον, ἔφη. Καὶ δίκαιος ἄρα ἀνὴρ δικαίας πόλεως κατ' αὐτὸ τὸ τῆς δικαιοσύνης εἶδος οὐδὲν διοίσει, B ἀλλ' ὅμοιος ἔσται. Ὅμοιος, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι πόλις γε ἔδοξεν εἶναι δικαία, ὅτι[1] ἐν αὐτῇ[2] τριττὰ γένη φύσεων ἐνόντα τὸ αὑτῶν ἕκαστον ἔπραττεν· σώφρων δὲ αὖ καὶ ἀνδρεία καὶ σοφὴ διὰ τῶν αὐτῶν τούτων γενῶν ἄλλ' ἄττα πάθη τε καὶ ἕξεις. Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ τὸν ἕνα ἄρα, ὦ φίλε, οὕτως ἀξιώσομεν, τὰ αὐτὰ ταῦτα εἴδη ἐν τῇ αὑτοῦ ψυχῇ ἔχοντα, διὰ τὰ αὐτὰ πάθη ἐκείνοις τῶν αὐτῶν C ὀνομάτων ὀρθῶς ἀξιοῦσθαι τῇ πόλει. Πᾶσα ἀνάγκη, ἔφη. Εἰς φαῦλόν γε αὖ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ θαυμάσιε, σκέμμα ἐμπεπτώκαμεν περὶ ψυχῆς, εἴτε ἔχει τὰ τρία εἴδη ταῦτα ἐν αὑτῇ εἴτε μή. Οὐ πάνυ μοι δοκοῦμεν, ἔφη, εἰς φαῦλον. ἴσως γάρ, ὦ Σώκρατες, τὸ λεγόμενον ἀληθές, ὅτι χαλεπὰ τὰ καλά. Φαίνεται, ἦν δ' ἐγώ. καὶ εὖ γ' ἴσθι, ὦ Γλαύκων, ὡς ἡ ἐμὴ δόξα, ἀκριβῶς μὲν τοῦτο ἐκ τοιούτων D μεθόδων, οἵαις νῦν ἐν τοῖς λόγοις χρώμεθα, οὐ μή ποτε λάβωμεν· ἄλλη[3] γὰρ μακροτέρα καὶ πλείων ὁδὸς ἡ ἐπὶ τοῦτο ἄγουσα· ἴσως μέντοι τῶν γε προειρημενων τε καὶ προεσκεμμένων ἀξίως. Οὐκοῦν ἀγαπητόν; ἔφη· ἐμοὶ μὲν γὰρ ἔν γε τῷ παρόντι ἱκανῶς ἂν ἔχοι. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον, ἔμοιγε καὶ πάνυ ἐξαρκέσει. Μὴ τοίνυν ἀποκάμῃς, ἔφη, ἀλλὰ σκόπει. Ἆρ' οὖν ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ, πολλὴ E ἀνάγκη ὁμολογεῖν, ὅτι γε τὰ αὐτὰ ἐν ἑκάστῳ ἔνεστιν ἡμῶν εἴδη τε καὶ ἤθη, ἅπερ ἐν τῇ πόλει; οὐ γάρ που ἄλλοθεν ἐκεῖσε ἀφῖκται. γελοῖον γὰρ ἂν εἴη, εἴ τις οἰηθείη τὸ θυμοειδὲς μὴ ἐκ τῶν ἰδιωτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐγγεγονέναι, οἳ δὴ καὶ ἔχουσι ταύτην τὴν αἰτίαν, οἷον οἱ κατὰ τὴν Θρᾴκην τε καὶ Σκυθικὴν καὶ σχεδόν τι κατὰ τὸν ἄνω τόπον, ἢ τὸ φιλομαθές, ὃ δὴ περὶ τὸν παρ' ἡμῖν

[1] ὅτι Π: ὅτε A. [2] αὐτῇ Π: ἑαυτῇ A.
[3] ἄλλη Flor. T cum Galeno: ἀλλὰ A.

436 μάλιστ' ἄν τις αἰτιάσαιτο τόπον, ἢ τὸ | φιλοχρήματον, ὃ[1] περὶ τούς τε Φοίνικας εἶναι καὶ τοὺς κατὰ Αἴγυπτον φαίη τις ἂν οὐχ ἥκιστα. Καὶ μάλα, ἔφη. Τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, καὶ οὐδὲν χαλεπὸν γνῶναι. Οὐ δῆτα.

XII. Τόδε δὲ ἤδη χαλεπόν, εἰ τῷ αὐτῷ τούτων[2] ἕκαστα πράττομεν ἢ τρισὶν οὖσιν ἄλλο ἄλλῳ· μανθάνομεν μὲν ἑτέρῳ, θυμούμεθα δὲ ἄλλῳ τῶν ἐν ἡμῖν, ἐπιθυμοῦμεν δ' αὖ τρίτῳ τινὶ τῶν περὶ τὴν τροφήν τε καὶ B γέννησιν ἡδονῶν καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά, ἢ ὅλῃ τῇ ψυχῇ καθ' ἕκαστον αὐτῶν πράττομεν, ὅταν ὁρμήσωμεν. ταῦτ' ἔσται τὰ χαλεπὰ διορίσασθαι ἀξίως λόγου. Καὶ ἐμοὶ δοκεῖ, ἔφη. Ὧδε τοίνυν ἐπιχειρῶμεν αὐτὰ ὁρίζεσθαι, εἴτε τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις εἴτε ἕτερά ἐστι. Πῶς; Δῆλον ὅτι ταὐτὸν τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν κατὰ ταὐτόν γε καὶ πρὸς ταὐτὸν οὐκ ἐθελήσει ἅμα, ὥστε ἄν που εὑρίσκωμεν C ἐν αὐτοῖς ταῦτα γιγνόμενα, εἰσόμεθα ὅτι οὐ ταὐτὸν ἦν ἀλλὰ πλείω. Εἶεν. Σκόπει δὴ ὃ λέγω. Λέγε, ἔφη. Ἑστάναι, εἶπον, καὶ κινεῖσθαι τὸ αὐτὸ ἅμα κατὰ τὸ αὐτὸ ἆρα δυνατόν; Οὐδαμῶς. Ἔτι τοίνυν ἀκριβέστερον ὁμολογησώμεθα, μή πῃ προϊόντες ἀμφισβητήσωμεν. εἰ γάρ τις λέγοι ἄνθρωπον ἑστηκότα, κινοῦντα δὲ τὰς χεῖράς τε καὶ τὴν κεφαλήν, ὅτι ὁ αὐτὸς ἕστηκέ τε καὶ κινεῖται ἅμα, οὐκ ἄν, οἶμαι, ἀξιοῖμεν οὕτω λέγειν δεῖν, ἀλλ' ὅτι τὸ μέν τι D αὐτοῦ ἕστηκε, τὸ δὲ κινεῖται. οὐχ οὕτω; Οὕτω. Οὐκοῦν καὶ εἰ ἔτι μᾶλλον χαριεντίζοιτο ὁ ταῦτα λέγων, κομψευόμενος ὡς οἵ γε στρόβιλοι ὅλοι ἑστᾶσί τε ἅμα καὶ κινοῦνται ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ πήξαντες τὸ κέντρον περιφέρωνται, ἢ καὶ ἄλλο τι κύκλῳ περιιὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἕδρᾳ τοῦτο δρᾷ, οὐκ ἂν ἀποδεχοίμεθα[3], ὡς οὐ κατὰ ταὐτὰ ἑαυτῶν τὰ τοιαῦτα τότε μενόντων τε καὶ φερομένων, ἀλλὰ E φαῖμεν ἂν ἔχειν αὐτὰ εὐθύ τε καὶ περιφερὲς ἐν αὐτοῖς, καὶ

[1] ὃ Ξ: τὸ A. [2] τούτων Apelt (cum q^2): τούτῳ A.
[3] ἀποδεχοίμεθα q: ἀποδεχώμεθα A^1: ἀποδεχόμεθα A^2.

κατὰ μὲν τὸ εὐθὺ ἑστάναι, οὐδαμῇ γὰρ ἀποκλίνειν, κατὰ δὲ τὸ περιφερὲς κύκλῳ κινεῖσθαι· ὅταν δὲ τὴν εὐθυωρίαν ἢ[1] εἰς δεξιὰν ἢ εἰς ἀριστερὰν ἢ εἰς τὸ πρόσθεν ἢ εἰς τὸ ὄπισθεν ἐγκλίνῃ ἅμα περιφερόμενον, τότε οὐδαμῇ ἑστάναι[2]. Καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη. Οὐδὲν ἄρα ἡμᾶς τῶν τοιούτων λεγόμενον ἐκπλήξει, οὐδὲ μᾶλλόν τι πείσει, ὥς ποτέ τι ἂν τὸ αὐτὸ ὂν ἅμα κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία | πάθοι ἢ καὶ εἴη ἢ καὶ ποιήσειεν. Οὔκουν ἐμέ γε, ἔφη. 437 Ἀλλ' ὅμως, ἦν δ' ἐγώ, ἵνα μὴ ἀναγκαζώμεθα πάσας τὰς τοιαύτας ἀμφισβητήσεις ἐπεξιόντες καὶ βεβαιούμενοι ὡς οὐκ ἀληθεῖς οὔσας μηκύνειν, ὑποθέμενοι ὡς τούτου οὕτως ἔχοντος εἰς τὸ πρόσθεν προΐωμεν, ὁμολογήσαντες ἐάν ποτε ἄλλῃ φανῇ ταῦτα ἢ ταύτῃ, πάντα ἡμῖν τὰ ἀπὸ τούτου ξυμβαίνοντα λελυμένα ἔσεσθαι. Ἀλλὰ χρή, ἔφη, ταῦτα ποιεῖν.

XIII. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἐπινεύειν τῷ ἀνανεύειν B καὶ τὸ ἐφίεσθαί τινος λαβεῖν τῷ ἀπαρνεῖσθαι καὶ τὸ προσάγεσθαι τῷ ἀπωθεῖσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν ἐναντίων ἂν[3] ἀλλήλοις θείης εἴτε ποιημάτων εἴτε παθημάτων; οὐδὲν γὰρ ταύτῃ διοίσει. Ἀλλ', ἦ δ' ὅς, τῶν ἐναντίων. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· διψῆν καὶ πεινῆν καὶ ὅλως τὰς ἐπιθυμίας, καὶ αὖ τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ βούλεσθαι, οὐ πάντα ταῦτα εἰς ἐκεῖνά ποι ἂν θείης τὰ εἴδη τὰ νῦν δὴ λεχθέντα; οἷον ἀεὶ τὴν τοῦ ἐπιθυμοῦντος ψυχὴν οὐχὶ ἤτοι C ἐφίεσθαι φήσεις ἐκείνου οὗ ἂν ἐπιθυμῇ, ἢ προσάγεσθαι τοῦτο ὃ ἂν βούληταί οἱ γενέσθαι, ἢ αὖ καθ' ὅσον ἐθέλει τί οἱ πορισθῆναι, ἐπινεύειν τοῦτο πρὸς αὑτὴν ὥσπερ τινὸς ἐρωτῶντος, ἐπορεγομένην αὐτοῦ τῆς γενέσεως; Ἔγωγε. Τί δέ; τὸ ἀβουλεῖν καὶ μὴ ἐθέλειν μηδ' ἐπιθυμεῖν οὐκ εἰς τὸ ἀπωθεῖν καὶ ἀπελαύνειν ἀπ' αὑτῆς καὶ εἰς ἅπαντα τἀναντία ἐκείνοις θήσομεν; Πῶς γὰρ οὔ; Τούτων δὴ D οὕτως ἐχόντων ἐπιθυμιῶν τι φήσομεν εἶναι εἶδος, καὶ

[1] ἢ Π: ἢ καὶ A. [2] ἑστάναι Flor. U cum Galeno: ἔστιν ἑστάναι A.
[3] ἂν Baiter: om. codd.

ἐναργεστάτας αὐτῶν τούτων ἥν τε δίψαν καλοῦμεν καὶ ἣν πεῖναν; Φήσομεν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν τὴν μὲν ποτοῦ, τὴν δ' ἐδωδῆς; Ναί. Ἆρ' οὖν, καθ' ὅσον δίψα ἐστί, πλέονος ἄν τινος ἢ οὗ[1] λέγομεν ἐπιθυμία ἐν τῇ ψυχῇ εἴη; οἷον δίψα ἐστὶ δίψα ἆρά γε θερμοῦ ποτοῦ ἢ ψυχροῦ, ἢ πολλοῦ ἢ ὀλίγου, ἢ καὶ ἑνὶ λόγῳ[2] ποιοῦ τινὸς πώματος; ἢ ἐὰν μέν E τις θερμότης τῷ δίψει προσῇ, τὴν τοῦ ψυχροῦ ἐπιθυμίαν προσπαρέχοιτ' ἄν, ἐὰν δὲ ψυχρότης, τὴν τοῦ θερμοῦ; ἐὰν δὲ διὰ πλήθους παρουσίαν πολλὴ ἡ δίψα ᾖ, τὴν τοῦ πολλοῦ παρέξεται, ἐὰν δὲ ὀλίγη, τὴν τοῦ ὀλίγου; αὐτὸ δὲ τὸ διψῆν οὐ μή ποτε ἄλλου γένηται ἐπιθυμία ἢ οὗπερ πέφυκεν, αὐτοῦ πώματος, καὶ αὖ τὸ πεινῆν βρώματος; Οὕτως, ἔφη, αὐτή γε ἡ ἐπιθυμία ἑκάστη αὐτοῦ μόνον ἑκάστου οὗ πέφυκεν, τοῦ δὲ τοίου ἢ τοίου τὰ προσγι-438 γνόμενα. | Μήτοι τις, ἦν δ' ἐγώ, ἀσκέπτους ἡμᾶς ὄντας θορυβήσῃ, ὡς οὐδεὶς ποτοῦ ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ χρηστοῦ ποτοῦ, καὶ οὐ σίτου, ἀλλὰ χρηστοῦ σίτου· πάντες γὰρ ἄρα τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. εἰ οὖν ἡ δίψα ἐπιθυμία ἐστί, χρηστοῦ ἂν εἴη εἴτε πώματος εἴτε ἄλλου ὅτου ἐστὶν ἐπιθυμία, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω. Ἴσως γὰρ ἄν, ἔφη, δοκοῖ τι λέγειν ὁ ταῦτα λέγων. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, ὅσα B γ' ἐστὶ τοιαῦτα οἷα εἶναί του, τὰ μὲν ποιὰ ἄττα ποιοῦ τινός ἐστιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰ δ' αὐτὰ ἕκαστα αὐτοῦ ἑκάστου μόνον. Οὐκ ἔμαθον, ἔφη. Οὐκ ἔμαθες, ἔφην, ὅτι τὸ μεῖζον τοιοῦτόν ἐστιν οἷον τινὸς εἶναι μεῖζον; Πάνυ γε. Οὐκοῦν τοῦ ἐλάττονος; Ναί. Τὸ δέ γε πολὺ μεῖζον πολὺ ἐλάττονος. ἦ γάρ; Ναί. Ἆρ' οὖν καὶ τὸ ποτὲ μεῖζον ποτὲ ἐλάττονος, καὶ τὸ ἐσόμενον μεῖζον ἐσομένου ἐλάττονος; Ἀλλὰ τί μήν; ἦ δ' ὅς. Καὶ τὰ πλείω δὴ C πρὸς τὰ ἐλάττω καὶ τὰ διπλάσια πρὸς τὰ ἡμίσεα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, καὶ αὖ βαρύτερα πρὸς κουφότερα καὶ θάττω πρὸς τὰ βραδύτερα, καὶ ἔτι γε τὰ θερμὰ πρὸς τὰ

[1] ἢ οὗ Ast: που A[1]: ἢ οὐ A[2]. [2] ἑνὶ λόγῳ Cornarius: ἐν ὀλίγῳ codd.

ψυχρὰ καὶ πάντα τὰ τούτοις ὅμοια ἆρ' οὐχ οὕτως ἔχει; Πάνυ μὲν οὖν. Τί δὲ τὰ περὶ τὰς ἐπιστήμας; οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος; ἐπιστήμη μὲν αὐτὴ μαθήματος αὐτοῦ ἐπιστήμη ἐστίν, ἢ ὅτου δὴ δεῖ θεῖναι τὴν ἐπιστήμην, ἐπιστήμη δέ τις καὶ ποιά τις ποιοῦ τινὸς καὶ τινός. λέγω δὲ τὸ τοιόνδε· οὐκ, ἐπειδὴ οἰκίας[1] ἐργασίας ἐπιστήμη **D** ἐγένετο, διήνεγκε τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ὥστε οἰκοδομικὴ κληθῆναι; Τί μήν; Ἀρ' οὐ τῷ ποιά τις εἶναι, οἵα ἑτέρα οὐδεμία τῶν ἄλλων; Ναί. Οὐκοῦν ἐπειδὴ ποιοῦ τινός, καὶ αὐτὴ ποιά τις ἐγένετο; καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω τέχναι τε καὶ ἐπιστῆμαι; Ἔστιν οὕτω.

XIV. Τοῦτο τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, φάθι με τότε βούλεσθαι λέγειν, εἰ ἄρα νῦν ἔμαθες, ὅτι ὅσα ἐστὶν οἷα εἶναί του, αὐτὰ μὲν μόνα αὐτῶν μόνων ἐστίν, τῶν δὲ ποιῶν τινῶν ποιὰ ἄττα. καὶ οὔ τι λέγω, ὡς, οἵων ἂν ᾖ, τοιαῦτα **E** καὶ ἔστιν, ὡς ἄρα καὶ τῶν ὑγιεινῶν καὶ νοσωδῶν ἡ ἐπιστήμη ὑγιεινὴ καὶ νοσώδης καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν κακὴ καὶ ἀγαθή· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ αὐτοῦ οὗπερ ἐπιστήμη ἐστὶν ἐγένετο ἐπιστήμη, ἀλλὰ ποιοῦ τινός, τοῦτο δ' ἦν ὑγιεινὸν καὶ νοσῶδες, ποιὰ δή τις συνέβη καὶ αὐτὴ γενέσθαι, καὶ τοῦτο αὐτὴν ἐποίησεν μηκέτι ἐπιστήμην ἁπλῶς καλεῖσθαι, ἀλλὰ τοῦ ποιοῦ τινὸς προσγενομένου ἰατρικήν. Ἔμαθον, ἔφη, καί μοι δοκεῖ οὕτως ἔχειν. Τὸ δὲ δὴ δίψος, ἦν δ' ἐγώ, οὐ | τούτων θήσεις τῶν τινός, <καὶ **439** τινὸς>[2] εἶναι τοῦτο ὅπερ ἐστίν—ἔστι δὲ δήπου δίψος—; Ἔγωγε, ἢ δ' ὅς· πώματός γε. Οὐκοῦν ποιοῦ μέν τινος πώματος ποιόν τι καὶ δίψος, δίψος δ' οὖν αὐτὸ οὔτε πολλοῦ οὔτε ὀλίγου, οὔτε ἀγαθοῦ οὔτε κακοῦ, οὐδ' ἑνὶ[3] λόγῳ ποιοῦ τινός, ἀλλ' αὐτοῦ πώματος μόνον αὐτὸ δίψος πέφυκεν; Παντάπασι μὲν οὖν. Τοῦ διψῶντος ἄρα ἡ ψυχή, καθ' ὅσον διψῇ, οὐκ ἄλλο τι βούλεται ἢ πιεῖν, καὶ

[1] *οἰκίας* Ξ *q*: *οἰκείας* A. [2] <*καὶ τινὸς*> nos: om. codd. [3] *οὐδ' ἑνὶ q*: *οὐδενὶ* A.

B τούτου ὀρέγεται καὶ ἐπὶ τοῦτο ὁρμᾷ. Δῆλον δή. Οὐκοῦν εἴ ποτέ τι αὐτὴν ἀνθέλκει διψῶσαν, ἕτερον ἄν τι ἐν αὐτῇ εἴη αὐτοῦ τοῦ διψῶντος καὶ ἄγοντος ὥσπερ θηρίον[1] ἐπὶ τὸ πιεῖν; οὐ γὰρ δή, φαμέν, τό γε αὐτὸ τῷ αὐτῷ ἑαυτοῦ περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα τἀναντία πράττει[2]. Οὐ γὰρ οὖν. Ὥσπερ γε, οἶμαι, τοῦ τοξότου οὐ καλῶς ἔχει λέγειν, ὅτι αὐτοῦ ἅμα αἱ χεῖρες τὸ τόξον ἀπωθοῦνταί τε καὶ προσέλκονται, ἀλλ'
C ὅτι ἄλλη μὲν ἡ ἀπωθοῦσα χείρ, ἑτέρα δὲ ἡ προσαγομένη. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Πότερον δὴ φῶμέν τινας ἔστιν ὅτε διψῶντας οὐκ ἐθέλειν πιεῖν; Καὶ μάλα γ', ἔφη, πολλοὺς καὶ πολλάκις. Τί οὖν, ἔφην ἐγώ, φαίη τις ἂν τούτων πέρι; οὐκ ἐνεῖναι μὲν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὸ κελεῦον, ἐνεῖναι δὲ τὸ κωλῦον πιεῖν, ἄλλο ὂν καὶ κρατοῦν τοῦ κελεύοντος; Ἔμοιγε, ἔφη, δοκεῖ. Ἆρ' οὖν οὐ τὸ μὲν κωλῦον τὰ τοιαῦτα ἐγγίγνεται, ὅταν ἐγγίγνηται[3], ἐκ
D λογισμοῦ, τὰ δὲ ἄγοντα καὶ ἕλκοντα διὰ παθημάτων τε καὶ νοσημάτων παραγίγνεται; Φαίνεται. Οὐ δὴ ἀλόγως, ἦν δ' ἐγώ, ἀξιώσομεν αὐτὰ διττά τε καὶ ἕτερα ἀλλήλων εἶναι, τὸ μὲν ᾧ λογίζεται λογιστικὸν προσαγορεύοντες τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ ᾧ ἐρᾷ τε καὶ πεινῇ καὶ διψῇ καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ἐπτόηται ἀλόγιστόν τε καὶ ἐπιθυμητικόν, πληρώσεών τινων καὶ ἡδονῶν ἑταῖρον[4]. Οὔκ, ἀλλ'
E εἰκότως, ἔφη, ἡγοίμεθ' ἂν οὕτως. Ταῦτα μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, δύο ἡμῖν ὡρίσθω εἴδη ἐν ψυχῇ ἐνόντα· τὸ δὲ δὴ τοῦ θυμοῦ καὶ ᾧ θυμούμεθα πότερον τρίτον, ἢ τούτων ποτέρῳ ἂν εἴη ὁμοφυές; Ἴσως, ἔφη, τῷ ἑτέρῳ, τῷ ἐπιθυμητικῷ. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, ποτὲ ἀκούσας τι πιστεύω τούτῳ, ὡς ἄρα Λεόντιος ὁ Ἀγλαΐωνος ἀνιὼν ἐκ Πειραιέως ὑπὸ τὸ βόρειον τεῖχος ἐκτός, αἰσθόμενος νεκροὺς παρὰ τῷ δημίῳ κειμένους, ἅμα μὲν ἰδεῖν ἐπιθυμοῖ, ἅμα δὲ αὖ δυσχεραίνοι καὶ ἀπο-
440 τρέποι ἑαυτόν, καὶ τέως μάχοιτό τε καὶ πα|ρακαλύπτοιτο,

[1] θηρίον Ξ: θηρίου A. [2] πράττει Ast: πράττοι A. [3] ἐγγίγνηται coniecit Schneider: ἐγγένηται codd. [4] ἑταῖρον Π: ἕτερον A.

κρατούμενος δ' οὖν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας διελκύσας τοὺς ὀφθαλμοὺς προσδραμὼν πρὸς τοὺς νεκρούς, ἰδοὺ ὑμῖν, ἔφη, ὦ κακοδαίμονες, ἐμπλήσθητε τοῦ καλοῦ θεάματος. Ἤκουσα, *ἔφη, καὶ αὐτός.* Οὗτος *μέντοι, ἔφην, ὁ λόγος σημαίνει τὴν ὀργὴν πολεμεῖν ἐνίοτε ταῖς ἐπιθυμίαις ὡς ἄλλο ὂν ἄλλῳ.* Σημαίνει *γάρ, ἔφη.*

XV. Οὐκοῦν *καὶ ἄλλοθι, ἔφην, πολλαχοῦ αἰσθανόμεθα, ὅταν βιάζωνταί τινα παρὰ τὸν λογισμὸν ἐπιθυμίαι,* B *λοιδοροῦντά τε αὐτὸν καὶ θυμούμενον τῷ βιαζομένῳ ἐν αὐτῷ, καὶ ὥσπερ δυοῖν στασιαζόντοιν ξύμμαχον τῷ λόγῳ γιγνόμενον τὸν θυμὸν τοῦ τοιούτου; ταῖς δ' ἐπιθυμίαις αὐτὸν κοινωνήσαντα, αἱροῦντος λόγου μὴ δεῖν ἀντιπράττειν, οἶμαί σε οὐκ ἂν φάναι γενομένου ποτὲ ἐν ἑαυτῷ*[1] *τοῦ τοιούτου αἰσθέσθαι, οἶμαι δ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ.* Οὐ *μὰ τὸν Δία, ἔφη.* Τί *δέ; ἦν δ' ἐγώ· ὅταν τις οἴηται ἀδικεῖν, οὐχ ὅσῳ ἂν γενναιότερος ᾖ, τοσούτῳ ἧττον δύναται ὀργίζεσθαι* C *καὶ πεινῶν καὶ ῥιγῶν καὶ ἄλλο ὁτιοῦν τῶν τοιούτων πάσχων ὑπ' ἐκείνου, ὃν ἂν οἴηται δικαίως ταῦτα δρᾶν, καί, ὃ λέγω, οὐκ ἐθέλει πρὸς τοῦτον αὐτοῦ ἐγείρεσθαι ὁ θυμός;* Ἀληθῆ, *ἔφη.* Τί *δέ; ὅταν ἀδικεῖσθαί τις ἡγῆται, οὐκ ἐν τούτῳ ζεῖ*[2] *τε καὶ χαλεπαίνει καὶ διὰ τὸ πεινῆν καὶ διὰ τὸ ῥιγῶν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα πάσχειν, καὶ ξυμμαχεῖ τῷ δοκοῦντι δικαίῳ*[3], *καὶ ὑπομένων*[4] *νικᾷ, καὶ οὐ λήγει* D *τῶν γενναίων, πρὶν ἂν ἢ διαπράξηται ἢ τελευτήσῃ ἢ ὥσπερ κύων ὑπὸ νομέως ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ παρ' αὐτῷ ἀνακληθεὶς πραυνθῇ;* Πάνυ *μὲν οὖν, ἔφη, ἔοικε τούτῳ ᾧ λέγεις· καίτοι γ' ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει τοὺς ἐπικούρους ὥσπερ κύνας ἐθέμεθα ὑπηκόους τῶν ἀρχόντων ὥσπερ ποιμένων πόλεως.* Καλῶς *γάρ, ἦν δ' ἐγώ, νοεῖς ὃ βούλομαι λέγειν. ἀλλ' ἦ*[5] *πρὸς τούτῳ καὶ τόδε ἐνθυμεῖ;* Τὸ

[1] *ἑαυτῷ* Π et corr. A²: *σαυτῷ* A¹. [2] *ζεῖ* Ξ *q*: *ζητεῖ* A.
[3] *καὶ ξυμμαχεῖ—δικαίῳ* post *πάσχειν* nos dedimus: post *χαλεπαίνει* codd.
[4] *καὶ ὑπομένων* Ξ: *ὑπομένων καὶ* A. [5] *ἦ* Ast: *εἰ* codd.

E ποῖον; Ὅτι τοὐναντίον ἢ ἀρτίως ἡμῖν φαίνεται περὶ τοῦ θυμοειδοῦς. τότε μὲν γὰρ ἐπιθυμητικόν τι αὐτὸ[1] ᾠόμεθα εἶναι, νῦν δὲ πολλοῦ δεῖν φαμέν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτὸ ἐν τῇ τῆς ψυχῆς στάσει τίθεσθαι τὰ ὅπλα πρὸς τὸ λογιστικόν. Παντάπασιν, ἔφη. Ἆρ' οὖν ἕτερον ὂν καὶ τούτου[2], ἢ λογιστικοῦ τι[3] εἶδος, ὥστε μὴ τρία, ἀλλὰ δύο εἴδη εἶναι ἐν ψυχῇ, λογιστικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν; ἢ καθάπερ ἐν τῇ πόλει ξυνεῖχεν αὐτὴν τρία ὄντα γένη,
441 | χρηματιστικόν, ἐπικουρικόν[4], βουλευτικόν, οὕτως καὶ ἐν ψυχῇ τρίτον τοῦτό ἐστι τὸ θυμοειδές, ἐπίκουρον ὂν τῷ λογιστικῷ φύσει, ἐὰν μὴ ὑπὸ κακῆς τροφῆς διαφθαρῇ; Ἀνάγκη, ἔφη, τρίτον. Ναί, ἦν δ' ἐγώ, ἄν γε τοῦ λογιστικοῦ ἄλλο τι φανῇ, ὥσπερ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ ἐφάνη ἕτερον ὄν. Ἀλλ' οὐ χαλεπόν, ἔφη, φανῆναι. καὶ γὰρ ἐν τοῖς παιδίοις τοῦτό γ' ἄν τις ἴδοι, ὅτι θυμοῦ μὲν εὐθὺς γενόμενα μεστά ἐστι, λογισμοῦ δ' ἔνιοι μὲν ἔμοιγε δο-
B κοῦσιν οὐδέποτε μεταλαμβάνειν, οἱ δὲ πολλοὶ ὀψέ ποτε. Ναὶ μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, καλῶς γε εἶπες. ἔτι δὲ ἐν τοῖς θηρίοις ἄν τις ἴδοι ὃ λέγεις, ὅτι οὕτως ἔχει. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὃ ἄνω που ἐκεῖ εἴπομεν, τὸ τοῦ Ὁμήρου μαρτυρήσει, τὸ

στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ·

ἐνταῦθα γὰρ δὴ σαφῶς ὡς ἕτερον ἑτέρῳ ἐπιπλῆττον πε-
C ποίηκεν Ὅμηρος τὸ ἀναλογισάμενον περὶ τοῦ βελτίονός τε καὶ χείρονος τῷ ἀλογίστως θυμουμένῳ. Κομιδῇ, ἔφη, ὀρθῶς λέγεις.

XVI. Ταῦτα μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μόγις διανενεύκαμεν, καὶ ἡμῖν ἐπιεικῶς ὁμολογεῖται, τὰ αὐτὰ μὲν ἐν πόλει, τὰ αὐτὰ δ' ἐν ἑνὸς[5] ἑκάστου τῇ ψυχῇ γένη[6] ἐνεῖναι καὶ ἴσα τὸν ἀριθμόν. Ἔστι ταῦτα. Οὐκοῦν ἐκεῖνό γε ἤδη

[1] αὐτὸ Ξ q: αὐτῷ A. [2] τούτου Ξ: τοῦτο A. [3] τι Π: om. A. [4] ἐπικουρικὸν Π: ἐπικουρητικὸν A. [5] ἑνὸς Ξ q: ἑνὶ A. [6] γένη Π²: γένει A.

ἀναγκαῖον, ὡς πόλις ἦν σοφὴ καὶ ᾧ, οὕτω καὶ τὸν ἰδιώτην καὶ τούτῳ σοφὸν εἶναι; Τί μήν; Καὶ ᾧ δὴ ἀνδρεῖος ἰδιώτης καὶ ὥς, τούτῳ καὶ πόλιν ἀνδρείαν[1] καὶ οὕτως, καὶ τἆλλα D πάντα πρὸς ἀρετὴν ὡσαύτως ἀμφότερα ἔχειν. Ἀνάγκη. Καὶ δίκαιον δή, ὦ Γλαύκων, οἶμαι, φήσομεν ἄνδρα εἶναι τῷ αὐτῷ τρόπῳ, ᾧπερ καὶ πόλις ἦν δικαία. Καὶ τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη. Ἀλλ' οὔ πῃ μὴν τοῦτο ἐπιλελήσμεθα, ὅτι ἐκείνη γε τῷ τὸ ἑαυτοῦ ἕκαστον ἐν αὐτῇ πράττειν τριῶν ὄντων γενῶν δικαία ἦν. Οὔ μοι δοκοῦμεν, ἔφη, ἐπιλελῆσθαι. Μνημονευτέον ἄρα ἡμῖν, ὅτι καὶ ἡμῶν ἕκαστος, ὅτου ἂν τὰ αὑτοῦ ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ πράττῃ, οὗτος E δίκαιός τε ἔσται καὶ τὰ αὑτοῦ πράττων. Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς, μνημονευτέον. Οὐκοῦν τῷ μὲν λογιστικῷ ἄρχειν προσήκει, σοφῷ ὄντι καὶ ἔχοντι τὴν ὑπὲρ ἁπάσης τῆς ψυχῆς προμήθειαν, τῷ δὲ θυμοειδεῖ ὑπηκόῳ εἶναι καὶ ξυμμάχῳ τούτου; Πάνυ γε. Ἆρ' οὖν οὐχ, ὥσπερ ἐλέγομεν, μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς κρᾶσις σύμφωνα αὐτὰ ποιήσει, τὸ μὲν ἐπιτείνουσα καὶ τρέφουσα λόγοις | τε 442 καλοῖς καὶ μαθήμασιν, τὸ δὲ ἀνιεῖσα, παραμυθουμένη καὶ[2] ἡμεροῦσα ἁρμονίᾳ τε καὶ ῥυθμῷ; Κομιδῇ γε, ἦ δ' ὅς. Καὶ τούτω δὴ οὕτω τραφέντε καὶ ὡς ἀληθῶς τὰ αὑτῶν μαθόντε καὶ παιδευθέντε προστατήσετον[3] τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, ὃ δὴ πλεῖστον τῆς ψυχῆς ἐν ἑκάστῳ ἐστὶ καὶ χρημάτων φύσει ἀπληστότατον· ὃ[4] τηρήσετον, μὴ τῷ πίμπλασθαι τῶν περὶ τὸ σῶμα καλουμένων ἡδονῶν πολὺ καὶ ἰσχυρὸν γενόμενον οὐκ αὖ τὰ αὑτοῦ πράττῃ, ἀλλὰ καταδουλώσασθαι καὶ ἄρχειν ἐπιχειρήσῃ ὧν οὐ προσῆκον B αὐτῷ γενῶν[5], καὶ ξύμπαντα τὸν βίον πάντων ἀνατρέψῃ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους τούτω ἂν κάλλιστα φυλαττοίτην[6] ὑπὲρ ἁπάσης

[1] ἀνδρείαν Ξ q: καὶ ἀνδρείαν A. [2] καὶ Ξ: om. A. [3] προστατήσετον Bekker: προστήσετον codd. [4] ὃ Ξ q: ὦ A¹: ᾧ A². [5] γενῶν q: γένει A. [6] φυλαττοίτην q: φυλάττοι· τὴν A.

τῆς ψυχῆς τε καὶ τοῦ σώματος, τὸ μὲν βουλευόμενον, τὸ δὲ προπολεμοῦν, ἑπόμενον δὲ τῷ ἄρχοντι καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ἐπιτελοῦν τὰ βουλευθέντα; Ἔστι ταῦτα. Καὶ ἀνδρεῖον
C δή, οἶμαι, τούτῳ τῷ μέρει καλοῦμεν ἕνα ἕκαστον, ὅταν αὐτοῦ τὸ θυμοειδὲς διασῴζῃ διά τε λυπῶν καὶ ἡδονῶν τὸ ὑπὸ τοῦ λόγου[1] παραγγελθὲν δεινόν τε καὶ μή. Ὀρθῶς γ', ἔφη. Σοφὸν δέ γε ἐκείνῳ τῷ σμικρῷ μέρει, τῷ ὃ ἦρχέν τ' ἐν αὐτῷ καὶ ταῦτα παρήγγελλεν, ἔχον αὖ κἀκεῖνο ἐπιστήμην ἐν αὐτῷ τὴν τοῦ ξυμφέροντος ἑκάστῳ τε καὶ ὅλῳ τῷ κοινῷ σφῶν αὐτῶν τριῶν ὄντων. Πάνυ μὲν οὖν. Τί δέ; σώφρονα οὐ τῇ φιλίᾳ καὶ ξυμφωνίᾳ τῇ αὐτῶν
D τούτων, ὅταν τό τε ἄρχον καὶ τὼ ἀρχομένω[2] τὸ λογιστικὸν ὁμοδοξῶσι δεῖν ἄρχειν καὶ μὴ στασιάζωσιν αὐτῷ; Σωφροσύνη γοῦν, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἄλλο τί ἐστιν ἢ τοῦτο, πόλεώς τε καὶ ἰδιώτου. Ἀλλὰ μὲν δὴ δίκαιός γε, ᾧ πολλάκις λέγομεν, τούτῳ καὶ οὕτως[3] ἔσται. Πολλὴ ἀνάγκη. Τί οὖν; εἶπον ἐγώ· μή πῃ ἡμῖν ἀπαμβλύνεται ἄλλο τι δικαιοσύνη δοκεῖν εἶναι ἢ ὅπερ ἐν τῇ πόλει ἐφάνη; Οὐκ
E ἔμοιγε, ἔφη, δοκεῖ. Ὧδε γάρ, ἦν δ' ἐγώ, παντάπασιν ἂν βεβαιωσαίμεθα, εἴ τι ἡμῶν ἔτι ἐν τῇ ψυχῇ ἀμφισβητεῖ, τὰ φορτικὰ αὐτῷ προσφέροντες. Ποῖα δή; Οἷον εἰ δέοι ἡμᾶς ἀνομολογεῖσθαι περί τε ἐκείνης τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἐκείνῃ ὁμοίως πεφυκότος τε καὶ τεθραμμένου ἀνδρός, εἰ δοκεῖ ἂν παρακαταθήκην χρυσίου ἢ ἀργυρίου δεξάμενος ὁ τοιοῦτος ἀποστερῆσαι, τίν' ἂν οἴει οἰηθῆναι τοῦτο[4] αὐτὸν
443 | δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὅσοι μὴ τοιοῦτοι; Οὐδέν'[5] ἄν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἱεροσυλιῶν καὶ κλοπῶν καὶ προδοσιῶν ἢ ἰδίᾳ ἑταίρων ἢ δημοσίᾳ πόλεων ἐκτὸς ἂν οὗτος εἴη; Ἐκτός. Καὶ μὴν οὐδ' ὁπωστιοῦν ἄπιστος ἢ[6] κατὰ ὅρκους ἢ κατὰ τὰς ἄλλας ὁμολογίας. Πῶς γὰρ ἄν; Μοιχεῖαι μὴν[7] καὶ

[1] τοῦ λόγου Ξ q²: τῶν λόγων A. [2] τὼ ἀρχομένω v: τῷ ἀρχομένῳ A.
[3] οὕτως A: an οὗτος (cum Vind. E)? [4] τοῦτο Ξ q: τοῦτον A.
[5] οὐδέν' Π: οὐδὲν A. [6] ἢ Ξ q: ᾖ A. [7] μὴν Π: μὲν A.

γονέων ἀμέλειαι καὶ θεῶν ἀθεραπευσίαι παντὶ ἄλλῳ μᾶλλον ἢ τῷ τοιούτῳ προσήκουσι. Παντὶ μέντοι, ἔφη. Οὐκοῦν τούτων πάντων αἴτιον, ὅτι αὐτοῦ τῶν ἐν αὐτῷ B ἕκαστον τὰ αὑτοῦ πράττει ἀρχῆς τε πέρι καὶ τοῦ ἄρχεσθαι; Τοῦτο μὲν οὖν, καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ἔτι τι οὖν ἕτερον ζητεῖς δικαιοσύνην εἶναι ἢ ταύτην τὴν δύναμιν, ἣ τοὺς τοιούτους ἄνδρας τε παρέχεται καὶ πόλεις; Μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἔγωγε.

XVII. Τέλεον[1] ἄρα ἡμῖν τὸ ἐνύπνιον ἀποτετέλεσται, ὃ ἔφαμεν ὑποπτεῦσαι, ὡς εὐθὺς ἀρχόμενοι τῆς πόλεως οἰκίζειν κατὰ θεόν τινα εἰς ἀρχήν τε καὶ τύπον τινὰ τῆς δικαιοσύνης κινδυνεύομεν ἐμβεβηκέναι. Παντάπασιν μὲν C οὖν. Τὸ δέ γε ἦν ἄρα, ὦ Γλαύκων, δι' ὃ καὶ ὠφέλει[2], εἴδωλόν τι τῆς δικαιοσύνης, τὸ τὸν μὲν σκυτοτομικὸν φύσει ὀρθῶς ἔχειν σκυτοτομεῖν καὶ ἄλλο μηδὲν πράττειν, τὸν δὲ τεκτονικὸν τεκταίνεσθαι, καὶ τἆλλα δὴ οὕτως. Φαίνεται. Τὸ δέ γε ἀληθές, τοιοῦτο μέν τι ἦν, ὡς ἔοικεν, ἡ δικαιοσύνη, ἀλλ' οὐ περὶ τὴν ἔξω πρᾶξιν τῶν αὑτοῦ, ἀλλὰ περὶ τὴν ἐντός, ὡς ἀληθῶς περὶ ἑαυτὸν[3] καὶ τὰ ἑαυτοῦ, μὴ D ἐάσαντα τἀλλότρια πράττειν ἕκαστον ἐν αὑτῷ μηδὲ πολυπραγμονεῖν πρὸς ἄλληλα τὰ ἐν τῇ ψυχῇ γένη, ἀλλὰ τῷ ὄντι τὰ οἰκεῖα εὖ θέμενον καὶ ἄρξαντα αὐτὸν αὑτοῦ καὶ κοσμήσαντα καὶ φίλον γενόμενον ἑαυτῷ[4] καὶ ξυναρμόσαντα τρία ὄντα ὥσπερ ὅρους τρεῖς ἁρμονίας ἀτεχνῶς νεάτην τε καὶ ὑπάτην καὶ μέσην[5], καὶ εἰ[6] ἄλλα ἄττα μεταξὺ τυγχάνει E ὄντα, πάντα ταῦτα ξυνδήσαντα καὶ παντάπασιν ἕνα γενόμενον ἐκ πολλῶν, σώφρονα καὶ ἡρμοσμένον, οὕτω δὴ πράττειν ἤδη, ἐάν τι πράττῃ, ἢ περὶ χρημάτων κτῆσιν ἢ περὶ σώματος θεραπείαν ἢ καὶ πολιτικόν τι ἢ περὶ τὰ

[1] τέλεον Π: τελευταῖον A, sed in marg. γρ τέλεον. [2] ὠφέλει Ast: ὠφελεῖ A. [3] ἑαυτὸν Π: ἑαυτῶν A. [4] αὐτὸν—ἑαυτῷ Π: om. A. [5] νεάτην—ὑπάτην—μέσην Hartman: genitivos dant codd. [6] καὶ εἰ Π: εἰ καὶ A.

ἴδια ξυμβόλαια, ἐν πᾶσι τούτοις ἡγούμενον καὶ ὀνομάζοντα δικαίαν μὲν καὶ καλὴν πρᾶξιν, ἣ ἂν ταύτην τὴν ἕξιν σῴζῃ τε καὶ συναπεργάζηται, σοφίαν δὲ τὴν ἐπιστατοῦσαν
444 ταύτῃ τῇ πράξει ἐπιστήμην, ἄδικον δὲ πρᾶξιν, | ἣ ἂν ἀεὶ ταύτην λύῃ, ἀμαθίαν δὲ τὴν ταύτῃ αὖ ἐπιστατοῦσαν δόξαν. Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, ἀληθῆ λέγεις. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τὸν μὲν δίκαιον καὶ ἄνδρα καὶ πόλιν, καὶ δικαιοσύνην, ὃ τυγχάνει ἐν αὐτοῖς ὄν, εἰ φαῖμεν ηὑρηκέναι, οὐκ ἂν πάνυ τι, οἶμαι, δόξαιμεν ψεύδεσθαι. Μὰ Δία οὐ μέντοι, ἔφη. Φῶμεν ἄρα; Φῶμεν.

XVIII. Ἔστω δή, ἦν δ' ἐγώ· μετὰ γὰρ τοῦτο σκεπτέον, οἶμαι, ἀδικίαν. Δῆλον. Οὐκοῦν στάσιν τινὰ
B αὖ τριῶν ὄντων τούτων δεῖ αὐτὴν εἶναι καὶ πολυπραγμοσύνην καὶ ἀλλοτριοπραγμοσύνην καὶ ἐπανάστασιν μέρους τινὸς τῷ ὅλῳ τῆς ψυχῆς, ἵν' ἄρχῃ ἐν αὐτῇ οὐ προσῆκον, ἀλλὰ τοιούτου ὄντος φύσει, οἵου πρέπειν αὐτῷ δουλεύειν τῷ τοῦ ἀρχικοῦ γένους ὄντι[1]; τοιαῦτ' ἄττα, οἶμαι, φήσομεν καὶ τὴν τούτων ταραχὴν καὶ πλάνην εἶναι τήν τε ἀδικίαν καὶ ἀκολασίαν καὶ δειλίαν καὶ ἀμαθίαν καὶ συλλήβδην
C πᾶσαν κακίαν. Ταὐτὰ μὲν οὖν ταῦτα, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἄδικα πράττειν καὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ αὖ τὸ[2] δίκαια ποιεῖν, ταῦτα πάντα τυγχάνει ὄντα κατάδηλα ἤδη σαφῶς, εἴπερ καὶ ἡ ἀδικία τε καὶ δικαιοσύνη; Πῶς δή; Ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, τυγχάνει οὐδὲν διαφέροντα τῶν ὑγιεινῶν τε καὶ νοσωδῶν, ὡς ἐκεῖνα ἐν σώματι, ταῦτα ἐν ψυχῇ. Πῇ; ἔφη. Τὰ μέν που ὑγιεινὰ ὑγίειαν ἐμποιεῖ, τὰ δὲ νοσώδη νόσον. Ναί. Οὐκοῦν καὶ τὸ μὲν δίκαια πράττειν
D δικαιοσύνην ἐμποιεῖ, τὸ δ' ἄδικα ἀδικίαν; Ἀνάγκη. Ἔστι δὲ τὸ μὲν ὑγίειαν ποιεῖν τὰ ἐν τῷ σώματι κατὰ φύσιν καθιστάναι κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων, τὸ δὲ νόσον παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ'

[1] ἀλλὰ—γένους ὄντι Ξ: pro τῷ τοῦ A habet τοῦ δ' αὖ δουλεύειν. Haec omnia insiticia esse censemus. [2] τὸ q: τὰ A.

ἄλλου. Ἔστι γάρ. Οὐκοῦν αὖ, ἔφην, τὸ δικαιοσύνην ἐμποιεῖν τὰ ἐν τῇ ψυχῇ κατὰ φύσιν καθιστάναι κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων, τὸ δὲ ἀδικίαν παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ' ἄλλου; Κομιδῇ, ἔφη. Ἀρετὴ μὲν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ὑγίειά τέ τις ἂν εἴη καὶ κάλλος καὶ εὐεξία ψυχῆς, κακία δὲ νόσος τε καὶ αἶσχος καὶ E ἀσθένεια. Ἔστιν οὕτω. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ τὰ μὲν καλὰ ἐπιτηδεύματα εἰς ἀρετῆς κτῆσιν φέρει, τὰ δ' αἰσχρὰ εἰς κακίας; Ἀνάγκη.

XIX. Τὸ δὴ λοιπὸν ἤδη, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἐστὶ σκέψασθαι, πότερον αὖ λυσιτελεῖ δίκαιά τε πράττειν καὶ | καλὰ 445 ἐπιτηδεύειν καὶ εἶναι δίκαιον, ἐάν τε λανθάνῃ ἐάν τε μὴ τοιοῦτος ὤν, ἢ ἀδικεῖν τε καὶ ἄδικον εἶναι, ἐάνπερ μὴ διδῷ δίκην μηδὲ βελτίων γίγνηται κολαζόμενος. Ἀλλ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, γελοῖον ἔμοιγε φαίνεται τὸ σκέμμα γίγνεσθαι ἤδη, εἰ τοῦ μὲν σώματος τῆς φύσεως διαφθειρομένης δοκεῖ οὐ βιωτὸν εἶναι οὐδὲ μετὰ πάντων σιτίων τε καὶ ποτῶν καὶ παντὸς πλούτου καὶ πάσης ἀρχῆς, τῆς δὲ αὐτοῦ τούτου ᾧ ζῶμεν φύσεως ταραττομένης καὶ διαφθειρομένης B βιωτὸν ἄρα ἔσται, ἐάνπερ τις ποιῇ ὃ ἂν βουληθῇ ἄλλο πλὴν τοῦτο, ὁπόθεν κακίας μὲν καὶ ἀδικίας ἀπαλλαγήσεται, δικαιοσύνην δὲ καὶ ἀρετὴν κτήσεται, ἐπειδήπερ ἐφάνη γε ὄντα ἑκάτερα οἷα ἡμεῖς διεληλύθαμεν. Γελοῖον γάρ, ἦν δ' ἐγώ. Ἀλλ' ὅμως ἐπείπερ ἐνταῦθα ἐληλύθαμεν, ὅσον οἷόν τε σαφέστατα κατιδεῖν ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, οὐ χρὴ ἀποκάμνειν. Ἥκιστα νὴ τὸν Δία, ἔφη, πάντων ἀποκμητέον[1]. Δεῦρο νῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἵνα καὶ ἴδῃς, ὅσα καὶ C εἴδη ἔχει ἡ κακία, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἅ γε δὴ καὶ ἄξια θέας. Ἕπομαι, ἔφη· μόνον λέγε. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς μοι φαίνεται, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἀναβεβήκαμεν τοῦ λόγου, ἓν μὲν εἶναι εἶδος τῆς ἀρετῆς, ἄπειρα δὲ τῆς κακίας, τέτταρα δ' ἐν αὐτοῖς ἄττα, ὧν καὶ ἄξιον ἐπιμνησθῆναι.

[1] ἀποκμητέον Bekker: ἀποκνητέον codd.

Πῶς λέγεις; ἔφη. Ὅσοι, ἦν δ' ἐγώ, πολιτειῶν τρόποι εἰσὶν εἴδη ἔχοντες, τοσοῦτοι κινδυνεύουσι καὶ ψυχῆς τρόποι
D εἶναι. Πόσοι δή; Πέντε μέν, ἦν δ' ἐγώ, πολιτειῶν, πέντε δὲ ψυχῆς. Λέγε, ἔφη, τίνες. Λέγω, εἶπον, ὅτι εἷς μὲν οὗτος ὃν ἡμεῖς διεληλύθαμεν πολιτείας εἴη ἂν τρόπος, ἐπονομασθείη δ' ἂν καὶ διχῇ· ἐγγενομένου μὲν γὰρ ἀνδρὸς ἑνὸς ἐν τοῖς ἄρχουσι διαφέροντος βασιλεία ἂν κληθείη, πλειόνων δὲ ἀριστοκρατία. Ἀληθῆ, ἔφη. Τοῦτο μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἓν εἶδος λέγω· οὔτε γὰρ ἂν πλείους οὔτε
E εἷς ἐγγενόμενος[1] κινήσειεν ἂν τῶν ἀξίων λόγου νόμων τῆς πόλεως, τροφῇ τε καὶ παιδείᾳ χρησάμενος, ᾗ διήλθομεν. Οὐ γὰρ εἰκός, ἔφη.

[1] ἐγγενόμενος Ξ q: ἐγγενόμενοι A.

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Δ.

E.

I. Ἀγαθὴν μὲν τοίνυν τὴν τοιαύτην πόλιν τε καὶ 449
πολιτείαν καὶ ὀρθὴν καλῶ, καὶ ἄνδρα τὸν τοιοῦτον· κακὰς
δὲ τὰς ἄλλας καὶ ἡμαρτημένας, εἴπερ αὕτη ὀρθή, περί τε
πόλεων διοικήσεις καὶ περὶ ἰδιωτῶν ψυχῆς τρόπου κατα-
σκευήν, ἐν τέτταρσι πονηρίας εἴδεσιν οὔσας. Ποίας δὴ
ταύτας; ἔφη[1]. καὶ ἐγὼ μὲν ᾖα τὰς ἐφεξῆς ἐρῶν, ὥς μοι
ἐφαίνοντο ἕκασται ἐξ ἀλλήλων μεταβαίνειν· ὁ δὲ Πολέ- B
μαρχος—σμικρὸν γὰρ ἀπωτέρω τοῦ Ἀδειμάντου καθῆστο—
ἐκτείνας τὴν χεῖρα καὶ λαβόμενος τοῦ ἱματίου ἄνωθεν
αὐτοῦ παρὰ τὸν ὦμον ἐκεῖνόν τε προσηγάγετο καὶ
προτείνας ἑαυτὸν ἔλεγεν ἄττα προσκεκυφώς, ὧν ἄλλο μὲν
οὐδὲν κατηκούσαμεν, τόδε δέ· Ἀφήσομεν οὖν, ἔφη, ἢ τί
δράσομεν; Ἥκιστά γε, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, μέγα ἤδη λέγων.
καὶ ἐγώ, Τί μάλιστα, ἔφην, ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε; Σέ, ἦ δ' ὅς.
Ὅτι[2] ἐγὼ εἶπον τί μάλιστα; Ἀπορρᾳθυμεῖν ἡμῖν δοκεῖς, C
ἔφη, καὶ εἶδος ὅλον οὐ τὸ ἐλάχιστον ἐκκλέπτειν τοῦ λόγου,
ἵνα μὴ διέλθῃς, καὶ λήσειν οἰηθῆναι εἰπὼν αὐτὸ φαύλως,
ὡς ἄρα περὶ γυναικῶν τε καὶ παίδων παντὶ δῆλον, ὅτι
κοινὰ τὰ φίλων ἔσται. Οὐκοῦν ὀρθῶς, ἔφην, ὦ Ἀδείμαντε;
Ναί, ἦ δ' ὅς· ἀλλὰ τὸ ὀρθῶς τοῦτο, ὥσπερ τἆλλα, λόγου

[1] ἔφη Π: om. A. [2] ὅτι Ξ: ἔτι A. Distinctionem quam vulgo ponunt post ὅτι et εἶπον delevimus.

δεῖται, τίς ὁ τρόπος τῆς κοινωνίας· πολλοὶ γὰρ ἂν γένοιντο.
D μὴ οὖν παρῇς ὅντινα σὺ λέγεις. ὡς ἡμεῖς πάλαι περιμένομεν οἰόμενοί σέ που μνησθήσεσθαι παιδοποιίας τε πέρι, πῶς παιδοποιήσονται, καὶ γενομένους πῶς θρέψουσιν, καὶ ὅλην ταύτην ἣν λέγεις κοινωνίαν γυναικῶν τε καὶ παίδων· μέγα γάρ τι οἰόμεθα φέρειν καὶ ὅλον εἰς πολιτείαν ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς γιγνόμενον. νῦν οὖν, ἐπειδὴ ἄλλης ἐπιλαμβάνει πολιτείας πρὶν ταῦτα ἱκανῶς διελέσθαι,
450 δέδοκται ἡμῖν τοῦτο, ὃ σὺ ἤκουσας, τὸ σὲ | μὴ μεθιέναι, πρὶν ἂν ταῦτα πάντα ὥσπερ τἆλλα διέλθῃς. Καὶ ἐμὲ τοίνυν, ὁ Γλαύκων ἔφη, κοινωνὸν τῆς ψήφου ταύτης τίθετε. Ἀμέλει, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, πᾶσι ταῦτα δεδογμένα ἡμῖν νόμιζε, ὦ Σώκρατες.

II. Οἷον, ἦν δ' ἐγώ, εἰργάσασθε ἐπιλαβόμενοί μου. ὅσον λόγον πάλιν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς κινεῖτε περὶ τῆς πολιτείας· ἣν ὡς ἤδη διεληλυθὼς ἔγωγε ἔχαιρον, ἀγαπῶν εἴ τις ἐάσοι ταῦτα ἀποδεξάμενος ὡς τότε ἐρρήθη. ἃ νῦν
B ὑμεῖς παρακαλοῦντες οὐκ ἴστε ὅσον ἑσμὸν λόγων ἐπεγείρετε· ὃν ὁρῶν ἐγὼ παρῆκα τότε, μὴ παράσχοι πολὺν ὄχλον. Τί δέ; ἦ δ' ὃς ὁ Θρασύμαχος· χρυσοχοήσοντας οἴει τούσδε νῦν ἐνθάδε ἀφῖχθαι, ἀλλ' οὐ λόγων ἀκουσομένους; Ναί, εἶπον, μετρίων γε. Μέτρον δέ γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Γλαύκων, τοιούτων λόγων ἀκούειν ὅλος ὁ βίος νοῦν ἔχουσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἡμέτερον ἔα· σὺ δὲ περὶ ὧν ἐρωτῶμεν μηδαμῶς ἀποκάμῃς ᾗ σοι δοκεῖ διεξιών, τίς ἡ
C κοινωνία τοῖς φύλαξιν ἡμῖν παίδων τε πέρι καὶ γυναικῶν ἔσται καὶ τροφῆς νέων ἔτι ὄντων, τῆς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ γιγνομένης γενέσεώς τε καὶ παιδείας, ἣ δὴ ἐπιπονωτάτη δοκεῖ εἶναι. πειρῶ οὖν[1] εἰπεῖν τίνα τρόπον δεῖ γίγνεσθαι αὐτήν. Οὐ ῥᾴδιον, ὦ εὔδαιμον, ἦν δ' ἐγώ, διελθεῖν· πολλὰς γὰρ ἀπιστίας ἔχει ἔτι μᾶλλον τῶν ἔμπροσθεν ὧν διήλθομεν. καὶ γὰρ ὡς δυνατὰ λέγεται, ἀπιστοῖτ' ἄν, καὶ

[1] οὖν Π: ἂν A.

εἰ ὅ τι μάλιστα γένοιτο, ὡς ἄριστ' ἂν εἴη ταῦτα, καὶ ταύτῃ D
ἀπιστήσεται. διὸ δὴ καὶ ὄκνος τις αὐτῶν ἅπτεσθαι, μὴ
εὐχὴ δοκῇ εἶναι ὁ λόγος, ὦ φίλε ἑταῖρε. Μηδέν, ἦ δ' ὅς,
ὄκνει· οὔτε γὰρ ἀγνώμονες οὔτε ἄπιστοι οὔτε δύσνοι οἱ
ἀκουσόμενοι. καὶ ἐγὼ εἶπον Ὦ ἄριστε, ἦ που βουλόμενός
με παραθαρρύνειν λέγεις; Ἔγωγ', ἔφη. Πᾶν τοίνυν, ἦν δ'
ἐγώ, τοὐναντίον ποιεῖς. πιστεύοντος μὲν γὰρ ἐμοῦ ἐμοὶ
εἰδέναι ἃ λέγω, καλῶς εἶχεν ἡ παραμυθία· ἐν γὰρ φρονί- E
μοις τε καὶ φίλοις περὶ τῶν μεγίστων τε καὶ φίλων τἀληθῆ
εἰδότα λέγειν ἀσφαλὲς καὶ θαρραλέον, ἀπιστοῦντα δὲ καὶ
ζητοῦντα ἅμα τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, ὃ δὴ ἐγὼ δρῶ, φοβερόν
τε καὶ σφαλερόν, οὔ τι γέλωτα | ὀφλεῖν· παιδικὸν γὰρ 451
τοῦτό γε· ἀλλὰ μὴ σφαλεὶς τῆς ἀληθείας οὐ μόνον αὐτὸς
ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους ξυνεπισπασάμενος κείσομαι περὶ ἃ
ἥκιστα δεῖ σφάλλεσθαι. προσκυνῶ δὲ Ἀδράστειαν, ὦ
Γλαύκων, χάριν οὗ μέλλω λέγειν· ἐλπίζω γὰρ οὖν ἔλαττον
ἁμάρτημα ἀκουσίως τινὸς φονέα γενέσθαι, ἢ ἀπατεῶνα
καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν καὶ δικαίων νομίμων πέρι. τοῦτο
οὖν τὸ κινδύνευμα κινδυνεύειν ἐν ἐχθροῖς κρεῖττον ἢ
φίλοις· ὥστε εὖ με παραμυθεῖ. καὶ ὁ Γλαύκων γελάσας B
Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐάν τι πάθωμεν πλημμελὲς ὑπὸ
τοῦ λόγου, ἀφίεμέν σε ὥσπερ φόνου καθαρὸν[1] εἶναι καὶ μὴ
ἀπατεῶνα ἡμῶν. ἀλλὰ θαρρήσας λέγε. Ἀλλὰ μέντοι,
εἶπον, καθαρός γε καὶ ἐκεῖ ὁ ἀφεθείς, ὡς ὁ νόμος λέγει·
εἰκὸς δέ γε, εἴπερ ἐκεῖ, κἀνθάδε. Λέγε τοίνυν, ἔφη, τούτου
γ' ἕνεκα. Λέγειν δή[2], ἔφην ἐγώ, χρὴ ἀνάπαλιν αὖ νῦν, ἃ
τότε[3] ἴσως ἔδει ἐφεξῆς λέγειν. τάχα δὲ οὕτως ἂν ὀρθῶς ἔχοι, C
μετὰ ἀνδρεῖον δρᾶμα παντελῶς διαπερανθὲν τὸ γυναικεῖον
αὖ περαίνειν, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ σὺ οὕτω προκαλεῖ.

III. Ἀνθρώποις γὰρ φῦσι καὶ παιδευθεῖσιν ὡς ἡμεῖς
διήλθομεν, κατ' ἐμὴν δόξαν οὐκ ἔστ' ἄλλη ὀρθὴ παίδων

[1] καθαρὸν Π: καὶ καθαρὸν A. [2] δὴ Π: δὲ A. [3] ἃ τότε v: ἅ ποτε A.

τε καὶ γυναικῶν κτῆσίς τε καὶ χρεία ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ὁρμὴν ἰοῦσιν, ἥνπερ τὸ πρῶτον ὡρμήσαμεν· ἐπεχειρήσαμεν δέ που ὡς ἀγέλης φύλακας τοὺς ἄνδρας καθιστάναι D *τῷ λόγῳ.* Ναί. *Ἀκολουθῶμεν τοίνυν καὶ τὴν γένεσιν καὶ τροφὴν παραπλησίαν ἀποδιδόντες, καὶ σκοπῶμεν, εἰ ἡμῖν πρέπει ἢ οὔ.* Πῶς; *ἔφη.* Ὧδε. *τὰς θηλείας τῶν φυλάκων κυνῶν πότερα ξυμφυλάττειν οἰόμεθα δεῖν, ἅπερ ἂν οἱ ἄρρενες φυλάττωσι, καὶ ξυνθηρεύειν καὶ τἄλλα κοινῇ πράττειν, ἢ τὰς μὲν οἰκουρεῖν ἔνδον ὡς ἀδυνάτους διὰ τὸν τῶν σκυλάκων τόκον τε καὶ τροφήν, τοὺς δὲ πονεῖν τε καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἔχειν περὶ τὰ ποίμνια;* Κοινῇ, *ἔφη,* E *πάντα· πλὴν ὡς ἀσθενεστέραις χρώμεθα, τοῖς δὲ ὡς ἰσχυροτέροις.* Οἷόν τ' *οὖν, ἔφην ἐγώ, ἐπὶ τὰ αὐτὰ χρῆσθαί τινι ζῴῳ, ἂν μὴ τὴν αὐτὴν τροφήν τε καὶ παιδείαν ἀποδιδῷς;* Οὐχ *οἷόν τε.* Εἰ *ἄρα ταῖς γυναιξὶν ἐπὶ ταὐτὰ χρησόμεθα καὶ τοῖς ἀνδράσι, ταὐτὰ καὶ διδακτέον αὐτάς.* 452 | Ναί. Μουσικὴ *μὴν*[1] *ἐκείνοις τε καὶ γυμναστικὴ ἐδόθη.* Ναί. Καὶ *ταῖς γυναιξὶν ἄρα τούτω τὼ τέχνα καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἀποδοτέον καὶ χρηστέον κατὰ ταὐτά.* Εἰκὸς *ἐξ ὧν λέγεις, ἔφη.* Ἴσως *δή, εἶπον, παρὰ τὸ ἔθος γελοῖα ἂν φαίνοιτο πολλὰ περὶ τὰ νῦν λεγόμενα, εἰ πράξεται ᾗ λέγεται.* Καὶ *μάλα, ἔφη.* Τί, *ἦν δ' ἐγώ, γελοιότατον αὐτῶν ὁρᾷς; ἢ δῆλα δή, ὅτι γυμνὰς τὰς γυναῖκας ἐν ταῖς* B *παλαίστραις γυμναζομένας μετὰ τῶν ἀνδρῶν, οὐ μόνον τὰς νέας, ἀλλὰ καὶ ἤδη τὰς πρεσβυτέρας, ὥσπερ τοὺς γέροντας ἐν τοῖς γυμνασίοις, ὅταν ῥυσοὶ καὶ μὴ ἡδεῖς τὴν ὄψιν ὅμως φιλογυμναστῶσιν;* Νὴ *τὸν* Δία, *ἔφη· γελοῖον γὰρ ἄν, ὥς γε ἐν τῷ παρεστῶτι, φανείη.* Οὐκοῦν, *ἦν δ' ἐγώ, ἐπείπερ ὡρμήσαμεν λέγειν, οὐ φοβητέον τὰ τῶν χαριέντων σκώμματα, ὅσα καὶ οἷα ἂν εἴποιεν εἰς τὴν τοιαύτην μεταβολὴν* C *γενομένην καὶ περὶ τὰ γυμνάσια καὶ περὶ μουσικὴν καὶ οὐκ ἐλάχιστα περὶ τὴν τῶν ὅπλων σχέσιν καὶ ἵππων ὀχήσεις.*

[1] *μὴν* H. Richards: *μὲν* codd.

Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Ἀλλ' ἐπείπερ λέγειν ἠρξάμεθα, πορευτέον πρὸς τὸ τραχὺ τοῦ νόμου, δεηθεῖσίν τε τούτων μὴ τὰ αὑτῶν πράττειν ἀλλὰ σπουδάζειν, καὶ ὑπομνήσασιν, ὅτι οὐ πολὺς χρόνος ἐξ οὗ τοῖς Ἕλλησιν ἐδόκει αἰσχρὰ εἶναι καὶ γελοῖα, ἅπερ νῦν τοῖς πολλοῖς τῶν βαρβάρων, γυμνοὺς ἄνδρας ὁρᾶσθαι, καὶ ὅτε ἤρχοντο τῶν γυμνασίων πρῶτοι μὲν Κρῆτες, ἔπειτα Λακεδαιμόνιοι, ἐξῆν τοῖς τότε **D** ἀστείοις πάντα ταῦτα κωμῳδεῖν. ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγε. Ἀλλ' ἐπειδή, οἶμαι, χρωμένοις ἄμεινον τὸ ἀποδύεσθαι τοῦ συγκαλύπτειν πάντα τὰ τοιαῦτα ἐφάνη, καὶ τὸ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς δὴ γελοῖον ἐξερρύη ὑπὸ τοῦ ἐν τοῖς λόγοις μηνυθέντος ἀρίστου, καὶ τοῦτο ἐνεδείξατο, ὅτι μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι ἡγεῖται ἢ τὸ κακόν, καὶ ὁ γελωτοποιεῖν ἐπιχειρῶν πρὸς ἄλλην τινὰ ὄψιν ἀποβλέπων[1] ἢ τὴν τοῦ **E** ἄφρονός τε καὶ κακοῦ αὖ[2] σπουδάζει πρὸς ἄλλον[3] τινὰ σκοπὸν στησάμενος ἢ τὸν τοῦ ἀγαθοῦ. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

IV. Ἆρ' οὖν οὐ πρῶτον μὲν τοῦτο περὶ αὐτῶν[4] ἀνομολογητέον, εἰ δυνατὰ ἢ οὔ, καὶ δοτέον ἀμφισβήτησιν, εἴτε τις φιλοπαίσμων εἴτε σπουδαστικὸς ἐθέλει ἀμφισβητῆσαι, πότερον δυνατὴ φύσις ἡ ἀν|θρωπίνη ἡ θήλεια τῇ τοῦ **453** ἄρρενος γένους κοινωνῆσαι εἰς ἅπαντα τὰ ἔργα, ἢ οὐδ' εἰς ἕν, ἢ εἰς τὰ μὲν οἵα τε, εἰς δὲ τὰ οὔ, καὶ τοῦτο δὴ τὸ περὶ τὸν πόλεμον ποτέρων ἐστίν; ἆρ' οὐχ οὕτως ἂν κάλλιστά τις ἀρχόμενος ὡς τὸ εἰκὸς καὶ κάλλιστα τελευτήσειεν; Πολύ γε, ἔφη. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀμφισβητήσωμεν, ἵνα μὴ ἔρημα τὰ τοῦ ἑτέρου λόγου πολιορκῆται; Οὐδέν, ἔφη, κωλύει. **B** Λέγωμεν δὴ ὑπὲρ αὐτῶν ὅτι Ὦ Σώκρατές τε καὶ Γλαύκων, οὐδὲν δεῖ ὑμῖν ἄλλους ἀμφισβητεῖν· αὐτοὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ

[1] ἀποβλέπων Cobet: ἀποβλέπων ὡς γελοίου codd. [2] αὖ nos: καὶ καλὸν αὖ A: om. Ξ. [3] ἄλλον codd.: an < ἄλλο, > ἄλλον? [4] αὐτῶν Ξ *q*: αὐτὸν A.

τῆς κατοικίσεως, ἣν ᾠκίζετε πόλιν, ὡμολογεῖτε δεῖν κατὰ φύσιν ἕκαστον ἕνα ἓν τὸ αὑτοῦ πράττειν. Ὡμολογήσαμεν, οἶμαι· πῶς γὰρ οὔ; Ἔστιν οὖν ὅπως οὐ πάμπολυ διαφέρει γυνὴ ἀνδρὸς τὴν φύσιν; Πῶς δ' οὐ διαφέρει; Οὐκοῦν ἄλλο καὶ ἔργον ἑκατέρῳ προσήκει προστάττειν
C τὸ κατὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν; Τί μήν; Πῶς οὖν οὐχ ἁμαρτάνετε νῦν καὶ τἀναντία ὑμῖν αὐτοῖς λέγετε, φάσκοντες αὖ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας δεῖν τὰ αὐτὰ πράττειν, πλεῖστον κεχωρισμένην φύσιν ἔχοντας; ἕξεις τι, ὦ θαυμάσιε, πρὸς ταῦτ' ἀπολογεῖσθαι; Ὡς μὲν ἐξαίφνης, ἔφη, οὐ πάνυ ῥᾴδιον· ἀλλὰ σοῦ δεήσομαί τε καὶ δέομαι καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν λόγον, ὅστις ποτ' ἐστίν, ἑρμηνεῦσαι. Ταῦτ' ἔστιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ἃ
D ἐγὼ πάλαι προορῶν ἐφοβούμην τε καὶ ὤκνουν ἅπτεσθαι τοῦ νόμου τοῦ περὶ τὴν τῶν γυναικῶν καὶ παίδων κτῆσιν καὶ τροφήν. Οὐ γὰρ εὐκόλῳ ἔοικεν[1], ἔφη. Οὐ γάρ, εἶπον, οὐ μὰ τὸν Δία[1]· ἀλλὰ δὴ ὧδ' ἔχει· ἄν τέ τις εἰς κολυμβήθραν μικρὰν ἐμπέσῃ, ἄν τε εἰς τὸ μέγιστον πέλαγος μέσον, ὅμως γε νεῖ οὐδὲν ἧττον. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἡμῖν νευστέον καὶ πειρατέον σῴζεσθαι ἐκ τοῦ λόγου, ἤτοι δελφῖνά τινα ἐλπίζοντας ἡμᾶς ὑπολαβεῖν ἄν, ἤ τινα ἄλλην
E ἄπορον σωτηρίαν. Ἔοικεν, ἔφη. Φέρε δή, ἦν δ' ἐγώ, ἐάν πῃ εὕρωμεν τὴν ἔξοδον. ὡμολογοῦμεν[2] γὰρ δὴ ἄλλην φύσιν ἄλλο δεῖν ἐπιτηδεύειν, γυναικὸς δὲ καὶ ἀνδρὸς ἄλλην εἶναι· τὰς δὲ ἄλλας φύσεις τὰ αὐτά φαμεν νῦν δεῖν ἐπιτηδεῦσαι. ταῦτα ἡμῶν κατηγορεῖται[3]; Κομιδῇ γε. Ἦ
454 γενναία, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, ἡ | δύναμις τῆς ἀντιλογικῆς τέχνης. Τί δή; Ὅτι, εἶπον, δοκοῦσί μοι εἰς αὐτὴν καὶ ἄκοντες πολλοὶ ἐμπίπτειν καὶ οἴεσθαι οὐκ ἐρίζειν, ἀλλὰ διαλέγεσθαι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι κατ' εἴδη διαιρούμενοι τὸ

[1] οὐ—ἔοικεν post ἔφη, et οὐ μὰ τὸν Δία post τροφήν dant codd.: nos transtulimus. [2] ὡμολογοῦμεν Ξ q: ὁμολογοῦμεν A. [3] κατηγορεῖται Vind. F. Flor. RT: κατηγορεῖτε A.

λεγόμενον ἐπισκοπεῖν, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τὸ ὄνομα διώκειν τοῦ λεχθέντος τὴν ἐναντίωσιν, ἔριδι, οὐ διαλέκτῳ πρὸς ἀλλήλους χρώμενοι. Ἔστι γὰρ δή, ἔφη, περὶ πολλοὺς τοῦτο τὸ πάθος· ἀλλὰ μῶν καὶ πρὸς ἡμᾶς τοῦτο τείνει ἐν τῷ παρόντι; Παντάπασι μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ· κινδυνεύομεν **B** γοῦν ἄκοντες ἀντιλογίας ἅπτεσθαι. Πῶς; Τὸ μὴ[1] τὴν αὐτὴν φύσιν ὅτι οὐ τῶν αὐτῶν δεῖ ἐπιτηδευμάτων τυγχάνειν πάνυ ἀνδρείως τε καὶ ἐριστικῶς κατὰ τὸ ὄνομα διώκομεν, ἐπεσκεψάμεθα δὲ οὐδ' ὁπῃοῦν, τί εἶδος τὸ τῆς ἑτέρας τε καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ πρὸς τί τεῖνον ὡριζόμεθα τότε, ὅτε τὰ ἐπιτηδεύματα ἄλλῃ φύσει ἄλλα, τῇ δὲ αὐτῇ τὰ αὐτὰ ἀπεδίδομεν. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη, ἐπεσκεψάμεθα. Τοιγάρτοι, εἶπον, ἔξεστιν ἡμῖν, ὡς ἔοικεν, ἀνερωτᾶν **C** ἡμᾶς αὐτούς, εἰ ἡ αὐτὴ φύσις φαλακρῶν καὶ κομητῶν καὶ οὐχ ἡ ἐναντία, καὶ ἐπειδὰν ὁμολογῶμεν ἐναντίαν εἶναι, ἐὰν φαλακροὶ σκυτοτομῶσιν, μὴ ἐὰν κομήτας, ἐὰν δ' αὖ κομῆται, μὴ τοὺς ἑτέρους. Γελοῖον μέντ' ἂν εἴη, ἔφη. Ἆρα κατ' ἄλλο τι, εἶπον ἐγώ, γελοῖον, ἢ ὅτι τότε οὐ πάντως τὴν αὐτὴν καὶ τὴν ἑτέραν φύσιν ἐτιθέμεθα, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς ἀλλοιώσεώς τε καὶ ὁμοιώσεως μόνον ἐφυλάττομεν, **D** τὸ[2] πρὸς αὐτὰ τεῖνον τὰ ἐπιτηδεύματα; οἷον ἰατρικὸν[3] μὲν καὶ ἰατρικὸν τὴν αὐτὴν φύσιν ἔχειν ἐλέγομεν· ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγε. Ἰατρικὸν δὲ καὶ τεκτονικὸν ἄλλην; Πάντως που.

V. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ τῶν γυναικῶν γένος, ἐὰν μὲν πρὸς τέχνην τινὰ ἢ ἄλλο ἐπιτήδευμα διαφέρον φαίνηται, τοῦτο δὴ φήσομεν ἑκατέρῳ δεῖν ἀποδιδόναι· ἐὰν δ' αὐτῷ τούτῳ φαίνηται διαφέρειν, τῷ τὸ μὲν θῆλυ τίκτειν, τὸ δὲ ἄρρεν ὀχεύειν, οὐδέν τί πω φήσομεν **E** μᾶλλον ἀποδεδεῖχθαι, ὡς πρὸς ὃ ἡμεῖς λέγομεν διαφέρει γυνὴ ἀνδρός, ἀλλ' ἔτι οἰησόμεθα δεῖν τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν

[1] μὴ Ξ: om. A. [2] τὸ—τεῖνον τὰ q: τὰ—τείνοντα A. [3] ἰατρικὸν nos: ἰατρικὴν (ἰατρικὸν q) τὴν ψυχὴν ὄντα A.

τούς τε φύλακας ἡμῖν καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν. Καὶ ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο κελεύομεν τὸν τὰ ἐναντία
455 λέγοντα τοῦτο αὐτὸ δι|δάσκειν ἡμᾶς, πρὸς τίνα τέχνην ἢ τί ἐπιτήδευμα τῶν περὶ πόλεως κατασκευὴν οὐχ ἡ αὐτή, ἀλλὰ ἑτέρα φύσις γυναικός τε καὶ ἀνδρός; Δίκαιον γοῦν. Τάχα τοίνυν ἄν, ὅπερ σὺ ὀλίγον πρότερον ἔλεγες, εἴποι ἂν καὶ ἄλλος, ὅτι ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα ἱκανῶς εἰπεῖν οὐ ῥᾴδιον, ἐπισκεψαμένῳ δὲ οὐδὲν χαλεπόν. Εἴποι γὰρ ἄν. Βούλει οὖν δεώμεθα τοῦ τὰ τοιαῦτα ἀντιλέγοντος ἀκολου-
B θῆσαι ἡμῖν, ἐάν πως ἡμεῖς ἐκείνῳ ἐνδειξώμεθα, ὅτι οὐδέν ἐστιν ἐπιτήδευμα ἴδιον γυναικὶ πρὸς διοίκησιν πόλεως; Πάνυ γε. Ἴθι δή, φήσομεν πρὸς αὐτόν, ἀποκρίνου· ἆρα οὕτως ἔλεγες τὸν μὲν εὐφυῆ πρός τι εἶναι, τὸν δὲ ἀφυῆ, ἐν ᾧ ὁ μὲν ῥᾳδίως τι μανθάνοι, ὁ δὲ χαλεπῶς, καὶ ὁ μὲν ἀπὸ βραχείας μαθήσεως ἐπὶ πολὺ εὑρετικὸς εἴη οὗ ἔμαθεν, ὁ δὲ πολλῆς μαθήσεως τυχὼν καὶ μελέτης μηδ' ἃ ἔμαθε
C σῴζοιτο, καὶ τῷ μὲν τὰ τοῦ σώματος ἱκανῶς ὑπηρετοῖ τῇ διανοίᾳ, τῷ δὲ ἐναντιοῖτο; ἆρ' ἄλλα ἄττα ἐστὶν ἢ ταῦτα, οἷς τὸν εὐφυῆ πρὸς ἕκαστα καὶ τὸν μὴ ὡρίζου; Οὐδείς, ἦ δ' ὅς, ἄλλα φήσει. Οἶσθά τι οὖν ὑπὸ ἀνθρώπων μελετώμενον, ἐν ᾧ οὐ πάντα ταῦτα τὸ τῶν ἀνδρῶν γένος διαφερόντως ἔχει ἢ τὸ τῶν γυναικῶν; ἢ μακρολογῶμεν τήν τε ὑφαντικὴν λέγοντες καὶ τὴν τῶν ποπάνων τε καὶ ἑψημάτων θεραπείαν, ἐν οἷς δή τι δοκεῖ τὸ γυναικεῖον γένος εἶναι, οὗ καὶ καταγε-
D λαστότατόν ἐστι πάντων ἡττώμενον; Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὅτι πολὺ κρατεῖται ἐν ἅπασιν ὡς ἔπος εἰπεῖν τὸ γένος τοῦ γένους. γυναῖκες μέντοι πολλαὶ πολλῶν ἀνδρῶν βελτίους εἰς πολλά· τὸ δὲ ὅλον ἔχει ὡς σὺ λέγεις. Οὐδὲν ἄρα ἐστίν, ὦ φίλε, ἐπιτήδευμα τῶν πόλιν διοικούντων γυναικὸς διότι γυνή, οὐδ' ἀνδρὸς διότι ἀνήρ, ἀλλ' ὁμοίως διεσπαρμέναι αἱ φύσεις ἐν ἀμφοῖν τοῖν ζῴοιν, καὶ πάντων μὲν
E μετέχει γυνὴ ἐπιτηδευμάτων κατὰ φύσιν, πάντων δὲ ἀνήρ, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀσθενέστερον γυνὴ ἀνδρός. Πάνυ γε. Ἦ

οὖν ἀνδράσι πάντα προστάξομεν, γυναικὶ δ' οὐδέν; Καὶ πῶς; Ἀλλ' ἔστι γάρ, οἶμαι, ὡς φήσομεν, καὶ γυνὴ ἰατρική, ἡ δ' οὔ, καὶ μουσική, ἡ δ' ἄμουσος φύσει. Τί μήν; Γυμναστικὴ δ' ἄρα οὔ, οὐδὲ πολεμι|κή, ἡ δὲ ἀπόλεμος καὶ 456 οὐ φιλογυμναστική; Οἶμαι ἔγωγε. Τί δέ; φιλόσοφός τε καὶ μισόσοφος; καὶ θυμοειδής, ἡ δ' ἄθυμος; Ἔστι καὶ ταῦτα. Ἔστιν ἄρα καὶ φυλακικὴ γυνή, ἡ δ' οὔ. ἢ οὐ τοιαύτην καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν φυλακικῶν φύσιν ἐξελεξάμεθα; Τοιαύτην μὲν οὖν. Καὶ γυναικὸς ἄρα καὶ ἀνδρὸς ἡ αὐτὴ φύσις εἰς φυλακὴν πόλεως, πλὴν ὅσα ἀσθενεστέρα ἢ[1] ἰσχυροτέρα ἐστίν. Φαίνεται.

VI. Καὶ γυναῖκες ἄρα αἱ τοιαῦται τοῖς τοιούτοις ἀν- B δράσιν ἐκλεκτέαι συνοικεῖν τε καὶ συμφυλάττειν, ἐπείπερ εἰσὶν ἱκαναὶ καὶ ξυγγενεῖς αὐτοῖς τὴν φύσιν. Πάνυ γε. Τὰ δ' ἐπιτηδεύματα οὐ τὰ αὐτὰ ἀποδοτέα ταῖς αὐταῖς φύσεσιν; Τὰ αὐτά. Ἥκομεν ἄρα εἰς τὰ πρότερα περιφερόμενοι, καὶ ὁμολογοῦμεν μὴ παρὰ φύσιν εἶναι ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξὶ μουσικήν τε καὶ γυμναστικὴν ἀποδιδόναι. Παντάπασιν μὲν οὖν. Οὐκ ἄρα ἀδύνατά γε οὐδὲ εὐχαῖς C ὅμοια ἐνομοθετοῦμεν, ἐπείπερ κατὰ φύσιν ἐτίθεμεν τὸν νόμον· ἀλλὰ τὰ νῦν παρὰ ταῦτα γιγνόμενα παρὰ φύσιν μᾶλλον, ὡς ἔοικε, γίγνεται. Ἔοικεν. Οὐκοῦν ἡ ἐπίσκεψις ἡμῖν ἦν, εἰ δυνατά τε[2] καὶ βέλτιστα λέγοιμεν; Ἦν γάρ. Καὶ ὅτι μὲν δὴ δυνατά, διωμολόγηται; Ναί. Ὅτι δὲ δὴ βέλτιστα, τὸ μετὰ τοῦτο δεῖ διομολογηθῆναι; Δῆλον. Οὐκοῦν πρός γε τὸ φυλακικὴν γυναῖκα γενέσθαι οὐκ ἄλλη μὲν ἡμῖν ἄνδρας ποιήσει παιδεία, ἄλλη δὲ γυναῖκας, ἄλλως τε καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν παραλαβοῦσα; Οὐκ ἄλλη. Πῶς D οὖν ἔχεις δόξης τοῦ τοιοῦδε πέρι; Τίνος δή; Τοῦ ὑπολαμβάνειν παρὰ σεαυτῷ τὸν μὲν ἀμείνω ἄνδρα, τὸν δὲ χείρω· ἢ πάντας ὁμοίους ἡγεῖ; Οὐδαμῶς. Ἐν οὖν τῇ πόλει, ἣν ᾠκίζομεν, πότερον οἴει ἡμῖν ἀμείνους ἄνδρας ἐξειργάσθαι

[1] ἢ Π: om. A. [2] τε Flor. T: γε A.

τοὺς φύλακας τυχόντας ἧς διήλθομεν παιδείας, ἢ τοὺς σκυτοτόμους τῇ σκυτικῇ παιδευθέντας; Γελοῖον, ἔφη,
E ἐρωτᾷς. Μανθάνω, ἔφην. τί δέ; τῶν ἄλλων πολιτῶν οὐχ οὗτοι ἄριστοι; Πολύ γε. Τί δέ; αἱ γυναῖκες τῶν γυναικῶν οὐχ αὗται ἔσονται βέλτισται; Καὶ τοῦτο, ἔφη, πολύ. Ἔστι δέ τι πόλει ἄμεινον ἢ γυναῖκάς τε καὶ ἄνδρας ὡς ἀρίστους ἐγγίγνεσθαι; Οὐκ ἔστιν. Τοῦτο δὲ μουσική τε καὶ γυμναστικὴ παραγιγνόμεναι, ὡς ἡμεῖς
457 | διήλθομεν, ἀπεργάσονται; Πῶς δ' οὔ; Οὐ μόνον ἄρα δυνατόν, ἀλλὰ καὶ ἄριστον πόλει νόμιμον ἐτίθεμεν. Οὕτως. Ἀποδυτέον δὴ ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξίν, ἐπείπερ ἀρετὴν ἀντὶ ἱματίων ἀμφιέσονται, καὶ κοινωνητέον πολέμου τε καὶ τῆς ἄλλης φυλακῆς τῆς περὶ τὴν πόλιν, καὶ οὐκ ἄλλα πρακτέον· τούτων δ' αὐτῶν τὰ ἐλαφρότερα ταῖς γυναιξὶν ἢ τοῖς ἀνδράσι δοτέον διὰ τὴν τοῦ γένους ἀσθένειαν. ὁ δὲ
B γελῶν ἀνὴρ ἐπὶ γυμναῖς γυναιξί, τοῦ βελτίστου ἕνεκα γυμναζομέναις, ἀτελῆ τοῦ γελοίου[1] δρέπων καρπόν, οὐδὲν οἶδεν, ὡς ἔοικεν, ἐφ' ᾧ γελᾷ οὐδ' ὅ τι πράττει. κάλλιστα γὰρ δὴ τοῦτο καὶ λέγεται καὶ λελέξεται, ὅτι τὸ μὲν ὠφέλιμον καλόν, τὸ δὲ βλαβερὸν αἰσχρόν. Παντάπασι μὲν οὖν.

VII. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἓν ὥσπερ κῦμα φῶμεν διαφεύγειν τοῦ γυναικείου πέρι νόμου λέγοντες, ὥστε μὴ παντάπασι κατακλυσθῆναι τιθέντας ὡς δεῖ κοινῇ πάντα
C ἐπιτηδεύειν τούς τε φύλακας ἡμῖν καὶ τὰς φυλακίδας, ἀλλά πῃ τὸν λόγον αὐτὸν αὑτῷ ὁμολογεῖσθαι, ὡς δυνατά τε καὶ ὠφέλιμα λέγει; Καὶ μάλα, ἔφη, οὐ σμικρὸν κῦμα διαφεύγεις. Φήσεις γε, ἦν δ' ἐγώ, οὐ μέγα αὐτὸ εἶναι, ὅταν τὸ μετὰ τοῦτο ἴδῃς. Λέγε δή, ἴδω, ἔφη. Τούτῳ, ἦν δ' ἐγώ, ἕπεται νόμος καὶ τοῖς ἔμπροσθεν τοῖς ἄλλοις, ὡς ἐγᾦμαι, ὅδε. Τίς; Τὰς γυναῖκας ταύτας τῶν ἀνδρῶν
D τούτων πάντων πάσας εἶναι κοινάς, ἰδίᾳ δὲ μηδενὶ μηδεμίαν συνοικεῖν, καὶ τοὺς παῖδας αὖ κοινούς, καὶ μήτε

[1] γελοίου J. G. S. Schneider: γελοίου σοφίας codd.

γονέα ἔκγονον εἰδέναι τὸν αὑτοῦ μήτε παῖδα γονέα. Πολύ, ἔφη, τοῦτο ἐκείνου μεῖζον πρὸς ἀπιστίαν καὶ τοῦ δυνατοῦ πέρι καὶ τοῦ ὠφελίμου. Οὐκ οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, περί γε τοῦ ὠφελίμου ἀμφισβητεῖσθαι ἄν, ὡς οὐ μέγιστον ἀγαθὸν κοινὰς μὲν τὰς γυναῖκας εἶναι, κοινοὺς δὲ τοὺς παῖδας, εἴπερ οἷόν τε· ἀλλ' οἶμαι περὶ τοῦ εἰ δυνατὸν ἢ μὴ πλείστην ἀμφισβήτησιν γενέσθαι. Περὶ ἀμφοτέρων, ἦ δ' ὅς, E εὖ μάλ' ἂν ἀμφισβητηθείη. Λέγεις, ἦν δ' ἐγώ, λόγων σύστασιν· ἐγὼ δ' ᾤμην ἔκ γε τοῦ ἑτέρου ἀποδράσεσθαι, εἴ σοι δόξειεν ὠφέλιμον εἶναι, λοιπὸν δὲ δή μοι ἔσεσθαι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μή. Ἀλλ' οὐκ ἔλαθες, ἦ δ' ὅς, ἀποδιδράσκων· ἀλλ' ἀμφοτέρων πέρι δίδου λόγον. Ὑφεκτέον, ἦν δ' ἐγώ, δίκην. τοσόνδε μέντοι χάρισαί μοι· ἔασόν με | ἑορτάσαι, ὥσπερ οἱ ἀργοὶ τὴν διάνοιαν εἰώθασιν ἑστιᾶ- 458 σθαι ὑφ' ἑαυτῶν, ὅταν μόνοι πορεύωνται. καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοί που, πρὶν ἐξευρεῖν, τίνα τρόπον ἔσται τι ὧν ἐπιθυμοῦσι, τοῦτο παρέντες, ἵνα μὴ κάμνωσι βουλευόμενοι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μή, θέντες ὡς ὑπάρχον εἶναι ὃ βούλονται, ἤδη τὰ λοιπὰ διατάττουσιν καὶ χαίρουσιν διεξιόντες οἷα δράσουσι γενομένου, ἀργὸν καὶ ἄλλως ψυχὴν ἔτι ἀργοτέραν ποιοῦντες. ἤδη οὖν καὶ αὐτὸς B μαλθακίζομαι, καὶ ἐκεῖνα μὲν ἐπιθυμῶ ἀναβαλέσθαι καὶ ὕστερον ἐπισκέψασθαι, ᾗ δυνατά, νῦν δὲ ὡς δυνατῶν ὄντων θεὶς σκέψομαι, ἄν μοι παριῇς, πῶς διατάξουσιν αὐτὰ οἱ ἄρχοντες γιγνόμενα, καὶ ὅτι πάντων ξυμφορώτατ' ἂν εἴη πραχθέντα τῇ πόλει καὶ τοῖς φύλαξιν. ταῦτα πειράσομαί σοι πρότερα συνδιασκοπεῖσθαι, ὕστερα δ' ἐκεῖνα, εἴπερ παρίης. Ἀλλὰ παρίημι, ἔφη, καὶ σκόπει.

Οἶμαι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἴπερ ἔσονται οἱ ἄρχοντες ἄξιοι τούτου τοῦ ὀνόματος, οἵ τε τούτοις ἐπίκουροι κατὰ C ταὐτά, τοὺς μὲν ἐθελήσειν ποιεῖν τὰ ἐπιταττόμενα, τοὺς δὲ ἐπιτάξειν τὰ μὲν αὐτοὺς πειθομένους τοῖς νόμοις, τὰ δὲ καὶ μιμουμένους, ὅσα ἂν ἐκείνοις ἐπιτρέψωμεν. Εἰκός,

ἔφη. Σὺ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὁ νομοθέτης αὐτοῖς ὥσπερ τοὺς ἄνδρας ἐξέλεξας οὕτω καὶ τὰς γυναῖκας ἐκλέξας παραδώσεις καθ' ὅσον οἷόν τε ὁμοφυεῖς· οἱ δὲ ἅτε οἰκίας τε καὶ ξυσσίτια κοινὰ ἔχοντες, ἰδίᾳ δὲ οὐδενὸς οὐδὲν
D τοιοῦτο κεκτημένου, ὁμοῦ δὴ ἔσονται, ὁμοῦ δὲ ἀναμεμιγμένων καὶ ἐν γυμνασίοις καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ τροφῇ ὑπ' ἀνάγκης, οἶμαι, τῆς ἐμφύτου ἄξονται πρὸς τὴν ἀλλήλων μῖξιν. ἢ οὐκ ἀναγκαῖά σοι δοκῶ λέγειν; Οὐ γεωμετρικαῖς γε, ἦ δ' ὅς, ἀλλ' ἐρωτικαῖς ἀνάγκαις, αἳ κινδυνεύουσιν ἐκείνων δριμύτεραι εἶναι πρὸς τὸ πείθειν τε καὶ ἕλκειν τὸν πολὺν λεών.

VIII. Καὶ μάλα, εἶπον. ἀλλὰ μετὰ δὴ ταῦτα, ὦ
E Γλαύκων, ἀτάκτως μὲν μίγνυσθαι[1] ἀλλήλοις ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ποιεῖν οὔτε ὅσιον ἐν εὐδαιμόνων πόλει οὔτ' ἐάσουσιν οἱ ἄρχοντες. Οὐ γὰρ δίκαιον, ἔφη. Δῆλον δὴ ὅτι γάμους τὸ μετὰ τοῦτο ποιήσομεν ἱεροὺς εἰς δύναμιν ὅ τι μάλιστα· εἶεν δ' ἂν ἱεροὶ οἱ ὠφελιμώτατοι. Παντάπασι
459 μὲν οὖν. | Πῶς οὖν δὴ ὠφελιμώτατοι ἔσονται; τόδε μοι λέγε, ὦ Γλαύκων· ὁρῶ γάρ σου ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ κύνας θηρευτικοὺς καὶ τῶν γενναίων ὀρνίθων μάλα συχνούς· ἆρ' οὖν, ὦ πρὸς Διός, προσέσχηκάς τι τοῖς τούτων γάμοις τε καὶ παιδοποιίαις[2]; Τὸ ποῖον, ἔφη; Πρῶτον μὲν αὐτῶν τούτων, καίπερ ὄντων γενναίων, ἆρ' οὐκ εἰσί τινες καὶ γίγνονται ἄριστοι; Εἰσίν. Πότερον οὖν ἐξ ἁπάντων ὁμοίως γεννᾷς, ἢ προθυμεῖ ὅ τι μάλιστα ἐκ τῶν ἀρίστων;
B Ἐκ τῶν ἀρίστων. Τί δ'; ἐκ τῶν νεωτάτων ἢ ἐκ τῶν γεραιτάτων ἢ ἐξ ἀκμαζόντων ὅ τι μάλιστα; Ἐξ ἀκμαζόντων. Καὶ ἂν μὴ οὕτω γεννᾶται, πολύ σοι ἡγεῖ χεῖρον ἔσεσθαι τό τε τῶν ὀρνίθων καὶ τὸ τῶν κυνῶν γένος; Ἔγωγ', ἔφη. Τί δὲ ἵππων οἴει, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τῶν ἄλλων ζῴων; ἢ[3] ἄλλῃ πῃ ἔχειν; Ἄτοπον μέντ' ἄν, ἦ δ' ὅς, εἴη.

[1] μίγνυσθαι Π: γυμνοῦσθαι A. [2] παιδοποιίαις Ξ: παιδοποιίᾳ A.
[3] ἢ Π: ᾖ A.

Βαβαί, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε ἑταῖρε, ὡς ἄρα σφόδρα ἡμῖν δεῖ ἄκρων εἶναι τῶν ἀρχόντων, εἴπερ καὶ περὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὡσαύτως ἔχει. Ἀλλὰ μὲν δὴ ἔχει, ἔφη· ἀλλὰ C τί δή; Ὅτι ἀνάγκη αὐτοῖς, ἦν δ' ἐγώ, φαρμάκοις πολλοῖς χρῆσθαι. ἰατρὸν δέ που μὴ δεομένοις μὲν σώμασι φαρμάκων, ἀλλὰ διαίτῃ ἐθελόντων ὑπακούειν, καὶ φαυλότερον ἐξαρκεῖν ἡγούμεθα· ὅταν δὲ δὴ καὶ φαρμακεύειν δέῃ, ἴσμεν ὅτι ἀνδρειοτέρου δεῖ εἶναι[1] τοῦ ἰατροῦ. Ἀληθῆ· ἀλλὰ πρὸς τί λέγεις; Πρὸς τόδε, ἦν δ' ἐγώ· συχνῷ τῷ ψεύδει καὶ τῇ ἀπάτῃ κινδυνεύει ἡμῖν δεήσειν χρῆσθαι τοὺς ἄρχοντας ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀρχομένων. ἔφαμεν δέ D που ἐν φαρμάκου εἴδει πάντα τὰ τοιαῦτα χρήσιμα εἶναι. Καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη. Ἐν τοῖς γάμοις τοίνυν καὶ παιδοποιίαις ἔοικε τὸ ὀρθὸν τοῦτο γίγνεσθαι οὐκ ἐλάχιστον. Πῶς δή; Δεῖ μέν, εἶπον, ἐκ τῶν ὡμολογημένων τοὺς ἀρίστους ταῖς ἀρίσταις συγγίγνεσθαι ὡς πλειστάκις, τοὺς δὲ φαυλοτάτους ταῖς φαυλοτάταις τοὐναντίον, καὶ τῶν μὲν τὰ ἔκγονα τρέφειν, τῶν δὲ μή, εἰ μέλλει τὸ ποίμνιον E ὅ τι ἀκρότατον εἶναι· καὶ ταῦτα πάντα γιγνόμενα λανθάνειν πλὴν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ αὖ ἡ ἀγέλη τῶν φυλάκων ὅ τι μάλιστα ἀστασίαστος ἔσται. Ὀρθότατα, ἔφη. Οὐκοῦν δὴ ἑορταί τινες νομοθετητέαι, ἐν αἷς ξυνάξομεν τάς τε νύμφας καὶ τοὺς νυμφίους, καὶ θυσίαι, καὶ ὕμνοι ποιητέοι τοῖς ἡμετέροις ποιηταῖς πρέποντες | τοῖς 460 γιγνομένοις γάμοις· τὸ δὲ πλῆθος τῶν γάμων ἐπὶ τοῖς ἄρχουσι ποιήσομεν, ἵν' ὡς μάλιστα διασῴζωσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν, πρὸς πολέμους τε καὶ νόσους καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἀποσκοποῦντες, καὶ μήτε μεγάλη ἡμῖν ἡ πόλις κατὰ τὸ δυνατὸν μήτε σμικρὰ γίγνηται. Ὀρθῶς, ἔφη. Κλῆροι δή τινες, οἶμαι, ποιητέοι κομψοί, ὥστε τὸν φαῦλον ἐκεῖνον αἰτιᾶσθαι ἐφ' ἑκάστης συνέρξεως τύχην, ἀλλὰ μὴ τοὺς ἄρχοντας. Καὶ μάλα, ἔφη.

[1] εἶναι post δεῖ nos dedimus: post ἡγούμεθα codd. Cf. 459 B.

B IX. Καὶ τοῖς ἀγαθοῖς γέ που τῶν νέων ἐν πολέμῳ ἢ ἄλλοθί που γέρα δοτέον καὶ ἆθλα ἄλλα τε καὶ ἀφθονεστέρα ἡ ἐξουσία τῆς τῶν γυναικῶν ξυγκοιμήσεως, ἵνα καὶ ἅμα μετὰ προφάσεως ὡς πλεῖστοι τῶν παίδων ἐκ τῶν τοιούτων σπείρωνται. Ὀρθῶς. Οὐκοῦν καὶ τὰ ἀεὶ γιγνόμενα ἔκγονα παραλαμβάνουσαι αἱ ἐπὶ τούτων ἐφεστηκυῖαι ἀρχαὶ εἴτε ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν εἴτε ἀμφότερα—κοιναὶ μὲν γάρ που καὶ ἀρχαὶ γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιν. Ναί.
C Τὰ μὲν δὴ τῶν ἀγαθῶν, δοκῶ, λαβοῦσαι εἰς τὸν σηκὸν οἴσουσιν παρά τινας τροφοὺς χωρὶς οἰκούσας ἔν τινι μέρει τῆς πόλεως, τὰ δὲ τῶν χειρόνων, καὶ ἐάν τι τῶν ἑτέρων ἀνάπηρον γίγνηται, ἐν ἀπορρήτῳ τε καὶ ἀδήλῳ κατακρύψουσιν ὡς πρέπει. Εἴπερ μέλλει[1], ἔφη, καθαρὸν τὸ γένος τῶν φυλάκων ἔσεσθαι. Οὐκοῦν καὶ τροφῆς οὗτοι ἐπιμελήσονται τάς τε μητέρας ἐπὶ τὸν σηκὸν ἄγοντες, ὅταν σπαργῶσι, πᾶσαν μηχανὴν μηχανώμενοι,
D ὅπως μηδεμία τὸ αὑτῆς αἰσθήσεται, καὶ ἄλλας γάλα ἐχούσας ἐκπορίζοντες, ἐὰν μὴ αὐταὶ ἱκαναὶ ὦσι, καὶ αὐτῶν τούτων ἐπιμελήσονται, ὅπως μέτριον χρόνον θηλάσονται[2], ἀγρυπνίας δὲ καὶ τὸν ἄλλον πόνον τίτθαις τε καὶ τροφοῖς παραδώσουσιν; Πολλὴν ῥᾳστώνην, ἔφη, λέγεις τῆς παιδοποιίας ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξίν. Πρέπει γάρ, ἦν δ' ἐγώ. τὸ δ' ἐφεξῆς διέλθωμεν ὃ προὐθέμεθα[3]. ἔφαμεν γὰρ
E δὴ ἐξ ἀκμαζόντων δεῖν τὰ ἔκγονα γίγνεσθαι. Ἀληθῆ. Ἆρ' οὖν σοι ξυνδοκεῖ μέτριος χρόνος ἀκμῆς τὰ εἴκοσι ἔτη γυναικί, ἀνδρὶ δὲ τὰ τριάκοντα; Τὰ ποῖα αὐτῶν; ἔφη. Γυναικὶ μέν, ἦν δ' ἐγώ, ἀρξαμένῃ ἀπὸ εἰκοσιέτιδος μέχρι τετταρακονταέτιδος τίκτειν τῇ πόλει· ἀνδρὶ δέ, ἐπειδὰν τὴν ὀξυτάτην δρόμου ἀκμὴν παρῇ, τὸ ἀπὸ τούτου γεννᾶν τῇ πόλει μέχρι πεντεκαιπεντηκονταέτους. Ἀμ-
461 φοτέρων | γοῦν, ἔφη, αὕτη ἀκμὴ σώματός τε καὶ φρονήσεως.

[1] μέλλει Ξ: μέλλοι A. [2] θηλάσονται Ξ: θηλάσωνται A. [3] προὐθέμεθα v (cum Stobaeo): προθυμούμεθα A.

Οὐκοῦν ἐάν τε πρεσβύτερος τούτων ἐάν τε νεώτερος τῶν εἰς τὸ κοινὸν γεννήσεων ἅψηται, οὔτε ὅσιον οὔτε δίκαιον φήσομεν τὸ ἁμάρτημα, ὡς παῖδα φιτύοντος τῇ πόλει, ὅς, ἂν λάθῃ, γεννήσεται οὐχ ὑπὸ θυσιῶν οὐδ' ὑπὸ εὐχῶν φύς[1], ἃς ἐφ' ἑκάστοις τοῖς γάμοις εὔξονται καὶ ἱέρειαι καὶ ἱερεῖς καὶ ξύμπασα ἡ πόλις ἐξ ἀγαθῶν ἀμείνους καὶ ἐξ ὠφελίμων ὠφελιμωτέρους ἀεὶ τοὺς ἐκγόνους γίγνεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ B σκότου μετὰ δεινῆς ἀκρατείας γεγονώς. Ὀρθῶς, ἔφη. Ὁ αὐτὸς δέ γ', εἶπον, νόμος, ἐάν τις τῶν ἔτι γεννώντων μὴ συνέρξαντος ἄρχοντος ἅπτηται τῶν ἐν ἡλικίᾳ γυναικῶν· νόθον γὰρ καὶ ἀνέγγυον καὶ ἀνίερον φήσομεν αὐτὸν παῖδα τῇ πόλει καθιστάναι. Ὀρθότατα, ἔφη. Ὅταν δὲ δή, οἶμαι, αἵ τε γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ γεννᾶν ἐκβῶσι τὴν ἡλικίαν, ἀφήσομέν[2] που ἐλευθέρους αὐτοὺς συγγίγνεσθαι ᾧ ἂν ἐθέλωσι, πλὴν θυγατρὶ καὶ μητρὶ καὶ ταῖς τῶν C θυγατέρων παισὶ καὶ ταῖς ἄνω μητρός, καὶ γυναῖκας αὖ πλὴν ὑεῖ καὶ πατρὶ καὶ τοῖς τούτων εἰς τὸ κάτω καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω, καὶ ταῦτά γ' ἤδη πάντα διακελευσάμενοι προθυμεῖσθαι μάλιστα μὲν μηδ' εἰς φῶς ἐκφέρειν κύημα μηδὲ ἕν[3], ἐὰν γένηται, ἐὰν δέ τι βιάσηται, οὕτω τιθέναι, ὡς οὐκ οὔσης τροφῆς τῷ τοιούτῳ. Καὶ ταῦτα μέν γ', ἔφη, μετρίως λέγεται· πατέρας δὲ καὶ θυγατέρας καὶ ἃ νῦν δὴ ἔλεγες, πῶς διαγνώσονται ἀλλήλων; Οὐδαμῶς, D ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας τις αὐτῶν νυμφίος γένηται, μετ' ἐκείνην δεκάτῳ μηνὶ καὶ ἑβδόμῳ δὴ ἃ ἂν γένηται ἔκγονα, ταῦτα πάντα προσερεῖ τὰ μὲν ἄρρενα ὑεῖς, τὰ δὲ θήλεα θυγατέρας, καὶ ἐκεῖνα ἐκεῖνον πατέρα, καὶ οὕτω δὴ τὰ τούτων ἔκγονα παίδων παῖδας, καὶ ἐκεῖνα[4] αὖ ἐκείνους πάππους τε καὶ τηθάς, τὰ δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ γεγονότα, ἐν ᾧ αἱ μητέρες καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν

[1] φύς Ξ q: φύσας A. [2] ἀφήσομεν Eusebius et Theodoretus: φήσομεν codd. [3] μηδὲ ἓν Cobet: μηδέ γ' ἓν A[1], sed έ et γ punctis notavit A[2]. [4] ἐκεῖνα Ξ q: ἐκείνου A.

E ἐγέννων, ἀδελφάς τε καὶ ἀδελφούς, ὥστε, ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀλλήλων μὴ ἅπτεσθαι· ἀδελφοὺς δὲ καὶ ἀδελφὰς δώσει ὁ νόμος συνοικεῖν, ἐὰν ὁ κλῆρος ταύτῃ ξυμπίπτῃ καὶ ἡ Πυθία προσαναιρῇ. Ὀρθότατα, ἦ δ' ὅς.

X. Ἡ μὲν δὴ κοινωνία, ὦ Γλαύκων, αὕτη τε καὶ τοιαύτη γυναικῶν τε καὶ παίδων τοῖς φύλαξί σοι τῆς πόλεως· ὡς δὲ[1] ἑπομένη[2] τε τῇ ἄλλῃ πολιτείᾳ καὶ μακρῷ βελτίστη, δεῖ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο βεβαιώσασθαι παρὰ τοῦ λόγου. ἢ

462 πῶς ποιῶμεν; | Οὕτω νὴ Δία, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν οὐχ ἥδε ἀρχὴ τῆς ὁμολογίας, ἐρέσθαι ἡμᾶς αὐτούς, τί ποτε τὸ μέγιστον ἀγαθὸν ἔχομεν εἰπεῖν εἰς πόλεως κατασκευήν, οὗ δεῖ στοχαζόμενον τὸν νομοθέτην τιθέναι τοὺς νόμους, καὶ τί μέγιστον κακόν, εἶτα ἐπισκέψασθαι, ἆρα ἃ νῦν δὴ διήλθομεν εἰς μὲν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἴχνος ἡμῖν ἁρμόττει, τῷ δὲ τοῦ κακοῦ ἀναρμοστεῖ; Πάντων μάλιστα, ἔφη. Ἔχομεν οὖν τι μεῖζον κακὸν πόλει ἢ ἐκεῖνο, ὃ ἂν αὐτὴν διασπᾷ καὶ

B ποιῇ πολλὰς ἀντὶ μιᾶς; ἢ μεῖζον ἀγαθὸν τοῦ ὃ ἂν ξυνδῇ[3] τε καὶ ποιῇ μίαν; Οὐκ ἔχομεν. Οὐκοῦν ἡ μὲν ἡδονῆς τε καὶ λύπης κοινωνία ξυνδεῖ, ὅταν ὅ τι μάλιστα πάντες οἱ πολῖται τῶν αὐτῶν γιγνομένων τε καὶ ἀπολλυμένων παραπλησίως χαίρωσι καὶ λυπῶνται; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Ἡ δέ γε τῶν τοιούτων ἰδίωσις διαλύει, ὅταν οἱ μὲν περιαλγεῖς, οἱ δὲ περιχαρεῖς γίγνωνται ἐπὶ τοῖς

C αὐτοῖς παθήμασι τῆς πόλεώς τε καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει; Τί δ' οὔ; Ἆρ' οὖν ἐκ τοῦδε τὸ τοιόνδε γίγνεται, ὅταν μὴ ἅμα φθέγγωνται ἐν τῇ πόλει τὰ τοιάδε ῥήματα, τό τε ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμόν; καὶ περὶ τοῦ ἀλλοτρίου κατὰ ταὐτά; Κομιδῇ μὲν οὖν. Ἐν ᾗτινι δὴ πόλει πλεῖστοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ[4] κατὰ ταὐτὰ τοῦτο λέγουσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμόν, αὕτη ἄριστα διοικεῖται; Πολύ γε. Καὶ ἥτις δὴ ἐγγύτατα ἑνὸς

[1] ὡς δὲ Ξ q: ὡδὲ (sic) A, eraso super ὡ accentu. [2] ἑπομένη—βελτίστη Π: ἑπομένῃ—βελτίστῃ A. [3] ξυνδῇ Ξ q: ξυνδεῖ A. [4] τοῦ αὐτοῦ nos: τὸ αὐτὸ codd.

ἀνθρώπου ἔχει; οἷον ὅταν που ἡμῶν δάκτυλός του πληγῇ, πᾶσα ἡ κοινωνία, ἡ κατὰ τὸ σῶμα πρὸς τὴν ψυχὴν τεταμένη εἰς μίαν σύνταξιν τὴν τοῦ ἄρχοντος ἐν αὐτῇ, ᾔσθετό D τε καὶ πᾶσα ἅμα ξυνήλγησεν μέρους πονήσαντος ὅλη, καὶ οὕτω δὴ λέγομεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεῖ· καὶ περὶ ἄλλου ὁτουοῦν τῶν τοῦ ἀνθρώπου ὁ αὐτὸς λόγος, περί τε λύπης πονοῦντος μέρους καὶ περὶ ἡδονῆς ῥαΐζοντος. Ὁ αὐτὸς γάρ, ἔφη· καὶ τοῦτο δ' ἐρωτᾷς, τοῦ τοιούτου ἐγγύτατα ἡ ἄριστα πολιτευομένη πόλις οἰκεῖ. Ἑνὸς δή, οἶμαι, πάσχοντος τῶν πολιτῶν ὁτιοῦν ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἡ τοιαύτη πόλις μάλιστά τε φήσει ἑαυτῆς εἶναι τὸ πάσχον E καὶ ἢ συνησθήσεται ἅπασα ἢ ξυλλυπήσεται. Ἀνάγκη, ἔφη, τήν γε εὔνομον.

XI. Ὥρα ἂν εἴη, ἦν δ' ἐγώ, ἐπανιέναι ἡμῖν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν, καὶ τὰ τοῦ λόγου ὁμολογήματα σκοπεῖν ἐν αὐτῇ, εἰ αὐτὴ μάλιστ' ἔχει, εἴτε καὶ ἄλλη τις μᾶλλον. Οὐκοῦν χρή, ἔφη. Τί οὖν; ἔστι μέν | που καὶ ἐν ταῖς 463 ἄλλαις πόλεσιν ἄρχοντές τε καὶ δῆμος, ἔστι δὲ καὶ ἐν αὐτῇ; Ἔστι. Πολίτας μὲν δὴ πάντες οὗτοι ἀλλήλους προσεροῦσι; Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ πρὸς τῷ πολίτας τί ὁ ἐν ταῖς ἄλλαις δῆμος τοὺς ἄρχοντας προσαγορεύει; Ἐν μὲν ταῖς πολλαῖς δεσπότας, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατουμέναις αὐτὸ τοὔνομα τοῦτο, ἄρχοντας. Τί δ' ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δῆμος; πρὸς τῷ πολίτας τί τοὺς ἄρχοντάς φησιν εἶναι; Σωτῆράς B τε καὶ ἐπικούρους, ἔφη. Τί δ' οὗτοι τὸν δῆμον; Μισθοδότας τε καὶ τροφέας. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἄρχοντες τοὺς δήμους; Δούλους, ἔφη. Τί δ' οἱ ἄρχοντες ἀλλήλους; Ξυνάρχοντας, ἔφη. Τί δ' οἱ ἡμέτεροι; Ξυμφύλακας. Ἔχεις οὖν εἰπεῖν τῶν ἀρχόντων τῶν[1] ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν εἴ τίς τινα ἔχει προσειπεῖν τῶν ξυναρχόντων τὸν μὲν ὡς οἰκεῖον, τὸν δ' ὡς ἀλλότριον; Καὶ πολλούς γε. Οὐκοῦν τὸν μὲν οἰκεῖον ὡς ἑαυτοῦ νομίζει τε καὶ λέγει, τὸν C

[1] τῶν q: om. A.

δ' ἀλλότριον ὡς οὐχ ἑαυτοῦ; Οὕτω. Τί δὲ οἱ παρὰ σοὶ φύλακες; ἔσθ' ὅστις αὐτῶν ἔχοι ἂν τῶν ξυμφυλάκων νομίσαι τινὰ ἢ προσειπεῖν ὡς ἀλλότριον; Οὐδαμῶς, ἔφη· παντὶ γάρ, ᾧ ἂν ἐντυγχάνῃ τις, ἢ ὡς ἀδελφῷ ἢ ὡς ἀδελφῇ ἢ ὡς πατρὶ ἢ ὡς μητρὶ ἢ ὑεῖ ἢ θυγατρὶ ἢ τούτων ἐκγόνοις ἢ προγόνοις νομιεῖ ἐντυγχάνειν. Κάλλιστα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις· ἀλλ' ἔτι καὶ τόδε εἰπέ· πότερον αὐτοῖς τὰ ὀνόματα D μόνον οἰκεῖα νομοθετήσεις, ἢ καὶ τὰς πράξεις πάσας κατὰ τὰ ὀνόματα πράττειν, περί τε τοὺς πατέρας, ὅσα νόμος περὶ πατέρας αἰδοῦς τε πέρι καὶ κηδεμονίας καὶ τοῦ ὑπήκοον δεῖν εἶναι τῶν γονέων, ἢ μήτε πρὸς θεῶν μήτε πρὸς ἀνθρώπων αὐτῷ ἄμεινον ἔσεσθαι, ὡς οὔτε ὅσια οὔτε δίκαια πράττοντος ἄν, εἰ ἄλλα πράττοι ἢ ταῦτα; αὗταί σοι ἢ ἄλλαι φῆμαι ἐξ ἁπάντων τῶν πολιτῶν ὑμνήσουσιν εὐθὺς περὶ τὰ τῶν παίδων ὦτα καὶ περὶ πατέρων, οὓς E ἂν αὐτοῖς τις ἀποφήνῃ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ξυγγενῶν; Αὗται, ἔφη· γελοῖον γὰρ ἂν εἴη, εἰ ἄνευ ἔργων οἰκεῖα ὀνόματα διὰ τῶν στομάτων μόνον φθέγγοιντο. Πασῶν ἄρα πόλεων μάλιστα ἐν αὐτῇ ξυμφωνήσουσιν ἑνός τινος ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττοντος ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν τὸ ῥῆμα, τὸ ὅτι τὸ ἐμὸν εὖ πράττει, ἢ ὅτι τὸ ἐμὸν κακῶς. Ἀληθέστατα, ἦ 464 δ' ὅς. Οὐκοῦν μετὰ | τούτου τοῦ δόγματός τε καὶ ῥήματος ἔφαμεν ξυνακολουθεῖν τάς τε ἡδονὰς καὶ τὰς λύπας κοινῇ; Καὶ ὀρθῶς γε ἔφαμεν. Οὐκοῦν μάλιστα τοῦ αὐτοῦ κοινωνήσουσιν ἡμῖν οἱ πολῖται, ὃ δὴ ἐμὸν ὀνομάσουσιν, τούτου δὲ κοινωνοῦντες οὕτω δὴ λύπης τε καὶ ἡδονῆς μάλιστα κοινωνίαν ἕξουσιν; Πολύ γε. Ἆρ' οὖν τούτων αἰτία πρὸς τῇ ἄλλῃ καταστάσει ἡ τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων κοινωνία τοῖς φύλαξιν; Πολὺ μὲν οὖν μάλιστα, ἔφη.

B XII. Ἀλλὰ μὴν μέγιστόν γε πόλει αὐτὸ ὡμολογήσαμεν ἀγαθόν, ἀπεικάζοντες εὖ οἰκουμένην πόλιν σώματι πρὸς μέρος αὐτοῦ λύπης τε πέρι καὶ ἡδονῆς ὡς ἔχει. Καὶ

ὀρθῶς γ', ἔφη, ὡμολογήσαμεν. Τοῦ μεγίστου ἄρα ἀγαθοῦ τῇ πόλει αἰτία ἡμῖν πέφανται ἡ κοινωνία τοῖς ἐπικούροις τῶν τε παίδων καὶ τῶν γυναικῶν. Καὶ μάλ', ἔφη. Καὶ μὲν δὴ καὶ τοῖς πρόσθεν γε ὁμολογοῦμεν[1]· ἔφαμεν γάρ που οὔτε οἰκίας τούτοις ἰδίας δεῖν εἶναι οὔτε γῆν οὔτε τι κτῆμα, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἄλλων τροφὴν λαμβάνοντας C μισθὸν τῆς φυλακῆς κοινῇ πάντας ἀναλίσκειν, εἰ μέλλοιεν ὄντως φύλακες εἶναι. Ὀρθῶς, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐχ, ὅπερ λέγω, τά τε πρόσθεν εἰρημένα καὶ τὰ νῦν λεγόμενα ἔτι μᾶλλον ἀπεργάζεται αὐτοὺς ἀληθινοὺς φύλακας καὶ ποιεῖ μὴ διασπᾶν τὴν πόλιν τὸ ἐμὸν ὀνομάζοντας μὴ τὸ αὐτό, ἀλλ' ἄλλον ἄλλο, τὸν μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἕλκοντα, ὅ τι ἂν δύνηται χωρὶς τῶν ἄλλων κτήσασθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἑτέραν οὖσαν, καὶ γυναῖκά τε καὶ παῖδας D ἑτέρους, ἡδονάς τε καὶ ἀλγηδόνας ἐμποιοῦντας ἰδίων ὄντων ἰδίας, ἀλλ' ἑνὶ δόγματι τοῦ οἰκείου πέρι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τείνοντας πάντας εἰς τὸ δυνατὸν ὁμοπαθεῖς λύπης τε καὶ ἡδονῆς εἶναι; Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη. Τί δέ; δίκαι τε καὶ ἐγκλήματα πρὸς ἀλλήλους οὐκ οἰχήσεται ἐξ αὐτῶν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ τὸ μηδὲν ἴδιον ἐκτῆσθαι πλὴν τὸ σῶμα, τὰ δ' ἄλλα κοινά; ὅθεν δὴ ὑπάρχει τούτοις ἀστασιάστοις εἶναι ὅσα γε διὰ χρημάτων ἢ παίδων καὶ ξυγγενῶν κτῆσιν E ἄνθρωποι στασιάζουσιν; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ἀπηλλάχθαι. Καὶ μὴν οὐδὲ βιαίων γε οὐδ' αἰκείας δίκαι δικαίως ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖς. ἥλιξι μὲν γὰρ ἥλικας ἀμύνεσθαι καλὸν καὶ δίκαιόν που φήσομεν, <ἐν>[2] ἀνάγκῃ[3] σωμάτων ἐπιμέλειαν τιθέντες. Ὀρθῶς, ἔφη. Καὶ γὰρ τόδε ὀρθὸν | ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, οὗτος ὁ νόμος· εἴ πού τίς τῳ θυμοῖτο, ἐν 465 τῷ τοιούτῳ πληρῶν τὸν θυμὸν ἧττον ἐπὶ μείζους ἂν ἴοι στάσεις. Πάνυ μὲν οὖν. Πρεσβυτέρῳ μὴν νεωτέρων πάντων ἄρχειν τε καὶ κολάζειν προστετάξεται. Δῆλον.

[1] ὁμολογοῦμεν Ξ q^2: ὡμολογοῦμεν A. [2] <ἐν> nos : om. codd.
[3] ἀνάγκῃ Π: ἀνάγκην A.

Καὶ μὴν ὅτι γε νεώτερος πρεσβύτερον, ἂν μὴ ἄρχοντες προστάττωσιν, οὔτε ἄλλο βιάζεσθαι ἐπιχειρήσει ποτὲ οὔτε τύπτειν, ὡς τὸ εἰκός· οἶμαι δ' οὐδὲ ἄλλως[1] ἀτιμάσει· ἱκανὼ γὰρ τὼ φύλακε κωλύοντε, δέος τε καὶ αἰδώς, αἰδὼς μὲν
B ὡς γονέων μὴ ἅπτεσθαι εἴργουσα, δέος δὲ τὸ τῷ πάσχοντι τοὺς ἄλλους βοηθεῖν, τοὺς μὲν ὡς ὑεῖς, τοὺς δὲ ὡς ἀδελφούς, τοὺς δὲ ὡς πατέρας. Ξυμβαίνει γὰρ οὕτως, ἔφη. Πανταχῇ δὴ ἐκ τῶν νόμων εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνδρες ἄξουσι; Πολλήν γε. Τούτων μὴν ἐν ἑαυτοῖς μὴ στασιαζόντων οὐδὲν δεινὸν μή ποτε ἡ ἄλλη πόλις πρὸς τούτους ἢ πρὸς ἀλλήλους διχοστατήσῃ. Οὐ γὰρ οὖν.
C Τά γε μὴν σμικρότατα τῶν κακῶν δι' ἀπρέπειαν ὀκνῶ καὶ λέγειν, ὧν ἀπηλλαγμένοι ἂν εἶεν, κολακείας τε πλουσίων πένητες[2] ἀπορίας τε καὶ ἀλγηδόνας ὅσας ἐν παιδοτροφίᾳ καὶ χρηματισμοῖς διὰ τροφὴν οἰκετῶν ἀναγκαίαν ἴσχουσι, τὰ μὲν δανειζόμενοι, τὰ δ' ἐξαρνούμενοι, τὰ δὲ πάντως ποριζάμενοι θέμενοι παρὰ γυναῖκάς τε καὶ οἰκέτας, ταμιεύειν παραδόντες, ὅσα τε, ὦ φίλε, περὶ αὐτὰ καὶ οἷα
D πάσχουσι, δῆλά τε δὴ καὶ ἀγεννῆ καὶ οὐκ ἄξια λέγειν.

XIII. Δῆλα γάρ, ἔφη, καὶ τυφλῷ. Πάντων τε δὴ τούτων ἀπηλλάξονται[3] ζήσουσί τε τοῦ μακαριστοῦ βίου, ὃν οἱ ὀλυμπιονῖκαι ζῶσι, μακαριώτερον. Πῇ; Διὰ σμικρόν που μέρος εὐδαιμονίζονται ἐκεῖνοι ὧν τούτοις ὑπάρχει. ἥ τε γὰρ τῶνδε νίκη καλλίων, ἥ τ' ἐκ τοῦ δημοσίου τροφὴ τελεωτέρα. νίκην τε γὰρ νικῶσι ξυμπάσης τῆς πόλεως σωτηρίαν, τροφῇ τε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ὅσων βίος δεῖται, αὐτοί τε καὶ παῖδες ἀναδοῦνται, καὶ γέρα δέχονται
E παρὰ τῆς αὑτῶν πόλεως ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες ταφῆς ἀξίας μετέχουσιν. Καὶ μάλα, ἔφη, καλά. Μέμνησαι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἐν τοῖς πρόσθεν οὐκ οἶδα ὅτου
466 λόγος ἡμῖν ἐπέπληξεν, ὅτι τοὺς φύλακας οὐκ εὐδαίμο|νας

[1] ἄλλως Ξ q: ἄλλος A. [2] πένητες codd: seclusit Ast. [3] ἀπηλλάξονται Cobet: ἀπαλλάξονται codd.

ποιοῖμεν[1], οἷς ἐξὸν πάντα ἔχειν τὰ τῶν πολιτῶν οὐδὲν ἔχοιεν; ἡμεῖς δέ που εἴπομεν, ὅτι τοῦτο μέν, εἴ που παραπίπτοι, εἰσαῦθις σκεψοίμεθα[2], νῦν δὲ τοὺς μὲν φύλακας φύλακας ποιοῖμεν[1], τὴν δὲ πόλιν ὡς οἷοί τ' εἶμεν εὐδαιμονεστάτην, ἀλλ' οὐκ εἰς ἓν ἔθνος ἀποβλέποντες ἐν αὐτῇ τοῦτο εὔδαιμον πλάττοιμεν; Μέμνημαι, ἔφη. Τί οὖν; νῦν ἡμῖν ὁ τῶν ἐπικούρων βίος, εἴπερ τοῦ γε τῶν ὀλυμπιονικῶν πολύ τε καλλίων καὶ ἀμείνων φαίνεται, μή πῃ κατὰ τὸν τῶν σκυτοτόμων φαίνεται βίον ἤ τινων B ἄλλων δημιουργῶν ἢ τὸν τῶν γεωργῶν; Οὔ μοι δοκεῖ, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι, ὅ γε καὶ ἐκεῖ ἔλεγον, δίκαιον καὶ ἐνταῦθα εἰπεῖν, ὅτι εἰ οὕτως ὁ φύλαξ ἐπιχειρήσει εὐδαίμων γίγνεσθαι, ὥστε μηδὲ φύλαξ εἶναι, μηδ' ἀρκέσει αὐτῷ βίος οὕτω μέτριος καὶ βέβαιος καὶ ὡς ἡμεῖς φαμὲν ἄριστος, ἀλλ' ἀνόητός τε καὶ μειρακιώδης δόξα ἐμπεσοῦσα εὐδαιμονίας πέρι ὁρμήσει αὐτὸν διὰ δύναμιν ἐπὶ τὸ ἅπαντα τὰ C ἐν τῇ πόλει οἰκειοῦσθαι, γνώσεται τὸν Ἡσίοδον ὅτι τῷ ὄντι ἦν σοφὸς λέγων πλέον εἶναί πως ἥμισυ παντός. Ἐμοὶ μέν, ἔφη, ξυμβούλῳ χρώμενος μενεῖ ἐπὶ τούτῳ τῷ βίῳ. Συγχωρεῖς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὴν τῶν γυναικῶν κοινωνίαν τοῖς ἀνδράσιν, ἣν διεληλύθαμεν, παιδείας τε πέρι καὶ παίδων καὶ φυλακῆς τῶν ἄλλων πολιτῶν, κατά τε πόλιν μενούσας εἰς πόλεμόν τε ἰούσας καὶ ξυμφυλάττειν δεῖν καὶ ξυνθηρεύειν ὥσπερ κύνας καὶ πάντα πάντῃ κατὰ D τὸ δυνατὸν κοινωνεῖν, καὶ ταῦτα πραττούσας τά τε βέλτιστα πράξειν καὶ οὐ παρὰ φύσιν τὴν τοῦ θήλεος πρὸς τὸ ἄρρεν, ᾗ πεφύκατον πρὸς ἀλλήλω κοινωνεῖν; Συγχωρῶ, ἔφη.

XIV. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐκεῖνο λοιπὸν διελέσθαι, εἰ ἄρα καὶ ἐν ἀνθρώποις δυνατόν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις ζῴοις, ταύτην τὴν κοινωνίαν ἐγγενέσθαι, καὶ ὅπῃ δυνατόν; Ἔφθης, ἔφη, εἰπὼν ᾗ ἔμελλον ὑπολήψεσθαι. Περὶ μὲν

[1] ποιοῖμεν Π: ποιοῦμεν A. [2] σκεψοίμεθα v: σκεψόμεθα A.

E γὰρ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οἶμαι, ἔφην, δῆλον ὃν τρόπον πολεμήσουσιν. Πῶς; ἦ δ' ὅς. Ὅτι κοινῇ στρατεύσονται, καὶ πρός γε ἄξουσι τῶν παίδων εἰς τὸν πόλεμον ὅσοι ἁδροί, ἵν' ὥσπερ οἱ τῶν ἄλλων δημιουργῶν θεῶνται ταῦτα, ἃ τελεωθέντας δεήσει δημιουργεῖν· πρὸς δὲ τῇ
467 θέᾳ διακονεῖν καὶ | ὑπηρετεῖν πάντα τὰ περὶ τὸν πόλεμον καὶ θεραπεύειν πατέρας τε καὶ μητέρας. ἢ οὐκ ᾔσθησαι τὰ περὶ τὰς τέχνας, οἷον τοὺς τῶν κεραμέων παῖδας, ὡς πολὺν χρόνον διακονοῦντες θεωροῦσι πρὶν ἅπτεσθαι τοῦ κεραμεύειν; Καὶ μάλα. Ἦ οὖν ἐκείνοις ἐπιμελέστερον παιδευτέον ἢ τοῖς φύλαξι τοὺς αὑτῶν ἐμπειρίᾳ τε καὶ θέᾳ τῶν προσηκόντων; Καταγέλαστον μέντ' ἄν, ἔφη, εἴη.
B Ἀλλὰ μὴν καὶ μαχεῖταί γε πᾶν ζῷον διαφερόντως παρόντων ὧν ἂν τέκῃ. Ἔστιν οὕτω. κίνδυνος δέ, ὦ Σώκρατες, οὐ σμικρὸς σφαλεῖσιν, οἷα δὴ ἐν πολέμῳ φιλεῖ, πρὸς ἑαυτοῖς παῖδας ἀπολέσαντας ποιῆσαι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν ἀδύνατον ἀναλαβεῖν. Ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ἀλλὰ σὺ πρῶτον μὲν ἡγεῖ παρασκευαστέον τὸ μή ποτε κινδυνεῦσαι; Οὐδαμῶς. Τί δ'; εἴ που κινδυνευτέον, οὐκ
C ἐν ᾧ βελτίους ἔσονται κατορθοῦντες; Δῆλον δή. Ἀλλὰ σμικρὸν οἴει διαφέρειν καὶ οὐκ ἄξιον κινδύνου θεωρεῖν ἢ μὴ τὰ περὶ τὸν πόλεμον παῖδας τοὺς ἄνδρας πολεμικοὺς ἐσομένους; Οὔκ, ἀλλὰ διαφέρει πρὸς ὃ λέγεις. Τοῦτο μὲν ἄρα ὑπαρκτέον, θεωροὺς πολέμου τοὺς παῖδας ποιεῖν, προσμηχανᾶσθαι δ' αὐτοῖς ἀσφάλειαν, καὶ καλῶς ἕξει. ἦ γάρ; Ναί. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν αὐτῶν οἱ πατέρες, ὅσα ἄνθρωποι, οὐκ ἀμαθεῖς ἔσονται, ἀλλὰ γνω-
D μονικοὶ τῶν στρατειῶν, ὅσαι τε καὶ μὴ ἐπικίνδυνοι; Εἰκός, ἔφη. Εἰς μὲν ἄρα τὰς ἄξουσιν, εἰς δὲ τὰς εὐλαβήσονται. Ὀρθῶς. Καὶ ἄρχοντάς γέ που, ἦν δ' ἐγώ, οὐ τοὺς φαυλοτάτους αὐτοῖς ἐπιστήσουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐμπειρίᾳ τε καὶ ἡλικίᾳ ἱκανοὺς ἡγεμόνας τε καὶ παιδαγωγοὺς εἶναι. Πρέπει γάρ. Ἀλλὰ γάρ, φήσομεν, καὶ παρὰ δόξαν

πολλὰ πολλοῖς δὴ ἐγένετο. Καὶ μάλα. Πρὸς τοίνυν τὰ τοιαῦτα, ὦ φίλε, πτεροῦν χρὴ παιδία ὄντα εὐθύς, ἵν' ἄν τι δέῃ πετόμενοι ἀποφεύγωσιν. Πῶς λέγεις; ἔφη. Ἐπὶ E τοὺς ἵππους, ἦν δ' ἐγώ, ἀναβιβαστέον ὡς νεωτάτους, καὶ διδαξαμένους[1] ἱππεύειν ἐφ' ἵππων ἀκτέον ἐπὶ τὴν θέαν μὴ θυμοειδῶν μηδὲ μαχητικῶν, ἀλλ' ὅ τι ποδωκεστάτων καὶ εὐηνιωτάτων. οὕτω γὰρ κάλλιστά τε θεάσονται τὸ αὑτῶν ἔργον, καὶ ἀσφαλέστατα, ἄν τι δέῃ, σωθήσονται μετὰ πρεσβυτέρων ἡγεμόνων ἑπόμενοι. Ὀρθῶς, ἔφη, μοι δοκεῖς | λέγειν. 468

Τί δὲ δή, εἶπον, τὰ περὶ τὸν πόλεμον; πῶς ἑκτέον σοι τοὺς στρατιώτας πρὸς αὑτούς τε καὶ τοὺς πολεμίους; ἆρ' ὀρθῶς μοι καταφαίνεται ἢ οὔ; Λέγ', ἔφη, ποῖα[2]. Αὐτῶν μέν, εἶπον, τὸν λιπόντα τάξιν ἢ ὅπλα ἀποβαλόντα ἤ τι τῶν τοιούτων ποιήσαντα διὰ κάκην ἆρα οὐ δημιουργόν τινα δεῖ καθιστάναι ἢ γεωργόν; Πάνυ μὲν οὖν. Τὸν δὲ ζῶντα εἰς τοὺς πολεμίους ἁλόντα ἆρ' οὐ δωρεὰν διδόναι τοῖς ἑλοῦσι[3] χρῆσθαι τῇ ἄγρᾳ ὅ τι ἂν βούλωνται; Κομιδῇ B γε. Τὸν δὲ ἀριστεύσαντά τε καὶ εὐδοκιμήσαντα οὐ πρῶτον μὲν ἐπὶ στρατείας ὑπὸ τῶν συστρατευομένων μειρακίων τε καὶ παίδων ἐν μέρει ὑπὸ ἑκάστου δοκεῖ σοι χρῆναι στεφανωθῆναι; ἢ οὔ; Ἔμοιγε. Τί δέ; δεξιωθῆναι; Καὶ τοῦτο. Ἀλλὰ τόδ', οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, οὐκέτι σοι δοκεῖ. Τὸ ποῖον; Τὸ φιλῆσαί τε καὶ φιληθῆναι ὑπὸ ἑκάστου. Πάντων, ἔφη, μάλιστα· καὶ προστίθημί γε τῷ νόμῳ, ἕως ἂν ἐπὶ ταύτης ὦσι τῆς στρατείας[4], μηδενὶ ἐξεῖναι ἀπαρνηθῆναι, C ὃν ἂν βούληται φιλεῖν, ἵνα καί, ἐάν τίς του τύχῃ ἐρῶν ἢ ἄρρενος ἢ θηλείας, προθυμότερος ᾖ πρὸς τὸ τἀριστεῖα φέρειν. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ. ὅτι μὲν γὰρ ἀγαθῷ ὄντι γάμοι τε ἕτοιμοι πλείους ἢ τοῖς ἄλλοις καὶ αἱρέσεις τῶν τοιούτων πολλάκις παρὰ τοὺς ἄλλους ἔσονται, ἵν' ὅ τι

[1] διδαξαμένους q^2: διδαξομένους A. [2] ποῖα Ξ: ποῖ ἂν A. [3] ἑλοῦσι J. van Leeuwen: θέλουσι A. [4] στρατείας q^2: στρατιᾶς A.

πλεῖστοι ἐκ τοῦ τοιούτου γίγνωνται, εἴρηται ἤδη. Εἴπομεν γάρ, ἔφη.

XV. Ἀλλὰ μὴν καὶ καθ' Ὅμηρον τοῖς τοιοῖσδε δί-
D καιον τιμᾶν τῶν νέων ὅσοι ἀγαθοί. καὶ γὰρ Ὅμηρος τὸν εὐδοκιμήσαντα ἐν τῷ πολέμῳ νώτοισιν Αἴαντα ἔφη διηνεκέεσσι γεραίρεσθαι, ὡς ταύτην οἰκείαν οὖσαν τιμὴν τῷ ἡβῶντί τε καὶ ἀνδρείῳ, ἐξ ἧς ἅμα τῷ τιμᾶσθαι καὶ τὴν ἰσχὺν αὐξήσει. Ὀρθότατα, ἔφη. Πεισόμεθα ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ταῦτά γε Ὁμήρῳ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἔν τε θυσίαις καὶ τοῖς τοιούτοις πᾶσι τοὺς ἀγαθούς, καθ' ὅσον ἂν ἀγαθοὶ φαίνωνται, καὶ ὕμνοις καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν τιμήσομεν,
E πρὸς δὲ τούτοις ἕδραις τε καὶ κρέασιν ἰδὲ πλείοις δεπάεσσιν, ἵνα ἅμα τῷ τιμᾶν ἀσκῶμεν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. Κάλλιστα, ἔφη, λέγεις. Εἶεν· τῶν δὲ δὴ ἀποθανόντων ἐπὶ στρατείας[1] ὃς ἂν εὐδοκιμήσας τελευτήσῃ, ἆρ' οὐ πρῶτον μὲν φήσομεν τοῦ χρυσοῦ γένους εἶναι; Πάντων γε μάλιστα. Ἀλλ' οὐ πεισόμεθα Ἡσιόδῳ, ἐπειδάν τινες τοῦ τοιούτου γένους τελευτήσωσιν, ὡς ἄρα

469 | οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν,
ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλακες μερόπων ἀνθρώπων;

Πεισόμεθα μὲν οὖν. Διαπυθόμενοι ἄρα τοῦ θεοῦ, πῶς χρὴ τοὺς δαιμονίους τε καὶ θείους τιθέναι καὶ τίνι διαφόρῳ, οὕτω καὶ ταύτῃ θήσομεν ᾗ ἂν ἐξηγῆται; Τί δ' οὐ μέλλομεν; Καὶ τὸν λοιπὸν δὴ χρόνον, ὡς δαιμόνων, οὕτω
B θεραπεύσομέν[2] τε καὶ προσκυνήσομεν αὐτῶν τὰς θήκας; ταὐτὰ[3] δὲ ταῦτα νομιοῦμεν, ὅταν τις γήρᾳ ἤ τινι ἄλλῳ τρόπῳ τελευτήσῃ τῶν ὅσοι ἂν διαφερόντως ἐν τῷ βίῳ ἀγαθοὶ κριθῶσιν; Δίκαιον γοῦν, ἔφη.

Τί δέ; πρὸς τοὺς πολεμίους πῶς ποιήσουσιν ἡμῖν οἱ στρατιῶται; Τὸ ποῖον δή; Πρῶτον μὲν ἀνδραποδισμοῦ

[1] στρατείας Π: στρατιᾶς A. [2] θεραπεύσομεν Π: θεραπεύσωμεν A.
[3] ταὐτὰ v: ταῦτα A.

πέρι δοκεῖ δίκαιον Ἕλληνας Ἑλληνίδας πόλεις ἀνδραποδίζεσθαι, ἢ μηδ' ἄλλῃ ἐπιτρέπειν κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ τοῦτο ἐθίζειν, τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους φείδεσθαι, εὐλαβουμένους τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων δουλείαν; Ὅλῳ καὶ παντί, C ἔφη, διαφέρει τὸ φείδεσθαι. Μηδὲ Ἕλληνα ἄρα δοῦλον ἐκτῆσθαι μήτε αὐτοὺς τοῖς τε ἄλλοις Ἕλλησιν οὕτω ξυμβουλεύειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη· μᾶλλόν γ' ἂν οὖν οὕτω πρὸς τοὺς βαρβάρους τρέποιντο, ἑαυτῶν δ' ἀπέχοιντο. Τί δέ; σκυλεύειν, ἦν δ' ἐγώ, τοὺς τελευτήσαντας πλὴν ὅπλων, ἐπειδὰν νικήσωσιν, ἦ καλῶς ἔχει; ἢ οὐ πρόφασιν μὲν τοῖς δειλοῖς ἔχει μὴ πρὸς τὸν μαχόμενον ἰέναι, ὥς τι D τῶν δεόντων δρῶντας, ὅταν περὶ τὸν τεθνεῶτα κυπτάζωσι, πολλὰ δὲ ἤδη στρατόπεδα διὰ τὴν τοιαύτην ἁρπαγὴν ἀπώλετο; Καὶ μάλα. Ἀνελεύθερον δὲ οὐ δοκεῖ καὶ φιλοχρήματον νεκρὸν συλᾶν, καὶ γυναικείας τε καὶ σμικρᾶς διανοίας τὸ πολέμιον νομίζειν τὸ σῶμα τοῦ τεθνεῶτος ἀποπταμένου τοῦ ἐχθροῦ, λελοιπότος δὲ ᾧ ἐπολέμει; ἢ οἴει τι διάφορον δρᾶν τοὺς τοῦτο ποιοῦντας τῶν κυνῶν, αἳ E τοῖς λίθοις, οἷς ἂν βληθῶσι, χαλεπαίνουσι, τοῦ βάλλοντος[1] οὐχ ἁπτόμεναι; Οὐδὲ σμικρόν, ἔφη. Ἐατέον ἄρα τὰς νεκροσυλίας καὶ τὰς τῶν ἀναιρέσεων διακωλύσεις; Ἐατέον μέντοι, ἔφη, νὴ Δία.

XVI. Οὐδὲ μήν που πρὸς τὰ ἱερὰ τὰ ὅπλα οἴσομεν ὡς ἀναθήσοντες, ἄλλως τε καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐάν τι ἡμῖν μέλῃ τῆς πρὸς τοὺς | ἄλλους Ἕλληνας εὐνοίας· 470 μᾶλλον δὲ καὶ φοβησόμεθα, μή τι μίασμα ᾖ πρὸς ἱερὸν τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῶν οἰκείων φέρειν, ἐὰν μή τι δὴ ὁ θεὸς ἄλλο λέγῃ. Ὀρθότατα, ἔφη. Τί δέ; γῆς τε τμήσεως τῆς Ἑλληνικῆς καὶ οἰκιῶν ἐμπρήσεως ποῖόν τί σοι δράσουσιν οἱ στρατιῶται πρὸς τοὺς πολεμίους; Σοῦ, ἔφη, δόξαν ἀποφαινομένου ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ τούτων μηδέτερα ποιεῖν, ἀλλὰ τὸν ἐπέτειον

[1] βάλλοντος Π: βαλόντος unus A. Cf. Arist. Rhet. III 4. 1406ᵇ 34.

B καρπὸν ἀφαιρεῖσθαι, καὶ ὧν ἕνεκα, βούλει σοι λέγω; Πάνυ γε. Φαίνεταί μοι, ὥσπερ καὶ ὀνομάζεται δύο ταῦτα τὰ[1] ὀνόματα, πόλεμός τε καὶ στάσις, οὕτω καὶ εἶναι δύο, ὄντα ἐπὶ δυοῖν τινοῖν διαφοραῖν. λέγω δὲ τὰ δύο, τὸ μὲν οἰκεῖον καὶ ξυγγενές, τὸ δὲ ἀλλότριον καὶ ὀθνεῖον. ἐπὶ μὲν οὖν τῇ τοῦ οἰκείου ἔχθρᾳ στάσις κέκληται, ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ ἀλλοτρίου πόλεμος. Καὶ οὐδέν γε, ἔφη, ἄπο τρόπου
C λέγεις. Ὅρα δὴ καὶ εἰ τόδε πρὸς τρόπου λέγω. φημὶ γὰρ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν γένος αὐτὸ αὑτῷ οἰκεῖον εἶναι καὶ ξυγγενές, τῷ δὲ βαρβαρικῷ ὀθνεῖόν τε καὶ ἀλλότριον. Καλῶς γε, ἔφη. Ἕλληνας μὲν ἄρα βαρβάροις καὶ βαρβάρους Ἕλλησι πολεμεῖν μαχομένους τε φήσομεν καὶ πολεμίους φύσει εἶναι, καὶ πόλεμον τὴν ἔχθραν ταύτην κλητέον· Ἕλληνας δὲ Ἕλλησιν, ὅταν τι τοιοῦτο δρῶσιν, φύσει μὲν φίλους εἶναι, νοσεῖν δ' ἐν τῷ τοιούτῳ τὴν
D Ἑλλάδα καὶ στασιάζειν, καὶ στάσιν τὴν τοιαύτην ἔχθραν κλητέον. Ἐγὼ μέν, ἔφη, συγχωρῶ οὕτω νομίζειν. Σκόπει δή, εἶπον, ὅτι ἐν τῇ νῦν ὁμολογουμένῃ στάσει, ὅπου ἄν τι τοιοῦτον γένηται, καὶ διαστῇ πόλις, ἐὰν ἑκάτεροι ἑκατέρων τέμνωσιν ἀγροὺς καὶ οἰκίας ἐμπιμπρῶσιν, ὡς ἀλιτηριώδης τε δοκεῖ ἡ στάσις εἶναι καὶ οὐδέτεροι αὐτῶν φιλοπόλιδες· οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐτόλμων τὴν τροφόν τε καὶ μητέρα κείρειν· ἀλλὰ μέτριον εἶναι τοὺς καρποὺς ἀφαιρεῖσθαι
E τοῖς κρατοῦσι τῶν κρατουμένων, καὶ διανοεῖσθαι ὡς διαλλαγησομένων καὶ οὐκ ἀεὶ πολεμησόντων. Πολὺ γάρ, ἔφη, ἡμερωτέρων αὕτη ἡ διάνοια ἐκείνης. Τί δὲ δή; ἔφην· ἣν σὺ πόλιν οἰκίζεις, οὐχ Ἑλληνὶς ἔσται; Δεῖ γ' αὐτήν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀγαθοί τε καὶ ἥμεροι ἔσονται; Σφόδρα γε. Ἀλλ' οὐ φιλέλληνες; οὐδὲ οἰκείαν τὴν Ἑλλάδα ἡγήσονται, οὐδὲ κοινωνήσουσιν ὧνπερ οἱ ἄλλοι ἱερῶν; Καὶ σφόδρα γε. Οὐκοῦν τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαφορὰν
471 | ὡς οἰκείους στάσιν ἡγήσονται καὶ οὐδὲ ὀνομάσουσιν

[1] τὰ Ξ et corr. A²: om. A¹.

πόλεμον; Οὐ γάρ. Καὶ ὡς διαλλαγησόμενοι ἄρα διοίσονται; Πάνυ μὲν οὖν. Εὐμενῶς δὴ σωφρονιοῦσιν, οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ κολάζοντες οὐδ' ἐπ' ὀλέθρῳ, σωφρονισταὶ ὄντες, οὐ πολέμιοι. Οὕτως, ἔφη. Οὐδ' ἄρα τὴν Ἑλλάδα Ἕλληνες ὄντες κεροῦσιν, οὐδὲ οἰκήσεις ἐμπρήσουσιν, οὐδὲ ὁμολογήσουσιν ἐν ἑκάστῃ πόλει πάντας ἐχθροὺς αὐτοῖς εἶναι, καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ἀλλ' ὀλίγους ἀεὶ ἐχθροὺς τοὺς αἰτίους τῆς διαφορᾶς, καὶ διὰ ταῦτα **B** πάντα οὔτε τὴν γῆν ἐθελήσουσιν κείρειν αὐτῶν, ὡς φίλων τῶν πολλῶν, οὔτε οἰκίας ἀνατρέπειν, ἀλλὰ μέχρι τούτου ποιήσονται τὴν διαφοράν, μέχρι οὗ ἂν οἱ αἴτιοι ἀναγκασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀναιτίων ἀλγούντων δοῦναι δίκην. Ἐγὼ μέν, ἔφη, ὁμολογῶ οὕτω δεῖν πρὸς τοὺς ἐναντίους τοὺς ἡμετέρους πολίτας προσφέρεσθαι, πρὸς δὲ τοὺς βαρβάρους ὡς νῦν οἱ Ἕλληνες πρὸς ἀλλήλους. Τιθῶμεν δὴ καὶ τοῦτον τὸν νόμον τοῖς φύλαξι, μήτε γῆν τέμνειν μήτε οἰκίας **C** ἐμπιμπράναι; Θῶμεν, ἔφη, καὶ ἔχειν γε καλῶς ταῦτά τε καὶ τὰ πρόσθεν.

XVII. Ἀλλὰ γάρ μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, ἐάν τίς σοι τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπῃ λέγειν, οὐδέποτε μνησθήσεσθαι ὃ ἐν τῷ πρόσθεν παρωσάμενος πάντα ταῦτα εἴρηκας, τὸ ὡς δυνατὴ αὕτη ἡ πολιτεία γενέσθαι καὶ τίνα τρόπον ποτὲ δυνατή· ἐπεὶ ὅτι γε, εἰ γένοιτο, πάντ' ἂν εἴη ἀγαθὰ πόλει ᾗ γένοιτο, καὶ ἐγὼ λέγω, <καὶ>[1] ἃ σὺ παραλείπεις, ὅτι καὶ τοῖς πολεμίοις ἄριστ' ἂν μάχοιντο τῷ ἥκιστα ἀπολείπειν **D** ἀλλήλους, γιγνώσκοντές τε καὶ ἀνακαλοῦντες ταῦτα τὰ ὀνόματα ἑαυτούς, ἀδελφούς, πατέρας, ὑεῖς· εἰ δὲ καὶ τὸ θῆλυ συστρατεύοιτο, εἴτε καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει εἴτε καὶ ὄπισθεν ἐπιτεταγμένον, φόβων τε ἕνεκα τοῖς ἐχθροῖς καὶ εἴ ποτέ τις ἀνάγκη βοηθείας γένοιτο, οἶδ' ὅτι ταύτῃ πάντῃ ἄμαχοι ἂν εἶεν· καὶ οἴκοι γε[2] ἃ παραλείπεται ἀγαθά, ὅσα

[1] ἐγὼ λέγω post καὶ nos dedimus: post παραλείπεις codd. <καὶ> nos: om. codd. [2] γε Ξ et corr. A[2]: τε A[1].

E ἂν εἴη αὐτοῖς, ὁρῶ· ἀλλ' ὡς ἐμοῦ ὁμολογοῦντος πάντα ταῦτα ὅτι εἴη ἄν, καὶ ἄλλα γε μυρία, εἰ γένοιτο ἡ πολιτεία αὕτη, μηκέτι πλείω περὶ αὐτῆς λέγε, ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἤδη πειρώμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς πείθειν, ὡς δυνατὸν καὶ ᾗ δυνατόν,
472 τὰ δ' ἄλλα χαίρειν ἐῶμεν. | Ἐξαίφνης γε σύ, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ καταδρομὴν ἐποιήσω ἐπὶ τὸν λόγον μου, καὶ οὐ συγγιγνώσκεις στραγγευομένῳ[1]. ἴσως γὰρ οὐκ οἶσθα, ὅτι μόγις μοι τὼ δύο κύματε ἐκφυγόντι νῦν τὸ μέγιστον καὶ χαλεπώτατον τῆς τρικυμίας ἐπάγεις, ὃ ἐπειδὰν ἴδῃς τε καὶ ἀκούσῃς, πάνυ συγγνώμην ἕξεις, ὅτι εἰκότως ἄρα ὤκνουν τε καὶ ἐδεδοίκη οὕτω παράδοξον λέγειν λόγον τε καὶ ἐπιχειρεῖν διασκοπεῖν. Ὅσῳ ἄν, ἔφη, τοιαῦτα πλείω
B λέγῃς, ἧττον ἀφεθήσει ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὸ μὴ εἰπεῖν, πῇ δυνατὴ γίγνεσθαι αὕτη ἡ πολιτεία. ἀλλὰ λέγε καὶ μὴ διάτριβε. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τόδε χρὴ ἀναμνησθῆναι, ὅτι ἡμεῖς ζητοῦντες δικαιοσύνην οἷόν ἐστι καὶ ἀδικίαν δεῦρο ἥκομεν. Χρή· ἀλλὰ τί τοῦτο; ἔφη. Οὐδέν· ἀλλ' ἐὰν εὕρωμεν οἷόν ἐστι δικαιοσύνη, ἆρα καὶ ἄνδρα τὸν δίκαιον ἀξιώσομεν μηδὲν δεῖν αὐτῆς ἐκείνης διαφέρειν,
C ἀλλὰ πανταχῇ τοιοῦτον εἶναι, οἷον δικαιοσύνη ἐστίν; ἢ ἀγαπήσομεν, ἐὰν ὅ τι ἐγγύτατα αὐτῆς ᾖ καὶ πλεῖστα τῶν ἄλλων ἐκείνης μετέχῃ; Οὕτως, ἔφη, ἀγαπήσομεν. Παραδείγματος ἄρα ἕνεκα, ἦν δ' ἐγώ, ἐζητοῦμεν αὐτό τε δικαιοσύνην οἷόν ἐστι, καὶ ἄνδρα τὸν τελέως δίκαιον, εἰ γένοιτο, καὶ οἷος ἂν εἴη γενόμενος, καὶ ἀδικίαν αὖ καὶ τὸν ἀδικώτατον, ἵνα εἰς ἐκείνους ἀποβλέποντες, οἷοι ἂν ἡμῖν φαίνωνται εὐδαιμονίας τε πέρι καὶ τοῦ ἐναντίου, ἀναγκαζώ-
D μεθα καὶ περὶ ἡμῶν αὐτῶν ὁμολογεῖν, ὃς ἂν ἐκείνοις ὅ τι ὁμοιότατος ᾖ, τὴν ἐκείνοις[2] μοῖραν ὁμοιοτάτην ἕξειν, ἀλλ' οὐ τούτου ἕνεκα, ἵν' ἀποδείξωμεν ὡς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι. Τοῦτο μέν, ἔφη, ἀληθὲς λέγεις. Οἴει ἂν οὖν

[1] στραγγευομένῳ corr. Vind. F: στρατευομένῳ A. [2] ἐκείνοις Ξ q: ἐκείνης A.

ἧττόν τι ἀγαθὸν ζωγράφον εἶναι, ὃς ἂν γράψας παράδειγμα, οἷος[1] ἂν εἴη ὁ κάλλιστος ἄνθρωπος, καὶ πάντα εἰς τὸ γράμμα ἱκανῶς ἀποδοὺς μὴ ἔχῃ ἀποδεῖξαι, ὡς καὶ δυνατὸν γενέσθαι τοιοῦτον ἄνδρα; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τί οὖν; οὐ καὶ ἡμεῖς, φαμέν, παράδειγμα ἐποιοῦμεν λόγῳ **E** ἀγαθῆς πόλεως; Πάνυ γε. Ἧττόν τι οὖν οἴει ἡμᾶς εὖ λέγειν τούτου ἕνεκα, ἐὰν μὴ ἔχωμεν ἀποδεῖξαι, ὡς δυνατὸν οὕτω πόλιν οἰκῆσαι ὡς ἐλέγετο; Οὐ δῆτα, ἔφη. Τὸ μὲν τοίνυν ἀληθές, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω· εἰ δὲ δὴ καὶ τοῦτο προθυμηθῆναι δεῖ σὴν χάριν, ἀποδεῖξαι, πῇ μάλιστα καὶ κατὰ τί δυνατώτατ' ἂν εἴη, πάλιν μοι πρὸς τὴν τοιαύτην ἀπόδειξιν τὰ αὐτὰ διομολόγησαι. Τὰ ποῖα; Ἆρ' οἷόν τέ τι | πραχθῆναι ὡς λέγεται, ἢ φύσιν ἔχει πρᾶξιν λέξεως ἧττον **473** ἀληθείας ἐφάπτεσθαι, κἂν εἰ μή τῳ δοκεῖ; ἀλλὰ σὺ πότερον ὁμολογεῖς οὕτως ἢ οὔ; Ὁμολογῶ, ἔφη. Τοῦτο μὲν δὴ μὴ ἀνάγκαζέ με, οἷα τῷ λόγῳ διήλθομεν, τοιαῦτα παντάπασι καὶ τῷ ἔργῳ δεῖν γιγνόμενα ἀποφαίνειν· ἀλλ', ἐὰν οἷοί τε γενώμεθα εὑρεῖν, ὡς ἂν ἐγγύτατα τῶν εἰρημένων πόλις οἰκήσειεν, φάναι ἡμᾶς ἐξηυρηκέναι, ὡς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι, ἃ σὺ ἐπιτάττεις. ἢ οὐκ ἀγαπήσεις τούτων **B** τυγχάνων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἂν ἀγαπῴην. Καὶ γὰρ ἐγώ, ἔφη.

XVIII. Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικε, πειρώμεθα ζητεῖν τε καὶ ἀποδεικνύναι, τί ποτε νῦν κακῶς ἐν ταῖς πόλεσι πράττεται, δι' ὃ οὐχ οὕτως οἰκοῦνται, καὶ τίνος ἂν σμικροτάτου μεταβαλόντος ἔλθοι εἰς τοῦτον τὸν τρόπον τῆς πολιτείας πόλις, μάλιστα μὲν ἑνός, εἰ δὲ μή, δυοῖν, εἰ δὲ μή, ὅ τι ὀλιγίστων τὸν ἀριθμὸν καὶ σμικροτάτων τὴν δύναμιν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Ἑνὸς μὲν τοίνυν, ἦν **C** δ' ἐγώ, μεταβαλόντος δοκοῦμέν μοι ἔχειν δεῖξαι ὅτι μεταπέσοι ἄν, οὐ μέντοι σμικροῦ γε οὐδὲ ῥᾳδίου, δυνατοῦ δέ. Τίνος; ἔφη. Ἐπ' αὐτῷ[2] δή, ἦν δ' ἐγώ, εἰμί[3], ὃ τῷ μεγίστῳ

[1] οἷος q: οἷον A. [2] αὐτῷ v: αὐτὸ A. [3] εἰμὶ q[1]: εἶμι A.

προσηκάζομεν[1] κύματι· εἰρήσεται δ' οὖν, εἰ καὶ μέλλει γέλωτί τε ἀτεχνῶς[2] ὥσπερ κῦμα ἐκγελῶν καὶ ἀδοξίᾳ κατακλύσειν. σκόπει δὲ ὃ μέλλω λέγειν. Λέγε, ἔφη. Ἐὰν μή, ἦν δ' ἐγώ, ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς
D πόλεσιν, ἢ οἱ βασιλῆς τε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, καὶ τοῦτο εἰς ταὐτὸν ξυμπέσῃ, δύναμίς τε πολιτικὴ καὶ φιλοσοφία, τῶν δὲ νῦν πορευομένων χωρὶς ἐφ' ἑκάτερον αἱ πολλαὶ φύσεις ἐξ ἀνάγκης ἀποκλεισθῶσιν, οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα, ὦ φίλε Γλαύκων, ταῖς πόλεσι, δοκῶ δ' οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει,
E οὐδὲ αὕτη ἡ πολιτεία μή ποτε πρότερον φυῇ τε εἰς τὸ δυνατὸν καὶ φῶς ἡλίου ἴδῃ, ἣν νῦν λόγῳ διεληλύθαμεν. ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν, ὃ ἐμοὶ πάλαι ὄκνον ἐντίθησι λέγειν, ὁρῶντι ὡς πολὺ παρὰ δόξαν ῥηθήσεται. χαλεπὸν γὰρ ἰδεῖν, ὅτι οὐκ ἂν ἄλλῃ[3] τις εὐδαιμονήσειεν οὔτε ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ. καὶ ὅς, Ὦ Σώκρατες, ἔφη, τοιοῦτον ἐκβέβληκας ῥῆμά τε καὶ λόγον, ὃν εἰπὼν ἡγοῦ ἐπὶ σὲ πάνυ πολλούς τε
474 καὶ οὐ φαύλους νῦν οὕτως οἷον ῥίψαντας τὰ ἱμάτια | γυμνοὺς λαβόντας ὅ τι ἑκάστῳ παρέτυχεν ὅπλον, θεῖν διατεταμένους ὡς θαυμάσια ἐργασομένους· οὓς εἰ μὴ ἀμυνεῖ τῷ λόγῳ καὶ ἐκφεύξει, τῷ ὄντι τωθαζόμενος δώσεις δίκην. Οὐκοῦν σύ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τούτων αἴτιος; Καλῶς γ', ἔφη, ἐγὼ ποιῶν. ἀλλά τοί σε οὐ προδώσω, ἀλλ' ἀμυνῶ οἷς δύναμαι· δύναμαι δὲ εὐνοίᾳ τε καὶ τῷ παρακελεύεσθαι, καὶ ἴσως ἂν ἄλλου του ἐμμελέστερόν σοι ἀποκρινοίμην. ἀλλ'
B ὡς ἔχων τοιοῦτον βοηθὸν πειρῶ τοῖς ἀπιστοῦσιν ἐνδείξασθαι, ὅτι ἔχει ᾗ σὺ λέγεις. Πειρατέον, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ καὶ σὺ οὕτω μεγάλην ξυμμαχίαν παρέχει. ἀναγκαῖον οὖν μοι δοκεῖ, εἰ μέλλομέν πῃ ἐκφεύξεσθαι οὓς λέγεις, διορίσασθαι πρὸς αὐτοὺς τοὺς φιλοσόφους τίνας λέγοντες τολμῶμεν φάναι δεῖν ἄρχειν, ἵνα διαδήλων γενομένων

[1] προσηκάζομεν v: προεικάζομεν A. [2] ἀτεχνῶς—ἐκγελῶν, quae praebent codd., nescio an Platoni abiudicanda sint. [3] ἄλλῃ q: ἄλλη A.

δύνηταί τις ἀμύνεσθαι, ἐνδεικνύμενος ὅτι τοῖς μὲν προσήκει φύσει ἅπτεσθαί τε φιλοσοφίας ἡγεμονεύειν τ' ἐν C πόλει, τοῖς δ' ἄλλοις μήτε ἅπτεσθαι ἀκολουθεῖν τε τῷ ἡγουμένῳ. Ὥρα ἂν εἴη, ἔφη, ὁρίζεσθαι. Ἴθι δή, ἀκολούθησόν μοι τῇδε, ἐὰν αὐτὸ ἁμῇ γέ πῃ ἱκανῶς ἐξηγησώμεθα. Ἄγε, ἔφη. Ἀναμιμνῄσκειν οὖν σε, ἦν δ' ἐγώ, δεήσει, ἢ μέμνησαι ὅτι ὃν ἂν φῶμεν φιλεῖν τι, δεῖ φανῆναι αὐτόν, ἐὰν ὀρθῶς λέγηται, οὐ τὸ μὲν φιλοῦντα ἐκείνου, τὸ δὲ μή, ἀλλὰ πᾶν στέργοντα;

XIX. Ἀναμιμνῄσκειν, ἔφη, ὡς ἔοικεν, δεῖ· οὐ γὰρ πάνυ γε ἐννοῶ. Ἄλλῳ, εἶπον, ἔπρεπεν, ὦ Γλαύκων, D λέγειν ἃ λέγεις· ἀνδρὶ δ' ἐρωτικῷ οὐ πρέπει ἀμνημονεῖν, ὅτι πάντες οἱ ἐν ὥρᾳ τὸν φιλόπαιδα καὶ ἐρωτικὸν ἁμῇ γέ πῃ δάκνουσί τε καὶ κινοῦσι, δοκοῦντες ἄξιοι εἶναι ἐπιμελείας τε καὶ τοῦ ἀσπάζεσθαι. ἢ οὐχ οὕτω ποιεῖτε πρὸς τοὺς καλούς; ὁ μέν, ὅτι σιμός, ἐπίχαρις κληθεὶς ἐπαινεθήσεται ὑφ' ὑμῶν, τοῦ δὲ τὸ γρυπὸν βασιλικόν φατε εἶναι, τὸν δὲ δὴ διὰ μέσου τούτων ἐμμετρώτατα ἔχειν, E μέλανας δὲ ἀνδρικοὺς ἰδεῖν, λευκοὺς δὲ θεῶν παῖδας εἶναι· μελιχλώρους[1] δὲ καὶ τοὔνομα οἴει τινὸς ἄλλου ποίημα εἶναι ἢ ἐραστοῦ ὑποκοριζομένου τε καὶ εὐχερῶς φέροντος τὴν ὠχρότητα, ἐὰν ἐπὶ ὥρᾳ ᾖ; καὶ ἑνὶ λόγῳ πάσας προφάσεις προφασίζεσθέ τε | καὶ πάσας φωνὰς ἀφίετε, 475 ὥστε μηδένα ἀποβάλλειν τῶν ἀνθούντων ἐν ὥρᾳ. Εἰ βούλει, ἔφη, ἐπ' ἐμοῦ λέγειν περὶ τῶν ἐρωτικῶν ὅτι οὕτω ποιοῦσι, συγχωρῶ τοῦ λόγου χάριν. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· τοὺς φιλοίνους οὐ τὰ αὐτὰ ταῦτα ποιοῦντας ὁρᾷς, πάντα οἶνον ἐπὶ πάσης προφάσεως ἀσπαζομένους; Καὶ μάλα. Καὶ μὴν φιλοτίμους γε, ὡς ἐγῷμαι, καθορᾷς, ὅτι, ἂν μὴ στρατηγῆσαι δύνωνται, τριττυαρχοῦσιν, κἂν μὴ ὑπὸ μειζόνων καὶ σεμνοτέρων τιμᾶσθαι, ὑπὸ σμικροτέρων καὶ φαυλοτέρων τιμώμενοι ἀγαπῶσιν, ὡς ὅλως τιμῆς ἐπιθυμηταὶ B

[1] μελιχλώρους γρ A² in marg.: μελαγχλώρους A¹.

ὄντες. Κομιδῇ μὲν οὖν. Τοῦτο δὴ φάθι ἢ μή· ἆρα ὃν ἄν τινος ἐπιθυμητικὸν λέγωμεν, παντὸς τοῦ εἴδους τούτου φήσομεν ἐπιθυμεῖν, ἢ τοῦ μέν, τοῦ δὲ οὔ; Παντός, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸν φιλόσοφον σοφίας φήσομεν ἐπιθυμητὴν εἶναι, οὐ τῆς μέν, τῆς δ᾽ οὔ, ἀλλὰ πάσης; Ἀληθῆ. Τὸν C ἄρα περὶ τὰ μαθήματα δυσχεραίνοντα, ἄλλως τε καὶ νέον ὄντα καὶ μήπω λόγον ἔχοντα τί τε χρηστὸν καὶ μή, οὐ φήσομεν φιλομαθῆ οὐδὲ φιλόσοφον εἶναι, ὥσπερ τὸν περὶ τὰ σιτία δυσχερῆ οὔτε πεινῆν φαμὲν οὔτ᾽ ἐπιθυμεῖν σιτίων, οὐδὲ φιλόσιτον ἀλλὰ κακόσιτον εἶναι. Καὶ ὀρθῶς γε φήσομεν. Τὸν δὲ δὴ εὐχερῶς ἐθέλοντα παντὸς μαθήματος γεύεσθαι καὶ ἀσμένως ἐπὶ τὸ μανθάνειν ἰόντα καὶ ἀπλήστως ἔχοντα, τοῦτον δ᾽ ἐν δίκῃ φήσομεν φιλόσοφον. ἢ γάρ; D καὶ ὁ Γλαύκων ἔφη, Πολλοὶ ἄρα καὶ ἄτοποι ἔσονταί σοι τοιοῦτοι. οἵ τε γὰρ φιλοθεάμονες πάντες ἔμοιγε δοκοῦσι τῷ καταμανθάνειν χαίροντες τοιοῦτοι εἶναι, οἵ τε φιλήκοοι ἀτοπώτατοί τινές εἰσιν ὥς γ᾽ ἐν φιλοσόφοις τιθέναι, οἳ πρὸς μὲν λόγους καὶ τοιαύτην διατριβὴν ἑκόντες οὐκ ἂν ἐθέλοιεν ἐλθεῖν, ὥσπερ δὲ ἀπομεμισθωκότες τὰ ὦτα ἐπακοῦσαι πάντων χορῶν περιθέουσι τοῖς Διονυσίοις, οὔτε τῶν κατὰ πόλεις οὔτε τῶν κατὰ κώμας ἀπολειπόμενοι. E τούτους οὖν πάντας καὶ ἄλλους τοιούτων τινῶν μαθητικοὺς καὶ τοὺς τῶν τεχνυδρίων φιλοσόφους φήσομεν; Οὐδαμῶς, εἶπον, ἀλλ᾽ ὁμοίους μὲν φιλοσόφοις.

XX. Τοὺς δὲ ἀληθινούς, ἔφη, τίνας λέγεις; Τοὺς τῆς ἀληθείας, ἦν δ᾽ ἐγώ, φιλοθεάμονας. Καὶ τοῦτο μέν γ᾽, ἔφη, ὀρθῶς· ἀλλὰ πῶς αὐτὸ λέγεις; Οὐδαμῶς, ἦν δ᾽ ἐγώ, ῥᾳδίως πρός γε ἄλλον· σὲ δὲ οἶμαι ὁμολογήσειν μοι τὸ τοιόνδε. Τὸ ποῖον; Ἐπειδή ἐστιν ἐναντίον καλὸν αἰσχρῷ, 476 δύο αὐ|τὼ εἶναι. Πῶς δ᾽ οὔ; Οὐκοῦν ἐπειδὴ δύο, καὶ ἓν ἑκάτερον; Καὶ τοῦτο. Καὶ περὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ πάντων τῶν εἰδῶν πέρι ὁ αὐτὸς λόγος, αὐτὸ μὲν ἓν ἕκαστον εἶναι, τῇ δὲ τῶν πράξεων καὶ

σωμάτων καὶ ἀλλήλων[1] *κοινωνίᾳ πανταχοῦ φανταζόμενα πολλὰ φαίνεσθαι ἕκαστον.* Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Ταύτῃ *τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, διαιρῶ, χωρὶς μὲν οὓς νῦν δὴ ἔλεγες φιλοθεάμονάς τε καὶ φιλοτέχνους καὶ πρακτικούς, καὶ χωρὶς αὖ περὶ ὧν ὁ λόγος, οὓς μόνους ἄν τις ὀρθῶς* B *προσείποι φιλοσόφους.* Πῶς, ἔφη, λέγεις; *Οἱ μέν που*[2], *ἦν δ' ἐγώ, φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμονες τάς τε καλὰς φωνὰς ἀσπάζονται καὶ χρόας καὶ σχήματα καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν τοιούτων δημιουργούμενα, αὐτοῦ δὲ τοῦ καλοῦ ἀδύνατος αὐτῶν ἡ διάνοια τὴν φύσιν ἰδεῖν τε καὶ ἀσπάσασθαι.* Ἔχει γὰρ οὖν δή, ἔφη, οὕτως. *Οἱ δὲ δὴ ἐπ' αὐτὸ τὸ καλὸν δυνατοὶ ἰέναι τε καὶ ὁρᾶν καθ' αὑτὸ ἆρα οὐ σπάνιοι ἂν εἶεν;* Καὶ μάλα. *Ὁ οὖν καλὰ μὲν πράγματα νομίζων,* C *αὐτὸ δὲ κάλλος μήτε νομίζων μήτε, ἄν τις ἡγῆται ἐπὶ τὴν γνῶσιν αὐτοῦ, δυνάμενος ἕπεσθαι, ὄναρ ἢ ὕπαρ δοκεῖ σοι ζῆν; σκόπει δέ. τὸ ὀνειρώττειν ἆρα οὐ τόδε ἐστίν, ἐάν τε ἐν ὕπνῳ τις ἐάν τ' ἐγρηγορὼς τὸ ὅμοιόν τῳ μὴ ὅμοιον ἀλλ' αὐτὸ ἡγῆται εἶναι ᾧ ἔοικεν;* Ἐγὼ γοῦν ἄν, ἦ δ' ὅς, *φαίην ὀνειρώττειν τὸν τοιοῦτον.* Τί δέ; *ὁ τἀναντία τούτων ἡγούμενός τέ τι αὐτὸ καλὸν καὶ δυνάμενος καθορᾶν* D *καὶ αὐτὸ καὶ τὰ ἐκείνου μετέχοντα, καὶ οὔτε τὰ μετέχοντα αὐτὸ οὔτε αὐτὸ τὰ μετέχοντα ἡγούμενος, ὕπαρ ἢ ὄναρ αὖ καὶ οὗτος δοκεῖ σοι ζῆν;* Καὶ μάλα, ἔφη, ὕπαρ. Οὐκοῦν *τούτου μὲν τὴν διάνοιαν ὡς γιγνώσκοντος γνώμην ἂν ὀρθῶς φαῖμεν εἶναι, τοῦ δὲ δόξαν ὡς δοξάζοντος;* Πάνυ μὲν οὖν. *Τί οὖν, ἐὰν ἡμῖν χαλεπαίνῃ οὗτος, ὅν φαμεν δοξάζειν ἀλλ' οὐ γιγνώσκειν, καὶ ἀμφισβητῇ ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγομεν; ἕξομέν τι παραμυθεῖσθαι αὐτὸν καὶ* E *πείθειν ἠρέμα, ἐπικρυπτόμενοι ὅτι οὐχ ὑγιαίνει;* Δεῖ γέ *τοι δή, ἔφη.* Ἴθι δή, *σκόπει τί ἐροῦμεν πρὸς αὐτόν. ἢ βούλει ὧδε πυνθανώμεθα παρ' αὐτοῦ, λέγοντες, ὡς εἴ τι οἶδεν, οὐδεὶς αὐτῷ φθόνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἂν ἴδοιμεν εἰδότα*

[1] ἀλλήλων codd.: ἄλλῃ ἄλλων Badham. [2] που Π: ποι A.

τι. ἀλλ' ἡμῖν εἰπὲ τόδε· ὁ γιγνώσκων γιγνώσκει τὶ ἢ οὐδέν; σὺ οὖν μοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρίνου. Ἀποκρινοῦμαι, ἔφη, ὅτι γιγνώσκει τί. Πότερον ὂν ἢ οὐκ ὄν; Ὄν· πῶς
477 γὰρ | ἂν μὴ ὄν γέ τι γνωσθείη; Ἱκανῶς οὖν τοῦτο ἔχομεν, κἂν εἰ πλεοναχῇ σκοποῖμεν, ὅτι τὸ μὲν παντελῶς ὂν παντελῶς γνωστόν, μὴ ὂν δὲ μηδαμῇ πάντῃ ἄγνωστον; Ἱκανώτατα. Εἶεν· εἰ δὲ δή τι οὕτως ἔχει ὡς εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, οὐ μεταξὺ ἂν κέοιτο τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος καὶ τοῦ αὖ μηδαμῇ ὄντος; Μεταξύ. Οὐκοῦν εἰ[1] ἐπὶ μὲν τῷ ὄντι γνῶσις ἦν, ἀγνωσία δ' ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ μὴ ὄντι, ἐπὶ τῷ
B μεταξὺ τούτῳ μεταξύ τι καὶ ζητητέον ἀγνοίας τε καὶ ἐπιστήμης, εἴ τι τυγχάνει ὂν τοιοῦτον; Πάνυ μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν λέγομέν τι δόξαν εἶναι; Πῶς γὰρ οὔ; Πότερον ἄλλην δύναμιν ἐπιστήμης ἢ τὴν αὐτήν; Ἄλλην. Ἐπ' ἄλλῳ ἄρα τέτακται δόξα καὶ ἐπ' ἄλλῳ ἐπιστήμη, κατ' αὐτὴν τὴν[2] δύναμιν ἑκατέρα τὴν αὑτῆς. Οὕτω. Οὐκοῦν ἐπιστήμη μὲν ἐπὶ τῷ ὄντι πέφυκε, γνῶναι, ὡς ἔστι τὸ ὄν; μᾶλλον δὲ ὧδέ μοι δοκεῖ πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι διελέσθαι. Πῶς;

C XXI. Φήσομεν δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων, αἷς δὴ καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα ἃ δυνάμεθα, καὶ ἄλλο πᾶν ὅ τί περ ἂν δύνηται; οἷον λέγω ὄψιν καὶ ἀκοὴν τῶν δυνάμεων εἶναι, εἰ ἄρα μανθάνεις ὃ βούλομαι λέγειν τὸ εἶδος. Ἀλλὰ μανθάνω, ἔφη. Ἄκουσον δὴ ὅ μοι φαίνεται περὶ αὐτῶν. δυνάμεως γὰρ ἐγὼ οὔτε τινὰ χρόαν ὁρῶ οὔτε σχῆμα οὔτε τι τῶν τοιούτων, οἷον καὶ ἄλλων πολλῶν, πρὸς ἃ ἀποβλέπων ἔνια διορίζομαι παρ' ἐμαυτῷ τὰ μὲν ἄλλα
D εἶναι, τὰ δὲ ἄλλα· δυνάμεως δ' εἰς ἐκεῖνο μόνον βλέπω, ἐφ' ᾧ τε ἔστι καὶ ὃ ἀπεργάζεται, καὶ ταύτῃ ἑκάστην αὐτῶν δύναμιν ἐκάλεσα, καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τῷ αὐτῷ τεταγμένην καὶ τὸ αὐτὸ ἀπεργαζομένην τὴν αὐτὴν καλῶ, τὴν δὲ ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ ἕτερον ἀπεργαζομένην ἄλλην. τί δὲ

[1] εἰ *q*: om. A. [2] αὐτὴν τὴν C. Schmidt: τὴν αὐτὴν A.

σύ; πῶς ποιεῖς; Οὕτως, ἔφη. Δεῦρο δὴ πάλιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε. ἐπιστήμην πότερον δύναμίν τινα φῂς εἶναι αὐτήν, ἢ εἰς τί γένος τίθης; Εἰς τοῦτο, ἔφη, πασῶν E γε δυνάμεων ἐρρωμενεστάτην. Τί δέ; δόξαν εἰς δύναμιν ἢ εἰς ἄλλο εἶδος οἴσομεν; Οὐδαμῶς, ἔφη· ᾧ γὰρ δοξάζειν δυνάμεθα, οὐκ ἄλλο τι ἢ δόξα ἐστίν. Ἀλλὰ μὲν δὴ ὀλίγον γε πρότερον ὡμολόγεις μὴ τὸ αὐτὸ εἶναι ἐπιστήμην τε καὶ δόξαν. Πῶς γὰρ ἄν, ἔφη, τό γε ἀναμάρτητον τῷ μὴ ἀναμαρτήτῳ ταὐτόν ποτέ τις νοῦν ἔχων τιθείη; Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ δῆλον, ὅτι ἕτερον ἐπιστήμης δό|ξα ὁμολογεῖ- 478 ται ἡμῖν. Ἕτερον. Ἐφ' ἑτέρῳ ἄρα ἕτερόν τι δυναμένη ἑκατέρα αὐτῶν πέφυκεν. Ἀνάγκη. Ἐπιστήμη μέν γέ που ἐπὶ τῷ ὄντι, τὸ ὂν γνῶναι ὡς ἔχει; Ναί. Δόξα δέ, φαμέν, δοξάζειν; Ναί. Ἦ ταὐτόν, ὅπερ ἐπιστήμη γιγνώσκει; καὶ ἔσται γνωστόν τε καὶ δοξαστὸν τὸ αὐτό; ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον, ἔφη, ἐκ τῶν ὡμολογημένων, εἴπερ ἐπ' ἄλλῳ ἄλλη δύναμις πέφυκεν, δυνάμεις δὲ ἀμφότεραί ἐστον, δόξα τε καὶ ἐπιστήμη, ἄλλη δὲ ἑκατέρα, ὥς φαμέν. B ἐκ τούτων δὴ οὐκ ἐγχωρεῖ γνωστὸν καὶ δοξαστὸν ταὐτὸν εἶναι. Οὐκοῦν εἰ τὸ ὂν γνωστόν, ἄλλο τι ἂν δοξαστὸν ἢ τὸ ὂν εἴη; Ἄλλο. Ἆρ' οὖν τὸ μὴ ὂν δοξάζει; ἢ ἀδύνατον καὶ δοξάσαι τὸ μὴ ὄν; ἐννόει δέ. οὐχ ὁ δοξάζων ἐπὶ τὶ φέρει τὴν δόξαν; ἢ οἷόν τε αὖ δοξάζειν μέν, δοξάζειν δὲ μηδέν; Ἀδύνατον. Ἀλλ' ἕν γέ τι δοξάζει ὁ δοξάζων; Ναί. Ἀλλὰ μὴν μὴ ὄν γε οὐχ ἕν τι, ἀλλὰ μηδὲν ὀρθότατ' ἂν προσαγορεύοιτο. Πάνυ γε. Μὴ ὄντι μὴν ἄγνοιαν ἐξ C ἀνάγκης ἀπέδομεν, ὄντι δὲ γνῶσιν. Ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκ ἄρα ὂν οὐδὲ μὴ ὂν δοξάζει. Οὐ γάρ. Οὔτε ἄρα ἄγνοια οὔτε γνῶσις δόξα ἂν εἴη. Οὐκ ἔοικεν. Ἆρ' οὖν ἐκτὸς τούτων ἐστίν, ὑπερβαίνουσα ἢ γνῶσιν σαφηνείᾳ ἢ ἄγνοιαν ἀσαφείᾳ; Οὐδέτερα. Ἀλλ' ἆρα, ἦν δ' ἐγώ, γνώσεως μέν σοι φαίνεται δόξα σκοτωδέστερον, ἀγνοίας δὲ φανότερον; Καὶ πολύ γε, ἔφη. Ἐντὸς δ' ἀμφοῖν κεῖται; Ναί. D

Μεταξὺ ἄρα ἂν εἴη τούτοιν δόξα. Κομιδῇ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ἔφαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν, εἴ τι φανείη οἷον ἅμα ὄν τε καὶ μὴ ὄν, τὸ τοιοῦτον μεταξὺ κεῖσθαι τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος τε καὶ τοῦ πάντως μὴ ὄντος, καὶ οὔτε ἐπιστήμην οὔτε ἄγνοιαν ἐπ' αὐτῷ ἔσεσθαι, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὖ φανὲν ἀγνοίας καὶ ἐπιστήμης; Ὀρθῶς. Νῦν δέ γε πέφανται μεταξὺ τούτοιν ὃ δὴ καλοῦμεν δόξαν. Πέφανται.

E XXII. Ἐκεῖνο δὴ λείποιτ' ἂν ἡμῖν εὑρεῖν, ὡς ἔοικε, τὸ ἀμφοτέρων μετέχον, τοῦ εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, καὶ οὐδέτερον εἰλικρινὲς ὀρθῶς ἂν προσαγορευόμενον, ἵνα ἐὰν φανῇ, δοξαστὸν αὐτὸ εἶναι ἐν δίκῃ προσαγορεύωμεν, τοῖς μὲν ἄκροις τὰ ἄκρα, τοῖς δὲ μεταξὺ τὰ μεταξὺ ἀποδιδόντες. ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτω. Τούτων δὴ ὑποκειμένων λεγέτω 479 μοι, φήσω, καὶ ἀποκρινέσθω | ὁ χρηστός, ὃς αὐτὸ μὲν καλὸν καὶ ἰδέαν τινὰ αὐτοῦ κάλλους μηδεμίαν ἡγεῖται ἀεὶ[1] κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ἔχουσαν, πολλὰ δὲ τὰ καλὰ νομίζει, ἐκεῖνος ὁ φιλοθεάμων καὶ οὐδαμῇ ἀνεχόμενος, ἄν τις ἓν τὸ καλὸν φῇ εἶναι καὶ δίκαιον, καὶ τἆλλα οὕτω. τούτων γὰρ δή, ὦ ἄριστε, φήσομεν, τῶν πολλῶν καλῶν μῶν τι ἔστιν, ὃ οὐκ αἰσχρὸν φανήσεται; καὶ τῶν δικαίων ὃ οὐκ ἄδικον; καὶ τῶν ὁσίων, ὃ οὐκ ἀνόσιον; Οὔκ, ἀλλ' ἀνάγκη, ἔφη, B καὶ καλά πως αὐτὰ καὶ αἰσχρὰ φανῆναι, καὶ ὅσα ἄλλα ἐρωτᾷς. Τί δέ; τὰ πολλὰ διπλάσια ἧττόν τι ἡμίσεα, ἢ διπλάσιά φαίνεται; Οὐδέν. Καὶ μεγάλα δὴ καὶ σμικρὰ καὶ κοῦφα καὶ βαρέα μή τι μᾶλλον, ἃ ἂν φήσωμεν, ταῦτα προσρηθήσεται, ἢ τἀναντία; Οὔκ, ἀλλ' ἀεί, ἔφη, ἕκαστον ἀμφοτέρων ἕξεται. Πότερον οὖν ἔστι μᾶλλον ἢ οὐκ ἔστιν ἕκαστον τῶν πολλῶν τοῦτο, ὃ ἄν τις φῇ αὐτὸ εἶναι; Τοῖς ἐν ταῖς ἑστιάσεσιν, ἔφη, ἐπαμφοτερίζουσιν ἔοικεν, καὶ τῷ C τῶν παίδων αἰνίγματι, τῷ περὶ τοῦ εὐνούχου, τῆς βολῆς πέρι τῆς νυκτερίδος, ᾧ καὶ ἐφ' οὗ αὐτὸν αὐτὴν αἰνίττονται βαλεῖν· καὶ γὰρ ταῦτα ἐπαμφοτερίζει[2], καὶ οὔτ' εἶναι οὔτε

[1] ἀεὶ Π: ἀεὶ μὲν A. [2] ἐπαμφοτερίζει corr. q^2: ἐπαμφοτερίζειν A.

μὴ εἶναι οὐδὲν αὐτῶν δυνατὸν παγίως νοῆσαι οὔτε ἀμφότερα οὔτε οὐδέτερον. Ἔχεις οὖν αὐτοῖς, ἦν δ' ἐγώ, ὅ τι χρήσει, ἢ ὅποι θήσεις καλλίω θέσιν τῆς μεταξὺ οὐσίας τε καὶ τοῦ μὴ εἶναι; οὔτε γάρ που σκοτωδέστερα μὴ ὄντος πρὸς τὸ μᾶλλον μὴ εἶναι φανήσεται, οὔτε φανότερα ὄντος D *πρὸς τὸ μᾶλλον εἶναι. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ηὑρήκαμεν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ὅτι τὰ τῶν πολλῶν πολλὰ νόμιμα καλοῦ τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων μεταξύ που κυλινδεῖται τοῦ τε μὴ ὄντος καὶ τοῦ ὄντος εἰλικρινῶς. Ηὑρήκαμεν. Προωμολογήσαμεν δέ γε, εἴ τι τοιοῦτον φανείη, δοξαστὸν αὐτὸ ἀλλ' οὐ γνωστὸν δεῖν λέγεσθαι, τῇ μεταξὺ δυνάμει τὸ μεταξὺ πλανητὸν ἁλισκόμενον. Ὡμολογήκαμεν. Τοὺς ἄρα πολλὰ καλὰ θεωμένους, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν μὴ ὁρῶντας μηδ'* E *ἄλλῳ ἐπ' αὐτὸ ἄγοντι δυναμένους ἕπεσθαι, καὶ πολλὰ δίκαια, αὐτὸ δὲ τὸ δίκαιον μή, καὶ πάντα οὕτω, δοξάζειν φήσομεν ἅπαντα, γιγνώσκειν δὲ ὧν δοξάζουσιν οὐδέν. Ἀνάγκη, ἔφη. Τί δὲ αὖ τοὺς αὐτὰ ἕκαστα θεωμένους καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ὄντα; ἆρ' οὐ γιγνώσκειν ἀλλ' οὐ δοξάζειν; Ἀνάγκη καὶ ταῦτα. Οὐκοῦν καὶ ἀσπάζεσθαί τε καὶ φιλεῖν τούτους μὲν ταῦτα φήσομεν, ἐφ' οἷς γνῶσίς ἐστιν, | ἐκείνους δὲ ἐφ' οἷς δόξα; ἢ οὐ μνημονεύομεν, ὅτι* 480 *φωνάς τε καὶ χρόας καλὰς καὶ τὰ τοιαῦτ' ἔφαμεν τούτους φιλεῖν τε καὶ θεᾶσθαι, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν οὐδ' ἀνέχεσθαι ὥς τι ὄν; Μεμνήμεθα. Μὴ οὖν τι πλημμελήσομεν φιλοδόξους καλοῦντες αὐτοὺς μᾶλλον ἢ φιλοσόφους; καὶ ἆρα ἡμῖν σφόδρα χαλεπανοῦσιν, ἂν οὕτω λέγωμεν; Οὔκ, ἄν γ' ἐμοὶ πείθωνται, ἔφη· τῷ γὰρ ἀληθεῖ χαλεπαίνειν οὐ θέμις. Τοὺς αὐτὸ ἄρα ἕκαστον τὸ ὂν ἀσπαζομένους φιλοσόφους ἀλλ' οὐ φιλοδόξους κλητέον; Παντάπασι μὲν οὖν.*

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Ε΄.

Ϛ.

484 I. Οἱ μὲν δὴ φιλόσοφοι, ἦν δ᾽ ἐγώ, ὦ Γλαύκων, καὶ οἱ μὴ διὰ μακροῦ τινὸς διεξελθόντος λόγου μόγις πως ἀνεφάνησαν οἵ εἰσιν ἑκάτεροι. Ἴσως γάρ, ἔφη, διὰ βραχέος οὐ ῥᾴδιον. Οὐ φαίνεται, εἶπον· ἐμοὶ γοῦν ἔτι δοκεῖ ἂν βελτιόνως φανῆναι, εἰ περὶ τούτου μόνου ἔδει ῥηθῆναι, καὶ μὴ πολλὰ τὰ λοιπὰ διελθεῖν μέλλοντι κατόψεσθαι, τί B διαφέρει βίος δίκαιος ἀδίκου. Τί οὖν, ἔφη, τὸ μετὰ τοῦτο ἡμῖν; Τί δ᾽ ἄλλο, ἦν δ᾽ ἐγώ, ἢ τὸ ἑξῆς; ἐπειδὴ φιλόσοφοι μὲν οἱ τοῦ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ἔχοντος δυνάμενοι ἐφάπτεσθαι, οἱ δὲ μή, ἀλλ᾽ ἐν πολλοῖς καὶ πάντως ἴσχουσιν πλανώμενοι, οὐ φιλόσοφοι, ποτέρους δὴ δεῖ πόλεως ἡγεμόνας εἶναι; Πῶς οὖν λέγοντες αν αὐτό, ἔφη, μετρίως λέγοιμεν; Ὁπότεροι ἄν, ἦν δ᾽ ἐγώ, δυνατοὶ φαίνωνται φυλάξαι νόμους τε καὶ ἐπιτηδεύματα πόλεων, τούτους C καθιστάναι φύλακας. Ὀρθῶς, ἔφη. Τόδε δέ, ἦν δ᾽ ἐγώ, ἆρα δῆλον, εἴτε τυφλὸν εἴτε ὀξὺ ὁρῶντα χρὴ φύλακα τηρεῖν ὁτιοῦν; Καὶ πῶς, ἔφη, οὐ δῆλον; Ἦ οὖν δοκοῦσί τι τυφλῶν διαφέρειν οἱ τῷ ὄντι τοῦ ὄντος ἑκάστου ἐστερημένοι τῆς γνώσεως, καὶ μηδὲν ἐναργὲς ἐν τῇ ψυχῇ ἔχοντες παράδειγμα μηδὲ δυνάμενοι ὥσπερ γραφῆς εἰς τὸ ἀληθέστατον ἀποβλέποντες κἀκεῖσε ἀεὶ ἀναφέροντές τε D καὶ θεώμενοι ὡς οἷόν τε ἀκριβέστατα, οὕτω δὴ καὶ τὰ

ἐνθάδε νόμιμα καλῶν τε πέρι καὶ δικαίων καὶ ἀγαθῶν τίθεσθαί τε, ἐὰν δέῃ τίθεσθαι, καὶ τὰ κείμενα φυλάττοντες σῴζειν; Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς, οὐ πολύ τι διαφέρει[1]. Τούτους οὖν μᾶλλον φύλακας στησόμεθα, ἢ τοὺς ἐγνωκότας μὲν ἕκαστον τὸ ὄν, ἐμπειρίᾳ δὲ μηδὲν ἐκείνων ἐλλείποντας μηδ' ἐν ἄλλῳ μηδενὶ μέρει ἀρετῆς ὑστεροῦντας; Ἄτοπον μέντ' ἄν, ἔφη, εἴη ἄλλους αἱρεῖσθαι, εἴ γε τἆλλα μὴ ἐλλείποιντο· τούτῳ γὰρ αὐτῷ σχεδόν τι τῷ μεγίστῳ ἂν προέχοιεν. | Οὐκοῦν τοῦτο δὴ λέγωμεν, τίνα τρόπον οἷοί τ' ἔσονται οἱ αὐτοὶ κἀκεῖνα καὶ ταῦτα ἔχειν; Πάνυ μὲν οὖν. Ὃ τοίνυν ἀρχόμενοι τούτου τοῦ λόγου ἐλέγομεν, τὴν φύσιν αὐτῶν πρῶτον δεῖ[2] καταμαθεῖν. καὶ οἶμαι, ἐὰν ἐκείνην ἱκανῶς ὁμολογήσωμεν, ὁμολογήσειν καὶ ὅτι οἷοί τε ταῦτα ἔχειν οἱ αὐτοί, ὅτι τε οὐκ ἄλλους πόλεων ἡγεμόνας δεῖ εἶναι ἢ τούτους. Πῶς; 485

II. Τοῦτο μὲν δὴ τῶν φιλοσόφων φύσεων πέρι ὡμολογήσθω ἡμῖν, ὅτι μαθήματός γε ἀεὶ ἐρῶσιν ὃ ἂν αὐτοῖς δηλοῖ ἐκείνης τῆς οὐσίας τῆς ἀεὶ οὔσης καὶ μὴ πλανωμένης ὑπὸ γενέσεως καὶ φθορᾶς. Ὡμολογήσθω. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὅτι πάσης αὐτῆς, καὶ οὔτε σμικροῦ οὔτε μείζονος οὔτε τιμιωτέρου οὔτε ἀτιμοτέρου μέρους ἑκόντες ἀφίενται, ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν περί τε τῶν φιλοτίμων καὶ ἐρωτικῶν διήλθομεν. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Τόδε τοίνυν μετὰ τοῦτο σκόπει εἰ ἀνάγκη ἔχειν πρὸς τούτῳ ἐν τῇ φύσει οἳ ἂν μέλλωσιν ἔσεσθαι οἵους ἐλέγομεν. Τὸ ποῖον; Τὴν ἀψεύδειαν καὶ τὸ ἑκόντας εἶναι μηδαμῇ προσδέχεσθαι τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ μισεῖν, τὴν δ' ἀλήθειαν στέργειν. Εἰκός γ', ἔφη. Οὐ μόνον γε, ὦ φίλε, εἰκός, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἀνάγκη τὸν ἐρωτικῶς του φύσει ἔχοντα πᾶν τὸ ξυγγενές τε καὶ οἰκεῖον τῶν παιδικῶν ἀγαπᾶν. Ὀρθῶς, ἔφη. Ἦ οὖν οἰκειότερον σοφίᾳ τι ἀληθείας ἂν εὕροις; Καὶ πῶς; ἦ δ' ὅς. Ἦ οὖν δυνατὸν εἶναι τὴν αὐτὴν φύσιν φιλόσοφόν τε B C

[1] διαφέρειν q: διαφέρει A. [2] δεῖ q: δεῖν A.

D καὶ φιλοψευδῆ; Οὐδαμῶς γε. Τὸν ἄρα τῷ ὄντι φιλομαθῆ πάσης ἀληθείας δεῖ εὐθὺς ἐκ νέου ὅ τι μάλιστα ὀρέγεσθαι. Παντελῶς γε. Ἀλλὰ μὴν ὅτῳ γε εἰς ἕν τι αἱ ἐπιθυμίαι σφόδρα ῥέπουσιν, ἴσμεν που ὅτι εἰς τἆλλα τούτῳ ἀσθενέστεραι, ὥσπερ ῥεῦμα ἐκεῖσε ἀπωχετευμένον. Τί μήν; Ὧι δὴ πρὸς τὰ μαθήματα καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἐρρυήκασιν, περὶ τὴν τῆς ψυχῆς, οἶμαι, ἡδονὴν αὐτῆς καθ' αὑτὴν εἶεν ἄν, τὰς δὲ διὰ τοῦ σώματος ἐκλείποιεν, εἰ μὴ πεπλασμένως

E ἀλλ' ἀληθῶς φιλόσοφός τις εἴη. Μεγάλη ἀνάγκη. Σώφρων μὴν ὅ γε τοιοῦτος καὶ οὐδαμῇ φιλοχρήματος· ὧν γὰρ ἕνεκα χρήματα μετὰ πολλῆς δαπάνης σπουδάζεται, ἄλλῳ τινὶ μᾶλλον ἢ τούτῳ προσήκει σπουδάζειν. Οὕτω. Καὶ μήν

486 που καὶ τόδε δεῖ σκοπεῖν, ὅταν κρίνειν | μέλλῃς φύσιν φιλόσοφόν τε καὶ μή. Τὸ ποῖον; Μή σε λάθῃ μετέχουσα ἀνελευθερίας· ἐναντιώτατον γάρ που σμικρολογία ψυχῇ μελλούσῃ τοῦ ὅλου καὶ παντὸς ἀεὶ ἐπορέξεσθαι θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἧι οὖν ὑπάρχει διανοίᾳ μεγαλοπρέπεια καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, οἷόν τε οἴει τούτῳ μέγα τι δοκεῖν εἶναι

B τὸν ἀνθρώπινον βίον; Ἀδύνατον, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος; Ἥκιστά γε. Δειλῇ δὴ καὶ ἀνελευθέρῳ φύσει φιλοσοφίας ἀληθινῆς, ὡς ἔοικεν, οὐκ ἂν μετείη. Οὔ μοι δοκεῖ. Τί οὖν; ὁ κόσμιος καὶ μὴ φιλοχρήματος μηδ' ἀνελεύθερος μηδ' ἀλαζὼν μηδὲ δειλὸς ἔσθ' ὅπῃ ἂν δυσξύμβολος ἢ ἄδικος γένοιτο; Οὐκ ἔστιν. Καὶ τοῦτο δὴ ψυχὴν σκοπῶν φιλόσοφον καὶ μὴ εὐθὺς νέου ὄντος ἐπισκέψει, εἰ ἄρα δικαία τε καὶ ἥμερος, ἢ δυσκοινώνητος καὶ ἀγρία. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐ μὴν οὐδὲ

C τόδε παραλείψεις, ὡς ἐγᾦμαι. Τὸ ποῖον; Εὐμαθὴς ἢ δυσμαθής. ἢ προσδοκᾷς ποτέ τινά τι ἱκανῶς ἂν στέρξαι, ὃ πράττων ἂν ἀλγῶν τε πράττοι καὶ μόγις σμικρὸν ἀνύτων; Οὐκ ἂν γένοιτο. Τί δ'; εἰ μηδὲν ὧν μάθοι σῴζειν δύναιτο, λήθης ὢν πλέως, ἆρ' ἂν οἷός τ' εἴη ἐπιστήμης μὴ κενὸς

εἶναι; Καὶ πῶς; Ἀνόνητα[1] δὴ πονῶν οὐκ, οἴει, ἀναγκασθήσεται τελευτῶν αὐτόν τε μισεῖν καὶ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν; Πῶς δ' οὔ; Ἐπιλήσμονα ἄρα ψυχὴν ἐν ταῖς ἱκανῶς φιλοσόφοις μή ποτε ἐγκρίνωμεν, ἀλλὰ μνημονικὴν D αὐτὴν ζητῶμεν δεῖν εἶναι. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἀλλ' οὐ μὴν τό γε τῆς ἀμούσου τε καὶ ἀσχήμονος φύσεως ἄλλοσέ ποι ἂν φαῖμεν ἕλκειν ἢ εἰς ἀμετρίαν. Τί μήν; Ἀλήθειαν δὲ ἀμετρίᾳ ἡγεῖ ξυγγενῆ εἶναι ἢ ἐμμετρίᾳ; Ἐμμετρίᾳ. Ἔμμετρον ἄρα καὶ εὔχαριν ζητῶμεν πρὸς τοῖς ἄλλοις διάνοιαν φύσει, ἣν ἐπὶ τὴν τοῦ ὄντος ἰδέαν ἑκάστου τὸ αὐτοφυὲς εὐάγωγον παρέξει. Πῶς δ' οὔ; Τί οὖν; μή E πῃ δοκοῦμέν σοι οὐκ ἀναγκαῖα ἕκαστα διεληλυθέναι καὶ ἑπόμενα ἀλλήλοις τῇ μελλούσῃ τοῦ ὄντος ἱκανῶς τε καὶ τελέως ψυχῇ μεταλήψεσθαι; Ἀναγκαιότατα μὲν | οὖν, 487 ἔφη. Ἔστιν οὖν ὅπῃ μέμψει τοιοῦτον ἐπιτήδευμα, ὃ μή ποτ' ἄν τις οἷός τε γένοιτο ἱκανῶς ἐπιτηδεῦσαι, εἰ μὴ φύσει εἴη μνήμων, εὐμαθής, μεγαλοπρεπής, εὔχαρις, φίλος τε καὶ ξυγγενὴς ἀληθείας, δικαιοσύνης, ἀνδρείας, σωφροσύνης; Οὐδ' ἂν ὁ Μῶμος, ἔφη, τό γε τοιοῦτον μέμψαιτο. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, τελειωθεῖσι τοῖς τοιούτοις παιδείᾳ τε καὶ ἡλικίᾳ ἆρα οὐ μόνοις ἂν τὴν πόλιν ἐπιτρέποις;

III. Καὶ ὁ Ἀδείμαντος, Ὦ Σώκρατες, ἔφη, πρὸς μὲν B ταῦτά σοι οὐδεὶς ἂν οἷός τ' εἴη ἀντειπεῖν· ἀλλὰ γὰρ τοιόνδε τι πάσχουσιν οἱ ἀκούοντες ἑκάστοτε ἃ νῦν λέγεις· ἡγοῦνται δι' ἀπειρίαν τοῦ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι ὑπὸ τοῦ λόγου παρ' ἕκαστον τὸ ἐρώτημα σμικρὸν παραγόμενοι[2], ἀθροισθέντων τῶν σμικρῶν ἐπὶ τελευτῆς τῶν λόγων μέγα[3] τὸ σφάλμα καὶ ἐναντίον τοῖς πρώτοις ἀναφαίνεσθαι, καὶ ὥσπερ ὑπὸ τῶν πεττεύειν δεινῶν οἱ μὴ τελευτῶντες C ἀποκλείονται καὶ οὐκ ἔχουσιν ὅ τι φέρωσιν, οὕτω καὶ σφεῖς τελευτῶντες ἀποκλείεσθαι καὶ οὐκ ἔχειν ὅ τι λέγωσιν

[1] ἀνόνητα Π et γρ in marg. A²: ἀνόητα A¹. [2] παραγόμενοι Π et corr. in marg. A²: παραγενόμενοι A¹. [3] μέγα Π: μετὰ A.

ὑπὸ πεττείας αὖ ταύτης τινὸς ἑτέρας, οὐκ ἐν ψήφοις, ἀλλ' ἐν λόγοις· ἐπεὶ τό γε ἀληθὲς οὐδέν τι μᾶλλον ταύτῃ[1] ἔχειν. λέγω δ' εἰς τὸ παρὸν ἀποβλέψας. νῦν γὰρ φαίη ἄν τίς σοι λόγῳ μὲν οὐκ ἔχειν καθ' ἕκαστον τὸ ἐρωτώμενον ἐναντιοῦσθαι, ἔργῳ δὲ ὁρᾶν, ὅσοι ἂν ἐπὶ φιλοσοφίαν D ὁρμήσαντες μὴ τοῦ πεπαιδεῦσθαι ἕνεκα ἀψάμενοι νέοι ὄντες ἀπαλλάττωνται, ἀλλὰ μακρότερον ἐνδιατρίψωσιν, τοὺς μὲν πλείστους καὶ πάνυ ἀλλοκότους γιγνομένους, ἵνα μὴ παμπονήρους εἴπωμεν, τοὺς δ' ἐπιεικεστάτους δοκοῦντας ὅμως τοῦτό γε ὑπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος, οὗ σὺ ἐπαινεῖς, πάσχοντας, ἀχρήστους ταῖς πόλεσι γιγνομένους. καὶ ἐγὼ ἀκούσας, Οἴει οὖν, εἶπον, τοὺς ταῦτα λέγοντας ψεύδεσθαι; Οὐκ οἶδα, ἦ δ' ὅς· ἀλλὰ τὸ σοὶ δοκοῦν ἡδέως ἂν ἀκούοιμι. E Ἀκούοις ἄν, ὅτι ἔμοιγε φαίνονται τἀληθῆ λέγειν. Πῶς οὖν, ἔφη, εὖ ἔχει λέγειν, ὅτι οὐ πρότερον κακῶν παύσονται αἱ πόλεις, πρὶν ἂν ἐν αὐταῖς οἱ φιλόσοφοι ἄρξωσιν, οὓς ἀχρήστους ὁμολογοῦμεν αὐταῖς εἶναι; Ἐρωτᾷς, ἦν δ' ἐγώ, ἐρώτημα δεόμενον ἀποκρίσεως δι' εἰκόνος λεγομένης. Σὺ δέ γε, ἔφη, οἶμαι, οὐκ εἴωθας δι' εἰκόνων λέγειν.

IV. Εἶεν, εἶπον· σκώπτεις ἐμβεβληκώς με εἰς λόγον 488 οὕτω δυσαπόδεικτον; ἄκουε δ' οὖν τῆς εἰκόνος, ἵν' | ἔτι μᾶλλον ἴδῃς, ὡς γλίσχρως εἰκάζω. οὕτω γὰρ χαλεπὸν τὸ[2] πάθος τῶν ἐπιεικεστάτων, ὃ πρὸς τὰς πόλεις πεπόνθασιν, ὥστε οὐδ' ἔστιν ἓν οὐδὲν ἄλλο τοιοῦτον πεπονθός, ἀλλὰ δεῖ ἐκ πολλῶν αὐτὸ ξυναγαγεῖν εἰκάζοντα καὶ ἀπολογούμενον ὑπὲρ αὐτῶν, οἷον οἱ γραφεῖς τραγελάφους καὶ τὰ τοιαῦτα μιγνύντες γράφουσιν. νόησον γὰρ τοιουτονὶ γενόμενον εἴτε πολλῶν νεῶν πέρι εἴτε μιᾶς· ναύκληρον μεγέθει μὲν καὶ ῥώμῃ ὑπὲρ τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας, B ὑπόκωφον δὲ καὶ ὁρῶντα ὡσαύτως βραχύ τι καὶ γιγνώσκοντα περὶ ναυτικῶν ἕτερα τοιαῦτα, τοὺς δὲ ναύτας στασιάζοντας πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς κυβερνήσεως,

[1] ταύτῃ Π: ταύτην A. [2] τὸ Π: om. A.

ἕκαστον οἰόμενον δεῖν κυβερνᾶν, μήτε μαθόντα πώποτε τὴν τέχνην μήτε ἔχοντα ἀποδεῖξαι διδάσκαλον ἑαυτοῦ μηδὲ χρόνον ἐν ᾧ ἐμάνθανεν, πρὸς δὲ τούτοις φάσκοντας μηδὲ διδακτὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὸν λέγοντα ὡς διδακτὸν ἑτοίμους κατατέμνειν, αὐτοὺς δὲ αὐτῷ ἀεὶ τῷ ναυκλήρῳ C περικεχύσθαι δεομένους καὶ πάντα ποιοῦντας, ὅπως ἂν σφίσι τὸ πηδάλιον ἐπιτρέψῃ, ἐνίοτε δ' ἂν μὴ πείθωσιν, ἀλλὰ ἄλλοι μᾶλλον, τοὺς μὲν ἄλλους ἢ ἀποκτεινύντας ἢ ἐκβάλλοντας ἐκ τῆς νεώς, τὸν δὲ γενναῖον ναύκληρον μανδραγόρᾳ ἢ μέθῃ ἤ τινι ἄλλῳ συμποδίσαντας τῆς νεὼς ἄρχειν χρωμένους τοῖς ἐνοῦσι, καὶ πίνοντάς τε καὶ εὐωχουμένους πλεῖν, ὡς τὸ εἰκὸς τοὺς τοιούτους, πρὸς δὲ τούτοις ἐπαινοῦντας, ναυτικὸν μὲν καλοῦντας καὶ κυβερνη- D τικὸν καὶ ἐπιστάμενον τὰ κατὰ ναῦν ὃς ἂν ξυλλαμβάνειν δεινὸς ᾖ, ὅπως ἄρξουσιν ἢ πείθοντες ἢ βιαζόμενοι τὸν ναύκληρον, τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον ψέγοντας ὡς ἄχρηστον, τοῦ δὲ ἀληθινοῦ κυβερνήτου πέρι μηδ' ἐπαΐοντας[1], ὅτι ἀνάγκη αὐτῷ τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι ἐνιαυτοῦ καὶ ὡρῶν καὶ οὐρανοῦ καὶ ἄστρων καὶ πνευμάτων καὶ πάντων τῶν τῇ τέχνῃ προσηκόντων, εἰ μέλλει τῷ ὄντι νεὼς ἀρχικὸς ἔσεσθαι, ὅπως δὲ κυβερνήσει ἐάν τέ τινες βούλωνται ἐάν E τε μή, μήτε τέχνην τούτου μήτε μελέτην οἰομένῳ[2] δυνατὸν εἶναι λαβεῖν ἅμα καὶ τὴν κυβερνητικήν. τοιούτων δὴ περὶ τὰς ναῦς γιγνομένων τὸν ὡς ἀληθῶς κυβερνητικὸν οὐχ ἡγεῖ ἂν τῷ ὄντι μετεωροσκόπον τε καὶ ἀδολέσχην καὶ ἄχρηστόν σφισι κα|λεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς οὕτω κατε- 489 σκευασμέναις ναυσὶ πλωτήρων; Καὶ μάλα, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος. Οὐ δή, ἦν δ' ἐγώ, οἶμαι δεῖσθαί σε ἐξεταζομένην τὴν εἰκόνα ἰδεῖν, ὅτι ταῖς πόλεσι πρὸς τοὺς ἀληθινοὺς φιλοσόφους τὴν διάθεσιν ἔοικεν, ἀλλὰ μανθάνειν ὃ λέγω. Καὶ μάλ', ἔφη. Πρῶτον μὲν τοίνυν ἐκεῖνον τὸν θαυμάζοντα, ὅτι οἱ φιλόσοφοι οὐ τιμῶνται ἐν ταῖς πόλεσι,

[1] ἐπαΐοντας q: ἐπαΐοντες A. [2] οἰομένῳ H. Sidgwick: οἰόμενοι codd.

δίδασκέ τε τὴν εἰκόνα καὶ πειρῶ πείθειν, ὅτι πολὺ ἂν
B θαυμαστότερον ἦν, εἰ ἐτιμῶντο. Ἀλλὰ διδάξω, ἔφη.
Καὶ ὅτι τοίνυν τἀληθῆ λέγεις, ὡς ἄχρηστοι τοῖς πολλοῖς
οἱ ἐπιεικέστατοι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ· τῆς μέντοι ἀχρηστίας
τοὺς μὴ χρωμένους κέλευε αἰτιᾶσθαι, ἀλλὰ μὴ τοὺς
ἐπιεικεῖς. οὐ γὰρ ἔχει φύσιν κυβερνήτην ναυτῶν δεῖσθαι
ἄρχεσθαι ὑφ' αὑτοῦ, οὐδὲ τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς τῶν
πλουσίων θύρας ἰέναι, ἀλλ' ὁ τοῦτο κομψευσάμενος
ἐψεύσατο, τὸ δὲ ἀληθὲς πέφυκεν, ἐάν τε πλούσιος ἐάν τε
C πένης κάμνῃ, ἀναγκαῖον εἶναι ἐπὶ ἰατρῶν θύρας ἰέναι καὶ
πάντα τὸν ἄρχεσθαι δεόμενον ἐπὶ τὰς τοῦ ἄρχειν δυναμένου,
οὐ τὸν ἄρχοντα δεῖσθαι τῶν ἀρχομένων ἄρχεσθαι, οὗ ἂν
τῇ ἀληθείᾳ τι ὄφελος ᾖ. ἀλλὰ τοὺς νῦν πολιτικοὺς
ἄρχοντας ἀπεικάζων οἷς ἄρτι ἐλέγομεν ναύταις οὐχ
ἁμαρτήσει, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτων ἀχρήστους λεγομένους
καὶ μετεωρολέσχας τοῖς ὡς ἀληθῶς κυβερνήταις. Ὀρθό-
τατα, ἔφη. Ἔκ τε τοίνυν τούτων καὶ ἐν τούτοις οὐ ῥᾴδιον
εὐδοκιμεῖν τὸ βέλτιστον ἐπιτήδευμα ὑπὸ τῶν τἀναντία
D ἐπιτηδευόντων· πολὺ δὲ μεγίστη καὶ ἰσχυροτάτη διαβολὴ
γίγνεται φιλοσοφίᾳ διὰ τοὺς τὰ τοιαῦτα φάσκοντας
ἐπιτηδεύειν, οὓς δὴ σὺ φῂς τὸν ἐγκαλοῦντα τῇ φιλοσοφίᾳ
λέγειν ὡς παμπόνηροι οἱ πλεῖστοι τῶν ἰόντων ἐπ' αὐτήν,
οἱ δὲ ἐπιεικέστατοι ἄχρηστοι, καὶ ἐγὼ συνεχώρησα ἀληθῆ
σε λέγειν. ἦ γάρ; Ναί.

V. Οὐκοῦν τῆς μὲν τῶν ἐπιεικῶν ἀχρηστίας τὴν
αἰτίαν διεληλύθαμεν; Καὶ μάλα. Τῆς δὲ τῶν πολλῶν
πονηρίας τὴν ἀνάγκην βούλει τὸ μετὰ τοῦτο διέλθωμεν,
E καὶ ὅτι οὐδὲ τούτου φιλοσοφία αἰτία, ἂν δυνώμεθα,
πειραθῶμεν δεῖξαι; Πάνυ μὲν οὖν. Ἀκούωμεν δὴ καὶ
λέγωμεν ἐκεῖθεν ἀναμνησθέντες, ὅθεν διῇμεν τὴν φύσιν,
οἷον ἀνάγκη φῦναι τὸν καλόν τε κἀγαθὸν ἐσόμενον.
490 | ἡγεῖτο δ' αὐτῷ, εἰ νῷ ἔχεις, πρῶτον μὲν ἀλήθεια, ἣν
διώκειν αὐτὸν πάντως καὶ πάντῃ ἔδει, ἢ ἀλαζόνι ὄντι

μηδαμῇ μετεῖναι φιλοσοφίας ἀληθινῆς. Ἦν γὰρ οὕτω λεγόμενον. Οὐκοῦν ἓν μὲν τοῦτο σφόδρα οὕτω παρὰ δόξαν τοῖς νῦν δοκουμένοις περὶ αὐτοῦ; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἆρ' οὖν δὴ οὐ μετρίως ἀπολογησόμεθα[1], ὅτι πρὸς τὸ ὂν πεφυκὼς εἴη ἁμιλλᾶσθαι ὅ γε ὄντως φιλομαθὴς καὶ οὐκ ἐπιμένοι ἐπὶ τοῖς δοξαζομένοις εἶναι πολλοῖς ἑκάστοις, B ἀλλ' ἴοι καὶ οὐκ ἀμβλύνοιτο οὐδ' ἀπολήγοι τοῦ ἔρωτος, πρὶν αὐτοῦ ὃ ἔστιν ἑκάστου τῆς φύσεως ἅψασθαι ᾧ προσήκει ψυχῆς ἐφάπτεσθαι τοῦ τοιούτου· προσήκει δὲ ξυγγενεῖ· ᾧ πλησιάσας καὶ μιγεὶς τῷ ὄντι ὄντως, γεννήσας νοῦν καὶ ἀλήθειαν, γνοίη τε καὶ ἀληθῶς ζῴη καὶ τρέφοιτο καὶ οὕτω λήγοι ὠδῖνος, πρὶν δ' οὔ; Ὡς οἷόν τ', ἔφη, μετριώτατα. Τί οὖν; τούτῳ τι μετέσται ψεῦδος[2] ἀγαπᾶν, ἢ πᾶν τοὐναντίον μισεῖν; Μισεῖν, ἔφη. Ἡγουμένης δὴ C ἀληθείας οὐκ ἄν ποτε, οἶμαι, φαῖμεν[3] αὐτῇ χορὸν κακῶν ἀκολουθῆσαι. Πῶς γάρ; Ἀλλ' ὑγιές τε καὶ δίκαιον ἦθος, ᾧ καὶ σωφροσύνην ἕπεσθαι. Ὀρθῶς, ἔφη. Καὶ δὴ τὸν ἄλλον τῆς φιλοσόφου φύσεως χορὸν τί δεῖ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἀναγκάζοντα τάττειν; μέμνησαι γάρ που, ὅτι ξυνέβη προσῆκον τούτοις ἀνδρεία, μεγαλοπρέπεια, εὐμάθεια, μνήμη· καὶ σοῦ ἐπιλαβομένου, ὅτι πᾶς μὲν ἀναγκασθήσεται ὁμολογεῖν οἷς λέγομεν, ἐάσας δὲ τοὺς λόγους, εἰς D αὐτοὺς ἀποβλέψας περὶ ὧν ὁ λόγος, φαίη ὁρᾶν αὐτῶν τοὺς μὲν[4] ἀχρήστους, τοὺς δὲ πολλοὺς κακοὺς πᾶσαν κακίαν, τῆς διαβολῆς τὴν αἰτίαν ἐπισκοποῦντες ἐπὶ τούτῳ νῦν γεγόναμεν, τί ποθ' οἱ πολλοὶ κακοί, καὶ τούτου δὴ ἕνεκα πάλιν ἀνειλήφαμεν τὴν τῶν ἀληθῶς φιλοσόφων φύσιν καὶ ἐξ ἀνάγκης ὡρισάμεθα. Ἔστιν, ἔφη, ταῦτα. E

VI. Ταύτης δή, ἦν δ' ἐγώ, τῆς φύσεως δεῖ θεάσασθαι τὰς φθοράς, ὡς διόλλυται ἐν πολλοῖς, σμικρὸν δέ τι

[1] ἀπολογησόμεθα codd.: ἀπελογησάμεθα Ast. [2] ψεῦδος codd.: an ψεύδους? [3] φαῖμεν A: praestat fortasse φαμὲν (Vind. F cum Stobaeo). [4] μὲν Π: om. A.

ἐκφεύγει, οὓς δὴ καὶ οὐ πονηρούς, ἀχρήστους δὲ καλοῦσι·
491 καὶ μετὰ τοῦτο αὖ τὰς μιμουμένας ταύτην | καὶ εἰς τὸ ἐπιτήδευμα καθισταμένας αὐτῆς, οἷαι οὖσαι φύσεις ψυχῶν εἰς ἀνάξιον καὶ μεῖζον ἑαυτῶν ἀφικνούμεναι ἐπιτήδευμα πολλαχῇ πλημμελοῦσαι πανταχῇ καὶ ἐπὶ πάντας δόξαν οἵαν λέγεις φιλοσοφίᾳ προσῆψαν. Τίνας δέ, ἔφη, τὰς διαφθορὰς λέγεις; Ἐγώ σοι, εἶπον, ἂν οἷός τε γένωμαι, πειράσομαι διελθεῖν. τόδε μὲν οὖν, οἶμαι, πᾶς ἡμῖν ὁμολογήσει, τοιαύτην φύσιν καὶ πάντα ἔχουσαν, ὅσα προσετάξαμεν νῦν δή, εἰ τελέως μέλλοι φιλόσοφος
B γενέσθαι, ὀλιγάκις ἐν ἀνθρώποις φύεσθαι καὶ ὀλίγας. ἢ οὐκ οἴει; Σφόδρα γε. Τούτων δὴ τῶν ὀλίγων σκόπει ὡς πολλοὶ ὄλεθροι καὶ μεγάλοι. Τίνες δή; Ὃ μὲν πάντων θαυμαστότατον ἀκοῦσαι, ὅτι ἓν ἕκαστον ὧν ἐπῃνέσαμεν τῆς φύσεως ἀπόλλυσι τὴν ἔχουσαν ψυχὴν καὶ ἀποσπᾷ φιλοσοφίας. λέγω δὲ ἀνδρείαν, σωφροσύνην, καὶ πάντα ἃ
C διήλθομεν. Ἄτοπον, ἔφη, ἀκοῦσαι. Ἔτι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τούτοις τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ πάντα φθείρει καὶ ἀποσπᾷ, κάλλος καὶ πλοῦτος καὶ ἰσχὺς σώματος καὶ ξυγγένεια ἐρρωμένη ἐν πόλει καὶ πάντα τὰ τούτων οἰκεῖα· ἔχεις γὰρ τὸν τύπον ὧν λέγω. Ἔχω, ἔφη· καὶ ἡδέως γ' ἂν ἀκριβέστερον ἃ λέγεις πυθοίμην. Λαβοῦ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὅλου αὐτοῦ ὀρθῶς, καί σοι εὔδηλόν τε φανεῖται, καὶ οὐκ ἄτοπα δόξει τὰ προειρημένα περὶ αὐτῶν. Πῶς οὖν,
D ἔφη, κελεύεις; Παντός[1], ἦν δ' ἐγώ, σπέρματος πέρι ἢ φυτοῦ, εἴτε ἐγγείων εἴτε τῶν ζῴων, ἴσμεν, ὅτι τὸ μὴ τυχὸν τροφῆς ἧς προσήκει ἑκάστῳ, μηδ' ὥρας μηδὲ τόπου, ὅσῳ ἂν ἐρρωμενέστερον ᾖ, τοσούτῳ πλειόνων ἐνδεῖ τῶν πρεπόντων· ἀγαθῷ γάρ που κακὸν ἐναντιώτερον ἢ τῷ μὴ ἀγαθῷ. Πῶς δ' οὔ; Ἔχει δή, οἶμαι, λόγον τὴν ἀρίστην φύσιν ἐν ἀλλοτριωτέρᾳ οὖσαν τροφῇ κάκιον ἀπαλλάττειν τῆς φαύλης. Ἔχει. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Ἀδείμαντε,

[1] παντὸς Π: πάντως A.

καὶ τὰς ψυχὰς οὕτω φῶμεν τὰς εὐφυεστάτας κακῆς E
παιδαγωγίας τυχούσας διαφερόντως κακὰς γίγνεσθαι; ἢ
οἴει τὰ μεγάλα ἀδικήματα καὶ τὴν ἄκρατον πονηρίαν ἐκ
φαύλης, ἀλλ' οὐκ ἐκ νεανικῆς φύσεως τροφῇ διολομένης
γίγνεσθαι, ἀσθενῆ δὲ φύσιν μεγάλων οὔτε ἀγαθῶν οὔτε
κακῶν αἰτίαν ποτὲ ἔσεσθαι; Οὔκ, ἀλλά, ἦ δ' ὅς, οὕτως.
Ἣν τοίνυν ἔθεμεν | τοῦ φιλοσόφου φύσιν, ἂν μέν, οἶμαι, 492
μαθήσεως προσηκούσης τύχῃ, εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἀνάγκη
αὐξανομένην ἀφικνεῖσθαι, ἐὰν δὲ μὴ ἐν προσηκούσῃ
σπαρεῖσά τε καὶ φυτευθεῖσα τρέφηται, εἰς πάντα τἀναντία
αὖ, ἐὰν μή τις αὐτῇ βοηθήσας θεῶν τύχῃ. ἢ καὶ σὺ ἡγεῖ,
ὥσπερ οἱ πολλοί, διαφθειρομένους τινὰς εἶναι ὑπὸ σοφιστῶν
νέους, διαφθείροντας δέ τινας σοφιστὰς ἰδιωτικούς, ὅ τι
καὶ ἄξιον λόγου, ἀλλ' οὐκ αὐτοὺς τοὺς ταῦτα λέγοντας
μεγίστους μὲν εἶναι σοφιστάς, παιδεύειν δὲ τελεώτατα B
καὶ ἀπεργάζεσθαι οἵους βούλονται εἶναι καὶ νέους καὶ
πρεσβυτέρους καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; Πότε δή; ἦ δ'
ὅς. Ὅταν, εἶπον, ξυγκαθεζόμενοι ἀθρόοι οἱ[1] πολλοὶ εἰς
ἐκκλησίας ἢ εἰς δικαστήρια ἢ θέατρα ἢ στρατόπεδα ἤ
τινα ἄλλον κοινὸν πλήθους ξύλλογον ξὺν πολλῷ θορύβῳ
τὰ μὲν ψέγωσι τῶν λεγομένων ἢ πραττομένων, τὰ δὲ
ἐπαινῶσιν, ὑπερβαλλόντως ἑκάτερα, καὶ ἐκβοῶντες καὶ
κροτοῦντες, πρὸς δ' αὐτοῖς αἵ τε πέτραι καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ C
ἂν ὦσιν ἐπηχοῦντες διπλάσιον θόρυβον παρέχωσι τοῦ
ψόγου καὶ ἐπαίνου. ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ τὸν νέον, τὸ
λεγόμενον, τίνα οἴει καρδίαν ἴσχειν; ἢ ποίαν[2] αὐτῷ
παιδείαν ἰδιωτικὴν ἀνθέξειν, ἣν οὐ κατακλυσθεῖσαν ὑπὸ
τοῦ τοιούτου ψόγου ἢ ἐπαίνου οἰχήσεσθαι φερομένην
κατὰ ῥοῦν, ᾗ ἂν οὗτος φέρῃ, καὶ φήσειν τε τὰ αὐτὰ
τούτοις καλὰ καὶ αἰσχρὰ εἶναι, καὶ ἐπιτηδεύσειν ἅπερ ἂν
οὗτοι, καὶ ἔσεσθαι τοιοῦτον; Πολλή, ἦ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, D
ἀνάγκη.

[1] *οἱ* Hermann: om. codd. [2] *ποίαν* Cobet: *ποίαν ἂν* codd.

VII. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, οὔπω τὴν μεγίστην ἀνάγκην εἰρήκαμεν. Ποίαν; ἔφη. Ἣν ἔργῳ προστιθέασι, λόγῳ μὴ πείθοντες, οὗτοι οἱ παιδευταί τε καὶ σοφισταί. ἢ οὐκ οἶσθα, ὅτι τὸν[1] μὴ πειθόμενον ἀτιμίαις τε καὶ χρήμασι καὶ θανάτοις κολάζουσι; Καὶ μάλα, ἔφη, σφόδρα. Τίνα οὖν ἄλλον σοφιστὴν οἴει ἢ ποίους ἰδιωτικοὺς λόγους ἐναντία E τούτοις τείνοντας κρατήσειν; Οἶμαι μὲν οὐδένα, ἦ δ' ὅς. Οὐ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχειρεῖν πολλὴ ἄνοια. οὔτε γὰρ γίγνεται οὔτε γέγονεν οὐδὲ οὖν μὴ γένηται ἀλλοῖον ἦθος πρὸς ἀρετὴν παρὰ τὴν τούτων παιδείαν πεπαιδευμένον, ἀνθρώπειον, ὦ ἑταῖρε· θεῖον μέντοι κατὰ τὴν παροιμίαν ἐξαιρῶμεν[2] λόγου. εὖ γὰρ χρὴ εἰδέναι, ὅ τί περ ἂν σωθῇ τε καὶ γένηται οἷον δεῖ ἐν τοιαύτῃ κατα-493 στάσει πολι|τειῶν, θεοῦ μοῖραν αὐτὸ σῶσαι λέγων οὐ κακῶς ἐρεῖς. Οὐδ' ἐμοὶ ἄλλως, ἔφη, δοκεῖ. Ἔτι τοίνυν σοι, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τούτοις καὶ τόδε δοξάτω. Τὸ ποῖον; Ἕκαστος τῶν μισθαρνούντων ἰδιωτῶν, οὓς δὴ οὗτοι σοφιστὰς καλοῦσι καὶ ἀντιτέχνους ἡγοῦνται, μὴ ἄλλα παιδεύειν ἢ ταῦτα τὰ τῶν πολλῶν δόγματα, ἃ δοξάζουσιν ὅταν ἀθροισθῶσιν, καὶ σοφίαν ταύτην καλεῖν, οἷόνπερ ἂν εἰ θρέμματος μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ τρεφομένου τὰς B ὀργάς τις καὶ ἐπιθυμίας κατεμάνθανεν, ὅπῃ τε προσελθεῖν χρὴ καὶ ὅπῃ ἅψασθαι αὐτοῦ, καὶ ὁπότε χαλεπώτατον ἢ πραότατον καὶ ἐκ τίνων γίγνεται, καὶ φωνὰς δὴ ἐφ' οἷς ἑκάστας[3] εἴωθεν φθέγγεσθαι, καὶ οἵας αὖ ἄλλου φθεγγομένου ἡμεροῦταί τε καὶ ἀγριαίνει, καταμαθὼν δὲ ταῦτα πάντα ξυνουσίᾳ τε καὶ χρόνου τριβῇ σοφίαν τε καλέσειεν καὶ ὡς τέχνην συστησάμενος ἐπὶ διδασκαλίαν τρέποιτο, μηδὲν εἰδὼς τῇ ἀληθείᾳ τούτων τῶν δογμάτων τε καὶ ἐπιθυμιῶν, ὅ τι καλὸν ἢ αἰσχρὸν ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ C δίκαιον ἢ ἄδικον, ὀνομάζοι δὲ πάντα ταῦτα ἐπὶ ταῖς τοῦ

[1] τὸν Π: τὸ A. [2] ἐξαιρῶμεν M: ἐξαίρωμεν A. [3] ἑκάστας G. v. Prinsterer: ἕκαστος A.

μεγάλου ζῴου δόξαις, οἷς μὲν χαίροι ἐκεῖνο, ἀγαθὰ καλῶν, οἷς δὲ ἄχθοιτο, κακά, ἄλλον δὲ μηδένα ἔχοι λόγον περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ τἀναγκαῖα δίκαια καλοῖ καὶ καλά, τὴν δὲ τοῦ ἀναγκαίου καὶ ἀγαθοῦ φύσιν, ὅσον διαφέρει τῷ ὄντι, μήτε ἑωρακὼς εἴη μήτε ἄλλῳ δυνατὸς δεῖξαι. τοιοῦτος δὴ ὢν πρὸς Διὸς οὐκ ἄτοπος ἄν σοι δοκεῖ εἶναι παιδευτής; Ἔμοιγ', *ἔφη.* Ἦ *οὖν τι τούτου δοκεῖ διαφέρειν ὁ τὴν τῶν πολλῶν καὶ παντοδαπῶν ξυνιόντων ὀργὴν καὶ ἡδονὰς* **D** *κατανενοηκέναι σοφίαν ἡγούμενος, εἴτ' ἐν γραφικῇ εἴτ' ἐν μουσικῇ εἴτε δὴ ἐν πολιτικῇ; ὅ τι μὲν γὰρ ἄν*[1] *τις τούτοις ὁμιλῇ ἐπιδεικνύμενος, ἢ ποίησιν ἤ τινα ἄλλην δημιουργίαν ἢ πόλει διακονίαν, κυρίους αὑτοῦ ποιῶν τοὺς πολλοὺς πέρα τῶν ἀναγκαίων, ἡ Διομηδεία λεγομένη ἀνάγκη ποιεῖν αὐτῷ ταῦτα ἃ ἂν οὗτοι ἐπαινῶσιν· ὡς δὲ καὶ ἀγαθὰ καὶ καλὰ ταῦτα τῇ ἀληθείᾳ, ἤδη πώποτέ του ἤκουσας αὐτῶν λόγον διδόντος οὐ καταγέλαστον;* Οἶμαι *δέ γε, ἦ δ' ὅς, οὐδ' ἀκούσομαι.* **E**

VIII. *Ταῦτα τοίνυν πάντα ἐννοήσας ἐκεῖνο ἀναμνήσθητι· αὐτὸ τὸ καλόν, ἀλλὰ μὴ τὰ πολλὰ καλά, ἢ αὐτό τι ἕκαστον καὶ μὴ τὰ πολλὰ ἕκαστα, ἔσθ' ὅπως | πλῆθος* **494** *ἀνέξεται ἢ ἡγήσεται εἶναι;* Ἥκιστά γ', *ἔφη.* Φιλόσοφον *μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, πλῆθος ἀδύνατον εἶναι.* Ἀδύνατον. Καὶ *τοὺς φιλοσοφοῦντας ἄρα ἀνάγκη ψέγεσθαι ὑπ' αὐτῶν.* Ἀνάγκη. Καὶ *ὑπὸ τούτων δὴ τῶν ἰδιωτῶν, ὅσοι προσομιλοῦντες ὄχλῳ ἀρέσκειν αὐτῷ ἐπιθυμοῦσι.* Δῆλον. Ἐκ *δὴ τούτων τίνα ὁρᾷς σωτηρίαν φιλοσόφῳ φύσει, ὥστ' ἐν τῷ ἐπιτηδεύματι μείνασαν πρὸς τέλος ἐλθεῖν; ἐννόει δ' ἐκ τῶν ἔμπροσθεν. ὡμολόγηται γὰρ δὴ ἡμῖν εὐμάθεια* **B** *καὶ μνήμη καὶ ἀνδρεία καὶ μεγαλοπρέπεια ταύτης εἶναι τῆς φύσεως.* Ναί. Οὐκοῦν *εὐθὺς ἐν παισὶν*[2] *ὁ τοιοῦτος πρῶτος ἔσται ἐν ἅπασιν, ἄλλως τε καὶ ἐὰν τὸ σῶμα φυῇ προσφερὴς τῇ ψυχῇ;* Τί *δ' οὐ μέλλει; ἔφη.* Βουλήσονται

[1] *ὅ τι—ἄν* nos: *ὅτι—ἐάν* codd. [2] *παισὶν* de Geer: *πᾶσιν* codd

δή, οἶμαι, αὐτῷ χρῆσθαι, ἐπειδὰν πρεσβύτερος γίγνηται, ἐπὶ τὰ αὑτῶν πράγματα οἵ τε οἰκεῖοι καὶ οἱ πολῖται.
C Πῶς δ' οὔ; Ὑποκείσονται ἄρα δεόμενοι καὶ τιμῶντες, προκαταλαμβάνοντες καὶ προκολακεύοντες τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ δύναμιν. Φιλεῖ γοῦν, ἔφη, οὕτω γίγνεσθαι. Τί οὖν οἴει, ἦν δ' ἐγώ, τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς τοιούτοις ποιήσειν, ἄλλως τε καὶ ἐὰν τύχῃ μεγάλης πόλεως ὢν καὶ ἐν ταύτῃ πλούσιός τε καὶ γενναῖος, καὶ ἔτι εὐειδὴς καὶ μέγας; ἆρ' οὐ πληρωθήσεσθαι ἀμηχάνου ἐλπίδος, ἡγούμενον καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ τῶν βαρβάρων ἱκανὸν ἔσεσθαι
D πράττειν, καὶ ἐπὶ τούτοις ὑψηλὸν ἐξαρεῖν[1] αὑτόν, σχηματισμοῦ καὶ φρονήματος κενοῦ ἄνευ νοῦ ἐμπιμπλάμενον; Καὶ μάλ', ἔφη. Τῷ δὴ οὕτω διατιθεμένῳ ἐάν τις ἠρέμα προσελθὼν τἀληθῆ λέγῃ, ὅτι νοῦς οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ, δεῖται δέ, τὸ δὲ οὐ κτητὸν μὴ δουλεύσαντι τῇ κτήσει αὐτοῦ, ἆρ' εὐπετὲς οἴει εἶναι εἰσακοῦσαι διὰ τοσούτων κακῶν; Πολλοῦ γε δεῖ, ἦ δ' ὅς. Ἐὰν δ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, διὰ τὸ εὖ πεφυκέναι καὶ τὸ ξυγγενὲς τῶν λόγων
E εἷς αἰσθάνηταί τέ πῃ καὶ κάμπτηται καὶ ἕλκηται πρὸς φιλοσοφίαν, τί οἰόμεθα δράσειν ἐκείνους τοὺς ἡγουμένους ἀπολλύναι αὐτοῦ τὴν χρείαν τε καὶ ἑταιρείαν; οὐ πᾶν μὲν ἔργον, πᾶν δ' ἔπος, λέγοντάς τε καὶ πράττοντας, καὶ περὶ αὐτόν, ὅπως ἂν μὴ πεισθῇ, καὶ περὶ τὸν πείθοντα, ὅπως ἂν μὴ οἷός τ' ᾖ, καὶ ἰδίᾳ ἐπιβουλεύοντας καὶ δημοσίᾳ εἰς
495 ἀγῶνας καθιστάντας; | Πολλή, ἦ δ' ὅς, ἀνάγκη. Ἔστιν οὖν ὅπως ὁ τοιοῦτος φιλοσοφήσει; Οὐ πάνυ.

IX. Ὁρᾷς[2] οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οὐ κακῶς ἐλέγομεν, ὡς ἄρα καὶ αὐτὰ τὰ τῆς φιλοσόφου φύσεως μέρη, ὅταν ἐν κακῇ τροφῇ γένηται, αἴτια τρόπον τινὰ τοῦ ἐκπεσεῖν ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος, καὶ τὰ λεγόμενα ἀγαθά, πλοῦτοί τε καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη παρασκευή; Οὐ γάρ, ἀλλ' ὀρθῶς, ἔφη, ἐλέχθη. Οὗτος δή, εἶπον, ὦ θαυμάσιε, ὄλεθρός τε καὶ

[1] ἐξαρεῖν corr. A²: ἐξαιρεῖν A¹. [2] ὁρᾷς Π: ἆρα A.

διαφθορὰ τοσαύτη τε καὶ τοιαύτη τῆς βελτίστης φύσεως B
εἰς τὸ ἄριστον ἐπιτήδευμα, ὀλίγης καὶ ἄλλως γιγνομένης,
ὡς ἡμεῖς φαμέν. καὶ ἐκ τούτων δὴ τῶν ἀνδρῶν καὶ οἱ τὰ
μέγιστα κακὰ ἐργαζόμενοι τὰς πόλεις γίγνονται καὶ τοὺς
ἰδιώτας, καὶ οἱ τἀγαθά, οἳ ἂν ταύτῃ τύχωσι ῥυέντες·
σμικρὰ δὲ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ἰδιώτην
οὔτε πόλιν δρᾷ. Ἀληθέστατα, ἦ δ' ὅς. Οὗτοι μὲν δὴ
οὕτως ἐκπίπτοντες, οἷς μάλιστα προσήκει, ἔρημον καὶ C
ἀτελῆ φιλοσοφίαν λείποντες αὐτοί τε βίον οὐ προσήκοντα
οὐδ' ἀληθῆ ζῶσιν, τὴν δὲ ὥσπερ ὀρφανὴν ξυγγενῶν ἄλλοι
ἐπεισελθόντες ἀνάξιοι ᾔσχυνάν τε καὶ ὀνείδη περιῆψαν,
οἷα καὶ σὺ φῂς ὀνειδίζειν τοὺς ὀνειδίζοντας, ὡς οἱ ξυνόντες
αὐτῇ οἱ μὲν οὐδενός, οἱ δὲ πολλοὶ πολλῶν κακῶν ἄξιοί
εἰσιν. Καὶ γὰρ οὖν, ἔφη, τά γε λεγόμενα ταῦτα. Εἰκότως
γε, ἦν δ' ἐγώ, λεγόμενα. καθορῶντες γὰρ ἄλλοι ἀνθρω-
πίσκοι κενὴν τὴν χώραν ταύτην γιγνομένην, καλῶν δὲ
ὀνομάτων καὶ προσχημάτων μεστήν, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν D
εἱργμῶν εἰς τὰ ἱερὰ ἀποδιδράσκοντες, ἄσμενοι καὶ οὗτοι ἐκ
τῶν τεχνῶν ἐκπηδῶσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, οἳ ἂν κομψό-
τατοι ὄντες τυγχάνωσι περὶ τὸ αὑτῶν τεχνίον. ὅμως γὰρ
δὴ πρός γε τὰς ἄλλας τέχνας καίπερ οὕτω πραττούσης
φιλοσοφίας τὸ ἀξίωμα μεγαλοπρεπέστερον λείπεται, οὗ
δὴ ἐφιέμενοι πολλοί, ἀτελεῖς μὲν τὰς φύσεις, ὑπὸ δὲ τῶν
τεχνῶν τε καὶ δημιουργιῶν ὥσπερ τὰ σώματα λελώβηνται,
οὕτω καὶ τὰς ψυχὰς ξυγκεκλασμένοι τε καὶ ἀποτεθρυμ- E
μένοι διὰ τὰς βαναυσίας, τυγχάνουσιν[1]. ἢ οὐκ ἀνάγκη;
Καὶ μάλα, ἔφη. Δοκεῖς οὖν τι, ἦν δ' ἐγώ, διαφέρειν
αὐτοὺς ἰδεῖν ἀργύριον κτησαμένου χαλκέως φαλακροῦ καὶ
σμικροῦ, νεωστὶ μὲν ἐκ δεσμῶν λελυμένου, ἐν βαλανείῳ
δὲ λελουμένου, νεουργὸν ἱμάτιον ἔχοντος, ὡς νυμφίου παρε-
σκευασμένου, διὰ πενίαν καὶ ἐρημίαν τοῦ δεσπότου τὴν
θυγατέρα μέλλοντος γαμεῖν; Οὐ | πάνυ, ἔφη, διαφέρει. 496

[1] τυγχάνουσιν A: an <ἀπο>τυγχάνουσιν?

Ποῖ' ἄττα οὖν εἰκὸς γεννᾶν τοὺς τοιούτους; οὐ νόθα καὶ φαῦλα; Πολλὴ ἀνάγκη. Τί δέ; τοὺς ἀναξίους παιδεύσεως, ὅταν αὐτῇ πλησιάζοντες ὁμιλῶσι μὴ κατ' ἀξίαν, ποῖ' ἄττα φῶμεν γεννᾶν διανοήματά τε καὶ δόξας; ἆρ' οὐχ ὡς ἀληθῶς προσήκοντα ἀκοῦσαι σοφίσματα καὶ οὐδὲν γνήσιον οὐδὲ φρονήσεως[1] ἀληθινῆς ἐχόμενον; Παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη.

X. Πάνσμικρον δή τι, ἔφην[2] ἐγώ, ὦ 'Αδείμαντε, λείB πεται τῶν κατ' ἀξίαν ὁμιλούντων φιλοσοφίᾳ, ἤ που ὑπὸ φυγῆς καταληφθὲν γενναῖον καὶ εὖ τεθραμμένον ἦθος, ἀπορίᾳ τῶν διαφθερούντων κατὰ φύσιν μεῖναν ἐπ' αὐτῇ, ἢ ἐν σμικρᾷ πόλει ὅταν μεγάλη ψυχὴ φυῇ καὶ ἀτιμάσασα τὰ τῆς πόλεως ὑπερίδῃ· βραχὺ δέ πού τι καὶ ἀπ' ἄλλης τέχνης δικαίως ἀτιμάσαν εὐφυὲς ἐπ' αὐτὴν ἂν ἔλθοι[3]. εἴη δ' ἂν καὶ ὁ τοῦ ἡμετέρου ἑταίρου Θεάγους χαλινὸς οἷος κατασχεῖν· καὶ γὰρ Θεάγει τὰ μὲν ἄλλα πάντα παρεσκεύC ασται πρὸς τὸ ἐκπεσεῖν φιλοσοφίας, ἡ δὲ τοῦ σώματος νοσοτροφία ἀπείργουσα αὐτὸν τῶν πολιτικῶν κατέχει. τὸ δ' ἡμέτερον οὐκ ἄξιον λέγειν, τὸ δαιμόνιον σημεῖον· ἢ γάρ πού τινι ἄλλῳ ἢ οὐδενὶ τῶν ἔμπροσθεν γέγονεν. καὶ τούτων δὴ τῶν ὀλίγων οἱ γενόμενοι καὶ γευσάμενοι ὡς ἡδὺ καὶ μακάριον τὸ κτῆμα, καὶ τῶν πολλῶν αὖ ἱκανῶς ἰδόντες τὴν μανίαν, καὶ ὅτι οὐδεὶς οὐδὲν ὑγιὲς ὡς ἔπος εἰπεῖν περὶ τὰ τῶν πόλεων πράττει, οὐδ' ἔστι ξύμμαχος, μεθ' ὅτου τις D ἰὼν ἐπὶ τὴν τῷ δικαίῳ βοήθειαν σῴζοιτ' ἄν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς θηρία ἄνθρωπος ἐμπεσὼν οὔτε ξυναδικεῖν ἐθέλων οὔτε ἱκανὸς ὢν εἷς πᾶσιν ἀγρίοις ἀντέχειν, πρίν τι τὴν πόλιν ἢ φίλους ὀνῆσαι, προαπολόμενος ἀνωφελὴς αὑτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν γένοιτο, ταῦτα πάντα λογισμῷ λαβὼν ἡσυχίαν ἔχων καὶ τὰ αὑτοῦ πράττων, οἷον ἐν χειμῶνι κονιορτοῦ καὶ ζάλης ὑπὸ πνεύματος φερομένου ὑπὸ τειχίον ἀποστάς,

[1] φρονήσεως Ast: φρονήσεως ἄξιον A. [2] ἔφην Π: ἔφη ἦν δ' A.
[3] ἂν ἔλθοι Π: ἀνέλθοι A.

ὁρῶν τοὺς ἄλλους καταπιμπλαμένους ἀνομίας ἀγαπᾷ εἴ πῃ αὐτὸς καθαρὸς ἀδικίας τε καὶ ἀνοσίων ἔργων τόν τε **E** ἐνθάδε βίον βιώσεται καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ μετὰ καλῆς ἐλπίδος ἵλεώς τε καὶ εὐμενὴς ἀπαλλάξεται. Ἀλλά τοι, ἦ δ' ὅς, οὐ τὰ ἐλάχιστα ἂν | διαπραξάμενος ἀπαλλάττοιτο. **497** Οὐδέ γε, εἶπον, τὰ μέγιστα, μὴ τυχὼν πολιτείας προσηκούσης· ἐν γὰρ προσηκούσῃ αὐτός τε μᾶλλον αὐξήσεται καὶ μετὰ τῶν ἰδίων τὰ κοινὰ σώσει.

XI. Τὸ μὲν οὖν τῆς φιλοσοφίας ὧν ἕνεκα διαβολὴν εἴληφεν, καὶ ὅτι οὐ δικαίως, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ μετρίως εἰρῆσθαι, εἰ μὴ ἔτ' ἄλλο λέγεις τι σύ. Ἀλλ' οὐδέν, ἦ δ' ὅς, ἔτι λέγω περὶ τούτου· ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν αὐτῇ τίνα τῶν νῦν λέγεις πολιτειῶν; Οὐδ' ἡντινοῦν, εἶπον, **B** ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἐπαιτιῶμαι, μηδεμίαν ἀξίαν εἶναι τῶν νῦν κατάστασιν πόλεως φιλοσόφου φύσεως· διὸ καὶ στρέφεσθαί τε καὶ ἀλλοιοῦσθαι αὐτήν· ὥσπερ ξενικὸν σπέρμα ἐν γῇ ἄλλῃ σπειρόμενον ἐξίτηλον εἰς τὸ ἐπιχώριον φιλεῖ κρατούμενον ἰέναι, οὕτω καὶ τοῦτο τὸ γένος νῦν μὲν οὐκ ἴσχειν τὴν αὑτοῦ δύναμιν, ἀλλ' εἰς ἀλλότριον ἦθος ἐκπίπτειν· εἰ δὲ λήψεται τὴν ἀρίστην πολιτείαν, ὥσπερ **C** καὶ αὐτὸ ἄριστόν ἐστιν, τότε δηλώσει, ὅτι τοῦτο μὲν τῷ ὄντι θεῖον ἦν, τὰ δὲ ἄλλα ἀνθρώπινα, τά τε τῶν φύσεων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων. δῆλος δὴ οὖν εἶ ὅτι μετὰ τοῦτο ἐρήσει τίς αὕτη ἡ πολιτεία. Οὐκ ἔγνως, ἔφη· οὐ γὰρ τοῦτο ἔμελλον, ἀλλ' εἰ αὕτη, ἣν ἡμεῖς διεληλύθαμεν οἰκίζοντες τὴν πόλιν, ἢ ἄλλη. Τὰ μὲν ἄλλα, ἦν δ' ἐγώ, αὕτη· τοῦτο δὲ αὐτὸ ἐρρήθη μὲν καὶ τότε, ὅτι δεήσοι τι ἀεὶ ἐνεῖναι[1] ἐν τῇ πόλει λόγον ἔχον τῆς πολιτείας τὸν **D** αὐτόν, ὅνπερ καὶ σύ, ὁ νομοθέτης, ἔχων τοὺς νόμους ἐτίθεις. Ἐρρήθη γάρ, ἔφη. Ἀλλ' οὐχ ἱκανῶς, εἶπον, ἐδηλώθη, φόβῳ ὧν ὑμεῖς ἀντιλαμβανόμενοι δεδηλώκατε μακρὰν καὶ χαλεπὴν αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν· ἐπεὶ καὶ τὸ

[1] ἐνεῖναι Ξ q: ἓν εἶναι A.

λοιπὸν οὐ πάντως ῥᾷστον διελθεῖν. Τὸ ποῖον; Τίνα τρόπον μεταχειριζομένη πόλις φιλοσοφίαν οὐ διολεῖται. τὰ γὰρ δὴ μεγάλα πάντα ἐπισφαλῆ, καὶ τὸ λεγόμενον τὰ
E καλὰ τῷ ὄντι χαλεπά. Ἀλλ' ὅμως, ἔφη, λαβέτω τέλος ἡ ἀπόδειξις τούτου φανεροῦ γενομένου. Οὐ τὸ μὴ βούλεσθαι, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' εἴπερ, τὸ μὴ δύνασθαι διακωλύσει· παρὼν δὲ τήν γ' ἐμὴν προθυμίαν εἴσει. σκόπει δὲ καὶ νῦν, ὡς προθύμως καὶ παρακινδυνευτικῶς μέλλω λέγειν, ὅτι τοὐναντίον ἢ νῦν δεῖ τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου πόλιν ἅπτεσθαι. Πῶς; Νῦν μέν, ἦν δ' ἐγώ, οἱ καὶ ἁπτόμενοι
498 μειράκια ὄντα ἄρτι | ἐκ παίδων τὸ μεταξὺ οἰκονομίας καὶ χρηματισμοῦ πλησιάσαντες αὐτοῦ τῷ χαλεπωτάτῳ ἀπαλλάττονται, οἱ φιλοσοφώτατοι ποιούμενοι· λέγω δὲ χαλεπώτατον τὸ περὶ τοὺς λόγους· ἐν δὲ τῷ ἔπειτα, ἐὰν καὶ ἄλλων τοῦτο πραττόντων παρακαλούμενοι ἐθέλωσιν ἀκροαταὶ γίγνεσθαι, μεγάλα ἡγοῦνται, πάρεργον οἰόμενοι αὐτὸ δεῖν πράττειν· πρὸς δὲ τὸ γῆρας ἐκτὸς δή τινων ὀλίγων ἀποσβέννυνται πολὺ μᾶλλον τοῦ Ἡρακλειτείου
B ἡλίου, ὅσον αὖθις οὐκ ἐξάπτονται. Δεῖ δὲ πῶς; ἔφη. Πᾶν τοὐναντίον· μειράκια μὲν ὄντα καὶ παῖδας μειρακιώδη παιδείαν καὶ φιλοσοφίαν μεταχειρίζεσθαι, τῶν τε σωμάτων, ἐν ᾧ βλαστάνει τε καὶ ἀνδροῦται, εὖ μάλα ἐπιμελεῖσθαι, ὑπηρεσίαν φιλοσοφίᾳ κτωμένους· προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας, ἐν ᾗ ἡ ψυχὴ τελειοῦσθαι ἄρχεται, ἐπιτείνειν τὰ ἐκείνης γυμνάσια· ὅταν δὲ λήγῃ μὲν ἡ ῥώμη, πολιτικῶν δὲ
C καὶ στρατειῶν[1] ἐκτὸς γίγνηται, τότε ἤδη ἀφέτους νέμεσθαι καὶ μηδὲν ἄλλο πράττειν, ὅ τι μὴ πάρεργον, τοὺς μέλλοντας εὐδαιμόνως βιώσεσθαι καὶ τελευτήσαντας τῷ βίῳ τῷ βεβιωμένῳ τὴν ἐκεῖ μοῖραν ἐπιστήσειν πρέπουσαν.

XII. Ὡς ἀληθῶς μοι δοκεῖς, ἔφη, λέγειν γε προθύμως, ὦ Σώκρατες· οἶμαι μέντοι τοὺς πολλοὺς τῶν ἀκουόντων

[1] στρατειῶν q: στρατιῶν A.

προθυμότερον ἔτι ἀντιτενεῖν[1] οὐδ' ὁπωστιοῦν πεισομένους, ἀπὸ Θρασυμάχου ἀρξαμένους. Μὴ διάβαλλε, ἦν δ' ἐγώ, ἐμὲ καὶ Θρασύμαχον ἄρτι φίλους γεγονότας, οὐδὲ πρὸ τοῦ D ἐχθροὺς ὄντας. πείρας γὰρ οὐδὲν ἀνήσομεν, ἕως ἂν ἢ πείσωμεν καὶ τοῦτον καὶ τοὺς ἄλλους, ἢ προὔργου τι ποιήσωμεν εἰς ἐκεῖνον τὸν βίον, ὅταν αὖθις γενόμενοι τοῖς τοιούτοις ἐντύχωσι λόγοις. Εἰς μικρόν γ', ἔφη, χρόνον εἴρηκας. Εἰς οὐδὲν μὲν οὖν, ἔφην, ὥς γε πρὸς τὸν ἅπαντα. τὸ μέντοι μὴ πείθεσθαι τοῖς λεγομένοις τοὺς πολλοὺς θαῦμα οὐδέν· οὐ γὰρ πώποτε εἶδον γενόμενον τὸ νῦν λεγόμενον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τοιαῦτ' ἄττα ῥήματα E ἐξεπίτηδες ἀλλήλοις ὡμοιωμένα, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ὥσπερ νῦν συμπεσόντα· ἄνδρα δὲ ἀρετῇ παρισωμένον καὶ ὡμοιωμένον μέχρι τοῦ δυνατοῦ τελέως ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, δυναστεύοντα ἐν πόλει ἑτέρᾳ[2] τοιαύτῃ, οὐ πώποτε | ἑωράκασιν οὔτε ἕνα οὔτε πλείους. ἢ οἴει; 499 Οὐδαμῶς γε. Οὐδέ γε αὖ λόγων, ὦ μακάριε, καλῶν τε καὶ ἐλευθέρων ἱκανῶς ἐπήκοοι γεγόνασιν, οἵων ζητεῖν μὲν τὸ ἀληθὲς ξυντεταμένως ἐκ παντὸς τρόπου[3] τοῦ γνῶναι χάριν, τὰ δὲ κομψά τε καὶ ἐριστικὰ καὶ μηδαμόσε ἄλλοσε τείνοντα ἢ πρὸς δόξαν καὶ ἔριν καὶ ἐν δίκαις καὶ ἐν ἰδίαις συνουσίαις πόρρωθεν ἀσπαζομένων. Οὐδὲ τούτων, ἔφη. Τούτων τοι χάριν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταῦτα προορώμενοι ἡμεῖς B τότε καὶ δεδιότες ὅμως ἐλέγομεν, ὑπὸ τἀληθοῦς ἠναγκασμένοι, ὅτι οὔτε πόλις οὔτε πολιτεία οὐδέ γ' ἀνὴρ ὁμοίως μή ποτε γένηται τέλεος, πρὶν ἂν τοῖς φιλοσόφοις τούτοις τοῖς ὀλίγοις καὶ οὐ πονηροῖς, ἀχρήστοις δὲ νῦν κεκλημένοις ἀνάγκη[4] τις ἐκ τύχης περιβάλῃ, εἴτε βούλονται εἴτε μή, πόλεως ἐπιμεληθῆναι, καὶ τῇ πόλει κατηκόῳ[5] γενέσθαι, ἢ τῶν νῦν ἐν δυναστείαις ἢ βασιλείαις

[1] ἀντιτενεῖν coniecit Stephanus: ἀντιτείνειν codd. [2] ἑτέρᾳ Π: ἑτέρα A. [3] τρόπου Π et γρ in marg. A²: προσώπου A¹. [4] ἀνάγκη codd.: fortasse scribendum ἀνάγκην. [5] κατηκόῳ Schleiermacher: κατήκοοι A.

C ὄντων ὑέσιν ἢ αὐτοῖς ἔκ τινος θείας ἐπιπνοίας ἀληθινῆς φιλοσοφίας ἀληθινὸς ἔρως ἐμπέσῃ. τούτων δὲ πότερα γενέσθαι ἢ ἀμφότερα ὡς ἄρα ἐστὶν ἀδύνατον, ἐγὼ μὲν οὐδένα φημὶ ἔχειν λόγον. οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς δικαίως καταγελῴμεθα[1], ὡς ἄλλως εὐχαῖς ὅμοια λέγοντες. ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτως. Εἰ τοίνυν ἄκροις εἰς φιλοσοφίαν πόλεώς τις ἀνάγκη ἐπιμεληθῆναι ἢ γέγονεν ἐν τῷ ἀπείρῳ τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ, ἢ καὶ νῦν ἐστὶν ἔν τινι βαρβαρικῷ D τόπῳ πόρρω που ἐκτὸς ὄντι τῆς ἡμετέρας ἐπόψεως, ἢ καὶ ἔπειτα γενήσεται, περὶ τούτου ἕτοιμοι τῷ λόγῳ διαμάχεσθαι, ὡς γέγονεν ἡ εἰρημένη πολιτεία καὶ ἔστιν καὶ γενήσεταί γε, ὅταν αὕτη ἡ Μοῦσα πόλεως ἐγκρατὴς γένηται. οὐ γὰρ ἀδύνατος γενέσθαι, οὐδ' ἡμεῖς ἀδύνατα λέγομεν· χαλεπὰ δὲ καὶ παρ' ἡμῶν ὁμολογεῖται. Καὶ ἐμοί, ἔφη, οὕτω δοκεῖ. Τοῖς δὲ πολλοῖς, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οὐκ E αὖ δοκεῖ, ἐρεῖς; Ἴσως, ἔφη. Ὦ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ, μὴ πάνυ οὕτω τῶν πολλῶν κατηγόρει. ἀλλοίαν τοι δόξαν ἕξουσιν, ἐὰν αὐτοῖς μὴ φιλονικῶν ἀλλὰ παραμυθούμενος καὶ ἀπολυόμενος τὴν τῆς φιλομαθίας διαβολὴν ἐνδεικνύῃ οὓς λέγεις τοὺς φιλοσόφους, καὶ διορίζῃ ὥσπερ ἄρτι τήν 500 τε φύσιν αὐτῶν καὶ τὴν | ἐπιτήδευσιν, ἵνα μὴ ἡγῶνταί σε λέγειν οὓς αὐτοὶ οἴονται. ἢ οὐκ[2], ἐὰν οὕτω θεῶνται, ἀλλοίαν τε[3] φήσεις αὐτοὺς δόξαν λήψεσθαι καὶ ἄλλα ἀποκρινεῖσθαι[4]; ἢ οἴει τινὰ χαλεπαίνειν τῷ μὴ χαλεπῷ ἢ φθονεῖν τῷ μὴ φθονερῷ ἄφθονόν τε καὶ πρᾶον ὄντα; ἐγὼ μὲν γάρ σε προφθάσας λέγω, ὅτι ἐν ὀλίγοις τισὶν ἡγοῦμαι, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ πλήθει χαλεπὴν οὕτω φύσιν B γίγνεσθαι. Καὶ ἐγὼ ἀμέλει, ἔφη, ξυννοίομαι. Οὐκοῦν καὶ αὐτὸ τοῦτο ξυννοίει, τοῦ χαλεπῶς πρὸς φιλοσοφίαν τοὺς πολλοὺς διακεῖσθαι ἐκείνους αἰτίους εἶναι τοὺς ἔξωθεν οὐ προσῆκον ἐπεισκεκωμακότας, λοιδορουμένους τε αὐτοῖς

[1] καταγελῴμεθα Π: καταγελώμεθα A. [2] οὐκ q: καὶ A. [3] τε v: τοι A. [4] ἀποκρινεῖσθαι Π: ἀποκρίνεσθαι A.

καὶ φιλαπεχθημόνως ἔχοντας καὶ ἀεὶ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιουμένους, ἥκιστα φιλοσοφίᾳ πρέπον ποιοῦντας; Πολύ γ', ἔφη.

XIII. Οὐδὲ γάρ που, ὦ Ἀδείμαντε, σχολὴ τῷ γε ὡς ἀληθῶς πρὸς τοῖς οὖσι τὴν διάνοιαν ἔχοντι κάτω βλέπειν εἰς ἀνθρώπων πραγματείας καὶ μαχόμενον αὐτοῖς φθόνου C τε καὶ δυσμενείας ἐμπίμπλασθαι, ἀλλ' εἰς τεταγμένα ἄττα καὶ κατὰ ταὐτὰ ἀεὶ ἔχοντα ὁρῶντας καὶ θεωμένους οὔτ' ἀδικοῦντα οὔτ' ἀδικούμενα[1] ὑπ' ἀλλήλων, κόσμῳ δὲ πάντα καὶ κατὰ λόγον ἔχοντα, ταῦτα μιμεῖσθαί τε καὶ ὅ τι μάλιστα ἀφομοιοῦσθαι. ἢ οἴει τινὰ μηχανὴν εἶναι, ὅτῳ τις ὁμιλεῖ ἀγάμενος, μὴ μιμεῖσθαι ἐκεῖνο; Ἀδύνατον, ἔφη. Θείῳ δὴ καὶ κοσμίῳ ὅ γε φιλόσοφος ὁμιλῶν κόσμιός τε καὶ D θεῖος εἰς τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ γίγνεται· διαβολὴ δ' ἐν πᾶσι πολλή. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἂν οὖν τις, εἶπον, αὐτῷ ἀνάγκη γένηται ἃ ἐκεῖ ὁρᾷ μελετῆσαι εἰς ἀνθρώπων ἤθη καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ τιθέναι καὶ μὴ μόνον ἑαυτὸν πλάττειν, ἆρα κακὸν δημιουργὸν αὐτὸν οἴει γενήσεσθαι σωφροσύνης τε καὶ δικαιοσύνης καὶ ξυμπάσης τῆς δημοτικῆς ἀρετῆς; Ἥκιστά γε, ἦ δ' ὅς. Ἀλλ' ἐὰν δὴ αἴσθωνται οἱ πολλοί, ὅτι ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ λέγομεν, E χαλεπανοῦσι δὴ τοῖς φιλοσόφοις καὶ ἀπιστήσουσιν ἡμῖν λέγουσιν, ὡς οὐκ ἄν ποτε ἄλλως εὐδαιμονήσειε πόλις, εἰ μὴ αὐτὴν διαγράψειαν οἱ τῷ θείῳ παραδείγματι χρώμενοι ζωγράφοι; Οὐ χαλεπανοῦσιν, ἦ δ' ὅς, ἐάνπερ αἴσθωνται. ἀλλὰ δὴ τίνα | λέγεις τρόπον τῆς διαγραφῆς; Λαβόντες, ἦν 501 δ' ἐγώ, ὥσπερ πίνακα πόλιν τε καὶ ἤθη ἀνθρώπων πρῶτον μὲν καθαρὰν ποιήσειαν ἄν, ὃ οὐ πάνυ ῥᾴδιον· ἀλλ' οὖν οἶσθ' ὅτι τούτῳ ἂν εὐθὺς τῶν ἄλλων διενέγκοιεν[2], τῷ μήτε ἰδιώτου μήτε πόλεως ἐθελῆσαι ἂν ἅψασθαι μηδὲ γράφειν νόμους, πρὶν ἢ παραλαβεῖν καθαρὰν ἢ αὐτοὶ ποιῆσαι. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ ταῦτα οἴει ὑπογράψασθαι

[1] ἀδικούμενα Ξ[1] q: ἀδικούμενον A. [2] διενέγκοιεν q: διενεγκεῖν A.

B ἂν τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας; Τί μήν; Ἔπειτα, οἶμαι, ἀπεργαζόμενοι πυκνὰ ἂν ἑκατέρωσε[1] ἀποβλέποιεν, πρός τε τὸ φύσει δίκαιον καὶ καλὸν καὶ σῶφρον καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα καὶ πρὸς ἐκεῖνο αὖ, ὃ[2] ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐμποιοῖεν, ξυμμιγνύντες τε καὶ κεραννύντες ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων τὸ ἀνδρείκελον, ἀπ' ἐκείνου τεκμαιρόμενοι, ὃ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐκάλεσεν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐγγιγνόμενον θεοειδές τε καὶ θεοείκελον. Ὀρθῶς, ἔφη. Καὶ τὸ μὲν ἄν, C οἶμαι, ἐξαλείφοιεν, τὸ δὲ πάλιν ἐγγράφοιεν, ἕως ὅ τι μάλιστα ἀνθρώπεια ἤθη εἰς ὅσον ἐνδέχεται θεοφιλῆ ποιήσειαν. Καλλίστη γοῦν ἄν, ἔφη, ἡ γραφὴ γένοιτο. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, πείθομέν πῃ ἐκείνους, οὓς διατεταμένους ἐφ' ἡμᾶς ἔφησθα ἰέναι, ὡς τοιοῦτός ἐστι πολιτειῶν ζωγράφος ὃν τότ' ἐπῃνοῦμεν πρὸς αὐτούς, δι' ὃν ἐκεῖνοι ἐχαλέπαινον, ὅτι τὰς πόλεις αὐτῷ παρεδίδομεν, καί τι μᾶλλον αὐτὸ νῦν ἀκούοντες πραΰνονται; Καὶ πολύ γε, ἦ D δ' ὅς, εἰ σωφρονοῦσιν. Πῇ γὰρ δὴ ἕξουσιν ἀμφισβητῆσαι; πότερον μὴ τοῦ ὄντος τε καὶ ἀληθείας ἐραστὰς εἶναι τοὺς φιλοσόφους; Ἄτοπον μέντ' ἄν, ἔφη, εἴη. Ἀλλὰ μὴ τὴν φύσιν αὐτῶν οἰκείαν εἶναι τοῦ ἀρίστου, ἣν ἡμεῖς διήλθομεν; Οὐδὲ τοῦτο. Τί δέ; τὴν τοιαύτην τυχοῦσαν τῶν προσηκόντων ἐπιτηδευμάτων οὐκ ἀγαθὴν τελέως ἔσεσθαι καὶ φιλόσοφον εἴπερ τινὰ ἄλλην; ἢ ἐκείνους φήσει[3] μᾶλλον, E οὓς ἡμεῖς ἀφωρίσαμεν; Οὐ δήπου. Ἔτι οὖν ἀγριανοῦσι λεγόντων ἡμῶν, ὅτι πρὶν ἂν πόλεως τὸ φιλόσοφον γένος ἐγκρατὲς γένηται, οὔτε πόλει οὔτε πολίταις κακῶν παῦλα ἔσται, οὐδὲ ἡ πολιτεία, ἣν μυθολογοῦμεν λόγῳ, ἔργῳ τέλος λήψεται; Ἴσως, ἔφη, ἧττον. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, μὴ ἧττον φῶμεν αὐτούς, ἀλλὰ παντάπασι πράους γεγονέναι 502 καὶ πεπεῖσθαι, ἵνα | εἰ μή τι ἄλλο, αἰσχυνθέντες ὁμολογήσωσιν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

[1] ἑκατέρωσε q: ἑκατέρως A. [2] ὃ Ξ et corr. q: τὸ A. [3] φήσει nos: φήσειν A. Cf. 347 A.

XIV. Οὗτοι μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο πεπεισμένοι ἔστων· τοῦδε δὲ πέρι τις ἀμφισβητήσει, ὡς οὐκ ἂν τύχοιεν γενόμενοι βασιλέων ἔκγονοι ἢ δυναστῶν τὰς φύσεις φιλόσοφοι; Οὐδ' ἂν εἷς, ἔφη. Τοιούτους δὲ γενομένους ὡς πολλὴ ἀνάγκη διαφθαρῆναι, ἔχει τις λέγειν; ὡς μὲν γὰρ χαλεπὸν σωθῆναι, καὶ ἡμεῖς ξυγχωροῦμεν· ὡς δὲ ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ τῶν πάντων οὐδέποτε οὐδ' ἂν εἷς σωθείη, B ἔσθ' ὅστις ἀμφισβητήσει[1]; Καὶ πῶς; Ἀλλὰ μήν, ἦν δ' ἐγώ, εἷς ἱκανὸς γενόμενος, πόλιν ἔχων πειθομένην, πάντ' ἐπιτελέσαι τὰ νῦν ἀπιστούμενα. Ἱκανὸς γάρ, ἔφη. Ἄρχοντος γάρ που, ἦν δ' ἐγώ, τιθέντος τοὺς νόμους καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, ἃ διεληλύθαμεν, οὐ δήπου ἀδύνατον ἐθέλειν ποιεῖν τοὺς πολίτας. Οὐδ' ὁπωστιοῦν. Ἀλλὰ δὴ ἅπερ ἡμῖν δοκεῖ, δόξαι καὶ ἄλλοις θαυμαστόν τι καὶ ἀδύνατον; Οὐκ οἶμαι ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Καὶ μὴν ὅτι γε C βέλτιστα, εἴπερ δυνατά, ἱκανῶς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὡς ἐγᾦμαι, διήλθομεν. Ἱκανῶς γάρ. Νῦν δή, ὡς ἔοικεν, ξυμβαίνει ἡμῖν περὶ τῆς νομοθεσίας ἄριστα μὲν εἶναι ἃ λέγομεν, εἰ γένοιτο, χαλεπὰ δὲ γενέσθαι, οὐ μέντοι ἀδύνατά γε. Ξυμβαίνει γάρ, ἔφη.

XV. Οὐκοῦν ἐπειδὴ τοῦτο μόγις τέλος ἔσχεν, τὰ ἐπίλοιπα δὴ μετὰ τοῦτο λεκτέον, τίνα τρόπον ἡμῖν καὶ D ἐκ τίνων μαθημάτων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων οἱ σωτῆρες ἐνέσονται[2] τῆς πολιτείας, καὶ κατὰ ποίας ἡλικίας ἕκαστοι ἑκάστων ἁπτόμενοι; Λεκτέον μέντοι, ἔφη. Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ σοφόν μοι ἐγένετο τήν τε τῶν γυναικῶν τῆς κτήσεως δυσχέρειαν ἐν τῷ πρόσθεν παραλιπόντι καὶ παιδογονίαν καὶ τὴν τῶν ἀρχόντων κατάστασιν, εἰδότι ὡς ἐπίφθονός τε καὶ χαλεπὴ γίγνεσθαι ἡ[3] παντελῶς ἀληθής. νῦν γὰρ οὐδὲν ἧττον ἦλθεν τὸ δεῖν αὐτὰ διελθεῖν. καὶ τὰ μὲν δὴ E τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων πεπέρανται, τὸ δὲ τῶν

[1] ἀμφισβητήσει *q*: ἀμφισβητήσειε A. [2] ἐνέσονται A: ἐγγενήσονται H. Richards. [3] ἡ Ξ: ἢ A.

ἀρχόντων ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς μετελθεῖν δεῖ. ἐλέγομεν δ',
503 εἰ μνημονεύεις, δεῖν αὐτοὺς φιλοπόλι|δάς τε φαίνεσθαι βασανιζομένους ἐν ἡδοναῖς τε καὶ λύπαις καὶ τὸ δόγμα τοῦτο μήτ' ἐν πόνοις μήτ' ἐν φόβοις μήτ' ἐν ἄλλῃ μηδεμιᾷ μεταβολῇ φαίνεσθαι ἐκβάλλοντας, ἢ τὸν ἀδυνατοῦντα ἀποκριτέον, τὸν δὲ πανταχοῦ ἀκήρατον ἐκβαίνοντα ὥσπερ χρυσὸν ἐν πυρὶ βασανιζόμενον στατέον ἄρχοντα καὶ γέρα δοτέον καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι καὶ ἆθλα. τοιαῦτ' ἄττα ἦν τὰ λεγόμενα παρεξιόντος καὶ παρακαλυπτομένου τοῦ
B λόγου, πεφοβημένου κινεῖν τὸ νῦν παρόν. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις· μέμνημαι γάρ. Ὄκνος γάρ, ἔφην, ὦ φίλε, ἐγώ, εἰπεῖν τὰ νῦν ἀποτετολμημένα· νῦν δὲ τοῦτο μὲν τετολμήσθω εἰπεῖν, ὅτι τοὺς ἀκριβεστάτους φύλακας φιλοσόφους δεῖ καθιστάναι. Εἰρήσθω γάρ, ἔφη. Νόησον δή, ὡς εἰκότως ὀλίγοι ἔσονταί σοι. ἣν γὰρ διήλθομεν φύσιν δεῖν ὑπάρχειν αὐτοῖς, εἰς ταὐτὸ ξυμφύεσθαι αὐτῆς τὰ μέρη ὀλιγάκις ἐθέλει, τὰ πολλὰ δὲ διεσπασμένη φύεται.
C Πῶς, ἔφη, λέγεις; Εὐμαθεῖς καὶ μνήμονες καὶ ἀγχίνοι καὶ ὀξεῖς καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἕπεται οἶσθ' ὅτι οὐκ ἐθέλουσιν ἅμα φύεσθαι νεανικοί τε καὶ μεγαλοπρεπεῖς τὰς διανοίας καὶ[1] οἷοι κοσμίως μετὰ ἡσυχίας καὶ βεβαιότητος ἐθέλειν ζῆν, ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ὑπὸ ὀξύτητος φέρονται ὅπῃ ἂν τύχωσιν, καὶ τὸ βέβαιον ἅπαν αὐτῶν ἐξοίχεται. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν τὰ βέβαια αὖ ταῦτα ἤθη καὶ οὐκ εὐμετάβολα, οἷς ἄν τις μᾶλλον ὡς πιστοῖς χρή-
D σαιτο, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ πρὸς τοὺς φόβους δυσκίνητα ὄντα πρὸς τὰς μαθήσεις αὖ ποιεῖ ταὐτόν· δυσκινήτως ἔχει καὶ δυσμαθῶς ὥσπερ ἀπονεναρκωμένα, καὶ ὕπνου τε καὶ χάσμης ἐμπίμπλανται, ὅταν τι δέῃ τοιοῦτον διαπονεῖν. Ἔστι ταῦτα, ἔφη. Ἡμεῖς δέ γε ἔφαμεν ἀμφοτέρων δεῖν εὖ τε καὶ καλῶς μετέχειν, ἢ μήτε παιδείας τῆς ἀκριβεστάτης

[1] *καὶ* ante *οἷοι* Heindorf: ante *νεανικοί* codd.

δεῖν αὐτῷ μεταδιδόναι μήτε τιμῆς μήτε ἀρχῆς. Ὀρθῶς, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν σπάνιον αὐτὸ οἴει ἔσεσθαι; Πῶς δ' οὔ; Βασανιστέον δὴ ἔν τε οἷς τότε ἐλέγομεν πόνοις τε καὶ E φόβοις καὶ ἡδοναῖς, καὶ ἔτι δὴ ὃ τότε παρεῖμεν νῦν λέγομεν, ὅτι καὶ ἐν μαθήμασι πολλοῖς γυμνάζειν δεῖ σκοποῦντας εἰ καὶ τὰ μέγιστα μαθήματα δυνατὴ ἔσται ἐνεγκεῖν, εἴτε καὶ ἀπο|δειλιάσει, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς ἄθλοις[1] ἀποδειλιῶντες. 504 Πρέπει γέ τοι δή, ἔφη, οὕτω σκοπεῖν· ἀλλὰ ποῖα δὴ λέγεις μαθήματα μέγιστα;

XVI. Μνημονεύεις μέν που, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τριττὰ εἴδη ψυχῆς διαστησάμενοι ξυνεβιβάζομεν δικαιοσύνης τε πέρι καὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ σοφίας ὃ ἕκαστον εἴη. Μὴ γὰρ μνημονεύων, ἔφη, τὰ λοιπὰ ἂν εἴην δίκαιος μὴ ἀκούειν. Ἦ καὶ τὸ προρρηθὲν αὐτῶν; Τὸ ποῖον δή; Ἐλεγομέν που, ὅτι, ὡς μὲν δυνατὸν ἦν κάλλιστα αὐτὰ B κατιδεῖν, ἄλλη μακροτέρα εἴη περίοδος, ἣν περιελθόντι καταφανῆ γίγνοιτο, τῶν μέντοι ἔμπροσθεν προειρημένων ἑπομένας[2] ἀποδείξεις οἷόν τ' εἴη προσάψαι. καὶ ὑμεῖς ἐξαρκεῖν ἔφατε, καὶ οὕτω δὴ ἐρρήθη τὰ τότε τῆς μὲν ἀκριβείας, ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο, ἐλλιπῆ[3], εἰ δὲ ὑμῖν ἀρεσκόντως, ὑμεῖς ἂν τοῦτο εἴποιτε. Ἀλλ' ἔμοιγε, ἔφη, μετρίως· ἐφαίνετο μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις. Ἀλλ', ὦ φίλε, ἦν δ' ἐγώ, C μέτρον τῶν τοιούτων ἀπολεῖπον[4] καὶ ὁτιοῦν τοῦ ὄντος οὐ πάνυ μετρίως γίγνεται· ἀτελὲς γὰρ οὐδὲν οὐδενὸς μέτρον. δοκεῖ δ' ἐνίοτέ τισιν ἱκανῶς ἤδη ἔχειν καὶ οὐδὲν δεῖν[5] περαιτέρω ζητεῖν. Καὶ μάλ', ἔφη, συχνοὶ πάσχουσιν αὐτὸ διὰ ῥᾳθυμίαν. Τούτου δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, τοῦ παθήματος ἥκιστα προσδεῖ[6] φύλακι πόλεώς τε καὶ νόμων. Εἰκός, ἦ δ' ὅς. Τὴν μακροτέραν τοίνυν, ὦ ἑταῖρε, ἔφην, περιιτέον τῷ τοιούτῳ, καὶ οὐχ ἧττον μανθάνοντι πονητέον ἢ D

[1] ἄθλοις Orelli: ἄλλοις codd. [2] ἑπομένας codd.: ἐχομένας Bywater. [3] ἐλλιπῆ Π: ἐλλειπῆ A. [4] ἀπολεῖπον v et in marg. A²: ἀπολείπων A¹. [5] δεῖν Π: δεῖ A. [6] προσδεῖ Π: προσδεῖται A.

γυμναζομένῳ· ἤ, ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, τοῦ μεγίστου τε[1] καὶ μάλιστα προσήκοντος μαθήματος ἐπὶ τέλος οὔποτε ἥξει. Οὐ γὰρ ταῦτα, ἔφη, μέγιστα, ἀλλ' ἔτι τι μεῖζον δικαιοσύνης τε καὶ ὧν διήλθομεν; Καὶ μεῖζον, ἦν δ' ἐγώ, καὶ αὐτῶν τούτων οὐχ ὑπογραφὴν δεῖ ὥσπερ νῦν θεάσασθαι, ἀλλὰ τὴν τελεωτάτην ἀπεργασίαν μὴ παριέναι. ἢ οὐ γελοῖον E ἐπὶ μὲν ἄλλοις σμικροῦ ἀξίοις πᾶν ποιεῖν συντεινομένους, ὅπως ὅ τι ἀκριβέστατα καὶ καθαρώτατα ἕξει, τῶν δὲ μεγίστων μὴ μεγίστας ἀξιοῦν εἶναι καὶ τὰς ἀκριβείας; Καὶ μάλα, ἔφη[2]. ὃ μέντοι μέγιστον μάθημα καὶ περὶ ὅ τι αὐτὸ λέγεις, οἴει τιν' ἄν σε, ἔφη, ἀφεῖναι μὴ ἐρωτήσαντα τί ἐστιν; Οὐ πάνυ, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλὰ καὶ σὺ ἐρώτα. πάντως αὐτὸ οὐκ ὀλιγάκις ἀκήκοας, νῦν δὲ ἢ οὐκ ἐννοεῖς ἢ 505 αὖ διανοεῖ ἐμοὶ πράγ|ματα παρέχειν ἀντιλαμβανόμενος. οἶμαι δὲ τοῦτο μᾶλλον, ἐπεὶ ὅτι γε ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα μέγιστον μάθημα, πολλάκις ἀκήκοας, ᾗ δίκαια καὶ τἆλλα προσχρησάμενα χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα γίγνεται. καὶ νῦν σχεδὸν οἶσθ' ὅτι μέλλω τοῦτο λέγειν, καὶ πρὸς τούτῳ ὅτι αὐτὴν οὐχ ἱκανῶς ἴσμεν· εἰ δὲ μὴ ἴσμεν, ἄνευ δὲ ταύτης εἰ ὅ τι μάλιστα τἆλλα ἐπισταίμεθα, οἶσθ' ὅτι οὐδὲν ἡμῖν B ὄφελος, ὥσπερ οὐδ' εἰ κεκτήμεθά[3] τι ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ. ἢ οἴει τι πλέον εἶναι[4] πᾶσαν κτῆσιν ἐκτῆσθαι, μὴ μέντοι ἀγαθήν; ἢ πάντα τἆλλα φρονεῖν ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ, καλὸν δὲ καὶ ἀγαθὸν μηδὲν φρονεῖν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη.

XVII. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε γε οἶσθα, ὅτι τοῖς μὲν πολλοῖς ἡδονὴ δοκεῖ εἶναι τὸ ἀγαθόν, τοῖς δὲ κομψοτέροις φρόνησις. Πῶς δ' οὔ; Καὶ ὅτι γε, ὦ φίλε, οἱ τοῦτο ἡγούμενοι οὐκ ἔχουσι δεῖξαι, ἥτις φρόνησις, ἀλλ' ἀναγκάζονται τελευτῶντες τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φάναι. Καὶ μάλα, C ἔφη, γελοίως. Πῶς γὰρ οὐχί, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ὀνειδίζοντές

[1] ἢ γυμναζομένῳ—τε Π: om. A. [2] ἔφη Ast: ἔφη, ἄξιον τὸ διανόημα codd. [3] κεκτήμεθά Π: κεκτῆμεθά A. [4] εἶναι Ξq: εἰδέναι A, sed δ et έ punctis notavit A[2].

γε, ὅτι οὐκ ἴσμεν τὸ ἀγαθόν, λέγουσι πάλιν ὡς εἰδόσιν; φρόνησιν γὰρ αὐτό φασιν εἶναι ἀγαθοῦ ὡς αὖ ξυνιέντων ἡμῶν ὅ τι λέγουσιν, ἐπειδὰν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ φθέγξωνται ὄνομα. Ἀληθέστατα, ἔφη. Τί δέ; οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν ὁριζόμενοι μῶν μή τι ἐλάττονος πλάνης ἔμπλεοι τῶν ἑτέρων; ἢ οὐ καὶ οὗτοι ἀναγκάζονται ὁμολογεῖν ἡδονὰς εἶναι κακάς; Σφόδρα γε. Συμβαίνει δὴ αὐτοῖς, οἶμαι, ὁμολογεῖν ἀγαθὰ εἶναι καὶ κακὰ ταὐτά. ἦ γάρ; Τί μήν; D Οὐκοῦν ὅτι μὲν μεγάλαι καὶ πολλαὶ ἀμφισβητήσεις περὶ αὐτοῦ, φανερόν; Πῶς γὰρ οὔ; Τί δέ; τόδε οὐ φανερόν, ὡς δίκαια μὲν καὶ καλὰ πολλοὶ ἂν ἕλοιντο τὰ δοκοῦντα, κἂν μὴ ᾖ[1], ὅμως ταῦτα πράττειν καὶ κεκτῆσθαι καὶ δοκεῖν, ἀγαθὰ δὲ οὐδενὶ ἔτι ἀρκεῖ τὰ δοκοῦντα κτᾶσθαι, ἀλλὰ τὰ ὄντα ζητοῦσιν, τὴν δὲ δόξαν ἐνταῦθα ἤδη πᾶς ἀτιμάζει; Καὶ μάλα, ἔφη. Ὃ δὴ διώκει μὲν ἅπασα ψυχὴ καὶ E τούτου ἕνεκα πάντα πράττει, ἀπομαντευομένη τι εἶναι, ἀποροῦσα δὲ καὶ οὐκ ἔχουσα λαβεῖν ἱκανῶς τί ποτ' ἐστὶν οὐδὲ πίστει χρήσασθαι μονίμῳ, οἵᾳ καὶ περὶ τἆλλα, διὰ τοῦτο δὲ ἀποτυγχάνει καὶ τῶν ἄλλων εἴ τι ὄφελος ἦν, περὶ δὴ τὸ τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον | οὕτω φῶμεν δεῖν ἐσκοτῶσθαι 506 καὶ ἐκείνους τοὺς βελτίστους ἐν τῇ πόλει, οἷς πάντα ἐγχειριοῦμεν; Ἥκιστά γ', ἔφη. Οἶμαι γοῦν, εἶπον, δίκαιά τε καὶ καλὰ ἀγνοούμενα ὅπῃ ποτὲ ἀγαθά ἐστιν, οὐ πολλοῦ τινὸς ἄξιον φύλακα κεκτῆσθαι ἂν ἑαυτῶν τὸν τοῦτο ἀγνοοῦντα, μαντεύομαι δὲ μηδένα αὐτὰ πρότερον γνώσεσθαι ἱκανῶς. Καλῶς γάρ, ἔφη, μαντεύει. Οὐκοῦν ἡμῖν ἡ πολιτεία τελέως κεκοσμήσεται, ἐὰν ὁ τοιοῦτος αὐτὴν ἐπισκοπῇ φύλαξ, ὁ τούτων ἐπιστήμων; B

XVIII. Ἀνάγκη, ἔφη. ἀλλὰ σὺ δή, ὦ Σώκρατες, πότερον ἐπιστήμην τὸ ἀγαθὸν φῂς εἶναι, ἢ ἡδονήν, ἢ ἄλλο τι παρὰ ταῦτα; Οὗτος, ἦν δ' ἐγώ, ἀνήρ, καλῶς[2] ἦσθα καὶ πάλαι καταφανὴς ὅτι σοὶ οὐκ ἀποχρήσοι τὸ τοῖς ἄλλοις

[1] ᾖ ΘΦτ: εἴη A. [2] ἀνὴρ καλῶς Π: ἀνὴρ καλῶς A¹: ἀνὴρ—καλὸς A².

δοκοῦν περὶ αὐτῶν. Οὐδὲ γὰρ δίκαιόν μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, φαίνεται τὰ τῶν ἄλλων μὲν ἔχειν εἰπεῖν δόγματα,
C τὸ δ' αὑτοῦ μή, τοσοῦτον χρόνον περὶ ταῦτα πραγματευόμενον. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· δοκεῖ σοι δίκαιον εἶναι περὶ ὧν τις μὴ οἶδεν λέγειν ὡς εἰδότα; Οὐδαμῶς γ', ἔφη, ὡς εἰδότα, ὡς μέντοι οἰόμενον ταῦθ' ἃ οἴεται ἐθέλειν λέγειν. Τί δέ; εἶπον· οὐκ ᾔσθησαι τὰς ἄνευ ἐπιστήμης δόξας, ὡς πᾶσαι αἰσχραί; ὧν αἱ βέλτισται τυφλαί· ἢ δοκοῦσί τί σοι τυφλῶν διαφέρειν ὁδὸν ὀρθῶς πορευομένων οἱ ἄνευ νοῦ ἀληθές τι δοξάζοντες; Οὐδέν, ἔφη. Βούλει οὖν αἰσχρὰ
D θεάσασθαι, τυφλά τε καὶ σκολιά, ἐξὸν παρ' ἄλλων ἀκούειν φανά τε καὶ καλά; Μὴ πρὸς Διός, ἦ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, ὁ Γλαύκων, ὥσπερ ἐπὶ τέλει ὢν ἀποστῇς. ἀρκέσει γὰρ ἡμῖν, κἂν ὥσπερ δικαιοσύνης πέρι καὶ σωφροσύνης καὶ τῶν ἄλλων διῆλθες, οὕτω καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ διέλθῃς. Καὶ γὰρ ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἑταῖρε, καὶ μάλα ἀρκέσει· ἀλλ' ὅπως μὴ οὐχ οἷός τ' ἔσομαι, προθυμούμενος δὲ ἀσχημονῶν γέλωτα ὀφλήσω. ἀλλ', ὦ μακάριοι, αὐτὸ μὲν
E τί ποτ' ἐστὶ τἀγαθόν, ἐάσωμεν τὸ νῦν εἶναι· πλέον γάρ μοι φαίνεται ἢ κατὰ τὴν παροῦσαν ὁρμὴν ἐφικέσθαι τοῦ γε δοκοῦντος ἐμοὶ τὰ νῦν· ὃς δὲ ἔκγονός τε τοῦ ἀγαθοῦ φαίνεται καὶ ὁμοιότατος ἐκείνῳ, λέγειν ἐθέλω, εἰ καὶ ὑμῖν φίλον, εἰ δὲ μή, ἐᾶν. Ἀλλ', ἔφη, λέγε· εἰσαῦθις γὰρ τοῦ πατρὸς ἀποτείσεις τὴν διήγησιν. Βουλοίμην ἄν, εἶπον,
507 ἐμέ τε δύνασθαι αὐτὴν | ἀποδοῦναι καὶ ὑμᾶς κομίσασθαι, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ νῦν τοὺς τόκους μόνον. τοῦτον δὲ δὴ οὖν τὸν τόκον τε καὶ ἔκγονον αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ κομίσασθε· εὐλαβεῖσθε μέντοι, μή πῃ ἐξαπατήσω ὑμᾶς ἄκων, κίβδηλον ἀποδιδοὺς τὸν λόγον τοῦ τόκου. Εὐλαβησόμεθα, ἔφη, κατὰ δύναμιν· ἀλλὰ μόνον λέγε. Διομολογησάμενός γ', ἔφην ἐγώ, καὶ ἀναμνήσας ὑμᾶς τά τ' ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
B ῥηθέντα καὶ ἄλλοτε ἤδη πολλάκις εἰρημένα. Τὰ ποῖα; ἦ δ' ὅς. Πολλὰ καλά, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ καὶ

ἕκαστα οὕτως εἶναί φαμέν τε καὶ διορίζομεν τῷ λόγῳ. Φαμὲν γάρ. Καὶ αὐτὸ δὴ καλὸν καὶ αὐτὸ ἀγαθὸν καὶ οὕτω περὶ πάντων, ἃ τότε ὡς πολλὰ ἐτίθεμεν· πάλιν αὖ κατ' ἰδέαν μίαν ἕκαστον[1], ὡς μιᾶς οὔσης, τιθέντες, ὃ ἔστιν ἕκαστον προσαγορεύομεν. Ἔστι ταῦτα. Καὶ τὰ μὲν δὴ ὁρᾶσθαί φαμεν, νοεῖσθαι δ' οὔ, τὰς δ' αὖ ἰδέας νοεῖσθαι μέν, ὁρᾶσθαι δ' οὔ. Παντάπασι μὲν οὖν. Τῷ οὖν ὁρῶμεν ἡμῶν αὐτῶν τὰ ὁρώμενα; Τῇ ὄψει, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀκοῇ τὰ ἀκουόμενα καὶ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσι πάντα τὰ αἰσθητά; Τί μήν; Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἐννενόηκας τὸν τῶν αἰσθήσεων δημιουργὸν ὅσῳ πολυτελεστάτην τὴν τοῦ ὁρᾶν τε καὶ ὁρᾶσθαι δύναμιν ἐδημιούργησεν; Οὐ πάνυ, ἔφη. Ἀλλ' ὧδε σκόπει. ἔστιν ὅ τι προσδεῖ ἀκοῇ καὶ φωνῇ γένους ἄλλου εἰς τὸ τὴν μὲν ἀκούειν, τὴν δὲ ἀκούεσθαι, ὃ ἐὰν μὴ παραγένηται τρίτον, ἡ μὲν οὐκ ἀκούσεται, ἡ δὲ οὐκ ἀκουσθήσεται; Οὐδενός, ἔφη. Οἶμαι δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, οὐδ' ἄλλαις πολλαῖς, ἵνα μὴ εἴπω ὅτι οὐδεμιᾷ, τοιούτου προσδεῖ οὐδενός. ἢ σύ τινα ἔχεις εἰπεῖν; Οὐκ ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Τὴν δὲ τῆς ὄψεως καὶ τοῦ ὁρατοῦ οὐκ ἐννοεῖς ὅτι προσδεῖται; Πῶς; Ἐνούσης που ἐν ὄμμασιν ὄψεως καὶ ἐπιχειροῦντος τοῦ ἔχοντος χρῆσθαι αὐτῇ, παρούσης δὲ χρόας ἐν αὐτοῖς[2], ἐὰν μὴ παραγένηται γένος τρίτον ἰδίᾳ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεφυκός, οἶσθα, ὅτι ἥ τε ὄψις οὐδὲν ὄψεται τά τε χρώματα ἔσται ἀόρατα. Τίνος δὴ[4] λέγεις, ἔφη, τούτου; Ὃ δὴ σὺ[3] καλεῖς, ἦν δ' ἐγώ, φῶς. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις. Οὐ σμικρᾷ ἄρα ἰδέᾳ ἡ τοῦ ὁρᾶν αἴσθησις καὶ ἡ τοῦ ὁρᾶσθαι δύνα|μις τῶν ἄλλων ξυζεύξεων τιμιωτέρῳ ζυγῷ ἐζύγησαν, εἴπερ μὴ ἄτιμον τὸ φῶς. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, πολλοῦ γε δεῖ ἄτιμον εἶναι.

[1] ἕκαστον nos: ἑκάστου codd. [2] αὐτοῖς codd.: αὖ τοῖς <ὁρατοῖς> H. Richards. Suspicor excidisse <τοῖς ὁρωμένοις>: cf. 508 C, 509 B. [3] σὺ—ὁρώμενα (515 D) om. Π, duobus excisis foliis. [4] δὴ codd.: an δεῖν?

XIX. Τίνα οὖν ἔχεις αἰτιάσασθαι τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν τούτου κύριον, οὗ ἡμῖν τὸ φῶς ὄψιν τε ποιεῖ ὁρᾶν ὅ τι κάλλιστα καὶ τὰ ὁρώμενα ὁρᾶσθαι; Ὅνπερ καὶ σύ, ἔφη, καὶ οἱ ἄλλοι· τὸν ἥλιον γὰρ δῆλον ὅτι ἐρωτᾷς. Ἆρ' οὖν ὧδε πέφυκεν ὄψις πρὸς τοῦτον τὸν θεόν; Πῶς; Οὐκ ἔστιν ἥλιος ἡ ὄψις οὔτε αὐτὴ οὔτ' ἐν ᾧ ἐγγίγνεται, ὃ δὴ B καλοῦμεν ὄμμα. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀλλ' ἡλιοειδέστατόν γε οἶμαι τῶν περὶ τὰς αἰσθήσεις ὀργάνων. Πολύ γε. Οὐκοῦν καὶ τὴν δύναμιν, ἣν ἔχει, ἐκ τούτου ταμιευομένην ὥσπερ ἐπίρρυτον κέκτηται; Πάνυ μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ ὁ ἥλιος ὄψις μὲν οὐκ ἔστιν, αἴτιος δ' ὢν αὐτῆς ὁρᾶται ὑπ' αὐτῆς ταύτης; Οὕτως, ἦ δ' ὅς. Τοῦτον τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, φάναι με λέγειν τὸν τοῦ ἀγαθοῦ ἔκγονον, ὃν τἀγαθὸν C ἐγέννησεν ἀνάλογον ἑαυτῷ, ὅ τί περ αὐτὸ ἐν τῷ νοητῷ τόπῳ πρός τε νοῦν καὶ τὰ νοούμενα, τοῦτο τοῦτον ἐν τῷ ὁρατῷ πρός τε ὄψιν καὶ τὰ ὁρώμενα. Πῶς; ἔφη· ἔτι δίελθέ μοι. Ὀφθαλμοί, ἦν δ' ἐγώ, οἶσθ' ὅτι ὅταν μηκέτι ἐπ' ἐκεῖνά τις αὐτοὺς τρέπῃ, ὧν ἂν τὰς χρόας τὸ ἡμερινὸν φῶς ἐπέχῃ, ἀλλὰ ὧν νυκτερινὰ φέγγη, ἀμβλυώττουσί τε καὶ ἐγγὺς φαίνονται τυφλῶν, ὥσπερ οὐκ ἐνούσης καθαρᾶς ὄψεως. Καὶ μάλα, ἔφη. Ὅταν δέ γ', οἶμαι, ὧν ὁ D ἥλιος καταλάμπει, σαφῶς ὁρῶσι, καὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις ὄμμασιν ἐνοῦσα φαίνεται. Τί μήν; Οὕτω τοίνυν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὧδε νόει· ὅταν μέν, οὗ καταλάμπει ἀλήθειά τε καὶ τὸ ὄν, εἰς τοῦτο ἀπερείσηται, ἐνόησέν τε καὶ ἔγνω αὐτὸ καὶ νοῦν ἔχειν φαίνεται· ὅταν δὲ εἰς τὸ τῷ σκότῳ κεκραμένον, τὸ γιγνόμενόν τε καὶ ἀπολλύμενον, δοξάζει τε καὶ ἀμβλυώττει ἄνω καὶ κάτω τὰς δόξας μεταβάλλον καὶ ἔοικεν αὖ νοῦν οὐκ ἔχοντι. Ἔοικε γάρ. Τοῦτο τοίνυν τὸ E τὴν ἀλήθειαν παρέχον τοῖς γιγνωσκομένοις καὶ τῷ γιγνώσκοντι τὴν δύναμιν ἀποδιδὸν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν φάθι εἶναι, ὡς γιγνωσκομένην[1] μὲν διὰ νοῦ[2], αἰτίαν δ' ἐπιστήμης

[1] γιγνωσκομένην Van Heusde: γιγνωσκομένης A. [2] διὰ νοῦ Ξ: διανοοῦ A.

οὖσαν καὶ ἀληθείας[1]· *οὕτω δὲ καλῶν ἀμφοτέρων ὄντων, γνώσεώς τε καὶ ἀληθείας, ἄλλο καὶ κάλλιον ἔτι τούτων ἡγούμενος αὐτὸ ὀρθῶς ἡγήσει· ἐπιστήμην δὲ καὶ ἀλήθειαν, ὥσπερ ἐκεῖ φῶς τε | καὶ ὄψιν ἡλιοειδῆ μὲν νομίζειν ὀρθόν,* 509 *ἥλιον δ' ἡγεῖσθαι οὐκ ὀρθῶς ἔχει, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀγαθοειδῆ μὲν νομίζειν ταῦτ' ἀμφότερα ὀρθόν, ἀγαθὸν δὲ ἡγεῖσθαι ὁπότερον αὐτῶν οὐκ ὀρθόν, ἀλλ' ἔτι μειζόνως τιμητέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἕξιν. Ἀμήχανον κάλλος, ἔφη, λέγεις, εἰ ἐπιστήμην μὲν καὶ ἀλήθειαν παρέχει, αὐτὸ δ' ὑπὲρ ταῦτα κάλλει ἐστίν· οὐ γὰρ δήπου σύ γε ἡδονὴν αὐτὸ λέγεις. Εὐφήμει, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ὧδε μᾶλλον τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἔτι ἐπισκόπει. Πῶς; Τὸν ἥλιον τοῖς* B *ὁρωμένοις οὐ μόνον, οἶμαι, τὴν τοῦ ὁρᾶσθαι δύναμιν παρέχειν φήσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν καὶ αὔξην καὶ τροφήν, οὐ γένεσιν αὐτὸν ὄντα. Πῶς γάρ; Καὶ τοῖς γιγνωσκομένοις τοίνυν μὴ μόνον τὸ γιγνώσκεσθαι φάναι ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ παρεῖναι, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναί τε καὶ τὴν οὐσίαν ὑπ' ἐκείνου αὐτοῖς προσεῖναι, οὐκ οὐσίας ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἔτι ἐπέκεινα τῆς οὐσίας πρεσβείᾳ καὶ δυνάμει ὑπερέχοντος.*

XX. *Καὶ ὁ Γλαύκων μάλα γελοίως, Ἄπολλον, ἔφη,* C *δαιμονίας ὑπερβολῆς. Σὺ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, αἴτιος, ἀναγκάζων τὰ ἐμοὶ δοκοῦντα περὶ αὐτοῦ λέγειν. Καὶ μηδαμῶς γ', ἔφη, παύσῃ, εἰ μή τι, ἀλλὰ*[2] *τὴν περὶ τὸν ἥλιον ὁμοιότητα αὖ διεξιών, εἴ πῃ ἀπολείπεις. Ἀλλὰ μήν, εἶπον, συχνά γε ἀπολείπω. Μηδὲ σμικρὸν τοίνυν, ἔφη, παραλίπῃς. Οἶμαι μέν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολύ· ὅμως δέ, ὅσα γ' ἐν τῷ παρόντι δυνατόν, ἑκὼν οὐκ ἀπολείψω. Μὴ γάρ, ἔφη. Νόησον τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ λέγομεν, δύο* D *αὐτὼ εἶναι, καὶ βασιλεύειν τὸ μὲν νοητοῦ γένους τε καὶ τόπου, τὸ δ' αὖ ὁρατοῦ, ἵνα μὴ οὐρανοῦ*[3] *εἰπὼν δόξω σοι*

[1] *αἰτίαν—ἀληθείας* post *εἶναι* habent codd.: transposuit Van Heusde.
[2] *ἀλλὰ* Ξ *q*: *ἄλλα* A. [3] *οὐρανοῦ* Ξ *q*: *οὐρανὸν* A.

σοφίζεσθαι περὶ τὸ ὄνομα. ἀλλ' οὖν ἔχεις ταῦτα διττὰ εἴδη, ὁρατόν, νοητόν; Ἔχω. Ὥσπερ τοίνυν γραμμὴν δίχα τετμημένην λαβὼν ἄνισα τμήματα πάλιν τέμνε ἑκάτερον τὸ[1] τμῆμα ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τό τε τοῦ ὁρωμένου γένους καὶ τὸ τοῦ νοουμένου, καί σοι ἔσται σαφηνείᾳ καὶ ἀσαφείᾳ
E πρὸς ἄλληλα ἐν μὲν τῷ ὁρωμένῳ τὸ μὲν ἕτερον τμῆμα
510 εἰκόνες. λέγω δὲ τὰς εἰκόνας πρῶτον μὲν | τὰς σκιάς, ἔπειτα τὰ ἐν τοῖς ὕδασι φαντάσματα καὶ ἐν τοῖς ὅσα πυκνά τε καὶ λεῖα καὶ φανὰ ξυνέστηκεν, καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον, εἰ κατανοεῖς. Ἀλλὰ κατανοῶ. Τὸ τοίνυν ἕτερον τίθει ᾧ τοῦτο ἔοικεν, τά τε περὶ ἡμᾶς ζῷα καὶ πᾶν τὸ φυτευτὸν καὶ τὸ σκευαστὸν ὅλον γένος. Τίθημι, ἔφη. Ἦ καὶ ἐθέλοις ἂν αὐτὸ φάναι, ἦν δ' ἐγώ, διῃρῆσθαι ἀληθείᾳ τε καὶ μή, ὡς τὸ δοξαστὸν πρὸς τὸ γνωστόν, οὕτω τὸ ὁμοιωθὲν πρὸς τὸ
B ᾧ ὡμοιώθη; Ἔγωγ', ἔφη, καὶ μάλα. Σκόπει δὴ αὖ καὶ τὴν τοῦ νοητοῦ τομὴν ᾗ τμητέον. Πῇ; Ἧι τὸ μὲν αὐτοῦ τοῖς τότε μιμηθεῖσιν ὡς εἰκόσιν χρωμένη ψυχὴ ζητεῖν ἀναγκάζεται ἐξ ὑποθέσεων οὐκ ἐπ' ἀρχὴν πορευομένη, ἀλλ' ἐπὶ τελευτήν, τὸ δ' αὖ ἕτερον[2] ἐπ' ἀρχὴν ἀνυπόθετον ἐξ ὑποθέσεως ἰοῦσα καὶ ἄνευ τῶν περὶ[3] ἐκεῖνο εἰκόνων αὐτοῖς εἴδεσι δι' αὐτῶν τὴν μέθοδον ποιουμένη. Ταῦτ', ἔφη, ἃ λέγεις, οὐχ ἱκανῶς ἔμαθον. Ἀλλ' αὖθις, ἦν δ' ἐγώ·
C ῥᾷον γὰρ τούτων προειρημένων μαθήσει. οἶμαι γάρ σε εἰδέναι, ὅτι οἱ περὶ τὰς γεωμετρίας τε καὶ λογισμοὺς καὶ τὰ τοιαῦτα πραγματευόμενοι, ὑποθέμενοι τό τε περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον καὶ τὰ σχήματα καὶ γωνιῶν τριττὰ εἴδη καὶ ἄλλα τούτων ἀδελφὰ καθ' ἑκάστην μέθοδον, ταῦτα μὲν ὡς εἰδότες, ποιησάμενοι ὑποθέσεις αὐτά, οὐδένα λόγον οὔτε αὐτοῖς οὔτε ἄλλοις ἔτι ἀξιοῦσι περὶ αὐτῶν διδόναι
D ὡς παντὶ φανερῶν, ἐκ τούτων δ' ἀρχόμενοι τὰ λοιπὰ ἤδη διεξιόντες τελευτῶσιν ὁμολογουμένως ἐπὶ τοῦτο, οὗ

[1] τὸ Ξ q: om. A. [2] ἕτερον Ast: ἕτερον τὸ codd. [3] τῶν περὶ q: ὧνπερ A.

ἂν ἐπὶ σκέψιν ὁρμήσωσι. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, τοῦτό γε οἶδα. Οὐκοῦν καὶ ὅτι τοῖς ὁρωμένοις εἴδεσι προσχρῶνται καὶ τοὺς λόγους περὶ αὐτῶν ποιοῦνται, οὐ περὶ τούτων διανοούμενοι, ἀλλ᾽ ἐκείνων πέρι, οἷς ταῦτα ἔοικε, τοῦ τετραγώνου αὐτοῦ ἕνεκα τοὺς λόγους ποιούμενοι καὶ διαμέτρου αὐτῆς, ἀλλ᾽ οὐ ταύτης, ἣν γράφουσιν, καὶ τἆλλα οὕτως, αὐτὰ μὲν ταῦτα, ἃ πλάττουσίν τε καὶ γράφουσιν, E ὧν καὶ σκιαὶ καὶ ἐν ὕδασιν εἰκόνες εἰσίν, τούτοις μὲν ὡς εἰκόσιν αὖ χρώμενοι, ζητοῦντες δὲ[1] αὐτὰ ἐκεῖνα ἰδεῖν, ἃ οὐκ ἂν ἄλλως ἴδοι τις | ἢ τῇ διανοίᾳ. Ἀληθῆ, ἔφη, 511 λέγεις.

XXI. Τοῦτο τοίνυν νοητὸν μὲν τὸ εἶδος ἔλεγον, ὑποθέσεσι δ᾽ ἀναγκαζομένην ψυχὴν χρῆσθαι περὶ τὴν ζήτησιν αὐτοῦ, οὐκ ἐπ᾽ ἀρχὴν ἰοῦσαν, ὡς οὐ δυναμένην τῶν ὑποθέσεων ἀνωτέρω ἐκβαίνειν, εἰκόσι δὲ χρωμένην αὐτοῖς τοῖς ὑπὸ τῶν κάτω ἀπεικασθεῖσιν καὶ ἐκείνοις πρὸς ἐκεῖνα ὡς ἐναργέσι δεδοξασμένοις τε καὶ τετιμημένοις. Μανθάνω, ἔφη, ὅτι τὸ ὑπὸ ταῖς γεωμετρίαις τε καὶ ταῖς B ταύτης ἀδελφαῖς τέχναις λέγεις. Τὸ τοίνυν ἕτερον μάνθανε τμῆμα τοῦ νοητοῦ λέγοντά με τοῦτο, οὗ αὐτὸς ὁ λόγος ἅπτεται τῇ τοῦ διαλέγεσθαι δυνάμει, τὰς ὑποθέσεις ποιούμενος οὐκ ἀρχάς, ἀλλὰ τῷ ὄντι ὑποθέσεις, οἷον ἐπιβάσεις τε καὶ ὁρμάς, ἵνα μέχρι τοῦ ἀνυποθέτου ἐπὶ τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν ἰών, ἁψάμενος αὐτῆς, πάλιν αὖ ἐχόμενος τῶν ἐκείνης ἐχομένων, οὕτως ἐπὶ τελευτὴν καταβαίνῃ αἰσθητῷ παντάπασιν οὐδενὶ προσχρώμενος, ἀλλ᾽ C εἴδεσιν αὐτοῖς δι᾽ αὐτῶν[2], καὶ τελευτᾷ εἰς εἴδη. Μανθάνω, ἔφη, ἱκανῶς μὲν οὔ· δοκεῖς γάρ μοι συχνὸν ἔργον λέγειν· ὅτι μέντοι βούλει διορίζειν σαφέστερον εἶναι τὸ ὑπὸ τῆς τοῦ διαλέγεσθαι ἐπιστήμης τοῦ ὄντος τε καὶ νοητοῦ θεωρούμενον ἢ τὸ ὑπὸ τῶν τεχνῶν καλουμένων, αἷς αἱ ὑποθέσεις ἀρχαὶ καὶ διανοίᾳ μὲν ἀναγκάζονται ἀλλὰ μὴ

[1] δὲ v: τε A. [2] αὐτῶν nos: αὐτῶν εἰς αὐτὰ A.

D *αἰσθήσεσιν αὐτὰ θεᾶσθαι οἱ θεώμενοι, διὰ δὲ τὸ μὴ ἐπ' ἀρχὴν ἀνελθόντες σκοπεῖν, ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεων, νοῦν οὐκ ἴσχειν περὶ αὐτὰ δοκοῦσί σοι, καίτοι νοητῶν ὄντων μετὰ ἀρχῆς. διάνοιαν δὲ καλεῖν μοι δοκεῖς τὴν τῶν γεωμετρικῶν τε καὶ τὴν τῶν τοιούτων ἕξιν, ἀλλ' οὐ νοῦν, ὡς μεταξύ τι δόξης τε καὶ νοῦ τὴν διάνοιαν οὖσαν.* Ἱκανώτατα, *ἦν δ' ἐγώ, ἀπεδέξω. καί μοι ἐπὶ τοῖς τέτταρσι τμήμασι τέτταρα ταῦτα παθήματα ἐν τῇ ψυχῇ γιγνόμενα λαβέ, νόησιν μὲν*
E *ἐπὶ τῷ ἀνωτάτω, διάνοιαν δὲ ἐπὶ τῷ δευτέρῳ, τῷ τρίτῳ δὲ πίστιν ἀπόδος καὶ τῷ τελευταίῳ εἰκασίαν, καὶ τάξον αὐτὰ ἀνὰ λόγον, ὥσπερ ἐφ' οἷς ἔστιν ἀληθείας μετέχει*[1], *οὕτω ταῦτα σαφηνείας ἡγησάμενος μετέχειν.* Μανθάνω, *ἔφη, καὶ ξυγχωρῶ καὶ τάττω ὡς λέγεις.*

[1] *μετέχει* corr. q^2: *μετέχειν* A.

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ϛ'.

Z.

I. Μετὰ ταῦτα δή, εἶπον, ἀπείκασον τοιούτῳ πάθει 514 τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. ἰδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιώδει ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν παρ' ἅπαν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἴς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς B κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὄπισθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν. Ὁρῶ, ἔφη. Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάντας | καὶ ἄλλα ζῷα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα 515 εἰργασμένα, οἷον εἰκός, τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων. Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους. Ὁμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ· τοὺς γὰρ τοιούτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἴει ἄν τι ἑωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιὰς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας; Πῶς

B γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἠναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου; Τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταὐτὸν τοῦτο; Τί μήν; Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἷοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα[1] ἡγεῖ ἂν τὰ παριόντα[2] αὐτοὺς νομίζειν ὀνομάζειν, ἅπερ ὁρῷεν; Ἀνάγκη. Τί δ'; εἰ καὶ ἠχὼ τὸ δεσμωτήριον ἐκ τοῦ καταντικρὺ ἔχοι, ὁπότε τις τῶν παριόντων φθέγξαιτο, οἴει ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἡγεῖσθαι τὸ φθεγγόμενον ἢ τὴν παριοῦσαν σκιάν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ',
C ἔφη. Παντάπασι δή, ἦν δ' ἐγώ, οἱ τοιοῦτοι οὐκ ἂν ἄλλο τι νομίζοιεν τὸ ἀληθὲς ἢ τὰς τῶν σκευαστῶν σκιάς. Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη. Σκόπει δή, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν λύσιν τε καὶ ἴασιν τῶν δεσμῶν καὶ τῆς ἀφροσύνης, οἵα τις ἂν εἴη, εἰ φύσει τοιάδε ξυμβαίνοι αὐτοῖς· ὁπότε τις λυθείη καὶ ἀναγκάζοιτο ἐξαίφνης ἀνίστασθαί τε καὶ περιάγειν τὸν αὐχένα καὶ βαδίζειν καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπειν, πάντα δὲ ταῦτα ποιῶν ἀλγοῖ τε καὶ διὰ τὰς μαρμαρυγὰς ἀδυνατοῖ
D καθορᾶν ἐκεῖνα, ὧν τότε τὰς σκιὰς ἑώρα, τί ἂν οἴει αὐτὸν εἰπεῖν, εἴ τις αὐτῷ λέγοι, ὅτι τότε μὲν ἑώρα φλυαρίας, νῦν δὲ μᾶλλόν τι ἐγγυτέρω <ὢν>[3] τοῦ ὄντος καὶ πρὸς μᾶλλον ὄντα τετραμμένος ὀρθότερον βλέπει[4], καὶ δὴ καὶ[5] ἕκαστον τῶν παριόντων δεικνὺς αὐτῷ ἀναγκάζοι ἐρωτῶν ἀποκρίνεσθαι ὅ τι ἔστιν; οὐκ οἴει αὐτὸν ἀπορεῖν τε ἂν καὶ ἡγεῖσθαι τὰ τότε ὁρώμενα ἀληθέστερα ἢ τὰ νῦν δεικνύμενα; Πολύ γ', ἔφη.

II. Οὐκοῦν κἂν εἰ πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς ἀναγκάζοι αὐτὸν
E βλέπειν, ἀλγεῖν τε ἂν τὰ ὄμματα καὶ φεύγειν ἀποστρεφόμενον πρὸς ἐκεῖνα, ἃ δύναται καθορᾶν, καὶ νομίζειν ταῦτα τῷ ὄντι σαφέστερα τῶν δεικνυμένων; Οὕτως, ἔφη. Εἰ δέ, ἦν δ' ἐγώ, ἐντεῦθεν ἕλκοι τις αὐτὸν βίᾳ διὰ τραχείας τῆς ἀναβάσεως καὶ ἀνάντους καὶ μὴ ἀνείη πρὶν ἐξελκύσειεν εἰς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἆρα οὐχὶ ὀδυνᾶσθαί τε ἂν καὶ

[1] ταῦτα Ξ q : ταὐτὰ A. [2] παριόντα Flor. T : παρόντα A. [3] <ὢν> H. Richards : om. codd. [4] βλέπει q : βλέποι A. [5] καὶ Ξ q : om. A.

ἀγανακτεῖν ἑλκόμενον, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ φῶς | ἔλθοι, 516
αὐγῆς ἂν ἔχοντα τὰ ὄμματα μεστὰ ὁρᾶν οὐδ' ἂν ἓν
δύνασθαι τῶν νῦν λεγομένων ἀληθῶν; Οὐ γὰρ ἄν, ἔφη,
ἐξαίφνης γε. Συνηθείας δή, οἶμαι, δέοιτ' ἄν, εἰ μέλλοι τὰ
ἄνω ὄψεσθαι, καὶ πρῶτον μὲν τὰς σκιὰς ἂν ῥᾷστα καθορῷ
καὶ μετὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὕδασι τά τε τῶν ἀνθρώπων καὶ
τὰ τῶν ἄλλων εἴδωλα, ὕστερον δὲ αὐτά· ἐκ δὲ τούτων
τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν νύκτωρ ἂν ῥᾷον
θεάσαιτο, προσβλέπων τὸ τῶν ἄστρων τε καὶ σελήνης B
φῶς, ἢ μεθ' ἡμέραν τὸν ἥλιόν τε καὶ τὸ τοῦ ἡλίου. Πῶς
δ' οὔ; Τελευταῖον δή, οἶμαι, τὸν ἥλιον, οὐκ ἐν ὕδασιν
οὐδ' ἐν ἀλλοτρίᾳ ἕδρᾳ φαντάσματα αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸν
καθ' αὑτὸν ἐν τῇ αὑτοῦ χώρᾳ δύναιτ' ἂν κατιδεῖν καὶ
θεάσασθαι οἷός ἐστιν. Ἀναγκαῖον, ἔφη. Καὶ μετὰ ταῦτ'
ἂν ἤδη συλλογίζοιτο περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὗτος[1] ὁ τάς τε ὥρας
παρέχων καὶ ἐνιαυτοὺς καὶ πάντα ἐπιτροπεύων τὰ ἐν τῷ
ὁρωμένῳ τόπῳ καὶ ἐκείνων, ὧν σφεῖς ἑώρων, τρόπον τινὰ C
πάντων αἴτιος. Δῆλον, ἔφη, ὅτι ἐπὶ ταῦτα ἂν μετ' ἐκεῖνα
ἔλθοι. Τί οὖν; ἀναμιμνῃσκόμενον αὐτὸν τῆς πρώτης
οἰκήσεως καὶ τῆς ἐκεῖ σοφίας καὶ τῶν τότε ξυνδεσμωτῶν
οὐκ ἂν οἴει αὐτὸν μὲν εὐδαιμονίζειν τῆς μεταβολῆς, τοὺς
δὲ ἐλεεῖν; Καὶ μάλα. Τιμαὶ δὲ καὶ ἔπαινοι εἴ τινες
αὐτοῖς ἦσαν τότε παρ' ἀλλήλων καὶ γέρα τῷ ὀξύτατα
καθορῶντι τὰ παριόντα καὶ μνημονεύοντι μάλιστα, ὅσα τε
πρότερα αὐτῶν καὶ ὕστερα εἰώθει καὶ ἅμα πορεύεσθαι, καὶ D
ἐκ τούτων δὴ δυνατώτατα ἀπομαντευομένῳ τὸ μέλλον
ἥξειν, δοκεῖς ἂν αὐτὸν ἐπιθυμητικῶς αὐτῶν ἔχειν καὶ
ζηλοῦν τοὺς παρ' ἐκείνοις τιμωμένους τε καὶ ἐνδυναστεύ-
οντας, ἢ τὸ τοῦ Ὁμήρου ἂν πεπονθέναι[2] καὶ σφόδρα
βούλεσθαι ἐπάρουρον ἐόντα θητευέμεν ἄλλῳ ἀνδρὶ
παρ' ἀκλήρῳ καὶ ὁτιοῦν ἂν πεπονθέναι μᾶλλον ἢ 'κεῖνά
τε δοξάζειν καὶ ἐκείνως ζῆν; Οὕτως, ἔφη, ἔγωγε οἶμαι, E

[1] οὗτος Π: αὐτὸς A. [2] πεπονθέναι malim abesse.

πᾶν μᾶλλον πεπονθέναι ἂν δέξασθαι ἢ ζῆν ἐκείνως. Καὶ τόδε δὴ ἐννόησον, ἦν δ' ἐγώ. εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος[1] καταβὰς εἰς τὸν αὐτὸν θᾶκον καθίζοιτο, ἆρ' οὐ σκότους <ἂν>[2] ἀναπλέως σχοίη τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξαίφνης ἥκων ἐκ τοῦ ἡλίου; Καὶ μάλα γ', ἔφη. Τὰς δὲ δὴ σκιὰς ἐκείνας πάλιν εἰ δέοι αὐτὸν γνωματεύοντα διαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀεὶ **517** δεσμώταις ἐκείνοις, ἐν ᾧ ἀμβλυώττει, πρὶν | καταστῆναι τὰ ὄμματα, οὗτος δ' ὁ χρόνος μὴ πάνυ ὀλίγος εἴη τῆς συνηθείας, ἆρ' οὐ γέλωτ' ἂν παράσχοι, καὶ λέγοιτο ἂν περὶ αὐτοῦ, ὡς ἀναβὰς ἄνω διεφθαρμένος ἥκει τὰ ὄμματα, καὶ ὅτι οὐκ ἄξιον οὐδὲ πειρᾶσθαι ἄνω ἰέναι; καὶ τὸν ἐπιχειροῦντα λύειν τε καὶ ἀνάγειν, εἴ πως ἐν ταῖς χερσὶ δύναιντο λαβεῖν καὶ ἀποκτιννύναι, ἀποκτείνειαν ἄν[3]; Σφόδρα γ', ἔφη.

III. Ταύτην τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὴν εἰκόνα, ὦ φίλε **B** Γλαύκων, προσαπτέον ἅπασαν τοῖς ἔμπροσθεν λεγομένοις, τὴν μὲν δι' ὄψεως φαινομένην ἕδραν τῇ τοῦ δεσμωτηρίου οἰκήσει ἀφομοιοῦντα, τὸ δὲ τοῦ πυρὸς ἐν αὐτῇ φῶς τῇ τοῦ ἡλίου δυνάμει· τὴν δὲ ἄνω ἀνάβασιν καὶ θέαν τῶν ἄνω τὴν εἰς τὸν νοητὸν τόπον τῆς ψυχῆς ἄνοδον τιθεὶς οὐχ ἁμαρτήσει τῆς γ' ἐμῆς ἐλπίδος, ἐπειδὴ ταύτης ἐπιθυμεῖς ἀκούειν· θεὸς δέ που οἶδεν, εἰ ἀληθὴς οὖσα τυγχάνει. τὰ δ' οὖν ἐμοὶ φαινόμενα οὕτω φαίνεται, ἐν τῷ γνωστῷ τελευταία ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὁρᾶσθαι, ὀφθεῖσα **C** δὲ συλλογιστέα εἶναι ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αὕτη ὀρθῶν τε καὶ καλῶν αἰτία, ἔν τε ὁρατῷ φῶς καὶ τὸν τούτου κύριον τεκοῦσα ἔν τε νοητῷ αὐτὴ κυρία ἀλήθειαν καὶ νοῦν παρασχομένη, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἰδεῖν τὸν μέλλοντα ἐμφρόνως πράξειν ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ. Ξυνοίομαι, ἔφη, καὶ ἐγώ, ὅν γε δὴ τρόπον δύναμαι. Ἴθι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τόδε ξυννοήθητι καὶ μὴ θαυμάσῃς, ὅτι οἱ ἐνταῦθα ἐλθόντες οὐκ

[1] ὁ τοιοῦτος Π: ὅτι οὗτος A. [2] <ἂν> Baiter: om. codd. [3] καὶ ἀποκτιννύναι, ἀποκτείνειαν ἂν nos: καὶ ἀποκτείνειν, ἀποκτιννύναι ἂν A.

ἐθέλουσιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράττειν, ἀλλ' ἄνω ἀεὶ ἐπείγονται αὐτῶν αἱ ψυχαὶ διατρίβειν· εἰκὸς γάρ που οὕτως, D εἴπερ αὖ κατὰ τὴν προειρημένην εἰκόνα τοῦτ' ἔχει. Εἰκὸς μέντοι, ἔφη. Τί δέ; τόδε οἴει τι θαυμαστόν, εἰ ἀπὸ θείων, ἦν δ' ἐγώ, θεωριῶν ἐπὶ τὰ ἀνθρώπειά τις ἐλθὼν κακὰ ἀσχημονεῖ τε καὶ φαίνεται σφόδρα γελοῖος ἔτι ἀμβλυώττων καὶ πρὶν ἱκανῶς συνήθης γενέσθαι τῷ παρόντι σκότῳ ἀναγκαζόμενος ἐν δικαστηρίοις ἢ ἄλλοθί που ἀγωνίζεσθαι περὶ τῶν τοῦ δικαίου σκιῶν ἢ ἀγαλμάτων ὧν αἱ σκιαί, καὶ διαμιλλᾶσθαι περὶ τούτου, ὅπῃ ποτὲ ὑπολαμβάνεται ταῦτα E ὑπὸ τῶν αὐτὴν δικαιοσύνην μὴ πώποτε ἰδόντων; Οὐδ' ὁπωστιοῦν θαυμαστόν, ἔφη. Ἀλλ' εἰ νοῦν γε ἔχοι τις, | ἦν 518 δ' ἐγώ, μεμνῇτ' ἄν, ὅτι διτταὶ καὶ ἀπὸ διττῶν γίγνονται ἐπιταράξεις ὄμμασιν, ἔκ τε φωτὸς εἰς σκότος μεθισταμένων καὶ ἐκ σκότους εἰς φῶς. ταὐτὰ δὲ ταῦτα νομίσας γίγνεσθαι καὶ περὶ ψυχήν, ὁπότε ἴδοι θορυβουμένην τινὰ καὶ ἀδυνατοῦσάν τι καθορᾶν, οὐκ ἂν ἀλογίστως γελῷ, ἀλλ' ἐπισκοποῖ ἄν, πότερον ἐκ φανοτέρου βίου ἥκουσα ὑπὸ ἀηθείας ἐσκότωται, ἢ ἐξ ἀμαθίας πλείονος εἰς φανότερον ἰοῦσα ὑπὸ λαμπροτέρου μαρμαρυγῆς ἐμπέπλησται, καὶ οὕτω δὴ τὴν B μὲν εὐδαιμονίσειεν[1] ἂν τοῦ πάθους τε καὶ βίου, τὴν δὲ ἐλεήσειεν, καὶ εἰ γελᾶν ἐπ' αὐτῇ βούλοιτο, ἧττον ἂν καταγέλαστος ὁ γέλως αὐτῷ εἴη ἢ ὁ ἐπὶ τῇ ἄνωθεν ἐκ φωτὸς ἡκούσῃ. Καὶ μάλα, ἔφη, μετρίως λέγεις.

IV. Δεῖ δή, εἶπον, ἡμᾶς τοιόνδε νομίσαι περὶ αὐτῶν, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ· τὴν παιδείαν οὐχ οἵαν τινὲς ἐπαγγελλόμενοί φασιν εἶναι, τοιαύτην καὶ εἶναι. φασὶ δέ που οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης σφεῖς ἐντιθέναι, οἷον C τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες. Φασὶ γὰρ οὖν, ἔφη. Ὁ δέ γε νῦν λόγος, ἦν δ' ἐγώ, σημαίνει ταύτην τὴν ἐνοῦσαν ἑκάστου δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τὸ ὄργανον, ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως ἢ

[1] εὐδαιμονίσειεν q: εὐδαιμονήσειεν A.

ξὺν ὅλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φανὸν ἐκ τοῦ σκοτώδους, οὕτω ξὺν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ γιγνομένου περιακτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὂν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον
D δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη· τοῦτο δ' εἶναί φαμεν τἀγαθόν· ἦ γάρ; Ναί. Τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾷστά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι αὐτῷ τὸ ὁρᾶν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἷ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι[1]. Ἔοικεν γάρ, ἔφη. Αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι[2] τῶν τοῦ σώματος· τῷ
E ὄντι γὰρ οὐκ ἐνοῦσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιεῖσθαι ἔθεσι καὶ ἀσκήσεσιν· ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὖσα, ὃ τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν, ὑπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς χρήσιμόν τε καὶ
519 ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὖ | καὶ βλαβερὸν γίγνεται. ἢ οὔπω ἐννενόηκας τῶν λεγομένων πονηρῶν μέν, σοφῶν δέ, ὡς δριμὺ μὲν βλέπει τὸ ψυχάριον καὶ ὀξέως διορᾷ ταῦτα ἐφ' ἃ τέτραπται, ὡς οὐ φαύλην ἔχον τὴν ὄψιν, κακίᾳ δ' ἠναγκασμένον ὑπηρετεῖν, ὥστε ὅσῳ ἂν ὀξύτερον βλέπῃ, τοσούτῳ πλείω κακὰ ἐργάζεται[3]; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τοῦτο μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, τὸ τῆς τοιαύτης φύσεως εἰ ἐκ παιδὸς εὐθὺς κοπτόμενον περιεκόπη τὰς τῆς γενέσεως ξυγγενεῖς
B ὥσπερ μολυβδίδας, αἳ δὴ ἐδωδαῖς τε καὶ τοιούτων ἡδοναῖς τε καὶ λιχνείαις προσφυεῖς γιγνόμεναι περὶ τὰ κάτω[4] στρέφουσι τὴν τῆς ψυχῆς ὄψιν· ὧν εἰ ἀπαλλαγὲν περιεστρέφετο εἰς τὰ ἀληθῆ, καὶ ἐκεῖνα ἂν τὸ αὐτὸ τοῦτο τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων ὀξύτατα ἑώρα, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἃ νῦν τέτραπται. Εἰκός γε, ἔφη. Τί δέ; τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδεύ-

[1] διαμηχανήσασθαι Π et nisi fallor A¹: δεῖ μηχανήσασθαι A². [2] εἶναι codd.: τείνειν coniecit Campbell: cf. tamen 544 D. [3] ἐργάζεται nos: ἐργαζόμενον A: ἐργάσεται Ξ. [4] τὰ κάτω q: κάτω A.

τους καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἱκανῶς ἄν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ C τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἕνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν, ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δὲ ὅτι ἑκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπῳκίσθαι; Ἀληθῆ, ἔφη. Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα, ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὰν D ἀναβάντες ἱκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται. Τὸ ποῖον δή; Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι. Ἔπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὂν ἄμεινον;

V. Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ E τοῦτο μέλει, ὅπως ἕν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, ξυναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας, ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν | δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν, καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους 520 ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῇ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν ξύνδεσμον τῆς πόλεως. Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμην γάρ. Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτοὺς ἐροῦμεν προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαί τε καὶ φυλάττειν. ἐροῦμεν γάρ, ὅτι οἱ μὲν ἐν ταῖς ἄλλαις B πόλεσι τοιοῦτοι γιγνόμενοι εἰκότως οὐ μετέχουσι τῶν ἐν αὐταῖς πόνων· αὐτόματοι γὰρ ἐμφύονται ἀκούσης τῆς ἐν ἑκάστῃ πολιτείας, δίκην δ' ἔχει τό γε αὐτοφυές, μηδενὶ

τροφὴν ὀφεῖλον, μηδ' ἐκτίνειν τῳ προθυμεῖσθαι τὰ τροφεῖα· ὑμᾶς δ' ἡμεῖς ὑμῖν τε αὐτοῖς τῇ τε ἄλλῃ πόλει ὥσπερ ἐν σμήνεσιν ἡγεμόνας τε καὶ βασιλέας ἐγεννήσαμεν, ἄμεινόν τε καὶ τελεώτερον ἐκείνων πεπαιδευμένους καὶ μᾶλλον C δυνατοὺς ἀμφοτέρων μετέχειν. καταβατέον οὖν ἐν μέρει ἑκάστῳ εἰς τὴν τῶν ἄλλων ξυνοίκησιν καὶ συνεθιστέον τὰ σκοτεινὰ θεάσασθαι· ξυνεθιζόμενοι γὰρ μυρίῳ βέλτιον ὄψεσθε τῶν ἐκεῖ καὶ γνώσεσθε ἕκαστα τὰ εἴδωλα ἅττα ἐστὶ καὶ ὧν, διὰ τὸ τἀληθῆ ἑωρακέναι καλῶν τε καὶ δικαίων καὶ ἀγαθῶν πέρι. καὶ οὕτω ὕπαρ ἡμῖν καὶ ὑμῖν ἡ πόλις οἰκήσεται, ἀλλ' οὐκ ὄναρ, ὡς νῦν αἱ πολλαὶ ὑπὸ D σκιαμαχούντων τε πρὸς ἀλλήλους καὶ στασιαζόντων περὶ τοῦ ἄρχειν οἰκοῦνται, ὡς μεγάλου τινὸς ἀγαθοῦ ὄντος. τὸ δέ που ἀληθὲς ὧδ' ἔχει· ἐν πόλει ᾗ ἥκιστα πρόθυμοι ἄρχειν οἱ μέλλοντες ἄρξειν, ταύτην ἄριστα καὶ ἀστασιαστότατα ἀνάγκη οἰκεῖσθαι, τὴν δ' ἐναντίους ἄρχοντας σχοῦσαν ἐναντίως. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀπειθήσουσιν οὖν ἡμῖν, οἴει, οἱ τρόφιμοι ταῦτ' ἀκούοντες καὶ οὐκ ἐθελήσουσιν ξυμπονεῖν ἐν τῇ πόλει ἕκαστοι ἐν μέρει, τὸν δὲ πολὺν χρόνον μετ' ἀλλήλων οἰκεῖν ἐν τῷ καθαρῷ; Ἀδύνα- E τον, ἔφη· δίκαια γὰρ δὴ δικαίοις ἐπιτάξομεν. παντὸς μὴν μᾶλλον ὡς ἐπ' ἀναγκαῖον αὐτῶν ἕκαστος εἶσι τὸ ἄρχειν, τοὐναντίον τῶν νῦν ἐν ἑκάστῃ πόλει ἀρχόντων. Οὕτω γὰρ ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἑταῖρε· εἰ μὲν βίον ἐξευρήσεις 521 ἀμείνω τοῦ ἄρχειν τοῖς | μέλλουσιν ἄρξειν, ἔστι σοι δυνατὴ γενέσθαι πόλις εὖ οἰκουμένη· ἐν μόνῃ γὰρ αὐτῇ ἄρξουσιν οἱ τῷ ὄντι πλούσιοι, οὐ χρυσίου, ἀλλ' οὗ δεῖ τὸν εὐδαίμονα πλουτεῖν, ζωῆς ἀγαθῆς τε καὶ ἔμφρονος· εἰ δὲ πτωχοὶ καὶ πεινῶντες ἀγαθῶν ἰδίων ἐπὶ τὰ δημόσια ἴασιν ἐντεῦθεν οἰόμενοι τἀγαθὸν δεῖν ἁρπάζειν, οὐκ ἔστι· περιμάχητον γὰρ τὸ ἄρχειν γιγνόμενον, οἰκεῖος ὢν καὶ ἔνδον ὁ τοιοῦτος πόλεμος αὐτούς τε ἀπόλλυσι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν. Ἀλη- B θέστατα, ἔφη. Ἔχεις οὖν, ἦν δ' ἐγώ, βίον ἄλλον τινὰ

πολιτικῶν ἀρχῶν καταφρονοῦντα ἢ τὸν τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας; Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς. Ἀλλὰ μέντοι δεῖ γε μὴ ἐραστὰς τοῦ ἄρχειν ἰέναι ἐπ' αὐτό· εἰ δὲ μή, οἵ γε ἀντερασταὶ μαχοῦνται. Πῶς δ' οὔ; Τίνας οὖν ἄλλους ἀναγκάσεις ἰέναι ἐπὶ φυλακὴν τῆς πόλεως, ἢ οἳ περὶ τούτων τε φρονιμώτατοι, δι' ὧν ἄριστα πόλις οἰκεῖται, ἔχουσί τε τιμὰς ἄλλας καὶ βίον ἀμείνω τοῦ πολιτικοῦ; Οὐδένας ἄλλους, ἔφη.

VI. Βούλει οὖν τοῦτ' ἤδη σκοπῶμεν, τίνα τρόπον οἱ C τοιοῦτοι ἐγγενήσονται, καὶ πῶς τις ἀνάξει αὐτοὺς εἰς φῶς, ὥσπερ ἐξ Ἅιδου λέγονται δή τινες εἰς θεοὺς ἀνελθεῖν; Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἔφη. Τοῦτο δή, ὡς ἔοικεν, οὐκ ὀστράκου ἂν εἴη περιστροφή, ἀλλὰ ψυχῆς περιαγωγὴ ἐκ νυκτερινῆς τινὸς ἡμέρας εἰς ἀληθινὴν τοῦ ὄντος <ἄγ>ουσα[1] ἐπάνοδον, ἣν δὴ φιλοσοφίαν ἀληθῆ φήσομεν εἶναι. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν δεῖ σκοπεῖσθαι, τί τῶν μαθημάτων ἔχει τοιαύτην δύναμιν; Πῶς γὰρ οὔ; Τί ἂν οὖν εἴη, ὦ Γλαύκων, D μάθημα ψυχῆς ὁλκὸν ἀπὸ τοῦ γιγνομένου ἐπὶ τὸ ὄν; τόδε δ' ἐννοῶ λέγων ἅμα· οὐκ ἀθλητὰς μέντοι πολέμου ἔφαμεν τούτους ἀναγκαῖον εἶναι νέους ὄντας; Ἔφαμεν γάρ. Δεῖ ἄρα καὶ τοῦτο προσέχειν τὸ μάθημα, ὃ ζητοῦμεν, πρὸς ἐκείνῳ. Τὸ ποῖον; Μὴ ἄχρηστον πολεμικοῖς ἀνδράσιν εἶναι. Δεῖ μέντοι, ἔφη, εἴπερ οἷόν τε. Γυμναστικῇ μὴν καὶ μουσικῇ[2] ἔν γε τῷ πρόσθεν ἐπαιδεύοντο E ἡμῖν. Ἦν ταῦτα, ἔφη. Γυμναστικὴ μέν που περὶ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον τετεύτακεν· σώματος γὰρ αὔξης καὶ φθίσεως ἐπιστατεῖ. Φαίνεται. Τοῦτο μὲν δὴ οὐκ ἂν εἴη ὃ ζητοῦμεν μάθημα. | Οὐ γάρ. Ἀλλ' ἆρα μουσικὴ 522 ὅσην τὸ πρότερον διήλθομεν; Ἀλλ' ἦν ἐκείνη γ', ἔφη, ἀντίστροφος τῆς γυμναστικῆς, εἰ μέμνησαι, ἔθεσι παιδεύουσα τοὺς φύλακας, κατά τε ἁρμονίαν εὐαρμοστίαν

[1] <ἄγ>ουσα nos: οὖσαν A: οὖσα (sequente ἐπάνοδος) Hermann.
[2] γυμναστικῇ—μουσικῇ Π: γυμναστικὴ—μουσικὴ A.

τινά, οὐκ ἐπιστήμην, παραδιδοῦσα, καὶ κατὰ ῥυθμὸν εὐρυθμίαν, ἔν τε τοῖς λόγοις ἕτερα τούτων ἀδελφὰ[1] ἄττα ἔχουσα, καὶ ὅσοι μυθώδεις τῶν λόγων καὶ ὅσοι ἀληθινώτεροι ἦσαν. μάθημα δὲ πρὸς τοιοῦτόν τι ἀγαθόν,
B οἷον σὺ νῦν ζητεῖς, οὐδὲν ἦν ἐν αὐτῇ. Ἀκριβέστατα, ἦν δ' ἐγώ, ἀναμιμνῄσκεις με· τῷ γὰρ ὄντι τοιοῦτον οὐδὲν εἶχεν. ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Γλαύκων, τί ἂν εἴη τοιοῦτον; αἵ τε γὰρ τέχναι βάναυσοί που ἅπασαι ἔδοξαν εἶναι. Πῶς δ' οὔ; καὶ μὴν τί ἔτ' ἄλλο λείπεται μάθημα, μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς καὶ τῶν τεχνῶν κεχωρισμένον; Φέρε, ἦν δ' ἐγώ, εἰ μηδὲν ἔτι ἐκτὸς τούτων ἔχομεν λαβεῖν, τῶν ἐπὶ πάντα τεινόντων τι λάβωμεν. Τὸ ποῖον; Οἷον τοῦτο τὸ
C κοινόν, ᾧ πᾶσαι προσχρῶνται τέχναι τε καὶ διάνοιαι καὶ ἐπιστῆμαι, ὃ καὶ παντὶ ἐν πρώτοις ἀνάγκη μανθάνειν. Ποῖον; ἔφη. Τὸ φαῦλον τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἕν τε καὶ τὰ δύο καὶ τὰ τρία διαγιγνώσκειν· λέγω δὲ αὐτὸ ἐν κεφαλαίῳ ἀριθμόν τε καὶ λογισμόν. ἢ οὐχ οὕτω περὶ τούτων ἔχει, ὡς πᾶσα τέχνη τε καὶ ἐπιστήμη ἀναγκάζεται αὐτῶν μέτοχος γίγνεσθαι; Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡ πολεμική; Πολλή, ἔφη, ἀνάγκη. Παγγέλοιον γοῦν,
D ἔφην, στρατηγὸν Ἀγαμέμνονα ἐν ταῖς τραγῳδίαις Παλαμήδης ἑκάστοτε ἀποφαίνει. ἢ οὐκ ἐννενόηκας, ὅτι φησὶν ἀριθμὸν εὑρὼν τάς τε τάξεις τῷ στρατοπέδῳ καταστῆσαι ἐν Ἰλίῳ καὶ ἐξαριθμῆσαι ναῦς τε καὶ τἆλλα πάντα, ὡς πρὸ τοῦ ἀναριθμήτων ὄντων καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὡς ἔοικεν, οὐδ' ὅσους πόδας εἶχεν εἰδότος, εἴπερ ἀριθμεῖν μὴ ἠπίστατο; καίτοι ποῖόν τιν' αὐτὸν οἴει στρατηγὸν εἶναι; Ἄτοπόν τιν', ἔφη, ἔγωγε, εἰ ἦν τοῦτ' ἀληθές.

E VII. Ἄλλο τι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, μάθημα ἀναγκαῖον πολεμικῷ ἀνδρὶ θήσομεν καὶ λογίζεσθαί τε καὶ ἀριθμεῖν δύνασθαι; Πάντων γ', ἔφη, μάλιστα, εἰ καὶ ὁτιοῦν μέλλει

[1] ἀδελφὰ Flor. T: ἀδελφὰ ἔφη A.

τάξεων ἐπαΐειν, μᾶλλον δ' εἰ καὶ ἄνθρωπος ἔσεσθαι. Ἐν-*νοεῖς οὖν, εἶπον, περὶ τοῦτο τὸ μάθημα ὅπερ ἐγώ;* Τὸ *ποῖον;* Κινδυνεύει *τῶν πρὸς τὴν νόησιν ἀ|γόντων φύσει* **523** *εἶναι ὧν ζητοῦμεν, χρῆσθαι δ' οὐδεὶς αὐτῷ ὀρθῶς, ἑλκτικῷ ὄντι παντάπασι πρὸς οὐσίαν.* Πῶς, *ἔφη, λέγεις;* Ἐγὼ *πειράσομαι, ἦν δ' ἐγώ, τό γ' ἐμοὶ δοκοῦν δηλῶσαι. ἃ γὰρ διαιροῦμαι παρ' ἐμαυτῷ ἀγωγά τε εἶναι οἷ λέγομεν καὶ μή, ξυνθεατὴς γενόμενος ξύμφαθι ἢ ἄπειπε, ἵνα καὶ τοῦτο σαφέστερον ἴδωμεν εἰ ἔστιν οἷον μαντεύομαι.* Δείκνυ', *ἔφη.* Δείκνυμι *δή, εἶπον, εἰ καθορᾷς, τὰ μὲν ἐν ταῖς αἰ-σθήσεσιν οὐ παρακαλοῦντα τὴν νόησιν εἰς ἐπίσκεψιν, ὡς* **B** *ἱκανῶς ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως κρινόμενα, τὰ δὲ παντάπασι διακελευόμενα ἐκείνην ἐπισκέψασθαι, ὡς τῆς αἰσθήσεως οὐδὲν ὑγιὲς ποιούσης.* Τὰ *πόρρωθεν, ἔφη, φαινόμενα δῆλον ὅτι λέγεις καὶ τὰ ἐσκιαγραφημένα.* Οὐ *πάνυ, ἦν δ' ἐγώ, ἔτυχες οὗ λέγω.* Ποῖα *μήν, ἔφη, λέγεις;* Τὰ *μὲν οὐ παρακαλοῦντα, ἦν δ' ἐγώ, ὅσα μὴ ἐκβαίνει εἰς ἐναντίαν αἴσθησιν ἅμα· τὰ δ' ἐκβαίνοντα ὡς παρακαλοῦντα τίθημι,* **C** *ἐπειδὰν ἡ αἴσθησις μηδὲν μᾶλλον τοῦτο ἢ τὸ ἐναντίον δηλοῖ, εἴτ' ἐγγύθεν προσπίπτουσα εἴτε πόρρωθεν. ὧδε δὲ ἃ λέγω σαφέστερον εἴσει. οὗτοι, φαμέν, τρεῖς ἂν εἶεν δάκτυλοι, ὅ τε σμικρότατος καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ μέσος.* Πάνυ *γ', ἔφη.* Ὡς *ἐγγύθεν τοίνυν ὁρωμένους λέγοντός μου διανοοῦ. ἀλλά μοι περὶ αὐτῶν τόδε σκόπει.* Τὸ *ποῖον;* Δάκτυλος *μὲν αὐτῶν φαίνεται ὁμοίως ἕκαστος,* **D** *καὶ ταύτῃ γε οὐδὲν διαφέρει, ἐάν τε ἐν μέσῳ ὁρᾶται ἐάν τ' ἐν ἐσχάτῳ, ἐάν τε λευκὸς ἐάν τε μέλας, ἐάν τε παχὺς ἐάν τε λεπτός, καὶ πᾶν ὅ τι τοιοῦτον. ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις οὐκ ἀναγκάζεται τῶν πολλῶν ἡ ψυχὴ τὴν νόησιν ἐπερέσθαι, τί ποτ' ἐστὶ δάκτυλος· οὐδαμοῦ γὰρ ἡ ὄψις αὐτῇ ἅμα ἐσήμηνεν τὸν δάκτυλον τοὐναντίον ἢ δάκτυλον εἶναι.* Οὐ *γὰρ οὖν, ἔφη.* Οὐκοῦν, *ἦν δ' ἐγώ, εἰκότως τό γε τοιοῦτον νοήσεως οὐκ ἂν παρακλητικὸν οὐδ' ἐγερτικὸν εἴη.* Εἰκότως. **E**

Τί δὲ δή; τὸ μέγεθος αὐτῶν καὶ τὴν σμικρότητα ἡ ὄψις ἆρα ἱκανῶς ὁρᾷ, καὶ οὐδὲν αὐτῇ διαφέρει ἐν μέσῳ τινὰ αὐτῶν κεῖσθαι ἢ ἐπ' ἐσχάτῳ; καὶ ὡσαύτως πάχος καὶ λεπτότητα ἢ μαλακότητα καὶ σκληρότητα ἡ ἁφή; καὶ αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις ἆρ' οὐκ ἐνδεῶς τὰ τοιαῦτα δηλοῦσιν; ἢ 524 ὧδε ποιεῖ ἑκάστη αὐτῶν· πρῶτον | μὲν ἡ ἐπὶ τῷ σκληρῷ τεταγμένη αἴσθησις ἠνάγκασται καὶ ἐπὶ τῷ μαλακῷ τετάχθαι, καὶ παραγγέλλει τῇ ψυχῇ ὡς ταὐτὸν σκληρόν τε καὶ μαλακὸν αἰσθανομένη; Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἀναγκαῖον ἐν τοῖς τοιούτοις αὖ τὴν ψυχὴν ἀπορεῖν, τί ποτε σημαίνει αὕτη ἡ αἴσθησις τὸ σκληρόν, εἴπερ τὸ αὐτὸ καὶ μαλακὸν λέγει, καὶ ἡ τοῦ κούφου καὶ ἡ τοῦ βαρέος, τί τὸ κοῦφον καὶ βαρύ, εἰ τό τε βαρὺ κοῦφον καὶ τὸ κοῦφον B βαρὺ σημαίνει; Καὶ γάρ, ἔφη, αὗταί γε ἄτοποι τῇ ψυχῇ αἱ ἑρμηνεῖαι καὶ ἐπισκέψεως δεόμεναι. Εἰκότως ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἐν τοῖς τοιούτοις πρῶτον μὲν πειρᾶται λογισμόν τε καὶ νόησιν ψυχὴ παρακαλοῦσα ἐπισκοπεῖν, εἴτε ἓν εἴτε δύο ἐστὶν ἕκαστα τῶν εἰσαγγελλομένων. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν ἐὰν δύο φαίνηται, ἕτερόν τε καὶ ἓν ἑκάτερον φαίνεται; Ναί. Εἰ ἄρα ἓν ἑκάτερον, ἀμφότερα δὲ δύο, τά γε δύο κεχωρισμένα νοήσει· οὐ γὰρ ἂν ἀχώριστά γε δύο ἐνόει, C ἀλλ' ἕν. Ὀρθῶς. Μέγα μὴν καὶ ὄψις καὶ σμικρὸν ἑώρα, φαμέν, ἀλλ' οὐ κεχωρισμένον, ἀλλὰ συγκεχυμένον τι. ἦ γάρ; Ναί. Διὰ δὲ τὴν τούτου σαφήνειαν μέγα αὖ καὶ σμικρὸν ἡ νόησις ἠναγκάσθη ἰδεῖν, οὐ συγκεχυμένα, ἀλλὰ διωρισμένα, τοὐναντίον ἢ 'κείνη. Ἀληθῆ. Οὐκοῦν ἐντεῦθέν ποθεν πρῶτον ἐπέρχεται ἐρέσθαι ἡμῖν, τί οὖν ποτ' ἐστὶ τὸ μέγα αὖ καὶ τὸ σμικρόν; Παντάπασι μὲν οὖν. D Καὶ οὕτω δὴ τὸ μὲν νοητόν, τὸ δ' ὁρατὸν ἐκαλέσαμεν. Ὀρθότατ', ἔφη.

VIII. Ταῦτα τοίνυν καὶ ἄρτι ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς τὰ μὲν παρακλητικὰ τῆς διανοίας ἐστί, τὰ δὲ οὔ, ἃ μὲν εἰς τὴν αἴσθησιν ἅμα τοῖς ἐναντίοις ἑαυτοῖς ἐμπίπτει, παρα-

κλητικὰ ὁριζόμενος, ὅσα δὲ μή, οὐκ ἐγερτικὰ τῆς νοήσεως. Μανθάνω τοίνυν ἤδη, ἔφη, καὶ δοκεῖ μοι οὕτω. Τί οὖν; ἀριθμός τε καὶ τὸ ἓν ποτέρων δοκεῖ εἶναι; Οὐ ξυννοῶ, ἔφη. Ἀλλ' ἐκ τῶν προειρημένων, ἔφην, ἀναλογίζου. εἰ μὲν γὰρ ἱκανῶς αὐτὸ καθ' αὑτὸ ὁρᾶται ἢ ἄλλῃ τινὶ αἰσθήσει λαμβάνεται τὸ ἕν, οὐκ ἂν ὁλκὸν εἴη ἐπὶ τὴν E οὐσίαν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δακτύλου ἐλέγομεν· εἰ δ' ἀεί τι αὐτῷ ἅμα ὁρᾶται ἐναντίωμα, ὥστε μηδὲν μᾶλλον ἓν ἢ καὶ τοὐναντίον φαίνεσθαι, τοῦ ἐπικρινοῦντος δὴ δέοι ἂν ἤδη καὶ ἀναγκάζοιτ' ἂν ἐν αὐτῷ ψυχὴ ἀπορεῖν καὶ ζητεῖν κινοῦσα ἐν ἑαυτῇ τὴν ἔννοιαν καὶ ἀνερωτᾶν, τί ποτέ ἐστιν αὐτὸ τὸ ἕν, καὶ οὕτω τῶν | ἀγωγῶν ἂν εἴη καὶ μεταστρεπτικῶν ἐπὶ 525 τὴν τοῦ ὄντος θέαν ἡ περὶ τὸ ἓν μάθησις. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη, τοῦτό γ' ἔχει οὐχ ἥκιστα ἡ περὶ αὐτὸ[1] ὄψις· ἅμα γὰρ ταὐτὸν ὡς ἕν τε ὁρῶμεν καὶ ὡς ἄπειρα τὸ πλῆθος. Οὐκοῦν εἴπερ τὸ ἕν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ξύμπας ἀριθμὸς ταὐτὸν πέπονθε τοῦτο[2]; Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ μὴν λογιστική τε καὶ ἀριθμητικὴ περὶ ἀριθμὸν πᾶσα. Καὶ μάλα. Ταῦτα δέ γε φαίνεται ἀγωγὰ πρὸς ἀλήθειαν. Ὑπερφυῶς μὲν B οὖν. Ὧν ζητοῦμεν ἄρα, ὡς ἔοικε, μαθημάτων ἂν εἴη· πολεμικῷ μὲν γὰρ διὰ τὰς τάξεις ἀναγκαῖον μαθεῖν ταῦτα, φιλοσόφῳ δὲ διὰ τὸ τῆς οὐσίας ἁπτέον εἶναι γενέσεως ἐξαναδύντι, ἢ μηδέποτε λογιστικῷ γενέσθαι. Ἔστι ταῦτ', ἔφη. Ὁ δέ γε ἡμέτερος φύλαξ πολεμικός τε καὶ φιλόσοφος τυγχάνει ὤν. Τί μήν; Προσῆκον δὴ τὸ μάθημα ἂν εἴη, ὦ Γλαύκων, νομοθετῆσαι καὶ πείθειν τοὺς μέλλοντας ἐν τῇ πόλει τῶν μεγίστων μεθέξειν ἐπὶ λογιστικὴν ἰέναι καὶ C ἀνθάπτεσθαι αὐτῆς μὴ ἰδιωτικῶς, ἀλλ' ἕως ἂν ἐπὶ θέαν τῆς τῶν ἀριθμῶν φύσεως ἀφίκωνται τῇ νοήσει αὐτῇ, οὐκ ὠνῆς οὐδὲ πράσεως χάριν ὡς ἐμπόρους ἢ καπήλους μελετῶντας, ἀλλ' ἕνεκα πολέμου τε καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς

[1] αὐτὸ Ξ[1]: τὸ αὐτὸ A. [2] τοῦτο Π: τούτῳ A.

ῥᾳστώνης[1] μεταστροφῆς ἀπὸ γενέσεως ἐπ' ἀλήθειάν τε καὶ οὐσίαν. Κάλλιστ', ἔφη, λέγεις. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, νῦν
D καὶ ἐννοῶ ῥηθέντος τοῦ περὶ τοὺς λογισμοὺς μαθήματος, ὡς κομψόν ἐστι καὶ πολλαχῇ χρήσιμον ἡμῖν πρὸς ὃ βουλόμεθα, ἐὰν τοῦ γνωρίζειν ἕνεκά τις αὐτὸ ἐπιτηδεύῃ, ἀλλὰ μὴ τοῦ καπηλεύειν. Πῇ δή; ἔφη. Τοῦτό γε, ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ὡς σφόδρα ἄνω ποι ἄγει τὴν ψυχὴν καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀριθμῶν ἀναγκάζει διαλέγεσθαι, οὐδαμῇ ἀποδεχόμενον, ἐάν τις αὐτῇ ὁρατὰ ἢ ἁπτὰ σώματα ἔχοντας ἀριθμοὺς προτεινόμενος διαλέγηται. οἶσθα γάρ που τοὺς
E περὶ ταῦτα δεινούς[2], ὡς ἐάν τις αὐτὸ τὸ ἓν ἐπιχειρῇ τῷ λόγῳ τέμνειν, καταγελῶσί τε καὶ οὐκ ἀποδέχονται, ἀλλ' ἐὰν σὺ κερματίζῃς αὐτό, ἐκεῖνοι πολλαπλασιοῦσιν, εὐλαβούμενοι μή ποτε φανῇ τὸ ἓν μὴ ἓν ἀλλὰ πολλὰ μόρια.
526 Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Τί οὖν οἴει, ὦ Γλαύ|κων, εἴ τις ἔροιτο αὐτούς, ὦ θαυμάσιοι, περὶ ποίων ἀριθμῶν διαλέγεσθε, ἐν οἷς τὸ ἓν οἷον ὑμεῖς ἀξιοῦτέ ἐστιν, ἴσον τε ἕκαστον πᾶν παντὶ καὶ οὐδὲ σμικρὸν διαφέρον μόριόν τε ἔχον ἐν ἑαυτῷ οὐδέν; τί ἂν οἴει αὐτοὺς ἀποκρίνασθαι; Τοῦτο ἔγωγε, ὅτι περὶ τούτων λέγουσιν, ὧν διανοηθῆναι μόνον ἐγχωρεῖ, ἄλλως δ' οὐδαμῶς μεταχειρίζεσθαι δυνατόν. Ὁρᾷς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ὅτι τῷ ὄντι ἀναγκαῖον
B ἡμῖν κινδυνεύει εἶναι τὸ μάθημα, ἐπειδὴ φαίνεταί γε προσαναγκάζον αὐτῇ τῇ[3] νοήσει χρῆσθαι τὴν ψυχὴν ἐπ' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν; Καὶ μὲν δή, ἔφη, σφόδρα γε ποιεῖ αὐτό. Τί δέ; τόδε ἤδη ἐπεσκέψω, ὡς οἵ τε φύσει λογιστικοὶ εἰς πάντα τὰ μαθήματα ὡς ἔπος εἰπεῖν ὀξεῖς φύονται, οἵ τε βραδεῖς, ἂν ἐν τούτῳ παιδευθῶσι καὶ γυμνάσωνται, κἂν μηδὲν ἄλλο ὠφεληθῶσιν, ὅμως εἴς γε τὸ ὀξύτεροι αὐτοὶ αὑτῶν γίγνεσθαι πάντες ἐπιδιδόασιν; Ἔστιν, ἔφη,
C οὕτω. Καὶ μήν, ὡς ἐγᾦμαι, ἅ γε μείζω πόνον παρέχει

[1] ῥᾳστώνης Π: ῥᾳστώνης τε A. [2] δεινοὺς Ξ *q*: δεινοὺς δύο A, sed δύο punctis notavit A². [3] τῇ Π: om. A.

μανθάνοντι καὶ μελετῶντι, οὐκ ἂν ῥᾳδίως οὐδὲ πολλὰ ἂν εὕροις[1] *ὡς τοῦτο. Οὐ γὰρ οὖν. Πάντων δὴ ἕνεκα τούτων οὐκ ἀφετέον τὸ μάθημα, ἀλλ' οἱ ἄριστοι τὰς φύσεις παιδευτέοι ἐν αὐτῷ. Ξύμφημι, ἦ δ' ὅς.*

IX. *Τοῦτο μὲν τοίνυν, εἶπον, ἓν*[2] *ἡμῖν κείσθω· δεύτερον δὲ τὸ ἐχόμενον τούτου σκεψώμεθα ἆρά τι προσήκει ἡμῖν. Τὸ ποῖον; ἢ γεωμετρίαν, ἔφη, λέγεις; Αὐτὸ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ. Ὅσον μέν, ἔφη, πρὸς τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ* D *τείνει, δῆλον ὅτι προσήκει· πρὸς γὰρ τὰς στρατοπεδεύσεις καὶ καταλήψεις χωρίων καὶ συναγωγὰς καὶ ἐκτάσεις στρατιᾶς καὶ ὅσα δὴ ἄλλα σχηματίζουσι τὰ στρατόπεδα ἐν αὐταῖς τε ταῖς μάχαις καὶ πορείαις, διαφέροι ἂν αὐτὸς αὑτοῦ γεωμετρικὸς καὶ μὴ ὤν. Ἀλλ' οὖν δή, εἶπον, πρὸς μὲν τὰ τοιαῦτα βραχύ τι ἂν ἐξαρκοῖ γεωμετρίας τε καὶ λογισμῶν μόριον· τὸ δὲ πολὺ αὐτῆς καὶ πορρωτέρω προϊὸν*[3] *σκοπεῖσθαι δεῖ εἴ τι πρὸς ἐκεῖνο τείνει, πρὸς τὸ* E *ποιεῖν κατιδεῖν ῥᾷον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν. τείνει δέ, φαμέν, πάντα αὐτόσε, ὅσα ἀναγκάζει ψυχὴν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον μεταστρέφεσθαι, ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ εὐδαιμονέστατον τοῦ ὄντος, ὃ*[4] *δεῖ αὐτὴν παντὶ τρόπῳ ἰδεῖν. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν εἰ μὲν οὐσίαν ἀναγκάζει θεάσασθαι, προσήκει, εἰ δὲ γένεσιν, οὐ προσήκει. Φαμέν γε δή. Οὐ τοίνυν τοῦτό γε, | ἦν δ' ἐγώ, ἀμφισβητήσουσιν ἡμῖν ὅσοι* 527 *καὶ σμικρὰ γεωμετρίας ἔμπειροι, ὅτι αὕτη ἡ ἐπιστήμη πᾶν τοὐναντίον ἔχει τοῖς ἐν αὐτῇ λόγοις λεγομένοις ὑπὸ τῶν μεταχειριζομένων. Πῶς; ἔφη. Λέγουσι μέν που μάλα γελοίως τε καὶ ἀναγκαίως· ὡς γὰρ πράττοντές τε καὶ πράξεως ἕνεκα πάντας τοὺς λόγους ποιούμενοι λέγουσιν τετραγωνίζειν τε καὶ παρατείνειν καὶ προστιθέναι καὶ πάντα οὕτω φθεγγόμενοι· τὸ δ' ἔστι που πᾶν τὸ μάθημα* B *γνώσεως ἕνεκα ἐπιτηδευόμενον. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.*

[1] ἂν εὕροις Π: ἀνεύροις A. [2] ἓν Ξ q: ἐν A. [3] προϊὸν Π: προσιὸν A.
[4] ὃ Π: οὐ A[1]: οὗ A[2].

Οὐκοῦν τοῦτο ἔτι διομολογητέον; Τὸ ποῖον; Ὡς τοῦ ἀεὶ ὄντος γνώσεως, ἀλλ' οὐ τοῦ ποτέ τι γιγνομένου καὶ ἀπολλυμένου. Εὐομολόγητον[1], ἔφη· τοῦ γὰρ ἀεὶ ὄντος ἡ γεωμετρικὴ γνῶσίς ἐστιν. Ὁλκὸν ἄρα, ὦ γενναῖε, ψυχῆς πρὸς ἀλήθειαν εἴη ἂν καὶ ἀπεργαστικὸν φιλοσόφου διανοίας πρὸς τὸ ἄνω σχεῖν ἃ νῦν κάτω οὐ δέον ἔχομεν. Ὡς οἷόν C τε μάλιστα, ἔφη. Ὡς οἷόν τ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μάλιστα προστακτέον, ὅπως οἱ ἐν τῇ καλλιπόλει σοι μηδενὶ τρόπῳ γεωμετρίας ἀφέξονται[2]. καὶ γὰρ τὰ πάρεργα αὐτοῦ οὐ σμικρά. Ποῖα; ἦ δ' ὅς. Ἅ τε δὴ σὺ εἶπες, ἦν δ' ἐγώ, τὰ περὶ τὸν πόλεμον, καὶ δὴ καὶ πρὸς πάσας μαθήσεις, ὥστε κάλλιον ἀποδέχεσθαι, ἴσμεν που ὅτι τῷ ὅλῳ καὶ παντὶ διοίσει ἡμμένος τε γεωμετρίας καὶ μή. Τῷ παντὶ μέντοι νὴ Δί', ἔφη. Δεύτερον δὴ τοῦτο τιθῶμεν μάθημα τοῖς νέοις; Τιθῶμεν, ἔφη.

D X. Τί δέ; τρίτον θῶμεν ἀστρονομίαν; ἢ οὐ δοκεῖ; Ἐμοὶ γοῦν[3], ἔφη· τὸ γὰρ περὶ ὥρας εὐαισθητοτέρως ἔχειν καὶ μηνῶν καὶ ἐνιαυτῶν οὐ μόνον γεωργίᾳ οὐδὲ ναυτιλίᾳ προσήκει, ἀλλὰ καὶ στρατηγίᾳ οὐχ ἧττον. Ἡδὺς εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἔοικας δεδιότι τοὺς πολλούς, μὴ δοκῇς ἄχρηστα μαθήματα προστάττειν. τὸ δ' ἔστιν οὐ πάνυ φαῦλον, ἀλλὰ χαλεπὸν πιστεῦσαι, ὅτι ἐν τούτοις τοῖς μαθήμασιν ἑκάστου ὄργανόν τι ψυχῆς ἐκκαθαίρεταί τε καὶ ἀναζωπυ-E ρεῖται ἀπολλύμενον καὶ τυφλούμενον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, κρεῖττον ὂν σωθῆναι μυρίων ὀμμάτων· μόνῳ γὰρ αὐτῷ ἀλήθεια ὁρᾶται. οἷς μὲν οὖν ταῦτα ξυνδοκεῖ ἀμηχάνως ὡς εὖ δόξεις λέγειν· ὅσοι δὲ τούτου μηδαμῇ ᾐσθημένοι εἰσίν, εἰκότως ἡγήσονταί σε λέγειν οὐδέν· ἄλλην γὰρ ἀπ' αὐτῶν οὐχ ὁρῶσιν ἀξίαν λόγου ὠφελίαν. σκόπει οὖν αὐτόθεν, πρὸς ποτέρους διαλέγει, ἢ

[1] εὐομολόγητον Π et γρ in marg. A²: εὖ διομολογητέον A¹. [2] ἀφέξονται Ξ: ἀφέξωνται A. [3] ἐμοὶ γοῦν Π: ἔμοιγ' οὖν A.

οὐ|δὲ πρὸς ἑτέρους[1], *ἀλλὰ σαυτοῦ ἕνεκα τὸ μέγιστον ποιεῖ* 528 *τοὺς λόγους, φθονοῖς μὴν οὐδ' ἂν ἄλλῳ, εἴ τίς τι δύναιτο ἀπ' αὐτῶν ὄνασθαι. Οὕτως, ἔφη, αἱροῦμαι, ἐμαυτοῦ ἕνεκα τὸ πλεῖστον λέγειν τε καὶ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι. Ἄναγε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἰς τοὐπίσω· νῦν δὴ γὰρ οὐκ ὀρθῶς τὸ ἑξῆς ἐλάβομεν τῇ γεωμετρίᾳ. Πῶς λαβόντες; ἔφη. Μετὰ ἐπίπεδον, ἦν δ' ἐγώ, ἐν περιφορᾷ ὂν ἤδη στερεὸν λαβόντες, πρὶν αὐτὸ καθ' αὐτὸ λαβεῖν· ὀρθῶς δὲ* B *ἔχει ἑξῆς μετὰ δευτέραν αὔξην τρίτην λαμβάνειν. ἔστι δέ που τοῦτο περὶ τὴν τῶν κύβων αὔξην καὶ τὸ βάθους μετέχον. Ἔστι γάρ, ἔφη· ἀλλὰ ταῦτά γε, ὦ Σώκρατες, δοκεῖ οὔπω ηὑρῆσθαι. Διττὰ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, τὰ αἴτια· ὅτι τε οὐδεμία πόλις ἐντίμως αὐτὰ ἔχει, ἀσθενῶς ζητεῖται χαλεπὰ ὄντα, ἐπιστάτου τε δέονται οἱ ζητοῦντες, ἄνευ οὗ οὐκ ἂν εὕροιεν· ὃν πρῶτον μὲν γενέσθαι χαλεπόν, ἔπειτα καὶ γενομένου, ὡς νῦν ἔχει, οὐκ ἂν πείθοιντο οἱ περὶ ταῦτα ζητητικοὶ μεγαλοφρονούμενοι*[2]. *εἰ δὲ πόλις* C *ὅλη ξυνεπιστατοῖ ἐντίμως ἄγουσα αὐτά, οὗτοί τε ἂν πείθοιντο, καὶ ξυνεχῶς τε ἂν καὶ ἐντόνως ζητούμενα ἐκφανῆ γένοιτο ὅπῃ ἔχει· ἐπεὶ καὶ νῦν ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀτιμαζόμενα καὶ κολουόμενα ὑπὸ*[3] *τῶν ζητούντων, λόγον οὐκ ἐχόντων καθ' ὅ τι χρήσιμα, ὅμως πρὸς ἅπαντα ταῦτα βίᾳ ὑπὸ χάριτος αὐξάνεται, καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν αὐτὰ φανῆναι. Καὶ μὲν δή, ἔφη, τό γε ἐπίχαρι καὶ διαφερόντως* D *ἔχει. ἀλλά μοι σαφέστερον εἰπὲ ἃ νῦν δὴ ἔλεγες. τὴν μὲν γάρ που τοῦ ἐπιπέδου πραγματείαν γεωμετρίαν ἐτίθης. Ναί, ἦν δ' ἐγώ. Εἶτά γ', ἔφη, τὸ μὲν πρῶτον ἀστρονομίαν μετὰ ταύτην, ὕστερον δ' ἀνεχώρησας. Σπεύδων γάρ, ἔφην, ταχὺ πάντα διεξελθεῖν μᾶλλον βραδύνω· ἑξῆς γὰρ οὖσαν τὴν βάθους αὔξης μέθοδον, ὅτι τῇ ζητήσει γελοίως ἔχει, ὑπερβὰς αὐτὴν μετὰ γεωμετρίαν ἀστρονομίαν ἔλεγον, φορὰν*

[1] *οὐδὲ πρὸς ἑτέρους* Cobet: *οὐ πρὸς οὐδετέρους* A. [2] *οὐκ—μεγαλοφρονούμενοι* Π et in marg. A²: om. A¹. [3] *ὑπὸ* Voegelin: *ὑπὸ δὲ* codd.

E οὖσαν βάθους. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Τέταρτον τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τιθῶμεν μάθημα ἀστρονομίαν, ὡς ὑπαρχούσης τῆς νῦν παραλειπομένης, ἐὰν αὐτὴν πόλις μετίῃ. Εἰκός, ἦ δ' ὅς· καὶ ὅ γε νῦν δή μοι, ὦ Σώκρατες, ἐπέπληξας περὶ ἀστρονομίας ὡς φορτικῶς ἐπαινοῦντι, νῦν ᾗ σὺ μετέρχει 529 ἐπαινῶ. | παντὶ γάρ μοι δοκεῖ δῆλον, ὅτι αὕτη γε ἀναγκάζει ψυχὴν εἰς τὸ ἄνω ὁρᾶν καὶ ἀπὸ τῶν ἐνθένδε ἐκεῖσε ἄγει. Ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, παντὶ δῆλον πλὴν ἐμοί· ἐμοὶ γὰρ οὐ δοκεῖ οὕτως. Ἀλλὰ πῶς; ἔφη. Ὡς μὲν νῦν αὐτὴν μεταχειρίζονται οἱ εἰς φιλοσοφίαν ἀνάγοντες, πάνυ ποιεῖν κάτω βλέπειν. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὐκ ἀγεννῶς μοι δοκεῖς, ἦν δ' ἐγώ, τὴν περὶ τὰ ἄνω μάθησιν λαμβάνειν παρὰ B σαυτῷ ᾗ[1] ἐστι· κινδυνεύεις γὰρ καὶ εἴ τις ἐν ὀροφῇ ποικίλματα θεώμενος ἀνακύπτων καταμανθάνοι τι, ἡγεῖσθαι ἂν αὐτὸν νοήσει[2] ἀλλ' οὐκ ὄμμασι θεωρεῖν. ἴσως οὖν καλῶς ἡγεῖ, ἐγὼ δ' εὐηθικῶς. ἐγὼ γὰρ αὖ οὐ δύναμαι ἄλλο τι νομίσαι ἄνω ποιοῦν ψυχὴν βλέπειν μάθημα ἢ ἐκεῖνο, ὃ ἂν περὶ τὸ ὄν τε ᾖ καὶ τὸ ἀόρατον, ἐάν τε τις ἄνω κεχηνὼς ἢ[3] κάτω συμμεμυκὼς τῶν αἰσθητῶν τι ἐπιχειρῇ μανθάνειν, οὔτε μαθεῖν ἄν ποτέ φημι αὐτόν—ἐπιστήμην γὰρ οὐδὲν C ἔχειν τῶν τοιούτων—οὔτε ἄνω ἀλλὰ κάτω αὐτοῦ βλέπειν τὴν ψυχήν, κἂν ἐξ ὑπτίας νέων[4] ἐν γῇ ἢ ἐν θαλάττῃ μανθάνῃ.

XI. Δίκην, ἔφη, ἔχω· ὀρθῶς γάρ μοι ἐπέπληξας. ἀλλὰ πῶς δὴ ἔλεγες δεῖν ἀστρονομίαν μανθάνειν παρὰ ἃ νῦν μανθάνουσιν, εἰ μέλλοιεν ὠφελίμως πρὸς ἃ λέγομεν μαθήσεσθαι; Ὧδε, ἦν δ' ἐγώ· ταῦτα μὲν τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ποικίλματα, ἐπείπερ ἐν ὁρατῷ πεποίκιλται, D κάλλιστα μὲν ἡγεῖσθαι καὶ ἀκριβέστατα τῶν τοιούτων

[1] ᾗ Ξ q: ᾗ A²: η (sic) A¹. [2] νοήσει Π: νοήσειν A. [3] ἢ Π: ᾖ A. [4] νέων Π: μὲν A, unde ἐξυπτιασμένος pro ἐξ ὑπτίας μὲν coniecit Marindin.

ἔχειν, τῶν δὲ ἀληθινῶν πολὺ ἐνδεῖν, ἃς τὸ ὂν τάχος καὶ ἡ οὖσα βραδυτὴς ἐν τῷ ἀληθινῷ ἀριθμῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἀληθέσι σχήμασι φοράς τε πρὸς ἄλληλα φέρεται καὶ τὰ ἐνόντα φέρει. ἃ δὴ λόγῳ μὲν καὶ διανοίᾳ ληπτά, ὄψει δ' οὔ· ἢ σὺ οἴει; Οὐδαμῶς, ἔφη. Οὐκοῦν, εἶπον, τῇ περὶ τὸν οὐρανὸν ποικιλίᾳ παραδείγμασι χρηστέον τῆς πρὸς ἐκεῖνα μαθήσεως ἕνεκα, ὁμοίως ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐντύχοι ὑπὸ Δαιδάλου ἤ τινος ἄλλου δημιουργοῦ ἢ E γραφέως διαφερόντως γεγραμμένοις καὶ ἐκπεπονημένοις διαγράμμασιν. ἡγήσαιτο γὰρ ἄν πού τις ἔμπειρος γεωμετρίας ἰδὼν τὰ τοιαῦτα κάλλιστα μὲν ἔχειν ἀπεργασίᾳ, γελοῖον μὴν ἐπισκοπεῖν ταῦτα σπουδῇ, ὡς τὴν ἀλήθειαν ἐν αὐτοῖς ληψόμενον ἴσων ἢ διπλασίων | ἢ ἄλλης τινὸς 530 συμμετρίας. Τί δ' οὐ μέλλει γελοῖον εἶναι; ἔφη. Τῷ ὄντι δὴ ἀστρονομικόν, ἦν δ' ἐγώ, ὄντα οὐκ οἴει ταὐτὸν πείσεσθαι εἰς τὰς τῶν ἄστρων φορὰς ἀποβλέποντα; νομιεῖν μέν, ὡς οἷόν τε κάλλιστα τὰ τοιαῦτα ἔργα συστήσασθαι, οὕτω ξυνεστάναι τῷ τοῦ οὐρανοῦ δημιουργῷ αὐτόν τε καὶ τὰ ἐν αὐτῷ· τὴν δὲ νυκτὸς πρὸς ἡμέραν ξυμμετρίαν καὶ τούτων πρὸς μῆνα καὶ μηνὸς πρὸς ἐνιαυτὸν καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων πρός τε ταῦτα καὶ πρὸς ἄλληλα οὐκ ἄτοπον, B οἴει, ἡγήσεται τὸν νομίζοντα γίγνεσθαί τε ταῦτα ἀεὶ ὡσαύτως καὶ οὐδαμῇ οὐδὲν παραλλάττειν, σῶμά τε ἔχοντα καὶ ὁρώμενα, καὶ ζητεῖν παντὶ τρόπῳ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν λαβεῖν; Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ, ἔφη, σοῦ νῦν ἀκούοντι. Προβλήμασιν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, χρώμενοι ὥσπερ γεωμετρίαν οὕτω καὶ ἀστρονομίαν μέτιμεν, τὰ δ' ἐν τῷ οὐρανῷ ἐάσομεν, εἰ μέλλομεν ὄντως ἀστρονομίας μεταλαμβάνοντες χρήσιμον C τὸ φύσει φρόνιμον ἐν τῇ ψυχῇ ἐξ ἀχρήστου ποιήσειν. Ἦ πολλαπλάσιον, ἔφη, τὸ ἔργον ἢ ὡς νῦν ἀστρονομεῖται προστάττεις. Οἶμαι δέ γε, εἶπον, καὶ τἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προστάξειν ἡμᾶς, ἐάν τι ἡμῶν ὡς νομοθετῶν ὄφελος ᾖ.

XII. Ἀλλὰ γάρ τι ἔχεις <σὺ>[1] ὑπομνῆσαι τῶν προσηκόντων μαθημάτων; Οὐκ ἔχω, ἔφη, νῦν γ' οὑτωσί. Οὐ μὴν ἕν, ἀλλὰ πλείω, ἦν δ' ἐγώ, εἴδη παρέχεται ἡ φορά,
D ὡς ἐγᾦμαι. τὰ μὲν οὖν πάντα ἴσως ὅστις σοφὸς ἕξει εἰπεῖν· ἃ δὲ καὶ ἡμῖν προφανῆ, δύο. Ποῖα δή; Πρὸς τούτῳ, ἦν δ' ἐγώ, ἀντίστροφον αὐτοῦ. Τὸ ποῖον; Κινδυνεύει, ἔφην, ὡς πρὸς ἀστρονομίαν ὄμματα πέπηγεν, ὣς πρὸς ἐναρμόνιον φορὰν ὦτα παγῆναι, καὶ αὗται ἀλλήλων ἀδελφαί τινες αἱ ἐπιστῆμαι εἶναι, ὡς οἵ τε Πυθαγόρειοί φασι καὶ ἡμεῖς, ὦ Γλαύκων, συγχωροῦμεν. ἢ πῶς ποιοῦμεν; Οὕτως, ἔφη.
E Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ πολὺ τὸ ἔργον, ἐκείνων πευσόμεθα, πῶς λέγουσι περὶ αὐτῶν καὶ εἴ τι ἄλλο πρὸς τούτοις· ἡμεῖς δὲ παρὰ πάντα ταῦτα φυλάξομεν τὸ ἡμέτερον. Ποῖον; Μή ποτ' αὐτῶν τι ἀτελὲς ἐπιχειρῶσιν ἡμῖν μανθάνειν οὓς θρέψομεν, καὶ οὐκ ἐξῆκον ἐκεῖσε ἀεί, οἷ πάντα δεῖ ἀφήκειν, οἷον ἄρτι περὶ τῆς ἀστρονομίας ἐλέγομεν. ἢ οὐκ οἶσθ' ὅτι καὶ περὶ ἁρμονίας ἕτερον
531 |τοιοῦτον ποιοῦσι; τὰς γὰρ ἀκουομένας αὖ συμφωνίας καὶ φθόγγους ἀλλήλοις ἀναμετροῦντες ἀνήνυτα ὥσπερ οἱ ἀστρονόμοι πονοῦσιν. Νὴ τοὺς θεούς, ἔφη, καὶ γελοίως γε, πυκνώματ' ἄττα ὀνομάζοντες καὶ παραβάλλοντες τὰ ὦτα, οἷον ἐκ γειτόνων φωνὴν θηρευόμενοι, οἱ μέν φασιν ἔτι κατακούειν ἐν μέσῳ τινὰ ἠχὴν καὶ σμικρότατον εἶναι τοῦτο διάστημα, ᾧ μετρητέον, οἱ δὲ ἀμφισβητοῦντες ὡς
B ὅμοιον ἤδη φθεγγομένων, ἀμφότεροι ὦτα τοῦ νοῦ προστησάμενοι. Σὺ μέν, ἦν δ' ἐγώ, τοὺς χρηστοὺς λέγεις τοὺς ταῖς χορδαῖς πράγματα παρέχοντας καὶ βασανίζοντας, ἐπὶ τῶν κολλόπων στρεβλοῦντας· ἵνα δὲ μὴ μακροτέρα ἡ εἰκὼν γίγνηται πλήκτρῳ τε πληγῶν γιγνομένων καὶ κατηγορίας πέρι καὶ ἐξαρνήσεως καὶ ἀλαζονείας χορδῶν, παύομαι τῆς εἰκόνος καὶ οὔ φημι τούτους λέγειν, ἀλλ' ἐκείνους οὓς ἔφαμεν νῦν δὴ περὶ ἁρμονίας ἐρήσεσθαι.

[1] <σὺ> nos: om. codd.

ταὐτὸν γὰρ ποιοῦσι τοῖς ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ· τοὺς γὰρ C
ἐν ταύταις ταῖς συμφωνίαις ταῖς ἀκουομέναις ἀριθμοὺς
ζητοῦσιν, ἀλλ' οὐκ εἰς προβλήματα ἀνίασιν, ἐπισκοπεῖν
τίνες ξύμφωνοι ἀριθμοὶ καὶ τίνες οὔ, καὶ διὰ τί ἑκάτεροι.
Δαιμόνιον γάρ, ἔφη, πρᾶγμα λέγεις. Χρήσιμον μὲν οὖν,
ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ ζήτησιν,
ἄλλως δὲ μεταδιωκόμενον ἄχρηστον. Εἰκός γ', ἔφη.

XIII. Οἶμαι δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡ τούτων πάντων
ὧν διεληλύθαμεν μέθοδος ἐὰν μὲν ἐπὶ τὴν ἀλλήλων D
κοινωνίαν ἀφίκηται καὶ ξυγγένειαν, καὶ ξυλλογισθῇ ταῦτα
ᾗ ἐστὶν ἀλλήλοις οἰκεῖα, φέρειν τι αὐτῶν εἰς ἃ βουλόμεθα
τὴν πραγματείαν, καὶ οὐκ ἀνόνητα πονεῖσθαι, εἰ δὲ μή,
ἀνόνητα. Καὶ ἐγώ, ἔφη, οὕτω μαντεύομαι. ἀλλὰ πάμπολυ
ἔργον λέγεις, ὦ Σώκρατες. Τοῦ προοιμίου, ἦν δ' ἐγώ, ἢ
τίνος λέγεις; ἢ οὐκ ἴσμεν, ὅτι πάντα ταῦτα προοίμιά
ἐστιν αὐτοῦ τοῦ νόμου, ὃν δεῖ μαθεῖν; οὐ γάρ που δοκοῦσί
γέ σοι οἱ ταῦτα δεινοὶ διαλεκτικοὶ εἶναι. Οὐ μὰ τὸν Δί', E
ἔφη, εἰ μὴ μάλα γέ τινες ὀλίγοι ὧν ἐγὼ ἐντετύχηκα.
Ἀλλὰ δή[1], εἶπον, μή[2] δυνατοί τινες ὄντες δοῦναί τε καὶ
ἀποδέξασθαι λόγον εἴσεσθαί ποτέ τι ὧν φαμὲν δεῖν εἰδέναι;
Οὐδ' αὖ, ἔφη, τοῦτό γε. | Οὐκοῦν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, 532
οὗτος ἤδη αὐτός ἐστιν ὁ νόμος, ὃν τὸ διαλέγεσθαι περαίνει[3];
ὃν καὶ ὄντα νοητὸν μιμοῖτ' ἂν ἡ τῆς ὄψεως δύναμις, ἣν
ἐλέγομεν πρὸς αὐτὰ ἤδη τὰ ζῷα ἐπιχειρεῖν ἀποβλέπειν
καὶ πρὸς αὐτὰ < τὰ >[4] ἄστρα τε καὶ τελευταῖον δὴ πρὸς
αὐτὸν τὸν ἥλιον; οὕτω καὶ ὅταν τις τῷ διαλέγεσθαι
ἐπιχειρῇ ἄνευ πασῶν τῶν αἰσθήσεων διὰ τοῦ λόγου ἐπ'
αὐτὸ ὃ ἔστιν ἕκαστον[5] ὁρμᾶν[6], καὶ μὴ ἀποστῇ, πρὶν ἂν
αὐτὸ ὃ ἔστιν ἀγαθὸν αὐτῇ νοήσει λάβῃ, ἐπ' αὐτῷ γίγνεται B
τῷ τοῦ νοητοῦ τέλει, ὥσπερ ἐκεῖνος τότε ἐπὶ τῷ τοῦ

[1] δὴ v: ἤδη A. [2] μὴ Π: οἱ μὴ A, sed οἱ punctis notavit A[2]. [3] περαίνει q: παραινεῖ A. [4] <τὰ> Baiter: om. codd. [5] ἕκαστον Π: om. A. [6] ὁρμᾶν Ast: ὁρμᾷ codd.

ὁρατοῦ. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Τί οὖν; οὐ διαλεκτικὴν ταύτην τὴν πορείαν καλεῖς; Τί μήν; Ἡ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, λύσις τε ἀπὸ τῶν δεσμῶν καὶ μεταστροφὴ ἀπὸ τῶν σκιῶν ἐπὶ τὰ εἴδωλα καὶ τὸ φῶς καὶ ἐκ τοῦ καταγείου εἰς τὸν ἥλιον ἐπάνοδος, καὶ ἐκεῖ πρὸς μὲν τὰ ζῷά τε καὶ φυτὰ καὶ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ἔτι ἀδυναμία[1]
C βλέπειν, πρὸς δὲ τὰ ἐν ὕδασι φαντάσματα θεῖα[2] καὶ σκιὰς τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐκ εἰδώλων σκιὰς δι' ἑτέρου τοιούτου φωτὸς ὡς πρὸς ἥλιον κρίνειν ἀποσκιαζομένας, πᾶσα αὕτη ἡ πραγματεία τῶν τεχνῶν, ἃς διήλθομεν, ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν καὶ ἐπαναγωγὴν τοῦ βελτίστου ἐν ψυχῇ πρὸς τὴν τοῦ ἀρίστου ἐν τοῖς οὖσι θέαν, ὥσπερ τότε τοῦ σαφεστάτου ἐν σώματι πρὸς τὴν τοῦ φανοτάτου
D ἐν τῷ σωματοειδεῖ τε καὶ ὁρατῷ τόπῳ. Ἐγὼ μέν, ἔφη, ἀποδέχομαι οὕτω. καίτοι παντάπασί γέ μοι δοκεῖ χαλεπὰ μὲν ἀποδέχεσθαι εἶναι, ἄλλον δ' αὖ τρόπον χαλεπὰ μὴ ἀποδέχεσθαι. ὅμως δὲ—οὐ γὰρ ἐν τῷ νῦν παρόντι μόνον ἀκουστέα, ἀλλὰ καὶ αὖθις πολλάκις ἐπανιτέον—ταῦτα θέντες ἔχειν ὡς νῦν λέγεται, ἐπ' αὐτὸν δὴ τὸν νόμον ἴωμεν, καὶ διέλθωμεν[3] οὕτως, ὥσπερ τὸ προοίμιον διήλθομεν. λέγε οὖν, τίς ὁ τρόπος τῆς τοῦ
E διαλέγεσθαι δυνάμεως, καὶ κατὰ ποῖα δὴ εἴδη διέστηκεν, καὶ τίνες αὖ ὁδοί. αὗται γὰρ ἂν ἤδη, ὡς ἔοικεν, αἱ πρὸς αὐτὸ ἄγουσαι εἶεν, οἷ ἀφικομένῳ ὥσπερ ὁδοῦ ἀνάπαυλα ἂν εἴη καὶ τέλος τῆς πορείας. Οὐκέτ', ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε
533 Γλαύκων, οἷός τ' | ἔσει ἀκολουθεῖν· ἐπεὶ τό γ' ἐμὸν οὐδὲν ἂν προθυμίας ἀπολίποι, οὐδ' εἰκόνα ἂν ἔτι οὗ λέγομεν ἴδοις, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀληθές, ὅ γε δή μοι φαίνεται· εἰ δ' ὄντως ἢ μή, οὐκέτ' ἄξιον τοῦτο διισχυρίζεσθαι· ἀλλ' ὅτι μὲν δεῖ[4] τοιοῦτόν τι ἰδεῖν, ἰσχυριστέον. ἦ γάρ; Τί μήν;

[1] ἔτι ἀδυναμία Iamblichus: ἐπ' ἀδυναμίᾳ A. [2] θεῖα codd.: θέα Ast. Cf. tamen *Soph.* 266 B—D. [3] διέλθωμεν Ξ *q*: ἔλθωμεν A. [4] δεῖ Ficinus: δὴ codd.

Οὐκοῦν καὶ ὅτι ἡ τοῦ διαλέγεσθαι δύναμις μόνη ἂν φήνειεν ἐμπείρῳ ὄντι ὧν νῦν δὴ διήλθομεν, ἄλλῃ δὲ οὐδαμῇ δυνατόν; Καὶ τοῦτ', ἔφη, ἄξιον διισχυρίζεσθαι. Τόδε γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδεὶς ἡμῖν ἀμφισβητήσει λέγουσιν, ὡς B αὐτοῦ γε ἑκάστου πέρι ὃ ἔστιν ἕκαστον ἄλλη τις ἐπιχειρεῖ μέθοδος ὁδῷ περὶ παντὸς λαμβάνειν· ἀλλ' αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι τέχναι ἢ πρὸς δόξας ἀνθρώπων καὶ ἐπιθυμίας εἰσίν, ἢ πρὸς γενέσεις τε καὶ συνθέσεις, ἢ πρὸς θεραπείαν τῶν φυομένων τε καὶ συντιθεμένων ἅπασαι[1] τετράφαται, αἱ δὲ λοιπαί, ἃς τοῦ ὄντος τι ἔφαμεν ἐπιλαμβάνεσθαι, γεωμετρίας τε καὶ τὰς ταύτῃ ἑπομένας, ὁρῶμεν ὡς ὀνειρώττουσι μὲν περὶ τὸ ὄν, ὕπαρ δὲ ἀδύνατον αὐταῖς ἰδεῖν, ἕως ἂν C ὑποθέσεσι χρώμεναι ταύτας ἀκινήτους ἐῶσι, μὴ δυνάμεναι λόγον διδόναι αὐτῶν. ᾧ γὰρ ἀρχὴ μὲν ὃ μὴ οἶδε, τελευτὴ δὲ καὶ τὰ μεταξὺ ἐξ οὗ μὴ οἶδεν συμπέπλεκται, τίς μηχανὴ τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν ποτὲ ἐπιστήμην γενέσθαι; Οὐδεμία, ἦ δ' ὅς.

XIV. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος μόνη ταύτῃ πορεύεται, τὰς ὑποθέσεις ἀναφέρουσα[2] ἐπ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἵνα βεβαιώσηται, καὶ τῷ ὄντι ἐν βορβόρῳ D βαρβαρικῷ τινὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορωρυγμένον ἠρέμα ἕλκει καὶ ἀνάγει ἄνω, συνερίθοις καὶ συμπεριαγωγοῖς χρωμένη αἷς διήλθομεν τέχναις· ἃς ἐπιστήμας μὲν πολλάκις προσείπομεν διὰ τὸ ἔθος, δέονται δὲ ὀνόματος ἄλλου, ἐναργεστέρου μὲν ἢ δόξης, ἀμυδροτέρου δὲ ἢ ἐπιστήμης· διάνοιαν δὲ αὐτὴν ἔν γε τῷ πρόσθεν που ὡρισάμεθα· ἔστι δ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐ περὶ ὀνόματος ἀμφισβήτησις, οἷς τοσούτων πέρι σκέψις ὅσων ἡμῖν E πρόκειται. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη[3]. Ἀρέσκει οὖν[4], ἦν δ' ἐγώ,

[1] ἅπασαι Π: ἅπασα A. [2] ἀναφέρουσα nos: ἀναιροῦσα codd.: ἀναίρουσα dubitanter Schneider: ἀνάγουσα Canter. [3] ἔφη Ξ: ἔφη· ἀλλ' ὃ ἂν μόνον δηλοῖ πρὸς τὴν ἕξιν σαφηνείᾳ λέγει ἐν ψυχῇ A, superscripto super ι (in λέγει) a man. vet. ις. Ineptum glossema damnavit Schneider. [4] οὖν Π: γοῦν A.

ὥσπερ τὸ πρότερον, τὴν μὲν πρώτην μοῖραν ἐπιστήμην
534 καλεῖν, δευτέραν δὲ διάνοιαν, | τρίτην δὲ πίστιν καὶ εἰκασίαν
τετάρτην, καὶ ξυναμφότερα μὲν ταῦτα δόξαν, ξυναμφότερα
δ' ἐκεῖνα νόησιν, καὶ δόξαν μὲν περὶ γένεσιν, νόησιν δὲ
περὶ οὐσίαν, καὶ ὅ τι οὐσία πρὸς γένεσιν, νόησιν πρὸς
δόξαν, καὶ ὅ τι νόησις πρὸς δόξαν, ἐπιστήμην πρὸς πίστιν
καὶ διάνοιαν πρὸς εἰκασίαν· τὴν δ' ἐφ' οἷς ταῦτα ἀναλο-
γίαν καὶ διαίρεσιν διχῇ ἑκατέρου, δοξαστοῦ τε καὶ νοητοῦ,
ἐῶμεν, ὦ Γλαύκων, ἵνα μὴ ἡμᾶς πολλαπλασίων λόγων
B ἐμπλήσῃ ἢ ὅσων[1] οἱ παρεληλυθότες. Ἀλλὰ μὴν ἔμοιγ',
ἔφη, τά γε ἄλλα, καθ' ὅσον δύναμαι ἕπεσθαι, ξυνδοκεῖ.
Ἦ καὶ διαλεκτικὸν καλεῖς τὸν λόγον ἑκάστου λαμβάνοντα
τῆς οὐσίας; καὶ τὸν μὴ ἔχοντα, καθ' ὅσον ἂν μὴ ἔχῃ λόγον
αὑτῷ τε καὶ ἄλλῳ διδόναι, κατὰ τοσοῦτον νοῦν περὶ
τούτου οὐ φήσεις ἔχειν; Πῶς γὰρ ἄν, ἦ δ' ὅς, φαίην;
Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ὡσαύτως· ὃς ἂν μὴ ἔχῃ
διορίσασθαι τῷ λόγῳ ἀπὸ τῶν ἄλλων πάντων ἀφελὼν τὴν
C τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν καὶ ὥσπερ ἐν μάχῃ διὰ πάντων ἐλέγχων
διεξιών, μὴ κατὰ δόξαν, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν προθυμούμενος
ἐλέγχειν, ἐν πᾶσι τούτοις ἀπτῶτι τῷ λόγῳ διαπορεύηται,
οὔτε αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν φήσεις εἰδέναι τὸν οὕτως ἔχοντα οὔτε
ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν, ἀλλ' εἴ πῃ εἰδώλου τινὸς ἐφάπτεται,
δόξῃ, οὐκ ἐπιστήμῃ ἐφάπτεσθαι, καὶ τὸν νῦν βίον ὀνειρο-
πολοῦντα καὶ ὑπνώττοντα, πρὶν ἐνθάδ' ἐξεγρέσθαι, εἰς
D Ἅιδου πρότερον ἀφικόμενον τελέως ἐπικαταδαρθάνειν;
Νὴ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς, σφόδρα γε πάντα ταῦτα φήσω. Ἀλλὰ
μὴν τούς γε σαυτοῦ παῖδας, οὓς τῷ λόγῳ τρέφεις τε καὶ
παιδεύεις, εἴ ποτε ἔργῳ τρέφοις, οὐκ ἂν ἐάσαις, ὡς
ἐγῷμαι, ἀλόγους ὄντας ὥσπερ γραμμάς, ἄρχοντας ἐν τῇ
πόλει κυρίους τῶν μεγίστων εἶναι. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη.
Νομοθετήσεις δὴ αὐτοῖς ταύτης μάλιστα τῆς παιδείας
ἀντιλαμβάνεσθαι, ἐξ ἧς ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι

[1] ὅσων Ξ q: ὅσον A: ὅσοι Madvig.

ἐπιστημονέστατα οἷοί τ' ἔσονται; Νομοθετήσω, ἔφη, μετά E
γε σοῦ. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι, ἔφην ἐγώ, ὥσπερ θριγκὸς
τοῖς μαθήμασιν ἡ διαλεκτικὴ ἡμῖν ἐπάνω κεῖσθαι, καὶ
οὐκέτ' ἄλλο τούτου μάθημα ἀνωτέρω ὀρθῶς ἂν ἐπι-
τίθεσθαι, ἀλλ' ἔχειν ἤδη τέλος τὰ τῶν | μαθημάτων; 535
Ἔμοιγ', ἔφη.

XV. Διανομὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ λοιπόν σοι, τίσιν
ταῦτα τὰ μαθήματα δώσομεν καὶ τίνα τρόπον. Δῆλον,
ἔφη. Μέμνησαι οὖν τὴν προτέραν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων,
οἵους ἐξελέξαμεν; Πῶς γάρ, ἦ δ' ὅς, οὔ; Τὰ μὲν ἄλλα
τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἐκείνας τὰς φύσεις οἷον[1] δεῖν ἐκλεκτέας
εἶναι· τούς τε γὰρ βεβαιοτάτους καὶ τοὺς ἀνδρειοτάτους
προαιρετέον καὶ κατὰ δύναμιν τοὺς εὐειδεστάτους· πρὸς
δὲ τούτοις ζητητέον μὴ μόνον γενναίους τε καὶ βλοσυροὺς B
τὰ ἤθη, ἀλλὰ καὶ ἃ τῇδε τῇ παιδείᾳ τῆς φύσεως πρόσφορα
ἑκτέον αὐτοῖς. Ποῖα δὴ διαστέλλει; Δριμύτητα, ὦ
μακάριε, ἔφην, δεῖ αὐτοῖς πρὸς τὰ μαθήματα ὑπάρχειν
καὶ μὴ χαλεπῶς μανθάνειν· πολὺ γάρ τοι μᾶλλον
ἀποδειλιῶσι ψυχαὶ ἐν ἰσχυροῖς μαθήμασιν ἢ ἐν γυμνασίοις·
οἰκειότερος γὰρ αὐταῖς ὁ πόνος, ἴδιος, ἀλλ' οὐ κοινὸς ὢν
μετὰ τοῦ σώματος. Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ μνήμονα δὴ καὶ
ἄρρατον καὶ πάντῃ φιλόπονον ζητητέον. ἢ τίνι τρόπῳ C
οἴει τά τε τοῦ σώματος ἐθελήσειν τινὰ διαπονεῖν καὶ
τοσαύτην μάθησίν τε καὶ μελέτην ἐπιτελεῖν; Οὐδένα, ἦ
δ' ὅς, ἐὰν μὴ παντάπασί γ' ᾖ εὐφυής. Τὸ γοῦν νῦν
ἁμάρτημα, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡ ἀτιμία φιλοσοφίᾳ διὰ ταῦτα
προσπέπτωκεν, ὃ καὶ πρότερον εἶπον, ὅτι οὐ κατ' ἀξίαν
αὐτῆς ἅπτονται· οὐ γὰρ νόθους ἔδει ἅπτεσθαι, ἀλλὰ
γνησίους. Πῶς; ἔφη. Πρῶτον μέν, εἶπον, φιλοπονίᾳ οὐ
χωλὸν δεῖ εἶναι τὸν ἁψόμενον, τὰ μὲν ἡμίσεα φιλόπονον, D
τὰ δ' ἡμίσεα ἄπονον· ἔστι δὲ τοῦτο, ὅταν τις φιλογυμνασ-
τὴς μὲν καὶ φιλόθηρος ᾖ καὶ πάντα τὰ διὰ τοῦ σώματος

[1] οἷον Π: οἴου A.

φιλοπονῇ, φιλομαθὴς δὲ μή, μηδὲ φιλήκοος μηδὲ ζητητικός, ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις μισοπονῇ· χωλὸς δὲ καὶ ὁ τἀναντία τούτου μεταβεβληκὼς τὴν φιλοπονίαν. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν καὶ πρὸς ἀλήθειαν, ἦν δ' ἐγώ, E ταὐτὸν τοῦτο ἀνάπηρον ψυχὴν θήσομεν, ἣ ἂν τὸ μὲν ἑκούσιον ψεῦδος μισῇ καὶ χαλεπῶς φέρῃ αὐτή τε καὶ ἑτέρων ψευδομένων ὑπεραγανακτῇ, τὸ δ' ἀκούσιον εὐκόλως προσδέχηται καὶ ἀμαθαίνουσά που ἁλισκομένη μὴ ἀγανακτῇ, ἀλλ' εὐχερῶς ὥσπερ θηρίον ὕειον ἐν ἀμαθίᾳ 536 μολύνηται; Παντά|πασι μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ πρὸς σωφροσύνην, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνδρείαν καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ πάντα τὰ τῆς ἀρετῆς μέρη οὐχ ἥκιστα δεῖ φυλάττειν τὸν νόθον τε καὶ τὸν γνήσιον. ὅταν γάρ τις μὴ ἐπίστηται τὰ τοιαῦτα σκοπεῖν καὶ ἰδιώτης καὶ πόλις, λανθάνουσι χωλοῖς τε καὶ νόθοις χρώμενοι πρὸς ὅ τι ἂν τύχωσι τούτων, οἱ μὲν φίλοις, οἱ δὲ ἄρχουσι. Καὶ μάλα, ἔφη, οὕτως ἔχει. Ἡμῖν δή, ἦν δ' ἐγώ, πάντα τὰ τοιαῦτα B διευλαβητέον, ὡς ἐὰν μὲν ἀρτιμελεῖς τε καὶ ἀρτίφρονας ἐπὶ τοσαύτην μάθησιν καὶ τοσαύτην ἄσκησιν κομίσαντες παιδεύωμεν, ἥ τε δίκη ἡμῖν οὐ μέμψεται αὐτή, τήν τε πόλιν καὶ πολιτείαν σώσομεν, ἀλλοίους δὲ ἄγοντες ἐπὶ ταῦτα τἀναντία πάντα καὶ πράξομεν καὶ φιλοσοφίας ἔτι πλείω γέλωτα καταντλήσομεν. Αἰσχρὸν μέντ' ἂν εἴη, ἦ δ' ὅς. Πάνυ μὲν οὖν, εἶπον· γελοῖον δ' ἔγωγε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἔοικα παθεῖν. Τὸ ποῖον; ἔφη. Ἐπελαθόμην, ἦν C δ' ἐγώ, ὅτι ἐπαίζομεν, καὶ μᾶλλον ἐντεινάμενος εἶπον. λέγων γὰρ ἅμα ἔβλεψα πρὸς φιλοσοφίαν καὶ ἰδὼν προπεπηλακισμένην ἀναξίως ἀγανακτήσας μοι δοκῶ καὶ ὥσπερ θυμωθεὶς τοῖς αἰτίοις σπουδαιότερον εἰπεῖν ἃ εἶπον. Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὔκουν ὥς γ' ἐμοὶ ἀκροατῇ. Ἀλλ' ὡς ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ, ῥήτορι. τόδε δὲ μὴ ἐπιλανθανώμεθα, ὅτι ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ ἐκλογῇ πρεσβύτας ἐξελέγομεν, ἐν δὲ D ταύτῃ οὐκ ἐγχωρήσει· Σόλωνι γὰρ οὐ πειστέον, ὡς

γηράσκων τις πολλὰ δυνατὸς μανθάνειν, ἀλλ' ἧττον ἢ τρέχειν· νέων δὲ πάντες οἱ μεγάλοι καὶ οἱ πολλοὶ πόνοι. Ἀνάγκη, ἔφη.

XVI. Τὰ μὲν τοίνυν λογισμῶν τε καὶ γεωμετριῶν καὶ πάσης τῆς προπαιδείας, ἣν τῆς διαλεκτικῆς δεῖ προπαιδευθῆναι, παισὶν οὖσι χρὴ προβάλλειν, οὐχ ὡς ἐπάναγκες μαθεῖν τὸ σχῆμα τῆς διδαχῆς ποιουμένους. Τί δή; Ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲν μάθημα μετὰ δουλείας τὸν ἐλεύθερον E χρὴ μανθάνειν. οἱ μὲν γὰρ τοῦ σώματος πόνοι βίᾳ πονούμενοι χεῖρον οὐδὲν τὸ σῶμα ἀπεργάζονται, ψυχῇ δὲ βίαιον οὐδὲν ἔμμονον μάθημα. Ἀληθῆ, ἔφη. Μὴ τοίνυν βίᾳ, εἶπον, ὦ ἄριστε, τοὺς παῖδας ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἀλλὰ παί|ζοντας τρέφε, ἵνα καὶ μᾶλλον οἷός τ' ᾖς καθορᾶν ἐφ' 537 ὃ ἕκαστος πέφυκεν. Ἔχει ὃ λέγεις, ἔφη, λόγον. Οὐκοῦν μνημονεύεις, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἔφαμεν τοὺς παῖδας εἶναι ἀκτέον ἐπὶ τῶν ἵππων θεωρούς, καὶ ἐάν που ἀσφαλὲς ᾖ, προσακτέον ἐγγὺς καὶ γευστέον αἵματος, ὥσπερ τοὺς σκύλακας; Μέμνημαι, ἔφη. Ἐν πᾶσι δὴ τούτοις, ἦν δ' ἐγώ, τοῖς τε πόνοις καὶ μαθήμασι καὶ φόβοις ὃς ἂν ἐντρεχέστατος ἀεὶ φαίνηται, εἰς ἀριθμόν τινα ἐγκριτέον. Ἐν τίνι, ἔφη, ἡλικίᾳ; Ἡνίκα, ἦν δ' ἐγώ, τῶν B ἀναγκαίων γυμνασίων μεθίενται. οὗτος γὰρ ὁ χρόνος, ἐάν τε δύο ἐάν τε τρία ἔτη γίγνηται, ἀδύνατός τι ἄλλο πρᾶξαι· κόποι γὰρ καὶ ὕπνοι μαθήμασι πολέμιοι· καὶ ἅμα μία καὶ αὕτη τῶν βασάνων οὐκ ἐλαχίστη, τίς ἕκαστος ἐν τοῖς γυμνασίοις φανεῖται. Πῶς γὰρ οὔκ; ἔφη. Μετὰ δὴ τοῦτον τὸν χρόνον, ἦν δ' ἐγώ, ἐκ τῶν εἰκοσιετῶν[1] οἱ προκριθέντες τιμάς τε μείζους τῶν ἄλλων οἴσονται, τά τε χύδην μαθήματα παισὶν ἐν τῇ παιδιᾷ[2] γενόμενα C τούτοις συνακτέον εἰς σύνοψιν οἰκειότητος ἀλλήλων τῶν

[1] εἰκοσιετῶν Schneider: εἴκοσιν ἐτῶν A: εἰκοσιετῶν (sic) Π. [2] παιδιᾷ corr. A²: παιδειᾷ (sic) A¹. Cf. 536 E (παίζοντας τρέφε).

μαθημάτων[1] καὶ τῆς τοῦ ὄντος φύσεως. Μόνη γοῦν, εἶπεν, ἡ τοιαύτη μάθησις βέβαιος ἐν οἷς ἂν ἐγγένηται. Καὶ μεγίστη γε, ἦν δ' ἐγώ, πεῖρα διαλεκτικῆς φύσεως καὶ μή. ὁ μὲν γὰρ συνοπτικὸς διαλεκτικός, ὁ δὲ μὴ οὔ. Ξυννοίομαι,
D ἦ δ' ὅς. Ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, δεήσει σε ἐπισκοποῦντα οἳ ἂν μάλιστα τοιοῦτοι ἐν αὐτοῖς ὦσι καὶ μόνιμοι μὲν ἐν μαθήμασι, μόνιμοι δ' ἐν πολέμῳ καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, τούτους[2] αὖ, ἐπειδὰν τὰ τριάκοντα ἔτη ἐκβαίνωσιν, ἐκ τῶν προκρίτων προκρινάμενον εἰς μείζους τε τιμὰς καθιστάναι καὶ σκοπεῖν τῇ τοῦ διαλέγεσθαι δυνάμει βασανίζοντα, τίς ὀμμάτων καὶ τῆς ἄλλης αἰσθήσεως δυνατὸς μεθιέμενος ἐπ' αὐτὸ τὸ ὂν μετ' ἀληθείας ἰέναι. καὶ ἐνταῦθα δὴ πολλῆς φυλακῆς ἔργον, ὦ ἑταῖρε. Τί μάλιστα; ἦ δ' ὅς. Οὐκ
E ἐννοεῖς, ἦν δ' ἐγώ, τὸ νῦν περὶ τὸ διαλέγεσθαι κακὸν[3] γιγνόμενον ὅσον γίγνεται; Τὸ ποῖον; ἔφη. Παρανομίας που, ἔφην ἐγώ, ἐμπίμπλανται. Καὶ μάλα, ἔφη. Θαυμαστὸν οὖν τι οἴει, εἶπον, πάσχειν αὐτοὺς καὶ οὐ ξυγγιγνώσκεις; Πῇ μάλιστα; ἔφη. Οἷον, ἦν δ' ἐγώ, εἴ τις ὑποβολιμαῖος τραφείη ἐν πολλοῖς μὲν χρήμασι, πολλῷ δὲ καὶ μεγάλῳ
538 γέ|νει καὶ κόλαξι πολλοῖς, ἀνὴρ δὲ γενόμενος αἴσθοιτο, ὅτι οὐ τούτων ἐστὶ τῶν φασκόντων γονέων, τοὺς δὲ τῷ ὄντι γεννήσαντας μὴ εὕροι, τοῦτον ἔχεις μαντεύσασθαι, πῶς ἂν διατεθείη πρός τε τοὺς κόλακας καὶ πρὸς τοὺς ὑποβαλομένους ἐν ἐκείνῳ τε τῷ χρόνῳ, ᾧ οὐκ ᾔδει τὰ περὶ τῆς ὑποβολῆς, καὶ ἐν ᾧ αὖ ᾔδει; ἢ βούλει ἐμοῦ μαντευομένου ἀκοῦσαι; Βούλομαι, ἔφη.

XVII. Μαντεύομαι τοίνυν, εἶπον, μᾶλλον αὐτὸν
B τιμᾶν ἂν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους δοκοῦντας ἢ τοὺς κολακεύοντας, καὶ ἧττον μὲν ἂν περιιδεῖν ἐνδεεῖς τινός, ἧττον δὲ παράνομόν τι δρᾶσαι ἢ εἰπεῖν εἰς αὐτούς, ἧττον δὲ ἀπειθεῖν τὰ μεγάλα ἐκείνοις ἢ

[1] τῶν μαθημάτων codd.: damnavit J. A. Platt. [2] τούτους q^1: τούτοις A. [3] κακὸν Π: καλὸν A.

τοῖς κόλαξιν, ἐν ᾧ χρόνῳ τὸ ἀληθὲς μὴ εἰδείη. Εἰκός, ἔφη. Αἰσθόμενον[1] τοίνυν τὸ ὂν μαντεύομαι αὖ περὶ μὲν τούτους ἀνεῖναι ἂν τὸ τιμᾶν τε καὶ σπουδάζειν, περὶ δὲ τοὺς κόλακας ἐπιτεῖναι καὶ πείθεσθαί τε αὐτοῖς διαφερόντως ἢ πρότερον καὶ ζῆν ἂν ἤδη κατ' ἐκείνους, ξυνόντα αὐτοῖς C ἀπαρακαλύπτως, πατρὸς δὲ ἐκείνου καὶ τῶν ἄλλων ποιουμένων οἰκείων, εἰ μὴ πάνυ εἴη φύσει ἐπιεικής, μέλειν τὸ μηδέν. Πάντ', ἔφη, λέγεις οἷά περ ἂν γένοιτο. ἀλλὰ πῇ πρὸς τοὺς ἁπτομένους τῶν λόγων αὕτη φέρει ἡ εἰκών; Τῇδε. ἔστι που ἡμῖν δόγματα ἐκ παίδων περὶ δικαίων καὶ καλῶν, ἐν οἷς ἐκτεθράμμεθα ὥσπερ ὑπὸ γονεῦσι, πειθαρχοῦντές τε καὶ τιμῶντες αὐτά. Ἔστι γάρ. Οὐκοῦν καὶ ἄλλα ἐναντία τούτων ἐπιτηδεύματα ἡδονὰς ἔχοντα, ἃ D κολακεύει μὲν ἡμῶν τὴν ψυχὴν καὶ ἕλκει ἐφ' αὑτά, πείθει δ' οὒ τοὺς καὶ ὁπῃοῦν μετρίους· ἀλλ' ἐκεῖνα τιμῶσι τὰ πάτρια καὶ ἐκείνοις πειθαρχοῦσιν. Ἔστι ταῦτα. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· ὅταν τὸν οὕτως ἔχοντα ἐλθὸν ἐρώτημα ἔρηται, τί ἐστι τὸ καλόν, καὶ ἀποκριναμένου ὃ τοῦ νομοθέτου ἤκουεν, ἐξελέγχῃ ὁ λόγος καὶ πολλάκις καὶ πολλαχῇ ἐλέγχων εἰς δόξαν καταβάλῃ[2], ὡς τοῦτο οὐδὲν μᾶλλον E καλὸν ἢ αἰσχρόν, καὶ περὶ δικαίου ὡσαύτως καὶ ἀγαθοῦ καὶ ἃ μάλιστα ἦγεν ἐν τιμῇ, μετὰ τοῦτο τί οἴει ποιήσειν αὐτὸν πρὸς αὐτὰ τιμῆς τε πέρι καὶ πειθαρχίας; Ἀνάγκη, ἔφη, μήτε τιμᾶν ἔτι ὁμοίως μήτε πείθεσθαι. Ὅταν οὖν, ἦν δ' ἐγώ, μήτε ταῦτα ἡγῆται τίμια καὶ οἰκεῖα ὥσπερ πρὸ τοῦ, τά τε ἀληθῆ μὴ εὑρίσκῃ, ἔστι πρὸς ὁποῖον βίον |ἄλλον ἢ τὸν κολακεύοντα εἰκότως προσχωρήσεται; Οὐκ 539 ἔστιν, ἔφη. Παράνομος δή, οἶμαι, δόξει γεγονέναι ἐκ νομίμου. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν, ἔφην, εἰκὸς τὸ πάθος τῶν οὕτω λόγων ἁπτομένων, καὶ ὃ ἄρτι ἔλεγον, πολλῆς συγγνώμης ἄξιον; Καὶ ἐλέου γ', ἔφη. Οὐκοῦν ἵνα μὴ

[1] αἰσθόμενον corr. A[2]: αἰσθόμενος A[1]. [2] καταβάλῃ Ξ: καταλάβῃ A.

γίγνηται ὁ ἔλεος οὗτος περὶ τοὺς τριακοντούτας σοι, εὐλαβουμένῳ[1] παντὶ τρόπῳ τῶν λόγων ἁπτέον; Καὶ μάλ', B ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν οὐ μία μὲν εὐλάβεια αὕτη συχνή, τὸ μὴ νέους ὄντας αὐτῶν γεύεσθαι; οἶμαι γάρ σε οὐ λεληθέναι, ὅτι οἱ μειρακίσκοι, ὅταν τὸ πρῶτον λόγων γεύωνται, ὡς παιδιᾷ αὐτοῖς καταχρῶνται, ἀεὶ εἰς ἀντιλογίαν χρώμενοι, καὶ μιμούμενοι τοὺς ἐξελέγχοντας αὐτοὶ ἄλλους ἐλέγχουσι, χαίροντες ὥσπερ σκυλάκια τῷ ἕλκειν τε καὶ σπαράττειν τῷ λόγῳ τοὺς πλησίον ἀεί. Ὑπερφυῶς μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν ὅταν δὴ πολλοὺς μὲν αὐτοὶ ἐλέγξωσιν, ὑπὸ C πολλῶν δὲ ἐλεγχθῶσι, σφόδρα καὶ ταχὺ ἐμπίπτουσιν εἰς τὸ μηδὲν ἡγεῖσθαι ὧνπερ πρότερον· καὶ ἐκ τούτων δὴ αὐτοί τε καὶ τὸ ὅλον φιλοσοφίας πέρι εἰς τοὺς ἄλλους διαβέβληνται. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ὁ δὲ δὴ πρεσβύτερος, ἦν δ' ἐγώ, τῆς μὲν τοιαύτης μανίας οὐκ ἂν ἐθέλοι μετέχειν, τὸν δὲ διαλέγεσθαι ἐθέλοντα καὶ σκοπεῖν τἀληθὲς μᾶλλον μιμήσεται ἢ τὸν παιδιᾶς χάριν παίζοντα καὶ ἀντι- D λέγοντα, καὶ αὐτός τε μετριώτερος ἔσται καὶ τὸ ἐπιτήδευμα τιμιώτερον ἀντὶ ἀτιμοτέρου ποιήσει. Ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὰ προειρημένα τούτου ἐπ' εὐλαβείᾳ πάντα προείρηται, τὸ τὰς φύσεις κοσμίους εἶναι καὶ στασίμους οἷς τις μεταδώσει τῶν λόγων, καὶ μὴ ὡς νῦν ὁ τυχὼν καὶ οὐδὲν προσήκων ἔρχεται ἐπ' αὐτό; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

XVIII. Ἀρκεῖ δὴ ἐπὶ λόγων μεταλήψει μεῖναι ἐνδελεχῶς καὶ ξυντόνως μηδὲν ἄλλο πράττοντι, ἀλλ' ἀντιστρόφως γυμναζομένῳ τοῖς περὶ τὸ σῶμα γυμνασίοις, E ἔτη διπλάσια ἢ τότε; Ἕξ, ἔφη, ἢ τέτταρα λέγεις; Ἀμέλει, εἶπον, πέντε θές· μετὰ γὰρ τοῦτο καταβιβαστέοι ἔσονταί σοι εἰς τὸ σπήλαιον πάλιν ἐκεῖνο, καὶ ἀναγκαστέοι ἄρχειν τά τε περὶ τὸν πόλεμον καὶ ὅσαι νέων ἀρχαί, ἵνα μηδ' ἐμπειρίᾳ ὑστερῶσι τῶν ἄλλων· καὶ ἔτι καὶ ἐν τούτοις 540 βασανιστέοι, εἰ ἐμμενοῦσιν ἑλκόμενοι παν|ταχόσε ἤ τι καὶ

[1] εὐλαβουμένῳ codd.: εὐλαβουμένοις Baiter.

παρακινήσουσι. Χρόνον δέ, ἦ δ' ὅς, πόσον τοῦτον τίθης; Πεντεκαίδεκα ἔτη, ἦν δ' ἐγώ. γενομένων δὲ πεντηκοντουτῶν τοὺς διασωθέντας καὶ ἀριστεύσαντας πάντα πάντῃ ἐν ἔργοις τε καὶ ἐπιστήμαις πρὸς τέλος ἤδη ἀκτέον καὶ ἀναγκαστέον ἀνακλίναντας τὴν τῆς ψυχῆς αὐγὴν εἰς αὐτὸ ἀποβλέψαι τὸ πᾶσι φῶς παρέχον, καὶ ἰδόντας τὸ ἀγαθὸν αὐτό, παραδείγματι χρωμένους ἐκείνῳ, καὶ πόλιν καὶ ἰδιώτας καὶ ἑαυτοὺς κοσμεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον ἐν μέρει **B** ἑκάστους, τὸ μὲν πολὺ πρὸς φιλοσοφίᾳ διατρίβοντας, ὅταν δὲ τὸ μέρος ἥκῃ, πρὸς πολιτικοῖς ἐπιταλαιπωροῦντας καὶ ἄρχοντας ἑκάστους τῆς πόλεως ἕνεκα, οὐχ ὡς καλόν τι, ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον πράττοντας, καὶ οὕτως ἄλλους ἀεὶ παιδεύσαντας τοιούτους, ἀντικαταλιπόντας τῆς πόλεως φύλακας, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντας οἰκεῖν· μνημεῖα δ' αὐτοῖς καὶ θυσίας τὴν πόλιν δημοσίᾳ ποιεῖν, ἐὰν καὶ ἡ **C** Πυθία ξυναναιρῇ[1], ὡς δαίμοσιν, εἰ δὲ μή, ὡς εὐδαίμοσί τε καὶ θείοις. Παγκάλους, ἔφη, τοὺς ἄρχοντας, ὦ Σώκρατες, ὥσπερ ἀνδριαντοποιὸς ἀπείργασαι. Καὶ τὰς ἀρχούσας γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων. μηδὲν γάρ τι οἴου με περὶ ἀνδρῶν εἰρηκέναι μᾶλλον ἃ εἴρηκα ἢ περὶ γυναικῶν, ὅσαι ἂν αὐτῶν ἱκαναὶ τὰς φύσεις ἐγγίγνωνται. Ὀρθῶς, ἔφη, εἴπερ ἴσα γε πάντα τοῖς ἀνδράσι κοινωνήσουσιν, ὡς διήλθομεν. Τί οὖν; ἔφην· ξυγχωρεῖτε περὶ τῆς πόλεώς τε καὶ **D** πολιτείας μὴ παντάπασιν ἡμᾶς εὐχὰς εἰρηκέναι, ἀλλὰ χαλεπὰ μέν, δυνατὰ δέ πῃ, καὶ οὐκ ἄλλῃ ἢ εἴρηται, ὅταν οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι δυνάσται, ἢ πλείους ἢ εἷς, ἐν πόλει γενόμενοι τῶν μὲν νῦν τιμῶν καταφρονήσωσιν, ἡγησάμενοι ἀνελευθέρους εἶναι καὶ οὐδενὸς ἀξίας, τὸ δὲ ὀρθὸν περὶ πλείστου ποιησάμενοι καὶ τὰς ἀπὸ τούτου τιμάς, μέγιστον δὲ καὶ ἀναγκαιότατον τὸ δίκαιον, καὶ **E** τούτῳ δὴ ὑπηρετοῦντές τε καὶ αὔξοντες αὐτὸ διασκευωρήσωνται τὴν ἑαυτῶν πόλιν; Πῶς; ἔφη. Ὅσοι μὲν ἄν, ἦν

[1] ξυναναιρῇ Ξ q: ξυναιρῇ A.

δ' ἐγώ, πρεσβύτεροι τυγχάνωσι δεκετῶν[1] ἐν τῇ πόλει,
541 πάντας ἐκπέμψωσιν εἰς τοὺς | ἀγρούς, τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν παραλαβόντες ἐκτὸς τῶν νῦν ἠθῶν, ἃ καὶ οἱ γονῆς ἔχουσι, θρέψωνται ἐν τοῖς σφετέροις τρόποις καὶ νόμοις, οὖσιν οἵοις διεληλύθαμεν τότε, καὶ οὕτω τάχιστά τε καὶ ῥᾷστα πόλιν τε καὶ πολιτείαν, ἣν ἐλέγομεν, καταστᾶσαν αὐτήν τε εὐδαιμονήσειν καὶ τὸ ἔθνος, ἐν ᾧ ἂν ἐγγένηται,
B πλεῖστα ὀνήσειν; Πολύ γ', ἔφη· καὶ ὡς ἂν γένοιτο, εἴπερ ποτὲ γίγνοιτο, δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, εὖ εἰρηκέναι. Οὐκοῦν ἅδην ἤδη, εἶπον ἐγώ, ἔχουσιν ἡμῖν οἱ λόγοι περί τε τῆς πόλεως ταύτης καὶ τοῦ ὁμοίου ταύτῃ ἀνδρός; δῆλος γάρ που καὶ οὗτος, οἷον φήσομεν δεῖν αὐτὸν εἶναι. Δῆλος, ἔφη· καὶ ὅπερ ἐρωτᾷς, δοκεῖ μοι τέλος ἔχειν.

[1] δεκετῶν Π: δέκ' ἐτῶν A.

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Ζ'.

Η.

I. Εἶεν· ταῦτα μὲν δὴ ὡμολόγηται, ὦ Γλαύκων, τῇ 543 μελλούσῃ ἄκρως οἰκεῖν πόλει κοινὰς μὲν γυναῖκας, κοινοὺς δὲ παῖδας εἶναι καὶ πᾶσαν παιδείαν, ὡσαύτως δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα κοινὰ ἐν πολέμῳ τε καὶ εἰρήνῃ, βασιλέας δὲ αὐτῶν εἶναι τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ τε καὶ πρὸς τὸν πόλεμον γεγονότας ἀρίστους. Ὡμολόγηται, ἔφη. Καὶ μὴν καὶ τάδε B ξυνεχωρήσαμεν, ὡς ὅταν δὴ καταστῶσιν οἱ ἄρχοντες, ἄγοντες τοὺς στρατιώτας κατοικιοῦσιν εἰς οἰκήσεις οἵας προείπομεν, ἴδιον μὲν οὐδὲν οὐδενὶ ἐχούσας, κοινὰς δὲ πᾶσι. πρὸς δὲ ταῖς τοιαύταις οἰκήσεσι καὶ τὰς κτήσεις, εἰ μνημονεύεις, διωμολογησάμεθά που οἷαι ἔσονται αὐτοῖς. Ἀλλὰ μνημονεύω, ἔφη, ὅτι γε οὐδὲν οὐδένα ᾠόμεθα δεῖν κεκτῆσθαι ὧν νῦν οἱ ἄλλοι, ὥσπερ δὲ ἀθλητάς τε πολέμου καὶ φύλακας, μισθὸν τῆς φυλακῆς δεχομένους εἰς C ἐνιαυτὸν τὴν εἰς ταῦτα τροφὴν παρὰ τῶν ἄλλων, αὐτῶν τε δεῖν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ἐπιμελεῖσθαι. Ὀρθῶς, ἔφην, λέγεις. ἀλλά[1] γ' ἐπειδὴ τοῦτ' ἀπετελέσαμεν, ἀναμνησθῶμεν πόθεν δεῦρο ἐξετραπόμεθα, ἵνα πάλιν τὴν αὐτὴν ἴωμεν. Οὐ χαλεπόν, ἔφη. σχεδὸν γάρ, καθάπερ νῦν, ὡς διεληλυθὼς περὶ τῆς πόλεως τοὺς λόγους ἐποιοῦ, λέγων, ὡς ἀγαθὴν μὲν τὴν τοιαύτην, οἵαν τότε διῆλθες,

[1] ἀλλά γ' A: ἀλλ' ἄγε Π.

D **τιθείης πόλιν καὶ ἄνδρα τὸν ἐκείνῃ ὅμοιον, καὶ ταῦτα, ὡς ἔοικας, καλλίω ἔτι ἔχων εἰπεῖν πόλιν τε καὶ ἄνδρα. ἀλλ'**
544 | **οὖν δὴ τὰς ἄλλας ἡμαρτημένας ἔλεγες, εἰ αὕτη ὀρθή. τῶν δὲ λοιπῶν πολιτειῶν ἔφησθα, ὡς μνημονεύω, τέτταρα εἴδη** εἶναι, ὧν καὶ πέρι λόγον ἄξιον εἴη ἔχειν καὶ ἰδεῖν αὐτῶν τὰ ἁμαρτήματα καὶ τοὺς ἐκείναις αὖ ὁμοίους, ἵνα πάντας αὐτοὺς ἰδόντες καὶ ὁμολογησάμενοι τὸν ἄριστον καὶ τὸν κάκιστον ἄνδρα ἐπισκεψαίμεθα, εἰ ὁ ἄριστος εὐδαιμονέστατος καὶ ὁ κάκιστος ἀθλιώτατος ἢ ἄλλως ἔχοι· καὶ
B ἐμοῦ ἐρομένου, τίνας λέγοις τὰς τέτταρας πολιτείας, ἐν τούτῳ ὑπέλαβε Πολέμαρχός τε καὶ Ἀδείμαντος, καὶ οὕτω δὴ σὺ ἀναλαβὼν τὸν λόγον δεῦρ' ἀφῖξαι. Ὀρθότατα, εἶπον, ἐμνημόνευσας. Πάλιν τοίνυν, ὥσπερ παλαιστής, τὴν αὐτὴν λαβὴν πάρεχε, καὶ τὸ αὐτὸ ἐμοῦ ἐρομένου πειρῶ εἰπεῖν, ἅπερ τότε ἔμελλες λέγειν. Ἐάνπερ, ἦν δ' ἐγώ, δύνωμαι. Καὶ μήν, ἦ δ' ὅς, ἐπιθυμῶ καὶ αὐτὸς ἀκοῦσαι, τίνας ἔλεγες τὰς τέτταρας πολιτείας. Οὐ χαλε-
C πῶς, ἦν δ' ἐγώ, ἀκούσει. εἰσὶ γὰρ ἃς λέγω, αἵπερ καὶ ὀνόματα ἔχουσιν, ἥ τε ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐπαινουμένη, ἡ Κρητική τε καὶ Λακωνικὴ αὕτη· καὶ δευτέρα καὶ δευτέρως ἐπαινουμένη, καλουμένη δ' ὀλιγαρχία, συχνῶν γέμουσα κακῶν πολιτεία· ἥ τε ταύτῃ διάφορος καὶ ἐφεξῆς γιγνομένη δημοκρατία, καὶ ἡ γενναία δὴ τυραννὶς καὶ[1] πασῶν τούτων διαφέρουσα[2], τέταρτόν τε καὶ ἔσχατον πόλεως νόσημα. ἢ τίνα ἄλλην ἔχεις ἰδέαν πολιτείας, ἥτις καὶ ἐν
D εἴδει διαφανεῖ τινὶ κεῖται; δυναστεῖαι γὰρ καὶ ὠνηταὶ βασιλεῖαι καὶ τοιαῦταί τινες πολιτεῖαι μεταξύ τι τούτων πού εἰσιν, εὕροι δ' ἄν τις αὐτὰς οὐκ ἐλάττους περὶ τοὺς βαρβάρους ἢ τοὺς Ἕλληνας. Πολλαὶ γοῦν καὶ ἄτοποι, ἔφη, λέγονται.

II. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ ἀνθρώπων εἴδη

[1] καὶ Π: καὶ ἡ A. [2] διαφέρουσα Ξ: διαφεύγουσα A.

τοσαῦτα ἀνάγκη τρόπων εἶναι, ὅσαπερ καὶ πολιτειῶν; ἢ οἴει ἐκ δρυός ποθεν ἢ ἐκ πέτρας τὰς πολιτείας γίγνεσθαι, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῶν ἠθῶν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἃ ἂν ὥσπερ E ῥέψαντα τἆλλα ἐφελκύσηται; Οὐδαμῶς ἔγωγ', ἔφη, ἄλλοθεν ἢ ἐντεῦθεν. Οὐκοῦν εἰ τὰ τῶν πόλεων πέντε, καὶ αἱ τῶν ἰδιωτῶν κατασκευαὶ τῆς ψυχῆς πέντε ἂν εἶεν. Τί μήν; Τὸν μὲν δὴ τῇ ἀριστοκρατίᾳ ὅμοιον διεληλύθαμεν ἤδη, ὃν ἀγαθόν τε καὶ δίκαιον ὀρθῶς φαμὲν εἶναι. | Διεληλύθαμεν. 545 Ἆρ' οὖν τὸ μετὰ τοῦτο διιτέον τοὺς χείρους, τὸν φιλόνικόν τε καὶ φιλότιμον, κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἑστῶτα πολιτείαν, καὶ ὀλιγαρχικὸν αὖ καὶ δημοκρατικὸν καὶ τὸν τυραννικόν, ἵνα τὸν ἀδικώτατον ἰδόντες ἀντιθῶμεν τῷ δικαιοτάτῳ καὶ ἡμῖν τελέα ἡ σκέψις ᾖ, πῶς ποτὲ ἡ ἄκρατος δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν τὴν ἄκρατον ἔχει εὐδαιμονίας τε πέρι τοῦ ἔχοντος καὶ ἀθλιότητος, ἵνα ἢ Θρασυμάχῳ πειθόμενοι διώκωμεν ἀδικίαν ἢ τῷ νῦν B προφαινομένῳ λόγῳ δικαιοσύνην; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, οὕτω ποιητέον. Ἆρ' οὖν ὥσπερ ἠρξάμεθα ἐν ταῖς πολιτείαις πρότερον σκοπεῖν τὰ ἤθη ἢ ἐν τοῖς ἰδιώταις, ὡς ἐναργέστερον ὄν, καὶ νῦν οὕτω πρῶτον μὲν τὴν φιλότιμον σκεπτέον πολιτείαν (ὄνομα γὰρ οὐκ ἔχω λεγόμενον ἄλλο· ἢ τιμοκρατίαν ἢ τιμαρχίαν αὐτὴν κλητέον·) πρὸς δὲ ταύτην τὸν τοιοῦτον ἄνδρα σκεψόμεθα, ἔπειτα ὀλιγαρχίαν καὶ ἄνδρα ὀλιγαρχικόν, αὖθις δὲ εἰς δημοκρατίαν ἀποβλέ- C ψαντες θεασόμεθα ἄνδρα δημοκρατικόν, τὸ δὲ τέταρτον εἰς τυραννουμένην πόλιν ἐλθόντες καὶ ἰδόντες, πάλιν εἰς τυραννικὴν ψυχὴν βλέποντες, πειρασόμεθα περὶ ὧν προὐθέμεθα ἱκανοὶ κριταὶ γενέσθαι; Κατὰ λόγον γέ τοι ἄν, ἔφη, οὕτω γίγνοιτο ἥ τε θέα καὶ ἡ κρίσις.

III. Φέρε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πειρώμεθα λέγειν, τίνα τρόπον τιμοκρατία γένοιτ' ἂν ἐξ ἀριστοκρατίας. ἢ τόδε μὲν ἁπλοῦν, ὅτι πᾶσα πολιτεία μεταβάλλει ἐξ αὐτοῦ τοῦ D ἔχοντος τὰς ἀρχάς, ὅταν ἐν αὐτῷ τούτῳ στάσις ἐγγένηται·

ὁμονοοῦντος δέ, κἂν πάνυ ὀλίγον ᾖ, ἀδύνατον κινηθῆναι; Ἔστι γὰρ οὕτω. Πῶς οὖν δή, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ἡ πόλις ἡμῖν κινηθήσεται, καὶ πῇ στασιάσουσιν οἱ ἐπίκουροι καὶ οἱ ἄρχοντες πρὸς ἀλλήλους τε καὶ πρὸς ἑαυτούς; ἢ βούλει, ὥσπερ Ὅμηρος, εὐχώμεθα ταῖς Μούσαις εἰπεῖν ἡμῖν, E ὅπως δὴ πρῶτον στάσις ἔμπεσε, καὶ φῶμεν αὐτὰς τραγικῶς, ὡς πρὸς παῖδας ἡμᾶς παιζούσας καὶ ἐρεσχηλούσας, ὡς δὴ σπουδῇ λεγούσας, ὑψηλολογουμένας λέγειν; 546 Πῶς; Ὧδέ πως. | χαλεπὸν μὲν κινηθῆναι πόλιν οὕτω ξυστᾶσαν· ἀλλ' ἐπεὶ γενομένῳ παντὶ φθορά ἐστιν, οὐδ' ἡ τοιαύτη ξύστασις τὸν ἅπαντα μενεῖ χρόνον, ἀλλὰ λυθήσεται. λύσις δὲ ἥδε· οὐ μόνον φυτοῖς ἐγγείοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐπιγείοις ζῴοις φορὰ καὶ ἀφορία ψυχῆς τε καὶ σωμάτων γίγνονται, ὅταν περιτροπαὶ ἑκάστοις κύκλων περιφορὰς συνάπτωσι, βραχυβίοις μὲν βραχυπόρους, ἐναντίοις δὲ ἐναντίας· γένους δὲ ὑμετέρου εὐγονίας τε καὶ ἀφορίας, B καίπερ ὄντες σοφοὶ οὓς ἡγεμόνας πόλεως ἐπαιδεύσασθε, οὐδὲν μᾶλλον λογισμῷ μετ' αἰσθήσεως τεύξονται, ἀλλὰ πάρεισιν αὐτοὺς καὶ γεννήσουσι παῖδάς ποτε οὐ δέον. ἔστι δὲ θείῳ μὲν γεννητῷ περίοδος, ἣν ἀριθμὸς περιλαμβάνει τέλειος, ἀνθρωπείῳ δὲ ἐν ᾧ πρώτῳ αὐξήσεις δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι, τρεῖς ἀποστάσεις, τέτταρας δὲ ὅρους λαβοῦσαι ὁμοιούντων τε καὶ ἀνομοιούντων καὶ C αὐξόντων καὶ φθινόντων, πάντα προσήγορα καὶ ῥητὰ πρὸς ἄλληλα ἀπέφηναν· ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεὶς δύο ἁρμονίας παρέχεται τρὶς αὐξηθείς, τὴν μὲν ἴσην ἰσάκις, ἑκατὸν τοσαυτάκις, τὴν δὲ ἰσομήκη μὲν τῇ, προμήκη δέ, ἑκατὸν μὲν ἀριθμῶν ἀπὸ διαμέτρων ῥητῶν πεμπάδος, δεομένων ἑνὸς ἑκάστων, ἀρρήτων δὲ δυοῖν, ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος. ξύμπας δὲ οὗτος, ἀριθμὸς γεωμετρικός, τοιούτου κύριος, ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων D γενέσεων, ἃς ὅταν ἀγνοήσαντες ὑμῖν οἱ φύλακες συνοικίζωσιν νύμφας νυμφίοις παρὰ καιρόν, οὐκ εὐφυεῖς οὐδ'

εὐτυχεῖς παῖδες ἔσονται· ὧν καταστήσουσι[1] μὲν τοὺς ἀρίστους οἱ πρότεροι, ὅμως δὲ ὄντες ἀνάξιοι, εἰς τὰς τῶν πατέρων αὖ δυνάμεις ἐλθόντες, ἡμῶν πρῶτον ἄρξονται ἀμελεῖν φύλακες ὄντες, παρ' ἔλαττον τοῦ δέοντος ἡγησάμενοι τὰ μουσικῆς, δεύτερον δὲ τὰ γυμναστικῆς· ὅθεν ἀμουσότεροι γενήσονται ἡμῖν[2] οἱ νέοι. ἐκ δὲ τούτων ἄρχοντες οὐ πάνυ φυλακικοὶ καταστήσονται πρὸς τὸ δοκι- E μάζειν τὰ Ἡσιόδου | τε καὶ τὰ παρ' ὑμῖν γένη, χρυσοῦν τε 547 καὶ ἀργυροῦν καὶ χαλκοῦν καὶ σιδηροῦν· ὁμοῦ δὲ μιγέντος σιδήρου ἀργύρῳ[3] καὶ χαλκοῦ χρυσῷ ἀνομοιότης ἐγγενήσεται καὶ ἀνωμαλία ἀνάρμοστος, ἃ γενόμενα, οὗ ἂν ἐγγένηται, ἀεὶ τίκτει πόλεμον καὶ ἔχθραν. ταύτης τοι γενεᾶς χρὴ φάναι εἶναι στάσιν, ὅπου ἂν γίγνηται ἀεί. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη, αὐτὰς ἀποκρίνεσθαι φήσομεν. Καὶ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ἀνάγκη Μούσας γε οὔσας. Τί οὖν, ἦ δ' ὅς, τὸ μετὰ τοῦτο λέγουσιν αἱ Μοῦσαι; Στάσεως, ἦν δ' ἐγώ, B γενομένης εἱλκέτην ἄρα ἑκατέρω τὼ γένει[4], τὸ μὲν σιδηροῦν καὶ χαλκοῦν ἐπὶ χρηματισμὸν καὶ γῆς κτῆσιν καὶ οἰκίας χρυσίου τε καὶ ἀργύρου, τὼ δ' αὖ, τὸ[5] χρυσοῦν τε καὶ ἀργυροῦν[6], ἅτε οὐ πενομένω, ἀλλὰ φύσει ὄντε πλουσίω τὰς ψυχάς, ἐπὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν ἡγέτην· βιαζομένων δὲ καὶ ἀντιτεινόντων ἀλλήλοις, εἰς μέσον ὡμολόγησαν γῆν μὲν καὶ οἰκίας κατανειμαμένους ἰδιώσασθαι, τοὺς δὲ πρὶν φυλαττομένους ὑπ' αὐτῶν ὡς C ἐλευθέρους, φίλους τε καὶ τροφέας, δουλωσάμενοι τότε, περιοίκους τε καὶ οἰκέτας ἔχοντες, αὐτοὶ πολέμου τε καὶ φυλακῆς αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι. Δοκεῖ μοι, ἔφη, αὕτη ἡ μετάβασις ἐντεῦθεν γίγνεσθαι. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐν

[1] καταστήσουσι v: καταστήσονται A. [2] ἡμῖν A: ὑμῖν Π. [3] σιδήρου ἀργύρῳ Π: σιδηροῦ ἀργυρῷ A. [4] τὼ γένει Π: τῷ γένει A¹: τῷ γένεε A². [5] τὼ δ' αὖ, τὸ Schneider: τὼ δ' αὖ τὸ (τὸ erasum) M: τὸ δ' αὐτὸ A. [6] ἀργυροῦν Ξ: ἀργύρεον A¹: ἀργύρουν ὂν corr. A².

μέσῳ τις ἂν εἴη ἀριστοκρατίας τε καὶ ὀλιγαρχίας αὕτη ἡ πολιτεία; Πάνυ μὲν οὖν.

IV. Μεταβήσεται μὲν δὴ οὕτω· μεταβᾶσα δὲ πῶς D οἰκήσει; ἢ φανερὸν ὅτι τὰ μὲν μιμήσεται τὴν προτέραν πολιτείαν, τὰ δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν, ἅτ' ἐν μέσῳ οὖσα, τὸ δέ τι καὶ αὑτῆς ἕξει ἴδιον; Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν τῷ μὲν τιμᾶν τοὺς ἄρχοντας καὶ γεωργιῶν ἀπέχεσθαι τὸ προπολεμοῦν αὐτῆς καὶ χειροτεχνιῶν καὶ τοῦ ἄλλου χρηματισμοῦ, ξυσσίτια δὲ κατεσκευάσθαι καὶ γυμναστικῆς τε καὶ τῆς τοῦ πολέμου ἀγωνίας ἐπιμελεῖσθαι, πᾶσι τοῖς τοιούτοις τὴν προτέραν μιμήσεται; Ναί. Τῷ δέ γε φοβεῖσθαι τοὺς E σοφοὺς ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἄγειν, ἅτε οὐκέτι κεκτημένη[1] ἁπλοῦς τε καὶ ἀτενεῖς τοὺς τοιούτους ἄνδρας ἀλλὰ μεικτούς, ἐπὶ δὲ θυμοειδεῖς τε καὶ ἁπλουστέρους ἀποκλίνειν, τοὺς πρὸς 548 πόλεμον μᾶλλον πεφυκότας ἢ πρὸς εἰρήνην, | καὶ τοὺς περὶ ταῦτα δόλους τε καὶ μηχανὰς ἐντίμως ἔχειν, καὶ πολεμοῦσα τὸν ἀεὶ χρόνον διάγειν, αὐτὴ ἑαυτῆς αὖ τὰ πολλὰ τῶν τοιούτων ἴδια ἕξει; Ναί. Ἐπιθυμηταὶ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, χρημάτων οἱ τοιοῦτοι ἔσονται, ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις, καὶ τιμῶντες ἀγρίως ὑπὸ σκότου χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, ἅτε κεκτημένοι ταμιεῖα καὶ οἰκείους θησαυρούς, οἷ θέμενοι ἂν αὐτὰ κρύψειαν, καὶ αὖ περιβόλους οἰκήσεων, B ἀτεχνῶς νεοττιὰς ἰδίας, ἐν αἷς ἀναλίσκοντες γυναιξί τε καὶ οἷς ἐθέλοιεν ἄλλοις πολλὰ ἂν δαπανῷντο. Ἀληθέστατα, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ φειδωλοὶ χρημάτων, ἅτε τιμῶντες καὶ οὐ[2] φανερῶς κτώμενοι, φιλαναλωταὶ δὲ ἀλλοτρίων δι' ἐπιθυμίαν, καὶ λάθρᾳ τὰς ἡδονὰς καρπούμενοι, ὥσπερ παῖδες πατέρα τὸν νόμον ἀποδιδράσκοντες, οὐχ ὑπὸ πειθοῦς, ἀλλ' ὑπὸ βίας πεπαιδευμένοι διὰ τὸ τῆς ἀληθινῆς Μούσης, τῆς μετὰ λόγων τε καὶ φιλοσοφίας, ἠμεληκέναι C καὶ πρεσβυτέρως γυμναστικὴν μουσικῆς τετιμηκέναι. Παντάπασιν, ἔφη, λέγεις μεμιγμένην πολιτείαν ἐκ κακοῦ τε

[1] κεκτημένη Bekker: κεκτημένην A. [2] οὐ Π: erasum est in A.

καὶ ἀγαθοῦ. Μέμικται γάρ, ἦν δ' ἐγώ· διαφανέστατον δ' ἐν αὐτῇ ἐστὶν ἕν τι μόνον ὑπὸ τοῦ θυμοειδοῦς κρατοῦντος, φιλονικίαι καὶ φιλοτιμίαι. Σφόδρα γε, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, αὕτη μὲν ἡ πολιτεία οὕτω γεγονυῖα καὶ τοιαύτη ἄν τις εἴη, ὡς λόγῳ σχῆμα πολιτείας ὑπογράψαντα μὴ D ἀκριβῶς ἀπεργάσασθαι διὰ τὸ ἐξαρκεῖν μὲν ἰδεῖν καὶ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς τόν τε δικαιότατον καὶ τὸν ἀδικώτατον, ἀμήχανον δὲ μήκει ἔργον εἶναι πάσας μὲν πολιτείας, πάντα δὲ ἤθη μηδὲν παραλιπόντα διελθεῖν. Καὶ ὀρθῶς, ἔφη.

V. Τίς οὖν ὁ κατὰ ταύτην τὴν πολιτείαν ἀνήρ; πῶς τε γενόμενος ποῖός τέ τις ὤν; Οἶμαι μέν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, ἐγγύς τι αὐτὸν Γλαύκωνος τουτουῒ τείνειν ἕνεκά γε φιλονικίας. Ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτό γε· ἀλλά μοι δοκεῖ τάδε οὐ κατὰ τοῦτον πεφυκέναι. Τὰ ποῖα; Αὐθαδέστερόν τε E δεῖ αὐτόν, ἦν δ' ἐγώ, εἶναι καὶ ὑποαμουσότερον, φιλόμουσον δέ, καὶ φιλήκοον μέν, ῥητορικὸν δ' οὐδαμῶς. καὶ δούλοις | μέν τις ἂν[1] ἄγριος εἴη ὁ τοιοῦτος, οὐ καταφρονῶν δούλων, 549 ὥσπερ ὁ ἱκανῶς πεπαιδευμένος, ἐλευθέροις δὲ ἥμερος, ἀρχόντων δὲ σφόδρα ὑπήκοος, φίλαρχος δὲ καὶ φιλότιμος, οὐκ ἀπὸ τοῦ λέγειν ἀξιῶν ἄρχειν οὐδ' ἀπὸ τοιούτου οὐδενός, ἀλλ' ἀπὸ ἔργων τῶν τε πολεμικῶν καὶ τῶν περὶ τὰ πολεμικά, φιλογυμναστής τέ τις ὢν καὶ φιλόθηρος. Ἔστι γάρ, ἔφη, τοῦτο τὸ ἦθος ἐκείνης τῆς πολιτείας. Οὐκοῦν καὶ χρημάτων, ἦν δ' ἐγώ, ὁ τοιοῦτος νέος μὲν ὢν καταφρονοῖ ἄν, ὅσῳ B δὲ πρεσβύτερος γίγνοιτο, μᾶλλον ἀεὶ ἀσπάζοιτο ἂν τῷ τε μετέχειν τῆς τοῦ φιλοχρημάτου φύσεως καὶ μὴ εἶναι εἰλικρινὴς πρὸς ἀρετὴν διὰ τὸ ἀπολειφθῆναι τοῦ ἀρίστου φύλακος; Τίνος; ἦ δ' ὃς ὁ Ἀδείμαντος. Λόγου, ἦν δ' ἐγώ, μουσικῇ κεκραμένου· ὃς μόνος ἐγγενόμενος σωτὴρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῷ ἔχοντι. Καλῶς, ἔφη, λέγεις. Καὶ ἔστι μέν γ', ἦν δ' ἐγώ, τοιοῦτος ὁ τιμοκρατικὸς

[1] τις ἂν v et fortasse A[1]: τις A[2].

νεανίας, τῇ τοιαύτῃ πόλει ἐοικώς. Πάνυ μὲν οὖν. Γίγ-
C *νεται δέ γ', εἶπον, οὗτος ὧδέ πως, ἐνίοτε πατρὸς ἀγαθοῦ ὢν νέος ὑὸς ἐν πόλει οἰκοῦντος οὐκ εὖ πολιτευομένῃ, φεύγοντος τάς τε τιμὰς καὶ ἀρχὰς καὶ δίκας καὶ τὴν τοιαύτην πᾶσαν φιλοπραγμοσύνην καὶ ἐθέλοντος ἐλαττοῦσθαι, ὥστε πράγματα μὴ ἔχειν.* Πῇ δή, *ἔφη, γίγνεται;* Ὅταν, *ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τῆς μητρὸς ἀκούῃ, ἀχθομένης ὅτι οὐ τῶν*
D *ἀρχόντων αὐτῇ ὁ ἀνήρ ἐστιν, καὶ ἐλαττουμένης διὰ ταῦτα ἐν ταῖς ἄλλαις γυναιξίν, ἔπειτα ὁρώσης μὴ σφόδρα περὶ χρήματα σπουδάζοντα μηδὲ μαχόμενον καὶ λοιδορούμενον ἰδίᾳ τε ἐν δικαστηρίοις*[1] *καὶ δημοσίᾳ, ἀλλὰ ῥᾳθύμως πάντα τὰ τοιαῦτα φέροντα, καὶ ἑαυτῷ μὲν τὸν νοῦν προσέχοντα ἀεί, ἑαυτὴν δὲ μήτε πάνυ τιμῶντα μήτε ἀτιμάζοντα, ἐξ ἁπάντων τούτων ἀχθομένης τε αἰσθάνηται*[2] *καὶ λεγούσης, ὡς ἄνανδρός τε αὐτῷ ὁ πατὴρ καὶ λίαν*
E *ἀνειμένος, καὶ ἄλλα δὴ ὅσα καὶ οἷα φιλοῦσιν αἱ γυναῖκες περὶ τῶν τοιούτων ὑμνεῖν.* Καὶ μάλ', *ἔφη ὁ* Ἀδείμαντος, *πολλά τε καὶ ὅμοια ἑαυταῖς.* Οἶσθα οὖν, *ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ οἱ οἰκέται τῶν τοιούτων ἐνίοτε λάθρᾳ πρὸς τοὺς ὑεῖς τοιαῦτα λέγουσιν, οἱ δοκοῦντες εὖνοι εἶναι, καὶ ἐάν τινα ἴδωσιν ἢ ὀφείλοντα χρήματα, ᾧ μὴ ἐπεξέρχεται ὁ πατήρ, ἤ τι ἄλλο ἀδικοῦντα, διακελεύονται, ὅπως ἐπειδὰν ἀνὴρ*
550 *γένηται, τιμωρήσεται πάντας τοὺς | τοιούτους καὶ ἀνὴρ μᾶλλον ἔσται τοῦ πατρός. καὶ ἐξιὼν ἕτερα τοιαῦτα ἀκούει*[3] *καὶ ὁρᾷ, τοὺς μὲν τὰ αὑτῶν πράττοντας ἐν τῇ πόλει ἠλιθίους τε καλουμένους καὶ ἐν σμικρῷ λόγῳ ὄντας, τοὺς δὲ μὴ τὰ αὑτῶν τιμωμένους τε καὶ ἐπαινουμένους. τότε δὴ ὁ νέος πάντα τὰ τοιαῦτα ἀκούων τε καὶ ὁρῶν, καὶ αὖ τοὺς*[4] *τοῦ πατρὸς λόγους ἀκούων τε καὶ ὁρῶν τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐγγύθεν παρὰ τὰ τῶν ἄλλων, ἑλκόμενος ὑπ' ἀμφοτέρων*

[1] *ἐν δικαστηρίοις* codd.: seclusit Vermehren, nescio an recte. [2] *αἰσθάνηται* post *τε* nos dedimus: post *ἀεί* codd. [3] *ἀκούει* Ξ: *ἀκούῃ* A. [4] *αὖ τοὺς* Ξ: *αὐτοὺς* A¹: *αὐτοὺς τοὺς* A².

τούτων, τοῦ μὲν πατρὸς αὐτοῦ τὸ λογιστικὸν ἐν τῇ ψυχῇ B ἄρδοντός τε καὶ αὔξοντος, τῶν δὲ ἄλλων τό τε ἐπιθυμητικὸν καὶ τὸ θυμοειδές, διὰ τὸ μὴ κακοῦ ἀνδρὸς εἶναι τὴν φύσιν, ὁμιλίαις δὲ ταῖς τῶν ἄλλων κακαῖς κεχρῆσθαι, εἰς τὸ μέσον ἑλκόμενος ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἦλθε, καὶ τὴν ἐν ἑαυτῷ ἀρχὴν παρέδωκε τῷ μέσῳ τε καὶ φιλονίκῳ καὶ θυμοειδεῖ, καὶ ἐγένετο ὑψηλόφρων τε καὶ φιλότιμος ἀνήρ. Κομιδῇ μοι, ἔφη, δοκεῖς τὴν τούτου γένεσιν διεληλυθέναι. Ἔχομεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τήν τε δευτέραν πολιτείαν καὶ τὸν C δεύτερον ἄνδρα; Ἔχομεν, ἔφη.

VI. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο, τὸ τοῦ Αἰσχύλου, λέγωμεν ἄλλον ἄλλῃ πρὸς πόλει τεταγμένον, μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν προτέραν τὴν πόλιν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Εἴη δέ γ' ἄν, ὡς ἐγᾦμαι, ὀλιγαρχία ἡ μετὰ τὴν τοιαύτην[1] πολιτείαν. Λέγεις δέ, ἦ δ' ὅς, τὴν ποίαν κατάστασιν ὀλιγαρχίαν; Τὴν ἀπὸ τιμημάτων, ἦν δ' ἐγώ, πολιτείαν, ἐν ᾗ οἱ μὲν πλούσιοι ἄρχουσιν, πένητι δὲ οὐ μέτεστιν D ἀρχῆς. Μανθάνω, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ὡς μεταβαίνει πρῶτον ἐκ τῆς τιμαρχίας εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, ῥητέον; Ναί. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τυφλῷ γε δῆλον, ὡς μεταβαίνει. Πῶς; Τὸ ταμιεῖον, ἦν δ' ἐγώ, ἐκεῖνο ἑκάστῳ χρυσίου πληρούμενον ἀπόλλυσι τὴν τοιαύτην πολιτείαν. πρῶτον μὲν γὰρ δαπάνας αὑτοῖς ἐξευρίσκουσιν, καὶ τοὺς νόμους ἐπὶ τοῦτο παράγουσιν, ἀπειθοῦντες αὐτοί τε καὶ γυναῖκες αὐτῶν[2]. E Εἰκός, ἔφη. Ἔπειτά γε, οἶμαι, ἄλλος ἄλλον ὁρῶν καὶ εἰς ζῆλον ἰὼν τὸ πλῆθος τοιοῦτον αὑτῶν ἀπειργάσαντο. Εἰκός. Τοὐντεῦθεν τοίνυν, εἶπον, προϊόντες εἰς τὸ πρόσθεν τοῦ χρηματίζεσθαι, ὅσῳ ἂν τοῦτο τιμιώτερον ἡγῶνται, τοσούτῳ ἀρετὴν ἀτιμοτέραν. ἢ οὐχ οὕτω πλούτου ἀρετὴ διέστηκεν, ὥσπερ ἐν πλάστιγγι ζυγοῦ κειμένου ἑκατέρου ἀεὶ τοὐναντίον ῥέποντε; Καὶ μάλ', ἔφη. Τιμωμένου δὴ | πλούτου ἐν 551

[1] τοιαύτην Π et in marg. A. [2] αὐτῶν Π: αὐτῷ A.

πόλει καὶ τῶν πλουσίων ἀτιμοτέρα ἀρετή τε καὶ οἱ ἀγαθοί. Δῆλον. Ἀσκεῖται δὴ τὸ ἀεὶ τιμώμενον, ἀμελεῖται δὲ τὸ ἀτιμαζόμενον. Οὕτω. Ἀντὶ δὴ φιλονίκων καὶ φιλοτίμων ἀνδρῶν φιλοχρηματισταὶ καὶ φιλοχρήματοι τελευτῶντες ἐγένοντο, καὶ τὸν μὲν πλούσιον ἐπαινοῦσίν τε καὶ θαυμάζουσι καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ἄγουσι, τὸν δὲ πένητα ἀτιμάζουσι. Πάνυ γε. Οὐκοῦν τότε δὴ νόμον τίθενται ὅρον πολιτείας B ὀλιγαρχικῆς, ταξάμενοι πλῆθος χρημάτων, οὗ μὲν μᾶλλον ὀλιγαρχία, πλέον, οὗ δ' ἧττον, ἔλαττον, προειπόντες ἀρχῶν μὴ μετέχειν, ᾧ ἂν μὴ ᾖ[1] οὐσία εἰς τὸ ταχθὲν τίμημα, ταῦτα δὲ ἢ βίᾳ μεθ' ὅπλων διαπράττονται, ἢ καὶ πρὸ τούτου φοβήσαντες κατεστήσαντο τὴν τοιαύτην πολιτείαν. ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτω μὲν οὖν. Ἡ μὲν δὴ κατάστασις, ὡς ἔπος εἰπεῖν, αὕτη. Ναί, ἔφη· ἀλλὰ τίς δὴ ὁ τρόπος τῆς C πολιτείας; καὶ ποῖά ἐστιν ἃ ἔφαμεν αὐτὴν ἁμαρτήματα ἔχειν;

VII. Πρῶτον μέν, ἔφην, τοῦτο αὐτό, ὅρος αὐτῆς οἷός ἐστιν. ἄθρει γάρ, εἰ νεῶν οὕτω τις ποιοῖτο κυβερνήτας, ἀπὸ τιμημάτων, τῷ δὲ πένητι, εἰ καὶ κυβερνητικώτερος εἴη, μὴ ἐπιτρέποι. Πονηράν, ἦ δ' ὅς[2], τὴν ναυτιλίαν αὐτοὺς ναυτίλλεσθαι. Οὐκοῦν καὶ περὶ ἄλλου οὕτως ὁτουοῦν[3] ἀρχῆς; Οἶμαι ἔγωγε. Πλὴν πόλεως; ἦν δ' ἐγώ, ἢ καὶ πόλεως πέρι; Πολύ γ', ἔφη, μάλιστα, ὅσῳ χαλεπωτάτη D καὶ μεγίστη ἡ ἀρχή. Ἓν μὲν δὴ τοῦτο τοσοῦτον ὀλιγαρχία ἂν ἔχοι ἁμάρτημα. Φαίνεται. Τί δέ; τόδε ἆρά τι τούτου ἔλαττον; Τὸ ποῖον; Τὸ μὴ μίαν ἀλλὰ δύο ἀνάγκῃ[4] εἶναι τὴν τοιαύτην πόλιν, τὴν μὲν πενήτων, τὴν δὲ πλουσίων, οἰκοῦντας ἐν τῷ αὐτῷ, ἀεὶ ἐπιβουλεύοντας ἀλλήλοις. Οὐδὲν μὰ Δί', ἔφη, ἔλαττον. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τόδε[5] καλόν, τὸ ἀδυνάτους εἶναι ἴσως πόλεμόν τινα πολεμεῖν

[1] ᾖ Π: ἡ A. [2] ἦ δ' ὅς codd.: εἰκὸς coniecit Ast. [3] ὁτουοῦν Ficinus: ὁτουοῦν ἤ τινος A. [4] ἀνάγκῃ Ast: ἀνάγκη A. [5] Ita Π: ἀλλὰ μὴν οὐδὲ A[1]: καὶ μὴν οὐδὲ τόδε A[2].

διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι ἢ χρωμένους τῷ πλήθει ὡπλισμένῳ δεδιέναι μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους, ἢ μὴ χρωμένους ὡς E ἀληθῶς ὀλιγαρχικοὺς φανῆναι ἐν αὐτῷ τῷ μάχεσθαι, καὶ ἅμα χρήματα μὴ ἐθέλειν εἰσφέρειν, ἅτε φιλοχρηματους. Οὐ καλόν. Τί δέ; ὃ πάλαι ἐλοιδοροῦμεν, τὸ πολυπραγμονεῖν γεωργοῦντας καὶ χρηματιζομένους | καὶ πολεμοῦντας 552 ἅμα τοὺς αὐτοὺς ἐν τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἢ δοκεῖ ὀρθῶς ἔχειν; Οὐδ' ὁπωστιοῦν. Ὅρα δή, τούτων πάντων τῶν κακῶν εἰ τόδε μέγιστον αὕτη πρώτη παραδέχεται. Τὸ ποῖον; Τὸ ἐξεῖναι πάντα τὰ αὑτοῦ ἀποδόσθαι καὶ ἄλλῳ κτήσασθαι τὰ τούτου, καὶ ἀποδόμενον οἰκεῖν ἐν τῇ πόλει μηδὲν ὄντα τῶν τῆς πόλεως μερῶν, μήτε χρηματιστὴν μήτε δημιουργὸν μήτε ἱππέα μήτε ὁπλίτην, ἀλλὰ πένητα καὶ ἄπορον κεκλημένον. Πρώτη, ἔφη. οὔκουν διακωλύεταί B γε ἐν ταῖς ὀλιγαρχουμέναις τὸ τοιοῦτον· οὐ γὰρ ἂν οἱ μὲν ὑπέρπλουτοι ἦσαν, οἱ δὲ παντάπασι πένητες. Ὀρθῶς. τόδε δὲ ἄθρει· ἆρα ὅτε πλούσιος ὢν ἀνήλισκεν ὁ τοιοῦτος, μᾶλλόν τι τότ' ἦν ὄφελος τῇ πόλει εἰς ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν; ἢ ἐδόκει μὲν τῶν ἀρχόντων εἶναι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ οὔτε ἄρχων οὔτε ὑπηρέτης ἦν αὐτῆς, ἀλλὰ τῶν ἑτοίμων ἀναλωτής; Οὕτως, ἔφη· ἐδόκει, ἦν δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀναλωτής. C Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, φῶμεν αὐτόν, ὡς ἐν κηρίῳ κηφὴν ἐγγίγνεται, σμήνους νόσημα, οὕτω καὶ τὸν τοιοῦτον ἐν οἰκίᾳ κηφῆνα ἐγγίγνεσθαι, νόσημα πόλεως; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν, ὦ Ἀδείμαντε, τοὺς μὲν πτηνοὺς κηφῆνας πάντας ἀκέντρους ὁ θεὸς πεποίηκεν, τοὺς δὲ πεζοὺς τούτους ἐνίους μὲν αὐτῶν ἀκέντρους, ἐνίους δὲ δεινὰ κέντρα ἔχοντας; καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀκέντρων πτωχοὶ πρὸς τὸ γῆρας τελευτῶσιν, ἐκ δὲ τῶν κεκεντρωμένων D πάντες ὅσοι κέκληνται κακοῦργοι; Ἀληθέστατα, ἔφη. Δῆλον ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἐν πόλει, οὗ ἂν ἴδῃς πτωχούς, ὅτι εἰσί που ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀποκεκρυμμένοι κλέπται τε καὶ βαλλαντιοτόμοι καὶ ἱερόσυλοι καὶ πάντων τῶν τοιού-

των κακῶν δημιουργοί. Δῆλον, ἔφη[1]. Τί οὖν; ἐν ταῖς ὀλιγαρχουμέναις πόλεσι πτωχοὺς οὐχ ὁρᾷς ἐνόντας; Ὀλίγου γ', ἔφη, πάντας τοὺς ἐκτὸς τῶν ἀρχόντων. Μὴ
E οὖν οἰώμεθα, ἔφην ἐγώ, καὶ κακούργους πολλοὺς ἐν αὐταῖς εἶναι κέντρα ἔχοντας, οὓς ἐπιμελείᾳ βίᾳ κατέχουσιν αἱ ἀρχαί; Οἰώμεθα μὲν οὖν, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ δι' ἀπαιδευσίαν καὶ κακὴν τροφὴν καὶ κατάστασιν τῆς πολιτείας φήσομεν τοὺς τοιούτους αὐτόθι ἐγγίγνεσθαι; Φήσομεν. Ἀλλ' οὖν δὴ τοιαύτη γέ τις ἂν εἴη ἡ ὀλιγαρχουμένη πόλις καὶ τοσαῦτα κακὰ ἔχουσα, ἴσως δὲ καὶ πλείω. Σχεδόν τι,
553 ἔφη. Ἀπειρ|γάσθω δὴ ἡμῖν καὶ αὕτη, ἦν δ' ἐγώ, ἡ πολιτεία, ἣν ὀλιγαρχίαν καλοῦσιν, ἐκ τιμημάτων ἔχουσα τοὺς ἄρχοντας· τὸν δὲ ταύτῃ ὅμοιον μετὰ ταῦτα σκοπῶμεν, ὥς τε γίγνεται οἷός τε γενόμενος ἔστιν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

VIII. Ἆρ' οὖν ὧδε μάλιστα εἰς ὀλιγαρχικὸν ἐκ τοῦ τιμοκρατικοῦ ἐκείνου μεταβάλλει; Πῶς; Ὅταν αὐτοῦ παῖς γενόμενος τὸ μὲν πρῶτον ζηλοῖ τε τὸν πατέρα καὶ τὰ ἐκείνου ἴχνη διώκῃ, ἔπειτα αὐτὸν ἴδῃ ἐξαίφνης πταίσαντα
B ὥσπερ πρὸς ἕρματι πρὸς τῇ πόλει, καὶ ἐκχέαντα τά τε αὑτοῦ καὶ ἑαυτόν, ἢ στρατηγήσαντα ἤ τιν'[2] ἄλλην μεγάλην ἀρχὴν ἄρξαντα, εἶτα εἰς δικαστήριον ἐμπεσόντα, βλαπτόμενον ὑπὸ συκοφαντῶν, ἢ ἀποθανόντα ἢ ἐκπεσόντα ἢ ἀτιμωθέντα καὶ τὴν οὐσίαν ἅπασαν ἀποβαλόντα. Εἰκός γ', ἔφη. Ἰδὼν δέ γε, ὦ φίλε, ταῦτα καὶ παθὼν καὶ ἀπολέσας τὰ ὄντα δείσας, οἶμαι, εὐθὺς ἐπὶ κεφαλὴν ὠθεῖ
C ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ φιλοτιμίαν τε καὶ τὸ θυμοειδὲς ἐκεῖνο, καὶ ταπεινωθεὶς ὑπὸ πενίας πρὸς χρηματισμὸν τραπόμενος γλίσχρως καὶ κατὰ σμικρὸν φειδόμενος καὶ ἐργαζόμενος χρήματα ξυλλέγεται[3]. ἆρ' οὐκ οἴει τὸν τοιοῦτον τότε εἰς μὲν τὸν θρόνον ἐκεῖνον τὸ[4] ἐπιθυμητικόν τε καὶ φιλοχρήματον ἐγκαθίζειν καὶ μέγαν

[1] δῆλον, ἔφη Π: om. A. [2] ἤ τιν' Ξ q: ἢ τὴν A. [3] ξυλλέγεται Ξ q²: ξυλλέγηται A. [4] τὸ Ξ q: τὸν A.

βασιλέα ποιεῖν ἐν ἑαυτῷ, τιάρας τε καὶ στρεπτοὺς καὶ ἀκινάκας παραζωννύντα; Ἔγωγ', ἔφη. Τὸ δέ γε, οἶμαι, λογιστικόν τε καὶ θυμοειδὲς χαμαὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρα- D καθίσας ὑπ' ἐκείνῳ καὶ καταδουλωσάμενος, τὸ μὲν οὐδὲν ἄλλο ἐᾷ λογίζεσθαι οὐδὲ σκοπεῖν ἀλλ' ἢ ὁπόθεν ἐξ ἐλαττόνων χρημάτων πλείω ἔσται, τὸ δὲ αὖ θαυμάζειν καὶ τιμᾶν μηδὲν ἄλλο ἢ πλοῦτόν τε καὶ πλουσίους, καὶ φιλοτιμεῖσθαι μηδ' ἐφ' ἑνὶ ἄλλῳ ἢ ἐπὶ χρημάτων κτήσει καὶ ἐάν τι ἄλλο εἰς τοῦτο φέρῃ. Οὐκ ἔστ' ἄλλη, ἔφη, μεταβολὴ οὕτω ταχεῖά τε καὶ ἰσχυρὰ ἐκ φιλοτίμου νέου εἰς φιλοχρήματον. Ἆρ' οὖν οὗτος, ἦν δ' ἐγώ, ὀλιγαρχικός E ἐστιν; Ἡ γοῦν μεταβολὴ αὐτοῦ ἐξ ὁμοίου ἀνδρός ἐστι τῇ πολιτείᾳ, ἐξ ἧς ἡ ὀλιγαρχία μετέστη. Σκοπῶμεν δὴ εἰ ὅμοιος ἂν εἴη. | Σκοπῶμεν. 554

IX. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν τῷ χρήματα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι ὅμοιος ἂν εἴη; Πῶς δ' οὔ; Καὶ μὴν τῷ γε φειδωλὸς εἶναι καὶ ἐργάτης, τὰς ἀναγκαίους ἐπιθυμίας μόνον τῶν παρ' αὑτῷ ἀποπιμπλάς, τὰ δὲ ἄλλα ἀναλώματα μὴ παρεχόμενος, ἀλλὰ δουλούμενος τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ὡς ματαίους. Πάνυ μὲν οὖν. Αὐχμηρός γέ τις, ἦν δ' ἐγώ, ὢν καὶ ἀπὸ παντὸς περιουσίαν ποιούμενος, θησαυροποιὸς ἀνήρ· οὓς δὴ καὶ ἐπαινεῖ τὸ πλῆθος· ἢ οὐχ οὗτος B ἂν εἴη ὁ τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ ὅμοιος; Ἐμοὶ γοῦν, ἔφη, δοκεῖ· χρήματα γοῦν μάλιστα ἔντιμα τῇ τε πόλει καὶ παρὰ τῷ τοιούτῳ. Οὐ γάρ, οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, παιδείᾳ ὁ τοιοῦτος προσέσχηκεν. Οὐ δοκῶ, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν τυφλὸν ἡγεμόνα τοῦ χοροῦ ἐστήσατο καὶ ἐτίμα μάλιστα. Εὖ[1], ἦν δ' ἐγώ. τόδε δὲ σκόπει. κηφηνώδεις ἐπιθυμίας ἐν αὐτῷ διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν μὴ φῶμεν ἐγγίγνεσθαι, τὰς μὲν πτωχικάς, τὰς δὲ κακούργους, κατεχομένας βίᾳ ὑπὸ τῆς C ἄλλης ἐπιμελείας; Καὶ μάλ', ἔφη. Οἶσθα οὖν, εἶπον, οἷ ἀποβλέψας κατόψει αὐτῶν τὰς κακουργίας; Ποῖ; ἔφη.

[1] Ita Schneider: ἐστήσατο. Καὶ ἔτι μάλιστα εὖ A.

Εἰς τὰς τῶν ὀρφανῶν ἐπιτροπεύσεις καὶ εἴ πού τι αὐτοῖς τοιοῦτον ξυμβαίνει, ὥστε πολλῆς ἐξουσίας λαβέσθαι τοῦ ἀδικεῖν. Ἀληθῆ. Ἆρ' οὖν οὐ τούτῳ δῆλον, ὅτι ἐν τοῖς ἄλλοις ξυμβολαίοις ὁ τοιοῦτος, ἐν οἷς εὐδοκιμεῖ δοκῶν

D δίκαιος εἶναι, ἐπιεικεῖ τινὶ ἑαυτοῦ βίᾳ κατέχει ἄλλας κακὰς ἐπιθυμίας ἐνούσας, οὐ πείθων, ὅτι οὐκ ἄμεινον, οὐδ' ἡμερῶν λόγῳ, ἀλλ' ἀνάγκῃ καὶ φόβῳ, περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας τρέμων; Καὶ πάνυ γ', ἔφη. Καὶ νὴ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, τοῖς πολλοῖς γε αὐτῶν εὑρήσεις, ὅταν δέῃ τἀλλότρια ἀναλίσκειν, τὰς τοῦ κηφῆνος ξυγγενεῖς ἐνούσας ἐπιθυμίας. Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς, σφόδρα. Οὐκ ἄρ' ἂν εἴη ἀστασίαστος ὁ τοιοῦτος ἐν ἑαυτῷ, οὐδὲ εἷς ἀλλὰ διπλοῦς

E τις, ἐπιθυμίας δὲ ἐπιθυμιῶν ὡς τὸ πολὺ κρατούσας ἂν ἔχοι βελτίους χειρόνων. Ἔστιν οὕτω. Διὰ ταῦτα δή, οἶμαι, εὐσχημονέστερος ἂν πολλῶν ὁ τοιοῦτος εἴη· ὁμονοητικῆς δὲ καὶ ἡρμοσμένης τῆς ψυχῆς ἀληθὴς ἀρετὴ πόρρω ποι ἐκφεύγοι ἂν αὐτόν. Δοκεῖ μοι. Καὶ μὴν

555 ἀνταγωνιστής γε ἰδίᾳ ἐν πόλει ὁ φειδωλὸς | φαῦλος ἤ τινος νίκης ἢ ἄλλης φιλοτιμίας τῶν καλῶν, χρήματά τε οὐκ ἐθέλων εὐδοξίας ἕνεκα καὶ τῶν τοιούτων ἀγώνων ἀναλίσκειν, δεδιὼς τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἀναλωτικὰς ἐγείρειν καὶ ξυμπαρακαλεῖν ἐπὶ ξυμμαχίαν τε καὶ φιλονικίαν, ὀλίγοις τισὶν ἑαυτοῦ πολεμῶν ὀλιγαρχικῶς τὰ πολλὰ ἡττᾶται καὶ πλουτεῖ. Καὶ μάλα, ἔφη. Ἔτι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἀπιστοῦμεν, μὴ κατὰ τὴν ὀλιγαρχουμένην πόλιν ὁμοιότητι τὸν

B φειδωλόν τε καὶ χρηματιστὴν τετάχθαι; Οὐδαμῶς, ἔφη.

X. Δημοκρατίαν δή, ὡς ἔοικε, μετὰ τοῦτο σκεπτέον, τίνα τε γίγνεται τρόπον γενομένη τε ποῖόν τινα ἔχει, ἵν' αὖ τὸν τοῦ τοιούτου ἀνδρὸς τρόπον γνόντες παραστησώμεθ' αὐτὸν εἰς κρίσιν. Ὁμοίως γοῦν ἄν, ἔφη, ἡμῖν αὐτοῖς πορευοίμεθα. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, μεταβάλλει μὲν τρόπον τινὰ τοιόνδε ἐξ ὀλιγαρχίας εἰς δημοκρατίαν, δι' ἀπληστίαν τοῦ προκειμένου ἀγαθοῦ, τοῦ ὡς πλουσιώτατον

δεῖν γίγνεσθαι; Πῶς δή; Ἅτε, οἶμαι, ἄρχοντες ἐν αὐτῇ οἱ C
ἄρχοντες διὰ τὸ πολλὰ κεκτῆσθαι, οὐκ ἐθέλουσιν εἴργειν
νόμῳ τῶν νέων ὅσοι ἂν ἀκόλαστοι γίγνωνται, μὴ ἐξεῖναι
αὐτοῖς ἀναλίσκειν τε καὶ ἀπολλύναι τὰ αὑτῶν, ἵνα ὠνού-
μενοι τὰ τῶν τοιούτων καὶ εἰσδανείζοντες ἔτι πλουσιώτεροι
καὶ ἐντιμότεροι γίγνωνται. Παντός γε μᾶλλον. Οὐκοῦν
δῆλον ἤδη τοῦτο ἐν πόλει, ὅτι πλοῦτον τιμᾶν καὶ σωφρο-
σύνην ἅμα ἱκανῶς κτᾶσθαι ἐν τοῖς πολίταις ἀδύνατον,
ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τοῦ ἑτέρου ἀμελεῖν ἢ τοῦ ἑτέρου; Ἐπιεικῶς, D
ἔφη, δῆλον. Παραμελοῦντες δὴ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ
ἐφιέντες ἀκολασταίνειν οὐκ ἀγεννεῖς ἐνίοτε ἀνθρώπους
πένητας ἠνάγκασαν γενέσθαι. Μάλα γε. Κάθηνται δή,
οἶμαι, οὗτοι ἐν τῇ πόλει κεκεντρωμένοι τε καὶ ἐξωπλισμέ-
νοι, οἱ μὲν ὀφείλοντες χρέα, οἱ δὲ ἄτιμοι γεγονότες, οἱ δὲ
ἀμφότερα, μισοῦντές τε καὶ ἐπιβουλεύοντες τοῖς κτησα-
μένοις τὰ αὑτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις, νεωτερισμοῦ ἐρῶντες. E
Ἔστι ταῦτα. Οἱ δὲ δὴ χρηματισταὶ ἐγκύψαντες οὐδὲ
δοκοῦντες τούτους ὁρᾶν, τῶν λοιπῶν τὸν ἀεὶ ὑπείκοντα
ἐνιέντες ἀργύριον τιτρώσκοντες καὶ τοῦ πατρὸς ἐκγόνους
τόκους πολλαπλασίους κομιζόμενοι | πολὺν τὸν κηφῆνα καὶ 556
πτωχὸν ἐμποιοῦσι τῇ πόλει. Πῶς γάρ, ἔφη, οὐ πολύν;
Καὶ[1] οὔτε γ' ἐκείνῃ, ἦν δ' ἐγώ, τὸ τοιοῦτον κακὸν ἐκκαό-
μενον ἐθέλουσιν ἀποσβεννύναι, εἴργοντες τὰ αὑτοῦ ὅποι[2]
τις βούλεται τρέπειν, οὔτε τῇδε, ᾗ αὖ κατὰ ἕτερον νόμον
τὰ τοιαῦτα λύεται. Κατὰ δὴ τίνα; Ὃς μετ' ἐκεῖνόν
ἐστι δεύτερος καὶ ἀναγκάζων ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι τοὺς
πολίτας. ἐὰν γὰρ ἐπὶ τῷ αὑτοῦ κινδύνῳ τὰ πολλά τις τῶν
ἑκουσίων ξυμβολαίων προστάττῃ ξυμβάλλειν, χρηματί- B
ζοιντο μὲν ἂν ἧττον ἀναιδῶς ἐν τῇ πόλει, ἐλάττω δ' ἐν
αὐτῇ φύοιτο τῶν τοιούτων κακῶν, οἵων νῦν δὴ εἴπομεν.
Καὶ πολύ γε, ἦ δ' ὅς. Νῦν δέ γ', ἔφην ἐγώ, διὰ πάντα τὰ
τοιαῦτα τοὺς μὲν δὴ ἀρχομένους οὕτω διατιθέασιν ἐν τῇ

[1] καὶ Π: om. A. [2] ὅποι K: ὅπῃ A.

πόλει οἱ ἄρχοντες· σφᾶς δὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς αὑτῶν ἆρ' οὐ τρυφῶντας μὲν τοὺς νέους καὶ ἀπόνους καὶ πρὸς τὰ τοῦ C *σώματος καὶ πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς, μαλακοὺς δὲ καρτερεῖν πρὸς ἡδονάς τε καὶ λύπας καὶ ἀργούς;* Τί μήν; Αὑτοὺς *δὲ πλὴν χρηματισμοῦ τῶν ἄλλων ἠμεληκότας, καὶ οὐδὲν πλείω ἐπιμέλειαν πεποιημένους ἀρετῆς ἢ τοὺς πένητας;* Οὐ γὰρ οὖν. *Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι ὅταν παραβάλλωσιν ἀλλήλοις οἵ τε ἄρχοντες καὶ οἱ ἀρχόμενοι ἢ ἐν ὁδῶν πορείαις ἢ ἐν ἄλλαις τισὶ κοινωνίαις, ἢ κατὰ θεωρίας ἢ κατὰ στρατείας, ἢ ξύμπλοι γιγνόμενοι ἢ συστρατιῶται, ἢ* D *καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κινδύνοις ἀλλήλους θεώμενοι μηδαμῇ ταύτῃ καταφρονῶνται οἱ πένητες ὑπὸ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ πολλάκις ἰσχνὸς ἀνὴρ πένης, ἡλιωμένος, παραταχθεὶς ἐν μάχῃ πλουσίῳ ἐσκιατροφηκότι, πολλὰς ἔχοντι σάρκας ἀλλοτρίας, ἴδῃ ἄσθματός τε καὶ ἀπορίας μεστόν, ἆρ' οἴει αὐτὸν οὐχ ἡγεῖσθαι κακίᾳ τῇ σφετέρᾳ πλουτεῖν τοὺς τοιούτους, καὶ ἄλλον ἄλλῳ παραγγέλλειν, ὅταν ἰδίᾳ ξυγ-* E *γίγνωνται, ὅτι ἄνδρες[1] ἡμέτεροι· εἰσὶ γὰρ οὐδέν[2];* Εὖ οἶδα μὲν οὖν, ἔφη, ἔγωγε, ὅτι οὕτω ποιοῦσιν. *Οὐκοῦν ὥσπερ σῶμα νοσῶδες μικρᾶς ῥοπῆς ἔξωθεν δεῖται προσλαβέσθαι πρὸς τὸ κάμνειν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἔξω στασιάζει αὐτὸ αὑτῷ, οὕτω δὴ καὶ ἡ κατὰ ταὐτὰ ἐκείνῳ διακειμένη πόλις ἀπὸ σμικρᾶς προφάσεως, ἔξωθεν ἐπαγομένων ἢ τῶν ἑτέρων ἐξ ὀλιγαρχουμένης πόλεως συμμαχίαν[3] ἢ τῶν ἑτέρων ἐκ δημοκρατουμένης, νοσεῖ τε καὶ αὐτὴ* 557 *αὑτῇ μάχεται, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἔξω στασιάζει;* | Καὶ σφόδρα γε. *Δημοκρατία δή, οἶμαι, γίγνεται, ὅταν οἱ πένητες νικήσαντες τοὺς μὲν ἀποκτείνωσι τῶν ἑτέρων, τοὺς δὲ ἐκβάλωσι, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐξ ἴσου μεταδῶσι πολιτείας τε καὶ ἀρχῶν, καὶ ὡς τὸ πολὺ ἀπὸ κλήρων αἱ ἀρχαὶ ἐν*

[1] *ἄνδρες* nos: *ἄνδρες* codd. [2] Hanc codicum AΠ lectionem defendit Schneider in *Additamentis* p. 65: *ἄνδρες ἡμέτεροί εἰσι παρ' οὐδέν* Baiter: *γὰρ* om. Ξ *q*. [3] *ἐπαγομένων—συμμαχίαν* Π et in marg. A.

αὐτῇ γίγνωνται. Ἔστι γάρ, ἔφη, αὕτη ἡ κατάστασις δημοκρατίας, ἐάν τε καὶ δι' ὅπλων γένηται ἐάν τε καὶ διὰ φόβον ὑπεξελθόντων τῶν ἑτέρων.

XI. Τίνα δὴ οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτοι τρόπον οἰκοῦσι; καὶ ποία τις ἡ τοιαύτη αὖ πολιτεία; δῆλον γὰρ ὅτι ὁ **B** τοιοῦτος ἀνὴρ δημοκρατικός τις ἀναφανήσεται. Δῆλον, ἔφη. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν δὴ ἐλεύθεροι, καὶ ἐλευθερίας ἡ πόλις μεστὴ καὶ παρρησίας γίγνεται, καὶ ἐξουσία ἐν αὐτῇ ποιεῖν ὅ τί τις βούλεται; Λέγεταί γε δή, ἔφη. Ὅπου δέ γε ἐξουσία, δῆλον ὅτι ἰδίαν ἕκαστος ἂν κατασκευὴν τοῦ αὑτοῦ βίου κατασκευάζοιτο ἐν αὐτῇ, ἥτις ἕκαστον ἀρέσκοι. Δῆλον. Παντοδαποὶ δὴ ἄν, οἶμαι, ἐν ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ **C** μάλιστ' ἐγγίγνοιντο ἄνθρωποι. Πῶς γὰρ οὔ; Κινδυνεύει, ἦν δ' ἐγώ, καλλίστη αὕτη τῶν πολιτειῶν εἶναι· ὥσπερ ἱμάτιον ποικίλον πᾶσιν ἄνθεσι πεποικιλμένον, οὕτω καὶ αὕτη πᾶσιν ἤθεσιν πεποικιλμένη καλλίστη ἂν φαίνοιτο. καὶ ἴσως μέν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταύτην, ὥσπερ οἱ παῖδές τε καὶ αἱ γυναῖκες τὰ ποικίλα θεώμενοι, καλλίστην ἂν πολλοὶ κρίνειαν. Καὶ μάλ', ἔφη. Καὶ ἔστιν γε, ὦ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ, ἐπιτήδειον ζητεῖν ἐν αὐτῇ πολιτείαν. Τί δή; Ὅτι **D** πάντα γένη πολιτειῶν ἔχει διὰ τὴν ἐξουσίαν, καὶ κινδυνεύει τῷ βουλομένῳ πόλιν κατασκευάζειν, ὃ νῦν δὴ ἡμεῖς ἐποιοῦμεν, ἀναγκαῖον εἶναι εἰς δημοκρατουμένην ἐλθόντι πόλιν, ὃς ἂν αὐτὸν ἀρέσκῃ τρόπος, τοῦτον ἐκλέξασθαι, ὥσπερ εἰς παντοπώλιον ἀφικομένῳ πολιτειῶν, καὶ ἐκλεξαμένῳ οὕτω κατοικίζειν. Ἴσως γοῦν, ἔφη, οὐκ ἂν ἀποροῖ παραδειγμά- **E** των. Τὸ δὲ μηδεμίαν ἀνάγκην, εἶπον, εἶναι ἄρχειν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, μηδ' ἂν ᾖς ἱκανὸς ἄρχειν, μηδὲ αὖ ἄρχεσθαι, ἐὰν μὴ βούλῃ, μηδὲ πολεμεῖν πολεμούντων, μηδὲ εἰρήνην ἄγειν τῶν ἄλλων ἀγόντων, ἐὰν μὴ ἐπιθυμῇς[1] εἰρήνης, μηδὲ αὖ, ἐάν τις ἄρχειν νόμος σε διακωλύῃ ἢ

[1] ἐπιθυμῇς q: ἐπιθυμῇ A.

δικάζειν, μηδὲν ἧττον καὶ ἄρχειν καὶ δικάζειν[1], *ἐὰν αὐτῷ*
558 *σοι ἐπίῃ, | ἆρ' οὐ θεσπεσία καὶ ἡδεῖα ἡ τοιαύτη*[2] *διαγωγὴ ἐν τῷ παραυτίκα;* Ἴσως, *ἔφη, ἔν γε τούτῳ.* Τί *δέ; ἡ πραότης ἐνίων τῶν δικασθέντων οὐ κομψή; ἢ οὔπω εἶδες ἐν τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἀνθρώπων καταψηφισθέντων*[3] *θάνατον ἢ φυγήν*[4], *οὐδὲν ἧττον αὐτῶν*[5] *μενόντων τε καὶ ἀναστρεφομένων ἐν μέσῳ, καὶ*[6] *ὡς οὔτε φροντίζοντος οὔτε ὁρῶντος οὐδενὸς περινοστεῖ ὥσπερ ἥρως;* Καὶ *πολλούς γ',*
B *ἔφη.* Ἡ *δὲ συγγνώμη καὶ οὐδ' ὁπωστιοῦν σμικρολογία αὐτῆς, ἀλλὰ καταφρόνησις ὧν ἡμεῖς ἐλέγομεν σεμνύνοντες, ὅτε τὴν πόλιν ᾠκίζομεν, ὡς εἰ μή τις ὑπερβεβλημένην φύσιν ἔχοι, οὔποτ' ἂν γένοιτο ἀνὴρ ἀγαθός, εἰ μὴ παῖς ὢν εὐθὺς παίζοι ἐν καλοῖς καὶ ἐπιτηδεύοι τὰ τοιαῦτα πάντα, ὡς μεγαλοπρεπῶς καταπατήσασ'*[7] *ἅπαντα ταῦτα*[8] *οὐδὲν φροντίζει, ἐξ ὁποίων ἄν τις ἐπιτηδευμάτων ἐπὶ τὰ πολιτικὰ ἰὼν πράττῃ, ἀλλὰ τιμᾷ, ἐὰν φῇ μόνον εὔνους εἶναι τῷ*
C *πλήθει.* Πάνυ *γ', ἔφη, γενναία*[9]. Ταῦτά[10] *τε δή, ἔφην, ἔχοι ἂν καὶ τούτων ἄλλα ἀδελφὰ δημοκρατία, καὶ εἴη, ὡς ἔοικεν, ἡδεῖα πολιτεία καὶ ἄναρχος καὶ ποικίλη, ἰσότητά τινα ὁμοίως ἴσοις τε καὶ ἀνίσοις διανέμουσα.* Καὶ *μάλ', ἔφη, γνώριμα λέγεις.*

XII. Ἄθρει *δή, ἦν δ' ἐγώ, τίς ὁ τοιοῦτος ἰδίᾳ. ἢ πρῶτον σκεπτέον, ὥσπερ τὴν πολιτείαν ἐσκεψάμεθα, τίνα τρόπον γίγνεται;* Ναί, *ἔφη.* Ἆρ' *οὖν οὐχ ὧδε; τοῦ*
D *φειδωλοῦ ἐκείνου καὶ ὀλιγαρχικοῦ γένοιτ' ἄν, οἶμαι, ὑὸς ὑπὸ τῷ πατρὶ τεθραμμένος ἐν τοῖς ἐκείνου ἤθεσι.* Τί *γὰρ οὔ;* Βίᾳ *δὴ καὶ οὗτος ἄρχων τῶν ἐν αὐτῷ ἡδονῶν, ὅσαι ἀναλωτικαὶ μέν, χρηματιστικαὶ δὲ μή· αἳ δὴ οὐκ ἀναγκαῖαι*

[1] *ἄρχειν καὶ δικάζειν* Ξ *q*: *ἀρχῆς καὶ δικάζῃς* A[1]: *ἄρχῃς καὶ δικάζῃς* A[2]. [2] *τοιαύτη* Π: *αὐτὴ* A. [3] Ita codd.: *ἄνθρωπον* <*τῶν*> *καταψηφισθέντων* Weil. [4] *θάνατον ἢ φυγήν* nos: *θανάτου ἢ φυγῆς* codd. [5] *αὐτῶν* codd.: *αὖ τῶν* Weil. [6] *καὶ* codd.: om. Weil. [7] *καταπατήσασ'* *q*[2]: *καταπατήσας* A. [8] *ταῦτα* Π: *αὐτὰ* A. [9] *γενναία* Ξ *q*[2]: *γενναῖα* A. [10] *ταῦτά* Π: *ταύτατά* (sic) A.

κέκληνται. Δῆλον, ἔφη. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἵνα μὴ σκοτεινῶς διαλεγώμεθα, πρῶτον ὁρισώμεθα τάς τε ἀναγκαίους ἐπιθυμίας καὶ τὰς μή; Βούλομαι, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν ἅς τε οὐκ ἂν οἷοί τ' εἶμεν ἀποτρέψαι, δικαίως ἂν[1] ἀναγκαῖαι καλοῖντο, καὶ ὅσαι ἀποτελούμεναι ὠφελοῦσιν ἡμᾶς; τούτων E *γὰρ ἀμφοτέρων ἐφίεσθαι ἡμῶν τῇ φύσει ἀνάγκη. ἢ οὔ; Καὶ μάλα. Δικαίως δὴ | τοῦτο ἐπ' αὐταῖς ἐροῦμεν, τὸ* 559 *ἀναγκαῖον. Δικαίως. Τί δέ; ἅς γέ τις ἀπαλλάξειεν ἄν, εἰ μελετῷ ἐκ νέου, καὶ <οὐδὲν>[2] πρὸς οὐδὲν ἀγαθὸν ἐνοῦσαι δρῶσιν, αἱ δὲ καὶ τοὐναντίον, πάσας ταύτας εἰ μὴ ἀναγκαίους φαῖμεν εἶναι, ἆρ' οὐ καλῶς ἂν λέγοιμεν; Καλῶς μὲν οὖν. Προελώμεθα δή τι παράδειγμα ἑκατέρων, αἵ εἰσιν, ἵνα τύπῳ λάβωμεν αὐτάς; Οὐκοῦν χρή. Ἆρ' οὖν οὐχ ἡ τοῦ φαγεῖν μέχρι ὑγιείας τε καὶ εὐεξίας καὶ αὐτοῦ σίτου τε καὶ ὄψου ἀναγκαῖος ἂν εἴη; Οἶμαι. Ἡ μέν γέ* B *που τοῦ σίτου κατ' ἀμφότερα ἀναγκαία, ᾗ τε ὠφέλιμος ᾗ τε παῦσαι ζῶντα δυνατή. Ναί. Ἡ δὲ ὄψου, εἴ πῄ τινα ὠφελίαν πρὸς εὐεξίαν παρέχεται. Πάνυ μὲν οὖν. Τί δέ; ἡ πέρα τούτων καὶ ἀλλοίων ἐδεσμάτων ἢ[3] τοιούτων ἐπιθυμία, δυνατὴ δὲ κολαζομένη ἐκ νέων καὶ παιδευομένη ἐκ τῶν πολλῶν ἀπαλλάττεσθαι, καὶ βλαβερὰ μὲν σώματι, βλαβερὰ δὲ ψυχῇ πρός τε φρόνησιν καὶ τὸ σωφρονεῖν,* C *ἆρά γε ὀρθῶς οὐκ ἀναγκαία ἂν καλοῖτο; Ὀρθότατα μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἀναλωτικὰς φῶμεν εἶναι ταύτας, ἐκείνας δὲ χρηματιστικὰς διὰ τὸ χρησίμους πρὸς τὰ ἔργα εἶναι; Τί μήν; Οὕτω δὴ καὶ περὶ ἀφροδισίων καὶ τῶν ἄλλων φήσομεν. Οὕτω. Ἆρ' οὖν καὶ ὃν νῦν δὴ κηφῆνα ὠνομάζομεν, τοῦτον ἐλέγομεν τὸν τῶν τοιούτων ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν γέμοντα καὶ ἀρχόμενον ὑπὸ τῶν μὴ ἀναγκαίων, τὸν δὲ ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων φειδωλόν τε καὶ ὀλιγαρχικόν;* D *Ἀλλὰ τί μήν;*

[1] ἂν Vind. E: om. A.　[2] <οὐδὲν> nos: om. codd.　[3] ἢ Π: ἡ A.

XIII. **Πάλιν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, λέγωμεν, ὡς ἐξ ὀλιγαρχικοῦ δημοκρατικὸς γίγνεται. φαίνεται δέ μοι τά γε πολλὰ ὧδε γίγνεσθαι.** Πῶς; *Ὅταν νέος τεθραμμένος ὡς νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀπαιδεύτως τε καὶ φειδωλῶς, γεύσηται κηφήνων μέλιτος καὶ ξυγγένηται αἴθωσι θηρσὶ καὶ δεινοῖς, παντοδαπὰς ἡδονὰς καὶ ποικίλας καὶ παντοίως ἐχούσας δυναμένοις σκευάζειν, ἐνταῦθά που οἴου εἶναι ἀρχὴν αὐτῷ* E *μεταβολῆς ὀλιγαρχικοῦ τοῦ ἐν ἑαυτῷ εἰς δημοκρατικόν*[1]. Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη[2]. *Ἆρ' οὖν ὥσπερ ἡ πόλις μετέβαλλε βοηθησάσης τῷ ἑτέρῳ μέρει ξυμμαχίας ἔξωθεν, ὁμοίας ὁμοίῳ, οὕτω καὶ ὁ νεανίας μεταβάλλει βοηθοῦντος αὖ εἴδους ἐπιθυμιῶν ἔξωθεν τῷ ἑτέρῳ τῶν παρ' ἐκείνῳ, ξυγγενοῦς τε καὶ ὁμοίου;* Παντάπασιν μὲν οὖν. *Καὶ ἐὰν μέν, οἶμαι, ἀντιβοηθήσῃ τις τῷ ἐν ἑαυτῷ ὀλιγαρχικῷ ξυμμαχία,* 560 *ἤ ποθεν παρὰ τοῦ πατρὸς ἢ καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων, | νουθετούντων τε καὶ κακιζόντων, στάσις δὴ καὶ ἀντίστασις καὶ μάχη ἐν αὐτῷ πρὸς αὑτὸν τότε γίγνεται.* Τί μήν; *Καὶ ποτὲ μέν, οἶμαι, τὸ δημοκρατικὸν ὑπεχώρησε τῷ ὀλιγαρχικῷ, καί τινες τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν διεφθάρησαν, αἱ δὲ καὶ ἐξέπεσον, αἰδοῦς τινὸς ἐγγενομένης ἐν τῇ τοῦ νέου ψυχῇ, καὶ κατεκοσμήθη πάλιν.* Γίγνεται γὰρ ἐνίοτε, ἔφη. *Αὖθις δέ, οἶμαι, τῶν ἐκπεσουσῶν ἐπιθυμιῶν ἄλλαι ὑπο-* B *τρεφόμεναι ξυγγενεῖς δι' ἀνεπιστημοσύνην τροφῆς πατρὸς πολλαί τε καὶ ἰσχυραὶ ἐγένοντο.* Φιλεῖ γοῦν, ἔφη, οὕτω γίγνεσθαι. *Οὐκοῦν εἵλκυσάν τε πρὸς τὰς αὐτὰς ὁμιλίας, καὶ λάθρᾳ ξυγγιγνόμεναι πλῆθος ἐνέτεκον.* Τί μήν; *Τελευτῶσαι δή, οἶμαι, κατέλαβον τὴν τοῦ νέου τῆς ψυχῆς ἀκρόπολιν, αἰσθόμεναι κενὴν μαθημάτων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων καλῶν καὶ λόγων ἀληθῶν, οἳ δὴ ἄριστοι φρουροί τε* C *καὶ φύλακες ἐν ἀνδρῶν θεοφιλῶν εἰσὶ διανοίαις.* Καὶ πολύ γ', ἔφη. *Ψευδεῖς δὴ καὶ ἀλαζόνες, οἶμαι, λόγοι τε*

[1] *ὀλιγαρχικοῦ τοῦ—δημοκρατικόν* nos: *ὀλιγαρχικῆς τῆς—δημοκρατικήν* codd. Cf. 559 E, 560 A. [2] *ἔφη* Π et in marg. A.

καὶ δόξαι ἀντ' ἐκείνων ἀναδραμόντες κατέσχον τὸν αὐτὸν τόπον τοῦ τοιούτου. Σφόδρα γ', ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ πάλιν τε εἰς ἐκείνους τοὺς Λωτοφάγους ἐλθὼν φανερῶς κατοικεῖ, καὶ ἐὰν παρ' οἰκείων τις βοήθεια τῷ φειδωλῷ αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ἀφικνῆται, κλῄσαντες οἱ ἀλαζόνες λόγοι ἐκεῖνοι τὰς τοῦ βασιλικοῦ τείχους ἐν αὐτῷ πύλας οὔτε αὐτὴν τὴν ξυμμαχίαν παριᾶσιν οὔτε πρέσβεις πρεσβυτέρων λόγους D ἰδιωτῶν[1] εἰσδέχονται, αὐτοί τε κρατοῦσι μαχόμενοι, καὶ τὴν μὲν αἰδῶ ἠλιθιότητα ὀνομάζοντες ὠθοῦσιν ἔξω ἀτίμως φυγάδα, σωφροσύνην δὲ ἀνανδρίαν καλοῦντές τε καὶ προπηλακίζοντες ἐκβάλλουσι, μετριότητα δὲ καὶ κοσμίαν δαπάνην ὡς ἀγροικίαν καὶ ἀνελευθερίαν οὖσαν πείθοντες ὑπερορίζουσι μετὰ πολλῶν καὶ ἀνωφελῶν ἐπιθυμιῶν; Σφόδρα γε. Τούτων δέ γέ που κενώσαντες καὶ καθήραντες τὴν τοῦ κατεχομένου τε ὑπ' αὐτῶν καὶ τελουμένου ψυχὴν E μεγάλοισι τέλεσι, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη ὕβριν καὶ ἀναρχίαν καὶ ἀσωτίαν καὶ ἀναίδειαν λαμπρὰς μετὰ πολλοῦ χοροῦ κατάγουσιν ἐστεφανωμένας, ἐγκωμιάζοντες καὶ ὑποκοριζόμενοι, ὕβριν μὲν εὐπαιδευσίαν καλοῦντες, ἀναρχίαν δὲ ἐλευθερίαν, ἀσωτίαν δὲ μεγαλοπρέπειαν, ἀναίδειαν δὲ | ἀνδρείαν. ἆρ' οὐχ οὕτω πως, ἦν δ' ἐγώ, νέος ὢν μετα- 561 βάλλει ἐκ τοῦ ἐν ἀναγκαίοις ἐπιθυμίαις τρεφομένου εἰς[2] τὴν τῶν μὴ ἀναγκαίων καὶ ἀνωφελῶν ἡδονῶν ἐλευθέρωσίν τε καὶ ἄνεσιν; Καὶ μάλα γε, ἦ δ' ὅς, ἐναργῶς. Ζῇ δή, οἶμαι, μετὰ ταῦτα ὁ τοιοῦτος οὐδὲν μᾶλλον εἰς ἀναγκαίους ἢ μὴ ἀναγκαίους ἡδονὰς ἀναλίσκων καὶ χρήματα καὶ πόνους καὶ διατριβάς· ἀλλ' ἐὰν εὐτυχὴς ᾖ καὶ μὴ πέρα ἐκβακχευθῇ, ἀλλά τι καὶ πρεσβύτερος γενόμενος τοῦ πολλοῦ θορύβου παρελθόντος μέρη τε καταδέξηται τῶν B ἐκπεσόντων καὶ τοῖς ἐπεισελθοῦσι μὴ ὅλον ἑαυτὸν[3] ἐνδῷ, εἰς ἴσον δή τι καταστήσας τὰς ἡδονὰς διάγει, τῇ

[1] ἰδιωτῶν codd.: δι' ὤτων Badham, speciosius quam verius. [2] εἰς Π: om. A. [3] ἑαυτὸν Ξ q: ἑαυτῷ A.

παραπιπτούσῃ ἀεὶ ὥσπερ λαχούσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀρχὴν παραδιδούς, ἕως ἂν πληρωθῇ, καὶ αὖθις ἄλλῃ, οὐδεμίαν ἀτιμάζων, ἀλλ' ἐξ ἴσου τρέφων. Πάνυ μὲν οὖν. Καὶ λόγον γε, ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ οὐ προσδεχόμενος οὐδὲ παριεὶς εἰς τὸ
C φρούριον, ἐάν τις λέγῃ, ὡς αἱ μέν εἰσι τῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἐπιθυμιῶν ἡδοναί, αἱ δὲ τῶν πονηρῶν, καὶ τὰς μὲν χρὴ ἐπιτηδεύειν καὶ τιμᾶν, τὰς δὲ κολάζειν τε καὶ δουλοῦσθαι· ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις ἀνανεύει τε καὶ ὁμοίας φησὶν ἁπάσας εἶναι καὶ τιμητέας ἐξ ἴσου. Σφόδρα γάρ, ἔφη, οὕτω διακείμενος τοῦτο δρᾷ. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ διαζῇ τὸ καθ' ἡμέραν οὕτω χαριζόμενος τῇ προσπιπτούσῃ ἐπιθυμίᾳ, τοτὲ[1] μὲν μεθύων καὶ καταυλούμενος, αὖθις δὲ
D ὑδροποτῶν καὶ κατισχναινόμενος, τοτὲ δ' αὖ γυμναζόμενος, ἔστιν δ' ὅτε ἀργῶν καὶ πάντων ἀμελῶν, τοτὲ δ' ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ διατρίβων· πολλάκις δὲ πολιτεύεται, καὶ ἀναπηδῶν ὅ τι ἂν τύχῃ λέγει τε καὶ πράττει· κἄν ποτέ τινας πολεμικοὺς ζηλώσῃ, ταύτῃ φέρεται, ἢ χρηματιστικούς, ἐπὶ τοῦτ' αὖ. καὶ οὔτε τις τάξις οὔτε ἀνάγκη ἔπεστιν αὐτοῦ τῷ βίῳ, ἀλλ' ἡδύν τε δὴ καὶ ἐλευθέριον καὶ μακάριον καλῶν τὸν βίον τοῦτον χρῆται αὐτῷ διὰ παντός.
E Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς, διελήλυθας βίον ἰσονομικοῦ τινὸς ἀνδρός. Οἶμαι δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ παντοδαπόν τε καὶ πλείστων ἠθῶν μεστόν, καὶ τὸν καλόν τε καὶ ποικίλον, ὥσπερ ἐκείνην τὴν πόλιν, τοῦτον τὸν ἄνδρα εἶναι, ὃν πολλοὶ ἂν καὶ πολλαὶ ζηλώσειαν τοῦ βίου, παραδείγματα πολιτειῶν τε καὶ τρόπων πλεῖστα ἐν αὑτῷ ἔχοντα. Οὗτος
562 γάρ, ἔφη, ἔστιν. Τί οὖν; τετάχθω ἡμῖν κατὰ | δημοκρατίαν ὁ τοιοῦτος ἀνήρ, ὡς δημοκρατικὸς ὀρθῶς ἂν προσαγορευόμενος; Τετάχθω, ἔφη.

XIV. Ἡ καλλίστη δή, ἦν δ' ἐγώ, πολιτεία τε καὶ ὁ κάλλιστος ἀνὴρ λοιπὰ ἂν ἡμῖν εἴη διελθεῖν, τυραννίς τε καὶ τύραννος. Κομιδῇ γ', ἔφη. Φέρε δή, τίς τρόπος

[1] τοτὲ Π: τὸ A.

τυραννίδος, ὦ φίλε ἑταῖρε, γίγνεται; ὅτι μὲν γὰρ ἐκ δημοκρατίας μεταβάλλει, σχεδὸν δῆλον. Δῆλον. Ἆρ' οὖν τρόπον τινὰ τὸν αὐτὸν ἔκ τε ὀλιγαρχίας δημοκρατία γίγνεται καὶ ἐκ δημοκρατίας τυραννίς; Πῶς; Ὃ προὔ- B θεντο, ἦν δ' ἐγώ, ἀγαθόν, καὶ δι' ὃ[1] ἡ[2] ὀλιγαρχία καθίστατο —τοῦτο δ' ἦν πλοῦτος[3]· ἦ γάρ; Ναί. Ἡ πλούτου τοίνυν ἀπληστία καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἀμέλεια διὰ χρηματισμὸν αὐτὴν ἀπώλλυ. Ἀληθῆ, ἔφη. Ἆρ' οὖν καὶ ὃ δημοκρατία ὁρίζεται ἀγαθόν, ἡ τούτου ἀπληστία καὶ ταύτην καταλύει; Λέγεις δ' αὐτὴν τί ὁρίζεσθαι; Τὴν ἐλευθερίαν, εἶπον. τοῦτο γάρ που ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει ἀκούσαις ἂν ὡς C ἔχει τε κάλλιστον καὶ διὰ ταῦτα ἐν μόνῃ ταύτῃ ἄξιον οἰκεῖν ὅστις φύσει ἐλεύθερος. Λέγεται γὰρ δή, ἔφη, καὶ πολὺ τοῦτο τὸ ῥῆμα. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅπερ ᾖα νῦν δὴ ἐρῶν, ἡ τοῦ τοιούτου ἀπληστία καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἀμέλεια καὶ ταύτην τὴν πολιτείαν μεθίστησίν τε καὶ παρασκευάζει τυραννίδος δεηθῆναι; Πῶς; ἔφη. Ὅταν, οἶμαι, δημοκρατουμένη πόλις ἐλευθερίας διψήσασα κακῶν οἰνοχόων προστατούντων τύχῃ, καὶ πορρωτέρω τοῦ δέοντος D ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῇ, τοὺς ἄρχοντας δή, ἂν μὴ πάνυ πρᾶοι ὦσι καὶ πολλὴν παρέχωσι τὴν ἐλευθερίαν, κολάζει αἰτιωμένη ὡς μιαρούς τε καὶ ὀλιγαρχικούς. Δρῶσιν γάρ, ἔφη, τοῦτο. Τοὺς δέ γε, εἶπον, τῶν ἀρχόντων κατηκόους προπηλακίζει ὡς ἐθελοδούλους τε καὶ οὐδὲν ὄντας, τοὺς δὲ ἄρχοντας μὲν ἀρχομένοις, ἀρχομένους δὲ ἄρχουσιν ὁμοίους ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ ἐπαινεῖ τε καὶ τιμᾷ. ἆρ' οὐκ ἀνάγκη ἐν τοιαύτῃ πόλει ἐπὶ πᾶν τὸ τῆς ἐλευθερίας ἰέναι; Πῶς E γὰρ οὔ; Καὶ καταδύεσθαί γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, εἴς τε τὰς ἰδίας οἰκίας καὶ τελευτᾶν μέχρι τῶν θηρίων τὴν ἀναρχίαν ἐμφυομένην. Πῶς, ἦ δ' ὅς, τὸ τοιοῦτον λέγομεν; Οἷον, ἔφην, πατέρα μὲν ἐθίζεσθαι παιδὶ ὅμοιον γίγνεσθαι καὶ

[1] ὃ nos: οὗ codd.   [2] ἡ Π: om. A.   [3] πλοῦτος Vind. F: ὑπέρπλουτος A.

φοβεῖσθαι τοὺς ὑεῖς, ὑὸν δὲ πατρί, καὶ μήτε αἰσχύνεσθαι
563 *μήτε δεδιέναι τοὺς γονέας, ἵνα δὴ ἐλεύθερος ᾖ· μέτοικον | δὲ ἀστῷ καὶ ἀστὸν μετοίκῳ ἐξισοῦσθαι, καὶ ξένον ὡσαύτως.* Γίγνεται γὰρ οὕτως, ἔφη. Ταῦτά τε, ἦν δ' ἐγώ, *καὶ σμικρὰ τοιάδε ἄλλα γίγνεται· διδάσκαλός τε ἐν τῷ τοιούτῳ φοιτητὰς φοβεῖται καὶ θωπεύει, φοιτηταί τε διδασκάλων ὀλιγωροῦσιν, οὕτω δὲ καὶ παιδαγωγῶν· καὶ ὅλως οἱ μὲν νέοι πρεσβυτέροις ἀπεικάζονται καὶ διαμιλλῶνται καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις, οἱ δὲ γέροντες ξυγκαθιέντες τοῖς νέοις*
B *εὐτραπελίας τε καὶ χαριεντισμοῦ ἐμπίμπλανται, μιμούμενοι τοὺς νέους, ἵνα δὴ μὴ δοκῶσιν ἀηδεῖς εἶναι μηδὲ δεσποτικοί.* Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, *ἔσχατον, ὦ φίλε, τῆς ἐλευθερίας τοῦ πλήθους, ὅσον γίγνεται ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει, ὅταν δὴ οἱ ἐωνημένοι καὶ αἱ ἐωνημέναι μηδὲν ἧττον ἐλεύθεροι ὦσι τῶν πριαμένων. ἐν γυναιξὶ δὲ πρὸς ἄνδρας καὶ ἀνδράσι πρὸς γυναῖκας ὅση ἡ ἰσονομία καὶ ἐλευθερία γίγνεται, ὀλίγου ἐπελαθόμεθ' εἰπεῖν.*
C Οὐκοῦν κατ' Αἰσχύλον, ἔφη, ἐροῦμεν ὅ τι νῦν ἦλθ' ἐπὶ στόμα; Πάνυ γε, εἶπον. *καὶ ἔγωγε οὕτω λέγω. τὸ μὲν γὰρ τῶν θηρίων τῶν ὑπὸ τοῖς ἀνθρώποις ὅσῳ ἐλευθερώτερά ἐστιν ἐνταῦθα ἢ ἐν ἄλλῃ, οὐκ ἄν τις πείθοιτο ἄπειρος. ἀτεχνῶς γὰρ αἵ τε κύνες κατὰ τὴν παροιμίαν οἷαίπερ αἱ δέσποιναι, γίγνονταί τε δὴ καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι πάνυ ἐλευθέρως καὶ σεμνῶς εἰθισμένοι πορεύεσθαι, κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐμβάλλοντες τῷ ἀεὶ ἀπαντῶντι, ἐὰν μὴ ἐξίστηται·*
D *καὶ τἆλλα πάντα οὕτως μεστὰ ἐλευθερίας γίγνεται.* Τὸ ἐμόν γ', ἔφη, ἐμοὶ λέγεις ὄναρ· αὐτὸς γὰρ εἰς ἀγρὸν πορευόμενος θαμὰ αὐτὸ πάσχω. Τὸ δὲ δὴ κεφάλαιον, ἦν δ' ἐγώ, *πάντων τούτων ξυνηθροισμένων ἐννοεῖς, ὡς ἁπαλὴν τὴν ψυχὴν τῶν πολιτῶν ποιεῖ, ὥστε κἂν ὁτιοῦν δουλείας τισὶ[1] προσφέρηται, ἀγανακτεῖν καὶ μὴ ἀνέχεσθαι; τελευτῶντες γάρ που οἶσθ' ὅτι οὐδὲ τῶν νόμων φροντίζουσιν*

[1] *τισὶ* nos: *τις* codd.

γεγραμμένων ἢ ἀγράφων, ἵνα δὴ μηδαμῇ μηδεὶς αὐτοῖς ᾖ E δεσπότης. Καὶ μάλ', ἔφη, οἶδα.

XV. Αὕτη μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ἡ ἀρχὴ οὑτωσὶ καλὴ καὶ νεανική, ὅθεν τυραννὶς φύεται, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Νεανικὴ δῆτα, ἔφη· ἀλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο; Ταὐτόν, ἦν δ' ἐγώ, ὅπερ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ νόσημα ἐγγενόμενον ἀπώλεσεν αὐτήν, τοῦτο καὶ ἐν ταύτῃ πλέον τε καὶ ἰσχυρότερον ἐκ τῆς ἐξουσίας ἐγγενόμενον καταδουλοῦται δημοκρατίαν. καὶ τῷ ὄντι τὸ ἄγαν τι ποιεῖν μεγάλην φιλεῖ εἰς τοὐναντίον μεταβολὴν ἀνταποδιδόναι, ἐν ὥραις τε καὶ ἐν | φυτοῖς καὶ ἐν σώμασιν, καὶ δὴ καὶ[1] ἐν πολιτείαις οὐχ 564 ἥκιστα. Εἰκός, ἔφη. Ἡ γὰρ ἄγαν ἐλευθερία ἔοικεν οὐκ εἰς ἄλλο τι ἢ εἰς ἄγαν δουλείαν μεταβάλλειν καὶ ἰδιώτῃ καὶ πόλει. Εἰκὸς γάρ. Εἰκότως τοίνυν, εἶπον, οὐκ ἐξ ἄλλης πολιτείας τυραννὶς καθίσταται ἢ ἐκ δημοκρατίας, ἐξ οἶμαι τῆς ἀκροτάτης ἐλευθερίας δουλεία πλείστη τε καὶ ἀγριωτάτη. Ἔχει γάρ, ἔφη, λόγον. Ἀλλ' οὐ τοῦτ', οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, ἠρώτας, ἀλλὰ ποῖον νόσημα ἐν ὀλιγαρχίᾳ τε B φυόμενον ταὐτὸν καὶ ἐν δημοκρατίᾳ δουλοῦται αὐτήν. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις. Ἐκεῖνο τοίνυν, ἔφην, ἔλεγον τὸ τῶν ἀργῶν τε καὶ δαπανηρῶν ἀνδρῶν γένος, τὸ μὲν ἀνδρειότατον ἡγούμενον αὐτῶν, τὸ δ' ἀνανδρότερον ἑπόμενον· οὓς δὴ ἀφωμοιοῦμεν[2] κηφῆσι, τοὺς μὲν κέντρα ἔχουσι, τοὺς δὲ ἀκέντροις. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη. Τούτω τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ταράττετον ἐν πάσῃ πολιτείᾳ ἐγγιγνομένω, οἷον περὶ σῶμα φλέγμα τε καὶ χολή· ὣ δὴ καὶ δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἰατρόν C τε καὶ νομοθέτην πόλεως μὴ ἧττον ἢ σοφὸν μελιττουργὸν πόρρωθεν εὐλαβεῖσθαι, μάλιστα μὲν ὅπως μὴ ἐγγενήσεσθον, ἂν δὲ ἐγγένησθον, ὅπως ὅ τι τάχιστα ξὺν αὐτοῖσι τοῖς κηρίοις ἐκτετμήσεσθον. Ναὶ μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, παντάπασί γε. Ὧδε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, λάβωμεν, ἵν' εὐκρινέστερον ἴδωμεν ὃ βουλόμεθα. Πῶς; Τριχῇ διαστησώμεθα τῷ

[1] καὶ δὴ καὶ Π: καὶ A. [2] ἀφωμοιοῦμεν Ξ q²: ἀφομοιοῦμεν A.

λόγῳ δημοκρατουμένην πόλιν, ὥσπερ οὖν καὶ ἔχει. ἐν μὲν
D γάρ που τὸ τοιοῦτον γένος ἐν αὐτῇ ἐμφύεται δι' ἐξουσίαν
οὐκ ἔλαττον ἢ ἐν τῇ ὀλιγαρχουμένῃ. Ἔστιν οὕτω. Πολὺ
δέ γε δριμύτερον ἐν ταύτῃ ἢ ἐν ἐκείνῃ. Πῶς; Ἐκεῖ μὲν
διὰ τὸ μὴ ἔντιμον εἶναι, ἀλλ' ἀπελαύνεσθαι τῶν ἀρχῶν,
ἀγύμναστον καὶ οὐκ ἐρρωμένον γίγνεται, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ
τοῦτό που τὸ προεστὸς αὐτῆς ἐκτὸς ὀλίγων, καὶ τὸ μὲν
δριμύτατον αὐτοῦ λέγει τε καὶ πράττει, τὸ δ' ἄλλο περὶ
τὰ βήματα προσίζον βομβεῖ τε καὶ οὐκ ἀνέχεται τοῦ
E ἄλλα λέγοντος, ὥστε πάντα ὑπὸ τοῦ τοιούτου διοικεῖται ἐν
τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ χωρίς τινων ὀλίγων. Μάλα γε, ἦ δ'
ὅς. Ἄλλο τοίνυν τοιόνδε ἀεὶ ἀποκρίνεται ἐκ τοῦ πλήθους.
Τὸ ποῖον; Χρηματιζομένων που πάντων οἱ κοσμιώτατοι
φύσει ὡς τὸ πολὺ πλουσιώτατοι γίγνονται. Εἰκός. Πλεῖ-
στον δή, οἶμαι, τοῖς κηφῆσι μέλι, καὶ εὐπορώτατον ἐντεῦθεν
βλίττειν[1]. Πῶς γὰρ ἄν, ἔφη, παρά γε τῶν σμικρὰ ἐχόντων
τις βλίσειεν[2]; Πλούσιοι δή, οἶμαι, οἱ τοιοῦτοι καλοῦνται
κηφήνων βοτάνη. Σχεδόν τι, ἔφη.

565 XVI. Δῆμος δ' ἂν εἴη | τρίτον γένος, ὅσοι αὐτουργοί
τε καὶ ἀπράγμονες, οὐ πάνυ πολλὰ κεκτημένοι· ὃ δὴ
πλεῖστόν τε καὶ κυριώτατον ἐν δημοκρατίᾳ, ὅταν περ
ἀθροισθῇ. Ἔστιν γάρ, ἔφη· ἀλλ' οὐ θαμὰ ἐθέλει ποιεῖν
τοῦτο, ἐὰν μὴ μέλιτός τι μεταλαμβάνῃ. Οὐκοῦν μεταλαμ-
βάνει, ἦν δ' ἐγώ, ἀεί, καθ' ὅσον δύνανται οἱ προεστῶτες,
τοὺς ἔχοντας τὴν οὐσίαν ἀφαιρούμενοι, διανέμοντες τῷ
B δήμῳ τὸ πλεῖστον αὐτοὶ ἔχειν. Μεταλαμβάνει γὰρ οὖν,
ἦ δ' ὅς, οὕτως. Ἀναγκάζονται δή, οἶμαι, ἀμύνεσθαι, λέ-
γοντές τε ἐν τῷ δήμῳ καὶ πράττοντες ὅπῃ δύνανται, οὗτοι
ὧν ἀφαιροῦνται. Πῶς γὰρ οὔ; Αἰτίαν δὴ ἔσχον ὑπὸ τῶν
ἑτέρων, κἂν μὴ ἐπιθυμῶσι νεωτερίζειν, ὡς ἐπιβουλεύουσι
τῷ δήμῳ καί εἰσιν ὀλιγαρχικοί. Τί μήν; Οὐκοῦν καὶ
τελευτῶντες, ἐπειδὰν ὁρῶσι τὸν δῆμον οὐχ ἑκόντα, ἀλλ'

[1] βλίττειν nos: βλίττει A. [2] βλίσειε m: βλίσσειεν A.

ἀγνοήσαντά τε καὶ ἐξαπατηθέντα ὑπὸ τῶν διαβαλλόντων ἐπιχειροῦντα σφᾶς ἀδικεῖν, τότ' ἤδη, εἴτε βούλονται εἴτε C μή, ὡς ἀληθῶς ὀλιγαρχικοὶ γίγνονται, οὐχ ἑκόντες, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ κακὸν ἐκεῖνος ὁ κηφὴν ἐντίκτει κεντῶν αὐτούς. Κομιδῇ μὲν οὖν. Εἰσαγγελίαι δὴ καὶ κρίσεις καὶ ἀγῶνες περὶ ἀλλήλων γίγνονται. Καὶ μάλα. Οὐκοῦν ἕνα τινὰ ἀεὶ δῆμος εἴωθεν διαφερόντως προΐστασθαι ἑαυτοῦ καὶ τοῦτον τρέφειν τε καὶ αὔξειν μέγαν; Εἴωθε γάρ. Τοῦτο μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δῆλον, ὅτι, ὅταν περ φύηται D τύραννος, ἐκ προστατικῆς ῥίζης καὶ οὐκ ἄλλοθεν ἐκβλαστάνει. Καὶ μάλα δῆλον. Τίς ἀρχὴ οὖν μεταβολῆς ἐκ προστάτου ἐπὶ τύραννον; ἢ δῆλον ὅτι ἐπειδὰν ταὐτὸν ἄρξηται δρᾶν ὁ προστάτης τῷ ἐν τῷ μύθῳ, ὃς περὶ τὸ ἐν Ἀρκαδίᾳ τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Λυκαίου ἱερὸν λεγεται; Τίς; ἔφη. Ὡς ἄρα ὁ γευσάμενος τοῦ ἀνθρωπίνου σπλάγχνου, ἐν ἄλλοις ἄλλων ἱερείων ἑνὸς ἐγκατατετμημένου, ἀνάγκη δὴ τούτῳ λύκῳ γενέσθαι. ἢ οὐκ ἀκήκοας τὸν λόγον; E Ἔγωγε. Ἆρ' οὖν οὕτω καὶ ὃς ἂν δήμου προεστώς[1], λαβὼν σφόδρα πειθόμενον ὄχλον, μὴ ἀπόσχηται ἐμφυλίου αἵματος, ἀλλ' ἀδίκως ἐπαιτιώμενος, οἷα δὴ φιλοῦσιν, εἰς δικαστήρια ἄγων μιαιφονῇ, βίον ἀνδρὸς ἀφανίζων, γλώττῃ τε καὶ στόματι ἀνοσίῳ γευόμενος φόνου ξυγγενοῦς, καὶ ἀνδρηλατῇ καὶ ἀποκτιννύῃ | καὶ ὑποσημαίνῃ χρεῶν τε ἀπο- 566 κοπὰς καὶ γῆς ἀναδασμόν, ἆρα τῷ τοιούτῳ ἀνάγκη δὴ τὸ μετὰ τοῦτο καὶ εἵμαρται ἢ ἀπολωλέναι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἢ τυραννεῖν καὶ λύκῳ ἐξ ἀνθρώπου γενέσθαι; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη. Οὗτος δή, ἔφην, ὁ στασιάζων γιγνεται πρὸς τοὺς ἔχοντας τὰς οὐσίας. Οὗτος. Ἆρ' οὖν ἐκπεσὼν μὲν καὶ κατελθὼν βίᾳ τῶν ἐχθρῶν τύραννος ἀπειργασμένος κατέρχεται; Δῆλον. Ἐὰν δὲ ἀδύνατοι ἐκβάλλειν αὐτὸν ὦσιν ἢ ἀποκτεῖναι διαβάλλοντες τῇ πόλει, βιαίῳ δὴ B θανάτῳ ἐπιβουλεύουσιν ἀποκτιννύναι λάθρᾳ. Φιλεῖ γοῦν,

[1] προεστὼς Ξ q: προσεστὼς A.

ἦ δ' ὅς, οὕτω γίγνεσθαι. Τὸ δὴ τυραννικὸν αἴτημα τὸ πολυθρύλητον ἐπὶ τούτῳ πάντες οἱ εἰς τοῦτο προβεβηκότες ἐξευρίσκουσιν, αἰτεῖν τὸν δῆμον φύλακάς τινας τοῦ σώματος, ἵνα σῶς αὐτοῖς ᾖ ὁ τοῦ δήμου βοηθός. Καὶ μάλ', ἔφη. Διδόασι δή, οἶμαι, δείσαντες μὲν ὑπὲρ ἐκείνου, θαρ-
C ρήσαντες δὲ ὑπὲρ ἑαυτῶν. Καὶ μάλα. Οὐκοῦν τοῦτο ὅταν ἴδῃ ἀνὴρ χρήματα ἔχων καὶ μετὰ τῶν χρημάτων αἰτίαν μισόδημος εἶναι, τότε δὴ οὗτος, ὦ ἑταῖρε, κατὰ τὸν Κροίσῳ γενόμενον χρησμὸν

πολυψήφιδα παρ' Ἕρμον
φεύγει, οὐδὲ μένει, οὐδ' αἰδεῖται κακὸς εἶναι.

Οὐ γὰρ ἄν, ἔφη, δεύτερον αὖθις αἰδεσθείη. Ὁ δέ γε, οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, καταληφθεὶς θανάτῳ δίδοται. Ἀνάγκη. Ὁ δὲ δὴ προστάτης ἐκεῖνος αὐτὸς δῆλον δὴ ὅτι μέγας μεγαλω-
D στὶ οὐ κεῖται, ἀλλὰ καταβαλὼν ἄλλους πολλοὺς ἕστηκεν ἐν τῷ δίφρῳ τῆς πόλεως, τύραννος ἀντὶ προστάτου ἀποτετελεσμένος. Τί δ' οὐ μέλλει; ἔφη.

XVII. Διέλθωμεν δὴ τὴν εὐδαιμονίαν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς πόλεως, ἐν ᾗ ἂν ὁ τοιοῦτος βροτὸς ἐγγένηται; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, διέλθωμεν. Ἆρ' οὖν, εἶπον, οὐ ταῖς μὲν πρώταις ἡμέραις τε καὶ χρόνῳ προσγελᾷ τε καὶ ἀσπάζεται πάντας, ᾧ ἂν περιτυγχάνῃ, καὶ οὔτε
E τύραννός φησιν εἶναι ὑπισχνεῖταί τε πολλὰ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, χρεῶν τε ἠλευθέρωσε καὶ γῆν διένειμεν δήμῳ τε καὶ τοῖς περὶ ἑαυτόν, καὶ πᾶσιν ἵλεώς τε καὶ πρᾶος εἶναι προσποιεῖται; Ἀνάγκη, ἔφη. Ὅταν δέ γε, οἶμαι, πρὸς τοὺς ἔξω ἐχθροὺς τοῖς μὲν καταλλαγῇ, τοὺς δὲ καὶ διαφθείρῃ, καὶ ἡσυχία ἐκείνων γένηται, πρῶτον μὲν πολέμους τινὰς ἀεὶ κινεῖ, ἵν' ἐν χρείᾳ ἡγεμόνος ὁ δῆμος ᾖ. Εἰκός γε.
567 | Οὐκοῦν καὶ ἵνα χρήματα εἰσφέροντες πένητες γιγνόμενοι πρὸς τῷ[1] καθ' ἡμέραν ἀναγκάζωνται εἶναι καὶ ἧττον

[1] τῷ Ξ q: τὸ A[1]: τὼ (sic) A[2].

αὐτῷ ἐπιβουλεύωσι; Δῆλον. Καὶ ἄν γέ τινας, οἶμαι, ὑποπτεύῃ ἐλεύθερα φρονήματα ἔχοντας μὴ ἐπιτρέψειν αὐτῷ ἄρχειν, ὅπως ἂν τούτους μετὰ προφάσεως ἀπολλύῃ ἐνδοὺς τοῖς πολεμίοις; τούτων πάντων ἕνεκα τυράννῳ ἀεὶ ἀνάγκη πόλεμον ταράττειν; Ἀνάγκη. Ταῦτα δὴ ποιοῦντα ἕτοιμον μᾶλλον ἀπεχθάνεσθαι τοῖς πολίταις; Πῶς γὰρ B οὔ; Οὐκοῦν καί τινας τῶν ξυγκαταστησάντων καὶ ἐν δυνάμει ὄντων παρρησιάζεσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς ἀλλήλους, ἐπιπλήττοντας τοῖς γιγνομένοις, οἳ ἂν τυγχάνωσιν ἀνδρικώτατοι ὄντες; Εἰκός γε. Ὑπεξαιρεῖν[1] δὴ τούτους πάντας δεῖ τὸν τύραννον, εἰ μέλλει ἄρξειν, ἕως ἂν μήτε φίλων μήτ' ἐχθρῶν λίπῃ μηδένα ὅτου τι ὄφελος. Δῆλον. Ὀξέως ἄρα δεῖ ὁρᾶν αὐτόν, τίς ἀνδρεῖος, τίς μεγαλόφρων, τίς φρόνιμος, τίς πλούσιος· καὶ οὕτως C εὐδαίμων ἐστίν, ὥστε τούτοις ἅπασιν ἀνάγκη αὐτῷ, εἴτε βούλεται εἴτε μή, πολεμίῳ εἶναι καὶ ἐπιβουλεύειν, ἕως ἂν καθήρῃ[2] τὴν πόλιν. Καλόν γε, ἔφη, καθαρμόν. Ναί, ἦν δ' ἐγώ, τὸν ἐναντίον ἢ οἱ ἰατροὶ τὰ σώματα· οἱ μὲν γὰρ τὸ χείριστον ἀφαιροῦντες λείπουσι τὸ βέλτιστον, ὁ δὲ τοὐναντίον. Ὡς ἔοικε γάρ, αὐτῷ, ἔφη, ἀνάγκη, εἴπερ ἄρξει.

XVIII. Ἐν μακαρίᾳ ἄρα, εἶπον ἐγώ, ἀνάγκῃ δέδεται, D ᾗ προστάττει αὐτῷ ἢ μετὰ φαύλων τῶν πολλῶν οἰκεῖν καὶ ὑπὸ τούτων μισούμενον ἢ μὴ ζῆν. Ἐν τοιαύτῃ, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν οὐχὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τοῖς πολίταις ἀπεχθάνηται ταῦτα δρῶν, τοσούτῳ πλειόνων καὶ πιστοτέρων δορυφόρων δεήσεται; Πῶς γὰρ οὔ; Τίνες οὖν οἱ πιστοί, καὶ πόθεν αὐτοὺς μεταπέμψεται; Αὐτόματοι, ἔφη, πολλοὶ ἥξουσι πετόμενοι, ἐὰν τὸν μισθὸν διδῷ. Κηφῆνας, ἦν δ' ἐγώ, νὴ τὸν κύνα, δοκεῖς αὖ τινάς μοι λέγειν ξενι- E κούς τε καὶ παντοδαπούς. Ἀληθῆ γάρ, ἔφη, δοκῶ σοι.

[1] ὑπεξαιρεῖν Π: ὑπεξαίρειν A. [2] καθήρῃ Π: καθῄρῃ (sic) A.

Τί[1] δέ; αὐτόθεν ἄρ' οὐκ ἂν ἐθελήσειεν—Πῶς; Τοὺς δούλους ἀφελόμενος τοὺς πολίτας, ἐλευθερώσας, τῶν περὶ ἑαυτὸν δορυφόρων ποιήσασθαι; Σφόδρα γ', ἔφη· ἐπεί τοι καὶ πιστότατοι αὐτῷ οὗτοί εἰσιν. Ἦ μακάριον, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις τυράννου χρῆμα, εἰ τοιούτοις φίλοις τε καὶ
568 | πιστοῖς ἀνδράσι χρῆται τοὺς προτέρους ἐκείνους ἀπολέσας. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, τοιούτοις γε χρῆται. Καὶ θαυμάζουσι δή, εἶπον, οὗτοι οἱ ἑταῖροι αὐτόν, καὶ ξύνεισιν οἱ νέοι πολῖται[2], οἱ δ' ἐπιεικεῖς μισοῦσί τε καὶ φεύγουσι; Τί δ' οὐ μέλλουσιν; Οὐκ ἐτός, ἦν δ' ἐγώ, ἥ τε τραγῳδία ὅλως σοφὸν δοκεῖ εἶναι καὶ ὁ Εὐριπίδης διαφέρων ἐν αὐτῇ. Τί δή; Ὅτι καὶ τοῦτο πυκνῆς διανοίας ἐχόμενον ἐφθέγξατο, ὡς ἄρα σοφοὶ
B τύραννοί εἰσι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ. καὶ ἔλεγε δῆλον ὅτι τούτους εἶναι τοὺς σοφούς, οἷς ξύνεστιν. Καὶ ὡς ἰσόθεόν γ', ἔφη, τὴν τυραννίδα ἐγκωμιάζει, καὶ ἕτερα πολλά, καὶ οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. Τοιγάρτοι, ἔφην, ἅτε σοφοὶ ὄντες οἱ τῆς τραγῳδίας ποιηταὶ συγγιγνώσκουσιν ἡμῖν τε καὶ ἐκείνοις, ὅσοι ἡμῶν ἐγγὺς πολιτεύονται, ὅτι αὐτοὺς εἰς τὴν πολιτείαν οὐ παραδεξόμεθα ἅτε τυραννίδος ὑμνητάς. Οἶμαι ἔγωγ', ἔφη, ξυγγιγνώσκουσιν
C ὅσοιπέρ γε αὐτῶν κομψοί. Εἰς δέ γε, οἶμαι, τὰς ἄλλας περιιόντες πόλεις, ξυλλέγοντες τοὺς ὄχλους καλὰς φωνὰς καὶ μεγάλας καὶ πιθανὰς μισθωσάμενοι, εἰς τυραννίδας τε καὶ δημοκρατίας ἕλκουσι τὰς πολιτείας. Μάλα γε. Οὐκοῦν καὶ προσέτι τούτων μισθοὺς λαμβάνουσι καὶ τιμῶνται, μάλιστα μέν, ὥσπερ τὸ εἰκός, ὑπὸ τυράννων, δεύτερον δὲ ὑπὸ δημοκρατίας· ὅσῳ δ' ἂν ἀνωτέρω ἴωσιν πρὸς τὸ
D ἄναντες τῶν πολιτειῶν, μᾶλλον ἀπαγορεύει αὐτῶν ἡ τιμή, ὥσπερ[3] ὑπὸ ἄσθματος ἀδυνατοῦσα πορεύεσθαι. Πάνυ μὲν οὖν.

XIX. Ἀλλὰ δή, εἶπον, ἐνταῦθα μὲν ἐξέβημεν·

[1] τί q: τίς A. [2] νέοι πολῖται codd.: νεοπολῖται legisse videtur Pollux. [3] ὥσπερ Π: ἢ ὥσπερ A.

λέγωμεν δὲ πάλιν ἐκεῖνο τὸ τοῦ τυράννου στρατόπεδον, τὸ καλόν τε καὶ πολὺ καὶ ποικίλον καὶ οὐδέποτε ταὐτόν, πόθεν θρέψεται. Δῆλον, ἔφη, ὅτι, ἐάν τε ἱερὰ χρήματα ᾖ ἐν τῇ πόλει, ταῦτα ἀναλώσει, καί, ὅποι[1] ποτὲ ἂν ἀεὶ ἐξαρκῇ, τὰ τῶν ἀπολομένων[2], ἐλάττους εἰσφορὰς ἀναγκάζων τὸν δῆμον εἰσφέρειν. Τί δ' ὅταν δὴ ταῦτα ἐπιλίπῃ[3]; E Δῆλον, ἔφη, ὅτι ἐκ τῶν πατρῴων θρέψεται αὐτός τε καὶ οἱ συμπόται[4] τε καὶ ἑταῖροι καὶ ἑταῖραι. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι ὁ δῆμος, ὁ γεννήσας τὸν τύραννον, θρέψει αὐτόν τε καὶ ἑταίρους[5]. Πολλὴ αὐτῷ, ἔφη, ἀνάγκη. Πῶς[6] λέγεις; εἶπον· ἐὰν δὲ[7] ἀγανακτῇ τε καὶ λέγῃ ὁ δῆμος, ὅτι οὔτε δίκαιον τρέφεσθαι ὑπὸ πατρὸς ὑὸν ἡβῶντα, ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπὸ ὑέος πατέρα, οὔτε τούτου αὐτὸν ἕνεκα | ἐγέννησέν τε καὶ κατέστησεν, ἵνα, ἐπειδὴ μέγας γένοιτο, 569 τότε αὐτὸς δουλεύων τοῖς αὑτοῦ δούλοις τρέφοι ἐκεῖνόν τε καὶ τοὺς δούλους μετὰ ξυγκλύδων ἄλλων, ἀλλ' ἵνα ἀπὸ[8] τῶν πλουσίων τε καὶ καλῶν κἀγαθῶν λεγομένων ἐν τῇ πόλει ἐλευθερωθείη ἐκείνου προστάντος, καὶ νῦν κελεύει ἀπιέναι ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ τοὺς ἑταίρους, ὥσπερ πατὴρ ὑὸν ἐξ οἰκίας μετὰ ὀχληρῶν συμποτῶν ἐξελαύνων; Γνώσεταί γε, νὴ Δία, ἦ δ' ὅς, τότ' ἤδη ὁ δῆμος, οἷος οἷον B θρέμμα γεννῶν ἠσπάζετό τε καὶ ηὖξεν, καὶ ὅτι ἀσθενέστερος ὢν ἰσχυροτέρους ἐξελαύνει. Πῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις; τολμήσει τὸν πατέρα βιάζεσθαι, κἂν μὴ πείθηται, τύπτειν ὁ τύραννος; Ναί, ἔφη, ἀφελόμενός γε τὰ ὅπλα. Πατραλοίαν, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις τύραννον καὶ χαλεπὸν γηροτρόφον, καὶ ὡς ἔοικε τοῦτο δὴ ὁμολογουμένη ἂν ἤδη τυραννὶς εἴη, καί, τὸ λεγόμενον, ὁ δῆμος φεύγων ἂν καπνὸν δουλείας ἐλευθέρων εἰς πῦρ δούλων δεσποτείας ἂν ἐμπεπτωκὼς εἴη, C

[1] καὶ ὅποι q: ὅποι A. [2] ἀπολομένων q et corr. A²: ἀποδομένων A¹.
[3] ἐπιλίπῃ Ξ q: ἐπιλείπῃ A. [4] συμπόται Π: συμπο.ται (λι superscr.) (sic) A.
[5] ἑταίρους Π: ἑτέρους A. [6] πῶς Ξ: πῶς δὲ A. [7] ἐὰν δὲ v: ἐάν τε A. [8] ἀπὸ q: ὑπὸ A.

ἀντὶ τῆς πολλῆς ἐκείνης καὶ ἀκαίρου ἐλευθερίας τὴν χαλεπωτάτην τε καὶ πικροτάτην δούλων δουλείαν μεταμπισχόμενος. Καὶ *μάλα, ἔφη, ταῦτα οὕτω γίγνεται.* Τί *οὖν; εἶπον· οὐκ ἐμμελῶς ἡμῖν εἰρήσεται, ἐὰν φῶμεν ἱκανῶς διεληλυθέναι, ὡς μεταβαίνει τυραννὶς ἐκ δημοκρατίας γενομένη τε οἵα ἐστίν;* Π*άνυ μὲν οὖν ἱκανῶς, ἔφη.*

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Η'.

Θ.

I. Αὐτὸς δὴ λοιπός, ἦν δ' ἐγώ, ὁ τυραννικὸς ἀνὴρ 571 σκέψασθαι, πῶς τε μεθίσταται ἐκ δημοκρατικοῦ γενόμενός τε ποῖός τίς ἐστιν καὶ τίνα τρόπον ζῇ, ἄθλιον ἢ μακάριον. Λοιπὸς γὰρ οὖν ἔτι οὗτος, ἔφη. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὃ ποθῶ ἔτι; Τὸ ποῖον; Τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν, οἷαί τε καὶ ὅσαι εἰσίν, οὔ μοι δοκοῦμεν ἱκανῶς διῃρῆσθαι. τούτου δὴ ἐνδεῶς ἔχοντος, ἀσαφεστέρα ἔσται ἡ ζήτησις οὗ ζητοῦ- B μεν. Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, ἔτ' ἐν καλῷ[1]; Πάνυ μὲν οὖν· καὶ σκόπει γε ὃ ἐν αὐταῖς βούλομαι ἰδεῖν. ἔστιν δὲ τόδε. τῶν μὴ ἀναγκαίων ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν δοκοῦσί τινές μοι εἶναι παράνομοι, αἳ κινδυνεύουσι μὲν ἐγγίγνεσθαι παντί, κολαζόμεναι δὲ ὑπό τε τῶν νόμων καὶ τῶν βελτιόνων ἐπιθυμιῶν μετὰ λόγου ἐνίων μὲν ἀνθρώπων ἢ παντάπασιν ἀπαλλάττεσθαι ἢ ὀλίγαι λείπεσθαι καὶ ἀσθενεῖς, τῶν δὲ ἰσχυρότεραι καὶ πλείους. Λέγεις δὲ καὶ τίνας, ἔφη, C ταύτας; Τὰς περὶ τὸν ὕπνον, ἦν δ' ἐγώ, ἐγειρομένας, ὅταν τὸ μὲν ἄλλο τῆς ψυχῆς εὕδῃ, ὅσον λογιστικὸν καὶ ἥμερον καὶ ἄρχον ἐκείνου, τὸ δὲ θηριῶδές τε καὶ ἄγριον ἢ σίτων ἢ μέθης πλησθέν, σκιρτᾷ τε καὶ ἀπωσάμενον τὸν ὕπνον ζητῇ ἰέναι καὶ ἀποπιμπλάναι τὰ αὑτοῦ ἤθη· οἶσθ' ὅτι

[1] ἔτ' ἐν καλῷ Ξ: ἔτ' ἐγκαλῶ A.

πάντα ἐν τῷ τοιούτῳ τολμᾷ ποιεῖν, ὡς ἀπὸ πάσης λελυμένον τε καὶ ἀπηλλαγμένον αἰσχύνης καὶ φρονήσεως.
D μητρί τε γὰρ ἐπιχειρεῖν μίγνυσθαι, ὡς οἴεται, οὐδὲν ὀκνεῖ ἄλλῳ τε ὁτῳοῦν ἀνθρώπων καὶ θεῶν καὶ θηρίων, μιαιφονεῖν τε ὁτιοῦν, βρώματός τε ἀπέχεσθαι μηδενός· καὶ ἑνὶ λόγῳ οὔτε ἀνοίας οὐδὲν ἐλλείπει οὔτ' ἀναισχυντίας. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Ὅταν δέ γε, οἶμαι, ὑγιεινῶς τις ἔχῃ αὐτὸς αὑτοῦ καὶ σωφρόνως καὶ εἰς τὸν ὕπνον ἴῃ τὸ λογιστικὸν μὲν ἐγείρας ἑαυτοῦ καὶ ἑστιάσας λόγων καλῶν καὶ σκέψεων, εἰς σύννοιαν αὐτὸς αὑτῷ ἀφικόμενος, τὸ
E ἐπιθυμητικὸν δὲ μήτε ἐνδείᾳ δοὺς μήτε πλησμονῇ, ὅπως
572 ἂν κοιμηθῇ καὶ μὴ παρέχῃ θόρυβον τῷ | βελτίστῳ χαῖρον ἢ λυπούμενον, ἀλλ' ἐᾷ αὐτὸ καθ' αὑτὸ μόνον καθαρὸν σκοπεῖν καὶ ὀρέγεσθαί του καὶ αἰσθάνεσθαι ὃ μὴ οἶδεν, ἤ τι τῶν γεγονότων ἢ ὄντων ἢ καὶ μελλόντων, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ θυμοειδὲς πραΰνας καὶ μή τισιν εἰς ὀργὰς ἐλθὼν[1] κεκινημένῳ τῷ θυμῷ καθεύδῃ, ἀλλ' ἡσυχάσας μὲν τὼ δύο εἴδη, τὸ τρίτον δὲ κινήσας, ἐν ᾧ τὸ φρονεῖν ἐγγίγνεται, οὕτω ἀναπαύηται, οἶσθ' ὅτι τῆς τ' ἀληθείας ἐν τῷ τοιούτῳ
B μάλιστα ἅπτεται καὶ ἥκιστα παράνομοι τότε αἱ ὄψεις φαντάζονται τῶν ἐνυπνίων. Παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη, οἶμαι οὕτω. Ταῦτα μὲν τοίνυν ἐπὶ πλέον ἐξήχθημεν εἰπεῖν· ὃ δὲ βουλόμεθα γνῶναι, τόδ' ἐστίν, ὡς ἄρα δεινόν τι καὶ ἄγριον καὶ ἄνομον ἐπιθυμιῶν εἶδος ἑκάστῳ ἔνεστι, καὶ πάνυ δοκοῦσιν ἡμῶν ἐνίοις μετρίοις εἶναι· τοῦτο δὲ ἄρα ἐν τοῖς ὕπνοις γίγνεται ἔνδηλον. εἰ οὖν τι δοκῶ λέγειν καὶ συγχωρεῖς, ἄθρει. Ἀλλὰ συγχωρῶ.

II. Τὸν τοίνυν δημοτικὸν ἀναμνήσθητι οἷον ἔφαμεν
C εἶναι. ἦν δέ που γεγονὼς ἐκ νέου ὑπὸ φειδωλῷ πατρὶ τεθραμμένος, τὰς χρηματιστικὰς ἐπιθυμίας τιμῶντι μόνας, τὰς δὲ μὴ ἀναγκαίους, ἀλλὰ παιδιᾶς τε καὶ καλλωπισμοῦ ἕνεκα γιγνομένας ἀτιμάζοντι. ἦ γάρ; Ναί. Συγγενόμενος

[1] ἐλθὼν Π: ἐλθὸν A.

δὲ κομψοτέροις ἀνδράσι καὶ μεστοῖς ὧν ἄρτι διήλθομεν ἐπιθυμιῶν, ὁρμήσας εἰς ὕβριν τε πᾶσαν καὶ τὸ ἐκείνων εἶδος μίσει τῆς τοῦ πατρὸς φειδωλίας, φύσιν δὲ τῶν διαφθειρόντων βελτίω ἔχων, ἀγόμενος ἀμφοτέρωσε κατέστη D εἰς μέσον ἀμφοῖν τοῖν τρόποιν καὶ μετρίως δή, ὡς ᾤετο, ἑκάστων ἀπολαύων[1] οὔτε ἀνελεύθερον οὔτε παράνομον βίον ζῇ, δημοτικὸς ἐξ ὀλιγαρχικοῦ γεγονώς. Ἦν γάρ, ἔφη, καὶ ἔστιν αὕτη ἡ δόξα περὶ τὸν τοιοῦτον. Θὲς τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν τοῦ τοιούτου ἤδη πρεσβυτέρου γεγονότος νέον ὑὸν ἐν τοῖς τούτου αὖ ἤθεσιν τεθραμμένον. Τίθημι. Τίθει τοίνυν καὶ τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα περὶ αὐτὸν γιγνόμενα, ἅπερ καὶ περὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ· ἀγόμενόν τε εἰς πᾶσαν E παρανομίαν, ὀνομαζομένην δ' ὑπὸ τῶν ἀγόντων ἐλευθερίαν ἅπασαν, βοηθοῦντά τε ταῖς ἐν μέσῳ ταύταις ἐπιθυμίαις πατέρα τε καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους, τοὺς δ' αὖ παραβοηθοῦντας· ὅταν δ' ἐλπίσωσιν οἱ δεινοὶ μάγοι τε καὶ τυραννοποιοὶ οὗτοι μὴ ἄλλως τὸν νέον καθέξειν, ἔρωτά τινα αὐτῷ μηχανωμένους ἐμποιῆσαι προστάτην τῶν ἀργῶν καὶ τὰ ἕτοιμα διανεμο|μένων ἐπιθυμιῶν, ὑπόπτερον καὶ 573 μέγαν κηφῆνά τινα. ἢ τί ἄλλο οἴει εἶναι τὸν τῶν τοιούτων ἔρωτα; Οὐδὲν ἔγωγε, ἦ δ' ὅς, ἀλλ' ἢ τοῦτο. Οὐκοῦν ὅταν περὶ αὐτὸν βομβοῦσαι αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι, θυμιαμάτων τε γέμουσαι καὶ μύρων καὶ στεφάνων καὶ οἴνων καὶ τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις συνουσίαις ἡδονῶν ἀνειμένων, ἐπὶ τὸ ἔσχατον αὔξουσαί τε καὶ τρέφουσαι πόθου κέντρον ἐμποιήσωσι τῷ κηφῆνι, τότε δὴ δορυφορεῖταί τε ὑπὸ μανίας καὶ οἰστρᾷ B οὗτος ὁ προστάτης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐάν τινας ἐν αὑτῷ δόξας ἢ ἐπιθυμίας λάβῃ ποιουμένας χρηστὰς καὶ ἔτι ἐπαισχυνομένας[2], ἀποκτείνει τε καὶ ἔξω ὠθεῖ παρ' αὑτοῦ, ἕως ἂν καθήρῃ σωφροσύνης, μανίας[3] δὲ πληρώσῃ ἐπακτοῦ. Παντελῶς, ἔφη, τυραννικοῦ ἀνδρὸς λέγεις γένεσιν. Ἆρ'

[1] ἑκάστων ἀπολαύων Π: ἑκάστων ἀπολαβὼν A[1]: ἕκαστον ἀπολαβὼν A[2].
[2] ἐπαισχυνομένας Π: ἐπαισχυνόμενος A. [3] μανίας Π: καὶ μανίας A.

οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ πάλαι διὰ τὸ τοιοῦτον τύραννος ὁ Ἔρως λέγεται; Κινδυνεύει, ἔφη. Οὐκοῦν, ὦ φίλε, εἶπον,
C *καὶ μεθυσθεὶς ἀνὴρ τυραννικόν τι φρόνημα ἴσχει; Ἴσχει γάρ. Καὶ μὴν ὅ γε μαινόμενος καὶ ὑποκεκινηκὼς οὐ μόνον ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ θεῶν ἐπιχειρεῖ τε καὶ ἐλπίζει δυνατὸς εἶναι ἄρχειν. Καὶ μάλ', ἔφη. Τυραννικὸς δή*[1], *ἦν δ' ἐγώ, ὦ δαιμόνιε, ἀνὴρ ἀκριβῶς γίγνεται, ὅταν ἢ φύσει ἢ ἐπιτηδεύμασιν ἢ ἀμφοτέροις μεθυστικός τε καὶ ἐρωτικὸς καὶ μελαγχολικὸς γένηται. Παντελῶς μὲν οὖν.*

III. *Γίγνεται μέν, ὡς ἔοικεν, οὕτω, καὶ τοιοῦτος ἀνήρ*[2]·
D *ζῇ δὲ δὴ πῶς; Τὸ τῶν παιζόντων, ἔφη, τοῦτο σὺ καὶ ἐμοὶ ἐρεῖς. Λέγω δή, ἔφην. οἶμαι γάρ, τὸ μετὰ τοῦτο ἑορταὶ γίγνονται παρ' αὐτοῖς καὶ κῶμοι καὶ θαλίαι*[3] *καὶ ἑταῖραι καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὧν ἂν Ἔρως τύραννος ἔνδον οἰκῶν διακυβερνᾷ τὰ τῆς ψυχῆς ἅπαντα. Ἀνάγκη, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ πολλαὶ καὶ δειναὶ παραβλαστάνουσιν ἐπιθυμίαι ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἑκάστης, πολλῶν δεόμεναι; Πολλαὶ μέντοι. Ταχὺ ἄρα ἀναλίσκονται ἐάν τινες ὦσι πρόσοδοι.*
E *Πῶς δ' οὔ; Καὶ μετὰ τοῦτο δὴ δανεισμοὶ καὶ τῆς οὐσίας παραιρέσεις. Τί μήν; Ὅταν δὲ δὴ πάντ' ἐπιλίπῃ, ἆρα οὐκ ἀνάγκη μὲν τὰς ἐπιθυμίας βοᾶν πυκνάς τε καὶ σφοδρὰς ἐννενεοττευμένας, τοὺς δ' ὥσπερ ὑπὸ κέντρων ἐλαυνομένους τῶν τε ἄλλων ἐπιθυμιῶν καὶ διαφερόντως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἔρωτος, πάσαις ταῖς ἄλλαις ὥσπερ δορυφόροις ἡγουμένου, οἰστρᾶν καὶ σκοπεῖν, τίς τι ἔχει, ὃν δυνατὸν*
574 *ἀφελέσθαι ἀπατήσαντα ἢ | βιασάμενον; Σφόδρα γ', ἔφη. Ἀναγκαῖον δὴ πανταχόθεν φέρειν, ἢ μεγάλαις ὠδῖσί τε καὶ ὀδύναις ξυνέχεσθαι. Ἀναγκαῖον. Ἆρ' οὖν ὥσπερ αἱ ἐν αὐτῷ ἡδοναὶ ἐπιγιγνόμεναι τῶν ἀρχαίων πλέον εἶχον καὶ τὰ ἐκείνων ἀφῃροῦντο, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀξιώσει νεώτερος ὢν πατρός τε καὶ μητρὸς πλέον ἔχειν καὶ ἀφαιρεῖσθαι, ἐὰν τὸ αὐτοῦ μέρος ἀναλώσῃ, ἀπονειμάμενος τῶν*

[1] *δή* q: *δὲ* A. [2] *ἀνήρ* Campbell: *ἀνὴρ* codd. [3] *θαλίαι* Π: *θάλειαι* A.

πατρῴων; Ἀλλὰ τί μήν; ἔφη. Ἂν δὲ δὴ αὐτῷ μὴ ἐπιτρέπωσιν, ἆρ' οὐ τὸ μὲν πρῶτον ἐπιχειροῖ ἂν κλέπτειν καὶ B ἀπατᾶν τοὺς γονέας; Πάντως. Ὁπότε δὲ μὴ δύναιτο, ἁρπάζοι ἂν καὶ βιάζοιτο μετὰ τοῦτο; Οἶμαι, ἔφη. Ἀντεχομένων δὴ καὶ μαχομένων, ὦ θαυμάσιε, γέροντός τε καὶ γραὸς ἆρ' εὐλαβηθείη ἂν καὶ φείσαιτο μή τι δρᾶσαι τῶν τυραννικῶν; Οὐ πάνυ, ἦ δ' ὅς, ἔγωγε θαρρῶ περὶ τῶν γονέων τοῦ τοιούτου. Ἀλλ', ὦ Ἀδείμαντε, πρὸς Διός, ἕνεκα νεωστὶ φίλης καὶ οὐκ ἀναγκαίας ἑταίρας γεγονυίας τὴν πάλαι φίλην καὶ ἀναγκαίαν μητέρα, ἢ ἕνεκα ὡραίου C νεωστὶ φίλου γεγονότος οὐκ ἀναγκαίου τὸν ἄωρόν τε καὶ ἀναγκαῖον πρεσβύτην πατέρα καὶ τῶν φίλων ἀρχαιότατον δοκεῖ ἄν σοι ὁ τοιοῦτος πληγαῖς τε δοῦναι καὶ καταδουλώσασθαι ἂν αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνοις, εἰ εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν ἀγάγοιτο; Ναὶ μὰ Δία, ἦ δ' ὅς. Σφόδρα γε μακάριον, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικεν εἶναι τὸ τυραννικὸν ὑὸν τεκεῖν. Πάνυ γ', ἔφη. Τί δ', ὅταν δὴ τὰ πατρὸς καὶ μητρὸς ἐπιλείπῃ τὸν D τοιοῦτον, πολὺ δὲ ἤδη ξυνειλεγμένον ἐν αὐτῷ ᾖ τὸ τῶν ἡδονῶν σμῆνος, οὐ πρῶτον μὲν οἰκίας τινὸς ἐφάψεται τοίχου ἢ τινος ὀψὲ νύκτωρ ἰόντος τοῦ ἱματίου, μετὰ δὲ ταῦτα ἱερόν τι νεωκορήσει; καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν, ἃς πάλαι εἶχεν δόξας ἐκ παιδὸς περὶ καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν, τὰς δικαίας ποιουμένας, αἱ νεωστὶ ἐκ δουλείας λελυμέναι, δορυφοροῦσαι τὸν ἔρωτα, κρατήσουσι μετ' ἐκείνου, αἳ πρότερον μὲν ὄναρ ἐλύοντο ἐν ὕπνῳ, ὅτε ἦν αὐτὸς ἔτι ὑπὸ E νόμοις τε καὶ πατρὶ δημοκρατούμενος ἐν ἑαυτῷ· τυραννευθεὶς δὲ ὑπὸ ἔρωτος, οἷος ὀλιγάκις ἐγίγνετο ὄναρ, ὕπαρ τοιοῦτος ἀεὶ γενόμενος, οὔτε τινὸς φόνου δεινοῦ ἀφέξεται οὔτε βρώματος οὔτ' ἔργου, ἀλλὰ | τυραννικῶς ἐν αὐτῷ ὁ 575 ἔρως ἐν πάσῃ ἀναρχίᾳ καὶ ἀνομίᾳ ζῶν, ἅτε αὐτὸς ὢν μόναρχος, τὸν ἔχοντά τε[1] αὐτὸν ὥσπερ πόλιν ἄξει ἐπὶ πᾶσαν τόλμαν, ὅθεν αὐτόν τε καὶ τὸν περὶ αὐτὸν θόρυβον

[1] τε A: om. *q*. Cf. tamen 373 B.

θρέψει, τὸν μὲν ἔξωθεν εἰσεληλυθότα ἀπὸ κακῆς ὁμιλίας, τὸν δ' ἔνδοθεν ὑπὸ τῶν αὐτῶν τρόπων καὶ ἑαυτοῦ ἀνεθέντα καὶ ἐλευθερωθέντα· ἢ οὐχ οὗτος ὁ βίος τοῦ τοιούτου; Οὗτος μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ ἂν μέν γε, ἦν δ' ἐγώ, ὀλίγοι οἱ
B τοιοῦτοι ἐν πόλει ὦσι καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος σωφρονῇ, ἐξελθόντες ἄλλον τινὰ δορυφοροῦσι τύραννον ἢ μισθοῦ ἐπικουροῦσιν, ἐάν που πόλεμος ᾖ· ἐὰν δ' ἐν εἰρήνῃ τε καὶ ἡσυχίᾳ γένωνται, αὐτοῦ δὴ ἐν τῇ πόλει κακὰ δρῶσι σμικρὰ πολλά. Τὰ ποῖα δὴ λέγεις; Οἷα κλέπτουσι, τοιχωρυχοῦσι, βαλλαντιοτομοῦσι, λωποδυτοῦσιν, ἱεροσυλοῦσιν, ἀνδραποδίζονται· ἔστι δ' ὅτε συκοφαντοῦσιν, ἐὰν δυνατοὶ ὦσι λέγειν, καὶ ψευδομαρτυροῦσι καὶ δωροδοκοῦσιν. Σμι-
C κρά γ', ἔφη, κακὰ λέγεις, ἐὰν ὀλίγοι ὦσιν οἱ τοιοῦτοι. Τὰ γὰρ σμικρά, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὰ μεγάλα σμικρά ἐστιν καὶ ταῦτα δὴ πάντα πρὸς τύραννον πονηρίᾳ τε καὶ ἀθλιότητι πόλεως, τὸ λεγόμενον, οὐδ' ἴκταρ βάλλει. ὅταν γὰρ δὴ πολλοὶ ἐν πόλει γένωνται οἱ τοιοῦτοι καὶ ἄλλοι οἱ ξυνεπόμενοι αὐτοῖς καὶ αἴσθωνται ἑαυτῶν τὸ πλῆθος, τότε οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν τύραννον γεννῶντες μετὰ δήμου ἀνοίας, ἐκεῖνον, ὃς ἂν αὐτῶν μάλιστα αὐτὸς ἐν αὑτῷ μέγιστον καὶ
D πλεῖστον ἐν τῇ ψυχῇ τύραννον ἔχῃ. Εἰκότως γ', ἔφη· τυραννικώτατος γὰρ ἂν εἴη. Οὐκοῦν ἐὰν μὲν ἑκόντες ὑπείκωσιν· ἐὰν δὲ μὴ ἐπιτρέπῃ ἡ πόλις, ὥσπερ τότε μητέρα καὶ πατέρα ἐκόλαζεν, οὕτω πάλιν τὴν πατρίδα, ἐὰν οἷός τ' ᾖ, κολάσεται ἐπεισαγόμενος νέους ἑταίρους, καὶ ὑπὸ τούτοις δὴ δουλεύουσαν τὴν πάλαι φίλην μητρίδα τε, Κρῆτές φασι, καὶ πατρίδα ἕξει τε καὶ θρέψει. καὶ τοῦτο
E δὴ τὸ τέλος ἂν εἴη τῆς ἐπιθυμίας τοῦ τοιούτου ἀνδρός. Τοῦτο, ἢ δ' ὅς, παντάπασί γε. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτοί γε τοιοίδε γίγνονται ἰδίᾳ καὶ πρὶν ἄρχειν; πρῶτον μὲν οἷς ἂν ξυνῶσιν, ἢ κόλαξιν ἑαυτῶν ξυνόντες καὶ πᾶν ἑτοίμοις
576 ὑπηρετεῖν, ἢ ἐάν τού τι[1] δέωνται, αὐ|τοὶ ὑποπεσόντες, πάντα

[1] τού τι (vel του τί) Ξ q : τουτὶ A.

σχήματα τολμῶντες ποιεῖν ὡς οἰκεῖοι, διαπραξάμενοι δὲ ἀλλότριοι; Καὶ σφόδρα γε. *Ἐν παντὶ ἄρα τῷ βίῳ ζῶσι φίλοι μὲν οὐδέποτε οὐδενί, ἀεὶ δέ του δεσπόζοντες ἢ δουλεύοντες ἄλλῳ, ἐλευθερίας δὲ καὶ φιλίας ἀληθοῦς τυραννικὴ φύσις ἀεὶ ἄγευστος.* Πάνυ μὲν οὖν. *Ἀρ' οὖν οὐκ ὀρθῶς ἂν τοὺς τοιούτους ἀπίστους καλοῖμεν;* Πῶς δ' οὔ; *Καὶ μὴν ἀδίκους γε ὡς οἷόν τε μάλιστα, εἴπερ ὀρθῶς ἐν τοῖς πρόσθεν ὡμολογήσαμεν περὶ δικαιοσύνης, οἷόν* B *ἐστιν.* Ἀλλὰ μήν, ἦ δ' ὅς, ὀρθῶς γε. *Κεφαλαιωσώμεθα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὸν κάκιστον. ἔστιν δέ που, οἷον ὄναρ διήλθομεν, ὃς ἂν ὕπαρ τοιοῦτος ᾖ.* Πάνυ μὲν οὖν. *Οὐκοῦν οὗτος γίγνεται ὃς ἂν τυραννικώτατος φύσει ὢν μοναρχήσῃ, καὶ ὅσῳ ἂν πλείω χρόνον ἐν τυραννίδι βιῷ, τοσούτῳ μᾶλλον τοιοῦτος.* Ἀνάγκη, ἔφη διαδεξάμενος τὸν λόγον ὁ Γλαύκων.

IV. *Ἀρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὃς ἂν φαίνηται πονηρότατος, καὶ ἀθλιώτατος φανήσεται; καὶ ὃς ἂν πλεῖστον χρόνον* C *καὶ μάλιστα τυραννεύσῃ, μάλιστά τε καὶ πλεῖστον χρόνον τοιοῦτος γεγονὼς τῇ ἀληθείᾳ; τοῖς δὲ πολλοῖς πολλὰ καὶ δοκεῖ.* Ἀνάγκη, ἔφη, ταῦτα γοῦν οὕτως ἔχειν. *Ἄλλο τι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅ γε τυραννικὸς κατὰ τὴν τυραννουμένην πόλιν ἂν εἴη ὁμοιότητι, δημοτικὸς δὲ κατὰ δημοκρατουμένην, καὶ οἱ ἄλλοι οὕτω;* Τί μήν; *Οὐκοῦν ὅ τι πόλις πρὸς πόλιν ἀρετῇ καὶ εὐδαιμονίᾳ, τοῦτο καὶ ἀνὴρ πρὸς ἄνδρα;* Πῶς γὰρ οὔ; *Τί οὖν ἀρετῇ*[1] *τυραννουμένη πόλις* D *πρὸς βασιλευομένην οἵαν τὸ πρῶτον διήλθομεν;* Πᾶν τοὐναντίον, ἔφη· ἡ μὲν γὰρ ἀρίστη, ἡ δὲ κακίστη. *Οὐκ ἐρήσομαι, εἶπον, ὁποτέραν λέγεις· δῆλον γάρ. ἀλλ' εὐδαιμονίας τε αὖ καὶ ἀθλιότητος ὡσαύτως ἢ ἄλλως κρίνεις; καὶ μὴ ἐκπληττώμεθα πρὸς τὸν τύραννον ἕνα ὄντα βλέποντες, μηδ' εἴ τινες ὀλίγοι περὶ ἐκεῖνον, ἀλλ' ὡς χρὴ ὅλην τὴν πόλιν εἰσελθόντας θεάσασθαι, καταδύντες* E

[1] ἀρετῇ γρ in marg. A²: ἄρα ἡ A.

εἰς ἅπασαν καὶ ἰδόντες, οὕτω δόξαν ἀποφαινώμεθα. Ἀλλ' ὀρθῶς, ἔφη, προκαλεῖ· καὶ δῆλον παντί, ὅτι τυραννουμένης μὲν οὐκ ἔστιν ἀθλιωτέρα, βασιλευομένης δὲ οὐκ εὐδαιμονεστέρα. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ περὶ τῶν ἀνδρῶν τὰ αὐτὰ
577 ταῦτα προκαλού|μενος ὀρθῶς ἂν προκαλοίμην, ἀξιῶν κρίνειν περὶ αὐτῶν ἐκεῖνον, ὃς δύναται τῇ διανοίᾳ εἰς ἀνδρὸς ἦθος ἐνδὺς διιδεῖν, καὶ μὴ καθάπερ παῖς ἔξωθεν ὁρῶν ἐκπλήττεται ὑπὸ τῆς τῶν τυραννικῶν προστάσεως, ἣν πρὸς τοὺς ἔξω σχηματίζονται, ἀλλ' ἱκανῶς διορᾷ; εἰ οὖν οἰοίμην δεῖν ἐκείνου πάντας ἡμᾶς ἀκούειν, τοῦ δυνατοῦ μὲν κρῖναι, ξυνῳκηκότος δὲ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ παραγεγονότος ἔν τε ταῖς
B κατ' οἰκίαν πράξεσιν, ὡς πρὸς ἑκάστους τοὺς οἰκείους ἔχει, ἐν οἷς μάλιστα γυμνὸς ἂν ὀφθείη[1] τῆς τραγικῆς σκευῆς, καὶ ἐν αὖ τοῖς δημοσίοις κινδύνοις, καὶ ταῦτα πάντα ἰδόντα κελεύοιμεν ἐξαγγέλλειν, πῶς ἔχει εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ὁ τύραννος πρὸς τοὺς ἄλλους; Ὀρθότατ' ἄν, ἔφη, καὶ ταῦτα προκαλοῖο. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, προσποιησώμεθα ἡμεῖς εἶναι τῶν δυνατῶν ἂν κρῖναι καὶ ἤδη ἐντυχόντων τοιούτοις, ἵνα ἔχωμεν ὅστις ἀποκρινεῖται ἃ ἐρωτῶμεν; Πάνυ γε.

C V. Ἴθι δή μοι, ἔφην, ὧδε σκόπει. τὴν ὁμοιότητα ἀναμιμνῃσκόμενος τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καθ' ἕκαστον ἐν μέρει ἀθρῶν, τὰ παθήματα ἑκατέρου λέγε. Τὰ ποῖα; ἔφη. Πρῶτον μέν, ἦν δ' ἐγώ, ὡς πόλιν εἰπεῖν, ἐλευθέραν ἢ δούλην τὴν τυραννουμένην ἐρεῖς; Ὡς οἷόν τ', ἔφη, μάλιστα δούλην. Καὶ μὴν ὁρᾷς γε ἐν αὐτῇ δεσπότας καὶ ἐλευθέρους. Ὁρῶ, ἔφη, σμικρόν γέ τι τοῦτο· τὸ δὲ ὅλον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἐπιεικέστατον ἀτίμως
D τε καὶ ἀθλίως δοῦλον. Εἰ οὖν, εἶπον, ὅμοιος ἀνὴρ τῇ πόλει, οὐ καὶ ἐν ἐκείνῳ ἀνάγκη τὴν αὐτὴν τάξιν ἐνεῖναι, καὶ πολλῆς μὲν δουλείας τε καὶ ἀνελευθερίας γέμειν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα αὐτῆς τὰ μέρη δουλεύειν, ἅπερ

[1] ἂν ὀφθείη Π: ἀνοφθείη A.

ἦν ἐπιεικέστατα, μικρὸν δὲ καὶ τὸ μοχθηρότατον καὶ μανικώτατον δεσπόζειν; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί οὖν; δούλην ἢ ἐλευθέραν τὴν τοιαύτην φήσεις εἶναι ψυχήν; Δούλην δή που ἔγωγε. Οὐκοῦν ἥ γε αὖ δούλη καὶ τυραννουμένη πόλις ἥκιστα ποιεῖ ἃ βούλεται; Πολύ γε. Καὶ ἡ τυραννουμένη ἄρα ψυχὴ ἥκιστα ποιήσει ἃ ἂν βουληθῇ, ὡς περὶ E ὅλης εἰπεῖν ψυχῆς· ὑπὸ δὲ οἴστρου ἀεὶ ἑλκομένη βίᾳ ταραχῆς καὶ μεταμελείας μεστὴ ἔσται. Πῶς γὰρ οὔ; Πλουσίαν δὲ ἢ πενομένην ἀνάγκη τὴν τυραννουμένην πόλιν εἶναι; Πενομένην. Καὶ ψυχὴν ἄρα τυραννικὴν | πενιχρὰν 578 καὶ ἄπληστον ἀνάγκη ἀεὶ εἶναι. Οὕτως, ἦ δ' ὅς. Τί δέ; φόβου γέμειν ἆρ' οὐκ ἀνάγκη τήν γε τοιαύτην πόλιν τόν τε τοιοῦτον ἄνδρα; Πολλή γε. Ὀδυρμοὺς δὲ[1] καὶ στεναγμοὺς καὶ θρήνους καὶ ἀλγηδόνας οἴει ἔν τινι ἄλλῃ πλείους εὑρήσειν; Οὐδαμῶς. Ἐν ἀνδρὶ δὲ ἡγεῖ τὰ τοιαῦτα ἐν ἄλλῳ τινὶ πλείω εἶναι ἢ ἐν τῷ μαινομένῳ ὑπὸ ἐπιθυμιῶν τε καὶ ἐρώτων τούτῳ τῷ τυραννικῷ; Πῶς γὰρ ἄν; ἔφη. Εἰς πάντα δή, οἶμαι, ταῦτά τε καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀπο- B βλέψας τήν γε[2] πόλιν τῶν πόλεων ἀθλιωτάτην ἔκρινας. Οὐκοῦν ὀρθῶς; ἔφη. Καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀνδρὸς αὖ τοῦ τυραννικοῦ τί λέγεις εἰς ταὐτὰ ταῦτα ἀποβλέπων; Μακρῷ, ἔφη, ἀθλιώτατον εἶναι τῶν ἄλλων ἁπάντων. Τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, οὐκέτ' ὀρθῶς λέγεις. Πῶς; ἦ δ' ὅς. Οὔπω, ἔφην, οἶμαι, οὗτός ἐστιν ὁ τοιοῦτος μάλιστα. Ἀλλὰ τίς μήν; Ὅδε ἴσως σοι ἔτι δόξει εἶναι τούτου ἀθλιώτερος. Ποῖος; Ὃς ἄν, ἦν δ' ἐγώ, τυραννικὸς ὢν μὴ C ἰδιώτην βίον καταβιῷ, ἀλλὰ δυστυχὴς ᾖ καὶ αὐτῷ ὑπό τινος συμφορᾶς ἐκπορισθῇ ὥστε τυράννῳ γενέσθαι. Τεκμαίρομαί σε, ἔφη, ἐκ τῶν προειρημένων ἀληθῆ λέγειν. Ναί, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' οὐκ οἴεσθαι χρὴ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' εὖ μάλα τῷ τοιούτῳ λόγῳ σκοπεῖν. περὶ γάρ τοι τοῦ μεγίστου ἡ σκέψις, ἀγαθοῦ τε βίου καὶ κακοῦ. Ὀρθότατα, ἦ δ' ὅς.

[1] δὲ Ξ: τε A. [2] γε Ξ q²: τε A.

D Σκόπει δή, εἰ ἄρα τι λέγω. δοκεῖ γάρ μοι δεῖν ἐννοῆσαι ἐκ τῶνδε περὶ αὐτοῦ σκοποῦντας. Ἐκ τίνων; Ἐξ ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἰδιωτῶν, ὅσοι πλούσιοι ἐν πόλεσιν ἀνδράποδα πολλὰ κέκτηνται. οὗτοι γὰρ τοῦτό γε προσόμοιον ἔχουσιν τοῖς τυράννοις, τὸ πολλῶν ἄρχειν· διαφέρει δὲ τὸ ἐκείνου πλῆθος. Διαφέρει γάρ. Οἶσθ' οὖν ὅτι οὗτοι ἀδεῶς ἔχουσιν καὶ οὐ φοβοῦνται τοὺς οἰκέτας; Τί γὰρ ἂν φοβοῖντο; Οὐδέν, εἶπον· ἀλλὰ τὸ αἴτιον ἐννοεῖς; Ναί· ὅτι γε πᾶσα ἡ πόλις ἑνὶ ἑκάστῳ βοηθεῖ τῶν ἰδιωτῶν. E Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. τί δέ; εἴ τις θεῶν ἄνδρα ἕνα, ὅτῳ ἔστιν ἀνδράποδα πεντήκοντα ἢ πλείω, ἄρας[1] ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας θείη εἰς ἐρημίαν μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας τε καὶ τῶν οἰκετῶν, ὅπου αὐτῷ μηδεὶς τῶν ἐλευθέρων μέλλοι βοηθήσειν, ἐν ποίῳ ἄν τινι καὶ ὁπόσῳ φόβῳ οἴει γενέσθαι αὐτὸν περί τε αὑτοῦ καὶ παίδων καὶ γυναικός, μὴ ἀπόλοιντο ὑπὸ τῶν οἰκετῶν; Ἐν 579 παντί, ἦ δ' ὅς, ἔγωγε. Οὐκοῦν | ἀναγκάζοιτο ἄν τινας ἤδη θωπεύειν αὐτῶν τῶν δούλων, καὶ ὑπισχνεῖσθαι πολλὰ καὶ ἐλευθεροῦν οὐδὲν δεόμενος, καὶ κόλαξ αὐτὸς ἂν θεραπόντων ἀναφανείη; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, αὐτῷ, ἢ ἀπολωλέναι. Τί δ', εἰ καὶ ἄλλους, ἦν δ' ἐγώ, ὁ θεὸς κύκλῳ κατοικίσειεν[2] γείτονας πολλοὺς αὐτῷ, οἳ μὴ ἀνέχοιντο, εἴ τις ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ, ἀλλ' εἴ πού τινα τοιοῦτον λαμβάνοιεν, ταῖς ἐσχάταις τιμωροῖντο τιμωρίαις; Ἔτι ἄν, ἔφη, B οἶμαι, μᾶλλον ἐν παντὶ κακοῦ εἴη[3], κύκλῳ φρουρούμενος ὑπὸ πάντων πολεμίων. Ἆρ' οὖν οὐκ ἐν τοιούτῳ μὲν δεσμωτηρίῳ δέδεται ὁ τύραννος, φύσει ὢν οἷον διεληλύθαμεν, πολλῶν καὶ παντοδαπῶν φόβων καὶ ἐρώτων μεστός· λίχνῳ δὲ ὄντι αὐτῷ τὴν ψυχὴν μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει οὔτε ἀποδημῆσαι ἔξεστιν οὐδαμόσε οὔτε θεωρῆσαι ὅσων δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐλεύθεροι ἐπιθυμηταί εἰσιν, καταδεδυκὼς δὲ ἐν τῇ

[1] ἄρας Π: ᾄρας A. [2] κατοικίσειε q^2: κατοικήσειεν A. [3] εἴη Ξ q: εἰ εἴη A, sed εἰ puncto notavit A^2.

οἰκίᾳ τὰ πολλὰ ὡς γυνὴ ζῇ, φθονῶν καὶ τοῖς ἄλλοις C πολίταις, ἐάν τις ἔξω ἀποδημῇ καί τι ἀγαθὸν ὁρᾷ; Παντάπασιν μὲν οὖν, ἔφη.

VI. Οὐκοῦν τοῖς τοιούτοις κακοῖς πλείω καρποῦται ἀνὴρ ὃς ἂν κακῶς ἐν ἑαυτῷ πολιτευόμενος, ὃν νῦν δὴ σὺ ἀθλιώτατον ἔκρινας, τὸν τυραννικόν, μὴ ὡς[1] ἰδιώτης καταβιῷ, ἀλλὰ ἀναγκασθῇ ὑπό τινος τύχης τυραννεῦσαι, καὶ ἑαυτοῦ ὢν ἀκράτωρ ἄλλων ἐπιχειρήσῃ ἄρχειν· ὥσπερ εἴ τις κάμνοντι σώματι καὶ ἀκράτορι ἑαυτοῦ μὴ ἰδιωτεύων, ἀλλ' ἀγωνιζόμενος πρὸς ἄλλα σώματα καὶ μαχόμενος D ἀναγκάζοιτο διάγειν τὸν βίον. Παντάπασιν, ἔφη, ὁμοιότατά τε καὶ ἀληθέστατα λέγεις, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Γλαύκων, παντελῶς τὸ πάθος ἄθλιον, καὶ τοῦ ὑπὸ σοῦ κριθέντος χαλεπώτατα ζῆν χαλεπώτερον ἔτι ζῇ ὁ τυραννῶν; Κομιδῇ γ', ἔφη. Ἔστιν ἄρα τῇ ἀληθείᾳ κἂν εἰ μή τῳ δοκεῖ, ὁ τῷ ὄντι τύραννος τῷ ὄντι δοῦλος καὶ κόλαξ[2] τὰς μεγίστας θωπείας καὶ δουλείας τῶν πονη- E ροτάτων, καὶ τὰς ἐπιθυμίας οὐδ' ὁπωστιοῦν ἀποπιμπλάς, ἀλλὰ πλείστων ἐπιδεέστατος καὶ πένης τῇ ἀληθείᾳ φαίνεται, ἐάν τις ὅλην ψυχὴν ἐπίστηται θεάσασθαι, καὶ φόβου γέμων διὰ παντὸς τοῦ βίου σφαδασμῶν τε καὶ ὀδυνῶν πλήρης, εἴπερ τῇ τῆς πόλεως διαθέσει ἧς ἄρχει ἔοικεν. ἔοικεν δέ· ἦ γάρ; Καὶ μάλα, ἔφη. | Οὐκοῦν καὶ 580 πρὸς τούτοις ἔτι ἀποδώσομεν τῷ ἀνδρὶ καὶ ἃ τὸ πρότερον εἴπομεν, ὅτι ἀνάγκη καὶ εἶναι καὶ ἔτι μᾶλλον γίγνεσθαι αὐτῷ ἢ πρότερον διὰ τὴν ἀρχὴν φθονερῷ, ἀπίστῳ, ἀδίκῳ, ἀφίλῳ, ἀνοσίῳ καὶ πάσης κακίας πανδοκεῖ τε καὶ τροφεῖ, καὶ ἐξ ἁπάντων τούτων μάλιστα μὲν αὐτῷ δυστυχεῖ εἶναι, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς πλησίον αὐτῷ τοιούτους ἀπεργάζεσθαι. Οὐδείς σοι, ἔφη, τῶν νοῦν ἐχόντων ἀντερεῖ. Ἴθι δή μοι, ἔφην ἐγώ, νῦν ἤδη ὥσπερ ὁ διὰ πάντων κριτὴς ἀποφαίνεται, B

[1] μὴ ὡς Θ[1] cum Stobaeo: ὡς μὴ A. [2] καὶ κόλαξ post δοῦλος nos dedimus: post δουλείας A.

καὶ σὺ οὕτω, τίς πρῶτος κατὰ τὴν σὴν δόξαν εὐδαιμονίᾳ καὶ τίς δεύτερος, καὶ τοὺς ἄλλους ἑξῆς πέντε ὄντας κρῖνε, βασιλικόν, τιμοκρατικόν, ὀλιγαρχικόν, δημοκρατικόν, τυραννικόν. Ἀλλὰ *ῥᾳδία, ἔφη, ἡ κρίσις. καθάπερ γὰρ εἰσῆλθον, ἔγωγε ὥσπερ χοροὺς κρίνω, ἀρετῇ καὶ κακίᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ καὶ τῷ ἐναντίῳ.* Μ*ισθωσώμεθα οὖν κήρυκα, ἦν δ' ἐγώ, ἢ αὐτὸς ἀνείπω, ὅτι ὁ* Ἀ*ρίστωνος υἱὸς τὸν*
C *ἄριστόν τε καὶ δικαιότατον εὐδαιμονέστατον ἔκρινε, τοῦτον δ' εἶναι τὸν βασιλικώτατον καὶ βασιλεύοντα αὑτοῦ, τὸν δὲ κάκιστόν τε καὶ ἀδικώτατον ἀθλιώτατον, τοῦτον δὲ αὖ τυγχάνειν ὄντα ὃς ἂν τυραννικώτατος ὢν ἑαυτοῦ τε ὅ τι μάλιστα τυραννῇ καὶ τῆς πόλεως;* Ἀ*νειρήσθω σοι, ἔφη.* Ἦ *οὖν προσαναγορεύω, εἶπον, ἐάν τε λανθάνωσιν τοιοῦτοι ὄντες ἐάν τε μὴ πάντας ἀνθρώπους τε καὶ θεούς;* Π*ροσαναγόρευε, ἔφη.*

VII. Εἶ*εν δή, εἶπον· αὕτη μὲν ἡμῖν ἡ ἀπόδειξις μία*
D *ἂν εἴη· δευτέραν δὲ ἰδὲ*[1] *τήνδε, ἐάν τι δόξῃ εἶναι.* Τ*ίς αὕτη;* Ἐ*πειδή, ὥσπερ πόλις, ἦν δ' ἐγώ, διῄρηται κατὰ τρία εἴδη, οὕτω καὶ ψυχὴ ἑνὸς ἑκάστου τριχῇ, δέξεται*[2] *ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἑτέραν ἀπόδειξιν.* Τ*ίνα ταύτην;* Τ*ήνδε. τριῶν ὄντων τριτταὶ καὶ ἡδοναί μοι φαίνονται, ἑνὸς ἑκάστου μία ἰδία*[3]*, ἐπιθυμίαι τε ὡσαύτως καὶ ἀρχαί.* Π*ῶς λέγεις; ἔφη.* Τ*ὸ μέν, φαμέν, ἦν ᾧ μανθάνει ἄνθρωπος, τὸ δὲ ᾧ θυμοῦται· τὸ δὲ τρίτον διὰ πολυειδίαν ἑνὶ οὐκ ἔσχομεν*
E *ὀνόματι προσειπεῖν ἰδίῳ αὐτοῦ, ἀλλὰ ὃ μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον εἶχεν ἐν αὑτῷ, τούτῳ ἐπωνομάσαμεν· ἐπιθυμητικὸν γὰρ αὐτὸ κεκλήκαμεν διὰ σφοδρότητα τῶν περὶ τὴν ἐδωδὴν ἐπιθυμιῶν καὶ πόσιν καὶ ἀφροδίσια καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἀκόλουθα, καὶ φιλοχρήματον δή, ὅτι διὰ χρημάτων*
581 *μάλιστα ἀποτε|λοῦνται αἱ τοιαῦται ἐπιθυμίαι.* Κ*αὶ ὀρθῶς γ', ἔφη.* Ἆ*ρ' οὖν καὶ τὴν ἡδονὴν αὐτοῦ καὶ φιλίαν εἰ*

[1] δὲ ἰδὲ nos: δεῖ δὲ A: δὲ δεῖ vulgo cum Ξ *q*. [2] δέξεται Ξ: τὸ (punctis notatum) λογιστικὸν δέξεται A. [3] ἰδία Π: ἰδίᾳ A.

φαῖμεν εἶναι τοῦ κέρδους, μάλιστ' ἂν εἰς ἓν κεφάλαιον ἀπερειδοίμεθα τῷ λόγῳ, ὥστε τι ἡμῖν αὐτοῖς δηλοῦν, ὁπότε τοῦτο τῆς ψυχῆς τὸ μέρος λέγοιμεν, καὶ καλοῦντες αὐτὸ φιλοχρήματον καὶ φιλοκερδὲς ὀρθῶς ἂν καλοῖμεν; Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ, ἔφη. Τί δέ; τὸ θυμοειδὲς οὐ πρὸς τὸ κρατεῖν μέντοι φαμὲν καὶ νικᾶν καὶ εὐδοκιμεῖν ἀεὶ ὅλον ὡρμῆσθαι; B Καὶ μάλα. Εἰ οὖν φιλόνικον αὐτὸ καὶ φιλότιμον προσαγορεύοιμεν, ἦ ἐμμελῶς ἂν ἔχοι; Ἐμμελέστατα μὲν οὖν. Ἀλλὰ μὴν ᾧ γε μανθάνομεν, παντὶ δῆλον ὅτι πρὸς τὸ εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν ὅπῃ ἔχει πᾶν ἀεὶ τέταται, καὶ χρημάτων τε καὶ δόξης ἥκιστα τούτων τούτῳ μέλει. Πολύ γε. Φιλομαθὲς δὴ καὶ φιλόσοφον καλοῦντες αὐτὸ κατὰ τρόπον ἂν καλοῖμεν; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἄρχει ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν μὲν τοῦτο, τῶν δὲ τὸ ἕτερον C ἐκείνων, ὁπότερον ἂν τύχῃ; Οὕτως, ἔφη. Διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἀνθρώπων λέγομεν[1] τὰ πρῶτα τριττὰ γένη εἶναι, φιλόσοφον, φιλόνικον, φιλοκερδές; Κομιδῇ γε. Καὶ ἡδονῶν δὴ τρία εἴδη, ὑποκείμενα ἓν ἑκάστῳ τούτων; Πάνυ γε. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι εἰ 'θέλοις τρεῖς τοιούτους ἀνθρώπους ἐν μέρει ἕκαστον ἀνερωτᾶν, τίς τούτων τῶν βίων ἥδιστος, τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος μάλιστα ἐγκωμιάσεται; ὅ τε χρηματιστικὸς πρὸς τὸ κερδαίνειν τὴν τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονὴν D ἢ τὴν τοῦ μανθάνειν οὐδενὸς ἀξίαν φήσει εἶναι, εἰ μὴ εἴ τι αὐτῶν ἀργύριον ποιεῖ. Ἀληθῆ, ἔφη. Τί δὲ ὁ φιλότιμος; ἦν δ' ἐγώ· οὐ τὴν μὲν ἀπὸ τῶν χρημάτων ἡδονὴν φορτικήν τινα ἡγεῖται, καὶ αὖ τὴν ἀπὸ τοῦ μανθάνειν, ὅ τι μὴ μάθημα τιμὴν φέρει, καπνὸν καὶ φλυαρίαν; Οὕτως, ἔφη, ἔχει. Τὸν δὲ φιλόσοφον, ἦν δ' ἐγώ, τί οἰώμεθα[2] τὰς ἄλλας ἡδονὰς νομίζειν πρὸς τὴν τοῦ εἰδέναι τἀληθὲς ὅπῃ ἔχει καὶ E ἐν τοιούτῳ τινὶ ἀεὶ εἶναι μανθάνοντα; τῆς <ἀληθινῆς>[3]

[1] λέγομεν Ξ q^2: λέγωμεν A. [2] τί οἰώμεθα Graser: ποιώμεθα codd.

[3] <ἀληθινῆς> nos: om. codices. ἀληθινῆς pro ἡδονῆς coniecit Campbell. τῆς ἡδονῆς punctis notavit A^2.

ἡδονῆς οὐ πάνυ πόρρω, καὶ καλεῖν τῷ ὄντι ἀναγκαίας, ὡς οὐδὲν τῶν ἄλλων δεόμενον, εἰ μὴ ἀνάγκη ἦν; Εὖ, *ἔφη, δεῖ εἰδέναι.*

VIII. *Ὅτε δὴ οὖν, εἶπον, ἀμφισβητοῦνται ἑκάστου τοῦ εἴδους αἱ ἡδοναὶ καὶ αὐτὸς ὁ βίος, μὴ ὅτι πρὸς τὸ κάλλιον καὶ αἴσχιον ζῆν μηδὲ τὸ χεῖρον καὶ ἄμεινον, ἀλλὰ*

582 *πρὸς αὐτὸ τὸ ἥδιον καὶ ἀλυπότερον,* | *πῶς ἂν εἰδεῖμεν, τίς αὐτῶν ἀληθέστατα λέγει;* Οὐ *πάνυ, ἔφη, ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν.* Ἀλλ' *ὧδε σκόπει. τίνι χρὴ κρίνεσθαι τὰ μέλλοντα καλῶς κριθήσεσθαι; ἆρ' οὐκ ἐμπειρίᾳ τε καὶ φρονήσει καὶ λόγῳ; ἢ τούτων ἔχοι ἄν τις βέλτιον κριτήριον;* Καὶ *πῶς ἄν; ἔφη.* Σ*κόπει δή. τριῶν ὄντων τῶν ἀνδρῶν τίς ἐμπειρότατος πασῶν ὧν εἴπομεν ἡδονῶν; πότερον ὁ φιλοκερδής, μανθάνων αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν οἷόν ἐστιν, ἐμπειρότερος δοκεῖ σοι εἶναι τῆς ἀπὸ τοῦ*

B *εἰδέναι ἡδονῆς, ἢ ὁ φιλόσοφος τῆς ἀπὸ τοῦ κερδαίνειν;* Πολύ, *ἔφη, διαφέρει. τῷ μὲν γὰρ ἀνάγκη γεύεσθαι τῶν ἑτέρων ἐκ παιδὸς ἀρξαμένῳ· τῷ δὲ φιλοκερδεῖ, ὅπῃ πέφυκε τὰ ὄντα μανθάνοντι, τῆς ἡδονῆς ταύτης, ὡς γλυκεῖά ἐστιν, οὐκ ἀνάγκη γεύεσθαι οὐδ' ἐμπείρῳ γίγνεσθαι, μᾶλλον δὲ καὶ προθυμουμένῳ οὐ ῥᾴδιον.* Πολὺ *ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, διαφέρει τοῦ γε φιλοκερδοῦς ὁ φιλόσοφος ἐμπειρίᾳ ἀμφο-*

C *τέρων τῶν ἡδονῶν.* Πολὺ *μέντοι.* Τί *δὲ τοῦ φιλοτίμου; ἆρα μᾶλλον ἄπειρός ἐστι τῆς ἀπὸ τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονῆς ἢ ἐκεῖνος τῆς ἀπὸ τοῦ φρονεῖν;* Ἀλλὰ *τιμὴ μέν*[1], *ἔφη, ἐάνπερ ἐξεργάζωνται ἐπὶ ὃ ἕκαστος ὥρμηκε, πᾶσιν αὐτοῖς ἕπεται· καὶ γὰρ ὁ πλούσιος ὑπὸ πολλῶν τιμᾶται καὶ ὁ ἀνδρεῖος καὶ ὁ σοφός· ὥστε ἀπό γε τοῦ τιμᾶσθαι, οἷόν ἐστιν, πάντες τῆς ἡδονῆς ἔμπειροι· τῆς δὲ τοῦ ὄντος θέας, οἵαν ἡδονὴν ἔχει, ἀδύνατον ἄλλῳ γεγεῦσθαι πλὴν τῷ*

D *φιλοσόφῳ.* Ἐ*μπειρίας μὲν ἄρα, εἶπον, ἕνεκα κάλλιστα*

[1] *τιμὴ μὲν v: τί μὴν* A.

τῶν ἀνδρῶν κρίνει οὗτος[1]. Πολύ γε. Καὶ μὴν μετά γε φρονήσεως μόνος ἔμπειρος γεγονὼς ἔσται. Τί μήν; Ἀλλὰ μὴν καὶ δι' οὗ γε δεῖ ὀργάνου κρίνεσθαι, οὐ τοῦ φιλοκερδοῦς τοῦτο ὄργανον οὐδὲ τοῦ φιλοτίμου, ἀλλὰ τοῦ φιλοσόφου. Τὸ ποῖον; Διὰ λόγων που ἔφαμεν δεῖν κρίνεσθαι. ἦ γάρ; Ναί. Λόγοι δὲ τούτου μάλιστα ὄργανον. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν εἰ μὲν πλούτῳ καὶ κέρδει ἄριστα ἐκρίνετο τὰ κρινόμενα, ἃ ἐπῄνει ὁ φιλοκερδὴς καὶ ἔψεγεν, ἀνάγκη ἂν **E** ἦν ταῦτα ἀληθέστατα εἶναι. Πολλή γε. Εἰ δὲ τιμῇ τε καὶ νίκῃ καὶ ἀνδρείᾳ, ἆρ' οὐχ ἃ ὁ φιλότιμός τε καὶ ὁ φιλόνικος; Δῆλον. Ἐπειδὴ δ' ἐμπειρίᾳ καὶ φρονήσει καὶ λόγῳ; Ἀνάγκη, ἔφη, ἃ ὁ φιλόσοφός τε καὶ ὁ φιλόλογος ἐπαινεῖ, ἀληθέστατα εἶναι. Τριῶν ἄρ' οὐσῶν τῶν | ἡδονῶν ἡ τούτου τοῦ μέρους τῆς ψυχῆς, ᾧ μανθάνομεν, **583** ἡδίστη ἂν εἴη, καὶ ἐν ᾧ ἡμῶν τοῦτο ἄρχει, ὁ τούτου βίος ἥδιστος; Πῶς δ' οὐ μέλλει; ἔφη· κύριος γοῦν ἐπαινέτης ὢν ἐπαινεῖ τὸν ἑαυτοῦ βίον ὁ φρόνιμος. Τίνα δὲ δεύτερον, εἶπον, βίον καὶ τίνα δευτέραν ἡδονήν φησιν ὁ κριτὴς εἶναι; Δῆλον ὅτι τὴν τοῦ πολεμικοῦ τε καὶ φιλοτίμου· ἐγγυτέρω γὰρ αὐτοῦ ἐστὶν ἢ ἡ τοῦ χρηματιστοῦ. Ὑστάτην δὴ τὴν τοῦ φιλοκερδοῦς, ὡς ἔοικεν. Τί μήν; ἦ δ' ὅς.

IX. Ταῦτα μὲν τοίνυν οὕτω δύ' ἐφεξῆς ἂν εἴη καὶ δὶς **B** νενικηκὼς ὁ δίκαιος τὸν ἄδικον· τὸ δὲ τρίτον Ὀλυμπικῶς τῷ σωτῆρί τε καὶ τῷ Ὀλυμπίῳ Διί, ἄθρει ὅτι οὐδὲ παναληθής ἐστιν ἡ τῶν ἄλλων ἡδονὴ πλὴν τῆς τοῦ φρονίμου οὐδὲ καθαρά, ἀλλ' ἐσκιαγραφημένη τις, ὡς ἐγὼ δοκῶ μοι τῶν σοφῶν τινὸς ἀκηκοέναι. καίτοι τοῦτ' ἂν εἴη μέγιστόν τε καὶ κυριώτατον τῶν πτωμάτων. Πολύ γε· ἀλλὰ πῶς λέγεις; Ὧδ', εἶπον, ἐξευρήσω, σοῦ ἀποκρινομένου ζητῶν ἅμα. Ἐρώτα δή, ἔφη. Λέγε δή, ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἐναντίον **C** φαμὲν λύπην ἡδονῇ; Καὶ μάλα. Οὐκοῦν καὶ τὸ μήτε χαίρειν μήτε λυπεῖσθαι εἶναί τι; Εἶναι μέντοι. Μεταξὺ

[1] οὗτος Π: οὕτως A.

τούτοιν ἀμφοῖν ἐν μέσῳ ὄν, ἡσυχίαν τινὰ περὶ ταῦτα τῆς ψυχῆς; ἢ οὐχ οὕτως αὐτὸ λέγεις; Οὕτως, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὐ μνημονεύεις, ἦν δ' ἐγώ, τοὺς τῶν καμνόντων λόγους, οὓς λέγουσιν ὅταν κάμνωσιν; Ποίους; Ὡς οὐδὲν ἄρα ἐστὶν
D ἥδιον τοῦ ὑγιαίνειν, ἀλλὰ σφᾶς ἐλελήθει, πρὶν κάμνειν, ἥδιστον ὄν. Μέμνημαι, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν περιωδυνίᾳ τινὶ ἐχομένων ἀκούεις λεγόντων, ὡς οὐδὲν ἥδιον τοῦ παύσασθαι ὀδυνώμενον; Ἀκούω. Καὶ ἐν ἄλλοις γε, οἶμαι, πολλοῖς τοιούτοις αἰσθάνει γιγνομένους τοὺς ἀνθρώπους, ἐν οἷς, ὅταν λυπῶνται, τὸ μὴ λυπεῖσθαι καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ τοιούτου ἐγκωμιάζουσιν ὡς ἥδιστον, οὐ τὸ χαίρειν. Τοῦτο γάρ, ἔφη, τότε ἡδὺ ἴσως καὶ ἀγαπητὸν
E γίγνεται, ἡσυχία. Καὶ ὅταν παύσηται ἄρα, εἶπον, χαίρων τις, ἡ τῆς ἡδονῆς ἡσυχία λυπηρὸν ἔσται. Ἴσως, ἔφη. Ὃ μεταξὺ ἄρα νῦν δὴ ἀμφοτέρων ἔφαμεν εἶναι, τὴν ἡσυχίαν, τοῦτό ποτε ἀμφότερα ἔσται, λύπη τε καὶ ἡδονή. Ἔοικεν. Ἦ καὶ δυνατὸν τὸ μηδέτερα ὂν ἀμφότερα γίγνεσθαι; Οὔ μοι δοκεῖ. Καὶ μὴν τό γε ἡδὺ ἐν ψυχῇ γιγνόμενον καὶ τὸ
584 λυπηρὸν κίνησίς τις ἀμφοτέρω ἐστόν. ἢ οὔ; Ναί. | Τὸ δὲ μήτε λυπηρὸν μήτε ἡδὺ οὐχὶ ἡσυχία μέντοι καὶ ἐν μέσῳ τούτοιν ἐφάνη ἄρτι; Ἐφάνη γάρ. Πῶς οὖν ὀρθῶς ἔστι τὸ μὴ ἀλγεῖν ἡδὺ ἡγεῖσθαι ἢ τὸ μὴ χαίρειν ἀνιαρόν; Οὐδαμῶς. Οὐκ ἔστιν ἄρα τοῦτο, ἀλλὰ φαίνεται, ἦν δ' ἐγώ, παρὰ τὸ ἀλγεινὸν ἡδὺ καὶ παρὰ τὸ ἡδὺ ἀλγεινὸν τότε, ἡ ἡσυχία, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς τούτων τῶν φαντασμάτων πρὸς ἡδονῆς ἀλήθειαν, ἀλλὰ γοητεία τις. Ὡς γοῦν ὁ λόγος,
B ἔφη, σημαίνει. Ἰδὲ τοίνυν, ἔφην ἐγώ, ἡδονάς, αἳ οὐκ ἐκ λυπῶν εἰσίν, ἵνα μὴ πολλάκις οἰηθῇς ἐν τῷ παρόντι οὕτω τοῦτο πεφυκέναι, ἡδονὴν μὲν παῦλαν λύπης εἶναι, λύπην δὲ ἡδονῆς. Ποῦ δή, ἔφη, καὶ ποίας λέγεις; Πολλαὶ μέν, εἶπον, καὶ ἄλλαι, μάλιστα δ' εἰ 'θέλεις ἐννοῆσαι τὰς περὶ τὰς ὀσμὰς ἡδονάς. αὗται γὰρ οὐ προλυπηθέντι ἐξαίφνης ἀμήχανοι τὸ μέγεθος γίγνονται παυσάμεναί τε λύπην

οὐδεμίαν καταλείπουσιν. Ἀληθέστατα, ἔφη. Μὴ ἄρα πειθώμεθα καθαρὰν ἡδονὴν εἶναι τὴν λύπης ἀπαλλαγήν, C μηδὲ λύπην τὴν ἡδονῆς. Μὴ γάρ. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον, αἵ γε διὰ τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν ψυχὴν τείνουσαι καὶ λεγόμεναι ἡδοναὶ σχεδὸν αἱ πλεῖσταί τε καὶ μέγισται τούτου τοῦ εἴδους εἰσί, λυπῶν τινὲς ἀπαλλαγαί. Εἰσὶ γάρ. Οὐκοῦν καὶ αἱ πρὸ μελλόντων τούτων ἐκ προσδοκίας γιγνόμεναι προησθήσεις τε καὶ προλυπήσεις κατὰ ταὐτὰ ἔχουσιν; Κατὰ ταὐτά.

X. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οἷαί εἰσιν καὶ ᾧ μάλιστα D ἐοίκασιν; Τῷ; ἔφη. Νομίζεις τι, εἶπον, ἐν τῇ φύσει εἶναι τὸ μὲν ἄνω, τὸ δὲ κάτω, τὸ δὲ μέσον; Ἔγωγε. Οἴει οὖν ἄν τινα ἐκ τοῦ κάτω φερόμενον πρὸς μέσον ἄλλο τι οἴεσθαι ἢ ἄνω φέρεσθαι; καὶ ἐν μέσῳ στάντα, ἀφορῶντα ὅθεν ἐνήνεκται, ἄλλοθί που ἂν ἡγεῖσθαι εἶναι ἢ ἐν τῷ ἄνω, μὴ ἑωρακότα τὸ ἀληθῶς ἄνω; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε, ἔφη, ἄλλως[1] οἶμαι οἰηθῆναι ἂν τὸν τοιοῦτον. Ἀλλ' εἰ πάλιν γ', ἔφην, φέροιτο, κάτω τ' ἂν οἴοιτο φέρεσθαι καὶ ἀληθῆ E οἴοιτο; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν ταῦτα πάσχοι ἂν πάντα διὰ τὸ μὴ ἔμπειρος εἶναι τοῦ ἀληθινῶς ἄνω τε ὄντος καὶ ἐν μέσῳ καὶ κάτω; Δῆλον δή. Θαυμάζοις ἂν οὖν, εἰ καὶ ἄπειροι ἀληθείας περὶ πολλῶν τε ἄλλων μὴ ὑγιεῖς δόξας ἔχουσιν πρός τε ἡδονὴν καὶ λύπην καὶ τὸ μεταξὺ τούτων οὕτω διάκεινται, ὥστε ὅταν μὲν ἐπὶ τὸ λυπηρὸν φέρωνται, ἀληθῆ τε | οἴονται καὶ τῷ ὄντι λυποῦνται, ὅταν δὲ ἀπὸ 585 λύπης ἐπὶ τὸ μεταξύ, σφόδρα μὲν οἴονται πρὸς πληρώσει τε καὶ ἡδονῇ γίγνεσθαι, ὥσπερ δὲ[2] πρὸς μέλαν φαιὸν ἀποσκοποῦντες ἀπειρίᾳ λευκοῦ, καὶ τὸ ἄλυπον οὕτω πρὸς λύπην[3] ἀφορῶντες ἀπειρίᾳ ἡδονῆς ἀπατῶνται; Μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, εἰ μὴ οὕτως ἔχει. Ὧδέ γ' οὖν, εἶπον, ἐννόει· οὐχὶ πεῖνα καὶ

[1] ἄλλως Π: ἀλλ' ὡς A. [2] δὲ *q*: om. A. [3] τὸ ἄλυπον οὕτω πρὸς λύπην Schleiermacher: πρὸς τὸ ἄλυπον οὕτω λύπην codd.

B δίψα καὶ τὰ τοιαῦτα κενώσεις τινές εἰσιν τῆς περὶ τὸ σῶμα ἕξεως; Τί μήν; Ἄγνοια δὲ καὶ ἀφροσύνη ἆρ᾽ οὐ κενότης ἐστὶ τῆς περὶ ψυχὴν αὖ ἕξεως; Μάλα γε. Οὐκοῦν πληροῖτ᾽ ἂν ὅ τε τροφῆς μεταλαμβάνων καὶ ὁ νοῦν ἴσχων; Πῶς δ᾽ οὔ; Πλήρωσις δὲ ἀληθεστέρα τοῦ ἧττον ἢ τοῦ μᾶλλον ὄντος; Δῆλον, ὅτι τοῦ μᾶλλον. Πότερα οὖν ἡγεῖ τὰ γένη μᾶλλον καθαρᾶς οὐσίας μετέχειν, τὰ οἷον σίτου τε καὶ ποτοῦ καὶ ὄψου καὶ ξυμπάσης τροφῆς, ἢ τὸ
C δόξης τε ἀληθοῦς εἶδος καὶ ἐπιστήμης καὶ νοῦ καὶ ξυλλήβδην αὖ πάσης ἀρετῆς; ὧδε δὲ κρῖνε· τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου ἐχόμενον καὶ ἀθανάτου καὶ ἀληθείας καὶ αὐτὸ τοιοῦτον ὂν καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον μᾶλλον εἶναί σοι δοκεῖ, ἢ τὸ μηδέποτε ὁμοίου καὶ θνητοῦ καὶ αὐτὸ τοιοῦτο καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον; Πολύ, ἔφη, διαφέρει τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου. Ἡ οὖν ἀεὶ <ἀν>ομοίου[1] οὐσία οὐσίας τι μᾶλλον ἢ <ἡ>[2] ἐπιστήμης μετέχει; Οὐδαμῶς. Τί δ᾽; ἀληθείας; Οὐδὲ τοῦτο. Εἰ δὲ ἀληθείας ἧττον, οὐ καὶ οὐσίας;
D Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὅλως τὰ περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν γένη τῶν γενῶν αὖ τῶν περὶ τὴν τῆς ψυχῆς θεραπείαν ἧττον ἀληθείας τε καὶ οὐσίας μετέχει; Πολύ γε. Σῶμα δὲ αὐτὸ ψυχῆς οὐκ οἴει οὕτως; Ἔγωγε. Οὐκοῦν τὸ τῶν μᾶλλον ὄντων πληρούμενον καὶ αὐτὸ μᾶλλον ὂν ὄντως μᾶλλον πληροῦται ἢ τὸ τῶν ἧττον ὄντων καὶ αὐτὸ ἧττον ὄν; Πῶς γὰρ οὔ; Εἰ ἄρα τὸ πληροῦσθαι τῶν φύσει προσηκόντων ἡδύ ἐστι, τὸ τῷ ὄντι καὶ τῶν ὄντων πληρού-
E μενον μᾶλλον μᾶλλον ὄντως τε καὶ ἀληθεστέρως χαίρειν ἂν ποιοῖ ἡδονῇ ἀληθεῖ, τὸ δὲ τῶν ἧττον ὄντων μεταλαμβάνον ἧττόν τε ἂν ἀληθῶς καὶ βεβαίως πληροῖτο καὶ ἀπιστοτέρας ἂν ἡδονῆς καὶ ἧττον ἀληθοῦς μεταλαμβάνοι. Ἀναγκαιό-
586 τατα, ἔφη. Οἱ ἄρα φρονήσεως καὶ ἀρετῆς ἄπειροι, εὐω|χίαις δὲ καὶ τοῖς τοιούτοις ἀεὶ ξυνόντες, κάτω, ὡς ἔοικεν, καὶ μέχρι πάλιν πρὸς τὸ μεταξὺ φέρονταί τε καὶ ταύτῃ

[1] ἀεὶ <ἀν>ομοίου nos: ἀεὶ ὁμοίου A. [2] <ἡ> nos: om. codd.

πλανῶνται διὰ βίου, ὑπερβάντες δὲ τοῦτο πρὸς τὸ ἀληθῶς ἄνω οὔτε ἀνέβλεψαν πώποτε οὔτε ἠνέχθησαν, οὐδὲ τοῦ ὄντος τῷ ὄντι ἐπληρώθησαν, οὐδὲ βεβαίου τε καὶ καθαρᾶς ἡδονῆς ἐγεύσαντο, ἀλλὰ βοσκημάτων δίκην κάτω ἀεὶ βλέποντες καὶ κεκυφότες εἰς γῆν καὶ εἰς τραπέζας βόσκονται χορταζόμενοι καὶ ὀχεύοντες, καὶ ἕνεκα τῆς τούτων **B** πλεονεξίας λακτίζοντες καὶ κυρίττοντες ἀλλήλους σιδηροῖς κέρασί τε καὶ ὁπλαῖς ἀποκτιννύασι δι' ἀπληστίαν, ἅτε οὐχὶ τοῖς οὖσιν οὐδὲ τὸ ὂν οὐδὲ τὸ στέγον ἑαυτῶν πιμπλάντες. Παντελῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων, τὸν τῶν πολλῶν, ὦ Σώκρατες, χρησμῳδεῖς βίον. Ἆρ' οὖν οὐκ ἀνάγκη καὶ ἡδοναῖς ξυνεῖναι μεμιγμέναις λύπαις, εἰδώλοις τῆς ἀληθοῦς ἡδονῆς καὶ ἐσκιαγραφημέναις, ὑπὸ τῆς παρ' ἀλλήλας θέσεως ἀποχραινομέναις, ὥστε σφοδροὺς ἑκατέρας φαίνε- **C** σθαι καὶ ἔρωτας ἑαυτῶν λυττῶντας τοῖς ἄφροσιν ἐντίκτειν καὶ περιμαχήτους εἶναι, ὥσπερ τὸ τῆς Ἑλένης εἴδωλον ὑπὸ τῶν ἐν Τροίᾳ Στησίχορός φησι γενέσθαι περιμάχητον ἀγνοίᾳ τοῦ ἀληθοῦς; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, τοιοῦτόν τι αὐτὸ εἶναι.

XI. Τί δέ; περὶ τὸ θυμοειδὲς οὐχ ἕτερα τοιαῦτα ἀνάγκη γίγνεσθαι, ὃς ἂν αὐτὸ τοῦτο διαπράττηται, ἢ φθόνῳ διὰ φιλοτιμίαν ἢ βίᾳ διὰ φιλονικίαν ἢ θυμῷ διὰ δυσκολίαν πλησμονὴν τιμῆς τε καὶ νίκης καὶ θυμοῦ διώκων **D** ἄνευ λογισμοῦ τε καὶ νοῦ; Τοιαῦτα, ἦ δ' ὅς, ἀνάγκη καὶ περὶ τοῦτο εἶναι. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· θαρροῦντες λέγωμεν, ὅτι καὶ περὶ τὸ φιλοκερδὲς καὶ τὸ φιλόνικον ὅσαι ἐπιθυμίαι εἰσίν, αἳ μὲν ἂν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ λόγῳ ἑπόμεναι καὶ μετὰ τούτων τὰς ἡδονὰς διώκουσαι, ἃς ἂν τὸ φρόνιμον ἐξηγῆται, λαμβάνωσι, τὰς ἀληθεστάτας τε λήψονται, ὡς οἷόν τε αὐταῖς ἀληθεῖς λαβεῖν, ἅτε ἀληθείᾳ ἑπομένων, καὶ τὰς ἑαυτῶν οἰκείας, εἴπερ τὸ βέλτιστον ἑκάστῳ τοῦτο καὶ **E** οἰκειότατον; Ἀλλὰ μήν, ἔφη, οἰκειότατόν γε. Τῷ φιλοσόφῳ ἄρα ἑπομένης ἁπάσης τῆς ψυχῆς καὶ μὴ στασιαζούσης

ἑκάστῳ τῷ μέρει ὑπάρχει εἴς τε τἆλλα τὰ ἑαυτοῦ πράττειν καὶ δικαίῳ εἶναι, καὶ δὴ καὶ τὰς ἡδονὰς τὰς ἑαυτοῦ ἕκαστον
587 καὶ τὰς βελτίστας καὶ εἰς τὸ δυνατὸν | τὰς ἀληθεστάτας καρποῦσθαι. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ὅταν δὲ ἄρα τῶν ἑτέρων τι κρατήσῃ, ὑπάρχει αὐτῷ μήτε τὴν ἑαυτοῦ ἡδονὴν ἐξευρίσκειν τά τε ἄλλ' ἀναγκάζειν ἀλλοτρίαν καὶ μὴ ἀληθῆ ἡδονὴν διώκειν. Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν ἃ πλεῖστον φιλοσοφίας τε καὶ λόγου ἀφέστηκεν, μάλιστ' ἂν τοιαῦτα ἐξεργάζοιτο; Πολύ γε. Πλεῖστον δὲ λόγου ἀφίσταται οὐχ ὅπερ νόμου τε καὶ τάξεως; Δῆλον δή. Ἐφάνησαν
B δὲ πλεῖστον ἀφεστῶσαι οὐχ αἱ ἐρωτικαί τε καὶ τυραννικαὶ ἐπιθυμίαι; Πολύ γε. Ἐλάχιστον δὲ αἱ βασιλικαί τε καὶ κόσμιαι; Ναί. Πλεῖστον δή, οἶμαι, ἀληθοῦς ἡδονῆς καὶ οἰκείας ὁ τύραννος ἀφεστήξει, ὁ δὲ ὀλίγιστον. Ἀνάγκη. Καὶ ἀηδέστατα ἄρα, εἶπον, ὁ τύραννος βιώσεται, ὁ δὲ βασιλεὺς ἥδιστα. Πολλὴ ἀνάγκη. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅσῳ ἀηδέστερον ζῇ τύραννος βασιλέως; Ἂν εἴπῃς, ἔφη. Τριῶν ἡδονῶν, ὡς ἔοικεν, οὐσῶν, μιᾶς μὲν γνησίας, δυοῖν δὲ
C νόθαιν[1], τῶν νόθων εἰς τὸ ἐπέκεινα ὑπερβὰς ὁ τύραννος, φυγὼν νόμον τε καὶ λόγον, δούλαις τισὶ δορυφόροις ἡδοναῖς ξυνοικεῖ, καὶ ὁπόσῳ ἐλαττοῦται οὐδὲ πάνυ ῥᾴδιον εἰπεῖν, πλὴν ἴσως ὧδε. Πῶς; ἔφη. Ἀπὸ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ τρίτος που ὁ τύραννος ἀφειστήκει· ἐν μέσῳ γὰρ αὐτῶν ὁ δημοτικὸς ἦν. Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἡδονῆς τρίτῳ εἰδώλῳ πρὸς ἀλήθειαν ἀπ' ἐκείνου ξυνοικοῖ ἄν, εἰ τὰ πρόσθεν ἀληθῆ; Οὕτω. Ὁ δέ γε ὀλιγαρχικὸς ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ
D αὖ τρίτος, ἐὰν εἰς ταὐτὸν ἀριστοκρατικὸν καὶ βασιλικὸν τιθῶμεν. Τρίτος γάρ. Τριπλασίου ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τριπλάσιον ἀριθμῷ ἀληθοῦς ἡδονῆς ἀφέστηκεν τύραννος. Φαίνεται. Ἐπίπεδον ἄρ', ἔφην, ὡς ἔοικεν, τὸ εἴδωλον κατὰ τὸν τοῦ μήκους ἀριθμὸν ἡδονῆς τυραννικῆς ἂν εἴη. Κομιδῇ γε. Κατὰ δὲ δύναμιν καὶ τρίτην αὔξην δῆλον δὴ ἀπόστασιν

[1] νόθαιν Π: νόθων A[1]: νόθοιν A[2].

ὅσην ἀφεστηκὼς γίγνεται. Δῆλον, ἔφη, τῷ γε λογιστικῷ. Οὐκοῦν ἐάν τις μεταστρέψας ἀληθείᾳ ἡδονῆς τὸν βασιλέα **E** τοῦ τυράννου ἀφεστηκότα λέγῃ ὅσον ἀφέστηκεν, ἐννεακαι-εικοσικαιεπτακοσιοπλασιάκις ἥδιον αὐτὸν ζῶντα εὑρήσει τελειωθείσῃ τῇ πολλαπλασιώσει, τὸν δὲ τύραννον ἀνιαρότερον τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἀποστάσει. Ἀμήχανον, ἔφη, λογισμὸν καταπεφόρηκας[1] τῆς διαφορότητος τοῖν ἀνδροῖν, τοῦ τε δικαίου καὶ | τοῦ ἀδίκου, πρὸς ἡδονήν τε καὶ λύπην. Καὶ **588** μέντοι καὶ ἀληθῆ καὶ προσήκοντά γε, ἦν δ' ἐγώ, βίοις ἀριθμόν, εἴπερ αὐτοῖς προσήκουσιν ἡμέραι καὶ νύκτες καὶ μῆνες καὶ ἐνιαυτοί. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, προσήκουσιν. Οὐκοῦν εἰ τοσοῦτον ἡδονῇ νικᾷ ὁ ἀγαθός τε καὶ δίκαιος τὸν κακόν τε καὶ ἄδικον, ἀμηχάνῳ δὴ ὅσῳ πλείονι νικήσει εὐσχημοσύνῃ τε βίου καὶ κάλλει καὶ ἀρετῇ; Ἀμηχάνῳ μέντοι νὴ Δία, ἔφη.

XII. Εἶεν δή, εἶπον· ἐπειδὴ ἐνταῦθα λόγου γεγόναμεν, **B** ἀναλάβωμεν τὰ πρῶτα λεχθέντα, δι' ἃ δεῦρ' ἥκομεν. ἦν δέ που λεγόμενον λυσιτελεῖν ἀδικεῖν τῷ τελέως μὲν ἀδίκῳ, δοξαζομένῳ δὲ δικαίῳ. ἢ οὐχ οὕτως ἐλέχθη; Οὕτω μὲν οὖν. Νῦν δή, ἔφην, αὖ οὕτω[2] διαλεγώμεθα, ἐπειδὴ διωμολογησάμεθα τό τε ἀδικεῖν καὶ τὸ δίκαια πράττειν ἣν ἑκάτερον ἔχει δύναμιν. Πῶς; ἔφη. Εἰκόνα πλάσαντες τῆς ψυχῆς λόγῳ, ἵνα εἰδῇ ὁ ἐκεῖνα λέγων, οἷα ἔλεγεν. Ποίαν τινά; ἦ δ' ὅς. Τῶν τοιούτων τινά, ἦν δ' ἐγώ, οἷαι **C** μυθολογοῦνται παλαιαὶ γενέσθαι φύσεις, ἥ τε Χιμαίρας καὶ ἡ Σκύλλης καὶ Κερβέρου, καὶ ἄλλαι τινὲς συχναὶ λέγονται ξυμπεφυκυῖαι ἰδέαι πολλαὶ εἰς ἓν γενέσθαι. Λέγονται γάρ, ἔφη. Πλάττε τοίνυν μίαν μὲν ἰδέαν θηρίου ποικίλου καὶ πολυκεφάλου, ἡμέρων δὲ θηρίων ἔχοντος κεφαλὰς κύκλῳ καὶ ἀγρίων καὶ δυνατοῦ μεταβάλλειν καὶ φύειν ἐξ αὐτοῦ πάντα ταῦτα. Δεινοῦ πλάστου, ἔφη, τὸ

[1] καταπεφόρηκας A: καταπεφώρακας Ξ². [2] αὖ οὕτω C. Schmidt: αὐτῷ codd.

D ἔργον· ὅμως δέ, ἐπειδὴ εὐπλαστότερον κηροῦ καὶ τῶν τοιούτων λόγος, πεπλάσθω. Μίαν δὴ τοίνυν ἄλλην ἰδέαν λέοντος, μίαν δὲ ἀνθρώπου· πολὺ δὲ μέγιστον ἔστω τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον τὸ δεύτερον. Ταῦτα, ἔφη, ῥᾴω· καὶ πέπλασται. Σύναπτε τοίνυν αὐτὰ εἰς ἓν τρία ὄντα, ὥστε πῃ ξυμπεφυκέναι ἀλλήλοις. Συνῆπται, ἔφη. Περίπλασον δὴ αὐτοῖς ἔξωθεν ἑνὸς εἰκόνα, τὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε τῷ E μὴ δυναμένῳ τὰ ἐντὸς ὁρᾶν, ἀλλὰ τὸ ἔξω μόνον ἔλυτρον ὁρῶντι ἓν ζῷον φαίνεσθαι, ἄνθρωπον. Περιπέπλασται, ἔφη. Λέγωμεν δὴ τῷ λέγοντι, ὡς λυσιτελεῖ τούτῳ ἀδικεῖν τῷ ἀνθρώπῳ, δίκαια δὲ πράττειν οὐ ξυμφέρει, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φησὶν ἢ λυσιτελεῖν αὐτῷ τὸ παντοδαπὸν θηρίον εὐωχοῦντι ποιεῖν ἰσχυρὸν καὶ τὸν λέοντα καὶ τὰ περὶ τὸν 589 λέοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον λιμοκτονεῖν | καὶ ποιεῖν ἀσθενῆ, ὥστε ἕλκεσθαι ὅπῃ ἂν ἐκείνων ὁπότερον ἄγῃ, καὶ μηδὲν ἕτερον ἑτέρῳ ξυνεθίζειν μηδὲ φίλον ποιεῖν, ἀλλ' ἐᾶν αὐτὰ ἐν αὑτοῖς δάκνεσθαί τε καὶ μαχόμενα ἐσθίειν ἄλληλα. Παντάπασι γάρ, ἔφη, ταῦτ' ἂν λέγοι ὁ τὸ ἀδικεῖν ἐπαινῶν. Οὐκοῦν αὖ ὁ τὰ δίκαια λέγων λυσιτελεῖν φαίη ἂν δεῖν ταῦτα πράττειν καὶ ταῦτα λέγειν, ὅθεν τοῦ ἀνθρώπου ὁ B ἐντὸς ἄνθρωπος ἔσται ἐγκρατέστατος καὶ τοῦ πολυκεφάλου θρέμματος ἐπιμελήσεται, ὥσπερ γεωργὸς τὰ μὲν ἥμερα τρέφων καὶ τιθασεύων, τὰ δὲ ἄγρια ἀποκωλύων φύεσθαι, ξύμμαχον ποιησάμενος τὴν τοῦ λέοντος φύσιν, καὶ κοινῇ πάντων κηδόμενος, φίλα ποιησάμενος ἀλλήλοις τε καὶ αὑτῷ, οὕτω θρέψει; Κομιδῇ γὰρ αὖ λέγει ταῦτα ὁ τὸ δίκαιον ἐπαινῶν. Κατὰ πάντα τρόπον δὴ ὁ μὲν τὰ δίκαια C ἐγκωμιάζων ἀληθῆ ἂν[1] λέγοι, ὁ δὲ τὰ ἄδικα ψεύδοιτο. πρός τε γὰρ ἡδονὴν καὶ πρὸς εὐδοξίαν καὶ ὠφελίαν σκοπουμένῳ ὁ μὲν ἐπαινέτης τοῦ δικαίου ἀληθεύει, ὁ δὲ ψέκτης οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' εἰδὼς ψέγει ὅ τι ψέγει. Οὔ μοι δοκεῖ, ἦ δ' ὅς, οὐδαμῇ γε. Πείθωμεν τοίνυν αὐτὸν πρᾴως,

[1] ἀληθῆ ἂν Π: ἀλήθειαν A.

οὐ γὰρ ἑκὼν ἁμαρτάνει, ἐρωτῶντες· ὦ μακάριε, οὐ καὶ τὰ καλὰ καὶ αἰσχρὰ νόμιμα διὰ τὰ τοιαῦτ' ἂν φαῖμεν γεγονέναι; τὰ μὲν καλὰ τὰ ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ, μᾶλλον δὲ D *ἴσως τὰ ὑπὸ τῷ θείῳ τὰ θηριώδη ποιοῦντα τῆς φύσεως, αἰσχρὰ δὲ τὰ ὑπὸ τῷ ἀγρίῳ τὸ ἥμερον δουλούμενα; ξυμφήσει ἢ πῶς; Ἐὰν ἐμοί*[1]*, ἔφη, πείθηται. Ἔστιν οὖν, εἶπον, ὅτῳ λυσιτελεῖ ἐκ τούτου τοῦ λόγου χρυσίον λαμβάνειν ἀδίκως, εἴπερ τοιόνδε τι γίγνεται, λαμβάνων τὸ χρυσίον ἅμα καταδουλοῦται τὸ βέλτιστον ἑαυτοῦ τῷ μοχθηροτάτῳ; ἢ εἰ μὲν λαβὼν χρυσίον ὑὸν ἢ θυγατέρα ἐδουλοῦτο, καὶ* E *ταῦτ' εἰς ἀγρίων τε καὶ κακῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν αὐτῷ ἐλυσιτέλει οὐδ' ἂν πάμπολυ ἐπὶ τούτῳ λαμβάνειν, εἰ δὲ τὸ ἑαυτοῦ θειότατον ὑπὸ τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ μιαρωτάτῳ δουλοῦται καὶ μηδὲν ἐλεεῖ, οὐκ ἄρα ἄθλιός ἐστι καὶ | πολὺ* 590 *ἐπὶ δεινοτέρῳ ὀλέθρῳ χρυσὸν δωροδοκεῖ ἢ Ἐριφύλη ἐπὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς ψυχῇ τὸν ὅρμον δεξαμένη; Πολὺ μέντοι, ἦ δ' ὃς ὁ Γλαύκων· ἐγὼ γάρ σοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρινοῦμαι.*

XIII. *Οὐκοῦν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν οἴει διὰ τοιαῦτα πάλαι ψέγεσθαι, ὅτι ἀνίεται ἐν τῷ τοιούτῳ τὸ δεινόν, τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ πολυειδὲς θρέμμα πέρα τοῦ δέοντος; Δῆλον, ἔφη. Ἡ δ' αὐθαδία καὶ δυσκολία ψέγεται οὐχ ὅταν τὸ λεοντῶδές τε καὶ ὀφεῶδες αὔξηται καὶ συντείνηται* B *ἀναρμόστως; Πάνυ μὲν οὖν. Τρυφὴ δὲ καὶ μαλθακία οὐκ ἐπὶ τῇ αὐτοῦ τούτου χαλάσει τε καὶ ἀνέσει ψέγεται, ὅταν ἐν αὐτῷ δειλίαν ἐμποιῇ; Τί μήν; Κολακεία δὲ καὶ ἀνελευθερία οὐχ ὅταν τις τὸ αὐτὸ τοῦτο, τὸ θυμοειδές, ὑπὸ τῷ ὀχλώδει θηρίῳ ποιῇ καὶ ἕνεκα χρημάτων καὶ τῆς ἐκείνου ἀπληστίας προπηλακιζόμενον ἐθίζῃ ἐκ νέου ἀντὶ λέοντος πίθηκον γίγνεσθαι; Καὶ μάλα, ἔφη. Βαναυσία* C *δὲ καὶ χειροτεχνία διὰ τί, οἴει, ὄνειδος φέρει; ἢ δι' ἄλλο τι φήσομεν ἢ ὅταν τις ἀσθενὲς φύσει ἔχῃ τὸ τοῦ βελτίστου εἶδος ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἄρχειν τῶν ἐν αὐτῷ θρεμμάτων*

[1] *ἐὰν ἐμοί* Stobaeus: *ἐάν μοι* codd.

ἀλλὰ θεραπεύειν ἐκεῖνα, καὶ τὰ θωπεύματα αὐτῶν μόνον δύνηται μανθάνειν; Ἔοικεν, ἔφη. Οὐκοῦν ἵνα καὶ ὁ τοιοῦτος ὑπὸ ὁμοίου ἄρχηται οἵουπερ ὁ βέλτιστος, δοῦλον
D αὐτόν φαμεν δεῖν εἶναι ἐκείνου τοῦ βελτίστου, ἔχοντος ἐν αὑτῷ τὸ θεῖον ἄρχον, οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῇ τοῦ δούλου οἰόμενοι δεῖν ἄρχεσθαι αὐτόν, ὥσπερ Θρασύμαχος ᾤετο τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὡς ἄμεινον ὂν παντὶ ὑπὸ θείου καὶ φρονίμου ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν οἰκεῖον ἔχοντος ἐν αὑτῷ[1], εἰ δὲ μή, ἔξωθεν ἐφεστῶτος, ἵνα εἰς δύναμιν πάντες ὅμοιοι ὦμεν καὶ φίλοι, τῷ αὐτῷ κυβερνώμενοι; Καὶ ὀρθῶς γ',
E ἔφη. Δηλοῖ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὁ νόμος, ὅτι τοιοῦτον βούλεται[2], πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ξύμμαχος ὤν, καὶ ἡ τῶν παίδων ἀρχή, τὸ μὴ ἐᾶν ἐλευθέρους εἶναι, ἕως ἂν ἐν αὐτοῖς ὥσπερ ἐν πόλει πολιτείαν καταστήσωμεν καὶ τὸ βέλτιστον
591 θεραπεύ|σαντες τῷ παρ' ἡμῖν τοιούτῳ ἀντικαταστήσωμεν φύλακα ὅμοιον καὶ ἄρχοντα ἐν αὐτῷ, καὶ τότε δὴ ἐλεύθερον ἀφίεμεν. Δηλοῖ γάρ, ἦ δ' ὅς. Πῇ δὴ οὖν φήσομεν, ὦ Γλαύκων, καὶ κατὰ τίνα λόγον λυσιτελεῖν ἀδικεῖν ἢ ἀκολασταίνειν ἤ τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ἐξ ὧν πονηρότερος μὲν ἔσται, πλείω δὲ χρήματα ἢ ἄλλην τινὰ δύναμιν κεκτήσεται; Οὐδαμῇ, ἦ δ' ὅς. Πῇ δ' ἀδικοῦντα λανθάνειν καὶ
B μὴ διδόναι δίκην λυσιτελεῖν; ἢ οὐχὶ ὁ μὲν λανθάνων ἔτι πονηρότερος γίγνεται, τοῦ δὲ μὴ λανθάνοντος καὶ κολαζομένου τὸ μὲν θηριῶδες κοιμίζεται καὶ ἡμεροῦται, τὸ δὲ ἥμερον ἐλευθεροῦται, καὶ ὅλη ἡ ψυχὴ εἰς τὴν βελτίστην φύσιν καθισταμένη τιμιωτέραν ἕξιν λαμβάνει, σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως κτωμένη, ἢ σῶμα ἰσχύν τε καὶ κάλλος μετὰ ὑγιείας λαμβάνον, τοσούτῳ ὅσῳπερ ψυχὴ σώματος τιμιωτέρα; Παντάπασιν μὲν οὖν,
C ἔφη. Οὐκοῦν ὅ γε νοῦν ἔχων πάντα τὰ αὑτοῦ εἰς τοῦτο ξυντείνας βιώσεται, πρῶτον μὲν τὰ μαθήματα τιμῶν, ἃ

[1] οἰκεῖον ἔχοντος ἐν αὑτῷ A: οἰκείου ἐνόντος ἐν αὑτῷ Madvig. [2] βούλεται Ξ²: βουλεύεται A.

τοιαύτην αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἀπεργάσεται[1], τὰ δὲ ἄλλα ἀτιμάζων; Δῆλον, ἔφη. Ἔπειτά γ', εἶπον, τὴν τοῦ σώματος ἕξιν καὶ τροφὴν οὐχ ὅπως τῇ θηριώδει καὶ ἀλόγῳ ἡδονῇ ἐπιτρέψας ἐνταῦθα τετραμμένος ζήσει[2], ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν βλέπων οὐδὲ τοῦτο πρεσβεύων, ὅπως ἰσχυρὸς ἢ ὑγιὴς ἢ καλὸς ἔσται, ἐὰν μὴ καὶ σωφρονήσειν μέλλῃ ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἀεὶ τὴν ἐν τῷ σώματι ἁρμονίαν τῆς ἐν τῇ D ψυχῇ ἕνεκα ξυμφωνίας ἁρμοττόμενος φαίνηται. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, ἐάνπερ μέλλῃ τῇ ἀληθείᾳ μουσικὸς εἶναι. Οὐκοῦν, εἶπον, καὶ τὴν ἐν τῇ τῶν χρημάτων κτήσει ξύνταξίν τε καὶ ξυμφωνίαν; καὶ τὸν ὄγκον τοῦ πλήθους οὐκ ἐκπληττόμενος ὑπὸ τοῦ τῶν πολλῶν μακαρισμοῦ ἄπειρον αὐξήσει, ἀπέραντα κακὰ ἔχων. Οὐκ οἴομαι, ἔφη. Ἀλλ' ἀποβλέπων γε, εἶπον, πρὸς τὴν ἐν αὑτῷ πολιτείαν E καὶ φυλάττων, μή τι παρακινῇ αὐτοῦ τῶν ἐκεῖ διὰ πλῆθος οὐσίας ἢ δι' ὀλιγότητα, οὕτως κυβερνῶν προσθήσει καὶ ἀναλώσει τῆς οὐσίας καθ' ὅσον ἂν οἷός τ' ᾖ. Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ τιμάς γε, εἰς ταὐτὸν ἀποβλέ|πων, 592 τῶν μὲν μεθέξει καὶ γεύσεται ἑκών, ἃς ἂν ἡγῆται ἀμείνω αὑτὸν ποιήσειν, ἃς δ' ἂν λύσειν τὴν ὑπάρχουσαν ἕξιν, φεύξεται ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. Οὐκ ἄρα, ἔφη, τά γε πολιτικὰ ἐθελήσει πράττειν, ἐάνπερ τούτου κήδηται. Νὴ τὸν κύνα, ἦν δ' ἐγώ, ἔν γε τῇ ἑαυτοῦ πόλει καὶ μάλα, οὐ μέντοι ἴσως ἔν γε τῇ πατρίδι, ἐὰν μὴ θεία τις ξυμβῇ τύχη. Μανθάνω, ἔφη· ἐν ᾗ νῦν διήλθομεν οἰκίζοντες πόλει λέγεις, τῇ ἐν λόγοις κειμένῃ· ἐπεὶ γῆς γε οὐδαμοῦ οἶμαι αὐτὴν εἶναι. B Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, ἐν οὐρανῷ ἴσως παράδειγμα ἀνάκειται τῷ βουλομένῳ ὁρᾶν καὶ ὁρῶντι ἑαυτὸν κατοικίζειν. διαφέρει δὲ οὐδέν, εἴτε που ἔστιν εἴτε ἔσται· τὰ γὰρ ταύτης μόνης ἂν πράξειεν, ἄλλης δὲ οὐδεμιᾶς. Εἰκός γ', ἔφη.

[1] ἀπεργάσεται Π: ἀπεργάζεται A. [2] ζήσει Ξ: ζώσει A[1]: ζῴη A[2].

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Θ'.

I.

595 I. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα περὶ
αὐτῆς ἐννοῶ, ὡς παντὸς ἄρα μᾶλλον ὀρθῶς ᾠκίζομεν τὴν
πόλιν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐνθυμηθεὶς περὶ ποιήσεως λέγω.
Τὸ ποῖον; ἔφη. Τὸ μηδαμῇ παραδέχεσθαι αὐτῆς ὅση
μιμητική. παντὸς γὰρ μᾶλλον οὐ παραδεκτέα νῦν καὶ
B ἐναργέστερον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, φαίνεται, ἐπειδὴ χωρὶς ἕκαστα
διῄρηται τὰ τῆς ψυχῆς εἴδη. Πῶς λέγεις; Ὡς μὲν πρὸς
ὑμᾶς εἰρῆσθαι—οὐ γάρ μου κατερεῖτε πρὸς τοὺς τῆς
τραγῳδίας ποιητὰς καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μιμη-
τικούς—λώβη ἔοικεν εἶναι πάντα τὰ τοιαῦτα τῆς τῶν
ἀκουόντων διανοίας, ὅσοι μὴ ἔχουσι φάρμακον τὸ εἰδέναι
αὐτὰ οἷα τυγχάνει ὄντα. Πῇ δή, ἔφη, διανοούμενος λέ-
γεις; Ῥητέον, ἦν δ' ἐγώ· καίτοι φιλία γέ τίς με καὶ αἰδὼς
ἐκ παιδὸς ἔχουσα περὶ Ὁμήρου ἀποκωλύει λέγειν. ἔοικε
C μὲν γὰρ τῶν καλῶν ἁπάντων τούτων τῶν τραγικῶν πρῶ-
τος διδάσκαλός τε καὶ ἡγεμὼν γενέσθαι. ἀλλ' οὐ γὰρ
πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνήρ, ἀλλ', ὃ λέγω, ῥητέον.
Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἄκουε δή, μᾶλλον δὲ ἀποκρίνου.
Ἐρώτα. Μίμησιν ὅλως ἔχοις ἄν μοι εἰπεῖν ὅ τί ποτ'
ἐστίν; οὐδὲ γάρ τοι αὐτὸς πάνυ τι ξυννοῶ, τί βούλεται
εἶναι. Ἦ που ἄρ', ἔφη, ἐγὼ συννοήσω. Οὐδέν γε, ἦν δ'
596 ἐγώ, ἄτοπον, ἐπεὶ πολλά τοι ὀξύτερον βλεπόντων ἀμ|βλύ-
τερον ὁρῶντες πρότεροι εἶδον. Ἔστιν, ἔφη, οὕτως· ἀλλὰ

σοῦ παρόντος οὐδ' ἂν προθυμηθῆναι οἷός τε εἴην εἰπεῖν, εἴ τί μοι καταφαίνεται, ἀλλ' αὐτὸς ὅρα. Βούλει οὖν ἐνθένδε ἀρξώμεθα ἐπισκοποῦντες, ἐκ τῆς εἰωθυίας μεθόδου; εἶδος γάρ πού τι ἓν ἕκαστον εἰώθαμεν τίθεσθαι περὶ ἕκαστα τὰ πολλά, οἷς ταὐτὸν ὄνομα ἐπιφέρομεν. ἢ οὐ μανθάνεις; Μανθάνω. Θῶμεν δὴ καὶ νῦν ὅ τι βούλει τῶν πολλῶν. οἷον, εἰ 'θέλεις, πολλαί πού εἰσι κλῖναι καὶ τράπεζαι. B Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ ἰδέαι γέ που περὶ ταῦτα τὰ σκεύη δύο, μία μὲν κλίνης, μία δὲ τραπέζης. Ναί. Οὐκοῦν καὶ εἰώθαμεν λέγειν, ὅτι ὁ δημιουργὸς ἑκατέρου τοῦ σκεύους πρὸς τὴν ἰδέαν βλέπων οὕτω ποιεῖ ὁ μὲν τὰς κλίνας, ὁ δὲ τὰς τραπέζας, αἷς ἡμεῖς χρώμεθα, καὶ τἆλλα κατὰ ταὐτά; οὐ γάρ που τήν γε ἰδέαν αὐτὴν δημιουργεῖ οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν· πῶς γάρ; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ὅρα δὴ καὶ τόνδε τίνα καλεῖς τὸν δημιουργόν. Τὸν ποῖον; Ὃς πάντα C ποιεῖ, ὅσαπερ εἷς ἕκαστος τῶν χειροτεχνῶν. Δεινόν τινα λέγεις καὶ θαυμαστὸν ἄνδρα. Οὔπω γε, ἀλλὰ τάχα μᾶλλον φήσεις. ὁ αὐτὸς γὰρ οὗτος χειροτέχνης οὐ μόνον πάντα οἷός τε σκεύη ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα ἅπαντα ποιεῖ καὶ ζῷα πάντα ἐργάζεται, τά τε ἄλλα καὶ ἑαυτόν, καὶ πρὸς τούτοις γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ θεοὺς καὶ πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν Ἅιδου ὑπὸ γῆς ἅπαντα ἐργάζεται. Πάνυ θαυμαστόν, ἔφη, λέγεις σοφι- D στήν. Ἀπιστεῖς; ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπέ, τὸ παράπαν οὐκ ἄν σοι δοκεῖ εἶναι τοιοῦτος δημιουργός, ἢ τινὶ μὲν τρόπῳ γενέσθαι ἂν τούτων ἁπάντων ποιητής, τινὶ δὲ οὐκ ἄν; ἢ οὐκ αἰσθάνει, ὅτι κἂν αὐτὸς οἷός τ' εἴης πάντα ταῦτα ποιῆσαι τρόπῳ γέ τινι; Καὶ τίς, ἔφη, ὁ τρόπος οὗτος; Οὐ χαλεπός, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ πολλαχῇ καὶ ταχὺ δημιουργούμενος· τάχιστα δέ που, εἰ 'θέλεις λαβὼν κάτοπτρον περιφέρειν πανταχῇ· ταχὺ μὲν ἥλιον ποιήσεις E καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, ταχὺ δὲ γῆν, ταχὺ δὲ σαυτόν τε καὶ τἆλλα ζῷα καὶ σκεύη καὶ φυτὰ καὶ πάντα ὅσα νῦν δὴ

ἐλέγετο. Ναί, ἔφη, φαινόμενα, οὐ μέντοι ὄντα γέ που τῇ ἀληθείᾳ. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ εἰς δέον ἔρχει τῷ λόγῳ. τῶν τοιούτων γάρ, οἶμαι, δημιουργῶν καὶ ὁ ζωγράφος ἐστίν. ἦ γάρ; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλὰ φήσεις οὐκ ἀληθῆ, οἶμαι, αὐτὸν ποιεῖν ἃ ποιεῖ. καίτοι τρόπῳ γέ τινι καὶ ὁ ζωγράφος κλίνην ποιεῖ. ἢ οὔ; Ναί, ἔφη, φαινομένην γε καὶ οὗτος.

597 II. Τί δὲ ὁ κλινοποιός; οὐκ ἄρτι | μέντοι ἔλεγες, ὅτι οὐ τὸ εἶδος ποιεῖ, ὃ δή φαμεν εἶναι ὃ ἔστι κλίνη, ἀλλὰ κλίνην τινά; Ἔλεγον γάρ. Οὐκοῦν εἰ μὴ ὃ ἔστιν ποιεῖ, οὐκ ἂν τὸ ὂν ποιοῖ, ἀλλά τι τοιοῦτον, οἷον τὸ ὄν, ὂν δὲ οὔ; τελέως δὲ εἶναι ὂν τὸ τοῦ κλινουργοῦ ἔργον ἢ ἄλλου τινὸς χειροτέχνου εἴ τις φαίη, κινδυνεύει οὐκ ἂν ἀληθῆ λέγειν; Οὔκουν, ἔφη, ὥς γ' ἂν δόξειεν τοῖς περὶ τοὺς τοιούσδε λόγους διατρίβουσιν. Μηδὲν ἄρα θαυμάζωμεν, εἰ καὶ B τοῦτο ἀμυδρόν τι τυγχάνει ὂν πρὸς ἀλήθειαν. Μὴ γάρ. Βούλει οὖν, ἔφην, ἐπ' αὐτῶν τούτων ζητήσωμεν τὸν μιμητὴν τοῦτον, τίς ποτ' ἐστίν; Εἰ βούλει, ἔφη. Οὐκοῦν τριτταί τινες κλῖναι αὗται γίγνονται· μία μὲν ἡ ἐν[1] τῇ φύσει οὖσα, ἣν φαῖμεν ἄν, ὡς ἐγᾦμαι, θεὸν ἐργάσασθαι. ἢ τίν' ἄλλον; Οὐδένα, οἶμαι. Μία δέ γε ἣν ὁ τέκτων. Ναί, ἔφη. Μία δὲ ἣν ὁ ζωγράφος. ἦ γάρ; Ἔστω. Ζωγράφος δή, κλινοποιός, θεός, τρεῖς οὗτοι ἐπιστάται C τρισὶν εἴδεσι κλινῶν. Ναὶ τρεῖς. Ὁ μὲν δὴ θεός, εἴτε οὐκ ἐβούλετο, εἴτε τις ἀνάγκη ἐπῆν μὴ πλέον ἢ μίαν ἐν τῇ φύσει ἀπεργάσασθαι αὐτὸν κλίνην, οὕτως ἐποίησεν μίαν μόνον αὐτὴν ἐκείνην ὃ ἔστιν κλίνη· δύο δὲ τοιαῦται ἢ πλείους οὔτε ἐφυτεύθησαν ὑπὸ τοῦ θεοῦ οὔτε μὴ φυῶσιν. Πῶς δή; ἔφη. Ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, εἰ δύο μόνας ποιήσειεν, πάλιν ἂν μία ἀναφανείη, ἧς ἐκεῖναι ἂν αὖ ἀμφότεραι τὸ εἶδος ἔχοιεν, καὶ εἴη ἂν ὃ ἔστιν κλίνη ἐκείνη, ἀλλ' οὐχ αἱ δύο. Ὀρθῶς, ἔφη. Ταῦτα δή, οἶμαι, εἰδὼς ὁ θεός,

[1] ἐν Π : om. A.

βουλόμενος εἶναι ὄντως κλίνης ποιητὴς ὄντως οὔσης, ἀλλὰ D
μὴ κλίνης τινός, μηδὲ κλινοποιός τις, μίαν φύσει αὐτὴν
ἔφυσεν. Ἔοικεν. Βούλει *οὖν τοῦτον μὲν φυτουργὸν*
τούτου προσαγορεύωμεν ἤ τι τοιοῦτον; Δίκαιον *γοῦν, ἔφη,*
ἐπειδήπερ φύσει γε καὶ τοῦτο καὶ τἆλλα πάντα πεποίηκεν.
Τί *δὲ τὸν τέκτονα; ἆρ' οὐ δημιουργὸν κλίνης;* Ναί. Ἦ
καὶ τὸν ζῳγράφον δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τοῦ τοιούτου;
Οὐδαμῶς. Ἀλλὰ *τί αὐτὸν κλίνης φήσεις εἶναι;* Τοῦτο, *ἦ*
δ' ὅς, ἔμοιγε δοκεῖ μετριώτατ' ἂν προσαγορεύεσθαι, μιμητὴς E
οὗ ἐκεῖνοι δημιουργοί. Εἶεν, *ἦν δ' ἐγώ· τὸν τοῦ τρίτου*
ἄρα γεννήματος ἀπὸ τῆς φύσεως μιμητὴν καλεῖς; Πάνυ
μὲν οὖν, ἔφη. Τοῦτ' *ἄρα ἔσται καὶ ὁ τραγῳδοποιός, εἴπερ*
μιμητής ἐστι, τρίτος τις ἀπὸ βασιλέως καὶ τῆς ἀληθείας
πεφυκώς, καὶ πάντες οἱ ἄλλοι μιμηταί. Κινδυνεύει. Τὸν
μὲν δὴ μιμητὴν ὡμολογήκαμεν· εἰπὲ δέ μοι | *περὶ τοῦ* 598
ζῳγράφου τόδε· πότερα ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ ἐν τῇ φύσει
ἕκαστον δοκεῖ σοι ἐπιχειρεῖν μιμεῖσθαι ἢ τὰ τῶν δημιουρ-
γῶν ἔργα; Τὰ *τῶν δημιουργῶν, ἔφη.* Ἆρα *οἷα ἔστιν ἢ*
οἷα φαίνεται; τοῦτο γὰρ ἔτι διόρισον. Πῶς *λέγεις; ἔφη.*
Ὧδε. *κλίνη, ἐάν τε ἐκ πλαγίου αὐτὴν θεᾷ ἐάν τε καταν-*
τικρὺ ἢ ὁπῃοῦν, μή τι διαφέρει αὐτὴ ἑαυτῆς, ἢ διαφέρει
μὲν οὐδέν, φαίνεται δὲ ἀλλοία; καὶ τἆλλα ὡσαύτως;
Οὕτως, *ἔφη· φαίνεται, διαφέρει δ' οὐδέν.* Τοῦτο *δὴ αὐτὸ* B
σκόπει. πρὸς πότερον ἡ γραφικὴ πεποίηται περὶ ἕκαστον;
πότερα πρὸς τὸ ὄν, ὡς ἔχει, μιμήσασθαι, ἢ πρὸς τὸ
φαινόμενον, ὡς φαίνεται, φαντάσματος ἢ ἀληθείας οὖσα
μίμησις; Φαντάσματος, *ἔφη.* Πόρρω *ἄρα που τοῦ*
ἀληθοῦς ἡ μιμητική ἐστιν καί, ὡς ἔοικεν, διὰ τοῦτο πάντα
ἀπεργάζεται, ὅτι σμικρόν τι ἑκάστου ἐφάπτεται καὶ τοῦτο
εἴδωλον. οἷον ὁ ζῳγράφος, φαμέν, ζῳγραφήσει ἡμῖν
σκυτοτόμον, τέκτονα, τοὺς ἄλλους δημιουργούς, περὶ C
οὐδενὸς τούτων ἐπαΐων τῶν τεχν<ιτ>ῶν[1]*· ἀλλ' ὅμως*

[1] *τεχν<ιτ>ῶν* nos : *τεχνῶν* codd.

παῖδάς τε καὶ ἄφρονας ἀνθρώπους, εἰ ἀγαθὸς εἴη ζωγράφος, γράψας ἂν τέκτονα καὶ πόρρωθεν ἐπιδεικνὺς ἐξαπατῷ ἂν τῷ δοκεῖν ὡς ἀληθῶς τέκτονα εἶναι. Τί δ' οὔ; Ἀλλὰ γάρ, οἶμαι, ὦ φίλε, τόδε δεῖ περὶ πάντων τῶν τοιούτων διανοεῖσθαι· ἐπειδάν τις ἡμῖν ἀπαγγέλλῃ περί του, ὡς ἐνέτυχεν ἀνθρώπῳ πάσας ἐπισταμένῳ τὰς δημιουργίας καὶ
D τἆλλα πάντα, ὅσα εἷς ἕκαστος οἶδεν, οὐδὲν ὅ τι οὐχὶ ἀκριβέστερον ὁτουοῦν ἐπισταμένῳ, ὑπολαμβάνειν δεῖ τῷ τοιούτῳ, ὅτι εὐήθης τις ἄνθρωπος, καί, ὡς ἔοικεν, ἐντυχὼν γόητί τινι καὶ μιμητῇ ἐξηπατήθη, ὥστε ἔδοξεν αὐτῷ πάσσοφος εἶναι, διὰ τὸ αὐτὸς μὴ οἷός τ' εἶναι ἐπιστήμην καὶ ἀνεπιστημοσύνην καὶ μίμησιν ἐξετάσαι. Ἀληθέστατα, ἔφη.

III. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, μετὰ τοῦτο ἐπισκεπτέον τήν τε τραγῳδίαν καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Ὅμηρον, ἐπειδή
E τινων ἀκούομεν, ὅτι οὗτοι πάσας μὲν τέχνας ἐπίστανται, πάντα δὲ τὰ ἀνθρώπεια τὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν καὶ τά γε θεῖα· ἀνάγκη γὰρ τὸν ἀγαθὸν ποιητήν, εἰ μέλλει περὶ ὧν ἂν ποιῇ καλῶς ποιήσειν, εἰδότα ἄρα ποιεῖν, ἢ μὴ οἷόν τε εἶναι ποιεῖν. δεῖ δὴ ἐπισκέψασθαι, πότερον μιμηταῖς τούτοις οὗτοι ἐντυχόντες ἐξηπάτηνται καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν
599 ὁρῶν|τες οὐκ αἰσθάνονται τρίτα[1] ἀπέχοντα τοῦ ὄντος καὶ ῥᾴδια ποιεῖν μὴ εἰδότι τὴν ἀλήθειαν· φαντάσματα γάρ, ἀλλ' οὐκ ὄντα ποιοῦσιν· ἤ τι καὶ λέγουσιν καὶ τῷ ὄντι οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ ἴσασιν περὶ ὧν δοκοῦσιν τοῖς πολλοῖς εὖ λέγειν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ἐξεταστέον. Οἴει οὖν, εἴ τις ἀμφότερα δύναιτο ποιεῖν, τό τε μιμηθησόμενον καὶ τὸ εἴδωλον, ἐπὶ τῇ τῶν εἰδώλων δημιουργίᾳ ἑαυτὸν ἀφεῖναι ἂν σπουδάζειν καὶ τοῦτο προστήσασθαι τοῦ ἑαυτοῦ βίου
B ὡς βέλτιστον ἔχοντα; Οὐκ ἔγωγε. Ἀλλ' εἴπερ γε, οἶμαι, ἐπιστήμων εἴη τῇ ἀληθείᾳ τούτων πέρι, ἅπερ καὶ μιμεῖται, πολὺ πρότερον ἐν τοῖς ἔργοις ἂν σπουδάσειεν ἢ ἐπὶ τοῖς

[1] τρίτα Herwerden: τριττὰ codd.

μιμήμασι, καὶ πειρῷτο ἂν πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἑαυτοῦ καταλιπεῖν μνημεῖα, καὶ εἶναι προθυμοῖτ' ἂν μᾶλλον ὁ ἐγκωμιαζόμενος ἢ ὁ ἐγκωμιάζων. Οἶμαι, ἔφη· οὐ γὰρ ἐξ ἴσου ἥ τε τιμὴ καὶ ἡ ὠφελία. Τῶν μὲν τοίνυν ἄλλων πέρι μὴ ἀπαιτῶμεν λόγον Ὅμηρον ἢ ἄλλον ὁντινοῦν τῶν ποιητῶν, ἐρωτῶντες, εἰ ἰατρικὸς ἦν τις αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ C μιμητὴς μόνον ἰατρικῶν λόγων, τίνας ὑγιεῖς ποιητής τις τῶν παλαιῶν ἢ τῶν νέων λέγεται πεποιηκέναι, ὥσπερ Ἀσκληπιός, ἢ τίνας μαθητὰς ἰατρικῆς κατελίπετο, ὥσπερ ἐκεῖνος τοὺς ἐκγόνους, μηδ' αὖ περὶ τὰς ἄλλας τέχνας αὐτοὺς ἐρωτῶμεν, ἀλλ' ἐῶμεν· περὶ δὲ ὧν μεγίστων τε καὶ καλλίστων ἐπιχειρεῖ λέγειν Ὅμηρος, πολέμων τε πέρι καὶ στρατηγιῶν καὶ διοικήσεων πόλεων καὶ παιδείας πέρι D ἀνθρώπου, δίκαιόν που ἐρωτᾶν αὐτὸν πυνθανομένους· ὦ φίλε Ὅμηρε, εἴπερ μὴ τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας εἶ ἀρετῆς πέρι, εἰδώλου δημιουργός, ὃν δὴ μιμητὴν ὡρισάμεθα, ἀλλὰ καὶ δεύτερος, καὶ οἷός τε ἦσθα γιγνώσκειν, ποῖα ἐπιτηδεύματα βελτίους ἢ χείρους ἀνθρώπους ποιεῖ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, λέγε ἡμῖν, τίς τῶν πόλεων διὰ σὲ βέλτιον ᾤκησεν, ὥσπερ διὰ Λυκοῦργον Λακεδαίμων καὶ δι' ἄλλους πολλοὺς πολλαὶ μεγάλαι τε καὶ σμικραί; σὲ δὲ τίς E αἰτιᾶται πόλις νομοθέτην ἀγαθὸν γεγονέναι καὶ σφᾶς ὠφεληκέναι; Χαρώνδαν μὲν γὰρ Ἰταλία καὶ Σικελία, καὶ ἡμεῖς Σόλωνα· σὲ δὲ τίς; ἕξει τινὰ εἰπεῖν; Οὐκ οἶμαι, ἔφη ὁ Γλαύκων· οὔκουν λέγεταί γε οὐδ' ὑπ' αὐτῶν Ὁμηριδῶν. Ἀλλὰ δή τις πόλεμος ἐπὶ Ὁμή|ρου ὑπ' ἐκείνου 600 ἄρχοντος ἢ ξυμβουλεύοντος εὖ πολεμηθεὶς μνημονεύεται; Οὐδείς. Ἀλλ' οἷα δὴ εἰς τὰ ἔργα σοφοῦ ἀνδρὸς πολλαὶ ἐπίνοιαι καὶ εὐμήχανοι εἰς τέχνας ἤ τινας ἄλλας πράξεις λέγονται, ὥσπερ αὖ Θάλεώ τε πέρι τοῦ Μιλησίου καὶ Ἀναχάρσιος τοῦ Σκύθου; Οὐδαμῶς τοιοῦτον οὐδέν. Ἀλλὰ δὴ εἰ μὴ δημοσίᾳ, ἰδίᾳ τισὶν ἡγεμὼν παιδείας αὐτὸς ζῶν λέγεται Ὅμηρος γενέσθαι, οἳ ἐκεῖνον ἠγάπων ἐπὶ συνουσίᾳ

B καὶ τοῖς ὑστέροις ὁδόν τινα παρέδοσαν βίου Ὁμηρικήν, ὥσπερ Πυθαγόρας αὐτός τε διαφερόντως ἐπὶ τούτῳ ἠγαπήθη, καὶ οἱ ὕστεροι ἔτι καὶ νῦν Πυθαγόρειον τρόπον ἐπονομάζοντες τοῦ βίου διαφανεῖς πῃ δοκοῦσιν εἶναι ἐν τοῖς ἄλλοις; Οὐδ' αὖ, ἔφη, τοιοῦτον οὐδὲν λέγεται. ὁ γὰρ Κρεώφυλος, ὦ Σώκρατες, ἴσως, ὁ τοῦ Ὁμήρου ἑταῖρος, τοῦ ὀνόματος ἂν γελοιότερος ἔτι πρὸς παιδείαν φανείη, εἰ τὰ λεγόμενα περὶ Ὁμήρου ἀληθῆ. λέγεται γὰρ ὡς πολλή τις ἀμέλεια περὶ αὐτὸν ἦν ὑπ'[1] αὐτοῦ ἐκείνου, ὅτε ἔζη.

C IV. Λέγεται γὰρ οὖν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' οἴει, ὦ Γλαύκων, εἰ τῷ ὄντι οἷός τ' ἦν παιδεύειν ἀνθρώπους καὶ βελτίους ἀπεργάζεσθαι Ὅμηρος, ἅτε περὶ τούτων οὐ μιμεῖσθαι ἀλλὰ γιγνώσκειν δυνάμενος, οὐκ ἄρ' ἂν πολλοὺς ἑταίρους ἐποιήσατο καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἠγαπᾶτο ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ Πρωταγόρας μὲν ἄρα ὁ Ἀβδηρίτης καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ ἄλλοι πάμπολλοι δύνανται τοῖς ἐφ' ἑαυτῶν παριστάναι

D ἰδίᾳ ξυγγιγνόμενοι, ὡς οὔτε οἰκίαν οὔτε πόλιν τὴν αὑτῶν διοικεῖν οἷοί τ' ἔσονται, ἐὰν μὴ σφεῖς αὐτῶν ἐπιστατήσωσιν τῆς παιδείας, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ οὕτω σφόδρα φιλοῦνται, ὥστε μόνον οὐκ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρουσιν αὐτοὺς οἱ ἑταῖροι· Ὅμηρον δ' ἄρα οἱ ἐπ' ἐκείνου, εἴπερ οἷός τ' ἦν πρὸς ἀρετὴν ὀνινάναι[2] ἀνθρώπους, ἢ Ἡσίοδον ῥαψῳδεῖν ἂν περιιόντας εἴων, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἂν αὐτῶν

E ἀντείχοντο ἢ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἠνάγκαζον παρὰ σφίσιν οἴκοι εἶναι, ἢ εἰ μὴ ἔπειθον, αὐτοὶ ἂν ἐπαιδαγώγουν ὅπῃ ἦσαν, ἕως ἱκανῶς παιδείας μεταλάβοιεν; Παντάπασιν, ἔφη, δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, ἀληθῆ λέγειν. Οὐκοῦν τιθῶμεν ἀπὸ Ὁμήρου ἀρξαμένους πάντας τοὺς ποιητικοὺς μιμητὰς εἰδώλων ἀρετῆς εἶναι καὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν ποιοῦσιν, τῆς δὲ ἀληθείας οὐχ ἅπτεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ὁ

601 ζῳγράφος σκυτοτόμον ποιήσει δοκοῦντα | εἶναι, αὐτός τε οὐκ

[1] ὑπ' nos: ἐπ codd. [2] ὀνινάναι Matthiaeus: ὀνεῖναι (sic) A[1]: ὀνίναι (sic) A[2].

ἐπαΐων περὶ σκυτοτομίας καὶ τοῖς μὴ ἐπαΐουσιν, ἐκ τῶν χρωμάτων δὲ καὶ σχημάτων θεωροῦσιν; Πάνυ μὲν οὖν. Οὕτω δή, οἶμαι, καὶ τὸν ποιητικὸν φήσομεν χρώματα ἄττα ἑκάστων τῶν τεχνῶν τοῖς ὀνόμασι καὶ ῥήμασιν ἐπιχρωματίζειν, αὐτὸν οὐκ ἐπαΐοντα ἀλλ᾽ ἢ μιμεῖσθαι, ὥστε ἑτέροις[1] τοιούτοις ἐκ τῶν λόγων θεωροῦσι δοκεῖν, ἐάν τε περὶ σκυτοτομίας τις λέγῃ ἐν μέτρῳ καὶ ῥυθμῷ καὶ ἁρμονίᾳ, πάνυ εὖ δοκεῖν λέγεσθαι[2], ἐάν τε περὶ στρατηγίας ἐάν τε περὶ ἄλλου ὁτουοῦν· οὕτω φύσει αὐτὰ ταῦτα B μεγάλην τινὰ κήλησιν ἔχειν. ἐπεὶ γυμνωθέντα γε τῶν τῆς μουσικῆς χρωμάτων τὰ τῶν ποιητῶν, αὐτὰ ἐφ᾽ αὐτῶν λεγόμενα, οἶμαί σε εἰδέναι οἷα φαίνεται. τεθέασαι γάρ που. Ἔγωγ᾽, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ᾽ ἐγώ, ἔοικεν τοῖς τῶν ὡραίων προσώποις, καλῶν δὲ μή, οἷα γίγνεται ἰδεῖν, ὅταν αὐτὰ τὸ ἄνθος προλίπῃ; Παντάπασιν, ἦ δ᾽ ὅς. Ἴθι δή, τόδε ἄθρει· ὁ τοῦ εἰδώλου ποιητής, ὁ μιμητής, φαμέν, τοῦ μὲν ὄντος οὐδὲν ἐπαΐει, τοῦ δὲ φαινομένου· οὐχ οὕτως; C Ναί. Μὴ τοίνυν ἡμίσεως αὐτὸ καταλίπωμεν ῥηθέν, ἀλλ᾽ ἱκανῶς ἴδωμεν. Λέγε, ἔφη. Ζωγράφος, φαμέν, ἡνίας τε γράψει καὶ χαλινόν; Ναί. Ποιήσει δέ γε σκυτοτόμος καὶ χαλκεύς; Πάνυ γε. Ἆρ᾽ οὖν ἐπαΐει οἵας δεῖ τὰς ἡνίας εἶναι καὶ τὸν χαλινὸν ὁ γραφεύς; ἢ οὐδ᾽ ὁ ποιήσας, ὅ τε χαλκεὺς καὶ ὁ σκυτεύς, ἀλλ᾽ ἐκεῖνος, ὅσπερ τούτοις ἐπίσταται χρῆσθαι, μόνος ὁ ἱππικός; Ἀληθέστατα. Ἆρ᾽ οὖν οὐ περὶ πάντα οὕτω φήσομεν ἔχειν; Πῶς; Περὶ ἕκαστον D ταύτας τινὰς τρεῖς τέχνας εἶναι, χρησομένην ποιήσουσαν, μιμησομένην; Ναί. Οὐκοῦν ἀρετὴ καὶ κάλλος καὶ ὀρθότης ἑκάστου σκεύους καὶ ζῴου καὶ πράξεως οὐ πρὸς ἄλλο τι ἢ τὴν χρείαν ἐστίν, πρὸς[3] ἣν ἂν ἕκαστον ᾖ πεποιημένον ἢ πεφυκός; Οὕτως. Πολλὴ ἄρα ἀνάγκη τὸν χρώμενον

[1] αὐτὸν—ἑτέροις Π et in marg. A² (ubi tamen ἀλλὰ pro ἀλλ᾽ ἢ et ἐν τοῖς pro ἑτέροις): om. A¹. [2] ἐν μέτρῳ—λέγεσθαι Π et in marg. A²: om. A. [3] πρὸς Π: om. A.

ἑκάστῳ ἐμπειρότατόν τε εἶναι καὶ ἄγγελον γίγνεσθαι τῷ ποιητῇ, οἷα ἀγαθὰ ἢ κακὰ ποιεῖ ἐν τῇ χρείᾳ ᾧ χρῆται. οἷον αὐλητής που αὐλοποιῷ ἐξαγγέλλει περὶ τῶν αὐλῶν
E οἳ ἂν ὑπηρετῶσιν[1] ἐν τῷ αὐλεῖν, καὶ ἐπιτάξει οἵους δεῖ ποιεῖν, ὁ δ' ὑπηρετήσει. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν ὁ μὲν εἰδὼς ἐξαγγέλλει περὶ χρηστῶν καὶ πονηρῶν αὐλῶν, ὁ δὲ πιστεύων ποιήσει; Ναί. Τοῦ αὐτοῦ ἄρα σκεύους ὁ μὲν ποιητὴς πίστιν ὀρθὴν ἕξει περὶ κάλλους τε καὶ πονηρίας,
602 ξυνὼν τῷ εἰδότι καὶ ἀναγκαζόμενος ἀκούειν | παρὰ τοῦ εἰδότος, ὁ δὲ χρώμενος ἐπιστήμην. Πάνυ γε. Ὁ δὲ μιμητὴς πότερον ἐκ τοῦ χρῆσθαι ἐπιστήμην ἕξει ὧν ἂν γράφῃ, εἴτε καλὰ καὶ ὀρθὰ εἴτε μή, ἢ δόξαν ὀρθὴν διὰ τὸ ἐξ ἀνάγκης συνεῖναι τῷ εἰδότι καὶ ἐπιτάττεσθαι οἷα χρὴ γράφειν; Οὐδέτερα. Οὔτε ἄρα εἴσεται οὔτε ὀρθὰ δοξάσει ὁ μιμητὴς περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος ἢ πονηρίαν. Οὐκ ἔοικεν. Χαρίεις ἂν εἴη ὁ ἐν τῇ ποιήσει μιμητικὸς
B πρὸς σοφίαν περὶ ὧν ἂν ποιῇ. Οὐ πάνυ. Ἀλλ' οὖν δὴ ὅμως γε μιμήσεται, οὐκ εἰδὼς περὶ ἑκάστου, ὅπῃ πονηρὸν ἢ χρηστόν· ἀλλ', ὡς ἔοικεν, οἷον φαίνεται καλὸν εἶναι τοῖς πολλοῖς τε καὶ μηδὲν εἰδόσιν, τοῦτο μιμήσεται. Τί γὰρ ἄλλο; Ταῦτα μὲν δή, ὥς γε φαίνεται, ἐπιεικῶς ἡμῖν διωμολόγηται, τόν τε μιμητικὸν μηδὲν εἰδέναι ἄξιον λόγου περὶ ὧν μιμεῖται, ἀλλ' εἶναι παιδιάν τινα καὶ οὐ σπουδὴν τὴν μίμησιν, τούς τε τῆς τραγικῆς ποιήσεως ἁπτομένους ἐν ἰαμβείοις καὶ ἐν ἔπεσι πάντας εἶναι μιμητικοὺς ὡς οἷόν τε μάλιστα. Πάνυ μὲν οὖν.

V. Πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, τὸ δὲ δὴ μιμεῖσθαι τοῦτο οὐ περὶ τρίτον μέν τί ἐστιν ἀπὸ τῆς ἀληθείας; ἢ γάρ; Ναί. Πρὸς δὲ δὴ ποῖόν τί ἐστιν τῶν τοῦ ἀνθρώπου ἔχον τὴν δύναμιν, ἣν ἔχει; Τοῦ ποίου τινὸς πέρι λέγεις; Τοῦ τοιοῦδε. ταὐτόν που ἡμῖν μέγεθος ἐγγύθεν τε καὶ πόρρωθεν διὰ τῆς ὄψεως οὐκ ἴσον φαίνεται. Οὐ γάρ. Καὶ ταὐτὰ

[1] ὑπηρετῶσιν A: an ὑπερέχωσιν?

καμπύλα τε καὶ εὐθέα ἐν ὕδατί τε θεωμένοις καὶ ἔξω, καὶ κοῖλά τε δὴ καὶ ἐξέχοντα διὰ τὴν περὶ τὰ χρώματα αὖ πλάνην τῆς ὄψεως, καὶ πᾶσά τις ταραχὴ δήλη ἡμῖν ἐνοῦσα D αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ· ᾧ δὴ ἡμῶν τῷ παθήματι τῆς φύσεως ἡ σκιαγραφία ἐπιθεμένη γοητείας οὐδὲν ἀπολείπει, καὶ ἡ θαυματοποιία καὶ αἱ ἄλλαι πολλαὶ τοιαῦται μηχαναί. Ἀληθῆ. Ἆρ' οὖν οὐ τὸ μετρεῖν καὶ ἀριθμεῖν καὶ ἱστάναι βοήθειαι χαριέσταται πρὸς αὐτὰ ἐφάνησαν, ὥστε μὴ ἄρχειν ἐν ἡμῖν τὸ φαινόμενον μεῖζον ἢ ἔλαττον ἢ πλέον ἢ βαρύτερον, ἀλλὰ τὸ λογισάμενον καὶ μετρῆσαν ἢ καὶ στῆσαν; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε τοῦ E λογιστικοῦ ἂν εἴη τοῦ ἐν ψυχῇ ἔργον. Τούτου γὰρ οὖν. Τούτῳ δὲ πολλάκις μετρήσαντι καὶ σημαίνοντι μείζω ἄττα εἶναι ἢ ἐλάττω ἕτερα ἑτέρων ἢ ἴσα τἀναντία φαίνεται[1]. Ναί. Οὐκοῦν ἔφαμεν τῷ αὐτῷ ἅμα περὶ ταὐτὰ ἐναντία δοξάζειν ἀδύνατον εἶναι; Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφαμεν. | Τὸ παρὰ 603 τὰ μέτρα ἄρα δοξάζον τῆς ψυχῆς τῷ κατὰ τὰ μέτρα οὐκ ἂν εἴη ταὐτόν. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀλλὰ μὴν τὸ μέτρῳ γε καὶ λογισμῷ πιστεῦον βέλτιστον ἂν εἴη τῆς ψυχῆς. Τί μήν; Τὸ ἄρα τούτῳ ἐναντιούμενον τῶν φαύλων ἄν τι εἴη ἐν ἡμῖν. Ἀνάγκη. Τοῦτο τοίνυν διομολογήσασθαι βουλόμενος ἔλεγον, ὅτι ἡ γραφικὴ καὶ ὅλως ἡ μιμητικὴ πόρρω μὲν τῆς ἀληθείας ὂν τὸ αὑτῆς ἔργον ἀπεργάζεται, πόρρω δ' αὖ φρονήσεως ὄντι τῷ ἐν ἡμῖν προσομιλεῖ τε καὶ ἑταίρα B καὶ φίλη ἐστὶν ἐπ' οὐδενὶ ὑγιεῖ οὐδ' ἀληθεῖ. Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς. Φαύλη ἄρα φαύλῳ ξυγγιγνομένη φαῦλα γεννᾷ ἡ μιμητική. Ἔοικεν. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, ἡ κατὰ τὴν ὄψιν μόνον, ἢ καὶ ἡ[2] κατὰ τὴν ἀκοήν, ἣν δὴ ποίησιν ὀνομάζομεν; Εἰκός γ', ἔφη, καὶ ταύτην. Μὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τῷ εἰκότι μόνον πιστεύσωμεν ἐκ τῆς γραφικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτὸ αὖ ἔλθωμεν τῆς διανοίας τοῦτο, ᾧ προσομιλεῖ C

[1] *φαίνεται* nos: *φαίνεται ἅμα περὶ ταὐτά* (sive *ταῦτα*) codd. [2] *καὶ ἡ q*: om. A[1]: *καὶ* A[2].

ἡ τῆς ποιήσεως μιμητική, καὶ ἴδωμεν, φαῦλον ἢ σπουδαῖόν ἐστιν. Ἀλλὰ χρή. Ὧδε δὴ προθώμεθα· πράττοντας, φαμέν, ἀνθρώπους μιμεῖται ἡ μιμητικὴ βιαίους ἢ ἑκουσίας πράξεις καὶ ἐκ τοῦ πράττειν ἢ εὖ οἰομένους ἢ κακῶς πεπραγέναι καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν ἢ[1] λυπουμένους ἢ χαίροντας. μή τι ἄλλο ἦν[2] παρὰ ταῦτα; Οὐδέν. Ἆρ' D οὖν ἐν ἅπασι τούτοις ὁμονοητικῶς ἄνθρωπος διάκειται; ἢ ὥσπερ κατὰ τὴν ὄψιν ἐστασίαζεν καὶ ἐναντίας εἶχεν ἐν ἑαυτῷ δόξας ἅμα περὶ τῶν αὐτῶν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς πράξεσι στασιάζει τε καὶ μάχεται αὐτὸς αὐτῷ; ἀναμιμνῄσκομαι δέ, ὅτι τοῦτό γε νῦν οὐδὲν δεῖ ἡμᾶς διομολογεῖσθαι· ἐν γὰρ τοῖς ἄνω λόγοις ἱκανῶς πάντα ταῦτα διωμολογησάμεθα, ὅτι μυρίων τοιούτων ἐναντιωμάτων ἅμα γιγνομένων ἡ ψυχὴ γέμει ἡμῶν. Ὀρθῶς, ἔφη. Ὀρθῶς E γάρ, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ὃ τότε ἀπελίπομεν, νῦν μοι δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι διεξελθεῖν. Τὸ ποῖον; ἔφη. Ἀνήρ, ἦν δ' ἐγώ, ἐπιεικὴς τοιᾶσδε τύχης[3] μετασχών, ὑὸν ἀπολέσας ἤ τι ἄλλο ὧν περὶ πλείστου ποιεῖται, ἐλέγομέν που καὶ τότε ὅτι ῥᾷστα οἴσει τῶν ἄλλων. Πάνυ γε. Νῦν δέ γε τόδ' ἐπισκεψώμεθα, πότερον οὐδὲν ἀχθέσεται, ἢ τοῦτο μὲν ἀδύνατον, μετριάσει δέ πως πρὸς λύπην. Οὕτω μᾶλλον, 604 ἔφη, τό γε ἀληθές. | Τόδε[4] νῦν μοι περὶ αὐτοῦ εἰπέ· πότερον μᾶλλον αὐτὸν οἴει τῇ λύπῃ μαχεῖσθαί τε καὶ ἀντιτενεῖν[5], ὅταν ὁρᾶται ὑπὸ τῶν ὁμοίων, ἢ ὅταν ἐν ἐρημίᾳ μόνος αὐτὸς καθ' αὑτὸν γίγνηται; Πολύ που, ἔφη, διοίσει, ὅταν ὁρᾶται. Μονωθεὶς δέ γε, οἶμαι, πολλὰ μὲν τολμήσει φθέγξασθαι, ἃ εἴ τις αὐτοῦ ἀκούοι αἰσχύνοιτ' ἄν, πολλὰ δὲ ποιήσει, ἃ οὐκ ἂν δέξαιτό τινα ἰδεῖν δρῶντα. Οὕτως ἔχει, ἔφη.

VI. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἀντιτείνειν διακελευόμενον λόγος

[1] πᾶσιν (sive πᾶσι) ἢ Π: πᾶσιν A¹: πᾶσι A². [2] ἦν Ast: ᾖ A. Vide sis 399 A—B. [3] τύχης Π: ψυχῆς A. [4] Τόδε v: τὸ δὲ A. [5] ἀντιτενεῖν q: ἀντιτείνειν A.

καὶ νόμος ἐστίν, τὸ δὲ ἕλκον ἐπὶ τὰς λύπας αὐτὸ τὸ πάθος; B
'Αληθῆ. 'Εναντίας δὲ ἀγωγῆς γιγνομένης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα δύο φαμὲν ἐν[1] *αὐτῷ ἀναγκαῖον εἶναι. Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν τὸ μὲν ἕτερον τῷ νόμῳ ἕτοιμον πείθεσθαι, ᾗ ὁ νόμος ἐξηγεῖται; Πῶς; Λέγει που ὁ νόμος, ὅτι κάλλιστον ὅ τι μάλιστα ἡσυχίαν ἄγειν ἐν ταῖς ξυμφοραῖς καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, ὡς οὔτε δήλου ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ τῶν τοιούτων, οὔτε εἰς τὸ πρόσθεν οὐδὲν προβαῖνον τῷ χαλεπῶς φέροντι, οὔτε τι τῶν ἀνθρωπίνων ἄξιον ὂν μεγάλης σπουδῆς, ὅ τε δεῖ ἐν αὐτοῖς* C
ὅ τι τάχιστα παραγίγνεσθαι ἡμῖν, τούτῳ ἐμποδὼν γιγνόμενον τὸ λυπεῖσθαι. Τίνι, ἦ δ' ὅς, λέγεις; Τῷ βουλεύεσθαι, ἦν δ' ἐγώ, περὶ τὸ γεγονὸς καὶ ὥσπερ ἐν πτώσει κύβων πρὸς τὰ πεπτωκότα τίθεσθαι τὰ αὑτοῦ πράγματα, ὅπῃ ὁ λόγος αἱρεῖ[2] *βέλτιστ' ἂν ἔχειν, ἀλλὰ μὴ προσπταίσαντας καθάπερ παῖδας ἐχομένους τοῦ πληγέντος*[3] *ἐν τῷ βοᾶν διατρίβειν, ἀλλ' ἀεὶ ἐθίζειν τὴν ψυχὴν ὅ τι τάχιστα γίγνεσθαι πρὸς τῷ*[4] *ἰᾶσθαί τε καὶ ἐπανορθοῦν τὸ πεσόν τε* D
καὶ νοσῆσαν, ἰατρικῇ θρηνῳδίαν[5] *ἀφανίζοντα. 'Ορθότατα γοῦν ἄν τις, ἔφη, πρὸς τὰς τύχας οὕτω προσφέροιτο. Οὐκοῦν, φαμέν, τὸ μὲν βέλτιστον τούτῳ τῷ λογισμῷ ἐθέλει ἕπεσθαι. Δῆλον δή. Τὸ δὲ πρὸς τὰς ἀναμνήσεις τε τοῦ πάθους καὶ πρὸς τοὺς ὀδυρμοὺς ἄγον καὶ ἀπλήστως ἔχον αὐτῶν ἆρ' οὐκ ἀλόγιστόν τε φήσομεν εἶναι καὶ ἀργὸν καὶ δειλίας φίλον; Φήσομεν μὲν οὖν. Οὐκοῦν τὸ μὲν πολλὴν μίμησιν καὶ ποικίλην ἔχει, τὸ ἀγανακτητικόν· τὸ δὲ* E
φρόνιμόν τε καὶ ἡσύχιον ἦθος, παραπλήσιον ὂν ἀεὶ αὐτὸ[6] *αὐτῷ, οὔτε ῥᾴδιον μιμήσασθαι οὔτε μιμουμένου*[7] *εὐπετὲς καταμαθεῖν, ἄλλως τε καὶ πανηγύρει καὶ παντοδαποῖς*

[1] *ἐν* q: om A. [2] *αἱρεῖ* Ξ q: *ἐρεῖ* A. [3] *πληγέντος* Π: *πλήττοντος* A. [4] *τῷ* (sive *τῶ*) q: *τὸ* A. [5] *ἰατρικῇ θρηνῳδίαν* Stobaeus: *ἰατρικὴν θρηνῳδίαν* A²: A¹ fortasse *ἰατρικὴν καὶ θρηνῳδίαν*. [6] *αὐτὸ* in marg. A²: om. A¹. [7] *μιμουμένου* Π: *μιμούμενον* A.

ἀνθρώποις εἰς θέατρα ξυλλεγομένοις. ἀλλοτρίου γάρ
605 που πάθους ἡ μίμησις αὐτοῖς γίγνεται. | Παντάπασι
μὲν οὖν. Ὁ δὴ μιμητικὸς ποιητὴς δῆλον ὅτι οὐ πρὸς τὸ
τοιοῦτον τῆς ψυχῆς πέφυκέ τε καὶ ἡ σοφία αὐτοῦ τούτῳ
ἀρέσκειν πέπηγεν, εἰ μέλλει εὐδοκιμήσειν ἐν τοῖς πολλοῖς,
ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀγανακτητικόν τε καὶ ποικίλον ἦθος διὰ τὸ
εὐμίμητον εἶναι. Δῆλον. Οὐκοῦν δικαίως ἂν αὐτοῦ ἤδη
ἐπιλαμβανοίμεθα καὶ τιθεῖμεν ἀντίστροφον αὐτὸν τῷ
ζωγράφῳ· καὶ γὰρ τῷ φαῦλα ποιεῖν πρὸς ἀλήθειαν ἔοικεν
B αὐτῷ, καὶ τῷ πρὸς ἕτερον τοιοῦτον ὁμιλεῖν τῆς ψυχῆς,
ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ βέλτιστον, καὶ ταύτῃ ὡμοίωται. καὶ
οὕτως ἤδη ἂν ἐν δίκῃ οὐ παραδεχοίμεθα εἰς μέλλουσαν
εὐνομεῖσθαι πόλιν, ὅτι τοῦτο ἐγείρει τῆς ψυχῆς καὶ τρέφει
καὶ ἰσχυρὸν ποιῶν ἀπόλλυσι τὸ λογιστικόν, ὥσπερ ἐν
πόλει ὅταν τις μοχθηροὺς ἐγκρατεῖς ποιῶν παραδιδῷ
τὴν πόλιν, τοὺς δὲ χαριεστέρους φθείρῃ· ταὐτὸν καὶ τὸν
μιμητικὸν ποιητὴν φήσομεν κακὴν πολιτείαν ἰδίᾳ ἑκάστου
τῇ ψυχῇ ἐμποιεῖν, τῷ ἀνοήτῳ αὐτῆς χαριζόμενον καὶ οὔτε
C τὰ μείζω οὔτε τὰ ἐλάττω διαγιγνώσκοντι, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ
τοτὲ μὲν μεγάλα ἡγουμένῳ, τοτὲ δὲ σμικρά, εἴδωλα
εἰδωλοποιοῦντα[1], τοῦ δὲ ἀληθοῦς πόρρω πάνυ ἀφεστῶτα.
Πάνυ μὲν οὖν.

VII. Οὐ μέντοι πω τό γε μέγιστον κατηγορήκαμεν
αὐτῆς. τὸ γὰρ καὶ τοὺς ἐπιεικεῖς ἱκανὴν εἶναι λωβᾶσθαι,
ἐκτὸς πάνυ τινῶν ὀλίγων, πάνδεινόν που. Τί δ' οὐ
μέλλει, εἴπερ γε δρᾷ αὐτό; Ἀκούων σκόπει. οἱ γάρ που
βέλτιστοι ἡμῶν ἀκροώμενοι Ὁμήρου ἢ ἄλλου τινὸς τῶν
D τραγῳδοποιῶν μιμουμένου τινὰ τῶν ἡρώων ἐν πένθει
ὄντα καὶ μακρὰν ῥῆσιν ἀποτείνοντα ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς ἢ
καὶ ᾄδοντάς τε καὶ κοπτομένους, οἶσθ' ὅτι χαίρομέν τε καὶ
ἐνδόντες ἡμᾶς αὐτοὺς ἑπόμεθα συμπάσχοντες καὶ σπουδά-
ζοντες ἐπαινοῦμεν ὡς ἀγαθὸν ποιητήν, ὃς ἂν ἡμᾶς ὅ τι

[1] εἰδωλοποιοῦντα q^2: εἰδωλοποιοῦντι A.

μάλιστα οὕτω διαθῇ. Οἶδα· πῶς δ' οὔ; Ὅταν δὲ οἰκεῖόν τινι ἡμῶν κῆδος γένηται, ἐννοεῖς αὖ ὅτι ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ καλλωπιζόμεθα, ἂν δυνώμεθα ἡσυχίαν ἄγειν καὶ καρτερεῖν, ὡς τοῦτο μὲν ἀνδρὸς ὄν, ἐκεῖνο δὲ γυναικός, ὃ τότε E ἐπῃνοῦμεν. Ἐννοῶ, ἔφη. Ἦ καλῶς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτος ὁ ἔπαινος ἔχει, τὸ ὁρῶντα τοιοῦτον ἄνδρα, οἷον ἑαυτόν τις μὴ ἀξιοῖ εἶναι ἀλλ' αἰσχύνοιτο ἄν, μὴ βδελύττεσθαι ἀλλὰ χαίρειν τε καὶ ἐπαινεῖν; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ εὐλόγῳ ἔοικεν. | Ναί, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ἐκείνῃ γ' αὐτὸ σκοποίης. 606 Πῇ; Εἰ ἐνθυμοῖο, ὅτι τὸ βίᾳ κατεχόμενον τότε ἐν ταῖς οἰκείαις ξυμφοραῖς καὶ πεπεινηκὸς τοῦ δακρῦσαί τε καὶ ἀποδύρασθαι ἱκανῶς καὶ ἀποπλησθῆναι, φύσει ὂν τοιοῦτον οἷον τούτων ἐπιθυμεῖν, τοῦτό ἐστιν[1] τὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν πιμπλάμενον καὶ χαῖρον· τὸ δὲ φύσει βέλτιστον ἡμῶν, ἅτε οὐχ ἱκανῶς πεπαιδευμένον λόγῳ οὐδὲ ἔθει, ἀνίησιν τὴν φυλακὴν τοῦ θρηνώδους τούτου, ἅτε ἀλλότρια πάθη B θεωροῦν, καὶ ἑαυτῷ οὐδὲν αἰσχρὸν ὄν, εἰ ἄλλος ἀνὴρ ἀγαθὸς φάσκων εἶναι ἀκαίρως πενθεῖ, τοῦτον ἐπαινεῖν καὶ ἐλεεῖν· ἀλλ' ἐκεῖνο κερδαίνειν ἡγεῖται, τὴν ἡδονήν, καὶ οὐκ ἂν δέξαιτο αὐτῆς στερηθῆναι καταφρονήσας ὅλου τοῦ ποιήματος. λογίζεσθαι γάρ, οἶμαι, ὀλίγοις τισὶν μέτεστιν, ὅτι ἀπολαύειν ἀνάγκη ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων εἰς τὰ οἰκεῖα· θρέψαντα γὰρ ἐν ἐκείνοις ἰσχυρὸν τὸ ἐλεεινὸν οὐ ῥᾴδιον ἐν τοῖς αὐτοῦ πάθεσι κατέχειν. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ἆρ' C οὐχ ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τοῦ γελοίου, ὅτι, ἂν[2] αὐτὸς αἰσχύνοιο γελωτοποιῶν, ἐν μιμήσει δὲ κωμῳδικῇ ἢ καὶ ἰδίᾳ ἀκούων σφόδρα χαρῇς καὶ μὴ μισῇς ὡς πονηρά, ταὐτὸν ποιεῖς ὅπερ ἐν τοῖς ἐλέοις; ὃ γὰρ τῷ λόγῳ αὖ κατεῖχες ἐν σαυτῷ βουλόμενον γελωτοποιεῖν, φοβούμενος δόξαν βωμολοχίας, τότ' αὖ ἀνίης[3] καὶ ἐκεῖ νεανικὸν ποιήσας ἔλαθες πολλάκις ἐν τοῖς οἰκείοις ἐξενεχθεὶς ὥστε

[1] τοῦτό ἐστι q: τότ' ἐστὶν τοῦτο A. [2] ἂν Schneider: ἂν codd.
[3] ἀνίης Ξ q: ἂν εἴης A.

D κωμῳδοποιὸς γενέσθαι. Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ περὶ ἀφροδισίων δὴ καὶ θυμοῦ καὶ περὶ πάντων τῶν ἐπιθυμητικῶν τε καὶ λυπηρῶν καὶ ἡδέων ἐν τῇ ψυχῇ, ἃ δή φαμεν πάσῃ πράξει ἡμῖν ἕπεσθαι, ὅτι τοιαῦτα ἡμᾶς ἡ ποιητικὴ μίμησις ἐργάζεται. τρέφει γὰρ ταῦτα ἄρδουσα, δέον αὐχμεῖν, καὶ ἄρχοντα ἡμῖν καθίστησιν, δέον ἄρχεσθαι αὐτά, ἵνα βελτίους τε καὶ εὐδαιμονέστεροι ἀντὶ χειρόνων καὶ ἀθλιωτέρων γιγνώμεθα. Οὐκ ἔχω ἄλλως φάναι, ἦ δ'
E ὅς. Οὐκοῦν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ὅταν Ὁμήρου ἐπαινέταις ἐντύχῃς λέγουσιν, ὡς τὴν Ἑλλάδα πεπαίδευκεν οὗτος ὁ ποιητὴς καὶ πρὸς διοίκησίν τε καὶ παιδείαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἄξιος ἀναλαβόντι μανθάνειν τε καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ποιητὴν πάντα τὸν αὑτοῦ βίον κατα-
607 σκευασάμενον ζῆν, | φιλεῖν μὲν χρὴ καὶ ἀσπάζεσθαι ὡς ὄντας βελτίστους εἰς ὅσον δύνανται, καὶ συγχωρεῖν Ὅμηρον ποιητικώτατον εἶναι καὶ πρῶτον τῶν τραγῳδοποιῶν, εἰδέναι δέ, ὅτι ὅσον μόνον ὕμνους θεοῖς καὶ ἐγκώμια τοῖς ἀγαθοῖς ποιήσεως παραδεκτέον εἰς πόλιν· εἰ δὲ τὴν ἡδυσμένην Μοῦσαν παραδέξει ἐν μέλεσιν ἢ ἔπεσιν, ἡδονή σοι καὶ λύπη ἐν τῇ πόλει βασιλεύσετον ἀντὶ νόμου τε καὶ τοῦ κοινῇ ἀεὶ
B δόξαντος εἶναι βελτίστου λόγου. Ἀληθέστατα, ἔφη.

VIII. Ταῦτα δή, ἔφην, ἀπολελογήσθω[1] ἡμῖν ἀναμνησθεῖσιν περὶ ποιήσεως, ὅτι εἰκότως ἄρα τότε αὐτὴν ἐκ τῆς πόλεως ἀπεστέλλομεν τοιαύτην οὖσαν· ὁ γὰρ λόγος ἡμᾶς ᾕρει. προσείπωμεν δὲ αὐτῇ, μὴ καί τινα σκληρότητα ἡμῶν καὶ ἀγροικίαν καταγνῷ, ὅτι παλαιὰ μέν τις διαφορὰ φιλοσοφίᾳ τε καὶ ποιητικῇ· καὶ γὰρ ἡ λακέρυζα πρὸς δεσπόταν κύων ἐκείνη κραυγάζουσα, καὶ μέγας ἐν ἀφρόνων κενεαγορίαισι, καὶ ὁ τῶν λίαν[2] σοφῶν
C ὄχλος κράτων[3], καὶ οἱ λεπτῶς μεριμνῶντες ὅτι ἄρα πένονται, καὶ ἄλλα μυρία σημεῖα παλαιᾶς ἐναντιώσεως

[1] ἀπολελογήσθω Ξ q: ἀπολελογίσθω A. [2] λίαν Herwerden: δία A.
[3] κράτων nos: κρατῶν codd.

τούτων· ὅμως δὲ εἰρήσθω, ὅτι ἡμεῖς γε, εἴ τινα ἔχοι λόγον εἰπεῖν ἡ πρὸς ἡδονὴν ποιητικὴ καὶ ἡ μίμησις, ὡς χρὴ αὐτὴν εἶναι ἐν πόλει εὐνομουμένῃ, ἄσμενοι ἂν καταδεχοίμεθα, ὡς ξύνισμέν γε ἡμῖν αὐτοῖς κηλουμένοις ὑπ' αὐτῆς· ἀλλὰ γὰρ τὸ δοκοῦν ἀληθὲς οὐχ ὅσιον προδιδόναι. ἦ γάρ, ὦ φίλε, οὐ κηλεῖ ὑπ' αὐτῆς καὶ σύ, καὶ μάλιστα ὅταν δι' D Ὁμήρου θεωρῇς αὐτήν; Πολύ γε. Οὐκοῦν δικαία ἐστὶν οὕτω κατιέναι, ἀπολογησαμένη ἐν μέλει ἤ τινι ἄλλῳ μέτρῳ; Πάνυ μὲν οὖν. Δοῖμεν δέ γέ που ἂν καὶ τοῖς προστάταις αὐτῆς, ὅσοι μὴ ποιητικοί, φιλοποιηταὶ δέ, ἄνευ μέτρου λόγον ὑπὲρ αὐτῆς εἰπεῖν, ὡς οὐ μόνον ἡδεῖα, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμη πρὸς τὰς πολιτείας καὶ τὸν βίον τὸν ἀνθρώπινόν ἐστιν· καὶ εὐμενῶς ἀκουσόμεθα. κερδανοῦμεν γάρ που, ἐὰν μὴ μόνον ἡδεῖα φανῇ ἀλλὰ καὶ ὠφελίμη. E Πῶς δ' οὐ μέλλομεν, ἔφη, κερδαίνειν; Εἰ δέ γε μή, ὦ φίλε ἑταῖρε, ὥσπερ οἵ ποτέ του ἐρασθέντες, ἐὰν ἡγήσωνται μὴ ὠφέλιμον εἶναι τὸν ἔρωτα, βίᾳ μέν, ὅμως δὲ ἀπέχονται, καὶ ἡμεῖς οὕτως, διὰ τὸν ἐγγεγονότα μὲν ἔρωτα τῆς τοιαύτης ποιήσεως ὑπὸ τῆς τῶν καλῶν πολιτειῶν τροφῆς | εὖνοι 608 μὲν ἐσόμεθα φανῆναι αὐτὴν ὡς βελτίστην καὶ ἀληθεστάτην, ἕως δ' ἂν μὴ οἵα τ' ᾖ ἀπολογήσασθαι, ἀκροασόμεθ' αὐτῆς ἐπᾴδοντες ἡμῖν αὐτοῖς τοῦτον τὸν λόγον, ὃν λέγομεν, καὶ ταύτην τὴν ἐπῳδήν, εὐλαβούμενοι πάλιν ἐμπεσεῖν εἰς τὸν παιδικόν τε καὶ τὸν τῶν πολλῶν ἔρωτα. ᾀσόμεθα[1] δ'[2] ὡς οὐ σπουδαστέον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ποιήσει ὡς ἀληθείας τε ἁπτομένῃ[3] καὶ σπουδαίᾳ, ἀλλ' εὐλαβητέον αὐτὴν ὂν τῷ ἀκροωμένῳ, περὶ τῆς ἐν αὑτῷ πολιτείας δεδιότι, καὶ B νομιστέα ἅπερ εἰρήκαμεν περὶ ποιήσεως. Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς, ξύμφημι. Μέγας γάρ, ἔφην, ὁ ἀγών, ὦ φίλε Γλαύκων, μέγας, οὐχ ὅσος δοκεῖ, τὸ χρηστὸν ἢ κακὸν γενέσθαι, ὥστε οὔτε τιμῇ ἐπαρθέντα οὔτε χρήμασιν οὔτε

[1] ᾀσόμεθα Madvig: αἰσθόμεθα codd. [2] δ' Π: δ' οὖν A. [3] ἁπτομένῃ Π: ἁπτομένη A.

ἀρχῇ οὐδεμιᾷ οὐδέ γε ποιητικῇ ἄξιον ἀμελῆσαι δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς. Ξύμφημί σοι, ἔφη, ἐξ
C ὧν διεληλύθαμεν· οἶμαι δὲ καὶ ἄλλον ὀντινοῦν.

IX. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, τά γε μέγιστα ἐπίχειρα ἀρετῆς καὶ προκείμενα ἆθλα οὐ διεληλύθαμεν. Ἀμήχανόν τι, ἔφη, λέγεις μέγεθος, εἰ τῶν εἰρημένων μείζω ἐστὶν ἄλλα. Τί δ' ἄν, ἦν δ' ἐγώ, ἔν γε ὀλίγῳ χρόνῳ μέγα γένοιτο; πᾶς γὰρ οὗτός γε ὁ ἐκ παιδὸς μέχρι πρεσβύτου χρόνος πρὸς πάντα ὀλίγος πού τις ἂν εἴη. Οὐδὲν μὲν οὖν, ἔφη. Τί οὖν; οἴει ἀθανάτῳ πράγματι ὑπὲρ τοσούτου δεῖν χρόνου
D ἐσπουδακέναι, ἀλλ' οὐχ[1] ὑπὲρ τοῦ παντός; Οἶμαι ἔγωγ', ἔφη. ἀλλὰ τί τοῦτο λέγεις; Οὐκ ᾔσθησαι, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἀθάνατος ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ οὐδέποτε ἀπόλλυται; καὶ ὃς ἐμβλέψας μοι καὶ θαυμάσας εἶπε· Μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε· σὺ δὲ τοῦτ' ἔχεις λέγειν; Εἰ μὴ ἀδικῶ γ', ἔφην. οἶμαι δὲ καὶ σύ· οὐδὲν γὰρ χαλεπόν. Ἔμοιγ', ἔφη· σοῦ δ' ἂν ἡδέως ἀκούσαιμι τὸ οὐ χαλεπὸν τοῦτο. Ἀκούοις ἄν, ἦν δ' ἐγώ. Λέγε μόνον, ἔφη.

E Ἀγαθόν τι, εἶπον, καὶ κακὸν καλεῖς; Ἔγωγε. Ἆρ' οὖν ὥσπερ ἐγὼ περὶ αὐτῶν διανοεῖ; Τὸ ποῖον; Τὸ μὲν ἀπολλύον καὶ διαφθεῖρον πᾶν τὸ κακὸν εἶναι, τὸ δὲ σῷζον καὶ ὠφελοῦν τὸ ἀγαθόν. Ἔγωγ', ἔφη. Τί δέ; κακὸν ἑκάστῳ τι καὶ[2] ἀγαθὸν λέγεις; οἷον ὀφθαλμοῖς
609 | ὀφθαλμίαν καὶ ξύμπαντι τῷ σώματι νόσον σίτῳ τε ἐρυσίβην σηπεδόνα τε ξύλοις, χαλκῷ δὲ καὶ σιδήρῳ ἰόν, καί, ὅπερ λέγω, σχεδὸν πᾶσι ξύμφυτον ἑκάστῳ κακόν τε καὶ νόσημα; Ἔγωγ', ἔφη. Οὐκοῦν ὅταν τῴ τι τούτων προσγένηται, πονηρόν τε ποιεῖ ᾧ προσεγένετο, καὶ τελευτῶν ὅλον διέλυσεν καὶ ἀπώλεσεν; Πῶς γὰρ οὔ; Τὸ ξύμφυτον ἄρα κακὸν ἑκάστου καὶ ἡ πονηρία ἕκαστον ἀπόλλυσιν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο ἀπολεῖ, οὐκ ἂν ἄλλο γε αὐτὸ ἔτι
B διαφθείρειεν. οὐ γὰρ τό γε ἀγαθὸν μή ποτέ τι ἀπολέσῃ,

[1] οὐχ Π et in marg. A²: om. A¹. [2] τι καὶ Π: τί A¹: τί δὲ καὶ A².

οὐδὲ αὖ τὸ μήτε κακὸν μήτε ἀγαθόν. Πῶς γὰρ ἄν; ἔφη. Ἐὰν ἄρα τι εὑρίσκωμεν τῶν ὄντων, ᾧ ἔστι μὲν κακόν, ὃ ποιεῖ αὐτὸ μοχθηρόν, τοῦτο μέντοι οὐχ οἷόν τε αὐτὸ λύειν ἀπολλύον, οὐκ ἤδη εἰσόμεθα, ὅτι τοῦ πεφυκότος οὕτως ὄλεθρος οὐκ ἦν; Οὕτως, ἔφη, εἰκός. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· ψυχῇ ἆρ' οὐκ ἔστιν ὃ ποιεῖ αὐτὴν κακήν; Καὶ μάλα, ἔφη· ἃ νῦν[1] δὴ διῇμεν πάντα, ἀδικία τε καὶ ἀκολασία καὶ C δειλία καὶ ἀμαθία. Ἦ[2] οὖν τι τούτων αὐτὴν διαλύει τε καὶ ἀπόλλυσι; καὶ ἐννόει μὴ ἐξαπατηθῶμεν οἰηθέντες τὸν ἄδικον ἄνθρωπον καὶ ἀνόητον, ὅταν ληφθῇ ἀδικῶν, τότε ἀπολωλέναι ὑπὸ τῆς ἀδικίας, πονηρίας οὔσης ψυχῆς. ἀλλ' ὧδε ποίει· ὥσπερ σῶμα ἡ σώματος πονηρία νόσος οὖσα τήκει καὶ διόλλυσι καὶ ἄγει εἰς τὸ μηδὲ σῶμα εἶναι, καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν ἅπαντα ὑπὸ τῆς οἰκείας κακίας τῷ προσκαθῆσθαι καὶ ἐνεῖναι διαφθειρούσης εἰς τὸ μὴ εἶναι D ἀφικνεῖται—οὐχ οὕτω; Ναί. Ἴθι δή, καὶ ψυχὴν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον σκόπει. ἆρα ἐνοῦσα ἐν αὐτῇ ἀδικία καὶ ἡ ἄλλη κακία τῷ ἐνεῖναι καὶ προσκαθῆσθαι φθείρει αὐτὴν καὶ μαραίνει, ἕως ἂν εἰς θάνατον ἀγαγοῦσα τοῦ σώματος χωρίσῃ; Οὐδαμῶς, ἔφη, τοῦτό γε. Ἀλλὰ μέντοι ἐκεῖνό γε ἄλογον, ἦν δ' ἐγώ, τὴν μὲν ἄλλου πονηρίαν ἀπολλύναι τι, τὴν δὲ αὑτοῦ μή. Ἄλογον. Ἐννόει γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ὑπὸ τῆς τῶν σιτίων πονηρίας, ἣ ἂν ᾖ E αὐτῶν ἐκείνων, εἴτε παλαιότης εἴτε σαπρότης εἴτε ἡτισοῦν οὖσα, οὐκ οἰόμεθα δεῖν σῶμα ἀπόλλυσθαι· ἀλλ' ἐὰν μὲν ἐμποιῇ ἡ αὐτῶν πονηρία τῶν σιτίων τῷ σώματι σώματος μοχθηρίαν, φήσομεν αὐτὸ δι' ἐκεῖνα ὑπὸ τῆς αὑτοῦ κακίας νόσου οὔσης ἀπολωλέναι· ὑπὸ δὲ σιτίων πονηρίας ἄλλων ὄντων ἄλλο | ὂν τὸ σῶμα, ὑπ' ἀλλοτρίου κακοῦ μὴ ἐμποιή- 610 σαντος τὸ ἔμφυτον κακόν, οὐδέποτε ἀξιώσομεν διαφθείρεσθαι. Ὀρθότατα[3], ἔφη, λέγεις.

[1] ψυχῇ—νῦν Π et in marg. A²: om. A¹. [2] ἢ Π: ᾖ A. [3] ὀρθότατα Stephanus: ὀρθότατ' ἂν codd.

X. Κατὰ τὸν αὐτὸν τοίνυν λόγον, ἦν δ' ἐγώ, ἐὰν μὴ σώματος πονηρία ψυχῇ ψυχῆς πονηρίαν ἐμποιῇ, μή ποτε ἀξιῶμεν ὑπὸ ἀλλοτρίου κακοῦ ἄνευ τῆς ἰδίας πονηρίας ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, τῷ ἑτέρου κακῷ ἕτερον. Ἔχει γάρ, ἔφη, λόγον. Ἢ τοίνυν ταῦτα ἐξελέγξωμεν ὅτι οὐ καλῶς B λέγομεν, ἢ ἕως ἂν ᾖ ἀνέλεγκτα, μή ποτε[1] φῶμεν ὑπὸ πυρετοῦ μηδ' αὖ ὑπ' ἄλλης νόσου μηδ' αὖ ὑπὸ σφαγῆς, μηδ' εἴ τις ὅ τι σμικρότατα ὅλον τὸ σῶμα κατατέμοι, ἕνεκα τούτων μηδὲν μᾶλλόν ποτε ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, πρὶν ἄν τις ἀποδείξῃ, ὡς διὰ ταῦτα τὰ παθήματα τοῦ σώματος αὐτὴ ἐκείνη ἀδικωτέρα καὶ ἀνοσιωτέρα γίγνεται· ἀλλοτρίου δὲ κακοῦ ἐν ἄλλῳ γιγνομένου, τοῦ δὲ ἰδίου ἑκάστῳ μὴ C ἐγγιγνομένου, μήτε ψυχὴν μήτε ἄλλο μηδὲν ἐῶμεν φάναι τινὰ ἀπόλλυσθαι. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη, τοῦτό γε οὐδείς ποτε δείξει, ὡς τῶν ἀποθνῃσκόντων ἀδικώτεραι αἱ ψυχαὶ διὰ τὸν θάνατον γίγνονται. Ἐὰν δέ γέ τις, ἔφην ἐγώ, ὁμόσε τῷ λόγῳ τολμᾷ ἰέναι καὶ λέγειν, ὡς πονηρότερος καὶ ἀδικώτερος γίγνεται ὁ ἀποθνῄσκων, ἵνα δὴ μὴ ἀναγκάζηται ἀθανάτους τὰς ψυχὰς ὁμολογεῖν, ἀξιώσομέν που, εἰ ἀληθῆ λέγει ὁ ταῦτα λέγων, τὴν ἀδικίαν εἶναι θανάσιμον τῷ D ἔχοντι ὥσπερ νόσον, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τούτου[2] ἀποκτιννύντος τῇ ἑαυτοῦ φύσει ἀποθνῄσκειν τοὺς λαμβάνοντας αὐτό, τοὺς μὲν μάλιστα θᾶττον, τοὺς δ' ἧττον σχολαίτερον, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ νῦν διὰ τοῦτο[3] ὑπ' ἄλλων δίκην ἐπιτιθέντων ἀποθνῄσκουσιν οἱ ἄδικοι. Μὰ Δί', ἦ δ' ὅς, οὐκ ἄρα πάνδεινον φανεῖται ἡ ἀδικία, εἰ θανάσιμον ἔσται τῷ λαμβάνοντι· ἀπαλλαγὴ γὰρ ἂν εἴη κακῶν· ἀλλὰ μᾶλλον οἶμαι αὐτὴν φανήσεσθαι πᾶν τοὐναντίον τοὺς ἄλλους ἀπο- E κτιννῦσαν, εἴπερ οἷόν τε, τὸν δ' ἔχοντα καὶ μάλα ζωτικὸν παρέχουσαν, καὶ πρός γ' ἔτι τῷ ζωτικῷ ἄγρυπνον· οὕτω πόρρω που, ὡς ἔοικεν, ἐσκήνηται τοῦ θανάσιμος εἶναι. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ὁπότε γὰρ δὴ μὴ ἱκανὴ ἥ γε

[1] μή ποτε Π: μήτε A. [2] τούτου q: τοῦ A. [3] τοῦτο q: τούτου A.

οἰκεία πονηρία καὶ τὸ οἰκεῖον κακὸν ἀποκτεῖναι καὶ ἀπολέσαι ψυχήν, σχολῇ τό γε ἐπ' ἄλλου ὀλέθρῳ τεταγμένον κακὸν ψυχὴν ἤ τι ἄλλο ἀπολεῖ, πλὴν ἐφ' ᾧ τέτακται. Σχολῇ γ', ἔφη, ὥς γε τὸ εἰκός. Οὐκοῦν ὁπότε μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἀπόλλυται κακοῦ, μήτε οἰκείου μήτε ἀλλο|τρίου, δῆλον 611 ὅτι ἀνάγκη αὐτὸ ἀεὶ ὂν εἶναι· εἰ δ' ἀεὶ ὄν, ἀθάνατον. Ἀνάγκη, ἔφη.

XI. Τοῦτο μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὕτως ἐχέτω· εἰ δ' ἔχει, ἐννοεῖς, ὅτι ἀεὶ ἂν εἶεν αἱ αὐταί. οὔτε γὰρ ἄν που ἐλάττους γένοιντο μηδεμιᾶς ἀπολλυμένης οὔτε αὖ πλείους. εἰ γὰρ ὁτιοῦν τῶν ἀθανάτων πλέον γίγνοιτο, οἶσθ' ὅτι ἐκ τοῦ θνητοῦ ἂν γίγνοιτο καὶ πάντα ἂν εἴη τελευτῶντα ἀθάνατα. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, μήτε τοῦτο οἰώμεθα· ὁ γὰρ λόγος οὐκ ἐάσει· μήτε γε αὖ τῇ ἀληθεστάτῃ B φύσει τοιοῦτον εἶναι ψυχήν, ὥστε πολλῆς ποικιλίας καὶ ἀνομοιότητός τε καὶ διαφορᾶς γέμειν αὐτὸ πρὸς αὐτό. Πῶς λέγεις; ἔφη. Οὐ ῥᾴδιον, ἦν δ' ἐγώ, ἀΐδιον εἶναι σύνθετόν τε ἐκ πολλῶν καὶ μὴ τῇ καλλίστῃ κεχρημένον συνθέσει, ὡς νῦν ἡμῖν ἐφάνη ἡ ψυχή. Οὔκουν εἰκός γε. Ὅτι μὲν τοίνυν ἀθάνατον ψυχή, καὶ ὁ ἄρτι λόγος καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκάσειαν ἄν· οἷον δ' ἐστὶν τῇ ἀληθείᾳ, οὐ λελωβημένον δεῖ αὐτὸ θεάσασθαι ὑπό τε τῆς τοῦ σώματος C κοινωνίας καὶ ἄλλων κακῶν, ὥσπερ νῦν ἡμεῖς θεώμεθα, ἀλλ' οἷόν ἐστιν καθαρὸν γιγνόμενον, τοιοῦτον ἱκανῶς λογισμῷ διαθεατέον[1], καὶ πολὺ κάλλιον αὐτὸ εὑρήσει καὶ ἐναργέστερον δικαιοσύνας τε καὶ ἀδικίας διόψεται καὶ πάντα ἃ νῦν διήλθομεν. νῦν δὲ εἴπομεν μὲν ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ, οἷον ἐν τῷ παρόντι φαίνεται· τεθεάμεθα μέντοι διακείμενον αὐτό, ὥσπερ οἱ τὸν θαλάττιον Γλαῦκον ὁρῶντες οὐκ ἂν ἔτι ῥᾳδίως αὐτοῦ ἴδοιεν τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὑπὸ τοῦ D τά τε παλαιὰ τοῦ σώματος μέρη τὰ μὲν ἐκκεκλάσθαι[2], τὰ δὲ συντετρίφθαι καὶ πάντως λελωβῆσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων,

[1] διαθεατέον Ξ q: διαθετέον A. [2] ἐκκεκλάσθαι Π: κεκλάσθαι A.

ἄλλα δὲ προσπεφυκέναι, ὄστρεά τε καὶ φυκία καὶ πέτρας, ὥστε παντὶ μᾶλλον θηρίῳ ἐοικέναι ἢ οἷος ἦν φύσει, οὕτω καὶ τὴν ψυχὴν ἡμεῖς θεώμεθα διακειμένην ὑπὸ μυρίων κακῶν. ἀλλὰ δεῖ, ὦ Γλαύκων, ἐκεῖσε βλέπειν. Ποῖ; ἦ δ'
E ὅς. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν αὐτῆς, καὶ ἐννοεῖν ὧν ἅπτεται καὶ οἵων ἐφίεται ὁμιλιῶν, ὡς ξυγγενὴς οὖσα τῷ τε θείῳ καὶ ἀθανάτῳ καὶ τῷ ἀεὶ ὄντι, καὶ οἵα ἂν γένοιτο τῷ τοιούτῳ πᾶσα ἐπισπομένη καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ὁρμῆς ἐκκομισθεῖσα ἐκ τοῦ πόντου, ἐν ᾧ νῦν ἐστίν, καὶ περικρουσθεῖσα πέτρας
612 τε καὶ ὄστρεα, ἃ νῦν αὐτῇ ἅτε γῆν ἑστιωμένῃ | γεηρὰ καὶ πετρώδη πολλὰ καὶ ἄγρια περιπέφυκεν ὑπὸ τῶν εὐδαιμόνων λεγομένων ἑστιάσεων. καὶ τότ' ἄν τις ἴδοι αὐτῆς τὴν ἀληθῆ φύσιν, εἴτε πολυειδὴς εἴτε μονοειδής, εἴτε ὅπῃ ἔχει καὶ ὅπως. νῦν δὲ τὰ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ πάθη τε καὶ εἴδη, ὡς ἐγῷμαι, ἐπιεικῶς αὐτῆς διεληλύθαμεν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

XII. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τά τε ἄλλα ἀπελυσάμεθα[1] ἐν
B τῷ λόγῳ, καὶ οὐ τοὺς μισθοὺς οὐδὲ τὰς δόξας δικαιοσύνης ἐπῃνέκαμεν[2], ὥσπερ Ἡσίοδόν τε καὶ Ὅμηρον ὑμεῖς ἔφατε, ἀλλ' αὐτὸ δικαιοσύνην αὐτῇ ψυχῇ ἄριστον ηὕρομεν καὶ ποιητέον εἶναι αὐτῇ τὰ δίκαια, ἐάν τ' ἔχῃ τὸν Γύγου δακτύλιον, ἐάν τε μή, καὶ πρὸς τοιούτῳ δακτυλίῳ τὴν Ἄϊδος κυνῆν; Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, νῦν ἤδη ἀνεπίφθονόν ἐστιν πρὸς ἐκείνοις καὶ τοὺς μισθοὺς τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἀπο-
C δοῦναι, ὅσους τε καὶ οἵους τῇ ψυχῇ παρέχει παρ' ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν, ζῶντός τε ἔτι τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπειδὰν τελευτήσῃ; Παντάπασι μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν ἀποδώσετέ μοι ἃ ἐδανείσασθε ἐν τῷ λόγῳ; Τί μάλιστα; Ἔδωκα ὑμῖν τὸν δίκαιον δοκεῖν ἄδικον εἶναι καὶ τὸν ἄδικον δίκαιον. ὑμεῖς γὰρ ἡγεῖσθε[3], κἂν εἰ μὴ δυνατὸν εἴη ταῦτα

[1] ἀπελυσάμεθα A: ἀπεδυσάμεθα Ξ. [2] ἐπῃνέκαμεν corr. A²: ἐπῃνέγκαμεν (sic) A¹. Cf. 363 A. [3] ἡγεῖσθε Π: ᾐτεῖσθε A.

λανθάνειν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, ὅμως δοτέον εἶναι τοῦ λόγου ἕνεκα, ἵνα αὐτὴ δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν αὐτὴν **D** κριθείη. ἢ οὐ μνημονεύεις; Ἀδικοίην μέντ' ἄν, ἔφη, εἰ μή. Ἐπειδὴ[1] τοίνυν κεκριμέναι εἰσίν, ἐγὼ πάλιν ἀπαιτῶ ὑπὲρ δικαιοσύνης, ὥσπερ ἔχει δόξης καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων, καὶ ἡμᾶς ὁμολογεῖν περὶ αὐτῆς δοκεῖσθαι οὕτω, ἵνα καὶ τὰ νικητήρια κομίσηται, ἃ[2] ἀπὸ τοῦ δοκεῖν κτωμένη δίδωσι τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ εἶναι ἀγαθὰ διδοῦσα ἐφάνη καὶ οὐκ ἐξαπατῶσα τοὺς τῷ ὄντι λαμβάνοντας αὐτήν. Δίκαια, ἔφη, αἰτεῖ. Οὐκοῦν, ἦν **E** δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τοῦτο ἀποδώσετε, ὅτι θεούς γε οὐ λανθάνει ἑκάτερος αὐτῶν οἷός ἐστιν; Ἀποδώσομεν, ἔφη. Εἰ δὲ μὴ λανθάνετον, ὁ μὲν θεοφιλὴς ἂν εἴη, ὁ δὲ θεομισής, ὥσπερ καὶ κατ' ἀρχὰς ὡμολογοῦμεν. Ἔστι ταῦτα[3]. Τῷ δὲ θεοφιλεῖ οὐχ ὁμολογήσομεν, ὅσα γε[4] ἀπὸ θεῶν | γίγνεται, **613** πάντα γίγνεσθαι ὡς οἷόν τε ἄριστα, εἰ μή τι ἀναγκαῖον αὐτῷ κακὸν ἐκ προτέρας ἁμαρτίας ὑπῆρχεν; Πάνυ μὲν οὖν. Οὕτως ἄρα ὑποληπτέον περὶ τοῦ δικαίου ἀνδρός, ἐάν τ' ἐν πενίᾳ γίγνηται ἐάν τ' ἐν νόσοις ἤ τινι ἄλλῳ τῶν δοκούντων κακῶν, ὡς τούτῳ ταῦτα εἰς ἀγαθόν τι τελευτήσει ζῶντι ἢ καὶ ἀποθανόντι. οὐ γὰρ δὴ ὑπό γε θεῶν ποτὲ ἀμελεῖται, ὃς ἂν προθυμεῖσθαι ἐθέλῃ δίκαιος γίγνεσθαι καὶ ἐπιτηδεύων ἀρετὴν εἰς ὅσον δυνατὸν ἀνθρώπῳ ὁμοιοῦσθαι **B** θεῷ. Εἰκός γ', ἔφη, τὸν τοιοῦτον μὴ ἀμελεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ὁμοίου. Οὐκοῦν περὶ τοῦ ἀδίκου τἀναντία τούτων δεῖ διανοεῖσθαι; Σφόδρα γε. Τὰ μὲν δὴ παρὰ θεῶν τοιαῦτ' ἂν εἴη νικητήρια τῷ δικαίῳ. Κατὰ γοῦν ἐμὴν δόξαν, ἔφη. Τί δέ, ἦν δ' ἐγώ, παρ' ἀνθρώπων; ἆρ' οὐχ ὧδε ἔχει, εἰ δεῖ τὸ ὂν τιθέναι; οὐχ οἱ μὲν δεινοί τε καὶ ἄδικοι δρῶσιν ὅπερ

[1] ἐπειδὴ Flor. C: ἐπειδὴ ἦν A[1]. Pro ἐπειδὴ—ἐγὼ praebet in marg. A[2] ἐπειδὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, κεκριμέναι εἰσί. [2] ἃ Ξ *q*: om. A[1], sed ante δίδωσι reposuit A[2]. [3] In verbis ἔστι ταῦτα desinit Π. [4] γε Ξ *q* et corr. A[2]: τε A[1].

οἱ δρομῆς, ὅσοι ἂν θέωσιν εὖ ἀπὸ τῶν κάτω, ἀπὸ δὲ τῶν
C ἄνω μή; τὸ μὲν πρῶτον ὀξέως ἀποπηδῶσιν, τελευτῶντες
δὲ καταγέλαστοι γίγνονται, τὰ ὦτα ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες
καὶ ἀστεφάνωτοι ἀποτρέχοντες· οἱ δὲ τῇ ἀληθείᾳ δρομικοὶ
εἰς τέλος ἐλθόντες τά τε ἆθλα λαμβάνουσιν καὶ στεφα-
νοῦνται. οὐχ οὕτω καὶ περὶ τῶν δικαίων τὸ πολὺ
συμβαίνει; πρὸς τέλος ἑκάστης πράξεως καὶ ὁμιλίας καὶ
τοῦ βίου εὐδοκιμοῦσί τε καὶ τὰ ἆθλα παρὰ τῶν ἀνθρώπων
φέρονται; Καὶ μάλα. Ἀνέξει ἄρα λέγοντος ἐμοῦ περὶ
τούτων ἅπερ αὐτὸς ἔλεγες περὶ τῶν ἀδίκων; ἐρῶ γὰρ δή,
D ὅτι οἱ μὲν δίκαιοι, ἐπειδὰν πρεσβύτεροι γένωνται, ἐν τῇ
αὐτῶν πόλει ἄρχουσί τε, ἂν βούλωνται, τὰς ἀρχάς, γαμοῦσί
τε ὁπόθεν ἂν βούλωνται, ἐκδιδόασί τε εἰς οὓς ἂν ἐθέλωσι·
καὶ πάντα, ἃ σὺ περὶ ἐκείνων, ἐγὼ νῦν λέγω περὶ τῶνδε·
καὶ αὖ καὶ περὶ τῶν ἀδίκων, ὅτι οἱ πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ἐὰν
νέοι ὄντες λάθωσιν, ἐπὶ τέλους τοῦ δρόμου αἱρεθέντες
καταγέλαστοί εἰσιν, καὶ γέροντες γιγνόμενοι ἄθλιοι προ-
πηλακίζονται ὑπὸ ξένων τε καὶ ἀστῶν, μαστιγούμενοι καὶ
E ἃ ἄγροικα ἔφησθα σὺ εἶναι, ἀληθῆ λέγων[1]· πάντα ἐκεῖνα
οἴου καὶ ἐμοῦ ἀκηκοέναι ὡς πάσχουσιν. ἀλλ' ὃ λέγω, ὅρα
εἰ ἀνέξει. Καὶ πάνυ, ἔφη· δίκαια γὰρ λέγεις.

XIII. Ἃ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ζῶντι τῷ δικαίῳ παρὰ
614 θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων | ἆθλά τε καὶ μισθοὶ καὶ δῶρα
γίγνεται πρὸς ἐκείνοις τοῖς ἀγαθοῖς οἷς αὐτὴ παρείχετο ἡ
δικαιοσύνη, τοιαῦτ' ἂν εἴη. Καὶ μάλ', ἔφη, καλά τε καὶ
βέβαια. Ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδέν ἐστι πλήθει οὐδὲ
μεγέθει πρὸς ἐκεῖνα, ἃ τελευτήσαντα ἑκάτερον περιμένει.
χρὴ δ' αὐτὰ ἀκοῦσαι, ἵνα τελέως ἑκάτερος[2] αὐτῶν ἀπειλήφῃ
τὰ ὑπὸ τοῦ λόγου ὀφειλόμενα ἀκοῦσαι[3]. Λέγοις ἄν, ἔφη,
B ὡς οὐ πολλὰ ἄλλ'[4] ἥδιον ἀκούοντι. Ἀλλ' οὐ μέντοι σοι,

[1] λέγων Ast: λέγων εἶτα στρεβλώσονται (στρεβλήσονται q) καὶ ἐκκαυθή-
σονται codd. [2] ἑκάτερος Ξ²: ἑκάτερον A. [3] ἀκοῦσαι A: secludit
Stephanus. [4] ἄλλ' Ξ q¹: ἀλλ' A.

ἦν δ' ἐγώ, Ἀλκίνου γε ἀπόλογον ἐρῶ, ἀλλ' ἀλκίμου μὲν ἀνδρός, Ἠρὸς τοῦ Ἀρμενίου, τὸ γένος Παμφύλου· ὅς ποτε ἐν πολέμῳ τελευτήσας, ἀναιρεθέντων δεκαταίων τῶν νεκρῶν ἤδη διεφθαρμένων, ὑγιὴς μὲν ἀνῃρέθη, κομισθεὶς δ' οἴκαδε μέλλων θάπτεσθαι δωδεκαταῖος ἐπὶ τῇ πυρᾷ κείμενος ἀνεβίω, ἀναβιοὺς δ' ἔλεγεν ἃ ἐκεῖ ἴδοι. ἔφη δέ, ἐπειδὴ οὗ ἐκβῆναι τὴν ψυχήν, πορεύεσθαι μετὰ πολλῶν, καὶ ἀφικνεῖ- C σθαι σφᾶς εἰς τόπον τινὰ δαιμόνιον, ἐν ᾧ τῆς τε γῆς δύ' εἶναι χάσματα ἐχομένω ἀλλήλοιν καὶ τοῦ οὐρανοῦ αὖ ἐν τῷ ἄνω ἄλλα[1] καταντικρύ· δικαστὰς δὲ μεταξὺ τούτων καθῆσθαι, οὕς, ἐπειδὴ διαδικάσειαν, τοὺς μὲν δικαίους κελεύειν πορεύεσθαι τὴν εἰς δεξιάν τε καὶ ἄνω διὰ τοῦ οὐρανοῦ, σημεῖα περιάψαντας τῶν δεδικασμένων ἐν τῷ πρόσθεν, τοὺς δὲ ἀδίκους τὴν εἰς ἀριστεράν τε καὶ κάτω, ἔχοντας καὶ τούτους ἐν τῷ ὄπισθεν σημεῖα πάντων ὧν D ἔπραξαν. ἑαυτοῦ δὲ προσελθόντος εἰπεῖν, ὅτι δέοι αὐτὸν ἄγγελον ἀνθρώποις γενέσθαι τῶν ἐκεῖ καὶ διακελεύοιντό οἱ ἀκούειν τε καὶ θεᾶσθαι πάντα τὰ ἐν τῷ τόπῳ. ὁρᾶν δὴ ταύτῃ μὲν καθ' ἑκάτερον τὸ χάσμα τοῦ οὐρανοῦ τε καὶ τῆς γῆς ἀπιούσας τὰς ψυχάς, ἐπειδὴ αὐταῖς δικασθείη, κατὰ δὲ τὼ ἑτέρω ἐκ μὲν τοῦ ἀνιέναι ἐκ τῆς γῆς μεστὰς αὐχμοῦ τε καὶ κόνεως, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου καταβαίνειν ἑτέρας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καθαράς. καὶ τὰς ἀεὶ ἀφικνουμένας ὥσπερ E ἐκ πολλῆς πορείας φαίνεσθαι ἥκειν καὶ ἀσμένας εἰς τὸν λειμῶνα ἀπιούσας οἷον ἐν πανηγύρει κατασκηνᾶσθαι καὶ ἀσπάζεσθαί τε ἀλλήλας ὅσαι γνώριμαι, καὶ πυνθάνεσθαι τάς τε ἐκ τῆς γῆς ἡκούσας παρὰ τῶν ἑτέρων τὰ ἐκεῖ καὶ τὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ παρ' ἐκείναις. διηγεῖσθαι δὲ ἀλλήλαις τὰς μὲν ὀδυρομένας τε καὶ κλαούσας, ἀναμιμνῃσκομένας | ὅσα τε καὶ οἷα πάθοιεν καὶ ἴδοιεν ἐν τῇ ὑπὸ γῆς 615 πορείᾳ—εἶναι δὲ τὴν πορείαν χιλιέτη—τὰς δ' αὖ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εὐπαθείας διηγεῖσθαι καὶ θέας ἀμηχάνους τὸ

[1] ἄλλα Ξ q: ἀλλὰ A.

κάλλος. τὰ μὲν οὖν πολλά, ὦ Γλαύκων, πολλοῦ χρόνου διηγήσασθαι· τὸ δ' οὖν κεφάλαιον ἔφη τόδε εἶναι, ὅσα πώποτέ τινα ἠδίκησαν καὶ ὅσους ἕκαστοι, ὑπὲρ ἁπάντων δίκην δεδωκέναι ἐν μέρει, ὑπὲρ ἑκάστου δεκάκις· τοῦτο δ'
B εἶναι κατὰ ἑκατονταετηρίδα ἑκάστην, ὡς βίου ὄντος τοσούτου τοῦ ἀνθρωπίνου, ἵνα δεκαπλάσιον τὸ ἔκτισμα τοῦ ἀδικήματος ἐκτίνοιεν, καὶ οἷον εἴ τινες πολλῶν[1] θανάτων ἦσαν αἴτιοι, ἢ πόλεις προδόντες ἢ στρατόπεδα, καὶ εἰς δουλείας ἐμβεβληκότες ἤ τινος ἄλλης κακουχίας μεταίτιοι, πάντων τούτων δεκαπλασίας ἀλγηδόνας ὑπὲρ ἑκάστου κομίσαιντο, καὶ αὖ εἴ τινας εὐεργεσίας εὐεργετηκότες καὶ δίκαιοι καὶ ὅσιοι γεγονότες εἶεν, κατὰ ταὐτὰ τὴν ἀξίαν
C κομίζοιντο. τῶν δὲ εὐθὺς γενομένων[2] καὶ ὀλίγον χρόνον βιούντων πέρι ἄλλα ἔλεγεν οὐκ ἄξια μνήμης. εἰς δὲ θεοὺς ἀσεβείας τε καὶ εὐσεβείας καὶ γονέας καὶ αὐτόχειρος[3] φόνου μείζους ἔτι τοὺς μισθοὺς διηγεῖτο. ἔφη γὰρ δὴ παραγενέσθαι ἐρωτωμένῳ ἑτέρῳ ὑπὸ ἑτέρου, ὅπου εἴη Ἀρδιαῖος ὁ μέγας. ὁ δὲ Ἀρδιαῖος οὗτος τῆς Παμφυλίας ἔν τινι πόλει τύραννος ἐγεγόνει, ἤδη χιλιοστὸν ἔτος εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον, γέροντά τε πατέρα ἀποκτείνας καὶ
D πρεσβύτερον ἀδελφὸν καὶ ἄλλα δὴ πολλά τε καὶ ἀνόσια εἰργασμένος, ὡς ἐλέγετο. ἔφη οὖν τὸν ἐρωτώμενον εἰπεῖν, οὐχ ἥκει, φάναι, οὐδ' ἂν ἥξει δεῦρο.

XIV. Ἐθεασάμεθα γὰρ οὖν δὴ καὶ τοῦτο τῶν δεινῶν θεαμάτων. ἐπειδὴ ἐγγὺς τοῦ στομίου ἦμεν μέλλοντες ἀνιέναι καὶ τἆλλα πάντα πεπονθότες, ἐκεῖνόν τε κατείδομεν ἐξαίφνης καὶ ἄλλους σχεδόν τι αὐτῶν τοὺς πλείστους τυράννους· ἦσαν δὲ καὶ ἰδιῶταί τινες τῶν μεγάλα ἡμαρ-
E τηκότων· οὓς οἰομένους ἤδη ἀναβήσεσθαι οὐκ ἐδέχετο τὸ στόμιον, ἀλλ' ἐμυκᾶτο, ὁπότε τις τῶν οὕτως ἀνιάτως ἐχόντων εἰς πονηρίαν ἢ μὴ ἱκανῶς δεδωκὼς δίκην ἐπιχειροῖ

[1] πολλῶν Ξ: πολλοί A. [2] γενομένων A: ἀπογενομένων Cobet.
[3] αὐτόχειρος Ast: αὐτόχειρας codd.

ἀνιέναι. ἐνταῦθα δὴ ἄνδρες, ἔφη, ἄγριοι, διάπυροι ἰδεῖν, παρεστῶτες καὶ καταμανθάνοντες τὸ φθέγμα, τοὺς μὲν διαλαβόντες ἦγον, τὸν δὲ Ἀρδιαῖον καὶ ἄλλους συμποδίσαντες χεῖράς τε καὶ πόδας | καὶ κεφαλήν, καταβαλόντες 616 καὶ ἐκδείραντες, εἷλκον παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκτὸς ἐπ' ἀσπαλάθων κνάπτοντες[1] καὶ τοῖς ἀεὶ παριοῦσι σημαίνοντες, ὧν ἕνεκά τε καὶ εἰς ὅ τι[2] ἐμπεσούμενοι ἄγοιντο. ἔνθα δὴ φόβων ἔφη πολλῶν καὶ παντοδαπῶν σφίσι γεγονότων τοῦτον ὑπερβάλλειν, μὴ γένοιτο ἑκάστῳ τὸ φθέγμα, ὅτε ἀναβαίνοι, καὶ ἀσμενέστατα ἕκαστον σιγήσαντος ἀναβῆναι. καὶ τὰς μὲν δὴ δίκας τε καὶ τιμωρίας τοιαύτας τινὰς εἶναι καὶ αὖ τὰς B εὐεργεσίας ταύταις ἀντιστρόφους. ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἐν τῷ λειμῶνι ἑκάστοις ἑπτὰ ἡμέραι γένοιντο, ἀναστάντας ἐντεῦθεν δεῖν τῇ ὀγδόῃ πορεύεσθαι, καὶ ἀφικνεῖσθαι τεταρταίους ὅθεν καθορᾶν ἄνωθεν διὰ παντὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ γῆς τεταμένον φῶς εὐθύ, οἷον κίονα, μάλιστα τῇ ἴριδι προσφερῆ, λαμπρότερον δὲ καὶ καθαρώτερον· εἰς ὃ ἀφικέσθαι προελθόντας[3] ἡμερησίαν ὁδὸν καὶ ἰδεῖν αὐτόθι κατὰ μέσον τὸ φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ ἄκρα αὐτοῦ τῶν δεσμῶν C τεταμένα· εἶναι γὰρ τοῦτο τὸ φῶς ξύνδεσμον τοῦ οὐρανοῦ, οἷον τὰ ὑποζώματα τῶν τριήρων, οὕτω πᾶσαν συνέχον τὴν περιφοράν· ἐκ δὲ τῶν ἄκρων τεταμένον Ἀνάγκης ἄτρακτον, δι' οὗ πάσας ἐπιστρέφεσθαι τὰς περιφοράς· οὗ τὴν μὲν ἠλακάτην τε καὶ τὸ ἄγκιστρον εἶναι ἐξ ἀδάμαντος, τὸν δὲ σφόνδυλον μεικτὸν ἔκ τε τούτου καὶ ἄλλων γενῶν. τὴν δὲ τοῦ σφονδύλου φύσιν εἶναι τοιάνδε· τὸ μὲν σχῆμα οἵαπερ D ἡ τοῦ ἐνθάδε· νοῆσαι δὲ δεῖ ἐξ ὧν ἔλεγεν, τοιόνδε αὐτὸν εἶναι, ὥσπερ ἂν εἰ ἐν ἑνὶ μεγάλῳ σφονδύλῳ κοίλῳ καὶ ἐξεγλυμμένῳ διαμπερὲς ἄλλος τοιοῦτος ἐλάττων ἐγκέοιτο ἁρμόττων, καθάπερ οἱ κάδοι οἱ εἰς ἀλλήλους ἁρμόττοντες· καὶ οὕτω δὴ τρίτον ἄλλον καὶ τέταρτον καὶ ἄλλους τέττα-

[1] κνάπτοντες Ξ q^2: κνάμπτοντες A. [2] ὅ τι Hermann: ὅ τι τὸν τάρταρον A. [3] προελθόντας q: προελθόντες A.

ρας. ὀκτὼ γὰρ εἶναι τοὺς ξύμπαντας σφονδύλους, ἐν
E ἀλλήλοις ἐγκειμένους, κύκλους ἄνωθεν τὰ χείλη φαίνοντας,
νῶτον συνεχὲς ἑνὸς σφονδύλου ἀπεργαζομένους περὶ τὴν
ἠλακάτην· ἐκείνην δὲ διὰ μέσου τοῦ ὀγδόου διαμπερὲς
ἐληλάσθαι. τὸν μὲν οὖν πρῶτόν τε καὶ ἐξωτάτω σφόνδυλον
πλατύτατον τὸν τοῦ χείλους κύκλον ἔχειν, τὸν δὲ τοῦ
ἕκτου δεύτερον, τρίτον δὲ τὸν τοῦ τετάρτου, τέταρτον δὲ
τὸν τοῦ ὀγδόου, πέμπτον δὲ τὸν τοῦ ἑβδόμου, ἕκτον δὲ τὸν
τοῦ πέμπτου, ἕβδομον δὲ τὸν τοῦ τρίτου, ὄγδοον δὲ τὸν τοῦ
δευτέρου. καὶ τὸν μὲν τοῦ μεγίστου ποικίλον, τὸν δὲ τοῦ
ἑβδόμου λαμπρότατον, τὸν δὲ τοῦ ὀγδόου τὸ χρῶμα ἀπὸ
617 τοῦ ἑβδόμου ἔχειν | προσλάμποντος, τὸν δὲ τοῦ δευτέρου
καὶ πέμπτου παραπλήσια ἀλλήλοις, ξανθότερα ἐκείνων,
τρίτον[1] δὲ λευκότατον χρῶμα ἔχειν, τέταρτον δὲ ὑπέρυθρον,
δεύτερον δὲ λευκότητι τὸν ἕκτον. κυκλεῖσθαι δὲ δὴ
στρεφόμενον τὸν ἄτρακτον ὅλον μὲν τὴν αὐτὴν φοράν, ἐν
δὲ τῷ ὅλῳ περιφερομένῳ τοὺς μὲν ἐντὸς ἑπτὰ κύκλους τὴν
ἐναντίαν τῷ ὅλῳ ἠρέμα περιφέρεσθαι, αὐτῶν δὲ τούτων
B τάχιστα μὲν ἰέναι τὸν ὄγδοον, δευτέρους δὲ καὶ ἅμα
ἀλλήλοις τόν τε ἕβδομον καὶ ἕκτον καὶ πέμπτον, τρίτον[1] δὲ
φορᾷ ἰέναι, ὡς σφίσι φαίνεσθαι, ἐπανακυκλούμενον τὸν
τέταρτον· τέταρτον δὲ τὸν τρίτον καὶ πέμπτον τὸν δεύτερον.
στρέφεσθαι δὲ αὐτὸν ἐν τοῖς τῆς Ἀνάγκης γόνασιν. ἐπὶ
δὲ τῶν κύκλων αὐτοῦ ἄνωθεν ἐφ' ἑκάστου βεβηκέναι
Σειρῆνα συμπεριφερομένην, φωνὴν μίαν ἱεῖσαν, ἕνα τόνον·
ἐκ πασῶν δὲ ὀκτὼ οὐσῶν μίαν ἁρμονίαν ξυμφωνεῖν. ἄλλας
C δὲ καθημένας πέριξ δι' ἴσου τρεῖς, ἐν θρόνῳ ἑκάστην,
θυγατέρας τῆς Ἀνάγκης, Μοίρας, λευχειμονούσας, στέμ-
ματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἐχούσας, Λάχεσίν τε καὶ Κλωθὼ
καὶ Ἄτροπον, ὑμνεῖν πρὸς τὴν τῶν Σειρήνων ἁρμονίαν,
Λάχεσιν μὲν τὰ γεγονότα, Κλωθὼ δὲ τὰ ὄντα, Ἄτροπον
δὲ τὰ μέλλοντα. καὶ τὴν μὲν Κλωθὼ τῇ δεξιᾷ χειρὶ

[1] τρίτον q: τὸν τρίτον A.

ἐφαπτομένην συνεπιστρέφειν τοῦ ἀτράκτου τὴν ἔξω περιφοράν, διαλείπουσαν χρόνον, τὴν δὲ Ἄτροπον τῇ ἀριστερᾷ τὰς ἐντὸς αὖ ὡσαύτως· τὴν δὲ Λάχεσιν ἐν μέρει **D** ἑκατέρας ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἐφάπτεσθαι.

XV. Σφᾶς οὖν, ἐπειδὴ ἀφικέσθαι, εὐθὺς δεῖν ἰέναι πρὸς τὴν Λάχεσιν. προφήτην οὖν τινὰ σφᾶς πρῶτον μὲν ἐν τάξει διαστῆσαι, ἔπειτα λαβόντα ἐκ τῶν τῆς Λαχέσεως γονάτων κλήρους τε καὶ βίων παραδείγματα, ἀναβάντα ἐπί τι βῆμα ὑψηλὸν εἰπεῖν· Ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως λόγος. ψυχαὶ ἐφήμεροι, ἀρχὴ ἄλλης περιόδου θνητοῦ γένους θανατηφόρου. οὐχ ὑμᾶς δαίμων λήξεται, **E** ἀλλ' ὑμεῖς δαίμονα αἱρήσεσθε. πρῶτος δ' ὁ λαχὼν πρῶτος αἱρείσθω βίον, ᾧ συνέσται ἐξ ἀνάγκης. ἀρετὴ δὲ ἀδέσποτον· ἣν τιμῶν καὶ ἀτιμάζων πλέον καὶ ἔλαττον αὐτῆς ἕκαστος ἕξει. αἰτία ἑλομένου· θεὸς ἀναίτιος. ταῦτα εἰπόντα ῥῖψαι ἐπὶ πάντας τοὺς κλήρους, τὸν δὲ παρ' αὐτὸν πεσόντα ἕκαστον ἀναιρεῖσθαι, πλὴν οὗ. ἓ δὲ[1] οὐκ ἐᾶν. τῷ δὲ ἀνελομένῳ δῆλον εἶναι, ὁπόστος εἰλήχει. | μετὰ δὲ τοῦτο αὖθις τὰ τῶν βίων παραδείγματα **618** εἰς τὸ πρόσθεν σφῶν θεῖναι ἐπὶ τὴν γῆν, πολὺ πλείω τῶν παρόντων· εἶναι δὲ παντοδαπά· ζῴων τε γὰρ πάντων βίους καὶ δὴ καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους ἅπαντας. τυραννίδας τε γὰρ ἐν αὐτοῖς εἶναι, τὰς μὲν διατελεῖς, τὰς δὲ καὶ μεταξὺ διαφθειρομένας καὶ εἰς πενίας τε καὶ φυγὰς καὶ εἰς πτωχείας τελευτώσας· εἶναι δὲ καὶ δοκίμων ἀνδρῶν βίους, τοὺς μὲν ἐπὶ εἴδεσιν καὶ κατὰ κάλλη καὶ τὴν ἄλλην **B** ἰσχύν τε καὶ ἀγωνίαν, τοὺς δ' ἐπὶ γένεσιν καὶ προγόνων ἀρεταῖς, καὶ ἀδοκίμων κατὰ ταὐτά· ὡσαύτως δὲ καὶ γυναικῶν. ψυχῆς δὲ τάξιν οὐκ ἐνεῖναι, διὰ τὸ ἀναγκαίως ἔχειν ἄλλον ἑλομένην βίον ἀλλοίαν γίγνεσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἀλλήλοις τε καὶ πλούτοις καὶ πενίαις, τὰ δὲ νόσοις, τὰ δ' ὑγιείαις μεμῖχθαι, τὰ δὲ καὶ μεσοῦν τούτων. ἔνθα

[1] ἓ δὲ Ξ: εδε (sic) A[1]: ἔδει A[2].

δή, ὡς ἔοικεν, ὦ φίλε Γλαύκων, ὁ πᾶς κίνδυνος ἀνθρώπῳ,
C καὶ διὰ ταῦτα μάλιστα ἐπιμελητέον, ὅπως ἕκαστος ἡμῶν τῶν ἄλλων μαθημάτων ἀμελήσας τούτου τοῦ μαθήματος καὶ ζητητὴς καὶ μαθητὴς ἔσται, ἐάν ποθεν οἷός τ' ᾖ μαθεῖν καὶ ἐξευρεῖν, τίς αὐτὸν ποιήσει δυνατὸν καὶ ἐπιστήμονα, βίον καὶ χρηστὸν καὶ πονηρὸν διαγιγνώσκοντα, τὸν βελτίω ἐκ τῶν δυνατῶν ἀεὶ πανταχοῦ αἱρεῖσθαι, <καὶ>[1] ἀναλογιζόμενον πάντα τὰ νῦν δὴ ῥηθέντα, καὶ ξυντιθέμενα ἀλλήλοις καὶ διαιρούμενα, πρὸς ἀρετὴν βίου πῶς ἔχει, εἰδέναι τί
D κάλλος πενίᾳ ἢ πλούτῳ κραθὲν καὶ μετὰ ποίας τινὸς ψυχῆς ἕξεως κακὸν ἢ ἀγαθὸν ἐργάζεται, καὶ τί εὐγένειαι καὶ δυσγένειαι καὶ ἰδιωτεῖαι καὶ ἀρχαὶ καὶ ἰσχύες καὶ ἀσθένειαι καὶ εὐμαθίαι καὶ δυσμαθίαι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν φύσει περὶ ψυχὴν ὄντων καὶ τῶν ἐπικτήτων τί ξυγκεραννύμενα πρὸς ἄλληλα ἐργάζεται, ὥστε ἐξ ἁπάντων αὐτῶν δυνατὸν εἶναι συλλογισάμενον αἱρεῖσθαι, πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν ἀποβλέποντα, τόν τε χείρω
E καὶ τὸν ἀμείνω βίον χείρω μὲν καλοῦντα ὃς αὐτὴν ἐκεῖσε ἄξει, εἰς τὸ ἀδικωτέραν γίγνεσθαι, ἀμείνω δὲ ὅστις εἰς τὸ δικαιοτέραν. τὰ δὲ ἄλλα πάντα χαίρειν ἐάσει· ἑωράκαμεν γάρ, ὅτι ζῶντί τε καὶ τελευτήσαντι αὕτη κρατίστη αἵρεσις.
619 ἀδαμαντί|νως δὴ δεῖ ταύτην τὴν δόξαν ἔχοντα εἰς Ἅιδου ἰέναι, ὅπως ἂν ᾖ καὶ ἐκεῖ ἀνέκπληκτος ὑπὸ πλούτων τε καὶ τῶν τοιούτων κακῶν, καὶ μὴ ἐμπεσὼν εἰς τυραννίδας καὶ ἄλλας τοιαύτας πράξεις πολλὰ μὲν ἐργάσηται καὶ ἀνήκεστα κακά, ἔτι δὲ αὐτὸς μείζω πάθῃ, ἀλλὰ γνῷ τὸν μέσον ἀεὶ τῶν τοιούτων βίον αἱρεῖσθαι καὶ φεύγειν τὰ ὑπερβάλλοντα ἑκατέρωσε καὶ ἐν τῷδε τῷ βίῳ κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐν παντὶ τῷ ἔπειτα· οὕτω γὰρ εὐδαιμονέστατος
B γίγνεται ἄνθρωπος.

XVI. Καὶ δὴ οὖν καὶ τότε ὁ ἐκεῖθεν ἄγγελος ἤγγελλε τὸν μὲν προφήτην οὕτως εἰπεῖν· καὶ τελευταίῳ ἐπιόντι,

[1] <καὶ> Hermann: om. codd.

ξὺν νῷ ἑλομένῳ, συντόνως ζῶντι κεῖται βίος ἀγαπητός, οὐ κακός. μήτε ὁ ἄρχων αἱρέσεως ἀμελείτω, μήτε ὁ τελευτῶν ἀθυμείτω. εἰπόντος δὲ ταῦτα τὸν πρῶτον λαχόντα ἔφη εὐθὺς ἐπιόντα τὴν μεγίστην τυραννίδα ἑλέσθαι καὶ ὑπὸ ἀφροσύνης τε καὶ λαιμαργίας οὐ πάντα ἱκανῶς ἀνασκεψάμενον ἑλέσθαι, ἀλλ' αὐτὸν λαθεῖν ἐνοῦσαν εἱμαρ- C μένην παίδων αὑτοῦ βρώσεις καὶ ἄλλα κακά· ἐπειδὴ δὲ κατὰ σχολὴν σκέψασθαι, κόπτεσθαί τε καὶ ὀδύρεσθαι τὴν αἵρεσιν, οὐκ ἐμμένοντα τοῖς προρρηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ προφήτου· οὐ γὰρ ἑαυτὸν αἰτιᾶσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τύχην τε καὶ δαίμονας καὶ πάντα μᾶλλον ἀνθ' ἑαυτοῦ. εἶναι δὲ αὐτὸν τῶν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡκόντων, ἐν τεταγμένῃ πολιτείᾳ ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ βεβιωκότα, ἔθει ἄνευ φιλοσοφίας ἀρετῆς μετειληφότα. ὡς δὲ καὶ εἰπεῖν, οὐκ ἐλάττους εἶναι D ἐν τοῖς τοιούτοις ἁλισκομένους τοὺς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἥκοντας, ἅτε πόνων ἀγυμνάστους· τῶν δ' ἐκ τῆς γῆς τοὺς πολλούς, ἅτε αὐτούς τε πεπονηκότας ἄλλους τε ἑωρακότας, οὐκ ἐξ ἐπιδρομῆς τὰς αἱρέσεις ποιεῖσθαι. διὸ δὴ καὶ μεταβολὴν τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν ταῖς πολλαῖς τῶν ψυχῶν γίγνεσθαι καὶ διὰ τὴν τοῦ κλήρου τύχην. ἐπεὶ εἴ τις ἀεί, ὁπότε εἰς τὸν ἐνθάδε βίον ἀφικνοῖτο, ὑγιῶς φιλοσοφοῖ, καὶ ὁ κλῆρος αὐτῷ τῆς αἱρέσεως μὴ ἐν E τελευταίοις πίπτοι, κινδυνεύει ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ἀπαγγελλομένων οὐ μόνον ἐνθάδε εὐδαιμονεῖν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε καὶ δεῦρο πάλιν πορείαν οὐκ ἂν χθονίαν καὶ τραχεῖαν πορεύεσθαι, ἀλλὰ λείαν τε καὶ οὐρανίαν. ταύτην[1] γὰρ δὴ ἔφη τὴν θέαν ἀξίαν εἶναι ἰδεῖν, ὡς ἕκασται αἱ ψυχαὶ ᾑροῦντο τοὺς βίους. | ἐλεεινήν τε γὰρ ἰδεῖν εἶναι 620 καὶ γελοίαν καὶ θαυμασίαν. κατὰ συνήθειαν γὰρ τοῦ προτέρου βίου τὰ πολλὰ αἱρεῖσθαι. ἰδεῖν μὲν γὰρ ψυχὴν ἔφη τήν ποτε Ὀρφέως γενομένην κύκνου βίον αἱρουμένην, μίσει τοῦ γυναικείου γένους διὰ τὸν ὑπ'

[1] ταύτην—μίγνυσθαι (620 D) om. *q*.

ἐκείνων θάνατον οὐκ ἐθέλουσαν ἐν γυναικὶ γεννηθεῖσαν γενέσθαι· ἰδεῖν δὲ τὴν Θαμύρου ἀηδόνος ἑλομένην· ἰδεῖν δὲ καὶ κύκνον μεταβάλλοντα εἰς ἀνθρωπίνου βίου αἵρεσιν,
B καὶ ἄλλα ζῷα μουσικὰ ὡσαύτως. εἰκοστὴν[1] δὲ λαχοῦσαν ψυχὴν ἑλέσθαι λέοντος βίον· εἶναι δὲ τὴν Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου, φεύγουσαν ἄνθρωπον γενέσθαι, μεμνημένην τῆς τῶν ὅπλων κρίσεως. τὴν δ' ἐπὶ τούτῳ Ἀγαμέμνονος· ἔχθρᾳ δὲ καὶ ταύτην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τὰ πάθη ἀετοῦ διαλλάξαι βίον. ἐν μέσοις δὲ λαχοῦσαν τὴν Ἀταλάντης ψυχήν, κατιδοῦσαν μεγάλας τιμὰς ἀθλητοῦ ἀνδρός, οὐ δύνασθαι παρελθεῖν, ἀλλὰ λαβεῖν. μετὰ
C δὲ ταύτην ἰδεῖν τὴν Ἐπειοῦ τοῦ Πανοπέως εἰς τεχνικῆς γυναικὸς ἰοῦσαν φύσιν· πόρρω δ' ἐν ὑστάτοις ἰδεῖν τὴν τοῦ γελωτοποιοῦ Θερσίτου πίθηκον ἐνδυομένην. κατὰ τύχην δὲ τὴν Ὀδυσσέως, λαχοῦσαν πασῶν ὑστάτην, αἱρησομένην ἰέναι, μνήμῃ δὲ τῶν προτέρων πόνων φιλοτιμίας λελωφηκυῖαν ζητεῖν περιιοῦσαν χρόνον πολὺν βίον ἀνδρὸς ἰδιώτου ἀπράγμονος καὶ μόγις εὑρεῖν κείμενόν που
D καὶ παρημελημένον ὑπὸ τῶν ἄλλων καὶ εἰπεῖν ἰδοῦσαν, ὅτι τὰ αὐτὰ ἂν ἔπραξεν καὶ πρώτη λαχοῦσα, καὶ ἀσμένην ἑλέσθαι. καὶ ἐκ τῶν ἄλλων δὴ θηρίων ὡσαύτως εἰς ἀνθρώπους ἰέναι καὶ εἰς ἄλληλα, τὰ μὲν ἄδικα εἰς τὰ ἄγρια, τὰ δὲ δίκαια εἰς τὰ ἥμερα μεταβάλλοντα, καὶ πάσας μίξεις μίγνυσθαι. ἐπειδὴ δ' οὖν πάσας τὰς ψυχὰς τοὺς βίους ᾑρῆσθαι, ὥσπερ ἔλαχον, ἐν τάξει προσιέναι πρὸς τὴν Λάχεσιν· ἐκείνην δ' ἑκάστῳ ὃν εἵλετο δαίμονα,
E τοῦτον φύλακα ξυμπέμπειν τοῦ βίου καὶ ἀποπληρωτὴν τῶν αἱρεθέντων. ὃν πρῶτον μὲν ἄγειν αὐτὴν πρὸς τὴν Κλωθώ, ὑπὸ τὴν ἐκείνης χεῖρά τε καὶ ἐπιστροφὴν τῆς τοῦ ἀτράκτου δίνης, κυροῦντα ἣν λαχὼν εἵλετο μοῖραν· ταύτης δ' ἐφαψάμενον αὖθις ἐπὶ τὴν τῆς Ἀτρόπου ἄγειν νῆσιν, ἀμετάστροφα τὰ ἐπικλωσθέντα ποιοῦντα· ἐντεῦθεν δὲ

[1] ὡσαύτως. εἰκοστὴν Vind. F: ὡσαύτως εἰκός. τὴν A.

δὴ ἀμεταστρεπτὶ ὑπὸ τὸν τῆς | Ἀνάγκης ἰέναι θρόνον, 621
καὶ δι' ἐκείνου διεξελθόντα, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι διῆλθον, πορεύεσθαι ἅπαντας εἰς τὸ τῆς Λήθης πεδίον διὰ καύματός τε καὶ πνίγους δεινοῦ· καὶ γὰρ εἶναι αὐτὸ κενὸν δένδρων τε καὶ ὅσα γῆ φύει. σκηνᾶσθαι οὖν σφᾶς ἤδη ἑσπέρας γιγνομένης παρὰ τὸν Ἀμέλητα ποταμόν, οὗ τὸ ὕδωρ ἀγγεῖον οὐδὲν στέγειν. μέτρον μὲν οὖν τι τοῦ ὕδατος πᾶσιν ἀναγκαῖον εἶναι πιεῖν· τοὺς δὲ φρονήσει μὴ σῳζομένους πλέον πίνειν τοῦ μέτρου· τὸν δὲ ἀεὶ πιόντα πάντων B *ἐπιλανθάνεσθαι. ἐπειδὴ δὲ κοιμηθῆναι καὶ μέσας νύκτας γενέσθαι, βροντήν τε καὶ σεισμὸν γενέσθαι, καὶ ἐντεῦθεν ἐξαπίνης ἄλλον ἄλλῃ φέρεσθαι ἄνω εἰς τὴν γένεσιν, ἄττοντας ὥσπερ ἀστέρας. αὐτὸς δὲ τοῦ μὲν ὕδατος κωλυθῆναι πιεῖν· ὅπῃ μέντοι καὶ ὅπως εἰς τὸ σῶμα ἀφίκοιτο, οὐκ εἰδέναι, ἀλλ' ἐξαίφνης ἀναβλέψας ἰδεῖν ἕωθεν αὐτὸν κείμενον ἐπὶ τῇ πυρᾷ.*

καὶ οὕτως, ὦ Γλαύκων, μῦθος ἐσώθη καὶ οὐκ ἀπώλετο, καὶ ἡμᾶς ἂν σώσειεν, ἂν πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ τὸν τῆς C *Λήθης ποταμὸν εὖ διαβησόμεθα καὶ τὴν ψυχὴν οὐ μιανθησόμεθα. ἀλλ' ἂν ἐμοὶ πειθώμεθα, νομίζοντες ἀθάνατον ψυχὴν καὶ δυνατὴν πάντα μὲν κακὰ ἀνέχεσθαι, πάντα δὲ ἀγαθά, τῆς ἄνω ὁδοῦ ἀεὶ ἑξόμεθα καὶ δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως παντὶ τρόπῳ ἐπιτηδεύσομεν, ἵνα καὶ ἡμῖν αὐτοῖς φίλοι ὦμεν καὶ τοῖς θεοῖς, αὐτοῦ τε μένοντες ἐνθάδε, καὶ ἐπειδὰν τὰ ἆθλα αὐτῆς κομιζώμεθα, ὥσπερ οἱ νικηφόροι* D *περιαγειρόμενοι, καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν τῇ χιλιέτει πορείᾳ, ἣν διεληλύθαμεν, εὖ πράττωμεν.*

ΤΕΛΟϹ ΠΟΛΙΤΕΙΑϹ Ι'.

Cambridge:

PRINTED BY J. & C. F. CLAY,

AT THE UNIVERSITY PRESS.

THE

REPUBLIC OF PLATO

London: C. J. CLAY AND SONS,
CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE,
AVE MARIA LANE.
Glasgow: 50, WELLINGTON STREET.

Leipzig: F. A. BROCKHAUS.
New York: THE MACMILLAN COMPANY.
Bombay and Calcutta: MACMILLAN & CO., LTD.

THE
REPUBLIC OF PLATO

EDITED

WITH CRITICAL NOTES, COMMENTARY
AND APPENDICES

BY

JAMES ADAM, M.A.

HON. LL.D. OF ABERDEEN UNIVERSITY, FELLOW AND SENIOR TUTOR
OF EMMANUEL COLLEGE, CAMBRIDGE.

VOLUME I
BOOKS I—V

CAMBRIDGE:
AT THE UNIVERSITY PRESS.
1902

Cambridge:
PRINTED BY J. AND C. F. CLAY,
AT THE UNIVERSITY PRESS.

TO

THE MEMORY OF

ROBERT ALEXANDER NEIL

I GRATEFULLY AND AFFECTIONATELY DEDICATE

THIS BOOK

εἰς ἐκεῖνον τὸν βίον, ὅταν αὖθις γενόμενοι τοῖς τοιούτοις ἐντύχωμεν λόγοις.

Cambridge:
PRINTED BY J. AND C. F.
AT THE UNIVERSITY

PREFACE.

THE *Republic* of Plato touches on so many problems of human life and thought, and appeals to so many diverse types of mind and character, that an editor cannot pretend to have exhausted its significance by means of a commentary. In one sense of the term, indeed, there can never be a definitive or final interpretation of the *Republic*: for the *Republic* is one of those few works of genius which have a perennial interest and value for the human race; and in every successive generation those in whom man's inborn passion for ideals is not quenched, will claim the right to interpret the fountain-head of idealism for themselves, in the light of their own experience and needs. But in another sense of the word, every commentator on the *Republic* believes in the possibility of a final and assured interpretation, and it is this belief which is at once the justification and the solace of his labours. Without desiring in any way to supersede that personal apprehension of Platonism through which alone it has power to cleanse and reanimate the individual soul, we cannot too strongly insist that certain particular images and conceptions, to the exclusion of others, were present in the mind of Plato as he wrote. These images, and these conceptions, it is the duty and province of an editor to elucidate, in the first instance, by a patient and laborious study of Plato's style and diction, divesting himself, as far as may be, of every personal prejudice and predilection. The sentiment should then be expounded and explained, wherever possible, by reference to other passages in the *Republic* and the rest of Plato's writings, and afterwards from other Greek authors, particularly those who wrote before or during the lifetime of Plato. The lines of Goethe,

> Wer den Dichter will verstehen
> Muss in Dichters Lande gehen,

apply with peculiar force to the study of the *Republic*, a dialogue which more than any other work of Plato abounds in allusions

both implicit and explicit to the history, poetry, art, religion and philosophy of ancient Greece. By such a method of exegesis, provided it is securely based on a careful analysis of the language, we may hope to disentangle in some degree the different threads which are united in Plato's thought, and thus contribute something towards an objective and impersonal interpretation of the *Republic*, as in itself one of the greatest literary and philosophical monuments of any age, and not merely a treasure-house of arguments in support of any school of thought or dogma.

I have done what in me lies to make an edition of the *Republic* in accordance with these principles. Although it has sometimes appeared necessary, for the better exposition of Plato's meaning, to compare or contrast the doctrine of the *Republic* with the views of later writers on philosophy, any systematic attempt to trace the connexion between Platonism and modern political, religious, or philosophical theory is foreign to the scope of this edition. I am far from underestimating the interest and importance of such an enquiry: no intellectual exercise that I know of is more stimulating or suggestive: but it is unfortunately fraught with danger for anyone whose object is merely to interpret Plato's meaning faithfully and without bias. The history of Platonic criticism from Proclus to the present time has shewn that it is difficult for a commentator who is constantly looking for parallels in contemporary thought to maintain the degree of intellectual detachment which the study of Plato's idealism demands; and although it is true that the genius of Plato outsoars the limits of time and place, the best preparation for following its flight is to make ourselves co-heirs with him in his intellectual heritage, and transport ourselves as far as possible into the atmosphere in which he lived. The influence of Plato on succeeding thinkers from Aristotle down to the present day is a subject of extraordinary range and fascination, but it belongs to the history, rather than to the interpretation, of Platonism. If ever that history is fully told, we shall begin to understand the greatness of the debt we owe to Plato, not only in philosophy, but also in religion. In the meantime we can only rejoice that Platonism is still a living force in both: ἔτι ἥλιος ἐπὶ τοῖς ὄρεσι καὶ οὔπω δέδυκεν.

One of the most toilsome duties which an editor of the *Republic* has to face is that of reading and digesting the

enormous mass of critical and exegetical literature to which the dialogue, particularly during the last century, has given rise. I have endeavoured to discharge this duty, so far as opportunity allowed; and if the labour has sometimes proved tedious and unremunerative, it is none the less true that in some instances the perusal of obscure and half-forgotten pamphlets and articles has furnished the key to what I believe to be the true interpretation. In many other cases, where the thesis which a writer seeks to prove is demonstrably false, the evidence which he accumulates in its support has served to illustrate and enforce a truer and more temperate view. But in spite of all the learning and ingenuity which have been expended on the *Republic* during recent years, there still remain a large number of passages of which no satisfactory explanation has hitherto been offered, and a still larger number which have been only imperfectly and partially explained. I have submitted all these passages to a fresh examination, partly in the Notes and partly in the Appendices, and although I cannot hope to have placed them all beyond the pale of controversy, I have spared no amount of time and labour to discover the truth, and in many cases I have been able to arrive at views which will, I hope, command the assent of others as well as myself. Wherever I have consciously borrowed anything of importance from previous commentators and writers, I have made acknowledgement in the notes; but a word of special gratitude is due to Schneider, to whom I am more indebted than to any other single commentator on the *Republic*. Since I began my task, the long-expected edition of the *Republic* by Jowett and Campbell has made its appearance, and I have found their scholarly and lucid commentary of service even in those places where it has seemed to me inadequate or inconclusive. Professor Burnet's text of the *Republic* was not available until the larger part of this edition had been printed off, but I have been able to make some use of his work in the later books.

I have to thank a number of friends for assistance rendered in various ways, and above all my former teacher, Dr Henry Jackson, of Trinity College, who has read through all the proofs and contributed many corrections and suggestions. Mr Archer-Hind, of Trinity College, and Mr P. Giles, of Emmanuel College, have also helped me with their criticisms on some portions of the work. To Professor J. Cook Wilson, of New College, Oxford,

I owe a special debt of gratitude for undertaking in response to my appeal an exhaustive discussion of the astronomical difficulties in Book X, and unreservedly placing at my disposal the full results of his investigations. It is due to the kindness of Professor Campbell that I have again been able to use Castellani's collations of the Venetian MSS Π and Ξ, as well as Rostagno's collation of Cesenas M. The late Mr Neil, of Pembroke College, to whose memory I have dedicated the work, read and criticised the notes on the first four books before his untimely death, and often discussed with me many questions connected with the interpretation of Plato in general and the *Republic* in particular. Nor can I refrain from mentioning with affectionate gratitude and veneration the name of my beloved friend and teacher, Sir William Geddes, late Principal of the University of Aberdeen, to whose high enthusiasm and encouragement in early days all that I now know of Plato is ultimately due.

The coin which is figured on the title-page is a silver didrachm of Tarentum, dating from the early part of the third century B.C., and now in the British Museum. It represents a naked boy on horseback, galloping and holding a torch behind him: see the description by Mr A. J. Evans in the *Numismatic Chronicle*, Volume IX (1889), Plate VIII 14. I have to thank Mr Barclay V. Head, of the British Museum, for his kindness in sending me a cast of this appropriate emblem of the scene with which the *Republic* opens.

My best thanks are due to the Managers and staff of the University Press for their unremitting courtesy and care.

It is my hope to be able in course of time to complete this edition by publishing the introductory volume to which occasional reference is made throughout the notes. The introductory volume will deal *inter alia* with the MSS and date of composition of the dialogue, and will also include an essay on the style of Plato, together with essays on various subjects connected with the doctrine of the *Republic*.

EMMANUEL COLLEGE,
CAMBRIDGE.
September 5, 1902.

CONTENTS OF VOLUME I.

NOTE ON THE TEXT OF THIS EDITION.

THE materials for the text of the *Republic* will be discussed in the introductory volume to this edition: but it is necessary here to make a brief statement of the rules by which I have been guided in the selection of readings, and in the formation of the *apparatus criticus*.

The fundamental principle to which I have endeavoured to conform in the constitution of the text is as follows:—

"*By reason of its age and excellence, Parisinus A is the primary authority for the text of the Republic, but the other* MSS *are valuable for correcting its errors and supplying its omissions*" (*The Republic of Plato*, 1897, p. x).

The MS which stands next in authority to Parisinus A is admitted by all to be Venetus Π; and in those cases where A is wrong, and the right reading occurs in Π, either alone, or, as happens much more frequently, in common with other MSS, I have been content to cite in the *apparatus criticus* merely the authority of Π, adding, of course, the discarded text of A.

In those cases where neither A nor Π can be held to represent what Plato wrote, I have considered, in the first instance, the reading of all the other available MSS; secondly, the evidence of ancient writers who quote or paraphrase parts of the *Republic*; and, thirdly, emendations; but in the critical notes I have as far as possible restricted myself to Venetus Ξ and Monacensis *q*, partly because I have found by experience that they come to the rescue oftenest when A and Π break down, and partly because they are among the few MSS of the *Republic*,

besides A and Π, of which we possess thoroughly trustworthy collations. It is difficult to overestimate the debt which Platonic scholarship owes to Bekker, but the accuracy and completeness of his collations leave much to be desired, and it is safest for the present to cite, as far as may be, only those MSS of Bekker in which his work has been revised and supplemented by subsequent collators.

It sometimes, though comparatively seldom, happens that the reading which appears to be correct occurs only in MSS other than A, Π, Ξ or *q*. In such instances, if the reading which I approve is found in Angelicus *v*, I have sought to lighten the *apparatus criticus* by citing that MS only, even where its testimony is supported by that of other MSS. My experience has been that, next to Π, Ξ and *q*, Angelicus *v* is on the whole the most useful of Bekker's MSS for correcting the errors of A.

In the small number of passages where A, Π, Ξ, *q* and *v* appear all to be in error, I have named the other MSS which give the reading selected, confining myself in the first instance to the MSS collated by Bekker, and quoting the MSS of de Furia and Schneider only where Bekker's afford no help. Cesenas M has seldom been cited in the critical notes unless it appears to be the sole authority for the text adopted, but occasional reference is made to it in the commentary.

If the reading in the text is due to an early citation of Plato, or to an emendator, I mention the authority on which it rests. Considerably fewer emendations have been admitted than in my earlier edition, and in this as in other respects the text will be found to be conservative; but there are still some passages where all the MS and other authorities are unsatisfactory, and in these I have printed the emendations of others or my own, when they appear to me either highly probable or right.

In all cases where I have deserted both A and Π in favour of a reading found in Ξ (or *q*), the readings of A, Π and *q* (or Ξ) have also been recorded in the *apparatus criticus*; and when it has been necessary to desert not only A and Π, but also Ξ and *q*, I have given the readings of each of these four MSS for the information of the student.

The upshot of these rules is that unless the *apparatus criticus* states the contrary, the text of this edition follows Parisinus A, and that the value of the other MSS of Bekker, de Furia, and Schneider has been estimated by the assistance which they give whenever A is at fault. I have tried to give a full account[1] of the readings of the great Paris MS, which I collated in 1891, and afterwards examined again in order to settle the few discrepancies between the results of Professor Campbell's collation and my own. The scale of this edition has permitted me to give a tolerably complete record of the traces of double readings in A, so far at least as they point to variants affecting the sense or interpretation, and in such cases the rules by which the *apparatus criticus* is constructed are analogous to those already explained, as will appear from an inspection of the critical notes on 327 A 3, 328 E 34, 330 E 33, 333 E 28 and elsewhere.

It may be convenient to subjoin a table of the MSS cited in the notes, together with the centuries to which they have been assigned, and the authors of the collations which I have used.

[1] I have however as a rule refrained from chronicling in the notes those cases in which I abandon the punctuation, accentuation, breathings, or spelling of A. Questions of orthography are most conveniently treated in a separate discussion, and something will be said on this subject in the Introduction. In the meantime I may be allowed to borrow from my edition of the text a statement of the rules which I have endeavoured to observe in matters orthographical. "As regards the spelling, A[1] preserves several traces of the true Attic orthography, such as *ἀποκτείνυμι* (for example in 360 C), *ὑός* and a few others. These I have sedulously preserved. In general I have silently abandoned the spelling of A wherever the evidence of Inscriptions appeared conclusive against it, and sometimes also (though rarely) on other grounds, as for example in *φιλόνικος versus φιλόνεικος.* Otherwise, in doubtful cases, where no sure guidance comes from Inscriptions, such as the addition or omission of *ν ἐφελκυστικόν*, *εὐπαθία versus εὐπάθεια* and the like, I have invariably aimed at following the practice of the first hand in A. I have also deferred to Inscriptions so far as to exclude those grammatical forms which have conclusively been shewn to be unattic, such as *ἔστωσαν* (352 A et al.), *ψευδέσθωσαν* (381 E), *εὑρῆσθαι* (for *ηὑρῆσθαι*), and a few others; but when there seems to be some room for doubt, the reading of A has been retained. In general, the cases where it has seemed necessary to abandon A on these and similar grounds are few and insignificant." The orthography of this edition will be found to be in practical agreement with that adopted by Schanz in his *Platonis opera.*

MS			Century	Collator
Parisinus A	(Schneider's Par. A)		IX	Adam
			——	
Venetus Π	(„	Ven. C)	XII	Castellani
			——	
„ Ξ	(„	Ven. B)	XV	„
Monacensis *q*	(„	Mon. B)	XV	Schneider
			——	
Angelicus *v*	(„	Ang. B)	XVI	Bekker
			——	
Vaticanus Θ	(„	Vat. B)	XV	Bekker[1]
„ m[2]	(„	Vat. H)	XIII or XIV	„
„ r	(„	Vat. M)	XV	„
Parisinus D[3]	(„	Par. D)	XII or XIII	„
„ K	(„	Par. K)	XV	„
Vindobonensis Φ	(„	Vind. B)	?	Bekker and Schneider
Florentinus A	(Stallbaum's a)		XIV	de Furia
„ B[4]	(„	b)	XIII[5]	„
„ C	(„	c)	XIV[5]	„
„ R	(„	x)	XV	„
„ T	(„	α)	XV	„
„ U	(„	β)	XIV	„
„ V	(„	γ)	XIII	„
Vindobonensis D[6]			?	Schneider
„ E[7]			?	„
„ F			XIV	„
Monacensis C[8]			XV	„
Lobcovicianus			? XIV or earlier	„
Cesenas M			XII or XIII	Rostagno

I hope to say something on the relationship between these MSS in my introductory volume.

[1] I have also recollated this MS for Books I—III of the *Republic*.

[2] From Book II onwards. I owe my information as to the date of this and the following MS to a communication from Dr Mercati.

[3] IV 429 C—442 D is missing.

[4] Contains only I—II 358 E, followed by the rest of II in a later hand.

[5] Flor. B is usually assigned to the twelfth, and Flor. C to the thirteenth, century. The dates here given are due to Dr Guido Biagi, who has been good enough to re-examine at my request these and the other Florentine MSS.

[6] Contains only I—V.

[7] II 379 B—III 399 B is missing.

[8] Contains only VII and X (up to 604 C).

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΓΛΑΥΚΩΝ ΠΟΛΕΜΑΡΧΟΣ
ΘΡΑΣΥΜΑΧΟΣ ΑΔΕΙΜΑΝΤΟΣ
ΚΕΦΑΛΟΣ

Α.

T. p. 327

I. *Κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος, προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καὶ ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν, ἅτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. καλὴ μὲν οὖν*

3. *ἅτε* $A^2Π$: *ὥστε* A^1.

Πλάτωνος Πολιτεία. On the name, characters, and date of action of the dialogue, see *Introd.* §§ 1, 2, 3.

327 A—328 B *Socrates describes how he visited the Piraeus in company with Glauco, and was induced by Polemarchus and others to defer his return to Athens.*

327 A 1 κατέβην κτλ. Dionys. Hal. *de comp. verb.* p. 208 (Reiske) ὁ δὲ Πλάτων, τοὺς ἑαυτοῦ διαλόγους κτενίζων καὶ βοστρυχίζων, καὶ πάντα τρόπον ἀναπλέκων, οὐ διέλιπεν ὀγδοήκοντα γεγονὼς ἔτη. πᾶσι γὰρ δή που τοῖς φιλολόγοις γνώριμα τὰ περὶ τῆς φιλοπονίας τἀνδρὸς ἱστορούμενα, τά τ' ἄλλα, καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ τὴν δέλτον ἣν τελευτήσαντος αὐτοῦ λέγουσιν εὑρεθῆναι ποικίλως μετακειμένην τὴν ἀρχὴν τῆς πολιτείας ἔχουσαν τήνδε "κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος." See also Quint. VIII 6. 64, and Diog. Laert. III 37. The latter gives as his authorities Euphorion and Panaetius. As Cicero was tolerably familiar with the writings of Panaetius, it is possible that he too has the same story in view in *de Sen.* V 13, where he says of Plato "scribens est mortuus." The anecdote may well be true, but does not of course justify any inference as to the date of composition of the *Republic*. See *Introd.* § 4.

2 **τῇ θεῷ.** What goddess? Bendis or Athena? The festival is the Bendideia (354 A) and it is perhaps safest to acquiesce in the usual view that Bendis is here meant. "Alii Minervam intelligunt, quae vulgo ἡ θεὸς appellabatur; neque mihi videtur Socrates in ista Panathenaeorum propinquitate de Minerva veneranda cogitare non potuisse: sed quod simpliciter τὴν ἑορτὴν dicit, numina diversa statuere non sinit" (Schneider). We hear of a temple of Bendis in the Piraeus in 403 B.C. (τὴν ὁδὸν ἣ φέρει πρός τε τὸ ἱερὸν τῆς Μουνυχίας Ἀρτεμίδος καὶ τὸ Βενδίδειον Xen. *Hell.* II 4. 11). See also *Introd.* § 3 and App. I.

3 **νῦν πρῶτον.** Perhaps 410 B.C. *Introd.* § 3.

μοι καὶ ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπὴ ἔδοξεν εἶναι, οὐ μέντοι ἧττον
5 ἐφαίνετο πρέπειν ἣν οἱ Θρᾷκες ἔπεμπον. προσευξάμενοι δὲ καὶ
θεωρήσαντες | ἀπῆμεν πρὸς τὸ ἄστυ. κατιδὼν οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς B
οἴκαδε ὡρμημένους Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε δραμόντα
τὸν παῖδα περιμεῖναί ἑ κελεῦσαι. καί μου ὄπισθεν ὁ παῖς λαβό-
μενος τοῦ ἱματίου, Κελεύει ὑμᾶς, ἔφη, Πολέμαρχος περιμεῖναι.
10 καὶ ἐγὼ μετεστράφην τε καὶ ἠρόμην ὅπου αὐτὸς εἴη. Οὗτος, ἔφη,
ὄπισθεν προσέρχεται· ἀλλὰ περιμένετε. Ἀλλὰ περιμενοῦμεν,
ἦ δ᾽ ὃς ὁ Γλαύκων. καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ὅ τε Πολέμαρχος | ἧκε C
καὶ Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφὸς καὶ Νικήρατος ὁ Νικίου
καὶ ἄλλοι τινές, ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς. ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη
15 Ὦ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι πρὸς ἄστυ ὡρμῆσθαι ὡς ἀπιόντες.
Οὐ γὰρ κακῶς δοξάζεις, ἦν δ᾽ ἐγώ. Ὁρᾷς οὖν ἡμᾶς, ἔφη, ὅσοι
ἐσμέν; Πῶς γὰρ οὔ; Ἢ τοίνυν τούτων, ἔφη, κρείττους γένεσθε
ἢ μένετ᾽ αὐτοῦ. Οὐκοῦν, ἦν δ᾽ ἐγώ, ἔτι ἓν λείπεται, τὸ ἢν
πείσωμεν ὑμᾶς, ὡς χρὴ ἡμᾶς ἀφεῖναι; Ἦ καὶ δύναισθ᾽ ἄν, ἦ δ᾽
20 ὅς, πεῖσαι μὴ ἀκούοντας; Οὐδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων. Ὡς τοίνυν
μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διανοεῖσθε. καὶ ὁ Ἀδείμαντος, Ἆρά γε, |
ἦ δ᾽ ὅς, οὐδ᾽ ἴστε ὅτι λαμπὰς ἔσται πρὸς ἑσπέραν ἀφ᾽ ἵππων τῇ 328
θεῷ; Ἀφ᾽ ἵππων; ἦν δ᾽ ἐγώ· καινόν γε τοῦτο. λαμπάδια ἔχοντες

4. ἡ τῶν A²Π: ἧττων A¹. 18. ἓν λείπεται Ξq et γρ in mg. A²: ἐλλείπεται A¹Π.

---

5 **οἱ Θρᾷκες.** Probably resident aliens (as opposed to the ἐπιχώριοι or natives), living for commercial purposes in the Piraeus, which at all times contained a large admixture of foreign population. It was part of Athenian policy to encourage commercial settlers by allowing them to exercise their own cults (Foucart *des assoc. relig. chez les Grecs* p. 131). Foucart holds that the worship of the Thracian goddess Bendis was brought to the Piraeus by Thracian merchants (p. 84). Others have supposed that οἱ Θρᾷκες refers to envoys from Thrace, or Thracian mercenaries, the survivors of those who came to Athens in 414 B.C. (Thuc. VII 27); but the other view is more probable.

327 B 6 **τὸ ἄστυ** or **ἄστυ** 327 C is regular for Athens itself as opposed to the Piraeus. Hartman would omit the article (cf. Lys. 13. 88 τοὺς ἐν ἄστει οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ): but it occurs infra 328 C, *Phaedr.* 230 C, Arist. *Pol. Ath.* 38. 1 and elsewhere.

10 **αὐτός**: '*ipse*' '*erus*' '*the master*' as often: cf. e.g. *Prot.* 314 D οὐ σχολὴ αὐτῷ and the Pythagorean **αὐτὸς ἔφα.** With the deictic **οὗτος** cf. *Symp.* 175 A Σωκράτης οὗτος—ἕστηκεν, 'there goes Socrates—standing.'

327 C 18 **ἓν λείπεται.** See *cr. n.* ἐλλείπεται (which Hermann and others retain) is less pointed, in view of the two alternatives ἢ—κρείττους γένεσθε ἢ μένετ᾽ αὐτοῦ. For λείπεται said of the μεταξύ τι (*Symp.* 202 A) or third alternative, cf. *Theaet.* 188 A ἄλλο γ᾽ οὐδὲν λείπεται περὶ ἕκαστον πλὴν εἰδέναι ἢ μὴ εἰδέναι.

20 **ὡς—διανοεῖσθε**: 'well, you may make up your mind that we shall refuse to listen.' Cf. (with Stallbaum) *Crat.* 439 C διανοηθέντες—ὡς ἰόντων ἁπάντων ἀεὶ καὶ ῥεόντων. **μὴ** is owing to the imperative: cf. Soph. *O.C.* 1154 and Jebb's note.

328 A 1 **λαμπὰς κτλ.** λαμπάς was the official name for a torch-race: see Mommsen *Heortologie* pp. 170 *n.*, 282.

τῇ θεῷ: see on 327 A and App. I.

διαδώσουσιν ἀλλήλοις ἁμιλλώμενοι τοῖς ἵπποις; ἢ πῶς λέγεις; Οὕτως, ἔφη ὁ Πολέμαρχος· καὶ πρός γε παννυχίδα ποιήσουσιν, ἣν ἄξιον θεάσασθαι. ἐξαναστησόμεθα γὰρ μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ 5 τὴν παννυχίδα θεασόμεθα καὶ ξυνεσόμεθά τε πολλοῖς τῶν νέων B αὐτόθι καὶ διαλεξόμεθα. ἀλλὰ μένετε καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖτε. καὶ ὁ Γλαύκων, Ἔοικεν, ἔφη, μενετέον εἶναι. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω χρὴ ποιεῖν.

II. Ἦιμεν οὖν οἴκαδε εἰς τοῦ Πολεμάρχου, καὶ Λυσίαν τε 10 αὐτόθι κατελάβομεν καὶ Εὐθύδημον, τοὺς τοῦ Πολεμάρχου ἀδελφούς, καὶ δὴ καὶ Θρασύμαχον τὸν Καλχηδόνιον καὶ Χαρμαντίδην τὸν Παιανιέα καὶ Κλειτοφῶντα τὸν Ἀριστωνύμου· ἦν δ' ἔνδον καὶ ὁ πατὴρ ὁ τοῦ Πολεμάρχου Κέφαλος. καὶ μάλα πρεσβύτης C μοι ἔδοξεν εἶναι· διὰ χρόνου γὰρ καὶ ἑωράκη αὐτόν. καθῆστο 15

---

2 **λαμπάδια**: Harpocratio remarks *ἣν νῦν ἡμεῖς λαμπάδα καλοῦμεν, οὕτως ὠνόμαζον*. But *λαμπάς* was used for 'torch' even in classical Greek. Plato chooses *λαμπάδιον* because he has just used *λαμπάς* in a different sense.

3 **διαδώσουσιν κτλ.** shews that—except for the novel substitution of mounted competitors for runners—the torch-race in question was of the kind alluded to in Hdt. VIII 98 and elsewhere as held in honour of Hephaestus. The competition was not between one individual and another, but between different lines of competitors, the torch being passed on from man to man. Victory fell to the chain whose torch, still burning, first reached the goal. The well-known figure in *Laws* 776 B *καθάπερ λαμπάδα τὸν βίον παραδιδόντας ἄλλοις ἐξ ἄλλων* refers to the same form of race. Plato nowhere mentions the simpler form described by Pausanias (I 30. 2), in which individuals contended against each other: see Baumeister *Denkmäler d. kl. Altert.* p. 522.

5 **ἄξιον θεάσασθαι.** Songs and dances were the leading features in a *παννυχίς*. See Soph. *Ant.* 1146—1152 and Eur. *Heracl.* 781—783 *ἀνεμόεντι δὲ γᾶς ἐπ' ὄχθῳ* | (the Acropolis) *ὀλολύγματα παννυχίοις ὑπὸ παρθένων ἰακχεῖ ποδῶν κρότοισιν* (in honour of Athena at the Panathenaea).

ἐξαναστησόμεθα κτλ. The promise is nowhere fulfilled.

328 B 7 **μὴ ἄλλως ποιεῖτε.** Schanz (*Novae Comm. Plat.* p. 25) shews that this phrase, which is tolerably frequent in Plato, always occurs in combination with a positive command (here *μένετε*) except in II 369 B.

328 B—**328** E *The scene at the house of Polemarchus. Socrates begins to interrogate Cephalus on the subject of old age.*

328 B 10 **εἰς τοῦ Πολεμάρχου.** Polemarchus was older than Lysias (infra 331 D), and we are to infer that at this time Cephalus lived with him. There is no reason why we should (with Blass *Att. Ber.* p. 338) reject Plato's statement that Polemarchus had a house in the Piraeus: the words of Lysias (12. 16), which Blass relies upon as shewing that Polemarchus lived not in the Piraeus, but in Athens, refer to 404 B.C. and do not prove it even for that year. Lysias probably lived at this time in a house of his own in the Piraeus, as in 404 B.C. (Lys. 12. 8): it is to be noted that he is mentioned along with the visitors, in contrast with Cephalus (*ἦν δ' ἔνδον κτλ.* —*τεθυκὼς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ* infra C). Cf. Boeckh *Kl. Schr.* IV p. 475 *n.* 1 and Shuckburgh *Lys. Orat.* ed. 2 p. xii.

15 **διὰ χρόνου—αὐτόν.** *καί* 'indeed' goes with the whole clause: cf. Soph. *Ant.* 1253 *ἀλλ' εἰσόμεσθα μή τι καὶ κατάσχετον* | *κρυφῇ καλύπτει καρδίᾳ θυμουμένη* with Jebb's note. Tucker translates 'for it was some time since I had *so much as* seen him'—throwing, I think, too much emphasis on *καί*.

δὲ ἐστεφανωμένος ἐπί τινος προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου· τεθυκὼς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. ἐκαθεζόμεθα οὖν παρ' αὐτόν· ἔκειντο γὰρ δίφροι τινὲς αὐτόθι κύκλῳ. εὐθὺς οὖν με ἰδὼν ὁ Κέφαλος ἠσπάζετό τε καὶ εἶπεν Ὦ Σώκρατες, οὐδὲ θαμίζεις ἡμῖν καταβαίνων 20 εἰς τὸν Πειραιᾶ· χρῆν μέντοι. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ ἔτι ἐν δυνάμει ἦν τοῦ ῥᾳδίως πορεύεσθαι πρὸς τὸ ἄστυ, οὐδὲν ἄν σε ἔδει δεῦρο ἰέναι, ἀλλ' ἡμεῖς ἂν παρὰ σὲ ἦμεν· νῦν δέ σε χρὴ πυκνότερον **D** δεῦρο ἰέναι· ὡς εὖ ἴσθι ὅτι ἔμοιγε, ὅσον αἱ ἄλλαι αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται, τοσοῦτον αὔξονται αἱ περὶ τοὺς λόγους 25 ἐπιθυμίαι τε καὶ ἡδοναί. μὴ οὖν ἄλλως ποίει, ἀλλὰ τοῖσδέ τε τοῖς νεανίαις ξύνισθι καὶ δεῦρο παρ' ἡμᾶς φοίτα ὡς παρὰ φίλους τε καὶ πάνυ οἰκείους. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, χαίρω

26. ὡς παρὰ φίλους τε Π et in mg. A²: om. A¹.

---

328 C 16 **προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου**: virtually a hendiadys, as Hartman remarks, comparing Homer *Il.* IX 200 εἷσεν δ' ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρέοισιν. It is somewhat fanciful to suppose (with Hartman) that Plato throughout this picture was thinking of the aged Nestor seated among his sons (*Od.* III 32 ff.). τινος adds a touch of vagueness: 'a sort of combination of cushion and chair' (Tucker).

τεθυκὼς γάρ explains ἐστεφανωμένος: "coronati sacrificabant, ut satis constat" Stallbaum. The God to whom Cephalus had been sacrificing was doubtless Ζεὺς ἑρκεῖος, whose altar stood in the αὐλή.

19 **οὐδὲ—Πειραιᾶ**. A negative must be supplied, "ut amice expostulabundus cum Socrate senex hoc dicere videatur: tu neque alia facis, quae debebas, neque nostram domum frequentas. Simili ellipsi nostrates: Du kommst *auch* nicht oft zu uns" (Schneider). οὐδέ is 'also not': for exx. see Riddell *Digest of Platonic Idioms* § 141 and Jebb on Soph. *O. C.* 590 f. οὐδέ in οὐδὲ πάνυ ῥᾴδιον IX 587 C is another instance, in which, as here, the idiom has a kind of colloquial effect. Stallbaum takes οὐδέ with θαμίζεις "ne ventitas quidem ad nos, h. e. raro *sane* domum nostram frequentas"; but his equation hardly holds good, and is not justified by Xen. *Symp.* 4. 23, where οὐδέ coheres closely with the emphatic σοῦ. Others have suspected corruption, proposing οὔ τι (Ast, cf. *Od.* V 88 πάρος γε μὲν οὔ τι θαμίζεις), οὐ δέ (Nitzsch), or οὐ δή (Hartman). οὔ τι is very unlikely; for θαμίζω is not exclusively a poetic word (cf. *Laws* 843 B), and we need not suppose that Plato is thinking of Homer. I agree with Hartman that οὐ δέ is improbable: δέ is not sufficiently explained by saying that it is "adversative to the idea contained in ἠσπάζετο" (J. and C., with Schneider *Additamenta* p. 2). None of the cases quoted by Sauppe *Ep. Crit. ad G. Hermannum* p. 77 (Ar. *Knights* 1302, Hdt. IX 108, Theogn. 659, 887, 1070 and Callinus I 2) seem to me to justify the change of οὐδέ to οὐ δέ. Hartman's correction is better: but I believe the text is sound.

328 D 25 **μὴ οὖν κτλ.** To this sentence *Lach.* 181 B C furnishes a near parallel. νεανίαις refers to Socrates' companions who had come from Athens, as opposed to Cephalus, Polemarchus and the others; the emphasis, as often, being on the καί clause: 'associate with these young men, but come and visit us also.' So also Boeckh *Kl. Schr.* IV p. 475. There is no sufficient reason for reading νεανίσκοις (with Π and other MSS): see *Introd.* § 3.

27 **καὶ μὴν κτλ.**: 'Indeed, Cephalus,' etc. γε need not be added (with Π and other MSS) after χαίρω: cf. *Phaed.* 84 D καὶ μήν, ὦ Σώκρατες, τἀληθῆ σοι ἐρῶ, *Euthyd.* 275 E 304 C al., with Jebb on Soph. *O. T.* 749, 1005.

E διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις. δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι παρ' αὐτῶν πυνθάνεσθαι, ὥσπερ τινὰ ὁδὸν προεληλυθότων, ἥν καὶ ἡμᾶς ἴσως δεήσει πορεύεσθαι, ποία τίς ἐστιν, τραχεῖα καὶ 30 χαλεπή, ἢ ῥᾳδία καὶ εὔπορος· καὶ δὴ καὶ σοῦ ἡδέως ἂν πυθοίμην, ὅ τί σοι φαίνεται τοῦτο, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἤδη εἶ τῆς ἡλικίας, ὃ δὴ ἐπὶ γήραος οὐδῷ φασὶν εἶναι οἱ ποιηταί, πότερον χαλεπὸν τοῦ βίου ἢ πῶς σὺ αὐτὸ ἐξαγγέλλεις.

329 III. Ἐγώ σοι, ἔφη, νὴ τὸν Δία ἐρῶ, ὦ Σώκρατες, | οἷόν γέ μοι φαίνεται. πολλάκις γὰρ συνερχόμεθά τινες εἰς ταὐτὸ παραπλησίαν ἡλικίαν ἔχοντες, διασῴζοντες τὴν παλαιὰν παροιμίαν. οἱ οὖν πλεῖστοι ἡμῶν ὀλοφύρονται ξυνιόντες, τὰς ἐν τῇ νεότητι ἡδονὰς ποθοῦντες καὶ ἀναμιμνῃσκόμενοι περί τε τἀφροδίσια καὶ περὶ 5 πότους καὶ εὐωχίας καὶ ἄλλ' ἄττα ἃ τῶν τοιούτων ἔχεται, καὶ ἀγανακτοῦσιν ὡς μεγάλων τινῶν ἀπεστερημένοι καὶ τότε μὲν εὖ B ζῶντες, νῦν δὲ οὐδὲ ζῶντες. ἔνιοι δὲ καὶ τὰς τῶν οἰκείων προπη-

34. αὐτὸ A[1]Π: αὐτὸς A[2].

---

328 E 30 **τραχεῖα καὶ χαλεπή κτλ.** The language (as Ast observes) is perhaps suggested by Hesiod *OD.* 290 ff. μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν | καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται, | ῥηιδίη δὴ ἔπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα. Cf. II 364 D *n.*

33 **ἐπὶ γήραος οὐδῷ.** The phrase occurs first in the *Iliad* (XXII 60, XXIV 487) to denote the natural limit of the life of man. Cephalus is μάλα πρεσβύτης 328 B. The same meaning suits also in *Od.* XV 246 (οὐδ' ἵκετο γήραος οὐδόν) 348 and XXIII 212, *Hymn. Aphr.* 106, Hes. *OD.* 331, Hdt. III 14 and elsewhere. Leaf can hardly (I think) be right in explaining οὐδῷ as = ὁδῷ in *Il.* XXII 60. γήραος is a descriptive genitive (like τέλος γήραος ἀργαλέου Mimn. *Fr.* 2. 6, τοῦ λόγου in δόλιχον—not δολιχὸν—τοῦ λόγου *Prot.* 329 A), old age being itself the threshold by which we leave the House of Life. We enter as it were by one door and pass out by another. The idea underlying the phrase may be compared with Democritus' ὁ κόσμος σκηνή, ὁ βίος πάροδος· ἦλθες, εἶδες, ἀπῆλθες (Mullach *Fr. Phil. Gr.* I p. 356).

χαλεπὸν κτλ. χαλεπόν is neuter on account of τοῦτο in ὅ τί σοι φαίνεται τοῦτο, and τοῦ βίου is a simple partitive genitive: cf. Xen. *Mem.* I 6. 4 ἐπισκεψώμεθα τί χαλεπὸν ᾔσθησαι τοὐμοῦ βίου. I cannot agree with Tucker in rendering 'disagreeable in respect of the sort of life.' Ast takes χαλεπόν as masc. (comparing cases like III 416 B τὴν μεγίστην τῆς εὐλαβείας), but αὐτό shews that he is wrong. Translate simply 'whether it is a painful period of life.' It is needless to insert (with Hartman) τι after χαλεπόν: still worse is Liebhold's addition of τέλος.

34 **ἐξαγγέλλεις**: like the ἐξάγγελος in tragedy, Cephalus is the bearer of news from behind the scenes.

329 A—**329** D *Cephalus delivers his views on old age. It is, or should be, a haven of peace; old men have themselves to blame if they are miserable.*

329 A 3 **παροιμίαν.** ἧλιξ ἥλικα τέρπει (*Phaedr.* 240 C).

4 **ξυνιόντες**: i.q. ὅταν ξυνίωσιν 'whenever they come together.' Such a use of the participle is admissible when the main verb is in the present of habitual action. ξυνόντες is a needless conjecture.

8 **οὐδὲ ζῶντες.** Soph. *Ant.* 1165—1167 τὰς γὰρ ἡδονὰς | ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίθημ' ἐγὼ | ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἡγοῦμαι νεκρόν. Cf. also Mimn. *Fr.* I. 1 ff.: Sim. *Fr.* 71 τίς γὰρ ἁδονᾶς ἄτερ | θνατῶν βίος ποθεινός: Eur. *Fr.* 1065. Similar sentiments are very common throughout Greek literature, especially in poetry.

λακίσεις τοῦ γήρως ὀδύρονται, καὶ ἐπὶ τούτῳ δὴ τὸ γῆρας ὑμνοῦσιν
10 ὅσων κακῶν σφίσιν αἴτιον. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν, ὦ Σώκρατες, οὗτοι
οὐ τὸ αἴτιον αἰτιᾶσθαι. εἰ γὰρ ἦν τοῦτο αἴτιον, κἂν ἐγὼ τὰ αὐτὰ
ταῦτα ἐπεπόνθη ἕνεκά γε γήρως καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι ἐνταῦθα
ἦλθον ἡλικίας. νῦν δ' ἔγωγε ἤδη ἐντετύχηκα οὐχ οὕτως ἔχουσιν
καὶ ἄλλοις, καὶ δὴ καὶ Σοφοκλεῖ ποτὲ τῷ ποιητῇ παρεγενόμην
15 ἐρωτωμένῳ ὑπό τινος Πῶς, ἔφη, ὦ | Σοφόκλεις, ἔχεις πρὸς τἀφρο- C
δίσια; ἔτι οἷός τε εἶ γυναικὶ συγγίγνεσθαι; καὶ ὅς, Εὐφήμει, ἔφη,
ὦ ἄνθρωπε· ἀσμενέστατα μέντοι αὐτὸ ἀπέφυγον, ὥσπερ λυττῶντά
τινα καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποφυγών. εὖ οὖν μοι καὶ τότε ἔδοξεν
ἐκεῖνος εἰπεῖν καὶ νῦν οὐχ ἧττον. παντάπασι γὰρ τῶν γε τοιούτων
20 ἐν τῷ γήρᾳ πολλὴ εἰρήνη γίγνεται καὶ ἐλευθερία. ἐπειδὰν αἱ
ἐπιθυμίαι παύσωνται κατατείνουσαι καὶ χαλάσωσιν, παντάπασιν
τὸ τοῦ Σοφοκλέους γίγνεται· | δεσποτῶν πάνυ πολλῶν ἐστι καὶ D
μαινομένων ἀπηλλάχθαι. ἀλλὰ καὶ τούτων πέρι καὶ τῶν γε
πρὸς τοὺς οἰκείους μία τις αἰτία ἐστίν, οὐ τὸ γῆρας, ὦ Σώκρατες,
25 ἀλλ' ὁ τρόπος τῶν ἀνθρώπων. ἂν μὲν γὰρ κόσμιοι καὶ εὔκολοι
ὦσιν, καὶ τὸ γῆρας μετρίως ἐστὶν ἐπίπονον· εἰ δὲ μή, καὶ γῆρας,
ὦ Σώκρατες, καὶ νεότης χαλεπὴ τῷ τοιούτῳ ξυμβαίνει.

---

329 C 16 **ἔτι—συγγίγνεσθαι.** These words are rejected by Hirschig, Cobet, and Hartman, but their genuineness is supported by the singular αὐτό in αὐτὸ ἀπέφυγον and by Plut. περὶ φιλοπλουτίας 5. 525 A ὁ Σοφοκλῆς ἐρωτηθεὶς εἰ δύναται γυναικὶ πλησιάζειν, Εὐφήμει, ἄνθρωπε, εἶπεν κτλ. In such matters Greek realism called a spade a spade. In spite of the anecdote here told, few writers have painted sadder pictures of old age than Sophocles: see for example *O. C.* 1235—1238 and *Fr.* 684. More in keeping with the present passage is *Fr.* 688 οὐκ ἔστι γῆρας τῶν σοφῶν, ἐν οἷς ὁ νοῦς | θείᾳ ξύνεστιν ἡμέρᾳ τεθραμμένος.

17 **ἀπέφυγον—ἀποφυγών.** The repetition adds a certain impressiveness to the sentence. Herwerden is in error when he ejects ἀποφυγών, which seems to have been read also by Plutarch (referred to in last note).

21 **κατατείνουσαι** is intransitive. If the meaning were (as Ast holds) transitive —man being conceived as the puppet of the desires cf. *Laws* 644 E—we should expect ἐπι- or συν- rather than κατατείνουσαι: see *Phaed.* 94 C and 98 D.

παντάπασιν κτλ. The impressive iteration is in keeping with the age and earnestness of the speaker: cf. 331 A, B.

22 **ἐστι.** Stallbaum and others eject this word, but it is not easy to see why a scribe should have inserted it, particularly in such an idiomatic position. The asyndeton before δεσποτῶν is regular in explanatory clauses. I read ἐστι (with A) in preference to ἔστι: the meaning 'is possible' does not suit, and would require ἀπαλλαγῆναι rather than ἀπηλλάχθαι. Translate 'it is the deliverance once and for all from tyrants full many and furious.' The grammatical subject, as in English, remains vague; it is involved in ἐπειδὰν —χαλάσωσιν. For the use of ἐστι cf. *Euthyphr.* 2 D φαίνεταί μοι—ἄρχεσθαι ὀρθῶς· ὀρθῶς γάρ ἐστι τῶν νέων πρότερον ἐπιμεληθῆναι. The sentence-accent falls on πολλῶν and μαινομένων and not on ἐστι. The view of old age presented here recalls the μελέτη θανάτου of the *Phaedo*.

329 D 25 **εὔκολοι.** Like Sophocles himself: ὁ δ' εὔκολος μὲν ἐνθάδ', εὔκολος δ' ἐκεῖ (Ar. *Frogs* 82).

IV. Καὶ ἐγὼ ἀγασθεὶς αὐτοῦ εἰπόντος ταῦτα, βουλόμενος ἔτι
E λέγειν αὐτὸν ἐκίνουν καὶ εἶπον· Ὦ Κέφαλε, οἶμαί σου τοὺς
πολλούς, ὅταν ταῦτα λέγῃς, οὐκ ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἡγεῖσθαί 30
σε ῥᾳδίως τὸ γῆρας φέρειν οὐ διὰ τὸν τρόπον, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλὴν
οὐσίαν κεκτῆσθαι· τοῖς γὰρ πλουσίοις πολλὰ παραμύθιά φασιν
εἶναι. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις· οὐ γὰρ ἀποδέχονται. καὶ λέγουσι
μέν τι, οὐ μέντοι γε ὅσον οἴονται, ἀλλὰ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους
330 εὖ ἔχει, ὃς τῷ Σεριφίῳ λοιδορουμένῳ καὶ λέγοντι, ὅτι οὐ δι' αὐ|τὸν
ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν εὐδοκιμοῖ, ἀπεκρίνατο, ὅτι οὔτ' ἂν αὐτὸς
Σερίφιος ὢν ὀνομαστὸς ἐγένετο οὔτ' ἐκεῖνος Ἀθηναῖος. καὶ τοῖς
δὴ μὴ πλουσίοις, χαλεπῶς δὲ τὸ γῆρας φέρουσιν, εὖ ἔχει ὁ αὐτὸς
λόγος, ὅτι οὔτ' ἂν ὁ ἐπιεικὴς πάνυ τι ῥᾳδίως γῆρας μετὰ πενίας 5
ἐνέγκοι, οὔθ' ὁ μὴ ἐπιεικὴς πλουτήσας εὔκολός ποτ' ἂν ἑαυτῷ

29. σου A[1]Π: σε corr. A[2].

---

329 D—331 B *Socrates further questions Cephalus. 'Most men will say that it is your riches which make you happy in old age.' C. 'Character has more to do with happiness than wealth.' S. 'What is the chief advantage of money?' C. 'It enables the good man to pay his debts to gods and men before he passes into the other world.'*

29 **ἐκίνουν.** κινεῖν 'rouse' is technical in the Socratic dialect for the stimulating of the intellect by interrogation: cf. (with Stallbaum) *Lys.* 223 A, Xen. *Mem.* IV 2. 2. See also Ar. *Clouds* 745.

329 E 34 **οὐ μέντοι γε.** The collocation μέντοι γε, which rarely occurs in good Greek, is condemned by Porson (on Eur. *Med.* 675) and others. In Plato it is found only here and in *Crat.* 424 C, [*Sisyph.*] 388 A. Here some inferior MSS omit γε. It would be easy (with Hoefer *de particulis Plat.* p. 38, Cobet, and Blaydes) to write οὐ μέντοι ὅσον γε, but "notanda talia potius quam mutanda." The idiom, though exceptional, is (in my judgment) sufficiently supported (see the instances cited by Blaydes on Ar. *Thesm.* 709). It should also perhaps be remembered that the speaker, Cephalus, was not a native Athenian. Cf. 331 B E *nn.*

τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους. The story as told by Herodotus VIII 125 is probably more true, if less pointed: ὡς δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπίκετο (sc. Θεμιστοκλῆς) ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος Ἀφιδναῖος—φθόνῳ καταμαργέων ἐνείκεε τὸν Θεμιστοκλέα—ὡς διὰ τὰς Ἀθήνας ἔχοι τὰ γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' ἑωυτόν. ὁ δὲ—εἶπε· οὕτω ἔχει τοι· οὔτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελβινίτης (Belbina was a small island about 2 miles south of Sunium) ἐτιμήθην οὕτω πρὸς Σπαρτιητέων, οὔτ' ἂν σὺ ὤνθρωπε ἐὼν Ἀθηναῖος. The changes are not due to Plato: for τῷ in τῷ Σεριφίῳ—for which Heindorf on *Charm.* 155 D wrongly suggests τῳ, like Cicero's *Seriphio cuidam* (*Cato Mai.* 8)—shews that Plato's form of the story was also familiar. The Platonic version, in which Belbina has become Seriphus, and Themistocles' detractor a Seriphian, afterwards held the field.

330 A 3 **καὶ τοῖς δή.** καί is 'also' and δή illative.

6 **εὔκολος—ἑαυτῷ.** The dative is used as with εὐμενής: cf. Ar. *Frogs* 359 μηδ' εὔκολός ἐστι πολίταις (v. l. πολίτης). To suit the application precisely to the story we should require (1) neither would the ἐπιεικής easily endure old age with poverty, (2) nor the μὴ ἐπιεικής easily endure old age with riches. For (2) Plato substitutes 'nor would the bad man ever attain to peace with himself by becoming rich'; thereby conveying the further idea that the bad man is not εὔκολος ἑαυτῷ under any circumstances or at any time. Richards' suggestion ἐν αὐτῷ (i.e. γήρᾳ) for ἑαυτῷ is neat, but loses sight of this additional point. The allusion to old age in the second clause, so far as it is necessary to allude to it, is contained in ποτε.

γένοιτο. Πότερον δέ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, ὧν κέκτησαι τὰ πλείω παρέλαβες ἢ ἐπεκτήσω; Ποῖ' ἐπεκτησάμην, ἔφη, ὦ Σώκρατες; **B** μέσος τις γέγονα χρηματιστὴς τοῦ τε πάππου καὶ τοῦ πατρός.
10 ὁ μὲν γὰρ πάππος τε καὶ ὁμώνυμος ἐμοὶ σχεδόν τι ὅσην ἐγὼ νῦν οὐσίαν κέκτημαι παραλαβὼν πολλάκις τοσαύτην ἐποίησεν, Λυσανίας δὲ ὁ πατὴρ ἔτι ἐλάττω αὐτὴν ἐποίησε τῆς νῦν οὔσης· ἐγὼ δὲ ἀγαπῶ, ἐὰν μὴ ἐλάττω καταλίπω τουτοισιν, ἀλλὰ βραχεῖ γέ τινι πλείω ἢ παρέλαβον. Οὗ τοι ἕνεκα ἠρόμην, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι μοι

8. ποῖ' Π²: ποῖ ΑΠ¹Ξq. 14. οὗ τοι unus Flor. B: οὗτοι A: οὗτοι (sic) Π: τούτου Ξ: τούτου τοι q.

---

330 A, B 8 **ποῖ' ἐπεκτησάμην κτλ.**: 'do you want to know what I acquired, Socrates?' ποῖα is simply 'what' as in *Men.* 87 E σκεψώμεθα δὴ καθ' ἕκαστον ἀναλαμβάνοντες, ποῖά ἐστιν ἃ ἡμᾶς ὠφελεῖ. ὑγίειά φαμεν καὶ ἰσχὺς καὶ κάλλος καὶ πλοῦτος δή· ταῦτα λέγομεν καὶ τὰ τοιαῦτα ὠφέλιμα, and in the usual τὰ ποῖα ταῦτα; There is no derision implied, as in ποῖος Κτήσιππος (*Euthyd.* 291 A) and the like: had Cephalus desired to pour scorn on the suggestion, he would have said πόθεν ἐπεκτησάμην; (cf. *Crat.* 398 E): and it would be absurd to deride a charge to which you at once plead guilty (γέγονα χρηματιστὴς κτλ.). If Socrates' question had been not πότερον—τὰ πλείω παρέλαβες ἢ ἐπεκτήσω, but ποῖα ἐπεκτήσω, Cephalus would have said ὁποῖα ἐπεκτησάμην: but this idiom is inadmissible, except where the same interrogative occurs in its direct form in the original question. In view of the answer (μέσος τις κτλ.) which Cephalus gives, πόσα for ποῖα would be too precise. Of the various emendations which have been suggested, the only plausible one (in point of sense) is Richards' πότερον for ποῖ' or ποῖ: this would assimilate the original and the repeated question, but is less well adapted to Cephalus' reply. Cephalus in point of fact uses an old man's privilege and accommodates his interrogator's question to his own reply. See also V 465 E *n.*

330 B 11 **Λυσανίας δέ.** Groen van Prinsterer's suggestion (*Platon. Prosopogr.* p. 111) Λυσίας for Λυσανίας is at first sight plausible, since it is in harmony with the well-known Greek custom of calling grandsons after their grandfathers: but the fashion was by no means invariable: see Blümner, *Gr. Privatalterth.* p. 284. [Plut.] *vit. Lys.* 835 C also calls Cephalus son of Lysanias.

13 **τουτοισιν.** Bekker and others read τουτοισί, but there is no reason for deserting the MSS. The archaic dative in -οισι is tolerably often used by Plato. In the *Republic* alone it recurs in 345 E, 388 D, 389 B, 468 D (Homer), 560 E, 564 C, 607 B (-αισι) (poetic): see also Schneider on III 389 B, and for the usage of inscriptions Meisterhans³ p. 126. In this particular passage the archaic ending suits the age of the speaker; but it should be remembered that Plato's style (at least in his more mature dialogues) is not a mere reproduction of the vernacular Attic, but also in no small measure a literary language or 'Kunstsprache,' in which Ionisms and poetic and archaic forms are occasionally employed: see especially Hirzel *Der Dialog* I pp. 246—250 *nn.* Hirzel (*ib.* p. 34 *n.* 1) gives reasons for holding that a sort of κοινὴ διάλεκτος, resembling the dialect of Herodotus, was actually spoken in certain cultivated circles at Athens in the Periclean age, e.g. by Anaxagoras and his group, by the Ionian sophists and their followers etc., and some of Plato's Ionisms may be inherited from this source. Cf. VII 533 B *n.*

14 **οὗ τοι ἕνεκα—ὅτι.** The reading τούτου for οὗ, though supported by Stobaeus (*Flor.* 94. 22), is a correction made by some one unacquainted with the idiom, which is common enough in conversational style: cf. infra 491 B ὃ μὲν πάντων θαυμαστότατον ἀκοῦσαι, ὅτι κτλ. and Ar. *Frogs* 108. Hartman's τοῦ τοι (interrogative) is ingenious, but unnecessary.

C ἔδοξας οὐ σφόδρα ἀγαπᾶν τὰ χρήματα. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὡς 15 τὸ πολὺ οἳ ἂν μὴ αὐτοὶ κτήσωνται· οἱ δὲ κτησάμενοι διπλῇ ἢ οἱ ἄλλοι ἀσπάζονται αὐτά. ὥσπερ γὰρ οἱ ποιηταὶ τὰ αὑτῶν ποιήματα καὶ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας ἀγαπῶσιν, ταύτῃ τε δὴ καὶ οἱ χρηματισάμενοι περὶ τὰ χρήματα σπουδάζουσιν ὡς ἔργον ἑαυτῶν, καὶ κατὰ τὴν χρείαν, ᾗπερ οἱ ἄλλοι. χαλεποὶ οὖν καὶ 20 ξυγγενέσθαι εἰσίν, οὐδὲν ἐθέλοντες ἐπαινεῖν ἀλλ' ἢ τὸν πλοῦτον. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

D V. Πάνυ μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλά μοι ἔτι τοσόνδε εἰπέ· τί μέγιστον οἴει ἀγαθὸν ἀπολελαυκέναι τοῦ πολλὴν οὐσίαν κεκτῆσθαι; Ὅ, ἦ δ' ὅς, ἴσως οὐκ ἂν πολλοὺς πείσαιμι λέγων. εὖ γὰρ ἴσθι, 25 ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅτι, ἐπειδάν τις ἐγγὺς ᾖ τοῦ οἴεσθαι τελευτήσειν, εἰσέρχεται αὐτῷ δέος καὶ φροντὶς περὶ ὧν ἔμπροσθεν οὐκ εἰσῄει. οἵ τε γὰρ λεγόμενοι μῦθοι περὶ τῶν ἐν Ἅιδου, ὡς τὸν ἐνθάδε ἀδικήσαντα δεῖ ἐκεῖ διδόναι δίκην, καταγελώμενοι τέως, τότε δὴ

E στρέφουσιν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν μὴ ἀληθεῖς ὦσιν· καὶ αὐτὸς ἤτοι 30

20. ᾗπερ Π: ἧπερ A.

330 C 16 **διπλῇ ἢ οἱ ἄλλοι.** The meaning is simply 'twice as much as the others': cf. e.g. *Laws* 868 A *διπλῆ τὸ βλάβος ἐκτεισάτω* and 928 B *ζημιούτω—διπλῇ*. The *ἤ* is like *ἤ* after *διπλάσιος*, *πολλαπλάσιος* etc. If *διπλῇ* meant simply 'on two grounds,' it could not be followed by *ἤ*, and we should have to regard *ἢ οἱ ἄλλοι* as an interpolation. Cephalus expresses himself somewhat loosely, as if loving a thing on two grounds, or in two ways, were equivalent to loving it twice as much. *ταύτῃ* below is defined by the *ὥσπερ* clause, and is preferred to *ὥσπερ*, partly in order to correspond to *διπλῇ* but still more to suit *κατὰ τὴν χρείαν*. The present passage is through Aristotle (*Eth. Nic.* IV 2. 1120^b 14, cf. ib. IX 7. 1168^a 1—3) the source of the proverb about 'parents and poets.'

21 **ξυγγενέσθαι**: 'to meet' in social intercourse, as in *Ap.* 41 A. *ξυγγίγνεσθαι* (suggested by Richards) would express habitual intercourse, which is not what Plato means to say. With the sentiment cf. *Symp.* 173 C *ὅταν μέν τινας περὶ φιλοσοφίας λόγους ἢ αὐτὸς ποιῶμαι ἢ ἄλλων ἀκούω—ὑπερφυῶς ὡς χαίρω· ὅταν δὲ ἄλλους τινάς, ἄλλως τε καὶ τοὺς ὑμετέρους τοὺς τῶν πλουσίων καὶ χρηματιστικῶν, αὐτός τε ἄχθομαι ὑμᾶς τε τοὺς ἑταίρους ἐλεῶ, ὅτι οἴεσθέ τι ποιεῖν οὐδὲν ποιοῦντες.*

330 D 26 **ἐπειδὰν—τελευτήσειν**: 'when a man faces the thought that he must die,' not (with Jowett) 'when a man thinks himself to be near death,' which would be *ἐπειδάν τις ἐγγὺς εἶναι οἴηται τοῦ τελευτῆσαι*, as Herwerden proposes to read (cf. *Laws* 922 C *ὅταν ἤδη μέλλειν ἡγώμεθα τελευτᾶν*). "Senum, non iuvenum *τὸ οἴεσθαι τελευτήσειν* est" (Hartman): the weakness of old age convinces us at last that we too must die. Cf. Simon. 85. 7—10 *θνητῶν δ' ὄφρα τις ἄνθος ἔχῃ πολυήρατον ἥβης | κοῦφον ἔχων θυμόν, πόλλ' ἀτέλεστα νοεῖ· | οὔτε γὰρ ἐλπίδ' ἔχει γηρασέμεν οὔτε θανεῖσθαι, | οὐδ' ὑγιὴς ὅταν ᾖ, φροντίδ' ἔχει καμάτου.*

29 **ἀδικήσαντα—διδόναι δίκην.** Plato is fond of this verbal play: cf. *Euthyph.* 8 B and 8 E *τῷ γε ἀδικοῦντι δοτέον δίκην.* He who does not render justice in deeds must render justice in punishment: for the tale of justice must be made up. Note that we have here in *ἀδικία* and *δίκη* the first casual allusion to the subject of the *Republic*.

330 E 30 **αὐτὸς κτλ.** *αὐτός*=*ipse* s. *ultro* as opposed to *οἱ λεγόμενοι μῦθοι*. The verb is to be supplied by a kind of

ὑπὸ τῆς τοῦ γήρως ἀσθενείας ἢ καὶ ὥσπερ ἤδη ἐγγυτέρω ὢν τῶν ἐκεῖ μᾶλλόν τι καθορᾷ αὐτά. ὑποψίας δ' οὖν καὶ δείματος μεστὸς γίγνεται καὶ ἀναλογίζεται ἤδη καὶ σκοπεῖ, εἴ τινά τι ἠδίκηκεν. ὁ μὲν οὖν εὑρίσκων ἑαυτοῦ ἐν τῷ βίῳ πολλὰ ἀδικήματα καὶ ἐκ 35 τῶν ὕπνων, ὥσπερ οἱ παῖδες, θαμὰ ἐγειρόμενος δειμαίνει καὶ ζῇ μετὰ κακῆς ἐλπίδος· τῷ | δὲ μηδὲν ἑαυτῷ ἄδικον ξυνειδότι ἡδεῖα 331 ἐλπὶς ἀεὶ πάρεστι καὶ ἀγαθή, γηροτρόφος, ὡς καὶ Πίνδαρος λέγει. χαριέντως γάρ τοι, ὦ Σώκρατες, τοῦτ' ἐκεῖνος εἶπεν, ὅτι ὃς ἂν δικαίως καὶ ὁσίως τὸν βίον διαγάγῃ, γλυκεῖά οἱ καρδίαν 5 ἀτάλλοισα γηροτρόφος συναορεῖ ἐλπίς, ἃ μάλιστα θνατῶν πολύστροφον γνώμαν κυβερνᾷ. εὖ οὖν λέγει θαυμαστῶς ὡς σφόδρα. πρὸς δὴ τοῦτ' ἔγωγε τίθημι τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν πλείστου ἀξίαν εἶναι, οὔ τι παντὶ ἀνδρί, ἀλλὰ τῷ ἐπιεικεῖ. B τὸ γὰρ μηδὲ ἄκοντά τινα ἐξαπατῆσαι ἢ ψεύσασθαι, μηδ' αὖ 10 ὀφείλοντα ἢ θεῷ θυσίας τινὰς ἢ ἀνθρώπῳ χρήματα ἔπειτα ἐκεῖσε ἀπιέναι δεδιότα, μέγα μέρος εἰς τοῦτο ἡ τῶν χρημάτων κτῆσις συμβάλλεται. ἔχει δὲ καὶ ἄλλας χρείας πολλάς· ἀλλά γε ἓν ἀνθ' ἑνὸς οὐκ ἐλάχιστον ἔγωγε θείην ἂν εἰς τοῦτο ἀνδρὶ νοῦν

33. ἠδίκηκεν A[1]Ξ: ἠδίκησεν Πq et corr. A[2].

---

zeugma from μᾶλλόν τι καθορᾷ αὐτά (i.e. τὰ ἐκεῖ); or rather the predicate is accommodated to the second alternative. Cf. 344 B infra and VIII 553 C. To regard the bodily weakness of old age as in itself the cause of clearer vision of the world beyond may be in harmony with the doctrine of the *Phaedo*, but Cephalus is not represented as a Platonist. Tucker needlessly doubts the text.

34 **καὶ ἐκ τῶν ὕπνων κτλ.** καί is 'both,' not 'and,' and balances καὶ ζῇ: 'many a time, like children, awakes out of sleep in terror and lives in the expectation of ill.' For ὥσπερ οἱ παῖδες compare *Phaed.* 77 D, E, and for the general sentiment Arist. *Eth. Nic.* I 13. 1102^b 8—11 ἀργία γάρ ἐστιν ὁ ὕπνος τῆς ψυχῆς ᾗ λέγεται σπουδαία καὶ φαύλη, πλὴν εἴ πῃ κατὰ μικρὸν διικνοῦνταί τινες τῶν κινήσεων, καὶ ταύτῃ βελτίω γίνεται τὰ φαντάσματα τῶν ἐπιεικῶν ἢ τῶν τυχόντων.

331 A 1 **ἡδεῖα—γηροτρόφος.** ἡδεῖα is suggested by Pindar's γλυκεῖα, and καὶ ἀγαθή, as presently appears, is not part of the quotation, but goes with ἐλπίς and is added by Plato in contrast to μετὰ κακῆς ἐλπίδος.

γηροτρόφος κτλ.: 'to nurse him in old age, as Pindar also says.' γηροτρόφος is best taken by itself and not with ἀγαθή.

5 **ἀτάλλοισα κτλ.** ἀτάλλω is used of rearing children, and helps out the idea of γηροτρόφος: δὶς παῖδες οἱ γέροντες. It is not clear how the fragment is to be arranged, nor to what class of Pindar's poems it belongs. See Bergk *Poet. Lyr. Gr.*[4] I p. 452.

6 **εὖ οὖν—σφόδρα.** The emphasis is quite in keeping with Cephalus' age and character; and Hartman is certainly wrong in condemning the clause: cf. 329 C, 331 B.

331 B 10 **ὀφείλοντα—θεῷ θυσίας τινάς.** *Phaed.* 118 A εἶπεν, ὃ δὴ τελευταῖον ἐφθέγξατο, ὦ Κρίτων, ἔφη, τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε. Wealth is in Cephalus' view the indispensable χορηγία ἀρετῆς.

12 **ἀλλά γε ἓν ἀνθ' ἑνός.** ἀλλά γε is extremely rare in Attic prose: in the

ἔχοντι, ὦ Σώκρατες, πλοῦτον χρησιμώτατον εἶναι. Παγκάλως, ἦν C δ' ἐγώ, λέγεις, ὦ Κέφαλε. τοῦτο δ' αὐτό, τὴν δικαιοσύνην, πότερα 15 τὴν ἀλήθειαν αὐτὸ φήσομεν εἶναι ἁπλῶς οὕτως καὶ τὸ ἀποδιδόναι, ἄν τίς τι παρά του λάβῃ, ἢ καὶ αὐτὰ ταῦτα ἔστιν ἐνίοτε μὲν δικαίως, ἐνίοτε δὲ ἀδίκως ποιεῖν; οἷον τοιόνδε λέγω· πᾶς ἄν που εἴποι, εἴ τις λάβοι παρὰ φίλου ἀνδρὸς σωφρονοῦντος ὅπλα, εἰ μανεὶς ἀπαιτοῖ, ὅτι οὔτε χρὴ τὰ τοιαῦτα ἀποδιδόναι, οὔτε δίκαιος 20 ἂν εἴη ὁ ἀποδιδοὺς οὐδ' αὖ πρὸς τὸν οὕτως ἔχοντα πάντα ἐθέλων D τἀληθῆ λέγειν. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Οὐκ ἄρα οὗτος ὅρος ἐστὶ δικαιοσύνης, ἀληθῆ τε λέγειν καὶ ἃ ἂν λάβῃ τις ἀποδιδόναι. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὑπολαβὼν ὁ Πολέμαρχος, εἴπερ γέ τι χρὴ Σιμωνίδῃ πείθεσθαι. Καὶ μέντοι, ἔφη ὁ Κέφαλος, καὶ 25 παραδίδωμι ὑμῖν τὸν λόγον· δεῖ γάρ με ἤδη τῶν ἱερῶν ἐπιμεληθῆναι.

Platonic corpus it occurs—according to the best manuscript authority—here and in *Rep.* VIII 543 C, *Phaed.* 86 E, *Hipp. Maior* 287 B, *Phaedr.* 262 A (ἀλλά γε δή), *Phaed.* 116 D (id.). In some of these passages ἀλλ' ἄγε has been conjectured—wrongly, as I think (with Schneider), at all events in the passage from the *Republic*:—but ἀλλ' ἄγε cannot be read in the *Phaedrus* and *Hippias Maior*. There is no *a priori* objection to the collocation, which is also implied in ἀλλὰ γάρ (γ' ἄρα); and in later Greek ἀλλά γε aroused no objection. The meaning is 'but still,' originally 'yes, but': as Schneider says, "γε in his dictionibus concedit aliquatenus praecedentia, sed magis urget sequentia." There is perhaps also a dramatic motive for putting ἀλλά γε into the mouth of Cephalus: see on οὐ μέντοι γε in 329 E. Against the reading of Stobaeus (*Flor.* 94. 22) ἀλλὰ ἕν γε ἀνθ' ἑνός, we may urge the further objection that the idiomatic phrase ἓν ἀνθ' ἑνός ('setting one thing against another,' as Jowett correctly translates it) seems to depend for its peculiar force (like μόνος μόνῳ and the like) on the juxtaposition of its two parts: cf. *Phil.* 63 B (ἓν ἀνθ' ἑνός) and *Laws* 705 B (ἀνθ' ἑνὸς ἕν). The passage quoted by Stallbaum from Euripides *Orest.* 651 ἓν μὲν τόδ' ἡμῖν ἀνθ' ἑνὸς δοῦναί σε χρή is quite different and does not mean 'hoc praecipue,' but 'one thing *in return for* one thing,' as is clear from lines 646 f.

13 **οὐκ ἐλάχιστον** is not adverbial (as Hartman and others suppose), but belongs to τοῦτο: 'setting one thing against another, I should regard this as not the least important object for which wealth is most useful to a man of sense.' The emphasis is characteristic: cf. 329 C, 331 A.

331 C, D *The question 'What is Justice?' is for the first time raised. Is it simply to speak the truth and pay what you owe? Polemarchus succeeds to Cephalus' part in the conversation.*

331 C 16 **τὴν ἀλήθειαν κτλ.** This theory of justice or righteousness is deduced from the words of Cephalus: τὸ γὰρ μηδὲ ἄκοντά τινα ἐξαπατῆσαι ἢ ψεύσασθαι being generalised into ἀλήθειαν (truthfulness, cf. τἀληθῆ λέγειν below), and μηδ' αὖ ὀφείλοντα ἢ θεῷ θυσίας τινὰς ἢ ἀνθρώπῳ χρήματα into ἀποδιδόναι ἄν τίς τι παρά του λάβῃ. Cf. (with Wohlrab) Mimn. *Fr.* 8 ἀληθείη δὲ παρέστω | σοὶ καὶ ἐμοί, πάντων χρῆμα δικαιότατον. It is simply Truth and Honesty, the two chief ingredients in the popular conception of morality.

ἁπλῶς οὕτως: 'quite without qualification.' For this idiomatic οὕτως cf. ῥᾳδίως οὕτω II 377 B *n.*

18 **οἷον τοιόνδε λέγω.** Similar points of casuistry are raised in Socrates' conversation with Euthydemus ap. Xen. *Mem.* IV 2. 12 ff.

21 **οὐδ' αὖ κτλ.** I have removed the comma before οὐδέ, because the ὁ in ὁ ἀποδιδούς covers both participles, the person in both cases being the same.

Οὐκοῦν, ἔφη, ἐγὼ ὁ Πολέμαρχος τῶν γε σῶν κληρονόμος; Πάνυ γε, ἦ δ' ὃς γελάσας· καὶ ἅμα ᾔει πρὸς τὰ ἱερά.

---

331 D 27 **ἔφη**. There is not sufficient reason for changing the best supported reading ἔφη, ἐγώ to ἔφην ἐγώ. Polemarchus is throughout the introduction represented as a vivacious person: e.g. in ὁρᾷς οὖν ἡμᾶς—ὅσοι ἐσμέν (327 C), and in the lively emphasis with which he breaks in just above: πάνυ μὲν οὖν—εἴπερ γέ τι χρὴ Σιμωνίδῃ πείθεσθαι. True to his name, he is first to mingle in the fray. It is this φιλολογία on the part of his son which draws a smile from Cephalus: over-much προθυμία always struck the Greeks as laughable: cf. e.g. Eur. *Ion* 1172 ff. The words in which Socrates addresses Polemarchus σὺ ὁ τοῦ λόγου κληρονόμος are also somewhat more appropriate if the title was self-chosen. Cephalus leaves the argument to be carried on by the assembled company (for ὑμῖν does not mean Polemarchus and Socrates alone): whereupon Polemarchus, seizing hold on the word παραδίδωμι in its sense of 'transmit,' 'bequeath,' playfully claims the right to inherit his λόγος as Cephalus' eldest son and heir. It may be added that ἔφη ἐγώ was much more likely to be changed to ἔφην ἐγώ than *vice versa*. With the Greek compare *Phaed*. 89 C ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἔφη, τὸν Ἰόλεων παρακάλει.

28 **ἅμα ᾔει πρὸς τὰ ἱερά**. Soph. *Fr*. 206 γήρᾳ πρεπόντως σῷζε τὴν εὐφημίαν. The editors quote Cicero *Epp. ad Att*. IV 16. 3 "credo Platonem vix putasse satis consonum fore, si hominem id aetatis in tam longo sermone diutius retinuisset." Cf. the words of Theodorus in *Theaet*. 162 B οἶμαι ὑμᾶς πείσειν ἐμὲ μὲν ἐᾶν θεᾶσθαι καὶ μὴ ἕλκειν πρὸς τὸ γυμνάσιον, σκληρὸν ἤδη ὄντα, τῷ δὲ δὴ νεωτέρῳ τε καὶ ὑγροτέρῳ ὄντι προσπαλαίειν. It is worthy of note that the entrance and exit of Cephalus are alike associated with the services of religion: see 328 C and *Introd*. § 2.

331 E—**332** B *The second half of the definition of Justice which Socrates deduced from Cephalus' remarks is now taken up and discussed in the form in which it was expressed by Simonides—'rendering to each man his due.' In the present section Socrates confines himself to eliciting the meaning of 'due.' As between friends, it is something good; as between enemies, something evil; in general terms it is that which is suitable or appropriate. Simonides in fact meant that Justice consists in doing good to friends and ill to foes.*

331 E ff. By **δικαιοσύνη**, it should be noted, is here meant man's whole duty to his fellows, as ὁσιότης is right conduct in relation to the gods. In this wide sense the word was commonly understood by the Greeks (cf. Theog. 147 ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετὴ ἔνι); and even in the scientific study of ethics, the word still retained the same wider connotation, side by side with its more specific meanings (Arist. *Eth. Nic*. V 3. 1129ᵇ 11 ff.). The view that Justice consists in doing good to friends and harm to enemies, is a faithful reflection of prevalent Greek morality (Luthardt *Die Antike Ethik* p. 19). It is put into the mouth of Simonides as a representative of the poets, on whose writings the young were brought up: cf. *Prot*. 316 D, 325 E, 338 E ff. As typical illustrations we may cite: Hes. *OD*. 707 ff.; Solon 13. 5; Theog. 337 f.; Archilochus *Fr*. 65; Pindar *Pyth*. 2. 83—85; Aesch. *P.V*. 1041 f.; Soph. *Ant*. 643 f.; Eurip. *Med*. 807—810; Meno in Plat. *Men*. 71 E αὕτη ἐστὶν ἀνδρὸς ἀρετή, ἱκανὸν εἶναι τὰ τῆς πόλεως πράττειν, καὶ πράττοντα τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς: cf. also *Crito* 49 B, Xen. *Cyr*. I 6. 31 ff. and *Hiero* II 2. Socrates himself in *Mem*. II 3. 14 represents the same principle as generally accepted in Greece: καὶ μὴν πλείστου γε δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιος εἶναι, ὃς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν: cf. also ibid. II 6. 35. These references, which might easily be multiplied, shew that Plato is not, as Teichmüller supposes (*Lit. Fehd*. I p. 22 *n*.), specifically refuting Xenophon, but rather criticising an all but universal view. See Nägelsbach *Nachhom. Theol*. pp. 246 ff. It is seldom that a voice is raised in protest, as by Pittacus (according to D. L. I 4. 78) in the memorable words φίλον μὴ λέγειν κακῶς, ἀλλὰ μηδὲ ἐχθρόν. Plato was the first Greek who systematically protested against the doctrine, and supported his protest with arguments drawn from a loftier view of man's nature and work.

E VI. Λέγε δή, εἶπον ἐγώ, σὺ ὁ τοῦ λόγου κληρονόμος, τί φῂς τὸν Σιμωνίδην λέγοντα ὀρθῶς λέγειν περὶ δικαιοσύνης; Ὅτι, ἦ δ' 30 ὅς, τὸ τὰ ὀφειλόμενα ἑκάστῳ ἀποδιδόναι δίκαιόν ἐστι· τοῦτο λέγων δοκεῖ ἔμοιγε καλῶς λέγειν. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, Σιμωνίδῃ γε οὐ ῥᾴδιον ἀπιστεῖν· σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ἀνήρ· τοῦτο μέντοι ὅ τί ποτε λέγει, σὺ μέν, ὦ Πολέμαρχε, ἴσως γιγνώσκεις, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ. δῆλον γὰρ ὅτι οὐ τοῦτο λέγει, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, τό τινος 35 παρακαταθεμένου τι ὁτῳοῦν μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῦντι ἀποδιδόναι· 332 καίτοι γε ὀφει|λόμενόν πού ἐστιν τοῦτο, ὃ παρακατέθετο· ἦ γάρ;

---

331 E 29 **ὁ τοῦ λόγου κληρονόμος.** See on παῖδες ἐκείνου τοῦ ἀνδρός II 368 A.

31 **τὰ ὀφειλόμενα—ἐστι.** Probably some current saying attributed to Simonides: there is nothing like it in his fragments. The words do not profess to be a definition of justice: if they did, τό would appear before δίκαιον. It is not likely that Simonides himself explained this particular saying as Polemarchus does, although he would not have disapproved of the explanation. In Xen. *Hier.* II 2 he is represented as saying that tyrants are ἱκανώτατοι—κακῶσαι μὲν ἐχθρούς, ὀνῆσαι δὲ φίλους. The words of Socrates σὺ μέν, ὦ Πολέμαρχε, ἴσως γιγνώσκεις, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ tend to fix the responsibility of the explanation on Polemarchus alone. Probably Simonides (if the saying is his) meant no more than that we should 'render unto Caesar the things which are Caesar's.' Plato virtually confesses in 332 B that his interpretation is forced.

32 **ἔμοιγε**: said with confidence, as Σιμωνίδῃ γε with emphasis and some mockery: with you one might disagree, but not with Simonides.

33 **σοφὸς—θεῖος.** Cf. *Prot.* 315 E. σοφός and θεῖος were fashionable words of praise: in the mouth of Socrates they are generally ironical. Plato's own connotation of the word θεῖος is given in *Men.* 99 C οὐκοῦν, ὦ Μένων, ἄξιον τούτους θείους καλεῖν τοὺς ἄνδρας, οἵτινες νοῦν μὴ ἔχοντες πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθοῦσιν ὧν πράττουσι καὶ λέγουσιν; Ὀρθῶς ἂν καλοῖμεν θείους τε, οὓς νῦν δὴ ἐλέγομεν χρησμῳδοὺς καὶ μάντεις καὶ τοὺς ποιητικοὺς ἅπαντας· καὶ τοὺς πολιτικοὺς οὐχ ἥκιστα τούτων φαῖμεν ἂν θείους τε εἶναι καὶ ἐνθουσιάζειν, ἐπίπνους ὄντας καὶ κατεχομένους ἐκ τοῦ θεοῦ, ὅταν κατορθῶσι λέγοντες πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα, μηδὲν εἰδότες ὧν λέγουσι.

ἀνήρ. I formerly read ἀνήρ, but ἀνὴρ (in the predicate) is satisfactory enough: cf. *Men.* 99 D θεῖος ἀνήρ, φασίν, οὗτος.

36 **παρακαταθεμένου κτλ.** Xen. *Cyr.* I 6. 31 ff. καὶ ἔτι προβὰς (sc. ἐπὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων γενόμενός ποτε ἀνὴρ διδάσκαλος τῶν παίδων) ταῦτα ἐδίδασκεν ὡς καὶ τοὺς φίλους δίκαιον εἴη ἐξαπατᾶν, ἐπί γε ἀγαθῷ, καὶ κλέπτειν τὰ τῶν φίλων, ἐπί γε ἀγαθῷ: *Mem.* IV 2. 17 ff.

ὁτῳοῦν is to be taken with παρακαταθεμένου and not with ἀπαιτοῦντι.

37 **καίτοι γε ὀφειλόμενον.** There is the same dispute about καίτοι γε as about μέντοι γε and ἀλλά γε (see on 329 E, 331 B). καίτοι γε has the best MS authority in its favour here and in IV 440 D: elsewhere in Plato it is not well-attested except in the νοθευόμενοι, where it occurs *Min.* 318 E, *Axioch.* 364 B, 368 E. καίτοι γε is also found occasionally in Aristophanes, Xenophon, Aristotle, and the orators: see Blaydes on Ar. *Ach.* 611, and the *Lex. Arist.* Many distinguished critics would emend the idiom everywhere; but the instances are far too numerous for such a drastic policy. The difference between καίτοι ὀφειλόμενόν γε που (which Hoefer *de part. Plat.* p. 38 would read) and καίτοι γε ὀφειλόμενον would seem to be that in the former more stress is thrown on the word ὀφειλόμενον, in the latter on τοι. καίτοι γε is 'and *surely*' rather than 'quamquam' (as Kugler holds *de part. τοι eiusque comp. ap. Pl. usu* p. 20), cf. IV 440 D *n.* The periphrasis ὀφειλόμενον—ἐστι is used of course to correspond to τὰ ὀφειλόμενα in E above: such periphrases (the principle of which is explained in *Euthyph.* 9 E ff.) are extremely common in Plato. See W. J. Alexander in *A. J. Ph.* IV pp. 299 ff.

Ναί. Ἀποδοτέον δέ γε οὐδ' ὁπωστιοῦν τότε, ὁπότε τις μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῖ; Ἀληθῆ, ἦ δ' ὅς. Ἄλλο δή τι ἢ τὸ τοιοῦτον, ὡς ἔοικεν, λέγει Σιμωνίδης τὸ τὰ ὀφειλόμενα δίκαιον εἶναι ἀποδιδόναι.
5 Ἄλλο μέντοι νὴ Δί', ἔφη· τοῖς γὰρ φίλοις οἴεται ὀφείλειν τοὺς φίλους ἀγαθὸν μέν τι δρᾶν, κακὸν δὲ μηδέν. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι οὐ τὰ ὀφειλόμενα ἀποδίδωσιν, ὃς ἄν τῳ χρυσίον ἀποδῷ παρακαταθεμένῳ, ἐάνπερ ἡ ἀπόδοσις καὶ ἡ λῆψις βλαβερὰ **B** γίγνηται, φίλοι δὲ ὦσιν ὅ τε ἀπολαμβάνων καὶ ὁ ἀποδιδούς· οὐχ
10 οὕτω λέγειν φῂς τὸν Σιμωνίδην; Πάνυ μὲν οὖν. Τί δέ; τοῖς ἐχθροῖς ἀποδοτέον, ὅ τι ἂν τύχῃ ὀφειλόμενον; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, ὅ γε ὀφείλεται αὐτοῖς. ὀφείλεται δέ, οἶμαι, παρά γε τοῦ ἐχθροῦ τῷ ἐχθρῷ, ὅπερ καὶ προσήκει, κακόν τι.

12. δὲ Ξ: δέ γε ΑΠq.

---

332 A 2 **ἀποδοτέον—ἀπαιτοῖ**: 'well, but we were not on any account to make restoration at the time when the claimant is'—according to the Greek idiom 'was'—'mad.' Socrates, as in ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, is appealing to the admissions made by the πατὴρ τοῦ λόγου (in 331 C), as he is justified in doing when addressing his heir. ὁπότε is not—as τότε shews—the particle of 'indefinite frequency,' but stands for ὅτε of the direct: the whole clause τότε ὁπότε τις μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῖ is thus in the *oratio obliqua* of self-quotation and exactly corresponds to εἰ μανεὶς ἀπαιτοῖ in 331 C. Madvig's ἀπαιτεῖ for ἀπαιτοῖ is therefore unnecessary. Goodwin *MT.* p. 213 explains the optative otherwise, but not (I think) rightly.

6 **ἀγαθὸν μέν τι δρᾶν** sc. αὐτούς, for τοῖς φίλοις depends on ὀφείλειν, to which τοὺς φίλους is the subject.

μανθάνω—ὅτι. ὅτι is 'because,' not 'that,' as always (I believe) in Plato's use of this phrase: cf. *Euthyph.* 3 B, 9 B and infra III 402 E, VIII 568 E. For the sentiment cf. (with J. and C.) Xen. *Mem.* IV 2 17 ff.

332 B 12 **ὀφείλεται δέ.** See *cr. n.* In explanatory clauses of this kind δέ and not δέ γε is the correct usage: cf. infra 337 D, 344 A. I therefore follow Bekker in reading δέ.

13 **προσήκει.** ὀφειλόμενον has thus been equated with προσῆκον by means of the special cases τὸ τοῖς φίλοις ὀφειλόμενον and τὸ τοῖς ἐχθροῖς ὀφειλόμενον. τὸ προσῆκον is a more general term and is the regular word in classical Greek for 'proper conduct' or 'duty' (as the Greeks conceived it), the Stoic καθῆκον being very rarely used in this sense by good authors.

332 C—**336** A *The definition is further elucidated down to* 333 B: *and thereafter Socrates begins to criticise it.*

In the first place, the definition is made more precise by representing justice as an art, whose business it is to benefit friends and injure foes (332 C, D). *The question is then raised—how does the art of justice do good to friends and harm to foes? By the analogy of other arts Polemarchus is induced to say that Justice benefits friends and harms enemies* (1) *by fighting with them and against them in time of war, and* (2) *in connexion with partnerships concerned with money in time of peace* (332 D—333 B). *The explanation of Simonides' saying is now complete.*

Socrates first directs his attack against (2). *In cases where money has to be used, it is not justice, but some other art, that is useful for the required purpose: in other words justice is* (*in time of peace*) *useful only in dealing with useless or unused money and other unused objects: which is an unworthy view of the art* (333 B—333 E). *Further, the analogy of the other arts shews that the art of justice, if it is the art of keeping money safe, is also the art of stealing money—always provided that it does so for the benefit of friends and the injury of foes* (333 E—334 B). *Polemarchus, in bewilderment, reiterates his*

VII. Ἠινίξατο ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ὁ Σιμωνίδης ποιητι-
C κῶς τὸ δίκαιον ὃ εἴη. διενοεῖτο μὲν γάρ, ὡς φαίνεται, ὅτι τοῦτ' 15
εἴη δίκαιον, τὸ προσῆκον ἑκάστῳ ἀποδιδόναι, τοῦτο δὲ ὠνόμασεν
ὀφειλόμενον. Ἀλλὰ τί οἴει; ἔφη. Ὦ πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, εἰ
οὖν τις αὐτὸν ἤρετο, ὦ Σιμωνίδη, ἡ τίσιν οὖν τί ἀποδιδοῦσα
ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον τέχνη ἰατρικὴ καλεῖται; τί ἂν οἴει
ἡμῖν αὐτὸν ἀποκρίνασθαι; Δῆλον ὅτι, ἔφη, ἡ σώμασιν φάρμακά 20

---

definition in the old form, and Socrates thereupon starts a fresh line of argument. By 'friends' and 'foes' Polemarchus means those who seem to us good and bad, not those who are so. But as bad men often seem to us good and good men bad, Justice will often consist in benefiting bad men, and harming good, i.e. in wronging those who do no wrong; or conversely, if we refuse to accept this conclusion, and hold that it is just to benefit the just and hurt the unjust, it will often be just to hurt friends and benefit enemies, viz. when our friends are bad, and our enemies good (334 C—334 E).

Polemarchus hereupon amends his explanation of 'friend' and 'enemy' into 'him who both seems and is good,' and 'him who both seems and is bad': and the definition now becomes, 'It is just to benefit a friend if he is good, and injure an enemy if he is bad (335 A).'

To this amended definition Socrates now addresses himself. He first proves by the analogy of the other arts that to hurt a human being is to make him worse in respect of human excellence, i.e. Justice, in other words to make him more unjust, and afterwards by means of similar analogical reasoning, that no one can be made more unjust by one who is just. Simonides' saying, if Polemarchus has explained it aright, was more worthy of a tyrant than of him (335 A—336 A).

332 B **ff.** The seventh chapter is a good example of Plato's extreme care in composition. A careful study will shew that the structural basis consists of two illustrations followed by an application: this occurs seven times before the conclusion of the argument is reached. Similar, but less elaborate, examples of symmetrical structure are pointed out in my notes on *Crito* 49 B, *Prot.* 325 D.

332 B 14 **ᾐνίξατο—ποιητικῶς.** *Theaet.* 194 C τὸ τῆς ψυχῆς κέαρ, ὃ ἔφη Ὅμηρος αἰνιττόμενος τὴν τοῦ κηροῦ ὁμοιότητα. The present passage is no more serious than that in the *Theaetetus*: Plato knew that Simonides merely meant to say 'it is just to render what you owe.'

332 C 17 **ἀλλὰ τί οἴει;** is a rhetorical question, which needs and receives no answer, like τί μήν; and τί μὴν δοκεῖς; (*Theaet.* 162 B). It is equivalent to 'of course.' For the use of τί Stallbaum compares *Gorg.* 480 B τί γὰρ δὴ φῶμεν; to which there is also no reply. This explanation is preferable to that of Madvig, who gives ἀλλὰ τί οἴει to Socrates, and takes ἔφη as equivalent to συνέφη—a harsh usage in a narrated dialogue, and not likely to have been intended by Plato, because sure to be misunderstood. Liebhold's ἄλλο τι οἴει; <οὐκ> ἔφη has everything against it.

ὦ πρὸς Διὸς κτλ. 'In the name of heaven, said I, if any one then had asked him' etc. 'what reply do you think he would have made to us?' ὦ before πρὸς Διός is (as Schanz holds) an interjection, and does not require a vocative to follow it: cf. *Euthyd.* 287 A, 290 E. It is tempting (with Tucker) to take ὦ πρὸς Διός as part of the address to Simonides (cf. *Euthyd.* 294 B ὦ πρὸς τῶν θεῶν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε—αὐτὼ τῷ ὄντι πάντα ἐπίστασθον). But on this view the presence of εἰ οὖν—ἤρετο forms a difficulty, and ὦ πρὸς Διός may very well go with τί ἂν οἴει—ἀποκρίνασθαι.

19 **ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον.** It is characteristic of Plato to combine the thing explained and the explanation itself in this way: see my note on *Prot.* 314 A. Here ὀφειλόμενον is necessary to enable Simonides to recognise his own saying.

ἰατρικὴ—μαγειρική. In *Gorg.* 463 A ff. Plato refuses the name of 'art' to ὀψοποιική: it is but an ἐμπειρία or τριβή, a sort of bastard adjunct to ἰατρική, as κομμωτική is to γυμναστική. Here, where less precision is required, both are regarded as τέχναι.

τε καὶ σιτία καὶ ποτά. Ἡ δὲ τίσιν τί ἀποδιδοῦσα ὀφειλόμενον καὶ προσῆκον τέχνη μαγειρικὴ καλεῖται; Ἡ τοῖς | ὄψοις τὰ D ἡδύσματα. Εἶεν· ἡ οὖν δὴ τίσιν τί ἀποδιδοῦσα τέχνη δικαιοσύνη ἂν καλοῖτο; Εἰ μέν τι, ἔφη, δεῖ ἀκολουθεῖν, ὦ Σώκρατες, τοῖς 25 ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ἡ τοῖς φίλοις τε καὶ ἐχθροῖς ὠφελίας τε καὶ βλάβας ἀποδιδοῦσα. Τὸ τοὺς φίλους ἄρα εὖ ποιεῖν καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς δικαιοσύνην λέγει; Δοκεῖ μοι. Τίς οὖν δυνατώτατος κάμνοντας φίλους εὖ ποιεῖν καὶ ἐχθροὺς κακῶς πρὸς νόσον καὶ ὑγίειαν; Ἰατρός. Τίς δὲ πλέοντας | πρὸς τὸν τῆς θαλάττης E 30 κίνδυνον; Κυβερνήτης. Τί δέ; ὁ δίκαιος ἐν τίνι πράξει καὶ πρὸς τί ἔργον δυνατώτατος φίλους ὠφελεῖν καὶ ἐχθροὺς βλάπτειν; Ἐν τῷ προσπολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ξυμμαχεῖν, ἔμοιγε δοκεῖ. Εἶεν· μὴ κάμνουσί γε μήν, ὦ φίλε Πολέμαρχε, ἰατρὸς ἄχρηστος. Ἀληθῆ. Καὶ μὴ πλέουσι δὴ κυβερνήτης. Ναί. Ἆρα καὶ τοῖς μὴ πολε-35 μοῦσιν ὁ δίκαιος ἄχρηστος; Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τοῦτο. Χρήσιμον ἄρα καὶ ἐν εἰρήνῃ δικαιο|σύνη; Χρήσιμον. Καὶ γὰρ γεωργία· 333 ἢ οὔ; Ναί. Πρός γε καρποῦ κτῆσιν. Ναί. Καὶ μὴν καὶ σκυτοτομική; Ναί. Πρός γε ὑποδημάτων ἄν, οἶμαι, φαίης κτῆσιν. Πάνυ γε. Τί δὲ δή; τὴν δικαιοσύνην πρὸς τίνος χρείαν ἢ κτῆσιν 5 ἐν εἰρήνῃ φαίης ἂν χρήσιμον εἶναι; Πρὸς τὰ ξυμβόλαια, ὦ Σώκρατες. Ξυμβόλαια δὲ λέγεις κοινωνήματα, ἤ τι ἄλλο; Κοι-

---

332 D 23 **εἶεν** according to Timaeus (*Lexicon* s. v.) expresses *συγκατάθεσις μὲν τῶν εἰρημένων, συναφὴ δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα*. It rarely expresses *συγκατάθεσις* ('assent') and no more: see on IV 436 C. The word was pronounced *εἶέν* with intervocalic aspiration (Uhlig in *Fl. Jahrb.* 1880 pp. 790 ff.) and may possibly be a compound of *εἶα* and *ἕν* (used as in *ἓν μὲν τόδ' ἤδη τῶν τριῶν παλαισμάτων* Aesch. *Eum.* 589). *εἶέν* is the usual orthography in Paris A, and has left some traces also in the Bodleian MS e.g. *Gorg.* 466 C.

τέχνη δικαιοσύνη. The Socratic view that Justice is an art—a view that dominates the whole of the conversation with Polemarchus—is thus introduced quite incidentally.

26 **τὸ—λέγει**. Cf. Xen. *Hiero* II 2 (cited above on 331 E).

332 E 30 **τί δέ; ὁ δίκαιος κτλ.** This punctuation throws more emphasis on *ὁ δίκαιος* than *τί δὲ ὁ δίκαιος;* which appears in some editions. It is therefore to be preferred in introducing the application of the two illustrations. So also below in 333 A *τί δὲ δή; τὴν δικαιοσύνην κτλ.*

32 **προσπολεμεῖν** explains *ἐχθροὺς βλάπτειν* as *ξυμμαχεῖν* explains *φίλους ὠφελεῖν*. Ast's *προπολεμεῖν* (a conjecture of Stephanus) would leave *ἐχθροὺς βλάπτειν* unrepresented. Stephanus' conjecture was natural enough with the wrong reading *καὶ ξυμμαχεῖν*, which Ast also followed. For **ἔμοιγε δοκεῖ** Hartman demands *ἔμοιγε δοκεῖν*; but cf. 333 B, *Crito* 43 D, *Phaed.* 108 D, *Menex.* 236 B. These cases shew that *δοκεῖ* can be used without *ὡς*: and *ἐμοὶ* (*ἔμοιγε*) *δοκεῖν* does not occur in the *Republic* (Grünenwald in Schanz's *Beitr. zur hist. Synt. d. gr. Spr.* II 3 p. 12).

333 A 5 **ξυμβόλαια** are contracts where money is involved. Polemarchus (as in *εἰς ἀργυρίου* in B below), in harmony with the natural meaning of Simonides' saying, thinks first of pecuniary dealings as the sphere in which *δικαιοσύνη* acts. Socrates substitutes for *ξυμβόλαια* the more general term *κοινωνήματα*, in order once more to introduce the analogy of the arts.

B νωνήματα δῆτα. Ἆρ' οὖν ὁ δίκαιος ἀγαθὸς καὶ χρήσιμος κοινωνὸς εἰς πεττῶν θέσιν, ἢ ὁ πεττευτικός; Ὁ πεττευτικός. Ἀλλ' εἰς πλίνθων καὶ λίθων θέσιν ὁ δίκαιος χρησιμώτερός τε καὶ ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ οἰκοδομικοῦ; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' εἰς τίνα δὴ κοινωνίαν 10 ὁ δίκαιος ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ κιθαριστικοῦ, ὥσπερ ὁ κιθαριστικὸς τοῦ δικαίου εἰς κρουμάτων; Εἰς ἀργυρίου, ἔμοιγε δοκεῖ. Πλήν γ' ἴσως, ὦ Πολέμαρχε, πρὸς τὸ χρῆσθαι ἀργυρίῳ, ὅταν δέῃ ἀργυρίου C κοινῇ πρίασθαι ἢ ἀποδόσθαι ἵππον· τότε δέ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὁ ἱππικός· ἦ γάρ; Φαίνεται. Καὶ μὴν ὅταν γε πλοῖον, ὁ ναυ- 15 πηγὸς ἢ ὁ κυβερνήτης. Ἔοικεν. Ὅταν οὖν τί δέῃ ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ κοινῇ χρῆσθαι, ὁ δίκαιος χρησιμώτερος τῶν ἄλλων; Ὅταν παρακαταθέσθαι καὶ σῶν εἶναι, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν λέγεις, ὅταν μηδὲν δέῃ αὐτῷ χρῆσθαι ἀλλὰ κεῖσθαι; Πάνυ γε. Ὅταν ἄρα ἄχρηστον ᾖ ἀργύριον, τότε χρήσιμος ἐπ' αὐτῷ ἡ 20 D δικαιοσύνη; Κινδυνεύει. Καὶ ὅταν δὴ δρέπανον δέῃ φυλάττειν, ἡ δικαιοσύνη χρήσιμος καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· ὅταν δὲ χρῆσθαι, ἡ ἀμπελουργική; Φαίνεται. Φήσεις δὲ καὶ ἀσπίδα καὶ λύραν ὅταν δέῃ φυλάττειν καὶ μηδὲν χρῆσθαι, χρήσιμον εἶναι τὴν δικαιοσύνην, ὅταν δὲ χρῆσθαι, τὴν ὁπλιτικὴν καὶ τὴν μουσικήν; Ἀνάγκη. 25 Καὶ περὶ τἆλλα δὴ πάντα ἡ δικαιοσύνη ἑκάστου ἐν μὲν χρήσει ἄχρηστος, ἐν δὲ ἀχρηστίᾳ χρήσιμος; Κινδυνεύει.

E VIII. Οὐκ ἂν οὖν, ὦ φίλε, πάνυ γέ τι σπουδαῖον εἴη ἡ

21. δέῃ q: δέοι ΑΠΞ. 28. οὐκ ἂν οὖν Ξ et corr. in mg. A[2]: οὔκουν A[1]q: οὐκοῦν Π.

---

333 B 10 **εἰς τίνα δὴ κοινωνίαν** is idiomatic for *εἰς τίνος δὴ κοινωνίαν*. Compare VIII 556 C *ἢ ἐν ὁδῶν πορείαις ἢ ἐν ἄλλαις τισὶ κοινωνίαις* and *τὴν τιμὴν ταύτην* (where the English idiom would expect *τὴν τιμὴν ταύτης*) in II 371 E. In spite of *εἰς κρουμάτων* and *εἰς ἀργυρίου*, it is not necessary to read (with Richards) *τίνος*.

333 C 18 **παρακαταθέσθαι καὶ σῶν εἶναι.** The double expression is necessary to explain *κοινῇ χρῆσθαι*: the *κοινωνία* arises because one deposits the money and by the other it is kept safe.

20 **ἄχρηστον—χρήσιμος.** *ἄχρηστος* fluctuates between 'unused' and 'useless': the latter sense is predominant here and gives an epigrammatic tone to the sentence (cf. *ἐν μὲν χρήσει ἄχρηστος, ἐν δὲ ἀχρηστίᾳ χρήσιμος* in D). It is noticeable that Plato does not take into account the possibility of money being deposited at interest: in this case the money could not be said to be useless.

333 D 22 **καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ**: not 'to the individual and to the state,' but 'both in dealings with others, and in personal concerns.' The words *καὶ ἰδίᾳ* are, strictly speaking, irrelevant, for it is with *κοινωνήματα* (in the widest sense) that we are concerned. They are to be regarded merely as a rhetorical amplification for the sake of emphasis: cf. infra 350 A, 351 A *nn.*

333 E 28 **οὐκ ἂν οὖν κτλ.** See *cr. n.* Some may think that we should read *οὐκοῦν* (with the majority of MSS) and cancel *εἴη* after *σπουδαῖον* (so also Vind.

δικαιοσύνη, εἰ πρὸς τὰ ἄχρηστα χρήσιμον ὂν τυγχάνει. τόδε δὲ
30 σκεψώμεθα. ἆρ' οὐχ ὁ πατάξαι δεινότατος ἐν μάχῃ εἴτε πυκτικῇ εἴτε τινὶ καὶ ἄλλῃ, οὗτος καὶ φυλάξασθαι; Πάνυ γε. Ἆρ' οὖν καὶ νόσον ὅστις δεινὸς φυλάξασθαι, καὶ λαθεῖν οὗτος δεινότατος ἐμποιήσας; Ἔμοιγε δοκεῖ. Ἀλλὰ μὴν στρατοπέ|δου γε ὁ αὐτὸς 334 φύλαξ ἀγαθός, ὅσπερ καὶ τὰ τῶν πολεμίων κλέψαι καὶ βουλεύματα καὶ τὰς ἄλλας πράξεις. Πάνυ γε. Ὅτου τις ἄρα δεινὸς φύλαξ, τούτου καὶ φὼρ δεινός. Ἔοικεν. Εἰ ἄρα ὁ δίκαιος ἀργύριον
5 δεινὸς φυλάττειν, καὶ κλέπτειν δεινός. Ὡς γοῦν ὁ λόγος, ἔφη, σημαίνει. Κλέπτης ἄρα τις ὁ δίκαιος, ὡς ἔοικεν, ἀναπέφανται· καὶ κινδυνεύεις παρ' Ὁμήρου μεμαθηκέναι αὐτό. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὸν τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς μητρὸς πάππον Αὐτόλυκον | ἀγαπᾷ τε B καί φησιν αὐτὸν πάντας ἀνθρώπους κεκάσθαι κλεπτοσύνῃ θ'
10 ὅρκῳ τε. ἔοικεν οὖν ἡ δικαιοσύνη καὶ κατὰ σὲ καὶ καθ' Ὅμηρον καὶ κατὰ Σιμωνίδην κλεπτική τις εἶναι, ἐπ' ὠφελίᾳ μέντοι τῶν φίλων καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἐχθρῶν. οὐχ οὕτως ἔλεγες; Οὐ μὰ

33. ἐμποιήσας coniecit Schneider: ἐμποιῆσαι AΠ[1]Ξ: καὶ ἐμποιῆσαι Π[2]q.

D), understanding ἐστι. The accidental omission of ἄν is however not uncommon in Plato's MSS: see on IV 437 B.

31 **οὗτος καὶ φυλάξασθαι.** Because knowledge of anything implies knowledge also of its opposite, according to the usual Socratic view. See *Phaed.* 97 D οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖν προσήκειν ἀνθρώπον—ἀλλ' ἢ τὸ ἄριστον καὶ τὸ βέλτιστον· ἀναγκαῖον δὲ εἶναι τὸν αὐτὸν τοῦτον καὶ τὸ χεῖρον εἰδέναι, *Charm.* 166 E, *Hipp. Min.* 367 A ff. See also Stewart's *Notes on the Nicomachean Ethics* Vol. I p. 378.

32 **φυλάξασθαι κτλ.** See *cr. n.* With the emendation in the text, the argument is as follows: (1) he who can πατάξαι, can φυλάξασθαι: (2) he who can φυλάξασθαι (νόσον), can λαθεῖν ἐμποιήσας (νόσον): (3) he who can κλέψαι (τὰ τῶν πολεμίων), is a good φύλαξ of an army. Thus the predicate of each step in the argument corresponds to the subject of the step next following: for λαθεῖν ἐμποιήσας (νόσον) is to be taken as parallel to κλέψαι (τὰ τῶν πολεμίων). The argument is unsound, and not intended to be serious: it is enough that it suffices to bewilder Polemarchus. For a further discussion on this passage see App. II.

334 A 1 **στρατοπέδου γε κτλ.** The στρατηγός must be both φυλακτικός τε καὶ κλέπτης according to Socrates in Xen. *Mem.* III 1. 6.

2 **κλέπτειν** and **κλέμμα** were used (especially by Spartans) with reference to military operations involving surprise and stealth (Classen on Thuc. V 9. 5).

6 **κλέπτης—ἀναπέφανται.** Cf. *Hipp. Min.* 365 C ff., where this view is worked out at length, *ib.* 369 B ἀναπέφανται ὁ αὐτὸς ὢν ψευδής τε καὶ ἀληθής and Xen. *Mem.* IV 2. 20 ff. ἀναπέφανται, as J. and C. remark, expresses an unexpected result—here a paradox. Like ὁ ἑκὼν ἁμαρτάνων ἀμείνων, the conclusion is a logical inference from the Socratic identification of virtue and knowledge, made without regard to experience.

334 B 8 **ἀγαπᾷ**, 'esteems,' is said with reference to ἐσθλόν in Hom. *Od.* XIX 395 f. μητρὸς ἑῆς πατέρ' ἐσθλόν, ὃς ἀνθρώπους ἐκέκαστο | κλεπτοσύνῃ θ' ὅρκῳ τε. The suggested ἄγαται for ἀγαπᾷ τε would be too strong: see *Symp.* 180 B μᾶλλον—θαυμάζουσιν καὶ ἄγανται—ὅταν ὁ ἐρώμενος τὸν ἐραστὴν ἀγαπᾷ, where the meaning of ἀγαπᾷ is shewn by οὕτω περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο in 180 A.

τὸν Δί', ἔφη, ἀλλ' οὐκέτι οἶδα ἔγωγε ὅ τι ἔλεγον· τοῦτο μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ ἔτι, ὠφελεῖν μὲν τοὺς φίλους ἡ δικαιοσύνη, βλάπτειν C δὲ τοὺς ἐχθρούς. Φίλους δὲ λέγεις εἶναι πότερον τοὺς δοκοῦντας 15 ἑκάστῳ χρηστοὺς εἶναι, ἢ τοὺς ὄντας, κἂν μὴ δοκῶσι, καὶ ἐχθροὺς ὡσαύτως; Εἰκὸς μέν, ἔφη, οὓς ἄν τις ἡγῆται χρηστούς, φιλεῖν, οὓς δ' ἂν πονηρούς, μισεῖν. Ἆρ' οὖν οὐχ ἁμαρτάνουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ τοῦτο, ὥστε δοκεῖν αὐτοῖς πολλοὺς μὲν χρηστοὺς εἶναι μὴ ὄντας, πολλοὺς δὲ τοὐναντίον; Ἁμαρτάνουσιν. Τούτοις ἄρα 20 οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἐχθροί, οἱ δὲ κακοὶ φίλοι; Πάνυ γε. Ἀλλ' ὅμως D δίκαιον τότε τούτοις, τοὺς μὲν πονηροὺς ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς βλάπτειν; Φαίνεται. Ἀλλὰ μὴν οἵ γε ἀγαθοὶ δίκαιοί τε καὶ οἷοι μὴ ἀδικεῖν. Ἀληθῆ. Κατὰ δὴ τὸν σὸν λόγον τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας δίκαιον κακῶς ποιεῖν. Μηδαμῶς, ἔφη, ὦ Σώκρατες· 25 πονηρὸς γὰρ ἔοικεν εἶναι ὁ λόγος. Τοὺς ἀδίκους ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δίκαιον βλάπτειν, τοὺς δὲ δικαίους ὠφελεῖν. Οὗτος ἐκείνου καλλίων φαίνεται. Πολλοῖς ἄρα, ὦ Πολέμαρχε, ξυμβήσεται, ὅσοι E διημαρτήκασιν τῶν ἀνθρώπων, δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους βλάπτειν· πονηροὶ γὰρ αὐτοῖς εἰσίν· τοὺς δ' ἐχθροὺς ὠφελεῖν· 30 ἀγαθοὶ γάρ· καὶ οὕτως ἐροῦμεν αὐτὸ τοὐναντίον ἢ τὸν Σιμωνίδην ἔφαμεν λέγειν. Καὶ μάλα, ἔφη, οὕτω ξυμβαίνει. ἀλλὰ μεταθώμεθα· κινδυνεύομεν γὰρ οὐκ ὀρθῶς τὸν φίλον καὶ ἐχθρὸν θέσθαι.

---

13 **τοῦτο—ἔτι.** So Euthyphro (15 B) harks back to his first definition of piety (6 E) after he has been refuted by Socrates. Cf. also VII 515 E *n*.

14 **δοκεῖ** does double duty, first with *τοῦτο* and then with *δικαιοσύνη*: cf. VI 493 A, VII 517 B, 525 B, 530 B and (with Stallbaum) *Ap*. 25 B. Hartman needlessly doubts the text.

15 **φίλους δὲ λέγεις κτλ.** The same mode of argument recurs in 339 B ff. Cf. also *Hipp. Maior* 284 D.

334 C 21 **φίλοι κτλ.** Schneider rightly observes that *κατὰ δὴ τὸν σὸν λόγον* below tends to shew that *ἀλλ' ὅμως —βλάπτειν* is interrogative. The argument is in the form of a dilemma: either (*a*) it is just to injure those who do us no injustice (and benefit those who do), or (*b*) it is just to injure friends and benefit foes. The first alternative is immoral (*πονηρός*), and the second directly opposed to Simonides' view. Socrates suppresses the words which I have put in brackets, because they lessen rather than increase the immorality of the conclusion: the second alternative is expressed in full as the *αὐτὸ τοὐναντίον ἢ τὸν Σιμωνίδην ἔφαμεν λέγειν*.

334 D 28 **ὅσοι κτλ.**: not 'those of mankind who are in error' (J. and C.) but 'those who have mistaken their men': cf. *Phaedr*. 257 D *τοῦ ἑταίρου συχνὸν διαμαρτάνεις*. So also Schneider, and Davies and Vaughan.

334 E 30 **πονηροὶ γὰρ κτλ.** Stallbaum (followed by D. and V.) wrongly takes *αὐτοῖς* as 'in their eyes.' The reasoning is difficult only from its brevity. If it is *δίκαιον βλάπτειν ἀδίκους*, and men sometimes suppose that a man is good *when he is bad* (*πονηροὶ γὰρ αὐτοῖς εἰσίν* 'for they have bad friends'), then since friend has been defined as one whom we suppose to be good (334 C), it is sometimes *δίκαιον βλάπτειν φίλους*. Stallbaum's view is quite inconsistent with the definition of friends in 334 C as *οὓς ἄν τις ἡγῆται χρηστούς*.

33 **τὸν φίλον καὶ ἐχθρόν.** Hartman (with some inferior MSS) wishes to insert *τόν* before *ἐχθρόν*; but cf. infra III 400 D and

Πῶς θέμενοι, ὦ Πολέμαρχε; Τὸν δοκοῦντα χρηστόν, τοῦτον φίλον
35 εἶναι. Νῦν δὲ πῶς, ἦν δ' ἐγώ, μεταθώμεθα; Τὸν δοκοῦντά τε,
ἦ δ' ὅς, καὶ τὸν ὄντα χρηστὸν φίλον· τὸν δὲ δοκοῦντα | μέν, ὄντα 335
δὲ μή, δοκεῖν ἀλλὰ μὴ εἶναι φίλον· καὶ περὶ τοῦ ἐχθροῦ δὲ ἡ αὐτὴ
θέσις. Φίλος μὲν δή, ὡς ἔοικε, τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ ἀγαθὸς ἔσται,
ἐχθρὸς δὲ ὁ πονηρός. Ναί. Κελεύεις δὴ ἡμᾶς προσθεῖναι τῷ
5 δικαίῳ, ἤ, ὡς τὸ πρῶτον ἐλέγομεν, λέγοντες δίκαιον εἶναι τὸν μὲν
φίλον εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακῶς, νῦν πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν,
ὅτι ἔστιν δίκαιον τὸν μὲν φίλον ἀγαθὸν ὄντα εὖ ποιεῖν, τὸν δ'
ἐχθρὸν κακὸν ὄντα βλάπτειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, οὕτως ἄν μοι B
δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι.

10 IX. Ἔστιν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δικαίου ἀνδρὸς βλάπτειν καὶ

---

many other examples cited by himself. To pronounce them all corrupt is to destroy the basis on which our knowledge of Platonic idiom rests.

35 **τὸν δοκοῦντά τε—καὶ τὸν ὄντα.** The meaning required—'he who both seems and is good'—would be more correctly expressed by *τὸν δοκοῦντά τε—καὶ ὄντα* (so Ast and others), but "aliquid tribuendum interpositis *ἦ δ' ὅς*, quae negligentiam repetendi, si est negligentia, saltem excusant" (Schneider, who compares also infra 341 B *ποτέρως λεγεις τὸν ἄρχοντά τε καὶ τὸν κρείττονα*). In *τὸν δὲ δοκοῦντα μέν, ὄντα δὲ μή* Polemarchus expresses himself more accurately.

335 A 3 **ὁ ἀγαθός—ὁ πονηρός.** Socrates unfairly neglects the *δοκῶν*, although according to Polemarchus' amended definition the *ἀγαθός* who seemed *πονηρός* would not be a friend, nor the *πονηρός* who seemed *ἀγαθός* an enemy. Polemarchus' theory indeed points to a division of men into three classes: friends, enemies, and those who are neither (viz. those who seem good and are bad, and those who seem bad and are good). The somewhat ideal view that the *ἀγαθός* is *φίλος* and the *πονηρὸς ἐχθρός* is genuinely Socratic (cf. *Mem.* II 6. 14 ff.): it is part of the wider view that all men desire the good (*Symp.* 206 A, *Gorg.* 467 C ff.).

4 **προσθεῖναι—βλάπτειν.** *ἤ* after *τῷ δικαίῳ* must mean 'or in other words': cf. infra 349 E *πλεονεκτεῖν ἢ ἀξιοῦν πλέον ἔχειν* and *Phaed.* 85 D *ἐπὶ βεβαιοτέρου ὀχήματος, ἢ λόγου θείου τινός* (so the Bodleian, but *ἤ* is cancelled by many editors). The late expression *Φαίδων ἢ περὶ ψυχῆς* involves essentially the same use of *ἤ*. The clause *ὡς—κακῶς* is summed up in *τούτῳ*, and the whole sentence means: 'do you wish us to make an addition to our account of justice, or in other words to say now—in addition to our original definition where we said it was just to do good to friends and harm to enemies—that it is just to do good to friends *if they are good* etc.' This explanation is (I think) the least vulnerable one, if the text is to be retained. With *προσθεῖναι* used absolutely cf. 339 B. For other views see App. III.

335 B 10 **ἔστιν ἄρα κτλ.** Cf. *Crito* 49 A ff., *Gorg.* 469 B, [*περὶ ἀρετῆς*] 376 E. This chapter contains the only element of permanent ethical interest and value in the discussion with Polemarchus—the only element, moreover, which reappears in a later book of the *Republic* (II 379 B). The underlying principle—that *κακῶς ποιεῖν* = *κακὸν ποιεῖν*—is in accordance with the traditional Greek view of life. For illustrations we may cite *Od.* XVIII 136 f. *τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων | οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε*, Arch. *Fr.* 70 (Bergk), and Simon. *Fr.* 5. 10—14 *ἄνδρα δ' οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι | ὃν ἀμάχανος συμφορὰ καθέλοι· | πράξας μὲν εὖ πᾶς ἀνὴρ ἀγαθός, | κακὸς δ' εἰ κακῶς* <*τις*>, | *κἀπὶ πλεῖστον ἄριστοι, τούς κε θεοὶ φιλῶσιν*. The same point of view is manifest in the transition of meaning in *μοχθηρός* and *πονηρός* from 'laborious,' 'afflicted' (e.g. Hesiod *Fr.* 95. 1 Göttling) to 'depraved.' Conversely, prosperity makes one morally better, as in Solon 13. 69 f. *τῷ δὲ κακῶς ἔρδοντι θεὸς περὶ πάντα τίθησιν | συντυχίην ἀγαθήν, ἔκλυσιν ἀφροσύνης*, and in the frequent identification of *εὐπραγία* or *εὐδαιμονία*

ὁντινοῦν ἀνθρώπων; Καὶ πάνυ γε, ἔφη, τούς γε πονηρούς τε καὶ ἐχθροὺς δεῖ βλάπτειν. Βλαπτόμενοι δ' ἵπποι βελτίους ἢ χείρους γίγνονται; Χείρους. Ἆρα εἰς τὴν τῶν κυνῶν ἀρετήν, ἢ εἰς τὴν τῶν ἵππων; Εἰς τὴν τῶν ἵππων. Ἆρ' οὖν καὶ κύνες βλαπτόμενοι χείρους γίγνονται εἰς τὴν τῶν κυνῶν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὴν τῶν ἵππων 15
C ἀρετήν; Ἀνάγκη. Ἀνθρώπους δέ, ὦ ἑταῖρε, μὴ οὕτω φῶμεν, βλαπτομένους εἰς τὴν ἀνθρωπείαν ἀρετὴν χείρους γίγνεσθαι; Πάνυ μὲν οὖν. Ἀλλ' ἡ δικαιοσύνη οὐκ ἀνθρωπεία ἀρετή; Καὶ τοῦτ' ἀνάγκη. Καὶ τοὺς βλαπτομένους ἄρα, ὦ φίλε, τῶν ἀνθρώπων ἀνάγκη ἀδικωτέρους γίγνεσθαι. Ἔοικεν. Ἆρ' οὖν τῇ μουσικῇ 20 οἱ μουσικοὶ ἀμούσους δύνανται ποιεῖν; Ἀδύνατον. Ἀλλὰ τῇ ἱππικῇ οἱ ἱππικοὶ ἀφίππους; Οὐκ ἔστιν. Ἀλλὰ τῇ δικαιοσύνῃ
D δὴ οἱ δίκαιοι ἀδίκους; ἢ καὶ ξυλλήβδην ἀρετῇ οἱ ἀγαθοὶ κακούς; Ἀλλὰ ἀδύνατον. Οὐ γὰρ θερμότητος, οἶμαι, ἔργον ψύχειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου. Ναί. Οὐδὲ ξηρότητος ὑγραίνειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου. 25 Πάνυ γε. Οὐδὲ δὴ τοῦ ἀγαθοῦ βλάπτειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου. Φαίνεται. Ὁ δέ γε δίκαιος ἀγαθός; Πάνυ γε. Οὐκ ἄρα τοῦ δικαίου βλάπτειν ἔργον, ὦ Πολέμαρχε, οὔτε φίλον οὔτ' ἄλλον οὐδένα, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου, τοῦ ἀδίκου. Παντάπασί μοι δοκεῖς
E ἀληθῆ λέγειν, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Εἰ ἄρα τὰ ὀφειλόμενα ἑκάστῳ 30 ἀποδιδόναι φησίν τις δίκαιον εἶναι, τοῦτο δὲ δὴ νοεῖ αὐτῷ, τοῖς μὲν ἐχθροῖς βλάβην ὀφείλεσθαι παρὰ τοῦ δικαίου ἀνδρός, τοῖς δὲ φίλοις ὠφελίαν, οὐκ ἦν σοφὸς ὁ ταῦτα εἰπών· οὐ γὰρ ἀληθῆ ἔλεγεν· οὐδαμοῦ γὰρ δίκαιον οὐδένα ἡμῖν ἐφάνη ὂν βλάπτειν. Συγχωρῶ, ἦ δ' ὅς. Μαχούμεθα ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, κοινῇ ἐγώ τε καὶ 35

---

with εὖ πράττειν e.g. *Charm.* 172 A, 173 D, *Alc.* I 116 B, Arist. *Eth. Nic.* I 8. 1098[b] 20. It is by the analogy of the arts that Socrates in this chapter seeks to prove, first the identification κακῶς ποιεῖν = κακὸν ποιεῖν, and second that the good man cannot harm others: the Socratic conception of right conduct as an art is still predominant. It is important to observe that it was by means of this Socratic weapon that Plato achieved this noble anticipation of Christian ethical theory (St Matth. 5. 44 al.). Cf. also *Gorg.* 472 D ff.

16 **ἀνθρώπους δὲ κτλ.** Cf. 352 E—353 E.

335 E 33 **οὐκ ἦν σοφὸς—εἰπών.** Teichmüller (*Lit. Fehd.* I p. 22 *n.*) finds in this an allusion to Xenophon, who puts into the mouth of Socrates (addressing Critobulus in *Mem.* II 6. 35) the words ἔγνωκας ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι, νικᾶν τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιοῦντα, τοὺς δὲ ἐχθροὺς κακῶς: but the reference is only to 331 E σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ἀνήρ. The presents φησίν and νοεῖ are used in a general way, because such a theory and such an interpretation of it might be held by any one at any time: in οὐκ ἦν σοφὸς ὁ ταῦτα εἰπών the time is changed to the past to suggest οὐκ ἦν Σιμωνίδης ὁ ταῦτα εἰπών (Simonides being σοφός 331 E). But for ὁ ταῦτα εἰπών, ἦν would be ἐστι. It is a mistake to take ἦν as 'is after all': ἦν is hardly so used in Plato without ἄρα, nor is *Phaedr.* 230 A (cited by Goodwin *MT.* p. 13) an example of that idiom.

σύ, ἐάν τις αὐτὸ φῇ ἢ Σιμωνίδην ἢ Βίαντα ἢ Πιττακὸν εἰρηκέναι ἤ τιν' ἄλλον τῶν σοφῶν τε καὶ μακαρίων ἀνδρῶν; Ἐγὼ γοῦν, ἔφη, ἕτοιμός εἰμι κοινωνεῖν τῆς μάχης. Ἀλλ' οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, | οὗ 336 μοι δοκεῖ εἶναι τὸ ῥῆμα, τὸ φάναι δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους ὠφελεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς βλάπτειν; Τίνος; ἔφη. Οἶμαι αὐτὸ Περιάνδρου εἶναι ἢ Περδίκκου ἢ Ξέρξου ἢ Ἰσμηνίου τοῦ Θηβαίου 5 ἤ τινος ἄλλου μέγα οἰομένου δύνασθαι πλουσίου ἀνδρός. Ἀληθέσ-

37. ἐγὼ γοῦν Π: ἔγωγ' οὖν A.

36 **ἐάν τις αὐτὸ φῇ—Σιμωνίδην**: as Xenophon virtually does in *Hier.* II 2: see 331 E *n.*

37 **τῶν σοφῶν τε καὶ μακαρίων ἀνδρῶν**. *μακάριος* is somewhat stronger than *θεῖος*, which it suggests, *μάκαρες* being a usual epithet of gods. The whole phrase is intended to carry us back to 331 E *σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ἀνήρ*. Ast's view that *μακαρίων* means "qui ante nostram aetatem floruerunt," as if 'sainted,' misses the allusion to 331 E, and is a little far-fetched: it is enough that *μακάριος* conveys the same ironical commendation as *θεῖος*: cf. (with Stallbaum) *Men.* 71 A.

ἐγὼ γοῦν. See *cr. n.* With Hartman, I adopt Bekker's restoration: cf. VII 527 D. For *γοῦν* A everywhere writes *γοὖν*.

336 A 4 **Περιάνδρου κτλ.** Periander, Xerxes and Perdiccas are taken as types of tyrants, and no tyrant is *σοφός* (*Rep.* IX 587 D). It is noticeable that Periander does not appear in the list of the seven wise men in *Prot.* 343 A. The expedition of Xerxes against Greece is cited by Callicles in *Gorg.* 483 D in connexion with the doctrine that might is right. In Περδίκκου the allusion is to Perdiccas II, father of Archelaus (*Gorg.* 471 B): he died late in 414 or early in 413, three years before the probable date of action of the *Republic* (*Introd.* § 3), after proving himself a fickle friend and foe to the Athenians during the Peloponnesian war. Ismenias is mentioned again in *Men.* 90 A as having become rich *δόντος τινός—ὁ νῦν νεωστὶ εἰληφὼς τὰ Πολυκράτους χρήματα*. There can be no doubt that he is to be identified with the Ismenias who (see Xen. *Hell.* III 5. 1) in 395 took money from Timocrates the Rhodian, envoy of the Persian King, in order to stir up war against Sparta, and who in 382, when the Spartans had seized the Cadmea, was condemned on this charge among others (Xen. *Hell.* V 2. 35; Plut. *Pelop.* 5. 2). Plato implies that Ismenias kept enough Persian gold to enrich himself. he was no true Greek if he did not. But what is meant by saying that he had received the money of *Polycrates?* This question has been much discussed. Possibly 'the money of Polycrates' (with allusion, of course, to the riches of the Samian tyrant) was a sarcastic expression current in Athens for 'the money of Timocrates': this is perhaps the more likely as we are informed that the Athenians got no share of it themselves (*Hell.* III 5. 2). Plato would naturally avail himself of such a political gibe to express his dislike of a man who took gold from the natural enemy of Greece (*Rep.* V 470 C) to stir up not war, but sedition (ib. 470 B), and withdraw Agesilaus from fighting with the barbarian: for his political ideal in foreign policy was that of Cimon. See also on V 471 B. It is not however likely, I think, that the present passage was written after Ismenias' death, for Plato is not given to reviling his contemporaries after their death. That the other three persons cited by Plato were already dead would only make his reproof of the living more marked and scathing. The present passage—so far as it goes—is on the whole in favour of Teichmüller's view (*Lit. Fehd.* I p. 25) that the first book of the *Republic* was written soon after 395, when the disgraceful affair was still fresh in men's minds. See *Introd.* § 4.

5 **οἰομένου** is to be pressed (as in III 395 D, 409 C: cf. IV 431 C): their power is fancied, not real: they cannot even do the thing they want: cf. *Gorg.* 467 A ff. *πῶς ἂν οὖν οἱ ῥήτορες μέγα δύναιντο ἢ οἱ τύραννοι ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐὰν μὴ Σωκράτης*

τατα, ἔφη, λέγεις. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τοῦτο ἐφάνη ἡ δικαιοσύνη ὂν οὐδὲ τὸ δίκαιον, τί ἂν ἄλλο τις αὐτὸ φαίη εἶναι;

B X. Καὶ ὁ Θρασύμαχος πολλάκις μὲν καὶ διαλεγομένων ἡμῶν μεταξὺ ὥρμα ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ λόγου, ἔπειτα ὑπὸ τῶν παρακαθημένων διεκωλύετο βουλομένων διακοῦσαι τὸν λόγον· 10 ὡς δὲ διεπαυσάμεθα καὶ ἐγὼ ταῦτ' εἶπον, οὐκέτι ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ συστρέψας ἑαυτὸν ὥσπερ θηρίον ἧκεν ἐφ' ἡμᾶς ὡς διαρπασόμενος. καὶ ἐγώ τε καὶ ὁ Πολέμαρχος δείσαντες διεπτοήθημεν· C ὁ δ' εἰς τὸ μέσον φθεγξάμενος Τίς, ἔφη, ὑμᾶς πάλαι φλυαρία ἔχει, ὦ Σώκρατες; καὶ τί εὐηθίζεσθε πρὸς ἀλλήλους ὑποκατα- 15 κλινόμενοι ὑμῖν αὐτοῖς; ἀλλ' εἴπερ ὡς ἀληθῶς βούλει εἰδέναι τὸ δίκαιον ὅ τι ἐστί, μὴ μόνον ἐρώτα μηδὲ φιλοτιμοῦ ἐλέγχων, ἐπειδάν τίς τι ἀποκρίνηται, ἐγνωκὼς τοῦτο, ὅτι ῥᾷον ἐρωτᾶν ἢ ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀπόκριναι καὶ εἰπέ, τί φῂς εἶναι

ἐξελεγχθῇ—ὅτι ποιοῦσιν ἃ βούλονται;—οὔ φημι ποιεῖν αὐτοὺς ἃ βούλονται. He alone (says Plato) is truly powerful who wills what is good and has the power to obtain it.

336 A—**337** B *Introduction of Thrasymachus.*

On Plato's representation of Thrasymachus in the *Republic*, see *Introd.* § 2.

336 B 11 **ὡς δὲ διεπαυσάμεθα.** Cobet's suggestion ὡς δὲ δὴ ἐπαυσάμεθα misses the point. No doubt διαπαύομαι is (as he says) "intermitto orationem post aliquam moram denuo dicturus" (cf. *Tim.* 78 E, *Symp.* 191 C), but this is precisely the sense required, for the question with which Socrates concludes (τί ἂν ἄλλο κτλ.) shews that he desires to resume the discussion.

ταῦτ' εἶπον refers to εἶεν—φαίη εἶναι.

12 **συστρέψας—διαρπασόμενος**: 'gathering himself up he sprang at us like a wild beast as though he would seize and carry us off.' Thrasymachus comes down like a wolf on the fold. ἧκεν is not from ἥκω, but from ἵημι: this is also Ast's view (in his *Lex. Plat.*). The expression ἥκειν ἐφ' ἡμᾶς would be too weak after συστρέψας ἑαυτὸν ὥσπερ θηρίον. The object to ἧκεν is ἑαυτόν, easily supplied from συστρέψας ἑαυτόν: lit. 'he let himself go at us.' Cf. Ar. *Frogs* 133. It should be noted also that compounds of ἵημι occasionally drop ἑαυτόν altogether and become intransitive (e.g. VIII 563 A, *Prot.* 336 A). Hartman's ᾖττεν for ἧκεν is not likely to find favour. For διαρπασόμενος Cobet would read διασπασόμενος. Plato however does not use διασπᾶν of harrying by wild beasts, but in the sense of *disiungere*, *seiungere* (VI 503 B, *Laws* 669 D): and even Cobet does not propose to change *Pol.* 274 B διηρπάζοντο ὑπ' αὐτῶν (i.e. θηρίων). J. and C.'s citation of *Il.* XVI 355 αἶψα διαρπάζουσιν (i.e. οἱ λύκοι τὰς ἄρνας) seems to me (in spite of Hartman's wonder) strictly relevant, if only we take διαρπάζειν as 'harry,' and not (with J. and C.) as 'tear in pieces.'

336 C 15 **τί εὐηθίζεσθε κτλ.** εὐηθίζεσθε refers to the readiness of the interlocutors to assent to one another's questions: cf. *Charm.* 175 C οὕτως ἡμῶν εὐηθικῶν τυχοῦσα ἡ σκέψις καὶ οὐ σκληρῶν.

ὑποκατακλινόμενοι: a metaphor, not from the wrestling schools, but from taking a lower or inferior seat at table or the like: cf. *Symp.* 222 E ἐὰν οὖν ὑπὸ σοὶ κατακλινῇ Ἀγαθών and Plut. *quomodo adul. ab amico internoscatur* 58 D τὰς τοιαύτας ὑποκατακλίσεις (alluding to men who take the front seats at theatres etc., in order to flatter the rich by giving up their seats to them). Thrasymachus' brutal frankness is not intended by Plato to be altogether wide of the mark: see App. II and 335 A *n.*

17 **μὴ—φιλοτιμοῦ ἐλέγχων.** A common reproach against Socrates: cf. *Theaet.* 150 C.

20 τὸ δίκαιον· καὶ ὅπως μοι | μὴ ἐρεῖς, ὅτι τὸ δέον ἐστὶν μηδ' ὅτι D
τὸ ὠφέλιμον μηδ' ὅτι τὸ λυσιτελοῦν μηδ' ὅτι τὸ κερδαλέον μηδ'
ὅτι τὸ ξυμφέρον, ἀλλὰ σαφῶς μοι καὶ ἀκριβῶς λέγε ὅ τι ἂν λέγῃς·
ὡς ἐγὼ οὐκ ἀποδέξομαι, ἐὰν ὕθλους τοιούτους λέγῃς. καὶ ἐγὼ
ἀκούσας ἐξεπλάγην καὶ προσβλέπων αὐτὸν ἐφοβούμην, καί μοι
25 δοκῶ, εἰ μὴ πρότερος ἑωράκη αὐτὸν ἢ ἐκεῖνος ἐμέ, ἄφωνος ἂν
γενέσθαι. νῦν δὲ ἡνίκα ὑπὸ τοῦ λόγου ἤρχετο ἐξαγριαίνεσθαι,
προσέβλεψα | αὐτὸν πρότερος, ὥστε αὐτῷ οἷός τ' ἐγενόμην ἀπο- E
κρίνασθαι, καὶ εἶπον ὑποτρέμων Ὦ Θρασύμαχε, μὴ χαλεπὸς ἡμῖν
ἴσθι· εἰ γὰρ ἐξαμαρτάνομεν ἐν τῇ τῶν λόγων σκέψει ἐγώ τε καὶ
30 ὅδε, εὖ ἴσθι ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνομεν. μὴ γὰρ δὴ οἴου, εἰ μὲν
χρυσίον ἐζητοῦμεν, οὐκ ἄν ποτε ἡμᾶς ἑκόντας εἶναι ὑποκατακλί-
νεσθαι ἀλλήλοις ἐν τῇ ζητήσει καὶ διαφθείρειν τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ,
δικαιοσύνην δὲ ζητοῦντας, πρᾶγμα πολλῶν χρυσίων τιμιώτερον,
ἔπειθ' οὕτως ἀνοήτως ὑπείκειν ἀλλήλοις καὶ οὐ σπουδάζειν ὅ τι
35 μάλιστα φανῆναι αὐτό. | οἴου γε σύ, ὦ φίλε· ἀλλ', οἶμαι, οὐ
δυνάμεθα· ἐλεεῖσθαι οὖν ἡμᾶς πολὺ μᾶλλον εἰκός ἐστίν | που 337
ὑπὸ ὑμῶν τῶν δεινῶν ἢ χαλεπαίνεσθαι.

35. γε Θ^2 et (antecedente *οἴου*) Φ: τε AΠ: pro *οἴου γε σύ* praebent *οἷόν γε ἐστιν* Ξ, *μὴ οἴου σύ* q.

---

336 D 20 **ὅπως μοι κτλ.** This idiom is colloquial and abrupt, almost rude: cf. 337 B and the examples cited in Goodwin *MT.* p. 94. Thrasymachus will not tolerate the stale and barren platitudes—note *ὕθλους* below—of ordinary disputation: cf. [*Clitoph.*] 409 C *οὗτος μὲν—τὸ συμφέρον ἀπεκρίνατο, ἄλλος δὲ τὸ δέον, ἕτερος δὲ τὸ ὠφέλιμον, ὁ δὲ τὸ λυσιτελοῦν* and Stewart's *Nicomachean Ethics* Vol. I p. 16, with the references there quoted.

25 **εἰ μὴ πρότερος—γενέσθαι.** The *θηρίον* of 336 B has become a wolf. This is the earliest allusion in Greek literature to the belief that if a wolf sees you first you become dumb. Like Virgil *Ecl.* IX 53 the present passage favours Schaefer's emendation *Λύκος εἶδέ σ'*; for *Λύκον εἶδες* in Theocr. XIV 22.

336 E 28 **μὴ χαλεπὸς ἡμῖν ἴσθι**: *ἀεὶ θρασύμαχος εἶ*, said Herodicus on one occasion to the sophist (Arist. *Rhet.* II 23. 1400[b] 20).

29 **ἐξαμαρτάνομεν—ἁμαρτάνομεν**: the preposition is often dropped in repeating a compound verb: cf. V 452 A, VII 533 A, X 608 A and my note on *Prot.* 311 A. I can see no sufficient reason for inserting *τι* before *ἐξαμαρτάνομεν* (with Π and some other MSS), although Stallbaum and others approve of the addition.

30 **μὴ γὰρ δὴ οἴου κτλ.** Cf. *Laws* 931 C, where there is a similar *a fortiori* sentence couched in the imperatival form.

31 **ἑκόντας εἶναι.** This phrase is used sixteen times by Plato, always in negative clauses, and generally in the nominative or accusative (Grünenwald in Schanz's *Beiträge zur hist. Synt. d. gr. Spr.* II 3. 1 ff.).

35 **οἴου γε σύ, ὦ φίλε**: i.e. *ἡμᾶς σπουδάζειν ὅ τι μάλιστα φανῆναι αὐτό.* For the justification of this view see App. IV.

36 **εἰκός ἐστιν.** There is no reason for omitting *ἐστίν* (with Hartman and apparently also Usener *Unser Platotext* p. 40).

337 A 2 **χαλεπαίνεσθαι.** This strained use of the passive of *χαλεπαίνω* in order to make the antithesis to *ἐλεεῖσθαι* formal as well as real is not found elsewhere in Plato. For parallels see Cope's *Rhetoric of Aristotle* Vol. I p. 299.

XI. Καὶ ὃς ἀκούσας ἀνεκάγχασέ τε μάλα σαρδάνιον καὶ εἶπεν Ὦ Ἡράκλεις, ἔφη, αὕτη 'κείνη ἡ εἰωθυῖα εἰρωνεία Σωκράτους, καὶ

4. αὕτη Π: αὐτὴ Α.

---

337 A—**339** B *After some wrangling, Thrasymachus finally declares justice to be 'the interest of the stronger.' Rulers are stronger than those whom they rule: and in every state they pass laws in their own interest: and what is done in their own interest they call just.*

337 A ff. The natural history definition of justice (ὁ φύσει ὅρος τοῦ δικαίου *Laws* IV 714 C) is here for the first time mentioned in the *Republic*. It is to be noticed that the theory is presented by Thrasymachus not—in the first instance—as a rule of conduct for the individual, but as a political theory: his object is to describe the actual practice of Greek states (338 D ff.). We are thus for the first time introduced to the *political* aspect of δικαιοσύνη. The same view of the definition is taken in *Laws* 714 C ff., and it is the same theory which is afterwards (in II 358 E ff.) represented by Glauco as an hypothesis on which not Thrasymachus only but many others (Θρασυμάχου καὶ μυρίων ἄλλων 358 C) explained the origin and constitution of existing states: cf. also *Gorg.* 483 A ff. We are therefore justified in supposing that the definition which Plato puts into the mouth of Thrasymachus represents a theory current in the politics of the day. The conduct of Athens towards her allies furnished many examples of the practical application of this rule of government; and, if we may trust Thucydides, similar principles were frankly laid down by Athenian statesmen in their speeches: see for example I 76. 2 ἀεὶ καθεστῶτος τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι, and cf. I 77. 4, V 89 and 105. 2 τὸ ἀνθρώπειον σαφῶς διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας οὗ ἂν κρατῇ ἄρχειν. It is indeed not too much to say that 'Might is Right' was the only argument by which the existence of the Athenian empire could be defended before the tribunal of Greek public opinion, which regarded the independent πόλις as the only legitimate form of civic life. Hence the dominion of Athens is often in Thucydides called a τυραννίς, from which the Spartans claimed to be liberating their countrymen: see III 37. 2 τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχήν, 62. 5 ff., IV 85. 6, and cf. Henkel *Studien zur Gesch. d. gr. Lehre vom Staat* pp. 126—128. The most conspicuous assertion of the principle before Plato's time was found in Pindar's much-quoted fragment (Bergk 169 and ap. Pl. *Gorg* 484 B) νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς | θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων | ἄγει δικαιῶν τὸ βιαιότατον | ὑπερτάτᾳ χειρί κτλ., though it may well be doubted (with Dümmler *Prolegomena zu Platon's Staat* p. 34) whether Pindar intended to suggest any such view. It is in order to refute this theory, as expounded by Glauco and Adimantus, Thrasymachus' successors in the argument (see on παῖδες ἐκείνου τοῦ ἀνδρός II 368 A) that Socrates finds it necessary to draw a picture of an Ideal State (ib. 368 D ff.), so that the *political* theory of Plato's *Republic* may truly be said to commence here. For more on this subject see Chiappelli *Per la storia della Sofistica Greca* in *Archiv f. Gesch. d. Philos.* III pp. 263 ff.

3 **σαρδάνιον**. Plato uses this expression as Homer does, of a sinister smile which bodes pain to others: *Od.* XX 301 f. μείδησε δὲ θυμῷ | σαρδάνιον μάλα τοῖον (of Odysseus among the suitors). Among later authors it more frequently denotes the forced smile which disguises the sufferer's own pain; and so apparently Simonides used the phrase (*Fr.* 202 A Bergk). The explanations volunteered by the ancients apply only to the non-Homeric usage: the Scholiast, however, at the end of his note on this passage correctly remarks, μήποτε οὖν τὸ Ὁμηρικόν, ὅθεν καὶ ἡ παροιμία ἴσως ἐρρύη, "μείδησε δὲ κτλ.," τὸν ἀπ' αὐτῶν τῶν χειλῶν γέλωτα καὶ μέχρι τοῦ σεσηρέναι γιγνόμενον σημαίνει. The spelling σαρδόνιον came into vogue through the popular etymology from the bitter Sardinian herb, ἧς οἱ γευσάμενοι δοκοῦσι μὲν γελῶντες, σπασμῷ δὲ ἀποθνήσκουσιν (Schol.). The Scholiast's suggested derivation from σαίρειν (*ringi*, as of an angry dog) suits the meaning which the phrase bears in Homer and Plato, and is probably right. Photius' σαρδάζων· μετὰ πικρίας γελῶν preserves the δ.

5 ταῦτ' ἐγὼ ἤδη τε καὶ τούτοις προὔλεγον, ὅτι σὺ ἀποκρίνασθαι μὲν οὐκ ἐθελήσοις, εἰρωνεύσοιο δὲ καὶ πάντα μᾶλλον ποιήσοις ἢ ἀποκρινοῖο, εἴ τίς τί σ' ἐρωτᾷ. Σοφὸς γὰρ εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· εὖ οὖν ᾔδησθα ὅτι, εἴ τινα ἔροιο ὁπόσα ἐστὶ τὰ δώδεκα, καὶ ἐρόμενος προείποις αὐτῷ· ὅπως μοι, ὦ ἄνθρωπε, B
10 μὴ ἐρεῖς, ὅτι ἔστιν τὰ δώδεκα δὶς ἓξ μηδ' ὅτι τρὶς τέτταρα μηδ' ὅτι ἑξάκις δύο μηδ' ὅτι τετράκις τρία· ὡς οὐκ ἀποδέξομαί σου, ἐὰν τοιαῦτα φλυαρῇς· δῆλον, οἶμαι, σοὶ ἦν ὅτι οὐδεὶς ἀποκρινοῖτο τῷ οὕτως πυνθανομένῳ. ἀλλ' εἴ σοι εἶπεν· ὦ Θρασύμαχε, πῶς λέγεις; μὴ ἀποκρίνωμαι ὧν προεῖπες μηδέν; πότερον, ὦ θαυμάσιε,
15 μηδ' εἰ τούτων τι τυγχάνει ὄν, ἀλλ' ἕτερον εἴπω τι τοῦ ἀληθοῦς; ἢ πῶς λέγεις; τί ἂν αὐτῷ εἶπες πρὸς ταῦτα; Εἶεν, ἔφη· ὡς δὴ C ὅμοιον τοῦτο ἐκείνῳ. Οὐδέν γε κωλύει, ἦν δ' ἐγώ· εἰ δ' οὖν καὶ μὴ ἔστιν ὅμοιον, φαίνεται δὲ τῷ ἐρωτηθέντι τοιοῦτον, ἧττόν τι αὐτὸν οἴει ἀποκρινεῖσθαι τὸ φαινόμενον ἑαυτῷ, ἐάν τε ἡμεῖς
20 ἀπαγορεύωμεν ἐάν τε μή; Ἄλλο τι οὖν, ἔφη, καὶ σὺ οὕτω ποιήσεις; ὧν ἐγὼ ἀπεῖπον, τούτων τι ἀποκρινεῖ; Οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ἦν δ' ἐγώ, εἴ μοι σκεψαμένῳ οὕτω δόξειεν. Τί οὖν, ἔφη, ἂν ἐγὼ δείξω ἑτέραν ἀπόκρισιν παρὰ πάσας ταύτας περὶ δικαιοσύνης βελτίω D

7. ἀποκρινοῖο q: ἀποκρίνοιο AΞ: ἀποκρίναιο Π. 12. ἀποκρινοῖτο q: ἀποκρίνοιτο AΠΞ. 19. ἀποκρινεῖσθαι Π: ἀποκρίνεσθαι A.

---

6 **ποιήσοις** is rejected by Cobet and Herwerden. "Post *οὐδὲν ἄλλο ἤ, τί ἄλλο ἤ, πάντα μᾶλλον ἤ* verbum omittunt" (says Cobet, quoting Theophr. *Char.* c. 25). *ποιήσοις* is not however otiose, but suggests the phrase *πάντα ποιεῖν*, 'leave nothing undone,' as in *Euthyph.* 8 C *πάντα ποιοῦσι καὶ λέγουσι φεύγοντες τὴν δίκην*: cf. *Ap.* 39 A.

7 **ἐρωτᾷ**. I formerly read *ἐρωτῷ* (with Goodwin *MT.* p. 277). A few inferior MSS have *ἔροιτο*. The optative is certainly the regular periodic construction in clauses of this kind: but the indicative may perhaps be allowed in loose conversational style.

337 B 15 **τυγχάνει ὄν**. Stallbaum explains *ὄν* as 'being *true*,' and *τι* as the subject to *τυγχάνει*. This view is perhaps less natural than to make *ὄν* the copula and *τι* the predicate: for the pronoun 'it' i.e. *τὸ ἐρωτώμενον* (Schneider) can be quite easily understood. For the use of *τυγχάνει ὄν* ('really is') cf. II 379 A, VII 518 E, *Euthyph.* 4 E with my note ad loc.

337 C 16 **ὡς δή**. The force of *ὡς* in this common ironical expression (*quasi vero*, cf. *Gorg.* 468 E, 499 B) is referred by Jebb (Soph. *O. C.* 809) to an ellipse: '(do you mean) forsooth that.' An objection to this theory is that it will not explain *ὡς δή τοι* in cases like II 366 C, *Phaedr.* 242 C, *Tim.* 26 B. It seems better to explain these usages on the same principle. The view that *ὡς* is exclamatory will not account for II 366 C, and is not specially appropriate in the other places. Neither is it easy to make *ὡς* = *ἐπεί* ('your illustration is excellent, *seeing that* the cases are so very similar!' Tucker). Schneider (on II 366 C) regards *ὡς* as nearly equivalent to *ὥστε* (cf. note on II 365 D). Probably *ὡς* is in reality consequential (like the English 'so'), the relative retaining its original demonstrative sense. This explanation will, I believe, suit all the passages in question.

337 D 23 **περὶ δικαιοσύνης κτλ.**

τούτων; τί ἀξιοῖς παθεῖν; Τί ἄλλο, ἦν δ' ἐγώ, ἢ ὅπερ προσήκει πάσχειν τῷ μὴ εἰδότι; προσήκει δέ που μαθεῖν παρὰ τοῦ εἰδότος· 25 καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ἀξιῶ παθεῖν. Ἡδὺς γὰρ εἶ, ἔφη. ἀλλὰ πρὸς τῷ μαθεῖν καὶ ἀπότεισον ἀργύριον. Οὐκοῦν ἐπειδάν μοι γένηται, εἶπον. Ἀλλ' ἔστιν, ἔφη ὁ Γλαύκων· ἀλλ' ἕνεκα ἀργυρίου, ὦ Θρασύμαχε, λέγε· πάντες γὰρ ἡμεῖς Σωκράτει εἰσοίσομεν. Πάνυ E γε, οἶμαι, ἦ δ' ὅς, ἵνα Σωκράτης τὸ εἰωθὸς διαπράξηται, αὐτὸς μὲν 30 μὴ ἀποκρίνηται, ἄλλου δ' ἀποκρινομένου λαμβάνῃ λόγον καὶ ἐλέγχῃ. Πῶς γὰρ ἄν, ἔφην ἐγώ, ὦ βέλτιστε, τὶς ἀποκρίναιτο πρῶτον μὲν μὴ εἰδὼς μηδὲ φάσκων εἰδέναι, ἔπειτα, εἴ τι καὶ οἴεται περὶ τούτων, ἀπειρημένον αὐτῷ [εἴη], ὅπως μηδὲν ἐρεῖ ὧν ἡγεῖται, ὑπ' ἀνδρὸς οὐ φαύλου; ἀλλὰ σὲ δὴ μᾶλλον εἰκὸς λέγειν· σὺ γὰρ δὴ 35 338 φῂς εἰδέναι καὶ ἔχειν εἰπεῖν. μὴ οὖν ἄλλως ποίει, ἀλλ' ἐμοί τε χαρίζου ἀποκρινόμενος καὶ μὴ φθονήσῃς καὶ Γλαύκωνα τόνδε διδάξαι καὶ τοὺς ἄλλους.

34. αὐτῷ Bremius: αὐτῷ εἴη codd.

περὶ δικαιοσύνης and τούτων are rejected by Herwerden, but the fulness of expression suits the arrogant tone of Thrasymachus.

24 **τί ἀξιοῖς παθεῖν;** Here and in what follows there is a play on the judicial formula παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι, where παθεῖν refers to δεσμός φυγή θάνατος ἀτιμία, and ἀποτεῖσαι to fines. In a δίκη τιμητός, the defendant if found guilty would be asked in the words τί ἀξιοῖς παθεῖν καὶ ἀποτεῖσαι to propose an alternative penalty to that demanded by the accuser; after which it was the duty of the judges finally to assess (τιμᾶν) the penalty: cf. *Ap.* 36 B and *Laws* 933 D. It is partly the paronomasia in the words παθεῖν μαθεῖν (cf. the ancient text πάθος μάθος Aesch. *Ag.* 176) which draws from Thrasymachus the mock compliment ἡδὺς γὰρ εἶ ('you are vastly entertaining') although (cf. ὦ ἥδιστε 348 C) Thrasymachus is also jeering at the simplicity of Socrates.

26 **πρὸς τῷ μαθεῖν καὶ ἀπότεισον.** Hertz and Herwerden conjecture παθεῖν for μαθεῖν: but this would make Thrasymachus ignore Socrates' identification of παθεῖν with μαθεῖν. In ἀπότεισον ἀργύριον Plato no doubt satirizes (somewhat crudely, it must be allowed) the avarice of Thrasymachus and his class, in contrast with whom Socrates has no money, because his conversations are gratis.

29 **εἰσοίσομεν.** The metaphor is from a banquet to which each contributes his share: cf. *Symp.* 177 C ἐγὼ οὖν ἐπιθυμῶ ἅμα μὲν τούτῳ ἔρανον εἰσενεγκεῖν κτλ.

337 E 34 **ἀπειρημένον αὐτῷ.** See *cr. n.* The retention of εἴη after αὐτῷ can only be defended by regarding μὴ εἰδὼς μηδὲ φάσκων as equivalent to εἰ μὴ εἰδείη μηδὲ φάσκοι and carrying on the εἰ; but this is excessively harsh and no parallel has yet been adduced. Of the two alternatives, to insert an εἰ before ἀπειρημένον or εἴη, and to drop εἴη (with Bremius), I prefer the latter as simpler in itself and accounting more easily for the corruption. The accusative absolute may have been misunderstood and εἴη inserted by a negligent reader owing to εἰ in the previous line. Richter (in *Fl. Jahrb.* 1867 p. 137) inserts δ' before αὐτῷ and retains εἴη, regarding εἴ τι καὶ οἴεται and ἀπειρημένον δ' αὐτῷ εἴη as coordinate clauses under the rule of the same εἰ; but to this there are many objections. Tucker's suggestion εἰ, ὅ τι καὶ οἴεται περὶ τούτων, ἀπειρημένον αὐτῷ εἴη κτλ. ('if, in regard to whatever he *thinks* about them, it were forbidden' etc.) strikes me as heavy and cumbrous.

338 A 1 **μὴ οὖν ἄλλως ποίει:** 328 B *n.*

XII. Εἰπόντος δέ μου ταῦτα ὅ τε Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι
5 ἐδέοντο αὐτοῦ μὴ ἄλλως ποιεῖν. καὶ ὁ Θρασύμαχος φανερὸς μὲν
ἦν ἐπιθυμῶν εἰπεῖν, ἵν' εὐδοκιμήσειεν, ἡγούμενος ἔχειν ἀπόκρισιν
παγκάλην· προσεποιεῖτο δὲ φιλονικεῖν πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν
ἀποκρινόμενον. τελευτῶν δὲ ξυνεχώρησεν, κἄπειτα Αὕτη δή, **B**
ἔφη, ἡ Σωκράτους σοφία, αὐτὸν μὲν μὴ ἐθέλειν διδάσκειν, παρὰ
10 δὲ τῶν ἄλλων περιιόντα μανθάνειν καὶ τούτων μηδὲ χάριν ἀποδι-
δόναι. Ὅτι μέν, ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω παρὰ τῶν ἄλλων, ἀληθῆ
εἶπες, ὦ Θρασύμαχε· ὅτι δὲ οὔ με φῂς χάριν ἐκτίνειν, ψεύδει·
ἐκτίνω γὰρ ὅσην δύναμαι· δύναμαι δὲ ἐπαινεῖν μόνον· χρήματα
γὰρ οὐκ ἔχω· ὡς δὲ προθύμως τοῦτο δρῶ, ἐάν τίς μοι δοκῇ εὖ
15 λέγειν, εὖ εἴσει αὐτίκα δὴ μάλα, ἐπειδὰν ἀποκρίνῃ· οἶμαι γάρ
σε εὖ ἐρεῖν. Ἄκουε δή, ἦ δ' ὅς. φημὶ γὰρ ἐγὼ εἶναι τὸ δίκαιον **C**
οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον. ἀλλὰ τί οὐκ ἐπαινεῖς;
ἀλλ' οὐκ ἐθελήσεις. Ἐὰν μάθω γε πρῶτον, ἔφην, τί λέγεις· νῦν
γὰρ οὔπω οἶδα. τὸ τοῦ κρείττονος φῂς ξυμφέρον δίκαιον εἶναι.
20 καὶ τοῦτο, ὦ Θρασύμαχε, τί ποτε λέγεις; οὐ γάρ που τό γε
τοιόνδε φῄς· εἰ Πουλυδάμας ἡμῶν κρείττων ὁ παγκρατιαστὴς
καὶ αὐτῷ ξυμφέρει τὰ βόεια κρέα πρὸς τὸ σῶμα, τοῦτο τὸ σιτίον
εἶναι καὶ ἡμῖν τοῖς ἥττοσιν ἐκείνου ξυμφέρον ἅμα καὶ δίκαιον. **D**
Βδελυρὸς γὰρ εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ταύτῃ ὑπολαμβάνεις, ᾗ ἂν
25 κακουργήσαις μάλιστα τὸν λόγον. Οὐδαμῶς, ὦ ἄριστε, ἦν δ' ἐγώ·

---

338 C 16 **ἄκουε δή** calls for attention, ostentatiously, like a herald: cf. X 595 C, *Ap.* 20 D, *Prot.* 353 C.

21 **Πουλυδάμας—ὁ παγκρατιαστής.** *οὗτος ὁ Πουλυδάμας ἀπὸ Σκοτούσσης ἦν, πόλεως Θεσσαλίας, διασημότατος παγκρατιαστής, ὑπερμεγέθης*, says the Scholiast. He was victor in the ninety-third Olympian games 408 B.C. Stallbaum refers to Pausanias (VI 5) and others for the wonderful stories of his prowess. His statue at Olympia by Lysippus was very famous. Cf. Boeckh *Kl. Schr.* IV p. 446.

22 **τοῦτο τὸ σιτίον κτλ.** Teichmüller (*Lit. Fehd.* II p. 196) finds in this a confirmation of his belief that Plato was a vegetarian: but it is implied merely that a beef diet was not considered wholesome for persons out of training. Aristotle may have had this passage in view in *Eth. Nic.* II 5. 1106ᵃ 36 ff., though his illustration is there taken from quantity, and not from quality, of food. Cf. also *Gorg.* 490 C.

338 D 23 **ξυμφέρον ἅμα καὶ δίκαιον.** The sophistry is undisguised. If *βόεια κρέα* is Polydamas' *συμφέρον* and *δίκαιον*, and *δίκαιον* is assumed to be everywhere identical with itself, it follows that *βόεια κρέα* is our *δίκαιον*, but not our *ξυμφέρον*, otherwise we are also *κρείττονες*. To avoid this, Wohlrab ingeniously takes *ἐκείνου* not with *ἥττοσιν* but with *ξυμφέρον ἅμα καὶ δίκαιον*, as if the meaning were 'Polydamas' *συμφέρον καὶ δίκαιον* is also *δίκαιον* for us.' This explanation is however linguistically harsh and comparatively pointless. On *βδελυρὸς γὰρ εἶ* Tucker aptly reminds us that the prevailing feature in Theophrastus' description of the *βδελυρός* (*Char.* c. 11) is *παιδιὰ ἐπιφανὴς καὶ ἐπονείδιστος* ('obtrusive and objectionable pleasantry' Jebb).

25 **κακουργήσαις.** Cope observes that the word is used "of the knavish tricks

ἀλλὰ σαφέστερον εἰπὲ τί λέγεις. Εἶτ' οὐκ οἶσθ', ἔφη, ὅτι τῶν πόλεων αἱ μὲν τυραννοῦνται, αἱ δὲ δημοκρατοῦνται, αἱ δὲ ἀριστοκρατοῦνται; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν τοῦτο κρατεῖ ἐν ἑκάστῃ πόλει,
E τὸ ἄρχον; Πάνυ γε. Τίθεται δέ γε τοὺς νόμους ἑκάστη ἡ ἀρχὴ πρὸς τὸ αὐτῇ ξυμφέρον, δημοκρατία μὲν δημοκρατικούς, τυραννὶς 30 δὲ τυραννικούς, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτως· θέμεναι δὲ ἀπέφηναν τοῦτο δίκαιον τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, τὸ σφίσι ξυμφέρον, καὶ τὸν τούτου ἐκβαίνοντα κολάζουσιν ὡς παρανομοῦντά τε καὶ ἀδικοῦντα. τοῦτ'
339 οὖν ἐστίν, ὦ βέλτιστε, ὃ λέγω, ἐν ἁπάσαις ταῖς | πόλεσιν ταὐτὸν εἶναι δίκαιον, τὸ τῆς καθεστηκυίας ἀρχῆς ξυμφέρον· αὕτη δέ που κρατεῖ, ὥστε ξυμβαίνει τῷ ὀρθῶς λογιζομένῳ πανταχοῦ εἶναι τὸ αὐτὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον. Νῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔμαθον ὃ λέγεις· εἰ δὲ ἀληθὲς ἢ μή, πειράσομαι μαθεῖν. τὸ ξυμφέρον μὲν 5 οὖν, ὦ Θρασύμαχε, καὶ σὺ ἀπεκρίνω δίκαιον εἶναι· καίτοι ἔμοιγε ἀπηγόρευες ὅπως μὴ τοῦτο ἀποκρινοίμην· πρόσεστι δὲ δὴ αὐτόθι
B τὸ τοῦ κρείττονος. Σμικρά γε ἴσως, ἔφη, προσθήκη. Οὔπω δῆλον οὐδ' εἰ μεγάλη· ἀλλ' ὅτι μὲν τοῦτο σκεπτέον εἰ ἀληθῆ λέγεις, δῆλον. ἐπειδὴ γὰρ ξυμφέρον γέ τι εἶναι καὶ ἐγὼ ὁμολογῶ τὸ 10

29. ἑκάστη Π: ἑκάστῃ A.

---

and fallacies which may be employed in rhetorical and dialectical reasoning" (*Aristotle's Rhetoric* Vol. I p. 17). Cf. *Gorg.* 483 A (cited by Tucker).

26 **εἶτ' οὐκ οἶσθα κτλ.** 'Do you mean to say you don't know' etc. The division of constitutions into Monarchy, Oligarchy (for which Aristocracy is here substituted) and Democracy was familiar to everybody: see Aeschin. *Ctes.* 6, *Tim.* 4 ὁμολογοῦνται γὰρ τρεῖς εἶναι πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία. Cf. Whibley *Greek Oligarchies* pp. 17, 24. Thrasymachus proceeds to define κρείττων as ὁ κρατῶν (not ὁ ἰσχυρότερος, as Socrates had insinuated): -κρατοῦνται in δημοκρατοῦνται and ἀριστοκρατοῦνται well brings out his meaning. Cf. *Laws* 714 B νόμων εἴδη τινές φασιν εἶναι τοσαῦτα ὅσαπερ πολιτειῶν, and C οὔτε γὰρ πρὸς τὸν πόλεμον οὔτε πρὸς ἀρετὴν ὅλην βλέπειν δεῖν φασι τοὺς νόμους, ἀλλ' ἥτις ἂν καθεστηκυῖα ᾖ πολιτεία, ταύτῃ δεῖν τὸ ξυμφέρον ὅπως ἄρξει τε ἀεὶ καὶ μὴ καταλυθήσεται, καὶ τὸν φύσει ὅρον τοῦ δικαίου λέγεσθαι κάλλισθ' οὕτως. Πῶς; Ὅτι τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον ἐστί.

29 **τίθεται δέ γε**: *Laws* l. c. τίθεται δήπου, φασί, τοὺς νόμους ἐν τῇ πόλει ἑκάστοτε τὸ κρατοῦν. ἦ γάρ; Ἀληθῆ λέγεις. Ἆρ' οὖν οἴει, φασί, ποτὲ δῆμον νικήσαντα ἤ τινα πολιτείαν ἄλλην ἢ καὶ τύραννον θήσεσθαι ἑκόντα πρὸς ἄλλο τι πρῶτον νόμους ἢ τὸ συμφέρον ἑαυτῷ τῆς ἀρχῆς τοῦ μένειν; Πῶς γὰρ ἄν; Aristotle makes it the distinguishing mark of his three perverted forms (παρεκβάσεις) of constitution (τυραννίς, ὀλιγαρχία, δημοκρατία) that they seek their own and not τὸ κοινῇ συμφέρον: *Pol.* Γ 7. 1279^b 4 ff.

338 E 32 **τὸν τούτου ἐκβαίνοντα κτλ.** *Laws* 714 D οὐκοῦν καὶ ὃς ἂν ταῦτα τὰ τεθέντα παραβαίνῃ, κολάσει ὁ θέμενος ὡς ἀδικοῦντα, δίκαια ταῦτ' εἶναι ἐπονομάζων; Ἔοικε γοῦν. Ταῦτ' ἄρ' ἀεὶ καὶ οὕτω καὶ ταύτῃ τὸ δίκαιον ἂν ἔχοι. Φησὶ γοῦν οὗτος ὁ λόγος. νόμος and δίκαιον are identified by this theory.

339 A 1 **ταὐτὸν εἶναι δίκαιον.** Herwerden would expunge ταὐτόν, but ταὐτὸν is not more otiose here than τὸ αὐτὸ below.

339 B 10 **ξυμφέρον γέ τι.** There

δίκαιον, σὺ δὲ προστίθης καὶ αὐτὸ φῂς εἶναι τὸ τοῦ κρείττονος, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ, σκεπτέον δή. Σκόπει, ἔφη.

XIII. Ταῦτ' ἔσται, ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπέ· οὐ καὶ πείθεσθαι μέντοι τοῖς ἄρχουσιν δίκαιον φῂς εἶναι; Ἔγωγε. Πότερον δὲ 15 ἀναμάρτητοί εἰσιν οἱ ἄρχοντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἑκάσταις ἢ οἷοί C τι καὶ ἁμαρτεῖν; Πάντως που, ἔφη, οἷοί τι καὶ ἁμαρτεῖν. Οὐκοῦν ἐπιχειροῦντες νόμους τιθέναι τοὺς μὲν ὀρθῶς τιθέασιν, τοὺς δέ τινας οὐκ ὀρθῶς; Οἶμαι ἔγωγε. Τὸ δὲ ὀρθῶς ἄρα τὸ τὰ ξυμφέροντά ἐστι τίθεσθαι ἑαυτοῖς, τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς ἀξύμφορα; ἢ πῶς 20 λέγεις; Οὕτως. Ἃ δ' ἂν θῶνται, ποιητέον τοῖς ἀρχομένοις, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ δίκαιον; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐ μόνον ἄρα δίκαιόν ἐστι κατὰ τὸν σὸν λόγον τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ D τοὐναντίον, τὸ μὴ ξυμφέρον. Τί λέγεις σύ; ἔφη. Ἃ σὺ λέγεις, ἔμοιγε δοκῶ· σκοπῶμεν δὲ βέλτιον. οὐχ ὡμολόγηται τοὺς ἄρ- 25 χοντας τοῖς ἀρχομένοις προστάττοντας ποιεῖν ἄττα ἐνίοτε διαμαρτάνειν τοῦ ἑαυτοῖς βελτίστου, ἃ δ' ἂν προστάττωσιν οἱ ἄρχοντες

11. αὐτὸ A²Π: αὐτὸς A¹. 14. δίκαιον Π: καὶ δίκαιον A. 24. δὲ Ξq: δὴ AΠ.

---

is here a hint of the main purpose of the *Republic*, which is to prove that δίκαιον is ξυμφέρον in the truest sense for the individual and the state.

339 B—**341** A *Now that the meaning of the definition has been explained, Socrates proceeds to attack it. Even if we assume that rulers seek their own advantage, yet they often err, and enact laws to their own disadvantage: therefore, as it is just for subjects to obey their rulers, Justice will sometimes consist in doing what is not the interest of the stronger. Socrates reiterates this objection and is supported by Polemarchus. It is urged by Clitophon that Thrasymachus meant by 'the interest of the stronger' what was thought—whether rightly or wrongly—by the stronger to be to their interest. Thrasymachus declines to avail himself of this suggestion, and explains that, strictly speaking, rulers,* qua *rulers, cannot err. This statement he supports by arguing from the analogy of medical practitioners and others, pleading that his earlier concession was but a popular way of expressing the fact that rulers seem to err. Therefore the original definition was strictly correct. Justice is the interest of the stronger, since rulers make laws in their own interest, and,* qua *rulers, are infallible.*

On the reasoning of Thrasymachus in these two chapters see 341 A *n.*

339 B 13 **οὐ—μέντοι.** "In interrogationibus haec particula" (μέντοι) "ita cum οὐ negatione coniungitur, ut gravissima sententiae vox intercedat, quo modo aliquis eis quae ex altero quaerit summam veritatis ingerit speciem" (Hoefer *de part. Plat.* p. 34). μέντοι is simply 'of course,' 'surely': 'surely you regard it as just to obey the rulers, do you not?' The idiom is frequent in Plato. The other examples of it (cited by Stallbaum) in the *Republic* are infra 346 A, VII 521 D, IX 581 A, 584 A, X 596 E.

14 **πότερον δὲ ἀναμάρτητοι κτλ.** The reasoning echoes that of 334 C above.

339 C 17 **τιθέναι—τίθεσθαι**: we should expect τιθέναι in both cases, as the ἄρχοντες according to the theory we are discussing are κρείττονες and supreme as legislators: but the middle of personal interest is naturally used in combination with τὰ ξυμφέροντα ἑαυτοῖς: cf. infra 341 A.

339 D 23 **τί λέγεις σύ;** a favourite eristic formula: see Ar. *Clouds* 1174 τοῦτο τοὐπιχώριον | ἀτεχνῶς ἐπανθεῖ, τὸ τί λέγεις σύ;

δίκαιον εἶναι τοῖς ἀρχομένοις ποιεῖν; ταῦτ' οὐχ ὡμολόγηται;
E Οἶμαι ἔγωγε, ἔφη. Οἴου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἀξύμφορα ποιεῖν τοῖς ἄρχουσί τε καὶ κρείττοσι δίκαιον εἶναι ὡμολογῆσθαί σοι, ὅταν οἱ μὲν ἄρχοντες ἄκοντες κακὰ αὑτοῖς προστάττωσιν, τοῖς 30 δὲ δίκαιον εἶναι φῇς ταῦτα ποιεῖν ἃ ἐκεῖνοι προσέταξαν· ἆρα τότε, ὦ σοφώτατε Θρασύμαχε, οὐκ ἀναγκαῖον συμβαίνειν αὐτὸ οὑτωσὶ δίκαιον εἶναι ποιεῖν τοὐναντίον ἢ ὃ σὺ λέγεις; τὸ γὰρ τοῦ κρείττονος ἀξύμφορον δήπου προστάττεται τοῖς ἥττοσιν ποιεῖν. Ναὶ
340 μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Πολέμαρχος, σαφέστατά γε. Ἐὰν σύ γ', ἔφη, αὐτῷ μαρτυρήσῃς, ὁ Κλειτοφῶν ὑπολαβών. Καὶ τί, ἔφη, δεῖται μάρτυρος; αὐτὸς γὰρ Θρασύμαχος ὁμολογεῖ τοὺς μὲν ἄρχοντας ἐνίοτε ἑαυτοῖς κακὰ προστάττειν, τοῖς δὲ ἀρχομένοις δίκαιον εἶναι ταῦτα ποιεῖν. Τὸ γὰρ τὰ κελευόμενα ποιεῖν, ὦ 5 Πολέμαρχε, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων δίκαιον εἶναι ἔθετο Θρασύμαχος. Καὶ γὰρ τὸ τοῦ κρείττονος, ὦ Κλειτοφῶν, συμφέρον δίκαιον εἶναι
B ἔθετο. ταῦτα δὲ ἀμφότερα θέμενος ὡμολόγησεν αὖ ἐνίοτε τοὺς κρείττους τὰ αὑτοῖς ἀξύμφορα κελεύειν τοὺς ἥττους τε καὶ ἀρχομένους ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων τῶν ὁμολογιῶν οὐδὲν μᾶλλον τὸ τοῦ 10 κρείττονος ξυμφέρον δίκαιον ἂν εἴη ἢ τὸ μὴ ξυμφέρον. Ἀλλ', ἔφη ὁ Κλειτοφῶν, τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον ἔλεγεν ὃ ἡγοῖτο ὁ κρείττων αὑτῷ ξυμφέρειν· τοῦτο ποιητέον εἶναι τῷ ἥττονι, καὶ

---

28 **τοίνυν**: not 'therefore,' but 'also,' a frequent use in Plato. In the *Republic* it occurs 29 times, according to Kugler *de particulae τοι eiusque comp. ap. Pl. usu* p. 34.

339 E 30 **ὅταν οἱ μὲν—τοῖς δέ** (i.e. *τοῖς ἀρχομένοις*). These two clauses depend, not on *ὡμολογῆσθαι*, but on **ποιεῖν**: it is just to do *τὰ ἀξύμφορα τοῖς ἄρχουσιν* as often as the rulers unwillingly prescribe what is evil for themselves and so long as Thrasymachus says it is just for subjects to do what the rulers have prescribed. Desire for brevity and balance leads Plato to put both clauses under the government of *ὅταν*, although 'since' rather than 'whenever' is the more appropriate conjunction for introducing the second: for Thrasymachus does not sometimes but always assert that it is just to obey the rulers. The suggested reading *φῄς* for *φῇς* would require us to take *τοῖς δέ κτλ.* as an independent sentence, and leave *μέν* in *οἱ μέν* without a corresponding *δέ*.

32 **αὐτό** is 'the matter,' 'the case before us': cf. IV 428 A (*αὐτῷ*), VII 518 B (*αὐτῶν*), 524 E (*αὐτῷ*), *Theaet.* 172 E al. The text has been needlessly suspected by Madvig and other critics.

οὑτωσί: not 'in that case' (Campbell), but (with Jowett) simply 'thus,' as explained in *δίκαιον—λέγεις*: cf. *Ap.* 26 E *οὑτωσί σοι δοκῶ; οὐδένα νομίζω θεὸν εἶναι;*

34 **ναὶ μὰ Δία κτλ.** The interlude is intended to mark that the first stage has been reached in the refutation of Thrasymachus.

340 A 1 **ἐὰν σύ γε** is of course ironical. The disciples of the rival disputants now enter the fray.

5 **τὸ γὰρ τὰ κελευόμενα κτλ.** If this, and no more, had been Thrasymachus' definition, it would remain unrefuted; commands would be commands, whether expedient for the rulers or not.

340 B 12 **ὃ ἡγοῖτο—ξυμφέρειν**. This explanation is involved in Clitophon's earlier statement *τὸ τὰ κελευόμενα ποιεῖν*

τὸ δίκαιον τοῦτο ἐτίθετο. Ἀλλ' οὐχ οὕτως, ἦ δ' ὃς ὁ Πολέμαρχος,
15 ἐλέγετο. Οὐδέν, ἦν | δ' ἐγώ, ὦ Πολέμαρχε, διαφέρει, ἀλλ' εἰ νῦν C
οὕτω λέγει Θρασύμαχος, οὕτως αὐτοῦ ἀποδεχώμεθα.

XIV. Καί μοι εἰπέ, ὦ Θρασύμαχε· τοῦτο ἦν ὃ ἐβούλου
λέγειν τὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον δοκοῦν εἶναι τῷ
κρείττονι, ἐάν τε ξυμφέρῃ ἐάν τε μή; οὕτως σε φῶμεν λέγειν;
20 Ἥκιστά γ', ἔφη· ἀλλὰ κρείττω με οἴει καλεῖν τὸν ἐξαμαρτάνοντα,
ὅταν ἐξαμαρτάνῃ; Ἔγωγε, εἶπον, ᾤμην σε τοῦτο λέγειν, ὅτε τοὺς
ἄρχοντας ὡμολόγεις οὐκ ἀναμαρτήτους | εἶναι, ἀλλά τι καὶ ἐξαμαρ- D
τάνειν. Συκοφάντης γὰρ εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐν τοῖς λόγοις· ἐπεὶ
αὐτίκα ἰατρὸν καλεῖς σὺ τὸν ἐξαμαρτάνοντα περὶ τοὺς κάμνοντας
25 κατ' αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐξαμαρτάνει; ἢ λογιστικόν, ὃς ἂν ἐν λογισμῷ
ἁμαρτάνῃ, τότε ὅταν ἁμαρτάνῃ, κατὰ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν; ἀλλ',
οἶμαι, λέγομεν τῷ ῥήματι οὕτως, ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ
λογιστὴς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ γραμματιστής· τὸ δ', οἶμαι, ἕκαστος
τούτων, καθ' ὅσον τοῦτ' ἔστιν ὃ προσαγορεύομεν | αὐτόν, οὐδέποτε E
30 ἁμαρτάνει· ὥστε κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον, ἐπειδὴ καὶ σὺ ἀκριβο-
λογεῖ, οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν ἁμαρτάνει. ἐπιλιπούσης γὰρ ἐπι-
στήμης ὁ ἁμαρτάνων ἁμαρτάνει, ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δημιουργός· ὥστε
δημιουργὸς ἢ σοφὸς ἢ ἄρχων οὐδεὶς ἁμαρτάνει τότε ὅταν ἄρχων ᾖ,

31. ἐπιλιπούσης A[1]Π: ἐπιλειπούσης A[2].

ὑπὸ τῶν ἀρχόντων: that which the rulers κελεύουσι is what they believe to be in their interests. Clitophon's defence finds no justification in the terms of Thrasymachus' definition; but it was the most obvious way of attempting to reconcile that definition with the admission that rulers are capable of erring.

340 C 18 **τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον κτλ.** Bonitz (*Zeitschr. f. öst. Gymn.* 1865 p. 648), followed by Wohlrab, proposes to add the words τὸ ξυμφέρον after ξυμφέρον, "parum venuste," as Hartman thinks. Neither is it well (with Hartman) to omit τοῦ κρείττονος. The apparent harshness of the construction ('that which seems to be the stronger's interest to the stronger') is justified by its brevity and precision, and by the desire to introduce the exact words of the original definition into its amended form.

340 D 23 **συκοφάντης.** Cf. (with Tucker) Arist. *Soph. El.* 15. 174[b] 9 σοφιστικὸν συκοφάντημα τῶν ἐρωτώντων and *Rhet.* II 24. 1402[a] 14 ἐπὶ τῶν ἐριστικῶν τὸ κατὰ τί καὶ πρός τί καὶ πῇ οὐ προστιθέμενα ποιεῖ τὴν συκοφαντίαν.

27 **λέγομεν τῷ ῥήματι οὕτως.** Bekker (with whom Shilleto on Dem. *F. L.* § 91 agrees) would insert μέν after λέγομεν: but (as Schneider remarks) the emphasis on τῷ ῥήματι does duty instead of the particle, and even otherwise, μέν is not essential: cf. III 398 A (where Shilleto would also add μέν), infra 343 C, II 363 E, X 605 C al.

28 **τὸ δέ** = 'whereas in point of fact' is a favourite Platonic idiom: cf. IV 443 C, VII 527 A, 527 D al.

340 E 31 **ἐπιλιπούσης.** See *cr. n.* The present, which Stallbaum and others adopt, may be right, but the older reading is at least as good. The failure in knowledge must precede the actual error. For the mistake see *Introd.* § 5.

ἀλλὰ πᾶς γ' ἂν εἴποι, ὅτι ὁ ἰατρὸς ἥμαρτεν καὶ ὁ ἄρχων ἥμαρτεν. τοιοῦτον οὖν δή σοι καὶ ἐμὲ ὑπόλαβε νῦν δὴ ἀποκρίνεσθαι· τὸ δὲ 35
341 ἀκριβέστατον ἐκεῖνο τυγχάνει ὄν, τὸν ἄρχοντα, καθ' ὅσον | ἄρχων ἐστί, μὴ ἁμαρτάνειν, μὴ ἁμαρτάνοντα δὲ τὸ αὑτῷ βέλτιστον τίθεσθαι, τοῦτο δὲ τῷ ἀρχομένῳ ποιητέον. ὥστε, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, δίκαιον λέγω τὸ τοῦ κρείττονος ποιεῖν συμφέρον.

XV. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· δοκῶ σοι συκοφαντεῖν; 5 Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οἴει γάρ με ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τοῖς λόγοις κακουργοῦντά σε ἐρέσθαι ὡς ἠρόμην; Εὖ μὲν οὖν οἶδα, ἔφη· καὶ οὐδέν γέ σοι πλέον ἔσται· οὔτε γὰρ ἄν με λάθοις κακουργῶν,
B οὔτε | μὴ λαθὼν βιάσασθαι τῷ λόγῳ δύναιο. Οὐδέ γ' ἂν ἐπιχειρήσαιμι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ μακάριε. ἀλλ' ἵνα μὴ αὖθις ἡμῖν 10 τοιοῦτον ἐγγένηται, διόρισαι, ποτέρως λέγεις τὸν ἄρχοντά τε καὶ

---

35 **ἀποκρίνεσθαι.** The imperfect infinitive, as Schneider remarks (*Addit.* p. 6).

341 A—**342** E *Socrates now meets Thrasymachus on his own ground, and attacks his definition according to the 'strictest form' of argument. He shews by analogy that every ruler* qua *ruler seeks the good of those whom he rules, since every art aims at the good of its own peculiar charge or object, and not at its own, for* qua *art there is nothing lacking to it.*

341 A ff. It is to be noted that the discussion is now transferred from the region of facts into an atmosphere of idealism. For this, Thrasymachus is primarily responsible. The theory that the ruler *qua* ruler makes no mistakes, is no doubt true ideally, but practically it is of little moment, since he will suffer *qua* ruler for the errors which he commits in moments of aberration. The strength of Thrasymachus' theory lay in its correspondence with the facts (real or apparent) of experience; it is the temptation to defend his theory against the criticism of Socrates which leads him to abandon facts for ideas; and as soon as he is refuted on the idealistic plane, he descends to facts again (343 A ff.). The vein of idealism struck by Thrasymachus is worked to some purpose by Socrates. To assert that rulers *qua* rulers always seek the good of their subjects is in reality to set before us a political ideal, and Plato's Ideal Commonwealth is intended to be its embodiment in a state. Plato was probably the first to develope and elaborate this principle of political science, but the legislations of Solon and other early lawgivers furnish examples of its application to practical politics (see especially Arist. *Rep. Ath.* ch. 12 and Solon's verses there cited), and it is formulated by the historical Socrates in Xen. *Mem.* III 2, with which compare *Cyrop.* VIII 2. 14. See also Henkel *Studien zur Gesch. d. gr. Lehre vom Staat* pp. 44, 145, and Whibley *Greek Oligarchies* p. 11 *n.* 29.

5 **συκοφαντεῖν** is explained in ἐξ ἐπιβουλῆς—κακουργοῦντά σε, where κακουργοῦντα (as Schneider observes) is not used as in 338 D of putting an evil or sophistical interpretation on a theory, but of damaging a man's personal reputation and credit: "scilicet existimationis et pecuniae detrimentum facturus sibi videbatur sophista ideoque Socratem se, quamquam frustra, impugnare in sequentibus quoque criminatur."

341 B 9 **μὴ λαθών**: "si non latueris" (Schneider). Stephanus conjectured μήν and Ast με for μή: but either change would destroy the antithesis between λανθάνειν and βιάζεσθαι—secret guile and open fraud: cf. II 365 D ἀλλὰ δὴ θεοὺς οὔτε λανθάνειν, οὔτε βιάσασθαι δυνατόν. Hirschig's excision of μὴ λαθών greatly impairs the emphasis.

τὸν κρείττονα, τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἢ τὸν ἀκριβεῖ λόγῳ, ὃ νῦν δὴ ἔλεγες, οὗ τὸ ξυμφέρον κρείττονος ὄντος δίκαιον ἔσται τῷ ἥττονι ποιεῖν. Τὸν τῷ ἀκριβεστάτῳ, ἔφη, λόγῳ ἄρχοντα ὄντα. πρὸς
15 ταῦτα κακούργει καὶ συκοφάντει, εἴ τι δύνασαι· οὐδέν σου παρίεμαι· ἀλλ' οὐ μὴ οἷός τ' ᾖς. Οἴει γὰρ ἄν με, εἶπον, οὕτω C μανῆναι, ὥστε ξυρεῖν ἐπιχειρεῖν λέοντα καὶ συκοφαντεῖν Θρασύμαχον; Νῦν γοῦν, ἔφη, ἐπεχείρησας, οὐδὲν ὢν καὶ ταῦτα. Ἅδην, ἦν δ' ἐγώ, τῶν τοιούτων. ἀλλ' εἰπέ μοι· ὁ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ
20 ἰατρός, ὃν ἄρτι ἔλεγες, πότερον χρηματιστής ἐστιν ἢ τῶν καμνόντων θεραπευτής; καὶ λέγε τὸν τῷ ὄντι ἰατρὸν ὄντα. Τῶν καμνόντων, ἔφη, θεραπευτής. Τί δὲ κυβερνήτης; ὁ ὀρθῶς κυβερνήτης ναυτῶν ἄρχων ἐστὶν ἢ ναύτης; Ναυτῶν ἄρχων. Οὐδέν, D οἶμαι, τοῦτο ὑπολογιστέον, ὅτι πλεῖ ἐν τῇ νηΐ, οὐδ' ἐστὶν κλητέος
25 ναύτης· οὐ γὰρ κατὰ τὸ πλεῖν κυβερνήτης καλεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν τέχνην καὶ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρχήν. Ἀληθῆ, ἔφη. Οὐκοῦν ἑκάστῳ τούτων ἔστιν τι ξυμφέρον; Πάνυ γε. Οὐ καὶ ἡ τέχνη,

12. ὃ A²Π: om. A¹. 18. γοῦν Π: γε οὖν A.

---

12 **τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν.** The only exact parallel to this use of ὡς ἔπος εἰπεῖν in Plato is *Laws* 656 E σκοπῶν δ' εὑρήσεις αὐτόθι τὰ μυριοστὸν ἔτος γεγραμμένα ἢ τετυπωμένα οὐχ ὡς ἔπος εἰπεῖν μυριοστὸν ἀλλ' ὄντως. This idiomatic phrase is rare before Plato, who uses it 77 times with the meaning 'to put the matter in a word,' implying that other and possibly more exact means of describing the thing in question might be found. In 52 of these cases the phrase is combined with πᾶς or οὐδείς and their family of words, in the sense of *fere*, *propemodum*: its use in other connexions is in part a return to old poetic usage; cf. Aesch. *Pers.* 714, Eur. *Hipp.* 1162, *Heracl.* 167. See Grünenwald in Schanz's *Beiträge zur hist. Synt. d. gr. Spr.* II 3, pp. 21 ff. The other examples in the *Republic* are V 464 D, VIII 551 B, IX 577 C.

ὃ νῦν δὴ ἔλεγες: viz. in 340 E κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον. The antecedent is the phrase ἀκριβεῖ λόγῳ. The conjecture of Benedictus, ὃν for ὅ, though adopted by several editors, would (as Schneider remarks) leave it uncertain whether λόγῳ or τόν was referred to by the relative. There is no MS authority for ὅν.

341 C 17 **ξυρεῖν—λέοντα.** παροιμία ἐπὶ τῶν καθ' ἑαυτῶν τι ἢ ἀδύνατα ποιεῖν ἐπιχειρούντων λεγομένη (Schol.). The proverb is very rare, and does not seem to occur elsewhere in classical Greek.

18 **οὐδὲν ὢν καὶ ταῦτα**: 'though you were a nonentity at that too': i.e. at bluffing me, as well as in other respects. So (I think) Schneider, rightly ("aber auch darin ist's nichts mit dir"). Others (e.g. Shorey in *A. J. Ph.* XVI p. 234) explain 'and that too though you are a thing of naught.' But in that case καὶ ταῦτα would surely precede οὐδὲν ὤν. Tucker can hardly be right in making καὶ ταῦτα simply 'moreover' 'too,' 'and proved a failure, too.' Nor (in spite of J. B. Mayor in *Cl. Rev.* X p. 110) is it quite enough to translate (with Campbell) 'though here again you are nobody,' i.e. 'with as little effect as ever.'

21 **καὶ λέγε—ὄντα** is expunged by Herwerden, but the emphatic reiteration is in keeping with the whole tone of the passage. For the sense we may recall the words of the so-called oath of Hippocrates εἰς οἰκίας δὲ ὁκόσας ἂν ἐσίω, ἐσελεύσομαι ἐπ' ὠφελείῃ τῶν καμνόντων (Vol. I. p. 2 ed. Kühn).

341 D 27 **ἑκάστῳ τούτων**: viz. τοῖς κάμνουσι, τοῖς ναύταις, and in general the sub-

ἦν δ' ἐγώ, ἐπὶ τούτῳ πέφυκεν, ἐπὶ τῷ τὸ ξυμφέρον ἑκάστῳ ζητεῖν τε καὶ ἐκπορίζειν; Ἐπὶ τούτῳ, ἔφη. Ἆρ' οὖν καὶ ἑκάστη τῶν τεχνῶν ἔστιν τι ξυμφέρον ἄλλο ἢ ὅ τι μάλιστα τελέαν εἶναι; 30
E Πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς; Ὥσπερ, ἔφην ἐγώ, εἴ με ἔροιο, εἰ ἐξαρκεῖ σώματι εἶναι σώματι ἢ προσδεῖταί τινος, εἴποιμ' ἂν ὅτι Παντάπασι μὲν οὖν προσδεῖται. διὰ ταῦτα καὶ ἡ τέχνη ἐστὶν ἡ ἰατρικὴ νῦν ηὑρημένη, ὅτι σῶμά ἐστι πονηρὸν καὶ οὐκ ἐξαρκεῖ αὐτῷ τοιούτῳ εἶναι. τούτῳ οὖν ὅπως ἐκπορίζῃ τὰ συμφέροντα, ἐπὶ τούτῳ 35 παρεσκευάσθη ἡ τέχνη. ἦ ὀρθῶς σοι δοκῶ, ἔφην, ἂν εἰπεῖν οὕτω
342 λέγων, ἢ οὔ; Ὀρθῶς, | ἔφη. Τί δὲ δή; αὐτὴ ἡ ἰατρική ἐστιν πονηρά, ἢ ἄλλη τις τέχνη ἔσθ' ὅ τι προσδεῖταί τινος ἀρετῆς, ὥσπερ ὀφθαλμοὶ ὄψεως καὶ ὦτα ἀκοῆς καὶ διὰ ταῦτα ἐπ' αὐτοῖς δεῖ τινὸς τέχνης τῆς τὸ ξυμφέρον εἰς ταῦτα σκεψομένης τε καὶ

1. αὐτὴ $A^2\Pi$: αὕτη A^1.

jects upon whom the art is exercised. The expression is a little vague (cf. VIII 543 C *n.*) but it is rash and unnecessary to insert εἴδει or write ἑκάστῳ <τῶν εἰδῶν> τούτων, as Tucker recommends.

29 **ἆρ' οὖν—τελέαν εἶναι.** I have retained this reading, in deference to the MSS, but it is open to grave objection. As the sentence stands, the meaning is that every art (as well as every object of an art—this is implied by καί) has *one* συμφέρον, viz. to be as perfect as it can, but no other. In the sequel this is interpreted to mean that no art needs any additional ἀρετή; since it is (*qua* art) perfect already: οὔτε γὰρ πονηρία οὔτε ἁμαρτία οὐδεμία οὐδεμιᾷ τέχνῃ πάρεστιν κτλ. (342 B). But the words of the sentence ἆρ' οὖν—τελέαν εἶναι have to be taken very loosely in order to admit of this interpretation. We must suppose them equivalent to 'No art has a συμφέρον of its own, unless you are to call the fact that it is perfect its συμφέρον.' If Plato had written the passage as it stands in *q* and in the margin of Flor. U (both MSS probably of the fifteenth century), it would be open to no objection: ἆρ' οὖν καὶ ἑκάστῃ τῶν τεχνῶν ἔστι τι ξυμφέρον ἄλλο <οὗ προσδεῖται>, ἢ <ἐξαρκεῖ ἑκάστη αὐτὴ αὑτῇ, ὥστε> ὅ τι μάλιστα τελέαν εἶναι; This reading was adopted by Bekker, and by Stallbaum in his first edition; and a careful study of the whole passage confirms the judgment of Schneider, "Platonem non solum potuisse, sed etiam debuisse vel haec ipsa vel consimilia scribere." The same sense, expressed more briefly, may be obtained by the insertion of δεῖ before εἶναι: 'has every art also a ξυμφέρον besides (i.e. besides the ξυμφέρον of its object), or must it be as perfect as possible?' ἑκάστην does not require to be repeated any more than in 346 A below. The alteration is very slight; for δεῖ εἶναι, δεῖναι may have been written by mistake and δ afterwards ejected.

341 E 33 **νῦν κτλ.**: 'has now been invented.' The art of medicine is not coeval with body. I can see no reason for thinking (with Campbell) that νῦν is corrupt for ἡμῖν.

34 **σῶμά ἐστι πονηρὸν κτλ.** *Lys.* 217 B ἀναγκάζεται δέ γε σῶμα διὰ νόσον ἰατρικὴν ἀσπάζεσθαι καὶ φιλεῖν.

35 **ὅπως ἐκπορίζῃ.** This is said by Weber (Schanz's *Beiträge* II 2, p. 67) to be the only example in Plato of ὅπως with the subjunctive after a preterite tense.

342 A 3 **ἐπ' αὐτοῖς.** Hartman proposes ἔτ' αὐτοῖς. αὐτοῖς (sc. ὀφθαλμοῖς, ὠσίν) may be emphatic (ipsis), and ἐπί, 'over and above,' 'besides': 'we require in addition to the organs themselves, an art' etc. But it is perhaps simpler to make ἐπί = 'to preside over': cf. ἐφ' οἷς ἔστιν VI 511 E *n.*

4 **εἰς ταῦτα** means εἰς ὄψιν καὶ ἀκοήν. The art in question considers what is advantageous *with respect to* (εἰς) seeing and hearing.

5 ἐκποριούσης; ἆρα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τέχνῃ ἔνι τις πονηρία, καὶ δεῖ ἑκάστῃ τέχνῃ ἄλλης τέχνης, ἥτις αὐτῇ τὸ ξυμφέρον σκέψεται, καὶ τῇ σκοπουμένῃ ἑτέρας αὖ τοιαύτης, καὶ τοῦτ' ἔστιν ἀπέραντον; ἢ αὐτὴ αὑτῇ τὸ ξυμφέρον σκέψεται; ἢ οὔτε αὑτῆς οὔτε ἄλλης **B** προσδεῖται ἐπὶ τὴν αὑτῆς πονηρίαν τὸ ξυμφέρον σκοπεῖν· οὔτε 10 γὰρ πονηρία οὔτε ἁμαρτία οὐδεμία οὐδεμιᾷ τέχνῃ πάρεστιν, οὐδὲ προσήκει τέχνῃ ἄλλῳ τὸ ξυμφέρον ζητεῖν ἢ ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν, αὐτὴ δὲ ἀβλαβὴς καὶ ἀκέραιός ἐστιν ὀρθὴ οὖσα, ἕωσπερ ἂν ᾖ ἑκάστη ἀκριβὴς ὅλη ἥπερ ἐστί; καὶ σκόπει ἐκείνῳ τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ· οὕτως ἢ ἄλλως ἔχει; Οὕτως, ἔφη, φαίνεται. Οὐκ ἄρα, 15 ἦν δ' ἐγώ, ἰατρικὴ ἰατρικῇ τὸ ξυμφέρον σκοπεῖ ἀλλὰ σώματι. **C** Ναί, ἔφη. Οὐδὲ ἱππικὴ ἱππικῇ ἀλλ' ἵπποις· οὐδὲ ἄλλη τέχνη οὐδεμία ἑαυτῇ, οὐδὲ γὰρ προσδεῖται, ἀλλ' ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν. Φαίνεται, ἔφη, οὕτως. Ἀλλὰ μήν, ὦ Θρασύμαχε, ἄρχουσί γε αἱ τέχναι καὶ κρατοῦσιν ἐκείνου, οὗπέρ εἰσιν τέχναι. Συνεχώρησεν 20 ἐνταῦθα καὶ μάλα μόγις. Οὐκ ἄρα ἐπιστήμη γε οὐδεμία τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἥττονός τε καὶ ἀρχομένου ὑπὸ ἑαυτῆς. Ξυνωμολόγησε μὲν καὶ ταῦτα **D** τελευτῶν, ἐπεχείρει δὲ περὶ αὐτὰ μάχεσθαι· ἐπειδὴ δὲ ὡμολόγησεν, Ἄλλο τι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲ ἰατρὸς οὐδείς, καθ' ὅσον ἰατρός, τὸ 25 τῷ ἰατρῷ ξυμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ κάμνοντι; ὡμολόγηται γὰρ ὁ ἀκριβὴς ἰατρὸς σωμάτων εἶναι ἄρχων ἀλλ' οὐ χρηματιστής. ἢ οὐχ ὡμολόγηται; Ξυνέφη. Οὐκοῦν καὶ ὁ κυβερνήτης ὁ ἀκριβὴς ναυτῶν εἶναι ἄρχων ἀλλ' οὐ ναύτης; **E**

5. ἐκποριούσης q : ἐκποριζούσης ΑΠΞ. δεῖ Π : δεῖ ἀεὶ A[1] : δεῖ αἰεὶ A[2].
12. αὐτὴ Ξq[2] : αὕτη ΑΠq[1].

---

5 **ἐκποριούσης.** See *cr. n.* ἐκποριούσης appears in three Florentine MSS. The present is difficult, if not impossible, in so close a union with the future: cf. X 604 A and VI 494 D. See *Introd.* § 5.

8 **ἢ αὐτὴ—σκέψεται;** This question (which is of course to be answered in the negative) shews the awkwardness of the reading of A in ἆρ' οὖν—τελέαν εἶναι (341 D), which might almost be construed to mean that each art *does* seek its own συμφέρον, viz. the perfection of itself.

342 B 12 **ἕωσπερ κτλ.**: 'that is, so long as an art, taken in its strict sense' ("streng genommen" Schneider) 'preserves its essence entire and unimpaired.' The predicate is ὅλη ἥπερ ἐστί, and ἀκριβὴς =ἀκριβὴς οὖσα in the sense which ἀκριβής bears throughout this passage (341 B al.). Hartman's insertion of ἡ before ἀκριβής is unsatisfactory; his alternative proposal to change ἀκριβής to ἀκριβῶς spoils the emphasis, and gives a wrong sense.

342 C 20 **ἐπιστήμη** is here a synonym for τέχνη. All arts rule: and ruling is itself an art or science, not a happy inspiration (cf. *Mem.* III 6). Like other arts, ruling seeks only the good of that which it rules.

342 D 26 **ὡμολόγηται γὰρ—χρηματιστής.** Ast compares Arist. *Pol.* A 9. 1258ª 10 ff. ἀνδρίας γὰρ οὐ χρήματα ποιεῖν ἐστιν ἀλλὰ θάρσος, οὐδὲ στρατηγικῆς καὶ ἰατρικῆς, ἀλλὰ τῆς μὲν νίκην, τῆς δ' ὑγίειαν.

Ὡμολόγηται. Οὐκ ἄρα ὅ γε τοιοῦτος κυβερνήτης τε καὶ ἄρχων τὸ τῷ κυβερνήτῃ ξυμφέρον σκέψεταί τε καὶ προστάξει, ἀλλὰ τὸ 30 τῷ ναύτῃ τε καὶ ἀρχομένῳ. Ξυνέφησε μόγις. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς ἐν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ, καθ' ὅσον ἄρχων ἐστίν, τὸ αὑτῷ ξυμφέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ ᾧ ἂν αὐτὸς δημιουργῇ, καὶ πρὸς ἐκεῖνο βλέπων καὶ τὸ ἐκείνῳ ξυμφέρον καὶ πρέπον καὶ λέγει ἃ λέγει καὶ ποιεῖ 35 ἃ ποιεῖ ἅπαντα.

343 XVI. | Ἐπειδὴ οὖν ἐνταῦθα ἦμεν τοῦ λόγου καὶ πᾶσι καταφανὲς ἦν, ὅτι ὁ τοῦ δικαίου λόγος εἰς τοὐναντίον περιειστήκει, ὁ Θρασύμαχος ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνεσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τίτθη σοι ἔστιν; Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἀποκρίνεσθαι χρῆν μᾶλλον ἢ τοιαῦτα ἐρωτᾶν; Ὅτι τοί σε, ἔφη, κορυζῶντα περιορᾷ καὶ οὐκ 5 ἀπομύττει δεόμενον, ὅς γε αὐτῇ οὐδὲ πρόβατα οὐδὲ ποιμένα

---

342 E 34 **ᾧ ἂν—βλέπων.** ᾧ is of course (τῷ) ὅ, and τῷ ἀρχομένῳ is also neuter (not masculine), like ἀρχομένου in D. Bremius took τῷ ἀρχομένῳ as masculine, and consequently changed (with inferior MS authority) πρὸς ἐκεῖνο into πρὸς ἐκεῖνον: he has been followed by Stallbaum and others. But as ᾧ must be neuter, it would be intolerable to make ἀρχομένῳ masculine, since both words (as denoting the same object) are covered by the same article, viz. τῷ before ἀρχομένῳ. ἐκείνῳ is of course neuter also.

343 A—**344** C *Thrasymachus with much insolence of tone now abandons the idealistic point of view, and takes an example from experience. The shepherd does not, as a matter of fact, seek the good of his flock, but fattens them for his own or his master's advantage. In like manner it is their own advantage that is aimed at by rulers who deserve the name. Justice is 'other men's good'* (ἀλλότριον ἀγαθόν), *whereas Injustice is one's own: the just man comes off second best everywhere, alike in commercial and in political transactions. That it is far more to one's interest to be unjust than to be just, we may see from the case of tyrants, who represent Injustice in its most perfect form. All men envy them. Finally, Thrasymachus reiterates his original theory with the remark that Injustice on a sufficiently large scale is at once stronger, more worthy of a freeman, and more masterly and commanding than Justice.*

343 A ff. It should be noted that Thrasymachus has in no way changed his theory, but only reverts to his original standpoint, that of experience. In the panegyric on Injustice in the present chapter, the new and important point is the appeal to the evidence of tyranny and the emotions which it roused in the mind of the Greeks. See on 344 B.

2 **εἰς τοὐναντίον.** Justice has now become τὸ τοῦ ἥττονος (rather than κρείττονος) συμφέρον.

5 **κορυζῶντα**: 'snivelling,' μωραίνοντα, μυξάζοντα· κόρυζα γὰρ ἡ μύξα, ἣν οἱ Ἀττικοὶ κατάρρουν φασίν (Schol.). Ruhnken on Timaeus *Lex.* s.v. quotes among other passages Lucian *Alex.* § 20 ἦν δὲ τὸ μηχάνημα τοῦτο ἀνδρὶ μὲν οἵῳ σοι, εἰ δὲ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, καὶ οἵῳ ἐμοί, πρόδηλον καὶ γνῶναι ῥᾴδιον, τοῖς δὲ ἰδιώταις καὶ κορύζης μεστοῖς τὴν ῥῖνα τεράστιον καὶ πάνυ ἀπίστῳ ὅμοιον, and Horace *Sat.* I 4. 8 (of Lucilius) emunctae naris.

6 **ὅς γε αὐτῇ κτλ.** "Apte αὐτῇ interpositum; nam ipsi nutrici Socratis insipientiam opprobrio esse, Thrasymachus vult significare" Ast. Richter (*Fl. Jahrb.* for 1867 p. 140) ought not to have suggested ὅς γε αὐτός. The sense is 'for she cannot teach you to recognise even sheep or shepherd,' not 'you do not know either sheep or shepherd' (J. and C.), which would require οὔτε—οὔτε. The phrase is clearly a half-proverbial expression borrowed from the nursery.

σμικρὸν τἀλλότρια καὶ λάθρᾳ καὶ βίᾳ ἀφαιρεῖται, καὶ ἱερὰ καὶ ὅσια καὶ ἴδια καὶ δημόσια, ἀλλὰ ξυλλήβδην· ὧν ἐφ' ἑκάστῳ B *μέρει ὅταν τις ἀδικήσας μὴ λάθῃ, ζημιοῦταί τε καὶ ὀνείδη ἔχει τὰ*
10 *μέγιστα· καὶ γὰρ ἱερόσυλοι καὶ ἀνδραποδισταὶ καὶ τοιχωρύχοι καὶ ἀποστερηταὶ καὶ κλέπται οἱ κατὰ μέρη ἀδικοῦντες τῶν τοιούτων κακουργημάτων καλοῦνται· ἐπειδὰν δέ τις πρὸς τοῖς τῶν πολιτῶν χρήμασιν καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισάμενος δουλώσηται, ἀντὶ τούτων τῶν αἰσχρῶν ὀνομάτων εὐδαίμονες καὶ μακάριοι*
15 *κέκληνται, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων,* C *ὅσοι ἂν πύθωνται αὐτὸν τὴν ὅλην ἀδικίαν ἠδικηκότα· οὐ γὰρ τὸ ποιεῖν τὰ ἄδικα ἀλλὰ τὸ πάσχειν φοβούμενοι ὀνειδίζουσιν οἱ ὀνειδίζοντες τὴν ἀδικίαν. οὕτως, ὦ Σώκρατες, καὶ ἰσχυρότερον καὶ ἐλευθεριώτερον καὶ δεσποτικώτερον ἀδικία δικαιοσύνης ἐστὶν*
20 *ἱκανῶς γιγνομένη, καὶ ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, τὸ μὲν τοῦ κρείττονος ξυμφέρον τὸ δίκαιον τυγχάνει ὄν, τὸ δ' ἄδικον ἑαυτῷ λυσιτελοῦν τε καὶ ξυμφέρον.*

7. *βίᾳ* Π: *βία* A.

---

344 B 8 **ὧν** depends on **μέρει.**

10 **ἀνδραποδισταί**: 'kidnappers.' The word is defined by Pollux III 78 as *ὁ τὸν ἐλεύθερον καταδουλωσάμενος ἢ τὸν ἀλλότριον οἰκέτην ἀπαγόμενος.* Thessaly had an evil name for this kind of crime (Blaydes on Ar. *Plut.* 521); but the frequent references to it in Attic literature shew that Greece itself was not exempt. See on IX 575 B and the article in Stephanus-Hase *Thes.* s.v.

11 **τῶν τοιούτων κακουργημάτων** is usually explained as depending on *κατὰ μέρη*, but as *κατὰ μέρη* is adverbial, this is somewhat awkward. It is perhaps better to regard the genitive as partitive, *τι* being omitted as in *κινήσειεν ἂν τῶν ἀξίων λόγου νόμων* IV 445 E, where see note.

12 **πρὸς τοῖς—χρήμασιν** is virtually equivalent to *πρὸς τῷ τὰ τῶν πολιτῶν ἀφελέσθαι*, and combined by zeugma with *δουλώσηται.* Cf. I 330 E *n.*

14 **εὐδαίμονες—κέκληνται.** The generic singular *τις* has become a plural, as in *Phaed.* 109 D, infra VII 536 A. Envy of tyranny and tyrants was common in the Athens of Plato's younger days: compare *Gorg.* 484 A, 470 D (where it is maintained by Polus that Archelaus of Macedon is *εὐδαίμων*, and Socrates says *ὀλίγου σοι πάντες συμφήσουσι ταῦτα Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξένοι* 472 A) and *Alc.* II 141 A ff. The plays of Euripides in particular (see VIII 568 A) often eulogised the tyrant: e.g. *Troad.* 1169 ff., *Fr.* 252, *Phoen.* 524 ff. In earlier days Solon's friends had blamed him for not making himself tyrant of Athens: see the dramatic fragment (33 ed. Bergk), where the prevalent passion for tyranny is forcibly expressed in the lines *ἤθελον γάρ κεν κρατήσας, πλοῦτον ἄφθονον λαβὼν | καὶ τυραννεύσας Ἀθηνῶν μοῦνον ἡμέραν μίαν, | ἀσκὸς ὕστερον δεδάρθαι κἀπιτετρῖφθαι γένος* (4—6). See also Newman's *Politics of Aristotle* I pp. 388—392.

344 C 16 **οὐ γὰρ—τὴν ἀδικίαν.** Cf. *Gorg.* 483 A *φύσει μὲν γὰρ πᾶν αἴσχιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ κάκιον, τὸ ἀδικεῖσθαι, νόμῳ δὲ τὸ ἀδικεῖν.*

20 **ἱκανῶς γιγνομένη**: 'realised on an adequate scale' (D. and V.). For the construction of *γίγνεσθαι* with an adverb cf. (with Ast) *Soph.* 230 C and infra VI 504 C. After *τὸ δ' ἄδικον* below, Herwerden would insert *τό* to go with *ἑαυτῷ λυσιτελοῦν τε καὶ ξυμφέρον*, but only *τυγχάνει* (and not *τυγχάνει ὄν*) is to be understood after *ἄδικον*; nor is the last clause intended as a strict and formal definition of injustice.

D XVII. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Θρασύμαχος ἐν νῷ εἶχεν ἀπιέναι, ὥσπερ βαλανεὺς ἡμῶν καταντλήσας κατὰ τῶν ὤτων ἀθρόον καὶ πολὺν τὸν λόγον. οὐ μὴν εἴασάν γε αὐτὸν οἱ παρόντες, ἀλλ' 25 ἠνάγκασαν ὑπομεῖναί τε καὶ παρασχεῖν τῶν εἰρημένων λόγον. καὶ δὴ ἔγωγε καὶ αὐτὸς πάνυ ἐδεόμην τε καὶ εἶπον Ὦ δαιμόνιε Θρασύμαχε, οἷον ἐμβαλὼν λόγον ἐν νῷ ἔχεις ἀπιέναι, πρὶν διδάξαι ἱκανῶς ἢ μαθεῖν, εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως ἔχει; ἢ σμικρὸν οἴει E ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα διορίζεσθαι, ἀλλ' οὐ βίου διαγωγήν, ᾗ ἂν 30 διαγόμενος ἕκαστος ἡμῶν λυσιτελεστάτην ζωὴν ζῴη; Ἐγὼ γὰρ

31. ζῴη $A^2\Pi$: ζῶν A^1.

344 D—**347** E *The reply of Socrates falls into two parts. In the first* (344 D—347 E), *after emphatically expressing his dissent from Thrasymachus' views, and protesting against the Sophist's retractation* (*in the example of the shepherd and his sheep*) *of the doctrine that every ruler seeks the good of his subjects, Socrates reverts to the stricter form of reasoning to which Thrasymachus had formerly challenged him, and points out that no rulers, properly so called, rule willingly: they require wages. When any kind of rule, e.g. an art, is attended with advantage to the ruler, the advantage comes from the concomitant operation of the 'art of wage-earning,' and not from the rule itself. Medicine produces health; the art of wages, wages; the doctor takes his fee, not* qua *doctor, but* qua *wage-earner. Thus it is not the ruler,* qua *ruler, but the subjects, as was already said, who reap the advantage. The wages which induce a man to rule, may be money, or honour, or the prospect of a penalty if he should refuse. The most efficacious penalty, in the case of the best natures, is the prospect of being ruled by worse men than themselves. In a city of good men, freedom from office would be as eagerly sought for as office itself is now. Herewith ends for the present the refutation of the theory that Justice is the interest of the stronger. Socrates promises to resume the subject on another occasion.*

344 D ff. The ensuing discussion is not a new argument (see 345 C **ἔτι γὰρ τὰ ἔμπροσθεν ἐπισκεψώμεθα**) in support of Socrates' view, but a restatement of his theory, with an addition necessitated by Thrasymachus' example of the shepherd. The shepherd (says Socrates) is no shepherd, when he fattens his sheep for his own gain, nor the ruler a ruler, when he enriches himself at the expense of his subjects. On such occasions both shepherd and ruler are in reality μισθωτικοί—professors of μισθωτική, an art which is distinct from that of ruling, though usually associated with it. This analysis is new and valuable in itself; it also enables Socrates (in 347 D) to make the first explicit allusion in the *Republic* to an ideal state, and to formulate what afterwards becomes a leading principle of the Platonic commonwealth—the reluctance of the ruling class to accept office.

344 D 24 **καταντλήσας**. For the metaphor cf. infra VII 536 B, *Lys.* 204 D, Lucian *Dem. Enc.* 16 (imitated from this passage) and other examples in Blaydes on Ar. *Wasps* 483.

28 **ἐμβαλών**: cf. *Theaet.* 165 D, *Prot.* 342 E. The whole expression recalls the Latin proverb *scrupulum abeunti* (Cic. *de Fin.* IV 80).

344 E 31 **διαγόμενος**. The use of this verb in Soph. *El.* 782 χρόνος διῆγέ με, Dem. 18. 89 πόλεμος—διῆγεν ὑμᾶς, Xen. *Rep. Lac.* 1 3 and elsewhere is in favour of regarding **διαγόμενος** ('living') as grammatically passive and not middle both here and in *Laws* 758 A. Cf. Stephanus-Hase *Thes.* s.v. διάγω.

ἐγὼ γὰρ κτλ. I agree with Stallbaum and others in taking this sentence as interrogative: 'do you mean that *I* think otherwise about this matter?' i.e. think that it is *not* a question of βίου διαγωγή. J. and C. complain that this interpretation is "wanting in point." It is surely much to the point to make Thrasymachus repudiate the imputation of trifling. His doctrine appears all the more dangerous when he confesses that it is no

οἴμαι, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, τουτὶ ἄλλως ἔχειν; Ἔοικας, ἦν δ' ἐγώ,
ἤτοι ἡμῶν γε οὐδὲν κήδεσθαι, οὐδέ τι φροντίζειν εἴτε χεῖρον εἴτε
βέλτιον βιωσόμεθα ἀγνοοῦντες ὃ σὺ φῂς εἰδέναι. ἀλλ', ὦ 'γαθέ,
35 προθυμοῦ καὶ ἡμῖν ἐνδείξασθαι· οὔτοι κα|κῶς σοι κείσεται, ὅ τι 345
ἂν ἡμᾶς τοσούσδε ὄντας εὐεργετήσῃς. ἐγὼ γὰρ δή σοι λέγω
τό γ' ἐμόν, ὅτι οὐ πείθομαι οὐδ' οἶμαι ἀδικίαν δικαιοσύνης κερδα-
λεώτερον εἶναι, οὐδ' ἐὰν ἐᾷ τις αὐτὴν καὶ μὴ διακωλύῃ πράττειν
5 ἃ βούλεται. ἀλλ', ὦ 'γαθέ, ἔστω μὲν ἄδικος, δυνάσθω δὲ ἀδικεῖν
ἢ τῷ λανθάνειν ἢ τῷ διαμάχεσθαι· ὅμως ἐμέ γε οὐ πείθει ὡς ἔστι
τῆς δικαιοσύνης κερδαλεώτερον. ταῦτ' οὖν καὶ ἕτερος ἴσως τις B
ἡμῶν πέπονθεν, οὐ μόνος ἐγώ. πεῖσον οὖν, ὦ μακάριε, ἱκανῶς
ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ὀρθῶς βουλευόμεθα δικαιοσύνην ἀδικίας περὶ
10 πλείονος ποιούμενοι. Καὶ πῶς, ἔφη, σὲ πείσω; εἰ γὰρ οἷς νῦν
δὴ ἔλεγον μὴ πέπεισαι, τί σοι ἔτι ποιήσω; ἢ εἰς τὴν ψυχὴν φέρων
ἐνθῶ τὸν λόγον; Μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, μὴ σύ γε· ἀλλὰ πρῶτον μέν,
ἃ ἂν εἴπῃς, ἔμμενε τούτοις, ἢ ἐὰν μετατιθῇ, φανερῶς μετατίθεσο
καὶ ἡμᾶς μὴ ἐξαπάτα. νῦν δὲ ὁρᾷς, ὦ Θρασύμαχε, ἔτι γὰρ τὰ C
15 ἔμπροσθεν ἐπισκεψώμεθα, ὅτι τὸν ὡς ἀληθῶς ἰατρὸν τὸ πρῶτον
ὁριζόμενος τὸν ὡς ἀληθῶς ποιμένα οὐκέτι ᾤου δεῖν ὕστερον ἀκριβῶς
φυλάξαι, ἀλλὰ ποιμαίνειν οἴει αὐτὸν τὰ πρόβατα, καθ' ὅσον

17. *ποιμαίνειν* Π et γρ in marg. A²: *πιαίνειν* A.

---

sophistic paradox, but a rule of life. I can see nothing to justify Apelt's conjecture *ἔγωγ' ἄρ'* for *ἐγὼ γὰρ* (*Observ. Crit.* p. 11).

33 **ἤτοι ἡμῶν γε.** *ἤτοι* or *ἤτοι—γε* = 'or else' (not 'or rather' as J. and C.). The regular construction is *ἤτοι—ἤ*, and *ἢ ἤτοι* was condemned by the grammarians as a solecism, though it occurs in Pind. *Nem.* 6. 5. With the use of *ἤτοι* in this passage cf. III 400 C, IV 433 A *τοῦτό ἐστιν—ἤτοι τούτου τι εἶδος ἡ δικαιοσύνη.* Emendations have been suggested on all these passages of Plato: here *ἤ τοι* (van Prinsterer, Hartman) and in the other two passages *ἤ*: but we are not justified in altering the text. Cf. Kugler *de partic. τοι eiusque comp. ap. Pl. usu* p. 14.

345 A 5 **ἔστω μὲν ἄδικος κτλ.** The subject is *ὁ ἄδικος*, supplied from *ἀδικίαν*. To *πείθει* also *ὁ ἄδικος* is the subject; but *ἡ ἀδικία* or *τὸ ἀδικεῖν* is the subject of *ἔστι*. The effect is exactly as in the English 'let him be unjust' etc., 'nevertheless he cannot convince *me* that it is really more profitable than justice.' J. and C. understand *τις* before *ἔστω*, needlessly, as I think, and suppose that the "supposed impunity of injustice" is the subject to *πείθει*, but *πείθει* is much better with a personal subject. Although the sentence is a trifle loose, it is clear enough, and there is no occasion for reading *πείθεις* (with Vind. D and Ficinus).

345 B 12 **ἐνθῶ.** *ἐντιθέναι* (as Wohlrab points out) was used of nurses feeding children: cf. Ar. *Knights* 716 f., supra 343 A, and (for the general idea) Theognis 435 and Pl. *Symp.* 175 D. In *μὰ Δία, μὴ σύ γε* Socrates shudders at the prospect of having Thrasymachus for his intellectual nurse.

345 C 17 **ποιμαίνειν.** See *cr. n.* Cobet (*Mnem.* IX p. 355) calls for *πιαίνειν*, but the "addita verba *καθ' ὅσον ποιμήν ἐστιν*

ποιμήν ἐστιν, οὐ πρὸς τὸ τῶν προβάτων βέλτιστον βλέποντα, ἀλλ' ὥσπερ δαιτυμόνα τινὰ καὶ μέλλοντα ἑστιάσεσθαι, πρὸς τὴν D εὐωχίαν, ἢ αὖ πρὸς τὸ ἀποδόσθαι, ὥσπερ χρηματιστὴν | ἀλλ' οὐ 20 ποιμένα. τῇ δὲ ποιμενικῇ οὐ δήπου ἄλλου του μέλει ἤ, ἐφ' ᾧ τέτακται, ὅπως τούτῳ τὸ βέλτιστον ἐκποριεῖ· ἐπεὶ τά γε αὑτῆς, ὥστ' εἶναι βελτίστη, ἱκανῶς δήπου ἐκπεπόρισται, ἕως γ' ἂν μηδὲν ἐνδεῇ τοῦ ποιμενικὴ εἶναι· οὕτω δὲ ᾤμην ἔγωγε νῦν δὴ ἀναγκαῖον εἶναι ἡμῖν ὁμολογεῖν, πᾶσαν ἀρχήν, καθ' ὅσον ἀρχή, μηδενὶ ἄλλῳ 25 τὸ βέλτιστον σκοπεῖσθαι ἢ ἐκείνῳ τῷ ἀρχομένῳ τε καὶ θεραπευο- E μένῳ, | ἔν τε πολιτικῇ καὶ ἰδιωτικῇ ἀρχῇ. σὺ δὲ τοὺς ἄρχοντας ἐν ταῖς πόλεσιν, τοὺς ἀληθῶς ἄρχοντας, ἑκόντας οἴει ἄρχειν; Μὰ Δί' οὔκ, ἔφη, ἀλλ' εὖ οἶδα.

XVIII. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, τὰς ἄλλας ἀρχὰς 30 οὐκ ἐννοεῖς ὅτι οὐδεὶς ἐθέλει ἄρχειν ἑκών, ἀλλὰ μισθὸν αἰτοῦσιν, ὡς οὐχὶ αὐτοῖσιν ὠφελίαν ἐσομένην ἐκ | τοῦ ἄρχειν ἀλλὰ τοῖς 346 ἀρχο|μένοις; ἐπεὶ τοσόνδε εἰπέ· οὐχὶ ἑκάστην μέντοι φαμὲν ἑκάστοτε τῶν τεχνῶν τούτῳ ἑτέραν εἶναι, τῷ ἑτέραν τὴν δύναμιν ἔχειν; καί, ὦ μακάριε, μὴ παρὰ δόξαν ἀποκρίνου, ἵνα τι καὶ περαίνωμεν. Ἀλλὰ τούτῳ, ἔφη, ἑτέρα. Οὐκοῦν καὶ ὠφελίαν ἑκάστη ἰδίαν τινὰ ἡμῖν παρέχεται, ἀλλ' οὐ κοινήν, οἷον ἰατρικὴ 5 μὲν ὑγίειαν, κυβερνητικὴ δὲ σωτηρίαν ἐν τῷ πλεῖν, καὶ αἱ ἄλλαι

5. οἷον $A^2\Pi$: οἷοι A^1.

circa *universum* pastoris negotium errantem a Socrate Thrasymachum notari docent" (Schneider). How Thrasymachus errs is explained in *οὐ πρὸς τὸ κτλ.* *πιαίνειν* might perhaps be read, if the ἀλλά clause is taken closely with what precedes: you did not think it necessary (says Socrates) to adhere rigidly to the genuine shepherd, but think he *fattens* his sheep *qua* shepherd. In that case, however, we should expect ἀλλ' *οὐ—βλέπειν* in place of *οὐ—βλέποντα*, to form the antithesis to *πιαίνειν*.

345 D 24 **οὕτω δὲ ᾤμην**. Some inferior MSS (with Eusebius *Praep. Ev.* XII 44. 2) read *δή* for *δέ*, and so Ast and Stallbaum. The connecting particle is better than the illative here, where Socrates is merely recalling his former train of reasoning: 'and it was thus that I came to think' etc.

345 E 31 **οὐδεὶς—μισθόν**. Cf. Arist. *Eth. Nic.* V 10. 1134ᵇ 5 ff. *καὶ διὰ τοῦτο ἀλλότριον εἶναί φασιν ἀγαθὸν τὴν δικαιοσύνην—μισθὸς ἄρα τις δοτέος.*

32 **αὐτοῖσιν**: see 330 B *n.*

346 A 1 **οὐχὶ—μέντοι**: 339 B *n.*

3 **παρὰ δόξαν** is simply 'contrary to your opinion' ("gegen deine Ueberzeugung" Schneider) as in *Prot.* 337 B, cf. 349 A *ἕως ἂν σε ὑπολαμβάνω λέγειν ἅπερ διανοεῖ* and 350 E. The words could hardly mean an 'unexpected or paradoxical' reply (as Tucker construes). Socrates is appealing—note *ὦ μακάριε*—to Thrasymachus not to obstruct the discovery of the truth by want of candour and sincerity.

4 **ἀλλὰ — ἑτέρα** sc. *ἐστίν*. The reading *ἑτέραν* is in itself equally good, but has inferior MS authority. Herwerden needlessly recommends the omission of *ἑτέρα*, or (as alternatives) *ἀλλὰ τούτῳ, ἔφη, τῷ ἑτέραν*, or *ἀλλὰ τούτῳ, ἔφη, ἑτέραν, τῷ ἑτέραν.*

οὕτω; Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ μισθωτικὴ μισθόν; αὕτη γὰρ αὐτῆς | ἡ δύναμις. ἢ τὴν ἰατρικὴν σὺ καὶ τὴν κυβερνητικὴν **B** τὴν αὐτὴν καλεῖς; ἢ ἐάνπερ βούλῃ ἀκριβῶς διορίζειν, ὥσπερ
10 ὑπέθου, οὐδέν τι μᾶλλον, ἐάν τις κυβερνῶν ὑγιὴς γίγνηται διὰ τὸ ξυμφέρειν αὐτῷ πλεῖν ἐν τῇ θαλάττῃ, ἕνεκα τούτου καλεῖς μᾶλλον αὐτὴν ἰατρικήν; Οὐ δῆτα, ἔφη. Οὐδέ γ', οἶμαι, τὴν μισθωτικήν, ἐὰν ὑγιαίνῃ τις μισθαρνῶν. Οὐ δῆτα. Τί δέ; τὴν ἰατρικὴν μισθαρνητικήν, ἐὰν ἰώμενός τις μισθαρνῇ; | Οὐκ ἔφη. **C**
15 Οὐκοῦν τήν γε ὠφελίαν ἑκάστης τῆς τέχνης ἰδίαν ὡμολογήσαμεν εἶναι; Ἔστω, ἔφη. Ἥντινα ἄρα ὠφελίαν κοινῇ ὠφελοῦνται πάντες οἱ δημιουργοί, δῆλον ὅτι κοινῇ τινὶ τῷ αὐτῷ προσχρώμενοι ἀπ' ἐκείνου ὠφελοῦνται. Ἔοικεν, ἔφη. Φαμὲν δέ γε τὸ μισθὸν ἀρνυμένους ὠφελεῖσθαι τοὺς δημιουργοὺς ἀπὸ τοῦ προσχρῆσθαι
20 τῇ μισθωτικῇ τέχνῃ γίγνεσθαι αὐτοῖς. Ξυνέφη μόγις. Οὐκ ἄρα ἀπὸ τῆς αὑτοῦ τέχνης ἑκάστῳ | αὕτη ἡ ὠφελία ἐστίν, ἡ τοῦ μισθοῦ **D** λῆψις, ἀλλ', εἰ δεῖ ἀκριβῶς σκοπεῖσθαι, ἡ μὲν ἰατρικὴ ὑγίειαν ποιεῖ, ἡ δὲ μισθαρνητικὴ μισθόν, καὶ ἡ μὲν οἰκοδομικὴ οἰκίαν, ἡ δὲ μισθαρνητικὴ αὐτῇ ἑπομένη μισθόν, καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι
25 οὕτως· τὸ αὑτῆς ἑκάστη ἔργον ἐργάζεται καὶ ὠφελεῖ ἐκεῖνο, ἐφ' ᾧ τέτακται. ἐὰν δὲ μὴ μισθὸς αὐτῇ προσγίγνηται, ἔσθ' ὅ τι ὠφελεῖται ὁ δημιουργὸς ἀπὸ τῆς τέχνης; Οὐ φαίνεται, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐδ' ὠφελεῖ τότε, ὅταν | προῖκα ἐργάζηται; Οἶμαι ἔγωγε. **E** Οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, τοῦτο ἤδη δῆλον, ὅτι οὐδεμία τέχνη οὐδὲ

11. ξυμφέρειν Ξ²q: ξυμφέρον ΑΠΞ¹. 21. αὕτη Ξq: αὐτὴ Α: αὐτῇ (*sic*) Π.

---

7 **οὐκοῦν κτλ.** Aristotle agrees with this analysis: see *Pol.* A 3. 1258ᵃ 10 ff. It should be noted that the antecedent to αὕτη is not μισθόν, but τὸ παρέχεσθαι μισθόν.

346 B 10 **διὰ τὸ ξυμφέρειν.** See *cr. n.* To ξυμφέρον there are two objections: first that διά with the participle used like διά with the infinitive is rare and dubious; second that ξυμφέρον is more naturally to be taken as a virtual adjective than as a participle. The last objection might be surmounted by reading ξυμφέρον < ὂν >, but the more serious flaw would still remain, and ξυμφέρειν is in itself so much superior, that (like most editors) I feel bound to adopt it.

12 **οὐδέ γ' οἶμαι τὴν μισθωτικήν** sc. καλεῖς ἰατρικήν. The reasoning is somewhat subtle. ἰατρική, κυβερνητική, μισθωτική (μισθαρνητική), says Socrates, are three distinct arts. κυβερνητική is not to be called ἰατρική, even if ἰατρική should accompany its operation, nor is μισθωτική to be called ἰατρική in a similar case. Nor is ἰατρική to be called μισθωτική, even if ἰατρική should be accompanied by μισθωτική.

346 C 17 **κοινῇ—προσχρώμενοι**: 'from the common use of some additional element which is the same in all.'

18 **τὸ μισθὸν ἀρνυμένους.** δέ γε as usual introduces the minor premise. The semi-poetic word ἀρνυμένους is used to suggest μισθαρνεῖν and μισθαρνητική, the word μισθόν at the same time bringing the product of the art well into view. As τὸ—δημιουργούς is the subject to γίγνεσθαι, the masculine τόν—so most MSS—for τό is impossible.

ἀρχὴ τὸ αὐτῇ ὠφέλιμον παρασκευάζει, ἀλλ', ὅπερ πάλαι ἐλέγομεν, 30
τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ παρασκευάζει καὶ ἐπιτάττει, τὸ ἐκείνου
ξυμφέρον ἥττονος ὄντος σκοποῦσα, ἀλλ' οὐ τὸ τοῦ κρείττονος.
διὰ δὴ ταῦτα ἔγωγε, ὦ φίλε Θρασύμαχε, καὶ ἄρτι ἔλεγον μηδένα
ἐθέλειν ἑκόντα ἄρχειν καὶ τὰ ἀλλότρια κακὰ μεταχειρίζεσθαι
ἀνορθοῦντα, ἀλλὰ μισθὸν αἰτεῖν, ὅτι ὁ μέλλων καλῶς τῇ τέχνῃ | 35
347 πράξειν οὐδέποτε αὑτῷ τὸ βέλτιστον πράττει οὐδ' ἐπιτάττει κατὰ
τὴν τέχνην ἐπιτάττων, ἀλλὰ τῷ ἀρχομένῳ· ὧν δὴ ἕνεκα, ὡς ἔοικε,
μισθὸν δεῖν ὑπάρχειν τοῖς μέλλουσιν ἐθελήσειν ἄρχειν, ἢ ἀργύριον
ἢ τιμήν, ἢ ζημίαν, ἐὰν μὴ ἄρχῃ.

XIX. Πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες; ἔφη ὁ Γλαύκων. τοὺς 5
μὲν γὰρ δύο μισθοὺς γιγνώσκω· τὴν δὲ ζημίαν ἥντινα λέγεις καὶ
ὡς ἐν μισθοῦ μέρει εἴρηκας, οὐ ξυνῆκα. Τὸν τῶν βελτίστων
B ἄρα μισθόν, ἔφην, οὐ ξυνιεῖς, δι' | ὃν ἄρχουσιν οἱ ἐπιεικέστατοι,
ὅταν ἐθέλωσιν ἄρχειν. ἢ οὐκ οἶσθα, ὅτι τὸ φιλότιμόν τε καὶ
φιλάργυρον εἶναι ὄνειδος λέγεταί τε καὶ ἔστιν; Ἔγωγε, ἔφη. 10
Διὰ ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὔτε χρημάτων ἕνεκα ἐθέλουσιν
ἄρχειν οἱ ἀγαθοὶ οὔτε τιμῆς· οὔτε γὰρ φανερῶς πραττόμενοι τῆς
ἀρχῆς ἕνεκα μισθὸν μισθωτοὶ βούλονται κεκλῆσθαι, οὔτε λάθρᾳ
αὐτοὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς λαμβάνοντες κλέπται· οὐδ' αὖ τιμῆς ἕνεκα·
C οὐ γὰρ εἰσι φιλότιμοι. δεῖ δὴ | αὐτοῖς ἀνάγκην προσεῖναι καὶ 15

2. ὧν Ξ, superscripto οὗ: ᾧ A: οὗ Πq. 15. δὴ Π: δὲ A.

---

346 E 33 **ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν.** μή with the infinitive after verbs of saying, thinking and the like "carries with it the emphasis of the witness on oath, so to speak the emphasis of desire" (Gildersleeve in *A. J. Ph.* I 50). Cf. *Theaet.* 155 A, *Euthyph.* 6 B, *Phaed.* 94 C al., and infr. III 407 E, IV 419 A.

347 A 2 **ὡς ἔοικε** belongs to **ὧν ἕνεκα,** and δεῖν is in indirect narration after ἔλεγον above. There would be no object in qualifying the force of δεῖν; it is not disputed that rulers *must* have their reward. Hence Stallbaum is wrong in regarding δεῖν as under the influence of ἔοικε, an illogical idiom which is common in Herodotus (Stein on I 65), and found occasionally in Tragedy (Jebb on *Trach.* 1238) and in Plato (*Phil.* 20 D, *Soph.* 263 D, *Euthyd.* 280 D). That ὡς ἔοικε has no influence on δεῖν in this passage may also be seen from the fact that δεῖν (not δεῖ) would still be used if ὡς ἔοικε were removed. δεῖν is not for δέον; the late participial form δεῖν is not found in Plato: see my note on *Euthyph.* 4 D.

4 **ἄρχῃ.** The transition from plural to singular and conversely is common: see for examples III 408 B, 411 C, 413 D, E, IV 426 A, C, V 463 D, VI 496 C, 500 C, VIII 554 A, C, 558 A, IX 591 A, X 601 D, E, 604 D, and cf. Heindorf on *Gorg.* 478 C, *Prot.* 319 D.

7 **ὡς ἐν μισθοῦ μέρει.** ὡς is not (with Wohlrab) to be taken with ἐν μισθοῦ μέρει, but stands for the indirect interrogative ὅπως.

347 B 14 **αὐτοί** = 'by themselves,' 'ultro,' should be construed with λαμβάνοντες. The conjecture αὐτόν for αὐτοί is very tame.

ζημίαν, εἰ μέλλουσιν ἐθέλειν ἄρχειν· ὅθεν κινδυνεύει τὸ ἑκόντα ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἰέναι ἀλλὰ μὴ ἀνάγκην περιμένειν αἰσχρὸν νενομίσθαι. τῆς δὲ ζημίας μεγίστη τὸ ὑπὸ πονηροτέρου ἄρχεσθαι, ἐὰν μὴ αὐτὸς ἐθέλῃ ἄρχειν· ἣν δείσαντές μοι φαίνονται ἄρχειν,
20 ὅταν ἄρχωσιν, οἱ ἐπιεικεῖς, καὶ τότε ἔρχονται ἐπὶ τὸ ἄρχειν, οὐχ ὡς ἐπ' ἀγαθόν τι ἰόντες οὐδ' ὡς εὐπαθήσοντες ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ὡς ἐπ' ἀναγκαῖον καὶ οὐκ ἔχοντες ἑαυτῶν βελτίοσιν ἐπιτρέψαι οὐδὲ **D** ὁμοίοις. ἐπεὶ κινδυνεύει, πόλις ἀνδρῶν ἀγαθῶν εἰ γένοιτο, περιμάχητον ἂν εἶναι τὸ μὴ ἄρχειν, ὥσπερ νυνὶ τὸ ἄρχειν, καὶ ἐνταῦθ'
25 ἂν καταφανὲς γενέσθαι, ὅτι τῷ ὄντι ἀληθινὸς ἄρχων οὐ πέφυκε τὸ αὑτῷ ξυμφέρον σκοπεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ· ὥστε πᾶς ἂν ὁ γιγνώσκων τὸ ὠφελεῖσθαι μᾶλλον ἕλοιτο ὑπ' ἄλλου ἢ ἄλλον ὠφελῶν πράγματα ἔχειν. τοῦτο μὲν οὖν ἔγωγε οὐδαμῇ συγχωρῶ Θρασυμάχῳ, ὡς τὸ δίκαιόν ἐστιν τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον. **E**
30 ἀλλὰ τοῦτο μὲν δὴ καὶ εἰσαῦθις σκεψόμεθα· πολὺ δέ μοι δοκεῖ

---

347 C 16 **ὅθεν κινδυνεύει—νενομίσθαι.** These words are intended to indicate parenthetically that Socrates' thesis finds support in the common judgment of men. Good men, he says, require to be compelled to rule. This may be why (ὅθεν) it is accounted a disgrace to enter on office willingly: that is to say, if you do so, you may be inferred to be, not ἀγαθός, but φιλότιμος or φιλάργυρος, which ὄνειδος λέγεταί τε καὶ ἔστιν 347 B. There is no good reason for rejecting the clause, as some have proposed to do.

347 D 23 **πόλις ἀνδρῶν ἀγαθῶν** is the first express allusion to an Ideal City in the *Republic*. The principle here laid down—the reluctance of the best men to undertake the task of government—is fully recognised in Plato's commonwealth, where the ἄρχοντες are represented as unwilling to desert the life of contemplation for the cares of office. 'Nolo episcopari' is in fact one of the leading guarantees which Plato gives against the abuse of political power (Nohle *Die Staatslehre Plato's in ihr. gesch. Entwick.* p. 119). See VI 520 E, 521 A, where this topic is resumed. Cf. also *Sesame and Lilies* § 43 "The true kings—rule quietly, if at all, and hate ruling; too many of them make 'il gran rifiuto.'"

25 **τῷ ὄντι κτλ.** τῷ ὄντι belongs to οὐ πέφυκε, not to ἀληθινός (as Ast supposes). Richter suggests ἀληθινὸς for ἀληθινός, but what is said of a single ruler applies to all: cf. (with Schneider) *Laws* 733 E λέγωμεν δὴ σώφρονα βίον ἕνα εἶναι καὶ φρόνιμον ἕνα καὶ ἕνα τὸν ἀνδρεῖον.

26 **πᾶς ἂν κτλ.** The articular infinitive with αἱρεῖσθαι is hard to parallel, and on this ground Richards would cancel τό. I once thought that τὸ ὠφελεῖσθαι might be taken as the object after γιγνώσκων ('he who knows what being benefited is,' i.e. virtually 'who knows his own interests'); but this is harsh, and I now acquiesce in the usual interpretation. With γιγνώσκων (*intellegens*) used absolutely cf. (with Schneider) *Laws* 733 E σώφρονα μὲν οὖν βίον ὁ γιγνώσκων θήσει πρᾶον ἐπὶ πάντα. For the sentiment cf. Soph. *O. T.* 584—598, Eur. *Ion* 621—632, *Hipp.* 1016—1020.

347 E 30 **εἰσαῦθις σκεψόμεθα.** The reference has been much discussed. Pfleiderer's idea (*Zur Lösung d. Pl. Fr.* p. 72) that the words were introduced by Plato "bei der Gesammtredaktion des Werkes" to prepare us for the second half of Book X is most unlikely, because (among other reasons) Book X does not expressly revert to this topic at all. Siebeck (*Zur Chron. d. Pl. Dialoge* pp. 121 ff.) holds that phrases of this sort always refer either to some future dialogue contemplated by Plato, or to a later part of the same dialogue. It is difficult to establish either alternative in the present case; nor

μεῖζον εἶναι, ὃ νῦν λέγει Θρασύμαχος, τὸν τοῦ ἀδίκου βίον φάσκων εἶναι κρείττω ἢ τὸν τοῦ δικαίου. σὺ οὖν ποτέρως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, αἱρεῖ καὶ πότερον ἀληθεστέρως δοκεῖ σοι λέγεσθαι; Τὸν τοῦ δικαίου ἔγωγε, ἔφη, λυσιτελέστερον βίον εἶναι. Ἤκουσας, 348 ἦν δ' ἐγώ, | ὅσα ἄρτι Θρασύμαχος ἀγαθὰ διῆλθε τῷ τοῦ ἀδίκου; 35 Ἤκουσα, ἔφη, ἀλλ' οὐ πείθομαι. Βούλει οὖν αὐτὸν πείθωμεν, ἂν δυνώμεθά πῃ ἐξευρεῖν, ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγει; Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἦ δ' ὅς. Ἂν μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἀντικατατείναντες λέγωμεν

33. ἀληθεστέρως v: ὡς ἀληθεστέρως ΑΠΞq. 34. ἔφη A^2Π: om. A^1.

has Siebeck, I think, succeeded in proving his point even elsewhere. It is simplest to suppose that such formulae (like εἰσαῦθις ἐπισκεπτέον in Arist. *Eth. Nic.* I 5. 1097ᵇ 14) are in general only a convenient way of dropping the subject, although there may occasionally be a specific reference. Here there is none. So also Hirmer *Entst. u. Komp. d. Pl. Polit.* in *Fl. Jahrb. Supplementband* XXIII p. 607 *n.* 2.

347 E—**348** B *Introduction to the second part of Socrates' reply to Thrasymachus.* See 344 D, 348 B *nn.*

347 E 31 **τὸν τοῦ ἀδίκου βίον—δικαίου.** In these words Socrates sums up the remarks of Thrasymachus from 343 B (καὶ οὕτω πόρρῳ κτλ.) to 344 C (λυσιτελοῦν τε καὶ ξυμφέρον).

32 **ποτέρως—λέγεσθαι.** Ast's suggestion πότερον, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, αἱρεῖ; καὶ ποτέρως ἀληθεστέρως δοκεῖ σοι λέγεσθαι; is now generally adopted, but (apart from its considerable divergence from the MS reading) the juxtaposition of ποτέρως and ἀληθεστέρως is unpleasing. The ποτέρως αἱρεῖ of A is quite unobjectionable: cf. VII 528 A οὕτως—αἱροῦμαι; and it is (I think) an objection to πότερον αἱρεῖ that it would represent Socrates as asking Glauco not which *view* he elected to take, but which *life*—the just or the unjust—he chose for himself. Schneider (after Bekker) retains the reading of the best MSS in πότερον ὡς ἀληθεστέρως, and explains the last two words as equivalent to ὥσπερ ὃ ἀληθεστέρως λέγεται: but ὡς ἀληθεστέρως could not (if written by Plato) be anything but the comparative of ὡς ἀληθῶς, and that is quite different in sense from ἀληθεστέρως. I have omitted ὡς (with Bremius and a few MSS of inferior authority), "ut ortum ex varia lectione πότερον et ποτέρως in ποτερόνως conflata" (Schneider). I am glad to find that Tucker adopts the same solution.

348 A 1 **διῆλθε**: i.q. διῆλθεν ὄντα or διελθὼν ἔλεξεν εἶναι (Schneider). Cf. II 363 A ἄφθονα ἔχουσι λέγειν ἀγαθὰ τοῖς ὁσίοις with *n.* ad loc. In view of ἐν ἑκατέρῳ λέγομεν in B below, it is easy to suggest διῆλθεν <ἐν>; but the text is probably sound.

4 **ἂν μὲν τοίνυν κτλ.** The alternatives are between continuous speech and dialectic. By λόγον in παρὰ λόγον Thrasymachus' speech in 343 A ff. is meant: to this Socrates would reply, after which Thrasymachus would speak again, and finally Socrates. Thus each party would have delivered two speeches. In Athenian lawsuits there were often two speeches delivered by the accuser and two by the defendant (Meier und Schömann *Attische Process* p. 924), so that Plato's imagery is borrowed from the law-court, whence δικαστῶν τινῶν τῶν διακρινούντων just below. This point escaped Ast, who reads καὶ αὖθις οὗτος ἄλλον ἡμῖν (after Ficinus and Stephanus).

ἀντικατατείναντες is intransitive: cf. II 358 D κατατείνας ἐρῶ τὸν ἄδικον βίον ἐπαινῶν and 367 B: the notion (as in ξυντείνω, ξυντεταμένως and the like) is of nervous tension. The word cannot mean 'replying to one another in set speeches' (J. and C.). "Setting out alternative lists of advantages" (remarks Bosanquet) "was the well-known method of fable or poetry. See Book II" 361 D—362 C and 362 E—365 A: "and compare Prodicus' *Choice of Heracles* (Xen. *Mem.* II 1) and the discussion between the Just and Unjust arguments in the *Clouds* of Aristophanes."

5 αὐτῷ λόγον παρὰ λόγον, ὅσα αὖ ἀγαθὰ ἔχει τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ αὖθις οὗτος, καὶ ἄλλον ἡμεῖς, ἀριθμεῖν δεήσει τἀγαθὰ καὶ μετρεῖν ὅσα ἑκάτεροι ἐν ἑκατέρῳ λέγομεν, καὶ ἤδη δικαστῶν B τινῶν τῶν διακρινούντων δεησόμεθα· ἂν δὲ ὥσπερ ἄρτι ἀνομολογούμενοι πρὸς ἀλλήλους σκοπῶμεν, ἅμα αὐτοί τε δικασταὶ καὶ 10 ῥήτορες ἐσόμεθα. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ὁποτέρως οὖν σοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀρέσκει. Οὕτως, ἔφη.

XX. Ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ἀπόκριναι ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς· τὴν τελέαν ἀδικίαν τελέας οὔσης δικαιοσύνης λυσιτελεστέραν φῂς εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν καὶ φημί, ἔφη, καὶ δι' ἅ, εἴρηκα. C 15 Φέρε δὴ τὸ τοιόνδε περὶ αὐτῶν πῶς λέγεις; τὸ μέν που ἀρετὴν αὐτοῖν καλεῖς, τὸ δὲ κακίαν; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν τὴν μὲν

5. αὖ A²Π: ἂν A¹.

---

348 B 10 **ὁποτέρως** is virtually indirect: translate 'whichever you please, then.' Hermann reads ποτέρως, but the text ought not to be changed either here or in *Euthyd.* 271 A τίς ἦν, ὦ Σώκρατες, ᾧ χθὲς ἐν Λυκείῳ διελέγου;—τίς ἦν; Ὁπότερον καὶ ἐρωτᾷς, ὦ Κρίτων· οὐ γὰρ εἷς, ἀλλὰ δύ' ἤστην, i.e. (it depends on) which of these you are asking about etc. Cf. also ἥτις—αὐτῶν ἡ ἀρετή 353 C. In *Rep.* IX 578 E ἐν ποίῳ ἄν τινι καὶ ὁπόσῳ φόβῳ οἴει γενέσθαι αὐτόν and *Gorg.* 522 A, the ὁπόσῳ is perhaps due to the proximity of οἴει, which gives the question a certain semblance of indirectness; ὁποίῳ in *Alc.* I 110 C and ὁποίου infra 400 A may be similarly explained; while in *Meno* 74 D ἀλλὰ μή μοι οὕτως—ἀλλ' ὅ τι ἐστὶν τοῦτο, it is easy to supply a verb of saying. Possibly (as Heindorf thinks) ὅτι (B ὅ τί) in *Euthyd.* 287 B is corrupt for τί, as ὅπως for πῶς in *Charm.* 170 C. In *Lys.* 212 C ὁπότερος οὖν αὐτῶν ποτέρου φίλος ἐστιν; ὁ φιλῶν τοῦ φιλουμένου—ἢ ὁ φιλούμενος τοῦ φιλοῦντος; we ought no doubt to read ὁ πότερος (with Hermann).

348 B—**350** C *Thrasymachus now identifies Justice with Simplicity, Injustice with Discretion. Injustice he assigns to Virtue and Wisdom, Justice to their opposites. He further declares that Injustice is strong and beautiful, and is ready to predicate of it all that is usually predicated of Justice* (348 B—349 B).

Socrates then commences a very subtle refutation, addressing himself to the assertion that Injustice is Virtue and Wisdom (349 B—350 C). (1) *The just man endeavours to overreach the unjust, but not the just: the unjust man to overreach both the just and the unjust. Therefore, generally, the just man endeavours to overreach the unlike; the unjust man to overreach both the like and the unlike. Further, the unjust man, being wise and good, resembles the wise and good, while the just man, being foolish and evil, resembles the foolish and evil; in brief, each is as those whom he resembles.* (2) *Again, from the analogy of the arts it is seen that the man who knows tries to overreach the unlike, while the ignorant man tries to overreach both the like and the unlike. But the man who knows is wise, and the wise man good; we may therefore in the last sentence substitute 'wise and good man' for 'the man who knows,' and 'foolish and evil' for 'ignorant.' Comparing, then, conclusions* (1) *and* (2), *we see that the just are like the wise and good, that is, are wise and good* (*since they are such as those whom they resemble*), *while the unjust in like manner are foolish and evil. Thus is refuted the thesis that Injustice is Virtue and Wisdom.*

348 B ff. The second division of Socrates' reply begins here. Though professedly attacking the section of Thrasymachus' speech contained in 343 C—344 C, and summed up in the theory that the life of the Unjust is better than that of the Just (347 E), it is not till 352 D that Socrates directly grapples with this theory. In the meantime, certain further deliver-

δικαιοσύνην ἀρετήν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν; Εἰκός γ', ἔφη, ὦ ἥδιστε, ἐπειδὴ καὶ λέγω ἀδικίαν μὲν λυσιτελεῖν, δικαιοσύνην δ' οὔ. Ἀλλὰ τί μήν; Τοὐναντίον, ἦ δ' ὅς. Ἦ τὴν δικαιοσύνην κακίαν; D Οὔκ, ἀλλὰ πάνυ γενναίαν εὐήθειαν. Τὴν ἀδικίαν ἄρα κακοήθειαν 20 καλεῖς; Οὔκ, ἀλλ' εὐβουλίαν, ἔφη. Ἦ καὶ φρόνιμοί σοι, ὦ Θρασύμαχε, δοκοῦσιν εἶναι καὶ ἀγαθοὶ οἱ ἄδικοι; Οἵ γε τελέως, ἔφη, οἷοί τε ἀδικεῖν, πόλεις τε καὶ ἔθνη δυνάμενοι ἀνθρώπων ὑφ' ἑαυτοὺς ποιεῖσθαι. σὺ δὲ οἴει με ἴσως τοὺς τὰ βαλλάντια ἀποτέμνοντας λέγειν. λυσιτελεῖ μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς, καὶ τὰ τοιαῦτα, 25 ἐάνπερ λανθάνῃ· ἔστι δὲ οὐκ ἄξια λόγου, ἀλλ' ἃ νῦν δὴ ἔλεγον. E Τοῦτο μέντοι, ἔφην, οὐκ ἀγνοῶ ὅ τι βούλει λέγειν· ἀλλὰ τόδε ἐθαύμασα, εἰ ἐν ἀρετῆς καὶ σοφίας τίθης μέρει τὴν ἀδικίαν, τὴν δὲ δικαιοσύνην ἐν τοῖς ἐναντίοις. Ἀλλὰ πάνυ οὕτω τίθημι. Τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη στερεώτερον, ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκέτι ῥᾴδιον 30

19. ἦ Π: ἢ A. 30. ῥᾴδιον v: ῥᾷον AΠΞq.

---

ances of Thrasymachus on the nature of Injustice are refuted by means of arguments which have an indirect bearing on the question at issue (see 352 D *φαίνονται μὲν οὖν καὶ νῦν, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, ἐξ ὧν εἰρήκαμεν· ὅμως δ' ἔτι βέλτιον σκεπτέον*). This part of Socrates' reply may therefore be regarded as itself subdivided into two parts—the first being an indirect, the second a direct refutation of Thrasymachus. Cf. 352 D *n.*

348 C 17 **εἰκός γε—τοὐναντίον.** Thrasymachus' view of *δικαιοσύνη* is like Callicles' theory of *ἀρετή* in *Gorg.* 491 E ff. esp. 492 B *τρυφὴ καὶ ἀκολασία καὶ ἐλευθερία, ἐὰν ἐπικουρίαν ἔχῃ, τοῦτ' ἐστὶν ἀρετή τε καὶ εὐδαιμονία.* The irony is clearly marked by *ὦ ἥδιστε*, and Hartman should not have revived Hirschig's proposal to read <*οὔκουν*> *εἰκός γε.*

19 **ἀλλὰ τί μήν**; 'Well, what else?' Cf. (with J. and C.) *Symp.* 206 E.

348 D 20 **πάνυ γενναίαν εὐήθειαν**: 'sublime simplicity.' Such contempt for *εὐήθεια* recalls Thucydides' description of contemporary morals: cf. especially III 83. 1 *καὶ τὸ εὔηθες, οὗ τὸ γενναῖον πλεῖστον μετέχει, καταγελασθὲν ἠφανίσθη.*

21 **εὐβουλία** was preeminently a political virtue: cf. *Alc.* I 125 E *πολιτείας κοινωνούντων τίνα καλεῖς ἐπιστήμην; Εὐβουλίαν ἔγωγε*, *Prot.* 318 E, and infra IV 428 B. It is therefore fitly used by Thrasymachus to describe his theory, which is a theory of political rather than of private morality: cf. *πόλεις τε—ποιεῖσθαι* below.

23 **ὑφ' ἑαυτοὺς ποιεῖσθαι.** *ἑαυτοῖς* is found in some inferior MSS, but the accusative is also admissible. Cf. Thuc. IV 60 (cited by Schneider) *εἰκὸς—αὐτοὺς τάδε πάντα πειράσασθαι ὑπὸ σφᾶς ποιεῖσθαι.* In *τελέως* Thrasymachus recalls the *τελέαν ἀδικίαν* of 348 B.

24 **σὺ δὲ οἴει—λέγειν.** Baiter (with Paris A) assigns these words to Socrates; but they come much more naturally from Thrasymachus: cf. 344 B. *βαλλάντια* and not *βαλάντια* is the spelling of A here and in VIII 552 D (*βαλλαντιοτόμοι*): in IX 575 B (*βαλλαντιοτομοῦσι*) the second λ is due to an early corrector. The double -λλ- has also the best MS authority in *Gorg.* 508 E, *Symp.* 190 E. See also Blaydes on Ar. *Frogs* 772. For **ἦ δ' ὅς** below after *ἔφη* cf. *Phaed.* 78 A and VII 522 A.

348 E 30 **ἤδη στερεώτερον**: 'still more stubborn.' *στερέος* is like *σκληρός* in *Theaet.* 155 E *σκληροὺς—καὶ ἀντιτύπους ἀνθρώπους*, but stronger, suggesting cast-iron hardness and inflexibility.

ῥᾴδιον. See *cr. n.* Schneider refers to *Laws* 757 B *τὴν δὲ ἀληθεστάτην καὶ ἀρίστην ἰσότητα οὐκέτι ῥᾴδιον παντὶ ἰδεῖν.* *ῥᾷον* is not (I think) possible here: and a scribe might easily omit ΙΔ in ΡΑΙΔΙΟΝ. Cf. *Introd.* § 5.

ἔχειν ὅ τί τις εἴπῃ. εἰ γὰρ λυσιτελεῖν μὲν τὴν ἀδικίαν ἐτίθεσο, κακίαν μέντοι ἢ αἰσχρὸν αὐτὸ ὡμολόγεις εἶναι, ὥσπερ ἄλλοι τινές, εἴχομεν ἄν τι λέγειν κατὰ τὰ νομιζόμενα λέγοντες· νῦν δὲ δῆλος εἶ ὅτι φήσεις αὐτὸ καὶ καλὸν καὶ ἰσχυρὸν εἶναι καὶ τἆλλα αὐτῷ
35 πάντα προσθήσεις, | ἃ ἡμεῖς τῷ δικαίῳ προσετίθεμεν, ἐπειδή **349**
γε καὶ ἐν ἀρετῇ αὐτὸ καὶ σοφίᾳ ἐτόλμησας θεῖναι. Ἀληθέστατα, ἔφη, μαντεύει. Ἀλλ' οὐ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀποκνητέον γε τῷ λόγῳ ἐπεξελθεῖν σκοπούμενον, ἕως ἄν σε ὑπολαμβάνω λέγειν
5 ἅπερ διανοεῖ. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖς σύ, ὦ Θρασύμαχε, ἀτεχνῶς νῦν οὐ σκώπτειν, ἀλλὰ τὰ δοκοῦντα περὶ τῆς ἀληθείας λέγειν. Τί δέ σοι, ἔφη, τοῦτο διαφέρει, εἴτε μοι δοκεῖ εἴτε μή, ἀλλ' οὐ τὸν λόγον ἐλέγχεις; Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ τόδε μοι πειρῶ ἔτι πρὸς **B**
τούτοις ἀποκρίνασθαι· ὁ δίκαιος τοῦ δικαίου δοκεῖ τί σοι ἂν
10 ἐθέλειν πλέον ἔχειν; Οὐδαμῶς, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν ἦν ἀστεῖος, ὥσπερ νῦν, καὶ εὐήθης. Τί δέ; τῆς δικαίας πράξεως; Οὐδὲ τῆς <πράξεως

11. πράξεως τῆς nos: om. codd.

---

31 **εἰ γὰρ κτλ.** *Gorg.* 483 C νόμῳ μὲν τοῦτο ἄδικον καὶ αἰσχρὸν λέγεται, τὸ πλέον ζητεῖν ἔχειν τῶν πολλῶν, καὶ ἀδικεῖν αὐτὸ καλοῦσιν. Dümmler (*Zur Comp. d. Pl. St.* p. 13) goes so far as to assert that ὥσπερ ἄλλοι τινές is an express reference to Polus in the *Gorgias*; but nothing is gained by so hazardous a conjecture.

349 A 1 **προσετίθεμεν**: 'used to attribute to,' sc. before you announced your view—with ironical deference, like ἐλέγομεν in *Prot.* 353 C τί οὖν φατε τοῦτο εἶναι, ὃ ἡμεῖς ἥττω εἶναι τῶν ἡδονῶν ἐλέγομεν; Stallbaum takes the imperfect as referring to 345 C, but neither there nor in 348 C (cited by Schneider) is there anything to justify a particular reference.

5 **ἐμοὶ γὰρ—λέγειν.** A similar remark is made after Callicles has expounded kindred views in *Gorg.* 492 D σαφῶς γὰρ σὺ νῦν λέγεις ἃ οἱ ἄλλοι διανοοῦνται μέν, λέγειν δὲ οὐκ ἐθέλουσι.

6 **τὰ δοκοῦντα κτλ.** can only mean 'what you think about the truth,' not 'what you think to be the truth' (D. and V.) or 'your real mind' (Schneider and Jowett). We should expect ἀδικίας for ἀληθείας, as H. Wolf proposed to read, for it is Injustice, not Truth, which is the subject of dispute. But as ἀδικίας has not a vestige of support from the MSS, I have not ventured to make the change. The truth in question must be understood as the truth about justice and injustice. Herwerden's ἐπὶ τῆς ἀληθείας (for which he compares Dem. *de Cor.* 17, 226, and 294) will hardly command assent.

τί δέ—ἐλέγχεις; Cf. *Charm.* 161 C πάντως γὰρ οὐ τοῦτο σκεπτέον ὅστις αὐτὸ εἶπεν, ἀλλὰ πότερον ἀληθὲς λέγεται ἢ οὔ.

349 B 10 **πλέον ἔχειν.** The literal and derived significations of this phrase are treated as identical throughout the curious reasoning which follows. Primarily, πλέον ἔχειν refers to quantitative superiority; in its derived sense, it is used (together with πλεονεκτεῖν) more generally of 'overreaching.'

11 **τῆς δικαίας πράξεως.** 'To have more than the just action' means 'to do more than is just' (cf. πλείω—αἱρεῖσθαι—πράττειν 350 A), outdo, overreach what is just in action. The notion of virtue as a μεσότης is implied.

οὐδὲ τῆς κτλ. See *cr. n.* I do not think that οὐδὲ τῆς δικαίας can be right. The whole emphasis (as οὐδὲ shews) must be on πράξεως, and the emphatic word should be expressed. οὐδὲ τῆς πράξεως τῆς δικαίας (sc. any more than the ἀνδρὸς δικαίου) gives exactly the emphasis required. In the cases quoted by Schneider

τῆς> δικαίας, ἔφη. Τοῦ δὲ ἀδίκου πότερον ἀξιοῖ ἂν πλεονεκτεῖν καὶ ἡγοῖτο δίκαιον εἶναι, ἢ οὐκ ἂν ἡγοῖτο δίκαιον; Ἡγοῖτ' ἄν, ἦ δ' ὅς, καὶ ἀξιοῖ, ἀλλ' οὐκ ἂν δύναιτο. Ἀλλ' οὐ τοῦτο, ἦν C δ' ἐγώ, ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τοῦ μὲν δικαίου | μὴ ἀξιοῖ πλέον ἔχειν 15 μηδὲ βούλεται ὁ δίκαιος, τοῦ δὲ ἀδίκου; Ἀλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει. Τί δὲ δὴ ὁ ἄδικος; ἆρα ἀξιοῖ τοῦ δικαίου πλεονεκτεῖν καὶ τῆς δικαίας πράξεως; Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη, ὅς γε πάντων πλέον ἔχειν ἀξιοῖ. Οὐκοῦν καὶ ἀδίκου ἀνθρώπου τε καὶ πράξεως ὁ ἄδικος πλεονεκτήσει καὶ ἁμιλλήσεται ὡς ἁπάντων πλεῖστον αὐτὸς λάβῃ; 20 Ἔστι ταῦτα.

XXI. Ὧδε δὴ λέγωμεν, ἔφην· ὁ δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ D πλεονεκτεῖ, τοῦ δὲ ἀνομοίου, ὁ δὲ ἄδικος τοῦ τε | ὁμοίου καὶ τοῦ ἀνομοίου. Ἄριστα, ἔφη, εἴρηκας. Ἔστιν δέ γε, ἔφην, φρόνιμός τε καὶ ἀγαθὸς ὁ ἄδικος, ὁ δὲ δίκαιος οὐδέτερα. Καὶ τοῦτ', ἔφη, εὖ. 25 Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἔοικε τῷ φρονίμῳ καὶ τῷ ἀγαθῷ ὁ ἄδικος, ὁ δὲ δίκαιος οὐκ ἔοικεν; Πῶς γὰρ οὐ μέλλει, ἔφη, ὁ τοιοῦτος ὢν καὶ ἐοικέναι τοῖς τοιούτοις, ὁ δὲ μὴ ἐοικέναι; Καλῶς. τοιοῦτος ἄρα ἐστὶν ἑκάτερος αὐτῶν οἷσπερ ἔοικεν. Ἀλλὰ τί μέλλει; ἔφη.

(*Laws* 754 B, 916 B, infra VII 516 B) the omitted word is unemphatic and easily supplied. For the error cf. *Crito* 50 B where the first hand of the Bodleian MS reads τὰς δικασθείσας by mistake for τὰς <δίκας τὰς> δικασθείσας. See also *Introd.* § 5.

349 C 19 **οὐκοῦν καὶ—λάβῃ.** The ἄδικος πρᾶξις which the unjust man overreaches is to be regarded as ἄδικος because it has itself overreached (not fallen short of) the mean. ὡς with the subjunctive after verbs of striving does not seem to occur elsewhere in Plato: like its use in a pure final clause (of which there is only one example in Plato, viz. *Tim.* 92 A) it is almost exclusively confined (among Attic writers) to Xenophon and the tragedians. See Weber's tables in Goodwin *MT.* p. 398, and cf. Gildersleeve in *A. J. Ph.* IV p. 419.

22 **τοῦ μὲν ὁμοίου—τοῦ δὲ ἀνομοίου.** This generalisation of 'like' and 'unlike' into abstract notions, without regard to their relativity, is suggestive of (but does not of course presuppose) the Ideas of τὰ πρός τι which we meet with in *Phaed.* 74 A.

349 D 26 **οὐκοῦν κτλ.** A proviso which is made use of in 350 C (ἀλλὰ μὴν —ἑκάτερον εἶναι).

28 **ὁ δὲ μὴ ἐοικέναι.** ὁ δέ is simply 'the other' (as is marked in A by a pause after δέ), i.e. ὁ μὴ τοιοῦτος: cf. 339 E (τοῖς δέ for τοῖς δὲ ἀρχομένοις), 343 D ὁ μὲν δίκαιος ἀπὸ τῶν ἴσων πλέον εἰσφέρει, ὁ δ' ἔλαττον and IX 587 B. J. and C., with most of the editors, adopt the reading of Stephanus (ὁ δὲ μὴ μὴ ἐοικέναι), which has the support of some inferior MSS; but the idiom is sufficiently well authenticated, and the collocation of the two negatives would be unpleasing. I am glad to see that Tucker takes the same view.

29 **οἷσπερ ἔοικεν.** Madvig's οἷοισπερ ἔοικεν is refuted by 350 C ὡμολογοῦμεν ᾧ γε (i.e. οἷος ᾧ γε) ὅμοιος ἑκάτερος εἴη, τοιοῦτον καὶ ἑκάτερον εἶναι. Cf. also Arist. *Pol.* H 13. 1332ᵃ 22. The construction was supported by Schneider from *Phaed.* 92 B, but ὅ and not ᾧ is now read there on the authority of the best MS.

ἀλλὰ τί μέλλει (sc. εἶναι); A rare formula, occurring also in *Hipp. Min.* 377 D: cf. τί δ' οὐ μέλλει; VIII 566 D, X 605 C. With the force of τί ('what else') cf. ἀλλὰ τί οἴει supra 332 C.

30 Εἶεν, ὦ Θρασύμαχε· μουσικὸν δέ τινα λέγεις, ἕτερον [1] δὲ ἄμουσον; E
Ἔγωγε. Πότερον φρόνιμον καὶ πότερον ἄφρονα; Τὸν μὲν μουσικὸν
δήπου φρόνιμον, τὸν δὲ ἄμουσον ἄφρονα. Οὐκοῦν καὶ ἅπερ
φρόνιμον, ἀγαθόν, ἃ δὲ ἄφρονα, κακόν; Ναί. Τί δὲ ἰατρικόν; οὐχ
οὕτως; Οὕτως. Δοκεῖ ἂν οὖν τίς σοι, ὦ ἄριστε, μουσικὸς ἀνὴρ
35 ἁρμοττόμενος λύραν ἐθέλειν μουσικοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ ἐπιτάσει
καὶ ἀνέσει τῶν χορδῶν πλεονεκτεῖν ἢ ἀξιοῦν πλέον ἔχειν; Οὐκ
ἔμοιγε. Τί δέ; ἀμούσου; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί δὲ ἰατρικός; | ἐν 350
τῇ ἐδωδῇ ἢ πόσει ἐθέλειν ἄν τι ἰατρικοῦ πλεονεκτεῖν ἢ ἀνδρὸς
ἢ πράγματος; Οὐ δῆτα. Μὴ ἰατρικοῦ δέ; Ναί. Περὶ πάσης
δὲ ὅρα ἐπιστήμης τε καὶ ἀνεπιστημοσύνης, εἴ τίς σοι δοκεῖ ἐπιστή-
5 μων ὁστισοῦν πλείω ἂν ἐθέλειν αἱρεῖσθαι ἢ ὅσα ἄλλος ἐπιστήμων
ἢ πράττειν ἢ λέγειν, καὶ οὐ ταὐτὰ τῷ ὁμοίῳ ἑαυτῷ εἰς τὴν αὐτὴν
πρᾶξιν. Ἀλλ' ἴσως, ἔφη, ἀνάγκη τοῦτό γε οὕτως ἔχειν. Τί δὲ
ὁ ἀνεπιστήμων; οὐχὶ ὁμοίως μὲν ἐπιστήμονος πλεονεκτήσειεν [1] ἄν, B
ὁμοίως δὲ ἀνεπιστήμονος; Ἴσως. Ὁ δὲ ἐπιστήμων σοφός; Φημί.
10 Ὁ δὲ σοφὸς ἀγαθός; Φημί. Ὁ ἄρα ἀγαθός τε καὶ σοφὸς τοῦ μὲν
ὁμοίου οὐκ ἐθελήσει πλεονεκτεῖν, τοῦ δὲ ἀνομοίου τε καὶ ἐναντίου.
Ἔοικεν, ἔφη. Ὁ δὲ κακός τε καὶ ἀμαθὴς τοῦ τε ὁμοίου καὶ τοῦ

---

30 **μουσικὸν δέ τινα κτλ.** Here begin the usual Socratic illustrations from the arts, with the concomitant identification of virtue and knowledge (*ὁ δὲ σοφὸς ἀγαθός; Φημί* 350 B).

349 E 34 **δοκεῖ ἂν οὖν—ἀξιοῦν πλέον ἔχειν.** Socrates ignores the proverb *καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ*. Strictly speaking, however, it is not *qua κεραμεύς*, but *qua* moneymaker (or the like) that the *κεραμεὺς κοτέει*. J. and C. cite an admirable parallel from Shakespeare (*King John* IV 2) "When workmen strive to do better than well, They do confound their skill in covetousness." The words *ἢ ἀξιοῦν πλέον ἔχειν* have a suspicious look, and are rejected by Heller (*Fl. Jahrb.* 1875 p. 171) and others, but such duplicate expressions are common in Plato, and as the illustration from the harp introduces a new and important stage in the argument, Plato may have wished to remind us that after all *πλεονεκτεῖν* is only the *πλέον ἔχειν* with which we started (349 B). It should be noted, too, that *ἀξιοῦν* is a little more than *ἐθέλειν*.

350 A 1 **ἐν τῇ ἐδωδῇ ἢ πόσει** refers of course to the patient's diet. Plato carefully writes *πλεονεκτεῖν* here in preference to *πλέον ἔχειν*. The 'overreaching' in such a case might well consist in giving the patient less.

6 **ἢ πράττειν ἢ λέγειν.** The idea of *πλεονεκτεῖν* in speaking has not been introduced before, nor is it made use of in the sequel. We must regard the addition of *ἢ λέγειν* as merely a rhetorical device to increase the emphasis: see on 333 D and 351 A.

7 **τί δὲ ὁ ἀνεπιστήμων; κτλ.** Proclus' commentary on these words is interesting, though he probably reads more into them than Plato intended here: *καὶ ὅλως τῷ μὲν ἀγαθῷ τὸ κακὸν ἠναντίωται μόνον, τῷ δὲ κακῷ καὶ τὸ καλὸν* (leg. *κακὸν*) *καὶ τὸ ἀγαθόν· ἀναιρετικὸν οὖν ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸ ἐναντίου κακοῦ* (*in Alc.* I p. 323 ed. Creuzer). The identifications in *ὁ δὲ ἐπιστήμων σοφός* and *ὁ δὲ σοφὸς ἀγαθός* below have been allowed before in the special cases of the *μουσικός* and the *ἰατρικός* (349 E).

ἐναντίου. Φαίνεται. Οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, ἦν δ' ἐγώ, ὁ ἄδικος ἡμῖν τοῦ ἀνομοίου τε καὶ ὁμοίου πλεονεκτεῖ; ἢ οὐχ οὕτως ἔλεγες;
C Ἔγωγε, ἔφη. Ὁ δέ γε δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ πλεονεκτήσει, 15 τοῦ δὲ ἀνομοίου; Ναί. Ἔοικεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὲν δίκαιος τῷ σοφῷ καὶ ἀγαθῷ, ὁ δὲ ἄδικος τῷ κακῷ καὶ ἀμαθεῖ. Κινδυνεύει. Ἀλλὰ μὴν ὡμολογοῦμεν, ᾧ γε ὅμοιος ἑκάτερος εἴη, τοιοῦτον καὶ ἑκάτερον εἶναι. Ὡμολογοῦμεν γάρ. Ὁ μὲν ἄρα δίκαιος ἡμῖν ἀναπέφανται ὢν ἀγαθός τε καὶ σοφός, ὁ δὲ ἄδικος ἀμαθής τε καὶ 20 κακός.

XXII. Ὁ δὲ Θρασύμαχος ὡμολόγησε μὲν πάντα ταῦτα, οὐχ
D ὡς ἐγὼ νῦν ῥᾳδίως λέγω, ἀλλ' ἑλκόμενος καὶ μόγις, μετὰ ἱδρῶτος θαυμαστοῦ ὅσου, ἅτε καὶ θέρους ὄντος. τότε καὶ εἶδον ἐγώ,

---

350 C 20 **ἀναπέφανται.** Stallbaum naïvely reminds us that ἀναπέφανται is often used of a conclusion which "praeter exspectationem emergit et elucet." The pervading fallacy in the discussion is akin to the *a dicto secundum quid ad dictum simpliciter*. Thus 'like' and 'unlike' are used absolutely, and each of them is equated with itself. The wise man is held to be good, because one is good in that in which one is wise (this might however be justified on the "stricter mode of reasoning"). Finally, the just man is inferred to be wise and good, on the principle that one is what one resembles: but whether the resemblance be in essence or in accident, we are not told. The argument should be regarded as a dialectical *tour de force*,—φιλόνικον μᾶλλον ἢ φιλάληθες. The reasoning in the next section of the argument strikes a deeper note.

350 C—**352** D *Socrates now attacks the second assertion made by Thrasymachus in* 349 A, *viz. that Injustice is strong. Justice (he argues) is stronger than Injustice, both because it is (as we have seen) virtue and wisdom, and because in its effects it is the antithesis of Injustice, which infuses hatred and sedition, both into aggregates of individuals, and into the individual himself. Injustice weakens by preventing community of action; it makes men collectively and individually hateful to themselves and to the just, among whom are the gods. When Injustice seems to be strong, it is in virtue of some latent Justice which it still retains.*

350 C ff. The argument in this section has a deeper ethical import than any which has preceded, and foreshadows some of the central doctrines of the *Republic*. See notes on 351 D, E, and (for the importance of the whole discussion in the general history of philosophy) Bosanquet's *Companion*, p. 63, where it is justly observed that the argument "marks an era in philosophy. It is a first reading of the central facts of society, morality, and nature. In social analysis it founds the idea of organization and division of labour....In morality it gives the conception of a distinctively human life which is the content or positive end of the distinctively human will. And for natural knowledge it suggests the connection between function and definition, and consequently between purpose and reality, which is profoundly developed in the sixth and seventh books. These conceptions become corner-stones of Aristotle's Philosophy, and still, when seen in their connection, form the very core of the best thought."

22 **ὁ δὲ Θρασύμαχος κτλ.** 'Now Thrasymachus' etc. δέ is not "flat" (Tucker), but at least as good as δή, and much better supported by the MSS.

οὐχ ὡς ἐγὼ νῦν ῥᾳδίως λέγω. "Expectabam certe: οὐχ ὡς ἐγὼ νῦν λέγω ῥᾳδίως," says Herwerden; but the antecedent in Greek is idiomatically attracted into the relative clause (Kühner *Gr. Gramm.* II p. 922). Translate 'not in the easy way in which I now repeat them.'

350 D 24 **ἅτε καὶ θέρους ὄντος.** The action is probably laid in Hecatombaeon (roughly our July): see *Introd.* § 3.

25 πρότερον δὲ οὔπω, Θρασύμαχον ἐρυθριῶντα. ἐπειδὴ δὲ οὖν διωμολογησάμεθα τὴν δικαιοσύνην ἀρετὴν εἶναι καὶ σοφίαν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν τε καὶ ἀμαθίαν, Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτω κείσθω, ἔφαμεν δὲ δὴ καὶ ἰσχυρὸν εἶναι τὴν ἀδικίαν· ἢ οὐ μέμνησαι, ὦ Θρασύμαχε; Μέμνημαι, ἔφη· ἀλλ' ἔμοιγε οὐδὲ ἃ νῦν
30 λέγεις ἀρέσκει, καὶ ἔχω περὶ αὐτῶν λέγειν. εἰ οὖν λέγοιμι, | εὖ **E** οἶδ' ὅτι δημηγορεῖν ἄν με φαίης· ἢ οὖν ἔα με εἰπεῖν ὅσα βούλομαι, ἤ, εἰ βούλει ἐρωτᾶν, ἐρώτα· ἐγὼ δέ σοι, ὥσπερ ταῖς γραυσὶν ταῖς τοὺς μύθους λεγούσαις, εἶεν ἐρῶ καὶ κατανεύσομαι καὶ ἀνανεύσομαι. Μηδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ, παρά γε τὴν σαυτοῦ δόξαν. Ὥστε σοι, ἔφη,
35 ἀρέσκειν, ἐπειδήπερ οὐκ ἐᾷς λέγειν. καίτοι τί ἄλλο βούλει; Οὐδὲν μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' εἴπερ τοῦτο ποιήσεις, ποίει· ἐγὼ δὲ ἐρωτήσω. Ἐρώτα δή. Τοῦτο τοίνυν ἐρωτῶ, ὅπερ ἄρτι, ἵνα καὶ ἑξῆς διασκεψώμεθα | τὸν λόγον, ὁποῖόν τι τυγχάνει ὂν δικαιοσύνη **351** πρὸς ἀδικίαν. ἐλέχθη γάρ που, ὅτι καὶ δυνατώτερον καὶ ἰσχυρότερον εἴη ἀδικία δικαιοσύνης· νῦν δέ γ', ἔφην, εἴπερ σοφία τε καὶ ἀρετή ἐστιν δικαιοσύνη, ῥᾳδίως, οἶμαι, φανήσεται καὶ ἰσχυρότερον
5 ἀδικίας, ἐπειδήπερ ἐστὶν ἀμαθία ἡ ἀδικία· οὐδεὶς ἂν ἔτι τοῦτο ἀγνοήσειεν. ἀλλ' οὔ τι οὕτως ἁπλῶς, ὦ Θρασύμαχε, ἔγωγε ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ τῇδέ πῃ σκέψασθαι· πόλιν φαίης ἂν ἄδικον εἶναι

3. ἔφην *q* et fortasse A[1]: ἔφη A[2]ΠΞ.

Bekker (following the punctuation of A) takes *τότε* with *ὄντος*, but *πρότερον δὲ οὔπω* shews that it belongs to *καὶ εἶδον*.

τότε καὶ is simply 'then too'; I cannot see anything "mock-heroic" in the expression, as J. and C. do.

30 **εἰ οὖν λέγοιμι κτλ.** *εἰ δ' οὖν* is read by Ast: "sed sufficit externum, ut ita dicam, vinculum *οὖν* (Schneider)." *δημηγορεῖν* and *εἰπεῖν ὅσα βούλομαι* are the opposites of *διαλέγεσθαι* and *βραχυλογία* (*Prot.* 336 B, 335 A).

350 E 32 **ὥσπερ ταῖς γραυσί.** Cf. *Gorg.* 527 A *τάχα δ' οὖν ταῦτα μῦθός σοι δοκεῖ λέγεσθαι, ὥσπερ γραός, καὶ καταφρονεῖς αὐτῶν*: *Pol.* 268 E *ἀλλὰ δὴ τῷ μύθῳ μου πάνυ πρόσεχε τὸν νοῦν, καθάπερ οἱ παῖδες.* *παῖς* for *ταῖς* was read before Ast on the authority of one MS; but *ταῖς* is quite satisfactory.

37 **ὅπερ ἄρτι.** The words *ἔφαμεν δὲ δὴ καὶ ἰσχυρὸν εἶναι τὴν ἀδικίαν· ἢ οὐ μέμνησαι;* (350 D), which are referred to in *ἄρτι*, involve the general question of the relation between justice and injustice; whence we have *ὁποῖόν τι τυγχάνει ὂν δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν.* *ὁποῖον* depends on *ἐρωτῶ*, not on *λόγον*.

351 A 2 **ἐλέχθη γάρ που**: 344 C, 348 E. It has nowhere been expressly said that Injustice is *δυνατώτερον* than Justice, but *καὶ δυνατώτερον* is added for emphasis (see on *ἢ λέγειν* in 350 A); and indeed according to the theory of Thrasymachus *δύναμις* (power in a general sense) rests solely on *ἰσχύς* (physical strength). *δύναμις* and *ἰσχύς* are clearly distinguished in *Prot.* 351 A.

6 **ἁπλῶς.** The Platonic use of *ἁπλοῦν* has been investigated by Bonitz in *Hermes* II (1867) pp. 307 ff. Its antitheses are *διπλοῦν, διάφορον, σύνθετον, πεπλεγμένον, ποικίλον*, and the like, and it denotes that which is uniform, or single and simple, or true without any difference or qualifications. *ἁπλῶς οὕτως* means merely 'in this simple or general way' ("im Allgemeinen" Schneider): a more elaborate and profounder proof (thinks Socrates) is necessary.

B καὶ ἄλλας πόλεις ἐπιχειρεῖν δουλοῦσθαι ἀδίκως καὶ καταδεδουλῶσθαι, πολλὰς δὲ καὶ ὑφ' ἑαυτῇ ἔχειν δουλωσαμένην; Πῶς γὰρ οὔκ; ἔφη· καὶ τοῦτό γε ἡ ἀρίστη μάλιστα ποιήσει καὶ τελεώτατα 10 οὖσα ἄδικος. Μανθάνω, ἔφην· ὅτι σὸς οὗτος ἦν ὁ λόγος. ἀλλὰ τόδε περὶ αὐτοῦ σκοπῶ· πότερον ἡ κρείττων γιγνομένη πόλις πόλεως ἄνευ δικαιοσύνης τὴν δύναμιν ταύτην ἕξει, ἢ ἀνάγκη αὐτῇ C μετὰ δικαιοσύνης; Εἰ μέν, ἔφη, ὡς σὺ ἄρτι ἔλεγες ἔχει, ἡ δικαιοσύνη σοφία, μετὰ δικαιοσύνης· εἰ δ' ὡς ἐγὼ ἔλεγον, μετὰ ἀδικίας. 15 Πάνυ ἄγαμαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ὅτι οὐκ ἐπινεύεις μόνον καὶ ἀνανεύεις, ἀλλὰ καὶ ἀποκρίνει πάνυ καλῶς. Σοὶ γάρ, ἔφη, χαρίζομαι.

XXIII. Εὖ γε σὺ ποιῶν· ἀλλὰ δὴ καὶ τόδε μοι χάρισαι καὶ λέγε· δοκεῖς ἂν ἢ πόλιν ἢ στρατόπεδον ἢ λῃστὰς ἢ κλέπτας ἢ 20 ἄλλο τι ἔθνος, ὅσα κοινῇ ἐπί τι ἔρχεται ἀδίκως, πρᾶξαι ἄν τι D δύνασθαι, εἰ ἀδικοῖεν ἀλλήλους; Οὐ δῆτα, ἦ δ' ὅς. Τί δ' εἰ μὴ ἀδικοῖεν; οὐ μᾶλλον; Πάνυ γε. Στάσεις γάρ που, ὦ Θρασύμαχε, ἥ γε ἀδικία καὶ μίση καὶ μάχας ἐν ἀλλήλοις παρέχει, ἡ δὲ δικαιοσύνη ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν· ἦ γάρ; Ἔστω, ἦ δ' ὅς, ἵνα σοι μὴ 25

14. ἡ A²Π: fortasse εἰ ἡ A¹.
19. Ita Π et corr. in mg. A²: σοὶ γὰρ ἔφη χαρίζομαι· εὖ γέ σοι ποιῶν A¹.

351 B 8 **καὶ καταδεδουλῶσθαι** is rejected by Cobet, but successfully defended by Heller (*Fl. Jahrb.* 1875 p. 172). There is in reality no pleonasm: we have first an attempt (ἐπιχειρεῖν), then a successful attempt (καταδεδουλῶσθαι), then the results of success (πολλὰς δὲ καὶ ὑφ' ἑαυτῇ ἔχειν δουλωσαμένην). A powerful city like Athens might, and often did, display her energy in all three directions simultaneously. For the collocation of δουλοῦσθαι and καταδουλοῦσθαι (middle) Heller compares infra IX 589 D, E and *Menex.* 240 A.

10 **ἡ ἀρίστη**. Thrasymachus refuses to withdraw from the position that ἀδικία is ἀρετή, in spite of Socrates' refutation. This is why Socrates says μανθάνω κτλ. 'I understand: (you say so) because this was *your* theory.' ὅτι is not 'that': see above on 332 A. Richter suggested κρατίστη for ἀρίστη on account of κρείττων just below; but κρείττων is said not by Thrasymachus, but by Socrates.

14 **εἰ—ἔχει**. After ἔχει, εἰ is inserted by Stallbaum, following a suggestion of Baiter's. Cf. also J. B. Mayor in *Cl. Rev.* X p. 111. It so happens that ἡ is written in A over an erasure large enough to have contained εἰ ἡ, but there is no trace of εἰ, and mere erasures in A are seldom useful in determining the text. For ἡ Richter suggests ᾗ, which would however give a wrong meaning. Tucker also offers a variety of conjectures, but the text is perfectly sound: cf. II 359 B μάλιστ' ἂν αἰσθοίμεθα, εἰ τοιόνδε ποιήσαιμεν τῇ διανοίᾳ· δόντες (i.e. εἰ δόντες) ἐξουσίαν —εἶτ' ἐπακολουθήσαιμεν κτλ. and IX 589 D εἴπερ τοιόνδε τι γίγνεται, λαμβάνων (i.e. εἰ λαμβάνων)—καταδουλοῦται.

351 C 20 **ἢ λῃστὰς κτλ.** Cf. (with Ast) Isocrates *Panath.* 226 οὐδεὶς ἂν αὐτοὺς (τοὺς Σπαρτιάτας) διά γε τὴν ὁμόνοιαν δικαίως ἐπαινέσειεν, οὐδὲν μᾶλλον ἢ τοὺς καταποντιστὰς καὶ λῃστὰς καὶ τοὺς περὶ τὰς ἄλλας ἀδικίας ὄντας· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι σφίσιν αὐτοῖς ὁμονοοῦντες τοὺς ἄλλους ἀπολλύουσιν. There must be some honour even among thieves.

351 D 25 **ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν**. The conception of δικαιοσύνη which meets us in Book IV 433 A—434 E is dimly outlined here.

διαφέρωμαι. Ἀλλ' εὖ γε σὺ ποιῶν, ὦ ἄριστε. τόδε δέ μοι λέγε· ἆρα εἰ τοῦτο ἔργον ἀδικίας, μῖσος ἐμποιεῖν ὅπου ἂν ἐνῇ, οὐ καὶ ἐν ἐλευθέροις τε καὶ δούλοις ἐγγιγνομένη μισεῖν ποιήσει ἀλλήλους καὶ στασιάζειν καὶ ἀδυνάτους εἶναι κοινῇ μετ' ἀλλήλων πράττειν; **E**
30 Πάνυ γε. Τί δέ; ἂν ἐν δυοῖν ἐγγένηται, οὐ διοίσονται καὶ μισήσουσιν καὶ ἐχθροὶ ἔσονται ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς δικαίοις; Ἔσονται, ἔφη. Ἐὰν δὲ δή, ὦ θαυμάσιε, ἐν ἑνὶ ἐγγένηται ἀδικία, μῶν μὴ ἀπολεῖ τὴν αὑτῆς δύναμιν, ἢ οὐδὲν ἧττον ἕξει; Μηδὲν ἧττον ἐχέτω, ἔφη. Οὐκοῦν τοιάνδε τινὰ φαίνεται ἔχουσα τὴν δύναμιν,
35 οἵαν, ᾧ ἂν ἐγγένηται, εἴτε πόλει τινὶ εἴτε γένει εἴτε στρατοπέδῳ εἴτε ἄλλῳ ὁτῳοῦν, πρῶτον μὲν ἀδύνατον | αὐτὸ ποιεῖν πράττειν **352** μεθ' αὑτοῦ διὰ τὸ στασιάζειν καὶ διαφέρεσθαι, ἔτι δ' ἐχθρὸν εἶναι ἑαυτῷ τε καὶ τῷ ἐναντίῳ παντὶ καὶ τῷ δικαίῳ; οὐχ οὕτως; Πάνυ γε. Καὶ ἐν ἑνὶ δή, οἶμαι, ἐνοῦσα ταῦτα πάντα ποιήσει,
5 ἅπερ πέφυκεν ἐργάζεσθαι· πρῶτον μὲν ἀδύνατον αὐτὸν πράττειν ποιήσει στασιάζοντα καὶ οὐχ ὁμονοοῦντα αὐτὸν ἑαυτῷ, ἔπειτα ἐχθρὸν καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς δικαίοις· ἦ γάρ; Ναί. Δίκαιοι δέ γ' εἰσίν, ὦ φίλε, καὶ οἱ θεοί; Ἔστων, ἔφη. Καὶ θεοῖς ἄρα **B**

26. διαφέρωμαι Π: διαφέρωμεν A. 33. ἧττον Π et in mg. A²: om. A¹. 1. ποιεῖν Π: ποιεῖ A.

27 **ἐν ἐλευθέροις κτλ.**: 'whether it makes its appearance among freemen or among slaves.' Plato wishes to emphasize the universality of the rule, and that is why he specifies the two classes into which society is divided. Cf. *Gorg.* 514 D, 515 A. It is less natural and easy to construe (with Tucker) 'in a society where there are both freemen and slaves.'

351 E 31 **ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς δικαίοις.** So in 349 C above it is said that the unjust try to overreach both one another and the just.

32 **ἐν ἑνὶ κτλ.** The results of Book IV are foreshadowed more clearly in what follows. The notion that justice present in the individual keeps the individual at peace with himself is more fully developed in 441 D, and implicitly assumes a psychological theory like that in Book IV, where soul is shewn to have 'parts' (435 C ff.). Further, in Book IV, Plato first describes justice in the State, and afterwards justice in the individual, using the larger aggregate to assist him to find it in the smaller. The same method is observed here in the description of injustice, and afterwards in Books VIII and IX, where the varieties of ἀδικία in states and individuals are described. The present passage (351 A—352 A), in fact, contains the undeveloped germ of the whole method and doctrine of the *Republic* (with the exception of Books V—VII). Cf. Hirmer *Entst. u. Kompos. d. Pl. Pol.* p. 608.

μῶν μὴ (a strengthened *num*) occurs only twice in the *Republic*, here and in VI 505 C. In the later dialogues μῶν is especially frequent (Frederking in *Fl. Jahrb.* 1882 p. 539). A classified list of examples is given by Kugler *de part. τοι eiusque comp. ap. Pl. usu* p. 40.

35 **οἵαν—ποιεῖν.** See *cr. n.* ποιεῖ would involve (as even Schneider admits) "durissimum et haud scio an vitiosum anacoluthon." Cf. οἷοι μὴ ἀδικεῖν in 334 D. Tucker proposes to eject οἵαν and retain ποιεῖ, but the reading of Π is preferable in every way. For the error see *Introd.* § 5.

352 A 3 **παντὶ**: i.e. whether just or unjust: cf. 351 E ἐχθροὶ ἔσονται (viz. οἱ ἄδικοι) ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς δικαίοις.

8 **ἔστων.** On the form see *Introd.* § 5.

ἐχθρὸς ἔσται ὁ ἄδικος, ὦ Θρασύμαχε, ὁ δὲ δίκαιος φίλος. Εὐωχοῦ τοῦ λόγου, ἔφη, θαρρῶν· οὐ γὰρ ἔγωγέ σοι ἐναντιώσομαι, ἵνα μὴ 10 τοῖσδε ἀπέχθωμαι. Ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὰ λοιπά μοι τῆς ἑστιάσεως ἀποπλήρωσον ἀποκρινόμενος ὥσπερ καὶ νῦν. ὅτι μὲν γὰρ καὶ σοφώτεροι καὶ ἀμείνους καὶ δυνατώτεροι πράττειν οἱ δίκαιοι φαίνονται, οἱ δὲ ἄδικοι οὐδὲν πράττειν μετ' ἀλλήλων οἷοί C τε, ἀλλὰ δὴ καὶ οὕς φαμεν ἐρρωμένως πώποτέ τι μετ' ἀλλήλων 15 κοινῇ πρᾶξαι ἀδίκους ὄντας, τοῦτο οὐ παντάπασιν ἀληθὲς λέγομεν· οὐ γὰρ ἂν ἀπείχοντο ἀλλήλων κομιδῇ ὄντες ἄδικοι, ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἐνῆν τις αὐτοῖς δικαιοσύνη, ἣ αὐτοὺς ἐποίει μήτοι καὶ ἀλλήλους γε καὶ ἐφ' οὓς ᾖσαν ἅμα ἀδικεῖν, δι' ἣν ἔπραξαν ἃ ἔπραξαν, ὥρμησαν δὲ ἐπὶ τὰ ἄδικα ἀδικίᾳ ἡμιμόχθηροι ὄντες, ἐπεὶ οἵ γε 20 παμπόνηροι καὶ τελέως ἄδικοι τελέως εἰσὶν καὶ πράττειν ἀδύνατοι· D ταῦτα μὲν οὖν ὅτι οὕτως ἔχει, μανθάνω, ἀλλ' οὐχ ὡς σὺ τὸ

15. δὴ καὶ οὓς $A^2\Xi$: δικαίους A^1: καὶ οὓς Π*q*.

---

352 B 11 **τὰ λοιπά κτλ.**: viz. the discussion which begins in D below.

12 **ὅτι μὲν γὰρ κτλ.** The whole sentence is summed up in *ταῦτα μὲν οὖν ὅτι οὕτως ἔχει* (352 D) and placed in this recapitulated form under the government of *μανθάνω*. The introduction of the antithesis (ἀλλὰ δὴ κτλ.) to οἱ δὲ ἄδικοι οὐδὲν πράττειν μετ' ἀλλήλων οἷοί τε, and of the explanations required by that antithesis, complicates the sentence, without, however, rendering it obscure. For similar anacolutha with ὅτι see V 465 A, VI 493 D *nn*. and cf. Engelhardt *Anac. Plat. Spec.* III pp. 38, 40. The whole sentence forms a kind of transition to "the rest of the feast" by summing up what has been so far proved; viz. that Justice is wisdom and virtue (*καὶ σοφώτεροι καὶ ἀμείνους*), and more capable of action than Injustice (*δυνατώτεροι πράττειν*); even the difficulty raised in ἀλλὰ δή—ἀδύνατοι is not new, having been briefly explained in 351 C. Liebhold's ἔτι for ὅτι is an unhappy suggestion; nor should ὅτι be rendered 'quoniam,' as Hartman proposes.

352 C 18 **μήτοι—γε**: a strong negative somewhat rarely used by Plato: cf. *Phil.* 67 A and infra III 388 B, C. See Kugler *de part.* τοι *eiusque comp. ap. Pl. usu* p. 11.

352 D—**354** C *The argument here reverts to* 347 E, *and the rest of the book offers a direct refutation of the view that Injustice is more advantageous than Justice, in other words, that the life of the unjust man is better than that of the just. An indirect refutation, says Socrates, is afforded by the recent discussion (from* 348 B *to* 352 D*); the direct is as follows. Everything has its peculiar work or product* (ἔργον)*—that, namely, which it alone produces, or which it produces better than aught else. Everything moreover has its own peculiar excellence, without which it will not do its work well. Now the work of soul is to deliberate, to rule, to live: its excellence is Justice. Therefore the just soul will live well, and to live well is to be blest and happy. And as this is more advantageous than to be miserable, Injustice can never be more advantageous than Justice. In conclusion, Socrates sums up regretfully: until we know what Justice is, we are not likely to discover whether it is a virtue or a vice, and whether its possessor is happy or unhappy.*

352 D ff. The view that everything has its own peculiar function, which it can perform better than anything else, afterwards becomes one of the cardinal principles of the Ideal State (II 369 E ff.); and the statement that everything has an excellence or virtue of its own is reaffirmed

πρῶτον ἐτίθεσο. εἰ δὲ καὶ ἄμεινον ζῶσιν οἱ δίκαιοι τῶν ἀδίκων καὶ εὐδαιμονέστεροί εἰσιν, ὅπερ τὸ ὕστερον προὐθέμεθα σκέψασθαι,
25 σκεπτέον. φαίνονται μὲν οὖν καὶ νῦν, ὥς γέ μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν εἰρήκαμεν· ὅμως δ' ἔτι βέλτιον σκεπτέον. οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἐπιτυχόντος ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὅντινα τρόπον χρὴ ζῆν. Σκόπει δή, ἔφη. Σκοπῶ, ἦν δ' ἐγώ. καί μοι λέγε· δοκεῖ τί σοι εἶναι ἵππου ἔργον; | Ἔμοιγε. Ἆρ' οὖν τοῦτο ἂν θείης καὶ ἵππου E
30 καὶ ἄλλου ὁτουοῦν ἔργον, ὃ ἂν ἢ μόνῳ ἐκείνῳ ποιῇ τις ἢ ἄριστα; Οὐ μανθάνω, ἔφη. Ἀλλ' ὧδε· ἔσθ' ὅτῳ ἂν ἄλλῳ ἴδοις ἢ ὀφθαλμοῖς; Οὐ δῆτα. Τί δέ; ἀκούσαις ἄλλῳ ἢ ὠσίν; Οὐδαμῶς. Οὐκοῦν δικαίως ἂν ταῦτα τούτων φαῖμεν ἔργα εἶναι; Πάνυ γε. Τί δέ; | μαχαίρᾳ ἂν ἀμπέλου κλῆμα ἀποτέμοις καὶ σμίλῃ καὶ 353 ἄλλοις πολλοῖς; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλ' οὐδενί γ' ἄν, οἶμαι, οὕτω καλῶς, ὡς δρεπάνῳ τῷ ἐπὶ τοῦτο ἐργασθέντι. Ἀληθῆ. Ἆρ' οὖν οὐ τοῦτο τούτου ἔργον θήσομεν; Θήσομεν μὲν οὖν.

5 XXIV. Νῦν δή, οἶμαι, ἄμεινον ἂν μάθοις ὃ ἄρτι ἠρώτων, πυνθανόμενος εἰ οὐ τοῦτο ἑκάστου εἴη ἔργον, ὃ ἂν ἢ μόνον τι ἢ κάλλιστα τῶν ἄλλων ἀπεργάζηται. Ἀλλ', ἔφη, μανθάνω τε καί μοι δοκεῖ τοῦτο ἑκάστου | πράγματος ἔργον εἶναι. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· B οὐκοῦν καὶ ἀρετὴ δοκεῖ σοι εἶναι ἑκάστῳ, ᾧπερ καὶ ἔργον τι
10 προστέτακται; ἴωμεν δὲ ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν. ὀφθαλμῶν, φαμέν,

25. ὥς γε μοι (sic) Π: ὥστέ μοι A[1]: ὥς γ' ἐμοὶ corr. A[2]. 26. δ' ἔτι Ξq: δέ τι AΠ. 33. φαῖμεν Stephanus: φαμὲν codd. 1. ἂν v cum Stobaeo (*Flor.* 9. 63): om. AΠΞq.

in Book X, where we are also told that everything has its own peculiar vice, that of soul being ἀδικία (608 E ff.).

27 **ὅντινα τρόπον χρὴ ζῆν.** A reminiscence of the πῶς βιωτέον of Socrates: cf. 344 E.

352 E 30 **ὃ ἂν—ἄριστα.** The political applications of this principle are developed from II 369 E onwards: cf. IV 433 A ff.

32 **ἀκούσαις κτλ.** The rapid succession of questions makes it possible to dispense with ἂν in the second: cf. II 382 E.

33 **φαῖμεν.** See *cr. n.* If φαμέν is retained, ἂν will belong to εἶναι (cf. VI 493 C), but it is inappropriate here to make εἶναι future or hypothetical. Schneider, while retaining φαμέν, refers ἂν to δικαίως, "ut sensus sit: οὐκοῦν, εἰ ταῦτα τούτων φαμὲν ἔργα εἶναι, δικαίως ἂν φαῖμεν"—a harsh and unnatural view. We may either drop ἂν and keep φαμέν, as (with one of Stobaeus' MSS *Flor.* 9. 63) I formerly did: or change φαμέν to φαῖμεν. The latter solution is easier and better. Similarly in φαῖμεν below (353 D) the ι is due to A[2]. See also *Introd.* § 5.

353 A 1 **ἀποτέμοις**—see *cr. n.*—can hardly, I think, dispense with the particle ἄν. It should be noted that the illustrations are of two kinds—the first to illustrate ἢ μόνῳ ἐκείνῳ, the second to illustrate ἄριστα; after each division the conclusion is stated, in the second case more diffidently (ἆρ' οὖν οὐ—θήσομεν), perhaps because it is less obvious.

6 **μόνον τι.** Cornarius unhappily suggested τις for τι and Stephanus μόνῳ τις for μόνον τι (cf. 352 E). μόνον τι is of course the subject to ἀπεργάζηται.

353 B 9 **οὐκοῦν—προστέτακται.** Cf.

ἔστιν ἔργον; Ἔστιν. Ἆρ' οὖν καὶ ἀρετὴ ὀφθαλμῶν ἔστιν; Καὶ ἀρετή. Τί δέ; ὤτων ἦν τι ἔργον; Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἀρετή; Καὶ ἀρετή. Τί δὲ πάντων πέρι τῶν ἄλλων; οὐχ οὕτω; Οὕτω. Ἔχε δή· ἆρ' ἄν ποτε ὄμματα τὸ αὑτῶν ἔργον καλῶς ἀπεργάσαιντο
C μὴ ἔχοντα τὴν αὑτῶν | οἰκείαν ἀρετήν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀρετῆς 15 κακίαν; Καὶ πῶς ἄν; ἔφη· τυφλότητα γὰρ ἴσως λέγεις ἀντὶ τῆς ὄψεως. Ἥτις, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν ἡ ἀρετή· οὐ γάρ πω τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τῇ οἰκείᾳ μὲν ἀρετῇ τὸ αὑτῶν ἔργον εὖ ἐργάσεται τὰ ἐργαζόμενα, κακίᾳ δὲ κακῶς. Ἀληθές, ἔφη, τοῦτό γε λέγεις. Οὐκοῦν καὶ ὦτα στερόμενα τῆς αὑτῶν ἀρετῆς κακῶς τὸ αὑτῶν 20 ἔργον ἀπεργάσεται; Πάνυ γε. Τίθεμεν οὖν καὶ τἆλλα πάντα
D εἰς | τὸν αὐτὸν λόγον; Ἔμοιγε δοκεῖ. Ἴθι δή, μετὰ ταῦτα τόδε σκέψαι· ψυχῆς ἔστιν τι ἔργον, ὃ ἄλλῳ τῶν ὄντων οὐδ' ἂν ἑνὶ πράξαις; οἷον τὸ τοιόνδε· τὸ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν καὶ βουλεύεσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ἔσθ' ὅτῳ ἄλλῳ ἢ ψυχῇ δικαίως 25

24. πράξαις A[1]Π: πράξαιο corr. A[2].

Men. 72 A οὐκ ἀπορία εἰπεῖν ἀρετῆς πέρι ὅ τι ἔστιν. καθ' ἑκάστην γὰρ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἡλικιῶν πρὸς ἕκαστον ἔργον ἑκάστῳ ἡμῶν ἡ ἀρετή ἐστιν. ὡσαύτως δέ—καὶ ἡ κακία: also infra X 608 E with Arist. *Eth. Nic.* II 5. 1106[a] 15 ff.

12 **ἦν**: 'is, as we saw,' viz. at 352 E: cf. infra IV 441 D, VI 490 A, VII 522 A.

14 **ἀπεργάσαιντο.** Heindorf (on *Crat.* 424 E) would read ἀπεργάσαιτο, and Baiter adopts his suggestion; but (as Stallbaum observes) the use of ὀφθαλμοί just above may affect the construction. In the same way, perhaps, the occurrence of γυναῖκες καὶ τἆλλα θηρία immediately before causes Plato to write δεήσοιντο (the reading of A) rather than δεήσοιτο in *Tim.* 76 E. Of the other alleged cases of a plural verb after a neuter plural in Plato, some (e.g. *Laws* 634 E, 683 B) are not supported by the best MSS; one—ἐξ ὧν τά τε ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα συντίθενται (so AT) *Crat.* 424 E—is distributive; some refer to living objects, e.g. *Laws* 658 C (with which contrast κρίνοι just before) and *Lach.* 180 E; at least one (*Phil.* 24 E) is perhaps corrupt. See also on *Rep.* II 365 B.

353 C 16 **τυφλότητα κτλ.** τυφλότης is also said to be the disease or vice of the eyes in *Alc.* I 126 B, a passage probably imitated from this. In the stricter discussion of X 608 E it is not τυφλότης but ὀφθαλμία which is the vice to which the eyes are subject.

17 **οὐ γάρ πω—ἐρωτῶ** is 'I do not, at this stage, enquire'; but the words do not, I think, contain an express promise that the subject will be afterwards resumed. Although the peculiar vice of the eyes is specified in Book X (l.c.), their virtue is not; and τοῦτο refers to ἥτις αὐτῶν ἡ ἀρετή. Cf. 347 E *n.*

353 D 23 **ψυχῆς ἔστιν τι ἔργον**: cf. III 407 A and Arist. *Eth. Nic.* I 6. 1097[b] 22—1098[a] 17, where this discussion is closely imitated. That it is the ἔργον of soul (and in particular of νοῦς) to rule (ἄρχειν, ἐπιμελεῖσθαι, and the like), is continually asserted in Plato: see for example *Phaedr.* 246 B πᾶσα ἡ ψυχὴ παντὸς ἐπιμελεῖται τοῦ ἀψύχου, *Crat.* 400 A, *Phil.* 30 C, *Laws* 896 A. The same doctrine is made the ground of the subjection of body to soul which is inculcated in the *Phaedo* (80 A, 94 B), and in *Alc.* I 130 A. Cf. also Isocrates περὶ ἀντιδόσεως 180 ὁμολογεῖται μὲν γὰρ τὴν φύσιν ἡμῶν ἔκ τε τοῦ σώματος συγκεῖσθαι καὶ τῆς ψυχῆς· αὐτοῖν δὲ τούτοιν οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν φήσειεν ἡγεμονικωτέραν πεφυκέναι τὴν ψυχὴν καὶ πλείονος ἀξίαν· τῆς μὲν γὰρ ἔργον εἶναι βουλεύσασθαι καὶ περὶ τῶν ἰδίων καὶ περὶ τῶν κοινῶν, τοῦ δὲ σώματος ὑπηρετῆσαι τοῖς ὑπὸ τῆς ψυχῆς γνωσθεῖσιν.

ἂν αὐτὰ ἀποδοῖμεν καὶ φαῖμεν ἴδια ἐκείνου εἶναι; Οὐδενὶ ἄλλῳ. Τί δ' αὖ τὸ ζῆν; ψυχῆς φήσομεν ἔργον εἶναι; Μάλιστά γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀρετήν φαμέν τινα ψυχῆς εἶναι; Φαμέν. | Ἆρ' οὖν E ποτέ, ὦ Θρασύμαχε, ψυχὴ τὰ αὑτῆς ἔργα εὖ ἀπεργάσεται στερο-
30 μένη τῆς οἰκείας ἀρετῆς, ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον. Ἀνάγκη ἄρα κακῇ ψυχῇ κακῶς ἄρχειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, τῇ δὲ ἀγαθῇ πάντα ταῦτα εὖ πράττειν. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ἀρετήν γε συνεχωρήσαμεν ψυχῆς εἶναι δικαιοσύνην, κακίαν δὲ ἀδικίαν; Συνεχωρήσαμεν γάρ. Ἡ μὲν ἄρα δικαία ψυχὴ καὶ ὁ δίκαιος ἀνὴρ εὖ βιώσεται, κακῶς
35 δὲ ὁ ἄδικος. Φαίνεται, ἔφη, κατὰ τὸν σὸν λόγον. | Ἀλλὰ μὴν 354 ὅ γε εὖ ζῶν μακάριός τε καὶ εὐδαίμων, ὁ δὲ μὴ τἀναντία. Πῶς γὰρ οὔ; Ὁ μὲν δίκαιος ἄρα εὐδαίμων, ὁ δ' ἄδικος ἄθλιος. Ἔστων, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἄθλιόν γε εἶναι οὐ λυσιτελεῖ, εὐδαίμονα δέ.
5 Πῶς γὰρ οὔ; Οὐδέποτ' ἄρα, ὦ μακάριε Θρασύμαχε, λυσιτελέστερον ἀδικία δικαιοσύνης. Ταῦτα δή σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἱστιάσθω ἐν τοῖς Βενδιδείοις. Ὑπὸ σοῦ γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ἐπειδή

26. φαῖμεν A²Π: φαμὲν A¹. ἐκείνου Ξq²: ἐκείνης AΠq¹.

---

26 **ἐκείνου.** The reading ἐκείνης—see *cr. n.*—can only be defended by supposing that Plato was guilty of a strange confusion, unless we make a pause at ἄλλῳ, and take ἤ as 'or,' not 'than'; but ἤ after ἄλλῳ would certainly here be understood as 'than,' and an alternative question should be less ambiguously expressed. After ψυχῇ the corruption to ἐκείνης was natural enough. Madvig would eject the word.

27 **τὸ ζῆν** is κατ' ἐξοχήν the ἔργον of ψυχή in Plato: cf. *Crat.* 399 D, E τοῦτο ἄρα (sc. ψυχή), ὅταν παρῇ τῷ σώματι, αἴτιόν ἐστι τοῦ ζῆν αὐτῷ, τὴν τοῦ ἀναπνεῖν δύναμιν παρέχον καὶ ἀναψῦχον, ἅμα δὲ ἐκλείποντος τοῦ ἀναψύχοντος τὸ σῶμα ἀπόλλυταί τε καὶ τελευτᾷ· ὅθεν δή μοι δοκοῦσιν αὐτὸ ψυχὴν καλέσαι, and *Phaed.* 105 D. The influence of this idea makes itself felt in all the proofs of immortality in Plato, and not least in X 608 E ff. See *nn.* ad loc.

353 E 32 **συνεχωρήσαμεν κτλ.** The reference is to 350 C, D: cf. also 348 C. In these passages Justice has been identified with Virtue, but not expressly with virtue *of soul*. For this reason Hartman would eject ψυχῆς. But as Plato has just been using ἀρετή 'excellence' in connexion with things other than soul (ears and eyes), it is important that he should now make it clear that in identifying δικαιοσύνη and ἀρετή, he meant soul's ἀρετή. Otherwise a soul may possess its ἀρετή without being just; in which case the conclusion which he is aiming at will not follow.

354 A 2 **ὅ γε εὖ ζῶν κτλ.** The ambiguity (as it appears to us) of εὖ ζῆν and εὖ πράττειν is frequently used by Plato to suggest that the virtuous life is the happy one, e.g. *Charm.* 172 A, 173 D: see note on 335 B. Aristotle says that Plato was the first to establish this identification: see the third fragment of his elegies *vv.* 4—6 ed. Bergk ὃς μόνος ἢ πρῶτος θνητῶν κατέδειξεν ἐναργῶς | οἰκείῳ τε βίῳ καὶ μεθόδοισι λόγων | ὡς ἀγαθός τε καὶ εὐδαίμων ἅμα γίνεται ἀνήρ.

6 **εἱστιάσθω.** The metaphor occurs again in 352 B, V 458 A, IX 571 D. It is one of the formal links connecting the *Timaeus* with the *Republic*: see *Tim.* 17 A. Cf. Shakespeare *Macbeth* Act I Scene 4 "In his commendations I am fed: It is a banquet to me."

7 **Βενδιδείοις.** See *Introd.* § 3.

In **ὑπὸ σοῦ γε κτλ.** Plato seems to be making the *amende honorable* to Thrasymachus: cf. VI 498 C, D μὴ διάβαλλε—ἐμὲ καὶ Θρασύμαχον ἄρτι φίλους γεγονότας, οὐδὲ πρὸ τοῦ ἐχθροὺς γεγονότας.

μοι πρᾶος ἐγένου καὶ χαλεπαίνων ἐπαύσω. οὐ μέντοι καλῶς γε
B εἱστίαμαι, δι' | ἐμαυτόν, ἀλλ' οὐ διὰ σέ· ἀλλ' ὥσπερ οἱ λίχνοι τοῦ
ἀεὶ παραφερομένου ἀπογεύονται ἁρπάζοντες, πρὶν τοῦ προτέρου 10
μετρίως ἀπολαῦσαι, καὶ ἐγώ μοι δοκῶ οὕτω, πρὶν ὃ τὸ πρῶτον
ἐσκοποῦμεν εὑρεῖν, τὸ δίκαιον ὅ τί ποτ' ἐστίν, ἀφέμενος ἐκείνου
ὁρμῆσαι ἐπὶ τὸ σκέψασθαι περὶ αὐτοῦ, εἴτε κακία ἐστὶν καὶ
ἀμαθία εἴτε σοφία καὶ ἀρετή, καὶ ἐμπεσόντος αὖ ὕστερον λόγου,
ὅτι λυσιτελέστερον ἡ ἀδικία τῆς δικαιοσύνης, οὐκ ἀπεσχόμην 15
C τὸ μὴ οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν ἀπ' ἐκείνου, ὥστε μοι | νυνὶ γέγονεν
ἐκ τοῦ διαλόγου μηδὲν εἰδέναι· ὁπότε γὰρ τὸ δίκαιον μὴ οἶδα
ὅ ἐστιν, σχολῇ εἴσομαι εἴτε ἀρετή τις οὖσα τυγχάνει εἴτε καὶ οὔ,
καὶ πότερον ὁ ἔχων αὐτὸ οὐκ εὐδαίμων ἐστὶν ἢ εὐδαίμων.

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Α'.

---

354 B 10 **παραφερομένου.** Casaubon's conjecture *περιφερομένου* is neat, but inappropriate, the reference being to the successive courses at a feast, which were not usually carried round among the Greeks. In Athen. IV 33 the carrying round of viands is mentioned as an Egyptian custom: *τρίτη δ' ἐστὶν ἰδέα δείπνων αἰγυπτιακή, τραπεζῶν μὲν οὐ παρατιθεμένων, πινάκων δὲ περιφερομένων.*

11 **ἐγώ μοι δοκῶ κτλ.** *Lys.* 222 E *δέομαι οὖν ὥσπερ οἱ σοφοὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, τὰ εἰρημένα ἅπαντα ἀναπεμπάσασθαι.*

The tone of the concluding summary recalls the usual finish of the earlier and professedly negative Socratic dialogues, like the *Charmides* (175 B—176 A). The only section of the dialogue which Socrates passes over in silence is the refutation of the statement that Injustice is strong (350 D—352 C). The original question—the *quid sit* of Justice—is abandoned at 347 E: the *quale sit* occupies the rest of the dialogue, and Socrates enquires first whether Justice is vicious and ignorant, or wise and good (347 E—350 C), next whether it is strong or weak (350 D—352 C), and lastly whether it is more or less advantageous than Injustice (352 D—354 A). To speculate on the *quale sit* of a thing before determining its *quid sit* is condemned by Plato in *Men.* 71 B *ὃ δὲ μὴ οἶδα τί ἐστι, πῶς ἂν ὁποῖόν γέ τι εἰδείην;* cf. *ibid.* 86 D and 100 B. The words with which the first book concludes lead us to expect that in the remaining books the problem will be discussed in proper logical order—the essence first, and afterwards the quality, of Justice. The expectation is duly fulfilled; and Book I is therefore in the full sense of the term a *προοίμιον* to the whole work.

APPENDICES TO BOOK I.

I.

I **327** A. *προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καὶ ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν, ἅτε νῦν πρῶτον ἄγοντες.*

The question whether *τῇ θεῷ* here and in 328 A is Bendis or Athena is not so simple as it appears.

In favour of Athena it may be urged (1) that *ἡ θεός* regularly means Athena in Attic literature (see for example Ar. *Eq.* 656, 903 al., and Plato *Laws* 806 B): (2) that in view of the relation between the *Republic* and the *Timaeus* it is difficult to separate *τῇ θεῷ* here from *τὴν θεόν* and *τῆς θεοῦ* in *Tim.* 21 A and 26 E, where the goddess is certainly Athena, (3) that it is dramatically appropriate for an Athenian to dedicate his ideal city to the patron goddess of Athens. Plato's perfect city would thus become in a certain sense a *βασιλεία τῆς θεοῦ.*

On the other hand, the goddess and the festival are mentioned so closely together that (if we have regard to the *Republic* by itself) we are scarcely justified in interpreting *τῇ θεῷ* without reference to *τὴν ἑορτήν*, and it is quite in harmony with Socrates' principles that he should be among the first to pay his vows at the shrine of the new goddess as soon as the *νόμος πόλεως* received her. See Xen. *Mem.* I 3. 1, IV 3. 16. It is therefore safer to accept the usual view that Plato is thinking of Bendis.

II.

I **333** E—**334** A. *ἆρ' οὐχ ὁ πατάξαι δεινότατος ἐν μάχῃ εἴτε πυκτικῇ εἴτε τινὶ καὶ ἄλλῃ, οὗτος καὶ φυλάξασθαι; Πάνυ γε. Ἆρ' οὖν καὶ νόσον ὅστις δεινὸς φυλάξασθαι, καὶ λαθεῖν οὗτος δεινότατος ἐμποιήσας; Ἔμοιγε δοκεῖ. Ἀλλὰ μὴν στρατοπέδου γε ὁ αὐτὸς φύλαξ ἀγαθός, ὅσπερ καὶ τὰ τῶν πολεμίων κλέψαι καὶ βουλεύματα καὶ τὰς ἄλλας πράξεις. Πάνυ γε. Ὅτου τις ἄρα δεινὸς φύλαξ, τούτου καὶ φὼρ δεινός. Ἔοικεν.*

The reading *φυλάξασθαι καὶ λαθεῖν, οὗτος δεινότατος καὶ ἐμποιῆσαι,* which has slight MS authority, is defended by Boeckh (*Kl. Schr.* IV pp. 326 ff.), with whom Zahlfleisch (*Zeitschr. f. öst. Gymn.* Vol. XXVIII 1877, pp. 603 ff.) and others agree. Boeckh points out that *καὶ λαθεῖν* (sc. *νόσον*, according to his view) suggests (from its notion of clandestine cunning) the idea of stealing. This may be admitted, but the idea of stealing is much more forcibly suggested (as Stallbaum points out), if *καὶ λαθεῖν* is construed with *οὗτος δεινότατος κτλ.*, and this involves the necessity of changing (with Schneider) *ἐμποιῆσαι* of the MSS to *ἐμποιήσας*, for the construction *λαθεῖν ἐμποιῆσαι*, though retained by Campbell, is destitute of authority.

Even if Schneider's emendation be adopted, the argument is (as stated in the notes) fantastical and inconclusive. In order that the conclusion *ὅτου τις ἄρα δεινὸς φύλαξ, τούτου καὶ φὼρ δεινός* should be valid, *φυλάξασθαι* should be *φυλάξαι*, and the objects of the two verbs in proposition (1) should be identical, as well as those in propositions (2) and (3). As it is, if we express *φυλάξασθαι* in terms of *φυλάξαι*, they are not identical: for in (1) it is the enemy whom you smite, but yourself whom you guard: in (2) it is yourself (or your patient) whom you guard, but the disease which you secretly implant: in (3) you guard your own army, but steal the enemy's plans, etc. Nevertheless Schneider's emendation is preferable to the traditional reading, which not only contains all the same fallacies as the other, but leaves the three stages of the argument in comparative isolation, attaches the first hint of 'stealing' (*λαθεῖν*) to the wrong member of the clause, and involves the use of the somewhat strained expression *λαθεῖν νόσον*. It should be added that the change from *ἐμποιῆσαι* to *ἐμποιήσας* is not greater than the insertion of *καί* before *ἐμποιῆσαι*, and that *ἐμποιήσας* was very likely to be corrupted under the influence of *δεινὸς φυλάξασθαι* just before. The emphatic position of *καὶ λαθεῖν* is necessary to call attention to the first suggestion of the idea contained in *κλέψαι*; nor can I agree with J. and C. that in Schneider's emendation "the emphasis falls on the wrong word." In *λαθεῖν ἐμποιήσας*, which is virtually a single expression, *λαθεῖν* is more important, in view of the conclusion *καὶ κλέπτειν δεινός*, than *ἐμποιήσας*.

Hartman condemns the words *καὶ λαθεῖν*, and thinks *ὅστις* and *οὗτος* have changed places: "cum enim ubique *τὸ φυλάξασθαι* urgeatur (*ὁ πατάξαι δεινότατος, οὗτος καὶ φυλάξασθαι—ὅσπερ κλέψαι..., ὁ αὐτὸς φύλαξ ἀγαθός*), requiritur *οὗτος δεινὸς φυλάξασθαι, ὅστις δεινότατος κτλ.*; quibus tribus exemplis praemissis inversa ratione concludit *ὅτου τις ἄρα δεινὸς φύλαξ, τούτου καὶ φὼρ δεινός*." Tucker revives the old conjecture *καὶ ἀλθεῖν* ('heal') instead of *καὶ λαθεῖν*, and suggests (as an alternative) that *λαθεῖν* should be *μαθεῖν* (i.e. *καὶ μαθεῖν οὗτος δεινότατος ἐμποιῆσαι* 'clever at learning how to implant'). None of these conjectures appears to me so probable as that of Schneider.

III.

I 335 A. *Κελεύεις δὴ ἡμᾶς προσθεῖναι τῷ δικαίῳ, ἤ, ὡς τὸ πρῶτον ἐλέγομεν, λέγοντες δίκαιον εἶναι τὸν μὲν φίλον εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακῶς, νῦν πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν, ὅτι ἔστιν δίκαιον τὸν μὲν φίλον ἀγαθὸν ὄντα εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακὸν ὄντα βλάπτειν;*

In this difficult passage Schneider takes *ἤ* as 'than,' and *προσθεῖναι* as equivalent to a comparative with a verb; but no exact parallel has hitherto been adduced, and the idiom even if admissible is exceedingly harsh. Neither the suggestion of Stephanus (*προσθεῖναι τῷ δικαίῳ ἄλλως ἤ*) nor that of Richards (to insert *πλέον* after *ἤ*) carries conviction. It should also be remarked that the words *νῦν πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν* follow somewhat awkwardly as an explanation of *προσθεῖναι τῷ δικαίῳ* if *ἢ ὡς* is interpreted in Schneider's way. Stallbaum's *ἢ ὡς—τὸν δὲ ἐχθρὸν κακῶς; νῦν πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν*, is very unpleasing, not so much from the

necessity of understanding λέγειν after ἤ ('or to say, as we said at first' etc.) as because it is extremely violent to separate ἤ from νῦν πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν. Faesius' proposal (in which he is followed by Ast, Madvig, and several editors) to eject ἤ gives the required sense ('do you bid us add to the view of justice which etc.,' προσθεῖναι being explained by πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν), but it fails to account for the presence of ἤ in the MSS. It may seem an objection to the view which I take that ἤ in a sentence of this kind would naturally introduce an alternative, whereas πρὸς τούτῳ ὧδε λέγειν only explains προσθεῖναι. This objection, such as it is, applies with still greater force to the view that ἤ is 'than.' Some will probably regard the whole clause from ἤ—λέγειν as a marginal commentary on προσθεῖναι; but this is much too drastic. Possibly ἤ should be replaced by καί—the corruption is said to be common (Bast *Comment. Palaeogr.* p. 815); but I am not convinced that ἤ does not sometimes mean 'or in other words' even in classical Greek.

IV.

I 336 E. μὴ γὰρ δὴ οἴου, εἰ μὲν χρυσίον ἐζητοῦμεν, οὐκ ἄν ποτε ἡμᾶς ἑκόντας εἶναι ὑποκατακλίνεσθαι ἀλλήλοις ἐν τῇ ζητήσει καὶ διαφθείρειν τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ, δικαιοσύνην δὲ ζητοῦντας, πρᾶγμα πολλῶν χρυσίων τιμιώτερον, ἔπειθ' οὕτως ἀνοήτως ὑπείκειν ἀλλήλοις καὶ οὐ σπουδάζειν ὅ τι μάλιστα φανῆναι αὐτό. οἴου γε σύ, ὦ φίλε· ἀλλ', οἶμαι, οὐ δυνάμεθα.

Schneider's explanation of the words οἴου γε σύ (sc. ἡμᾶς σπουδάζειν ὅ τι μάλιστα φανῆναι αὐτό) would probably have met with wider acceptance if he had taken more pains to justify his view. The key to the meaning is to be found in the affirmative οἴεσθαί γε χρή which sometimes follows *a fortiori* reasoning of this kind in Plato. Two examples will suffice: *Prot.* 325 B, C τὰ μὲν ἄλλα ἄρα τοὺς υἱεῖς διδάσκονται, ἐφ' οἷς οὐκ ἔστι θάνατος ἡ ζημία ἐὰν μὴ ἐπίστωνται, ἐφ' ᾧ δὲ ἥ τε ζημία θάνατος αὐτῶν τοῖς παισί—ταῦτα δ' ἄρα οὐ διδάσκονται οὐδ' ἐπιμελοῦνται πᾶσαν ἐπιμέλειαν; οἴεσθαί γε χρή, and *Phaed.* 68 A ἢ ἀνθρωπίνων μὲν παιδικῶν—ἀποθανόντων πολλοὶ δὴ ἑκόντες ἠθέλησαν εἰς ἅδου ἰέναι—φρονήσεως δὲ ἄρα τις τῷ ὄντι ἐρῶν—ἀγανακτήσει τε ἀποθνῄσκων καὶ οὐκ ἄσμενος εἶσιν αὐτόσε; οἴεσθαί γε χρή. If in place of the imperative μὴ γὰρ δὴ οἴου, Plato had used an interrogation (as he generally does in sentences of this kind), writing let us say ἢ οἴει instead of μὴ γὰρ δὴ οἴου, he would have added οἴεσθαί γε χρή. The same way of writing, dictated of course by the desire to emphasize the δέ clause, causes him to say οἴου γε when the sentence is in the imperatival form. σύ is of course necessary on account of ὦ φίλε. For the affirmative sense of οἴου cf. infra 346 E ἆρ' οὖν οὐδ' ὠφελεῖ τότε, ὅταν προῖκα ἐργάζηται; Οἶμαι ἔγωγε, and X 608 D. Of the various suggestions made on this passage that of O. Apelt ἰού, ἰού, ὦ φίλε "aber wehe, o Freund, unsere Kraft, glaube ich, reicht nicht aus dazu" (*Fl. Jahrb.* 1891, p. 557) deserves mention for its ingenuity; but except for the corruption of γε to τε (see *cr. n.*), the text is sound. There is certainly no occasion to follow *q* and Stallbaum in writing μὴ οἴου σύ for οἴου γε σύ.

B.

357 I. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν ᾤμην λόγου ἀπηλλάχθαι· τὸ δ' ἦν ἄρα, ὡς ἔοικε, προοίμιον. ὁ γὰρ Γλαύκων ἀεί τε ἀνδρειότατος ὢν τυγχάνει πρὸς ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ τότε τοῦ Θρασυμάχου τὴν ἀπόρρησιν οὐκ ἀπεδέξατο, ἀλλ' ἔφη Ὦ Σώκρατες, πότερον ἡμᾶς B βούλει δοκεῖν πεπεικέναι, ἢ ὡς ἀληθῶς | πεῖσαι ὅτι παντὶ τρόπῳ 5 ἄμεινόν ἐστιν δίκαιον εἶναι ἢ ἄδικον; Ὡς ἀληθῶς, εἶπον, ἔγωγ' ἂν ἑλοίμην, εἰ ἐπ' ἐμοὶ εἴη. Οὐ τοίνυν, ἔφη, ποιεῖς ὃ βούλει. λέγε γάρ μοι· ἆρά σοι δοκεῖ τοιόνδε τι εἶναι ἀγαθόν, ὃ δεξαίμεθ' ἂν ἔχειν οὐ τῶν ἀποβαινόντων ἐφιέμενοι, ἀλλ' αὐτὸ αὑτοῦ ἕνεκα

---

357 A—358 E *Socrates had thought the conversation at an end, but Glauco revives the theory of Thrasymachus. A threefold classification of goods is first agreed upon. Goods are desirable either* (1) *for their own sakes, or* (2) *both for their own sakes and for their consequences, or* (3) *for their consequences alone. Justice is placed by Socrates in the second and noblest of these three classes. Glauco on the other hand asserts that the Many place it in the third, and proposes to advocate the belief of the Many, not as holding it himself, but in order to compel Socrates to defend Justice and condemn Injustice solely on their merits. Thrasymachus, he thinks, has cried off too soon.*

357 A 1 **ἐγὼ κτλ.** λόγου is abstract = τοῦ λέγειν, not 'the discussion' (Jowett), which would be τοῦ λόγου. For τὸ δέ see on I 340 D.

2 **ἦν ἄρα**: 'was after all,' as in IV 443 C *τὸ δέ γε ἦν ἄρα—εἴδωλόν τι τῆς δικαιοσύνης* and Soph. *Tr.* 1172 *τὸ δ' ἦν ἄρ' οὐδὲν ἄλλο πλὴν θανεῖν ἐμέ.* With προοίμιον cf. infra VII 531 D, Aesch. *P. V.* 740 f. *οὓς γὰρ νῦν ἀκήκοας λόγους | εἶναι δοκεῖ σοι μηδέπω 'ν προοιμίοις*, and Shakespeare *Macbeth* I 3 "As happy prologues to the swelling act Of the imperial theme." For the sense see the last note on Book I. There is no good ground for supposing (with von Sybel *De Platonis Proemiis Academicis*) that either Book I of the *Republic* or the rest of Plato's dialogues were intended merely as προοίμια or 'Programs' to attract pupils to his lectures.

5 **βούλει κτλ.** The antithesis is between δοκεῖν πεπεικέναι and πεῖσαι, and βούλει is used in its natural sense, not (as Ast thinks) with the force of μᾶλλον βούλει.

357 B 7 **λέγε γάρ μοι.** Other classifications of 'goods' in Plato will be found in *Laws* 631 B ff. and 697 B ff. (with which compare Arist. *Eth. Nic.* I 8. 1098ᵇ 12 ff.). See also *Euthyd.* 279 A ff., *Gorg.* 467 E, *Phil.* 66 A ff. The nearest parallels to the present classification are furnished by Stoicism, in which goods were classified as (*a*) τελικά, (*b*) ποιητικά, (*c*) both τελικά and ποιητικά, and the προηγμένα as (*a*) δι' αὑτά, (*b*) δι' ἕτερα, (*c*) καὶ δι' αὑτὰ καὶ δι' ἕτερα see D. L. VII 96, 107.

10 ἀσπαζόμενοι; οἷον τὸ χαίρειν καὶ αἱ ἡδοναὶ ὅσαι ἀβλαβεῖς καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον διὰ ταύτας γίγνεται ἄλλο ἢ χαίρειν ἔχοντα. Ἔμοιγε, ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ τι εἶναι τοιοῦτον. | Τί δέ; ὃ αὐτό C τε αὑτοῦ χάριν ἀγαπῶμεν καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γιγνομένων; οἷον αὖ τὸ φρονεῖν καὶ τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ὑγιαίνειν· τὰ γὰρ τοιαῦτά που δι'
15 ἀμφότερα ἀσπαζόμεθα. Ναί, εἶπον. Τρίτον δὲ ὁρᾷς τι, ἔφη, εἶδος ἀγαθοῦ, ἐν ᾧ τὸ γυμνάζεσθαι καὶ τὸ κάμνοντα ἰατρεύεσθαι καὶ ἰάτρευσίς τε καὶ ὁ ἄλλος χρηματισμός; ταῦτα γὰρ ἐπίπονα φαῖμεν ἄν, ὠφελεῖν δὲ ἡμᾶς, καὶ αὐτὰ μὲν ἑαυτῶν | ἕνεκα οὐκ ἂν D δεξαίμεθα ἔχειν, τῶν δὲ μισθῶν τε χάριν καὶ τῶν ἄλλων ὅσα
20 γίγνεται ἀπ' αὐτῶν. Ἔστιν γὰρ οὖν, ἔφην, καὶ τοῦτο τρίτον. ἀλλὰ τί δή; Ἐν ποίῳ, ἔφη, τούτων τὴν δικαιοσύνην τίθης; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἦν δ' ἐ|γώ, ἐν τῷ καλλίστῳ, ὃ καὶ δι' αὑτὸ καὶ διὰ τὰ 358 γιγνόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἀγαπητέον τῷ μέλλοντι μακαρίῳ ἔσεσθαι. Οὐ τοίνυν δοκεῖ, ἔφη, τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ τοῦ ἐπιπόνου εἴδους,

---

10 **χαίρειν—ἀβλαβεῖς.** These 'innocent pleasures' are defined in *Laws* 667 E as those which bring no consequences in their train, good, bad, or otherwise (cf. *καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον διὰ ταύτας γίγνεται ἄλλο ἢ χαίρειν ἔχοντα*). They are not quite identical with the 'pure pleasures' of *Phil.* 51 B, which are not necessarily devoid of all results, but only of pain. The same conception recurs in Aristotle, who regards the *ἀβλαβεῖς ἡδοναί* both as conducive to the ethical end and as useful for purposes of recreation (*Pol.* Θ 5. 1339[b] 25).

καὶ μηδὲν κτλ. The relative passes into a demonstrative (*ταύτας*) in the second half of the sentence, as in III 412 D, VI 505 D, E, VII 521 B, and elsewhere. The idiom is regular in Greek, but the second pronoun is more usually some case of *αὐτός* than of *οὗτος*, e.g. III 395 D, VI 511 C, *Gorg.* 452 D, *Theaet.* 192 A. Cobet however (*Mnem.* XI p. 167) goes too far in maintaining that *αὐτός* is alone permissible in this idiom. Cf. Engelhardt *Anac. Plat. Spec.* III pp. 41—43. *μηδέν* is used in preference to *οὐδέν*: for "cogitatione circumscriptum genus significatur" (Schneider). With the sentiment Muretus compared Arist. *Eth. Nic.* X 2. 1172[b] 22 *οὐδένα γὰρ ἐπερωτᾶν τίνος ἕνεκα ἥδεται, ὡς καθ' αὑτὴν οὖσαν αἱρετὴν τὴν ἡδονήν*.

12 **ἔχοντα**: sc. *αὐτάς* (so also Schneider), not the idiomatic 'to continue rejoicing' (as Campbell suggests). The essential mark of these pleasures, viz. that they give pleasure only while they last, is brought out by *ἔχοντα*, which recalls *δεξαίμεθ' ἂν ἔχειν* just above, and is used without an expressed object as in 366 E.

357 C 14 **τὸ φρονεῖν—ὑγιαίνειν.** *ἀκούειν* is added in 367 C. Cf. Arist. *Eth. Nic.* I 4. 1096[b] 16 *καθ' αὑτὰ δὲ ποῖα θείη τις ἄν; ἢ ὅσα καὶ μονούμενα διώκεται, οἷον τὸ φρονεῖν καὶ ὁρᾶν καὶ ἡδοναί τινες καὶ τιμαί; ταῦτα γὰρ εἰ καὶ δι' ἄλλο τι διώκομεν, ὅμως τῶν καθ' αὑτὰ ἀγαθῶν θείη τις ἄν*: also *Met.* A 1. 980[a] 2 ff. Aristotle himself does not suggest that a special class should be made of things desirable both in themselves and for their results; but *integri sensus* and *bona valetudo* are included in the Stoic category of *προηγμένα καὶ δι' αὑτὰ καὶ δι' ἕτερα* (Cic. *De Fin.* III 56: cf. D. L. VII 107).

16 **γυμνάζεσθαι κτλ.** Cf. *Prot.* 354 A and *Gorg.* 467 C, D (where *χρηματισμός* is again said to belong to this class). *ἰάτρευσις* as an example of *χρηματισμός* (in spite of the *ἀκριβὴς λόγος* of I 342 B ff.) is suggested by *ἰατρεύεσθαι*. *ὁ ἄλλος* is 'the rest of,' and should not be taken (with Stallbaum) as *praeterea*: cf. *Gorg.* l.c. *οἱ πλέοντές τε καὶ τὸν ἄλλον χρηματισμὸν χρηματιζόμενοι* and *Crito* 53 E.

ὃ μισθῶν θ' ἕνεκα καὶ εὐδοκιμήσεων διὰ δόξαν ἐπιτηδευτέον, αὐτὸ
δὲ δι' αὐτὸ φευκτέον ὡς ὂν χαλεπόν. 5

II. Οἶδα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι δοκεῖ οὕτω, καὶ πάλαι ὑπὸ Θρασυμά-
χου ὡς τοιοῦτον ὂν ψέγεται, ἀδικία δ' ἐπαινεῖται· ἀλλ' ἐγώ τις,
B ὡς ἔοικε, δυσμαθής. Ἴθι | δή, ἔφη, ἄκουσον καὶ ἐμοῦ, ἐάν σοι
ταὐτὰ δοκῇ. Θρασύμαχος γάρ μοι φαίνεται πρῳαίτερον τοῦ
δέοντος ὑπὸ σοῦ ὥσπερ ὄφις κηληθῆναι, ἐμοὶ δὲ οὔπω κατὰ νοῦν 10
ἡ ἀπόδειξις γέγονεν περὶ ἑκατέρου· ἐπιθυμῶ γὰρ ἀκοῦσαι τί τ'
ἔστιν ἑκάτερον καὶ τίνα ἔχει δύναμιν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐνὸν ἐν τῇ
ψυχῇ, τοὺς δὲ μισθοὺς καὶ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτῶν ἐᾶσαι χαίρειν.
οὑτωσὶ οὖν ποιήσω, ἐὰν καὶ σοὶ δοκῇ· ἐπανανεώσομαι τὸν Θρασυ-
C μάχου λόγον, καὶ | πρῶτον μὲν ἐρῶ δικαιοσύνην οἷον εἶναί φασιν 15
καὶ ὅθεν γεγονέναι· δεύτερον δὲ ὅτι πάντες αὐτὸ οἱ ἐπιτηδεύοντες
ἄκοντες ἐπιτηδεύουσιν ὡς ἀναγκαῖον ἀλλ' οὐχ ὡς ἀγαθόν· τρίτον
δὲ ὅτι εἰκότως αὐτὸ δρῶσι· πολὺ γὰρ ἀμείνων ἄρα ὁ τοῦ ἀδίκου
ἢ ὁ τοῦ δικαίου βίος, ὡς λέγουσιν. ἐπεὶ ἔμοιγε, ὦ Σώκρατες, οὔτι
δοκεῖ οὕτως· ἀπορῶ μέντοι διατεθρυλημένος τὰ ὦτα, ἀκούων 20
Θρασυμάχου καὶ μυρίων ἄλλων, τὸν δὲ ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης
D λόγον, | ὡς ἄμεινον ἀδικίας, οὐδενός πω ἀκήκοα ὡς βούλομαι·
βούλομαι δὲ αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐγκωμιαζόμενον ἀκοῦσαι. μάλιστα
δ' οἶμαι ἂν σοῦ πυθέσθαι· διὸ κατατείνας ἐρῶ τὸν ἄδικον βίον
ἐπαινῶν, εἰπὼν δὲ ἐνδείξομαί σοι, ὃν τρόπον αὖ βούλομαι καὶ 25

7. ἀδικία δ' ἐπαινεῖται Π: om. A.

---

358 A 4 **μισθῶν θ' ἕνεκα κτλ.** Herwerden would read *μισθῶν τε μὲν ἕνεκα*, but for *δέ* without *μέν* preceding see I 340 D *n*. The words *διὰ δόξαν*, which are condemned by the same critic, may no doubt be a gloss on *εὐδοκιμήσεων ἕνεκα*. I incline however to think them genuine. Plato is not averse to duplicate expressions of this kind (see Schanz *Nov. Comm. Plat.* pp. 12—15), and the emphatic addition of *διὰ δόξαν* helps in the absence of *μέν* to prepare us for the antithesis *αὐτὸ δὲ δι' αὐτὸ κτλ.* Cf. 363 A below.

7 **ψέγεται.** See *cr. n.* The words *ἀδικία δ' ἐπαινεῖται* are probably genuine: for the mention of *ἀδικία* seems to be necessary to justify the pronoun *ἑκατέρου* just below: cf. also in D *βούλομαι καὶ σοῦ ἀκούειν ἀδικίαν μὲν ψέγοντος, δικαιοσύνην δὲ ἐπαινοῦντος.* For the omission see *Introd.* § 5.

358 C 17 **ὡς ἀναγκαῖον ἀλλ' οὐχ ὡς ἀγαθόν.** Cf. infra 360 C and VI 493 C *τὴν δὲ τοῦ ἀναγκαίου καὶ ἀγαθοῦ φύσιν ὅσον διαφέρει τῷ ὄντι κτλ.*

18 **ἀμείνων ἄρα.** *ἄρα* disclaims responsibility for the theory: cf. 362 A, 364 B, E al.

21 **Θρασυμάχου—ἄλλων.** See on I 337 A ff.

358 D 24 **κατατείνας κτλ.**: 'I will speak vehemently in praise of the unjust life.' The explanation of Photius and Suidas (*κατατείνας ἐρῶ· ἀντὶ τοῦ μακρὸν λόγον διεξελεύσομαι*) does not suit II 367 B *ὡς δύναμαι μάλιστα κατατείνας λέγω.* For this intransitive use of *κατατείνω* cf. I 348 A and Boeckh's emendation of Eur. *Iph. Aul.* 336 *οὔτε κατατενῶ (καταινῶ* MSS) *λίαν ἐγώ.*

σοῦ ἀκούειν ἀδικίαν μὲν ψέγοντος, δικαιοσύνην δὲ ἐπαινοῦντος. ἀλλ' ὅρα, εἴ σοι βουλομένῳ ἃ λέγω. Πάντων μάλιστα, ἦν δ' ἐγώ· περὶ γὰρ τίνος | ἂν μᾶλλον πολλάκις τις νοῦν ἔχων χαίροι λέγων E καὶ ἀκούων; Κάλλιστα, ἔφη, λέγεις· καὶ ὃ πρῶτον ἔφην ἐρεῖν, περὶ
30 τούτου ἄκουε, οἷόν τέ τι καὶ ὅθεν γέγονε δικαιοσύνη.

30. οἷόν τέ τι nos: τί ὄν τε AΞ: τί οἷόν τε Π: τί οἴονται q.

---

27 εἴ σοι βουλομένῳ. In *Crat.* 384 A ἐστί is again omitted in this phrase. A still bolder example is cited by Stallbaum from Antipho 6. 8 ἐὰν ὑμῖν ἡδομένοις. See Schanz *Novae Comm. Plat.* pp. 31—35.

358 E 30 **οἷόν τέ τι.** The reading of A τί ὄν τε καὶ ὅθεν γέγονε involves the separation of ὅθεν from γέγονε, and is otherwise much too harsh to be right. There is something to be said in favour of Schneider's περὶ τούτου ἄκουε τί οἴονται, καὶ ὅθεν γέγονε δικαιοσύνη (see *cr. n.*), especially as the confusion between οἷόν τε and οἴονται occurs rather frequently in Platonic MSS (see Schneider on I 329 E), but the specific reference in ὃ ἔφην πρῶτον ἐρεῖν to 358 C πρῶτον μὲν ἐρῶ δικαιοσύνην οἷον εἶναί φασι καὶ ὅθεν γεγονέναι points to the presence of οἷον here. The reading οἷόν τε, adopted by Stallbaum, as well as by Jowett and Campbell, on the authority of three MSS (Vind. F, Flor. RT), is unexceptionable in point of sense, but fails to account for the presence of τί in the best MSS. I have ventured to read οἷόν τέ τι (sc. ἐστί), supposing that the confusion arose from the accidental omission of τι, which was afterwards (as τί) wrongly inserted before οἷόν (where it remained in Π), οἷον itself being afterwards changed to ὄν in order to provide a kind of construction ('being what, and whence, it arises,' J. and C.). This ὄν was itself fortified by τυγχάνει in Flor. B and the Aldine edition. Campbell's suggestion that "τί ὄν τε may be a corruption of τί ἐστι" is improbable: still less can Herwerden and Hartman induce us to reject the whole clause. Few will approve of Tucker's conjecture τί τῷ ὄντι καὶ ὅθεν κτλ. Dr Jackson suggests ἄκουέ τι, οἷόν τε καὶ κτλ., and a reviewer of my *Text of the Republic* in *Lit. Centralblatt* 1898 p. 296 οἷόν τ' ἐστί κτλ.

358 E—**359** B *Glauco will first describe the origin and nature of Justice according to the theory which he has undertaken to maintain. According to nature, to commit injustice is a good, to suffer injustice an evil. But as there is more evil in suffering than good in committing injustice, experience causes men to enter into a compact neither to commit nor suffer wrong. The collective prescriptions of this compact are called Law and Justice. Justice is accordingly a compromise between the best policy, i.e. doing wrong without incurring any penalty, and the worst, i.e. suffering wrong without being able to exact vengeance. No one will accept the compromise who is strong enough to do wrong successfully.*

358 E ff. In thus resuscitating the theory of Thrasymachus, Glauco removes a serious stumbling-block by introducing the distinction between φύσις and νόμος. Civilisation revolts against the anti-social doctrines of Thrasymachus in their application to itself, but receives them more favourably when its own existence is safeguarded by relegating them to an age anterior to society. The view maintained by Glauco is allied to that of Callicles in *Gorg.* 482 E ff.; and it has already been pointed out (on I 337 A, 344 B) that similar views were tolerably widely entertained in Plato's time. To the evidence previously adduced may be added *Laws* 690 B, 889 E, Eur. *Phoen.* 509 and *Frag.* 912 ἡ φύσις ἐβούλεθ' ᾗ νόμων οὐδὲν μέλει. But whereas the doctrine of Callicles breaks down in explaining the *origin* of Law (*Gorg.* 483 C, cf. 488 D—489 D), Glauco's theory endeavours to solve this difficulty by postulating a social contract. A kindred solution is ascribed by Aristotle to the Sophist Lycophron: *Pol.* Γ 1280^b 10 ὁ νόμος συνθήκη, καὶ καθάπερ ἔφη Λυκόφρων ὁ σοφιστής, ἐγγυητὴς ἀλλήλοις τῶν δικαίων. The theory of a Social Contract was revived by Epicurus: see D. L. X 150. The views of the "incomplete Protagoreans" in *Theaet.* 172 B (with which cf. *Laws* 889 E), though they do not offer an explanation of the origin of

Πεφυκέναι γὰρ δή φασιν τὸ μὲν ἀδικεῖν ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀδικεῖσθαι κακόν, πλέονι δὲ κακῷ ὑπερβάλλειν τὸ ἀδικεῖσθαι ἢ ἀγαθῷ τὸ ἀδικεῖν, ὥστ' ἐπειδὰν ἀλλήλους ἀδικῶσί τε καὶ ἀδικῶνται καὶ
359 ἀμφοτέρων γεύωνται, τοῖς μὴ δυναμένοις τὸ μὲν ἐκφεύγειν | τὸ δὲ αἱρεῖν, δοκεῖν λυσιτελεῖν ξυνθέσθαι ἀλλήλοις μήτ' ἀδικεῖν μήτ' ἀδικεῖσθαι· καὶ ἐντεῦθεν δὴ ἄρξασθαι νόμους τίθεσθαι καὶ ξυνθήκας αὐτῶν, καὶ ὀνομάσαι τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπίταγμα νόμιμόν τε καὶ δίκαιον· καὶ εἶναι δὴ ταύτην γένεσίν τε καὶ οὐσίαν δικαιοσύνης, 5 μεταξὺ οὖσαν τοῦ μὲν ἀρίστου ὄντος, ἐὰν ἀδικῶν μὴ διδῷ δίκην, τοῦ δὲ κακίστου, ἐὰν ἀδικούμενος τιμωρεῖσθαι ἀδύνατος ᾖ· τὸ δὲ
B δίκαιον ἐν μέσῳ ὂν τούτων ἀμφοτέρων ἀγαπᾶσθαι οὐχ | ὡς ἀγαθόν, ἀλλ' ὡς ἀρρωστίᾳ τοῦ ἀδικεῖν τιμώμενον· ἐπεὶ τὸν δυνάμενον

2. δοκεῖν Ast: δοκεῖ codd.

Law, are parallel in so far as they regard it as depending for its binding force solely upon the sanction of society.

31 **πεφυκέναι γὰρ—κακόν.** Cf. *Gorg.* 483 A φύσει μὲν γὰρ πᾶν αἴσχιόν ἐστιν ὅπερ καὶ κάκιον, τὸ ἀδικεῖσθαι, νόμῳ δὲ τὸ ἀδικεῖν. That the natural relation between man and man is one of war is a view expressed in *Laws* 626 A ἣν γὰρ καλοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων εἰρήνην, τοῦτ' εἶναι μόνον ὄνομα, τῷ δ' ἔργῳ πάσαις πρὸς πάσας τὰς πόλεις ἀεὶ πόλεμον ἀκήρυκτον κατὰ φύσιν εἶναι. A similar theory is contained in the myth of Protagoras (*Prot.* 322 B ff.).

34 **τοῖς μὴ δυναμένοις κτλ.**: i.e. (according to the theory of Callicles) τοῖς ἀσθενέσι ἀνθρώποις καὶ τοῖς πολλοῖς (*Gorg.* 483 B). In place of δοκεῖ in 359 A I have adopted Ast's conjecture δοκεῖν. Throughout this paragraph Glauco consistently presents his view at second hand. For the collocation of infinitives cf. ἀδικεῖν, ἀδικεῖν 360 D, and for the error itself *Introd.* § 5.

359 A 3 **ξυνθήκας αὐτῶν**: 'covenants between one another,' 'mutual covenants.' Reading αὑτῶν, Tucker suggests that the meaning is, 'they established laws and covenants concerning them,' i.e. concerning matters connected with ἀδικεῖν and ἀδικεῖσθαι—a very improbable view.

4 **νόμιμόν τε καὶ δίκαιον**: φημὶ γὰρ ἐγὼ τὸ νόμιμον δίκαιον εἶναι, said Socrates (*Mem.* IV 4. 12).

6 **τοῦ μὲν ἀρίστου κτλ.** Cf. the reasoning of Philus (whose position in Cicero's work corresponds to that of Glauco here) in Cic. *de Rep.* III 23 "nam cum de tribus unum esset optandum, aut facere iniuriam nec accipere, aut et facere et accipere, aut neutrum, optimum est facere, impune si possis, secundum nec facere nec pati, miserrimum digladiari semper tum faciendis tum accipiendis iniuriis." Cicero is following Carneades (*ibid.* 8), who may have been thinking of the present passage. ἀγαπᾶσθαι below (as J. and C. observe) "implies acquiescence rather than decided preference."

359 B 9 **ἐπεὶ τὸν δυνάμενον κτλ.** is further elaborated with much vigour in *Gorg.* 484 A. With ὡς ἀληθῶς ἄνδρα should be compared the emphatic ἀνήρ in that passage (ἐὰν δέ γε, οἶμαι, φύσιν ἱκανὴν γένηται ἔχων ἀνήρ), and Eur. *Phoen.* 509 ἀνανδρία γάρ, τὸ πλέον ὅστις ἀπολέσας | τοὔλασσον ἔλαβε.

359 B—**360** D *Secondly* (*urges Glauco*), *no one is willingly just. Give the just and the unjust the fullest power to work their will, by ensuring them against all evil consequences—give them the faculty of becoming invisible, such as Gyges possessed through his ring, and the just man will shew himself no better than the unjust. If, with this power to screen himself, the just man still refused to do wrong, no doubt men would praise him openly, but in secret they would judge him wholly miserable and foolish.*

10 αὐτὸ ποιεῖν καὶ ὡς ἀληθῶς ἄνδρα οὐδ' ἂν ἐνί ποτε ξυνθέσθαι τὸ μήτε ἀδικεῖν μήτε ἀδικεῖσθαι· μαίνεσθαι γὰρ ἄν. ἡ μὲν οὖν δὴ φύσις δικαιοσύνης, ὦ Σώκρατες, αὕτη τε καὶ τοιαύτη, καὶ ἐξ ὧν πέφυκε, τοιαῦτα, ὡς ὁ λόγος.

III. Ὡς δὲ καὶ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἀδυναμίᾳ τοῦ ἀδικεῖν ἄκοντες 15 αὐτὸ ἐπιτηδεύουσι, μάλιστ' ἂν αἰσθοίμεθα, εἰ τοιόνδε ποιήσαιμεν τῇ διανοίᾳ· | δόντες ἐξουσίαν ἑκατέρῳ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται, τῷ C τε δικαίῳ καὶ τῷ ἀδίκῳ, εἶτ' ἐπακολουθήσαιμεν θεώμενοι, ποῖ ἡ ἐπιθυμία ἑκάτερον ἄξει. ἐπ' αὐτοφώρῳ οὖν λάβοιμεν ἂν τὸν δίκαιον τῷ ἀδίκῳ εἰς ταὐτὸν ἰόντα διὰ τὴν πλεονεξίαν, ὃ πᾶσα 20 φύσις διώκειν πέφυκεν ὡς ἀγαθόν, νόμῳ δὲ βίᾳ παράγεται ἐπὶ τὴν τοῦ ἴσου τιμήν. εἴη δ' ἂν ἡ ἐξουσία ἣν λέγω τοιάδε μάλιστα, εἰ αὐτοῖς γένοιτο οἵαν ποτέ φασιν δύναμιν τῷ Γύγου | τοῦ Λυδοῦ D προγόνῳ γενέσθαι. εἶναι μὲν γὰρ αὐτὸν ποιμένα θητεύοντα παρὰ τῷ τότε Λυδίας ἄρχοντι, ὄμβρου δὲ πολλοῦ γενομένου 25 καὶ σεισμοῦ ῥαγῆναί τι τῆς γῆς καὶ γενέσθαι χάσμα κατὰ τὸν τόπον ᾗ ἔνεμεν· ἰδόντα δὲ καὶ θαυμάσαντα καταβῆναι· καὶ ἰδεῖν ἄλλα τε δὴ μυθολογοῦσιν θαυμαστὰ καὶ ἵππον χαλκοῦν κοῖλον,

25. τι A²Π: om. A¹.

359 B 15 **εἰ τοιόνδε—δόντες.** *δόντες κτλ.* explains *τοιόνδε*. *εἰ* need not be twice expressed: cf. I 351 C *n.*

359 C 20 **νόμῳ—παράγεται.** The language is perhaps suggested by the lines of Pindar cited in *Gorg.* 484 B *νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων— ἄγει δικαιῶν τὸ βιαιότατον ὑπερτάτᾳ χειρί κτλ.* (cf. *Prot.* 337 D). but the preposition in *παράγεται* adds the further notion that equality is not Nature's highway. For *βίᾳ* i.q. *βιαίως* in conjunction with another dative Schneider cites VIII 552 E *οὓς ἐπιμελείᾳ βίᾳ κατέχουσιν αἱ ἀρχαί.* In the next line it is better to regard *τοιάδε* as explained by *εἰ—γενέσθαι*, than as balancing *οἵαν*, in which case *εἰ αὐτοῖς γένοιτο* would be superfluous. The opportunity (*ἐξουσία*) of working their will comes from the possession (*εἰ αὐτοῖς γένοιτο*) of a certain active faculty (*δύναμις*) like that of Gyges.

22 **τῷ Γύγου κτλ.** Cf. X 612 B *τὸν Γύγου δακτύλιον.* In Appendix I I have given reasons for believing that the Gyges of the proverbial 'Gyges' ring' was not "Gyges the Lydian"—the hero of Herodotus' story (I 7), but a homonymous ancestor of his. If so, we must (on the hypothesis that the text is sound) suppose that Plato here omits the name of the original Gyges either because he wishes tacitly to contradict a prevalent misconception, or (more probably) because his readers might be presumed to know or to be capable of inferring that the ancestor of Gyges the Lydian was also called Gyges. The MS reading is supported by Proclus (*τῷ κατὰ τὸν Γύγου πρόγονον διηγήματι* in Schöll *Procli Comm. in Remp. Pl. part. ined.* p. 60. 30). For other views of this passage see App. I.

359 D 28 **ὡς φαίνεσθαι**: with *νεκρόν*, as Schneider saw: "utrum vere mortuus fuerit, an specie, fabula incertum reliquit." Stallbaum wrongly interprets 'nimirum *videbatur* Gyges cernere' etc.: this would be expressed by *δοκεῖν*. Ast connects the phrase with *μείζω ἢ κατ' ἄνθρωπον*: but this is very weak in point of sense. The words are omitted by Cicero (*De Off.* III 38).

29 **ἔχειν.** See *cr. n.* and (for the omission in A) *Introd.* § 5. *ἔχειν* in the sense of

θυρίδας ἔχοντα, καθ' ἃς ἐγκύψαντα ἰδεῖν ἐνόντα νεκρόν, ὡς φαίνεσθαι, μείζω ἢ κατ' ἄνθρωπον· τοῦτον δὲ ἄλλο μὲν ἔχειν οὐδέν,
E περὶ δὲ τῇ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον, ὃν περιελόμενον ἐκβῆναι. 30
συλλόγου δὲ γενομένου τοῖς ποιμέσιν εἰωθότος, ἵν' ἐξαγγέλλοιεν κατὰ μῆνα τῷ βασιλεῖ τὰ περὶ τὰ ποίμνια, ἀφικέσθαι καὶ ἐκεῖνον ἔχοντα τὸν δακτύλιον. καθήμενον οὖν μετὰ τῶν ἄλλων τυχεῖν τὴν σφενδόνην τοῦ δακτυλίου περιαγαγόντα πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὸ
360 εἴσω τῆς χειρός. τούτου δὲ γενομένου ἀφανῆ αὐτὸν γενέ|σθαι τοῖς 35
παρακαθημένοις, καὶ διαλέγεσθαι ὡς περὶ οἰχομένου. καὶ τὸν θαυμάζειν τε καὶ πάλιν ἐπιψηλαφῶντα τὸν δακτύλιον στρέψαι ἔξω τὴν σφενδόνην, καὶ στρέψαντα φανερὸν γενέσθαι. καὶ τοῦτο ἐννοήσαντα ἀποπειρᾶσθαι τοῦ δακτυλίου, εἰ ταύτην ἔχοι τὴν 5
δύναμιν, καὶ αὐτῷ οὕτω ξυμβαίνειν, στρέφοντι μὲν εἴσω τὴν σφενδόνην ἀδήλῳ γίγνεσθαι, ἔξω δὲ δήλῳ. αἰσθόμενον δὲ εὐθὺς διαπράξασθαι τῶν ἀγγέλων γενέσθαι τῶν παρὰ τὸν βασιλέα·
B ἐλθόντα δὲ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μοιχεύσαντα, μετ' ἐκείνης ἐπιθέμενον τῷ βασιλεῖ ἀποκτεῖναι καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν. 10
εἰ οὖν δύο τοιούτω δακτυλίω γενοίσθην, καὶ τὸν μὲν ὁ δίκαιος περιθεῖτο, τὸν δὲ ὁ ἄδικος, οὐδεὶς ἂν γένοιτο, ὡς δόξειεν, οὕτως ἀδαμάντινος, ὃς ἂν μείνειεν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τολμήσειεν ἀπέχεσθαι τῶν ἀλλοτρίων καὶ μὴ ἅπτεσθαι, ἐξὸν αὐτῷ καὶ ἐκ τῆς

29. ἔχειν Π: om. A. 8. τῶν—βασιλέα *q* et in mg. A²: om. A¹: τὸν—βασιλέα Π: τῶν περὶ τὸν βασιλέα Ξ.

'have on' 'wear,' i.q. φορεῖν, is tolerably frequent in Homer, though rarer in Attic: see Stephanus-Hase *Thes.* s.v. For the change of subject in ἔχειν—ἐκβῆναι cf. III 414 D *n*. Other views on the text and interpretation of this passage are discussed in App. II.

359 E 30 **χειρί.** Herwerden's δακτύλῳ is unnecessary, and even unpleasant with δακτύλιον so near. Cf. χρυσόχειρες in Luc. *Tim.* 20. "Etiamnunc homines ita loquuntur" (Hartman).

31 **ἵν' ἐξαγγέλλοιεν κτλ.**: 'to report, as was done every month.' The present expresses the habit (J. and C.).

360 A 4 **σφενδόνην**: the 'collet' or 'bezel' (Lat. *funda* or *pala annuli*)—which is as it were the sling in which the stone is set.

360 B 12 **ὡς δόξειεν.** "Optativus eandem vim habet, quam solet in oratione obliqua habere, efficitque, ut verba οὐδεὶς ἂν γένοιτο οὕτως etc. ex aliorum ore missa videantur" (Schneider). This explanation appears to me better than any other, although I can discover no exact parallel in Greek. Glauco is most careful throughout the whole of this section to disclaim responsibility for the views he advocates: cf. ὡς ὁ λόγος 359 B, ἐπεὶ—ἀδικεῖν in C, ὡς φήσει κτλ. in D below: also 361 E al. Tucker would translate 'as it might seem,' defending the optative by Ar. *Birds* 180 ὥσπερ εἴποι τις and Eur. *Andr.* 929 ὡς εἴποι τις. Others erroneously hold that ἄν may be supplied from ἂν γένοιτο, while Ast is desirous of inserting the particle on conjecture. I do not think that the optative can be explained as an instance of irregular assimilation or attraction.

13 **ἂν μείνειεν.** For ἄν cf. *Symp.* 179 A and other examples in Kühner *Gr. Gr.* II p. 934.

15 ἀγορᾶς ἀδεῶς ὅ τι βούλοιτο λαμβάνειν, καὶ εἰσιόντι εἰς τὰς C οἰκίας συγγίγνεσθαι ὅτῳ βούλοιτο, καὶ ἀποκτεινύναι καὶ ἐκ δεσμῶν λύειν οὕστινας βούλοιτο, καὶ τἆλλα πράττειν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἰσόθεον ὄντα. οὕτω δὲ δρῶν οὐδὲν ἂν διάφορον τοῦ ἑτέρου ποιοῖ, ἀλλ' ἐπὶ ταὐτὸν ἴοιεν ἀμφότεροι. καίτοι μέγα τοῦτο τεκμήριον 20 ἂν φαίη τις, ὅτι οὐδεὶς ἑκὼν δίκαιος ἀλλ' ἀναγκαζόμενος, ὡς οὐκ ἀγαθοῦ ἰδίᾳ ὄντος, ἐπεὶ ὅπου γ' ἂν οἴηται ἕκαστος οἷός τε ἔσεσθαι ἀδικεῖν, ἀδικεῖν. λυσιτελεῖν γὰρ δὴ οἴεται πᾶς ἀνὴρ πολὺ μᾶλλον D ἰδίᾳ τὴν ἀδικίαν τῆς δικαιοσύνης, ἀληθῆ οἰόμενος, ὡς φήσει ὁ περὶ τοῦ τοιούτου λόγου λέγων· ἐπεὶ εἴ τις τοιαύτης ἐξουσίας ἐπιλαβό-25 μενος μηδέν ποτε ἐθέλοι ἀδικῆσαι μηδὲ ἅψαιτο τῶν ἀλλοτρίων, ἀθλιώτατος μὲν ἂν δόξειεν εἶναι τοῖς αἰσθανομένοις καὶ ἀνοητότατος, ἐπαινοῖεν δ' ἂν αὐτὸν ἀλλήλων ἐναντίον ἐξαπατῶντες ἀλλήλους διὰ τὸν τοῦ ἀδικεῖσθαι φόβον. ταῦτα μὲν οὖν δὴ οὕτω.

IV. Τὴν δὲ κρίσιν αὐτὴν τοῦ βίου πέρι ὧν λέγομεν, ἐὰν E

26. ἀνοητότατος A¹Π: ἀνοητοτάτοις corr. A².

---

360 C 18 **ἰσόθεον ὄντα.** The half-conscious irony of *ἰσόθεος* foreshadows Plato's attack on the popular theology.

20 **οὐδεὶς ἑκὼν δίκαιος** here and in 366 D sums up the Thrasymachean theory in a phrase which suggests the Socratic and Platonic antithesis *οὐδεὶς ἑκὼν πονηρός*.

360 D 23 **περὶ—λέγων.** *περὶ* can hardly be for *ὑπέρ*, nor dare we write *ὑπέρ* for *περὶ* (as Badham suggests). The words mean simply 'qui de hoc argumento verba facit,' 'the exponent of such a theory.' Cf. 362 D *ἱκανῶς εἰρῆσθαι περὶ τοῦ λόγου.* Muretus seems to have desiderated *πατήρ* for *περί*: cf. expressions like *Phaedr.* 275 E (*λόγος*) *τοῦ πατρὸς ἀεὶ δεῖται βοηθοῦ.* On the strength of this Herwerden would read *ὁ πατὴρ τοῦ τοιούτου λόγου*, rejecting *λέγων* ("posteaquam ex *πήρ* factum est *περί*, corrector addidit *λέγων*"). The 'father of the theory' would mean Thrasymachus: see on *ὦ παῖδες* in 368 A. It is just possible that *πατήρ* was read by Ficinus ("ut sermonis huius perhibent auctores"), and if so, the variant may have some ancient authority now lost; but Herwerden's proposal is too drastic, and the text is probably sound.

26 **ἀθλιώτατος.** Apelt conjectures *ἠλιθιώτατος*, but cf. (with Hartman) I 344 A *τοὺς δὲ—ἀδικῆσαι οὐκ ἂν ἐθέλοντας ἀθλιωτάτους.*

360 D—**362** C *In the third place, the life of the unjust man (according to our theory) is far better than that of the just. Let us suppose that each is the perfect embodiment of his character—the one a consummate artist in iniquity, able to coerce where needful, and so apt at concealment that he enjoys the highest reputation for justice, while guilty of the worst acts of injustice; the other wishful not to be esteemed, but to be, good, and labouring until he dies under the imputation of the worst injustice, although he remains just. Only by means of this supposition can we make sure that the just man has not been attracted by the rewards of justice, but by justice itself. What will be the result? The just will be wholly miserable and unsuccessful, the unjust wholly prosperous and happy, doing good to their friends and evil to their foes; nay more, the unjust will be dearer to the gods than the just, because they have wherewith to win their favour.*

360 D 29 **τὴν δὲ κρίσιν κτλ.** *αὐτήν* opposes the third division of Glauco's speech to the other two (see 358 C), and marks it as the most important. A kindred use of *αὐτός* recurs at 370 E *ἀλλὰ μήν,—κατοικίσαι γε αὐτὴν τὴν πόλιν —ἀδύνατον.* I formerly read *αὖ τήν* for *αὐτήν*, but the MS reading is quite de-

διαστησώμεθα τόν τε δικαιότατον καὶ τὸν ἀδικώτατον, οἷοί τ' 30
ἐσόμεθα κρῖναι ὀρθῶς· εἰ δὲ μή, οὔ. τίς οὖν δὴ ἡ διάστασις; ἥδε·
μηδὲν ἀφαιρῶμεν μήτε τοῦ ἀδίκου ἀπὸ τῆς ἀδικίας, μήτε τοῦ δικαίου
ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ τέλεον ἑκάτερον εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἐπιτήδευμα
τιθῶμεν. πρῶτον μὲν οὖν ὁ ἄδικος ὥσπερ οἱ δεινοὶ δημιουργοὶ
ποιείτω· οἷον κυβερνήτης ἄκρος ἢ ἰατρὸς τά τε ἀδύνατα ἐν τῇ 35
361 τέχνῃ καὶ τὰ δυνατὰ διαισθάνεται, καὶ | τοῖς μὲν ἐπιχειρεῖ, τὰ
δὲ ἐᾷ· ἔτι δὲ ἐὰν ἄρα πῃ σφαλῇ, ἱκανὸς ἐπανορθοῦσθαι· οὕτω καὶ
ὁ ἄδικος ἐπιχειρῶν ὀρθῶς τοῖς ἀδικήμασιν λανθανέτω, εἰ μέλλει
σφόδρα ἄδικος εἶναι· τὸν ἁλισκόμενον δὲ φαῦλον ἡγητέον· ἐσχάτη
γὰρ ἀδικία δοκεῖν δίκαιον εἶναι μὴ ὄντα. δοτέον οὖν τῷ τελέως 5
ἀδίκῳ τὴν τελεωτάτην ἀδικίαν, καὶ οὐκ ἀφαιρετέον, ἀλλ' ἐατέον
τὰ μέγιστα ἀδικοῦντα τὴν μεγίστην δόξαν αὑτῷ παρεσκευακέναι
B εἰς δικαιοσύνην, | καὶ ἐὰν ἄρα σφάλληταί τι, ἐπανορθοῦσθαι δυνατῷ
εἶναι, λέγειν τε ἱκανῷ ὄντι πρὸς τὸ πείθειν, ἐάν τι μηνύηται τῶν
ἀδικημάτων, καὶ βιάσασθαι, ὅσα ἂν βίας δέηται, διά τε ἀνδρείαν 10
καὶ ῥώμην καὶ διὰ παρασκευὴν φίλων καὶ οὐσίας. τοῦτον δὲ
τοιοῦτον θέντες τὸν δίκαιον παρ' αὐτὸν ἱστῶμεν τῷ λόγῳ, ἄνδρα
ἁπλοῦν καὶ γενναῖον, κατ' Αἰσχύλον οὐ δοκεῖν ἀλλ' εἶναι ἀγαθὸν
ἐθέλοντα. ἀφαιρετέον δὴ τὸ δοκεῖν. εἰ γὰρ δόξει δίκαιος εἶναι, |
C ἔσονται αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ δοκοῦντι τοιούτῳ εἶναι· ἄδηλον 15

31. τίς Π: τί A. 33. ἑαυτοῦ Π: ἑαυτῷ A.

---

fensible. It should be noticed that *κρίσιν* is at first a kind of pendent accusative, afterwards "resumed as a cognate accusative with *κρῖναι*" (J. and C.). Tucker strangely makes *κρίσιν*='choice.' The word means of course (our) 'judgment' concerning etc. Cf. 361 D *ἵν' ἀμφότεροι —κρίνωνται* and *εἰς τὴν κρίσιν ἐκκαθαίρεις*.

360 E 33 **εἰς** goes with *τέλεον*: cf. *δόξαν εἰς* 361 A.

361 A 2 **οὕτω—λανθανέτω.** *ἐπιχειρῶν ὀρθῶς* means of course attempting possible, and abstaining from impossible, *ἀδικήματα*. But as an *ἀδίκημα* is possible only if the *ἀδικῶν* is able to conceal it (the alternative of open violence is recognised later 361 B), it is necessary that the unjust man should escape detection. Hence *λανθανέτω*, although *λανθάνειν* was not attributed (because not essential) to the pilot and doctor (360 E).

4 **φαῦλον** means a 'bungler' (D. and V.). With the sentiment cf. *Prot.* 317 A *τὸ οὖν ἀποδιδράσκοντα μὴ δύνασθαι ἀποδρᾶναι, ἀλλὰ καταφανῆ εἶναι, πολλὴ μωρία καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος*: also *Laws* 845 B, and the Spartan practice of punishing boys not for stealing, but for being caught (Xen. *Rep. Lac.* 2. 8). With *ἐσχάτη γὰρ ἀδικία κτλ.* the editors compare Cicero *de Off.* I 41 "totius autem iniustitiae nulla capitalior est, quam eorum, qui, cum maxime fallunt, id agunt, ut viri boni esse videantur."

361 B 13 **κατ' Αἰσχύλον—ἀγαθόν.** *Sept.* 592—594 (of Amphiaraus) *οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει | βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος, | ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα.* Herwerden would expunge *ἀγαθόν* ("mente repetatur *ἁπλοῦν καὶ γενναῖον*"), on the ground that if Plato had added any adjective, it would have been *δίκαιον*. (The Scholiast substitutes *δίκαιος* for *ἄριστος* in Aeschylus.) *ἀγαθόν* gives excellent sense, and is nearer to the poet's words.

οὖν εἴτε τοῦ δικαίου εἴτε τῶν δωρεῶν τε καὶ τιμῶν ἕνεκα τοιοῦτος εἴη. γυμνωτέος δὴ πάντων πλὴν δικαιοσύνης, καὶ ποιητέος ἐναντίως διακείμενος τῷ προτέρῳ· μηδὲν γὰρ ἀδικῶν δόξαν ἐχέτω τὴν μεγίστην ἀδικίας, ἵνα ᾖ βεβασανισμένος εἰς δικαιοσύνην τῷ μὴ 20 *τέγγεσθαι ὑπὸ κακοδοξίας καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς γιγνομένων· ἀλλὰ ἔστω ἀμετάστατος μέχρι θανάτου,* | *δοκῶν μὲν εἶναι ἄδικος διὰ* D *βίου, ὢν δὲ δίκαιος, ἵνα ἀμφότεροι εἰς τὸ ἔσχατον ἐληλυθότες, ὁ μὲν δικαιοσύνης, ὁ δὲ ἀδικίας, κρίνωνται ὁπότερος αὐτοῖν εὐδαιμονέστερος.*

25 V. Βαβαί, *ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε* Γλαύκων, *ὡς ἐρρωμένως ἑκάτερον ὥσπερ ἀνδριάντα εἰς τὴν κρίσιν ἐκκαθαίρεις τοῖν ἀνδροῖν.* Ὡς *μάλιστ', ἔφη, δύναμαι. ὄντοιν δὲ τοιούτοιν, οὐδὲν ἔτι, ὡς ἐγᾦμαι, χαλεπὸν ἐπεξελθεῖν τῷ λόγῳ, οἷος ἑκάτερον βίος ἐπιμένει. λεκτέον* | *οὖν· καὶ δὴ κἂν ἀγροικοτέρως λέγηται, μὴ ἐμὲ οἴου λέγειν,* E 30 *ὦ* Σώκρατες, *ἀλλὰ τοὺς ἐπαινοῦντας πρὸ δικαιοσύνης ἀδικίαν.*

20. ἀπ' Eusebius (*Præp. Ev.* XII 10. 3) et Theodoretus (*Gr. Affect. Curat.* XII p. 1021 ed. Schulze): ὑπ' codd. 21. ἔστω Vind. D Flor. V cum Eusebio et Theodoreto: ἴτω A¹: ἤτω A²Π²Ξq: ἠτῶ (*sic*) Π¹.

---

361 C 17 **εἴη** is explained by Stallbaum as an optative of wish (though in a subordinate clause): 'it is not clear therefore whether he is fain to be just,' etc. This gives a fair sense, but the idiom is obscure, and unsupported by other examples. J. and C. remark that "the optative accords with the conditional nature of the case in an imagined future," taking ἄδηλον as for ἄδηλον ἂν εἴη. But an omitted ἂν εἴη cannot be responsible for the mood of τοιοῦτος εἴη, nor could ἂν εἴη easily be omitted (see Schanz *Nov. Comm. Pl.* p. 33). Still less should we accept Hartman's ἄδηλον <ἂν> οὖν, sc. εἴη. Madvig ejects εἴη altogether, understanding ἐστι after τοιοῦτος. This may be right, but its intrusion is not easy to explain. I think the word is genuine, and means 'was': 'it is not clear then, say they, whether he was just,' etc. Glauco again disclaims responsibility: cf. 360 B *n.* εἴη would in direct speech be ἦν: and the idiom is like that in III 406 E, where see note. For the sequence of moods and tenses cf. VI 490 A *n.* Failing this interpretation, the word must (I think) be spurious. Herwerden's proposal—τοιούτῳ εἶναι, ἄδηλον ὂν (retaining εἴη)—does not surmount the difficulty and is also wrong in point of sense.

20 **ἀπ' αὐτῆς.** See *cr. n.* The sense required is not 'what is produced by' (ὑπό) 'it,' but 'what results from it': cf. γίγνεσθαι ἀπό (in a similar connexion) 357 C and 358 B. The scribe no doubt assimilated the preposition to the preceding ὑπό.

21 **ἔστω.** See *cr. n.* I formerly read ἴτω with A¹ and the majority of editors, but I now agree with Schneider that ἔστω is right. ἴτω cannot be used by itself as a synonym for 'live,' or as a copula: we should require ἴτω διὰ βίου, instead of ἴτω μέχρι θανάτου (to transpose the two phrases would of course be too violent a change). The sole authority for ἴτω is the first hand in A: and this is certainly insufficient to outweigh the inherent superiority of ἔστω. Most MSS have ἤτω, a late form for ἔστω.

361 D 26 **ἐκκαθαίρεις**: not 'polish up' (J. and C.) but rather 'scour clean' (D. and V.), 'purge' from all extraneous matter: see 361 C γυμνωτέος δὴ πάντων πλὴν δικαιοσύνης.

361 E 29 **ἀγροικοτέρως** is said with reference to the exaggeration and coarseness of the description: cf. *Ap.* 32 D, *Gorg.* 509 A.

ἐροῦσι δὲ τάδε, ὅτι οὕτω διακείμενος ὁ δίκαιος μαστιγώσεται, στρεβλώσεται, δεδήσεται, ἐκκαυθήσεται τὠφθαλμώ, τελευτῶν | 362 πάντα κακὰ παθὼν ἀνασχινδυλευθήσεται καὶ γνώσεται, ὅτι οὐκ εἶναι δίκαιον ἀλλὰ δοκεῖν δεῖ ἐθέλειν· τὸ δὲ τοῦ Αἰσχύλου πολὺ ἦν ἄρα ὀρθότερον λέγειν κατὰ τοῦ ἀδίκου. τῷ ὄντι γὰρ φήσουσι τὸν ἄδικον, ἅτε ἐπιτηδεύοντα πρᾶγμα ἀληθείας ἐχόμενον καὶ οὐ πρὸς δόξαν ζῶντα, οὐ δοκεῖν ἄδικον ἀλλ' εἶναι ἐθέλειν, 5

βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενον,
B | ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα,

πρῶτον μὲν ἄρχειν ἐν τῇ πόλει δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι, ἔπειτα γαμεῖν ὁπόθεν ἂν βούληται, ἐκδιδόναι εἰς οὓς ἂν βούληται, ξυμβάλλειν, κοινωνεῖν οἷς ἂν ἐθέλῃ, καὶ παρὰ ταῦτα πάντα ὠφελεῖσθαι 10 κερδαίνοντα τῷ μὴ δυσχεραίνειν τὸ ἀδικεῖν· εἰς ἀγῶνας τοίνυν ἰόντα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ περιγίγνεσθαι καὶ πλεονεκτεῖν τῶν ἐχθρῶν, πλεονεκτοῦντα δὲ πλουτεῖν καὶ τούς τε φίλους εὖ ποιεῖν C καὶ τοὺς ἐχθροὺς | βλάπτειν, καὶ θεοῖς θυσίας καὶ ἀναθήματα ἱκανῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς θύειν τε καὶ ἀνατιθέναι, καὶ θεραπεύειν 15 τοῦ δικαίου πολὺ ἄμεινον τοὺς θεοὺς καὶ τῶν ἀνθρώπων οὓς ἂν

---

32 **δεδήσεται**: 'will be kept in chains.' *δεθήσεται* (so *v* and some other MSS) is required by Herwerden, and may be right. But in Xen. *Cyr.* IV 3. 18 *δεδήσομαι* is similarly combined with several first futures.

ἐκκαυθήσεται κτλ. Schneider refers to Hdt. VII 18 *θερμοῖσι σιδηρίοισι ἐκκαίειν—τοὺς ὀφθαλμούς*, and *Gorg.* 473 C *ἐὰν—στρεβλῶται καὶ ἐκτέμνηται καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκάηται*. That *ἐκκαυθήσεται* (and not *ἐκκοπήσεται*, the reading of some inferior MSS, and of the ancient authorities who cite this passage) is right here, is probable also from X 613 E *ἃ ἄγροικα ἔφησθα σὺ εἶναι ἀληθῆ λέγων, εἶτα στρεβλώσονται καὶ ἐκκαυθήσονται*, whether the last clause is genuine or not. It is not clear that Cicero (*de Rep.* III 27) did not find *ἐκκαυθήσεται* in his text; for though he has *effodiantur oculi*, he adds afterwards *vinciatur, uratur*. Herwerden recasts the words of Plato to suit Cicero's translation, but Cicero is a much less trustworthy witness than Paris A.

362 A 3 **ἄρα**: see on 358 C. *τῷ ὄντι* in the same line belongs not to *φήσουσι*, but to *τὸν ἄδικον—ἐθέλειν*.

6 **βαθεῖαν κτλ.**: "reaping in his thoughts the fruit of the deep furrow, from which good counsel grows" (Verrall). Plato takes *τὰ κεδνὰ βουλεύματα* more concretely, and places in apposition thereto *ἄρχειν* and the other infinitives down to *ὠφελεῖσθαι*, *δοκοῦντι* being the dative of interest after *βλαστάνει*. For the change from the dative *δοκοῦντι* to the accusative *κερδαίνοντα* cf. *Euthyph.* 5 A and infra IV 422 B, C.

362 B 10 **κοινωνεῖν**. Cobet deletes this word, as well as *καὶ κοινωνήματα* in *Laws* 738 A *πρὸς ἅπαντα τὰ ξυμβόλαια καὶ κοινωνήματα*. In view of the same passage Platt (*Cl. Rev.* III p. 72) would read *καὶ κοινωνεῖν*. No change is necessary, for *κοινωνεῖν* is a term of wider connotation than *ξυμβάλλειν* (see I 333 A *n.*), and the asyndeton has a rhetorical effect: cf. III 407 B, V 465 C, VI 488 C, IX 590 A *nn.*

12 **πλεονεκτεῖν** recalls I 343 D, E, 349 B ff., as *τούς τε φίλους εὖ ποιεῖν κτλ.* recalls the theory attributed to Simonides in I 334 B. Here however it is not Justice, but Injustice masquerading as Justice, which is said to benefit friends and injure enemies.

βούληται, ὥστε καὶ θεοφιλέστερον αὐτὸν εἶναι μᾶλλον προσήκειν ἐκ τῶν εἰκότων ἢ τὸν δίκαιον. οὕτω φασίν, ὦ Σώκρατες, παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων τῷ ἀδίκῳ παρεσκευάσθαι τὸν βίον 20 ἄμεινον ἢ τῷ δικαίῳ.

VI. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Γλαύκωνος, ἐγὼ μὲν | ἐν νῷ εἶχόν τι D λέγειν πρὸς ταῦτα, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀδείμαντος, Οὔ τί που οἴει, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἱκανῶς εἰρῆσθαι περὶ τοῦ λόγου; Ἀλλὰ τί μήν; εἶπον. Αὐτό, ἦ δ' ὅς, οὐκ εἴρηται ὃ μάλιστα ἔδει ῥηθῆναι. 25 Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ λεγόμενον, ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη· ὥστε καὶ σύ, εἴ τι ὅδε ἐλλείπει, ἐπάμυνε. καίτοι ἐμέ γε ἱκανὰ καὶ τὰ ὑπὸ τούτου ῥηθέντα καταπαλαῖσαι καὶ ἀδύνατον ποιῆσαι βοηθεῖν δικαιοσύνῃ. | Καὶ ὅς, Οὐδέν, ἔφη, λέγεις, ἀλλ' ἔτι καὶ τάδε ἄκουε· E

23. ἔφη Π: om. A.

---

362 C 17 **μᾶλλον προσήκειν**. The comparative is attached to the verb as well as to the adjective, so as to combine the force of two expressions, viz. (1) ὥστε καὶ θεοφιλῆ αὐτὸν εἶναι μᾶλλον προσήκειν and (2) ὥστε καὶ θεοφιλέστερον αὐτὸν εἶναι προσήκειν: In cases like λαθραιότερον μᾶλλον *Laws* 781 A, μᾶλλον is quite redundant: in *Hipp. Mai.* 285 A ἔστι δέ γε—ὠφελιμώτερον—παιδεύεσθαι μᾶλλον ἤ, κτλ. it is resumptive. See on the whole subject Kühner *Gr. Gr.* II p. 25.

19 **παρεσκευάσθαι—ἄμεινον**. For ἄμεινον Richards would read ἀμείνον' or ἀμείνονα: cf. 358 C πολὺ γὰρ ἀμείνων ἄρα ὁ τοῦ ἀδίκου ἢ ὁ τοῦ δικαίου βίος. The change is tempting at first sight; but Plato generally uses ἀμείνω and not ἀμείνονα, and the adverb expresses what is virtually the same meaning, since a βίος ἄμεινον παρεσκευασμένος (cf. πόλιν εὖ παρεσκευασμένην *Laws* 751 B) is (according to the views here described) a βίος ἀμείνων. Hermann's χεῖρον' for χεῖρον in *Phaed.* 85 B, though adopted by Schanz, is also unnecessary, for ἔχειν may be intransitive.

362 C—**368** E *At this point Glauco gives way to Adimantus. Glauco had maintained the superiority of Injustice over Justice by directly praising Injustice: Adimantus will uphold the same thesis by describing the arguments usually advanced in favour of Justice. In the first place, when parents and friends exhort the young to follow Justice, they do not praise Justice herself, but the rewards which Justice earns from men and gods. Homer and Hesiod describe the benefits derived from Justice in this present life, while Musaeus and his son guarantee to her votaries sensual bliss hereafter, and others promise to the pious a long line of descendants, but relegate the wicked to punishment after death and unpopularity during life.*

362 D 23 **ἔφη**. See *cr. n.* ἔφη is present in the majority of MSS, and cannot be dispensed with, where the interlocutor is specified, as here. See *Introd.* § 5.

25 **ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη**: *frater adsit fratri.* Ast proposed to insert ἂν before ἀνδρί, making the sentence interrogative. The rhythm would thus approximate to the usual paroemiac rhythm of proverbs: but the brevity and force of the proverb would suffer. If change were needed it would be better to adopt Shilleto's elegant suggestion ἀδελφεὸς ἀνδρὶ παρείη (note on Dem. *F. L.* § 262), but even if this was the original expression, it would be quite in Plato's manner to substitute the modern for the archaic word, in defiance of rhythm. The source of the proverb (with which compare συγγνώμη ἀδελφῷ βοηθεῖν *F. L.* § 264) is found by the Scholiast in *Od.* XVI 97 f. ἤ τι κασιγνήτοις ἐπιμέμφεαι, οἷσί περ ἀνὴρ | μαρναμένοισι πέποιθε, καὶ εἰ μέγα νεῖκος ὄρηται. Cf. also *Il.* XXI 308 f. and Xen. *Mem.* II 3. 19.

δεῖ γὰρ διελθεῖν ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐναντίους λόγους ὧν ὅδε εἶπεν, οἳ δικαιοσύνην μὲν ἐπαινοῦσιν, ἀδικίαν δὲ ψέγουσιν, ἵν' ᾖ σαφέστερον ὅ μοι δοκεῖ βούλεσθαι Γλαύκων. λέγουσι δέ που καὶ 30 παρακελεύονται πατέρες τε ὑέσιν καὶ πάντες οἱ τινῶν κηδόμενοι **363** ὡς χρὴ δίκαιον | εἶναι, οὐκ αὐτὸ δικαιοσύνην ἐπαινοῦντες, ἀλλὰ τὰς ἀπ' αὐτῆς εὐδοκιμήσεις, ἵνα δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι γίγνηται ἀπὸ τῆς δόξης ἀρχαί τε καὶ γάμοι καὶ ὅσαπερ Γλαύκων διῆλθεν ἄρτι, ἀπὸ τοῦ εὐδοκιμεῖν ὄντα τῷ δικαίῳ, ἐπὶ πλέον δὲ οὗτοι τὰ τῶν δοξῶν λέγουσιν· τὰς γὰρ παρὰ θεῶν εὐδοκιμήσεις ἐμβάλ- 5 λοντες ἄφθονα ἔχουσι λέγειν ἀγαθὰ τοῖς ὁσίοις, ἅ φασι θεοὺς

2. ἀπ' A^2Π: ὑπ' A.

---

362 E 29 **ἐναντίους.** Adimantus' λόγοι are ἐναντίοι, because they praise Justice, and censure Injustice: whereas Glauco had done the reverse: κατατείνας ἐρῶ τὸν ἄδικον βίον ἐπαινῶν (358 D).

363 A 1 **αὐτὸ δικαιοσύνην.** Not αὐτοδικαιοσύνην (with the second hand in A), which would be the (chiefly post-Platonic) expression for the Idea of Justice (cf. αὐτοάνθρωπος and the like). αὐτό is *ipsum*, 'by itself,' as in αὐτοὶ γάρ ἐσμεν: cf. *Theaet.* 146 E γνῶναι ἐπιστήμην αὐτὸ ὅ τι ποτ' ἐστιν, and infra V 472 C, X 612 B (cited by J. and C.). αὐτό may be thus used even when the feminine of the article is present, e.g. *Prot.* 361 A αὐτὸ ἡ ἀρετή: cf. also *Crat.* 411 D.

2 **γίγνηται.** The nominatives are treated as equivalent to a neuter plural, whence the singular verb. Cf. *Symp.* 188 B, *Laws* 925 E, Andocides I 145. γίγνεσθαι is the verb in each of these examples. See also infra V 462 E.

4 **τῷ δικαίῳ.** Schneider is right in refusing to change the δικαίῳ of A, Π and most MSS to ἀδίκῳ, which has the authority of a few inferior MSS. The reference in διῆλθεν ἄρτι is no doubt to 362 B, where the benefits accrue to the man who *seems* to be just, although in reality he is unjust. But ὄντα etc. should be taken, not with διῆλθεν, but as part of the parents' exhortation. This yields a better rhythm, and much better sense. The parents exhort their children to be just, in order that (ἵνα depends on χρὴ δίκαιον εἶναι) they may obtain the rewards ἀπὸ τοῦ εὐδοκιμεῖν ὄντα τῷ δικαίῳ. They very properly assume that the surest way to *seem* to be just (and so to obtain the rewards of justice) is to *be* just: cf. Xen. *Mem.* II 6. 39 συντομωτάτη τε καὶ ἀσφαλεστάτη καὶ καλλίστη ὁδὸς—ὅ τι ἂν βούλῃ δοκεῖν ἀγαθὸς εἶναι, τοῦτο καὶ γενέσθαι ἀγαθὸν πειρᾶσθαι and *ib.* I 7. 1 with Heracl. *Fr.* 137 ed. Bywater συντομωτάτην ὁδὸν—εἰς εὐδοξίαν τὸ γενέσθαι ἀγαθόν. Glauco's picture of the just man as one who seems to be unjust is untrue to the facts of experience, as Socrates points out in X 612 D: nor did even Glauco go so far as to say that the unjust man, *qua* unjust, ηὐδοκίμει, but only ὁ δοκῶν δίκαιος εἶναι (who may, of course, be unjust). The divorce between appearance and reality is purely argumentative, and out of place in parental exhortations. Further, in order to make ἀπὸ τοῦ εὐδοκιμεῖν ὄντα etc. represent what Glauco said, we should have to read τῷ ἀδίκῳ μὲν δοκοῦντι δὲ δικαίῳ: otherwise the words δοξαζομένων δὲ ἀδίκων in the corresponding phrase (363 E) might just as well be omitted. If ὄντα is construed with διῆλθεν, the words τῷ δικαίῳ must (with Ast) be expunged: but that the clause represents what the parents say is further proved by the exact correspondence of ἀπὸ τοῦ εὐδοκιμεῖν ὄντα τῷ δικαίῳ with τὰς ἀπ' αὐτῆς (sc. δικαιοσύνης) εὐδοκιμήσεις, which is what the parents praise. I have dwelt on this point at some length because recent English editors (except Tucker) have wrongly deserted Paris A.

6 **τοῖς ὁσίοις** depends on ἀγαθά ('good things for the pious'): cf. ἀγαθὰ διῆλθε τῷ τοῦ ἀδίκου I 348 A *n.* This is much simpler than to punctuate ἀγαθά, τοῖς ὁσίοις ἅ as the other editors do. Such a postponement of the relative is rare, and

διδόναι, ὥσπερ ὁ γενναῖος Ἡσίοδός τε καὶ Ὅμηρός φασιν, ὁ μὲν τὰς δρῦς τοῖς δικαίοις τοὺς θεοὺς ποιεῖν B

> *ἄκρας μέν τε φέρειν βαλάνους, μέσσας δὲ μελίσσας·*
> 10 *εἰροπόκοι δ' ὄϊες, φησίν, μαλλοῖς καταβεβρίθασι,*

καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ἀγαθὰ τούτων ἐχόμενα· παραπλήσια δὲ καὶ ὁ ἕτερος· ὥστε τευ γάρ φησιν

> *ἤ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅστε θεουδὴς*
> *εὐδικίας ἀνέχῃσι, φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα*
> 15 *πυροὺς καὶ κριθάς, βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ,* C
> *τίκτῃ δ' ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχῃ ἰχθῦς.*

Μουσαῖος δὲ τούτων νεανικώτερα τἀγαθὰ καὶ ὁ ὑὸς αὐτοῦ παρὰ θεῶν διδόασιν τοῖς δικαίοις· εἰς Ἅιδου γὰρ ἀγαγόντες τῷ λόγῳ καὶ κατακλίναντες καὶ συμπόσιον τῶν ὁσίων κατασκευάσαντες ἐστε- 20 *φανωμένους ποιοῦσιν τὸν ἅπαντα χρόνον ἤδη διάγειν μεθύοντας,* D *ἡγησάμενοι κάλλιστον ἀρετῆς μισθὸν μέθην αἰώνιον· οἱ δ' ἔτι*

---

here, I think, unduly harsh, in spite of the analogy of III 390 B and IV 425 C. Cobet felt the difficulty when in an unhappy moment he suggested ἀγαθά, ἃ τοῖς ὁσίοις κτλ.

7 **Ἡσίοδός τε κτλ.** Hesiod and Homer are appealed to as recognised theological authorities: see Hdt. II 53.

363 B 9 **ἄκρας — καταβεβρίθασι.** *OD.* 232 f. τοῖσι (i.e. ἰθυδίκῃσιν ἀνδράσι) φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον, οὔρεσι δὲ δρῦς | ἄκρη μέν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας· | εἰροπόκοι δ' ὄϊες μαλλοῖς καταβεβρίθασι. Further rewards of justice (ἄλλα δὴ πολλὰ ἀγαθά) are enumerated in *vv.* 227—231, and 235—237. Many other illustrations in support of Plato's attack on Greek religion throughout this passage will be found in Nägelsbach's *Hom. Theol.* and *Nachhom. Theol.* passim.

12 **ὥστε τευ—ἰχθῦς.** *Od.* XIX 109 ff. The ἤ before βασιλῆος is difficult: apparently the author intended to give two comparisons, but dropped the second. We are hardly justified, I think, in abolishing the anacoluthon by reading (with Platt) ὥστέ τεο βασιλῆος or (with Ameis) ὥστε τευ ᾗ.

363 C 17 **Μουσαῖος κτλ.** By Musaeus' son Plato probably means Eumolpus (cf. Suidas s.vv. Εὔμολπος and Μουσαῖος). In this section of the argument Plato directs his attack against certain forms of the Orphic conception of a future life: see Lobeck *Aglaophamus* p. 807 with Rohde *Psyche*[2] II pp. 127, 129 *nn.*, and Dieterich *Nekyia* pp. 72 ff. 77 ff. *nn.* Lobeck refers to Plut. *Comp. Cim. et Lucull.* 2 Πλάτων ἐπισκώπτει τοὺς περὶ τὸν Ὀρφέα τοῖς εὖ βεβιωκόσι φάσκοντας ἀποκεῖσθαι γέρας ἐν ᾅδου μέθην αἰώνιον and id. *Ne suav. quidem vivi posse sec. Epic.* 1105 B, where the allusion to Plato is less clear: also D. L. VI 4.

19 **συμπόσιον τῶν ὁσίων.** ὅσιοι was the regular appellation of the μύσται (ὁσίους μύστας *hymn. Orph.* 84. 3 ed. Abel). For the συμπόσιον cf. [*Axioch.*] 371 D συμπόσιά τε εὐμελῆ καὶ εἰλαπίναι αὐτοχορήγητοι καὶ ἀκήρατος ἀλυπία καὶ ἡδεῖα δίαιτα. The stock example in antiquity of earthly virtue rewarded by the delights of a sensuous paradise is Heracles: see e.g. Pind. *Nem.* I 71, Theocr. XVII 28 f. and Horace *Od.* III 3. 9 f., IV 8. 29 f. A somewhat higher note is struck in Pind. *Ol.* II 61 ff. and *Fr.* 129 f. Several of these passages shew traces of Orphic influence, but the special instance of Heracles is traceable to Homer (*Od.* XI 602 f.).

363 D 21 **μέθην αἰώνιον** may be illustrated from the fragment of Pherecrates ap. Athen. VI 268 E ff.

τούτων μακροτέρους ἀποτίνουσιν μισθοὺς παρὰ θεῶν· παῖδας γὰρ παίδων φασὶ καὶ γένος κατόπισθεν λείπεσθαι τοῦ ὁσίου καὶ εὐόρκου. ταῦτα δὴ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐγκωμιάζουσιν δικαιοσύνην· τοὺς δὲ ἀνοσίους αὖ καὶ ἀδίκους εἰς πηλόν τινα κατορύττουσιν ἐν 25
E Ἅιδου καὶ κοσκίνῳ ὕδωρ ἀναγκάζουσι φέρειν, ἔτι τε ζῶντας εἰς κακὰς δόξας ἄγοντες, ἅπερ Γλαύκων περὶ τῶν δικαίων, δοξαζομένων δὲ ἀδίκων διῆλθε τιμωρήματα, ταῦτα περὶ τῶν ἀδίκων λέγουσιν, ἄλλα δὲ οὐκ ἔχουσιν. ὁ μὲν οὖν ἔπαινος καὶ ὁ ψόγος οὗτος ἑκατέρων. 30

22. ἀποτίνουσιν q: ἀποτείνουσιν ΑΠΞ.

---

22 **ἀποτίνουσιν**. See *cr. n.* The reading of A is defended by Stallbaum as an abbreviation for μακροτέρους λόγους ἀποτείνουσι περὶ μισθῶν παρὰ θεῶν; but no other example of this harsh condensation has been adduced, and the sense is far from satisfactory. A better meaning is conveyed by Schneider's translation, "Andere aber lassen die Belohnungen der Götter *noch weiter reichen als diese*": for it is clear from the next clause that μακροτέρους ('more extensive,' not, of course, 'greater,' which would be μείζους) refers to the extension of the rewards of virtue beyond the personality of the individual concerned. But μακροτέρους ἀποτείνουσιν μισθούς is (to say the least) an obscure and difficult expression; and ἀποτίνουσιν (i.q. λέγουσιν ἀποτίνεσθαι) receives strong support from the parallel use of διδόασιν in C above, and κατορύττουσιν, ἀναγκάζουσι, and ἄγοντες below. The collocation of μακροτέρους with ἀποτίνουσι may easily have led to the corruption ἀποτείνουσι, owing to the frequency of such expressions as μακροὺς λόγους ἀποτείνειν. For the error see *Introd.* § 5.

παῖδας—κατόπισθεν. The Scholiast remarks ἐξ Ἡροδότου (VI 86) ἀπὸ τοῦ δοθέντος χρησμοῦ Γλαύκῳ τῷ Λάκωνι ὡς Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων. The story of Glaucus admirably illustrates the view herein expressed; but Plato is more probably thinking of Hesiod *OD.* 285 (a line which is identical with that quoted from the oracle), and also perhaps of some such lines as those of Tyrtaeus 12. 29 f. καὶ τύμβος καὶ παῖδες ἐν ἀνθρώποις ἀρίσημοι | καὶ παίδων παῖδες καὶ γένος ἐξοπίσω.

25 **εἰς πηλόν τινα κατορύττουσιν.** τινα is contemptuous: 'something which they call mud': cf. 372 B infra and *Symp.* 210 D (ἀνθρώπου τινός). The 'mud' is Orphic: see Abel *Orphic.*, p. 247 and cf. *Phaed.* 69 C, *Rep.* VII 533 D, and the σκῶρ ἀείνων of Ar. *Frogs* 146, with Blaydes' note. See also Rohde *Psyche*[2] I p. 313 *n.* and Dieterich *Nekyia* pp. 82 f. The employment of the Danaid legend in Orphic teaching is illustrated by *Gorg.* 493 B: cf. also Dieterich *Nekyia* pp. 69 f., 75.

363 E 27 **δοξαζομένων δέ.** For δέ without μέν see I 340 D *n.*

29 **ἄλλα δὲ οὐκ ἔχουσιν**: sc. λέγειν τιμωρήματα. Adimantus means that they dissuade men from injustice merely on account of its results, ignoring τίνα ἔχει δύναμιν αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐνὸν ἐν τῇ ψυχῇ (358 B). J. and C. aptly cite *Theaet.* 176 D, E ἀγνοοῦσι γὰρ ζημίαν ἀδικίας, ὃ δεῖ ἥκιστα ἀγνοεῖν· οὐ γάρ ἐστιν ἣν δοκοῦσιν, πληγαί τε καὶ θάνατοι, ὧν ἐνίοτε πάσχουσιν οὐδὲν ἀδικοῦντες, ἀλλ' ἣν ἀδύνατον ἐκφυγεῖν, viz. "that by their wicked acts they become like the pattern of evil."

363 E—**365** A *Secondly (continues Adimantus), both by poets and in private life virtue is called honourable but difficult, vice easy, and disgraceful only by convention. Injustice, men say, is in general the best policy: they admire the vicious rich, and despise the virtuous poor. Strangest of all, the gods themselves are said to be sometimes kind to the wicked, and unkind to the good; and seers profess to have power from the gods to atone for unjust dealing by pleasurable rites, and undertake to damage enemies for a trifling expenditure of money. In support of such teaching they quote the poets, Hesiod for example, and Homer. There are likewise books containing sacrificial formulae, by*

VII. Πρὸς δὲ τούτοις σκέψαι, ὦ Σώκρατες, ἄλλο αὖ εἶδος λόγων περὶ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας ἰδίᾳ τε λεγόμενον καὶ ὑπὸ ποιητῶν. | πάντες γὰρ ἐξ ἑνὸς στόματος ὑμνοῦσιν, ὡς καλὸν μὲν **364** ἡ σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη, χαλεπὸν μέντοι καὶ ἐπίπονον· ἀκολασία δὲ καὶ ἀδικία ἡδὺ μὲν καὶ εὐπετὲς κτήσασθαι, δόξῃ δὲ μόνον καὶ νόμῳ αἰσχρόν. λυσιτελέστερα δὲ τῶν δικαίων τὰ ἄδικα 5 ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος λέγουσι, καὶ πονηροὺς πλουσίους καὶ ἄλλας δυνάμεις ἔχοντας εὐδαιμονίζειν καὶ τιμᾶν εὐχερῶς ἐθέλουσιν δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ, τοὺς δὲ ἀτιμάζειν καὶ ὑπερορᾶν, οἳ ἄν πῃ ἀσθενεῖς τε καὶ πένητες ὦσιν, ὁμολογοῦντες αὐτοὺς ἀμείνους εἶναι **B** τῶν ἑτέρων. τούτων δὲ πάντων οἱ περὶ θεῶν τε λόγοι καὶ ἀρετῆς 10 θαυμασιώτατοι λέγονται, ὡς ἄρα καὶ θεοὶ πολλοῖς μὲν ἀγαθοῖς δυστυχίας τε καὶ βίον κακὸν ἔνειμαν, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐναντίαν μοῖραν. ἀγύρται δὲ καὶ μάντεις ἐπὶ πλουσίων θύρας ἰόντες πεί-

2. τε καὶ δικαιοσύνη Π: om. A.

---

the use of which men are persuaded that their sins may be pardoned both in life and after death.

363 E ff. The phase of Greek religious life here censured is illustrated by Dieterich *Nek.* pp. 81 f. and Rohde *Psyche*² II 74 ff.: cf. also Lobeck *Aglaoph.* pp. 643 ff.

32 **ἰδίᾳ** has been understood of writing in prose, but the reference is only to the representations of private persons, e.g. parents, etc.)(to poets, who were in a sense the professional teachers of Hellas: cf. X 606 C, *Laws* 890 A ἰδιωτῶν τε καὶ ποιητῶν, and 366 E below.

364 A 1 **καλὸν μὲν—ἐπίπονον.** See *cr. n.* For the omission of τε καὶ δικαιοσύνη see *Introd.* § 5. The sentiment may be illustrated by Hesiod *OD.* 289—292 and Simon. ap. Pl. *Prot.* 339 B ff. ἄνδρ' ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπὸν κτλ.; cf. also Simonides' imitation of Hesiod (*Fr.* 58 ed. Bergk).

5 **ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος**: i.q. ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. So also *Phaedr.* 275 B. The sentiment recurs in Isocr. *de Pace* § 31.

πονηρούς is the substantive, and ἄλλας δυνάμεις ἔχοντας balances πλουσίους. πλούτους, parallel to ἄλλας δυνάμεις, and also dependent on ἔχοντας, might appear neater. But there is no reason for deserting the MSS, although Plato is fond of the plural of πλοῦτος (cf. e.g. VI 495 A, X 618 B, 619 A). The sentiment is best illustrated from Polus's description of the happiness of Archelaus in *Gorg.* 471 A ff.

364 B 10 **ὡς ἄρα—μοῖραν.** ἄρα hints dissent: cf. 358 C *n.* The gnomic poets often express themselves in this vein: e.g. Solon 15. 1 πολλοὶ γὰρ πλουτεῦσι κακοί, ἀγαθοὶ δὲ πένονται, Theogn. 373—380. A kindred sentiment occurs in Sophocles *Phil.* 447—452. For the most part however it is held that Justice asserts herself in the end: see for example Solon 4. 15 f., 13. 7—32. Euripides expresses the general teaching of Greek tragedy on this subject when he writes (*Ion* 1621 f.) ἐς τέλος γὰρ οἱ μὲν ἐσθλοὶ τυγχάνουσιν ἀξίων, | οἱ κακοὶ δ', ὥσπερ πεφύκασ', οὔποτ' εὖ πράξειαν ἄν. There is no occasion to write (with Richards) πολλάκις τοῖς for πολλοῖς.

12 **ἐπὶ πλουσίων θύρας ἰόντες.** This semi-proverbial expression (cf. VI 489 B, C) stigmatises the avarice of seers and mendicant priests (ἀγύρται from ἀγείρω, cf. infra 381 D). Plato's contempt for μαντική in general is expressed in the *Euthyphro* and sporadically in various dialogues (see e.g. *Tim.* 71 E, with Archer-Hind's note); but his attack is here particularly directed (cf. infra 364 E) against such Ὀρφεοτελεσταί or Orphic friars as Theophrastus speaks of in his description of the δεισι-

θουσιν ὡς ἔστι παρὰ σφίσι δύναμις ἐκ θεῶν ποριζομένη, θυσίαις
C τε καὶ ἐπῳδαῖς, εἴτε τι ἀδίκημά του γέγονεν αὐτοῦ ἢ προγόνων,
ἀκεῖσθαι μεθ' ἡδονῶν τε καὶ ἑορτῶν· ἐάν τέ τινα ἐχθρὸν πημῆναι 15
ἐθέλῃ, μετὰ σμικρῶν δαπανῶν ὁμοίως δίκαιον ἀδίκῳ βλάψειν
ἐπαγωγαῖς τισὶν καὶ καταδέσμοις, τοὺς θεούς, ὥς φασιν, πείθοντές
σφισιν ὑπηρετεῖν. τούτοις δὲ πᾶσιν τοῖς λόγοις μάρτυρας ποιητὰς
ἐπάγονται, οἱ μὲν κακίας περὶ εὐπετείας ᾄδοντες

16. βλάψειν q: βλάψει ΑΠΞ. 19. περὶ Madvig: πέρι ΑΠΞq. ᾄδοντες Muretus: διδόντες codd.

δαίμων (*Charact.* 16) καὶ τελεσθησόμενος πρὸς τοὺς Ὀρφεοτελεστὰς κατὰ μῆνα πορεύεσθαι μετὰ τῆς γυναικός, ἐὰν δὲ μὴ σχολάζῃ ἡ γυνή, μετὰ τῆς τίτθης καὶ τῶν παιδίων. The kind of ceremonies which they practised may be seen from Dem. *de Cor.* §§ 258 ff. Plato agreed with the more enlightened section of his countrymen in condemning such degrading cults and superstitions on the ground of their immoral tendency: see especially Foucart *des Assoc. religieuses chez les Grecs* pp. 153—157, where the opinions of ancient writers on this subject are collected. On ἀγύρται in general reference may be made to J. H. Wright in *Harvard Studies in Cl. Philol.* VI p. 66 *n.*

364 C 15 **ἐάν τε—βλάψειν** is in *oratio obliqua*: 'et si quis inimicum laedere velit, nocituros se parvo sumptu iusto pariter et iniusto' (Schneider *Addit.* p. 11). This explanation (which Tucker also proposes without knowing that Schneider had forestalled him) is by far the best and simplest. For other views see App. III.

17 **ἐπαγωγαῖς—καταδέσμοις.** ἐπαγωγαί are ἀγωγαὶ δαίμονος φαύλου ἐπί τινα γενόμεναι (Timaeus *Lex.* s.v.). The datives are usually construed with πείθοντες, and καταδέσμοις understood as the binding formulae "by which the seer compels the invisible powers to work his will" (Rohde *Psyche*[2] II p. 88 *n.*). But in the κατάδεσμοι which have been discovered it is the victim and not the god who is bound down; see e.g. CIG 538 (an Athenian inscription of about 380 B.C.)—καταδῶ Κτησίαν—καὶ Κλεοφράδην καταδῶ—καὶ τοὺς μετὰ Κτησίου ἅπαντας καταδῶ. This and other instances from leaden tablets found in graves are given by Wachsmuth *Rhein. Mus.* XVIII (1863) pp. 560 ff.: cf. also Marquardt *Röm. Staatsverwaltung* III p. 109 *n.* 6. On this account I think it better to connect ἐπαγωγαῖς τισὶν καὶ καταδέσμοις with βλάψειν, exactly as in *Laws* 933 D ἐὰν δὲ καταδέσεσιν ἢ ἐπαγωγαῖς ἤ τισιν ἐπῳδαῖς ἢ τῶν τοιούτων φαρμακειῶν ὡντινωνοῦν δόξῃ ὅμοιος εἶναι βλάπτοντι—τεθνάτω. Plato is still alluding to the debasing forms of oriental superstition which had gained a footing in Greece in his day: see Foucart l. c. p. 172.

θεοὺς—σφισιν ὑπηρετεῖν: whereas true religion consists in man's ὑπηρεσία τοῖς θεοῖς *Euthyph.* 13 D ff.

19 **οἱ μὲν κτλ.**: 'some declaiming about the easiness of vice, how that' etc. οἱ μὲν—ᾄδοντες recalls 364 A, while οἱ δέ refers to the ἀγύρται καὶ μάντεις of 364 B. The reference in the first case is as precise as possible: πάντες γὰρ ἐξ ἑνὸς στόματος ὑμνοῦσιν ὡς καλὸν μὲν ἡ σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη, χαλεπὸν μέντοι καὶ ἐπίπονον· ἀκολασία δὲ καὶ ἀδικία ἡδὺ μὲν καὶ εὐπετὲς κτήσασθαι, δόξῃ δὲ μόνον καὶ νόμῳ αἰσχρόν (364 A). Those who ὑμνοῦσιν ὡς—ἀκολασία—καὶ ἀδικία—εὐπετὲς κτήσασθαι can be accurately described as κακίας περὶ εὐπετείας ᾄδοντες, but scarcely by οἱ κακίας πέρι εὐπετείας διδόντες, because 'to offer facilities for vice' is not the same thing as to say that vice is easy. Stallbaum attempts to evade this difficulty by taking διδόντες as equivalent to διδόσθαι λέγοντες, but neither is 'saying that facilities are offered for vice' quite the same as 'saying that vice is easy.' It is also difficult to find another instance of the plural of εὐπέτεια. The verbal echoes seem to me very strongly in favour of περὶ—ᾄδοντες. For ᾄδοντες = 'harping on' (like the ὑμνοῦσιν to which it refers) cf. *Lys.* 205 C ἃ δὲ ἡ πόλις ὅλη ᾄδει and 205 D ἅπερ αἱ γραῖαι ᾄδουσι (with reference to the proverbial γραῶν ὕθλος): the use of ᾄδειν in

20 ὡς τὴν μὲν κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι
ῥηϊδίως· λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει· D
τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν

καί τινα ὁδὸν μακράν τε καὶ ἀνάντη· οἱ δὲ τῆς τῶν θεῶν ὑπ' ἀνθρώπων παραγωγῆς τὸν Ὅμηρον μαρτύρονται, ὅτι καὶ ἐκεῖνος 25 εἶπεν

λιστοὶ δέ τε καὶ θεοὶ αὐτοί,
καὶ τοὺς μὲν θυσίαισι καὶ εὐχωλαῖς ἀγαναῖσιν
λοιβῇ τε κνίσῃ τε παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι E
λισσόμενοι, ὅτε κέν τις ὑπερβήῃ καὶ ἁμάρτῃ.

30 βίβλων δὲ ὅμαδον παρέχονται Μουσαίου καὶ Ὀρφέως, Σελήνης τε καὶ Μουσῶν ἐγγόνων, ὥς φασι, καθ' ἃς θυηπολοῦσιν, πείθοντες

23. ἀνάντη A[1]Π: καὶ τραχεῖαν addidit in mg. A[2]. 26. λιστοὶ δέ τε a manu rec. Π: λιστοὶ δὲ στρεπτοί τε A[1]: λιστοὶ δὲ στρεπτοὶ δέ τε A[2]: στρεπτοὶ δέ τε Π[1]Ξq: λιστοὶ στρεπτοὶ δέ τε Π[2].

Laws 854 C is different, but akin. For the corruption of ᾄδοντες to διδόντες see *Introd.* § 5. The conjectures of Liebhold (*Fl. Jahrb.* 1888 p. 107) and Zeller (*Arch. f. Gesch. d. Phil.* II p. 694) κακίας πέρι εὐτελείας διελθόντες and κακίας πέρι εὐπέτειαν διδόντας have little in their favour.

364 C, D 20 **ὡς τὴν—ἔθηκαν.** Hesiod *OD.* 287—289. ὡς is due to Plato: Hesiod has τὴν μέν τοι κτλ. For λείη the MSS of Hesiod read ὀλίγη: λείη (also in *Laws* 718 E, Xen. *Mem.* II 1. 20 and elsewhere) proves the existence of a different recension. Cf. G. E. Howes *Harvard Studies in Cl. Philol.* VI p. 165. The verses are partially quoted or referred to again in *Laws* 718 E, *Prot.* 340 D; their influence is also seen in *Phaedr.* 272 C.

364 D 23 **καί τινα ὁδὸν κτλ.**: Hesiod *OD.* 290 μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν | καὶ τρηχὺς κτλ. The last two words account for the marginal addition καὶ τραχεῖαν in A.

364 D, E 26 **λιστοὶ—ἁμάρτῃ.** See *cr. n.* The words are spoken by Phoenix to Achilles in *Il.* IX 497—501. Plato edits the lines to suit his own purposes. For λιστοί our text of Homer has στρεπτοί. The word λιστοί (though implied in ἄλλιστος, τρίλλιστος) does not occur elsewhere, a fact which is strongly in favour of its genuineness here. We must suppose that the recension which Plato used had λιστοί. The theology contained in these lines meets us continually in ancient literature: cf. also the words of the king in *Hamlet* III 3 "And what's in prayer but this twofold force To be forestalled ere we come to fall Or pardoned being down?" Plato expresses his dissent in *Laws* 716 E ff., 905 D: in *Alc.* II 149 E we read οὐ γὰρ οἶμαι τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῶν θεῶν ὥστε ὑπὸ δώρων παράγεσθαι οἷον κακὸν τοκιστήν.

364 E 30 **βίβλων—ἐγγόνων.** The allusion is to Orphic liturgies. Musaeus was the son of Selene, according to Philochorus quoted by the Scholiast on Ar. *Frogs* 1033: cf. φαεσφόρου ἔκγονε Μήνης | Μουσαῖε in Abel *Orphic. Fr.* 4. Orpheus' mother was the Muse Calliope (Suidas s.v. Ὀρφεύς). There is no solid basis for the old view that ἔκγονος means 'son,' and ἔγγονος 'grandson.' The etymological form is ἔκγονος, but ἐκ- was often assimilated to ἐγ- before γ during the 4th century B.C., particularly in this word: cf. also ἐγγειτόνων etc. on Inscriptions. See Meisterhans[3] p. 107. Elsewhere in the *Republic* ἔκγονος is the regular spelling.

31 **καθ' ἃς θυηπολοῦσιν**: sacrificial liturgies. A θυηπολικόν is mentioned by Suidas (s.v. Ὀρφεύς) as one of the 'works' of Orpheus: see also Lobeck *Aglaoph.* p. 371 and Rohde *Psyche*[2] II pp. 112, 113 *nn.*

οὐ μόνον ἰδιώτας ἀλλὰ καὶ πόλεις, ὡς ἄρα λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ 365 ἀδικημάτων διὰ θυσιῶν καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν εἰσὶ μὲν ἔτι | ζῶσιν, εἰσὶ δὲ καὶ τελευτήσασιν, ἃς δὴ τελετὰς καλοῦσιν, αἳ τῶν ἐκεῖ κακῶν ἀπολύουσιν ἡμᾶς, μὴ θύσαντας δὲ δεινὰ περιμένει.

VIII. Ταῦτα πάντα, ἔφη, ὦ φίλε Σώκρατες, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα λεγόμενα ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας, ὡς ἄνθρωποι καὶ θεοὶ 5 περὶ αὐτὰ ἔχουσι τιμῆς, τί οἰόμεθα ἀκουούσας νέων ψυχὰς ποιεῖν,

---

32 **πόλεις**: as for instance when Epimenides the Cretan purified Athens (see Grote III 85—89). Plato may be thinking of this event, which in defiance of chronology he placed ten years before the Persian wars (*Laws* 642 D, E). Cf. also infra 366 A and *Laws* 909 B.

λύσεις — καθαρμοί. λύσεις means 'modes of absolution' (Lobeck *Aglaoph.* p. 810): cf. 366 A οἱ λύσιοι θεοί and Arist. *Pol.* B 4 1262ᵃ 32 τὰς νομιζομένας λύσεις. The Scholium on Ar. *Frogs* 1033 contains the remark: οὗτος (i.e. Musaeus) δὲ παραλύσεις καὶ τελετὰς καὶ καθαρμοὺς συντέθεικεν. For παραλύσεις Blaydes proposes λύσεις, while Rutherford reads περὶ λύσεις (apparently with the Ravenna Codex), inserting also on his own conjecture ποιήματα after συντέθεικεν. I have no doubt that the Scholiast wrote παρὰ λύσεις: 'besides Absolutions, he has composed also τελεταί and καθαρμοί.' καθαρμοί formed a distinct class of religious literature, and were written by Epimenides, Empedocles, and others: see Grote I p. 27 *n.* 3.

33 **παιδιᾶς ἡδονῶν**: 'pleasures of play.' παιδιᾶς depends on ἡδονῶν, and is here used abstractly: cf. Thuc. III 38. 7 ἀκοῆς ἡδονῇ and (with Schneider) Paus. I 21. 7 θέας ἡδονήν. Madvig would eject ἡδονῶν, but without ἡδονῶν Plato would probably have written παιδιῶν (cf. *Laws* 829 B): other suggestions, such as καὶ παιδιᾶς καὶ ἡδονῶν, or καὶ παιδιᾶς διὰ ἡδονῶν, or καὶ παιδιῶν καὶ ἡδονῶν are open to graver objection. For παίζειν and the like in connexion with religious celebrations Stallbaum cites Hdt. IX 11 Ὑακίνθιά τε ἄγετε καὶ παίζετε and VIII 99 ἐν θυσίῃσί τε καὶ εὐπαθείῃσι: add *Phaedr.* 276 B, *Laws* 666 B. Plato's point is that atonement if it is made a pleasure and not a penance sets a premium on sin.

365 A 2 **τελευτήσασιν — τελετάς**. The Orpheotelestae connected τελεταί with τελευτᾶν, sometimes on the ground assigned by Plato here, sometimes because they alleged that the sensations of dying resembled those of initiation into the great mysteries (Plut. *Frag. de An.* 725). This and other ancient derivations are given by Lobeck *Aglaoph.* pp. 124, 126, 172. For περιμένει Cobet needlessly conjectures περιμένειν.

365 A—367 E *Finally, what is the effect on the souls of the young? Young men of ability are encouraged to practise Injustice, while outwardly pretending to be just. To escape detection by their fellow-men, they form political clubs, and employ persuasion and force. The gods they can afford to ignore; for either there are no gods, or they regard not man, or—according to those who are the sole authorities for their existence—they can be propitiated out of the proceeds of Injustice. There are special rites and gods who can deliver us from punishment after death: so the gods' own children say. So strong are the arguments in favour of Injustice that even those who can refute them make allowances, recognising that no one is voluntarily just except from innate goodness of disposition or scientific knowledge.*

It rests with you, Socrates (says Adimantus), now for the first time to praise Justice and censure Injustice in and by themselves, apart from their accessories. Nay more; you must assign to each the reputation which is enjoyed by the other. Do not merely shew us that Justice is better than Injustice; tell us what effect they severally produce on their possessors, in consequence of which the one is good, and the other evil.

365 A 6 **τιμῆς** i. q. τοῦ τιμᾶν. Cf. (with J. and C.) 359 C above.

τί—ποιεῖν. The subject to ποιεῖν is ταῦτα πάντα—λεγόμενα: ψυχάς is its secondary object. Cf. infra 367 B τί ποιοῦσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα κτλ. and 367 E. This view, which Schneider also holds, is better than to make ψυχάς subject to ποιεῖν and ταῦτα πάντα κτλ. dependent on ἀκουούσας.

6—2

ὅσοι εὐφυεῖς καὶ ἱκανοὶ ἐπὶ πάντα τὰ λεγόμενα ὥσπερ ἐπιπτόμενοι συλλογίσασθαι ἐξ αὐτῶν, ποῖός | τις ἂν ὢν καὶ πῇ πορευθεὶς τὸν **B** βίον ὡς ἄριστα διέλθοι; λέγοι γὰρ ἂν ἐκ τῶν εἰκότων πρὸς αὐτὸν 10 κατὰ Πίνδαρον ἐκεῖνο τὸ Πότερον δίκᾳ τεῖχος ὕψιον ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβὰς καὶ ἐμαυτὸν οὕτω περιφράξας διαβιῶ; τὰ μὲν γὰρ λεγόμενα δικαίῳ μὲν ὄντι μοι, ἐὰν καὶ μὴ δοκῶ, ὄφελος οὐδέν φασιν εἶναι, πόνους δὲ καὶ ζημίας φανεράς· ἀδίκῳ δὲ δόξαν δικαιοσύνης παρασκευασαμένῳ θεσπέσιος βίος λέγεται. οὐκοῦν, | 15 ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν, ὡς δηλοῦσί μοι οἱ σοφοί, καὶ τὰν ἀλάθειαν **C** βιᾶται καὶ κύριον εὐδαιμονίας, ἐπὶ τοῦτο δὴ τρεπτέον ὅλως· πρόθυρα μὲν καὶ σχῆμα κύκλῳ περὶ ἐμαυτὸν σκιαγραφίαν ἀρετῆς περιγραπτέον, τὴν δὲ τοῦ σοφωτάτου Ἀρχιλόχου ἀλώπεκα ἑλκτέον

---

7 **ἐπιπτόμενοι.** The image, as Jowett remarks, suggests a bee gathering honey: cf. *Ion* 534 B λέγουσι γάρ—οἱ ποιηταὶ ὅτι ἀπὸ κρηνῶν μελιρρύτων ἐκ Μουσῶν κήπων τινῶν καὶ ναπῶν δρεπόμενοι τὰ μέλη ἡμῖν φέρουσιν ὥσπερ αἱ μέλιτται, Simon. *Fr.* 47 ὁμιλεῖ δ' ἄνθεσιν (viz. the poet) ὥτε μέλισσα ξανθὸν μέλι κηδομένα and Pind. *Pyth.* X 53 f.

365 B 10 **πότερον δίκᾳ—ἀναβάς.** The fragment (which appears tolerably often in ancient citations) is restored as follows by Bergk (*Fr.* 213) Πότερον δίκᾳ τεῖχος ὕψιον | ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβαίνῃ | ἐπιχθονίων γένος ἀνδρῶν | δίχα μοι νόος ἀτρέκειαν εἰπεῖν. It is, I think, unlikely that θεσπέσιος βίος and κύριον εὐδαιμονίας below "si non a Pindaro, certe ex poetis petita sunt" (Bergk).

12 **ἐὰν καὶ μὴ δοκῶ** has been commonly altered to ἐὰν μὴ καὶ δοκῶ on the suggestion of Dobree and Boeckh (with a few inferior MSS): but the text is sound. We are dealing with ταῦτα πάντα—λεγόμενα κτλ.; and it has not been said that it is useless to be just, unless one is also believed to be just (ἐὰν μὴ καὶ δοκῶ). This would imply that it *is* useful to be just, if one is also considered just; but what has been urged is that Justice is in itself never advantageous, although its εὐδοκιμήσεις (363 A) are: see 358 C, E, 360 C (οὐδεὶς ἑκὼν δίκαιος, ἀλλ' ἀναγκαζόμενος, ὡς οὐκ ἀγαθοῦ ἰδίᾳ ὄντος), 362 A (οὐκ εἶναι δίκαιον, ἀλλὰ δοκεῖν δεῖ ἐθέλειν). The words ἐὰν καὶ μὴ δοκῶ mean 'if I also seem unjust,' for οὐ δοκῶ δίκαιος εἶναι, not δοκῶ οὐ δίκαιος εἶναι, is the Greek idiom. This meaning suits exactly. What has to be established is that δοκεῖν prevails over εἶναι in human life (οὐκοῦν—βιᾶται). The proof is as follows. To *be* just and *seem* unjust is misery (see 361 E): to *be* unjust, and *seem* just is bliss (see 362 A, C): therefore δοκεῖν is everything, and ἐπὶ τοῦτο τρεπτέον ὅλως.

13 **φασιν.** Is τὰ λεγόμενα the subject? or is the sentence an anacoluthon? ("nam quo modo res ipsa comparata sit, nescio: quae quidem vulgo dicuntur, talia sunt, ut iusto mihi commodi quicquam fore negetur" Schneider). The latter view is the more likely. Similar anacolutha are cited by Engelhardt *Anac. Pl. Spec.* III p. 40.

365 C 15 **οἱ σοφοί.** Simonides (σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ἀνήρ I 331 E) *Fr.* 76 Bergk. Plato himself sets no small store by a good name (coupled with virtue) in *Laws* 950 C.

17 **πρόθυρα—σχῆμα**: 'as my porch and trappings.' The mixture of metaphors is thoroughly Platonic: cf. VII 527 D *n.* With σχῆμα (any kind of external or adventitious means of impressing others or hiding one's own deficiencies) cf. *Gorg.* 511 E περιπατεῖ ἐν μετρίῳ σχήματι.

σκιαγραφίαν ('perspective drawing' VII 523 B, X 602 D) with its cognate words is continually used by Plato of things unreal, counterfeit, illusory: cf. infra IX 583 B *n.*, 586 B al., and Wohlrab on *Theaet.* 208 E.

18 **τοῦ σοφωτάτου κτλ.** Archilochus seems to have canonized the fox as the embodiment of cunning in Greek literature: fragments are preserved of at least two fables of his in which the fox appears (86—88 and 89 ed. Bergk). In the second (89. 5, 6) occur the lines τῷ δ' (sc. πιθήκῳ)

ἐξόπισθεν κερδαλέαν καὶ ποικίλην. ἀλλὰ γάρ, φησί τις, οὐ ῥᾴδιον ἀεὶ λανθάνειν κακὸν ὄντα. οὐδὲ γὰρ ἄλλο οὐδὲν εὐπετές, 20 D φήσομεν, τῶν μεγάλων· ἀλλ' ὅμως, εἰ μέλλομεν εὐδαιμονήσειν, ταύτῃ ἰτέον, ὡς τὰ ἴχνη τῶν λόγων φέρει. ἐπὶ γὰρ τὸ λανθάνειν ξυνωμοσίας τε καὶ ἑταιρίας συνάξομεν, εἰσίν τε πειθοῦς διδάσκαλοι σοφίαν δημηγορικήν τε καὶ δικανικὴν διδόντες, ἐξ ὧν τὰ μὲν πείσομεν, τὰ δὲ βιασόμεθα, ὡς πλεονεκτοῦντες δίκην μὴ διδόναι. 25 ἀλλὰ δὴ θεοὺς οὔτε λανθάνειν οὔτε βιάσασθαι δυνατόν. οὐκοῦν,

---

ἄρ' ἀλώπηξ κερδαλέη συνήντετο | πυκνὸν ἔχουσα νόον. The κερδαλέαν καὶ ποικίλην of Plato corresponds in meaning to κερδαλέη—πυκνὸν ἔχουσα νόον, and may have ended one of the iambics in this or another Archilochean fable: it is at all events clear that they are from Archilochus. 'The crafty and subtle fox of Archilochus' means simply 'the crafty and subtle fox of which Archilochus speaks': the rest of the imagery is due to Plato. With the general sentiment cf. St Matth. vii 15 ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων (this is the σκιαγραφία ἀρετῆς), ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἅρπαγες: with ἑλκτέον ἐξόπισθεν (opposed to πρόθυρα μὲν καὶ σχῆμα) Milton *Samson Agonistes* 358—360 "Why are his gifts desirable, to tempt Our earnest prayers, then, given with solemn hand As graces, draw a scorpion's tail behind?" Unnecessary difficulty has been caused by an erroneous gloss of Timaeus (τὴν ἀλωπεκῆν· τὴν πανουργίαν), which seems to imply that he read ἀλωπεκῆν 'fox's skin' for ἀλώπεκα in this passage. Ruhnken (followed by Ast and Stallbaum) while retaining ἀλώπεκα explained it of the fox's skin; but it would be pointless to 'drag behind a fox's skin.' With ἀλώπεκα—'fox' for 'foxiness'—cf. infra 382 D ποιητὴς—ψευδὴς ἐν θεῷ οὐκ ἔνι, *Phaed.* 77 E, and the well-known "astutam vapido servas sub pectore vulpem" Persius V 117.

19 **ἀλλὰ γάρ** 'at enim,' like ἀλλὰ δή (infra D, X 600 A al.), introduces an objection: cf. infra 366 A al.

20 **οὐδὲ γὰρ—μεγάλων**: an audacious application of the proverb χαλεπὰ τὰ καλά.

22 **ὡς—φέρει.** For ὡς we might expect ᾗ (Ficinus has *quâ*). ταύτῃ must be taken as referring to what precedes, though further explained by ὡς—φέρει. ἴχνη and φέρει shew that the metaphor is still the ὁδὸς βίου. The words ἴχνη φέρει may be from Archilochus. For the sentiment cf. III 394 D.

365 D 23 **ξυνωμοσίας—ἑταιρίας.** An allusion to the political life of Athens: cf. *Ap.* 36 B, *Theaet.* 173 D, Thuc. VIII 54 ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς. In the *Laws*, Plato would suppress all such secret clubs and cabals with a strong hand: see 856 B ff. The πειθοῦς διδάσκαλοι mentioned presently are the Sophists.

25 **ὡς** for ὥστε (except in idiomatic phrases like ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὥς γε ἐντεῦθεν ἰδεῖν) is a curious archaism, tolerably frequent in Xenophon (e.g. *Cyrop.* I 2. 8, V 2. 5, VI 4. 16, VIII 5. 1 and 7. 27), but almost unexampled in Plato. The *Protagoras* (330 E) furnishes an instance with οὕτως preceding (cf. Xen. *Cyr.* IV 2. 13). ὡς in *Phaed.* 108 E is perhaps to be explained in the same way: cf. also *Alc.* II 141 B and *Symp.* 213 B παραχωρῆσαι γὰρ τὸν Σωκράτη ὡς ἐκεῖνον καθίζειν. See also on ὡς δή in I 337 C. As βιάζομαι can be followed by the simple infinitive, it might seem preferable to connect ὡς πλεονεκτοῦντες as a participial explanatory clause either with βιασόμεθα or with δίκην μὴ διδόναι ('not to be punished for aggrandisement'); but the first alternative gives a wrong sense to πλεονεκτοῦντες, and the second involves too harsh an inversion.

26 **οὐκοῦν κτλ.** Cf. *Laws* 885 B θεοὺς ἡγούμενος εἶναι κατὰ νόμους οὐδεὶς πώποτε οὔτε ἔργον ἀσεβὲς εἰργάσατο ἑκὼν οὔτε λόγον ἀφῆκεν ἄνομον, ἀλλὰ ἕν δή τι τῶν τριῶν πάσχων, ἢ τοῦτο ὅπερ εἶπον οὐχ ἡγούμενος, ἢ τὸ δεύτερον ὄντας οὐ φροντίζειν ἀνθρώπων, ἢ τρίτον εὐπαραμυθήτους εἶναι θυσίαις τε καὶ εὐχαῖς παραγομένους. These three classes of heretics are severally refuted in 886 A—899 D, 899 D—905 D, 905 D—907 B. It is clear both from this passage and from the *Laws* that

εἰ μὲν μὴ εἰσὶν ἢ μηδὲν αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπίνων μέλει, τί καὶ ἡμῖν μελητέον | τοῦ λανθάνειν; εἰ δὲ εἰσί τε καὶ ἐπιμελοῦνται, οὐκ **E** ἄλλοθέν τοι αὐτοὺς ἴσμεν ἢ ἀκηκόαμεν ἢ ἔκ τε τῶν λόγων καὶ 30 τῶν γενεαλογησάντων ποιητῶν· οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι λέγουσιν, ὡς εἰσὶν οἷοι θυσίαις τε καὶ εὐχωλαῖς ἀγανῇσιν καὶ ἀναθήμασιν παράγεσθαι ἀναπειθόμενοι· οἷς ἢ ἀμφότερα ἢ οὐδέτερα πειστέον· εἰ δ' οὖν πειστέον, ἀδικητέον καὶ θυτέον ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων. | δίκαιοι μὲν γὰρ ὄντες ἀζήμιοι ὑπὸ θεῶν ἐσόμεθα, τὰ δ' ἐξ ἀδικίας **366** κέρδη ἀπωσόμεθα· ἄδικοι δὲ κερδανοῦμέν τε καὶ λισσόμενοι ὑπερβαίνοντες καὶ ἁμαρτάνοντες πείθοντες αὐτοὺς ἀζήμιοι ἀπαλλάξομεν. ἀλλὰ γὰρ ἐν Ἅιδου δίκην δώσομεν ὧν ἂν ἐνθάδε ἀδικήσωμεν, 5 ἢ αὐτοὶ ἢ παῖδες παίδων. ἀλλ' ὦ φίλε, φήσει λογιζόμενος, αἱ

27. τί καὶ v: καὶ ΑΠΞ: οὐδ' q.

---

the air was full of such heresies in Plato's day. The first was doubtless fostered by the sceptical attitude of Protagoras—περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι οὔθ' ὡς εἰσὶν οὔθ' ὡς οὐκ εἰσίν (ap. D. L. IX 51): for the second cf. Aesch. *Ag.* 369—372 οὐκ ἔφα τις | θεοὺς βροτῶν ἀξιοῦσθαι μέλειν | ὅσοις ἀθίκτων χάρις | πατοῖθ'· ὁ δ' οὐκ εὐσεβής: the third—the most pernicious of all, according to Plato *Laws* 948 C—furnished the *raison d'être* of a degenerate priesthood.

27 **τί καὶ ἡμῖν κτλ.** 'If the gods do not care for us, why should we in our turn (*καί*) care' etc. For the text see *cr. n.* and App. III.

365 E 29 **ἀκηκόαμεν—ποιητῶν.** The first ἤ is 'or' and the second 'than.' In λόγων Plato may be thinking *inter alia* of the works of early λογογράφοι like Pherecydes, who wrote genealogies of gods and heroes in prose; but there is no occasion to change λόγων into λογίων with Muretus. γενεαλογησάντων ποιητῶν refers to Homer and the Hesiodic and Orphic theogonies.

31 **θυσίαις—ἀγανῇσιν**: see 364 D.

33 **ἀπό**: 'from the proceeds of.' Cf. *Laws* 906 C, D τοῦτον δὴ τὸν λόγον ἀναγκαῖον λέγειν τὸν λέγοντα ὡς εἰσὶ συγγνώμονες ἀεὶ θεοὶ τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἀδίκοις καὶ ἀδικοῦσιν, ἂν αὐτοῖς τῶν ἀδικημάτων τις ἀπονέμῃ, καθάπερ κυσὶ λύκοι τῶν ἁρπασμάτων σμικρὰ ἀπονέμοιεν, οἱ δὲ ἡμερούμενοι τοῖς δώροις συγχωροῖεν τὰ ποίμνια διαρπάζειν.

366 A 2 **ὑπερβαίνοντες καὶ ἁμαρτάνοντες** are subordinate to λισσόμενοι: "by praying when we transgress and sin, we shall persuade them," etc. There is again a reference to λισσόμενοι ὅτε κέν τις ὑπερβήῃ καὶ ἁμάρτῃ quoted in 364 E. The position of the participles is justified by the allusion to this line.

5 **ἤ—ἤ.** It was a common Greek belief that the sins of the fathers are visited upon the children: see the passages cited by Nägelsbach *Nachhom. Theol.* pp. 34 ff. If we take Plato at his word, Adimantus represents this vicarious punishment as extending even to the other world.

ἢ παῖδες παίδων. Baiter conjectures <ἢ παῖδες> ἢ παῖδες παίδων, and so I formerly printed. But παῖδες παίδων means little more than 'descendants' (cf. *Laws* 927 B), and the text may stand. Similarly in Ruskin *Modern Painters* Ch. I "all those labours which men have given their lives and their sons' sons' lives to complete."

ὦ φίλε—λογιζόμενος. ὦ φίλε is the objector who urges ἀλλὰ γάρ—παίδων. In φήσει Plato recurs to the singular of 365 B λέγοι γὰρ ἂν κτλ. λογιζόμενος is not 'reasoning,' but 'making his calculation,' 'calculos subducens': such a man's morality is nothing but a balancing of profit and loss. Hermann's devotion to Paris A led him to conjecture ἀλλ' ὠφελήσουσιν ἁγνιζομένους αἱ τελεταί rather than admit a simple case of omission

B τελεταὶ αὖ μέγα δύνανται καὶ οἱ λύσιοι θεοί, ὡς αἱ μέγισται πόλεις λέγουσι καὶ οἱ θεῶν παῖδες, ποιηταὶ καὶ προφῆται τῶν θεῶν γενόμενοι, οἳ ταῦτα οὕτως ἔχειν μηνύουσιν.

IX. Κατὰ τίνα οὖν ἔτι λόγον δικαιοσύνην ἂν πρὸ μεγίστης ἀδικίας αἱροίμεθ' ἄν; ἣν ἐὰν μετ' εὐσχημοσύνης κιβδήλου κτησώμεθα, καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις πράξομεν κατὰ νοῦν ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες, ὡς ὁ τῶν πολλῶν τε καὶ ἄκρων λεγόμενος λόγος. ἐκ δὴ πάντων τῶν εἰρημένων τίς μηχανή, ὦ C Σώκρατες, δικαιοσύνην τιμᾶν ἐθέλειν, ᾧ τις δύναμις ὑπάρχει ψυχῆς ἢ χρημάτων ἢ σώματος ἢ γένους, ἀλλὰ μὴ γελᾶν ἐπαινουμένης ἀκούοντα; ὡς δή τοι εἴ τις ἔχει ψευδῆ μὲν ἀποφῆναι ἃ εἰρήκαμεν, ἱκανῶς δὲ ἔγνωκεν ὅτι ἄριστον δικαιοσύνη, πολλήν που συγγνώμην ἔχει καὶ οὐκ ὀργίζεται τοῖς ἀδίκοις, ἀλλ' οἶδεν, ὅτι πλὴν εἴ τις θείᾳ φύσει δυσχεραίνων τὸ ἀδικεῖν ἢ ἐπιστήμην D λαβὼν ἀπέχεται αὐτοῦ, τῶν γε ἄλλων οὐδεὶς ἑκὼν δίκαιος, ἀλλὰ ὑπὸ ἀνανδρίας ἢ γήρως ἤ τινος ἄλλης ἀσθενείας ψέγει τὸ ἀδικεῖν, ἀδυνατῶν αὐτὸ δρᾶν. ὡς δέ, δῆλον· ὁ γὰρ πρῶτος τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν ἐλθὼν πρῶτος ἀδικεῖ, καθ' ὅσον ἂν οἷός τ' ᾖ. καὶ τούτων ἁπάντων οὐδὲν ἄλλο αἴτιον ἢ ἐκεῖνο, ὅθενπερ ἅπας ὁ λόγος οὗτος ὥρμησεν καὶ τῷδε καὶ ἐμοὶ πρὸς σέ, ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν, ὅτι E Ὦ θαυμάσιε, πάντων ὑμῶν, ὅσοι ἐπαινέται φατὲ δικαιοσύνης

6. αὖ μέγα δύνανται Π: om. A. 22. ὡς δὲ $A^2Π^1$: ὧδε $A^1Π^2$.

arising from homoioteleuton: see *cr. n.* Vermehren proposes ἀλλ' ὠφελήσουσιν αἱ νομιζόμεναι τελεταί (*Plat. Stud.* p. 90), but we should certainly follow Π here. See also *Introd.* § 5.

6 **λύσιοι**: 'givers of absolution': cf. 364 E. Certain Chthonian deities of the Orphic theology are meant, such as Hecate, Demeter, Dionysus λύσιος or λυσεύς, and above all Ζεὺς μειλίχιος. See Lobeck *Aglaoph.* p. 303.

366 B 7 **θεῶν παῖδες**: e.g. Musaeus and Orpheus (Σελήνης τε καὶ Μουσῶν ἔγγονοι 364 E). Madvig's rejection of οἵ (so also Ficinus) before ταῦτα in the last clause seriously impairs the rhythm of the sentence.

12 **ἄκρων**. ἄκρος was a fashionable expression to apply to the *élite* of any profession or art: cf. *Theaet.* 152 E τῶν ποιητῶν οἱ ἄκροι τῆς ποιήσεως ἑκατέρας, *Pol.* 292 E, supra 360 E, infra III 405 A, V 459 B.

366 C 16 **ὡς δή τοι**: see on I 337 C.

19 **θείᾳ φύσει—ἐπιστήμην**. θείᾳ φύσει means a disposition which is good by divine grace or nature, not as the result of knowledge or compulsion. The virtue of such men is θείᾳ μοίρᾳ παραγιγνομένη ἄνευ νοῦ (*Men.* 99 E): they are ἄνευ ἀνάγκης, αὐτοφυῶς, θείᾳ μοίρᾳ ἀγαθοί (*Laws* 642 C), resembling Wordsworth's "Glad Hearts! without reproach or blot, Who do thy work and know it not." Cf. VI 493 A *n.* ἐπιστήμην is scientific knowledge of the good in the Socratic, not yet in the Platonic, sense.

366 D 20 **οὐδεὶς ἑκὼν δίκαιος** gives the lie to the Socratic οὐδεὶς ἑκὼν ἄδικος: cf. 360 C. For ἀνανδρίας below see on 359 B.

εἶναι, ἀπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἡρώων ἀρξάμενοι, ὅσων λόγοι λελειμμένοι, μέχρι τῶν νῦν ἀνθρώπων οὐδεὶς πώποτε ἔψεξεν ἀδικίαν οὐδ' ἐπῄνεσεν δικαιοσύνην ἄλλως ἢ δόξας τε καὶ τιμὰς καὶ δωρεὰς τὰς 30 ἀπ' αὐτῶν γιγνομένας· αὐτὸ δ' ἑκάτερον τῇ αὑτοῦ δυνάμει ἐν τῇ τοῦ ἔχοντος ψυχῇ ἐνὸν καὶ λανθάνον θεούς τε καὶ ἀνθρώπους οὐδεὶς πώποτε οὔτ' ἐν ποιήσει οὔτ' ἐν ἰδίοις λόγοις ἐπεξῆλθεν ἱκανῶς τῷ λόγῳ, ὡς τὸ μὲν μέγιστον κακῶν ὅσα ἴσχει ψυχὴ ἐν αὑτῇ, δικαιοσύνη δὲ μέγιστον ἀγαθόν. εἰ | γὰρ οὕτως ἐλέγετο ἐξ 367 ἀρχῆς ὑπὸ πάντων ὑμῶν καὶ ἐκ νέων ἡμᾶς ἐπείθετε, οὐκ ἂν ἀλλήλους ἐφυλάττομεν μὴ ἀδικεῖν, ἀλλ' αὐτὸς αὑτοῦ ἦν ἕκαστος φύλαξ, δεδιὼς μὴ ἀδικῶν τῷ μεγίστῳ κακῷ ξύνοικος ᾖ. ταῦτα, 5 ὦ Σώκρατες, ἴσως δὲ καὶ ἔτι τούτων πλείω Θρασύμαχός τε καὶ ἄλλος πού τις ὑπὲρ δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας λέγοιεν ἂν μεταστρέφοντες αὐτοῖν τὴν δύναμιν, φορτικῶς, ὥς γέ μοι δοκεῖ· ἀλλ' ἐγώ, οὐδὲν γάρ σε δέομαι | ἀποκρύπτεσθαι, σοῦ ἐπιθυμῶν ἀκοῦσαι B τἀναντία, ὡς δύναμαι μάλιστα κατατείνας λέγω. μὴ οὖν ἡμῖν 10 μόνον ἐνδείξῃ τῷ λόγῳ, ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρεῖττον, ἀλλὰ τί ποιοῦσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα αὐτὴ δι' αὑτὴν ἡ μὲν κακόν, ἡ δὲ ἀγαθόν ἐστιν· τὰς δὲ δόξας ἀφαίρει, ὥσπερ Γλαύκων διεκελεύσατο. εἰ γὰρ μὴ ἀφαιρήσεις ἑκατέρωθεν τὰς ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς προσθήσεις, οὐ τὸ δίκαιον φήσομεν ἐπαινεῖν σε, ἀλλὰ τὸ δοκεῖν, 15 οὐδὲ τὸ ἄδικον | εἶναι ψέγειν, ἀλλὰ τὸ δοκεῖν, καὶ παρακελεύεσθαι C ἄδικον ὄντα λανθάνειν, καὶ ὁμολογεῖν Θρασυμάχῳ, ὅτι τὸ μὲν

27. εἶναι Π: om. A. 15. ἀλλὰ τὸ δοκεῖν Π et in mg. A[2]: om. A[1].

---

366 E 27 **ἡρώων.** J. and C. think "Plato is referring to well-known tales and maxims, which the poets and logographers had put into the mouths of ancient heroes." It is simpler to understand the expression of Orpheus, Musaeus, and other *θεῶν παῖδες, ποιηταὶ καὶ προφῆται τῶν θεῶν γενόμενοι*: see 366 B *n*. So also Dreinhöfer *Plato's Schrift üb. d. Staat nach Disposition u. Inhalt* p. 2 *n*. 16.

29 **ἄλλως ἤ.** Praise of the *δόξαι* of Justice is somewhat inaccurately spoken of as praise of justice itself: but it is unnecessary to insert *διά* (with Richards) before *δόξας*. Cf. 367 D *τῶν μὲν ἄλλων ἀποδεχοίμην ἂν οὕτως ἐπαινούντων δικαιοσύνην καὶ ψεγόντων ἀδικίαν, δόξας τε περὶ αὐτῶν καὶ μισθοὺς ἐγκωμιαζόντων καὶ λοιδορούντων.*

32 **ἰδίοις**: see on 363 E.

367 A 3 **ἀλλ' αὐτὸς—ξύνοικος ᾖ.** This thesis is developed and elaborated in *Gorg.* 472 D—481 B.

6 **ὑπέρ** is here little if anything more than *περί*, cf. *Laws* 777 A *ὑπὲρ τοῦ Διὸς ἀγορεύων*. This usage, which appears on Inscriptions after 300 B.C. (Meisterhans[3] p. 222), is very rare in Plato. It occurs occasionally in the Attic orators, especially with *λέγειν*, and is tolerably common in Polybius and later Greek: see Stephanus-Hase *Thes.* s. v. *ὑπέρ* and Jannaris *Hist. Gr. Gr.* § 1685. I do not think we are justified in translating (with Tucker) 'on behalf of their view of the relations of justice and injustice.'

367 B 9 **κατατείνας**: 358 D *n*.

δίκαιον ἀλλότριον ἀγαθόν, ξυμφέρον τοῦ κρείττονος, τὸ δὲ ἄδικον αὑτῷ μὲν ξυμφέρον καὶ λυσιτελοῦν, τῷ δὲ ἥττονι ἀξύμφορον. ἐπειδὴ οὖν ὡμολόγησας τῶν μεγίστων ἀγαθῶν εἶναι δικαιοσύνην, ἃ τῶν τε ἀποβαινόντων ἀπ' αὐτῶν ἕνεκα ἄξια κεκτῆσθαι, πολὺ δὲ 20 *μᾶλλον αὐτὰ αὑτῶν, οἷον ὁρᾶν, ἀκούειν, φρονεῖν, καὶ ὑγιαίνειν δή,* | D *καὶ ὅσ' ἄλλα ἀγαθὰ γόνιμα τῇ αὑτῶν φύσει ἀλλ' οὐ δόξῃ ἐστίν,— τοῦτ' οὖν αὐτὸ ἐπαίνεσον δικαιοσύνης, ὃ αὐτὴ δι' αὑτὴν τὸν ἔχοντα ὀνίνησιν καὶ ἀδικία βλάπτει· μισθοὺς δὲ καὶ δόξας πάρες ἄλλοις ἐπαινεῖν. ὡς ἐγὼ τῶν μὲν ἄλλων ἀποδεχοίμην ἂν οὕτως ἐπαι-* 25 *νούντων δικαιοσύνην καὶ ψεγόντων ἀδικίαν, δόξας τε περὶ αὐτῶν καὶ μισθοὺς ἐγκωμιαζόντων καὶ λοιδορούντων, σοῦ δὲ οὐκ ἄν, εἰ* E *μὴ σὺ κελεύοις, διότι πάντα τὸν βίον* | *οὐδὲν ἄλλο σκοπῶν διελήλυθας ἢ τοῦτο. μὴ οὖν ἡμῖν ἐνδείξῃ μόνον τῷ λόγῳ, ὅτι δικαιοσύνη ἀδικίας κρεῖττον, ἀλλὰ τί ποιοῦσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα αὐτὴ* 30 *δι' αὑτήν, ἐάν τε λανθάνῃ ἐάν τε μὴ θεούς τε καὶ ἀνθρώπους, ἡ μὲν ἀγαθόν, ἡ δὲ κακόν ἐστι.*

X. *Καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἀεὶ μὲν δὴ τὴν φύσιν τοῦ τε Γλαύκωνος*

18. *μὲν* A²Π: om. A¹. 25. *ἀποδεχοίμην* Π et in mg. A²: *ἀποσχοίμην* in contextu A.

---

367 C 17 **ἀλλότριον ἀγαθόν**: I 343 C *n.*

19 **ὡμολόγησας**: 358 A.

20 **πολὺ δὲ μᾶλλον**. The sequence of *δέ* after *τε* is frequent in Plato with *δὲ καί, εἰ δὲ βούλει, τί δέ, ἔτι δέ, μέγιστον δέ, τὸ δὲ κεφάλαιον* and the like. For a classified list of examples see Hoefer *de part. Plat.* pp. 15—17.

21 **ἀκούειν** is added to Glauco's list (357 C) by Adimantus, who is also responsible for the exaggeration *πολὺ μᾶλλον*.

καὶ—δή with *ὑγιαίνειν* marks it as different in kind from the other examples: cf. (with J. and C.) *Men.* 87 E *καὶ πλοῦτος δή* and infra 373 A.

367 D 22 **γόνιμα**: i.q. *γνήσια*, but more forcible: cf. *Theaet.* 151 E, Ar. *Frogs* 96.

24 **καὶ ἀδικία βλάπτει**. The sense is: *καὶ ψέγε τοῦτ' αὐτὸ ἀδικίας ὃ αὐτὴ δι' αὑτὴν τὸν ἔχοντα βλάπτει*. Hartman would cancel the words, needlessly, although the zeugma is bolder than usual. For the stylistic effect cf. *ἀδικία δ' ἐπαινεῖται* 358 A above.

25 **ἀποδεχοίμην** and *ἀνασχοίμην* are equally good Greek (cf. *Prot.* 339 D, *Phaed.* 92 A, E al.), but as *ἀπο-* is supported by both A and Π, it is more probable that the error lies in *-σχοίμην* than in *ἀπο-*, especially as *ἀποδεχοίμην* is found also in the margin of A. The *ἀπο-* is at least as old as the Scholium, which mentions the two readings **ἀποσχοίμην** and *ἀνασχοίμην*. The latter is an obvious correction of *ἀποσχοίμην*, and has survived in Ξ and a few inferior MSS besides.

367 E—**369** B *In a short interlude Socrates, after complimenting Glauco and Adimantus, remarks on the magnitude of the task before him—none other than the defence of Justice against her slanderers. As the weak-sighted are better able to recognise small letters at a distance if they have previously studied the same letters on a larger scale and on an ampler ground, so (says Socrates) let us first study Justice* in magno, *that is, in a state, and afterwards look for her lineaments* in parvo, *in other words, in the Individual. The contemplation of a State in process of creation will shew us Justice and Injustice coming into existence.*

καὶ τοῦ Ἀδειμάντου ἠγάμην, ἀτὰρ οὖν καὶ τότε πάνυ γε ἥσθην |
καὶ εἶπον· Οὐ κακῶς εἰς ὑμᾶς, ὦ παῖδες ἐκείνου τοῦ ἀνδρός, τὴν 368
ἀρχὴν τῶν ἐλεγείων ἐποίησεν ὁ Γλαύκωνος ἐραστής, εὐδοκιμή-
σαντας περὶ τὴν Μεγαροῖ μάχην, εἰπών·

παῖδες Ἀρίστωνος, κλεινοῦ θεῖον γένος ἀνδρός.

5 τοῦτό μοι, ὦ φίλοι, εὖ δοκεῖ ἔχειν· πάνυ γὰρ θεῖον πεπόνθατε,
εἰ μὴ πέπεισθε ἀδικίαν δικαιοσύνης ἄμεινον εἶναι, οὕτω δυνάμενοι
εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ. δοκεῖτε δή μοι ὡς ἀληθῶς οὐ πεπεῖσθαι· |
τεκμαίρομαι δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου τοῦ ὑμετέρου τρόπου, ἐπεὶ κατά γε B
αὐτοὺς τοὺς λόγους ἠπίστουν ἂν ὑμῖν· ὅσῳ δὲ μᾶλλον πιστεύω,
10 τοσούτῳ μᾶλλον ἀπορῶ ὅ τι χρήσωμαι· οὔτε γὰρ ὅπως βοηθῶ

10. χρήσωμαι A[1]Π: χρήσομαι A[2].

368 A 1 **ὦ παῖδες ἐκείνου τοῦ ἀνδρός.** This curious phrase occurs once again in Plato viz. *Phil.* 36 D, where Protarchus is addressed in the words *ὦ παῖ ἐκείνου τἀνδρός*. Philebus has withdrawn from the discussion, his part in which he has bequeathed to Protarchus, who is therefore playfully called his son. That this is the meaning appears from *Phil.* 11 A, B, 11 C *δέχει δὴ τοῦτον τὸν νῦν διδόμενον, ὦ Πρώταρχε, λόγον; Ἀνάγκη δέχεσθαι· Φίληβος γὰρ ἡμῖν ὁ καλὸς ἀπείρηκεν*, 12 A, 16 B, 19 A: cf. also 15 C and 28 B. In precisely the same way Glauco and Adimantus are the 'children of Thrasymachus.' They are *διάδοχοι τοῦ λόγου* as appears from 357 A, 358 B (*ἐπανανεώσομαι τὸν Θρασυμάχου λόγον*), 367 A and 367 C, as well as from the substance of their arguments. This image is in fact one of the links by means of which Plato binds the dialogue together: as Polemarchus is heir to Cephalus (331 E), so Glauco and Adimantus are heirs to Thrasymachus. In explaining *ἐκείνου τοῦ ἀνδρός* of Thrasymachus, Stallbaum is therefore not "ridiculous" (as J. and C. assert) but right. See my article in *Cl. Rev.* X p. 237.

2 **ὁ Γλαύκωνος ἐραστής** may be Critias, as Schleiermacher supposed; but there is no evidence in support of the conjecture: see Bergk *Poet. Lyr. Gr.*[4] II p. 283.

3 **τὴν Μεγαροῖ μάχην**: perhaps in 409 B.C.: see Diod. Sic. XIII 65. If so, Plato is guilty of a slight anachronism, supposing that the scene of the dialogue is laid in 410. See *Introd.* § 3.

4 **παῖδες—ἀνδρός.** By *Ἀρίστωνος*, the author of the line of course meant Aristo, father of Glauco and Adimantus; but *Ἀρίστων* suggests *ἄριστος* (cf. IX 580 B) and the pun conveys a friendly, if half-ironical, compliment to 'his excellency' Thrasymachus, whose *παῖδες* (so far as the argument is concerned) Glauco and his brother are: see on *ὦ παῖδες* above. In *Symp.* 174 B, when inviting Aristodemus to come as an uninvited guest to sup with Agathon, Socrates indulges in a similarly playful pun: *ἕπου τοίνυν, ἔφη, ἵνα καὶ τὴν παροιμίαν διαφθείρωμεν μεταβάλλοντες, ὡς ἄρα καὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν αὐτόματοι ἀγαθοί.* (The *διαφθορά* consists in the substitution of *ἀγαθῶν* for *δειλῶν*, the form of the proverb which Plato had in view being *αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ δειλῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν*, as the Scholiast remarks. Arnold Hug is ill-advised in adopting Lachmann's suggestion to read *Ἀγάθων'* i.e. *Ἀγάθωνι* for *ἀγαθῶν*: see *Cl. Rev.* X p. 238.) Other plays on proper names in Plato are collected by Riddell *Digest* pp. 250 f. In *κλεινοῦ* Stallbaum finds a 'lusus facetus' on *ἐκείνου*; but this particular *lusus* (if it exists) is accidental and unmeaning.

5 **θεῖον.** The addition of *τι* (proposed by Herwerden) is unnecessary: cf. III 388 D *n.* *θεῖος* is here used, like *ἔνθεος*, of inspiration: if the speaker does not understand or believe what he says, he is, like a rhapsodist or poet, nothing but the mouthpiece of the inspiring deity: cf. *Phaedr.* 245 A, *Ion* 533 E, 535 E—536 D.

ἔχω· δοκῶ γάρ μοι ἀδύνατος εἶναι· σημεῖον δέ μοι, ὅτι ἃ πρὸς Θρασύμαχον λέγων ᾤμην ἀποφαίνειν, ὡς ἄμεινον δικαιοσύνη ἀδικίας, οὐκ ἀπεδέξασθέ μου· οὔτ' αὖ ὅπως μὴ βοηθήσω ἔχω·
C δέδοικα γάρ, μὴ οὐδ' ὅσιον ᾖ παραγενόμενον δικαιοσύνῃ | κακηγορουμένῃ ἀπαγορεύειν καὶ μὴ βοηθεῖν ἔτι ἐμπνέοντα καὶ δυνάμενον 15 φθέγγεσθαι. κράτιστον οὖν οὕτως ὅπως δύναμαι ἐπικουρεῖν αὐτῇ. ὅ τε οὖν Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐδέοντο παντὶ τρόπῳ βοηθῆσαι καὶ μὴ ἀνεῖναι τὸν λόγον, ἀλλὰ διερευνήσασθαι τί τέ ἐστιν ἑκάτερον καὶ περὶ τῆς ὠφελίας αὐτοῖν τἀληθὲς ποτέρως ἔχει. εἶπον οὖν ὅπερ ἐμοὶ ἔδοξεν, ὅτι Τὸ ζήτημα ᾧ ἐπιχειροῦμεν οὐ φαῦλον ἀλλ' 20
D ὀξὺ βλέποντος, ὡς ἐμοὶ φαίνεται. | ἐπειδὴ οὖν ἡμεῖς οὐ δεινοί, δοκεῖ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τοιαύτην ποιήσασθαι ζήτησιν αὐτοῦ, οἵανπερ ἂν εἰ προσέταξέ τις γράμματα σμικρὰ πόρρωθεν ἀναγνῶναι μὴ πάνυ ὀξὺ βλέπουσιν, ἔπειτά τις ἐνενόησεν, ὅτι τὰ αὐτὰ γράμματα ἔστι που καὶ ἄλλοθι μείζω τε καὶ ἐν μείζονι· ἕρμαιον ἂν ἐφάνη, 25 οἶμαι, ἐκεῖνα πρῶτον ἀναγνόντας οὕτως ἐπισκοπεῖν τὰ ἐλάττω, εἰ τὰ αὐτὰ ὄντα τυγχάνει. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος·
E ἀλλὰ τί τοιοῦτον, ὦ Σώκρατες, | ἐν τῇ περὶ τὸ δίκαιον ζητήσει καθορᾷς; Ἐγώ σοι, ἔφην, ἐρῶ. δικαιοσύνη, φαμέν, ἔστι μὲν ἀνδρὸς ἑνός, ἔστι δέ που καὶ ὅλης πόλεως; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς. 30 Οὐκοῦν μεῖζον πόλις ἑνὸς ἀνδρός; Μεῖζον, ἔφη. Ἴσως τοίνυν πλείων ἂν δικαιοσύνη ἐν τῷ μείζονι ἐνείη καὶ ῥᾴων καταμαθεῖν.
369 εἰ οὖν βούλεσθε, πρῶτον ἐν | ταῖς πόλεσι ζητήσωμεν ποῖόν τί

31. μεῖζον (bis) A¹Π: μείζων (bis) A².

---

368 C 18 **τί τέ ἐστιν—ἔχει** recalls the conclusion of Book I (354 B, C).

368 D 22 **οἵανπερ ἂν** sc. ἐποιησάμεθα, the verb being omitted as it frequently is with ὥσπερ ἂν εἰ.

25 **ἕρμαιον—τυγχάνει.** I have followed Schneider in printing a colon before ἕρμαιον: for the sentence ἕρμαιον—τυγχάνει is not the grammatical apodosis to the εἰ clause, but a further result. The asyndeton with ἕρμαιον is the usual asyndeton of ampliative clauses. For the principle underlying the method of inquiry here enunciated, see *Soph.* 218 C ὅσα δ' αὖ τῶν μεγάλων δεῖ διαπονεῖσθαι καλῶς, περὶ τῶν τοιούτων δέδοκται πᾶσι καὶ πάλαι τὸ πρότερον ἐν σμικροῖς καὶ ῥᾴοσιν αὐτὰ δεῖν μελετᾶν, πρὶν ἐν αὐτοῖς τοῖς μεγίστοις and *Pol.* 286 A. (Contrast *Phil.* 48 B, where the opposite course is recommended.) In the special case of the State versus the Individual, the words ἐν σμικροῖς, ἐν ἐλάττοσιν are not applicable, but ἐν ῥᾴοσιν πρότερον δεῖ μελετᾶν is the essential part of the principle, and Justice in the State is ῥᾴων καταμαθεῖν (368 E) than in the Individual. Cf. also infra 377 C ἐν τοῖς μείζοσιν—μύθοις ὀψόμεθα καὶ τοὺς ἐλάττους. Illustrations from letters are tolerably frequent in Plato: cf. e.g. IV 402 A f., *Theaet.* 205 D—206 A, *Pol.* 277 E ff.

368 E 33—**369** A 3 **πρῶτον—ἐπισκοποῦντες** lays down the method to be pursued in the rest of the treatise, except in books V—VII, which are professedly a 'digression,' and X, which is of the nature of an epilogue. At each suc-

ἐστιν· ἔπειτα οὕτως ἐπισκεψώμεθα καὶ ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ, τὴν τοῦ μείζονος ὁμοιότητα ἐν τῇ τοῦ ἐλάττονος ἰδέᾳ ἐπισκοποῦντες. Ἀλλά μοι δοκεῖς, ἔφη, καλῶς λέγειν. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, εἰ γιγνομένην 5 πόλιν θεασαίμεθα λόγῳ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτῆς ἴδοιμεν ἂν γιγνομένην καὶ τὴν ἀδικίαν; Τάχ' ἄν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν γενομένου αὐτοῦ ἐλπὶς εὐπετέστερον ἰδεῖν ὃ ζητοῦμεν; Πολύ γε. Δοκεῖ οὖν B χρῆναι ἐπιχειρῆσαι περαίνειν; οἶμαι μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγον ἔργον αὐτὸ εἶναι· σκοπεῖτε οὖν. Ἔσκεπται, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος· ἀλλὰ 10 μὴ ἄλλως ποίει.

---

cessive stage in the exposition of his subject, Plato reminds us more or less explicitly of the method which he here proposes to follow:—at the end of the first sketch of a State 371 E; in connexion with the φλεγμαίνουσα πόλις 372 E; before entering on the theory of education 376 C, D and again in III 392 C, when he has finished the treatment of λόγοι; at Adimantus' objection IV 420 B, C; at the end of the picture of the just state IV 427 D ff.; in passing to Justice in the Individual IV 434 D ff.; at V 472 B ff., where the question is raised 'Is this State possible?'; on beginning the account of the degenerate commonwealths and men in VIII 545 B; and finally when the whole argument draws to a head at IX 577 C.

369 A 2 **τὴν τοῦ μείζονος ὁμοιότητα.** Justice in the State is in fact to be used as a means of explaining Justice in the Individual, which is after all the real Justice: cf. IV 443 B ff. *nn.* The relation between the two is that of a παράδειγμα and that which the παράδειγμα is intended to explain: see *Pol.* 278 C οὐκοῦν τοῦτο μὲν ἱκανῶς συνειλήφαμεν, ὅτι παραδείγματός γ' ἐστὶ τότε γένεσις, ὁπόταν ὂν ταὐτὸν ἐν ἑτέρῳ διεσπασμένῳ, δοξαζόμενον ὀρθῶς καὶ συναχθὲν περὶ ἑκάτερον ὡς συνάμφω μίαν ἀληθῆ δόξαν ἀποτελῇ; Φαίνεται. Plato has been severely blamed (as e.g. by Grote *Plato* III pp. 123 ff.) for representing the Commonwealth as the Individual "writ large." Plato, however, laid stress upon this view, as tending to cement the union between the citizen and the State, which was rapidly dissolving in his day. This is well brought out by Krohn *Plat. Frag.* p. 5. Cf. also Pöhlmann *Gesch. d. antik. Kommunismus* etc. pp. 146 ff.

4 **εἰ γιγνομένην—ἀδικίαν.** This would lead us to expect that we are to discover Justice and Injustice in the same State. In the sequel we find Justice only in the Ideal City: it is the degenerate Cities of VIII and IX that furnish the picture of Injustice. Plato does not expressly announce his change of plan till IV 420 B, C: ᾠήθημεν γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ μάλιστα ἂν εὑρεῖν δικαιοσύνην καὶ αὖ ἐν τῇ κάκιστα οἰκουμένῃ ἀδικίαν—νῦν μὲν οὖν—τὴν εὐδαίμονα πλάττομεν—αὐτίκα δὲ τὴν ἐναντίαν σκεψόμεθα. The discrepancy must, I think, be admitted (see Krohn *Pl. St.* p. 32, and Kunert *die doppelte Recens. d. Pl. St.* pp. 10 ff.), but such corrections and developments of plan are characteristic of the dialogue as a form of literature, and do not establish the theory of a double recension of the *Republic*. Cf. Grimmelt *de reip. Pl. comp. et unit.* p. 19, and Westerwick *de Rep. Pl.* pp. 43—45.

369 B—**372** D *The First Sketch of a City-state.*

A city is called into being by the fact that the individual is not self-sufficient. We may regard it as the union of many men mutually helping one another in one place. The individual gives and takes because he thinks it better for himself to do so.

Now man's first need is food, his second housing, his third clothing and the like. The smallest possible State will therefore consist of a farmer, a builder, a weaver and a shoemaker etc.—four or five men in all. Each of these must work for all, because Nature has adapted different men for different kinds of work, and because every kind of work has its critical moment when it must be done and cannot be neglected. Our principle is — One man, one work. We shall accordingly require carpenters and smiths to make instruments for the farmer, weaver, and shoemaker, as well as various kinds of herdsmen, to furnish cattle for ploughing and carrying, together with hides and fleeces for the makers of clothing. Since it is almost impossible to

XI. Γίγνεται τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πόλις, ὡς ἐγῷμαι, ἐπειδὴ τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος οὐκ αὐτάρκης, ἀλλὰ πολλῶν ἐνδεής· ἢ τίν' οἴει ἀρχὴν ἄλλην πόλιν οἰκίζειν; Οὐδεμίαν, ἦ δ' ὅς. Οὕτω δὴ
C ἄρα παραλαμβάνων ἄλλος ἄλλον ἐπ' ἄλλου, τὸν δ' ἐπ' ἄλλου χρείᾳ, πολλῶν δεόμενοι, πολλοὺς εἰς μίαν οἴκησιν ἀγείραντες 15 κοινωνούς τε καὶ βοηθούς—ταύτῃ τῇ ξυνοικίᾳ ἐθέμεθα πόλιν

---

make the city self-supporting, we shall require middlemen to introduce imports; and as imports necessarily imply exports, the number of farmers and manufacturers in our city will increase, and we shall need travelling merchants to dispose of their produce. Owners of transport-ships will also be necessary, if there is traffic by sea.

Moreover, to facilitate exchange within the city, there must be a market, and coined money, and retail traders to act as middlemen between the producer and the consumer. The retail traders should be those who are physically unfit to engage in any other pursuit. There will also be hired labourers in our city.

Where then in such a commonwealth are Justice and Injustice? Along with which of the component parts of the State do they make their appearance? Adimantus suggests that we should look for them in the reciprocal intercourse of the various classes in the city. Let us see, says Socrates. The citizens will live the simple easy-going life of vegetarians, satisfying only the modest demands of their natural appetites. On a hint from Glauco, a few additional vegetarian luxuries are conceded.

369 B 11 **γίγνεται—πόλις κτλ.** The present episode is ostensibly an historical account of the genesis of society, and from this point of view should be compared with *Laws* III 676 A ff. Some of the features are derived from an analysis of the industrial basis of society as it exists in civilised times: others (see 372 B—D), are semi-mythical and idyllic, recalling pictures of the golden age such as we find in *Pol.* 269 C ff., and in the caricatures of the comedians (e.g. ap. Athen. VI 267 E ff.). But the prevailing atmosphere is not historical or legendary, but idealistic (note δεῖ in 369 E and elsewhere), and Plato's πρώτη πόλις (Arist. *Pol.* Δ 4. 1291ᵃ 17) should primarily be regarded as—in its essential features—a preliminary and provisional description of the industrial foundation on which the higher parts of his own ideal city are to rest. Cf. also on 372 B, D, Rettig *Proleg. in Plat. remp.* p. 42 and Steinhart *Einleitung* p. 156.

12 **τυγχάνει** as a mere copula is very rare in Attic prose, and it would be easy here to insert ὤν after πολλῶν: see Porson on Eur. *Hec.* 782. In the Platonic dialogues this usage recurs in *Phaedr.* 263 C, *Gorg.* 502 B, *Alc.* I 129 A, 133 A, *Hipp. Mai.* 300 A, *Laws* 918 C, *Tim.* 61 C, nor is it possible in the last three examples to account for its omission by lipography. The idiom occurs in Sophocles and Euripides, once in Aristophanes (*Eccl.* 1141), and (though condemned by Phrynichus) must also be admitted (though rarely) in prose: see the instances cited by Blaydes on Ar. (l.c.) and cf. Rutherford's *New Phrynichus* p. 342.

πολλῶν ἐνδεής. In the account of the genesis of society given in the *Laws* (676 A—680 E), more stress is laid on the social instinct of man: in *Prot.* 322 B ff the operating cause is man's defencelessness against wild beasts. Grote (*Plato* III p. 139 *n.*) censures Plato for not mentioning the "reciprocal liability of injury" among the generative causes of civic life; but this (as well as assistance against external aggression) is hinted at in βοηθούς.

14 **ἄλλος—χρείᾳ.** The words are short for ἄλλος ἄλλον, τὸν μὲν ἐπ' ἄλλου, τὸν δ' ἐπ' ἄλλου χρείᾳ (for the omission of τὸν μέν cf. *Prot.* 330 A, *Theaet.* 181 D al.): 'one taking to himself one man, another another—the one man for one, the other for another purpose.' Essentially the same meaning would no doubt be conveyed without τὸν δ' ἐπ' ἄλλου, which Herwerden following two inferior MSS would omit; but the fuller form of expression is chosen in order, I think, to prepare us for the principle of 'One man, one work' to be presently enunciated.

16 **ταύτῃ τῇ ξυνοικίᾳ.** Stallbaum rightly regards the sentence as an anaco-

ὄνομα. ἦ γάρ; Πάνυ μὲν οὖν. Μεταδίδωσι δὴ ἄλλος ἄλλῳ, εἴ τι μεταδίδωσιν, ἢ μεταλαμβάνει, οἰόμενος αὑτῷ ἄμεινον εἶναι; Πάνυ γε. Ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, τῷ λόγῳ ἐξ ἀρχῆς ποιῶμεν πόλιν.
20 ποιήσει δὲ αὐτήν, ὡς ἔοικεν, ἡ ἡμετέρα χρεία. Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ μὴν πρώτη γε καὶ μεγίστη | τῶν χρειῶν ἡ τῆς τροφῆς παρασκευὴ **D** τοῦ εἶναί τε καὶ ζῆν ἕνεκα. Παντάπασί γε. Δευτέρα δὴ οἰκήσεως, τρίτη δὲ ἐσθῆτος καὶ τῶν τοιούτων. Ἔστι ταῦτα. Φέρε δή, ἦν δ' ἐγώ, πῶς ἡ πόλις ἀρκέσει ἐπὶ τοσαύτην παρασκευήν; ἄλλο τι
25 γεωργὸς μὲν εἷς, ὁ δὲ οἰκοδόμος, ἄλλος δέ τις ὑφάντης; ἢ καὶ σκυτοτόμον αὐτόσε προσθήσομεν, ἤ τιν' ἄλλον τῶν περὶ τὸ σῶμα θεραπευτήν; Πάνυ γε. Εἴη δ' ἂν ἥ γε ἀναγκαιοτάτη πόλις ἐκ τεττάρων ἢ πέντε ἀνδρῶν. | Φαίνεται. Τί δὴ οὖν; ἕνα ἕκαστον **E** τούτων δεῖ τὸ αὑτοῦ ἔργον ἅπασι κοινὸν κατατιθέναι, οἷον τὸν
30 γεωργὸν ἕνα ὄντα παρασκευάζειν σιτία τέτταρσιν καὶ τετραπλάσιον χρόνον τε καὶ πόνον ἀναλίσκειν ἐπὶ σίτου παρασκευῇ, καὶ ἄλλοις κοινωνεῖν, ἢ ἀμελήσαντα ἑαυτῷ μόνον τέταρτον μέρος ποιεῖν τούτου τοῦ | σιτίου ἐν τετάρτῳ μέρει τοῦ χρόνου, τὰ δὲ τρία, τὸ μὲν ἐπὶ **370** τῇ τῆς οἰκίας παρασκευῇ διατρίβειν, τὸ δὲ ἱματίου, τὸ δὲ ὑποδημάτων, καὶ μὴ ἄλλοις κοινωνοῦντα πράγματα ἔχειν, ἀλλ' αὐτὸν δι' αὑτὸν τὰ αὑτοῦ πράττειν; καὶ ὁ Ἀδείμαντος ἔφη, Ἀλλ' ἴσως,
5 ὦ Σώκρατες, οὕτω ῥᾷον ἢ 'κείνως. Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ, μὰ Δία

1. σιτίου A²Π: σίτου A¹. 5. ῥᾷον q: ῥᾴδιον AΠΞ.

luthon, the antecedent to ταύτῃ being the words from παραλαμβάνων to βοηθούς. If the subject to ἐθέμεθα (a gnomic aorist) were ἄλλος—δεόμενοι—ἀγείραντες, we should probably have had παραλαμβάνοντες for παραλαμβάνων: and besides, Plato is not yet describing the particular city which we are ποιεῖν λόγῳ (infra line 19), but laying down the law as to the γένεσις of cities in general. For the anacoluthon see Engelhardt *Anac. Pl. Spec.* III p. 40.

369 D 26 **τῶν περὶ τὸ σῶμα**: neuter, not masculine; otherwise Plato would have written θεραπευτῶν (as in *q* and some other MSS).

27 **ἀναγκαιοτάτη πόλις.** Referring to this passage, Aristotle (*Pol.* Δ 4. 1291ª 10—19) attacks Plato for making the end of his city not τὸ καλόν, but τὰ ἀναγκαῖα. No doubt, the end of this 'first city'—so Aristotle calls it—is primarily τὰ ἀναγκαῖα; but Plato would reply that the cities of the farmers, the auxiliaries, and the rulers, are in reality *one* city, γινομένη μὲν τοῦ ζῆν ἕνεκεν, οὖσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν (Arist. *Pol.* A 2. 1252ᵇ 29. Cf. *Laws* 828 D δεῖ δὲ αὐτὴν καθάπερ ἕνα ἄνθρωπον ζῆν εὖ).

369 E 28 **ἕνα ἕκαστον κτλ.** Cf. *Charm.* 161 E δοκεῖ ἄν σοι πόλις εὖ οἰκεῖσθαι ὑπὸ τούτου τοῦ νόμου τοῦ κελεύοντος τὸ ἑαυτοῦ ἱμάτιον ἕκαστον ὑφαίνειν καὶ πλύνειν, καὶ ὑποδήματα σκυτοτομεῖν, καὶ λήκυθον καὶ στλεγγίδα καὶ τἆλλα πάντα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον κτλ.;

370 A 5 **οὕτω ῥᾷον ἢ 'κείνως.** οὕτω refers to the alternative which is more familiar, although mentioned first: cf. (with Ast) Xen. *Mem.* I 3. 13 τοῦτο τὸ θηρίον—τοσούτῳ δεινότερόν ἐστι τῶν φαλαγγίων ὅσῳ ἐκεῖνα μὲν ἀψάμενα, τοῦτο δὲ οὐδ' ἀπτόμενον—ἐνίησί τι. On the corruption ῥᾴδιον for ῥᾷον (also in *Men.* 94 E) see *Introd.* § 5.

ἄτοπον. ἐννοῶ γὰρ καὶ αὐτὸς εἰπόντος σοῦ, ὅτι πρῶτον μὲν
B φύεται ἕκαστος οὐ πάνυ ὅμοιος ἑκάστῳ, ἀλλὰ διαφέρων τὴν
φύσιν, ἄλλος ἐπ' ἄλλου ἔργου πρᾶξιν. ἢ οὐ δοκεῖ σοι; Ἔμοιγε.
Τί δέ; πότερον κάλλιον πράττοι ἄν τις εἷς ὢν πολλὰς τέχνας
ἐργαζόμενος, ἢ ὅταν μίαν εἷς; Ὅταν, ἢ δ' ὅς, εἷς μίαν. Ἀλλὰ 10
μήν, οἶμαι, καὶ τόδε δῆλον, ὡς, ἐάν τίς τινος παρῇ ἔργου καιρόν,
διόλλυται. Δῆλον γάρ. Οὐ γάρ, οἶμαι, ἐθέλει τὸ πραττόμενον
τὴν τοῦ πράττοντος σχολὴν περιμένειν, ἀλλ' ἀνάγκη τὸν πράτ-
C τοντα τῷ πραττομένῳ ἐπακολουθεῖν μὴ ἐν παρέργου μέρει.
Ἀνάγκη. Ἐκ δὴ τούτων πλείω τε ἕκαστα γίγνεται καὶ κάλλιον 15
καὶ ῥᾷον, ὅταν εἷς ἓν κατὰ φύσιν καὶ ἐν καιρῷ, σχολὴν τῶν ἄλλων
ἄγων, πράττῃ. Παντάπασι μὲν οὖν. Πλειόνων δή, ὦ Ἀδείμαντε,
δεῖ πολιτῶν ἢ τεττάρων ἐπὶ τὰς παρασκευὰς ὧν ἐλέγομεν. ὁ γὰρ
γεωργός, ὡς ἔοικεν, οὐκ αὐτὸς ποιήσεται ἑαυτῷ τὸ ἄροτρον, εἰ
D μέλλει καλὸν εἶναι, οὐδὲ σμινύην οὐδὲ τἆλλα ὄργανα ὅσα περὶ 20
γεωργίαν. οὐδ' αὖ ὁ οἰκοδόμος· πολλῶν δὲ καὶ τούτῳ δεῖ. ὡσαύ-

9. τις A²Π: τι A¹.

7 **φύεται** strikes the keynote of the City of Books II—IV. The first critic to lay sufficient stress on this point was Krohn: see *Pl. St.* pp. 59—62, where he collects the references to φύσις throughout Books I—IV. The City of II—IV is a κατὰ φύσιν οἰκισθεῖσα πόλις. What is meant by φύσις? Not inorganic Nature, but the 'nature' of a πόλις or aggregate of πολῖται, i.e. (as the unit in a city is the man) human nature, in other words, the nature of the human soul, which, according to Plato and Socrates, constitutes a man's true and proper individuality. It is not however human nature as it is, but as it ought to be, which is the foundation on which the Platonic State is built; so that, although the doctrine of transcendent Ideas is excluded from the first four books (see on III 402 C), Idealism at all events is present. See also Krohn *Plat. Frage* pp. 8—11, and (for the connotation of φύσις) Benn's article on 'The Idea of Nature in Plato' in *Archiv f. Gesch. d. Phil.* IX pp. 24—49 and Pöhlmann l.c. pp. 110 ff.

370 B 10 **ὅταν—εἷς μίαν.** This principle—the cardinal principle of the *Republic*, reiterated also with great emphasis in *Laws* 846 D—847 B—is deduced by Plato from φύσις, whose rule is specialization: cf. 370 C ὅταν εἷς ἓν κατὰ φύσιν—πράττῃ. Plato (as usual in the *Republic*) is thinking of *Man's* nature, one man being naturally fitted for one pursuit, another for another: cf. III 395 B, IV 433 A, 434 A, B. The principle of specialization had already been enunciated by Socrates: see e.g. Xen. *Mem.* III 9. 3, 15, *Cyrop.* VIII 2. 5, 6. Aristotle widens it into a general law of Nature: οὐθὲν γὰρ ἡ φύσις ποιεῖ τοιοῦτον οἷον οἱ χαλκοτύποι τὴν Δελφικὴν μάχαιραν πενιχρῶς, ἀλλ' ἓν πρὸς ἕν (*Pol.* A 2. 1252ᵇ 1 ff.). In its application to politics, the principle becomes in Plato's hands a weapon for attacking the foundations of Athenian democracy (see *Gorg.* 455 A—C), to which, in this respect, his own Ideal City was a kind of counterblast.

370 C 15 **κάλλιον.** Did Plato write καλλίω? κάλλιον γίγνεται may no doubt mean 'are better made,' which is fairly satisfactory in point of sense, but καλλίω forms a better balance to πλείω τε, and is more suited to καλόν just below. With ῥᾷον immediately following, the corruption would be easy. On the other hand the collocation καλλίω καὶ ῥᾷον is unpleasing, and it is probably safer to adhere to the MSS.

τως δ' ὁ ὑφάντης τε καὶ ὁ σκυτοτόμος. Ἀληθῆ. Τέκτονες δὴ καὶ χαλκῆς καὶ τοιοῦτοί τινες πολλοὶ δημιουργοί, κοινωνοὶ ἡμῖν τοῦ πολιχνίου γιγνόμενοι, συχνὸν αὐτὸ ποιοῦσιν. Πάνυ μὲν οὖν.
25 Ἀλλ' οὐκ ἄν πω πάνυ γε μέγα τι εἴη, εἰ αὐτοῖς βουκόλους τε καὶ ποιμένας τούς τε ἄλλους νομέας προσθεῖμεν, | ἵνα οἵ τε γεωργοὶ E ἐπὶ τὸ ἀροῦν ἔχοιεν βοῦς, οἵ τε οἰκοδόμοι πρὸς τὰς ἀγωγὰς μετὰ τῶν γεωργῶν χρῆσθαι ὑποζυγίοις, ὑφάνται δὲ καὶ σκυτοτόμοι δέρμασίν τε καὶ ἐρίοις. Οὐδέ γε, ἢ δ' ὅς, σμικρὰ πόλις ἂν εἴη
30 ἔχουσα πάντα ταῦτα. Ἀλλὰ μήν, ἦν δ' ἐγώ, κατοικίσαι γε αὐτὴν τὴν πόλιν εἰς τοιοῦτον τόπον, οὗ ἐπεισαγωγίμων μὴ δεήσεται, σχεδόν τι ἀδύνατον. Ἀδύνατον γάρ. Προσδεήσει ἄρα ἔτι καὶ ἄλλων, οἳ ἐξ ἄλλης πόλεως αὐτῇ κομιοῦσιν ὧν δεῖται. Δεήσει. Καὶ μὴν κενὸς ἂν ἴῃ ὁ διάκονος, μηδὲν ἄγων ὧν ἐκεῖνοι δέονται,
35 παρ' ὧν ἂν κομίζωνται ὧν ἂν αὐτοῖς | χρεία, κενὸς ἄπεισιν. ἦ γάρ; 371 Δοκεῖ μοι. Δεῖ δὴ τὰ οἴκοι μὴ μόνον ἑαυτοῖς ποιεῖν ἱκανά, ἀλλὰ καὶ οἷα καὶ ὅσα ἐκείνοις ὧν ἂν δέωνται. Δεῖ γάρ. Πλειόνων δὴ γεωργῶν τε καὶ τῶν ἄλλων δημιουργῶν δεῖ ἡμῖν τῇ πόλει.
5 Πλειόνων γάρ. Καὶ δὴ καὶ τῶν ἄλλων διακόνων που τῶν τε εἰσαξόντων καὶ ἐξαξόντων ἕκαστα. οὗτοι δέ εἰσιν ἔμποροι· ἦ γάρ; Ναί. Καὶ ἐμπόρων δὴ δεησόμεθα. Πάνυ γε. Καὶ ἐὰν μέν γε κατὰ θάλατταν ἡ ἐμπορία γίγνηται, συχνῶν | καὶ ἄλλων προσδεή- B σεται τῶν ἐπιστημόνων τῆς περὶ τὴν θάλατταν ἐργασίας. Συχνῶν
10 μέντοι.

34. κενὸς A²Π: ἐκεῖνος A¹. ἴῃ q: εἴη AΠΞ.

370 E 27 **ἐπὶ τὸ ἀροῦν.** See on 372 B.

30 **αὐτὴν τὴν πόλιν**: *ipsam urbem*: the city as opposed to the inhabitants (τέκτονες, χαλκῆς etc.). Cf. 360 D *n*. It is not necessary to adopt Hermann's conjecture αὖ for αὐτήν, or (with Hartman) to eject τὴν πόλιν.

32 **σχεδόν τι ἀδύνατον.** Plato nevertheless endeavours to secure this advantage in the *Laws*: see 704 A—705 B. Cf. Arist. *Pol.* H 5. 1326ᵇ 26 ff.

34 **ὧν ἐκεῖνοι δέονται.** All exchange with foreign cities is to be in kind: money is used only for transactions within the city: see infra 371 C ff. Here again Plato is constructing his city κατὰ φύσιν: cf. Arist. *Pol.* A 9. 1257ᵃ 28 ἡ μὲν οὖν τοιαύτη μεταβλητικὴ οὔτε παρὰ φύσιν οὔτε χρηματιστικῆς ἐστὶν εἶδος οὐδέν.

35 **ὧν ἂν αὐτοῖς χρεία.** αὐτοῖς is of course emphatic (*ipsis*). For the rare omission of ᾖ cf. III 416 D and Schanz *Nov. Comm. Pl.* p. 33 with Cope's *Rhetoric of Aristotle* Vol. II p. 328.

371 A 3 **ὧν ἂν δέωνται.** ὧν is masculine in spite of ὧν ἐκεῖνοι δέονται just above. The reading of q ἐκείνοις ἄξουσιν, οἳ μεταδώσουσιν ὧν ἂν δέωνται is a free correction (after 371 B) intended to make ὧν neuter.

371 B 9 **τῆς—ἐργασίας** is not the work of a seaman (as Jowett seems to suppose), but a special department of ἐμπορία, viz. ναυκληρία: see Arist. *Pol.* A 11. 1258ᵇ 21 ff. The ναύκληρος owned a ship and conveyed passengers and cargo for payment (cf. *Gorg.* 511 D, E): he is frequently mentioned along with the ἔμπορος, e.g. *Pol.* 290 A ἐμπόρους καὶ

XII. Τί δὲ δή; ἐν αὐτῇ τῇ πόλει πῶς ἀλλήλοις μεταδώσουσιν ὧν ἂν ἕκαστοι ἐργάζωνται; ὧν δὴ ἕνεκα καὶ κοινωνίαν ποιησάμενοι πόλιν ᾠκίσαμεν. Δῆλον δή, ἢ δ' ὅς, ὅτι πωλοῦντες καὶ ὠνούμενοι. Ἀγορὰ δὴ ἡμῖν καὶ νόμισμα ξύμβολον τῆς ἀλλαγῆς ἕνεκα γενή-
C σεται ἐκ τούτου. Πάνυ μὲν οὖν. Ἂν οὖν κομίσας ὁ γεωργὸς | εἰς 15 τὴν ἀγοράν τι ὧν ποιεῖ, ἤ τις ἄλλος τῶν δημιουργῶν, μὴ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον ἥκῃ τοῖς δεομένοις τὰ παρ' αὐτοῦ ἀλλάξασθαι, ἀργήσει τῆς αὐτοῦ δημιουργίας καθήμενος ἐν ἀγορᾷ; Οὐδαμῶς, ἢ δ' ὅς, ἀλλὰ εἰσὶν οἳ τοῦτο ὁρῶντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν διακονίαν τάττουσιν ταύτην, ἐν μὲν ταῖς ὀρθῶς οἰκουμέναις πόλεσι σχεδόν τι 20 οἱ ἀσθενέστατοι τὰ σώματα καὶ ἀχρεῖοί τι ἄλλο ἔργον πράττειν.
D αὐτοῦ γὰρ δεῖ μένοντας αὐτοὺς περὶ τὴν ἀγορὰν τὰ μὲν | ἀντ' ἀργυρίου ἀλλάξασθαι τοῖς τι δεομένοις ἀποδόσθαι, τοῖς δὲ ἀντὶ αὖ ἀργυρίου διαλλάττειν, ὅσοι τι δέονται πρίασθαι. Αὕτη ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἡ χρεία καπήλων ἡμῖν γένεσιν ἐμποιεῖ τῇ πόλει. ἢ οὐ 25 καπήλους καλοῦμεν τοὺς πρὸς ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν διακονοῦντας ἱδρυμένους ἐν ἀγορᾷ, τοὺς δὲ πλάνητας ἐπὶ τὰς πόλεις ἐμπόρους; Πάνυ μὲν οὖν. Ἔτι δή τινες, ὡς ἐγᾦμαι, εἰσὶ καὶ ἄλλοι διάκονοι,
E οἳ ἂν τὰ μὲν τῆς διανοίας | μὴ πάνυ ἀξιοκοινώνητοι ὦσιν, τὴν δὲ τοῦ σώματος ἰσχὺν ἱκανὴν ἐπὶ τοὺς πόνους ἔχωσιν· οἳ δὴ πωλοῦντες 30 τὴν τῆς ἰσχύος χρείαν, τὴν τιμὴν ταύτην μισθὸν καλοῦντες, κέκληνται, ὡς ἐγᾦμαι, μισθωτοί· ἦ γάρ; Πάνυ μὲν οὖν. Πλήρωμα

ναυκλήρους καὶ καπήλους, *Laws* 831 E, Xen. *Vect.* 3. 4, 5. 3.

12 **ὧν δὴ ἕνεκα.** *ὧν* can hardly (as J. and C. suppose) refer to *μεταδώσουσιν*: it must denote the same objects as the previous *ὧν*. The meaning is 'for the sake of which things we established the principle of community and founded a city.' Cf. 369 C *κοινωνοὺς—μεταδίδωσι δὴ ἄλλος ἄλλῳ κτλ.*

14 **νόμισμα—ἕνεκα.** Cf. *Laws* 742 A *νόμισμα δ' ἕνεκα ἀλλαγῆς τῆς καθ' ἡμέραν*. See also 370 E *n.* Plato regards coined money as a necessary evil—the offspring, not of *φύσις*, but of *νόμος* (cf. Arist. *Eth. Nic.* V 8. 1133[a] 30 ff. *διὰ τοῦτο τοὔνομα ἔχει νόμισμα, ὅτι οὐ φύσει ἀλλὰ νόμῳ ἐστί* and *Pol.* A 9. 1257[b] 10 ff.), a mere conventional symbol, the private possession of which is denied to the highest classes of the State (III 416 D ff.).

371 C 21 **οἱ ἀσθενέστατοι κτλ.** Cf. *Laws* 918 A—920 C, where *καπηλεία* is confined by Plato to those *ὧν διαφθειρομένων οὐκ ἂν γίγνοιτο μεγάλη λύμη τῇ πόλει* (919 C).

371 D 26 **καπήλους—ἐμπόρους.** *Soph.* 223 D *τῆς μεταβλητικῆς οὐχ ἡ μὲν κατὰ πόλιν ἀλλαγή, σχεδὸν αὐτῆς ἥμισυ μέρος ὄν, καπηλικὴ προσαγορεύεται;* Ναί. *Τὸ δέ γε ἐξ ἄλλης εἰς ἄλλην πόλιν διαλλαττόμενον ὠνῇ καὶ πράσει ἐμπορική;* Τί *δ' οὔ;*

371 E 29 **ἀξιοκοινώνητοι**: worthy of being admitted into the *κοινωνία* of our city. This explanation (Schneider's) is better than 'worthy of one's society' (L. and S.).

31 **τὴν τιμὴν ταύτην.** *ταύτην* is idiomatic for *ταύτης*: see I 333 B *n.*

32 **μισθωτοί.** Plato does not admit slave labour in his city, unless perhaps in the persons of barbarians. The exclusion of slaves is also a touch of 'Nature': cf. Arist. *Pol.* A 3. 1253[b] 20 *τοῖς δὲ παρὰ φύσιν* (sc. *δοκεῖ*) *τὸ δεσπόζειν* with Suse-

δὴ πόλεώς εἰσιν, ὡς ἔοικε, καὶ μισθωτοί. Δοκεῖ μοι. Ἆρ' οὖν, ὦ Ἀδείμαντε, ἤδη ἡμῖν ηὔξηται ἡ πόλις, ὥστ' εἶναι τελέα; Ἴσως.
35 Ποῦ οὖν ἄν ποτε ἐν αὐτῇ εἴη ἥ τε δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία; καὶ τίνι ἅμα ἐγγενομένη ὧν ἐσκέμμεθα; Ἐγὼ μέν, ἔφη, | οὐκ ἐννοῶ, 372 ὦ Σώκρατες, εἰ μή που ἐν αὐτῶν τούτων χρείᾳ τινὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους. Ἀλλ' ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, καλῶς λέγεις· καὶ σκεπτέον γε καὶ οὐκ ἀποκνητέον.

5 πρῶτον οὖν σκεψώμεθα, τίνα τρόπον διαιτήσονται οἱ οὕτω παρεσκευασμένοι. ἄλλο τι ἢ σῖτόν τε ποιοῦντες καὶ οἶνον καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα; καὶ οἰκοδομησάμενοι οἰκίας θέρους μὲν τὰ πολλὰ γυμνοί τε καὶ ἀνυπόδητοι ἐργάσονται, τοῦ δὲ χειμῶνος ἠμφιεσμένοι τε καὶ | ὑποδεδεμένοι ἱκανῶς· θρέψονται δὲ ἐκ μὲν B

34. ἡ A²Π: om. A¹.

---

mihl and Hicks *ad loc.* If barbarians may be enslaved, it is because they are φύσει δοῦλοι: cf. V 469 B ff., with 470 C and Arist. *Pol.* A 2. 1252ᵇ 9 ταὐτὸ φύσει βάρβαρον καὶ δοῦλον.

372 A 2 **ἐν αὐτῶν—ἀλλήλους.** The reply is to the first question, not to the second: see on V 465 E. In so far as δικαιοσύνη can be said to exist in so elementary a state, Plato would have identified it with the performance by each class (farmers, artisans, etc.) of their own work and no more. This is the *first* view of δικαιοσύνη in the *Republic*: for the *second* see IV 432 ff., 441 D ff., and for the *third* or metaphysical VI 504 B *n.*

7 **ὑποδήματα.** I have placed the mark of interrogation after ὑποδήματα, as it is only the present participles which belong to διαιτήσονται. 'And when they have built themselves houses' marks a fresh start, no longer interrogative, for which reason I have also departed from the usual punctuation after ἱκανῶς (in B) and πόλεμον (in C).

372 B 9 **θρέψονται κτλ.** The picture which Plato proceeds to draw represents the working of well-regulated ἐπιθυμία or appetite—the psychological groundwork of the third or lowest order in Plato's city. τὰ μέν is the wheaten meal (ἄλευρα), τὰ δέ the barley-meal (ἄλφιτα). Only the wheaten meal was (as a rule) baked (πέσσειν or ὀπτᾶν) into loaves (ἄρτοι): the barley-meal was "kneaded into a simple dough (μάσσειν, whence μᾶζα), dried in a mould, and afterwards moistened with water and eaten" (Blümner, *Gr. Privatalt.* p. 218). μᾶζαι made of barley meal was the staple food of the common Greek: the wheaten loaf was a luxury. The double chiasmus ἄλφιτα, μάξαντες, μάζας)(ἄλευρα, πέψαντες, ἄρτους is noticeable: cf. *Crito* 47 C.

It will be observed that the inhabitants of this 'First City' subsist upon a vegetable diet. Cattle are used for ploughing and carrying, and supply wool and skins to make clothing and shoes (370 D, E), but animal food is unknown. It is improbable that Plato deliberately borrowed this trait from the current legends about the golden age (cf. *Pol.* 271 D ff.): for he allows the slaughter of cattle for skins, whereas in the golden age animal life was held sacred (see Empedocles ap. Arist. *Rhet.* I 13. 1373ᵇ 14 ff. and Robertson Smith *Religion of the Semites* pp. 282 ff.). But he no doubt regarded vegetarianism as characteristic of the primitive innocence of a pastoral community (*Laws* 782 A—D). In Plato's days, as now, the Greek peasant was almost a vegetarian. To argue from this and kindred passages (esp. *Tim.* 77 A—C and 80 E) as Teichmüller does (*Lit. Fehd.* II pp. 187—202), that Plato was himself a vegetarian, is somewhat hazardous. Whether Plato wished his farmers to be vegetarians or not, he permits the soldiers to eat flesh: cf. III 404 B ff.

τῶν κριθῶν ἄλφιτα σκευαζόμενοι, ἐκ δὲ τῶν πυρῶν ἄλευρα· τὰ 10
μὲν πέψαντες, τὰ δὲ μάξαντες μάζας γενναίας καὶ ἄρτους ἐπὶ
κάλαμόν τινα παραβαλλόμενοι ἢ φύλλα καθαρά, κατακλινέντες
ἐπὶ στιβάδων ἐστρωμένων μίλακί τε καὶ μυρρίναις, εὐωχήσονται
αὐτοί τε καὶ τὰ παιδία, ἐπιπίνοντες τοῦ οἴνου, ἐστεφανωμένοι καὶ
ὑμνοῦντες τοὺς θεούς, ἡδέως ξυνόντες ἀλλήλοις, οὐχ ὑπὲρ τὴν 15
C οὐσίαν ¹ ποιούμενοι τοὺς παῖδας, εὐλαβούμενοι πενίαν ἢ πόλεμον.

XIII. Καὶ ὁ Γλαύκων ὑπολαβών, Ἄνευ ὄψου, ἔφη, ὡς ἔοικας, ποιεῖς τοὺς ἄνδρας ἑστιωμένους. Ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ἐπελαθόμην ὅτι καὶ ὄψον ἕξουσιν. ἅλας τε δῆλον ὅτι καὶ ἐλάας καὶ τυρὸν καὶ βολβοὺς καὶ λάχανα οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς ἑψήματα 20
ἑψήσονται. καὶ τραγήματά που παραθήσομεν αὐτοῖς τῶν τε σύκων καὶ ἐρεβίνθων καὶ κυάμων, καὶ μύρτα καὶ φηγοὺς σπο-

---

10 **τὰ μὲν πέψαντες κτλ.** The asyndeton (as usual) is ampliative. The punctuation in the text avoids the difficulty of the two verbs *θρέψονται* and *εὐωχήσονται*. Schneider places the colon before *μάζας*, but this is much less natural. For *μάζας γενναίας*, 'noble bannocks' (J. and C.), cf. (with Stallbaum) *Laws* 844 E *τὰ γενναῖα σῦκα ἐπονομαζόμενα*. *κάλαμον* is not 'a mat of reeds' (Jowett, with L. and S.), which would be much too artistic, but 'reeds,' *κάλαμον* being collective as in Arist. *Hist. An.* IX 36. 620ᵃ 35; and *τινα* is contemptuous (cf. II 363 D *n.*).

12 **παραβαλλόμενοι** is also contemptuous for the *παρατιθέμενοι* of civilised society: it suggests throwing food before animals (cf. 372 D).

13 **στιβάδων**: not 'mattresses' (L. and S.): why should they 'strew' mattresses? The whole point of the passage is that instead of reclining on manufactured couches they lie on natural ones of bryony and myrtle boughs: contrast 372 D. *στρωννύναι στιβάδας* is simply 'to make couches of leaves': cf. *στορέσαι λέχος*. The word *μῖλαξ* means bryony (as Schneider saw): cf. Sandys on Eur. *Bacch.* 107 *χλοήρει μίλακι καλλικάρπῳ*. The 'yew' of the English translators would make a sombre and lugubrious couch.

14 **ἐπιπίνοντες.** *ἐπί* means 'after': cf. Xen. *Cyr.* VI 2 28 *μετὰ δὲ τὸν σῖτον εἰ οἶνον ἐπιπίνοιμεν.* In Greek banquets there was little or no drinking during dinner. The conjecture *ὑποπίνοντες* (Stephanus-Hase *Thes.* s. v. *ἐπιπίνω*) is unnecessary.

372 C 16 **ἢ πόλεμον.** The origin of war is over-population (373 D).

17 **ἄνευ ὄψου κτλ.** *ὄψον* is meant by Glauco in its narrower sense of animal food (whether fish or flesh); Socrates on the other hand uses the word in its wider sense of anything eaten in addition to, or along with, bread, e.g. vegetables (see Blümner *Gr. Privatalt.* p. 223). A spirited and athletic Athenian like Glauco cannot tolerate a vegetarian diet: cf. 372 D.

18 **ἑστιωμένους**: sarcastic, with reference to *εὐωχήσονται*: 'you call it feasting when they have nothing but dry bread!' (J. and C.).

19 **ἅλας—ἑψήσονται.** 'Of course they will make salt and olives and cheese and vegetables whether wild' (*βολβούς*) 'or cultivated' (*λάχανα*) 'into such boiled dishes as can be prepared in the country.' *ἕψημα* is not 'something for boiling,' but something boiled; and *ἑψήσονται* is used with two accusatives, one external (*ἅλας*, &c.) and the other internal (*ἑψήματα*). Plato hints that cookery in the country (*ἐν ἀγροῖς*, cf. *κατ' ἀγρούς* III 399 D) is inferior to that in the town. For the kind of dishes in question cf. Ath. II 64 E *περὶ δὲ τῆς τῶν βολβῶν σκευασίας Φιλήμων φησὶ τὸν βολβόν, εἰ βούλει, σκόπει | ὅσα δαπανήσας εὐδοκιμεῖ, τυρὸν μέλι | σήσαμον ἔλαιον κρόμμυον ὄξος σίλφιον· | αὐτὸς δ' ἐφ' αὑτοῦ 'στὶν πονηρὸς καὶ πικρός.*

22 **φηγούς**: 'acorns,' not 'beech-nuts' (D. and V.): see Blaydes on Ar. *Peace* 1137.

7—2

staple and ὄψον

διοῦσιν | πρὸς τὸ πῦρ, μετρίως ὑποπίνοντες· καὶ οὕτω διάγοντες D
τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ μετὰ ὑγιείας, ὡς εἰκός, γηραιοὶ τελευτῶντες
25 ἄλλον τοιοῦτον βίον τοῖς ἐκγόνοις παραδώσουσιν. καὶ ὅς, Εἰ δὲ
ὑῶν πόλιν, ὦ Σώκρατες, ἔφη, κατεσκεύαζες, τί ἂν αὐτὰς ἄλλο ἢ
ταῦτα ἐχόρταζες; Ἀλλὰ πῶς χρή, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων; Ἅπερ
νομίζεται, ἔφη· ἐπί τε κλινῶν κατακεῖσθαι, οἶμαι, τοὺς μέλλοντας
μὴ ταλαιπωρεῖσθαι, καὶ ἀπὸ τραπεζῶν | δειπνεῖν, καὶ ὄψα ἅπερ E
30 καὶ οἱ νῦν ἔχουσι καὶ τραγήματα. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω· οὐ

---

372 D 23 **ὑποπίνοντες.** Wine was sipped during dessert. ὑπο- in ὑποπίνοντες emphasizes the moderation already expressed in μετρίως: cf. *Lys.* 223 B ὑποπεπωκότες ἐν τοῖς Ἑρμαίοις. Dr Jackson connects πρὸς τὸ πῦρ with ὑποπίνοντες, comparing IV 420 E, Ar. *Ach.* 751 al. This may be right, but the ordinary view seems to me somewhat more natural.

372 D—**373** C *Glauco protests against the swinish character of such a life: more comfort, he thinks, should be allowed. While expressing his opinion that the healthy State is that which he has already described, Socrates is willing to describe the 'inflamed'* (φλεγμαίνουσα) *City, in case Justice and Injustice should be discovered in it* (372 D—372 E).

The Second Sketch of a City now begins (372 E ff.).

Some will not be satisfied with the provisions of our first city, but will demand a variety of physical comforts and delicacies, and artistic delights. A crowd of hunters and imitative artists of different kinds will accordingly spring up, and the race of middlemen will be largely increased. As a flesh diet will come into fashion, swineherds will be in demand, and cattle will multiply. The new style of living will bring doctors to the front.

372 D ff. The provisions of the πρώτη πόλις are insufficient for the satisfaction of human needs: for there is θυμός as well as ἐπιθυμία in the soul of man. Hence we must advance a stage further. Plato's method is as follows. He begins by enumerating many of the features of ordinary Greek life, as he found it, without distinguishing the good from the bad. The resulting picture he calls a τρυφῶσα or φλεγμαίνουσα πόλις. The next step is to purge this τρυφῶσα πόλις (cf. III 399 E λελήθαμέν γε διακαθαίροντες πάλιν ἣν ἄρτι τρυφᾶν ἔφαμεν πόλιν) by excluding some of the features, and correcting and regulating others, both by prescriptive enactments and still more by the influence of education. It is this κεκαθαρμένη πόλις which forms what we may call Plato's δευτέρα πόλις (II 372 E—IV): his third and crowning effort, the City of the Rulers, is contained in Books V—VII. Cf. VIII 543 E *n.* and Hirzel *der Dialog* I pp. 235 ff.

372 D 26 **ὑῶν.** The city of Pigs is supposed by Zeller[4] II I pp. 325, 893, and Dümmler *Antisthenica* pp. 5 ff., *Proleg. zur Pl. Staat* p. 61, to be a contemptuous allusion to Antisthenes' ideal commonwealth (on which see Susemihl in *Fl. Jahrb.* 1887 pp. 207—214). This conjecture requires us to interpret Plato's first sketch of a State as wholly ironical and intended 'to warn us against the false ideal of a Nature-City' (Zeller l. c.). I agree with Henkel (*Stud. zur Gesch. d. Gr. Lehre vom Staat* pp. 8 f.) in thinking that there is no solid ground for Zeller's theory. The πρώτη πόλις is not of course Plato's ideal republic, and his description of it is plentifully bestrewn with irony, but it is nevertheless the foundation on which his city is built, and, in point of fact, although some of its features are implicitly corrected or superseded in the sequel, it still remains on the whole, and as far as it goes, a not unpleasing picture of the life of the lowest stratum in Plato's city, and it is nowhere expressly cancelled or abolished. See also on 369 B and 372 E. The εὐχερὴς βίος (*Pol.* 266 C) of the πρώτη πόλις is fitly compared to that of pigs, the εὐχερέστατον γένος τῶν ὄντων (*ib.*); and it is appropriate that Glauco, who is nothing if not θυμοειδής (*Introd.* § 2), should thus express his contempt for a life which hardly if at all rises above the level of ἐπιθυμία.

372 E 30 **καὶ οἱ νῦν ἔχουσι:** e.g.

πόλιν, ὡς ἔοικε, σκοποῦμεν μόνον ὅπως γίγνεται, ἀλλὰ καὶ τρυφῶσαν πόλιν. ἴσως οὖν οὐδὲ κακῶς ἔχει· σκοποῦντες γὰρ καὶ τοιαύτην τάχ' ἂν κατίδοιμεν τήν τε δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν ὅπῃ ποτὲ ταῖς πόλεσιν ἐμφύονται. ἡ μὲν οὖν ἀληθινὴ πόλις δοκεῖ μοι εἶναι ἣν διεληλύθαμεν, ὥσπερ ὑγιής τις· εἰ δ' αὖ βούλεσθε, καὶ 35 φλεγμαίνουσαν πόλιν θεωρήσωμεν· οὐδὲν ἀποκωλύει. ταῦτα γὰρ 373 δή τισιν, ὡς δοκεῖ, | οὐκ ἐξαρκέσει, οὐδὲ αὕτη ἡ δίαιτα, ἀλλὰ κλῖναί τε προσέσονται καὶ τράπεζαι καὶ τἆλλα σκεύη, καὶ ὄψα δὴ καὶ μύρα καὶ θυμιάματα καὶ ἑταῖραι καὶ πέμματα, ἕκαστα τούτων παντοδαπά. καὶ δὴ καὶ ἃ τὸ πρῶτον ἐλέγομεν οὐκέτι τἀναγκαῖα

36. θεωρήσωμεν A²Π: θεωρήσομεν A¹.

---

fish, flesh, fowl: see on 372 C. The words ἅπερ—ἔχουσι are to be taken with τραγήματα as well as with ὄψα. Glauco is thinking of delicacies like the preserved sorb-apples (ὄα τεταριχευμένα) alluded to in *Symp.* 190 D. See Blümner *Gr. Privatalt.* p. 222 *n.* 2.

31 **τρυφῶσαν πόλιν.** Krohn (*Pl. St.* pp. 34, 72) thinks that Plato originally meant to look for ἀδικία in this τρυφῶσα πόλις: but see on 369 A.

34 **ἀληθινὴ—φλεγμαίνουσαν.** There is a vein of irony in ἀληθινή: for the πρώτη πόλις is not the final form of Plato's city. The epithets τρυφῶσαν, φλεγμαίνουσαν are not however ironical (as Dümmler seems to hold *Proleg.* p. 62): see III 399 E.

35 **εἰ δ' αὖ—ἀποκωλύει.** I have adopted Richards' suggestion, and printed a comma after βούλεσθε, a colon before οὐδέν. The meaning is: 'but if you wish it, let us contemplate also' etc. The scribe in Paris A must have understood καὶ θεωρήσωμεν in the same way, for he assigns the words οὐδὲν ἀποκωλύει to Glauco. We are hardly justified in making θεωρήσωμεν the subjunctive after βούλεσθε, in the absence of other examples in which the subjunctive follows a dependent βούλει (βούλεσθε). A possible view would be to take θεωρήσωμεν as = δεῖ θεωρῆσαι and construe 'but if you wish it and we are to contemplate' etc., cf. *Crat.* 425 D εἰ μὴ ἄρα δὴ (MSS δεῖ)—καὶ ἡμεῖς—ἀπαλλαγῶμεν ('unless we too are to get quit'), and Postgate in *Transactions of the Camb. Philol. Soc.* III Pt. I pp. 50—55. But Richards' proposal is a better one.

36 **ταῦτα—τισιν.** γάρ is introductory and means not 'for' but 'well.' τισιν contains a sly allusion to Glauco: cf. V 465 E, VI 504 C.

373 A 2 **καὶ ὄψα δή.** For δή see 367 C *n.*

3 **ἑταῖραι.** G. W. Nitzsch (*Rhein. Mus.* 1857, pp. 471 f.), Richter (*Fl. Jahrb.* 1867, p. 141), Madvig, and Stallbaum take offence at the juxtaposition of ἑταῖραι and πέμματα and suggest respectively ἀθῆραι (apparently an error for ἀθάραι, cf. Ar. *Plut.* 673), ἐραῖα (= ἑψήματα in Schol. on 445 C), ἐσχαρῖται 'panes delicati,' and ἕτερα (with the following καί deleted),—conjectures which are altogether needless and refute one another. The text is successfully defended by Hug (*Hermes* 1876, p. 254), who cites an exact parallel in Ar. *Ach.* 1090—1092 κλῖναι, τράπεζαι, προσκεφάλαια, στρώματα, | στέφανοι, μύρον, τραγήμαθ', αἱ πόρναι πάρα, | ἄμυλοι πλακοῦντες, σησαμοῦντες, ἴτρια | (varieties of πέμματα). Cf. also Amphis ap. Ath. XIV 642 A οἶνος ἡδύς, ᾠά, σησαμαῖ, | μύρον, στέφανος, αὐλητρίς and infra III 404 D, IX 573 D *n.* From these passages it may fairly be doubted whether Plato's mention of ἑταῖραι is in any way even παρὰ προσδοκίαν (as the Oxford editors suggest): for αὐλητρίδες were almost as common a feature at dessert as the cakes (πέμματα) etc. which accompany them here: see e.g. Xen. *Mem.* I 5. 4, *Symp.* 2. 1, Pl. *Symp.* 176 E, *Prot.* 347 D. Vahlen (*Index Lect. per sem. hib.* 1875—6 Berol.) quotes also Catullus' "cenabis bene—si tecum attuleris bonam atque magnam | cenam non sine candida puella | et vino et sale et omnibus cachinnis" (13. 1 ff.).

5 *θετέον, οἰκίας τε καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα, ἀλλὰ τήν τε ζωγραφίαν κινητέον καὶ τὴν ποικιλίαν καὶ χρυσὸν καὶ ἐλέφαντα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα κτητέον. ἢ γάρ;* Ναί, | *ἔφη.* Οὐκοῦν *μείζονά τε αὖ τὴν* B *πόλιν δεῖ ποιεῖν, ἐκείνη γὰρ ἡ ὑγιεινὴ οὐκέτι ἱκανή, ἀλλ' ἤδη ὄγκου ἐμπληστέα καὶ πλήθους, ἃ οὐκέτι τοῦ ἀναγκαίου ἕνεκά ἐστιν ἐν*
10 *ταῖς πόλεσιν, οἷον οἵ τε θηρευταὶ πάντες οἵ τε μιμηταί, πολλοὶ μὲν οἱ περὶ τὰ σχήματά τε καὶ χρώματα, πολλοὶ δὲ οἱ περὶ μουσικήν, ποιηταί τε καὶ τούτων ὑπηρέται, ῥαψῳδοί, ὑποκριταί, χορευταί, ἐργολάβοι, σκευῶν τε παντοδαπῶν δημιουργοί, τῶν τε* | *ἄλλων καὶ* C *τῶν περὶ τὸν γυναικεῖον κόσμον. καὶ δὴ καὶ διακόνων πλειόνων*
15 *δεησόμεθα. ἢ οὐ δοκεῖ δεήσειν παιδαγωγῶν, τιτθῶν, τροφῶν, κομμωτριῶν, κουρέων, καὶ αὖ ὀψοποιῶν τε καὶ μαγείρων; ἔτι δὲ καὶ συβωτῶν προσδεησόμεθα· τοῦτο γὰρ ἡμῖν ἐν τῇ προτέρᾳ πόλει οὐκ ἐνῆν· ἔδει γὰρ οὐδέν· ἐν δὲ ταύτῃ καὶ τούτου προσδεήσει,*

6. *καὶ τὴν ποικιλίαν* Π: om. A. 7. *αὖ τὴν* Π: *αὐτὴν* A.

---

6 **καὶ τὴν ποικιλίαν.** *ποικιλία* means variety of colour as e.g. in embroidery: cf. 378 C, III 401 A, *Euthyph.* 6 C. On the omission in A see *Introd.* § 5.

χρυσὸν καὶ ἐλέφαντα: with reference to chryselephantine statuary. Note that (according to Plato) the demand for decorative arts does not arise till the physical necessities of man are satisfied. Cf. Nettleship *Lectures and Remains*, II p. 73.

373 B 7 **μείζονά τε αὖ τήν.** *τέ* is *ἀνακόλουθον* (Hoefer *de part. Pl.* p. 14): for other instances in the *Republic* see V 463 D, VII 522 B, IX 575 A. In this passage Richter would change *τε αὖ τήν* into *τοιαύτην*, comparing 372 E; but the text is sound, and *τοιαύτην* would be quite wrong. *αὐτὴν τὴν πόλιν* (cf. 370 E), conjectured by Heller instead of *αὖ τὴν πόλιν*, is neat but needless.

9 **πλήθους ἅ**: i.e. *πλήθους τούτων ἅ*, as Ficinus understood the words. Stallbaum's alternative suggestion (that *ἅ* refers directly to *ὄγκου* and *πλήθους*) gives a poor sense. Cf. infra 373 E *n.*

10 **θηρευταὶ πάντες.** The addition of *πάντες* shews that *θηρευταί* is used in a wide sense, including every variety of fishing as well as hunting: *Laws* 823 B *θήρα γὰρ πάμπολύ τι πρᾶγμά ἐστί, περιειλημμένον ὀνόματι νῦν σχεδὸν ἑνί. πολλὴ μὲν γὰρ ἡ τῶν ἐνύδρων, πολλὴ δὲ ἡ τῶν πτηνῶν, πάμπολυ δὲ καὶ τὸ περὶ τὰ πεζὰ θηρεύματα.* In *Euthyd.* 290 B—D, *Soph.* 219 E ff., and *Laws* (l.c.), Plato makes *θηρευτική* include 'fishing for men' e.g. in war, or by Sophists etc. This wider meaning clearly rests upon a Platonic—or rather Socratic (see Xen. *Mem.* II 6. 29, quoted by J. and C.)—metaphor, and is not intended here. Cf. Benseler in *Fl. Jahrb.* 1881, pp. 236 ff. Aristotle on the other hand regards hunting as characteristic of the most primitive society (*Pol.* A 8. 1256^a 35 ff.), and so too Plato himself in *Laws* 679 A.

12 **ῥαψῳδοί—ἐργολάβοι** are the poet's servants. In Athens and elsewhere they formed regular guilds or *σύνοδοι τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν*: cf. Arist. *Probl.* XXX 10. 956^b 11 *οἱ Διονυσιακοὶ τεχνῖται.* The *ἐργολάβος* contracted with the poet for the performance of his play, acting as a kind of financial agent or middleman between him and the *σύνοδος* to which he belonged. See Müller *Bühnenalterthümer*, pp. 392—414.

373 C 15 **παιδαγωγῶν—κουρέων.** We infer that in the 'healthy' State fathers were *παιδαγωγοί*, mothers suckled (*τιτθῶν*) and nursed (*τροφῶν*) their own children, and the professional hair-dresser was unknown.

17 **συβωτῶν.** See on 372 B.

δεήσει δὲ καὶ τῶν ἄλλων βοσκημάτων παμπόλλων, εἴ τις αὐτὰ D ἔδεται. ἢ γάρ; Πῶς γὰρ οὔ; | Οὐκοῦν καὶ ἰατρῶν ἐν χρείαις 20 ἐσόμεθα πολὺ μᾶλλον οὕτω διαιτώμενοι ἢ ὡς τὸ πρότερον; Πολύ γε.

XIV. Καὶ ἡ χώρα που ἡ τότε ἱκανὴ τρέφειν τοὺς τότε σμικρὰ δὴ ἐξ ἱκανῆς ἔσται· ἢ πῶς λέγομεν; Οὕτως, ἔφη. Οὐκοῦν τῆς τῶν πλησίον χώρας ἡμῖν ἀποτμητέον, εἰ μέλλομεν ἱκανὴν ἕξειν νέμειν τε καὶ ἀροῦν, καὶ ἐκείνοις αὖ τῆς ἡμετέρας, ἐὰν καὶ 25 ἐκεῖνοι ἀφῶσιν αὑτοὺς ἐπὶ χρημάτων κτῆσιν ἄπειρον, ὑπερβάντες E τὸν τῶν ἀναγκαίων | ὅρον; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Πολεμήσομεν τὸ μετὰ τοῦτο, ὦ Γλαύκων; ἢ πῶς ἔσται; Οὕτως, ἔφη. Καὶ μηδέν γέ πω λέγωμεν, ἦν δ' ἐγώ, μήτ' εἴ τι κακὸν μήτ' εἰ ἀγαθὸν ὁ πόλεμος ἐργάζεται, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον, ὅτι πολέμου 30 αὖ γένεσιν ηὑρήκαμεν, ἐξ ὧν μάλιστα ταῖς πόλεσιν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ κακὰ γίγνεται ὅταν γίγνηται. Πάνυ μὲν οὖν. Ἔτι δή,

23. λέγομεν A²Π: λέγωμεν A¹. 31, 32. καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ Π et in mg. A²: om. A¹.

---

373 D 20 **χρείαις.** Cobet's χρείᾳ is not, I think, necessary. The plural (for which cf. 369 D al.) refers to the different occasions when we may require the help of doctors.

373 D—**376** C *In consequence of the increase of population we shall require more land. We must accordingly appropriate some of our neighbours' territory, just as under similar conditions they will lay hands upon ours. Herein we have the genesis of War. The duties of War—according to our principle of the subdivision of labour—will involve us in a standing army of professional soldiers or 'Guardians.' Now as War demands not only concentration and application, but also a certain natural aptitude, our Guardians must be qualified by Nature for their duties: that is to say, like generous dogs, they must be quick to perceive, swift to pursue, and strong in actual fight. They should also be brave and spirited, but gentle to their fellow-citizens and one another. The union of gentleness with spirit in the same nature is rare, but not unknown among men, any more than it is among dogs. Our Guardians must in fact be 'philosophic'* (φιλόσοφοι), *like the dog, who is a true philosopher when he defines friend and foe respectively by knowledge and by ignorance, hating the unknown, and welcoming the known. In brief, we shall require a guardian to be naturally philosophic, spirited, swift, and strong.*

373 D 23 **λέγομεν.** λέγωμεν may be right, but the first hand of A was apt to err in these subjunctive forms (*Introd.* § 5), and the Indicative is somewhat more natural here: cf. (with Schneider) 377 E ἀλλὰ πῶς δὴ λέγομεν καὶ ποῖα;

373 E 28 **πολεμήσομεν.** Stallbaum adds δή after πολεμήσομεν with some inferior MSS. The effect of its omission is to lay special stress on the first mention of πόλεμος in πολεμήσομεν, which should be pronounced with emphasis. Cf. IV 432 C, IX 583 C.

30 **πολέμου — γένεσιν.** War then arises from the acquisition of territory and wealth: cf. *Phaed.* 66 C διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν πάντες οἱ πόλεμοι ἡμῖν γίγνονται, where war is farther traced to the body and its desires, to satisfy which we seek to multiply our possessions. Cf. Arist. *Pol.* A 8. 1256ᵇ 23 ἡ πολεμικὴ φύσει κτητική πως ἔσται.

31 **ἐξ ὧν—γίγνηται** defines γένεσιν. War comes ἐξ ὧν i.e. ἐκ τούτων ὧν κτλ. (ὧν for ἐξ ὧν, according to the usual Greek idiom, cf. *Euthyph.* 10 C, and III 402 A ἐν ἅπασιν οἷς ἔστι al.), from that which involves both cities and individuals in calamities, viz. from the desire of money. Cf. 373 B *n.* and (for the sentimen

ὦ φίλε, μείζονος τῆς πόλεως δεῖ οὔτι σμικρῷ, ἀλλ' ὅλῳ στρατο|πέδῳ, 374
ὃ ἐξελθὸν ὑπὲρ τῆς οὐσίας ἁπάσης καὶ ὑπὲρ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν
διαμαχεῖται τοῖς ἐπιοῦσιν. Τί δέ; ἦ δ' ὅς· αὐτοὶ οὐχ ἱκανοί;
Οὔκ, εἰ σύ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡμεῖς ἅπαντες ὡμολογήσαμεν καλῶς,
5 ἡνίκα ἐπλάττομεν τὴν πόλιν· ὡμολογοῦμεν δέ που, εἰ μέμνησαι,
ἀδύνατον ἕνα πολλὰς καλῶς ἐργάζεσθαι τέχνας. Ἀληθῆ λέγεις,
ἔφη. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· ἡ περὶ τὸν πόλεμον | ἀγωνία οὐ τεχνικὴ B
δοκεῖ εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἦ οὖν τι σκυτικῆς δεῖ μᾶλλον
κήδεσθαι ἢ πολεμικῆς; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ἄρα τὸν μὲν σκυτοτόμον
10 διεκωλύομεν μήτε γεωργὸν ἐπιχειρεῖν εἶναι ἅμα μήτε ὑφάντην μήτε
οἰκοδόμον, ἀλλὰ σκυτοτόμον, ἵνα δὴ ἡμῖν τὸ τῆς σκυτικῆς ἔργον
καλῶς γίγνοιτο, καὶ τῶν ἄλλων ἑνὶ ἑκάστῳ ὡσαύτως ἓν ἀπεδίδομεν,

11. ἀλλὰ σκυτοτόμον Π: om. A.

Laws 870 A ff. ἡ τῶν χρημάτων τῆς ἀπλήστου καὶ ἀπείρου κτήσεως ἔρωτας μυρίους ἐντίκτουσα δύναμις διὰ φύσιν τε καὶ ἀπαιδευσίαν τὴν κακὴν κτλ. The love of money—so Plato held—is the root of all evil. This explanation is due to Schleiermacher; others (Schneider, Stallbaum, J. and C. as an alternative) refer ἐξ ὧν to war and the like='ex cuiusmodi rebus' (Stallbaum). It is an objection to such a view that it makes Plato say that evils come from War (and the like), directly after he has declined to say anything of the sort (μηδέν γέ πω—ἐργάζεται). Further, if ὧν referred to war, the sentiment would in itself be a platitude and almost deserve to be expunged from the text, as it is by Herwerden. On the other hand ἐξ ὧν—γίγνηται is on Schleiermacher's view quite consistent with μηδέν γέ πω—ἐργάζεται, for although war arises from that which harms a State, in itself it may (and does) actually do good. Good in other words may come out of evil; which is exactly the principle on which Plato evolves his ideal city out of the τρυφῶσα πόλις. ὅταν γίγνηται (sc. κακά) is equivalent (as J. and C. remark) to ἑκάστοτε: cf. *Phaed.* 68 D φόβῳ μειζόνων κακῶν ὑπομένουσιν αὐτῶν οἱ ἀνδρεῖοι τὸν θάνατον ὅταν ὑπομένωσιν.

33 **ὅλῳ.** Herwerden's conjecture μεγάλῳ seems to shew that he connected σμικρῷ with στρατοπέδῳ, but the meaning is 'not by a small amount, but by a whole army.' For the datives cf. IX 579 C *n.*

374 A 3 **αὐτοὶ οὐχ ἱκανοί;** Glauco speaks as an Athenian citizen-soldier. In making war a profession, and citizens synonymous with soldiers, Plato is laconizing. The language which Isocrates (*Archid.* 81) applies to Sparta might in point of fact be used of Plato's State: τῶν Ἑλλήνων διενηνόχαμεν οὐ τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, οὐδὲ τῷ πλήθει τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅτι τὴν πολιτείαν ὁμοίαν κατεστησάμεθα στρατοπέδῳ καλῶς διοικουμένῳ καὶ πειθαρχεῖν ἐθέλοντι τοῖς ἄρχουσιν. Cf. Grote *Plato* III pp. 176, 209.

5 **ὡμολογοῦμεν**: without εἶναι as in X 610 C ἀθανάτους τὰς ψυχὰς ὁμολογεῖν, and *Soph.* 246 E. The analogy of these cases shews that ἀδύνατον here is not neuter but masculine, agreeing with ἕνα. The reference is to 370 B.

374 B 9 **ἀλλ' ἄρα.** As διεκωλύομεν is certainly interrogative, Ast conjectured ἆρα for ἄρα, but ἄρα (*nimirum*) is regularly present in *a fortiori* arguments of this kind, either in the δέ clause (*Ap.* 34 C, 37 C, D, *Crito* 46 D) or in both (*Crito* 50 E, *Prot.* 325 B, C). In place of the second ἄρα is here written δή (τὰ δὲ δὴ περὶ τὸν πόλεμον κτλ.). For the combination ἀλλ' ἄρα cf. *Soph.* 243 E ἀλλ' ἄρα τὰ ἄμφω βούλεσθε καλεῖν ὄν; Ἴσως.

11 **ἀλλὰ σκυτοτόμον.** See *cr. n.* and *Introd.* § 5. The homoioteleuton as well as the presence of the clause ἵνα—γίγνοιτο is in favour of the genuineness of these words: and the construction itself, which requires ἐκελεύομεν or the like to be supplied out of διεκωλύομεν (see Heindorf on *Gorg.* 457 C and Kühner *Gr. Gr.* II p. 1072), is too idiomatic to have been readily invented by a scribe.

πρὸς ὃ ἐπεφύκει ἕκαστος καὶ ἐφ' ᾧ ἔμελλε τῶν ἄλλων σχολὴν
C ἄγων διὰ βίου αὐτὸ ἐργαζόμενος οὐ παριεὶς τοὺς καιροὺς καλῶς
ἀπεργάζεσθαι· τὰ δὲ δὴ περὶ τὸν πόλεμον πότερον οὐ περὶ 15
πλείστου ἐστὶν εὖ ἀπεργασθέντα; ἢ οὕτω ῥᾴδιον, ὥστε καὶ
γεωργῶν τις ἅμα πολεμικὸς ἔσται καὶ σκυτοτομῶν καὶ ἄλλην
τέχνην ἡντινοῦν ἐργαζόμενος, πεττευτικὸς δὲ ἢ κυβευτικὸς ἱκανῶς
οὐδ' ἂν εἷς γένοιτο μὴ αὐτὸ τοῦτο ἐκ παιδὸς ἐπιτηδεύων, ἀλλὰ
D παρέργῳ χρώμενος; καὶ ἀσπίδα μὲν λαβὼν ἤ τι ἄλλο τῶν 20
πολεμικῶν ὅπλων τε καὶ ὀργάνων αὐθημερὸν ὁπλιτικῆς ἤ τινος
ἄλλης μάχης τῶν κατὰ πόλεμον ἱκανὸς ἔσται ἀγωνιστής, τῶν δὲ
ἄλλων ὀργάνων οὐδὲν οὐδένα δημιουργὸν οὐδὲ ἀθλητὴν ληφθὲν
ποιήσει, οὐδ' ἔσται χρήσιμον τῷ μήτε τὴν ἐπιστήμην ἑκάστου
λαβόντι μήτε τὴν μελέτην ἱκανὴν παρασχομένῳ; Πολλοῦ γὰρ ἄν, 25
ἦ δ' ὅς, τὰ ὄργανα ἦν ἄξια.

E XV. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὅσῳ μέγιστον τὸ τῶν φυλάκων ἔργον,
τοσούτῳ σχολῆς τε τῶν ἄλλων πλείστης ἂν εἴη καὶ αὖ τέχνης τε
καὶ ἐπιμελείας μεγίστης δεόμενον. Οἶμαι ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν
οὐ καὶ φύσεως ἐπιτηδείας εἰς αὐτὸ τὸ ἐπιτήδευμα; Πῶς δ' οὔ; 30
Ἡμέτερον δὴ ἔργον ἂν εἴη, ὡς ἔοικεν, εἴπερ οἷοί τ' ἐσμέν, ἐκλέξασθαι,
τίνες τε καὶ ποῖαι φύσεις ἐπιτήδειαι εἰς πόλεως φυλακήν. Ἡμέτερον
μέντοι. Μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἄρα φαῦλον πρᾶγμα ἠράμεθα·
375 ὅμως δὲ οὐκ ἀποδειλιατέον, ὅσον γ' ἂν δύναμις παρείκῃ. | Οὐ γὰρ

17. σκυτοτομῶν Π: σκυτοτόμων A.

---

13 ἐφ' ᾧ: with σχολὴν ἄγων (Schneider): cf. *Ap.* 36 D. The phraseology here recalls 370 B and C.

374 C 16 **ἢ οὕτω ῥᾴδιον**: singular in spite of the plural τὰ περί. Cf. (with Schneider) *Hipp. Maior* 299 A, *Laws* 708 D.

374 D 21 **τε καὶ ὀργάνων** is ejected by Herwerden, who is also inclined to denounce τὰ ὄργανα below. But it is just these words which "point the analogy: the weapons of the warrior are his tools." (J. and C.) On similarly inadequate grounds τῶν νέων has been condemned in *Euthyph.* 3 A τοὺς τῶν νέων τὰς βλάστας διαφθείροντας: see my note ad loc. τινος ἄλλης μάχης below refers for example to ψιλοί or πελτασταί; the ἀσπίς (it should be remembered) was worn by the ὁπλίτης (whence ἀσπίδα μὲν λαβὼν—ὁπλιτικῆς). The necessity of special knowledge and training for success in war is insisted on by the historical Socrates in Xen. *Mem.* III 1.

27 **φυλάκων**. This is the first occurrence of φύλακες in the technical sense which it bears throughout the *Republic*. It is important to remember that the name includes not only the soldiers, but also—after they have been introduced—the rulers; when it becomes necessary to distinguish between the two classes, the former are called ἐπίκουροι (first named in III 414 B), the latter φύλακες παντελεῖς (III 414 B), τέλεοι φύλακες (IV 428 D) or the like, or more commonly ἄρχοντες (first alluded to in III 389 B, but not expressly separated off until 412 B ff., and finally and fully described only in Books VI and VII).

374 E 34 **ὅσον γ' ἂν δύναμις παρείκῃ**. The phrase is not found elsewhere

οὖν, ἔφη. Οἴει οὖν τι, ἦν δ' ἐγώ, διαφέρειν φύσιν γενναίου σκύλακος εἰς φυλακὴν νεανίσκου εὐγενοῦς; Τὸ ποῖον λέγεις; Οἷον ὀξύν τέ που δεῖ αὐτοῖν ἑκάτερον εἶναι πρὸς αἴσθησιν καὶ ἐλαφρὸν πρὸς τὸ
5 αἰσθανόμενον διωκαθεῖν, καὶ ἰσχυρὸν αὖ, ἐὰν δέῃ ἑλόντα διαμάχεσθαι. Δεῖ γὰρ οὖν, ἔφη, πάντων τούτων. Καὶ μὴν ἀνδρεῖόν γε, εἴπερ εὖ μαχεῖται. Πῶς δ' οὔ; Ἀνδρεῖος δὲ εἶναι ἆρα ἐθελήσει ὁ μὴ θυμοειδὴς εἴτε ἵππος εἴτε κύων ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ζῷον; ἢ | οὐκ B ἐννενόηκας, ὡς ἄμαχόν τε καὶ ἀνίκητον θυμός, οὗ παρόντος ψυχὴ
10 πᾶσα πρὸς πάντα ἄφοβός τέ ἐστι καὶ ἀήττητος; Ἐννενόηκα. Τὰ μὲν τοίνυν τοῦ σώματος οἷον δεῖ τὸν φύλακα εἶναι, δῆλα. Ναί. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς ψυχῆς, ὅτι γε θυμοειδῆ. Καὶ τοῦτο. Πῶς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, οὐκ ἄγριοι ἀλλήλοις ἔσονται καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις, ὄντες τοιοῦτοι τὰς φύσεις; Μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὐ
15 ῥᾳδίως. Ἀλλὰ μέντοι δεῖ γε πρὸς μὲν | τοὺς οἰκείους πράους C

14. ἄλλοις *q*: ἀλλοτρίοις ΑΠΞ.

in Plato, although παρείκει is found with a personal subject (ὁ θεός, θεοί) again in *Theaet.* 150 D, *Laws* 934 C. Herwerden would eject δύναμις (cf. *Symp.* 187 E καθ' ὅσον παρείκει), but such a word is very unlikely to have been interpolated. δύναμις is simply 'our powers': the article is omitted as in the idiomatic κατὰ δύναμιν, εἰς δύναμιν.

375 A 2 **σκύλακος**. A play on σκύλαξ and φύλαξ is intended. Analogies from the animal kingdom were freely employed by the historical Socrates: for the dog in particular cf. Xen. *Mem.* IV 1. 3 καὶ τῶν κυνῶν τῶν εὐφυεστάτων, φιλοπόνων τε οὐσῶν καὶ ἐπιθετικῶν τοῖς θηρίοις, τὰς μὲν καλῶς ἀχθείσας ἀρίστας γίγνεσθαι—, ἀναγώγους δὲ γιγνομένας ματαίους τε καὶ μανιώδεις καὶ δυσπειθεστάτας. Cf. *n.* on φύεται 370 A.

5 **αἰσθανόμενον**: 'the moment he perceives.' The present (where one might expect the aorist) emphasizes the rapidity with which pursuit follows upon sight.

7 **ἀνδρεῖος**. For ἀνδρεῖος applied to beasts cf. Isocr. 15. 211 εἰ περὶ τοὺς ἵππους καὶ τοὺς κύνας καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ζῴων ὁρῶντες τέχνας ἔχοντάς τινας, αἷς τὰ μὲν ἀνδρειότερα, τὰ δὲ πραότερα, τὰ δὲ φρονιμώτερα ποιοῦσι, περὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν μηδεμίαν οἴονται τοιαύτην ηὑρῆσθαι παιδείαν κτλ. See also *Lach.* 196 D—197 B and Arist. *Eth. Nic.* III 11. 1116^b 33 ff.

8 **θυμοειδής**. The technical term θυμοειδής is here for the first time used in the *Republic*. Plato probably inherited the word from Socrates (see Xen. *Mem.* IV 1. 3 τῶν τε ἵππων τοὺς εὐφυεστάτους, θυμοειδεῖς τε καὶ σφοδροὺς ὄντας κτλ.): in practice he employs it as the adjective corresponding to θυμός (see e.g. III 411 A, B), as ἐπιθυμητικός corresponds to ἐπιθυμία. The usual translation 'spirited' probably expresses the meaning as nearly as can be done by a single word. For a full discussion of the word reference may be made to P. Meyer ὁ θυμὸς *ap. Arist. Platonemque* (1876), whose conclusion (p. 65) is "τὸν θυμὸν esse eam naturalem vim, qua ductus suam quisque propriam naturam explere studeat, quaque incitatus, quaecunque hanc naturam ipsi propriam tollere vel laedere conentur, fugiat, quae contra perfectiorem reddere possint, adpetat." See also on IV 439 E.

375 B 9 **ἄμαχόν—ἀνίκητον**. Ast may be right in supposing that Plato has in view the words of Heraclitus, often referred to in antiquity, θυμῷ μάχεσθαι χαλεπόν· ὅ τι γὰρ ἂν χρηίζῃ γίνεσθαι, ψυχῆς ὠνέεται (*Fr.* 105 Bywater).

οὗ παρόντος—ἀήττητος. Cf. Arist. *Eth. Nic.* III 11. 1116^b 26 ἰτητικώτατον γὰρ ὁ θυμὸς πρὸς τοὺς κινδύνους.

αὐτοὺς εἶναι, πρὸς δὲ τοὺς πολεμίους χαλεπούς· εἰ δὲ μή, οὐ περιμενοῦσιν ἄλλους σφᾶς διολέσαι, ἀλλ' αὐτοὶ φθήσονται αὐτὸ δράσαντες. Ἀληθῆ, ἔφη. Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ποιήσομεν; πόθεν ἅμα πρᾶον καὶ μεγαλόθυμον ἦθος εὑρήσομεν; ἐναντία γάρ που θυμοειδεῖ πραεῖα φύσις. Φαίνεται. Ἀλλὰ μέντοι τούτων ὁποτέρου 20 ἂν στέρηται, φύλαξ ἀγαθὸς οὐ μὴ γένηται· ταῦτα δὲ ἀδυνάτοις D ἔοικεν, καὶ οὕτω δὴ | ξυμβαίνει ἀγαθὸν φύλακα ἀδύνατον γενέσθαι. Κινδυνεύει, ἔφη. καὶ ἐγὼ ἀπορήσας τε καὶ ἐπισκεψάμενος τὰ ἔμπροσθεν, Δικαίως γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ἀποροῦμεν· ἧς γὰρ προὐθέμεθα εἰκόνος ἀπελείφθημεν. Πῶς λέγεις; Οὐκ ἐνοήσαμεν, 25 ὅτι εἰσὶν ἄρα φύσεις, οἵας ἡμεῖς οὐκ ᾠήθημεν, ἔχουσαι τἀναντία ταῦτα. Ποῦ δή; Ἴδοι μὲν ἄν τις καὶ ἐν ἄλλοις ζῴοις, οὐ μέντ' ἂν E ἥκιστα ἐν ᾧ ἡμεῖς παρεβάλλομεν τῷ φύλακι. | οἶσθα γάρ που τῶν γενναίων κυνῶν, ὅτι τοῦτο φύσει αὐτῶν τὸ ἦθος, πρὸς μὲν τοὺς συνήθεις τε καὶ γνωρίμους ὡς οἷόν τε πραοτάτους εἶναι, πρὸς δὲ 30 τοὺς ἀγνῶτας τοὐναντίον. Οἶδα μέντοι. Τοῦτο μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δυνατόν, καὶ οὐ παρὰ φύσιν ζητοῦμεν τοιοῦτον εἶναι τὸν φύλακα. Οὐκ ἔοικεν.

XVI. Ἆρ' οὖν σοι δοκεῖ ἔτι τοῦδε προσδεῖσθαι ὁ φυλακικὸς ἐσόμενος, πρὸς τῷ θυμοειδεῖ ἔτι προσγενέσθαι φιλόσοφος τὴν 35

---

375 C 19 **ἐναντία γὰρ—φύσις.** Plato regarded this opposition as the fundamental antithesis of human character, and thought it a statesman's foremost duty to blend the *θυμοειδές* and *πρᾶον* harmoniously together: see *Pol.* 306 C—311 C, infra III 410 B ff., VI 503 C, *Theaet.* 144 A, B.

21 **ταῦτα—ἔοικεν.** Van Heusde (*Initia Phil. Plat.* p. 471 *n.* 1) somewhat hastily declares these words to be corrupt, and supplies *ἀμφότερα ἔχειν* after *ταῦτα δέ*. *ταῦτα* refers like *τούτων* simply to the two qualities *πρᾶον* and *μεγαλόθυμον*: 'these'—meaning the combination of these as opposed to one of them—'are apparently unattainable': cf. VI 499 D *οὐ γὰρ ἀδύνατος γενέσθαι, οὐδ' ἡμεῖς ἀδύνατα λέγομεν.*

375 D 25 **ἐνοήσαμεν—φύσεις.** *ἐνενοήσαμεν* (with *q*) is read by most of the editors, quite unnecessarily, as Schneider shews. *νοεῖν* is not 'putare,' nor—I think—'perpendere,' but simply 'animadvertere,' 'notice,' as often. Such a meaning is peculiarly appropriate with *ἴδοι* following. Presently *ἄρα* is not 'then' (J. and C.), but 'after all.'

28 **τῷ φύλακι**: not *τῷ σκύλακι*, as Groen van Prinsterer conjectured (*Plat. Prosop.* p. 209). *τῷ φύλακι* of course depends on *παρεβάλλομεν*, and *ἐν ᾧ* is for *ἐν τούτῳ ὅ*.

375 E 29 **αὐτῶν τὸ ἦθος.** With *αὐτῶν* (unnecessary, but welcome, after *τῶν γενναίων κυνῶν*) cf. IV 428 A *n.*

πρὸς μὲν—τοὐναντίον. In *Od.* XVI 4—10 the dogs of Eumaeus do not bark at Telemachus, and Odysseus remarks (8, 9) *Εὔμαι', ἦ μάλα τίς τοι ἐλεύσεται ἐνθάδ' ἑταῖρος | ἢ καὶ γνώριμος ἄλλος, ἐπεὶ κύνες οὐχ ὑλάουσιν | ἀλλὰ περισσαίνουσι.* See also *Od.* XIV 30, where they bark at the stranger Odysseus, and cf. Heracl. 115 (Bywater) *κύνες καὶ βαΰζουσι ὃν ἂν μὴ γινώσκωσι.* In Aristotle similar characteristics are attributed to the lion: see *Physiogn.* 5. 809^b 34—36 *μεγαλόψυχον καὶ φιλόνικον, καὶ πραῢ καὶ δίκαιον καὶ φιλόστοργον πρὸς ἃ ἂν ὁμιλήσῃ*, and *Hist. An.* IX 44. 629^b 10—12.

35 **πρὸς τῷ θυμοειδεῖ κτλ.** There

φύσιν; Πῶς δή; ἔφη· οὐ γὰρ | ἐννοῶ. Καὶ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, 376
ἐν τοῖς κυσὶν κατόψει, ὃ καὶ ἄξιον θαυμάσαι τοῦ θηρίου. Τὸ ποῖον;
"Οτι ὃν μὲν ἂν ἴδῃ ἀγνῶτα, χαλεπαίνει, οὐδὲν δὴ κακὸν προπε-
πονθώς· ὃν δ' ἂν γνώριμον, ἀσπάζεται, κἂν μηδὲν πώποτε ὑπ'
5 αὐτοῦ ἀγαθὸν πεπόνθῃ. ἢ οὔπω τοῦτο ἐθαύμασας; Οὐ πάνυ,
ἔφη, μέχρι τούτου προσέσχον τὸν νοῦν· ὅτι δέ που δρᾷ ταῦτα,
δῆλον. Ἀλλὰ μὴν κομψόν γε φαίνεται τὸ πάθος αὐτοῦ τῆς
φύσεως | καὶ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφον. Πῇ δή; Ἧι, ἦν δ' ἐγώ, ὄψιν B
οὐδενὶ ἄλλῳ φίλην καὶ ἐχθρὰν διακρίνει, ἢ τῷ τὴν μὲν καταμαθεῖν,
10 τὴν δὲ ἀγνοῆσαι. καίτοι πῶς οὐκ ἂν φιλομαθὲς εἴη, συνέσει τε

3. ὅτι ὃν Π: ὃν A. δὴ *q*: δὲ AΠ: γε Ξ. 3, 4. προπεπονθὼς Π: προσπεπονθὼς A[1]: προπεπονθὸς A[2]. 4. μηδὲν A[2]Π: μηδὲ (ut videtur) A[1].

---

seems to be no other example in good Greek of προσγενέσθαι meaning 'to become in addition': but we may compare προσέσονται II 373 A, προσέχειν VII 521 D, προσείπωμεν X 607 B, and similar instances with other verbs. I formerly wrote φιλόσοφον for φιλόσοφος ('that to the element of spirit nature should have added'—προσγενέσθαι, i.q. accessisse, cf. I 346 D—'a philosophical temperament'). The accusative with infinitive has however a harsh effect. Herwerden cuts the knot by deleting the προσ- of προσγενέσθαι.

376 A 3 **ὅτι—προπεπονθώς.** Schneider justly observes that ὅτι is not likely to be an interpolation, and might easily have disappeared before ὅν, as it has in A (see *cr. n.*). In itself the presence of ὅτι is an improvement. For οὐδὲν δὴ *v* (supported also by Stobaeus *Flor.* 43. 149) reads οὐδέν, which may be right. Cobet's οὐδὲ ἓν is too emphatic.

5 **οὐ πάνυ—τὸν νοῦν**: 'I have hardly thought of the matter till now.' μέχρι δεῦρο is more idiomatic than μέχρι τούτου in this sense, but Xen. *Cyr.* VIII 8. 9 and Dem. *de Cor.* 48 are closely analogous instances. The alternative rendering 'my observation has hardly extended so far' is (in view of οὔπω τοῦτο ἐθαύμασας;) less suitable.

376 B 8 **ὡς ἀληθῶς φιλόσοφον.** ὡς ἀληθῶς indicates that φιλόσοφον is to be taken in its etymological sense: cf. I 343 C *n.* The dog shews 'a love of knowledge' because he loves the known, and hates the unknown. Brandt (*Zur Entwick. d. Pl. Lehr. v. d. Seelentheilen* p. 10) ingeniously takes φιλόσοφον as = σοφὸν τοὺς φίλους: but the other interpretation is more natural and relevant. There is perhaps an allusion to the Cynics: see Schol. in Arist. ed. Brandis (Berlin 1836) 23[b] 16 ff. τετάρτη δὲ (sc. αἰτία τοῦ κληθῆναι Κυνικοὺς) ὅτι διακριτικὸν ζῷον ὁ κύων γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ τὸν φίλον καὶ τὸν ἀλλότριον ὁρίζον· ὃν γὰρ γιγνώσκει, νομίζει φίλον εἶναι καὶ εἰ ῥόπαλον ἐπιφέροιτο, ὃν δὲ ἀγνοεῖ ἐχθρόν, καὶ εἰ δέλεαρ ἐπιφερόμενος εἴη. οὕτως οὖν καὶ οὗτοι τοὺς μὲν ἐπιτηδείους πρὸς φιλοσοφίαν φίλους ἐνόμιζον καὶ εὐμενεῖς ἐδέχοντο, τοὺς δὲ ἀνεπιτηδείους ἀπήλαυνον δίκην κυνῶν κατ' αὐτῶν ὑλακτοῦντες, and Philoponus *ib.* 35[a] 5—12. The Cynics were themselves very fond of pointing the moral from the lower animals to man (Dümmler *Proleg.* p. 58 *n.* 2), and Plato here paints them not unkindly in colours of their own. It should be noted that throughout II—IV Plato uses φιλόσοφος and φιλοσοφία with less of an intellectual than of a moral connotation. In the earlier books the word is for the most part connected with a gentle considerate disposition or character, whether naturally implanted or the result of culture (cf. III 410 E, 411 C, 411 E): in 407 C the sense is somewhat different. See Nettleship in *Hellenica* pp. 77—79, and Krohn *Pl. St.* p. 71. It is not until the latter part of Book V (473 B ff.) where Plato is proposing to enter on the third and final stage of his ideal city, viz. the κατάστασις τῶν ἀρχόντων, that the intellectual aspect of the word begins to predominate over the moral. Cf. IV 439 D *n.*

καὶ ἀγνοίᾳ ὁριζόμενον τό τε οἰκεῖον καὶ τὸ ἀλλότριον; Οὐδαμῶς, ἦ δ' ὅς, ὅπως οὔ. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον ἐγώ, τό γε φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταὐτόν; Ταὐτὸν γάρ, ἔφη. Οὐκοῦν θαρροῦντες τιθῶμεν καὶ ἐν ἀνθρώπῳ, εἰ μέλλει πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ γνωρίμους C πρᾶός τις ἔσεσθαι, φύσει φιλόσοφον καὶ φιλομαθῆ αὐτὸν δεῖν 15 εἶναι; Τιθῶμεν, ἔφη. Φιλόσοφος δὴ καὶ θυμοειδὴς καὶ ταχὺς καὶ ἰσχυρὸς ἡμῖν τὴν φύσιν ἔσται ὁ μέλλων καλὸς κἀγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ πόλεως; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Οὗτος μὲν δὴ ἂν οὕτως ὑπάρχοι. θρέψονται δὲ δὴ ἡμῖν οὗτοι καὶ παιδευθήσονται τίνα D τρόπον; καὶ ἆρά τι προὔργου ἡμῖν ἐστὶν αὐτὸ σκοποῦσι πρὸς 20 τὸ κατιδεῖν, οὗπερ ἕνεκα πάντα σκοποῦμεν, δικαιοσύνην τε καὶ ἀδικίαν τίνα τρόπον ἐν πόλει γίγνεται, ἵνα μὴ ἐῶμεν ἱκανὸν λόγον ἢ συχνὸν διεξίωμεν; καὶ ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφὸς Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ἔγωγε προσδοκῶ προὔργου εἶναι εἰς τοῦτο ταύτην τὴν σκέψιν. Μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Ἀδείμαντε, οὐκ ἄρα 25 ἀφετέον, οὐδ' εἰ μακροτέρα τυγχάνει οὖσα. Οὐ γὰρ οὖν. Ἴθι οὖν, ὥσπερ ἐν μύθῳ μυθολογοῦντές τε καὶ σχολὴν ἄγοντες λόγῳ E παιδεύωμεν τοὺς ἄνδρας. Ἀλλὰ χρή.

15. φιλόσοφον Π et in mg. A[2]: om. A[1]. 22, 23. ἵνα—διεξίωμεν Π et in mg. A[2]: om. A[1].

---

376 C 15 **φύσει** is better taken with φιλόσοφον than with πρᾶος. Cf. 375 B.

20 **ἆρά τι προὔργου κτλ.** See on 368 E.

376 D 22 **ἵνα μὴ—διεξίωμεν.** See *cr. n.* The omission in the text of A may be accidental (see *Introd.* § 5), but the sentence is certainly a difficult one. If the MSS are right, the meaning must be "For we do not want to be tedious,"—but συχνός is rather 'lengthy'—"and we do not want to leave unsaid what is required for completeness" (J. and C., comparing for συχνός *Theaet.* 185 E, *Phil.* 23 B al.). The conjectures of Teuffel (*Rhein. Mus.* 1850 p. 469) and Herwerden (*Mnem.* N. S. XI p. 339)—ἵνα ᾗ (so *q*) ἐῶμεν συχνὸν (so *v*) λόγον ἢ ἱκανὸν (so *v*) διεξίωμεν and ἵνα μὴ ἢ ἐῶμεν συχνὸν λόγον ἢ οὐχ ἱκανὸν διεξίωμεν—improve the antithesis, but are much too violent. It is safest to retain the MS reading until a thoroughly satisfactory emendation appears. Dr Jackson suggests ἵνα μὴ ἐῶμεν ἱκανὸν λόγον ἢ οὐχ ἱκανὸν διεξίωμεν.

376 C—**378** E *Let us next consider how to educate our future Guardians: the enquiry may help us to discover the origin of Justice and Injustice.*

We may accept the traditional view that Education consists in 'Music,' or culture of the soul, and Gymnastic, or culture of the body. 'Music' must be begun before Gymnastic. Now 'Music' includes literature (λόγοι), *and literature is either true or false* (μῦθοι). *We shall educate our children by false literature before we teach them true; but we shall eschew all legends that inculcate views inconsistent with those which we desire our Guardians to entertain when they are men. Makers of legend or fable must be submitted to a censorship, and most of our present legends rejected. Caricatures of the gods, like the stories about Cronus and Uranus, Zeus and Cronus, are not only false in themselves, but ought not, even if they were true, to be told to children, lest they breed inhumanity and filial impiety; nor should children be persuaded by Poetry or other imitative arts to believe that the gods*

XVII. Τίς οὖν ἡ παιδεία; ἢ χαλεπὸν εὑρεῖν βελτίω τῆς ὑπὸ
30 τοῦ πολλοῦ χρόνου ηὑρημένης; ἔστιν δέ που ἡ μὲν ἐπὶ σώμασι
γυμναστική, ἡ δ' ἐπὶ ψυχῇ μουσική. Ἔστιν γάρ. Ἆρ' οὖν οὐ
μουσικῇ πρότερον ἀρξόμεθα παιδεύοντες ἢ γυμναστικῇ; Πῶς δ'
οὔ; Μουσικῆς δ', εἶπον, τίθης λόγους, ἢ οὔ; Ἔγωγε. Λόγων δὲ
διττὸν εἶδος, τὸ μὲν ἀληθές, ψεῦδος δ' ἕτερον; Ναί. Παιδευτέον
35 δ' | ἐν ἀμφοτέροις, πρότερον δ' ἐν τοῖς ψευδέσιν; Οὐ μανθάνω, 377
ἔφη, πῶς λέγεις. Οὐ μανθάνεις, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι πρῶτον τοῖς παιδίοις
μύθους λέγομεν; τοῦτο δέ που ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν ψεῦδος, ἔνι δὲ
καὶ ἀληθῆ. πρότερον δὲ μύθοις πρὸς τὰ παιδία ἢ γυμνασίοις
5 χρώμεθα. Ἔστι ταῦτα. Τοῦτο δὴ ἔλεγον, ὅτι μουσικῆς πρότερον
ἁπτέον ἢ γυμναστικῆς. Ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν οἶσθ' ὅτι ἀρχὴ

33. εἶπον v: εἰπὼν ΑΠΞ q^1: εἶπεν q^2. 1. ψεύδεσιν Π: ψευδέσιν A.

---

quarrel and fight among themselves. No plea of a 'deeper meaning' (ὑπόνοια) can justify the telling of such tales to children; for children cannot distinguish the spirit from the letter, and impressions made thus early are difficult to efface.

376 E ff. **τίς οὖν ἡ παιδεία; κτλ.** The educational scheme contained in Books II and III contributes to the purgation of the τρυφῶσα πόλις, and thereby helps to complete Plato's second picture of an ideal city: see on 372 D ff. For the correct understanding of these regulations it is well to bear in mind (1) that Plato's object in this preliminary discipline is to train the character rather than the intellect (cf. IV 430 C *n.*), and (2) that all the guardians have to pass through this curriculum. The higher scheme of education (in Book VII), on the other hand, is confined to those guardians who are to be made Rulers in the State, and its express aim is to educate the intellect rather than the will. See especially VI 502 E, VII 521 D—522 A *nn.* The best discussion on Plato's theory of education in its broader aspects is still, I think, Nettleship's Essay in *Hellenica* pp. 67—180. *Platon's Erziehungstheorie n. s. Schrift. dargestellt* von Dr A. Drygas Schneidemühl 1880 is a useful summary. For Plato's criticism of poetry, we may refer in particular to Heine's excellent dissertation *De rat. quae Platoni c. poet. Gr. intercedit* &c. Vratislaviae 1880, and to Reber's *Plato und die Poesie* Leipzig, 1864.

376 E 30 **ἔστιν δέ που—μουσική.** The usual Greek view (see for example Isocr. 15. 180—185), corrected by Plato in III 410 C ff.

33 **εἶπον.** Richter (*Fl. Jahrb.* 1867 p. 141) revives Muretus' conjecture εἶδος: but εἶπον is alone satisfactory. The confusion of ο and ω occurs in Inscriptions from the third century B.C. onwards (Meisterhans[3] p. 24 *n.* 128). See also *Introd.* § 5.

λόγων δὲ—ἕτερον. The word 'lies' is here used by Plato in its popular sense of that which is false in fact: his own definition of the 'veritable lie' is different: see 382 B *n.* 'Lies' are necessary—so Plato holds—in education: only they must be moral lies. Under 'lies' he includes stories (μῦθοι) about the gods, about the daemons and heroes long since dead, about a future life—all of them subjects where the alleged facts cannot be verified. The ἀληθεῖς λόγοι are concerned with men, and are passed over by Plato, because he could not state his view without anticipating the conclusion which the *Republic* is intended to prove (see III 392 A—C). This point is missed by Krohn (*Pl. St.* p. 12).

377 A 4 **ἀληθῆ**: i.e. truths of fact or history, not yet with reference to moral truth, for nothing has been said to change the connotation of ψευδής or its opposite ἀληθής. In Plato's view legend contains some elements of historical truth.

6 **ἀρχὴ—μέγιστον**: semi-proverbial, with reference to ἀρχὴ ἥμισυ παντός: cf.

B παντὸς ἔργου μέγιστον, ἄλλως τε καὶ νέῳ καὶ ἁπαλῷ ὁτῳοῦν; μάλιστα γὰρ δὴ τότε πλάττεται καὶ ἐνδύεται τύπον, ὃν ἄν τις βούληται ἐνσημήνασθαι ἑκάστῳ. Κομιδῇ μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν ῥᾳδίως οὕτω παρήσομεν τοὺς ἐπιτυχόντας ὑπὸ τῶν ἐπιτυχόντων 10 μύθους πλασθέντας ἀκούειν τοὺς παῖδας καὶ λαμβάνειν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναντίας δόξας ἐκείναις, ἅς, ἐπειδὰν τελεωθῶσιν, ἔχειν οἰησόμεθα δεῖν αὐτούς; Οὐδ' ὁπωστιοῦν παρήσομεν. Πρῶτον δὴ ἡμῖν, ὡς ἔοικεν, ἐπιστατητέον τοῖς μυθοποιοῖς,
C καὶ ὃν μὲν ἂν καλὸν ποιήσωσιν, ἐγκριτέον, ὃν δ' ἂν μή, ἀποκριτέον· 15 τοὺς δ' ἐγκριθέντας πείσομεν τὰς τροφούς τε καὶ μητέρας λέγειν τοῖς παισὶν καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς μύθοις πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσίν· ὧν δὲ νῦν λέγουσι τοὺς πολλοὺς ἐκβλητέον. Ποίους δή; ἔφη. Ἐν τοῖς μείζοσιν, ἦν δ' ἐγώ, μύθοις ὀψόμεθα καὶ τοὺς ἐλάττους. δεῖ γὰρ δὴ τὸν αὐτὸν τύπον εἶναι 20
D καὶ ταὐτὸν δύνασθαι τούς τε μείζους καὶ τοὺς ἐλάττους. ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγ', ἔφη· ἀλλ' οὐκ ἐννοῶ οὐδὲ τοὺς μείζους τίνας λέγεις. Οὓς Ἡσίοδός τε, εἶπον, καὶ Ὅμηρος ἡμῖν ἐλεγέτην καὶ οἱ ἄλλοι

8. τύπον Richards: τύπος codd.

Laws 753 E, and (for the application of the sentiment) *ib.* 765 E.

377 B 8 μάλιστα — τύπον. See *cr. n.* To τύπος there are two objections: (1) the subject of πλάττεται and ἐνδύεται should be the same; but the subject of πλάττεται is not τύπος, but the νέῳ καὶ ἁπαλῷ ὁτῳοῦν, cf. πλάττειν τὰς ψυχὰς in C below: (2) it is more natural and correct to say that an object which 'is being moulded' 'puts on' a τύπος, than to say that the τύπος sinks into it. Reading τύπον we obtain the proper contrast between ἐνδύεται and ἐνσημήνασθαι: the youth puts on whatever impression or type the educator desires to stamp him with. The metaphor becomes more explicit in Plutarch *De lib. educ.* 3 F καθάπερ γὰρ σφραγῖδες τοῖς ἁπαλοῖς ἐναπομάττονται κηροῖς, οὕτως αἱ μαθήσεις ταῖς τῶν ἔτι παιδίων ψυχαῖς ἐναποτυποῦνται. Cf. also *Theaet.* 191 D and Hor. *Epp.* II 2. 8 argilla quidvis imitaberis uda.

10 ῥᾳδίως οὕτω: 'carelessly, without more ado': cf. 378 A and I 331 C. This idiomatic οὕτω is common with adverbs like ῥᾳδίως, εἰκῇ, ἁπλῶς, νῦν, ἐξαίφνης: for examples see Blaydes on Ar. *Wasps* 461.

377 C 15 καλὸν: sc. μῦθον, which some MSS (including Π) insert. For μῦθον understood from μυθοποιοῖς cf. III 399 D, where τοῦτο i.e. αὐλός is understood from αὐλοποιούς, 410 A, where αὐτοί (i.e. ἰατροί) follows ἰατρική, IV 421 E, and (with Schneider) *Laws* 886 C θεογονίαν διεξέρχονται, γενόμενοί τε (sc. οἱ θεοί) ὡς πρὸς ἀλλήλους ὡμίλησαν.

17 πλάττειν κτλ. Mothers and nurses practised massage on the bodies of infants: cf. *Laws* 789 E τιθέντες νόμους τὴν μὲν κύουσαν περιπατεῖν, τὸ γενόμενον δὲ πλάττειν τε οἷον κήρινον ἕως ὑγρόν, καὶ μέχρι δυοῖν ἐτοῖν σπαργανᾶν, and *Alc.* I 121 D. A trace of massage practised for medical purposes appears in Zeno *Fr.* 180 (ed. Pearson).

377 D 23 ἐλεγέτην. The dual links together Homer and Hesiod as jointly responsible for Greek theology: see on 363 A. Among the first to rebel against their authority were Pythagoras, Xenophanes, and Heraclitus (D. L. VIII 21, IX 18, IX 1). Xenophanes' protest was particularly famous in antiquity: see Sext. Emp. *adv. Math.* I 289 and IX 193 ap. Ritter and Preller *Hist. Philos. Gr.*[7] pp. 76, 77. Plato's attack on the Olympian

ποιηταί. οὗτοι γάρ που μύθους τοῖς ἀνθρώποις ψευδεῖς συντι-
25 *θέντες ἔλεγόν τε καὶ λέγουσι.* Ποίους δή, *ἦ δ' ὅς, καὶ τί αὐτῶν μεμφόμενος λέγεις;* Ὅπερ, *ἦν δ' ἐγώ, χρὴ καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα μέμφεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐάν τις μὴ καλῶς ψεύδηται.* | Τί τοῦτο; **E** Ὅταν *εἰκάζῃ τις κακῶς τῷ λόγῳ περὶ θεῶν τε καὶ ἡρώων οἷοί εἰσιν, ὥσπερ γραφεὺς μηδὲν ἐοικότα γράφων οἷς ἂν ὅμοια βουληθῇ*
30 *γράψαι.* Καὶ *γάρ, ἔφη, ὀρθῶς ἔχει τά γε τοιαῦτα μέμφεσθαι. ἀλλὰ πῶς δὴ λέγομεν καὶ ποῖα;* Πρῶτον *μέν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μέγιστον καὶ περὶ τῶν μεγίστων ψεῦδος ὁ εἰπὼν οὐ καλῶς ἐψεύσατο, ὡς* Οὐρανός *τε εἰργάσατο ἅ φησι δρᾶσαι αὐτὸν* Ἡσίοδος, *ὅ τε αὖ* Κρόνος *ὡς ἐτιμωρήσατο αὐτόν· τὰ δὲ δὴ* | *τοῦ* Κρόνου *ἔργα καὶ* **378** *πάθη ὑπὸ τοῦ υἱέος, οὐδ' ἂν εἰ ἦν ἀληθῆ, ᾤμην δεῖν ῥᾳδίως οὕτω λέγεσθαι πρὸς ἄφρονάς τε καὶ νέους, ἀλλὰ μάλιστα μὲν σιγᾶσθαι, εἰ δὲ ἀνάγκη τις ἦν λέγειν, δι' ἀπορρήτων ἀκούειν ὡς ὀλιγίστους,*
5 *θυσαμένους οὐ χοῖρον, ἀλλά τι μέγα καὶ ἄπορον θῦμα, ὅπως ὅ τι ἐλαχίστοις συνέβη ἀκοῦσαι.* Καὶ *γάρ, ἦ δ' ὅς, οὗτοί γε οἱ λόγοι χαλεποί.* Καὶ *οὐ λεκτέοι γ', ἔφην, ὦ* Ἀδείμαντε, | *ἐν τῇ ἡμετέρᾳ* **B** *πόλει, οὐδὲ λεκτέον νέῳ ἀκούοντι, ὡς ἀδικῶν τὰ ἔσχατα οὐδὲν ἂν*

---

theology in this and the succeeding book was perhaps the severest blow that Paganism received before the Christian era, and pointed the way for those exaggerated diatribes against the heathen gods in which it afterwards became the fashion of early Christian apologists to indulge, beginning with the *Apology* of Aristides (cc. 8—11). Cf. X 607 B *n*.

26 **ὅπερ—ψεύδηται.** *ὅπερ* is *τὸ εἰκάζειν κακῶς περὶ θεῶν* etc. A distinction is drawn between mere lies and the lie which is in itself *οὐ καλόν*, unbeautiful and immoral in tendency, e.g. the story of Uranus and Cronus (*ὁ εἰπὼν οὐ καλῶς ἐψεύσατο* in E below). Such legends not merely misrepresent the gods, but also corrupt mankind.

377 E 28 **εἰκάζῃ.** It is taken for granted that Poetry is a species of imitation: cf. *Laws* 668 A—C.

32 **τῶν μεγίστων**: masculine, not neuter: cf. 378 B.

33 **Ἡσίοδος.** *Theog.* 154—181.

34 **τὰ δὲ δὴ κτλ.** *δή* emphasizes the case of Cronus as the most important (cf. *Prot.* 311 D, 312 E): it is so because the delinquent is Zeus, the reigning king of gods and men. The example set by Zeus on this occasion was no doubt sometimes used to justify wrong-doing: see for example Aesch. *Eum.* 640, 641, Ar. *Clouds* 904—906 *πῶς δῆτα δίκης οὔσης ὁ Ζεὺς | οὐκ ἀπόλωλεν τὸν πατέρ' αὑτοῦ | δήσας; ib.* 1079 ff., Eur. *H. F.* 1317—1319, and especially Pl. *Euthyph.* 5 E—6 A, where Euthyphro urges the analogy in all seriousness to justify his vexatious prosecution of his own father. The pernicious effect of such legends on human conduct is again pointed out in *Laws* 886 C, 941 B: cf. also Isocr. *Bus.* 38—43, Luc. *Men.* 3, and Grote *Plato* III p. 194 *n*.

378 A 2 **ῥᾳδίως οὕτω**: 377 B *n*.

5 **θυσαμένους—ἀκοῦσαι.** *ἀπορρήτων* suggests the mysteries, whence the allusion to the 'mystic pig' (Ar. *Ach.* 764). For *ἄπορον*, 'unprocurable' (Jowett), *ἄπυρον* has been suggested, absurdly enough. *ἄπορον* is further explained by *ὅπως—ἀκοῦσαι.* It should be noted that *ὅπως* with a past tense of the indicative in clauses of this kind is rare in Plato: it occurs again only in *Laws* 830 B, 959 C (where *ἂν* should be expunged). Cf. Weber in Schanz's *Beiträge zur hist. Synt. d. Gr. Sprache* II 2, p. 64.

θαυμαστὸν ποιοῖ, οὐδ' αὖ ἀδικοῦντα πατέρα κολάζων παντὶ τρόπῳ, ἀλλὰ δρῴη ἂν ὅπερ θεῶν οἱ πρῶτοί τε καὶ μέγιστοι. Οὐ μὰ τὸν 10 Δία, ἦ δ' ὅς, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ ἐπιτήδεια εἶναι λέγειν. Οὐδέ γε, ἦν δ' ἐγώ, τὸ παράπαν, ὡς θεοὶ θεοῖς πολεμοῦσί τε καὶ ἐπιβου-C λεύουσι καὶ μάχονται· οὐδὲ γὰρ ἀληθῆ· εἴ γε δεῖ ἡμῖν τοὺς μέλλοντας τὴν πόλιν φυλάξειν αἴσχιστον νομίζειν τὸ ῥᾳδίως ἀλλήλοις ἀπεχθάνεσθαι· πολλοῦ δεῖ γιγαντομαχίας τε μυθολογητέον 15 αὐτοῖς καὶ ποικιλτέον, καὶ ἄλλας ἔχθρας πολλὰς καὶ παντοδαπὰς θεῶν τε καὶ ἡρώων πρὸς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους αὐτῶν. ἀλλ' εἴ πως μέλλομεν πείσειν, ὡς οὐδεὶς πώποτε πολίτης ἕτερος ἑτέρῳ ἀπήχθετο οὐδ' ἔστιν τοῦτο ὅσιον, τοιαῦτα λεκτέα μᾶλλον πρὸς D τὰ παιδία εὐθὺς καὶ γέρουσι καὶ γραυσί, καὶ πρεσβυτέροις 20 γιγνομένοις καὶ τοὺς ποιητὰς ἐγγὺς τούτων ἀναγκαστέον λογο-

11. δοκεῖ *v*: δοκῶ AΠΞ*q*. 19. λεκτέα Π: om. A.

378 B 9 **οὐδ' αὖ** has been needlessly doubted by Richter (*Fl. Jahrb.* 1867 p. 142), who suggests *οὐδέν*. The words *ἀδικῶν—ποιοῖ* correspond to the conduct of Uranus and Cronus towards their children: *οὐδ' αὖ—τρόπῳ* to Cronus' treatment of Uranus, and Zeus' of Cronus. Cf. *Euthyph.* 5 E—6 A. The *Euthyphro* presents so many parallels to § 378 that some have—erroneously, no doubt—supposed it to be a spurious elaboration of that section: see my edition of the dialogue p. xxix.

378 C 15 **πολλοῦ δεῖ—ποικιλτέον.** *πολλοῦ δεῖ* is not adverbial (like *ἥκιστα*), as J. and C. assert: otherwise *δεῖ* would be *δεῖν* (so Herwerden would read *Mnem.* N. S. XI p. 339). The asyndeton is justified by emphasis and the ampliative character of the sentence. The verbals are best explained (with Stallbaum) by supposing an ellipse of *εἶναι*: cf. Schanz *Nov. Comm. Pl.* p. 33.

16 **ποικιλτέον.** *ποικίλλειν* is used of depicting in a variety of colours (VIII 557 C), not necessarily by embroidery. Cf. 373 A *n.* There is probably a special reference here to the *πέπλος*. At the greater, if not also at the lesser, Panathenaic festival, a robe woven by Athenian maidens and representing the triumph of Athena and the Olympians over the giants, together with other celestial fights, was carried in procession to the Acropolis, and presented to the statue of the goddess in the Erechtheum: cf. *Euthyph.* 6 B, C and Mommsen *Feste d. Stadt Athen* pp. 107 ff. The subject was depicted on the Parthenon frieze: see Baumeister *Denkm. d. kl. Alterth.* II p. 1185. The allusion to the ceremony is the more appropriate in this connexion, if, as appears to be probable, the action of the dialogue takes place just before the great Panathenaea of 410 B.C. See *Introd.* § 3.

18 **ὡς οὐδεὶς κτλ.** Plato desires to obtain a religious sanction for his institutions, as in the myth III 414 B ff. The best *δημηγόρος*, according to Socrates, is *ὁ στάσεις τε παύων καὶ ὁμόνοιαν ἐμποιῶν* (Xen. *Mem.* IV 6. 14): and the Platonic State may from this point of view be regarded as "an attempt to determine the ways and means of securing political *ὁμόνοια*" (Krohn *Pl. St.* p. 369).

19 **λεκτέα**—see *cr. n.*—cannot be dispensed with. Madvig's suggestion, that *μᾶλλον* is corrupt for *φατέον* or *ᾀστέον* or the like, and Liebhold's *μελητέον* for *μᾶλλον*, are much less probable than the accidental omission of *λεκτέα* in A. See *Introd.* § 5. Vermehren (*Pl. Stud.* p. 92), rejecting *λεκτέα*, would carry on *μυθολογητέον* or the like; but this solution is much too difficult.

378 D 20 **καὶ πρεσβυτέροις γιγνομένοις.** The dative goes with *λογοποιεῖν* ('to make tales for them as they grow older'), and *καί* before *τοὺς ποιητάς* means

ποιεῖν. Ἥρας δὲ δεσμοὺς ὑπὸ υἱέος καὶ Ἡφαίστου ῥίψεις ὑπὸ πατρός, μέλλοντος τῇ μητρὶ τυπτομένῃ ἀμύνειν, καὶ θεομαχίας ὅσας Ὅμηρος πεποίηκεν οὐ παραδεκτέον εἰς τὴν πόλιν, οὔτ' ἐν 25 ὑπονοίαις πεποιημένας οὔτε ἄνευ ὑπονοιῶν. ὁ γὰρ νέος οὐχ οἷός τε κρίνειν ὅ τί τε ὑπόνοια καὶ ὃ μή, ἀλλ' ἃ ἂν τηλικοῦτος ὢν λάβῃ ἐν ταῖς δόξαις, δυσέκνιπτά τε καὶ ἀμετάστατα φιλεῖ γίγνεσθαι. E ὧν δὴ ἴσως ἕνεκα περὶ παντὸς ποιητέον, ἃ πρῶτα ἀκούουσιν, ὅ τι κάλλιστα μεμυθολογημένα πρὸς ἀρετὴν ἀκούειν.

30 XVIII. Ἔχει γάρ, ἔφη, λόγον. ἀλλ' εἴ τις αὖ καὶ ταῦτα ἐρωτῴη ἡμᾶς, ταῦτα ἅττα ἐστὶν καὶ τίνες οἱ μῦθοι, τίνας ἂν φαῖμεν; καὶ ἐγὼ εἶπον Ὦ Ἀδείμαντε, οὐκ ἐσμὲν ποιηταὶ ἐγώ τε καὶ σὺ ἐν τῷ παρόντι, | ἀλλ' οἰκισταὶ πόλεως. οἰκισταῖς δὲ τοὺς 379 μὲν τύπους προσήκει εἰδέναι, ἐν οἷς δεῖ μυθολογεῖν τοὺς ποιητάς, παρ' οὓς ἐὰν ποιῶσιν οὐκ ἐπιτρεπτέον, οὐ μὴν αὐτοῖς γε ποιητέον μύθους. Ὀρθῶς, ἔφη· ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο, οἱ τύποι περὶ θεολογίας,

---

etiam. This explanation was proposed by Richter (*Fl. Jahrb.* 1867 p. 138) and Vermehren (l. c. p. 91), and is probably right. Cf. Ar. *Frogs* 1054 f. Others connect the words with καὶ γέρουσι καὶ γραυσί: old men, old women, and the boys themselves as they grow older, must tell such stories πρὸς τὰ παιδία εὐθύς. But it is difficult to understand τοῖς παιδίοις with γιγνομένοις unless πρεσβυτέροις γιγνομένοις is construed with λογοποιεῖν.

22 **υἱέος**. Hephaestus. Διός is a false reading derived from a mistaken reference to *Il.* XV 18 ff. The story (according to Clement ap. Suid. s. vv. Ἥρας δὲ δεσμοὺς ὑπὸ υἱέος) was in Pindar: παρὰ Πινδάρῳ γὰρ ὑπὸ Ἡφαίστου δεσμεύεται ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθέντι θρόνῳ—καί φασι δεθῆναι αὐτὴν ἐπιβουλεύσασαν Ἡρακλεῖ. Cf. Paus. I 20. 3.

Ἡφαίστου ῥίψεις. *Il.* I 586—594.

23 **θεομαχίας—οὐ παραδεκτέον**. Homer *Il.* XX 1—74, XXI 385—513. Cf. Xenophanes *Fr.* 1. 19—22 (Bergk) and Pind. *Ol.* IX 43, 44 μή νυν λαλάγει τὰ τοιαῦτ'· ἔα πόλεμον μάχαν τε πᾶσαν χωρὶς ἀθανάτων.

24 **ἐν ὑπονοίαις**: adverbial, like ἐν φαρμάκου εἴδει III 389 B (J. and C.). The allegorical interpretation of Homer probably originated in the desire to save his character for piety and morality: πάντῃ γὰρ ἠσέβησεν (says Heraclides *Alleg. Hom.* ad init.), εἰ μηδὲν ἠλληγόρησεν. Before the time of Plato it was practised by Theagenes of Rhegium, Anaxagoras, Metrodorus of Lampsacus, Stesimbrotos of Thasos and others: see Wolf *Proleg. ad Homerum* pp. 161—166 and Jebb's *Homer* p. 89. In Plato's day the Cynics were the chief exponents of this school of criticism, especially Antisthenes: examples may be found in Winckelmann's *Antisth. Frag.* pp. 16, 23—28: cf. also Dümmler *Antisthenica* pp. 16 ff. Dümmler, many of whose combinations are highly speculative, regards the present passage as directed against Antisthenes, whose rivalry with Plato is well known: but there is nothing to suggest any personal reference. The historical Socrates occasionally played with the same weapons, as appears from Xen. *Symp.* 3. 6, and *Mem.* I 3. 7: so also does Plato, but seldom, if ever, without irony, e.g. *Rep.* I 332 B ᾐνίξατο—ὁ Σιμωνίδης ποιητικῶς: cf. also *Theaet.* 194 C, *Alc.* II 147 B—D al. Plato's attacks upon Homer lent a great impetus to this method of exegesis—the only method, as it was thought, by which his animadversions could be met: cf. Schow's *Heraclides* pp. 223—234.

378 E—**380** C *What then are the moulds in which our legends must be cast? God should always be represented as He really is. Now God is good, and as good cannot be the cause of evil, He*

τίνες ἂν εἶεν; Τοιοίδε πού τινες, ἦν δ' ἐγώ· οἷος τυγχάνει ὁ θεὸς 5
ὤν, ἀεὶ δήπου ἀποδοτέον, ἐάν τέ τις αὐτὸν ἐν ἔπεσιν ποιῇ, ἐάν τε
ἐν μέλεσιν, ἐάν τε ἐν τραγῳδίᾳ. Δεῖ γάρ. Οὐκοῦν ἀγαθὸς ὅ γε
B θεὸς τῷ ὄντι τε καὶ λεκτέον οὕτω; Τί μήν; Ἀλλὰ μὴν οὐδέν
γε τῶν ἀγαθῶν βλαβερόν. ἦ γάρ; Οὔ μοι δοκεῖ. Ἆρ' οὖν ὃ μὴ
βλαβερόν, βλάπτει; Οὐδαμῶς. Ὃ δὲ μὴ βλάπτει, κακόν τι ποιεῖ; 10
Οὐδὲ τοῦτο. Ὃ δέ γε μηδὲν κακὸν ποιεῖ, οὐδ' ἄν τινος εἴη κακοῦ
αἴτιον; Πῶς γάρ; Τί δέ; ὠφέλιμον τὸ ἀγαθόν; Ναί. Αἴτιον
ἄρα εὐπραγίας; Ναί. Οὐκ ἄρα πάντων γε αἴτιον τὸ ἀγαθόν,
ἀλλὰ τῶν μὲν εὖ ἐχόντων αἴτιον, τῶν δὲ κακῶν ἀναίτιον. Παν-
C τελῶς γ', ἔφη. Οὐδ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὁ θεός, ἐπειδὴ ἀγαθός, 15
πάντων ἂν εἴη αἴτιος, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ἀλλὰ ὀλίγων μὲν
τοῖς ἀνθρώποις αἴτιος, πολλῶν δὲ ἀναίτιος· πολὺ γὰρ ἐλάττω
τἀγαθὰ τῶν κακῶν ἡμῖν· καὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ἄλλον

6, 7. ἐάν τε ἐν μέλεσιν Π: om. A. 10. μὴ βλάπτει—Ὃ δέ γε Π et in mg. A²: om. A¹.

---

is the cause of little to the human race, for evil is far more common in the world than good. This is one of the canons which our poets are to observe; but it is constantly violated by Homer and others. Evil must never be attributed to the gods; or, if it is, it must be represented as a chastening visitation for the sufferer's good.

379 A 5 **οἷος τυγχάνει—ἐν μέλεσιν.** τυγχάνει ὤν = 'really is': cf. I 337 B *n.* On the omission of ἐάν τε ἐν μέλεσιν in A see *Introd.* § 5.

379 B 8 **ἀλλὰ μὴν κτλ.** It is first proved that good is not the cause of evil (ἀλλὰ μὴν—πῶς γάρ;), and next that good is the cause of εὐπραγία (τί δέ;—ναί): the conclusions are then stated in the reverse order. The step by which each conclusion is reached—the identification of ἀγαθόν and ὠφέλιμον—is Socratic (cf. Xen. *Mem.* IV 6. 8); but it is doubtful if the historical Socrates ever went so far as to deny that God is sometimes the cause of real evil or adversity to man, in spite of his belief in Providence (*Mem.* I 4 and IV 3; yet I 4. 16 οἴει δ' ἂν τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις δόξαν ἐμφῦσαι, ὡς ἱκανοί εἰσιν εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν, εἰ μὴ δυνατοὶ ἦσαν;). The moral goodness of the Deity himself was proclaimed before Socrates and Plato by Xenophanes, Pindar, and the dramatists, but the inference, that God, because He is good, is never the cause of evil, is probably due to Plato. Bacchylides expresses a kindred sentiment in *Fr.* 29 (Bergk) Ζεὺς ὑψιμέδων, ὃς ἅπαντα δέρκεται, | οὐκ αἴτιος θνατοῖς μεγάλων ἀχέων. Read in the light of Book VI, the theology of this and the succeeding chapters gains, no doubt, in significance and depth; yet it is illegitimate to argue on this account (as Susemihl does *Genet. Entwick.* II p. 121) that the existence of the Idea of Good is already presupposed, unless it is shewn that Plato could not have purified his theology except by metaphysics. In point of fact, Plato might have written the end of Book III even if he had never thought of the Ideas at all.

379 C 15 **οὐδ' ἄρα—πάντων.** Contrast Aesch. *Ag.* 1485, 1486 Διὸς παναιτίου πανεργέτα. | τί γὰρ βροτοῖς ἄνευ Διὸς τελεῖται; *Suppl.* 822—824 and many other examples in Nägelsbach *Hom. Theol.* pp. 26, 51 ff., and *Nachhom. Theol.* pp. 16, 18, 60 ff., 73 ff.

17 **πολὺ γὰρ—ἡμῖν.** An old saying, as appears from Pind. *Pyth.* 3. 81 ff. μανθάνων οἶσθα προτέρων· | ἓν παρ' ἐσλὸν πήματα σύνδυο δαίονται βροτοῖς | ἀθάνατοι, and Eur. *Suppl.* 196, 7: cf. also Hom. *Il.* XXIV 527 ff., Philem. *Fr. Inc.* 65 (ed. Meineke). Plato and Aristotle

αἰτιατέον, τῶν δὲ κακῶν ἄλλ' ἄττα δεῖ ζητεῖν τὰ αἴτια, ἀλλ' οὐ
20 τὸν θεόν. Ἀληθέστατα, ἔφη, δοκεῖς μοι λέγειν. Οὐκ ἄρα, ἦν δ'
ἐγώ, ἀποδεκτέον οὔτε Ὁμήρου οὔτ' ἄλλου ποιητοῦ ταύτην | τὴν D
ἁμαρτίαν περὶ τοὺς θεοὺς ἀνοήτως ἁμαρτάνοντος καὶ λέγοντος,
ὡς δοιοὶ πίθοι

κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει
25 κηρῶν ἔμπλειοι, ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὃ δειλῶν·
καὶ ᾧ μὲν ἂν μείξας ὁ Ζεὺς δῷ ἀμφοτέρων,
ἄλλοτε μέν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ,
ᾧ δ' ἂν μή, ἀλλ' ἄκρατα τὰ ἕτερα,
τὸν δὲ κακὴ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει·
30 | οὐδ' ὡς ταμίας ἡμῖν Ζεὺς E
ἀγαθῶν τε κακῶν τε τέτυκται.

XIX. Τὴν δὲ τῶν ὅρκων καὶ σπονδῶν σύγχυσιν, ἣν ὁ Πάνδαρος συνέχεεν, ἐάν τις φῇ δι' Ἀθηνᾶς τε καὶ Διὸς γεγονέναι, οὐκ ἐπαινεσόμεθα, οὐδὲ θεῶν ἔριν τε καὶ κρί|σιν διὰ Θέμιτός τε καὶ 380 Διός· οὐδ' αὖ, ὡς Αἰσχύλος λέγει, ἐατέον ἀκούειν τοὺς νέους, ὅτι

---

make room for it in their philosophies: see e.g. *Pol.* 273 D, *Laws* 906 A, and Arist. *Probl.* X 45. 895ᵇ 39 ff. ἡ φύσις φαῦλα μὲν πάντα ποιεῖ, καὶ πλείους καὶ πλείω, σπουδαῖα δ' ἐλάττω, καὶ οὐ πάντα δύναται. The counterpart in the sphere of morals is Bias's οἱ πολλοὶ κακοί: with which may be compared *Rep.* IV 428 E, 431 A, 442 A, C, IX 588 D. It is a melancholy cry born of the age of iron: in the golden age—so Plato tells us *Pol.* 273 C—the balance was the other way.

19 **ἀλλ' ἄττα—τὰ αἴτια.** The dualism should not be taken too seriously, in spite of the good and evil souls in *Laws* 896 E. Plato is not now constructing a philosophy, but casting moulds for theology and poetry.

379 D 23 **δοιοὶ πίθοι.** See *Il.* XXIV 527—532 δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει | δώρων οἷα δίδωσι κακῶν, ἕτερος δὲ ἑάων· | ᾧ μέν κ' ἀμμίξας δώῃ Ζεὺς τερπικέραυνος, | ἄλλοτε μέν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ· | ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν δώῃ, λωβητὸν ἔθηκεν | καί ἑ κακὴ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει. In our Homer there is apparently only one jar of good to two of evil (see Leaf ad loc. and cf. 379 C *n.*): in Plato there is one of each. So great a difference is not likely to be due to Plato: it is easier to believe that he used a different recension from the Alexandrian. The use of κῆρες unpersonified was apparently not admitted by the Alexandrian critics. Cf. Wolf *Proleg.* p. 37, and Howes in *Harvard Studies in Cl. Phil.* VI p. 204.

379 E 31 **ἀγαθῶν—τέτυκται** is either from a lost line of Homer, or from some other poet (as Schneider inclines to think): note οὔτ' ἄλλου ποιητοῦ just above. There can hardly be any reference to *Il.* IV 84 Ζεύς, ὅς τ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται, as Howes imagines (l. c. p. 196). The sentiment is common: cf. e.g. Hes. *O. D.* 669 and Pind. *Isthm.* IV 52, 53 Ζεὺς τά τε καὶ τὰ νέμει, Ζεὺς ὁ πάντων κύριος.

32 **σπονδῶν σύγχυσιν.** *Il.* IV 69 ff.

34 **θεῶν ἔριν τε καὶ κρίσιν.** This is usually explained as referring to the Theomachy (*Il.* XX 1—74), which was caused by Zeus and Themis in the sense that Zeus sent Themis to summon the gods to the council at which it was

θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς,
ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ.

ἀλλ' ἐάν τις ποιῇ, ἐν οἷς ταῦτα τὰ ἰαμβεῖα ἔνεστιν, τὰ τῆς Νιόβης 5 πάθη ἢ τὰ Πελοπιδῶν ἢ τὰ Τρωϊκὰ ἢ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, ἢ οὐ θεοῦ ἔργα ἐατέον αὐτὰ λέγειν, ἢ εἰ θεοῦ, ἐξευρετέον αὐτοῖς σχεδὸν ὃν νῦν ἡμεῖς λόγον ζητοῦμεν, καὶ λεκτέον, ὡς ὁ μὲν θεὸς δίκαιά τε B καὶ ἀγαθὰ | εἰργάζετο, οἱ δὲ ὠνίναντο κολαζόμενοι· ὡς δὲ ἄθλιοι

---

sanctioned (*v.* 4). But (1) Themis' part in causing the Theomachy is very small, (2) the simplest and most natural meaning of κρίσις is not 'contention,' but 'judgment' or 'decision,' and (3) the Theomachy in Homer is not productive of evil to men, but only to the gods themselves: its citation here would therefore be quite irrelevant. W. R. Hardie (in *Cl. Rev.* IV p. 182) is, I believe, right in supposing that the strife of the goddesses three and Paris' judgment is meant. ἔρις and κρίσις are regularly thus used: e.g. Eur. *I. A.* 1307 κρίσιν—στυγνὰν ἔριν τε καλλονᾶς; cf. *ib.* 581, *Hel.* 708, *Troad.* 924, *Hec.* 644 f. Κρίσις was the name of Sophocles' play on the judgment of Paris (*Fr.* 330). The poem referred to by Plato is the Cypria (so also Wilamowitz *Hom. Unters.* p. 367 *n.* 46), which traced the war of Troy to the judgment of Paris, and that to Zeus' deliberations with Themis (Ζεὺς βουλεύεται μετὰ τῆς Θέμιδος περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Kinkel *Epic. Graec. Fr.* p. 17. Θέμιδος is Heyne's emendation for Θέτιδος: but it is scarcely open to doubt: for the marriage of Peleus and Thetis, at which the three goddesses quarrelled, was an episode of the poem, and Thetis could hardly therefore have been privy to the plot. See Kinkel l. c. pp. 20, 22 and Jebb's *Homer* p. 153). Themis was Zeus' ἀρχαία ἄλοχος (Pind. *Fr.* 30 Bergk), and still appears as one of the Olympians in *Il.* XV 87. The Cypria is quoted again by Plato in *Euthyph.* 12 A. We may fairly suppose that θεῶν ἔρις τε καὶ κρίσις was the heading of one of the introductory episodes in the poem: to this also the omission of the article with ἔριν τε καὶ κρίσιν seems to point. Mr Hardie thinks Plato may have attributed the poem to Homer; but *Euthyph.* l. c. (ὁ ποιητὴς ὁ ποιήσας) does not favour this view.

380 A 3 **θεὸς μὲν—θέλῃ**: Aesch. *Fr.* 160. For other examples of this familiar Greek idea see Nägelsbach *Hom. Theol.* p. 321 and *Nachhom. Theol.* pp. 54 ff.

5 **ἐν οἷς—ἔνεστιν**. I have left these words in the text, although they are certainly open to suspicion, and have been condemned by Platt (*Cl. Rev.* III p. 72). The antecedent to οἷς is apparently τὰ τῆς Νιόβης πάθη; but the play was not called 'The sufferings of Niobe' but 'Niobe,' and the relative can hardly precede its antecedent in sentences of this kind. If οἷς is referred to ταῦτα understood after ποιῇ, then ἐν is difficult: 'if any one puts into poetry topics in which these iambics occur' gives no good sense. Unless Plato is writing very inaccurately, we must pronounce the clause a marginal gloss on τὰ—πάθη.

380 B 9 **ὠνίναντο κολαζόμενοι**. An earlier generation looked upon punishment as retributory—δράσαντι παθεῖν. This view appears in Hes. *Fr.* 217, ed. Goettling, and especially in Aeschylus, e.g. *Ag.* 1563 f., *Choeph.* 309—314, 400—404, 886, 927: in Sophocles and Euripides it is rarer (*Ant.* 1074—1076, *El.* 1411 f., 1495 f., *Andr.* 438, *Suppl.* 614—616), and Euripides expressly argues against it in *Or.* 508 ff. Traces of a milder theory were however contained in the doctrine πάθος μάθος (*Ag.* 176 ff.), as well as in the use of words like σωφρονίζειν, δικαιοῦν, εὐθύνειν, for 'punish.' In Plato punishment is remedial. Ignorance or vice is in the soul what disease is in the body (IV 444 C, cf. IX 591 A, B), and the judge is the soul's physician (III 409 E ff., *Gorg.* 478 D): hence (*Gorg.* 480 B ff.) the sinner should go before the judge as a patient visits his doctor, and we should even prosecute our guilty friends and relations. See also *Laws* 854 D, 862 E, 934 A, 944 D τὸν γὰρ κακὸν ἀεὶ δεῖ κολάζειν, ἵν' ἀμείνων ᾖ. The punishment, again, which awaits the wicked after death is intended to cure

10 μὲν οἱ δίκην διδόντες, ἦν δὲ δὴ ὁ δρῶν ταῦτα θεός, οὐκ ἐατέον λέγειν τὸν ποιητήν. ἀλλ' εἰ μὲν ὅτι ἐδεήθησαν κολάσεως λέγοιεν ὡς ἄθλιοι οἱ κακοί, διδόντες δὲ δίκην ὠφελοῦντο ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἐατέον· κακῶν δὲ αἴτιον φάναι θεόν τινι γίγνεσθαι ἀγαθὸν ὄντα, διαμαχετέον παντὶ τρόπῳ μήτε τινὰ λέγειν ταῦτα ἐν τῇ αὑτοῦ πόλει, εἰ μέλλει 15 εὐνομήσεσθαι, μήτε τινὰ ἀκούειν, μήτε νεώτερον | μήτε πρεσβύτερον, C μήτε ἐν μέτρῳ μήτε ἄνευ μέτρου μυθολογοῦντα, ὡς οὔτε ὅσια ἂν λεγόμενα, εἰ λέγοιτο, οὔτε ξύμφορα ἡμῖν οὔτε σύμφωνα αὐτὰ αὑτοῖς. Σύμψηφός σοί εἰμι, ἔφη, τούτου τοῦ νόμου, καί μοι ἀρέσκει. Οὗτος μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἷς ἂν εἴη τῶν περὶ θεοὺς 20 νόμων τε καὶ τύπων, ἐν ᾧ δεήσει τοὺς λέγοντας λέγειν καὶ τοὺς ποιοῦντας ποιεῖν, μὴ πάντων αἴτιον τὸν θεόν, ἀλλὰ τῶν ἀγαθῶν. Καὶ μάλ', ἔφη, ἀπόχρη.

Τί δὲ δὴ | ὁ δεύτερος ὅδε; ἆρα γόητα τὸν θεὸν οἴει εἶναι καὶ D οἷον ἐξ ἐπιβουλῆς φαντάζεσθαι ἄλλοτε ἐν ἄλλαις ἰδέαις, τοτὲ μὲν

16. μήτε ἐν Π: μὴ ἐν A.

---

their souls, unless they are incurable: and such as are themselves incurable, help to cure others by their deterrent example (X 616 A): so that in its deepest relations this doctrine reaches to the very roots of Plato's philosophy, with all due deference to Mr W. S. Lilly, who with much intemperance of language denounces those who attribute such a view to Plato (*Fortnightly Review* N.S. XLVI p. 116).

14 **ἐν τῇ αὑτοῦ πόλει**: 'in one's own city,' with reference to the subject of διαμαχετέον, not to τινα. Plato implies that the preachers of such theology must be suppressed in his ideal city. In all this Teichmüller (*Lit. Fehd.* I p. 114) detects an assault upon Isocrates, but his evidence is of the slightest.

380 C 16 **μυθολογοῦντα** is rejected by Herwerden: Ast suggested μυθολογούμενα. The choice of the participle is determined by λέγειν, which is more important than ἀκούειν: for without saying hearing is impossible. μήτε νεώτερον μήτε πρεσβύτερον belongs both to λέγειν and to ἀκούειν.

20 **νόμων τε καὶ τύπων**. All laws are in Plato's view only moulds or outlines, within which our actions should fall. Cf. infra 383 C and especially *Pol.* 294 A ff.

380 D—**383** C *In the second place, God is changeless, and incapable of deceiving. He is changeless, since He is the best. That which is the best cannot be changed by others, and will not change itself, for it can only change to what is worse. Homer and the other poets err in attributing changefulness to the gods. Neither can God deceive, for while the true or veritable lie, that is to say, ignorance of truth within the soul, is hateful alike to gods and men, the spoken lie, which is but an image of the other, is admissible only when used against enemies, or on behalf of friends, or to invest the ancient and unknown with a semblance of reality. God has no need of lying for any of these ends: he is therefore wholly true. In this respect also Homer and Aeschylus misrepresent the divine nature.*

380 D 23 **ἆρα γόητα κτλ.** Although the gods are constantly represented as deceivers in Greek poetry and legend, Plato was by no means the first to uphold the opposite view. In Pindar (*Ol.* 10. 4) Truth is the daughter of Zeus, and the dramatists often teach a similar doctrine: see Nägelsbach *Nachhom. Theol.* p. 46. There is a close imitation of Plato's argument throughout this passage in Arist. *Fr.* 15. 1476b 14 ff. ed. Rose.

αὐτὸν γιγνόμενον καὶ ἀλλάττοντα τὸ αὑτοῦ εἶδος εἰς πολλὰς 25
μορφάς, τοτὲ δὲ ἡμᾶς ἀπατῶντα καὶ ποιοῦντα περὶ αὐτοῦ τοιαῦτα
δοκεῖν, ἢ ἁπλοῦν τε εἶναι καὶ πάντων ἥκιστα τῆς ἑαυτοῦ ἰδέας
ἐκβαίνειν; Οὐκ ἔχω, ἔφη, νῦν γε οὕτως εἰπεῖν. Τί δὲ τόδε; οὐκ
ἀνάγκη, εἴπερ τι ἐξίσταιτο τῆς αὑτοῦ ἰδέας, ἢ αὐτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ
E μεθίστασθαι | ἢ ὑπ' ἄλλου; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὑπὸ μὲν ἄλλου 30
τὰ ἄριστα ἔχοντα ἥκιστα ἀλλοιοῦταί τε καὶ κινεῖται; οἷον σῶμα
ὑπὸ σιτίων τε καὶ ποτῶν καὶ πόνων, καὶ πᾶν φυτὸν ὑπὸ εἱλήσεών
τε καὶ ἀνέμων καὶ τῶν τοιούτων παθημάτων, οὐ τὸ ὑγιέστατον καὶ
381 ἰσχυρότατον ἥκιστα | ἀλλοιοῦται; Πῶς δ' οὔ; Ψυχὴν δὲ οὐ τὴν
ἀνδρειοτάτην καὶ φρονιμωτάτην ἥκιστ' ἄν τι ἔξωθεν πάθος ταρά-
ξειέν τε καὶ ἀλλοιώσειεν; Ναί. Καὶ μήν που καὶ τά γε ξύνθετα
πάντα σκεύη τε καὶ οἰκοδομήματα καὶ ἀμφιέσματα κατὰ τὸν αὐτὸν
λόγον τὰ εὖ εἰργασμένα καὶ εὖ ἔχοντα ὑπὸ χρόνου τε καὶ τῶν 5
ἄλλων παθημάτων ἥκιστα ἀλλοιοῦται. Ἔστι δὴ ταῦτα. Πᾶν
B δὴ τὸ καλῶς ἔχον, ἢ φύσει ἢ | τέχνῃ ἢ ἀμφοτέροις, ἐλαχίστην

31. καὶ κινεῖται—σιτίων τε Π et in mg. A[2]: om. A[1]. 33. οὐ Π: οὗ A.
4. καὶ ἀμφιέσματα Π: om. A.

---

25 **αὐτόν** is emphatic: the contrast is between actual and apparent transformations of the Deity. After *αὐτόν*, Herwerden would insert *παντοδαπόν*, comparing 381 E; before it, Richards adds *ἄλλον*, by which Benedictus and Ast replace *αὐτόν*. Hartman proposes <*τι*> *γιγνόμενον*. It has apparently escaped notice that *γιγνόμενον*, as well as *ἀλλάττοντα τὸ αὑτοῦ εἶδος*, belongs to *εἰς πολλὰς μορφάς* in the sense of 'passing into': cf. *Tim.* 57 A *εἰς ἄλλο τι γιγνόμενον*, infra III 400 B *εἰς βραχύ τε καὶ μακρὸν γιγνόμενον*, IX 588 C, and the frequent idiom *γένεσις εἰς* e.g. *Phaed.* 71 B, 71 E, *Phil.* 26 D, *Tim.* 49 C, 54 B.

27 **ἁπλοῦν**: one of the watchwords of Plato's State (370 B, C, 374 A—D al.): his citizens are to be nothing if not *ἁπλοῖ*. In making the gods a reflection of the type of human character which he desired to foster, Plato is acting strictly in accordance with the method of Greek theology, whose Olympus is an image of human society. The end of human action is *ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν* (*Theaet.* 176 B); and Plato's God, changeless and with 'no shadow of turning,' furnished the citizens of his ideal city with an abiding standard of human conduct. Cf. 383 C.

28 **τί δὲ τόδε;** Steinhart (*Platon's Werke* V p. 680) justly observes that the method of reasoning employed here—the disproof of each of the two members of the opposite alternative—recalls the arguments by which Parmenides established the attributes of Being (see RP.[7] §§ 95, 98); but the resemblance is not close enough to suggest that Plato was thinking of Parmenides when he wrote this chapter. Although the unchangeableness of God was taught by Xenophanes and the Eleatics, there are few if any traces of such a doctrine outside the philosophers before Plato.

380 E 30 **ὑπὸ μὲν ἄλλου κτλ.** *μέν* has its counterpart in *ἀλλ' ἆρα αὐτὸς αὑτὸν κτλ.* 381 B.

31 **κινεῖται**: a more general word for change than *ἀλλοιοῦται*: cf. *Theaet.* 181 D *δύο δὴ—εἴδη κινήσεως, ἀλλοίωσιν, τὴν δὲ περιφοράν*. The doctrine of the permanence and immutability of good enunciated here foreshadows, but does not presuppose, the metaphysical predominance of the Good in Book VI.

381 A 4 **καὶ ἀμφιέσματα.** See *cr. n.* and *Introd.* § 5.

μεταβολὴν ὑπ' ἄλλου ἐνδέχεται. Ἔοικεν. Ἀλλὰ μὴν ὁ θεός γε καὶ τὰ τοῦ θεοῦ πάντῃ ἄριστα ἔχει. Πῶς δ' οὔ; Ταύτῃ μὲν 10 δὴ ἥκιστα ἂν πολλὰς μορφὰς ἴσχοι ὁ θεός. Ἥκιστα δῆτα.

XX. Ἀλλ' ἄρα αὐτὸς αὑτὸν μεταβάλλοι ἂν καὶ ἀλλοιοῖ; Δῆλον, ἔφη, ὅτι, εἴπερ ἀλλοιοῦται. Πότερον οὖν ἐπὶ τὸ βέλτιόν τε καὶ κάλλιον μεταβάλλει ἑαυτόν, ἢ ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ τὸ αἴσχιον ἑαυτοῦ; Ἀνάγκη, ἔφη, ἐπὶ τὸ χεῖρον, εἴπερ ἀλλοιοῦται. οὐ γάρ C 15 που ἐνδεᾶ γε φήσομεν τὸν θεὸν κάλλους ἢ ἀρετῆς εἶναι. Ὀρθότατα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις· καὶ οὕτως ἔχοντος δοκεῖ ἄν τίς σοι, ὦ Ἀδείμαντε, ἑκὼν αὑτὸν χείρω ποιεῖν ὁπῃοῦν ἢ θεῶν ἢ ἀνθρώπων; Ἀδύνατον, ἔφη. Ἀδύνατον ἄρα, ἔφην, καὶ θεῷ ἐθέλειν αὑτὸν ἀλλοιοῦν· ἀλλ', ὡς ἔοικε, κάλλιστος καὶ ἄριστος ὢν εἰς τὸ δυνατὸν ἕκαστος αὐτῶν 20 μένει ἀεὶ ἁπλῶς ἐν τῇ αὑτοῦ μορφῇ. Ἅπασα, ἔφη, ἀνάγκη, ἔμοιγε δοκεῖ. Μηδεὶς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε, λεγέτω ἡμῖν τῶν ποιητῶν, D ὡς

θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι
παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστρωφῶσι πόληας·

25 μηδὲ Πρωτέως καὶ Θέτιδος καταψευδέσθω μηδείς, μηδ' ἐν τραγῳδίαις μηδ' ἐν τοῖς ἄλλοις ποιήμασιν εἰσαγέτω Ἥραν ἠλλοιωμένην ὡς ἱέρειαν ἀγείρουσαν

Ἰνάχου Ἀργείου ποταμοῦ παισὶν βιοδώροις·

9. γε Π: τε A.

---

381 C 20 **ἀνάγκη**: sc. ἐστίν. For ἔμοιγε δοκεῖ without ὡς see on I 332 E. Hartman needlessly suggests ἔμοιγε δοκεῖν.

381 D 23 **θεοὶ—πόληας**. *Od.* XVII 485 f. Cf. Nägelsbach *Hom. Theol.* pp. 166—168.

25 **Πρωτέως καὶ Θέτιδος**. For Proteus see *Od.* IV 456—458. Aeschylus also wrote a satyric drama called Proteus: *Fragg.* 208—213. The transformations of Thetis to escape marrying Peleus had been celebrated by Pindar (*Nem.* IV 62 ff.), Sophocles (*Fr.* 548), perhaps also (as Stallbaum thinks) by Hesiod in his ἐπιθαλάμιον εἰς Πηλέα καὶ Θέτιν (see Goettling's Hesiod pp. XLIX and 304).

27 **ὡς ἱέρειαν—βιοδώροις**: from Aesch. Ξαντρίαι (Schol. on Ar. *Frogs* 1344). Dindorf (Aesch. *Fr.* 170) restores as follows: ὀρεσσιγόνοισι | Νύμφαις κρηνιάσιν κυδραῖσι θεαῖσιν ἀγείρω, | Ἰνάχου Ἀργείου ποταμοῦ παισὶν βιοδώροις. Herwerden's βιοδώρου is a wanton change: the sons of the river-god are his tributaries, and life-giving like himself. It is not clear why Hera was disguised as a priestess. The incident in Inachus' history most suited to dramatic treatment was the persecution of his daughter Io by Hera in consequence of her intrigue with Zeus. As Io was a priestess of Hera, Hera may have disguised herself as another priestess in order to discover her husband's unfaithfulness: see Apollod. *Bibl.* II 1. 3 φωραθεὶς δὲ (sc. ὁ Ζεὺς) ὑφ' Ἥρας, τῆς μὲν κόρης ἁψάμενος εἰς βοῦν μετεμόρφωσε λευκήν, αὐτὴν δὲ ἀπωμόσατο μὴ συνελθεῖν. The subject seems to have been treated by Sophocles in his satyric drama *Inachus* (*Fragg.* 255—278). With ὡς ἱέρειαν ἀγείρουσαν cf. ἀγύρται in 364 B and note ad loc.

E καὶ ἄλλα | τοιαῦτα πολλὰ μὴ ἡμῖν ψευδέσθων· μηδ' αὖ ὑπὸ τούτων ἀναπειθόμεναι αἱ μητέρες τὰ παιδία ἐκδειματούντων, λέ- 30 γουσαι τοὺς μύθους κακῶς, ὡς ἄρα θεοί τινες περιέρχονται νύκτωρ πολλοῖς ξένοις καὶ παντοδαποῖς ἰνδαλλόμενοι, ἵνα μὴ ἅμα μὲν εἰς θεοὺς βλασφημῶσιν, ἅμα δὲ τοὺς παῖδας ἀπεργάζωνται δειλοτέρους. Μὴ γάρ, ἔφη. Ἀλλ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοὶ μὲν οἱ θεοί εἰσιν οἷοι μὴ μεταβάλλειν, ἡμῖν δὲ ποιοῦσιν δοκεῖν σφᾶς παντοδαποὺς 35 φαίνεσθαι, ἐξαπατῶντες καὶ γοητεύοντες; Ἴσως, ἔφη. Τί δέ; ἦν 382 δ' ἐγώ· ψεύδεσθαι | θεὸς ἐθέλοι ἂν ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ φάντασμα προτείνων; Οὐκ οἶδα, ἢ δ' ὅς. Οὐκ οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τό γε ὡς ἀληθῶς ψεῦδος, εἰ οἷόν τε τοῦτο εἰπεῖν, πάντες θεοί τε καὶ ἄνθρωποι μισοῦσιν; Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὕτως, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τῷ κυριωτάτῳ που ἑαυτῶν ψεύδεσθαι καὶ περὶ τὰ κυριώτατα οὐδεὶς 5 ἑκὼν ἐθέλει, ἀλλὰ πάντων μάλιστα φοβεῖται ἐκεῖ αὐτὸ κεκτῆσθαι. B Οὐδὲ νῦν πω, ἢ δ' ὅς, μανθάνω. Οἴει γάρ τί με, ἔφην, | σεμνὸν λέγειν· ἐγὼ δὲ λέγω, ὅτι τῇ ψυχῇ περὶ τὰ ὄντα ψεύδεσθαί τε καὶ

---

381 E 29 **τοιαῦτα πολλά.** For examples see Heyne's Virgil II pp. 146—152 (cited by Ast on 381 D). πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί, said the proverb.

31 **κακῶς**: like οὐ καλῶς 377 E.

ὡς—ἰνδαλλόμενοι. ἄρα expresses incredulity (358 C *n.*) and τινες contempt. Plato is thinking, *inter alia*, of the bugbears of the nursery—Lamia, Mormo, and Empusa, whose power of self-transformation was unlimited: see Blaydes on Ar. *Frogs* 293. ξένοις need not here be limited to the masculine gender. Cf. Strab. I 19 παισὶ προσφέρομεν—εἰς ἀποτροπὴν—τοὺς φοβεροὺς (μύθους). ἥ τε γὰρ Λαμία μῦθός ἐστι καὶ ἡ Γοργὼ καὶ ὁ Ἐφιάλτης καὶ ἡ Μορμολύκη.

382 A 1 **φάντασμα** is said with reference to φαίνεσθαι just above, and should be taken both with λόγῳ and ἔργῳ. The φάντασμα λόγῳ is the *spoken* lie: an example of the φάντασμα ἔργῳ is a φαντασία or unreal appearance (382 E). The words ἔργῳ φάντασμα προτείνων must not be understood of actual self-transformations of the gods.

2 **τό γε ὡς ἀληθῶς ψεῦδος κτλ.** Cf. τοῦ ἀληθῶς ψεύδους *Theaet.* 189 C, and (for the sentiment) *Laws* 730 C.

5 **οὐδεὶς ἑκὼν κτλ.** With Plato, as with Socrates, vice is ignorance, and involuntary. The doctrine reappears below in III 413 A, IX 589 C: it is further implied by the entire scheme of education in Books VI and VII. For other assertions of this view in Plato see Simson *der Begriff d. Seele bei Pl.* p. 125 *n.* 359. Cf. also Soph. *Fr.* 663 ἡ δὲ μωρία | μάλιστ' ἀδελφὴ τῆς πονηρίας ἔφυ. The identification of ignorance and vice is in harmony with popular Greek psychology, in which the intellect was not clearly distinguished from the will; it can be traced in the moral connotation of words like ἀμαθής, ἀπαίδευτος, ἀγνώμων. In close connexion with this conception of vice is Plato's view of punishment as remedial: see 380 B *n.*

382 B 8 **τὰ ὄντα κτλ.** τὰ ὄντα = 'the truth.' The contrast between the act and state in ψεύδεσθαί τε καὶ ἐψεῦσθαι resembles I 351 B: ἐψεῦσθαι, moreover, suitably bridges the distance between ψεύδεσθαι and ἀμαθῆ εἶναι. ἔχειν τὸ ψεῦδος corresponds to ψεύδεσθαι, κεκτῆσθαι τὸ ψεῦδος to ἐψεῦσθαι: the contrast is between 'holding, ready for use, that which is already possessed,' and permanent possession: cf. Soph. *Ant.* 1278 and Jebb ad loc. The words ἐν τῷ τοιούτῳ, 'in such a case' (i.e. ἐν τῷ ἐψεῦσθαι τῇ ψυχῇ περὶ τὰ ὄντα), are quite satisfactory (cf. III 393 C), and ought not to have caused Herwerden difficulty.

ἐψεῦσθαι καὶ ἀμαθῆ εἶναι καὶ ἐνταῦθα ἔχειν τε καὶ κεκτῆσθαι τὸ
10 ψεῦδος πάντες ἥκιστα ἂν δέξαιντο καὶ μισοῦσι μάλιστα αὐτὸ ἐν
τῷ τοιούτῳ. Πολύ γε, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ὀρθότατά γ' ἄν, ὃ νῦν
δὴ ἔλεγον, τοῦτο ὡς ἀληθῶς ψεῦδος καλοῖτο, ἡ ἐν τῇ ψυχῇ ἄγνοια,
ἡ τοῦ ἐψευσμένου· ἐπεὶ τό γε ἐν τοῖς λόγοις μίμημά τι τοῦ ἐν
τῇ ψυχῇ ἐστὶν παθήματος, καὶ ὕστερον γεγονός, | εἴδωλον, οὐ πάνυ C
15 ἄκρατον ψεῦδος. ἢ οὐχ οὕτω; Πάνυ μὲν οὖν.

XXI. Τὸ μὲν δὴ τῷ ὄντι ψεῦδος οὐ μόνον ὑπὸ θεῶν ἀλλὰ καὶ
ὑπ' ἀνθρώπων μισεῖται. Δοκεῖ μοι. Τί δὲ δή; τὸ ἐν τοῖς λόγοις
ψεῦδος πότε καὶ τῷ χρήσιμον, ὥστε μὴ ἄξιον εἶναι μίσους; ἆρ'
οὐ πρός τε τοὺς πολεμίους, καὶ τῶν καλουμένων φίλων, ὅταν διὰ

9. ἐψεῦσθαι καὶ Π et in mg. A[2]: om. A[1].

---

13 **μίμημά τι—ψεῦδος.** *τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ παθήματος* must not be explained (with Bosanquet *Companion* p. 93) as the state of mind of him who *tells* a lie: for that is knowledge, and the spoken lie certainly is not an imitation of knowledge. They refer to the 'true lie,' which is a certain *πάθημα* in the soul of the 'true liar,' viz. ignorance, and of which the spoken lie is an imitation. It is a tolerably accurate definition of a lie to call it 'an imitation of ignorance in the soul': cf. IV 443 C *n*. The spoken lie is 'not a wholly unmixed lie,' because it implies that the speaker *knows* the truth: in a certain sense therefore it is mixed with truth. It is *ὕστερον γεγονός*, because the spoken lie cannot be uttered until the truth is known. Inasmuch as the spoken lie is mixed with truth, it is better than the 'veritable lie.' We have here nothing but a special application of the old Socratic paradox *ὁ ἑκὼν ἁμαρτάνων ἀμείνων* (see on I 334 A). I have placed a comma after *γεγονός*, to mark the antithesis between *εἴδωλον* and *ἄκρατον ψεῦδος*, and because *εἴδωλον* is not so much to be taken with *τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ παθήματος*: rather it stands for *εἴδωλον ψεύδους*, as *οὐ πάνυ ἄκρατον ψεῦδος* shews. The distinction between veritable and spoken lies savours, no doubt, of idealism: but it enables Plato to call his ideal archons ideally truthful, even when practically they tell lies, and it is with this object in view that the distinction is introduced. See III 389 B.

382 C 18 **πότε—μίσους;** *τῷ* is masculine: it is presently shewn that the spoken lie is useless to God. Plato does not permit a man to lie in his own interest. Ordinary Greek morality, in spite of Achilles' *ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν* etc., probably did. The saying of Democritus *ἀληθομυθεύειν χρεών, ὅπου λῷον* (Stob. *Flor.* 12. 13) leaves us to infer that we may also lie *ὅπου λῷον*. Cf. Soph. *Fr.* 323 *καλὸν μὲν οὖν οὐκ ἔστι τὰ ψευδῆ λέγειν· | ὅτῳ δ' ὄλεθρον δεινὸν ἀλήθει' ἄγει, | συγγνωστὸν εἰπεῖν ἐστὶ καὶ τὸ μὴ καλόν.* The cynical immorality of Hdt. III 72 exceeds what Greek public opinion would have tolerated: cf. Arist. *Eth. Nic.* IV ch. 13. See also on III 389 B and Nägelsbach *Nachhom. Theol.* pp. 240 ff.

ἆρ' οὐ—πολεμίους κτλ. Cf. I 331 E—332 B.

19 **τῶν καλουμένων φίλων** depends on *ἀποτροπῆς*. If *ὅταν διὰ μανίαν—τότε* had been omitted, the construction would be quite clear: as it is, some difficulty has been felt. Schneider understands *τινες* as subject to *ἐπιχειρῶσι*: by Hermann *ὅταν* is changed to *οἳ ἄν*: by Herwerden *ὅταν* to *οἳ ἂν* and *τότε* to *τοῦτο*: while Stallbaum resorts to an anacoluthon, as if Plato had intended to say *τῶν καλουμένων φίλων ἕνεκα*. None of these expedients is so simple as to connect *ἀποτροπῆς* with *φίλων*. The clause *ὅταν—πράττειν* cancels out with *τότε* and does not affect the construction. *καλουμένων*, 'so-called,' involves a theory of friendship, viz. that no one who is *ἀνόητος καὶ μαινόμενος* can be a friend to man (any more than to God: cf. 382 E).

μανίαν ἤ τινα ἄνοιαν κακόν τι ἐπιχειρῶσιν πράττειν, τότε ἀποτρο- 20
D πῆς ἕνεκα ὡς φάρμακον χρήσιμον γίγνεται; καὶ ἐν αἷς νῦν | δὴ
ἐλέγομεν ταῖς μυθολογίαις, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι ὅπῃ τἀληθὲς ἔχει
περὶ τῶν παλαιῶν, ἀφομοιοῦντες τῷ ἀληθεῖ τὸ ψεῦδος ὅ τι μάλιστα,
οὕτω χρήσιμον ποιοῦμεν; Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς, οὕτως ἔχει. Κατὰ
τί δὴ οὖν τούτων τῷ θεῷ τὸ ψεῦδος χρήσιμον; πότερον διὰ τὸ μὴ 25
εἰδέναι τὰ παλαιὰ ἀφομοιῶν ἂν ψεύδοιτο; Γελοῖον μέντ' ἂν εἴη,
ἔφη. Ποιητὴς μὲν ἄρα ψευδὴς ἐν θεῷ οὐκ ἔνι. Οὔ μοι δοκεῖ.
E Ἀλλὰ δεδιὼς τοὺς ἐχθροὺς | ψεύδοιτο; Πολλοῦ γε δεῖ. Ἀλλὰ
δι' οἰκείων ἄνοιαν ἢ μανίαν; Ἀλλ' οὐδείς, ἔφη, τῶν ἀνοήτων καὶ
μαινομένων θεοφιλής. Οὐκ ἄρα ἔστιν οὗ ἕνεκα ἂν θεὸς ψεύδοιτο. 30
Οὐκ ἔστιν. Πάντῃ ἄρα ἀψευδὲς τὸ δαιμόνιόν τε καὶ τὸ θεῖον.
Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Κομιδῇ ἄρα ὁ θεὸς ἁπλοῦν καὶ ἀληθὲς
ἔν τε ἔργῳ καὶ ἐν λόγῳ, καὶ οὔτε αὐτὸς μεθίσταται οὔτε ἄλλους
ἐξαπατᾷ, οὔτε κατὰ φαντασίας οὔτε κατὰ λόγους οὔτε κατὰ
383 σημείων πομπὰς ὕπαρ οὐδ' ὄναρ. | Οὕτως, ἔφη, ἔμοιγε καὶ αὐτῷ 35
φαίνεται σοῦ λέγοντος. Συγχωρεῖς ἄρα, ἔφην, τοῦτον δεύτερον
τύπον εἶναι, ἐν ᾧ δεῖ περὶ θεῶν καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν, ὡς μήτε
αὐτοὺς γόητας ὄντας τῷ μεταβάλλειν ἑαυτοὺς μήτε ἡμᾶς ψεύδεσι
παράγειν ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ; Συγχωρῶ. Πολλὰ ἄρα Ὁμήρου 5

34. οὔτε κατὰ φαντασίας Π: om. A. 35. ὕπαρ οὐδ' ὄναρ A[1]: οὔθ' ὕπαρ οὐδ' ὄναρ A[2]ΠΞ q[1]: οὔθ' ὕπαρ οὔθ' ὄναρ q[2].

---

382 D 22 **μυθολογίαις κτλ.** Plato seems to have supposed that ancient history and mythology could be manufactured to order. Cf. Arist. *Pol.* B 9. 1269[b] 28 and Susemihl ad loc. He attempts the task himself in III 414 B ff., *Prot.* 320 C—322 D (unless this is really an extract from one of Protagoras' own works), *Pol.* 269 A—274 E, *Tim.* 21 A—25 D, *Critias*, and *Laws* 676 B—682 D.

26 **εἰδέναι.** The omniscience of the gods was no new doctrine: see Nägelsbach *Hom. Theol.* p. 23, *Nachhom. Theol.* pp. 23 ff.

27 **ποιητὴς—ἔνι.** 'There is nothing of the lying poet in God.' Cf. 365 C *n.* I can see no point in Stallbaum's notion that there is a play on the two senses of ποιητής—'poet' and 'creator.'

382 E 28 **ψεύδοιτο.** ἂν is carried on: cf. I 352 E *n.*

30 **μαινομένων.** *Phaedr.* 265 A *μανίας δέ γε εἴδη δύο, τὴν μὲν ὑπὸ νοσημάτων ἀνθρωπίνων, τὴν δὲ ὑπὸ θείας ἐξαλλαγῆς τῶν εἰωθότων νομίμων γιγνομένην.* Plato refers here only to the first variety: the second is discussed in *Phaedr.* 265 B ff.

32 **κομιδῇ ἄρα κτλ.** The words ἁπλοῦν, οὔτε αὐτὸς μεθίσταται sum up 380 D—381 E (see on ἁπλοῦν in 380 D), the rest 382 A—D.

34 **οὔτε κατὰ φαντασίας.** See *cr. n.* and *Introd.* § 5. φαίνεσθαι and ἔργῳ φάντασμα προτείνων in 381 E, 382 A favour the view that these words are genuine.

35 **ὕπαρ οὐδ' ὄναρ.** See *cr. n.* ὕπαρ οὐδ' ὄναρ is not co-ordinate with οὔτε κατὰ φαντασίας etc., but subordinate to them: for φαντασίαι, λόγοι, and especially σημείων πομπαί might be vouchsafed either in waking moments or in dreams: see Stengel and Oehmichen in Iwan Müller's *Handbuch* V 3 pp. 37—47. For the doctrine cf. Xen. *Mem.* I 3. 4.

383 A 5 **παράγειν.** παράγοντας

ἐπαινοῦντες ἄλλα τοῦτο οὐκ ἐπαινεσόμεθα, τὴν τοῦ ἐνυπνίου πομπὴν ὑπὸ Διὸς τῷ Ἀγαμέμνονι, οὐδὲ Αἰσχύλου, ὅταν φῇ ἡ Θέτις τὸν Ἀπόλλω ἐν τοῖς αὑτῆς | γάμοις ᾄδοντα B

ἐνδατεῖσθαι τὰς ἐὰς εὐπαιδίας,
10 νόσων τ' ἀπείρους καὶ μακραίωνας βίους.
ξύμπαντά τ' εἰπών, θεοφιλεῖς ἐμὰς τύχας
παιῶν' ἐπηυφήμησεν, εὐθυμῶν ἐμέ.
κἀγὼ τὸ Φοίβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα
ἤλπιζον εἶναι, μαντικῇ βρύον τέχνῃ.
15 ὁ δ', αὐτὸς ὑμνῶν, αὐτὸς ἐν θοίνῃ παρών,
αὐτὸς τάδ' εἰπών, αὐτός ἐστιν ὁ κτανὼν
τὸν παῖδα τὸν ἐμόν.

| ὅταν τις τοιαῦτα λέγῃ περὶ θεῶν, χαλεπανοῦμέν τε καὶ χορὸν οὐ C δώσομεν, οὐδὲ τοὺς διδασκάλους ἐάσομεν ἐπὶ παιδείᾳ χρῆσθαι τῶν

8. Ἀπόλλω A²Π: Ἀπόλλων vel Ἀπόλλων' ut videtur A¹. αὑτῆς A²Π: αὑτοῖς A¹.

(conjectured by Richards) would be easier, but the slip, if such it be, is excusable. ὡς—ὄντας is not the accusative absolute: if it were, ὡς would express the reason, and here it does not. We are defining the τύπος: and the construction is (they must ποιεῖν) ὡς μήτε αὐτοὺς γόητας ὄντας, 'represent the gods as neither themselves being sorcerers,' etc. In παράγειν the construction is changed, but the change is natural, for our rule applies both to λόγος and ποίησις (καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν), and λέγειν takes the accusative and infinitive. Both λέγειν and ποιεῖν affect the construction, which involves a sort of chiasmus. Cf. III 390 B *n.*

6 **τοῦ ἐνυπνίου πομπήν.** *Il.* II 1—34.

8 **ἡ Θέτις κτλ.** The verses are perhaps, as Schneider conjectures, from Aeschylus' Ὅπλων κρίσις, in which Thetis was one of the characters (Schol. on Ar. *Ach.* 883). Apollo with his harp (ἔχων φόρμιγγα) appears as present at the marriage of Thetis also in Homer (*Il.* XXIV 62, 63). Plato accommodates the beginning of the quotation to his own sentence: in Aeschylus perhaps it ran ὁ δ' ἐνεδατεῖτο τὰς ἐμὰς εὐπαιδίας (so Butler, quoted by Schneider). ἐνδατεῖσθαι, 'to dwell upon or emphasize,' is elsewhere always used in an ominous sense (see Jebb on Soph. *O. T.* 205): and here too, perhaps, it strikes a foreboding note. The words μακραίωνας βίους were doubted by Stephanus, who suggested μακραίωνος βίου (so Euseb. *Praep. Ev.* XIII 3. 35) or μακραίωνας βίου: but Apollo's prophecies did not refer to Achilles only, so that the plural is justified. ἀπείρους should be taken not with εὐπαιδίας, but with βίους, which is in apposition to εὐπαιδίας. In the next line θεοφιλεῖς ἐμὰς τύχας depends on the compound expression παιῶν' ἐπηυφήμησεν—a construction frequent in Aeschylus, especially with verbs which denote singing, celebrating, etc. (*Ag.* 174, 175 al.): after enumerating all the blessings in store for Thetis (ξύμπαντά τ' εἰπών) Apollo raised a paean over her θεοφιλεῖς τύχας. This explanation—Schneider's—is much better than to connect ξύμπαντα adverbially with θεοφιλεῖς.

383 B 13 **κἀγὼ—εἶναι.** Contrast Aesch. *P. V.* 1032 ψευδηγορεῖν γὰρ οὐκ ἐπίσταται στόμα | τὸ Δῖον, ἀλλὰ πᾶν ἔπος τελεῖ: see on 380 D above.

14 **ἤλπιζον**: 'fancied,' not 'hoped': cf. V 451 A, IX 573 C, and ἐλπίς in VII 517 B. This idiomatic usage is illustrated by Rutherford on Babrius 9. 2.

νέων, εἰ μέλλουσιν ἡμῖν οἱ φύλακες θεοσεβεῖς τε καὶ θεῖοι γίγνεσθαι, 20
καθ' ὅσον ἀνθρώπῳ ἐπὶ πλεῖστον οἷόν τε. Παντάπασιν, ἔφη,
ἔγωγε τοὺς τύπους τούτους συγχωρῶ καὶ ὡς νόμοις ἂν χρῴμην.

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Β'.

---

383 C 20 **θεῖοι—οἷόν τε.** The object of all worship and all religion, as of human action in general, is assimilation to God: cf. X 613 A *n*.

APPENDICES TO BOOK II.

I.

II 359 D. **τῷ Γύγου τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ.**

Most of the emendations (e.g. *Γύγῃ τῷ τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ*) which have been suggested in order to bring the present passage into harmony with the allusion in Book X 612 B, assume that the Gyges of 'Gyges' ring' is identical with the famous Gyges (who reigned about 687—654 B.C.), founder of the third or Mermnad dynasty of Lydian kings (Hdt. I 8—13). On this assumption *τοῦ Λυδοῦ* cannot mean 'Lydus' (the eponymous ruler of Lydia: see Hdt. I 7), but must mean 'the Lydian' i.e. (according to the usual interpretation) Croesus, who was the *πέμπτος ἀπόγονος Γύγεω* (Hdt. I 13). There is however no proof to shew that *ὁ Λυδός* could without further specification denote Croesus; and on this ground alone Wiegand's proposal (adopted by Hermann, Baiter, and Hartman) *τῷ [Γύγου] τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ* breaks down: while Jowett and Campbell's alternative suggestions *τῷ Κροίσου τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ*, and *Γύγῃ τῷ Κροίσου τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ*, although satisfactory in point of sense, fail to account for the disappearance of *Κροίσου*. The proposals of Ast—*τῷ Γύγῃ τοῦ Λυδοῦ* (or *Λυδῶν*) *προγόνῳ*, and *[τῷ] Γύγου τοῦ Λυδοῦ [προγόνῳ]*—will hardly win favour, while Stallbaum's *τῷ Γύγῃ [τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ]* merely cuts the knot.

There is however no solid reason for connecting the Gyges of the proverb with the historical Gyges. In narrating the adventures of the latter, Herodotus makes no mention of a magic ring; but if such a legend had been told of the founder of the Mermnadae, Herodotus is hardly likely to have ignored it. In Plato's narrative, on the other hand, everything hangs on the ring. Nor is the magic ring known to Nicolaus Damascenus, whose account of Gyges seems to follow a different tradition from that of Herodotus: see Müller's *Frag. Hist. Graec.* III pp. 382—386. It is therefore possible that Plato's story refers not to Herodotus' Gyges, but to some homonymous ancestor of his, perhaps (as Stein suggests on Hdt. I 13) the mythical founder of the family, whose name may have survived in the *λίμνη Γυγαίη* (Hdt. I 93). The Gyges of history was not the first member of his family to bear that name: his great-grandfather at least was also called Gyges (Nic. Dam. l.c.). The resemblance between the two stories—that of Herodotus and that of Plato—is confined to two incidents, viz. the joint murder of the reigning sovereign by the queen

and her paramour, and their succession to the throne. In these two features the history of the later Gyges may well have been embellished from the legends about his mythical namesake, or he may actually have copied his ancestor's example. It is noticeable that Cicero says nothing to shew that he identified the Gyges of Plato's story with the Gyges of history; and in a poem by Nizámí (as Mr J. G. Frazer has pointed out to me), where Plato tells the story of the ring, the name of Gyges is not even mentioned. (See Prof. Cowell's article in the *Journal of the Asiatic Society of Bengal*, Vol. 30 pp. 151—157. Prof. Cowell thinks Nizámí became acquainted with the legend through Arabic translations of the *Republic.*) Thinking it probable, therefore, that the proverbial ring of Gyges belonged not to Herodotus' Gyges, but to one of his ancestors bearing the same name, I have retained the MS reading. I do not think that the suppression of the name is a difficulty, though it would be easy to write (as I formerly did) <τῷ Γύγῃ>, τῷ Γύγου τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ. See *Introd.* § 5. Such a solution would bring the text into strict verbal harmony with X 612 B, with Cicero *De off.* III 38 (where the story is related, not of an ancestor of Gyges, but of Gyges himself—*hinc ille Gyges inducitur a Platone*), with Lucian *Nav.* 41 and *Bis Acc.* 21, and with Philostratus *Vit. Apoll.* 101. In each of these places we hear of 'Gyges' ring,' not of 'Gyges' ancestor's ring.' But it is better to adhere to the almost unanimous testimony of the MSS, especially as in this particular passage they are reinforced by Proclus. Schneider can hardly be right in supposing that the older Gyges is an invention of Plato's, although in other respects his note is deserving of attention: "Platoni vero licebat alterum Gygen fingere, ingenio et fortuna similem interfectori Candaulae, quem ideo genus ab illo ducentem facit, prioris nomen, quippe quod commune ei cum posteriori esset, reticens."

II.

II **359** E. τοῦτον δὲ ἄλλο μὲν ἔχειν οὐδέν, περὶ δὲ τῇ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον, ὃν περιελόμενον ἐκβῆναι.

If (with A) we omit ἔχειν, the meaning must still be: 'the corpse (τοῦτον) <had> nothing else upon it, only on its hand a gold ring, which he (Gyges) took off and went out.' But it is impossible in Greek, as in English, to dispense with 'had.'

Dr Jackson proposes to read τούτου for τοῦτον, and omit ἔχειν and ὅν, understanding the sentence to mean 'he took nothing from the corpse except a gold ring on its hand, and then went out' (*Proceedings of the Cambridge Philol. Soc.* Vol. II 1882, p. 12). In favour of this view he urges that 'the nudity of the corpse is not mentioned, either in Cicero's paraphrase *de Officiis* III 9 § 38, or in that of Nizámí' (see *App.* I). Philostratus is also silent on the subject (*Heroic.* 28). If the principle of this solution is correct, I should prefer to retain τοῦτον: for there seems to be no reason why περιαιρεῖσθαι should not take two accusatives like ἀφαιρεῖσθαι, περικρούειν, περικόπτειν, and the like; or, as Dr Verrall

remarks (*Proceedings*, etc. l.c.)—I think with less probability—τοῦτον might be 'regarded as a second accusative after ποιήσαντα understood with ἄλλο μὲν οὐδέν.' The reading τοῦτον δὲ ἄλλο μὲν οὐδέν, περὶ δὲ τῇ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον περιελόμενον ἐκβῆναι is adopted also by the Zurich editors (1839) on the suggestion of Winckelmann.

Dr Jackson's view of the passage, in which I formerly concurred, gives excellent sense, and may be right. But it is to be noticed (1) that our chief authority for ἔχειν is Ven. Π, a MS which is quite independent of Paris A and constantly enables us to restore lacunae in that MS, and (2) that there are other examples in Paris A of the omission of a single word without the excuse of homoioteleuton. See *Introd.* § 5. Ξ and Flor. B omit ἔχειν, but add φέρειν after δακτύλιον—an obvious attempt to amend the error which survives in A.

Madvig conjectures πλούτου δὲ οὐδέν and Liebhold (*Fl. Jahrb.* 1888, p. 107) κόσμου δὲ ἄλλο μὲν <ἔχοντ'> οὐδέν for τοῦτον δὲ ἄλλο μὲν οὐδέν. Neither of these proposals has any plausibility, and it is best to regard this as one of the places where we owe the right reading to Π.

III.

II **364** C. ἐάν τέ τινα ἐχθρὸν πημῆναι ἐθέλῃ, μετὰ σμικρῶν δαπανῶν ὁμοίως δίκαιον ἀδίκῳ **βλάψειν** κτλ.

Instead of βλάψειν, the best MSS read βλάψει. If βλάψει is retained, the subject must be either (1) τις or ὁ ἐθέλων πημαίνειν supplied out of πημῆναι ἐθέλῃ. or (2) the prophet consulted. The latter alternative gives the right sense, but the change from the singular to the plural (in πείθοντες) is very harsh. If we adopt the first alternative (to which J. and C. incline), we must regard the clause ἐάν τέ τινα—βλάψει as semi-parenthetical, and connect πείθοντες with ἀγύρται δὲ καὶ μάντεις at the beginning of the sentence. Such a solution is not less harsh than (2). βλάψει must, I think, be pronounced corrupt. Muretus read βλάψαι, depending, like ἀκεῖσθαι, on δύναμις; but βλάψαι is not likely to have been corrupted into βλάψει, nor is it clear why the aorist should take the place of the present (as in ἀκεῖσθαι). Reading βλάψειν, we might perhaps regard the construction as one of the rare cases in which δύναμις and the like are followed by a future infinitive: see Jebb's Soph. *Phil.* p. 252, Kühner *Gr. Gr.* II p. 164, and cf. *Phaed.* 73 A οὐκ ἂν οἷοί τ' ἦσαν τοῦτο ποιήσειν (so the Bodleian MS). There is still however a serious difficulty in the collocation of the present ἀκεῖσθαι with the future βλάψειν. The explanation given by Schneider in his *Additamenta* is linguistically unassailable and gives an excellent sense. For the common confusion of -ει and -ειν see *Introd.* § 5.

IV.

II **365** D, E. οὐκοῦν, εἰ μὲν μὴ εἰσίν, ἢ μηδὲν αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπίνων μέλει, τί **καὶ** ἡμῖν μελητέον τοῦ λανθάνειν;

The reading of the best MSS, καὶ ἡμῖν μελητέον τοῦ λανθάνειν, is defended by Shorey (*A. J. Ph.* XVI p. 231), but (as I think) unsuccessfully, and even the most conservative editors abandon it.

We have to choose between (1) <*τί*> *καὶ ἡμῖν μελητέον τοῦ λανθάνειν;* (found in several inferior MSS besides *v*), (2) *οὐδ' ἡμῖν μελητέον κτλ.* (*q* Flor. U), (3) *καὶ ἡμῖν* < *οὐ* > *μελητέον κτλ.* (Paris D in margin), (4) *καὶ ἡμῖν ἀμελητέον* (a conjecture of Baiter's). It is possible that each of these readings is due to conjecture, and we can scarcely hope to restore the hand of Plato with certainty in this passage.

I formerly (with Bekker and others) printed *οὐδ' ἡμῖν*. The meaning is satisfactory, but the correction does not seem probable in itself. The same may be said of (3) and (4). I have now followed Stallbaum in supposing that *τί* was accidentally omitted after the *-ει* of *μέλει*. Such a slip is easy enough, and would be most likely to be corrected by the introduction of a negative, as in (2) and (3). Moreover, as Stallbaum says, *τί καὶ ἡμῖν* "huius sermonis alacritati plane est accommodatum," and *καί* is, I think, sufficiently justified by the obvious contrast between the gods and ourselves. Tucker objects that '"If the gods do *not* care, why should we *also* care?" is as bad in Greek as in English': but *καί* is hardly so much as 'also': it merely points the contrast. Cf. III 414 E *n.* There is no difficulty in *οὐκοῦν* followed by a question, so long as the question is merely rhetorical. Hermann proposes *οὔκουν—καὶ ἡμῖν μελητέον*, but the negative would require to be reinforced before *ἡμῖν*. I can see no probability in Tucker's conjecture, viz. *οὐκοῦν*—< *οὐδὲν* > *καὶ ἡμῖν μελητέον*.

Γ.

I. Τὰ μὲν δὴ περὶ θεούς, ἦν δ' ἐγώ, τοιαῦτ' ἄττα, ὡς ἔοικεν, 386
ἀκουστέον τε καὶ οὐκ ἀκουστέον εὐθὺς ἐκ παίδων τοῖς θεούς τε
τιμήσουσιν καὶ γονέας τήν τε ἀλλήλων φιλίαν μὴ περὶ σμικροῦ
ποιησομένοις. Καὶ οἶμαί γ', ἔφη, ὀρθῶς ἡμῖν φαίνεσθαι. Τί δὲ
5 δή; εἰ μέλλουσιν εἶναι ἀνδρεῖοι, ἆρα οὐ ταῦτά τε λεκτέον καὶ οἷα
αὐτοὺς ποιῆσαι ἥκιστα τὸν θάνατον δεδιέναι; ἢ ἡγεῖ [1] τινά ποτ' B
ἂν γενέσθαι ἀνδρεῖον, ἔχοντα ἐν αὑτῷ τοῦτο τὸ δεῖμα; Μὰ Δία,
ἦ δ' ὅς, οὐκ ἔγωγε. Τί δέ; τἀν Ἅιδου ἡγούμενον εἶναί τε καὶ δεινὰ
εἶναι οἴει τινὰ θανάτου ἀδεῆ ἔσεσθαι καὶ ἐν ταῖς μάχαις αἱρήσεσθαι
10 πρὸ ἥττης τε καὶ δουλείας θάνατον; Οὐδαμῶς. Δεῖ δή, ὡς ἔοικεν,
ἡμᾶς ἐπιστατεῖν καὶ περὶ τούτων τῶν μύθων τοῖς ἐπιχειροῦσιν

---

386 A—389 A *So much for the doctrines by means of which we are to foster the sentiments of piety towards gods and parents and mutual friendship among the citizens.*

In order to encourage Bravery, we shall require our poets to extol and not to decry the life which awaits us after death: otherwise their poetry will be not merely untrue, but detrimental to our future soldiers. Here again Homer deserves censure. Fear-inspiring names like Cocytus must be discarded, as well as lamentations put into the mouths of famous men: for the good man has no cause to bewail the death of a good comrade, either for his comrade's sake or for his own. Homer offends against this canon when he represents Achilles and Priam as indulging in lamentations over their dead; and still more when he makes the gods, and even the greatest of the gods, give way to grief. Moreover, as excessive mirth is apt to rebound into the opposite extreme, our youths must not be laughter-loving. Homer errs in depicting good men and gods as overcome with laughter.

386 A 1 **τὰ μὲν δὴ περὶ θεοὺς κτλ.** Rettig (*Proleg.* pp. 61 ff.) and others suppose that the virtue of ὁσιότης is alluded to here—a virtue which in the earlier dialogues is sometimes placed by the side of the four cardinal virtues (*Prot.* 329 C, *Men.* 78 D, *Gorg.* 507 B). But ὁσιότης is not specifically named (in spite of II 380 C), and it is clear from the words καὶ γονέας—ποιησομένοις that Plato is thinking at least as much of duty to man as of duty to gods: cf. II 378 B C, 381 E, 383 C. See also App. I.

5 **ἀνδρεῖοι.** Plato has in view chiefly courage in war: hence the importance which he attaches to removing the fear of death. Cf. Tyrtaeus 10 (τεθνάμεναι γὰρ καλὸν κτλ.) and 12. 23—32. The poems of Tyrtaeus are not open to Plato's censure in this connexion. Pfleiderer (*Zur Lösung der Pl. Fr.* p. 23) wrongly represents the present passage as tantamount (or nearly so) to a denial of the immortality of the soul, which is affirmed in Book X. It is possible to criticise the popular conception of immortality without disbelieving in a higher form of the same doctrine, and this is just what Plato does here.

11 **καὶ περὶ τούτων τῶν μύθων** should

λέγειν, καὶ δεῖσθαι μὴ λοιδορεῖν ἁπλῶς οὕτως τὰ ἐν Ἅιδου, ἀλλὰ C μᾶλλον ἐπαινεῖν, ὡς οὔτε ἀληθῆ λέγοντας οὔτε ὠφέλιμα τοῖς μέλλουσιν μαχίμοις ἔσεσθαι. Δεῖ μέντοι, ἔφη. Ἐξαλείψομεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἔπους ἀρξάμενοι πάντα τὰ τοιαῦτα, 15

> βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ,
> ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη,
> ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν·

καὶ τὸ

> D οἰκία δὲ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη 20
> σμερδαλέ' εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ·

καὶ

> ὢ πόποι, ἦ ῥά τις ἔστι καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισιν
> ψυχὴ καὶ εἴδωλον, ἀτὰρ φρένες οὐκ ἔνι πάμπαν·

καὶ τὸ 25

> οἴῳ πεπνῦσθαι, ταὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι·

καὶ

> ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων πταμένη Ἄϊδόσδε βεβήκει,
> ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' ἀνδροτῆτα καὶ ἥβην·

17. ᾧ—εἴη Π: om. A. 20. θνητοῖσι Π: θνητοῖς A.

---

be taken with ἐπιστατεῖν rather than with λέγειν (sc. αὐτούς, i.e. τοὺς μύθους). Hartman, connecting the words with λέγειν, would expunge τῶν μύθων "cum poetae non *de* fabulis τὰ ἐν Αἴδου describentibus λέγειν soleant, sed ipsi Orci territamenta narrent"—a just criticism, and conclusive in favour of the construction which Hartman rejects.

12 **λοιδορεῖν.** The traditional literary picture of the Greek Hades deserves what Plato says of it (see the quotations in Nägelsbach *Hom. Theol.* pp. 397 ff., *Nachh. Theol.* pp. 396—398), although a brighter prospect was held out in the Eleusinian mysteries and the Orphic theology (*Nachh. Theol.* pp. 398—407).

ἁπλῶς οὕτως. II 377 B *n.*

386 C 13 **λέγοντας.** For the accusative after the dative ἐπιχειροῦσι cf. *Euthyph.* 5 A, *Crito* 51 D. Before λέγοντας Ξ[1] (with a few other MSS) adds ἄν, as if εἰ λοιδοροῖεν should be understood (cf. II 380 C); but we should supply not λοιδοροῖεν, but εἰ λοιδοροῦσι (Schneider).

15 **τοῦδε τοῦ ἔπους κτλ.** The singular ἔπος is sometimes used of more than one verse, e.g. Hdt. VII 143. The lines are addressed by the shade of Achilles to Odysseus: *Od.* XI 489—491. On the omission of ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη see *Introd.* § 5.

386 D 20 **οἰκία—θεοί περ.** *Il.* XX 64, 65. The words in Homer are under the construction of δείσας—μή.

23 **ὢ πόποι.** The exclamation of Achilles when the ghost of Patroclus eludes his embrace: *Il.* XXIII 103, 104. On φρένες as the "physical basis of life" in Homer see Leaf ad loc.

26 **οἴῳ—ἀΐσσουσι.** Tiresias retained in the other world something of the physical reality of his earthly existence: *Od.* X 493—495 τοῦ τε φρένες ἔμπεδοί εἰσιν· | τῷ καὶ τεθνηῶτι νόον πόρε Περσεφόνεια | οἴῳ πεπνῦσθαι· τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσιν. Plato allows the force of attraction to alter τοί to ταί: cf. *Men.* 100 A οἷος πέπνυται τῶν ἐν Ἅιδου, αἱ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι.

28 **ψυχὴ—ἥβην.** *Il.* XVI 856, 857. ῥεθέων, explained by the ancients as μέλη

| καὶ τὸ 387

ψυχὴ δὲ κατὰ χθονός, ἠΰτε καπνός,
ᾤχετο τετριγυῖα·

καὶ

5 ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῷ ἄντρου θεσπεσίοιο
τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεί κέ τις ἀποπέσῃσιν
ὁρμαθοῦ ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλῃσιν ἔχονται,
ὣς αἳ τετριγυῖαι ἅμ' ᾔεσαν.

| ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα παραιτησόμεθα Ὅμηρόν τε καὶ τοὺς B
10 ἄλλους ποιητὰς μὴ χαλεπαίνειν ἂν διαγράφωμεν, οὐχ ὡς οὐ ποιητικὰ καὶ ἡδέα τοῖς πολλοῖς ἀκούειν, ἀλλ' ὅσῳ ποιητικώτερα, τοσούτῳ ἧττον ἀκουστέον παισὶ καὶ ἀνδράσιν, οὓς δεῖ ἐλευθέρους εἶναι, δουλείαν θανάτου μᾶλλον πεφοβημένους. Παντάπασι μὲν οὖν.

15 II. Οὐκοῦν ἔτι καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὀνόματα πάντα τὰ δεινά τε καὶ φοβερὰ ἀποβλητέα, κωκυτούς τε καὶ στύγας | καὶ ἐνέρους καὶ C ἀλίβαντας, καὶ ἄλλα ὅσα τούτου τοῦ τύπου ὀνομαζόμενα φρίττειν

13. πεφοβημένους A²Π: πεφοβημένοις A¹.

τοῦ σώματος (Hesych. s.v.), more probably denotes the mouth (as part of the face): cf. Leaf ad loc. and *Il.* IX 409. Leaf plausibly suggests that ἀν in ἀνδροτῆτα, 'manhood'—found in all but two MSS of the *Iliad*—was only the written sign of the *nasalis sonans*, and counted as a short vowel.

387 A 2 **ψυχὴ δὲ—τετριγυῖα.** *Il.* XXIII 100. "The voice," says Leaf, "is as weak a copy of the living voice as is the εἴδωλον of the αὐτός": whence τετριγυῖα and τετριγυῖαι again just below.

5 **ὡς δ' ὅτε—ᾔεσαν.** Said of the souls of the suitors following Hermes down to Hades: *Od.* XXIV 6—9. Possibly we should read ᾔισαν for ᾔεσαν (with Howes, *Harvard Studies in Cl. Philol.* VI p. 190).

387 C 16 **ἐνέρους καὶ ἀλίβαντας.** The Scholiast writes: ἐνέρους τοὺς νεκρούς, ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ ἔρᾳ (ὅ ἐστι γῇ) κεῖσθαι. Cf. ἔραζε. Early psychology scarcely separated the dead body from the surviving spirit: the latter still lived where the body lay 'within the ground.' Hence 'those within the ground' (opposed to the ἐπιχθόνιοι or living) became an expression for the spirits of the departed, and the denizens of the lower world in general: see *Il.* XV 188, XX 61. The Scholiast's derivation is more probable than that of Brugmann, who (*Grundriss* II p. 180) derives the word from ἐν and a nominal suffix -ερο. Plato at any rate would have preferred the Scholiast. On ἀλίβαντας (not found in Homer or Hesiod) see Plut. *Quaest. Symp.* VIII 736 A (cited by Ast) ὁ δὲ ἀλίβας καὶ ὁ σκελετὸς ἐπὶ τοῖς νεκροῖς γέγονε, λοιδορουμένης ὀνόματα ξηρότητος. The ancients derived the word from ἀ and the root of λείβω λιψ etc., calling the dead 'sapless' διὰ τὴν τῆς λιβάδος ἀμεθεξίαν (Schol.). L. and S. object that the ἀ is long, relying perhaps on the line of Callimachus in *Et. M.* 63, 51 ἔβηξαν οἷον ἀλίβαντα πίνοντες (where ἀλίβαντα = ὄξος). There, however, the right reading may be ἀλίβαντα, i.e. οἱ ἀλίβαντα. But in Sophocles *Fr.* 751 ed. Dindorf the α is certainly long, unless the text is corrupt. Possibly the word is connected with ἤλιβατος; cf. Hesych. s. v. ἠλίβατον, where we are told that Στησίχορος Τάρταρον ἠλίβατον τὸν βαθὺν λέγει.

17 **τούτου τοῦ τύπου.** Instead of writing ἄλλα ὀνόματα ὅσα τούτου τοῦ

δὴ ποιεῖ πάντας τοὺς ἀκούοντας. καὶ ἴσως εὖ ἔχει πρὸς ἄλλο τι· ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ τῶν φυλάκων φοβούμεθα, μὴ ἐκ τῆς τοιαύτης φρίκης θερμότεροι καὶ μαλακώτεροι τοῦ δέοντος γένωνται ἡμῖν. 20 *Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη, φοβούμεθα. Ἀφαιρετέα ἄρα; Ναί. Τὸν δὲ ἐναντίον τύπον τούτοις λεκτέον καὶ ποιητέον; Δῆλα δή. Καὶ τοὺς* D *ὀδυρμοὺς ἄρα ἐξαιρήσομεν | καὶ τοὺς οἴκτους τοὺς τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν. Ἀνάγκη, ἔφη, εἴπερ καὶ τὰ πρότερα. Σκόπει δή, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ὀρθῶς ἐξαιρήσομεν ἢ οὔ. φαμὲν δὲ δή, ὅτι ὁ ἐπιεικὴς ἀνὴρ* 25 *τῷ ἐπιεικεῖ, οὗπερ καὶ ἑταῖρός ἐστιν, τὸ τεθνάναι οὐ δεινὸν ἡγήσεται. Φαμὲν γάρ. Οὐκ ἄρα ὑπέρ γ' ἐκείνου ὡς δεινόν τι πεπονθότος ὀδύροιτ' ἄν. Οὐ δῆτα. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε λέγομεν,*

18. *ποιεῖ* Hertz: *ποιεῖ ὡς οἴεται* ΑΠΞ: *ποιεῖ ὡς οἷόν τε q*. 19. *ὑπὲρ* Π: *ὑπὸ* Α. 26. *ἑταῖρός* Ξ*q* et idem (vel potius *ἕταιρός*) Α²: *ἕτερος* Α¹Π.

τύπου ὄντα Plato writes *ἄλλα ὅσα τούτου τοῦ τύπου ὀνομαζόμενα*, with precisely the same meaning: *τούτου τοῦ τύπου* therefore depends on the copula involved in *ὀνομαζόμενα*. Stallbaum takes *ὀνομαζόμενα* as "quum pronuntiantur"; but this is pointless. The words mean simply 'other names of this type which make all who hear them shudder' etc.

φρίττειν δὴ ποιεῖ. The remark *ὡς οἴεται*, which appears in the best MSS—see *cr. n.*—after *ποιεῖ* gives no sense, and is admittedly corrupt. *ὡς οἷόν τε*, found in four inferior MSS besides *q*, is a rare phrase, occurring, I believe, nowhere else in Plato, though found in Aristotle (*Pol.* E 11. 1313ª 39, where Bekker conjectured *οἴονται*); but 'to shiver as much as possible' is painfully frigid. No emendation at all satisfactory has yet been proposed—neither Winckelmann's *οἰκέτας*, nor Hermann's *ὅσα ἔτη* (with reference to recitations of the rhapsodists!), nor Madvig's *ὡς οἰητέα*, nor Campbell's *ὡς ἐτεά*. Hertz (*Fl. Jahrb.* 1872 p. 852) supposes the words to be a gloss by some Christian reader, meaning 'as he' (i.e. Plato) 'imagines.' The author of the gloss wished to indicate that he at least could hear such tales without shivering. After *ὡς οἴεται* found its way into the text, it was probably altered to *οἴονται* (to suit the plural *ἀκούοντας*), from which *οἷόν τε* is a corruption: cf. II 358 E, where *q* has *οἴονται* as against *οἷόν τε* of the best MSS. See also on VI 504 E.

18 **καὶ ἴσως—ἄλλο τι**: "videlicet ad suavitatem et delectationem: v. p. 387 B, 390 A, 397 D, 398 A al." (Stallbaum).

19 **μὴ ἐκ—ἡμῖν.** *φρίκη* is a cold shiver, sometimes followed by sweat, whence *ἐκ τῆς τοιαύτης φρίκης θερμότεροι*. Cf. (with Hartman) *Phaedr.* 251 A *ἰδόντα δὲ αὐτόν, οἷον ἐκ τῆς φρίκης, μεταβολή τε καὶ ἱδρὼς καὶ θερμότης ἀήθης λαμβάνει*, where Thompson remarks that *φρίκη* is used by Hippocrates of the 'cold fit of a fever.' In *θερμότεροι καὶ μαλακώτεροι* Plato is thinking of the softening effect of heat upon iron: cf. (with J. and C.) infra 411 B *ὥσπερ σίδηρον ἐμάλαξε*, *Laws* 666 C, 671 B *καθάπερ τινὰ σίδηρον τὰς ψυχὰς τῶν πινόντων διαπύρους γιγνομένας μαλθακωτέρας γίγνεσθαι*; see also *Il.* XVIII 468—477 and Whitelaw on Soph. *Ajax* 651 in *Cl. Rev.* V pp. 66, 230. In so far as it associates heat with cowardice, the comparison breaks down, for heat meant courage to the Greeks. For this reason Stephanus conjectured *ἀθερμότεροι* and Ast *ἀθυμότεροι*, a reading afterwards found in *v*. Ast's conjecture is thus refuted by Hartman (l.c.): "Astii coniectura inepta est, quum *ἀθυμία* vitium sit, non vero iusta ac temperata *μαλακία* (dixit enim *μαλακώτεροι τοῦ δέοντος*)." In the next sentence Hartman expunges *φοβούμεθα* without sufficient cause.

387 D 23 **τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν**: a subjective, not an objective genitive: see E below, and 388 E, 390 D *εἴ πού τινες—καρτερίαι—καὶ λέγονται καὶ πράττονται ὑπὸ ἐλλογίμων ἀνδρῶν* with X 605 D.

25 **ὁ ἐπιεικὴς ἀνὴρ—προσδεῖται.** This

ὡς ὁ τοιοῦτος μάλιστα αὐτὸς αὑτῷ αὐτάρκης πρὸς τὸ εὖ ζῆν, καὶ
30 διαφερόντως τῶν ἄλλων ἥκιστα ἑτέρου προσδεῖται. Ἀληθῆ, ἔφη. E
Ἥκιστα ἄρ' αὐτῷ δεινὸν στερηθῆναι υἱέος ἢ ἀδελφοῦ ἢ χρημάτων
ἢ ἄλλου του τῶν τοιούτων. Ἥκιστα μέντοι. Ἥκιστ' ἄρα καὶ
ὀδύρεται, φέρει δὲ ὡς πραότατα, ὅταν τις αὐτὸν τοιαύτη ξυμφορὰ
καταλάβῃ. Πολύ γε. Ὀρθῶς ἄρ' ἂν ἐξαιροῖμεν τοὺς θρήνους
35 τῶν ὀνομαστῶν ἀνδρῶν, γυναιξὶ δὲ ἀποδιδοῖμεν, καὶ οὐδὲ ταύταις
σπουδαίαις, καὶ | ὅσοι κακοὶ τῶν ἀνδρῶν, ἵνα ἡμῖν δυσχεραίνωσιν 388
ὅμοια τούτοις ποιεῖν οὓς δή φαμεν ἐπὶ φυλακῇ τῆς χώρας τρέφειν.
Ὀρθῶς, ἔφη. Πάλιν δὴ Ὁμήρου τε δεησόμεθα καὶ τῶν ἄλλων
ποιητῶν μὴ ποιεῖν Ἀχιλλέα, θεᾶς παῖδα,

5 ἄλλοτ' ἐπὶ πλευρᾶς κατακείμενον, ἄλλοτε δ' αὖτε
ὕπτιον, ἄλλοτε δὲ πρηνῆ,
τοτὲ δ' ὀρθὸν ἀναστάντα
πλωΐζοντ' ἀλύοντ' ἐπὶ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο,

33. ὀδύρεται, φέρει coniecit Stallbaum: ὀδύρεσθαι, φέρειν ΑΠΞq^1: χρὴ pro καὶ q^2.
34. ἄρ' ἂν Π: ἄρα A.

---

passage is full of Socratic colouring. οὗπερ καὶ ἑταῖρός ἐστι contains a suggestion that only good men can be comrades: cf. Xen. *Mem.* II 6. 19, 20 and Pl. *Lys.* 214 C. That death has no terrors for the good man is laid down in *Ap.* 41 C ff. The self-sufficiency of virtue was illustrated in the person of Socrates himself (*Mem.* I 2. 14, IV 8. 11), and continually preached by him (*Mem.* II 6. 2, cf. IV 7. 1). Steinhart appears to me to exaggerate the force of αὐτάρκης when he characterises the doctrine of this passage as anti-christian (*Einleitung* p. 160).

387 E 31 **υἱέος**. The fortitude of Pericles on receiving the news of the death of his two sons was a case in point, and may have been known to Plato. It is commemorated in a fine fragment of Protagoras preserved by Plut. *Consol. ad Apoll.* 33. 118 E, F.

33 **ὀδύρεται, φέρει**. See *cr. n.* The infinitives ὀδύρεσθαι and φέρειν are explained by Stallbaum as dependent on λέγομεν, but this is too harsh. The rhetorical repetition of ἥκιστ' ἄρα proves that like στερηθῆναι they should be under the government either of δεινόν itself, or of some notion supplied out of δεινόν. As the former alternative gives the wrong sense we must, if the text is sound, take refuge in the latter. Hartman by a *tour de force* resolves ἥκιστα δεινόν into ἥκιστα εἰκὸς αὐτὸν δεδιέναι, and carries on the εἰκός. It would be somewhat easier, I think, though still very harsh, to supply δεινός out of δεινόν, δεινός being used as in δεινὸς καταράσασθαι τῷ λίθῳ (Theophr. *Char.* 15, cf. infra 395 C): but it is difficult not to believe that the text is corrupt. In *q*, καί has been corrected to χρή, and the insertion of δεῖ before καί is suggested by Hartman. The question however is not what the good man ought to do, but what he actually does, and for this reason Richard's ἔοικε after ὀδύρεσθαι is better, although otherwise unlikely. Stallbaum's alternative proposal to read ὀδύρεται, φέρει δέ seems to me far the best both in point of sense, and because it might easily pass into ὀδύρεσθαι, φέρειν δέ under the influence of στερηθῆναι. For these reasons I have printed it in the text. Cf. *Introd.* § 5.

388 A 5 **ἄλλοτ'—ἀτρυγέτοιο**. The picture of Achilles sorrowing for Patroclus in *Iliad* XXIV 10—12. Plato accommodates the Homeric narrative to his own ποιεῖν, and reads πλωΐζοντ'—ἀτρυγέτοιο instead of δινεύεσκ' ἀλύων παρὰ θῖν' ἁλός, which appears in our Homer. πλωΐζω elsewhere is always used of sail-

B | *μηδὲ ἀμφοτέραισιν χερσὶν ἑλόντα κόνιν αἰθαλόεσσαν χευάμενον κὰκ κεφαλῆς, μηδὲ ἄλλα κλαίοντά τε καὶ ὀδυρόμενον,* 10 *ὅσα καὶ οἷα ἐκεῖνος ἐποίησε· μηδὲ Πρίαμον, ἐγγὺς θεῶν γεγονότα, λιτανεύοντά τε καὶ*

κυλινδόμενον κατὰ κόπρον,
ἐξονομακλήδην ὀνομάζοντ' ἄνδρα ἕκαστον.

πολὺ δ' ἔτι τούτων μᾶλλον δεησόμεθα μήτοι θεούς γε ποιεῖν 15 *ὀδυρομένους καὶ λέγοντας*

C | *ὤμοι ἐγὼ δειλή, ὤμοι δυσαριστοτόκεια·*

εἰ δ' οὖν θεούς, μήτοι τόν γε μέγιστον τῶν θεῶν τολμῆσαι οὕτως ἀνομοίως μιμήσασθαι, ὥστε, ὢ πόποι, φάναι,

ἦ φίλον ἄνδρα διωκόμενον περὶ ἄστυ 20
ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι, ἐμὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ·

καὶ

αἲ αἲ ἐγών, ὅ τέ μοι Σαρπηδόνα φίλτατον ἀνδρῶν
D | *μοῖρ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμῆναι.*

23. *ὅ τέ* Leaf ad *Il.* XVI 433: *ὅτε* codd.

---

ing in the literal sense (yet *ἐκ τοῦ νοῦ ἐκπλώειν* in Hdt. VI 12), but it cannot bear such a meaning here. If the MSS are right, *πλωΐζοντ'* must be regarded (with Schneider) as a metaphor, the agitated movements of Achilles being compared to the unsteady motion of a ship upon the sea. Achilles is so to speak 'at sea' and shews it in his gait; cf. the metaphorical sense of *χειμάζομαι*. The picture savours of the burlesque, and Howes suggests that *πλωίζων* may be a deliberate parody on Plato's part (*Harvard Studies* etc. VI p. 202). As no other example of such a use of *πλωίζω* has been adduced, the word is perhaps corrupt. Heyne's *πρωΐζοντ'* "matutinum se agentem" (*οὐδέ μιν ἠὼς | φαινομένη λήθεσκεν ὑπεὶρ ἅλα*, says Homer) will never command a wide assent: still less *πλώϊσοντ'* (Benedictus), *πρῷ ἰόντ'* (Ast), whose quantity is not above suspicion, or *πρῷ ἰύζοντ'* (Liebhold *Fl. Jahrb.* 1888, p. 108). *αἰάζοντ'* (Herwerden and Naber) is better in point of sense, but the alteration is too great. I have thought of *πόλλ' ᾤζοντ'* (*ᾤζεις* 'cry *ὦ*' and not *ὤζεις* is the spelling of the Codex Mediceus in Aesch. *Eum.* 124), or *ἀφλοίζοντ'* (cf. *ἀφλοισμός* in *Il.* XV 607). Perhaps, however, *πλωΐζοντ'* conceals some word meaning 'to rush wildly from his tent,' *ἐπὶ θῖν'* being probably for *ἐπὶ θῖνα*, not for *ἐπὶ θινί*. There is apparently a contrast between Achilles' anguish within his tent and without, and some word is needed to mark his exit. Nothing can be made of the variant *πλάζοντ'* (in a few inferior MSS). In default of anything better we must (I suppose) provisionally acquiesce in Schneider's interpretation.

388 B 9 **μηδὲ—κεφαλῆς.** *Il.* XVIII 23, 24.

11 **ἐκεῖνος.** Homer.

ἐγγὺς θεῶν. Zeus was Priam's seventh ancestor (Apollod. III 12). The phrase has a dash of old-world romance about it: cf. 391 E infra and Stallbaum on *Phil.* 16 C *οἱ μὲν παλαιοί, κρείττονες ἡμῶν καὶ ἐγγυτέρω θεῶν οἰκοῦντες.*

12 **λιτανεύοντά τε—ἕκαστον.** *Il.* XXII 414, 415.

388 C 17 **ὤμοι κτλ.** Said by Thetis in *Il.* XVIII 54.

19 **ὢ πόποι.** *Il.* XXII 168, 169. The words are uttered by Zeus with reference to Hector. For *ἄστυ* our Homer has *τεῖχος*.

23 **αἲ αἲ—δαμῆναι.** *Il.* XVI 433, 434. The only variant is *ὤμοι* for *αἲ αἲ*.

25 III. Εἰ γάρ, ὦ φίλε Ἀδείμαντε, τὰ τοιαῦτα ἡμῖν οἱ νέοι σπουδῇ ἀκούοιεν καὶ μὴ καταγελῷεν ὡς ἀναξίως λεγομένων, σχολῇ ἄν ἑαυτόν γέ τις ἄνθρωπον ὄντα ἀνάξιον ἡγήσαιτο τούτων καὶ ἐπιπλήξειεν, εἰ καὶ ἐπίοι αὐτῷ τοιοῦτον ἢ λέγειν ἢ ποιεῖν, ἀλλ' οὐδὲν αἰσχυνόμενος οὐδὲ καρτερῶν πολλοὺς ἐπὶ σμικροῖσιν παθή-30 μασιν θρήνους ἂν ᾄδοι καὶ ὀδυρμούς. | Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. E Δεῖ δέ γε οὔχ, ὡς ἄρτι ἡμῖν ὁ λόγος ἐσήμαινεν· ᾧ πειστέον, ἕως ἄν τις ἡμᾶς ἄλλῳ καλλίονι πείσῃ. Οὐ γὰρ οὖν δεῖ. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ φιλογέλωτάς γε δεῖ εἶναι. σχεδὸν γὰρ ὅταν τις ἐφιῇ ἰσχυρῷ γέλωτι, ἰσχυρὰν καὶ μεταβολὴν ζητεῖ τὸ τοιοῦτον. Δοκεῖ μοι, 35 ἔφη. Οὔτε ἄρα ἀνθρώπους ἀξίους λόγου κρατουμένους ὑπὸ γέλωτος ἄν τις ποιῇ, | ἀποδεκτέον, πολὺ δὲ ἧττον, ἐὰν θεούς. Πολὺ μέντοι, 389 ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν Ὁμήρου οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἀποδεξόμεθα περὶ θεῶν·

ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν,
5 ὡς ἴδον Ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα

οὐκ ἀποδεκτέον κατὰ τὸν σὸν λόγον. Εἰ σύ, ἔφη, βούλει ἐμὸν τιθέναι· οὐ γὰρ οὖν | δὴ ἀποδεκτέον. B

33. ἐφιῇ (vel potius ἐφίῃ) Ξ: ἔφην Aq: ἔφη Π.

---

388 D 28 **εἰ καὶ ἐπίοι αὐτῷ.** καί is not 'even' (J. and C.), otherwise there would be too much emphasis on ἐπίοι, but 'also': 'if it should also occur to himself' (sc. as Homer says it occurs to gods). The emphatic word is αὐτῷ. For τοιοῦτον Hartman requires either τοιοῦτόν τι or τὸ τοιοῦτον; but cf. 416 B, IV 426 B, 429 E, IX 590 E and II 368 A *n.*

29 **σμικροῖσιν.** See on I 330 B. ἐπὶ σμικροῖσι παθήμασι has a poetical rhythm, and may possibly be from a hexameter.

388 E 31 **ἕως ἄν τις—πείσῃ.** Cf. *Phaed.* 85 C, D, *Gorg.* 527 A.

33 **ἐφιῇ—τοιοῦτον.** See *cr. n.* The present ἐφιῇ is slightly better than ἐφῇ: for τὸ τοιοῦτον denotes the state or condition rather than the act. ἐφῇ comes rather nearer to the reading of A and Π, and is preferred by Baiter and Hartman. For ζητεῖ H. Wolf conjectured ποιεῖ, Herwerden τίκτει or ἐντίκτει, in both cases needlessly: cf. with J. and C. ἐθέλει in II 370 B. The sentiment is generalised in VIII 563 E.

35 **οὔτε ἄρα.** οὔτε followed by δέ is rare (examples in Kühner *Gr. Gr.* II p. 832) but δέ follows τε very often, especially in πολὺ δέ, μέγιστον δέ etc.: see II 367 C *n.* Cobet's οὔτᾶρα i.q. οὔτοι ἄρα, though approved by Hartman, is therefore unnecessary.

389 A 2 **οὐκοῦν—λόγον.** The lines are *Il.* I 599, 600. Hermann wished to read οὔκουν and reject ἀποδεξόμεθα περὶ θεῶν, placing τὰ τοιαῦτα under the government of ἀποδεκτέον. οὔκουν may be right, but the change is not necessary. τὰ τοιαῦτα does not refer specifically to the verses, but means τὸ κρατεῖσθαι ὑπὸ γέλωτος and the like; while the two verses are themselves the object of ἀποδεκτέον. I have accordingly placed a colon after θεῶν and removed the pause after ποιπνύοντα; a remedy which removes, I think, the objections felt by Hermann to ἀποδεξόμεθα περὶ θεῶν, and by Herwerden to περὶ θεῶν. The asyndeton in ἄσβεστος δ' ἄρ' etc. is common in ampliative and illustrative sentences.

389 B—**392** A *A high value should also be placed upon truth. The medicinal lie may indeed be permitted to our rulers, in the interests of the State: but any others*

Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀλήθειάν γε περὶ πολλοῦ ποιητέον. εἰ γὰρ ὀρθῶς ἐλέγομεν ἄρτι, καὶ τῷ ὄντι θεοῖσι μὲν ἄχρηστον ψεῦδος, ἀνθρώποις δὲ χρήσιμον ὡς ἐν φαρμάκου εἴδει, δῆλον, ὅτι τό γε 10 τοιοῦτον ἰατροῖς δοτέον, ἰδιώταις δὲ οὐχ ἁπτέον. Δῆλον, ἔφη. Τοῖς ἄρχουσιν δὴ τῆς πόλεως, εἴπερ τισὶν ἄλλοις, προσήκει ψεύδεσθαι ἢ πολεμίων ἢ πολιτῶν ἕνεκα ἐπ' ὠφελίᾳ τῆς πόλεως, τοῖς C δὲ ἄλλοις πᾶσιν οὐχ ἁπτέον τοῦ τοιούτου, ἀλλὰ πρός γε δὴ τοὺς τοιούτους ἄρχοντας ἰδιώτῃ ψεύσασθαι ταὐτὸν καὶ μεῖζον ἁμάρτημα 15 φήσομεν ἢ κάμνοντι πρὸς ἰατρὸν ἢ ἀσκοῦντι πρὸς παιδοτρίβην περὶ τῶν τοῦ αὑτοῦ σώματος παθημάτων μὴ τἀληθῆ λέγειν, ἢ πρὸς κυβερνήτην περὶ τῆς νεώς τε καὶ τῶν ναυτῶν μὴ τὰ ὄντα λέγοντι ὅπως ἢ αὐτὸς ἢ τις τῶν ξυνναυτῶν πράξεως ἔχει. Ἀληθέστατα, ἔφη. D Ἂν ἄρ' ἄλλον τινὰ λαμβάνῃ ψευδόμενον ἐν τῇ 20 πόλει τῶν οἳ δημιουργοὶ ἔασι,

μάντιν ἢ ἰητῆρα κακῶν ἢ τέκτονα δούρων,

15. τοιούτους Π et in mg. A[2]: om. A[1].

---

who lie are to be punished. To lie to the rulers is worse than lying to a physician about one's illness.

Not less necessary is self-control, which will enable our citizens to obey the rulers, and to rule their own appetites. Homer frequently represents heroes and gods as lacking in this virtue—as insubordinate, gluttonous, lustful, avaricious, prone to revenge, and mean. The effect is to discourage in the young the virtue which we desiderate, and all such representations must therefore be forbidden: they are both impious and untrue.

389 B 8 **ἀλλὰ μὴν καὶ ἀλήθειαν** ff. On the place of this section in the general plan of the *Republic* see App. I.

9 **θεοῖσι μὲν—εἴδει.** For the dative *θεοῖσι* see I 330 B *n.* *ἐν φαρμάκου εἴδει* (cf. II 382 C, D) implies the usual Socratic analogy between body and soul: see on II 380 B.

11 **οὐχ ἁπτέον κτλ.** Cf. *Laws* 916 E ff.

389 C 15 **τοιούτους** is omitted by Hartman, and is certainly open to doubt. The balance of MS evidence is in its favour, although a few inferior MSS and one MS of Stobaeus (*Flor.* 46. 95), agree with A[1] in omitting it. It must either mean rulers who act *ἐπ' ὠφελίᾳ τῆς πόλεως*, or else such rulers as Plato's. The former alternative is not altogether satisfactory, and it is difficult not to believe that Plato was in reality referring to his own rulers. The serious objection to this view is that we have not yet heard anything of Plato's rulers: they are not described till 412 B. I think the solution may be that the present section on truth is a later addition made by Plato after he had written his first account of the rulers in Book III. See also App. I.

19 **λέγοντι** has caused difficulty, and Madvig would expunge the word. The explanation is simple enough. *μὴ τἀληθῆ λέγειν* should be repeated between *ἢ* and *πρός*, and *μὴ τὰ ὄντα λέγοντι ὅπως* taken closely together, 'or to lie' (*μὴ τἀληθῆ λέγειν* understood) 'to a pilot about the ship and its crew by misrepresenting the facts about one's own condition etc.' One MS of Stobaeus (l.c.) has *λέγοντα*, which is also possible, and could only be explained in this way. I have removed the comma usually printed after *λέγοντι*.

20 **λαμβάνῃ**: sc. *ὁ ἄρχων*. Cf. I 347 A *n.* *λαμβάνῃς* (Ficinus and Benedictus) gives a wrong sense.

389 D 21 **τῶν οἳ—δούρων.** *Od.* XVII 383, 384. *κακῶν* is of course neuter. If Schneider could shew that this quotation refers to a case in which a chieftain in Homer did or did not punish a *δημιουργός* for lying, he would make out a

κολάσει ὡς ἐπιτήδευμα εἰσάγοντα πόλεως ὥσπερ νεὼς ἀνατρεπτικόν τε καὶ ὀλέθριον. Ἐάν γε, ἦ δ' ὅς, ἐπί γε λόγῳ ἔργα
25 τελῆται.

Τί δέ; σωφροσύνης ἆρα οὐ δεήσει ἡμῖν τοῖς νεανίαις; Πῶς δ' οὔ; Σωφροσύνης δὲ ὡς πλήθει οὐ τὰ τοιάδε μέγιστα, ἀρχόντων μὲν ὑπηκόους εἶναι, αὐτοὺς δὲ ἄρχοντας τῶν περὶ πότους καὶ E ἀφροδίσια καὶ περὶ ἐδωδὰς ἡδονῶν; Ἔμοιγε δοκεῖ. Τὰ δὴ τοιάδε
30 φήσομεν, οἶμαι, καλῶς λέγεσθαι, οἷα καὶ Ὁμήρῳ Διομήδης λέγει,

τέττα, σιωπῇ ἧσο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ,

καὶ τὰ τούτων ἐχόμενα, τὰ

ἴσαν μένεα πνείοντες Ἀχαιοί,

σιγῇ, δειδιότες σημάντορας,

35 καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. Καλῶς. Τί δέ; τὰ τοιάδε

οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο

23. κολάσει ὡς Π: κολάσεως A.

---

prima facie case for his view that Plato is here prescribing canons for poetical representations, but there is nothing of this in Homer; and we must suppose that Plato is speaking here of his own citizens. See App. I.

24 **ἐάν γε—τελῆται** does not mean 'if our theory is carried out' (J. and C.) or 'if our ideal city is ever realised' (Rettig). Such a remark would be frigid and superfluous. The meaning is merely that the ruler will first use words, but, if these fail, he will afterwards proceed to deeds i.e. κολάσει. The first γε assents: the second enters a caveat. ἔργα τελῆται = ἔργων τέλος γίγνηται.

27 **σωφροσύνης δὲ—μέγιστα**: 'for the mass of men, are not the cardinal points of temperance such as these?' (Jebb on Soph. *O. C.* 20 μακρὰν γὰρ ὡς γέροντι προὐστάλης ὁδόν—a precise parallel). There is no authority for interpreting these words (with Stallbaum, Hartman etc.) as 'plerumque' 'in universum.' Plato is warning us not to regard his account of σωφροσύνη here as scientifically accurate and complete. It is the most obvious and conspicuous aspects of self-control which poets should chiefly impress upon the multitude, and to these Plato confines his attention. On the Greek conception of σωφροσύνη see the passages collected by Nägelsbach, *Nachhom. Theol.* pp. 227 ff.

389 E 30 **Ὁμήρῳ**. For this Ξ and a few other MSS read παρ' Ὁμήρῳ. Schneider successfully defends Ὁμήρῳ by Arist. *Pol.* Θ 5. 1339[b] 7 οὐ γὰρ ὁ Ζεὺς αὐτὸς ᾄδει καὶ κιθαρίζει τοῖς ποιηταῖς. The line is addressed by Diomede to Sthenelus in *Il.* IV 412.

32 **τὰ τούτων ἐχόμενα**. The two verses which Plato here quotes do not follow τέττα, σιωπῇ κτλ., and do not even occur together in our Homer. ἴσαν—Ἀχαιοί is from *Il.* III 8 (οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ μένεα πνείοντες Ἀχαιοί), σιγῇ—σημάντορας from IV 431. Some editors bracket the first verse, but (as Hartman points out) it is not likely that a scribe should have interpolated a line from *Il.* III before one from *Il.* IV. Plato may be guilty of 'contamination,' or the lines may really have occurred together in his text of Homer. J. and C. suggest that Plato perhaps did not mean the lines to be connected. The objection to this view is that σιγῇ (as in our text of Homer, though there it is in a different place) goes best with ἴσαν, and that ἴσαν μένεα πνείοντες Ἀχαιοί is not *by itself* an illustration of obedience to rulers, and therefore would not be relevant here. See on the whole subject of Platonic quotations from Homer, Howes in *Harvard Studies* etc. VI pp. 153—237, with whose conclusions (p. 210) I heartily agree.

36 **οἰνοβαρὲς κτλ.** Achilles to Aga-

390 καὶ τὰ τούτων ἑξῆς, ἆρα καλῶς, καὶ ὅσα ἄλλα τις ἐν λόγῳ ἢ ἐν ποιήσει εἴρηκε νεανιεύματα ἰδιωτῶν εἰς ἄρχοντας; Οὐ καλῶς. Οὐ γάρ, οἶμαι, εἴς γε σωφροσύνην νέοις ἐπιτήδεια ἀκούειν. εἰ δέ τινα ἄλλην ἡδονὴν παρέχεται, θαυμαστὸν οὐδέν. ἢ πῶς σοι φαίνεται; Οὕτως, ἔφη. 5

IV. Τί δέ; ποιεῖν ἄνδρα τὸν σοφώτατον λέγοντα, ὡς δοκεῖ αὐτῷ κάλλιστον εἶναι πάντων, ὅταν

παρὰ πλέαι ὦσι τράπεζαι
B | σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
οἰνοχόος φορέῃσι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι, 10

δοκεῖ σοι ἐπιτήδειον εἶναι πρὸς ἐγκράτειαν ἑαυτοῦ ἀκούειν νέῳ; ἢ τὸ

λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν;

ἢ Δία, καθευδόντων τῶν ἄλλων θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων, ὡς, μόνος ἐγρηγορὼς ἃ ἐβουλεύσατο, τούτων πάντων ῥᾳδίως ἐπιλανθανόμενον 15
C | διὰ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἐπιθυμίαν, καὶ οὕτως ἐκπλαγέντα ἰδόντα τὴν Ἥραν, ὥστε μηδ' εἰς τὸ δωμάτιον ἐθέλειν ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ

2. νεανιεύματα $\Pi^2 q$: νεανικεύματα A: νεανισκεύματα Ξ et fortasse Π^1.
8. παρὰ πλέαι nos: παραπλεῖαι vel παράπλειαι ΑΠΞq.

---

memnon in *Il.* I 225. The point of this illustration is not in the abusive epithets, but in the insubordination which they and the rest of the speech (τὰ τούτων ἑξῆς) express.

390 A 2 **νεανιεύματα.** See *cr. n.* The spelling seems established by the verb νεανιεύεσθαι: e.g. *Gorg.* 482 C. νεανισκεύματα has however some authority, for νεανισκεύομαι was used (Photius s.v.). νεανικεύματα, to say the least, is doubtful, nor is νεανικοῦν (Photius s.v.) enough to justify such a form, in spite of Schneider (*Addit.* p. 19).

8 **παρὰ πλέαι—δεπάεσσι.** Odysseus in *Od.* IX 8—10. Our text of Homer has παρὰ δὲ πλήθωσι. I have written παρὰ πλέαι for παράπλειαι or παραπλεῖαι of nearly all the MSS. Vat. r and Vind. B have περιπλεῖαι, Cesenas M παράπλειαι (sic). παράπλειαι (which Howes l.c. p. 205 thinks Plato found in his text of Homer) is in reality a *vox nihili*; even if it did occur, it could not mean 'almost full,' as L. and S. say: and such a meaning would be ludicrously inappropriate here. With παρὰ δὲ πλέαι cf. Anacr. 94. 1 ed. Bergk κρητῆρι παρὰ πλέῳ οἰνοποτάζων. See my article in *Cl. Rev.* XI p. 349.

390 B 13 **λιμῷ δ'—ἐπισπεῖν.** *Od.* XII 342.

14 **ἢ Δία—ἐπιλανθανόμενον.** μόνος ἐγρηγορώς refers to *Il.* II 1—4: the incident itself is narrated in *Il.* XIV 294 ff. For the postponement of the relative ἃ cf. IV 425 C. The effect is to throw emphasis on μόνος ἐγρηγορώς—that Zeus should forget what he had purposely kept awake to devise makes the scandal all the worse—and brings it into sharper contrast with καθευδόντων—ἀνθρώπων. ὡς must be taken with ἐπιλανθανόμενον, the construction being ἢ ποιεῖν Δία ὡς ἐπιλανθανόμενον: cf. II 383 A. Stallbaum explains ὡς μόνος ἐγρηγορώς as "ut solus vigil": while J. and C. supply ἀκούειν after ἤ. Neither view seems to me at all satisfactory. The text has been often called in question. Instead of ὡς Hermann reads καί: Herwerden and Richards suggest ὅσα (dropping ἃ before ἐβουλεύσατο). The best emendation is perhaps Jackson's εἷς for ὡς (*Journal of Phil.* IV p. 147), but I see no good reason why ὡς cannot be

βουλόμενον χαμαὶ ξυγγίγνεσθαι, καὶ λέγοντα ὡς οὕτως ὑπὸ ἐπιθυμίας ἔχεται, ὡς οὐδ' ὅτε τὸ πρῶτον ἐφοίτων πρὸς ἀλλήλους
20 *φίλους λήθοντε τοκῆας; οὐδὲ Ἄρεώς τε καὶ Ἀφροδίτης ὑπὸ Ἡφαίστου δεσμὸν δι' ἕτερα τοιαῦτα. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς, οὔ μοι φαίνεται ἐπιτήδειον. Ἀλλ' εἴ πού τινες, ἦν δ' ἐγώ,* D *καρτερίαι πρὸς ἅπαντα καὶ λέγονται καὶ πράττονται ὑπὸ ἐλλογίμων ἀνδρῶν, θεατέον τε καὶ ἀκουστέον, οἷον καὶ τὸ*

25 *στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ·*
τέτλαθι δή, κραδίη· καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης.

Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Οὐ μὲν δὴ δωροδόκους γε ἐατέον εἶναι τοὺς ἄνδρας οὐδὲ φιλοχρημάτους. Οὐδαμῶς. Οὐδ' ᾀστέον αὐτοῖς E *ὅτι*

30 *δῶρα θεοὺς πείθει, δῶρ' αἰδοίους βασιλῆας·*

οὐδὲ τὸν τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγὸν Φοίνικα ἐπαινετέον, ὡς μετρίως ἔλεγε συμβουλεύων αὐτῷ δῶρα μὲν λαβόντι ἐπαμύνειν τοῖς Ἀχαιοῖς, ἄνευ δὲ δώρων, μὴ ἀπαλλάττεσθαι τῆς μήνιος. οὐδ' αὐτὸν τὸν Ἀχιλλέα ἀξιώσομεν οὐδ' ὁμολογήσομεν οὕτω φιλο-

---

construed with *ἐπιλανθανόμενον*. The pause which on this view is necessary after *ὡς* helps still further to increase the stress on *μόνος ἐγρηγορώς*, which Plato certainly intended to emphasize.

390 C 18 **βουλόμενον—τοκῆας.** *βουλόμενον* is not otiose after *ἐθέλειν* (as Hartman alleges): 'to wish' (*βούλεσθαι*) and 'to be willing' (*ἐθέλειν*) are different ideas. The same critic also rejects *καί* before *λέγοντα* "quia ea verba excusationem *τοῦ ἐθέλειν* humi consuescere continent"; but it is more effective to represent so gross an utterance as an additional part of the picture. For *φοιτᾶν πρός* cf. Lys. I 15, 19, where the meaning is the same. Herwerden should not have wished to replace the preposition by *παρά*. In Homer the line *εἰς εὐνὴν φοιτῶντε φίλους λήθοντε τοκῆας* (*Il.* XIV 296) is not said by Zeus, as Plato—doubtless intentionally, to increase the effect—makes it appear to be.

20 **Ἄρεως—δεσμόν.** *Od.* VIII 266 ff. *δεσμόν* is still under the government of *ποιεῖν*.

390 D 23 **καὶ λέγονται καὶ πράττονται κτλ.**: 'are either described or done by famous men' etc.: described e.g. in poetry by Homer's heroes, or done in actual life before our eyes. *θεατέον* refers to *πράττονται*, *ἀκουστέον* to *λέγονται* by the usual chiasmus. J. and C. translate "performed by famous men or told concerning them," understanding *περὶ ἐλλογίμων ἀνδρῶν* with *λέγονται*, but this cannot be right.

25 **στῆθος δὲ—ἔτλης.** Odysseus in *Od.* XX 17, 18.

27 **δωροδόκους κτλ.** The excessive love of money is a sign of *ἀκράτεια*: so that its mention here is relevant enough, although the vice was not specifically named in 389 D.

390 E 30 **δῶρα—βασιλῆας**: an old saying attributed by some to Hesiod (*οἱ μὲν Ἡσιόδειον οἴονται τὸν στίχον* Suidas s. vv. *δῶρα κτλ.*). It is referred to by Eur. *Med.* 964 *πείθειν δῶρα καὶ θεοὺς λόγος*. Cf. Nägelsbach *Nachhom. Theol.* II p. 64.

32 **συμβουλεύων.** *Il.* IX 515 ff. The genitive *μήνιος*, for which a few MSS read *μήνιδος*, is natural in paraphrasing Homer. Cf. the form Θάλεω in X 600 A.

34 **οὐδ' ὁμολογήσομεν.** "Dele futile interpretamentum" exclaims Hartman. The words are genuine, and add a new point: cf. 391 A *φάναι καὶ ἄλλων λεγόντων πείθεσθαι*.

χρήματον εἶναι, ὥστε παρὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος δῶρα λαβεῖν, καὶ 35
391 τιμὴν αὖ λαβόντα νεκροῦ ἀπολύειν, | ἄλλως δὲ μὴ 'θέλειν. Οὔκουν δίκαιόν γε, ἔφη, ἐπαινεῖν τὰ τοιαῦτα. Ὀκνῶ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, δι' Ὅμηρον λέγειν, ὅτι οὐδ' ὅσιον ταῦτά γε κατὰ Ἀχιλλέως φάναι καὶ ἄλλων λεγόντων πείθεσθαι, καὶ αὖ ὡς πρὸς τὸν Ἀπόλλω εἶπεν 5

ἔβλαψάς μ' ἑκάεργε, θεῶν ὀλοώτατε πάντων·
ἦ σ' ἂν τεισαίμην, εἴ μοι δύναμίς γε παρείη,

B | καὶ ὡς πρὸς τὸν ποταμόν, θεὸν ὄντα, ἀπειθῶς εἶχεν καὶ μάχεσθαι ἕτοιμος ἦν, καὶ αὖ τὰς τοῦ ἑτέρου ποταμοῦ Σπερχειοῦ ἱερὰς τρίχας

Πατρόκλῳ ἥρωϊ, ἔφη, κόμην ὀπάσαιμι φέρεσθαι, 10

νεκρῷ ὄντι, καὶ ὡς ἔδρασεν τοῦτο, οὐ πειστέον. τάς τε αὖ Ἕκτορος ἕλξεις περὶ τὸ σῆμα τὸ Πατρόκλου καὶ τὰς τῶν ζωγρηθέντων σφαγὰς εἰς τὴν πυράν, ξύμπαντα ταῦτα οὐ φήσομεν ἀληθῆ εἰρῆσθαι,
C οὐδ' ἐάσομεν πείθεσθαι τοὺς | ἡμετέρους, ὡς Ἀχιλλεύς, θεᾶς ὢν παῖς καὶ Πηλέως, σωφρονεστάτου τε καὶ τρίτου ἀπὸ Διός, καὶ ὑπὸ 15 τῷ σοφωτάτῳ Χείρωνι τεθραμμένος, τοσαύτης ἦν ταραχῆς πλέως, ὥστ' ἔχειν ἐν αὐτῷ νοσήματε δύο ἐναντίω ἀλλήλοιν, ἀνελευθερίαν μετὰ φιλοχρηματίας καὶ αὖ ὑπερηφανίαν θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις.

V. Μὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, μηδὲ τάδε πειθώμεθα μηδ' ἐῶμεν 20
D λέγειν, ὡς Θησεὺς Ποσειδῶνος ὑὸς Πειρίθους τε | Διὸς ὥρμησαν οὕτως ἐπὶ δεινὰς ἁρπαγάς, μηδέ τιν' ἄλλον θεοῦ παῖδά τε καὶ ἥρω

22. ἄλλον Π: ἄλλου A, sed υ puncto notavit A[2].

---

35 **δῶρα λαβεῖν.** *Il.* XIX 278 ff. Plato is unjust to Achilles: see ib. 147 ff. (J. and C.).

36 **τιμὴν κτλ.** *Il.* XXIV 502, 555, 594.

391 A 1 **ἄλλως—ἐθέλειν** is again unfair: see *Il.* l.c. 560.

6 **ἔβλαψας—παρείη.** *Il.* XXII 15, 20.

391 B 8 **ποταμόν.** Scamander: *Il.* XXI 130—132, 212—226, 233 ff.

9 **καὶ αὖ κτλ.** ὡς should be repeated with ἔφη (J. and C.). Herwerden rejects both τοῦ and Σπερχειοῦ, the former because he thinks the article would suggest the Simois. Why should it not specify the other river towards which Achilles (according to Plato) shewed insubordination? Plato (as Hartman remarks) has just as much right to mention the river's name as that of Achilles' tutor (390 E). The reference is to *Il.* XXIII 140—151. Although the locks were 'sacred to Spercheius,' the vow was nevertheless conditional on Achilles' safe return, which he knew was hopeless. This is the reason which Achilles gives for offering his locks to the shade of Patroclus rather than to Spercheius: ib. 150. ὀπάσαιμι—'suffer me to give'—is in reality a prayer to the Spercheius.

11 **Ἕκτορος ἕλξεις.** *Il.* XXIV 14 ff.

13 **σφαγάς** *Il.* XXIII 175 ff.

391 C 15 **τρίτου ἀπὸ Διός.** Peleus' father, Aeacus, was son of Zeus.

20 **μηδὲ—μηδέ.** Bekker read μήτε—μήτε; but μηδὲ τάδε is of course *ne haec quidem*.

391 D 21 **ὥρμησαν—ἁρπαγάς.** Pi-

τολμῆσαι ἂν δεινὰ καὶ ἀσεβῆ ἐργάσασθαι, οἷα νῦν καταψεύδονται αὐτῶν· ἀλλὰ προσαναγκάζωμεν τοὺς ποιητὰς ἢ μὴ τούτων αὐτὰ
25 ἔργα φάναι, ἢ τούτους μὴ εἶναι θεῶν παῖδας, ἀμφότερα δὲ μὴ λέγειν, μηδὲ ἡμῖν ἐπιχειρεῖν πείθειν τοὺς νέους, ὡς οἱ θεοὶ κακὰ γεννῶσιν, καὶ ἥρωες ἀνθρώπων οὐδὲν βελτίους. ὅπερ [1] γὰρ ἐν τοῖς E πρόσθεν ἐλέγομεν, οὔθ' ὅσια ταῦτα οὔτε ἀληθῆ. ἐπεδείξαμεν γάρ που, ὅτι ἐκ θεῶν κακὰ γίγνεσθαι ἀδύνατον. Πῶς γὰρ οὔ; Καὶ μὴν
30 τοῖς γε ἀκούουσιν βλαβερά. πᾶς γὰρ ἑαυτῷ ξυγγνώμην ἕξει κακῷ ὄντι, πεισθεὶς ὡς ἄρα τοιαῦτα πράττουσίν τε καὶ ἔπραττον καὶ

οἱ θεῶν ἀγχίσποροι,
<οἱ> Ζηνὸς ἐγγύς, ὧν κατ' Ἰδαῖον πάγον
35 Διὸς πατρῴου βωμός ἐστ' ἐν αἰθέρι,
καὶ οὔ πώ σφιν ἐξίτηλον αἷμα δαιμόνων.

ὧν ἕνεκα παυστέον τοὺς τοιούτους μύθους, μὴ ἡμῖν πολλὴν εὐχέρειαν | ἐντίκτωσι τοῖς νέοις πονηρίας. Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη. 392

34. οἱ Bekker: om. codd. ὧν Ξ*q*: ὢν AΠ.

---

rithous assisted Theseus to abduct Helen: and Theseus Pirithous in his attempt to carry off Persephone from the lower world. οὕτως belongs to δεινάς: the order is regular and idiomatic: cf. *Ap.* 36 A, *Symp.* 192 C al. Sophocles and Euripides each wrote a play called 'Theseus': but Plato is probably alluding to some epic Theseis. Cf. Kinkel *Epic. Gr. Frag.* p. 217.

24 **αὐτά** is censured by Heller, who conjectures τοιαῦτα, while Hartman keeps αὐτά but rejects ἔργα. Stallbaum says we should expect ταῦτα for αὐτά: but ταῦτα would be too precise. αὐτά means simply 'the actions in question.' Cf. I 339 E *n.* The turn of the sentence recalls II 380 A ἢ οὐ θεοῦ ἔργα ἐατέον αὐτὰ λέγειν ἢ κτλ. Cf. also infra 408 C.

26 **κακά.** Hartman approves Cobet's conjecture κακούς, "cum γεννᾶν hic translaticiam vim non obtineat." Why not? Cf. κακὰ γίγνεσθαι just below. κακούς would be extremely tame and commonplace.

391 E 27 **ἐν τοῖς πρόσθεν.** II 378 B, 380 C.

31 **ἄρα**: II 358 C *n.*

32 **οἱ—δαιμόνων.** From Aeschylus' *Niobe*: see Dindorf *Fr.* 155. The passage is also quoted in part by Strabo (XII 8. 21), from whom it appears that Niobe is the speaker, and that οἱ θεῶν ἀγχίσποροι are her father Tantalus and his kindred (οἱ περὶ Τάνταλον). ὧν—αἰθέρι means 'whose is the altar to ancestral Zeus on Mount Ida high in heaven,' i.e. their θεὸς πατρῷος is Zeus (who was Tantalus' father), and they worship him on the heights of Ida. Tantalus' territory extended to Ida: see Strabo l.c. ὁ Τάνταλος λέγει σπείρω δ' ἄρουραν δώδεχ' ἡμερῶν ὁδόν, | Βερέκυντα χῶρον, ἔνθ' Ἀδραστείας ἕδος | Ἴδη τε μυκηθμοῖσι καὶ βρυχήμασιν | πρέπουσι μήλων. For ὧν κατ' Ἰδαῖον πάγον Strabo has οἷς ἐν Ἰδαίῳ πάγῳ, a much inferior reading. καί before οὔπω may be Plato's (so Stallbaum and others),—in which case the last line is from a different part of the play,—but is much more likely to come from Aeschylus, the resolution of κοὔπω being due to Plato. The line follows naturally on the others, and is not sufficiently important to have been selected from a different context. The verses are complete in themselves, and present a stately picture of the sons of the gods, which is the only reason why they are cited here.

392 A—C *So much for legends about gods, heroes, daemons, and the unseen world: it remains to determine what shall*

Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἡμῖν ἔτι λοιπὸν εἶδος λόγων πέρι ὁριζομένοις οἵους τε λεκτέον καὶ μή; περὶ γὰρ θεῶν ὡς δεῖ λέγεσθαι εἴρηται καὶ περὶ δαιμόνων τε καὶ ἡρώων καὶ τῶν ἐν Ἅιδου. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ περὶ ἀνθρώπων τὸ λοιπὸν εἴη ἄν; Δῆλα δή. 5 Ἀδύνατον δή, ὦ φίλε, ἡμῖν τοῦτό γε ἐν τῷ παρόντι τάξαι. Πῶς; Ὅτι οἶμαι ἡμᾶς ἐρεῖν, ὡς ἄρα καὶ ποιηταὶ καὶ λογοποιοὶ κακῶς B λέγουσιν περὶ ἀνθρώπων τὰ μέγιστα, ὅτι εἰσὶν ἄδικοι μέν εὐδαίμονες δὲ πολλοί, δίκαιοι δὲ ἄθλιοι, καὶ ὡς λυσιτελεῖ τὸ ἀδικεῖν, ἐὰν λανθάνῃ, ἡ δὲ δικαιοσύνη ἀλλότριον μὲν ἀγαθόν, 10 οἰκεία δὲ ζημία· καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ἀπερεῖν λέγειν, τὰ δ' ἐναντία τούτων προστάξειν ᾄδειν τε καὶ μυθολογεῖν· ἢ οὐκ οἴει; Εὖ μὲν οὖν, ἔφη, οἶδα. Οὐκοῦν ἐὰν ὁμολογῇς ὀρθῶς με λέγειν, φήσω σε ὡμολογηκέναι ἃ πάλαι ζητοῦμεν; Ὀρθῶς, ἔφη, ὑπέλαβες. C Οὐκοῦν περὶ ἀνθρώπων ὅτι τοιούτους δεῖ λόγους λέγεσθαι, τότε 15 διομολογησόμεθα, ὅταν εὕρωμεν, οἷόν ἐστιν δικαιοσύνη, καὶ ὡς

2. ἡμῖν Π: om. A. πέρι ὁριζομένοις *q*: περιορίζομεν οἷς A: περιοριζομένοις ΠΞ. 14. ζητοῦμεν Stallbaum (cum Ficino): ἐζητοῦμεν codd.

---

be said about men. But on this subject we cannot lay down rules until we have discovered the nature of Justice, and proved that Justice benefits the just, apart from all appearances.

392 A 2 **τί οὖν κτλ.** This is the ἀληθὲς εἶδος λόγων. Plato has prescribed canons for the ψευδεῖς λόγοι or legends about gods etc.; but rules for ἀληθεῖς λόγοι, i.e. λόγοι relating to men and human affairs, cannot be drawn up without begging the conclusion which the *Republic* seeks to establish. See also on II 376 E.

ἡμῖν. See *cr. n.* Without ἡμῖν, we should have τοῖς λόγων πέρι ὁριζομένοις. I agree with Hartman and the majority of editors in retaining the word. See *Introd.* § 5.

6 **ἀδύνατον δή.** For δή Stallbaum approves Ast's conjecture δέ. δέ would be too weak, if the meaning were adversative, but it is not. δή is only 'well': cf. II 368 A (Schneider).

7 **καὶ ποιηταὶ καὶ λογοποιοί.** On λογοποιοί see II 365 E *n.*; and for the statement itself *Laws* 660 E ff., 662 B.

392 B 10 **ἀλλότριον — ἀγαθόν.** I 343 C *n.*

14 **ζητοῦμεν.** Stallbaum's conjecture —see *cr. n.*—is now generally accepted. ἐζητοῦμεν would imply that the discussion had changed, but it has not. Cf. IV 420 C ὃ πάλαι ζητοῦμεν.

392 C 15 **τότε διομολογησόμεθα κτλ.** This is not "an ironical or fanciful excuse for varying the order of the subject" (J. and C.), for if Socrates declared at this stage that justice is a good for its possessor he would in point of fact be presupposing the results of the whole investigation. See IX 588 B—592 B. Others (e.g. Hirzel *der Dialog* p. 237 *n.*) have taken τότε διομολογησόμεθα as a hint of the additional discussion on Poetry in Book X: but there is nothing either here or in that book to justify any such interpretation. Cf. X 595 A *n.* What Plato's regulations about λόγοι περὶ ἀνθρώπων would have been may be easily gathered from the end of Book IX and X 608 C ff., although the subject is nowhere specifically and expressly resumed in the *Republic*. Cf. I 347 E *n.*

392 C—**394** D *We have now finished our treatment of the subject-matter of poetry, and have next to discuss its form. All composition is in a certain sense narrative, narrating things past, present or future. Narration in this sense may be either* (1) *simple and unmixed,* (2) *imitative,* (3) *both simple and imitative. Homer furnishes*

φύσει λυσιτελοῦν τῷ ἔχοντι, ἐάν τε δοκῇ ἐάν τε μὴ τοιοῦτος εἶναι; Ἀληθέστατα, ἔφη.

VI. Τὰ μὲν δὴ λόγων πέρι ἐχέτω τέλος, τὸ δὲ λέξεως, ὡς ἐγὼ
20 οἶμαι, μετὰ τοῦτο σκεπτέον, καὶ ἡμῖν ἅ τε λεκτέον καὶ ὡς λεκτέον παντελῶς ἐσκέψεται. καὶ ὁ Ἀδείμαντος, Τοῦτο, ἦ δ' ὅς, οὐ μανθάνω ὅ τι λέγεις. Ἀλλὰ μέντοι, | ἦν δ' ἐγώ, δεῖ γε. ἴσως D οὖν τῇδε μᾶλλον εἴσει. ἆρ' οὐ πάντα, ὅσα ὑπὸ μυθολόγων ἢ ποιητῶν λέγεται, διήγησις οὖσα τυγχάνει ἢ γεγονότων ἢ ὄντων
25 ἢ μελλόντων; Τί γάρ, ἔφη, ἄλλο; Ἆρ' οὖν οὐχὶ ἤτοι ἁπλῇ διηγήσει, ἢ διὰ μιμήσεως γιγνομένῃ, ἢ δι' ἀμφοτέρων περαίνουσιν; Καὶ τοῦτο, ἦ δ' ὅς, ἔτι δέομαι σαφέστερον μαθεῖν. Γελοῖος, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικα διδάσκαλος εἶναι καὶ ἀσαφής. ὥσπερ οὖν οἱ ἀδύνατοι λέγειν, οὐ κατὰ ὅλον | ἀλλ' ἀπολαβὼν μέρος τι πειράσομαί σοι E
30 ἐν τούτῳ δηλῶσαι ὃ βούλομαι. καί μοι εἰπέ· ἐπίστασαι τῆς Ἰλιάδος τὰ πρῶτα, ἐν οἷς ὁ ποιητής φησι τὸν μὲν Χρύσην δεῖσθαι τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀπολῦσαι τὴν θυγατέρα, τὸν δὲ χαλεπαίνειν, τὸν δέ, ἐπειδὴ οὐκ ἐτύγχανεν, | κατεύχεσθαι τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν 393 θεόν; Ἔγωγε. Οἶσθ' οὖν, ὅτι μέχρι μὲν τούτων τῶν ἐπῶν,

καὶ ἐλίσσετο πάντας Ἀχαιούς,
Ἀτρείδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν,

---

an example of the third kind: his poetry is purely narrative, when he is speaking in propria persona, *it is imitative, when he puts his words into the mouth of any of his characters. Tragedy and Comedy exemplify the imitative style. The best example of the purely narrative is the Dithyramb, of the third or mixed variety, the Epic. Which of these forms shall we admit, and on what occasions?*

392 C ff. That Poetry and Art are a species of *μίμησις*, was an accepted canon in Greece even before the time of Plato: see Butcher *Aristotle's Theory of Poetry and Fine Art*[2] p. 121. Starting from this principle, Plato gradually deepens and intensifies the connotation of *μίμησις* as the dialogue advances. At first, the word denotes a specific variety of style—the dramatic as opposed to the narrative (392 D—394 D). But as according to Plato style is at once the expression of, and also exercises a reflex influence on, the soul (400 D *n.*), *μίμησις* begins to assume an ethical import and is used to express imitation or assimilation in matters appertaining to or bearing upon character and conduct (394 E, 395 C *nn.*: cf. also 401 B—404 C). Finally, in Book X, after the psychological point of view has been superseded by the metaphysical, the word acquires an ontological or metaphysical significance: see on X 595 C. On the subject generally, reference may be made to the dissertation of Abeken *de μιμήσεως apud Platonem et Aristotelem notione.*

19 **τὸ δὲ λέξεως.** Hartman approves the variant *τὰ δὲ λέξεως*: but the subject of *λέξις* is better treated as a unity until it has been subdivided.

392 D 23 **μυθολόγων ἢ ποιητῶν.** *μυθολόγων* is said so as to include writers of *μῦθοι* in prose: cf. 394 B and II 365 E *n.*

28 **ὥσπερ οὖν κτλ.** Plato means that poor speakers cannot grapple with an abstract notion, but use a part of it, i.e. a concrete example. *οὐ κατὰ ὅλον κτλ.* may be illustrated from *Symp.* 205 B, C.

393 A 3 **καὶ ἐλίσσετο—λαῶν.** *Il.* I 15, 16. Leaf reads *λίσσετο* because

λέγει τε αὐτὸς ὁ ποιητὴς καὶ οὐδὲ ἐπιχειρεῖ ἡμῶν τὴν διάνοιαν 5
ἄλλοσε τρέπειν, ὡς ἄλλος τις ὁ λέγων ἢ αὐτός· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα
B | ὥσπερ αὐτὸς ὢν ὁ Χρύσης λέγει καὶ πειρᾶται ἡμᾶς ὅ τι μάλιστα
ποιῆσαι μὴ Ὅμηρον δοκεῖν εἶναι τὸν λέγοντα, ἀλλὰ τὸν ἱερέα,
πρεσβύτην ὄντα. καὶ τὴν ἄλλην δὴ πᾶσαν σχεδόν τι οὕτω
πεποίηται διήγησιν περί τε τῶν ἐν Ἰλίῳ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἰθάκῃ 10
καὶ ὅλῃ Ὀδυσσείᾳ παθημάτων. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν
διήγησις μέν ἐστιν καὶ ὅταν τὰς ῥήσεις ἑκάστοτε λέγῃ καὶ ὅταν
τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλ' ὅταν γέ τινα λέγῃ
C ῥῆσιν ὥς τις | ἄλλος ὤν, ἆρ' οὐ τότε ὁμοιοῦν αὐτὸν φήσομεν ὅ τι
μάλιστα τὴν αὑτοῦ λέξιν ἑκάστῳ, ὃν ἂν προείπῃ ὡς ἐροῦντα; 15
Φήσομεν· τί γάρ; Οὐκοῦν τό γε ὁμοιοῦν ἑαυτὸν ἄλλῳ ἢ κατὰ
φωνὴν ἢ κατὰ σχῆμα μιμεῖσθαί ἐστιν ἐκεῖνον ᾧ ἄν τις ὁμοιοῖ;
Τί μήν; Ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ, ὡς ἔοικεν, οὗτός τε καὶ οἱ ἄλλοι
ποιηταὶ διὰ μιμήσεως τὴν διήγησιν ποιοῦνται. Πάνυ μὲν οὖν.
Εἰ δέ γε μηδαμοῦ ἑαυτὸν ἀποκρύπτοιτο ὁ ποιητής, πᾶσα ἂν αὐτῷ 20
D ἄνευ μιμήσεως ἡ ποίησίς τε καὶ διήγησις γεγονυῖα εἴη. | ἵνα δὲ μὴ
εἴπῃς, ὅτι οὐκ αὖ μανθάνεις, ὅπως ἂν τοῦτο γένοιτο, ἐγὼ φράσω.
εἰ γὰρ Ὅμηρος εἰπών, ὅτι ἦλθεν ὁ Χρύσης τῆς τε θυγατρὸς λύτρα
φέρων καὶ ἱκέτης τῶν Ἀχαιῶν, μάλιστα δὲ τῶν βασιλέων, μετὰ
τοῦτο μὴ ὡς Χρύσης γενόμενος ἔλεγεν, ἀλλ' ἔτι ὡς Ὅμηρος, οἶσθ' 25
ὅτι οὐκ ἂν μίμησις ἦν ἀλλ' ἁπλῆ διήγησις. εἶχε δ' ἂν ὧδέ πως·
φράσω δὲ ἄνευ μέτρου· οὐ γάρ εἰμι ποιητικός· ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς
E ηὔχετο | ἐκείνοις μὲν τοὺς θεοὺς δοῦναι ἑλόντας τὴν Τροίαν αὐτοὺς
σωθῆναι, τὴν δὲ θυγατέρα οἱ λῦσαι δεξαμένους ἄποινα καὶ τὸν
θεὸν αἰδεσθέντας. ταῦτα δὲ εἰπόντος αὐτοῦ οἱ μὲν ἄλλοι ἐσέβοντο 30

"*λίσσομαι* apparently had a second initial consonant, and is never preceded by a short vowel." The word had probably been Atticised by Plato's time.

393 B 8 **δοκεῖν—ὄντα.** *δοκεῖν* is here 'to fancy' not 'to seem.' Contrast II 381 E *ἡμῖν δὲ ποιοῦσι δοκεῖν σφᾶς παντοδαποὺς φαίνεσθαι*—a passage which is cited by Hartman to justify *ποιῆσαι* as against the variant *πεῖσαι*.

10 **περί τε τῶν—παθημάτων.** This clause is rejected by Herwerden. The difficulty—which lies in the collocation of *Ἰθάκῃ* the place and *Ὀδυσσείᾳ* the poem—is no doubt lessened by reading (with Richards) *καὶ ἐν* or *κἂν* before *ὅλῃ*, but does not wholly disappear. Possibly the last twelve books of the *Odyssey*, in which the scene is Ithaca, were sometimes known collectively as *Ἰθάκη*.

393 D, E 23 **ὅτι ἦλθεν—βασιλέων** paraphrases *Il.* I 12—16.

25 **ὡς Χρύσης γενόμενος**: 'as if he had been transformed into Chryses,' not merely 'in the person of Chryses' (Jowett). In 'simple narrative' he *is* Homer: when Chryses begins to speak, he *becomes* Chryses. Cf. 393 B *ὥσπερ αὐτὸς ὢν ὁ Χρύσης* ('as if he himself were Chryses').

27 **ἐλθὼν—αἰδεσθέντας.** *Il.* I 17—21. The emphatic *αὐτοὺς* accurately represents Homer's *ὑμῖν μέν*. For *λῦσαι* H. Wolf conjectured *ἀπολῦσαι*; but Plato is closely following Homer, who has *λύσαιτε*. *τὸν θεὸν* is Apollo.

30 **ταῦτα δὲ—βέλεσιν.** *Il.* I 22—

καὶ συνῄνουν, ὁ δὲ Ἀγαμέμνων ἠγρίαινεν ἐντελλόμενος νῦν τε ἀπιέναι καὶ αὖθις μὴ ἐλθεῖν, μὴ αὐτῷ τό τε σκῆπτρον καὶ τὰ τοῦ θεοῦ στέμματα οὐκ ἐπαρκέσοι· πρὶν δὲ λυθῆναι αὐτοῦ τὴν θυγατέρα, ἐν Ἄργει ἔφη γηράσειν μετὰ οὗ· ἀπιέναι δ' ἐκέλευεν καὶ μὴ
35 *ἐρεθίζειν, ἵνα σῶς οἴκαδε ἔλθοι.* | *ὁ δὲ πρεσβύτης ἀκούσας ἔδεισέν* **394** *τε καὶ ἀπῄει σιγῇ, ἀποχωρήσας δὲ ἐκ τοῦ στρατοπέδου πολλὰ τῷ Ἀπόλλωνι ηὔχετο, τάς τε ἐπωνυμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλῶν καὶ ὑπομιμνῄσκων καὶ ἀπαιτῶν, εἴ τι πώποτε ἢ ἐν ναῶν οἰκοδομήσεσιν*
5 *ἢ ἐν ἱερῶν θυσίαις κεχαρισμένον δωρήσαιτο· ὧν δὴ χάριν κατηύχετο τεῖσαι τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ ἃ δάκρυα τοῖς ἐκείνου βέλεσιν.' οὕτως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἑταῖρε, ἄνευ* | *μιμήσεως ἁπλῆ διήγησις γίγνεται.* **B** *Μανθάνω, ἔφη.*

VII. *Μάνθανε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ταύτης αὖ ἐναντία*
10 *γίγνεται, ὅταν τις τὰ τοῦ ποιητοῦ τὰ μεταξὺ τῶν ῥήσεων ἐξαιρῶν τὰ ἀμοιβαῖα καταλείπῃ. Καὶ τοῦτο, ἔφη, μανθάνω, ὅτι ἔστιν τὸ περὶ τὰς τραγῳδίας τοιοῦτον. Ὀρθότατα, ἔφην, ὑπέλαβες,*

---

42. The paraphrasis is accurate, and Plato leaves nothing essential out. There is no sign that his text differed from ours in this passage.

32 **μὴ—οὐκ ἐπαρκέσοι.** *ἐπαρκέσοι* presupposes *ἐπαρκέσει* in the *narratio recta*: Homer has *μή νύ τοι οὐ χραίσμῃ σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.* It is usual to regard this sentence as final: if so, it is the solitary instance in Plato where the future after a final *μή* must be admitted. See Weber in Schanz's *Beiträge* II 2, p. 60 and Goodwin *MT.* pp. 45, 91. The nearest parallel is *Euthyph.* 15 D *ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς ἂν ἔδεισας παρακινδυνεύειν, μὴ οὐκ ὀρθῶς αὐτὸ ποιήσοις,* where *μή* depends on a verb of fearing. It is better, both in point of grammar and of sense, to regard this sentence also as expressing apprehension ('for fear lest'), although no verb of fearing is present. It is not final in any proper sense of the word. Bekker read *ἐπαρκέσειε*, saying that Θ has *ἐπαρκέσειεν*.

34 **μὴ ἐρεθίζειν.** Valckenaer's conjecture *μή ἑ ἐρεθίζειν* (*μή μ' ἐρέθιζε* in Homer) is attractive in view of *τὰ ἃ δάκρυα* in 394 A for Homer's *ἐμὰ δάκρυα*, and because it provides an object for *ἐρεθίζειν*. Plato uses the pronoun tolerably often (e.g. in I 327 B, X 617 E, *Symp.* 175 C, 223 B): other Attic writers seldom, if ever (Kühner-Blass *Gr. d. Gr. Spr.* I p. 592). It is not however clear that *ἐρεθίζειν* could not be used without an object expressed, and I therefore revert to the MS reading.

394 A 4 **ἐν ναῶν οἰκοδομήσεσιν** shews that Plato understood Homer's *ἔρεψα* (*εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα*) of building. According to Leaf, *ἔρεψα* seems to denote the most primitive form of temple —"a mere roof to protect the image of a god standing in a grove."

6 **τεῖσαι—βέλεσιν.** *Ἀχαιούς* is of course the subject to *τεῖσαι* ('pay for,' 'expiate'): in Homer it is *τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν.* The translation 'that he would avenge his tears upon the Achaeans' (D. and V.) is wrong. *ἅ* is apparently a solitary instance of *ὅς* = 'suus' in Attic prose (Kühner-Blass l.c. I 1, p. 602). Plato chooses the word because it expresses Homer's *ἐμά* briefly and neatly, rather than from any conscious desire to make the paraphrase archaic.

394 B 12 **τραγῳδίας.** Adimantus quotes a single concrete instance—'tragedies'—to shew that he now apprehends the meaning of *μίμησις*. Socrates, out of politeness and because he wishes to make progress, interprets this as a recognition of the imitative character of Tragedy and Comedy in general (*ὥσπερ σὺ λέγεις τραγῳδία τε καὶ κωμῳδία*), as in point of fact it virtually is. *ὥσπερ σὺ λέγεις* is not

καὶ οἶμαί σοι ἤδη δηλοῦν ὃ ἔμπροσθεν οὐχ οἷός τ' ἦ, ὅτι τῆς
C ποιήσεώς τε καὶ μυθολογίας ἡ μὲν διὰ μιμήσεως ὅλη ἐστίν,
ὥσπερ σὺ λέγεις, τραγῳδία τε καὶ κωμῳδία, ἡ δὲ δι' ἀπαγγελίας 15
αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ· εὕροις δ' ἂν αὐτὴν μάλιστά που ἐν διθυράμβοις·
ἡ δ' αὖ δι' ἀμφοτέρων ἔν τε τῇ τῶν ἐπῶν ποιήσει, πολλαχοῦ δὲ καὶ
ἄλλοθι, εἴ μοι μανθάνεις. Ἀλλὰ ξυνίημι, ἔφη, ὃ τότε ἐβούλου
λέγειν. Καὶ τὸ πρὸ τούτου δὴ ἀναμνήσθητι, ὅτι ἔφαμεν, ἃ μὲν
λεκτέον, ἤδη εἰρῆσθαι, ὡς δὲ λεκτέον, ἔτι σκεπτέον εἶναι. Ἀλλὰ 20
D μέμνημαι. Τοῦτο τοίνυν αὐτὸ ἦν ὃ ἔλεγον, ὅτι χρείη διομολογή-
σασθαι, πότερον ἐάσομεν τοὺς ποιητὰς μιμουμένους ἡμῖν τὰς
διηγήσεις ποιεῖσθαι, ἢ τὰ μὲν μιμουμένους, τὰ δὲ μή, καὶ ὁποῖα
ἑκάτερα, ἢ οὐδὲ μιμεῖσθαι. Μαντεύομαι, ἔφη, σκοπεῖσθαί σε, εἴτε
παραδεξόμεθα τραγῳδίαν τε καὶ κωμῳδίαν εἰς τὴν πόλιν, εἴτε καὶ 25
οὔ. Ἴσως, ἦν δ' ἐγώ· ἴσως δὲ καὶ πλείω ἔτι τούτων· οὐ γὰρ δὴ
ἔγωγέ πω οἶδα, ἀλλ' ὅπῃ ἂν ὁ λόγος ὥσπερ πνεῦμα φέρῃ, ταύτῃ
E ἰτέον. Καὶ καλῶς γ', ἔφη, λέγεις. Τόδε τοίνυν, ὦ Ἀδείμαντε,

---

true in the beggarly literal sense of λέγειν, but it is sufficiently so for polite conversation. To insert—with Herwerden and Hartman—τε καὶ κωμῳδίας after τραγῳδίας seems to me unnecessary and pedantic.

394 C 16 **εὕροις δ' ἂν—διθυράμβοις.** The dithyramb was at first purely narrative or nearly so; it afterwards became mimetic (Arist. *Probl.* XIX 15. 918ᵇ 19). Only one of Pindar's dithyrambic fragments appears to be 'mimetic' (*Frag.* 74). On the growth and decline of the Dithyramb see Smyth *Greek Melic Poets* pp. xliii—lviii.

17 **τε—δὲ καί.** II 367 C *n.*

18 **εἴ μοι μανθάνεις**: 'if I can make you understand,' with reference to μανθάνω in 392 C, 394 B, C. Heindorf's εἴ μου μανθάνεις (as in *Phil.* 51 C) is attractive, but the corruption is not easy to explain, and the MS reading is sufficiently defended by I 343 A ὅς γε αὐτῇ οὐδὲ πρόβατα—γιγνώσκεις (so also Hartman).

21 **τοῦτο—αὐτό** refers to ὅτι χρείη—μιμεῖσθαι, and ἔλεγον is 'was saying' i.e. 'was trying to say,' viz. when I digressed.

394 D 24 **εἴτε παραδεξόμεθα κτλ.** Krohn (*Pl. St.* p. 13) declares this passage to be inconsistent with II 373 B, where ὑποκριταί, χορευταί, ἐργολάβοι are admitted. He forgets or ignores the fact that in § 373 Plato is describing the τρυφῶσα πόλις, which he is now engaged in 'purging' (399 E). See II 372 D *n.*

26 **ἴσως δὲ—τούτων.** In this remark J. and C. find "an anticipation of the condemnation of epic poetry in Book X." I cannot see that it does more than prepare the way for ἀλλ' ὅπῃ ἂν—ἰτέον. See on X 595 A.

394 E—**397** D *Our guardians must not be prone to imitation. We have agreed that one man can do but one thing well, and it is impossible for one man even to imitate two things aright, as we may see from the special instances of poetical composition and acting. The sole duty of our guardians is to make and keep the city free; if they practise imitation at all, their models must be such as are appropriate to the free—that is to say, men of brave and virtuous character, for imitation means assimilation. Dramatic poetry continually offends against this canon. In general, the good man will not make use of imitation except when he is narrating the sayings or deeds of the virtuous, or some lapse of the vicious into virtue, or sometimes in mere play. His style of speech will combine plain narrative and imitation, but he will use the latter sparingly; whereas the bad man will imitate more often than narrate, and no kind of imitation will come amiss to him. In respect of mode and time, the language of Virtue will be nearly uniform, that of Vice varied.*

ἄθρει, πότερον μιμητικοὺς ἡμῖν δεῖ εἶναι τοὺς φύλακας ἢ οὔ.
30 ἢ καὶ τοῦτο τοῖς ἔμπροσθεν ἕπεται, ὅτι εἷς ἕκαστος ἓν μὲν ἂν ἐπιτήδευμα καλῶς ἐπιτηδεύοι, πολλὰ δ' οὔ, ἀλλ' εἰ τοῦτο ἐπιχειροῖ, πολλῶν ἐφαπτόμενος πάντων ἀποτυγχάνοι ἄν, ὥστ' εἶναί που ἐλλόγιμος; Τί δ' οὐ μέλλει; Οὐκοῦν καὶ περὶ μιμήσεως ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι πολλὰ ὁ αὐτὸς μιμεῖσθαι εὖ ὥσπερ ἓν οὐ δυνατός;
35 Οὐ γὰρ οὖν. Σχολῇ ἄρα ἐ|πιτηδεύσει γέ τι ἅμα τῶν ἀξίων λόγου 395 ἐπιτηδευμάτων καὶ πολλὰ μιμήσεται καὶ ἔσται μιμητικός, ἐπεί που οὐδὲ τὰ δοκοῦντα ἐγγὺς ἀλλήλων εἶναι δύο μιμήματα δύνανται οἱ αὐτοὶ ἅμα εὖ μιμεῖσθαι, οἷον κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ποιοῦντες.
5 ἢ οὐ μιμήματα ἄρτι τούτω ἐκάλεις; Ἔγωγε· καὶ ἀληθῆ γε λέγεις, ὅτι οὐ δύνανται οἱ αὐτοί. Οὐδὲ μὴν ῥαψῳδοί γε καὶ ὑποκριταὶ

5. μιμήματά Ξ: μιμήματά τε A (sed τά in litura) Π: μίμημά τι q[1]: μιμήματε q[2].

---

394 E 29 **πότερον μιμητικοὺς κτλ.** The question is not 'Are our guardians to become dramatic poets?' but 'Are they to have the imitative habit of mind?' The answer is in the negative, and the drama is banished because it fosters this habit in spectators. Cf. 395 D *n.*

30 **ὅτι—πολλὰ δ' οὔ** explains *τοῖς ἔμπροσθεν*, as Hartman points out, and not *τοῦτο*, as D. and V. translate. *ἔμπροσθεν* refers to II 370 B.

32 **πολλῶν κτλ.** suggests, perhaps intentionally, *πόλλ' ἠπίστατο ἔργα, κακῶς δ' ἠπίστατο πάντα.* The words *ὥστ'—ἐλλόγιμος*—equivalent to a neuter accusative—are undeservedly cancelled by Herwerden and Hartman. Translate 'he will fail in all of them to attain creditable distinction': cf. the adverb *κακῶς* in *κακῶς δ' ἠπίστατο πάντα.*

33 **οὐκοῦν κτλ.** The reasoning is *a fortiori*: if two or more departments of merely imitative art cannot be represented by the same person, still less can imitation be combined with any serious pursuit (*σχολῇ ἄρα κτλ.*).

395 A 3 **οὐδὲ τὰ δοκοῦντα—ποιοῦντες.** The reverse is affirmed by Socrates in *Symp.* 223 D *τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς εἶναι κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ἐπίστασθαι ποιεῖν, καὶ τὸν τέχνῃ τραγῳδοποιὸν ὄντα καὶ κωμῳδοποιὸν εἶναι.* The solution is that in the *Symposium* Socrates is applying to the drama the Socratic principle *μία ἐπιστήμη* s. *δύναμις τῶν ἐναντίων*: theoretically, therefore, and ideally, the tragedian is also capable of writing a comedy. In the *Republic*, on the other hand, he is describing Greek dramatic art as he found it: for which reason he writes *δύνανται* and not *δύναιντ' ἄν* (a corruption in *v*, wrongly adopted by Stallbaum). Cf. *Ion* 534 C. Aristophanes did not write tragedy, nor the tragedians comedy. The passage in the *Symposium* is interesting as an unconscious prophecy of the Shakespearian drama. Cf. Reber *Plato u. d. Poesie* p. 11.

5 **μιμήματα.** See *cr. n.* Former editors variously read *μιμήματα* or *μιμήματε.* Either is admissible, so far as concerns the Greek, but the plural was perhaps—owing to the proximity of *τούτω*—somewhat more likely to be corrupted to the dual in this instance than *vice versâ.* Cf. X 614 C *δύο—χάσματα ἐχομένω ἀλλήλοιν* with *n.* ad loc. The reading *μιμήματά τε* represents the correction *μιμήματα* (with *τε* written above). This is, I think, a somewhat simpler view than to suppose that an original *μιμήματε* became *μιμήματέ τε* by dittography, and *τέ* was afterwards changed to *τά*. Roeper, however, pronounces in favour of the dual (*de dual. usu Pl.* p. 14), and it must be admitted that duals are peculiarly liable to corruption in the MSS of the *Republic.* See *Introd.* § 5.

6 **ῥαψῳδοί—ὑποκριταί.** Even *ῥαψῳδοί* seem to have generally confined themselves to a particular poet: see *Ion* 531 C, 536 B.

ἅμα. Ἀληθῆ. Ἀλλ' οὐδέ τοι ὑποκριταὶ κωμῳδοῖς τε καὶ τραγῳ-
B δοῖς | οἱ αὐτοί· πάντα δὲ ταῦτα μιμήματα. ἢ οὔ; Μιμήματα.
Καὶ ἔτι γε τούτων, ὦ Ἀδείμαντε, φαίνεταί μοι εἰς σμικρότερα
κατακεκερματίσθαι ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, ὥστε ἀδύνατος εἶναι 10
πολλὰ καλῶς μιμεῖσθαι, ἢ αὐτὰ ἐκεῖνα πράττειν, ὧν δὴ καὶ τὰ
μιμήματά ἐστιν ἀφομοιώματα. Ἀληθέστατα, ἦ δ' ὅς.

VIII. Εἰ ἄρα τὸν πρῶτον λόγον διασώσομεν, τοὺς φύλακας
ἡμῖν τῶν ἄλλων πασῶν δημιουργιῶν ἀφειμένους δεῖν εἶναι δημιουρ-
C γοὺς | ἐλευθερίας τῆς πόλεως πάνυ ἀκριβεῖς καὶ μηδὲν ἄλλο ἐπιτη- 15
δεύειν, ὅ τι μὴ εἰς τοῦτο φέρει, οὐδὲν δὴ δέοι ἂν αὐτοὺς ἄλλο
πράττειν οὐδὲ μιμεῖσθαι· ἐὰν δὲ μιμῶνται, μιμεῖσθαι τὰ τούτοις
προσήκοντα εὐθὺς ἐκ παίδων, ἀνδρείους, σώφρονας, ὁσίους, ἐλευ-
θέρους, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, τὰ δὲ ἀνελεύθερα μήτε ποιεῖν μήτε
δεινοὺς εἶναι μιμήσασθαι, μηδὲ ἄλλο μηδὲν τῶν αἰσχρῶν, ἵνα μὴ 20
D ἐκ τῆς μιμήσεως τοῦ εἶναι ἀπολαύσωσιν. ἢ οὐκ ᾔσθησαι, | ὅτι αἱ
μιμήσεις, ἐὰν ἐκ νέων πόρρω διατελέσωσιν, εἰς ἔθη τε καὶ φύσιν

20. μὴ Π: om. A.

---

7 **ἀλλ' οὐδὲ—οἱ αὐτοί.** This was true without exception till comparatively late times: see Müller *Gr. Bühnenalt.* pp. 185—188. *κωμῳδοῖς* and *τραγῳδοῖς* (literally 'at the tragedians' etc.) are local—almost adverbial—datives, regularly used to denote the exhibitions of comedies and tragedies: see e.g. Arist. *Eth. Nic.* IV 6. 1123ᵃ23, Aesch. *in Ctes.* 36, and cf. the Latin use of 'gladiatoribus' for 'at a gladiatorial show.'

395 B, C 11 **ἢ αὐτὰ ἐκεῖνα πράττειν.** *καλῶς* should be repeated with *πράττειν*, and *ἢ* is simply 'or,' not 'or else.' The alternative rendering given by J. and C. 'or else—if able to imitate—is not able to do the things themselves,' does violence to both grammar and sense.

14 **δημιουργοὺς ἐλευθερίας.** An artificial and somewhat strained expression, selected in order at once to compare and contrast the guardians with other artists. They too are artists, and their *ἔργον* is Freedom. To *ἐλευθερία* Plato attaches his own meaning: true freedom lies in the subordination of the lower to the higher, both in private conduct and in political life: cf. Xen. *Mem.* I 2. 5, 6 and infra IX 577 D, E, X 617 E *nn.* It is in this sense that *ἐλευθέρους* is used below.

17 **τούτοις**: viz. *τοῖς δημιουργοῖς ἐλευθερίας τῆς πόλεως.*

20 **ἵνα μὴ—ἀπολαύσωσιν** reveals the object of this attack upon the drama: cf. II 383 C and infra 401 B. An admirable illustration of the sentiment is quoted by Susemihl from Plut. *Sol.* 29. 6 *μετὰ δὲ τὴν θέαν προσαγορεύσας* (sc. *ὁ Σόλων*) *αὐτὸν* (viz. *τὸν Θέσπιν*) *ἠρώτησεν, εἰ τοσούτων ἐναντίον οὐκ αἰσχύνεται τηλικαῦτα ψευδόμενος. φήσαντος δὲ τοῦ Θέσπιδος μὴ δεινὸν εἶναι τὸ μετὰ παιδιᾶς λέγειν τοιαῦτα καὶ πράσσειν, σφόδρα τῇ βακτηρίᾳ τὴν γῆν ὁ Σόλων πατάξας Ταχὺ μέντοι τὴν παιδιάν, ἔφη, ταύτην ἐπαινοῦντες καὶ τιμῶντες εὑρήσομεν ἐν τοῖς συμβολαίοις.* To omit *μή* (with A and a few other MSS), and govern *ἵνα* by *μιμεῖσθαι* above is grammatically difficult, and gives an unsatisfactory sense. The genitive *τοῦ εἶναι* has been called in question by Hartman (following Ast) on the ground that "qui *τοῦ εἶναι* (sc. *αἰσχροί*) *ἀπολαύσωσιν* iam *sunt* turpitudine infecti." This would be true, if Plato had written the present *ἀπολαύωσιν*, but the aorist is ingressive, and *τοῦ εἶναι ἀπολαύσωσιν* is virtually equivalent to *γένωνται τοῦθ' ὃ μιμοῦνται.* Few will acquiesce in Ast's conjecture *τὸ εἶναι*, or in Stallbaum's view that *τοῦ εἶναι* is a partitive genitive.

καθίστανται καὶ κατὰ σῶμα καὶ φωνὰς καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν; Καὶ *μάλα, ἦ δ' ὅς. Οὐ δὴ ἐπιτρέψομεν, ἦν δ' ἐγώ, ὧν φαμὲν*
25 *κήδεσθαι καὶ δεῖν αὐτοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι, γυναῖκα μιμεῖσθαι ἄνδρας ὄντας, ἢ νέαν ἢ πρεσβυτέραν, ἢ ἀνδρὶ λοιδορουμένην ἢ πρὸς θεοὺς ἐρίζουσάν τε καὶ μεγαλαυχουμένην, οἰομένην εὐδαίμονα εἶναι, ἢ ἐν ξυμφοραῖς τε καὶ πένθεσιν καὶ θρήνοις* E *ἐχομένην· κάμνουσαν δὲ ἢ ἐρῶσαν ἢ ὠδίνουσαν πολλοῦ καὶ*
30 *δεήσομεν.* Παντάπασι *μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς. Οὐδέ γε δούλας τε καὶ δούλους πράττοντας ὅσα δούλων. Οὐδὲ τοῦτο. Οὐδέ γε ἄνδρας κακούς, ὡς ἔοικεν, δειλούς τε καὶ τὰ ἐναντία πράττοντας ὧν νῦν δὴ εἴπομεν, κακηγοροῦντάς τε καὶ κωμῳδοῦντας ἀλλήλους καὶ αἰσχρολογοῦντας, μεθύοντας ἢ καὶ* | *νήφοντας, ἢ καὶ ἄλλα ὅσα* 396 *οἱ τοιοῦτοι καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις ἁμαρτάνουσιν εἰς αὐτούς τε καὶ εἰς ἄλλους. οἶμαι δὲ οὐδὲ μαινομένοις ἐθιστέον ἀφομοιοῦν αὐτοὺς ἐν λόγοις οὐδὲ ἐν ἔργοις. γνωστέον μὲν γὰρ καὶ μαινομένους*
5 *καὶ πονηροὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ποιητέον δὲ οὐδὲν τούτων οὐδὲ μιμητέον.* Ἀληθέστατα, ἔφη. Τί δέ; *ἦν δ' ἐγώ· χαλκεύοντας ἢ τι ἄλλο δημιουργοῦντας, ἢ ἐλαύνοντας τριήρεις ἢ κελεύοντας*

---

395 D 23 **καὶ κατὰ σῶμα—διάνοιαν.** For *σῶμα* Stallbaum conjectured *σχῆμα*, but Plato would surely have said *σχήματα*, as in 397 B. Hartman boldly ejects *κατὰ φωνάς* and reads *καὶ κατὰ* <*τὸ*> *σῶμα καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν*, remarking that *κατὰ τὸ σῶμα* by itself includes "gestus, habitus, *vocem*, vultum, similia." This is in a sense true, but there is no reason why one particular instance of physical resemblance should not be selected for special remark. Plato differentiates the external from the internal characteristics by combining *σῶμα* and *φωνάς* under a single preposition, and repeating *κατά* before *τὴν διάνοιαν*.

25 **αὐτούς.** For *αὐτούς* following *ὧν* see on II 357 B. The rule against the repetition of the relative in such cases is sometimes dispensed with for the sake of rhetorical emphasis, e.g. in II 374 B and perhaps *Theaet.* 192 B.

26 **μιμεῖσθαι.** In what sense can the guardians be said to 'imitate' in such a case, or in those specified in 396 A, B? Not as actors, but as spectators. Acting involves three elements—the character, the actor, and the spectator. In good acting the spectator identifies himself with the actor through sympathy; and as the actor 'imitates,' so does he. Such is Plato's theory, though merely glanced at here. Cf. X 605 C ff., *Ion* 533 D ff., and see the excellent remarks of Nettleship *Lectures and Remains* II pp. 100—104.

ἢ ἀνδρὶ κτλ. *ἀνδρί* is of course 'husband,' not simply 'a man' (D. and V.). Contemporary comedy doubtless furnished abundant illustrations. In *πρὸς θεοὺς ἐρίζουσαν κτλ.* Plato may be thinking of Aeschylus' *Niobe* (see on II 380 A). The emphasis on *οἰομένην* should be noted: cf. I 336 A *n.*

395 E 29 **κάμνουσαν—ὠδίνουσαν** glances at Euripides and his school: cf. Ar. *Frogs* 1043, 1044 and 1080, with the Scholiast's remark on 1080 *ἔγραψε γὰρ (ὁ Εὐριπίδης) τὴν Αὔγην ὠδίνουσαν ἐν ἱερῷ.* Plato's strictures throughout this passage tell much more heavily against Euripides than against the other two dramatists.

396 A 1 **ἢ καὶ ἄλλα.** *ἄλλα* must be coordinated with *αἰσχρολογοῦντας*, not with *νήφοντας*, so that Hartman's correction (*καί* for *ἢ καί*), though scarcely necessary, is an improvement, and may be right.

3 **μαινομένοις.** As in the *Eumenides*, *Ajax*, *Hercules Furens*.

4 **γνωστέον κτλ.** cf. 409 A.

B τούτοις, ἤ τι ἄλλο τῶν περὶ ταῦτα μιμητέον; Καὶ πῶς, ἔφη, οἷς γε οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν τούτων οὐδενὶ ἐξέσται; Τί δέ; ἵππους χρεμετίζοντας καὶ ταύρους μυκωμένους καὶ ποταμοὺς ψοφοῦντας 10 καὶ θάλατταν κτυποῦσαν καὶ βροντὰς καὶ πάντα αὖ τὰ τοιαῦτα ἦ μιμήσονται; Ἀλλ' ἀπείρηται αὐτοῖς, ἔφη, μήτε μαίνεσθαι μήτε μαινομένοις ἀφομοιοῦσθαι. Εἰ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω ἃ σὺ λέγεις, ἔστιν τι εἶδος λέξεώς τε καὶ διηγήσεως, ἐν ᾧ ἂν διηγοῖτο C ὁ τῷ ὄντι καλὸς κἀγαθός, ὁπότε τι δέοι αὐτὸν λέγειν, καὶ ἕτερον 15 αὖ ἀνόμοιον τούτῳ εἶδος, οὗ ἂν ἔχοιτο ἀεὶ καὶ ἐν ᾧ διηγοῖτο ὁ ἐναντίως ἐκείνῳ φύς τε καὶ τραφείς. Ποῖα δή, ἔφη, ταῦτα; Ὁ μέν μοι δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, μέτριος ἀνήρ, ἐπειδὰν ἀφίκηται ἐν τῇ διηγήσει ἐπὶ λέξιν τινὰ ἢ πρᾶξιν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ἐθελήσειν ὡς αὐτὸς ὢν ἐκεῖνος ἀπαγγέλλειν καὶ οὐκ αἰσχυνεῖσθαι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ μιμήσει, 20 μάλιστα μὲν μιμούμενος τὸν ἀγαθὸν ἀσφαλῶς τε καὶ ἐμφρόνως D πράττοντα, ἐλάττω δὲ καὶ ἧττον ἢ ὑπὸ νόσων ἢ ὑπὸ ἐρώτων ἐσφαλμένον ἢ καὶ ὑπὸ μέθης ἤ τινος ἄλλης ξυμφορᾶς· ὅταν δὲ γίγνηται κατά τινα ἑαυτοῦ ἀνάξιον, οὐκ ἐθελήσειν σπουδῇ ἀπεικάζειν ἑαυτὸν τῷ χείρονι, εἰ μὴ ἄρα κατὰ βραχύ, ὅταν τι χρηστὸν 25 ποιῇ, ἀλλ' αἰσχυνεῖσθαι, ἅμα μὲν ἀγύμναστος ὢν τοῦ μιμεῖσθαι

25. ἑαυτὸν Π: ἑαυτοῦ A.

---

396 B 8 **μιμητέον**. See on *μιμεῖσθαι* 395 D.

9 **ἵππους—βροντάς**. The reference is probably to stage machinery and musical effects etc. in dramatic poetry generally, as well as in the later and degenerate form of the dithyramb (see on 394 C). Cf. (with Nettleship *Lect. and Rem.* II p. 105) *Laws* 669 C ff. and Ar. *Plut.* 290 ff. The *βροντεῖον* and *κεραυνοσκοπεῖον* for producing thunder and lightning were familiar enough (Müller *Gr. Bühnenalt.* p. 157 *n.* 2). It is clear, as Nettleship remarks, that "Plato felt strongly that Greek literature and music were declining" in his days: see *Laws* 659 A ff., 700 A ff., 797 A ff.

396 C 17 **ὁ μὲν—ἀνήρ**. It seems difficult (as Schneider remarked) either to connect *ὁ μέν* with *μέτριος ἀνήρ*, or to understand *ὁ μέν* as 'the one' and suppose that *μέτριος ἀνήρ* is in apposition to it. If the latter alternative is right, we should expect *μέτριος* < *ὢν* > *ἀνήρ*, or < *ὁ* > *μέτριος ἀνήρ*, and in view of other cases in which the article is placed at some distance from its noun (e.g. *ὁ δέ γε, οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, καταληφθεὶς θανάτῳ δίδοται* VIII 566 C), I still prefer the former view. Some may be inclined to regard *μέτριος ἀνήρ* as a gloss. I have sometimes been tempted to make *μοι δοκεῖ* parenthetical (exactly = 'methinks'), in which case *ὁ μέν* can easily be connected with *μέτριος*. The idiom occurs in *Phaed.* 108 D *ὁ βίος μοι δοκεῖ ὁ ἐμός—τῷ μήκει τοῦ λόγου οὐκ ἐξαρκεῖ* and *Menex.* 236 B: cf. also *Crito* 43 D, 50 B, and I 332 E *n.* This solution would involve the change of *ἐθελήσειν* to *ἐθελήσει*—so *v*—and of *αἰσχυνεῖσθαι* to *αἰσχυνεῖται* just below, as well as again in D. Such a corruption, once started, *ἔρχεται*—as Plato might say—*ὡς κύκλος αὐξανομένη*; but I do not venture to change the text.

396 D 22 **καὶ ἧττον** is not superfluous with *ἐλάττω*. *ἐλάττω* means 'in fewer respects,' and *ἧττον* 'to a less degree.'

24 **σπουδῇ**. Cf. *ὅ τι μὴ παιδιᾶς χάριν* in E and *σπουδῇ* 397 A.

τοὺς τοιούτους, ἅμα δὲ καὶ δυσχεραίνων αὐτὸν ἐκμάττειν τε καὶ ἐνιστάναι εἰς τοὺς τῶν κακιόνων τύπους, ἀτιμάζων τῇ διανοίᾳ, **E** ὅ τι μὴ παιδιᾶς χάριν. Εἰκός, ἔφη.

30 IX. Οὐκοῦν διηγήσει χρήσεται οἵᾳ ἡμεῖς ὀλίγον πρότερον διήλθομεν περὶ τὰ τοῦ Ὁμήρου ἔπη, καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ λέξις μετέχουσα μὲν ἀμφοτέρων, μιμήσεώς τε καὶ τῆς ἁπλῆς διηγήσεως, σμικρὸν δέ τι μέρος ἐν πολλῷ λόγῳ τῆς μιμήσεως· ἢ οὐδὲν λέγω; Καὶ μάλα, ἔφη, οἷόν γε ἀνάγκη τὸν τύπον εἶναι τοῦ τοιούτου 35 ῥήτορος. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὴ | τοιοῦτος αὖ, ὅσῳ ἂν φαυλότερος **397** ᾖ, πάντα τε μᾶλλον μιμήσεται καὶ οὐδὲν ἑαυτοῦ ἀνάξιον οἰήσεται εἶναι, ὥστε πάντα ἐπιχειρήσει μιμεῖσθαι σπουδῇ τε καὶ ἐναντίον πολλῶν, καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, βροντάς τε καὶ ψόφους ἀνέμων 5 τε καὶ χαλαζῶν καὶ ἀξόνων καὶ τροχιλιῶν, καὶ σαλπίγγων καὶ αὐλῶν καὶ συρίγγων καὶ πάντων ὀργάνων φωνάς, καὶ ἔτι κυνῶν καὶ προβάτων καὶ ὀρνέων φθόγγους· καὶ ἔσται δὴ ἡ τούτου λέξις ἅπασα διὰ μιμήσεως φωναῖς τε καὶ σχήμασιν, ἢ σμικρόν τι **B** διηγήσεως ἔχουσα; Ἀνάγκη, ἔφη, καὶ τοῦτο. Ταῦτα τοίνυν, ἦν 10 δ' ἐγώ, ἔλεγον τὰ δύο εἴδη τῆς λέξεως. Καὶ γὰρ ἔστιν, ἔφη.

32. ἁπλῆς nos: ἄλλης codd. 2. μιμήσεται q: διηγήσεται ΑΠΞ. 4. δὴ ἐλέγομεν A[2]Π: διελέγομεν A[1]. τε Π: γε A.

---

396 E 29 **ὅ τι μὴ παιδιᾶς χάριν.** Cf. VII 518 B.

30 **οἵᾳ.** According to Van Cleef (*de Attract. usu Plat.* p. 36), οἷος is not elsewhere attracted in Plato.

32 **τῆς ἁπλῆς.** See *cr. n.* The reading of the MSS τῆς ἄλλης ought strictly speaking to mean 'the rest of διήγησις,' i.e. besides μίμησις. A reference to 392 D will shew that the rest of διήγησις includes (1) simple διήγησις, (2) the mixed style. If the text is sound, Plato therefore says that the good man's λέξις will resemble Homer's in partaking of all three varieties. This is a cumbrous and unnecessary elaboration: for if style partakes both in μίμησις and in simple διήγησις, it is already *ipso facto* 'mixed.' To take ἄλλης as 'besides' may be admissible, but in any case it is desirable to define the kind of διήγησις meant. I believe that Plato wrote ἁπλῆς. The good man's style will resemble Homer's, which has already been said to partake of μίμησις (393 C) and of ἁπλῆ διήγησις (394 B). The corruption—common in uncial MSS—is illustrated by Bast *Comment. Palaeogr.* p. 730. Cf. my article in *Cl. Rev.* X pp. 384 f.

33 **μέρος** (as Schneider points out) depends on μετέχουσα: cf. *Euthyd.* 306 A ὧν ἀμφοτέρων μέρος μετέχουσι.

397 A 2 **μιμήσεται.** See *cr. n.* The choice of reading lies between this and Madvig's emendation <μιμήσεται ἢ> διηγήσεται. In favour of μιμήσεται is μᾶλλον, which correlates with ὅσῳ ἂν φαυλότερος ᾖ. The corruption doubtless arose from a misinterpretation of μᾶλλον. Thinking that an ἤ clause was needed to explain it, a scribe added ἢ διηγήσεται in the margin, and διηγήσεται was afterwards taken as a variant and ousted μιμήσεται. These arguments, which are Hartman's, seem to me conclusive in favour of μιμήσεται, which Schneider first restored.

3 **σπουδῇ τε καὶ ἐναντίον πολλῶν:** like the professional dramatist or actor.

5 **τροχιλιῶν κτλ.** Cf. supra 396 B *n.*

397 B 8 **σχήμασιν** 'gestures.'

10 **ἔλεγον.** 396 B, C.

Οὐκοῦν αὐτοῖν τὸ μὲν σμικρὰς τὰς μεταβολὰς ἔχει, καὶ ἐάν τις ἀποδιδῷ πρέπουσαν ἁρμονίαν καὶ ῥυθμὸν τῇ λέξει, ὀλίγου πρὸς τὴν αὐτὴν γίγνεται λέγειν τῷ ὀρθῶς λέγοντι καὶ ἐν μιᾷ ἁρμονίᾳ·
C σμικραὶ γὰρ αἱ μεταβολαί· καὶ δὴ ἐν ῥυθμῷ ὡσαύτως παραπλησίῳ τινί; Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη, οὕτως ἔχει. Τί δέ; τὸ τοῦ 15 ἑτέρου εἶδος οὐ τῶν ἐναντίων δεῖται, πασῶν μὲν ἁρμονιῶν, πάντων δὲ ῥυθμῶν, εἰ μέλλει αὖ οἰκείως λέγεσθαι, διὰ τὸ παντοδαπὰς μορφὰς τῶν μεταβολῶν ἔχειν; Καὶ σφόδρα γε οὕτως ἔχει. Ἆρ' οὖν πάντες οἱ ποιηταὶ καὶ οἵ τι λέγοντες ἢ τῷ ἑτέρῳ τούτων ἐπιτυγχάνουσιν τύπῳ τῆς λέξεως, ἢ τῷ ἑτέρῳ, ἢ ἐξ ἀμφοτέρων 20
D τινὶ ξυγκεραννύντες; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί οὖν ποιήσομεν; ἦν δ' ἐγώ· πότερον εἰς τὴν πόλιν πάντας τούτους παραδεξόμεθα ἢ τῶν ἀκράτων τὸν ἕτερον ἢ τὸν κεκραμένον; Ἐὰν ἡ ἐμή, ἔφη, νικᾷ, τὸν τοῦ ἐπιεικοῦς μιμητὴν ἄκρατον. Ἀλλὰ μήν, ὦ Ἀδείμαντε, ἡδύς γε καὶ ὁ κεκραμένος, πολὺ δὲ ἥδιστος παισί τε καὶ παιδαγωγοῖς ὁ 25 ἐναντίος οὗ σὺ αἱρεῖ, καὶ τῷ πλείστῳ ὄχλῳ. Ἥδιστος γάρ. Ἀλλ'

---

13 **πρὸς τὴν αὐτήν**: sc. ἁρμονίαν, as Schneider saw. To supply λέξιν with Stallbaum, Hartman, and others is not satisfactory, nor is it easy to understand χορδήν (with Campbell). On the other hand ἁρμονίαν may be readily supplied in view of ἐν μιᾷ ἁρμονίᾳ following. ὁ λόγος qualifies τὴν αὐτήν. The somewhat vague expression πρὸς τὴν αὐτήν, where the musical sense of πρός may be illustrated by πρὸς Λιβὺν λακεῖν | αὐλόν (Eur. *Alc.* 346), is afterwards made more explicit and precise by ἐν μιᾷ ἁρμονίᾳ i.e. 'in one musical mode' (see on 398 E), as opposed to πασῶν—ἁρμονιῶν in C. μεταβολή was technically used of passing from one ἁρμονία to another: see Cleonid. *Isag. Harm.* 13 and Bacchius *Isag.* 53 ed. von Jan. We shall best apprehend the full meaning of the whole passage if we read it in connexion with 399 A, B. The general sentiment may be illustrated from Arist. *Eth. Nic.* IV 8. 1125ᵃ 12 ff. καὶ κίνησις δὲ βραδεῖα τοῦ μεγαλοψύχου δοκεῖ εἶναι, καὶ φωνὴ βαρεῖα, καὶ λέξις στάσιμος, Pl. *Charm.* 159 B, Dem. 37. 52 and elsewhere.

397 C 17 **διὰ τὸ παντοδαπὰς—ἔχειν.** As the λέξις itself is full of variety, it requires for its proper or appropriate (οἰκείως) expression every variety of mode and rhythm or musical time. μορφὰς τῶν μεταβολῶν is surely good enough Greek: I cannot see the point of Richards' μορφὰς ἐκ τῶν μεταβολῶν, still less why Hartman should eject τῶν μεταβολῶν or—as an alternative—μορφάς.

20 **ἐπιτυγχάνουσιν** = 'hit upon,' 'stumble upon,' as if by accident and ἄνευ νοῦ, not 'succeed,' as J. B. Mayor is disposed to construe (*Cl. Rev.* X p. 109). The same scholar proposes to change ξυγκεραννύντες into ξυγκεκραμένῳ, but the text is much more idiomatic as it stands.

397 D—**398** B *We shall therefore admit that style only which imitates the good man's way of speaking. The mixed and mimetic varieties do not suit us, for the character of our citizens is simple and uniform. Those poets who refuse to comply we will dismiss with compliments into another city.*

397 D 23 **τὸν ἕτερον**: 'one or other.' Presently τοῦ ἐπιεικοῦς 'the good man' is said for 'the good man's style of speaking'; see 398 B and cf. 399 B *n.* Before ἄκρατον, many editors add τόν (with Ξ²): but the position of ἄκρατον is normal: cf. τὰ ἐν ὕδασι φαντάσματα θεῖα VII 532 C and note ad loc.

25 **παισί—τῷ πλείστῳ ὄχλῳ.** The expression recurs in *Laws* 700 C (quoted by J. and C.).

ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἂν αὐτὸν ἁρμόττειν φαίης τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ, ὅτι | οὐκ ἔστιν διπλοῦς ἀνὴρ παρ' ἡμῖν οὐδὲ πολλαπλοῦς, ἐπειδὴ **E** ἕκαστος ἓν πράττει. Οὐ γὰρ οὖν ἁρμόττει. Οὐκοῦν διὰ ταῦτα 30 ἐν μόνῃ τῇ τοιαύτῃ πόλει τόν τε σκυτοτόμον σκυτοτόμον εὑρήσομεν καὶ οὐ κυβερνήτην πρὸς τῇ σκυτοτομίᾳ, καὶ τὸν γεωργὸν γεωργὸν καὶ οὐ δικαστὴν πρὸς τῇ γεωργίᾳ, καὶ τὸν πολεμικὸν πολεμικὸν καὶ οὐ χρηματιστὴν πρὸς τῇ πολεμικῇ, καὶ πάντας οὕτω; Ἀληθῆ, ἔφη. Ἄνδρα δή, ὡς ἔοικε, δυνάμενον | ὑπὸ σοφίας παντοδαπὸν 398 γίγνεσθαι καὶ μιμεῖσθαι πάντα χρήματα, εἰ ἡμῖν ἀφίκοιτο εἰς τὴν πόλιν αὐτός τε καὶ τὰ ποιήματα βουλόμενος ἐπιδείξασθαι, προσκυνοῖμεν ἂν αὐτὸν ὡς ἱερὸν καὶ θαυμαστὸν καὶ ἡδύν, εἴποιμεν δ' ἄν, 5 ὅτι οὔτ' ἔστιν τοιοῦτος ἀνὴρ ἐν τῇ πόλει παρ' ἡμῖν οὔτε θέμις ἐγγενέσθαι, ἀποπέμποιμέν τε εἰς ἄλλην πόλιν μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέαντες καὶ ἐρίῳ στέψαντες, αὐτοὶ δ' ἂν τῷ αὐστη-

5. οὔτ' nos: οὐκ codd.

---

397 E 29 **οὐκοῦν διὰ ταῦτα κτλ.** There is probably a satirical reference to Athenian democracy: see *Prot.* 319 D.

398 A 3 **αὐτός—ἐπιδείξασθαι**: 'anxious to shew himself off together with his poems.' ἐπιδείξασθαι is intransitive—i.q. ἐπίδειξιν ποιήσασθαι, cf. *Lach.* 179 E—with αὐτός, but transitive with ποιήματα. This explanation, which is due to Schneider, gives a much better sense than if we regard αὐτός τε καὶ τὰ ποιήματα as subject to ἀφίκοιτο, or translate 'himself, and wanting to shew his poems' (J. and C.). A reference to αὐτός τε καὶ τὸν ἀδελφὸν παρακάλει in IV 427 D is therefore hardly to the point.

προσκυνοῖμεν. The insertion of μέν, recommended by Shilleto (Dem. *F. L.* § 91) and Richards, is unnecessary: cf. I 340 D *n.* For προσκυνεῖν 'to kiss the hand' (adorare), as to the image or shrine of a god, see Cope's *Rhetoric of Aristotle* Vol. I p. 86.

5 **οὔτ' ἔστιν—οὔτε θέμις.** It is perhaps better to correct οὐκ into οὔτ'—see *cr. n.*—than the second οὔτε into οὐδέ (with Bekker and the other editors).

6 **μύρον—στέψαντες.** The idea suggested by προσκυνοῖμεν and ἱερόν, that the poet is a sort of θεός or θεῖος ἀνήρ, is now elaborated with ironical politeness. The images of the gods were anointed, and crowned with garlands, not only on great occasions (cf. Cic. *Verr.* IV 77), but also at other times, according to Proclus, who remarks on this passage μύρον αὐτῆς (sc. τῆς ποιητικῆς) καταχέας, ὡς τῶν ἐν τοῖς ἁγιωτάτοις ἱεροῖς ἀγαλμάτων θέμις, καὶ ὡς ἱερὰν στέψας αὐτήν, ὥσπερ καὶ ἐκεῖνα στέφειν ἦν νόμος (*in remp.* p. 42 ed. Kroll). Schneider aptly compares Paus. X 24. 6 τούτου (a sacred stone) καὶ ἔλαιον ὁσημέραι καταχέουσι καὶ κατὰ ἑορτὴν ἑκάστην ἔρια ἐπιτιθέασι τὰ ἀργά. For other illustrations see Frazer on Paus. l.c., and Munro on Lucr. V 1199. Apropos of the present passage, Dio Chrysostom and other ancient writers cited by Ast refer to the anointing of swallows by Greek women: καὶ κελεύει μάλα εἰρωνικῶς (so Ast: MSS εἰρηνικῶς) στέψαντας αὐτὸν ἐρίῳ καὶ μύρῳ καταχέαντας ἀφιέναι παρ' ἄλλους· τοῦτο δὲ αἱ γυναῖκες ἐπὶ τῶν χελιδόνων ποιοῦσι (Dio Chr. *Or.* 53 p. 276 ed. Reiske). To this custom Ast supposes that Plato is alluding, the poets being as it were faithless and garrulous swallows (cf. χελιδόνων μουσεῖα), as well as to the Pythagorean precept 'not to admit swallows into the house' (Plut. *Symp.* VIII 727 B ff.), on which see Frazer in *Cl. Rev.* V pp. 1—3. This explanation lends an additional point to ἀποπέμποιμεν: and προσκυνοῖμεν might fairly be interpreted of the joyful salutations with which the Greeks hailed the advent of the swallow in the spring (see e.g. Baumeister *Denk. d. Kl. Alterth.* p. 1985). G. B. Hussey

B ροτέρῳ καὶ ἀηδεστέρῳ ποιητῇ χρῴμεθα καὶ μυθολόγῳ ὠφελίας ἕνεκα, ὃς ἡμῖν τὴν τοῦ ἐπιεικοῦς λέξιν μιμοῖτο καὶ τὰ λεγόμενα λέγοι ἐν ἐκείνοις τοῖς τύποις, οἷς κατ' ἀρχὰς ἐνομοθετησάμεθα, ὅτε 10 τοὺς στρατιώτας ἐπεχειροῦμεν παιδεύειν. Καὶ μάλ', ἔφη, οὕτως ἂν ποιοῖμεν, εἰ ἐφ' ἡμῖν εἴη. Νῦν δή, εἶπον ἐγώ, ὦ φίλε, κινδυνεύει ἡμῖν τῆς μουσικῆς τὸ περὶ λόγους τε καὶ μύθους παντελῶς διαπεπεράνθαι· ἅ τε γὰρ λεκτέον καὶ ὡς λεκτέον, εἴρηται. Καὶ αὐτῷ μοι δοκεῖ, ἔφη. 15

C X. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, τὸ περὶ ᾠδῆς τρόπου καὶ

8. χρῴμεθα Π: χρώμεθα A.

(*Proceedings of the American Philol. Association* Vol. XXII pp. xliii ff.) thinks that Plato has in his mind the well-known χελιδονισμός of which we read in Athenaeus (VIII 360 B ff.), remarking that in the swallow song 'the custom seems to have been to carry some sort of symbolic swallow from house to house.' It is perhaps more probable (as Mr J. G. Frazer suggests to me) that "the ceremony of anointing the swallows and crowning them with wool was performed on the children who went from door to door in spring, singing the swallow song and apparently personating the swallow." But the tone of the whole passage, with its air of studiously exaggerated politeness and compliment, as well as the particular expressions προσκυνοῖμεν, ἱερόν, and θαυμαστόν, are strongly in favour of Proclus' interpretation, although Plato's thoughts may have dwelt for a moment on the practices connected with the χελιδονισμός when he wrote the words ἀποπέμποιμεν—στέψαντες.

398 B 10 **κατ' ἀρχάς.** II 379 A ff.

398 C–**399** E *We have now to treat of lyric poetry. Song involves three factors, viz. words, a certain musical mode, and a certain movement or time. Our regulations about words when unaccompanied by music apply equally to words when sung, and the musical mode and time must conform to the words. Now we proscribed all lamentation in our city, so that we must exclude the lugubrious modes; and those which are relaxing in their effects must be rejected on similar grounds. In short, we shall retain two modes and no more, one to imitate the brave man's utterances in times of stress and strain, the other to imitate his accents in seasons of peace and calm. We shall deal similarly with instruments of music, forbidding all those which lend themselves to a variety of modes. It is thus that we purge our 'luxurious city.'*

398 C 16 **τὸ περὶ ᾠδῆς κτλ.** The discussion has hitherto confined itself chiefly to tragedy and comedy. It remains to discuss lyrical poetry also on its formal side. Now the chief formal characteristic of lyric poetry is its invariable association with music. It is therefore necessary to lay down canons for musical composition. This is the justification for the sections on 'harmony' and rhythm, which are wrongly pronounced to be irrelevant by Krohn (*Pl. St.* p. 15).

The present section, and its ancient commentators (Arist. *Pol.* Θ 7. 1342^a 28—1342^b 34, Plut. *de Mus.* cc. 15—17, Aristid. Quint. I pp. 21, 22 ed. Meibom), have been fully discussed by Westphal (*Gr. Harmonik* pp. 187–234). Westphal's views have been combatted by C. von Jan (see especially his article *Die Tonarten bei Platon im dritten Buche der Republik* in *Fl. Jahrb.* 1867 pp. 815 ff. and 1883, pp. 1354—1362 and 1568—1579), and more recently (in other respects) by Monro in his 'Modes of ancient Greek Music.' The last edition of the *Harmonik* (1886) contains Westphal's reply to von Jan's criticism (pp. 209—215). See also von Jan in Baumeister's *Denkmäler d. Kl. Alt.* pp. 976 ff., Susemihl and Hicks *The Politics of Aristotle* Vol. I pp. 595 ff. and 624—631, and H. S. Jones and Monro in the *Cl. Rev.* VIII pp. 448—454 and IX pp. 79—81. The writers in Meibom's *Antiquae Musicae auctores septem* have

μελῶν λοιπόν; Δῆλα δή. Ἆρ' οὖν οὐ πᾶς ἤδη ἂν εὕροι, ἃ ἡμῖν λεκτέον περὶ αὐτῶν, οἷα δεῖ εἶναι, εἴπερ μέλλομεν τοῖς προειρημένοις συμφωνήσειν; καὶ ὁ Γλαύκων ἐπιγελάσας, Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, ὦ
20 Σώκρατες, κινδυνεύω ἐκτὸς τῶν πάντων εἶναι· οὔκουν ἱκανῶς γε ἔχω ἐν τῷ παρόντι ξυμβαλέσθαι, ποῖα ἄττα δεῖ ἡμᾶς λέγειν, ὑποπτεύω μέντοι. Πάντως δήπου, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τόδε ἱκανῶς ἔχεις λέγειν, ὅτι τὸ μέλος ἐκ τριῶν ἐστὶν συγκείμενον, D λόγου τε καὶ ἁρμονίας καὶ ῥυθμοῦ. Ναί, ἔφη, τοῦτό γε. Οὐκοῦν
25 ὅσον γε αὐτοῦ λόγος ἐστίν, οὐδὲν δήπου διαφέρει τοῦ μὴ ᾀδομένου λόγου πρὸς τὸ ἐν τοῖς αὐτοῖς δεῖν τύποις λέγεσθαι οἷς ἄρτι προείπομεν, καὶ ὡσαύτως; Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ μὴν τήν γε ἁρμονίαν καὶ ῥυθμὸν ἀκολουθεῖν δεῖ τῷ λόγῳ. Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ μέντοι θρήνων τε καὶ ὀδυρμῶν ἔφαμεν ἐν λόγοις οὐδὲν προσδεῖσθαι.
30 Οὐ γὰρ οὖν. Τίνες οὖν θρηνώδεις ἁρμονίαι; λέγε μοι· σὺ γὰρ E

---

now been re-edited—Aristoxenus by Marquard (Berlin 1868), Aristides Quintilianus by A. Jahn (Berlin 1882), Alypius and others by von Jan in his *Musici Scriptores Graeci* (Lipsiae 1895), where also the passages of Aristotle bearing on the subject are carefully collected, together with all the extant remains of Greek Music. The account of *Die Musik der Griechen* by Gleditsch in Iwan Müller's *Handbuch* will be found a useful and compendious introduction to the study of this part of the *Republic*. Von Kralik's recent monograph *Altgriechische Musik* (Stuttgart und Wien) is interesting, but too slight to be of much service. Taken by itself, the language of Plato in this chapter seems to me to point to the existence of four leading or simple modes, viz. Dorian, Phrygian, Lydian and Ionian (the last two having each two varieties, a *σύντονος* and a *χαλαρά*), and one composite mode, the Mixolydian. See App. II.

16 **τρόπου**. Hartman suggests *τρόπον*, in view of *τὸ περὶ ῥυθμούς* 399 E; but cf. 392 C. *τρόπος* is not here used in its technical sense, for which see Monro l. c. p. 63.

19 **συμφωνήσειν**. The metaphor may be suggested by the subject under discussion: cf. *Phaed.* 92 C.

398 D 24 **λόγου—ῥυθμοῦ**. In the best period of Greek music, lyric poetry was written only for music, and music only for poetry, the separation of the two being condemned as illegitimate: see Monro l.c. pp. 119, 120. The elements of music are *ῥυθμός* and *ἁρμονία*. The former 'reconciles' *ταχύ* and *βραδύ* by arranging a proper sequence of short and long notes and syllables, the latter *ὀξύ* and *βαρύ* by a proper arrangement of notes of higher and lower pitch (*Symp.* 187 A—C). In the wider sense, therefore, any *ὁμολογία* of *ὀξύ* and *βαρύ* is a *ἁρμονία*, but in practice the word was used specifically of certain scales or modes, and it is in this sense (according to Westphal) that Plato uses it here and in 398 E, where see note.

27 **ὡσαύτως**: i.e. *ἐν τῇ αὐτῇ λέξει* as defined in 396 E, 397 D.

καὶ μὴν κτλ. The poet should be his own musician, and write the music to suit the words, not *vice versâ*. This was another characteristic feature of classical Greek music, although a change set in during the fourth century B.C. See Westphal *Gr. Rhythmik* p. 1 and *Laws* 669 D, E, 812 D.

398 E 30 **ἁρμονίαι** (according to the orthodox view) are 'musical modes' and not simply 'keys.' They differed from each other both in the arrangement of the intervals (like our major and minor modes) and also in pitch. It must have been the former difference which chiefly—though not perhaps exclusively—accounted for the different effects of different modes upon the character and emotions, just as we are ourselves affected in different ways by music written in major and in minor keys. See H. S. Jones in *Cl. Rev.* VIII p. 449.

μουσικός. Μιξολυδιστί, ἔφη, καὶ συντονολυδιστὶ καὶ τοιαῦταί τινες. Οὐκοῦν αὗται, ἦν δ' ἐγώ, ἀφαιρετέαι; ἄχρηστοι γὰρ καὶ γυναιξὶν ἃς δεῖ ἐπιεικεῖς εἶναι, μὴ ὅτι ἀνδράσι. Πάνυ γε. Ἀλλὰ μὴν μέθη γε φύλαξιν ἀπρεπέστατον καὶ μαλακία καὶ ἀργία. Πῶς γὰρ οὔ; Τίνες οὖν μαλακαί τε καὶ συμποτικαὶ τῶν ἁρμονιῶν; 35
399 Ἰαστί, ἦ δ' ὅς, καὶ λυδιστὶ αὖ τινες χαλαραὶ καλοῦνται. | Ταύταις οὖν, ὦ φίλε, ἐπὶ πολεμικῶν ἀνδρῶν ἔσθ' ὅ τι χρήσει; Οὐδαμῶς, ἔφη· ἀλλὰ κινδυνεύει σοι δωριστὶ λείπεσθαι καὶ φρυγιστί. Οὐκ οἶδα, ἔφην ἐγώ, τὰς ἁρμονίας, ἀλλὰ κατάλειπε ἐκείνην τὴν ἁρμονίαν, ἣ ἔν τε πολεμικῇ πράξει ὄντος ἀνδρείου καὶ ἐν πάσῃ βιαίῳ ἐργασίᾳ 5 πρεπόντως ἂν μιμήσαιτο φθόγγους τε καὶ προσῳδίας, καὶ ἀποτυχόντος ἢ εἰς τραύματα ἢ εἰς θανάτους ἰόντος ἢ εἴς τινα ἄλλην B ξυμφορὰν | πεσόντος, ἐν πᾶσι τούτοις παρατεταγμένως καὶ καρτε-

31. *συντονολυδιστὶ* $A^2\Xi$: *συντονοιλυδιστὶ* A^1: *σύντονοι λυδιστὶ* Π *q*. 36. *αὖ τινες* A^1 Π^1: *αἵτινες* $A^2\Xi$: *καὶ τοιαῦταί τινες* Π^2 *q*.

---

31 **μιξολυδιστὶ κτλ.** The omission of the article has been questioned, but in merely naming the scales it can be dispensed with: cf. (with Stallbaum) Arist. *Pol.* Θ 5. 1340ᵇ 1 (*τὴν μιξολυδιστὶ καλουμένην*). On the *ἁρμονίαι* recognized by Plato see App. II.

36 **Ἰαστὶ—καλοῦνται**: "there are also varieties of Lydian and Ionian which are called 'slack'." Jowett and Campbell, reading *αἵτινες* (see *cr. n.*), remark that the "indefinite relative suits with Plato's affected ignorance"; but the speaker is Glauco, not Socrates, and Glauco is *μουσικός*. See note on 399 C. Richards condemns *αἵτινες χαλαραὶ καλοῦνται* as spurious because *αἵτινες* "cannot be used in this way in good Attic prose of Plato's date." With the older and better attested reading *αὖ τινες*, which I have ventured to restore, everything is plain. The words *αὖ τινες* establish once for all what Westphal (l.c. p. 198) and von Jan (l.c. p. 816) detected even when *αἵτινες* was read, viz. that Plato is referring not to Ionian and Lydian, but to *slack* Ionian and *slack* Lydian, a point which escaped Monro (l.c. p. 7) but not his reviewer (*Cl. Rev.* VIII p. 449). See also my article in *Cl. Rev.* X pp. 378 f. We learn from Aristotle that certain musical critics censured Plato for rejecting *τὰς ἀνειμένας ἁρμονίας* and for characterising them as *μεθυστικαί, βακχευτικὸν γὰρ ἥ γε μέθη ποιεῖ μᾶλλον* (*Pol.* Θ 7. 1342ᵇ 23—27). It was partly perhaps in deference to these criticisms that Plato altered his view of *μέθη* in *Laws* 666 A ff.: see also Grote *Plato* III p. 328 *n.*

399 A 3 **δωριστὶ καὶ φρυγιστί.** The absence of the Aeolian mode is remarkable, for it must certainly have been known to Plato (see Pratinas quoted in App. II). Westphal agrees with Bellermann in supposing (l.c. p. 195) that *αἰολιστί* is included under *δωριστί*. Aristotle also ignores *αἰολιστί*, unless indeed (as Westphal holds ib. p. 196) it was identical with *ὑποδωριστί*. In *Lach.* 188 D *φρυγιστί* is excluded (perhaps because the speaker is Laches, whose ideal of courage is military rather than pacific), and Dorian, 'the only national Greek mode,' alone recognized.

4 **ἐκείνην τὴν ἁρμονίαν**: viz. Dorian, not Phrygian, as Ast seems to have thought.

6 **μιμήσαιτο.** Cf. *Laws* 798 D *τὰ περὶ τοὺς ῥυθμοὺς καὶ πᾶσαν μουσικήν ἐστι τρόπων μιμήματα βελτιόνων καὶ χειρόνων ἀνθρώπων* and 397 B above.

καὶ ἀποτυχόντος. *καί* connects *ὄντος* and *ἀμυνομένου*. *ἀποτυχόντος* (which is itself logically subordinate to *ἀμυνομένου*) has three subordinate alternatives (*ἢ—πεσόντος*), all of which are summarised in *ἐν πᾶσι τούτοις.*

ρούντως ἀμυνομένου τὴν τύχην· καὶ ἄλλην αὖ ἐν εἰρηνικῇ τε καὶ
10 μὴ βιαίῳ ἀλλ' ἐν ἑκουσίῳ πράξει ὄντος, ἤ τινά τι πείθοντός τε καὶ
δεομένου, ἢ εὐχῇ θεὸν ἢ διδαχῇ καὶ νουθετήσει ἄνθρωπον, ἢ
τοὐναντίον ἄλλῳ δεομένῳ ἢ διδάσκοντι ἢ μεταπείθοντι (ἑαυτὸν
ὑπέχοντα) καὶ ἐκ τούτων πράξαντα κατὰ νοῦν, καὶ μὴ ὑπερηφάνως
ἔχοντα, ἀλλὰ σωφρόνως τε καὶ μετρίως ἐν πᾶσι τούτοις πράττοντά
15 τε καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἀγαπῶντα. ταύτας δύο ἁρμονίας, βίαιον, C
ἑκούσιον, δυστυχούντων, εὐτυχούντων, σωφρόνων, ἀνδρείων αἵτινες

13. ὑπέχοντα unus Ξ: ἐπέχοντα ΑΠ: παρέχοντα q. 15. τὰ Π: om. A. 16. ἀνδρείων Ξ: ἀνδρείων ἁρμονίας ΑΠ q.

---

399 B 9 **ἄλλην**: viz. Phrygian. Aristotle blames Plato for retaining the Phrygian mode, while rejecting the αὐλός, with which it was usually associated: ἄμφω γὰρ ὀργιαστικὰ καὶ παθητικά (*Pol.* Θ 7. 1342^b 3). Plato, however, rejects the flute, not because it is orgiastic, but because it is πολυαρμόνιον (399 D). In Plato's opinion the Phrygian mode expressed sobriety and resignation: Aristotle thought it ecstatic and purgative (l.c. 1341^a 23). The difference of view is interesting and important as shewing that the ethical effect of different modes was a disputed point even among the ancients.

11 **ἢ εὐχῇ—ἄνθρωπον** is subordinate to πείθοντός τε καὶ δεομένου.

13 **ὑπέχοντα.** ἐπέχοντα—see *cr. n.*—cannot, I think, be right. ἐπέχειν τὴν διάνοιαν (*Laws* 926 B) certainly does not justify ἐπέχειν ἑαυτόν, and even if it did, 'submitting to' and not merely 'attending to' is the sense required. With ὑπέχοντα cf. *Gorg.* 497 B ὑπόσχες Σωκράτει ἐξελέγξαι ὅπως ἂν βούληται, where the reflexive pronoun is omitted, as often with παρέχειν. Here it is better to take ἑαυτόν with ὑπέχοντα than with μεταπείθοντι. By changing the construction and writing accusatives instead of genitives, Plato makes the man himself rather than his φθόγγοι appear the object of imitation (cf. 397 D *n.*). This is natural enough, because the situations described in ἢ τοὐναντίον—ἀγαπῶντα give less scope for φθόγγοι. Stephanus wished to read the genitive throughout (ὑπέχοντος, πράξαντος etc.: so also *v* and two Florentine MSS), but there is also inscriptional evidence for a genitive or dative participle followed by an accusative in the course of a long sentence: see Meisterhans[3] p. 205.

κατὰ νοῦν: 'to his liking': cf. εὐτυχούντων below.

399 C 15 **ταύτας—λεῖπε.** The style is intentionally weighty and formal, as befits a solemn pronouncement: cf. x 617 D, E. After ταύτας there is a slight pause: 'Just these, two modes and none other.' The insertion of τάς would impair the effect, besides suggesting that Socrates had in view two of the current modes, which, not being himself μουσικός, he professedly had not. It is Glauco's business to fit the cap (398 E, 399 A); Socrates only makes it. The indefinite αἵτινες (before φθόγγους) is therefore strictly appropriate in the mouth of Socrates, although it would not be in Glauco's. ἁρμονίας is rejected by Herwerden in both places (see *cr. n.*), but it is almost as indispensable here as it is wrong after ἀνδρείων, although Stallbaum rejects the word here and retains it there. The genitives δυστυχούντων etc. must depend on φθόγγους. For βίαιον, ἑκούσιον ('one involuntary, one voluntary'), Ast suggests βιαίου, ἑκουσίου, Hartman βιαίων ἑκουσίων. A human being cannot however be called βίαιος because he is engaged ἐν βιαίῳ πράξει, although the mode which imitates his accents may be so described with propriety and even elegance: cf. (with Schneider) such expressions as φόνος ξυγγενής for the slaughter of kindred. The words δυστυχούντων—κάλλιστα simply define the meaning of βίαιον and ἑκούσιον ('whatever musical modes they be that shall best imitate the accents of' etc.): the relative is postponed in order to keep the essential marks of the ἁρμονίαι together, but the careful reader will note that Plato begins a chiasmus with δυστυχούντων, as if to separate the genitives from what precedes and prepare us to

φθόγγους μιμήσονται κάλλιστα, ταύτας λεῖπε. Ἀλλ', ἦ δ' ὅς, οὐκ ἄλλας αἰτεῖς λείπειν, ἢ ἃς νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον. Οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, πολυχορδίας γε οὐδὲ παναρμονίου ἡμῖν δεήσει ἐν ταῖς ᾠδαῖς τε καὶ μέλεσιν. Οὔ μοι, ἔφη, φαίνεται. Τριγώνων ἄρα καὶ 20
D πηκτίδων καὶ πάντων ὀργάνων, ὅσα | πολύχορδα καὶ πολυαρμόνια, δημιουργοὺς οὐ θρέψομεν. Οὐ φαινόμεθα. Τί δέ; αὐλοποιοὺς ἢ αὐλητὰς παραδέξει εἰς τὴν πόλιν; ἢ οὐ τοῦτο πολυχορδότατον,

---

find their construction in the sequel. Had he written *εὐτυχούντων, δυστυχούντων, ἀνδρείων, σωφρόνων* the double chiasmus would have compelled us to connect the genitives with *δύσαρμονίας*.

17 **οὐκ ἄλλας—ἔλεγον**. The Dorian to express *ἀνδρεία*, the Phrygian *σωφροσύνη*. These are the two contrasting virtues which Plato's *μουσική* endeavours to combine (410 E).

19 **παναρμονίου**. In Plato the noun *παναρμόνιον* occurs only here and in 404 D *ᾠδῇ τῇ ἐν τῷ παναρμονίῳ καὶ ἐν πᾶσι ῥυθμοῖς πεποιημένῃ*. In the latter passage it certainly does not denote a musical instrument of any kind. Here the word is sometimes understood of a particular and definite musical instrument, but a careful study of the context shews that it does not bear this meaning even here. Plato has decided to admit only two modes, the Dorian and the Phrygian. 'Consequently,' he continues, 'we shall have no need in our songs and melodies of *πολυχορδία* or *παναρμόνιον*, and *therefore* (*ἄρα*) we shall dispense with *τρίγωνοι, πηκτίδες* etc., with all instruments, in short, which are *πολύχορδα* and *πολυαρμόνια*.' The prohibition of certain musical instruments is an inference from the general principle that *πολυχορδία* and *παναρμόνιον* are unnecessary, so that *παναρμόνιον* cannot itself be a particular musical instrument. Probably, as Mr Archer-Hind has suggested to me, the *παναρμόνιον* was "not a mode or modes, but a style of composition, in which the 'Tondichter' passed freely from *δωριστί* to *φρυγιστί* and *λυδιστί* and as many others as he chose. The name may even have been given to well-known compositions in this style—cf. *νόμος πολυκέφαλος*—the fantasia with many subjects. The effect, I should think, may have been analogous to a series of bold and sudden modulations in modern music." See also on *αὐτὰ τὰ παναρμονία* in 399 D.

20 **τριγώνων—πηκτίδων**. These were foreign instruments of high pitch, and many strings. The *τρίγωνον* in particular was associated with loose and voluptuous melodies. For an exhaustive account of both see Susemihl and Hicks' *Politics of Arist.* vol. I pp. 632—636 or von Jan's *de fidibus Graecorum* pp. 29 ff., 33 ff.

399 D 23 **αὐλητάς**. The *αὐλός* resembled the clarinet. It had a "mouthpiece (*ζεῦγος*) in which a vibrating reed (*γλῶττα*) was fitted," and was sometimes played in pairs. See *Dict. Ant.* s.v. *tibia*. Plato banishes the 'flute' and retains the Dorian mode, although Dorian melodies were often played on it, as Milton well knew: see the noble description of the "Dorian mood of flutes and soft recorders" in *Par. Lost* I 550 ff. In Boeotia, where the *αὐλός* was highly esteemed, it was supposed rather to calm than to excite the feelings. See Rhys Roberts *The Ancient Boeotians* pp. 33—35.

ἢ οὐ τοῦτο πολυχορδότατον; *τοῦτο* is that with which *αὐλοποιοί* and *αὐληταί* are concerned, viz. the 'flute': cf. II 377 C *n.* *οὗτος* instead of *τοῦτο* would have been a trifle harsh. *πολυχορδότατον* has been repeatedly called in question, and there is the usual crop of emendations, intended to obliterate the metaphor. Schneider has however shewn that the MS reading is sound, by citing Pollux IV 67 *Πλάτων δὲ καὶ πολύχορδον εἴρηκε τὸν αὐλόν*, and Simon. *Fr.* 46 *ὁ καλλιβόας πολύχορδος αὐλός*, and comparing expressions like *αὐλὸν κρέκειν, ἁρμόζειν, κρούειν*. Many other illustrations are given by Smyth, *Greek Melic Poets* p. 326. Here the metaphor is intended to arrest attention by its boldness and prepare us for the theory of the origin of *παναρμόνια* in the next clause; but *πολυχορδότατον* in itself, like *πάμφωνος* in Pindar (*Pyth.* 12. 19 al.), refers only to the number of different notes which the flute, thanks to various contrivances, such as plugs, wax, etc., was capable of producing.

καὶ αὐτὰ τὰ παναρμόνια αὐλοῦ τυγχάνει ὄντα μίμημα; Δῆλα δή,
25 ***ἦ δ' ὅς. Λύρα δή σοι, ἦν δ' ἐγώ, καὶ κιθάρα λείπεται, καὶ κατὰ πόλιν χρήσιμα· καὶ αὖ κατ' ἀγροὺς τοῖς νομεῦσι σύριγξ ἄν τις εἴη. Ὡς γοῦν, ἔφη, ὁ λόγος ἡμῖν σημαίνει. Οὐδέν γε, ἦν δ' ἐγώ,*** E ***καινὸν ποιοῦμεν, ὦ φίλε, κρίνοντες τὸν Ἀπόλλω καὶ τὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ὄργανα πρὸ Μαρσύου τε καὶ τῶν ἐκείνου ὀργάνων.***

See Abdy Williams in *Proceedings of the Musical Association* 1897—8 p. 135. Plato objects to the multiplicity of strings and notes as admitting and even inviting change and fusion of modes. We are told by Paus. IX 12. 5 (cited by Monro l.c. p. 38: cf. Ath. XIV 631 E) that it was one Pronomus of Thebes who *πρῶτος ἐπενόησεν αὐλοὺς ἐς ἅπαν ἁρμονίας εἶδος ἔχοντας ἐπιτηδείως*. Down to his day there were three forms of 'flutes,' intended for the Dorian, Phrygian and Lydian modes respectively. On the means by which this change was effected see *Dict. Ant.* s.v. *tibia*.

24 **αὐτὰ τὰ παναρμόνια**: sc. *ὄργανα*, such as *πηκτίδες* and *τρίγωνοι*. Plato means those instruments on which panharmonic melodies could be played (cf. Proclus *in remp.* p. 63 ed. Kroll): but we must beware of translating (with D. and V.) 'the panharmonium itself,' for no single specific instrument is here intended, as some later lexicographers appear to have supposed. The gloss in Hesychius *παναρμόνιον· εἶδος ὀργάνου, ἐξ ὅλου τεταγμένον* is not quite clear, and may conceivably refer to a whole class of instruments, but Photius apparently thought that there was a special instrument called *παναρμόνιον*. His note (p. 388, 26 ed. Porson) is as follows: *παναρμόνιον· ὄργανον μουσικόν· Ἄλεξις, ἐν ᾧ τὸ παναρμόνιον τὸ καινὸν ἔντεινον τεχνῶν* (*Τέχνων* Meineke). Photius may of course be right in his interpretation of Alexis' line: but *παναρμόνιον* in Plato never, I believe, refers to one particular instrument: and even Alexis may mean no more than 'perform the new panharmonic melody,' *ἐντείνω* being used as in *τὸ κάλλιστον ἐντείνας μέλος*, Dionys. Hal. *de admir. vi dicendi in Dem.* c. 48.

25 **λύρα—κιθάρα.** The *λύρα* was the stringed instrument in common use; the *κιθάρα* was employed chiefly by professional musicians or *κιθαρῳδοί*. See Monro in *Dict. Ant.* s.v. *Lyra*, where illustrations of the two instruments are given, and von Jan *de fid. Gr.* pp. 5—26. By admitting the professional *κιθάρα*, Plato perhaps lends his sanction to musical festivals or contests in the approved modes.

καὶ κατὰ κτλ. After *χρήσιμα* supply *ἐστίν*. This is better than to eject *καί* (with Ast and—according to Bekker—Vat. Θ). Demetrius (*περὶ ἑρμ.* § 185, cited by Schneider) finds in the words *καὶ αὖ κατ' ἀγροὺς τοῖς ποιμέσι* (sic, not *νομεῦσι*) *σύριγξ ἄν τις εἴη* an imitation of the sound of the *σύριγξ*. "Ceterum Demetrii rationem me non perspicere fateor," says Schneider. Demetrius' remark is, I believe, correct, and has reference to the sigmatismus in the words of Plato: cf. *Laws* 700 C *τὸ δὲ κῦρος τούτων—οὐ σύριγξ* (used for *συριγμός*) *ἦν οὐδέ τινες ἄμουσοι βοαὶ πλήθους, καθάπερ τὰ νῦν*. The *σύριγξ* was either *μονοκάλαμος*, resembling our flute, or *πολυκάλαμος* (like Pan's pipe): see *Dict. Ant.* s.v. The indefinite *τις* shews that Plato did not wish to specify which variety he intended.

399 E 27 **οὐδέν γε—ὀργάνων.** Plato puts himself in the position of the Muses, who preferred Apollo's performance on the *κιθάρα* to that of Marsyas on the flute (Apollod. I 4. 2). This is the force of *οὐδέν γε καινὸν ποιοῦμεν*. The words *τὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ὄργανα* must not be pressed; for although Apollo invented the cithara, the lyre was ascribed to Hermes (Paus. V 14. 8: cf. the Homeric *Hymn to Hermes*), and the syrinx to Pan. The discovery of the flute was also ascribed to Athena, especially by the Boeotians. A third account represents Marsyas as picking up the instrument after Athena had discovered and discarded it. This legend may be an attempt to reconcile the two conflicting stories, and probably dates from the decline of the flute as an instrument of education in Athens during the fourth century (Arist. *Pol.* Θ 6. 1341[a] 32 ff. Cf. Preller *Gr. Myth.* p. 223). In making Marsyas its discoverer, Plato declares the flute a

Μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὔ μοι φαινόμεθα. Καὶ νὴ τὸν κύνα, εἶπον, 30
λελήθαμέν γε διακαθαίροντες πάλιν ἣν ἄρτι τρυφᾶν ἔφαμεν πόλιν.
Σωφρονοῦντές γε ἡμεῖς, ἦ δ' ὅς.

XI. Ἴθι δή, ἔφην, καὶ τὰ λοιπὰ καθαίρωμεν. ἑπόμενον γὰρ
δὴ ταῖς ἁρμονίαις ἂν ἡμῖν εἴη τὸ περὶ ῥυθμούς, μὴ ποικίλους
αὐτοὺς διώκειν μηδὲ παντοδαπὰς βάσεις, ἀλλὰ βίου ῥυθμοὺς ἰδεῖν 35
400 κοσμίου τε καὶ ἀνδρείου τίνες εἰσίν· οὓς ἰδόντα | τὸν πόδα τῷ
τοιούτου λόγῳ ἀναγκάζειν ἕπεσθαι καὶ τὸ μέλος, ἀλλὰ μὴ λόγον
ποδί τε καὶ μέλει. οἵτινες δ' ἂν εἶεν οὗτοι οἱ ῥυθμοί, σὸν ἔργον,
ὥσπερ τὰς ἁρμονίας, φράσαι. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἔχω λέγειν.
ὅτι μὲν γὰρ τρί' ἄττα ἐστὶν εἴδη, ἐξ ὧν αἱ βάσεις πλέκονται, 5
ὥσπερ ἐν τοῖς φθόγγοις τέτταρα, ὅθεν αἱ πᾶσαι ἁρμονίαι, τεθεα-

---

foreign instrument, and appropriately excludes it from his 'Greek city' (V 470 E).

30 **νὴ τὸν κύνα.** This peculiarly Socratic oath occurs only once again in the *Republic* (IX 592 A). In both passages it marks the highest degree of emphasis. On the oath itself see my note on *Ap.* 21 E and Blaydes on Ar. *Wasps* 83.

31 **ἄρτι**: II 372 E *n*.

399 E—**401** A *Let us now continue the purgation of our city by laying down rules for rhythm and time. Our rhythm must not be varied or manifold; for time as well as tune should conform to words, and not conversely. It is agreed that there are certain rhythms expressive of sobriety and courage. These and these only will be admitted into our city. For particulars, we shall apply to Damon; but we can enunciate the general principle ourselves. Rhythm and Mode reflect style, and style expresses character. It is to promote the growth of character that we shall require the young to pursue the beautiful throughout the realms alike of Art and Nature.*

The section on Rhythms is hardly less difficult than that on Modes. Westphal translates it with a short commentary in his *Gr. Rhythmik* pp. 237—239, but without shedding any light upon the darkest places. Schneider and Stallbaum give little help. I have found Gleditsch's summary account of *die Metrik der Griechen* (in Iwan Müller's *Handbuch*) a most useful guide in dealing with the subject.

35 **βάσεις.** The word βάσις in the technical writers on Rhythm generally means a dipody or combination of two feet under one main ictus: cf. Schol. in Heph. I 3. I p. 124 ed. Westphal *βάσις δέ ἐστι τὸ ἐκ δύο ποδῶν συνεστηκός, τοῦ μὲν ἄρσει, τοῦ δὲ θέσει παραλαμβανομένου.* Such a technical use of the word would be out of place here, especially in the mouth of Socrates; and the word is employed throughout as equivalent simply to 'step' or 'foot.' Even technical writers sometimes so use it: cf. the Scholiast already cited *δέξεται δὲ* (sc. the Iambic metre) *ἐν μὲν τῇ πρώτῃ βάσει ἴαμβον καὶ σπονδεῖον* II 5. p. 151 and Gleditsch l.c. p. 702.

36 **κοσμίου τε καὶ ἀνδρείου** recalls 399 C *σωφρόνων ἀνδρείων*, and would seem to point to the necessity of two kinds of rhythm, one to go with the Phrygian mode and express sobriety and self-control, the other to join the Dorian mode in expressing courage. On the ethical qualities of Greek rhythm in general, consult Westphal *Gr. Rhythmik* pp. 226—239 and Arist. *Rhet.* III 8, with Cope's notes.

400 A 2 **μὴ λόγον—μέλει.** See 398 D *n*.

5 **τρί' ἄττα εἴδη.** Arist. Quint. I 34 ed. Meibom *γένη τοίνυν ἐστὶ ῥυθμικὰ τρία· τὸ ἴσον* (1/1), *τὸ ἡμιόλιον* (3/2), *τὸ διπλάσιον* (2/1). To the first belong dactyls, spondees, anapaests: the second includes paeons, cretics, and bacchei: under the third fall trochees, iambics, ionics. See Gleditsch l.c. p. 694.

6 **ὥσπερ — ἁρμονίαι.** What are the *τέτταρα εἴδη*? The following answers (among others) have been given: 1° the intervals of the fourth, fifth, octave, and

μένος ἂν εἴποιμι· ποῖα δ' ὁποίου βίου μιμήματα, λέγειν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ ταῦτα μέν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ μετὰ Δάμωνος βουλευσόμεθα, B *τίνες τε ἀνελευθερίας καὶ ὕβρεως ἢ μανίας καὶ ἄλλης κακίας*
10 *πρέπουσαι βάσεις, καὶ τίνας τοῖς ἐναντίοις λειπτέον ῥυθμούς. οἶμαι δέ με ἀκηκοέναι οὐ σαφῶς ἐνόπλιόν τέ τινα ὀνομάζοντος αὐτοῦ ξύνθετον καὶ δάκτυλον καὶ ἡρῷόν γε, οὐκ οἶδα ὅπως διακο-*

7. εἴποιμι *v*: εἴποι A: ἐπίοιμι ΠΞ*q*. ποῖα δ' ὁποίου βίου Π: om. A.

---

double octave (Ast): 2° the four notes of the tetrachord, which was probably the historical and at all events the 'theoretical unit of the scale' (Stallbaum, Jowett and Campbell): 3° "the four ratios which give the primary musical intervals—viz. the ratios 2 : 1, 3 : 2, 4 : 3 and 9 : 8, which give the octave, fifth, fourth, and tone" (Monro l.c. p. 106 *n.*: cf. also *Dict. Ant.* II p. 193): 4° the four ἁρμονίαι Φρυγιστί, Λυδιστί, Δωριστί, Λοκριστί (Westphal *Rhythmik* p. 238). Ast's view cannot be right, unless we suppose that ἁρμονίαι here includes scales of double compass, which is most unlikely. Westphal's explanation is improbable, for Plato has said nothing of Λοκριστί, and (though perhaps no great stress should be laid on this) it is awkward to derive the ἁρμονίαι (ὅθεν αἱ πᾶσαι ἁρμονίαι) from themselves. If the principle of Westphal's interpretation is right, I should be inclined to substitute Ἰαστί for Λοκριστί, having regard to 398 E, where see *n.* Cf. *Cl. Rev.* X p. 379. (I have since found that Prantl also took this view: see *n.* 116 in his translation.) I do not think that Stallbaum has hit the truth, for Plato's language is not suggestive of any allusion to the origin of the octave from the combination of two tetrachords, and a single tetrachord cannot produce a ἁρμονία (ὅθεν αἱ πᾶσαι ἁρμονίαι). Possibly the τέτταρα εἴδη ἐν τοῖς φθόγγοις denote simply the keynote, its octave, and the intervals of a tone and a semitone: for these are as it were the threads out of which all modes 'are woven' (πλέκονται should be repeated with ἁρμονίαι), the difference between the modes depending on the difference in position of the tones and semitones. But Euclid lays the greatest stress upon the ratios 3 : 2 and 4 : 3 as the component elements of the octave: see for example *Sect. Can.* 6 τὸ διπλάσιον διάστημα ἐκ δύο τῶν μεγίστων ἐπιμορίων συνέστηκεν, ἔκ τε τοῦ ἡμιολίου καὶ ἐκ τοῦ ἐπιτρίτου and cf. ib. 8, 12, and for this reason I now believe that Monro's view has most in its favour.

7 **ποῖα δ' ὁποίου κτλ.** On ὁποίου see I 348 B *n.*, and for the error in Paris A *Introd.* § 5.

400 B 8 **Δάμωνος.** μετὰ Δάμωνος is almost a formula with Plato: cf. infra C, 424 C, and *Lach.* 200 B. Susemihl (on Arist. *Pol.* Θ 5. 1340^b 5) thinks that Plato is alluding to a special work by Damon on the ἦθος and πάθος of modes and rhythms. The word ἀκηκοέναι and the general tone of the passage seem rather to refer to an oral demonstration.

10 **τίνας—ῥυθμούς.** In general, πόδες ἀπὸ ἄρσεως, or feet in which the θέσις (i.e. the syllable bearing the ictus) followed the ἄρσις, were believed to express more energy and life, than πόδες ἀπὸ θέσεως. See Gleditsch p. 694, and for details as to the ἦθος of the different rhythms ib. pp. 713, 721, 725, 730, 739, 744, 766.

11 **οἶμαι δέ με κτλ.** Schneider's δέ γε (found in some inferior MSS) is not appropriate here. The superfluous pronoun after οἶμαι is a well-established colloquialism: cf. *Charm.* 173 A, *Symp.* 175 E. οἶμαι, ἀκηκοέναι, and οὐ σαφῶς ὀνομάζοντος are just the words one might employ in giving one's recollections of an abstruse and half-understood lecture, and this is just what Plato is either doing or, more probably, affecting to do. A few technical terms and a vague idea (οὐκ οἶδ' ὅπως) of some of the processes are all that he remembers.

ἐνόπλιον—ἡρῷόν γε. ἐνόπλιος ξύνθετος, δάκτυλος, ἡρῷος are expressions from the lecture: in English they would be in inverted commas. The ἐνόπλιος is not ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ (Proclus *in remp.* p. 61, if, as appears probable, by παριαμβίς he means the παρίαμβος or pyrrich), nor the cretic (J. and C.), nor, strictly speaking, the anapaestic foot (Hartman), but ⏓ ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑́, a common processional

σμοῦντος καὶ ἴσον ἄνω καὶ κάτω τιθέντος, εἰς βραχύ τε καὶ μακρὸν γιγνόμενον, καί, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἴαμβον, καί τιν' ἄλλον τροχαῖον C ὠνόμαζε, μήκη δὲ καὶ βραχύτητας προσῆπτε. καὶ τούτων τισὶν 15

14. τιν' A²Ξ: fortasse τὸν A¹: τι Π q, qui sequentia ἄλλον—βραχύτητας omittunt.

(προσοδιακός) or marching rhythm, consisting of an ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος and a choriambus (Hephaestion c. 15), or (as the Scholiast on Ar. *Clouds* 651 measures it) a spondee, pyrrich, trochee and iambus. For examples we may cite Sappho's αὔτα δὲ σὺ Καλλιόπη (*Fr.* 82) and Tyrtaeus' ἄγετ' ὦ Σπάρτας ἔνοπλοι (*Fr.* 16). See Gleditsch l.c. pp. 717, 722, and Bacchius *Isag.* 101 ed. von Jan, whose example is ὁ τὸν πίτυος στέφανον. ξύνθετος probably refers to the composite character of the rhythm, as described, for example, by the Scholiast on the *Clouds*. The later technical expression for this peculiarity was ἐπισύνθετος (Gleditsch p. 746). δάκτυλον must be understood as a foot, not as a rhythm, although the ἐνόπλιος ξύνθετος certainly, and probably also the ἡρῷος, are rhythms. There is no difficulty about this, provided we remember that Plato is quoting (or pretending to quote) isolated technical expressions from Damon's lecture. The ingenious, though hazardous, proposal of Blaydes, to read καὶ < κατὰ > δάκτυλον (cf. *Clouds* 651), would confine the instances to rhythms until we reach ἴαμβον. Dr Jackson suggests δακτυλικόν in place of δάκτυλον. It is tempting (with J. and C.) to take ἡρῷος as 'spondee,' but there seems to be no authority for such a use of the word. The ἡρῷος πούς is apparently a dactyl; although the ἡρῷος ῥυθμός admits of the spondee. Unless, therefore, we take ἡρῷος as a rhythm, the spondee seems to be altogether excluded. It is unnecessary to do more than allude to Hartman's excision of ξύνθετον καὶ δάκτυλον.

13 **ἴσον—τιθέντος.** ἄνω and κάτω *refer* of course to the position of the arsis and thesis (cf. ὁ ἄνω, ὁ κάτω χρόνος said of the notes at which the foot or bâton is raised and brought down respectively), but Westphal's remark that Plato uses τὸ ἄνω and τὸ κάτω is misleading (*Rhythmik* p. 104). The words must be taken as adverbs, and can only be explained by supposing that when Damon was demonstrating the equality of arsis and thesis he 'placed'—τιθέντος is not 'assuming' as διακοσμοῦντος shews—the former in a diagram above the latter, in some such way as ‾ ⏓. The position of the ictus —ἄνω καὶ κάτω, not κάτω καὶ ἄνω—shews that Plato is speaking of the dactyl and spondee which replace the anapaest in the anapaestic rhythm: for in the dactylic rhythm proper the ictus falls on the first syllable (see Gleditsch p. 693). Now the ἐνόπλιος is also anapaestic, so that it looks as if Damon had taken as the subject of his demonstration some passage like *Persae* 9, 10 ἤδη | κακόμαντις ἄγαν ὀρσολοπεῖται, and analysed it into an ἐνόπλιος ξύνθετος, a dactyl, and a spondee (included, as stated above, under the ἡρῷος ῥυθμός).

εἰς βραχύ — γιγνόμενον. These words can only mean 'passing into a short and a long,' "mit kurzem und langen Ausgang" (Schneider), "so dass er sowohl in eine kurze als auch in eine lange Silbe auslief" (Prantl): see on II 380 D. The slight inaccuracy involved in saying γιγνόμενον, where τελευτῶντα (cf. VI 511 C) would have been more precise, is perhaps in keeping with the airy nonchalance of Socrates' description. The construction is missed by Westphal (*Rhythmik* p. 237) and the English translators and editors. γιγνόμενον agrees with ἡρῷον: the ἡρῷος ῥυθμὸς γίγνεται εἰς βραχύ when it uses a dactyl, εἰς μακρόν when it uses a spondee (or anapaest), the two alternatives being denoted by τε καί. I have sometimes felt disposed to take the words as referring to the iambus, and place them just before ὡς ἐγὼ οἶμαι, translating 'and when it' (the rhythm) 'changed to a short and a long, I think he called it an iambus': but although this interpretation gives a somewhat better sense to γιγνόμενον, I am not convinced that the MSS are wrong. Hartman also suggests the transposition of καί, but he might have spared his "minime audax coniectura" ἐκ βραχέων τε καὶ μακρῶν γιγνόμενον. See also the next note.

15 **μήκη—προσῆπτε.** Hartman takes these words as explaining the trochee only, laying emphasis on the precedence given to μήκη; but the use of the plural shews that the iambus is also included.

οἶμαι τὰς ἀγωγὰς τοῦ ποδὸς αὐτὸν οὐχ ἧττον ψέγειν τε καὶ ἐπαινεῖν ἢ τοὺς ῥυθμοὺς αὐτούς, ἤτοι ξυναμφότερόν τι· οὐ γὰρ ἔχω λέγειν. ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὥσπερ εἶπον, εἰς Δάμωνα ἀναβεβλήσθω· διελέσθαι γὰρ οὐ σμικροῦ λόγου. ἢ σὺ οἴει; Μὰ Δί',
20 οὐκ ἔγωγε. Ἀλλὰ τόδε γε, ὅτι τὸ τῆς εὐσχημοσύνης τε καὶ ἀσχημοσύνης τῷ εὐρύθμῳ τε καὶ ἀρρύθμῳ ἀκολουθεῖ, δύνασαι διελέσθαι; Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ μὴν τὸ εὔρυθμόν γε | καὶ τὸ ἄρρυθμον, D τὸ μὲν τῇ καλῇ λέξει ἕπεται ὁμοιούμενον, τὸ δὲ τῇ ἐναντίᾳ, καὶ τὸ εὐάρμοστον καὶ ἀνάρμοστον ὡσαύτως, εἴπερ ῥυθμός γε καὶ ἁρμονία
25 λόγῳ, ὥσπερ ἄρτι ἐλέγετο, ἀλλὰ μὴ λόγος τούτοις. Ἀλλὰ μήν, ἦ δ' ὅς, ταῦτά γε λόγῳ ἀκολουθητέον. Τί δ' ὁ τρόπος τῆς λέξεως, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὁ λόγος; οὐ τῷ τῆς ψυχῆς ἤθει ἕπεται; Πῶς γὰρ οὔ; Τῇ δὲ λέξει τὰ ἄλλα; Ναί. Εὐλογία ἄρα καὶ εὐαρμοστία καὶ εὐσχημοσύνη καὶ εὐρυθμία | εὐηθείᾳ ἀκολουθεῖ, οὐχ ἣν ἄνοιαν E
30 οὖσαν ὑποκοριζόμενοι καλοῦμεν ὡς εὐήθειαν, ἀλλὰ τὴν ὡς ἀληθῶς

24. καὶ ἀνάρμοστον Π: om. A.

The meaning is simply 'and he assigned them longs and shorts,' i.e. to each one long, and one short. This clause is in favour of keeping εἰς βραχύ—γιγνόμενον in its place; if we transpose (as suggested in the last note), the short and long of the iambus will be alluded to twice.

400 C 16 **ἀγωγάς.** ἀγωγή is *tempo* (Gleditsch p. 688). The unit of measurement was the χρόνος πρῶτος or ⏑: and hence the dactyl, for example, has usually a τετράσημος ἀγωγή, the iambus a τρίσημος, and so on. See *Excerpta Neapol.* in von Jan's *Mus. Script. Gr.* § 14. The duration of the χρόνος πρῶτος was of course relative, and not absolute, so that the time occupied in singing or declaiming a foot often varied, and we are told that ἔστιν ὅτε καὶ ἐν δισήμῳ (sc. ἀγωγῇ) γίνεται δακτυλικὸς πούς (*Exc. Neap.* l. c.). But it is clear that in general the ἀγωγαί of the different kinds of feet were different from one another. Hartman ejects τοῦ ποδός, "cum apud Platonem πούς et ῥυθμός non discrepent." The distinction between πούς and ῥυθμός is not always preserved by writers on metre (e.g. Bacchius *Isag.* 100 ff. ed. von Jan), but Plato seems to make the πούς differ from the ῥυθμός as the unit from the whole.

17 **ἤτοι.** See on I 344 E.

20 **εὐσχημοσύνης**: grace or beauty of form in the widest sense. The word is introduced in view of the application of these principles to objects appealing to the eye: see 401 A.

400 D 24 **ἀνάρμοστον.** The article (which Baiter and Hartman require) is unnecessary. See on I 334 E.

26 **ἀκολουθητέον** (i.q. δεῖ ἀκολουθεῖν) has ταῦτα for its subject, as Stallbaum points out: cf. *Laws* 803 D τί παίζοντα ἐστὶ διαβιωτέον; and infra V 467 C.

27 **τῷ τῆς ψυχῆς ἤθει ἕπεται.** Le style c'est l'homme. Conversely, thought is the dialogue of the soul with itself: see *Theaet.* 189 E (with Wohlrab's note) and *Soph.* 263 E. Cf. also IV 437 C *n.* and Homer's διελέξατο θυμός.

400 E 30 **ὡς εὐήθειαν** is expunged by Herwerden; Baiter would omit ὡς. If ὡς belonged to εὐήθειαν (as these critics apparently supposed), it would deserve expulsion; but it goes with οὖσαν understood. The antithesis is between ἄνοιαν and εὐήθειαν: and if the sentence is read so as to lay stress on these two words, it will be seen how easily οὖσαν can be repeated after εὐήθειαν. The sense is: not the εὐήθεια which is really ἄνοια, but which we euphemistically designate as if it were εὐ-ήθεια (i.e., as before, in the good sense of the word), but εὐήθεια in

εὖ τε καὶ καλῶς τὸ ἦθος κατεσκευασμένην διάνοιαν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ πανταχοῦ ταῦτα διωκτέα τοῖς νέοις, εἰ μέλλουσι τὸ αὑτῶν πράττειν; Διωκτέα μὲν οὖν. Ἔστιν δέ **401** *γέ που πλήρης μὲν γρα|φικὴ αὐτῶν καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη δημιουργία, πλήρης δὲ ὑφαντικὴ καὶ ποικιλία καὶ οἰκοδομία καὶ πᾶσα αὖ ἡ τῶν ἄλλων σκευῶν ἐργασία, ἔτι δὲ ἡ τῶν σωμάτων φύσις καὶ ἡ τῶν ἄλλων φυτῶν· ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις ἔνεστιν εὐσχημοσύνη ἢ ἀσχημοσύνη. καὶ ἡ μὲν ἀσχημοσύνη καὶ ἀρρυθμία καὶ ἀναρμοστία* 5 *κακολογίας καὶ κακοηθείας ἀδελφά, τὰ δ' ἐναντία τοῦ ἐναντίου, σώφρονός τε καὶ ἀγαθοῦ ἤθους, ἀδελφά τε καὶ μιμήματα. Παντελῶς μὲν οὖν, ἔφη.*

B XII. *Ἆρ' οὖν τοῖς ποιηταῖς ἡμῖν μόνον ἐπιστατητέον καὶ προσαναγκαστέον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ εἰκόνα ἤθους ἐμποιεῖν τοῖς* 10

---

its true and etymological sense (ὡς ἀληθῶς)—the εὖ τὸ ἦθος κατεσκευασμένην διάνοιαν. This explanation seems to me better than to regard ὡς εὐήθειαν as attracted for ὡς εὐήθεια (sc. ἐστίν), a construction for which we may compare *Prot.* 357 D: see my note ad loc. For ὡς ἀληθῶς cf. I 343 C *n.*

33 **τὸ αὑτῶν πράττειν.** The principle of ἁπλότης, which is the corner-stone of Plato's city, presents itself in the education of the young, as the pursuit of εὐήθεια.

ἔστιν δέ γέ που κτλ. This lofty conception of ἁρμονία and ῥυθμός—for αὐτῶν shews that these are included no less than εὐσχημοσύνη—stretching throughout the whole domain of art and nature, may have been suggested by Pythagorean teaching: but the view of education as the pursuit and assimilation of all this beauty is due to Plato himself. Cf. 403 C *n.*

401 A 2 **ποικιλία.** II 378 C *n.*

401 A—**403** C *To these canons not only poets but all other artists must conform. We shall admit no artists save only those who are able to track out the nature of the beautiful, and beguile our children even in their earliest years into unconscious harmony with the beauty of reason. The value of a musical training lies in its peculiar power of imparting grace and beauty to the soul. It enables the learner to discriminate between the fair and the foul in other spheres, admitting only that which is beautiful and fair, at first instinctively, but afterwards, when reason comes, with fullest consciousness, and joyful recognition of the beauty to which he is himself akin. No one is truly imbued with musical culture until he can recognise the originals of virtue wherever they are found, as well as their copies everywhere. Such an one will love supremely the union of a beautiful soul with physical beauty, but will let inner beauty atone in part for outward defect, and his passion will be pure from sensual taint. Our account of Music is now ended: for the end of Music is the love of Beauty.*

401 B 10 **τὴν τοῦ ἀγαθοῦ κτλ.** This famous section describes in glowing language, like that of the *Symposium*, Plato's ideal of art. He does not desire to banish art, as is sometimes asserted, but rather idealises it by effecting—as he believed—its reconciliation with beauty and truth. Art aspired to be καλόν in his day: Plato wished it to be so in the fullest sense of the word: and his idea of beauty is sufficiently comprehensive to include moral and spiritual beauty as well as physical. Plato was doubtless unfair in the application of his principle to some of the Greek artists and poets, but in itself his ideal—the love of spiritual beauty—is one to which the best and most enduring art—which alone can find a place in an ideal city—consciously or unconsciously ever seeks to conform. See Nettleship *Lect. and Rem.* II pp. 112—116.

τοῖς ποιήμασιν κτλ. Cf. *Laws* 656 D, E. Nettleship (*Hell.* pp. 117 f.) remarks on the fact that "Plato in his criticism of

ποιήμασιν ἢ μὴ παρ' ἡμῖν ποιεῖν, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς ἐπιστατητέον καὶ διακωλυτέον τὸ κακόηθες τοῦτο καὶ ἀκόλαστον καὶ ἀνελεύθερον καὶ ἄσχημον μήτε ἐν εἰκόσι ζῴων μήτε ἐν οἰκοδομήμασι μήτε ἐν ἄλλῳ μηδενὶ δημιουργουμένῳ ἐμποιεῖν, ἢ ὁ μὴ οἷός
15 τε ὢν οὐκ ἐατέος παρ' ἡμῖν δημιουργεῖν, ἵνα μὴ ἐν κακίας εἰκόσι τρεφόμενοι ἡμῖν οἱ φύλακες ὥσπερ ἐν κακῇ βοτάνῃ, πολλὰ C ἑκάστης ἡμέρας κατὰ σμικρὸν ἀπὸ πολλῶν δρεπόμενοί τε καὶ νεμόμενοι, ἕν τι ξυνιστάντες λανθάνωσιν κακὸν μέγα ἐν τῇ αὑτῶν ψυχῇ, ἀλλ' ἐκείνους ζητητέον τοὺς δημιουργοὺς τοὺς εὐφυῶς δυνα-
20 μένους ἰχνεύειν τὴν τοῦ καλοῦ τε καὶ εὐσχήμονος φύσιν, ἵνα ὥσπερ ἐν ὑγιεινῷ τόπῳ οἰκοῦντες οἱ νέοι ἀπὸ παντὸς ὠφελῶνται, ὁπόθεν ἂν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν καλῶν ἔργων ἢ πρὸς ὄψιν ἢ πρὸς ἀκοήν τις προσβάλῃ ὥσπερ αὔρα φέρουσα ἀπὸ χρηστῶν τόπων ὑγίειαν, καὶ εὐθὺς ἐκ παίδων λανθάνῃ εἰς ὁμοιότητά τε καὶ φιλίαν καὶ D
25 ξυμφωνίαν τῷ καλῷ λόγῳ ἄγουσα; Πολὺ γὰρ ἄν, ἔφη, κάλλιστα οὕτω τραφεῖεν. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, τούτων ἕνεκα κυριωτάτη ἐν μουσικῇ τροφή, ὅτι μάλιστα καταδύεται εἰς τὸ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ὅ τε ῥυθμὸς καὶ ἁρμονία, καὶ ἐρρωμενέστατα ἅπτεται

18. νεμόμενοι Π: ἀνεμόμενοι A et in mg. ἀνιμώμενοι A². 22. τις nos: τι codd.

Greek art has almost ignored the painters and sculptors, and confined his assaults to the musicians and still more to the poets." This is true, although the present passage shews that his canons were intended to regulate painting, sculpture, architecture, and the minor arts as well as music and poetry. Among other reasons, Nettleship plausibly suggests that Plato "did not see in the sculptors and architects of his time the signs of degeneracy which drew his attention to the poets and musicians." Cf. 401 C.

401 C 21 **ὁπόθεν ἂν κτλ.** No Greek could read these words without thinking of Olympia; no Athenian without recalling the glories of the Acropolis. It was probably in the spirit of this ideal that Epaminondas—himself a man of Platonic sympathies, if not a Platonist—hinted to his countrymen that their city could not be truly great until the Propylaea crowned their citadel (Aesch. περὶ παραπρεσβείας 105. See also Nettleship *Hell.* pp. 115—123). Partly on grounds of style, and partly for grammatical reasons, I believe that Plato wrote τις and not τι (see *cr. n.*). 'Whenever *anything* strikes on their eyes or ears from fair works of art' sounds material and gross in a passage so full of poetic feeling; and in the second place ἄγουσα agrees with αὔρα, whereas it should be ἄγον and agree with τι if τι is right. Translate 'Whensoever from beautiful works of art there smites upon their eyes or ears as it were a salubrious breath from healthful regions.' In the same way a sort of ἵμερος flows into the soul from beauty, awakening love and admiration (*Phaedr.* 251 C). The melodious current of Plato's rhythmic utterance flows onward like the steady though gentle breeze which it describes. With αὔρα—ὑγίειαν cf. Arist. *Probl.* I 52. 865ᵇ 19 πόλις ὑγιεινὴ καὶ τόπος εὔπνους (διὸ καὶ ἡ θάλασσα ὑγιεινή). For the syntax of τις—ὥσπερ αὔρα φέρουσα cf. τὰς τῆς γενέσεως ξυγγενεῖς ὥσπερ μολυβδίδας VII 519 B, where a similar corruption occurs in some of the MSS: see *n.* ad loc. Paris A has τί for τίς again in II 360 E.

401 D 27 **ἐν μουσικῇ τροφή.** The insertion of ἢ before ἐν (suggested by Rückert) is needless: cf. 404 B.

αὐτῆς, φέροντα τὴν εὐσχημοσύνην, καὶ ποιεῖ εὐσχήμονα, ἐάν τις
E ὀρθῶς τραφῇ, εἰ δὲ μή, τοὐναντίον; καὶ ὅτι αὖ τῶν παραλειπο- 30
μένων καὶ μὴ καλῶς δημιουργηθέντων ἢ μὴ καλῶς φύντων ὀξύτατ'
ἂν αἰσθάνοιτο ὁ ἐκεῖ τραφεὶς ὡς ἔδει, καὶ ὀρθῶς δὴ δυσχεραίνων
τὰ μὲν καλὰ ἐπαινοῖ καὶ χαίρων καὶ καταδεχόμενος εἰς τὴν ψυχὴν
402 τρέφοιτ' ἂν ἀπ' αὐτῶν καὶ γίγνοιτο καλός τε κἀγαθός, | τὰ δ'
αἰσχρὰ ψέγοι τ' ἂν ὀρθῶς καὶ μισοῖ ἔτι νέος ὤν, πρὶν λόγον
δυνατὸς εἶναι λαβεῖν, ἐλθόντος δὲ τοῦ λόγου ἀσπάζοιτ' ἂν αὐτὸν
γνωρίζων δι' οἰκειότητα μάλιστα ὁ οὕτω τραφείς; Ἐμοὶ γοῦν
δοκεῖ, ἔφη, τῶν τοιούτων ἕνεκα ἐν μουσικῇ εἶναι ἡ τροφή. Ὥσπερ 5
ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, γραμμάτων πέρι τότε ἱκανῶς εἴχομεν, ὅτε τὰ
στοιχεῖα μὴ λανθάνοι ἡμᾶς ὀλίγα ὄντα ἐν ἅπασιν οἷς ἔστιν
περιφερόμενα, καὶ οὔτ' ἐν σμικρῷ οὔτ' ἐν μεγάλῳ ἠτιμάζομεν
B αὐτά, ὡς οὐ δέοι αἰσθάνεσθαι, ἀλλὰ πανταχοῦ προὐθυμούμεθα
διαγιγνώσκειν, ὡς οὐ πρότερον ἐσόμενοι γραμματικοὶ πρὶν οὕτως 10
ἔχοιμεν—Ἀληθῆ. Οὐκοῦν καὶ εἰκόνας γραμμάτων, εἴ που ἢ ἐν

30. αὖ τῶν Π: αὐτῶν A. 4. ἐμοὶ γοῦν A^1Π: ἔμοιγ' οὖν A^2. 11. εἰκόνας Ξ*q*: εἰ εἰκόνας AΠ.

29 **φέροντα**: not 'imparting' (Jowett), but 'bearing,' 'carrying,' like *φέρουσα* in the simile: cf. *Symp.* 188 A ἥκει φέροντα εὐετηρίαν.

401 E 31 **καὶ μὴ καλῶς**. Herwerden's conjecture ἢ for καί misses the precise force of παραλειπομένων 'falling short': cf. *Critias* 107 D ὀξέως αἰσθανόμενοι τὸ παραλειπόμενον. The word is explained in καὶ μὴ—φύντων, where the contrast is between imperfections of art and imperfections of nature.

32 **ἐκεῖ**: i.e. ἐν μουσικῇ.

ὀρθῶς δὴ κτλ. I formerly (with Baiter and others) adopted Vermehren's proposal (*Pl. Stud.* p. 94) to read ὀρθῶς δὴ <χαίρων καὶ> δυσχεραίνων τὰ μὲν καλὰ ἐπαινοῖ καὶ [χαίρων καὶ] καταδεχόμενος κτλ. The correction is certainly an attractive one, in view especially of *Laws* 653 B, C, where education is defined as μισεῖν μὲν ἃ χρὴ μισεῖν—στέργειν δὲ ἃ χρὴ στέργειν, and 654 D τὰ μὲν ἀσπαζόμενος ὅσα καλά, τὰ δὲ δυσχεραίνων ὁπόσα μὴ καλά, and Arist. *Eth. Nic.* II 2. 1104ᵇ 11 ff. But the MS reading, though less pointed and pregnant, is in itself satisfactory enough, if δυσχεραίνων be understood with reference to what precedes (τῶν παραλειπομένων), and we are therefore hardly justified in altering the text. (The omission of χαίρων καί in *q* should not be used as evidence of dislocation.) Hartman (after Stallbaum) excises καί between χαίρων and καταδεχόμενος, but this too is unnecessary. We may translate (with Jowett) 'and rejoicing in them' (as opposed to δυσχεραίνων just before) 'and receiving them into his soul.' The preposition κατα- in καταδεχόμενος suggests that beauty is an exile coming home again: the return of exiled truth and beauty is indeed with Plato the aim of education and of life. Cf. *Phaedr.* 250 A—252 A.

34 **τρέφοιτο**. For the metaphor cf. *Phaedr.* 248 B ff.

402 A 6 **γραμμάτων**. See on II 368 D. The reference in εἴχομεν, however, is not to that passage, but to the actual experience of the speakers.

7 **ἐν ἅπασιν οἷς ἔστιν**: i.q. ἐν ἅπασιν ἐν οἷς ἔστι, by a common idiom: see on II 373 E and cf. VII 520 D, IX 590 C.

402 B 9 **ὡς οὐ δέοι** depends on the idea of thinking involved in ἀτιμάζομεν. Richards suggested δέον, "sine causa," as Hartman observes.

11 **εἰκόνας γραμμάτων**. The reference to letters throughout this part of the

ὕδασιν ἢ ἐν κατόπτροις ἐμφαίνοιτο, οὐ πρότερον γνωσόμεθα, πρὶν ἂν αὐτὰ γνῶμεν, ἀλλ' ἔστιν τῆς αὐτῆς τέχνης τε καὶ μελέτης; Παντάπασι μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν, ὃ λέγω, πρὸς θεῶν, οὕτως οὐδὲ 15 μουσικοὶ πρότερον ἐσόμεθα, οὔτε αὐτοὶ οὔτε οὕς φαμεν ¹ ἡμῖν C παιδευτέον εἶναι τοὺς φύλακας, πρὶν ἂν τὰ τῆς σωφροσύνης εἴδη καὶ ἀνδρείας καὶ ἐλευθεριότητος καὶ μεγαλοπρεπείας καὶ ὅσα τούτων ἀδελφὰ καὶ τὰ τούτων αὖ ἐναντία πανταχοῦ περιφερόμενα

Republic is only by way of illustration, and we must beware of reading more into Plato's words than they are capable of meaning in the context where they occur. No doubt it is true, as Dr Jackson remarks, that "this passage makes us acquainted with the relation of copy and model which is to become important later," but Bosanquet goes too far when he asserts that "the expression 'images of letters' *points forward* to the classification of grades of knowledge, at the end of Book VI, the allegory of the cave at the beginning of Book VII, and the argument of Book X."

13 **αὐτά** is emphatic: 'the letters themselves' as opposed to their *εἰκόνες*. There is of course no allusion to 'Ideas' of letters.

402 C 16 **τὰ τῆς σωφροσύνης εἴδη κτλ.** Are the *εἴδη* Plato's Ideas? So Zeller (II⁴ I p. 560 *n.*), and many other critics, understand the word; nor can it be denied that the language of Plato, *if interpreted in the light of Book VII*, can bear this meaning. Nevertheless we are bound in the first instance to interpret this passage by itself, and not by Book VII, the more so as the doctrine of transcendent or separate (*χωρισταί*) Ideas appears nowhere else in I—IV, and seems to be expressly reserved by Plato for his philosophical, as distinct from his musical education (see IV 435 D and VI 504 B *n.*). What is meant by the words *εἰκόνας αὐτῶν*? The context shews conclusively that *εἰκόνες* refers to copies (sc. of the virtues *σωφροσύνη* etc.) represented in poetry and the fine arts (so also Krohn *Pl. Frage* p. 47). On any other interpretation the introduction of these *εἰκόνες* is irrelevant in a discussion on the rules which imitative art must obey. This being so, if *εἴδη* means the Ideas, Poetry will be a direct imitation of the Ideas, which is inconsistent with X 595 C—598 D. Or does Plato mean to suggest that Poetry and Art in his ideal city are really to imitate the Ideas directly? This is a bold and attractive solution, and there are several hints elsewhere to the same or nearly the same effect, but Plato expressly speaks of the *εἴδη* here only as immanent, and not transcendent (*ἐνόντα ἐν οἷς ἔνεστιν*), and we must therefore suppose that the artist copies from the life (cf. *ἐν τῇ ψυχῇ καλὰ ἤθη ἐνόντα* D). The word *εἴδη* is repeatedly used by Plato without reference to transcendent Ideas, as has been amply proved by Krohn (*Pl. St.* pp. 65, 66), Pfleiderer (*Zur Lösung* etc. p. 17), and Campbell (II pp. 296 ff.). Here it does not mean 'varieties' (as if there were more than one variety of *σωφροσύνη*), but simply 'forms' or 'kinds,' in the sense in which the immanent reality which every general notion attempts to express is a 'form' or 'kind'—a genus or species—of the totality of things. Cf. IV 435 B *n.* The genitives are genitives of definition. The use of *εἴδη* in the sense of "immanente Seinsformen" (Krohn) is interesting as a harbinger of the Ideal theory of VI and VII—a sort of half-way house between the Socratic *λόγοι* and Plato's ideas. It recurs in IV 434 D, 435 B, 437 D. See further Krohn *Pl. Frage* pp. 54—58, and cf. VI 504 D *n.* But although the separatists have (as I think) made out their claim that transcendent Ideas do not appear in Books I—IV, I agree with Hirmer (*Entst. u. Komp. d. Pl. Pol.* p. 645) in thinking their deductions from this fact unwarrantable.

17 **μεγαλοπρεπείας.** *μεγαλοπρέπεια* in Plato is 'highmindedness,' not, as in Aristotle, 'magnificence': cf. VI 486 A *n.* In like manner Plato's *ἐλευθεριότης* denotes the virtue proper to an *ἐλεύθερος*, and is not restricted to liberality in spending money. Contrast Arist. *Eth. Nic.* IV cc. 2—6.

γνωρίζωμεν καὶ ἐνόντα ἐν οἷς ἔνεστιν αἰσθανώμεθα καὶ αὐτὰ καὶ εἰκόνας αὐτῶν, καὶ μήτε ἐν σμικροῖς μήτε ἐν μεγάλοις ἀτιμάζωμεν, 20 ἀλλὰ τῆς αὐτῆς οἰώμεθα τέχνης εἶναι καὶ μελέτης; Πολλὴ ἀνάγκη, D ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτου ἂν ξυμπίπτῃ ἔν τε τῇ ψυχῇ καλὰ ἤθη ἐνόντα καὶ ἐν τῷ εἴδει ὁμολογοῦντα ἐκείνοις καὶ ξυμφωνοῦντα, τοῦ αὐτοῦ μετέχοντα τύπου, τοῦτ' ἂν εἴη κάλλιστον θέαμα τῷ δυναμένῳ θεᾶσθαι; Πολύ γε. Καὶ μὴν τό γε κάλλιστον ἐρασμιώ- 25 τατον. Πῶς δ' οὔ; Τῶν δὴ ὅ τι μάλιστα τοιούτων ἀνθρώπων ὅ γε μουσικὸς ἐρῴη ἄν· εἰ δὲ ἀξύμφωνος εἴη, οὐκ ἂν ἐρῴη. Οὐκ ἄν, εἴ γέ τι, ἔφη, κατὰ τὴν ψυχὴν ἐλλείποι· εἰ μέντοι τι κατὰ τὸ σῶμα, E ὑπομείνειεν ἄν, ὥστε ἐθέλειν ἀσπάζεσθαι. Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι ἔστιν σοι ἢ γέγονεν παιδικὰ τοιαῦτα· καὶ συγχωρῶ. ἀλλὰ 30 τόδε μοι εἰπέ· σωφροσύνῃ καὶ ἡδονῇ ὑπερβαλλούσῃ ἔστι τις κοινωνία; Καὶ πῶς, ἔφη, ἥ γε ἔκφρονα ποιεῖ οὐχ ἧττον ἢ λύπη; 403 Ἀλλὰ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ; | Οὐδαμῶς. Τί δέ; ὕβρει τε καὶ ἀκολασίᾳ; Πάντων μάλιστα. Μείζω δέ τινα καὶ ὀξυτέραν ἔχεις εἰπεῖν ἡδονὴν τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια; Οὐκ ἔχω, ἦ δ' ὅς, οὐδέ γε μανικωτέραν. Ὁ δὲ ὀρθὸς ἔρως πέφυκε κοσμίου τε καὶ καλοῦ σωφρόνως τε καὶ μουσικῶς ἐρᾶν; Καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς. Οὐδὲν ἄρα προσοιστέον 5 μανικὸν οὐδὲ ξυγγενὲς ἀκολασίας τῷ ὀρθῷ ἔρωτι; Οὐ προσοιστέον. B Οὐ προσοιστέον ἄρα αὕτη ἡ ἡδονή, οὐδὲ κοινωνητέον αὐτῆς ἐραστῇ τε καὶ παιδικοῖς ὀρθῶς ἐρῶσί τε καὶ ἐρωμένοις; Οὐ μέντοι, μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, προσοιστέον. Οὕτω δή, ὡς ἔοικε, νομοθετήσεις ἐν τῇ οἰκιζομένῃ πόλει, φιλεῖν μὲν καὶ ξυνεῖναι καὶ 10

19, 20. γνωρίζωμεν—αἰσθανώμεθα—ἀτιμάζωμεν A[1]Π: γνωρίζομεν—αἰσθανόμεθα—ἀτιμάζομεν A[2]. 21. οἰώμεθα Π: οἰόμεθα A. 26. δὴ ὅ τι Π: διότι A. 10. νομοθετήσεις Π: ὁ νομοθετὴς (sic) εἰς A, sed ὁ addidit A[2].

---

402 D 26 **τῶν δὴ—ἀσπάζεσθαι.** Cf. *Symp.* 209 B and 210 B, C. The whole of Diotima's wonderful speech (210 D—212 A) should be compared with the closing sections of this chapter. In point of language the words *κάλλιστον θέαμα—ἐρασμιώτατον* closely resemble *Tim.* 87 D.

27 **ἀξύμφωνος**: i.e. (as Glauco's answer shews) strictly speaking one whose soul and body do not harmonise in point of beauty, but the word also suggests "the man who has no music in his soul." Cf. *Symp.* 206 C *τὰ δὲ* (*κύησις καὶ γέννησις*) *ἐν τῷ ἀναρμόστῳ ἀδύνατον γενέσθαι.* With the sentiment in general cf. *Tim.* 87 D ff.

402 E 29 **μανθάνω—ὅτι**: 'I understand: (you say so) because' etc.: see I 332 A *n.*

403 A 7 **οὐ προσοιστέον ἄρα.** This somewhat extreme example of a common liberty in concord serves to increase the rhetorical emphasis by the energetic repetition of Glauco's *ipsissima verba.* The emphasis becomes still greater in Glauco's reply *οὐ μέντοι, μὰ Δία, προσοιστέον.* The particle *μέντοι* is especially used in replies when the words of a previous speaker are repeated (Hoefer *de part. Plat.* p. 32). *q* and Flor. U have *προσοιστέα.*

403 B 10 **φιλεῖν** is 'kiss' (as Schneider rightly translates the word): cf.

ἅπτεσθαι ὥσπερ ὑέος παιδικῶν ἐραστήν, τῶν καλῶν χάριν, ἐὰν πείθῃ· τὰ δ' ἄλλα οὕτως ὁμιλεῖν πρὸς ὅν τις σπουδάζοι, ὅπως μηδέποτε δόξει μακρότερα τούτων ξυγγίγνεσθαι· | εἰ δὲ μή, ψόγον C ἀμουσίας καὶ ἀπειροκαλίας ὑφέξοντα. Οὕτως, ἔφη. Ἆρ' οὖν,
15 ἦν δ' ἐγώ, καὶ σοὶ φαίνεται τέλος ἡμῖν ἔχειν ὁ περὶ μουσικῆς λόγος; οἷ γοῦν δεῖ τελευτᾶν, τετελεύτηκεν· δεῖ δέ που τελευτᾶν τὰ μουσικὰ εἰς τὰ τοῦ καλοῦ ἐρωτικά. Ξύμφημι, ἦ δ' ὅς.

XIII. Μετὰ δὴ μουσικὴν γυμναστικῇ θρεπτέοι οἱ νεανίαι.

---

v 468 B and Arist. *Pol.* B 4. 1262ª 32 ff., where χρήσεις (as Hicks observes) means 'endearments.'

11 **ἅπτεσθαι κτλ.** We think of Socrates and the 'disciple whom he loved' in the *Phaedo*: εἰώθει γάρ, ὁπότε τύχοι, παίζειν μου εἰς τὰς τρίχας (89 B).

ὥσπερ ὑέος. Herwerden's conjecture ὡς πατὴρ ὑέος (or ὥσπερ πατὴρ ὑέος) deserves the praise of ingenuity, but Plato's text is better and more expressive, because it represents the object of affection almost as the lover's very son. It should be noted that in Plato's ἔρως it is the elder who loves, and the younger who is loved; and that the aim and purpose of Platonic love is τόκος ἐν καλῷ (*Symp.* 206 B)—the bringing to birth of noble thoughts and aspirations from the beautiful soul of youth. Socrates was the embodiment of Plato's ideal in this respect (*Symp.* 216 D ff.). Some true and excellent observations on the subject will be found in Dugas *L'Amitié Antique* pp. 50—53 al.

τῶν καλῶν χάριν. Plato is resolved that Love, as well as Art, shall serve Virtue and not Vice.

12 **τὰ δ' ἄλλα—ξυγγίγνεσθαι.** σπουδάζειν πρός τινα occurs with the same sense in *Gorg.* 510 C. Madvig's περὶ ὧν for πρὸς ὅν would give quite a wrong meaning. σπουδάζει has been suggested for σπουδάζοι (Ast, Richards, Hartman), but the optative puts the case more generally: any one in whom one may be interested. Cf. Soph. *Ant.* 666 ἀλλ' ὃν πόλις στήσειε, τοῦδε χρὴ κλύειν, with Jebb's note. The previous sentence has told us what the actual relations of the pair of friends must be; and Plato now forbids all conduct likely in any way to occasion scandal or misapprehension: hence δόξει ('be supposed to'). Such conduct is in bad taste (ψόγον ἀμουσίας), rather than positively αἰσχρόν or immoral, like actual vice. μαργότερα τούτῳ (Herwerden) instead of μακρότερα τούτων is a singularly gross conjecture.

403 C 14 **ὑφέξοντα.** "Si ὑφέξοντα non sanum, corrige ὑφέξειν" (Hartman). This catches the point, but, as Hartman admits, the text can be defended as it stands. The participle agrees with the subject of ὁμιλεῖν, εἰ δὲ μή being all but adverbial, and therefore not followed by a main clause. Cf. *Prot.* 311 D.

16 **δεῖ δέ που κτλ.** The love of Beauty is φιλοσοφία (*Symp.* 204 B); so that the famous saying of the *Phaedo* (61 A) φιλοσοφία μεγίστη μουσική resembles this. I agree with Krohn (*Pl. St.* p. 71) in holding that τοῦ καλοῦ is still beauty as it is revealed in Nature and in Art (see on 402 C), the πολὺ πέλαγος τοῦ καλοῦ of *Symp.* 210 D, and not yet the transcendent Idea of the Beautiful, the contemplation of which demands a still higher flight (ib. 210 D—212 A). But Plato leaves his μουσικός already knocking at the gates 'of the blest promised Land.'

403 C—**405** A *Let us now discuss the subject of physical training. We may safely entrust the duty of making specific rules to the intelligences which we train, and content ourselves with tracing outlines. Every kind of excess or self-indulgence in eating, drinking, and the other appetites, must be forbidden. Gymnastic must be 'simple' like her sister Music. Complexity in the one case breeds disease, in the other vice; so that doctors and judges rise in public estimation, and chicanery and medicine give themselves airs.*

403 C 18 **γυμναστικῇ κτλ.** Plato's statements on γυμναστική have been carefully collected and expounded by Kanter *Platos Anschauungen über Gymnastik*, Graudenz 1886. Admirable remarks on the whole subject will be found in Nettleship *Hell.* pp. 132—134: cf. also his *Lectures and Remains* II pp.

D Τί μήν; Δεῖ μὲν δὴ καὶ ταύτῃ ἀκριβῶς τρέφεσθαι ἐκ παίδων | διὰ βίου, ἔχει δέ πως, ὡς ἐγῷμαι, ὧδε· σκόπει δὲ καὶ σύ· ἐμοὶ μὲν γὰρ 20 οὐ φαίνεται, ὃ ἂν χρηστὸν ᾖ σῶμα, τοῦτο τῇ αὑτοῦ ἀρετῇ ψυχὴν ἀγαθὴν ποιεῖν, ἀλλὰ τοὐναντίον ψυχὴ ἀγαθὴ τῇ αὑτῆς ἀρετῇ σῶμα παρέχειν ὡς οἷόν τε βέλτιστον· σοὶ δὲ πῶς φαίνεται; Καὶ ἐμοί, ἔφη, οὕτως. Οὐκοῦν εἰ τὴν διάνοιαν ἱκανῶς θεραπεύσαντες παρα-
E δοῖμεν αὐτῇ τὰ περὶ τὸ σῶμα ἀκριβολογεῖσθαι, ἡμεῖς δὲ | ὅσον τοὺς 25 τύπους ὑφηγησαίμεθα, ἵνα μὴ μακρολογῶμεν, ὀρθῶς ἂν ποιοῖμεν; Πάνυ μὲν οὖν. Μέθης μὲν δὴ εἴπομεν ὅτι ἀφεκτέον αὐτοῖς· παντὶ γάρ που μᾶλλον ἐγχωρεῖ, ἢ φύλακι, μεθυσθέντι μὴ εἰδέναι, ὅπου γῆς ἐστίν. Γελοῖον γάρ, ἦ δ' ὅς, τόν γε φύλακα φύλακος δεῖσθαι. Τί δὲ δὴ σίτων πέρι; ἀθληταὶ μὲν γὰρ οἱ ἄνδρες τοῦ μεγίστου 30 ἀγῶνος. ἢ οὐχί; Ναί. Ἆρ' οὖν ἡ τῶνδε τῶν ἀσκητῶν ἕξις
404 προσήκουσ' | ἂν εἴη τούτοις; Ἴσως. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, ὑπνώδης αὕτη γέ τις καὶ σφαλερὰ πρὸς ὑγίειαν· ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι καθεύδουσί τε τὸν βίον καί, ἐὰν σμικρὰ ἐκβῶσιν τῆς τεταγμένης διαίτης, μεγάλα καὶ σφόδρα νοσοῦσιν οὗτοι οἱ ἀσκηταί; Ὁρῶ. Κομψοτέρας δή τινος, ἦν δ' ἐγώ, ἀσκήσεως δεῖ τοῖς πολεμικοῖς ἀθληταῖς, οὓς 5

26. μακρολογῶμεν A²Π: μακρολογοῖμεν A¹.

123—126. Plato deals here chiefly with the hygienic aspect of gymnastic—a subject which was much discussed in his day: see *Dict. Ant.* I p. 929, where we are reminded that gymnasia were dedicated to Apollo, father of Asclepius, and himself a god of healing. In his interesting treatise *Die Platonischen Dialoge in ihrem Verhältnisse zu den Hippokratischen Schriften* (Landshut 1882) Poschenrieder has shewn that Plato was strongly influenced throughout this passage by the views of Hippocrates and his school. See also Häser *Lehrb. d. Gesch. d. Med.* etc. I pp. 94 ff. The athletics of Gymnastic are treated of in *Laws* 795 D ff., 833 ff.

403 D 22 **ψυχὴ ἀγαθὴ—βέλτιστον.** No very recondite theory of the relation of body and soul is here involved. Plato simply means that the soul has more power over the body than the body over the soul. (The restriction in ὡς οἷόν τε should be noted.) On this principle some doctors held that to cure the body one should minister to the mind diseased: see the curious passage in *Charm.* 156 B—157 C. The general sentiment is well illustrated by J. and C. from Democr. *Fr. Mor.* 128 (Müllach) ἀνθρώποισι ἁρμόδιον ψυχῆς μᾶλλον ἢ σώματος ποιέεσθαι λόγον· ψυχὴ μὲν γὰρ τελεωτάτη σκήνεος μοχθηρίην ὀρθοῖ, σκήνεος δὲ ἰσχὺς ἄνευ λογισμοῦ ψυχὴν οὐδέν τι ἀμείνω ποιεῖ.

403 E 27 **εἴπομεν.** 398 E.

30 **ἀθληταὶ — ἀγῶνος.** Cf. *Laws* 829 E ἀθλητὰς τῶν μεγίστων ἀγώνων, and *Lach.* 182 A.

31 **τῶνδε** means contemporary athletes: cf. IV 425 C *n.* With Plato's strictures on Greek athletics cf. Arist. *Pol.* Θ. 4. 1338ᵇ 10 (with Susemihl and Hicks' note) and especially Eur. *Fr.* 284: for his attack on the diet and training of athletes cf. *Dict. Ant.* I pp. 98, 928 and the authorities there cited.

404 A 3 **ἐὰν σμικρὰ ἐκβῶσιν κτλ.** Poschenrieder (l.c.) cites the Hippocratean *Praedictiones* II c. I Littré τοὺς ἀθλητὰς γινώσκειν...ἤν τι τοῦ σιτίου ἀπολίπωσιν, ἢ ἑτεροῖόν τι φάγωσιν, ἢ ποτῷ πλέονι χρήσωνται, ἢ τοῦ περιπάτου ἀπολίπωσιν ἢ ἀφροδισίων τι πράξωσι· τούτων πάντων οὐδὲν λανθάνει, οὐδ' εἰ σμικρόν τι εἴη ἀπειθήσας ὥνθρωπος.

γε ὥσπερ κύνας ἀγρύπνους τε ἀνάγκη εἶναι καὶ ὅ τι μάλιστα ὀξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ πολλὰς μεταβολὰς ἐν ταῖς στρατείαις μεταβάλλοντας | ὑδάτων τε καὶ τῶν ἄλλων σίτων καὶ εἱλήσεων B καὶ χειμώνων μὴ ἀκροσφαλεῖς εἶναι πρὸς ὑγίειαν. Φαίνεταί μοι.
10 Ἀρ' οὖν ἡ βελτίστη γυμναστικὴ ἀδελφή τις ἂν εἴη τῆς μουσικῆς, ἣν ὀλίγον πρότερον διῇμεν; Πῶς λέγεις; Ἁπλῆ που καὶ ἐπιεικὴς γυμναστική, καὶ μάλιστα ἡ τῶν περὶ τὸν πόλεμον. Πῇ δή; Καὶ παρ' Ὁμήρου, ἦν δ' ἐγώ, τά γε τοιαῦτα μάθοι ἄν τις. οἶσθα γὰρ ὅτι ἐπὶ στρατείας ἐν ταῖς τῶν ἡρώων ἑστιάσεσιν οὔτε
15 ἰχθύσιν αὐτοὺς ἑστιᾷ, καὶ ταῦτα | ἐπὶ θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ C ὄντας, οὔτε ἑφθοῖς κρέασιν, ἀλλὰ μόνον ὀπτοῖς, ἃ δὴ μάλιστ' ἂν εἴη στρατιώταις εὔπορα· πανταχοῦ γάρ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, αὐτῷ τῷ πυρὶ χρῆσθαι εὐπορώτερον, ἢ ἀγγεῖα ξυμπεριφέρειν. Καὶ μάλα.

6. τε Π: τε καὶ A. 7. στρατείαις Θ r: στρατιαῖς AΞ q: στρατίαις (sic) Π. 14. στρατείας Π² q: στρατιᾶς AΞ: στατιᾶς (sic) Π¹.

---

6 **ὥσπερ κύνας.** II 375 A.

7 **πολλὰς μεταβολὰς κτλ.** Cf. [Hippocr.] *de umoribus* V p. 496 c. 15 Littré αἱ μεταβολαὶ μάλιστα τίκτουσι νοσήματα καὶ αἱ μέγισται μάλιστα καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ καὶ ἐν τοῖσι ἄλλοισιν: cf. also *Aphorism.* IV p. 486 § 1 al. and Pl. *Laws* 797 D ff. (Poschenrieder l.c. pp. 31 ff.)

404 B 11 **ἁπλῆ—πόλεμον.** The sentence is usually explained by carrying on ἡ βελτίστη γυμναστικὴ ἂν εἴη and regarding ἁπλῆ—γυμναστική as the predicate both to ἡ βελτίστη γυμναστική and to ἡ τῶν περὶ τὸν πόλεμον. Besides its extreme cumbrousness, this view makes Plato say that the *best* gymnastic is *good* (ἐπιεικής is practically synonymous with ἀγαθή), which is, to say the least, unnecessary. It seems to me much simpler and better to make ἐπιεικὴς γυμναστική the subject to ἁπλῆ. The meaning is: will the best course of training be sister to the music we described? How so? ἐπιεικὴς γυμναστική, like ἐπιεικὴς μουσική (this is the force of καί), is (ἐστί understood) ἁπλῆ, and so above all is that of soldiers. Hartman, who saw that the passage must be taken in this way, would write ἡ for καί, and I once preferred καὶ <ἡ>, but the article can be dispensed with (cf. 401 D *n.*), and καί is necessary. As the emphasis is primarily on γυμναστική, some may prefer to read γυμναστικὴ ἐπιεικής or γυμναστικὴ ἡ ἐπιεικής; but if the stress of the voice is laid on γυμναστική, and ἐπιεικὴς γυμναστική treated as a single expression (cf. V 453 A *n.*), I think the text may stand.

14 **οὔτε ἰχθύσιν κτλ.** Cf. Eubulus ap. Athen. I 25 C (Jackson).

404 C 15 **ἐν Ἑλλησπόντῳ** is rejected by Cobet and Hartman; if the Homeric heroes were ἐν Ἑλλησπόντῳ, the fish forsooth would more easily have eaten them than they the fish! This is however so obvious that even Cobet's "scriba sciolus" would have seen it, and avoided the preposition ἐν. The fact is that Ἑλλήσποντος was constantly used to denote the whole coast stretching from the Pontus to the Aegean, including Bosporos and Propontis. See Stein on Hdt. IV 38 and cf. Thuc. II 9. The usage is also found in Inscriptions (Meisterhans³ p. 226. 16). An Athenian of Plato's day was much more likely to employ the name Ἑλλήσποντος in this idiomatic sense than a later copyist; and for this reason I have no doubt that the expression is genuine, although the words of Hartman "nihil refert utrum ἐν Ἑλλησπόντῳ an ἐν Αἰγύπτῳ sint" are nearly, if not quite, true. Plato may however intend to remind us that fish were plentiful in the region of the Hellespont: cf. *Il.* IX 360 and Athen. IV 157 B.

17 **ὡς ἔπος εἰπεῖν.** I 341 B *n.*

Οὐδὲ μὴν ἡδυσμάτων, ὡς ἐγῷμαι, Ὅμηρος πώποτε ἐμνήσθη. ἦ τοῦτο μὲν καὶ οἱ ἄλλοι ἀσκηταὶ ἴσασιν, ὅτι τῷ μέλλοντι σώματι 20 εὖ ἕξειν ἀφεκτέον τῶν τοιούτων ἁπάντων; Καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη, D ἴσασί τε καὶ ἀπέχονται. Συρακοσίαν δέ, ὦ φίλε, τράπεζαν καὶ Σικελικὴν ποικιλίαν ὄψου, ὡς ἔοικας, οὐκ αἰνεῖς, εἴπερ σοι ταῦτα δοκεῖ ὀρθῶς ἔχειν. Οὔ μοι δοκῶ. Ψέγεις ἄρα καὶ Κορινθίαν κόρην φίλην εἶναι ἀνδράσιν μέλλουσιν εὖ σώματος ἕξειν. Παντά- 25 πασι μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ Ἀττικῶν πεμμάτων τὰς δοκούσας εἶναι εὐπαθίας; Ἀνάγκη. Ὅλην γάρ, οἶμαι, τὴν τοιαύτην σίτησιν καὶ δίαιταν τῇ μελοποιίᾳ τε καὶ ᾠδῇ τῇ ἐν τῷ παναρμονίῳ καὶ ἐν E πᾶσι ῥυθμοῖς πεποιημένῃ ἀπεικάζοντες ὀρθῶς ἂν ἀπεικάζοιμεν. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν ἐκεῖ μὲν ἀκολασίαν ἡ ποικιλία ἐνέτικτεν, 30 ἐνταῦθα δὲ νόσον, ἡ δὲ ἁπλότης κατὰ μὲν μουσικὴν ἐν ψυχαῖς σωφροσύνην, κατὰ δὲ γυμναστικὴν ἐν σώμασιν ὑγίειαν; Ἀληθέ- 405 στατα, ἔφη. Ἀκολασίας δὲ καὶ νόσων | πληθυουσῶν ἐν πόλει ἆρ' οὐ δικαστήριά τε καὶ ἰατρεῖα πολλὰ ἀνοίγεται, καὶ δικανική τε καὶ

---

21 **καὶ ὀρθῶς γε—ἀπέχονται.** ὀρθῶς must be taken with both verbs: 'Yes, and they do well in knowing it and in abstaining.'

404 D 22 **Συρακοσίαν—ὄψου.** For δέ ('autem') Stallbaum unnecessarily reads δή. The Συρακοσία τράπεζα was proverbial: see Blaydes on Ar. *Fr.* 206 and the curious account of Syracusan gluttony in Pl. *Epp.* VII 326 B ff. There is no sufficient basis for Cobet's idea that Plato is here borrowing from some comic poet. Later scandal insinuated that it was the delights of Syracusan living that drew Plato thrice to Sicily (Hermann *Gesch. u. System* p. 116 *n.* 133, where the authorities are cited).

24 **Κορινθίαν κόρην.** Cf. II 373 A *n.* Κορινθία κόρη is a grisette: see the commentators on Ar. *Plut.* 149, and on the general subject Blümner *Privatalt.* pp. 254—256. φίλην is more refined for 'mistress' (ἑταῖρα). The word κόρην has been doubted: "innocentem puellam eicere ex Platonis republica voluerunt triumviri praestantissimi Buttmannus, Morgensternius, et nuperrime Astius." So says Stallbaum, her successful champion.

26 **Ἀττικῶν πεμμάτων.** The fame of Athenian pastry was as great as its variety: see Athen. XIV cc. 51—58 and other references in Blümner l.c. p. 220.

28 **παναρμονίῳ.** See on 399 C.

405 A 2 **ἰατρεῖα** were both dispensaries and consulting-rooms etc. See *Laws* 646 C and other references in Blümner l.c. p. 359. In some ἰατρεῖα patients were also housed and treated by doctors (Häser *Lehrbuch d. Gesch. d. Med.* etc. I pp. 86 ff.), so that in certain cases they resembled a sort of private hospital. For the remedial conception of punishment prevailing in the whole of this section see II 380 B *n.*

δικανική. Cobet calls for δικαστική, and at first sight δικαστῶν just below seems to favour his view. But Plato deliberately selects the less reputable word, meaning by it the arts by which men try to lead the true δικαστής (cf. *Ap.* 40 A) astray: see infra B, C. In his own city there is no δικανική, but only δικαστική (409 E, 410 A). It appears from *Laws* IV 720 C ff. that a doctor's assistants were usually slaves, and that slaves for the most part treated slaves, and freemen freemen, but the rule was not universal (see Blümner l. c. p. 359 *n.* 1). Plato holds that the increase of citizen doctors points to the spread of self-indulgence among the free-born population.

405 A—**410** A *It is a sign of bad education when we require first-rate physicians and judges; still more shameful is it to pride oneself on escaping the*

ἰατρικὴ σεμνύνονται, ὅταν δὴ καὶ ἐλεύθεροι πολλοὶ καὶ σφόδρα περὶ αὐτὰ σπουδάζωσιν; Τί γὰρ οὐ μέλλει;

5 XIV. Τῆς δὲ κακῆς τε καὶ αἰσχρᾶς παιδείας ἐν πόλει ἆρα μή τι μεῖζον ἕξεις λαβεῖν τεκμήριον, ἢ τὸ δεῖσθαι ἰατρῶν καὶ δικαστῶν ἄκρων μὴ μόνον τοὺς φαύλους τε καὶ χειροτέχνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν ἐλευθέρῳ σχήματι προσποιουμένους τεθράφθαι; ἢ οὐκ αἰσχρὸν **B** δοκεῖ καὶ ἀπαιδευσίας μέγα τεκμήριον τὸ ἐπακτῷ παρ' ἄλλων, 10 ὡς δεσποτῶν τε καὶ κριτῶν, τῷ δικαίῳ ἀναγκάζεσθαι χρῆσθαι καὶ ἀπορίᾳ οἰκείων; Πάντων μὲν οὖν, ἔφη, αἴσχιστον. Ἦ δοκεῖ σοι, ἦν δ' ἐγώ, τούτου αἴσχιον εἶναι τοῦτο, ὅταν τις μὴ μόνον τὸ πολὺ τοῦ βίου ἐν δικαστηρίοις φεύγων τε καὶ διώκων κατατρίβηται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀπειροκαλίας ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ πεισθῇ καλλωπί- 15 ζεσθαι, ὡς δεινὸς ὢν περὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ ἱκανὸς πάσας μὲν στροφὰς **C** στρέφεσθαι, πάσας δὲ διεξόδους διεξελθὼν ἀποστραφῆναι λυγιζό-

15. ἱκανὸς A²Π: ἱκανῶς A¹. 16. διεξελθὼν A²Π: διεξελθεῖν A¹.

---

punishment of wrong-doing by the aid of legal subterfuges. We should also be ashamed to enlarge the terminology of medicine by our self-indulgence. It was otherwise with medical science in the time of Homer, although Herodicus has now invented a new sort of treatment, whose only result is to prolong the process of dying. Asclepius knew better; for he saw that work was more than life. We recognise this fact in the case of artisans and mechanics; but Asclepius knew that rich men also have a work to do, and in the interests both of his patients and their country, declined to treat incurable diseases. Legends to the contrary effect are false. Yet we cannot dispense with doctors and judges: only they must be good doctors and good judges. The most skilled physicians are those who, besides having learnt their art, have had the largest experience of disease in their own persons; but no one can be a good judge whose soul is not unstained. Our judges must be old, and gain their knowledge of crime by science, not by personal experience. The vicious judge cannot recognise innocence when he sees it. Vice will never know Virtue, but Virtue may be taught to know Vice as well as herself. Our doctors will permit the physically incurable to die; the morally incurable our judges will put to death.

405 B 11 **καὶ ἀπορίᾳ οἰκείων** has suffered severely at the hands of critics, who have bracketed καί (Ast and others), or read καὶ ἀπορία οἰκείων (Hermann), or δικαίων ἀπορίᾳ οἰκείων (Madvig), or finally denounced the words as a 'futile interpretamentum.' Schneider explains καί as "idque" ("und zwar" in his translation), and so also Prantl, and Shilleto (on Dem. *F. L.* § 101). This interpretation appears to me forced and unnatural. It is simplest to make ἀπορίᾳ as well as τῷ δικαίῳ depend on χρῆσθαι, and regard χρῆσθαι ἀπορίᾳ as equivalent to εἶναι ἄποροι, just as χρῆσθαι ἀμαθίᾳ (for example) means no more than εἶναι ἀμαθεῖς. The plural οἰκείων does not refer to δεσποτῶν, but is the genitive of οἰκεῖα, which means 'resources of one's own,' 'personal resources')(ἐπακτῷ παρ' ἄλλων. Cf. the use of τὰ οἰκεῖα in the literal sense for *res familiaris* I 343 E al.

ἦ δοκεῖ κτλ. Glauco has said that χρῆσθαι ἐπακτῷ τῷ δικαίῳ is the *most* disgraceful thing of all. Socrates asks him whether it (τοῦτο) is more disgraceful than the other case (τούτου) which he is about to mention; and Glauco's reply is 'no: this other case is even more disgraceful than the first' (infra C). The meaning was missed by the critic who (see *Rev. de Philol.* XV p. 83) ingeniously suggested the insertion of ἢ οὔ; after δικαστοῦ just before Glauco's reply. In what follows the litigiousness of the Athenian nature is satirised.

405 C 16 **ἀποστραφῆναι**: an expressive and epigrammatic condensation

μενος, ὥστε μὴ παρασχεῖν δίκην, καὶ ταῦτα σμικρῶν τε καὶ οὐδενὸς ἀξίων ἕνεκα, ἀγνοῶν, ὅσῳ κάλλιον καὶ ἄμεινον τὸ παρασκευάζειν τὸν βίον αὑτῷ μηδὲν δεῖσθαι νυστάζοντος δικαστοῦ; Οὔκ, ἀλλὰ τοῦτ', ἔφη, ἐκείνου ἔτι αἴσχιον. Τὸ δὲ ἰατρικῆς, ἦν δ' ἐγώ, δεῖσθαι, 20 ὅ τι μὴ τραυμάτων ἕνεκα ἤ τινων ἐπετείων νοσημάτων ἐπιπεσόντων, D ἀλλὰ | δι' ἀργίαν τε καὶ δίαιταν οἵαν διήλθομεν ῥευμάτων τε καὶ πνευμάτων ὥσπερ λίμνας ἐμπιμπλαμένους φύσας τε καὶ κατάρρους νοσήμασιν ὀνόματα τίθεσθαι ἀναγκάζειν τοὺς κομψοὺς Ἀσκληπιάδας, οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ; Καὶ μάλ', ἔφη, ὡς ἀληθῶς καινὰ ταῦτα 25 καὶ ἄτοπα νοσημάτων ὀνόματα. Οἷα, ἦν δ' ἐγώ, ὡς οἶμαι, οὐκ ἦν ἐπ' Ἀσκληπιοῦ· τεκμαίρομαι δέ, ὅτι αὐτοῦ οἱ ὑεῖς ἐν Τροίᾳ |

---

for ἀπολυθῆναι στρεφόμενος. λυγιζόμενος is rightly explained by the Scholiast as στρεφόμενος, καμπτόμενος, ἀπὸ τῶν λύγων· λύγος δέ ἐστι φυτὸν ἱμαντῶδες. The corruption λογιζόμενος (found in all MSS except A and—according to Rostagno —M) was easy and almost inevitable.

17 **παρασχεῖν δίκην**. The same phrase appears in Eur. *Hipp.* 49, 50, and Herwerden should not have proposed ὑποσχεῖν. Plato's view in the *Gorgias* is that the guilty should denounce themselves to the judge and be cured by suffering punishment: see II 380 B *n.*

405 D 23 **φύσας τε καὶ κατάρρους**. The order is chiastic, φύσας referring to πνευμάτων, and κατάρρους to ῥευμάτων. Plato clearly indicates that the medical use of these words was only beginning in his day, and it is the application of these words to diseases which he derides, not the words themselves when used of bellows, blasts, and torrents (see the *Lexica*). The experiment in language is better preserved by rendering 'blasts and torrents' than 'flatulence and catarrh.' For φῦσα cf. (with Poschenrieder l.c. p. 47) [Hippocr.] *de flatibus* VI p. 94 c. 3 Littré πνεύματα δὲ τὰ μὲν ἐν τοῖσι σώμασι φῦσαι καλέονται, τὰ δὲ ἔξω τῶν σωμάτων ἀήρ, and ib. c. 7 ὅταν οὖν τὸ σῶμα σιτίων πλησθῇ, καὶ πνεύματος πλησμονὴ ἐπὶ πλέον γίγνεται τῶν σιτίων χρονιζομένων· χρονίζεται δὲ τὰ σιτία διὰ τὸ πλῆθος οὐ δυνάμενα διελθεῖν· ἐμφραχθείσης δὲ τῆς κάτω κοιλίης, ἐς ὅλον τὸ σῶμα διέδραμον αἱ φῦσαι. Other examples of the use of the term in the Hippocratean corpus are cited by Stephanus-Hase *Thes.* s.v. With κατάρρους cf. *Crat.* 440 C ἀτεχνῶς ὥσπερ οἱ κατάρρῳ νοσοῦντες ἄνθρωποι. The word is found in the Hippocratean writings, and denotes "defluxionem aut omnem humoris ex capite ad os et asperam arteriam, atque per eam ad pulmonem, delationem ac descensum" (Stephanus-Hase s.v., where examples are quoted).

24 **τοὺς κομψοὺς Ἀσκληπιάδας**. The epithets κομψοί and χαρίεντες were often applied to the more advanced and scientific sort of physicians (Blümner *Privatalt.* p. 358 *n.* 2). The Ἀσκληπιάδαι were a well-recognised sect or college of physicians, with schools in Cyrene, Rhodes, Cos and Cnidos. See Günther in Iwan Müller's *Handbuch* V 1 p. 103, and Hug on *Symp.* 186 E.

25 **καὶ μάλ'—ὀνόματα**: 'Yes, indeed, these are truly' etc. Glauco does not reply to οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ, but simply corroborates what Socrates has said about the new medical terminology. This is simpler than to place (with Schneider) a colon after ἔφη, and take καὶ μάλα with αἰσχρόν. The asyndeton on Schneider's view is too harsh, and would almost require the insertion of καί before ὡς, or (if ὡς ἀληθῶς were taken as ὡς ἀληθῶς αἰσχρόν) before καινά; neither of which alternatives is satisfying. For similar inexactness in replies see V 465 E *n.*

405 DE 27 **οἱ ὑεῖς—ἐπετίμησαν**. In themselves these words can only mean that Machaon and Podalirius (the two chief army doctors to the Greek host, *Il.* XI 833) found no fault with the damsel who gave the wounded Eurypylus an inflammatory potion, or with Patroclus, who was curing him, for directing or permitting her to do so. In our Homer, however, the potion is given, not to Eurypylus but to the wounded Machaon, by

Εὐρυπύλῳ τετρωμένῳ ἐπ' οἶνον Πράμνειον ἄλφιτα πολλὰ ἐπιπασθέντα καὶ τυρὸν ἐ|πιξυσθέντα, ἃ δὴ δοκεῖ φλεγματώδη εἶναι, οὐκ ἐμέμψαντο τῇ δούσῃ πιεῖν, οὐδὲ Πατρόκλῳ τῷ ἰωμένῳ ἐπετίμησαν. Καὶ μὲν δή, ἔφη, ἄτοπόν γε τὸ πῶμα οὕτως ἔχοντι. Οὔκ, εἴ γ' ἐννοεῖς, εἶπον, ὅτι τῇ παιδαγωγικῇ τῶν νοσημάτων ταύτῃ τῇ νῦν E 406
5 *ἰατρικῇ πρὸ τοῦ Ἀσκληπιάδαι οὐκ ἐχρῶντο, ὥς φασι, πρὶν Ἡρόδικον γενέσθαι· Ἡρόδικος δὲ παιδοτρίβης ὢν καὶ νοσώδης γενόμενος, μείξας γυμναστικὴν ἰατρικῇ, ἀπέκναισε πρῶτον μὲν καὶ μάλιστα ἑαυτόν, ἔπειτ' ἄλλους ὕστερον πολλούς. Πῇ δή; ἔφη. Μακρόν, ἦν δ' ἐγώ, τὸν θάνατον αὐτῷ ποιήσας. παρακολουθῶν γὰρ τῷ* B
10 *νοσήματι θανασίμῳ ὄντι οὔτε ἰάσασθαι, οἶμαι, οἷός τ' ἦν ἑαυτόν, ἐν ἀσχολίᾳ τε πάντων ἰατρευόμενος διὰ βίου ἔζη ἀποκναιόμενος, εἴ τι τῆς εἰωθυίας διαίτης ἐκβαίη, δυσθανατῶν δὲ ὑπὸ σοφίας εἰς*

Hecamede, Nestor's slave (*Il.* XI 624); and this is correctly related in *Ion* 538 B. The inconsistency led Ast to suspect the genuineness both of Εὐρυπύλῳ—see however 408 A—and of οὐδὲ Πατρόκλῳ τῷ ἰωμένῳ; but there can be little doubt that the text is sound. We must suppose either that Plato is confused, or else that in his text of Homer such a potion was administered, not only to the wounded Machaon (as in the *Ion* l.c.), but also to the wounded Eurupylus, with Patroclus' sanction. The first alternative is possible, and approved by Howes (*Harvard Studies* etc. VI p. 198): but as it is clear from the *Ion*—if the *Ion* is genuine—that Plato was familiar with the story of Machaon's treatment, I think it more likely that Plato's Homer related a similar incident in connexion with the treatment of Eurypylus also. For the healing of Eurypylus see *Il.* XI 844 ff., XV 394.

405 E 28 **οἶνον Πράμνειον**. Athenaeus, alluding to this passage, informs us that Pramneian wine was *παχὺς καὶ πολυτρόφος* (I 10 B).

406 A 1 **φλεγματώδη**: 'inflammatory.' Cf. [Hippocr.] *περὶ νούσων* IV c. 35 (VII p. 548 Littré) *ἐπὴν τις φάγῃ τυρὸν ἢ ὅ τι ἐστὶ δριμύ, ἢ ἄλλο τι φάγῃ ἢ πίῃ ὅ τι ἐστὶ φλεγματῶδες, αὐτίκα οἱ ἐπιθέει ἐπὶ τὸ στόμα καὶ τὰς ῥῖνας* (Poschenrieder l.c. p. 49).

4 **τῇ παιδαγωγικῇ—ἰατρικῇ**. Cf. *Tim.* 89 C *παιδαγωγεῖν δεῖ διαίταις πάντα τὰ τοιαῦτα—ἀλλ' οὐ φαρμακεύοντα κακὸν δύσκολον ἐρεθιστέον.*

5 **Ἡρόδικον**. Herodicus, a native of Megara, and afterwards a citizen of Selymbria, is mentioned by Plato again in *Prot.* 316 E and *Phaedr.* 227 D. He was one of the earliest to study scientifically the therapeutics of exercise and diet, and particularly recommended long walks, according to Plato (*Phaedr.* l.c. *τὸν περίπατον Μέγαράδε*. Cf. Häser *Lehrb. d. Gesch. d. Med.* etc. I p. 94). The description of his health given here is confirmed by Aristotle *Rhet.* I 5. 1361[b] 4—6 *πολλοὶ—ὑγιαίνουσιν ὥσπερ Ἡρόδικος λέγεται, οὓς οὐδεὶς ἂν εὐδαιμονίσειε τῆς ὑγιείας διὰ τὸ πάντων ἀπέχεσθαι τῶν ἀνθρωπίνων ἢ τῶν πλείστων* (a passage curiously misunderstood by J. and C., who seem to take *λέγεται* for *λέγει*). Plato himself thoroughly appreciates the connexion between *γυμναστική* and *ἰατρική*: see for example *Gorg.* 452 A ff., 464 B ff., *Soph.* 228 E, *Pol.* 295 C.

6 **νοσώδης γενόμενος**. *εἰς φθίσιν ἀνήκεστον πάθος ἐμπεσών*, says Plutarch (*de his qui sero* etc. 554 C).

406 B 8 **μακρὸν—τὸν θάνατον κτλ.** Cf. Eur. *Suppl.* 1109—1113 *μισῶ δ' ὅσοι χρῄζουσιν ἐκτείνειν βίον | βρωτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγεύμασι | παρεκτρέποντες ὀχετὸν ὥστε μὴ θανεῖν· | οὓς χρῆν, ἐπειδὰν μηδὲν ὠφελῶσι γῆν, | θανόντας ἔρρειν κἀκποδὼν εἶναι νέοις*, and Aesch. *Fr.* 395, Soph. *Fr.* 689.

12 **δυσθανατῶν**: not "dum malam obit mortem" (Stallbaum), but 'dying hard' like *δυσθνῄσκων*.

γῆρας ἀφίκετο. Καλὸν ἄρα τὸ γέρας, ἔφη, τῆς τέχνης ἠνέγκατο.
C Οἷον εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, τὸν μὴ εἰδότα, ὅτι Ἀσκληπιὸς οὐκ ἀγνοίᾳ
οὐδὲ ἀπειρίᾳ τούτου τοῦ εἴδους τῆς ἰατρικῆς τοῖς ἐκγόνοις οὐ 15
κατέδειξεν αὐτό, ἀλλ' εἰδὼς ὅτι πᾶσι τοῖς εὐνομουμένοις ἔργον τι
ἑκάστῳ ἐν τῇ πόλει προστέτακται, ὃ ἀναγκαῖον ἐργάζεσθαι, καὶ
οὐδενὶ σχολὴ διὰ βίου κάμνειν ἰατρευομένῳ. ὃ ἡμεῖς γελοίως ἐπὶ
μὲν τῶν δημιουργῶν αἰσθανόμεθα, ἐπὶ δὲ τῶν πλουσίων τε καὶ
εὐδαιμόνων δοκούντων εἶναι οὐκ αἰσθανόμεθα. Πῶς; ἔφη. 20

D XV. Τέκτων μέν, ἦν δ' ἐγώ, κάμνων ἀξιοῖ παρὰ τοῦ ἰατροῦ
φάρμακον πιὼν ἐξεμέσαι τὸ νόσημα, ἢ κάτω καθαρθεὶς ἢ καύσει ἢ
τομῇ χρησάμενος ἀπηλλάχθαι· ἐὰν δέ τις αὐτῷ μακρὰν δίαιταν
προστάττῃ, πιλίδιά τε περὶ τὴν κεφαλὴν περιτιθεὶς καὶ τὰ τούτοις
ἑπόμενα, ταχὺ εἶπεν, ὅτι οὐ σχολὴ κάμνειν, οὐδὲ λυσιτελεῖ οὕτω 25
ζῆν, νοσήματι τὸν νοῦν προσέχοντα, τῆς δὲ προκειμένης ἐργασίας
E ἀμελοῦντα. καὶ μετὰ ταῦτα χαίρειν εἰπὼν τῷ τοιούτῳ ἰατρῷ, εἰς
τὴν εἰωθυῖαν δίαιταν ἐμβάς, ὑγιὴς γενόμενος ζῇ τὰ ἑαυτοῦ πράττων·
ἐὰν δὲ μὴ ἱκανὸν ᾖ τὸ σῶμα ὑπενεγκεῖν, τελευτήσας πραγμάτων
ἀπηλλάγη. Καὶ τῷ τοιούτῳ μέν γ', ἔφη, δοκεῖ πρέπειν οὕτω 30

23. μακρὰν Ξ: μικρὰν ΑΠ: σμικρὰν q.

13 **καλόν**. Because he was the first to profit by his own invention. The assonance *γῆρας—γέρας* is quite in Plato's manner: cf. IV 439 C, VI 487 C, VIII 557 C *nn*.

406 C 18 **οὐδενὶ σχολὴ κτλ**. Steinhart (*Platon's Werke* V p. 172) thinks it strange that so idealistic a thinker as Plato should not recognise the power of spiritual strength to rise superior to bodily weakness. This truth was not ignored by Plato (see infra 408 E and VI 496 B), although here, perhaps, he forgets that conspicuous examples of fortitude and resignation have a political as well as a private value: "they also serve who only stand and wait."

406 D 22 **καύσει ἢ τομῇ**. The two methods of ancient surgery: see Blümner *Privatalt*. p. 353 *n*.

23 **μακρὰν** has less authority than *μικράν* (see *cr. n.*), but is probably right. The contrast with the immediate remedies just described seems to require an allusion to the duration of the regimen: cf. also *μακρὸν—τὸν θάνατον* in B above. *μικράν* is not sufficiently defended by a reference to *κατὰ σμικρόν* in 407 D, nor by the allusion to *πιλίδια καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα*. Moreover *σμικρός*, and not *μικρός*, is the prevailing form throughout the *Republic*. *μικρός* appears to occur only in V 453 D and VI 498 D. On the inscriptional usage see Meisterhans[3] p. 89.

24 **πιλίδια**. Felt caps were worn by the sick and delicate (see the references in Blümner l.c. p. 180 *n*. 5); but as artisans and sailors usually wore felt caps too (*Dict. Ant.* II p. 427), Plato perhaps alludes to some special coverings for the head prescribed by doctors from time to time in a course of medical treatment. The plural also points to this. If not, he uses the expression quite generally, as an example of the treatment he condemns. Well-to-do Greeks generally went bareheaded.

25 **εἶπεν**. The 'momentary' aorist well expresses the carpenter's decided businesslike tone. His view of life resembles that of the 'meditative skipper' in *Gorg.* 511 D ff.

406 E 28 **ὑγιὴς—ἀπηλλάγη**. He regains his health on losing his doctor, or if he dies, dies without help. Cf. Plut. *Apophth. Lac.* 231 A τοῦ δὲ ἰατροῦ εἰπόντος

ἰατρικῇ χρῆσθαι. Ἆρα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἦν τι αὐτῷ ἔργον, | ὃ εἰ **407**
μὴ πράττοι, οὐκ ἐλυσιτέλει ζῆν; Δῆλον, ἔφη. Ὁ δὲ δὴ πλούσιος, ὥς φαμεν, οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον ἔργον προκείμενον, οὗ ἀναγκαζομένῳ ἀπέχεσθαι ἀβίωτον. Οὔκουν δὴ λέγεταί γε. Φωκυλίδου γάρ,
5 *ἦν δ' ἐγώ, οὐκ ἀκούεις, πῶς φησὶ δεῖν, ὅταν τῳ ἤδη βίος ᾖ, ἀρετὴν ἀσκεῖν; Οἶμαι δέ γε, ἔφη, καὶ πρότερον. Μηδέν, εἶπον, περὶ τούτου αὐτῷ μαχώμεθα, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς διδάξωμεν, πότερον μελετητέον τοῦτο τῷ πλουσίῳ καὶ ἀβίωτον τῷ μὴ | μελετῶντι* **B**
ἢ νοσοτροφία τεκτονικῇ μὲν καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις ἐμπόδιον τῇ
10 *προσέξει τοῦ νοῦ, τὸ δὲ Φωκυλίδου παρακέλευμα οὐδὲν ἐμποδίζει. Ναὶ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς, σχεδόν γέ τι πάντων μάλιστα ἥ γε*

9. ἢ Π: ἡ A.

αὐτῷ, Γέρων γέγονας, Διότι, εἶπεν, οὐκ ἐχρησάμην σοι ἰατρῷ. (The anecdote is told of Pausanias the Spartan king.)

31 **ἦν**. The carpenter is now dismissed: hence the imperfect *ἦν*, which should be retained in translating. Stallbaum (followed by J. and C.) explains *ἦν* as the 'philosophic' imperfect = *ἐστίν*, *ὡς ἄρτι ἐλέγομεν* (in 406 C). This is much less simple and lively. "Wohl weil er ein Geschäft hatte, bei dessen Unterlassung es ihm nicht erspriesslich war zu leben?" Schneider, rightly. Cf. II 361 C *n.*

407 A 3 **ἔργον προκείμενον**. The view of work and duty here presented recalls I 352 E—353 E.

5 **ἀκούεις**. Phocylides, being dead, yet speaketh. The present *ἀκούεις* is just as legitimate as *φησί*, and well expresses the living voice of poetry in oral circulation. Heindorf (on *Gorg.* 503 C) misses the point of the idiom when he says that *ἀκούεις* is for *ἀκήκοας*; while Stallbaum's explanation 'probas' is positively wrong. The line, as restored by Bergk Phoc. *Fr.* 10, is *δίζησθαι βιοτήν, ἀρετὴν δ' ὅταν ᾖ βίος ἤδη*. The Horatian 'quaerenda pecunia primum, | virtus post nummos' gives the meaning, if *primum* and *post* are understood in a strictly temporal sense. Phocylides' maxim is one of the earliest expressions of the all but universal cry *χρήματα χρήματ' ἀνήρ* (first in Alcaeus *Fr.* 49 Bergk), which Socrates and Plato continually preached against. It will be noticed that Plato for his own purposes represents Phocylides as laying the stress on *ἀρετὴν ἀσκεῖν* rather than on *δίζησθαι βιοτήν*, where it really falls.

8 **τοῦτο**: viz. *τὸ ἀρετὴν ἀσκεῖν*, as explained in the margin of A.

407 B 9 **τῇ προσέξει τοῦ νοῦ** is added as a kind of afterthought or additional specification, precisely like the infinitives in *Gorg.* 513 E *ἐπιχειρητέον ἐστὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς πολίταις θεραπεύειν*, infra 407 C, IV 437 B, 443 B, V 450 B, X 598 B, *Crito* 52 B. The datives *τεκτονικῇ* etc. depend grammatically on *ἐμπόδιον* only, and have nothing to do with *προσέξει*. *παρακέλευμα* presently is of course the accusative, the subject to *ἐμποδίζει* being *νοσοτροφία*, and *οὐδέν* adverbial. Richter (in *Fl. Jahrb.* 1867 p. 140) should not have revived the reading of Bekker *μελετῶντι ἢ νοσοτροφία· τεκτονικῇ μὲν γὰρ κτλ.*, which is lacking both in authority and point.

11 **ναὶ μὰ τὸν Δία—εἰκός γε, ἔφην** (in C). See *cr. n.* With the MS reading *εἰκός γ' ἔφη*, the distribution of the speeches causes difficulty. It will be enough to mention three alternatives, for no one has adopted or is likely to adopt the punctuation of A, where *σχεδόν γέ τι —περὶ τοῦ σώματος* is assigned to Socrates. We may give either (1) the whole speech *ναὶ μὰ—περὶ τοῦ σώματος* to Glauco, excising *εἰκός γε, ἔφη* with II *q* and some other MSS (so Schneider 1830); or (2) *ναὶ μὰ—ἐπιμέλεια τοῦ σώματος* to Glauco, and *καὶ γὰρ—περὶ τοῦ σώματος* to Socrates (Stallbaum); or (3) *ναὶ μὰ—δύσκολος* to Glauco, and *τὸ δὲ δὴ—περὶ τοῦ σώματος* to Socrates (Baiter and others, including Schneider 1842). The first view fails to account for the appearance of *εἰκός γε ἔφη* in A, but is right, I think, in assigning the whole speech to Glauco. Neither

περαιτέρω γυμναστικῆς, ἡ περιττὴ αὕτη ἐπιμέλεια τοῦ σώματος· καὶ γὰρ πρὸς οἰκονομίας καὶ πρὸς στρατείας καὶ πρὸς ἑδραίους ἐν πόλει ἀρχὰς δύσκολος. τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι καὶ πρὸς C μαθήσεις ἁστινασοῦν καὶ ἐννοήσεις τε καὶ μελέτας | πρὸς ἑαυτὸν 15 χαλεπή, κεφαλῆς τινὰς αἰεὶ διατάσεις καὶ ἰλίγγους ὑποπτεύουσα καὶ αἰτιωμένη ἐκ φιλοσοφίας ἐγγίγνεσθαι, ὥστε, ὅπῃ αὕτη, ἀρετῇ ἀσκεῖσθαι καὶ δοκιμάζεσθαι πάντῃ ἐμπόδιος· κάμνειν γὰρ οἴεσθαι ποιεῖ ἀεὶ καὶ ὠδίνοντα μήποτε λήγειν περὶ τοῦ σώματος. Εἰκός γε, ἔφην. οὐκοῦν ταῦτα γιγνώσκοντα φῶμεν καὶ Ἀσκληπιὸν τοὺς 20 μὲν φύσει τε καὶ διαίτῃ ὑγιεινῶς ἔχοντας τὰ σώματα, νόσημα δέ D τι ἀποκεκριμένον | ἴσχοντας ἐν αὐτοῖς, τούτοις μὲν καὶ ταύτῃ τῇ

16. τινὰς Ξ*q*: τινος (sic) ΑΠ. διατάσεις *v* cum Galeno (v p. 874 Kühn): διαστάσεις ΑΠΞ*q*. 17. αὕτη Ξ: ταύτῃ ΑΠ. In *q* legitur ὅπῃ ἀρετὴ ἀσκεῖται καὶ δοκιμάζεται, αὕτη πάντῃ ἐμπόδιος. 18. ἀσκεῖσθαι καὶ δοκιμάζεσθαι Ξ: ἀσκεῖται καὶ δοκιμάζεται ΑΠ*q*. 20. ἔφην nos: ἔφη ΑΞ: εἰκός γ' ἔφη om. Π*q*.

---

at καὶ γὰρ πρὸς οἰκονομίας nor at τὸ δὲ δὴ μέγιστον is it easy and natural to change the speakers. The simple expedient of writing ἔφην for ἔφη appears to me to set matters straight. For the corruption see *Introd.* § 5. οὐκοῦν ταῦτα etc. is also said by Socrates.

ἥ γε περαιτέρω κτλ. 'This excessive care of the body, which goes beyond what sound bodily regimen permits.' The Greek has a rhetorical effect like τὸ δεινόν, τὸ μέγα ἐκεῖνο—θρέμμα IX 590 A. With περαιτέρω and the genitive cf. *Gorg.* 484 C περαιτέρω τοῦ δέοντος. I once conjectured ἥ γε περαιτέρω γυμναστική, ἧς ('cuius est') etc. (*Cl. Rev.* X p. 385), but Plato seems to mean that treatment of this kind has no claim to the name γυμναστική at all, and not that it is γυμναστική run mad. The MS reading is defended also by a reviewer of my *Text of the Republic* in *Hermathena* XX p. 252.

407 C 15 **πρὸς ἑαυτόν**: with μελέτας, as in μελετᾶν, φροντίζειν πρὸς ἑαυτόν etc.

16 **διατάσεις**, though its MS authority (see *cr. n.*) is slight, can hardly fail to be what Plato wrote. Similarly in 546 C A[1] has ἕκαστον twice for ἑκατόν. See *Introd.* § 5.

17 **ὅπῃ—ἐμπόδιος.** The reading of Ξ (followed by Stallbaum and the older editors) is certainly right. αὕτη (sc. ἐστιν) is νοσοτροφία; and ἐμπόδιος ἀρετῇ ἀσκεῖσθαι is exactly like ἐπιχειρεῖν τῇ πόλει θεραπεύειν (see 407 B *n.*). The presence of νοσοτροφία makes it impossible for virtue to be practised or tested, as when, for example, to take a pedant's illustration, a boy evades both lectures and examinations by cherishing a nervous headache. Recent English editors have followed Baiter, and read ὅπῃ ταύτῃ ἀρετὴ ἀσκεῖται καὶ δοκιμάζεται, taking ταύτῃ as ἐν φιλοσοφίᾳ, but this gives a much less satisfactory meaning. After αὕτη had been changed to ταύτῃ, the rest of the corruption was easy; but a trace of the original reading may survive in the ἀρετῇ (not ἀρετή) of A.

22 **ἀποκεκριμένον**: an isolated, local malady; "morbum separatum, non totum corpus afficientem" (Ast). Unnecessary difficulty has been raised. The word is in no sense technical, and ἀποκρίνω in the sense of 'separate' is common enough. The corruption ἀποκεκρυμμένον might have been foretold.

407 D **τούτοις μέν κτλ.** The words τοὺς μὲν ὑγιεινῶς ἔχοντας led us to expect ἰᾶσθαι, but the construction changes in order to introduce the invention of medicine, and the 'healing' reappears in a different form in φαρμάκοις τε—δίαιταν. The sentence is bad grammar, but good conversational style of the looser kind. It is not easy to say whether τε after φαρμάκοις connects the clauses, or only φαρμάκοις with τομαῖς. The former use is comparatively rare in Plato (Hoefer, *de part. Plat.* p. 7). Partly on this ground, and partly because the union of the aorist

ἕξει καταδεῖξαι ἰατρικήν, φαρμάκοις τε καὶ τομαῖς τὰ νοσήματα ἐκβάλλοντα αὐτῶν τὴν εἰωθυῖαν προστάττειν δίαιταν ἵνα μὴ τὰ
25 *πολιτικὰ βλάπτοι, τὰ δ' εἴσω διὰ παντὸς νενοσηκότα σώματα οὐκ ἐπιχειρεῖν διαίταις κατὰ σμικρὸν ἀπαντλοῦντα καὶ ἐπιχέοντα μακρὸν καὶ κακὸν βίον ἀνθρώπῳ ποιεῖν, καὶ ἔκγονα αὐτῶν, ὡς τὸ εἰκός, ἕτερα τοιαῦτα φυτεύειν, ἀλλὰ τὸν μὴ δυνάμενον* | *ἐν τῇ* **E** *καθεστηκυίᾳ περιόδῳ ζῆν μὴ οἴεσθαι δεῖν θεραπεύειν, ὡς οὔτε*
30 *αὐτῷ οὔτε πόλει λυσιτελῆ;* Πολιτικόν, *ἔφη, λέγεις* Ἀσκληπιόν. Δῆλον, *ἦν δ' ἐγώ, ὅτι τοιοῦτος ἦν· καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ οὐχ ὁρᾷς ὡς καὶ ἐν* Τροίᾳ *ἀγαθοὶ πρὸς τὸν πό*|*λεμον ἐφάνησαν, καὶ τῇ* **408** *ἰατρικῇ, ὡς ἐγὼ λέγω, ἐχρῶντο; ἢ οὐ μέμνησαι, ὅτι καὶ τῷ* Μενέλεῳ *ἐκ τοῦ τραύματος, οὗ ὁ* Πάνδαρος *ἔβαλεν,*

> *αἷμ' ἐκμυζήσαντ' ἐπί τ' ἤπια φάρμακ' ἔπασσον,*

31. *ὅτι—ἦν*, quae ante *οὐχ ὁρᾷς* praebent AΠ, e Schneideri coniectura huc transtulimus.

καταδεῖξαι with *προστάττειν* is a little awkward, I prefer the second alternative. The asyndeton, which is of the usual explanatory or ampliative kind, is in keeping with the loose structure of the whole sentence, and seems to me to add a certain didactic impressiveness here: cf. 409 B. *τὰ δ' εἴσω—σώματα* depends not so much on *ἀπαντλοῦντα* directly as on the composite notion *ἀπαντλοῦντα καὶ ἐπιχέοντα*, which expresses a certain mode of treatment, and is as it were a species of the general idiom *ποιεῖν τινά τι*. *φυτεύειν* must depend on *ποιεῖν*. Plato's sentences are seldom so disjointed as this: cf. however VI 488 B ff., VIII 558 A.

407 E 29 **μὴ οἴεσθαι**: for the negative (which is the more natural here, as it belongs logically to *δεῖν*, though grammatically to *οἴεσθαι*) see I 346 E *n.* *οἴεσθαι*, like *ἐπιχειρεῖν*, depends on *φῶμεν*.

30 **λυσιτελῆ** is taken by Schneider as the accusative neuter in apposition to the idea in *θεραπεύειν*. If so, *αὑτῷ* for *αὐτῷ* must be written (with A). It is however so natural to take λυσιτελῆ as masculine that Plato would surely have expressed the other meaning in a less ambiguous way. The usual view yields a satisfactory sense, and should be preferred.

31 **δῆλον κτλ.** See *cr. n.* The awkwardness of taking *ὅτι* as 'because' was early felt and led to the insertion of *δεικνύοιεν ἂν* in several MSS (*καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ δεικνύοιεν ἂν ὅτι τοιοῦτος ἦν*)—a reading adopted by the older editors. Few will now dispute that *δεικνύοιεν ἂν* is a gloss. Besides Schneider's suggestion, which I adopt, two other proposals merit consideration: (1) *δῆλοι, ἦν δ' ἐγώ, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ ὅτι τοιοῦτος ἦν* (Sauppe, comparing *Crito* 44 D), (2) *δῆλον, ἦν δ' ἐγώ, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ ὅτι τοιοῦτοι. ἢ οὐχ ὁρᾷς κτλ.* (Madvig). The first, though regarded as possible by Schneider (*Addit.* p. 25), involves what is, to say the least, a very exceptional use of *δῆλος*, with which "subiectum sententiae verbo *ὅτι* incipientis idem esse solet quod sententiae primariae" (Hartman). Sauppe's parallel from the *Crito* is a doubtful exception to Hartman's rule. Moreover *οὐχ ὁρᾷς κτλ.* is too lively: we should expect *ἢ* (so Π[2] Ξ[2] and other MSS) *οὐχ ὁρᾷς κτλ.* Madvig's correction already involves two changes (*τοιοῦτοι* and *ἢ*), but would be improved by making a third, viz. *δῆλοι* for *δῆλον*. The minimum of dislocation which yields a satisfactory sense is the reading which suggested itself to Schneider, although he did not himself adopt it. Some may be inclined to pronounce *ὅτι τοιοῦτος ἦν* a marginal gloss on *δῆλον*, as once occurred to Hartman.

408 A 2 **ὡς ἐγὼ λέγω.** *ὡς* is emphatic, 'in the way I describe.'

4 **αἷμ'—ἔπασσον.** *Il.* IV 218 *αἷμ' ἐκμυζήσας ἐπ' ἄρ' ἤπια φάρμακα εἰδὼς* | *πάσσε*, said of Machaon only. Plato

ὅ τι δ' ἐχρῆν μετὰ τοῦτο ἢ πιεῖν ἢ φαγεῖν οὐδὲν μᾶλλον ἢ τῷ 5
Εὐρυπύλῳ προσέταττον, ὡς ἱκανῶν ὄντων τῶν φαρμάκων ἰάσασθαι
ἄνδρας πρὸ τῶν τραυμάτων ὑγιεινούς τε καὶ κοσμίους ἐν διαίτῃ,
B κἂν εἰ τύχοιεν ἐν τῷ παραχρῆμα κυκεῶνα πιόντες, νοσώδη δὲ φύσει
τε καὶ ἀκόλαστον οὔτε αὐτοῖς οὔτε τοῖς ἄλλοις ᾤοντο λυσιτελεῖν
ζῆν, οὐδ' ἐπὶ τούτοις τὴν τέχνην δεῖν εἶναι, οὐδὲ θεραπευτέον 10
αὐτούς, οὐδ' εἰ Μίδου πλουσιώτεροι εἶεν. Πάνυ κομψούς, ἔφη,
λέγεις Ἀσκληπιοῦ παῖδας.

XVI. Πρέπει, ἦν δ' ἐγώ. καίτοι ἀπειθοῦντές γε ἡμῖν οἱ
τραγῳδοποιοί τε καὶ Πίνδαρος Ἀπόλλωνος μέν φασιν Ἀσκληπιὸν
C εἶναι, ὑπὸ δὲ χρυσοῦ πεισθῆναι πλούσιον ἄνδρα θανάσιμον ἤδη 15
ὄντα ἰάσασθαι, ὅθεν δὴ καὶ κεραυνωθῆναι αὐτόν. ἡμεῖς δὲ κατὰ
τὰ προειρημένα οὐ πειθόμεθα αὐτοῖς ἀμφότερα, ἀλλ' εἰ μὲν θεοῦ
ἦν, οὐκ ἦν, φήσομεν, αἰσχροκερδής, εἰ δὲ αἰσχροκερδής, οὐκ ἦν θεοῦ.
Ὀρθότατα, ἦ δ' ὅς, ταῦτά γε. ἀλλὰ περὶ τοῦδε τί λέγεις, ὦ
Σώκρατες; ἆρ' οὐκ ἀγαθοὺς δεῖ ἐν τῇ πόλει κεκτῆσθαι ἰατρούς; 20
εἶεν δ' ἂν που μάλιστα τοιοῦτοι ὅσοι πλείστους μὲν ὑγιεινούς,
D πλείστους δὲ νοσώδεις μετεχειρίσαντο, καὶ δικασταὶ αὖ ὡσαύτως
οἱ παντοδαπαῖς φύσεσιν ὡμιληκότες. Καὶ μάλα, εἶπον, ἀγαθοὺς
λέγω. ἀλλ' οἶσθα οὓς ἡγοῦμαι τοιούτους; Ἂν εἴπῃς, ἔφη. Ἀλλὰ

---

ingeniously accommodates the line to his own purposes. *ἐκμυζήσαντ'* is of course the aorist indicative *ἐκμυζήσαντο*, not the dual participle as J. and C. hold. This was pointed out by Schneider. Verbs denoting any kind of organic action are apt to be middle in Attic (Rutherford *New Phrynichus* pp. 138 ff.). It would be easy to write *ἐκμύζησάν τ'* (as I once did) and retain Homer's active, but it is not worth while.

408 B 8 **κἂν εἰ** has come to mean no more than *καὶ εἰ*: cf. infra V 477 A, IX 579 D, X 612 C and Jebb on Soph. *El.* pp. 224 f. The change from the plural *πιόντες* to the singular *νοσώδη* has been doubted by Herwerden; but see I 347 A *n.* In illustration of *κυκεῶνα πιόντες* Schneider (*Addit.* p. 25) refers to Hippocr. *περὶ διαίτης ὀξέων* II p. 304 f. Littré *οἱ γὰρ ἀρχόμενοι τῶν ὀξέων νουσημάτων ἔστιν ὅτε οἱ μὲν σιτία ἔφαγον—οἱ δὲ καὶ κυκεῶνα ἐρρόφεον· ἅπαντα δὲ ταῦτα κακίω μέν ἐστιν ἢ εἰ ἑτεροίως τις διαιτηθείη κτλ.*

11 **Μίδου πλουσιώτεροι**: with reference (as Stallbaum observes) to Tyrt. 12. 6 (Bergk): cf. *Laws* 660 E.

14 **τραγῳδοποιοί τε καὶ Πίνδαρος.** Aesch. *Ag.* 1022 f., Eur. *Alc.* 3, Pind. *Pyth.* 3. 55—58 (*αἴθων δὲ κεραυνὸς ἐνέσκιμψεν μόρον*).

408 C 17 **πειθόμεθα** was much more likely to be corrupted to *πεισόμεθα* (so *q*, with Stallbaum and others) than *vice versâ*, on account of *φήσομεν*. The present is more pointed and expressive; our rule has been laid down (391 D), and we abide by it now and always.

21 **ὅσοι κτλ.** Glauco's conception of the medical art resembles that of the later *ἐμπειρικοί*: see Celsus *de med.* Proem. pp. 5—9 ed. Daremberg, and infra 408 D *n.*

408 D 23 **καὶ μάλα—λέγω.** Socrates replies to *ἆρ' οὐκ—ἰατρούς;* ignoring, or nearly ignoring, *εἶεν δ' ἂν—ὡμιληκότες*: cf. V 465 E *n.* *καὶ μάλα* is simply 'certainly,' and *ἀγαθοὺς λέγω* lays stress on *ἀγαθούς*: 'that is, if they are really good,' '*good* ones, I mean.' There is perhaps a hint that the good physician and the good judge must also be good men: cf. 409 C. To substitute with Hartman *μάλιστα* for *μάλα* (as in many MSS) is to mistake the force of *λέγω*.

25 πειράσομαι, ἦν δ' ἐγώ. σὺ μέντοι οὐχ ὅμοιον πρᾶγμα τῷ αὐτῷ λόγῳ ἤρου. Πῶς; ἔφη. Ἰατροὶ μέν, εἶπον, δεινότατοι ἂν γένοιντο, εἰ ἐκ παίδων ἀρξάμενοι πρὸς τῷ μανθάνειν τὴν τέχνην ὡς πλείστοις τε καὶ πονηροτάτοις σώμασιν ὁμιλήσειαν | καὶ αὐτοὶ πάσας νόσους **E** κάμοιεν καὶ εἶεν μὴ πάνυ ὑγιεινοὶ φύσει. οὐ γάρ, οἶμαι, σώματι 30 σῶμα θεραπεύουσιν· (οὐ γὰρ ἂν αὐτὰ ἐνεχώρει κακὰ εἶναί ποτε καὶ γενέσθαι·) ἀλλὰ ψυχῇ σῶμα, ἣ οὐκ ἐγχωρεῖ κακὴν γενομένην τε καὶ οὖσαν εὖ τι θεραπεύειν. Ὀρθῶς, ἔφη. Δικαστὴς δέ γε, ὦ φίλε, ψυχῇ ψυχῆς ἄρχει, ᾗ | οὐκ ἐγχωρεῖ ἐκ νέας ἐν πονηραῖς ψυχαῖς **409** τεθράφθαι τε καὶ ὡμιληκέναι καὶ πάντα ἀδικήματα αὐτὴν ἠδικηκυῖαν διεξεληλυθέναι, ὥστε ὀξέως ἀφ' αὑτῆς τεκμαίρεσθαι τὰ τῶν ἄλλων ἀδικήματα, οἷον κατὰ σῶμα νόσους· ἀλλ' ἄπειρον αὐτὴν 5 καὶ ἀκέραιον δεῖ κακῶν ἠθῶν νέαν οὖσαν γεγονέναι, εἰ μέλλει καλὴ κἀγαθὴ οὖσα κρίνειν ὑγιῶς τὰ δίκαια. διὸ δὴ καὶ εὐήθεις νέοι ὄντες οἱ ἐπιεικεῖς φαίνονται καὶ εὐεξαπάτητοι ὑπὸ τῶν ἀδίκων, ἅτε οὐκ ἔχοντες | ἐν ἑαυτοῖς παραδείγματα ὁμοιοπαθῆ τοῖς πονηροῖς. **B** Καὶ μὲν δή, ἔφη, σφόδρα γε αὐτὸ πάσχουσι. Τοιγάρτοι, ἦν δ' ἐγώ, 10 οὐ νέον ἀλλὰ γέροντα δεῖ τὸν ἀγαθὸν δικαστὴν εἶναι, ὀψιμαθῆ γεγονότα τῆς ἀδικίας οἷόν ἐστιν, οὐκ οἰκείαν ἐν τῇ αὑτοῦ ψυχῇ ἐνοῦσαν ᾐσθημένον, ἀλλ' ἀλλοτρίαν ἐν ἀλλοτρίαις μεμελετηκότα ἐν πολλῷ χρόνῳ διαισθάνεσθαι, οἷον πέφυκε κακόν, ἐπιστήμῃ, οὐκ ἐμπειρίᾳ | οἰκείᾳ κεχρημένον. Γενναιότατος γοῦν, ἔφη, ἔοικεν εἶναι **C**

31. ᾗ Π: ἡ A. 33. ᾗ Π: η A[1]: ἡ A[2].

26 **ἰατροὶ κτλ.** The combination of scientific knowledge (*πρὸς τῷ μανθάνειν τὴν τέχνην*) and medical experience which Plato desiderates reminds us of the standpoint of the *μεθοδικοί*, whose principles were in some respects a compromise between those of the *δογματικοί* or Theorists, and those of the Empirics: see Celsus l.c. pp. 9—13 and Häser *Lehrb. d. Gesch. d. Med.* etc. pp. 245 ff., 268 ff.

408 E 33 **ψυχῇ ψυχῆς.** Cf. *Gorg.* 523 C—E.

409 A, B 2 **αὐτήν**: *ipsam*, not *eam*, as Jowett apparently translates it.

6 **διὸ δὴ καὶ εὐήθεις.** "For unstained thoughts do seldom dream on evil: Birds never limed no secret bushes fear" (*Rape of Lucrece*). Cf. infra VII 517 D ff., *Theaet.* 174 C ff. The use of *παραδείγματα* recalls *Theaet.* 176 E, though the idea is somewhat different here. The word means 'models,' 'standards,' not 'samples of experience' (J. and C.), and *τοῖς πονηροῖς* is equivalent to *τοῖς τῶν πονηρῶν παραδείγμασι*. Cf. infra C, D, where *παράδειγμα τοῦ τοιούτου* is 'a model' (not 'a sample') 'of such a character.' So also Schneider, who translates by 'Vorbild.'

10 **ὀψιμαθῆ κτλ.** The common taunt *ὀψιμαθής* is in such a case an epithet of praise.

11 **οὐκ οἰκείαν κτλ.** For the asyndeton see 407 D *n.* *δεῖ αἰσθάνεσθαι* for *διαισθάνεσθαι* (Stob. *Flor.* 45. 96) is ingenious, but weak. As Steinhart remarks (*Einleitung* p. 173), the scientific knowledge of virtue, according to Socrates and Plato, implies a knowledge of its opposite, viz. vice: see on I 334 A, and cf. infra 409 D.

ὁ τοιοῦτος δικαστής. Καὶ ἀγαθός γε, ἦν δ' ἐγώ, ὃ σὺ ἠρώτας· 15
ὁ γὰρ ἔχων ψυχὴν ἀγαθὴν ἀγαθός· ὁ δὲ δεινὸς ἐκεῖνος καὶ
καχύποπτος, ὁ πολλὰ αὐτὸς ἠδικηκὼς καὶ πανοῦργός τε καὶ σοφὸς
οἰόμενος εἶναι, ὅταν μὲν ὁμοίοις ὁμιλῇ, δεινὸς φαίνεται ἐξευλαβού-
μενος, πρὸς τὰ ἐν αὑτῷ παραδείγματα ἀποσκοπῶν· ὅταν δὲ ἀγαθοῖς
D καὶ πρεσβυτέροις ἤδη πλησιάσῃ, ἀβέλτερος αὖ φαίνεται, ἀπιστῶν 20
παρὰ καιρὸν καὶ ἀγνοῶν ὑγιὲς ἦθος, ἅτε οὐκ ἔχων παράδειγμα
τοῦ τοιούτου. πλεονάκις δὲ πονηροῖς ἢ χρηστοῖς ἐντυγχάνων
σοφώτερος ἢ ἀμαθέστερος δοκεῖ εἶναι αὑτῷ τε καὶ ἄλλοις. Παν-
τάπασι μὲν οὖν, ἔφη, ἀληθῆ.

XVII. Οὐ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοιοῦτον χρὴ τὸν δικαστὴν 25
ζητεῖν τὸν ἀγαθόν τε καὶ σοφόν, ἀλλὰ τὸν πρότερον. πονηρία μὲν
γὰρ ἀρετήν τε καὶ αὑτὴν οὔποτ' ἂν γνοίη, ἀρετὴ δὲ φύσεως παιδευο-
E μένης χρόνῳ ἅμα αὑτῆς τε καὶ πονηρίας ἐπιστήμην λήψεται.
σοφὸς οὖν οὗτος, ὥς μοι δοκεῖ, ἀλλ' οὐχ ὁ κακὸς γίγνεται. Καὶ
ἐμοί, ἔφη, ξυνδοκεῖ. Οὐκοῦν καὶ ἰατρικὴν οἵαν εἴπομεν μετὰ τῆς 30
τοιαύτης δικαστικῆς κατὰ πόλιν νομοθετήσεις, αἳ τῶν πολιτῶν σοι
410 τοὺς μὲν εὐφυεῖς τὰ σώματα καὶ | τὰς ψυχὰς θεραπεύσουσι, τοὺς
δὲ μή, ὅσοι μὲν κατὰ σῶμα τοιοῦτοι, ἀποθνῄσκειν ἐάσουσιν, τοὺς

23. σοφώτερος $A^2\Xi q$: ἀσοφώτερος $A^1\Pi^2$: ἀσαφώτερος (sic) Π^1.

---

409 C 18 **οἰόμενος.** Cf. *Theaet.* 173 B δεινοί τε καὶ σοφοὶ γεγονότες, ὡς οἴονται, and I 336 A *n.*

20 **καὶ πρεσβυτέροις κτλ.** The touching allusion to Socrates' condemnation will not escape the sympathetic reader. Plato seldom talks in this vein without thinking of his master: cf. *Theaet.* 174 C and the still more affecting words in VII 517 A. It is from incidental references such as these that we can best appreciate the profound influence which the death of Socrates exercised upon Plato. See also VIII 560 D *n.*

409 D 26 **πονηρία μὲν γὰρ—λήψεται.** See on 409 B and the suggestive remarks of Stewart on Aristotle's *Eth. Nic.* V 1. 1129ᵃ 17. Strictly speaking, Vice cannot have *scientific* knowledge (ἐπιστήμη) even of herself, since Vice is ignorance (and scientific knowledge of Vice would imply a scientific knowledge of Virtue); but she recognises herself by ἐμπειρία οἰκεία: cf. 409 B.

27 **ἀρετὴ δὲ κτλ.**: 'whereas Virtue will in course of time, if natural endowments are improved by education, attain to scientific knowledge at once of herself and Vice.' The contrast between πονηρία μέν and ἀρετὴ δέ is much impaired if we connect ἀρετή with φύσεως (in the sense of 'a virtuous nature'): and for this reason I now agree with Schneider in thinking φύσεως παιδευομένης a genitive absolute. I formerly accepted Richards' emendation παιδευομένη, which is decidedly more logical, if φύσεως depends on ἀρετή: but Schneider's view is better. χρόνῳ belongs to λήψεται, and not to παιδευομένης (as if 'educated by time,' Jowett): mere lapse of time will never give ἐπιστήμη. Cf. ὀψιμαθῆ and ἐν πολλῷ χρόνῳ διαισθάνεσθαι in 409 B.

410 A 2 **ἀποθνῄσκειν ἐάσουσιν.** Cf. Plut. *Apophth. Lac.* 231 A κράτιστον δὲ ἔλεγε (sc. Παυσανίας) τοῦτον ἰατρὸν εἶναι τὸν μὴ κατασήποντα τοὺς ἀρρωστοῦντας, ἀλλὰ τάχιστα θάπτοντα. In laying down this law, Plato speaks from the standpoint of the Regal or Political Art, prescribing for the subordinate arts of Medicine and Justice the conditions under

δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν κακοφυεῖς καὶ ἀνιάτους αὐτοὶ ἀποκτενοῦσιν; Τὸ γοῦν ἄριστον, ἔφη, αὐτοῖς τε τοῖς πάσχουσιν καὶ τῇ πόλει οὕτω 5 πέφανται. Οἱ δὲ δὴ νέοι, ἦν δ' ἐγώ, δῆλον ὅτι εὐλαβήσονταί σοι δικαστικῆς εἰς χρείαν ἰέναι, τῇ ἁπλῇ ἐκείνῃ μουσικῇ χρώμενοι, ἣν δὴ ἔφαμεν σωφροσύνην ἐντίκτειν. Τί μήν; ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ κατὰ ταὐτὰ | ἴχνη ταῦτα ὁ μουσικὸς γυμναστικὴν διώκων, ἐὰν B ἐθέλῃ, αἱρήσει, ὥστε μηδὲν ἰατρικῆς δεῖσθαι ὅ τι μὴ ἀνάγκη; 10 Ἔμοιγε δοκεῖ. Αὐτὰ μὴν τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς πόνους πρὸς τὸ θυμοειδὲς τῆς φύσεως βλέπων κἀκεῖνο ἐγείρων πονήσει μᾶλλον ἢ πρὸς ἰσχύν, οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἀθληταὶ ῥώμης ἕνεκα σιτία καὶ πόνους μεταχειρίζονται. Ὀρθότατα, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, καὶ οἱ καθιστάντες μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ 15 | παιδεύειν οὐχ οὗ ἕνεκά τινες οἴονται καθιστᾶσιν, ἵνα τῇ μὲν τὸ C

13. μεταχειρίζονται Galenus (V p. 875 Kühn): μεταχειριεῖται codd.

---

which it is good to live and good to die. See Grote *Plato* I p. 362.

3 **αὐτοί** = *ipsi* is said in opposition to the mere 'permission to die' which bodily disease requires. *αὐταί* (suggested by Richards) is unnecessary: see II 377 C *n*.

410 A—**412** B *Our young men will seldom need the help of judges and doctors, thanks to their education in Music and Gymnastic. They will pursue both arts with a view to the cultivation of the soul rather than of the body. Exclusive devotion to one of the two makes men in the one case hard and fierce, in the other, effeminate and mild. The psychological elements of Spirit and the Love of Knowledge must be attuned to one another. Music and Gymnastic are intended to effect this harmony: and excess or deficiency in either of these educative instruments reflects itself in morbid and degenerate phases of character. He who can best blend Music with Gymnastic is the true musician; and such an one we must provide in our city, if it is to last.*

410 A 7 **ἆρ' οὖν κτλ.** This epilogue describes concisely the aim and underlying principle of Plato's earlier scheme of education. Its object is to produce citizens who shall combine gentleness and strength—sensibility and courage—intellectual activity and moral stedfastness. It is an ideal in which the distinctive virtues of Athens and Sparta—of Greece and Rome—are united and transfigured. See II 375 C and the passages referred to there. The ideal of Pericles (φιλοσοφεῖν ἄνευ μαλακίας) in many ways resembles Plato's (Thuc. II 40). Cf. also Nettleship *Hell.* pp. 88—90 and Bosanquet *Companion* pp. 115—117. It is noteworthy that the doctrine of this section is best explained by a comparison with one of the dialogues often held to be late (*Pol.* 306 C—311 C): see also *Laws* 773 C, D. This is not pointed out by Krohn in his otherwise acute analysis (*Pl. St.* pp. 24—28).

410 B 8 **ὁ μουσικὸς—αἱρήσει.** ὁ μουσικός is ὁ τῇ ἁπλῇ μουσικῇ χρώμενος, as defined in the last sentence. ἴχνη διώκων and αἱρήσει are metaphors from the chase: see II 375 A.

10 **αὐτὰ μὴν—ἰσχύν.** The theory of gymnastic propounded here was apparently new in Plato's time (see on II 376 E), although the practice of athletics as an educative discipline, especially at Sparta, conformed to it in no small measure (see Plut. *Lyc.* 17 ff., Xen. *Rep. Lac.* 2 ff.).

13 **μεταχειρίζονται.** See *cr. n.* I have followed Hermann in adopting Galen's text. With οὐχ (μὴ) ὡς or ὥσπερ the verb should have for its subject the nominative contained in the ὡς clause: cf. VII 539 D, X 610 D. *Symp.* 179 E is in reality no exception to this rule.

410 C 15 **τινες.** It has been supposed that τινες refers to Isocrates, who in his *Antidosis* (180—185) expounds at

σῶμα θεραπεύοιντο, τῇ δὲ τὴν ψυχήν; Ἀλλὰ τί μήν; ἔφη. Κινδυνεύουσιν, ἦν δ' ἐγώ, ἀμφότερα τῆς ψυχῆς ἕνεκα τὸ μέγιστον καθιστάναι. Πῶς δή; Οὐκ ἐννοεῖς, εἶπον, ὡς διατίθενται αὐτὴν τὴν διάνοιαν οἳ ἂν γυμναστικῇ μὲν διὰ βίου ὁμιλήσωσιν, μουσικῆς δὲ μὴ ἅψωνται; ἢ ὅσοι ἂν τοὐναντίον διατεθῶσιν; Τίνος δέ, ἣ 20 D δ' ὅς, πέρι λέγεις; Ἀγριότητός τε καὶ σκληρότητος, καὶ αὖ μαλακίας τε καὶ ἡμερότητος, ἦν δ' ἐγώ. Ἔγωγε, ἔφη, ὅτι οἱ μὲν γυμναστικῇ ἀκράτῳ χρησάμενοι ἀγριώτεροι τοῦ δέοντος ἀποβαίνουσιν, οἱ δὲ μουσικῇ μαλακώτεροι αὖ γίγνονται ἢ ὡς κάλλιον αὐτοῖς. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, τό γε ἄγριον τὸ θυμοειδὲς ἂν τῆς 25 φύσεως παρέχοιτο, καὶ ὀρθῶς μὲν τραφὲν ἀνδρεῖον ἂν εἴη, μᾶλλον δ' ἐπιταθὲν τοῦ δέοντος σκληρόν τε καὶ χαλεπὸν γίγνοιτ' ἄν, ὡς E τὸ εἰκός. Δοκεῖ μοι, ἔφη. Τί δέ; τὸ ἥμερον οὐχ ἡ φιλόσοφος ἂν ἔχοι φύσις; καὶ μᾶλλον μὲν ἀνεθέντος αὐτοῦ μαλακώτερον εἴη

---

length the usual Greek view of gymnastic. This is possible only if the present section was added within the last four years or so of Plato's life, which is most improbable. See Hirmer *Entst. u. Komp. d. pl. Pol.* p. 663, and *Introd.* § 4. In other passages the *Antidosis* has been held to presuppose the *Republic*: see Dümmler *Chronologische Beitr.* etc. pp. 12, 13.

καθιστᾶσιν. Cf. Dem. 24. 145 *οὗτος γὰρ* (sc. *ὁ νόμος*)—*οὐκ ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις—κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις, ἵνα μὴ—ἀναγκάζοιντο ἀγωνίζεσθαι*, and *Phil.* 34 C (where however it is easy to write *λάβωμεν*). In the first of these cases the reference is, as here, to the establishment of laws or ordinances. *καθιστᾶσιν* is used somewhat like *φησί* 407 A. Madvig's emendation *καθίστασαν* commends itself to Weber (*Entwick. d. Absichtssätze* in Schanz's *Beiträge* II 2 p. 58) and others, but has not yet been proved to be necessary, and *καθιστάναι* below tells rather against it. For other examples of the idiom see Kühner *Gr. Gr.* II pp. 897, 898. Cases like Soph. *O. C.* 11 and *El.* 57, 760 are different, and have been justly emended. As regards the sentiment, it is characteristic of Plato to invent a historical sanction for his theories (cf. 414 B ff.); but he doubtless sincerely believed that the spirit of Greek gymnastics had degenerated.

410 D 22 **ἦν δ' ἐγώ**. There seems to be no other case in which *ἦν δ' ἐγώ* is so long deferred. Stallbaum and Bekker insert the words after *σκληρότητος* without any MS authority. If change is needed, *ἦν δ' ἐγώ* had better be omitted (so *q*, whose reading is very different here). But it is better to note than to obliterate such peculiarities.

24 **ἢ ὡς** is not 'pro simplici *ἢ* vel *ὡς* positum' (Stallbaum), but = 'quam quomodo.'

410 E 29 **αὐτοῦ**. Does the pronoun mean *τοῦ ἡμέρου* or *τοῦ φιλοσόφου*? Four qualities are first distinguished: viz. the wild, the hard, the soft and the tame. The source of wildness is the spirited element, which if rightly cultivated becomes brave, if unduly strained, hard. So far, all is clear; but difficulties now begin. We should expect Plato to continue: *τὸ ἥμερον* is an attribute of *τὸ φιλόσοφον*, and *τὸ φιλόσοφον*—not *τὸ ἥμερον*—when relaxed becomes too soft, when rightly educated becomes *κόσμιον* (the virtue which contrasts with *τὸ ἀνδρεῖον*). At first sight, then, it looks as if *αὐτοῦ* meant 'the philosophic temperament' (so Stallbaum and J. and C.); but this is grammatically impossible, unless we make *τὸ ἥμερον* the subject to *μαλακώτερον εἴη* and therefore to *ἥμερόν τε καὶ κόσμιον*, which is hardly tolerable. We must therefore acquiesce in taking *αὐτοῦ* as *τοῦ ἡμέρου*, unless there is corruption somewhere. If Plato had written *καὶ μᾶλλον μὲν ἀνεθὲν μαλακώτερον εἴη τοῦ δέοντος, καλῶς δὲ τραφὲν σῶφρόν τε καὶ κόσμιον*, everything would be clear,

30 τοῦ δέοντος, καλῶς δὲ τραφέντος ἥμερόν τε καὶ κόσμιον; Ἔστι ταῦτα. Δεῖν δέ γέ φαμεν τοὺς φύλακας ἀμφοτέρα ἔχειν τούτω τὼ φύσει. Δεῖ γάρ. Οὐκοῦν ἡρμόσθαι δεῖ αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας; Πῶς δ' οὔ; Καὶ τοῦ μὲν ἡρμοσμένου σώφρων τε καὶ ἀνδρεία ἡ | ψυχή; Πάνυ γε. Τοῦ δὲ ἀναρμόστου δειλὴ καὶ ἄγροικος; Καὶ 411 μάλα.

XVIII. Οὐκοῦν ὅταν μέν τις μουσικῇ παρέχῃ καταυλεῖν καὶ καταχεῖν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὤτων ὥσπερ διὰ χώνης ἃς νῦν δὴ 5 ἡμεῖς ἐλέγομεν τὰς γλυκείας τε καὶ μαλακὰς καὶ θρηνώδεις ἁρμονίας, καὶ μινυρίζων τε καὶ γεγανωμένος ὑπὸ τῆς ᾠδῆς διατελῇ τὸν βίον ὅλον, οὗτος τὸ μὲν πρῶτον, εἴ τι θυμοειδὲς εἶχεν, ὥσπερ σίδηρον B ἐμάλαξεν καὶ χρήσιμον ἐξ ἀχρήστου καὶ σκληροῦ ἐποίησεν· ὅταν

31. ἀμφοτέρα Schneider: ἀμφότερα codd.

---

but I do not venture to change the text. σῶφρον for ἥμερον is suggested also by Krohn (*Pl. St.* p. 26). Apelt proposes ἔμμετρον (*Berl. Philol. Wochenschr.* 1895 p. 969).

31 **ἀμφοτέρα—φύσει**: viz. τὸ θυμοειδές and τὸ φιλόσοφον.

33 **σώφρων τε καὶ ἀνδρεία**. σωφροσύνη is the virtue of τὸ φιλόσοφον, ἀνδρεία of τὸ θυμοειδές: cf. 399 C and *Pol.* 307 C. The meaning would be caught more easily if Plato had written—as perhaps he did—σῶφρόν τε καὶ κόσμιον for ἥμερόν τε καὶ κόσμιον above, just as he wrote ἀνδρεῖον (410 D). ἄγροικος (implying, like ἀνελεύθερος, ἀνδραποδώδης, with which it is coupled in *Laws* 880 A, lack of power to control the feelings) is properly opposed to σώφρων here.

411 A 3 **καταυλεῖν—ἁρμονίας**. καταυλεῖν (as Ast observes) does not govern ἁρμονίας, but is used absolutely: cf. *Laws* 790 E (of mothers singing and rocking their children to sleep) ἀτεχνῶς οἷον καταυλοῦσι τῶν παιδίων, καθάπερ αἱ τῶν ἐκφρόνων βακχειῶν ἰάσεις, ταύτῃ τῇ τῆς κινήσεως ἅμα χορείᾳ καὶ μούσῃ χρώμεναι. So expressive a word could ill be spared, although van Heusde's καταντλεῖν is ingenious enough. Cobet would read καταντλεῖν and cut out καὶ καταχεῖν, while Hartman inclines to eject καταυλεῖν καί, but the text is sound. ἁρμονίας depends on καταχεῖν. With χώνης cf. (with Hiller *Fl. Jahrb.* 1874 p. 174) Ar. *Thesm.* 18 δίκην δὲ χοάνης ὦτα: see Blaydes ad loc. The context in Aristophanes lends some colour to Hiller's notion that the comparison was taken from some earlier philosopher: cf. Theophr. *de sensu* § 9.

411 B 7 **σίδηρον ἐμάλαξε κτλ.** See on 387 C. Apparently then the first effect even of the μαλακαὶ ἁρμονίαι is good. This apparent inconsistency with 398 E ff. is emphasized by Krohn (*Pl. St.* p. 25), but Krohn fails to observe that Plato is here describing the facts of common experience, whereas before he was making laws of his own. It is quite possible to admit that the relaxing modes are beneficial in moderation, and yet forbid them, because moderation in them is difficult to maintain.

8 **ὅταν—τήκει**. The object of κηλῇ, τήκει and λείβει is τὸ θυμοειδές: that of ποιήσῃ is τὴν ψυχήν. So much is, I think, certain; but ἐπέχων is less easy. The word has been interpreted as (1) 'listening to' (Schneider, comparing 399 B, where, however, ὑπέχοντα should probably be read), (2) 'pressing on,' 'persevering,' 'continuing': cf. *Theaet.* 165 D ἐπέχων καὶ οὐκ ἀνιείς (J. and C.). The sense which Schneider gives to ἐπέχων is ill-supported: and we must accept the second alternative. Morgenstern's emendation ἐπιχέων (accepted by Herwerden and Hartman) is attractive but not quite convincing ("when he ceases not to pour the music in" etc.). ἐπιχέων would preserve the metaphor, which is clearly intended (in καταχεῖν, χώνης, and σίδηρον ἐμάλαξε) to suggest the process of smelting, and of which an echo still survives in τήκει, λείβει and ἐκτήξῃ. See

δ' ἐπέχων μὴ ἀνιῇ ἀλλὰ κηλῇ, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη τήκει καὶ λείβει, ἕως ἂν ἐκτήξῃ τὸν θυμὸν καὶ ἐκτέμῃ ὥσπερ νεῦρα ἐκ τῆς ψυχῆς 10 καὶ ποιήσῃ μαλθακὸν αἰχμητήν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ ἐὰν μέν γε, ἦν δ' ἐγώ, ἐξ ἀρχῆς φύσει ἄθυμον λάβῃ, ταχὺ τοῦτο διεπράξατο· ἐὰν δὲ θυμοειδῆ, ἀσθενῆ ποιήσας τὸν θυμὸν ὀξύρροπον C ἀπειργάσατο, ἀπὸ σμικρῶν | ταχὺ ἐρεθιζόμενόν τε καὶ κατασβεννύμενον. ἀκράχολοι οὖν καὶ ὀργίλοι ἀντὶ θυμοειδοῦς γεγένηνται, 15 δυσκολίας ἔμπλεοι. Κομιδῇ μὲν οὖν. Τί δέ; ἂν αὖ γυμναστικῇ πολλὰ πονῇ καὶ εὐωχῆται εὖ μάλα, μουσικῆς δὲ καὶ φιλοσοφίας μὴ ἅπτηται, οὐ πρῶτον μὲν εὖ ἴσχων τὸ σῶμα φρονήματός τε καὶ θυμοῦ ἐμπίμπλαται καὶ ἀνδρειότερος γίγνεται αὐτὸς αὑτοῦ; Καὶ μάλα γε. Τί δέ; ἐπειδὰν ἄλλο μηδὲν πράττῃ μηδὲ κοινωνῇ 20 D Μούσης μηδαμῇ, | οὐκ εἴ τι καὶ ἐνῆν αὐτοῦ φιλομαθὲς ἐν τῇ ψυχῇ, ἅτε οὔτε μαθήματος γευόμενον οὐδενὸς οὔτε ζητήματος, οὔτε λόγου μετίσχον οὔτε τῆς ἄλλης μουσικῆς, ἀσθενές τε καὶ κωφὸν καὶ τυφλὸν γίγνεται, ἅτε οὐκ ἐγειρόμενον οὐδὲ τρεφόμενον οὐδὲ διακαθαιρομένων τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ; Οὕτως, ἔφη. Μισολογος δή, 25

15. ἀκράχολοι Π: ἀκρόχολοι A. Cf. Lobeck *Phryn.* p. 664. γεγένηνται $A^2\Pi^2\Xi q$: γεγένηται $A^1\Pi^1$. 16. γυμναστικῇ $A^1\Pi$: γυμναστικὸς corr. A^2. 22. γευόμενον *q*: γενομένου A: γενομένου Π. 24, 25. διακαθαιρομένων $A^2\Xi q$: διακαθαιρόμενον $A^1\Pi$.

Blümner *Technologie* etc. IV pp. 108 ff. *nn.* The θυμοειδές is the iron which music softens and may even dissolve: farther than this the comparison is not to be pressed.

9 **κηλῇ**: as one might charm or fascinate a snake: *Euthyd.* 290 A, *Phaedr.* 259 A.

καὶ λείβει—αἰχμητήν. For λείβει thus used cf. Ar. *Knights* 327. μαλθακὸς αἰχμητής is said of Menelaus in *Il.* XVII 588.

12 **ἐὰν—λάβῃ**: 'if he has received,' not 'if he act upon' (J. and C.). Plato means that if the individual in question received at the beginning a soul—ψυχήν is understood—naturally spiritless, he soon makes it a 'feeble warrior.' "Wenn er gleich eine von Natur zornlose Seele bekommen hat" (Schneider). The subject throughout is the τις with which the sentence began. For the usual Greek idiom, by which the person concerned is represented as acting on himself (ἐκτήξῃ τὸν θυμόν etc.) instead of being acted on, cf. Eur. *I. A.* 187 φοινίσσουσα παρῇδ' ἐμὰν | αἰσχύνᾳ νεοθαλεῖ with Headlam's note: also V 462 C, D *nn.* and IX 572 A *n.*

411 C 14 **ἐρεθιζόμενον.** ῥιπιζόμενον, suggested by Herwerden, is picturesque enough: but 'provoked and extinguished' is even more natural in Greek than in English, for ἐρεθίζω could readily be used of fanning a fire: see the *lexica* s.v.

15 **ἀντὶ θυμοειδοῦς—ἔμπλεοι.** θυμοειδοῦς is of course masculine and not neuter (as J. and C. suggest). Even if we allow that the dative is neuter in cases like *Symp.* 195 C νέος—ἐστι, πρὸς δὲ τῷ νέῳ ἁπαλός, and *Theaet.* 185 E, the presence of the article makes all the difference. Ast (with Ξ) reads θυμοειδῶν. So harsh a change from plural to singular (ὀργίλοι but θυμοειδοῦς) is remarkable, but hardly more so than ἀποθανουμένους ὅς in IV 426 C. Cf. also I 347 A *n.* Krohn points out that ἀνδρεῖον is here represented as a μεσότης between σκληρόν and ὀργίλον (*Pl. St.* p. 27).

17 **εὐωχῆται**: should be understood literally, of good living.

οἶμαι, ὁ τοιοῦτος γίγνεται καὶ ἄμουσος, καὶ πειθοῖ μὲν διὰ λόγων οὐδὲν ἔτι χρῆται, βίᾳ δὲ καὶ ἀγριότητι ὥσπερ θηρίον | πρὸς πάντα **E** διαπράττεται, καὶ ἐν ἀμαθίᾳ καὶ σκαιότητι μετὰ ἀρρυθμίας τε καὶ ἀχαριστίας ζῇ. Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς, οὕτως ἔχει. Ἐπὶ δὴ δύ' 30 ὄντε τούτω, ὡς ἔοικε, δύο τέχνα θεὸν ἔγωγ' ἄν τινα φαίην δεδωκέναι τοῖς ἀνθρώποις, μουσικήν τε καὶ γυμναστικὴν ἐπὶ τὸ θυμοειδὲς καὶ τὸ φιλόσοφον, οὐκ ἐπὶ ψυχὴν καὶ σῶμα, εἰ μὴ εἴη πάρεργον, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνω, ὅπως ἂν ἀλλήλοιν ξυναρμοσθῆτον | ἐπιτεινομένω καὶ **412** ἀνιεμένω μέχρι τοῦ προσήκοντος. Καὶ γὰρ ἔοικεν, ἔφη. Τὸν κάλλιστ' ἄρα μουσικῇ γυμναστικὴν κεραννύντα καὶ μετριώτατα τῇ ψυχῇ προσφέροντα, τοῦτον ὀρθότατ' ἂν φαῖμεν εἶναι τελέως 5 μουσικώτατον καὶ εὐαρμοστότατον, πολὺ μᾶλλον ἢ τὸν τὰς χορδὰς ἀλλήλαις ξυνιστάντα. Εἰκότως γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν καὶ ἐν τῇ πόλει ἡμῖν, ὦ Γλαύκων, δεήσει τοῦ τοιούτου τινὸς ἀεὶ

29. ἀχαριστίας A[1]Π: ἀχαρισίας corr. A[2]. ἐπὶ δὴ *q*: ἐπειδὴ A: ἐπεὶ δὴ ΠΞ. 32. εἴη πάρεργον Π[2] *q*: εἴπερ εργον (sic) A[1]: ἢ πάρεργον A[2]: εἰ πάρεργον Π[1]: ἢ (i.e. ἢ) πάρεργον Ξ. 3. μετριώτατα Ξ *q*[2]: μετριότατα AΠ *q*[1].

---

411 D 27 **ὥσπερ θηρίον—διαπράττεται.** If the MSS are right, πάντα is masculine. But although διαπράττεσθαι by itself can be used without an expressed object (*Prot.* 319 C al.), it is strange to find διαπράττεσθαι πρός τινα so used: see *Crat.* 395 B, *Alc.* II 143 C. On this account διαπράττεται has been by some ejected (Hermann), by others emended into διαράττεται (Morgenstern), διατάττεται (Madvig and one Florentine MS); while others read θηρίον τὰ πάντα διαπράττεται (Lambrechts), or προσδιαπράττεται πάντα (Chandler), or expunge πρός (Bywater). Perhaps we should read ὥσπερ θηρίον πρὸς <θηρίον> κτλ. ('attains all his ends by violence and ferocity, like one wild beast with another'). Cf. Shakespeare *Rape of Lucrece* "The rough beast that knows no gentle right."

411 E 28 **σκαιότητι.** 'Ineptitude.' Cf. Soph. *Ant.* 1028 with Jebb's note.

29 **ἀχαριστίας** is 'ungraciousness.'

32 **εἰ μὴ εἴη πάρεργον** occurs also in *Phaed.* 91 A (according to the Bodleian MS). Phrases of this kind seldom admit of variation; for which reason we should hesitate to admit the εἰ μὴ εἰ πάρεργον of Π[1].

33 **ὅπως ἂν κτλ.** The soul has, so to speak, two strings, the φιλόσοφον and the θυμοειδές, which make a kind of ἁρμονία when they are tuned to the proper pitch by Music and Gymnastic. The θυμοειδές is slackened (ἀνίεται) by μουσική, tightened or braced (ἐπιτείνεται) by γυμναστική (410 D, 411 A—E); conversely, we must suppose that the φιλόσοφον is slackened by γυμναστική, and tightened by μουσική. Music and Gymnastic are therefore both of them necessary for each of the two strings (cf. IV 441 E *n.*), although the slackening of the θυμοειδές of itself also tightens the φιλόσοφον, which is likewise slackened when the tension of the other is increased. Cf. *Tim.* 88 B, C. The effect of all this musical imagery is to suggest that Character is the Music of the Soul: cf. *Lach.* 188 D.

412 A 7 **τοῦ—ἐπιστάτου.** Some MSS (including Ξ and *q*) omit τοῦ, and no precise parallel has yet been adduced for ὁ τοιοῦτός τις used in this way. In IX 581 E, cited by Schneider (*Addit.* p. 27), Paris A has ἐν τοιούτῳ τινί, not ἐν τῷ τοιούτῳ τινί. The article may perhaps be justified by the description of the ἐπιστάτης in the last sentence, and τινὸς taken closely with τοιούτου ('some such superintendent as we have described'); but there is certainly some ground for suspecting interpolation (with Bekker and others). The ἐπιστάτης, as Jowett observes, is a sort of minister of education,

B ἐπιστάτου, εἰ μέλλει ἡ πολιτεία σῴζεσθαι; Δεήσει μέντοι, ὡς οἷόν τέ γε μάλιστα.

XIX. Οἱ μὲν δὴ τύποι τῆς παιδείας τε καὶ τροφῆς οὗτοι ἂν 10 εἶεν. χορείας γὰρ τί ἂν τις διεξίοι τῶν τοιούτων καὶ θήρας τε καὶ κυνηγέσια καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας καὶ ἱππικούς; σχεδὸν γάρ τι δῆλα δή, ὅτι τούτοις ἑπόμενα δεῖ αὐτὰ εἶναι, καὶ οὐκέτι χαλεπὰ εὑρεῖν. Ἴσως, ἦ δ' ὅς, οὐ χαλεπά. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τὸ δὴ μετὰ τοῦτο τί ἂν ἡμῖν διαιρετέον εἴη; ἆρ' οὐκ αὐτῶν τούτων οἵτινες 15 C ἄρξουσί τε καὶ ἄρξονται; Τί μήν; Ὅτι μὲν πρεσβυτέρους τοὺς ἄρχοντας δεῖ εἶναι, νεωτέρους δὲ τοὺς ἀρχομένους, δῆλον; Δῆλον. Καὶ ὅτι γε τοὺς ἀρίστους αὐτῶν; Καὶ τοῦτο. Οἱ δὲ γεωργῶν ἄριστοι ἆρ' οὐ γεωργικώτατοι γίγνονται; Ναί. Νῦν δ', ἐπειδὴ φυλάκων αὐτοὺς ἀρίστους δεῖ εἶναι, ἆρ' οὐ φυλακικωτάτους πόλεως; 20 Ναί. Οὐκοῦν φρονίμους τε εἰς τοῦτο δεῖ ὑπάρχειν καὶ δυνατοὺς

---

such as we find in *Laws* 765 D ff. The same function is in *Pol.* 308 D ff. assigned to the Regal or Political Art.

412 B 8 **ὡς οἷόν τέ γε μάλιστα.** I have placed a comma before ὡς; cf. *Phaed.* 74 B φῶμεν μέντοι νὴ Δί', ἔφη ὁ Σιμμίας, θαυμαστῶς γε (Hoefer *Part. Plat.* p. 33).

412 B—**414** B *So much for Education. It remains to ask 'Which of the guardians are to be our rulers?' The elder shall rule the younger, and the better the worse. Now the best guardians are those who care most for their country and her interests. We shall make our selection on this principle; and we must further try those whom we select and see whether their patriotism is proof against all seductive influences. Every true opinion or belief—and the belief on which patriotism rests is true,—like everything else which we call good, is unwillingly discarded, but may be forcibly expelled by persuasion or forgetfulness, by pain, pleasure and the like. We shall apply these tests to prove our guardians. Those who emerge unscathed will become our rulers. They are the true Guardians; the others should be called Auxiliaries.*

412 B ff. This is the first appearance of the Rulers in Plato's State, if we except the passing allusion in 389 C. Their presence is necessary to take the place of the original νομοθέτης when the State has once been founded (VI 497 D); they represent in fact the Royal or Kingly art, whose business it is to prescribe to others their specific good or end. See on 410 A and Nohle *die Statslehre Platos* pp. 47 f., 85 ff., 113 ff. Such is their duty according to the later books; but here it is not so described, and the whole subject is treated in an exoteric way. The full and esoteric discussion of this subject is reserved for VI and VII. To this later treatment reference is made in 414 A and 416 B. The advocates of the original unity of the *Republic* justly lay stress upon the tentative and provisional nature of the regulations here laid down (e.g. Susemihl *Gen. Entw.* p. 143, Zeller[4] II I. p. 560 *n.*); whereas the separatists hold that Plato's wider conception of the Ruling class is chronologically later than the account now given (Krohn *Pl. St.* pp. 28—31). An excellent defence of the conservative view will be found in Hirmer *Entst. u. Komp. d. pl. Pol.* pp. 613 ff. See also *Introd.* § 4.

11 **χορείας—ἱππικούς.** See *Laws* 814 D ff., 822 D ff., 830 C ff., 832 D ff.

13 **οὐκέτι**: 'not now,' sc. when we have trained our Guardians. On such idiomatic uses of οὐκέτι and its opposite ἤδη see Cope's *Rhetoric of Aristotle*, Vol. I p. 13.

412 C 16 **πρεσβυτέρους κτλ.** The different principles on which rulers may be appointed are fully discussed in *Laws* 690 A ff.

21 **φρονίμους κτλ.** Intellectual ability and accomplishments, authority, and pa-

καὶ ἔτι κηδεμόνας τῆς πόλεως; ¹ Ἔστι ταῦτα. Κήδοιτο δέ γ' ἂν **D**
τις μάλιστα τούτου ὃ τυγχάνοι φιλῶν. Ἀνάγκη. Καὶ μὴν τοῦτό γ' ἂν μάλιστα φιλοῖ, ᾧ ξυμφέρειν ἡγοῖτο τὰ αὐτὰ καὶ ἑαυτῷ καὶ
25 *ἐκείνου μὲν εὖ πράττοντος οἴοιτο ξυμβαίνειν καὶ ἑαυτῷ εὖ πράττειν, μὴ δέ, τοὐναντίον. Οὕτως, ἔφη. Ἐκλεκτέον ἄρ' ἐκ τῶν ἄλλων φυλάκων τοιούτους ἄνδρας, οἳ ἂν σκοποῦσιν ἡμῖν μάλιστα φαίνωνται παρὰ πάντα τὸν βίον, ὃ μὲν ἂν τῇ πόλει ἡγήσωνται ¹ ξυμφέρειν,* **E**
πάσῃ προθυμίᾳ ποιεῖν, ὃ δ' ἂν μή, μηδενὶ τρόπῳ πρᾶξαι ἂν ἐθέλειν.
30 *Ἐπιτήδειοι γάρ, ἔφη. Δοκεῖ δή μοι τηρητέον αὐτοὺς εἶναι ἐν ἁπάσαις ταῖς ἡλικίαις, εἰ φυλακικοί εἰσι τούτου τοῦ δόγματος καὶ μήτε γοητευόμενοι μήτε βιαζόμενοι ἐκβάλλουσιν ἐπιλανθανόμενοι δόξαν τὴν τοῦ ποιεῖν δεῖν ἃ τῇ πόλει βέλτιστα. Τίνα, ἔφη, λέγεις τὴν ἐκβολήν; Ἐγώ σοι, ἔφην, ἐρῶ. φαίνεταί μοι δόξα*
35 *ἐξιέναι ἐκ διανοίας ἢ ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως, ἑκουσίως μὲν ἡ ψευ|δὴς* **413**
τοῦ μεταμανθάνοντος, ἀκουσίως δὲ πᾶσα ἡ ἀληθής. Τὸ μὲν τῆς ἑκουσίου, ἔφη, μανθάνω, τὸ δὲ τῆς ἀκουσίου δέομαι μαθεῖν. Τί δαί; οὐ καὶ σὺ ἡγεῖ, ἔφην ἐγώ, τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀκουσίως στέρεσθαι

24. *καὶ ἐκείνου* Hermann: *καὶ ὅταν μάλιστα ἐκείνου* codd.

---

triotic sentiment are the three requisites of the Rulers as laid down here. In VI and VII it is the first which is emphasized, here it is the last. This is in harmony with the whole spirit of I—IV, in which, as Krohn remarks (*Pl. St.* p. 29), "the intellect is subordinated to the moral powers, and with the education of the character in richly-endowed natures the fruits of insight ripen of themselves."

412 D 24 **καὶ ἐκείνου**. See *cr. n.* Stobaeus (*Flor.* 43. 152) reads *καὶ ὅτι* (or *ὅ τι*) *μάλιστα ἐκείνου κτλ.*, which is good enough Greek, and would mean 'whatever policy he thinks by bringing prosperity to the other brings prosperity also to himself,' *ὅ τι* being an accusative of respect belonging to *εὖ πράττοντος*. If the principle of this interpretation is right, I should read *ὅ τι ἂν* for *ὅταν*, taking *ἂν* with *ξυμβαίνειν*. *ἂν* loves the shelter of a relative, particularly *ὅ τι*, and the corruption is the easier because *ὅταν* in A and other MSS is written *ὅτ' ἄν*. But *φιλεῖν* cannot well be said of one's attitude to a policy or course of action; and Hermann's proposal gives a more satisfactory sense. The occurrence of (*τοῦτ*)*ό γ' ἂν μάλιστα* just before may be responsible for the slip. It is to be understood—though Plato has not expressly said so—that the guardians believe their own interests to be best consulted by promoting those of their country. *μὴ δέ* is *μὴ δὲ εὖ πράττοντος*, and *τοὐναντίον* is *ξυμβαίνειν καὶ ἑαυτῷ κακῶς πράττειν*.

412 E 32 **ἐπιλανθανόμενοι** helps out the idea in *ἐκβάλλουσιν* and forms a natural antithesis to *φυλακικοί* which, while playing upon *φύλακες*, also implies the notion of remembering: cf. *φύλαξ μουσικῆς* 413 E. The word has been undeservedly attacked, chiefly because in 413 B it receives a more special and precise signification. But each of the three temptations to be presently enumerated, *κλοπή*, *βία* and *γοητεία*, may be correctly described as varieties of forgetting; nor is it in Plato's manner to introduce a classification prematurely, as he would have done by writing *μήτε γοητευόμενοι μήτε βιαζόμενοι* — < *μήτε* > *ἐπιλανθανόμενοι* (with Heller), or adding *μήτε κλεπτόμενοι* before *ἐκβάλλουσιν* (with Hartman). Cobet, *more suo*, expunges the word.

35 **ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως**: with reference to the usual Socratic theory that Knowledge or Virtue is voluntary, Ignorance or Vice involuntary: see on II 382 A.

τοὺς ἀνθρώπους, τῶν δὲ κακῶν ἑκουσίως; ἢ οὐ τὸ μὲν ἐψεῦσθαι 5
τῆς ἀληθείας κακόν, τὸ δὲ ἀληθεύειν ἀγαθόν; ἢ οὐ τὸ τὰ ὄντα
δοξάζειν ἀληθεύειν δοκεῖ σοι εἶναι; Ἀλλ', ἦ δ' ὅς, ὀρθῶς λέγεις,
καί μοι δοκοῦσιν ἄκοντες ἀληθοῦς δόξης στερίσκεσθαι. Οὐκοῦν
B | κλαπέντες ἢ γοητευθέντες ἢ βιασθέντες τοῦτο πάσχουσιν; Οὐδὲ
νῦν, ἔφη, μανθάνω. Τραγικῶς, ἦν δ' ἐγώ, κινδυνεύω λέγειν. 10
κλαπέντας μὲν γὰρ τοὺς μεταπεισθέντας λέγω καὶ τοὺς ἐπιλανθα-
νομένους, ὅτι τῶν μὲν χρόνος, τῶν δὲ λόγος ἐξαιρούμενος λανθάνει.
νῦν γάρ που μανθάνεις; Ναί. Τοὺς τοίνυν βιασθέντας λέγω οὓς
ἂν ὀδύνη τις ἢ ἀλγηδὼν μεταδοξάσαι ποιήσῃ. Καὶ τοῦτ', ἔφη,
C ἔμαθον, καὶ ὀρθῶς λέγεις. Τοὺς μὴν γοητευθέντας, | ὡς ἐγᾦμαι, 15
κἂν σὺ φαίης εἶναι οἳ ἂν μεταδοξάσωσιν ἢ ὑφ' ἡδονῆς κηληθέντες
ἢ ὑπὸ φόβου τι δείσαντες. Ἔοικε γάρ, ἦ δ' ὅς, γοητεύειν πάντα
ὅσα ἀπατᾷ.

XX. Ὃ τοίνυν ἄρτι ἔλεγον, ζητητέον, τίνες ἄριστοι φύλακες
τοῦ παρ' αὐτοῖς δόγματος, τοῦτο ὡς ποιητέον, ὃ ἂν τῇ πόλει ἀεὶ 20
δοκῶσι βέλτιστον εἶναι αὐτοῖς ποιεῖν. τηρητέον δὴ εὐθὺς ἐκ
παίδων, προθεμένοις ἔργα, ἐν οἷς ἄν τις τὸ τοιοῦτον μάλιστα

---

413 A 4 **τῶν μὲν ἀγαθῶν—ἑκουσίως.** See IV 438 A *n.*

6 **ἢ οὐ—εἶναι.** It is necessary expressly to equate ἀληθεύειν with ἀληθὴς δόξα, because ordinarily it means to speak rather than to think what is true. Cf. II 382 A. Hartman approves of Ast for bracketing the words "quod argumentationem turbant," but the contrary is true. Men unwillingly relinquish what is good. ἀληθεύειν is good; and ἀληθὴς δόξα is ἀληθεύειν; therefore we unwillingly relinquish ἀληθὴς δόξα—which is just what we wished to prove.

413 B 10 **τραγικῶς**: i.e. ὑψηλολογούμενος, in lofty high-flown metaphorical language such as may well become obscure: cf. VIII 545 E. κλέπτειν thus used is tragic: cf. (with J. and C.) Soph. *Ant.* 681 εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμμεθα.

13 **τοίνυν** = 'praeterea' here, not 'igitur': I 339 D *n.*

413 C 17 **τι δείσαντες** = 'having some fear' (J. and C.).

20 **τοῦτο ὡς ποιητέον κτλ.**: 'that it is their duty to do that which on each occasion they think it is best for them to do in the interests of the State.' I have provisionally retained the reading of the best MSS, although it is open to suspicion on several grounds. The position of τοῦτο is unusual, and αὐτοῖς ποιεῖν is, to say the least, superfluous. Gaisford (with whom Cobet agrees) wished to expunge the entire clause as a gloss on δόγματος. This solution, though drastic, may be right: for an explanation of δόγματος is hardly needed after 412 D, E, and τοῦτο looks like the commencement of an explanatory note 'this, viz. that' etc. A simpler alternative, adopted by most editors, is to cancel αὐτοῖς ποιεῖν, but it is difficult to see why a scribe should have introduced the words. The sentence, if genuine, seems to want the finishing touch. Cf. 407 D *n.*

22 **προθεμένοις ἔργα.** It is clear that Plato is referring to specific tests, and not (as Bosanquet seems to think) to the duties of war and the public service generally. So also Susemihl (*Gen. Entw.* II p. 143), and Steinhart (*Einleitung* p. 173), the latter of whom compares, not very aptly, the tests of the Pythagorean brotherhood and the appalling spectacles displayed in the mysteries. Three kinds of tests are required: (1) κλοπή, (2) βία, (3) γοητεία. Examples of the second kind are furnished by the severer discipline of gymnastic, the chase etc.: cf.

ἐπιλανθάνοιτο καὶ ἐξαπατῷτο, καὶ τὸν μὲν μνήμονα καὶ δυσεξαπάτητον | ἐγκριτέον, τὸν δὲ μὴ ἀποκριτέον. ἦ γάρ; Ναί. Καὶ D
25 πόνους γε αὖ καὶ ἀλγηδόνας καὶ ἀγῶνας αὐτοῖς θετέον, ἐν οἷς ταὐτὰ ταῦτα τηρητέον. Ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τρίτου εἴδους τοῦ τῆς γοητείας ἅμιλλαν ποιητέον, καὶ θεατέον—ὥσπερ τοὺς πώλους ἐπὶ τοὺς ψόφους τε καὶ θορύβους ἄγοντες σκοποῦσιν εἰ φοβεροί, οὕτω νέους ὄντας εἰς δείματ' ἄττα κομιστέον καὶ εἰς
30 ἡδονὰς αὖ μεταβλητέον, | βασανίζοντας πολὺ μᾶλλον ἢ χρυσὸν ἐν E πυρί,—εἰ δυσγοήτευτος καὶ εὐσχήμων ἐν πᾶσι φαίνεται, φύλαξ αὑτοῦ ὢν ἀγαθὸς καὶ μουσικῆς ἧς ἐμάνθανεν, εὔρυθμόν τε καὶ εὐάρμοστον ἑαυτὸν ἐν πᾶσι τούτοις παρέχων, οἷος δὴ ἂν ὢν καὶ ἑαυτῷ καὶ πόλει χρησιμώτατος εἴη. καὶ τὸν ἀεὶ ἔν τε παισὶ καὶ
35 νεανίσκοις καὶ ἐν ἀνδράσι βασανιζόμενον καὶ ἀκήρατον ἐκβαίνοντα | καταστατέον ἄρχοντα τῆς πόλεως καὶ φύλακα, καὶ τιμὰς δοτέον 414 καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι, τάφων τε καὶ τῶν ἄλλων μνημείων μέγιστα γέρα λαγχάνοντα· τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον ἀποκριτέον. τοιαύτη τις, ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ μοι, ὦ Γλαύκων, ἡ ἐκλογὴ εἶναι καὶ κατάστασις
5 τῶν ἀρχόντων τε καὶ φυλάκων, ὡς ἐν τύπῳ, μὴ δι' ἀκριβείας, εἰρῆσθαι. Καὶ ἐμοί, ἦ δ' ὅς, οὕτως πῃ φαίνεται. Ἆρ' οὖν ὡς ἀληθῶς ὀρθότατον καλεῖν | τούτους μὲν φύλακας παντελεῖς τῶν B

27. τοῦ τῆς Ξ: τούτοις Aq: τούτους Π.

Laws 633 B ff., where the probationary value of these and similar exercises is appropriately insisted on by the Spartan stranger. It was fully recognised in the Spartan ἀγωγή (Plut. *Lyc.* 17. 4 ff.). The third order of tests may be illustrated from *Laws* 634 A, B, 635 C, 647 D ff., 649 A, 673 E ff. ἡ ἐν οἴνῳ βάσανος (649 D) consists in giving wine to test men's self-control (τοῦ σωφρονεῖν ἕνεκα μελέτης 673 E). Plato gives no account of the first variety; but a good illustration of one species of it (cf. τοὺς μεταπεισθέντας 413 B) is provided by the speeches of self-seeking statesmen and unpatriotic sophists and poets. It is a curious fact that Plato's κλοπή still leaves a loophole by which vicious poetry may creep in again. On the general question, Plato does well to insist on the educational value of temptation; the theory and practice of modern times recognises it in connexion with βία, but experience too often shews that κλοπή and γοητεία mean playing with fire. Cf. Grote *Plato* III p. 328.

413 D 27 **τοῦ τῆς—θεατέον.** Two εἴδη of tests have been described, κλοπή and βία: the third is γοητεία. I incline to think that Stallbaum is right in restoring τοῦ τῆς: see *cr. n.* and *Introd.* § 5. τούτοις 'misere languet,' and if a dative were needed, it should rather be αὐτοῖς. Herwerden expunges θεατέον; but asyndeton before ὥσπερ is frequent in sentences of this kind.

413 E 31 **δυσγοήτευτος.** For the change from plural to singular cf. I 347 A *n.*

414 A 3 **λαγχάνοντα.** The accusative recurs to φύλακα, and is all the easier because τιμὰς δοτέον is little more than τιμητέον. Plato's usage is lax in such matters, and it is better not to emend: cf. (with Schneider) *Laws* 760 E, 877 A and Engelhardt *Anac. Pl. Spec.* III p. 45.

5 **ὡς ἐν τύπῳ—εἰρῆσθαι.** Cf. VI 502 D *n.*

τε ἔξωθεν πολεμίων τῶν τε ἐντὸς φιλίων, ὅπως οἱ μὲν μὴ βουλήσονται, οἱ δὲ μὴ δυνήσονται κακουργεῖν, τοὺς δὲ νέους, οὓς νῦν δὴ φύλακας ἐκαλοῦμεν, ἐπικούρους τε καὶ βοηθοὺς τοῖς τῶν ἀρχόντων 10 δόγμασιν; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

XXI. Τίς ἂν οὖν ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ, μηχανὴ γένοιτο τῶν ψευδῶν τῶν ἐν δέοντι γιγνομένων, ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν, γενναῖόν τι ἓν C ψευδομένους πεῖσαι μάλιστα μὲν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ δὲ μή, τὴν ἄλλην πόλιν; Ποῖόν τι; ἔφη. Μηδὲν καινόν, ἦν δ' 15

9. νῦν δὴ Π: δὴ νῦν A. 13. νῦν δὴ v: δὴ νῦν AΠΞq.

---

414 B 10 **ἐπικούρους.** Plato henceforward uses this expression when he wishes specifically to allude to the second class of his citizens. φύλακες remains the general term including both ἄρχοντες and ἐπίκουροι. See on II 374 D.

414 B—**415** D *In order to establish all these regulations in the city, we must have recourse to a heroic falsehood. We shall tell the citizens that they were only dreaming when they believed themselves to be trained by us. In reality, they were being moulded and fashioned in the womb of Earth, they and all their equipments; so that it is their duty to defend their country like a mother, and regard their fellow-citizens as brothers born of Earth. We shall add that in creating some to be rulers, God mingled in their substance gold; silver he put in the auxiliaries; iron and copper in the farmers and artisans. The citizens will for the most part produce children like themselves; but silver offspring will sometimes come from gold, or gold from silver and the like. It is the first and foremost duty of the Rulers to lift and degrade children into their proper classes, alleging an oracle that the city shall perish when iron or copper becomes its guardian. It may be impossible to convince the first generation of our citizens that the lie is true; but their posterity may credit it.*

414 B ff. After discrediting the current mythological and religious views, Plato now proceeds to replace them by something more in harmony with his own principles. Throughout this episode he is making legend in accordance with II 382 D διὰ τὸ μὴ εἰδέναι ὅπῃ τἀληθὲς ἔχει περὶ τῶν παλαιῶν, ἀφομοιοῦντες τῷ ἀληθεῖ τὸ ψεῦδος ὅ τι μάλιστα οὕτω χρήσιμον ποιοῦμεν. His particular object is to give a religious and quasi-historical sanction to the sentiment of patriotism and the institution of caste. With this aim in view he frames a μῦθος in which the belief of many Greek communities (especially the Athenians: cf. Isocr. *Paneg.* 24 f., Eur. *Fr.* 362) in an autochthonous ancestry is skilfully combined with the popular association of different metals with different degrees of merit, as in the Hesiodic ages of man. Cf. Hirzel *Der Dialog* pp. 263 f. The episode should not be understood as ironical: without it, the present sketch of a State would be incomplete. We require some guarantee for the permanence of the city and its institutions; and nothing could be more in keeping with the prevailingly moral and religious spirit of Plato's 'musical' education than that he should find that guarantee in faith rather than in reason. The case is different when the Platonic city attains its full maturity, and it is equally appropriate that Reason, embodied in the Rulers, should then become the final guarantee.

414 B 13 **ὧν νῦν δή.** See *cr. n.* Although νῦν occasionally refers to the immediate past (e.g. I 341 C, IX 592 A, X 611 B: see also Jebb on Soph. *Ant.* 151), neither here nor in οὓς νῦν δή just before can δὴ νῦν be retained: for δή "neque per se intelligi neque ad ὧν referri potest" (Schneider). The reference is to II 382 D, III 389 B.

414 C 14 **μάλιστα μέν.** See on 415 D.

15 **μηδὲν καινὸν κτλ.** We want no novelty, but something with which the Greeks are already familiar, for our city is a Greek city (V 470 E).

ἐγώ, ἀλλὰ Φοινικικόν τι, πρότερον μὲν ἤδη πολλαχοῦ γεγονός, ὥς φασιν οἱ ποιηταὶ καὶ πεπείκασιν, ἐφ' ἡμῶν δὲ οὐ γεγονὸς οὐδ' οἶδα εἰ γενόμενον ἄν, πεῖσαι δὲ συχνῆς πειθοῦς. Ὡς ἔοικας, ἔφη, ὀκνοῦντι λέγειν. Δόξω δέ σοι, ἦν δ' ἐγώ, καὶ μάλ' εἰκότως ὀκνεῖν, 20 *ἐπειδὰν εἴπω. Λέγ', ἔφη, καὶ μὴ φοβοῦ. Λέγω δή· | καίτοι οὐκ* D *οἶδα ὁποίᾳ τόλμῃ ἢ ποίοις λόγοις χρώμενος ἐρῶ καὶ ἐπιχειρήσω πρῶτον μὲν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας πείθειν καὶ τοὺς στρατιώτας, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄλλην πόλιν, ὡς ἄρ' ἃ ἡμεῖς αὐτοὺς ἐτρέφομέν τε καὶ ἐπαιδεύομεν, ὥσπερ ὀνείρατα ἐδόκουν ταῦτα πάντα πάσχειν* 25 *τε καὶ γίγνεσθαι περὶ αὐτούς, ἦσαν δὲ τότε τῇ ἀληθείᾳ ὑπὸ γῆς ἐντὸς πλαττόμενοι καὶ τρεφόμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ὅπλα αὐτῶν καὶ ἡ ἄλλη σκευὴ δημιουργουμένη. | ἐπειδὴ δὲ παντελῶς ἐξειργα-* E *σμένοι ἦσαν, καὶ ἡ γῆ αὐτοὺς μήτηρ οὖσα ἀνῆκεν, καὶ νῦν δεῖ ὡς*

28. *δεῖ q*: *δὴ* ΑΠΞ.

---

16 **Φοινικικόν τι**: because the story of the *Σπαρτοί* was Phoenician, Cadmus the Phoenician having sown the dragon's teeth from which they sprang (Apollod. III 4. 1). Cf. *Laws* 663 E. Steinhart (*Einleit.* p. 177) and Susemihl (*Gen. Entw.* II p. 144) find in *Φοινικικόν* a further hint that the institution of caste was something foreign and non-Hellenic: but the words cannot be thus interpreted. The Egyptian system of caste (see Hdt. II 164 ff.) differed from Plato's in essential points, and there is no real evidence to shew that he was influenced by it in any way: nor is 'Phoenician' ('Sidonian' in *Laws* l.c.) equivalent to 'Egyptian.' Cf. Hermann *Gesch. u. Syst.* p. 55 and *nn.* *Ψεῦσμα Φοινικικόν* afterwards became a proverb, perhaps owing to this passage.

πολλαχοῦ γεγονός means simply 'which has happened in many places.' *γεγονός* and *γενόμενον* in themselves refer to the actual occurrences, which *ὥς φασιν—πεπείκασιν* reduces again to legend and matter of faith. *πολλαχοῦ* is plentifully illustrated in Preller *Gr. Myth.* pp. 79 ff. Presently *οὐδ' οἶδα εἰ γενόμενον ἄν* (for which Herwerden neatly but needlessly suggests *οὐδ' οἶδ' ἂν εἰ γενόμενον*) hints that the age of miracles is past.

414 D 21 **ὁποίᾳ—ἢ ποίοις**. Cf. 400 A *n.* It is very exceptional to find the indirect interrogative preceding the direct: cf. Soph. *O. T.* 71 with Jebb's note.

ἐρῶ. I have removed the colon after *ἐρῶ* on Richards' suggestion.

24 **ὥσπερ ὀνείρατα—αὐτούς**: lit. 'all these things which they fancied themselves suffering and happening to them were so to speak dreams.' *ἐδόκουν* is 'imagined' as in Aesch. *Pers.* 188 (also of a dream) and elsewhere. The object of *πάσχειν*, viz. *ταῦτα πάντα*, becomes the subject of *γίγνεσθαι*: cf. (for the change of subject) *Ap.* 40 A, *Symp.* 200 D and supra I 333 C, II 359 D, E, 360 A. It must be allowed that the effect of this idiom is here unusually harsh. I once conjectured *ὑπάρχειν* for *πάσχειν*, taking *ἐδόκουν* still as 'fancied': but the text is probably sound.

25 **ὑπὸ γῆς κτλ.** Herwerden bids us bracket either *ὑπό* or *ἐντός*: but Plato rarely if ever lets the preposition *ἐντός* follow its noun. *ὑπό* is 'under,' not 'by' (it is *ὁ θεός*, not *ἡ γῆ*, who *πλάττει*, infra 415 A), and *ἐντός* is adverbial; "drinnen unter der Erde" (Schneider). Mortal creatures are similarly moulded within the earth in Protagoras' prehistoric myth (*τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον* 320 D): cf. also *Symp.* 191 C, *Pol.* 272 A, *Tim.* 42 D. The myth of the *Politicus* (269 A ff.) connects the autochthonous origin of man with the golden age, in agreement with a wide-spread tradition, which gave rise to a considerable literature (Dümmler *Proleg. zu Platons Staat* p. 46). It is in the spirit of this tradition that Plato here represents the first generation of his ideal city as autochthonous.

414 E 28 **καί—καί.** The double *καί* marks "the correspondence of the

περὶ μητρὸς καὶ τροφοῦ τῆς χώρας ἐν ᾗ εἰσὶ βουλεύεσθαί τε καὶ ἀμύνειν αὐτούς, ἐάν τις ἐπ' αὐτὴν ἴῃ, καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων πολιτῶν 30 *ὡς ἀδελφῶν ὄντων καὶ γηγενῶν διανοεῖσθαι.* Οὐκ ἐτός, ἔφη, **415** *πάλαι ᾐσχύνου τὸ ψεῦδος λέγειν.* Πάνυ, ἦν δ' ἐγώ, | *εἰκότως· ἀλλ' ὅμως ἄκουε καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ μύθου. ἐστὲ μὲν γὰρ δὴ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει ἀδελφοί, ὡς φήσομεν πρὸς αὐτοὺς μυθολογοῦντες, ἀλλ' ὁ θεὸς πλάττων, ὅσοι μὲν ὑμῶν ἱκανοὶ ἄρχειν, χρυσὸν ἐν τῇ γενέσει συνέμειξεν αὐτοῖς, διὸ τιμιώτατοί εἰσιν·* 5 *ὅσοι δ' ἐπίκουροι, ἄργυρον· σίδηρον δὲ καὶ χαλκὸν τοῖς τε γεωργοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς. ἅτε οὖν ξυγγενεῖς ὄντες πάντες τὸ* **B** *μὲν πολὺ ὁμοίους ἂν ὑμῖν αὐτοῖς γεννῷτε, ἔστι δ' ὅτε ἐκ* | *χρυσοῦ γεννηθείη ἂν ἀργυροῦν καὶ ἐξ ἀργυροῦ χρυσοῦν ἔκγονον καὶ τἆλλα πάντα οὕτως ἐξ ἀλλήλων. τοῖς οὖν ἄρχουσι καὶ πρῶτον καὶ* 10

---

two clauses" (J. and C.). As the Earth proved herself their mother, so they must shew themselves her sons. If the text is sound, it must be explained in this way; but exact parallels are rare. Thuc. IV 8. 9 (cited by Schneider *Addit.* p. 27) is different: see Classen ad loc. and on VIII 27. 5. More to the point is Soph. *Ant.* 1192 f. *καὶ παρὼν ἐρῶ, | κοὐδὲν παρήσω τῆς ἀληθείας ἔπος*: see Jebb ad loc. Ast expunges *καί* before *ἡ γῆ*, while Hermann alters it to *ὡς* (carrying on the *ὡς* of *ὡς ἄρα*). Neither change can be called satisfactory. I formerly suggested *δημιουργουμένη ἔτι. ἤδη δὲ κτλ.* (*Cl. Rev.* X p. 385): cf. *Symp.* 220 C *ἤδη ἦν μεσημβρία, καὶ ἄνθρωποι ᾐσθάνοντο.* The change is slight, but *ἔτι* 'languet,' and it is better to retain the MS reading.

ὡς περὶ μητρὸς — διανοεῖσθαι. Cf. (with J. and C.) Aesch. *Sept.* 10—20, 412—416, and infra V 470 D. For the omission of the preposition before *τῆς χώρας* cf. VIII 553 B *n.* *ὑπέρ* with *τῶν ἄλλων* is scarcely more than *περί*: see II 367 A *n.*

415 A 3 **ὡς φήσομεν.** The sense (as Schneider observes) is *ὡς ὁ μῦθος λέγει, ὃν πρὸς αὐτοὺς ἐροῦμεν.* Hartman cancels *ὡς*, but it was more likely to have been wrongly omitted here than inserted.

5 **χρυσὸν κτλ.** The metals are borrowed from Hesiod (*O. D.* 109—201), as Plato indicates in VIII 546 E. Hesiod enumerates five ages of men (interposing the age of heroes between those of copper and iron), but the older legend probably recognised four only: see Rohde *Psyche*[2] I p. 87. Plato makes the golden and the other classes coexist—a truer and profounder view than Hesiod's. In other respects, the myth (as Jackson has pointed out in Susemihl and Hicks *Politics of Aristotle* p. 244) is not to be pressed: for "it does not recognise the promotion of *ἐπίκουροι*" to be *ἄρχοντες*. We should expect the *φύλακες* to contain admixtures, both of gold and silver, such as are to be Rulers receiving more gold than silver, and conversely; but the Greek does not favour this idea. Iron again seems to be exclusively (though less emphatically) reserved for the farmers, and copper for the artisans: cf. infra B, C, VIII 547 A, B, and Arist. *Pol.* B 5. 1264^b 14. It makes the *ψεῦδος* all the more *γενναῖον* and effective to tell the citizens that the classes are even more distinct than they really are.

7 **ἅτε οὖν ξυγγενεῖς ὄντες** is said with reference to the *δέ* clause, on which the stress falls. The fundamental kinship of the different classes will occasionally reassert itself in their offspring. So J. and C., rightly.

415 B 9 **ἐξ ἀργυροῦ**: sc. *ἐκγόνου*, which should also be supplied with *χρυσοῦ*. Plato sees in fancy the onward march of generations *καθάπερ λαμπάδα τὸν βίον παραδιδόντες*: cf. IV 424 A. Ast's proposal *ἀργύρου* should not have received the approval of Hartman; and D. and V. miss a characteristic touch by translating *ἀργυροῦ* "a silver parent."

μάλιστα παραγγέλλει ὁ θεός, ὅπως μηδενὸς οὕτω φύλακες ἀγαθοὶ ἔσονται μηδ' οὕτω σφόδρα φυλάξουσι μηδὲν ὡς τοὺς ἐκγόνους, ὅ τι αὐτοῖς τούτων ἐν ταῖς ψυχαῖς παραμέμικται, καὶ ἐάν τε σφέτερος ἔκγονος ὑπόχαλκος ἢ ὑποσίδηρος γένηται, μηδενὶ | τρόπῳ C
15 *κατελεήσουσιν, ἀλλὰ τὴν τῇ φύσει προσήκουσαν τιμὴν ἀποδόντες ὤσουσιν εἰς δημιουργοὺς ἢ εἰς γεωργούς, καὶ ἂν αὖ ἐκ τούτων τις ὑπόχρυσος ἢ ὑπάργυρος φυῇ, τιμήσαντες ἀνάξουσι τοὺς μὲν εἰς φυλακήν, τοὺς δὲ εἰς ἐπικουρίαν, ὡς χρησμοῦ ὄντος τότε τὴν πόλιν διαφθαρῆναι, ὅταν αὐτὴν ὁ σίδηρος ἢ ὁ χαλκὸς φυλάξῃ. τοῦτον*
20 *οὖν τὸν μῦθον ὅπως ἂν πεισθεῖεν, ἔχεις τινὰ μηχανήν; Οὐδαμῶς, ἔφη, ὅπως γ' ἂν αὐτοὶ οὗτοι· | ὅπως μέντ' ἂν οἱ τούτων ὑεῖς καὶ οἱ* D *ἔπειτα οἵ τ' ἄλλοι ἄνθρωποι οἱ ὕστερον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, εὖ ἂν ἔχοι πρὸς τὸ μᾶλλον αὐτοὺς τῆς πόλεώς τε καὶ ἀλλήλων κήδεσθαι· σχεδὸν γάρ τι μανθάνω ὃ λέγεις.*

19. *ὁ σίδηρος ἢ ὁ χαλκὸς* q: *ὁ σίδηρος φύλαξ ἢ ὁ χαλκοῦς* A¹Π: *ὁ σιδηροῦς φύλαξ ἢ ὁ χαλκοῦς* A²: *ὁ σιδηροῦς ἢ ὁ χαλκοῦς* Ξ.

---

13 **ἐάν τε κτλ.** This provision is the corner-stone of Plato's State, and as soon as it gives way, the edifice is doomed (VIII 546 E—547 A). It is only by the elevation of the worthy and the degradation of the unfit that class-distinctions can be made to coincide with those of Nature (cf. IV 423 D); and unless they do, the foundation of the city, which is *τὸ ἑαυτοῦ πράττειν*, is sapped. Hence the emphasis with which Plato introduces this subject. His theory, it should be noted, conforms at least as much to the interest of the individual as to that of the State; for it provides congenial work for all according to their natural capacities, and uncongenial labour, whether above or below one's powers, is a fertile source of misery and crime. Aristotle (*Pol.* B 4. 1262ᵇ 27) seems to doubt if Plato's scheme was feasible. Granted rulers who are *φρόνιμοι εἰς τοῦτο, δυνατοί*, and *κηδεμόνες τῆς πόλεως* (412 C), in a small city—a thousand warriors, says Plato, will suffice (IV 423 A, cf. Grote *Plato* III p. 206 *n.*)—it could probably be worked without much difficulty. See also IV 423 E ff. We are not of course to suppose that the child was once for all assigned to his class at birth; he would be watched and tested again and again, before being finally disposed of, so that the likelihood of mistakes on the part of the Rulers is greatly lessened. Cf. *Tim.* 19 A.

415 C 17 **τιμήσαντες**: not "having estimated their values" (J. and C.): but simply 'they will do him honour and' etc. The suggestions *ἀντιτιμήσαντες* or *τιμήσαντες κατ' ἀξίαν* will hardly command assent. *τιμήν* in *τιμὴν ἀποδόντες* above may also be translated 'honour' if *τὴν τῇ φύσει προσήκουσαν* is taken in its full force: the honour appropriate to his nature and no more.

415 D 21 **ὅπως μέντ' ἂν κτλ.** Cf. *Laws* 663 E—664 A. Grote justly observes that "Plato has fair reason for his confident assertion that if such legends could once be imprinted on the minds of his citizens, as portions of an established creed, they would maintain themselves for a long time in unimpaired force and credit" (l. c. III p. 188). The first generation of citizens would remain incredulous, but the *γενναῖον ψεῦδος* would be impressed upon their children, and soon be universally believed. It would require but little effort for a Greek city like Plato's (V 470 E) to entertain in course of time a view which has so many points of contact with Greek tradition. Here Plato seems to hint that even his Rulers (for *οἱ τούτων ὑεῖς* must include these also) will in time believe; the Rulers of VI—VII might teach the legend as an *ἐν δέοντι ψεῦδος*, but would themselves refuse their assent.

24 **σχεδὸν—λέγεις**: viz. that the story

XXII. Καὶ τοῦτο μὲν δὴ ἕξει ὅπῃ ἂν αὐτὸ ἡ φήμη ἀγάγῃ· 25
ἡμεῖς δὲ τούτους τοὺς γηγενεῖς ὁπλίσαντες προάγωμεν ἡγουμένων
τῶν ἀρχόντων. ἐλθόντες δὲ θεασάσθων τῆς πόλεως ὅπου κάλλι-
E στον στρατοπεδεύσασθαι, ὅθεν τούς τε ἔνδον | μάλιστ' ἂν κατέχοιεν,
εἴ τις μὴ ἐθέλοι τοῖς νόμοις πείθεσθαι, τούς τε ἔξωθεν ἀπαμύνοιεν,
εἰ πολέμιος ὥσπερ λύκος ἐπὶ ποίμνην τις ἴοι, στρατοπεδευσάμενοι 30
δέ, θύσαντες οἷς χρή, εὐνὰς ποιησάσθων. ἢ πῶς; Οὕτως, ἔφη.
Οὐκοῦν τοιαύτας, οἵας χειμῶνός τε στέγειν καὶ θέρους ἱκανὰς
εἶναι; Πῶς γὰρ οὐχί; οἰκήσεις γάρ, ἔφη, δοκεῖς μοι λέγειν. Ναί,
416 ἦν δ' ἐγώ, στρατιωτικάς γε, ἀλλ' οὐ χρηματιστικάς. | Πῶς, ἔφη,
αὖ τοῦτο λέγεις διαφέρειν ἐκείνου; Ἐγώ σοι, ἦν δ' ἐγώ, πειράσομαι
εἰπεῖν. δεινότατον γάρ που πάντων καὶ αἴσχιστον ποιμέσι τοιού-
τους γε καὶ οὕτω τρέφειν κύνας ἐπικούρους ποιμνίων, ὥστε ὑπὸ
ἀκολασίας ἢ λιμοῦ ἤ τινος ἄλλου κακοῦ ἔθους αὐτοὺς τοὺς κύνας 5

3. αἴσχιστον Ξ q: αἴσχιστόν που A: αἴσχιόν που Π.

---

is intended to form part of the city's permanent religious creed, and so encourage patriotism and fraternity.

415 D—**417** B *Our Rulers and Auxiliaries shall have a camp within the city, so as to check lawless citizens and ward off foreign foes. Their education will prevent them from preying on the others, provided we arrange their circumstances rightly. We shall assign them common property and houses, as well as common meals, to be furnished by the other citizens in return for the protection they enjoy. The use of gold and silver must be forbidden to our Guardians.*

415 D ff. The communism of the *Republic* is, next to its educational curriculum, the principal guarantee which Plato provides against the abuse of political power on the part of his Guardians (Nohle *die Statslehre Platos* pp. 129 ff.). At the present stage Socrates gives only a brief and exoteric account of the system, reserving the full and final exposition for Book V. Plato may have been thinking of certain Spartan and Pythagorean institutions when he framed some of the regulations in this section: but his communism is much more thorough-going than anything of the kind before his day. See Steinhart *Einleitung* pp. 179—181, and especially Grote l. c. III pp. 207—216. Aristotle's criticisms (*Pol.* B 5. 1262^b 37—1263^b 29) are interesting and acute, although he ignores some essential points, and is unable throughout to rise to the level of Plato's idealism. See also Jowett *Introd.* pp. 175—179 and Nettleship *Lect. and Rem.* II pp. 136 f.

25 **τοῦτο—ἀγάγῃ**: 'this will be as the *vox populi* shall determine': i.e. it will depend upon φήμη whether our fable is believed or not. φήμη is not of course an oracle (as Ficinus supposed), but the half-personified voice of popular belief. Cf. *Laws* 838 C, D.

28 **τούς τε ἔνδον κτλ.** Henkel (*Studien zur Gesch. d. Gr. Lehre vom Staat* p. 52 *n.* 13) remarks that the prevention of faction inside the city is characteristically put in the foreground. The greatest danger to a Greek city was from internal dissension: cf. V 470 C ff. *nn.*

415 E 30 **στρατοπεδευσάμενοι.** The Spartan government was compared to that of a στρατόπεδον (Isocr. 6. 81: cf. Gilbert *Gr. Const. Ant.* E. T. pp. 61 ff.). Plato's city is literally a camp. His proposals would probably strike the average Athenian as a dangerous and tyrannical exaggeration of Spartan usages. See Jowett *Introd.* p. 176.

416 A 2 **διαφέρειν ἐκείνου** is rejected by Herwerden; but Schneider's explanation hits the mark: "αὖ alterum hoc de discrimine insolentius dictum notat: prius fuerat quod domos εὐνάς dixerat."

ἐπιχειρῆσαι τοῖς προβάτοις κακουργεῖν καὶ ἀντὶ κυνῶν λύκοις
ὁμοιωθῆναι. Δεινόν, ἦ δ' ὅς· πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν φυλακτέον |
παντὶ τρόπῳ, μὴ τοιοῦτον ἡμῖν οἱ ἐπίκουροι ποιήσωσι πρὸς τοὺς B
πολίτας, ἐπειδὴ αὐτῶν κρείττους εἰσίν, ἀντὶ ξυμμάχων εὐμενῶν
10 δεσπόταις ἀγρίοις ἀφομοιωθῶσιν; Φυλακτέον, ἔφη. Οὐκοῦν τὴν
μεγίστην τῆς εὐλαβείας παρεσκευασμένοι ἂν εἶεν, εἰ τῷ ὄντι καλῶς
πεπαιδευμένοι εἰσίν; Ἀλλὰ μὴν εἰσίν γ', ἔφη. καὶ ἐγὼ εἶπον,
Τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον διισχυρίζεσθαι, ὦ φίλε Γλαύκων· ὃ μέντοι
ἄρτι ἐλέγομεν, ἄξιον, ὅτι δεῖ αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς | τυχεῖν παιδείας, C
15 ἥτις ποτέ ἐστιν, εἰ μέλλουσι τὸ μέγιστον ἔχειν πρὸς τὸ ἥμεροι
εἶναι αὐτοῖς τε καὶ τοῖς φυλαττομένοις ὑπ' αὐτῶν. Καὶ ὀρθῶς
γε, ἦ δ' ὅς. Πρὸς τοίνυν τῇ παιδείᾳ ταύτῃ φαίη ἄν τις νοῦν ἔχων
δεῖν καὶ τὰς οἰκήσεις καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν τοιαύτην αὐτοῖς
παρεσκευάσθαι, ἥτις μήτε τοὺς φύλακας ὡς ἀρίστους εἶναι παύσοι
20 αὐτούς, κακουργεῖν τε μὴ ἐπαροῖ περὶ τοὺς ἄλλους | πολίτας. D
Καὶ ἀληθῶς γε φήσει. Ὅρα δή, εἶπον ἐγώ, εἰ τοιόνδε τινὰ τρόπον

12. ἐγὼ *v*: ἔγωγ' ΑΠΞ *q*. 19. παρεσκευάσθαι Π: παρασκευάσασθαι A.
20. ἐπαροῖ Θ: ἐπάρῃ ΑΠΞ *q*.

---

6 **κακουργεῖν**. See 407 B *n*. The idiom is abundantly attested, both in Plato and in other Greek authors, although Madvig and Cobet have done their best to expel it from Plato's text here and wherever else it occurs.

416 B 8 **μὴ τοιοῦτον—ποιήσωσι**. For *τοιοῦτον* cf. 388 D *n*. Richter conjectured *μὴ τοιοῦτοι—ποιηθῶσι*, "parum venuste," as Hartman mercifully says.

9 **ἀντὶ ξυμμάχων — ἀφομοιωθῶσιν**. For the usual ampliative or explanatory asyndeton cf. 409 B. Aristotle objects that Plato's regulations would virtually divide his city into two hostile camps (*Pol.* B 5. 1264ᵃ 24), and Grote does not see "what reply the Platonic *Republic* furnishes to this objection" (l.c. III p. 213). In reply to Aristotle, Plato might have pointed to his regulations about the interchange of classes (415 B ff.), which would have the effect of binding them together more securely. Moreover, where each individual has the work to do for which he is best qualified, one fruitful cause of discontent and sedition is removed. The wives and families of the lower class would also tend to keep them quiet. Nor does Aristotle's objection allow sufficient weight to the training by which Plato tries to protect his guardians from such 'spiritual pride' as would alienate their subjects.

12 **καὶ ἐγὼ εἶπον**. See *cr. n.* *καὶ ἔγωγ' εἶπον*, though generally retained, is surely wrong: it could only mean 'I too, said I.' No editor cites any other instance of *ἔγωγε* in this formula.

13 **τοῦτο μὲν κτλ.** prepares us for the second scheme of education in Book VII: cf. 412 B, 414 A *nn*.

416 C 19 **ἥτις—ἐπαροῖ**. *αὐτούς* is emphatic: "ipsos per se" (Schneider). The contrast is between the guardians in themselves, and in their dealings with the others. It is difficult to decide between *παύσει—ἐπαρεῖ* (Bekker and others) and *παύσοι—ἐπαροῖ*. The latter is *exquisitius*, and better supported on the whole. For the confusion between -ῃ (subjunctive) and -οι (optative) in A see *Introd.* § 5. Cobet calls for *τοῦ* instead of *τούς* before *φύλακας*, but *φύλακας* requires the article. *παύειν* with the infinitive is rare, and means 'prevent,' not 'make to cease': cf. Hdt. V 67 (with Stein's note) and Ar. *Ach.* 634, where Reiske's conjecture *πείσας* should not be accepted.

δεῖ αὐτοὺς ζῆν τε καὶ οἰκεῖν, εἰ μέλλουσι τοιοῦτοι ἔσεσθαι· πρῶτον μὲν οὐσίαν κεκτημένον μηδεμίαν μηδένα ἰδίαν, ἂν μὴ πᾶσα ἀνάγκη· ἔπειτα οἴκησιν καὶ ταμιεῖον μηδενὶ εἶναι μηδὲν τοιοῦτον, εἰς ὃ οὐ πᾶς ὁ βουλόμενος εἴσεισι· τὰ δ' ἐπιτήδεια, ὅσων δέονται ἄνδρες 25
E ἀθληταὶ πολέμου σώφρονές τε καὶ ἀνδρεῖοι, ταξαμένους | παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν δέχεσθαι μισθὸν τῆς φυλακῆς τοσοῦτον, ὅσον μήτε περιεῖναι αὐτοῖς εἰς τὸν ἐνιαυτὸν μήτε ἐνδεῖν· φοιτῶντας δὲ εἰς ξυσσίτια ὥσπερ ἐστρατοπεδευμένους κοινῇ ζῆν· χρυσίον δὲ καὶ ἀργύριον εἰπεῖν αὐτοῖς ὅτι θεῖον παρὰ θεῶν αἰεὶ ἐν τῇ ψυχῇ 30 ἔχουσι καὶ οὐδὲν προσδέονται τοῦ ἀνθρωπείου, οὐδὲ ὅσια τὴν ἐκείνου κτῆσιν τῇ τοῦ θνητοῦ χρυσοῦ κτήσει ξυμμιγνύντας μιαίνειν,
417 διότι πολλὰ καὶ ἀνόσια περὶ τὸ τῶν | πολλῶν νόμισμα γέγονεν, τὸ παρ' ἐκείνοις δὲ ἀκήρατον· ἀλλὰ μόνοις αὐτοῖς τῶν ἐν τῇ πόλει μεταχειρίζεσθαι καὶ ἅπτεσθαι χρυσοῦ καὶ ἀργύρου οὐ θέμις, οὐδ' ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὄροφον ἰέναι οὐδὲ περιάψασθαι οὐδὲ πίνειν ἐξ ἀργύρου ἢ χρυσοῦ. καὶ οὕτω μὲν σῴζοιντό τ' ἂν καὶ σῴζοιεν τὴν 5

4. τὸν αὐτὸν A²Π²Ξq^1: τῶν αὐτῶν A¹: τῶν αὐτὸν Π¹: τὸν αὐτῶν corr. in mg. q^2.

---

416 D 22 **πρῶτον μὲν κτλ.** A certain measure of communism in property seems to have existed among the Pythagoreans (RP.[7] p. 43); but there is no reason to suppose that Plato is deliberately borrowing from them here: cf. Steinhart *Einleitung* p. 179. The main object of Plato is of course to prevent the formation of private interests likely to compete with the claims of public duty. We remark that there has been no hint so far of common wives and children, although Blaschke (*der Zusammenhang d. Fam. u. Gütergemeinschaft d. pl. St. m. d. pol. u. phil. Syst. Platos* p. 7) thinks he finds one in 415 A. Cf. 415 D *n*.

23 **ἂν μὴ πᾶσα ἀνάγκη.** For ᾖ omitted see II 371 A *n*. The conjecture ἦν for ἂν (Herwerden) is elegant, but superfluous.

25 **τὰ δ' ἐπιτήδεια—μισθόν.** It is fair that the lower classes should provide the others with the means of leisure, for it is they who 'reap all the benefit of the laborious training bestowed on the guardians.' They are the 'ultimate and capital objects' of Plato's solicitude. Grote justly adds that "this is a larger and more generous view of the purpose of political institutions than we find either in Aristotle or in Xenophon" (l.c. III p. 213).

26 **ταξαμένους** is strangely represented in Schneider's translation by "zu bestimmten Zeiten." It refers to the fixing of fees or payments in return for services rendered. Cf. *Men.* 91 B.

416 E 29 **ξυσσίτια.** A Spartan feature: see Gilbert *Gk. Const. Ant.* E. T. p. 65. Cf. *Laws* 762 B ff.

χρυσίον κτλ. So also in Sparta, according to Xen. *Rep. Lac.* 7. 6; with which cf. Plut. *Lys.* 19. 6, where the ephors are said to have put to death a friend of Lysander λαβόντες ἀργύριον ἰδίᾳ κεκτημένον. Plato is keenly conscious of the corrupting influence of wealth: see *Gorg.* 525 D ff., and cf. II 373 E, IV 421 D *nn.* His guardians are φύσει πλουσίω τὰς ψυχάς (VIII 547 B) and need no other riches.

417 A 4 **ὑπὸ—ἰέναι:** as though Wealth communicated a taint, like a murderer *sub isdem trabibus* (ὁμωρόφιος). The Greek is much more expressive and picturesque than Apelt's conjecture ὑπὸ τὸν αὐτῶν ὄροφον προσιέναι (*Observ. Cr.* p. 11).

5 **σῴζοιντό τ' ἂν καὶ σῴζοιεν.** Cf.

πόλιν· ὁπότε δ' αὐτοὶ γῆν τε ἰδίαν καὶ οἰκίας καὶ νομίσματα κτήσονται, οἰκονόμοι μὲν καὶ γεωργοὶ ἀντὶ φυλάκων ἔσονται, δεσπόται δ' ἐχθροὶ ἀντὶ ξυμμάχων | τῶν ἄλλων πολιτῶν γενήσονται, **B** *μισοῦντες δὲ δὴ καὶ μισούμενοι καὶ ἐπιβουλεύοντες καὶ ἐπιβου-*
10 *λευόμενοι διάξουσι πάντα τὸν βίον, πολὺ πλείω καὶ μᾶλλον δεδιότες τοὺς ἔνδον ἢ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους, θέοντες ἤδη τότε ἐγγύτατα ὀλέθρου αὐτοί τε καὶ ἡ ἄλλη πόλις. τούτων οὖν πάντων ἕνεκα, ἦν δ' ἐγώ, φῶμεν οὕτω δεῖν κατεσκευάσθαι τοὺς φύλακας οἰκήσεώς τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων, καὶ ταῦτα νομοθετήσωμεν, ἢ μή;*
15 *Πάνυ γε, ἦ δ' ὃς ὁ Γλαύκων.*

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Γ'.

---

621 B *μῦθος ἐσώθη—καὶ ἡμᾶς ἂν σώσειεν.* *σῴζεσθαι* of moral salvation is common in Plato: cf. e.g. VI 492 E, 502 B.

6 **ὁπότε δ' αὐτοὶ—ἔσονται.** From this sentence it seems clear that the community of goods does not extend to the lower classes, although Aristotle complains that Plato has not said anything precise upon the matter (*Pol.* B 5. 1264ᵃ 15). Aristotle seems, however, to have understood that they were not to have common wives, for he cynically observes that it would have been better if they had, as then they would have been more divided and less likely to combine against the guardians (ib. 4. 1262ᵃ 40 ff.).

APPENDICES TO BOOK III.

I.

III **389** B—D. The section on truth offers some serious difficulties. Throughout the whole of this division of the *Republic* (377 A—392 A) Plato is laying down precepts to which the μῦθοι of poets are to conform (cf. 377 B and 392 A), and in each case it is pointed out how the precept in question has been violated by Homer and other poets. Here, however, nothing is said to shew that we are prescribing for the poets, and no illustrations, either of our precept or of its violation, are cited from them. Schneider, indeed, attempts to extort this meaning from the section; but his theory, strictly understood, would require us to suppose that ἰατροῖς δοτέον, ἰδιώταις οὐχ ἁπτέον, προσήκει ψεύδεσθαι, οὐχ ἁπτέον τοῦ τοιούτου in B, ψεύσασθαι, ψευδόμενον in C, and κολάσει in D refer not to Plato's own city, but to poetical representations; that τῆς πόλεως in B is not Plato's city, but any city figuring in poetry; and that τοὺς τοιούτους ἄρχοντας in C are not Plato's rulers, but others. Such a supposition is hardly possible, if τοιούτους in C is genuine (see note ad loc.), and in any case it is neither natural nor obvious. It may with safety be asserted that if the section had occurred in any other context no one would have supposed it to contain rules for poetical fables: in itself it merely lays down the duty of the lower classes to speak the truth, with the conditions under which the rulers may lie. Cf. Rettig *Proleg.* pp. 62, 63 and notes on 389 D. Rettig, following up a hint of Schleiermacher's, thinks the section was introduced to prepare the way for the rulers' 'lie' about the origin of the State; while Susemihl (*Genet. Entw.* II p. 120) in some mysterious way appears to connect it with the theory of Ideas "as the true and higher Measure of the correct representation of Gods, Daemons, Heroes and the lower world." The latter view is altogether fanciful; and neither of these explanations justifies Plato for having inserted the passage in this particular connexion, where he is discussing poetical legend, however much Rettig may extol the "art" with which he has concealed his art. The following seems to me a more probable explanation. We are professedly dealing with poetical representations of the gods and heroes, and we should expect Plato to require the poets to represent them as truthful and to enforce his remarks by poetical illustrations. He does not do so, because it has

already been done in II 382—383. Instead of this, he reverts to 382 C (τότε ἀποτροπῆς ἕνεκα ὡς φάρμακον χρήσιμον γίγνεται sc. τὸ ἐν τοῖς λόγοις ψεῦδος), and emphasizes, more than he has hitherto done, the reason why truthfulness must be ascribed to the gods, viz. in order to encourage the virtue among men. That Plato laid the greatest stress upon the virtue of Truth appears from the fine passage in *Laws* 730 B, C, beginning Ἀλήθεια δὴ πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς ἡγεῖται, πάντων δὲ ἀνθρώποις: thus it is not unnatural that he should recur to the subject here. The section should be taken as a kind of afterthought to 382—383, which it is intended partly to explain and partly to supplement. The whole section on Truth is for this and other reasons possibly later than the context in which it appears: see also on τοὺς τοιούτους ἄρχοντας, 389 C.

A further question has been raised as to what Plato intended by the virtue of ἀλήθεια. Rettig (l.c. pp. 61 and 65 ff.) and Stallbaum, anxious to find in all this a preliminary sketch of the cardinal virtues, interpret it as a sort of wisdom; but in that case, why did not Plato call it by its name? He is content to use the names of two other cardinal virtues, ἀνδρεία and σωφροσύνη, although they have not yet been defined. Nor does this account of ἀλήθεια contain any of the distinctive features of Wisdom, either in its popular sense or in the sense which it bears in Book IV. There is no reason to suppose that Plato means anything but what he says, and he himself describes the virtue as 'speaking the truth.' The whole attempt to see in this division of the dialogue a foreshadowing of the psychological theory of the virtues is, I believe, a mistake: only two of the virtues are named at all, ἀνδρεία and σωφροσύνη, and these quite without any ulterior meaning or motive. Plato is simply describing in a somewhat desultory way (ὅπῃ ἂν ὁ λόγος ὥσπερ πνεῦμα φέρῃ)—since a rigid plan is not necessary here—the kind of character which Poetry should endeavour to foster: a character which shall honour gods and parents, set value on reciprocal friendship (386 A), be courageous, truthful, and distinguished for self-control. To force this description into the strait-jacket of the cardinal virtues would be pedantic. As it is, no essential feature of the καλὸς κἀγαθός is omitted.

II.

On Plato's ἁρμονίαι.

III **398** E—**399** B. Plato enumerates in all six scales in three groups. The first group is θρηνώδεις, and includes Mixo-Lydian, Syntono-Lydian, and such like; the second is μαλακόν, and embraces Chalaro-Ionian and Chalaro-Lydian; to the third, which occupies a middle position between the other two, belong Dorian and Phrygian. Chalaro-Ionian seems further to imply the existence of Syntono-Ionian, and we read of both in Pratinas *Fr.* 5 Bergk, μήτε σύντονον δίωκε μήτε τὰν ἀνειμέναν Ἰαστὶ μοῦσαν, | ἀλλὰ τὰν μέσαν...νεῶν ἄρουραν αἰόλιζε τῷ μέλει, if Westphal's

interpretation is (as I believe) right (*Harmonik* p. 186. See also Monro *Modes of Greek Music* pp. 5, 6). It has been supposed that Plato's μιξολυδιστί is only συντονολυδιστί under another name; but the name Mixo-Lydian seems rather to point to a compromise between two distinct modes, one of which was the Lydian. Possibly the συντονολυδιστί is included under τοιαῦταί τινες, as von Jan holds *Fl. Jahrb.* 1867 p. 823.

According to Westphal (l.c. pp. 215 ff.), whose theory is partly based upon what must, I fear, be regarded as a speculative deduction from Aristides Quintil. I pp. 21, 22 ed. Meibom, Plato's ἁρμονίαι were as follows:—

(1)	Mixo-Lydian	B C D E F G A B,
(2)	Syntono-Lydian	A B C′ D′ E′ F′ G′ A′,
(3)	Chalaro-Ionian	G A B C′ D′ E′ F′ G′,
(4)	Chalaro-Lydian	F G A B C′ D′ E′ F′,
(5)	Dorian	E F G A B C′ D′ E′,
(6)	Phrygian	D E F G A B C′ D′.

It will be observed that Westphal's scales are all of them ἁρμονίαι in the strict sense of the term, i.e. they differ in the order of their intervals; and that the Syntono-Lydian begins a major third higher than the Chalaro-Lydian.

An entirely different theory has been propounded by von Jan (*Fl. Jahrb.* 1867 pp. 815 ff.), who gives the following series of scales:—

(1)	Mixo-Lydian	E♯ F♯ G♯ A♯ B C′♯ D′♯ E′♯,
(2)	Syntono-Lydian	E F♯ G♯ A B C′♯ D′♯ E′,
(3)	Chalaro-Ionian	E♭ F G A♭ B♭ C′ D′♭ E′♭,
(4)	Chalaro-Lydian	E♭ F G A♭ B♭ C′ D′ E′♭,
(5)	Dorian	E F G A B C′ D′ E′,
(6)	Phrygian	E F♯ G A B C′♯ D′ E′.

According to this view, the Syntono-Lydian and the Chalaro-Lydian are in reality the same mode, differing from one another only in pitch. Plato's language appears to me to point to such a conclusion (see on 398 C, E), but it is not altogether easy for us to believe that the difference of a semitone in pitch could have converted τὸ θρηνῶδες into τὸ συμποτικόν. It will further be remarked that if we take the Dorian as the original and fundamental ἁρμονία (*Lach.* 188 D), the θρηνώδεις ἁρμονίαι, according to von Jan's theory, can be made from it by tuning different strings a semitone higher, and the χαλαραί by tuning different strings a semitone lower.

Von Jan's hypothesis is severely censured by Westphal (l.c. pp. 209—215), and strong arguments can be urged against it from the standpoint of modern music. I have quoted it in this Appendix because of its symmetry, and also because, so far as it goes, it seems to me to be more in harmony with the scanty indications furnished by Plato's language than the theory of Westphal. It is true, as Westphal urges, that Plato applies the term ἁρμονία to Syntono-Lydian and Chalaro-Lydian as well as to Dorian, Phrygian etc.; but I do not think it follows that Syntono-Lydian and Chalaro-Lydian differed in the arrangement of intervals: for σύντονος and χαλαρά ought to refer to pitch alone: and συντονολυδιστί or χαλαραλυδιστί may have been called a ἁρμονία not *qua* σύντονος or χαλαρά, but *qua* λυδιστί. The references to Plato's ἁρμονίαι in Arist. *Pol.* Θ 5. 1340ᵃ 40 ff. may be explained in the same way. Wherever Aristotle speaks of ἀνειμέναι and σύντονοι ἁρμονίαι, he is referring, as the editors hold, to Chalaro-Lydian, Chalaro-Ionian, and Syntono-Lydian, Syntono-Ionian; and these are properly called ἁρμονίαι as being varieties of λυδιστί and ἰαστί. See my article in *Cl. Rev.* x pp. 378 f. The passage on the modes or (as he calls them) τρόποι in Bacchius' *Isagoge* § 46 ff. seems—as far as concerns the relative pitch of the scales—to point to a solution with which neither Westphal nor von Jan agrees, but Bacchius gives us no information about the order of intervals in Plato's ἁρμονίαι.

Δ.

419 I. *Καὶ ὁ Ἀδείμαντος ὑπολαβὼν Τί οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀπολογήσει, ἐάν τίς σε φῇ μὴ πάνυ τι εὐδαίμονας ποιεῖν τούτους τοὺς ἄνδρας, καὶ ταῦτα δι' ἑαυτούς, ὧν ἔστι μὲν ἡ πόλις τῇ ἀληθείᾳ, οἱ δὲ μηδὲν ἀπολαύουσιν ἀγαθὸν τῆς πόλεως, οἷον ἄλλοι ἀγρούς τε*

---

419 A—**423** B *Adimantus now interposes with the objection that the Guardians will be far from happy. Although they are in reality masters of the city, they have nothing which they can call their own—none of the contributing factors of individual or personal gratification. In reply, it is not admitted that the Guardians will be unhappy, but even supposing that they are, our purpose was, not to make happy Guardians, but to found a happy City, in order to discover Justice within its borders. Our Guardians must not be made happy at the cost of efficiency in their peculiar duty. Wealth is hardly less unpropitious to the exercise of arts and professions than Poverty. When our city is at war with two communities, she will not lack resources; for she will make alliance with one of the two by promising to it the other's wealth. Nor will she be in danger from her ally afterwards. Other States are each of them not one but manifold, and our city, if she have but a thousand defenders, is the greatest single state in Greece or Barbary.*

419 A ff. 1 **καὶ ὁ Ἀδείμαντος κτλ.** Adimantus' objection is the dying echo of the view already advocated by Thrasymachus, that a ruler should rule for his own profit: cf. I 343 A, 344 B *nn.* Socrates declines to discuss the question now, because it is irrelevant. In the further account of the communism of the ruling class, the difficulty solves itself. A higher happiness—so we are told—comes from self-victory than from indulgence (V 465 D ff.: cf. IX 583 C *n.*). Compare the conversation of Socrates with Aristippus in *Mem.* II 1. 17 ff.

2 **μή.** On *μή* with the infinitive after verbs of saying see I 346 E *n.*

3 **δι' ἑαυτούς**: i.e. they have themselves to thank for not being *εὐδαίμονες*. Cf. V 465 E *οὐκ οἶδα ὅτου λόγος ἡμῖν ἐπέπληξεν ὅτι τοὺς φύλακας οὐκ εὐδαίμονας ποιοῖμεν, οἷς ἐξὸν πάντα ἔχειν τὰ τῶν πολιτῶν οὐδὲν ἔχοιεν;* and Solon 33 1 f. *οὐκ ἔφυ Σόλων βαθύφρων οὐδὲ βουλήεις ἀνήρ· | ἐσθλὰ γὰρ θεοῦ διδόντος αὐτὸς οὐκ ἐδέξατο* (he of his own initiative refused). *διά* is used exactly as in I 354 B. This view, which is Ast's, gives an excellent meaning, and Schneider, who at first proposed a subtler explanation, adopts it in his translation ("durch ihre eigene Schuld"). The various conjectures *δή, αὐτοῖς ὧν* (Stephanus), *δὴ αὐτοὺς ὧν* (Buttmann), *αὐτοὺς δι' ὧν* (Herwerden) need no refutation.

4 **ἄλλοι**: not *οἱ ἄλλοι* (Bekker, Stallbaum, etc.), which might be taken as referring to the lower classes in Plato's State. Plato would not be likely to permit these to have *οἰκίαι καλαὶ καὶ μεγάλαι*. *ἄλλοι* means 'other rulers,' i.e. rulers in other cities; and *κεκτημένοι* belongs to *οἱ δέ*: 'possessing, like other rulers, lands,' etc. So Schneider, rightly. For the idiomatic position of *οἷον ἄλλοι* cf. VII 515 A, 528 B, IX 589 B al.

5 *κεκτημένοι καὶ οἰκίας οἰκοδομούμενοι καλὰς καὶ μεγάλας καὶ ταύταις πρέπουσαν κατασκευὴν κτώμενοι καὶ θυσίας θεοῖς ἰδίας θύοντες καὶ ξενοδοκοῦντες καὶ δὴ καί, ἃ νῦν δὴ σὺ ἔλεγες, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον κεκτημένοι καὶ πάντα ὅσα νομίζεται τοῖς μέλλουσιν μακαρίοις εἶναι; ἀλλ' ἀτεχνῶς, φαίη ἄν, ὥσπερ ἐπίκουροι μισθω-*
10 *τοὶ ἐν τῇ πόλει φαίνονται | καθῆσθαι οὐδὲν ἄλλο ἢ φρουροῦντες.* **420**
Ναί, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταῦτά γε ἐπισίτιοι καὶ οὐδὲ μισθὸν πρὸς τοῖς σιτίοις λαμβάνοντες ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ὥστε οὐδ' ἂν ἀποδημῆσαι βούλωνται ἰδίᾳ, ἐξέσται αὐτοῖς, οὐδ' ἑταίραις διδόναι οὐδ' ἀνα-
5 *λίσκειν ἄν ποι βούλωνται ἄλλοσε, οἷα δὴ οἱ εὐδαίμονες δοκοῦντες εἶναι ἀναλίσκουσι. ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα συχνὰ τῆς κατηγορίας ἀπολείπεις. Ἀλλ', ἦ δ' ὅς, ἔστω καὶ ταῦτα κατηγορημένα. Τί οὖν δὴ ἀπολογησόμεθα, φῄς; Ναί. Τὸν αὐτὸν οἶμον, ἦν δ'* **B**
ἐγώ, πορευόμενοι εὑρήσομεν, ὡς ἐγᾦμαι, ἃ λεκτέα. ἐροῦμεν γάρ,
10 *ὅτι θαυμαστὸν μὲν ἂν οὐδὲν εἴη, εἰ καὶ οὗτοι οὕτως εὐδαιμονέστατοί εἰσιν, οὐ μὴν πρὸς τοῦτο βλέποντες τὴν πόλιν οἰκίζομεν, ὅπως ἕν τι ἡμῖν ἔθνος ἔσται διαφερόντως εὔδαιμον, ἀλλ' ὅπως ὅ τι μάλιστα ὅλη ἡ πόλις. ᾠήθημεν γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ μάλιστα ἂν εὑρεῖν δικαιοσύνην καὶ αὖ ἐν τῇ κάκιστα οἰκουμένῃ ἀδικίαν, κατιδόντες*

13. *ἂν εὑρεῖν* Π: *ἀνευρεῖν* A.

---

9 **μισθωτοί** is not otiose as Badham supposes. We should translate 'just like paid auxiliaries.' The emphasis on *μισθωτοί* prepares us for Socrates' correction when he says they do not, strictly speaking, even get *μισθός*.

420 A 2 **ἐπισίτιοι.** *ἐπίσιτοι* (which Cobet and Hartman call for) would be more in accordance with the analogy of *παράσιτος* etc.; but the longer form is established by fragments of comic poets (ap. Ath. VI 246 F—247 A, where *ἐπισιτίων* in the fragment of Timocles defies emendation).

3 **οἱ ἄλλοι**: sc. *ἐπίκουροι* or mercenaries.

ἀποδημῆσαι. Regulations about *ἀποδημία* are laid down in *Laws* 949 E ff.

5 **οἷα δὴ κτλ.** For *οἷα* Hermann once conjectured *οἷ*: neatly, but *οἷ* is too precise. *οἷα δή*=*οἷα δὴ ἀναλώματα*. With *οἱ εὐδαίμονες δοκοῦντες εἶναι* cf. III 406 C. It is *εὐδαιμονία* in the popular sense of 'having a good time' which Adimantus complains is denied to the guardians.

420 B 8 **οἶμον.** A poetic word. Plato is perhaps thinking of some such phrase as Pindar's *ἐπέων οἶμος* (*Ol.* IX 47). The 'way' is simply that each class must do its own appointed work, if the city is to be a happy and harmonious whole: cf. 423 D.

10 **εἰ καὶ οὗτοι κτλ.** *καί* means 'as well as the rest of the city.' Aristotle misrepresents Plato when, in spite of this sentence and V 465 D ff., he says that the guardians are deprived of *εὐδαιμονία* (*Pol.* B 5. 1264^b 15 ff., with Susemihl's note). They are happy not only because they triumph over self (465 D), but—like the others—because they do the work to which Nature has called them: cf. I 352 D—354 A.

11 **ὅπως ἕν τι κτλ.** Cf. *Laws* 715 B and Thuc. II 60. 2, where Pericles says *ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι πόλιν πλείω ξύμπασαν ὀρθουμένην ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας ἢ καθ' ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην.*

13 **ᾠήθημεν—σκεψόμεθα.** See on II 369 A.

C δέ | κρῖναι ἄν, ὃ πάλαι ζητοῦμεν. νῦν μὲν οὖν, ὡς οἰόμεθα, τὴν 15
εὐδαίμονα πλάττομεν οὐκ ἀπολαβόντες ὀλίγους ἐν αὐτῇ τοιούτους
τινὰς τιθέντες, ἀλλ' ὅλην· αὐτίκα δὲ τὴν ἐναντίαν σκεψόμεθα.
ὥσπερ οὖν ἂν εἰ ἡμᾶς ἀνδριάντας γράφοντας προσελθών τις
ἔψεγε λέγων, ὅτι οὐ τοῖς καλλίστοις τοῦ ζῴου τὰ κάλλιστα
φάρμακα προστίθεμεν· οἱ γὰρ ὀφθαλμοί, κάλλιστον ὄν, οὐκ 20
ὀστρείῳ ἐναληλιμμένοι εἶεν, ἀλλὰ μέλανι· μετρίως ἂν ἐδοκοῦμεν |
D πρὸς αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι λέγοντες· Ὦ θαυμάσιε, μὴ οἴου δεῖν
ἡμᾶς οὕτω καλοὺς ὀφθαλμοὺς γράφειν, ὥστε μηδὲ ὀφθαλμοὺς
φαίνεσθαι, μηδ' αὖ τἆλλα μέρη, ἀλλ' ἄθρει εἰ τὰ προσήκοντα
ἑκάστοις ἀποδιδόντες τὸ ὅλον καλὸν ποιοῦμεν· καὶ δὴ καὶ νῦν μὴ 25
ἀνάγκαζε ἡμᾶς τοιαύτην εὐδαιμονίαν τοῖς φύλαξι προσάπτειν,
E ἣ ἐκείνους πᾶν μᾶλλον ἀπεργάσεται ἢ φύλακας. ἐπιστάμεθα | γὰρ
καὶ τοὺς γεωργοὺς ξυστίδας ἀμφιέσαντες καὶ χρυσὸν περιθέντες
πρὸς ἡδονὴν ἐργάζεσθαι κελεύειν τὴν γῆν, καὶ τοὺς κεραμέας
κατακλίναντες ἐπὶ δεξιὰ πρὸς τὸ πῦρ διαπίνοντάς τε καὶ εὐωχου- 30

30. ἐπὶ δεξιὰ Ξq: ἐπιδέξια A: ἐπὶ δεξιᾶ (sic) Π.

---

420 C 16 **οὐκ ἀπολαβόντες—τιθέντες.** ἀπολαβόντες is absolute, almost adverbial (cf. *Gorg.* 495 E); and ὀλίγους goes with τιθέντες. So Schneider and others rightly explain the construction.

17 **αὐτίκα δὲ τὴν ἐναντίαν κτλ.** Here we have the first express promise of Books VIII and IX, although the promise is afterwards fulfilled in an ampler manner than is indicated here. See also 427 D.

18 **ὥσπερ οὖν ἂν—μέλανι.** Cf. (with J. and C.) *Hipp. Mai.* 290 B. ἀνδριάντας γράφοντας means 'painting statues of men.' Cf. Euripides *Fr.* 764. 2 γραπτοὺς ἐν αἰετοῖσι προσβλέπων τύπους. The question whether statues were ever painted in the best period is an old controversy, the echoes of which have hardly yet died away. Schubart (*Fl. Jahr.* 1874, pp. 20 ff.) and others prefer to take ἀνδριάντας merely as 'likenesses of men,' but the word was regularly, if not indeed always, used of statues. That the surface of archaic statues was regularly painted is now no longer doubtful: see Gardner *Handbook of Greek Sculpture* pp. 28 ff. During the best period, in the case of marble or other polished surfaces, the painting was regularly confined to the eyes, eyelids, eyebrows, hair and the like. See on the whole subject Sittl's *Arch. der Kunst* (in Iwan Müller's *Handbuch*) pp. 413, 414. μέλανι does not necessarily mean jet black, but only some dark and quiet colour. In point of fact, the eyes of the early marble statues on the Acropolis "are painted with a dark pigment, almost black" (Gardner l.c. p. 30). The use—regular in Greek—of γράφειν for painting is an interesting survival of the time when decorative art was little beyond carving in relief (Sittl l.c. p. 416). The present passage is strangely ignored by Sertorius in his interesting article "Plato und die Malerei" in *Arch. f. Gesch. d. Phil.* IX pp. 123—148.

420 E 28 **ξυστίδας.** The name ξυστίς was given to various kinds of purple robes or mantles—among them those worn by kings upon the stage, and by riders in festal processions. The authorities are cited in Müller *Gr. Bühnenalt.* p. 234 *n.* 1. If the Scholiasts on Ar. *Clouds* 70 and Theocr. II 74 are to be trusted, we should write ξύστιδας, not ξυστίδας.

30 **ἐπὶ δεξιά.** Whether we read ἐπιδέξια or ἐπὶ δεξιά the word should be understood as 'from left to right.' At a Greek banquet, the guests were always placed ἐπὶ δεξιά, i.e. so that the guest on your right hand occupied a lower place

μένους, τὸν τροχὸν παραθεμένους, ὅσον ἂν ἐπιθυμῶσι κεραμεύειν, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας τοιούτῳ τρόπῳ μακαρίους ποιεῖν, ἵνα δὴ ὅλη ἡ πόλις εὐδαιμονῇ. ἀλλ' ἡμᾶς μὴ οὕτω νουθέτει· ὡς, ἂν σοὶ πειθώμεθα, οὔτε ὁ γεωργὸς γεωργὸς ἔσται, οὔτε | ὁ κεραμεὺς κεραμεύς, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς οὐδὲν ἔχων σχῆμα ἐξ ὧν πόλις γίγνεται. **421** ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων ἐλάττων λόγος· νευρορράφοι γὰρ φαῦλοι γενόμενοι καὶ διαφθαρέντες καὶ προσποιησάμενοι εἶναι μὴ ὄντες 5 πόλει οὐδὲν δεινόν· φύλακες δὲ νόμων τε καὶ πόλεως μὴ ὄντες ἀλλὰ δοκοῦντες ὁρᾷς δὴ ὅτι πᾶσαν ἄρδην πόλιν ἀπολλύασιν καὶ αὖ τοῦ εὖ οἰκεῖν καὶ εὐδαιμονεῖν μόνοι τὸν καιρὸν ἔχουσιν. εἰ μὲν οὖν ἡμεῖς μὲν φύλακας ὡς ἀληθῶς ποιοῦμεν, ἥκιστα | κακούργους **B** τῆς πόλεως, ὁ δ' ἐκεῖνο λέγων γεωργούς τινας καὶ ὥσπερ ἐν 10 πανηγύρει ἀλλ' οὐκ ἐν πόλει ἑστιάτορας εὐδαίμονας, ἄλλο ἄν τι ἢ πόλιν λέγοι. σκεπτέον οὖν, πότερον πρὸς τοῦτο βλέποντες τοὺς φύλακας καθιστῶμεν, ὅπως ὅ τι πλείστη αὐτοῖς εὐδαιμονία ἐγγενήσεται, ἢ τοῦτο μὲν εἰς τὴν πόλιν ὅλην βλέποντας θεατέον εἰ ἐκείνῃ

(ὑποκατακεκλιμένος) than you, and the wine circulated from left to right of the banqueters. See Blümner *Privatalt.* p. 237 *n.* 7 and Darbishire *Relliq. Philol.* p. 78. The word suggests a banquet with all the formalities, and heightens the incongruity of the situation, like the purple robes and golden crowns of the farmers. Schneider's exhaustive discussion seems to me conclusive in favour of writing ἐπὶ δεξιά as two words. Casaubon has been followed by most of the editors (except Schneider) in taking ἐπιδέξια as an adverb = 'commode' (Ast), 'commode et eleganter' (Stallbaum etc.), or 'dexterously,' 'cleverly' (J. and C.); but it may well be doubted if the word could mean 'commode,' and 'dexterously' is inappropriate. Cf. Darbishire l.c. p. 78 *n.* 1. ἐπὶ δεξιά goes with κατακλίναντες and πρὸς τὸ πῦρ (cf. Blaydes on Ar. *Ach.* 751) with διαπίνοντας. The fire is that by which the potters bake their pottery; their workshop has for the nonce become a hall of banqueting.

421 A 2 **ἐξ ὧν**: i.e. τούτων τῶν σχημάτων ἐξ ὧν. Cf. II 373 E *n.*

6 **καὶ αὖ**: *rursusque* (Ficinus), i.e. *sicuti et contra*, as Ast observes.

7 **εἰ μὲν οὖν—λέγοι**. This difficult passage has suffered severely at the hands of critics, but the text is probably nearly, if not quite, sound. If we take the words as they stand in A, they mean, broadly speaking, that if *we* are making true guardians, and *he* (ὁ ἐκεῖνο λέγων means the τις in 419 A) is making something different, he cannot, like ourselves, be speaking of a πόλις, but of something else. This is logical and gives an excellent sense: cf. 422 E εὐδαίμων εἶ—ὅτι οἴει ἄξιον εἶναι ἄλλην τινὰ προσειπεῖν πόλιν ἢ τὴν τοιαύτην οἵαν ἡμεῖς κατεσκευάζομεν. Now *we* are making guardians in the true sense of the term, such as are least likely to harm the city; whereas the author of the other proposals is making (not guardians, but since he gives them ἀγροί 419 A) a sort of farmers (cf. III 417 B οἰκονόμοι μὲν καὶ γεωργοὶ ἀντὶ φυλάκων ἔσονται) and men who *do* harm their city, because they "for their bellies' sake, Creep, and intrude and climb into the fold." The advocates of such a theory must mean something different from a city—something like the "shearers' feast" in Lycidas: cf. I 343 A *n.* γεωργούς is possibly corrupt; if so, I think we should read λεωργούς to contrast with ἥκιστα κακούργους. The word occurs in the *Memorabilia*, if not in Plato. See *Cl. Rev.* X p. 385. Other emendations are enumerated in App. I.

ἐγγίγνεται, τοὺς δ' ἐπικούρους τούτους καὶ τοὺς φύλακας ἐκεῖνο
C ἀναγκαστέον ποιεῖν καὶ πειστέον, ὅπως ὅ τι ἄριστοι δημιουργοὶ 15
τοῦ ἑαυτῶν ἔργου ἔσονται, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὡσαύτως, καὶ
οὕτω ξυμπάσης τῆς πόλεως αὐξανομένης καὶ καλῶς οἰκιζομένης
ἐατέον ὅπως ἑκάστοις τοῖς ἔθνεσιν ἡ φύσις ἀποδίδωσι τοῦ μετα-
λαμβάνειν εὐδαιμονίας.

II. Ἀλλ', ἦ δ' ὅς, καλῶς μοι δοκεῖς λέγειν. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' 20
ἐγώ, καὶ τὸ τούτου ἀδελφὸν δόξω σοι μετρίως λέγειν; Τί μάλιστα;
D Τοὺς ἄλλους αὖ δημιουργοὺς σκόπει εἰ τάδε διαφθείρει, ὥστε καὶ
κακοὺς γίγνεσθαι. Τὰ ποῖα δὴ ταῦτα; Πλοῦτος, ἦν δ' ἐγώ, καὶ
πενία. Πῶς δή; Ὧδε. πλουτήσας χυτρεὺς δοκεῖ σοι ἔτι
ἐθελήσειν ἐπιμελεῖσθαι τῆς τέχνης; Οὐδαμῶς, ἔφη. Ἀργὸς δὲ 25
καὶ ἀμελὴς γενήσεται μᾶλλον αὐτὸς αὑτοῦ; Πολύ γε. Οὐκοῦν
κακίων χυτρεὺς γίγνεται; Καὶ τοῦτο, ἔφη, πολύ. Καὶ μὴν καὶ
ὄργανά γε μὴ ἔχων παρέχεσθαι ὑπὸ πενίας ἤ τι ἄλλο τῶν εἰς
E τὴν τέχνην τά τε ἔργα πονηρότερα ἐργάσεται καὶ τοὺς ὑεῖς ἢ
ἄλλους, οὓς ἂν διδάσκῃ, χείρους δημιουργοὺς διδάξεται. Πῶς δ' 30

22. διαφθείρει Π: διαφέρει A.

14 **ἐκεῖνο κτλ.**: i.e. to pursue the *other* policy, which *we* enjoin. ἐκεῖνο does more than merely anticipate ὅπως—ἔσονται.

421 C 18 **ἐατέον**. The infinitive, which would naturally follow ἐατέον, is 'drawn into construction' with ὅπως—ἀποδίδωσι. I once thought of ἐκτέον (i.q. δεῖ ἔχειν, cf. V 468 A), taking the genitive as in πῶς ἔχεις τοῦ μεταλαμβάνειν εὐδαιμονίας; But the MS reading is satisfactory enough.

421 D 22 **ὥστε—γίγνεσθαι**: 'so that they also become bad.' These words, though expunged by Hartman, are welcome, if not necessary, in view of κακίων χυτρεὺς γίγνεται and χείρους δὲ αὐτοί in D and E. καί indicates that κακοὺς γίγνεσθαι is more than διαφθείρει; and so it is represented in the sequel. The reading of A (see *cr. n.*) perhaps points to a variant διαφθερεῖ.

24 **πλουτήσας—τέχνης**. Ar. *Plut.* 510—534 (cited by Ast) furnishes an excellent commentary on this text. See also on III 416 E.

28 **παρέχεσθαι** is 'to provide out of his own resources' (de suo praebere): cf. VIII 554 A. Cobet cancels the word; Herwerden and Hartman prefer πορίζεσθαι, for which there is no MS authority. πορίζεσθαι would imply that the χυτρεύς buys his ὄργανα ready-made from others, whereas παρέχεσθαι expresses no opinion on this point.

421 E 30 **διδάξεται**. Thompson, Cobet, and others peremptorily call for διδάξει. See however Riddell *Digest of Idioms* § 87. Riddell conclusively shews (1) that in *Men.* 93 D ἐδιδάξατο as well as ἐπαιδεύσατο is said of a parent teaching his own son (a passage misunderstood—I think—by Jebb on Soph. *Ant.* 356: cf. *Men.* 93 C), (2) that ἐδίδαξε is used of a parent getting his sons taught by others in *Men.* 94 B and 94 D (bis). Another example of the second usage is *Prot.* 324 D. The fact is that "the Active Voice is quite as susceptible as the Middle of the meaning 'to get a thing done by another'; neither Voice, however, by any proper inherent force, but in virtue solely of the common principle, that *qui facit per alium facit per se*," Riddell. Jebb (l.c.) observes that "once or twice ἐδιδαξάμην is merely ἐδίδαξα with the idea of

οὔ; Ὑπ' ἀμφοτέρων δή, πενίας τε καὶ πλούτου, χείρω μὲν τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, χείρους δὲ αὐτοί. Φαίνεται. Ἕτερα δή, ὡς ἔοικε, τοῖς φύλαξιν ηὑρήκαμεν, ἃ παντὶ τρόπῳ φυλακτέον ὅπως μήποτε αὐτοὺς λήσει εἰς τὴν πόλιν παραδύντα. Ποῖα ταῦτα; Πλοῦτός
35 τε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πενία· | ὡς τοῦ μὲν τρυφὴν καὶ ἀργίαν καὶ **422** νεωτερισμὸν ποιοῦντος, τοῦ δὲ ἀνελευθερίαν καὶ κακοεργίαν πρὸς τῷ νεωτερισμῷ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. τόδε μέντοι, ὦ Σώκρατες, σκόπει, πῶς ἡμῖν ἡ πόλις οἵα τ' ἔσται πολεμεῖν, ἐπειδὰν χρήματα
5 μὴ κεκτημένη ᾖ, ἄλλως τε κἂν πρὸς μεγάλην τε καὶ πλουσίαν ἀναγκασθῇ πολεμεῖν. Δῆλον, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι πρὸς μὲν μίαν χαλεπώτερον, πρὸς δὲ δύο τοιαύτας | ῥᾷον. Πῶς εἶπες; ἡ δ' ὅς. **B** Πρῶτον μέν που, εἶπον, ἐὰν δέῃ μάχεσθαι, ἆρα οὐ πλουσίοις ἀνδράσι μαχοῦνται αὐτοὶ ὄντες πολέμου ἀθληταί; Ναὶ τοῦτό γε,
10 ἔφη. Τί οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Ἀδείμαντε; εἷς πύκτης ὡς οἷόν τε κάλλιστα ἐπὶ τοῦτο παρεσκευασμένος δυοῖν μὴ πύκταιν, πλουσίοιν δὲ καὶ πιόνοιν, οὐκ ἂν δοκεῖ σοι ῥᾳδίως μάχεσθαι; Οὐκ ἂν ἴσως, ἔφη, ἅμα γε. Οὐδ' εἰ ἐξείη, ἦν δ' ἐγώ, ὑποφεύγοντι τὸν πρότερον ἀεὶ προσφερόμενον | ἀναστρέφοντα κρούειν, καὶ τοῦτο ποιοῖ πολλά- **C**
15 κις ἐν ἡλίῳ τε καὶ πνίγει; ἆρα γε οὐ καὶ πλείους χειρώσαιτ' ἂν τοιούτους ὁ τοιοῦτος; Ἀμέλει, ἔφη, οὐδὲν ἂν γένοιτο θαυμαστόν. Ἀλλ' οὐκ οἴει πυκτικῆς πλέον μετέχειν τοὺς πλουσίους ἐπιστήμῃ τε καὶ ἐμπειρίᾳ ἢ πολεμικῆς; Ἔγωγ', ἔφη. Ῥᾳδίως ἄρα ἡμῖν

---

the teacher's interest superadded": it may be doubted if "once or twice" is strong enough, but at all events this is the usage here, and in v 467 E. The active *διδάσκῃ* is appropriately used of teaching others (*ἄλλους κτλ.*); in *διδάξεται* the personal interest reappears, for it is the sons who are the prominent pupils (whence *ἢ ἄλλους* and not *καὶ ἄλλους*). Richter's view (*Fl. Jahrb.* 1867 p. 147) that *διδάξεται* denotes the result of the action rather than the action itself is partly true, but it is not the middle which gives it this force. In Ar. *Clouds* 783, as Socrates is not Strepsiades' father, we may accept Elmsley's emendation *διδάξαιμ' ἄν* for *διδαξαίμην* without prejudice to the present case.

32 **αὐτοί**: viz. *οἱ τεχνῖται*: see II 377 C *n*. We need not change *τεχνῶν* to *τεχνιτῶν*.

422 A 2 **ποιοῦντος** = 'producing' gives a satisfactory sense. Wealth and Poverty are not to be allowed *παραδῦναι εἰς τὴν πόλιν*, because—we have here the statement of a general law—they are the authors of luxury etc. *ἐμποιοῦντος* (in Ξ and other MSS) is an obvious 'emendation,' though adopted by Stallbaum and others: cf. 444 D.

κακοεργίαν. If the form is right, Plato must intend to draw attention to the etymology of the word. *κακουργίαν* appears in two or three inferior MSS, and (as ε seems to be written over an erasure) was perhaps the original reading in Paris A.

422 C 14 **πολλάκις**: not 'perhaps' (one of J. and C.'s alternative suggestions) but 'frequently,' 'repeatedly.' *πολλάκις* does not mean 'perhaps,' except after *εἰ*, *ἐάν*, *ἵνα*, *μή* and the like: see Ast's *lex. Plat.* III p. 144 and Heindorf on *Phaed.* 60 E.

οἱ ἀθληταὶ ἐκ τῶν εἰκότων διπλασίοις τε καὶ τριπλασίοις αὐτῶν μαχοῦνται. Συγχωρήσομαί σοι, ἔφη· δοκεῖς γάρ μοι ὀρθῶς λέγειν. | 20
D Τί δ'; ἂν πρεσβείαν πέμψαντες εἰς τὴν ἑτέραν πόλιν τἀληθῆ εἴπωσιν, ὅτι ἡμεῖς μὲν οὐδὲν χρυσίῳ οὐδ' ἀργυρίῳ χρώμεθα, οὐδ' ἡμῖν θέμις, ὑμῖν δέ· συμπολεμήσαντες οὖν μεθ' ἡμῶν ἔχετε τὰ τῶν ἑτέρων· οἴει τινὰς ἀκούσαντας ταῦτα αἱρήσεσθαι κυσὶ πολεμεῖν στερεοῖς τε καὶ ἰσχνοῖς μᾶλλον ἢ μετὰ κυνῶν προβάτοις πίοσί τε 25 καὶ ἁπαλοῖς; Οὔ μοι δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν εἰς μίαν, ἔφη, πόλιν συνα-
E θροισθῇ τὰ τῶν ἄλλων χρήματα, ὅρα μὴ | κίνδυνον φέρῃ τῇ μὴ πλουτούσῃ. Εὐδαίμων εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οἴει ἄξιον εἶναι ἄλλην τινὰ προσειπεῖν πόλιν ἢ τὴν τοιαύτην οἵαν ἡμεῖς κατεσκευάζομεν. Ἀλλὰ τί μήν; ἔφη. Μειζόνως, ἦν δ' ἐγώ, χρὴ προσαγορεύειν τὰς 30 ἄλλας· ἑκάστη γὰρ αὐτῶν πόλεις εἰσὶ πάμπολλαι, ἀλλ' οὐ πόλις,

31. πάμπολλαι $A^2\Pi$: πάμπολαι A^1.

---

422 D 21 **τί δέ; κτλ.** ἂν πρεσβείαν κτλ. has for its apodosis *οἴει τινὰς κτλ.* I have placed a mark of interrogation after *τί δέ*. The alternatives are to place it after *τῶν ἑτέρων*, or else to suppose with Ast that the construction is suddenly changed at *οἴει*. Neither solution is so simple as to write *τί δ'*; Cf. 425 C, 426 A, and (for the elision before a pause) 428 C.

24 **κυσί.** In the game of *πόλεις*, the counters were called 'Dogs' (Pollux IX 98). The comparison of our auxiliaries to dogs prepares the way for the allusion in 422 E: where see note. This has been pointed out by Ridgeway (*Journal of Hell. Studies* XVI p. 288), who gives illustrations of three 'dogs' of this description found in Egypt and now in the British Museum.

422 E 28 **εὐδαίμων εἶ κτλ.**: 'you are fortunate to be able to think etc.': cf. V 450 C. *εὐδαίμων* is less common in this ironical sense than *μακάριος*.

31 **ἑκάστη γὰρ κτλ.**: 'for each of them is, as the saying goes, no city, but a-many cities.' The phrase *τὸ τῶν παιζόντων* in Plato seems always to mean 'as they say in the proverb' or 'proverbial saying': see IX 573 C, *Laws* 780 C, and cf. ib. 723 D. Now it is probable from the position of *τὸ τῶν παιζόντων* that *ἀλλ' οὐ πόλις* forms part of the proverb: so that the whole saying may have run *πόλεις μὲν εἰσι παμπόλεις, ἀλλ' οὐ πόλις.* (Herwerden, *more suo*, cancels *ἀλλ' οὐ πόλις*, but we have of course no right to take this step.) The form *παμπόλεις* for *πάμπολλαι* may be allowed in a pun on *πόλεις*, especially as the Epic plural of *πολύς* is sometimes found with feminine nouns. It should be remarked also that the first hand in Paris A wrote *πάμπολαι* (see *cr. n.*), though this may be merely accidental. What the ordinary application of the proverb was, we cannot say: presumably it was generally employed, as here by Plato, in speaking of a city divided against itself. The origin of the saying is to be sought in the variety of *πεττεία* known as *πόλεις παίζειν*, an expression which, according to the Scholiast on this passage of Plato, as well as Suidas s.v. *πόλις*, and Hesychius s.v. *πόλεις παίζειν*, had itself also a proverbial signification. In this game the abacus was divided into 60 spaces, each of which was called *πόλις* in ancient times (Photius s.v. *πόλεις παίζειν* ed. Porson. Porson's alteration of *ξ'* i.e. 60 into *ς'* is a gratuitous change, as Schneider hints. See also Eustathius on *Od.* I p. 29. 13 ff., ed. Lips., quoted by Schneider). The name *πόλις* was moreover sometimes applied to the game itself (Cratinus *Δραπετίδες Fr.* 3 ed. Meineke *καὶ κύνα καὶ πόλιν ἣν παίζουσιν*), as well as to the *πλινθίον* or *abacus* on which it was played (Pollux IX 98). There is also, I think, some reason

τὸ τῶν παιζόντων. δύο μέν, κἂν ὁτιοῦν ᾖ, πολεμία ἀλλήλαις,
ἡ μὲν πενήτων, ἡ δὲ πλουσίων· τούτων δ' | ἐν ἑκατέρᾳ πάνυ 423
πολλαί, αἷς ἐὰν μὲν ὡς μιᾷ προσφέρῃ, παντὸς ἂν ἁμάρτοις, ἐὰν
δὲ ὡς πολλαῖς, διδοὺς τὰ τῶν ἑτέρων τοῖς ἑτέροις χρήματά τε καὶ
δυνάμεις ἢ καὶ αὐτούς, ξυμμάχοις μὲν ἀεὶ πολλοῖς χρήσει, πολε-
5 μίοις δ' ὀλίγοις. καὶ ἕως ἂν ἡ πόλις σοι οἰκῇ σωφρόνως ὡς ἄρτι
ἐτάχθη, μεγίστη ἔσται, οὐ τῷ εὐδοκιμεῖν λέγω, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς
μεγίστη, καὶ ἐὰν μόνον ᾖ χιλίων τῶν προπολεμούντων. οὕτω γὰρ
μεγάλην πόλιν μίαν οὐ ῥᾳδίως οὔτε ἐν | Ἕλλησιν οὔτε ἐν βαρ- B
βάροις εὑρήσεις, δοκούσας δὲ πολλὰς καὶ πολλαπλασίας τῆς
10 τηλικαύτης. ἢ ἄλλως οἴει; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη.

32. πολεμία Π: πολέμια A. 2. πολλαὶ A²Π: πολαὶ A¹.
5. ἕως v: ὡς AΠΞ: οὕτω q.

---

for believing that each of the players' sides was called collectively his πόλις. In Susemihl and Hicks *Politics of Aristotle* p. 148 *n.*, Dr Jackson remarks that the words πάμπολλαι πόλεις, ἀλλ' οὐ πόλις make it likely "that a compact body of pieces was called πόλις." If we may go further, and suppose that the *whole* of a player's side was called his πόλις, the words of Plato δύο μὲν—πολεμία ἀλλήλαις, ἡ μὲν πενήτων, ἡ δὲ πλουσίων· τούτων δ' ἐν ἑκατέρᾳ πάνυ πολλαί receive additional point by becoming an exact counterpart of the game. A defeated player, gazing ruefully at his depopulated squares, each of which, as well as the whole of his side, is a 'city,' might therefore well exclaim, 'Cities upon cities, but no city!' for there can be no city without men (ἔρημος ἀνδρῶν μὴ ξυνοικούντων ἔσω Soph. *O. T.* 57). I have thought of other possibilities, but this hypothesis as to the origin of the proverb suits the words of Plato better than any other which I can devise. For a different view see Hoffmann in *Fl. Jahrb.* 1863 pp. 240 ff. Cf. also Meineke *Fr. Com. Gr.* II pp. 44 f. It should be mentioned that Stewart (*Cl. Rev.* VII p. 359) thinks there need be no allusion to the game of πόλεις in this passage, but only a jest about making one into many (cf. *Men.* 77 A παῦσαι πολλὰ ποιῶν ἐκ τοῦ ἑνός, ὅπερ φασὶ τοὺς συντρίβοντάς τι ἑκάστοτε οἱ σκώπτοντες), while Schneider finds only a "lusus in verbis atque in consociatione singularis et pluralis." Neither of these suggestions meets the situation.

32 **δύο—κἂν ὁτιοῦν ᾖ**: 'two, in any case,' lit. 'if there be even anything at all,' i.e. 'whatever there be.' So also Schneider. The subject to ὁτιοῦν ᾖ is impersonal, and not the city, as Jowett seems to suppose.

πολεμία. On this—comparatively rare —termination of the dual feminine in Plato see Roeper *de dual. usu Pl.* pp. 3 ff. Cf. IX 587 B *n.*

423 A 6 **εὐδοκιμεῖν**. Stallbaum and others read δοκεῖν with one inferior MS. But εὐδοκιμεῖν is at least equally good: 'great, I do not say in fame, but great in the true sense of the word "great."' σωφροσύνη is a city's truest greatness, not aggression, and "the applauding thunder at its heels, Which men call Fame."

7 **χιλίων**. Aristotle takes this seriously as fixing the number of Plato's ἐπίκουροι (*Pol.* B 6. 1265ᵃ 9), but it is only the minimum: see 423 B *n.* We hear of constitutions of a thousand very frequently throughout Greek political history, especially in the Greek colonies of Italy; and Plato may have had some of these precedents in his mind, both here and in *Pol.* 292 E ἐν χιλιάνδρῳ πόλει. See Whibley *Gk. Oligarchies* pp. 134 ff. By Aristotle's time the ruling Spartans, it is interesting to notice, numbered under 1000 (*Pol.* B 9. 1270ᵃ 29—31). See Grote *Plato* III p. 206 *n.*

423 B 9 **καὶ πολλαπλασίας** is the predicate to δοκούσας, and καί means 'even.' So J. and C. rightly.

III. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτος ἂν εἴη καὶ κάλλιστος ὅρος τοῖς ἡμετέροις ἄρχουσιν, ὅσην δεῖ τὸ μέγεθος τὴν πόλιν ποιεῖσθαι καὶ ἡλίκῃ οὔσῃ ὅσην χώραν ἀφορισαμένους τὴν ἄλλην χαίρειν ἐᾶν. Τίς, ἔφη, ὅρος; Οἶμαι μέν, ἦν δ' ἐγώ, τόνδε· μέχρι οὗ ἂν ἐθέλῃ αὐξομένη εἶναι μία, μέχρι τούτου αὔξειν, πέρα δὲ μή. Καὶ καλῶς | 15
C γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τοῦτο αὖ ἄλλο πρόσταγμα τοῖς φύλαξι προστάξομεν, φυλάττειν παντὶ τρόπῳ, ὅπως μήτε σμικρὰ ἡ πόλις ἔσται μήτε μεγάλη δοκοῦσα, ἀλλά τις ἱκανὴ καὶ μία. Καὶ φαῦλόν γ', ἔφη, ἴσως αὐτοῖς προστάξομεν. Καὶ τούτου γε, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι φαυλότερον τόδε, οὗ καὶ ἐν τῷ πρόσθεν ἐπεμνήσθημεν λέγοντες, 20 ὡς δέοι, ἐάν τε τῶν φυλάκων τις φαῦλος ἔκγονος γένηται, εἰς τοὺς
D ἄλλους αὐτὸν ἀποπέμπεσθαι, ἐάν τ' | ἐκ τῶν ἄλλων σπουδαῖος, εἰς τοὺς φύλακας. τοῦτο δ' ἐβούλετο δηλοῦν, ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας, πρὸς ὅ τις πέφυκεν, πρὸς τοῦτο ἕνα πρὸς ἓν ἕκαστον ἔργον δεῖ κομίζειν, ὅπως ἂν ἓν τὸ αὑτοῦ ἐπιτηδεύων ἕκαστος μὴ πολλοί, 25 ἀλλ' εἷς γίγνηται, καὶ οὕτω δὴ ξύμπασα ἡ πόλις μία φύηται, ἀλλὰ μὴ πολλαί. Ἔστι γάρ, ἔφη, τοῦτο ἐκείνου σμικρότερον.

22. αὐτὸν Π: αὐτῶν A.

---

423 B—**424** C *Our city must not be increased beyond the limits essential to its unity. It will be the duty of the Guardians to see to this, as well as to assign the children to their proper classes in the State. These and similar duties will be easy, if our educational curriculum is stedfastly upheld; and it will readily appear that the principle of community should also be applied to matrimony and procreation. Our citizens will thus improve as one generation succeeds another. We must forbid all innovations in music and gymnastic because they are productive of political change.*

423 B 14 **μέχρι—πέρα δὲ μή**. The extent to which the city may safely increase beyond 1000 προπολεμοῦντες (and the necessary farmers etc.) is therefore left to the judgment of the guardians. Like every natural organism, it should grow to the limits prescribed for it by nature (cf. 424 A *n*.); but Plato probably conceived of it even in its maturity as relatively small. The regulations about marriage and the interchange between the different classes would be easier to work if the State was not too large. See also on χιλίων in 423 A, and on the general subject Newman's *Politics of Aristotle* I pp. 313—315.

423 C 18 **μεγάλη δοκοῦσα**: 'seeming-great': see 422 E.

19 **ἴσως** points the irony, which is continued in φαυλότερον.

20 **πρόσθεν**. III 415 B, C *nn*.

423 D 24 **ἕκαστον**: with ἕνα, not of course with ἔργον, as Hartman seems to suppose. With what follows cf. *Laws* 847 B ἀναγκαζόντων ἕνα μόνον ἀλλὰ μὴ πολλοὺς εἶναι and infra 443 E.

26 **μία—ἀλλὰ μὴ πολλαί**. Aristotle's criticism (*Pol.* B 2. 1261[a] 17—[b] 15) is interesting, but captious. Plato would entirely agree with him that τὸ ἴσον τὸ ἀντιπεπονθὸς σῴζει τὰς πολιτείας. 'The reciprocity of services and functions' between the three classes is the very foundation of Plato's city, which is far from being an undifferentiated unity. It is rather a ἓν ἐκ πολλῶν, the πολλά being the three divisions of the State. See Susemihl and Hicks l.c. I p. 215. φύηται should be noted; unity of this kind is κατὰ φύσιν.

27 **σμικρότερον** is still ironical. In what follows Plato speaks his real mind: cf. *Laws* 813 D.

Οὗτοι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἀγαθὲ Ἀδείμαντε, ὡς δόξειεν ἄν τις, ταῦτα πολλὰ καὶ μεγάλα αὐτοῖς προστάττομεν, ¦ ἀλλὰ πάντα φαῦλα, **E**
30 *ἐὰν τὸ λεγόμενον ἓν μέγα φυλάττωσι, μᾶλλον δ' ἀντὶ μεγάλου ἱκανόν. Τί τοῦτο; ἔφη. Τὴν παιδείαν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τροφήν. ἐὰν γὰρ εὖ παιδευόμενοι μέτριοι ἄνδρες γίγνωνται, πάντα ταῦτα ῥᾳδίως διόψονται καὶ ἄλλα γε, ὅσα νῦν ἡμεῖς παραλείπομεν, τήν τε τῶν γυναικῶν κτῆσιν καὶ γάμων καὶ παιδοποιίας, ὅτι | δεῖ ταῦτα* **424** *κατὰ τὴν παροιμίαν πάντα ὅ τι μάλιστα κοινὰ τὰ φίλων ποιεῖσθαι. Ὀρθότατα γάρ, ἔφη, γίγνοιτ' ἄν. Καὶ μήν, εἶπον, πολιτεία, ἐάνπερ ἅπαξ ὁρμήσῃ εὖ, ἔρχεται ὥσπερ κύκλος αὐξανομένη. τροφὴ γὰρ*

---

423 E 30 **ἓν μέγα.** *ἓν* balances *πολλά*: we need but one regulation, 'the proverbial one great thing, or rather not great, but adequate.' J. and C. err in translating *ἱκανόν* "to a sufficient extent"; and Stallbaum in making *λεγόμενον* "quod dicebamus." *ἓν μέγα* is illustrated by J. and C. from *Pol.* 297 A.

32 **εὖ παιδευόμενοι.** Does this refer to the scheme of education already given, or is it a promise of the philosopher's training in Books VI and VII? Krohn takes the former view (*Pl. St.* p. 127), and (if we have regard only to the preceding discussion) it must be allowed that this is the natural interpretation of Plato's words. At the same time, it is not easy to see how the musical education of II and III would enable the guardians to grasp such a conception as the community of wives and children. And in the later books Plato expressly declares that the training necessary for the Rulers was inadequately discussed before: see VI 497 C ff., 502 D. For these reasons we must, I think, suppose that Plato when he wrote these words was thinking of the education still to be provided. Cf. also III 414 A.

33 **τήν τε τῶν γυναικῶν κτλ.** is the first mention of communism in wives and children. According to an ingenious chorizontic theory, it was this sentence which inspired the *Ecclesiazusae* of Aristophanes, to whose caricature Plato replies in Book V (Stein *de Ar. Eccles. arg.* etc. and Brandt *Zur Entwick. d. Pl. Lehre v. d. Seelentheilen*, p. 6). See on the whole subject App. I to Book V. In *γάμων* and *παιδοποιίας* there is a kind of zeugma: for *κτῆσιν* suits only *γυναικῶν*. Plato marks the difference by placing *τε* after *τήν* and not after *τῶν*. *γάμους* (conjectured by Richards) would depend on *διόψονται*; but *διόψονται γάμους καὶ παιδοποιίας* is surely an impossible expression.

424 A 2 **κοινὰ τὰ φίλων.** "Locus brevitatem loquendi paullo insolentiorem habet, quam sic explico: *δεῖ πάντα ταῦτα ὅ τι μάλιστα ποιεῖσθαι κοινά, ὥστε κατὰ τὴν παροιμίαν κοινὰ τὰ φίλων εἶναι*" (Schneider). Hartman's proposal to omit *τὰ φίλων* has much in its favour. It is more elegant to suggest than quote so familiar a proverb; and the note *τὰ φίλων* might well have been added by a scribe upon the margin. In V 449 C on the other hand the addition of *τὰ φίλων* is appropriate and right.

3 **ὀρθότατα κτλ.** Adimantus accepts the principle, both here and in V 449 C. The doubts which he expresses later concern not the principle, but the *τρόπος τῆς κοινωνίας* (ib.). It is obvious that the principle *κοινὰ τὰ φίλων* might be applied to marriage etc. in a sentimental kind of way, without involving such a kind of community as is afterwards described. As Rettig points out (*Proleg.* p. 95 *n.*), Adimantus takes *ὅ τι μάλιστα* as "in quantum fieri posset maxime."

4 **ἔρχεται κτλ.**: 'goes on growing like a circle.' So Schneider, rightly. Others take *κύκλος* (1) as a hoop or wheel—"goes on with accumulating force like a wheel" (J. and C.), or (2) as an ever-widening circle in ruffled water (Krohn, Herwerden etc.). As to (2), *κύκλος* cannot mean a circle in water, unless we insert *ἐν ὕδατι*, which Herwerden has the audacity to do. If we adopt the first solution, we make

καὶ παίδευσις χρηστὴ σῳζομένη φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὖ 5
φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβανόμεναι ἔτι βελτίους
B τῶν προτέρων φύονται εἴς τε τἆλλα καὶ εἰς τὸ γεννᾶν, | ὥσπερ καὶ
ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις. Εἰκός γ', ἔφη. Ὡς τοίνυν διὰ βραχέων
εἰπεῖν, τούτου ἀνθεκτέον τοῖς ἐπιμεληταῖς τῆς πόλεως, ὅπως ἂν
αὐτοὺς μὴ λάθῃ διαφθαρέν, ἀλλὰ παρὰ πάντα αὐτὸ φυλάττωσι, 10
τὸ μὴ νεωτερίζειν περὶ γυμναστικήν τε καὶ μουσικὴν παρὰ τὴν
τάξιν, ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα φυλάττειν, φοβουμένους ὅταν τις
λέγῃ, ὡς τὴν ἀοιδὴν

μᾶλλον ἐπιφρονέουσ' ἄνθρωποι,
ἥτις ἀειδόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται, 15

C | μὴ πολλάκις τὸν ποιητήν τις οἴηται λέγειν οὐκ ᾄσματα νέα, ἀλλὰ
τρόπον ᾠδῆς νέον, καὶ τοῦτο ἐπαινῇ. δεῖ δ' οὔτ' ἐπαινεῖν τὸ
τοιοῦτον οὔτε ὑπολαμβάνειν· εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλ-
λειν εὐλαβητέον ὡς ἐν ὅλῳ κινδυνεύοντα· οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται

κύκλος a specific kind of circle: but nothing in the context warrants this. It is also very doubtful if αὐξανομένη can = 'with accumulating force': certainly κύκλος αὐξάνεται could not bear this meaning; and to exclude αὐξανομένη from the comparison (as J. and C. also suggest) renders ὥσπερ κύκλος practically otiose. The fact is that the growth of a natural (κατὰ φύσιν) city is just like the drawing of a circle in Plato's way of thinking. Like a circle it grows and expands, like a circle too, when its zenith is passed, it narrows to the inevitable end. Here it is only the growth which is dwelt upon; but ὥσπερ κύκλος seems to warn us of impending decay and foreshadow Books VIII—IX. For more on this point see my *Number of Plato* pp. 58—62. αὐξανομένη is 'growing' in the widest sense i.e. reaching its full maturity of size and strength and beauty; but in what follows Plato characteristically confines himself to what he conceived to be a city's truest growth, the improvement of the citizens.

τροφὴ γὰρ κτλ. Plato seems therefore to hold that acquired characters can be transmitted to posterity. The general sentiment may be illustrated by the quaint catches sung by choirs of old men, men in their prime, and boys at Sparta: (1) Ἀμὲς πόκ' ἦμες ἄλκιμοι νεανίαι, (2) Ἀμὲς δέ γ' εἰμές· εἰ δὲ λῇς, πεῖραν λάβε, (3) Ἀμὲς δέ γ' ἐσσόμεσθα πολλῷ κάρρονες (ap. Plut. *Lyc.* 21. 3). Cf. V 461 A.

7 **εἰς τὸ γεννᾶν — ζῴοις.** Cf. V 459 A ff.

424 B 9 **τούτου** is not intended to anticipate the ὅπως clause, but means—like αὐτό below—our system of education. This is clear from διαφθαρέν, which is the antithesis to σῳζομένη above, and like it, is said of the παιδεία. τὸ μὴ νεωτερίζειν is in loose apposition to αὐτό.

13 **τὴν—ἀμφιπέληται.** *Od.* I 351 f. τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι κτλ. Plato's variant probably points to a different recension; for ἐπιφρονεύουσιν (sic)· ἐπακούουσιν in Hesychius seems to refer to the same passage (Schneider). For the sentiment cf. Pind. *Ol.* 9. 48 αἴνει δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων | νεωτέρων, Xen. *Cyr.* I 6. 38 and many other illustrations in Smyth *Greek Melic Poets* p. 174.

424 C 16 **πολλάκις.** 422 C *n.*

17 **τρόπον ᾠδῆς νέον.** Pind. *Ol.* 3. 4 Μοῖσα δ' οὕτω μοι παρεστάκοι νεοσίγαλον εὑρόντι τρόπον. Pindar would incur Plato's censure for these words.

18 **ὑπολαμβάνειν**: i.e. understand such to be the poet's meaning.

20 μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων, ὥς φησί τε Δάμων καὶ ἐγὼ πείθομαι. Καὶ ἐμὲ τοίνυν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, θὲς τῶν πεπεισμένων.

IV. Τὸ δὴ φυλακτήριον, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ἐνταῦθά που D οἰκοδομητέον τοῖς φύλαξιν, ἐν μουσικῇ. Ἡ γοῦν παρανομία, ἔφη,

---

20 **μουσικῆς τρόποι.** In later musical theory τρόποι was technically used to denote the three varieties of musical composition—νομικός, διθυραμβικός, τραγικός. They were called τρόποι (according to Aristid. Quint. p. 30 Meib.) because they expressed different psychical characters (διὰ τὸ συνεμφαίνειν πως τὸ ἦθος κατὰ τὰ μέλη τῆς διανοίας), because, in short, they were μιμήματα τρόπων. Plato's μουσικῆς τρόποι need not however be confined to Aristides' three varieties. On the connexion between musical and political changes see *Laws* 700 A—701 D. The connexion was recognised universally throughout Greece, and particularly at Sparta, where—as Pausanias (III 12. 10) tells us—Timotheus had his lyre confiscated for adding to it four new strings: cf. also Cic. *de Leg.* II 39. Wherever in the ancient Greek πόλις the conception of the individual is hardly separated from that of the citizen, moral and political changes are believed to go hand in hand; and the effect of music on morality is explained in III 400 D—401 A: cf. *Laws* 673 A τὰ μὲν τοίνυν τῆς φωνῆς μέχρι τῆς ψυχῆς πρὸς ἀρετῆς παιδείαν οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον ὠνομάσαμεν μουσικήν. Bosanquet raises the question whether musical innovations are the cause or only the symptoms of political. Plato, I think, regarded them primarily as the cause (*Laws* ll.cc.). We can better understand their effect if we remember that they were accompanied by changes not only in rhythm, but also in the quality, ethical and otherwise, of the words sung; and if we also bear in mind the enormous influence of the theatre in Greek life. The latter point is emphasized in this connexion by Plato (ll.cc.) and Aristoxenus (ap. Ath. XIV 31). See on the whole subject Newman's *Politics of Aristotle* I pp. 359—369 and Nettleship *Hellenica* pp. 123—130.

φησί—Δάμων. III 400 B *n.*

21 **τοίνυν**='also': see I 339 D *n.*

424 D—427 A *Our Guardians must above all things guard against changes in musical education. Musical innovations even if sanctioned only in play soon make themselves felt in every quarter of the State. The spirit of law and virtue must be infused into children even through their pastimes. For this reason, we should not neglect details of dress and manners, although they call for no special enactments, but will readily conform to the spirit of our rules about education. Many other individual points may safely be left to our guardians, if only God vouchsafes to them the preservation of our laws; otherwise it is in vain for them to pass law upon law, acting like those who hope to cure their diseases by continually changing their medicines. As nothing but a complete change in their habits will benefit such men, so only a revolution will cure a state which is similarly situated. Such cities honour and make proud the men who minister to their desires; but the true statesman does not care to cut the Hydra. In a bad city, petty legislation is useless; in a good, superfluous.*

424 D ff. This section has a certain historical interest from its scarcely-veiled impeachment of Athenian politics and manners: see on 425 A, 425 C, 426 C.

23 **φυλακτήριον—μουσικῇ.** μουσική is at once the vital and the most vulnerable —see next note—part of our State; hence the guard-house must be built in Music. ἐν is quasi-local, as ἐνταῦθά που shews; we shall confuse the metaphor if we suppose (as some have done) that Music is itself the guard-house.

24 **ἡ γοῦν—αὕτη.** αὕτη is ἡ ἐν μουσικῇ. Madvig's suggestion ταύτῃ should not be accepted; it would make παρανομία 'lawlessness' in general, whereas Socrates' reply and Adimantus' next remark shew that only ἡ ἄμουσος παρανομία (*Laws* 700 D) is meant. παρανομία is aptly used of heterodoxy in music, thanks to the musical sense of νόμος. Cf. infra 424 E and Shorey in *Chicago Studies in Cl. Phil.* I p. 222 *n.* 4. The position of αὕτη increases its emphasis.

ῥᾳδίως αὕτη λανθάνει παραδυομένη. Ναί, ἔφην, ὡς ἐν παιδιᾶς γε 25
μέρει καὶ ὡς κακὸν οὐδὲν ἐργαζομένη. Οὐδὲ γὰρ ἐργάζεται, ἔφη,
ἄλλο γε ἢ κατὰ σμικρὸν εἰσοικισαμένη ἠρέμα ὑπορρεῖ πρὸς τὰ
ἤθη τε καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα· ἐκ δὲ τούτων εἰς τὰ πρὸς ἀλλήλους
ξυμβόλαια μείζων ἐκβαίνει· ἐκ δὲ δὴ τῶν ξυμβολαίων ἔρχεται
E ἐπὶ | τοὺς νόμους καὶ πολιτείας σὺν πολλῇ, ὦ Σώκρατες, ἀσελγείᾳ, 30
ἕως ἂν τελευτῶσα πάντα ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἀνατρέψῃ. Εἶεν, ἦν
δ' ἐγώ· οὕτω τοῦτ' ἔχει; Δοκεῖ μοι, ἔφη. Οὐκοῦν, ὃ ἐξ ἀρχῆς
ἐλέγομεν, τοῖς ἡμετέροις παισὶν ἐννομωτέρου εὐθὺς παιδιᾶς μεθεκ-
τέον, ὡς παρανόμου γιγνομένης αὐτῆς καὶ παίδων τοιούτων ἐννό-
425 μους τε καὶ σπουδαίους ἐξ | αὐτῶν ἄνδρας αὐξάνεσθαι ἀδύνατον 35
ὄν; Πῶς δ' οὐχί; ἔφη. Ὅταν δὴ ἄρα καλῶς ἀρξάμενοι παῖδες
παίζειν εὐνομίαν διὰ τῆς μουσικῆς εἰσδέξωνται, πάλιν τοὐναντίον
ἢ 'κείνοις εἰς πάντα ξυνέπεταί τε καὶ αὔξει, ἐπανορθοῦσα εἴ τι καὶ
πρότερον τῆς πόλεως ἔκειτο. Ἀληθῆ μέντοι, ἔφη. Καὶ τὰ σμικρὰ 5
ἄρα, εἶπον, δοκοῦντα εἶναι νόμιμα ἐξευρίσκουσιν οὗτοι, ἃ οἱ
πρότερον ἀπώλλυσαν πάντα. Ποῖα; Τὰ τοιάδε· σιγάς τε τῶν

---

25 **ἐν παιδιᾶς γε μέρει.** Plato is animadverting on the common view that music should be cultivated πρὸς παιδιάν rather than πρὸς παιδείαν. Aristotle allows a threefold use of music—for pastime (παιδιά), education, and the rational employment of leisure: *Pol.* Θ 5. 1339[a] 16 and [b] 14 ff.

27 **ὑπορρεῖ κτλ.**: as a gentle river may become a destructive torrent before its course is ended. The sentence eloquently describes the decay of Athenian music, character, and politics from the simplicity of earlier times, as appears from *Laws* 700 A—701 D. See also on οἱ πρότερον 425 A. For πολιτείας Hartman would read the singular; but the plural is more forcible. Laws and constitutions are overthrown by the devouring flood. σύν in Plato (as in good Attic generally) is rare; one of its recognised uses is in modal phrases of this kind, especially where (as here and in VI 492 B, VIII 564 C, X 619 B) the style seeks elevation: cf. Lina *De praep. usu. Plat.* pp. 32—34 and Mommsen *Beiträge z. d. Lehre v. d. Gr. Praep.* pp. 376 ff.

424 E 32 **ὃ—ἐλέγομεν**: 'as we were trying to say at the outset,' i.e. of this discussion 424 A. No *specific* reference to an earlier part of the dialogue is intended: at all events II 377 B is not in point. According to Plato παιδιά should—(to borrow a saying of Aristotle's) —παιδεύειν πρὸς τὴν πολιτείαν—educate children in the spirit of their commonwealth: *Laws* 798 B ff. Conversely, Aristotle reminds us, education is itself the older boys' rattle (*Pol.* Θ 6. 1340[b] 30). It should be noted that παιδιᾶς (cf. παίζειν in 425 A) refers like παιδιᾶς in D above to music; if music is to be a pastime, it must be one which is ἔννομος. In ἐννομωτέρου and παρανόμου there may also be a play on the musical sense of νόμος: cf. 424 D *n.*

34 **τοιούτων**: viz. παρανόμων.

425 A 4 **'κείνοις**: those whom Adimantus in effect described in 424 D. See also next note.

6 **οἱ πρότερον**: 'their predecessors' (Jowett), i.e. the predecessors of our citizens. The expression betrays the fact that Plato is now censuring the decay of Athenian manners, as of Athenian music and character in 424 D. In ἐξευρίσκουσιν —πάντα Plato speaks as if his regulations were a programme for the reform of his native city. Cf. Krohn *Pl. St.* pp. 32, 33.

νεωτέρων | παρὰ πρεσβυτέροις, ἃς πρέπει, καὶ κατακλίσεις καὶ B
ὑπαναστάσεις καὶ γονέων θεραπείας, καὶ κουράς γε καὶ ἀμπεχόνας
10 *καὶ ὑποδέσεις καὶ ὅλον τὸν τοῦ σώματος σχηματισμὸν καὶ τἆλλα*
ὅσα τοιαῦτα. ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγε. Νομοθετεῖν *δ' αὐτὰ οἶμαι*
εὔηθες· οὔτε γάρ που γίγνεται οὔτ' ἂν μείνειεν λόγῳ τε καὶ
γράμμασιν νομοθετηθέντα. Πῶς *γάρ;* Κινδυνεύει *γοῦν, ἦν δ' ἐγώ,*
ὦ Ἀδείμαντε, *ἐκ τῆς παιδείας ὅποι ἄν τις ὁρμήσῃ, τοιαῦτα | καὶ* C
15 *τὰ ἑπόμενα εἶναι. ἢ οὐκ ἀεὶ τὸ ὅμοιον ὃν ὅμοιον παρακαλεῖ;*
Τί *μήν;* Καὶ *τελευτῶν δή, οἶμαι, φαῖμεν ἂν εἰς ἕν τι τέλεον καὶ*
νεανικὸν ἀποβαίνειν αὐτὸ ἢ ἀγαθὸν ἢ καὶ τοὐναντίον. Τί *γὰρ οὔκ;*
ἦ δ' ὅς. Ἐγὼ *μὲν τοίνυν, εἶπον, διὰ ταῦτα οὐκ ἂν ἔτι τὰ τοιαῦτα*
ἐπιχειρήσαιμι νομοθετεῖν. Εἰκότως *γ', ἔφη.* Τί *δέ; ὦ πρὸς θεῶν,*

---

425 A, B 7 **σιγάς τε—τοιαῦτα.** Cf. Ar. *Clouds* 961—1023. Aristophanes mentions the *σιγαὶ τῶν νεωτέρων* (963), the *ὑπαναστάσεις* (993), the *γονέων θεραπεῖαι* (994, 998), and various details of *τοῦ σώματος σχηματισμός* (973, 983).

8 **κατακλίσεις** means literally 'settings down,' i.e. causing or permitting others to sit down, as when the Spartans, for example, in the well-known story, made way for the aged stranger at the Panathenaea (Plut. *Apophth. Lac.* 52. 235 D). Cf. *κατακλίναντες* in 420 E and II 363 C. The word—which has been curiously misunderstood—is coupled with *ὑπανάστασις* also in Arist. *Eth. Nic.* IX 2. 1165ª 28. See also Xen. *Mem.* II 3. 16. After *πρέπει* supply *σιγᾶν* out of *σιγάς*. The older editors read *ὡς* for *ἃς* with several *deterioris notae* MSS.

9 **καὶ—γέ** with *κουράς* marks the transition to a new class of particulars: cf. *Crit.* 47 B, *Gorg.* 450 D al. Hartman should not have suggested *καὶ—τε*. It was the Spartans who laid greatest stress upon the points enumerated here: cf. Xen. *Rep. Lac.* 3. 5, Plut. *Cleom.* 9. 1 (*κείρεσθαι τὸν μύστακα καὶ προσέχειν τοῖς νόμοις*). See also Xen. *Cyr.* VIII 7. 10.

425 B 12 **οὔτε γάρ—νομοθετηθέντα.** Plato means that specific enactments are powerless either to produce or to maintain civilities and proprieties of this kind. The flowers of civilisation must bloom naturally, or not at all. With the general sentiment of this passage cf. Isocr. *Areop.* 41 *δεῖν δὲ τοὺς ὀρθῶς πολιτευομένους οὐ τὰς στοὰς ἐμπιμπλάναι γραμμάτων ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς ἔχειν τὸ δίκαιον· οὐ γὰρ τοῖς ψηφίσμασιν ἀλλὰ τοῖς ἤθεσι καλῶς οἰκεῖσθαι τὰς πόλεις.*

14 **ὅποι—εἶναι**: "the bent given by education will determine all that follows" (D. and V.): "wohin einer die Richtung durch die Erziehung bekommen hat, dem auch das folgende entspricht" (Schneider). The sense is satisfactory, nor is the apparent correlation of *ὅποι* and *τοιαῦτα* a sufficient reason for impugning the text, as (in common with Dobree and others) I formerly did. *ὅπῃ* (so Ast with *q*) would convey the idea of direction more precisely than *ὅποι*, but as the route is determined by the goal, we may be satisfied. Of the various emendations—*ὁποῖ'* (Heller), *ὁποῖος* (Stallbaum, who afterwards recanted), *ὁποίας* (Dobree)—that of Dobree deserves high praise for elegance and point. The meaning would be 'as is the education from which one starts, so is the sequel'; and for *ὁποίας* = *ἐξ ὁποίας* we might compare III 402 A, VII 520 D. I once thought of *ὁποία ἄν τις ὁρμὴ ᾖ*, but am now content with the text as it stands.

425 C 16 **τελευτῶν—ἀγαθόν.** Cf. 424 A *ἐάνπερ ἅπαξ ὁρμήσῃ εὖ, ἔρχεται ὥσπερ κύκλος αὐξανομένη.*

18 **οὐκ ἂν ἔτι.** On *ἔτι* see III 412 B *n.*

19 **τί δέ; κτλ.** 'Once more: in heaven's name, said I, these market-troubles about contracts which the different classes of citizens make with one another in the market-place etc.—shall we condescend to make laws about any of *them*?' I have placed a mark of interrogation after *τί δέ* (quid vero?): cf. 422 D *n.* and 426 A. This increases the

ἔφην, τάδε τὰ ἀγοραῖα ξυμβολαίων τε πέρι κατ' ἀγορὰν ἕκαστοι 20
D *ἃ πρὸς ἀλλήλους ξυμβάλλουσιν, εἰ δὲ | βούλει, καὶ χειροτεχνικῶν περὶ ξυμβολαίων καὶ λοιδοριῶν καὶ αἰκείας καὶ δικῶν λήξεως καὶ δικαστῶν καταστάσεως, καὶ εἴ που τελῶν τινὲς ἢ πράξεις ἢ θέσεις ἀναγκαῖοί εἰσιν ἢ κατ' ἀγορὰς ἢ λιμένας, ἢ καὶ τὸ παράπαν ἀγορανομικὰ ἄττα ἢ ἀστυνομικὰ ἢ ἐλλιμενικὰ ἢ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα,* 25 *τούτων τολμήσομέν τι νομοθετεῖν; Ἀλλ' οὐκ ἄξιον, ἔφη, ἀνδράσι καλοῖς κἀγαθοῖς ἐπιτάττειν· τὰ πολλὰ γὰρ αὐτῶν, ὅσα δεῖ νομο-*
E *θετήσασθαι, | ῥᾳδίως που εὑρήσουσιν. Ναί, ὦ φίλε, εἶπον, ἐάν γε θεὸς αὐτοῖς διδῷ σωτηρίαν τῶν νόμων ὧν ἔμπροσθεν διήλθομεν. Εἰ δὲ μή γε, ἦ δ' ὅς, πολλὰ τοιαῦτα τιθέμενοι ἀεὶ καὶ ἐπανορθού-* 30 *μενοι τὸν βίον διατελοῦσιν, οἰόμενοι ἐπιλήψεσθαι τοῦ βελτίστου. Λέγεις, ἔφην ἐγώ, βιώσεσθαι τοὺς τοιούτους ὥσπερ τοὺς κάμνοντάς τε καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπὸ ἀκολασίας ἐκβῆναι πονηρᾶς διαίτης.*

20. *τάδε* Π: om. A. 22. *λήξεως* q: *λήξεις* ΑΠΞ. 24. *παράπαν* Ξ: *πάμπαν* ΑΠ q. 29. *διήλθομεν* A^2Ξ q: *ἤλθομεν* A^1Π.

---

emphasis on ὦ πρὸς θεῶν: cf. I 332 C ὦ πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, εἰ οὖν κτλ. Herwerden puts the pause after τάδε, where it is less suitable; others wrongly omit the word. τάδε (see *cr. n.*) cannot well be dispensed with: it means 'these familiar': cf. III 403 E, and for the omission in A *Introd.* § 5. Herwerden also cuts out ἀγοραῖα on account of κατ' ἀγοράν, but the reduplication is quite in Plato's way. The postponement of ἅ throws emphasis on κατ' ἀγοράν, and thereby helps to contrast ἀγοραῖα ξυμβόλαια with χειροτεχνικά etc.: cf. III 390 B. It is natural to see in this sentence a reference to the judicial and mercantile arrangements of Athens and her empire: see 424 D *n.*

425 D 21 **χειροτεχνικῶν κτλ.** χειροτεχνικὰ ξυμβόλαια are contracts with builders and the like (*Laws* 920 D).

22 **δικῶν λήξεως** means simply 'the bringing of lawsuits': originally 'obtaining (by lot) one's rights,' hence 'obtaining leave to claim one's rights' (Meier and Schömann *Att. Process* pp. 790—794). The reading λήξεις (see *cr. n.*) cannot be defended.

23 **θέσεις**: not 'the imposition of taxes' (L. and S.), but 'the payments,' as πράξεις is 'the exactions.'

24 **τὸ παράπαν** means 'in general,' 'generally.' τὸ πάμπαν (see *cr. n.*) is never (I believe) so used, not even in *Tim.* 64 E cited by Baiter. Regulations on nearly all the points here specified are laid down in the *Laws*: on ξυμβόλαια 913 A ff., 920 D ff., on λοιδορία 934 E ff., on αἰκεία (unprovoked assault) 879 B ff., on δικῶν λῆξις 949 C, on δικαστῶν κατάστασις 767 A ff., 956 B ff., on ἀστύνομοι and ἀγορανόμοι 763 C ff. There is no taxation in the city of the *Laws* (847 B).

27 **καλοῖς κἀγαθοῖς.** Cf. VI 489 E *n.* **ὅσα δεῖ νομοθετήσασθαι** shews that Plato does not wish to leave all these matters undefined by legislation; but the legislation is to come from the guardians he has educated. One reason is that laws on matters of this kind can never be final: cf. *Laws* 769 D. If the guardians are true to the spirit of Plato's commonwealth, they will easily frame such minor regulations, and re-adjust them—should it prove necessary—from time to time. The effort to obtain finality (οἰόμενοι ἐπιλήψεσθαι τοῦ βελτίστου) in such matters is foredoomed to failure (cf. 426 E), and no one makes it, until he has forgotten the real foundation of a nation's greatness, and lost his sense of the proportion of things. This is Plato's meaning.

Πάνυ μὲν οὖν. Καὶ μὴν | οὗτοί γε χαριέντως διατελοῦσιν. 426 ἰατρευόμενοι γὰρ οὐδὲν περαίνουσιν, πλήν γε ποικιλώτερα καὶ μείζω ποιοῦσι τὰ νοσήματα, καὶ ἀεὶ ἐλπίζοντες, ἐάν τις φάρμακον συμβουλεύσῃ, ὑπὸ τούτου ἔσεσθαι ὑγιεῖς. Πάνυ γάρ, ἔφη, τῶν
5 οὕτω καμνόντων τὰ τοιαῦτα πάθη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· τόδε αὐτῶν οὐ χαρίεν, τὸ πάντων ἔχθιστον ἡγεῖσθαι τὸν τἀληθῆ λέγοντα, ὅτι, πρὶν ἂν μεθύων καὶ ἐμπιμπλάμενος καὶ ἀφροδισιάζων καὶ ἀργῶν παύσηται, | οὔτε φάρμακα οὔτε καύσεις οὔτε τομαὶ οὐδ' αὖ ἐπῳδαὶ B αὐτὸν οὐδὲ περίαπτα οὐδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν ὀνήσει; Οὐ
10 πάνυ χαρίεν, ἔφη· τὸ γὰρ τῷ εὖ λέγοντι χαλεπαίνειν οὐκ ἔχει χάριν. Οὐκ ἐπαινέτης εἶ, ἔφην ἐγώ, ὡς ἔοικας, τῶν τοιούτων ἀνδρῶν. Οὐ μέντοι μὰ Δία.

V. Οὐδ' ἂν ἡ πόλις ἄρα, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, ὅλη τοιοῦτον ποιῇ, οὐκ ἐπαινέσει. ἢ οὐ φαίνονταί σοι ταὐτὸν ἐργάζεσθαι
15 τούτοις τῶν πόλεων ὅσαι κακῶς πολιτευόμεναι | προαγορεύουσι C τοῖς πολίταις τὴν μὲν κατάστασιν τῆς πόλεως ὅλην μὴ κινεῖν, ὡς ἀποθανουμένους, ὃς ἂν τοῦτο δρᾷ· ὃς δ' ἂν σφᾶς οὕτω

4. ὑγιεῖς Ξ*q*: ὑγιής ΑΠ. 9. αὐτὸν Α[1]Π: αὐτῶν Α[2].

---

426 A 2 **πλήν γε κτλ.** If the text is sound we must take πλήν γε as πλήν γε ὅτι (which H. Wolf was wishful to restore) and καί before ἀεὶ ἐλπίζοντες as = *idque* (with Stallbaum), unless we supply διάγουσι or the like by a sort of zeugma after ἐλπίζοντες. As regards καὶ ἀεὶ ἐλπίζοντες, J. and C. hold that the participle is resumed from ἰατρευόμενοι; but the effect of this interpretation is very harsh, because ἰατρευόμενοι goes so closely with οὐδὲν περαίνουσι as almost to form a single expression. It is not 'they make no advance, submitting to a cure and always hoping,' but 'they make no advance under treatment.' The troublesome καί before ἐλπίζοντες is omitted by some inferior MSS, is dotted in *q*, and apparently erased in Ξ. I once conjectured ποιοῦντες, comparing *Critias* 109 B πλὴν οὐ—βιαζόμενοι, but it is perhaps safer to acquiesce in the MS reading. Dümmler (*Chron. Beitr.* pp. 9—11) believes that Isocrates *Antid.* 62 expressly alludes to this passage. Isocrates at all events censures τοὺς ἐπιπλήττοντας τοῖς νῦν ἁμαρτανομένοις in words that might easily refer to Plato. See also on 426 C.

5 **αὐτῶν—μεθύων.** On the plural passing into the singular see I 347 A *n*.

426 B 13 **τοιοῦτον.** Cf. III 388 D *n*.

426 C 15 **προαγορεύουσι κτλ.** Athens is plainly in Plato's mind. The Athenians carefully guarded their constitution by means of the γραφὴ παρανόμων and the εἰσαγγελία (see Gilbert's *Gk. Const. Ant.* E.T. pp. 299, 304 ff.); but nowhere were ψηφίσματα so common, and in these the demagogue found a wide field for exercising the arts of flattery and insinuation. Cf. Gilbert *Beiträge zur innern Gesch. Athens* pp. 73—93. With ἀποθανουμένους ὃς cf. III 411 C *n*., VIII 566 D (πάντας ᾧ ἂν περιτυγχάνῃ).

17 **ὃς δ' ἂν σφᾶς κτλ.** Dümmler (l.c.) takes this to be Isocrates, who is also—so he thinks—satirised in the similar passage VI 493 A ff., and elsewhere. If so, σοφὸς τὰ μεγάλα, οἴονται τῇ ἀληθείᾳ πολιτικοὶ εἶναι, and ἢ οἴει—περὶ αὐτοῦ (D, E) are sufficiently true and scathing. We must however observe that Plato is describing a type, and the type is that of the demagogue rather than the merely academic and sophistical rhetorician, as appears from δεινὸς ἢ ἀποπληροῦν and

πολιτευομένους ἥδιστα θεραπεύῃ καὶ χαρίζηται ὑποτρέχων καὶ προγιγνώσκων τὰς σφετέρας βουλήσεις καὶ ταύτας δεινὸς ᾖ ἀποπληροῦν, οὗτος ἄρα ἀγαθός τε ἔσται ἀνὴρ καὶ σοφὸς τὰ μεγάλα 20 καὶ τιμήσεται ὑπὸ σφῶν; Ταὐτὸν μὲν οὖν, ἔφη, ἔμοιγε δοκοῦσι D δρᾶν, καὶ οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐπαινῶ. | Τί δ' αὖ; τοὺς ἐθέλοντας θεραπεύειν τὰς τοιαύτας πόλεις καὶ προθυμουμένους οὐκ ἄγασαι τῆς ἀνδρείας τε καὶ εὐχερείας; Ἔγωγ', ἔφη, πλήν γ' ὅσοι ἐξηπάτηνται ὑπ' αὐτῶν καὶ οἴονται τῇ ἀληθείᾳ πολιτικοὶ εἶναι, ὅτι 25 ἐπαινοῦνται ὑπὸ τῶν πολλῶν. Πῶς λέγεις; οὐ συγγιγνώσκεις, ἦν δ' ἐγώ, τοῖς ἀνδράσιν; ἢ οἴει οἷόν τ' εἶναι ἀνδρὶ μὴ ἐπισταμένῳ μετρεῖν, ἑτέρων τοιούτων πολλῶν λεγόντων ὅτι τετράπηχύς ἐστιν, E αὐτὸν ταῦτα | μὴ ἡγεῖσθαι περὶ αὑτοῦ; Οὐκ αὖ, ἔφη, τοῦτό γε. Μὴ τοίνυν χαλέπαινε· καὶ γάρ πού εἰσι πάντων χαριέστατοι οἱ 30 τοιοῦτοι, νομοθετοῦντές τε οἷα ἄρτι διήλθομεν καὶ ἐπανορθοῦντες, ἀεὶ οἰόμενοί τι πέρας εὑρήσειν περὶ τὰ ἐν τοῖς ξυμβολαίοις κακουργήματα καὶ περὶ ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἀγνοοῦντες ὅτι τῷ ὄντι 427 ὥσπερ Ὕδραν τέμνουσιν. Καὶ μήν, | ἔφη, οὐκ ἄλλο τί γε ποιοῦσιν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ τοιοῦτον εἶδος νόμων πέρι καὶ πολιτείας οὔτ' ἐν κακῶς οὔτ' ἐν εὖ πολιτευομένῃ πόλει ᾤμην ἂν

---

426 E. These two types are cast in similar moulds; and Dümmler may be right in supposing that Plato thought of Isocrates as he wrote this satire, and pointed his shafts accordingly. If so, they hit the mark, and rankled, as it was natural they should. Isocrates apparently attempts a reply in his *Antidosis* (Dümmler l.c. p. 9).

20 **οὗτος ἄρα—ἔσται.** To insert ὡς after οὗτος (as Richards proposes) would spoil the effect, and be grammatically awkward. Plato wishes to suggest the language of a proclamation 'he shall be a good man and true,' etc. ἄρα is enough (as Hartman notes) to mark the indirect: cf. II 358 C *n.*

426 D 24 **ἀνδρείας—εὐχερείας**: 'courage and complaisance.' εὐχέρεια is not 'dexterity (L. and S., with the English translators), a meaning which the word never bears in Plato; but 'facilitas,' 'humanitas,' kind, obliging behaviour. "Herzhaftigkeit und Gutmüthigkeit," Schneider, rightly.

28 **τετράπηχυς**: 'a six-footer.' Dümmler (l.c.) questions this word, without saying why. It is more appropriate than a word expressing greater height; especially if any personal allusion is intended. Isocrates was not an intellectual giant, nor would even his applauding contemporaries (I think) have called him so.

426 E 29 **οὐκ αὖ—τοῦτό γε**: sc. οἴομαι. The point of αὖ is that Adimantus returned an affirmative answer last time (426 D). οὐκ ἄν, which is generally read, has not sufficient authority, and is difficult to justify. For οὐκ αὖ cf. III 393 D and infra 442 A.

30 **πάντων χαριέστατοι.** To this perhaps Isocrates replies in *Antid.* 62 χαριέντως μὲν εἰρῆσθαι ταῦτα φήσουσι, τὸ γὰρ εὖ φθονήσουσιν εἰπεῖν (Dümmler l.c.).

31 **νομοθετοῦντες κτλ.** It improves the rhetorical effect to treat all the participles as coordinate, instead of making the first two dependent on the third, or the third subordinate to them. For this reason I have placed a comma after ἐπανορθοῦντες.

427 A 3 **οὔτ'—ᾤμην ἄν**: 'I should not have thought so' were it not for these

δεῖν τὸν ἀληθινὸν νομοθέτην πραγματεύεσθαι· ἐν τῇ μὲν ὅτι
5 ἀνωφελῆ καὶ πλέον οὐδέν, ἐν δὲ τῇ, ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν κἂν
ὁστισοῦν εὕροι, τὰ δὲ ὅτι αὐτόματα ἔπεισιν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν
ἐπιτηδευμάτων.

Τί οὖν, ἔφη, ἔτι ἂν ἡμῖν λοιπὸν τῆς νομοθεσίας εἴη; καὶ ἐγὼ B
εἶπον ὅτι Ἡμῖν μὲν οὐδέν, τῷ μέντοι Ἀπόλλωνι τῷ ἐν Δελφοῖς
10 τά τε μέγιστα καὶ κάλλιστα καὶ πρῶτα τῶν νομοθετημάτων.
Τὰ ποῖα; ᾗ δ' ὅς. Ἱερῶν τε ἱδρύσεις καὶ θυσίαι καὶ ἄλλαι θεῶν
τε καὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων θεραπεῖαι, τελευτησάντων τε αὖ θῆκαι
καὶ ὅσα τοῖς ἐκεῖ δεῖ ὑπηρετοῦντας ἵλεως αὐτοὺς ἔχειν. τὰ γὰρ
δὴ τοιαῦτα οὔτ' ἐπιστάμεθα ἡμεῖς οἰκίζοντές τε πόλιν οὐδενὶ C
15 ἄλλῳ πεισόμεθα, ἐὰν νοῦν ἔχωμεν, οὐδὲ χρησόμεθα ἐξηγητῇ, ἀλλ'

12. τελευτησάντων τε Ξ: τελευτησάντων ΑΠ q.

---

great authorities. Jowett misses the irony by neglecting the tense ('I conceive that the true legislator will not trouble himself,' etc.). τὸν ἀληθινὸν νομοθέτην and κἂν ὁστισοῦν εὕροι would strike home, if Isocrates is meant.

5 **ἀνωφελῆ — ἐπιτηδευμάτων.** For ἀνωφελῆ Ξ has ἀνωφελές, an obvious 'correction.' The plural, as Schneider observes, is supported by τὰ μὲν αὐτῶν (where αὐτῶν is also neuter). ὅτι after τὰ δέ has been called in question by Stallbaum and Hartman. Taken strictly, it must depend on a verbal notion supplied out of πραγματεύεσθαι (Stallbaum) or κἂν ὁστισοῦν εὕροι; but in a half-adverbial phrase like τὰ δέ, we should not pry too closely into the grammatical construction. The effect is exactly like the English 'because some of them, etc., in other cases, because,' etc.

427 B, C *In all that appertains to temples and religious worship, as well as services paid to the dead, Apollo, the guide of our fathers, and indeed of all mankind, shall direct us.*

427 B **τί οὖν κτλ.** With this section of the *Republic* we should compare V 461 E, 469 A, VII 540 C, and *Laws* 738 B ff. Plato would fain be no iconoclast: his object is to purify, rather than to abolish, the old religion. He tries, in short, to put new wine into old bottles. In particular, when he makes Apollo preside at the foundation of his city (οἰκίζοντές τε πόλιν οὐδενὶ ἄλλῳ πεισόμεθα), he is acting in accordance with the universal custom of the Greeks, who consulted the oracle at Delphi before planting colonies, and revered him as the universal ἀρχηγέτης and οἰκιστής (Preller *Gr. Myth.* p. 269). It is equally in harmony with Hellenic, and especially Athenian, usage to refer all matters of public worship to Apollo: see on 427 C. Delphi was the abiding centre of Greek religious and political unity; and it is therefore right that a Greek city (V 470 E), one of whose objects is to promote unity and comity among Greeks (ib. 469 B ff.), should attach itself to Apollo.

9 **τῷ μέντοι Ἀπόλλωνι κτλ.** Cf. *Mem.* I 3. 1 (of Socrates) φανερὸς ἦν καὶ ποιῶν καὶ λέγων, ᾗπερ ἡ Πυθία ἀποκρίνεται τοῖς ἐρωτῶσι, πῶς δεῖ ποιεῖν ἢ περὶ θυσίας ἢ περὶ προγόνων θεραπείας ἢ περὶ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων. The answer of the priestess was 'Serve the gods νόμῳ πόλεως' (l.c. and IV 3. 16). The spirit in which we worship matters, rather than whom or how we worship. So large and tolerant a sentiment is worthy of the Delphic priesthood and of Plato.

12 **τελευτησάντων τε.** See *cr. n.* Asyndeton is indefensible here. We must either with all the editors (except J. and C.) read τε, or add καί after θεραπεῖαι.

427 C 15 **ἐξηγητῇ—πατρίῳ.** πατρῴῳ instead of πατρίῳ is called for by Ast on slight MS authority. Ἀπόλλων was ancestor of the Ionians, being father of Ion

ἢ τῷ πατρίῳ· οὗτος γὰρ δήπου ὁ θεὸς περὶ τὰ τοιαῦτα πᾶσιν ἀνθρώποις πάτριος ἐξηγητὴς ἐν μέσῳ τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ καθήμενος ἐξηγεῖται. Καὶ καλῶς γ', ἔφη, λέγεις· καὶ ποιητέον οὕτω.

D VI. Ὠικισμένη μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ' ἤδη ἄν σοι εἴη, ὦ παῖ 20

(*Euthyd.* 302 D), and was worshipped by them as Ἀπόλλων πατρῷος (Preller *Gr. Myth.* p. 272). But (as Schneider observes) "Socrates hic non magis quam alibi in his libris tanquam Atheniensis loquitur, sed tanquam Graecus. Graecis autem omnibus πάτριος, hoc est, a maioribus traditus harum rerum arbiter et interpres erat Delphicus Apollo." An allusion to the special connexion of Ionians with Apollo would be out of place, particularly as πᾶσιν ἀνθρώποις follows. In Athens the ἐξηγηταί formed a college of three members, charged with religious duties. According to Schöll (in *Hermes* VI pp. 36 ff.) the members were partly chosen by Apollo in his capacity of πάτριος ἐξηγητής; apparently the Athenians chose nine, out of whom three were selected—one from each triad—by the representatives of the god: whence their designation πυθόχρηστοι. It is on this model that Plato perhaps frames his regulations in *Laws* 759 D.

16 **πᾶσιν ἀνθρώποις.** Delphi is then a religious centre, not for Greeks only, but for all mankind. It was certainly the nearest approach to such a centre that antiquity provided, for it commanded the homage of barbarians as well as Greeks. See Middleton *Journ. of Hell. Studies* IX p. 308. Middleton cites Livy XXXVIII 48. 2 "commune humani generis oraculum," Cicero *pro Font.* 30 "oraculum orbis terrae," and gives examples of the offerings paid by foreigners at Apollo's shrine. Even now, perhaps, Plato would deny that the oracle is dumb, though—true to its own principle of worshipping νόμῳ πόλεως—it speaks through other voices, and of other gods. See also on V 470 C.

17 **ἐν μέσῳ—ἐξηγεῖται.** Cf. Eur. *Ion* 5, 6 ὀμφαλὸν | μέσον καθίζων Φοῖβος ὑμνῳδεῖ βροτοῖς. The ὀμφαλός was "a conical mass of 'white marble or stone'" (Paus. X 16) in the sanctuary of Apollo at Delphi, "said to mark the centre of the earth." Two gold eagles stood at its sides, representing the eagles which, according to the legend, met there, having been despatched simultaneously by Zeus from the extreme East and West of the world (Strabo IX 3. 6). The ὀμφαλός is frequently represented as the seat of Apollo (ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ καθήμενος), "especially upon coins, when he is represented in the character of the giver of oracles": see for example Imhoof-Blumner and P. Gardner in *J. H. S.* VIII p. 18, and Plate LXXIV vii. Middleton, on whose article "The Temple of Apollo at Delphi" (cited above) this note is chiefly based, thinks "the word ὀμφαλός was probably derived from ὀμφή, a voice, because the divine voice was heard there." If this is true, the legends associating the shrine with the 'navel' or centre of the earth may be due to popular etymology. ὀμφαλός, 'navel,' is an Indo-Germanic word (Brugmann *Grundriss* II p. 187). Herwerden's excision of the words ἐν μέσῳ betrays ignorance of what the ὀμφαλός really was. See also Frazer on Paus. l.c.

427 D—429 A *Our city is now founded. Where then is Justice, where Injustice? How do they differ, and which is essential to happiness? Let us approach the question thus. Our city is perfectly virtuous, and must therefore be wise, brave, temperate and just. If we discover three of these elements in the city, the residue will be the fourth.*

Let us take Wisdom first. It is not the technical knowledge or skill of the lower classes which renders our city wise, but rather the knowledge which deliberates for the whole city's interests. Now this knowledge is embodied in the Rulers. They form the smallest section of the State, but it is none the less in virtue of their presence that we call the whole city wise.

427 D ff. The process of purgation has now been ended, and Plato's δευτέρα πόλις is complete (see II 372 E ff.). We are therefore ready to look for the second view of Justice. See on II 372 A. It

Ἀρίστωνος, ἡ πόλις· τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο σκόπει ἐν αὐτῇ φῶς ποθὲν πορισάμενος ἱκανὸν αὐτός τε καὶ τὸν ἀδελφὸν παρακάλει καὶ Πολέμαρχον καὶ τοὺς ἄλλους, ἐάν πως ἴδωμεν, ποῦ ποτ' ἂν εἴη ἡ δικαιοσύνη καὶ ποῦ ἡ ἀδικία, καὶ τί ἀλλήλοιν διαφέρετον,
25 καὶ πότερον δεῖ κεκτῆσθαι τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα εἶναι, ἐάν τε λανθάνῃ ἐάν τε μὴ πάντας θεούς τε καὶ ἀνθρώπους. Οὐδὲν λέγεις, ἔφη ὁ Γλαύκων· σὺ γὰρ ὑπέσχου ζητήσειν, | ὡς οὐχ ὅσιόν σοι ὂν E μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνῃ εἰς δύναμιν παντὶ τρόπῳ. Ἀληθῆ, ἔφην ἐγώ, ὑπομιμνῄσκεις, καὶ ποιητέον μέν γε οὕτως, χρὴ δὲ καὶ
30 ὑμᾶς ξυλλαμβάνειν. Ἀλλ', ἔφη, ποιήσομεν οὕτω. Ἐλπίζω τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εὑρήσειν αὐτὸ ὧδε. οἶμαι ἡμῖν τὴν πόλιν, εἴπερ ὀρθῶς γε ᾤκισται, τελέως ἀγαθὴν εἶναι. Ἀνάγκη, ἔφη. Δῆλον δὴ ὅτι σοφή τ' ἐστὶ καὶ ἀνδρεία καὶ σώφρων καὶ δικαία. Δῆλον. Οὐκοῦν

22. ποθὲν Ξ*q*: πόθεν ΑΠ.

---

should be observed that this part of the *Republic* has an independent value in the history of Ethics as the first explicit assertion of the doctrine of four cardinal virtues (427 E *n*.). For an account of Plato's teaching on the Virtues we may refer to Michaelis *die Entwicklungsstufen in Plato's Tugendlehre*, and especially to Hammond *On the Notion of Virtue in the Dialogues of Plato* Boston 1892.

427 D 22 **αὐτός τε καὶ—παρακάλει.** For the idiom cf. (with Schneider) *Phaedr.* 253 B μιμούμενοι αὐτοί τε καὶ τὰ παιδικὰ πείθοντες.

24 **ποῦ ἡ ἀδικία.** If our city is τελέως ἀγαθή (427 E), it is useless to look for ἀδικία in it. On this difficulty see II 369 A *n*.

25 **πότερον.** Herwerden's ποτέραν is quite unnecessary, as Hartman shews; cf. 428 A, 433 D, 434 C, 445 B, V 449 D.

ἐάν τε λανθάνῃ κτλ. recalls II 367 E.

427 E 27 **ὡς οὐχ ὅσιον—τρόπῳ:** II 368 B, C.

33 **σοφή—δικαία.** This is apparently the earliest passage in Greek literature where the doctrine of four cardinal virtues (if by cardinal virtues we mean those which make up the sum of perfect goodness) is expressly enunciated. The doctrine may of course be Pythagorean, but evidence is wanting, and it is doubtful whether Pindar's τέσσαρες ἀρεταί *Nem.* III 74 are to be interpreted as the cardinal virtues: see Bury ad loc. The nearest approach to the doctrine before Plato is in Xen. *Mem.* III 9. 1—5 (as Krohn has pointed out *Pl. St.* p. 372), with which compare IV 6. 1—12, where Justice, Wisdom, and Courage are named, as well as other virtues, including εὐσέβεια. Cf. also Aesch. *Sept.* 610 σώφρων δίκαιος ἀγαθὸς εὐσεβὴς ἀνήρ. From other passages in Plato, none of which are so precise and technical as this, it would seem that ὁσιότης made a good fight for a fifth place: *Prot.* 329 C, *Lach.* 199 D, *Men.* 78 D, *Gorg.* 507 B. In *Phaed.* 69 C and *Laws* 631 C σωφροσύνη, δικαιοσύνη, ἀνδρεία and φρόνησις (not σοφία) are named together, without ὁσιότης, which in the *Euthyphro* (12 D ff.) is a subdivision of δικαιοσύνη. From Adimantus' ready assent (cf. V 476 A *n*.), we may reasonably infer that the doctrine of four cardinal virtues was already a familiar tenet of the Platonic school. Schleiermacher thinks it may have been taken over "aus dem allgemeinen Gebrauch" (*Einleitung* p. 26). There is however no evidence to shew that these four virtues *and no others* were regarded as the essential elements of a perfect character before Plato. If the theory was originated by Plato himself, it is possible enough that in restricting the number to four, Plato was not uninfluenced by the sacred character of the number four in Pythagoreanism, just as Aristotle has been supposed to have limited his categories to ten on similar grounds. An interesting conjecture is

ὅ τι ἂν αὐτῶν εὕρωμεν ἐν αὐτῇ, τὸ ὑπόλοιπον ἔσται τὸ οὐχ
428 ηὑ|ρημένον; Τί μήν; Ὥσπερ τοίνυν ἄλλων τινῶν τεττάρων, εἰ 35
ἕν τι ἐζητοῦμεν αὐτῶν ἐν ὁτῳοῦν, ὁπότε πρῶτον ἐκεῖνο ἔγνωμεν,
ἱκανῶς ἂν εἶχεν ἡμῖν, εἰ δὲ τὰ τρία πρότερον ἐγνωρίσαμεν, αὐτῷ
ἂν τούτῳ ἐγνώριστο τὸ ζητούμενον· δῆλον γὰρ ὅτι οὐκ ἄλλο ἔτι
ἦν ἢ τὸ ὑπολειφθέν. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Οὐκοῦν καὶ περὶ τούτων, 5
ἐπειδὴ τέτταρα ὄντα τυγχάνει, ὡσαύτως ζητητέον; Δῆλα δή.
B Καὶ μὲν δὴ πρῶτόν γέ μοι δοκεῖ ἐν αὐτῷ κατάδηλον | εἶναι ἡ
σοφία· καί τι ἄτοπον περὶ αὐτὴν φαίνεται. Τί; ἦ δ' ὅς. Σοφὴ

---

suggested by the remarks of Schleiermacher (l.c. p. 21). Our city is *ex hypothesi* perfectly virtuous. Its constituent elements are Rulers, Auxiliaries, Farmers and Artisans. Now the virtues which are exhibited in the lives and mutual relationship of these classes are, as Plato holds, Wisdom, Courage, Temperance, and Justice. Consequently these virtues are the component factors of moral perfection; in other words they are the cardinal virtues. We may admit that there is no *petitio principii* in such a method of investigation, which is, in fact, akin to the perfectly legitimate method described in *Men.* 86 E: cf. also V 458 A. If this suggestion is correct, the doctrine of four cardinal virtues will be directly descended from the arrangements of Plato's ideal city. But it is clear from what Plato himself says, both here and in 429 A, 430 D, 432 B, 433 B f., that the doctrine is already an accepted part of his ethical system, and not merely a provisional hypothesis which is intended to be confirmed by what follows. For the relative value and importance of the four cardinal virtues in Plato's way of thinking see *Laws* 630 D ff.

οὐκοῦν — ηὑρημένον. Essentially the same method is used by Aristotle to reach his conclusion that virtue is a ἕξις (*Eth. Nic.* II 4). Cf. also (with J. and C.) *Lys.* 216 D, E. Jowett observes that the true function of "this half-logical, half-mathematical method of residues" is in dealing with "abstract quantity" and "the laws of Nature." It is undeniable that this method is much more likely to lead us astray in ethics than in mathematics or the natural sciences, owing to the nature of the subject; but it is valid if our analysis of the phenomena is exhaustive and exact. A similar method was frequently employed in the Eleatic school: see II 380 D *n*. Plato not unfrequently extends the methods of mathematical reasoning beyond what we should consider their proper sphere: the whole of the preliminary studies, for example, in Book VII are to be pursued according to the methods of pure mathematics. See on VII 528 E ff. and the Appendix to Book VII "On the propaedeutic studies of the *Republic*."

428 A 1 **ὥσπερ τοίνυν—αὐτῶν.** For the logically superfluous (though welcome) αὐτῶν cf. II 375 E, infra 439 B, VIII 558 A, and Heindorf on *Gorg.* 482 D. *Theaet.* 155 E is a much harsher example, and has often been emended. The apodosis to the ὥσπερ clause is contained in οὐκοῦν—ζητητέον.

4 **οὐκ ἄλλο ἔτι ἦν.** On ἔτι (i.e. "after the other three were found" J. and C.) see III 412 B *n*.

7 **αὐτῷ.** A corrector in *q* wrote αὐτῇ, which Schleiermacher preferred. Hartman suggests αὐτοῖς. αὐτῷ is, however, not the city, but simply 'the matter,' 'the subject under discussion'; an idiomatic usage for which cf. I 339 E *n*. For the neuter κατάδηλον cf. 427 D *n*. Hartman's κατάδηλος is unnecessary.

428 B 8 **σοφία** as here described means φρόνησις—so it is called in 433 B, C—in its application to politics, not metaphysical knowledge of the Idea of Good. It deliberates for the good of the whole city (428 D), but the good is not yet elevated to the rank of an Idea. This point has been rightly emphasized by Krohn (*Pl. St.* pp. 40, 362), who points out the essentially Socratic character of this virtue, comparing Xen. *Mem.* I 2. 64 and IV I. 2 (a sentiment of which Books II—IV of the *Republic* are an amplification and exposition in detail).

μὲν τῷ ὄντι δοκεῖ μοι ἡ πόλις εἶναι ἣν διήλθομεν· εὔβουλος γάρ.
10 οὐχί; Ναί. Καὶ μὴν τοῦτό γε αὐτό, ἡ εὐβουλία, δῆλον ὅτι ἐπιστήμη τίς ἐστιν· οὐ γάρ που ἀμαθίᾳ γε ἀλλ' ἐπιστήμῃ εὖ βουλεύονται. Δῆλον. Πολλαὶ δέ γε καὶ παντοδαπαὶ ἐπιστῆμαι ἐν τῇ πόλει εἰσίν. Πῶς γὰρ οὔ; Ἆρ' οὖν διὰ τὴν τῶν τεκτόνων ἐπιστήμην σοφὴ | καὶ εὔβουλος ἡ πόλις προσρητέα; Οὐδαμῶς, C
15 ἔφη, διά γε ταύτην, ἀλλὰ τεκτονική. Οὐκ ἄρα διὰ τὴν ὑπὲρ τῶν ξυλίνων σκευῶν ἐπιστήμην βουλευομένην ὡς ἂν ἔχοι βέλτιστα, σοφὴ κλητέα πόλις. Οὐ μέντοι. Τί δέ; τὴν ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ χαλκοῦ ἤ τινα ἄλλην τῶν τοιούτων; Οὐδ' ἡντινοῦν, ἔφη. Οὐδὲ τὴν ὑπὲρ τοῦ καρποῦ τῆς γενέσεως ἐκ τῆς γῆς, ἀλλὰ γεωργική.
20 Δοκεῖ μοι. Τί δ'; ἦν δ' ἐγώ· ἔστι τις ἐπιστήμη ἐν τῇ ἄρτι ὑφ' ἡμῶν οἰκισθείσῃ παρά τισι τῶν πολιτῶν, ἣ οὐχ ὑπὲρ τῶν | ἐν τῇ D πόλει τινὸς βουλεύεται, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς ὅλης, ὅντιν' ἂν τρόπον αὐτή τε πρὸς αὑτὴν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις ἄριστα ὁμιλοῖ; Ἔστι μέντοι. Τίς, ἔφην ἐγώ, καὶ ἐν τίσιν; Αὕτη, ἦ δ' ὅς, ἡ
25 φυλακικὴ καὶ ἐν τούτοις τοῖς ἄρχουσιν, οὓς νῦν δὴ τελέους φύλακας

16. βουλευομένην Heindorf: βουλευομένη codd. 22. ὅντιν' ἂν Ast: ὅντινα codd.

See also *Prot.* 352 B and *Laws* III 689 B. Commentators before Krohn (Steinhart for example *Einleit.* p. 185, and Susemihl *Gen. Entw.* II p. 153) did not sufficiently grasp the almost exclusively political character of σοφία here, although it is expressly dwelt upon by Plato throughout, and particularly in 429 A. I say 'almost,' because here, as elsewhere, Plato, as his manner is, contrives to drop some hints preparing us for a still higher conception of the virtue of the guardians. See on 429 C and 442 C.

ἄτοπον: because it is its smallest section which makes the whole city wise (428 E).

9 **εὔβουλος**. εὐβουλία was primarily a political virtue: see on I 348 D.

428 C 16 **βουλευομένην**. Heindorf's emendation (see *cr. n.*), which is accepted by Ast, Stallbaum, Baiter and Hartman, appears to me certain for these reasons. First, in τὴν ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ χαλκοῦ ἤ τινα ἄλλην τῶν τοιούτων below we must understand ἐπιστήμην βουλευομένην, so that βουλευομένην and not βουλευομένη must have been written before. Secondly, if we read βουλευομένη, we must write (with Hermann etc. and a few inferior MSS) ᾗ for ἣ before οὐχ ὑπὲρ τῶν below. Schneider retains βουλευομένη, but understands βουλευομένην before ἐπιστήμην—an indefensible construction, which *Laws* 807 C (to which he appeals in *Addit.* p. 31) in no way justifies.

17 **τὴν ὑπὲρ—τοιούτων**. For the carrying on of the preposition (here διά) cf. (with Schneider) *Phaed.* 64 D ἐσπουδακέναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σιτίων κτλ. Ἥκιστά γε κτλ. Τί δέ; τὰς τῶν ἀφροδισίων;

428 D 22 **ὅντιν' ἂν—ὁμιλοῖ**. ἂν cannot, I think, be dispensed with here. It is better to insert it after ὅντινα than (with Baiter) after ἄριστα, for (as Schneider shews by many examples) ἂν likes to attach itself to the relative in sentences of this kind. The political wisdom here described is akin to the βασιλικὴ τέχνη of *Euthyd.* 291 C ff. and elsewhere, as well as to Aristotle's view of πολιτική as the architectonic art (*Eth. Nic.* I 1. 1094b 27 with Stewart's note). It knows what is good and evil, and legislates for the other arts, but the good which it knows is a political and moral conception, not (as yet) the metaphysical Idea of Book VI.

25 **νῦν δή**. III 414 B (φύλακας παντελεῖς).

ὠνομάζομεν. Διὰ ταύτην οὖν τὴν ἐπιστήμην τί τὴν πόλιν προσαγορεύεις; Εὔβουλον, ἔφη, καὶ τῷ ὄντι σοφήν. Πότερον οὖν, ἦν δ'
E ἐγώ, ἐν τῇ πόλει οἴει ἡμῖν χαλκέας πλείους ἐνέσεσθαι ἢ τοὺς ἀληθινοὺς φύλακας τούτους; Πολύ, ἔφη, χαλκέας. Οὐκοῦν, ἔφην, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἐπιστήμας ἔχοντες ὀνομάζονταί τινες εἶναι, 30 πάντων τούτων οὗτοι ἂν εἶεν ὀλίγιστοι; Πολύ γε. Τῷ σμικροτάτῳ ἄρα ἔθνει καὶ μέρει ἑαυτῆς καὶ τῇ ἐν τούτῳ ἐπιστήμῃ, τῷ προεστῶτι καὶ ἄρχοντι, ὅλη σοφὴ ἂν εἴη κατὰ φύσιν οἰκισθεῖσα πόλις· καὶ
429 τοῦτο, ὡς ἔοικε, φύσει ὀλίγιστον γίγνεται | γένος, ᾧ προσήκει ταύτης τῆς ἐπιστήμης μεταλαγχάνειν, ἣν μόνην δεῖ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν σοφίαν καλεῖσθαι. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Τοῦτο μὲν δὴ ἓν τῶν τεττάρων οὐκ οἶδα ὅντινα τρόπον ηὑρήκαμεν αὐτό τε καὶ ὅπου τῆς πόλεως ἵδρυται. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ, ἔφη, ἀποχρώντως ηὑρῆσθαι. 5

27. οὖν Ξ: om. AΠ *q*. 5. ἐμοὶ γοῦν Π: ἔμοιγ' οὖν A.

---

26 **τί τὴν πόλιν προσαγορεύεις.** It should be noted that 'wise' (to confine ourselves for the present to the virtue of wisdom) is used (1) of the rulers in the State and the λογιστικόν in man, (2) of the city and the individual as wholes: cf. 441 D ff. Which of these two meanings is intended to be original and primary? This subject is admirably discussed by Hirzel *Hermes* VIII pp. 379 ff., who shews that the wisdom of the rulers and the λογιστικόν is the fundamental one: cf. Arist. *Top.* V 8. 138ᵇ 1 ff., where τὸ πρῶτον φρόνιμον is said to be ἴδιον λογιστικοῦ. The same, *mutatis mutandis*, holds good of Courage; and also, though with a difference, of Temperance and Justice. In calling the whole city wise because the rulers are wise, Plato is influenced by its analogy with the individual man, whom we readily and easily call wise, although strictly speaking he is wise only by reason of the λογιστικόν within him. Comparing 443 C ff., we observe that the city is wise because its rulers are wise, and its rulers are wise because their λογιστικόν is wise. In other words the wisdom of the λογιστικόν is the unit out of which the wisdom of the whole city is constructed. See on 443 B ff.

27 **πότερον οὖν.** See *cr. n.* We have still to explain τι ἄτοπον in 428 B, for Adimantus' τί has not yet been answered. For this reason οὖν after πότερον is welcome, if not (as Schneider thinks) indispensable.

428 E 29 **πολὺ—χαλκέας.** Cf. II 379 C *n.*

33 **ὅλη σοφὴ κτλ.** The subject is πόλις κατὰ φύσιν οἰκισθεῖσα, 'a city founded in accordance with Nature.' On κατὰ φύσιν see II 370 A *n.*

429 A 2 **ἣν μόνην—σοφίαν καλεῖσθαι.** Pfleiderer (*Zur Lösung d. Pl. Frage* pp. 46 ff.) compares *Symp.* 209 A ff. πολὺ δὲ μεγίστη—καὶ καλλίστη τῆς φρονήσεως ἡ περὶ τὰς τῶν πόλεών τε καὶ οἰκήσεων διακοσμήσεις, ᾗ δὴ ὄνομά ἐστι σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη. The difference in phraseology does not obscure the essential kinship of the two passages.

429 A—**430** C *The virtue of Courage will reside in the Warrior-class. It is owing to their bravery that we call the city brave, for the general character of the city as a whole cannot be determined by any courage or cowardice present among the others. The Soldiers will in spite of every temptation continue true to the principles laid down by law concerning what should, and what should not, be feared; and they will do so the more stedfastly, because their musical and gymnastic training has already prepared them for the legislation in question. It is in the*

VII. Ἀλλὰ μὴν ἀνδρεία γε αὐτή τε καὶ ἐν ᾧ κεῖται τῆς πόλεως, δι' ὃ τοιαύτη κλητέα ἡ πόλις, οὐ πάνυ χαλεπὸν ἰδεῖν. Πῶς δή; Τίς ἄν, ἦν δ' ἐγώ, | εἰς ἄλλο τι ἀποβλέψας ἢ δειλὴν B
10 ἢ ἀνδρείαν πόλιν εἴποι, ἀλλ' ἢ εἰς τοῦτο τὸ μέρος, ὃ προπολεμεῖ τε καὶ στρατεύεται ὑπὲρ αὐτῆς; Οὐδ' ἂν εἷς, ἔφη, εἰς ἄλλο τι. Οὐ γὰρ οἶμαι, εἶπον, οἵ γε ἄλλοι ἐν αὐτῇ ἢ δειλοὶ ἢ ἀνδρεῖοι ὄντες κύριοι ἂν εἶεν ἢ τοίαν αὐτὴν εἶναι ἢ τοίαν. Οὐ γάρ. Καὶ ἀνδρεία ἄρα πόλις μέρει τινὶ ἑαυτῆς ἐστί, διὰ τὸ ἐν ἐκείνῳ ἔχειν δύναμιν
15 τοιαύτην, ἣ διὰ παντὸς σώσει τὴν | περὶ τῶν δεινῶν δόξαν, ταῦτά C τε αὐτὰ εἶναι καὶ τοιαῦτα, ἅ τε καὶ οἷα ὁ νομοθέτης παρήγγειλεν ἐν τῇ παιδείᾳ. ἢ οὐ τοῦτο ἀνδρείαν καλεῖς; Οὐ πάνυ, ἔφη, ἔμαθον ὃ εἶπες, ἀλλ' αὖθις εἰπέ. Σωτηρίαν ἔγωγ', εἶπον, λέγω τινὰ εἶναι τὴν ἀνδρείαν. Ποίαν δὴ σωτηρίαν; Τὴν τῆς δόξης τῆς ὑπὸ νόμου
20 διὰ τῆς παιδείας γεγονυίας περὶ τῶν δεινῶν, ἅ τέ ἐστι καὶ οἷα· διὰ παντὸς δὲ ἔλεγον αὐτῆς σωτηρίαν τὸ ἔν τε λύπαις ὄντα

16. παρήγγειλεν *v*: παρήγγειλλεν (sic) A[1]: παρήγγελλεν A[2]Π *q*: παρήγγελεν (sic) Ξ. 20. γεγονυίας *q*: γεγονυῖαν ΑΠΞ. 21. αὐτῆς nos: αὐτὴν codd.

---

preservation of these principles that the courage of a city consists, a kind of courage which is distinct from the corresponding virtue in lower animals and slaves, because its basis is education. Another time we may discuss the virtue of Courage more fully, but for our present purpose this suffices.

429 C 16 **ὁ νομοθέτης—παιδείᾳ**. The δόξα is then prescribed by the legislator (i.e. in Plato's city, by Plato, cf. ὑπὸ νόμου below, νομίμου in 430 B, and σὺ ὁ νομοθέτης in VI 497 D), not by the rulers from time to time. It is important to notice this point, because it shews that the rulers are not here, as in a certain sense they are in VI—VII, in the position of the original legislator: see VI 497 C *n*. Cf. however III 414 A *n*. and infra 442 C *n*.

19 **ποίαν δὴ σωτηρίαν;** ποίαν expresses incredulity and wonder, which δή saves from falling into contempt. See I 330 A *n*. On the definition of courage given here see 430 C *n*.

20 **γεγονυίας**. Cf. γεγονυῖαν in 430 B.

21 **αὐτῆς σωτηρίαν**. See *cr. n.* αὐτήν of the MSS must mean either (1) the σωτηρία or (2) ἀνδρεία (so Hartman). In either case the αὐτήν which follows has a different antecedent viz. τὴν περὶ τῶν δεινῶν δόξαν, so that the sentence becomes both awkward and obscure. Moreover, in whichever way we understand αὐτήν, the MSS leave us with three accusatives (αὐτήν, σωτηρίαν and the clause introduced by τό), the precise relationship of which is far from clear. Various suggestions have been made to escape these difficulties. Instead of αὐτήν Jackson suggests αὖ τήν (*J. Ph.* IV p. 148); while Stallbaum and others read τῷ (eo quod) for τό, before which Hartman for his part wishes to insert διά. Hermann and Baiter cut the knot by expunging both αὐτήν and σωτηρίαν. Jackson's remedy is the simplest, but αὖ creates a difficulty. The new point in the explanation which he supposes it to mark is, I think, emphasized too much by αὖ; nor indeed is it quite easy to separate αὖ from ἔλεγον. I believe Plato wrote αὐτῆς. The words διὰ παντὸς αὐτῆς σωτηρίαν recall and correspond exactly to ἣ διὰ παντὸς σώσει τὴν περὶ τῶν δεινῶν δόξαν, and to 430 B σωτηρίαν διὰ παντὸς δόξης κτλ., and the meaning is 'by preserving it perpetually I meant preserving it throughout when one is in pains and in pleasures' etc. Grammatically, the infinitives are the direct object of ἔλεγον ('I called'), and διὰ παντὸς αὐτῆς σωτηρίαν is its secondary object. The presence of αὐτῆς σωτηρίαν

D διασῴζεσθαι αὐτὴν καὶ ἐν ἡδοναῖς καὶ ἐν ἐπιθυμίαις καὶ ἐν φόβοις καὶ μὴ ἐκβάλλειν. ᾧ δέ μοι δοκεῖ ὅμοιον εἶναι, ἐθέλω ἀπεικάσαι, εἰ βούλει. Ἀλλὰ βούλομαι. Οὐκοῦν οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οἱ βαφεῖς, ἐπειδὰν βουληθῶσι βάψαι ἔρια ὥστ' εἶναι ἁλουργά, 25 πρῶτον μὲν ἐκλέγονται ἐκ τοσούτων χρωμάτων μίαν φύσιν τὴν τῶν λευκῶν, ἔπειτα προπαρασκευάζουσιν οὐκ ὀλίγῃ παρασκευῇ θεραπεύσαντες, ὅπως δέξεται ὅ τι μάλιστα τὸ ἄνθος, καὶ οὕτω δὴ

---

is necessary to correspond to διασῴζεσθαι αὐτήν, but διὰ παντὸς takes the first place, because it is the phrase requiring elucidation. The corruption of αὐτῆς to αὐτὴν is of a piece with that of γεγονυίας to γεγονυῖαν (see *cr. n.*) and its all but inevitable consequence. The correction printed above is accepted by a reviewer of my *Text of the Republic* in *Hermathena* XXIV p. 252.

λύπαις—φόβοις. III 412 E ff.

429 D 25 **ἁλουργά** = 'purple': see *Tim.* 68 B, with Archer-Hind's note. Herwerden cuts out ὥστ' εἶναι, but without these words the wool which we are dyeing would be purple, whereas it is white, and we are making it purple. See on ἐάν τε καὶ ταῦτα in E.

26 **πρῶτον μὲν κτλ.** As far as concerns the language and grammatical construction of this passage it is clear that the object of ἐκλέγονται should be the same as that of προπαρασκευάζουσιν, θεραπεύσαντες, and βάπτουσι, and identical with the subject of δέξεται. Now the object of βάπτουσι is the wool selected to be dyed; it is therefore the wool which is subjected to προπαρασκευή, and consequently white substances of wool are meant by μίαν φύσιν τὴν τῶν λευκῶν (so also Blümner *Technologie* etc. I pp. 221 ff.). That this interpretation is right, appears also from the application of the simile. The guardians are the white woollen substances specially selected (note ἐξελεγόμεθα 429 E), their education is the προπαρασκευή; and the δόξα περὶ δεινῶν κτλ. is the dye. This is expressly pointed out in 429 E—430 A. τοσούτων is strictly in point, for woollen substances may be of any colour, since they may have been already dyed. Plato informs us that dyers selected white woollen substances when they wished to impart a lasting purple hue. Cf. *Tim.* 50 D, E. The προπαρασκευή included the process called στύψις, i.e. steeping the wool in an astringent solution (πρόστυμμα) to make it take the dye better (Arist. *de Col.* 4. 794ª 29 and *Probl.* XXII 11. 931ª 13 ff. προβρέχουσιν ἐν τοῖς στρυφνοῖς τῷ διεργασθὲν μᾶλλον δέχεσθαι τὴν βαφήν: cf. also Theoph. *de Odor.* 17 ὑποστύφουσι γὰρ πᾶν εἰς τὸ δέξασθαι μᾶλλον τὴν ὀσμὴν ὥσπερ τὰ ἔρια εἰς τὴν βαφήν). Aristotle uses a metaphor from dyeing in a similar way in *Eth. Nic.* II 2. 1105ª 3. Cf. also Cicero Hortens. *Fr.* 62 ed. Nobbe "ut ei qui combibi purpuream volunt, sufficiunt prius lanam medicamentis quibusdam, sic litteris talibusque doctrinis ante excoli animos et ad sapientiam concipiendam imbui et praeparari decet," and see on the whole subject Blümner l. c. I pp. 221 ff., 238 ff.

28 **θεραπεύσαντες.** If the text is sound, we must suppose either that two processes of preparation are alluded to, viz. θεραπεία and προπαρασκευή; or else that θεραπεύσαντες is used for θεραπεύοντες. The first alternative is inadmissible: for προθεραπεύσας in E shews that the θεραπεία and προπαρασκευή are identical. As for the second, Schneider remarks "aoristum ipsum pro praesenti positum vix credo." There are some instances in which "an aorist participle denoting that in which the action of a verb of *past* time consists may express time coincident with that of the verb, when the actions of the verb and the participle are practically one" (Goodwin *MT.* p. 52: cf. Kühner *Gr. Gr.* II pp. 161 ff.), but as προπαρασκευάζουσιν is a verb of present or universal time, Goodwin's rule is inapplicable here. Hartman ejects the participle, and Schneider is anxious to read θεραπεύοντες. In my edition of the Text, I had recourse to transposition, and placed θεραπεύσαντες before οὕτω δή ('and they do not dip the wool till they have finished dressing it'). It is, however, safer to adhere to the MSS and regard θεραπεύσαντες as one of those 'timeless aorists,' of which many examples are quoted by F. Carter in *Cl. Rev.* V pp. 4 ff. The MS reading is supported not only by Stobaeus (*Flor.* 43.

βάπτουσι. καὶ ὃ μὲν ἂν τούτῳ τῷ τρόπῳ βαφῇ, δευσοποιὸν E
30 γίγνεται τὸ βαφέν, καὶ ἡ πλύσις οὔτ' ἄνευ ῥυμμάτων οὔτε μετὰ ῥυμμάτων δύναται αὐτῶν τὸ ἄνθος ἀφαιρεῖσθαι· ἃ δ' ἂν μή, οἶσθα οἷα δὴ γίγνεται, ἐάν τέ τις ἄλλα χρώματα βάπτῃ ἐάν τε καὶ ταῦτα μὴ προθεραπεύσας. Οἶδα, ἔφη, ὅτι ἔκπλυτα καὶ γελοῖα. Τοιοῦτον τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὑπόλαβε κατὰ δύναμιν ἐργάζεσθαι καὶ ἡμᾶς,
35 ὅτε ἐξελεγόμεθα τοὺς στρατιώτας καὶ ἐπαιδεύομεν | μουσικῇ καὶ 430 γυμναστικῇ· μηδὲν οἴου ἄλλο μηχανᾶσθαι, ἢ ὅπως ἡμῖν ὅ τι κάλλιστα τοὺς νόμους πεισθέντες δέξοιντο ὥσπερ βαφήν, ἵνα δευσοποιὸς αὐτῶν ἡ δόξα γίγνοιτο καὶ περὶ δεινῶν καὶ περὶ τῶν
5 ἄλλων διὰ τὸ τήν τε φύσιν καὶ τὴν τροφὴν ἐπιτηδείαν ἐσχηκέναι, καὶ μὴ αὐτῶν ἐκπλύναι τὴν βαφὴν τὰ ῥύμματα ταῦτα, δεινὰ ὄντα ἐκκλύζειν, ἥ τε ἡδονή, παντὸς χαλεστραίου δεινοτέρα οὖσα τοῦτο δρᾶν καὶ κονίας, λύπη τε καὶ φόβος καὶ ἐπιθυμία, παντὸς ἄλλου B ῥύμματος. τὴν δὴ τοιαύτην δύναμιν καὶ σωτηρίαν διὰ παντὸς

---

97), but also (as Jackson has pointed out to me) by Theo Smyrnaeus *de utilit. math.* p. 13 ed. Hiller.

28 **τὸ ἄνθος**: the colour, as appears from Arist. *de Col.* l. c. 794ᵃ 34 et al. Though it is used of purple here, it was not confined to purple: see on VIII 557 C.

429 E 29 **δευσοποιὸν—βαφέν**. δευσοποιόν· ἔμμονον καὶ δυσαπόπλυτον (Timaeus *Lex.* s.v. δευσοποιόν, where Ruhnken illustrates the word very fully). The point of course is that such προπαρασκευή rendered the colour proof against washing. δευσοποιός, ἀνέκπλυτος, and μόνιμος were constantly used in connexion with dyeing: see Blümner l. c. I p. 221 *nn*. The words τὸ βαφέν are bracketed by Herwerden; but ὃ ἄν is not 'quod,' but 'si quid' (Schneider).

30 **ῥυμμάτων**. ῥύμματα is the generic word for detergents of any kind (Blümner *Privatalt.* p. 214 *n.* 1): cf. παντὸς ἄλλου ῥύμματος 430 B.

32 **ἐάν τε καὶ ταῦτα**. ταῦτα is τὰ λευκά i.e. white substances: cf. τῶν λευκῶν in D above. Even white wool, unless specially prepared, will not retain the dye when it is dipped: much less other colours. This is the force of καί in καὶ ταῦτα. The words ἄλλα χρώματα refer to the colour of the wool which is dipped, not to the colour of the dye, as Herwerden supposes when he calls for τοῦτο: cf. *n.* on ὥστ' εἶναι in D above.

33 **ἔκπλυτα καὶ γελοῖα**: a sort of hendiadys: cf. VIII 558 A θεσπεσία καὶ ἡδεῖα. Stallbaum's suggestion ἀγελαῖα for γελοῖα is itself γελοιότερον. For τοιοῦτον cf. III 388 D *n*.

430 A 6 **ἐκπλύναι**. Not ἐκπλύνοι (with Herwerden); for the action of ἐκπλύναι is more rapid than that of γίγνοιτο.

7 **χαλεστραίου κτλ.** χαλεστραῖον λίτρον (or νίτρον, but λίτρον is the Attic form) came from Χαλέστρα, a lake and city in Macedonia. λίτρον is supposed to be 'native carbonate of soda': see Blaydes on Ar. *Frogs* 712. The spelling χαλεστραῖον is established (as against χαλαστραῖον in Tim. *Lex.* s. v. and the Scholiast) by Hdt. VII 123 (χαλέστρα) and other authorities quoted by Schneider. κονία as appears from ψευδολίτρου κονίας in Ar. l. c. was a preparation of λίτρον, whence Plato couples them here. See on the subject generally *Dict. Ant.* I p. 881.

430 B 8 **παντὸς ἄλλου ῥύμματος** is cancelled by Badham and others. It is difficult however not to feel that something is wanted to balance χαλεστραίου and κονίας, especially as these are two specific detergents of the same class. Further, without παντὸς ἄλλου ῥύμματος Plato would probably have written καὶ λύπη κτλ. The sentence as it stands rings Platonic; nor was παντὸς ἄλλου ῥύμματος at all likely to be added by a scribe. The words were also in the text

δόξης ὀρθῆς τε καὶ νομίμου δεινῶν πέρι καὶ μὴ ἀνδρείαν ἔγωγε 10
καλῶ καὶ τίθεμαι, εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις. Ἀλλ' οὐδέν, ἦ δ' ὅς,
λέγω· δοκεῖς γάρ μοι τὴν ὀρθὴν δόξαν περὶ τῶν αὐτῶν τούτων
ἄνευ παιδείας γεγονυῖαν, τήν τε θηριώδη καὶ ἀνδραποδώδη, οὔτε
C πάνυ μόνιμον ἡγεῖσθαι ἄλλο τέ τι ἢ ἀνδρείαν καλεῖν. Ἀληθέστατα,
ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. Ἀποδέχομαι τοίνυν τοῦτο ἀνδρείαν εἶναι. 15
Καὶ γὰρ ἀποδέχου, ἦν δ' ἐγώ, πολιτικήν γε, καὶ ὀρθῶς ἀποδέξει.

14. μόνιμον Stobaeus (*Flor.* 43. 97): νόμιμον codd.

---

used by Stobaeus and Theo Smyrnaeus: see *Flor.* 43. 97 and *de utilit. math.* p. 14. I suggest the following interpretation. The action of pleasure differs from that of pain, fear, and desire, in being more gentle, and less violent (βίαιος). Pleasure in short relaxes (χαλᾷ) while pain (of which fear and desire as such are both varieties) contracts: cf. III 411 A on the effect of γλυκεῖαι ἁρμονίαι, *Tim.* 66 C and Stallbaum on *Phil.* 46 D. Now χαλεστραίου suggests χαλᾶν, and it is probably for this reason that Plato compares pleasure to it. Such a play on words is quite in Plato's manner: cf. *Prot.* 361 D. If we suppose that other ῥύμματα were harder, and less agreeable in their action, the point of comparing pain etc. with 'every other detergent' will appear.

12 **τὴν ὀρθὴν δόξαν** has been questioned, on the ground that beasts cannot have ὀρθὴ δόξα. It was no doubt a feeling of this kind which gave birth to the reading αὐτήν for ὀρθήν in some inferior MSS. Herwerden employs his favourite remedy of excision; and other equally unsatisfactory remedies will be found in Hartman. The text is quite sound. True opinion is in Plato the basis of action done in ignorance of what is right but in obedience to an authority which knows. A dog and a slave act from true opinion as often as they obey a master who orders them to do what is right. So also (among others) Rettig (*Proleg.* p. 109) and Krohn (*Pl. St.* p. 42) rightly understand the passage. Cf. *n.* on πολιτικήν in C below.

13 **οὔτε—τε** = 'not only not—but also' lays stress on the second clause: cf. 427 C, VIII 566 D, E, IX 587 A al.

14 **μόνιμον.** See *cr. n.* The reading of some of Stobaeus' MSS (*Flor.* 43. 97) (which Dobree and others approved) appears to me almost certainly right, although it has been adopted by no recent editor. νόμιμον, as Rettig shews (*Proleg.* p. 110), must be used in precisely the same sense as in δόξης ὀρθῆς τε καὶ νομίμου just before. If so, Plato flatly (except for the οὔτε πάνυ) contradicts himself. For the only reason why a δόξα is ὀρθή is that it is νόμιμος 'in accordance with the law': nor is it possible for even a dog to possess an ὀρθὴ δόξα which is not νόμιμος. In obeying a just command, the δόξα of a dog is therefore not οὐ πάνυ νόμιμος, but wholly νόμιμος. On the other hand μόνιμον is not only appropriate but necessary in what is practically a résumé of Socrates' whole account of courage (δοκεῖς γάρ μοι—καλεῖν). The only difference between the ὀρθὴ δόξα of a guardian and a dog lies in this, that the former has received παιδεία, while the latter has not. And it is precisely this difference which makes the guardian's δόξα lasting, as the whole of the simile from dyeing was intended to shew (ἵνα δευσοποιὸς κτλ. 430 A). Finally, the soldier's ὀρθὴ δόξα has just been defined (in 430 B) as σωτηρίαν διὰ παντὸς κτλ. To διὰ παντός the words οὐ πάνυ μόνιμον are the necessary contrast: the δόξα is in both cases ὀρθή τε καὶ νόμιμος, only you can depend on the guardian always, ἔν τε λύπαις καὶ ἐν ἡδοναῖς καὶ ἐν ἐπιθυμίαις καὶ ἐν φόβοις (429 D), but not always on your dog and slave. Cf. *Men.* 97 E f.

ἄλλο τε—ἀνδρείαν. With the sentiment cf. *Lach.* 197 A ff., where however it is because they are destitute of knowledge that courage is denied to the lower animals. Isocrates *Antid.* 211 speaks of dogs etc. as brave.

430 C 16 **πολιτικήν γε—δίιμεν.** In this passage πολιτικὴν ἀνδρείαν means, I think, primarily the virtue of a πόλις as opposed to that of an ἰδιώτης: cf. 442 D

αὖθις δὲ περὶ αὐτοῦ, ἐὰν βούλῃ, ἔτι κάλλιον δίιμεν· νῦν γὰρ οὐ τοῦτο ἐζητοῦμεν, ἀλλὰ δικαιοσύνην· πρὸς οὖν τὴν ἐκείνου ζήτησιν, ὡς ἐγᾦμαι, ἱκανῶς ἔχει. Ἀλλὰ καλῶς, ἔφη, λέγεις.

20 VIII. *Δύο μήν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι λοιπά, ἃ δεῖ κατιδεῖν ἐν τῇ* D *πόλει, ἥ τε σωφροσύνη καὶ οὗ δὴ ἕνεκα πάντα ζητοῦμεν, δικαιοσύνη. Πάνυ μὲν οὖν. Πῶς οὖν ἂν τὴν δικαιοσύνην εὕροιμεν, ἵνα μηκέτι πραγματευώμεθα περὶ σωφροσύνης; Ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἔφη, οὔτε*

πόλεώς τε καὶ ἰδιώτου. Our *πόλις* is brave because her soldiers are brave (429 B); so that in describing the courage of the soldiers we have really and truly been describing that of our city. But the *ἀνδρεία* with which we are now concerned is *πολιτική* in another, and more important sense, being based on 'correct opinion' (cf. *Phaed.* 82 A, B), i.e. in this instance on opinion which is in conformity with the law of the *πόλις* (cf. Aristotle's *πολιτικὴ ἀνδρεία* *Eth. Nic.* III 11. 1116ᵃ 16 ff.), and not on 'knowledge,' like the scientific or philosophic virtue to which we are introduced in Books VI and VII. In this Platonic connotation of the term, *δημοτική* or *πολιτικὴ ἀνδρεία* is inferior both to the courage which rests upon knowledge in the Socratic sense (*Lach.* 195 A, 196 E ff., *Prot.* 349 D ff.) and to that which rests on knowledge of the Idea of the Good (cf. VI 506 A), although it is nevertheless on a much higher plane than the so-called courage of slaves and brute beasts, because it is *μετὰ παιδείας γεγονυῖα*. In *αὖθις—δίιμεν* Siebeck (*Zur Chron. d. Pl. Dial.* pp. 126 ff.) finds a promise of the *Laches.* To this view it seems to me a serious objection that the *Laches* has nothing to say of the characteristically Platonic distinction between *ἐπιστήμη* and *ὀρθὴ δόξα*: for that very reason it is probably earlier than this passage. Courage in the *Laches* is little more than Socratic courage (cf. *Mem.* IV 6. 10 ff.), for the knowledge of the good into which it is finally resolved is not knowledge of the Idea. Others have found in *αὖθις* a reference to the account of Courage in the individual (442 B), or to V 467 A ff., or to VI 486 B. None of these references are in point; and it is simplest to take Plato at his word. He drops the subject because further discussion of it would be irrelevant; he will resume it on another occasion if Adimantus wishes, but Adimantus is content. Cf. VII 532 D *n.* and see also on I 347 E. The whole of this section of the dialogue is important because it emphatically reaffirms the principle that courage as well as the other virtues enumerated here rests on *ὀρθὴ δόξα* and not on *ἐπιστήμη*. We have already seen that Plato's earlier scheme of education aims at implanting only *ὀρθὴ δόξα*. Cf. II 376 E *n.*

17 **νῦν γὰρ—ἐζητοῦμεν**. *νῦν* = 'as it is': so that Cobet's *ζητοῦμεν* (found also in one or two MSS) is unnecessary.

430 D—**432** A *Thirdly, we consider Temperance. This virtue resembles a kind of 'harmony' or mutual accord. It is often explained as self-control. Self-control means that the better self rules the worse; and this is surely true of our city, for in it the higher controls the lower, and the irrational desires of the inferior many are subject to the rational desires of the virtuous few. Further, our citizens are in accord with one another as to who shall rule and who shall be ruled, so that Temperance is present in both ruled and rulers, pervading the whole city through and through and rendering it accordant with itself. We may define Temperance as accord between the naturally better and the naturally worse, on the question which of them should rule.*

430 D ff. The difficulties connected with Plato's view of Temperance and Justice and their mutual relationship have been to a large extent cleared up by Hirzel (*Hermes* VIII pp. 379—411). Hirzel's conclusions, some of which have been attacked by W. A. Hammond in his instructive dissertation "On the notion of Virtue in the Dialogues of Plato," but not, I think, successfully, are now accepted in the main by Zeller[4] II 1, pp. 884 ff. Till Hirzel wrote, the tendency was to regard the two virtues as nearly, if not quite, identical—in which case one of the two would be practically superfluous. In that case, Plato's search for Justice is little better than a fiasco, and

οἶδα οὔτ' ἂν βουλοίμην αὐτὸ πρότερον φανῆναι, εἴπερ μηκέτι ἐπισκεψόμεθα σωφροσύνην· ἀλλ' εἰ ἔμοιγε βούλει χαρίζεσθαι, 25 σκόπει πρότερον τοῦτο ἐκείνου. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, βούλομαί E | γε, εἰ μὴ ἀδικῶ. Σκόπει δή, ἔφη. Σκεπτέον, εἶπον· καὶ ὥς γε ἐντεῦθεν ἰδεῖν, ξυμφωνίᾳ τινὶ καὶ ἁρμονίᾳ προσέοικεν μᾶλλον ἢ τὰ πρότερον. Πῶς; Κόσμος πού τις, ἦν δ' ἐγώ, ἡ σωφροσύνη ἐστὶν καὶ ἡδονῶν τινῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια, ὥς φασι, κρείττω 30 δὴ αὑτοῦ λέγοντες οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον. καὶ ἄλλα ἄττα τοιαῦτα ὥσπερ ἴχνη αὐτῆς λέγεται. ἦ γάρ; Πάντων μάλιστα, ἔφη. Οὐκοῦν τὸ μὲν κρείττω αὑτοῦ γελοῖον; ὁ γὰρ ἑαυτοῦ κρείττων 431 καὶ ἥττων δήπου ἂν αὑτοῦ εἴη καὶ ὁ ἥττων κρείττων· | ὁ αὐτὸς γὰρ ἐν ἅπασιν τούτοις προσαγορεύεται. Τί δ' οὔ; Ἀλλ', ἦν δ'

31. λέγοντες in mg. A²: φαίνονται ΠΞ *q* et (punctis notatum) A.

---

his ideal city falls to pieces. Cf. Rettig *Proleg.* p. 137. Hirzel succeeds in shewing that Justice and Temperance are different, and both of them necessary to Plato's perfect city; nor does he employ any other method than a strict interpretation of Plato's own words as they occur. See on 432 A.

430 D 24 **πρότερον** is omitted by Richards as illogical. So slight a flaw is easy to forgive; and ἔτι in μηκέτι suggests that πρότερον is genuine. Nor could Adimantus well have said that in any event he did not wish Justice—οὗ δὴ ἕνεκα πάντα ζητοῦμεν--to be discovered.

430 E 27 **εἰ μὴ ἀδικῶ.** Cf. X 608 D, 612 D, *Charm.* 156 A, *Menex.* 236 B. The translation "as I am an honest man" (D. and V.) is inaccurate; but Schneider's "ich thäte ja sonst nichts recht" hits the mark. In English we require an independent clause, 'I have no right to refuse.'

ὥς γε ἐντεῦθεν ἰδεῖν: 'seen from where we stand,' i.e. on a first view: cf. ὡς ἐνθένδε ἰδεῖν *Pol.* 289 D, infra 432 B, X 595 B, and see Grünenwald in Schanz's *Beiträge* etc. II 3 pp. 1—37.

28 **ξυμφωνίᾳ—ἁρμονίᾳ.** On ἁρμονία see III 398 E *n.* In its musical application συμφωνία is used both of consonance as in the octave or double octave and also of other musical intervals: cf. VII 531 A and von Jan's *Mus. Script. Gr.* p. 102 and *passim*. The ξυμφωνία in which σωφροσύνη consists is apparently of the former kind: cf. 432 A *n.*

30 **ἡδονῶν—ἐγκράτεια.** It is chiefly this which is insisted on in the popular view of σωφροσύνη taken in III 389 D ff. Cf. Xen. *Cyr.* VIII 1. 32, Isocr. 3. 44, and other passages cited by Nägelsbach *Nachhom. Theol.* II p. 233. Here the essential mark of σωφροσύνη is ξυμφωνία as to who shall be rulers, and who subjects; a point which is not mentioned in III. In other fundamental respects, also, the two descriptions differ; and Hirzel rightly insists that the σωφροσύνη of Book IV must be examined independently and by itself (l.c. p. 409).

κρείττω—αὑτοῦ: a common formula in the popular acceptation of σωφροσύνη: see Nägelsbach l.c.

31 **λέγοντες.** See *cr. n.* λέγοντες is found also in Flor. A, in some MSS of Stobaeus (*Flor.* 43, 97) and in Cesenas M. λέγοντες should (with Stallbaum) be taken as agreeing with the nominative of φασι, 'as men say, calling one lord of oneself in some mysterious way.' δή, 'forsooth,' helps out οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον. For other views on this passage see App. II.

33 **κρείττω αὑτοῦ.** Stallbaum reads κρείττων αὑτοῦ, and wishes to do so also in 431 A below. The accusative is more natural in both places, partly because it suggests τὸ κρείττω αὑτοῦ εἶναι (cf. ὁ γὰρ ἑαυτοῦ κρείττων καὶ ἥττων—ἂν αὑτοῦ εἴη), partly because of κρείττω αὑτοῦ just before.

ἐγώ, φαίνεταί μοι βούλεσθαι λέγειν οὗτος ὁ λόγος, ὥς τι ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ περὶ τὴν ψυχὴν τὸ μὲν βέλτιον ἔνι, τὸ δὲ χεῖρον, καὶ
5 ὅταν μὲν τὸ βέλτιον φύσει τοῦ χείρονος ἐγκρατὲς ᾖ, τοῦτο λέγειν τὸ κρείττω αὑτοῦ· ἐπαινεῖ γοῦν· ὅταν δὲ ὑπὸ τροφῆς κακῆς ἤ τινος ὁμιλίας κρατηθῇ ὑπὸ πλήθους τοῦ χείρονος σμικρότερον τὸ βέλτιον ὄν, τοῦτο δὲ ὡς ἐν ὀνείδει ψέγειν | τε καὶ καλεῖν ἥττω B ἑαυτοῦ καὶ ἀκόλαστον τὸν οὕτω διακείμενον. Καὶ γὰρ ἔοικεν, ἔφη.
10 Ἀπόβλεπε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὴν νέαν ἡμῖν πόλιν, καὶ εὑρήσεις ἐν αὐτῇ τὸ ἕτερον τούτων ἐνόν· κρείττω γὰρ αὐτὴν αὑτῆς δικαίως φήσεις προσαγορεύεσθαι, εἴπερ, οὗ τὸ ἄμεινον τοῦ χείρονος ἄρχει, σῶφρον κλητέον καὶ κρεῖττον αὑτοῦ. Ἀλλ' ἀποβλέπω, ἔφη, καὶ ἀληθῆ λέγεις. Καὶ μὴν καὶ τάς γε πολλὰς καὶ
15 παντοδαπὰς ἐπιθυμίας καὶ ἡδονάς τε | καὶ λύπας ἐν παισὶ μάλιστα C ἄν τις εὕροι καὶ γυναιξὶ καὶ οἰκέταις καὶ τῶν ἐλευθέρων λεγομένων ἐν τοῖς πολλοῖς τε καὶ φαύλοις. Πάνυ μὲν οὖν. Τὰς δέ γε ἁπλᾶς

6. τὸ Π: τὸν A. 12. οὗ Ξ q: οὖν AΠ. 15. παισὶ H. Wolf: πᾶσι codd.

---

431 A 3 **τι—τὸ μὲν—τὸ δέ.** For the subdivision of τις cf. V 463 B, VIII 560 A, *Gorg.* 499 C. Other examples of 'partitive apposition' are V 461 D, 477 C, VIII 552 C: cf. also VIII 556 B, IX 592 A, X 618 E.

6 **τὸ κρείττω αὑτοῦ**: sc. φαίνεταί μοι τοῦτο λέγειν. The expression κρείττω αὑτοῦ is the subject, and τοῦτο the object. τόν for τό (see *cr. n.*) is indefensible. See also on τοῦτο δέ below.

7 **πλήθους τοῦ χείρονος.** II 379 C *n.*

8 **τοῦτο δὲ—διακείμενον.** τοῦτο is the object of ψέγειν, whose subject is still strictly speaking τὸ κρείττω αὑτοῦ or (which is the same thing) οὗτος ὁ λόγος. In ψέγειν and καλεῖν the λόγος is half-personified: 'this the phrase censures as something disgraceful, and calls the man who is in this condition a slave to himself and intemperate.' For the recapitulatory τοῦτο δέ cf. *Ap.* 28 E with my note ad loc. Hartman's τοῦτο δή is an unhappy suggestion.

431 B 9 **ἔοικεν**: sc. ὁ λόγος τοῦτο βούλεσθαι λέγειν: not (as J. and C.) "it seems a natural way of speaking."

11 **κρείττω—αὑτῆς.** Cf. *Laws* 626 E ff., where κρείττων αὑτῆς is similarly applied to a city and explained in the same way.

12 **οὗ**: not the adverb, as Stallbaum supposed, but a partitive genitive: 'that whereof the better part rules the worse' etc.

431 C 15 **παισί.** See *cr. n.* The corruption—an easy one in minuscule MSS—recurs in VI 494 B. See *Introd.* § 5 and Bast *Comm. Pal.* p. 705. The object of this part of the argument is to shew that our city is σώφρων not only as being κρείττων αὑτῆς but as being κρείττων ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν—a kindred, but not quite identical, notion: cf. 431 D. In adding γυναιξί Plato speaks from the ordinary Greek standpoint; in permitting some women to be guardians, he tacitly allows that in some cases their desires (unlike those of οἰκέται etc.) are μετὰ νοῦ. Cf. *Laws* 780 E ff.

16 **λεγομένων** is emphatic. No one is free who is a slave to his desires. Cf. I 336 A *n.*

17 **τὰς δέ γε κτλ.** I have returned to the MS reading. The accusative with τυγχάνω and its congeners is—except with neuter pronouns (Jebb on Soph. *O. T.* 1298)—almost unexampled (ἐπιτόσσαις with accusative in Pind. *Pyth.* 10. 33), and Herwerden reads the dative, an easy correction; but it is perhaps safer to take the accusative as a sort of anacoluthon "occasioned by the parallel of the previous sentence" τάς γε πολλὰς—εὕροι (J. and C.). Baiter brackets the verb ἐπιτεύξει.

τε καὶ μετρίας, αἳ δὴ μετὰ νοῦ τε καὶ δόξης ὀρθῆς λογισμῷ ἄγονται, ἐν ὀλίγοις τε ἐπιτεύξει καὶ τοῖς βέλτιστα μὲν φῦσιν, βέλτιστα δὲ παιδευθεῖσιν. Ἀληθῆ, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα ὁρᾷς ἐνόντα σοι 20 ἐν τῇ πόλει, καὶ κρατουμένας αὐτόθι τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἐν τοῖς D πολλοῖς τε καὶ | φαύλοις ὑπό τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς φρονήσεως τῆς ἐν τοῖς ἐλάττοσί τε καὶ ἐπιεικεστέροις; Ἔγωγ', ἔφη.

IX. Εἰ ἄρα δεῖ τινὰ πόλιν προσαγορεύειν κρείττω ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ αὐτὴν αὑτῆς, καὶ ταύτην προσρητέον. Παντά- 25 πασιν μὲν οὖν, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ σώφρονα κατὰ πάντα ταῦτα; Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ μὴν εἴπερ αὖ ἐν ἄλλῃ πόλει ἡ αὐτὴ δόξα E ἔνεστι τοῖς τε ἄρχουσι καὶ ἀρχομένοις | περὶ τοῦ οὕστινας δεῖ ἄρχειν, καὶ ἐν ταύτῃ ἂν εἴη τοῦτο ἐνόν. ἢ οὐ δοκεῖ; Καὶ μάλα, ἔφη, σφόδρα. Ἐν ποτέροις οὖν φήσεις τῶν πολιτῶν τὸ σωφρονεῖν 30 ἐνεῖναι, ὅταν οὕτως ἔχωσιν; ἐν τοῖς ἄρχουσιν ἢ ἐν τοῖς ἀρχομένοις; Ἐν ἀμφοτέροις που, ἔφη. Ὁρᾷς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἐπιεικῶς ἐμαντευόμεθα ἄρτι, ὡς ἁρμονίᾳ τινὶ ἡ σωφροσύνη ὡμοίωται; Τί δή; Ὅτι οὐχ ὥσπερ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ σοφία ἐν μέρει τινὶ 432 ἑκατέρα ἐνοῦσα ἡ μὲν | σοφήν, ἡ δὲ ἀνδρείαν τὴν πόλιν παρείχετο, 35 οὐχ οὕτω ποιεῖ αὕτη, ἀλλὰ δι' ὅλης ἀτεχνῶς τέταται, διὰ πασῶν

1. παρείχετο $A^2\Pi$: παρέσχετο A^1.

---

431 D 27 **καὶ μὴν—σφόδρα** gives a third feature of the σωφροσύνη of a city. We have shewn our city to be (1) κρείττων αὑτῆς, (2) κρείττων ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν. It is also (3) ὁμονοητικὴ περὶ τοῦ οὕστινας δεῖ ἄρχειν. (3) corresponds to κόσμος, (2) to ἐγκράτεια, (1) to κρείττω αὑτοῦ in 430 E. Thus the discussion in this chapter follows a chiastic order.

431 E 32 **ἐν ἀμφοτέροις.** Cf. 442 C, D. Aristotle and others seem to have supposed that σωφροσύνη was the special virtue of the lowest class in the State and the lowest element in the soul: see *Top.* V 6. 136[b] 10 ff. and 8. 138[b] 1 ff. and [Arist.] περὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν 1. 1249[a] 30 ff. ἐν ἀμφοτέροις proves this view erroneous. The error arose partly perhaps from a desire to make the theory superficially symmetrical, partly perhaps from a notion that Plato's rulers would not be likely to dispute their own right to rule. But σωφροσύνη in Plato's sense is necessary for his Rulers as well as for their subjects; without it, they might *nolle episcopari*: cf. I 346 D *n.*

432 A 2 **δι' ὅλης—διὰ πασῶν.** δι' ὅλης sc. τῆς πόλεως, not λύρας, as J. and C. strangely suppose. διὰ πασῶν sc. τῶν χορδῶν should be taken with ξυνᾴδοντας (so also Schneider). ἡ διὰ πασῶν συμφωνία is the octave (Arist. *Probl.* XIX 35. 920[a] 27 ff.), the καλλίστη συμφωνία, according to the Greeks (Arist. l.c.), readily sounding to the ear as absolute unison; hence the point of ταὐτόν, which is an accusative depending directly on ξυνᾴδοντας. See Arist. l.c. 14. 918[b] 7 ff. διὰ τί λανθάνει τὸ διὰ πασῶν καὶ δοκεῖ ὁμόφωνον εἶναι, οἷον ἐν τῷ φοινικίῳ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ; The whole expression διὰ πασῶν ξυνᾴδοντας ταὐτόν therefore means that the concord of the citizens on the matter in question is absolute and complete. Further than this I do not think the comparison is to be pressed. If we seek to find analogies between ἀσθενεστάτους, ἰσχυροτάτους, μέσους and the ὑπάτη, νήτη and μέση of the scale, we are met by the difficulty that the μέση cannot be said to produce the same (ταὐτόν) note as the ὑπάτη and νήτη, and we are not at liberty

παρεχομένη ξυνᾴδοντας τούς τε ἀσθενεστάτους ταὐτὸν καὶ τοὺς ἰσχυροτάτους καὶ τοὺς μέσους, εἰ μὲν βούλει, φρονήσει, εἰ δὲ
5 βούλει, ἰσχύϊ, εἰ δέ, καὶ πλήθει ἢ χρήμασιν ἢ ἄλλῳ ὁτῳοῦν τῶν τοιούτων· ὥστε ὀρθότατ' ἂν φαῖμεν ταύτην τὴν ὁμόνοιαν σωφροσύνην εἶναι, χείρονός τε καὶ ἀμείνονος κατὰ φύσιν ξυμφωνίαν, ὁπότερον δεῖ ἄρχειν, καὶ ἐν πόλει | καὶ ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ. Πάνυ μοι, B ἔφη, ξυνδοκεῖ. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τὰ μὲν τρία ἡμῖν ἐν τῇ πόλει

---

to suppose that Plato is thinking of ἡ δὶς διὰ πασῶν in the face of his own words, which refer only to a single octave (διὰ πασῶν παρεχομένη κτλ.). In talking of σωφροσύνη Plato usually distinguishes only between two classes—rulers and ruled: 431 D, E and infra χείρονός τε καὶ ἀμείνονος. See also on 443 D.

4 **φρονήσει — ἰσχύϊ — πλήθει** define ἀσθενεστάτους, ἰσχυροτάτους, μέσους. The equipoise and measured cadence of this stately sentence may well suggest a chorus of voices singing in unison. Cf. III 401 C. Cobet's excision of the second βούλει is sadly out of tune.

6 **ταύτην τὴν ὁμόνοιαν** prepares us for the definition about to follow. There are various ὁμόνοιαι: this one is agreement ὁπότερον δεῖ ἄρχειν etc.

7 **χείρονος κτλ.**: 'concord between the naturally better and the naturally worse, on the question which should rule, whether in a city or in an individual.' ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ anticipates 442 C f.; but is justified here by 431 A, B.

We may now sum up Plato's account of σωφροσύνη so far as it is a virtue of the State. It involves three elements: (1) the rule of the better over the worse, (2) the rule of φρόνησις over the desires, (3) the agreement of better and worse as to which shall rule. (1) and (2) are different ways of expressing the same thing; neither is fundamental, for (granted the presence of σοφία and ἀνδρεία) both of them follow from (3), whereas (3) does not follow from either. Plato accordingly admits (3) only into his final definition. It follows from (3) that σωφροσύνη, unlike σοφία and ἀνδρεία, is a virtue possessed by all the three classes of the City. Krohn (*Pl. St.* p. 372) pronounces σωφροσύνη otiose and "ornamental." The charge is best refuted by considering whether the City is complete without it. (The part played by Justice will be discussed later.) Apart from σωφροσύνη, what virtue remains for the third class of citizens? and what guarantee is there that σοφία will consent to rule? (see on ἐν ἀμφοτέροις 431 E). Whereas σωφροσύνη not only provides for the third class, but furnishes a point of union in which all the classes may meet, and the City, so far, become μία ἐκ πολλῶν (cf. 443 E). If we bear in mind that the Rulers are only select Guardians, and that φύλακες includes both Rulers and Auxiliaries, we may tabulate the virtues of the three classes thus:—

Virtues of Rulers,
σοφία + ἀνδρεία + σωφροσύνη.
Virtues of Soldiers,
ἀνδρεία + σωφροσύνη.
Virtues of Farmers, etc., σωφροσύνη.

Hirzel is, I think, mistaken in holding that σωφροσύνη is a virtue of the whole and not of the parts; the fact is that it is a virtue both of the whole and of each of the parts. Strictly speaking, of course, ὁμόνοια or ξυμφωνία implies more parts than one, and *con*cord is impossible to a unit; but the essence of the virtue consists in the view that the best shall rule, and this view is present in each of the three classes. For δικαιοσύνη see 434 C *n.*

Plato's account of σωφροσύνη in other dialogues differs in many respects from this, and is rather a hindrance than a help in elucidating the present passage. Cf. Hirzel l.c. p. 409. The σωφροσύνη of the *Charmides* is fully discussed by Knuth *Quaestiones de not.* τῆς σωφροσύνης *Plat. criticae* (1874): cf. also Hammond l.c. pp. 138 f., 157 f.

432 B—**434** C *Where then is Justice? We must beware lest she escape us. Socrates presently exclaims that he has found the trail. Justice is the principle, or else one form of the principle, which we laid down at the beginning, viz. that each individual shall fulfil that function only for which he is naturally best fitted. In other words,*

κατῶπται, ὥς γε οὑτωσὶ δόξαι· τὸ δὲ δὴ λοιπὸν εἶδος, δι' ὃ ἂν ἔτι 10
ἀρετῆς μετέχοι πόλις, τί ποτ' ἂν εἴη; δῆλον γάρ, ὅτι τοῦτ' ἔστιν
ἡ δικαιοσύνη. Δῆλον. Οὐκοῦν, ὦ Γλαύκων, νῦν δὴ ἡμᾶς δεῖ
ὥσπερ κυνηγέτας τινὰς θάμνον κύκλῳ περιίστασθαι προσέχοντας
τὸν νοῦν, μή πῃ διαφύγῃ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἀφανισθεῖσα ἄδηλος
C γένηται· φανερὸν γὰρ δὴ ὅτι ταύτῃ πῃ ἔστιν. ὅρα οὖν καὶ 15
προθυμοῦ κατιδεῖν, ἐάν πως πρότερος ἐμοῦ ἴδῃς καὶ ἐμοὶ φράσῃς.
Εἰ γὰρ ὤφελον, ἔφη· ἀλλὰ μᾶλλον, ἐάν μοι ἑπομένῳ χρῇ καὶ τὰ
δεικνύμενα δυναμένῳ καθορᾶν, πάνυ μοι μετρίῳ χρήσει. Ἕπου,
ἦν δ' ἐγώ, εὐξάμενος μετ' ἐμοῦ. Ποιήσω ταῦτα· ἀλλὰ μόνον,
ἦ δ' ὅς, ἡγοῦ. Καὶ μήν, εἶπον ἐγώ, δύσβατός γέ τις ὁ τόπος 20
φαίνεται καὶ ἐπίσκιος· ἔστι γοῦν σκοτεινὸς καὶ δυσδιερεύνητος·

13. θάμνον Π: θάμνων A. 16. φράσῃς Π: φράσεις A. 17. ὤφελον Π: ὄφελον A. 18. μετρίῳ H. Richards: μετρίως codd.

Justice is, in a certain sense, 'minding one's own business.' Four considerations point to this conclusion. In the first place, it is in order to make the other three take root that we require a fourth virtue; and it is just the division of duty according to natural capacity which renders the other three virtues possible. Secondly, this is the only principle which can be compared with the other three virtues in respect of benefit conferred upon the State: and Justice must be comparable with them in this respect. Thirdly, it is by this principle that the Rulers will direct their judicial decisions, and Justice is the principle by which our Rulers judge. Lastly, the violation of this principle works the greatest mischief in the City. So does Injustice; so that the principle itself is identical with Justice.

For Plato's view of Civic Justice see on 434 C.

432 B 10 **ὥς γε—δόξαι.** This phrase is apparently quite unique in Plato: see Grünenwald cited on 430 E.

13 **ὥσπερ κυνηγέτας.** The image is a favourite one with Plato: cf. *Laws* 654 E, *Parm.* 128 C, *Lys.* 218 C. Other examples may be found in Stallbaum's note on this passage. The particular kind of hunting from which Plato takes his illustration is clearly described in Xen. *de Ven.* 8. 4—8. A net was drawn round the bush where the hare was, and the hunters stood round, ready μεταθεῖν κατὰ τὰ ἴχνη, ἐὰν ἐκκυλισθῇ ἐκ τῶν δικτύων.

432 C 16 **φράσῃς**: 'point out.' There is no occasion to read (with Ast and *q*) καί μοι φράσεις.

18 **μετρίῳ.** See *cr. n.* μετρίως χρῆσθαι could only mean 'to *treat* fairly,' but this is not to the point. The only relevant meaning is 'you will find me very tolerable,' and μετρίῳ μοι χρήσει conveys this sense exactly. Cf. ἑπομένῳ χρῇ—καὶ δυναμένῳ and Xen. *Cyr.* III 2. 4 ὀλίγοις τε καὶ ἀσθενέσι χρησαίμεθ' ἂν πολεμίοις, *Symp.* 2. 9, 10. On the error see *Introd.* § 5.

19 **εὐξάμενος**: like a pious huntsman: cf. Xen. *de Ven.* 6. 13 εὐξάμενον τῷ Ἀπόλλωνι καὶ τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Ἀγροτέρᾳ μεταδοῦναι τῆς θήρας. Cf. also (with Stallbaum) *Phil.* 25 B εὔχου δὴ καὶ σκόπει and *Tim.* 27 C. ἕπου οὖν (suggested by Richards) seems to me much less spirited and picturesque than ἕπου; and the cacophony is also unpleasing. For the asyndeton cf. II 373 E *n.*

21 **ἔστι γοῦν—δυσδιερεύνητος** has been objected to as adding little or nothing to δύσβατος—ἐπίσκιος. But δυσδιερεύνητος, 'difficult to beat,' said of beating or scouring the brake to rouse (κινεῖν Xen. *de Ven.* 8. 7) the game and drive it out into the net, could ill be spared; so apt a word is much too good for a copyist. Cf. *Menex.* 240 B, where διερευνᾶσθαι is used of the famous 'beating' of Euboea by Datis' soldiers: and see also *Laws* 698 D.

ἀλλὰ γὰρ ὅμως ἰτέον. | Ἰτέον γάρ, ἔφη. καὶ ἐγὼ κατιδὼν Ἰοῦ ἰοῦ, D
εἶπον, ὦ Γλαύκων· κινδυνεύομέν τι ἔχειν ἴχνος, καί μοι δοκεῖ οὐ
πάνυ τι ἐκφευξεῖσθαι ἡμᾶς. Εὖ ἀγγέλλεις, ἦ δ' ὅς. Ἦ μήν, ἦν
25 δ' ἐγώ, βλακικόν γε ἡμῶν τὸ πάθος. Τὸ ποῖον; Πάλαι, ὦ μακάριε,
φαίνεται πρὸ ποδῶν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς κυλινδεῖσθαι, καὶ οὐχ ἑωρῶμεν
ἄρ' αὐτό, ἀλλ' ἦμεν καταγελαστότατοι· ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς χερσὶν
ἔχοντες ζητοῦσιν | ἐνίοτε ὃ ἔχουσιν, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸ μὲν οὐκ E
ἀπεβλέπομεν, πόρρω δέ ποι ἀπεσκοποῦμεν, ᾗ δὴ καὶ ἐλάνθανεν
30 ἴσως ἡμᾶς. Πῶς, ἔφη, λέγεις; Οὕτως, εἶπον, ὡς δοκοῦμέν μοι
καὶ λέγοντες αὐτὸ καὶ ἀκούοντες πάλαι οὐ μανθάνειν ἡμῶν αὐτῶν,
ὅτι ἐλέγομεν τρόπον τινὰ αὐτό. Μακρόν, ἔφη, τὸ προοίμιον τῷ
ἐπιθυμοῦντι ἀκοῦσαι.

X. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, ἄκουε, | εἴ τι ἄρα λέγω. ὃ γὰρ ἐξ ἀρχῆς 433
ἐθέμεθα δεῖν ποιεῖν διὰ παντός, ὅτε τὴν πόλιν κατῳκίζομεν, τοῦτό
ἐστιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἤτοι τούτου τι εἶδος ἡ δικαιοσύνη. ἐθέμεθα
δὲ δήπου καὶ πολλάκις ἐλέγομεν, εἰ μέμνησαι, ὅτι ἕνα ἕκαστον
5 ἓν δέοι ἐπιτηδεύειν τῶν περὶ τὴν πόλιν, εἰς ὃ αὐτοῦ ἡ φύσις
ἐπιτηδειοτάτη πεφυκυῖα εἴη. Ἐλέγομεν γάρ. Καὶ μὴν ὅτι γε
τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν δικαιοσύνη ἐστί,

22. *ἰοῦ ἰοῦ* nos: *ἰοὺ ἰοὺ* codd. 4. *δὲ* $A^2Π$: om. A^1.

---

432 D 22 **ἰοῦ, ἰοῦ**: 'Joy! Joy!' *ἰού* dolentis, *ἰοῦ* gaudentis, according to the Scholiast on Ar. *Peace* 318: cf. Suidas s.v. Ancient authorities differed on the point (see Blaydes' critical note l.c.), but modern scholars for the most part agree with Suidas.

24 **ἐκφευξεῖσθαι—εὖ ἀγγέλλεις**. The contracted form of the future of *φεύγω* is established by the authority both of the Paris MS, and also of Aristophanes and Euripides, as Schanz has proved (Vol. XII p. xvi). Schanz may be right in supposing that it is borrowed "ex ore populi." For *εὖ ἀγγέλλεις* Phrynichus (s.v. *εὐαγγελίζομαί σε*) apparently read *εὐαγγελεῖς*, on which see Lobeck *Phryn.* p. 632 and Cobet *N. L.* p. 163. *εὐαγγελῶ* does not seem to be used in Attic prose. In *Theaet.* 144 B *εὖ ἀγγέλλεις* is read by B, *εὖ ἀγγελεῖς* by T.

433 A 3 **ἤτοι**. See I 344 E *n.*

τι εἶδος, like *τρόπον τινά* in 432 E and 433 B, hints, I think, that Civic Justice is not, after all, the true and original form of Justice. Hence, in 434 D, Plato is careful to warn us that the subject of Justice is not exhausted till individual Justice has been discussed. See on *τοιοῦτο* in 443 C.

6 **ἐπιτηδειοτάτη**. *ἐπιτηδειότατα* (Herwerden) is not good: cf. II 374 E and supra 430 A. A few MSS omit *πεφυκυῖα*, not unnaturally; but the reduplication in *φύσις—πεφυκυῖα* adds to the emphasis. Plato never tires of emphasizing the 'natural' features of his city in Books II—IV.

7 **δικαιοσύνη** has been questioned by Richards, on the ground that "the inference announced in *τοῦτο τοίνυν κτλ.* is already stated in *καὶ μὴν ὅτι κτλ.*, which from its form (*καὶ μήν*) is yet evidently only a step in the reasoning." Richards suggests *δίκαιον*, and Hartman *δικαιοσύνης*, neatly but needlessly. *τοίνυν* in B does not express an inference, but is simply 'well,' as in II 369 B, III 413 C, IV 436 B and a host of other passages collected by Kugler (*de part.* *τοι* etc. p. 35). Plato first states a popular view, and then proceeds to shew that it is mainly right on grounds presently to be stated (whence *οἶσθ' ὅθεν τεκμαίρομαι;*).

B καὶ τοῦτο ἄλλων τε πολλῶν ἀκηκόαμεν καὶ αὐτοὶ πολλάκις εἰρήκαμεν. Εἰρήκαμεν γάρ. Τοῦτο τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, κινδυνεύει τρόπον τινὰ γιγνόμενον ἡ δικαιοσύνη εἶναι, τὸ τὰ αὑτοῦ 10 πράττειν· οἶσθα ὅθεν τεκμαίρομαι; Οὔκ, ἀλλὰ λέγ', ἔφη. Δοκεῖ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ὑπόλοιπον ἐν τῇ πόλει ὧν ἐσκέμμεθα, σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ φρονήσεως, τοῦτο εἶναι, ὃ πᾶσιν ἐκείνοις τὴν δύναμιν παρέσχεν, ὥστε ἐγγενέσθαι, καὶ ἐγγενομένοις γε σωτηρίαν παρέχει, ἕωσπερ ἂν ἐνῇ. καίτοι ἔφαμεν δικαιοσύνην 15

15. παρέχει Vind. DF: παρέχειν ΑΠΞ q.

No stress should be laid on the fact that δικαιοσύνη is in one case the predicate, and in the other the subject: complete identity is predicated in both cases, as the abstract δικαιοσύνη shews. It might be different if we read δίκαιον, but for this there is no occasion. There is still however a difficulty in δικαιοσύνη: see next note.

433 B 9 **εἰρήκαμεν γάρ**. This has not been said in the *Republic*, nor (so far as I know) in any of Plato's earlier dialogues (if we except *Alc.* I 127 C), so that εἰρήκαμεν refers to ordinary conversation. Such a view has affinities with the legal view of Justice as the virtue which respects the rights of others (cf. 433 E and I 331 A ff.), and is natural enough, especially with the loose connotation which δικαιοσύνη had in popular language. It is however curious that in *Charm.* 161 B ff. precisely the same account is given of Temperance: ἄρτι γὰρ ἀνεμνήσθην ὃ ἤδη του ἤκουσα λέγοντος, ὅτι σωφροσύνη ἂν εἴη τὸ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν: cf. *Tim.* 72 A εὖ καὶ πάλαι λέγεται τὸ πράττειν καὶ γνῶναι τά τε αὑτοῦ καὶ ἑαυτὸν σώφρονι μόνῳ προσήκειν. In its popular connotation, σωφροσύνη was not always distinguished from δικαιοσύνη, and even the philosophers (as Strabo VII 3. 4 observes) sometimes used the words in nearly an identical sense. See Nägelsbach *Nachhom. Theol.* p. 238. Steinhart and others find in the difference between this passage and the *Charmides* l.c. an indication of the Socratic and Platonic doctrine of the unity of Virtue. No doubt there is a certain sense in which virtue is one (see below on 434 C), but we must insist that the specific virtues are represented by Plato in the *Republic* as distinct; on any other hypothesis, the perfect City falls to pieces. Perhaps δικαιοσύνη after πολυπραγμονεῖν is an error for σωφροσύνη, and Plato is here deliberately *correcting* the popular view. If so, καὶ μὴν—γε means 'and yet,' i.e. in spite of what we now say that *Justice* is εἷς ἓν κατὰ φύσιν, 'we and others have also said that *Temperance* is τὰ αὑτοῦ πράττειν.' Adimantus assents. 'Well,' continues Socrates, 'it is apparently (not Temperance, but) *Justice* which is τὰ αὑτοῦ πράττειν.' This view gives a much better sense to καὶ in καὶ τοῦτο, and ἡ δικαιοσύνη receives the proper emphasis.

11 **δοκεῖ—εὕροιμεν**. Things which are equal to the same thing are equal to one another. Now (1) the Virtue which enables the others to take root, and (2) Justice, each = τὸ ὑπόλοιπον. Therefore Justice enables the other Virtues to take root. <But that which does so is τὰ αὑτοῦ πράττειν. Consequently Justice is τὰ αὑτοῦ πράττειν.> Plato seldom leaves so much to be mentally supplied in his reasoning.

15 **παρέχει**. See *cr. n.* Former editors (except Ast) retain παρέχειν and explain it as depending directly on δοκεῖ. If this is right, καὶ before ἐγγενομένοις joins τοῦτο εἶναι and παρέχειν; but καὶ ἐγγενομένοις γε, following immediately on ἐγγενέσθαι, naturally suggests that παρέχειν and ἐγγενέσθαι are coordinate and both under the government of ὥστε. That this was felt in antiquity is proved by the variant ἐγγενόμενα for ἐγγενομένοις, preserved in Stobaeus (*Flor.* 43. 98) and in Ξ. The author of the reading ἐγγενόμενα must have understood Plato to mean 'which enabled them all to make their appearance in the city, and having done so, to keep it safe, so long as they are there,' and this, I think, is the natural meaning of Plato's words, if παρέχειν is retained. But the sentiment is compara-

ἔσεσθαι τὸ ὑπολειφθὲν ἐκείνων, εἰ τὰ τρία εὕροιμεν. Καὶ γὰρ C
ἀνάγκη, ἔφη. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, εἰ δέοι γε κρῖναι, τί τὴν
πόλιν ἡμῖν τούτων μάλιστα ἀγαθὴν ἀπεργάσεται ἐγγενόμενον,
δύσκριτον ἂν εἴη, πότερον ἡ ὁμοδοξία τῶν ἀρχόντων τε καὶ
20 ἀρχομένων, ἢ ἡ περὶ δεινῶν τε καὶ μή, ἅττα ἐστί, δόξης ἐννόμου
σωτηρία ἐν τοῖς στρατιώταις ἐγγενομένη, ἢ ἡ ἐν τοῖς ἄρχουσι
φρόνησίς τε καὶ φυλακὴ ἐνοῦσα, ἢ τοῦτο μάλιστα ἀγαθὴν αὐτὴν D
ποιεῖ ἐνὸν καὶ ἐν παιδὶ καὶ ἐν γυναικὶ καὶ δούλῳ καὶ ἐλευθέρῳ καὶ
δημιουργῷ καὶ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ, ὅτι τὸ αὑτοῦ ἕκαστος εἷς
25 ὢν ἔπραττεν καὶ οὐκ ἐπολυπραγμόνει. Δύσκριτον, ἔφη· πῶς δ'
οὔ; Ἐνάμιλλον ἄρα, ὡς ἔοικε, πρὸς ἀρετὴν πόλεως τῇ τε σοφίᾳ
αὐτῆς καὶ τῇ σωφροσύνῃ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ἡ τοῦ ἕκαστον ἐν αὐτῇ τὰ
αὑτοῦ πράττειν δύναμις. Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν δικαιοσύνην
τό γε τούτοις ἐνάμιλλον ἂν εἰς ἀρετὴν πόλεως θείης; Παντάπασι E
30 μὲν οὖν. Σκόπει δὴ καὶ τῇδε, εἰ οὕτω δόξει. ἆρα τοῖς ἄρχουσιν
ἐν τῇ πόλει τὰς δίκας προστάξεις δικάζειν; Τί μήν; Ἦ ἄλλου
οὑτινοσοῦν μᾶλλον ἐφιέμενοι δικάσουσιν ἢ τούτου, ὅπως ἂν ἕκαστοι
μήτ' ἔχωσι τἀλλότρια μήτε τῶν αὑτῶν στέρωνται; Οὔκ, ἀλλὰ
τούτου. Ὡς δικαίου ὄντος; Ναί. Καὶ ταύτῃ ἄρα πῃ ἡ τοῦ
35 οἰκείου τε καὶ ἑαυτοῦ ἕξις τε καὶ πρᾶξις δικαιοσύνη ἂν | ὁμολογοῖτο. 434

21. ἢ ἡ Ξ²q: ἡ ΑΞ¹: ἡ Π. 30. οὕτω ΑΠ: in mg. γρ. σαυτῷ Α². 32. οὑτινοσοῦν Ξ: τινὸς οὖν ΑΠq. τούτου Π: τοῦτο Α. 34. τούτου Α²Π: τοῦτο Α¹.

---

tively weak; and consequently Ast and Hartman wish to cancel *παρέχειν*, making *σωτηρίαν* depend upon *παρέσχεν*; but a present tense is necessary. *παρέχει* seems to me what Plato wrote, 'aye, and after they have appeared it preserves them, so long as it is present in the city.' A relative clause often passes into an independent sentence (see on II 357 B); and the idiom is appropriate here because it responds to the emphatic *καί—γέ*. For *καί—γε* cf. 425 B *n*.

433 D 23 **δούλῳ—ἀρχομένῳ**. On *δούλῳ* see V 469 C *n*. Richards would insert *καὶ γεωργῷ* after *δημιουργῷ*, pointing out that the other words go in pairs; but the difference between *δημιουργῷ* and *γεωργῷ* is insignificant, since both artisan and farmer belong to the same class in the city.

24 **εἷς ὤν**. Most of Stobaeus' MSS (*Flor.* l.c.) read *εἷς ὢν ἕν*. *ἕν* is unnecessary with *καὶ οὐκ ἐπολυπραγμόνει* following (Schneider).

433 E 30 **σκόπει κτλ.** This *τεκμήριον* turns on the judicial sense of *δικαιοσύνη*: cf. I 331 E ff. The judicial functions of the rulers follow naturally from 428 D, where it is said that *σοφία βουλεύεται—ὅντιν' ἂν τρόπον αὐτή τε* (sc. *ἡ πόλις*) *πρὸς αὑτὴν—ἄριστα ὁμιλοῖ κτλ.* It is clear that no class except the rulers can be judges in the State, and judges are necessary: see III 408 D ff.

35 **ἑαυτοῦ κτλ.** *ἑαυτοῦ* is a possessive genitive depending on *τοῦ*. It should be noted that although *ἕξις τοῦ οἰκείου* is not the same thing as *πρᾶξις τοῦ οἰκείου*, the latter involves the former. Plato is looking for a point of contact between his own view of Justice and the popular judicial meaning of the word, and finds it in *ἕξις τοῦ οἰκείου*. Krohn (*Pl. St.* p. 49) appears to me to attach too much weight to *ἕξις τοῦ οἰκείου* when he calls it a new "Begriffselement," and complains that it is "weder sachlich erläutert, noch logisch streng abgeleitet."

Ἔστι ταῦτα. Ἰδὲ δή, ἐὰν σοὶ ὅπερ ἐμοὶ ξυνδοκῇ. τέκτων σκυτοτόμου ἐπιχειρῶν ἔργα ἐργάζεσθαι ἢ σκυτοτόμος τέκτονος, ἢ τὰ ὄργανα μεταλαμβάνοντες τἀλλήλων ἢ τιμάς, ἢ καὶ ὁ αὐτὸς ἐπιχειρῶν ἀμφότερα πράττειν, πάντα τἆλλα μεταλλαττόμενα ἆρά 5 σοι ἄν τι δοκεῖ μέγα βλάψαι πόλιν; Οὐ πάνυ, ἔφη. Ἀλλ' ὅταν γε, οἶμαι, δημιουργὸς ὢν ἤ τις ἄλλος χρηματιστὴς φύσει ἔπειτα **B** ἐπαιρόμενος | ἢ πλούτῳ ἢ πλήθει ἢ ἰσχύϊ ἢ ἄλλῳ τῳ τοιούτῳ εἰς τὸ τοῦ πολεμικοῦ εἶδος ἐπιχειρῇ ἰέναι, ἢ τῶν πολεμικῶν τις εἰς τὸ τοῦ βουλευτικοῦ καὶ φύλακος ἀνάξιος ὤν, καὶ τὰ ἀλλήλων οὗτοι 10 ὄργανα μεταλαμβάνωσι καὶ τὰς τιμάς, ἢ ὅταν ὁ αὐτὸς πάντα ταῦτα ἅμα ἐπιχειρῇ πράττειν, τότε οἶμαι καὶ σοὶ δοκεῖν ταύτην τὴν τούτων μεταβολὴν καὶ πολυπραγμοσύνην ὄλεθρον εἶναι τῇ πόλει. Παντάπασι μὲν οὖν. Ἡ τριῶν ἄρα ὄντων γενῶν πολυπραγ**C** μοσύνη καὶ μεταβολὴ | εἰς ἄλληλα μεγίστη τε βλάβη τῇ πόλει 15 καὶ ὀρθότατ' ἂν προσαγορεύοιτο μάλιστα κακουργία. Κομιδῇ μὲν οὖν. Κακουργίαν δὲ τὴν μεγίστην τῆς ἑαυτοῦ πόλεως οὐκ ἀδικίαν φήσεις εἶναι; Πῶς δ' οὔ; Τοῦτο μὲν ἄρα ἀδικία.

XI. Πάλιν δὲ ὧδε λέγωμεν· χρηματιστικοῦ, ἐπικουρικοῦ,

8. τῳ Π: τῷ A.

Cf. 442 E. It should be mentioned that the poet Gray (with less than his usual critical acumen) conjectured τοῦ <ποιεῖν> τὸ οἰκεῖόν τε καὶ <τὸ> ἑαυτοῦ, comparing οἰκειοπραγία in 434 C.

434 A 5 **πάντα τἆλλα** means everything except what Socrates is about to mention, that is everything except the interchange of rulers and ruled. So J. and C., rightly, I think: cf. 421 A, VII 518 D and *Laws* 798 D. Other editors explain τἆλλα as "reliquorum opificum opera"; and so also *q*, reading ἢ πάντα τἆλλα τά γε τοιαῦτα; but it is difficult to extract this meaning out of τἆλλα without τά γε τοιαῦτα, and the asyndeton is also very harsh. Madvig's conjecture ταῦτα is improbable, though adopted by Baiter. Adimantus would catch the meaning all the more easily on account of the similar statement in 421 A, and because πάντα would be pronounced with emphasis, as the asyndeton also indicates. I have removed the comma usually printed after μεταλλαττόμενα; for πάντα τἆλλα includes within its scope all the cases mentioned, and is directly the subject of δοκεῖ.

6 **ἀλλ' ὅταν κτλ.** Plato is probably thinking of Athens again: cf. supra 424 D *n.* and Krohn *Pl. St.* p. 46. φύσει belongs to ὤν. Hartman needlessly expunges ὤν and reads φύς for φύσει. The subject to ὤν is simply the pronoun 'he,' used loosely, as often in English.

434 B 10 **βουλευτικοῦ—ὤν.** "Valde miror editt. verba βουλευτικοῦ καὶ φύλακος ἀνάξιος ὢν concoxisse" cries Hartman. The genitives of course depend on τὸ (εἶδος), and ἀνάξιος is used absolutely, as often.

434 C 16 **μάλιστα κακουργία.** μάλιστα is omitted in Ξ and one or two other MSS; but cf. VII 532 B ἔτι ἀδυναμία, VIII 564 A εἰς ἄγαν δουλείαν (with Stallbaum ad loc.), and other examples in Kühner *Gr. Gr.* II p. 526. That μάλιστα should be taken with κακουργία is clear from μεγίστη βλάβη and κακουργίαν τὴν μεγίστην.

19 **πάλιν**: not 'again,' but 'conversely,' "umgekehrt" (Schneider).

20 φυλακικοῦ γένους οἰκειοπραγία, ἑκάστου τούτων τὸ αὑτοῦ πράττον-
τος ἐν πόλει, τοὐναντίον ἐκείνου δικαιοσύνη τ' ἂν εἴη καὶ τὴν πόλιν
δικαίαν παρέχοι. Οὐκ ἄλλῃ ἔμοιγε δοκεῖ, ἦ δ' ὅς, ἔχειν ἢ ταύτῃ. D
Μηδέν, ἦν δ' ἐγώ, πω πάνυ παγίως αὐτὸ λέγωμεν, ἀλλ' ἐὰν μὲν
ἡμῖν καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων ἰὸν τὸ εἶδος τοῦτο
25 ὁμολογῆται καὶ ἐκεῖ δικαιοσύνη εἶναι, συγχωρησόμεθα ἤδη· τί γὰρ
καὶ ἐροῦμεν; εἰ δὲ μή, τότε ἄλλο τι σκεψόμεθα. νῦν δ' ἐκτελέ-
σωμεν τὴν σκέψιν, ἣν ᾠήθημεν, εἰ ἐν μείζονί τινι τῶν ἐχόντων
δικαιοσύνην πρότερον ἐκεῖ ἐπιχειρήσαιμεν θεάσασθαι, ῥᾷον ἂν ἐν

---

20 **ἑκάστου—πόλει** is cancelled by Herwerden as a marginal note on *οἰκειοπραγία*. The words add to the weight and impressiveness of the sentence, and have a decidedly Platonic sound.

21 **τοὐναντίον ἐκείνου**. *ἐκείνου* is 'the other,' i.e. *πολυπραγμοσύνης* (rather than *ἀδικίας*); and *τοὐναντίον* is probably nominative, and not adverbial accusative. So also Schneider. It is not necessary to add *ὄν* after *τοὐναντίον* as I formerly did. The style of argument is the familiar *τόπος ἐκ τῶν ἐναντίων* (see Arist. *Rhet.* II 23. 1397ᵃ 7 ff.).

To sum up. Civic Justice is the fulfilment of the maxim *τὸ αὑτοῦ πράττειν* by the three classes in the City. There is nothing transcendental or metaphysical about it, as Krohn rightly observes (*Pl. St.* p. 48); it is simply the principle *εἷς ἓν κατὰ φύσιν* applied to the three component units or factors of the State. Cf. II 370 A *n.* It is moreover the soil out of which all the other virtues grow; its fruits are Wisdom, Courage, Temperance, of which the last appears in the Farmers and Artisans, the last two in the Auxiliaries, while the Rulers possess all three (432 A *n.*). Thus all the Virtues meet in Justice (*ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή 'νι* ap. Arist. *Eth. Nic.* V 3. 1129ᵇ 25 ff.) and it is in Justice, not in *σοφία* (as the historical Socrates held *Mem.* III 9. 5), that the true unity of Virtue consists. Plato's Justice is in reality not so much a specific virtue, as Virtue or Righteousness in general: *καὶ οὔθ' ἕσπερος οὔθ' ἑῷος οὕτω θαυμαστός* (Arist. l.c.): cf. 442 E *n.* He desired to build a city, wherein Righteousness dwelleth (*καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν—προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ* 1 Pet. 3. 13), and interpreted Righteousness as the law of *εἷς ἓν κατὰ φύσιν*. In taking this view of political *δικαιοσύνη*, there is every reason to suppose (with Krohn l.c. p. 46) that Plato was not uninfluenced by the *πολυπραγμοσύνη* (as he conceived it) of Athenian democracy, although it is in reality a particular psychological interpretation of Nature's law of *ἁπλότης* that forms the true philosophical basis of the City described in Books II—IV. See also on II 370 A.

434 D—**435** A *Adimantus agrees; but Socrates will wait until he has discovered Justice in Man before being sure that he is right. If the features of Justice are the same in Man and in the State, we shall be satisfied.*

434 D 23 **παγίως—λέγωμεν**: cf. V 479 C *παγίως νοῆσαι*, *Theaet.* 157 A *νοῆσαι —παγίως*, *Tim.* 49 D. *οὐκ ἔστι παγίως νοῆσαι* was probably a phrase in vogue among Heraclitus' followers: see Wohlrab on *Theaet.* l.c.

24 **ἰὸν τὸ εἶδος**. *εἶδος* is not yet the Idea (III 402 C) but refers to *οἰκειοπραγία*. For *ἰόν* Richards conjectures *ἰοῦσιν*; but surely *εἰς* would then be wrong. How can 'we' be said to pass *into* an individual? The *εἶδος* is half personified (cf. *ὅταν—ἐλθὸν ἐρώτημα ἔρηται* VII 538 D); it is said to 'pass into' the individual merely because we have discovered it first in the State. See also on *ἀπαμβλύνεται* 442 D. The passage in *Phaedr.* 249 B is different, whether we accept Badham's conjecture *ἰόντ'* or not.

27 **ἥν** is a loose internal accusative, exactly like *ὅ* in 443 B below. The reference is to II 368 D.

28 **ἐκεῖ**. The reading *ἐκεῖνο*, found in Ξ and other second-rate MSS, would probably have been discarded sooner, if it had been known that A as well as Π reads *ἐκεῖ*. Campbell first pointed this out. *ἐκεῖνο* is not quite suitable because,

E ἑνὶ ἀνθρώπῳ κατιδεῖν οἷόν ἐστιν. καὶ ἔδοξε δὴ ἡμῖν τοῦτο εἶναι πόλις, καὶ οὕτω ᾠκίζομεν ὡς ἐδυνάμεθα ἀρίστην, εὖ εἰδότες ὅτι ἔν 30 γε τῇ ἀγαθῇ ἂν εἴη. ὃ οὖν ἡμῖν ἐκεῖ ἐφάνη, ἐπαναφέρωμεν εἰς τὸν ἕνα, κἂν μὲν ὁμολογῆται, καλῶς ἕξει· ἐὰν δέ τι ἄλλο ἐν τῷ ἑνὶ 435 ἐμφαίνηται, πάλιν ἐπανιόντες ἐπὶ τὴν πόλιν βασανιοῦμεν· | καὶ τάχ' ἂν παρ' ἄλληλα σκοποῦντες καὶ τρίβοντες ὥσπερ ἐκ πυρείων ἐκλάμψαι ποιήσαιμεν τὴν δικαιοσύνην, καὶ φανερὰν γενομένην βεβαιωσαίμεθ' ἂν αὐτὴν παρ' ἡμῖν αὐτοῖς. Ἀλλ', ἔφη, καθ' ὁδόν τε λέγεις καὶ ποιεῖν χρὴ οὕτως. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅ γε 5

4. βεβαιωσαίμεθ' *q*: βεβαιωσώμεθ' A[1]Π: βεβαιωσόμεθ' A[2]Ξ.

although it must mean justice, it suggests something more remote. ἐκεῖ on the other hand helps out the antithesis between ἐν μείζονι—ἐχόντων and ἐν ἑνὶ ἀνθρώπῳ, and is in harmony with ἐκεῖ ἐφάνη below. δικαιοσύνην depends on θεάσασθαι, and τῶν ἐχόντων is 'its possessors': cf. II 367 B, D, E. In reciting the sentence, the voice pauses after ἐχόντων and pronounces ἐκεῖ with emphasis. ἐκεῖ (with which cf. ἐκείνου in *Parm.* 133 D) was rightly retained by Stallbaum, who did not know that it was the reading of A.

434 E 29 **τοῦτο**: i.e. τὸ μεῖζον τῶν ἐχόντων δικαιοσύνην.

435 A 4 **καθ' ὁδόν**. Cf. (with Schneider) infra VII 533 B and *Crat.* 425 B. μέθοδον for καθ' ὁδόν (Herwerden) is a sorry piece of criticism.

435 A—**435** D *The point to be determined is this: are there three psychological forms or kinds in the soul of the Individual, corresponding to the three orders in our City? And is the Individual temperate, brave, wise and just in virtue of the corresponding affections of these kinds? Our present methods of investigation are wanting in exactness; but they are sufficient for our immediate object.*

435 A ff. The passages in Plato dealing with psychology have been collected and carefully expounded by E. W. Simson *Der Begriff der Seele bei Plato* (Leipzig 1889). I have found Simson's treatise more serviceable than Chaignet *De la Psychologie de Platon* (Paris 1862). Dr Brandt's Program *Zur Entwickelung der Platonischen Lehre von den Seelentheilen* (Leipzig 1890) will also be found useful in studying the psychological theory here unfolded. For an attempt to shew that Plato always believed in the unity of soul see Archer-Hind in *J. Ph.* X pp. 120—131. The fundamental principle on which the theory of Book IV should be interpreted is that the just soul is an image of the just city. Now the just city is a ἕν with three πολλά: so therefore is the just soul. Plato states this quite clearly in 443 E ἕνα γενόμενον ἐκ πολλῶν. In this sense, therefore—and to Plato it was something real and no mere figure of speech—the soul has unity; but not, strictly speaking, in any other sense; otherwise we are in danger of obliterating the distinction between the three orders of the city, and so destroying the whole fabric. Of course nothing which Plato now says should be taken as prejudging the question about the nature of soul in its ἀληθεστάτη φύσις, i.e. when exempt from all the evils which are inseparable from matter (X 611 B ff.): if wholly separated from material accretions it is probably μονοειδές (612 A), λογιστικόν alone remaining. See on X 611 B. But for the present we are concerned with soul incarnate; and Plato certainly speaks of this as having three parts. Cf. Zeller[4] II 1, pp 845 ff. In what sense an immaterial thing like the soul even when present in body can be said to contain 'parts' or 'kinds' (μέρη, εἴδη, γένη) is a further question, which Plato does not here raise, although his followers have done so. It is doubtless true (as Archer-Hind holds l.c.) that 'parts' of soul can only be different modes of its operation; and a consciousness of this fact seems to betray itself in 439 B, D; but we shall best apprehend the meaning of Plato in this passage by treating the analogy as Plato does, i.e. as valid throughout, and speaking, in common with Plato and his commentators, of 'parts' of soul. See also on 435 B.

ταὐτὸν ἄν τις προσείποι μεῖζόν τε καὶ ἔλαττον, ἀνόμοιον τυγχάνει ὂν ταύτῃ, ᾗ ταὐτὸν προσαγορεύεται, ἢ ὅμοιον; Ὅμοιον, ἔφη. Καὶ δίκαιος ἄρα ἀνὴρ δικαίας πόλεως | κατ' αὐτὸ τὸ τῆς δικαιο- B σύνης εἶδος οὐδὲν διοίσει, ἀλλ' ὅμοιος ἔσται. Ὅμοιος, ἔφη. Ἀλλὰ 10 μέντοι πόλις γε ἔδοξεν εἶναι δικαία, ὅτι ἐν αὐτῇ τριττὰ γένη φύσεων ἐνόντα τὸ αὑτῶν ἕκαστον ἔπραττεν· σώφρων δὲ αὖ καὶ ἀνδρεία καὶ σοφὴ διὰ τῶν αὐτῶν τούτων γενῶν ἄλλ' ἄττα πάθη τε καὶ ἕξεις. Ἀληθῆ, ἔφη. Καὶ τὸν ἕνα ἄρα, ὦ φίλε, οὕτως ἀξιώσομεν, τὰ αὐτὰ ταῦτα εἴδη ἐν τῇ αὑτοῦ | ψυχῇ ἔχοντα, διὰ C 15 τὰ αὐτὰ πάθη ἐκείνοις τῶν αὐτῶν ὀνομάτων ὀρθῶς ἀξιοῦσθαι τῇ πόλει. Πᾶσα ἀνάγκη, ἔφη. Εἰς φαῦλόν γε αὖ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ θαυμάσιε, σκέμμα ἐμπεπτώκαμεν περὶ ψυχῆς, εἴτε ἔχει τὰ τρία εἴδη ταῦτα ἐν αὑτῇ εἴτε μή. Οὐ πάνυ μοι δοκοῦμεν, ἔφη, εἰς φαῦλον. ἴσως γάρ, ὦ Σώκρατες, τὸ λεγόμενον ἀληθές, ὅτι χαλεπὰ 20 τὰ καλά. Φαίνεται, ἦν δ' ἐγώ. καὶ εὖ γ' ἴσθι, ὦ Γλαύκων, | ὡς D ἡ ἐμὴ δόξα, ἀκριβῶς μὲν τοῦτο ἐκ τοιούτων μεθόδων, οἵαις νῦν ἐν

10. ὅτι Π: ὅτε A. αὐτῇ Π: ἑαυτῇ A.

---

435 A 6 **μεῖζον—ἔλαττον**: 'whether greater or smaller.' The insertion of ὄν after ἔλαττον, suggested by Dobree, is unnecessary.

435 B 14 **τὰ αὐτὰ ταῦτα εἴδη**. εἴδη used in this sense is slightly confusing after εἶδος has just been applied to δικαιοσύνη; and τῶν αὐτῶν τούτων γενῶν would lead us to expect γένη. The psychological elements are called εἴδη, γένη, or μέρη: εἴδη in 435 B, C, E, 439 E, γένη in 441 C, 443 D, μέρη in 442 B, C and (by implication) 439 B, C, D and *passim*. Cf. Brandt l.c. p. 17 and Zeller[4] II 1, p. 845. εἴδη ψυχῆς does not, strictly speaking, mean '*varieties* of soul' but rather 'kinds' belonging to or present in soul (εἴδη ἐν ψυχῇ 439 E: see also on III 402 C), and much the same is true of γένη. There is some authority for holding that the Pythagoreans before the time of Plato recognised at least two 'parts' of soul—an ἄλογον and a λογικόν (see Diels *Dox. Gr.* pp. 389 f. and other evidence in Rohde *Psyche*[2] II p. 170 *n.*); but Zeller I[5] pp. 447, 448 may be right in regarding the Pythagorean form of this theory as post-Platonic.

435 C 16 **φαῦλον** is of course ironical, although Glauco pretends to take it seriously. Cf. (with J. and C.) 423 C—E, 426 A, B.

435 D 20 **καὶ εὖ γ'—ἐξαρκέσει.** The difficulties connected with this passage have led to much discussion: see for example Rettig *Proleg.* pp. 126 ff., Krohn *Pl. St.* pp. 128 ff., 144, Pfleiderer *Zur Lösung* etc. pp. 25, 73, Hirmer *Entst. u. Komp.* etc. p. 618. τοῦτο in ἀκριβῶς μὲν τοῦτο and in ἡ ἐπὶ τοῦτο ἄγουσα ought, so far as grammar goes, to mean the question whether the soul has τρία εἴδη or not. But the μακροτέρα περίοδος in VI 504 B ff., where Plato expressly refers back to this passage, eschews the psychological problem altogether. The μακροτέρα περίοδος of Books VI—VII is in harmony with the present enquiry in so far as it seeks to determine the nature of Justice and the other virtues (VI 504 D, 506 A), but it is nowhere in the Republic expressly used either to confirm or to overthrow the triple division of soul which is here propounded. (The analysis of mental faculties in VI 509 D—511 E is introductory to the μακροτέρα περίοδος, not a result obtained by it; nor has that analysis, strictly speaking, any bearing on the question whether soul has three εἴδη or not: cf. Pfleiderer *Zur Lösung* etc. p. 25.) Krohn accordingly

τοῖς λόγοις χρώμεθα, οὐ μή ποτε λάβωμεν· ἄλλη γὰρ μακροτέρα καὶ πλείων ὁδὸς ἡ ἐπὶ τοῦτο ἄγουσα· ἴσως μέντοι τῶν γε προειρημένων τε καὶ προεσκεμμένων ἀξίως. Οὐκοῦν ἀγαπητόν; ἔφη· ἐμοὶ μὲν γὰρ ἔν γε τῷ παρόντι ἱκανῶς ἂν ἔχοι. Ἀλλὰ μέντοι, 25 εἶπον, ἔμοιγε καὶ πάνυ ἐξαρκέσει. Μὴ τοίνυν ἀποκάμῃς, ἔφη, E ἀλλὰ σκόπει. Ἆρ' οὖν ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ, πολλὴ ἀνάγκη ὁμολογεῖν, ὅτι γε τὰ αὐτὰ ἐν ἑκάστῳ ἔνεστιν ἡμῶν εἴδη τε καὶ ἤθη, ἅπερ ἐν τῇ πόλει; οὐ γάρ που ἄλλοθεν ἐκεῖσε ἀφῖκται. γελοῖον γὰρ ἂν

22. ἄλλη Flor. T cum Galeno (v p. 481 Kühn): ἀλλὰ ΑΠΞ*q*.

---

holds that the 'longer ways' of IV and VI are different and distinct (*Pl. St.* p. 128); and Schleiermacher supposes (*Einleitung* p. 71) that the πλείων ὁδὸς of IV is to be found in the psychology of the *Timaeus*; but that Plato meant the two ways to be identical is certain, for he explicitly says that they are (VI 504 B ff.). The only way out of these difficulties is to suppose that τοῦτο here was not intended by Plato to refer to the psychological, but to the ethical question, to which the psychological enquiry is introductory. τοῦτο must then be taken as δικαιοσύνης τε πέρι καὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ σοφίας ὃ ἕκαστόν ἐστι (VI 504 A). This view becomes easy if we suppose that the words καὶ εὖ γε—ἐξαρκέσει were not written by Plato immediately after he wrote 435 C, but at a later time, when VI 504 A—D was composed. It is in itself highly probable that the most important passages referring forward or backward to one another throughout the dialogue were either written together, or at all events revised by Plato side by side. Cf. Brandt l.c. p. 13 *n*. 3, where a kindred view is taken. In any case, we must adhere to our explanation of τοῦτο, if we would preserve the artistic unity of the *Republic*. See also on VI 504 A—D.

22 **ἄλλη**. See *cr. n.* ἄλλη is in itself much better, to say the least, than ἀλλά, and is confirmed by ἄλλη μακροτέρα—περίοδος in VI 504 B. The corruption was easy, owing to the frequency of ἀλλὰ γάρ.

435 E—**439** E *The presence of three kinds or characters in the city establishes the existence of the same characters in the individual; but the question is, do they exist in him as three separate elements, or not? Do we employ the whole soul in every psychical act, or do we learn with one part, feel angry with a second, desire with a third? In examining this question we begin by laying it down that the same thing cannot do or suffer opposites at the same time in the same part of itself, and with reference to the same thing. This rule is of universal application; apparent exceptions there may be, but never real. Desire and Aversion are opposites; and Hunger and Thirst are two specific varieties of Desire, relating to meat and drink, considered absolutely and without qualification. Now it sometimes happens that we are at one and the same moment both thirsty and unwilling to drink, in other words, experience both Desire and Aversion. But Desire and Aversion are opposites. They must therefore spring from different psychical elements. The truth is, in such cases it is one part of soul, the Rational part, which says 'Refrain!', another, the Appetitive, which bids us drink.*

435 E 28 **ὅτι γε—πόλει.** Broadly speaking, what Plato says is true, that the predominant character of a State depends on the predominant character of the individual citizens (cf. Bosanquet *Companion* pp. 147 f.): but it does not necessarily follow, because a city contains three psychologically different classes of citizens, that each of us (ἑκάστῳ ἡμῶν) has within his soul the three corresponding psychological elements. In making this assertion, Plato relies upon the fundamental hypothesis of the *Republic*, viz. that the individual is a commonwealth writ small. See on II 369 A. γε after ὅτι, though omitted in Ξ, is strictly appropriate, and warns us of a further point—τόδε δὲ ἤδη χαλεπόν 436 A—on which agreement is not so easy.

30 εἴη, εἴ τις οἰηθείη τὸ θυμοειδὲς μὴ ἐκ τῶν ἰδιωτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐγγεγονέναι, οἳ δὴ καὶ ἔχουσι ταύτην τὴν αἰτίαν, οἷον οἱ κατὰ τὴν Θρᾴκην τε καὶ Σκυθικὴν καὶ σχεδόν τι κατὰ τὸν ἄνω τόπον, ἢ τὸ φιλομαθές, ὃ δὴ περὶ τὸν παρ' ἡμῖν μάλιστ' ἄν τις αἰτιάσαιτο τόπον, ἢ τὸ | φιλοχρήματον, ὃ περὶ τούς τε Φοίνικας εἶναι καὶ 436 τοὺς κατὰ Αἴγυπτον φαίη τις ἂν οὐχ ἥκιστα. Καὶ μάλα, ἔφη. Τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, καὶ οὐδὲν χαλεπὸν γνῶναι. Οὐ δῆτα.

5 XII. Τόδε δὲ ἤδη χαλεπόν, εἰ τῷ αὐτῷ τούτων ἕκαστα πράττομεν ἢ τρισὶν οὖσιν ἄλλο ἄλλῳ· μανθάνομεν μὲν ἑτέρῳ, θυμούμεθα δὲ ἄλλῳ τῶν ἐν ἡμῖν, ἐπιθυμοῦμεν δ' αὖ τρίτῳ τινὶ τῶν περὶ τὴν τροφήν τε καὶ γέννησιν ἡδονῶν καὶ | ὅσα τούτων B ἀδελφά, ἢ ὅλῃ τῇ ψυχῇ καθ' ἕκαστον αὐτῶν πράττομεν, ὅταν 10 ὁρμήσωμεν. ταῦτ' ἔσται τὰ χαλεπὰ διορίσασθαι ἀξίως λόγου. Καὶ ἐμοὶ δοκεῖ, ἔφη. Ὧδε τοίνυν ἐπιχειρῶμεν αὐτὰ ὁρίζεσθαι, εἴτε τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις εἴτε ἕτερά ἐστι. Πῶς; Δῆλον ὅτι ταὐτὸν τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν κατὰ ταὐτόν γε καὶ πρὸς ταὐτὸν οὐκ ἐθελήσει ἅμα, ὥστε ἄν που εὑρίσκωμεν ἐν αὐτοῖς ταῦτα γιγνόμενα,

1. ὃ Ξ et in mg. q^2: τὸ ΑΠ q^1. 5. τούτων Apelt (cum q^2): τούτῳ ΑΠΞ q^1.

---

31 **οἳ δὴ—αἰτίαν**: 'that is, among peoples who bear this reputation.' ταύτην is τοῦ θυμοειδεῖς εἶναι. The phrase αἰτίαν ἔχειν is used both in a good and in a bad sense as the passive of αἰτιῶμαι: for the good sense cf. (with Ast) *Gorg.* 503 B. What follows is (as Teichmüller observes *Lit. Fehd.* I p. 146) conceived in the vein of Hippocrates' enquiries as to the influence of climate on character: see his treatise *de aere aquis locis* 12 ff. ed. Kuehlewein, and cf. also Arist. *Physiog.* 2. 806b 15, *Probl.* XIV 8, 15, 16, and especially *Pol.* H 7. 1327b 23—33 with Susemihl's note. Aristotle for his part represents the Greek nature as the mean between the two extremes of oriental διανοητικόν and τεχνικόν and northern θυμός. There is no good reason for supposing (with Steinhart *Einleitung* p. 191) that Plato was thinking of the wild races of the North when he instituted his second order of citizens, and of Egyptians etc. when he established his third. On the Phoenician and Egyptian characters cf. *Laws* 747 C ff.

32 **τὸν ἄνω τόπον**: 'the Northern region,' not 'the *highland* country' (L. and S.): cf. Arist. *Meteor.* II 5. 362a 33 τὸν ἄνω πόλον and Hdt. I 142 al.

33 **αἰτιάσαιτο.** εἶναι should be understood. For the construction cf. X 599 E.

436 A 1 **φιλοχρήματον** is another name for ἐπιθυμητικόν, ὅτι διὰ χρημάτων μάλιστα ἀποτελοῦνται αἱ τοιαῦται ἐπιθυμίαι (IX 580 E).

5 **τούτων ἕκαστα** refers to the actions described in μανθάνομεν μὲν ἑτέρῳ etc. τούτῳ (see *cr. n.*) can only be defended by referring it (with Schneider) "to the subject of the triple predicate τὸ θυμοειδές, τὸ φιλομαθές, and τὸ φιλοχρήματον." There is a certain obscurity in this construction, and τούτων ἕκαστα prepares us for μανθάνομεν μὲν ἑτέρῳ, θυμούμεθα δέ etc. better than ἕκαστα alone would do.

436 B 12 **ταὐτὸν—ἅμα** is the earliest explicit statement in Greek literature of the maxim of Contradiction; cf. *Theaet.* 188 A, *Phaed.* 102 E, 103 B, *Soph.* 230 B and infra X 602 E. Plato may have been led to formulate it in opposition to Heracliteanism, which was supposed by some to be the negation of the principle (see Arist. *Met.* Γ 3. 1005b 24 and *Theaet.* 152 D ff.), or against the Megarian puzzles

C εἰσόμεθα ὅτι | οὐ ταὐτὸν ἦν ἀλλὰ πλείω. Εἶεν. Σκόπει δὴ ὃ 15
λέγω. Λέγε, ἔφη. Ἑστάναι, εἶπον, καὶ κινεῖσθαι τὸ αὐτὸ ἅμα
κατὰ τὸ αὐτὸ ἆρα δυνατόν; Οὐδαμῶς. Ἔτι τοίνυν ἀκριβέστερον
ὁμολογησώμεθα, μή πῃ προϊόντες ἀμφισβητήσωμεν. εἰ γάρ τις
λέγοι ἄνθρωπον ἑστηκότα, κινοῦντα δὲ τὰς χεῖράς τε καὶ τὴν
κεφαλήν, ὅτι ὁ αὐτὸς ἕστηκέ τε καὶ κινεῖται ἅμα, οὐκ ἄν, οἶμαι, 20
D ἀξιοῖμεν οὕτω λέγειν δεῖν, ἀλλ' ὅτι τὸ μέν τι | αὐτοῦ ἕστηκε, τὸ
δὲ κινεῖται. οὐχ οὕτω; Οὕτω. Οὐκοῦν καὶ εἰ ἔτι μᾶλλον
χαριεντίζοιτο ὁ ταῦτα λέγων, κομψευόμενος ὡς οἵ γε στρόβιλοι
ὅλοι ἑστᾶσί τε ἅμα καὶ κινοῦνται ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ πήξαντες τὸ
κέντρον περιφέρωνται, ἢ καὶ ἄλλο τι κύκλῳ περιιὸν ἐν τῇ αὐτῇ 25
ἕδρᾳ τοῦτο δρᾷ, οὐκ ἂν ἀποδεχοίμεθα, ὡς οὐ κατὰ ταὐτὰ ἑαυτῶν
E τὰ τοιαῦτα τότε μενόντων τε καὶ φερομένων, ἀλλὰ | φαῖμεν ἂν

26. ἀποδεχοίμεθα q: ἀποδεχώμεθα A¹Ξ: ἀποδεχόμεθα A²Π.

(see RP.[7] § 226), or as a counterblast to both. Many of the sophistries of the *Euthydemus* turn on the violation of this law. In Aristotle's formula (*Met.* l.c. 1005[b] 19) πρὸς ταὐτόν does not occur; and Hartman would cancel καὶ πρὸς ταὐτόν here and πρὸς τὸ αὐτό in 436 E, on the ground that it means the same as κατὰ ταὐτόν. But assuredly it does not. κατὰ ταὐτόν is 'in the same part of it' as the instances presently cited shew; while πρὸς ταὐτόν is 'relatively to the same thing,' viz. to something *other* than the subject of the proposition. πρὸς τὰ αὐτά and κατὰ ταὐτά are also both of them found in the parallel passage *Soph.* 230 B. πρὸς ταὐτόν covers such cases as are adduced in *Theaet.* 154 C—155 C: six dice are πλείους πρὸς τέτταρας, ἐλάττους πρὸς δώδεκα, but they are not ἐναντία πρὸς ταὐτόν. Cf. VII 524 A ff., and see also on ἢ καὶ εἴη in 437 A.

436 C 15 **ἦν** is not precisely ἐστὶν ὥσπερ ᾠόμεθα (Stallbaum); for the reference is actually to the past, and the past tense should be kept in translating it. See II 357 A *n.* and cf. X 609 B. The so-called 'philosophic imperfect' gets credit for more than it deserves, because we are apt to suppose that the past excludes the present, which is not always true: cf. VI 497 C *n.*

εἶεν by itself in replies is rare. It occurs (if the MSS are right) in *Symp.* 206 E, *Crat.* 410 C, *Men.* 75 C. In the last two passages, Heindorf (on *Crat.* l.c.) is inclined to rearrange the speakers; but it is safer, both there and here, to keep the traditional arrangement. See on I 332 D.

436 D 23 **χαριεντίζοιτο—κομψευόμενος** may refer to some Megarian quibbles on this subject. Zeno's argument to shew that ἡ οἰστὸς φερομένη ἕστηκεν proceeded on a different principle: see Arist. *Phys.* VI 9. 239[b] 30 ff.

25 **ἢ καὶ—δρᾷ.** "Repetendum ὡς ex praegressis" (Stallbaum). Schneider connects δρᾷ with ὅταν: in that case we must understand after τοῦτο δρᾷ something like ὡς καὶ τοῦτο ὅλον ἕστηκέ τε ἅμα καὶ κινεῖται. Stallbaum's view is the simpler, and should, I think, be preferred. I have accordingly removed the comma usually printed after κινοῦνται.

26 **ὡς οὐ—φερομένων.** This clause has proved a source of great perplexity. Schneider suggests that μενόντων is a partitive genitive, ἐστί being omitted; Stallbaum, that τὰ τοιαῦτα is adverbial, like τοιουτοτρόπως; while, according to J. and C., τὰ τοιαῦτα "is to be taken as cognate accusative with the participles." Rather than accept any of these suggestions, it would, I think, be preferable to expunge τὰ τοιαῦτα altogether (with Ast), or to place it after ἀποδεχοίμεθα (as Gildersleeve suggests, *A. J. Ph.* VI p. 333 *n.* 2), or even perhaps to read τῶν τοιούτων with Richards, although little short of a miracle could have corrupted

ἔχειν αὐτὰ εὐθύ τε καὶ περιφερὲς ἐν αὐτοῖς, καὶ κατὰ μὲν τὸ εὐθὺ ἑστάναι, οὐδαμῇ γὰρ ἀποκλίνειν, κατὰ δὲ τὸ περιφερὲς κύκλῳ
30 κινεῖσθαι· ὅταν δὲ τὴν εὐθυωρίαν ἢ εἰς δεξιὰν ἢ εἰς ἀριστερὰν ἢ εἰς τὸ πρόσθεν ἢ εἰς τὸ ὄπισθεν ἐγκλίνῃ ἅμα περιφερόμενον, τότε οὐδαμῇ ἔστιν ἑστάναι. Καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη. Οὐδὲν ἄρα ἡμᾶς τῶν τοιούτων λεγόμενον ἐκπλήξει, οὐδὲ μᾶλλόν τι πείσει, ὥς ποτέ τι ἂν τὸ αὐτὸ ὂν ἅμα κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία | πάθοι 437 ἢ καὶ εἴη ἢ καὶ ποιήσειεν. Οὔκουν ἐμέ γε, ἔφη. Ἀλλ᾽ ὅμως, ἦν δ᾽ ἐγώ, ἵνα μὴ ἀναγκαζώμεθα πάσας τὰς τοιαύτας ἀμφισβητήσεις ἐπεξιόντες καὶ βεβαιούμενοι ὡς οὐκ ἀληθεῖς οὔσας μηκύνειν,
5 ὑποθέμενοι ὡς τούτου οὕτως ἔχοντος εἰς τὸ πρόσθεν προΐωμεν, ὁμολογήσαντες ἐάν ποτε ἄλλῃ φανῇ ταῦτα ἢ ταύτῃ, πάντα ἡμῖν

30. ἢ εἰς δεξιὰν Π: ἢ καὶ εἰς δεξιὰν A. 2. ἢ καὶ εἴη A[1]Π: punctis notavit A[2].

τῶν τοιούτων to τὰ τοιαῦτα. The following interpretation, which appears to me right, has not, so far as I know, been hitherto suggested. ταὐτά goes closely with the partitive genitive ἑαυτῶν, and is a *predicate* to τὰ τοιαῦτα, which is also governed by κατά (cf. the familiar usage with ὥσπερ and a preposition in similes, e.g. *Theaet.* 170 A ὥσπερ πρὸς θεοὺς ἔχειν τοὺς ἐν ἑκάσταις ἄρχοντας etc.: see on VIII 553 B). μενόντων τε καὶ φερομένων is a genitive absolute. The sentence is in every respect an elegant and idiomatic piece of Greek, and means: 'because such parts, in respect of which they both stand still and move on these occasions, are *different* parts of them.' τὰ τοιαῦτα—the meaning of which is easy to catch after the examples given above—forms a welcome preparation for εὐθύ τε καὶ περιφερές in the following clause.

436 E 32 **ἔστιν**. I formerly rejected this word (with Galen *de Hipp. et Plat. decr.* IX Vol. V p. 799 ed. Kühn, Herwerden, and Flor. U). It is certainly more pointed to connect ἑστάναι with φαῖμεν ἄν, and Glauco's καὶ ὀρθῶς γε (sc. φαῖμεν ἄν) is easier without ἔστιν. But there is not sufficient ground for deserting the best MSS. For other examples of replies referring to the earlier part of the previous sentence see V 465 E *n.*

437 A 2 **ἢ καὶ εἴη**. I agree with Bekker, Schneider, and J. and C. in retaining these words, which Galen l.c. also read, and only a few inferior MSS (with the majority of editors) omit. If the words are spurious, no satisfactory theory has yet been advanced to account for their presence in the text; certainly no scribe is at all likely to have added them. A fuller and more emphatic statement of the maxim is natural enough after the emphasis with which the sentence opens (οὐδὲν—ἐκπλήξει), and Schneider truly observes: "obiter et quodam modo praeter exspectationem eius" (i.e. τοῦ εἶναι), "mentionem fieri adiectum καὶ indicat, quod semel positum mox sine offensione repetitur, omissis vero verbis ἢ καὶ εἴη ante ποιήσειεν non magis quam supra p. 436 B ante πάσχειν locum habiturum fuisset." πάθοι and ποιήσειεν have reference to actions, εἴη to a state, and εἴη naturally follows πάθοι because e.g. πλείους γίγνεσθαι (an example of πάσχειν) leads up to πλείους εἶναι. It should also be observed that the meaning of πρὸς τὸ αὐτό, which the discussion has not yet brought out, is best apprehended in examples not of πάσχειν or ποιεῖν, but of εἶναι τἀναντία: see 436 B *n.*

ἀλλ᾽ ὅμως κτλ. The usual Greek idiom, as shewn for example in ἀλγῶ τὴν κεφαλήν (cf. V 462 C ff.), rests on a psychological theory which is inconsistent with that now proposed by Plato. This may be one reason why Plato is at such pains to establish and emphasize his point.

τὰ ἀπὸ τούτου ξυμβαίνοντα λελυμένα ἔσεσθαι. Ἀλλὰ χρή, ἔφη, ταῦτα ποιεῖν.

B XIII. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἐπινεύειν τῷ ἀνανεύειν καὶ τὸ ἐφίεσθαί τινος λαβεῖν τῷ ἀπαρνεῖσθαι καὶ τὸ προσάγεσθαι τῷ 10 ἀπωθεῖσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν ἐναντίων ἂν ἀλλήλοις θείης εἴτε ποιημάτων εἴτε παθημάτων; οὐδὲν γὰρ ταύτῃ διοίσει. Ἀλλ', ἦ δ' ὅς, τῶν ἐναντίων. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· διψῆν καὶ πεινῆν καὶ ὅλως τὰς ἐπιθυμίας, καὶ αὖ τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ βούλεσθαι, οὐ πάντα C ταῦτα εἰς ἐκεῖνά ποι ἂν θείης τὰ εἴδη τὰ νῦν δὴ λεχθέντα; οἷον 15 ἀεὶ τὴν τοῦ ἐπιθυμοῦντος ψυχὴν οὐχὶ ἤτοι ἐφίεσθαι φήσεις ἐκείνου οὗ ἂν ἐπιθυμῇ, ἢ προσάγεσθαι τοῦτο ὃ ἂν βούληταί οἱ γενέσθαι, ἢ αὖ καθ' ὅσον ἐθέλει τί οἱ πορισθῆναι, ἐπινεύειν τοῦτο πρὸς αὑτὴν ὥσπερ τινὸς ἐρωτῶντος, ἐπορεγομένην αὐτοῦ τῆς γενέσεως; Ἔγωγε. Τί δέ; τὸ ἀβουλεῖν καὶ μὴ ἐθέλειν μηδ' ἐπιθυμεῖν οὐκ 20 εἰς τὸ ἀπωθεῖν καὶ ἀπελαύνειν ἀπ' αὑτῆς καὶ εἰς ἅπαντα τἀναντία D ἐκείνοις θήσομεν; Πῶς γὰρ οὔ; Τούτων δὴ οὕτως ἐχόντων ἐπιθυμιῶν τι φήσομεν εἶναι εἶδος, καὶ ἐναργεστάτας αὐτῶν τούτων ἥν τε δίψαν καλοῦμεν καὶ ἣν πεῖναν; Φήσομεν, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν

11. ἂν Baiter: om. codd. 19. ἐρωτῶντος A¹Π: ἐρῶντος A².

437 B 10 **λαβεῖν** has been doubted: but see III 407 B *n*.

11 **ἂν** (see *cr. n.*) is better inserted after ἐναντίων than after θείης (Ast) or τοιαῦτα (Hartman). Stallbaum (who formerly read ἂν θείης) in his last edition acquiesces, like Schneider, in the omission of ἂν; but few will agree with him. I have noted the—certain or probable—omission of ἂν in all or the best MSS in *Phaed.* 62 C, 109 E, *Euthyd.* 291 E (?), *Rep.* V 457 D, VII 516 E, VIII 558 D, where the omission is lipographical; also in *Phaed.* 72 B, *Euthyd.* 281 C, *Crat.* 389 E, 409 A, *Alc.* I 132 B, 133 E, *Soph.* 266 A, *Phil.* 47 B, *H. Mai.* 295 A. Sometimes (as occasionally after πρίν) the omission is perhaps a poetical touch: see my note in *Cl. Rev.* IV p. 103.

14 **καὶ αὖ.** Krohn (*Pl. St.* p. 57) presses αὖ too much when he says that ἐθέλειν and βούλεσθαι are definitely represented as not belonging to the category of ἐπιθυμίαι. Plato expresses no opinion on this point; for αὖ, 'also,' merely marks the introduction of two new terms.

437 C 18 **ἐθέλει—ἐρωτῶντος.** The difference between ἐθέλει, 'is willing,' and βούλεται, 'wishes,' is well brought out by the contrast between the more active process described in προσάγεσθαι and the passive assent which ἐπινεύειν expresses. The point is missed by translating (with J. and C.) 'beckons this with a nod towards herself': it is merely 'nods assent to this in reply to herself.' One part of the soul asks, and the other answers, the psychological process being compared to a kind of dialectic or question and answer inside the soul: see III 400 D *n.* and cf. Isocr. *Antid.* 256. For the confusion of ἐρῶντος and ἐρωτῶντος—ἐρῶντος is found in several MSS—cf. [*Erast.*] 132 D, and *Euthyphr.* 14 C. With the analysis of desire in this passage cf. *Phil.* 34 E ff.

21 **ἀπ' αὑτῆς.** ἀφ' αὑτῆς Hartman (with Vind. E only), but ἀπελαύνειν is active, not middle. The actions are described as though by a spectator *ab externo*.

437 D 23 **ἐπιθυμιῶν**: a defining genitive. For εἶδος see III 402 C *n.*

25 τὴν μὲν ποτοῦ, τὴν δ' ἐδωδῆς; Ναί. Ἆρ' οὖν, καθ' ὅσον δίψα ἐστί, πλέονος ἄν τινος ἢ οὗ λέγομεν ἐπιθυμία ἐν τῇ ψυχῇ εἴη; οἷον δίψα ἐστὶ δίψα ἆρά γε θερμοῦ ποτοῦ ἢ ψυχροῦ, ἢ πολλοῦ ἢ ὀλίγου, ἢ καὶ ἑνὶ λόγῳ ποιοῦ τινὸς πώματος; ἢ ἐὰν μέν τις θερμότης τῷ δίψει προσῇ, τὴν | τοῦ ψυχροῦ ἐπιθυμίαν προσπαρέ- E
30 χοιτ' ἄν, ἐὰν δὲ ψυχρότης, τὴν τοῦ θερμοῦ; ἐὰν δὲ διὰ πλήθους παρουσίαν πολλὴ ἡ δίψα ᾖ, τὴν τοῦ πολλοῦ παρέξεται, ἐὰν δὲ ὀλίγη, τὴν τοῦ ὀλίγου; αὐτὸ δὲ τὸ διψῆν οὐ μή ποτε ἄλλου γένηται

26. ἢ οὗ Ast: που A[1]ΠΞ: ἢ οὐ A[2]: ἢ ποτοῦ q. 28. ἑνὶ λόγῳ Cornarius: ἐν ὀλίγῳ codd.

---

25 **ἆρ' οὖν κτλ.** This discussion (down to 438 E) is apparently regarded by Susemihl (*Gen. Entw.* II pp. 163 f.) as unnecessary for the immediate purposes of the argument, but it is not so. Plato's object is to remove a difficulty which might be felt in holding that desire is restrained, and that by the λογιστικόν. Why should thirst be restrained? an objector might ask. You yourself, Socrates, hold that (1) desire is always of the good; consequently (2) thirst is always the desire of good drink, and (3) is therefore always good. See 438 A, where the gist of the objection is contained. Socrates would reply: The fallacy lurks in (2), for 'good' drink is ambiguous. If 'good' drink means drink which desire *thinks* good, then (2) is true; if it means drink which is in reality good, (2) is not true. Desire cannot know what is good. We must therefore amend (2) by omitting 'good,' for in reality it is sometimes good and sometimes bad to drink. To what then is the final appeal? To the λογιστικόν. It is this which decides on each occasion whether it is really good or bad to drink, and gives or refuses its assent accordingly (439 C). Bosanquet takes a somewhat similar view (*Companion* p. 154). See also notes on 438 A.

27 **οἷον δίψα—ψυχροῦ.** 'Thus thirst is thirst—of hot drink, is it, or of cold?' For the genitive with δίψα (which Richards doubts) cf. 439 A. The repetition of δίψα is like that of ἐπιστήμη in 438 C, and makes the statement formal and precise.

437 E 29 **ψυχροῦ—θερμοῦ.** Hermann transposes these words and is followed by Stallbaum, Baiter, and others. "Palmaria emendatio," cries Stallbaum; whereas J. and C. hold that it "makes nonsense of the passage." It is not at first sight quite easy to decide between these conflicting views. The words ἐὰν μέν τις—προσπαρέχοιτ' ἄν clearly mean that the desire of cold drink is due to thirst *plus* heat, i.e. thirst supplies the desire of drink, and the heat present in the thirst supplies in addition (προσπαρέχοιτ' ἄν) the desire of cold: see also on τοῦ δὲ—προσγιγνόμενα below. This is in harmony with common sense and also with the theory of *Lys.* 215 E ἐπιθυμεῖν γὰρ τοῦ τοιούτου (sc. ἐναντίου) ἕκαστον, ἀλλ' οὐ τοῦ ὁμοίου. τὸ μὲν γὰρ ξηρὸν ὑγροῦ, τὸ δὲ ψυχρὸν θερμοῦ κτλ.: cf. also *Symp.* 186 B. But ἐὰν δὲ—πολλὴ ἡ δίψα ᾖ seems to proceed on the opposite or homoeopathic principle. The presence of πλῆθος produces a desire not for its opposite but for itself. The solution of the difficulty is to be found in the different character of the notions θερμότης and πλῆθος. θερμότης is something distinct from δίψος, though superadded to it, for which reason Plato does not use the expression θερμὸν δίψος; whereas πλῆθος is in reality πλῆθος δίψης, and πολλὴ δίψα, as experience shews, desires much drink. The common sense point of view is taken by Plato throughout, and is expressly justified by him in 438 E οὐ τι λέγω ὡς οἵων ἂν ᾖ, τοιαῦτα καὶ ἔστιν. For these reasons I heartily agree with the Oxford editors. Hermann's proposal is a product of the inveterate tendency to suppose that wherever we turn in Plato we rub against the theory of Ideas; but the use of παρουσία here (in spite of Peiper's *Ontol. Pl.* pp. 602 ff., Zeller[4] II 1, p. 560 *n.*, and many other critics) is not metaphysical, but logical, and πλῆθος is certainly not an Idea in this passage. See on this point 438 B, 438 C *nn.*

ἐπιθυμία ᾗ οὗπερ πέφυκεν, αὐτοῦ πώματος, καὶ αὖ τὸ πεινῆν βρώματος; Οὕτως, ἔφη, αὐτή γε ἡ ἐπιθυμία ἑκάστη αὐτοῦ μόνου ἑκάστου οὗ πέφυκεν, τοῦ δὲ τοίου ἢ τοίου τὰ προσγιγνόμενα. 35
438 | Μήτοι τις, ἦν δ' ἐγώ, ἀσκέπτους ἡμᾶς ὄντας θορυβήσῃ, ὡς οὐδεὶς ποτοῦ ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ χρηστοῦ ποτοῦ, καὶ οὐ σίτου, ἀλλὰ χρηστοῦ σίτου· πάντες γὰρ ἄρα τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. εἰ οὖν ἡ δίψα ἐπιθυμία ἐστί, χρηστοῦ ἂν εἴη εἴτε πώματος εἴτε ἄλλου ὅτου ἐστὶν ἐπιθυμία, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω. Ἴσως γὰρ ἄν, ἔφη, δοκοῖ τι λέγειν 5
B ὁ ταῦτα λέγων. Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, ὅσα γ' ἐστὶ τοιαῦτα οἷα εἶναί του, τὰ μὲν ποιὰ ἄττα ποιοῦ τινός ἐστιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰ δ' αὐτὰ ἕκαστα αὐτοῦ ἑκάστου μόνον. Οὐκ ἔμαθον, ἔφη. Οὐκ ἔμαθες, ἔφην, ὅτι τὸ μεῖζον τοιοῦτόν ἐστιν οἷον τινὸς εἶναι μεῖζον; Πάνυ γε. Οὐκοῦν τοῦ ἐλάττονος; Ναί. Τὸ δέ γε πολὺ μεῖζον 10 πολὺ ἐλάττονος. ἦ γάρ; Ναί. Ἆρ' οὖν καὶ τὸ ποτὲ μεῖζον ποτὲ

---

33 **αὐτοῦ πώματος**: 'merely of drink')(much drink, cold drink, etc. Cf. VIII 559 A *αὐτοῦ σίτου τε καὶ ὄψου*. For *καὶ αὖ κτλ*. Herwerden would expect *καὶ αὐτὸ* <*τὸ*> *πεινῆν* <*αὐτοῦ*> *βρώματος*. Further specification than Plato gives is unnecessary, for *τὸ πεινῆν* as well as *αὐτὸ τὸ δίψος* is subject to *οὐ μή ποτε—οὗπερ πέφυκεν*. The voice pauses slightly after *πεινῆν*.

35 **τοῦ δὲ—προσγιγνόμενα**: as e.g. *θερμότης*, where it *προσγίγνεται τῷ δίψει* (cf. E above), is the desire of *ψυχροῦ*, *ψυχρότης* of *θερμοῦ*. The type of desires illustrated by the desire of *ψυχρὸν πῶμα* appears to Plato composite and not simple.

438 A I **μήτοι** has been doubted, and is not, apparently, elsewhere so used in Plato (Kugler *de part. τοι* etc. p. 11), though often in Tragedy. Here too it strikes, I think, a lofty note 'Wherefore let not any' etc. *θορυβήσῃ* is also highly dramatic. All this parade is affected because it is a deduction from one of his own favourite commonplaces which Socrates is about to parry: see next note.

3 **πάντες γὰρ κτλ**. *γὰρ ἄρα*—a rare combination—occurs also in *Prot.* 315 D, *Symp.* 205 B (according to Ven. T, but the Bodleian reads *γάρ*), *Laws* 698 D. **ἄρα** indicates that the objector is quoting another man's view (II 358 C *n.*), and the doctrine that all men desire the good was in point of fact a commonplace in the Platonic school. See for example *Gorg.* 468 A, *Men.* 77 C ff., *Symp.* 204 E and *Rep.* III 413 A, VI 505 D. Here, as always, Socrates would of course concede that all men desire the good; but we need the *λογιστικόν* in each act of desire to specify what the good really is (437 D *n.*). Moreover, according to our present theory, the desire of good drink is the product of *two* desires, viz. (1) thirst or the desire of drink, and (2) the desire of good. That (2) is in a certain sense universal, does not alter the fact that the two desires are logically distinct. See on *τοῦ δὲ—προσγιγνόμενα* 437 E.

438 B 8 **αὐτὰ ἕκαστα**. *αὐτά* is *ipsa*, i.e. by themselves, alone, without qualification: cf. *αὐτὰ—μόνα αὐτῶν μόνων* in D and *αὐτοῦ πώματος* etc. 437 E. Plato now proceeds to establish the universality of his rule. It is obvious that the reasons for believing the rule true of *ἐπιθυμία* are confirmed if we can shew that it is true universally. The phraseology of this passage—*πλήθους παρουσία, αὐτὰ ἕκαστα, αὐτὴ ἐπιστήμη*—is no doubt interesting for the light which it throws on the origin of the terminology adopted in the Theory of Ideas (cf. VI 507 B *n.*): but we could make no greater mistake than to suppose that Plato is here speaking of hypostasized Ideas. Cf. Pfleiderer *Zur Lösung* etc. p. 19.

9 **τὸ μεῖζον—μεῖζον**. Cf. (with Stallbaum) *Charm.* 168 B ff., where the nature of relative notions is similarly defined: also *Gorg.* 476 B ff.

ἐλάττονος, καὶ τὸ ἐσόμενον μεῖζον ἐσομένου ἐλάττονος; Ἀλλὰ τί μήν; ἦ δ' ὅς. Καὶ τὰ πλείω δὴ πρὸς τὰ ἐλάττω | καὶ τὰ διπλάσια C πρὸς τὰ ἡμίσεα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, καὶ αὖ βαρύτερα πρὸς
15 κουφότερα καὶ θάττω πρὸς τὰ βραδύτερα, καὶ ἔτι γε τὰ θερμὰ πρὸς τὰ ψυχρὰ καὶ πάντα τὰ τούτοις ὅμοια ἆρ' οὐχ οὕτως ἔχει; Πάνυ μὲν οὖν. Τί δὲ τὰ περὶ τὰς ἐπιστήμας; οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος; ἐπιστήμη μὲν αὐτὴ μαθήματος αὐτοῦ ἐπιστήμη ἐστίν, ἢ ὅτου δὴ δεῖ θεῖναι τὴν ἐπιστήμην, ἐπιστήμη δέ τις καὶ ποιά τις ποιοῦ τινὸς
20 καὶ τινός. λέγω δὲ τὸ τοιόνδε· | οὐκ, ἐπειδὴ οἰκίας ἐργασίας D ἐπιστήμη ἐγένετο, διήνεγκε τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ὥστε οἰκοδομικὴ κληθῆναι; Τί μήν; Ἆρ' οὐ τῷ ποιά τις εἶναι, οἵα ἑτέρα οὐδεμία τῶν ἄλλων; Ναί. Οὐκοῦν ἐπειδὴ ποιοῦ τινός, καὶ αὐτὴ ποιά τις ἐγένετο; καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω τέχναι τε καὶ ἐπιστῆμαι; Ἔστιν
25 οὕτω.

XIV. Τοῦτο τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, φάθι με τότε βούλεσθαι λέγειν, εἰ ἄρα νῦν ἔμαθες, ὅτι ὅσα ἐστὶν οἷα εἶναί του, αὐτὰ μὲν μόνα αὐτῶν μόνων ἐστίν, τῶν δὲ ποιῶν τινῶν | ποιὰ ἄττα. καὶ οὔ τι E λέγω, ὡς, οἵων ἂν ᾖ, τοιαῦτα καὶ ἔστιν, ὡς ἄρα καὶ τῶν ὑγιεινῶν
30 καὶ νοσωδῶν ἡ ἐπιστήμη ὑγιεινὴ καὶ νοσώδης καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν κακὴ καὶ ἀγαθή· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ αὐτοῦ οὗπερ ἐπιστήμη ἐστὶν ἐγένετο ἐπιστήμη, ἀλλὰ ποιοῦ τινός, τοῦτο δ' ἦν

20. οἰκίας Ξ*q*: οἰκείας ΑΠ.

---

438 C 15 **τὰ βραδύτερα.** Stallbaum and others read *βραδύτερα* without the article (on slight MS authority), but *praestat lectio difficilior*. Cf. *εἴτε ἐγγείων εἴτε τῶν ζῴων* VI 491 D. *τά* is certainly not wrong, and the variety of expression is pleasing: 'and heavier also to lighter, and swifter to that which is slower—do they not stand to one another in this relation?' i.e. such that if *βαρύτερα*, for example, is qualified, *κουφότερα* is qualified too.

18 **ἐπιστήμη μὲν αὐτή.** 'Knowledge and nothing more,' as opposed to knowledge plus some specification, e.g. astronomical knowledge, literary knowledge etc. It is interesting and instructive to study *Parm.* 134 A ff. side by side with this passage. There *αὐτὴ ἐπιστήμη* has for its object *τῆς ὃ ἔστιν ἀλήθεια*, i.e. the Ideas; here we do not soar so high, for *μαθήματος αὐτοῦ* is only 'learning and nothing more')(e.g. physical learning, classical learning, etc.

438 D 20 **ἐπειδή—κληθῆναι.** Plato's theory is very clearly conceived. *οἰκοδομικὴ ἐπιστήμη* is a combination of *αὐτὴ ἐπιστήμη* and *οἰκοδομία*: *ἐπιστήμη* correlates with *μάθημα*, *οἰκοδομία* with *οἰκίας ἐργασία*, so that *ἐπιστήμη οἰκοδομική* is *ἐπιστήμη οἰκίας ἐργασίας μαθήματος*: it is therefore *ποίου τινός* (i.e. in this case *οἰκοδομικοῦ*) *μαθήματος*. Cf. note on *τοῦ δὲ—προσγιγνόμενα* in 437 E.

438 E 29 **τῶν ὑγιεινῶν καὶ νοσωδῶν.** If we carry the analysis less far than Plato, we can still make the added determinants the same by saying that *ἰατρικὴ ἐπιστήμη* is of *ἰατρικὸν μάθημα*. But this will not suit with *κακή*, for 'bad knowledge' is not 'knowledge of bad things'; nor does it—in many cases—apply to desires. Cf. 437 E *n*.

31 **αὐτοῦ οὗπερ—ἐστίν**: i.e. *μαθήματος αὐτοῦ*. *αὐτοῦ* is emphatic and contrasted with *ποιοῦ τινός*.

ὑγιεινὸν καὶ νοσῶδες, ποιά δή τις συνέβη καὶ αὐτὴ γενέσθαι, καὶ τοῦτο αὐτὴν ἐποίησεν μηκέτι ἐπιστήμην ἁπλῶς καλεῖσθαι, ἀλλὰ τοῦ ποιοῦ τινὸς προσγενομένου ἰατρικήν. Ἔμαθον, ἔφη, καί μοι 35
439 δοκεῖ οὕτως ἔχειν. Τὸ δὲ δὴ δίψος, ἦν δ' ἐγώ, οὐ | τούτων θήσεις τῶν τινὸς εἶναι τοῦτο ὅπερ ἐστὶν—ἔστι δὲ δήπου δίψος—; Ἔγωγε, ἦ δ' ὅς· πώματός γε. Οὐκοῦν ποιοῦ μέν τινος πώματος ποιόν τι καὶ δίψος, δίψος δ' οὖν αὐτὸ οὔτε πολλοῦ οὔτε ὀλίγου, οὔτε ἀγαθοῦ οὔτε κακοῦ, οὐδ' ἑνὶ λόγῳ ποιοῦ τινός, ἀλλ' αὐτοῦ πώματος 5 μόνον αὐτὸ δίψος πέφυκεν; Παντάπασι μὲν οὖν. Τοῦ διψῶντος ἄρα ἡ ψυχή, καθ' ὅσον διψῇ, οὐκ ἄλλο τι βούλεται ἢ πιεῖν, καὶ
B τούτου | ὀρέγεται καὶ ἐπὶ τοῦτο ὁρμᾷ. Δῆλον δή. Οὐκοῦν εἴ ποτέ τι αὐτὴν ἀνθέλκει διψῶσαν, ἕτερον ἄν τι ἐν αὐτῇ εἴη αὐτοῦ τοῦ διψῶντος καὶ ἄγοντος ὥσπερ θηρίον ἐπὶ τὸ πιεῖν; οὐ γὰρ δή, 10 φαμέν, τό γε αὐτὸ τῷ αὐτῷ ἑαυτοῦ περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα τἀναντία πράττει. Οὐ γὰρ οὖν. Ὥσπερ γε, οἶμαι, τοῦ τοξότου οὐ καλῶς ἔχει λέγειν, ὅτι αὐτοῦ ἅμα αἱ χεῖρες τὸ τόξον ἀπωθοῦνταί τε καὶ προσέλκονται, ἀλλ' ὅτι ἄλλη μὲν ἡ ἀπωθοῦσα χείρ, ἑτέρα δὲ ἡ

5. οὐδ' ἑνὶ vel οὐδὲ ἑνὶ Ξ*q*: οὐδενὶ ΑΠ. 9. αὐτῇ A^2Π: ἑαυτῇ A^1.
10. θηρίον Ξ: θηρίου ΑΠ*q*. 12. πράττει Ast: πράττοι ΑΠΞ*q*.

---

36 **τὸ δὲ δὴ δίψος κτλ.** Here begins the application of the argument on Relativity.

439 A 1 **οὐ τούτων κτλ.**: i.q. *οὐ θήσεις τὸ δίψος εἶναι τοῦτο, ὅπερ ἐστί, τούτων τῶν τινός sitim esse id, quod est, inter ea* s. *tanquam unum eorum, quae alicuius sunt* (Schneider). We must, I think, acquiesce in this interpretation, if the text is sound; but there is grave difficulty in taking *εἶναι* twice over, as Schneider virtually does ('is that which it is, and is one of,' etc.). I am strongly inclined to think that Plato wrote *οὐ τούτων θήσεις τῶν τινός, <καὶ τινὸς> εἶναι τοῦτο ὅπερ ἐστὶν κτλ.* With this emendation the meaning is: 'Well now, about thirst, will you not place it in this category of things relative, and hold that it is what it is—that is, of course, thirst—relatively to something? Yes, said he, relatively to drink.' *τὰ τινός* i.e. 'the things relative to something' for 'the category of things relative,' is further explained in *καὶ τινὸς —ὅπερ ἐστίν*. *ἔγωγε* answers the first part of Socrates' question, and *πώματός γε* the second. For other views on this passage see App. III.

4 **δίψος δ' οὖν κτλ.** *δ' οὖν* = 'however,' as in I 337 C. The reading *δ' αὖ* (*q* and some other inferior MSS) is unpleasantly cacophonous before *αὐτό*.

439 B 10 **οὐ γὰρ δή—πράττει.** See *cr. n.* Ast's emendation *πράττει* is preferable to inserting *ἄν* or changing *δή* to *ἄν* (with Schanz). The particle *δή* could ill be spared. The infinitive *πράττειν* is read by Galen (*de Hipp. et Plat. decr.* V p. 488 ed. Kühn) and two inferior MSS. Those who retain the MS reading suppose that *ἄν* is carried on from *ἕτερον ἄν εἴη*; but the instances cited in support (I 352 E, II 360 C, 382 D, III 398 A) are very much easier than this. *περὶ τὸ αὐτό* refers of course to the object of the action in question: *πῶμα* for instance in a case of thirst. Note that Plato betrays a sense of the unity of soul when he uses the expressions *αὐτὴν—διψῶσαν*, and *τό γε αὐτὸ—πράττει*. So also in D below *ᾧ λογίζεται* sc. *ἡ ψυχή*. See on 435 A ff.

13 **αὐτοῦ.** See 428 A *n*. The illustration, as Bosanquet conjectures, may have been suggested by Heraclitus' *παλίντροπος ἁρμονίη ὅκωσπερ τόξου καὶ λύρης* (*Fr.* 45 Byw.).

15 προσαγομένη. | Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Πότερον δὴ φῶμέν C τινας ἔστιν ὅτε διψῶντας οὐκ ἐθέλειν πιεῖν; Καὶ μάλα γ', ἔφη, πολλοὺς καὶ πολλάκις. Τί οὖν, ἔφην ἐγώ, φαίη τις ἂν τούτων πέρι; οὐκ ἐνεῖναι μὲν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὸ κελεῦον, ἐνεῖναι δὲ τὸ κωλῦον πιεῖν, ἄλλο ὂν καὶ κρατοῦν τοῦ κελεύοντος; Ἔμοιγε, 20 ἔφη, δοκεῖ. Ἆρ' οὖν οὐ τὸ μὲν κωλῦον τὰ τοιαῦτα ἐγγίγνεται, ὅταν ἐγγίγνηται, ἐκ λογισμοῦ, | τὰ δὲ ἄγοντα καὶ ἕλκοντα διὰ D παθημάτων τε καὶ νοσημάτων παραγίγνεται; Φαίνεται. Οὐ δὴ ἀλόγως, ἦν δ' ἐγώ, ἀξιώσομεν αὐτὰ διττά τε καὶ ἕτερα ἀλλήλων εἶναι, τὸ μὲν ᾧ λογίζεται λογιστικὸν προσαγορεύοντες τῆς ψυχῆς, 25 τὸ δὲ ᾧ ἐρᾷ τε καὶ πεινῇ καὶ διψῇ καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ἐπτόηται ἀλόγιστόν τε καὶ ἐπιθυμητικόν, πληρώσεών τινων καὶ ἡδονῶν ἑταῖρον. Οὔκ, ἀλλ' εἰκότως, | ἔφη, ἡγοίμεθ' ἂν οὕτως. E

21. ἐγγίγνηται coniecit Schneider: ἐγγένηται codd. 27. ἑταῖρον Π: ἕτερον A.

439 C 16 **οὐκ ἐθέλειν**: 'refuse': cf. infra τὸ κωλῦον—κρατοῦν τοῦ κελεύοντος. So also Bosanquet 'decline to drink.'

18 **ἐνεῖναι δέ**. The repetition of ἐνεῖναι with μέν and δέ has almost the force of a conjunction: cf. *Phaed.* 83 A ἀπάτης μὲν μεστὴ ἡ διὰ τῶν ὀμμάτων σκέψις, ἀπάτης δὲ ἡ διὰ τῶν ὤτων. It is quite unnecessary to insert καί after δὲ (with Ast and Hartman). For the verbal play in κελεῦον—κωλῦον cf. III 406 B *n*.

21 **ὅταν ἐγγίγνηται—παραγίγνεται**. See *cr. n.* The present ἐγγίγνηται is, I think, necessary, and the corruption (through ἐγγίνηται) easy enough. ὅταν ἐγγένηται could scarcely mean ἑκάστοτε, which is the meaning here required. The subject to ἐγγίγνηται is τὸ κωλῦον. It is not hinted that 'all men have not right reason' (J. and C.), but only that there is not on every occasion a conflict between reason and desire. See 431 C and 437 D *n*. Reason readily acquiesces when it is good to gratify desire. τὰ—ἄγοντα καὶ ἕλκοντα is translated by Jowett 'that which bids and attracts': but ἄγοντα is said like ἄγοντος in 439 B and ἕλκοντα is 'dragging.' The plural should also be retained in the translation, otherwise τὰ ἄγοντα may be identified with the ἐπιθυμητικόν, which would be a mistake, for the appetitive part of soul is certainly not *produced* by παθήματα of any kind. τὰ ἄγοντα καὶ ἕλκοντα are in reality 'impulses leading and dragging' the soul, impulses engendered by 'particular conditions and diseases' (not 'passive states' or 'passion,' etc. with the English translators), i.e. in other words by abnormal bodily states favourable to desires, as for example fevers etc.: cf. *Phil.* 45 A, B. These impulses are no doubt special instances of the action of ἐπιθυμητικόν, but should be distinguished from the appetitive principle itself.

439 D 24 **λογιστικόν**. The φιλόσοφον of II and III shewed itself in moral rather than in intellectual relations: see II 376 B *n*. λογιστικόν, though as yet directed only to moral questions, is intellectual more than moral. Intellect gradually asserts its predominance over will until in Books VI and VII it achieves its final triumph. Cf. 439 E, 441 E *nn*.

439 E—**441** C *There is also a third element or part of soul, that which we call the element of Spirit. It is distinct from the Appetitive element, with which, indeed, it frequently contends. Its function is to support the Rational part of the soul. In a man of noble character the spirited element is quiescent or the reverse in accordance with the commands of Reason. It must not however be identified with Reason; for it is present in children and the lower animals, whereas Reason is not. Homer also recognises that the two elements are distinct.*

439 E ff. The analogy between the righteous city and the righteous soul is

Ταῦτα μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, δύο ἡμῖν ὡρίσθω εἴδη ἐν ψυχῇ ἐνόντα· τὸ δὲ δὴ τοῦ θυμοῦ καὶ ᾧ θυμούμεθα πότερον τρίτον, ἢ τούτων ποτέρῳ ἂν εἴη ὁμοφυές; Ἴσως, ἔφη, τῷ ἑτέρῳ, τῷ ἐπι- 30 θυμητικῷ. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, ποτὲ ἀκούσας τι πιστεύω τούτῳ, ὡς ἄρα Λεόντιος ὁ Ἀγλαΐωνος ἀνιὼν ἐκ Πειραιέως ὑπὸ τὸ βόρειον τεῖχος ἐκτός, αἰσθόμενος νεκροὺς παρὰ τῷ δημίῳ κειμένους, ἅμα

---

continued throughout this section. It should be noted however that the parallel is no longer quite exact. The difference between *θυμοειδές* and *λογιστικόν* in the soul is greater than that between auxiliaries and rulers in the State: for the *λογιστικόν* is not a select part of the *θυμοειδές*—as the rulers are of the soldiers—but something generically distinct from it. Otherwise the analogy holds (with the reservations mentioned on 435 A). Cf. Steinhart *Einleitung* p. 192 and Susemihl *Gen. Entw.* II p. 166.

439 E 29 **τὸ δὲ δὴ τοῦ θυμοῦ κτλ.** Hitherto *θυμοειδές* has been chiefly the source of courage and the natural antithesis of *φιλόσοφον* (II 375 A ff., III 410 D, 411 C). It now enters on a wider sphere as the ally of *λογιστικόν*, and becomes, thus far, more intellectual, as Krohn points out: note also the *ὀρθὴ δόξα* of 430 B. Its ethical connotation is also intensified; for it is not now simply spirit, but the sentiment of moral indignation at everything evil—"ein edler Unwille über alles Schlechte" (Krohn *Pl. St.* p. 55)—everything which tends to destroy the *πολιτεία ἐν ἡμῖν*. It becomes in short, as Brandt (*Zur Entwick. d. Pl. Lehr. v. d. Seelentheilen* p. 18) says truly enough though ponderously, "leidenschaftlicher Selbsterhaltungs- und Selbstvervollkommnungstrieb." Cf. Simson *der Begriff der Seele bei Plato* p. 110, and see also on II 375 A.

30 **ἴσως κτλ.** The *θνητὸν εἶδος ψυχῆς* of the *Timaeus* includes both the *θυμοειδές* and the *ἐπιθυμητικόν*: see 69 C ff. and cf. *Pol.* 309 C. Similarly in the *Phaedrus* the two lower faculties are figured as the two horses, and the highest as the charioteer of the soul's chariot (253 D): cf. Simson l.c. p. 109 *nn.*

31 **ποτὲ—τούτῳ.** The antecedent of *τούτῳ* is *τι*: 'having once heard something I trust to this,' i.e. 'I rely on an incident which I once heard.' *πιστεύω* means that he relies on it for a proof; and *ὡς ἄρα* goes with *ἀκούσας*. So Schneider correctly explains the Greek. The precise force of *πιστεύω τούτῳ* has, I think, been missed by most of those who have suspected corruption. For *τι* there have been various conjectures: *ἔτι* (Madvig), *ἄρτι* (Liebhold *Fl. Jahrb.* 1888 p. 110), *τινος* (Zeller *Archiv f. Gesch. d. Phil.* II p. 694)—all superfluous, and the first two very weak; while Campbell suggests that *οὐ* has dropped before *πιστεύω*, taking *τούτῳ* to refer to Glauco's suggestion. But in that case *τοῦτο* would be necessary.

32 **Λεόντιος.** "Ad hunc Leontium eiusque insanam cupiditatem spectat depravatissimus Theopompi comici *Καπηλίδων* locus" (Herwerden *Mn.* N.S. XI p. 346). The fragment is emended by Kock (*Com. Att. Frag.* I p. 739) into *Λεωτροφίδης ὁ τρίμνεως* (*trium librarum homo*, i.e. levissimus) *Λεοντίῳ* | *εὔχρως τε φαίνεται χαρίεις θ' ὥσπερ νεκρός.* Bergk was the first to connect the two passages.

ὑπὸ—ἐκτός: 'close to the outer side of the North wall.' Cf. (with Stallbaum) *Lys.* 203 A *τὴν ἔξω τείχους ὑπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος.* The North wall was the outer of the two walls connecting Athens with the Piraeus; the other, or South wall, was called *τὸ διὰ μέσου τεῖχος*, because it lay between the *βόρειον* and the *Φαληρικόν*, which connected Athens and the Phalerum. See *Gorg.* 455 E and the other authorities cited by Milchhöfer *Schriftquellen zur Topographie von Athen* pp. CXIII ff., and Curtius u. Kaupert *Atlas von Athen* Bl. II.

33 **παρὰ—κειμένους**: 'lying by' or 'near the executioner'; not of course 'at the executioner's' as has been suggested. When seen by Leontius, the hangman was engaged in throwing the bodies into the pit (*ὄρυγμα* or *βάραθρον*, from which he was often called *ὁ ἐπὶ* s. *πρὸς τῷ ὀρύγματι*). The *βάραθρον* into which the bodies of executed criminals

μὲν ἰδεῖν ἐπιθυμοῖ, ἅμα δὲ αὖ δυσχεραίνοι καὶ ἀποτρέποι ἑαυτόν,
35 καὶ τέως μάχοιτό τε καὶ πα|ρακαλύπτοιτο, κρατούμενος δ' οὖν ὑπὸ 440
τῆς ἐπιθυμίας διελκύσας τοὺς ὀφθαλμοὺς προσδραμὼν πρὸς τοὺς
νεκρούς, Ἰδοὺ ὑμῖν, ἔφη, ὦ κακοδαίμονες, ἐμπλήσθητε τοῦ καλοῦ
θεάματος. Ἤκουσα, ἔφη, καὶ αὐτός. Οὗτος μέντοι, ἔφην, ὁ λόγος
5 σημαίνει τὴν ὀργὴν πολεμεῖν ἐνίοτε ταῖς ἐπιθυμίαις ὡς ἄλλο ὂν
ἄλλῳ. Σημαίνει γάρ, ἔφη.

XV. Οὐκοῦν καὶ ἄλλοθι, ἔφην, πολλαχοῦ αἰσθανόμεθα, ὅταν
βιάζωνταί τινα παρὰ τὸν λογισμὸν ἐπιθυμίαι, | λοιδοροῦντά τε B
αὐτὸν καὶ θυμούμενον τῷ βιαζομένῳ ἐν αὑτῷ, καὶ ὥσπερ δυοῖν
10 στασιαζόντοιν ξύμμαχον τῷ λόγῳ γιγνόμενον τὸν θυμὸν τοῦ
τοιούτου; ταῖς δ' ἐπιθυμίαις αὐτὸν κοινωνήσαντα, αἱροῦντος λόγου
μὴ δεῖν ἀντιπράττειν, οἶμαί σε οὐκ ἂν φάναι γενομένου ποτὲ ἐν
σαυτῷ τοῦ τοιούτου αἰσθέσθαι, οἶμαι δ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ. Οὐ μὰ
τὸν Δία, ἔφη. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· | ὅταν τις οἴηται ἀδικεῖν, οὐχ C
15 ὅσῳ ἂν γενναιότερος ᾖ, τοσούτῳ ἧττον δύναται ὀργίζεσθαι καὶ
πεινῶν καὶ ῥιγῶν καὶ ἄλλο ὁτιοῦν τῶν τοιούτων πάσχων ὑπ'
ἐκείνου, ὃν ἂν οἴηται δικαίως ταῦτα δρᾶν, καί, ὃ λέγω, οὐκ ἐθέλει
πρὸς τοῦτον αὐτοῦ ἐγείρεσθαι ὁ θυμός; Ἀληθῆ, ἔφη. Τί δέ;

13. σαυτῷ (vel σεαυτῷ) A¹Ξq: ἑαυτῷ A²Π.

---

were thrown, was a deep ravine outside the walls, in the deme Κειριάδαι. Leontius would pass near it, just before entering the city (probably by the Μελιτίδες πύλαι): see Curtius u. Kaupert l.c. Bl. II. The place is still pointed out to visitors to Athens on the western declivity of the Hill of the Nymphs. For the ancient authorities see Milchhöfer l.c. pp. 1—11. Various suggestions have been made for δημίῳ. Valckenaer's δημείῳ is a coinage of his own, and otherwise objectionable; Λυκείῳ (also Valckenaer) is topographically impossible, and so is Διομείῳ (Hemsterhuis), if it has anything to do with the Διομηΐς πύλη. The explanation which I have given seems also to have been held by Milchhöfer, for he quotes the present passage among the authorities for the βάραθρον.

440 A 3 **ὦ κακοδαίμονες.** 'Confound you!'

5 **τὴν ὀργήν.** q reads τὸν θυμόν, which Ast and others have preferred. But, as Schneider observes, ὀργή is to θυμός, as ἐπιθυμίαι to ἐπιθυμητικόν. If anger fights with desire, the source of anger, θυμοειδές, must be different from that of desire, ἐπιθυμητικόν. This is the whole moral of the anecdote, which is intended to establish the difference between θυμοειδές and ἐπιθυμητικόν only, not also λογιστικόν.

440 B 11 **ταῖς δ' ἐπιθυμίαις κτλ.** αὐτόν is τὸν θυμόν. ἀντιπράττειν "ad singularem aliquam actionem referendum est, quam ratio suscipere eaque in re sibi repugnare prohibeat, quasi dictum sit: μὴ δεῖν τι πράττειν καὶ τοῦτο δρῶντα ἀντιπράττειν" (Schneider). The words γενομένου τοῦ τοιούτου refer to ταῖς—κοινωνήσαντα. The anacoluthon is an easy one. Plato means merely that θυμός does not unite with the desires against the reason. For αἱροῦντος λόγου cf. X 604 C n. On other views on this passage consult App. IV.

440 C 15 **ὅσῳ—ᾖ.** The restriction will be noted. It is not οἱ γενναῖοι who, as the saying is, hate those whom they have injured.

ὅταν ἀδικεῖσθαί τις ἡγῆται, οὐκ ἐν τούτῳ ζεῖ τε καὶ χαλεπαίνει, καὶ ξυμμαχεῖ τῷ δοκοῦντι δικαίῳ, καὶ διὰ τὸ πεινῆν καὶ διὰ τὸ 20
D ῥιγῶν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα | πάσχειν, καὶ ὑπομένων νικᾷ, καὶ οὐ λήγει τῶν γενναίων, πρὶν ἂν ἢ διαπράξηται ἢ τελευτήσῃ ἢ ὥσπερ κύων ὑπὸ νομέως ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ παρ' αὐτῷ ἀνακληθεὶς πραυνθῇ; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ἔοικε τούτῳ ᾧ λέγεις· καίτοι γ' ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει τοὺς ἐπικούρους ὥσπερ κύνας ἐθέμεθα ὑπηκόους 25 τῶν ἀρχόντων ὥσπερ ποιμένων πόλεως. Καλῶς γάρ, ἦν δ' ἐγώ, νοεῖς ὃ βούλομαι λέγειν. ἀλλ' ἦ πρὸς τούτῳ καὶ τόδε ἐνθυμεῖ;
E | Τὸ ποῖον; Ὅτι τοὐναντίον ἢ ἀρτίως ἡμῖν φαίνεται περὶ τοῦ θυμοειδοῦς. τότε μὲν γὰρ ἐπιθυμητικόν τι αὐτὸ ᾠόμεθα εἶναι, νῦν δὲ πολλοῦ δεῖν φαμέν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτὸ ἐν τῇ τῆς ψυχῆς 30 στάσει τίθεσθαι τὰ ὅπλα πρὸς τὸ λογιστικόν. Παντάπασιν, ἔφη. Ἆρ' οὖν ἕτερον ὂν καὶ τούτου, ἢ λογιστικοῦ τι εἶδος, ὥστε μὴ τρία,

19. ζεῖ Ξ q: ζητεῖ ΑΠ. 21. καὶ ὑπομένων Ξ: ὑπομένων καὶ ΑΠ: καὶ om. q. 27. ἦ Ast: εἰ codd. 29. αὐτὸ Ξ q: αὐτῷ ΑΠ. 32. τούτου Ξ: τοῦτο ΑΠ q. τι Π: om. A.

---

19 **οὐκ ἐν τούτῳ κτλ.**: 'does not he then fume and chafe—and fight on the side of what he believes to be just—both at hunger and at cold and all such inflictions, and bide his ground and conquer, abating not his noble indignation, until he has either achieved his purpose, or perished, or has been called back and soothed by the reason within him, as a herdsman recalls his dog?' The words *καὶ διὰ τὸ πεινῆν—πάσχειν* must be taken with *ζεῖ τε καὶ χαλεπαίνει*, but possibly *καὶ ξυμμαχεῖ τῷ δοκοῦντι δικαίῳ* has been displaced, and we should read *ζεῖ τε καὶ χαλεπαίνει καὶ διὰ τὸ πεινῆν—πάσχειν, καὶ ξυμμαχεῖ τῷ δοκοῦντι δικαίῳ, καὶ ὑπομένων κτλ.* *νικᾷ* is not merely 'tries to conquer' or 'perseveres' (Schneider), but 'conquers,' in spite of the pardonable inconsistency of this translation with *τελευτήσῃ—πραυνθῇ*. *τῶν γενναίων* cannot mean "in the case of the noble' (P. Shorey *A. J. Ph.* XVI p. 237), unless *θυμός* is the subject of *λήγει*, which is not, I think, the case. The meaning is caught the more readily by reason of *οὐχ ὅσῳ ἂν γενναιότερος ᾖ* in C, and we ought not to substitute *ἀγανακτῶν* or the like with Richards. See on the whole passage App. V.

440 D 24 **καίτοι γε**='and surely' has no adversative force here. See Kugler *de part. τοι* etc. p. 18. Hartman emends, but see on I 331 E.

27 **ἦ**. See *cr. n.* *εἰ* in direct interrogation is unclassical, and *ἐρωτῶ* cannot be supplied. Nor can *εἰ* well be taken as conditional (with Stallbaum) and *τὸ ποῖον* as a sudden interruption. For the confusion of *ει* and *η* see *Introd.* § 5.

440 E 28 **ἀρτίως**. 439 E.

31 **τίθεσθαι κτλ.**: 'defends the rational element.' I have retained the accusative on the strength of CIA II 317. 9 *λαβόντος τοῦ δήμου τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῆς ἐλευθ<ερί>ας καὶ παρακαλοῦ<ν>τος καὶ τοὺς στρατιώτας τίθεσθαι πρὸς τὴν πόλιν.* The inscription dates from about 280 B.C. Other editors read *τοῦ λογιστικοῦ* (with Ξ alone among the MSS), but do not cite any example of the phrase *τίθεσθαι τὰ ὅπλα πρός τινος*, although *πρός* with the genitive is common enough in similar expressions. Thucydides (II 2. 4) has *παρά* with the accusative like *πρός* here. The original meaning of the idiom was to take up a position in arms by the side of: see Schneider's Xen. *Anabasis* pp. 537—540 and the commentators on Thuc. l.c. For the metaphor cf. Arist. *Pol. Ath.* 8. 5. F. K. Hertlein (quoted in Hartman) also defends the accusative, citing Aen. Polior. 4. 3 *ἐτίθεντο τὰ ὅπλα παρὰ τοὺς πολεμίους ὡς παρὰ φιλίους.*

ἀλλὰ δύο εἴδη εἶναι ἐν ψυχῇ, λογιστικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν; ἢ καθάπερ ἐν τῇ πόλει ξυνεῖχεν αὐτὴν τρία ὄντα γένη, | χρηματιστικόν, ἐπικουρικόν, βουλευτικόν, οὕτως καὶ ἐν ψυχῇ τρίτον τοῦτό ἐστι τὸ θυμοειδές, ἐπίκουρον ὂν τῷ λογιστικῷ φύσει, ἐὰν μὴ ὑπὸ κακῆς τροφῆς διαφθαρῇ; Ἀνάγκη, ἔφη, τρίτον. Ναί, ἦν δ' ἐγώ, 441
5 ἄν γε τοῦ λογιστικοῦ ἄλλο τι φανῇ, ὥσπερ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ ἐφάνη ἕτερον ὄν. Ἀλλ' οὐ χαλεπόν, ἔφη, φανῆναι. καὶ γὰρ ἐν τοῖς παιδίοις τοῦτό γ' ἄν τις ἴδοι, ὅτι θυμοῦ μὲν εὐθὺς γενόμενα μεστά ἐστι, λογισμοῦ δ' ἔνιοι μὲν ἔμοιγε δοκοῦσιν | οὐδέποτε B μεταλαμβάνειν, οἱ δὲ πολλοὶ ὀψέ ποτε. Ναὶ μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ,
10 καλῶς γε εἶπες. ἔτι δὲ ἐν τοῖς θηρίοις ἄν τις ἴδοι ὃ λέγεις, ὅτι οὕτως ἔχει. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὃ ἄνω που ἐκεῖ εἴπομεν, τὸ τοῦ Ὁμήρου μαρτυρήσει, τὸ

στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ·

ἐνταῦθα γὰρ δὴ σαφῶς ὡς ἕτερον ἑτέρῳ ἐπιπλῆττον πεποίηκεν
15 Ὅμηρος τὸ ἀναλογισάμενον | περὶ τοῦ βελτίονός τε καὶ χείρονος C τῷ ἀλογίστως θυμουμένῳ. Κομιδῇ, ἔφη, ὀρθῶς λέγεις.

XVI. Ταῦτα μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μόγις διανενεύκαμεν, καὶ ἡμῖν ἐπιεικῶς ὁμολογεῖται, τὰ αὐτὰ μὲν ἐν πόλει, τὰ αὐτὰ δ' ἐν

2. ἐπικουρικὸν Π: ἐπικουρητικὸν A.

---

441 A 3 **ἐὰν μὴ κτλ.** See App. IV.

441 B 11 **ἐκεῖ**: 'in the other place,' viz. III 390 D. If Kühn is to be trusted, Galen (Vol. V p. 500) does not, as Hartman asserts, omit the word; and there is no good reason for suspecting corruption.

441 C—**443** B *Thus we see that the soul contains within itself the same kinds or elements as our city. It follows that the individual is wise, brave etc. in the same way and in virtue of the same internal elements. We are therefore just when each of our psychological factors does its own work. Reason should rule, with Spirit for its obedient ally; and both of them together, harmonised by music and gymnastic, will control Desire, and ward off foreign enemies from soul and body. The individual is brave in virtue of the element of Spirit, if in spite of pain and pleasure that element continues faithful to the commands of Reason touching what should and should not be feared; wise, by reason of the part of soul that rules and knows; temperate, through the harmony of ruled and ruler on the question which shall rule; and just, in virtue of our oft-repeated principle. We may examine our view of Justice by various tests derived from the popular connotation of the word, and we shall find that we are right.*

441 C ff. The parallel between the City and the Soul is maintained throughout this section. Like the City, the Soul is also wise and brave, in virtue of the wisdom and courage of its parts, and temperate and just for similar reasons (see on τί τὴν πόλιν προσαγορεύεις 428 D); the relation between λογιστικόν, θυμοειδές, and ἐπιθυμητικόν is the same as that between the three orders of the city (see however on 442 C); and the specific virtues are defined in the same way. Finally, as Justice in the State was at last identified with Righteousness or Moral Perfection, so likewise is Justice in the soul (442 E—443 B).

441 C 18 **ὁμολογεῖται.** ὡμολογεῖται (sic) q[1]: ὡμολόγηται q[2] (with Stob. *Flor.* 9. 64). The present, 'we pretty well agree,' is satisfactory enough.

ἑνὸς ἑκάστου τῇ ψυχῇ γένη ἐνεῖναι καὶ ἴσα τὸν ἀριθμόν. Ἔστι ταῦτα. Οὐκοῦν ἐκεῖνό γε ἤδη ἀναγκαῖον, ὡς πόλις ἦν σοφὴ καὶ ᾧ, 20 οὕτω καὶ τὸν ἰδιώτην καὶ τούτῳ σοφὸν εἶναι; Τί μήν; Καὶ ᾧ δὴ D ἀνδρεῖος ἰδιώτης καὶ ὥς, τούτῳ | καὶ πόλιν ἀνδρείαν καὶ οὕτως, καὶ τἆλλα πάντα πρὸς ἀρετὴν ὡσαύτως ἀμφότερα ἔχειν. Ἀνάγκη. Καὶ δίκαιον δή, ὦ Γλαύκων, οἶμαι, φήσομεν ἄνδρα εἶναι τῷ αὐτῷ τρόπῳ, ᾧπερ καὶ πόλις ἦν δικαία. Καὶ τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη. 25 Ἀλλ' οὔ πῃ μὴν τοῦτο ἐπιλελήσμεθα, ὅτι ἐκείνη γε τῷ τὸ ἑαυτοῦ ἕκαστον ἐν αὐτῇ πράττειν τριῶν ὄντων γενῶν δικαία ἦν. Οὔ μοι δοκοῦμεν, ἔφη, ἐπιλελῆσθαι. Μνημονευτέον ἄρα ἡμῖν, ὅτι καὶ E ἡμῶν ἕκαστος, ὅτου ἂν τὰ αὑτοῦ ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ | πράττῃ, οὗτος δίκαιός τε ἔσται καὶ τὰ αὑτοῦ πράττων. Καὶ μαλα, ἦ δ' ὅς, 30 μνημονευτέον. Οὐκοῦν τῷ μὲν λογιστικῷ ἄρχειν προσήκει, σοφῷ ὄντι καὶ ἔχοντι τὴν ὑπὲρ ἁπάσης τῆς ψυχῆς προμήθειαν, τῷ δὲ θυμοειδεῖ ὑπηκόῳ εἶναι καὶ ξυμμάχῳ τούτου; Πάνυ γε. Ἆρ' οὖν οὐχ, ὥσπερ ἐλέγομεν, μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς κρᾶσις σύμφωνα 442 αὐτὰ ποιήσει, τὸ μὲν ἐπιτείνουσα καὶ τρέφουσα λόγοις | τε καλοῖς 35 καὶ μαθήμασιν, τὸ δὲ ἀνιεῖσα παραμυθουμένη, ἡμεροῦσα ἁρμονίᾳ τε καὶ ῥυθμῷ; Κομιδῇ γε, ἦ δ' ὅς. Καὶ τούτω δὴ οὕτω τραφέντε καὶ ὡς ἀληθῶς τὰ αὑτῶν μαθόντε καὶ παιδευθέντε προστατήσετον τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, ὃ δὴ πλεῖστον τῆς ψυχῆς ἐν 5 ἑκάστῳ ἐστὶ καὶ χρημάτων φύσει ἀπληστότατον· ὃ τηρήσετον, μὴ τῷ πίμπλασθαι τῶν περὶ τὸ σῶμα καλουμένων ἡδονῶν πολὺ

19. ἑνὸς Ξ*q*: ἑνὶ ΑΠ. γένη Π²Ξ*q*: γένει ΑΠ¹. 22. ἀνδρείαν Ξ*q*: καὶ ἀνδρείαν ΑΠ. 5. προστατήσετον coniecit Bekker: προστήσετον codd. 6. ὃ Ξ*q*: ὦ Α¹Π: ᾧ Α².

441 D 22 **ἀνδρείαν**. See *cr. n.*, and for the error in A cf. IX 573 B *n*.

23 **ἔχειν** is intransitive, and not transitive as D. and V. suppose.

441 E 34 **ὥσπερ ἐλέγομεν**. III 411 E—412 A. This passage enables us to identify the λογιστικόν with the φιλόσοφον of Books II—III. See on 439 D, and cf. Krohn *Pl. St.* p. 57.

35 **τὸ μέν**: i.e. τὸ λογιστικόν, as τὸ δέ is τὸ θυμοειδές. As the subject to the participles is κρᾶσις, we see again that Plato did not intend 'Music' and Gymnastic each to affect one part of Soul exclusively. It is curious however that the participles here describe the effect of music only: for it is music (*not* gymnastic) which ἐπιτείνει τὸ φιλόσοφον: see on ὅπως ἂν—προσήκοντος III 411 E. The partial ignoring of gymnastic in this passage is perhaps premonitory of the intellectualism of VI and VII: cf. on 439 D and E.

442 A 2 **ἀνιεῖσα κτλ.**: 'slackening the other by soothing address, taming it,' etc. The three participles are not coordinate, but παραμυθουμένη explains the action of ἀνιεῖσα. It is unnecessary to desert the best MSS (as I once did) and read ἀνιεῖσα, παραμυθουμένη καὶ ἡμεροῦσα with Ξ *v* and the older editors.

5 **προστατήσετον κτλ.** Bekker's emendation—see *cr. n.*—is now generally accepted. τούτω means λογιστικόν and θυμοειδές: so also in B below. On ὃ δὴ πλεῖστον etc. see II 379 C *n*.

7 **καλουμένων κτλ.** καλουμένων is said because such pleasures are no true

καὶ ἰσχυρὸν γενόμενον οὐκ αὖ τὰ αὐτοῦ πράττῃ, ἀλλὰ καταδουλώσασθαι | καὶ ἄρχειν ἐπιχειρήσῃ ὧν οὐ προσῆκον αὐτῷ γένει, καὶ B
10 ξύμπαντα τὸν βίον πάντων ἀνατρέψῃ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους τούτω ἂν κάλλιστα φυλαττοίτην ὑπὲρ ἁπάσης τῆς ψυχῆς τε καὶ τοῦ σώματος, τὸ μὲν βουλευόμενον, τὸ δὲ προπολεμοῦν, ἑπόμενον δὲ τῷ ἄρχοντι καὶ τῇ ἀνδρείᾳ ἐπιτελοῦν τὰ βουλευθέντα; Ἔστι ταῦτα. Καὶ ἀνδρεῖον
15 δή, οἶμαι, τούτῳ τῷ μέρει καλοῦμεν ἕνα ἕκαστον, | ὅταν αὐτοῦ τὸ C θυμοειδὲς διασῴζῃ διά τε λυπῶν καὶ ἡδονῶν τὸ ὑπὸ τοῦ λόγου παραγγελθὲν δεινόν τε καὶ μή. Ὀρθῶς γ', ἔφη. Σοφὸν δέ γε ἐκείνῳ τῷ σμικρῷ μέρει, τῷ ὃ ἦρχέν τ' ἐν αὐτῷ καὶ ταῦτα παρήγγελλεν, ἔχον αὖ κἀκεῖνο ἐπιστήμην ἐν αὐτῷ τὴν τοῦ ξυμφέροντος

11. τούτω $A^2\Pi$: τούτῳ A^1. 12. φυλαττοίτην q: φυλάττοι· τὴν A: φυλάττοι Π^1: φυλάττοιτον τὴν Π^2: φυλάττοι· τὼ Ξ. 16. τοῦ λόγου Ξ q^2: τῶν λόγων AΠ et fortasse q^1. 17. δέ γε (vel δέ γ') $A^2\Pi$: δ' A^1.

---

pleasures: cf. I 336 A *n.* and (for the implication itself) IX 583 B ff., *Phil.* 36 C ff. On οὐκ αὖ see 426 E *n.* The imagery of this passage suggests that the ἐπιθυμητικόν is a sort of θηρίον: cf. IX 588 E ff.

442 B 9 **ὧν—γένει**: sc. ἄρχειν. "Dativus causam indicat, cur tertiae parti non conveniat duabus reliquis praeesse et imperare, eamque in ipsius genere et indole positam demonstrat" (Schneider). If this is the meaning, we should expect φύσει rather than γένει. Perhaps Plato wrote γενῶν (so q Flor. U, Stallbaum etc.): cf. γένη in 441 C. To προσῆκον Campbell prefers προσῆκεν, but the present (προσῆκον sc. ἐστίν) is better here.

12 **φυλαττοίτην**. The two higher parts of soul are to be φύλακες both of the lower part and (in a different sense) 'also' (καί) 'of external enemies': cf. III 415 D, E. Dobree's φυλαττοίσθην fails to give its proper force to καί before τοὺς ἔξωθεν. For φυλάττω used in this way cf. II 367 A οὐκ ἂν ἀλλήλους ἐφυλάττομεν μὴ ἀδικεῖν, ἀλλ' αὐτὸς αὑτοῦ ἦν ἕκαστος φύλαξ.

442 C 16 **ὑπὸ τοῦ λόγου**. In this particular the analogy between the city and the soul is not quite exact, otherwise it would be the rulers in the city who prescribe τὸ δεινόν τε καὶ μή, whereas it is the legislator (see on ὁ νομοθέτης 429 C). This point is emphasized, perhaps unduly so, by Krohn (*Pl. St.* p. 43). Unless Plato made the Deity the οἰκιστής of the soul, as the original legislator is of the city, it was impossible for him to avoid placing the λογιστικόν in a position of even greater authority than the rulers. In Books VI and VII the inequality is redressed by making the power of the Rulers in the city commensurate with that of λόγος in the soul: see VI 497 C *n.*

18 **ἦρχέν τε κτλ.**: 'ruled within him and issued these instructions.' The imperfect is used because the instructions must be given *before* they can be obeyed by θυμοειδές, as described in the last sentence. J. and C. say that ἦρχε refers to 428 E; but Plato is not there speaking of the individual, only of the State. Although a reference to 439 C or 441 E is barely possible, it is much simpler to regard the imperfect as real, and not 'philosophic.' See above on III 406 E. Schneider, to judge from his translation, takes the same view. With σμικρῷ μέρει cf. Arist. *Eth. Nic.* X 7. 1177ᵇ 34 ff. εἰ γὰρ καὶ τῷ ὄγκῳ μικρόν ἐστι (sc. τὸ κράτιστον τῶν ἐν αὐτῷ) κτλ.

19 **αὖ κἀκεῖνο κτλ.** αὖ καί has been interpreted (1) as implying that the θυμοειδές also has a *sort* of knowledge: cf. 429 C and 439 E *n.*: (2) as 'like the rulers in the State': cf. 428 B ff. The first view is slightly more natural on linguistic grounds, but I think Plato would hardly have attributed ἐπιστήμη in any shape to the θυμοειδές. Probably (2) is right, for the analogy between the

ἑκάστῳ τε καὶ ὅλῳ τῷ κοινῷ σφῶν αὐτῶν τριῶν ὄντων. Πάνυ 20
μὲν οὖν. Τί δέ; σώφρονα οὐ τῇ φιλίᾳ καὶ ξυμφωνίᾳ τῇ αὐτῶν
D | τούτων, ὅταν τό τε ἄρχον καὶ τὼ ἀρχομένω τὸ λογιστικὸν
ὁμοδοξῶσι δεῖν ἄρχειν καὶ μὴ στασιάζωσιν αὐτῷ; Σωφροσύνη
γοῦν, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἄλλο τί ἐστιν ἢ τοῦτο, πόλεώς τε καὶ ἰδιώτου.
Ἀλλὰ μὲν δὴ δίκαιός γε, ᾧ πολλάκις λέγομεν, τούτῳ καὶ οὕτως 25
ἔσται. Πολλὴ ἀνάγκη. Τί οὖν; εἶπον ἐγώ· μή πῃ ἡμῖν ἀπαμ-
βλύνεται ἄλλο τι δικαιοσύνη δοκεῖν εἶναι ἢ ὅπερ ἐν τῇ πόλει
ἐφάνη; Οὐκ ἔμοιγε, ἔφη, δοκεῖ. Ὧδε γάρ, ἦν δ' ἐγώ, παντάπασιν
E | ἂν βεβαιωσαίμεθα, εἴ τι ἡμῶν ἔτι ἐν τῇ ψυχῇ ἀμφισβητεῖ, τὰ
φορτικὰ αὐτῷ προσφέροντες. Ποῖα δή; Οἷον εἰ δέοι ἡμᾶς ἀνο- 30
μολογεῖσθαι περί τε ἐκείνης τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἐκείνῃ ὁμοίως
πεφυκότος τε καὶ τεθραμμένου ἀνδρός, εἰ δοκεῖ ἂν παρακαταθήκην
χρυσίου ἢ ἀργυρίου δεξάμενος ὁ τοιοῦτος ἀποστερῆσαι, τίν' ἂν
443 οἴει οἰηθῆναι τοῦτο αὐτὸν | δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὅσοι μὴ τοιοῦτοι;

22. τὼ ἀρχομένω *v*: τῷ ἀρχομένῳ ΑΠΞ: τὸ ἀρχόμενον *q*. 26. ἀπαμβλύνεται $A^1\Pi$: ἀπαμβλύνηται A^2. 34. τοῦτο Ξ*q*: τοῦτον ΑΠ.

city and the soul is in Plato's mind all through this section: see 441 C, D, and 442 D.

442 D 25 **ᾧ πολλάκις κτλ.**: 'in virtue of our oft-repeated maxim and in that way': i.e. τῷ τὰ αὑτοῦ πράττειν. Ficinus seems to have read καὶ ὡς after λέγομεν. At first sight καὶ οὕτως appears to demand the insertion; but Plato is speaking with less formality and precision than in 441 C, D. The reading of Vind. E καὶ οὗτος (for καὶ οὕτως), i.e. 'the individual, as well as the city,' is attractive, but unnecessary. Hartman proposes ᾧ <πόλιν> πολλάκις <ἐ>λέγομεν, τούτῳ καὶ οὗτος ἔσται, a solution which will commend itself to few.

26 **μή πῃ—εἶναι.** 'Do we find Justice growing dimmer in any way? Does it appear something different from what it was discovered to be in the city?' lit. 'blunted, so as to appear' etc. In the language of 434 D (to which Socrates' question refers) Justice has now 'passed into' the Individual; and no feature has been blunted, or lost its clearness of outline. We are therefore confirmed in our view of Justice, both civic and individual. Hartman would read ἀπήμβλυνται, taking ἡμῖν as 'by us,' but the present is more expressive, and (with ἡμῖν) represents us as in a certain sense spectators of the self-evolution of Justice: cf. ἐὰν μὲν ἡμῖν καὶ εἰς ἕνα ἰὸν τὸ εἶδος τοῦτο κτλ. 434 D. ἀπαμβλύνεται = 'retunditur' (Schneider).

442 E 29 **τὰ φορτικά.** Plato tests his view of Justice by four criteria taken as it were *de foro* and turning on various popular associations of the word: cf. IX 573 B ff. Of these the first three are concerned with honesty and trustworthiness in public and private life; while the last (μοιχεῖαι—ἀθεραπευσίαι) refers to morality in general, including the service of the gods. Taken together, they sum up the leading features of the perfect character, and shew that Plato's conception of private, as of political, Justice is in reality Righteousness or Moral Perfection, whereof the other virtues are the fruit. Plato's innovation lay in interpreting Righteousness as τὰ αὑτοῦ πράττειν, or rather in the peculiar meaning which he attached to this phrase: see on 434 C and infra 443 B *n.*

32 **παρακαταθήκην χρυσίου κτλ.** Honesty and truthfulness were generally recognised as characteristic of the δίκαιος ἀνήρ: see the passages collected by Nägelsbach *Nachhom. Theol.* pp. 240—246.

34 **τοῦτο αὐτόν.** See *cr. n.* "Fortasse Plato τοῦτον αὐτό scripsit" (Schneider).

Οὐδέν' ἄν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἱεροσυλιῶν καὶ κλοπῶν καὶ προδοσιῶν ἢ ἰδίᾳ ἑταίρων ἢ δημοσίᾳ πόλεων ἐκτὸς ἂν οὗτος εἴη; Ἐκτός. Καὶ μὴν οὐδ' ὁπωστιοῦν ἄπιστος ἢ κατὰ ὅρκους ἢ κατὰ τὰς ἄλλας 5 ὁμολογίας. Πῶς γὰρ ἄν; Μοιχεῖαι μὴν καὶ γονέων ἀμέλειαι καὶ θεῶν ἀθεραπευσίαι παντὶ ἄλλῳ μᾶλλον ἢ τῷ τοιούτῳ προσήκουσι. Παντὶ μέντοι, ἔφη. Οὐκοῦν τούτων πάντων αἴτιον, ὅτι αὐτοῦ B τῶν ἐν αὐτῷ ἕκαστον τὰ αὑτοῦ πράττει ἀρχῆς τε πέρι καὶ τοῦ ἄρχεσθαι; Τοῦτο μὲν οὖν, καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ἔτι τι οὖν ἕτερον 10 ζητεῖς δικαιοσύνην εἶναι ἢ ταύτην τὴν δύναμιν, ἣ τοὺς τοιούτους ἄνδρας τε παρέχεται καὶ πόλεις; Μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἔγωγε.

XVII. Τέλεον ἄρα ἡμῖν τὸ ἐνύπνιον ἀποτετέλεσται, ὃ ἔφαμεν

2. οὐδέν' Π: οὐδὲν A. 4. ἢ κατὰ ὅρκους Ξ q: ἡ κατὰ ὅρκους AΠ. 5. μὴν Π: μὲν A. 12. τέλεον Π: τελευταῖον A, sed in mg. γρ τέλεον.

---

443 A 2 **ἱεροσυλιῶν—προδοσιῶν.** See Nägelsbach l.c. pp. 293 ff., 298 f.

4 **ἄπιστος—κατὰ ὅρκους.** εὐορκία was an indispensable element in Greek morality: see Nägelsbach l.c. p. 242, and the interesting monograph of Augustin *Der Eid im Gr. Volksglauben u. in d. Pl. Ethik* Elbing 1894.

5 **μοιχεῖαι—ἀθεραπευσίαι.** Nägelsbach l.c. pp. 264 ff., 275 ff., 191 ff. The virtue of εὐσέβεια was commonly regarded as δικαιοσύνη ἡ περὶ τοὺς θεούς (e.g. *Euthyph.* 12 E), and εὐσέβεια is concerned with θεῶν θεραπεία. See *Euthyph.* l.c. and cf. also the Stoic Zeno in D. L. VII 119 εἶναί τε τὴν εὐσέβειαν ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας, and Sext. Emp. *adv. Math.* IX 123.

443 B—444 A *We were right then in suspecting that Justice in a certain shape was with us from the first when we founded our city. But the principle that every one should do his professional work and no more, is in reality only an image or shadow of Justice. True Justice is concerned with the inner man and consists in the performance of its own peculiar office by each of the three elements within the soul. It is this which produces spiritual unity, and spiritual unity shews itself in outward acts. We may now claim to have discovered Justice both in the City and in the Individual.*

443 B ff. This section deals with the relation between Civic and Individual virtue. Although we discovered the latter by means of the former, it is the virtue of the soul which is alone original; the other, its outward expression, is but a copy. All true virtue therefore rests upon psychology; not yet, as in VI and VII, on the metaphysical knowledge of the Idea of Good. The full meaning of Plato's 'natural city' (κατὰ φύσιν οἰκισθεῖσα πόλις) now appears. It is a commonwealth whose institutions and political life are the outward expression or embodiment of the true and uncorrupted nature of the soul, regarded as in very truth a φυτὸν οὐκ ἔγγειον, ἀλλ' οὐράνιον (*Tim.* 90 A). Hence arise the three orders of the city; hence too, each order performs its own function; for it is part of soul's 'nature' τὰ ἑαυτῆς πράττειν, and πολυπραγμονεῖν is a consequence of unnatural degeneration (441 A). This optimistic view of 'nature' is noteworthy. It rests on the wide-spread Greek belief that good is natural, and evil unnatural; cf. infra 444 D and Aristotle's ὁ δὲ θεὸς καὶ ἡ φύσις οὐδὲν μάτην ποιοῦσι (*de Caelo* I 4. 271ª 33), οὐδὲν τῶν παρὰ φύσιν καλόν (*Pol.* H 3. 1325ᵇ 10) and the like. For more on this subject I may be allowed to refer to my essay on *Classical Education*, Deighton, Bell and Co. 1895 pp. 12 ff. Although not itself expressly a deduction from the theory of Ideas, Plato's conception of 'nature' as good and not evil is altogether in harmony with the sovereignty of the Idea of Good in Book VI: see on 505 A ff.

12 **τέλεον κτλ.** The language is suggested by Homer's οὐκ ὄναρ, ἀλλ' ὕπαρ ἐσθλόν, ὅ τοι τετελεσμένον ἔσται (*Od.* XIX 547). ὃ is a vague internal accusative: see on ἣν ᾠήθημεν in 434 D.

ἔφαμεν κτλ. The reference is to 433 A.

ὑποπτεῦσαι, ὡς εὐθὺς ἀρχόμενοι τῆς πόλεως οἰκίζειν κατὰ θεόν
C τινα εἰς ἀρχήν τε ¦ καὶ τύπον τινὰ τῆς δικαιοσύνης κινδυνεύομεν
ἐμβεβηκέναι. Παντάπασιν μὲν οὖν. Τὸ δέ γε ἦν ἄρα, ὦ Γλαύκων, 15
δι' ὃ καὶ ὠφέλει, εἴδωλόν τι τῆς δικαιοσύνης, τὸ τὸν μὲν σκυτοτο-
μικὸν φύσει ὀρθῶς ἔχειν σκυτοτομεῖν καὶ ἄλλο μηδὲν πράττειν,
τὸν δὲ τεκτονικὸν τεκταίνεσθαι, καὶ τἆλλα δὴ οὕτως. Φαίνεται.
Τὸ δέ γε ἀληθές, τοιοῦτο μέν τι ἦν, ὡς ἔοικεν, ἡ δικαιοσύνη, ἀλλ'
D οὐ περὶ τὴν ¦ ἔξω πρᾶξιν τῶν αὑτοῦ, ἀλλὰ περὶ τὴν ἐντός, ὡς 20
ἀληθῶς περὶ ἑαυτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ, μὴ ἐάσαντα τἀλλότρια πράττειν
ἕκαστον ἐν αὑτῷ μηδὲ πολυπραγμονεῖν πρὸς ἄλληλα τὰ ἐν τῇ
ψυχῇ γένη, ἀλλὰ τῷ ὄντι τὰ οἰκεῖα εὖ θέμενον καὶ ἄρξαντα αὐτὸν
αὑτοῦ καὶ κοσμήσαντα καὶ φίλον γενόμενον ἑαυτῷ καὶ ξυναρμόσαντα
τρία ὄντα ὥσπερ ὅρους τρεῖς ἁρμονίας ἀτεχνῶς, νεάτης τε καὶ 25

16. ὠφέλει Ast: ὠφελεῖ ΑΠΞq.   21. ἑαυτὸν Π: ἑαυτῶν Α.
23. αὐτὸν—ἑαυτῷ Π: om. Α.

On οἰκίζειν see III 407 B *n*. For κινδυνεύομεν Hartman suggests ἐκινδυνεύομεν; but presents do not of course become imperfects in indirect.

443 C 15 **τὸ δέ γε**: 'yes, but in point of fact.' For τὸ δέ in this sense cf. I 340 D *n*. τὸ δέ γε ἀληθές below expresses the same meaning more fully and emphatically.

16 **δι' ὃ—οὕτως**. The imperfect ὠφέλει (see *cr. n.*), 'for which reason also it was of service to us,' viz. in discovering the real or original justice, seems to me better than the present. See II 368 D ff. Plato is justifying himself for having taken so much trouble about a mere εἴδωλον; it was in order to learn the original through the copy. So also Hartman. The present could only mean 'benefits the city' (so Schneider, Rettig and others). Madvig, strangely enough, suspects the whole phrase. Civic Justice is an εἴδωλον of Justice in the soul as being its reflection in outward conduct. See also on 443 B ff. above.

19 **τοιοῦτο** takes its meaning from τὸ τὸν μὲν σκυτοτομικόν etc. 'Justice was indeed something of this kind' (i.e. a sort of τὰ αὑτοῦ πράττειν), but *not* περὶ τὴν ἔξω πρᾶξιν. The warning conveyed by εἶδος and τρόπον τινά in 433 A (where see note), 433 B and 432 E is now justified: for Justice is said to be περὶ τὴν ἐντὸς πρᾶξιν, and is therefore not, strictly speaking, that which we have called 'Civic Justice.'

443 D 20 **ὡς ἀληθῶς** should be construed with περὶ ἑαυτόν. The soul is the true self, as Socrates continually maintained. It is better to regard περί before ἑαυτόν as coordinate with περί in περὶ τὴν ἐντός, than to translate "with internal actions which are in very truth concerned with himself" (J. and C.). ὡς ἀληθῶς περὶ ἑαυτόν etc. merely emphasizes and explains περὶ τὴν ἐντός.

22 **ἕκαστον**. Ast would read ἕκαστον τῶν; but the meaning is easily caught after τὰ ἑαυτοῦ just before.

23 **τῷ ὄντι κτλ.**: 'having set his house in order in the truest sense.' So Schneider, rightly. For οἰκεῖα cf. III 405 B *n*.

24 **ξυναρμόσαντα—ἡρμοσμένον**. Cf. 432 A, where a similar image is employed. The figure here is taken from the Octachord, the λογιστικόν being represented by the ὑπάτη or highest string (which gave out the lowest note), the ἐπιθυμητικόν by the νεάτη (an octave higher in pitch), and the θυμοειδές by the μέση or fourth. See *Dict. Ant.* II p. 195 or Gleditsch *Die Musik d. Gr.* p. 860. The single notes of a ἁρμονία could be called ὅροι because they were in reality terms in a proportion and depended on the relative length of the string: cf. *Tim.* 35 B, C. Hartman's correction of νεάτης, ὑπάτης, μέσης to νεάτην, ὑπάτην, μέσην is very attractive: for the genitives can only be explained as ὅρον νεάτης etc., and the effect is unpleasing, especially with

ὑπάτης καὶ μέσης, καὶ εἰ ἄλλα ἄττα μεταξὺ τυγχάνει ὄντα, **E**
πάντα ταῦτα ξυνδήσαντα καὶ παντάπασιν ἕνα γενόμενον ἐκ πολλῶν,
σώφρονα καὶ ἡρμοσμένον, οὕτω δὴ πράττειν ἤδη, ἐάν τι πράττῃ, ἢ
περὶ χρημάτων κτῆσιν ἢ περὶ σώματος θεραπείαν ἢ καὶ πολιτικόν
30 τι ἢ περὶ τὰ ἴδια ξυμβόλαια, ἐν πᾶσι τούτοις ἡγούμενον καὶ
ὀνομάζοντα δικαίαν μὲν καὶ καλὴν πρᾶξιν, ἣ ἂν ταύτην τὴν ἕξιν
σῴζῃ τε καὶ συναπεργάζηται, σοφίαν δὲ τὴν ἐπιστατοῦσαν ταύτῃ
τῇ πράξει ἐπιστήμην, ἄδικον δὲ πρᾶξιν, | ἣ ἂν ἀεὶ ταύτην λύῃ, **444**
ἀμαθίαν δὲ τὴν ταύτῃ αὖ ἐπιστατοῦσαν δόξαν. Παντάπασιν,
ἦ δ' ὅς, ὦ Σώκρατες, ἀληθῆ λέγεις. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τὸν μὲν
δίκαιον καὶ ἄνδρα καὶ πόλιν, καὶ δικαιοσύνην, ὃ τυγχάνει ἐν αὐτοῖς

26. καὶ εἰ Π: εἰ καὶ A.

ἁρμονίας coming between. Retaining the Greek nomenclature, we may translate: 'having harmoniously joined together three different elements, just like three terms in a musical proportion or scale, lowest and highest and intermediate,' etc. In ἄλλα ἄττα μεταξύ Plato indicates (as J. and C. observe) that his threefold division of soul may not be 'strictly exhaustive' (cf. VIII 548 D *n.*). The missing faculties would thus correspond to the notes intervening between the ὑπάτη and μέση, and the μέση and νεάτη. It will be noted that the unity resulting is not that of unison, but that of a scale or mode. Nevertheless it is clear from the language used that the ἁρμονία which Plato describes is, as before, σωφροσύνη: cf. ἄρξαντα αὐτὸν αὑτοῦ with 431 A, B, φίλον γενόμενον with 442 C; κοσμήσαντα too suggests κοσμιότης, and the word σώφρονα itself is finally employed. Cf. 434 C *n.* A different explanation is given by the Scholiast. Holding that Plato is referring to a system of two octaves (δὶς διὰ πασῶν) he explains νεάτη, μέση and ὑπάτη as e.g. A′, A, and *b* (not *a*, which is the προσλαμβανόμενος). His note is as follows: νεάτη ἤγουν νήτη ὑπερβολαίων ἡ ἐσχάτη χορδὴ τοῦ δὶς διὰ πασῶν συστήματος, ὑπάτη δὲ ἡ μετὰ τὸν προλαμβανόμενον (leg. προσλαμβανόμενον) φθόγγον πρώτη χορδὴ τοῦ αὐτοῦ τοῦ δὶς διὰ πασῶν συστήματος. μέση δὲ καὶ αὐτὴ ἤτοι φθόγγος ἢ χορδὴ ἡ τελευταία μὲν τοῦ πρώτου διὰ πασῶν, ἀρχὴ δὲ τοῦ δευτέρου, ὡς εἶναι τούτων κοινήν, ὡς Πτολεμαῖός τέ φησι καὶ οἱ ἄλλοι μουσικοί. But in the δὶς διὰ πασῶν σύστημα, the ὑπάτη is not σύμφωνος with the νήτη ὑπερβολαίων, although the προσλαμβανόμενος of course is (see Gleditsch l.c. p. 861 and Euclid *Sect. Can.* 10 ed. von Jan): so that according to the Scholiast there is a serious breach of συμφωνία. It seems to me quite clear that in ὥσπερ ὅρους τρεῖς—μέσης Plato is thinking of three ξύμφωνοι φθόγγοι, and in the *single* octave or διὰ πασῶν, the ὑπάτη, μέση or fourth, and νεάτη were σύμφωνα ἀλλήλοις: see Cleonid. *Isag. Harm.* 5 ed. von Jan. In 432 A also, Plato contemplates only a single octave: see note ad loc.

443 E 27 **ἕνα—πολλῶν**. Cf. 423 D *n.* and [*Epin.*] 992 B ἐκ πολλῶν ἕνα γεγονότα. The phrase εἷς ἐκ πολλῶν is a sort of Platonic motto or text (like the φωναί of post-Aristotelian ethics).

28 **οὕτω δὴ—ἤδη**: emphatic, as Hirzel points out (*Hermes* VIII p. 393): for the just man will not take part in practical affairs until he has ordered his own soul aright. Cf. *Alc.* I 113 B ff., *Ap.* 36 C, and Xen. *Mem.* III 7. 9, IV 3. 1.

29 **ἢ καί**. Stallbaum and others add περί (with Ξ) before πολιτικόν, but τι πράττῃ περὶ πολιτικόν τι is very unpleasing. πολιτικόν depends directly on πράττῃ and is equivalent to περὶ πόλιν. The slight variety of expression is easy and elegant after ἢ καί 'aut etiam.'

33 **ἐπιστήμην—δόξαν**. This is, as Krohn points out (*Pl. St.* p. 68), the first precise and explicit separation of ἐπιστήμη and δόξα in the *Republic.* Each of them, however, is still concerned with conduct, and not, as in the end of V, with the theory of knowledge.

444 A 4 **τυγχάνει—ὄν** = 'really is': I 337 B *n.*

ὄν, εἰ φαῖμεν ηὑρηκέναι, οὐκ ἂν πάνυ τι, οἶμαι, δόξαιμεν ψεύδεσθαι. 5
Μὰ Δία οὐ μέντοι, ἔφη. Φῶμεν ἄρα; Φῶμεν.

XVIII. Ἔστω δή, ἦν δ' ἐγώ· μετὰ γὰρ τοῦτο σκεπτέον, οἶμαι, ἀδικίαν. Δῆλον. Οὐκοῦν στάσιν τινὰ αὖ τριῶν ὄντων
B | τούτων δεῖ αὐτὴν εἶναι καὶ πολυπραγμοσύνην καὶ ἀλλοτριοπραγμοσύνην καὶ ἐπανάστασιν μέρους τινὸς τῷ ὅλῳ τῆς ψυχῆς, ἵν' 10 ἄρχῃ ἐν αὐτῇ οὐ προσῆκον, ἀλλὰ τοιούτου ὄντος φύσει, οἵου πρέπειν αὐτῷ δουλεύειν τῷ τοῦ ἀρχικοῦ γένους ὄντι; τοιαῦτ' ἄττα, οἶμαι, φήσομεν καὶ τὴν τούτων ταραχὴν καὶ πλάνην εἶναι τήν τε ἀδικίαν καὶ ἀκολασίαν καὶ δειλίαν καὶ ἀμαθίαν καὶ συλ-
C λήβδην πᾶσαν κακίαν. Ταὐτὰ μὲν οὖν ταῦτα, | ἔφη. Οὐκοῦν, 15

11. ἀλλὰ—γένους ὄντι Ξ: pro τῷ τοῦ AΠ habent τοῦ δ' αὖ δουλεύειν, q τὼ δ' αὖ δουλεύειν.

---

444 A—444 E *Injustice, like every variety of Vice, implies sedition and confusion among the parts of the soul. It is spiritual disease, deformity and weakness; while Virtue is the reverse. Virtuous institutions promote virtue, vicious institutions vice.*

444 A 8 **ἀδικίαν.** Now that we have discovered Justice, it is necessary to look for Injustice, in order that we may compare the two and decide the question at issue, viz. πότερον δεῖ κεκτῆσθαι τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα εἶναι, ἐάν τε λανθάνῃ ἐάν τε μὴ πάντας θεούς τε καὶ ἀνθρώπους (427 D: cf. II 368 E *n.*). The full exposition of Injustice is reserved for Books VIII and IX, where Plato takes the subject in its proper order, considering civic injustice first, and afterwards that of the individual. At present he contents himself with a preliminary or exoteric sketch of Injustice in the soul, representing it as unrighteousness in general, just as Justice, both in the State and in the individual, has been identified with righteousness or moral perfection (434 C, 442 E *nn.*).

444 B 11 **ἀλλὰ τοιούτου—ὄντι.** See *cr. n.* The reading of Ξ and other inferior MSS, which (in common with all the editors) I have printed above, seems to be an attempt to emend the older and more difficult reading preserved in A and Π. Stallbaum supposes that A here represents a corruption of Ξ, αὖ δουλεύειν being presumably a correction (of αὐτῷ δουλεύειν) which has crept into the text; but this is unlikely in itself, and also leaves τοῦ δ' before αὖ δουλεύειν unexplained. The text of Ξ is not in itself quite satisfactory, as Richards has pointed out. οἵου πρέπειν αὐτῷ for ὥστε πρέπειν αὐτῷ seems unexampled, although οἵου δουλεύειν would of course be right. The expression τῷ τοῦ ἀρχικοῦ γένους ὄντι, 'that which is of the ruling class,' is also curious for the more direct and accurate τῷ ἀρχικῷ γένει. The reading of A and Π yields no tolerable sense, and certainly cannot come from Plato. Madvig (with Vind. E) proposes οἵου πρέπειν αὐτῷ δουλεύειν, τὸ δ' αὖ <μὴ> δουλεύειν ἀρχικοῦ γένους ὄντι, which is intelligible, if weak. I have thought of οἵου πρέπειν αὐτῷ δουλεύειν, τῷ δ' αὖ βουλεύειν (or δεσπόζειν, after Schneider) ἀρχικοῦ γένους ὄντι, but there are obvious objections. I should not be surprised if the whole clause ἀλλὰ —ὄντι, as it appears in A and Π, is only an attempt by some illiterate scribe to work out the antithesis of προσῆκον: lit. 'being by nature such as to be proper for it to be a slave, and the slavery again <being such as to be slavery> to that which is of the ruling class.' The clause, even as read in Ξ, adds nothing to the sense, and the references in τοιαῦτ' ἄττα and τούτων just below are caught more easily without the obnoxious words. See 442 B ἄρχειν ἐπιχειρήσῃ ὧν οὐ προσῆκον αὐτῷ γένει. Cf. III 413 C *n.*

13 **τούτων**: sc. τῶν γενῶν.

15 **ταὐτὰ—ταῦτα.** μὲν οὖν corrects τοιαῦτ' ἄττα: "immo haec eadem" (Schneider). For ταὐτά some prefer, with one MS of Stobaeus *Flor.* 9. 64, αὐτά ('immo

ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἄδικα πράττειν καὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ αὖ τὸ δίκαια ποιεῖν, ταῦτα πάντα τυγχάνει ὄντα κατάδηλα ἤδη σαφῶς, εἴπερ καὶ ἡ ἀδικία τε καὶ δικαιοσύνη; Πῶς δή; Ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, τυγχάνει οὐδὲν διαφέροντα τῶν ὑγιεινῶν τε καὶ νοσωδῶν, ὡς ἐκεῖνα
20 ἐν σώματι, ταῦτα ἐν ψυχῇ. Πῇ; ἔφη. Τὰ μέν που ὑγιεινὰ ὑγίειαν ἐμποιεῖ, τὰ δὲ νοσώδη νόσον. Ναί. Οὐκοῦν καὶ τὸ μὲν δίκαια πράττειν δικαιοσύνην ἐμποιεῖ, τὸ δ' ἄδικα | ἀδικίαν; D Ἀνάγκη. Ἔστι δὲ τὸ μὲν ὑγίειαν ποιεῖν τὰ ἐν τῷ σώματι κατὰ φύσιν καθιστάναι κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων, τὸ
25 δὲ νόσον παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ' ἄλλου. Ἔστι γάρ. Οὐκοῦν αὖ, ἔφην, τὸ δικαιοσύνην ἐμποιεῖν τὰ ἐν τῇ ψυχῇ κατὰ φύσιν καθιστάναι κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων, τὸ δὲ ἀδικίαν παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ' ἄλλου; Κομιδῇ, ἔφη. Ἀρετὴ μὲν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ὑγίειά τέ
30 τις ἂν εἴη καὶ κάλλος καὶ εὐεξία | ψυχῆς, κακία δὲ νόσος τε καὶ E αἶσχος καὶ ἀσθένεια. Ἔστιν οὕτω. Ἆρ' οὖν οὐ καὶ τὰ μὲν καλὰ ἐπιτηδεύματα εἰς ἀρετῆς κτῆσιν φέρει, τὰ δ' αἰσχρὰ εἰς κακίας; Ἀνάγκη.

XIX. Τὸ δὴ λοιπὸν ἤδη, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἐστὶ σκέψασθαι,

16. αὖ τὸ *q*: αὖ τὰ ΑΞ: αὐτὰ Π.

---

haec ipsa'), others τοιαῦτα, but there is not sufficient reason for deserting A.

444 C 22 **δίκαια—ἐμποιεῖ.** Krohn (*Pl. St.* p. 59) reminds us of Arist. *Eth. Nic.* II 1. 1103[a] 34 ff. τὰ μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα κτλ. On the Socratic analogy between body and soul cf. II 380 B *n.*

444 D 23 **ὑγίειαν ποιεῖν.** Ξ (with a few other MSS) reads ἐμποιεῖν; and Stallbaum and others adopt this reading. ποιεῖν, 'to produce,' is however satisfactory: cf. 422 A.

24 **τὸ δὲ νόσον—ὑπ' ἄλλου.** Here and in *Tim.* 82 A ff. Plato adopts the Hippocratean theory of the origin of disease: see *de nat. hom.* VI p. 40 c. 4 Littré ὑγιαίνει μὲν οὖν μάλιστα, ὁκόταν μετρίως ἔχῃ ταῦτα (sc. αἷμα καὶ φλέγμα καὶ χολὴ ξανθή τε καὶ μέλαινα) τῆς πρὸς ἄλληλα κρήσιός τε καὶ δυνάμιος καὶ τοῦ πλήθεος, καὶ μάλιστα μεμιγμένα ᾖ. ἀλγέει δὲ ὁκόταν τι τουτέων ἔλασσον ἢ πλέον ᾖ ἢ χωρισθῇ ἐν τῷ σώματι καὶ μὴ κεκρημένον ᾖ τοῖσι ξύμπασιν (Poschenrieder *die pl. dial. in ihr. Verhältnisse zu d. Hippokr. Schr.* p. 37). Cf. also Pl. *Symp.* 186 D with Hug ad loc. On κατὰ φύσιν see 443 B *n.*

30 **κάλλος—εὐεξία**: with reference perhaps to Thrasymachus' statement in I 348 E f. that Injustice is καλόν and ἰσχυρόν.

444 E—**445** E *It remains to ask whether Justice is better than Injustice. Regarding Injustice as a disease of soul, Glauco is ready to declare for Justice; but Socrates would examine the question more carefully. There are four varieties of Vice which deserve investigation, alike in cities and in individuals. Let us take them in order. The perfect commonwealth, which we have described, may be called Kingship or Aristocracy, according as there are one or more rulers. Glauco assents.*

444 E 34 **τὸ δὴ λοιπὸν κτλ.** 'What remains for us now to enquire is whether,' etc. For the position of ἡμῖν cf. that of πάντων in 445 B. Herwerden suggests τόδε or τόδε δή, neither of which is necessary.

445 πότερον αὖ λυσιτελεῖ δίκαιά τε πράττειν καὶ | καλὰ ἐπιτηδεύειν 35
καὶ εἶναι δίκαιον, ἐάν τε λανθάνῃ ἐάν τε μὴ τοιοῦτος ὤν, ἢ ἀδικεῖν
τε καὶ ἄδικον εἶναι, ἐάνπερ μὴ διδῷ δίκην μηδὲ βελτίων γίγνηται
κολαζόμενος. Ἀλλ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, γελοῖον ἔμοιγε φαίνεται
τὸ σκέμμα γίγνεσθαι ἤδη, εἰ τοῦ μὲν σώματος τῆς φύσεως δια- 5
φθειρομένης δοκεῖ οὐ βιωτὸν εἶναι οὐδὲ μετὰ πάντων σιτίων τε
καὶ ποτῶν καὶ παντὸς πλούτου καὶ πάσης ἀρχῆς, τῆς δὲ αὐτοῦ
B τούτου ᾧ ζῶμεν φύσεως ταραττομένης καὶ | διαφθειρομένης βιωτὸν
ἄρα ἔσται, ἐάνπερ τις ποιῇ ὃ ἂν βουληθῇ ἄλλο πλὴν τοῦτο,
ὁπόθεν κακίας μὲν καὶ ἀδικίας ἀπαλλαγήσεται, δικαιοσύνην δὲ 10
καὶ ἀρετὴν κτήσεται, ἐπειδήπερ ἐφάνη γε ὄντα ἑκάτερα οἷα ἡμεῖς
διεληλύθαμεν. Γελοῖον γάρ, ἦν δ' ἐγώ. Ἀλλ' ὅμως ἐπείπερ
ἐνταῦθα ἐληλύθαμεν, ὅσον οἷόν τε σαφέστατα κατιδεῖν ὅτι ταῦτα
οὕτως ἔχει, οὐ χρὴ ἀποκάμνειν. Ἥκιστα νὴ τὸν Δία, ἔφη, πάντων
C ἀποκνητέον. Δεῦρο νῦν, | ἦν δ' ἐγώ, ἵνα καὶ ἴδῃς, ὅσα καὶ εἴδη 15
ἔχει ἡ κακία, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἅ γε δὴ καὶ ἄξια θέας. Ἕπομαι, ἔφη·
μόνον λέγε. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς μοι φαίνεται,
ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἀναβεβήκαμεν τοῦ λόγου, ἓν μὲν εἶναι εἶδος τῆς
ἀρετῆς, ἄπειρα δὲ τῆς κακίας, τέτταρα δ' ἐν αὐτοῖς ἄττα, ὧν καὶ

---

35 **πότερον αὖ κτλ.** See I 354 B, C, and note on 444 A.

445 A 2 **ἐάν τε λανθάνῃ.** Cf. 427 D and II 367 E.

3 **βελτίων—κολαζόμενος.** II 380 B *n.*

8 **ᾧ ζῶμεν.** Cf. I 353 D *τί δ' αὖ τὸ ζῆν; ψυχῆς φήσομεν ἔργον εἶναι; μάλιστά γε* and note ad loc. *βιωτὸν ἄρα ἔσται* should not be made interrogative. The sentence means: 'if life, which men deem unbearable when the bodily constitution decays, even when they are surrounded by every variety of food and drink and wealth and power, shall be, forsooth, when tumult and decay affect the constitution of the very principle whereby we live, worth living, if so be we do what we desire, and take no steps to escape from wickedness and injustice, and acquire justice and virtue.' Life is *not* (says Plato) *βιωτός* to the guilty man who works his will; it may become so if he takes steps to rid himself of vice, i.e. *ἐὰν διδῷ δίκην καὶ βελτίων γίγνηται κολαζόμενος.* For the sentiment cf. *Crit.* 47 D, E, *Gorg.* 477 B—E, *Prot.* 313 A, B.

445 B 13 **ὅσον—σαφέστατα.** "Quam certissime fieri potest" is Ficinus' rendering, with which Schneider and later editors agree, taking *κατιδεῖν* as explanatory of *ἐνταῦθα.* But it is hard to find another instance of *ὅσον οἷόν τε,* although *καθ' ὅσον οἷόν τε* and *ὅσον δυνατόν* (Thuc. I 22. 2) occur. *ὡς οἷόν τε* is the almost invariable phrase. For *ὅσον* Stephanus proposed *ὅθεν,* Ast *ὅπου.* I think the meaning is 'now that we have come far enough to be able most clearly to descry that these things are so,' *ἐνταῦθα* being equivalent to *ἐπὶ τοσοῦτον,* and *ὅσον οἷόν τε* to *ὅσον ἐλθόντας οἷόν τέ ἐστιν.*

445 C 15 **ἀποκνητέον.** I have reverted to the MS reading. Bekker's emendation *ἀποκμητέον* is very attractive, but *ἀποκνητέον* gives excellent sense (cf. I 349 A), and there is no real reason why Glauco should repeat the word employed by Socrates (see on V 465 E); nor does there appear to be any instance in Greek literature of the verbal of *ἀποκάμνω.*

16 **ἄξια θέας.** Plato does not claim that his enumeration of degenerate commonwealths is complete. Cf. VIII 544 D.

18 **ἓν—κακίας.** An old Pythagorean principle, whence the parade with which

20 ἄξιον ἐπιμνησθῆναι. Πῶς λέγεις; ἔφη. Ὅσοι, ἦν δ' ἐγώ, πολιτειῶν τρόποι εἰσὶν εἴδη ἔχοντες, τοσοῦτοι κινδυνεύουσι καὶ ψυχῆς τρόποι εἶναι. Πόσοι | δή; Πέντε μέν, ἦν δ' ἐγώ, πολιτειῶν, **D** πέντε δὲ ψυχῆς. Λέγε, ἔφη, τίνες. Λέγω, εἶπον, ὅτι εἷς μὲν οὗτος ὃν ἡμεῖς διεληλύθαμεν πολιτείας εἴη ἂν τρόπος, ἐπονομασθείη δ' 25 ἂν καὶ διχῇ· ἐγγενομένου μὲν γὰρ ἀνδρὸς ἑνὸς ἐν τοῖς ἄρχουσι διαφέροντος βασιλεία ἂν κληθείη, πλειόνων δὲ ἀριστοκρατία. Ἀληθῆ, ἔφη. Τοῦτο μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἓν εἶδος λέγω· οὔτε γὰρ ἂν πλείους οὔτε εἷς ἐγγενόμενος | κινήσειεν ἂν τῶν ἀξίων **E** λόγου νόμων τῆς πόλεως, τροφῇ τε καὶ παιδείᾳ χρησάμενος, ᾗ 30 διήλθομεν. Οὐ γὰρ εἰκός, ἔφη.

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Δ'.

28. ἐγγενόμενος Ξ*q*: ἐγγενόμενοι ΑΠ.

Plato announces it. See Arist. *Met.* I 5. 986ᵃ 22 ff. (RP.⁷ § 55) and *Eth. Nic.* I 4. 1096ᵇ 6 with Stewart's note.

21 **εἴδη ἔχοντες**: 'having' (i.e. as we should say 'forming') 'specific kinds': cf. VIII 544 D.

445 D 25 **ἐγγενομένου—ἀριστοκρατία.** Knowledge, not number, is the criterion of good government: cf. *Pol.* 292 C. Hitherto however the rulers have always been represented as a plurality, and we have heard nothing of a king. In the later books (from V 473 C onwards) we often hear of kingship; and in IX 576 D (as Newman points out *Politics of Aristotle* I p. 413 *n.*) the ideal city is called βασιλευομένην, οἵαν τὸ πρῶτον διήλθομεν. With the present passage cf. VII 540 D ἢ πλείους ἢ εἷς and IX 587 D, where the ἀριστοκρατικός and the βασιλικός are identified. The fact is, as Henkel has pointed out (*Stud. zur Gesch. d. gr. Lehr. v. St.* p. 57), that "Kingship is only a form of Aristocracy throughout the whole political theory of antiquity, and rests on no distinct and independent basis of its own." It must be regarded as exceptional when in the *Politicus* (302 C ff.), probably a later dialogue, Plato distinguishes between kingship and aristocracy and places aristocracy on a lower plane. See also Whibley *Gk. Olig.* pp. 15 ff.

445 E 28 **τῶν—νόμων.** For the genitive cf. (with Stallbaum) *Gorg.* 514 A δημοσίᾳ πράξοντας τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, and infra VI 485 B.

APPENDICES TO BOOK IV.

I.

IV **421** A, B. *εἰ μὲν οὖν ἡμεῖς μὲν φύλακας ὡς ἀληθῶς ποιοῦμεν, ἥκιστα κακούργους τῆς πόλεως, ὁ δ' ἐκεῖνο λέγων γεωργούς τινας καὶ ὥσπερ ἐν πανηγύρει ἀλλ' οὐκ ἐν πόλει ἑστιάτορας εὐδαίμονας, ἄλλο ἄν τι ἢ πόλιν λέγοι.*

I hope my note has proved that this sentence is sound in the main; but Madvig's emendation has obtained such a wide currency, owing to its adoption by Baiter, that the text has fallen under grave suspicion, and it may be well to record the different conjectures.

They are as follows:

(1) *εἶεν οὖν· ἡμεῖς κτλ.* (Orelli, cited by Schneider): (2) *ἡμεῖς μὲν οὖν φύλακας κτλ.* (Ast in his third edition): (3) *ἢ μὲν οὖν ἡμεῖς <λέγο>μεν, φύλακας κτλ.* (Herwerden, with whom Hartman agrees so far, although Hartman goes further and expunges *καί* before *ὥσπερ* as well as the entire clause *ἄλλο ἄν τι ἢ πόλιν λέγοι*): (4) *εἰ μὲν οὖν—ἑστιάτορας, εὔδαιμον ἄλλο ἄν τι ἢ πόλιν λέγοι* (Madvig): (5) *εἰ [μὲν] οὖν ἡμεῖς—λέγων ἀργούς* (or *κακούργους*) *τινας—εὐδαίμονας, ἄλλο δή τι ἢ πόλιν λέγει* (Richards).

It should be mentioned also that Wyttenbach (quoted by Stallbaum) had conjectured *ἑστιάτορας καὶ δαιτυμόνας* instead of *ἑστιάτορας εὐδαίμονας* (*ἑστιάτορας καὶ εὐδαίμονας* in a few inferior MSS).

A glance at these proposals will shew that the difficulties felt have been chiefly in connexion with (*a*) *εἰ μὲν οὖν ἡμεῖς μέν*, (*b*) *γεωργούς*, (*c*) *ἑστιάτορας εὐδαίμονας* and (*d*) *ἄλλο ἄν τι ἢ πόλιν λέγοι*. I can see no reason for Richards' correction of (*d*): 'mixed' conditional sentences of this kind are surely common enough.

For *ἑστιάτορας εὐδαίμονας* cf. III 420 A *οἱ εὐδαίμονες δοκοῦντες εἶναι* and especially X 612 A *τῶν εὐδαιμόνων λεγομένων ἑστιάσεων*. The *μέν* after *εἰ* is omitted in one Florentine MS, but *μέν* without *δέ* occurs tolerably often in Plato (cf. V 475 E *n.*). Here it has the effect of italicising the preceding word by suggesting a possible antithesis. The only real difficulty is in *γεωργούς*, and in view of 419 A to which *ὁ δ' ἐκεῖνο λέγων* refers, some may doubt whether even *γεωργούς* is not also genuine. For my own part I am inclined to think that Plato wrote *λεωργούς*.

II.

IV **430** E. *Κόσμος πού τις, ἦν δ' ἐγώ, ἡ σωφροσύνη ἐστὶν καὶ ἡδονῶν τινῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια, ὥς φασι, κρείττω δὴ αὑτοῦ λέγοντες οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον. καὶ ἄλλα ἄττα τοιαῦτα ὥσπερ ἴχνη αὐτῆς λέγεται.*

The reading φαίνονται, which replaces λέγοντες in A[1], Π and a majority of MSS, is admittedly corrupt. One Florentine MS has λέγοντες φαίνονται, another φαίνονται λέγοντες: and it is possible that φαίνονται was originally only an adscript intended to be taken with λέγοντες. The emendations proceed for the most part on the assumption that λέγοντες and not φαίνονται is the gloss. This may be so, but unfortunately no satisfactory remedy has yet been suggested on these lines. The most important corrections are ἀποφαίνονται (Cornarius), φαίνοντα (Madvig, taking the participle in agreement with κόσμος and ἐγκράτεια, but φαίνοντα cannot be used for ἀπεργαζόμενα, as Hartman points out), φαίνεσθαι (Hartman, who connects the infinitive with φασί, and construes ὡς boldly as *quoniam*). Other corrections enumerated by Hartman are φασίν τινα (Dobree), φαμέν (Badham), ἀποφαίνοντες (Richards). Apelt has thought of cancelling the entire clause κρείττω δὴ—τρόπον as an "interpretatio etymologica ad praegressam vocem ἐγκράτεια pertinens" (*Obs. cr. in Pl. dialogos*, p. 11). It would be easy to multiply conjectures of this sort; but until something better is proposed, we should hold fast to λέγοντες. The λέγεται of the next sentence suits λέγοντες very well, for the phrase κρείττω αὑτοῦ is itself one of the ἴχνη. I have placed a full stop before καὶ ἄλλα. Ast suggested a colon, and wished to add ἃ after τοιαῦτα, but no change is necessary.

III.

IV 438 E—439 A. Τὸ δὲ δὴ δίψος, ἦν δ' ἐγώ, οὐ τούτων θήσεις τῶν τινὸς εἶναι τοῦτο ὅπερ ἐστὶν—ἔστι δὲ δήπου δίψος—; Ἔγωγε, ἦ δ' ὅς· πώματός γε.

In this difficult passage Stallbaum, who is followed by the Oxford editors, construes εἶναι with τούτων ("is one of" etc.), and regards τοῦτο ὅπερ ἐστίν as no more than "ipsam per se" ("as far as its essence is concerned," J. and C.). This interpretation is grammatically awkward, and otherwise objectionable, inasmuch as it anticipates δίψος δ' οὖν αὐτό below. Plato evidently means to present his argument in two steps: (1) Thirst, as you will agree, is something relative to drink, (2) Thirst qualified is relative to drink qualified, and thirst by itself, without qualification, to drink by itself, without qualification.

A large number of emendations has been proposed. The late Mr W. A. Gill was inclined to omit τοῦτο ὅπερ ἐστίν (*Proceedings of the Cambridge Philol. Soc.* XVIII p. 35), and Hartman boldly expunges the words, leaving ἔστι δὲ δήπου δίψος, as it appears to me, in a lonely and unsheltered situation. The suggestion τῶν οἵων τινος (Madvig), i.e. 'which are such as to be that which they are relatively to something,' is very cumbrous, and renders ἔστι δὲ δήπου δίψος far from natural. Mr Cook Wilson's defence or explanation of Madvig's proposal in the *Academy* no. 824 (Feb. 18, 1888) does not carry conviction to my mind. Baiter combines the conjecture of Madvig with Morgenstern's δή του for δήπου, in which case Socrates repeats his question, if ἔστι δὲ δήπου δίψος is interrogative, or, if not, answers it himself. It

seems to me clear that ἔστι δὲ δήπου δίψος is intended to explain τοῦτο ὅπερ ἐστίν and nothing more. J. and C. translate "Thirst is, I imagine—Yes, said he, thirst is of drink," remarking that "two questions are asked; before the second is completed Glauco breaks in with a reply to the first (ἔγωγε): and in πώματός γε he completes and answers the second." I can see no occasion for so much impatience on Glauco's part. The insertion of καὶ τινός after τῶν τινός appears to me to solve all the difficulties, and the error is of a kind that frequently occurs in our oldest MS. See *Introd.* § 5.

IV.

IV 440 B. ταῖς δ' ἐπιθυμίαις αὐτὸν κοινωνήσαντα, αἱροῦντος λόγου μὴ δεῖν ἀντιπράττειν, οἶμαί σε οὐκ ἂν φάναι γενομένου ποτὲ ἐν σαυτῷ τοῦ τοιούτου αἰσθέσθαι, οἶμαι δ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ.

The difficulties of this passage have been much canvassed. The only important variant is ἐν ἑαυτῷ (Π and corr. A², with several other MSS) instead of ἐν σαυτῷ. Π does not, as Bekker asserted, give μηδέν, but μὴ δεῖν like A. The ἄν τι πράττειν for ἀντιπράττειν of *q*, although adopted by Bekker, is indefensible, as other editors have observed, for ἂν has no meaning or construction.

Against the ordinary interpretation, which I have given in the notes, it has been urged that θυμός does, in point of fact, sometimes join with the Desires against the Reason. Thus in the degenerate phases of character depicted in VIII 553 C ff. and elsewhere, θυμοειδές is the slave and minister of the ἐπιθυμητικόν, and in 441 A ἐπίκουρον ὂν τῷ λογιστικῷ φύσει ἐὰν μὴ ὑπὸ κακῆς τροφῆς διαφθαρῇ, the same implication appears to be involved. Cf. Krohn *Pl. St.* pp. 52 ff. But in such cases the λογιστικόν would seem also to be corrupted (τὸ δέ γε, οἶμαι, λογιστικόν τε καὶ θυμοειδὲς χαμαὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρακαθίσας ὑπ' ἐκείνῳ—sc. τῷ ἐπιθυμητικῷ—καὶ καταδουλωσάμενος VIII l.c.), so that there is no conflict between the allied forces of the θυμοειδές and ἐπιθυμητικόν on the one hand and the λογιστικόν on the other. It is true that the language of 441 A, taken in its full force, appears to imply that the θυμοειδές can be corrupted without the λογιστικόν, but Plato would hardly, I think, have held such a view, and the implication is not to be pressed. See *Phaedr.* 253 D—256 E. There is some difficulty about the construction of ἀντιπράττειν, and Hartman would expunge the word. Schneider's punctuation, which I have adopted, connects it with δεῖν. Others make its subject αὐτόν ('but that θυμός, having made common cause with the desires, when Reason forbids, should oppose Reason—this' etc.). The explanation of Hermann (adopted also by Schmelzer) avoids the anacoluthon, but is exceedingly tortuous and unpleasing: 'I think you would not say that you have perceived θυμός making common cause with the desires and opposing Reason when Reason forbade' etc. Richter also (*Fl. Jahrb.* 1867 p. 139) evades the anacoluthon by defending the more than dubious construction αἰσθέσθαι αὐτὸν κοινωνήσαντα.

Finally Nitzsch conjectures (*Rh. Mus.* 1857 p. 472) μὴ δεῖν <τι πράττειν>, ἀντιπράττειν, or μηδ' εἶν<αί τι πράττειν>, ἀντιπράττειν. None of these devices seems to me so probable as Schneider's view.

An entirely different view of this passage is suggested by a Scholiast's note, to which Warren has recently again called attention. The Scholium runs: ὁ δὲ νοῦς οὗτος. ταῖς δὲ ἐπιθυμίαις σε κοινωνήσαντα ταῖς εὐλογίστοις, καὶ γινώσκοντά σε τοῦτο ἐκ τῆς πείρας, οὐχ ὑπολαμβάνω σε εἰπεῖν ὅτι ᾔσθημαι ἐν ταῖς τοιαύταις ἀγαθαῖς ἡδοναῖς τὸν θυμὸν ἀντιπράττοντα ταῖς ἐπιθυμίαις, ὥσπερ ἐπὶ ταῖς τοῦ Λεοντίου ἀλόγοις ἡδοναῖς ἀντέπραττεν. It is obvious that the Scholiast connected σε with αὐτόν and took the sentence to mean, broadly speaking, that when Reason on the other hand *sanctions* indulgence (αἱροῦντος λόγου μὴ δεῖν ἀντιπράττειν sc. ταῖς ἐπιθυμίαις), we do not find any conflict between θυμός and the desires. The meaning is satisfactory, and furnishes a fair antithesis to the first half of the sentence ὅταν βιάζωνται—τοῦ τοιούτου, but it is difficult to reconcile this view with the Greek as we have it. Warren, who sympathises in general with the Scholiast, translates "but that dealing with desires it"—viz. θυμός—"should, when reason says it ought not, oppose them, this I imagine" etc. κοινωνήσαντα must however be more than 'dealing with,' and the aorist (which on the ordinary view means 'having joined,' 'made common cause with') presents a serious difficulty in this interpretation.

Reading ἐν ἑαυτῷ, for which there is good authority (see *cr. n.*), I formerly construed the passage as follows: 'but when he' (αὐτόν with reference not to τὸν θυμόν, but to τινά and τοῦ τοιούτου alone) 'has joined partnership with his desires, because reason decides that he ought not to oppose them, you will not, I imagine, say that he has observed anything of the sort' (i.e. such internal στάσις as has just been described) 'ever happen in his own soul, or in the soul of another? Assuredly not.' By this solution we get rid of the anacoluthon, while adopting generally the Scholiast's view; but it is an unnecessary and irrelevant elaboration to make Glauco speak of what the hypothetical person has observed in himself or in another: we wish to know what Glauco has himself observed.

On the whole I am now inclined to believe that the traditional interpretation is correct.

V.

IV 440 C. Τί δέ; ὅταν ἀδικεῖσθαί τις ἡγῆται, οὐκ ἐν τούτῳ ζεῖ τε καὶ χαλεπαίνει, καὶ ξυμμαχεῖ τῷ δοκοῦντι δικαίῳ, καὶ διὰ τὸ πεινῆν καὶ διὰ τὸ ῥιγῶν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα πάσχειν, καὶ ὑπομένων νικᾷ, καὶ οὐ λήγει τῶν γενναίων, πρὶν ἂν ἢ διαπράξηται ἢ τελευτήσῃ ἢ ὥσπερ κύων ὑπὸ νομέως ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ παρ' αὑτῷ ἀνακληθεὶς πραυνθῇ;

The interpretation of this sentence is very difficult, and has given rise to a vast amount of discussion. The only important variants are καὶ διὰ τοῦ πεινῆν καὶ διὰ τοῦ ῥιγοῦν in *q* and Flor. U, and ὑπομένων καί (A, Π etc.) instead of καὶ ὑπομένων.

On account of ὀργίζεσθαι καὶ πεινῶν καὶ ῥιγῶν καὶ ἄλλο ὁτιοῦν τῶν τοιούτων πάσχων in the previous sentence, it appears to me certain (1) that καὶ διὰ τὸ πεινῆν etc. is right as against καὶ διὰ τοῦ πεινῆν etc., and (2) that these words should be construed with ζεῖ τε καὶ χαλεπαίνει. That which in the first case was represented as the *cause* of anger should be so represented in the second case also. The same view was held by Schneider. It is more difficult to defend ὑπομένων καί, and Schneider is probably justified in preferring the less authoritative reading καὶ ὑπομένων. The expression πάσχειν ὑπομένων can hardly be a mere periphrasis for πάσχειν, nor is πάσχειν ὑπομένων altogether equivalent to ὑπομένειν πάσχων, as Jowett supposes. If the best MSS are right in placing καὶ after ὑπομένων, it is possible that ὑπομένων is corrupt and conceals ὑπό with a genitive (cf. πάσχων ὑπ' ἐκείνου in the parallel passage just before), but until the right correction has been proposed, we must adhere to the text of Ξ.

The subject of ζεῖ and the other verbs is supposed by J. and C. to be not the man himself, but ὁ θυμός. This is unlikely, on account of πεινῆν etc., and still more of τελευτήσῃ. The parallel with 440 C τοσούτῳ ἧττον δύναται ὀργίζεσθαι κτλ. is also in favour of making the individual the subject.

That the text of A is in the main sound I have no doubt, although I should like to read καὶ ξυμμαχεῖ τῷ δοκοῦντι δικαίῳ after πάσχειν rather than after χαλεπαίνει.

There is an unusually large supply of emendations. That of Madvig is peculiarly unhappy, though adopted by Baiter in his text, and apparently approved by Apelt (*Berl. Philol. Wochenschr.* 1895 p. 968): καὶ δι' αὐτὸ πεινῆν καὶ δι' αὐτὸ ῥιγοῦν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα πάσχειν ὑπομένων, κἂν νικᾶται, οὐ λήγει κτλ. The other proposals are enumerated by Hartman. They are as follows: καὶ διὰ τὸ πεινῆν καὶ διὰ τὸ—πάσχειν καὶ ὑπομένει νικᾶν καὶ οὐ λήγει κτλ. (Ast): καὶ δι' αὐτὸ πεινῆν καὶ δι' αὐτὸ—πάσχειν ὑπομένων διανεκῆ οὐ λήγει κτλ. (H. Sauppe, quoted by Hartman): καὶ διὰ τοῦ πεινῆν καὶ διὰ τοῦ—πάσχων ὑπομένειν νικᾷ καὶ κτλ. (Liebhold): καὶ διὰ τοῦ πεινῆν καὶ διὰ τοῦ κτλ. (Campbell, who in other respects acquiesces in the text of A): καὶ διὰ τοῦ πεινῆν καὶ διὰ τοῦ—ὑπομένων [καὶ] νικᾶν [καὶ] οὐ λήγει κτλ. (Hartman). Richards apparently accepts the suggestion of Madvig as far as it goes, but thinks that τῶν γενναίων 'is most feeble. Plainly Plato wrote οὐ λήγει ἀγανακτῶν, possibly with some additional word before ἀγανακτῶν' (*Cl. Rev.* VII p. 254). The reading printed above is not only more authoritative but also in my judgment infinitely better than any of these rash and unjustifiable alterations.

E.

I. Ἀγαθὴν μὲν τοίνυν τὴν τοιαύτην πόλιν τε καὶ πολιτείαν 449
καὶ ὀρθὴν καλῶ, καὶ ἄνδρα τὸν τοιοῦτον· κακὰς δὲ τὰς ἄλλας καὶ ἡμαρτημένας, εἴπερ αὕτη ὀρθή, περί τε πόλεων διοικήσεις καὶ περὶ ἰδιωτῶν ψυχῆς τρόπου κατασκευήν, ἐν τέτταρσι πονηρίας εἴδεσιν

---

449 A—**451** C *Socrates is about to describe the different kinds of depraved polities, when Adimantus, prompted by Polemarchus, and supported by Glauco and Thrasymachus, demands from him a fuller explanation of the community of wives and children, and of the arrangements for begetting and rearing offspring. Socrates professes reluctance, both because it will be doubted whether his scheme is either practicable or expedient, and because he is himself uncertain of his ground and unwilling to involve his friends in possible discomfiture. At last, after propitiating Nemesis, and being exonerated by his friends, he proceeds to comply with their request.*

449 A ff. Considered in its merely formal aspect, the portion of the *Republic* contained in Books V—VII may be described as a digression (ἀναμνησθῶμεν πόθεν δεῦρο ἐξετραπόμεθα VIII 543 C). In reality, these books fulfil the hopes held out in sundry parts of III and IV (see III 414 A, 416 B, IV 423 E, 435 D, 439 E, 442 C *nn.*), and complete the picture of the perfect city and the perfect man by giving us Plato's third or crowning effort—the philosophic City and the Philosopher-King. See on II 372 D. As we often find in Plato (see e.g. *Phaed.* 84 C ff.), the new departure is occasioned by an objection, or rather a request for further information, on the part of one of the interlocutors. Adimantus invites Socrates to explain the remark made by him in IV 423 E f. and fully expound the principle of κοινὰ τὰ φίλων as it affects women and children. The challenge is accepted, and Socrates deals with the question under three main heads, which he figures as waves through which the argument must swim in safety. The first wave concerns Community of Education between the male and female Guardians (451 C—457 B); the second, Community in wives and children (457 B—466 D); the third and greatest, whose advent is long delayed, deals with the question whether Communism and therewithal the perfect city itself can be realised in the world (471 C ff.). The last of these three waves is not finally surmounted until the description of the Philosopher and his City reaches its conclusion at the end of VII: so that Books V—VII closely cohere together. In the first two divisions (V 451 C—466 D), the dominating principle is still φύσις or Nature (see on 451 C): but from 474 D onwards the psychological standpoint is gradually superseded by the metaphysical, until in Book VII the Idea of Good becomes the supreme inspiring force—at once the formal, the efficient, and the final cause—of Plato's City. See on VI 506 E, 509 B ff. On the alleged connexion between the earlier part of Book V (451 C—466 D) and the *Ecclesiazusae* of Aristophanes see App. I.

4 **ἰδιωτῶν—κατασκευήν**: 'the organization of the character of the individual soul.' ψυχῆς was doubted by Ast; but cf. IV 445 C τοσοῦτοι κινδυνεύουσι καὶ ψυχῆς τρόποι εἶναι, and for the collocation

οὔσας. Ποίας δὴ ταύτας; ἔφη. καὶ ἐγὼ μὲν ᾖα τὰς ἐφεξῆς 5
B ἐρῶν, ὥς μοι ἐφαίνοντο ἕκασται ἐξ ἀλλήλων μεταβαίνειν· ὁ δὲ
Πολέμαρχος—σμικρὸν γὰρ ἀπωτέρω τοῦ Ἀδειμάντου καθῆστο—
ἐκτείνας τὴν χεῖρα καὶ λαβόμενος τοῦ ἱματίου ἄνωθεν αὐτοῦ παρὰ
τὸν ὦμον ἐκεῖνόν τε προσηγάγετο καὶ προτείνας ἑαυτὸν ἔλεγεν
ἄττα προσκεκυφώς, ὧν ἄλλο μὲν οὐδὲν κατηκούσαμεν, τόδε δέ· 10
Ἀφήσομεν οὖν, ἔφη, ἢ τί δράσομεν; Ἥκιστά γε, ἔφη ὁ Ἀδεί-
μαντος, μέγα ἤδη λέγων. καὶ ἐγώ, Τί μάλιστα, ἔφην, ὑμεῖς οὐκ
C ἀφίετε; Σέ, ἦ δ' ὅς. Ὅτι ἐγὼ εἶπον τί μάλιστα; Ἀπορρᾳθυμεῖν
ἡμῖν δοκεῖς, ἔφη, καὶ εἶδος ὅλον οὐ τὸ ἐλάχιστον ἐκκλέπτειν τοῦ
λόγου, ἵνα μὴ διέλθῃς, καὶ λήσειν οἰηθῆναι εἰπὼν αὐτὸ φαύλως, 15
ὡς ἄρα περὶ γυναικῶν τε καὶ παίδων παντὶ δῆλον, ὅτι κοινὰ τὰ
φίλων ἔσται. Οὐκοῦν ὀρθῶς, ἔφην, ὦ Ἀδείμαντε; Ναί, ἦ δ' ὅς·
ἀλλὰ τὸ ὀρθῶς τοῦτο, ὥσπερ τἆλλα, λόγου δεῖται, τίς ὁ τρόπος
τῆς κοινωνίας. πολλοὶ γὰρ ἂν γένοιντο. μὴ οὖν παρῇς ὅντινα σὺ
D λέγεις. ὡς ἡμεῖς πάλαι περιμένομεν οἰόμενοί σέ που μνησθή- 20
σεσθαι παιδοποιίας τε πέρι, πῶς παιδοποιήσονται, καὶ γενομένους
πῶς θρέψουσιν, καὶ ὅλην ταύτην ἣν λέγεις κοινωνίαν γυναικῶν

5. ἔφη Π: om. A. 13. ὅτι Ξ: ἔτι ΑΠΞq.

---

of genitives VII 525 C αὐτῆς τῆς ψυχῆς ῥᾳστώνης μεταστροφῆς, VIII 544 D, 559 E, 560 B, *Tim.* 24 B and other cases in Kühner *Gr. Gr.* II p. 289. ψυχῆς τρόπου is practically a single word like 'soul-character' ("Seelenbeschaffenheit" Schneider).

449 B 7 **σμικρὸν κτλ.** explains ἐκτείνας τὴν χεῖρα: 'paullo longius ab Adimanto, quam clandestinum colloquium requirebat' or 'paullo remotior, quam reliqui a suis vicinis,' not "a little further away from Socrates than Adimantus" (J. and C.): for "cur propterea manum protenderit et Adimantum attraxerit, non apparet" (Schneider).

449 B, C 12 **τί μάλιστα κτλ.** 'What particular thing is it that you decline to let off?' 'You,' said he. 'Because of what particular remark of *mine?*' (lit. 'because I said what in particular?') There is not, as J. and C. suppose, a play on the two senses of τί μάλιστα—*cur* potissimum and *quid* potissimum: for it must be observed that ἀφήσομεν has no expressed object, and Socrates could not have known that it was intended to refer to him. The removal of the commas usually printed after ὅτι and εἶπον restores sense, I think, to the remainder of this passage. ἔτι for ὅτι (see *cr. n.*) can scarcely stand, for ἔτι ἐγὼ εἶπον cannot mean 'I repeated' (Jowett), nor can we read ἔτι, ἐγὼ εἶπον, τί μάλιστα 'once more, said I' etc. In none of the parallels hitherto cited does ἔτι mean merely 'once more' or 'again.' Those who print ὅτι, ἐγὼ εἶπον, τί μάλιστα (Stallbaum) mostly take ὅτι—τί μάλιστα as in I 343 A ὅτι δὴ τί μάλιστα; ἦν δ' ἐγώ. Ὅτι κτλ. But in such cases (as Schneider points out) there must be a second ὅτι to introduce the answer, and here there is not.

14 **ἐκκλέπτειν** = 'to cheat out of' as in μὴ—ἐκκλέψῃς λόγον Soph. *Trach.* 436 f.: see Jebb ad loc.

16 **κοινὰ τὰ φίλων.** See IV 423 E, 424 A *nn.* κοινὰ τὰ τῶν φίλων is preferred by Ast and Stallbaum (with two late MSS), but the shorter form is far more racy of the soil, and occurs also in *Lys.* 207 C, *Laws* 739 C (Schneider on IV 424 A).

449 D 22 **καὶ ὅλην κτλ.:** i.e. *καὶ*

τε καὶ παίδων· μέγα γάρ τι οἰόμεθα φέρειν καὶ ὅλον εἰς πολιτείαν ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς γιγνόμενον. νῦν οὖν, ἐπειδὴ ἄλλης ἐπιλαμβάνει
25 πολιτείας πρὶν ταῦτα ἱκανῶς διελέσθαι, δέδοκται ἡμῖν τοῦτο, ὃ σὺ ἤκουσας, τὸ σὲ | μὴ μεθιέναι, πρὶν ἂν ταῦτα πάντα ὥσπερ τἆλλα 450 διέλθῃς. Καὶ ἐμὲ τοίνυν, ὁ Γλαύκων ἔφη, κοινωνὸν τῆς ψήφου ταύτης τίθετε. Ἀμέλει, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, πᾶσι ταῦτα δεδογμένα ἡμῖν νόμιζε, ὦ Σώκρατες.

5 II. Οἷον, ἦν δ' ἐγώ, εἰργάσασθε ἐπιλαβόμενοί μου. ὅσον λόγον πάλιν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς κινεῖτε περὶ τῆς πολιτείας· ἣν ὡς ἤδη διεληλυθὼς ἔγωγε ἔχαιρον, ἀγαπῶν εἴ τις ἐάσοι ταῦτα ἀποδεξάμενος ὡς τότε ἐρρήθη. ἃ νῦν ὑμεῖς | παρακαλοῦντες οὐκ ἴστε B ὅσον ἑσμὸν λόγων ἐπεγείρετε· ὃν ὁρῶν ἐγὼ παρῆκα τότε, μὴ
10 παράσχοι πολὺν ὄχλον. Τί δέ; ἦ δ' ὃς ὁ Θρασύμαχος· χρυσοχοήσοντας οἴει τούσδε νῦν ἐνθάδε ἀφῖχθαι, ἀλλ' οὐ λόγων ἀκουσο-

3. ταῦτα Π: τἀυτὰ (sic, ut solet) A.

ἐξηγήσεσθαι or the like, supplied from μνησθήσεσθαι. The construction cannot (as J. and C. suggest) go back to μὴ οὖν παρῇς.

23 **μέγα κτλ.** καί after φέρειν = 'or rather' (atque) as in ὀλίγου τινὸς—καὶ οὐδενός (*Ap.* 23 A). For γιγνόμενον Liebhold proposes γιγνομένην, but see on IV 427 D. The feminine would be awkward after πολιτείαν, and κοινωνίαν—παίδων, though grammatically feminine, is logically neuter.

24 **ἄλλης—πολιτείας** is explained by ᾖα τὰς ἐφεξῆς ἐρῶν (449 A). Stallbaum makes a curious slip: "quoniam ad *alias* πολιτείας *partes* considerandas celeriter accedis."

450 A, B 3 **τίθετε.** Glauco addresses both Polemarchus and Adimantus. There is no occasion to write τίθει (with Hartman).

5 **οἷον—εἰργάσασθε κτλ.** Chiappelli (*Riv. di Filologia* etc. XI p. 195) finds in this and the following sentences a *vaticinium ex eventu* of Aristophanes' *Ecclesiazusae*. But the word παρῆκα shews that the ἑσμὸς λόγων does not refer to swarms of adverse criticism, but merely to the topics which Socrates must now discuss. See App. I, and (on the subject in general) *Laws* 779 E.

8 **τότε.** IV 423 E.

ἃ νῦν ὑμεῖς κτλ.: 'in appealing to these topics now you' etc. παρακαλοῦντες means literally 'calling to you': "das ruft ihr nun herbei" (Schneider). This interpretation is in harmony with ἐπεγείρετε, and gives the right antithesis to ἐάσοι. Neither "excitantes" (Ast), nor "in disputationem vocantes" (Stallbaum) is quite accurate. J. and C. give two alternative renderings (1) "and in now calling in this fresh argument," (2) "and in now urging me to this." But the antecedent can only be ταῦτα.

450 B 10 **χρυσοχοήσοντας κτλ.** Socrates shudders at the swarm of λόγοι to be encountered. 'Why,' says Thrasymachus, 'it was precisely to listen to λόγοι, and not to smelt ore for gold, that we came here.' χρυσοχοεῖν is a proverbial expression said of those who neglect their proper duty for some more fascinating—if less profitable—pursuit. Cf. Harpocr. s.v. χρυσοχοεῖον: Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Πυθέου· πάλιν παρ' Αἰσχίνην ἀποφοιτήσας παρὰ τούτῳ δῆλον ὅτι χρυσοχοεῖν ἐμάνθανεν, ἀλλ' οὐ τὸ προκείμενον αὐτὸ ποιεῖν ἢ πάσχειν. Here τὸ προκείμενον is λόγων ἀκούειν. The origin of the proverb is thus explained. A heap of gold-dust having been discovered on Hymettus, the Athenian populace deserted their usual avocations, and sallied out to seize it. But as it was guarded ὑπὸ τῶν μαχίμων μυκτήρων (cf. Hdt. III 102 ff. with the parallels cited by Stein), they failed. On returning ἔσκωπτον ἀλλήλους λέγοντες 'σὺ δὲ ᾤου χρυσοχοήσειν.' Cf. Suidas s.v. and Leutsch u. Schneidewin *Paroem.*

μένους; Ναί, εἶπον, μετρίων γε. Μέτρον δέ γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Γλαύκων, τοιούτων λόγων ἀκούειν ὅλος ὁ βίος νοῦν ἔχουσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἡμέτερον ἔα· σὺ δὲ περὶ ὧν ἐρωτῶμεν μηδαμῶς C ἀποκάμῃς ἣ σοι δοκεῖ διεξιών, τίς ἡ κοινωνία τοῖς φύλαξιν ἡμῖν 15 παίδων τε πέρι καὶ γυναικῶν ἔσται καὶ τροφῆς νέων ἔτι ὄντων, τῆς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ γιγνομένης γενέσεώς τε καὶ παιδείας, ἣ δὴ ἐπιπονωτάτη δοκεῖ εἶναι. πειρῶ οὖν εἰπεῖν τίνα τρόπον δεῖ γίγνεσθαι αὐτήν. Οὐ ῥᾴδιον, ὦ εὔδαιμον, ἦν δ' ἐγώ, διελθεῖν· πολλὰς γὰρ ἀπιστίας ἔχει ἔτι μᾶλλον τῶν ἔμπροσθεν ὧν διήλθομεν. καὶ 20 γὰρ ὡς δυνατὰ λέγεται, ἀπιστοῖτ' ἄν, καὶ εἰ ὅ τι μάλιστα γένοιτο, D ὡς ἄριστ' ἂν εἴη ταῦτα, καὶ ταύτῃ ἀπιστήσεται. διὸ δὴ καὶ ὄκνος τις αὐτῶν ἅπτεσθαι, μὴ εὐχὴ δοκῇ εἶναι ὁ λόγος, ὦ φίλε ἑταῖρε. Μηδέν, ἦ δ' ὅς, ὄκνει· οὔτε γὰρ ἀγνώμονες οὔτε ἄπιστοι οὔτε δύσνοι οἱ ἀκουσόμενοι. καὶ ἐγὼ εἶπον Ὦ ἄριστε, ἦ που 25 βουλόμενός με παραθαρρύνειν λέγεις; Ἔγωγ', ἔφη. Πᾶν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοὐναντίον ποιεῖς. πιστεύοντος μὲν γὰρ ἐμοῦ ἐμοὶ

18. οὖν Π: ἂν A. 23. δοκῇ A^2q^2: δοκεῖ $A^1Πq^1$: δοκοῖ Ξ.

Gr. I p. 464, II pp. 91, 727. A gloss in Bekker's *Anec. Gr.* I p. 316 (cited by Schneider) explains χρυσοχοεῖν in Dinarchus as proverbial for πορνεύειν; but it cannot have so offensive a meaning here, for (among other reasons) Thrasymachus and Socrates are now reconciled. Ast's explanation "aurum fundere proverbialiter dicitur, quem magna, quam animo conceperat, spes frustratur" expresses only one side of the proverb: the other—neglecting the duty which lies nearest—is more important and relevant here. "To find an Eldorado" (Warren) may perhaps meet the case. Thomas Gray's explanation is not altogether right: "a proverbial expression used of such as are idly employed or sent (as we say) on a fool's errand."

12 **μέτρον δὲ κτλ.** An *argumentum ad hominem*, for the sentiment is Socratic: cf. VI 504 C. δέ γε = 'yes, but' helps to bring out this point. ἀκούειν is the common epexegetic infinitive: cf. III 407 B *n.* To insert τοῦ before τοιούτων (with Herwerden and Richards) is both unnecessary and inelegant.

14 **τὸ μὲν ἡμέτερον ἔα**: 'never mind us': *we* are equal to a long discourse (so also J. and C.).

450 C 17 **τῷ μεταξὺ χρόνῳ.** The interval between γένεσις and παιδεία is nowhere defined in the *Republic*: in *Laws* 794 C it is reckoned at six years. For the regulations applying to this period see infra 460 B—D, and cf. *Laws* 788 D ff.

18 **οὖν.** See *cr. n.* It is admitted that Π is independent of A, so that οὖν (which most MSS have) may well be right. The tendency to confuse οὖν and ἄν may help to explain A's variants οὔκουν and οὐκ ἂν οὖν in I 333 E. Baiter reads δή. The confusion of ἄν and δή occurs no doubt in MSS, but its frequency has been much exaggerated, as for instance in *Cl. Rev.* VI p. 338.

19 **ὦ εὔδαιμον.** Cf. IV 422 E *n.*

450 D 23 **μὴ εὐχὴ κτλ.** For εὐχή = an impossible aspiration, a Utopian or chimerical proposal, cf. 456 C, VII 540 D and see Susemihl and Hicks on Arist. *Pol.* B 1. 1260^b 29.

24 **ἀγνώμονες**: i.q. ἀνεπιστήμονες, as explained (with reference to this passage) in Bekker's *Anec. Gr.* I p. 334: cf. *Phaedr.* 275 A. Hence φρονίμοις in E below. The more usual meaning, 'inconsiderate,' 'unkind,' is less suitable here on account of δύσνοι.

εἰδέναι ἃ λέγω, καλῶς εἶχεν ἡ παραμυθία· ἐν γὰρ | φρονίμοις τε **E**
καὶ φίλοις περὶ τῶν μεγίστων τε καὶ φίλων τἀληθῆ εἰδότα λέγειν
30 ἀσφαλὲς καὶ θαρραλέον, ἀπιστοῦντα δὲ καὶ ζητοῦντα ἅμα τοὺς
λόγους ποιεῖσθαι, ὃ δὴ ἐγὼ δρῶ, φοβερόν τε καὶ σφαλερόν, οὔ τι
γέλωτα | ὀφλεῖν· παιδικὸν γὰρ τοῦτό γε· ἀλλὰ μὴ σφαλεὶς τῆς **451**
ἀληθείας οὐ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους ξυνεπισπασάμενος
κείσομαι περὶ ἃ ἥκιστα δεῖ σφάλλεσθαι. προσκυνῶ δὲ Ἀδράστειαν,
ὦ Γλαύκων, χάριν οὗ μέλλω λέγειν· ἐλπίζω γὰρ οὖν ἔλαττον
5 ἁμάρτημα ἀκουσίως τινὸς φονέα γενέσθαι, ἢ ἀπατεῶνα καλῶν τε
καὶ ἀγαθῶν καὶ δικαίων νομίμων πέρι. τοῦτο οὖν τὸ κινδύνευμα
κινδυνεύειν ἐν ἐχθροῖς κρεῖττον ἢ φίλοις· ὥστε εὖ | με παραμυθεῖ. **B**

---

450 E 29 **φίλων κτλ.** *φίλων* though neuter is of course intended to balance *φίλοις*. The conjecture *φιλτάτων* (Richards, Hartman) destroys the balance and is in itself superfluous: see Kühner *Gr. Gr.* II p. 23. Note the characteristic chiasmus *ἀσφαλὲς καὶ θαρραλέον—φοβερόν τε καὶ σφαλερόν*.

451 A 1 **ὀφλεῖν κτλ.** The infinitive depends on *φοβερόν*, and is like the infinitive after *φοβοῦμαι*. In the antithetical clause Plato substitutes the more usual construction with *μή*. The future indicative (*κείσομαι*) is rare after words of fearing (Goodwin *MT*. p. 132), and represents the danger as imminent. To regard *οὔ τι γέλωτα ὀφλεῖν* as a reference to the *Ecclesiazusae* is rash and unjustifiable: see App. I.

3 **προσκυνῶ κτλ.** The apology looks forward, and not backward; whence *δέ* rather than *δή* (which Herwerden would read).

Ἀδράστειαν. Adrasteia was originally, perhaps, a personification of *ἀνάγκη* in its relation to humanity and the issues of human conduct. This meaning survived in the Orphic theology (Abel *Orph. Fr.* 36, 109—111) and appears in *Phaedr.* 248 C. Specifically, she was viewed as a variety of Nemesis, *θεά τις τοὺς ὑπερηφάνους τιμωροῦσα* (Schol. on Aesch. *Prom.* 936), and in this sense Aeschylus (l.c.) writes *οἱ προσκυνοῦντες τὴν Ἀδράστειαν σοφοί* (the first mention of Adrasteia in Greek literature). Adrasteia is in a still more special sense the punisher of proud words; so that *προσκυνῶ Ἀδράστειαν* becomes, as here, a sort of apologetic preface to a bold assertion or rash utterance: cf. Eur. *Rhes.* 342, 468 (*ξὺν δ' Ἀδραστείᾳ λέγω*). See Nägelsbach *Nachhom. Theol.* p. 47 and Seymour in the *Proceedings of the Amer. Philol. Assoc.* for July 1891 pp. XLVIII ff.

4 **ἐλπίζω κτλ.** *ἐλπίζω* is 'I fancy,' not 'I expect': cf. II 383 B *n*. The omission of *εἶναι* is curious: Madvig would restore it after *ἁμάρτημα*. I can find no parallel to its omission with *ἐλπίζω*, but *οἴομαι*, *ἡγοῦμαι* and other verbs of thinking often dispense with it. For examples see Schanz *Nov. Comm. Pl.* p. 34.

5 **καλῶν κτλ.**: "concerning noble and good and just institutions" (D. and V.), not "about the beautiful, the good, and the just, in the matter of laws" (J. and C.). The latter explanation gives a good sense, but it is harsh to separate *δικαίων* from *νομίμων*, and still harsher to take *καλῶν* as equivalent to *περὶ καλῶν*. Schneider was inclined to treat *δικαίων* as a gloss on *νομίμων*. But 'about things beautiful and good and institutions' is an anti-climax; and, besides, it is of institutions in conjunction with, not as distinct from, justice etc. that Plato is about to speak. In his translation Schneider takes the right view.

7 **εὖ.** *q* has *οὐκ εὖ*, an obvious but audacious correction, suggested, no doubt, by *καλῶς εἶχεν ἡ παραμυθία* in 450 D. *εὖ* is ironical. Glauco had comforted Socrates by saying *inter alia* that his hearers were friendly (*οὔτε δύσνοι οἱ ἀκουσόμενοι* 450 D). Excellent comfort! says Socrates: I had rather, in the circumstances, that they were enemies! Stallbaum and others read *οὐκ εὖ*, and Hermann *οὐ*, for *εὖ*, thinking the irony misplaced; but Glauco's smile (*γελάσας*)

καὶ ὁ Γλαύκων γελάσας Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐάν τι πάθωμεν πλημμελὲς ὑπὸ τοῦ λόγου, ἀφίεμέν σε ὥσπερ φόνου καθαρὸν εἶναι καὶ μὴ ἀπατεῶνα ἡμῶν. ἀλλὰ θαρρήσας λέγε. Ἀλλὰ μέντοι, 10 εἶπον, καθαρός γε καὶ ἐκεῖ ὁ ἀφεθείς, ὡς ὁ νόμος λέγει· εἰκὸς δέ γε, εἴπερ ἐκεῖ, κἀνθάδε. Λέγε τοίνυν, ἔφη, τούτου γ' ἕνεκα. Λέγειν δή, ἔφην ἐγώ, χρὴ ἀνάπαλιν αὖ νῦν, ἃ τότε ἴσως ἔδει ἐφεξῆς λέγειν. C τάχα δὲ οὕτως ἂν | ὀρθῶς ἔχοι, μετὰ ἀνδρεῖον δρᾶμα παντελῶς

9. καθαρὸν Π: καὶ καθαρὸν A. 13. δὴ Π: δὲ A. ἃ τότε *v*: ἅ ποτε ΑΠΞ*q*.

---

favours the ironical interpretation, and so does the 'Socratic irony' with which the whole sentence is overflowing. I agree with J. and C. in rejecting the pointless alternative rendering 'you do well to comfort me.'

451 B 9 **ὥσπερ φόνου κτλ.** See *cr. n.* καί before καθαρόν is absent from the great majority of MSS and can scarcely, I think, be sound: for the difference in meaning between καθαρόν and μὴ ἀπατεῶνα is hardly enough to carry off the double καί. ὥσπερ belongs to the whole expression φόνου καθαρόν, which is virtually one word. Hartman would expunge καὶ μὴ ἀπατεῶνα ἡμῶν, but it is quite in Plato's way to subjoin the interpretation of a metaphor or simile (cf. 470 C, VIII 553 D, 555 D, and my note on *Prot.* 314 A), nor have we any right to excise such expressions wholesale, as many Dutch critics would do (especially J. J. Hartman *de embl. in Pl. text. obviis* 1898).

11 **ἐκεῖ**: viz. in cases of φόνος ἀκούσιος (so Schneider, Stallbaum, etc.), not (with D. and V.) 'in the next world.' κἀνθάδε is relevant only if it means 'in this case too,' i.e. ἐν τῷ ἀπατεῶνα εἶναι καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν κτλ.: and this fixes the meaning of ἐκεῖ.

ὡς ὁ νόμος λέγει is explained by Dem. πρὸς Πανταίνετον 58 καὶ γὰρ ἀκούσιοι φόνοι—καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα γίγνεται· ἀλλ' ὅμως ἁπάντων τούτων ὅρος καὶ λύσις τοῖς παθοῦσι τέτακται τὸ πεισθέντας ἀφεῖναι, and ib. 59. See also *Laws* 869 E.

451 C 14 **ἀνδρεῖον δρᾶμα κτλ.** There is probably a playful allusion to the mimes of Sophron, as was first pointed out by R. Förster in *Rhein. Mus.* XXX (1875) p. 316. According to Suidas (s.v. Σώφρων) and others, Sophron's mimes were classified as ἀνδρεῖοι μῖμοι and γυναικεῖοι μῖμοι. In the former, as may be inferred from Choricius' *Defence of Mimes* (first published by Graux in *Revue de Philologie* I pp. 209 ff.) Sophron represented male characters, in the latter female (μιμεῖται μὲν ἄνδρας, μιμεῖται δὲ γύναια ib. p. 215). This is corroborated by many of the titles of his plays, such as ὁ ἀγροιώτας, ὁ θυννοθήρας, ὁ ἄγγελος contrasted with ταὶ ἀκεστρίαι, ἁ νυμφόπονος, ἁ πενθερά etc. Sophron's mimes are called δράματα (cf. ἀνδρεῖον δρᾶμα) by Demetrius περὶ ἑρμηνείας § 156 σχεδόν τε πάσας ἐκ τῶν δραμάτων αὐτοῦ τὰς παροιμίας ἐκλέξαι ἐστίν. The point here is that just as custom required an ἀνδρεῖος μῖμος to precede a γυναικεῖος—this is not otherwise attested, so far as I can discover—, so it will be proper (ὀρθῶς ἂν ἔχοι) for Plato's women to come on the stage after his men have played their part. Plato's partiality for Sophron is frequently mentioned by ancient authors, as for example by D. L. III 18, Quintil. I 10. 17: see Schuster in *Rhein. Mus.* XXIX (1874) pp. 605 ff., where these and other authorities are cited. Susemihl (Bursian's *Jahresbericht* 1874—1875 III p. 343) doubted whether Plato has Sophron in view here; but the allusion, which was admitted by Graux (l.c. p. 215 *n.*), and successfully reaffirmed by Förster (*Rhein. Mus.* for 1880 p. 472), is highly probable. I can see no point in making δρᾶμα γυναικεῖον an ironical reference to the *Ecclesiazusae* of Aristophanes (with Munk *die nat. Ordnung d. Pl. Schr.* p. 296, and Chiappelli l.c. p. 196), nor is it likely that the words allude to a dramatic caricature of Plato's policy by some other comedian, as is supposed by Bergk *Gr. Literaturgesch.* IV p. 462 *n.* 134. On Sophron's prose-mimes as a preparation for the Socratic Dialogue see Hirzel *der Dialog* I pp. 20—26.

451 C—**452** E *We declared at the*

15 διαπερανθὲν τὸ γυναικεῖον αὖ περαίνειν, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ σὺ οὕτω προκαλεῖ.

III. Ἀνθρώποις γὰρ φῦσι καὶ παιδευθεῖσιν ὡς ἡμεῖς διήλθομεν, κατ' ἐμὴν δόξαν οὐκ ἔστ' ἄλλη ὀρθὴ παίδων τε καὶ γυναικῶν κτῆσίς τε καὶ χρεία ἢ κατ' ἐκείνην τὴν ὁρμὴν ἰοῦσιν, ἥνπερ τὸ

---

outset that our men were to be as it were guardians of the flock. Now the principle of community requires that our female watch-dogs shall share the active duties of the males, allowance being made for their inferiority in strength. Their education must therefore be the same: they will have to learn music, gymnastic, and the art of war. No doubt the spectacle of women, especially old women, exercising themselves naked along with men, will seem ludicrous at first; but it is not long since the Greeks would have thought it ludicrous even for men to strip for athletic exercises. Nothing is truly ludicrous except what is mischievous.

451 C ff. Socrates now prepares to encounter the first 'wave' (451 C—457 B): see on 449 A ff. The outstanding feature in his argument throughout this part of the dialogue is the constant appeal which he makes to φύσις (452 E, 453 B, C, E, 454 B, C, D, 455 A, D, E, 456 A, B, C, D). He maintains that community of work and education between certain selected men and women is 'natural' in two senses. In the first place, it is, he maintains, in harmony with *human* nature, that is, with the nature of man and woman (455 E ff.), and in the second place, it is recommended by the analogy of Nature's other children, the lower animals (451 D). See also on II 370 A. Pöhlmann (*Gesch. d. antik. Kommunismus* etc. pp. 114—146) has shewn that the desire for a 'return to Nature' found frequent and manifold expression in the literature of Plato's times, and we can see that Plato was himself powerfully affected by the same impulse, although his interpretation of 'Nature' is coloured by an Idealism which is peculiarly his own (IV 443 B *n.*). The special regulations of Book V may be illustrated in some particulars from the practices of certain 'Natur-völker' before the time of Plato (see e.g. Hdt. IV 116 and infra 463 C *n.*), as well as by certain features of the Pythagorean and Spartan disciplines (see RP.[7] 48 A f. and *nn.* on 452 B al.), but it is more important and relevant to observe that Plato's assignment of common duties and common training to the two sexes is part of a well-reasoned and deliberate attempt by the Socratic school to improve the position of women in Greece. In this respect, as in many others, the teaching of Socrates inaugurated an era of protest against the old Hellenic view of things. See in particular, for the views of Socrates himself, Xen. *Mem.* II 2. 5, *Symp.* 2. 9 ἡ γυναικεία φύσις οὐδὲν χείρων τῆς τοῦ ἀνδρὸς οὖσα τυγχάνει, γνώμης δὲ καὶ ἰσχύος δεῖται, *Oecon.* 3. 12—15, 7. 11 ff.; for Plato, *Symp.* 201 D ff. and *Laws* 780 E ff.; and for the opinion of Antisthenes consult D. L. VI 12 ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἡ αὐτὴ ἀρετή. It is possible that some of Euripides' pictures of noble and disinterested women were also inspired in some measure by the influence of the same movement. In later times the Stoics constituted themselves the champions of similar views, and Cleanthes wrote a treatise entitled περὶ τοῦ ὅτι ἡ αὐτὴ ἀρετὴ καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός: see Dyroff *Ethik d. alten Stoa* pp. 311—314, where other evidence is cited. A learned and acute discussion on the attitude of the Socratic school in this matter will be found in Chiappelli *Riv. di Filologia* etc. XI pp. 229 ff. Finally it should be observed that, from Plato's point of view, the selection of suitable women as φύλακες is strictly in harmony with the fundamental principle of our city, viz. 'to each one work according to his or her nature' (II 370 B *n.*); that it removes a dangerous source of unrest, intrigue, and sedition, by providing an outlet for the energies of able and politically-minded women in legitimate channels and silencing them with the responsibilities of rule, while it at the same time secures for the service of the State all that is best in the other half of the population (*Laws* 781 A), and justifies the claim of the perfect city to be in literal truth an Aristocracy.

451 C 19 **κατ' ἐκείνην κτλ.**: "in following out that original impulse which we communicated to them" (D. and V.).

πρῶτον ὡρμήσαμεν· ἐπεχειρήσαμεν δέ που ὡς ἀγέλης φύλακας 20
D τοὺς ἄνδρας καθιστάναι τῷ λόγῳ. Ναί. Ἀκολουθῶμεν τοίνυν καὶ τὴν γένεσιν καὶ τροφὴν παραπλησίαν ἀποδιδόντες, καὶ σκοπῶμεν, εἰ ἡμῖν πρέπει ἢ οὔ. Πῶς; ἔφη. Ὧδε. τὰς θηλείας τῶν φυλάκων κυνῶν πότερα ξυμφυλάττειν οἰόμεθα δεῖν, ἅπερ ἂν οἱ ἄρρενες φυλάττωσι, καὶ ξυνθηρεύειν καὶ τἆλλα κοινῇ πράττειν, 25 ἢ τὰς μὲν οἰκουρεῖν ἔνδον ὡς ἀδυνάτους διὰ τὸν τῶν σκυλάκων τόκον τε καὶ τροφήν, τοὺς δὲ πονεῖν τε καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἔχειν περὶ τὰ ποίμνια; Κοινῇ, ἔφη, πάντα· πλὴν ὡς ἀσθενε-
E στέραις χρώμεθα, τοῖς δὲ ὡς ἰσχυροτέροις. Οἷόν τ' οὖν, ἔφην ἐγώ, ἐπὶ τὰ αὐτὰ χρῆσθαί τινι ζῴῳ, ἂν μὴ τὴν αὐτὴν τροφήν τε 30 καὶ παιδείαν ἀποδιδῷς; Οὐχ οἷόν τε. Εἰ ἄρα ταῖς γυναιξὶν ἐπὶ ταὐτὰ χρησόμεθα καὶ τοῖς ἀνδράσι, ταὐτὰ καὶ διδακτέον αὐτάς.
452 | Ναί. Μουσικὴ μὲν ἐκείνοις τε καὶ γυμναστικὴ ἐδόθη. Ναί. Καὶ ταῖς γυναιξὶν ἄρα τούτω τὼ τέχνα καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἀποδοτέον καὶ χρηστέον κατὰ ταὐτά. Εἰκὸς ἐξ ὧν λέγεις, ἔφη. Ἴσως δή, εἶπον, παρὰ τὸ ἔθος γελοῖα ἂν φαίνοιτο πολλὰ περὶ τὰ νῦν λεγόμενα, εἰ πράξεται ᾗ λέγεται. Καὶ μάλα, ἔφη. Τί, ἦν δ' 5

32. καὶ διδακτέον A²Π: διδακτέον A¹.

20 **ὡρμήσαμεν** (sc. *αὐτούς*) is causative, and not intransitive, as Jowett supposes.

ἀγέλης. Cf. II 375 D and infra 460 C, 466 D *nn.*

451 D 28 **πλὴν κτλ.** One MS inserts *ταῖς μέν* after *πλήν*; but, "*ταῖς θηλείαις* utpote ex ipsa sententia et ex adjectivo *ἀσθενεστέραις* facile intelligendum enuntiatum non est" (Schneider). Schneider's explanation is more accurate than to say (with Stallbaum) that *ταῖς μέν* is idiomatically suppressed, like *τὸ μέν* before *ἄλλο* in *Prot.* 330 A (*ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο*): cf. infra 455 E. This passage is thus criticised by Aristotle (*Pol.* B. 5. 1264ᵇ 4) *ἄτοπον δὲ καὶ τὸ ἐκ τῶν θηρίων ποιεῖσθαι τὴν παραβολήν, ὅτι δεῖ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσιν, οἷς οἰκονομίας οὐδὲν μέτεστιν.* But, from Plato's point of view, the analogy holds; for he regards *οἰκονομία* as *παρὰ φύσιν* even for human beings, and aims at abolishing it.

452 A 1 **μουσικὴ μέν**. The particle *μέν* "Latino *atqui* non multo debilius" (Schneider, comparing I 339 B and III 412 C *ὅτι μὲν πρεσβυτέρους τοὺς ἄρχοντας δεῖ εἶναι—δῆλον*). Richards conjectures *μήν*, which would certainly be more usual (cf. 465 B): but no change is necessary. Although the position of *τε* (which a few inferior MSS omit) is irregular, we ought not to read *γε*: cf. infra 465 E *n.*, and (with Schneider) *Laws* 800 A, 966 A (*ἤ καὶ ὅπως ἕν τε καὶ ὅπῃ*). In these cases *τε* suffers hyperbaton, being attracted forward by *καί*. The reverse kind of hyperbaton is more usual with this word: see *Prot.* 316 D, with my note ad loc. Here it would be awkward to place *τε* after either *μουσική* or *μέν*. For *ἐδόθη* Richards proposes *ἀπεδόθη*, to correspond with *ἀποδιδῷς* above; but cf. *δοτέον* infra 457 A and see on I 336 E.

4 **παρὰ τὸ ἔθος**: 'contra consuetudinem,' not 'respectu consuetudinis' as Hartman thinks. The phrase specifies the particular variety of *γελοῖα* intended by Plato: 'many ludicrous breaches of etiquette.' It is not quite easy (with J. and C.) to understand *πραττόμενα*.

5 **πράξεται**. *q* has *πεπράξεται*, which is tempting, and may be right; but, as Schneider points out, 'si peragentur' is somewhat more appropriate than 'si peracta fuerint.' *πράξεται* as passive seems to occur only here in Attic.

ἐγώ, γελοιότατον αὐτῶν ὁρᾷς; ἢ δῆλα δή, ὅτι γυμνὰς τὰς γυναῖκας ἐν ταῖς παλαίστραις γυμναζομένας μετὰ τῶν ἀνδρῶν, | οὐ μόνον τὰς B νέας, ἀλλὰ καὶ ἤδη τὰς πρεσβυτέρας, ὥσπερ τοὺς γέροντας ἐν τοῖς γυμνασίοις, ὅταν ῥυσοὶ καὶ μὴ ἡδεῖς τὴν ὄψιν ὅμως φιλογυμναστῶ-
10 σιν; Νὴ τὸν Δία, ἔφη· γελοῖον γὰρ ἄν, ὥς γε ἐν τῷ παρεστῶτι, φανείη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐπείπερ ὡρμήσαμεν λέγειν, οὐ φοβητέον τὰ τῶν χαριέντων σκώμματα, ὅσα καὶ οἷα ἂν εἴποιεν εἰς τὴν τοιαύτην μεταβολὴν γενομένην καὶ περὶ τὰ γυμνάσια | καὶ περὶ C μουσικὴν καὶ οὐκ ἐλάχιστα περὶ τὴν τῶν ὅπλων σχέσιν καὶ ἵππων
15 ὀχήσεις. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Ἀλλ' ἐπείπερ λέγειν ἠρξάμεθα, πορευτέον πρὸς τὸ τραχὺ τοῦ νόμου, δεηθεῖσίν τε τούτων μὴ τὰ αὑτῶν πράττειν ἀλλὰ σπουδάζειν, καὶ ὑπομνήσασιν, ὅτι οὐ πολὺς χρόνος ἐξ οὗ τοῖς Ἕλλησιν ἐδόκει αἰσχρὰ εἶναι καὶ γελοῖα, ἅπερ νῦν τοῖς πολλοῖς τῶν βαρβάρων, γυμνοὺς ἄνδρας ὁρᾶσθαι, καὶ ὅτε
20 ἤρχοντο τῶν γυμνασίων πρῶτοι μὲν Κρῆτες, | ἔπειτα Λακεδαιμόνιοι, D ἐξῆν τοῖς τότε ἀστείοις πάντα ταῦτα κωμῳδεῖν. ἢ οὐκ οἴει;

---

452 B 8 **ἤδη** = *demum* adds emphasis to ἀλλὰ καί. We may translate: 'but positively also the older women.' On this use of ἤδη ('now that we have reached this point') and kindred words see Cope *Aristotle's Rhetoric* Vol. I pp. 13 ff. J. and C. (with other editors) suppose a hyperbaton for τὰς ἤδη πρεσβυτέρας (which Herwerden would actually read): but the hyperbaton is harsh, and no parallel has yet been adduced. The rules laid down by Plato in this passage are an exaggeration of Spartan usage: cf. Plut. *Lyc.* 14 and the passages cited by Paley on Eur. *Androm.* 596 ff. Σπαρτιάδων—αἳ ξὺν νέοισιν ἐξερημοῦσαι δόμους | γυμνοῖσι μηροῖς καὶ πέπλοις ἀνειμένοις | δρόμους παλαίστρας τ' οὐκ ἀνασχέτους ἐμοὶ | κοινὰς ἔχουσι, and by Blaydes on Ar. *Lys.* 82: cf. also *Laws* 813 E ff., 833 C ff. and infra 457 A. The words ὅταν ῥυσοὶ—φιλογυμναστῶσιν are a characteristically Hellenic touch: cf. *Theaet.* 162 B.

12 **τῶν χαριέντων**. It is tempting to see in this an allusion to the author of the *Ecclesiazusae* (with Krohn *Pl. St.* p. 81 and Chiappelli *Riv. di Filol.* XI p. 198). If—with the majority of modern critics—we hold that the *Ecclesiazusae* is earlier than Book V, and if we consider the play as at least in some measure directed against theories on communism and the position of women with which the Socratic school sympathised, it is easy to interpret Plato here as addressing a rebuke to the comic stage in the form of a further challenge. In any case, however, the words οὐ φοβητέον—ὀχήσεις are not a *vaticinium ex eventu*, for the *Ecclesiazusae* does not touch on any of the points specifically mentioned here. See also on 452 D, 455 A, 457 B, 464 B, and 473 E f. In each of these passages there is some *prima facie* ground for suspecting a personal or polemical motive of some kind. See on the whole subject App. I.

452 C 16 **τὰ αὑτῶν πράττειν**: i.e. παίζειν. Herwerden's conjecture τὰ τοιαῦτα παίζειν is both needless and inelegant.

17 **οὐ πολὺς χρόνος κτλ.** Stallbaum cites Hdt. I 10 παρὰ γὰρ τοῖσι Λυδοῖσι, σχεδὸν δὲ καὶ παρὰ τοῖσι ἄλλοισι βαρβάροισι, καὶ ἄνδρα ὀφθῆναι γυμνὸν ἐς αἰσχύνην μεγάλην φέρει, and Thuc. I 6 ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι (Λακεδαιμόνιοι) κτλ.

20 **γυμνασίων** is used in its strict etymological sense of γυμνοὶ ἀγῶνες: we ought not to insert γυμνῶν (with Richards) or τοιούτων (with Herwerden) before γυμνασίων.

πρῶτοι—Κρῆτες. Plato contradicts Thucydides l.c. Cf. [*Minos*] 318 D, where Spartan institutions are derived from Crete, and see Hermann-Thumser *Gr. Staatsalt.* p. 141 *nn.*

Ἔγωγε. Ἀλλ' ἐπειδή, οἶμαι, χρωμένοις ἄμεινον τὸ ἀποδύεσθαι τοῦ συγκαλύπτειν πάντα τὰ τοιαῦτα ἐφάνη, καὶ τὸ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς δὴ γελοῖον ἐξερρύη ὑπὸ τοῦ ἐν τοῖς λόγοις μηνυθέντος ἀρίστου, καὶ τοῦτο ἐνεδείξατο, ὅτι μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι 25 ἡγεῖται ἢ τὸ κακόν, καὶ ὁ γελωτοποιεῖν ἐπιχειρῶν πρὸς ἄλλην **E** τινὰ ὄψιν ἀποβλέπων ὡς γελοίου ἢ τὴν τοῦ ἄφρονός τε καὶ κακοῦ καὶ καλοῦ αὖ σπουδάζει πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν στησάμενος ἢ τὸν τοῦ ἀγαθοῦ. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

IV. Ἆρ' οὖν οὐ πρῶτον μὲν τοῦτο περὶ αὐτῶν ἀνομολογητέον, 30 εἰ δυνατὰ ἢ οὔ, καὶ δοτέον ἀμφισβήτησιν, εἴτε τις φιλοπαίσμων

30. αὐτῶν Ξ*q*: αὐτὸν ΑΠ.

---

452 D 23 **καὶ κτλ.** *καὶ* begins the apodosis: 'then too' etc. The general idea is that when experience proved that it was *better* to take exercise in a nude condition, nudity also ceased to be ludicrous. Plato thus prepares the way for the identification to be presently made (see next note). The particle δή ('forsooth') hints that the eye is less trustworthy than the reason; and the contrast is further accentuated by the somewhat artificial balance between ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς and ἐν τοῖς λόγοις. D. and V. wrongly make the apodosis begin with καὶ τοῦτο (where τοῦτο is of course nominative).

25 **μάταιος κτλ.** I have (with the Oxford editors) retained the text of A. It at least affords an intelligible sense, and none of the numerous variants or emendations is at all convincing. The general drift of the passage is clear enough. Nothing is γελοῖον except what is κακόν (μάταιος—κακόν), and, conversely, nothing is σπουδαῖον except what is ἀγαθόν (καὶ καλοῦ—ἀγαθοῦ. σπουδαῖον is involved in σπουδάζει). Both inferences are expressed in such a way as to suggest a personal reference: cf. χαριέντων in B, and see App. I. γελωτοποιεῖν, especially after κωμῳδεῖν just above, points to the comic stage: and Aristophanes is perhaps intended. See on 452 B. The whole sentence means: 'Foolish is the man who identifies the laughable with anything but the bad, and he who attempts to raise a laugh by looking at any spectacle as laughable except the spectacle of folly and evil aims in all seriousness also at another standard of beauty, which he has set up for himself, than the standard of the good.' The analysis of τὸ γελοῖον, so far as it goes, is in harmony with *Phil.* 48 A ff.: cf. especially 49 A. With στησάμενος we must supply αὐτόν, i.e. τὸν σκοπόν. On the difficulties of this passage see App. II.

452 E—**456** C *Let us first determine whether our proposal is possible—in other words, whether woman is naturally able to share the duties of man—all, or none, or some, and, if some, whether war is one of these. It may be argued: 'man's nature is different from that of woman: we should therefore assign them different duties.' A little analysis will shew the superficial and eristic character of such reasoning. The word 'different' is ambiguous. Natures may differ without differing at all in respect of the powers by which certain duties are performed. Consequently, if man and woman differ only in sex, they may each perform those duties in which sex plays no part. Among such duties are those which appertain to the administration of a city. Doubtless man is superior, as a whole, in capacity and strength, although many women excel many men; but the natural aptitudes of individual women are as various as those of men, and there is no administrative duty which is by Nature exclusively appropriated either to men, or to women. Thus Nature produces women who are fitted to guard our city. These we shall select as the wives and colleagues of the male guardians. Our proposal is possible, because it is natural: the term 'unnatural' may sooner be applied to the present condition of women.*

452 E ff. On the principle laid down in this part of Socrates' argument see 451 C ff. *nn.*

εἴτε σπουδαστικὸς ἐθέλει ἀμφισβητῆσαι, πότερον δυνατὴ φύσις
ἡ ἀν|θρωπίνη ἡ θήλεια τῇ τοῦ ἄρρενος γένους κοινωνῆσαι εἰς 453
ἅπαντα τὰ ἔργα, ἢ οὐδ' εἰς ἕν, ἢ εἰς τὰ μὲν οἵα τε, εἰς δὲ τὰ οὔ,
καὶ τοῦτο δὴ τὸ περὶ τὸν πόλεμον ποτέρων ἐστίν; ἆρ' οὐχ οὕτως
ἂν κάλλιστά τις ἀρχόμενος ὡς τὸ εἰκὸς καὶ κάλλιστα τελευτήσειεν;
5 Πολύ γε, ἔφη. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς
ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀμφισβητήσωμεν, ἵνα μὴ ἔρημα τὰ τοῦ ἑτέρου
λόγου πολιορκῆται; | Οὐδέν, ἔφη, κωλύει. Λέγωμεν δὴ ὑπὲρ B
αὐτῶν ὅτι Ὦ Σώκρατές τε καὶ Γλαύκων, οὐδὲν δεῖ ὑμῖν ἄλλους
ἀμφισβητεῖν· αὐτοὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ τῆς κατοικίσεως, ἣν ᾠκίζετε
10 πόλιν, ὡμολογεῖτε δεῖν κατὰ φύσιν ἕκαστον ἕνα ἓν τὸ αὑτοῦ
πράττειν. Ὡμολογήσαμεν, οἶμαι· πῶς γὰρ οὔ; Ἔστιν οὖν ὅπως
οὐ πάμπολυ διαφέρει γυνὴ ἀνδρὸς τὴν φύσιν; Πῶς δ' οὐ διαφέρει;
Οὐκοῦν ἄλλο καὶ ἔργον ἑκατέρῳ προσήκει προστάττειν τὸ κατὰ
τὴν αὑτοῦ | φύσιν; Τί μήν; Πῶς οὖν οὐχ ἁμαρτάνετε νῦν καὶ C
15 τἀναντία ὑμῖν αὐτοῖς λέγετε, φάσκοντες αὖ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς
γυναῖκας δεῖν τὰ αὐτὰ πράττειν, πλεῖστον κεχωρισμένην φύσιν
ἔχοντας; ἕξεις τι, ὦ θαυμάσιε, πρὸς ταῦτ' ἀπολογεῖσθαι; Ὡς
μὲν ἐξαίφνης, ἔφη, οὐ πάνυ ῥᾴδιον· ἀλλὰ σοῦ δεήσομαί τε καὶ
δέομαι καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν λόγον, ὅστις ποτ' ἐστίν, ἑρμηνεῦσαι.
20 Ταῦτ' ἔστιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα,
ἃ ἐγὼ πάλαι | προορῶν ἐφοβούμην τε καὶ ὤκνουν ἅπτεσθαι τοῦ D
νόμου τοῦ περὶ τὴν τῶν γυναικῶν καὶ παίδων κτῆσιν καὶ τροφήν.
Οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη, οὐ γὰρ εὐκόλῳ ἔοικεν. Οὐ γάρ, εἶπον· ἀλλὰ

---

33 **ἡ ἀνθρωπίνη** was objected to by Cobet; but *ἡ θήλεια* alone would be too general: we are dealing only with 'female *human* nature.'

453 A 4 **καὶ κάλλιστα.** Dobree conjectured *κάλλιστα καί*, neatly, but needlessly, for *καλὴ τελευτή*, like *καλὴ ἀρχή*, may be treated as a single notion. Cf. III 404 B *n*.

453 B 9 **κατοικίσεως**: sc. *τῆς πόλεως*, but the antecedent is attracted into the relative clause (*ἣν ᾠκίζετε πόλιν*), as often: cf. I 350 C *n*.

10 **ὡμολογεῖτε.** II 369 E ff.

12 **πῶς δ' οὐ διαφέρει;** Baiter follows Hirschig in bracketing *διαφέρει*. The formula *πῶς δ' οὔ;* is however so common, that no scribe is likely to have added *διαφέρει*. Cf. *διαφέρει* in VI 496 A. For the sentiment see Xen. *Oec.* 7. 22 *τὴν φύσιν—εὐθὺς παρεσκεύασεν ὁ θεὸς—τὴν μὲν τῆς γυναικὸς ἐπὶ τὰ ἔνδον ἔργα καὶ ἐπιμελήματα, τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τὰ ἔξω ἔργα καὶ ἐπιμελήματα*—the orthodox Greek view.

453 D 23 **οὐ γὰρ εὐκόλῳ κτλ.** The MS reading has been defended in two ways. Schneider prints a colon after *ἔφη*, and explains *οὐ μὰ τὸν Δία* as "minime, per Jovem, <temere tu et sine causa hanc rem tractare dubitabas>"; but it is exceedingly difficult to supply the words in brackets. This difficulty induced Apelt (*Obs. Crit.* p. 12) to suggest *οὐ <μάτην> μὰ τὸν Δία, ἔφη· οὐ γὰρ κτλ.* Others explain the oath as emphasizing *οὐ γὰρ εὐκόλῳ ἔοικεν*, and compare X 605 E *οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ εὐλόγῳ ἔοικεν* and *Parm.* 131 E *οὐ μὰ τὸν Δία, φάναι, οὔ μοι δοκεῖ εὔκολον εἶναι τὸ τοιοῦτον διορίσασθαι.* But the whole difficulty centres round *γάρ*,

δὴ ὧδ' ἔχει· ἄν τέ τις εἰς κολυμβήθραν μικρὰν ἐμπέσῃ, ἄν τε εἰς τὸ μέγιστον πέλαγος μέσον, ὅμως γε νεῖ οὐδὲν ἧττον. Πάνυ μὲν 25 οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἡμῖν νευστέον καὶ πειρατέον σῴζεσθαι ἐκ τοῦ λόγου, ἤτοι δελφῖνά τινα ἐλπίζοντας ἡμᾶς ὑπολαβεῖν ἄν, ἤ τινα E ἄλλην ἄπορον σωτηρίαν. | Ἔοικεν, ἔφη. Φέρε δή, ἦν δ' ἐγώ, ἐάν πῃ εὕρωμεν τὴν ἔξοδον. ὡμολογοῦμεν γὰρ δὴ ἄλλην φύσιν ἄλλο δεῖν ἐπιτηδεύειν, γυναικὸς δὲ καὶ ἀνδρὸς ἄλλην εἶναι· τὰς δὲ ἄλλας 30 φύσεις τὰ αὐτά φαμεν νῦν δεῖν ἐπιτηδεῦσαι. ταῦτα ἡμῶν κατηγο-454 ρεῖτε; Κομιδῇ γε. Ἦ γενναία, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, ἡ | δύναμις τῆς ἀντιλογικῆς τέχνης. Τί δή; Ὅτι, εἶπον, δοκοῦσί μοι εἰς αὐτὴν καὶ ἄκοντες πολλοὶ ἐμπίπτειν καὶ οἴεσθαι οὐκ ἐρίζειν, ἀλλὰ διαλέγεσθαι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι κατ' εἴδη διαιρούμενοι τὸ

29. ὡμολογοῦμεν Ξ q: ὁμολογοῦμεν AΠ.

---

and γάρ is absent from each of these passages. Hartman strangely explains γάρ as 'profecto'; while Stallbaum inclines to cut it out. Groen van Prinsterer (*Prosop. Plat.* p. 209) proposed to read οὐ γὰρ εὐκόλῳ ἔοικεν. Οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη. Οὐ γάρ, εἶπον. It appears to me that the emphatic οὐ μὰ τὸν Δία is more appropriate in the mouth of Socrates, who is continually dwelling on the difficulty of his task, and I therefore think that Plato wrote Οὐ γὰρ εὐκόλῳ ἔοικεν, ἔφη. Οὐ γάρ, εἶπον, οὐ μὰ τὸν Δία, although I have not ventured to change the text. εὐκόλῳ is of course neuter, not masculine, as Richter supposed (*Fl. Jahrb.* 1867 p. 143).

24 **κολυμβήθραν**: a swimming tank. See Blümner *Privatalt.* p. 210 *n.* 2. In what follows we have the first suggestion of the wave metaphor, which dominates nearly the whole of Book V: see on 449 A.

28 **ἄπορον**. As ἄλλην here means 'other' and not 'else,' the epithet ἄπορον ('difficult to procure,' cf. II 378 A) must be applicable to the dolphin also. The Platonic *litotes* seems delicately to suggest that the miraculous story of Arion and the dolphin is not above suspicion. Herwerden conjectured ἄτοπον, but no change is necessary.

453 E 31 **κατηγορεῖτε**. Socrates identifies his audience with the imaginary opponents of 453 A—C, and Glauco replies in their name. As ἡμῶν means primarily Socrates and Glauco (453 B), the situation is somewhat confusing: and some may wish to read κατηγορεῖται, as I formerly printed (with Vind. F, Flor. R T, Ficinus and Hartman). The confusion of ε and αι is of course common (see *Introd.* § 5), but it is better to adhere to the best MSS. Cf. VI 489 B.

454 A 2 **ἀντιλογικῆς τέχνης**. ἀντιλογική is defined in *Soph.* 225 B as a variety of ἀμφισβητητικόν: viz. τὸ ἐν ἰδίοις—opposed to τὸ δικανικόν, which is δημοσίᾳ—αὖ καὶ κατακεκερματισμένον ἐρωτήσεσι πρὸς ἀποκρίσεις. It is described in *Phaedr.* 261 D ff., and practical illustrations are given in the sophisms of *Euthyd.* 275 C ff. The Ἀντιλογικοί are spoken of as almost a distinct sect in Plato's time: see *Lys.* 216 A and Isocr. περὶ ἀντιδόσεως 45 ἄλλοι δέ τινες περὶ τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀποκρίσεις—οὓς ἀντιλογικοὺς καλοῦσιν. Here Plato probably has in view some of the 'Sophists' (as in VI 499 A) as well as the Megarian school, whose well-known puzzles—ὁ ψευδόμενος, ὁ διαλανθάνων, Ἠλέκτρα, ὁ ἐγκεκαλυμμένος: see D. L. II 108—are excellent examples of verbal fallacies. The same class of people are also called ἐριστικοί and ἀγωνιστικοί: see *Men.* 75 C and cf. *Theaet.* 167 E, *Phil.* 17 A and Isocr. *in Soph.* 20 τῶν περὶ τὰς ἔριδας καλινδουμένων—τοιαῦτα λογίδια διεξιόντες οἷς εἴ τις ἐπὶ τῶν πράξεων ἐμμείνειεν, εὐθὺς ἂν ἐν πᾶσιν εἴη κακοῖς. On the history and place of Eristic in Greek philosophy see E. S. Thompson's elaborate excursus in his edition of the *Meno* pp. 272—285.

4 **κατ' εἴδη διαιρούμενοι**. εἴδη is not of course 'the Ideas': but 'species'

5 λεγόμενον ἐπισκοπεῖν, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τὸ ὄνομα διώκειν τοῦ
λεχθέντος τὴν ἐναντίωσιν, ἔριδι, οὐ διαλέκτῳ πρὸς ἀλλήλους
χρώμενοι. Ἔστι γὰρ δή, ἔφη, περὶ πολλοὺς τοῦτο τὸ πάθος·
ἀλλὰ μῶν καὶ πρὸς ἡμᾶς τοῦτο τείνει ἐν τῷ παρόντι; Παντάπασι
μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ· κινδυνεύομεν γοῦν ἄκοντες ἀντιλογίας ἅπτε- B
10 σθαι. Πῶς; Τὸ μὴ τὴν αὐτὴν φύσιν ὅτι οὐ τῶν αὐτῶν δεῖ
ἐπιτηδευμάτων τυγχάνειν πάνυ ἀνδρείως τε καὶ ἐριστικῶς κατὰ
τὸ ὄνομα διώκομεν, ἐπεσκεψάμεθα δὲ οὐδ' ὁπῃοῦν, τί εἶδος τὸ τῆς
ἑτέρας τε καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ πρὸς τί τεῖνον ὡριζόμεθα
τότε, ὅτε τὰ ἐπιτηδεύματα ἄλλῃ φύσει ἄλλα, τῇ δὲ αὐτῇ τὰ αὐτὰ
15 ἀπεδίδομεν. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη, ἐπεσκεψάμεθα. Τοιγάρτοι, εἶπον, C
ἔξεστιν ἡμῖν, ὡς ἔοικεν, ἀνερωτᾶν ἡμᾶς αὐτούς, εἰ ἡ αὐτὴ φύσις
φαλακρῶν καὶ κομητῶν καὶ οὐχ ἡ ἐναντία, καὶ ἐπειδὰν ὁμολογῶμεν
ἐναντίαν εἶναι, ἐὰν φαλακροὶ σκυτοτομῶσιν, μὴ ἐᾶν κομήτας, ἐὰν
δ' αὖ κομῆται, μὴ τοὺς ἑτέρους. Γελοῖον μέντ' ἂν εἴη, ἔφη. Ἆρα
20 κατ' ἄλλο τι, εἶπον ἐγώ, γελοῖον, ἢ ὅτι τότε οὐ πάντως τὴν αὐτὴν

10. μὴ Ξ: om. AΠ *q*.

'kinds': cf. *Pol.* 285 A κατ' εἴδη—διαιρουμένους and *Soph.* 253 D κατὰ γένη διαιρεῖσθαι. That κατὰ γένη (s. εἴδη) διαλέγειν is the peculiar province of dialectic was the view of Socrates as well as of Plato: see Xen. *Mem.* IV 5. 12 ἔφη δὲ καὶ τὸ διαλέγεσθαι ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ συνιόντας κοινῇ βουλεύεσθαι διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ πράγματα. See also on III 402 C.

5 **κατ' αὐτὸ—ἐναντίωσιν**: lit. 'pursue the contradiction of what has been said according to the name and nothing more' i.e. 'aim at the merely verbal contradiction of what has been said.' We are told by Clement (*Strom.* II 7. 968 B ed. Migne) that Critolaus called such persons ὀνοματόμαχοι. With διώκειν ἐναντίωσιν cf. III 410 B γυμναστικὴν διώκειν. The implied antithesis to κατ' αὐτὸ τὸ ὄνομα is κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα: cf. *Soph.* 218 C δεῖ δὲ ἀεὶ παντὸς πέρι τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μᾶλλον διὰ λόγων ἢ τοὔνομα μόνον συνομολογήσασθαι χωρὶς λόγου.

6 **ἔριδι—διαλέκτῳ**: a common opposition: cf. *Men.* 75 C ff. and *Phil.* 17 A.

454 B 10 **τὸ μὴ τὴν αὐτὴν κτλ.** See *cr. n.* The omission of μή was perhaps due to the erroneous idea that διώκομεν below meant 'to attack.' In reality, it means 'we are pursuing' (the proposition that), i.e. 'we are insisting that.' The way for this somewhat strained use is prepared by διώκειν τὴν ἐναντίωσιν just above. Plato is in fact applying the expression τοῦ λεχθέντος τὴν ἐναντίωσιν to the special case before us. τὸ λεχθέν would in this case be that 'different natures are to follow the same pursuits' (453 E τὰς ἄλλας φύσεις τὰ αὐτά φαμεν νῦν δεῖν ἐπιτηδεῦσαι). Its ἐναντίωσις is that 'different natures are not to have the same pursuits.' For τὴν αὐτήν we must therefore read either <μὴ> τὴν αὐτήν or else τὴν ἄλλην (with Baiter). I prefer the former, both because it has some MS authority, and also because, if Plato had chosen to use ἄλλος, he would probably have written τὰς ἄλλας φύσεις as in 453 E. It is also true, as J. and C. observe, that "the opposition of μὴ τὴν αὐτήν, οὐ τῶν αὐτῶν is more like Plato than the conjectural reading τὴν ἄλλην." Translate 'we cling to the verbal point and insist that what is *not* the same nature ought *not* to have the same pursuits.'

454 C 16 **ὡς ἔοικεν** marks the irony. For ἡ ἐναντία in the next line a few MSS have ἐναντία, which Hartman approves. If ἡ αὐτή were predicative, Plato would have written ἐναντία, but, as it is, ἡ ἐναντία is correct, being, like ἡ αὐτὴ φύσις, the subject to an ἐστίν understood.

καὶ τὴν ἑτέραν φύσιν ἐτιθέμεθα, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς ἀλλοιώ-
D σεώς τε καὶ ὁμοιώσεως μόνον ἐφυλάττομεν, τὸ πρὸς αὐτὰ τεῖνον
τὰ ἐπιτηδεύματα; οἷον ἰατρικὸν μὲν καὶ ἰατρικὸν τὴν αὐτὴν φύσιν
ἔχειν ἐλέγομεν· ἢ οὐκ οἴει; Ἔγωγε. Ἰατρικὸν δὲ καὶ τεκτονικὸν
ἄλλην; Πάντως που. 25

V. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ τῶν γυναικῶν
γένος, ἐὰν μὲν πρὸς τέχνην τινὰ ἢ ἄλλο ἐπιτήδευμα διαφέρον
φαίνηται, τοῦτο δὴ φήσομεν ἑκατέρῳ δεῖν ἀποδιδόναι· ἐὰν δ' αὐτῷ
τούτῳ φαίνηται διαφέρειν, τῷ τὸ μὲν θῆλυ τίκτειν, τὸ δὲ ἄρρεν
E ὀχεύειν, οὐδέν τί πω φήσομεν μᾶλλον ἀποδεδεῖχθαι, ὡς πρὸς ὃ 30
ἡμεῖς λέγομεν διαφέρει γυνὴ ἀνδρός, ἀλλ' ἔτι οἰησόμεθα δεῖν τὰ
αὐτὰ ἐπιτηδεύειν τούς τε φύλακας ἡμῖν καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν.
Καὶ ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο κελεύομεν τὸν τὰ ἐναντία

21. καὶ τὴν Π et in mg. A²: om. A¹. 22. τὸ—τεῖνον τὰ q cum Galeno v p. 738 ed. Kühn: τὰ—τείνοντα AΠ et in mg. γρ Ξ²: τὸ—τεῖνον Ξ¹. 23. ἰατρικὸν μὲν A²Π: ἰατρικῶν μὲν A¹. ἰατρικὸν nos: ἰατρικὴν τὴν ψυχὴν ὄντα AΠ: ἰατρικὸν τὴν ψυχὴν ὄντα q: τὴν ψυχὴν ὄντα Ξ, omisso καὶ ἰατρικόν.

---

454 D 22 **πρὸς—τεῖνον** corresponds to πρός τι τεῖνον in B above. On the corruption in A see *Introd.* § 5.

23 **ἰατρικὸν κτλ.** Plato is illustrating that particular variety of ὁμοίωσις and ἀλλοίωσις which πρὸς αὐτὰ τείνει τὰ ἐπιτηδεύματα. As an instance of ὁμοίωσις he gives two ἰατρικοί (cf. I 350 A): these clearly have the same nature πρὸς αὐτὰ τὰ ἐπιτηδεύματα, i.e. in this case πρὸς τὸ ἰατρεύεσθαι. ἀλλοίωσις he illustrates by the difference between an ἰατρικός and a τεκτονικός: these have different natures πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα, for the one is qualified ἰατρεύεσθαι, the other τεκταίνεσθαι. Nothing could be more clear; but the text has been plunged into confusion by the introduction of the words τὴν ψυχὴν ὄντα after the second ἰατρικόν. The reading of A—see *cr. n.*—is indefensible; and the majority of recent editors print ἰατρικὸν μὲν καὶ ἰατρικὸν τὴν ψυχὴν ὄντα with q. But τὴν ψυχὴν ὄντα adds nothing to ἰατρικόν. It has indeed been thought that ἰατρικόν by itself suggests a doctor in actual practice, whereas an ἰατρικὸς τὴν ψυχήν need not practise. If so, we may fairly doubt whether the two have the same nature; and at all events the difference between them renders them inapt illustrations of Plato's argument. Jowett and Campbell attempt to escape these difficulties by taking τὴν ψυχὴν ὄντα with the first ἰατρικόν as well as with the second; but the Greek does not permit of this solution. Similar objections apply to the readings of Bekker (and apparently Ficinus) ἰατρὸν μὲν καὶ ἰατρικὸν τὴν ψυχὴν ὄντα, of Stephanus and other early editors ἰατρικὸν μὲν καὶ ἰατρικὴν τὴν ψυχὴν ἔχοντα (partly supported by Θ), and also, with some modifications, to Richards' otherwise unhappy proposal ἰατρικὸν μὲν καὶ ἰατρικὸν <εὐφυᾶ> τὴν ψυχὴν ὄντα. Hermann reads ἰατρικὸν μὲν καὶ ἰατρικὴν τὴν ψυχὴν ὄντας, but the introduction of women is of course premature. I regard τὴν ψυχὴν ὄντα as a relic of ἰατρὸν τὴν ψυχὴν ὄντα, a marginal annotation on ἰατρικόν. Cf. *Introd.* § 5.

24 **ἐλέγομεν**: 'we were saying,' i.e. 'we meant.' Nothing of the sort was actually said before.

27 **διαφέρον**: 'excelling' rather than 'differing' (D. and V.): hence τοῦτο δὴ—ἀποδιδόναι. Richards proposes διαφέρειν, to avoid the singular. But the subjects are distributed, as appears from καὶ τό—καὶ τό, as well as from ἑκατέρῳ; and the infinitive is somewhat less suitable here than it is below. Translate 'if either the male or the female sex plainly excels the other' etc.

454 E 33 **οὐκοῦν κτλ.** 'Is not our next step to invite?' &c. Ξ reads κελεύωμεν, which may be right, but the

λέγοντα τοῦτο αὐτὸ δι|δάσκειν ἡμᾶς, πρὸς τίνα τέχνην ἢ τί 455
ἐπιτήδευμα τῶν περὶ πόλεως κατασκευὴν οὐχ ἡ αὐτή, ἀλλὰ
ἑτέρα φύσις γυναικός τε καὶ ἀνδρός; Δίκαιον γοῦν. Τάχα τοίνυν
ἄν, ὅπερ σὺ ὀλίγον πρότερον ἔλεγες, εἴποι ἂν καὶ ἄλλος, ὅτι ἐν μὲν
5 τῷ παραχρῆμα ἱκανῶς εἰπεῖν οὐ ῥᾴδιον, ἐπισκεψαμένῳ δὲ οὐδὲν
χαλεπόν. Εἴποι γὰρ ἄν. Βούλει οὖν δεώμεθα τοῦ τὰ τοιαῦτα
ἀντιλέγοντος ἀκολουθῆσαι ἡμῖν, ἐάν πως ἡμεῖς | ἐκείνῳ ἐνδειξώμεθα, B
ὅτι οὐδέν ἐστιν ἐπιτήδευμα ἴδιον γυναικὶ πρὸς διοίκησιν πόλεως;
Πάνυ γε. Ἴθι δή, φήσομεν πρὸς αὐτόν, ἀποκρίνου· ἆρα οὕτως
10 ἔλεγες τὸν μὲν εὐφυῆ πρός τι εἶναι, τὸν δὲ ἀφυῆ, ἐν ᾧ ὁ μὲν ῥᾳδίως
τι μανθάνοι, ὁ δὲ χαλεπῶς, καὶ ὁ μὲν ἀπὸ βραχείας μαθήσεως ἐπὶ
πολὺ εὑρετικὸς εἴη οὗ ἔμαθεν, ὁ δὲ πολλῆς μαθήσεως τυχὼν καὶ
μελέτης μηδ' ἃ ἔμαθε σῴζοιτο, καὶ τῷ μὲν τὰ τοῦ σώματος ἱκανῶς
| ὑπηρετοῖ τῇ διανοίᾳ, τῷ δὲ ἐναντιοῖτο; ἆρ' ἄλλα ἄττα ἐστὶν ἢ C
15 ταῦτα, οἷς τὸν εὐφυῆ πρὸς ἕκαστα καὶ τὸν μὴ ὡρίζου; Οὐδείς, ἦ
δ' ὅς, ἄλλα φήσει. Οἶσθά τι οὖν ὑπὸ ἀνθρώπων μελετώμενον,
ἐν ᾧ οὐ πάντα ταῦτα τὸ τῶν ἀνδρῶν γένος διαφερόντως ἔχει ἢ τὸ
τῶν γυναικῶν; ἢ μακρολογῶμεν τήν τε ὑφαντικὴν λέγοντες καὶ
τὴν τῶν ποπάνων τε καὶ ἑψημάτων θεραπείαν, ἐν οἷς δή τι δοκεῖ
20 | τὸ γυναικεῖον γένος εἶναι, οὗ καὶ καταγελαστότατόν ἐστι πάντων D
ἡττώμενον; Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὅτι πολὺ κρατεῖται ἐν ἅπασιν
ὡς ἔπος εἰπεῖν τὸ γένος τοῦ γένους. γυναῖκες μέντοι πολλαὶ

---

indicative is quite defensible. With *τὸν τὰ ἐναντία λέγοντα* cf. infra 455 A. It is not likely that a specific allusion to Aristophanes is here intended (see Chiappelli *Riv. di Filolog.* XI p. 200), but there is some plausibility in the conjecture that the coming argument may be inspired in some measure by the *Ecclesiazusae*, where the essentially domestic qualities of women are contrasted with their incapacity for government. See App. I.

455 A 4 **ὀλίγον πρότερον**. 453 C. 6 **τοῦ—ἀντιλέγοντος**. 454 E *n*.

455 C 18 **ἢ μακρολογῶμεν κτλ.** Socrates is unwilling to bore us (*μακρολογεῖν*) by enumerating the exceptions, which are —he implies—quite trivial. Cf. Xen. *Mem.* III 9. 11 *ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπεδείκνυεν ἀρχούσας τῶν ἀνδρῶν, διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι ὅπως χρὴ ταλασιουργεῖν, τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι*. It is hinted in *οὗ—ἡττώμενον* that, even in these, women may sometimes be excelled by men; but the general rule was the other way, otherwise the ridicule would be pointless. Grote somewhat exaggerates the significance of the clause *οὗ—ἡττώμενον*, when he suggests that Plato may have seen finer webs in Egypt—where weaving was performed by men—than in Greece (Plato III p. 200 *n*.). Cf. Proclus *in remp.* I pp. 242, 253 ed. Kroll.

455 D 21 **κρατεῖται** is construed like *ἡττᾶται, μειοῦται, νικᾶται* and the like; but a parallel instance is hard to find. (In Aeschin. *F. L.* 152, cited by J. and C., the reading is *ποίᾳ κρατηθεὶς ἡδονῇ;*). Richards proposes *κρατεῖ*, in which case *τὸ γένος* would be the male sex—an awkward change of subject.

22 **ὡς ἔπος εἰπεῖν.** See I 341 B *n*. The sentiment is illustrated by J. and C. from *Crat.* 392 C *πότερον οὖν αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς πόλεσιν φρονιμώτεραί σοι δοκοῦσιν εἶναι ἢ οἱ ἄνδρες, ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν γένος; Οἱ ἄνδρες.*

πολλῶν ἀνδρῶν βελτίους εἰς πολλά· τὸ δὲ ὅλον ἔχει ὡς σὺ λέγεις. Οὐδὲν ἄρα ἐστίν, ὦ φίλε, ἐπιτήδευμα τῶν πόλιν διοικούντων γυναικὸς διότι γυνή, οὐδ' ἀνδρὸς διότι ἀνήρ, ἀλλ' ὁμοίως διεσπαρ- 25 μέναι αἱ φύσεις ἐν ἀμφοῖν τοῖν ζῴοιν, καὶ πάντων μὲν μετέχει E γυνὴ ἐπιτηδευμάτων κατὰ φύσιν, πάντων δὲ | ἀνήρ, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀσθενέστερον γυνὴ ἀνδρός. Πάνυ γε. Ἦ οὖν ἀνδράσι πάντα προστάξομεν, γυναικὶ δ' οὐδέν; Καὶ πῶς; Ἀλλ' ἔστι γάρ, οἶμαι, ὡς φήσομεν, καὶ γυνὴ ἰατρική, ἡ δ' οὔ, καὶ μουσική, ἡ δ' ἄμουσος 30 456 φύσει. Τί μήν; Γυμναστικὴ δ' ἄρα οὔ, οὐδὲ πολεμι|κή, ἡ δὲ ἀπόλεμος καὶ οὐ φιλογυμναστική; Οἶμαι ἔγωγε. Τί δέ; φιλόσοφός τε καὶ μισόσοφος; καὶ θυμοειδής, ἡ δ' ἄθυμος; Ἔστι καὶ ταῦτα. Ἔστιν ἄρα καὶ φυλακικὴ γυνή, ἡ δ' οὔ. ἢ οὐ τοιαύτην καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν φυλακικῶν φύσιν ἐξελεξάμεθα; Τοιαύτην 5 μὲν οὖν. Καὶ γυναικὸς ἄρα καὶ ἀνδρὸς ἡ αὐτὴ φύσις εἰς φυλακὴν πόλεως, πλὴν ὅσα ἀσθενεστέρα ἢ ἰσχυροτέρα ἐστίν. Φαίνεται.

B VI. Καὶ γυναῖκες ἄρα αἱ τοιαῦται τοῖς | τοιούτοις ἀνδράσιν ἐκλεκτέαι συνοικεῖν τε καὶ συμφυλάττειν, ἐπείπερ εἰσὶν ἱκαναὶ καὶ ξυγγενεῖς αὐτοῖς τὴν φύσιν. Πάνυ γε. Τὰ δ' ἐπιτηδεύματα οὐ 10

29. προστάξομεν A²Ξq: προστάξωμεν A¹Π. 7. ἢ ἰσχυροτέρα Π: ἰσχυροτέρα A¹: ἰσχυροτέρας A².

---

26 **πάντων μὲν κτλ.** Plato, in short, makes government a question of capacity, and not of sex. With what follows cf. the passages cited above on 451 C. For the relative weakness of woman cf. infra 457 A and *Laws* 781 A.

455 E 27 **ἐπὶ πᾶσι** is doubted by Herwerden, who proposes ἐν πᾶσι or ἐν ἅπασι. ἐπί may however mean 'with a view to,' 'for,' as in 471 A.

30 **ἡ δ' οὔ.** ἡ μέν is idiomatically omitted: see 451 D *n*.

31 **ἄρα** is better, I think, than ἆρα, though somewhat more difficult: the interrogative ἆρα is moreover generally elided before οὐ. The sentence (as J. and C. remark) is "an ironical negation with an interrogative tone." The irony in this passage lies in ἄρα. As might be expected from the accumulation of negatives, late MSS shew a great variety of readings. Bekker follows *q* and reads καὶ γυμναστικὴ ἄρα καὶ πολεμική—an obvious but wholly superfluous attempt to simplify the authoritative text.

456 A 7 **πλὴν ὅσα κτλ.** For ὅσα Eusebius (*Praep. Ev.* XII 32. 5) read ὅσῳ followed by ἀσθενεστέρα, ἡ δὲ ἰσχυροτέρα ἐστί, and the dative was also preferred by Schneider (*Addit.* p. 38). The neuter plural of ὅσος is however used adverbially as well as the neuter singular; and the dative of 'amount of difference' is scarcely to the point. Instead of ἀσθενεστέρα ἢ ἰσχυροτέρα we might read (with A²) ἀσθενεστέρα ἰσχυροτέρας. But the reading in the text is preferable, because it lays more stress on the identity of the male and female nature. It is the same nature, only it is stronger in men, and weaker in women. ἤ = 'or' and not 'than.'

456 B 10 **ξυγγενεῖς—τὴν φύσιν.** J. and C. remark that "in the *Politicus* and *Laws*, on the other hand, the aim of the legislator is rather to unite in marriage opposite natures that they may supplement each other: *Pol.* 309, 310, *Laws* 773 ff." Such a marriage law is unnecessary in the *Republic*, where the opposite qualities of strength and sensibility are already united in the character of each of the parents. See on II 375 C.

τὰ αὐτὰ ἀποδοτέα ταῖς αὐταῖς φύσεσιν; Τὰ αὐτά. Ἥκομεν ἄρα εἰς τὰ πρότερα περιφερόμενοι, καὶ ὁμολογοῦμεν μὴ παρὰ φύσιν εἶναι ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξὶ μουσικήν τε καὶ γυμναστικὴν ἀποδιδόναι. Παντάπασιν μὲν οὖν. Οὐκ ἄρα | ἀδύνατά γε οὐδὲ C
15 εὐχαῖς ὅμοια ἐνομοθετοῦμεν, ἐπείπερ κατὰ φύσιν ἐτίθεμεν τὸν νόμον· ἀλλὰ τὰ νῦν παρὰ ταῦτα γιγνόμενα παρὰ φύσιν μᾶλλον, ὡς ἔοικε, γίγνεται. Ἔοικεν. Οὐκοῦν ἡ ἐπίσκεψις ἡμῖν ἦν, εἰ δυνατά τε καὶ βέλτιστα λέγοιμεν; Ἦν γάρ. Καὶ ὅτι μὲν δὴ δυνατά, διωμολόγηται; Ναί. Ὅτι δὲ δὴ βέλτιστα, τὸ μετὰ
20 τοῦτο δεῖ διομολογηθῆναι; Δῆλον. Οὐκοῦν πρός γε τὸ φυλακικὴν γυναῖκα γενέσθαι οὐκ ἄλλη μὲν ἡμῖν ἄνδρας ποιήσει παιδεία, ἄλλη δὲ γυναῖκας, ἄλλως τε καὶ | τὴν αὐτὴν φύσιν παραλαβοῦσα; D Οὐκ ἄλλη. Πῶς οὖν ἔχεις δόξης τοῦ τοιοῦδε πέρι; Τίνος δή; Τοῦ ὑπολαμβάνειν παρὰ σεαυτῷ τὸν μὲν ἀμείνω ἄνδρα, τὸν δὲ
25 χείρω· ἢ πάντας ὁμοίους ἡγεῖ; Οὐδαμῶς. Ἐν οὖν τῇ πόλει, ἣν ᾠκίζομεν, πότερον οἴει ἡμῖν ἀμείνους ἄνδρας ἐξειργάσθαι τοὺς φύλακας τυχόντας ἧς διήλθομεν παιδείας, ἢ τοὺς σκυτοτόμους τῇ σκυτικῇ παιδευθέντας; Γελοῖον, ἔφη, ἐρωτᾷς. Μανθάνω, ἔφην. τί δέ; τῶν ἄλλων πολιτῶν | οὐχ οὗτοι ἄριστοι; Πολύ γε. Τί δέ; E
30 αἱ γυναῖκες τῶν γυναικῶν οὐχ αὗται ἔσονται βέλτισται; Καὶ τοῦτο, ἔφη, πολύ. Ἔστι δέ τι πόλει ἄμεινον ἢ γυναῖκάς τε καὶ ἄνδρας ὡς ἀρίστους ἐγγίγνεσθαι; Οὐκ ἔστιν. Τοῦτο δὲ μουσική τε καὶ γυμναστικὴ παραγιγνόμεναι, ὡς ἡμεῖς | διήλθομεν, ἀπεργάσονται; Πῶς δ' οὔ; Οὐ μόνον ἄρα δυνατόν, ἀλλὰ καὶ ἄριστον 457 πόλει νόμιμον ἐτίθεμεν. Οὕτως. Ἀποδυτέον δὴ ταῖς τῶν φυλάκων

18. τε Flor. T: γε ΑΠΞ*q*.

---

456 C 15 **εὐχαῖς ὅμοια.** Cf. 450 D *n*.
κατὰ φύσιν. 449 A *nn*. Plato's proposals—so he asserts—are 'natural,' because in harmony with the natural endowments of gifted women; and it is because they are natural that he calls them possible. The definition of δυνατὸν is interesting and noteworthy: see 466 D and 471 C *n*. Grote (*Plato* III p. 201) has observed that Plato is here refuting a current objection to his theories: in the next sentence he turns his adversaries' weapon against themselves.

17 **ἦν.** 452 E.

456 C—**457** B *It remains to prove that our policy is the best for the State. We are agreed that the training which qualifies a man to be a guardian will qualify a woman also, if their natural capacities are the same to start with. Now our male guardians, owing to their education, are the best men in the city. Our female guardians will in like manner be the best women. And there is nothing better for a city than to be peopled by the best women and the best men. This end is secured by our system of education. Therefore our women must strip for athletic exercises, and share all the labours of guardianship, in spite of the foolish laughter of those who forget that utility is the true standard of good taste.*

γυναιξίν, ἐπείπερ ἀρετὴν ἀντὶ ἱματίων ἀμφιέσονται, καὶ κοινωνητέον πολέμου τε καὶ τῆς ἄλλης φυλακῆς τῆς περὶ τὴν πόλιν, καὶ οὐκ 5 ἄλλα πρακτέον· τούτων δ' αὐτῶν τὰ ἐλαφρότερα ταῖς γυναιξὶν B ἢ τοῖς ἀνδράσι δοτέον διὰ τὴν τοῦ γένους ἀσθένειαν. ὁ δὲ γελῶν ἀνὴρ ἐπὶ γυμναῖς γυναιξί, τοῦ βελτίστου ἕνεκα γυμναζομέναις, ἀτελῆ τοῦ γελοίου δρέπων καρπόν, οὐδὲν οἶδεν, ὡς ἔοικεν, ἐφ' ᾧ γελᾷ οὐδ' ὅ τι πράττει. κάλλιστα γὰρ δὴ τοῦτο καὶ λέγεται 10

9. γελοίου J. G. S. Schneider: γελοίου σοφίας codd.

---

457 A 4 **ἀρετὴν—ἀμφιέσονται**: 'they will clothe themselves with excellence instead of garments,' viz. by thus stripping for exercise, because τοῦ βελτίστου ἕνεκα γυμνάζονται: see B below. Jowett's translation "for their virtue will be their robe" is incorrect, and would require the future perfect instead of ἀμφιέσονται. The correct explanation is given by Schneider on p. 300 of his translation. ἀμφιέσονται (for the usual Attic ἀμφιοῦνται, which Herwerden would write) has a certain archaic effect (cf. I 330 B *n.*), and the saying may be borrowed or adapted from some earlier author. The same metaphor is found in Plutarch *Praec. Coniug.* 10. 139 C τοὐναντίον γὰρ ἡ σώφρων ἀντενδύεται τὴν αἰδῶ (with reference to Hdt. I 8, a passage which is hardly likely—as Ast supposed—to have suggested Plato's phrase), but Plutarch's meaning is different from Plato's. So—except for the metaphor—is Tennyson's in the line quoted by Warren from *Godiva* "Then she rode forth, clothed on with chastity."

κοινωνητέον πολέμου κτλ. The wives of the Sauromatae are described by Herodotus (IV 116) as ἐπὶ θήρην ἐπ' ἵππων ἐκφοιτέουσαι ἅμα τοῖσι ἀνδράσι καὶ χωρὶς τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐς πόλεμον φοιτέουσαι καὶ στολὴν τὴν αὐτὴν τοῖσι ἀνδράσι φορέουσαι. Cf. also *Laws* 804 E—806 B. See also on 451 C ff.

7 **δοτέον.** There is no reason whatever for thinking (as some critics have thought) that Plato is not serious in making these regulations. Stobaeus (*Flor.* 43. 100) has ἀποδοτέον: but see 452 A *n.*

457 B 7 **γελῶν ἀνήρ.** ἀνήρ is said with a fine touch of scorn. It is difficult to read this passage without suspecting a personal reference, perhaps to some representative of the comic stage. J. and C. remark that jests of the kind objected to by Plato occur in Ar. *Lys.* 80—83. See also next note and App. I. Spartan precedents are cited by Hermann-Thumser *Gr. Staatsalt.* p. 180 *n.* 3.

9 **ἀτελῆ—καρπόν**: 'plucking unripe fruit of laughter.' Pindar (*Fr.* 209 Bergk) satirised physical speculation (τοὺς φυσιολογοῦντας) in the words ἀτελῆ σοφίας δρέπων καρπόν, where σοφίας is a defining genitive, denoting not the tree, but the fruit. Pindar means that their σοφία is ἀτελής or inconsummate—misses its mark—is no real σοφία at all. *More suo* Plato adapts the Pindaric fragment to his own purpose. The object of his attack is Comedy, and Comedy cultivates, not σοφία, but τὸ γελοῖον. Hence—according to the reading of the text—Plato replaces Pindar's σοφίας by the words τοῦ γελοίου. The humour of his adversary is ἀτελές or inconsummate—no real humour at all: for οὐδὲν οἶδεν—ἐφ' ᾧ γελᾷ οὐδ' ὅ τι πράττει. Cf. 452 D μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι ἡγεῖται ἢ τὸ κακόν. This interpretation assumes that σοφίας in Plato is a gloss interpolated to complete the quotation. See *cr. n.* and App. III.

10 **κάλλιστα κτλ.** The doctrine of this famous sentence, which sounds like a manifesto, and was characteristically selected by Grote as one of the mottoes to his *Plato*, is essentially Socratic: see especially Xen. *Mem.* IV 6. 8, 9 and other passages quoted by Zeller[4] II I. pp. 149—153. Utilitarianism of this kind pervades the *Republic*, as Krohn has amply proved (*Pl. St.* p. 370), and asserts itself even in the highest flights of Plato's idealism (ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα—ᾗ δίκαια καὶ τἆλλα προσχρησάμενα χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα γίγνεται VI 505 A). But even Socrates ennobles his utilitarianism by placing soul far above body in dignity and worth. In Plato utilitarianism becomes transfigured by Idealism and the doctrine of Immortality. Here it should be noted that καλόν

καὶ λελέξεται, ὅτι τὸ μὲν ὠφέλιμον καλόν, τὸ δὲ βλαβερὸν αἰσχρόν. *Παντάπασι μὲν οὖν.*

VII. *Τοῦτο μὲν τοίνυν ἓν ὥσπερ κῦμα φῶμεν διαφεύγειν τοῦ*

---

combines, as often, the ideas of artistic fitness or propriety, and propriety of conduct. The moral sense of the Greeks lay in their appreciation of the beautiful.

457 B—458 B *Thus do we successfully evade one of the waves which threatened us, but a more formidable wave is now approaching. The women and children are to belong to all the guardians in common. No one shall know his father or his child. That such a state of society is both possible and beneficial, we shall have to prove; but for the present, we will assume its possibility, and try to shew that community of wives and children is the best of all policies for the city and its guardians.*

457 B ff. We now confront the second wave (see 449 A ff. *n.*). The Platonic doctrine of community in wives and children, as a certain critic drily remarks, has been more often censured than understood. The object of the present note is not to sit in judgment upon Plato, but to endeavour to explain his attitude on this subject. In its general aspect, the theory should be regarded as an extreme development of the Naturalism prevailing in Books II—IV: see on II 370 A f. and supra 451 C ff. Several precedents have been cited from the institutions of various primitive peoples who were sometimes regarded by the Greeks as types of 'natural' societies, as for example the Scythians (see on 463 C and other references in Pöhlmann *Gesch. d. antik. Kommunismus etc.* pp. 121 ff., with Newman's *Politics of Aristotle* Vol. II p. 282 and especially Riese's interesting tract on *Die Idealisirung der Naturvölker d. Nordens in d. gr. u. röm. Literatur* 1875), and even Sparta, a State which was constantly extolled by Greek political theorists as a model of the *κατὰ φύσιν οἰκισθεῖσα πόλις* (Pöhlmann l.c. pp. 125 ff., Grote *Plato* III p. 209 f.), furnished some parallels to the Platonic communism in this respect (Plut. *Lyc.* 15. 9—11, Xen. *Rep. Lac.* I. 8, 9). But Plato's real motive in advocating his theory is simply and solely the good of the commonwealth (462 A). On the one hand, he dreaded the effect of domestic ties in encouraging selfishness and weakening the bonds of civic obligation; and, with his customary disregard of the limitations of ordinary human nature, he expected his citizens to transfer the domestic affections, without surrendering aught of their intensity, from the family to the State. We may therefore truly say that Plato's intention was not to abolish the family, but rather to enlarge its borders and make it coincident with the State. "Die Sonderfamilie," as Nohle remarks (*die Statslehre Platos* etc. p. 133), "wird nur aufgehoben, damit das Ganze eine grosse Familie sei." On the other hand, he was profoundly impressed with the necessity of restricting the population, and at the same time maintaining and improving the breed of guardians, and the measures which he here prescribes are to a large extent devised with a view to securing these ends (459 A—461 E). In this respect Plato might fairly hope that his proposals would not be abhorrent to a nation whose idea of marriage was primarily only a legalised union for the procreation of legitimate children. It may be argued that Plato sacrifices more than he gains, even if we judge him from the standpoint of his own political idealism, but it shews a complete misapprehension of the situation to charge him with deliberate encouragement of vice: the community of wives and children "hat mit 'freier Liebe' nichts zu thun" (Pöhlmann l.c. p. 280). Finally, we should remember that it is only the Guardians and Auxiliaries who are subject to these rules (see on III 417 A), and that in the second-best city depicted in the *Laws* Plato revives the institution of marriage, as we understand the word, without, however, surrendering in the smallest degree his earlier ideal (807 B). Perhaps the wisest and most temperate discussion on Plato's conception of marriage and the family is that of Grote (*Plato* III pp. 220—234). Some judicious remarks will also be found in Jowett *Introduction* pp. clxxxi—cxciv, and Nettleship *Lectures and Remains* II pp. 174—180: but Jowett goes beyond the province of the interpreter, and lays too much stress on the antagonism between the views of Plato and those of modern civilised communities. See also on 458 E and App. I ad fin.

13 **διαφεύγειν.** The present is less

γυναικείου πέρι νόμου λέγοντες, ὥστε μὴ παντάπασι κατακλυσθῆ-
C ναι τιθέντας ὡς δεῖ κοινῇ πάντα ἐπιτηδεύειν τούς τε φύλακας 15
ἡμῖν καὶ τὰς φυλακίδας, ἀλλά πῃ τὸν λόγον αὐτὸν αὑτῷ ὁμολο-
γεῖσθαι, ὡς δυνατά τε καὶ ὠφέλιμα λέγει; Καὶ μάλα, ἔφη, οὐ
σμικρὸν κῦμα διαφεύγεις. Φήσεις γε, ἦν δ' ἐγώ, οὐ μέγα αὐτὸ
εἶναι, ὅταν τὸ μετὰ τοῦτο ἴδῃς. Λέγε δή, ἴδω, ἔφη. Τούτῳ, ἦν
δ' ἐγώ, ἕπεται νόμος καὶ τοῖς ἔμπροσθεν τοῖς ἄλλοις, ὡς ἐγᾦμαι, 20
ὅδε. Τίς; Τὰς γυναῖκας ταύτας τῶν ἀνδρῶν τούτων πάντων
D πάσας εἶναι κοινάς, ἰδίᾳ δὲ μηδενὶ μηδεμίαν συνοικεῖν, καὶ τοὺς
παῖδας αὖ κοινούς, καὶ μήτε γονέα ἔκγονον εἰδέναι τὸν αὑτοῦ μήτε
παῖδα γονέα. Πολύ, ἔφη, τοῦτο ἐκείνου μεῖζον πρὸς ἀπιστίαν καὶ
τοῦ δυνατοῦ πέρι καὶ τοῦ ὠφελίμου. Οὐκ οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, περί γε 25
τοῦ ὠφελίμου ἀμφισβητεῖσθαι ἄν, ὡς οὐ μέγιστον ἀγαθὸν κοινὰς
μὲν τὰς γυναῖκας εἶναι, κοινοὺς δὲ τοὺς παῖδας, εἴπερ οἷόν τε· ἀλλ'
οἶμαι περὶ τοῦ εἰ δυνατὸν ἢ μὴ πλείστην ἂν ἀμφισβήτησιν
E γενέσθαι. Περὶ ἀμφοτέρων, ἦ δ' ὅς, εὖ μάλ' ἂν ἀμφισβητηθείη.
Λέγεις, ἦν δ' ἐγώ, λόγων σύστασιν· ἐγὼ δ' ᾤμην ἔκ γε τοῦ ἑτέρου 30
ἀποδράσεσθαι, εἴ σοι δόξειεν ὠφέλιμον εἶναι, λοιπὸν δὲ δή μοι

16. ὁμολογεῖσθαι A¹Ξ: ὡμολογῆσθαι Π*q* et corr. A². 28. ἂν *q*² (cum *v*): om. AΠΞ*q*¹.

presumptuous than **διαφυγεῖν** conjectured by Herwerden. It is proved to be right by διαφεύγεις below, which Herwerden *more suo* ejects.

14 **γυναικείου—νόμου.** If γυναικεῖος is equivalent only to περὶ γυναικῶν, it is strangely used. I suspect that Plato is playing on the musical sense of νόμος, as in VII 532 A: cf. IV 424 D, E *nn.* γυναικείου νόμου—a melody sung by women—is thus exactly parallel to the γυναικεῖον δρᾶμα (451 C *n.*), which it is clearly intended to recall.

457 C 19 **λέγε** is changed to φέρε by Cobet, to ἄγε by Richards. ἄγε *may* of course be right: the confusion occurs in the MSS of Plato *Theaet.* 162 D and 169 C (see Schanz's critical notes on these two passages), and doubtless elsewhere also. But in default of MS authority, it is safer to retain λέγε. Praestat lectio difficilior. 'Say on: let me see it' gives an excellent meaning, and could not have been otherwise expressed. The hortatory subjunctive of the first person is occasionally used after imperatives other than ἄγε and φέρε, as in Eur. *Hipp.* 567. See Kühner *Gr. Gr.* II p. 185.

21 **τὰς γυναῖκας κτλ.** Plato imitates the emphasis and precision of a legal enactment. The Aristophanic parallel is καὶ ταύτας γὰρ κοινὰς ποιῶ τοῖς ἀνδράσι συγκατακεῖσθαι (*Eccl.* 614, 615). See App. I.

457 D 25 **οὐκ οἶμαι κτλ.** Aristotle disappointed Plato's expectations: for he will not admit that such arrangements are even ὠφέλιμα (*Pol.* B 1. 1261ᵃ 2 ff.).

28 **πλείστην ἂν κτλ.** On the omission of ἄν see IV 437 B *n.* and *Prot.* 316 C, with my note ad loc. Without ἄν, the reference must, I think, be to the past, in which case πλείστην—γενέσθαι will allude to some controversy which the doctrine of the community of wives may have occasioned before these words were written. But εὖ μάλ' ἂν ἀμφισβητηθείη makes it pretty clear that Plato is thinking of the future.

457 E 30 **λόγων σύστασιν**: "sermonum conspirationem" Ficinus, rightly. The passage which follows is an excellent example of Socratic εἰρωνεία.

ἔσεσθαι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μή. Ἀλλ' οὐκ ἔλαθες, ἦ δ' ὅς, ἀποδιδράσκων· ἀλλ' ἀμφοτέρων πέρι δίδου λόγον. Ὑφεκτέον, ἦν δ' ἐγώ, δίκην. τοσόνδε μέντοι χάρισαί μοι· ἔασόν με | ἑορτάσαι, 458 ὥσπερ οἱ ἀργοὶ τὴν διάνοιαν εἰώθασιν ἑστιᾶσθαι ὑφ' ἑαυτῶν, ὅταν μόνοι πορεύωνται. καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοί που, πρὶν ἐξευρεῖν, τίνα τρόπον ἔσται τι ὧν ἐπιθυμοῦσι, τοῦτο παρέντες, ἵνα μὴ κάμνωσι 5 βουλευόμενοι περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ μή, θέντες ὡς ὑπάρχον εἶναι ὃ βούλονται, ἤδη τὰ λοιπὰ διατάττουσιν καὶ χαίρουσιν διεξιόντες οἷα δράσουσι γενομένου, ἀργὸν καὶ ἄλλως ψυχὴν ἔτι ἀργοτέραν ποιοῦντες. ἤδη οὖν | καὶ αὐτὸς μαλθακίζομαι, καὶ ἐκεῖνα μὲν B ἐπιθυμῶ ἀναβαλέσθαι καὶ ὕστερον ἐπισκέψασθαι, ᾗ δυνατά, νῦν 10 δὲ ὡς δυνατῶν ὄντων θεὶς σκέψομαι, ἄν μοι παριῇς, πῶς διατάξουσιν αὐτὰ οἱ ἄρχοντες γιγνόμενα, καὶ ὅτι πάντων ξυμφορώτατ'

---

33 **ὑφεκτέον—δίκην**: 'I must pay the penalty,' viz. for trying to run away. The natural penalty for running away is of course to have to stay and fight. Herwerden misses the point when he proposes to excise δίκην and understand λόγον.

34 **ἔασόν με κτλ.** For the metaphor in ἑορτάσαι and ἑστιᾶσθαι see I 354 A *n.* ἑστιᾶσθαι ὑφ' ἑαυτῶν is like our 'castles in the air.'

458 A 3 **πρὶν ἐξευρεῖν κτλ.** Cf. *Men.* 86 E.

5 **θέντες κτλ.** εἶναι goes with θέντες: "das Dasein des gewünschten als gegeben annehmend" (Schneider). A few inferior MSS omit εἶναι; but "apparet εἶναι facile supervacaneum, minime vero explicationis gratia addendum videri librariis potuisse" (id.). To write ἤδη for εἶναι (with Vind. E: cf. also Postgate in *J. Ph.* XV p. 113) is too great a change, and otherwise objectionable, in view of the ἤδη which follows.

458 B 9 **καὶ ὕστερον.** καί is 'and' (Jowett), not 'also' (Campbell).

ᾗ δυνατά. Stallbaum (with *q* and a few late MSS) reads εἰ δυνατά, which is more accurate, no doubt. But in saying 'how it is possible' instead of 'whether it is possible' Socrates hints that he will be able to prove the possibility of his scheme. We have here in fact a sort of prophecy of 473 B ff. Schneider (*Addit.* p. 39) cites a close parallel from *Tim.* 27 C ᾗ γέγονεν ἢ καὶ ἀγενές ἐστιν.

11 **ὅτι πάντων κτλ.** Cf. Ar. *Eccl.* 583 καὶ μὴν ὅτι μὲν χρηστὰ διδάξω πιστεύω. See App. I.

458 B—**461** E *The mutual association of male and female guardians will naturally lead them to form conjugal ties. But no irregular unions will be permitted. We too shall have our 'holy wedlocks,' but by 'holy' we shall mean 'profitable' or 'beneficial.' Now the most beneficial unions among lower animals are those by which the best offspring is produced from parents in the prime of life. If the same is true of the human race, how skilful must our rulers be! They must unite the best couples as frequently, the worst as rarely as possible; and only the children of the best couples shall be reared. No one except the archons is to know how this result is attained. Bridegrooms and brides will be brought together at certain marriage festivals, accompanied with sacrifice and song; and the number of marriages will be settled on each occasion by the rulers, so as to keep the population as far as possible the same. The rulers will effect their object by using lots with which they have already tampered. They will also reward excellence in fighting and otherwise by more liberal intercourse with women. The children who are to be reared will be taken to an establishment of nurses, where the mothers, and other women, will come to suckle them, but every precaution will be taken to prevent the mothers from recognising their offspring. Woman is in her prime from twenty to forty, man from twenty-five to fifty-five, and it is only during these periods that we shall permit them to bear and beget children for the State. Violations of this rule will be severely condemned. After the prescribed*

ἂν εἴη πραχθέντα τῇ πόλει καὶ τοῖς φύλαξιν. ταῦτα πειράσομαί σοι πρότερα συνδιασκοπεῖσθαι, ὕστερα δ' ἐκεῖνα, εἴπερ παρίῃς. Ἀλλὰ παρίημι, ἔφη, καὶ σκόπει.

Οἶμαι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἴπερ ἔσονται οἱ ἄρχοντες ἄξιοι 15 C τούτου | τοῦ ὀνόματος, οἵ τε τούτοις ἐπίκουροι κατὰ ταὐτά, τοὺς μὲν ἐθελήσειν ποιεῖν τὰ ἐπιταττόμενα, τοὺς δὲ ἐπιτάξειν τὰ μὲν αὐτοὺς πειθομένους τοῖς νόμοις, τὰ δὲ καὶ μιμουμένους, ὅσα ἂν ἐκείνοις ἐπιτρέψωμεν. Εἰκός, ἔφη. Σὺ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὁ νομοθέτης αὐτοῖς ὥσπερ τοὺς ἄνδρας ἐξέλεξας οὕτω καὶ τὰς 20 γυναῖκας ἐκλέξας παραδώσεις καθ' ὅσον οἷόν τε ὁμοφυεῖς· οἱ δὲ ἅτε οἰκίας τε καὶ ξυσσίτια κοινὰ ἔχοντες, ἰδίᾳ δὲ οὐδενὸς οὐδὲν D τοιοῦτο κεκτημένου, ὁμοῦ δὴ | ἔσονται, ὁμοῦ δὲ ἀναμεμιγμένων καὶ ἐν γυμνασίοις καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ τροφῇ ὑπ' ἀνάγκης, οἶμαι, τῆς ἐμφύτου ἄξονται πρὸς τὴν ἀλλήλων μῖξιν. ἢ οὐκ ἀναγκαῖά σοι 25 δοκῶ λέγειν; Οὐ γεωμετρικαῖς γε, ἦ δ' ὅς, ἀλλ' ἐρωτικαῖς ἀνάγ-

---

age has been passed, we shall remove the restrictions on sexual intercourse, observing only such regulations as are necessary to prevent incest; but, if possible, these unofficial unions shall be barren, and, in any case, their offspring must not be reared. Socrates lays down some further regulations about new meanings to be attached to names of family relationships, and adds that 'brothers' and 'sisters' may marry, with the sanction of the lot and the Pythian priestess's approval.

458 C 18 **αὐτοὺς—νόμοις**. In issuing their commands, the rulers will either themselves obey the laws (i.e. issue such orders as the laws direct) or act in accordance with the spirit of the laws: see next note. *αὐτούς*=ipsos sc. as well as *τοὺς ἀρχομένους*. The reading *αὐτοῖς* (K and Ficinus) is intrinsically good, and may be right: for it accentuates the contrast between cases prescribed for by actual law, and such as are left to the rulers' discretion. But there is hardly sufficient ground for deserting A.

μιμουμένους: sc. *τοὺς νόμους*. In matters not actually prescribed for by legislative enactment, the rulers will 'imitate,' i.e. will issue commands in harmony with the spirit of, such laws as do exist. The reading of q^2, *μὴ πειθομένους*, recommended by Herwerden, gives a poor, if not actually an erroneous, meaning.

21 **ὁμοφυεῖς**. See on 456 B.

458 D 23 **ἀναμεμιγμένων**. *ἀναμεμιγμένοι* would be more usual, but the genitive lays more stress on the participial clause: cf. Thuc. III 13. 6 *βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως πόλιν τε προσλήψεσθε κτλ.*, and other examples quoted in Kühner *Gr. Gr.* II p. 666. See also infra on 459 C. Here, too, it should be noted that the addition of a parenthetical *οἶμαι* helps to render *ἀναμεμιγμένων* independent of *ἔσονται*. The genitive absolute in *ἰδίᾳ δὲ—κεκτημένου* may also, as Jackson suggests, have influenced Plato's choice of construction in this clause. Plato perhaps thought of Sparta when he wrote the present sentence: cf. Plut. *Lyc.* 15. 1 *ἦν μὲν οὖν καὶ ταῦτα παρορμητικὰ πρὸς γάμους· λέγω δὲ τὰς πομπὰς τῶν παρθένων καὶ τὰς ἀποδύσεις καὶ τοὺς ἀγῶνας ἐν ὄψει τῶν νέων, ἀγομένων οὐ γεωμετρικαῖς, ἀλλ' ἐρωτικαῖς, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, ἀνάγκαις.*

26 **γεωμετρικαῖς γε**: sc. *ἀναγκαῖα*, with which the dative goes, as in *Soph.* 252 D *ταῖς μεγίσταις ἀνάγκαις ἀδύνατον* (cited by J. and C.). We have here one of the earliest assertions of the famous doctrine which has played so large and important a part in the history of philosophy—the doctrine of the so-called 'necessity' of mathematical reasoning. See for instance Mill's *Logic* Book II c. 5. In the rest of this sentence Schneider suspects that Glauco is paraphrasing some passage of poetry. *τὸν πολὺν λεών* certainly sounds tragic.

καις, αἱ κινδυνεύουσιν ἐκείνων δριμύτεραι εἶναι πρὸς τὸ πείθειν τε καὶ ἕλκειν τὸν πολὺν λεών.

VIII. Καὶ μάλα, εἶπον. ἀλλὰ μετὰ δὴ ταῦτα, ὦ Γλαύκων,
30 ἀτάκτως μὲν μίγνυσθαι ἀλλήλοις ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ποιεῖν οὔτε ὅσιον E
ἐν εὐδαιμόνων πόλει οὔτ' ἐάσουσιν οἱ ἄρχοντες. Οὐ γὰρ δίκαιον, ἔφη. Δῆλον δὴ ὅτι γάμους τὸ μετὰ τοῦτο ποιήσομεν ἱεροὺς εἰς δύναμιν ὅ τι μάλιστα· εἶεν δ' ἂν ἱεροὶ οἱ ὠφελιμώτατοι. Παντάπασι μὲν οὖν. | Πῶς οὖν δὴ ὠφελιμώτατοι ἔσονται; τόδε μοι λέγε, 459
ὦ Γλαύκων· ὁρῶ γάρ σου ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ κύνας θηρευτικοὺς καὶ τῶν γενναίων ὀρνίθων μάλα συχνούς· ἆρ' οὖν, ὦ πρὸς Διός, προσέσχηκάς τι τοῖς τούτων γάμοις τε καὶ παιδοποιίαις; Τὸ
5 ποῖον; ἔφη. Πρῶτον μὲν αὐτῶν τούτων, καίπερ ὄντων γενναίων, ἆρ' οὐκ εἰσί τινες καὶ γίγνονται ἄριστοι; Εἰσίν. Πότερον οὖν ἐξ ἁπάντων ὁμοίως γεννᾷς, ἢ προθυμεῖ ὅ τι μάλιστα ἐκ τῶν ἀρίστων; Ἐκ τῶν ἀρίστων. | Τί δ'; ἐκ τῶν νεωτάτων ἢ ἐκ τῶν γεραιτάτων B
ἢ ἐξ ἀκμαζόντων ὅ τι μάλιστα; Ἐξ ἀκμαζόντων. Καὶ ἂν μὴ
10 οὕτω γεννᾶται, πολύ σοι ἡγεῖ χεῖρον ἔσεσθαι τό τε τῶν ὀρνίθων

30. μίγνυσθαι Π: γυμνοῦσθαι A.
4. παιδοποιίαις Ξ: παιδοποιίᾳ Aq: παιδοποίᾳ (sic) Π.

---

458 E 32 **γάμους—ἱερούς.** Cf. *Laws* 841 D ταῖς μετὰ θεῶν καὶ ἱερῶν γάμων ἐλθούσαις εἰς τὴν οἰκίαν. The nuptials of Zeus and Hera were known as the Θεογαμία, or ἱερὸς γάμος, and were celebrated by a special festival in Athens and elsewhere: see H. Graillot's article on ἱερὸς γάμος in Daremberg and Saglio's dictionary, where the authorities are cited, or Farnell's *Cults of the Greek States* I pp. 184—192. To Greek religious sentiment the marriage of Zeus and Hera was (as Graillot says) the ideal type of all human marriages, and for this reason Plato characteristically applies the expression ἱερὸς γάμος to his ideal of marriage in his ideal city. Cf. also Proclus *in Tim.* 16 B τῶν ἐν ἀπορρήτοις λεγομένων ἱερῶν γάμων, οἷς καὶ ὁ Πλάτων εἰς δύναμιν ἐξομοιῶν περὶ τοὺς πολίτας καὶ τοὺς τῶνδε γάμους ἱεροὺς γάμους προσηγόρευσε, and see Abel *Orphic.* p. 243. It is clear from Plato's words that he would have repudiated with scorn the charge of seeking to abolish marriage. We have already seen that he endeavours to make the State into one vast family (457 B *n.*); and it is in the same spirit that he now tries to raise marriage from a private into a public institution, without sacrificing any of the religious ceremonies and associations by which the union of the sexes was hallowed in the eyes of his contemporaries: cf. 459 E. If his vaulting idealism "o'erleaps itself and falls on the other," that is no reason why we should impugn his motives, or refuse our homage to his unquenchable faith in the possibilities of human nature.

459 A 2 **κύνας θηρευτικοὺς κτλ.** Cf. 451 D and Plut. *Lyc.* 15. 12 πολλὴν ἀβελτερίαν καὶ τῦφον ἐνεώρα τοῖς περὶ ταῦτα τῶν ἄλλων νομοθετήμασιν· οἱ κύνας μὲν καὶ ἵππους ὑπὸ τοῖς κρατίστοις τῶν ὀχείων βιβάζουσι—τὰς δὲ γυναῖκας ἐγκλεισάμενοι φρουροῦσιν κτλ. See also on 451 C, 460 C.

6 **γίγνονται**: 'prove themselves to be' (J. and C.), rather than 'grow to be' (D. and V.): cf. III 412 C οἱ δὲ γεωργῶν ἄριστοι ἆρ' οὐ γεωργικώτατοι γίγνονται;

459 B 10 **γεννᾶται**: viz. τό τε—γένος, not τὸ γεννώμενον (suggested as an alternative explanation by J. and C.). For the sense cf. Xen. *Mem.* IV 23 (Jackson).

καὶ τὸ τῶν κυνῶν γένος; Ἔγωγ', ἔφη. Τί δὲ ἵππων οἴει, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τῶν ἄλλων ζῴων; ἢ ἄλλῃ πῃ ἔχειν; Ἄτοπόν μέντ' ἄν, ἦ δ' ὅς, εἴη. Βαβαί, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε ἑταῖρε, ὡς ἄρα σφόδρα ἡμῖν δεῖ ἄκρων εἶναι τῶν ἀρχόντων, εἴπερ καὶ περὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων C γένος ὡσαύτως ἔχει. Ἀλλὰ μὲν δὴ ἔχει, ἔφη· ἀλλὰ τί δή; 15 Ὅτι ἀνάγκη αὐτοῖς, ἦν δ' ἐγώ, φαρμάκοις πολλοῖς χρῆσθαι. ἰατρὸν δέ που μὴ δεομένοις μὲν σώμασι φαρμάκων, ἀλλὰ διαίτῃ ἐθελόντων ὑπακούειν, καὶ φαυλότερον ἐξαρκεῖν ἡγούμεθα· ὅταν δὲ δὴ καὶ φαρμακεύειν δέῃ, ἴσμεν ὅτι ἀνδρειοτέρου δεῖ εἶναι τοῦ ἰατροῦ. Ἀληθῆ· ἀλλὰ πρὸς τί λέγεις; Πρὸς τόδε, ἦν δ' ἐγώ· 20 συχνῷ τῷ ψεύδει καὶ τῇ ἀπάτῃ κινδυνεύει ἡμῖν δεήσειν χρῆσθαι D τοὺς ἄρχοντας ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀρχομένων. ἔφαμεν δέ που ἐν φαρμάκου εἴδει πάντα τὰ τοιαῦτα χρήσιμα εἶναι. Καὶ ὀρθῶς γε, ἔφη. Ἐν τοῖς γάμοις τοίνυν καὶ παιδοποιίαις ἔοικε τὸ ὀρθὸν τοῦτο

12. ἦ Π: ᾗ A. 19. εἶναι post δεῖ nos: post ἡγούμεθα codd.

14 **ἄκρων εἶναι.** εἶναι is omitted by *q* and Flor. U. Without it, however, as Schneider points out, σφόδρα might be taken with δεῖ; whereas the sense requires it to go with ἄκρων. We should expect ἄκρους εἶναι—τοὺς ἄρχοντας, but the accusatives are attracted into the genitive by δεῖ. For an analogous idiom see III 407 B *n*.

459 C 17 **ἰατρὸν δέ που κτλ.** μέν after δεομένοις balances δέ in ὅταν δὲ δή, and not ἀλλὰ—ὑπακούειν, which merely explains φαρμάκων by stating its antithesis. There is consequently no sufficient reason for changing ἐθελόντων into ἐθέλουσιν (with some inferior MSS, Stephanus, Madvig, and others), although ἐθέλουσιν would no doubt be more usual. For the genitive absolute cf. 458 D *n*. I agree with Schneider and Campbell in taking the participle as neuter and not masculine (so Stallbaum and Jowett). ὑπακούειν is not 'submit to' but 'respond to'—'are willing to respond to,' i.e. be cured by 'a course of treatment without drugs': cf. *Prot.* 325 A, and for δίαιτα contrasted with drugs III 406 D.

18 **ἡγούμεθα κτλ.** See *cr. n.* If εἶναι is retained after ἡγούμεθα, we must (with Ast in his second edition) understand Plato to mean ἡγούμεθα ἐξαρκεῖν καὶ φαυλότερον εἶναι, i.e. καίπερ φαυλότερον ὄντα, or else suppose that ἰατρὸν καὶ φαυλότερον εἶναι is an accusative and infinitive forming the subject to ἐξαρκεῖν. Neither explanation is simple or natural; and Stephanus, Madvig, and others have in my judgment some reason for expunging εἶναι, although its intrusion is not altogether easy to explain. It is possible enough that Plato wrote ἀνδρειοτέρου δεῖ <εἶναι> τοῦ ἰατροῦ in line 19 (cf. δεῖ ἄκρων εἶναι τῶν ἀρχόντων in B above); and the possibility is raised, I think, into a probability, when we thus obtain a natural explanation of the erroneous εἶναι after ἡγούμεθα. εἶναι following δεῖ appeared difficult, and was omitted, as it is in B above by *q*; a later scribe reinserted it in the wrong place. I have therefore ventured to transpose the word.

19 **ἀνδρειοτέρου.** It needs more courage to use drugs than to prescribe a regimen, because the risk is greater. Nothing could be more appropriate than Plato's use of the word, although it has been doubted by Richards, who proposed αὖ δριμυτέρου at first, and afterwards ἀνδρικωτέρου. With the general sentiment Poschenrieder (*die Plat. Dial. in ihrem Verhältnisse zu den Hippokr. Schr.* p. 57) compares [Hippocr.] *de victus ratione* VI p. 592 c. 67 Littré προκαταλαμβάνειν τὴν ὑγίειαν, ὥστε τὰς νούσους μὴ προσπελάζειν, εἰ μή τις μεγάλα πάνυ ἐξαμαρτάνοι καὶ πολλάκις· ταῦτα δὲ φαρμάκων δέεται ἤδη.

459 D 22 **ἔφαμεν.** III 389 B. Cf. also II 382 C, D.

24 **τὸ ὀρθὸν τοῦτο**: i.e. this which

25 γίγνεσθαι οὐκ ἐλάχιστον. Πῶς δή; Δεῖ μέν, εἶπον, ἐκ τῶν ὡμολογημένων τοὺς ἀρίστους ταῖς ἀρίσταις συγγίγνεσθαι ὡς πλειστάκις, τοὺς δὲ φαυλοτάτους ταῖς φαυλοτάταις τοὐναντίον, καὶ τῶν μὲν τὰ ἔκγονα τρέφειν, τῶν δὲ μή, εἰ μέλλει τὸ ποίμνιον E ὅ τι ἀκρότατον εἶναι· καὶ ταῦτα πάντα γιγνόμενα λανθάνειν πλὴν 30 αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ αὖ ἡ ἀγέλη τῶν φυλάκων ὅ τι μάλιστα ἀστασίαστος ἔσται. Ὀρθότατα, ἔφη. Οὐκοῦν δὴ ἑορταί τινες νομοθετητέαι, ἐν αἷς ξυνάξομεν τάς τε νύμφας καὶ τοὺς νυμφίους, καὶ θυσίαι, καὶ ὕμνοι ποιητέοι τοῖς ἡμετέροις ποιηταῖς πρέποντες | τοῖς γιγνομένοις γάμοις· τὸ δὲ πλῆθος τῶν γάμων ἐπὶ τοῖς 460 ἄρχουσι ποιήσομεν, ἵν᾽ ὡς μάλιστα διασῴζωσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν, πρὸς πολέμους τε καὶ νόσους καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἀποσκοποῦντες, καὶ μήτε μεγάλη ἡμῖν ἡ πόλις κατὰ τὸ δυνατὸν 5 μήτε σμικρὰ γίγνηται. Ὀρθῶς, ἔφη. Κλῆροι δή τινες, οἶμαι, ποιητέοι κομψοί, ὥστε τὸν φαῦλον ἐκεῖνον αἰτιᾶσθαι ἐφ᾽ ἑκάστης συνέρξεως τύχην, ἀλλὰ μὴ τοὺς ἄρχοντας. Καὶ μάλα, ἔφη.

IX. Καὶ τοῖς | ἀγαθοῖς γέ που τῶν νέων ἐν πολέμῳ ἢ ἄλλοθί B που γέρα δοτέον καὶ ἆθλα ἄλλα τε καὶ ἀφθονεστέρα ἡ ἐξουσία τῆς

---

you call right, viz. *τὸ ψεῦδος*. The medicinal lie frequently appears (*γίγνεται οὐκ ἐλάχιστον*) in connexion with the marriages of the guardians, as Plato proceeds to shew. *τοῖς γάμοις* should not be made general; the reference is specific.

25 **δεῖ μὲν κτλ.** "The case resembles that of a breeding stud of horses and mares, to which Plato compares it: nothing else is wanted but the finest progeny attainable" Grote *Plato* III p. 205. It is worth while to compare Plato's arrangements with those of Aristophanes in *Eccl.* 616—634, in spite of the comedian's lewdness and buffoonery.

459 E 28 **τῶν δὲ μή**. Cf. 460 C and 461 C. It seems to me certain from these passages that Plato in this book lends his sanction to infanticide. This has often been denied, but without sufficient reason. The subject is discussed in App. IV.

29 **ἀκρότατον**. Cf. (with Schneider) *σφόδρα ἄκρων* in B above and *ὡς ἀκρότατον* in *Laws* 730 E. Stephanus' *ἀκρατότατον* is neat, but unnecessary, in spite of *καθαρόν* in 460 C.

30 **ἀγέλη**, like *ποίμνιον*, is intended "to recall the analogy of the lower animals" (J. and C.). Cf. 451 C *n*. *αὖ* serves the same purpose, by suggesting that *ἀγέλη* has another and a more primitive signification.

31 **ἑορταὶ κτλ.** As the *ἱερὸς γάμος* was celebrated with a procession and sacrifices, ending with the *κλίνη τῆς Ἥρας*, so Plato's *ἱεροὶ γάμοι* are attended with religious rites and ceremonies: see 458 E *n*. Plato apparently does not intend these State-marriages to last beyond the duration of a single festival. At each successive festival fresh unions would be tried.

460 A 2 **τὸν αὐτὸν ἀριθμόν.** See IV 423 A *n*.

460 B 9 **γέρα κτλ.** Special privileges seem to have been awarded at Sparta for bravery in the field (cf. Tyrtaeus *Fr.* 12. 35—44): it is certain at all events that cowardice was visited with every mark of disgrace (Xen. *Rep. Lac.* 9. 4—6 and other references in Gilbert's *Gk. Const. Ant.* E. T. p. 77). *γέρα* must be nominative, and *δοτέον* passive, in spite of its singular number: cf. *Symp.* 188 B *πάχναι καὶ χάλαζαι καὶ ἐρυσῖβαι—γίγνεται*. Examples like *Crat.* 410 C *αἱ μὲν δὴ ὧραι Ἀττικιστὶ ὡς τὸ παλαιὸν ῥητέον* (cited by Schneider and others) are not to the point, because *αἱ—ὧραι*

τῶν γυναικῶν ξυγκοιμήσεως, ἵνα καὶ ἅμα μετὰ προφάσεως ὡς 10
πλεῖστοι τῶν παίδων ἐκ τῶν τοιούτων σπείρωνται. Ὀρθῶς.
Οὐκοῦν καὶ τὰ ἀεὶ γιγνόμενα ἔκγονα παραλαμβάνουσαι αἱ ἐπὶ τού-
των ἐφεστηκυῖαι ἀρχαὶ εἴτε ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν εἴτε ἀμφότερα—
κοιναὶ μὲν γάρ που καὶ ἀρχαὶ γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιν. Ναί.
C Τὰ μὲν δὴ τῶν ἀγαθῶν, δοκῶ, λαβοῦσαι εἰς τὸν σηκὸν οἴσουσιν 15
παρά τινας τροφοὺς χωρὶς οἰκούσας ἔν τινι μέρει τῆς πόλεως,
τὰ δὲ τῶν χειρόνων, καὶ ἐάν τι τῶν ἑτέρων ἀνάπηρον γίγνηται,
ἐν ἀπορρήτῳ τε καὶ ἀδήλῳ κατακρύψουσιν ὡς πρέπει. Εἴπερ
μέλλει, ἔφη, καθαρὸν τὸ γένος τῶν φυλάκων ἔσεσθαι. Οὐκοῦν
καὶ τροφῆς οὗτοι ἐπιμελήσονται τάς τε μητέρας ἐπὶ τὸν σηκὸν 20

19. μέλλει Ξ: μέλλοι ΑΠ *q*.

---

means τὸ ὄνομα 'αἱ ὧραι.' It is scarcely possible to take δοτέον as active, and understand from it a passive δοτέα with ἐξουσία, because the connexion between γέρα, ἆθλα, and ἐξουσία—note ἄλλα τε καὶ κτλ.—is too close to permit of γέρα being in the accusative case.

12 **ἐπὶ τούτων.** For the construction cf. Dem. *F. L.* 298 τοὺς ἐπὶ τῆς πολιτείας ἐφεστηκότας and *de Cor.* 247 τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων.

13 **ἀμφότερα.** *q* and some other MSS read ἀμφότεραι, which is quite wrong: cf. *Lach.* 187 A πείθωμεν ἢ δώροις ἢ χάρισιν ἢ ἀμφότερα.

14 **καὶ ἀρχαί:** sc. as well as the other duties of guardians. It has not yet been specifically said that magistracies are to be open to women as well as men. J. and C. observe that "Plato seems to betray a certain consciousness that the office immediately in question might be specially suitable for women." Kindred duties are actually assigned to a female vigilance committee in *Laws* 784 A, 794 A ff.

460 C 15 **τὸν σηκόν.** A σηκός is an enclosed pen or fold in which the young of animals may be reared. Hartman prefers τινα σηκόν (with *q* and a Florentine MS), because the σηκός has not been mentioned before. The way has, however, been prepared for it by 459 A, 459 B (τί δὲ ἵππων κτλ.), ποίμνιον (459 E), ἀγέλη (ib.), and σύνερξις (460 A). The comparison with a sort of 'breeding-stud'—see above on 459 D—runs through all this passage and supplies the metaphors. See also on 460 E. The whole discussion affords an excellent example of the uncompromising rationalism with which Plato carries out his theories to their logical conclusion.

17 **ἀνάπηρον.** Pollux (II 61) explains this word as ὁ πᾶν τὸ σῶμα πεπηρωμένος; but it is little more than πηρός: cf. ἀνάπλεως, ἀναπιμπλάναι etc. The present passage is not inconsistent with III 415 B, for ὑπόχαλκος and ὑποσίδηρος do not imply deformity.

18 **ἐν ἀπορρήτῳ κτλ.** is a euphemism for infanticide: see App. IV. Compare the Spartan usage: εἰ δ' ἀγεννὲς καὶ ἄμορφον, ἀπέπεμπον εἰς τὰς λεγομένας Ἀποθέτας, παρὰ Ταΰγετον βαραθρώδη τόπον (Plut. *Lyc.* 16. 1). (The word for the exposure of infants was ἀπόθεσις.) See also Whibley *Greek Oligarchies* p. 113 *nn*.

εἴπερ μέλλει. μέλλοι (see *cr. n.*) might possibly be defended, if it referred to a previous statement to the same effect ('if, as we saw,' etc.). But there has been no such statement, unless with Stephanus we write ἀκρατότατον for ἀκρότατον in 459 E. εἴπερ γε μέλλει, conjectured by Herwerden, would be in danger of meaning κατακρύψουσιν, εἴπερ μέλλει κτλ. As it is, εἴπερ μέλλει qualifies ὡς πρέπει 'as is proper.' *Gl.* 'If the class of guardians is to be kept pure.' Glauco, in fact, takes the words out of Socrates' mouth. On the meaning and usage of εἴπερ in Greek see E. S. Thompson's edition of the *Meno* pp. 258—264.

ἄγοντες, ὅταν σπαργῶσι, πᾶσαν μηχανὴν μηχανώμενοι, ὅπως μηδεμία | τὸ αὑτῆς αἰσθήσεται, καὶ ἄλλας γάλα ἐχούσας ἐκπορίζοντες, ἐὰν μὴ αὐταὶ ἱκαναὶ ὦσι, καὶ αὐτῶν τούτων ἐπιμελήσονται, ὅπως μέτριον χρόνον θηλάσονται, ἀγρυπνίας δὲ καὶ τὸν ἄλλον 25 πόνον τίτθαις τε καὶ τροφοῖς παραδώσουσιν; Πολλὴν ῥᾳστώνην, ἔφη, λέγεις τῆς παιδοποιίας ταῖς τῶν φυλάκων γυναιξίν. Πρέπει γάρ, ἦν δ' ἐγώ. τὸ δ' ἐφεξῆς διέλθωμεν ὃ προὐθέμεθα. ἔφαμεν γὰρ δὴ ἐξ ἀκμαζόντων δεῖν τὰ ἔκγονα γίγνεσθαι. Ἀληθῆ. | Ἆρ' οὖν σοι ξυνδοκεῖ μέτριος χρόνος ἀκμῆς τὰ εἴκοσι ἔτη γυναικί,

24. θηλάσονται Ξ: θηλάσωνται ΑΠ *q*. 27. προὐθέμεθα *v* (cum Stobaeo *Flor.* 116. 50): προθυμούμεθα A et (antecedente non ὃ sed ᾧ) Ξ[1]: προμηθούμεθα ΠΞ[2] *q*.

---

21 **πᾶσαν μηχανὴν κτλ.** Aristotle (*Pol.* B 3. 1262ª 14 ff.) argues that no precautions would prevent parents from occasionally recognising their children. In such cases Plato might reasonably hope that the general weakening of parental sentiment would secure his city against serious harm.

460 D 22 **ἄλλας.** The mothers of the children who have been exposed.

23 **αὐτῶν τούτων**: viz. the mothers. This provision is conceived in their interests, rather than in the interests of the children, as the next clause also shews.

24 **θηλάσονται.** θηλάσωνται has more MS authority than θηλάσονται; but the future indicative (and not the aorist subjunctive) is the regular construction after ὅπως in semi-final clauses: cf. IV 429 D, VII 519 E. The exceptions are—besides this passage—*Symp.* 198 E, *Phaed.* 91 A, *Gorg.* 480 A, B, 510 A. In most of these places there is inferior MS authority for the future, which editors now for the most part read. See Weber *Entwickelung d. Absichtssätze* in Schanz's *Beiträge* II 2. p. 66; and for the confusion in Paris A of ο and ω *Introd.* § 5.

27 **προὐθέμεθα.** See *cr. n.* προὐθέμεθα is intrinsically so much better than προθυμούμεθα that we can hardly refuse to regard this as one of the passages in which *v* has preserved the right reading. See *Introd.* § 5.

ἔφαμεν. Cf. 459 B.

28 **ἐξ ἀκμαζόντων.** The same principle was observed in Sparta (Xen. *Rep. Lac.* 1. 6 and Plut. *Lyc.* 15. 4). It is possible, though I believe incapable of proof, that Plato's limits of age were in agreement with Spartan usage.

460 E 29 **τὰ εἴκοσι ἔτη κτλ.** A woman's ἀκμή lasts 'the twenty,' a man's 'the thirty' years. Glauco asks 'which twenty and which thirty?' and Socrates then explains. τά before εἴκοσι is correctly explained by Stallbaum: "articulum ponit de certo quodam cogitans temporis spatio quod deinceps definit accuratius." The antecedent to αὐτῶν is not simply ἔτη (so J. and C., with the English translators), but the duplicate expression εἴκοσι ἔτη and τριάκοντα. In γυναικὶ μὲν κτλ. Socrates proceeds as if Glauco had not interrupted: the construction is μέτριος χρόνος ἀκμῆς—γυναικί, ἀνδρὶ δὲ τὰ τριάκοντα, γυναικὶ μὲν—τίκτειν, ἀνδρὶ δὲ—γεννᾶν. τὸ ποῖον, τὰ ποῖα and the like are idiomatically used in asking for further specification, and are sometimes only impatient interruptions, intended to draw attention to the important point and add liveliness to the style: see Kühner *Gr. Gr.* II p. 540. Schneider takes τὰ εἴκοσι ἔτη and τὰ τριάκοντα as twenty and thirty years of age respectively, comparing τῶν ἐνενήκοντα ἐτῶν in *Tim.* 21 A, but χρόνος in χρόνος ἀκμῆς means duration, as is clear from ἀμφοτέρων—φρονήσεως below. It should be observed that in the *Laws* Plato fixes the inferior limit for men sometimes at 25 (772 D), sometimes at 30 (721 A, 785 B). By thirty-five he expected them to be married (*ib.*). Girls are to marry between 16 (785 B) or 18 (833 D) and 20 (*ib.*). Cf. Hesiod *OD.* 696 ff., pseudo-Solon *Fr.* 27. 9 and Arist. *Pol.* H 16. 1335ª 28. The Greeks seem generally to have recommended men to marry a little under or a little over thirty. See on this subject Blümner *Privatalterthümer* p. 36 *n.* 1.

ἀνδρὶ δὲ τὰ τριάκοντα; Τὰ ποῖα αὐτῶν; ἔφη. Γυναικὶ μέν, ἦν 30
δ' ἐγώ, ἀρξαμένῃ ἀπὸ εἰκοσιέτιδος μέχρι τετταρακονταέτιδος
τίκτειν τῇ πόλει· ἀνδρὶ δέ, ἐπειδὰν τὴν ὀξυτάτην δρόμου ἀκμὴν
παρῇ, τὸ ἀπὸ τούτου γεννᾶν τῇ πόλει μέχρι πεντεκαιπεντηκον-
461 ταέτους. Ἀμφοτέρων | γοῦν, ἔφη, αὕτη ἀκμὴ σώματός τε καὶ
φρονήσεως. Οὐκοῦν ἐάν τε πρεσβύτερος τούτων ἐάν τε νεώτερος
τῶν εἰς τὸ κοινὸν γεννήσεων ἅψηται, οὔτε ὅσιον οὔτε δίκαιον
φήσομεν τὸ ἁμάρτημα, ὡς παῖδα φιτύοντος τῇ πόλει, ὅς, ἂν λάθῃ,
γεννήσεται οὐχ ὑπὸ θυσιῶν οὐδ' ὑπὸ εὐχῶν φύς, ἃς ἐφ' ἑκάστοις 5
τοῖς γάμοις εὔξονται καὶ ἱέρειαι καὶ ἱερεῖς καὶ ξύμπασα ἡ πόλις ἐξ
ἀγαθῶν ἀμείνους καὶ ἐξ ὠφελίμων ὠφελιμωτέρους ἀεὶ τοὺς ἐκγόνους

4. φήσομεν A[1]Π: θήσομεν corr. A[2]. 5. φύς Ξ*q*: φύσας AΠ.

---

32 **τίκτειν τῇ πόλει—γεννᾶν τῇ πόλει.** These phrases express concisely the Platonic view of marriage. They are equally applicable to the Spartan ideal, and may have been borrowed from Sparta. Cf. Plut. *Pyrrh.* 28. 5 τῶν δὲ πρεσβυτέρων τινὲς ἐπηκολούθουν βοῶντες· Οἶχε, Ἀκρότατε, καὶ οἶφε τὰν Χιλωνίδα· μόνον παῖδας ἀγαθοὺς τᾷ Σπάρτᾳ ποίει. "What Lucan observes about Cato of Utica, is applicable to the Guardians of the Platonic Republic: — Venerisque huic maximus usus | progenies: Urbi pater est, Urbique maritus" (*Phars.* II 387 f.) Grote.

ἐπειδὰν—ἀκμήν: 'when he has outlived his swiftest prime of running.' The expression ὀξυτάτην δρόμου ἀκμήν is doubtless borrowed from some epinikian poet, perhaps Bacchylides or Pindar. The dactylic rhythm is not in itself enough to justify us in assigning the phrase (with Herwerden) to epic or elegy. The author of the quotation was probably speaking not of a man, but of a race-horse. By applying the phrase (of course in a metaphorical sense) to his bridegrooms, Plato contrives again to suggest the now familiar analogy of a 'breeding-stud of horses and mares': see on 460 C. The comparison gains in realism and point, if it was the custom of antiquity, as it is now, to bring a first-rate racer to the stud (ἱπποφόρβιον, ἱπποτροφεῖον) when he ceased to run. This is probable in itself, and supported to some extent by a comparison of Plut. *Lyc.* 15. 12 ἵππους ὑπὸ τοῖς κρατίστοις τῶν ὀχείων βιβάζουσι, χάριτι πείθοντες ἢ μισθῷ τοὺς κυρίους with Virg. *Georg.* 3. 209—211. Just so Plato will not allow his guardians to marry until the fever in the blood has somewhat cooled: cf. *Laws* 775 B—776 B and J. B. Mayor in *Cl. Rev.* X p. 111. Stallbaum was the first to detect the poetical quotation. J. and C., though translating by "his swiftest prime of running," follow Schleiermacher in understanding the phrase literally; but we may fairly doubt if Greek runners had passed their prime at 25, and, even if they had, "non hic erat tali designationi locus, nisi forte ob id ipsum, quod cursui minus idonei forent, ad nuptias idoneos visos credimus" (Schneider). παρῇ means 'let go by,' "hinter sich hat" (Schneider): cf. such expressions as παριέναι καιρόν (II 370 B al.), νύκτα μέσην παρέντες (Hdt. VIII 9), and especially Soph. *O. C.* 1230 εὖτ' ἂν τὸ νέον παρῇ 'when he hath seen youth go by' (Jebb), and Bacchylides 3. 88 ed. Kenyon ἀνδρὶ δ' [οὐ θ]έμις πολιὸν π[αρ]έντα | γῆρας θάλ[εια]ν αὖτις ἀγκομίσσαι | ἥβαν.

461 A 4 **ἂν λάθῃ.** "Si non latuerit foetus praeter legem susceptus, ne in lucem quidem edetur, sed antea opprimetur" (Schneider). Cf. C below.

5 **γεννήσεται** = 'will be produced' must, if right, refer to birth ("hervorkommen wird" Schneider), otherwise φύς is superfluous. Bekker and others are possibly right in reading γενήσεται with Ξ[1] *q*, and some other MSS: cf. Hdt. VI 69, where Stein prints γεγενημένος in place of γεγεννημένος. See *Introd.* § 5.

φὺς ἅς. See *cr. n.* and *Introd.* § 5.

7 **ἐξ ὠφελίμων κτλ.** Cf. IV 424 A *n.*

γίγνεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ σκότου μετὰ δεινῆς ἀκρατείας γεγονώς. B
Ὀρθῶς, ἔφη. Ὁ αὐτὸς δέ γ', εἶπον, νόμος, ἐάν τις τῶν ἔτι
10 γεννώντων μὴ συνέρξαντος ἄρχοντος ἅπτηται τῶν ἐν ἡλικίᾳ
γυναικῶν· νόθον γὰρ καὶ ἀνέγγυον καὶ ἀνίερον φήσομεν αὐτὸν
παῖδα τῇ πόλει καθιστάναι. Ὀρθότατα, ἔφη. Ὅταν δὲ δή,
οἶμαι, αἵ τε γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ γεννᾶν ἐκβῶσι τὴν ἡλικίαν,
ἀφήσομέν που ἐλευθέρους αὐτοὺς συγγίγνεσθαι ᾧ ἂν ἐθέλωσι,
15 πλὴν θυγατρὶ καὶ μητρὶ καὶ ταῖς τῶν θυγατέρων παισὶ καὶ ταῖς C
ἄνω μητρός, καὶ γυναῖκας αὖ πλὴν ὑεῖ καὶ πατρὶ καὶ τοῖς τούτων
εἰς τὸ κάτω καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω, καὶ ταῦτά γ' ἤδη πάντα διακελευσά-
μενοι προθυμεῖσθαι μάλιστα μὲν μηδ' εἰς φῶς ἐκφέρειν κύημα
μηδὲ ἕν, ἐὰν γένηται, ἐὰν δέ τι βιάσηται, οὕτω τιθέναι, ὡς οὐκ

14. ἀφήσομεν Eusebius (*Praep. Ev.* XIII 19. 18) et Theodoretus (*Therap.* IX p. 941): φήσομεν codd. 19. μηδὲ ἕν Cobet: μηδέ γ' ἕν A[1], sed έ et γ punctis notavit A[2]: μηδὲν ΠΞ q.

---

461 B 8 **ὑπὸ σκότου.** Cf. (with J. and C.) σκότιος = 'an unlawful child.'

γεγονώς = 'produced,' 'a product of,' is cancelled by Hartman; but φύς is too far away, and γίγνεσθαι ('to be produced') is sufficiently accurate: cf. γένηται in 461 C.

11 **ἀνέγγυον**: 'unauthorised,' because the child of an irregular union. An ἀνέγγυος γάμος is a marriage without an ἐγγύη or contract between the parents of the betrothing parties (Blümner *Privatalt.* p. 262 *n.* 2).

14 **ᾧ.** ᾗ is read by Ξ, Vind. E and Eusebius (*Praep. Ev.* XIII 19. 18); but αὐτούς includes both sexes, and in such cases the masculine is preferred to the feminine. Hartman strangely thinks ᾧ neuter.

15 **θυγατρὶ κτλ.** The cases enumerated are all in the direct line, and nothing is said forbidding unions between 'brothers' and 'sisters.' See however 461 E *n.* Greek law permitted the marriage of uncles with nieces, aunts with nephews, and even half-brothers and half-sisters, provided they were not ὁμομήτριοι (Becker's *Charicles* E. T. p. 478, with the passages there cited). Some of Plato's contemporaries, notably the Cynics, entertained peculiarly revolting views on this subject, and the question was frequently agitated in his time: see Dümmler *Proleg. zu Pl. St.* pp. 52 ff. The Stoics agreed with the Cynics: see the authorities cited in Henkel *Stud. zur Geschichte d. Gr. Lehre vom Staat* p. 30.

461 C 17 **καὶ ταῦτά γ' ἤδη κτλ.**: 'and all this only after we have exhorted them' etc. ἤδη goes with ἀφήσομεν (or the like) understood after πάντα. J. and C. wrongly connect πάντα with προθυμεῖσθαι ('to use all diligence'). The voice should pause a little before διακελευσάμενοι.

18 **μηδ' εἰς φῶς κτλ.**: *ne in lucem quidem efferre*. Much less shall we permit it to live if born: see App. IV. μηδέ prepares the way for ἐὰν δέ τι βιάσηται κτλ. Hartman strangely prefers μή, "cum post μάλιστα coniunctio μηδέ prorsus frigeat." But μάλιστα μέν is, of course, 'if possible.'

19 **μηδὲ ἕν.** See *cr. n.* μηδέ γ' ἕν occurs in a few inferior MSS besides A, and is read by Baiter and others, but we do not find γε thus interposed between οὐδέ (μηδέ) and εἷς.

γένηται κτλ. γένηται sc. κύημα. βιάσηται means 'force its way' sc. εἰς τὸ φῶς (J. and C.). The extreme emphasis shews what importance Plato attached to this provision. The procuring of abortion, though perhaps in certain cases punishable by law (Meier and Schömann *Att. Process* p. 381), was in practice common enough: see Blümner *Privatalt.* p. 76. Plato permits it also in the *Laws* (740 D). The general Greek sentiment on this matter is fairly represented by Aristotle when he says (*Pol.* H 16. 1335[b]

οὔσης τροφῆς τῷ τοιούτῳ. Καὶ ταῦτα μέν γ', ἔφη, μετρίως 20
D λέγεται· πατέρας δὲ καὶ θυγατέρας καὶ ἃ νῦν δὴ ἔλεγες, πῶς διαγνώσονται ἀλλήλων; Οὐδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας τις αὐτῶν νυμφίος γένηται, μετ' ἐκείνην δεκάτῳ μηνὶ καὶ ἑβδόμῳ δὴ ἃ ἂν γένηται ἔκγονα, ταῦτα πάντα προσερεῖ τὰ μὲν ἄρρενα ὑεῖς, τὰ δὲ θήλεα θυγατέρας, καὶ ἐκεῖνα ἐκεῖνον πατέρα, καὶ 25 οὕτω δὴ τὰ τούτων ἔκγονα παίδων παῖδας, καὶ ἐκεῖνα αὖ ἐκείνους πάππους τε καὶ τηθάς, τὰ δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ γεγονότα, ἐν ᾧ αἱ μητέρες καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἐγέννων, ἀδελφάς τε καὶ ἀδελφούς,
E ὥστε, ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀλλήλων μὴ ἅπτεσθαι· ἀδελφοὺς δὲ καὶ

25. ἐκεῖνον A²Π: ἐκείνων A¹. 26. ἐκεῖνα Ξq: ἐκείνου AΠ.

22 ff.) ὡρίσθαι γὰρ δεῖ τῆς τεκνοποιίας τὸ πλῆθος. ἐὰν δέ τισι γίνηται παρὰ ταῦτα συνδυασθέντων, πρὶν αἴσθησιν ἐγγενέσθαι καὶ ζωήν, ἐμποιεῖσθαι δεῖ τὴν ἄμβλωσιν· τὸ γὰρ ὅσιον καὶ τὸ μὴ διωρισμένον τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ ζῆν ἔσται.

τιθέναι κτλ.: 'so deal with them.' *τιθέναι* is more delicate than *ἐκτιθέναι*, which was read before Bekker, although it has no MS authority. Herwerden suggests that *τιθέναι* means *θάπτειν* (as in 469 A), but Plato expresses himself with more refinement. *τροφῆς* does not mean, as some are fain to believe, merely the educational system reserved for the guardians: see on 459 E and App. IV.

21 **πατέρας κτλ.**: 'how will they distinguish one another's fathers' etc.? The Aristophanic parallel is here very close: Πῶς οὖν οὕτω ζώντων ἡμῶν τοὺς αὑτοῦ παῖδας ἕκαστος | ἔσται δυνατὸς διαγιγνώσκειν; Τί δὲ δεῖ; πατέρας γὰρ ἅπαντας | τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν εἶναι τοῖσι χρόνοισιν νομιοῦσιν (*Eccl.* 635—637). The question touches an obvious difficulty in any system of the community of children; but, as a link in the chain of evidence connecting the *Ecclesiazusae* and the *Republic*, the parallel deserves to carry weight, although it has sometimes been pressed too far. See on the one hand Teichmüller *Lit. Fehd.* I pp. 18—19 and Chiappelli *Riv. di Filolog.* XI p. 213, and on the other Zeller[4] II 1. p. 551 *n.* 2. Cf. also App. I.

461 D 23 **δεκάτῳ κτλ.**: 'in the tenth month and also in the seventh month.' *δή* (as J. and C. remark) draws attention to the more exceptional case: cf. II 367 C *n.* The Greek cannot, I think, be taken as an inexact way of saying "from seven to ten months after" (J. and C.). In point of fact the majority of ancient writers on the subject denied that children were ever born in the eighth month of pregnancy: see Gellius *Noct. Att.* III 16 and Censorinus *de die natali* 7. 2.

28 **ἐγέννων**: 'were engaged in begetting children': cf. 460 E, and 461 B (*τῶν ἔτι γεννώντων*). Richards has pointed out (*Cl. Rev.* IV p. 7) that the imperfect refers "to the whole time of life during which father and mother were allowed, if the lot fell upon them, to take part in the regular unions." Cf. *Tim.* 18 D νομιοῦσι δὲ πάντες πάντας αὑτοὺς ὁμογενεῖς, ἀδελφὰς μὲν καὶ ἀδελφοὺς ὅσοιπερ ἂν τῆς πρεπούσης ἐντὸς ἡλικίας γίγνωνται. Jowett's version—"all who were begotten at the time when their fathers and mothers came together"—mistakes both *ἐν* and *ἐγέννων*. Schneider translates the passage correctly.

29 **ὥστε—ἅπτεσθαι.** I agree with Richards in understanding this of the "irregular unions which were last mentioned" (461 C). But in spite of the explicit reference in *ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν*, Plato has not as yet forbidden such unions between 'brothers' and 'sisters': see 461 C *n.* The discrepancy is hard to explain, especially as the list in 461 C seems intended to be exhaustive. The effect of the prohibition (owing to the meaning now given to 'brother' and 'sister') would be greatly to restrict, but not to abolish, unauthorised liaisons.

461 E 29 **ἀδελφοὺς κτλ.** refers only to State-marriages, as *ὁ κλῆρος* shews. Without this exemption Plato's proposals would (according to Richards l.c.) "have rendered all unions whatever practically

30 ἀδελφὰς δώσει ὁ νόμος συνοικεῖν, ἐὰν ὁ κλῆρος ταύτῃ ξυμπίπτῃ καὶ ἡ Πυθία προσαναιρῇ. Ὀρθότατα, ἦ δ' ὅς.

X. Ἡ μὲν δὴ κοινωνία, ὦ Γλαύκων, αὕτη τε καὶ τοιαύτη γυναικῶν τε καὶ παίδων τοῖς φύλαξί σοι τῆς πόλεως· ὡς δὲ ἑπομένη τε τῇ ἄλλῃ πολιτείᾳ καὶ μακρῷ βελτίστη, δεῖ δὴ τὸ μετὰ 35 τοῦτο βεβαιώσασθαι παρὰ τοῦ λόγου. ἢ πῶς ποιῶμεν; | Οὕτω 462 νὴ Δία, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν οὐχ ἥδε ἀρχὴ τῆς ὁμολογίας, ἐρέσθαι ἡμᾶς αὐτούς, τί ποτε τὸ μέγιστον ἀγαθὸν ἔχομεν εἰπεῖν εἰς πόλεως κατασκευήν, οὗ δεῖ στοχαζόμενον τὸν νομοθέτην τιθέναι τοὺς 5 νόμους, καὶ τί μέγιστον κακόν, εἶτα ἐπισκέψασθαι, ἆρα ἃ νῦν δὴ διήλθομεν εἰς μὲν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἴχνος ἡμῖν ἁρμόττει, τῷ δὲ τοῦ κακοῦ ἀναρμοστεῖ; Πάντων μάλιστα, ἔφη. Ἔχομεν οὖν τι

33. ὡς δὲ Ξq: ὡδὲ (sic) A, eraso super ὠ accentu: ὧδε Π. 34. ἑπομένη—βελτίστη Π: ἑπομένῃ—βελτίστῃ A.

---

impossible." Surely not; although they would have unduly favoured the τηλύγετος παῖς. A son, for example, who is born when his mother is 21 and his father 26, cannot marry till he is 49, because he is 29 before his bride can possibly be born, and she cannot marry under 20; whereas a son, whose father is 54 and mother 39 when he is born, can marry a girl only one year younger than himself, because his father and mother retire at 55 and 40 respectively. Did Plato intend the sons of elderly couples to marry young, and those of young couples to marry late? Such an inference is unlikely, although it is the logical outcome of his theories. In any case Plato did well to introduce a saving clause. The κομψὸς κλῆρος, obedient to the archons, would couple 'brothers' and 'sisters,' whenever it seemed desirable in the interests of the State, so long as they were not really blood-relations. (This the archons of course would know.) Apollo's priestess would platonize. We must suppose that her assent is given in advance, and once for all (although προσαναιρῇ is present and follows ξυμπίπτῃ), unless she had an accredited representative on the spot, which there is nothing to indicate. On Plato's attitude to Apollo see IV 427 C *n.*

461 E—464 B *Let us now endeavour to shew that community of wives and children is best, and in agreement with the general plan of our constitution. That it is the best policy Plato proves as follows. A legislator should above all things aim at maintaining unity within his city. The most effective instrument for this purpose is community of pleasure and pain. As in an individual man, the sufferings of a single member affect the whole, so also in a well-governed city, the joys and sorrows of every citizen are shared by all. It is easy to shew that our ideal city fulfils this condition in a unique degree, both by means of its other institutions, and more especially through the community of wives and children.*

461 E 34 **ἑπομένη—πολιτείᾳ.** This topic was not specified in the original distribution of the subject (458 B), but it is closely connected with ὡς μακρῷ βελτίστη. Plato does not deal with it till 464 B.

35 **βεβαιώσασθαι κτλ.** Hirschig cancelled παρὰ τοῦ λόγου: but cf. (with Stallbaum) *Gorg.* 489 A ἵνα—βεβαιώσωμαι ἤδη παρὰ σοῦ. 'The argument' is personified, as often.

462 A 5 **ἆρα.** <εἰ> ἆρα was suggested by Dobree; but cf. (with Stallbaum) *Gorg.* 475 B πρῶτον μὲν δὴ σκεψώμεθα, ἆρα—ὑπερβάλλει κτλ. The exact translation is 'to enquire, Do the institutions we have described' etc.

7 **ἔχομεν οὖν κτλ.** Cf. IV 422 E. στάσις was the greatest evil which a Greek city had to fear, and Athens had suffered from it grievously. Now individualism was the peculiar pride and glory of the Athenian State (Thuc. II 37), so that we need not wonder if Plato traced στάσις to individualism, and rushed to the

B μεῖζον κακὸν πόλει ἢ ἐκεῖνο, ὃ ἂν αὐτὴν διασπᾷ καὶ ποιῇ πολλὰς ἀντὶ μιᾶς; ἢ μεῖζον ἀγαθὸν τοῦ ὃ ἂν ξυνδῇ τε καὶ ποιῇ μίαν; Οὐκ ἔχομεν. Οὐκοῦν ἡ μὲν ἡδονῆς τε καὶ λύπης κοινωνία ξυνδεῖ, 10 ὅταν ὅ τι μάλιστα πάντες οἱ πολῖται τῶν αὐτῶν γιγνομένων τε καὶ ἀπολλυμένων παραπλησίως χαίρωσι καὶ λυπῶνται; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Ἡ δέ γε τῶν τοιούτων ἰδίωσις διαλύει, ὅταν οἱ μὲν περιαλγεῖς, οἱ δὲ περιχαρεῖς γίγνωνται ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς παθήμασι C τῆς πόλεώς τε καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει; Τί δ' οὔ; Ἆρ' οὖν ἐκ 15 τοῦδε τὸ τοιόνδε γίγνεται, ὅταν μὴ ἅμα φθέγγωνται ἐν τῇ πόλει τὰ τοιάδε ῥήματα, τό τε ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμόν; καὶ περὶ τοῦ ἀλλοτρίου κατὰ ταὐτά; Κομιδῇ μὲν οὖν. Ἐν ᾗτινι δὴ πόλει πλεῖστοι ἐπὶ

9. ξυνδῇ Ξ*q*: ξυνδεῖ ΑΠ.

---

opposite extreme. Cf. Krohn *Pl. Fr.* p. 4, Pöhlmann *Gesch. d. ant. Kommunismus* etc. pp. 146—184, and see on II 369 A.

462 B 9 **ποιῇ μίαν**. J. and C. assert that Plato "has no idea of a unity of opposites or differences—τὸ ἀντίξουν συμφέρον," and Aristotle argues to the same effect in *Pol.* B 2. 1261ᵃ 22 ff. But it is in fact on such a unity that the entire fabric of Plato's city rests: see IV 423 D *n.*, and cf. also 432 A, 443 D. The perfect city is a ἕν with three πολλά—rulers, auxiliaries, farmers and artisans, or, if rulers and auxiliaries are classed together as guardians, then with two. Plato's object throughout this episode is to keep the whole city 'one' by preventing *one* of its constituent factors, viz. the guardians, from becoming 'many.' If the guardians are united—so he holds—no danger to the city's unity need be apprehended from the others (465 B). With the sentiment generally cf. Ar. *Eccl.* 594 and 674 (μίαν οἴκησίν φημι ποιήσειν συρρήξασ' εἰς ἓν ἅπαντα | ὥστε βαδίζειν εἰς ἀλλήλους). See also on 463 E and App. I.

13 **οἱ μὲν—τῆς πόλεως**. As when a national disaster is made the occasion of a party victory. Plato may be thinking of scenes which he had witnessed in his native city. Bosanquet cites an excellent illustration from Dem. *de Cor.* 217.

462 C 17 **καὶ—ταὐτά**: i.e. ὅταν μὴ ἅμα φθέγγωνται—τό τε ἀλλότριον καὶ τὸ οὐκ ἀλλότριον. Hartman ejects καὶ περὶ τοῦ ἀλλοτρίου as a "futile interpretamentum" on τὸ οὐκ ἐμόν. There is nothing to prove that καί—ταὐτά was read by Aristotle (*Pol.* B 3. 1261ᵇ 18), Plutarch (140 D, 484 B, 767 D), Iamblichus (*de vita Pythag.* 167) or Proclus (*in remp.* ed. Kroll II pp. 78. 28, 365. 11), though Iamblichus uses the word ἀλλότριον instead of Plato's οὐκ ἐμόν. But as none of these authors pretends to be quoting Plato's *ipsissima verba*, the omission proves nothing. Although the words add nothing to the sense, they approach the matter from another point of view, and are in my judgment certainly genuine.

18 **ἐν ᾗτινι κτλ.** 'Thus in whatever city the largest number of men agree in applying these expressions, "mine" and "not mine," to the same thing,' etc. τοῦτο agrees with the nearest of the two objects, viz. τὸ ἐμόν. For the use of ἐπί cf. *Parm.* 147 D. The reading ἐπὶ τὸ αὐτό—see *cr. n.*—is as old as Iamblichus: see the passage referred to above, where Iamblichus has ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὸ ἐμὸν φθέγγεσθαι καὶ τὸ ἀλλότριον. It is retained by the majority of editors; but no other instance of λέγειν ἐπί τι has yet been adduced, and the expression is certainly very strange. φέρειν ὄνομα ἐπί τι (*Soph.* 237 C, D: cf. also *Tim.* 37 E), of which Schneider reminds us, is a different thing from λέγειν ὄνομα ἐπί τι. Various emendations have been proposed. The choice seems to me to lie between ἐπὶ τῷ αὐτῷ and ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. The latter emendation—which I once adopted—was (as I learn from Schneider) proposed by Küster instead of ἐπὶ τὸ αὐτό in Iamblichus: cf. ὥσπερ ἐπὶ τοῦ

τῷ αὐτῷ κατὰ ταὐτὰ τοῦτο λέγουσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμόν,
20 αὕτη ἄριστα διοικεῖται; Πολύ γε. Καὶ ἥτις δὴ ἐγγύτατα ἑνὸς ἀνθρώπου ἔχει; οἷον ὅταν που ἡμῶν δάκτυλός του πληγῇ, πᾶσα ἡ κοινωνία ἡ κατὰ τὸ σῶμα πρὸς τὴν ψυχήν, τεταγμένη εἰς μίαν σύνταξιν τὴν τοῦ ἄρχοντος ἐν αὐτῇ, ᾔσθετό τε καὶ πᾶσα ἅμα **D** ξυνήλγησεν μέρους πονήσαντος ὅλη, καὶ οὕτω δὴ λέγομεν, ὅτι ὁ
25 ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεῖ· καὶ περὶ ἄλλου ὁτουοῦν τῶν τοῦ ἀνθρώπου ὁ αὐτὸς λόγος, περί τε λύπης πονοῦντος μέρους καὶ

19. *τῷ αὐτῷ* Wyttenbach: *τὸ αὐτὸ* AΞ: *κομιδῇ—ταὐτὰ* om. Π*q*.
22. *τεταγμένη* Ξ: *τεταμένη* AΠ*q*.

δακτύλου ἐλέγομεν VII 524 E ('in the case of the finger') al. Although the genitive may be right, the dative now seems to me slightly more natural and easy. Hartman ejects *ἐπὶ τὸ αὐτό* altogether, but there is no occasion for the knife. Cf. IV 436 B *n*. For the error see *Introd.* § 5.

20 **καὶ ἥτις δὴ κτλ.** *δή* is illative, and *καί* 'also.' *καί—ἔχει* (sc. *ἄριστα διοικεῖται*) is certainly interrogative, as Schneider pointed out: see in D below *τοῦτο ὃ ἐρωτᾷς*. Plato recurs to his favourite analogy between man and the State: cf. II 368 E f. *nn*.

21 **οἷον ὅταν κτλ.** Poschenrieder (*Die Pl. Dial. in ihrem Verhältnisse zu d. Hippokratischen Schr.* p. 67) cites a remarkable parallel from the author of the treatise *de locis in homine* (Littré VI p. 278 c. 1) *εἴ τις βούλεται τοῦ σώματος ἀπολαβὼν μέρος κακῶς ποιέειν τὸ σμικρότατον, πᾶν τὸ σῶμα αἰσθήσεται τὴν πεῖσιν, ὁκοίη ἄν τις ᾖ, διὰ τόδε, ὅτι τοῦ σώματος τὸ σμικρότατον πάντα ἔχει, ὅσαπερ καὶ τὸ μέγιστον· τοῦτο δ' ὁποῖον ἄν τις πάθῃ ἐπαναφέρει πρὸς τὴν ὁμοεθνίην ἕκαστον πρὸς τὴν ἑωυτοῦ, ἥν τε κακόν, ἥν τε ἀγαθὸν ᾖ· καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἀλγέει καὶ ἥδεται ὑπὸ ἔθνεος τοῦ σμικροτάτου τὸ σῶμα, ὅτι ἐν τῷ σμικροτάτῳ πάντ' ἔνι τὰ μέρεα καὶ ταῦτα ἐπαναφέρουσι ἐς τὰ σφῶν αὐτῶν ἕκαστα καὶ διαγγέλλουσι πάντα.* The 'sympathy' of the different parts of the human body was a Hippocratean tenet (*ξυμπαθέα πάντα de alimento* IX c. 23 Littré). Cf. Shakespeare *Othello* III 4. 146—148, "For let our finger ache, and it indues Our other healthful members ev'n to that sense Of pain." Plato goes farther, and represents the partnership as extending also to the soul: see next note.

πᾶσα ἡ κοινωνία κτλ.: 'the entire partnership pervading the body with the soul, organized into a single composite organization, viz. that of the ruling power in the partnership' etc. Plato's language is precise, but difficult. I take *ἡ—ψυχήν* as defining the *κοινωνία*. *κατὰ τὸ σῶμα* is written rather than *τοῦ σώματος*, because the partnership is not only a partnership of body with soul, but also a partnership of the different parts of body with one another. *τεταγμένη*—see *cr. n.* and App. V—appears to suit *σύνταξις* better than *τεταμένη*. A *σύνταξις* is the ordered combination of two or more elements: cf. *Tim.* 24 C and *Laws* 903 D *ψυχὴ συντεταγμένη σώματι*. The words *τοῦ ἄρχοντος* define the *σύνταξις*; although neuter in gender, they really refer, not to the soul, but to the whole *σύνταξις* or *σύνολον*, i.e. *ὁ ἄνθρωπος*. It is *ὁ ἄνθρωπος* who rules in the partnership, although he is himself a partner only in the sense in which the whole is partner with its parts. The expression *ὁ ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεῖ* is thus seen to be as exact as possible. The confusion between *τεταγμένος* and *τεταμένος* is easy: *συντεταμένως*, for example, and *συντεταγμένως* are often confused in MSS: see Ast's *Lex. Plat.* s.v. *ξυντεταμένως* and my edition of the *Apology* p. 127. Cf. also infra 474 A *n*.

23 **ἐν αὐτῇ**: i.e. *ἐν τῇ κοινωνίᾳ* (so also Schneider), not (as Stallbaum) *ἐν τῇ ψυχῇ*. Plato means that every single man (*ἑνὸς ἀνθρώπου* above) is a single organized whole—a partnership in which the whole is partner with, and rules, the parts. See also App. V.

462 D 23 **ᾔσθετό—ξυνήλγησεν**: 'momentary' aorists: cf. *Theaet.* 156 E.

25 **ἄλλου ὁτουοῦν**: sc. besides the finger.

περὶ ἡδονῆς ῥαίζοντος. Ὁ αὐτὸς γάρ, ἔφη· καὶ τοῦτο ὃ ἐρωτᾷς, τοῦ τοιούτου ἐγγύτατα ἡ ἄριστα πολιτευομένη πόλις οἰκεῖ. Ἑνὸς δή, οἶμαι, πάσχοντος τῶν πολιτῶν ὁτιοῦν ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἡ **E** τοιαύτη πόλις μάλιστά τε φήσει ἑαυτῆς εἶναι τὸ πάσχον καὶ 30 ἢ συνησθήσεται ἅπασα ἢ ξυλλυπήσεται. Ἀνάγκη, ἔφη, τήν γε εὔνομον.

XI. Ὥρα ἂν εἴη, ἦν δ' ἐγώ, ἐπανιέναι ἡμῖν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν, καὶ τὰ τοῦ λόγου ὁμολογήματα σκοπεῖν ἐν αὐτῇ, εἰ αὕτη μάλιστ' ἔχει, εἴτε καὶ ἄλλη τις μᾶλλον. Οὐκοῦν χρή, ἔφη. 35 **463** Τί οὖν; ἔστι μέν | που καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἄρχοντές τε καὶ δῆμος, ἔστι δὲ καὶ ἐν αὐτῇ; Ἔστι. Πολίτας μὲν δὴ πάντες οὗτοι ἀλλήλους προσεροῦσι; Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ πρὸς τῷ πολίτας τί ὁ ἐν ταῖς ἄλλαις δῆμος τοὺς ἄρχοντας προσαγορεύει; Ἐν μὲν ταῖς πολλαῖς δεσπότας, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατουμέναις αὐτὸ τοὔνομα 5 τοῦτο, ἄρχοντας. Τί δ' ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δῆμος; πρὸς τῷ πολίτας **B** τί τοὺς ἄρχοντάς φησιν εἶναι; Σωτῆράς τε καὶ ἐπικούρους, ἔφη.

34. αὕτη *q*: αὐτῇ ΑΠΞ.

---

28 **ἑνὸς δὴ κτλ.** We may compare the Stoic doctrine "incommoda autem et commoda (ita enim *εὐχρηστήματα* et *δυσχρηστήματα* appello) communia (sc. inter sapientes) esse voluerunt" (see Cicero *de Fin.* III 69, and Madvig's note). Not a few of Plato's regulations in Book V foreshadow the communistic theories of Stoicism: see Dyroff *Ethik d. alten Stoa* pp. 211 f., 226—231. Plato however contrives to make his communism live; whereas the Stoics seldom did.

462 E 34 **αὕτη**. See *cr. n.* Schneider says *αὐτῇ* is "ea potissimum," referring to VII 516 B, where however we should (I believe) read *οὗτος*. See note ad loc. Here *αὕτη* is required by the contrast with *εἴτε καὶ ἄλλη τις μᾶλλον*. For the error cf. VIII 552 A, where *q* and several MSS wrongly read *αὐτῇ*. See also *Introd.* § 5.

36 **ἔστι.** For the syntax see on II 363 A. *ἔστι* is a privileged verb in Attic prose: cf. Kühner *Gr. Gr.* II p. 61.

463 A 5 **δεσπότας.** Demosthenes remarks that the subjects in an oligarchy are 'cowards and slaves' (*ἄνανδροι καὶ δοῦλοι*). See *in Timocr.* 75 and Whibley *Gk. Oligarchies* p. 143.

6 **ἄρχοντας.** Plato is thinking of the Athenian Archons. The object of this chapter, which seems at first sight somewhat loosely constructed, is to prove that *συμπάθεια* prevails to a unique extent in the Platonic city. The appellations *σωτῆρες* and *ἐπίκουροι*, on the one hand, and *μισθοδόται* and *τροφεῖς* on the other, involve a greater degree of interdependence than is expressed by the corresponding names in other cities. The archons too are more than fellow-rulers: they are fellow-guardians, their official designation among one another serving continually to remind them of their duty to the lower classes. Among themselves they use the terms of family relationship, and with these their actions correspond. Thus the distinction between *meum* and *tuum* is more nearly obliterated than in any other city. Everything is *meum*.

463 B 7 **ἐπικούρους.** The official designation of the second order is applied by the people to the ruling class as a whole. They are expected to look upon the *ἐπίκουροι* as 'helpers of the people' rather than as the rulers' auxiliaries, although it is the latter function which gave them their name (III 414 B). This is clear from *σωτῆράς τε καὶ ἐπικούρους*, both of which epithets are suggestive of protecting deities. See also on 464 B.

Τί δ' οὗτοι τὸν δῆμον; Μισθοδότας τε καὶ τροφέας. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἄρχοντες τοὺς δήμους; Δούλους, ἔφη. Τί δ' οἱ
10 ἄρχοντες ἀλλήλους; Ξυνάρχοντας, ἔφη. Τί δ' οἱ ἡμέτεροι; Ξυμφύλακας. Ἔχεις οὖν εἰπεῖν τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν εἴ τίς τινα ἔχει προσειπεῖν τῶν ξυναρχόντων τὸν μὲν ὡς οἰκεῖον, τὸν δ' ὡς ἀλλότριον; Καὶ πολλούς γε. Οὐκοῦν τὸν μὲν οἰκεῖον ὡς ἑαυτοῦ νομίζει τε καὶ λέγει, | τὸν δ' ἀλλότριον ὡς οὐχ C
15 ἑαυτοῦ; Οὕτω. Τί δὲ οἱ παρὰ σοὶ φύλακες; ἔσθ' ὅστις αὐτῶν ἔχοι ἂν τῶν ξυμφυλάκων νομίσαι τινὰ ἢ προσειπεῖν ὡς ἀλλότριον; Οὐδαμῶς, ἔφη· παντὶ γάρ, ᾧ ἂν ἐντυγχάνῃ τις, ἢ ὡς ἀδελφῷ ἢ ὡς ἀδελφῇ ἢ ὡς πατρὶ ἢ ὡς μητρὶ ἢ ὑεῖ ἢ θυγατρὶ ἢ τούτων ἐκγόνοις ἢ προγόνοις νομιεῖ ἐντυγχάνειν. Κάλλιστα, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις·
20 ἀλλ' ἔτι καὶ τόδε εἰπέ· πότερον αὐτοῖς τὰ ὀνόματα μόνον οἰκεῖα νομοθετήσεις, ἢ καὶ τὰς πράξεις πάσας | κατὰ τὰ ὀνόματα πράττειν, D περί τε τοὺς πατέρας, ὅσα νόμος περὶ πατέρας αἰδοῦς τε πέρι καὶ κηδεμονίας καὶ τοῦ ὑπήκοον δεῖν εἶναι τῶν γονέων, ἢ μήτε πρὸς θεῶν μήτε πρὸς ἀνθρώπων αὐτῷ ἄμεινον ἔσεσθαι, ὡς οὔτε ὅσια
25 οὔτε δίκαια πράττοντος ἄν, εἰ ἄλλα πράττοι ἢ ταῦτα; αὗταί σοι ἢ ἄλλαι φῆμαι ἐξ ἁπάντων τῶν πολιτῶν ὑμνήσουσιν εὐθὺς περὶ τὰ τῶν παίδων ὦτα καὶ περὶ πατέρων, οὓς ἂν αὐτοῖς τις ἀποφήνῃ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ξυγγενῶν; | Αὗται, ἔφη· γελοῖον γὰρ ἂν εἴη, E εἰ ἄνευ ἔργων οἰκεῖα ὀνόματα διὰ τῶν στομάτων μόνον φθέγγοιντο.
30 Πασῶν ἄρα πόλεων μάλιστα ἐν αὐτῇ ξυμφωνήσουσιν ἑνός τινος ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττοντος ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν τὸ ῥῆμα, τὸ ὅτι τὸ ἐμὸν

11. τῶν ἐν q: ἐν ΑΠΞ.

---

463 C 17 **παντὶ γὰρ—ἐντυγχάνειν.** A slight exaggeration: see 461 D, E *nn.* Cf. Hdt. IV 104 ἐπίκοινον δὲ τῶν γυναικῶν τὴν μῖξιν ποιεῦνται (οἱ Ἀγάθυρσοι), ἵνα κασίγνητοί τε ἀλλήλων ἔωσι καὶ οἰκήιοι ἐόντες πάντες μήτε φθόνῳ μήτε ἔχθεϊ χρέωνται ἐς ἀλλήλους and ib. 180 *ad fin.* Similar motives for domestic communism are mentioned by Diod. Sic. II 58. See also, for other traces, whether real or legendary, of community of wives and children in antiquity Xanthus *Fr.* 28, Ephorus *Fr.* 76 and Theopompus *Fr.* 222 (in Müller *Frag. Hist. Gr.* Vol. I), together with Arist. *Pol.* B 3. 1262ª 19.

463 D 22 **περί τε κτλ.** τε is ἀνακόλουθον: we should expect καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ξυγγενεῖς to follow. Instead, we have a change of construction, and καὶ περὶ πατέρων—καὶ περὶ τῶν ἄλλων ξυγγενῶν (line 27). Cf. II 373 B *n.* ἢ = 'alioquin,' as often after a verb of obligation (here δεῖν): cf. VI 489 E, 503 A.

νόμος: sc. ἐστι πράττειν.

24 **αὐτῷ**: though αὐτοῖς in C: cf. I 347 A *n.*

26 **φῆμαι.** See on III 415 D. φήμη is the half-personified *vox populi, vox Dei*: cf. Nägelsbach *Nachhom. Theol.* p. 165. It is the quasi-personification of φῆμαι which accounts for the active ὑμνήσουσιν ('will sing in the ears of' etc.): cf. IX 573 A περὶ αὐτὸν βομβοῦσαι.

463 E 31 **ὃ—ῥῆμα** is the object of ξυμφωνήσουσιν (Schneider), just as in IV 432 A ταὐτόν depends upon ξυνᾴδοντας.

εὖ πράττει, ἢ ὅτι τὸ ἐμὸν κακῶς. Ἀληθέστατα, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν
464 μετὰ | τούτου τοῦ δόγματός τε καὶ ῥήματος ἔφαμεν ξυνακολουθεῖν τάς τε ἡδονὰς καὶ τὰς λύπας κοινῇ; Καὶ ὀρθῶς γε ἔφαμεν. Οὐκοῦν μάλιστα τοῦ αὐτοῦ κοινωνήσουσιν ἡμῖν οἱ πολῖται, ὃ δὴ ἐμὸν ὀνομάσουσιν, τούτου δὲ κοινωνοῦντες οὕτω δὴ λύπης τε καὶ ἡδονῆς μάλιστα κοινωνίαν ἕξουσιν; Πολύ γε. Ἆρ' οὖν τούτων 5 αἰτία πρὸς τῇ ἄλλῃ καταστάσει ἡ τῶν γυναικῶν τε καὶ παίδων κοινωνία τοῖς φύλαξιν; Πολὺ μὲν οὖν μάλιστα, ἔφη.

B XII. Ἀλλὰ μὴν μέγιστόν γε | πόλει αὐτὸ ὡμολογήσαμεν ἀγαθόν, ἀπεικάζοντες εὖ οἰκουμένην πόλιν σώματι πρὸς μέρος αὐτοῦ λύπης τε πέρι καὶ ἡδονῆς ὡς ἔχει. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη, 10 ὡμολογήσαμεν. Τοῦ μεγίστου ἄρα ἀγαθοῦ τῇ πόλει αἰτία ἡμῖν πέφανται ἡ κοινωνία τοῖς ἐπικούροις τῶν τε παίδων καὶ τῶν

Aristotle's criticism deserves to be quoted (*Pol.* B 3. 1262ᵃ 1 ff.) οὕτως ἕκαστος 'ἐμὸς' λέγει τὸν εὖ πράττοντα τῶν πολιτῶν ἢ κακῶς, ὁπόστος τυγχάνει τὸν ἀριθμὸν ὤν, οἷον 'ἐμὸς ἢ τοῦ δεῖνος,' τοῦτον τὸν τρόπον λέγων καθ' ἕκαστον τῶν χιλίων, ἢ ὅσων ἡ πόλις ἐστί, καὶ τοῦτο διστάζων· ἄδηλον γὰρ ᾧ συνέβη γενέσθαι τέκνον ἢ σωθῆναι γενόμενον. There is a far deeper truth in Plato's saying than in Aristotle's animadversions thereupon, and "das schöne Wort, dass alle dasselbe mein nennen sollen, hat es nicht verdient, von Aristoteles mit logischen Regeln gehetzt zu werden. Die Geschichte hat überall wo eine erhabene Idee eine Gruppe von Menschen so durchdringen sollte, dass der Wille jedes Einzelnen nur auf dieses Gemeinsame gerichtet sei, dem platonischen Gedanken im Prinzipe Recht gegeben" (Nohle *Die Statslehre Platos* etc. p. 133). See also on 457 B ff.

464 A 1 **ἔφαμεν κτλ.** 462 B, C. οὐκοῦν—ἕξουσιν sums up. ὃ δὴ—ὀνομάσουσιν is parenthetical, 'to which, as we have seen, they will apply the name "mine."'

464 B 9 **ἀπεικάζοντες κτλ.** See on 462 C and App. V.

12 **ἐπικούροις.** Why not φύλαξι? The word φύλακες regularly includes both the ἄρχοντες and the ἐπίκουροι, but it is strange to find ἐπίκουροι including the τέλεοι φύλακες or rulers (see on II 374 D), as it appears to do here and in 466 A. The following explanations may be suggested. (1) Plato intends the community of wives and children to extend only to the Auxiliaries, and not also to the Guardians. This view is taken by Blaschke (*Familien-u. Gütergem. d. Pl. St.* p. 10), who asserts that the Rulers proper have already past the limits of age prescribed for matrimony. In point of fact, however, a man may become a τέλεος φύλαξ at 50 (VII 540 A, B), whereas he can marry till he is 55 (460 E). (2) As by far the largest number of husbands would be only Auxiliaries, Plato speaks somewhat loosely, as if matrimonial community were confined to them. This explanation is possible enough in itself, but fails to explain the usage in 466 A. (3) ἐπίκουροι is used with the new and deeper meaning given to it in 463 B (where see note), 'helpers of the people,' rather than in its original and technical sense of the rulers' auxiliaries. This suits all the passages, and is in my judgment what Plato intended. ἐπίκουρος is not the only term whose connotation deepens as the *Republic* proceeds: cf. II 376 B, III 392 C *nn.*

464 B—**465** D *Domestic communism is also in harmony with the general communistic character of the city. It will cement the union of the guardians and so consolidate the State. It will also deliver us from lawsuits arising out of disputes about the family and property. In cases of attempted violence to the person, we shall expect a man's fellows to defend him. The older citizens will exercise disciplinary powers over the younger; reverence and fear will keep the latter from retaliating. All these arrangements will tend to keep the rulers at peace with one another, and,*

γυναικῶν. Καὶ μάλ', ἔφη. Καὶ μὲν δὴ καὶ τοῖς πρόσθεν γε
ὡμολογοῦμεν· ἔφαμεν γάρ που οὔτε οἰκίας τούτοις ἰδίας δεῖν
15 εἶναι οὔτε γῆν οὔτε τι κτῆμα, ἀλλὰ παρὰ τῶν | ἄλλων τροφὴν C
λαμβάνοντας μισθὸν τῆς φυλακῆς κοινῇ πάντας ἀναλίσκειν, εἰ
μέλλοιεν ὄντως φύλακες εἶναι. Ὀρθῶς, ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐχ,
ὅπερ λέγω, τά τε πρόσθεν εἰρημένα καὶ τὰ νῦν λεγόμενα ἔτι
μᾶλλον ἀπεργάζεται αὐτοὺς ἀληθινοὺς φύλακας καὶ ποιεῖ μὴ
20 διασπᾶν τὴν πόλιν τὸ ἐμὸν ὀνομάζοντας μὴ τὸ αὐτό, ἀλλ' ἄλλον
ἄλλο, τὸν μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἕλκοντα, ὅ τι ἂν δύνηται χωρὶς
τῶν ἄλλων κτήσασθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἑτέραν | οὖσαν, καὶ D
γυναῖκά τε καὶ παῖδας ἑτέρους, ἡδονάς τε καὶ ἀλγηδόνας ἐμποιοῦν-
τας ἰδίων ὄντων ἰδίας, ἀλλ' ἑνὶ δόγματι τοῦ οἰκείου πέρι ἐπὶ τὸ
25 αὐτὸ τείνοντας πάντας εἰς τὸ δυνατὸν ὁμοπαθεῖς λύπης τε καὶ
ἡδονῆς εἶναι; Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη. Τί δέ; δίκαι τε καὶ ἐγκλή-
ματα πρὸς ἀλλήλους οὐκ οἰχήσεται ἐξ αὐτῶν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ
τὸ μηδὲν ἴδιον ἐκτῆσθαι πλὴν τὸ σῶμα, τὰ δ' ἄλλα κοινά; ὅθεν
δὴ ὑπάρχει τούτοις ἀστασιάστοις εἶναι ὅσα γε διὰ χρημάτων E
30 ἢ παίδων καὶ ξυγγενῶν κτῆσιν ἄνθρωποι στασιάζουσιν; Πολλὴ
ἀνάγκη, ἔφη, ἀπηλλάχθαι. Καὶ μὴν οὐδὲ βιαίων γε οὐδ' αἰκείας
δίκαι δικαίως ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖς. ἥλιξι μὲν γὰρ ἥλικας ἀμύνεσθαι

---

if they are united, we shall not expect sedition in the rest of the State. Other minor advantages there are, too trivial to specify.

464 B 14 **ὡμολογοῦμεν.** I formerly read ὁμολογοῦμεν with Ξ q^2, Stallbaum, and others; but Schneider, as I now think, is right in retaining the imperfect and referring it to the original mention of domestic communism in Book IV. The whole of this discussion may in fact be regarded as a defence in the form of an explanation of the sentence IV 423 E—424 A. See also App. I.

464 C 15 **τροφὴν λαμβάνοντας κτλ.** summarises III 416 D, E.

464 D 23 **ἑτέρους** = *μὴ τοὺς αὐτούς* depends on *ὀνομάζοντας* understood. D. and V. make *ἕλκοντα* govern *γυναῖκα—ἑτέρους*, as Stallbaum formerly did, but Plato could not have said anything so ludicrous.

25 **ὁμοπαθεῖς**: 'simultaneously affected by' D. and V. ὁμοιοπαθής (Ast) would mean 'of like passions with.'

27 **ὡς ἔπος εἰπεῖν** with *οἰχήσεται* = 'almost have disappeared,' "so gut wie verschwunden sein" (Schneider): see on I 341 B. The English translators either omit or misinterpret the phrase. Aristophanes furnishes several pretty close parallels to Plato's reasoning here: cf. *Eccl.* 560—610 and especially 657 (ἀλλ' οὐδὲ δίκαι πρῶτον ἔσονται)—672. See Chiappelli *Riv. di Filol.* XI pp. 212 ff. and on the whole subject App. I.

464 E 31 **οὐδὲ—αὐτοῖς.** The first *οὐδέ* is of course *ne—quidem*. Hoefer should not have conjectured *οὔτε—οὔτε* (*de part. Pl.* p. 41).

32 **δικαίως** is ejected by Cobet and Herwerden, but *δίκαιον* just below supports it. There cannot justly be any lawsuits for outrages on the person, if we declare it just and honourable for a man to take the law into his own hands. This explanation is perhaps better than to translate 'we may fairly suppose that there will not be' etc.

ἥλιξι κτλ. Cf. (with J. and C.) *Laws* 879 E ἧλιξ δὲ ἥλικα—ἀμυνέσθω κατὰ φύσιν ἄνευ βέλους ψιλαῖς ταῖς χερσίν. It should be remembered that in cases of *αἰκεία* the guilty party was the one ὃς ἂν

καλὸν καὶ δίκαιόν που φήσομεν, ἀνάγκην σωμάτων ἐπιμελείᾳ τιθέντες. Ὀρθῶς, ἔφη. Καὶ γὰρ τόδε ὀρθὸν | ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, οὗτος ὁ νόμος· εἴ πού τίς τῳ θυμοῖτο, ἐν τῷ τοιούτῳ πληρῶν τὸν θυμὸν ἧττον ἐπὶ μείζους ἂν ἴοι στάσεις. Πάνυ μὲν οὖν. Πρεσβυτέρῳ μὴν νεωτέρων πάντων ἄρχειν τε καὶ κολάζειν προστετάξεται. Δῆλον. Καὶ μὴν ὅτι γε νεώτερος πρεσβύτερον, ἂν μὴ ἄρχοντες 5 προστάττωσιν, οὔτε ἄλλο βιάζεσθαι ἐπιχειρήσει ποτὲ οὔτε τύπτειν, ὡς τὸ εἰκός· οἶμαι δ' οὐδὲ ἄλλως ἀτιμάσει· ἱκανὼ γὰρ τὼ φύλακε B κωλύοντε, δέος τε καὶ αἰδώς, αἰδὼς μὲν ὡς γονέων μὴ ἅπτεσθαι εἴργουσα, δέος δὲ τὸ τῷ πάσχοντι τοὺς ἄλλους βοηθεῖν, τοὺς μὲν

33. ἐπιμελείᾳ A²Π: ἐπιμέλειαν A¹Ξ: ἐπιμελείας *q*. 4. πάντων A¹Π: πάντῃ corr. A². 7. ἄλλως Ξ*q*: ἄλλος AΠ.

ἄρξῃ χειρῶν ἀδίκων πρότερος (Meier u. Schömann *Att. Process* p. 648).

33 **ἀνάγκην—τιθέντες** = 'curae corporum necessitatem imponentes,' 'compelling them to keep themselves in condition.' Cf. Xen. *Rep. Lac.* 4. 6 ἀνάγκη δ' αὐτοῖς εὐεξίας ἐπιμελεῖσθαι· καὶ γὰρ πυκτεύουσι διὰ τὴν ἔριν, ὅπου ἂν ξυμβάλωσι. It is probably of Sparta that Plato is thinking. I have now reverted to the best supported reading, although the use of τιθέντες as virtually equivalent to ἐπιτιθέντες is not free from difficulty. There is considerable MS authority (including Π) for ἀνάγκῃ, and as ἐπιμέλειαν was read by A¹ (see *cr. n.*) and several other MSS, I once conjectured <ἐν> ἀνάγκῃ σωμάτων ἐπιμέλειαν τιθέντες, taking ἐν ἀνάγκῃ as meaning ἀναγκαίαν; but this idiom is very rare except with ἐστί, ἦν and the like. Stobaeus (*Flor.* 43. 102) and Stallbaum read ἀνάγκην σωμάτων ἐπιμελείας. In *q* and two other MSS the text runs ἀνάγκῃ (or ἀνάγκη) σωμάτων ἐπιμελείας τιθέντες. Does this mean 'requiring them to guard against violence to the person' (ἀνάγκῃ σωμάτων)? If Plato meant to convey this meaning, it would be preferable to read ἀνάγκῃ σωμάτων ἐπιμέλειαν τιθέντες (for which there is also better MS authority), or possibly ἀνάγκῃ σωμάτων ἐπιμέλειαν <ἀντι>τιθέντες, but ἀνάγκῃ σωμάτων would be a fantastic expression, though perhaps intelligible after βιαίων and αἰκείας. On the whole, I think the reading printed above has most in its favour.

465 A 2 **ἐν τῷ τοιούτῳ**: i.e. by a personal encounter.

3 **πρεσβυτέρῳ κτλ.** This too is probably Spartan: cf. Xen. *Rep. Lac.* 2. 10. Patriarchal discipline is in perfect harmony with Plato's conception of the State as a single family.

5 **καὶ μὴν ὅτι γε κτλ.** An anacoluthon, the construction being broken by οἶμαι δ' οὐδὲ κτλ.: see I 352 B *n.* and infra 471 C. Here the apodosis would have been δῆλον ἂν εἴη or the like: cf. Stallbaum on *Laws* 677 B. Schneider and others suppose that ὡς τὸ εἰκός is substituted ἀνακολούθως for εἰκός ἐστι—a tolerably common form of anacoluthon in Plato and elsewhere (I 347 A *n.*): but such an idiom is awkward here. It is difficult again to supply δῆλον from Glauco's answer, though the presence of δῆλον may render the anacoluthon a trifle easier; nor can a governing verb be elicited from προστετάξεται. Others propose to abolish the anacoluthon: Ast by reading ὅ γε νεώτερος, Hartman by emending to προστετάξεσθαι <δῆλον>. Δῆλον. Καὶ μὴν κτλ. Neither alternative is satisfactory: and Hartman's is not even Greek. It should be noted that Aristophanes deals with the same subject in *Eccl.* 638 ff. See App. I.

ἄρχοντες. Stallbaum reads οἱ ἄρχοντες with *q*. "At varii sunt in civitate magistratus, neque semper eorundem nedum omnium est, tale quid mandare iunioribus" (Schneider).

465 B 9 **τὸ—βοηθεῖν.** τό belongs to δέος, "ut sensus idem sit, ac si dictum esset δέος δὲ τὸ τῆς τῶν ἄλλων βοηθείας τῷ πάσχοντι. δέος ἐστὶ τοὺς ἄλλους βοηθεῖν quin recte dicatur, nemo ambigit: quidni etiam τὸ τοὺς ἄλλους βοηθεῖν δέος dicere liceat" (Schneider)? Cf. οὐ παρὰ φύσιν

10 ὡς ὑεῖς, τοὺς δὲ ὡς ἀδελφούς, τοὺς δὲ ὡς πατέρας. Ξυμβαίνει γὰρ οὕτως, ἔφη. Πανταχῇ δὴ ἐκ τῶν νόμων εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνδρες ἄξουσι; Πολλήν γε. Τούτων μὴν ἐν ἑαυτοῖς μὴ στασιαζόντων οὐδὲν δεινὸν μή ποτε ἡ ἄλλη πόλις πρὸς τούτους ἢ πρὸς ἀλλήλους διχοστατήσῃ. Οὐ γὰρ οὖν. Τά γε μὴν σμικρότατα C
15 τῶν κακῶν δι' ἀπρέπειαν ὀκνῶ καὶ λέγειν, ὧν ἀπηλλαγμένοι ἂν εἶεν, κολακείας τε πλουσίων πένητες ἀπορίας τε καὶ ἀλγηδόνας ὅσας ἐν παιδοτροφίᾳ καὶ χρηματισμοῖς διὰ τροφὴν οἰκετῶν ἀναγκαίαν ἴσχουσι, τὰ μὲν δανειζόμενοι, τὰ δ' ἐξαρνούμενοι, τὰ δὲ πάντως πορισάμενοι, θέμενοι παρὰ γυναῖκάς τε καὶ οἰκέτας,
20 ταμιεύειν παραδόντες, ὅσα τε, ὦ φίλε, περὶ αὐτὰ καὶ οἷα πάσχουσι, δῆλά τε δὴ καὶ ἀγεννῆ καὶ οὐκ ἄξια [1] λέγειν. D

14. διχοστατήσῃ A²Ξ*q*: διχοστατήσει A¹Π.

τὴν τοῦ θήλεος πρὸς τὸ ἄρρεν (466 D). Madvig's change of τό to τοῦ has met with much favour, and is accepted even by J. and C. To my mind it destroys the balance of the two clauses, by dropping the personification of δέος, while retaining that of αἰδώς. For the sense cf. Ar. *Eccl.* 641—643 ἀλλ' ὁ παρεστὼς οὐκ ἐπιτρέψει· τότε δ' αὐτοῖς οὐκ ἔμελ' οὐδὲν | τῶν ἀλλοτρίων (sc. πατέρων) ὅστις τύπτοι· νῦν δ' ἢν πληγέντος ἀκούσῃ, | μὴ αὐτὸν ἐκεῖνον (illum ipsum sc. suum ipsius parentem, as Blaydes explains) τύπτῃ δεδιὼς τοῖς δρῶσιν τοῦτο μαχεῖται. Aristophanes' verses illustrate τοὺς μὲν ὡς ὑεῖς exactly; the parallel could scarcely be closer. Cf. App. I.

13 **οὐδὲν δεινὸν μή**. This construction occurs only four times in the Platonic corpus: viz. in *Ap.* 28 A, *Phaed.* 84 B, *Gorg.* 520 D, and *Epp.* 7. 344 E (Weber in Schanz's *Beiträge* II 2, p. 50).

465 C 16 **κολακείας κτλ.** πένητες has been variously explained as (1) for <αἷς ἔνοχοι ἂν εἶεν> πένητες or the like (Schneider), (2) in partitive apposition with the subject of ἀπηλλαγμένοι ἂν εἶεν (one of J. and C.'s alternatives), (3) nominative to ἴσχουσι (Shorey in *A. J. Ph.* XVI p. 237). J. and C. also suggest that κολακείας is "genitive singular in the same case as ὧν." If so, we should read ἀλγηδόνος with *q*: but there is no room for doubt that κολακείας is the accusative plural. Of these interpretations (1) is too difficult, while (3) is hardly possible, unless πένητες is placed after ἴσχουσι, as was once proposed by Ast, who afterwards preferred to read ἀπηλλαγμένοι ἂν εἶεν <πένητες>, and finally wished to excise the word altogether. (2) is, I think, defensible, if we remember the Greek partiality for this kind of construction (IV 431 A *n.*), and the occasional irregularities of Platonic style. See also on VIII 556 C, D. Jackson conjectures πένητος ('the poor man's flatteries of the rich'), Stallbaum πενίας in the sense of πενήτων. I think πένητες is probably due to Plato: but if not, the word may be a gloss on κολακείας τε πλουσίων or on ἴσχουσι.

17 **οἰκετῶν**: not = οἰκείων as the Scholiast says, but *domestici*, 'those of the household' (οἱ κατὰ τὸν οἶκον πάντες Hesychius), including, of course, slaves. Where there is no οἰκία, as in Plato's city, there can be no οἰκέται. Plato's communism involves the abolition of domestic slavery as well as of family ties. See also on 469 B, C.

18 **τὰ μὲν—παραδόντες**: an interesting glimpse of the economic condition of the Athenian poor. Cf. Ar. *Clouds* 1172 ff. The agreement in tense makes it probable that πορισάμενοι, θέμενοι, and παραδόντες are grammatically coordinate; although the money must of course be procured before it is deposited. The asyndeton has a rhetorical effect: cf. II 362 B *n.* Hartman would omit παραδόντες; but παραδιδόναι takes an infinitive more easily than τίθεσθαι.

20 **ὅσα τε κτλ.**: 'and the various and

XIII. Δῆλα γάρ, ἔφη, καὶ τυφλῷ. Πάντων τε δὴ τούτων ἀπαλλάξονται, ζήσουσί τε τοῦ μακαριστοῦ βίου, ὃν οἱ ὀλυμπιονῖκαι ζῶσι, μακαριώτερον. Πῇ; Διὰ σμικρόν που μέρος εὐδαιμονίζονται ἐκεῖνοι ὧν τούτοις ὑπάρχει. ἥ τε γὰρ τῶνδε νίκη καλλίων, ἥ τ' 25 ἐκ τοῦ δημοσίου τροφὴ τελεωτέρα. νίκην τε γὰρ νικῶσι ξυμπάσης τῆς πόλεως σωτηρίαν, τροφῇ τε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ὅσων βίος E δεῖται, αὐτοί τε καὶ παῖδες ἀναδοῦνται, καὶ γέρα δέχονται παρὰ τῆς αὐτῶν πόλεως ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες ταφῆς ἀξίας μετέχουσιν. Καὶ μάλα, ἔφη, καλά. Μέμνησαι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, 30 ὅτι ἐν τοῖς πρόσθεν οὐκ οἶδα ὅτου λόγος ἡμῖν ἐπέπληξεν, ὅτι τοὺς 466 φύλακας οὐκ εὐδαίμο|νας ποιοῖμεν, οἷς ἐξὸν πάντα ἔχειν τὰ τῶν

1. ποιοῖμεν Π: ποιοῦμεν A.

---

manifold troubles which men suffer in connexion with such matters, all of them obvious enough and ignoble, and not worth spending words upon.' δειλά τε for δῆλά τε δή has slight MS authority, but is only an absurd attempt to represent δι' ἀπρέπειαν in C above. Still worse is the conjecture δοῦλά, which Herwerden approves.

465 D—466 D *The life of our guardians will be more glorious than that of victors in the games. So far from being unhappy, they are the happiest of the citizens, and any attempt to aggrandise themselves at the expense of their country will only make them miserable. We conclude that the best policy for a city is to make women share with men in everything, and such community is in harmony with the natural relations between the sexes.*

465 D 23 **ἀπαλλάξονται.** I formerly adopted Cobet's conjecture ἀπηλλάξονται (*N. L.* p. 243), which is attractive in itself, and also because of its correspondence with ἀπηλλαγμένοι ἂν εἶεν in C. But even on the score of meaning the change can hardly be called a necessary one, and there is no MS authority for the form ἀπηλλάξονται either here or (so far as I can discover) elsewhere.

ὀλυμπιονῖκαι κτλ. 'To him that overcometh' etc. Plato frequently borrows similitudes and phrases from the national games. Cf. VI 503 A, 504 A, IX 583 B *n.*, X 613 B, C, 621 D, and *Phaedr.* 256 B. Here he sings a sort of paean in honour of his more than Olympic conquerors. νίκη, ἡ ἐκ τοῦ δημοσίου τροφή (cf. *Ap.* 36 D), ἀναδοῦνται, γέρα (such as προεδρία Xenophanes *Fr.* 2. 7) and ταφῆς ἀξίας μετέχουσιν are each of them significant points in the comparison.

25 **ὧν—ὑπάρχει.** The nominative of a relative pronoun is very rarely attracted into the genitive. Van Cleef (*de attract. in enunt. rel. usu Plat.* p. 42) cites only two other certain instances in Plato, viz. *Theaet.* 158 A and *Alc.* II 148 A. περὶ πάντων ὧν γέγονε is found in an Attic inscription about the end of the fourth century B.C. (Meisterhans[3] p. 238). In *Phaed.* 69 A the nominative passes into a dative: cf. also οἷς ἐξόν in 466 A and *Gorg.* 492 B.

465 E 29 **ζῶντές τε.** We should expect τε to follow γέρα, but cf. 452 A. Here, as there, one or two MSS (with Stobaeus *Flor.* 43. 102 ad fin.) omit τε. Hartman is suspicious of ταφῆς ἀξίας μετέχουσιν, especially as καὶ μάλα—καλά refers to γέρα. καλά might conceivably be the marginal comment of an approving reader; but this kind of looseness is not uncommon in replies (cf. II 372 A, III 405 D, IV 436 E, 468 A, VI 500 B, VII 535 C, VIII 558 A, B, *Gorg.* 467 E and elsewhere, with Riddell *Digest of Platonic Idioms* § 306), and the expression ταφῆς ἀξίας μετέχουσιν is much too quiet and refined for the ordinary scribe.

31 **οὐκ οἶδα ὅτου**: said with a glance at Adimantus, who had been the spokesman of these views (IV 419 A ff.). Cf. the use of τισίν in II 372 E.

466 A 1 **ποιοῖμεν — σκεψοίμεθα.** See *cr. nn.* I agree with most of the recent editors in writing the optative.

πολιτῶν οὐδὲν ἔχοιεν; ἡμεῖς δέ που εἴπομεν, ὅτι τοῦτο μέν, εἴ που παραπίπτοι, εἰσαῦθις σκεψοίμεθα, νῦν δὲ τοὺς μὲν φύλακας φύλακας ποιοῖμεν, τὴν δὲ πόλιν ὡς οἷοί τ' εἶμεν εὐδαιμονεστάτην,
5 ἀλλ' οὐκ εἰς ἓν ἔθνος ἀποβλέποντες ἐν αὐτῇ τοῦτο εὔδαιμον πλάττοιμεν; Μέμνημαι, ἔφη. Τί οὖν; νῦν ἡμῖν ὁ τῶν ἐπικούρων βίος, εἴπερ τοῦ γε τῶν ὀλυμπιονικῶν πολύ τε καλλίων καὶ ἀμείνων φαίνεται, μή πῃ κατὰ τὸν τῶν σκυτοτόμων φαίνεται βίον ἤ τινων B ἄλλων δημιουργῶν ἢ τὸν τῶν γεωργῶν; Οὔ μοι δοκεῖ, ἔφη.
10 Ἀλλὰ μέντοι, ὅ γε καὶ ἐκεῖ ἔλεγον, δίκαιον καὶ ἐνταῦθα εἰπεῖν, ὅτι εἰ οὕτως ὁ φύλαξ ἐπιχειρήσει εὐδαίμων γίγνεσθαι, ὥστε μηδὲ φύλαξ εἶναι, μηδ' ἀρκέσει αὐτῷ βίος οὕτω μέτριος καὶ βέβαιος καὶ ὡς ἡμεῖς φαμὲν ἄριστος, ἀλλ' ἀνόητός τε καὶ μειρακιώδης δόξα ἐμπεσοῦσα εὐδαιμονίας πέρι ὁρμήσει αὐτὸν διὰ δύναμιν ἐπὶ τὸ
15 ἅπαντα τὰ ἐν τῇ πόλει οἰκειοῦσθαι, γνώσεται τὸν Ἡσίοδον ὅτι C τῷ ὄντι ἦν σοφὸς λέγων πλέον εἶναί πως ἥμισυ παντός. Ἐμοὶ μέν, ἔφη, ξυμβούλῳ χρώμενος μενεῖ ἐπὶ τούτῳ τῷ βίῳ. Συγχωρεῖς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὴν τῶν γυναικῶν κοινωνίαν τοῖς ἀνδράσιν, ἣν

3. σκεψοίμεθα v: σκεψόμεθα ΑΠΞ q. 4. ποιοῖμεν Π: ποιοῦμεν A.

σκεψόμεθα is perhaps defensible, for we may regard τοῦτο μὲν—σκεψόμεθα as *oratio recta*; but ποιοῦμεν would be very awkward, if not positively wrong, in view of the optative ὡς οἷοί τ' εἶμεν. It is noticeable that Plato did not expressly promise to examine this point; although the solution is already hinted at in IV 420 B.

οἷς ἐξόν. Hirschig would write οἷ for οἷς, but see 465 D *n*. The same attraction is found in other authors besides Plato: see Kühner *Gr. Gr.* II p. 925.

6 **ἐπικούρων** has now a more exalted sense than formerly (see 463 B, 464 B *nn*.), and includes the Rulers. Aristotle perversely misrepresents Plato's position in regard to the happiness of the guardians when he remarks ἔτι δὲ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἀφαιρούμενος τῶν φυλάκων, ὅλην φησὶ δεῖν εὐδαίμονα ποιεῖν τὴν πόλιν τὸν νομοθέτην (*Pol.* B 5. 1264b 15 ff.): see Susemihl ad loc.

466 B 10 **ἐκεῖ.** IV 420 ff.

14 **διὰ δύναμιν**: 'because he has the power,' "weil er kann" (Schneider). The possession of the power to do wrong is itself a temptation, according to Plato: cf. *Gorg.* 525 D οὗτοι (tyrants etc.) γὰρ διὰ τὴν ἐξουσίαν μέγιστα καὶ ἀνοσιώτατα ἁμαρτήματα ἁμαρτάνουσι, and ib. 526 A. Whibley points out that in the language of Greek politics and political science δύναμις was often used in a quasi-technical sense, denoting 'power due to wealth, connexions,' etc. (*Gk. Olig.* p. 125 *n*. 7), but it can hardly have such a meaning here. Madvig conjectures, absurdly enough, διαδῦναι.

466 C 15 **Ἡσίοδον.** *OD.* 40.

17 **μενεῖ ἐπί**: 'will remain true to,' as in VI 496 B.

συγχωρεῖς is followed first by the accusative κοινωνίαν and afterwards by the accusative with infinitive κατά τε πόλιν—ἄρρεν (J. and C.). Ast desired to cancel καί before παίδων, and is commended for this by Hartman, who remarks "quasi unquam παῖδες gigni possint sine mulieris et viri κοινωνίᾳ!" "Nodum in scirpo," as Schneider caustically observes. Plato is speaking of κοινωνία περὶ παίδων not between *one* woman and *one* man, but between several women and several men (τῶν γυναικῶν τοῖς ἀνδράσι). The children are common to all the guardians of either sex.

διεληλύθαμεν, παιδείας τε πέρι καὶ παίδων καὶ φυλακῆς τῶν ἄλλων πολιτῶν, κατά τε πόλιν μενούσας εἰς πόλεμόν τε ἰούσας 20
D καὶ ξυμφυλάττειν δεῖν καὶ ξυνθηρεύειν ὥσπερ κύνας καὶ | πάντα πάντῃ κατὰ τὸ δυνατὸν κοινωνεῖν, καὶ ταῦτα πραττούσας τά τε βέλτιστα πράξειν καὶ οὐ παρὰ φύσιν τὴν τοῦ θήλεος πρὸς τὸ ἄρρεν, ᾗ πεφύκατον πρὸς ἀλλήλω κοινωνεῖν; Συγχωρῶ, ἔφη.

XIV. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐκεῖνο λοιπὸν διελέσθαι, εἰ ἄρα καὶ 25 ἐν ἀνθρώποις δυνατόν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις ζῴοις, ταύτην τὴν κοινωνίαν ἐγγενέσθαι, καὶ ὅπῃ δυνατόν; Ἔφθης, ἔφη, εἰπὼν ᾗ ἔμελλον
E ὑπολήψεσθαι. Περὶ μὲν γὰρ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οἶμαι, | ἔφην, δῆλον ὃν τρόπον πολεμήσουσιν. Πῶς; ἦ δ' ὅς. Ὅτι κοινῇ στρατεύσονται, καὶ πρός γε ἄξουσι τῶν παίδων εἰς τὸν πόλεμον 30 ὅσοι ἁδροί, ἵν' ὥσπερ οἱ τῶν ἄλλων δημιουργῶν θεῶνται ταῦτα, ἃ τελεωθέντας δεήσει δημιουργεῖν· πρὸς δὲ τῇ θέᾳ διακονεῖν καὶ
467 | ὑπηρετεῖν πάντα τὰ περὶ τὸν πόλεμον καὶ θεραπεύειν πατέρας τε καὶ μητέρας. ἢ οὐκ ᾔσθησαι τὰ περὶ τὰς τέχνας, οἷον τοὺς τῶν κεραμέων παῖδας, ὡς πολὺν χρόνον διακονοῦντες θεωροῦσι πρὶν ἅπτεσθαι τοῦ κεραμεύειν; Καὶ μάλα. Ἦ οὖν ἐκείνοις ἐπιμελέστερον παιδευτέον ἢ τοῖς φύλαξι τοὺς αὑτῶν ἐμπειρίᾳ 5 τε καὶ θέᾳ τῶν προσηκόντων; Καταγέλαστον μέντ' ἄν, ἔφη,
B εἴη. Ἀλλὰ μὴν καὶ μαχεῖταί γε πᾶν ζῷον διαφερόντως | παρόντων

---

466 D 23 **οὐ παρὰ φύσιν.** Before taking leave of the subject, Plato reiterates the principle on which his communism rests. "Equal companionship in the work and interests of life is the natural relation of the sexes, whereas it is the existing relation which is unnatural" (Bosanquet). Cf. 456 C *n.*

466 D—**467** E *We have still to determine whether such a state of society is possible among men, as it is among the lower animals. But first let us provide for the management of war.*

Our men and our women will take the field in common, accompanied by such of their offspring as are not too young. The children will attend to their parents' wants and encourage them by their presence on the ground. They will thus have the advantage of witnessing the actual exercise of the profession which awaits them in later life. The risk is considerable, but the issues at stake require it to be run: and we shall take every precaution to ensure the children's safety.

466 D 26 **ὥσπερ—ζῴοις.** Cf. 451 D.
28 **περὶ μὲν γὰρ κτλ.** = 'for as to *war*' etc. is a dexterous way of making room for the episode on war, and at the same time postponing 'the great *peripeteia*, the on-rushing of the third wave,' which "is made more impressive by being delayed" (J. and C.). For *μὲν γάρ* cf. VIII 562 A *n.*

466 E 31 **ὥσπερ κτλ.** Handicrafts were usually hereditary among the Greeks: cf. *Prot.* 328 A and Blümner *Privatalt.* p. 395 *nn.* **διακονεῖν** should be taken with **ἄξουσι.** The change of construction is illustrated by Schneider (*Addit.* p. 41) from *Tim.* 74 B ἐμηχανᾶτο, ἵνα—παρέχοι, τὴν δὲ σάρκα—ἔσεσθαι κτλ. Herwerden inserts δεῖ, and Richards διδάσκωνται, after θέᾳ, but the text is probably sound.

467 A 7 **μαχεῖται—τέκῃ.** Cf. Xen. *Cyr.* IV 3. 2 and Tac. *Germ.* 7 quodque praecipuum fortitudinis incitamentum est —in proximo pignora, unde feminarum ululatus audiri, unde vagitus infantium.

ὧν ἂν τέκῃ. Ἔστιν οὕτω. κίνδυνος δέ, ὦ Σώκρατες, οὐ σμικρὸς σφαλεῖσιν, οἷα δὴ ἐν πολέμῳ φιλεῖ, πρὸς ἑαυτοῖς παῖδας ἀπο-
10 λέσαντας ποιῆσαι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν ἀδύνατον ἀναλαβεῖν. Ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. ἀλλὰ σὺ πρῶτον μὲν ἡγεῖ παρασκευαστέον τὸ μή ποτε κινδυνεῦσαι; Οὐδαμῶς. Τί δ'; εἴ που κινδυνευτέον, οὐκ ἐν ᾧ βελτίους ἔσονται κατορθοῦντες; Δῆλον δή. | Ἀλλὰ σμικρὸν οἴει διαφέρειν καὶ οὐκ ἄξιον κινδύνου θεωρεῖν C
15 ἢ μὴ τὰ περὶ τὸν πόλεμον παῖδας τοὺς ἄνδρας πολεμικοὺς ἐσομένους; Οὔκ, ἀλλὰ διαφέρει πρὸς ὃ λέγεις. Τοῦτο μὲν ἄρα ὑπαρκτέον, θεωροὺς πολέμου τοὺς παῖδας ποιεῖν, προσμηχανᾶσθαι δ' αὐτοῖς ἀσφάλειαν, καὶ καλῶς ἕξει. ἢ γάρ; Ναί. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν αὐτῶν οἱ πατέρες, ὅσα ἄνθρωποι, οὐκ
20 ἀμαθεῖς ἔσονται, ἀλλὰ γνωμονικοὶ τῶν στρατειῶν, ὅσαι τε καὶ D μὴ ἐπικίνδυνοι; Εἰκός, ἔφη. Εἰς μὲν ἄρα τὰς ἄξουσιν, εἰς δὲ τὰς εὐλαβήσονται. Ὀρθῶς. Καὶ ἄρχοντάς γέ που, ἦν δ' ἐγώ, οὐ τοὺς φαυλοτάτους αὐτοῖς ἐπιστήσουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐμπειρίᾳ τε καὶ ἡλικίᾳ ἱκανοὺς ἡγεμόνας τε καὶ παιδαγωγοὺς εἶναι. Πρέ-
25 πει γάρ. Ἀλλὰ γάρ, φήσομεν, καὶ παρὰ δόξαν πολλὰ πολλοῖς δὴ ἐγένετο. Καὶ μάλα. Πρὸς τοίνυν τὰ τοιαῦτα, ὦ φίλε, πτεροῦν χρὴ παιδία ὄντα εὐθύς, ἵν' ἄν τι δέῃ πετόμενοι ἀποφεύγωσιν. | Πῶς λέγεις; ἔφη. Ἐπὶ τοὺς ἵππους, ἦν δ' ἐγώ, ἀναβιβαστέον E

---

467 B 10 **ἀναλαβεῖν** = 'to recover.' This intransitive use of ἀναλαμβάνειν is especially common in medical writers: see Stephanus-Hase *Lex.* s.v. It arises from the omission of the reflexive pronoun, which is a common way of making transitive verbs into intransitive: see on I 336 B.

467 C 15 **παῖδας τοὺς ἄνδρας.** Ξ with several other MSS reads τοὺς παῖδας instead of παῖδας. But παῖδας is predicative, and goes with θεωρεῖν. "Socrates plurimum referre dicit, ut qui *adulti* bellicosi futuri sint, iam pueri res bellicas spectent" (Schneider). Hartman seriously weakens the contrast between παῖδας and ἄνδρας by reading ἄνδρας <τοὺς> πολεμικούς.

16 **διαφέρει.** We should at first sight expect <πολὺ> διαφέρει, and so Richards suggests. But (as Hartman points out) the introduction of οὐκ ἄξιον κινδύνου breaks the continuity between the original question and the reply. Hence, too, the reply has διαφέρει, not διαφέρειν (the reading of Ξ and a few other MSS, wrongly preferred by Hartman).

τοῦτο μὲν κτλ. ὑπαρκτέον = δεῖ ὑπάρχειν (intransitive), not 'we must begin with,' as J. and C. suppose. Cf. ἑκτέον 468 A. τοῦτο (accusative: see on III 400 D) is explained by θεωροὺς—ποιεῖν. With προσμηχανᾶσθαι, δεῖ or the like is understood out of ὑπαρκτέον: cf. *Gorg.* 492 D τὰς μὲν ἐπιθυμίας φῂς οὐ κολαστέον—ἐῶντα δὲ αὐτὰς ὡς μεγίστας πλήρωσιν—ἑτοιμάζειν and *Crito* 51 C. Richards needlessly proposes to read προσμηχανητέον or to insert "something like δεήσει."

467 D 22 **εὐλαβήσονται**: sc. ἄγειν.

24 **παιδαγωγούς.** The tutorial office in Athens was assigned to slaves. In Plato it is exercised by the very best of the citizens. Bosanquet justly emphasizes the revolution which Plato's arrangement would involve in the education of the young.

25 **ἀλλὰ γάρ.** II 365 C *n.*

ὡς νεωτάτους, καὶ διδαξαμένους ἱππεύειν ἐφ' ἵππων ἀκτέον ἐπὶ τὴν θέαν μὴ θυμοειδῶν μηδὲ μαχητικῶν, ἀλλ' ὅ τι ποδωκεστάτων 30 καὶ εὐηνιωτάτων. οὕτω γὰρ κάλλιστά τε θεάσονται τὸ αὑτῶν ἔργον, καὶ ἀσφαλέστατα, ἄν τι δέῃ, σωθήσονται μετὰ πρεσβυτέρων **468** ἡγεμόνων ἑπόμενοι. Ὀρθῶς, ἔφη, μοι δοκεῖς | λέγειν.

Τί δὲ δή, εἶπον, τὰ περὶ τὸν πόλεμον; πῶς ἑκτέον σοι τοὺς στρατιώτας πρὸς αὑτούς τε καὶ τοὺς πολεμίους; ἆρ' ὀρθῶς μοι καταφαίνεται ἢ οὔ; Λέγ', ἔφη, ποῖα. Αὐτῶν μέν, εἶπον, τὸν λιπόντα τάξιν ἢ ὅπλα ἀποβαλόντα ἤ τι τῶν τοιούτων ποιήσαντα 5 διὰ κάκην ἆρα οὐ δημιουργόν τινα δεῖ καθιστάναι ἢ γεωργόν; Πάνυ μὲν οὖν. Τὸν δὲ ζῶντα εἰς τοὺς πολεμίους ἁλόντα ἆρ' οὐ **B** δωρεὰν διδόναι τοῖς ἑλοῦσι χρῆσθαι τῇ ἄγρᾳ ὅ τι ἂν | βούλωνται;

29. διδαξαμένους q^2: διδαξομένους ΑΠ q^1: διδαχθέντας Ξ. 4. ποῖα Ξ: ποῖ ἂν A: ποίαν Π: ποῖον q. 8. ἑλοῦσι J. van Leeuwen: θέλουσι ΑΠΞ q.

---

467 E 29 **διδαξαμένους**. Schneider reads διδαχθέντας, while preferring his own conjecture δεδιδαξομένους. The future διδαξομένους cannot be right: for the children would certainly be taught to ride, before going on such expeditions (J. and C.). It would be too hazardous in such a case ἐν πίθῳ κεραμεύειν. Against Schneider's conjecture it may be urged that the future perfect participle should not be used where the aorist participle is enough. διδαχθέντας is an obvious 'correction.' With διδαξαμένους the meaning is simply 'when they have taught them to ride.' The middle expresses personal interest; and does not imply that the ἐπίκουροι get them taught by others. See on this point IV 421 E *n.* It may be noted that in Sparta great importance was attached to learning the accomplishment of riding (Müller *Dorians* II p. 316).

468 A—**469** B *Touching the citizens' duty to one another in the field, Socrates enumerates various means by which cowardice will be discouraged and bravery rewarded.*

468 A 2 **τί δὲ δή κτλ.** This punctuation is better than to place the mark of interrogation after δή, and take τὰ περὶ τὸν πόλεμον as an internal accusative with πῶς ἑκτέον κτλ., because τὰ περὶ τὸν πόλεμον is already practically involved in the word στρατιώτας. I agree with Hartman that Richards' proposal—τί δὲ δή; εἶπον· τὰ περὶ τὸν πόλεμον, πῶς—πολεμίους, ἆρα κτλ.;—is far from elegant.

4 **ποῖα**. See *cr. n.* ποῖ' ἄν, which is generally read, surely cannot be right. Schneider remarks "ποῖ' ἂν breviter dictum accipio pro ποῖα ἂν ὄντα τὰ περὶ τὸν πόλεμον ὀρθῶς ἔχειν λέγεις." J. and C. are content with supplying εἴη τὰ σοὶ καταφαινόμενα. But ellipses of this kind are too severe a strain upon the imagination. ποῖα δή is suggested by Richards, πῇ δή by Hartman: but is δή in place here? I think not. I take ποῖα sc. ἐστι to refer to τὰ περὶ τὸν πόλεμον. Glauco addresses himself to the first of Socrates' questions: cf. 465 E *n.* and Soph. *Trach.* 421—423. The corruption is common enough: see *Introd.* § 5.

αὐτῶν = 'ipsorum' contrasts Plato's soldiers with their enemies (cf. πρὸς αὑτούς τε καὶ τοὺς πολεμίους just before). μέν prepares us for the second part of this topic, beginning at 469 B. We certainly should not read μήν (with Hartman). Plato's treatment of cowardice in battle may be compared with the punishment of τρέσαντες in Sparta: see Gilbert *Gk. Constit. Ant.* E.T. p. 77. Cf. also *Laws* 943 D ff.

8 **ἑλοῦσι**. Van Leeuwen's emendation—see *cr. n.*—seems to me admirable. The contrast between ἁλόντα and ἑλοῦσι is precisely what is wanted: cf. Xen. *Cyr.* VII 5. 73 νόμος γὰρ ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ἀΐδιός ἐστιν, ὅταν πολεμούντων πόλις ἁλῷ, τῶν ἑλόντων εἶναι καὶ τὰ σώματα—καὶ τὰ χρήματα. With the infinitive van Leeuwen compares *Laws* 879 A παραδότω τὸν δοῦλον—χρῆσθαι ὅ τι ἂν

Κομιδῆ γε. Τὸν δὲ ἀριστεύσαντά τε καὶ εὐδοκιμήσαντα οὐ
10 πρῶτον μὲν ἐπὶ στρατείας ὑπὸ τῶν συστρατευομένων μειρακίων τε
καὶ παίδων ἐν μέρει ὑπὸ ἑκάστου δοκεῖ σοι χρῆναι στεφανωθῆναι;
ἢ οὔ; Ἔμοιγε. Τί δέ; δεξιωθῆναι; Καὶ τοῦτο. Ἀλλὰ τόδ',
οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, οὐκέτι σοι δοκεῖ. Τὸ ποῖον; Τὸ φιλῆσαί τε καὶ
φιληθῆναι ὑπὸ ἑκάστου. Πάντων, ἔφη, μάλιστα· καὶ προστίθημί
15 γε τῷ νόμῳ, ἕως ἂν ἐπὶ ταύτης ὦσι τῆς στρατείας, μηδενὶ ἐξεῖναι C
ἀπαρνηθῆναι, ὃν ἂν βούληται φιλεῖν, ἵνα καί, ἐάν τίς του τύχῃ
ἐρῶν ἢ ἄρρενος ἢ θηλείας, προθυμότερος ᾖ πρὸς τὸ τἀριστεῖα
φέρειν. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ. ὅτι μὲν γὰρ ἀγαθῷ ὄντι γάμοι τε
ἕτοιμοι πλείους ἢ τοῖς ἄλλοις καὶ αἱρέσεις τῶν τοιούτων πολλάκις
20 παρὰ τοὺς ἄλλους ἔσονται, ἵν' ὅ τι πλεῖστοι ἐκ τοῦ τοιούτου
γίγνωνται, εἴρηται ἤδη. Εἴπομεν γάρ, ἔφη.

XV. Ἀλλὰ μὴν καὶ καθ' Ὅμηρον τοῖς τοιοῖσδε δίκαιον τιμᾶν
τῶν νέων ὅσοι ἀγαθοί. καὶ γὰρ Ὅμηρος τὸν εὐδοκιμήσαντα ἐν D

12. τί δέ; δεξιωθῆναι A^1Ξq: τί δαὶ δ' ἐξιαθῆναι corr. A^2 et in mg. γρ τί δὲ ἐξιαθῆναι. Pro δεξιωθῆναι Π praebet δεξιαθῆναι (sic). 15. στρατείας q^2: στρατιᾶς ΑΞ: στρατίας (sic) Πq^1.

ἐθέλῃ. θέλουσι is not free from objection. Paris A generally has ἐθέλω, the usual Attic form; moreover, the word itself, if taken with χρῆσθαι, is too weak; nor can we (with J. and C.) readily understand ἔχειν. Plato's ordinances on this matter are far more drastic than anything known even in Sparta: see Müller *Dorians* II p. 238.

468 B 13 **οὐκέτι σοι δοκεῖ**: said with playful irony, for Glauco is an ἀνὴρ ἐρωτικός (474 D). A vein of irony runs through all this passage, as Dugas has pointed out (*L'Amitié Antique* p. 121); but it is not wholly ironical. Plato may have been willing to allow more latitude to soldiers on a campaign than he would permit to others, without sanctioning the usual abuses of camp life (see Dugas l.c. p. 87). There is nothing in this passage which is necessarily inconsistent with the self-restraint enjoined in III 403 B, although in practice abuses might have arisen. See also *Laws* 636 C ff.

14 **καὶ προστίθημί γε κτλ.** Glauco's enthusiasm is in keeping with his character: see last note.

468 C 16 **βούληται**: sc. ὁ ἀριστεύσας τε καὶ εὐδοκιμήσας.

ἐάν τις—φέρειν. See *Symp.* 178 E—179 B. The principle underlying Glauco's remark was widely accepted by Greek military authorities (see Hug on *Symp.* l.c. and Dugas l.c. pp. 90—104). The Theban Sacred Band, composed of ἐρασταί and ἐρώμενοι, is the best-known instance of its application in actual warfare (Athen. XIII 561 F).

19 **αἱρέσεις** means selections by the rulers (so also Schneider): cf. 460 B, to which εἴρηται ἤδη refers. J. and C.'s alternative rendering "success in winning such prizes" cannot stand: still less the translation of D. and V. "to exercise more than the usual liberty of choice in such matters."

τῶν τοιούτων: i.e. τῶν ἀγαθῶν.

468 D 23 **Ὅμηρος κτλ.** *Il.* 7. 321 f. νώτοισιν δ' Αἴαντα διηνεκέεσσι γέραιρεν | ἥρως Ἀτρείδης. In Plato, Αἴαντα is omitted by q, and three other MSS: one MS places it before νώτοισιν, and four after ἔφη. The word may be a gloss; but as it is present in ΑΠΞ, in the same position as in Homer, it is safer to retain it. Plato often makes his Homeric quotations complete, even at the cost of a little awkwardness: cf. II 363 B. Aristophanes, it may be noted, has the converse of Plato's proposal in *Eccl.* 680.

τῷ πολέμῳ νώτοισιν Αἴαντα ἔφη διηνεκέεσσι γεραίρεσθαι, ὡς ταύτην οἰκείαν οὖσαν τιμὴν τῷ ἡβῶντί τε καὶ ἀνδρείῳ, ἐξ ἧς 25 ἅμα τῷ τιμᾶσθαι καὶ τὴν ἰσχὺν αὐξήσει. Ὀρθότατα, ἔφη. Πεισόμεθα ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ταῦτά γε Ὁμήρῳ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἔν τε θυσίαις καὶ τοῖς τοιούτοις πᾶσι τοὺς ἀγαθούς, καθ' ὅσον ἂν ἀγαθοὶ φαίνωνται, καὶ ὕμνοις καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν τιμήσομεν, E πρὸς δὲ τούτοις ἕδραις τε καὶ κρέασιν ἰδὲ πλείοις δεπά- 30 εσσιν, ἵνα ἅμα τῷ τιμᾶν ἀσκῶμεν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. Κάλλιστα, ἔφη, λέγεις. Εἶεν· τῶν δὲ δὴ ἀποθανόντων ἐπὶ στρατείας ὃς ἂν εὐδοκιμήσας τελευτήσῃ, ἆρ' οὐ πρῶτον μὲν φήσομεν τοῦ χρυσοῦ γένους εἶναι; Πάντων γε μάλιστα. Ἀλλ' οὐ πεισόμεθα Ἡσιόδῳ, ἐπειδάν τινες τοῦ τοιούτου γένους τελευτή- 35 σωσιν, ὡς ἄρα

469 οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν,
ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλακες μερόπων ἀνθρώπων;

Πεισόμεθα μὲν οὖν. Διαπυθόμενοι ἄρα τοῦ θεοῦ, πῶς χρὴ τοὺς δαιμονίους τε καὶ θείους τιθέναι καὶ τίνι διαφόρῳ, οὕτω καὶ ταύτῃ θήσομεν ᾗ ἂν ἐξηγῆται; Τί δ' οὐ μέλλομεν; Καὶ τὸν λοιπὸν 5 δὴ χρόνον, ὡς δαιμόνων, οὕτω θεραπεύσομέν τε καὶ προσκυνήσομεν B αὐτῶν τὰς θήκας; ταὐτὰ δὲ ταῦτα νομιοῦμεν, ὅταν τις γήρᾳ ἢ

33. στρατείας Π: στρατιᾶς A. 6. θεραπεύσομεν Π: θεραπεύσωμεν A. προσκυνήσομεν A¹Π: προσκυνήσωμεν A². 7. ταὐτὰ v: ταῦτα ΑΠΞ q.

---

27 **γε** reminds us that Homer is not in other respects a *persona grata* in our city.

468 E 30 **ἕδραις κτλ.** ἕδρῃ τε κρέασίν τε ἰδὲ πλείοις δεπάεσσιν in *Il.* VIII 162 al.

33 **στρατείας**: not of course στρατιᾶς (Herwerden), for στρατιά is 'army,' στρατεία 'campaign.'

34 **τοῦ χρυσοῦ γένους.** III 415 A. Cf. Heracl. *Fr.* 102 ed. Bywater ἀρηιφάτους θεοὶ τιμῶσι καὶ ἄνθρωποι.

35 **τοῦ τοιούτου γένους.** Plato compares his 'golden citizens' with the heroes of the Hesiodic golden age. He would fain surround them with some of the romantic and religious sentiment that clung around the golden age of Greek poetry and legend.

469 A 1 **οἱ μὲν—ἀνθρώπων.** Cf. *Crat.* 397 E. The nearest approach to these lines in our Hesiod is to be found in *OD.* 122 f. τοὶ μὲν—the departed children of the golden age—δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς | ἐσθλοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

3 **τοῦ θεοῦ.** Apollo, our πάτριος ἐξηγητής: see IV 427 B *n.*

4 **τιθέναι**: 'to bury.'

τίνι διαφόρῳ: 'with what distinction' ("mit welcher Auszeichnung" Schneider). The occurrence of θήκας διαφόρους in *Laws* 947 B is no ground for reading <θήκῃ> τίνι διαφόρῳ here, as Richards bids us read.

6 **ὡς δαιμόνων—θήκας** is another link with Greek religion. Cf. Eur. *Alc.* 1000 ff. καί τις δοχμίαν κέλευθον | ἐμβαίνων τόδ' ἐρεῖ | "αὕτα ποτὲ προὔθαν' ἀνδρός, | νῦν δ' ἐστὶ μάκαιρα δαίμων. | χαῖρ' ὦ πότνι', εὖ δὲ δοίης." | τοῖαί νιν προσεροῦσι φᾶμαι, and other passages cited by Nägelsbach *Nachhom. Theol.* pp. 108—110.

469 B—**471** C *We have also a duty to our enemies. No Greek city is to be*

τινι ἄλλῳ τρόπῳ τελευτήσῃ τῶν ὅσοι ἂν διαφερόντως ἐν τῷ βίῳ ἀγαθοὶ κριθῶσιν; Δίκαιον γοῦν, ἔφη.

10 Τί δέ; πρὸς τοὺς πολεμίους πῶς ποιήσουσιν ἡμῖν οἱ στρατιῶται; Τὸ ποῖον δή; Πρῶτον μὲν ἀνδραποδισμοῦ πέρι δοκεῖ δίκαιον Ἕλληνας Ἑλληνίδας πόλεις ἀνδραποδίζεσθαι, ἢ μηδ' ἄλλῃ ἐπιτρέπειν κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ τοῦτο ἐθίζειν, τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους φείδεσθαι, εὐλαβουμένους τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων δουλείαν; C

15 Ὅλῳ καὶ παντί, ἔφη, διαφέρει τὸ φείδεσθαι. Μηδὲ Ἕλληνα ἄρα

---

enslaved, and there must be no unseemly plundering of the dead. Armour captured in the field shall not be dedicated in temples, least of all such armour as we take from Greeks, unless the God shall otherwise decree. We forbid Greek territory to be ravaged, or Greek houses to be burnt. The entire Hellenic race are children of one family, and conflicts between its members should not be called war, but civil strife. Our natural enemy is the Barbarian, and if we plunder Greece, we do but ravage our nurse and mother. Remember that our city is a Greek city. She may chastise, but will not enslave, other Greek States. Glauco agrees: he thinks our citizens should treat the Barbarian as Greeks now treat their fellow-countrymen.

469 B ff. In this episode Plato discusses the principles which are to regulate the international policy of his city in her dealings both with Greeks and Barbarians. The Greeks themselves recognised certain unwritten laws or usages (νόμοι κοινοὶ τῆς Ἑλλάδος, νόμιμα τῶν Ἑλλήνων) in matters of this kind, and to these Plato frequently makes allusion throughout his argument: see on 469 E, 470 C al. Cf. Nägelsbach *Nachhom. Theol.* pp. 300—307. The policy which Plato here prescribes for his ideal city was clearly intended by him to have a direct and immediate bearing on the circumstances of his own day; and this part of the *Republic* is in no small degree, as Jackson remarks, "a contribution to practical politics." See on 470 C.

12 **Ἕλληνας—ἄλλῃ.** Ἕλληνας is the object, not, as is sometimes held, the subject, of ἀνδραποδίζεσθαι. It rightly occupies the emphatic place, because the point is that Greek cities should not enslave *Greeks*—no one objects to their enslaving barbarians,—and not that *Greeks* (as opposed to barbarians) should not enslave Greek cities. Cf. the order in 471 A οὐδ' ἄρα τὴν Ἑλλάδα Ἕλληνες ὄντες κεροῦσιν. A further reason for taking this view is that Ἑλληνίδας πόλεις points the allusion to Plato's city, which is a Ἑλληνὶς πόλις (470 E), and therefore will not reduce Greeks to slavery. Finally, μηδ' ἄλλῃ (sc. Ἑλληνίδι πόλει) is easy and natural only if Ἑλληνίδας πόλεις is treated as the subject. The difficulty of μηδ' ἄλλῃ (on the usual interpretation) led to the correction μηδ' ἄλλοις (Stallbaum with *v* and Flor. RT), and has recently caused Hartman to propose μηδαμῇ, on the ground that ἄλλῃ after Ἕλληνας could only mean βαρβάρῳ. In so saying, he goes, I think, too far; but my explanation removes the difficulty.

13 **ἐθίζειν**: sc. τοὺς Ἕλληνας.

14 **εὐλαβουμένους** agrees with the subject of φείδεσθαι rather than with that of ἐθίζειν. The Spartan Callicratidas agreed with Plato here: οὐκ ἔφη ἑαυτοῦ γε ἄρχοντος οὐδένα Ἑλλήνων εἰς τοὐκείνου δυνατὸν ἀνδραποδισθῆναι (Xen. *Hell.* I 6. 14). To enslave barbarians, on the other hand, is just: for the barbarian is φύσει δοῦλος (Eur. *Iph. Aul.* 1401 and elsewhere: Arist. *Pol.* A 2. 1252^b 9). See also on 470 C.

469 C 15 **ὅλῳ καὶ παντί.** So in *Phaed.* 79 E, *Crat.* 433 E. In VII 527 C we have τῷ ὅλῳ καὶ παντί, and even τῷ παντὶ καὶ ὅλῳ in *Laws* 734 E.

μηδέ: with ἐκτῆσθαι. They must neither enslave their countrymen (ἀνδραποδίζεσθαι above), nor hold a Greek in slavery: cf. I 351 B. J. and C. wrongly translate μηδέ as 'not even,' and Hartman needlessly proposes μηδέν'. Greek slaves were of foreign nationality, except such as had been sold into slavery on the destruction of their city by war (Blümner *Privatalt.* p. 87 *n.* 1). Plato disapproves of the exception: does he mean to approve the rule, so far as his own city is concerned? Steinhart (*Einleitung* p. 202)

δοῦλον ἐκτῆσθαι μήτε αὐτοὺς τοῖς τε ἄλλοις Ἕλλησιν οὕτω ξυμβουλεύειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη· μᾶλλόν γ' ἂν οὖν οὕτω πρὸς τοὺς βαρβάρους τρέποιντο, ἑαυτῶν δ' ἀπέχοιντο. Τί δέ; σκυλεύειν, ἦν δ' ἐγώ, τοὺς τελευτήσαντας πλὴν ὅπλων, ἐπειδὰν νικήσωσιν, ἢ καλῶς ἔχει; ἢ οὐ πρόφασιν μὲν τοῖς δειλοῖς ἔχει μὴ πρὸς τὸν 20
D μαχόμενον ἰέναι, ὥς τι τῶν δεόντων δρῶντας, ὅταν περὶ τὸν τεθνεῶτα κυπτάζωσι, πολλὰ δὲ ἤδη στρατόπεδα διὰ τὴν τοιαύτην ἁρπαγὴν ἀπώλετο; Καὶ μάλα. Ἀνελεύθερον δὲ οὐ δοκεῖ καὶ φιλοχρήματον νεκρὸν συλᾶν, καὶ γυναικείας τε καὶ σμικρᾶς διανοίας τὸ πολέμιον νομίζειν τὸ σῶμα τοῦ τεθνεῶτος ἀποπταμένου τοῦ 25 ἐχθροῦ, λελοιπότος δὲ ᾧ ἐπολέμει; ἢ οἴει τι διάφορον δρᾶν τοὺς
E τοῦτο ποιοῦντας τῶν κυνῶν, αἳ τοῖς λίθοις, οἷς ἂν βληθῶσι, χαλεπαίνουσι, τοῦ βάλλοντος οὐχ ἁπτόμεναι; Οὐδὲ σμικρόν, ἔφη. Ἐατέον ἄρα τὰς νεκροσυλίας καὶ τὰς τῶν ἀναιρέσεων διακωλύσεις; Ἐατέον μέντοι, ἔφη, νὴ Δία. 30

XVI. Οὐδὲ μὴν που πρὸς τὰ ἱερὰ τὰ ὅπλα οἴσομεν ὡς ἀναθή-

28. βάλλοντος Π: βαλόντος unus A.

---

asserts that Plato expressly recognises slavery in his State. It is clear from the present section that Plato does not impugn the principle of slavery, so long as the slaves are of barbarian origin; but he nowhere says that his perfect city is actually to contain slaves, nor is it easy to see what there would be for them to do, unless they were employed to work under the farmers and artizans, or as personal attendants at the συσσίτια and the like. Slaves are present, of course, in the city of the *Laws* (776 C ff.).

18 **σκυλεύειν—καλῶς ἔχει.** Cf. Xen. *Hell.* II 4. 19 (quoted by J. and C.) καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Such moderation was unusual.

469 D 25 **ἀποπταμένου** is (as Schulze pointed out in *Fl. Jahrb.* 1887 pp. 226 ff.) a reminiscence of Homer's ἀπὸ δ' ἔπτατο θυμός (*Il.* 16. 469 and elsewhere). Hence the poetic form, as in οἴχεται ἀποπτάμενος (*Symp.* 183 E from *Il.* II 71). The ordinary aorist in prose is -επτόμην, as in II 365 A. Compare *Phaed.* 115 C f. and Eur. *Fr.* 176. 3—6 τίς γὰρ πετραῖον σκόπελον οὐτάζων δορὶ | ὀδύναισι δώσει; τίς δ' ἀτιμάζων νέκυς, | εἰ μηδὲν αἰσθάνοιτο τῶν παθημάτων; and Plut. *Apophtheg. Lac.* 228 F.

469 E 27 **αἳ—ἁπτόμεναι.** Aristotle read βάλλοντος, and not βαλόντος (see *cr. n.*), as appears from *Rhet.* III 4. 1406ᵇ 33, where he refers to Plato's illustration as follows: καὶ τὸ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Πλάτωνος, ὅτι οἱ τοὺς τεθνεῶτας σκυλεύοντες ἐοίκασι τοῖς κυνιδίοις, ἃ τοὺς λίθους δάκνει τοῦ βάλλοντος οὐχ ἁπτόμενα. The present is more picturesque and true to nature: the dog worries the stones, while his tormentor amuses himself by throwing more. It is true that the simile is not quite accurate, because a 'flown antagonist' cannot continue to do mischief; but βαλόντος, which is generally read, though not by Schneider, is also inexact, because you cannot attack a vanished foe. In either case, the analogy is near enough. Moreover the consensus of all the other MSS, coupled with Aristotle, outweighs the authority of A where lipography is possible. See *Introd.* § 5.

29 **ἀναιρέσεων.** The laws of Greek warfare permitted ἀναίρεσις of the dead, unless the petitioning parties had forfeited their rights by robbing a temple or desecrating a shrine (Busolt *Gr. Alterth.* p. 55, where the authorities are cited).

31 **οὐδὲ μὴν—Ἑλλήνων**: as was usual in Greece: see for example Thuc. III

σοντες, ἄλλως τε καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐάν τι ἡμῖν μέλῃ τῆς πρὸς τοὺς | ἄλλους Ἕλληνας εὐνοίας· μᾶλλον δὲ καὶ φοβησόμεθα, μή 470
τι μίασμα ᾖ πρὸς ἱερὸν τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῶν οἰκείων φέρειν, ἐὰν μή τι δὴ ὁ θεὸς ἄλλο λέγῃ. Ὀρθότατα, ἔφη. Τί δέ; γῆς τε τμήσεως τῆς Ἑλληνικῆς καὶ οἰκιῶν ἐμπρήσεως ποῖόν τί σοι δράσουσιν οἱ
5 στρατιῶται πρὸς τοὺς πολεμίους; Σοῦ, ἔφη, δόξαν ἀποφαινομένου ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖ τούτων | μηδέτερα ποιεῖν, ἀλλὰ τὸν ἐπέτειον καρπὸν ἀφαιρεῖσθαι, καὶ ὧν B ἕνεκα, βούλει σοι λέγω; Πάνυ γε. Φαίνεταί μοι, ὥσπερ καὶ ὀνομάζεται δύο ταῦτα τὰ ὀνόματα, πόλεμός τε καὶ στάσις, οὕτω
10 καὶ εἶναι δύο, ὄντα ἐπὶ δυοῖν τινοῖν διαφοραῖν. λέγω δὲ τὰ δύο, τὸ μὲν οἰκεῖον καὶ ξυγγενές, τὸ δὲ ἀλλότριον καὶ ὀθνεῖον. ἐπὶ μὲν οὖν τῇ τοῦ οἰκείου ἔχθρᾳ στάσις κέκληται, ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ ἀλλοτρίου

9. τὰ A²Ξ: om. A¹Π *q*.

114. 1. Plutarch however implies that the Spartans were an honourable exception to this rule (*Apophtheg. Lac.* 224 B). With Plato's sentiment cf. "aeternum inimicitiarum monumentum Graios de Graiis statuere non oportet" (Cic. *de Inv.* II 70. Cicero is referring to an incident arising out of a war between Sparta and Thebes).

470 A 2 **ἐὰν μή τι—λέγῃ.** Apollo might not wish to surrender his rights, and Plato would do no violence to the patron god of his city (IV 427 B). It was usual to dedicate a tithe of the spoil to the gods (Xen. *Hell.* III 3. 1).

3 **τί δέ; κτλ.** So Schneider punctuates. Stallbaum and others place the mark of interrogation after ἐμπρήσεως, comparing VII 515 B, IX 582 C (where however see my notes), and other examples: but the analogy of 469 B and 469 C, as well as the emphasis on γῆς, is in favour of Schneider's view. We may compare the use of the genitive instead of περί with the genitive after verbs of speaking, asking about etc.; cf. IX 576 D and Jebb on Soph. *Trach.* 169.

470 B 8 **ὥσπερ καὶ—δύο.** Literally 'as these names, war and civil discord, are *named* two, so also they *are* two.' ὀνομάζεται δύο is opposed to εἶναι δύο, which means δύο οὐσίας εἶναι 'are,' 'express two realities,' as is further explained in ὄντα—διαφοραῖν. Instead of ταῦτα τὰ ὀνόματα, ταῦτα ὀνόματα—see *cr. n.*—is now usually read. With this reading, the sense would be 'as these things' (viz. War and Discord) 'are called by two names, so also they are in reality two,' ὄντα ἐπὶ κτλ. That is to say, ὄντα ἐπί would be said of things; but it is clearly intended to be said of names: cf. κέκληται ἐπί just below. Schneider noticed the difficulty, but thought the confusion between names and things excusable. It is surely a grave blemish in a passage which is written expressly to distinguish between the two. Richards would transpose and read ὥσπερ καί—στάσις, ὄντα ἐπὶ δυοῖν τινοῖν διαφοραῖν, οὕτω καὶ εἶναι δύο, or make ὄντα—διαφοραῖν follow ὀνόματα. This solution effects, at great cost, what is only after all a partial cure.

10 **ὄντα ἐπὶ κτλ.** ἐπί governs διαφοραῖν, and δυοῖν τινοῖν, which is neuter, depends on διαφοραῖν. The literal meaning is 'being applied to two kinds of disagreements, arising in two things.' The two things—continues Plato—are τὸ οἰκεῖον (ξυγγενές), and τὸ ἀλλότριον (ὀθνεῖον). Disagreement—for διαφορά is substituted ἐχθρά—in τὸ οἰκεῖον is called στάσις, in τὸ ἀλλότριον, πόλεμος. 'ὄντα—διαφοραῖν is a marvellous example of Greek brevity, simplicity, and precision. Schneider, and J. and C., explain the words correctly; but D. and V. plunge everything into confusion by taking δυοῖν τινοῖν with διαφοραῖν.

πόλεμος. Καὶ οὐδέν γε, ἔφη, ἄπο τρόπου λέγεις. Ὅρα δὴ καὶ εἰ
C τόδε | πρὸς τρόπου λέγω. φημὶ γὰρ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν γένος αὐτὸ
αὑτῷ οἰκεῖον εἶναι καὶ ξυγγενές, τῷ δὲ βαρβαρικῷ ὀθνεῖόν τε καὶ 15
ἀλλότριον. Καλῶς γε, ἔφη. Ἕλληνας μὲν ἄρα βαρβάροις καὶ
βαρβάρους Ἕλλησι πολεμεῖν μαχομένους τε φήσομεν καὶ πολεμίους
φύσει εἶναι, καὶ πόλεμον τὴν ἔχθραν ταύτην κλητέον· Ἕλληνας
δὲ Ἕλλησιν, ὅταν τι τοιοῦτο δρῶσιν, φύσει μὲν φίλους εἶναι,
D νοσεῖν δ' ἐν τῷ τοιούτῳ τὴν Ἑλλάδα καὶ στασιάζειν, | καὶ στάσιν 20
τὴν τοιαύτην ἔχθραν κλητέον. Ἐγὼ μέν, ἔφη, συγχωρῶ οὕτω
νομίζειν. Σκόπει δή, εἶπον, ὅτι ἐν τῇ νῦν ὁμολογουμένῃ στάσει,
ὅπου ἄν τι τοιοῦτον γένηται, καὶ διαστῇ πόλις, ἐὰν ἑκάτεροι
ἑκατέρων τέμνωσιν ἀγροὺς καὶ οἰκίας ἐμπιμπρῶσιν, ὡς ἀλιτηριώδης

---

470 C 14 **φημὶ γὰρ κτλ.**: a formal declaration of Plato's political faith in the Panhellenic ideal, which Cimon—Πανελλήνων πρόμος, as Cratinus calls him (*Archil.* 1 ed. Meineke)—and Callicratidas (see Grote VII pp. 406—415) had striven to realise in fact, and which Isocrates as well as Plato constantly proclaimed in theory. See on I 336 A, and cf. Spengel *Isokrates u. Plato* pp. 7 ff. and Isocrates *Panegyricus* passim. The rallying points of Plato's Panhellenism are two—internally, the Delphic oracle (IV 427 B, C *nn.*), and externally, hostility with Persia: cf. *Menex.* 245 C ff. See also on πολεμίους φύσει below.

17 **πολεμεῖν μαχομένους**. Hirschig and others transpose these words, on slight MS authority, including a marginal correction in A. But it is hard to see why they should have become displaced. By adopting the order in the text Plato restricts μαχομένους to πολεμεῖν: otherwise the participle would naturally go with πολεμίους φύσει too. The MS order also lays more stress on the emphatic πολεμεῖν than Hirschig's transposition would do. Cf. (with Stallbaum) *Ap.* 18 D.

πολεμίους φύσει. The universal Greek view: see e.g. Hdt. I 4 ad fin., Eur. *Hec.* 1199, Isocrates *Paneg.* 158 al., and Nägelsbach *Nachhom. Theol.* pp. 305—307. "We should bear in mind," says Bosanquet, "that Greek civilisation was to Plato much what white civilisation is to us." This is, in part at least, true; but sentiments of chivalry and romance were far more powerful factors in fostering the ancestral feud with Persia than any apprehensions for the safety of Greek civilisation. The idea of a war against Persia always stirred the pulse of Hellas with a sense of continuity with the heroic past; and it was more than a meaningless ceremony when Agesilaus sacrificed at Aulis, and Alexander visited Achilles' tomb. See Grote IX p. 81 and XI pp. 395—397. None the less, in spite of his emphatic expression of the old Greek policy of splendid isolation, it is difficult to overestimate the effect of Plato's writings, and especially of the *Republic*, in breaking down the barrier between Barbarian and Greek. See on 470 E.

20 **νοσεῖν κτλ.** Compare the melancholy picture of the state of contemporary Greece in Isocr. *Paneg.* 115—117. Hartman would cancel καὶ στασιάζειν; but see 451 B *n.*

470 D 21 **συγχωρῶ κτλ.** 'I agree to view the matter in this way.' οὕτως ὀνομάζειν would be more pointed, but is unnecessary. We are hardly justified in making νομίζειν = 'to hold this language' (with J. and C.): for φωνῇ νομίζειν, φωνὴν νομίζειν and the like have a somewhat different meaning. See Stephanus-Hase *Thes.* s.v. νομίζειν.

22 **ὅτι—ὡς**. ὡς can hardly be exclamatory, as J. and C. suppose. For the anacoluthon cf. Hdt. III 71 ad fin. ἴστε ὑμῖν ὅτι, ἢν ὑπερπέσῃ ἡ νῦν ἡμέρη, ὡς οὐκ ἄλλος φθὰς ἐμεῦ κατήγορος ἔσται and other examples cited in Kühner *Gr. Gr.* II p. 886. τῇ—στάσει is not 'that which we have acknowledged to be sedition' (Jowett), but 'that which, *as things now are*, is allowed to be sedition,'

25 τε δοκεῖ ἡ στάσις εἶναι καὶ οὐδέτεροι αὐτῶν φιλοπόλιδες· οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐτόλμων τὴν τροφόν τε καὶ μητέρα κείρειν· ἀλλὰ μέτριον εἶναι τοὺς καρποὺς ἀφαιρεῖσθαι τοῖς | κρατοῦσι τῶν κρατουμένων, E καὶ διανοεῖσθαι ὡς διαλλαγησομένων καὶ οὐκ ἀεὶ πολεμησόντων. Πολὺ γάρ, ἔφη, ἡμερωτέρων αὕτη ἡ διάνοια ἐκείνης. Τί δὲ δή; 30 ἔφην· ἣν σὺ πόλιν οἰκίζεις, οὐχ Ἑλληνὶς ἔσται; Δεῖ γ' αὐτήν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἀγαθοί τε καὶ ἥμεροι ἔσονται; Σφόδρα γε. Ἀλλ' οὐ φιλέλληνες; οὐδὲ οἰκείαν τὴν Ἑλλάδα ἡγήσονται, οὐδὲ κοινωνήσουσιν ὧνπερ οἱ ἄλλοι ἱερῶν; Καὶ σφόδρα γε. Οὐκοῦν τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαφορὰν | ὡς οἰκείους στάσιν ἡγήσονται 471 καὶ οὐδὲ ὀνομάσουσιν πόλεμον; Οὐ γάρ. Καὶ ὡς διαλλαγησόμενοι ἄρα διοίσονται; Πάνυ μὲν οὖν. Εὐμενῶς δὴ σωφρονιοῦσιν, οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ κολάζοντες οὐδ' ἐπ' ὀλέθρῳ, σωφρονισταὶ ὄντες, οὐ

33. οἱ A²Ξ: om. A¹Πq.

viz. when *one* city is divided against itself (διαστῇ πόλις). Plato, it will be observed, does not deny that the abuses which he condemns occasionally happened in Greek civil strife: they certainly often did. He only asserts (and the admission is interesting and important) that the public conscience of Greece condemned them. The conduct of Athens in emergencies of this kind was sometimes honourable and patriotic: see for example Grote VII p. 318, VIII pp. 69, 70.

26 **τρόφον τε καὶ μητέρα**. Cf. III 414 E. Not patriotism only, but filial love, such as Virgil felt for Italy (*Georg.* II 136—176), inspires these words.

μέτριον εἶναι: sc. δοκεῖ. Plato is still describing Greek public opinion.

470 E 28 **διανοεῖσθαι κτλ.** The converse of Bias's maxim φιλεῖν ὡς μισήσοντας (D. L. I 87). ἐκείνης = 'than the other,' viz. the γνώμη which διανοεῖται ὡς οὐ διαλλαγησομένων καὶ ἀεὶ πολεμησόντων. In view of Arist. *Rhet.* II 21. 1395ᵃ 25, where an orator is recommended, if he wishes to seem amiable, to say οὐ δεῖ ὥσπερ φασί, φιλεῖν ὡς μισήσοντας, ἀλλὰ μᾶλλον μισεῖν ὡς φιλήσοντας, it is tempting on a first glance to regard ἐκείνης as the maxim of Bias itself: but the other interpretation is more natural and relevant. On Bias' saying see Jebb's Appendix on Soph. *Ajax* 679 ff.

30 **οὐχ Ἑλληνὶς ἔσται**; Plato speaks hopefully, as if his perfect city were but one Greek city among many—a living example to the brotherhood of Hellas. It may be admitted that the city of II—IV has not a few claims to be called Hellenic. But the 'third city'—that of the philosopher-king—is not Hellenic, nor even, in any proper sense, an earthly city at all: it is an ideal, an ensample in the heavens—ἐν οὐρανῷ παράδειγμα τῷ βουλομένῳ ὁρᾶν καὶ ὁρῶντι ἑαυτὸν κατοικίζειν (IX 592 B). The animating spirit of V 473 B—VII is assuredly not Hellenic exclusiveness, but the enthusiasm of humanity, if by 'humanity' we understand (with Plato) the divine element in man, in virtue of which we are most distinctively and truly human. See on VI 501 B, IX 589 D. In a certain sense it is even true that Platonism is the "strongest protest ever raised against pre-Christian hellenism" (Krohn *Pl. St.* p. 33). But Plato's is no barren protest; for his city foreshadows the future while it passes judgment on the past. Cf. VI 499 C *n.* and IX 592 B *nn.*, with Zeller[4] II 1. pp. 921—923 and the same author's article on *Der platonische Staat in seiner Bedeutung für die Folgezeit* in his *Vorträge u. Abhandlungen* I pp. 68—88.

471 A 2 **οὐδὲ ὀνομάσουσιν**: much less consider it so.

3 **σωφρονιοῦσιν**. The word σωφρονίζω ('make σώφρων,' i.e. 'chastise') implies the remedial view of punishment: see on II 380 B.

4 **οὐ πολέμιοι**. A few inferior MSS read ὡς οὐ πολέμιοι, and ὡς appears also

πολέμιοι. Οὕτως, ἔφη. Οὐδ' ἄρα τὴν Ἑλλάδα Ἕλληνες ὄντες 5
κεροῦσιν, οὐδὲ οἰκήσεις ἐμπρήσουσιν, οὐδὲ ὁμολογήσουσιν ἐν
ἑκάστῃ πόλει πάντας ἐχθροὺς αὐτοῖς εἶναι, καὶ ἄνδρας καὶ γυ-
B ναῖκας καὶ παῖδας, ἀλλ' ὀλίγους ἀεὶ ἐχθροὺς | τοὺς αἰτίους τῆς
διαφορᾶς, καὶ διὰ ταῦτα πάντα οὔτε τὴν γῆν ἐθελήσουσιν κείρειν
αὐτῶν, ὡς φίλων τῶν πολλῶν, οὔτε οἰκίας ἀνατρέπειν, ἀλλὰ μέχρι 10
τούτου ποιήσονται τὴν διαφοράν, μέχρι οὗ ἂν οἱ αἴτιοι ἀναγκα-
σθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀναιτίων ἀλγούντων δοῦναι δίκην. Ἐγὼ μέν,
ἔφη, ὁμολογῶ οὕτω δεῖν πρὸς τοὺς ἐναντίους τοὺς ἡμετέρους πολίτας
προσφέρεσθαι, πρὸς δὲ τοὺς βαρβάρους ὡς νῦν οἱ Ἕλληνες πρὸς
C ἀλλήλους. Τιθῶμεν δὴ καὶ τοῦτον τὸν νόμον τοῖς φύλαξι, | μήτε 15
γῆν τέμνειν μήτε οἰκίας ἐμπιμπράναι; Θῶμεν, ἔφη, καὶ ἔχειν γε
καλῶς ταῦτά τε καὶ τὰ πρόσθεν.

XVII. Ἀλλὰ γάρ μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, ἐάν τίς σοι τὰ
τοιαῦτα ἐπιτρέπῃ λέγειν, οὐδέποτε μνησθήσεσθαι ὃ ἐν τῷ πρόσθεν
παρωσάμενος πάντα ταῦτα εἴρηκας, τὸ ὡς δυνατὴ αὕτη ἡ πολιτεία 20

20. αὕτη Π et in mg. A[2]: om. A[1].

---

in the margin of A. Campbell suggests <καὶ> οὐ πολέμιοι, Förster <ὡς> σωφρονισταί; but neither suggestion is nearly so expressive and good as the reading of the best MSS.

7 **αὑτοῖς**. The ambiguity in αὑτοῖς can mislead nobody, and αὐτοῖς (Hartman, with A etc.) would be very unpleasing. In such cases the authority of Plato's MSS is nought. The behaviour of Athens in connexion with the Mitylenean revolt is a conspicuous example of the inhumanity which Plato here condemns: see Thuc. III 36 ff.

471 B 12 **ἀλγούντων**. "Significatur necessitas innocentibus quoque damnum inferendi, quo nocentes punire et ad pacem adigere cogantur" Schneider.

13 **τοὺς ἐναντίους**. "Graecos adversarios vocat, non hostes" Stallbaum. *q* has Ἕλληνας for ἐναντίους—an obvious 'interpretamentum.'

14 **πρὸς δὲ—ἀλλήλους**. A bitter commentary on the foreign policy of Greek cities. The 'natural' relations between Greece and Barbary had been reversed: not only did Greeks treat Greeks as enemies, but they had begun to treat barbarians as friends. Christ (*Pl. Stud.* pp. 37—39) supposes that Plato wrote this passage in 374, when Plataea was destroyed by Thebes, and the surviving inhabitants fled to Athens (Xen. *Hell.* VI 3. 1, Isocr. *Plat.* 1 ff.). The same view is held by Hirmer *Entst. u. Komp.* etc. p. 662. Plato's rebuke would have been equally or even more telling in 386, when Greece was exhausted by the Corinthian war, and friendship with the 'natural enemy' had forced the peace of Antalcidas upon the Greeks, to the bitter grief and shame of patriots: cf. Isocr. *Paneg.* 120, 121. In any case νῦν should no doubt be referred to the time when Plato wrote these words, and not to the date of action of the dialogue. See also *Introd.* § 4.

471 C—**472** B *Glauco recalls Socrates to the task, already twice postponed, of demonstrating that such a State is possible.*

471 C Here begins the transition to the 'third' or philosophic city. See on 449 A.

20 **ὡς δυνατή**. In a certain sense, this has already been proved, for the city is κατὰ φύσιν: cf. 456 C, 466 D. We have, however, still to shew that the harmony with nature can be attained, and this is what Plato proceeds to do.

γενέσθαι καὶ τίνα τρόπον ποτὲ δυνατή· ἐπεὶ ὅτι γε, εἰ γένοιτο, πάντ' ἂν εἴη ἀγαθὰ πόλει ᾗ γένοιτο, καὶ ἃ σὺ παραλείπεις ἐγὼ λέγω, ὅτι καὶ τοῖς πολεμίοις ἄριστ' ἂν | μάχοιντο τῷ ἥκιστα D ἀπολείπειν ἀλλήλους, γιγνώσκοντές τε καὶ ἀνακαλοῦντες ταῦτα 25 τὰ ὀνόματα ἑαυτούς, ἀδελφούς, πατέρας, ὑεῖς· εἰ δὲ καὶ τὸ θῆλυ συστρατεύοιτο, εἴτε καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει εἴτε καὶ ὄπισθεν ἐπιτεταγμένον, φόβων τε ἕνεκα τοῖς ἐχθροῖς καὶ εἴ ποτέ τις ἀνάγκη βοηθείας γένοιτο, οἶδ' ὅτι ταύτῃ πάντῃ ἄμαχοι ἂν εἶεν· καὶ οἴκοι γε ἃ παραλείπεται ἀγαθά, ὅσα ἂν εἴη αὐτοῖς, ὁρῶ· ἀλλ' ὡς ἐμοῦ 30 | ὁμολογοῦντος πάντα ταῦτα ὅτι εἴη ἄν, καὶ ἄλλα γε μυρία, εἰ E γένοιτο ἡ πολιτεία αὕτη, μηκέτι πλείω περὶ αὐτῆς λέγε, ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἤδη πειρώμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς πείθειν, ὡς δυνατὸν καὶ ᾗ δυνατόν, τὰ δ' ἄλλα χαίρειν ἐῶμεν. | Ἐξαίφνης γε σύ, ἦν δ' ἐγώ, 472 ὥσπερ καταδρομὴν ἐποιήσω ἐπὶ τὸν λόγον μου, καὶ οὐ συγγιγνώσκεις στραγγευομένῳ. ἴσως γὰρ οὐκ οἶσθα, ὅτι μόγις μοι τὼ δύο κύματε ἐκφυγόντι νῦν τὸ μέγιστον καὶ χαλεπώτατον τῆς 5 τρικυμίας ἐπάγεις, ὃ ἐπειδὰν ἴδῃς τε καὶ ἀκούσῃς, πάνυ συγγνώμην ἕξεις, ὅτι εἰκότως ἄρα ὤκνουν τε καὶ ἐδεδοίκη οὕτω παράδοξον λέγειν λόγον τε καὶ ἐπιχειρεῖν διασκοπεῖν. Ὅσῳ ἄν, ἔφη, τοιαῦτα πλείω λέγῃς, ἧττον ἀφεθήσει ὑφ' ἡμῶν | πρὸς τὸ μὴ εἰπεῖν, πῇ B

29. γε Ξ et corr. A²: τε A¹Π q.
3. στραγγευομένῳ corr. Vind. F: στρατευομένῳ ΑΠΞ q.

21 **ἐπεὶ ὅτι γε κτλ.** We should expect ὁμολογῶ after ᾗ γένοιτο, but anacolutha after ὅτι are so frequent that something of the sort may be mentally supplied: cf. I 352 B, V 465 A *nn.* Richards would insert ὁμολογῶ in the text. I formerly proposed καὶ ἐγὼ λέγω, <καὶ> ἃ σὺ παραλείπεις ὅτι κτλ., 'I too assert' (sc. no less than you). 'and also what you omit, that' etc., but now acquiesce in the anacoluthon.

471 D 27 **φόβων—ἐχθροῖς.** Cf. *Laws* 806 B.

472 A 3 **στραγγευομένῳ.** See *cr. n.* στρατευομένῳ could only be understood (with Stallbaum, who retains it, and Huber *zu den Plat. Gleichnissen* p. 10) as half-jocular for 'de re militari disputanti.' Such a usage is possible in itself (see on ἀποτίνουσι II 363 C); but ὤκνουν τε καὶ ἐδεδοίκη and μὴ διάτριβε (in B) are strongly in favour of στραγγευομένῳ. The same corruption—due to confusion of γ and τ, combined with lipography—occurs in the MSS of Ar. *Ach.* 126, as well as in Hesychius (στρατεύομαι· διατρίβω) and elsewhere: see Blaydes on Ar. l.c.

τὼ δύο κύματε. See 457 B, C. The first was ὡς δεῖ κοινῇ πάντα ἐπιτηδεύειν τούς τε φύλακας καὶ τὰς φυλακίδας; the second community of wives and children.

7 **λέγειν λόγον τε.** J. and C. read λόγον λέγειν τε with Ξ and M; but the other reading has far more authority, and is perhaps *exquisitius*. Cf. 452 A.

472 B—**472** E *Socrates reminds Glauco that it is the investigation of Justice and Injustice which has brought us to this point. It was in order to reach a standard or model of Justice that we examined the nature of perfect justice and the perfectly just man. By comparing them with their opposites in respect of happiness and unhappiness, we intended to obtain a measure by which to estimate*

δυνατὴ γίγνεσθαι αὕτη ἡ πολιτεία. ἀλλὰ λέγε καὶ μὴ διάτριβε. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τόδε χρὴ ἀναμνησθῆναι, ὅτι ἡμεῖς 10 ζητοῦντες δικαιοσύνην οἷόν ἐστι καὶ ἀδικίαν δεῦρο ἥκομεν. Χρή· ἀλλὰ τί τοῦτο; ἔφη. Οὐδέν· ἀλλ' ἐὰν εὕρωμεν οἷόν ἐστι δικαιοσύνη, ἆρα καὶ ἄνδρα τὸν δίκαιον ἀξιώσομεν μηδὲν δεῖν αὐτῆς C ἐκείνης διαφέρειν, ἀλλὰ πανταχῇ τοιοῦτον εἶναι, οἷον δικαιοσύνη ἐστίν; ἢ ἀγαπήσομεν, ἐὰν ὅ τι ἐγγύτατα αὐτῆς ᾖ καὶ πλεῖστα τῶν 15 ἄλλων ἐκείνης μετέχῃ; Οὕτως, ἔφη, ἀγαπήσομεν. Παραδείγματος ἄρα ἕνεκα, ἦν δ' ἐγώ, ἐζητοῦμεν αὐτό τε δικαιοσύνην οἷόν ἐστι, καὶ ἄνδρα τὸν τελέως δίκαιον, εἰ γένοιτο, καὶ οἷος ἂν εἴη γενόμενος, καὶ ἀδικίαν αὖ καὶ τὸν ἀδικώτατον, ἵνα εἰς ἐκείνους ἀποβλέποντες, οἷοι ἂν ἡμῖν φαίνωνται εὐδαιμονίας τε πέρι καὶ τοῦ ἐναντίου, 20 D ἀναγκαζώμεθα καὶ περὶ ἡμῶν αὐτῶν ὁμολογεῖν, ὃς ἂν ἐκείνοις ὅ τι ὁμοιότατος ᾖ, τὴν ἐκείνοις μοῖραν ὁμοιοτάτην ἕξειν, ἀλλ' οὐ τούτου ἕνεκα, ἵν' ἀποδείξωμεν ὡς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι. Τοῦτο

12. τοῦτο A¹Π: τοῦτό γ' A². 22. ἐκείνοις Ξq: ἐκείνης AΠ.

---

the effect of Justice and Injustice upon happiness in human life. Our object was not to prove that perfect justice is attainable, and therefore we are not obliged to shew that our city can be realised.

472 B 12 **ἀλλὰ τί τοῦτο;** See *cr. n.* γε after τοῦτο is certainly wrong. It has no MS authority except that of A², and (as Stallbaum shews) ἀλλὰ τί τοῦτο is the regular form of this phrase in Plato: cf. *Gorg.* 497 E, *Charm.* 164 A. In both these cases the reply is Οὐδέν, followed by ἀλλά, as here.

472 C 16 **παραδείγματος κτλ.** παράδειγμα is not here an 'illustration,' but a 'model' or 'standard' ("Musterbild" Schneider) exactly as in IX 592 B and *Theaet.* 176 E.

17 **αὐτό—δικαιοσύνην**: 'justice by itself': see II 363 A *n.* Here however the expression means 'abstract justice' rather than merely 'justice apart from its consequences.' It is not yet a metaphysical 'Idea' in the sense of VI and VII: see on III 402 C, and cf. Pfleiderer *zur Lösung* etc. p. 19 with Susemihl *Gen. Entw.* II pp. 176 f.

καὶ ἄνδρα κτλ.: 'and the man who is perfectly just if he should come into existence, and what his character would be if he did.' εἰ γένοιτο must be understood as a kind of protasis to τὸν τελέως δίκαιον (i.q. τὸν τελέως ὄντα or ἂν ὄντα δίκαιον). Schneider's explanation is less simple: "virum perfecte iustum quaesituri *ea conditione* rem susceperant, *si* fieri et existere talis posset." We must beware of translating 'num existeret' (Stallbaum): for it is just in order to shew the irrelevancy of the question, 'Can such a man exist?' that Plato wrote this sentence. Madvig omits καί before οἷος. In that case εἰ γένοιτο goes with the following clause (cf. IV 419 A *n.*), and the meaning is: 'if he *should* come into existence, what his character would be when he did.' By this means we obtain an exact parallel between δικαιοσύνην οἷόν ἐστι and ἄνδρα—οἷος ἂν εἴη. It must be admitted, I think, that the emendation is an improvement: but the MS reading may stand. Campbell needlessly questions εἰ γένοιτο, thinking it a gloss on γενόμενος. The pleonasm is characteristic: cf. 471 C εἰ γένοιτο, πάντ' ἂν εἴη ἀγαθὰ ἢ γένοιτο.

18 **καὶ ἀδικίαν αὖ κτλ.** See IV 420 C *n.*

19 **ἵνα—ἕξειν.** Cf. VIII 544 A.

22 **ἐκείνοις.** See *cr. n.* ἐκείνης, which Schneider alone retains, can hardly be defended. For the error see *Introd.* § 5.

472 D 23 **τοῦτο μέν.** On μέν without δέ see 475 E *n.*

μέν, ἔφη, ἀληθὲς λέγεις. Οἴει ἂν οὖν ἧττόν τι ἀγαθὸν ζωγράφον
25 εἶναι, ὃς ἂν γράψας παράδειγμα, οἷος ἂν εἴη ὁ κάλλιστος ἄνθρωπος,
καὶ πάντα εἰς τὸ γράμμα ἱκανῶς ἀποδοὺς μὴ ἔχῃ ἀποδεῖξαι, ὡς
καὶ δυνατὸν γενέσθαι τοιοῦτον ἄνδρα; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη.
Τί οὖν; οὐ καὶ ἡμεῖς, φαμέν, παράδειγμα | ἐποιοῦμεν λόγῳ ἀγαθῆς **E**
πόλεως; Πάνυ γε. Ἧττόν τι οὖν οἴει ἡμᾶς εὖ λέγειν τούτου
30 ἕνεκα, ἐὰν μὴ ἔχωμεν ἀποδεῖξαι, ὡς δυνατὸν οὕτω πόλιν οἰκῆσαι
ὡς ἐλέγετο; Οὐ δῆτα, ἔφη. Τὸ μὲν τοίνυν ἀληθές, ἦν δ' ἐγώ,
οὕτω· εἰ δὲ δὴ καὶ τοῦτο προθυμηθῆναι δεῖ σὴν χάριν, ἀποδεῖξαι,
πῇ μάλιστα καὶ κατὰ τί δυνατώτατ' ἂν εἴη, πάλιν μοι πρὸς τὴν
τοιαύτην ἀπόδειξιν τὰ αὐτὰ διομολόγησαι. Τὰ ποῖα; Ἆρ' οἷόν
35 τέ τι | πραχθῆναι ὡς λέγεται, ἢ φύσιν ἔχει πρᾶξιν λέξεως ἧττον **473**
ἀληθείας ἐφάπτεσθαι, κἂν εἰ μή τῳ δοκεῖ; ἀλλὰ σὺ πότερον

25. οἷος *q*: οἷον ΑΠΞ.

---

24 **οἴει—ἄνδρα.** For οἴει ἂν Richards reads οἴει δή: but δή is unpleasing here. See also on 450 C. After ἂν—εἶναι we might expect ὃς ἂν—μὴ ἔχοι, 'who would not be able,' and so Ξ, *q* and several other MSS actually read. The irregularity is however no more than 'cannot' for 'would not be able to' in English. I have restored οἷος (which used to be read before Bekker) for οἷον (see *cr. n.*). The corruption is easy, and in such cases the relative regularly agrees with its subject: see *Phil.* 29 E with Stallbaum's note. It is also wrong in point of sense to refer the relative to παράδειγμα here. Art is credited with higher possibilities in this passage than in Book X, unless we suppose that the painter's κάλλιστος ἄνθρωπος is only an artificial combination of individual features imitated from human beings. But in that case the illustration is less apposite; for Plato's perfect city is more than imitation of the actual. See also on X 598 A, and cf. Xen. *Mem.* III 10. 2 and Arist. *Pol.* Γ. 11. 1281^b 10—15.

28 **παράδειγμα κτλ.** Cf. *Laws* 713 B and 739 C—E.

472 E—**474** C *I am nevertheless willing, says Socrates, to shew you how our constitution may be realised most nearly. A perfect realisation we cannot expect, for action is everywhere less true than language or theory. One great, yet possible change, and only one, is needed, and it is this. 'Philosophers' must become kings or kings 'philosophers.' Till this shall come to pass, there will be no respite from trouble, either to cities or to mankind, nor will our hypothetical city ever become (so far as may be) a reality. A paradox, you say, and certain to arouse hostility and scorn; but let us explain what we mean by 'philosophers.'*

472 E With the breaking of the third and greatest wave (473 C *n.*) begins the transition to the third and final stage of Plato's ideal city. See on 449 A.

33 **δυνατώτατα κτλ.** "Superlativus facultatem, quam relativam dicunt, indicat" Schneider. It is important to observe that Plato does not expect a perfect realisation even when philosophers become kings: cf. 473 E. Why he does not, is explained in 473 A. πάλιν refers to 472 C.

473 A 2 **κἂν εἰ μή τῳ δοκεῖ** shews that Plato is contradicting a common view: cf. IX 577 D. Most men would of course admit that a perfect scheme must usually be modified if it is to be put in force. But they would not allow that λέξις has more *truth* than πρᾶξις; for the truth of a theory—they would say—is best tested by experience. Not so Plato, according to whom the world of Mind is not only more perfect, but truer than the world of Matter: cf. ἡ παντελῶς ἀληθής VI 502 D and note ad loc. The pointed ἀλλὰ σύ invites the assent of Glauco as a Platonist: cf. infra 475 E.

ὁμολογεῖς οὕτως ἢ οὔ; Ὁμολογῶ, ἔφη. Τοῦτο μὲν δὴ μὴ ἀνάγκαζέ με, οἷα τῷ λόγῳ διήλθομεν, τοιαῦτα παντάπασι καὶ τῷ ἔργῳ δεῖν γιγνόμενα ἀποφαίνειν· ἀλλ', ἐὰν οἷοί τε γενώμεθα εὑρεῖν, 5 ὡς ἂν ἐγγύτατα τῶν εἰρημένων πόλις οἰκήσειεν, φάναι ἡμᾶς B ἐξηυρηκέναι, ὡς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι, ἃ σὺ ἐπιτάττεις. ἢ οὐκ ἀγαπήσεις τούτων τυγχάνων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἂν ἀγαπῴην. Καὶ γὰρ ἐγώ, ἔφη.

XVIII. Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικε, πειρώμεθα ζητεῖν τε 10 καὶ ἀποδεικνύναι, τί ποτε νῦν κακῶς ἐν ταῖς πόλεσι πράττεται, δι' ὃ οὐχ οὕτως οἰκοῦνται, καὶ τίνος ἂν σμικροτάτου μεταβαλόντος ἔλθοι εἰς τοῦτον τὸν τρόπον τῆς πολιτείας πόλις, μάλιστα μὲν ἑνός, εἰ δὲ μή, δυοῖν, εἰ δὲ μή, ὅ τι ὀλιγίστων τὸν ἀριθμὸν καὶ C σμικροτάτων τὴν δύναμιν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Ἑνὸς μὲν 15 τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, μεταβαλόντος δοκοῦμέν μοι ἔχειν δεῖξαι ὅτι μεταπέσοι ἄν, οὐ μέντοι σμικροῦ γε οὐδὲ ῥᾳδίου, δυνατοῦ δέ. Τίνος; ἔφη. Ἐπ' αὐτὸ δή, ἦν δ' ἐγώ, εἶμι, ὃ τῷ μεγίστῳ προσῃκάζομεν κύματι· εἰρήσεται δ' οὖν, εἰ καὶ μέλλει γέλωτί τε ἀτεχνῶς

16. μεταβαλόντος A¹Π: μεταβάλλοντος corr. A². 18. προσῃκάζομεν v: προεικάζομεν AΠq: παρεικάζομεν Ξ. 19. ἀτεχνῶς A¹Π: ἀτέχνῳ corr. A².

---

5 **δεῖν κτλ.** δεῖν is tautological after ἀνάγκαζε, but the addition of τοῦτο μέν makes it easier. Π has δεῖ, perhaps a mistake for δή, which was read by Stobaeus *Flor.* 43. 109. For γιγνόμενα Bywater (*J. Ph.* x p. 73) would write γιγνόμεν' ἂν or ἂν γιγνόμενα. The categoric statement is however more in harmony with ἆρ' οἷόν τέ τι—ἐφάπτεσθαι. 'Do not compel me to shew that what we described in words is in all respects reproduced by experience.' See also on ἐπιτάττεις below.

6 **φάναι**: infinitive for imperative as in VI 508 B, 509 B, all of them examples of φάναι, although Plato is not averse to φάθι (VI 508 E) and ξύμφαθι (VII 523 A). The imperatival infinitive is very common in Attic inscriptions (Meisterhans³ p. 244).

7 **ἐπιτάττεις**: sc. γίγνεσθαι. It is hardly possible to understand ἐξευρεῖν ὡς δυνατὰ ταῦτα γίγνεσθαι (with J. and C.). As in γιγνόμενα above, so also here Socrates represents Glauco as requiring that the city should be made into a reality: cf. ἣν σὺ πόλιν οἰκίζεις in 470 E.

473 B 10 **πειρώμεθα**: subjunctive, i.q. δεῖ πειρᾶσθαι: cf. λέγωμεν δή, ὡς ἔοικεν (*Theaet.* 173 C, quoted by J. and C.).

473 C 18 **ἐπ' αὐτὸ—εἶμι**: 'well, said I, I will enter on the very topic which' etc. Cf. Thuc. II 36. 4 εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον. I have returned to the most authoritative reading, though previously I read (with Richards) ἐπ' αὐτῷ δὴ—εἰμί. In point of sense, εἶμι is only a sort of quasi-future, and should be compared with ἀλλ' εἶμι in the mouth of characters just about to leave the stage (e.g. Soph. *Trach.* 86). Cf. also *Phaed.* 100 B ἔρχομαι—ἐπιχειρῶν—καὶ εἶμι πάλιν ἐπ' ἐκεῖνα—καὶ ἄρχομαι κτλ. According to Kühner-Blass (*Gr. Gr.* I 2, p. 217) the present use of εἶμι is found only in poetry and late prose; but ἀνίασιν in VII 531 C is a certain case, and so also in my opinion are ἐπίασιν and ἀπίασι in Thuc. IV 61. 3, 8. It should also be remembered that Plato by no means abjures archaic and poetic forms and idioms: see I 330 B *n.* Vind. F reads ἐπ' αὐτῶ (i.q. αὐτῷ) δ' εἰμι, and εἰμί was the reading of q¹. ἐπ' αὐτῷ δή εἰμι is highly idiomatic and may be supported (with Richards) by VI 490 D, *Pol.* 274 B; but it is safer to follow the MSS, which are all but unanimous.

19 **εἰ καὶ—κατακλύσειν**: 'even al-

20 ὥσπερ κῦμα ἐκγελῶν καὶ ἀδοξίᾳ κατακλύσειν. σκόπει δὲ ὃ μέλλω λέγειν. Λέγε, ἔφη. Ἐὰν μή, ἦν δ' ἐγώ, ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ οἱ βασιλῆς τε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται D φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, καὶ τοῦτο εἰς ταὐτὸν ξυμπέσῃ, δύναμίς τε πολιτικὴ καὶ φιλοσοφία, τῶν δὲ νῦν πορευομένων

---

though it is likely—just like a wave with its cachinnations—to swamp me with laughter and disgrace.' Hartman would insert <με> before μέλλει, but the object is easily supplied; and με before μέλλει is very cacophonous. For other views of this passage see App. VI.

21 **ἐὰν μὴ κτλ.** Cf. *Laws* 709 E ff. Plato's famous and often quoted paradox is not in its essence so paradoxical as it appears. The abiding truth of Plato's suggestion is "that somehow or other the best and deepest ideas about life and the world must be brought to bear on the conduct of social and political administration if any real progress is to take place in society" (Bosanquet). But it was a paradox in the Athenian democracy, or so at least Plato, like Socrates, thought: hence πολὺ παρὰ δόξαν ῥηθήσεται 473 E. See for example *Prot.* 319 A—323 A and *Gorg.* 514 A—519 D: and cf. Krohn *Pl. St.* p. 93. Political evil is in Plato's view the result of a divorce between political power and knowledge of the good; it can only be cured by effecting their reconciliation. In the *Politicus* Plato's remedy is to make the philosopher (who is the true king) act through the statesman (305 C ff.: cf. Nohle *Die Statslehre Platos* pp. 82, 88, whose interpretation is—wrongly, as I think—questioned by Zeller[4] II 1, p. 901 *n.* 5): but in the *Republic* the union between Thought and Action is complete, and the philosopher is himself a statesman. Whether even then he would be strong enough to found the perfect city of the *Republic*, depends upon the amount of resistance which he would be likely to encounter: see on VI 499 B and IX 577 A.

473 D 22 **λεγόμενοι.** Though called kings and potentates, they are so in nothing but the name: cf. I 336 A *n.* True kingship belongs only to the scientific ruler: *Euthyd.* 291 B ff. It is probable that Plato was already thinking throughout this passage of the hopes which he seems to have formed of the Syracusan dynasty: see *Epp.* VII and XIII with *n.* on VI 499 B.

23 **τοῦτο κτλ.**: 'unless this coalition of political power and philosophy come to pass,' lit. 'unless this coalesce,' i.e. unless there be this coalescence, viz. 'political power and philosophy.' For a somewhat similar idiom see VII 527 B *n.* δύναμις—φιλοσοφία is in explanatory apposition to the whole phrase τοῦτο—ξυμπέσῃ, rather than to τοῦτο alone. Otherwise we must suppose that τοῦτο is virtually for ταῦτα, the singular number emphasizing by anticipation the union of political power and philosophy (so J. and C.). But on this explanation the singular τοῦτο goes ill with εἰς ταὐτὸν ξυμπέσῃ, and with ἑκάτερον; nor are we justified in writing ταῦτα (with Richards). The dual τούτω might easily have been corrupted into τοῦτο, but τούτω ξυμπέσῃ is hardly defensible, in spite of εἰ ἔστι τούτω διττὼ τὼ βίω (*Gorg.* 500 D): cf. Kühner *Gr. Gr.* II p. 57.

24 **τῶν δὲ νῦν κτλ.**: 'while the numerous natures who at present pursue either to the exclusion of the other are forcibly debarred,' sc. from *exclusively* pursuing either. The genitive τῶν—πορευομένων is not partitive (Schneider, Stallbaum, and others), but rather possessive, and depends on φύσεις. Had Plato meant to say 'most of those who pursue' he would have written οἱ πολλοί instead of αἱ πολλαὶ φύσεις, as Hartman points out. There is moreover no reason to suppose that Plato wishes to allow any exceptions whatever to his rule. Nor is πολλαί 'volgares' (Baiter), or 'commoner' (Jowett), but simply 'numerous,' 'plentiful': cf. the usage of ὁ πολύς in II 376 E τῆς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρόνου ηὑρημένης (παιδείας) and τὸν πολὺν λεών 458 D. Exclusive devotion either to politics or φιλοσοφία was common, but by no means universal, as the examples of Pythagoras, Solon, and many others sufficiently attest: see Arist. *Rhet.* II 23. 1398[b] 16—19. Various emendations have been proposed for πολλαί, such as χωλαί (Madvig), πονηραί (Liebhold), and πολιτικαί (Apelt), but the above explanation removes the difficulty. As regards the sentiment, it

χωρὶς ἐφ' ἑκάτερον αἱ πολλαὶ φύσεις ἐξ ἀνάγκης ἀποκλεισθῶσιν, 25
οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα, ὦ φίλε Γλαύκων, ταῖς πόλεσι, δοκῶ δ'
οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, οὐδὲ αὕτη ἡ πολιτεία μή ποτε πρότερον
E φυῇ τε εἰς τὸ δυνατὸν καὶ φῶς ἡλίου ἴδῃ, ἣν νῦν λόγῳ διεληλύθαμεν. ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν, ὃ ἐμοὶ πάλαι ὄκνον ἐντίθησι λέγειν,
ὁρῶντι ὡς πολὺ παρὰ δόξαν ῥηθήσεται. χαλεπὸν γὰρ ἰδεῖν, ὅτι 30
οὐκ ἂν ἄλλῃ τις εὐδαιμονήσειεν οὔτε ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ. καὶ ὅς,
Ὦ Σώκρατες, ἔφη, τοιοῦτον ἐκβέβληκας ῥῆμά τε καὶ λόγον, ὃν
εἰπὼν ἡγοῦ ἐπὶ σὲ πάνυ πολλούς τε καὶ οὐ φαύλους νῦν οὕτως
474 οἷον ῥίψαντας τὰ ἱμάτια | γυμνοὺς λαβόντας ὅ τι ἑκάστῳ παρέτυχεν
ὅπλον, θεῖν διατεταμένους ὡς θαυμάσια ἐργασομένους· οὓς εἰ μὴ
ἀμυνεῖ τῷ λόγῳ καὶ ἐκφεύξει, τῷ ὄντι τωθαζόμενος δώσεις δίκην.
Οὐκοῦν σύ μοι, ἦν δ' ἐγώ, τούτων αἴτιος; Καλῶς γ', ἔφη, ἐγὼ
ποιῶν. ἀλλά τοί σε οὐ προδώσω, ἀλλ' ἀμυνῶ οἷς δύναμαι· 5
δύναμαι δὲ εὐνοίᾳ τε καὶ τῷ παρακελεύεσθαι, καὶ ἴσως ἂν ἄλλου
B του ἐμμελέστερόν σοι ἀποκρινοίμην. ἀλλ' ὡς ἔχων τοιοῦτον
βοηθὸν πειρῶ τοῖς ἀπιστοῦσιν ἐνδείξασθαι, ὅτι ἔχει ᾗ σὺ λέγεις.

31. ἄλλῃ q: ἄλλη ΑΠΞ. 2. ἐργασομένους A²Ξq: ἐργασαμένους A¹Π.

should be noted that Plato refuses to sanction the exclusive pursuit of knowledge as well as of politics. He holds "that a specialised study of merely abstract questions unfits a man for the true grasp of life and character which is the centre of real philosophy" (Bosanquet), and on this ground he would probably have condemned the one-sided enthusiasm which many persons now profess for what is usually called by them 'research.' Cf. VI 497 A *n*. and 499 B.

473 E 28 **εἰς τὸ δυνατόν**. See 472 E *n*.

30 **πολὺ παρὰ δόξαν**. 473 C *n*.

32 **ἐκβέβληκας** = 'have let fall' is more appropriate here than ἐμβέβληκας, which Hartman (with Flor. T) prefers, on the strength of I 344 D and other passages. ἐκβάλλειν in this sense is half-poetic, and suits well with Glauco's excited mood.

33 **πάνυ πολλούς τε κτλ.** Chiappelli (l.c. p. 202) supposes that the allusion is to Aristophanes and the comic stage. Comedy would doubtless join in the outcry; but the loudest clamour would be raised by the 'practical politician' to whom philosophy is foolishness, and worse: see *Gorg.* 484 C—486 C and cf. *Theaet.* 172 D—175 B. The attitude of Isocrates and his adherents would also be hostile and contemptuous (Dümmler *Chron. Beiträge* pp. 43—45). Glauco clearly anticipates a combined assault from different quarters.

νῦν οὕτως: "jetzt ohne weiteres" (Schneider). οὕτως is used as in ἐξαίφνης οὕτως and the like: cf. II 377 B *n*.

34 **ῥίψαντας τὰ ἱμάτια** is illustrated by Blaydes on Ar. *Wasps* 408.

474 A 2 **διατεταμένους.** Here and in VI 501 C Ξ (with a few other MSS) reads διατεταγμένους, which is less appropriate: "nulla enim τάξις in turba tumultuantium" (Stallbaum). Cf. 462 C *n*.

ὡς—ἐργασομένους: "intending to do heaven knows what" (Jowett). The phrase is idiomatic in Plato for any excess of ill-regulated zeal: cf. *Ap.* 35 A with my note ad loc.

3 **τῷ ὄντι—δίκην**: 'you will learn to your cost what flouting means.' τῷ ὄντι indicates that τωθαζόμενος is to be taken in the fullest sense of the word: cf. IX 579 D, I 343 C, VI 511 B *nn*. τωθάζω always implies personal abuse, often of an indecent kind: see Cope's interesting account of the word in *Aristotle's Rhetoric* Vol. II pp. 49 f.

Πειρατέον, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ καὶ σὺ οὕτω μεγάλην ξυμμαχίαν
10 παρέχει. ἀναγκαῖον οὖν μοι δοκεῖ, εἰ μέλλομέν πῃ ἐκφεύξεσθαι οὓς λέγεις, διορίσασθαι πρὸς αὐτοὺς τοὺς φιλοσόφους τίνας λέγοντες τολμῶμεν φάναι δεῖν ἄρχειν, ἵνα διαδήλων γενομένων δύνηταί τις ἀμύνεσθαι, ἐνδεικνύμενος ὅτι τοῖς μὲν προσήκει φύσει ἅπτεσθαί τε φιλοσοφίας ἡγεμονεύειν τ' ἐν πόλει, τοῖς δ' ἄλλοις C
15 μήτε ἅπτεσθαι ἀκολουθεῖν τε τῷ ἡγουμένῳ. Ὥρα ἂν εἴη, ἔφη, ὁρίζεσθαι. Ἴθι δή, ἀκολούθησόν μοι τῇδε, ἐὰν αὐτὸ ἀμῇ γέ πῃ ἱκανῶς ἐξηγησώμεθα. Ἄγε, ἔφη. Ἀναμιμνήσκειν οὖν σε, ἦν δ' ἐγώ, δεήσει, ἢ μέμνησαι ὅτι ὃν ἂν φῶμεν φιλεῖν τι, δεῖ φανῆναι αὐτόν, ἐὰν ὀρθῶς λέγηται, οὐ τὸ μὲν φιλοῦντα ἐκείνου, τὸ δὲ μή,
20 ἀλλὰ πᾶν στέργοντα;

XIX. Ἀναμιμνήσκειν, ἔφη, ὡς ἔοικεν, δεῖ· οὐ γὰρ πάνυ γε D ἐννοῶ. Ἄλλῳ, εἶπον, ἔπρεπεν, ὦ Γλαύκων, λέγειν ἃ λέγεις·

---

474 B 13 **ἀμύνεσθαι.** The promise is fulfilled in VI 501—502 C.

474 C—**480** A *The philosopher, as analogy proves, is one who loves not a part of knowledge, but the whole. His passion is for Truth, and Truth means the Ideas. The Ideas are each of them One, but they appear many by union with particular things and one another. Lovers of sights and sounds and such like persons believe only in the many beautifuls; they cannot understand the One. Like dreamers, they mistake the copy for the original. Their condition of mind may be described as Opinion, that of the philosophers as Knowledge.*

Let us proceed to prove this statement. The object of Knowledge 'is'; that of Ignorance 'is not.' If therefore anything both 'is' and 'is not,' it must lie between Being and not-Being, and the faculty which cognizes it will be something between Knowledge and Ignorance.

'Powers' differ from one another according to the objects over which they preside, and the effects which they produce. The 'power' called Knowledge presides over Being, and produces the act of knowing. It is therefore different from the 'power' called Opinion, whose result is opining. What then is the object over which Opinion presides? We have seen that it is not Being; neither is it not-Being. Therefore Opinion is different both from Knowledge and from Ignorance. It is, in fact, something between Knowledge and Ignorance, less luminous than the one, more luminous than the other. Its object will therefore be that which both 'is' and 'is not.'

Now it is just the many beautifuls etc. which both are and are not. There is not one of them which 'is' more than it 'is not' that which we say it is. We are therefore justified in saying that the many beautifuls etc. lie between Being and not-Being. Thus we have discovered the object of Opinion.

We conclude that those who have eyes for the many beautifuls etc., opine; while those who see the Beautiful itself, know. The former are lovers of Opinion, the latter lovers of Knowledge or philosophers.

474 D ff. The δευτέρα πόλις of Books II—IV rested on a psychological basis and was the expression of a moral rather than of an intellectual ideal: see on II 370 A and IV 443 B. In harmony with this conception Plato formerly used the word φιλόσοφος primarily and for the most part in its ethical sense (II 376 B *n.*). Now that he is about to leave psychology for metaphysics, and describe the kingship of Knowledge, it becomes necessary to analyse again the meaning of φιλόσοφος. Henceforward, throughout Books VI and VII, the φιλόσοφος is one whose consuming passion is the love of Truth, that is, of the Ideas. See 480 A and VI 486 E *nn.*

22 **ἐννοῶ**: i.q. νῷ ἔχω, 'remember,' not 'understand' (as D. and V.). Cf. *Euthyphr.* 2 B, *Polit.* 296 A. The illus-

ἀνδρὶ δ' ἐρωτικῷ οὐ πρέπει ἀμνημονεῖν, ὅτι πάντες οἱ ἐν ὥρᾳ τὸν φιλόπαιδα καὶ ἐρωτικὸν ἁμῇ γέ πῃ δάκνουσί τε καὶ κινοῦσι, δοκοῦντες ἄξιοι εἶναι ἐπιμελείας τε καὶ τοῦ ἀσπάζεσθαι. ἢ οὐχ 25 οὕτω ποιεῖτε πρὸς τοὺς καλούς; ὁ μέν, ὅτι σιμός, ἐπίχαρις κληθεὶς ἐπαινεθήσεται ὑφ' ὑμῶν, τοῦ δὲ τὸ γρυπὸν βασιλικόν φατε εἶναι, E τὸν δὲ δὴ διὰ μέσου τούτων ἐμμετρώτατα ἔχειν, | μέλανας δὲ ἀνδρικοὺς ἰδεῖν, λευκοὺς δὲ θεῶν παῖδας εἶναι· μελιχλώρους δὲ καὶ τοὔνομα οἴει τινὸς ἄλλου ποίημα εἶναι ἢ ἐραστοῦ ὑποκοριζο- 30 μένου τε καὶ εὐχερῶς φέροντος τὴν ὠχρότητα, ἐὰν ἐπὶ ὥρᾳ ᾖ; καὶ 475 ἑνὶ λόγῳ πάσας προφάσεις προφασίζεσθέ τε | καὶ πάσας φωνὰς ἀφίετε, ὥστε μηδένα ἀποβάλλειν τῶν ἀνθούντων ἐν ὥρᾳ. Εἰ βούλει, ἔφη, ἐπ' ἐμοῦ λέγειν περὶ τῶν ἐρωτικῶν ὅτι οὕτω ποιοῦσι, συγχωρῶ τοῦ λόγου χάριν. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· τοὺς φιλοίνους οὐ

27. ἐπαινεθήσεται A¹Π: ἐπαινεῖται corr. A². 29. μελιχλώρους γρ A² in marg.: μελαγχλώρους A¹ΠΞ. In *q* refingitur τὸ δὲ μελίχλωρον, τίνος ἄλλου τοὔνομα οἴει εἶναι ἢ ἐραστοῦ κτλ.

---

tration which follows is all the more appropriate because the φιλόσοφος is himself an ἐραστής, in love with Truth: cf. VI 490 B.

23 **πάντες οἱ ἐν ὥρᾳ κτλ.** So in *Charm.* 154 B (cited by J. and C.) Socrates, an ἀνὴρ ἐρωτικός (*Symp.* 177 D), confesses ἀτεχνῶς γὰρ λευκὴ στάθμη εἰμὶ πρὸς τοὺς καλούς· σχεδὸν γάρ τί μοι πάντες οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται.

26 **ὁ μέν, ὅτι σιμὸς κτλ.** The point is that the ἀνὴρ ἐρωτικός, loving πάντας τοὺς ἐν ὥρᾳ, finds beauty even where there is none. He 'sees Helen's beauty in a brow of Egypt.' The passage has often been imitated, and may have suggested the well-known satirical outburst of Lucretius (IV 1160—1170).

ἐπίχαρις: 'pleasing,' χάριν ἔχουσα πρὸς τὴν ὄψιν Arist. *Pol.* E 9. 1309^b 24. With τὸ γρυπὸν βασιλικόν cf. *Phaedr.* 253 D and Arist. *Physiog.* 6. 811^a 36 οἱ δὲ γρυπὴν ἔχοντες (τὴν ῥῖνα) καὶ τοῦ μετώπου διηρθρωμένην μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἀετούς. Neither τὸ σιμόν nor τὸ γρυπόν are marks of beauty; the straight nose is the fairest (Arist. *Pol.* l.c.).

474 E 29 **λευκοὺς δὲ θεῶν παῖδας** is in harmony with *Laws* 956 A χρώματα δὲ λευκὰ πρέποντ' ἂν θεοῖς εἴη καὶ ἄλλοθι καὶ ἐν ὑφῇ. See also Dieterich *Nekyia* pp. 39 ff.

μελιχλώρους κτλ.: 'and honey-pale darlings, with their name—do you suppose they are the creation of anybody but a fond and euphemistic lover, who readily excuses pallor, if appearing on the cheek of youth?' Plato is ridiculing the idea, as well as the name, μελίχλωρος: there never was a μελίχλωρος except in the lover's brain. The word is not, apparently, earlier than Plato, and does not occur again till Aristotle (*Physiog.* 6. 812^a 19): Theocritus uses it hypocoristically of the silkworm (10. 27). It is difficult, if not impossible, to connect τοὔνομα with μελιχλώρους, as is usually done, translating, 'and the name honey-pale, too,' etc. Hartman proposes μελίχλωρος, which is ungrammatical, Richards μελιχλώρου. μελιχλώρου (which the poet Gray had already conjectured) is harmless enough: but emendation is unnecessary if καί is 'and.' μελιχλώρους—see *cr. n.*—has less MS authority than μελαγχλώρους, though supported by the Scholiast on VI 485 B, by μελίχλωρος in Aristotle and Theocritus (ll. cc.), and by the suitability of the word in the mouth of an ἐραστὴς ὑποκοριζόμενος. μελίχρους was apparently read by Plutarch (*de recta rat. audiendi* 45 A) and other ancient authorities: see Schneider's note.

475 A 3 **ἐπ' ἐμοῦ**: 'in my case,' 'taking me as your example': cf. VII 524 E ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δακτύλου ἐλέγομεν and X 597 B.

5 τὰ αὐτὰ ταῦτα ποιοῦντας ὁρᾷς, πάντα οἶνον ἐπὶ πάσης προφάσεως ἀσπαζομένους; Καὶ μάλα. Καὶ μὴν φιλοτίμους γε, ὡς ἐγᾦμαι, καθορᾷς, ὅτι, ἂν μὴ στρατηγῆσαι δύνωνται, τριττυαρχοῦσιν, κἂν μὴ ὑπὸ μειζόνων καὶ σεμνοτέρων | τιμᾶσθαι, ὑπὸ σμικροτέρων καὶ B φαυλοτέρων τιμώμενοι ἀγαπῶσιν, ὡς ὅλως τιμῆς ἐπιθυμηταὶ ὄντες.
10 Κομιδῇ μὲν οὖν. Τοῦτο δὴ φάθι ἢ μή· ἆρα ὃν ἄν τινος ἐπιθυμητικὸν λέγωμεν, παντὸς τοῦ εἴδους τούτου φήσομεν ἐπιθυμεῖν, ἢ τοῦ μέν, τοῦ δὲ οὔ; Παντός, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸν φιλόσοφον σοφίας φήσομεν ἐπιθυμητὴν εἶναι, οὐ τῆς μέν, τῆς δ' οὔ, ἀλλὰ πάσης; Ἀληθῆ. Τὸν ἄρα περὶ τὰ | μαθήματα δυσχεραίνοντα, ἄλλως τε C
15 καὶ νέον ὄντα καὶ μήπω λόγον ἔχοντα τί τε χρηστὸν καὶ μή, οὐ φήσομεν φιλομαθῆ οὐδὲ φιλόσοφον εἶναι, ὥσπερ τὸν περὶ τὰ σιτία δυσχερῆ οὔτε πεινῆν φαμὲν οὔτ' ἐπιθυμεῖν σιτίων, οὐδὲ φιλόσιτον ἀλλὰ κακόσιτον εἶναι. Καὶ ὀρθῶς γε φήσομεν. Τὸν δὲ δὴ εὐχερῶς ἐθέλοντα παντὸς μαθήματος γεύεσθαι καὶ ἀσμένως ἐπὶ
20 τὸ μανθάνειν ἰόντα καὶ ἀπλήστως ἔχοντα, τοῦτον δ' ἐν δίκῃ φήσομεν φιλόσοφον. ἦ γάρ; καὶ ὁ Γλαύκων ἔφη, Πολλοὶ ἄρα καὶ ἄτοποι | ἔσονταί σοι τοιοῦτοι. οἵ τε γὰρ φιλοθεάμονες πάντες D ἔμοιγε δοκοῦσι τῷ καταμανθάνειν χαίροντες τοιοῦτοι εἶναι, οἵ τε φιλήκοοι ἀτοπώτατοί τινές εἰσιν ὥς γ' ἐν φιλοσόφοις τιθέναι, οἳ
25 πρὸς μὲν λόγους καὶ τοιαύτην διατριβὴν ἑκόντες οὐκ ἂν ἐθέλοιεν ἐλθεῖν, ὥσπερ δὲ ἀπομεμισθωκότες τὰ ὦτα ἐπακοῦσαι πάντων χορῶν περιθέουσι τοῖς Διονυσίοις, οὔτε τῶν κατὰ πόλεις οὔτε

---

7 **τριττυαρχοῦσιν.** If they cannot become (not 'be' as J. and C.) *στρατηγοί*, they are glad to be *τριττύαρχοι*. In time of war, a *στρατηγός* was commander in chief; next to him came the 10 *ταξίαρχοι*, or "commanders of the 10 *τάξεις* of hoplites corresponding to the 10 *φυλαί*"; under the *ταξίαρχοι* were the *τριττύαρχοι*, who each commanded the hoplites of a single *τριττύς*. There were in all 30 *τριττύες*, 3 in each tribe. See Gilbert's *Gk. Const. Ant.* pp. 209 f. and Sandys on Arist. *Pol. Ath.* 61 §§ 1—3.

475 B 14 **τὸν ἄρα κτλ.** Cf. *Lach.* 182 D *ἀλλ' ἔστι μὲν—χαλεπὸν λέγειν περὶ ὁτουοῦν μαθήματος, ὡς οὐ χρὴ μανθάνειν· πάντα γὰρ ἐπίστασθαι ἀγαθὸν δοκεῖ εἶναι* and Xen. *Mem.* IV 1. 2.

475 D 23 **καταμανθάνειν.** Apelt conjectures *καλὰ μανθάνειν*, but the text is free from objection.

τοιοῦτοι εἶναι: i.e. *φιλοθεάμονες εἶναι*, not *φιλόσοφοι εἶναι*, as the English translators appear to suppose. Glauco has clearly indicated that he does *not* consider such men philosophers. But as it is the love of learning which produces them, they will have to be included, unless Socrates narrows his definition, as Glauco is in fact inviting him to do. *σοφία* in *φιλο-σοφία* is presently defined so as to exclude sense-perception: hence 'lovers of sights and sounds' are not 'lovers of knowledge.' See also on *ὁμοίους μὲν φιλοσόφοις* in E.

25 **πρὸς μὲν λόγους κτλ.** Cf. *Prot.* 347 C, D with my note ad loc. *ἐπακοῦσαι* should be taken with *ἀπομεμισθωκότες*.

27 **οὔτε—κώμας.** Hartman would read *πόλιν* for *πόλεις*, "verum non Atticis solis urbana et ruralia erant Dionysia"

τῶν κατὰ κώμας ἀπολειπόμενοι. τούτους οὖν πάντας καὶ ἄλλους
E τοιούτων τινῶν | μαθητικοὺς καὶ τοὺς τῶν τεχνυδρίων φιλοσόφους
φήσομεν; Οὐδαμῶς, εἶπον, ἀλλ' ὁμοίους μὲν φιλοσόφοις. 30

XX. Τοὺς δὲ ἀληθινούς, ἔφη, τίνας λέγεις; Τοὺς τῆς ἀληθείας, ἦν δ' ἐγώ, φιλοθεάμονας. Καὶ τοῦτο μέν γ', ἔφη, ὀρθῶς· ἀλλὰ πῶς αὐτὸ λέγεις; Οὐδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ, ῥᾳδίως πρός γε ἄλλον· σὲ δὲ οἶμαι ὁμολογήσειν μοι τὸ τοιόνδε. Τὸ ποῖον;
476 Ἐπειδή ἐστιν ἐναντίον καλὸν αἰσχρῷ, δύο αὐ|τὼ εἶναι. Πῶς δ' 35
οὔ; Οὐκοῦν ἐπειδὴ δύο, καὶ ἓν ἑκάτερον; Καὶ τοῦτο. Καὶ περὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ πάντων τῶν εἰδῶν

29. *μαθητικοὺς* A[1]: *μαθηματικοὺς* AΠΞ*q* et corr. A[2].

(Schneider, quoting *Laws* 637 A, B). In Attica rural Dionysia were held during the month of Poseidon in many *κῶμαι*, e.g. Eleusis, Phlya, etc. "Prizes were offered by the different demes, and companies seem to have been formed in Athens for the purpose of travelling about the country and taking part in these provincial competitions" (Haigh *Att. Theatre* pp. 42 ff. Cf. Mommsen *Fest. d. Stadt Athen* pp. 349—359).

475 E 29 **τοὺς τῶν τεχνυδρίων**: sc. *μαθητικούς*, or rather perhaps *φίλους* or the like, supplied from the termination of *μαθητικούς*. Cf. *φιλοτέχνους* in 476 A. Athenaeus (X 452 C) wrongly connects *τούς* with *φιλοσόφους*.

30 **ὁμοίους μὲν φιλοσόφοις**. *μέν* without *δέ* is common enough after *ἀλλά*, the antithesis being contained in the preceding negative: cf. *Prot.* 344 A and *Crito* 43 D. It is also found in other cases where the antithesis is easy to supply: cf. IV 421 A, V 472 D, and Heindorf on *Theaet.* 161 E. Such men resemble *φιλόσοφοι* as the shadow resembles the substance; for the objects of sense, which they love, are shadows or copies of the objects of knowledge. The phrase receives its fullest interpretation from the simile of the Cave in Book VII.

33 **οὐδαμῶς—τοιόνδε**. Cf. 473 A *n.* Socrates again appeals to Glauco as one Platonist to another. We are to infer that the Theory of Ideas was already familiar in the school of Plato.

35 **δύο αὐτὼ εἶναι** should not be translated 'that they are two things' (D. and V.), but simply 'that they are two.'

476 A 2 **καὶ περὶ δικαίου κτλ.** This is the first appearance of the Theory of 'Ideas' properly so called in the *Republic*. It should be carefully noted that Plato is not attempting to prove the theory: Glauco, in fact, admits it from the first. The Theory was approached from two directions, from the side of Mind or Thought (*οἱ λόγοι οἱ ἐκ τῶν ἐπιστημῶν* Arist. *Met.* I 9. 990[b] 12), and from the side of Existence (*τὸ ἓν ἐπὶ πολλῶν* l.c. Cf. Zeller[4] II 1, pp. 652 ff.). It is the first of these methods which is followed throughout the present investigation. The *εἴδη* provide objects for Knowledge, as opposed to Opinion, and they are capable of being known: see 476 C, E ff., 478 A, 479 E. Throughout a large part of the following discussion, we are not much concerned with the Ideas as strictly transcendent entities or *χωριστά*, existing apart not only from particulars but also from the knowing Mind, for it is only in so far as he knows the Ideas that the philosopher-king can make use of them (cf. VI 484 C, D): he cannot possibly frame political institutions on the model of Ideas which he does not know. We must admit that the philosopher's apprehension of the Ideas is the relevant consideration here (cf. VI 484 C *ἐναργὲς ἐν τῇ ψυχῇ ἔχοντες παράδειγμα*), but it is none the less true, and the fact cannot be too strongly insisted on, that the Ideas themselves are not mere concepts of the mind, but have a separate and independent existence of their own. See the Appendix to Book VII '*On Plato's Dialectic*.' The translation 'Class' for *εἶδος* (Jowett) is inappropriate on many grounds: 'Form' is better: but it will be most convenient to retain the usual

πέρι ὁ αὐτὸς λόγος, αὐτὸ μὲν ἓν ἕκαστον εἶναι, τῇ δὲ τῶν πράξεων
5 *καὶ σωμάτων καὶ ἀλλήλων κοινωνίᾳ πανταχοῦ φανταζόμενα πολλὰ φαίνεσθαι ἕκαστον. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Ταύτῃ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, διαιρῶ, χωρὶς μὲν οὓς νῦν δὴ ἔλεγες φιλοθεάμονάς τε καὶ φιλοτέχνους καὶ πρακτικούς, καὶ χωρὶς αὖ | περὶ ὧν ὁ λόγος,* B
οὓς μόνους ἄν τις ὀρθῶς προσείποι φιλοσόφους. Πῶς, ἔφη,
10 *λέγεις; Οἱ μέν που, ἦν δ' ἐγώ, φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμονες τάς τε καλὰς φωνὰς ἀσπάζονται καὶ χρόας καὶ σχήματα καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν τοιούτων δημιουργούμενα, αὐτοῦ δὲ τοῦ καλοῦ ἀδύνατος αὐτῶν ἡ διάνοια τὴν φύσιν ἰδεῖν τε καὶ ἀσπάσασθαι. Ἔχει γὰρ*

10. *που* II: *ποι* A.

---

expression 'Idea,' although it is not a translation, but a transliteration, whose unfortunate identity with the English word 'idea' is responsible in no small measure for many imperfect and erroneous interpretations of Plato's Ideal Theory. The German translators mostly render by 'Begriff.' The further specifications of the Ideal Theory in this passage are as follows. Each Idea is, in and by itself, one (476 A), changeless (479 A, 479 E), and perfect (VI 484 C, D), contrasting, in each of these respects, with the phenomena which 'partake' of or 'imitate' it (476 D *n.*). Plato does not now touch on the question how it is that Mind has knowledge of a perfection above and beyond what can be derived from observation and experience. This faculty of Mind is elsewhere—in the *Meno* and the *Phaedo*—explained by the pre-existence of the Soul. See on 476 C.

Krohn has pointed out (*Pl. St.* p. 96) that the examples of εἴδη now cited by Plato are all of them attributes—*δίκαιον, ἄδικον, ἀγαθόν, κακόν*, etc. It does not however follow from this that the theory of Ideas is still in process of formation: on the contrary, the appeal to Glauco just above (475 E) implies that it was already a recognised dogma of the Platonic school. The simple explanation is that Plato prefers to cite relevant examples. The εἴδη of *δίκαιον, ἀγαθόν, καλόν* etc. are precisely those which it is the philosopher's duty to introduce into the practical administration of the State: cf. VI 484 C and X 596 A *n.*

4 **αὐτὸ μὲν κτλ.**: 'each is, in itself' (i.e. viewed apart from its association with *πράξεις* etc.), 'one, but by reason of their partnership with actions and bodies and one another, they each of them make their appearance everywhere and appear many.' The εἶδος of Beautiful, for example, *is*, in itself, one, but by *κοινωνία* with e.g. an act of heroism, a sunset, a river, etc., it *appears* many. Similarly the εἶδος of Beautiful *appears* many by *κοινωνία* with other εἴδη, as when we say 'the Good is beautiful,' the 'Useful is beautiful' etc. The expression *πανταχοῦ φανταζόμενα* is better suited to describe Ideas allied with sensible particulars, than Ideas allied with Ideas; but statements involving the *κοινωνία* of Ideas with Ideas 'make their appearance everywhere' as well as those which connect the objects of sense with Ideas. In all such cases the statements themselves are of course true or false according as the *κοινωνία* is real or imaginary; but whether they are false or true, the appearance of *plurality* which they give to the Idea is always fallacious. Cf. Zeller[4] II 1, p. 738 *n.* 3 and see on 479 D. The words *ἀλλήλων κοινωνία* are further discussed in App. VII.

8 **πρακτικούς**: 'men of action.' These were not mentioned in 475 D, but they clearly belong to the same category.

476 B 13 **τὴν φύσιν**. Krohn (*Pl. St.* p. 95) justly observes that the *φύσις τοῦ καλοῦ* of III 401 C is "the true beauty, which *has* an adequate external form, whereas that of Book V is the *essence* of Beauty, which is never fully expressed in any outward form." The contrast significantly marks the greater Idealism of Books V—VII. Cf. X 597 B *n.*

οὖν δή, ἔφη, οὕτως. Οἱ δὲ δὴ ἐπ' αὐτὸ τὸ καλὸν δυνατοὶ ἰέναι
C τε καὶ ὁρᾶν καθ' αὑτὸ ἆρα οὐ σπάνιοι ἂν | εἶεν; Καὶ μάλα. 15
Ὁ οὖν καλὰ μὲν πράγματα νομίζων, αὐτὸ δὲ κάλλος μήτε νομίζων
μήτε, ἄν τις ἡγῆται ἐπὶ τὴν γνῶσιν αὐτοῦ, δυνάμενος ἕπεσθαι,
ὄναρ ἢ ὕπαρ δοκεῖ σοι ζῆν; σκόπει δέ. τὸ ὀνειρώττειν ἆρα οὐ
τόδε ἐστίν, ἐάν τε ἐν ὕπνῳ τις ἐάν τ' ἐγρηγορὼς τὸ ὅμοιόν τῳ μὴ
ὅμοιον ἀλλ' αὐτὸ ἡγῆται εἶναι ᾧ ἔοικεν; Ἐγὼ γοῦν ἄν, ἦ δ' ὅς, 20
φαίην ὀνειρώττειν τὸν τοιοῦτον. Τί δέ; ὁ τἀναντία τούτων
D ἡγούμενός τέ τι αὐτὸ καλὸν καὶ δυνάμενος | καθορᾶν καὶ αὐτὸ
καὶ τὰ ἐκείνου μετέχοντα, καὶ οὔτε τὰ μετέχοντα αὐτὸ οὔτε αὐτὸ
τὰ μετέχοντα ἡγούμενος, ὕπαρ ἢ ὄναρ αὖ καὶ οὗτος δοκεῖ σοι ζῆν;
Καὶ μάλα, ἔφη, ὕπαρ. Οὐκοῦν τούτου μὲν τὴν διάνοιαν ὡς 25
γιγνώσκοντος γνώμην ἂν ὀρθῶς φαῖμεν εἶναι, τοῦ δὲ δόξαν ὡς
δοξάζοντος; Πάνυ μὲν οὖν. Τί οὖν, ἐὰν ἡμῖν χαλεπαίνῃ οὗτος,

---

476 C 16 **καλὰ—πράγματα.** πράγματα is a sufficiently general term to include all the φαινόμενα πολλά which are specified in 476 A. The persons in question may be willing to assert that a σῶμα, a πρᾶξις, τὸ δίκαιον, τὸ ἀγαθόν etc. are καλά. But they refuse to go beyond isolated observations of this sort and admit that Beauty *itself* exists αὐτὸ καθ' αὑτὸ μεθ' αὑτοῦ μονοειδὲς ἀεὶ ὄν (*Symp.* 211 B); and hence their notions of beauty are uncoordinated, inconsistent, unstable.

17 **ἄν τις ἡγῆται κτλ.** Cf. *Symp.* 210 A.

19 **ἐάν τε ἐν ὕπνῳ κτλ.** It is the pre-existence of the soul which qualifies her by nature to distinguish between the Idea or Original, and the phenomenon or copy. But as we lost at birth our ante-natal knowledge of the Idea, we cannot distinguish between Ideas and phenomena until we recover that knowledge. To effect this recovery is the aim of education. The uneducated wander in a sort of dreamland, taking shadows for realities, the copy for the Original. Cf. *Phaed.* 74 A—76 D, *Men.* 81 A ff., *Symp.* 209 E—212 A.

476 D 23 **μετέχοντα.** Cf. *Phaed.* 100 D. The words by which Plato describes the relation of Ideas and particulars are of necessity figurative. κοινωνία is the vaguest, and least metaphorical; side by side with it comes παρουσία (of the Idea) and μέθεξις (of the particular). A somewhat different figure is involved when the Idea is regarded as the Original (Urbild), and the particular as its likeness. Plato does not scruple to use both figures side by side: here, for example, the Idea was a παράδειγμα just above (αὐτὸ—ᾧ ἔοικεν 476 C: cf. VI 500 E ff., X 596 B).

27 **οὗτος.** Dümmler (*Antisthenica* p. 42) supposes that Plato means Antisthenes. There was undoubtedly no love lost between the two philosophers: see the authorities cited in Urban *Ueber die Erwähnungen der Phil. d. Antisthenes in d. Pl. Schr.* (Königsberg 1882), and Zeller[4] II 1, p. 296 *n.* 2. Antisthenes was in particular a bitter opponent of the Theory of Ideas. The passage of arms between Plato and him is well known: ὦ Πλάτων, ἵππον μὲν ὁρῶ, ἱππότητα δὲ οὐχ ὁρῶ, καὶ ὃς εἶπεν ἔχεις μὲν ᾧ ἵππος ὁρᾶται, τόδε τὸ ὄμμα, ᾧ δὲ ἱππότης θεωρεῖται, οὐδέπω κέκτησαι (Simplicius in *Schol. Arist.* 66[b] 44 ed. Brandis, and other authorities quoted by Urban l.c. p. 3). It is no doubt true, as Stein observes in his *Geschichte des Platonismus*, that Plato's "Kunst verallgemeinert nicht bloss das Historische, sondern individualisiert auch das Allgemeine"; but Antisthenes himself could scarcely deny that the cap fits. The deictic οὗτος is in favour of Dümmler's view, which certainly adds point to the whole passage; note in particular χαλεπαίνῃ, παραμυθεῖσθαι, πείθειν ἠρέμα (allusions perhaps to the ferocity of his opponent: Antisthenes had nicknamed Plato Σάθων! cf. Ath. V 220 D), οὐχ

ὅν φαμεν δοξάζειν ἀλλ' οὐ γιγνώσκειν, καὶ ἀμφισβητῇ ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγομεν; ἕξομέν τι παραμυθεῖσθαι | αὐτὸν καὶ πείθειν **E**
30 ἠρέμα, ἐπικρυπτόμενοι ὅτι οὐχ ὑγιαίνει; Δεῖ γέ τοι δή, ἔφη. Ἴθι δή, σκόπει τί ἐροῦμεν πρὸς αὐτόν. ἢ βούλει ὧδε πυνθανώμεθα παρ' αὐτοῦ, λέγοντες, ὡς εἴ τι οἶδεν, οὐδεὶς αὐτῷ φθόνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἂν ἴδοιμεν εἰδότα τι. ἀλλ' ἡμῖν εἰπὲ τόδε· ὁ γιγνώσκων γιγνώσκει τὶ ἢ οὐδέν; σὺ οὖν μοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρίνου. Ἀπο-
35 κρινοῦμαι, ἔφη, ὅτι γιγνώσκει τί. Πότερον ὂν ἢ οὐκ ὄν; Ὄν· πῶς γὰρ | ἂν μὴ ὄν γέ τι γνωσθείη; Ἱκανῶς οὖν τοῦτο ἔχομεν, **477** κἂν εἰ πλεοναχῇ σκοποῖμεν, ὅτι τὸ μὲν παντελῶς ὂν παντελῶς γνωστόν, μὴ ὂν δὲ μηδαμῇ πάντῃ ἄγνωστον; Ἱκανώτατα. Εἶεν· εἰ δὲ δή τι οὕτως ἔχει ὡς εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, οὐ μεταξὺ ἂν κέοιτο
5 τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος καὶ τοῦ αὖ μηδαμῇ ὄντος; Μεταξύ. Οὐκοῦν εἰ ἐπὶ μὲν τῷ ὄντι γνῶσις ἦν, ἀγνωσία δ' ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ μὴ ὄντι,

6. εἰ *q*: om. ΑΠΞ.

ὑγιαίνει ('is barely sane'), οὐδεὶς αὐτῷ φθόνος, and the delightful innuendo ἄσμενοι ἂν ἴδοιμεν εἰδότα τι. Antisthenes himself wrote a work περὶ δόξης καὶ ἐπιστήμης (D. L. VI 17), and Plato may well be thinking of it here: see next note. But we must be careful to note that Plato, even if we allow that Antisthenes is in his mind, does not refer to Antisthenes alone; he merely individualizes the type in him.

476 E 36 **πῶς γὰρ—γνωσθείη**; 'for how can something which is not, be known?' Cf. *Parm.* 132 B, C ἓν ἕκαστόν ἐστι τῶν νοημάτων, νόημα δὲ οὐδενός; Ἀλλ' ἀδύνατον, εἰπεῖν. Ἀλλὰ τινός; Ναί. Ὄντος ἢ οὐκ ὄντος; Ὄντος. Οὐχ ἑνός τινος, ὃ ἐπὶ πᾶσιν τὸ νόημα ἐπὸν νοεῖ, μίαν τινὰ οὖσαν ἰδέαν; Ναί. "Quod Parmenides simpliciter dicit ταὐτὸν δ' ἐστὶ νοεῖν τε καὶ οὕνεκέν ἐστι νόημα, id sibi prorsus probari Plato plus semel significat" Bonitz *Disput. Plato. duae* p. 11. That everything which is known exists in a certain sense, is of course a truism. But when Plato says that the objects of knowledge 'are,' the kind of οὐσία which he means is substantial, self-existent οὐσία. If it is really Antisthenes for whom Glauco is answering (ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρίνου), the words πῶς—γνωσθείη are exceedingly well chosen; for Antisthenes (perhaps in his περὶ δόξης ἢ ἐπιστήμης, perhaps in Σάθων, ἢ οὐκ ἔστιν ἀντιλέγειν) had argued in almost exactly the same way to prove the impossibility of contradiction. See Proclus *in Crat.* 37 (Zeller[4] II 1 p. 302 *n.* 1) Ἀντισθένης ἔλεγεν μὴ δεῖν ἀντιλέγειν· πᾶς γάρ, φησί, λόγος ἀληθεύει· ὁ γὰρ λέγων τὶ λέγει· ὁ δὲ τὶ λέγων τὸ ὂν λέγει· ὁ δὲ τὸ ὂν λέγων ἀληθεύει and cf. Plat. *Crat.* 429 D. It is by no means improbable that Plato has this or some similar argument of Antisthenes in view, and feathers his arrows from his victim's wing. Antisthenes and his friends would not of course admit the connotation which Plato gives to ὄν, but Plato is not attempting to prove the Ideal theory. The object of the whole investigation is to shew that his opponents possess only δόξα, on the assumption that the theory of Ideas is true: cf. 476 A *n.*

477 A 2 **κἂν εἰ—σκοποῖμεν**. Further investigation from other points of view cannot weaken the conviction which Socrates and Glauco have already formed. The phrase is another indication that we are not here proving the Ideal Theory: see last note. Hartman should not have revived Ast's conjecture ἔχομεν <ἢ> καὶ πλεοναχῇ σκοπῶμεν.

6 **εἰ ἐπὶ κτλ.** See *cr. n.* Hermann's conjecture, that ἐπεὶ has been lost before ἐπί, has met with most favour. But ἐπεὶ ἐπί has an unpleasing sound, and εἰ might just as easily have disappeared as ἐπεί. Schneider and Stallbaum (with Ξ and the older editors) read οὐκοῦν ἐπὶ μὲν—ἐπὶ τῷ

B ἐπὶ τῷ μεταξὺ τούτῳ μεταξύ τι καὶ ζητητέον ἀγνοίας τε καὶ ἐπιστήμης, εἴ τι τυγχάνει ὂν τοιοῦτον; Πάνυ μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν λέγομέν τι δόξαν εἶναι; Πῶς γὰρ οὔ; Πότερον ἄλλην δύναμιν ἐπιστήμης ἢ τὴν αὐτήν; Ἄλλην. Ἐπ' ἄλλῳ ἄρα τέτακται δόξα 10 καὶ ἐπ' ἄλλῳ ἐπιστήμη, κατ' αὐτὴν τὴν δύναμιν ἑκατέρα τὴν αὑτῆς. Οὕτω. Οὐκοῦν ἐπιστήμη μὲν ἐπὶ τῷ ὄντι πέφυκε, γνῶναι, ὡς ἔστι τὸ ὄν; μᾶλλον δὲ ὧδέ μοι δοκεῖ πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι διελέσθαι. Πῶς;

C XXI. Φήσομεν δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων, αἷς δὴ 15 καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα ἃ δυνάμεθα, καὶ ἄλλο πᾶν ὅ τί περ ἂν δύνηται; οἷον λέγω ὄψιν καὶ ἀκοὴν τῶν δυνάμεων εἶναι, εἰ ἄρα μανθάνεις ὃ βούλομαι λέγειν τὸ εἶδος. Ἀλλὰ μανθάνω, ἔφη. Ἄκουσον δὴ ὅ μοι φαίνεται περὶ αὐτῶν. δυνάμεως γὰρ ἐγὼ οὔτε τινὰ χρόαν ὁρῶ οὔτε σχῆμα οὔτε τι τῶν τοιούτων, οἷον καὶ ἄλλων 20 πολλῶν, πρὸς ἃ ἀποβλέπων ἔνια διορίζομαι παρ' ἐμαυτῷ τὰ μὲν D ἄλλα εἶναι, τὰ δὲ ἄλλα· δυνάμεως δ' εἰς ἐκεῖνο μόνον βλέπω, ἐφ' ᾧ τε ἔστι καὶ ὃ ἀπεργάζεται, καὶ ταύτῃ ἑκάστην αὐτῶν δύναμιν ἐκάλεσα, καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τῷ αὐτῷ τεταγμένην καὶ τὸ αὐτὸ ἀπεργαζομένην τὴν αὐτὴν καλῶ, τὴν δὲ ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ ἕτερον 25 ἀπεργαζομένην ἄλλην. τί δὲ σύ; πῶς ποιεῖς; Οὕτως, ἔφη. Δεῦρο δὴ πάλιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε. ἐπιστήμην πότερον δύναμίν E τινα φῂς εἶναι αὐτήν, ἢ εἰς τί γένος τίθης; Εἰς τοῦτο, ἔφη,

11. αὐτὴν τὴν C. Schmidt: τὴν αὐτὴν AΠ*q*: κατ'—αὑτῆς om. Ξ.

μεταξὺ δὲ κτλ., but the reading of *q* is intrinsically better, and the error an easier one. The reference in ἦν ('is, as we saw') is to 476 E—477 A.

477 B 11 κατ' αὐτὴν—αὑτῆς: 'each of them in accordance just with its own peculiar power,' i.e. in accordance with this, and nothing else. αὐτήν is *ipsam* in the sense of *solam*. Cf. 477 D, where it is shewn that δυνάμεις should be classified on this same principle: also 478 A ἐφ' ἑτέρῳ ἄρα ἕτερόν τι δυναμένη ἑκατέρα αὐτῶν πέφυκεν. The reading κατὰ τὴν αὐτήν—see *cr. n.*—gives precisely the wrong sense. Schneider and others—perhaps rightly—omit αὐτήν (with Vind. F), while Baiter adopts Hermann's ἄλλην—a very improbable correction. It is best, I think, to follow Schmidt, supposing that αὐτήν was accidentally omitted, and afterwards wrongly replaced.

13 **μᾶλλον δὲ κτλ.** Socrates had somewhat awkwardly called δόξα a δύναμις, and at the same time spoken of it as possessing a δύναμις. The present sentence introduces a sort of πάρεργον in which the notion δύναμις is more accurately defined. We may infer that δυνάμεις in the sense of (the intellectual) 'powers' was unfamiliar at the time when this section was written. It was perhaps—like ποιότης for example—one of Plato's experiments in language. 'Faculties' is, I think, too concrete to be a right translation.

477 D 28 αὐτήν is difficult. It is not quite easy to understand the word as *ipsam*, especially as it is so far from ἐπιστήμην. Had Plato written αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην, or ἐπιστήμην—καὶ αὐτήν there would have been little or no difficulty. As it is, if the text is right, we should probably (with Schneider and others) regard αὐτήν as tautological: cf. IV 428 A *n.*

πασῶν γε δυνάμεων ἐρρωμενεστάτην. Τί δέ; δόξαν εἰς δύναμιν
30 ἢ εἰς ἄλλο εἶδος οἴσομεν; Οὐδαμῶς, ἔφη· ᾧ γὰρ δοξάζειν δυνά-
μεθα, οὐκ ἄλλο τι ἢ δόξα ἐστίν. Ἀλλὰ μὲν δὴ ὀλίγον γε πρότερον
ὡμολόγεις μὴ τὸ αὐτὸ εἶναι ἐπιστήμην τε καὶ δόξαν. Πῶς γὰρ ἄν,
ἔφη, τό γε ἀναμάρτητον τῷ μὴ ἀναμαρτήτῳ ταὐτόν ποτέ τις νοῦν
ἔχων τιθείη; Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ δῆλον, ὅτι ἕτερον ἐπιστήμης
35 δό|ξα ὁμολογεῖται ἡμῖν. Ἕτερον. Ἐφ' ἑτέρῳ ἄρα ἕτερόν τι 478
δυναμένη ἑκατέρα αὐτῶν πέφυκεν. Ἀνάγκη. Ἐπιστήμη μέν γέ
που ἐπὶ τῷ ὄντι, τὸ ὂν γνῶναι ὡς ἔχει; Ναί. Δόξα δέ, φαμέν,
δοξάζει; Ναί. Ἦ ταὐτόν, ὅπερ ἐπιστήμη γιγνώσκει; καὶ ἔσται
5 γνωστόν τε καὶ δοξαστὸν τὸ αὐτό; ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον, ἔφη,
ἐκ τῶν ὡμολογημένων, εἴπερ ἐπ' ἄλλῳ ἄλλη δύναμις πέφυκεν,
δυνάμεις δὲ ἀμφότεραί ἐστον, δόξα τε καὶ ἐπιστήμη, ἄλλη δὲ B
ἑκατέρα, ὥς φαμεν. ἐκ τούτων δὴ οὐκ ἐγχωρεῖ γνωστὸν καὶ
δοξαστὸν ταὐτὸν εἶναι. Οὐκοῦν εἰ τὸ ὂν γνωστόν, ἄλλο τι ἂν
10 δοξαστὸν ἢ τὸ ὂν εἴη; Ἄλλο. Ἆρ' οὖν τὸ μὴ ὂν δοξάζει;
ἢ ἀδύνατον καὶ δοξάσαι τὸ μὴ ὄν; ἐννόει δέ. οὐχ ὁ δοξάζων ἐπὶ

4. δοξάζει nos: δοξάζειν AΠ et (antecedente δόξαν) Ξ q. 11. τὸ A^1Π: τό γε corr. A^2.

Should we perhaps read Δεῦρο δὴ πάλιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε, <ἐπὶ> ἐπιστήμην. πότερον κτλ.? The conjecture is not convincing, although it was at ἐπιστήμη that the digression began in 477 B. "If I were to make any change" says Jackson "I would put αὐτήν before or after τίθης."

477 E 30 **οἴσομεν**. Θ with two Vienna MSS reads θήσομεν, which is also a correction in Cesenas M. θήσομεν was likewise conjectured by Cobet. A precise parallel is hard to find; but φέρειν is used elsewhere of the operations of the mind (cf. 478 B), and θήσομεν would not be likely to suffer corruption, especially as εἰς τί γένος τίθης occurs just before.

31 **δόξα**. Instead of δόξα O. Schneider (*Versuch ein. genet. Entw. d. Pl.* ἀγαθόν p. 13) would read δύναμις, but δυνάμεθα should of course be taken in its full etymological sense.

32 **πῶς γὰρ ἂν—τιθείη**. The infallibility of knowledge is a cardinal principle with Plato: cf. *Gorg.* 454 D and *Theaet.* 152 C, 186 C ff. See Zeller[4] II 1, p. 591.

478 A 4 **δοξάζει**. See *cr. n.* The same conjecture had occurred to Jackson. δοξάζειν is in itself defensible and seems at first sight required by the balance of clauses ἐπιστήμη μέν γέ που—δόξα δέ. But the introduction of φαμέν breaks the balance, and suggests a new departure. The real reason for writing δοξάζει is the occurrence of ἆρ' οὖν τὸ μὴ ὂν δοξάζει (sc. δόξα); in 478 B. Unless δοξάζει is read here, it is very difficult to supply the subject of δοξάζει there. Reading δοξάζει, again, we supply after ἢ ταὐτόν not δοξάζειν (as must be done if the infinitive is read), but δοξάζει. This too is an improvement, because it provides an exact balance to γιγνώσκει. If Plato had meant ἢ ταὐτὸν δοξάζειν, we should expect him to have written not γιγνώσκει, but γιγνώσκειν. On the corruption see *Introd.* § 5.

7 **ἀμφότεραί ἐστον**. The union of a plural subject with a dual verb is tolerably frequent in Plato: cf. *Euthyd.* 278 E, 303 C. These and other examples are quoted in Roeper *de dualis usu Plat.* p. 30.

478 B 10 **ἆρ' οὖν—δοξάζει**; J. and C. understand ὁ δοξάζων: but δόξα is more appropriate in itself, and much more easily supplied, especially if δοξάζει is read in 478 A: see note ad loc.

11 **ἢ ἀδύνατον κτλ.** Cf. *Theaet.* 189 B οὐκ ἄρα οἷόν τε τὸ μὴ ὂν δοξάζειν, οὔτε

τί φέρει τὴν δόξαν; ἢ οἷόν τε αὖ δοξάζειν μέν, δοξάζειν δὲ μηδέν; Ἀδύνατον. Ἀλλ' ἕν γέ τι δοξάζει ὁ δοξάζων; Ναί. Ἀλλὰ μὴν C μὴ ὄν γε οὐχ ἕν τι, ἀλλὰ μηδὲν ὀρθότατ' ἂν προσαγορεύοιτο. Πάνυ γε. Μὴ ὄντι μὴν ἄγνοιαν ἐξ ἀνάγκης ἀπέδομεν, ὄντι δὲ 15 γνῶσιν. Ὀρθῶς, ἔφη. Οὐκ ἄρα ὂν οὐδὲ μὴ ὂν δοξάζει. Οὐ γάρ. Οὔτε ἄρα ἄγνοια οὔτε γνῶσις δόξα ἂν εἴη. Οὐκ ἔοικεν. Ἆρ' οὖν ἐκτὸς τούτων ἐστίν, ὑπερβαίνουσα ἢ γνῶσιν σαφηνείᾳ ἢ ἄγνοιαν ἀσαφείᾳ; Οὐδέτερα. Ἀλλ' ἆρα, ἦν δ' ἐγώ, γνώσεως μέν σοι φαίνεται δόξα σκοτωδέστερον, ἀγνοίας δὲ φανότερον; Καὶ πολύ 20 D γε, ἔφη. Ἐντὸς δ' ἀμφοῖν κεῖται; Ναί. Μεταξὺ ἄρα ἂν εἴη τούτοιν δόξα. Κομιδῇ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ἔφαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν, εἴ τι φανείη οἷον ἅμα ὄν τε καὶ μὴ ὄν, τὸ τοιοῦτον μεταξὺ κεῖσθαι τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος τε καὶ τοῦ πάντως μὴ ὄντος, καὶ οὔτε ἐπιστήμην οὔτε ἄγνοιαν ἐπ' αὐτῷ ἔσεσθαι, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὖ φανὲν 25 ἀγνοίας καὶ ἐπιστήμης; Ὀρθῶς. Νῦν δέ γε πέφανται μεταξὺ τούτοιν ὃ δὴ καλοῦμεν δόξαν. Πέφανται.

E XXII. Ἐκεῖνο δὴ λείποιτ' ἂν ἡμῖν εὑρεῖν, ὡς ἔοικε, τὸ ἀμφοτέρων μετέχον, τοῦ εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, καὶ οὐδέτερον εἰλικρινὲς ὀρθῶς ἂν προσαγορευόμενον, ἵνα ἐὰν φανῇ, δοξαστὸν 30 αὐτὸ εἶναι ἐν δίκῃ προσαγορεύωμεν, τοῖς μὲν ἄκροις τὰ ἄκρα, τοῖς δὲ μεταξὺ τὰ μεταξὺ ἀποδιδόντες. ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτω. Τούτων 479 δὴ ὑποκειμένων λεγέτω μοι, φήσω, καὶ ἀποκρινέσθω | ὁ χρηστός,

---

περὶ τῶν ὄντων οὔτε αὐτὸ καθ' αὐτό. μὴ ὂν is here the bare negative—absolute not-being. Cf. Bosanquet *Companion* p. 212.

14 **μὴ ὄν γε**: i.q. τὸ μὴ ὄν γε (cf. μὴ ὄντι just below), not εἰ μὴ εἴη γε (as Stallbaum and Campbell suppose). Schneider and Jowett take the right view.

478 C 16 **δοξάζει**. The subject is δόξα rather than ὁ δοξάζων, in spite of ὁ δοξάζων above. δόξα was the subject of the verb where the two stages of the argument began (478 A ἢ ταὐτὸν sc. δόξα δοξάζει and 478 B ἆρ' οὖν τὸ μὴ ὂν δοξάζει), and ought to be so in the conclusion also.

18 **σαφηνείᾳ—ἀσαφείᾳ**. The full significance of these words does not appear till VI 508 D ff., where the relation between Light and Truth is explained. See note ad loc. and VI 511 C *n*.

21 **ἐντὸς δ' ἀμφοῖν**. Hartman (with Ast) prefers ἐντὸς δὴ ἀμφοῖν. It is much better to regard the expression as a step in the argument, leading to the conclusion μεταξὺ ἄρα κτλ.

478 D 23 **οἷον—ὄν**. οἷον is adverbial; if it were an adjective the infinitive would follow. The qualification suggests that in the ultimate analysis it is inaccurate to say that phenomena 'both are and are not': the truth is that they lie somewhere *between* being and not being. Hence also οὕτως ἔχει ὡς εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι in 477 A. See also on καὶ γὰρ ταῦτα κτλ. in 479 C. It should be noted that Plato now adds ἅμα: in 477 A it was absent. See on 479 A τούτων γὰρ δὴ κτλ.

479 A 1 **ὁ χρηστός**. Antisthenes is perhaps in Plato's mind (Dümmler *Antisth.* p. 42). Others have thought of Isocrates, but with less reason. λεγέτω μοι, φήσω, καὶ ἀποκρινέσθω certainly sounds like a personal challenge. See also on 476 D and 480 A.

ὃς αὐτὸ μὲν καλὸν καὶ ἰδέαν τινὰ αὐτοῦ κάλλους μηδεμίαν ἡγεῖται ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ἔχουσαν, πολλὰ δὲ τὰ καλὰ νομίζει, ἐκεῖνος ὁ φιλοθεάμων καὶ οὐδαμῇ ἀνεχόμενος, ἄν τις ἓν τὸ καλὸν 5 φῇ εἶναι καὶ δίκαιον, καὶ τἆλλα οὕτω. τούτων γὰρ δή, ὦ ἄριστε, φήσομεν, τῶν πολλῶν καλῶν μῶν τι ἔστιν, ὃ οὐκ αἰσχρὸν φανήσεται; καὶ τῶν δικαίων ὃ οὐκ ἄδικον; καὶ τῶν ὁσίων, ὃ οὐκ ἀνόσιον; Οὔκ, ἀλλ' ἀνάγκη, ἔφη, καὶ καλά πως αὐτὰ | καὶ αἰσχρὰ B φανῆναι, καὶ ὅσα ἄλλα ἐρωτᾷς. Τί δέ; τὰ πολλὰ διπλάσια 10 ἧττόν τι ἡμίσεα, ἢ διπλάσια φαίνεται; Οὐδέν. Καὶ μεγάλα δὴ καὶ σμικρὰ καὶ κοῦφα καὶ βαρέα μή τι μᾶλλον, ἃ ἂν φήσωμεν, ταῦτα προσρηθήσεται, ἢ τἀναντία; Οὔκ, ἀλλ' ἀεί, ἔφη, ἕκαστον ἀμφοτέρων ἕξεται. Πότερον οὖν ἔστι μᾶλλον ἢ οὐκ ἔστιν ἕκαστον τῶν πολλῶν τοῦτο, ὃ ἄν τις φῇ αὐτὸ εἶναι; Τοῖς ἐν ταῖς ἑστιά-

3. ἀεὶ Π: ἀεὶ μὲν A.

---

2 **ἰδέαν τινά.** ἰδέα has not yet been used in the *Republic* of the Idea; hence τινά. Krohn (*Pl. St.* pp. 64, 96) has pointed this out, but makes too much of it. In ἰδέα, as Cohen remarks (*Platons Ideenlehre u. d. Mathematik* p. 12), "das ἰδεῖν pulsirt": cf. 475 E τοὺς τῆς ἀληθείας—φιλοθεάμονας, VI 486 D and *Symp.* 211 D.

3 **ἀεὶ—νομίζει.** μέν after ἀεί—see *cr. n.*—is retained by Schneider and others. It is however much harsher than the ordinary cases of μέν without δέ (see on 475 E), and the majority of MSS agree with Π in omitting it. Madvig would delete the article before καλά; but its retention provides a better antithesis to ἄν τις ἓν τὸ καλὸν φῇ εἶναι. τὰ καλά is here the plural, not of καλόν τι, but of τὸ καλόν; and Plato means that the φιλοθεάμων has many *standards* of beauty: cf. 479 D *nn.*

4 **ἐκεῖνος—καί.** These words are certainly genuine, though omitted in Ξ, and supposed by Hartman to be a marginal note on ὁ χρηστός. οὐδαμῇ ἀνεχόμενος by itself would be comparatively tame.

5 **τούτων γὰρ δή κτλ.** The many καλά 'are' and 'are not,' because they are beautiful and not-beautiful. We may infer, on the other hand, that the αὐτὸ κάλλος always 'is,' because (among other reasons) it is always beautiful. In other words, the essence of an Idea consists in its eternal unity and identity with itself. Cf. *Symp.* 211 A, where the αὐτὸ καλόν is said to be οὐ τῇ μὲν καλόν, τῇ δ' αἰσχρόν, οὐδὲ τότε μέν, τότε δ' οὔ, οὐδὲ πρὸς μὲν τὸ καλόν, πρὸς δὲ τὸ αἰσχρόν, οὐδ' ἔνθα μὲν καλόν, ἔνθα δὲ αἰσχρόν, ὡς τισὶ μὲν ὂν καλόν, τισὶ δὲ αἰσχρόν. This passage will explain what Plato means by saying that there is not one of the πολλὰ καλά which is not also αἰσχρόν. Cf. also Bosanquet *Companion* pp. 213 f. Krohn (*Pl. Fr.* p. 73) argues that this passage is inconsistent with the Maxim of Contradiction as laid down in IV 436 B. But Plato does not mean that τὰ πολλὰ καλά are αἰσχρὰ κατὰ ταὐτὸν καὶ πρὸς ταὐτόν, nor should ἅμα in 478 D be interpreted in this sense. A particular καλόν is ἅμα καλὸν καὶ αἰσχρόν, ὡς τισὶ μὲν ὂν καλόν, τισὶ δὲ αἰσχρόν. Cf. Zeller[4] II 1, p. 627 *n.* 2.

479 B 9 **τὰ πολλὰ διπλάσια** are πρὸς μὲν τὸ διπλάσια, πρὸς δὲ τὸ ἡμίσεα, whereas the αὐτὸ διπλάσιον is always and in every relation διπλάσιον: see last note and VII 523 C ff., *Phaed.* 102 B, C. The examples of διπλάσια, μεγάλα, βαρέα are examples and nothing more; the others, καλά, δίκαια, ὅσια, are relevant in a wider sense, for the aim of the philosopher-king is to frame his καλλίπολις on the model of the αὐτὸ ἀγαθόν. See on 476 A.

13 **ἀμφοτέρων ἕξεται**: "utrisque adhaerescet" Stallbaum.

14 **τοῖς ἐν ταῖς κτλ.** ἐπαμφοτερίζουσιν is certainly neuter, as Schneider shews, and not masculine: cf. ταῦτα ἐπαμφοτερίζει below. The word is very frequently used in agreement with neuter or inanimate subjects: see Stephanus-

C σεσιν, ἔφη, ἐπαμφοτερίζουσιν ἔοικεν, καὶ τῷ τῶν παίδων αἰνίγματι, 15 τῷ περὶ τοῦ εὐνούχου, τῆς βολῆς πέρι τῆς νυκτερίδος, ᾧ καὶ ἐφ' οὗ αὐτὸν αὐτὴν αἰνίττονται βαλεῖν· καὶ γὰρ ταῦτα ἐπαμφοτερίζει, καὶ οὔτ' εἶναι οὔτε μὴ εἶναι οὐδὲν αὐτῶν δυνατὸν παγίως νοῆσαι οὔτε ἀμφότερα οὔτε οὐδέτερον. Ἔχεις οὖν αὐτοῖς, ἦν δ' ἐγώ, ὅ τι χρήσει, ἢ ὅποι θήσεις καλλίω θέσιν τῆς μεταξὺ οὐσίας τε καὶ τοῦ 20 μὴ εἶναι; οὔτε γάρ που σκοτωδέστερα μὴ ὄντος πρὸς τὸ μᾶλλον D μὴ εἶναι φανήσεται, οὔτε φανότερα ὄντος πρὸς τὸ μᾶλλον εἶναι. Ἀληθέστατα, ἔφη. Ηὑρήκαμεν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ὅτι τὰ τῶν πολλῶν

17. ἐπαμφοτερίζει Vind. E et corr. q^2: ἐπαμφοτερίζειν ΑΠΞ *q*.

Hase *Thes.* s.v. The 'children's riddle' is (according to one of the two versions given by the Scholiast) αἶνός τίς ἐστιν ὡς ἀνήρ τε κοὐκ ἀνὴρ | ὄρνιθα κοὐκ ὄρνιθ' ἰδὼν τε κοὐκ ἰδών, | ἐπὶ ξύλου τε κοὐ ξύλου καθημένην | λίθῳ τε κοὐ λίθῳ βάλοι τε κοὐ βάλοι. Athenaeus (X 452 C) assigns it (on the authority of Clearchus) to Panarces. The interpretation is "a eunuch aimed at a bat which he saw imperfectly sitting upon a reed with a pumice-stone and missed him" (J. and C.). This riddle was used as an exercise in logic among the Stoics (Dümmler *Antisth.* p. 43), but that is not a sufficient reason for supposing (with Dümmler) that they took it from Antisthenes.

479 C 16 **τῆς βολῆς πέρι κτλ.** The MSS apparently read περί: πέρι is due to Benedictus. Stephanus wishes to delete the second, Richards the first preposition, but the whole sentence is loosely constructed, as if a mere child's riddle was not worth remembering or dwelling on: 'the children's riddle about the eunuch, don't you know, about hitting the bat, what it was the riddle says he struck it with, and on what it was sitting.' ᾧ and not ὡς (as Baiter supposed) is the reading of A.

17 **καὶ γὰρ ταῦτα κτλ.** ταῦτα is of course τὰ πολλά, as Jowett and others rightly explain. Campbell appears strangely to take it of the children's riddle. I agree with Ast that ἐπαμφοτερίζειν—see *cr. n.*—must be wrong. It is usual to supply ἔοικε, but this is very difficult, and the categoric affirmative is much more to the point. For the error see *Introd.* § 5. Hartman hastily pronounces οὔτ' ἀμφότερα οὔτε οὐδέτερον spurious on the ground that "illas res οὐδέτερον esse modo (οὔτε εἶναι—νοῆσαι) dictum est," and that "non verum est illas res non esse ἀμφότερα." The text is perfectly sound. Phenomena, says Glauco, cannot be 'fixedly conceived of' as either (*a*) being or (*b*) not being, nor yet as (*c*) neither of the two. The fourth alternative is to 'fix them in the mind' as (*d*) both being and not being. This too is impossible, although we may *say* that they 'both are and are not' (477 A, 478 D). The reason is that they are not, in the last analysis, 'both being and not-being,' but something between the two, as Socrates presently points out. (See also on οἷον in 478 D.) Phenomena cannot be fixedly conceived (παγίως νοῆσαι) in any kind of way, because they *have* no fixity themselves. They are in a constant state of Heraclitean flux: cf. κυλινδεῖται, πλανητόν in D and (for παγίως) IV 434 D *n.*

479 D 23 **τὰ τῶν πολλῶν κτλ.**: "the multitude's multitudinous formulae" Bosanquet. The words refer to general rules, standards, canons, believed in by the multitude (cf. τὰ τῶν πολλῶν δόγματα VI 493 A), who have on every single subject many such standards (πολλὰ νόμιμα), mutually inconsistent and uncoordinated, because they do not know that τὸ καλόν, τὸ ἀγαθόν etc. are each of them ἕν. They say, for example, 'τὸ ἡδύ is καλόν,' 'τὸ συμφέρον is καλόν,' 'τὸ ἀγαθόν is καλόν,' and so on. Such assertions give the appearance of plurality to τὸ καλόν, by connecting it, not indeed with the objects of sense, but with other εἴδη (cf. 476 A, 476 C *nn.*). The form in which Plato expresses his conclusion (τὰ τῶν πολλῶν πολλὰ νόμιμα καλοῦ πέρι and not simply τὰ πολλὰ καλά) prepares us for VI 484 C, where the whole purpose of this enquiry is disclosed. It is the business of the philosopher-king to bring order out of chaos by remodelling

πολλὰ νόμιμα καλοῦ τε πέρι καὶ τῶν ἄλλων μεταξύ που κυλιν-
25 δεῖται τοῦ τε μὴ ὄντος καὶ τοῦ ὄντος εἰλικρινῶς. Ηὑρήκαμεν.
Προωμολογήσαμεν δέ γε, εἴ τι τοιοῦτον φανείη, δοξαστὸν αὐτὸ
ἀλλ' οὐ γνωστὸν δεῖν λέγεσθαι, τῇ μεταξὺ δυνάμει τὸ μεταξὺ
πλανητὸν ἁλισκόμενον. Ὡμολογήκαμεν. Τοὺς ἄρα πολλὰ καλὰ
θεωμένους, αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν μὴ ὁρῶντας μηδ' ἄλλῳ ἐπ' αὐτὸ E
30 ἄγοντι δυναμένους ἕπεσθαι, καὶ πολλὰ δίκαια, αὐτὸ δὲ τὸ δίκαιον
μή, καὶ πάντα οὕτω, δοξάζειν φήσομεν ἅπαντα, γιγνώσκειν δὲ ὧν
δοξάζουσιν οὐδέν. Ἀνάγκη, ἔφη. Τί δὲ αὖ τοὺς αὐτὰ ἕκαστα
θεωμένους καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ὄντα; ἆρ' οὐ γιγνώσκειν
ἀλλ' οὐ δοξάζειν; Ἀνάγκη καὶ ταῦτα. Οὐκοῦν καὶ ἀσπάζεσθαί
35 τε καὶ φιλεῖν τούτους μὲν ταῦτα φήσομεν, ἐφ' οἷς γνῶσίς ἐστιν,
| ἐκείνους δὲ ἐφ' οἷς δόξα; ἢ οὐ μνημονεύομεν, ὅτι φωνάς τε καὶ 480
χρόας καλὰς καὶ τὰ τοιαῦτ' ἔφαμεν τούτους φιλεῖν τε καὶ θεᾶσθαι,
αὐτὸ δὲ τὸ καλὸν οὐδ' ἀνέχεσθαι ὥς τι ὄν; Μεμνήμεθα. Μὴ οὖν
τι πλημμελήσομεν φιλοδόξους καλοῦντες αὐτοὺς μᾶλλον ἢ φιλοσό-
5 φους; καὶ ἆρα ἡμῖν σφόδρα χαλεπανοῦσιν, ἂν οὕτω λέγωμεν;
Οὔκ, ἄν γ' ἐμοὶ πείθωνται, ἔφη· τῷ γὰρ ἀληθεῖ χαλεπαίνειν οὐ
θέμις. Τοὺς αὐτὸ ἄρα ἕκαστον τὸ ὂν ἀσπαζομένους φιλοσόφους
ἀλλ' οὐ φιλοδόξους κλητέον; Παντάπασι μὲν οὖν.

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Ε.

---

the νόμιμα of the many in conformity with the Idea. He must not allow them to predicate κοινωνία of εἴδη unless the εἴδη really intercommunicate.

28 **πολλὰ καλά.** Is καλά the plural of '*the* beautiful,' or of '*a* beautiful'? This question is raised by Bosanquet, who answers it thus: "the sentence about formulae leads me to interpret it in the former sense = 'many standards,' or cases accepted as standards, 'of beauty.'" Cf. 479 A, where however we have πολλὰ τὰ καλά, and its antithesis ἓν τὸ καλόν. The expression πολλὰ καλά must, I think, be taken in its usual sense, as the plural of καλόν τι; but it includes not only the objects of sense, but also νόμιμα περὶ καλοῦ, which are themselves πολλὰ καλά, because they connect αὐτὸ τὸ καλόν with another εἶδος. See last note.

479 E 32 **αὐτὰ ἕκαστα**: the generalised expression including αὐτὸ καλόν, αὐτὸ δίκαιον and all the Ideas. Cf. VI 507 B *n*.

480 A 2 **ἔφαμεν.** 476 B.

5 **ἆρα—λέγωμεν**; See Isocrates *de Soph.* 8 πλείω κατορθοῦντας τοὺς ταῖς δόξαις χρωμένους ἢ τοὺς τὴν ἐπιστήμην ἔχειν ἐπαγγελλομένους. To this (according to Teichmüller *Lit. Fehd.* I p. 103) Plato here replies, and the retort is supposed to be the more telling, because Isocrates, in spite of the sentence just quoted, aspired to the name φιλόσοφος: see Spengel *Isokrates u. Platon* pp. 13, 22 ff. Dümmler, on the other hand, supposes that Antisthenes is meant, as before (see on 476 D). I can see no sufficient reason for holding that Plato is here thinking specially of either, although the cap fits both.

4 **φιλοσόφους.** The connotation of φιλόσοφος has greatly altered or developed since Book II: see II 376 B *n*., and cf. Krohn *Pl. St.* pp. 9, 20, 102. Krohn is fully justified when he calls the concluding part of Book V "the turning-point" of the *Republic* (ib. p. 107). Plato's hitherto 'Hellenic city' is now well on the road to become an 'ensample in the Heavens.'

APPENDICES TO BOOK V.

I.

On the relation of the fifth book of the Republic to Aristophanes' Ecclesiazusae.

That there is some kind of connexion or interdependence between the Aristophanic and Platonic descriptions of a communistic ideal, is a theory which has been strenuously advocated by a succession of distinguished scholars from the middle of the 18th century to the present day. The author of the suggestion was apparently Bizet, who, as I learn from Tchorzewski (*de Politia, Timaeo, Critia* 1847 p. 150), appended to his argument of the *Ecclesiazusae* the note ὁ δ' Ἀριστοφάνης διὰ τούτων τοὺς φιλοσόφους, οἷς ἐχθρὸς ἦν, μάλιστα δὲ τὰ τοῦ Πλάτωνος περὶ πολιτείας βιβλία ψέγειν σκώπτειν καὶ κωμῳδεῖν δοκεῖ. An attempt to establish the connexion was made by Lebeau in 1760 (Tchorzewski l. c.), but the first to advance any serious arguments in its support was Morgenstern (*de Plat. Rep. comment. prima* 1794 pp. 74—78). In one form or another, the theory received the support of, among the older generation of scholars, Boeckh (*de simultate Xen. et Plat.* 1811 p. 26), Bergk (*Comment. de rel. com. Attic. antiq.* 1838 pp. 81, 404 *n.*), Meineke (*Hist. crit. com. Graec.* 1839 pp. 287 ff.), and Tchorzewski (l. c.): see Susemihl *Gen. Entwick.* II pp. 296 ff., where the author mentions the most important writings on the subject down to 1857. The original theory has undergone some new and remarkable developments since the efflorescence of the chorizontic school of criticism, in whose hands the apparent connexion between the *Ecclesiazusae* and the *Republic* has formed a useful weapon for attacking the unity of Plato's dialogue. Foremost of these critics is Krohn (*Pl. St.* 1876 pp. 72—83, and *Pl. Frage* 1878 pp. 36 f.); among the others, we may refer in particular to Stein (*de Ar. Eccles. arg. e quarto reip. Plat. lib. sumpto* 1880), Teichmüller (*Lit. Fehden* I 1881 pp. 15 ff. and II 1884 pp. 41 f.), Bergk (*Gr. Literaturgesch.* 1887 IV pp. 85, 462 ff.), Usener (in Brandt's *zur Entwick. d. Pl. Lehr. v. d. Seelentheilen* 1890 p. 6), and above all Chiappelli (in *Riv. di Filologia* etc. XI pp. 161—273 and XV pp. 343—352), to whom we owe what is in my opinion by far the most interesting and valuable discussion on the whole subject. A few distinguished writers still maintain that the philosopher and the comedian are probably independent of one another, notably Zeller (*Phil. d. Griechen*[4] II 1, p. 551 *n.* 2) and on the whole also Hirmer (*Entst. u. Komp. d. Plat. Pol.* pp. 655—660), but the balance of published opinion is in favour of recognising in

some shape or other a historical connexion between the socialistic burlesque of Aristophanes and the serious communism of Plato.

In reviewing the available evidence, it will be convenient to consider, in the first place, any external indications which may be supposed to have a bearing on the theory; secondly, any alleged or possible references to Plato himself in the *Ecclesiazusae*, or to Aristophanes in the fifth book of the *Republic*; thirdly, the general similarity between the two writings; and finally, such particular resemblances of language and idea as have been adduced in support of the allegation that Plato has in view Aristophanes, or Aristophanes Plato.

I. *Alleged external evidence.*

According to Aristotle (*Pol.* B 7. 1266^a 34 ff.), *οὐδεὶς—οὔτε τὴν περὶ τὰ τέκνα κοινότητα καὶ τὰς γυναῖκας ἄλλος* (i.e. other than Plato) *κεκαινοτόμηκεν οὔτε περὶ τὰ συσσίτια τῶν γυναικῶν*, and Plato himself in the *Timaeus* 18C remarks, with reference to the communism of the *Republic*, *ἢ τοῦτο μὲν διὰ τὴν ἀήθειαν τῶν λεχθέντων εὐμνημόνευτον, ὅτι κοινὰ τὰ τῶν γάμων καὶ τὰ τῶν παίδων πᾶσιν ἁπάντων ἐτίθεμεν κτλ;* On the strength of these passages Teichmüller (ll.cc.) has argued that the fifth book of the *Republic* must have preceded the *Ecclesiazusae*. The argument is, however, as Zeller points out (l.c.), altogether inconclusive; for Aristotle does not assert that Plato was the first, but that he was the only authority, who introduced this innovation. It is therefore clear that Aristotle, who must have known the *Ecclesiazusae*, is excluding the fantastic creations of comedy from his survey. This inference is further supported by another passage in the *Politics* (ib. 12. 1274^b 9—11), where *ἥ τε τῶν γυναικῶν καὶ παίδων καὶ τῆς οὐσίας κοινότης καὶ τὰ συσσίτια τῶν γυναικῶν* are said to be *ἴδια Πλάτωνος*. See also Newman, *The Politics of Aristotle*, Vol. II p. 282. It has been maintained on the other hand that the *Ecclesiazusae* is earlier than the *Republic*, because Aristophanes declares his proposals to be *μήτε δεδραμένα μήτ' εἰρημένα πω πρότερον* (*Eccl.* 579), but, in point of fact, the educated Greeks of Aristophanes' time probably knew that communistic societies had already existed (see on V 451 C, 457 B), and Zeller takes the comedian much too seriously when he supposes this line to demonstrate the priority of Aristophanes' play even to the proposals of the philosopher. No ancient writer, so far as I am aware, has suggested either that Aristophanes refers to Plato, or that Plato refers to Aristophanes; and there is no other external evidence of any kind, if we except certain chorizontic conjectures which are in harmony, so far as they go, with the well-known statement of Gellius (*Noct. Att.* XIV 3) about the separate publication of part of the *Republic*. See *Introd.* § 4. The question must therefore be decided, if at all, on other grounds.

II. *Alleged or* primâ facie *possible allusions either* (*a*) *to Plato in the Ecclesiazusae, or* (*b*) *to Aristophanes in the fifth book of the Republic.*

(*a*) The name of Plato does not occur in the *Ecclesiazusae*. This fact has sometimes been used as an argument against the theories

connecting the *Ecclesiazusae* and the *Republic*: see for example Zeller[4] II 1, p. 551 *n*. But, as Bergk'(*Gr. Literaturgesch.* IV p. 86) and others have pointed out, the later comedies of Aristophanes comparatively seldom attack contemporaries by name[1], and in any case Aristophanes was quite at liberty, if he thought fit, to caricature the scheme of Plato without specifying its author. Cf. Krohn *Pl. St.* p. 76. Is Plato present in disguise in any portion of the play? Some critics have detected an allusion to the philosopher in the words with which the Aristophanic chorus introduces the communism of the *Ecclesiazusae*:

> νῦν δὴ δεῖ σε πυκνὴν φρένα καὶ φιλόσοφον ἐγείρειν
> φροντίδ' ἐπισταμένην
> ταῖσι φίλαισιν ἀμύνειν (vv. 571—573).

The reading of the MSS is φιλόσοφον, and there is no sufficient justification for the conjectures φιλόδημον or φιλόκοινον, for the dactylic measure may easily pass into the trochaic, as in *Frogs* 884 (quoted in Blaydes' note). It is of course possible, on the face of it, that Plato is in Aristophanes' mind, and the possibility becomes still more evident if we read φιλοσόφων, which Bergk declares—somewhat hastily, I think—to be necessary on metrical grounds (*Gr. Literaturgesch.* IV p. 463 *n.* 135). But φιλόσοφον gives the better construction and sense, and the words of Aristophanes as they stand in the MSS do not in themselves suggest a reference to the theories either of Plato or of any other philosopher. The adjective φιλόσοφον is merely an amplification of πυκνήν. Cf. Hirmer l. c. p. 659 *n.* 2. Others may be inclined to recognise Plato in the εὐπρεπὴς νεανίας who proposes the γυναικοκρατία of Aristophanes' play:

> μετὰ τοῦτο τοίνυν εὐπρεπὴς νεανίας
> λευκός τις ἀνεπήδησ' ὅμοιος Νικίᾳ
> δημηγορήσων, κἀπεχείρησεν λέγειν
> ὡς χρὴ παραδοῦναι ταῖς γυναιξὶ τὴν πόλιν κτλ.
> (vv. 427—454.)

But in this instance also the identification would be purely speculative, and much the same may be said of Bergk's conjecture (*Comm. de reliq. Com. Att. ant.* p. 404 *n.*) that τὸν τῶν γραφέων ἄριστον in verse 995 refers to Plato:

> Νεαν. ἀλλ' ὦ μέλ' ὀρρωδῶ τὸν ἐραστήν σου.
> Γρ. τίνα;
> Νεαν. τὸν τῶν γραφέων ἄριστον.
> Γρ. οὗτος δ' ἔστι τίς;
> Νεαν. ὃς τοῖς νεκροῖσι ζωγραφεῖ τὰς ληκύθους,
> ἀλλ' ἄπιθ', ὅπως μή σ' ἐπὶ θύραισιν ὄψεται.
> (vv. 994—997.)

[1] Plato and his school are however frequently mentioned by the poets of the New Comedy. The following references are due to Stein (l.c. p. 9 *n.*): Theopompus ap. Meineke *Frag. Comic. Gr.* II p. 797, Anaxandrides ib. III p. 170, Amphis pp. 302, 305, Ephippus p. 332, Epicrates p. 370, Cratinus Junior p. 378, Alexis pp. 382, 451, 453, 455, 468, Philippides IV p. 468. See D. L. III 26 ff.

There remains a single passage in which the fertile imagination of the same scholar discovered a precise and positive allusion to Plato. It is a tolerably well established tradition that Plato was originally called Aristocles (D. L. III 4, and other evidence in Zeller[4] II 1, p. 392 *n.* 1), and Aristyllus is a diminutive or hypocoristic form of that name. See Etym. M. p. 142. 55 ff. Ἀρίστυλλος· ὄνομα παρὰ Ἀριστοφάνει. εἴρηται δὲ ὑποκοριστικῶς ὁ Ἀριστοκλῆς, and Eustath. *ad Il.* p. 989. 45 ὑποκεκόρισται ὁ Ἥρυλλος ἐκ τοῦ Ἡρακλῆς ὡς ἐκ τοῦ Ἀριστοκλῆς ὁ Ἀρίστυλλος παρὰ τῷ κωμικῷ, with Fick *Griech. Personennam.* p. LII. Now in the *Ecclesiazusae* 646 ff., after Praxagora has described the advantages of domestic communism in language very like Plato's, we read:—

Πραξ. πολὺ μέντοι δεινότερον τούτου τοῦ πράγματός ἐστι,—
Βλεπ. τὸ ποῖον;
Πραξ. εἴ σε φιλήσειεν Ἀρίστυλλος, φάσκων αὐτοῦ πατέρ' εἶναι.
Βλεπ. οἰμώζοι τἂν καὶ κωκύοι.
Πραξ. σὺ δέ γ' ὄζοις ἂν καλαμίνθης,
ἀλλ' οὗτος μὲν πρότερον γέγονεν πρὶν τὸ ψήφισμα γενέσθαι,
ὥστ' οὐχὶ δέος μή σε φιλήσῃ.
Βλεπ. δεινὸν μέντἂν ἐπεπόνθη.

Why should not Aristyllus be Plato? Bergk had the boldness to suggest their identity (l.c. p. 403 *n.*), and in the following year Meineke upheld the same view by the citations which I have given. The conjecture deserves the praise of ingenuity, but is far from probable in itself, and has met with little favour at the hands of recent writers. If Plato is personated by Aristyllus, we can only say that his features are distorted beyond the possibility of recognition both here and in the *Plutus*

μινθώσομεν θ' ὥσπερ τράγου
τὴν ῥῖνα· σὺ δ' Ἀρίστυλλος ὑποχάσκων ἐρεῖς
ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι (vv. 313—315):

nor is it at all likely that Aristophanes, even in a late comedy like the *Ecclesiazusae*, would have had recourse to so far-fetched a cryptogram. We meet with Aristyllus as a distinct and separate proper name before the archonship of Euclides (CIA I 299, CIA I 447 col. I, quoted by Hirmer l.c. p. 659), and we have no reason for disbelieving the Scholiasts when they remark that this particular Ἀρίστυλλος was only some αἰσχροποιός or other whom Aristophanes wished to deride. To judge from his posthumous history of Greek literature (IV pp. 86, 463), Bergk himself afterwards abandoned the idea that Aristyllus stands for Plato.

It will be seen that the available evidence under this head is quite insufficient to establish the probability of any kind of connexion between the *Ecclesiazusae* and the *Republic*.

(*b*) It has been maintained by Chiappelli (l.c.) and other writers that Plato makes frequent reference to Aristophanes in the course of Book V. The expressions in question have been separately dealt with

as they occur: but it will be easier to estimate the cumulative value of their evidence if we bring them under the compass of a single survey.

The following passages claim consideration:

(1) οὐκ ἴστε ὅσον ἑσμὸν λόγων ἐπεγείρετε· ὃν ἐγὼ ὁρῶν παρῆκα τότε, μὴ παράσχοι πολὺν ὄχλον 450 B.

(2) ἀπιστοῦντα δὲ καὶ ζητοῦντα ἅμα τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, ὃ δὴ ἐγὼ δρῶ, φοβερόν τε καὶ σφαλερόν, οὔ τι γέλωτα ὀφλεῖν κτλ. 450 E.

(3) τάχα δὲ οὕτως ἂν ὀρθῶς ἔχοι, μετὰ ἀνδρεῖον δρᾶμα παντελῶς διαπερανθὲν τὸ γυναικεῖον αὖ περαίνειν 451 B C.

(4) οὐ φοβητέον τὰ τῶν χαριέντων σκώμματα, ὅσα καὶ οἷα ἂν εἴποιεν εἰς τὴν τοιαύτην μεταβολὴν γενομένην καὶ περὶ τὰ γυμνάσια καὶ περὶ μουσικὴν καὶ οὐκ ἐλάχιστα περὶ τὴν τῶν ὅπλων σχέσιν καὶ ἵππων ὀχήσεις 452 B C.

(5) μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι ἡγεῖται ἢ τὸ κακόν, καὶ ὁ γελωτοποιεῖν ἐπιχειρῶν πρὸς ἄλλην τινὰ ὄψιν ἀποβλέπων ὡς γελοίου ἢ τὴν τοῦ ἄφρονός τε καὶ κακοῦ, καὶ καλοῦ αὖ σπουδάζει πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν στησάμενος ἢ τὸν τοῦ ἀγαθοῦ 452 D. Cf. also δεηθεῖσί τε τούτων μὴ τὰ αὑτῶν πράττειν, ἀλλὰ σπουδάζειν 452 C.

(6) τὸν τὰ ἐναντία λέγοντα 454 E and τοῦ τὰ τοιαῦτα ἀντιλέγοντος 455 A.

(7) ὁ δὲ γελῶν ἀνὴρ ἐπὶ γυμναῖς γυναιξίν, τοῦ βελτίστου ἕνεκα γυμναζομέναις, ἀτελῆ τοῦ γελοίου [σοφίας] δρέπων καρπόν, οὐδὲν οἶδεν, ὡς ἔοικεν, ἐφ' ᾧ γελᾷ οὐδ' ὅ τι πράττει 457 B.

(8) καὶ μὲν δὴ καὶ τοῖς πρόσθεν γε ὡμολογοῦμεν 464 B.

(9) ὦ Σώκρατες—τοιοῦτον ἐκβέβληκας ῥῆμά τε καὶ λόγον, ὃν εἰπὼν ἡγοῦ ἐπὶ σὲ πάνυ πολλούς τε καὶ οὐ φαύλους—θεῖν διατεταμένους ὡς θαυμάσια ἐργασομένους 473 E f.

In nearly all these places Chiappelli (l.c.) suspects that Plato has Aristophanes in view. As regards the first, it is tolerably clear from Plato's choice of the word παρῆκα that the ἑσμὸς λόγων means the swarm of subjects which Socrates will now have to discuss, and not the hostile criticism which he will encounter: see note ad loc. The notes on (2) and (3) will shew that neither of these passages warrants the conclusion that either Aristophanes or any other representative of Athenian comedy is intended. It would be almost equally rash to identify τὸν τὰ ἐναντία λέγοντα in (6) with Aristophanes, and in (9) Plato is manifestly thinking of a coalition of antagonists, not to mention the fact that the subject of the philosopher-king, which evokes this exclamation from Glauco, is nowhere hinted at in the *Ecclesiazusae*. If the imperfect ὡμολογοῦμεν is to be retained in (8), the sentence becomes more pointed on the supposition that Plato is replying to some criticism or caricature of his communistic theories; but even without such a hypothesis, the meaning is satisfactory enough. In the other three passages, viz. (4), (5) and (7), it is difficult to resist the impression that Plato's vigorous invective, though professedly general, has also a personal application. There are several places in the *Republic* where

Plato has with much probability been supposed to be thinking of an individual in describing the type, as, for example, when he pours contempt on the epideictic rhetorician in the person of Isocrates (VI 498 E *n.*); and it is quite possible that he thought of Aristophanes when he wrote these words. But there cannot be any reference to the *Ecclesiazusae* in particular, for the *Ecclesiazusae* does not touch upon any of the special topics which Plato here mentions, such as the athletic and military exercises of women. The most that we can reasonably affirm is that, if the *Ecclesiazusae* can be shewn on other grounds to be an attack either on Plato's own theories, or on views with which he sympathised, the personal tone of (4), and especially of (5) and (7), is most easily explicable on the hypothesis that they are a sort of counter attack on Aristophanes by Plato.

III. *The general resemblances between the two works in respect of subject-matter and content.*

The *Ecclesiazusae* falls into two well-marked divisions (1—876, and 877—1181), the second of which merely elaborates and illustrates the idea expressed in vv. 615—618, and contains nothing which can fairly be quoted in this connexion. It is otherwise with the first half of the play. There Aristophanes deals with a number of subjects which are treated also by Plato, viz. Community of Goods (590—594, 597—610, 673—692), Community of Women (611—634), Community of Children (635—650), the absence of every kind of δίκαι (657—672), and the establishment of ξυσσίτια (715 f.). The coincidence is remarkable and certainly requires explanation.

IV. *Specific parallels in idea, or in language, or in both idea and language.*

These are more numerous and sometimes, perhaps, more remarkable than is generally supposed. We may tabulate them as follows:

PLATO.	ARISTOPHANES.
(1) τὰς γυναῖκας ταύτας τῶν ἀνδρῶν τούτων πάντων πάσας εἶναι κοινάς, ἰδίᾳ δὲ μηδενὶ μηδεμίαν συνοικεῖν 457 C f.	καὶ ταύτας γὰρ κοινὰς ποιῶ τοῖς ἀνδράσι συγκατακεῖσθαι ǀ καὶ παιδοποιεῖν τῷ βουλομένῳ (614 f.)
(2) ὅτι πάντων ξυμφορώτατ' ἂν εἴη πραχθέντα τῇ πόλει καὶ τοῖς φύλαξιν 458 B.	καὶ μὴν ὅτι μὲν χρηστὰ διδάξω πιστεύω (583).
(3) πατέρας δὲ καὶ θυγατέρας καὶ ἃ νῦν δὴ ἔλεγες πῶς διαγνώσονται ἀλλήλων; 461 C f. παντὶ γάρ, ᾧ ἂν ἐντυγχάνῃ τις, ἢ ὡς ἀδελφῷ ἢ ὡς ἀδελφῇ ἢ ὡς πατρὶ ἢ ὡς μητρὶ ἢ ὑεῖ ἢ θυγατρὶ ἢ τούτων ἐκγόνοις ἢ προγόνοις νομιεῖ ἐντυγχάνειν 463 C: cf. 461 D.	πῶς οὖν οὕτω ζώντων ἡμῶν τοὺς αὑτοῦ παῖδας ἕκαστος ǀ ἔσται δυνατὸς διαγιγνώσκειν; Τί δὲ δεῖ; πατέρας γὰρ ἅπαντας ǀ τοὺς πρεσβυτέρους αὑτῶν εἶναι τοῖσι χρόνοισιν νομιοῦσιν (635—637).

(4) ἔχομεν οὖν—μεῖζον ἀγαθὸν τοῦ ὃ ἂν ξυνδῇ τε καὶ ποιῇ μίαν (sc. τὴν πόλιν); Οὐκ ἔχομεν 462 A f.	ἀλλ' ἕνα ποιῶ κοινὸν πᾶσιν βίοτον καὶ τοῦτον ὅμοιον (594: cf. 590—593). τὴν δὲ δίαιταν τίνα ποιήσεις; Κοινὴν πᾶσιν· τὸ γὰρ ἄστυ ¦ μίαν οἴκησίν φημι ποιήσειν συρρήξασ' εἰς ἓν ἅπαντα, ¦ ὥστε βαδίζειν εἰς ἀλλήλους (673—675: cf. 690 ff.)
(5) τί δέ; δίκαι τε καὶ ἐγκλήματα πρὸς ἀλλήλους οὐκ οἰχήσεται ἐξ αὐτῶν, ὡς ἔπος εἰπεῖν κτλ.; 464 D.	ἀλλ' οὐδὲ δίκαι πρῶτον ἔσονται κτλ. (657—672: cf. also 560—567).
(6) καὶ μὴν ὅτι γε νεώτερος πρεσβύτερον—οὔτε ἄλλο βιάζεσθαι ἐπιχειρήσει ποτέ, οὔτε τύπτειν ὡς τὸ εἰκός· οἶμαι δ' οὐδὲ ἄλλως ἀτιμάσει· ἱκανὼ γὰρ τὼ φύλακε κωλύοντε, δέος τε καὶ αἰδώς, αἰδὼς μὲν ὡς γονέων μὴ ἅπτεσθαι εἴργουσα, δέος δὲ τὸ τῷ πάσχοντι τοὺς ἄλλους βοηθεῖν, τοὺς μὲν ὡς υἱεῖς, τοὺς δὲ ὡς ἀδελφούς, τοὺς δὲ ὡς πατέρας 465 A f.	ἀλλ' ὁ παρεστὼς οὐκ ἐπιτρέψει· τότε δ' αὐτοῖς οὐκ ἔμελ' οὐδὲν ¦ τῶν ἀλλοτρίων ὅστις τύπτοι· νῦν δ' ἢν πληγέντος ἀκούσῃ ¦ μὴ αὐτὸν ἐκεῖνον τύπτῃ δεδιὼς τοῖς δρῶσιν τοῦτο μαχεῖται (641—643).
(7) ἀλλὰ μὴν καὶ καθ' Ὅμηρον τοῖς τοιοῖσδε δίκαιον τιμᾶν τῶν νέων ὅσοι ἀγαθοί· καὶ γὰρ Ὅμηρος τὸν εὐδοκιμήσαντα ἐν τῷ πολέμῳ νώτοισιν Αἴαντα ἔφη διηνεκέεσσι γεραίρεσθαι, ὡς ταύτην οἰκείαν οὖσαν τιμὴν τῷ ἡβῶντί τε καὶ ἀνδρείῳ, ἐξ ἧς ἅμα τῷ τιμᾶσθαι καὶ τὴν ἰσχὺν αὐξήσει. Ὀρθότατα, ἔφη. Πεισόμεθα ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ταῦτά γε Ὁμήρῳ 468 C f.	καὶ ῥαψῳδεῖν ἔσται τοῖς παιδαρίοισιν ¦ τοὺς ἀνδρείους ἐν τῷ πολέμῳ, κεἴ τις δειλὸς γεγένηται, ¦ ἵνα μὴ δειπνῶσ' αἰσχυνόμενοι (679—681).

I have drawn attention to the Aristophanic parallels in commenting on each of these passages of Plato individually. The impression which they produce as a whole will vary according to the observer's bent and attitude of mind. To Zeller and Hirmer they appear for the most part only accidental coincidences natural enough in the independent exposition and development of the same fundamental idea. By way of illustration Hirmer reminds us that one of the reasons which Plato assigns for domestic communism finds an echo in the motive to which Herodotus had already attributed the community of wives among the Agathyrsi: see note on 463 C. Susemihl on the other hand seems to think that the resemblances are too striking to be merely accidental (*Gen. Entwick.* II p. 297). Experience has shewn that it would be rash to limit the possible degrees of approximation between two writers of ability discussing the same or similar subjects; but for my own part I am disposed to think that we should give the preference to an ex-

planation which, while it is probable on other grounds, leaves room for the possibility that some at least of these coincidences are not altogether fortuitous.

On a retrospect of the foregoing discussion, we see that the residue of solid fact awaiting explanation is first, the general resemblance of subject and treatment between the fifth book of the *Republic* and the *Ecclesiazusae*, and secondly, certain particular coincidences of idea and phraseology. No very great stress should be laid on the personal and polemical tone which seems to make itself felt in some of the passages cited under heading II (*b*); but it may be found that a solution which explains the other phenomena will provide a reasonable account of this matter also.

What explanations may be, or have been, offered?

It may be suggested, in the first place, that Aristophanes and Plato are borrowing from the same literary source. According to Aristoxenus ap. D. L. III 37 and Favorinus ib. 57 the *Republic* of Plato was found almost entire ἐν τοῖς Πρωταγόρου Ἀντιλογικοῖς, but the fable is unworthy of serious discussion, and has not been accepted by any responsible critic (cf. Frei, *Quaestiones Protagoreae* p. 187). Apart from this testimony, there is no evidence to support the view that the resemblances between Aristophanes and Plato are due to imitations of the same original.

Secondly, it has been held that Aristophanes copies from Plato. According to this theory, the *Ecclesiazusae* caricatures the Platonic community of goods, wives and children, referred to or expounded in the end of Book III, in IV 423 E f., and especially in Book V of the *Republic*. Zeller and others have endeavoured to refute this view by urging that communism in the *Ecclesiazusae* is represented rather as an extreme development of democracy and the democratical spirit than as "das Hirngespenst eines aristokratischen Doctrinärs" (Zeller l.c. p. 552 *n.*); that Aristophanes depicts a γυναικοκρατία, and exhibits in fact "a bill in Parliament for the putting down of men" (*Merry Wives of Windsor* II 1), whereas in Plato we have an ἀριστοκρατία in which the best women and the best men are on an equality; and that there are many proposals in the fifth book of the *Republic* to which there is no analogy in the *Ecclesiazusae*, although they would have formed an admirable subject for Aristophanes' peculiar kind of wit, such as the κλῆροί τινες κομψοί (460 A), the gymnastic exercises of the female guardians (452 B C al.), and their presence on the field of battle (471 D al.). These observations are certainly true, and conclusive against the theory that the *Ecclesiazusae* was intended by Aristophanes as an exhaustive polemic against Plato's communism, and nothing more; but such a theory is quite indefensible and betrays a complete misapprehension of the genius of Comedy. The primary object of Aristophanic Comedy, when all is said and done, was to amuse (452 B C, 457 B), and the accurate and complete recapitulation of Plato's theories would not only be slavish and pedantic, but also much less amusing than a partial and distorted view. "Dass Aristophanes nicht naturgetreue Farben liebt, wenn er seine Opfer der Bühne überantwortet, braucht

nicht besonders gesagt zu werden; er hat am Sokrates eine wahrhaft thersiteische Rolle gespielt. Also soll Niemand behaupten, er habe den Wortlaut der Politie vor Augen seine Komödie gedichtet, bedacht dem Verfasser kein Unrecht zu thun. Er nahm, was seinem Zwecke diente; für seine Extravaganzen muss man zunächst das Wesen der Komik verantwortlich machen" (Krohn *Pl. St.* p. 79). The real question is whether the actual points of contact between the *Republic* and the *Ecclesiazusae* are sufficiently numerous and of such a kind as to shew that Aristophanes had the *Republic* in view in any *part* of his play. If we confine ourselves to the internal evidence, the possibility of such a direct and immediate reference to Plato's dialogue cannot be denied; but it is impossible for many reasons to believe that the whole of the *Republic* is earlier than 393—390 B.C., between which dates the *Ecclesiazusae* falls.

It is at this point that the separatist critics step in. In discussing the relationship between Aristophanes and Plato, Morgenstern (l.c. p. 83) had already made the suggestion that the *Republic* as we have it now is an *editio aucta et emendata* of an earlier *Republic*, and that Aristophanes had before him this preliminary treatise; and Teichmüller for his part places the first five books of the *Republic* in 392 or 391, and the *Ecclesiazusae* in 390 B.C. (l.c. I pp. 15 ff.). But the resemblances between the two works can be explained without having recourse to the hypotheses of the separatists, and the question whether the different books of the *Republic* were published together or not should be kept distinct from the present enquiry. See *Introd.* § 4, where I have tried to shew that the χωρίζοντες have hitherto failed to prove their case.

Thirdly, Plato may have had the *Ecclesiazusae* in view when he wrote the fifth book of the *Republic*. This opinion was first, I think, expressed by Boeckh, who remarks "Plato quinto Reipublicae lepidorum hominum facetiis perstricta haec placita significans Aristophanis comoediam videtur respicere" (l. c. p. 26). Boeckh's view seems to be regarded as possible both by Zeller (l. c.) and Hirmer (l. c.), the latter of whom reminds us that Plato alludes to Aristophanes also in other parts of the *Republic* (see on VII 529 B, C, and cf. VI 508 B *n.*): and, among the separatists, Krohn, Stein, Usener and Chiappelli, in one form or another, hold what is fundamentally the same belief. According to Krohn (*Pl. St.* l. c.), the order of publication was *Republic* I—IV, *Ecclesiazusae*, *Republic* V. In the *Ecclesiazusae* Aristophanes ridicules the Platonic community of wives and children alluded to in IV 423 E f., and doubtless familiar enough as a topic of conversation in the more cultivated circles of Athenian society; while the first half of *Republic* V reiterates, in view of Aristophanes' travesty, the principle of κοινὰ τὰ φίλων, adding new and well-considered arguments in its support. Stein and Chiappelli (ll. cc.) agree pretty closely with Krohn, except that Stein thinks the remark of Socrates in IV 423 E f. was enough by itself to inspire the author of the *Ecclesiazusae*, without any assistance from the oral diffusion of Plato's paradoxical innovations. The hypothesis proposed by Usener (ap. Brandt l.c.), regarded merely as a work of art,

is singularly perfect and complete. Starting from the thesis that the recapitulation of the *Republic* in the *Timaeus* (17 C ff.) refers to a preliminary draft of a portion of the dialogue published before the production of the *Ecclesiazusae*, Usener maintains that in *Republic* II c. 15—IV c. 5 inclusive we have the substance of that earlier treatise, which included also a sketch of the community of wives and children, afterwards compressed into the single sentence IV 423 E f. Aristophanes' travesty of this forerunner of the *Republic* is contained in the *Ecclesiazusae*, which was put on the stage, according to Usener, in 393 B.C., and in Book V of the *Republic* Plato treats the whole subject afresh in view of Aristophanes' attack.

So much for the most important and representative theories which have been advanced on the question. In an enquiry of this kind, we cannot hope to attain the certainty of absolute demonstration; but I am strongly inclined to admit the probability that Plato had the *Ecclesiazusae* and its author in his mind when he wrote that part of the fifth book which deals with the subject of women and children. Granted that the *Ecclesiazusae* is earlier than Book V of the *Republic*, Plato must have known the play, and the subjects treated of in the two writings are so closely allied that it would have been difficult to ignore the comedian altogether in traversing what is nearly the same ground. The positive coincidences, again, both general and particular, though they do not perhaps compel us to assume any connexion between the two works, are, at all events in some cases, most readily explicable on that hypothesis. A similar remark will apply to the instances already cited of personal or apparently personal references to some representative of the comic stage in more than one passage of Book V. But there is nothing in this admission which lends support to any of the chorizontic hypotheses, and the separatists, with few exceptions, take much too narrow a view of the question at issue. No doubt Aristotle asserts that the community of wives and children and the συσσίτια γυναικῶν were novelties peculiar to Plato among all the authors both of theoretical and of practical polities (*Pol.* B 7. 1266ᵃ 34 ff.). As far as concerns actually existing States, Aristotle's remark is demonstrably incorrect, if the word 'polity' is held to include barbarian as well as Hellenic constitutions[1]; and though what he says may be true of the πολιτεῖαι τῶν φιλοσόφων, there is a considerable body of evidence to shew that the community of wives and children as well as of property was an idea freely mooted in Athenian speculative circles, even when it was not embodied in a formal πολιτεία like that of Plato, or that of Diogenes[2] after him. The attitude of Euripides is highly significant in a question of this kind; and Dümmler (*Proleg. zu Platons Staat* p. 55) has drawn attention to a fragment of the *Protesilaus* where Euripides forestalls the Platonic conception in the words κοινὸν γὰρ εἶναι χρῆν γυναικεῖον γένος (*Fr.* 655 Dindorf. Cf. also *Fr.* 406, *Med.* 573 ff. and *Hipp.* 616 ff.). The wide-spread desire in Plato's age to break

[1] See on V 457 B, 463 C.
[2] See Zeller[4] II 1, pp. 321—326.

with 'convention' and reorganize society on a 'natural' basis, with the frequent appeal to the analogy of the dumb creation (see on 451 C), in which the 'vox Naturae' was supposed to be most plainly audible, points towards the same conclusion; and I do not think that Dümmler overshoots the mark when, in reviewing the available evidence, he affirms "Es ist kein Zweifel, Weiber- und Gütergemeinschaft liegen auf dem Wege der Weltbeglückungspläne des fünften Jahrhunderts" (l. c.). See also *Archiv für Geschichte der Philosophie* III p. 458 f., where Diels remarks "berühmte Gedanken, deren schulmässige Fassung uns erst aus dem Anfang des vierten Jahrhunderts vorliegt (z. B. Sclavenemancipation und Weibergemeinschaft), bereits im Jahrhundert der Aufklärung geboren sind." That such aspirations commanded a large measure of sympathy and support among some of Socrates' followers, including of course Plato, may be easily believed, both on account of the views which were afterwards promulgated by Plato and the Cynics, and also because there are signs that such an innovation would not have been altogether repugnant to the historical Socrates, whose attitude on sexual questions is almost repulsively utilitarian: see Xen. *Mem.* I 3. 14, II 1. 5, 2. 4. It is from political and social ideas of this kind that Aristophanes, who everywhere shews himself familiar with the intellectual movements of his day, derived the materials of his comedy. Everything else had been tried in Athens; why not have recourse to the remedy offered by the so-called 'natural' state of society? ἐδόκει γὰρ τοῦτο μόνον ἐν τῇ πόλει | οὔπω γεγενῆσθαι (*Eccl.* 456 f.). Aristophanes' *Ecclesiazusae* is thus a satire both on Athenian democracy and on the socialistic theories of his age. The philosopher may well have been dissatisfied with the comedian's unscrupulous travesty of views with which he had himself no little sympathy. In the fifth book of the *Republic* Plato touches with serious purpose on nearly all the proposals which Aristophanes had tried to make ridiculous, sometimes expressing himself as if he were the self-nominated champion of the ideal so licentiously burlesqued upon the stage, and even appears to carry the war into the enemy's camp by a vigorous onslaught upon the principles and practice of Athenian comedy (452 C f.).

II.

V 452 D, E. μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι ἡγεῖται ἢ τὸ κακόν, καὶ ὁ γελωτοποιεῖν ἐπιχειρῶν πρὸς ἄλλην τινὰ ὄψιν ἀποβλέπων ὡς γελοίου ἢ τὴν τοῦ ἄφρονός τε καὶ κακοῦ, καὶ καλοῦ αὖ σπουδάζει πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν στησάμενος ἢ τὸν τοῦ ἀγαθοῦ.

With this text (that of Paris A) Π agrees, except for the trifling error τινὰν ὄψιν for τινὰ ὄψιν. The words καὶ καλοῦ αὖ are omitted in Ξ and a few late MSS: in *q* they are replaced by καὶ οὐ καλοῦ αὖ. There is no other variant of any consequence in the MSS.

The explanation which I have given agrees with that of the Oxford editors except that they do not make ὁ γελωτοποιεῖν ἐπιχειρῶν subject

to *σπουδάζει*, but to *μάταιος*, which will therefore have a threefold subject, viz. (1) *ὃς—κακόν*, (2) *ὁ—κακοῦ*, (3) *ὃς* (understood) *καλοῦ αὖ σπουδάζει κτλ.* I think the view taken in the notes is both grammatically easier and better in point of sense. In any case, however, the sentence must be allowed to be ill-constructed and awkward, although that in itself is not enough to justify us in accepting emendations which are far from probable or satisfactory.

The difficulties connect themselves (1) with *ὡς γελοίου*, (2) with *καὶ καλοῦ αὖ*, (3) with *πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν στησάμενος*. *ὡς γελοίου* is cancelled by Cobet and Herwerden, and may of course be a gloss on *ἄφρονός τε καὶ κακοῦ*. The omission of these two words improves the style, but, as they are in all the MSS, it is safer to retain them as a Platonic pleonasm.

As regards *καὶ καλοῦ αὖ*, the introduction of *καλόν* ('beauty' or 'taste') as apparently a sort of duplicate of *ἀγαθόν* seems at first sight unnecessary and irrelevant. But *καλόν* appears in the sister passage below (457 B), and I think that *καλοῦ* here makes Plato's allusion to the Old Comedy somewhat more pointed and telling, for Comedy, like every form of Greek art, might be supposed to aim at *τὸ καλόν*. It cannot however be denied that *καὶ καλοῦ may* be an erroneous duplication of *καὶ κακοῦ*, and in that case the meaning will be 'and he who attempts to raise a laugh etc. aims seriously also at another goal' etc., *ὁ γελωτοποιεῖν ἐπιχειρῶν* being the nominative to *σπουδάζει*. I formerly felt disposed to take this view.

The expression *πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν στησάμενος* has been taken by Jebb to mean 'having set himself to some other aim': cf. Soph. *Ant.* 299 *πρὸς αἰσχρὰ πράγμαθ' ἵστασθαι*. The Sophoclean line might justify *στάς*, but surely not *στησάμενος*, which is always I think—except of course where it means 'having stopped' (*desisto*, *desino*, *quiesco*: see Stephanus-Hase s.v.)—transitive in good Greek. My explanation of *στησάμενος* is due to J. and C.: it receives some support from the parallel idiom in 450 B (*μέτρον—τοιούτων λόγων ἀκούειν*), where see note: but at best we must allow that the participle is somewhat awkward. W. H. Thompson and others expunge the preposition *πρός*.

The other proposed solutions are as follows: (1) *μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι ἡγεῖται—κακοῦ, ἢ σπουδάζει κτλ.* (Bekker, Schneider. There is however no MS authority for *ἤ*. Schneider also favours Stephanus' conjecture *σπουδάζειν* for *σπουδάζει*). (2) *μάταιος—κακοῦ, καὶ αὖ σπουδάζει* (Stallbaum). (3) Hermann bracketed *ὁ γελωτοποιεῖν—κακοῦ, καί*, and (4) Cobet desired to cancel *ὃς γελοῖον—κακόν, καί*, as well as *ὡς γελοίου* and *καὶ καλοῦ αὖ*, reading, after *κακοῦ*, *ἢ σπουδάζειν* [*πρὸς*] *ἄλλον τινὰ σκοπὸν* <*προ*>*στησάμενος κτλ.* (5) *μάταιος—κακόν, καὶ γελωτοποιεῖν—ἀποβλέπει* [*ὡς γελοίου*]*—κακοῦ, καὶ* [*καλοῦ*] *αὖ σπουδάζει* [*πρὸς*] *ἄλλον κτλ.* (Herwerden).

There is, it will be observed, a general tendency to omit *καὶ καλοῦ αὖ*, or at least *καλοῦ*. The presence of these words both in A and in Π carries great weight. I have thought of suggesting *μάταιος—κακοῦ καὶ καλὸν αὖ σπουδάζει πρὸς* <*ἄλλο*>, *ἄλλον τινὰ σκοπὸν κτλ.* ('aims

seriously also at another standard of taste, having set himself another goal' etc.), or καὶ καλοῦ αὖ σπουδάζει πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπόν, <ἄλλον τινὰ σκοπὸν> στησάμενος κτλ.

III.

V 457 B ἀτελῆ τοῦ γελοίου [σοφίας] δρέπων καρπόν.

The word σοφίας is in all the MSS, but there is no consensus of opinion as to how it should be explained. Schneider translates "die Weisheitsfrucht des lächerlichen," explaining this to mean "fructum sapientiae, quem risor iste quasi de arbore sapientiae suae decerpere, h.e. sapientia sua invenisse sibi videtur." "Plucks from his laughter an unripe fruit of wisdom" is Campbell's translation. Each of these editors therefore understands one of the two genitives as representing the tree—Schneider σοφίας, Campbell τοῦ γελοίου; but neither alternative is satisfactory, although Schneider's gives the better sense. A third possibility would be to make τοῦ γελοίου depend on the negative idea contained in ἀτελῆ (cf. ἀτελεῖς τῆς τοῦ ὄντος θέας *Phaedr.* 248 B), the sense being that their wisdom or art falls short of τὸ γελοῖον, and so does not attain the end at which Comedy should aim. If the MS reading is to be retained, this explanation seems to me the best, but the relation of the two genitives still remains difficult and obscure. Jackson suggests that the expression may mean "a witcrop of ridicule." To me it appears most probable that σοφίας has been added by some scribe desirous of completing the quotation. See *Introd.* § 5. Others (Ast, Stallbaum, Herwerden, Hartman) retain σοφίας and omit τοῦ γελοίου, but the interpolation of these words is less easy to explain, and μάταιος ὃς γελοῖον ἄλλο τι ἡγεῖται ἢ τὸ κακόν in 452 D is strongly in favour of keeping τοῦ γελοίου here. The object of Plato's strictures in both passages is a particular view of τὸ γελοῖον with which he has no sympathy: see on 452 D.

IV.

On Infanticide in the Republic.

The disputed passages are as follows:—

(1) V 459 D, E δεῖ μέν, εἶπον, ἐκ τῶν ὡμολογημένων τοὺς ἀρίστους ταῖς ἀρίσταις συγγίγνεσθαι ὡς πλειστάκις, τοὺς δὲ φαυλοτάτους ταῖς φαυλοτάταις τοὐναντίον, καὶ τῶν μὲν τὰ ἔκγονα τρέφειν, τῶν δὲ μή, εἰ μέλλει τὸ ποίμνιον ὅ τι ἀκρότατον εἶναι, καὶ ταῦτα πάντα γιγνόμενα λανθάνειν πλὴν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ αὖ ἡ ἀγέλη τῶν φυλάκων ὅ τι μάλιστα ἀστασίαστος ἔσται.

(2) V 460 C τὰ δὲ τῶν χειρόνων, καὶ ἐάν τι τῶν ἑτέρων ἀνάπηρον γίγνηται, ἐν ἀπορρήτῳ τε καὶ ἀδήλῳ κατακρύψουσιν, ὡς πρέπει.

(3) V 461 B, C ὅταν δὲ δή, οἶμαι, αἵ τε γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ γεννᾶν ἐκβῶσι τὴν ἡλικίαν, ἀφήσομέν που ἐλευθέρους αὐτοὺς συγγίγνεσθαι

ᾧ ἂν ἐθέλωσι—, καὶ ταῦτά γ' ἤδη πάντα διακελευσάμενοι προθυμεῖσθαι, μάλιστα μὲν μηδ' εἰς φῶς ἐκφέρειν κύημα μηδὲ ἕν, ἐὰν γένηται, ἐὰν δέ τι βιάσηται, οὕτω τιθέναι, ὡς οὐκ οὔσης τροφῆς τῷ τοιούτῳ.

From these passages it would seem undeniable that Plato contemplates in Book v the exposure of (A) the offspring of inferior guardians, (B) any deformed offspring produced by guardians of the better sort, (C) the offspring of guardians who have passed the limits of age laid down for those who are to produce children for the State[1]. We have no right on linguistic grounds to suggest that τρέφειν in (1) and τροφή in (3) are "used in the emphatic sense of educating as Guardians and Auxiliaries" (Nettleship *Lect. and Rem.* II p. 174 *n.* 3. The same explanation has been advanced by others).

Nevertheless, a number of critics, from Morgenstern (*de Pl. Rep.* p. 228 *n.* 141) onwards, have taken a different view, and that for two reasons. It is desired, on the one hand, to acquit Plato of sanctioning "a practice so repugnant to modern Christian notions." The argument is irrelevant; and it is a sufficient reply that the practice was widely prevalent in ancient Greece (see Blümner, *Privatalterthümer* p. 77 *n.* 1), and expressly enjoined in Sparta on precisely the same grounds on which Plato prescribes it in the *Republic* (Plut. *Lyc.* 16. 1). Aristotle also permits infanticide in the case of deformed offspring (*Pol.* H 16. 1335^{b} 19 ff.). In point of fact, Plato's abolition of marriage would strike the Greeks as far more revolutionary and offensive than his toleration of infanticide; nor would a legislator who is bold enough to overthrow the institution of marriage, as it is commonly understood, be likely to prohibit the exposure of weaklings, if it seemed to him conducive to the welfare of the State.

The second objection is at first sight more serious. When he is recapitulating the leading features of the *Republic* in the opening of the *Timaeus* (19 A), Plato writes: καὶ μὴν ὅτι γε τὰ μὲν τῶν ἀγαθῶν θρεπτέον ἔφαμεν εἶναι, τὰ δὲ τῶν κακῶν εἰς τὴν ἄλλην λάθρᾳ διαδοτέον πόλιν· ἐπαυξανομένων δὲ σκοποῦντας ἀεὶ τοὺς ἀξίους πάλιν ἀνάγειν δεῖν, τοὺς δὲ παρὰ σφίσιν ἀναξίους εἰς τὴν τῶν ἐπανιόντων χώραν μεταλλάττειν; Οὕτως. This sentence, taken strictly, asserts that the offspring of inferior guardians in the *Republic* were to be distributed among the lower classes, but says nothing about the other two classes enumerated above, viz. (B) and (C). The apparent contradiction has been variously explained. Zeller (*Phil. d. Gr.*[4] II 1, p. 909 *n.* 2) and others suppose that Plato had changed his view when the *Timaeus* was written, and this is doubtless possible, especially as nothing is said about the exposure of children in the *Laws*. The suggestion made by Jowett, that Plato "may have forgotten," surely lacks every element of probability.

A recent chorizontic theory on the subject is deserving of mention. According to Usener and Brandt, the earlier books of the *Republic*, as

[1] Aristotle also understood infanticide to be intended, when, in criticising Plato's community of children, he wrote ἄδηλον γὰρ ᾧ συνέβη γενέσθαι τέκνον καὶ σωθῆναι γενόμενον (*Pol.* B 3. 1262^{a} 5).

we know it now, contain material which was originally published separately, and it is to this earlier edition that Aristophanes alludes in the *Ecclesiazusae.* It is further supposed that Plato's recapitulation in the *Timaeus* refers, not to the existing *Republic*, but to the original publication[1], in which, therefore, Plato did not countenance infanticide, but was content merely to degrade the offspring of the inferior guardians. The bulk of the present Book III, according to Usener, formed part of the first edition. Now, in III 415 B, C Plato does actually propose to deal with unsatisfactory offspring by the method described in the *Timaeus.* His words are ἐάν τε σφέτερος ἔκγονος ὑπόχαλκος ἢ ὑποσίδηρος γένηται, μηδενὶ τρόπῳ κατελεήσουσιν, ἀλλὰ τὴν τῇ φύσει προσήκουσαν τιμὴν ἀποδόντες ὤσουσιν εἰς δημιουργοὺς ἢ εἰς γεωργούς, καὶ ἂν αὖ ἐκ τούτων τις ὑπόχρυσος ἢ ὑπάργυρος φυῇ, τιμήσαντες ἀνάξουσι τοὺς μὲν εἰς φυλακήν, τοὺς δὲ εἰς ἐπικουρίαν. The cases of deterioration referred to in ἐάν τε σφέτερος—γένηται do not exactly coincide with any of the three cases for which Plato prescribes infanticide in the *Republic*; but he may have originally applied the milder remedy in dealing also with the offspring of inferior parents (A), as he tells us in the *Timaeus* that he did (ἔφαμεν). The difficulty of keeping down the population may have afterwards induced him to recommend the more drastic course. In the *Laws*, colonization provides an outlet for the surplus inhabitants (740 E); but this expedient is unknown in the *Republic.*

So much for Usener's theory. This is not the place in which to discuss it at length, but we may admit that it provides, though at tremendous and quite unjustifiable cost, an ingenious explanation of the particular difficulty with which we are here concerned. For my own part, I do not think sufficient stress has been laid upon the fact that the reference in the *Timaeus* is not to Book V of the *Republic*, but to III 415 B, C. That this is so, appears clearly from the words ἐπαυξανομένων—μεταλλάττειν, which correspond to ἀλλὰ τὴν τῇ φύσει προσήκουσαν τιμὴν—ἀνάξουσι in *Rep.* III 415 C, but are not echoed anywhere in Book V. It is true that the reference is inaccurate, for 'the offspring of inferior parents' (τὰ τῶν κακῶν) is not quite synonymous with the ἔκγονος ὑπόχαλκος ἢ ὑποσίδηρος of Book III; but it is not more inaccurate than Plato's cross-references often are, even within the limits of a single dialogue. The difficulty which calls for explanation is therefore Plato's silence on the subject of the exposure of children in the summary of the *Republic* which he prefixes to the *Timaeus*, rather than any positive contradiction—if we make allowance for the inaccuracy which I have spoken of—between the two dialogues. How is that silence to be accounted for? Plato *may* no doubt have altered his views; but his recapitulation in the *Timaeus* is by no means complete even in other respects (see Archer-Hind on 17 B), and I think it much more likely that he omitted this point because it seemed to him, as in point of fact it would have seemed to many, if not most, of his contemporaries, by no means one of the most peculiar and distinctive features of his common-

[1] See App. I and Brandt *Zur Entwickelung der Platonischen Lehren von den Seelentheilen*, Leipzig 1890, pp. 1—9.

wealth. Although Plato says nothing about the exposure of children in the constitution of the *Laws*, that is only a second-best polity, and he nowhere surrenders his earlier ideal (see *Laws* 739 C ff.). In any case, we must interpret the *Republic* by itself: and none of Plato's own contemporaries could possibly have read the sentences printed above without supposing that he meant Infanticide.

V.

V **462** C, D ὅταν που ἡμῶν δάκτυλός του πληγῇ, πᾶσα ἡ κοινωνία ἡ κατὰ τὸ σῶμα πρὸς τὴν ψυχὴν τεταγμένη εἰς μίαν σύνταξιν τὴν τοῦ ἄρχοντος ἐν αὐτῇ ᾔσθετό τε καὶ πᾶσα ἅμα ξυνήλγησεν μέρους πονήσαντος ὅλη, καὶ οὕτω δὴ λέγομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεῖ.

The difficulties of this passage have not received sufficient attention at the hands of editors.

The only textual question is whether we should read τεταμένη or τεταγμένη. τεταγμένη occurs in one MS of Stobaeus (*Flor.* 43. 102), and also in Θ and Vind. E, as well as in Ξ. τεταμένη is much better supported, and has been preferred by former editors.

Schneider, Davies and Vaughan, and Jowett respectively translate as follows: "die ganze durch den Leib nach der Seele zur Einheit der Zusammenordnung unter das regierende in ihr" (i.e. der Gemeinschaft) "sich erstreckende Gemeinschaft," "the whole fellowship that spreads through the body up to the soul, and then forms an organized unit under the governing principle"; "the whole frame, drawn towards the soul as a centre and forming one kingdom under the ruling power therein." They apparently agree in taking τεταμένη both with πρὸς τὴν ψυχήν and with εἰς μίαν σύνταξιν, although the English translators evade the difficulty by a paraphrase which can hardly be elicited from the Greek. It is, I think, difficult, if not impossible, to connect τεταμένη with both πρός and εἰς, and as it cannot be separated from εἰς μίαν σύνταξιν, I take πρός with κοινωνία as in *Symp.* 188 C. If τεταμένη is right, it should probably be separated from πρὸς τὴν ψυχήν and understood as 'strung into a single organization,' an expression which suggests the Stoic theory of τόνος (see Stein, *Psych. d. Stoa* I pp. 73, 74 *nn.*). Jowett's "forming one kingdom" shews an instinctive sense of what the meaning ought to be. The ambiguity in τεταμένη is however perplexing, especially in view of IX 584 C αἵ γε διὰ τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν ψυχὴν τείνουσαι—ἡδοναί and *Theaet.* 186 C ὅσα διὰ τοῦ σώματος παθήματα ἐπὶ τὴν ψυχὴν τείνει, although the general sense of these passages is somewhat different. Partly for this reason, but more for that mentioned in the notes, I now prefer τεταγμένη. The translators agree also in their view of τοῦ ἄρχοντος, which they apparently take as a sort of possessive genitive, the σύνταξις belonging to the ἄρχον as a kingdom belongs to its ruler. It is grammatically easier and more natural to regard τοῦ ἄρχοντος as a genitive of definition; and the sense also—see note ad loc.—favours this view. If Stallbaum is right in understanding ἐν αὐτῇ as ἐν τῇ ψυχῇ, the Stoic parallel is remarkably

close. τοῦ ἄρχοντος would then correspond to the ἡγεμονικόν, or ruling part of soul, from which the various psychical activities radiate 'like the arms of a cuttle-fish': see Zeller[3] III 1, p. 199 *n.* 1. But it is more natural to refer αὐτῇ to κοινωνία. In view of 464 B, where Plato speaks as if he had merely compared the *body* with its parts, and not the whole man, consisting of body and soul, I have sometimes suspected that πρὸς τὴν ψυχήν and τὴν τοῦ ἄρχοντος ἐν αὐτῇ are from the pen of some Stoic, who may also have altered τεταγμένη into τεταμένη: but the reference is precise enough for Plato's purpose, and ὁ ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεῖ makes it probable that room was made for the ψυχή in working out the illustration.

VI.

V **473** C εἰρήσεται δ' οὖν, εἰ καὶ μέλλει γέλωτί τε ἀτεχνῶς ὥσπερ κῦμα ἐκγελῶν καὶ ἀδοξίᾳ κατακλύσειν.

These words have given rise to much discussion. The literal translation is: 'said, however, it shall be, even although it is likely to drown me in laughter—just like a wave that laughs outright—and disgrace.' ἐκγελᾶν should be compared with "leviterque sonant plangore cachinni" (Cat. 64. 273), and not with Aeschylus's ποντίων τε κυμάτων ἀνήριθμον γέλασμα and similar expressions, which refer rather to the rippling of the sea's surface than to the sound of its waves: cf. Arist. *Probl.* XXIII 1. 931[a] 35 ff. Thus understood, κῦμα ἐκγελῶν is, I think, *taken by itself*, an intelligible expression, although no exact parallel to it has yet been found in Greek. (In Euripides *Troad.* 1176 f. ἐκγελᾷ refers, as Paley has pointed out, 'to the open lips of a wound' through which the mangled flesh is seen. So also E. S. Thompson in *Proceedings of the Camb. Philol. Soc.* 1889 p. 13.) The simile of the wave runs riot throughout the fifth Book, and when the last and greatest wave is about to break, and deluge him with ridicule, Socrates may be pardoned for a little extravagance of language. The sound of the wave was also hinted at in 472 A (ἀκούσῃς).

Whether the simile is applicable in all its details may be doubted. The wave is the proposal which Socrates is about to make; the laughter is that of derisive opponents. On a strict interpretation, Plato personifies the wave, and makes it laugh at itself. But a simile should not be hounded to death in this fashion; and the same difficulty is already implicitly involved in γέλωτι κατακλύσειν. The general idea is merely that the proposal dissolves in laughter as a wave in spray. For these reasons, I am inclined, on the whole, to believe that the text is sound. Numerous corrections have been proposed. The reading of *q*—εἰ καὶ μέλλει γέλως τέ τις ἀτεχνῶς ὥσπερ κῦμα καὶ ἀδοξία κατακλύσειν—is doubtless one; it is comparatively tame, but unobjectionable, and was formerly adopted by Stallbaum. Herwerden's proposal is on the same lines: εἰ καὶ μέλλει ἔκγελώς γέ τις καὶ ἀδοξία ἀτεχνῶς ὥσπερ κῦμα κατακλύσειν. (The word ἔκγελως is mentioned by Pollux VI 199, but it is not clear that he meant to attribute it to

Plato.) Few will feel themselves able to assent to this; nor is Richards' ἐκπηδῶν for ἐκγελῶν probable or satisfactory in point of meaning. Excision has also been freely resorted to. In his second edition Ast was disposed to bracket ὥσπερ κῦμα ἐκγελῶν, and Hartman applauds the proposal. E. S. Thompson (l. c.) would eject ἐκγελῶν; but it is difficult to see why such a word should have been added by itself. If excision is necessary, it would be better to cancel the whole phrase ἀτεχνῶς—ἐκγελῶν as a marginal explanation of γέλωτι κατακλύσειν. This suggestion was made in my edition of the Text, and I still hanker after it at intervals. Another solution has recently occurred to me. If we transpose and write εἰ καὶ μέλλει ἀτεχνῶς ὥσπερ κῦμα γέλωτί τε ἐκγελῶν καὶ ἀδοξίᾳ κατακλύσειν, the whole sentence might be translated 'Spoken, however, it shall be, even although it is likely to swamp us beneath a wave of roaring laughter'—lit. 'roaring with laughter'—'and disgrace.' On this view κῦμα is the object of κατακλύσειν, as Ast in his third edition wished it to be, although his emendation γελῶν τις ἀτεχνῶς ὥσπερ κῦμα ἀδοξίᾳ κατακλύσειν can hardly be right. (Benedictus' change of μέλλει into μέλλεις gives the same construction to κῦμα.) But it is not possible, I think, to extract this meaning from the Greek without transposition, and such a double transposition is very improbable. On the whole I believe the text is sound.

VII.

V **476** A καὶ περὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ πάντων τῶν εἰδῶν πέρι ὁ αὐτὸς λόγος, αὐτὸ μὲν ἓν ἕκαστον εἶναι, τῇ δὲ τῶν πράξεων καὶ σωμάτων καὶ ἀλλήλων κοινωνίᾳ πανταχοῦ φανταζόμενα πολλὰ φαίνεσθαι ἕκαστον.

The words καὶ ἀλλήλων are in all the MSS. They present no difficulty in point of construction; for it is an error to suppose, as Hartman does, that the subject of φαίνεσθαι is ἕκαστον. The subject is πάντα τὰ εἴδη, with which ἕκαστον is in 'distributive apposition,' as usual with this word: see Kühner *Gr. Gr.* II p. 245.

If καὶ ἀλλήλων is genuine, there can be no doubt that Plato is speaking of the κοινωνία of εἴδη with one another. It is impossible to take ἀλλήλων in the sense of ἑαυτῶν, and interpret 'by the partnership of actions and bodies and' i.e. 'with' 'themselves' viz. εἴδη. Nor can the words be explained by 479 A, B, for there it is not the εἶδος Beautiful which becomes ugly, but τὰ πολλὰ καλά. It is thought by Stumpf (*Verhältniss d. Pl. Gottes zur Idee des Guten* p. 49) that Plato means the παρουσία of two εἴδη in one object, as when a man is both beautiful and just. In such a case there is, no doubt, a sort of κοινωνία between the two εἴδη, but the juxtaposition of ἀλλήλων with πράξεων and σωμάτων shews that the kind of κοινωνία between εἴδη which Plato has here in view is analogous to the κοινωνία between an εἶδος and a πρᾶξις, an εἶδος and a σῶμα, etc. He is thinking, for example, of sentences like 'The Beautiful is good,' in which there is κοινωνία

between the two Ideas, Good and Beautiful, just as 'Simmias is tall' is an instance of κοινωνία between a particular body and the Idea of Tallness.

The κοινωνία of εἴδη in Plato's philosophy has been discussed by Bonitz, *Plat. Stud.* pp. 200 ff., by Jackson in the *Journal of Philology* XIV pp. 212—218, by Zeller[4] II 1, pp. 673 ff., and by many other critics. The doctrine in question is sometimes supposed to be a later development, or at all events a 'Weiterbildung,' of the Theory of Ideas. It is explicitly laid down in the *Sophist* (251 A ff.), a large section of which dialogue is an attempt to prove the intercommunion of certain εἴδη. (Of course all εἴδη do not communicate with one another, otherwise every general statement would be true: it is the business of the philosopher to discover which do and which do not unite: *Soph.* 253 C ff. We should therefore distinguish between real or ontological κοινωνία εἰδῶν and the κοινωνία which *we* attribute to εἴδη when we predicate one general notion of another: see on 479 D. The former is true κοινωνία εἰδῶν: the latter may be either true or false.) Unless καὶ ἀλλήλων is corrupt or spurious, the κοινωνία of εἴδη must be attributed also to the *Republic*.

In point of fact, according to the Platonic theory of predication, the real and ontological κοινωνία of one εἶδος with others is inevitable, if any true proposition of any kind is to be predicated of the Ideas. And Plato constantly throughout the *Republic* describes the Ideas by a variety of predicates, such as ὄν, αὐτὸ καθ' αὑτό, ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ἔχον etc. Moreover, the κοινωνία of the Idea of Good with the other Ideas is surely implied in the description of the Good as the cause of Truth and Being in VI 508 E ff., although Plato does not himself express the relationship in this way. Such a statement as that 'the εἶδος of δίκαιον is good' is not merely admissible, but necessary, in the metaphysical theory of Books V—VII. And no such statement can be made, unless there is κοινωνία of the Ideas of Justice and Goodness. If it be urged that such a communion of Ideas is open to the objection known as τρίτος ἄνθρωπος, it may be replied 'So is the communion of Ideas and particulars, which Plato certainly maintains in the *Republic*.' If he was not aware of this objection in the one case, or deliberately ignored or overruled it, why not also in the other? Similarly with the unity of the Idea. The communion of Ideas with Ideas affects their unity just as much or as little as the community of Ideas with particulars. Compare Fouillée *La Phil. de Platon* I pp. 202—211, and Chiappelli *Della Interpetrazione panteistica di Platone* p. 119. There is accordingly, I think, no reason whatever for holding that Plato in the *Republic* denied the possibility of κοινωνία between εἴδη, although the full exposition of this difficult and important subject is reserved for the *Sophist*. We should therefore hesitate before regarding the words ἀλλήλων κοινωνία in our dialogue as either spurious or corrupt. Nor can it be said that any of the attempts at emendation is in the least degree convincing. The most elegant, I think, is Badham's ἄλλῃ ἄλλων (accepted by Schmitt *Die Verschiedenheit d. Ideenlehre in Pl. Rep. und Philebus* p. 3), though ἄλλῃ is somewhat unpleasing. Hart-

man proposes ἄλλων, Bywater (*J. Ph.* v p. 123) ἀλλ' ἄλλων (surely a doubtful piece of grammar), Voegelin the excision of καί, Liebhold ἄλλων πολλῶν. Others will no doubt think of cancelling καὶ ἀλλήλων altogether, regarding it as a confused attempt to indicate that the κοινωνία in question is a κοινωνία between 'one another,' i.e. between Ideas on the one hand, and πράξεις or σώματα on the other. I have myself no doubt that the text is sound. Jackson writes as follows: "I believe the text to be right. Plato realizes that Ideas *must* carry predicates: e.g. μεγάλη σωφροσύνη is a possible phrase. But it has not yet occurred to him that there is any difficulty in thus making one idea 'contain' other ideas. That there is a difficulty in *this* immanence is not perceived before the *Parmenides*." I do not feel sure that Plato was unaware of the difficulties involved in this conception even when he wrote the *Republic*: he may have known but passed them by: nor do I think that the *Parmenides* is certainly later than the *Republic*: but I am glad to find that Jackson also holds emphatically that ἀλλήλων κοινωνίᾳ was written by Plato in this passage.

END OF VOL. I.

CAMBRIDGE: PRINTED BY J. & C. F. CLAY, AT THE UNIVERSITY PRESS.

Herbert Weir Smyth,
Bryn Mawr, 1900

PLATONIS APOLOGIA SOCRATIS

London: C. J. CLAY AND SONS,
CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE,
AVE MARIA LANE.
Glasgow: 263, ARGYLE STREET.

Leipzig: F. A. BROCKHAUS.
New York: THE MACMILLAN COMPANY.
Bombay: E. SEYMOUR HALE.

Pitt Press Series.

PLATONIS APOLOGIA SOCRATIS

EDITED

WITH INTRODUCTION NOTES AND APPENDICES

BY

J. ADAM, M.A.

FELLOW AND TUTOR OF EMMANUEL COLLEGE CAMBRIDGE.

STEREOTYPED EDITION.

CAMBRIDGE:
AT THE UNIVERSITY PRESS.
1897

Πολλὰ μὲν οὖν ἄν τις καὶ ἄλλα ἔχοι Σωκράτη ἐπαινέσαι καὶ θαυμάσια. ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων τάχ' ἄν τις καὶ περὶ ἄλλου τοιαῦτα εἴποι, τὸ δὲ μηδενὶ ἀνθρώπων ὅμοιον εἶναι, μήτε τῶν παλαιῶν, μήτε τῶν νῦν ὄντων, τοῦτο ἄξιον παντὸς θαύματος.

Plato, Symp. 221 C.

Ὁμολογεῖται γὰρ οὐδένα πώποτε τῶν μνημονευομένων ἀνθρώπων κάλλιον θάνατον ἐνεγκεῖν.

Xenophon, Mem. IV. 8. 2.

First Edition 1886.
Reprinted 1889, 1891, 1894, 1897.

TABLE OF CONTENTS.

PREFACE.

THIS edition has been revised throughout, but will not be found to differ materially from the last.

The most important contributions to the criticism and explanation of the Apology during the last five years are Schanz's *Platonis Apologia in Scholarum usum* (1893) and his explanatory edition published in the same year.

I have examined Schanz's two editions and introduced a few slight changes rendered necessary by his publication of the readings of the Venetian Codex T.

In general, where I differ from Schanz, I have, with few exceptions, adhered more closely to the text of the Bodleian MS.

EMMANUEL COLLEGE,
CAMBRIDGE,
October 23, 1897.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

THE present edition of the Apology is intended chiefly for University Students and the Higher Forms in Schools. The text is based upon Schanz's collation of the Bodleian: any important deviations from this Manuscript I have generally noted in the second Appendix. I have also found Kral's edition (Leipzig, 1885) very helpful in the study of the text.

The two editors to whom I am most indebted in the notes are Christian Cron (8th ed. 1882) and Ed. Goebel (Platon's Apologie des Sokrates und Kriton, Paderborn 1883): the latter I have followed in his division of the speech into three parts, and in the headings of the three divisions. When I have borrowed anything of importance from other editors and commentators, I have endeavoured as far as possible to make acknowledgment.

Mr J. A. Platt, of Trinity, has been good enough to look over the sheets as they were passing through the Press: and I am indebted to Mr Neil, of Pembroke, for much kind assistance and advice throughout.

EMMANUEL COLLEGE,
CAMBRIDGE,
Nov. 22, 1886.

INTRODUCTION.

Socrates' birth, childhood, and education.

SOCRATES, son of Sophroniscus, an Athenian sculptor, and Phaenarete, a midwife, was born in 469 B.C.[1] Of his childhood and youth hardly anything is known. We cannot doubt that he received the usual training in music and gymnastics[2], although none of the stories connecting him with certain definite teachers is at all trustworthy[3]. In later life at least he knew something of mathematics, astronomy and physics in the Greek sense of the word[4]; but he never studied any of these subjects in a scientific spirit, and it is improbable that he had lessons in them during his early years[5].

Though destined to inaugurate a new era in philosophy, he appears to have had no strictly philosophical instruction. Plato indeed tells us, in three different places[6], how vivid an impression the pro-

[1] Apol. 17 D, Crit. 52 E: compare Apollodorus ap. Diog. Laert. II. 44.

[2] Crit. 50 D.

[3] Zeller Philos. der Gr. II. 1. 45.

[4] Mem. IV. 7. 3, 5; I. 1. 14.

[5] Phaedo 96 A and Archer-Hind's note.

[6] Theaet. 183 E, Soph. 217 C, Parm. 127 B ff. Zeller and Dr Jackson (Art. *Parmenides* in Encyclopaedia Britannica) believe that this interview is one of Plato's dramatic fictions.

found personality of Parmenides made upon the youthful Socrates, who is said to have met the Eleatic philosopher at Athens: but whether the interview is to be regarded as historical or not, the incident can hardly have been of much importance, and we can well imagine that the free civic and social life of Athens must itself have been a better teacher to Socrates than any quantity of Eleatic or Ionian physics.

The story that Socrates learnt his father's trade, although probable enough in itself, is hardly supported by sufficient testimony. Pausanias (I. 22) tells us that he saw at Athens a group of the Graces, commonly attributed to Socrates, but if Socrates had really practised the art of sculpture, it is not likely that the fact would have escaped mention by Xenophon, Plato[1] and Aristophanes.

Commencement of his mission.

We do not know for certain when Socrates first began his work. From an investigation of the interviews between Socrates and different Sophists recorded in the dialogues of Plato, interviews which are not of course historical, but only perhaps chronologically possible, and a comparison of these with Apol. 18 B, it is inferred by Alberti[2] that he

Alberti (Sokrates pp. 16 foll.) argues very powerfully for the opposite view. The interview may have happened about 450 B.C.

[1] Socrates may be meant in Rep. VI. 496 B, where Plato, enumerating different classes of men who have been true to their vocation as philosophers, says *βραχὺ δέ πού τι καὶ ἀπ' ἄλλης τέχνης δικαίως ἀτιμάσαν εὐφυὲς ἐπ' αὐτὴν ἂν ἔλθοι.* Timo (circ. 270 B.C.) alludes to Socrates as *λιθοξόος* (ap. Diog. Laert. II. 19).

[2] Sokrates p. 72.

first became conscious of his mission about 440 B.C. Even before this time, he must have been thoroughly familiar with the many-sided life of Athens. Plato tells us[1] that he never left Athens except to serve in a campaign: nor is it difficult to understand how even the restlessness and vigour of a Socrates should have found plenty of occupation in the society of the market-place and the palaestra.

The Delphic oracle pronounces him the wisest of men.

The particular direction that the reforming energy of Socrates was to take seems to have been determined by the answer of the Delphic oracle to the inquiry of his friend Chaerephon[2]. Socrates must already have been a well-known figure, at least in certain circles of Athenian society, when the impulsive Chaerephon inquired of the oracle whether there was any one wiser than he. The answer was that no one was wiser. Whereupon Socrates, according to the narrative in the Apology, being conscious of his own ignorance, proceeded to cross-examine individuals in every rank of society, exposing their ignorance and demonstrating the truth of the oracle by discovering that while others were ignorant without knowing it,

[1] Crito 52 B. The words *ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἰσθμόν* are not found in the text of the best MSS. Cf. also Phaedr. 230 C foll. *σὺ δέ γε, ὦ θαυμάσιε, ἀτοπώτατός τις φαίνει· ἀτεχνῶς γάρ, ὃ λέγεις, ξεναγουμένῳ τινὶ καὶ οὐκ ἐπιχωρίῳ ἔοικας· οὕτως ἐκ τοῦ ἄστεος οὔτ' εἰς τὴν ὑπερορίαν ἀποδημεῖς, οὔτ' ἔξω τείχους ἔμοιγε δοκεῖς τὸ παράπαν ἐξιέναι.* The story of Ion (ap. Diog. Laert. II. 23) about an early voyage of Socrates and Archelaus to Samos may or may not be true. Zeller inclines to disbelieve it (Phil. der Gr. II. I. p. 47 note 2); Alberti on the other hand, relying on the generally trustworthy testimony of Ion, accepts it as true. For the campaigns in which Socrates served see on 28 E.

[2] Apol. 20 E foll. Nothing is known as to the date of this incident.

he was at least thus much wiser, that he was conscious of his own ignorance. How fertile in the history of philosophy was the dialectical method which Socrates developed in the course of his continual conversations, the works of Plato and Aristotle remain to shew.

Socrates attacked by the comedians:

It was hardly to be expected that a man whose profession must have kept him so continually before the public could long escape the attacks of the Comic stage. A few fragments are preserved from a play of Eupolis,—in which the following lines occur:

Eupolis,

Δεξάμενος δὲ Σωκράτης τὴν ἐπίδειξιν[1]...
Στησιχόρου πρὸς τὴν λύραν, οἰνοχόην ἔκλεψεν.

The charge of theft, which is also made by Aristophanes[2], appears from another fragment to mean no more than that Socrates was almost too poor to support himself honestly[3]:

Μισῶ δὲ καὶ τὸν Σωκράτη, τὸν πτωχὸν ἀδολέσχην,
ὃς τἄλλα μὲν πεφρόντικεν,
ὁπόθεν δὲ καταφαγεῖν ἔχοι, τούτου κατημέληκεν[4].

The imputation of ἀδολεσχία is repeated in another line of Eupolis—if, as seems probable, Socrates is the person addressed:

...ἀδολεσχεῖν αὐτὸν ἐκδίδαξον, ὦ σοφιστά[5].

But by far the most violent attack upon Socrates by the comic stage was made in the year 423. The

[1] Meineke supplies ᾄδων: Fritzsch (with the approval of Kock Comicorum Graecorum Fragmenta I. p. 355) reads τὴν ἐπιδέξι' [ἐκπιών]. The date of the fragment is uncertain.

[2] Nub. 175 foll.

[3] Cf. Apol. 23 C and note.

[4] Kock l. c. I. p. 351.

[5] Kock I. p. 352.

Connus[1] of Amipsias, indeed, which gained the second prize in that year, seems to have treated Socrates with toleration as the least bad of the clique of φροντισταί[2]: but in the Clouds of Aristophanes, which was awarded the third prize on the same occasion, Socrates is mercilessly ridiculed as a frivolous speculator in natural science, a heretic or even an atheist in religion, and a dangerous and sophistical rhetorician, who made the worse appear the better cause.

Amipsias, and Aristophanes.

In order to estimate the truth of the charges brought forward in the Clouds (the play selected by Socrates as embodying the views of his early detractors)[3], it will be necessary to examine at some length the method and doctrine of Socrates.

Were Aristophanes' charges true?

Although Socrates may well be called the Father of Philosophy, he was not himself a philosopher, but a moral reformer. He was firmly convinced that he had a divine mission to redeem the Athenian people. "Now therefore, men of Athens," he says in the Apology[4], "so far from pleading my own cause, I am pleading yours, lest by condemning me ye should sin in the matter of God's gift to you... But perhaps ye will obey Anytus, and lightly put me to death, and then sleep away the rest of your

Socrates was a reformer rather than a philosopher: he believed that he had a divine mission to Athens.

[1] This play apparently caricatured various classes of clever men, philosophers, priests, etc. deriding their poverty and destitution. Four lines are preserved relating to Socrates:

Σώκρατες ἀνδρῶν βέλτιστ' ὀλίγων, πολλῶν δὲ ματαιόταθ', ἥκεις
καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς; καρτερικός γ' εἶ; πόθεν ἂν σοι χλαῖνα γένοιτο;
τουτὶ τὸ κακὸν τῶν σκυτοτόμων κατ' ἐπήρειαν γεγένηται.
οὗτος μέντοι πεινῶν οὕτως οὐπώποτ' ἔτλη κολακεῦσαι.

[2] Cf. note on Apol. 18 B.

[3] 19 C.

[4] Ch. XVIII. 30 D foll. Cf. Gorg. 521 D foll.

lives, unless God in his love for you sends you some other missionary." Socrates believed that there was something very far wrong in Athenian politics and Athenian life: to set this right, by teaching men how they ought to live (πῶς βιωτέον), was the duty impressed on him repeatedly "by means of oracles and dreams" and every other expression of the divine will[1].

He traced the evils in Athenian politics and life to ignorance.

Like a good physician, he first set to work to discover the cause of the disease. He had not far to seek. In the course of the systematic interviewing to which God had called him through his oracle[2], he had discovered that the Athenians were one and all destitute of knowledge. Their opinions, like all opinions that rest on mere authority or convention, lacked lucidity; they were neither clearly conceived nor intelligibly expressed: and to Socrates the very idea of knowledge implied clear thinking and the power of lucid exposition[3]. In this way Socrates came to attribute all that was evil in Athenian life to the deep-seated ignorance of his countrymen. Other indications pointed in the same direction. In the whole sphere of the arts, knowledge, the direct antithesis of ignorance, appeared to lead to right action. The man who knows carpentry, for example, is a good carpenter; a knowledge of music makes one a musician; the doctor is a man who is acquainted with

[1] Apol. 33 C.

[2] Apol. VI. foll.

[3] Mem. IV. 6. 1: *Σωκράτης γὰρ τοὺς μὲν εἰδότας, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι· τοὺς δὲ μὴ εἰδότας οὐδὲν ἔφη θαυμαστὸν εἶναι αὐτούς τε σφάλλεσθαι καὶ ἄλλους σφάλλειν.*

medicine[1], and so on. Moreover, Socrates may have been influenced by the fact that the close connection between virtue and knowledge was already presupposed by some of the most eminent of the contemporary sophists; Gorgias and Protagoras could never have professed to teach virtue at so much per lesson, without holding that virtue even if not synonymous with knowledge is at least near akin to it. But perhaps the strongest confirmation of Socrates' view was afforded by the facts of his own experience. With him knowledge was immediately translated into action: it was less a matter of the intellect than of the whole man. So completely unconscious was he of any internal struggle between his own judgment and his will—between the opposing motive-forces of duty and pleasure—that it was to him simply inconceivable that any other man, knowing and approving the good, should consciously follow after the worse.

The cure is knowledge,

Such was Socrates' diagnosis of the disease which seemed to be preying on Athenian life. The cure was manifest. If ignorance leads to wrong action, in life no less than in the arts, we may infer that right action will be the result of knowledge; if, in a word, ignorance is vice, knowledge may be presumed to be virtue. This is the cardinal doctrine of the Socratic system of ethics[2].

But what was the treatment to which Socrates submitted the Athenian Demos? How did he

[1] Gorg. 460 A foll., where the argument is clearly Socratic. Cf. Mem. IV. 2. 19 foll. III. 9. 2 foll. Grote vol. VIII. p. 239 foll. has some good remarks on Socrates' habitual comparisons between the art of human conduct and the special professions.

[2] See p. xviii.

proceed in his endeavour to implant knowledge in the minds of his countrymen? The first step taken by him was to set aside one whole sphere in which knowledge appeared to be altogether unattainable—the sphere of physics, or natural philosophy. "Socrates," says Xenophon[1], "did not converse about the nature of the whole, like most of the others, nor inquire how the Kosmos as the Sophists call it came into existence, or by what inevitable causes the various celestial phenomena come to pass; on the contrary, he went so far as to demonstrate that those who studied such subjects were acting like fools." Till we have a satisfactory knowledge of what appertains to man, it seemed to Socrates mere waste of time to pursue studies in which we can never attain to truth, as appeared sufficiently clear from the wild and inconsistent theories of the early physicists[2]. With all the greater zeal did this earnest reformer endeavour to train his countrymen in ethical inquiries, a department in which every result had an immediate bearing upon life. But as the minds of men are unfortunately not a mere blank but full even now of the conceit of knowledge without the reality, a good teacher will first remove this blemish, just as a good painter will make his canvas clean before he begins to paint[3]. Socrates performed this painful but necessary function with great dialectical skill, and sometimes, it must be allowed, with a certain spice of malicious pleasure[4]. He generally begins by innocently asking for a definition of some of the most familiar notions of

not of Nature, which is impossible,

but of the art of life.

To attain this, the first thing necessary is to remove the false persuasion of knowledge, by the unsparing application of the elenchus.

[1] Mem. I. I. 11 foll.
[2] Mem. IV. 7. 6 foll.
[3] Rep. VI. 501 A.
[4] Apol. 33 C ἔστι γὰρ οὐκ ἀηδές.

ethics, and having elicited one, often not without some difficulty, for it was still only the infancy of logic, he cites cases in which this definition is clearly at fault, and ends by making his victim contradict himself out of his own mouth. One feature in the Socratic elenchus was peculiarly exasperating. Throughout the whole inquiry he posed as the ignorant man anxious to receive instruction, while he contrived at the same time to make his victims feel that in spite of disclaimers he really knew all about it. How far Socrates was sincere in his protestations of ignorance it is hard to say: certainly in conversations with many of the Sophists he was not, although in talking with his friends he no less certainly was: few men, if we may trust Plato, felt more keenly than Socrates how little man could know, and how hard it is to know even that little[1]. But however this may be, it is certain that Socrates' εἰρωνεία[2] made him not a few enemies: for dissemble it as he might, the very skill with which he reduced his adversary *ad absurdum* itself attested his superior knowledge.

The εἰρωνεία of Socrates.

No description will convey so clear an idea of this stage in the Socratic method as may be obtained from a perusal of some of the Socratic conversations. The best example is perhaps that which Xenophon has preserved for us in Mem. IV. 2: another nearly as good, though probably less authentic, is the Platonic Alcibiades I. In the former conversation Socrates inveigles Euthydemus into giving an account of justice. As examples of injustice Euthydemus cites

His conversation with Euthydemus.

[1] See Phaedo 114 D and Rep. VI. 506 E.

[2] See note on Apol. 37 E.

lying, deceiving, ill-treatment, reducing free-born men to slavery: whereupon Socrates by a judicious selection of examples, compels his friend to allow that in certain circumstances each of these four is really just, and then as if to complete the young man's bewilderment, he proceeds to refute the perfectly rational view that of two sinners, one voluntary, the other involuntary, the voluntary sinner is the worse, by shewing that the involuntary sinner is in reality more just. Euthydemus is much disheartened: "How grievously am I cast down, think you, Socrates, when I see that all my early labour has not even made me able to answer a question when it is put to me on a subject which I ought to know best, and that I have no other way by which to go, if I would become a better man." Socrates is touched by this appeal, and recommends Euthydemus to obey the inscription on the temple at Delphi, and learn to know himself, that is, to know wherein lie his own strength and weakness. The dialogue ends with a fresh humiliation for Euthydemus, who departs sadly, but not in despair, knowing that the hand which wounded could also heal him.

Many who talked with Socrates left him in anger:

Of those who suffered from the Socratic elenchus many left him in anger, and went to swell the rising tide of hostility that was destined one day to overpower him. We are bound to make allowances for these men. Even now the orthodox and respectable classes are hurt when a man shews how shallow and conventional are many of their most cherished customs and creeds. Neither were the orthodox Athenians altogether bad if with their *bourgeois* minds they felt benumbed rather than stimulated by the Socratic

dialectic[1], nor was it perhaps good for them to leave the shifting sands of true opinion unless they had patience and opportunity to build on the sure rock of knowledge. Socrates let them go, thinking them "a trifle stupid[2]," and troubled no more about them. But when his victim felt no spite but only profound humiliation, accompanied by an earnest desire for a better and nobler life, when he felt what Alcibiades felt[3], but felt in vain, on hearing some of Socrates' discourses, that he could not go on living as he then was, Socrates at once began to direct his friend where knowledge was to be found. This brings us to the second or positive aspect of the Socratic method.

others were made conscious of their ignorance and desired to learn.

In endeavouring to train those who put themselves under his care, Socrates never posed as a dogmatic teacher: he expressly denies that anyone could be regarded as his pupil[4]. To him truth seemed only to be attained by joint inquiry: hence the frequency of such expressions as κοινῇ βουλεύεσθαι, κοινῇ σκοπεῖν, κοινῇ ζητεῖν, συζητεῖν and the like, to describe the procedure of Socrates[5]. Moreover, as the end which Socrates set before him was not a purely intellectual training, but the moral improvement of his friends, the relation between teacher and pupil was conceived by him as at least as much emotional as intellectual. Socrates himself repeatedly speaks of it as being a kind of Eros, sometimes half playfully, but generally with deep seriousness: in

Socrates considered himself not a teacher, but a fellow-inquirer.

The Socratic Eros.

[1] Meno 80 A foll.

[2] Mem. IV. 2. 40 πολλοὶ μὲν οὖν τῶν οὕτω διατεθέντων ὑπὸ Σωκράτους οὐκ ἔτι αὐτῷ προσῄεσαν, οὓς καὶ βλακοτέρους ἐνόμιζεν.

[3] Pl. Symp. 216 A.

[4] Apol. 33 A.

[5] Zeller II. 1, p. 104 note.

Plato this view is widened into the larger conception of a union between two souls for the begetting of pure and lofty thoughts[1]. One other aspect in which this relation is presented requires to be noticed. As Socrates generally conveyed information by judicious questions rather than by continuous exposition he seemed to be merely eliciting the knowledge that lay hidden in the mind of his friend: and so in Plato he calls himself a midwife, and his art midwifery[2]. The whole value of education seemed both to him and Plato to consist in bringing to birth those noble thoughts and aspirations which lie latent in every mind.

Socrates as the intellectual midwife.

To know a thing is to know its λόγος by the method of induction.

True knowledge, according to Socrates, consists in knowing the λόγος or definition of each thing. The way by which we reach this λόγος is ἐπαγωγή or induction. No sooner has it been attained than we ought (as in the practical syllogism) to subsume under it the special case, and act accordingly: thus our knowledge has an immediate practical bearing upon our conduct. The material from which the inductive method of Socrates takes its start is drawn from the familiar scenes of everyday life. The various handicrafts supply numerous examples, especially those of the carpenter and the shoemaker: it is due to Socrates that the latter class figure so prominently in the pages of Plato and Aristotle. We must allow that Socrates generally applied his method somewhat loosely, selecting but a few particulars, and these pretty much at random, and frequently drawing superficial or even erroneous conclusions: but this is one of those cases where it is more valuable to point out the right way

[1] Symp. 210. [2] Theaet. 149 foll.

than to walk in it oneself: and Aristotle is right in regarding it as the peculiar philosophical merit of Socrates that he introduced 'inductive reasoning and general definitions' (τούς τ' ἐπακτικοὺς λόγους καὶ τὸ ὁρίζεσθαι καθόλου)[1].

Socrates was the first champion of Induction.

What then was the substance of that wisdom which Socrates tried to impart to his friends? The answer to this question will enable us to decide how far the attack made upon him by the Athenian comic stage was justifiable.

We may present the import of the Socratic teaching under three heads: the first concerning man as an individual among his fellows; the second, man in relation to the State; and the third, man in relation to the gods.

Substance of the Socratic teaching.

First, then, as to man in his individual aspect. No point was more insisted on by Socrates than the high and noble calling of the human soul. "The soul of man," he says, "if anything connected with man does so, partakes in the divine[2]." The first duty of every man is to his own soul: he is bound above all to abstain from wrong-doing himself, on account of the diseases which it engenders in this soul of his: only then has he a right to encourage and exhort others to righteousness. Whether or not wrong-doing in this life has any influence upon our destiny hereafter Socrates does not say: the immortality of the human soul was one of those questions which seemed to him insoluble[3]. But if we are to live aright even here, it is above all things necessary that we should have self-knowledge, that is to say, a clear

i. The individual.

The soul.

Immortality.

Self-knowledge.

[1] Met. M. 4. 1078 b 28.

[2] Mem. IV. 3. 14.

[3] Apol. 40 C and notes.

conception of our own proclivities and powers. Socrates never wearies of repeating the words of the inscription on the temple at Delphi, γνῶθι σεαυτόν. No less necessary is it to understand what virtue in the abstract is, and what the single virtues are. Taken as a whole, virtue is by Socrates identified with knowledge: the single virtues he regards as varieties of knowledge. Piety, for example, is the knowledge of what is right towards the gods, and justice the knowledge of what is right towards man: the brave man is one who knows what is and what is not terrible, and so on[1]. From the doctrine that virtue is knowledge Socrates drew four conclusions. The first is the unity of all virtue: the second its capability of being imparted by teaching: in the other two, which must be supposed to have a logical rather than a real value, Socrates maintains the well-known paradox that no one sins willingly (οὐδεὶς ἑκὼν ἁμαρτάνει), and that, even if one does, the guilt is less than when one sins involuntarily (ὁ ἑκὼν ἁμαρτάνων ἀμείνων). When it was necessary to determine still more closely the precise signification of virtue, Socrates would frequently explain it as the knowledge of the good, and by further defining good sometimes as that which is useful, sometimes again as the lawful, he contrives to give to his teaching either a utilitarian or a merely conventional aspect. On the whole Socrates seems to have rarely exhorted men to follow virtue for its own sake: to him virtue seemed desirable because it is the best policy: only we must bear in mind that it is the best policy, less on account of its extraneous advantages than because of its effect upon the individual soul.

Virtue identified with knowledge.

Deductions from this view.

Knowledge of the good.

Was Socrates a utilitarian?

[1] Mem. IV. 6. 2 foll. Cf. Zeller II. 1, p. 120.

Among the other points of the Socratic teaching, in so far as it related to man as a social individual, one of the most striking is the high value which he set upon Friendship. The Greek conception of Friendship was by him purified and sublimated into the idea of a spiritual union for the promotion of clearer thinking and better living. In another point he seems (if we may trust Plato[1]) to have risen above the usual Greek standard of morality, when he maintained that under no circumstances is it right to do injury to another. If on the other hand his conception of marriage was hardly higher than that of most of his countrymen, we must remember that his own domestic relations were singularly unfortunate: and it is at least certain that he rated the capabilities of women considerably higher than his contemporaries.

Friendship.

Doing injury to others.

Marriage.

Let us now consider Socrates' teaching in relation to the State. There is no doubt whatever that Socrates disapproved of democracy. It seemed to him preposterous that ignorance should be allowed to hold sway in politics when it would be scouted in the arts. What Socrates desiderates is an aristocracy of intellect. Accordingly he advises intending politicians to study the art of politics, since he alone is the true politician who knows how to rule[2]. But Socrates did not carry his dissent so far as to disobey what in his inmost soul he knew to be unjust decrees. As has been already remarked, he sometimes identifies what is good or just with what is lawful[3]: and he willingly

ii. *The State.*

Socrates disapproves of democracy,

and demands an aristocracy of intellect.

[1] Crito 49 A ff. But see Xen. Mem. II. 6. 35. It is possible that Socrates may have held both views on two different occasions.

[2] Mem. III. Chapters 6 and 7.

[3] See on Ch. XXIV. 35 B.

died to obey the constitution which on more than one occasion he had exposed his life to defend.

iii. Religion. We come now to Socrates' religious teaching. Here the first thing to note is that there is no foundation for the charge of atheism brought against him by Aristophanes: still less did he teach his followers to worship Δῖνος or any other idol of the physicists. On the whole, his teaching was moderately orthodox. It

The Divine Being. is true that he teaches the Unity of God, and speaks of the Divine Being as the reason immanent in the Universe[1], omnipresent, omniscient, and invisible, planning everything for the good of man: but to the Athenians these views were no longer unfamiliar, and even to the pious Xenophon they appear quite orthodox. As a rule Socrates talks in the usual way of 'the gods' rather than of one Divine Being; he also insists on the value of oracles and of divination,

Oracles and Divination. and recommends generally that the gods should be worshipped according to the usage of one's country. In practice Socrates himself observed this rule: but how far he rose above the majority of mankind in religious feeling may be seen from what Xenophon[2]

Prayer. tells us about his manner of praying: "he used to pray to the gods to give him simply what was good, thinking that the gods best knew what kind of things were good." The prayer with which the Phaedrus concludes may be taken as an example: "Beloved Pan, and other Gods present in this place, grant me to become fair within: and may my outward circumstances be favourable to what is within. May I think the wise man rich. May I have as much gold as only the temperate man can carry and bear."

[1] Mem. I. 4. 8 foll. [2] Mem. I. 3. 2.

The Clouds of Aristophanes was directed not so much against Socrates,

Such, briefly stated, was the substance of Socrates' teaching. We may now inquire how far the Socrates of Aristophanes is true to nature. Two of the three main features[1] in Aristophanes' picture are lacking in the real Socrates: for, as we have seen, he was not a heretic or atheist, nor a speculator in natural science. In support of the third charge, that of making the worse appear the better cause, more might possibly be said, at least from the point of view of Aristophanes. The discourses of Socrates had undoubtedly an 'unsettling tendency,' and many of his dogmas must have appeared paradoxical to Athenians of the old school. But Aristophanes would never have attacked Socrates on this ground alone. The Aristophanic Socrates is intended as a caricature, not of an individual, but of a principle—the principle of rationalistic inquiry and systematic ethical instruction introduced and propagated at Athens by the Sophists. Aristophanes ignored the essential formal distinction between the Sophists and Socrates, viz. that the former taught for pay, while Socrates did not, and, what is still more important, he either failed to see or did not choose to shew that whereas those Sophists who professed to teach virtue frequently undermined existing views without replacing them by others more surely founded, Socrates on the other hand only pulled down in order that he might rebuild. It remains to ask, What were the motives which induced Aristophanes to make Socrates his butt, and not, let us say, Gorgias or Protagoras? Socrates was doubtless far better known to the Athenian public than either of those men. Among the

as against the new learning generally.

Socrates, in spite of his fundamental unlikeness to the Sophists,

was chosen for caricature because of his personal eccentricities.

[1] See p. ix.

audience who listened to the Clouds, there could have been few men of mark who had not suffered from his cross-examination, and to the rest he must have been thoroughly familiar from his constant visits to the palaestra and the market-place. Socrates once seen could never have been forgotten. He was absolutely unique among Athenians, whether we consider his personal appearance or his way of life[1]. "Short of stature, thick-necked, and somewhat corpulent, with prominent eyes, with nose upturned and nostrils outspread, with large mouth and coarse lips, he seemed the embodiment of sensuality and even stupidity[2]." Careless of fashion to a remarkable degree both in dress[3] and in manners, he would walk scowling through the streets, shoeless and with nose upturned, seeking victims for his dialectic[4]. At least on one occasion, he carried his defiance of fashion so far as to execute a dance by himself before a party at the house of Callias, defending his conduct by the plea that dancing was a healthy exercise likely to reduce his corpulence[5]. In the most artistic age the world has ever seen, he shewed himself strikingly insensible to beauty both in nature and in art: he defined beauty as utility, and proved himself in this way a very Adonis as compared with the beautiful

[1] Symp. 221 C foll.

[2] Art. *Socrates* in Encycl. Brit. by Dr Jackson.

[3] His usual dress was the *τρίβων*, Prot. 335 D. Cf. Mem. I. 6. 2, from which it appears that he wore the same dress both in summer and winter.

[4] Nub. 362: *βρενθύει τ' ἐν ταῖσιν ὁδοῖς καὶ τὠφθαλμὼ παραβάλλεις, κἀνυπόδητος κακὰ πόλλ' ἀνέχει κἀφ' ἡμῖν σεμνοπροσωπεῖς.* Phaed. 117 B *ὥσπερ εἰώθει, ταυρηδὸν ὑποβλέψας.*

[5] Xen. Symp. II. 17 foll.

Critobulus[1]. From time to time he was subject to extraordinary fits of abstraction, during which he would remain rooted to the spot for hours together, heedless alike of bodily wants and external surroundings. On one occasion he is said to have wrestled with some problem for twenty-four hours without once leaving the spot where he stood[2]. That a man who to all these personal eccentricities added a continual flow of conversation about 'asses and smiths and shoemakers and tanners[3]' should have seemed a fit subject for caricature on the Athenian comic stage need hardly excite our wonder: and Socrates' well-known leanings to aristocracy and Sparta may have made the Athenians all the more ready to indulge in laughter at his expense. Such were in my opinion the motives that induced Aristophanes to take Socrates as the type of the new learning. As a comedian, he could not afford to pass over so striking a figure. But, whether he was or was not conscious of the infinite difference between Socrates and the Sophists, the attack could not have been inspired by any malicious desire to prejudice Socrates in the eyes of the Athenian public, otherwise Plato would hardly have made both Socrates and his caricaturist figure together in the Symposium. Neither (I think) were the Athenians much affected by the play. In general, they liked a man none the less for having laughed at him upon the stage: and on this occasion the Clouds was only awarded the third prize.

The attack was not due to any malicious motive,

and probably had little effect on the Athenian mind.

[1] Xen. Symp. ch. v. [2] Pl. Symp. 220 B.

[3] Symp. 221 E ὄνους γὰρ κανθηλίους λέγει καὶ χαλκέας τινὰς καὶ σκυτοτόμους καὶ βυρσοδέψας. Cf. Xen. Mem. I. 2. 37 where Critias commands Socrates to let alone the shoemakers and carpenters and smiths, otherwise it will be the worse for him.

Marriage of Socrates.

Between 423 and 399 there is little to record in the life of Socrates: we know that he still pursued his vocation, making some warm friends, and many bitter enemies. Soon after 423 he married, for we may fairly infer from the silence of Aristophanes about Xanthippe that as yet she was not his wife, and in 399 his oldest boy was still a lad (Apol. 34 D). After all that has been written "zur Ehrenrettung der Xanthippe," she still remains a warning to philosophers: but we must allow that Socrates did not give her a fair chance. Who does not wish with Landor that "he could have kept a little more at home and have thought it as well worth while to converse with his own children as with others"? In this period occurred the only important appearance of Socrates in public life. As President of the Πρυτάνεις in 406 he defied the clamours of the excited assembly and protested against the illegal condemnation of the generals[1]. In this public opinion afterwards acknowledged that he was right. On two other occasions, when he resisted the commands of the Thirty, Socrates must have had all right-thinking men upon his side—once when he exposed the shallowness and folly of the decree against 'teaching the art of words[2],' and once when he refused to conduct Leon from Salamis to meet an undeserved fate at Athens[3].

His appearances in public life.

Causes of the prejudice gaining ground against him.

But in spite of Socrates' noble behaviour on these occasions, it is clear that a strong prejudice was gradually growing up against him in the minds of some of his fellow-citizens. Those who had writhed under his interrogatories made common cause with others whose

[1] See note on Apol. 32 B.

[2] Mem. I. 2. 31 foll.

[3] Apol. 32 C.

animosity had a deeper ground. If Socrates had merely abstained from political life, the Athenians might have pardoned him, though even this may have seemed obnoxious in a state where such abstention was formerly punished by the deprivation of civil rights: but his open attacks upon the supremacy of ignorance must have stung all the more keenly because they were felt to be only too just. And among those who had been intimate with Socrates were some whom Athens had reason to remember with hatred. The splendid powers of Alcibiades had been employed to humiliate his country and exalt himself: Critias had deluged Athens with blood. Few if any of Socrates' friends were adherents of the democratical party[1]: the very phrase καλὸς κἀγαθός, so often in Socrates' mouth[2], savoured of oligarchy. Socrates himself was a 'philosophical radical[3],' a malcontent who disapproved of letting all and sundry have a voice in the management of the state: but like many philosophical radicals, he advocated theories of a distinctly oligarchical nature. Now in 399 it was but four years since the democracy had been triumphantly restored at Athens by Thrasybulus. And just as when Alexander died, some eighty years later, the long suppressed resentment of the Athenians found vent in an accusation against Aristotle, the former teacher of Alexander, so now the newly restored democracy demanded a victim, and who seemed more appropriate than Socrates, the teacher as it was believed of Critias and Alcibiades, himself too an outspoken enemy of democratic government? In

His abstention from politics:

his connection with Alcibiades and Critias:

his leanings to oligarchy.

[1] See on Apol. 21 A. [2] Apol. 21 D and note.
[3] Dr Jackson in Encycl. Brit.

both cases the charge preferred was one of impiety—a charge at all times difficult to refute, especially for a man of thought before men of action, to whom piety and orthodoxy are synonymous terms[1].

He is put on trial for his life.

Thus it happened, that in 399, suddenly, and as it would seem without any previous warning, Socrates was put on trial for his life. His accuser was Meletus, probably a son of the poet ridiculed by Aristophanes in the Frogs[2], an insignificant young man, who seems to have been incensed against Socrates by his attacks upon the poets[3]. With him were associated as *συνήγοροι* Anytus and Lycon. Of the last we know nothing except that he was the mouthpiece of the professional rhetoricians. Anytus on the other hand was one of the most powerful and popular Athenians of the day. By profession a tanner, he was a strong supporter of the Athenian democracy: no one had cooperated with Thrasybulus more eagerly than he to overthrow the Thirty and re-establish the rule of the people. Though nominally only *συνήγορος*, he was in reality the most dangerous of Socrates' accusers: it was mainly due to his influence and exertions that Socrates was condemned.

The accusers.

The indictment charged him (a) with corrupting the youth:

We have two versions of the indictment, one preserved by Diogenes Laertius (II. 40), the other that in the Apology. The first, which rests on the authority of Favorinus, is as follows: *τάδε ἐγράψατο καὶ ἀντωμόσατο Μέλητος Μελήτου Πιτθεὺς Σωκράτει Σωφρονίσκου Ἀλωπεκῆθεν· ἀδικεῖ Σωκράτης οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινὰ εἰσηγούμενος· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων.*

[1] Euthyphro 3 B *εὐδιάβολα τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς πολλούς.*

[2] v. 1302. [3] *ὑπὲρ τῶν ποιητῶν ἀχθόμενος*, Apol. 23 E.

τίμημα θάνατος. The second is different only in the order of the various counts: Σωκράτη φησὶν ἀδικεῖν τούς τε νέους διαφθείροντα καὶ θεοὺς οὓς ἡ πόλις νομίζει οὐ νομίζοντα, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά (Apol. 24 B).

(b) *with impiety and religious innovations.*

The really important part of the indictment, as Cron has pointed out, was the charge of corrupting the youth. The charge of impiety seems to have been introduced simply in order to give a 'legal foothold' to this graver accusation. Xenophon and Plato have refuted without difficulty that part of the indictment which imputes to Socrates a disbelief in the gods worshipped by his countrymen: the charge of introducing new gods was based upon a misconception which perhaps the judges did not share. The 'divine sign' or 'voice' of which Socrates so often speaks as debarring him from some action sure to prove prejudicial to him was no god, but a species of μαντική, vouchsafed as Socrates thought to him and few if any besides as a special proof of the divine care. After all that has been written on this subject, it seems to me clear that Socrates regarded his divine sign as a special revelation from God, without submitting it to further analysis: whether in reality it was the voice of tact, speaking from long experience, or something like conscience, as others hold, it is hardly worth while to inquire; for a man who estimated the moral character of an act by its results could hardly have discriminated between the two. As regards the form of the communication, Dr Jackson may be right in maintaining[1] that Socrates was subject to a hallucination of the sense of hearing, for Plato

The 'divine sign' or δαιμόνιον.

[1] Journal of Philology v. p. 232 foll.

frequently calls the sign a voice: but as it is not so described by Xenophon, and as the cases are somewhat rare in which sense-hallucinations do not in the end lead to insanity, the expression may be purely metaphorical: "auch wir," says Ribbing, "nennen das Gewissen die Stimme Gottes, und sehen doch darin nichts Wunderbares[1]." But although it is clear that the divine sign was not understood by Socrates as a god, it was at least a religious novelty, and as such it might afford a decent pretext to those judges who may have in reality wished to punish Socrates for those pretensions to superior virtue which seemed to be involved in such a claim. Nor would the Athenians be more inclined to tolerate the δαιμόνιον when Socrates made it responsible for his abstention from political life[2]. After all, however, the really telling accusation was that of corrupting the youth[3]. The crimes of Alcibiades and Critias, as well as the indiscretions of his ardent young followers, were laid at the door of the master. Some too among Socrates' judges there may have been, men of true patriotism and narrow views, who felt that the logical issue of the Socratic method amounted to nothing less than an entire revolution of the old Athenian life, nay, who saw with pain young men, full of the exultant dialectic pride but not the earnestness of Socrates, tear and rend "like young dogs[4]" the old ideas and beliefs on which the men of Marathon had been reared. If they could not distinguish the false prophet from the true, nor

The charge of corrupting the youth.

[1] Socratische Studien II. 38. A full discussion of the 'divine sign' will be found ibid. p. 1 foll., and in Riddell's Apology Appendix A, pp. 109—117.

[2] Apol. 41 D. [3] In Euthyphro 2 C this charge is put in the first place. [4] Rep. VII. 539 B: compare Apol. ch. X.

see that the only hope for Athens lay in shifting the basis of conduct from convention to knowledge, they were in this only the slaves of circumstance and their age.

The trial.

It was before a court composed of 501 Heliasts that the trial took place. Concerning the speeches for the prosecution we possess no information beyond what can be obtained from Plato's Apology and the Memorabilia of Xenophon. The Xenophontic Apology is an incoherent patchwork from Xenophon and Plato. Whether as Grote conjectures each of the three accusers confined himself mainly to one topic in his speech, Meletus undertaking chiefly the religious charges, and Anytus along with Lycon the political, it is difficult to say: Xenophon generally alludes to the prosecution simply as ὁ κατήγορος. Four points in the speeches of the accusers appear to Xenophon worthy of special notice. The first is the assertion that Socrates made his followers despise the laws and constitution of Athens, by repeated animadversions on the choosing of magistrates by lot. This charge was equally true and honourable to Socrates: the second was however more unjust. That Socrates had once been intimate with Critias and Alcibiades, is not denied by Xenophon: but the latter fairly argues that both these distinguished men frequented his society to acquire facility in debate, and not with a view to their own moral improvement. As long as they continued with Socrates, they held in check their evil desires, nor should Socrates have suffered for having made them temperate when they were young[1]. Thirdly, it was asserted that Socrates set sons against

Speeches of the prosecution.

[1] Mem. I. 2. 12 foll.

their fathers and seduced men from their friends, by insisting upon utility as the only sure basis of friendship and esteem[1]. This, as Xenophon shews, was a misrepresentation: Socrates really meant to prove that folly even when it is displayed by a father or a friend is in every case unworthy of honour. The last charge mentioned by Xenophon was still more flagrantly unjust. By citing with approval pernicious sentiments from celebrated poets, Socrates, it was contended, taught his followers to become unjust and tyrannical. The line of Hesiod[2],

Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργείη δέ τ' ὄνειδος,

which Socrates had quoted in commendation of honest labour, was asserted by the prosecution to have been twisted by Socrates into an approval of any kind of work, however unjust or immoral. Socrates had also enforced his demand for the supremacy of knowledge in a state by citing from Homer those verses in which Odysseus chides and beats the unruly rank and file of the Greek army before Troy: and this was construed as a proof of anti-democratical sentiments in a man whose entire life was spent in giving gratuitous moral instruction to all and sundry[3].

Socrates' defence.

The form of Socrates' defence was determined by the special character of the trial. In an ἀγὼν τιμητός the defendant had first to defend himself against the actual charge, and, if found guilty of this, he was expected to propose an alternative penalty to

[1] Mem. I. 2. 51 foll.

[2] Works and Days 311.

[3] Mem. l.c. 56 foll. The lines of Homer are from Iliad II. 188 foll.

that demanded by the accuser. Between these two propositions it was the duty of the judges to choose. If we may trust the Platonic Apology, Socrates delivered a third speech, after the sentence of death had been passed, reviewing the course of the trial and expressing his hopefulness in the face of death.

Is the Platonic Apology historical?

How far the Apology of Plato resembles the speeches actually delivered by Socrates, cannot now be determined. We know that Socrates, in obedience to his divine sign, made no preparations for his defence: and one can hardly believe that Plato's Apology could have been an extempore effort. The most probable view is that Plato has preserved the main features of the defence, much as Thucydides claims to have done in the speeches scattered throughout his history. The grace and beauty of style, the artistic subordination of parts, and something of the impressiveness and dignity may have been contributed by Plato: but in its main features the Apology stands out as just that defence which every one who knows the Socrates of the Memorabilia will admit that he must have made. Plato probably wrote the speech soon after the trial, when the words of Socrates were still fresh in his memory.

Socrates is condemned to death.

The result of the trial was such as might have been anticipated. Socrates was found guilty by a majority of sixty-one: the majority for the death-penalty was even greater. If Socrates had adopted a submissive attitude, and appealed to the feelings of his judges, he would have been acquitted[1]: but he knew that death was but a small price to pay for the glory of such a defence.

[1] Xen. Mem. IV. 4. 4.

Conclusion. The tone of the Apology is that of a lofty and fearless exhortation from the lips of a prophet about to seal his testimony with his blood. For him death, swift and painless, had no terrors: neither in life nor in death could aught of evil befal the just man. As the trial took place about the period of the annual embassy to Delos, during whose absence no condemned person was put to death at Athens, thirty days elapsed between the sentence and its execution. In the interval Socrates received his friends in prison and conversed with them as before on virtue and the virtuous life[1]. One more proof he gave of his integrity and justice, by refusing to avail himself of the chance of escape provided by the affectionate love of Crito. He died as he had lived, without ostentation, piously, and fearlessly. Neither have we any cause to regret so glorious an end. Perhaps it was inevitable[2], as Plato thought it was, that one who laboured to set men free from the fetters of convention and authority and lead them out of the cave into the clear light of day should perish at the hands of those whom he came to save: but who shall quarrel with a destiny that gave Socrates so peaceful and sublime a death, and us the Apology and the Phaedo?

[1] Mem. IV. 8. 2.

[2] Rep. VII. 517 B *καὶ τὸν ἐπιχειροῦντα λύειν τε καὶ ἀνάγειν, εἴ πως ἐν ταῖς χερσὶ δύναιντο λαβεῖν καὶ ἀποκτείνειν, ἀποκτιννύναι ἄν; σφόδρα γ', ἔφη.*

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ.

PART I. BEFORE THE VERDICT.

(*First Speech.*)

CHAPTERS I—XXIV.

INTRODUCTION: I—II.

St. I.

17 I. Ὅ τι μὲν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεπόνθατε ὑπὸ τῶν ἐμῶν κατηγόρων, οὐκ οἶδα· ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτὸς ὑπ' αὐτῶν ὀλίγου ἐμαυτοῦ ἐπελαθόμην· οὕτω πιθανῶς ἔλεγον. καί τοι ἀληθές γε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, 5 οὐδὲν εἰρήκασιν. μάλιστα δὲ αὐτῶν ἓν ἐθαύμασα τῶν πολλῶν ὧν ἐψεύσαντο, τοῦτο ἐν ᾧ ἔλεγον ὡς χρὴ ὑμᾶς εὐλαβεῖσθαι, μὴ ὑπ' ἐμοῦ ἐξαπατηθῆτε, B ὡς δεινοῦ ὄντος λέγειν. τὸ γὰρ μὴ αἰσχυνθῆναι, ὅτι αὐτίκα ὑπ' ἐμοῦ ἐξελεγχθήσονται ἔργῳ, ἐπειδὰν μηδ' 10 ὁπωστιοῦν φαίνωμαι δεινὸς λέγειν, τοῦτό μοι ἔδοξεν αὐτῶν ἀναισχυντότατον εἶναι, εἰ μὴ ἄρα δεινὸν καλοῦσιν οὗτοι λέγειν τὸν τἀληθῆ λέγοντα· εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέγουσιν, ὁμολογοίην ἂν ἔγωγε οὐ κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ. οὗτοι μὲν οὖν, ὥσπερ ἐγὼ 15 λέγω, ἤ τι ἢ οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν· ὑμεῖς δέ μου

Men of Athens, do not expect from me the flowers of rhetoric: consider only if my pleas are just.

ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. οὐ μέντοι μὰ Δία, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κεκαλλιεπημένους γε λόγους, ὥσπερ οἱ τούτων, ῥήμασί τε καὶ ὀνόμασιν, οὐδὲ
20 *κεκοσμημένους, ἀλλ' ἀκούσεσθε εἰκῇ λεγόμενα τοῖς* C
ἐπιτυχοῦσιν ὀνόμασιν· πιστεύω γὰρ δίκαια εἶναι ἃ λέγω, καὶ μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω ἄλλως· οὐδὲ γὰρ ἂν δήπου πρέποι, ὦ ἄνδρες, τῇδε τῇ ἡλικίᾳ ὥσπερ μειρακίῳ πλάττοντι λόγους εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι.
25 *καὶ μέντοι καὶ πάνυ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο ὑμῶν δέομαι καὶ παρίεμαι· ἐὰν διὰ τῶν αὐτῶν λόγων ἀκούητέ μου ἀπολογουμένου, δι' ὧνπερ εἴωθα λέγειν καὶ ἐν ἀγορᾷ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν, ἵνα ὑμῶν πολλοὶ ἀκηκόασι, καὶ ἄλλοθι, μήτε θαυμάζειν μήτε θορυβεῖν* D
30 *τούτου ἕνεκα. ἔχει γὰρ οὑτωσί. νῦν ἐγὼ πρῶτον ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα, ἔτη γεγονὼς ἑβδομήκοντα· ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω τῆς ἐνθάδε λέξεως. ὥσπερ οὖν ἄν, εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγχανον ὤν, ξυνεγιγνώσκετε δήπου ἄν μοι, εἰ ἐν ἐκείνῃ τῇ φωνῇ*
35 *τε καὶ τῷ τρόπῳ ἔλεγον, ἐν | οἷσπερ ἐτεθράμμην, καὶ* 18
δὴ καὶ νῦν τοῦτο ὑμῶν δέομαι δίκαιον, ὥς γέ μοι δοκῶ, τὸν μὲν τρόπον τῆς λέξεως ἐᾶν· ἴσως μὲν γὰρ χείρων, ἴσως δὲ βελτίων ἂν εἴη· αὐτὸ δὲ τοῦτο σκοπεῖν καὶ τούτῳ τὸν νοῦν προσέχειν, εἰ δίκαια
40 *λέγω ἢ μή· δικαστοῦ μὲν γὰρ αὕτη ἀρετή, ῥήτορος δὲ τἀληθῆ λέγειν.*

My accusers are of two kinds—old and new. I will first refute the old.

II. *Πρῶτον μὲν οὖν δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ πρῶτά μου ψευδῆ κατηγορημένα καὶ τοὺς πρώτους κατηγόρους, ἔπειτα δὲ πρὸς τὰ ὕστερα*
5 *καὶ τοὺς ὑστέρους. ἐμοῦ γὰρ πολλοὶ κατήγοροι* B
γεγόνασιν πρὸς ὑμᾶς καὶ πάλαι, πολλὰ ἤδη ἔτη καὶ

οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες, οὓς ἐγὼ μᾶλλον φοβοῦμαι ἢ
τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον, καίπερ ὄντας καὶ τούτους δει-
νούς· ἀλλ' ἐκεῖνοι δεινότεροι, ὦ ἄνδρες, οἳ ὑμῶν τοὺς
πολλοὺς ἐκ παίδων παραλαμβάνοντες ἔπειθόν τε καὶ 10
κατηγόρουν ἐμοῦ οὐδὲν μᾶλλον ἀληθές, ὡς ἔστιν τις
Σωκράτης, σοφὸς ἀνήρ, τά τε μετέωρα φροντιστὴς
καὶ τὰ ὑπὸ γῆς ἅπαντα ἀνεζητηκὼς καὶ τὸν ἥττω
λόγον κρείττω ποιῶν. οὗτοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οἱ
C ταύτην τὴν φήμην κατασκεδάσαντες, οἱ δεινοί εἰσίν 15
μου κατήγοροι· οἱ γὰρ ἀκούοντες ἡγοῦνται τοὺς
ταῦτα ζητοῦντας οὐδὲ θεοὺς νομίζειν. ἔπειτά εἰσιν
οὗτοι οἱ κατήγοροι πολλοὶ καὶ πολὺν χρόνον ἤδη
κατηγορηκότες, ἔτι δὲ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ λέ-
γοντες πρὸς ὑμᾶς, ἐν ᾗ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε, 20
παῖδες ὄντες, ἔνιοι δ' ὑμῶν καὶ μειράκια, ἀτεχνῶς
ἐρήμην κατηγοροῦντες ἀπολογουμένου οὐδενός. ὃ δὲ
πάντων ἀλογώτατον, ὅτι οὐδὲ τὰ ὀνόματα οἷόν τε
D αὐτῶν εἰδέναι καὶ εἰπεῖν, πλὴν εἴ τις κωμῳδοποιὸς
τυγχάνει ὤν· ὅσοι δὲ φθόνῳ καὶ διαβολῇ χρώμενοι 25
ὑμᾶς ἀνέπειθον, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ πεπεισμένοι ἄλλους
πείθοντες, οὗτοι πάντες ἀπορώτατοί εἰσιν· οὐδὲ γὰρ
ἀναβιβάσασθαι οἷόν τ' ἐστὶν αὐτῶν ἐνταυθοῖ οὐδ'
ἐλέγξαι οὐδένα, ἀλλ' ἀνάγκη ἀτεχνῶς ὥσπερ σκια-
μαχεῖν ἀπολογούμενόν τε καὶ ἐλέγχειν μηδενὸς ἀπο- 30
κρινομένου. ἀξιώσατε οὖν καὶ ὑμεῖς, ὥσπερ ἐγὼ
λέγω, διττούς μου τοὺς κατηγόρους γεγονέναι, ἑτέ-
ρους μὲν τοὺς ἄρτι κατηγορήσαντας, ἑτέρους δὲ τοὺς
E πάλαι, οὓς ἐγὼ λέγω, καὶ οἰήθητε δεῖν πρὸς ἐκείνους
πρῶτόν με ἀπολογήσασθαι· καὶ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνων 35
πρότερον ἠκούσατε κατηγορούντων, καὶ πολὺ μᾶλλον
ἢ τῶνδε τῶν ὕστερον. εἶεν· ἀπολογητέον δή, ὦ

ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπιχειρητέον | ὑμῶν ἐξελέσθαι 19
τὴν διαβολήν, ἣν ὑμεῖς ἐν πολλῷ χρόνῳ ἔσχετε,
40 ταύτην ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ. βουλοίμην μὲν οὖν
ἂν τοῦτο οὕτως γενέσθαι, εἴ τι ἄμεινον καὶ ὑμῖν καὶ
ἐμοί, καὶ πλέον τί με ποιῆσαι ἀπολογούμενον· οἶμαι
δὲ αὐτὸ χαλεπὸν εἶναι, καὶ οὐ πάνυ με λανθάνει οἷόν
ἐστιν. ὅμως τοῦτο μὲν ἴτω ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον, τῷ δὲ
45 νόμῳ πειστέον καὶ ἀπολογητέον.

Socrates defends himself against the πρῶτοι κατήγοροι:
III—X.

They charged me with physical speculations, and with making the worse appear the better cause. A Physicist I am not, and never was:

III. Ἀναλάβωμεν οὖν ἐξ ἀρχῆς, τίς ἡ κατηγο-
ρία ἐστίν, ἐξ ἧς ἡ ἐμὴ διαβολὴ γέγονεν,
ᾗ δὴ καὶ πιστεύων Μέλητός με ἐγρά- B
ψατο τὴν γραφὴν ταύτην. εἶεν· τί δὴ
5 λέγοντες διέβαλλον οἱ διαβάλλοντες;
ὥσπερ οὖν κατηγόρων τὴν ἀντωμοσίαν
δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν· Σωκράτης ἀδικεῖ καὶ πε-
ριεργάζεται ζητῶν τά τε ὑπὸ γῆς καὶ οὐράνια
καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν καὶ ἄλλους
10 τὰ αὐτὰ ταῦτα διδάσκων. τοιαύτη τίς ἐστιν· C
ταῦτα γὰρ ἑωρᾶτε καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀριστοφάνους
κωμῳδίᾳ, Σωκράτη τινὰ ἐκεῖ περιφερόμενον, φά-
σκοντά τε ἀεροβατεῖν καὶ ἄλλην πολλὴν φλυαρίαν
φλυαροῦντα, ὧν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν
15 πέρι ἐπαΐω. καὶ οὐχ ὡς ἀτιμάζων λέγω τὴν τοιαύ-
την ἐπιστήμην, εἴ τις περὶ τῶν τοιούτων σοφός
ἐστιν· μή πως ἐγὼ ὑπὸ Μελήτου τοσαύτας δίκας
φύγοιμι· ἀλλὰ γὰρ ἐμοὶ τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
οὐδὲν μέτεστιν· μάρτυρας δὲ αὐτοὺς ὑμῶν τοὺς πολ- D
20 λοὺς παρέχομαι, καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ἀλλήλους διδάσκειν

τε καὶ φράζειν, ὅσοι ἐμοῦ πώποτε ἀκηκόατε διαλεγομένου· πολλοὶ δὲ ὑμῶν οἱ τοιοῦτοί εἰσιν· φράζετε οὖν ἀλλήλοις, εἰ πώποτε ἢ μικρὸν ἢ μέγα ἤκουσέ τις ὑμῶν ἐμοῦ περὶ τῶν τοιούτων διαλεγομένου· καὶ ἐκ τούτων γνώσεσθε ὅτι τοιαῦτ' ἐστὶν καὶ τἆλλα 25 περὶ ἐμοῦ ἃ οἱ πολλοὶ λέγουσιν.

nor do I teach social and civil virtue for a fee, like Gorgias and others: I should be proud to be so clever.

IV. Ἀλλὰ γὰρ οὔτε τούτων οὐδέν ἐστιν, οὐδέ γ' εἴ τινος ἀκηκόατε ὡς ἐγὼ παιδεύειν ἐπιχειρῶ ἀνθρώπους καὶ χρήματα πράττομαι, οὐδὲ τοῦτο ἀληθές. E ἐπεὶ καὶ τοῦτό γέ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι, εἴ τις 5 οἷός τ' εἴη παιδεύειν ἀνθρώπους ὥσπερ Γοργίας τε ὁ Λεοντῖνος καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος. τούτων γὰρ ἕκαστος, ὦ ἄνδρες, οἷός τ' ἐστὶν ἰὼν εἰς ἑκάστην τῶν πόλεων τοὺς νέους, οἷς ἔξεστι τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν προῖκα ξυνεῖναι ᾧ ἂν 10 βούλωνται,—τούτους πείθουσι τὰς ἐκείνων ξυνουσίας 20 | ἀπολιπόντας σφίσιν ξυνεῖναι χρήματα διδόντας καὶ χάριν προσειδέναι. ἐπεὶ καὶ ἄλλος ἀνήρ ἐστι Πάριος ἐνθάδε σοφός, ὃν ἐγὼ ᾐσθόμην ἐπιδημοῦντα· ἔτυχον γὰρ προσελθὼν ἀνδρὶ ὃς τετέλεκε χρήματα 15 σοφισταῖς πλείω ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι, Καλλίᾳ τῷ Ἱππονίκου· τοῦτον οὖν ἀνηρόμην—ἐστὸν γὰρ αὐτῷ δύο υἱέε—ὦ Καλλία, ἦν δ' ἐγώ, εἰ μέν σου τὼ υἱέε πώλω ἢ μόσχω ἐγενέσθην, εἴχομεν ἂν αὐτοῖν ἐπιστάτην λαβεῖν καὶ μισθώσασθαι, ὃς ἔμελλεν αὐτὼ 20 B καλώ τε κἀγαθὼ ποιήσειν τὴν προσήκουσαν ἀρετήν· ἦν δ' ἂν οὗτος ἢ τῶν ἱππικῶν τις ἢ τῶν γεωργικῶν· νῦν δ' ἐπειδὴ ἀνθρώπω ἐστόν, τίνα αὐτοῖν ἐν νῷ ἔχεις ἐπιστάτην λαβεῖν; τίς τῆς τοιαύτης ἀρετῆς, τῆς ἀνθρωπίνης τε καὶ πολιτικῆς, ἐπιστήμων ἐστίν; 25

οἶμαι γάρ σε ἐσκέφθαι διὰ τὴν τῶν υἱέων κτῆσιν. ἔστιν τις, ἔφην ἐγώ, ἢ οὔ; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς. Τίς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ποδαπός, καὶ πόσου διδάσκει; Εὔηνος, ἔφη, ὦ Σώκρατες, Πάριος, πέντε μνῶν· καὶ ἐγὼ τὸν
30 Εὔηνον ἐμακάρισα, εἰ ὡς ἀληθῶς ἔχοι ταύτην τὴν τέχνην καὶ οὕτως ἐμμελῶς διδάσκοι. ἐγὼ οὖν καὶ C αὐτὸς ἐκαλλυνόμην τε καὶ ἡβρυνόμην ἄν, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα· ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

V. Ὑπολάβοι ἂν οὖν τις ὑμῶν ἴσως· ἀλλ', ὦ Σώκρατες, τὸ σὸν τί ἐστι πρᾶγμα; πόθεν αἱ διαβολαί σοι αὗται γεγόνασιν; οὐ γὰρ δήπου σοῦ γε οὐδὲν τῶν ἄλλων
5 περιττότερον πραγματευομένου ἔπειτα τοσαύτη φήμη τε καὶ λόγος γέγονεν, εἰ μή τι ἔπραττες ἀλλοῖον ἢ οἱ πολλοί· λέγε οὖν ἡμῖν, τί ἐστιν, ἵνα μὴ ἡμεῖς περὶ σοῦ αὐτοσχεδιάζωμεν. ταυτί μοι D δοκεῖ δίκαια λέγειν ὁ λέγων, κἀγὼ ὑμῖν πειράσομαι
10 ἀποδεῖξαι, τί ποτ' ἔστιν τοῦτο ὃ ἐμοὶ πεποίηκε τό τε ὄνομα καὶ τὴν διαβολήν. ἀκούετε δή. καὶ ἴσως μὲν δόξω τισὶν ὑμῶν παίζειν, εὖ μέντοι ἴστε, πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι' οὐδὲν ἀλλ' ἢ διὰ σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ
15 ὄνομα ἔσχηκα. ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην; ἥπερ ἐστὶν ἴσως ἀνθρωπίνη σοφία. τῷ ὄντι γὰρ κινδυνεύω ταύτην εἶναι σοφός· οὗτοι δὲ τάχ' ἄν, οὓς ἄρτι ἔλεγον, μείζω τινὰ ἢ κατ' ἄνθρωπον σοφίαν σοφοὶ E εἶεν, ἢ οὐκ ἔχω τί λέγω· οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε αὐτὴν
20 ἐπίσταμαι, ἀλλ' ὅστις φησὶ ψεύδεταί τε καὶ ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐμῇ λέγει. καί μοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ θορυβήσητε, μηδὲ ἂν δόξω τι ὑμῖν μέγα λέγειν· οὐ

Why then am I disliked? Because of my wisdom. The Delphic oracle once pronounced me the wisest of men.

γὰρ ἐμὸν ἐρῶ τὸν λόγον, ὃν ἂν λέγω, ἀλλ' εἰς ἀξιό-
χρεων ὑμῖν τὸν λέγοντα ἀνοίσω. τῆς γὰρ ἐμῆς, εἰ
δή τίς ἐστι σοφία καὶ οἵα, μάρτυρα ὑμῖν παρέξομαι 25
τὸν θεὸν τὸν ἐν Δελφοῖς. Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε
21 που. οὗτος | ἐμός τε ἑταῖρος ἦν ἐκ νέου, καὶ ὑμῶν
τῷ πλήθει ἑταῖρός τε καὶ ξυνέφυγε τὴν φυγὴν ταύ-
την καὶ μεθ' ὑμῶν κατῆλθε. καὶ ἴστε δὴ οἷος ἦν
Χαιρεφῶν, ὡς σφοδρὸς ἐφ' ὅ τι ὁρμήσειεν. καὶ δή 30
ποτε καὶ εἰς Δελφοὺς ἐλθὼν ἐτόλμησε τοῦτο μαντεύ-
σασθαι· καί, ὅπερ λέγω, μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες·
ἤρετο γὰρ δή, εἴ τις ἐμοῦ εἴη σοφώτερος. ἀνεῖλεν
οὖν ἡ Πυθία μηδένα σοφώτερον εἶναι. καὶ τούτων
πέρι ὁ ἀδελφὸς ὑμῖν αὐτοῦ οὑτοσὶ μαρτυρήσει, ἐπει- 35
δὴ ἐκεῖνος τετελεύτηκεν.

B VI. Σκέψασθε δὲ ὧν ἕνεκα ταῦτα λέγω· μέλλω
γὰρ ὑμᾶς διδάξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ
γέγονε. ταῦτα γὰρ ἐγὼ ἀκούσας ἐνεθυ-
μούμην οὑτωσί· τί ποτε λέγει ὁ θεός,
καὶ τί ποτε αἰνίττεται; ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε 5
μέγα οὔτε σμικρὸν ξύνοιδα ἐμαυτῷ σο-
φὸς ὤν· τί οὖν ποτε λέγει φάσκων ἐμὲ
σοφώτατον εἶναι; οὐ γὰρ δήπου ψεύδεταί γε· οὐ
γὰρ θέμις αὐτῷ. καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἠπόρουν, τί
ποτε λέγει, ἔπειτα μόγις πάνυ ἐπὶ ζήτησιν αὐτοῦ 10
τοιαύτην τινὰ ἐτραπόμην. ἦλθον ἐπί τινα τῶν
C δοκούντων σοφῶν εἶναι, ὡς ἐνταῦθα, εἴ πέρ που,
ἐλέγξων τὸ μαντεῖον καὶ ἀποφανῶν τῷ χρησμῷ ὅτι
οὑτοσὶ ἐμοῦ σοφώτερός ἐστι, σὺ δ' ἐμὲ ἔφησθα. δια-
σκοπῶν οὖν τοῦτον—ὀνόματι γὰρ οὐδὲν δέομαι λέ- 15
γειν, ἦν δέ τις τῶν πολιτικῶν πρὸς ὃν ἐγὼ | σκοπῶν
τοιοῦτόν τι ἔπαθον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι—καὶ δια-

In order to test the oracle, I began to cross-examine statesmen. They, though equally ignorant, fancied they were wise: I knew my ignorance, and so was wiser.

λεγόμενος αὐτῷ, ἔδοξέ μοι οὗτος ὁ ἀνὴρ δοκεῖν μὲν εἶναι σοφὸς ἄλλοις τε πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ μά-
20 λιστα ἑαυτῷ, εἶναι δ' οὔ· κἄπειτα ἐπειρώμην αὐτῷ δεικνύναι, ὅτι οἴοιτο μὲν εἶναι σοφός, εἴη δ' οὔ. ἐντεῦθεν οὖν τούτῳ τε ἀπηχθόμην καὶ πολλοῖς τῶν D παρόντων, πρὸς ἐμαυτὸν δ' οὖν ἀπιὼν ἐλογιζόμην ὅτι τούτου μὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐγὼ σοφώτερός εἰμι·
25 κινδυνεύει μὲν γὰρ ἡμῶν οὐδέτερος οὐδὲν καλὸν κἀγαθὸν εἰδέναι, ἀλλ' οὗτος μὲν οἴεταί τι εἰδέναι οὐκ εἰδώς, ἐγὼ δέ, ὥσπερ οὖν οὐκ οἶδα, οὐδὲ οἴομαι· ἔοικα γοῦν τούτου γε σμικρῷ τινι αὐτῷ τούτῳ σοφώτερος εἶναι, ὅτι ἃ μὴ οἶδα οὐδὲ οἴομαι εἰδέναι. ἐντεῦθεν
30 ἐπ' ἄλλον ᾖα τῶν ἐκείνου δοκούντων σοφωτέρων εἶναι, καί μοι ταὐτὰ ταῦτα ἔδοξε· καὶ ἐνταῦθα κἀ- E κείνῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἀπηχθόμην.

I continued my cross-examinations, and found poets,

VII. Μετὰ ταῦτ' οὖν ἤδη ἐφεξῆς ᾖα, αἰσθανόμενος μὲν καὶ λυπούμενος καὶ δεδιὼς ὅτι ἀπηχθανόμην, ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἐδόκει εἶναι τὸ τοῦ θεοῦ περὶ πλείστου ποι-
5 εῖσθαι· ἰτέον οὖν σκοποῦντι τὸν χρησμόν, τί λέγει, ἐπὶ ἅπαντας τούς τι δοκοῦντας εἰδέναι. καὶ νὴ τὸν κύνα, ὦ ἄνδρες | Ἀθηναῖοι· δεῖ γὰρ πρὸς ὑμᾶς τἀληθῆ 22 λέγειν· ἦ μὴν ἐγὼ ἔπαθόν τι τοιοῦτον· οἱ μὲν μάλιστα εὐδοκιμοῦντες ἔδοξάν μοι ὀλίγου δεῖν τοῦ
10 πλείστου ἐνδεεῖς εἶναι ζητοῦντι κατὰ τὸν θεόν, ἄλλοι δὲ δοκοῦντες φαυλότεροι ἐπιεικέστεροι εἶναι ἄνδρες πρὸς τὸ φρονίμως ἔχειν. δεῖ δὴ ὑμῖν τὴν ἐμὴν πλάνην ἐπιδεῖξαι ὥσπερ πόνους τινὰς πονοῦντος, ἵνα μοι καὶ ἀνέλεγκτος ἡ μαντεία γένοιτο. μετὰ γὰρ
15 τοὺς πολιτικοὺς ᾖα ἐπὶ τοὺς ποιητὰς τούς τε τῶν τραγῳδιῶν καὶ τοὺς τῶν διθυράμβων καὶ τοὺς

B ἄλλους, ὡς ἐνταῦθα ἐπ' αὐτοφώρῳ καταληψόμενος ἐμαυτὸν ἀμαθέστερον ἐκείνων ὄντα. ἀναλαμβάνων οὖν αὐτῶν τὰ ποιήματα, ἅ μοι ἐδόκει μάλιστα πεπραγματεῦσθαι αὐτοῖς, διηρώτων ἂν αὐτοὺς τί 20 λέγοιεν, ἵν' ἅμα τι καὶ μανθάνοιμι παρ' αὐτῶν. αἰσχύνομαι οὖν ὑμῖν εἰπεῖν, ὦ ἄνδρες, τἀληθῆ, ὅμως δὲ ῥητέον. ὡς ἔπος γὰρ εἰπεῖν ὀλίγου αὐτῶν ἅπαντες οἱ παρόντες ἂν βέλτιον ἔλεγον περὶ ὧν αὐτοὶ ἐπεποιήκεσαν. ἔγνων οὖν καὶ περὶ τῶν ποιητῶν 25 C ἐν ὀλίγῳ τοῦτο, ὅτι οὐ σοφίᾳ ποιοῖεν, ἃ ποιοῖεν, ἀλλὰ φύσει τινὶ καὶ ἐνθουσιάζοντες, ὥσπερ οἱ θεομάντεις καὶ οἱ χρησμῳδοί· καὶ γὰρ οὗτοι λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ καλά, ἴσασιν δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι. τοιοῦτόν τί μοι ἐφάνησαν πάθος καὶ οἱ ποιηταὶ 30 πεπονθότες· καὶ ἅμα ᾐσθόμην αὐτῶν διὰ τὴν ποίησιν οἰομένων καὶ τἆλλα σοφωτάτων εἶναι ἀνθρώπων ἃ οὐκ ἦσαν. ἀπῇα οὖν καὶ ἐντεῦθεν τῷ αὐτῷ οἰόμενος περιγεγονέναι, ᾧπερ καὶ τῶν πολιτικῶν.

VIII. Τελευτῶν οὖν ἐπὶ τοὺς χειροτέχνας ᾖα· ἐμαυτῷ γὰρ ξυνῄδη οὐδὲν ἐπισταμένῳ, D ὡς ἔπος εἰπεῖν, τούτους δέ γ' ᾔδη ὅτι εὑρήσοιμι πολλὰ καὶ καλὰ ἐπισταμένους. καὶ τούτου μὲν οὐκ ἐψεύσθην, ἀλλ' ἠπίσταντο ἃ ἐγὼ οὐκ 5 ἠπιστάμην καί μου ταύτῃ σοφώτεροι ἦσαν. ἀλλ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταὐτόν μοι ἔδοξαν ἔχειν ἁμάρτημα, ὅπερ καὶ οἱ ποιηταί, καὶ οἱ ἀγαθοὶ δημιουργοί· διὰ τὸ τὴν τέχνην καλῶς ἐξεργάζεσθαι ἕκαστος ἠξίου καὶ τἆλλα τὰ μέγιστα σοφώτατος εἶναι, καὶ 10 αὐτῶν αὕτη ἡ πλημμέλεια ἐκείνην τὴν σοφίαν ἀπέ- E κρυπτεν· ὥστε με ἐμαυτὸν ἀνερωτᾶν ὑπὲρ τοῦ χρησμοῦ, πότερα δεξαίμην ἂν οὕτως ὥσπερ ἔχω ἔχειν,

and craftsmen, wise only in their own esteem.

μήτε τι σοφὸς ὢν τὴν ἐκείνων σοφίαν, μήτε ἀμαθὴς
15 τὴν ἀμαθίαν, ἢ ἀμφότερα ἃ ἐκεῖνοι ἔχουσιν ἔχειν.
ἀπεκρινάμην οὖν ἐμαυτῷ καὶ τῷ χρησμῷ, ὅτι μοι
λυσιτελεῖ ὥσπερ ἔχω ἔχειν.

IX. Ἐκ ταυτησὶ δὴ τῆς ἐξετάσεως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλαὶ μὲν ἀπέχθειαί μοι γεγόνασι | καὶ οἷαι χαλεπώταται καὶ βαρύταται, ὥστε πολλὰς διαβολὰς ἀπ' αὐτῶν γεγονέναι, ὄνομα δὲ τοῦτο λέγεσθαι, σοφὸς εἶναι. οἴονται γάρ με ἑκάστοτε οἱ
23

I became the object of hatred and calumny. I was ignorant, but men called me 'wise'. I had no
5 time for politics or money-making.

παρόντες ταῦτα αὐτὸν εἶναι σοφόν, ἃ ἂν ἄλλον ἐξελέγξω· τὸ δὲ κινδυνεύει, ὦ ἄνδρες, τῷ ὄντι ὁ θεὸς
σοφὸς εἶναι, καὶ ἐν τῷ χρησμῷ τούτῳ τοῦτο λέγειν,
10 ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστὶ καὶ
οὐδενός. καὶ φαίνεται τοῦτ' οὐ λέγειν τὸν Σωκράτη,
προσκεχρῆσθαι δὲ τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ἐμὲ παράδειγμα
ποιούμενος, ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι ὅτι οὗτος ὑμῶν, ὦ B
ἄνθρωποι, σοφώτατός ἐστιν, ὅστις ὥσπερ Σωκράτης
15 ἔγνωκεν ὅτι οὐδενὸς ἄξιός ἐστι τῇ ἀληθείᾳ πρὸς
σοφίαν. ταῦτ' οὖν ἐγὼ μὲν ἔτι καὶ νῦν περιιὼν
ζητῶ καὶ ἐρευνῶ κατὰ τὸν θεόν, καὶ τῶν ἀστῶν καὶ
ξένων ἄν τινα οἴωμαι σοφὸν εἶναι· καὶ ἐπειδάν μοι
μὴ δοκῇ, τῷ θεῷ βοηθῶν ἐνδείκνυμαι ὅτι οὐκ ἔστι
20 σοφός. καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσχολίας οὔτε τι τῶν
τῆς πόλεως πρᾶξαί μοι σχολὴ γέγονεν ἄξιον λόγου
οὔτε τῶν οἰκείων, ἀλλ' ἐν πενίᾳ μυρίᾳ εἰμὶ διὰ τὴν C
τοῦ θεοῦ λατρείαν.

X. Πρὸς δὲ τούτοις οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦντες οἷς μάλιστα σχολή ἐστιν, οἱ τῶν πλουσιωτάτων, αὐτόματοι, χαίρουσιν ἀκούοντες ἐξεταζομένων τῶν ἀνθρώπων, καὶ

A band of rich young men began to follow and imitate me. The victims of their dia-

αὐτοὶ πολλάκις ἐμὲ μιμοῦνται, εἶτα ἐπι- χειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν· κἄπειτα, οἶμαι, εὑρίσκουσι πολλὴν ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι ἀνθρώπων, εἰδότων δὲ ὀλίγα ἢ οὐδέν. ἐν- τεῦθεν οὖν οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐξεταζόμενοι ἐμοὶ ὀργίζονται,

lectic now accuse me of corrupting the youth. 5

D ἀλλ' οὐχ αὐτοῖς, καὶ λέγουσιν ὡς Σωκράτης τίς ἐστι 10 μιαρώτατος καὶ διαφθείρει τοὺς νέους· καὶ ἐπειδάν τις αὐτοὺς ἐρωτᾷ, ὅ τι ποιῶν καὶ ὅ τι διδάσκων, ἔχουσι μὲν οὐδὲν εἰπεῖν, ἀλλ' ἀγνοοῦσιν, ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν ἀπορεῖν, τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσοφούν- των πρόχειρα ταῦτα λέγουσιν, ὅτι τὰ μετέωρα καὶ 15 τὰ ὑπὸ γῆς, καὶ θεοὺς μὴ νομίζειν, καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν. τὰ γὰρ ἀληθῆ, οἴομαι, οὐκ ἂν ἐθέλοιεν λέγειν, ὅτι κατάδηλοι γίγνονται προσποιού- μενοι μὲν εἰδέναι, εἰδότες δὲ οὐδέν. ἅτε οὖν, οἶμαι,

E φιλότιμοι ὄντες καὶ σφοδροὶ καὶ πολλοί, καὶ ξυν- 20 τεταγμένως καὶ πιθανῶς λέγοντες περὶ ἐμοῦ, ἐμπε- πλήκασιν ὑμῶν τὰ ὦτα καὶ πάλαι καὶ νῦν σφοδρῶς διαβάλλοντες. ἐκ τούτων καὶ Μέλητός μοι ἐπέθετο καὶ Ἄνυτος καὶ Λύκων, Μέλητος μὲν ὑπὲρ τῶν

24 ποιητῶν ἀχθόμενος, Ἄνυτος δὲ | ὑπὲρ τῶν δημιουρ- 25 γῶν καὶ τῶν πολιτικῶν, Λύκων δὲ ὑπὲρ τῶν ῥητό- ρων· ὥστε, ὅπερ ἀρχόμενος ἐγὼ ἔλεγον, θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἷός τ' εἴην ἐγὼ ὑμῶν ταύτην τὴν διαβολὴν ἐξελέσθαι ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ οὕτω πολλὴν γε- γονυῖαν. ταῦτ' ἔστιν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 30 τἀληθῆ, καὶ ὑμᾶς οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ἀποκρυ- ψάμενος ἐγὼ λέγω οὐδ' ὑποστειλάμενος· καίτοι οἶδα σχεδὸν ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἀπεχθάνομαι· ὃ καὶ τεκμήριον ὅτι ἀληθῆ λέγω καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διαβολὴ ἡ ἐμὴ καὶ τὰ αἴτια ταῦτά ἐστιν. καὶ ἐάν 35

τε νῦν ἐάν τε αὖθις ζητήσητε ταῦτα, οὕτως εὑρή- B
σετε.

Socrates defends himself against the indictment of Meletus: XI—XV.

XI. Περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρῶτοί μου κατήγοροι κατηγόρουν αὕτη ἐστὶν ἱκανὴ ἀπολογία πρὸς ὑμᾶς· πρὸς δὲ Μέλητον τὸν ἀγαθόν τε καὶ φιλόπολιν, ὥς φησι, καὶ τοὺς ὑστέρους μετὰ
5 ταῦτα πειράσομαι ἀπολογεῖσθαι. αὖθις γὰρ δή, ὥσπερ ἑτέρων τούτων ὄντων κατηγόρων, λάβωμεν αὖ τὴν τούτων ἀντωμοσίαν. ἔχει δέ πως ὧδε· Σωκράτη φησὶν ἀδικεῖν τούς τε νέους διαφθείροντα καὶ θεοὺς οὓς ἡ πόλις νομίζει οὐ νομί-
10 ζοντα, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά. τὸ μὲν δὴ ἔγ- C κλημα τοιοῦτόν ἐστιν· τούτου δὲ τοῦ ἐγκλήματος ἓν ἕκαστον ἐξετάσωμεν. φησὶ γὰρ δὴ τοὺς νέους ἀδικεῖν με διαφθείροντα. ἐγὼ δέ γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικεῖν φημι Μέλητον, ὅτι σπουδῇ χαριεντί-
15 ζεται, ῥᾳδίως εἰς ἀγῶνας καθιστὰς ἀνθρώπους, περὶ πραγμάτων προσποιούμενος σπουδάζειν καὶ κήδεσθαι, ὧν οὐδὲν τούτῳ πώποτε ἐμέλησεν. ὡς δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, πειράσομαι καὶ ὑμῖν ἐπιδεῖξαι.

Meletus says that I corrupt the youth.

XII. Καί μοι δεῦρο, ὦ Μέλητε, εἰπέ· ἄλλο τι ἢ περὶ πολλοῦ ποιεῖ, ὅπως ὡς βέλτιστοι οἱ νεώτεροι ἔσονται; Ἔγωγε. Ἴθι δὴ D νῦν εἰπὲ τούτοις, τίς αὐτοὺς βελτίους
5 ποιεῖ; δῆλον γὰρ ὅτι οἶσθα, μέλον γέ σοι. τὸν μὲν γὰρ διαφθείροντα ἐξευρών ὥς φῄς ἐμὲ εἰσάγεις τουτοισὶ καὶ κατηγορεῖς· τὸν δὲ δὴ βελτίους ποιοῦντα ἴθι εἰπὲ καὶ μήνυσον αὐτοῖς, τίς

It is clear, Meletus, that you have never studied how and by whom young men are corrupted and improved.

ἐστιν. ὁρᾷς, ὦ Μέλητε, ὅτι σιγᾷς καὶ οὐκ ἔχεις εἰπεῖν; καί τοι οὐκ αἰσχρόν σοι δοκεῖ εἶναι καὶ 10 ἱκανὸν τεκμήριον οὗ δὴ ἐγὼ λέγω, ὅτι σοὶ οὐδὲν μεμέληκεν; ἀλλ' εἰπέ, ὠγαθέ, τίς αὐτοὺς ἀμείνους E ποιεῖ; Οἱ νόμοι. Ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ τίς ἄνθρωπος, ὅστις πρῶτον καὶ αὐτὸ τοῦτο οἶδε, τοὺς νόμους. Οὗτοι, ὦ Σώκρατες, οἱ 15 δικασταί. Πῶς λέγεις, ὦ Μέλητε; οἵδε τοὺς νέους παιδεύειν οἷοί τέ εἰσι καὶ βελτίους ποιοῦσιν; Μάλιστα. Πότερον ἅπαντες, ἢ οἱ μὲν αὐτῶν, οἱ δ' οὔ; Ἅπαντες. Εὖ γε νὴ τὴν Ἥραν λέγεις, καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ὠφελούντων. τί δὲ δή; οἵδε οἱ ἀκ- 20 25 ροαταὶ βελτίους ποιοῦσιν, | ἢ οὔ; Καὶ οὗτοι. Τί δὲ οἱ βουλευταί; Καὶ οἱ βουλευταί. Ἀλλ' ἄρα, ὦ Μέλητε, μὴ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ ἐκκλησιασταί, διαφθείρουσι τοὺς νεωτέρους; ἢ κἀκεῖνοι βελτίους ποιοῦσιν ἅπαντες; Κἀκεῖνοι. Πάντες ἄρα, ὡς 25 ἔοικεν, Ἀθηναῖοι καλοὺς κἀγαθοὺς ποιοῦσι πλὴν ἐμοῦ, ἐγὼ δὲ μόνος διαφθείρω. οὕτω λέγεις; Πάνυ σφόδρα ταῦτα λέγω. Πολλήν γέ μου κατέγνωκας δυστυχίαν. καί μοι ἀπόκριναι· ἢ καὶ περὶ ἵππους B οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν· οἱ μὲν βελτίους ποιοῦντες 30 αὐτοὺς πάντες ἄνθρωποι εἶναι, εἷς δέ τις ὁ διαφθείρων; ἤ, τοὐναντίον τούτου πᾶν, εἷς μέν τις ὁ βελτίους οἷός τ' ὢν ποιεῖν ἢ πάνυ ὀλίγοι, οἱ ἱππικοί, οἱ δὲ πολλοί, ἐάνπερ ξυνῶσι καὶ χρῶνται ἵπποις, διαφθείρουσιν; οὐχ οὕτως ἔχει, ὦ Μέλητε, καὶ περὶ 35 ἵππων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ζῴων; πάντως δήπου, ἐάν τε σὺ καὶ Ἄνυτος οὐ φῆτε ἐάν τε φῆτε· πολλὴ γὰρ ἄν τις εὐδαιμονία εἴη περὶ τοὺς νέους, εἰ εἷς μὲν μόνος αὐτοὺς διαφθείρει, οἱ δ' ἄλλοι ὠφελοῦ-

40 σιν. ἀλλὰ γάρ, ὦ Μέλητε, ἱκανῶς ἐπιδείκνυσαι ὅτι C
οὐδεπώποτε ἐφρόντισας τῶν νέων, καὶ σαφῶς ἀπο-
φαίνεις τὴν σαυτοῦ ἀμέλειαν, ὅτι οὐδέν σοι μεμέλη-
κεν περὶ ὧν ἐμὲ εἰσάγεις.

XIII. Ἔτι δὲ ἡμῖν εἰπέ, ὦ πρὸς Διὸς Μέλητε,
πότερον ἔστιν οἰκεῖν ἄμεινον ἐν πολίταις
χρηστοῖς ἢ πονηροῖς; ὦ τάν, ἀπόκριναι·
οὐδὲν γάρ τοι χαλεπὸν ἐρωτῶ. οὐχ οἱ
5 μὲν πονηροὶ κακόν τι ἐργάζονται τοὺς
ἀεὶ ἐγγυτάτω ἑαυτῶν ὄντας, οἱ δ᾽ ἀγαθοὶ ἀγαθόν τι;
Πάνυ γε. Ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ὑπὸ τῶν
ξυνόντων βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι; ἀπο- D
κρίνου, ὦ ἀγαθέ· καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει ἀποκρί-
10 νεσθαι. ἔσθ᾽ ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι; Οὐ δῆτα.
Φέρε δή, πότερον ἐμὲ εἰσάγεις δεῦρο ὡς διαφθεί-
ροντα τοὺς νεωτέρους καὶ πονηροτέρους ποιοῦντα
ἑκόντα ἢ ἄκοντα; Ἑκόντα ἔγωγε. Τί δῆτα, ὦ Μέ-
λητε; τοσοῦτον σὺ ἐμοῦ σοφώτερος εἶ τηλικούτου
15 ὄντος τηλικόσδε ὤν, ὥστε σὺ μὲν ἔγνωκας ὅτι οἱ
μὲν κακοὶ κακόν τι ἐργάζονται ἀεὶ τοὺς μάλιστα
πλησίον ἑαυτῶν, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἀγαθόν, ἐγὼ δὲ δὴ E
εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας ἥκω, ὥστε καὶ τοῦτ᾽ ἀγνοῶ,
ὅτι, ἐάν τινα μοχθηρὸν ποιήσω τῶν ξυνόντων, κινδυ-
20 νεύσω κακόν τι λαβεῖν ὑπ᾽ αὐτοῦ, ὥστε τοῦτο τὸ
τοσοῦτον κακὸν ἑκὼν ποιῶ, ὡς φῂς σύ; ταῦτα ἐγώ
σοι οὐ πείθομαι, ὦ Μέλητε, οἶμαι δὲ οὐδὲ ἄλλον
ἀνθρώπων οὐδένα· ἀλλ᾽ ἢ οὐ διαφθείρω, ἢ εἰ δια-
φθείρω, | ἄκων, ὥστε σύ γε κατ᾽ ἀμφότερα ψεύδει. 26
25 εἰ δὲ ἄκων διαφθείρω, τῶν τοιούτων καὶ ἀκουσίων
ἁμαρτημάτων οὐ δεῦρο νόμος εἰσάγειν ἐστίν, ἀλλ᾽
ἰδίᾳ λαβόντα διδάσκειν καὶ νουθετεῖν· δῆλον γὰρ

If I corrupt young men, I do so against my will: therefore you should not prosecute me here.

ὅτι, ἐὰν μάθω, παύσομαι ὅ γε ἄκων ποιῶ. σὺ δὲ ξυγγενέσθαι μέν μοι καὶ διδάξαι ἔφυγες καὶ οὐκ ἠθέλησας, δεῦρο δὲ εἰσάγεις, οἷ νόμος ἐστὶν εἰσάγειν 30 τοὺς κολάσεως δεομένους, ἀλλ' οὐ μαθήσεως.

XIV. Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο μὲν δῆλον ἤδη ἐστίν, ὃ ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι Με-B λήτῳ τούτων οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν πώποτε ἐμέλησεν· ὅμως δὲ δὴ λέγε ἡμῖν, πῶς με φῂς διαφθείρειν, ὦ Μέλητε, τοὺς νεωτέρους; 5 ἢ δῆλον δὴ ὅτι, κατὰ τὴν γραφὴν ἣν ἐγράψω, θεοὺς διδάσκοντα μὴ νομίζειν οὓς ἡ πόλις νομίζει, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά; οὐ ταῦτα λέγεις ὅτι διδάσκων διαφθείρω; Πάνυ μὲν οὖν σφόδρα ταῦτα λέγω. Πρὸς αὐτῶν τοίνυν, ὦ Μέλητε, τούτων τῶν θεῶν, 10 ὧν νῦν ὁ λόγος ἐστίν, εἰπὲ ἔτι σαφέστερον καὶ ἐμοὶ C καὶ τοῖς ἀνδράσιν τούτοις. ἐγὼ γὰρ οὐ δύναμαι μαθεῖν, πότερον λέγεις διδάσκειν με νομίζειν εἶναι τινὰς θεούς, καὶ αὐτὸς ἄρα νομίζω εἶναι θεοὺς καὶ οὐκ εἰμὶ τὸ παράπαν ἄθεος οὐδὲ ταύτῃ ἀδικῶ, οὐ 15 μέντοι οὕσπερ γε ἡ πόλις, ἀλλὰ ἑτέρους, καὶ τοῦτ' ἔστιν ὅ μοι ἐγκαλεῖς, ὅτι ἑτέρους· ἢ παντάπασί με φῂς οὔτε αὐτὸν νομίζειν θεοὺς τούς τε ἄλλους ταῦτα διδάσκειν. Ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεούς. Ὦ θαυμάσιε Μέλητε, ἵνα τί ταῦτα 20 D λέγεις; οὐδὲ ἥλιον οὐδὲ σελήνην ἄρα νομίζω θεοὺς εἶναι, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι; Μὰ Δί', ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπεὶ τὸν μὲν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι, τὴν δὲ σελήνην γῆν. Ἀναξαγόρου οἴει κατηγορεῖν, ὦ φίλε Μέλητε, καὶ οὕτω καταφρονεῖς τῶνδε καὶ οἴει 25 αὐτοὺς ἀπείρους γραμμάτων εἶναι, ὥστε οὐκ εἰδέναι ὅτι τὰ Ἀναξαγόρου βιβλία τοῦ Κλαζομενίου γέμει

Again, Meletus says I do not believe in the gods. In this he is inconsistent.

τούτων τῶν λόγων; καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι ταῦτα παρ' ἐμοῦ μανθάνουσιν, ἃ ἔξεστιν ἐνίοτε, εἰ πάνυ πολλοῦ,
30 δραχμῆς ἐκ τῆς ὀρχήστρας πριαμένοις Σωκράτους E καταγελᾶν, ἐὰν προσποιῆται ἑαυτοῦ εἶναι, ἄλλως τε καὶ οὕτως ἄτοπα ὄντα. ἀλλ' ὦ πρὸς Διός, οὑτωσί σοι δοκῶ; οὐδένα νομίζω θεὸν εἶναι; Οὐ μέντοι μὰ Δί' οὐδ' ὁπωστιοῦν. Ἄπιστός γ' εἶ, ὦ Μέλητε, καὶ
35 ταῦτα μέντοι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖς, σαυτῷ. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ οὑτοσί, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάνυ εἶναι ὑβριστὴς καὶ ἀκόλαστος, καὶ ἀτεχνῶς τὴν γραφὴν ταύτην ὕβρει τινὶ καὶ ἀκολασίᾳ καὶ νεότητι γράψασθαι. ἔοικεν γὰρ ὥσπερ | αἴνιγμα ξυντιθέντι δια- 27
40 πειρωμένῳ, 'ἆρα γνώσεται Σωκράτης ὁ σοφὸς δὴ ἐμοῦ χαριεντιζομένου καὶ ἐναντί' ἐμαυτῷ λέγοντος, ἢ ἐξαπατήσω αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀκούοντας;' οὗτος γὰρ ἐμοὶ φαίνεται τὰ ἐναντία λέγειν αὐτὸς ἑαυτῷ ἐν τῇ γραφῇ, ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι· ἀδικεῖ
45 Σωκράτης θεοὺς οὐ νομίζων, ἀλλὰ θεοὺς νομίζων. καί τοι τοῦτό ἐστι παίζοντος.

XV. Ξυνεπισκέψασθε δή, ὦ ἄνδρες, ᾗ μοι φαίνεται ταῦτα λέγειν· σὺ δὲ ἡμῖν ἀπόκριναι, ὦ Μέλητε· ὑμεῖς δέ, ὅπερ κατ' ἀρχὰς ὑμᾶς παρῃτησάμην, μέμνησθέ μοι B

In allowing that I believe in daemons he allows that I believe in gods.

5 μὴ θορυβεῖν, ἐὰν ἐν τῷ εἰωθότι τρόπῳ τοὺς λόγους ποιῶμαι. ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων, ὦ Μέλητε, ἀνθρώπεια μὲν νομίζει πράγματ' εἶναι, ἀνθρώπους δὲ οὐ νομίζει; ἀποκρινέσθω, ὦ ἄνδρες, καὶ μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα θορυβείτω· ἔσθ' ὅστις ἵππους μὲν οὐ
10 νομίζει, ἱππικὰ δὲ πράγματα; ἢ αὐλητὰς μὲν οὐ νομίζει εἶναι, αὐλητικὰ δὲ πράγματα; οὐκ ἔστιν, ὦ ἄριστε ἀνδρῶν· εἰ μὴ σὺ βούλει ἀποκρίνεσθαι, ἐγώ

σοι λέγω καὶ τοῖς ἄλλοις τουτοισί. ἀλλὰ τὸ ἐπὶ
C τούτῳ γε ἀπόκριναι· ἔσθ' ὅστις δαιμόνια μὲν νομίζει
πράγματ' εἶναι, δαίμονας δὲ οὐ νομίζει; Οὐκ ἔστιν. 15
Ὡς ὤνησας, ὅτι μόγις ἀπεκρίνω ὑπὸ τουτωνὶ ἀναγ-
καζόμενος. οὐκοῦν δαιμόνια μὲν φῄς με καὶ νομί-
ζειν καὶ διδάσκειν; εἴτ' οὖν καινὰ εἴτε παλαιά, ἀλλ'
οὖν δαιμόνιά γε νομίζω κατὰ τὸν σὸν λόγον, καὶ
ταῦτα καὶ διωμόσω ἐν τῇ ἀντιγραφῇ. εἰ δὲ δαι- 20
μόνια νομίζω, καὶ δαίμονας δήπου πολλὴ ἀνάγκη
νομίζειν μέ ἐστιν· οὐχ οὕτως ἔχει; ἔχει δή· τίθημι
γάρ σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει. τοὺς
D δὲ δαίμονας οὐχὶ ἤτοι θεούς γε ἡγούμεθα ἢ θεῶν
παῖδας; φῂς ἢ οὔ; Πάνυ γε. Οὐκοῦν εἴπερ δαί- 25
μονας ἡγοῦμαι, ὡς σὺ φῄς, εἰ μὲν θεοί τινές εἰσιν οἱ
δαίμονες, τοῦτ' ἂν εἴη ὃ ἐγώ φημί σε αἰνίττεσθαι
καὶ χαριεντίζεσθαι, θεοὺς οὐχ ἡγούμενον φάναι ἐμὲ
θεοὺς αὖ ἡγεῖσθαι πάλιν, ἐπειδήπερ γε δαίμονας
ἡγοῦμαι· εἰ δ' αὖ οἱ δαίμονες θεῶν παῖδές εἰσι νόθοι 30
τινὲς ἢ ἐκ νυμφῶν ἢ ἔκ τινων ἄλλων, ὧν δὴ καὶ
λέγονται, τίς ἂν ἀνθρώπων θεῶν μὲν παῖδας ἡγοῖτο
εἶναι, θεοὺς δὲ μή; ὁμοίως γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη,
E ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππων μὲν παῖδας ἡγοῖτο ἢ καὶ
ὄνων [τοὺς ἡμιόνους,] ἵππους δὲ καὶ ὄνους μὴ ἡγοῖτο 35
εἶναι. ἀλλ', ὦ Μέλητε, οὐκ ἔστιν ὅπως σὺ ταῦτα
οὐχὶ ἀποπειρώμενος ἡμῶν ἐγράψω τὴν γραφὴν ταύ-
την, ἢ ἀπορῶν ὅ τι ἐγκαλοῖς ἐμοὶ ἀληθὲς ἀδίκημα·
ὅπως δὲ σύ τινα πείθοις ἂν καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντα
ἀνθρώπων, ὡς οὐ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶν καὶ δαιμόνια καὶ 40
θεῖα <καὶ δαίμονας καὶ θεοὺς> ἡγεῖσθαι, καὶ αὖ τοῦ
αὐτοῦ <μήτε δαιμόνια μήτε θεῖα> μήτε δαίμονας
28 μήτε θεοὺς [μήτε | ἥρωας,] οὐδεμία μηχανή ἐστιν.

Socrates defends his vocation against popular reproaches:
XVI—XXII.

(*a*) that through it his life is in danger (XVI—XVIII).
(*b*) that he holds aloof from politics (XIX—XX).
(*c*) that his pupils have proved dangerous to the commonwealth (XXI—XXII).

I knew how dangerous my vocation was: but danger should never deter a man from duty.

XVI. Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς μὲν ἐγὼ οὐκ ἀδικῶ κατὰ τὴν Μελήτου γραφήν, οὐ πολλῆς μοι δοκεῖ εἶναι ἀπολογίας, ἀλλὰ ἱκανὰ καὶ ταῦτα· ὃ δὲ καὶ
5 ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον, ὅτι πολλή μοι ἀπέχθεια γέγονεν καὶ πρὸς πολλούς, εὖ ἴστε ὅτι ἀληθές ἐστιν. καὶ τοῦτ' ἔστιν ὃ ἐμὲ αἱρήσει, ἐάνπερ αἱρῇ, οὐ Μέλητος οὐδὲ Ἄνυτος, ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν διαβολή τε καὶ φθόνος. ἃ δὴ πολλοὺς καὶ ἄλλους
10 καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας ᾕρηκεν, οἶμαι δὲ καὶ αἱρήσειν· οὐδὲν δὲ δεινὸν μὴ ἐν ἐμοὶ στῇ. ἴσως δ' ἂν οὖν B εἴποι τις· εἶτ' οὐκ αἰσχύνει, ὦ Σώκρατες, τοιοῦτον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύσας, ἐξ οὗ κινδυνεύεις νυνὶ ἀποθανεῖν; ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λόγον ἀντείποιμι,
15 ὅτι οὐ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἴει δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ τεθνάναι ἄνδρα ὅτου τι καὶ σμικρὸν ὄφελός ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν, ὅταν πράττῃ, πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει, καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ. φαῦλοι
20 γὰρ ἂν τῷ γε σῷ λόγῳ εἶεν τῶν ἡμιθέων ὅσοι ἐν C Τροίᾳ τετελευτήκασιν οἵ τε ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Θέτιδος υἱός, ὃς τοσοῦτον τοῦ κινδύνου κατεφρόνησεν παρὰ τὸ αἰσχρόν τι ὑπομεῖναι, ὥστε ἐπειδὴ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτῷ προθυμουμένῳ Ἕκτορα ἀποκτεῖναι, θεὸς οὖσα,

οὑτωσί πως, ὡς ἐγὼ οἶμαι· ὦ παῖ, εἰ τιμωρήσεις Πα- 25
τρόκλῳ τῷ ἑταίρῳ τὸν φόνον καὶ Ἕκτορα ἀποκτε-
νεῖς, αὐτὸς ἀποθανεῖ· αὐτίκα γάρ τοι, φησί, μεθ'
Ἕκτορα πότμος ἑτοῖμος· ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας τοῦ
μὲν θανάτου καὶ τοῦ κινδύνου ὠλιγώρησε, πολὺ δὲ
D μᾶλλον δείσας τὸ ζῆν κακὸς ὢν καὶ τοῖς φίλοις μὴ 30
τιμωρεῖν, αὐτίκα, φησί, τεθναίην δίκην ἐπιθεὶς τῷ
ἀδικοῦντι, ἵνα μὴ ἐνθάδε μένω καταγέλαστος παρὰ
νηυσὶ κορωνίσιν ἄχθος ἀρούρης. μὴ αὐτὸν οἴει
φροντίσαι θανάτου καὶ κινδύνου; οὕτω γὰρ ἔχει,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ· οὗ ἄν τις ἑαυτὸν 35
τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι ἢ ὑπ' ἄρχοντος
ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυ-
νεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον μήτε θάνατον μήτε
ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ.

XVII. Ἐγὼ οὖν δεινὰ ἂν εἴην εἰργασμένος, ὦ
E ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ, ὅτε μέν με οἱ ἄρ-
χοντες ἔταττον, οὓς ὑμεῖς εἵλεσθε ἄρχειν
μου, καὶ ἐν Ποτειδαίᾳ καὶ ἐν Ἀμφιπόλει
καὶ ἐπὶ Δηλίῳ, τότε μὲν οὗ ἐκεῖνοι ἔτατ- 5
τον ἔμενον ὥσπερ καὶ ἄλλος τις καὶ ἐκινδύνευον
ἀποθανεῖν, τοῦ δὲ θεοῦ τάττοντος, ὡς ἐγὼ ᾠήθην
τε καὶ ὑπέλαβον, φιλοσοφοῦντά με δεῖν ζῆν καὶ
ἐξετάζοντα ἐμαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, ἐνταῦθα δὲ
29 φοβηθεὶς ἢ θάνατον ἢ ἄλλο | ὁτιοῦν πρᾶγμα λίποιμι 10
τὴν τάξιν. δεινὸν τἂν εἴη, καὶ ὡς ἀληθῶς τότ'
ἄν με δικαίως εἰσάγοι τις εἰς δικαστήριον, ὅτι οὐ
νομίζω θεοὺς εἶναι ἀπειθῶν τῇ μαντείᾳ καὶ δεδιὼς
θάνατον καὶ οἰόμενος σοφὸς εἶναι οὐκ ὤν. τὸ γάρ
τοι θάνατον δεδιέναι, ὦ ἄνδρες, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ 15
δοκεῖν σοφὸν εἶναι μὴ ὄντα· δοκεῖν γὰρ εἰδέναι

I for my part do not fear death: I would die many times, sooner than cease the pursuit of wisdom.

ἐστὶν ἃ οὐκ οἶδεν. οἶδε μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν θάνατον
οὐδ' εἰ τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ πάντων μέγιστον ὂν
τῶν ἀγαθῶν, δεδίασι δ' ὡς εὖ εἰδότες ὅτι μέγιστον
20 τῶν κακῶν ἐστί. καὶ τοῦτο πῶς οὐκ ἀμαθία ἐστὶν B
αὕτη ἡ ἐπονείδιστος, ἡ τοῦ οἴεσθαι εἰδέναι ἃ οὐκ
οἶδεν; ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες, τούτῳ καὶ ἐνταῦθα ἴσως
διαφέρω τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰ δή τῳ σο-
φώτερός του φαίην εἶναι, τούτῳ ἄν, ὅτι οὐκ εἰδὼς
25 ἱκανῶς περὶ τῶν ἐν Ἅιδου οὕτω καὶ οἴομαι οὐκ
εἰδέναι· τὸ δὲ ἀδικεῖν καὶ ἀπειθεῖν τῷ βελτίονι, καὶ
θεῷ καὶ ἀνθρώπῳ, ὅτι κακὸν καὶ αἰσχρόν ἐστιν
οἶδα. πρὸ οὖν τῶν κακῶν, ὧν οἶδα ὅτι κακά ἐστιν,
ἃ μὴ οἶδα εἰ ἀγαθὰ ὄντα τυγχάνει, οὐδέποτε φοβή-
30 σομαι οὐδὲ φεύξομαι· ὥστε οὐδ' εἴ με νῦν ὑμεῖς
ἀφίετε Ἀνύτῳ ἀπιστήσαντες, ὃς ἔφη ἢ τὴν ἀρχὴν C
οὐ δεῖν ἐμὲ δεῦρο εἰσελθεῖν ἤ, ἐπειδὴ εἰσῆλθον, οὐχ
οἷόν τ' εἶναι τὸ μὴ ἀποκτεῖναί με, λέγων πρὸς ὑμᾶς
ὡς, εἰ διαφευξοίμην, ἤδη ἂν ὑμῶν οἱ υἱεῖς ἐπιτη-
35 δεύοντες ἃ Σωκράτης διδάσκει πάντες παντάπασι
διαφθαρήσονται,—εἴ μοι πρὸς ταῦτα εἴποιτε· ὦ Σώ-
κρατες, νῦν μὲν Ἀνύτῳ οὐ πεισόμεθα, ἀλλ' ἀφίεμέν
σε, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι ἐν ταύτῃ τῇ
ζητήσει διατρίβειν μηδὲ φιλοσοφεῖν· ἐὰν δὲ ἁλῷς
40 ἔτι τοῦτο πράττων, ἀποθανεῖ· εἰ οὖν με, ὅπερ εἶπον, D
ἐπὶ τούτοις ἀφίοιτε, εἴποιμ' ἂν ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ὑμᾶς,
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀσπάζομαι μὲν καὶ φιλῶ, πεί-
σομαι δὲ μᾶλλον τῷ θεῷ ἢ ὑμῖν, καὶ ἕωσπερ ἂν
ἐμπνέω καὶ οἷός τε ὦ, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν
45 καὶ ὑμῖν παρακελευόμενός τε καὶ ἐνδεικνύμενος ὅτῳ
ἂν ἀεὶ ἐντυγχάνω ὑμῶν, λέγων οἷάπερ εἴωθα, ὅτι ὦ
ἄριστε ἀνδρῶν, Ἀθηναῖος ὤν, πόλεως τῆς μεγίστης

καὶ εὐδοκιμωτάτης εἰς σοφίαν καὶ ἰσχύν, χρημάτων μὲν οὐκ αἰσχύνει ἐπιμελούμενος, ὅπως σοι ἔσται ὡς
E *πλεῖστα, καὶ δόξης καὶ τιμῆς, φρονήσεως δὲ καὶ* 50
ἀληθείας καὶ τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται, οὐκ ἐπιμελεῖ οὐδὲ φροντίζεις; καὶ ἐάν τις ὑμῶν ἀμφισβητῇ καὶ φῇ ἐπιμελεῖσθαι, οὐκ εὐθὺς ἀφήσω αὐτὸν οὐδ' ἄπειμι, ἀλλ' ἐρήσομαι αὐτὸν καὶ ἐξετάσω καὶ ἐλέγξω, καὶ ἐάν μοι μὴ δοκῇ κεκτῆσθαι ἀρετήν, 55
30 *φάναι δέ, ὀνειδιῶ ὅτι τὰ πλείστου ἄξια περὶ | ἐλαχίστου ποιεῖται, τὰ δὲ φαυλότερα περὶ πλείονος. ταῦτα καὶ νεωτέρῳ καὶ πρεσβυτέρῳ, ὅτῳ ἂν ἐντυγχάνω, ποιήσω, καὶ ξένῳ καὶ ἀστῷ, μᾶλλον δὲ τοῖς ἀστοῖς, ὅσῳ μου ἐγγυτέρω ἐστὲ γένει. ταῦτα γὰρ* 60
κελεύει ὁ θεός, εὖ ἴστε, καὶ ἐγὼ οἶμαι οὐδέν πω ὑμῖν μεῖζον ἀγαθὸν γενέσθαι ἐν τῇ πόλει ἢ τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι ἢ πείθων ὑμῶν καὶ νεωτέρους καὶ πρεσβυτέρους μήτε σωμάτων ἐπιμελεῖσθαι μήτε 65
B *χρημάτων πρότερον μηδὲ οὕτω σφόδρα ὡς τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται, λέγων· οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων διαφθείρω* 70
τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερά· εἰ δέ τίς μέ φησιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν λέγει. πρὸς ταῦτα, φαίην ἄν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἢ πείθεσθε Ἀνύτῳ ἢ μή, καὶ ἢ ἀφίετε ἢ μὴ ἀφίετε, ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσοντος
C *ἄλλα, οὐδ' εἰ μέλλω πολλάκις τεθνάναι.* 75

XVIII. Μὴ *θορυβεῖτε, ἄνδρες* Ἀθηναῖοι, *ἀλλ' ἐμμείνατέ μοι οἷς ἐδεήθην ὑμῶν, μὴ θορυβεῖν ἐφ' οἷς ἂν λέγω, ἀλλ' ἀκούειν·*

If you kill me, who am God's minister in Ath-

ens, it is you who suffer, and not I.

καὶ γάρ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὀνήσεσθε ἀκούον-
5 τες. μέλλω γὰρ οὖν ἄττα ὑμῖν ἐρεῖν
καὶ ἄλλα, ἐφ' οἷς ἴσως βοήσεσθε· ἀλλὰ μηδαμῶς
ποιεῖτε τοῦτο. εὖ γὰρ ἴστε, ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε
τοιοῦτον ὄντα, οἷον ἐγὼ λέγω, οὐκ ἐμὲ μείζω βλάψετε
ἢ ὑμᾶς αὐτούς· ἐμὲ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν βλάψειεν
10 οὔτε Μέλητος οὔτε Ἄνυτος· οὐδὲ γὰρ ἂν δύναιτο·
οὐ γὰρ οἶμαι θεμιτὸν εἶναι ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χεί- D
ρονος βλάπτεσθαι. ἀποκτείνειε μεντἂν ἴσως ἢ ἐξε-
λάσειεν ἢ ἀτιμώσειεν· ἀλλὰ ταῦτα οὗτος μὲν ἴσως
οἴεται καὶ ἄλλος τίς που μεγάλα κακά, ἐγὼ δ' οὐκ
15 οἴομαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ποιεῖν ἃ οὗτος νυνὶ ποιεῖ,
ἄνδρα ἀδίκως ἐπιχειρεῖν ἀποκτεινύναι. νῦν οὖν, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλοῦ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ
ἀπολογεῖσθαι, ὥς τις ἂν οἴοιτο, ἀλλὰ ὑπὲρ ὑμῶν, μή
τι ἐξαμάρτητε περὶ τὴν τοῦ θεοῦ δόσιν ὑμῖν ἐμοῦ
20 καταψηφισάμενοι. ἐὰν γὰρ ἐμὲ ἀποκτείνητε, οὐ E
ῥᾳδίως ἄλλον τοιοῦτον εὑρήσετε, ἀτεχνῶς, εἰ καὶ
γελοιότερον εἰπεῖν, προσκείμενον τῇ πόλει ὑπὸ τοῦ
θεοῦ, ὥσπερ ἵππῳ μεγάλῳ μὲν καὶ γενναίῳ, ὑπὸ
μεγέθους δὲ νωθεστέρῳ καὶ δεομένῳ ἐγείρεσθαι ὑπὸ
25 μύωπός τινος· οἷον δή μοι δοκεῖ ὁ θεὸς ἐμὲ τῇ πόλει
προστεθεικέναι τοιοῦτόν τινα, ὃς ὑμᾶς ἐγείρων καὶ
πείθων καὶ ὀνειδίζων ἕνα ἕκαστον, οὐδὲν παύομαι
| τὴν ἡμέραν ὅλην πανταχοῦ προσκαθίζων. τοιοῦτος 31
οὖν ἄλλος οὐ ῥᾳδίως ὑμῖν γενήσεται, ὦ ἄνδρες, ἀλλ'
30 ἐὰν ἐμοὶ πείθησθε, φείσεσθέ μου· ὑμεῖς δ' ἴσως τάχ'
ἂν ἀχθόμενοι, ὥσπερ οἱ νυστάζοντες ἐγειρόμενοι,
κρούσαντες ἄν με, πειθόμενοι Ἀνύτῳ, ῥᾳδίως ἂν
ἀποκτείναιτε, εἶτα τὸν λοιπὸν βίον καθεύδοντες
διατελοῖτε ἄν, εἰ μή τινα ἄλλον ὁ θεὸς ὑμῖν ἐπι-

πέμψειεν κηδόμενος ὑμῶν. ὅτι δ' ἐγὼ τυγχάνω ὢν 35
τοιοῦτος, οἷος ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῇ πόλει δεδόσθαι, ἐν-
B θένδε ἂν κατανοήσαιτε· οὐ γὰρ ἀνθρωπίνῳ ἔοικε τὸ
ἐμὲ τῶν μὲν ἐμαυτοῦ ἁπάντων ἠμεληκέναι καὶ ἀνέ-
χεσθαι τῶν οἰκείων ἀμελουμένων τοσαῦτα ἤδη ἔτη,
τὸ δὲ ὑμέτερον πράττειν ἀεί, ἰδίᾳ ἑκάστῳ προσιόντα 40
ὥσπερ πατέρα ἢ ἀδελφὸν πρεσβύτερον, πείθοντα
ἐπιμελεῖσθαι ἀρετῆς. καί τοι εἰ μέν τι ἀπὸ τούτων
ἀπέλαυον καὶ μισθὸν λαμβάνων ταῦτα παρεκελευό-
μην, εἶχον ἄν τινα λόγον· νῦν δὲ ὁρᾶτε δὴ καὶ
αὐτοί, ὅτι οἱ κατήγοροι τἆλλα πάντα ἀναισχύντως 45
οὕτω κατηγοροῦντες τοῦτό γε οὐχ οἷοί τε ἐγένοντο
C ἀπαναισχυντῆσαι παρασχόμενοι μάρτυρα, ὥς ἐγώ
ποτέ τινα ἢ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ᾔτησα. ἱκανὸν
γάρ, οἶμαι, ἐγὼ παρέχομαι τὸν μάρτυρα, ὡς ἀληθῆ
λέγω, τὴν πενίαν. 50

XIX. Ἴσως ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι, ὅτι δὴ
ἐγὼ ἰδίᾳ μὲν ταῦτα ξυμβουλεύω περιιὼν
καὶ πολυπραγμονῶ, δημοσίᾳ δὲ οὐ τολ-
μῶ ἀναβαίνων εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτε-
ρον ξυμβουλεύειν τῇ πόλει. τούτου δὲ 5
αἴτιόν ἐστιν ὃ ὑμεῖς ἐμοῦ πολλάκις ἀκηκόατε πολ-
D λαχοῦ λέγοντος, ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίγ-
νεται [φωνή,] ὃ δὴ καὶ ἐν τῇ γραφῇ ἐπικωμῳδῶν
Μέλητος ἐγράψατο· ἐμοὶ δὲ τοῦτ' ἔστιν ἐκ παιδὸς
ἀρξάμενον, φωνή τις γιγνομένη, ἣ ὅταν γένηται, ἀεὶ 10
ἀποτρέπει με τοῦτο ὃ ἂν μέλλω πράττειν, προ-
τρέπει δὲ οὔποτε· τοῦτ' ἔστιν ὅ μοι ἐναντιοῦται τὰ
πολιτικὰ πράττειν. καὶ παγκάλως γέ μοι δοκεῖ
ἐναντιοῦσθαι· εὖ γὰρ ἴστε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ
ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικὰ πράγ- 15

In obedience to my divine sign, I have abstained from political life: had I not, I should long ago have perished:

ματα, πάλαι ἂν ἀπολώλη καὶ οὔτ' ἂν ὑμᾶς ὠφελήκη οὐδὲν οὔτ' ἂν ἐμαυτόν. καί μοι μὴ ἄχθεσθε λέγοντι E *τἀληθῆ· οὐ γὰρ ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων σωθήσεται οὔτε ὑμῖν οὔτε ἄλλῳ πλήθει οὐδενὶ γνησίως ἐναν-* 20 *τιούμενος καὶ διακωλύων πολλὰ ἄδικα καὶ παρά-νομα ἐν τῇ πόλει γίγνεσθαι, | ἀλλ' ἀναγκαῖόν ἐστι* 32 *τὸν τῷ ὄντι μαχούμενον ὑπὲρ τοῦ δικαίου, καὶ εἰ μέλλει ὀλίγον χρόνον σωθήσεσθαι, ἰδιωτεύειν ἀλλὰ μὴ δημοσιεύειν.*

as is clear from my opposition to you and to the Thirty on two separate occasions.

XX. *Μεγάλα δ' ἔγωγε ὑμῖν τεκμήρια παρέξο-μαι τούτων, οὐ λόγους, ἀλλ' ὃ ὑμεῖς τιμᾶτε, ἔργα. ἀκούσατε δή μου τὰ ἐμοὶ ξυμβεβηκότα, ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐδ' ἂν ἑνὶ* 5 *ὑπεικάθοιμι παρὰ τὸ δίκαιον δείσας θάνατον, μὴ ὑπείκων δὲ ἅμα καὶ ἅμα ἂν ἀπολοίμην. ἐρῶ δὲ ὑμῖν φορτικὰ μὲν καὶ δικανικά, ἀληθῆ δέ. ἐγὼ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, ἄλλην μὲν ἀρχὴν οὐδεμίαν πώποτε* B *ἦρξα ἐν τῇ πόλει, ἐβούλευσα δέ· καὶ ἔτυχεν ἡμῶν* 10 *ἡ φυλὴ Ἀντιοχὶς πρυτανεύουσα, ὅτε ὑμεῖς τοὺς δέκα στρατηγοὺς τοὺς οὐκ ἀνελομένους τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας ἐβούλεσθε ἀθρόους κρίνειν, παρανόμως, ὡς ἐν τῷ ὑστέρῳ χρόνῳ πᾶσιν ὑμῖν ἔδοξε. τότ' ἐγὼ μόνος τῶν πρυτάνεων ἠναντιώθην μηδὲν ποιεῖν* 15 *παρὰ τοὺς νόμους καὶ ἐναντία ἐψηφισάμην, καὶ ἑτοίμων ὄντων ἐνδεικνύναι με καὶ ἀπάγειν τῶν ῥη-τόρων, καὶ ὑμῶν κελευόντων καὶ βοώντων, μετὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου ᾤμην μᾶλλόν με δεῖν διακιν-* C *δυνεύειν ἢ μεθ' ὑμῶν γενέσθαι μὴ δίκαια βουλευο-* 20 *μένων, φοβηθέντα δεσμὸν ἢ θάνατον. καὶ ταῦτα μὲν ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως· ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα αὖ μεταπεμψάμενοί*

με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν θόλον προσέταξαν ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον, ἵνα ἀποθάνοι· οἷα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ 25
προσέταττον, βουλόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλῆσαι
D αἰτιῶν· τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ αὖ ἐνεδειξάμην, ὅτι ἐμοὶ θανάτου μὲν μέλει, εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὁτιοῦν, τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν 30
μέλει. ἐμὲ γὰρ ἐκείνη ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν οὕτως ἰσχυρὰ οὖσα, ὥστε ἄδικόν τι ἐργάσασθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς θόλου ἐξήλθομεν, οἱ μὲν τέτταρες ᾤχοντο εἰς Σαλαμῖνα καὶ ἤγαγον Λέοντα, ἐγὼ δὲ ᾠχόμην ἀπιὼν οἴκαδε. καὶ ἴσως ἂν διὰ ταῦτα ἀπέ- 35
θανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατελύθη· καὶ
E τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες.

Strictly speaking, I am no man's teacher. I am not responsible for those who have heard me converse.

XXI. Ἆρ' οὖν ἄν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγενέσθαι, εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια, καὶ πράττων ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἐβοήθουν τοῖς δικαίοις καί, ὥσπερ χρή, τοῦτο περὶ πλείστου ἐποιούμην; πολλοῦ γε δεῖ, ὦ 5
ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλος ἀνθρώπων
33 οὐδείς. | ἀλλ' ἐγὼ διὰ παντὸς τοῦ βίου δημοσίᾳ τε, εἴ πού τι ἔπραξα, τοιοῦτος φανοῦμαι, καὶ ἰδίᾳ ὁ αὐτὸς οὗτος, οὐδενὶ πώποτε ξυγχωρήσας οὐδὲν παρὰ τὸ δίκαιον οὔτε ἄλλῳ οὔτε τούτων οὐδενί, οὓς οἱ 10
διαβάλλοντές ἐμέ φασιν ἐμοὺς μαθητὰς εἶναι. ἐγὼ δὲ διδάσκαλος μὲν οὐδενὸς πώποτ' ἐγενόμην· εἰ δέ τίς μου λέγοντος καὶ τὰ ἐμαυτοῦ πράττοντος ἐπιθυμεῖ ἀκούειν, εἴτε νεώτερος εἴτε πρεσβύτερος, οὐδενὶ πώποτε ἐφθόνησα, οὐδὲ χρήματα μὲν λαμβάνων 15
B διαλέγομαι, μὴ λαμβάνων δὲ οὔ, ἀλλ' ὁμοίως καὶ

πλουσίῳ καὶ πένητι παρέχω ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν, καὶ ἐάν τις βούληται ἀποκρινόμενος ἀκούειν ὧν ἂν λέγω. καὶ τούτων ἐγὼ εἴτε τις χρηστὸς γίγνεται
20 *εἴτε μή, οὐκ ἂν δικαίως τὴν αἰτίαν ὑπέχοιμι, ὧν μήτε ὑπεσχόμην μηδενὶ μηδὲν πώποτε μάθημα μήτε ἐδίδαξα· εἰ δέ τίς φησι παρ' ἐμοῦ πώποτέ τι μαθεῖν ἢ ἀκοῦσαι ἰδίᾳ ὅ τι μὴ καὶ ἄλλοι πάντες, εὖ ἴστε ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγει.*

The regard of the young men themselves and of their kinsmen shews that I am no corrupter of the youth.

XXII. *Ἀλλὰ διὰ τί δή ποτε μετ' ἐμοῦ χαίρουσί τινες πολὺν χρόνον διατρίβοντες; ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· πᾶσαν* C *ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐγὼ εἶπον· ὅτι ἀκούοντες*
5 *χαίρουσιν ἐξεταζομένοις τοῖς οἰομένοις μὲν εἶναι σοφοῖς, οὖσι δ' οὔ· ἔστι γὰρ οὐκ ἀηδές. ἐμοὶ δὲ τοῦτο, ὡς ἐγώ φημι, προστέτακται ὑπὸ τοῦ θεοῦ πράττειν καὶ ἐκ μαντείων καὶ ἐξ ἐνυπνίων καὶ παντὶ τρόπῳ, ᾧπερ τίς ποτε καὶ ἄλλη θεία μοῖρα*
10 *ἀνθρώπῳ καὶ ὁτιοῦν προσέταξε πράττειν. ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀληθῆ ἐστὶν καὶ εὐέλεγκτα. εἰ γὰρ δὴ ἔγωγε τῶν νέων τοὺς μὲν διαφθείρω, τοὺς δὲ* D *διέφθαρκα, χρῆν δήπου, εἴτε τινὲς αὐτῶν πρεσβύτεροι γενόμενοι ἔγνωσαν ὅτι νέοις οὖσιν αὐτοῖς ἐγὼ*
15 *κακὸν πώποτέ τι ξυνεβούλευσα, νυνὶ αὐτοὺς ἀναβαίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ αὐτοὶ ἤθελον, τῶν οἰκείων τινὰς τῶν ἐκείνων, πατέρας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἄλλους τοὺς προσήκοντας, εἴπερ ὑπ' ἐμοῦ τι κακὸν ἐπεπόνθεσαν αὐτῶν οἱ*
20 *οἰκεῖοι, νῦν μεμνῆσθαι καὶ τιμωρεῖσθαι. πάντως δὲ πάρεισιν αὐτῶν πολλοὶ ἐνταυθοῖ, οὓς ἐγὼ ὁρῶ, πρῶτον μὲν* Κρίτων *οὑτοσί, ἐμὸς ἡλικιώτης καὶ δημότης,* Κριτοβούλου *τοῦδε πατήρ· ἔπειτα* Λυσανίας E

ὁ Σφήττιος, Αἰσχίνου τοῦδε πατήρ· ἔτι Ἀντιφῶν ὁ Κηφισιεὺς οὑτοσί, Ἐπιγένους πατήρ· ἄλλοι τοίνυν 25 οὗτοι, ὧν οἱ ἀδελφοὶ ἐν ταύτῃ τῇ διατριβῇ γεγόνασιν, Νικόστρατος Θεοζοτίδου, ἀδελφὸς Θεοδότου—καὶ ὁ μὲν Θεόδοτος τετελεύτηκεν, ὥστε οὐκ ἂν ἐκεῖνός γε αὐτοῦ καταδεηθείη—, καὶ Πάραλος ὅδε, ὁ Δημοδόκου, οὗ ἦν Θεάγης ἀδελφός· ὅδε δὲ | Ἀδείμαντος, 30 ὁ Ἀρίστωνος, οὗ ἀδελφὸς οὑτοσὶ Πλάτων, καὶ Αἰαντόδωρος, οὗ Ἀπολλόδωρος ὅδε ἀδελφός. καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐγὼ ἔχω ὑμῖν εἰπεῖν, ὧν τινὰ ἐχρῆν μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ παρασχέσθαι Μέλητον μάρτυρα· εἰ δὲ τότε ἐπελάθετο, νῦν παρασχέσθω, 35 ἐγὼ παραχωρῶ, καὶ λεγέτω, εἴ τι ἔχει τοιοῦτον. ἀλλὰ τούτου πᾶν τοὐναντίον εὑρήσετε, ὦ ἄνδρες, πάντας ἐμοὶ βοηθεῖν ἑτοίμους τῷ διαφθείροντι, τῷ κακὰ ἐργαζομένῳ τοὺς οἰκείους αὐτῶν, ὥς φασι B Μέλητος καὶ Ἄνυτος. αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ διεφθαρ- 40 μένοι τάχ' ἂν λόγον ἔχοιεν βοηθοῦντες· οἱ δὲ ἀδιάφθαρτοι, πρεσβύτεροι ἤδη ἄνδρες, οἱ τούτων προσήκοντες, τίνα ἄλλον ἔχουσι λόγον βοηθοῦντες ἐμοὶ ἀλλ' ἢ τὸν ὀρθόν τε καὶ δίκαιον, ὅτι ξυνίσασι Μελήτῳ μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι; 45

Concluding Remarks: XXIII—XXIV.

XXIII. Εἶεν δή, ὦ ἄνδρες· ἃ μὲν ἐγὼ ἔχοιμ' ἂν ἀπολογεῖσθαι, σχεδόν ἐστι ταῦτα καὶ ἄλλα ἴσως τοιαῦτα. τάχα δ' ἄν τις C ὑμῶν ἀγανακτήσειεν ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ, εἰ ὁ μὲν καὶ ἐλάττω τουτουὶ τοῦ 5 ἀγῶνος ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος ἐδεήθη τε καὶ ἱκέτευσε τοὺς δικαστὰς μετὰ πολλῶν δακρύων,

I refrain from the usual attempts to move your compassion, not out of pride or contempt, but because they are dishonourable,

παιδία τε αὑτοῦ ἀναβιβασάμενος, ἵνα ὅ τι μάλιστα
ἐλεηθείη, καὶ ἄλλους τῶν οἰκείων καὶ φίλων πολ-
10 λούς, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα τούτων ποιήσω, καὶ ταῦτα
κινδυνεύων, ὡς ἂν δόξαιμι, τὸν ἔσχατον κίνδυνον.
τάχ᾽ οὖν τις ταῦτα ἐννοήσας αὐθαδέστερον ἂν πρός
με σχοίη, καὶ ὀργισθεὶς αὐτοῖς τούτοις θεῖτο ἂν μετ᾽
ὀργῆς τὴν ψῆφον. εἰ δή τις ὑμῶν οὕτως ἔχει,—οὐκ D
15 ἀξιῶ μὲν γὰρ ἔγωγε· εἰ δ᾽ οὖν, ἐπιεικῆ ἄν μοι δοκῶ
πρὸς τοῦτον λέγειν λέγων ὅτι ἐμοί, ὦ ἄριστε, εἰσὶν
μέν πού τινες καὶ οἰκεῖοι· καὶ γάρ, τοῦτο αὐτὸ τὸ
τοῦ Ὁμήρου, οὐδ᾽ ἐγὼ ἀπὸ δρυὸς οὐδ᾽ ἀπὸ πέτρης
πέφυκα, ἀλλ᾽ ἐξ ἀνθρώπων, ὥστε καὶ οἰκεῖοί μοί
20 εἰσι καὶ υἱεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τρεῖς, εἷς μὲν
μειράκιον ἤδη, δύο δὲ παιδία· ἀλλ᾽ ὅμως οὐδέν᾽
αὐτῶν δεῦρο ἀναβιβασάμενος δεήσομαι ὑμῶν ἀπο-
ψηφίσασθαι. τί δὴ οὖν οὐδὲν τούτων ποιήσω; οὐκ
αὐθαδιζόμενος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδ᾽ ὑμᾶς ἀτι- E
25 μάζων, ἀλλ᾽ εἰ μὲν θαρραλέως ἐγὼ ἔχω πρὸς θάνατον
ἢ μή, ἄλλος λόγος, πρὸς δ᾽ οὖν δόξαν καὶ ἐμοὶ καὶ
ὑμῖν καὶ ὅλῃ τῇ πόλει οὔ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι ἐμὲ
τούτων οὐδὲν ποιεῖν καὶ τηλικόνδε ὄντα καὶ τοῦτο
τοὔνομα ἔχοντα, εἴτ᾽ οὖν ἀληθὲς εἴτ᾽ οὖν ψεῦδος·
30 ἀλλ᾽ οὖν δεδογμένον γέ ἐστι τὸν Σωκράτη διαφέρειν
τινὶ τῶν πολλῶν | ἀνθρώπων. εἰ οὖν ὑμῶν οἱ δο- 35
κοῦντες διαφέρειν εἴτε σοφίᾳ εἴτε ἀνδρείᾳ εἴτε ἄλλῃ
ἡτινιοῦν ἀρετῇ τοιοῦτοι ἔσονται, αἰσχρὸν ἂν εἴη·
οἵουσπερ ἐγὼ πολλάκις ἑώρακά τινας, ὅταν κρί-
35 νωνται, δοκοῦντας μέν τι εἶναι, θαυμάσια δὲ ἐργα-
ζομένους, ὡς δεινόν τι οἰομένους πείσεσθαι εἰ ἀπο-
θανοῦνται, ὥσπερ ἀθανάτων ἐσομένων, ἂν ὑμεῖς
αὐτοὺς μὴ ἀποκτείνητε· οἳ ἐμοὶ δοκοῦσιν αἰσχύνην

τῇ πόλει περιάπτειν, ὥστ' ἄν τινα καὶ τῶν ξένων ὑπολαβεῖν ὅτι οἱ διαφέροντες Ἀθηναίων εἰς ἀρετήν, 40
B *οὓς αὐτοὶ ἑαυτῶν ἔν τε ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς προκρίνουσιν, οὗτοι γυναικῶν οὐδὲν διαφέρουσιν. ταῦτα γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε ὑμᾶς χρὴ ποιεῖν τοὺς δοκοῦντας καὶ ὁπῃοῦν τι εἶναι, οὔτ', ἂν ἡμεῖς ποιῶμεν, ὑμᾶς ἐπιτρέπειν, ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ* 45 *ἐνδείκνυσθαι, ὅτι πολὺ μᾶλλον καταψηφιεῖσθε τοῦ τὰ ἐλεεινὰ ταῦτα δράματα εἰσάγοντος καὶ καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιοῦντος ἢ τοῦ ἡσυχίαν ἄγοντος.*

XXIV. *Χωρὶς δὲ τῆς δόξης, ὦ ἄνδρες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δι-* unjust, and impious.
C *καστοῦ οὐδὲ δεόμενον ἀποφεύγειν, ἀλλὰ διδάσκειν καὶ πείθειν. οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ κάθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ'* 5 *ἐπὶ τῷ κρίνειν ταῦτα· καὶ ὀμώμοκεν οὐ χαριεῖσθαι οἷς ἂν δοκῇ αὐτῷ, ἀλλὰ δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους. οὔκουν χρὴ οὔτε ἡμᾶς ἐθίζειν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν, οὔθ' ὑμᾶς ἐθίζεσθαι· οὐδέτεροι γὰρ ἂν ἡμῶν εὐσεβοῖεν. μὴ οὖν ἀξιοῦτέ με, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα δεῖν* 10 *πρὸς ὑμᾶς πράττειν, ἃ μήτε ἡγοῦμαι καλὰ εἶναι*
D *μήτε δίκαια μήτε ὅσια, ἄλλως τε μέντοι νὴ Δία πάντως καὶ ἀσεβείας φεύγοντα ὑπὸ Μελήτου τουτουί. σαφῶς γὰρ ἄν, εἰ πείθοιμι ὑμᾶς καὶ τῷ δεῖσθαι βιαζοίμην ὀμωμοκότας, θεοὺς ἂν διδάσκοιμι* 15 *μὴ ἡγεῖσθαι ὑμᾶς εἶναι, καὶ ἀτεχνῶς ἀπολογούμενος κατηγοροίην ἂν ἐμαυτοῦ ὡς θεοὺς οὐ νομίζω. ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ οὕτως ἔχειν· νομίζω τε γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς οὐδεὶς τῶν ἐμῶν κατηγόρων, καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπω καὶ τῷ θεῷ κρῖναι περὶ ἐμοῦ ὅπῃ μέλλει* 20 *ἐμοί τε ἄριστα εἶναι καὶ ὑμῖν.*

PART II. AFTER THE VERDICT AND BEFORE THE SENTENCE.

(*Second Speech.*)

CHAPTERS XXV—XXVIII.

I marvel, judges, not at your verdict, but at the small majority which has pronounced me guilty.

XXV. Τὸ μὲν μὴ ἀγανακτεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθη- E
ναῖοι, ἐπὶ | τούτῳ τῷ γεγονότι, ὅτι μου 36
κατεψηφίσασθε, ἄλλα τέ μοι πολλὰ
ξυμβάλλεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστόν μοι
5 γέγονεν τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἀλλὰ πολὺ
μᾶλλον θαυμάζω ἑκατέρων τῶν ψήφων τὸν γεγονότα
ἀριθμόν. οὐ γὰρ ᾤόμην ἔγωγε οὕτω παρ' ὀλίγον
ἔσεσθαι ἀλλὰ παρὰ πολύ· νῦν δέ, ὡς ἔοικεν, εἰ
τριάκοντα μόναι μετέπεσον τῶν ψήφων, ἀπεπε-
10 φεύγη ἄν. Μέλητον μὲν οὖν, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, καὶ νῦν
ἀποπέφευγα, καὶ οὐ μόνον ἀποπέφευγα, ἀλλὰ παντὶ
δῆλον τοῦτό γε, ὅτι, εἰ μὴ ἀνέβη Ἄνυτος καὶ Λύ-
κων κατηγορήσοντες ἐμοῦ, κἂν ὦφλε χιλίας δραχμάς,
οὐ μεταλαβὼν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων. B

If I must fix the counter-penalty at my deserts, I propose that I should be supported in the Prytaneum.

XXVI. Τιμᾶται δ' οὖν μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου.
εἶεν· ἐγὼ δὲ δὴ τίνος ὑμῖν ἀντιτιμήσο-
μαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἢ δῆλον ὅτι
τῆς ἀξίας; τί οὖν; τί ἄξιός εἰμι παθεῖν
5 ἢ ἀποτῖσαι, ὅ τι μαθὼν ἐν τῷ βίῳ οὐχ
ἡσυχίαν ἦγον, ἀλλ' ἀμελήσας ὧνπερ οἱ πολλοί,
χρηματισμοῦ τε καὶ οἰκονομίας καὶ στρατηγιῶν καὶ
δημηγοριῶν καὶ τῶν ἄλλων, ἀρχῶν καὶ ξυνωμοσιῶν

καὶ στάσεων, τῶν ἐν τῇ πόλει γιγνομένων, ἡγησάμενος ἐμαυτὸν τῷ ὄντι ἐπιεικέστερον εἶναι ἢ ὥστε 10
C εἰς ταῦτ' ἰόντα σῴζεσθαι, ἐνταῦθα μὲν οὐκ ᾖα, οἷ ἐλθὼν μήτε ὑμῖν μήτε ἐμαυτῷ ἔμελλον μηδὲν ὄφελος εἶναι, ἐπὶ δὲ τὸ ἰδίᾳ ἕκαστον ἰὼν εὐεργετεῖν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν, ὥς ἐγώ φημι, ἐνταῦθα ᾖα, ἐπιχειρῶν ἕκαστον ὑμῶν πείθειν μὴ πρότερον μήτε 15 τῶν ἑαυτοῦ μηδενὸς ἐπιμελεῖσθαι, πρὶν ἑαυτοῦ ἐπιμεληθείη, ὅπως ὡς βέλτιστος καὶ φρονιμώτατος ἔσοιτο, μήτε τῶν τῆς πόλεως, πρὶν αὐτῆς τῆς πόλεως, τῶν τε ἄλλων οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον
D ἐπιμελεῖσθαι· τί οὖν εἰμι ἄξιος παθεῖν τοιοῦτος ὤν; 20 ἀγαθόν τι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ δεῖ γε κατὰ τὴν ἀξίαν τῇ ἀληθείᾳ τιμᾶσθαι· καὶ ταῦτά γε ἀγαθὸν τοιοῦτον, ὅ τι ἂν πρέποι ἐμοί. τί οὖν πρέπει ἀνδρὶ πένητι εὐεργέτῃ, δεομένῳ ἄγειν σχολὴν ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ παρακελεύσει; οὐκ ἔσθ' ὅ τι μᾶλλον, ὦ ἄνδρες 25 Ἀθηναῖοι, πρέπει [οὕτως], ὡς τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἐν πρυτανείῳ σιτεῖσθαι, πολύ γε μᾶλλον ἢ εἴ τις ὑμῶν ἵππῳ ἢ ξυνωρίδι ἢ ζεύγει νενίκηκεν Ὀλυμπίασιν. ὁ μὲν γὰρ ὑμᾶς ποιεῖ εὐδαίμονας δοκεῖν εἶναι, ἐγὼ
E δὲ εἶναι· καὶ ὁ μὲν τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ δέο- 30 μαι. εἰ οὖν δεῖ με κατὰ τὸ δίκαιον τῆς ἀξίας τι-
37 μᾶσθαι, τούτου | τιμῶμαι, ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως.

XXVII. Ἴσως οὖν ὑμῖν καὶ ταυτὶ λέγων παραπλησίως δοκῶ λέγειν ὥσπερ περὶ τοῦ οἴκτου καὶ τῆς ἀντιβολήσεως, ἀπαυθαδιζόμενος· τὸ δὲ οὐκ ἔστιν, ὦ Ἀθηναῖοι, τοιοῦτον, ἀλλὰ τοιόνδε μᾶλλον. πέπεισμαι ἐγὼ 5 ἑκὼν εἶναι μηδένα ἀδικεῖν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὑμᾶς τοῦτο οὐ πείθω· ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀλλήλοις διει-

I should be unjust to myself, if I proposed imprisonment, or fine, or exile.

λέγμεθα· ἐπεί, ὡς ἐγᾦμαι, εἰ ἦν ὑμῖν νόμος, ὥσπερ
καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις, περὶ θανάτου μὴ μίαν ἡμέραν
10 μόνον κρίνειν, ἀλλὰ πολλάς, ἐπείσθητε ἄν· νῦν δ' B
οὐ ῥᾴδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπο-
λύεσθαι. πεπεισμένος δὴ ἐγὼ μηδένα ἀδικεῖν πολ-
λοῦ δέω ἐμαυτόν γε ἀδικήσειν καὶ κατ' ἐμαυτοῦ
ἐρεῖν αὐτός, ὡς ἄξιός εἰμί του κακοῦ, καὶ τιμήσεσθαι
15 τοιούτου τινὸς ἐμαυτῷ. τί δείσας; ἦ μὴ πάθω τοῦτο,
οὗ Μέλητός μοι τιμᾶται, ὅ φημι οὐκ εἰδέναι οὔτ' εἰ
ἀγαθὸν οὔτ' εἰ κακόν ἐστιν; ἀντὶ τούτου δὴ ἕχωμαι
ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων; τοῦ τιμησάμενος;
πότερον δεσμοῦ; καὶ τί με δεῖ ζῆν ἐν δεσμωτηρίῳ, C
20 δουλεύοντα τῇ ἀεὶ καθισταμένῃ ἀρχῇ, τοῖς ἕνδεκα;
ἀλλὰ χρημάτων, καὶ δεδέσθαι ἕως ἂν ἐκτίσω; ἀλλὰ
ταὐτόν μοί ἐστιν, ὅπερ νῦν δὴ ἔλεγον· οὐ γάρ ἔστι
μοι χρήματα, ὁπόθεν ἐκτίσω. ἀλλὰ δὴ φυγῆς τιμή-
σωμαι; ἴσως γὰρ ἄν μοι τούτου τιμήσαιτε. πολλὴ
25 μεντἄν με φιλοψυχία ἔχοι, εἰ οὕτως ἀλόγιστός
εἰμι, ὥστε μὴ δύνασθαι λογίζεσθαι, ὅτι ὑμεῖς μὲν
ὄντες πολῖταί μου οὐχ οἷοί τε ἐγένεσθε ἐνεγκεῖν τὰς
ἐμὰς διατριβὰς καὶ τοὺς λόγους, ἀλλ' ὑμῖν βαρύτεραι D
γεγόνασιν καὶ ἐπιφθονώτεραι, ὥστε ζητεῖτε αὐτῶν
30 νυνὶ ἀπαλλαγῆναι, ἄλλοι δὲ ἄρα αὐτὰς οἴσουσι
ῥᾳδίως; πολλοῦ γε δεῖ, ὦ Ἀθηναῖοι. καλὸς οὖν ἄν
μοι ὁ βίος εἴη ἐξελθόντι, τηλικῷδε ἀνθρώπῳ ἄλλην
ἐξ ἄλλης πόλεως ἀμειβομένῳ καὶ ἐξελαυνομένῳ
ζῆν. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι, ὅποι ἂν ἔλθω, λέγοντος ἐμοῦ
35 ἀκροάσονται οἱ νέοι ὥσπερ ἐνθάδε· κἂν μὲν τού-
τους ἀπελαύνω, οὗτοι ἐμὲ αὐτοὶ ἐξελῶσι, πείθοντες
τοὺς πρεσβυτέρους· ἐὰν δὲ μὴ ἀπελαύνω, οἱ τούτων E
πατέρες τε καὶ οἰκεῖοι δι' αὐτοὺς τούτους.

XXVIII. Ἴσως οὖν ἄν τις εἴποι· σιγῶν δὲ καὶ ἡσυχίαν ἄγων, ὦ Σώκρατες, οὐχ οἷός τ' ἔσει ἡμῖν ἐξελθὼν ζῆν; τουτὶ δή ἐστι πάντων χαλεπώτατον πεῖσαί τινας ὑμῶν. ἐάν τε γὰρ λέγω ὅτι τῷ θεῷ ἀπειθεῖν τοῦτ' ἐστὶν καὶ 5 διὰ τοῦτο ἀδύνατον ἡσυχίαν ἄγειν, οὐ πείσεσθέ μοι 38 ὡς εἰρωνευομένῳ· | ἐάν τ' αὖ λέγω ὅτι καὶ τυγχάνει μέγιστον ἀγαθὸν ὂν ἀνθρώπῳ τοῦτο, ἑκάστης ἡμέρας περὶ ἀρετῆς τοὺς λόγους ποιεῖσθαι καὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούετε διαλεγομένου καὶ ἐμαυ- 10 τὸν καὶ ἄλλους ἐξετάζοντος, ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ, ταῦτα δ' ἔτι ἧττον πείσεσθέ μοι λέγοντι. τὰ δὲ ἔχει μὲν οὕτως, ὡς ἐγώ φημι, ὦ ἄνδρες, πείθειν δὲ οὐ ῥᾴδιον. καὶ ἐγὼ ἅμα οὐκ εἴθισμαι ἐμαυτὸν ἀξιοῦν κακοῦ οὐδενός. εἰ μὲν γὰρ 15 B ἦν μοι χρήματα, ἐτιμησάμην ἂν χρημάτων ὅσα ἔμελλον ἐκτίσειν· οὐδὲν γὰρ ἂν ἐβλάβην· νῦν δέ— οὐ γὰρ ἔστιν, εἰ μὴ ἄρα ὅσον ἂν ἐγὼ δυναίμην ἐκτῖσαι, τοσούτου βούλεσθέ μοι τιμῆσαι. ἴσως δ' ἂν δυναίμην ἐκτῖσαι ὑμῖν μνᾶν ἀργυρίου· τοσούτου 20 οὖν τιμῶμαι. Πλάτων δὲ ὅδε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Κρίτων καὶ Κριτόβουλος καὶ Ἀπολλόδωρος κελεύουσί με τριάκοντα μνῶν τιμήσασθαι, αὐτοὶ δ' ἐγγυᾶσθαι· τιμῶμαι οὖν τοσούτου, ἐγγυηταὶ δ' ὑμῖν ἔσονται τοῦ ἀργυρίου οὗτοι ἀξιόχρεῳ. 25

I cannot disobey God and change my mode of life. I propose a fine of 30 minae.

PART III. AFTER THE SENTENCE.

(*Third Speech.*)

CHAPTERS XXIX—XXXIII.

(*a*) To those who voted for the death-penalty (XXIX—XXX).
(*b*) To those who voted against it (XXXI—XXXII).
(*c*) Conclusion (XXXIII).

You, who condemned me because I refused to supplicate, have brought disgrace upon yourselves.

XXIX. Οὐ πολλοῦ γ' ἕνεκα χρόνου, ὦ ἄνδρες C
Ἀθηναῖοι, ὄνομα ἕξετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ
τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λοιδορεῖν,
ὡς Σωκράτη ἀπεκτόνατε, ἄνδρα σοφόν·
5 φήσουσι γὰρ δή με σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ
μὴ εἰμί, οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὀνειδίζειν. εἰ οὖν περιεμείνατε ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν
ὑμῖν τοῦτο ἐγένετο· ὁρᾶτε γὰρ δὴ τὴν ἡλικίαν, ὅτι
πόρρω ἤδη ἐστὶ τοῦ βίου, θανάτου δὲ ἐγγύς. λέγω
10 δὲ τοῦτο οὐ πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ D
καταψηφισαμένους θάνατον. λέγω δὲ καὶ τόδε πρὸς
τοὺς αὐτοὺς τούτους. ἴσως με οἴεσθε, ὦ ἄνδρες,
ἀπορίᾳ λόγων ἑαλωκέναι τοιούτων, οἷς ἂν ὑμᾶς
ἔπεισα, εἰ ᾤμην δεῖν ἅπαντα ποιεῖν καὶ λέγειν, ὥστε
15 ἀποφυγεῖν τὴν δίκην. πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' ἀπορίᾳ
μὲν ἑάλωκα, οὐ μέντοι λόγων, ἀλλὰ τόλμης καὶ
ἀναισχυντίας καὶ τοῦ ἐθέλειν λέγειν πρὸς ὑμᾶς
τοιαῦτα, οἷ' ἂν ὑμῖν ἥδιστα ἦν ἀκούειν, θρηνοῦντός
τέ μου καὶ ὀδυρομένου καὶ ἄλλα ποιοῦντος καὶ
20 λέγοντος πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγώ φημι· οἷα E

δὴ καὶ εἴθισθε ὑμεῖς τῶν ἄλλων ἀκούειν. ἀλλ' οὔτε τότε ᾠήθην δεῖν ἕνεκα τοῦ κινδύνου πρᾶξαι οὐδὲν ἀνελεύθερον, οὔτε νῦν μοι μεταμέλει οὕτως ἀπολογησαμένῳ, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αἱροῦμαι ὧδε ἀπολογησάμενος τεθνάναι ἢ ἐκείνως ζῆν· οὔτε γὰρ ἐν 25 δίκῃ οὔτ' ἐν πολέμῳ οὔτ' ἐμὲ οὔτ' ἄλλον οὐδένα δεῖ 39 τοῦτο | μηχανᾶσθαι, ὅπως ἀποφεύξεται πᾶν ποιῶν θάνατον. καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις πολλάκις δῆλον γίγνεται ὅτι τό γε ἀποθανεῖν ἄν τις ἐκφύγοι καὶ ὅπλα ἀφεὶς καὶ ἐφ' ἱκετείαν τραπόμενος τῶν 30 διωκόντων· καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πολλαί εἰσιν ἐν ἑκάστοις τοῖς κινδύνοις, ὥστε διαφεύγειν θάνατον, ἐάν τις τολμᾷ πᾶν ποιεῖν καὶ λέγειν. ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ᾖ χαλεπόν, ὦ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον πονηρίαν· θᾶττον γὰρ θανάτου 35 B θεῖ. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἅτε βραδὺς ὢν καὶ πρεσβύτης ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἑάλων, οἱ δ' ἐμοὶ κατήγοροι ἅτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς ὄντες ὑπὸ τοῦ θάττονος, τῆς κακίας. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἄπειμι ὑφ' ὑμῶν θανάτου δίκην ὄφλων, οὗτοι δ' ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὠφληκότες μοχθη- 40 ρίαν καὶ ἀδικίαν. καὶ ἐγώ τε τῷ τιμήματι ἐμμένω καὶ οὗτοι. ταῦτα μέν που ἴσως οὕτως καὶ ἔδει σχεῖν, καὶ οἶμαι αὐτὰ μετρίως ἔχειν.

XXX. Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν C χρησμῳδῆσαι, ὦ καταψηφισάμενοί μου· καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα, ἐν ᾧ μάλιστα ἄνθρωποι χρησμῳδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι. φημὶ γάρ, ὦ ἄνδρες, οἳ 5 ἐμὲ ἀπεκτόνατε, τιμωρίαν ὑμῖν ἥξειν εὐθὺς μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον πολὺ χαλεπωτέραν νὴ Δία ἢ οἵαν ἐμὲ ἀπεκτόνατε· νῦν γὰρ τοῦτο εἴργασασθε οἰόμενοι

My mantle will fall upon others: you will still have to endure reproaches, for not living aright.

μὲν ἀπαλλάξεσθαι τοῦ διδόναι ἔλεγχον τοῦ βίου,
10 *τὸ δὲ ὑμῖν πολὺ ἐναντίον ἀποβήσεται, ὡς ἐγώ φημι.*
πλείους ἔσονται ὑμᾶς οἱ ἐλέγχοντες, οὓς νῦν ἐγὼ
κατεῖχον, ὑμεῖς δὲ οὐκ ᾐσθάνεσθε· καὶ χαλεπώτεροι D
ἔσονται ὅσῳ νεώτεροί εἰσιν, καὶ ὑμεῖς μᾶλλον ἀγα-
νακτήσετε. εἰ γὰρ οἴεσθε ἀποκτείνοντες ἀνθρώπους
15 *ἐπισχήσειν τοῦ ὀνειδίζειν τινὰ ὑμῖν ὅτι οὐκ ὀρθῶς*
ζῆτε, οὐκ ὀρθῶς διανοεῖσθε· οὐ γάρ ἐσθ' αὕτη ἡ
ἀπαλλαγὴ οὔτε πάνυ δυνατὴ οὔτε καλή, ἀλλ' ἐκείνη
καὶ καλλίστη καὶ ῥᾴστη, μὴ τοὺς ἄλλους κολούειν,
ἀλλ' ἑαυτὸν παρασκευάζειν ὅπως ἔσται ὡς βέλτισ-
20 *τος. ταῦτα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς καταψηφισαμένοις*
μαντευσάμενος ἀπαλλάττομαι.

XXXI. *Τοῖς δὲ ἀποψηφισαμένοις ἡδέως ἂν δια-* E
λεχθείην ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τουτουὶ
πράγματος, ἐν ᾧ οἱ ἄρχοντες ἀσχολίαν
ἄγουσι καὶ οὔπω ἔρχομαι οἷ ἐλθόντα με
5 *δεῖ τεθνάναι. ἀλλά μοι, ὦ ἄνδρες, πα-*
ραμείνατε τοσοῦτον χρόνον· οὐδὲν γὰρ

To you, who voted in my favour, I would say: The silence of my Divine Sign convinces me that this thing is no evil.

κωλύει διαμυθολογῆσαι πρὸς ἀλλήλους, ἕως ἔξεστιν.
ὑμῖν γὰρ ὡς | φίλοις οὖσιν ἐπιδεῖξαι ἐθέλω τὸ νυνί 40
μοι ξυμβεβηκὸς τί ποτε νοεῖ. ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες
10 *δικασταί—ὑμᾶς γὰρ δικαστὰς καλῶν ὀρθῶς ἂν κα-*
λοίην—θαυμάσιόν τι γέγονεν. ἡ γὰρ εἰωθυῖά μοι
μαντικὴ ἡ τοῦ δαιμονίου ἐν μὲν τῷ πρόσθεν χρόνῳ
παντὶ πάνυ πυκνὴ ἀεὶ ἦν καὶ πάνυ ἐπὶ σμικροῖς
ἐναντιουμένη, εἴ τι μέλλοιμι μὴ ὀρθῶς πράξειν.
15 *νυνὶ δὲ ξυμβέβηκέ μοι, ἅπερ ὁρᾶτε καὶ αὐτοί, ταυτὶ*
ἅ γε δὴ οἰηθείη ἄν τις καὶ νομίζεται ἔσχατα κακῶν
εἶναι. ἐμοὶ δὲ οὔτε ἐξιόντι ἕωθεν οἴκοθεν ἠναντιώθη B
τὸ τοῦ θεοῦ σημεῖον, οὔτε ἡνίκα ἀνέβαινον ἐνταυθοῖ

ἐπὶ τὸ δικαστήριον, οὔτε ἐν τῷ λόγῳ οὐδαμοῦ μέλλοντί τι ἐρεῖν· καί τοι ἐν ἄλλοις λόγοις πολλαχοῦ 20 δή με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ· νῦν δὲ οὐδαμοῦ περὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν οὔτ' ἐν ἔργῳ οὐδενὶ οὔτ' ἐν λόγῳ ἠναντίωταί μοι. τί οὖν αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω; ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ· κινδυνεύει γάρ μοι τὸ ξυμβεβηκὸς τοῦτο ἀγαθὸν γεγονέναι, καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπως ἡμεῖς 25 C ὀρθῶς ὑπολαμβάνομεν, ὅσοι οἰόμεθα κακὸν εἶναι τὸ τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον τούτου γέγονεν· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἠναντιώθη ἄν μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον, εἰ μή τι ἔμελλον ἐγὼ ἀγαθὸν πράξειν.

XXXII. Ἐννοήσωμεν δὲ καὶ τῇδε, ὡς πολλὴ ἐλπίς ἐστιν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. δυοῖν γὰρ θάτερόν ἐστιν τὸ τεθνάναι· ἢ γὰρ οἷον μηδὲν εἶναι, μηδὲ αἴσθησιν μηδεμίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα 5 μεταβολή τις τυγχάνει οὖσα καὶ μετοίκησις τῇ ψυχῇ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. καὶ D εἴτε μηδεμία αἴσθησίς ἐστιν, ἀλλ' οἷον ὕπνος, ἐπειδάν τις καθεύδων μηδ' ὄναρ μηδὲν ὁρᾷ, θαυμάσιον κέρδος ἂν εἴη ὁ θάνατος. ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι, εἴ τινα 10 ἐκλεξάμενον δέοι ταύτην τὴν νύκτα, ἐν ᾗ οὕτω κατέδαρθεν, ὥστε μηδὲ ὄναρ ἰδεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτῃ τῇ νυκτὶ δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν, πόσας ἄμεινον καὶ ἥδιον ἡμέρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς 15 νυκτὸς βεβίωκεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα εὐαριθμήτους E ἂν εὑρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας. εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστιν, κέρδος ἔγωγε λέγω· καὶ γὰρ οὐδὲν πλεῖον ὁ πᾶς χρόνος 20

Death is either annihilation or a better mode of life: and either of these is good.

φαίνεται οὕτω δὴ εἶναι ἢ μία νύξ. εἰ δ' αὖ οἷον
ἀποδημῆσαί ἐστιν ὁ θάνατος ἐνθένδε εἰς ἄλλον
τόπον, καὶ ἀληθῆ ἐστὶν τὰ λεγόμενα, ὡς ἄρα ἐκεῖ
εἰσὶν ἅπαντες οἱ τεθνεῶτες, τί μεῖζον ἀγαθὸν τούτου
25 εἴη ἄν, ὦ ἄνδρες δικασταί; εἰ γάρ τις ἀφικόμενος
εἰς Ἅιδου, ἀπαλλαγεὶς τούτων | τῶν φασκόντων 41
δικαστῶν εἶναι, εὑρήσει τοὺς ἀληθῶς δικαστάς,
οἵπερ καὶ λέγονται ἐκεῖ δικάζειν, Μίνως τε καὶ
Ῥαδάμανθυς καὶ Αἰακὸς καὶ Τριπτόλεμος, καὶ ἄλλοι
30 ὅσοι τῶν ἡμιθέων δίκαιοι ἐγένοντο ἐν τῷ ἑαυτῶν
βίῳ, ἆρα φαύλη ἂν εἴη ἡ ἀποδημία; ἢ αὖ Ὀρφεῖ
ξυγγενέσθαι καὶ Μουσαίῳ καὶ Ἡσιόδῳ καὶ Ὁμήρῳ
ἐπὶ πόσῳ ἄν τις δέξαιτ' ἂν ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ
πολλάκις θέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ·
35 ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστὴ ἂν εἴη ἡ διατριβὴ
αὐτόθι, ὁπότε ἐντύχοιμι Παλαμήδει καὶ Αἴαντι τῷ B
Τελαμῶνος καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρί-
σιν ἄδικον τέθνηκεν· ἀντιπαραβάλλοντι τὰ ἐμαυτοῦ
πάθη πρὸς τὰ ἐκείνων, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐκ ἂν ἀηδὲς
40 εἴη. καὶ δὴ καὶ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ
ἐρευνῶντα ὥσπερ τοὺς ἐνταῦθα διάγειν, τίς αὐτῶν
σοφός ἐστιν καὶ τίς οἴεται μέν, ἔστιν δ' οὔ. ἐπὶ πόσῳ
δ' ἄν τις, ὦ ἄνδρες δικασταί, δέξαιτο ἐξετάσαι τὸν
ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλὴν στρατιὰν ἢ Ὀδυσ-
45 σέα ἢ Σίσυφον; ἢ ἄλλους μυρίους ἄν τις εἴποι καὶ C
ἄνδρας καὶ γυναῖκας, οἷς ἐκεῖ διαλέγεσθαι καὶ
ξυνεῖναι καὶ ἐξετάζειν ἀμήχανον ἂν εἴη εὐδαιμονίας.
πάντως οὐ δήπου τούτου γε ἕνεκα οἱ ἐκεῖ ἀποκτεί-
νουσι· τά τε γὰρ ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ
50 τῶν ἐνθάδε, καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί
εἰσιν, εἴπερ γε τὰ λεγόμενα ἀληθῆ ἐστίν.

XXXIII. Ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, εὐέλπιδας εἶναι πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἕν τι τοῦτο διανοεῖσθαι ἀληθές, D ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα· 5 οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλά μοι δῆλόν ἐστι τοῦτο, ὅτι ἤδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ἦν μοι. διὰ τοῦτο καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ ἀπέτρεψεν τὸ σημεῖον, καὶ ἔγωγε τοῖς 10 καταψηφισαμένοις μου καὶ τοῖς κατηγόροις οὐ πάνυ χαλεπαίνω. καί τοι οὐ ταύτῃ τῇ διανοίᾳ κατεψηφίζοντό μου καὶ κατηγόρουν, ἀλλ' οἰόμενοι βλάπτειν· E τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι· τοὺς υἱεῖς μου, ἐπειδὰν ἡβήσωσι, τι- 15 μωρήσασθε, ὦ ἄνδρες, ταὐτὰ ταῦτα λυποῦντες, ἅπερ ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπουν, ἐὰν ὑμῖν δοκῶσιν ἢ χρημάτων ἢ ἄλλου του πρότερον ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς, καὶ ἐὰν δοκῶσί τι εἶναι μηδὲν ὄντες, ὀνειδίζετε αὐτοῖς, ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ, καὶ οἴονταί 20 τι εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι. καὶ ἐὰν ταῦτα ποιῆτε, 42 δίκαια | πεπονθὼς ἐγὼ ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν αὐτός τε καὶ οἱ υἱεῖς. ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανουμένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις· ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ 25 πλὴν ἢ τῷ θεῷ.

Believe me, judges, no evil can befall the good man, living or dying. I entreat you who are my enemies to deal with my sons as I have dealt with you.

NOTES.

PART I.

Before the Verdict.

(FIRST SPEECH.)

CHAPTER I.

1. **ὅ τι μὲν ὑμεῖς—ἐγὼ δέ.** Not *ὅ τι ὑμεῖς μὲν—ἐγὼ δέ* because 17 A the contrast is rather between the two clauses considered as wholes than between *ὑμεῖς* and *ἐγώ*.

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Socrates reserves the usual form of address (*ὦ ἄνδρες δικασταί*) for those judges who voted in his favour, cf. 40 A *ὑμᾶς γὰρ δικαστὰς καλῶν ὀρθῶς ἂν καλοίην*: 40 E and 41 C.

2. **πεπόνθατε ὑπό.** *πάσχειν* as passive to *ποιεῖν* is followed by *ὑπό* (ab), the usual preposition denoting the agent after passive verbs: so *ἐκπίπτω ἀποθνήσκω πρόσκειμαι φεύγω ἀποφεύγω μανθάνω κατέρχομαι αἰτίαν ἔχω* etc. are used as passives to *ἐκβάλλω ἀποκτείνω προστέθεικα διώκω ἀποψηφίζομαι διδάσκω κατάγω αἰτιῶμαι*, etc.

3. **δ' οὖν** = 'at all events'. *δ' οὖν* introduces a fact dogmatically stated in opposition to the uncertainty of the preceding clause: cf. 34 E *εἰ μὲν θαρραλέως ἐγὼ ἔχω—, ἄλλος λόγος, πρὸς δ' οὖν δόξαν—οὔ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι κτλ.* Cron compares Xen. Anab. I. 3. 5 *εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα· αἱρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς.*

ὀλίγου sc. *δεῖν* which is written infra 22 A.

5. **ὡς ἔπος εἰπεῖν** i.q. paene dixerim: in good authors hardly ever if at all = ut ita dicam. The phrase is regularly used to limit the extent or comprehension of a phrase or word. It is generally, but by no means exclusively, found with *οὐδείς* and *πάντες*: *οὐδεὶς ὡς ἔπος εἰπεῖν* = 'hardly anyone': *πάντες ὡς ἔπος εἰπεῖν* = 'nearly every one'.

Cf. infra 22 D and 22 B (with ὀλίγου ἅπαντες). Plato uses it also with φαῦλον (trivial, little) Phil. 55 E: with οὐδὲ σμικρόν Symp. 192 C: as the opposite of ἀκριβεῖ λόγῳ Rep. I. 341 B: with ξύμπαντος Phaed. 66 A: with ἀθάνατα ibid. 80 D: cf. also Euthyd. 272 B ὡς ἔπος εἰπεῖν γέροντε ὄντε, Symp. 209 D σωτῆρας τῆς Λακεδαίμονος καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν (one might almost say) τῆς Ἑλλάδος, and Prot. 325 C ὡς ἔπος εἰπεῖν ξυλλήβδην τῶν οἴκων ἀνατροπαί. In Aesch. Pers. 714 διαπεπόρθηται τὰ Περσῶν πράγματ' ὡς εἰπεῖν ἔπος it modifies the δια- of διαπεπόρθηται.

6. **αὐτῶν ἓν ἐθαύμασα.** θαυμάζω τί τινος is a usual construction e.g. Theaet. 161 B οἶσθ' οὖν—ὃ θαυμάζω τοῦ ἑταίρου σου. τῶν πολλῶν infra is a partitive gen. after ἕν.

8. **χρὴ ὑμᾶς εὐλαβεῖσθαι.** χρῆν (the reading of the best MSS) would mean 'it would be (have been) right' (implying, 'but you don't do it'). Cf. infra 33 D χρῆν δήπου, 34 A ὧν τινὰ ἐχρῆν—παρασχέσθαι. In the direct χρή was used: Greek like Latin puts such expressions categorically and not conditionally (δεῖ oportet rather than ἔδει ἄν oporteret). In the indirect χρή may either remain as here or become χρείη (Goodwin, Moods and Tenses, p. 257): it cannot be changed to χρῆν, since a present tense of the direct does not become an imperfect in the indirect. [App. 2.]

17 B 10. **ἔργῳ** i.e. practically: 'they will receive a practical refutation at my hands': my poor defence will shew that I am far from being a clever speaker.

11. **τοῦτο**: the antecedent is τὸ γὰρ—λέγειν. Infra αὐτῶν is a partitive genitive. Tr. 'this seemed to me the most shameless point about them'.

12. **εἰ μὴ ἄρα** = nisi forte. ἄρα marks the sentence as ironical: so infr. 38 B εἰ μὴ ἄρα—βούλεσθέ μοι τιμῆσαι. Cf. also Xen. Mem. I. 2. 8 εἰ μὴ ἄρα ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστιν.

13. **εἰ μὲν γάρ κτλ.** There is no antithetical clause with εἰ δὲ μή corresponding to this, because the antithesis is already expressed in what precedes. Cf. infra τούτου μέν in 21 D, without a following δέ clause.

14. **οὐ κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ** = 'an orator, but not after their style'. ῥήτωρ is merely a variation for δεινὸς λέγειν. The meaning is explained by 18 A ῥήτορος δὲ τἀληθῆ λέγειν: the language may be illustrated from Hdt. I. 121 πατέρα τε καὶ μητέρα εὑρήσεις οὐ κατὰ Μιτραδάτην τε—καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Cf. Thuc. II. 62. 3 οὐ κατὰ τὴν τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς χρείαν—αὕτη ἡ δύναμις

φαίνεται and Pl. Symp. 211 D *οὐ κατὰ χρυσίον τε καὶ ἐσθῆτα καὶ τοὺς καλοὺς παῖδας—δόξει σοι εἶναι.* *οὐ κατὰ τούτους* as Bäumlein has shewn (Fleckeisen's Jahrb. vol. 93 p. 115 ff.) is inserted half-parenthetically like *μόγις πάνυ* in 21 B, or *μάλα χαλεπῶς* in Xen. Hell. VI. 5. 13 *καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ τείχους μάλα χαλεπῶς ἀπῆλθον.* [Muretus who misunderstood *κατά* declared *οὐ* to be spurious: v. App. 2.]

16. **ἤ τι ἢ οὐδέν**='little or nothing'. Xen. Cyr. VII. 5. 45 *τούτων δὲ τῶν περιεστηκότων ἤ τινα ἢ οὐδένα οἶδα,* Pl. Rep. VI. 496 C *ἤ γάρ πού τινι ἄλλῳ ἢ οὐδενὶ τῶν ἔμπροσθεν γέγονε* (sc. *τὸ δαιμόνιον σημεῖον*). Cf. Pers. Sat. I. 3 vel duo vel nemo. Infr. 23 C we have *ὀλίγα ἢ οὐδέν.*

ὑμεῖς δέ μου. As the antithesis is between *οὗτοι* and *μου* we should expect *ἐμοῦ δ' ἀκούσεσθε.* But the antithesis is not pressed, and the similarity of case is allowed to attract *ὑμεῖς* to the first place. In this way additional emphasis is also thrown on *πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.*

18. **κεκαλλιεπημένους γε λόγους.** *κεκαλλιεπημένους* is here passive. The "passive usage of deponents was avoided by good writers in the present and imperfect tenses, and was not common in the aorist, although in the perfect it was of frequent occurrence". Rutherford's New Phrynichus p. 186. *καλλιεπεῖσθαι*='to use fine language': cf. Ar. Rhet. III. 2. 1404ᵇ 16 *εἰ δοῦλος καλλιεποῖτο ἢ λίαν νέος, ἀπρεπέστερον.*

19. **ὥσπερ οἱ τούτων** sc. *κεκαλλιέπηνται.*

ῥήμασί τε καὶ ὀνόμασιν='expressions and words'. So in Symp. 198 B *τοῦ κάλλους τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων τίς οὐκ ἂν ἐξεπλάγη ἀκούων;* *ὀνόματα* are names, *ῥήματα* expressions involving a predicate. Thus in Crat. 399 A—B *Δίφιλος* is called an *ὄνομα*: *Διῒ φίλος* a *ῥῆμα.* In Rep. V. 463 E the sentence *τὸ ἐμὸν εὖ πράττει* is also alluded to as a *ῥῆμα.* The transition was easy to the grammatical use of *ὀνόματα* and *ῥήματα*=nouns and verbs, e.g. Plato Soph. 262 A foll. and repeatedly in Aristotle (see following note) and the grammarians.

20. **κεκοσμημένους** sc. with metaphors and tropes)(*κύρια* or unmetaphorical words and expressions. Cf. Ar. Rhet. III. 2. 1404ᵇ 4 foll. *τῶν δ' ὀνομάτων καὶ ῥημάτων* (nouns and verbs) *σαφῆ μὲν ποιεῖ τὰ κύρια, μὴ ταπεινὴν δέ, ἀλλὰ κεκοσμημένην τἆλλα ὀνόματα ὅσα εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς κτλ.*

εἰκῇ λεγόμενα—ὀνόμασιν. *εἰκῇ*=temere hardly differs from *τοῖς* 17 C

ἐπιτυχοῦσιν ὀνόμασιν='in the first words that present themselves'. Socrates made no preparations for his defence: v. Introd. p. xxxi. Cron refers to St Matth. x. 19 *ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε.*

22. **μηδεὶς—προσδοκησάτω ἄλλως.** *ἄλλως* i.e. that it is not just, that what I urge will not be just. On *μή* with 3rd s. of Aor. Imperative in prohibitions (a somewhat rare construction) v. Goodwin MT. p. 89.

οὐδὲ γὰρ ἂν κτλ.: (apart from its being right) it would not be becoming either.

23. **τῇδε τῇ ἡλικίᾳ**=*ἐμοὶ τηλικῷδε ὄντι.* Hence *πλάττοντι* (not *πλαττούσῃ*) by the construction *κατὰ σύνεσιν. ὅδε* constantly=*ἐμός* as hic=meus.

24. **εἰς ὑμᾶς.** *ὑμᾶς*=*δικαστάς*=*δικαστήριον* as in Gorg. 521 C *ἐάνπερ εἰσίω εἰς δικαστήριον*: v. L. and S. s. v. *εἰσέρχομαι.*

25. **καὶ μέντοι καὶ πάνυ—παρίεμαι**='Yes, and I particularly beg and entreat this of you'. The first *καί*='and': the second emphasizes *πάνυ. παρίεμαι*=deprecor. Cf. Rep. I. 341 B *οὐδέν σου παρίεμαι.* So infra *παρῃτησάμην* in 27 A *ὅπερ κατ' ἀρχὰς ὑμᾶς παρῃτησάμην.*

28. **ἐπὶ τῶν τραπεζῶν.** These *τράπεζαι* are the tables or counters of money-changers and bankers set up in the market-place. They were a favourite resort of those who wished to see life. Hippias Minor 368 B *ὡς ἐγώ ποτέ σου ἤκουον μεγαλαυχουμένου, πολλὴν σοφίαν καὶ ζηλωτὴν σαυτοῦ διεξιόντος ἐν ἀγορᾷ ἐπὶ ταῖς τραπέζαις.* Cf. Theophr. Char. 21 where it is said to be a trait in the character of the *μικροφιλότιμος, τῆς μὲν ἀγορᾶς πρὸς τὰς τραπέζας προσφοιτᾶν κτλ.*

ἵνα ὑμῶν πολλοὶ ἀκηκόασι. *ἵνα* is rarely used in good Attic prose writers in the sense of 'where': it is so used occasionally in Plato, as here. Cf. also Soph. 243 B *ὁρᾷς ἵν' ἐσμὲν αὐτοῦ πέρι τῆς ἀπορίας.* Phil. 61 B *ἵν' οἰκεῖ.*

17 D 29. **θορυβεῖν** denotes a disturbance of any kind, whether applause or the reverse.

31. **ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα.** So infra 36 A *εἰ μὴ ἀνέβη Ἄνυτος.* The phrase *ἐπὶ δικαστήριον ἀναβαίνειν* was common for appearing before a law-court. Cf. Euthyd. 305 C and Gorg. 486 B. Göbel compares the German 'aufs Gericht'. The original reference in the *ἀνα-* of *ἀναβέβηκα* was no doubt to the *βήματα* or platforms

from which the accuser and the accused spoke. This is more probable than to suppose with Cron and Wagner that the reference is to the elevated position of the court-house. Cf. note on 31 C *ἀναβαίνων εἰς τὸ πλῆθος.*

ἔτη γεγονὼς ἑβδομήκοντα. So in Latin natus septuaginta annos. From this it appears that Socrates was born in 469 B.C. [For the text v. App. 2.]

32. **ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω**='I am literally a stranger to': *ἀτέχνως*=without art, empirically; *ἀτεχνῶς*=literally, absolutely: our 'simply' has both these meanings. In Ar. Av. 605 *ἀτεχνῶς οὐδείς*='literally nobody': v. also on 18 D *ἀτεχνῶς ὥσπερ. ξένως ἔχω* i.q. *ἄπειρός εἰμι.*

τῆς ἐνθάδε i.e. *τῆς δικανικῆς.* What this style was is explained infra 34 B foll.

33. **ὥσπερ οὖν ἄν—ξυνεγιγνώσκετε δήπου ἄν.** On the position and repetition of *ἄν* v. Goodwin MT. pp. 72, 73. A good example is Apol. 40 D.

ξένος='stranger', not 'resident alien' (*μέτοικος*).

34. **φωνῇ**='dialect'. Socrates does not mean to imply that a *ξένος* ever really appeared in person to plead his cause before an Athenian court.

35. **καὶ δὴ καὶ νῦν**=*οὕτω καὶ νῦν* as in the similar sentence (Prot. 334 D) *ὥσπερ οὖν εἰ ἐτύγχανον ὑπόκωφος ὤν, ᾤου ἂν χρῆναι—μεῖζον φθέγγεσθαι—, οὕτω καὶ νῦν κτλ.* In both places *νῦν* is not 'now', but 'as it is', 'situated as I am'. *νῦν δέ* (=Lat. nunc) is very common in this sense, e.g. Prot. 335 C *ἀλλὰ σὲ ἐχρῆν ἡμῖν συγχωρεῖν—νῦν δὲ ἐπειδὴ οὐκ ἐθέλεις κτλ.* Cf. infr. 20 B *νῦν δ' ἐπειδὴ ἀνθρώπω ἐστόν* et al. 18 A

36. **δίκαιον.** Note the emphatic position of this adjective: 'I make this request of you, and in my opinion it is just'. Cf. infr. 41 C *ἔν τι τοῦτο διανοεῖσθαι ἀληθές, ὅτι κτλ.* The adverb *εἰκότως* is sometimes placed at the end of a sentence with much the same effect, especially in Demosthenes.

40. **αὕτη** (i.q. *τοῦτο*) has for its antecedent **αὐτὸ...μή.** *τοῦτο* which would be the natural expression is attracted into the gender of the predicate *ἀρετή.* So in Phaedo 97 A *ἐπεὶ δ' ἐπλησίασαν ἀλλήλοις, αὕτη* (sc. *τὸ πλησιάσαι ἀλλήλοις*) *ἄρα αἰτία αὐτοῖς ἐγένετο δυοῖν γενέσθαι.*

CHAPTER II.

1. **δίκαιός εἰμι ἀπολ.**='it is right that I should defend myself'. So *ἐπιτήδειος ἐπίδοξος* and other adjectives are used personally with Inf. where English prefers the impersonal mode of expression: v. Goodwin MT. p. 306.

3. **ψεύδη κατηγ.** So I now read, not *ψευδῆ*. *ψεῦδος*, not *ψευδές*, is the opposite of *ἀληθές*: tr. 'the first lying accusations brought against me'.

18 B 5. **ἐμοῦ γὰρ—πάλαι.** *καὶ* before *πάλαι* is 'even': 'even of old many men have accused me to you, talking now for many years and saying nothing true'. For *καὶ* 'even' followed by *καὶ* 'and' Münscher (Fleckeisen's Jahrb. 1866 p. 821 foll.) quotes Lys. adv. Eratosth. § 61 *ταῦτα δὲ ἐπίστασθε μὲν καὶ αὐτοί, καὶ οἶδ' ὅτι κτλ.* Cf. also infr. 28 A *πολλοὺς καὶ ἄλλους καὶ ἀγαθοὺς* and note. For the reverse change from *καὶ* 'and' to *καὶ* 'even' v. supra Apol. 17 C *καὶ μέντοι καὶ πάνυ.* [Others wrongly take *καὶ πάλαι* with *λέγοντες*.]

8 **Ἄνυτον.** Anytus was the most influential of Socrates' accusers, v. Introd. p. xxvi. *τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον*='Anytus and his friends' (viz. Meletus and Lycon).

10. **ἐκ παίδων**='in your childhood'. This phrase is used when more than one individual is in question, e.g. Rep. III. 403 C, 395 C (*εὐθὺς ἐκ παίδων*). In Rep. VI. 494 B we find *εὐθὺς ἐν παισίν*. Where only one person is meant we generally have *ἐκ παιδός*, e.g. Rep. II. 374 C. *ἐκ παίδων* in Legg. I. 643 B is only an apparent exception: the one man there is typical of a class.

παραλαμβάνοντες='taking in hand' is used of taking a pupil in Alc. I. 121 E *τὸν παῖδα παραλαμβάνουσιν οὓς ἐκεῖνοι βασιλείους παιδαγωγοὺς ὀνομάζουσιν.*

11. **κατηγόρουν ἐμοῦ οὐδὲν μᾶλλον ἀληθές**='used to accuse me of what is nevertheless not true': *οὐδὲν μᾶλλον* sc. in spite of their efforts to persuade you. Cf. Symp. 214 A *τοσοῦτον ἐκπιὼν οὐδὲν μᾶλλον μήποτε μεθυσθῇ.* Thuc. II. 62. 1 *τὸν δὲ πόνον—μὴ γένηταί τε πολὺς καὶ οὐδὲν μᾶλλον περιγενώμεθα.* [The best MS has *μᾶλλον οὐδέν* v. App. 2.]

ὡς ἔστιν τις Σωκράτης='that there is one Socrates'. *τις* is contemptuous: cf. Plato Symp. 210 D *ἀγαπῶν παιδαρίου κάλλος ἢ ἀνθρώπου τινός* 'content with the beauty of a boy or of some poor mistress'. Gorg. 483 B *ἀνδραπόδου τινός.*

12. **σοφὸς ἀνήρ.** *σοφός* and its derivatives were often used ironically in Socrates' time: cf. Meno 75 C *τῶν σοφῶν—καὶ ἐριστικῶν καὶ ἀγωνιστικῶν* and Ion 532 D *σοφοί μέν που ἐστε ὑμεῖς οἱ ῥαψῳδοί καὶ ὑποκριταὶ κτλ.* Here the epithet serves to identify Socrates with the so-called Sophists. Cf. infra 20 A where Evenus is called *ἀνὴρ Πάριος σοφός* and Xen. Mem. II. 1. 21 *Πρόδικος ὁ σοφός.*

τά τε μετέωρα φροντιστής='one who speculates about the heavens'. The noun *φροντιστής* is here followed by the same case as the verb from which it comes. Cf. Charm. 158 C *ἐξάρνῳ εἶναι τὰ ἐρωτώμενα* and Aesch. Choeph. 23 *χοὰς προπομπός* 'escorting the libations'. There is no sufficient reason for bracketing *φροντιστής*, as is done by A. v. Bamberg: *τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν* is a parallel expression in prose infr. 30 A. Similarly, in Xen. Symp. VI. 6, Socrates has the reputation of being *τῶν μετεώρων φροντιστής*: and to this contemptuous use of *μετέωρος* and its derivatives Plato alludes in Rep. VI. 488 E and 489 C, where he says the true pilot (analogous to the true philosopher in a state) will be called *μετεωροσκόπος* and *ἀδολέσχης* and *μετεωρολέσχης* by those who are ignorant of navigation: cf. also Eurip. Alc. 962 ff. *ἐγὼ καὶ διὰ μούσας καὶ μετάρσιος ᾖξα καὶ πλείστων ἁψάμενος λόγων κρεῖσσον οὐδὲν ἀνάγκας ηὗρον.* Like *σοφός*, the term *φροντιστής* had an invidious meaning among some of Socrates' contemporaries, v. Aristophanes Nub. 456 and 1039: it was also a nickname of Socrates, Nub. 266: cf. Xen. Symp. VI. 6 *ἆρα σύ, ὦ Σώκρατες, ὁ φροντιστὴς ἐπικαλούμενος;*

13. **τὰ ὑπὸ γῆς**, cf. Ar. Nub. 188 *ζητοῦσιν οὗτοι τὰ κατὰ γῆς.* There are no good grounds for holding that Socrates was himself addicted to physical speculations, although he had studied astronomy to some extent (Xen. Mem. IV. 7. 4 foll.): he knew but disagreed with certain physical theories of Anaxagoras (ibid. 6—7). This charge completes the identification of Socrates with at least a section of the Sophists: v. Prot. 315 C, where Hippias expounds astronomy: *ἐφαίνοντο δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ τῶν μετεώρων ἀστρονομικὰ ἄττα διερωτᾶν τὸν Ἱππίαν, ὁ δ' ἐν θρόνῳ καθήμενος ἑκάστοις αὐτῶν διέκρινε καὶ διεξῄει τὰ ἐρωτώμενα.*

τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν. This was one of the stock charges against the sophistic rhetoric; cf. Ar. Nub. 112—115 *ἄμφω τὼ λόγω, τὸν κρείττον' ὅστις ἐστί, καὶ τὸν ἥττονα. τούτοιν τὸν ἕτερον τοῖν λόγοιν, τὸν ἥττονα, νικᾶν λέγοντά φασι τἀδικώτερα.* Ibid. 889—1104 both *λόγοι* hold a contest on the stage and the *ἄδικος λόγος* wins. The

precise meaning of the expression is 'making the worse appear the better cause': *ἥττων* and *κρείττων* mean worse and better in point of justice or morality. See Ar. Nub. 1038—1040 and Arist. Rhet. II. p. 321 (ed. Cope): also Cic. Brut. 30 and Zeller Philos. der Griechen II. I. p. 181 note I. *λόγος* does not here mean 'reason', but 'cause', as Cicero correctly takes it: the usual mistranslation 'reason' is probably due to the line in Paradise Lost (II. 113) 'his tongue Dropt manna and could make the worse appear The better reason'.

18 C 15. **οἱ δεινοὶ...κατήγοροι.** The predicate has an article because these accusers have already been called *δεινότεροι* (supra B).

17. **οὐδὲ** (ne—quidem) **θεοὺς νομίζειν**= "do not believe in gods either": as if Plato had said *οὐ μόνον ταῦτα ζητεῖν ἀλλ' οὐδὲ θεοὺς νομίζειν*. *οὐδέ* is used in much the same way infr. 21 D *ὥσπερ οὖν οὐκ οἶδα, οὐδὲ οἴομαι*.

19. **ἔτι δὲ καί.** *καί* goes with *ἔτι*.

20. **ἐν ᾗ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε.** "In which ye would be" (iterative) "most ready to believe them." *ἄν* with the aorist indicative denotes repetition v. Goodwin MT. p. 56. This view (Göbel's) is better than to regard *ἂν ἐπιστεύσατε* as "expressing for the past what for the present or future would run *ἐν ᾗ ἂν μάλιστα πιστεύσαιτε*" (Cron).

22. **ἐρήμην** (sc. **δίκην**)...**οὐδενός**= "being literally prosecutors in a case given by default, where there was no defendant": for *ἀτεχνῶς*= 'literally' v. note on 17 D. Except in this phrase, the fem. of *ἔρημος* is generally like the masculine. There is no reason for regarding *ἀπολογουμένου οὐδενός* as spurious: other examples of tautology in the speech are 23 D *ἀλλ' ἀγνοοῦσιν*, 25 A *οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ ἐκκλησιασταί*, cf. 26 A, 30 E, 37 C, 40 B.

ὃ δὲ π. ἀλογ. sc. *τοῦτ' ἐστίν*, whence *ὅτι*. Sometimes *ὅτι* is omitted as in Symp. 220 A (cited by Cron) *ὃ πάντων θαυμαστότατον, Σωκράτη μεθύοντα οὐδεὶς πώποτε ἑωράκει ἀνθρώπων*: sometimes it is replaced by *γάρ* e.g. Ar. Av. 514 *ὃ δὲ δεινότατόν γ' ἐστὶν ἁπάντων· ὁ Ζεὺς γὰρ ὁ νῦν βασιλεύων ἀετὸν ὄρνιν ἕστηκεν ἔχων κτλ.*

18 D 24. **κωμῳδοποιός** i.e. Aristophanes cf. 19 C. Other comic poets (chiefly Amipsias and Eupolis) had also satirised Socrates upon the stage: v. Introd. pp. viii and ix. The form *κωμῳδοποιός* rather than *κωμῳδιοποιός* is supported by the authority of Moeris (*κωμῳδοποιοὶ Ἀττικῶς, κωμῳδιοποιοὶ Ἑλληνικῶς*) and by Ar. Pax 734 (*κωμῳδοποιητής*). The form is etymologically incorrect: but some light is

perhaps thrown on it by the regular use of *τραγῳδοί* where we should expect *τραγῳδίαι* for the exhibition of tragedies, cf. Ar. Av. 512 *ἐν τοῖσι τραγῳδοῖς* and Kock's note. Wohlrab thinks the former *κωμῳδοποιός* may have owed its origin to the false analogy of *κωμῳδοδιδάσκαλος*. See App. 2.

26. **οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ πεπεισμένοι** = 'some it may be because they have been themselves convinced'. The natural form of this sentence would be *ὅσοι δὲ, οἱ μὲν...χρώμενοι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ πεπεισμένοι ἄλλους πείθοντες, ὑμᾶς ἀνέπειθον*. For *οἱ δέ* and the like without a preceding *οἱ μέν* cf. Theaet. 181 D *δύο εἴδη κινήσεως, ἀλλοίωσιν, τὴν δὲ φοράν*, Soph. 248 A, Soph. O. T. 1229 *ὅσα κεύθει τὰ δ' αὐτίκ' ἐς τὸ φῶς φανεῖ κακά*. Analogous is *ἔνιοι δ' ὑμῶν καὶ μειράκια* in C without preceding *ἔνιοι μέν*.

27. **ἀπορώτατοι** = 'the hardest to meet'.

28. **ἐνταυθοῖ** sc. *ἐπὶ τὸ δικαστήριον* which is expressed infr. 40 B. *ἀναβιβάσασθαι* is the causal corresponding to *ἀναβῆναι*, v. supra on 17 D *ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα*.

29. **ἀτεχνῶς ὥσπερ** = 'literally as it were'. The phrase is frequent in comparisons: cf. Symp. 217 C *ἀτεχνῶς ὥσπερ ἐραστὴς παιδικοῖς ἐπιβουλεύων*. See also infr. 30 E *ἀτεχνῶς—προσκείμενον κτλ.* and cf. supra note on *ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω* 17 D.

σκιαμαχεῖν = 'fight with shadows', 'beat the air'. In Rep. 520 C *ὑπὸ σκιαμαχούντων τε πρὸς ἀλλήλους καὶ στασιαζόντων* it means 'fighting *for* shadows'. Here *τε* joins the phrase *σκιαμαχεῖν ἀπολογούμενον* to *ἐλέγχειν*. The *ἔλεγχος* was a recognised portion of the defendant's speech: it follows infra 24 D ff.

31. **ἀξιώσατε** = 'believe': originally 'value'. The change of meaning is like that of the Latin existimo (ex-aestimo).

34. **ἐκείνους** i.e. *τοὺς πάλαι*. *ἐκεῖνος* (ille) is applied to those more remote in point of time. 18 E

37. **εἶεν** = 'very well' marks the transition to the real work of the defence. *εἶεν* was pronounced *εἷέν* with intervocalic aspiration as in *ταὧς εὐοἷ εὐἅν*. This is abundantly attested by ancient grammarians, as Uhlig has shewn (Fleckeisen's Jahrb. 1880 p. 790 foll.). Probably the word has nothing to do with *εἰμί*: for on such a theory its number and mood, no less than its pronunciation, can hardly be accounted for: it may be connected with *εἶα* as *ἔπειτεν* is with *ἔπειτα*. Cf. the Homeric *εἰ δ' ἄγε*, if = *εἶα ἄγε* (Monro Hom. Gr. p. 234).

39. **διαβολήν** = 'prejudice'. 19 A

ἔσχετε = 'conceived', not 'entertained'. The aorist *ἔσχον* means

'got' 'acquired' not 'had'. Eur. Herc. Fur. 4 *Θήβας ἔσχεν* 'gat Thebes'. Pl. Gorg. 519 D *σχόντας δὲ δικαιοσύνην*.

40. **ταύτην** sums up in one word the clause *ἣν—ἔσχετε*. Cf. infr. 35 A—B *οἱ διαφέροντες—οὓς αὐτοὶ ἑαυτῶν—προκρίνουσιν, οὗτοι κτλ.*

42. **πλέον ποιῆσαι** i.q. proficere = 'be successful'.

43. **οὐ πάνυ** = 'not exactly' i.e. 'not at all', by the figure called *litotes* or *meiosis*: among Greek grammarians it was often called *ἔμφασις*. So in English 'not quite' means 'not exactly' or 'not at all' according to the tone in which it is pronounced. Cf. Riddell Digest of Platonic idioms § 139 and Thompson on Plato Gorg. 457 E.

με λανθάνει = me latet.

44. **τῷ θεῷ** is nearly equivalent to *τῷ θείῳ* but is less impersonal.

CHAPTER III.

With this chapter begins Socrates' defence properly so called. Chapters III.—X. are directed against the *πρῶτοι κατήγοροι*.

19 B 3. **Μέλητός με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην** = 'Meletus drew up this indictment against me'. Meletus figured as Socrates' chief accuser, v. Introd. p. xxvi. *γραφή* is a *criminal* prosecution, undertaken in the name of the state: *δίκη* is the name for a *private* action. For the construction cf. Euthyph. 2 B *τίνα γραφὴν σε γέγραπται;*

4. **εἶεν** v. on 18 E above.

6. **ὥσπερ οὖν...αὐτῶν** = 'Well I must read their affidavit as it were and take them for formal accusers'. *ὥσπερ* qualifies *κατηγόρων τὴν ἀντωμοσίαν* and *ἀναγνῶναι*. At the preliminary part of a trial (*ἀνάκρισις*) both parties gave in a written declaration upon which they were sworn (*ἀντωμοσία*): cf. infr. 27 C *ἐν τῇ ἀντιγραφῇ* and note.

7. **περιεργάζεται** = 'makes himself a nuisance', cf. *περιττότερον πραγματευομένου* 20 C. *περι-* denotes that he meddles with too much or with more than the rest of mankind (*τῶν ἄλλων* 20 C), viz. physics and dialectic.

19 C 12. **κωμῳδίᾳ** viz. the Clouds: see Introd. p. ix. foll.

Σωκράτη τινά = 'one Socrates' implies that the Socrates of the comedy was very different from the Socrates of real life.

περιφερόμενον = 'swinging about'. In Nub. 225 Socrates,

speaking from a ταρρός or wicker-basket (ἔπειτ' ἀπὸ ταρροῦ τοὺς θεοὺς ὑπερφρονεῖς; verse 226) says ἀεροβατῶ καὶ περιφρονῶ τὸν ἥλιον.

14. **οὔτε μέγα οὔτε μικρόν.** So in 21 B and 24 A. In 19 D we have ἢ μικρὸν ἢ μέγα. For the position of πέρι (which belongs to ὧν) cf. Plato Legg. VII. 809 E γραμμάτων εἴπομεν ὡς οὐχ ἱκανὸν ἔχεις πέρι τὸ πρῶτον. περὶ and ἕνεκα are the only two prepositions that may follow their case in the best Attic prose.

15. **οὐχ ὡς ἀτιμάζων:** ironical. Cf. Xen. Mem. I. I. II: Socrates was no physicist, ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἀπεδείκνυε. The study of physics, except in so far as it served some practical end, Socrates not only despised, but thought impious, v. Mem. IV. 7. 6 οὔτε χαρίζεσθαι θεοῖς ἂν ἡγεῖτο τὸν ζητοῦντα, ἃ ἐκεῖνοι σαφηνίσαι οὐκ ἐβουλήθησαν.

17. **τοσαύτας δίκας**='so many charges': enough that I am accused of physical speculations and sophistry without being charged with pretending to despise what I have no knowledge of, i.e. with thinking that I know when I am ignorant: the gravest of all possible accusations, according to Socrates, v. infra ch. VI. foll. **μὴ...φύγοιμι** is the expression of a wish. [App. 2.]

18. **ἀλλὰ γάρ**='but in point of fact'. Cf. Phaedr. 228 A ἀλλὰ γὰρ οὐδέτερά ἐστι τούτων. So infr. 20 C and 25 C. The phrase probably originated through an ellipse as if 'but (I do not speak of these things with contempt) for etc.': but all consciousness of the ellipse had disappeared by Plato's time. Others say that γάρ has its old meaning=γ' ἄρ' and there is no ellipse.

22. **οἱ τοιοῦτοι** sc. οἱ ἀκηκοότες. 19 D

25. **τοιαῦτ'** i.e. ψευδῆ.

τἄλλα not τἆλλα because=τα ἄλλα: MSS however generally write τἆλλα.

26. **περὶ ἐμοῦ** logically belongs to the following clause: it is attracted into the main sentence as so often in Greek.

CHAPTER IV.

1. **οὔτε...οὐδέ γ'.** We rarely find οὔτε followed by οὐδέ and only when special emphasis is thrown on the second clause: here the emphasis is further intensified by γε. So Rep. VI. 499 B οὔτε πόλις

οὔτε πολιτεία οὐδέ γ' ἀνήρ. Cf. also Soph. O. C. 1297 οὔτ' εἰς ἔλεγχον χειρὸς οὐδ' ἔργου μολών.

19 E 4. **οὐδὲ τοῦτο**=ne hoc quidem.

ἐπεὶ καὶ τοῦτο. Here ἐπεί='although', 'and yet' (quanquam). Its force is obscured by an ellipse: '(I wish it were) for etc.' Cf. Prot. 335 C ἐγὼ δὲ τὰ μακρὰ ταῦτα ἀδύνατος, ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἷός τ' εἶναι and Symp. 188 A: see also infra note on 20 A. The use of ἐπεί with imperatives is nearly akin e.g. Hipp. Min. 369 A ἀλλ' οὐχ εὑρήσεις—οὐ γάρ ἐστιν· ἐπεὶ σὺ εἰπέ 'for' (sc. if there is) 'you should name it'.

6. **Γοργίας τε ὁ Λεοντῖνος...Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος.**

Gorgias of Leontini in Sicily first visited Athens in 427 B.C. at the head of an embassy sent to ask assistance against Syracuse. He shortly afterwards settled in Athens and delivered lectures (ἐπιδείξεις) there and in other Greek towns for large sums of money. He died in Thessaly at the age of more than 100 years. We possess a considerable fragment of an Epitaphios or Funeral Speech written by him, as well as several shorter pieces of a very rhetorical nature. They shew that peculiar antithetical and ornate style of eloquence for which Gorgias was famous (Γοργιεῖα ῥήματα Xen. Symp. II. 26). In his philosophical views Gorgias was a sceptic: he occupied the same position in relation to the Eleatic school as Protagoras occupied in relation to the Heraclitean. (See on Gorgias the Appendix to Thompson's edition of Plato's dialogue bearing that name.)

Prodicus of Ceos (the birthplace of Simonides), junior by several years to Gorgias, was famous for his careful study of synonyms and synonymous expressions: see the amusing parody of his style in Prot. 337 A—C. He was very popular as a teacher and charged a heavy fee (Crat. 384 B): among his pupils we hear of Damon, Theramenes, Euripides and Isocrates: even Socrates calls Prodicus his teacher, as he does Aspasia and Diotima, although probably he means no more than that he enjoyed the privilege of personal intercourse with them (Meno 96 D, Prot. 341 A: cf. Menex. 235 E and Symp. 201 D). The well-known apologue of Heracles at the cross-roads was one of Prodicus' most popular lectures (Xen. Mem. II. 1 21 ff.).

Hippias of Elis, a contemporary of Prodicus, was one of the most learned of all the Sophists. We are left to infer that he had an extensive if not sound knowledge of Astronomy, Geometry, Arithmetic, Philology, Music, Mythology, History and Archaeology

(Hipp. Major 285 B ff.): he also invented a system of mnemonics (*μνημονικὸν τέχνημα* Hipp. Min. 368 D). On one occasion he is said to have appeared at Olympia with nothing on his person that he had not made himself (Hipp. Min. 368 B foll.).

8. **οἷός τ' ἐστὶν...βούλωνται.** After *οἷός τ' ἐστὶν* we should expect the infinitive: instead of which we have the finite verb by the *ἀνακολουθία* common in a spoken speech. Cron points out that there is rhetorical force in the anacoluthon here: the audience might be led by *οἷός τ' ἐστὶν* to expect some other verb, for example *παιδεύειν*: the shock of surprise thus lends additional effect to the really important point, which is expressed in *τούτους πείθουσι*.

9. **οἷς ἔξεστι...βούλωνται** = 'who may associate with any of their fellow-citizens they like without paying a fee'. *ξυνεῖναι* and *ξυνουσία* are used of the intercourse between pupil and teacher: cf. Theaet. 151 A *δεόμενοι τῆς ἐμῆς ξυνουσίας......ἀποκωλύει ξυνεῖναι*.

13. **χάριν προσειδέναι**: 'feel gratitude besides'. *προσειδέναι* is more emphatic than *προσειδότας*, which one might expect here. 20 A

ἐπεὶ κτλ. '(I could mention more) for etc.': 'for that matter there is also another wise man here from Paros': v. on 19 E *ἐπεὶ καὶ τοῦτο*.

14. **ὃν ᾐσθόμην.** Socrates implies that he has not himself met Evenus. With the construction contrast 22 D *ᾐσθόμην αὐτῶν...οἰομένων*. There the gen. is used because Socrates *had* met them himself.

16. **ξύμπαντες** = 'all put together'.

Καλλίᾳ τῷ Ἱππονίκου: Callias, son of Hipponicus, a rich and prodigal Athenian, was a great patron of the Sophists. Protagoras, Hippias, Prodicus and others appear as his guests in the amusing scene in the Protagoras 314 B ff. Callias spent all his money and died in poverty.

18. **υἱέε.** *υἱός* in good Attic is declined in the singular according to the second declension (except gen. and dat. *υἱέος υἱεῖ* as well as *υἱοῦ υἱῷ*): in dual and plural forms of the third declension are alone used *υἱέε* (*υἱῆ*) *υἱέοιν υἱεῖς υἱέων υἱέσι υἱεῖς* (Rutherford N. Phr. p. 142).

19. **πώλω ἢ μόσχω ἐγενέσθην** = 'had been born foals or calves'. So in Mem. IV. 4. 5 Socrates expresses surprise that it should be so hard to find a man to teach justice, when there is no lack of people ready to teach shoemaking, carpentry, riding, etc.

See also Lach. 184 D—E. In Prot. 319 E ff. and Meno 93 B ff. Socrates seeks to shew that *πολιτικὴ ἀρετή* cannot be imparted by teaching, otherwise Themistocles and Pericles and other great statesmen would surely have imparted it to their sons and wards.

20. **ὃς ἔμελλεν** = 'who might have been expected to'. *ἔμελλεν* is still part of the conditional sentence, cf. *ἐτεθράμμην* supra 18 A and *ἔμελλον* in 38 B.

20 B 23. **νῦν δέ** = 'but as it is', cf. supra on 18 A.

25. **ἀνθρωπίνης τε καὶ πολιτικῆς**: for as Aristotle says (Pol. I. 2. 1253ᵃ 2) *ἄνθρωπος φύσει πολιτικὸν ζῷον.*

28. **Εὔηνος...πέντε μνῶν.** Note the brevity and symmetry of the answer. Evenus was a sophist who attained some distinction as a poet (Phaedo 60 D: for some of his elegies v. Bergk Poet. Lyr. Gr. II. p. 269 ff.) and rhetorician (Phaedr. 261 A). There were two poets of this name: the one here mentioned is probably the younger of the two.

30. **ἔχοι...διδάσκοι.** The weight of MS authority is now known to be in favour of the optative in both verbs. Grammatically, either the indicative or the optative is defensible, since in Indirect speech Greek retains or changes the moods of the Direct according as the meaning is to be put more or less vividly. Goodwin MT. pp. 256, 257.

31. **ἐμμελῶς** i.q. *μετρίως* here = 'at a moderate fee'. For *ἐμμελῶς* = 'cheaply' cf. *ἐμμελέστατα* = 'smallest' Legg. VI. 760 A.

20 C 33. **ἀλλ' οὐ γάρ** v. on 19 C.

CHAPTER V.

2. **τὸ σὸν...πρᾶγμα** = 'But what is *your* profession?' sc. as opposed to that of the Sophists: hence *τὸ σόν* is put in the place of emphasis. For *πρᾶγμα* = 'profession', 'business', cf. Theaet. 168 B *ἀντὶ φιλοσόφων μισοῦντας τοῦτο τὸ πρᾶγμα* (sc. *τὴν φιλοσοφίαν*) *ἀποφανεῖς*: so also Phaed. 61 C. Others translate 'how is it with you?' comparing Crito 53 C, but *πραγματευομένου* and *ἔπραττες* fix the meaning here as = 'profession'.

4. **οὐ γὰρ δήπου...πραγματευομένου.** This is not a conditional clause, as *οὐδέν* shews: tr. 'for surely all these stories and reports

have not grown up about you while you have been doing nothing more than other people'.

5. **περιττότερον πραγματευομένου** v. on *περιεργάζεται* supr. 19 B. Church translates 'engaged in some pursuit out of the common'.

ἔπειτα=tamen: cf. Aesch. Eum. 653—654 *τὸ μητρὸς αἷμ' ὅμαιμον ἐκχέας πέδοι, ἔπειτ' ἐν Ἄργει δώματ' οἰκήσει πατρός;* Phaed. 70 E *ἀνάγκη που ἐξ ἐλάττονος ὄντος πρότερον ἔπειτα μεῖζον γίγνεσθαι;* See also on *εἶτ' οὐκ—αἰσχύνει* 28 B infra.

6. **εἰ μή τι...οἱ πολλοί**='unless you were doing something different from the majority of men': not 'unless you *had* been doing'. This sentence presents the fact expressed in *οὐδὲν...περιττότερον πραγματευομένου* in a slightly different light: while *περιττόν* is quantitative, *ἀλλοῖον* is qualitative. [Some critics reject the clause: v. Appendix 2.]

8. **περὶ σοῦ αὐτοσχεδιάζωμεν**='judge you unadvisedly'. The verb *αὐτοσχεδιάζω* means 'to act or speak offhand', e.g. Phaedr. 236 D *αὐτοσχεδιάζων περὶ τῶν αὐτῶν*='extemporising': Xen. Mem. III. 5. 21 *τῶν δὲ στρατηγῶν οἱ πλεῖστοι αὐτοσχεδιάζουσιν*: hence speak, think, decide hastily or unadvisedly, e.g. Euthyphro 16 A *οὐκέτι ὑπ' ἀγνοίας αὐτοσχεδιάζω.*

14. **δι' οὐδὲν ἀλλ' ἢ διά**=non nisi propter. *ἀλλ'* is of course *ἀλλά*: its connection with *ἄλλος* is clearly seen in this phrase (cf. Lat. ceterum). *ἀλλ' ἤ*=nisi: so infra 34 B *τίνα ἄλλον ἔχουσι λόγον—ἀλλ' ἤ.* Where the notion of *difference* needs emphasizing, we find *ἄλλο ἤ*, e.g. 29 A infr. *οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι.* 20 D

15. **ἔσχηκα**=have obtained, cf. note on *ἔσχετε* supr. 19 A. Cron cites Phaedr. 241 B *νοῦν ἤδη ἐσχηκὼς καὶ σεσωφρονηκώς.*

ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην= *ποία δή ἐστιν ἡ σοφία αὕτη;* For the dropping of *διά* cf. Polit. 283 C *περὶ δὴ τούτων αὐτῶν ὁ λόγος—ὀρθῶς ἂν γίγνοιτο. τίνων;* where *τίνων*=*περὶ τίνων*, and for the accusative cf. Rep. IX. 588 B *εἰκόνα πλάσαντες τῆς ψυχῆς—Ποίαν τινά;* Meno 73 E.

16. **ἀνθρωπίνη σοφία**='the wisdom possible to man'. Socrates professed to study only *ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται* (Diog. Laert. II. 21).

18. **μείζω τινὰ ἢ κατ' ἄνθρωπον σοφίαν**='a wisdom too great for man'. Socrates held that man cannot know external nature and should not try to (Mem. IV. 7. 6): if we would foreknow any of its phenomena, we are to betake ourselves to divination (ibid. 10). 20 E

19. ἢ οὐκ ἔχω τί λέγω = 'or I know not how to describe it'. An ironical way of hinting that it is no wisdom at all.

20. ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐμῇ = 'to raise a prejudice against me'. ἐμῇ stands for the objective genitive. Cf. Gorg. 486 A εὐνοίᾳ γὰρ ἐρῶ τῇ σῇ.

21. μὴ θορυβήσητε sc. now, ἂν δόξω τι ὑμῖν μέγα λέγειν. In 21 A and 30 C μὴ θορυβεῖτε is used, because (Goodwin MT. p. 89) the request is more general: but see Cl. Rev. IX. pp. 145—149.

22. μέγα λέγειν = 'talk big', 'speak arrogantly': Soph. Aias 386 μηδὲν μέγ' εἴπῃς: Phaed. 95 B μὴ μέγα λέγε. So μέγα φρονεῖν = 'be proud'.

οὐ γὰρ ἐμὸν ἐρῶ τὸν λόγον. There is probably an allusion to a line in Euripides' lost tragedy called Μελανίππη ἡ σοφή. Cf. Sympos. 177 A ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ λόγου ἐστὶ κατὰ τὴν Εὐριπίδου Μελανίππην· οὐ γὰρ ἐμὸς ὁ μῦθος, ἀλλὰ Φαίδρου τοῦδε. The line is κοὐκ ἐμὸς ὁ μῦθος, ἀλλ' ἐμῆς μητρὸς πάρα (Dindorf Poet. Sc. Graeci[5] p. 327, Frag. 488).

23. ἀξιόχρεων i.q. ἀξιόπιστον. Note the order ἀξιόχρεων τὸν λέγοντα (so ἐμὸν τὸν λόγον, cf. also infra 31 C ἱκανὸν...τὸν μάρτυρα). The expression is equivalent to ἀξιόχρεως ἐστὶν ὁ λέγων εἰς ὃν ἀνοίσω.

24. τῆς γὰρ ἐμῆς sc. σοφίας, but Socrates avoids the appearance of arrogance by substituting εἰ δή τίς ἐστι σοφία, 'if it be wisdom of a sort'.

25. καὶ οἵα recalls ποίαν supra D.

26. Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που = 'I suppose you remember Chaerephon'. Chaerephon was dead: so that ἴστε (for which Herwerden suggested ᾔστε) is not 'know', but 'know about', 'remember'. For other examples of the introductory γάρ (by derivation = γ' ἄρ' = γε ἄρα = 'well then') v. infr. 21 A, 24 B, 30 C and 31 B. It is especially frequent after τεκμήριον δέ, σημεῖον δέ and the like. The Latin equivalent is enim, e.g. Cic. de Fin. III. 59 quod efficitur hac etiam conclusione rationis: quoniam enim etc.

Chaerephon was a warm friend of Socrates (Xen. Mem. I. 2. 48, v. also Charm. 153 B Χαιρεφῶν δὲ ἅτε καὶ μανικὸς ὤν, ἀναπηδήσας ἐκ μέσων ἔθει πρός με καί μου λαβόμενος τῆς χειρός, ὦ Σώκρατες, ἦ δ' ὅς, πῶς ἐσώθης ἐκ τῆς μάχης;) and an enthusiastic student of philosophy (Ar. Nub. 501 foll.). Xenophon tells us he was one of those who sought the society of Socrates to improve his own moral character and not to acquire oratorical and forensic skill. In Ar.

Nub. 103—104 he is coupled with Socrates as one of the *ὠχριῶντες* and *ἀνυπόδητοι*: in the Birds (1564) he is nicknamed *νυκτερίς* or 'bat' on account of his thin voice (Teuffel on Nub. 104).

28. **τῷ πλήθει**, i.e. the democratic party. Cf. Polit. 291 D *ἡ τοῦ πλήθους ἀρχή, δημοκρατία τοὔνομα κληθεῖσα.* Chaerephon was almost the only member of the Socratic circle who was genuinely attached to the Athenian democracy, v. Zeller Philos. der Griechen II. 1, p. 188. 21 A

ἑταῖρός τε (sc. **ἦν**) **καί.** *ἑταῖρος* of political partisanship as in Gorg. 510 A *τῆς ὑπαρχούσης πολιτείας ἑταῖρον εἶναι.* For the construction cf. Phaedo 69 B *μὴ σκιαγραφία τις ᾖ ἡ τοιαύτη ἀρετὴ καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τε* (sc. *ᾖ*) *καὶ οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' ἀληθὲς ἔχουσα* and Theaet. 158 B. [App. 2.]

τὴν φυγὴν ταύτην. In 404 B.C., after Athens was captured by Lysander, began the tyranny of the Thirty. Fifteen hundred citizens were summarily put to death: more than 5000 went into exile. In the following year the exiles under Thrasybulus defeated their opponents and returned to Attica through the mediation of King Pausanias (whence *μεθ' ὑμῶν κατῆλθε*: *κατέρχομαι* is regularly used of returning from exile). **ταύτην** = 'the recent'.

30. **σφοδρός** = 'vehement'. Plato elsewhere calls him *μανικός*: see Charm. 153 B quoted above on line 26.

καὶ δή ποτε καί = 'So once he went to Delphi'. *καὶ δὴ καὶ* is here used to introduce an example of his vehemence: cf. supra 18 A.

31. **τοῦτο μαντεύσασθαι.** *τοῦτο* refers forward to *ἤρετο γὰρ κτλ.*

32. **ὅπερ λέγω** = 'as I said' supra 20 E. The present is common in phrases of this kind. So supr. 17 B *ὥσπερ ἐγὼ λέγω*: infr. 33 C *ὡς ἐγώ φημι.*

33. **ἤρετο γάρ** v. supr. on 20 E *Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που.* The *γάρ* is not to be translated.

ἀνεῖλεν οὖν κτλ. 'So the priestess answered'. *οὖν* does not refer back to *μάρτυρα ὑμῖν παρέξομαι τὸν θεόν* (20 E) as Cron thinks: it merely continues the narrative. So 20 A *τοῦτον οὖν ἀνηρόμην*: Phaed. 59 E *εἰσιόντες οὖν κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη κτλ.* Neither the oracle given by the Scholiast on Ar. Nub. 144 (*σοφὸς Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Εὐριπίδης*) nor that in Diog. Laert. II. 5. 37 (*ἀνδρῶν ἁπάντων Σωκράτης σοφώτατος*) has any claim to be considered genuine: but there is of course no doubt as to the story itself, although Athenaeus V. 218 E refuses to believe it. Cf. also Plut.

adv. Colot. p. 1116 E. On the effect of this oracle upon the life and profession of Socrates see Introd. p. vii.

35. **ἀδελφός**, viz. Chaerecrates (Xen. Mem. II. 3. 1).

CHAPTER VI.

21 B 1. **μέλλω γάρ.** This clause explains *ὧν ἕνεκα*: *γάρ* should not be translated.

5. **οὔτε μέγα οὔτε σμικρόν** v. on 19 C.

6. **σοφὸς ὤν.** This might have been *σοφῷ ὄντι*. Cf. 22 C *ἐμαυτῷ γὰρ ξυνήδη οὐδὲν ἐπισταμένῳ.*

7. **λέγει φάσκων**='mean by asserting'. λέγω often='I mean', e.g. Ar. Eq. 1059 *τί τοῦτο λέγει*. Infr. 21 E *τὸν χρησμὸν τί λέγει*. **φάσκων** (often='pretending') conveys a slight feeling of distrust.

8. **οὐ γὰρ δήπου ψεύδεταί γε.** Cf. Rep. II. 382 E *πάντῃ ἄρα ἀψευδὲς τὸ δαιμόνιόν τε καὶ τὸ θεῖον*: Pind. Pyth. IX. 42 *τὸν οὐ θεμιτὸν ψεύδει θιγεῖν.*

10. **μόγις πάνυ**='with great reluctance': v. on 17 B *οὐ κατὰ τούτους.*

21 C 13. **τὸ μαντεῖον**='the oracle', not 'the response', as *τῷ χρησμῷ* shews.

14. **σὺ δ' ἐμὲ ἔφησθα.** The *χρησμός* is personified, as λόγος so often is in Plato.

15. **ὀνόματι**='by name': Xen. Anab. I. 4. 11 *πόλις...Θάψακος ὀνόματι.*

16. **πρὸς ὃν** goes with **ἔπαθον**, not of course with *σκοπῶν*. Cron compares Gorg. 485 B *ὁμοιότατον πάσχω πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦντας ὥσπερ πρὸς τοὺς ψελλιζομένους καὶ παίζοντας.*

17. **καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, ἔδοξέ μοι.** After *διαλεγόμενος αὐτῷ* we should expect *ἔγνων*, 'I observed', or the like. *ἔδοξέ μοι* is put instead by a not infrequent anacoluthon. Cf. Legg. III. 686 D *ἀποβλέψας γὰρ πρὸς τοῦτον τὸν στόλον...ἔδοξέ μοι πάγκαλός τε εἶναι κτλ.*, Xen. An. III. 2. 12 *εὐξάμενοι τῇ Ἀρτέμιδι...ἔδοξεν αὐτοῖς.* [App. 2.]

21 D 22. **ἐντεῦθεν**='by so doing', inde.

23. **πρὸς ἐμαυτὸν ἐλογιζόμην**=mecum reputabam. So Euthyphro 9 C *πρὸς ἐμαυτὸν σκοπῶ*, Charm. 160 E *πρὸς ἑαυτὸν διασκεψάμενος.*

ἐλογιζόμην ὅτι. *ὅτι* here introduces the Direct as supra in C: "I thought to myself 'I am wiser than this man'" (Church).

25. **καλὸν κἀγαθόν.** In good Attic we always find *καλὸς κἀγαθός* (whence *καλοκαγαθία* and the late *καλοκαγαθικός*) not *καλὸς καὶ ἀγαθός*. Plato and other writers occasionally use *καλός τε κἀγαθός*. The phrase is generally used of persons in Plato: more rarely as here of things: cf. Gorg. 518 C *οὐκ ἐπαίοντας καλὸν κἀγαθὸν οὐδέν*. In Socrates' time the name *καλοὶ κἀγαθοί* was a frequent appellation of the oligarchical party (see Xen. Hell. II. 3. 12: Thuc. VIII. 48 *τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους*: Pl. Rep. VIII. 569 A *τῶν πλουσίων τε καὶ καλῶν κἀγαθῶν λεγομένων ἐν τῇ πόλει*), just as in the days of Theognis the words 'good' and 'bad' were applied 'not with reference to any ethical standard, but to wealth as contrasted with poverty—nobility with low birth—strength with weakness—conservative and oligarchical politics as opposed to innovation' (Grote III. p. 45 note 3). The expression was laid hold upon by Socrates and his followers, and used by them as an epithet of praise, not for political views,—for Socrates was no politician,—but for moral excellence. It is very probable that the habitual use of *καλὸς κἀγαθός* by Socrates as a term of commendation aggravated the suspicion that he favoured the oligarchical party and so contributed indirectly to his condemnation and death. See Introd. p. xxv.

27. **ὥσπερ οὖν** = 'as in point of fact'. So Phaedr. 242 E *εἰ δ' ἔστιν, ὥσπερ οὖν ἔστι θεός*.

ἔοικα γοῦν = 'I seem at any rate'. It is not necessary to read *γ' οὖν* with Cron and Göbel.

29. **ἃ μὴ οἶδα.** *μή* not *οὐκ* because this is a conditional relative sentence: Goodwin MT. p. 198.

30. **ᾖα:** this and not *ᾔειν* is the only good Attic form of the 1st Sing. Imperfect of *εἶμι*: v. infra on 36 C.

CHAPTER VII.

2. **ὅτι ἀπηχθανόμην** depends on *αἰσθανόμενος*: 'perceiving both with pain and apprehension, that I was making enemies'. Others (less correctly) refer *ὅτι* to all three verbs. [App. 2.] 21 E

3. **ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἐδόκει** = *ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἡγούμενος εἶναι*, but the use of the finite verb where we should expect the participle

to balance *αἰσθανόμενος μέν* imparts a colloquial air to the sentence. Cron compares Lach. 196 E *τοῦτο δὲ λέγω οὐ παίζων, ἀλλ' ἀναγκαῖον οἶμαι*: v. also infr. 29 E, 36 A.

5. **ἰτέον οὖν.** 'So I must go'. Socrates vividly represents the necessity (*ἀναγκαῖον* line 3) of the case by using the direct form, as if he were addressing himself. Cf. Xen. Hell. I. I. 27 *παρῄνεσαν ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι, μεμνημένους ὅσας τε ναυμαχίας... νενικήκατε κτλ.* Cf. also infr. 27 A *ἆρα γνώσεται.*

6. **νὴ τὸν κύνα.** We are told that Socrates swore by the dog, the goose, and the plane-tree *ἵνα μὴ θεοὺς ὀμνύῃ* (Philostrat. Vit. Apoll. VI. 257 ad fin.): but v. infr. 24 E *νὴ τὴν Ἥραν*, from which it is clear that his conscience did not forbid him to swear by gods too. We also hear of people swearing by *λάχανα* (Suidas s. v. *Ῥαδαμάνθυος ὅρκος*), *κράμβη*, *κάππαρις* the caper-plant (Athen. IX. 370 B and C), and *ἀμυγδαλῆ* the almond (Eupolis *Βάπται* Frag. VII. ed. Mein.). This style of oath was called *Ῥαδαμάνθυος ὅρκος*. The oath was supposed to date from times of primitive piety: according to the Scholiast on Ar. Av. 521 Rhadamanthys would not allow his subjects to swear by the gods, but commanded them to swear by the goose, the dog, the ram, and the like: cf. Cratinus Frag. 238 *οἷς ἦν μέγιστος ὅρκος ἅπαντι λόγῳ κύων ἔπειτα χήν, θεοὺς δ' ἐσίγων.* Becker (quoted by Kock on Ar. Av. 521) thinks *χῆνα* may have been substituted for *Ζῆνα* so as to get the relief of swearing without incurring the sin: every one is familiar with such devices. But this theory will not explain *μὰ τὸν κύνα, τὴν κράμβην* and the rest. Porphyry (De Abstinentia III. 16) sees in Socrates' manner of swearing a recognition of the common soul animating everything that lives. It is probable that the oath was originally connected with some kind of animal worship, but there is no proof that it came from Egypt, as has been inferred from Gorg. 482 B *μὰ τὸν κύνα, τὸν Αἰγυπτίων θεόν*, where *τὸν Αἰγυπτίων θεὸν* is merely an 'epitheton ornans' of the dog. [See besides Archil. Frag. 108 and Bergk in loc.: also Urlichs' Chrestomathia Pliniana p. 8.]

22 A 8. **ἦ μήν.** This particle (= Homeric *ἦ μέν*) is only used in strong asseverations and oaths.

οἱ μὲν μάλιστα. Asyndeton is regular in explanatory clauses of this kind: cf. 22 D, 25 B, and 39 C.

9. **ὀλίγου δεῖν** v. on 17 A supra. *ὀλίγου δεῖν* followed by *τοῦ πλείστου ἐνδεεῖς εἶναι* (sc. *πρὸς τὸ φρονίμως ἔχειν*) has the effect of an oxymoron. Cf. infra on *τῷ δεῖσθαι βιαζοίμην* 35 D.

10. **κατὰ τὸν θεόν** here and in 23 B = 'as the God commanded'.

11. **ἐπιεικέστεροι...ἔχειν** = 'to be better fitted for knowledge', i.e. to fall less short of it. Socrates means: I found common people somewhat more alive to their own ignorance, and so more nearly wise.

13. **πόνους τινὰς πονοῦντος** 'tanquam Herculis alterius', Forster. *πονοῦντος* because *τὴν ἐμὴν πλάνην* = *τὴν πλάνην μου*. So in Latin: 'nostros vidisti flentis ocellos' (Ovid Her. v. 45).

14. **ἵνα...γένοιτο** = 'that my oracle might be made absolutely irrefutable'. *ἵνα* depends on *πονοῦντος*, which is equivalent to an imperfect, hence *γένοιτο*. Goodwin Gk. Gr. p. 252. Socrates expresses the result of his mission as if it had been its aim. Cron compares Hom. Od. XVIII. 53—54 *ἀλλά με γαστὴρ ὀτρύνει κακοεργός, ἵνα πληγῇσι δαμείω*. Compare the use of 'ut' in Cic. pro Murena § 21 Afueris tam diu, ut, cum longo intervallo veneris, cum his, qui in foro habitarint, de dignitate contendas? [App. 2.]

γάρ v. supra on 20 E *Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που*.

16. **διθυράμβων**. The dithyramb was a hymn in honour of Dionysus, accompanied by dancing and the music of the flute. It was the kernel out of which Tragedy grew: but it continued to flourish side by side with tragedy till the time of Alexander. In Plato's time Cinesias was one of the leading dithyrambic poets: from the high-flown style of his school *διθυραμβώδης* came to signify 'bombastic' (Plato Crat. 409 C. Cf. Ar. Av. 1372 ff.).

20. **πεπραγματεῦσθαι** passive. Cf. on 17 B supr. *κεκαλλιεπημένους*. 22 B

διηρώτων ἄν = 'I would ask', Goodwin MT. p. 56.

23. **ὡς ἔπος γὰρ εἰπεῖν** qualifies *ὀλίγου ἅπαντες*. Cf. on 17 A. Göbel needlessly brackets *ὀλίγου* as a gloss on *ὡς ἔπος εἰπεῖν*.

24. **οἱ παρόντες** sc. *τότε*, not *νῦν*, otherwise we should expect *ἐλέγετε*. *ἂν ἔλεγον* = 'would have spoken', not 'used to speak', as Cron takes it.

αὐτοί sc. *οἱ ποιηταί*.

25. **ἔγνων** = 'I remarked', 'I observed', as in Prot. 335 A *ἔγνων γὰρ ὅτι οὐκ ἤρεσεν αὐτὸς αὐτῷ* and infra 33 D.

26. **ἐν ὀλίγῳ** sc. *χρόνῳ* = 'soon'. Cf. Soph. 234 A *ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ*. Pind. Pyth. VIII. 131 *ἐν δ'* (=within) *ὀλίγῳ βροτῶν τὸ τερπνὸν αὔξεται*. So *δι' ὀλίγου, ἐξ ὀλίγου, ἐπ' ὀλίγον* and *μετ' ὀλίγον*. [App. 2.] 22 C

ποιοῖεν. For *ποιεῖν* = 'make poetry' cf. Rep. II. 379 A *παρ' οὓς*

ἐὰν ποιῶσιν (sc. *οἱ ποιηταί*), ibid. X. 598 E *ἀνάγκη γὰρ τὸν ἀγαθὸν ποιητήν, εἰ μέλλει περὶ ὧν ἂν ποιῇ καλῶς ποιήσειν, εἰδότα ἄρα ποιεῖν, ἢ μὴ οἷόν τε εἶναι ποιεῖν*. In old English 'make' is similarly used: 'ye lovers, that can make of sentement' (Chaucer).

27. **φύσει τινὶ καὶ ἐνθουσιάζοντες**='by a sort of instinct and inspiration'. *φύσει* implies that the poet is a mere unconscious vehicle of communicated ideas, cf. Ion 533 D ff. where we are told that the poet is not *ἔμφρων*, but *ἔνθεος* and *κατεχόμενος*: like the magnet which not only itself attracts rings, but also communicates to them magnetic power, so the poet imparts inspiration to those who declaim or act his poetry, rhapsodists, choristers, etc. (ibid. 533 E, 536 A). Elsewhere Plato tells us that poesy like love and prophecy is a species of madness (Phaedr. 245 A, Legg. IV. 719 C): that the poet is destitute of *νοῦς*, and can only boast the inferior virtue which is called *δημοτικὴ ἀρετή* (Meno 99 D—E. Cf. Archer-Hind's Phaedo, App. I). Like the oracle-monger, the seer, and the politician whose success is attained through correct opinion and not knowledge, the poet is *θεῖός τις*: God and not the poet is responsible for the productions of his Muse. On the ground that poetry is only an imitation of imitation (Rep. X. 598 B—602) Plato banishes the drama altogether from his ideal state, and only allows epic and lyric poetry under the most stringent conditions, both as to matter and form (Rep. III. 397 D ff., X. 607 A ff.).

28. **καὶ γὰρ οὗτοι.** *καὶ* goes with *οὗτοι*.

31. **ᾐσθόμην αὐτῶν...οἰομένων** v. supra on 20 A: *ὃν ἐγὼ ᾐσθόμην ἐπιδημοῦντα*.

32. **ἀνθρώπων** part. gen. For the omission of the article cf. Theaet. 148 B *ἄριστά γ' ἀνθρώπων*, Io 530 C and 533 C *κάλλιστ' ἀνθρώπων*.

33. **ἃ οὐκ ἦσαν** sc. *σοφοί*. Oliver Wendell Holmes in 'The Poet at the Breakfast-Table' makes a similar remark, "You poets... have one thing about you that is odd. You talk about everything as if you knew more about it than the people whose business it is to know all about it". Epic and dramatic poets frequently have occasion to employ the language of the arts: hence they come to believe that they can rival the special expert (*τεχνικὸς ἀνήρ*) on his own ground. That this is the meaning is clear from Ion 537 A ff., 541 B ff.

CHAPTER VIII.

2. **οὐδὲν...ὡς ἔπος εἰπεῖν** v. on 17 A.

ξυνῄδη οὐδὲν ἐπισταμένῳ v. on 21 B for the construction. The forms *ᾔδη ᾔδησθα* or *ᾔδης ᾔδει(ν)* are the only correct forms of the sing. imperf. of *οἶδα* in Attic: the terminations are contracted from *-εα -εασθα* (*-εας*) *-εε(ν)*, the first and third of which are found regularly in Homer and Hdt. (*ᾔδεα* = *ᾔδε(σ)α* = videram). The same rule holds for the singular of all pluperfects active. See Rutherford's New Phryn. 229: Gustav Meyer Griech. Gr.² 493: Schanz Vol. XII. p. XIII. [Here the Bodleian has *ξυνῄδειν* and *ᾔδειν* but infra *ἀποπεφεύγῃ* 36 A.]

3. **δέ γε.** *γε* emphasises *τούτους*. So 24 C *ἐγὼ δέ γε.* 22 D

4. **εὑρήσοιμι** = *εὑρήσω* of the Direct: this is the regular use of the fut. opt. Goodwin MT. p. 43.

8. **ὥσπερ καὶ οἱ ποιηταί** = 'as the poets also'. Phileb. 61 B *ὥσπερ καὶ κατ' ἀρχάς.* **καὶ οἱ ἀγαθοὶ δημιουργοί** = 'even the good craftsmen'. This is added as a kind of afterthought. [App. 2.]

9. **διὰ τὸ κτλ.** v. supr. on 22 A *οἱ μὲν μάλιστα.*

10. **τὰ μέγιστα.** Plato means politics: Lach. 197 E *πρέπει μέντοι—τῶν μεγίστων προστατοῦντι μεγίστης φρονήσεως μετέχειν.* Gorg. 484 C *γνώσει δὲ ἂν ἐπὶ τὰ μείζω ἔλθῃς ἐάσας ἤδη φιλοσοφίαν.*

11. **ἀπέκρυπτεν** = 'threw into the shade'.

12. **ὥστε με.** So the Bodleian MS. The editors generally write *ὥστ' ἐμέ*, but Cron points out that *ὥστε με ἀνερωτᾶν* is like *ὥστε ἀνηρώτων*, while *ὥστ' ἐμέ* resembles *ὥστε ἐγὼ ἀνηρώτων.* 22 E

ὑπὲρ τοῦ χρησμοῦ = 'on behalf of the oracle', not 'about the oracle'. *ὑπέρ* in the sense of *περί* is hardly found in Plato: it is tolerably common in Aristotle.

15. **ἀμφότερα** sc. *τήν τε σοφίαν καὶ τὴν ἀμαθίαν.*

17. **λυσιτελεῖ.** The Bodleian has *λυσιτελοῖ*: but v. Rutherford New Phryn. p. 442 foll. According to Rutherford, the Athenians of Plato's time used the long forms (*-οίην* etc.) in the singular optative of contracted verbs, and the short forms (*-οῖμεν* etc.) in the plural. Although in very many cases the best MSS of Plato do undoubtedly present the short form in the singular, yet here the change is so slight that I follow less good MSS and read *-εῖ*. The indicative seems more natural and direct, v. on 20 B *εἰ ὡς ἀληθῶς ἔχει.*

CHAPTER IX.

1. **ἐξετάσεως.** *ἐξετάζω* and its derivatives are regularly used of the Socratic cross-examination. Cf. infr. 23 C: 38 A *ἐμαυτὸν καὶ ἄλλους ἐξετάζοντος, ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ.*

23 A 3. **οἷαι χαλεπώταται** sc. *ἂν εἶεν* as appears from Xen. Mem. IV. 8. 11 *ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος.* So Symp. 220 B *πάγου οἵου δεινοτάτου*: Xen. An. IV. 8. 2 *χωρίον οἷον χαλεπώτατον.* Madvig's Greek Syntax p. 77.

5. **ὄνομα δὲ τοῦτο...εἶναι.** The natural balance to *πολλαὶ μὲν ἀπέχθειαι* would be *ὄνομα δὲ τοῦτο καλοῦμαι.* Instead of this the clause with *δέ* is placed in the infinitive by attraction to *ὥστε γεγονέναι. ὄνομα* is the adverbial acc. = 'by name' (Goodwin Gk. Gr. p. 215. 1), so that *ὄνομα λέγεσθαι = ὀνομάζεσθαι*: *τοῦτο* is the nom. referring forward to *σοφός.* In the absence of the article *τοῦτο* must not be taken with *ὄνομα.* For *σοφός* we should expect the acc. *σοφόν*: but *σοφός* is put by a sort of *κατὰ σύνεσιν* construction, since *πολλαὶ μὲν ἀπέχθειαί μοι γεγόνασι = πολλοῖς μὲν ἀπεχθὴς γέγονα.* Finally, the *εἶναι* after *σοφός* is redundant: this redundancy is frequent with words signifying 'to name', cf. Phaed. 102 C *ἐπωνυμίαν ἔχει σμικρός τε καὶ μέγας εἶναι* and Lach. 192 A *τί λέγεις τοῦτο, ὃ ἐν πᾶσιν ὀνομάζεις ταχυτῆτα εἶναι;* On the word **σοφός** v. supr. on 18 B.

8. **τὸ δὲ...τῷ ὄντι** = 'whereas in very truth'. In Plato *τὸ δέ* often means 'but in point of fact'. Cf. infr. 39 C and Rep. I. 340 D. In this phrase *τό* is demonstrative: in point of syntax it is (I think) the acc. in apposition to the sentence. Here it is strengthened by *τῷ ὄντι* as it is elsewhere by *ἀληθείᾳ γε* (Legg. V. 731 E). With the sentiment cf. Symp. 203 E *θεῶν οὐδεὶς φιλοσοφεῖ οὐδ' ἐπιθυμεῖ σοφὸς γενέσθαι· ἔστι γάρ.*

10. **ὀλίγου τινὸς καὶ οὐδενός** = 'little or nothing'. *καί* is corrective = atque. Cf. Cic. Orat. XVI. 52 rem difficilem...atque omnium difficillimam (Cron).

11. **φαίνεται τοῦτ' οὐ λέγειν τὸν Σωκράτη κτλ.** = 'he appears not to say this of Socrates, but to have made use of my name therein' (*προσ-*, i.e. for the purposes of the oracle), 'because he took me as an example'. *τοῦτο* viz. *τὸ σοφὸν εἶναι.* Socrates skilfully escapes from the odium of the oracle by interpreting it to mean 'Human

wisdom is absolutely worthless: at best it is no more than the confession of ignorance'. [The best MSS read *τοῦτον*: *τοῦτο* has also slight MS authority. The emendation *τοῦτ' οὐ* is due to F. A. Wolf. For other (less correct) views on this passage v. App. 2.]

13. **ὥσπερ ἂν** sc. *ἐμὲ παράδειγμα ποιοῖτο.* So infr. 27 E *ὁμοίως γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη, ὥσπερ ἂν* (sc. *ἄτοπον εἴη*) *εἴ τις—ἡγοῖτο κτλ.* 23 B

16. **ταῦτα**=*διὰ ταῦτα* is frequent in Plato and Aristophanes. Cf. Symp. 174 A, Protag. 310 E *ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα καὶ νῦν ἥκω παρά σε.* It is more often found with *ἄρα*, e.g. Nub. 319 *ταῦτ' ἄρ' ἀκούσασ' αὐτῶν τὸ φθέγμ' ἡ ψυχή μου πεπότηται.*

17. **κατὰ τὸν θεόν** v. supr. on 22 A.

καὶ τῶν ἀστῶν καὶ ξένων. For the omission of the article Riddell compares Phaedo 85 A *ἥ τε ἀηδὼν καὶ χελιδών*: tr. 'if I think any one wise, citizen or stranger'.

19. **ἐνδείκνυμαι**='prove' as in 29 D.

22. **πενίᾳ μυρίᾳ.** Socrates in Xen. Oec. II. 3 values all his possessions at 5 minae (about £20). Cf. infr. 37 C *οὐ γὰρ ἔστι μοι χρήματα, ὁπόθεν ἐκτίσω*: 38 B *ἴσως δ' ἂν δυναίμην ἐκτῖσαι ὑμῖν μνᾶν ἀργυρίου.*

τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν 'my service to God'. Contrast 30 A *τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν.* 23 C

CHAPTER X.

3. **αὐτόματοι** (=sua sponte) belongs to *ἐπακολουθοῦντες.*

5. **εἶτα ἐπιχειροῦσιν**='and go and try to'. *εἶτα* introduces no new statement, but only an explanation of *ἐμὲ μιμοῦνται.* Cf. *κἄπειτα* in Crat. 411 B *ἀεὶ ἰλιγγιῶσι κἄπειτα αὐτοῖς φαίνεται περιφέρεσθαι τὰ πράγματα.* For *εἶτα* (*ἔπειτα*) used (as here) where we should expect *κᾆτα* (*κἄπειτα*) cf. infra 31 A *ὑμεῖς δ' ἴσως—ῥᾳδίως ἂν ἀποκτείναιτε, εἶτα—καθεύδοντες διατελοῖτε ἂν* and Theaet. 151 C *ἐὰν ἄρα σκοπούμενός τι ὧν ἂν λέγῃς ἡγήσωμαι εἴδωλον...εἶτα ὑπεξαιρῶμαι καὶ ἀποβάλλω κτλ.*

8. **ὀλίγα ἢ οὐδέν.** Cf. supra on 17 B *ἤ τι ἢ οὐδέν.*

10. **ἀλλ' οὐχ αὐτοῖς.** Cf. Rep. V. 480 A *φιλοσόφους ἀλλ' οὐ φιλοδόξους κλητέον.* *ἀλλά*=Eng. 'and' is regular in antitheses of this kind. The true seeker after knowledge will blame himself for the confusion and distress (*ἀπορία*) caused by the Socratic elenchus 23 D

v. Theaet. 168 A *ἑαυτοὺς αἰτιάσονται—τῆς αὑτῶν ταραχῆς καὶ ἀπορίας, ἀλλ' οὐ σέ, καὶ σὲ μὲν διώξονται καὶ φιλήσουσιν, αὑτοὺς δὲ μισήσουσι, καὶ φεύξονται ἀφ' ἑαυτῶν εἰς φιλοσοφίαν.* [On *αὑτοῖς* v. App. 2.]

14. **τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσοφούντων πρόχειρα ταῦτα** = 'your ready-made charges against all who study philosophy'. **ταῦτα** is contemptuous, like *ista*. Cf. Crito 45 A *οὐχ ὁρᾷς τούτους τοὺς συκοφάντας*; Aristophanes (Clouds 225; 188; 247; 112 ff.) attacks Socrates and his pupils on all four grounds. Cf. supr. 18 B and 19 B. So Xenophon Mem. I. 2. 31 speaks of *λόγων τέχνη* as *τὸ κοινῇ τοῖς φιλοσόφοις ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐπιτιμώμενον*.

15. **ὅτι** sc. *διαφθείρει διδάσκων*. Both accusatives and both infinitives depend on *διδάσκων* understood. Socrates states the charge carelessly and elliptically so as to insinuate that it is trivial and irrelevant. On *τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν* v. note on 18 B.

18. **ὅτι κτλ.** = 'which is, that' etc.

23 E 20. **ξυντεταγμένως καὶ πιθανῶς**, 'in studied and persuasive style'. *ξυντεταγμένως* = Lat. composite. [App. 2.]

22. **καὶ πάλαι καὶ νῦν**: v. App. 2.

23. **ἐκ τούτων** = 'of these': *τούτων* is masc. Cf. on these old calumniators of Socrates 19 B. On Socrates' accusers v. Introd. p. xxvi.

24 A 26. **καὶ τῶν πολιτικῶν.** These words are rejected by Cobet and others, needlessly, for Anytus was a statesman as well as a tanner. The four classes here named as hostile to Socrates are just those which had suffered from his cross-examination (chapters VI—VIII). The orators are to be regarded as politicians in another aspect: v. infr. 32 B *ἑτοίμων ὄντων ἐνδεικνύναι με καὶ ἀπάγειν τῶν ῥητόρων*.

27. **ἀρχόμενος** supr. 19 A.

29. **οὕτω πολλὴν γεγονυῖαν** = 'when it has grown so strong'.

30. **ταῦτ' ἔστιν ὑμῖν τἀληθῆ** = 'There you have the truth'.

31. **οὔτε μέγα οὔτε μικρόν.** Cf. supr. on 19 C.

ἀποκρυψάμενος οὐδ' ὑποστειλάμενος = 'neither concealing nor suppressing'. Cf. Dem. Philipp. I. 51 *οὐδὲν ὑποστειλάμενος πεπαρρησίασμαι*. *ὑποστειλάμενος* need not be a nautical metaphor, in spite of Pindar Isthm. II. 60 *οὖρος ἐμπνεύσαις ὑπέστειλ' ἱστίον*, 'made him furl his sail'.

33. **οἶδα σχεδόν** = satis scio, 'I am pretty well aware'. *σχεδόν* means 'nearly' (fere): by the figure called *litotes* it comes to mean

'quite well'. Cf. Hdt. v. 19 *σχεδὸν γάρ...συνίημι* and v. supra on *οὐ πάνυ* 19 A.

τοῖς αὐτοῖς = 'for the same', i.e. for saying this.

ὃ καὶ τεκμήριον κτλ., 'which is also an indication that my words are true'. For if Socrates is right in attributing his unpopularity to the personal chagrin of his victims, they will hate him for doing so: and as they do hate him, he infers that he *is* right.

34. **αὕτη** and **ταῦτα** are in the predicate: 'and that the prejudice against me is this, and its causes these'.

36. **οὕτως** sc. *ἔχοντα*. 24 B

CHAPTER XI.

XI—XV. *Socrates' reply to the indictment of Meletus.*

1. **ὧν** = *τούτων ὧν* for *τούτων ἅ*: Goodwin Gk. Gr. p. 211.

4. **ὥς φησι** covers *ἀγαθόν* as well as *φιλόπολιν*: 'the good man and patriot, as he says he is'.

5. **αὖθις** supr. 19 B. With *αὖθις—αὖ* cf. *αὖ—πάλιν* 27 D.

γάρ is introductory: v. on 20 E.

6. **ὥσπερ ἑτέρων τούτων ὄντων κατηγόρων** = 'regarding these as new accusers'.

7. **ἀντωμοσίαν** v. on *ὥσπερ οὖν—αὐτῶν* 19 B.

ἔχει δέ πως ὧδε. Socrates does not profess to give it with absolute accuracy. So 19 C above *τοιαύτη τίς ἐστιν*. For another version of the indictment v. Introd. p. xxvi, and ibid. pp. xxvii foll. for the meaning and relation of its three counts.

8. **φησίν** sc. *ὁ ἀντομόσας*, i.e. Meletus.

11. **τοιοῦτον.** The best MSS of Plato write *τοιοῦτον τηλικοῦτον* 24 C *τοσοῦτον ταὐτόν* in the neuter: rarely *τοιοῦτο* and the like. Homer always uses the forms in *-ν*: v. Gustav Meyer Griech. Gr.[2] p. 393.

12. **φησὶ γάρ**: v. supra B and on 20 E.

13. **ἐγὼ δέ γε**: v. on 22 D *τούτους δέ γ' ἤδη*.

14. **ὅτι σπουδῇ χαριεντίζεται** = quod serio iocatur = 'in making fun of earnest'. An oxymoron, since *χαριεντίζεσθαι* = *παίζειν*.

15. **ῥᾳδίως** = 'lightly', 'in lightly bringing men to trial'. Cf. Meno 94 E *ῥᾳδίως μοι δοκεῖς κακῶς λέγειν ἀνθρώπους*. With *εἰς ἀγῶνα καθιστὰς ἀνθρώπους* Cron compares Xen. Rep. Lac. VIII. 4 *εἰς ἀγῶνα καταστῆσαι*.

17. *ὧν* goes with *ἐμέλησεν*. So infr. 26 B *τούτων...ἐμέλησεν*. *οὐδέν* is adverbial.

ἐμέλησεν. Here probably and certainly in 24 D and 25 C (*ἀμέλειαν*) Socrates plays on Meletus' name. For more examples of the play upon words in Plato v. Riddell Digest of Idioms § 323, to whose list add Rep. X. 614 B *ἀλλ' οὐ μέντοι σοι—'Αλκίνου γε ἀπόλογον ἐρῶ, ἀλλ' ἀλκίμου μὲν ἀνδρὸς κτλ.* and Lach. 188 B *ἐμοὶ μὲν οὖν οὐδὲν ἄηθες οὐδ' αὖ ἀηδὲς ὑπὸ Σωκράτους βασανίζεσθαι.*

CHAPTER XII.

1. **καί μοι δεῦρο εἰπέ**='agedum dic mihi': *καί*='pray' is frequent before imperatives, e.g. 25 A *καί μοι ἀπόκριναι.* *δεῦρο*=*ἴθι* of line 3: cf. Rep. V. 445 B *δεῦρο νῦν—ἵνα καὶ ἴδῃς.*

ἄλλο τι ἤ=aliudne quid—quam? i.e. Nonne? Phaedo 70 C *ἄλλο τι ἢ εἶεν ἂν αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐκεῖ;* Plato uses *ἄλλο τι* without *ἤ* in the same sense, e.g. Gorg. 495 C *ἄλλο τι—δύο ταῦτα ἔλεγες;*

24 D 5. **μέλον γέ σοι**=quippe quod tua referat (*γε*=quippe). For the acc. abs. see Goodwin Gk. Gr. p. 302. 2.

6. **τὸν μὲν γὰρ διαφθείροντα—τουτοισί**='for having found their corrupter, myself as you say, you are bringing him to trial before these men'.

7. **εἰσάγεις** viz. *εἰς τούτους* (i.e. *τοὺς δικαστάς*), for which *τουτοισί* is here substituted to avoid the threefold recurrence of the syllable *-εις.* *εἰσάγω* is said properly of the presiding magistrate who receives the complaint (*ὁ εἰσαγωγεύς*), here it is said of the prosecutor, whence *καὶ κατηγορεῖς* is added. Cf. infr. 25 D and Dem. adv. Timocr. § 10 *εἰ—εἰσαγαγόντες εἰς ὑμᾶς λῦσαι δυναίμεθα.* *εἰσέρχομαι* is said of the parties to the suit: cf. infr. 29 C *οὐ δεῖν ἐμὲ* (Socrates the defendant) *δεῦρο εἰσελθεῖν* and Demosth. in Neaer. 1 *γράψασθαι Νέαιραν—καὶ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς* (of the accuser). [App. 2.]

12. **μεμέληκεν** v. on C above *ἐμέλησεν.*

24 E 14. **ὅστις πρῶτον...τοὺς νόμους**='starting with a knowledge of the laws'. *καὶ αὐτὸ τοῦτο*='just this very thing', viz. *τοὺς νόμους.* So in Gorg. 449 C, after Gorgias has boasted that no one can put things more tersely (*ἐν βραχυτέροις*) than himself, Socrates says *καί μοι ἐπίδειξιν αὐτοῦ τούτου ποίησαι, τῆς βραχυλογίας.*

15. **οὗτοι...οἱ δικασταί**='These, Socrates, the jurymen'. *οὗτοι* is deictic, followed by *οἱ δικασταί* in apposition.

19. **νὴ τὴν Ἥραν.** A favourite oath with ladies. From Xen. Mem. III. 11. 5 (where Socrates uses it in conversation with a young lady) and Plato Theaet. 154 D and elsewhere it appears to have been frequently used by Socrates also.

20. **τί δὲ δή;**=quid vero? introduces a fresh point. Note the presence of *ἀκροαταί* at the trial: cf. Ch. XXII. 33 D foll.

22. **ἀλλ' ἄρα...μή.** Cf. Euthyd. 290 E *ἀλλ' ἄρα—μὴ ὁ Κτήσιππος ἦν ὁ ταῦτ' εἰπών; μή*=num expects the answer 'no', as in 28 D. 25 A

23. **οἱ ἐκκλησιασταί.** For the tautology cf. infr. 37 C *τῇ ἀεὶ καθισταμένῃ ἀρχῇ, τοῖς ἕνδεκα.* Such pleonasm is in harmony with the character of a speech: there is no good ground for rejecting the words: cf. supra on 18 C *ἐρήμην—ἀπολογουμένου οὐδενός.*

26. **καλοὺς κἀγαθούς** v. on 21 D *καλὸν κἀγαθόν.*

28. **πολλήν γέ μου κατέγνωκας δυστυχίαν**='You have discovered me to be a most unfortunate man' (Church). *καταγιγνώσκειν* means to see a weak point in one: cf. Ar. Eq. 46 *οὗτος καταγνοὺς τοῦ γέροντος τοὺς τρόπους—ἤκαλλ', ἐθώπευ', ἐκολάκευ', ἐξηπάτα*: Rep. X. 607 B *μὴ καί τινα σκληρότητα ἡμῶν καὶ ἀγροικίαν καταγνῷ*: Phaed. 116 C *οὐ καταγνώσομαί γε σοῦ ὅπερ τῶν ἄλλων καταγιγνώσκω.*

29. **καί μοι ἀπόκριναι**='pray answer me', v. on 24 C *καί μοι δεῦρο εἰπέ.*

30. **οἱ μὲν βελτίους κτλ.** sc. *δοκοῦσι* to be supplied from *δοκεῖ.* For the asyndeton v. on 22 A *οἱ μὲν μάλιστα.* 25 B

32. **τοὐναντίον τούτου πᾶν**='quite the contrary'. *τοὐναντίον πᾶν* is the acc. in apposition to the sentence *εἷς μέν τις—διαφθείρουσιν.*

37. **ἐάν τε οὐ φῆτε.** *οὐ φάναι*=negare is practically one word: whence the negative *οὐ*, not *μή*, in spite of *ἐάν*. Goodwin Gk. Gr. p. 263. 3, note.

38. **πολλὴ γὰρ ἄν τις.** *τίς* goes with *πολλή* as supra (line 32) with *εἷς.*

ἄν...εἴη...εἰ διαφθείρει. A 'mixed conditional sentence', v. Goodwin MT. p. 188. Tr. 'Young men will be very fortunate, if' (sc. as you say) 'only one man corrupts them'. Cf. infr. 30 B *εἰ—διαφθείρω—, ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερά* and 33 D.

40. **ἀλλὰ γάρ** v. on 19 C. 25 C

41. **ἐφρόντισας τῶν νέων.** Cf. infr. 28 D *φροντίσαι θανάτου καὶ κινδύνου.*

42. **ἀμέλειαν** v. on 24 C *ἐμέλησεν.*

CHAPTER XIII.

1. **ὦ πρὸς Διὸς Μέλητε.** *πρὸς Διός* belongs to *εἰπέ.* For the order compare Meno 71 D *σὺ δὲ αὐτός, ὦ πρὸς θεῶν Μένων, τί φῂς ἀρετὴν εἶναι.* Note that *πρὸς Διός* is used only in entreaties: *νὴ Δία* in asseverations.

3. **ὦ τάν.** So the Bodleian MS: the editors variously read *ὦταν ὦ τᾶν ὦ 'τᾶν* and *ὦ τάν.* Tr. 'my dear fellow'. The word *τάν* (*τᾶν*) is variously explained as = *ἑταῖρε* and *σύ* (Photius and Suidas): in the first case it has been connected with *ἔτης*, in the second with Skt. *tvam* = 'thou': the latter is the more probable view. In the comic poets it is also used in addressing two or more persons (v. Ar. Plut. 66 *ὦ τάν, ἀπαλλάχθητον ἀπ' ἐμοῦ*), just as *ἄγε* and *φέρε* are sometimes used in addressing more persons than one. [The identity of *τᾶν* with *Τάν* (on coins of Crete) = Bœotian *Δᾶν* = Attic *Ζεῦ* cannot be maintained.]

5. **τοὺς ἀεὶ ἐγγυτάτω ὄντας** = 'those who are from time to time nearest to them'.

7. **βούλεται.** The proof which follows may be put thus. No man desires to be injured. But if I corrupt the young I suffer injury. Therefore either I do not corrupt the young or I do so, if at all, unwillingly. In much the same way Socrates proves (Meno 77 C ff.) generally that 'no one sins willingly'. The word *βούλεται* 'desires' is regularly used in the major premise of this proof: cf. Meno 78 B *κινδυνεύεις ἀληθῆ λέγειν, ὦ Σώκρατες, καὶ οὐδεὶς βούλεσθαι τὰ κακά.* See Cope on Arist. Rhet. I. p. 193 and II. p. 254.

25 D 8. **ἀποκρίνου.** Meletus is reluctant to give an answer.

9. **καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει ἀποκρίνεσθαι.** Forster quotes a law ap. Demosth. in Steph. 10 *τοῖν ἀντιδίκοιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μή.*

14. **σὺ ἐμοῦ σοφώτερος...τηλικούτου ὄντος τηλικόσδε ὤν.** Note the Chiasmus *σύ* ╳ *ἐμοῦ*
τηλικούτου ╳ *τηλικόσδε* (Dyer). Tr. 'Are you at your age so much wiser than I at mine?' In Plato Euthyphr. 2 B Meletus is spoken of as *νέος τις καὶ ἀγνώς*, v. also Introd. p. xxvi.

15. **ὥστε σὺ μὲν ἔγνωκας...ἐγὼ δὲ δή**='that whereas you know etc. I forsooth'.

18. **ὥστε καὶ τοῦτ' ἀγνοῶ.** *τοῦτο* is explained by *ὅτι—ἀπ' αὐτοῦ.* 25 E

20. **ὑπ' αὐτοῦ.** B has *ἀπ' αὐτοῦ. ὑπ' αὐτοῦ* is Cobet's conjecture, now confirmed by T. *κακὸν λαβεῖν* is equivalent to a passive (see on 17 A), and may accordingly be followed by *ὑπό* of the agent. *ἀπό* is less idiomatic, although it may be defended by Euthyphr. 15 A and Thuc. I. 17 *ἐπράχθη τε ἀπ' αὐτῶν οὐδὲν ἔργον ἀξιόλογον.*

ὥστε τοῦτο...ἑκὼν ποιῶ='so that I commit this great crime intentionally, as you say'. *ὥστε* sc. as a result of not knowing *ὅτι κινδυνεύσω κακόν τι λαβεῖν ἀπ' αὐτοῦ.* Note the threefold occurrence of *ὥστε* in this sentence: the second stands in a subordinate relation to the first, and the third to the second.

22. **οἶμαι δέ** sc. *πείθεσθαι.*

23. **ἢ εἰ διαφθείρω, ἄκων** sc. *διαφθείρω.* Cf. infra 29 B *εἰ δή τῳ σοφώτερός του φαίην εἶναι, τούτῳ ἂν* sc. *φαίην σοφώτερος εἶναι.* [App. 2.]

25. **τῶν τοιούτων καὶ ἀκουσίων.** The words *καὶ ἀκουσίων* are 26 A perhaps a gloss on *τοιούτων*, since *τοιούτων* by itself=*ἀκουσίων.* Cf. Phil. 58 C *καθάπερ τοῦ λευκοῦ πέρι τότε ἔλεγον, κἂν εἰ σμικρόν, καθαρὸν δὲ εἴη, τοῦ πολλοῦ καὶ μὴ τοιούτου* (=*καθαροῦ*) *διαφέρειν*: and so regularly in *ἕτερος τοιοῦτος*='just such another' e.g. Euthyd. 298 D—E. Cf. Gorg. 493 B *φοροῖεν εἰς τὸν τετρημένον πίθον ὕδωρ ἑτέρῳ τοιούτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ* where it is possible that *τετρημένῳ* is a gloss: v. Thompson in loc. But from supra 24 D *εἰσάγεις καὶ κατηγορεῖς* and other examples of tautology in the speech (v. on 18 C above) I think it just possible that the words are genuine: I do not therefore enclose them in brackets. *εἰσάγειν* (v. on 24 D) is followed by a genitive of the charge: Goodwin Gk. Gr. p. 224. 2. [App. 2.] With *οὐ νόμος—ἐστίν*='it is not lawful' cf. Gorg. 512 B *διὰ ταῦτα οὐ νόμος ἐστὶ σεμνύνεσθαι τὸν κυβερνήτην, καίπερ σῴζοντα ἡμᾶς*, and Phaedr. 256 D *εἰς γὰρ σκότον καὶ τὴν ὑπὸ γῆς πορείαν οὐ νόμος ἐστὶν ἔτι ἐλθεῖν.*

28. **ἐὰν μάθω**='if I am taught'. *μανθάνω* is often used as the passive of *διδάσκω*: v. on 17 A *πεπόνθατε.*

παύσομαι sc. *ποιῶν* to be supplied from *ποιῶ.* [App. 2.]

31. **ἀλλ' οὐ** v. on 23 D supra *ἀλλ' οὐχ αὐτοῖς.*

CHAPTER XIV.

1. **ἀλλὰ γάρ** v. supr. on 19 C.

2. **ὃ ἐγὼ ἔλεγον**, viz. in 25 C.

26 B 3. **τούτων** v. on 24 C *ὧν οὐδὲν—ἐμέλησεν*, and for *οὔτε μέγα οὔτε μικρόν* cf. note on 19 C.

6. **ἢ δῆλον δὴ ὅτι** sc. *φῂς με διαφθείρειν*. **ἢ**=Latin an? introduces a second question intended to anticipate Meletus' answer to the first. Cf. infra 36 B *ἢ δῆλον ὅτι*, 37 B *ἢ μὴ πάθω τοῦτο*, and Prot. 309 A *πόθεν, ὦ Σώκρατες, φαίνει; ἢ δῆλα δὴ ὅτι ἀπὸ κυνηγεσίου κτλ.*; This use of **ἢ** is especially frequent in Aristotle.

8. **οὐ ταῦτα λέγεις ὅτι διδάσκων.** *ταῦτα* belongs to *διδάσκων*: its position is for emphasis: so *δεῦρο* in 26 A *οὐ δεῦρο νόμος εἰσάγειν ἐστίν*.

9. **πάνυ μὲν οὖν σφόδρα ταῦτα λέγω**='that is exactly what I do most emphatically mean'. *μὲν οὖν* (*μέν* here=*μήν*: so regularly in Homer and Herodotus) is used by Plato in two senses—the affirmative, as here, and the corrective=immo vero, e.g. Crito 44 B *ὡς ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες. Ἐναργὲς μὲν οὖν.* In late Greek *μενοῦν*=immo vero even begins the sentence, e.g. Luke xi. 28 *μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες κτλ.*

11. **ὧν νῦν ὁ λόγος ἐστίν** i.q. *οὓς νῦν λέγομεν. περὶ ὧν ὁ λόγος ἐστίν* would=*περὶ ὧν νῦν λέγομεν*. The first expression is alone appropriate here: Socrates *refers* to the gods, but is *discussing*, not the gods, but his own alleged impiety.

26 C 13. **πότερον** is followed by **ἢ** infr. line 17.

εἶναι τινὰς θεούς='that there are *some* gods'. *τινάς* is clearly emphatic, and ought to have an accent: MSS and Editors *εἶναί τινας*. Cf. Theaet. 147 B *τινὸς γὰρ ἐπιστήμην ἀποκρίνεται, οὐ τοῦτ' ἐρωτηθείς*. Infra **ἄρα**='accordingly', sc. since I teach *them* to believe in some gods.

15. **οὐ μέντοι** (sc. *νομίζειν*) **οὕσπερ γε ἡ πόλις** (sc. *νομίζει*)='but not in the gods of the state'.

17. **ὅτι ἑτέρους** sc. *διδάσκω νομίζειν*. Infr. **παντάπασι**='at all' belongs to **νομίζειν**.

18. **οὔτε...τε**=neque—que. Cf. Rep. IX. 566 D—E *οὔτε τύραννός φησιν εἶναι, ὑπισχνεῖταί τε πολλά*. Cic. De Fin. I. 48 nec intemperantiam propter se fugiendam esse temperantiamque expetendam.

ταῦτα sc. *παντάπασιν οὐ νομίζειν θεούς*. [App. 2.]

19. **τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεούς.** Aristophanes (Nub. 830) nicknames Socrates *ὁ Μήλιος* after Diagoras the Melian atheist.

20. **ἵνα τί ταῦτα λέγεις;** *ἵνα τί* (sc. *γένηται*) = quid ut fiat? quam ob rem? So in Sympos. 205 A *ἵνα τί δὲ βούλεται εὐδαίμων εἶναι κτλ.*; Ar. Pax 409 *ἵνα τί δὲ τοῦτο δρᾶτον*;

21. **οὐδὲ ἥλιον οὐδὲ σελήνην** = ne solem quidem neque lunam. 26 D We are expressly told by Plato in Symp. 220 D that Socrates did worship the Sun: *ὁ δὲ εἱστήκει μέχρι ἕως ἐγένετο καὶ ἥλιος ἀνέσχεν· ἔπειτα ᾤχετ' ἀπιὼν προσευξάμενος τῷ ἡλίῳ.* Socrates here names the Sun and Moon, rather than Apollo and Artemis (with whom they were partly identified), in order to draw from Meletus the answer which he actually gives.

22. **ὦ ἄνδρες δικασταί**: v. on 17 A. This (the usual form of addressing the court) is naturally used by Meletus in contradistinction to Socrates.

24. **Ἀναξαγόρου οἴει κατηγορεῖν** = 'do you think that you are prosecuting Anaxagoras?' Anaxagoras of Clazomenae, born probably about 500 B.C., came to Athens about 463, where he lived on terms of intimacy with Pericles and Euripides. He taught that everything is made up of minute particles or *σπέρματα*, the majority of which resemble in kind the compounds which they form (whence Aristotle and later authors call them *ὁμοιομερῆ* and *ὁμοιομέρειαι*). He is most famous as the first man in Greece who definitely declared that *νοῦς* was the efficient cause of the universe: for this doctrine Aristotle, contrasting him with his predecessors, calls him 'a sober man by the side of babblers' (*οἷον νήφων ἐφάνη παρ' εἰκῇ λέγοντας* Met. I. 3. 984^{b} 17). We are told that he explained the sun as 'a red hot mass of stone' (*μυδρὸς διάπυρος* = *λίθος διάπυρος* Xen. Mem. IV. 7. 7), larger than the Peloponnesus: the moon, according to him, was inhabited, and contained hills and ravines (*τὴν δὲ σελήνην οἰκήσεις ἔχειν, ἀλλὰ καὶ λόφους καὶ φάραγγας* Diog. Laert. II. 8). Anaxagoras was accused of impiety just before the Peloponnesian war, and had to leave Athens: he retired to Lampsacus, where he died probably about 428 B.C. [On the text v. App. 2.]

26. **ὥστε οὐκ εἰδέναι.** For *ὥστε οὐκ* (rather than *μή*) with infinitive if dependent on *φημί οἶμαι* and the like v. Madvig Gk. Synt. p. 195. 3.

27. **τὰ Ἀναξαγόρου βιβλία.** Anaxagoras wrote a book called *περὶ φύσεως* (see Phaed. 97 B ff.): it is this which is chiefly meant here. He also wrote on the laws of scenic painting (*περὶ ἀκτινογρα-*

φίης? Cf. Vitruv. ap. Mullach Frag. Philos. Gr. I. p. 244 and Diog. Laert. IX. 48). It is doubtful whether (as has been supposed) he published a work on the squaring of the circle.

28. **καὶ δὴ καί** introduces a climax: so regularly in Greek. Cf. infr. 41 B *καὶ δὴ καὶ τὸ μέγιστον*. *ταῦτα* means of course 'these doctrines' and not 'these books'. Translate the whole sentence thus: 'Aye and the young learn from me doctrines which they can sometimes buy for a drachma at most from the Orchestra, and laugh Socrates to scorn, if he pretends that they are his, the more so as they are so ridiculous'.

29. **ἐνίοτε**='sometimes'. The precise reference in *ἐνίοτε* is uncertain: perhaps an old copy of Anaxagoras' book might occasionally be had cheap (Böckh Staatshaushaltung der Athener[3] I. p. 137 note i: cf. Appendix I. to this edition, on the price of Books at Athens).

εἰ πάνυ πολλοῦ = 'at most'. So Alc. I. 123 C *κόσμος ἴσως ἄξιος μνῶν πεντήκοντα, εἰ πάνυ πολλοῦ*. In Gorg. 511 E we find *ἐὰν πάμπολυ...δύο δραχμὰς ἐπράξατο*. A drachma (about 10*d.* of our money) seems very little for the price of a book: see on the whole of this passage Appendix I.

26 E 30. **ὀρχήστρας**. The orchestra is probably not the part of the theatre bearing this name: but a round terrace in or near the Agora, identified by Köhler (Hermes VI. p. 92 foll.) with 'the terrace of rock on the north slope of the Areopagus, where the modern church of St Athanasius now stands'. On this terrace stood the statues of Harmodius and Aristogiton. Cf. Timaeus Lexic. Voc. Plat. (ed. Ruhnken 1824) *ὀρχήστρα· τὸ τοῦ θεάτρου μέσον χωρίον, καὶ τόπος ἐπιφανὴς εἰς πανήγυριν, ἔνθα Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνες*. This is the only passage where we hear of books being sold there: but it is not improbable that the Book Market mentioned by Pollux (IX. 47 *τὰ βιβλία*, cf. *τὰ λύχνα, τὰ ὄρνεα*, etc. in Aristophanes) was situated in this part of the Agora. [See Böckh Staatshaushaltung[3] I. p. 61 and Schöne in Fleckeisen's Jahrb. for 1870, pp. 802—803. The latter was the first (so far as I know) to interpret the passage in this way. For other views and more as to the Orchestra v. App. I.]

31. **ἄλλως τε καὶ οὕτως ἄτοπα ὄντα** = 'especially as they are so absurd'. Socrates might well incur ridicule for pretending to any doctrines which were not his, but particularly when they were so absurd. Socrates used to say that Anaxagoras must have been

beside himself (*παρεφρόνησεν* Xen. Mem. IV. 7. 6) before he invented such a theory of the sun.

32. **ἀλλ' ὦ πρὸς Διός.** *ἀλλά* marks the end of the digression about the views of Anaxagoras and Socrates' dissent from them. It recalls 26 C line 19 *ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεούς.* For *ὦ πρὸς Διός* without a following vocative cf. Rep. V. 459 A *ἆρ' οὖν, ὦ πρὸς Διός, προσέσχηκάς τι τοῖς τούτων γάμοις κτλ.*;

οὑτωσί σοι δοκῶ; οὐδένα νομίζω θεὸν εἶναι = 'Is *this* what you think of me? Do I believe in *no* god?' *οὑτωσί* is explained by the following question. [App. 2.]

34. **ἄπιστός γ' εἶ** = 'No one believes you': *ἄπιστος* is passive. In this sense it is more often used of things, e.g. Theaet. 170 B *ἀλλ' ἄπιστον, ὦ Σώκρατες.*

37. **ἀτεχνῶς τὴν γραφὴν ταύτην...γράψασθαι** = 'literally to have drawn up this indictment': on *ἀτεχνῶς* v. supra note on *ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω* 17 D.

39. **ἔοικεν γὰρ...διαπειρωμένῳ.** *ἔοικεν* goes with *διαπειρωμένῳ*, to which *ὥσπερ αἴνιγμα ξυντιθέντι* is subordinate. Tr. 'he seems by framing a sort of riddle to be trying me to see if', etc. For the construction of *ἔοικεν* cf. Rep. VII. 527 D *ἔοικας δεδιότι τοὺς πολλούς* and infra 31 B *οὐ γὰρ ἀνθρωπίνῳ ἔοικε*: for the subordination of the first participle to the second see (with Riddell) Rep. VII. 555 E *τὸν ἀεὶ ὑπείκοντα ἐνιέντες ἀργύριον τιτρώσκοντες.* 27 A

40. **ἆρα γνώσεται.** Socrates vividly expresses the alleged purpose of Meletus by throwing it into the form of a soliloquy. For a parallel case v. on 21 E *ἰτέον οὖν κτλ.* **γνώσεται** = 'perceive' 'guess' with gen. like *ᾐσθόμην αὐτῶν—οἰομένων* in 22 C. So Iliad IV. 357 *ὡς γνῶ χωομένοιο.*

ὁ σοφὸς δή. *δή* adds a touch of irony.

CHAPTER XV.

2. **ταῦτα** viz. *ἀδικεῖ Σωκράτης—ἀλλὰ θεοὺς νομίζων* supr. lines 44—46.

This chapter proves that the indictment of Meletus is a contradiction in terms. The proof is as follows:

First, the man who believes in *δαιμόνια* must believe in *δαίμονες*. (This is proved by analogy.) And you allow that I believe in *δαιμόνια*. Therefore I believe in *δαίμονες*. Cf. Arist. Rhet. II. p. 255 (ed. Cope).

Secondly, the man who believes in *δαίμονες* must believe in gods. For *δαίμονες* are either (*a*) gods, or (*b*) children of gods. If (*a*), then by your own confession I believe in gods. If (*b*), the belief in children involves the belief in fathers (proved by analogy). Therefore once more I believe in gods.

3. **κατ' ἀρχὰς παρῃτησάμην**, viz. 17 C *δέομαι καὶ παρίεμαι—μήτε θαυμάζειν μήτε θορυβεῖν.*

27 B 4. **μέμνησθέ μοι** = 'pray remember'.

5. **ἐν τῷ εἰωθότι τρόπῳ**, i.e. by question and answer, with frequent illustrations drawn from everyday life: v. Introd. pp. xiii and xvi.

8. **μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα θορυβείτω** = 'do not permit him to make interruption after interruption'. Meletus is reluctant to answer and shews it by frequent interruptions: before saying *ἀποκρινέσθω* Socrates pauses a moment for Meletus' answer. With *ἄλλα καὶ ἄλλα* Riddell compares Euthyd. 273 B *ἄλλην καὶ ἄλλην ἀποβλέποντες εἰς ἡμᾶς.*

13. **τοῖς ἄλλοις τουτοισί**, viz. the *δικασταί* and the *ἀκροαταί* (supr. 24 E).

τὸ ἐπὶ τούτῳ γε = 'the next question at any rate'. *τὸ ἐπὶ τούτῳ* is emphasized by *γε*, because the succeeding question is important, since it applies these illustrations to the present case. With *τὸ ἐπὶ τούτῳ* cf. Gorg. 512 E *τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον κτλ.*

27 C 14. **δαιμόνια πράγματα**. Riddell remarks that Socrates' reasoning is valid only if *δαιμόνια πράγματα* is the same as *δαιμόνια*. In the present case they are identical: for Socrates' *δαιμόνιον* is not a personal genius, but a *δαιμόνιον σημεῖον*, i.e. something appertaining to *δαίμονες*, or a *δαιμόνιον πρᾶγμα*. On the *δαιμόνιον* v. Introd. p. xxvii.

16. **ὡς ὤνησας** = 'How kind of you!' Cf. Hipp. Min. 373 A *εἰ θέλεις μοι ἀποκρίνεσθαι, πάνυ ὀνήσεις.* Ar. Lys. 1033 *νὴ Δί' ὤνησάς γέ με.* Infr. on *μόγις* v. note on 17 B *οὐ κατὰ τούτους.* Plato prefers the early form *μόγις* to *μόλις*, which is generally employed by the tragedians.

18. **εἴτ' οὖν καινὰ εἴτε παλαιά κτλ.** = 'thus, be they new or be they old, at all events I do believe in supernatural things, on your own shewing'. Cf. Phaed. 91 B *εἰ δὲ μηδέν ἐστι τελευτήσαντι, ἀλλ' οὖν τοῦτόν γε τὸν χρόνον—ἧττον—ἀηδὴς ἔσομαι* and Meno 84 A *ἀλλ' οὖν ᾤετό γε.* For *ἀλλ' οὖν—γε* we find *ἀλλά—γοῦν* in Phaed. 71 B. [App. 2.]

20. **διωμόσω ἐν τῇ ἀντιγραφῇ** = 'you swore in your deposition'. *διόμνυμαι* is used of swearing to the truth of the indictment. Cf.

Lys. adv. Theomn. § 11 *ὁ μὲν γὰρ διώκων ὡς ἔκτεινε διόμνυται κτλ.* *ἀντιγραφή* here = *ἀντωμοσία*, 'affidavit' 'deposition', v. on 19 B *τὴν ἀντωμοσίαν*. So in Hyperides Euxen. ch. 40 ad fin. *μικρὰ δὲ περὶ τῆς ἀντιγραφῆς εἰπὼν ἑτέρας αἰτίας...ἥκεις φέρων*. Generally *ἀντιγραφή* means a counter-plea put in by the defendant: cf. Lys. XXIII. 5 and 10.

24. **ἤτοι—ἤ** or **ἤτοι—γε—ἤ** (as here) is frequently used where more emphasis is to be laid on the first than on the second member of the disjunction. Cf. Aesch. Choeph. 497—8 *ἤτοι δίκην ἴαλλε—ἢ τὰς ὁμοίας ἀντίδος λαβὰς λαβεῖν*: Gorg. 467 E *ὃ οὐχὶ ἤτοι ἀγαθόν γ' ἐστὶν ἢ κακὸν κτλ.* 27 D

27. **τοῦτ' ἂν εἴη—χαριεντίζεσθαι κτλ.** = 'this will be the riddle and the pleasantry which I attribute to you, to say that I, while I do not believe in gods, do still believe in gods'. *τοῦτο* refers forward to *φάναι*. On *αὖ—πάλιν* v. on ch. XI. 24 B *αὖθις—αὖ*.

31. **ἢ ἐκ νυμφῶν ἢ ἔκ τινων ἄλλων** = 'either by nymphs or by some other mothers'. Infr. *ὧν δή* = *ἐξ ὧν δή*: cf. Gorg. 453 E *εἰ ἐπὶ τῶν αὐτῶν τεχνῶν λέγομεν ὧνπερ νῦν δή*. **λέγονται** sc. *παῖδες εἶναι*.

34. **ὥσπερ ἂν** sc. *ἄτοπον εἴη*. Infr. *ἢ καὶ ὄνων* = 'or, if you like, asses'. Cf. Phaedr. 269 A *τὸν μελίγηρυν Ἄδραστον—ἢ καὶ Περικλέα*. The words *τοὺς ἡμιόνους* were interpolated at a very early date by some one who misunderstood the meaning. The other view, according to which *τοὺς ἡμιόνους* is genuine, and *ἢ* before *καί* spurious, although accepted by Münscher and Schanz, is manifestly wrong: for then the simile to be in point would imply that Meletus charged Socrates with disbelieving in nymphs as well as in gods, which was not the case. Moreover it is easier to explain the introduction of *τοὺς ἡμιόνους* into the text than the insertion of *ἢ* before *καί*. Socrates chooses his illustration quite arbitrarily and at random. Cf. supra 20 A *εἰ μέν σου τὼ υἱέε πώλω ἢ μόσχω ἐγενέσθην*. [App. 2.] 27 E

36. **οὐκ ἔστιν ὅπως—οὐχί** = fieri non potest quin.

ταῦτα refers forward to *τὴν γραφὴν ταύτην*. Cf. supra on *τοῦτ' ἂν εἴη—χαριεντίζεσθαι* line 27. [App. 2.]

38. **ὅ τι ἐγκαλοῖς**. 'The optative represents Meletus' original reflection *τί ἐγκαλῶ;*. The conjunctive might have been retained' (Dyer). Cf. Goodwin MT. p. 265.

39. **ὅπως δὲ σύ κτλ.** I have accepted the emendation of Wecklein (Rh. Mus. XXXVI. p. 145), according to whom *καὶ δαιμο-*

νας καὶ θεοὺς has fallen out after *θεῖα*, and *μήτε δαιμόνια μήτε θεῖα* after *αὖ τοῦ αὐτοῦ*. This is the only way in which the transition from the positive way of expression in *καὶ δαιμόνια καὶ θεῖα* to the negative in *μήτε δαίμονας μήτε θεούς* can be explained. The alternative (less good) is to bracket *οὐ* after *ὡς*, and *τοῦ αὐτοῦ* after *καὶ αὖ* (so Kral): the text cannot be defended as it stands. Translate 'But you cannot possibly persuade any one who has the smallest understanding, that one and the same individual will not believe in things supernatural and divine and in daemons and gods, or again, that one and the same individual will not disbelieve in things supernatural and divine and in daemons and gods'. Socrates sums up the argument of the chapter somewhat loosely but emphatically in a sentence which amounts to this: Belief (or disbelief) in *δαιμόνια* and in *θεῖα* implies belief (or disbelief) in *δαίμονες* and *θεοί*. The words *μήτε ἥρωας* if genuine can only mean daemons in the second of the two senses explained above, i.e. 'sons of nymphs or some other mothers'; we should at least expect them to precede *μήτε θεούς*. I think with the majority of editors that they are spurious. [App. 2.]

CHAPTER XVI.

28 A 1. **ἀλλὰ γάρ** v. on 19 C *ἀλλὰ γὰρ ἐμοί κτλ.*

5. **ἐν τοῖς ἔμπροσθεν**, viz. Ch. IX.

7. **τοῦτ' ἔστιν—ἐάνπερ αἱρῇ** = 'this is what will cause my condemnation, if I am condemned', lit. 'if it do condemn me'. *διαβολή* and *φθόνος* are here viewed as prosecutors: for *αἱρεῖ* is said of the prosecutor who wins his case, *ἁλίσκεται* of the defendant who loses: cf. Legg. XII. 941 D *δοῦλον ἄν τις τι κλέπτοντα ἐν δικαστηρίῳ ἕλῃ*: ibid. XI. 937 B *ἐὰν δέ τις ἁλῷ δὶς ψευδομαρτυρῶν*.

9. **πολλοὺς καὶ ἄλλους καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας** = 'many other good men too'. The first *καί* (= also) is like the *καί* in *εἴ τις καὶ ἄλλος*: the second = 'and' is used according to the regular idiom *πολλοὶ καὶ ἀγαθοί* = 'many good'. [Others read against the MSS *πολλοὺς καλοὺς καὶ ἀγαθούς*, but the Platonic idiom is *καλοὺς κἀγαθούς*; v. on 21 D *καλὸν κἀγαθόν*.]

11. **οὐδὲν δὲ δεινὸν—στῇ** = 'there is no danger of their stopping short at me', i.e. 'There is no fear that I shall be their last victim'

(Church). This use of *ἵσταμαι* is common in Aristotle, e.g. Phys. H. 242ª 19 *οὐ δὴ εἰς ἄπειρον εἶσιν ἀλλὰ στήσεταί που.* For *οὐδὲν δεινὸν μὴ* cf. Gorg. 520 D *οὐδὲν δεινὸν αὐτῷ μήποτε ἀδικηθῇ.*

12. **εἶτ' οὐκ αἰσχύνει**='what! are you not ashamed?' The particle *εἶτα* (*ἔπειτα*) introducing a question expresses indignation or surprise, e.g. Ar. Nub. 1214 *εἶτ' ἄνδρα τῶν αὑτοῦ τι χρὴ προιέναι*; ibid. 226 *ἔπειτ' ἀπὸ ταρροῦ τοὺς θεοὺς ὑπερφρονεῖς κτλ.*; Pl. Rep. VII. 519 D *ἔπειτ' ἀδικήσομεν—αὐτούς κτλ.*; Cf. note on *ἔπειτα* 20 C supra. 28 B

15. **εἰ οἴει—ἄνδρα**='if you think a man ought to consider chances of life or death'. *ὑπολογίζεσθαι* means to entertain a reflection pointing to the opposite line of conduct from that which we are or ought to be pursuing. Cf. Gorg. 480 C *τὸ ἀγαθὸν καὶ καλὸν διώκοντα, μὴ ὑπολογιζόμενον τὸ ἀλγεινόν* and Crito 48 D. In Lach. 189 B *ὑπόλογον ποιούμενος*=*ὑπολογιζόμενος.*

16. **τοῦ ζῆν ἢ τεθνάναι.** The article appears only once because *ζῆν ἢ τεθνάναι* is a single notion nearly equivalent to *πότερον βιώσομαι ἢ ἀποθανοῦμαι.* For the sentiment compare Gorg. 512 D—E *μὴ γὰρ τοῦτο μέν, τὸ ζῆν ὁπόσον δὴ χρόνον, τόν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα ἐατέον ἐστὶ καὶ οὐ φιλοψυχητέον.*

ὅτου τι—ὄφελός ἐστιν='who is good for anything at all', or 'if he is etc.' Cf. Crito 46 A *εἴ τι καὶ σμικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν.*

20. **τῶν ἡμιθέων** i.q. *τῶν ἡρώων*, v. 28 A *μήτε ἥρωας.* Infr. *οἵ τε ἄλλοι καί*=cum ceteri tum praecipue. 28 C

21. **ὁ τῆς Θέτιδος υἱός.** The scene here referred to is in Iliad XVIII. 70 ff. Thetis appears to Achilles after Patroclus has just been slain, and foretells the doom that awaits him if he avenge his fallen comrade: but Achilles in a noble speech (97—123) avows his resolution to do and die. The same scene is referred to in Symp. 179 E.

22. **παρὰ τὸ αἰσχρόν τι ὑπομεῖναι**='compared with enduring a disgrace', 'where the alternative was a disgrace' (Church). Cf. Xen. Mem. I. 4. 14 *παρὰ τὰ ἄλλα ζῷα ὥσπερ θεοὶ οἱ ἄνθρωποι βιοτεύουσι.*

24. **θεὸς οὖσα**: Od. 4. 468 *θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν* (Dyer). Observe that *θεός* not *θεά* is the only good word for 'goddess' in the best Attic prose.

25. **ὦ παῖ** (Il. XVIII. 95 *ὠκύμορος δή μοι, τέκος, ἔσσεαι*). The words are not found in the text of B, but in the margin, and in T. Line 96 (presently cited) is *αὐτίκα γάρ τοι ἔπειτα μεθ' Ἕκτορα πότμος ἑτοῖμος.*

28. **ὁ δὲ.** For this *ἐκεῖνος* without *δέ* would be more regular, to suit *ὥστε* in line 23: the anacoluthon is due to the space occupied by the speech of Thetis. In *τοῦ μὲν θανάτου* the article is written because Achilles' doom (*πότμος*) has already been named: cf. infr. 29 A *οἶδε μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν θάνατον κτλ.*

28 D 30. **τὸ ζῆν κακὸς ὢν**='to live a coward'. *τὸ ζῆν* is the direct object after *δείσας*: cf. Thuc. I. 136 I *δεδιέναι δὲ φασκόντων Κερκυραίων ἔχειν αὐτόν.*

31. **αὐτίκα τεθναίην κτλ.** See Iliad XVIII. vv. 98 and 104 *αὐτίκα τεθναίην—ἀλλ' ἧμαι παρὰ νηυσίν, ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης.* For *ἐτώσιον* Socrates, who does not profess to quote accurately (*οὑτωσί πως* supr. C line 25), substitutes *κορωνίσιν* 'crooked'.

33. **μὴ αὐτὸν οἴει...;** *μή*=num as in 25 A.

36. **ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι.** So T, and a later hand in B: B itself has *ἢ ἡγησάμενος.* The passage is quoted by more than one ancient author without *ἤ*; nor is it easy to see how *ἤ* can be defended. [App. 2.]

38. **ὑπολογιζόμενον** v. on B above, line 15. Infr. *πρὸ τοῦ αἰσχροῦ*= 'before disgrace', i.e. his first thought should be of the shame of flight, and only his second of death or danger. So infra 29 B *πρὸ οὖν τῶν κακῶν* and Symp. 179 A *πρὸ τούτου τεθνάναι ἂν πολλάκις ἕλοιτο.*

CHAPTER XVII.

In this chapter Socrates develops his reply to the objection cited in 28 B (*εἶτ' οὐκ αἰσχύνει κτλ.*) and shews that danger ought not to deter him from his calling: to fear death would be to disobey the oracle (v. 23 A—B) and think one knows where one is ignorant.

28 E 2. **εἰ ὅτε μὲν—τότε μέν—τοῦ δὲ θεοῦ—ἐνταῦθα δέ**, i.e. 'if, when the officers etc., I stood my ground then, but now, when the god etc.' Socrates says it would be shamefully inconsistent to have held the post assigned to him by men, and to desert the post in which he has been placed by God. *τότε μέν* and *ἐνταῦθα δέ* are interposed to make the contrast more direct and emphatic: *τότε* sums up in one word the sentence *ὅτε μὲν—Δηλίῳ*, *ἐνταῦθα* the sentence *τοῦ δὲ θεοῦ—ἄλλους.* (Cf. infra 32 D *τούτου δέ* and 38 A *ταῦτα δ' ἔτι ἧττον.*) Stallbaum cites an exactly parallel case from Isocr. Areopag. 47. See also Meno 94 C—D *οὔκουν δῆλον, ὅτι οὗτος οὐκ ἂν*

ποτε, οὗ μὲν ἔδει δαπανώμενον διδάσκειν, ταῦτα μὲν ἐδίδαξε τοὺς παῖδας τοὺς αὑτοῦ, οὗ δὲ οὐδὲν ἔδει ἀναλώσαντα ἀγαθοὺς ἄνδρας ποιῆσαι, ταῦτα δὲ οὐκ ἐδίδαξεν and Crito 50 E—51 A *ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοι τὸν πατέρα—πρὸς δὲ τὴν πατρίδα κτλ.*: and cf. infr. 29 D *χρημάτων μὲν κτλ.* The *ἄρχοντες* (=*στρατηγοί*) were Callias at Potidaea (432 B.C. Thucyd. I. 61), Cleon at Amphipolis (422 B.C. Thuc. V. 2), Hippocrates at Delium (424 B.C. Thuc. IV. 90): Grote, chapters 47, 54, 53. In the battle at Potidaea (a Corinthian colony in Chalcidice) Socrates saved the life of Alcibiades (Symp. 220 D foll.): at Delium (in Boeotia) he displayed the utmost gallantry in the retreat (Symp. 221 A foll.). Cf. also Charm. 153 A foll. and Lach. 181 B.

3. **ὑμεῖς εἵλεσθε**: *ὑμεῖς*=*ἄνδρες Ἀθηναῖοι* not simply *δικασταί.* Ten *στρατηγοί* were elected yearly by show of hands (*χειροτονία*).

10. **λίποιμι τὴν τάξιν** is still controlled by *εἰ.* The optative mood signifies of course that the contingency is a future one: *ἔμενον* and *ἐκινδύνευον* refer to actual facts now past. Cf. infr. 34 C *εἰ—ἐδεήθη τε καὶ ἱκέτευσε.* 'The expression intentionally recalls the *λιποταξίου γραφή*, which involved the loss of civil rights (*ἀτιμία*)' Cron. **29 A**

13. **καὶ δεδιώς—οὐκ ὤν** is subordinate to *ἀπειθῶν* and states how the disobedience would manifest itself, as is more fully explained in the following sentences.

17. **ὃ οὐκ οἶδεν** sc. *τις*, which is often understood from the subject of a preceding infinitive, e.g. Euthyd. 289 B *ἐπίστασθαι χρῆσθαι τούτῳ ὃ ἂν ποιῇ.* Infra 39 D *παρασκευάζειν ὅπως ἔσται ὡς βέλτιστος.* For an analogous case in Latin see Cic. De Fin. III § 20 primum est officium—ut se conservet and ibid. § 45.

οἶδε—τὸν θάνατον. The subject of the subordinate clause is made the object of the main verb, as frequently happens when the verb is *εἰδέναι.* So infra 29 D with *ἐπιμελεῖσθαι*: *χρημάτων—ἐπιμελούμενος, ὅπως σοι ἔσται ὡς πλεῖστα.* Translate 'No one so much as (*οὐδέ*) knows whether death may not be etc.'

19. **δεδίασι.** The long forms of this tense (*δέδοικα* etc.) are used mostly in the singular: the short in the plural.

20. **καὶ τοῦτο—ἐπονείδιστος**='why, is not this etc.': for *καί* compare (with Wohlrab) Gorg. 519 C *καὶ τούτου τοῦ λόγου τί ἂν ἀλογώτερον εἴη πρᾶγμα*; For the article in the predicate cf. supra 18 C *οὗτοι—οἱ δεινοί εἰσίν μου κατήγοροι.* **ἐπονείδιστος**, viz. in 21 D. **29 B**

22. **καὶ ἐνταῦθα**='here too'. Infra *διαφέρω*='I am better than' as in 34 E.

24. **τούτῳ ἄν** sc. *φαίην σοφώτερος εἶναι*, cf. supra 25 E *ἢ οὐ διαφθείρω, ἤ, εἰ διαφθείρω, ἄκων* sc. *διαφθείρω*. Infra *οὕτω* is used because *οὐκ εἰδώς*=*ὥσπερ οὐκ οἶδα*.

28. **πρὸ οὖν τῶν κακῶν** v. on 28 D *πρὸ τοῦ αἰσχροῦ*.

ὧν οἶδα: *ὧν* by attraction for *ἅ* (acc. cf. on 29 A *οἶδε τὸν θάνατον*). Goodwin Gk. Gr. p. 211.

30. **εἰ ἀφίετε—εἴ μοι—εἴποιτε—εἰ οὖν με—ἀφίοιτε.** The protasis, which is first stated vividly in the indicative as if referring to present time, and then repeated in the optative with a different verb (*εἴποιτε*) hardly allowing so vivid a mode of expression, is finally repeated in the optative with the original verb, and followed by an apodosis in the opt. (*εἴποιμ' ἂν ὑμῖν*). The repetition of the protasis is due to the number of clauses intervening between it and the apodosis.

29 C 31. **τὴν ἀρχὴν** or *ἀρχήν*='at all' is used by correct authors only in negative clauses. Theaet. 186 D *ὅτι μοι δοκεῖ τὴν ἀρχὴν οὐδ' εἶναι*. Soph. Ant. 92 *ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τἀμήχανα*.

32. **εἰσελθεῖν** v. on *εἰσάγεις* 24 D.

οὐχ οἷόν τ' εἶναι τὸ μὴ ἀποκτεῖναι. For *τὸ μή* we should expect *τὸ μὴ οὐ* (Goodwin MT. p. 202): but cf. Soph. O. T. 1388 *οὐκ ἂν ἐσχόμην τὸ μὴ ἀποκλῇσαι τοὐμὸν ἄθλιον δέμας*.

34. **εἰ διαφευξοίμην—ἂν διαφαρήσονται.** *διαφευξοίμην*=*διαφεύξομαι* of Direct: the future optative is rarely used otherwise: Goodwin MT. p. 43. *ἂν διαφθαρήσονται* are the words used by Meletus, which may be retained in the indirect (Goodwin MT. p. 257): the fut. optat. is not used with *ἄν* (ibid. pp. 67 and § 197). For *ἄν* with the future indicative, found occasionally in Attic Greek, cf. Symp. 222 A *ἰδὼν ἄν τις—εὑρήσει*, Rep. X. 615 D *οὐχ ἥκει, φάναι, οὐδ' ἂν ἥξει δεῦρο*. It is tolerably common in early poetry (Goodwin ibid. p. 65). Cf. also infr. 30 C *ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσοντος ἄλλα*.

38. **ἐφ' ᾧτε**='on condition that' is followed by the infinitive: Goodwin MT. p. 233.

29 D 40. **εἰ οὖν.** *οὖν* like igitur (e.g. Cic. De Fin. III. §§ 21 and 45) is resumptive: cf. Symp. 201 D *ὃν οὖν ἐκείνη ἔλεγε λόγον κτλ.* Lach. 188 B *ὅπερ οὖν λέγω*.

42. **ἄνδρες Ἀθηναῖοι**: more impressive than *ὦ κτλ.* So in 30 C; *μὴ θορυβεῖτε, ἄνδρες Ἀθηναῖοι*.

ἀσπάζομαι—καὶ φιλῶ. Cf. Rep. x. 607 A *φιλεῖν μὲν χρὴ καὶ ἀσπάζεσθαι ὡς ὄντας βελτίστους εἰς ὅσον δύνανται* and Legg. III. 689 A. *ἀσπάζεσθαι*=*χαίρειν κελεύω* as in Homer Od. III. 35 *χερσίν τ' ἠσπάζοντο κτλ.* Tr. 'I wish you good cheer and love you'.

πείσομαι δὲ μᾶλλον κτλ. Acts v. 29 *πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.*

44. **οὐ μὴ παύσωμαι**='I will not cease'. *οὐ μή* is a strong negative used with the conjunctive or fut. Ind. to express an emphatic denial: Goodwin MT. p. 102. It is probably not to be explained as=*οὐ (δέος ἐστὶ) μή*. The future sense here belonging to the Aorist conjunctive is tolerably common in Homer: there is nothing strange in it if as some scholars suppose, the sigmatic future is itself (like Lat. faxo) the conj. of a sigmatic Aor.: so *ἔδ-ο-μαι πί-ο-μαι* are 2nd Aorist conjunctives used in a future sense. See the discussion in Goodwin MT. App. 2.

45. **παρακελευόμενός τε καὶ ἐνδεικνύμενος.** Cf. supr. 23 B *ἐνδείκνυμαι ὅτι οὐκ ἔστι σοφός.* The exhortation follows in *ὦ ἄριστε ἀνδρῶν—οὐκ ἐπιμελεῖ οὐδὲ φροντίζεις;* the demonstration is further explained in 29 E *οὐκ εὐθὺς ἀφήσω—ἐγγυτέρω ἐστὲ γένει.* The clause *ὅτῳ ἂν ἀεὶ ἐντυγχάνω ὑμῶν* defines *ὑμῖν* more nearly.

48. **πόλεως—εἰς σοφίαν καὶ ἰσχύν**='a city which is the greatest and most famous in wisdom and strength'. With *εἰς*='in respect of' cf. infra 35 A *οἱ διαφέροντες Ἀθηναίων εἰς ἀρετήν.* *Ἀθηναῖος*=*Ἀθηνῶν ὤν*, whence *πόλεως* (Goodwin Gk. Gr. p. 195 fin.). *ἰσχύς* here means strength of character no less than physical power: see Pericles' description of Athenian character and enterprise in Thuc. II. 40—41.

χρημάτων μὲν—φρονήσεως δέ. Cf. on 28 E *εἰ ὅτε μέν κτλ.* For the position and case of *χρημάτων μέν* v. on *οἶδε τὸν θάνατον* 29 A. Infra *τῆς ψυχῆς*='your soul'.

52. **οὐκ ἐπιμελεῖ οὐδὲ φροντίζεις** is more direct and vivid than *οὐκ ἐπιμελούμενος οὐδὲ φροντίζων* which would be the logical expression here: v. on *ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἐδόκει εἶναι* 21 E. 29 E

54. **ἐρήσομαι—ἐξετάσω—ἐλέγξω**='I will question, cross-question and refute'. The words mark three successive stages in the Socratic method. Cf. Laches 187 E foll. where Nicias describes the mission of Socrates in similar terms, and for examples see Alcibiades I. and Xen. Mem. IV. 2.

58. **πρεσβυτέρῳ—ποιήσω.** Socrates uses the dat. rather than 30 A

the acc. because he does all this for their good (Dativus Commodi). Cf. Isaeus περὶ τοῦ Νικοστράτου κλήρου 19 τῷ τεθνεῶτι μηδὲν τῶν νομιζομένων ποιήσας.

59. **μᾶλλον δὲ—δσῳ.** Cf. infr. 39 D χαλεπώτεροι ἔσονται ὅσῳ κτλ. On ἐγγυτέρω ἐστὲ γένει Engelhardt remarks that either ἐγγὺς εἶναί τινι γένους or ἐγγὺς εἶναί τινος γένει is good Greek, but not ἐγγὺς εἶναί τινι γένει.

62. **τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν.** Cf. infr. 30 D δόσιν ὑμῖν and contrast 23 C τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν. See also note on 18 B τά τε μετέωρα φροντιστής.

30 B 66. **μηδὲ οὕτω σφόδρα ὡς.** μηδέ joins πρότερον and οὕτω σφόδρα. Tr. 'sooner than, or so earnestly as'. After πρότερον we should expect ἤ, but ὡς does duty instead on account of the following οὕτω σφόδρα. Nearly parallel, but not quite, is Hyperid. Epitaph. 14 ff. (ed. Blass) οὐδένας οὕτως αὐτοῖς οἰκείους οὐδὲ πιστοτέρους ὑμῖν εἶναι νομίζειν ὡς. In a few examples ὡς or ὥσπερ (like Latin quam) is actually found after comparatives in Greek, e.g. Xenophanes Frag. III. 4 οὐ μείους ὥσπερ χίλιοι εἰς ἐπίπαν, v. infr. on 36 D μᾶλλον—πρέπει [οὕτως] ὡς.

67. **οὐκ ἐκ χρημάτων κτλ.** More impressive than ὅτι οὐκ κτλ. (the reading of inferior MSS). Socrates continually proclaimed that virtue or knowledge is the only sure foundation of prosperity and happiness. Cf. Mem. IV. 5. 6 σοφίαν δὲ τὸ μέγιστον ἀγαθόν: IV. 8. 6 ἄριστα μὲν γὰρ οἶμαι ζῆν τοὺς ἄριστα ἐπιμελομένους τοῦ ὡς βελτίστους γίγνεσθαι, ἥδιστα δὲ τοὺς μάλιστα αἰσθανομένους, ὅτι βελτίους γίγνονται. Cf. ibid. I. 6. 9: Alc. II. 146 E, where it is shewn that in the absence of virtue or knowledge of the good all other knowledge is positively harmful. Euthyd. 281 B ἆρ' οὖν, ὦ πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, ὄφελός τι τῶν ἄλλων κτημάτων ἄνευ φρονήσεως καὶ σοφίας; The proverb χρήματα χρήματ' ἀνήρ (Pind. Isthm. II. 11) he repudiated both in theory and in practice: he was one of the poorest men in Athens (v. supra note on 23 C ἐν πενίᾳ μυρίᾳ εἰμί).

70. **εἰ—διαφθείρω, ταῦτ' ἂν εἴη** v. on 25 B ἂν—εἴη, εἰ—διαφθείρω. ταῦτα is 'these doctrines'.

72. **οὐδὲν λέγει**)(λέγει τι = 'he is wrong'.

πρὸς ταῦτα = 'therefore': frequent in the Tragedians. [On μὴ ἀφίετε v. App. 2.]

74. **ὡς ἐμοῦ—ἄλλα.** ὡς is often found with the gen. abs. when dependent on an imperative: Hdt. VIII. 144 νῦν δὲ ὡς οὕτω ἐχόντων

στρατιὴν—ἐκπέμπετε. On ἂν with future participle (an idiom which some critics refuse to recognise) v. Goodwin MT. p. 71.

75. **πολλάκις τεθνάναι.** Cf. Dem. Phil. III. 65 *τεθνάναι γὰρ μυριάκις κρεῖττον.* In this phrase *τεθνάναι* (mortuus esse) is regularly used where we should expect *ἀποθνήσκειν.* Cf. 41 A *πολλάκις θέλω τεθνάναι.* It differs from *ἀποθνήσκειν* in being slightly more emphatic. See also infr. 39 E *οἵ ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι.* 30 C

CHAPTER XVIII.

This chapter should be read side by side with Gorg. 521 C foll., where Socrates similarly contends that his mission confers the very greatest benefits on the Athenian people and predicts that should he ever be tried before the dicasts, the trial will be like that of a physician prosecuted by a cook before a bench of children.

2. **οἷς ἐδεήθην ὑμῶν** supr. 17 D and 20 E.

5. **μέλλω γάρ.** *γάρ* explains why Socrates has again asked for a quiet hearing.

7. **εὖ γὰρ ἴστε.** *γάρ* is here introductory and should not be translated, v. on 20 E *Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που.*

11. **οὐ γὰρ οἴομαι—βλάπτεσθαι.** The dat. and inf. follows *θεμιτὸν εἶναι* as it might *ἔξεστι* or *προσήκει.* Cf Phaedo 67 B and Tim. 30 A *θέμις δὲ οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο πλὴν τὸ κάλλιστον.* This remark of Plato is repeatedly quoted and referred to by ancient writers, e.g. Epictetus and Plutarch. 30 D

13. **ἀτιμώσειεν.** Cf. Rep. VIII. 553 B *ἀποθανόντα ἢ ἐκπεσόντα ἢ ἀτιμωθέντα.* [The MSS have *ἀτιμάσειεν*, v. App. 2.] *ἀτιμία* (=deminutio capitis) signifies either the entire or partial (*ἀτιμία κατὰ προστάξεις*) loss of civil rights.

14. **καὶ ἄλλος τις**='and many another'. With this use of *τίς* cf. Thuc. II. 37 *παράδειγμα δὲ μᾶλλον ὄντες τινὶ ἢ μιμούμενοι ἑτέρους.*

16. **ἀποκτεινύναι.** This form of the infinitive from *ἀποκτείνω* is not uncommon in Plato.

19. **περὶ τὴν τοῦ θεοῦ δόσιν ὑμῖν** v. supr. 30 A *τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν.*

21. **ἀτεχνῶς**='literally', v. on 18 C *ἀτεχνῶς ἐρήμην κατηγοροῦντες* and on 18 D *ἀτεχνῶς ὥσπερ.* 30 E

εἰ καὶ γελοιότερον εἰπεῖν. Cf. Gorg. 486 C *εἴ τι καὶ ἀγροικότερον εἰρῆσθαι*: v. infra on *μύωπός τινος* line 25.

22. **προσκείμενον**='additum', 'datum' as is clear from *ὑπὸ τοῦ θεοῦ* and *προστεθεικέναι* (whose passive is *προσκεῖσθαι*, v. supr. note on 17 A) and infr. 31 A *ἐπιπέμψειεν* and *οἷος ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδόσθαι*. *ὑπὸ τοῦ θεοῦ* is wrongly bracketed by some editors on the ground that *ὁ θεός* infra renders it superfluous, but v. on 18 C *ἐρήμην κατηγοροῦντες ἀπολογουμένου οὐδενός*. [App. 2.]

24. **νωθεστέρῳ**='somewhat sluggish', 'somewhat drowsy'. Infr. *δεομένῳ ἐγείρεσθαι*='needing to be aroused', sc. out of this state of drowsiness. Cf. infr. 36 D *δεομένῳ ἄγειν σχολήν*. In Theaet. 153 B—C we are told that idleness and repose are fatal both to soul and body: *τὸ μὲν ἄρα ἀγαθόν, κίνησις, κατά τε ψυχὴν καὶ κατὰ σῶμα, τὸ δέ* (sc. *ἡσυχία*) *τοὐναντίον; ναί.*

25. **μύωπός τινος**='a sort of gadfly'. *τινος* (like Latin quidam) apologises for the comparison. The simile may have been suggested to Socrates by the story of Io: v. Aesch. Prom. 674 foll. *κεραστὶς δ' ὡς ὁρᾶτ' ὀξυστόμῳ μύωπι χρισθεῖσ' ἐμμανεῖ σκιρτήματι ᾖσσον κτλ.* In Meno 80 A Socrates is compared to a torpedo (*νάρκη*) on account of the paralysing action of his dialectic (*δοκεῖς μοι παντελῶς—ὁμοιότατος εἶναι—ταύτῃ τῇ πλατείᾳ νάρκῃ τῇ θαλαττίᾳ*): elsewhere he compares himself to a midwife (Theaet. 149 A foll. and v. Grote VIII. p. 252 ff.). These examples make it clear that we are justified in assigning to *μύωψ* its more ludicrous signification (*εἰ καὶ γελοιότερον εἰπεῖν* supra line 21) of 'gadfly' rather than 'spur': the words *προσκαθίζων*, and infra 31 A *ὥσπερ οἱ νυστάζοντες ἐγειρόμενοι*, and particularly *κρούσαντες*, seem to me conclusive in favour of this interpretation. [App. 2.]

οἷον δή='even such an one as'. The following *τοιοῦτόν τινα* is added to introduce the relative clause which explains more precisely what is implied in *οἷον*.

27. **ἕνα ἕκαστον** is the object to *καὶ πείθων καὶ ὀνειδίζων*.

οὐδὲν—προσκαθίζων='never cease from darting down upon you at every point the whole day long'. Cf. Gorg. 517 C *οὐδὲν παυόμεθα εἰς τὸ αὐτὸ ἀεὶ περιφερόμενοι.* Xen. Mem. IV. 4. 10 *οὐδὲν παύομαι ἀποδεικνύμενος.*

31 A 30. **ἴσως τάχ' ἂν—κρούσαντες ἂν—ῥᾳδίως ἄν.** For the repetition of *ἄν* (which belongs of course in each case to *ἀποκτείναιτε*) v. Goodwin MT. pp. 73, 74.

31. **ὥσπερ οἱ νυστάζοντες ἐγειρόμενοι**=velut qui dormitantes

excitantur: οἱ probably belongs to ἐγειρόμενοι. The simile here is slightly changed: the δῆμος is no longer a drowsy horse, but a drowsy man, who suddenly crushes the persecuting insect with his hand. [On κρούσαντες v. App. 2.]

33. **εἶτα** v. on 23 C εἶτ' ἐπιχειροῦσιν.

36. **τοιοῦτος οἷος—δεδόσθαι**='the kind of man to have been given'. Cf. Crito 46 B τοιοῦτος οἷος—πείθεσθαι: Goodwin MT. p. 305.

37. **οὐ γὰρ ἀνθρωπίνῳ ἔοικε.** On γάρ v. supr. note on 20 E Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που. For ἔοικε v. on ἔοικεν γάρ 26 E. ἀνθρωπίνῳ means the course of action appropriate to an ἄνθρωπος, here τῶν ἑαυτοῦ ἐπιμελεῖσθαι. Socrates refers to his personal unselfishness as a proof that he is called of God. 31 B

38. **ἀνέχεσθαι.** For the construction v. Goodwin MT. p. 348: ἀνέχεσθαι is followed either by the gen. or by the acc. with or without a participle.

42. **καί τοι εἰ μέν τι.** So Göbel for καὶ εἰ μέντοι τι: Cobet and Schanz read καὶ εἰ μέν τι. καί τοι=quamquam='and yet' suits exactly here: cf. Phaed. 73 A καί τοι εἰ μὴ ἐτύγχανεν αὐτοῖς ἐπιστήμη ἐνοῦσα καὶ ὀρθὸς λόγος, οὐκ ἂν οἷοί τ' ἦσαν τοῦτο ποιήσειν and ibid. 65 B.

44. **εἶχον ἄν τινα λόγον**, i.e. I should have been understood, 'my conduct would have been intelligible'. Cf. infr. 34 B τάχ' ἂν λόγον ἔχοιεν βοηθοῦντες. [App. 2.]

νῦν δέ='but as it is', v. on καὶ δὴ καὶ νῦν 18 A supra.

46. **τοῦτό γε—μάρτυρα.** ἀπαναισχυντεῖν means to maintain some shameless falsehood *in denial* (ἀπ-) of something said by another. Cf. Demosth. πρὸς Ἄφοβον 20 οὗτος δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἀπηναισχύντει (='shamelessly denied it'). τοῦτό γε refers forward to ὡς ἐγώ—ᾔτησα: verbs signifying 'to contradict' like ἀπαναισχυντεῖν, e.g. ἀντιλέγειν ἀμφισβητεῖν, are regularly followed by a clause with ὡς (ὅτι) giving that which is maintained, not that which is denied: cf. Ar. Pol. III. 16. 1287ᵇ 23 οὐ τοίνυν τοῦτό γ' ἀντιλέγουσιν, ὡς οὐκ ἀναγκαῖον ἄνθρωπον εἶναι τὸν κρινοῦντα—ἀλλ' ὅτι. Pl. Rep. V. 476 D τί οὖν ἐὰν—ἀμφισβητῇ ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγομεν. Translate 'were unable to bring forward a witness and unblushingly contend that I ever etc.' [Cobet conjectures ἐπαναισχυντῆσαι, i.e. 'to make this further unblushing assertion', the ἐπί being used with reference to τἆλλα πάντα ἀναισχύντως κατηγοροῦντες: but there is no necessity for any change.]

31 C 48. **ἱκανὸν—τὸν μάρτυρα** = 'the witness I produce is sufficient': *ἱκανόν* is of course predicative: cf. 20 E *εἰς ἀξιόχρεων ὑμῖν τὸν λέγοντα ἀνοίσω.* On *τὴν πενίαν* see ch. IX. 23 C *ἐν πενίᾳ μυρίᾳ εἰμί,* and on *ὡς ἀληθῆ λέγω,* App. 2.

CHAPTER XIX.

3. **πολυπραγμονῶ**: so most good MSS: *πολυπραγμονῶν* is an inferior reading. *πολυπραγμονῶ* is the antithesis of *τὰ ἐμαυτοῦ πράττω.*

4. **ἀναβαίνων εἰς τὸ πλῆθος.** Cf. Liv. II. 7. 7 'in contionem escendit'. The *ἀνα-* refers to the *βῆμα* or platform as 'escendit' probably to the rostra (Weissenborn in loc.). Cf. note on 17 D *ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα.*

7. **θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον** = 'something divine and supernatural'.

31 D 8. **φωνή** is probably a gloss, as nearly all the editors believe. On Socrates' divine sign, v. Introd. pp. xxvii. and xxviii. [App. 2.]

ὃ δὴ καί = 'which as you know (*δή*) is just what'. Infra *ἐπικωμῳδῶν* is explained by 26 E foll. *ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ οὑτοσί—πάνυ εἶναι ὑβριστὴς καὶ ἀκόλαστος καὶ—ὕβρει τινὶ—καὶ νεότητι γράψασθαι.* In particular, Meletus caricatured the *δαιμόνιον* of Socrates by representing it as a personal god: see supra 24 C.

9. **ἐμοὶ δὲ—φωνή τις γιγνομένη** = 'From childhood this has been with me, a voice coming to me, and when it comes etc.' For *γιγνομένη* cf. Euthyphr. 3 B *ὅτι δὴ σὺ τὸ δαιμόνιον φῂς σαυτῷ ἑκάστοτε γίγνεσθαι.* On *ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον* = iam inde a puero v. note on *ἐκ παιδῶν* 18 B. [App. 2.]

11. **τοῦτο ὃ ἂν μέλλω πράττειν.** *τοῦτο* depends on *πράττειν*: with *μέλλω* another *πράττειν* is to be understood. For the statement itself, cf. Phaedr. 242 B *ἀεὶ δέ με ἐπίσχει ὃ ἂν μέλλω πράττειν* and Cic. de Div. I § 122 esse divinum quiddam, quod *δαιμόνιον* appellat, cui semper ipse paruerit, nunquam impellenti, saepe revocanti.

12. **ἐναντιοῦται τὰ πολιτικὰ πράττειν.** On Socrates' abstention from political life v. Introd. p. xxv.

15. **πάλαι ἐπεχείρησα—πάλαι.** The repetition of *πάλαι* not only increases the rhetorical effect but greatly intensifies the meaning: if (with Cobet and Schanz) we omit the first *πάλαι* Socrates only says 'If I had entered on politics I should have perished long

ago': as it is, he says 'If I had long ago etc., I should long ago have perished'. He implies that there would have been but a brief interval between his *début* and his death.

16. **ἀπολώλη—ὠφελήκη** v. on *ξυνῄδη* ch. VIII. 22 C. With *οὔτ' ἂν—οὔτ' ἂν* Wohlrab compares Symp. 196 E *οὔτ' ἂν ἑτέρῳ δοίη οὔτ' ἂν ἄλλον διδάξειε.*

17. **καί μοι μή.** On *καί* 'pray' v. supra note on *καί μοι δεῦρο εἰπέ* ch. XII. 24 C. 31 E

22. **καὶ εἰ**='even if': whereas *εἰ καί* simply means 'although' (etsi). The expression is nearly equivalent to but is somewhat less emphatic than *εἰ μέλλει καὶ ὀλίγον χρόνον σωθήσεσθαι.* In this impressive sentence Plato appears definitely to renounce his early aspirations after political life: the Gorgias contains his final renunciation: see 513 A and 515 C foll. 32 A

CHAPTER XX.

2. **οὐ λόγους ἀλλ'—ἔργα.** Cron quotes Demosth. Olynth. II. 12 *ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν.* It was a common taunt levelled at Socrates and the Sophists that they were more given to words than deeds: v. Aristoph. Nub. 1003 *στωμύλλων κατὰ τὴν ἀγορὰν τριβολεκτράπελ' οἷάπερ οἱ νῦν*: to the Athenians of the conservative school deeds seemed better (*ὃ ὑμεῖς τιμᾶτε*) than words, ibid. 986.

4. **οὐδ' ἂν ἑνί**=ne uni quidem is more emphatic than *οὐδενὶ ἄν.* Cf. Prot. 328 A *οὐδ' ἂν εἷς φανείη.*

6. **μὴ ὑπείκων δὲ ἅμα καὶ ἅμα ἄν.** So the Bodleian MS. The first *ἅμα* goes with *ὑπείκων*: the second is correlative (cf. 31 D supr. *πάλαι—πάλαι*) and belongs to *ἀπολοίμην.* Tr. 'and that I would perish on the spot sooner than give way'. *μή* goes closely with *ὑπείκων.* The nearest parallel to this somewhat unusual expression seems to be Xen. Cyr. III. 1. 27 *ὅρα μὴ ἅμα τε εὖ ποιήσῃς καὶ ἅμα οὐ φίλον νομίσωσί σε,* which=*μὴ εὖ ποιοῦντα ἅμα καὶ ἅμα οὐ φίλον νομίσωσί σε* (Fischer). [App. 2.]

7. **φορτικὰ μὲν καὶ δικανικά.** *φορτικά*=*ἐπαχθῆ*='gravia auribus et molesta' (Fischer) means what an audience will resent (think a burden or *φόρτος*) as in bad taste—e.g. self-praise, as here: *δικανικά* means such as one often hears in law-courts. Cf. Demosth. De Pace 4 *ἀκριβῶς δ' εἰδὼς—τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτὸς εἶπέ τις καὶ περὶ αὐτοῦ—τῶν πάνυ λυσιτελούντων* (and therefore

often done i.e. *δικανικά*)—*ὄν, οὕτως ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς ὥστε ἀνάγκην οὖσαν ὁρῶν ὅμως ἀποκνῶ*. Tr. 'what sounds arrogant and forensic'. [App. 2.]

ἐγὼ γάρ. On *γάρ* v. supr. note on 20 E.

32 B 10. **ἡ φυλὴ Ἀντιοχίς.** *Ἀντιοχίς* is added epexegetically: 'our tribe, Antiochis'. Cf. Phaedo 57 A *τῶν πολιτῶν Φλιασίων* and Archer-Hind's note. Some critics reject the word *Ἀντιοχίς*: v. App. 2.

πρυτανεύουσα. The Athenian *βουλή* of 500 was divided into ten divisions of 50 each, corresponding to the 10 tribes. Each division served for a tenth part of the year (*πρυτανεία* = 35 or 36 days: in leap year 38 or 39) as a select council for transacting necessary business and preparing measures (*προβουλεύματα*) to be submitted to the *ἐκκλησία*: the members of this council were called *πρυτάνεις*. One of their number was chosen by lot as president (*ἐπιστάτης τῶν πρυτάνεων*) for a day and night, it being understood that the same man should not be chosen twice. The President kept the keys of the Treasury and Record-House (*Μητρῷον*) and also the State seal: in Socrates' time he presided at the meetings of the Assembly as well as of the *πρυτάνεις* and had to put the question (*ἐπιψηφίζειν*).

τοὺς δέκα στρατηγούς v. Xen. Hell. I. 6. 33 foll., I. 7. 4 foll., and Grote Vol. VII. p. 411 foll. In the battle of Arginusae (a group of small islands east of Cape Malea in the south-east of Lesbos), the Athenians signally defeated the Spartan fleet under Callicratidas, who was drowned in the encounter (July 406). The delight of the Athenians at their victory was changed to shame and indignation when they learnt that no attempt had been made either to save the crews of their own shipwrecked vessels or to recover the dead bodies after the fight. The generals (except Conon and Archestratus who had not been present at the battle) were at once recalled: two of them refused to comply: the other six were put upon their trial and executed. Plato says *δέκα* somewhat inaccurately: at most the Athenians only wished to try eight. Diogenes Laertius II. 24, no doubt on the authority of Plato, makes the same mistake.

11. **ἀνελομένους.** *ἀναιρεῖσθαι* is regularly used of removing the dead bodies after a battle: cf. Rep. X. 614 B *ἀναιρεθέντων—τῶν νεκρῶν—ὑγιὴς μὲν ἀνηρέθη κτλ.* Infr. *τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας* = *τοὺς ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἐκ τῆς ναυμαχίας*.

12. **παρανόμως...ἔδοξε.** At the trial of the generals it was proposed by Callixenus that two urns should be distributed to each tribe, one for 'guilty' and the other for 'innocent', and that all the generals should be condemned or acquitted together (ἀθρόοι), Xen. Hell. I. 7. 9. This was in direct opposition to the statute known as the Καννώνου ψήφισμα, which enacted among other clauses that it should be held illegal to vote upon the case of two or more accused persons at once (Xen. Hell. I. 7. 34: cf. Hesych. s. v. Καννώνου ψήφισμα). Callixenus was threatened with a γραφὴ παρανόμων by Euryptolemus, who was ultimately compelled to withdraw his threat on pain of being included in the same accusation with the generals. Thereupon some of the πρυτάνεις declared that they would not put the question: but all of them ultimately desisted from their opposition, except only Socrates who οὐκ ἔφη ἀλλ' ἢ κατὰ τοὺς νόμους πάντα ποιήσειν (Hell. I. 7. 15). In the other two contemporary accounts which we possess of this affair (Xen. Mem. I. I. 18 and IV. 4. 2: it is not certain though I think probable that Pl. Gorg. 473 E ff. refers to this occasion) it is implied that Socrates was ἐπιστάτης for the day and refused to put the question (ἐπιψηφίζειν); the balance of evidence remains in spite of Grote in favour of this view. With **ὡς ἐν τῷ ὑστέρῳ...ἔδοξε** cf. Hell. I. 7. 35 καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον μετέμελε τοῖς Ἀθηναίοις: Xenophon says they conceived such a hatred for Callixenus that they let him starve to death.

15. **ἐναντία ἐψηφισάμην.** The precise reference of these words is not clear: they cannot of course (as Wohlrab apparently thinks) refer to Socrates' refusal as ἐπιστάτης to put the question. They refer either (*a*) to Socrates' protest at the deliberations of the πρυτάνεις *before* the question was put, or (*b*) to his vote in the assembly. The words of Xenophon (Hell. I. 7. 14—16) are clearly in favour of the first view: οἱ δὲ πρυτάνεις ὡμολόγουν πάντες προθήσειν πλὴν Σωκράτους τοῦ Σωφρονίσκου. That ψηφίσασθαι does not necessarily mean to register a vote is clear from Symp. 177 D οὐδεὶς σοι—φάναι τὸν Σωκράτη, ἐναντία ψηφιεῖται. [App. 2.]

16. **ἐνδεικνύναι με καὶ ἀπάγειν**='to indict and arrest me'. ἔνδειξις and ἀπαγωγη were two summary modes of procedure in cases of manifest and admitted breach of the laws. The first was usually employed when any one exercised political rights or privileges to which he had no legal claim. Information was given to the archon and the culprit was at once arrested (ὁ δ' ἐνδεικνύμενος—

πρὸς τὸν ἄρχοντα τὴν ἔνδειξιν ἀποφέρει, Pollux VIII. 49). The second was generally chosen where offenders against life and property were caught in the act: they were handed over to the eleven (τοῖς ἕνδεκα, cf. infr. 37 C), who at once inflicted on them the statutory penalty. In the present case Socrates by holding out against the resolution of his fellow πρυτάνεις was considered to be exceeding his rights. Cf. Xen. Hell. I. 7. 14: οἱ δὲ ἐβόων καλεῖν (=summon) τοὺς οὐ φάσκοντας (sc. τὴν διαψήφισιν προθήσειν).

17. **κελευόντων καὶ βοώντων.** Cf. Horace Carm. III. 3. 2 'non civium ardor prava iubentium'. Döring (Fleckeisen's Jahrb. 1879, p. 16) believes that Horace had this passage in view when he wrote the opening lines of his famous ode.

32 C 20. **δεσμὸν ἢ θάνατον**='imprisonment or death'. The plural of δεσμός in this sense is δεσμοί: δεσμά = chains. Rutherford New Phryn. p. 253.

22. **οἱ τριάκοντα**='the Thirty'. They are not spoken of as the '30 tyrants' till Diodorus. After the fall of Athens in 404 B.C., the rule of the Thirty was established with the cooperation of Lysander: their brief period of power was marked by fearful tyranny and bloodshed: Grote VIII. p. 27 foll. Infra **πέμπτον αὐτόν**='with four others'.

23. **τὴν θόλον**=the Rotunda or Σκιάς (so called because it resembled a parasol in shape). This building was situated near the Μητρῷον and the Βουλευτήριον in the plain at the foot of the Areopagus on the north-east side. It served as the dining-hall of the Prytanes, and, while they lasted, of the Thirty.

24. **Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον**: Xenoph. Hell. II. 3. 39: Grote VIII. pp. 35—36. To this incident Horace seems to allude in Carm. III. 3. 3 Non vultus instantis tyranni etc. Cf. Seneca Epist. 28. 8 Triginta—tyranni Socratem circumsteterunt, nec potuerunt animum eius infringere.

ἀποθάνοι='be put to death', as in 32 D infr.: v. on τεθνάναι πεπόνθατε 17 A.

25. **οἷα δή**: not adverbial, but the direct object to προσέταττον.

26. **ἀναπλῆσαι**='to implicate'. The verb ἀναπιμπλάναι is used of involving one in something unpleasant or bad: Ar. Ach. 847 δικῶν ἀναπλήσει. Hence it often means 'to defile', e.g. Ar. Nub. 1023 and Plato Phaedo 67 A: so ἀνάπλεος='tainted' in Phaed. 83 D τοῦ σώματος ἀνάπλεα. In the language of medicine it means 'to infect' e.g. Thuc. II. 51. 4 ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας ἀναπιμπλάμενοι ὥσπερ τὰ πρόβατα ἔθνησκον.

28. **εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν.** Socrates apologises for the somewhat strong and arrogant expression *οὐδ' ὁτιοῦν*: cf. Gorg. 509 A *κατέχεται καὶ δέδεται, καὶ εἰ ἀγροικότερόν τι εἰπεῖν ἐστί, σιδηροῖς καὶ ἀδαμαντίνοις λόγοις.* The apology is expressed as the protasis to an unfulfilled result: cf. Euthyd. 283 E *εἰ μὴ ἀγροικότερον—ἦν εἰπεῖν, εἶπον ἂν κτλ.* 32 D

30. **τούτου δέ** sums up in a word the clause *τοῦ δὲ—ἐργάζεσθαι* so as to provide a more emphatic antithesis to *θανάτου μέν.* Cf. note on *εἰ ὅτε μέν—ἐνταῦθα δέ* 28 E and *ταῦτα δέ* in 38 A. *τὸ πᾶν* is adverbial: Tim. 72 B *τὸ πᾶν ἠγνοηκότες ὅτι κτλ.*

31. **ἐκείνη ἡ ἀρχή**, viz. *οἱ τριάκοντα.* Infra *ὥστε* is to be taken with *ἐξέπληξεν* and not with *οὕτως ἰσχυρά.*

36. **διὰ ταχέων.** The tyranny of the Thirty lasted 8 months (Hell. II. 4. 21).

CHAPTER XXI.

3. **ἐβοήθουν τοῖς δικαίοις.** *τοῖς δικαίοις* is neuter: the plural refers to different occasions = 'what was just in each case'. 32 E

6. **οὐδὲ γὰρ ἄν...οὐδείς** sc. *τοσάδε ἔτη διεγένετο ἄν.*

8. **τοιοῦτος**: explained by the participial clause *οὐδενὶ πώποτε ξυγχωρήσας κτλ.* Cf. 35 C *οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ κάθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια.* Infr. *ὁ αὐτὸς οὗτος* is in the predicate. 33 A

13. **τὰ ἐμαυτοῦ πράττοντος**, 'fulfilling my mission', viz. to examine and exhort the Athenian people: v. supra 29 D, 30 E.

ἐπιθυμεῖ—ἐφθόνησα. The aorist *ἐφθόνησα* is used to correspond with the aorist in **διδάσκαλος οὐδενὸς πώποτ' ἐγενόμην.**

15. **οὐδέ—μὴ λαμβάνων δὲ οὔ.** *οὐδέ* negatives the whole clause, "neither do I converse for payment, and refuse to converse without payment" (Church). Cf. ch. IV. 19 D *ὡς—χρήματα πράττομαι, οὐδὲ τοῦτο ἀληθές.* Socrates' refusal to take a fee was one of the many points of difference between him and the Sophists: v. Xen. Mem. I. 2. 6, where Socrates declares that those who take money for teaching make themselves slaves (*τοὺς δὲ λαμβάνοντας τῆς ὁμιλίας μισθὸν ἀνδραποδιστὰς ἑαυτῶν ἀπεκάλει*), because they are no longer free to talk on any subject they please. In a conversation with the Sophist Antiphon, who argued that to teach gratis was to confess that your instruction was valueless, Socrates is still more

severe: *τήν τε γὰρ ὥραν ἐὰν μέν τις ἀργυρίου πωλῇ τῷ βουλομένῳ, πόρνον αὐτὸν ἀποκαλοῦσιν—καὶ τὴν σοφίαν ὡσαύτως τοὺς μὲν ἀργυρίου τῷ βουλομένῳ πωλοῦντας, σοφιστὰς ἀποκαλοῦσιν κτλ.* (Mem. I. 6. 13).

33 B 17. **παρέχω ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν**='I submit to be questioned'. The subject to *ἐρωτᾶν* is of course 'the rich and poor'. So *καλὸς ἰδεῖν*='fair to be seen', i.e. fair for others to see. With *παρέχω* in this sense cf. Phaedr. 228 E *ἐμαυτόν σοι ἐμμελετᾶν παρέχειν*. *παρέχω* by itself is often used in this way, e.g. Gorg. 456 B *φάρμακον πιεῖν ἢ τεμεῖν ἢ καῦσαι παρασχεῖν τῷ ἰατρῷ* and Prot. 348 A.

καὶ ἐάν τις—ὧν ἂν λέγω sc. *παρέχω ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν*. Tr. 'and also if any one wants to answer and hear what I've got to say'. Socrates said what he had to say oftener by questions than by answers. [App. 2.]

19. **εἴτε τις χρηστὸς γίγνεται εἴτε μή.** Socrates means Alcibiades and Critias, v. Introd. pp. xxv., xxix. *καὶ τούτων* in this sentence is to be taken with *εἴτε τις*, not with *τὴν αἰτίαν*: *ἐγώ* is placed for emphasis immediately after *τούτων*.

20. **τὴν αἰτίαν ὑπέχοιμι.** The phrase *τὴν αἰτίαν ὑπέχειν* as Göbel shews (Fulda Program 1882) means to incur responsibility for something bad. Here it is chosen with reference to the second alternative *εἴτε μή* (sc. *χρηστὸς γίγνεται*), since Alcibiades and Critias had both turned out badly. Infr. *ὧν* depends on *μηδενί*: its antecedent is *τούτων*.

21. **ὑπεσχόμην**: like Protagoras (Prot. 318 D foll.) or Gorgias (Gorg. 449 B: *ἐπαγγέλλομαί γε δή—οὐ μόνον ἐνθάδε ἀλλὰ καὶ ἄλλοθι*).

23. **ἄλλοι πάντες**='any other men', 'alius quivis': *πάντες οἱ ἄλλοι*=ceteri omnes.

CHAPTER XXII.

33 C 4. **ὅτι** is 'because', answering to *διὰ τί—χαίρουσι*. Stallbaum compares Euthyphr. 3 B *φησὶ γάρ με ποιητὴν εἶναι θεῶν καὶ—ἐγράψατο τούτων αὐτῶν ἕνεκα. μανθάνω, ὦ Σώκρατες· ὅτι δὴ σὺ τὸ δαιμόνιον φῂς σαυτῷ ἑκάστοτε γίγνεσθαι.*

5. **χαίρουσιν ἐξεταζομένοις**: *χαίρειν* is followed by an instrumental dat. of cause: Hom. Od. XIX. 462—463 *τῷ μέν ῥα πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ χαῖρον νοστήσαντι*. In 23 C supra where *ἀκούοντες follows χαίρουσιν* we have *ἐξεταζομένων τῶν ἀνθρώπων*:

in Gorg. 513 B we find χαίρειν with a gen. abs. τῷ αὐτῶν γὰρ ἤθει λεγομένων τῶν λόγων ἕκαστοι χαίρουσι.

7. **ὡς ἐγώ φημι** v. supra on ὅπερ λέγω 21 A.

8. **ἐξ ἐνυπνίων.** Socrates seems to have looked upon dreams as an indication of the divine will. Cf. Phaedo 60 E 'I have often had a vision (ἐνύπνιον) recurring in various forms, always saying the same thing: ὦ Σώκρατες, ἔφη, μουσικὴν ποίει καὶ ἐργάζου. See also Crito 44 A = Diog. Laert. II. 5. 35 where we hear that a lady clothed in white appeared to Socrates in a vision two nights before he died, and addressed him in these words: ἤματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἵκοιο (cf. Il. IX. 363). On the night before Socrates first met Plato he is said to have dreamt that a young swan rested on his knees for a moment and then suddenly flew aloft, uttering a sweet note (Diog. Laert. III. 5).

9. **θείᾳ μοίρᾳ** = 'divine dispensation'; μοῖρα for *μόρ-ια is connected with εἵ-μαρ-ται.

11. **εὐέλεγκτα** = 'easily verified' viz. by such an *indirect* proof as Socrates proceeds to give.

13. **χρῆν** = oportebat not oporteret. In the apodosis to an unfulfilled conditional sentence ἄν is generally omitted with verbs expressing necessity, possibility, and the like (χρῆν ἔδει ἐξῆν εἰκὸς ἦν etc.) unless (which is rare) the "main idea is contained in the verb of necessity": Goodwin MT. p. 152. χρῆν is for χρὴ ἦν = necesse erat: in ἐχρῆν the ε is due to the working of analogy. 33 D

The protasis εἰ—διαφθείρω, τοὺς δὲ διέφθαρκα (primary tenses v. on 25 B) is subdivided into two disjunctive clauses εἴτε—ἔγνωσαν, and εἰ δὲ μὴ—ἤθελον: the substitution of εἰ δὲ μή for the more natural εἴτε (cf. εἰ δ' αὖ in 40 E following εἴτε in 40 C) is partly occasioned by the intervention of the clause ὅτι νεοῖς—τιμωρεῖσθαι and throws additional emphasis on the second alternative. Finally the original protasis is repeated with a secondary tense of the verb πάσχω (ἐπεπόνθεσαν: implying—they have not suffered harm) in εἴπερ—οἰκεῖοι.

14. **ἔγνωσαν** = 'had perceived' v. on ἔγνων 22 B supra.

15. **αὐτοὺς ἀναβαίνοντας**: αὐτοὺς = ipsos. For ἀναβαίνοντας v. on ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα 17 D.

17. **τῶν ἐκείνων**: "gen. of οἱ ἐκείνων" (Göbel). Cf. Theaet. 169 E ἐκ τοῦ ἐκείνου λόγου = 'from his theory': Goodwin Gk. Gr. p. 202, 2.

20. **μεμνῆσθαι καὶ τιμωρεῖσθαι** = μνησικακεῖν (Cron). The words καὶ τιμωρεῖσθαι are rejected by most editors: but as they

occur in the best MS and make good sense I do not feel quite justified in bracketing them, in spite of *καὶ τιμωρεῖσθαι* above.

πάντως='certainly'. With *πάρεισιν ἐνταυθοῖ* cf. Thuc. III. 8 'Ὀλυμπίαζε παρεῖναι and the 'Huc ades' of Latin poetry.

22. **Κρίτων οὑτοσί.** This Crito (who gives his name to the dialogue Crito) was one of Socrates' most devoted friends. After trying in vain to persuade him to make his escape from prison, he attended him affectionately in his last moments: to Crito Socrates addressed his last words (Phaedo 59 B, 60 A, 63 E, 115 A foll.). In the Euthydemus Socrates relates to him his interview with the two sophists Dionysodorus and Euthydemus. There are no sufficient grounds for believing that he was the author of any philosophical works. Crito's son Critobulus, a youth of much beauty (Xen. Symp. 4, 10 foll.), appears as interlocutor in Xenophon's Oeconomicus. Socrates playfully rebukes him for kissing Alcibiades' pretty boy in Mem. I. 3. As to the others mentioned in this chapter, nothing is known of Lysanias Antiphon Nicostratus Theozotides Theodotus Paralus or Aeantodorus. *Aeschines* wrote Socratic dialogues and speeches after the manner of Gorgias. His dialogues (of which a few insignificant fragments remain) were much praised in antiquity for their style. We are told that he was poor, and gave lectures for money (*ἔμμισθοι ἀκροάσεις* Diog. Laert. II. 7. 62). He is said to have spent some time at the court of the younger Dionysius. His devotion to Socrates was most touching (*πένης εἰμὶ καὶ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔχω, δίδωμι δέ σοι ἐμαυτόν* Diog. Laert. II. 34): in character he appeared from his writings to be *ἐπιεικὴς καὶ μέτριος* (Athen. XIII. 611 D), but from a fragment of Lysias' speech against him (Lys. Frag. 1 ed. Scheibe) it is doubtful if his practice was as good as his theory. *Epigenes* was a favourite pupil of Socrates (v. Mem. III. 12) and was present when he died (Phaedo 59 B). *Demodocus*, a man of some mark at Athens, was somewhat older than Socrates (Theag. 127 E), to whose care he seems to have entrusted his son *Theages* (Theag. ad fin.), whose weak health debarred him from political life (*ὁ—Θεάγους χαλινός* Rep. VI. 496 B); *Adimantus* was Plato's own brother. *Apollodorus*, called *μανικός* (Symp. 173 D) on account of his excitable disposition, was continually with Socrates (Mem. III. 11. 17), and at his death was more moved than any of the others (Phaedo 117 D).

ἐμὸς—δημότης. Socrates belonged to the deme Ἀλωπεκή of the tribe Antiochis.

24. **ὁ Σφήττιος.** Σφηττός was a deme of the tribe Ἀκαμαντίς. 33 E Infr. Κηφισιεύς means 'of the deme Κηφισία', in the tribe Ἐρεχθηΐς.

25. **ἄλλοι τοίνυν.** *τοίνυν* marks the transition to a new set of relationships. This use (= 'besides') is not rare in Plato (e.g. Rep. X. 603 B) and very frequent in the Attic orators.

28. **ἐκεῖνός γε** sc. the dead Theodotus. The pronoun *ἐκεῖνος* is used in referring to the dead. Cf. Philebus 36 D ὦ παῖ 'κείνου τἀνδρός: Rep. 368 A ὦ παῖδες ἐκείνου τοῦ ἀνδρός.

καταδεῖσθαι = deprecari, i.e. to entreat one not to do something.

33. **ἐχρῆν μάλιστα μέν—παρασχέσθαι** = 'ought properly to 34 A have called'. *μάλιστα μέν* = as the best course: the next best course (*δεύτερος πλοῦς*) is given in the apodosis to the following *εἰ δέ* clause. Cf. Euthyd. 304 A ἀλλὰ μάλιστα μὲν αὐτὼ πρὸς ἀλλήλω μόνω διαλέγεσθον (imperative), εἰ δὲ μή, εἴπερ ἄλλου του ἐναντίον, ἐκείνου μόνου, ὃς ἂν ὑμῖν διδῷ ἀργύριον.

36. **ἐγὼ παραχωρῶ** sc. *σοι τοῦ βήματος* (Riddell).

37. **τούτου πᾶν τοὐναντίον** = 'quite the reverse of this': an adverbial acc. in apposition to the sentence, v. on 25 B *τοὐναντίον τούτου πᾶν* and on 34 D. The object to *εὑρήσετε* is *πάντας κτλ.*

41. **λόγον ἔχοιεν** v. on 31 B *εἶχον ἄν τινα λόγον*: cf. infra 34 B *ἔχουσι λόγον* line 43.

42. **οἱ τούτων προσήκοντες** = 'the relations of these men'. *προσήκοντες* is used exactly as a noun: cf. Legg. IX. 868 B *τοὺς προσήκοντας τοῦ τελευτήσαντος.*

43. **τίνα ἄλλον—δίκαιον** = 'what other explanation does the support they give to me admit of except the true and honest one?'

44. **ἀλλ' ἤ** v. above on *δι' οὐδὲν ἀλλ' ἤ* 20 D.

ξυνίσασι—ἀληθεύοντι: Goodwin Gk. Gr. p. 305 n. 2.

CHAPTER XXIII.

1. **εἶεν δή** v. supra note on 18 E.

5. **εἰ ὁ μὲν ἐδεήθη—ἐγὼ δὲ ποιήσω.** On *εἰ* (= 'that') after 34 C *ἀγανακτήσειεν* v. Goodwin Gk. Gr. p. 274: on *μέν—δέ* v. note on ch. XVII. 28 D—E *εἰ ὅτε μὲν κτλ.*: and on *ἐδεήθη* note on *λίποιμι τὴν τάξιν* 28 E.

8. **παιδία ἀναβιβασάμενος.** Fischer compares Aristoph. Plutus 383 foll. *ὁρῶ τιν' ἐπὶ τοῦ βήματος καθεδούμενον ἱκετηρίαν ἔχοντα μετὰ*

τῶν παιδίων καὶ τῆς γυναικός and Vesp. 563 foll. Every means was employed to awaken the compassion of the judges in Athenian trials: but Socrates *οὐδὲν ἠθέλησε τῶν εἰωθότων ἐν τῷ δικαστηρίῳ παρὰ τοὺς νόμους ποιῆσαι* (Xen. Mem. IV. 4. 4).

10. **ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα κτλ.** *ἄρα* here expresses surprise: that Socrates should act so differently from others in the same situation might seem strange. *ἄρα* has the same force infr. 37 C—D *εἰ οὕτως ἀλόγιστός εἰμι—ἄλλοι δὲ ἄρα αὐτὰς οἴσουσι ῥᾳδίως*; and in Crito 46 D. Cf. also Tim. 51 C *τὸ δὲ οὐδὲν ἄρ'* (=after all) *ἦν ἢ λόγος* and Apol. 40 E.

11. **ὡς ἂν δόξαιμι** goes closely with *τὸν ἔσχατον*: 'what might be thought the supreme danger'. Socrates did not so regard it himself infr. 37 B.

12. **αὐθαδέστερον ἂν—σχοίη** = "will harden himself" (Church), lit. 'will become more obdurate'.

13. **αὐτοῖς τούτοις** = 'just because of this': cf. supra 24 A *τοῖς αὐτοῖς ἀπεχθάνομαι*.

34 D 15. **οὐκ ἀξιῶ μὲν γὰρ ἔγωγε** = 'I do not think you need be'. Socrates wishes to make it clear that he is putting only a possible and not necessarily a real case (hence *τάχ' οὖν* and *εἰ δή*). *οὖν* in *εἰ δ' οὖν* is resumptive, v. on 29 D *εἰ οὖν με*.

ἐπιεικῆ ἄν μοι δοκῶ—λέγειν. *ἂν* goes with *λέγειν*: Goodwin (MT. p. 72) cites Xen. Cyrop. VIII. 7. 25 *καὶ νῦν ἡδέως ἄν μοι δοκῶ κοινωνῆσαι*.

17. **τοῦτο αὐτὸ τὸ τοῦ Ὁμήρου** = 'in these very words of Homer'. *τοῦτο αὐτὸ τό* is the acc. in apposition to the sentence: cf. Theaet. 183 E *Παρμενίδης δέ μοι φαίνεται, τὸ τοῦ Ὁμήρου, αἰδοῖός τέ μοι ἅμα δεινός τε.* *τὸ λεγόμενον* 'as the saying is' admits of the same explanation: so *πᾶν τοὐναντίον* and similar expressions. The line in Homer is *οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐσσι παλαιφάτου οὐδ' ἀπὸ πέτρης* (Od. XIX. 163), "an old proverbial expression, referring to the story that the first men came from trees and rocks" (Ameis in loc.). *οὐδ' ἐγώ* = ne ego quidem sc. any more than they. I formerly suggested *τοῦτο αὖ τὸ τοῦ Ὁμήρου, αὖ* referring to 28 C, but now think the MSS right.

19. **ἐξ ἀνθρώπων** = 'out of human beings'.

ὥστε καί. *καί* here is 'also' as in *εἰσίν μέν πού τινες καὶ οἰκεῖοι* in line 16. *καὶ υἱεῖς ὦ ἄνδρες 'Α. τρεῖς* = 'yes men of Athens and three sons'. The separation of *υἱεῖς* from *τρεῖς* is for emphasis. As to the facts compare Phaedo 116 B *δύο γὰρ αὐτῷ υἱεῖς σμικροὶ ἦσαν,*

εἷς δὲ μέγας. Their names were Lamprocles Sophroniscus and Menexenus: Lamprocles was the oldest (Xen. Mem. II. 2. 1).

24. **αὐθαδιζόμενος** = 'from obstinacy' cf. supra C *αὐθαδέστερον ἂν—σχοίη.* After *ἀλλά* we should expect participles to balance *αὐθαδιζόμενος*: instead of saying *ἀλλ' ἔχων θαρραλέως πρὸς θάνατον καὶ οἰόμενος οὐ καλὸν εἶναι κτλ.*, Socrates chooses a form of expression which enables him to avoid dwelling upon his own courage in the face of death and throws more emphasis on the shame of such attempts to move the judges. 34 E

26. **ἄλλος λόγος** = alia res est (Göbel).

πρὸς δ' οὖν δόξαν κτλ. = 'but at any rate for my own credit and for yours, etc.' *δ' οὖν* as in 17 A (where see note) *ὅ τι μὲν ὑμεῖς πεπόνθατε—οὐκ οἶδα· ἐγὼ δ' οὖν.*

28. **τοῦτο τοὔνομα**: v. 23 A *ὄνομα δὲ τοῦτο λέγεσθαι, σοφὸς εἶναι.* For *εἴτ' οὖν ἀληθὲς εἴτ' οὖν ψεῦδος* (*ψεῦδος* is preferred to *ψευδές* in this phrase) cf. Legg. XI. 934 D *ἐάν τ' οὖν δοῦλον ἐάν τ' οὖν καὶ ἐλεύθερον περιορᾷ.* Sometimes *οὖν* is inserted only after the second *εἴτε* (Soph. Phil. 345): sometimes only after the first, e.g. Soph. O. T. 1049 *εἴτ' οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἴτε κἀνθάδ' εἰσιδών*, and Pl. Euthyphr. 3 D *εἴτ' οὖν φθόνῳ, ὡς σὺ λέγεις, εἴτε δι' ἄλλο τι.* The *εἴτ' οὖν—εἴτ' οὖν* of 27 C supra is hardly parallel; there the first *οὖν* = 'therefore'. [App. 2.]

30. **ἀλλ' οὖν δεδογμένον γε κτλ.** = 'but at all events men have made up their minds that Socrates is in some way better etc.' Socrates means that he had the reputation of being 'unco guid'. On *ἀλλ' οὖν—γε* v. on 27 C above. *τὸν Σωκράτη* almost = 'the great Socrates' (ironical): cf. Theaet. 166 A *γέλωτα δὴ τὸν ἐμέ* (me, the great Protagoras) *ἐν τοῖς λόγοις ἀπέδειξεν* and Phaedr. 258 A *τὸν ἑαυτὸν δὴ λέγων μάλα σεμνῶς καὶ ἐγκωμιάζων.* [App. 2.]

33. **τοιοῦτοι ἔσονται** = 'are to behave in this fashion': Goodwin MT. p. 20. 35 A

35. **δοκοῦντας μέν τι εἶναι**, 'considered to be somewhat', 'men of reputation'. Cf. 41 E *ἐὰν δοκῶσί τι εἶναι μηδὲν ὄντες.* Infra *ὡς* of course belongs to *οἰομένους.*

θαυμάσια δὲ ἐργαζομένους = 'shewing marvellous zeal'. The phrase *θαυμάσια* (*θαυμαστὰ*) *ἐργάζεσθαι* is idiomatically used by Plato as = *πάντα λίθον κινεῖν.* Cf. Rep. V. 474 A *θεῖν διατεταμένους ὡς θαυμάσια ἐργαζομένους.* Symp. 212 D *οὑτοσὶ ζηλοτυπῶν με καὶ φθονῶν θαυμαστὰ ἐργάζεται* (nearly = 'implores me'). So *θαυμαστὰ δρῶντες* in Theaet. 151 A, *δεόμενοι τῆς ἐμῆς συνουσίας καὶ*

θαυμαστὰ δρῶντες and *θαυμαστὰ ἔργα ἐργαζομένῳ* in Symp. 182 E; but *θαυμάσια εἰργάζετο* in Symp. 220 A has a more general meaning.

37. **ὥσπερ ἀθανάτων ἐσομένων**: the subject to *ἐσομένων* is supplied from *οἰομένους*. Goodwin Gk. Gr. p. 302, 1, note.

40. **διαφέροντες—εἰς ἀρετήν**: on *εἰς*='in respect of', v. supra, note on 29 D.

35 B 42. **οὗτοι** emphatically repeats the subject: v. on 19 A *ταύτην*.

43. **ταῦτα γάρ**: *γάρ* refers to *οἳ ἐμοὶ δοκοῦσιν αἰσχύνην—περιάπτειν*.

ὑμᾶς: viz. when you are accused, v. supr. 34 C. The antithesis is between *ὑμᾶς* and *ἡμεῖς*, and (to a less extent) between *ποιεῖν* and *ἐπιτρέπειν*: *you* (when accused) should not do this, and if *we* do it, you (as judges) should not permit it. [App. 2.]

44. **τοὺς δοκοῦντας καὶ ὁπηοῦν τι εἶναι**='who have even the smallest reputation'. Cf. Prot. 353 D *καὶ ὁπηοῦν*. *καὶ ὁπηοῦν* (vel minime) *τι* is Heindorf's emendation for *καὶ ὁπητιοῦν* of B.

47. **τὰ ἐλεεινὰ ταῦτα δράματα**= "these pitiful pieces of acting" (Church). The word *εἰσάγειν* is very appropriate, because it means not only 'bring into court' but also 'bring on the stage': Rep. II. 381 D *μηδ' ἐν τραγῳδίαις—εἰσαγέτω Ἥραν ἠλλοιωμένην*: v. also supra note on *εἰσάγεις* 24 D.

CHAPTER XXIV.

1. **οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι**='I do not think it just either': that it is dishonourable Socrates has already shewn. *οὐδέ*=ne—quidem as in *οὐδ' ἐγώ* in 34 D above. By 'just' Socrates probably means what is legally as well as morally right: for in Mem. IV. 6. 6 and IV. 4. 12 (*φημὶ γὰρ ἐγὼ τὸ νόμιμον δίκαιον εἶναι*) he identifies the *νόμιμον* with the *δίκαιον*.

35 C 3. **ἀποφεύγειν**: pass. of *ἀποψηφίζεσθαι* v. on 17 A above.

4. **ἐπὶ τούτῳ—ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι** v. on 33 A *τοιοῦτος*. *καταχαρίζεσθαι*, 'to yield out of partiality', generally denotes some concession which it is *wrong* to make (this is the force of *κατά*, cf. *κατακερδαίνειν*='to make gain of *wrongly*'). So in Gorg. 513 D *μὴ καταχαριζόμενον ἀλλὰ διαμαχόμενον*: Arist. Pol. II.

9. 1271[a] 3 καταδωροδοκούμενοι καὶ καταχαριζόμενοι πολλὰ τῶν κοινῶν. Here translate 'to give away justice by favour'.

6. **κρίνειν ταῦτα**, 'decide thereupon': *ταῦτα=τὰ δίκαια.*

καὶ ὀμώμοκεν—δικάσειν='and he has sworn, not to favour but to judge', etc. The words *οὐ χαριεῖσθαι—αὐτῷ* refer to *οὔτε χάριτος ἕνεκα* in the oath (v. infra): the negative *οὐ* (for which *μή* would be more regular) is kept probably because Socrates wishes to bring the words of the oath vividly before the minds of the judges. All Athenians who had been admitted as Heliasts for the current year had to take the following oath in the beginning of their year of office: *ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων, περὶ δ' ὧν ἂν νόμοι μὴ ὦσι, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ καὶ οὔτε χάριτος ἕνεκ' οὔτε ἔχθρας* (Gilbert, Handbuch der Griechischen Staatsalterthümer[1] I. p. 373).

10. **ἀξιοῦντε.** After *ἀξιοῦντε, δεῖν* is hardly necessary: Plato adds it because already in his time *ἀξιοῦν* had come to mean no more than 'think'. Cf. Rep. IV. 436 D *οὐκ ἂν οἶμαι ἀξιοῖμεν οὕτω λέγειν δεῖν.*

11. **μήτε ἡγοῦμαι καλά**: 34 E foll.

12. **μήτε δίκαια μήτε ὅσια**: as Socrates has just shewn in 35 C. *μήτε ὅσια*, viz. because such conduct is forbidden by the oath. 35 D

ἄλλως τε μέντοι κτλ.='yes by Zeus, both in every other case and particularly', etc. Cf. Aesch. Eum. 725—726 *οὔκουν δίκαιον τὸν σέβοντ' εὐεργετεῖν, ἄλλως τε πάντως χὤτε δεόμενος τύχοι;* [App. 2.]

14. **τῷ δεῖσθαι βιαζοίμην** like *ἀπολογούμενος κατηγοροίην* in line 16 is an oxymoron: 'constrain you by entreaties'. Cf. 22 A *ὀλίγου δεῖν τοῦ πλείστου ἐνδεεῖς εἶναι.*

16. **καὶ ἀτεχνῶς κτλ.**='and my defence would literally be an accusation': v. on *ἀτεχνῶς* supra note on 17 D.

PART II.

After the Verdict.

(SECOND SPEECH.)

Socrates was found guilty by 281 votes to 220. As an indictment for impiety was according to Athenian law an ἀγὼν τιμητός (i.e. the penalty was not fixed by law beforehand but determined by the judges in accordance with the assessment or τίμησις of one or other of the parties to the suit), the announcement of the verdict 'guilty' was followed by a second speech of Meletus, demanding the penalty of death. To this Socrates now replies and proposes a counter-penalty: v. Introduction p. xxx.

CHAPTER XXV.

36 A 4. **ξυμβάλλεται.** ξυμβάλλεσθαι = 'contribute to' is regularly followed by εἰς, e.g. Thucyd. III. 45. 5 ἡ τύχη—οὐδὲν ἔλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν. The position of τὸ μὲν μὴ ἀγανακτεῖν at the beginning of the sentence leads one to expect some verb like παρέχει for it to depend upon: Socrates uses ξυμβάλλεται instead because the word suits the πολλά of ἄλλα τέ μοι πολλά better. This looseness of construction is affected by Plato to make the speech seem as if it had been spoken. Cron compares Rep. 331 B τὸ μηδὲ ἄκοντά τινα ἐξαπατῆσαι—εἰς τοῦτο ἡ τῶν χρημάτων κτῆσις ξυμβάλλεται, where εἰς τοῦτο (like οὗτοι in Apol. 35 B) is epanaleptic.

καὶ—γέγονεν. Strict logic would require καὶ τοῦτο ὅτι οὐκ to suit ἄλλα τε πολλὰ ξυμβάλλεται: but the clause derives more emphasis from being stated as an independent fact, v. on 21 E ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἐδόκει εἶναι.

ἀνέλπιστον = 'unexpected', as ἐλπίζω often means 'to expect' not 'to hope'. Cobet rejects τὸ γεγονὸς τοῦτο without any sufficient reason.

7. **οὕτω παρ' ὀλίγον ἔσεσθαι** = 'that it would be so close', lit. 'would be by so little', 'having so little to spare'. Thucydides VII. 71. 3 ἀεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον ἢ ἀπώλλυντο, i.e. were

always escaping or perishing by a little = 'were always within an ace of perishing when they escaped, and of escaping when they perished'. *οὕτω παρ' ὀλίγον* is like *οὕτως ἐπὶ μεγάλης σπουδῆς* (Symp. 192 C), *ὡς διὰ βραχυτάτων, οὐδὲ δι' ἑτέρων*, or *πάνυ ἐπὶ σμικροῖς* (infr. 40 A): in such expressions the preposition is regularly placed between the adverb and the adjective.

8. **νῦν δέ** = but as it is, v. on *καὶ δὴ καὶ νῦν* 18 A supra.

εἰ τριάκοντα. The second hand in T has *τρεῖς*: but v. Introd. p. xxxi. The round number thirty is said for what was really thirty-one.

9. **μετέπεσον** = 'had changed sides' is the passive to *μετέθεσαν* or *μετέβαλον*, v. on 17 A.

10. **ἀπεπεφεύγη ἄν.** On the form cf. supra note on *ξυνῄδη* 22 C, and for the statement itself, Introd. p. xxxi. The Bodleian has *ἀποπεφεύγη*.

12. **ἀνέβη—κατηγορήσοντες.** For the syntax Stallbaum quotes Legg. V. 729 E—730 A *δύναται δὲ διαφερόντως ὁ ξένιος ἑκάστων δαίμων καὶ θεὸς τῷ ξενίῳ ξυνεπόμενοι Διί.* Lys. in Eratosth. § 12. Dem. Aristocr. § 12.

13. **χιλίας δραχμάς.** In criminal trials (*γραφαί*), if the prosecutor failed to obtain ⅕th of the votes, he was fined 1000 drachmae and forfeited the right to bring similar actions at any future time. In many civil suits (*δίκαι*) the prosecutor had under these circumstances to pay over to the defendant ⅙th of the amount claimed—an obol in every drachma (*ἐπωβελία*).

14. **μεταλαβὼν τὸ πέμπτον μέρος.** *μεταλαμβάνειν* = 'to receive a part of' is followed by the accusative of words signifying 'part', elsewhere by the genitive. Note the article in *τὸ πέμπτον μέρος*: this particular ⅕th is well known. 36 B

CHAPTER XXVI.

1. **τιμᾶται—θανάτου** = 'proposes death as the penalty': so in 37 B and 38 B *τοσούτου οὖν τιμῶμαι. θανάτου* is a gen. of price: Goodwin Gk. Gr. p. 227. On *οὖν* v. supra note on *εἰ οὖν* 29 D. On *εἶεν* v. 18 E note.

2. **ἐγὼ δὲ δή.** For the order cf. supra ch. V. 20 C *τὸ σὸν τί ἐστι πρᾶγμα; ὑμῖν* is the ethic dative: tr. 'what counter-penalty would you have me propose?'

3. **ἢ δῆλον ὅτι.** On *ἢ* = Lat. an v. note on *ἢ δῆλον δὴ ὅτι* 26 B.

4. **τῆς ἀξίας**='my deserts', 'what I deserve'. Cf. Aristoph. Av. 1222—1223 *δικαιότατ' ἂν—ἀπέθανες εἰ τῆς ἀξίας ἐτύγχανες.* *ἀξίας* is a substantive, and *τιμῆς* is not to be supplied.

παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι='to suffer or to pay': the first includes *δεσμὸς φυγὴ θάνατος* and *ἀτιμία,* the second refers to fines. The phrase was regular in Athenian law-courts, cf. Xen. Mem. II. 9. 5 *καὶ αὐτῶν τινα προσεκαλέσατο εἰς δίκην δημοσίαν, ἐν ᾗ αὐτὸν ἔδει κριθῆναι, ὅ τι δεῖ παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι*: v. L. and S. s. v. *ἀποτίνω.*

5. **ὅ τι μαθών**=propterea quod, an emphatic 'because', originally 'having *taken into my head* what'. So Euthyd. 283 E *εἶπον ἄν, σοὶ εἰς κεφαλήν, ὅ τι μαθὼν ἐμοῦ—καταψεύδει*: Prot. 353 E *ὅ τι μαθόντα χαίρειν ποιεῖ καὶ ὀπηοῦν.* The phrase is strictly speaking an indirect question=*τί μαθών* of the direct as in Aristoph. Ach. 826 (*τί δὴ μαθὼν φαίνεις ἄνευ θρυαλλίδος;*): but the interrogative force has practically disappeared here. *ὅ τι παθών,* lit. 'having *experienced* what', is similarly used in the sense of 'because'. [For a conjecture as to the way in which the causal sense was developed v. App. 2 on 17 A.]

6. **ὧνπερ οἱ πολλοί** sc. *ἐπιμελοῦνται,* understood from *ἀμελήσας.* Cron compares Hdt. VII. 104 *οὐκ ἐῶν φεύγειν οὐδὲν πλῆθος ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας ἐν τῇ τάξει ἐπικρατέειν ἢ ἀπόλλυσθαι* (sc. *κελεύων*).

7. **χρηματισμοῦ κτλ.** See ch. IX. 23 B. Infr. *καὶ τῶν ἄλλων —γιγνομένων* = 'and everything else—political appointments and clubs and factions—everything' (*τῶν* belongs to *ἄλλων*) 'that goes on in the city'.

8. **ξυνωμοσιῶν**='clubs', 'caucuses'. Cf. Thuc. VIII. 54 *ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς.* Political clubs (called also *ἑταιρίαι* Theaet. 173 D) did much to bring about the oligarchical revolutions of 411 (Thuc. VIII. 63 foll., Grote VII. p. 250) and 404 (Lysias in Eratosth. 43—44: Grote VIII. p. 25). Plato states his opinion of such revolutionary caucuses in Legg. IX. 856 B: 'whosoever enslaves the laws, and makes the state subject to caucuses,—*τοῦτον δὴ διανοεῖσθαι δεῖ πάντων πολεμιώτατον τῇ πόλει*': he is to be tried and put to death if guilty (ibid. C).

9. **ἡγησάμενος ἐμαυτόν.** The more usual construction would be *ἡγησάμενος—ἐπιεικέστερος εἶναι ἢ ὥστε—ἰών κτλ.* The difference between the two is like that between *οἰόμενος ὅτι ἐγὼ αὐτός* and *οἰόμενος ὅτι,* i.e. in the first case more emphasis is thrown on 'I'.

Cron compares Soph. 234 E: οἶμαι δὲ καὶ ἐμὲ τῶν ἔτι πόῤῥωθεν ἀφεστηκότων εἶναι.

10. **ἐπιεικέστερον ἢ ὥστε**='too upright to', 'too honest to': v. 31 D and 32 E, and the proof of this in ch. XX.

11. **εἰς ταῦτ' ἰόντα.** The reading of the Bodleian is εἰς ταῦτ' ὄντα, which Cron retains, but v. App. 2. 36 C

ἐνταῦθα μὲν οὐκ ᾖα. Cf. Rep. IV. 445 B ἐνταῦθα ἐληλύθαμεν. The imperfect of εἶμι in the best Attic prose is ᾖα, ᾔεις or ᾔεισθα, ᾔει or ᾔειν (before vowels): in the plural ᾖμεν ᾖτε ᾖσαν—not ᾔειμεν, etc.: the dual is ᾖτον ᾔτην.

13. **ἐπὶ δὲ τὸ ἰδίᾳ ἕκαστον ἰὼν κτλ.** Some editors (Schanz, Wohlrab, Bertram, Kral) bracket or reject ἰών: but it is probably what Plato wrote. If instead of ἐνταῦθα ᾖα Plato had written τοιόνδε τι ἔπραττον, all would be clear: as it is, in spite of the preceding ἰών, he chooses ἐνταῦθα ᾖα to balance ἐνταῦθα μὲν οὐκ ᾖα. Tr. 'but entering on the task of doing the greatest services in private life to each individual, as I say I entered on the task of trying', etc. ἐνταῦθα is explained by ἐπιχειρῶν κτλ. just as ἐνταῦθα above is by the *following* clause οἷ ἐλθὼν κτλ. The somewhat unusual position of ἰών—here unemphatic, since ἐνταῦθα ᾖα follows—enables more emphasis to be thrown on ἐπὶ δὲ τὸ ἰδίᾳ ἕκαστον. On ὥς ἐγώ φημι v. supra note on ὅπερ λέγω 21 A. [ἰών cannot I think be regarded as the nom. before inf. εὐεργετεῖν: either it is spurious or it must be taken as I have taken it: v. App. 2.]

16. **πρὶν—ἐπιμεληθείη.** On πρίν with the Aorist Optat. and πρὶν ἄν with Aor. Conj. in negative or quasi-negative sentences v. Goodwin MT. p. 248. The optative here=Conj. of Direct μὴ ἐπιμελοῦ πρὶν ἂν ἐπιμεληθῇς.

17. **ὅπως ἔσοιτο** corresponds to the future Ind. of Direct: MT. p. 43.

18. **πρὶν αὐτῆς τῆς πόλεως** sc. ἐπιμεληθείη ὅπως κτλ. With this picture of the character of Socrates compare Plato's portrait of the ideal philosopher in Theaet. 173 C foll. 'From their youth up they know not the way to the market-place, nor where the law-court is, or the Senate or any other meeting-place: laws and decrees, recited or written, they neither see nor hear: while as for struggles of caucuses for place, and meetings and dinner-parties and revellings and flute-girls, it never occurs to them even in a dream to indulge in these: and whether a citizen is of high or low birth or what hereditary disgrace attaches to any one in the male or female line,

the true philosopher knows no more than he does of the proverbial 'gallons in the sea'."

20. **οὖν** recalls *τί οὖν; τί ἄξιός εἰμι παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι* in line 4 of this chapter.

36 D 21. **εἰ δεῖ γε—τιμᾶσθαι** = 'if I *must* propose what I really deserve'. *δεῖ* is here emphasized because Socrates implies that he is bound by law to propose such a counter-penalty as he really deserves: afterwards (38 B) he condescends to propose a fine of 30 minae.

24. **εὐεργέτῃ**. The title *εὐεργέτης* was given both to citizens and strangers who had conferred some signal benefit on Athens, Demosth. in Aristocrat. § 185 *πολίτης εὐεργέτης, στέφανοι, δωρεαί.* Cf. Lys. pro Polystr. § 19: *εὐεργέτης ἀναγραφῆναι.* The omission of conjunctions increases the rhetorical effect. *δεομένῳ* of course goes with *ἄγειν σχολήν* 'who requires to enjoy leisure': cf. supra 30 E *δεομένῳ ἐγείρεσθαι.*

25. **μᾶλλον—πρέπει [οὕτως] ὡς κτλ.** I believe *οὕτως* to be a gloss on *μᾶλλον*. For *ὡς* (=quam) after comparatives v. on 30 B supra *πρότερον μηδὲ οὕτω σφόδρα ὡς* and compare Rep. VII. 526 C *ἅ γε μείζω πόνον παρέχει μανθάνοντι—, οὐκ ἂν ῥᾳδίως οὐδὲ πολλὰ ἂν εὕροις, ὡς τοῦτο.* Lysias περὶ τοῦ σηκοῦ § 31 *προθυμότερον ὡς ὑπὸ τῆς πόλεως ἠναγκαζόμην.* The cases quoted by Heusde (ap. Stallb.) in support of *μᾶλλον—οὕτως ὡς* are from spurious dialogues and are neither of them parallel. [Thompson's remark on Plato Gorg. 492 E that *ὡς* after comparatives is a barbarism is therefore hardly correct and Aesch. Prom. 629 *μή μου προκήδου μᾶσσον ὡς ἐμοὶ γλυκύ* is probably right. Cf. also Solon Frag. 36. 18 *κέντρον δ' ἄλλος ὡς ἐγὼ λαβών* with Bergk's note.]

26. **ἐν πρυτανείῳ σιτεῖσθαι.** The Prytaneum (to be carefully distinguished from the *θόλος* where the *Πρυτάνεις* dined, v. supr. 32 C) was situated on the North East slope of the Acropolis. It was sacred to Hestia and contained what was called the 'common hearth' of the city, corresponding to the temple of Vesta at Rome. In it ambassadors were entertained and distinguished citizens kept at the public expense (*ἀείσιτοι*), priests of the Eleusinian mysteries, the nearest of kin among the descendants of Harmodius and Aristogiton, the victors in the Olympian Pythian Nemean and Isthmian games and probably some others. This *τίμησις* of Socrates is referred to by Cicero in his De Or. I. 54. 232. [See on the Prytaneum Frazer in Journal of Philology Vol. XIV. pp. 145—172 and Hermann Lehrbuch der Gr. Staatsalterthümer p. 485 foll.]

28. **ἵππῳ ἢ ξυνωρίδι ἢ ζεύγει.** *ἵππος* is a single race-horse (*κέλης*), *ξυνωρίς* a pair, and *ζεῦγος* four abreast (*τέθριππον*).

Ὀλυμπίασιν 'at Olympia' is an old locative like Πλαταιᾶσι Θεσπιᾶσι Μουνυχίασι Θήβησι Ἀθήνησι.

29. **δοκεῖν εἶναι, ἐγὼ δὲ εἶναι.** Cf. Rep. II. 361 B *ἄνδρα—κατ' Αἰσχύλον οὐ δοκεῖν ἀλλ' εἶναι ἀγαθὸν ἐθέλοντα* (Aesch. Sept. 592 *οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει*). Infra *τροφῆς οὐδὲν δεῖται* sc. because only rich men could afford to compete in the chariot-races.

CHAPTER XXVII.

3. **οἴκτου** ('tears', 'lamentations') v. ch. XXIII. 37 A

4. **τὸ δὲ οὐκ ἔστιν—τοιοῦτον**='but really it is not so': *τό* is demonstrative as in 23 A.

6. **ἑκὼν εἶναι**='intentionally' goes with *ἀδικεῖν*. On the phrase *ἑκὼν εἶναι* (found almost exclusively in negative or quasi-negative sentences) v. Goodwin Gk. Gr. p. 298. For the assertion itself v. 25 E foll. and Gorg. 522 D.

8. **ὥσπερ καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις**: as for example at Sparta. Plutarch (Apophth. Lac. 217 A—B) quotes a remark of Anaxandrides in answer to the question *διὰ τί τὰς περὶ τοῦ θανάτου δίκας πλείοσιν ἡμέραις οἱ γέροντες κρίνουσιν;* Anaxandrides assigned as a reason for the practice the fact that the penalty of death could not be revoked: see also Thuc. I. 132. 5. As Socrates was supposed to favour Spartan laws and customs the allusion here is hardly more politic than his remarks in ch. XXIII.

10. **νῦν δέ**: v. on 18 A *καὶ δὴ καὶ νῦν.* 37 B

13. **ἀδικήσειν—ἐρεῖν**: on the tense v. Goodwin MT. p. 36.

14. **του κακοῦ.** Not *τοῦ* with inferior MSS.

15. **ἤ**=Lat. an: v. on 26 B *ἢ δῆλον δὴ ὅτι.* [App. 2.]

16. **φημί** viz. in 29 A foll.

17. **ἀντὶ τούτου δή.** *δή*='forsooth'.

ἕλωμαι ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων='shall I lay hold on what I well know are evils?' *ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων* is for *ὧν*=(*τούτων ἃ* acc.) *εὖ οἶδ' ὅτι κακὰ ὄντα.* Cf. Thucyd. IV. 37 *γνοὺς δὲ ὁ Κλέων—ὅτι—διαφθαρησομένους αὐτούς* and Gorg. 481 E *αἰσθάνομαι οὖν σοῦ—ὅτι—οὐ δυναμένου ἀντιλέγειν.* The use of the participle where we should expect the finite verb is the less unnatural here because *οἶδ' ὅτι* is often=*οἶδα* (e.g. Dem. Phil. III. 1 *πάντων οἶδ' ὅτι*

φησάντων γ' ἄν): *τούτων ἃ εὖ οἶδα κακὰ ὄντα* would be quite regular. [*ἕχωμαι* is my emendation for *ἕλωμαι* of MSS and Edd. v. App. II.]

18. **τοῦ τιμησάμενος**: Meiser's certain emendation for *τούτου τιμησάμενος*.

19. **πότερον δεσμοῦ** = 'Imprisonment?' v. on 32 C above.

37 C 20. **τῇ ἀεὶ—τοῖς ἕνδεκα** = 'to the officials appointed from time to time, the eleven'. The eleven was a board consisting of 10 ordinary members chosen annually by lot, one from each of the ten tribes: the eleventh was a clerk or *γραμματεύς*. They had charge of the prisons and were responsible through their *ὑπηρέται* for carrying out the sentence of death, v. Phaedo 116 B foll., Xen. Hell. II. 3. 54 foll. Many editors bracket *τοῖς ἕνδεκα* but v. on 18 C above *ἐρήμην—ἀπολογουμένου οὐδενός*.

21. **δεδέσθαι ἕως ἂν ἐκτίσω** = 'to be kept in prison till I pay it': for *δεδέσθαι* v. Goodwin MT. p. 34. Cf. the law ap. Dem. adv. Timocr. 63 *ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ ὅ τι ἂν αὐτοῦ καταγνωσθῇ*.

ἀλλὰ ταὐτόν κτλ. *ἀλλά* introduces an objection. *ἀλλά* above in *ἀλλὰ χρημάτων* ('money') is used in preference to the more usual *ἤ* because (as Cron remarks) the first proposal is already discarded: so *ἀλλὰ δή* infra in line 23.

22. **νῦν δή** = *ἀρτίως* = 'just now': so repeatedly in Plato. The reference is to 23 C above *ἐν πενίᾳ μυρίᾳ εἰμὶ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν*. In Phaedr. 277 A *νῦν δὴ ἐκεῖνα ἤδη—δυνάμεθα κρίνειν*, *νῦν δή*=nunc demum: so Rep. I. 353 A *νῦν δή, οἶμαι, ἄμεινον ἂν μάθοις*. [When *νῦν δή*=*ἀρτίως* Cobet (Var. Lect. p. 233) and Schanz would write *νυνδή*.]

οὐ γάρ ἐστι—ἐκτίσω = 'I have no money to pay with'. *ἐκτίσω* is fut. Ind. Goodwin MT. p. 216. [App. 2.]

24. **τιμήσαιτε.** The active is used of the judge: the middle of the parties to the trial. Gorg. 516 A *ὀλίγου δὲ καὶ θανάτου ἐτίμησαν*.

25. **ἔχοι, εἰ—εἰμί** v. on 25 B *πολλὴ γὰρ ἂν—εἴη—εἰ—διαφθείρω* and cf. 30 B.

26. **ὅτι ὑμεῖς μὲν—ἄλλοι δὲ ἄρα.** Instead of a question in the second clause we should expect *ἄλλοι δὲ ἄρα πολὺ ἧττον κτλ.* The rhetorical effect is increased by resolving the clause into an independent question answered emphatically by *πολλοῦ γε δεῖ*.

37 D 28. **βαρύτεραι—καὶ ἐπιφθονώτεραι** = 'too burdensome and odious', sc. *ἢ ὥστε ἐνεγκεῖν*. *βαρύτεραι* follows the gender of *διατρι-*

βάς, to which *καὶ τοὺς λόγους* is explanatory: Goodwin Gk. Gr. p. 197.

30. **ἄλλοι δὲ ἄρα**: on *ἄρα* v. supr. note on *ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα* 34 C.

32. **ἐξελθόντι.** *ἐξέρχομαι* (inf. *ἐξιέναι*) = 'I go into exile': *φεύγω* = 'I live in exile': *κατέρχομαι* (inf. *κατιέναι*) = 'I return from exile'.

τηλικῷδε—ζῆν = 'for a man of my years to pass his days in going from city to city and continually being expelled'. *ἀ-μείβ-ομαι* = 'to leave', 'quit' is from the same root as mig-rare (Gustav Meyer Griech. Gr.[2] p. 198). No longer the *μύωψ*, Socrates would now as it were be Io: Aesch. Prom. 681—682 *οἰστροπλὴξ δ' ἐγὼ—γῆν πρὸ γῆς ἐλαύνομαι.* Cron remarks that Socrates' words recall the wandering life of the Sophists. Cf. Soph. 234 B *μαθήματα ξυνωνούμενον πόλιν τε ἐκ πόλεως νομίσματος ἀμείβοντα.*

37. **οἱ τούτων πατέρες κτλ.** This is apparently inconsistent with 34 A *εὑρήσετε—πάντας ἐμοὶ βοηθεῖν ἑτοίμους τῷ διαφθείροντι—τοὺς οἰκείους αὐτῶν.* The inconsistency is hardly removed, as Bobrik thinks (Fleckeis. Jahrb. 1873, p. 712), by the fact that the whole passage describes a purely hypothetical scene. It is probable that Socrates knew that he would find less tolerance outside of Athens: see Meno 80 B, where Meno thus addresses Socrates: *καί μοι δοκεῖς εὖ βουλεύεσθαι οὐκ ἐκπλέων ἐνθένδε οὐδ' ἀποδημῶν· εἰ γὰρ ξένος ἐν ἄλλῃ πόλει τοιαῦτα ποιοῖς, τάχ' ἂν ὡς γόης ἀπαχθείης.* In Sparta at least Socrates would not have been tolerated long: even in the Platonic Republic, as Grote truly remarks (VIII. p. 299), he 'would not have been allowed to pursue his vocation for a week'. 37 E

CHAPTER XXVIII.

2. **οὐχ οἷός τ' ἔσει ἡμῖν ἐξελθὼν ζῆν** = 'pray tell us (*ἡμῖν*), will you not be able to leave Athens and live etc.' *ἡμῖν* is the ethic dative.

4. **τινας ὑμῶν** = 'a number of you': Socrates really means nearly all, v. above on 30 D.

7. **ὡς εἰρωνευομένῳ** = 'believing me to be insincere'. The *εἰρωνεία* of Socrates consisted in apparently insincere professions or disclaimers of some sort: in either case it is some sort of self-depre-

ciation, moral or intellectual,)(ἀλαζονεία. See Sympos. 216 D foll., where two examples are given: the first, that Socrates continually pretends to be in love when he is not (ἐρωτικῶς διάκειται τῶν καλῶν καὶ ἀεὶ περὶ τούτους ἐστὶ καὶ ἐκπέπληκται), the second, that he professes not to know that which he really knows (ἀγνοεῖ πάντα καὶ οὐδὲν οἶδεν). With this sense of the root ϝερ cf. '*ver*ba dare': see Cope on Arist. Rhet. II. p. 63 and cf. Zeller II. 1 p. 107 note 3.

38 A **ὅτι καὶ τυγχάνει** i.e. it is not simply my duty but also (καί) my interest to act thus.

11. **ὁ δὲ ἀνεξέταστος κτλ.**="and that an unexamined life is not worth living" (Church). Demosth. in Mid. 131 ἀβίωτον ᾤετ' ἔσεσθαι τὸν βίον αὐτῷ.

12. **ταῦτα δ' ἔτι ἧττον.** For δέ v. note on 32 D τούτου δέ.

13. **τὰ δὲ ἔχει κτλ.**='but indeed it is so': τά is demonstrative: v. on 37 A τὸ δὲ οὐκ ἔστιν and cf. 23 A.

14. **οὐκ εἴθισμαι—οὐδενός** supr. 37 B.

15. **εἰ μὲν γὰρ ἦν κτλ.**='no doubt if I had money etc.' As the loss of money did not seem to Socrates an evil (hence οὐδὲν γὰρ ἂν ἐβλάβην) he felt himself free to propose a fine. Infr. B line 20.

16. **ὅσα ἔμελλον ἐκτίσειν**='as much as I should have been in a position to pay'. For ἔμελλον v. on 20 A ὃς ἔμελλεν.

38 B 17. **νῦν δὲ—οὐ γὰρ ἔστιν**='but as it is—no, I have none'. Strictly speaking, the clause with γάρ presupposes οὐ τιμῶμαι after νῦν δέ, but probably the Greeks were not conscious of any ellipse either here or with ἀλλὰ γάρ (v. on 19 C ἀλλὰ γάρ).

18. **εἰ μὴ ἄρα**='unless perhaps', nisi forte, v. on 17 B.

20. **μνᾶν ἀργυρίου**: apparently ⅕th of Socrates' whole property, v. on ch. IX. ad finem. The mina was no coin but a sum of money equal to about £4.

23. **αὐτοὶ δ' ἐγγυᾶσθαι** sc. φασίν to be supplied from κελεύουσι. By their surety Socrates would escape imprisonment, which he *did* consider an evil 37 B.

PART III.

After the Sentence.

(THIRD SPEECH.)

The judges condemned Socrates to death by an increased majority. Diog. Laert. II. 42 *καὶ οἱ θάνατον αὐτοῦ κατέγνωσαν, προσθέντες ἄλλας ψήφους ὀγδοήκοντα.* In the remaining chapters of the speech, Socrates addresses the Court upon the result of the trial. See Introd. p. xxxi.

CHAPTER XXIX.

1. **οὐ πολλοῦ γ' ἕνεκα χρόνου κτλ.** = 'it is for no great gain in time, men of Athens, that ye will have the name and the blame of having put Socrates to death etc.' Socrates means: the brief period that your sentence takes from my life (he was already seventy) is not worth the price you will have to pay for it in disgrace and shame. 38 C

2. **ὑπὸ τῶν βουλομένων**: *ὑπό* is used because *ὄνομα ἕξετε καὶ αἰτίαν* are equivalent to passive verbs, v. on 17 A *πεπόνθατε.* Infr. *ὡς* depends on *ὄνομα ἕξετε καὶ αἰτίαν.*

8. **τοῦτο** sc. *τὸ ἐμὲ ἀποθανεῖν.*

9. **τοῦ βίου** partitive gen. with *πόρρω* 'far advanced in years'. Gorg. 484 C *ἐὰν γὰρ—πόρρω τῆς ἡλικίας φιλοσοφῇ.*

13. **ἑαλωκέναι** passive of *ᾐρηκέναι* v. on 28 A. 38 D

14. **ὥστε ἀποφυγεῖν** = 'in order to be acquitted'. Cf. Gorg. 479 C *πᾶν ποιοῦσιν ὥστε δίκην μὴ διδόναι*: Goodwin MT. p. 224.

15. **ἀπορίᾳ μὲν ἑάλωκα κτλ.** Cf. ch. XXIII. Cron cites Gorg. 522 D where Socrates thus speaks: *εἰ δὲ κολακικῆς ῥητορικῆς ἐνδείᾳ τελευτῴην ἔγωγε, εὖ οἶδα, ὅτι ῥᾳδίως ἴδοις ἄν με φέροντα τὸν θάνατον.* We have it also on the authority of Xenophon that Socrates would have been acquitted if he had stooped to employ the usual arts of pleaders (Mem. IV. 4. 4).

18. **θρηνοῦντος τέ μου κτλ.** is epexegetic of *οἷ' ἄν.* The genitives are due to the influence of *ἀκούειν* which takes a gen. of

persons but an accusative of neuter pronouns: so infra line 20 *οἷα δὴ—εἴθισθε—τῶν ἄλλων ἀκούειν*.

38 E 20. **ὡς ἐγώ φημι** v. 34 E, which is also referred to in *τότε* of line 22.

25. **ἢ ἐκείνως ζῆν.** *ἐκείνως=ἐκείνως ἀπολογησάμενος.*

39 A 27. **ὅπως ἀποφεύξεται—θάνατον**='how he shall escape death at any price'. For *πᾶν ποιῶν* cf. Gorg. 479 C quoted above on *ὥστε ἀποφυγεῖν* 38 D.

29. **τό γε ἀποθανεῖν**: *γε* emphasises *τὸ ἀποθανεῖν*: 'at least from death', sc. if not from dishonour. For *ὥστε* in *ὥστε διαφεύγειν* infr. v. on 38 D *ὥστε ἀποφυγεῖν*.

33. **μὴ οὐ τοῦτ' ᾖ χαλεπόν**: *μή*=nescio an='I rather think'. Tr. 'I fear it is not this that is difficult etc.' Cf. Gorg. 462 E *μὴ ἀγροικότερον ᾖ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν*. Goodwin MT. p. 92. Some verb expressing fear or apprehension is probably to be understood: it is frequently expressed as in Prot. 313 E *ὅρα—μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κυβεύῃς τε καὶ κινδυνεύῃς* (=vide ne). *μή* with the *Indicative* sometimes='perhaps' from Plato downwards, e.g. Meno 89 C *ἀλλὰ μὴ τοῦτο οὐ καλῶς ὡμολογήσαμεν*: very frequently in Aristotle, especially with *ποτε*, e.g. Eth. Nic. X. 1. 1172ᵃ 33 *μήποτε δὲ οὐ καλῶς τοῦτο λέγεται*: ibid. 2. 1173ᵃ 22 et al. The origin of this construction is manifest from Plato Charm. 163 A *ὅρα μὴ ἐκεῖνον κωλύει*.

35. **θᾶττον γὰρ θανάτου θεῖ**="flies faster than fate" (Dyer). Note the effective alliteration of the first letter of the emphatic *θεῖ*: cf. Soph. O. R. 371 where the taunt of blindness is intensified by the repetition of the initial *τ* of *τυφλός*: *τυφλὸς τά τ' ὦτα τόν τε νοῦν τά τ' ὄμματ' εἶ.*

39 B 37. **ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἑάλων.** Stallbaum thinks this may be a reminiscence of Od. VIII. 329 *οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα· κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν.*

38. **δεινοὶ καὶ ὀξεῖς**='clever and sharp'. So in Theaet. 190 A *ὀξύτερον* is opposed to *βραδύτερον*: *ὅταν δὲ ὁρίσασα, εἴτε βραδύτερον εἴτε ὀξύτερον ἐπαΐξασα, τὸ αὐτὸ ἤδη φῇ—δόξαν ταύτην τίθεμεν αὐτῆς.*

39. **καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἄπειμι.** A certain solemnity is given to this and the following sentence by the opening *καί*.

40. **ὄφλων.** According to Photius the Athenians accented the first syllable of *ὄφλειν* although it is a second aorist: Wohlrab (Fleck. Jahrb. 1876, p. 127) remarks that MSS frequently write *ὀφλεῖν* and *ὀφλών*. *ὄφλων δίκην* is equivalent to a passive, whence

ὑπό: v. on 17 A πεπόνθατε. Infra ὠφληκότες μοχθηρίαν = 'condemned to evil and injustice', i.e. to the name of being evil and unjust men like μωρίαν ὀφλισκάνω Soph. Ant. 470.

41. **καὶ ἐγώ τε—καὶ οὗτοι** = 'and I abide by my sentence' (death) 'and they by theirs' (disgrace).

42. **οὕτως καὶ ἔδει σχεῖν κτλ.**, 'it was inevitable that this should so fall out and in my opinion it is well'. Cf. 19 A οἶμαι δὲ αὐτὸ χαλεπὸν εἶναι καὶ οὐ πάνυ με λανθάνει οἷόν ἐστιν.

CHAPTER XXX.

1. **τὸ—μετὰ τοῦτο** = 'in the next place' lit. 'as to what follows this'. So in Crit. 49 E λέγω δὴ αὖ τὸ μετὰ τοῦτο. τὸ is probably the acc. in apposition to the sentence, v. on 23 A. [The other possible meaning 'in regard to the future' is less likely here: τὸ—μετὰ ταῦτα would (in view of ταῦτα μέν) be more naturally used in that sense.]

4. **ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι.** So Patroclus as he died foretold the approaching death of Hector (Iliad XVI. 851 foll.), and Hector that of Achilles (ibid. XXII. 358 foll.). See also Phaedo 85 A foll. on the song of the dying swan, and Geddes's Phaedo, p. 276 foll. According to Cic. De Div. I. 63 foll. 'Appropinquante morte multo est divinior' (sc. animus). Cicero proceeds to illustrate the prophetic powers of the dying by the case of a Rhodian who, when he lay dying, named six men of his own age and prophesied in what order they should die. The belief is common among many early races. 39 C

5. **φημὶ γάρ.** For γάρ v. supra note on 20 E Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που.

7. **οἵαν ἐμὲ ἀπεκτόνατε**: "by brachylogy for οἵαν (sc. τιμωρίαν) ἐμὲ ἀποκτείνοντες ἐτιμωρήσασθε." Göbel.

10. **τὸ δὲ** v. on τὸ δὲ οὐκ ἔστιν 37 A supra.

11. **πλείους ἔσονται.** For the asyndeton v. on 22 A above οἱ μὲν μάλιστα.

13. **ὅσῳ νεώτεροί εἰσι.** Cf. 30 A ὅσῳ ἐγγυτέρω ἐστὲ γένει. 39 D

15. **τινὰ** v. on 30 D supra.

16. **αὕτη ἡ ἀπαλλαγή** = 'that way of escape', sc. τοῦ διδόναι ἔλεγχον τοῦ βίου.

17. **οὔτε πάνυ** = 'neither altogether', v. above on οὐ πάνυ 19 A.

18. **μὴ τοὺς ἄλλους κολούειν**='not to suppress' (put down) 'other men'. Cf. Euthyd. 305 D *ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις λόγοις ὅταν ἀπολῃφθῶσιν, ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Εὐθύδημον κολούεσθαι.*

19. **ὅπως ἔσται ὡς βέλτιστος** v. on *ἃ οὐκ οἶδεν* supra 29 A.

CHAPTER XXXI.

39 E 2. **ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τουτουὶ πράγματος**='in favour of this thing which is come to pass'. Socrates proceeds to shew that to him death cannot be an evil. *ὑπέρ* here means more than *περί*, although sometimes in Attic prose, and very frequently in Aristotle, *ὑπέρ* is found=*περί*: v. on 22 E above.

3. **οἱ ἄρχοντες**=*οἱ ἕνδεκα* supr. 37 C *τῇ ἀεὶ καθισταμένῃ ἀρχῇ, τοῖς ἕνδεκα*. So in Phaedo 58 C and 116 C.

ἀσχολίαν ἄγουσι: presumably they were occupied with the arrangements for conveying Socrates to prison.

4. **οἶ ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι** viz. the *δεσμωτήριον*.

5. **ἀλλά μοι—τοσοῦτον χρόνον**='I pray you to tarry here till then'. *ἀλλά* is frequently used before imperative e.g. Crito 45 A *ἀλλ' ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει* (do not refuse): Soph. O. C. 1643 *ἀλλ' ἕρπεθ' ὡς τάχιστα*: v. L. and S. s. v. *ἀλλά*.

7. **διαμυθολογῆσαι πρὸς ἀλλήλους**='tell one another our fancies'. *διαμυθολογεῖν* differs from *διαλέγεσθαι* as *μῦθος* differs from *λόγος*. Cron well compares Phaedo 61 D—E *καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει μέλλοντα ἐκεῖσε ἀποδημεῖν διασκοπεῖν τε καὶ μυθολογεῖν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς ἐκεῖ*. Socrates' reverence for ascertained truth leads him to speak of the speculations that follow as a *μῦθος* rather than as a *λόγος*.

40 A 9. **τί ποτε νοεῖ**='quid sibi velit' (Göbel). Cf. Crat. 416 A *τὸ δὲ δὴ κακόν—τί ἂν νοοῖ τοὔνομα;*

ὦ ἄνδρες δικασταί: v. on *ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι* 17 A.

12. **ἡ τοῦ δαιμονίου**="that of the divine sign". Cf. 31 D and Introduction pp. xxvii, xxviii. [App. 2.]

13. **πάνυ ἐπὶ σμικροῖς**. On the order v. 36 A *οὕτω παρ' ὀλίγον* and note.

14. **εἴ τι μέλλοιμι**: a general supposition relating to the past: Goodwin MT. p. 142.

16. **ἅ γε δὴ οἰηθείη—καὶ νομίζεται**. The subject to *νομίζεται* is an anaphoric pronoun to be supplied out of *ἅ γε*. Where after the

conjunction the relative (according to the English idiom) would be in an oblique case, the anaphoric pronoun is expressed (αὐτοῦ etc.), e.g. Gorg. 452 D τί ἐστι τοῦτο ὃ φῄς σὺ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι—καὶ σὲ δημιουργὸν εἶναι αὐτοῦ. Theaet. 192 A ὃ μὴ οἶδε μηδ' ἔχει αὐτοῦ σφραγῖδα. Cf. also Rep. VI. 505 E and Stallbaum's note. The same idiom is also common in Latin, e.g. Cic. Orator § 9 quam intuens in eaque defixus (v. Munro on Lucr. I. 720), and not unknown in English: 'Against his Deity, which then I knew not, Nor did believe in him' Massinger.

18. **ἀνέβαινον ἐνταυθοῖ κτλ.** = 'was coming before the court here'. 40 B Cf. Cicero De Div. I. 54. 124 'neque enim domo egredienti, neque *illud suggestum*, in quo causam dixerat, *ascendenti* signum sibi ullum—a deo—datum'. Cicero interprets ἀνα- somewhat too literally, v. on 17 D ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα.

21. **λέγοντα μεταξύ** = 'in the act of speaking': on μεταξύ with participles v. Goodwin Gk. Gr. p. 301.

περὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν = 'in this matter'. πρᾶξις includes both ἔργον and λόγος.

24. **κινδυνεύει γάρ.** Here and infra in οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως line 28, and in δυοῖν γὰρ θάτερον of Ch. XXXII. line 3, γάρ is introductory and should not be translated, v. on 20 E.

29. **εἰ μή τι—πράξειν** = 'if I were not going to fare in some way 40 C well'. ἀγαθόν τι πράττειν = εὖ πράττειν πως. Cf. Ar. Plutus 341 χρηστόν τι πράττων τοὺς φίλους μεταπέμπεται. The silence of the voice on so momentous an occasion shewed Socrates that all was well. See also Xen. Mem. IV. 8 on the timeliness of Socrates' death, and compare the Xenophontic Apologia Socratis §§ 6—8.

CHAPTER XXXII.

This chapter was very famous in antiquity. It is translated by Cicero (Tusc. Disp. I. 97—99), and quoted by Stobaeus and Eusebius: Plutarch also gives a paraphrase of the reasoning in his Consolatio ad Apollonium 107 D foll. Compare also Xen. Cyrop. VIII. 7. 19 foll., where the dying Cyrus talks much as Socrates does here. For Socrates' view on the immortality of the soul, v. Introd. p. xvii.

4. **οἷον μηδὲν εἶναι κτλ.** = 'like ceasing to be, and the dead man's losing all sensation of everything'. The construction = τοιοῦτόν

ἐστιν οἷόν ἐστι μηδὲν εἶναι. Cf. infr. 40 E *οἷον ἀποδημῆσαι.* For *μηδὲν* (indecl.) *εἶναι* lit. 'to be nothing' cf. Soph. Aias 1231 *ὅτ' οὐδὲν ὢν τοῦ μηδὲν ἀντέστης ὕπερ.*

5. **κατὰ τὰ λεγόμενα** sc. by the poets, Homer Hesiod and Pindar etc., and in the mysteries. Cf. 40 E *καὶ ἀληθῆ ἐστιν τὰ λεγόμενα ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσὶν ἅπαντες οἱ τεθνεῶτες.*

6. **μεταβολή τις—τόπον**='a change and migration of the soul from the present sphere into another'. *μετοίκησις* explains the precise kind of *μεταβολή* here meant, and the genitive *τοῦ τόπου* depends on the single notion contained in *μεταβολή τις καὶ μετοίκησις*. *ἐνθένδε* (rather than *ἐνταῦθα*) is like *τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας* supra 32 A. [App. 2.]

7. **καὶ εἴτε.** The alternative supposition is introduced by *εἰ δ' αὖ* in E. See on 33 D above.

40 D 10. **ἐγὼ—ἂν οἶμαι—οἶμαι ἂν** (line 16)—**ἂν εὑρεῖν.** On the repetition of *ἂν* v. Goodwin MT. p. 73.

εἰ—ἐκλεξάμενον δέοι—καὶ—δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν. The repetition of *δέοι* is for clearness. *σκεψάμενον εἰπεῖν*=*σκέψασθαι καὶ εἰπεῖν*: to *σκεψάμενον* the other two participles *ἐκλεξάμενον* and *ἀντιπαραθέντα* are logically subordinate.

16. **μὴ ὅτι**=don't suppose I mean, i.e. 'I do not say'='not only' (as here) if followed by *ἀλλὰ* or *ἀλλὰ καί*, 'not only not' (non modo) if followed by *ἀλλ' οὐδέ* (sed ne—quidem). Where *μὴ ὅτι* introduces the second of two balanced clauses, the first of which contains a negative, it='much less' (nedum): cf. Phaedr. 240 D—E *ἃ καὶ λόγῳ ἐστὶν ἀκούειν οὐκ ἐπιτερπές, μὴ ὅτι* (much less) *δὴ ἔργῳ—μεταχειρίζεσθαι.* Rep. III. 398 E *ἄχρηστοι* (=useless i.e. not useful) *γὰρ καὶ γυναιξὶν—μὴ ὅτι ἀνδράσιν.*

17. **τὸν μέγαν βασιλέα.** The Great King, or King of Persia, was the stock example of the man who unites all earthly bliss. Gorg. 470 E *δῆλον δὴ—ὅτι οὐδὲ τὸν μέγαν βασιλέα γιγνώσκειν φήσεις εὐδαίμονα ὄντα.* Cf. Meno 78 D and Soph. 230 D.

40 E 18. **αὐτὸν**=ipsum and belongs to *τὸν μέγαν βασιλέα*, from which it is separated by *εὐαριθμήτους ἂν εὑρεῖν* for the sake of greater emphasis.

19. **κέρδος**='gain'. Socrates does not say *ἀγαθόν*, because such a state is 'neither good nor bad', since *οὐδὲν ἔτι τῷ τεθνεῶτι δοκεῖ οὔτε κακὸν οὔτε ἀγαθὸν εἶναι* Ar. Eth. Nic. III. 9. 1115^a 26, where on the other hand it is maintained that death is most formidable just because it does end all. Cf. Epicurus ap. Diog. Laert. X.

139 *ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητοῦν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.*

20. **οὐδὲν πλεῖον—εἶναι ἤ**='to be nothing more than', 'nihil *plus* quam' (Ficinus). Cf. Cicero's translation Tusc. I. 97 cui (sc. tali nocti) si *similis futura est* perpetuitas omnis consequentis temporis, etc. [*πλείων*, the reading of the Bodleian, would mean 'longer than', which is clearly absurd, v. App. 2.]

21. **οὕτω δή**='according to that view'.

οἷον ἀποδημῆσαι. See above on 40 C *οἷον μηδὲν εἶναι.* Cf. with the whole sentence Tac. Agr. 46 Si quis piorum manibus locus etc.

23. **ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσίν**='that after all every man who has died is existing in that other world'. On *ἄρα* v. above on *ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα* 34 C. *ἐκεῖ* and *ἐκεῖσε* are used of the other world as *ἐνθάδε* and *ἐνθένδε* are of this. Cf. Theaet. 176 B *πειρᾶσθαι χρὴ ἐνθένδε ἐκεῖσε φεύγειν ὅ τι τάχιστα.* Ar. Ran. 82 *ὁδ' εὔκολος μὲν ἐνθάδ', εὔκολος δ' ἐκεῖ.* So *ἐκεῖνος* sometimes='the departed', v. on 33 E above.

26. **τῶν φασκόντων δικαστῶν εἶναι.** For the case of *δικαστῶν* v. Goodwin Gk. Gr. p. 195. 41 A

27. **τοὺς ἀληθῶς δικαστάς.** Wohlrab compares Phaedo 109 E *ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀληθῶς οὐρανὸς καὶ τὸ ἀληθῶς φῶς καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς γῆ.*

28. **Μίνως τε—Τριπτόλεμος.** The first three (sons of Zeus) are named as judges of the dead in Gorg. 524 A, where we are told that Rhadamanthys judges those who come from Asia, and Aeacus Europeans, while Minos acts as referee. The whole of the concluding myth in the Gorgias (523 foll.) should be read in connection with this passage. Triptolemus was according to some accounts the son of King Eleusis: he generally appears in connection with the worship of Demeter. In the Homeric hymn to Demeter 149 foll., Triptolemus is spoken of as a judge on earth, but this is the only passage, according to Riddell, in which he figures as a judge of the dead.

31. **'Ορφεῖ—καὶ Μουσαίῳ.** Orpheus and Musaeus were the two great mythical bards of Greece. They were supposed to have done much for the religion and general civilization of their country, v. Ar. Ran. 1032—1033 *'Ορφεὺς μὲν γὰρ τελετάς θ' ἡμῖν κατέδειξε φόνων τ' ἀπέχεσθαι, Μουσαῖος δ' ἐξακέσεις τε νόσων καὶ χρησμούς.* Cf. Prot. 316 D.

33. **ἐπὶ πόσῳ—ὑμῶν**='what would not some of you give for that!' Cf. Hdt. III. 38 *εἴρετο ἐπὶ κόσῳ ἂν χρήματι βουλοίατο.*

The Greek idiom frequently makes use of the interrogative pronoun where in English we use the exclamation. On *τις* cf. supra 30 D and note.

34. **πολλάκις θέλω τεθνάναι.** So B. Plato nearly always uses *ἐθέλω* rather than *θέλω* after a consonant: this passage like *ὃν ἂν θέλῃ* in Phaedr. 249 B is an exception. The form *ἐθέλω* (here found in T) is throughout far commoner in Plato than *θέλω*: see Schanz Novae Commentationes Platonicae p. 102.

35. **ἔμοιγε καὶ αὐτῷ**='for myself especially'.

41 B 36. **Παλαμήδει.** See Virg. Aen. II. 81 foll. Odysseus is said to have caused a forged message from Priam to be delivered to Palamedes: whereupon the latter was stoned by the Greeks on a false charge of treason (falsa sub proditione Virg. l. c.). In the Xenophontic Apology § 26 Socrates consoles himself in much the same way by reflecting on the fate of Palamedes: see also Mem. IV. 8. 10. The story of Palamedes was dramatized by all three tragedians, v. Dindorf, Poetae Scenici Graeci[5], pp. 113, 145, 333. The story of Ajax is familiar from Sophocles' play.

38. **ἀντιπαραβάλλοντι.** For the asyndeton cf. note on 22 A supra *οἱ μὲν μάλιστα.* [App. 2.]

40. **καὶ δὴ καί**='and above all' introduces a climax, see on 26 D supra. *τὸ μέγιστον*='which is the chief thing' is the acc. in apposition to the sentence: v. supra note on 34 D. The inf. *διάγειν* is due to the preceding *οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη*: the interrogatives depend on *ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα.*

44. **ἀγαγόντα**: *ἄγοντα* the reading of the Bodleian can hardly be right, v. App. 2.

45. **Σίσυφον.** The name is probably connected with *σοφός*. Cf. *ἀσύφηλος*='insipiens' in Homer (Gustav Meyer, Griech. Gr.[2] p. 75). Sisyphus king of Corinth was notorious in legend for treachery and deceit: v. Od. XI. 593 foll.

41 C 45. **ἢ—οἷς ἐκεῖ κτλ.**='or one might name ten thousand more, both men and women, with whom' etc. Cf. Gorg. 483 D ἢ ἄλλα μυρί' ἄν τις ἔχοι τοιαῦτα λέγειν. [On the punctuation v. App. 2.]

47. **ἀμήχανον—εὐδαιμονίας**='an infinite happiness' (Church). Cf. Thuc. I. 118. 2 *ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν εὐδαιμονίας*, and Pl. Theaet. 175 A *ἄτοπα τῆς σμικρολογίας.*

48. **τούτου γε ἕνεκα** sc. *τοῦ διαλέγεσθαι κτλ.*

CHAPTER XXXIII.

3. **ἕν τι τοῦτο διανοεῖσθαι**='to consider this one thing', lit. 'one thing, this'. Cf. *εἷς μέν τις* in 25 B. **ἀληθές**='which is true' is added emphatically like *δίκαιον* supr. 18 A.

8. **ἀπηλλάχθαι πραγμάτων**='be rid of trouble'. In *βέλτιον ἦν* the imperfect is used as in 39 B above *οὕτω καὶ ἔδει σχεῖν*. 41 D

11. **οὐ πάνυ**='hardly', v. on 19 A.

14. **τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι**='for this they deserve to be blamed'. *ἄξιον* is the predicate to *τοῦτο*. "Cf. *ἄξιός ἐστιν ἐπαινέσαι* (=qui laudetur)" Göbel. Infra *τιμωρήσασθε*='take your revenge upon'. 41 E

23. **ἀλλὰ γάρ** v. on 19 C. 42 A

26. **πλὴν ἤ.** Cf. Ar. Nub. 361 *πλὴν ἢ Προδίκῳ* and *ἤ* in *ἀλλ' ἤ* supra 34 B. Well might Cicero (Tusc. Disp. I. 99) admire the impressive ending of this noble speech. 'Nihil autem melius extremo: *Sed tempus est*, inquit, *iam hinc abire*, *me*, *ut moriar*, *vos*, *ut vitam agatis*. *Utrum autem sit melius*, *dei immortales sciunt: hominem quidem scire arbitror neminem.*'

ἐστιν οἷόν ἐστι μηδὲν εἶναι. Cf. infr. 40 E *οἷον ἀποδημῆσαι.* For *μηδὲν* (indecl.) *εἶναι* lit. 'to be nothing' cf. Soph. Aias 1231 *ὅτ' οὐδὲν ὢν τοῦ μηδὲν ἀντέστης ὕπερ.*

5. **κατὰ τὰ λεγόμενα** sc. by the poets, Homer Hesiod and Pindar etc., and in the mysteries. Cf. 40 E *καὶ ἀληθῆ ἐστὶν τὰ λεγόμενα ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσὶν ἅπαντες οἱ τεθνεῶτες.*

6. **μεταβολή τις—τόπου**='a change and migration of the soul from the present sphere into another'. *μετοίκησις* explains the precise kind of *μεταβολή* here meant, and the genitive *τοῦ τόπου* depends on the single notion contained in *μεταβολή τις καὶ μετοίκησις. ἐνθένδε* (rather than *ἐνταῦθα*) is like *τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας* supra 32 A. [App. 2.]

7. **καὶ εἴτε.** The alternative supposition is introduced by *εἰ δ' αὖ* in E. See on 33 D above.

40 D 10. **ἐγὼ—ἂν οἶμαι—οἶμαι ἂν** (line 16)—**ἂν εὑρεῖν.** On the repetition of *ἂν* v. Goodwin MT. p. 73.

εἰ—ἐκλεξάμενον δέοι—καὶ—δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν. The repetition of *δέοι* is for clearness. *σκεψάμενον εἰπεῖν=σκέψασθαι καὶ εἰπεῖν*: to *σκεψάμενον* the other two participles *ἐκλεξάμενον* and *ἀντιπαραθέντα* are logically subordinate.

16. **μὴ ὅτι**=don't suppose I mean, i.e. 'I do not say'='not only' (as here) if followed by *ἀλλὰ* or *ἀλλὰ καί*, 'not only not' (non modo) if followed by *ἀλλ' οὐδέ* (sed ne—quidem). Where *μὴ ὅτι* introduces the second of two balanced clauses, the first of which contains a negative, it='much less' (nedum): cf. Phaedr. 240 D—E *ἃ καὶ λόγῳ ἐστὶν ἀκούειν οὐκ ἐπιτερπές, μὴ ὅτι* (much less) *δὴ ἔργῳ—μεταχειρίζεσθαι.* Rep. III. 398 E *ἄχρηστοι* (=useless i.e. not useful) *γὰρ καὶ γυναιξὶν—μὴ ὅτι ἀνδράσιν.*

17. **τὸν μέγαν βασιλέα.** The Great King, or King of Persia, was the stock example of the man who unites all earthly bliss. Gorg. 470 E *δῆλον δὴ—ὅτι οὐδὲ τὸν μέγαν βασιλέα γιγνώσκειν φήσεις εὐδαίμονα ὄντα.* Cf. Meno 78 D and Soph. 230 D.

40 E 18. **αὐτὸν**=ipsum and belongs to *τὸν μέγαν βασιλέα*, from which it is separated by *εὐαριθμήτους ἂν εὑρεῖν* for the sake of greater emphasis.

19. **κέρδος**='gain'. Socrates does not say *ἀγαθόν*, because such a state is 'neither good nor bad', since *οὐδὲν ἔτι τῷ τεθνεῶτι δοκεῖ οὔτε κακὸν οὔτε ἀγαθὸν εἶναι* Ar. Eth. Nic. III. 9. 1115ᵃ 26, where on the other hand it is maintained that death is most formidable just because it does end all. Cf. Epicurus ap. Diog. Laert. X.

139 *ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητοῦν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.*

20. **οὐδὲν πλεῖον—εἶναι ἤ**='to be nothing more than', 'nihil *plus* quam' (Ficinus). Cf. Cicero's translation Tusc. I. 97 cui (sc. tali nocti) si *similis futura est* perpetuitas omnis consequentis temporis, etc. [**πλείων**, the reading of the Bodleian, would mean 'longer than', which is clearly absurd, v. App. 2.]

21. **οὕτω δή**='according to that view'.

οἷον ἀποδημῆσαι. See above on 40 C *οἷον μηδὲν εἶναι.* Cf. with the whole sentence Tac. Agr. 46 Si quis piorum manibus locus etc.

23. **ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσίν**='that after all every man who has died is existing in that other world'. On *ἄρα* v. above on *ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα* 34 C. *ἐκεῖ* and *ἐκεῖσε* are used of the other world as *ἐνθάδε* and *ἐνθένδε* are of this. Cf. Theaet. 176 B *πειρᾶσθαι χρὴ ἐνθένδε ἐκεῖσε φεύγειν ὅ τι τάχιστα.* Ar. Ran. 82 *ὅδ' εὔκολος μὲν ἐνθάδ', εὔκολος δ' ἐκεῖ.* So *ἐκεῖνος* sometimes='the departed', v. on 33 E above.

26. **τῶν φασκόντων δικαστῶν εἶναι.** For the case of *δικαστῶν* v. Goodwin Gk. Gr. p. 195. 41 A

27. **τοὺς ἀληθῶς δικαστάς.** Wohlrab compares Phaedo 109 E *ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀληθῶς οὐρανὸς καὶ τὸ ἀληθῶς φῶς καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς γῆ.*

28. **Μίνως τε—Τριπτόλεμος.** The first three (sons of Zeus) are named as judges of the dead in Gorg. 524 A, where we are told that Rhadamanthys judges those who come from Asia, and Aeacus Europeans, while Minos acts as referee. The whole of the concluding myth in the Gorgias (523 foll.) should be read in connection with this passage. Triptolemus was according to some accounts the son of King Eleusis: he generally appears in connection with the worship of Demeter. In the Homeric hymn to Demeter 149 foll., Triptolemus is spoken of as a judge on earth, but this is the only passage, according to Riddell, in which he figures as a judge of the dead.

31. **Ὀρφεῖ—καὶ Μουσαίῳ.** Orpheus and Musaeus were the two great mythical bards of Greece. They were supposed to have done much for the religion and general civilization of their country, v. Ar. Ran. 1032—1033 *Ὀρφεὺς μὲν γὰρ τελετάς θ' ἡμῖν κατέδειξε φόνων τ' ἀπέχεσθαι, Μουσαῖος δ' ἐξακέσεις τε νόσων καὶ χρησμούς.* Cf. Prot. 316 D.

33. **ἐπὶ πόσῳ—ὑμῶν**='what would not some of you give for that!' Cf. Hdt. III. 38 *εἴρετο ἐπὶ κόσῳ ἂν χρήματι βουλοίατο.*

The Greek idiom frequently makes use of the interrogative pronoun where in English we use the exclamation. On τις cf. supra 30 D and note.

34. **πολλάκις θέλω τεθνάναι.** So B. Plato nearly always uses *ἐθέλω* rather than *θέλω* after a consonant: this passage like *ὃν ἂν θέλῃ* in Phaedr. 249 B is an exception. The form *ἐθέλω* (here found in T) is throughout far commoner in Plato than *θέλω*: see Schanz Novae Commentationes Platonicae p. 102.

35. **ἔμοιγε καὶ αὐτῷ**='for myself especially'.

41 B 36. **Παλαμήδει.** See Virg. Aen. II. 81 foll. Odysseus is said to have caused a forged message from Priam to be delivered to Palamedes: whereupon the latter was stoned by the Greeks on a false charge of treason (falsa sub proditione Virg. l. c.). In the Xenophontic Apology § 26 Socrates consoles himself in much the same way by reflecting on the fate of Palamedes: see also Mem. IV. 8. 10. The story of Palamedes was dramatized by all three tragedians, v. Dindorf, Poetae Scenici Graeci[5], pp. 113, 145, 333. The story of Ajax is familiar from Sophocles' play.

38. **ἀντιπαραβάλλοντι.** For the asyndeton cf. note on 22 A supra *οἱ μὲν μάλιστα.* [App. 2.]

40. **καὶ δὴ καί**='and above all' introduces a climax, see on 26 D supra. *τὸ μέγιστον*='which is the chief thing' is the acc. in apposition to the sentence: v. supra note on 34 D. The inf. *διάγειν* is due to the preceding *οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη*: the interrogatives depend on *ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα.*

44. **ἀγαγόντα**: *ἄγοντα* the reading of the Bodleian can hardly be right, v. App. 2.

45. **Σίσυφον.** The name is probably connected with *σοφός*. Cf. *ἀσύφηλος*='insipiens' in Homer (Gustav Meyer, Griech. Gr.[2] p. 75). Sisyphus king of Corinth was notorious in legend for treachery and deceit: v. Od. XI. 593 foll.

41 C 45. **ἢ—οἷς ἐκεῖ κτλ.**='or one might name ten thousand more, both men and women, with whom' etc. Cf. Gorg. 483 D *ἢ ἄλλα μυρί' ἄν τις ἔχοι τοιαῦτα λέγειν.* [On the punctuation v. App. 2.]

47. **ἀμήχανον—εὐδαιμονίας**='an infinite happiness' (Church). Cf. Thuc. I. 118. 2 *ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν εὐδαιμονίας*, and Pl. Theaet. 175 A *ἄτοπα τῆς σμικρολογίας.*

48. **τούτου γε ἕνεκα** sc. *τοῦ διαλέγεσθαι κτλ.*

CHAPTER XXXIII.

3. **ἕν τι τοῦτο διανοεῖσθαι** = 'to consider this one thing', lit. 'one thing, this'. Cf. *εἷς μέν τις* in 25 B. **ἀληθές** = 'which is true' is added emphatically like *δίκαιον* supr. 18 A.

8. **ἀπηλλάχθαι πραγμάτων** = 'be rid of trouble'. In *βέλτιον ἦν* the imperfect is used as in 39 B above *οὕτω καὶ ἔδει σχεῖν*. 41 D

11. **οὐ πάνυ** = 'hardly', v. on 19 A.

14. **τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι** = 'for this they deserve to be blamed'. *ἄξιον* is the predicate to *τοῦτο*. "Cf. *ἄξιός ἐστιν ἐπαινέσαι* (=qui laudetur)" Göbel. Infra *τιμωρήσασθε* = 'take your revenge upon'. 41 E

23. **ἀλλὰ γάρ** v. on 19 C. 42 A

26. **πλὴν ἤ.** Cf. Ar. Nub. 361 *πλὴν ἢ Προδίκῳ* and *ἤ* in *ἀλλ' ἤ* supra 34 B. Well might Cicero (Tusc. Disp. I. 99) admire the impressive ending of this noble speech. 'Nihil autem melius extremo: *Sed tempus est*, inquit, *iam hinc abire*, *me*, *ut moriar*, *vos*, *ut vitam agatis. Utrum autem sit melius*, *dei immortales sciunt: hominem quidem scire arbitror neminem*.'

APPENDIX I.

Apol. 26 D—E.

καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι ταῦτα παρ' ἐμοῦ μανθάνουσιν, ἃ ἔξεστιν ἐνίοτε, εἰ πάνυ πολλοῦ, δραχμῆς ἐκ τῆς ὀρχήστρας πριαμένοις Σωκράτους καταγελᾶν, ἐὰν προσποιῆται ἑαυτοῦ εἶναι, ἄλλως τε καὶ οὕτως ἄτοπα ὄντα.

This passage has been the subject of much dispute. I shall endeavour to state as briefly as possible the arguments in support of the various interpretations, and the reasons which have led me to take the view given in the notes.

The first view which requires to be considered is that of Böckh. In his *Staatshaushaltung der Athener*, Vol. I. p. 61 he remarks: 'In Sokrates' Zeit muss in der Orchestra des Dionysischen Theaters natürlich zur Zeit, wann nicht gespielt wurde, ein Buchhandel gewesen sein; wo man des Anaxagoras Bücher, wenn hoch, zu einer Drachme haben konnte.' In a note he adds: 'Dies ist der Sinn der meistentheils missverstandenen Stelle des Platon Apol. S. 26 D—E.' This view is still maintained by Polle (Fleckeis. Jahrb. 1868 pp. 770—772) and Göbel: by the latter not without some hesitation.

Besides the *a priori* improbability that the theatre of Dionysus should have been used as a bookseller's shop, it is a serious objection to this view that the theatre was too far from the agora for people to be likely to frequent it in order to buy books. Further the word *ὀρχήστρα* is apparently seldom used in the sense of the orchestra of the theatre so early as the time of Socrates (Mahaffy in Hermathena IV. pp. 84—85).

The second interpretation, adopted by Cron and the editors generally, is as follows. We know that Euripides, and probably other dramatists, availed themselves of the doctrines of the phy-

sicists, and in particular of Anaxagoras, for poetical purposes. In the Phaethon—probably an early play (see Von Wilamowitz-Möllendorf in Hermes XVIII. p. 434)—Euripides called the sun a χρυσέα βῶλος: and in Orestes 982—986 we read: μόλοιμι τὰν οὐρανοῦ μέσον χθονός τε τεταμέναν αἰωρήμασι μυρίαις πέτραν ἀλύσεσι χρυσέαισι φερομέναν δίναισι βῶλον ἐξ Ὀλύμπου. It is inferred that Socrates is expressing indignation that he should be charged with teaching doctrines which any one could hear for the sum of a drachma in the choral odes of the tragedians.

This interpretation, though hardly 'teeming with absurdity', as Mahaffy asserts, is open to serious objections. In the first place it is doubtful if 'buying doctrines from the orchestra' could mean 'paying money to learn these doctrines from choral odes'. Secondly, the charge for admission to the theatre was not a drachma, but two obols (διώβολον), and there is no good authority for the assertion that the admission-fee ever rose to a drachma per man, nor can it be supposed that the lessee of the theatre would have been allowed to sell the best places at a higher price (Mahaffy Hermathena III. p. 460 foll.). To assert with Fränkel (Anmerkungen zu Böckh's Staatshaushaltung^3 Vol. II. p. 13^*) that a drachma is named as the price of a *three* days' ticket is to make Socrates guilty of an anti-climax: for one need not have spent a drachma when two obols would have been enough, and 'two obols at most' would have been far more emphatic as a climax. Thirdly, the natural thing for Socrates to say was not 'go and learn Anaxagoras' doctrines from the *poets*, his pupils', but 'go and read Anaxagoras' own book'. Plato would hardly have made Socrates recommend Euripides as a better exponent of Anaxagorean views than Anaxagoras himself.

The third view, which I have adopted in my note, is that of Schöne (Fleckeis. Jahrb. 1870 pp. 802—803). It is put forward and vigorously defended by Mahaffy in the articles cited above, although he does not refer to Schöne: and Reinhardt, in a review of Bertram's edition of the Apology and Crito (Philologische Rundschau for May 17, 1884), has also signified his adhesion to it. On the other hand, Birt (Das antike Buchwesen p. 434) argues that καὶ δὴ καί[1] must introduce something distinct from βιβλία: he also points out that ἐνίοτε is difficult to explain upon this view: and a similar line of argument is taken by Fränkel (l. c.). The use

[1] Mahaffy reads καὶ δή: I know not on what authority.

of καὶ δὴ καὶ does not constitute a serious difficulty, for the following sentence may be regarded as a sort of climax[1]: and ἐνίοτε though obscure, is not perhaps inexplicable. But by far the weightiest argument against Schöne's view is that drawn from the price of books at Athens[2]. It is undoubtedly a shock to be told that Anaxagoras' περὶ φύσεως could be bought in the time of Socrates for a drachma *at most*. But it must be remembered that the price is hardly less difficult to explain on Cron's view: and in point of fact, it is allowed by Birt that we know nothing of the price of books in Athens at the time. The fact that two χάρται cost two drachmae and four obols in 407 B.C. proves nothing, as Birt admits, for we know neither the quality of the paper nor how much a χάρτης contained. It is useless to argue from the prices of books in later times, when money was cheaper: and, if a man could be conveyed from the Pontus to Athens for two drachmae[3] at most, I confess I do not see why half that sum may not have occasionally (ἐνίοτε) procured a copy of the περὶ φύσεως[4]. Books must have been fairly cheap and common before Ar. could have written βιβλίον τ' ἔχων ἕκαστος μανθάνει τὰ δεξιά (Ran. 1114).

That there was a book-market in or near the market-place is clear from Eupolis Frag. 304 (ed. Th. Kock): περιῆλθον εἰς τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρόμμυα καὶ τὸν λιβανωτόν, κεὐθὺ τῶν ἀρωμάτων, καὶ περὶ τὰ γέλγη χοὗ τὰ βυβλί' ὤνια. The exact locality of the Orchestra is not fixed: see Wachsmuth Die Stadt Athen in Alterthum p. 170 foll. From Arist. Rhet. I. 9. 38 (where see Cope) and Aristoph. Eccles. 681—682 it would seem to have been actually in the Agora: τὰ δὲ κληρωτήρια ποῖ τρέψεις; ΠΡΑ. εἰς τὴν ἀγορὰν καταθήσω κᾆτα στήσασα παρ' Ἁρμοδίῳ κληρώσω πάντας κτλ., for the statue of Harmodius was in the Orchestra: see note on 26 E. Milchhöfer in the Denkmäler des classischen Alterthums, p. 165, places it to the north of the low ground between the Acropolis and the Areopagus, but differs from Köhler in believing it to be a terrace of earth and not of rock: compare Plutarch Dem. Ch. XII. When any independent evidence is found connecting the book-market with the Orchestra, I shall regard Schöne's view as proved: I have adopted it now, because I believe the balance of evidence is in its favour[5].

[1] See note on Apol. 26 D. [2] Fränkel l. c. [3] Plato Gorg. 511 D.

[4] See also Hager in the Transactions of the Cambridge Philological Society, Vol. I. p. 246 foll.

[5] Compare now (1889) L. C. Purser in Classical Review, Vol. I. p. 150.

APPENDIX II.

On certain points in the Text of the Apology.

It is not my purpose to give an elaborate account of the MSS of Plato: for this the reader may be referred to Schanz's Commentationes Platonicae (1871), to his Studien zur Geschichte des Platonischen Textes (1874) and especially to his treatise Über den Platocodex der Markusbibliothek in Venedig (1877), together with Jordan (Fleckeisen's Jahrb. 1876 p. 769 ff.) and Kroschel (ibid. 1881 p. 553 ff.). Schanz and others maintain that the Platonic MSS fall into two families, the first of which is best represented by the Bodleian (B=Bekker's 𝔄), the second by a manuscript in the library of St Mark's at Venice (T=Bekker's *t*). The former has been repeatedly collated: the latter (according to Kral) Jordan has collated for the Apology. A full collation of T is now contained in one of the two school editions of Schanz (1893). The relative importance of these MSS is still a matter of dispute. Till recently the Bodleian was regarded as far the most valuable: but it is now generally admitted that in some respects T is a good second to B. Schanz believes that T is the source of all the MSS of the second class. According to the same authority, both families can be traced to one lost archetype, which is not earlier than 400 A.D. See Schanz Studien pp. 23—45 and Über den Platocodex pp. 107—108.

I proceed to discuss those points of textual criticism and exegesis which seemed to require special treatment in an Appendix.

17 A. ὅ τι. Cron writes ὅτι, on the ground that ὅ τι would open the door to ὅ τι ποτε, and even to ὅ ττι in Homer (Kritische und exegetische Bemerkungen zu Platon's Apologie p. 77). That ὅτι and ὅ τι were still felt by the Greeks themselves to be the same word (=Latin quod) is probable on many grounds and in particular from the phrase ὅ τι παθών='propterea quod'. The origin of that phrase is perhaps this. τί='what': therefore τί παθών='why' in direct and ὅ τι παθών='why' (ὅ τι) in indirect; but as ὅ τι and ὅτι are the same word, and as ὅτι means not only 'why', but also 'because', ὅ τι παθών also comes to mean 'because' (v. also note on 36 B). I think

Cron (who is followed by Wohlrab) is theoretically right in printing the words in the same way: but for the sake of clearness I have conformed to the usual practice and written *ὅ τι* for 'what' and *ὅτι* for 'that' or 'because'. In such a case as Charm. 170 B–C, where the point turns on the distinction between 'what' and 'that', it would be extremely inconvenient to write *ὅτι* in both cases.

χρῄ. So Hdf. with some MSS: Bekk. *χρῇν*. B has *χρῇν* with *ν* erased: T *χρὴν* (sic).

17 B. **οὐ κατὰ τούτους.** Muretus wrongly took *κατά* as = 'according to', and rejected *οὐ*, which is found in all MSS.

17 D. **ἔτη γεγονὼς ἑβδομήκοντα.** So B and most of the better class of MSS: the others have *πλείω ἑβδομήκοντα* or *πλείω ἢ ἑβδομήκοντα*. Later writers assign Socrates' birth to 470 or 471: but cf. Crito 52 E *ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα*.

18 A. **ψεύδη.** B has *ψευδῆ*: see note *in loc.*

18 B. **κατηγόρουν ἐμοῦ οὐδὲν μᾶλλον ἀληθές.** So I read for *μᾶλλον οὐδὲν ἀληθές* of B: T reads *οὐδὲν ἀληθές* without *μᾶλλον*. Riddell retains *μᾶλλον*, taking it with *κατηγόρουν* cf. 18 E *πολὺ μᾶλλον ἢ τῶνδε τῶν ὕστερον*. Schanz formerly read *μὰ τὸν—οὐδὲν ἀληθές* cf. Gorg. 466 E *μὰ τόν, οὐ σύ γε*: now he follows T. Other editors either reject all three words or read *οὐδὲν ἀληθές*. Mr Hadley of Pembroke College suggests *μᾶλλον* <*ἢ*> *οὐδὲν ἀληθές*.

18 D. **κωμῳδοποιός.** So BT Schanz: but in Symp. 223 D both B and T have *τραγῳδιοποιόν* and *κωμῳδιοποιόν*. Bekk. with good MS authority prints the shorter forms in Rep. 597 E 605 C 606 C 607 A Phaed. 70 C.

19 C. **οὐχ ὡς ἀτιμάζων—φύγοιμι.** This sentence is very difficult. There is no variation of any importance in the MSS. The clause *μήπως—φύγοιμι* is taken as the expression of a wish by F. A. Wolf and most editors and translators including Riddell and Kral (1885): Cron (Bemerk. p. 83 foll.)—with whom Ludwig and Göbel agree—takes it as a final clause: but in that case *φύγω* would at least be more regular: v. Goodwin's Moods and Tenses p. 115. Eichler in the Philolog. Rundschau V. p. 815 presses *ὡς* and understands the sentence as follows: I don't say this *to make you fancy* that I despise such knowledge, so that I may not be accused of etc.: i.e. my contempt for these doctrines is not feigned merely to keep Meletus from prosecuting me again. If *μήπως* were a final clause I think we should expect it to be put less ambiguously e.g. *οὐ τούτου ἕνεκα—ἵνα μὴ κτλ.* *τοσαύτας δίκας* is also difficult: Wolf

translates it by 'tot criminibus': Heindorf's remark is 'quot sunt qui talium rerum scientiam profitentur': at least it can hardly mean 'so grave a charge'. In my notes I have given the view which in my opinion presents the fewest difficulties: I do not think it quite satisfactory, but it is better than to bracket the words 'quia sanam interpretationem spernunt'. [Cron in his last edition (1882) also remarks "Die Bedenken gegen diese Worte sind nicht unbegründet".]

20 B. εἰ ὡς ἀληθῶς ἔχοι. So BT: but B presently has *διδάσκει*. I follow T with Schanz.

20 C. εἰ μή τι ἔπραττες ἀλλοῖον ἢ οἱ πολλοί is bracketed by Herm. Cob. Sch. Kral. I retain it with MSS Cron Göbel etc. See my note on 18 C *ἀπολογουμένου οὐδενός* and Wohlrab's excellent remarks on *ἀθέτησις* in the criticism of the Apology (Fleckeis. Jahrb. 1876 pp. 122 foll.).

21 A. ἑταῖρός τε καί. Cobet rejects *ἑταῖρός τε*: Ludwig, Schanz and Kral reject all three words. Vahlen in the Zeitschr. f. d. Oesterr. Gymnas. 1872 p. 522 while remarking that *ἑταῖρος, ὅς γε καί* would be a better remedy than to reject the words, defends the text by the passages cited in my note.

21 C. διασκοπῶν οὖν τοῦτον—καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ. Schanz brackets the last three words: Wex in Fleckeis. Jahrb. 1856 p. 670 includes them in the parenthesis as a participial clause parallel to *πρὸς ὃν ἐγὼ σκοπῶν*: but this throws too much emphasis on *καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ*: see also Cron (Bemerkungen pp. 89–90), who quotes Xen. Anab. IV. 2. 12 *καὶ ἕτερον ὁρῶντες ἔμπροσθεν λόφον κατεχόμενον ἐπὶ τοῦτον αὖθις ἐδόκει πορεύεσθαι*, where however L. Dindorf reads *ὁρῶσιν*. Göbel (Fleckeis. Jahrb. 1882 p. 747) makes the parenthesis begin with *τοῦτον*, which he takes as the object after *λέγειν*, arguing that *διασκοπεῖν* is equivalent to dispicere, perspicere, not to *ἐξετάζειν*, and cannot take a person as its object: but Kral (p. XI) in reply quotes Prot. 311 B *καὶ ἐγὼ ἀποπειρώμενος Ἱπποκράτους τῆς ῥώμης διεσκόπουν αὐτόν*.

21 E. αἰσθανόμενος μὲν καὶ λυπούμενος καὶ δεδιώς. Wex in Fleck. Jahrb. 1856 p. 671 rightly translates 'sentiens cum maerore et metu'. Cobet and Schanz bracket *καί*: v. Cobet Var. Lect. p. 191. F. A. Wolf Stallbaum Cron and apparently Göbel take all three participles as coordinate; Göbel cites Xen. Cyrop. VI. 2. 30 for *ὅτι* after *δεδιώς*.

22 A. ἵνα μοι καὶ ἀνέλεγκτος. So MSS. Stephanus followed by

Schanz reads *ἵνα μή μοι κτλ.*: Hermann *ἵνα μοι κἂν ἐλεγκτός*, but the text is undoubtedly right (so Riddell Cron Göbel Kral etc.).

22 C. ἐν ὀλίγῳ. Hermann reads *ἐνὶ λόγῳ* against the MSS.

22 D. καὶ οἱ ἀγαθοὶ δημιουργοί is suspected by Hirschig and Schanz: but see above on 20 C (App. 2) *εἰ μή τι ἔπραττες ἀλλοῖον ἢ οἱ πολλοί* and my note on 18 C *ἀπολογουμένου οὐδενός*.

23 A. καὶ φαίνεται τοῦτ' οὐ λέγειν τὸν Σωκράτη. This is a most difficult passage. MSS have *τοῦτον* which Ast defends, taking *τοῦτον τὸν Σωκράτη* as = *ἐμέ*. The Vulgate has *τούτου*. F. A. Wolf (who is followed by Bekk. Herm. Ridd. Whlb. Sch.) reads *τοῦτ' οὐ*: Mudge Stallbaum Cron Göb. Kr. read *τοῦτο* with slender MS authority. In favour of *τοῦτ' οὐ* may be urged: 1) it is somewhat nearer to the good MSS than *τοῦτο*: 2) it gives a somewhat simpler meaning. *οὐ* is followed by *δέ* as infra 24 B *θεοὺς οὓς ἡ πόλις νομίζει οὐ νομίζοντα, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά*. *τοῦτο* means *ὅτι σοφός ἐστιν*, as would be understood from the context. Those editors who read *τοῦτο λέγειν* generally refer *τοῦτο* to the clause *ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία—οὐδενός* and understand *φαίνεται τοῦτο λέγειν* as 'it is evident that he says this', *τοῦτο* here denoting the same thing as *τοῦτο* in line 9: only *φαίνεται τοῦτο λέγειν* according to Eichler (Philolog. Rundschau V. p. 814) would mean '*apparently* he says this', and *προσκέχρηται*, not *προσκεχρῆσθαι*, would have to follow in that case. Göbel takes *τοῦτο* as anticipatory of the clause *ὅτι οὗτος ὑμῶν κτλ.*, regarding *προσκεχρῆσθαι—ποιούμενος* as semi-parenthetical, and *ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι* as a kind of repetition of *τοῦτο*: this strikes me as somewhat heavy and forced. Füsslein (Philologus XLIII. 1883—1884 p. 243) proposes *ταὐτόν* for *τοῦτον* of MSS: taking *ταὐτόν* as = *ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία κτλ.* If Eichler's objection can be surmounted—and I think it can, since *φαίνεται τοῦτο λέγειν—προσκεχρῆσθαι δὲ—ἐμὲ παράδειγμα ποιούμενος* = *φαίνεται τοῦτο λέγων—προσκεχρημένος δὲ—ἐμὲ παράδειγμα ποιεῖσθαι*, *φαίνεται* being connected logically with *ἐμὲ παράδειγμα ποιούμενος*—I think *τοῦτον* of the MSS might possibly be retained as equivalent to *τὸν χρησμόν* (supra line 9 *ἐν τῷ χρησμῷ τούτῳ*): the meaning then would be: 'he seems to apply this oracle to Socrates and to have used my name for it, in order to make me an example etc.' But on the whole I incline to *τοῦτ' οὐ*. Two objections of some force might be urged against it. First, *τοῦτ' οὐ* in that case denotes something different from the *τοῦτο* immediately preceding in line 9. I do not think this objection serious, since that *τοῦτο* is merely anticipatory of the following clause,

like the Latin *illud*. I have endeavoured to obviate this difficulty by printing a full stop before *καὶ φαίνεται*. Secondly, Cron (Bemerk. p. 91) argues that *προσ-* in *προσκεχρῆσθαι* has no force unless we read *τοῦτο*: he translates 'bediente sich aber d a z u noch meines Namens'. But *προσχρῆσθαι* (a very frequent word in Plato, less common elsewhere) sometimes means to call in the aid of something one could do without, as here the God might have expressed his meaning without using Socrates' name at all: see Ast's Lexicon Platonicum s. v. *προσχρῶμαι*.

23 D. **ἀλλ' οὐχ αὑτοῖς.** So the good MSS and all the best edd. except Whlb. who reads *ἀλλ' οὐκ αὐτοῖς*. Socrates implies that instead of being angry with him they should have been angry with themselves: the reading *ἀλλ' οὐκ αὐτοῖς* is incorrect, because they would of course be angry with their examiners in any case.

23 E. **ξυντεταγμένως.** So the best MSS and Bekk. Ridd. Cr. Wohlrab: Sch. Göb. Kr. etc. read *ξυντεταμένως* with E. Riddell explains *ξυντεταγμένως* as 'in set array', comparing Aeschin. *περὶ παραπρεσβείας* § 74 *οἱ ξυντεταγμένοι ῥήτορες*. *ξυντεταμένως* and *ξυντεταγμένως* are found more than once as variants in Platonic MSS v. Ast Lex. Plat. s. v. *συντεταμένως*.

καὶ πάλαι καὶ νῦν with the second hand in B and Cron Whlb. Göb. Kr. T omits *νῦν*: so also Stallb. Ridd. Wag. Sch.

24 D. **ἐμὲ εἰσάγεις τουτοισί.** So MSS Bekk. Ridd. Cr. Göb. Kr.: Sch. reads *εἰς τουτουσί* after Cob.

25 E. **ἢ εἰ διαφθείρω, ἄκων.** So MSS: Sch. after Steph. reads *ἢ διαφθείρω ἄκων*: Naber *ἢ εἰ διαφθείρω, διαφθείρω ἄκων*.

26 A. **τῶν τοιούτων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημάτων.** Cob. boldly reads *τῶν τοιούτων ἕνεκα ἁμαρτημάτων*.

παύσομαι ὅ γε ἄκων ποιῶ. So MSS Bekk. Ridd. Cr. Göb. Kr.: Sch. reads *οὗ γε* for *ὅ γε*. Perhaps *παύσομαι, ὅ γε ἄκων ποιῶ* 'I will stop, as I am doing it unwillingly'.

26 C. **ταῦτα διδάσκειν.** So MSS and Edd. Perhaps we should read *ταὐτὰ διδάσκειν*.

26 D. **'Αναξαγόρου.** Baiter strangely requires *Σωκράτους*: Sch. brackets the word: Kr. reads *'Αναξαγόρου οἴει κατηγορεῖν*—<*ἢ*> *καὶ κτλ*. The sentence is of course a question.

26 E. **πριαμένοις.** Ridd. reads *πριαμένους* against MSS.

οὑτωσί σοι δοκῶ οὐδένα νομίζω θεὸν εἶναι is the reading of the best MS: I follow Wagner in taking *οὑτωσί σοι δοκῶ* as a question.

Most Edd. read *οὑτωσί—δοκῶ—νομίζειν κτλ.* with inferior MSS: Sch. once bracketed *δοκῶ*, and read *νομίζω*.

27 C. εἴτ' οὖν καινὰ εἴτε παλαιά, ἀλλ' οὖν κτλ. So Göbel: Sch. and the other Edd. print a full stop (or colon) after *παλαιά*. In 34 E Göbel's view seems less natural.

27 E. ἵππων μὲν παῖδας ἡγοῖτο ἢ καὶ ὄνων [τοὺς ἡμιόνους] κτλ. The words *τοὺς ἡμιόνους* are in all the MSS, and were already in the text used by Arrian. If they are genuine, *ἢ* before *καί* must be rejected, as is done by Bekk. Sch. Dyer. Münscher in Fleck. Jahrb. 1865 p. 473 argues that *τοὺς ἡμιόνους* is genuine, partly on the ground that mules may be considered the *bastard* offspring of horses and asses just as *δαίμονες* are spoken of above as *νόθοι παῖδες* of gods and nymphs or other mothers. But the illegitimacy does not require to be illustrated in the simile: and besides, (as I have remarked in my note), if we retain *τοὺς ἡμιόνους*, and reject *ἢ* before *καί*, the illustration will then imply that Socrates does not believe in *νύμφαι ἢ τινες ἄλλαι*, a charge which Meletus has not made. Winckelmann reads *ἢ* <*ἵππων*> *καὶ ὄνων, τοὺς ἡμιόνους*, which may possibly be right. Cron and Wohlrab reject *καί* after *ἢ* as well as *τοὺς ἡμιόνους*: but *καί* should be retained (so also Ridd.): see my note. Kral reads *ἵππων μὲν παῖδας ἡγοῖτο καὶ ὄνων, ἵππους δὲ καὶ ὄνους μὴ ἡγοῖτο εἶναι*. The simplest view is to hold that *τοὺς ἡμιόνους* is a gloss by some one who in reading failed to notice the *ἢ* before the *καί*.

ταῦτα—τὴν γραφὴν ταύτην. Herm. Ridd. Cr. Göb. reject *τὴν γραφὴν ταύτην*: Sch. brackets *ταῦτα*. Wagner and Kral retain both, and take *ταῦτα* with *ἀποπειρώμενος*, the latter illustrating the hyperbaton by Apol. 26 B *οὐ ταῦτα λέγεις ὅτι διδάσκων διαφθείρω*: Crit. 50 E Apol. 26 A etc. I think it more natural to take the words as I have taken them.

ὡς οὐ τοῦ αὐτοῦ ἐστίν κτλ. The choice clearly lies between Wecklein's view and that of Cron. The latter omits *οὐ* after *ὡς*: but Cron's view can hardly be maintained unless *τοῦ αὐτοῦ* after *αὖ* be also rejected (so Kral). If we follow Cron, the meaning is, 'you cannot possibly persuade any one who has the slightest understanding that one and the same individual may believe in *δαιμόνια* and in *θεῖα* and not both in *δαίμονες* and in *θεοί*. I prefer to follow Wecklein 1) because it is natural that Socrates should thus emphatically state his conclusion both positively and negatively, 2) because I think it is bolder to omit *τοῦ αὐτοῦ* and particularly *οὐ* than to assume that the words supplied by Wecklein have fallen out. Bekk. Hermann

Ridd. Whlb. retain the MSS reading: but I do not think any one who has mastered the argument of the chapter will agree with them: and besides, the transition to the negative proposition *καὶ αὖ τοῦ αὐτοῦ μήτε κτλ.* is inexplicable except upon Cron or Wecklein's view. The MSS text is unsuccessfully defended by Keck (Fleck. 1861 p. 408), Münscher (ibid. 1865 p. 474) and Bäumlein (ibid. 1866 p. 117): see in reply Cron ibid. 1866 p. 123 and Bemerk. p. 96 foll. Göbel's view, according to which *ὡς οὐ—ἥρωας* is parenthetical and *ὡς*= 'since', is more ingenious than convincing.

28 D. τάξῃ ἡγησάμενος—ἢ—ταχθῇ. Some MSS have *τάξῃ—ἤ*, but the second hand in B '*ἢ* punctis notavit' (Sch.), and Stobaeus and other ancient authors quote the passage without *ἤ*. *ἢ* is retained by Bekk. St. Herm. Ridd. Wagner: it is bracketed or rejected by Cron Whlb. Sch. Göb. Kr. Wex in Fleck. Jahrb. 1856 p. 670, rejects *ἢ* with the question 'kann man vielleicht auch sagen: "Wer sich selbst tödtet, entweder aus Lebensüberdrusz oder weil er von einem andern getödtet wird"?'

30 B. ἀφίετε ἢ μή, ἀφίετε is proposed by Schlenger (Philologus XLI. p. 532 foll.). This is ingenious and at first sight pleasing: but it makes the sentence somewhat abrupt.

30 D. ἀτιμώσειεν. MSS *ἀτιμάσειεν*, which is retained by Bekk. St. Ridd. Whlb. Riddell says *ἀτιμάζω* can bear the same sense as *ἀτιμῶ*, citing Legg. 762 D *περὶ τὰς τῶν νεῶν ἀρχὰς ἠτιμάσθω πάσας*, but there the meaning is more general. Hermann's emendation *ἀτιμώσειεν* is confirmed by Stobaeus, as well as by the passage in Rep. VIII. 553 B (though there too some MSS have *ἀτιμασθέντα*, cf. Cron Bemerk. p. 99): it is accepted by Cron Sch. Göb. Kr.

30 E. ὑπὸ τοῦ θεοῦ. So MSS Bekk. Ridd. Wag. Huhle (v. infra): Stallb. Sch. Cron Whlb. Göb. Kr. bracket or reject the words with Hirschig. This whole simile is discussed by Cron in his Bemerkungen p. 99 foll.: Cron there decides that *μύωψ* is 'a spur.' Huhle in Fleckeisen's Jahrb. 1879 p. 105 foll. proves I think beyond dispute that the word here means a gadfly. To this view the *τινός* (cuiusdam) points as well as *γελοιότερον* and *νωθεστέρῳ*: the last word (says Huhle) is not equivalent to *βραδυτέρῳ* but means 'somewhat lazy' 'träge, der Regsamkeit und Schneidigkeit ermangelnd', as in Politicus 310 E. Cron's reply (ibid. p. 403 foll.) proves nothing. Wecklein (ibid. p. 765) interposes in the controversy as an *ἔφεδρος*, and tries to discover a *via media*, taking *μύωπος* in *ὑπὸ μύωπός τινος* as 'a spur', and understanding it in the

rest of the simile as 'a gadfly': but this will convince nobody. Cron finally closed the controversy (ibid. p. 817) by demolishing Wecklein's view.

31 A. κρούσαντες. So MSS: Herm. strangely reads *ὀρούσαντες*. The simile is of course changed (see my note). The notes of Stallbaum and Elberling excite the mirth of Huhle (l. c.). '*κρούειν* quod usurpatur de animalibus vel cornibus vel pedibus ferientibus ac pulsantibus' St. 'Hoc vocabulo propterea usus esse videtur, quod civitatem cum equo comparavit; nam *κρούειν* proprie de animalibus usurpatur, quae cornibus petunt' Elberling.

31 B. εἶχον ἄν τινα λόγον. So B and most of the better MSS and all good Edd. Sch. formerly read *εἶχεν ἂν* with E etc., but now writes *εἶχον ἄν*. Wex in Fleck. Jahrb. 1856 p. 670 reads *εἶχεν ἂν* on the strength of Phaedo 62 B et al., but Apol. 34 B proves *εἶχον* right here.

31 C. ὡς ἀληθῆ λέγω. So MSS: Herm. Ridd. *ἀληθῆ ὡς λέγω* without MS authority.

31 D. ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίγνεται φωνή. *φωνή* although found in all MSS is rejected by all Edd. except Fischer and Riddell. Keck also defends the word: v. Cron Bemerk. p. 102 foll. I think *φωνή* is an interpolation: if it is retained, it must be viewed as part of the predicate 'that something divine and supernatural becomes to me a voice', and lines 9 and 10 must then be translated 'This I have had from my childhood, becoming a voice (with *γιγνομένη* for *γιγνόμενον* cf. in 18 A *αὕτη*=*τοῦτο*), and when it becomes this (quae cum fiat) etc.' But the passage quoted from the Euthyphro shews that *μοι γίγνεται*='comes to me.'

32 A. ἅμα καὶ ἅμα ἄν. So Cron with B etc. *ἅμ' ἂν* Bekk. *ἅμ' ἂν καὶ* Herm. *ἅμα κἂν* Ridd. Sch. *ἄρα καὶ ἅμ' ἂν* Madvig *ἅμα* Sch. *ἅμα καὶ* Kr. (the reading of T). Professor Campbell's suggestion (ap. Ridd.) *ἄλλα καὶ ἄλλ' ἂν ἀπολοίμην* 'meet death in sundry forms' seems questionable Greek: *μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα θορυβείτω* in 27 D is different.

καὶ δικανικά. Herm. strangely reads *οὐ δικανικά*.

32 B. 'Αντιοχίς. So MSS and most Edd. except Wagner and Kral who bracket or reject the word. Cron (Bemerk. p. 104 and in the Appendix to his 8th ed.) inclines to regard the word as a gloss, but refers to Xen. Ages. 1 10 *τὰς ἐν τῇ 'Ασίᾳ πόλεις 'Ελληνίδας* in support of the text.

καὶ ἐναντία ἐψηφισάμην is bracketed by Herm. and Sch.

33 B. ἐρωτᾶν. So MSS and Edd. except Göbel, who reads *παρέχω ἐμαυτὸν (ἐρωτῶν καί, ἐάν τις βούληται, ἀποκρινόμενος) ἀκούειν κτλ.*: see his Fulda program 1882 p. 3 foll. I do not think he makes out his case.

34 D. τοῦτο αὐτὸ τὸ τοῦ Ὁμήρου. If the emphasis appears to be excessive, we may perhaps read *αὖ* for *αὐτό* (see note *in loc.*); but it is probably safer to adhere to the MSS (with other Edd.).

34 E. εἴτ' οὖν ἀληθὲς—ψεῦδος, ἀλλ' οὖν κτλ. is Göbel's reading: cf. supra on 27 C, App. 2.

τὸν Σωκράτη. So I read with the second hand in B, Bekk. and St. B has *τῷ Σωκράτει*, followed by Ridd. Whlb. (But this could only mean 'Socrates has resolved to excel etc.') Less good MSS read *τὸ Σωκράτη* and so Herm. Cron Wagner Göb. Kr. Schmelzer Sch.

35 B. οὔτε ὑμᾶς χρὴ ποιεῖν. So B etc. Ridd. Herm. Cron Wag. Göb.: Bekk. St. Sch. Whlb. Kr. read *ἡμᾶς* for *ὑμᾶς* with E, comparing 35 C *οὔκουν χρὴ οὔτε ἡμᾶς ἐθίζειν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν, οὔθ' ὑμᾶς ἐθίζεσθαι.*

35 D. ἄλλως τε μέντοι νὴ Δία πάντως. So B etc. Herm. Ridd. Cron Schmelzer: St. Göb. bracket *νὴ Δία πάντως*: *πάντως* alone is bracketed or rejected by Whlb. Sch. Kral.

36 C. εἰς ταῦτ' ἰόντα. B and other good MSS read *εἰς ταῦτ' ὄντα*, which Cron (followed by Wagner) retains, defending the expression by *πάρειμι εἴς τι*. But, not to speak of syntactical considerations, *ᾖα* in line 11 makes it almost certain that *ἰόντα* (the reading of T) is right here.

ἰών. So MSS and Bekk. Stallb. Herm. Ridd. Cron Göb.: Sch. and Whlb. bracket *ἰών*: Kral omits the word. Partly for the reasons stated in my note, and partly because *ἐπὶ τὸ ἰδίᾳ* and *ἕκαστον—εὐεργετεῖν κτλ.* are to my ear kept slightly apart by the sentence-accent, I think *ἰών* may be taken with *ἐπί*. The alternative is to reject the word. Infra *ἐνταῦθα* is generally taken as epanaleptic of *ἐπὶ δὲ τὸ ἰδίᾳ κτλ.*: I prefer to regard it as anticipatory of the following participial clause, for the reason stated in my note.

37 B. ᾗ μή. B has *ἢ*: but the second hand writes *ᾗ* along with the other MSS. The Edd. read *ἥ*, which may be right.

ἀντὶ τούτου δὴ ἕχωμαι. B and other good MSS read *ἕλωμαι*: E has *ἕλωμαί τι* (so Bekk.). If *ἕλωμαι* is retained, we can only explain the genitive as a partitive gen. depending on *τοῦ* (*τούτου* MSS) in *τοῦ τιμησάμενος*; but it will be allowed that this is somewhat

forced, and unlike the simple style of the Apology. Or if ἔλωμαι is supposed to be followed immediately by a partitive genitive, I know no other example of this construction, and here, if τούτου is retained, it is so harsh that Bekker felt it necessary to read ἔλωμαί τι with inferior MSS: while assuming that τοῦ for τούτου is right—as most scholars will allow—Socrates is then made to ask what is nearly the same question twice. If on the other hand we read ἔχωμαι, first one question of a more comprehensive character is asked, and then τοῦ τιμησάμενος—the specific question—follows with increased rhetorical effect. I believe Plato wrote ἔχωμαι: after this was corrupted into ἔλωμαι, τι was added in some inferior MSS to account for the genitive ὧν κτλ. Gomperz conjectures κακῶν ὄντων τί; τοῦ κτλ. Göbel, as is clear from his note, felt dissatisfied with the MS reading.

τοῦ τιμησάμενος. Meiser's emendation is accepted by Sch. Whlb. Wagner Kral.

37 C. χρήματα, ὁπόθεν ἐκτίσω. Hirschig brackets χρήματα, Göbel prints a comma before χρήματα and takes that word as the object after ἐκτίσω.

39 B. ὄφλων. So Bekk. Herm. Ridd. Whlb. Wagner: Cron and Kral read ὀφλών: so too Cobet Sch.

40 A. ἡ τοῦ δαιμονίου: rejected by Schleiermacher and bracketed by Schanz without sufficient reason.

40 C. μετοίκησις τῇ ψυχῇ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε. Cob. reads μετοίκησις τῇ ψυχῇ ἐνθένδε without MS authority: Schanz rejects τοῦ τόπου τοῦ.

40 E. πλεῖον. So Fischer Göbel Kral with one inferior MS: B and most edd. read πλείων.

41 B. τέθνηκεν· ἀντιπαραβάλλοντι κτλ. So I punctuate with Bekk. Whlb. Kr. Göbel prints a full stop before ὁπότε ἐντύχοιμι in line 36 and a comma before ἀντιπαραβάλλοντι.

καὶ δὴ καί. So T and Bekker: the Edd. generally read καὶ δὴ with the better class of MSS; but καὶ δὴ καὶ is very much more commonly used in prose to introduce a climax of this kind: see note on Apol. 26 D.

ἀγαγόντα. B has ἄγοντα, which is retained by Ridd. Cr. Göb.: most other edd. read ἀγαγόντα: I think the latter is alone possible here.

41 C. Σίσυφον; ἢ ἄλλους κτλ. I have slightly altered the punctuation, placing the mark of interrogation after Σίσυφον rather than after γυναῖκας, where it is generally placed.

INDEX TO THE NOTES.

CAMBRIDGE: PRINTED BY J. & C. F. CLAY, AT THE UNIVERSITY PRESS.

THE PITT PRESS SERIES.

COMPLETE LIST.

1. GREEK.

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
Aeschylus	Prometheus Vinctus	Rackham	2/6
Aristophanes	Aves—Plutus—Ranae	Green	3/6 *each*
,,	Vespae	Graves	3/6
,,	Nubes	,,	3/6
Demosthenes	Olynthiacs	Glover	2/6
Euripides	Heracleidae	Beck & Headlam	3/6
,,	Hercules Furens	Gray & Hutchinson	2/-
,,	Hippolytus	Hadley	2/-
,,	Iphigeneia in Aulis	Headlam	2/6
,,	Medea	,,	2/6
,,	Hecuba	Hadley	2/6
,,	Alcestis	,,	2/6
,,	Orestes	Wedd	4/6
Herodotus	Book V	Shuckburgh	3/-
,,	,, VI, VIII, IX	,,	4/- *each*
,,	,, VIII 1—90, IX 1—89	,,	2/6 *each*
Homer	Odyssey IX, X	Edwards	2/6 *each*
,,	,, XXI	,,	2/-
,,	Iliad VI, XXII, XXIII, XXIV	,,	2/- *each*
Lucian	Somnium, Charon, etc.	Heitland	3/6
,,	Menippus and Timon	Mackie	3/6
Plato	Apologia Socratis	Adam	3/6
,,	Crito	,,	2/6
,,	Euthyphro	,,	2/6
,,	Protagoras	J. & A. M. Adam	4/6
Plutarch	Demosthenes	Holden	4/6
,,	Gracchi	,,	6/-
,,	Nicias	,,	5/-
,,	Sulla	,,	6/-
,,	Timoleon	,,	6/-
Sophocles	Oedipus Tyrannus	Jebb	4/-
Thucydides	Book III	Spratt	5/-
,,	Book VII	Holden	5/-
Xenophon	Agesilaus	Hailstone	2/6
,,	Anabasis Vol. I. Text	Pretor	3/-
,,	,, Vol. II. Notes	,,	4/6
,,	,, I, II	,,	4/-
,,	,, I, III, IV, V	,,	2/- *each*
,,	,, II, VI, VII	,,	2/6 *each*
,,	Hellenics I, II	Edwards	3/6
,,	Cyropaedeia I, II (2 vols.)	Holden	6/-
,,	,, III, IV, V	,,	5/-
,,	,, VI, VII, VIII	,,	5/-

12/10/99
20000

2. LATIN.

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
Caesar	De Bello Gallico		
	Com. I, III, VI, VIII	Peskett	1/6 *each*
"	" II–III, and VII	"	2/- *each*
"	" I–III	"	3/-
"	" IV–V	"	1/6
"	De Bello Civili. Com. I	Peskett	3/-
"	" " Com. III	"	*In the Press*
Cicero	Actio Prima in C. Verrem	Cowie	1/6
"	De Amicitia	Reid	3/6
"	De Senectute	"	3/6
"	De Officiis, Bk III	Holden	2/-
"	Pro Lege Manilia	Nicol	*In the Press*
"	Div. in Q. Caec. et Actio Prima in C. Verrem	Heitland & Cowie	3/-
"	Ep. ad Atticum. Lib II	Pretor	3/-
"	Philippica Secunda	Peskett	3/6
"	Pro Archia Poeta	Reid	2/-
"	" Balbo	"	1/6
"	" Milone	"	2/6
"	" Murena	Heitland	3/-
"	" Plancio	Holden	4/6
"	" Sulla	Reid	3/6
"	Somnium Scipionis	Pearman	2/-
Cornelius Nepos	Four parts	Shuckburgh	1/6 *each*
Horace	Epistles. Bk I	"	2/6
"	Odes and Epodes	Gow	5/-
"	Odes. Books I, III	"	2/- *each*
"	" Book II, IV	"	1/6 *each*
"	Epodes	"	1/6
Juvenal	Satires	Duff	5/-
Livy	Books IV, VI, IX, XXVII	Stephenson	2/6 *each*
"	" V	Whibley	2/6
"	" XXI, XXII	Dimsdale	2/6 *each*
Lucan	Pharsalia. Bk I	Heitland & Haskins	1/6
"	De Bello Civili. Bk VII	Postgate	2/-
Lucretius	Book V	Duff	2/-
Ovid	Fasti. Book VI	Sidgwick	1/6
"	Metamorphoses, Bk I	Dowdall	1/6
Plautus	Epidicus	Gray	3/-
"	Stichus	Fennell	2/6
"	Trinummus	Gray	3/6
Quintus Curtius	Alexander in India	Heitland & Raven	3/6
Tacitus	Agricola and Germania	Stephenson	3/-
"	Hist. Bk I	Davies	2/6
Terence	Hautontimorumenos	Gray	3/-
Vergil	Aeneid I to XII	Sidgwick	1/6 *each*
"	Bucolics	"	1/6
"	Georgics I, II, and III, IV	"	2/- *each*
"	Complete Works, Vol. I, Text	"	3/6
"	" " Vol. II, Notes	"	4/6

3. FRENCH.

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
About	Le Roi des Montagnes	Ropes	2/-
Biart	Quand j'étais petit, Pts I, II	Boïelle	2/- *each*
Boileau	L'Art Poétique	Nichol Smith	2/6
Corneille	La Suite du Menteur	Masson	2/-
,,	Polyeucte	Braunholtz	2/-
De Bonnechose	Lazare Hoche	Colbeck	2/-
,,	Bertrand du Guesclin	Leathes	2/-
,,	,, Part II (*With Vocabulary*)	,,	1/6
Delavigne	Louis XI	Eve	2/-
,,	Les Enfants d'Edouard	,,	2/-
D'Harleville	Le Vieux Célibataire	Masson	2/-
De Lamartine	Jeanne d'Arc	Clapin & Ropes	1/6
De Vigny	La Canne de Jonc	Eve	1/6
Dumas	La Fortune de D'Artagnan (*With Vocabulary*)	Ropes	2/-
Erckmann-Chatrian	La Guerre	Clapin	3/-
Guizot	Discours sur l'Histoire de la Révolution d'Angleterre	Eve	2/6
Lemercier	Frédégonde et Brunehaut	Masson	2/-
Mme de Staël	Le Directoire	Masson & Prothero	2/-
,,	Dix Années d'Exil	,,	2/-
Malot	Remi et ses Amis	Verrall	2/-
Merimée	Colomba	Ropes	2/-
Michelet	Louis XI & Charles the Bold	,,	2/6
Molière	Le Bourgeois Gentilhomme	Clapin	1/6
,,	L'École des Femmes	Saintsbury	2/6
,,	Les Précieuses ridicules	Braunholtz	2/-
,,	,, (*Abridged Edition*)	,,	1/-
,,	Le Misanthrope	,,	2/6
,,	L'Avare	,,	2/6
Perrault	Fairy Tales	Rippmann	1/6
Piron	La Métromanie	Masson	2/-
Ponsard	Charlotte Corday	Ropes	2/-
Racine	Les Plaideurs	Braunholtz	2/-
,,	,, (*Abridged Edition*)	,,	1/-
Sainte-Beuve	M. Daru.	Masson	2/-
Saintine	Picciola	Ropes	2/-
Scribe & Legouvé	Bataille de Dames	Bull	2/-
Scribe	Le Verre d'Eau	Colbeck	2/-
Sédaine	Le Philosophe sans le savoir	Bull	2/-
Souvestre	Un Philosophe sous les Toits	Eve	2/-
,,	Le Serf & Le Chevrier de Lorraine	Ropes	2/-
,,	Le Serf (*With Vocabulary*)	,,	1/6
Thierry	Lettres sur l'histoire de France (XIII—XXIV)	Masson & Prothero	2/6
,,	Récits des Temps Mérovingiens, I—III	Masson & Ropes	3/-
Villemain	Lascaris ou les Grecs du XVe Siècle	Masson	2/-
Voltaire	Histoire du Siècle de Louis XIV, in three parts	Masson & Prothero	2/6 *each*
Xavier de Maistre	La Jeune Sibérienne. Le Lépreux de la Cité d'Aoste	Masson	1/6

4. GERMAN.

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
Andersen	Six Fairy Tales	Rippmann	2/6
	Ballads on German History	Wagner	2/-
Benedix	Dr Wespe	Breul	3/-
Freytag	Der Staat Friedrichs des Grossen	Wagner	2/-
	German Dactylic Poetry	„	3/-
Goethe	Knabenjahre (1749—1761)	Wagner & Cartmell	2/-
	Hermann und Dorothea	„ „	3/6
„	Iphigenie	Breul	3/6
Grimm	Selected Tales	Rippmann	3/-
Gutzkow	Zopf und Schwert	Wolstenholme	3/6
Hackländer	Der geheime Agent	E. L. Milner Barry	3/-
Hauff	Das Bild des Kaisers	Breul	3/-
„	Das Wirthshaus im Spessart	Schlottmann & Cartmell	3/-
„	Die Karavane	Schlottmann	3/-
Immermann	Der Oberhof	Wagner	3/-
Klee	Die deutschen Heldensagen	Wolstenholme	3/-
Kohlrausch	Das Jahr 1813	„	2/-
Lessing	Minna von Barnhelm	Wolstenholme	3/-
Lessing & Gellert	Selected Fables	Breul	3/-
Mendelssohn	Selected Letters	Sime	3/-
Raumer	Der erste Kreuzzug	Wagner	2/-
Riehl	Culturgeschichtliche Novellen	Wolstenholme	3/-
„	Die Ganerben & Die Gerechtigkeit Gottes	„	3/-
Schiller	Wilhelm Tell	Breul	2/6
„	„ (*Abridged Edition*)	„	1/6
„	Geschichte des dreissigjährigen Kriegs Book III.	„	3/-
„	Maria Stuart	„	3/6
„	Wallenstein I. (Lager and Piccolomini)	„	3/6
„	Wallenstein II. (Tod)	„	3/6
Uhland	Ernst, Herzog von Schwaben	Wolstenholme	3/6

5. ENGLISH.

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
Bacon	History of the Reign of King Henry VII	Lumby	3/-
,,	Essays	West	3/6 & 5/-
,,	New Atlantis	G. C. M. Smith	*In the Press*
Cowley	Essays	Lumby	4/-
Earle	Microcosmography	West	3/- & 4/-
Gray	Poems	Tovey	4/- & 5/-
Lamb	Tales from Shakespeare	Flather	1/6
Macaulay	Lord Clive	Innes	1/6
,,	Warren Hastings	,,	1/6
,,	William Pitt and Earl of Chatham	,,	2/6
,,	Lays and other Poems	Flather	1/6
Mayor	A Sketch of Ancient Philosophy from Thales to Cicero		3/6
More	History of King Richard III	Lumby	3/6
,,	Utopia	,,	3/6
Milton	Arcades and Comus	Verity	3/-
,,	Ode on the Nativity, L'Allegro, Il Penseroso & Lycidas	,,	2/6
,,	Samson Agonistes	,,	2/6
,,	Sonnets	,,	1/6
,,	Paradise Lost, six parts	,,	2/- *each*
Pope	Essay on Criticism	West	2/-
Scott	Marmion	Masterman	2/6
,,	Lady of the Lake	,,	2/6
,,	Lay of the last Minstrel	Flather	2/-
,,	Legend of Montrose	Simpson	2/6
Shakespeare	A Midsummer-Night's Dream	Verity	1/6
,,	Twelfth Night	,,	1/6
,,	Julius Caesar	,,	1/6
,,	The Tempest	,,	1/6
,,	King Lear	,,	1/6
,,	Merchant of Venice	,,	1/6
,,	King Richard II	,,	1/6
Shakespeare & Fletcher	Two Noble Kinsmen	Skeat	3/6
Sidney	An Apologie for Poetrie	Shuckburgh	3/-
Wallace	Outlines of the Philosophy of Aristotle		4/6

West	Elements of English Grammar	2/6
,,	English Grammar for Beginners	1/-
Carlos	Short History of British India	1/-
Mill	Elementary Commercial Geography	1/6
Bartholomew	Atlas of Commercial Geography	3/-

Robinson	Church Catechism Explained	2/-

6. EDUCATIONAL SCIENCE.

Author	Work	Editor	Price
Colbeck	Lectures on the Teaching of Modern Languages		2/-
Comenius	Life and Educational Works	Laurie	3/6
	Three Lectures on the Practice of Education		
Eve	I. On Marking	1 Vol.	2/-
Sidgwick	II. On Stimulus		
Abbott	III. On the teaching of Latin Verse Composition		
Farrar	General Aims of the Teacher	1 Vol.	1/6
Poole	Form Management		
Locke	Thoughts on Education	Quick	3/6
Milton	Tractate on Education	Browning	2/-
Sidgwick	On Stimulus		1/-
Thring	Theory and Practice of Teaching		4/6

7. MATHEMATICS.

Author	Work	Editor	Price
Ball	Elementary Algebra		4/6
Euclid	Books I—VI, XI, XII	Taylor	5/-
,,	Books I—VI	,,	4/-
,,	Books I—IV	,,	3/-
	Also separately		
,,	Books I, & II; III, & IV; V, & VI; XI, & XII		1/6 *each*
,,	Solutions to Exercises in Taylor's Euclid	W. W. Taylor	10/6
	And separately		
,,	Solutions to Bks I—IV	,,	6/-
,,	Solutions to Books VI. XI	,,	6/-
Hobson & Jessop	Elementary Plane Trigonometry		4/6
Loney	Elements of Statics and Dynamics		7/6
	Part I. Elements of Statics		4/6
	,, II. Elements of Dynamics		3/6
,,	Solutions of Examples, Statics and Dynamics		7/6
,,	Mechanics and Hydrostatics		4/6
Smith, C.	Arithmetic for Schools, with or without answers		3/6
,,	Part I. Chapters I—VIII. Elementary, with or without answers		2/-
,,	Part II. Chapters IX—XX, with or without answers		2/-
Hale, G.	Key to Smith's Arithmetic		7/6

LONDON: C. J. CLAY AND SONS,
CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE,
AVE MARIA LANE.
GLASGOW: 263, ARGYLE STREET.

The Smaller Cambridge Bible for Schools.

Now Ready. With Maps. Price 1*s. each volume.*

Book of Joshua. Rev. J. S. Black, LL.D.
Book of Judges. Rev. J. S. Black, LL.D.
First Book of Samuel. Prof. Kirkpatrick, D.D.
Second Book of Samuel. Prof. Kirkpatrick, D.D.
First Book of Kings. Prof. Lumby, D.D.
Second Book of Kings. Prof. Lumby, D.D.
Ezra & Nehemiah. Prof. Ryle, D.D.
Gospel according to St Matthew. Rev. A. Carr, M.A.
Gospel according to St Mark. Rev. G. F. Maclear, D.D.
Gospel according to St Luke. Very Rev. F. W. Farrar, D.D.
Gospel according to St John. Rev. A. Plummer, D.D.
Acts of the Apostles. Prof. Lumby, D.D.

The Cambridge Greek Testament for Schools and Colleges

General Editor: J. J. S. PEROWNE, D.D.

Gospel according to St Matthew. Rev. A. Carr, M.A. With 4 Maps. 4*s*. 6*d*.
Gospel according to St Mark. Rev. G. F. Maclear, D.D. With 3 Maps. 4*s*. 6*d*.
Gospel according to St Luke. Very Rev. F. W. Farrar. With 4 Maps. 6*s*.
Gospel according to St John. Rev. A. Plummer, D.D. With 4 Maps. 6*s*.
Acts of the Apostles. Prof. Lumby, D.D. 4 Maps. 6*s*.
First Epistle to the Corinthians. Rev. J. J. Lias, M.A. 3*s*.
Second Epistle to the Corinthians. Rev. J. J. Lias, M.A. 3*s*.
Epistle to the Hebrews. Very Rev. F. W. Farrar, D.D. 3*s*. 6*d*.
Epistles of St John. Rev. A. Plummer, D.D. 4*s*.

General Editor: J. ARMITAGE ROBINSON, D.D.

Epistle to the Philippians. Rev. H. C. G. Moule, D.D. 2*s*. 6*d*.
Epistle of St James. Rev. A. Carr, M.A. 2*s*. 6*d*.
Pastoral Epistles. Rev. J. H. Bernard, D.D. [*In the Press.*
Book of Revelation. Rev. W. H. Simcox, M.A. 5*s*.

London: C. J. CLAY and SONS,
CAMBRIDGE WAREHOUSE, AVE MARIA LANE.
Glasgow: 263, ARGYLE STREET.
Leipzig: F. A. BROCKHAUS.
New York: THE MACMILLAN COMPANY.

CAMBRIDGE: PRINTED BY J. & C. F. CLAY, AT THE UNIVERSITY PRESS.

Pitt Press Series

PLATONIS PROTAGORAS.

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE,

C. F. CLAY, MANAGER.

London: FETTER LANE, E.C.

Glasgow: 50, WELLINGTON STREET.

Leipzig: F. A. BROCKHAUS.

New York: THE MACMILLAN COMPANY.

Bombay and Calcutta: MACMILLAN AND CO., LTD.

PLATONIS PROTAGORAS

WITH INTRODUCTION NOTES AND APPENDICES

BY

J. ADAM, LITT.D.

FELLOW AND SENIOR TUTOR OF EMMANUEL COLLEGE

AND

A. M. ADAM

CAMBRIDGE:

AT THE UNIVERSITY PRESS

1905

First Edition 1893. *Reprinted* 1905

TABLE OF CONTENTS.

PREFACE.

THE present edition of the Protagoras is on the same lines as the Pitt Press editions of the Apology, Crito, and Euthyphro.

The Editors venture to hope that the study of this delightful dialogue, for which much has already been done in English by Mr Wayte and more recently by Mr Turner, may be still further encouraged by the publication of this edition.

Mr Neil, of Pembroke College, has kindly read through the proofs, and contributed various criticisms and suggestions.

CAMBRIDGE,
July 26, 1893.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

IN this edition a few errors and misprints have been corrected, but we have not thought it necessary or desirable to introduce any further changes.

EMMANUEL COLLEGE,
September 28, 1905.

INTRODUCTION.

THE Protagoras of Plato is one of the few dialogues whose authenticity has never been called in question by any eminent scholar. None of the dialogues attributed to Plato is so full of fallacious reasoning; perhaps none contains an ethical theory so difficult to reconcile with ordinary Platonic teaching; but the extraordinary vivacity and power of the dramatic representation, as well as the charm of style, have furnished proofs of authenticity which even the most sceptical critics have been unable to resist.

§ 1. *Analysis.*

A brief analysis of the Protagoras will form a fitting introduction to the discussion of its scope and purpose.

Socrates narrates the dialogue to a friend (309 A—310 A).

Hippocrates had visited Socrates in great excitement at an early hour, in order to obtain from him a personal introduction to Protagoras, who had just arrived in Athens. In the interval before they set out, Socrates subjected his young friend to an interrogatory, which forced him to admit that he was

about to entrust his soul to a sophist, without knowing what a sophist really is. Such a course of action Socrates declared to be perilous in the extreme (310 A—314 C). Socrates and Protagoras presently proceeded to the house of Callias, where Protagoras was staying, and having with some difficulty obtained admittance, found themselves spectators of an animated scene, in which Protagoras, Hippias, and Prodicus are the leading figures (314 C—316 A).

At this point the true business of the dialogue begins. After Hippocrates has been introduced to Protagoras, the latter delivers a speech claiming for his profession a high antiquity. Poets, religious teachers, musicians and others who were in reality 'Sophists', have vainly tried to disguise themselves by other names: Protagoras has found it both more prudent and more honest to profess himself openly that which he is, a Sophist and Educator of men. Prodicus and Hippias with their respective adherents assemble to hear Protagoras publicly explain the advantages of his teaching (316 A—317 E).

Aided by a little Socratic questioning, Protagoras explains that his art consists in making men good citizens. Socrates professes to have thought that civic virtue could not be communicated by teaching, and that on two grounds: first, because the Athenians do not think it can, since they allow any man to advise them in matters connected with the state without requiring from him evidence that he has been taught, whereas they will only listen to an expert when they are deliberating on matters connected with the arts: and second, because as a matter of fact, great statesmen have not succeeded in transmitting

their civic virtue to their sons and wards (317 E—320 C).

The reply of Protagoras is in the form of a ῥῆσις and falls into three sections.

In the first he endeavours to justify the Athenians for permitting any one to give counsel on politics, by relating a myth of pre-historic man, according to which no one is destitute of the foundations of civic virtue, Justice and Shame (320 C—323 A). That every man has part by nature in this virtue is, moreover, a universal belief, for he who publicly declares himself to be wicked is universally looked upon as mad (323 A—323 C).

Protagoras next endeavours to prove that the Athenians regard virtue as capable of being taught. In the first place, we hold men responsible for lacking that only which it was in their power to acquire, and we hold them responsible for their wrong-doing (323 C—324 A). Punishment, in the second place, is intended both by the Athenians and by all other men to be a means of teaching virtue (324 A—324 D).

Finally, Protagoras addresses himself to the question—why do not the sons of great statesmen possess the same virtue as their fathers? It is not from lack of teaching: for it would be absurd to suppose that statesmen teach their sons everything except the one thing needful for life as a citizen, and in point of fact, virtue is taught at every stage of human life—by parents, nurses, tutors, professional teachers for soul and body, and finally by the state herself, through the medium of the laws and the punishment which their violation entails. But children are often inferior to their parents in the capacity

for learning, and it is for this reason that they seem to fall short in civic virtue, although, compared with untutored savages, even the worst products of civilization might seem models of morality. Protagoras concludes by declaring himself a teacher of virtue and explaining his method of taking fees (324 D—328 D).

After thanking Hippocrates for bringing him to hear so fine a display, Socrates requests the Sophist to explain a matter which he had left obscure—Are the single virtues each of them parts of virtue, or only different names for one thing? They are parts of virtue, says Protagoras, in answer to the cross-examination of his rival, distinct from each other and the whole, as the parts of the face are different from the whole face and from one another. In number they are five—justice, temperance, holiness, courage, and wisdom, and wisdom is the greatest of them. We may possess one without possessing all the five. Each has its own peculiar efficacy and no one of them is like another (328 D—330 B).

Socrates endeavours in the first instance to make Protagoras admit that justice and holiness are identical, or nearly so. It is admitted that justice is just and holiness holy; but if justice and holiness do not resemble each other, justice will not be holy, but unholy, and holiness will not be just, but unjust—a conclusion which the Sophist rejects. Protagoras graciously concedes that there may be a considerable resemblance between justice and holiness, without however allowing that the two virtues are alike (330 B—332 A).

The next step in the argument seeks to establish the identity of temperance and wisdom. ἀφροσύνη,

Protagoras admits, is the opposite of σοφία and nothing can have more than one thing which is opposed to it. ἀφροσύνη is however opposed to σωφροσύνη, as well as to σοφία; from which it follows that σοφία and σωφροσύνη are nothing but two names for one and the same thing (332 A—333 B).

If Socrates had also proved the identity of temperance and justice, four out of the five virtues would have been equated, but as he embarks upon his argument, Protagoras seizes the opportunity to plunge into a ῥῆσις on the relativity of the notion 'good' or 'beneficial' (333 B—334 C).

Here ensues an interlude, in which Socrates protests against his rival's lengthy speeches, and threatens to depart. At last, in deference to the entreaties of Callias, backed up by some remarks from Alcibiades, Critias, Prodicus, and Hippias, Socrates consents to stay, on condition that Protagoras shall first question him and afterwards submit to be questioned in his turn (334 C—338 E).

Protagoras proposes for criticism a poem of Simonides, remarking that the subject of the discussion will still be ἀρετή, though it is transferred from human conduct to the sphere of poetry. A good poem, Socrates admits, will not contradict itself: but Simonides, after asserting that it is hard to become good, proceeds in this poem to censure Prodicus for saying 'It is hard to be good'. That Simonides contradicts himself, Socrates denies, on the ground that 'to be good' is not the same as 'to become good': perhaps Simonides agreed with Hesiod in the view that it is hard to become, but easy to remain, good. Your cure is worse than the disease,

replies Protagoras: it would be the height of folly to call being good an easy thing. Socrates thereupon, with Prodicus' approval, at first suggests that 'hard' may mean not 'difficult', but 'evil', since the word 'hard'—so says Prodicus the Cean—means something evil in Ceos; but soon abandoning these sophistries he volunteers to give a continuous exposition of the poem (338 E—342 A).

Sparta and Crete are in reality the chief seats of philosophy in Greece, though they try to conceal the fact. The wise men of old knew this and in imitation of the Spartans compressed their wisdom into short and pithy sentences, one of which was the saying of Pittacus 'It is hard to be good'. Simonides wrote his poem to overthrow this maxim (342 A—343 C).

Socrates proceeds to support his theory of the poem by an exposition conceived (as will be afterwards shewn[1]) in the most sophistical spirit, but he correctly apprehends the central idea, viz. that in a world where it is not hard, but impossible to be good, we should not expect too much in the way of moral excellence (343 C—347 A).

The exposition of the poem being finished Socrates expresses himself disparagingly on the value of poetical criticism as a means of arriving at the truth, and the original question is resumed with Socrates for interrogator, as before. Conceding all that Socrates has hitherto been trying to prove, viz. that justice, holiness, wisdom and temperance are of the same kind, Protagoras takes his stand upon the sole remaining virtue and denies that courage bears any resemblance to the other four. By way of reply,

[1] p. xxvii.

Socrates draws a distinction between θάρρος with knowledge, and θάρρος without knowledge, and endeavours to identify the former with courage. The proof which he offers is far from conclusive[1], as Protagoras points out: it is therefore dropped and a subtler train of reasoning now begins (347 A—351 B).

To the proposal of Socrates, that pleasure should be identified with good, and pain with evil, Protagoras is unwilling to assent. He allows however that knowledge and wisdom, whenever they are present in a man, control his impulses and determine his conduct. But how is this to be reconciled with the common belief that a man having knowledge of that which is better, does the worse, because he is overcome by pleasure? In what sense are pleasures thus called evil? It is shewn that pleasures are called evil when they are followed by pain, and pains good when they are followed by pleasure, but pleasure in itself is good and pain in itself is evil. To be overcome by pleasure is therefore to be overcome by good: but as the phrase implies a censure, it is evident that the good which overcomes is unworthy to overcome the evil. Unworthy the good can only be because there is less of it: from which we infer that 'to be overcome by pleasure' is to choose less in place of greater good. Such a choice can only be the result of ignorance, so that it is incorrect to say that we ever knowingly choose the worse, and pleasure may still be identified with good, pain with evil (351 B—357 E).

Socrates now makes use of this identification to prove that knowledge and courage are the same. If pleasure is good, so likewise is every action which

[1] See note on 349 E.

aims at pleasure: and as no one knowingly chooses evil rather than good, no one ever does that which he knows to be evil. Now fear is the expectation of evil, so that no one, neither the hero nor the coward, encounters that which he believes to be fearful. It follows that the coward who refuses to fight when he ought to fight, refuses by reason of his ignorance. In other words cowardice is ignorance, and therefore courage, its opposite, is knowledge (358 A—360 E).

It is pointed out in conclusion that whereas Protagoras had started by maintaining that virtue could be communicated by teaching, and Socrates by doubting whether it could, they have now changed places: since if virtue is knowledge, it can be taught, but otherwise not. Socrates expresses a desire to resume the subject after he has discovered what virtue is in itself (360 E—362 A).

It appears from the preceding analysis that the Protagoras falls naturally into these sections:

I. Introduction to the narration of the dialogue (309 A—310 A).

II. Introduction to the dialogue itself (310 A—317 E).

III. Protagoras' description of his profession, followed by the objections of Socrates (317 E—320 C).

IV. A *ῥῆσις* from Protagoras, containing both *μῦθος* and *λόγος* (320 C—328 D).

V. Cross-examination of Protagoras by Socrates, ending abruptly with a short *ῥῆσις* by Protagoras (328 D—334 C).

VI. Interlude (334 C—338 E).

VII. Cross-examination of Socrates by Protagoras, ending with a ῥῆσις by Socrates (338 E—347 A).

VIII. Conclusion of the cross-examination of Socrates by Protagoras, and final defeat of the Sophist (347 A—360 E).

IX. Epilogue (360 E—362 A).

§ 2. *The General Scope and Purpose of the Protagoras.*

In seeking to understand the scope and purpose of the Protagoras, we shall find it convenient, in the first instance, to view the form of the dialogue as far as possible apart from the matter.

Considered as to its form, the dialogue is an indictment primarily of Protagoras as an educator of young men. It is not however as an individual that Protagoras is attacked, but as the most distinguished representative of the Sophists[1]: ὁμολογῶ τε σοφιστὴς εἶναι, he says in 317 B, καὶ παιδεύειν ἀνθρώπους; and before Protagoras appears on the scene, Plato is careful to instruct us as to the nature of that which was called 'Sophist'. Prodicus and Hippias, as well as Protagoras, receive their share of ridicule[2], and may be supposed to suffer with him in so far as the aim and method of their teaching agreed with his, although they are not directly associated with him in his fall[3], which, as rivals[4] in the profession, they doubtless viewed with something more than equa-

[1] 312 C ff., 316 D ff.
[2] 315 C ff., 337 A ff., 337 C ff., 347 A.
[3] Socrates himself expressly separates them off in 359 A.
[4] 318 E, 340 B ff., 341 A ff.

nimity[1]. It is part of the irony of the situation when Prodicus and Hippias fail to see that whereas in the actual discussion it is only Protagoras who is worsted, the attack is in reality directed against the professional Sophist in general—the ἔμπορός τις ἢ κάπηλος τῶν ἀγωγίμων ἀφ' ὧν ψυχὴ τρέφεται[2].

Pitted against Protagoras, as the representative of the Sophists, we find, as usual, Socrates. Whether in this case we are to regard Socrates as speaking for Plato or for himself, we shall presently inquire: in the meantime, it is well to notice one particular aspect in which the contrast presents itself. Protagoras represents the principle of μακρολογία, Socrates that of βραχυλογία: the former excels in continuous discourse, the latter in the method of investigation by question and answer. In the only section of the dialogue where Socrates deserts his usual method, in order to deliver a harangue upon the poem of Simonides, he expressly asserts that the method of Protagoras is futile[3], and it must be admitted that he is himself, whether intentionally or not, altogether unsuccessful in applying it.

In its formal aspect, therefore, the Protagoras may be regarded as an attempt to shew the superiority of

[1] In 341 A ff. Prodicus furnishes Socrates with weapons against his rival: and in 358 A—359 A they lend their assent to the train of reasoning by which Protagoras is finally overthrown. Bonitz (Platonische Studien p. 260) is surely wrong in regarding their assent to Socrates' counter-reasoning as a proof that they too are refuted: what is refuted is the statement that courage is different from the other virtues—a statement to which they never assented.

[2] 313 C.

[3] 347 E. Compare Bonitz l.c. pp. 260—262.

Socrates to Protagoras—of dialectic to continuous discourse. But the dialogue is not merely a "philosophical prize-fight": the subject-matter of the dispute between the rival interlocutors is one of great importance for the theory of education. It is first expressly raised in 319 A: Can virtue be communicated by teaching? If not, education, as it was understood by Socrates no less than by Protagoras, is impossible. The doubts expressed by Socrates upon the subject nowhere throughout the dialogue amount to a denial of what every self-respecting teacher must hold to be true: that the Athenians do not think virtue teachable proves nothing, as they may be mistaken: that Athenian statesmen do not teach it to their sons may prove only that it cannot be taught by Athenian statesmen[1]. But the reasons adduced by Socrates against the view that virtue can be taught are judiciously chosen in order to drive Protagoras into a defence of his position. Protagoras was not only professionally a teacher of virtue, and therefore bound to hold that virtue could be taught, but as the representative of the Sophists, he was bound to maintain that the beliefs and practice of the Arch-Sophist of them all, the Athenian Demus[2], were in harmony with his own. Accordingly he meets Socrates with a flat denial—the Athenians do hold virtue to be teachable and teach it in a multitude of ways. It is possible to hold this view and still believe that the elements of virtue are present by nature in every man, as Protagoras also asserts: and such was no doubt in reality the belief of the Athenians, as it is perhaps of the ordinary practical man in all ages.

[1] 319 A—320 B.
[2] See Rep. VI 492 A ff.

Plato's own view of education as the development of the faculties innate in soul may itself be regarded as the psychological counterpart of this ethical creed. But there still remains the question, what must we suppose virtue to be, in order that it may be taught? It is here that Socrates differs from the Athenians and Protagoras. Virtue, according to Socrates, can only be communicated by the teacher if it is identical with knowledge, and to prove this identity the whole of the dialogue from 329 C, with the partial exception of the section on the poem and of the interlude in 333 B—338 E, is devoted. The conclusion to be drawn is that Virtue can indeed be taught, but not by the Sophists, any more than by the educational system, public opinion, and laws of the Athenians, because in them there is no knowledge.

In connexion with this conclusion, we naturally ask: If virtue is not taught by the Sophists, how is it to be taught? To this question the dialogue itself furnishes an implicit answer. Inasmuch as virtue is knowledge, it must be taught by dialectic, the only means by which knowledge can be communicated. The method of Socrates, which it is the object of the formal side of the dialogue to represent as triumphant over the Sophistic *μακρολογία*, is to be understood as the method which will succeed where Sophistic has been shewn to fail. It is thus that form and matter are reunited and the dialogue attains its unity as a work of art.

§ 3. *On the myth of Protagoras.*

So much it was needful to say about the central theme of the dialogue, but there remain three episodes which call for special discussion, partly from their connexion with the subject of the whole, and partly on account of their substantive philosophic value.

The first of these is the myth of Protagoras. The place of this episode in the argument is to shew that the Athenians do right in permitting all and sundry to advise them on political questions. It is not unlikely that the introduction of the mythical form as a vehicle of exposition was due to Protagoras[1]. There can at all events be no doubt that it was rapidly coming into favour in the literary circles of the day, and that it was sometimes employed not only by the so-called Sophists[2], but by the other Socratic schools[3] as well as the Academy. It is therefore not unreasonable to suppose that the myth with which we are concerned was written by Protagoras himself. The style shows many marked peculiarities of the kind which we should suppose that Protagoras affected[4], and although this might be set down to Plato's skill as an imitator, it is difficult to see why Plato should have taken such pains to imitate where he manifestly did

[1] Dümmler's Akademika p. 236.

[2] See note on ch. XI. ad init.

[3] As for example the Cynics: see Dümmler l.c. p. 1 foll.

[4] See on 320 E.

not intend to caricature[1]. Zeller[2] has recently lent the weight of his authority to the view which we are advocating, and an Italian scholar[3] has made it seem probable that the work from which this fable is taken had among other motives the polemical one of maintaining against the theories of Hippias and his followers the superiority of νόμος to φύσις. In the catalogue of Protagoras' works preserved by Diogenes Laertius[4], two books are mentioned, in either of which the fable may have occurred, περὶ πολιτείας and περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ καταστάσεως: most probably it formed part of the latter.

We have commented in detail in the notes upon the subject-matter of the myth: but its general bearings and literary connexions require to be noticed here.

We may say broadly that two views of early society were current in antiquity. On the one hand the *laudator temporis acti* loved to represent the past as a golden age, from whose glories we have fallen away:

[1] Grote (II p. 47) perhaps states the case too strongly when he says that the fable is "fully equal, in point of perspicuity as well as charm—in my judgment it is even superior—to any other fable in Plato": but hardly any one will now deny that the episode is one of the most valuable and interesting parts of the dialogue. It should be borne in mind that the fable differs in style from what Protagoras says in the rest of the dialogue (except at 334 A, where see note) as much as it differs from the myths of Plato. If Plato could insert in one of his works a speech by Lysias (Phaedrus 230 E foll.) I see no reason to suppose that he might not have made Protagoras deliver a speech of his own making.

[2] In the Archiv für Geschichte der Philosophie V 2 p. 175 ff.

[3] Chiapelli ibid. III p. 15 and p. 256 foll.

[4] IX 55.

while others again saw in the far-distant past little but savagery and woe, out of which humanity has by slow degrees climbed upward[1]. Not a few—and this is perhaps the original view, whereof the others are fragments—maintained that the reigns of good and evil succeed each other in ever-recurrent cycles, as we find in the myth of the Politicus[2]. The fable of Protagoras represents mankind as having risen. It is in effect a novel version of the story of Prometheus superinduced upon a cosmological theory. So far as concerns the creation of man out of the four elements, and the assumption of a period of time during which there were no men upon the earth, we can find

[1] See Dümmler's Akademika p. 216 ff. (Die Anfänge des Menschengeschlechts). There is an excellent and learned collection of passages bearing on the Golden Age by Graf in Leipziger Studien VIII pp. 1—80, and another by Eichhoff in Fleckeisen's Jahrbücher Vol. 120 (1879) pp. 581—601.

[2] 269 C foll. When Eichhoff (l.c. p. 596) asserts that there is no hint of a golden age awaiting mankind in the future in Greek profane writings, he ignores the evidence of Hesiod. In the Works and Days 174—175 we read: *μηκέτ' ἔπειτ' ὤφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι*, and ibid. 180—181 *Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων, εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν*. It has been pointed out elsewhere (The Nuptial Number of Plato, p. 60) that the sign of the recommencement of the golden age is when children are born with grey hairs (cf. Polit. 273 E): an interesting parallel is afforded by the Testament cited by Mr James in his account of the Revelation of Peter p. 57, where it is stated that one of the signs of the end shall be "children whose appearance shall be as of those advanced in years: for they that are born shall be white-haired". There are traces of a similar tradition in Greek mythology: the three Graeae, for example, had grey hairs from their birth.

parallel views in Plato, and to a certain extent in Empedocles[1]; but there seems to be nothing in contemporary or previous literature to account for the peculiarities of the Prometheus legend as it meets us here. According to Hesiod[2], mankind originally possessed fire, but lost it through the impious cunning of Prometheus. When Prometheus steals it back again for the use of man, both he and humanity are severely punished, he by the eagle preying on his vitals, humanity by the creation of woman. In Aeschylus, Prometheus appears in like manner as the befriender of man against the gods, but we hear nothing of Pandora, nor does it appear that man had ever possessed the use of fire till Prometheus came and stole it. On the other hand, Aeschylus greatly amplifies the services of Prometheus to mankind, assigning to him the invention of astronomy, number, writing, medicine, and divination, as well as the elements of material happiness and comfort[3]. Although it is not expressly stated by Aeschylus that we owe the political or social art to Prometheus, the poet can hardly have intended expressly to exclude it from the list of his benefactions[4], since the arts which are attributed to Prometheus presuppose that man has already become in some measure a *πολιτικὸν ζῷον*. It was reserved for Protagoras to represent *πολιτική* as a later gift, not from Prometheus, but from Zeus himself, in direct and perhaps conscious antagonism to Hesiod, according to whom the age in which we are now living knows

[1] See the notes on 320 D foll.

[2] Theogony 521—616: Works and Days 47 ff.

[3] Prom. 445—506.

[4] Prom. 506 *πᾶσαι τέχναι βροτοῖσιν ἐκ Προμηθέως.*

neither Justice nor Shame[1]. But the great and fruitful innovation introduced into the legend by Protagoras, whether on his own responsibility, or in accordance with his authorities, consists in making Prometheus and Epimetheus assist the gods in the making of mortal things. The work of the gods ended when they had moulded man and the lower animals: it was Prometheus and his brother who were charged to furnish them with such accidentals as size, strength, hoofs, hair and hide, not to speak of food and procreative power. Protagoras' version of the legend, in which Prometheus already takes part in the creation of man, proved the germ of the later representation of the hero as the artificer of mankind out of clay. In this form the story was transmitted by the poets of the New Comedy to Rome[2], and appears in quaint and interesting reliefs upon Roman Sarcophagi[3].

§ 4. *On Socrates' criticism of Simonides' poem.*

The second episode which it is needful to discuss is the criticism given by Socrates of the poem of Simonides[4].

As we have endeavoured to shew, the aim of the Protagoras is to prove that virtue cannot be communicated by teaching, unless knowledge and virtue are

[1] Works and Days 192 *δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς οὐκ ἔσται.*

[2] Menander ap. Stob. Florileg. II 27 *Προμηθεύς, ὃν λέγουσ' ἡμᾶς πλάσαι καὶ τἆλλα πάντα ζῷα.* Compare Philemon in Lucian Am. 43 and Hor. Od. I 16. 13—16.

[3] See Baumeister's Denkmäler des klassischen Alterthums p. 1413.

[4] On the restoration of the poem see Appendix.

identical. Now Poetry, in the days of Plato, was regarded as perhaps the most powerful means of teaching virtue, and Protagoras had already maintained its educative value in his speech. It was therefore necessary to inquire whether the claims of the Muses were well founded. It became all the more necessary when the Sophists—or some of them—in this as in many other respects went with the stream, and developed the practice of poetical criticism into an art[1]. Socrates' exposition of the poem is intended to shew by a practical demonstration that poetry does not teach virtue because in poetry there is no knowledge. There cannot be knowledge in the written words of poets *οὓς οὔτε ἀνερέσθαι οἷόν τ' ἐστὶν περὶ ὧν λέγουσιν, ἐπαγόμενοί τε αὐτοὺς οἱ πολλοὶ ἐν τοῖς λόγοις οἱ μὲν ταῦτά φασιν τὸν ποιητὴν νοεῖν, οἱ δ' ἕτερα, περὶ πράγματος διαλεγόμενοι ὃ ἀδυνατοῦσιν ἐξελέγξαι* (347 E): for knowledge implies the power to ask and answer questions—its method is, in short, dialectic. Browning and other societies would have received short shrift from Socrates, unless the members communicated with the poet to find out what he meant: and even then the poet would himself require to be cross-examined—an ordeal from which he would not be likely to emerge successfully, being in fact but a Sophist himself[2]. Plato's objection to poetry in the Protagoras is not yet based upon ethical and metaphysical grounds as it was when he wrote the Republic, but rather reminds us of his condemnation in the Phaedrus[3] of written books in general as a means of

[1] See note on 338 E.
[2] See 316 D and note in loc.
[3] 275 D.

education. The poet is a θεῖος ἀνήρ, who says what he does not know: even when alive he cannot explain his meaning: how much less shall another when he is dead! Socrates might have been content to prove his point without doing so much violence to Simonides' meaning. His exposition of the poem is admittedly sophistical. To begin with, there is nothing in the poem itself to indicate that Simonides' primary intention was to overthrow the maxim of Pittacus, as Socrates avers[1]: Pittacus is censured for saying not what is untrue, but what is less than the whole truth. The real subject of the poem is the impossibility of continued perfection among mankind: the mention of Pittacus is but an episode, which might have been omitted without injuring the argument as a whole. But it is in the explanation of details that Socrates runs riot most. His comments upon μέν[2], upon ἀληθῶς[3], upon κακὸς δ' εἰ κακῶς[4], are obviously and intentionally absurd, while in dealing with εὖ πράξας[5] and ἑκών[6] he contrives by the most perverse sophistry to wrest the plain meaning of Simonides into his own favourite theories of the identity between knowledge and virtue and the impossibility of voluntary sin. But the exaggerated perversity of his exposition is doubtless intended as a satire on the epideictic displays in vogue among some of the Sophists: Plato would fain make it plain that he can beat a Sophist on his own ground.

[1] 342 A—343 C: 344 B et al. Schleiermacher's reference to the fragment of Simonides (in Schneidewin's Delectus fr. 2 of Simonides = Bergk[4] fr. 57) proves nothing for this particular poem.

[2] 343 D. [3] 343 D. [4] 345 A.
[5] 345 A. [6] 345 D.

At the outset, he borrows some features from the speech of Protagoras in 316 C: and the remark of Hippias, when the episode is ended, εὖ μέν μοι δοκεῖς—περὶ τοῦ ᾄσματος διεληλυθέναι may be taking as indicating that Hippias at least accepted the picture as a fair representation of his method[1]. We have not sufficient data to say for certain whether the picture is a caricature or not: probably it is just as much and as little of a caricature as the representation of the Sophists in the Euthydemus. At all events, if the sketch is even approximately true to nature, no one will deny that the Sophists had better have "put the poets on their shelves[2]" if they desired to reach the truth of things.

If the view which we have taken is correct, it will be vain to look for reasoned ethical teaching in the episode. The opinion of Dümmler[3], that Plato is here attacking Antisthenes for regarding virtue as ἀναπόβλητος[4], receives no support from the dialogue, even if we allowed that the truly virtuous man could ever have seemed to Plato or even to Socrates capable of losing his virtue.

[1] From this point of view, the whole episode should be compared with the speech of Socrates in the Phaedrus 237 B—241 D.

[2] 348 A, where Socrates virtually confesses that his exposition is naught.

[3] Akademika p. 50.

[4] Diog. Laert. VI 105.

§ 5. *On the identification of the Pleasant and the Good.*

The last episode which requires to be discussed in connexion with the argument of the dialogue is the identification by Socrates of the good and the pleasant. This identity is the hypothesis from which the final refutation of Protagoras is deduced: it is not a substantive result of the dialogue, but only a means to an end.

We remark at the outset, that Protagoras is at first unwilling to accept the identification: still more noteworthy is it that Socrates in reality offers no proof, beyond the *εὖ ζῆν* fallacy[1], which begs the question by equating *εὖ* with *ἡδέως*. The long discussion on the meaning of the common phrase 'to be overcome by pleasure' does indeed remove one obstacle in the way of the identification, but beyond this it does not go. Even here there are fallacies, as when Socrates infers that knowledge always determines the conduct of its possessor because it is her nature to rule[2], and in the subtle reasoning of 355 D[3], which, in point of fact, presupposes the theory that might is right. The only convincing proof, from the Socratic point of view, of the identity of the good and the pleasant, would be to demonstrate their essential unity by an analysis of the connotation of the two names: but of this there is no hint in the Protagoras. The meaning of 'Good' and of 'Pleasant' is supposed to be already known.

[1] 351 B.

[2] 352 B. The fallacy lies in a confusion of the ideal and the real: knowledge may be *ἰσχυρόν*,, *ἡγεμονικόν* and *ἀρχικόν*, and yet not *ἰσχύειν*, *ἡγεμονεύειν*, or *ἄρχειν* in each individual case.

[3] See note in loc.

The teaching of the Protagoras on the relation between Pleasure and Good, as is well known, differs *toto caelo* from that of nearly every other dialogue of Plato. Not to mention the Philebus[1], and the Republic[2], where the point is rather that Pleasure is not *the* i.e. the *Chief* Good, in the Gorgias[3] and the Phaedo[4] we have the most explicit assertion of the distinction between the two notions. Contrast the following passages:

οὐκ ἄρα τὸ χαίρειν ἐστὶν εὖ πράττειν οὐδὲ τὸ ἀνιᾶσθαι κακῶς, ὥστε ἕτερον γίγνεται τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ (Gorg. 497 A). *οὐ ταὐτὰ γίγνεται, ὦ φίλε, τἀγαθὰ τοῖς ἡδέσιν οὐδὲ τὰ κακὰ τοῖς ἀνιαροῖς* (Gorg. 497 D).	*λέγεις δέ τινας, ἔφην, ὦ Πρωταγόρα, τῶν ἀνθρώπων εὖ ζῆν, τοὺς δὲ κακῶς; Ἔφη. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι ἄνθρωπος ἂν εὖ ζῆν, εἰ ἀνιώμενός τε καὶ ὀδυνώμενος ζῴη; Οὐκ ἔφη. Τί δ', εἰ ἡδέως βιοὺς τὸν βίον τελευτήσειεν, οὐκ εὖ ἄν σοι δοκεῖ οὕτως βεβιωκέναι; Ἔμοιγ', ἔφη. Τὸ μὲν ἄρα ἡδέως ζῆν ἀγαθόν, τὸ δ' ἀηδῶς κακόν* (Prot. 351 B).
ὦ μακάριε Σιμμία, μὴ γὰρ οὐχ αὕτη ᾖ ἡ ὀρθὴ πρὸς ἀρετὴν ἀλλαγή, ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς καὶ λύπας πρὸς λύπας καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι καὶ μείζω πρὸς ἐλάττω ὥσπερ νομίσματα κτλ. (Phaedo 69 A).	*ἐὰν μὲν γὰρ ἡδέα πρὸς ἡδέα ἱστῇς, τὰ μείζω ἀεὶ καὶ πλείω ληπτέα· ἐὰν δὲ λυπηρὰ πρὸς λυπηρά, τὰ ἐλάττω καὶ σμικρότερα· ἐὰν δὲ ἡδέα πρὸς λυπηρά, ἐὰν μὲν τὰ ἀνιαρὰ ὑπερβάλληται ὑπὸ τῶν ἡδέων, ἐάν τε τὰ ἐγγὺς ὑπὸ τῶν πόρρω ἐάν τε τὰ πόρρω ὑπὸ τῶν ἐγγύς, ταύτην τὴν πρᾶξιν πρακτέον ἐν ᾗ ἂν ταῦτ' ἐνῇ· ἐὰν δὲ τὰ ἡδέα ὑπὸ τῶν ἀνιαρῶν, οὐ πρακτέα* (Prot. 356 B).

[1] 53 C foll.

[2] VI 509 A *οὐ γὰρ δήπου σύ γε ἡδονὴν αὐτὸ* (i.e. *τὸ ἀγαθὸν*) *λέγεις. Εὐφήμει· ἦν δ' ἐγώ.*

[3] 495 A foll.

[4] 64 D, 68 E foll.

Such passages, which might be multiplied at will, shew that, if there is any meaning in words, the antithesis is a real one. Nor does the contrast lurk merely in isolated passages, for the whole tone and argument of the Gorgias and the Phaedo are opposed to any communion between pleasure and good.

Various explanations of the difficulty have been offered.

Those who (like Grote) hold that the dialogues of Plato "are distinct compositions, written each with its own circumstances and purpose[1]," find of course no difficulty to explain: the Protagoras is perhaps the strongest bulwark in their argument. The most thorough-going adherents of the opposite school deny that Plato is serious[2], Plato's object being merely to prove that whatever we take to be the Chief Good, virtue can only be identified with the knowledge thereof. Between these two extreme views comes the theory that the identification of Pleasure and Good is seriously meant, either as the view of Plato himself when he wrote the Protagoras, or as a faithful historical picture of the teaching of his master upon this subject. It seems clear to us that Plato is serious, but we do not find sufficient evidence to justify us in holding that the view which he advocates—whether he believed it formerly or not—was at this time held by the philosopher himself. To the opposite theory, it seems a fatal objection that in none of the minor dialogues which are universally admitted to be earlier

[1] Plato and the companions of Socrates II p. 89.

[2] Schleiermacher's Introduction to the Dialogues of Plato p. 95: Bonitz Platonische Studien p. 264: compare Grote II p. 87.

than the Protagoras does there seem to be any hint of hedonism. On the contrary, the analogues to the Measuring or Calculating art which meet us in the Charmides[1] and Laches[2] are concerned not with the weighing of *pleasure*, but with the determination of what is *good*[3].

The most probable view is that which regards the episode in question as intended to represent the views of the historical Socrates. It is true that even in the Memorabilia Socrates never in so many words declares that Pleasure is Good[4], but he frequently inculcates the practice of the virtues on account of the pleasures which they bring[5]. Moreover, if Socrates actually did sometimes call pleasure good, it is easier to understand how the Cyrenaics could have fathered their Hedonism upon him. It is of course quite possible that the formulating of the doctrine is due to Plato, and that the historical truth of the picture suffered by the introduction of greater brevity and precision: we may even suppose that Plato, for dramatic or other reasons, was not careful to represent his Master in all respects as he was. But to stigmatise the doctrine as "utterly un-Socratic," as Schleiermacher

[1] 174 A foll. [2] 199 C.

[3] The nearest approach to a unification of pleasure and good elsewhere in Plato seems to be in Laws II 663 A ff. *οὐκοῦν ὁ μὲν μὴ χωρίζων λόγος ἡδύ τε καὶ δίκαιον καὶ ἀγαθόν τε καὶ καλὸν πιθανός γ', εἰ μηδὲν ἕτερον, πρὸς τό τινα ἐθέλειν ζῆν τὸν ὅσιον καὶ δίκαιον βίον κτλ.*: where, however, Plato is merely insisting on the practical importance of the identification for the welfare of a state.

[4] He identifies *ὠφέλιμον* with good in Mem. IV 6. 8 ff.

[5] e.g. II 1. 19: IV 5. 9: see Zeller Philosophie der Griechen[3] II 1 p. 126.

does[1], seems to involve a misconception of its moral worth. There is nothing degrading in the theory as it is worked out by Socrates, since it is not the balance of pleasure in each individual species of pleasure which we are recommended to choose, but the balance of pleasure generally and in the long run: it would be quite open to Socrates to maintain that the lower pleasures are never to be chosen, because they are always followed by more pain, or even that they are not even pleasant[2].

If we accept this explanation, the identification of pleasure and good will be in harmony with the general realistic tone of the dialogue, and we shall be justified in holding that in the Protagoras we see the ethical no less than the educational theories of Socrates and Protagoras brought face to face[3].

§ 6. *Date of Composition.*

Of external evidence as to the date when the Protagoras was written, there is none.

The internal evidence, so far as it goes, is in favour of an early date. It rests upon indications furnished by (1) the language and style, (2) the doctrine, (3) references and allusions in the dialogue itself.

[1] Introduction to the Dialogues of Plato p. 95.

[2] Cf. Arist. Eth. Nic. X 2. 1173 b 20 *πρὸς δὲ τοὺς προφέροντας τὰς ἐπονειδίστους τῶν ἡδονῶν λέγοι τις ἂν ὅτι οὐκ ἔστι ταῦθ' ἡδέα.* The historical Socrates would have stopped short of this assertion, if we may judge from such evidence as Xen. Mem. I 4. 12.

[3] See Dr Jackson's article on the Sophists in the Encyclopaedia Britannica.

On linguistic grounds, Ritter[1] holds that the dialogue was composed before 399 B.C. But the evidence upon which he relies is chiefly derived from the relative frequency of certain particles and formulæ throughout the dialogue, and (as usual with evidence of this kind) it is by no means clear that Plato's choice of particles and the like is not a result of the character of the composition rather than an index to its date. It is also unlikely on many grounds that any of Plato's dialogues are anterior to the death of Socrates. The proofs derived from the exuberant vivacity, the boisterous juvenility and dramatic fire of the dialogue are surer, if more intangible, and all point to a comparatively early date[2].

In two points of doctrine the Protagoras shews its affinity with the earlier and purely Socratic dialogues. Holiness, as in the Laches, is reckoned as a virtue and placed by the side of δικαιοσύνη, whereas in the Republic and Phaedo ὁσιότης is excluded, and it is only the four cardinal virtues that are recognised as such[3]. Too much stress ought not to be laid upon this argument, but at least, if we may trust Xenophon[4], the recognition of ὁσιότης as a distinct virtue had the sanction of Socrates. The second point is of more importance. Although the subject of the dialogue might seem to have expressly invited mention of that

[1] Untersuchungen über Plato, p. 127.

[2] This subject is well handled by Ast, Platon's Leben und Schriften, p. 70 foll.

[3] Prot. 329 C et al., Lach. 199 D, Rep. IV. 428 A, Phaedo 69 C. The doctrine of the Meno and Gorgias resembles that of the Protagoras in this point: Meno 78 D, Gorg. 507 B.

[4] Mem. IV 6. 4.

'demotic virtue[1]' of which Plato made so much, no allusion to it is made[2]. It is perhaps a natural conclusion that Plato had not yet elaborated the distinction—unknown to Socrates—between scientific and unscientific virtue: but it should at the same time be remembered that Plato may have deliberately refrained from adverting to this subject in order to make his picture of Socrates more true to nature. However this may be, the distinction in question is only an ethical deduction from the metaphysical distinction between knowledge and true opinion: its absence from the Protagoras is therefore in harmony with the purely Socratic tone of the dialogue, where we look in vain for the metaphysical speculations or presuppositions of Plato's mature age.

[1] It is in the Meno that the difference between demotic and philosophic virtue is first clearly laid down. See on the whole subject Archer-Hind's Phaedo, Appendix I.

[2] The nearest approach to a recognition of two virtues, one scientific and the other unscientific, is in the speech of Protagoras 320 C foll. The elements of πολιτικὴ ἀρετή implanted in mankind at the beginning and transmitted by father to son are in their essence distinct from scientific virtue, and so far resemble the δημοτικὴ ἀρετή of Platonic teaching: but this part of Protagoras's speech is not taken up by Socrates, who will not even allow that the (so-called) virtue which the sophists and public opinion try to teach is virtue in *any* sense of the word, since it is not knowledge. Schöne (Über Platon's Protagoras, p. 51) thinks that the Platonic Socrates *does* recognise the distinction between true and demotic virtue when he expresses (319 A) a doubt whether virtue can be taught, since he afterwards proves himself that it can. No doubt Socrates' change of position in the course of the dialogue finds its justification in this distinction between true and spurious virtue (as it is found in the Meno), but so far as we can see, there is nothing in the Protagoras which shews that Plato had as yet made the distinction explicit to himself.

From the allusion in the dialogue to the art of the Peltasts[1], Teichmüller[2] has endeavoured to fix the date of composition more precisely. It is known that there were Peltasts in Thrace before the time of Iphicrates[3], but there is no proof that they formed a regular corps of the Athenian army till the military reforms of 391, which are associated with his name. Teichmüller points out that Plato speaks of Peltasts in such a way as to imply that they are no longer unfamiliar or foreign to his readers[4], and assigns the dialogue to 393 or 392 B.C., when Iphicrates probably began to organise the new arm.

On all these grounds we cannot go far astray in assigning the dialogue to the second half of the first decade of the fourth century B.C.

§ 7. *Date of the Action.*

The majority of critics are agreed in supposing the dialogue to be conceived as taking place before the war, in 433 or 432 B.C.

It is in harmony with this that Pericles and his sons are represented as still alive[5], that Socrates is still young[6], and that Alcibiades[7] is but a youth and

[1] 350 A τίνες δὲ πέλτας ἔχοντες; οἱ πελταστικοὶ ἢ οἱ μή; Οἱ πελταστικοί: cf. Theaet. 165 D πελταστικὸς ἀνήρ.

[2] Literarische Fehden, p. 20.

[3] Thucydides IV 111. 1: cf. (with Teichmüller) id. II 29. 4: Eurip. Alcest. 498 Θρῃκίας πέλτης ἄναξ et al.

[4] Contrast Xenophon Mem. III 9. 2, where peltasts are similarly cited in illustration, but called Θρᾷκες ἐν πέλταις.

[5] 315 A et al. They died in 429.

[6] 314 B et al. In 432 he would be 36.

[7] 309 B. He was born in 451.

Agathon a lad[1]. Other indications of minor importance point in the same direction. But in patent contradiction to this date come the facts—authenticated by Athenaeus[2]—that the 'Wild Men' of Pherecrates, which Plato alludes to as represented last year (πέρυσι)[3], was produced in 420 B.C., and that Hipponicus, the father of Callias, is apparently supposed to be dead, whereas he was alive till nearly 421 B.C. Athenaeus is not always an unprejudiced witness when Plato is concerned, but we have no reason to reject his evidence here. Plato frequently introduces anachronisms in matters not essential to the action of his dialogues[4].

[1] 315 D. He was born about 448.

[2] Athen. V 218 B and XI 505 F.

[3] 327 D.

[4] Compare Zeller, Über die Anachronismen in den Platonischen Gesprächen in the Abhandlungen d. Berl. Akad. for 1873, Hist. Phil. Kl. p. 81 ff. The difficulties connected with the date of action of the Protagoras are well summarized by Sauppe.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

[Η ΣΟΦΙΣΤΑΙ· ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ]

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΤΑΙΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ, ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ, ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ, ΚΑΛΛΙΑΣ, ΚΡΙΤΙΑΣ, ΠΡΟΔΙΚΟΣ, ΙΠΠΙΑΣ.

St. I 309 I. Πόθεν, ὦ Σώκρατες, φαίνει; ἢ δῆλα δὴ ὅτι ἀπὸ κυνηγεσίου τοῦ περὶ τὴν Ἀλκιβιάδου ὥραν; καὶ μήν μοι καὶ πρῴην ἰδόντι καλὸς μὲν ἐφαίνετο ἀνὴρ ἔτι, ἀνὴρ μέντοι, ὦ Σώκρατες, ὥς γ' ἐν αὐτοῖς ἡμῖν 5 εἰρῆσθαι, καὶ πώγωνος ἤδη ὑποπιμπλάμενος.

Socrates is asked by a friend to describe his interview with the newly-arrived Protagoras.

ΣΩ. Εἶτα τί τοῦτο; οὐ σὺ μέντοι Ὁμήρου B ἐπαινέτης εἶ, ὃς ἔφη χαριεστάτην ἥβην εἶναι τοῦ ὑπηνήτου, ἣν νῦν Ἀλκιβιάδης ἔχει;

ΕΤ. Τί οὖν τὰ νῦν; ἢ παρ' ἐκείνου φαίνει; καὶ 10 πῶς πρὸς σὲ ὁ νεανίας διάκειται;

ΣΩ. Εὖ ἔμοιγε ἔδοξεν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῇ νῦν ἡμέρᾳ· καὶ γὰρ πολλὰ ὑπὲρ ἐμοῦ εἶπε, βοηθῶν

ἐμοί. καὶ οὖν καὶ ἄρτι ἀπ' ἐκείνου ἔρχομαι, ἄτοπον
15 μέντοι τί σοι ἐθέλω εἰπεῖν· παρόντος γὰρ ἐκείνου,
οὔτε προσεῖχον τὸν νοῦν, ἐπελανθανόμην τε αὐτοῦ
θαμά.

ΕΤ. Καὶ τί ἂν γεγονὸς εἴη περὶ σὲ κἀκεῖνον C
τοσοῦτον πρᾶγμα; οὐ γὰρ δήπου τινὶ καλλίονι
20 ἐνέτυχες ἄλλῳ ἔν γε τῇδε τῇ πόλει.

ΣΩ. Καὶ πολύ γε.

ΕΤ. Τί φῄς; ἀστῷ ἢ ξένῳ;

ΣΩ. Ξένῳ.

ΕΤ. Ποδαπῷ;

25 ΣΩ. Ἀβδηρίτῃ.

ΕΤ. Καὶ οὕτω καλός τις ὁ ξένος ἔδοξέν σοι εἶναι,
ὥστε τοῦ Κλεινίου υἱέος καλλίων σοι φανῆναι;

ΣΩ. Πῶς δ' οὐ μέλλει, ὦ μακάριε, τὸ σοφώτατον
κάλλιον φαίνεσθαι;

30 ΕΤ. Ἀλλ' ἦ σοφῷ τινι ἡμῖν, ὦ Σώκρατες,
ἐντυχὼν πάρει;

ΣΩ. Σοφωτάτῳ μὲν οὖν δήπου τῶν γε νῦν, εἴ D
σοι δοκεῖ σοφώτατος εἶναι Πρωταγόρας.

ΕΤ. Ὦ τί λέγεις; Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκεν;

35 ΣΩ. Τρίτην γε ἤδη ἡμέραν.

ΕΤ. Καὶ ἄρτι ἄρα ἐκείνῳ συγγεγονὼς ἥκεις;

ΣΩ. Πάνυ γε | πολλὰ καὶ εἰπὼν καὶ ἀκούσας. 310

ΕΤ. Τί οὖν οὐ διηγήσω ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, εἰ
μή σέ τι κωλύει, καθιζόμενος ἐνταυθί, ἐξαναστήσας
40 τὸν παῖδα τουτονί;

ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν· καὶ χάριν γε εἴσομαι, ἐὰν
ἀκούητε.

ΕΤ. Καὶ μὴν καὶ ἡμεῖς σοί, ἐὰν λέγῃς.

ΣΩ. Διπλῆ ἂν εἴη ἡ χάρις. ἀλλ' οὖν ἀκούετε.

Socrates relates how Hippocrates announced to him the arrival of Protagoras, and how Hippocrates and he determined to visit Protagoras at the house of Callias, to see if he would teach Hippocrates wisdom.

II. Τῆς παρελθούσης νυκτὸς ταυτησί, ἔτι βαθέος ὄρθρου, Ἱπποκράτης ὁ Ἀπολλοδώρου υἱός, Φάσωνος δὲ ἀδελφός, τὴν θύραν B τῇ βακτηρίᾳ πάνυ σφόδρα ἔκρουε, καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἀνέῳξέ τις, εὐθὺς εἴσω ᾔει 5 ἐπειγόμενος, καὶ τῇ φωνῇ μέγα λέγων Ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐγρήγορας ἢ καθεύδεις; καὶ ἐγὼ τὴν φωνὴν γνοὺς αὐτοῦ, Ἱπποκράτης, ἔφην, οὗτος. μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις; Οὐδέν γ', ἦ δ' ὅς, εἰ μὴ ἀγαθά γε. Εὖ ἂν λέγοις, 10 ἦν δ' ἐγώ· ἔστι δὲ τί, καὶ τοῦ ἕνεκα τηνικάδε ἀφίκου; Πρωταγόρας, ἔφη, ἥκει, στὰς παρ' ἐμοί. Πρῴην, ἔφην ἐγώ· σὺ δὲ ἄρτι πέπυσαι; Νὴ τοὺς θεούς, C ἔφη, ἑσπέρας γε. καὶ ἅμα ἐπιψηλαφήσας τοῦ σκίμποδος ἐκαθέζετο παρὰ τοὺς πόδας μου, καὶ 15 εἶπεν· Ἑσπέρας δῆτα, μάλα γε ὀψὲ ἀφικόμενος ἐξ Οἰνόης. ὁ γάρ τοι παῖς με ὁ Σάτυρος ἀπέδρα· καὶ δῆτα μέλλων σοι φράζειν, ὅτι διωξοίμην αὐτόν, ὑπό τινος ἄλλου ἐπελαθόμην· ἐπειδὴ δὲ ἦλθον καὶ δεδειπνηκότες ἦμεν καὶ ἐμέλλομεν ἀναπαύεσθαι, τότε 20 μοι ἀδελφὸς λέγει, ὅτι ἥκει Πρωταγόρας. καὶ ἔτι μὲν ἐνεχείρησα εὐθὺς παρὰ σὲ ἰέναι, ἔπειτά μοι λίαν D πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι· ἐπειδὴ δὲ τάχιστά με ἐκ τοῦ κόπου ὁ ὕπνος ἀνῆκεν, εὐθὺς ἀναστὰς οὕτω δεῦρο ἐπορευόμην. καὶ ἐγὼ γιγνώσκων αὐτοῦ τὴν 25 ἀνδρείαν καὶ τὴν πτοίησιν, Τί οὖν σοί, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο; μῶν τί σε ἀδικεῖ Πρωταγόρας; καὶ ὃς γελάσας, Νὴ τοὺς θεούς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅτι γε μόνος ἐστὶ σοφός, ἐμὲ δὲ οὐ ποιεῖ. Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία, ἔφην ἐγώ, ἂν αὐτῷ διδῷς ἀργύριον καὶ πείθῃς 30 ἐκεῖνον, ποιήσει καὶ σὲ σοφόν. Εἰ γάρ, ἦ δ' ὅς, ὦ

Ζεῦ καὶ θεοί, ἐν τούτῳ εἴη· ὡς οὔτ' ἂν τῶν ἐμῶν E
ἐπιλίποιμι οὐδὲν οὔτε τῶν φίλων· ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα
καὶ νῦν ἥκω παρὰ σέ, ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ διαλεχθῇς αὐτῷ.
35 ἐγὼ γὰρ ἅμα μὲν καὶ νεώτερός εἰμι, ἅμα δὲ οὐδὲ
ἑώρακα Πρωταγόραν πώποτε οὐδ' ἀκήκοα οὐδέν· ἔτι
γὰρ παῖς ἦ, ὅτε τὸ πρότερον ἐπεδήμησεν. ἀλλὰ γάρ,
ὦ Σώκρατες, πάντες τὸν ἄνδρα ἐπαινοῦσι καί φασι
σοφώτατον εἶναι λέγειν· ἀλλὰ τί οὐ βαδίζομεν παρ'
40 αὐτόν, ἵνα ἔνδον | καταλάβωμεν; καταλύει δ', ὡς ἐγὼ 311
ἤκουσα, παρὰ Καλλίᾳ τῷ Ἱππονίκου· ἀλλ' ἴωμεν.
καὶ ἐγὼ εἶπον· Μήπω, ὠγαθέ, ἐκεῖσε ἴωμεν, πρῷ
γάρ ἐστιν, ἀλλὰ δεῦρο ἐξαναστῶμεν εἰς τὴν αὐλήν,
καὶ περιιόντες αὐτοῦ διατρίψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένη-
45 ται· εἶτα ἴωμεν. καὶ γὰρ τὰ πολλὰ Πρωταγόρας
ἔνδον διατρίβει, ὥστε, θάρρει, καταληψόμεθα αὐτόν,
ὡς τὸ εἰκός, ἔνδον.

III. Μετὰ ταῦτα ἀναστάντες εἰς τὴν αὐλὴν
περιῇμεν· καὶ ἐγὼ ἀποπειρώμενος τοῦ B
Ἱπποκράτους τῆς ῥώμης διεσκόπουν
αὐτὸν καὶ ἠρώτων· Εἰπέ μοι, ἔφην ἐγώ,
5 ὦ Ἱππόκρατες, παρὰ Πρωταγόραν νῦν
ἐπιχειρεῖς ἰέναι, ἀργύριον τελῶν ἐκείνῳ
μισθὸν ὑπὲρ σεαυτοῦ, ὡς παρὰ τίνα
ἀφιξόμενος καὶ τίς γενησόμενος; ὥσπερ ἂν εἰ ἐπε-
νόεις παρὰ τὸν σαυτοῦ ὁμώνυμον ἐλθὼν Ἱπποκράτη
10 τὸν Κῷον, τὸν τῶν Ἀσκληπιαδῶν, ἀργύριον τελεῖν
ὑπὲρ σαυτοῦ μισθὸν ἐκείνῳ, εἴ τίς σε ἤρετο, Εἰπέ
μοι, μέλλεις τελεῖν, ὦ Ἱππόκρατες, Ἱπποκράτει
μισθὸν ὡς τίνι ὄντι; τί ἂν ἀπεκρίνω; Εἶπον ἄν, C
ἔφη, ὅτι ὡς ἰατρῷ. Ὡς τίς γενησόμενος; Ὡς ἰατρός,
15 ἔφη. Εἰ δὲ παρὰ Πολύκλειτον τὸν Ἀργεῖον ἢ

Before setting out Socrates elicits by questioning that Hippocrates wishes to obtain for money from Protagoras not a professional but a liberal education.

Φειδίαν τὸν Ἀθηναῖον ἐπενόεις ἀφικόμενος μισθὸν ὑπὲρ σαυτοῦ τελεῖν ἐκείνοις, εἴ τίς σε ἤρετο· τελεῖν τοῦτο τὸ ἀργύριον ὡς τίνι ὄντι ἐν νῷ ἔχεις Πολυκλείτῳ τε καὶ Φειδίᾳ; τί ἂν ἀπεκρίνω; Εἶπον ἂν ὡς ἀγαλματοποιοῖς· Ὡς τίς δὲ γενησόμενος αὐτός; 20 Δῆλον ὅτι ἀγαλματοποιός. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· παρὰ D δὲ δὴ Πρωταγόραν νῦν ἀφικόμενοι ἐγώ τε καὶ σὺ ἀργύριον ἐκείνῳ μισθὸν ἕτοιμοι ἐσόμεθα τελεῖν ὑπὲρ σοῦ, ἂν μὲν ἐξικνῆται τὰ ἡμέτερα χρήματα καὶ τούτοις πείθωμεν αὐτόν, εἰ δὲ μή, καὶ τὰ τῶν φίλων 25 προσαναλίσκοντες· εἰ οὖν τις ἡμᾶς περὶ ταῦτα οὕτω σφόδρα σπουδάζοντας ἔροιτο· εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατές τε καὶ Ἱππόκρατες, ὡς τίνι ὄντι τῷ Πρωταγόρᾳ ἐν νῷ ἔχετε χρήματα τελεῖν; τί ἂν αὐτῷ ἀποκριναίE μεθα; τί ὄνομα ἄλλο γε λεγόμενον περὶ Πρωταγόρου 30 ἀκούομεν; ὥσπερ περὶ Φειδίου ἀγαλματοποιὸν καὶ περὶ Ὁμήρου ποιητήν, τί τοιοῦτον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν; Σοφιστὴν δή τοι ὀνομάζουσί γε, ὦ Σώκρατες, τὸν ἄνδρα εἶναι, ἔφη. Ὡς σοφιστῇ ἄρα ἐρχόμεθα τελοῦντες τὰ χρήματα; Μάλιστα. Εἰ 35 οὖν καὶ τοῦτό τίς σε προσέροιτο· αὐτὸς δὲ δὴ ὡς 312 τίς γενησόμενος ἔρχει παρὰ | τὸν Πρωταγόραν; καὶ ὃς εἶπεν ἐρυθριάσας—ἤδη γὰρ ὑπέφαινέν τι ἡμέρας, ὥστε καταφανῆ αὐτὸν γενέσθαι—Εἰ μέν τι τοῖς ἔμπροσθεν ἔοικεν, δῆλον ὅτι σοφιστὴς γενησόμενος. 40 Σὺ δέ, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς θεῶν, οὐκ ἂν αἰσχύνοιο εἰς τοὺς Ἕλληνας σαυτὸν σοφιστὴν παρέχων; Νὴ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, εἴπερ γε ἃ διανοοῦμαι χρὴ λέγειν. Ἀλλ' ἄρα, ὦ Ἱππόκρατες, μὴ οὐ τοιαύτην ὑπολαμβάνεις σου τὴν παρὰ Πρωταγόρου μάθησιν ἔσεσθαι, 45 B ἀλλ' οἵαπερ ἡ παρὰ τοῦ γραμματιστοῦ ἐγένετο καὶ

κιθαριστοῦ καὶ παιδοτρίβου; τούτων γὰρ σὺ ἑκάστην οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες, ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος, ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ, ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ τὸν ἐλεύθερον πρέπει.
50 Πάνυ μὲν οὖν μοι δοκεῖ, ἔφη, τοιαύτη μᾶλλον εἶναι ἡ παρὰ Πρωταγόρου μάθησις.

IV. Οἶσθα οὖν ὃ μέλλεις νῦν πράττειν, ἤ σε λανθάνει; ἦν δ' ἐγώ. Τοῦ πέρι; Ὅτι μέλλεις τὴν ψυχὴν τὴν σαυτοῦ παρα- C σχεῖν θεραπεῦσαι ἀνδρί, ὡς φῄς, σοφισ-
5 τῇ· ὅ τι δέ ποτε ὁ σοφιστής ἐστιν, θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἶσθα. καίτοι εἰ τοῦτ' ἀγνοεῖς, οὐδὲ ὅτῳ παραδίδως τὴν ψυχὴν οἶσθα, οὔτ' εἰ ἀγαθῷ οὔτ' εἰ κακῷ πράγματι. Οἶμαί γ', ἔφη, εἰδέναι. Λέγε δή, τί ἡγεῖ εἶναι τὸν σοφιστήν; Ἐγὼ μέν, ἦ δ'
10 ὅς, ὥσπερ τοὔνομα λέγει, τοῦτον εἶναι τὸν τῶν σοφῶν ἐπιστήμονα. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἔξεστι λέγειν καὶ περὶ ζωγράφων καὶ περὶ τεκτόνων, ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ τῶν σοφῶν ἐπιστήμονες· ἀλλ' εἴ τις D ἔροιτο ἡμᾶς, τῶν τί σοφῶν εἰσὶν οἱ ζωγράφοι ἐπιστή-
15 μονες, εἴποιμεν ἄν που αὐτῷ, ὅτι τῶν πρὸς τὴν ἀπεργασίαν τὴν τῶν εἰκόνων, καὶ τἆλλα οὕτως. εἰ δέ τις ἐκεῖνο ἔροιτο, ὁ δὲ σοφιστὴς τῶν τί σοφῶν ἐστιν, τί ἂν ἀποκρινοίμεθα αὐτῷ; ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης; Τί ἂν εἴποιμεν αὐτὸν εἶναι, ὦ Σώκρατες;
20 ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν; Ἴσως ἄν, ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ λέγοιμεν, οὐ μέντοι ἱκανῶς γε· ἐρωτήσεως γὰρ ἔτι ἡ ἀπόκρισις ἡμῖν δεῖται, περὶ ὅτου ὁ σοφιστὴς δεινὸν ποιεῖ λέγειν. ὥσπερ ὁ κιθαριστὴς δεινὸν δήπου ποιεῖ λέγειν περὶ οὗπερ καὶ E
25 ἐπιστήμονα, περὶ κιθαρίσεως—ἦ γάρ; Ναί. Εἶεν· ὁ δὲ δὴ σοφιστὴς περὶ τίνος δεινὸν ποιεῖ λέγειν;

Socrates shews that Hippocrates, who calls Protagoras a sophist, does not know what is meant by the word "sophist."

Δῆλον ὅτι περὶ οὗπερ καὶ ἐπίστασθαι. Εἰκός γε. τί δή ἐστιν τοῦτο, περὶ οὗ αὐτός τε ἐπιστήμων ἐστὶν ὁ σοφιστὴς καὶ τὸν μαθητὴν ποιεῖ; Μὰ Δί', ἔφη, οὐκέτι ἔχω σοι λέγειν. 30

313 V. Καὶ ἐγὼ εἶπον | μετὰ τοῦτο· Τί οὖν; οἶσθα εἰς οἷόν τινα κίνδυνον ἔρχει ὑποθήσων τὴν ψυχήν; ἢ εἰ μὲν τὸ σῶμα ἐπιτρέπειν σε ἔδει τῳ, διακινδυνεύοντα ἢ χρηστὸν αὐτὸ γενέσθαι ἢ πονηρόν, πολλὰ ἂν περιεσκέψω, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε οὔ, καὶ εἰς συμβουλὴν τούς τε φίλους ἂν παρεκάλεις καὶ τοὺς οἰκείους, σκοπούμενος ἡμέρας συχνάς· ὃ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἡγεῖ, τὴν ψυχήν, καὶ ἐν ᾧ πάντ' ἐστὶ τὰ σὰ ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττειν, χρηστοῦ ἢ πονηροῦ αὐτοῦ γενομένου, περὶ B δὲ τούτου οὔτε τῷ πατρὶ οὔτε τῷ ἀδελφῷ ἐπεκοινώσω οὔτε ἡμῶν τῶν ἑταίρων οὐδενί, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε καὶ οὐ τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τὴν σὴν ψυχήν, ἀλλ' ἑσπέρας ἀκούσας, ὡς φῄς, ὄρθριος ἥκων περὶ μὲν τούτου οὐδένα λόγον οὐδὲ συμβουλὴν ποιεῖ, εἴτε χρὴ ἐπιτρέπειν σαυτὸν αὐτῷ εἴτε μή, ἕτοιμος δ' εἶ ἀναλίσκειν τά τε σαυτοῦ καὶ τὰ τῶν φίλων χρήματα, ὡς ἤδη διεγνωκώς, ὅτι πάντως συνεστέον Πρωταγόρᾳ, ὃν οὔτε γιγνώσκεις, ὡς φῄς, οὔτε διείλεξαι οὐδεπώ- C ποτε, σοφιστὴν δ' ὀνομάζεις, τὸν δὲ σοφιστήν, ὅ τί ποτ' ἔστιν, φαίνει ἀγνοῶν, ᾧ μέλλεις σαυτὸν ἐπιτρέπειν; καὶ ὃς ἀκούσας, Ἔοικεν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐξ ὧν σὺ λέγεις. Ἆρ' οὖν, ὦ Ἱππόκρατες, ὁ σοφιστὴς τυγχάνει ὢν ἔμπορός τις ἢ κάπηλος τῶν ἀγωγίμων, ἀφ' ὧν ψυχὴ τρέφεται; φαίνεται γὰρ ἔμοιγε τοιοῦτός τις. Τρέφεται δέ, ὦ Σώκρατες, ψυχὴ τίνι; Μαθήμασιν

(Margin: 5, 10, 15, 20, 25)

Hippocrates therefore will greatly endanger the welfare of his soul, by feeding it with unknown food bought of an unknown species of mankind.

δήπου, ἦν δ' ἐγώ. καὶ ὅπως γε μή, ὦ ἑταῖρε, ὁ σοφιστὴς ἐπαινῶν ἃ πωλεῖ ἐξαπατήσει ἡμᾶς, ὥσπερ
30 οἱ περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφήν, ὁ ἔμπορός τε καὶ D κάπηλος. καὶ γὰρ οὗτοί που ὧν ἄγουσιν ἀγωγίμων οὔτε αὐτοὶ ἴσασιν ὅ τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν περὶ τὸ σῶμα, ἐπαινοῦσιν δὲ πάντα πωλοῦντες, οὔτε οἱ ὠνούμενοι παρ' αὐτῶν, ἐὰν μή τις τύχῃ γυμναστικὸς ἢ
35 ἰατρὸς ὤν. οὕτω δὲ καὶ οἱ τὰ μαθήματα περιάγοντες κατὰ τὰς πόλεις καὶ πωλοῦντες καὶ καπηλεύοντες τῷ ἀεὶ ἐπιθυμοῦντι ἐπαινοῦσιν μὲν πάντα ἃ πωλοῦσιν, τάχα δ' ἄν τινες, ὦ ἄριστε, καὶ τούτων ἀγνοοῖεν ὧν πωλοῦσιν ὅ τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν πρὸς τὴν
40 ψυχήν· ὡς δ' αὔτως καὶ οἱ ὠνούμενοι παρ' αὐτῶν, E ἐὰν μή τις τύχῃ περὶ τὴν ψυχὴν αὖ ἰατρικὸς ὤν. εἰ μὲν οὖν σὺ τυγχάνεις ἐπιστήμων τούτων τί χρηστὸν καὶ πονηρόν, ἀσφαλές σοι ὠνεῖσθαι μαθήματα καὶ παρὰ Πρωταγόρου καὶ παρ' ἄλλου ὁτουοῦν· εἰ
45 δὲ μή, ὅρα, ὦ μακάριε, μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κυβεύῃς τε καὶ κινδυνεύῃς. καὶ γὰρ δὴ καὶ πολὺ 314 μείζων κίνδυνος ἐν τῇ τῶν μαθημάτων ὠνῇ ἢ ἐν τῇ τῶν σιτίων. σιτία μὲν γὰρ καὶ ποτὰ πριάμενον παρὰ τοῦ καπήλου καὶ ἐμπόρου ἔξεστιν ἐν ἄλλοις
50 ἀγγείοις ἀποφέρειν, καὶ πρὶν δέξασθαι αὐτὰ εἰς τὸ σῶμα πιόντα ἢ φαγόντα, καταθέμενον οἴκαδε ἔξεστιν συμβουλεύσασθαι, παρακαλέσαντα τὸν ἐπαΐοντα, ὅ τι τε ἐδεστέον ἢ ποτέον καὶ ὅ τι μή, καὶ ὁπόσον καὶ ὁπότε· ὥστε ἐν τῇ ὠνῇ οὐ μέγας ὁ κίνδυνος· μαθή-
55 ματα δὲ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἀγγείῳ ἀπενεγκεῖν, ἀλλ' B ἀνάγκη, καταθέντα τὴν τιμήν, τὸ μάθημα ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα καὶ μαθόντα ἀπιέναι ἢ βεβλαμμένον ἢ ὠφελημένον. ταῦτα οὖν σκοπώμεθα καὶ μετὰ τῶν

πρεσβυτέρων ἡμῶν· ἡμεῖς γὰρ ἔτι νέοι ὥστε τοσοῦτον πρᾶγμα διελέσθαι. νῦν μέντοι, ὥσπερ ὡρμήσαμεν, 60 ἴωμεν καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός, ἔπειτα ἀκούσαντες καὶ ἄλλοις ἀνακοινωσώμεθα· καὶ γὰρ οὐ μόνος Πρωταγόρας αὐτόθι ἐστίν, ἀλλὰ καὶ Ἱππίας ὁ C Ἠλεῖος· οἶμαι δὲ καὶ Πρόδικον τὸν Κεῖον· καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ σοφοί. 65

Socrates and Hippocrates proceed to the house of Callias. The scene in the court is described.

VI. Δόξαν ἡμῖν ταῦτα ἐπορευόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ προθύρῳ ἐγενόμεθα, ἐπιστάντες περί τινος λόγου διελεγόμεθα, ὃς ἡμῖν κατὰ τὴν ὁδὸν ἐνέπεσεν· ἵν᾽ οὖν μὴ ἀτελὴς γένοιτο, ἀλλὰ διαπερανάμενοι οὕτως ἐσίοιμεν, 5 στάντες ἐν τῷ προθύρῳ διελεγόμεθα, ἕως συνωμολογήσαμεν ἀλλήλοις. δοκεῖ οὖν μοι, ὁ θυρωρός, εὐνοῦχός D τις, κατήκουεν ἡμῶν. κινδυνεύει δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν σοφιστῶν ἄχθεσθαι τοῖς φοιτῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν· ἐπειδὴ γοῦν ἐκρούσαμεν τὴν θύραν, ἀνοίξας καὶ ἰδὼν 10 ἡμᾶς, Ἔα, ἔφη, σοφισταί τινες· οὐ σχολὴ αὐτῷ· καὶ ἅμα ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν τὴν θύραν πάνυ προθύμως ὡς οἷός τ᾽ ἦν ἐπήραξε. καὶ ἡμεῖς πάλιν ἐκρούομεν, καὶ ὃς ἐγκεκλῃμένης τῆς θύρας ἀποκρινόμενος εἶπεν, Ὦ ἄνθρωποι, ἔφη, οὐκ ἀκηκόατε, ὅτι οὐ σχολὴ αὐτῷ; 15 Ἀλλ᾽ ὠγαθέ, ἔφην ἐγώ, οὔτε παρὰ Καλλίαν ἥκομεν E οὔτε σοφισταί ἐσμεν· ἀλλὰ θάρρει· Πρωταγόραν γάρ τοι δεόμενοι ἰδεῖν ἤλθομεν· εἰσάγγειλον οὖν. μόγις οὖν ποτε ἡμῖν ἄνθρωπος ἀνέῳξε τὴν θύραν· ἐπειδὴ δὲ εἰσήλθομεν, κατελάβομεν Πρωταγόραν ἐν τῷ 20 προστῴῳ περιπατοῦντα, ἑξῆς δ᾽ αὐτῷ συμπεριεπάτουν ἐκ μὲν τοῦ ἐπὶ θάτερα Καλλίας ὁ Ἱππονίκου 315 καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ ὁμομήτριος, Πάραλος | ὁ Περικλέους, καὶ Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, ἐκ δὲ τοῦ

25 ἐπὶ θάτερα ὁ ἕτερος τῶν Περικλέους Ξάνθιππος καὶ Φιλιππίδης ὁ Φιλομήλου καὶ Ἀντίμοιρος ὁ Μενδαῖος, ὅσπερ εὐδοκιμεῖ μάλιστα τῶν Πρωταγόρου μαθητῶν καὶ ἐπὶ τέχνῃ μανθάνει, ὡς σοφιστὴς ἐσόμενος. τούτων δὲ οἳ ὄπισθεν ἠκολούθουν ἐπακούοντες τῶν
30 λεγομένων, τὸ μὲν πολὺ ξένοι ἐφαίνοντο, οὓς ἄγει ἐξ ἑκάστων τῶν πόλεων ὁ Πρωταγόρας, δι' ὧν διεξέρχεται, κηλῶν τῇ φωνῇ ὥσπερ Ὀρφεύς, οἱ δὲ κατὰ τὴν φωνὴν ἕπονται κεκηλημένοι· ἦσαν δέ B τινες καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐν τῷ χορῷ. τοῦτον τὸν
35 χορὸν μάλιστα ἔγωγε ἰδὼν ἥσθην, ὡς καλῶς ηὐλαβοῦντο μηδέποτε ἐμποδὼν ἐν τῷ πρόσθεν εἶναι Πρωταγόρου, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἀναστρέφοι καὶ οἱ μετ' ἐκείνου, εὖ πως καὶ ἐν κόσμῳ περιεσχίζοντο οὗτοι οἱ ἐπήκοοι ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ἐν κύκλῳ
40 περιιόντες ἀεὶ εἰς τὸ ὄπισθεν καθίσταντο κάλλιστα.

VII. Τὸν δὲ μετ' εἰσενόησα, ἔφη Ὅμηρος, Ἱππίαν τὸν Ἠλεῖον, καθήμενον ἐν τῷ κατ' C ἀντικρὺ προστῴῳ ἐν θρόνῳ· περὶ αὐτὸν δ' ἐκάθηντο ἐπὶ βάθρων Ἐρυξίμαχός τε ὁ Ἀκου-

Further description of the scene.

5 μενοῦ καὶ Φαῖδρος ὁ Μυρρινούσιος καὶ Ἄνδρων ὁ Ἀνδροτίωνος καὶ τῶν ξένων πολῖταί τε αὐτοῦ καὶ ἄλλοι τινές. ἐφαίνοντο δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ τῶν μετεώρων ἀστρονομικὰ ἄττα διερωτᾶν τὸν Ἱππίαν, ὁ δ' ἐν θρόνῳ καθήμενος ἑκάστοις αὐτῶν διέκρινεν καὶ
10 διεξῄει τὰ ἐρωτώμενα. καὶ μὲν δὴ καὶ Τάνταλόν γε εἰσεῖδον· ἐπιδημεῖ γὰρ ἄρα καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος. D ἦν δὲ ἐν οἰκήματί τινι, ᾧ πρὸ τοῦ μὲν ὡς ταμιείῳ ἐχρῆτο Ἱππόνικος, νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν καταλυόντων ὁ Καλλίας καὶ τοῦτο ἐκκενώσας ξένοις κατά-
15 λυσιν πεποίηκεν. ὁ μὲν οὖν Πρόδικος ἔτι κατέκειτο,

ἐγκεκαλυμμένος ἐν κῳδίοις τισὶν καὶ στρώμασιν καὶ
μάλα πολλοῖς, ὡς ἐφαίνετο· παρεκάθηντο δὲ αὐτῷ
ἐπὶ ταῖς πλησίον κλίναις Παυσανίας τε ὁ ἐκ Κερα-
μέων καὶ μετὰ Παυσανίου νέον τι ἔτι μειράκιον, ὡς
E μὲν ἐγῷμαι καλόν τε κἀγαθὸν τὴν φύσιν, τὴν δ' οὖν 20
ἰδέαν πάνυ καλός. ἔδοξα ἀκοῦσαι ὄνομα αὐτῷ εἶναι
Ἀγάθωνα, καὶ οὐκ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ παιδικὰ Παυ-
σανίου τυγχάνει ὤν. τοῦτ' ἦν τὸ μειράκιον, καὶ τὼ
Ἀδειμάντω ἀμφοτέρω, ὅ τε Κήπιδος καὶ ὁ Λευκολο-
φίδου, καὶ ἄλλοι τινὲς ἐφαίνοντο· περὶ δὲ ὧν διελέ- 25
γοντο οὐκ ἐδυνάμην ἔγωγε μαθεῖν ἔξωθεν, καίπερ
λιπαρῶς ἔχων ἀκούειν τοῦ Προδίκου· πάσσοφος γάρ
316 μοι δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ θεῖος· | ἀλλὰ διὰ τὴν βαρύ-
τητα τῆς φωνῆς βόμβος τις ἐν τῷ οἰκήματι γιγνό-
μενος ἀσαφῆ ἐποίει τὰ λεγόμενα. 30

VIII. Καὶ ἡμεῖς μὲν ἄρτι εἰσεληλύθειμεν, κα-
τόπιν δὲ ἡμῶν ἐπεισῆλθον Ἀλκιβιάδης
τε ὁ καλός, ὡς φῂς σὺ καὶ ἐγὼ πείθομαι,
καὶ Κριτίας ὁ Καλλαίσχρου. ἡμεῖς οὖν
ὡς εἰσήλθομεν, ἔτι σμίκρ' ἄττα διατρί- 5
ψαντες καὶ ταῦτα διαθεασάμενοι, προσῄ-
B μεν πρὸς τὸν Πρωταγόραν, καὶ ἐγὼ εἶπον·

Socrates introduces Hippocrates to Protagoras. The latter justifies his profession, and the rival sophists assemble to hear him discourse.

Ὦ Πρωταγόρα, πρὸς σέ τοι ἤλθομεν ἐγώ τε καὶ
Ἱπποκράτης οὗτος. Πότερον, ἔφη, μόνῳ βουλόμενοι
διαλεχθῆναι ἢ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων; Ἡμῖν μέν, ἦν 10
δ' ἐγώ, οὐδὲν διαφέρει· ἀκούσας δὲ οὗ ἕνεκα ἤλθο-
μεν αὐτὸς σκέψαι. Τί οὖν δή ἐστιν, ἔφη, οὗ ἕνεκα
ἥκετε; Ἱπποκράτης ὅδε ἐστὶν μὲν τῶν ἐπιχωρίων,
Ἀπολλοδώρου υἱός, οἰκίας μεγάλης τε καὶ εὐδαίμονος,
C αὐτὸς δὲ τὴν φύσιν δοκεῖ ἐνάμιλλος εἶναι τοῖς ἡλι- 15
κιώταις. ἐπιθυμεῖν δέ μοι δοκεῖ ἐλλόγιμος γενέσθαι

ἐν τῇ πόλει, τοῦτο δὲ οἴεταί οἱ μάλιστ' ἂν γενέσθαι, εἰ σοὶ συγγένοιτο· ταῦτ' οὖν ἤδη σὺ σκόπει, πότερον περὶ αὐτῶν μόνος οἴει δεῖν διαλέγεσθαι πρὸς μόνους,
20 ἢ μετ' ἄλλων. Ὀρθῶς, ἔφη, προμηθεῖ, ὦ Σώκρατες, ὑπὲρ ἐμοῦ. ξένον γὰρ ἄνδρα καὶ ἰόντα εἰς πόλεις μεγάλας, καὶ ἐν ταύταις πείθοντα τῶν νέων τοὺς βελτίστους ἀπολείποντας τὰς τῶν ἄλλων συνουσίας, καὶ οἰκείων καὶ ὀθνείων, καὶ πρεσβυτέρων καὶ νεω-
25 τέρων, ἑαυτῷ συνεῖναι ὡς βελτίους ἐσομένους διὰ τὴν ἑαυτοῦ συνουσίαν, χρὴ εὐλαβεῖσθαι τὸν ταῦτα D πράττοντα· οὐ γὰρ σμικροὶ περὶ αὐτὰ φθόνοι τε γίγνονται καὶ ἄλλαι δυσμένειαί τε καὶ ἐπιβουλαί. ἐγὼ δὲ τὴν σοφιστικὴν τέχνην φημὶ μὲν εἶναι πα-
30 λαιάν, τοὺς δὲ μεταχειριζομένους αὐτὴν τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν, φοβουμένους τὸ ἐπαχθὲς αὐτῆς, πρόσχημα ποιεῖσθαι καὶ προκαλύπτεσθαι τοὺς μὲν ποίησιν, οἷον Ὅμηρόν τε καὶ Ἡσίοδον καὶ Σιμωνίδην, τοὺς δὲ αὖ τελετάς τε καὶ χρησμῳδίας, τοὺς ἀμφί τε
35 Ὀρφέα καὶ Μουσαῖον· | ἐνίους δέ τινας ᾔσθημαι καὶ γυμναστικήν, οἷον Ἴκκος τε ὁ Ταραντῖνος καὶ ὁ νῦν ἔτι ὤν, οὐδενὸς ἥττων σοφιστής, Ἡρόδικος ὁ Σηλυμ- E βριανός, τὸ δὲ ἀρχαῖον Μεγαρεύς· μουσικὴν δὲ Ἀγαθοκλῆς τε ὁ ὑμέτερος πρόσχημα ἐποιήσατο,
40 μέγας ὢν σοφιστής, καὶ Πυθοκλείδης ὁ Κεῖος καὶ ἄλλοι πολλοί. οὗτοι πάντες, ὥσπερ λέγω, φοβηθέντες τὸν φθόνον ταῖς τέχναις ταύταις παραπετάσμασιν ἐχρήσαντο· | ἐγὼ δὲ τούτοις ἅπασιν κατὰ τοῦτο 317 εἶναι οὐ ξυμφέρομαι· ἡγοῦμαι γὰρ αὐτοὺς οὔ τι
45 διαπράξασθαι ὃ ἐβουλήθησαν· οὐ γὰρ λαθεῖν τῶν ἀνθρώπων τοὺς δυναμένους ἐν ταῖς πόλεσι πράττειν, ὧνπερ ἕνεκα ταῦτ' ἐστὶν τὰ προσχήματα· ἐπεὶ οἵ γε

πολλοὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν αἰσθάνονται, ἀλλ' ἅττ' ἂν οὗτοι διαγγέλλωσι, ταῦτα ὑμνοῦσιν. τὸ οὖν ἀποδιδράσκοντα μὴ δύνασθαι ἀποδρᾶναι, ἀλλὰ κατα- 50
B φανῆ εἶναι, πολλὴ μωρία καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος, καὶ πολὺ δυσμενεστέρους παρέχεσθαι ἀνάγκη τοὺς ἀνθρώπους· ἡγοῦνται γὰρ τὸν τοιοῦτον πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ πανοῦργον εἶναι. ἐγὼ οὖν τούτων τὴν ἐναντίαν ἅπασαν ὁδὸν ἐλήλυθα, καὶ ὁμολογῶ τε 55 σοφιστὴς εἶναι καὶ παιδεύειν ἀνθρώπους, καὶ εὐλάβειαν ταύτην οἶμαι βελτίω ἐκείνης εἶναι, τὸ ὁμολογεῖν μᾶλλον ἢ ἔξαρνον εἶναι· καὶ ἄλλας πρὸς ταύτῃ ἔσκεμμαι, ὥστε, σὺν θεῷ εἰπεῖν, μηδὲν δεινὸν
C πάσχειν διὰ τὸ ὁμολογεῖν σοφιστὴς εἶναι. καίτοι 60 πολλά γε ἔτη ἤδη εἰμὶ ἐν τῇ τέχνῃ· καὶ γὰρ καὶ τὰ ξύμπαντα πολλά μοί ἐστιν· οὐδενὸς ὅτου οὐ πάντων ἂν ὑμῶν καθ' ἡλικίαν πατὴρ εἴην· ὥστε πολύ μοι ἥδιστόν ἐστιν, εἴ τι βούλεσθε περὶ τούτων, ἁπάντων ἐναντίον τῶν ἔνδον ὄντων τὸν λόγον ποιεῖσθαι. καὶ 65 ἐγώ—ὑπώπτευσα γὰρ βούλεσθαι αὐτὸν τῷ τε Προδίκῳ καὶ τῷ Ἱππίᾳ ἐνδείξασθαι καὶ καλλωπίσασθαι ὅτι ἐρασταὶ αὐτοῦ ἀφιγμένοι εἶμεν—Τί οὖν, ἔφην
D ἐγώ, οὐ καὶ Πρόδικον καὶ Ἱππίαν ἐκαλέσαμεν καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ἵνα ἐπακούσωσιν ἡμῶν; Πάνυ μὲν 70 οὖν, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Βούλεσθε οὖν, ὁ Καλλίας ἔφη, συνέδριον κατασκευάσωμεν, ἵνα καθεζόμενοι διαλέγησθε; Ἐδόκει χρῆναι· ἄσμενοι δὲ πάντες ἡμεῖς, ὡς ἀκουσόμενοι ἀνδρῶν σοφῶν, καὶ αὐτοὶ ἀντιλαβόμενοι τῶν βάθρων καὶ τῶν κλινῶν κατεσκευά- 75 ζομεν παρὰ τῷ Ἱππίᾳ· ἐκεῖ γὰρ προϋπῆρχε τὰ
E βάθρα· ἐν δὲ τούτῳ Καλλίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης ἡκέτην ἄγοντε τὸν Πρόδικον, ἀναστήσαντες ἐκ τῆς κλίνης, καὶ τοὺς μετὰ τοῦ Προδίκου.

IX. Ἐπεὶ δὲ πάντες συνεκαθεζόμεθα, ὁ Πρωταγόρας, Νῦν δὴ ἄν, ἔφη, λέγοις, ὦ Σώκρατες, ἐπειδὴ καὶ οἵδε πάρεισιν, περὶ ὧν ὀλίγον πρότερον μνείαν ἐποιοῦ πρὸς ἐμὲ
5 ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου. καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι Ἡ αὐτή μοι ἀρχή | ἐστιν, ὦ Πρωταγόρα, 318 ἥπερ ἄρτι, περὶ ὧν ἀφικόμην. Ἱπποκράτης γὰρ ὅδε τυγχάνει ἐν ἐπιθυμίᾳ ὢν τῆς σῆς συνουσίας· ὅ τι οὖν αὐτῷ ἀποβήσεται, ἐάν
10 σοι συνῇ, ἡδέως ἄν φησι πυθέσθαι. τοσοῦτος ὅ γε ἡμέτερος λόγος. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Πρωταγόρας εἶπεν· Ὦ νεανίσκε, ἔσται τοίνυν σοι, ἐὰν ἐμοὶ συνῇς, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐμοὶ συγγένῃ, ἀπιέναι οἴκαδε βελτίονι γεγονότι, καὶ ἐν τῇ ὑστεραίᾳ ταὐτὰ ταῦτα· καὶ ἑκάστης
15 ἡμέρας ἀεὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι. καὶ ἐγὼ B ἀκούσας εἶπον· Ὦ Πρωταγόρα, τοῦτο μὲν οὐδὲν θαυμαστὸν λέγεις, ἀλλὰ εἰκός, ἐπεὶ κἂν σύ, καίπερ τηλικοῦτος ὢν καὶ οὕτω σοφός, εἴ τίς σε διδάξειεν ὃ μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος, βελτίων ἂν γένοιο·
20 ἀλλὰ μὴ οὕτως, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ αὐτίκα μάλα μεταβαλὼν τὴν ἐπιθυμίαν Ἱπποκράτης ὅδε ἐπιθυμήσειεν τῆς συνουσίας τούτου τοῦ νεανίσκου τοῦ νῦν νεωστὶ ἐπιδημοῦντος, Ζευξίππου τοῦ Ἡρακλεώτου, καὶ ἀφικόμενος παρ' αὐτόν, ὥσπερ παρὰ σὲ νῦν,
25 ἀκούσειεν αὐτοῦ ταὐτὰ ταῦτα, ἅπερ σοῦ, ὅτι ἑκάστης C ἡμέρας ξυνὼν αὐτῷ βελτίων ἔσται καὶ ἐπιδώσει· εἰ αὐτὸν ἐπανέροιτο· τί δὴ φῂς βελτίω ἔσεσθαι καὶ εἰς τί ἐπιδώσειν; εἴποι ἂν αὐτῷ ὁ Ζεύξιππος, ὅτι πρὸς γραφικήν· κἂν εἰ Ὀρθαγόρᾳ τῷ Θηβαίῳ συγ-
30 γενόμενος, ἀκούσας ἐκείνου ταὐτὰ ταῦτα, ἅπερ σοῦ, ἐπανέροιτο αὐτὸν εἰς ὅ τι βελτίων καθ' ἡμέραν ἔσται συγγιγνόμενος ἐκείνῳ, εἴποι ἄν, ὅτι εἰς αὔλησιν·

Protagoras promises that Hippocrates shall improve daily, while taught by him. Socrates asks in what respect, and Protagoras replies: "In the art of politics: he will become a better citizen."

οὕτω δὴ καὶ σὺ εἰπὲ τῷ νεανίσκῳ καὶ ἐμοὶ ὑπὲρ
D τούτου ἐρωτῶντι, Ἱπποκράτης ὅδε Πρωταγόρᾳ συγ-
γενόμενος, ᾗ ἂν αὐτῷ ἡμέρᾳ συγγένηται, βελτίων 35
ἄπεισι γενόμενος καὶ τῶν ἄλλων ἡμερῶν ἑκά-
στης οὕτως ἐπιδώσει εἰς τί, ὦ Πρωταγόρα, καὶ
περὶ τοῦ; καὶ ὁ Πρωταγόρας ἐμοῦ ταῦτα ἀκούσας,
Σύ τε καλῶς ἐρωτᾷς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ἐγὼ
τοῖς καλῶς ἐρωτῶσι χαίρω ἀποκρινόμενος. Ἱππο- 40
κράτης γὰρ παρ' ἐμὲ ἀφικόμενος οὐ πείσεται, ἅπερ
ἂν ἔπαθεν ἄλλῳ τῳ συγγενόμενος τῶν σοφιστῶν·
E οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι λωβῶνται τοὺς νέους· τὰς γὰρ
τέχνας αὐτοὺς πεφευγότας ἄκοντας πάλιν αὖ ἄγοντες
ἐμβάλλουσιν εἰς τέχνας, λογισμούς τε καὶ ἀστρο- 45
νομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν διδάσκοντες—
καὶ ἅμα εἰς τὸν Ἱππίαν ἀπέβλεψεν—παρὰ δ' ἐμὲ
ἀφικόμενος μαθήσεται οὐ περὶ ἄλλου του ἢ περὶ
οὗ ἥκει. τὸ δὲ μάθημά ἐστιν εὐβουλία περὶ τῶν
οἰκείων, ὅπως ἂν ἄριστα τὴν αὑτοῦ οἰκίαν διοικοῖ, 50
319 καὶ περὶ τῶν τῆς | πόλεως, ὅπως τὰ τῆς πόλεως δυνα-
τώτατος ἂν εἴη καὶ πράττειν καὶ λέγειν. Ἆρα, ἔφην
ἐγώ, ἕπομαί σου τῷ λόγῳ; δοκεῖς γάρ μοι λέγειν τὴν
πολιτικὴν τέχνην καὶ ὑπισχνεῖσθαι ποιεῖν ἄνδρας
ἀγαθοὺς πολίτας. Αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτό ἐστιν, ἔφη, 55
ὦ Σώκρατες, τὸ ἐπάγγελμα, ὃ ἐπαγγέλλομαι.

Socrates gives reasons for his belief that the art of politics cannot be taught.

X. Ἦ καλόν, ἦν δ' ἐγώ, τέχνημα ἄρα κέκτη-
σαι, εἴπερ κέκτησαι· οὐ γάρ τι ἄλλο
πρός γε σὲ εἰρήσεται ἢ ἅπερ νοῶ. ἐγὼ
γὰρ τοῦτο, ὦ Πρωταγόρα, οὐκ ᾤμην
B διδακτὸν εἶναι, σοὶ δὲ λέγοντι οὐκ ἔχω ὅπως 5
ἀπιστῶ. ὅθεν δὲ αὐτὸ ἡγοῦμαι οὐ διδακτὸν εἶναι
μηδ' ὑπ' ἀνθρώπων παρασκευαστὸν ἀνθρώποις, δί-

καιός εἰμι εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ Ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ
οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, φημὶ σοφοὺς εἶναι. ὁρῶ οὖν,
10 ὅταν συλλεγῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπειδὰν μὲν
περὶ οἰκοδομίας τι δέῃ πρᾶξαι τὴν πόλιν, τοὺς οἰ-
κοδόμους μεταπεμπομένους συμβούλους περὶ τῶν
οἰκοδομημάτων, ὅταν δὲ περὶ ναυπηγίας, τοὺς ναυπη-
γούς, καὶ τἆλλα πάντα οὕτως, ὅσα ἡγοῦνται μαθητά C
15 τε καὶ διδακτὰ εἶναι· ἐὰν δέ τις ἄλλος ἐπιχειρῇ
αὐτοῖς συμβουλεύειν, ὃν ἐκεῖνοι μὴ οἴονται δημιουρ-
γὸν εἶναι, κἂν πάνυ καλὸς ᾖ καὶ πλούσιος καὶ τῶν
γενναίων, οὐδέν τι μᾶλλον ἀποδέχονται, ἀλλὰ κατα-
γελῶσι καὶ θορυβοῦσιν, ἕως ἂν ἢ αὐτὸς ἀποστῇ ὁ
20 ἐπιχειρῶν λέγειν καταθορυβηθείς, ἢ οἱ τοξόται αὐτὸν
ἀφελκύσωσιν, ἢ ἐξαίρωνται κελευόντων τῶν πρυ-
τάνεων. περὶ μὲν οὖν ὧν οἴονται ἐν τέχνῃ εἶναι, οὕτω
διαπράττονται· ἐπειδὰν δέ τι περὶ τῶν τῆς πόλεως D
διοικήσεως δέῃ βουλεύσασθαι, συμβουλεύει αὐτοῖς
25 ἀνιστάμενος περὶ τούτων ὁμοίως μὲν τέκτων, ὁμοίως
δὲ χαλκεύς, σκυτοτόμος, ἔμπορος, ναύκληρος, πλού-
σιος, πένης, γενναῖος, ἀγεννής, καὶ τούτοις οὐδεὶς
τοῦτο ἐπιπλήττει ὥσπερ τοῖς πρότερον, ὅτι οὐδα-
μόθεν μαθὼν οὐδὲ ὄντος διδασκάλου οὐδενὸς αὐτῷ
30 ἔπειτα συμβουλεύειν ἐπιχειρεῖ· δῆλον γὰρ ὅτι οὐχ
ἡγοῦνται διδακτὸν εἶναι. μὴ τοίνυν ὅτι τὸ κοινὸν
τῆς πόλεως οὕτως ἔχει, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἡμῖν οἱ σοφώτατοι E
καὶ ἄριστοι τῶν πολιτῶν ταύτην τὴν ἀρετὴν ἣν
ἔχουσιν οὐχ οἷοί τε ἄλλοις παραδιδόναι· ἐπεὶ Περι-
35 κλῆς, ὁ τουτωνὶ τῶν νεανίσκων πατήρ, τούτους ἃ μὲν
διδασκάλων εἴχετο καλῶς καὶ εὖ ἐπαίδευσεν, ἃ δὲ
αὐτὸς σοφός ἐστιν, οὔτε αὐτὸς | παιδεύει οὔτε τῳ 320
ἄλλῳ παραδίδωσιν, ἀλλ' αὐτοὶ περιιόντες νέμονται

ὥσπερ ἄφετοι ἐάν που αὐτόματοι περιτύχωσιν τῇ ἀρετῇ. εἰ δὲ βούλει, Κλεινίαν, τὸν Ἀλκιβιάδου 40 τουτουῒ νεώτερον ἀδελφόν, ἐπιτροπεύων ὁ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ Περικλῆς, δεδιὼς περὶ αὐτοῦ μὴ διαφθαρῇ δὴ ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, ἀποσπάσας ἀπὸ τούτου, καταθέμενος ἐν Ἀρίφρονος ἐπαίδευε· καὶ πρὶν ἓξ μῆνας B γεγονέναι, ἀπέδωκε τούτῳ οὐκ ἔχων ὅ τι χρήσαιτο 45 αὐτῷ· καὶ ἄλλους σοι παμπόλλους ἔχω λέγειν, οἳ αὐτοὶ ἀγαθοὶ ὄντες οὐδένα πώποτε βελτίω ἐποίησαν οὔτε τῶν οἰκείων οὔτε τῶν ἀλλοτρίων. ἐγὼ οὖν, ὦ Πρωταγόρα, εἰς ταῦτα ἀποβλέπων οὐχ ἡγοῦμαι διδακτὸν εἶναι ἀρετήν· ἐπειδὴ δέ σου ἀκούω ταῦτα 50 λέγοντος, κάμπτομαι καὶ οἶμαί τί σε λέγειν διὰ τὸ ἡγεῖσθαί σε πολλῶν μὲν ἔμπειρον γεγονέναι, πολλὰ δὲ μεμαθηκέναι, τὰ δὲ αὐτὸν ἐξηυρηκέναι. εἰ οὖν C ἔχεις ἐναργέστερον ἡμῖν ἐπιδεῖξαι, ὡς διδακτόν ἐστιν ἡ ἀρετή, μὴ φθονήσῃς, ἀλλ' ἐπίδειξον. Ἀλλ', ὦ 55 Σώκρατες, ἔφη, οὐ φθονήσω· ἀλλὰ πότερον ὑμῖν, ὡς πρεσβύτερος νεωτέροις, μῦθον λέγων ἐπιδείξω ἢ λόγῳ διεξελθών; πολλοὶ οὖν αὐτῷ ὑπέλαβον τῶν παρακαθημένων, ὁποτέρως βούλοιτο, οὕτως διεξιέναι. Δοκεῖ τοίνυν μοι, ἔφη, χαριέστερον εἶναι μῦθον ὑμῖν λέγειν. 60

XI. Ἦν γάρ ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, D θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἱμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον, ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μίξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ 5 κεράννυται. ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεῖ καὶ Ἐπιμηθεῖ κοσμῆσαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἑκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθέα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, νείμαντος δέ

In reply to Socrates Protagoras relates a fable of the creation of mankind,

10 μου, ἔφη, ἐπίσκεψαι· καὶ οὕτως πείσας νέμει. νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τὰ δ' E ἀσθενέστερα τάχει ἐκόσμει· τὰ δὲ ὥπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι 15 ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ηὖξε μεγέθει, τῷδε | αὐτῷ αὐτὰ ἔσῳζεν· καὶ τἆλλα 321 οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μή τι γένος ἀιστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ 20 Διὸς ὥρας εὐμαρίαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξὶν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ ἐς εὐνὰς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυὴς ἑκάστῳ· καὶ ὑποδῶν τὰ 25 μὲν ὁπλαῖς, τὰ δὲ δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. B τοὐντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ῥίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφὴν ζῴων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, 30 τοῖς δ' ἀναλισκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων. ἅτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὑτὸν καταναλώσας C τὰς δυνάμεις· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅ τι χρήσαιτο. ἀπο- 35 ροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομήν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῷα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἱμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ᾗ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς 40 φῶς. ἀπορίᾳ οὖν ἐχόμενος ὁ Προμηθεύς, ἥντινα

σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι, κλέπτει Ἡφαίστου
D *καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί—ἀμή-*
χανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητήν τῳ ἢ
χρησίμην γενέσθαι—καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ.
τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ 45
ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ
Διί· τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ
Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν· πρὸς δὲ καὶ
E *αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν· εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς*
καὶ Ἡφαίστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνείτην, 50
λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τήν τε ἔμπυρον τέχνην
τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς
δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀν-
322 *θρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθέα δὲ | δι' Ἐπιμηθέα*
ὕστερον, ᾗπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν. 55

XII. *Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας,*
πρῶτον μὲν† *ζῴων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν,*
καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἱδρύεσθαι καὶ
ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνό-
ματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ 5
οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ
στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ηὕρετο.
οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄν-
B *θρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλ-*
λυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν 10
ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς
πρὸς μὲν τροφὴν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν
θηρίων πόλεμον ἐνδεής· πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὔπω
εἶχον, ἧς μέρος πολεμική. ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι
καὶ σῴζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, 15

According to which Shame and Justice, which are the foundation of the art of politics, were given in the beginning to every human creature. The man who openly calls himself unjust is accounted mad.

† Post *πρῶτον μὲν* addunt codices *διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν.*

ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν
τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς
οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, C
Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ
20 δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας
συναγωγοί. ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον
δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· πότερον ὡς αἱ τέχναι
νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ
ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ
25 οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ
ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω; ἐπὶ πάντας, D
ἔφη ὁ Ζεύς, καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιντο
πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων
τεχνῶν· καὶ νόμον γε θὲς παρ' ἐμοῦ, τὸν μὴ δυνάμενον
30 αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως.

οὕτω δή, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἵ τε ἄλλοι
καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ᾖ
λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται
μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὢν τῶν ὀλίγων
35 συμβουλεύῃ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῄς· εἰκότως, E
ὡς ἐγώ φημι· ὅταν δὲ εἰς συμβουλὴν πολιτικῆς
ἀρετῆς | ἴωσιν, ἣν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι 323
καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται,
ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς,
40 ἢ μὴ εἶναι πόλεις. αὕτη, ὦ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

ἵνα δὲ μὴ οἴῃ ἀπατᾶσθαι, ὡς τῷ ὄντι ἡγοῦνται
πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύ-
νης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς τόδε αὖ
λαβὲ τεκμήριον. ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὥσπερ
45 σὺ λέγεις, ἐάν τις φῇ ἀγαθὸς αὐλητὴς εἶναι, ἢ ἄλλην
ἡντινοῦν τέχνην, ἣν μή ἐστιν, ἢ καταγελῶσιν ἢ B

χαλεπαίνουσι, καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες νουθετοῦσιν ὡς μαινόμενον· ἐν δὲ δικαιοσύνῃ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἐὰν οὗτος αὐτὸς καθ' αὑτοῦ τἀληθῆ λέγῃ 50 ἐναντίον πολλῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἡγοῦντο εἶναι, τἀληθῆ λέγειν, ἐνταῦθα μανίαν, καί φασιν πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἐάν τε ὦσιν ἐάν τε μή, ἢ μαίνεσθαι τὸν μὴ προσποιούμενον δικαιοσύνην, ὡς C ἀναγκαῖον οὐδένα ὅντιν' οὐχὶ ἁμῶς γέ πως μετέχειν 55 αὐτῆς, ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις.

XIII. Ὅτι μὲν οὖν πάντ' ἄνδρα εἰκότως ἀποδέχονται περὶ ταύτης τῆς ἀρετῆς σύμβουλον διὰ τὸ ἡγεῖσθαι παντὶ μετεῖναι αὐτῆς, ταῦτα λέγω· ὅτι δὲ αὐτὴν οὐ φύσει ἡγοῦνται εἶναι οὐδ' ἀπὸ τοῦ αὐτο- 5 μάτου, ἀλλὰ διδακτόν τε καὶ ἐξ ἐπιμελείας παραγίγνεσθαι ᾧ ἂν παραγίγνηται, τοῦτό σοι μετὰ τοῦτο πειράσομαι ἀποδεῖξαι. ὅσα γὰρ ἡγοῦνται D ἀλλήλους κακὰ ἔχειν ἄνθρωποι φύσει ἢ τύχῃ, οὐδεὶς θυμοῦται οὐδὲ νουθετεῖ οὐδὲ διδάσκει οὐδὲ κολάζει 10 τοὺς ταῦτα ἔχοντας, ἵνα μὴ τοιοῦτοι ὦσιν, ἀλλ' ἐλεοῦσιν· οἷον τοὺς αἰσχροὺς ἢ σμικροὺς ἢ ἀσθενεῖς τίς οὕτως ἀνόητος ὥστε τι τούτων ἐπιχειρεῖν ποιεῖν; ταῦτα μὲν γάρ, οἶμαι, ἴσασιν ὅτι φύσει τε καὶ τύχῃ τοῖς ἀνθρώποις γίγνεται, τὰ καλὰ καὶ τἀναντία 15 τούτοις· ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίγνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις E ταῦτα μὴ ἔχῃ, ἀλλὰ τἀναντία τούτων κακά, ἐπὶ τούτοις που οἵ τε θυμοὶ γίγνονται καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νουθετήσεις. ὧν ἐστὶν ἓν καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ 20 324 ἀσέβεια καὶ συλλήβδην πᾶν τὸ | ἐναντίον τῆς πολι-

Moreover, the art of politics is capable of being taught, otherwise cities would not inflict punishments on those who violate it,

τικῆς ἀρετῆς· ἔνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νουθετεῖ, δῆλον ὅτι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὔσης. εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν,
25 ὦ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτό σε διδάξει, ὅτι οἵ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετήν. οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, B ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως
30 τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται —οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγένητον θείη—ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὖθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα· καὶ
35 τοιαύτην διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετήν· ἀποτροπῆς γοῦν ἕνεκα κολάζει. ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν, ὅσοιπερ τιμωροῦνται καὶ C ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ· τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἵ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ
40 ἥκιστα Ἀθηναῖοι, οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετήν. ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκέως καὶ σκυτοτόμου συμβουλεύοντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι
45 διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετήν, ἀποδέδεικταί σοι, ὦ Σώκρατες, ἱκανῶς, ὥς γ' ἐμοὶ φαίνεται. D

XIV. Ἔτι δὴ λοιπὴ ἀπορία ἐστίν, ἣν ἀπορεῖς περὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν, τί δήποτε οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοὶ τὰ μὲν ἄλλα τοὺς αὑτῶν υἱεῖς διδάσκουσιν, ἃ διδασκάλων ἔχεται, καὶ σοφοὺς ποιοῦσιν, ἣν δὲ αὐτοὶ
5 ἀρετὴν ἀγαθοί, οὐδενὸς βελτίους ποιοῦσιν. τούτου δὴ

and, in point of fact, virtue, which is the product of the political art, is taught to all,

πέρι, ὦ Σώκρατες, οὐκέτι μῦθόν σοι ἐρῶ, ἀλλὰ λόγον
ὧδε γὰρ ἐννόησον· πότερον ἔστιν τι ἕν, ἢ οὐκ ἔστιν,
E οὗ ἀναγκαῖον πάντας τοὺς πολίτας μετέχειν, εἴπερ
μέλλει πόλις εἶναι; ἐν τούτῳ γὰρ αὕτη λύεται ἡ 10
ἀπορία, ἣν σὺ ἀπορεῖς, ἢ ἄλλοθι οὐδαμοῦ. εἰ μὲν
γὰρ ἔστιν, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἓν οὐ τεκτονικὴ οὐδὲ
325 χαλκεία οὐδὲ κεραμεία, ἀλλὰ δικαιοσύνη | καὶ σωφρο-
σύνη καὶ τὸ ὅσιον εἶναι, καὶ συλλήβδην ἓν αὐτὸ
προσαγορεύω εἶναι ἀνδρὸς ἀρετήν· εἰ τοῦτ' ἐστίν, οὗ 15
δεῖ πάντας μετέχειν καὶ μετὰ τούτου πάντ' ἄνδρα,
ἐάν τι καὶ ἄλλο βούληται μανθάνειν ἢ πράττειν,
οὕτω πράττειν, ἄνευ δὲ τούτου μή, ἢ τὸν μὴ μετέχοντα
καὶ διδάσκειν καὶ κολάζειν, καὶ παῖδα καὶ ἄνδρα καὶ
γυναῖκα, ἕωσπερ ἂν κολαζόμενος βελτίων γένηται, 20
ὃς δ' ἂν μὴ ὑπακούῃ κολαζόμενος καὶ διδασκόμενος,
B ὡς ἀνίατον ὄντα τοῦτον ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων ἢ
ἀποκτείνειν· εἰ οὕτω μὲν ἔχει, οὕτω δ' αὐτοῦ πεφυ-
κότος οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες εἰ τὰ μὲν ἄλλα διδάσκονται
τοὺς υἱεῖς, τοῦτο δὲ μή, σκέψαι ὡς θαυμάσιοι 25
γίγνονται οἱ ἀγαθοί. ὅτι μὲν γὰρ διδακτὸν αὐτὸ
ἡγοῦνται καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ἀπεδείξαμεν· διδακτοῦ
δὲ ὄντος καὶ θεραπευτοῦ τὰ μὲν ἄλλα ἄρα τοὺς υἱεῖς
διδάσκονται, ἐφ' οἷς οὐκ ἔστι θάνατος ἡ ζημία ἐὰν μὴ
ἐπίστωνται, ἐφ' ᾧ δὲ ἥ τε ζημία θάνατος αὐτῶν τοῖς 30
C παισὶ καὶ φυγαὶ μὴ μαθοῦσι μηδὲ θεραπευθεῖσιν εἰς
ἀρετήν, καὶ πρὸς τῷ θανάτῳ χρημάτων τε δημεύσεις
καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν ξυλλήβδην τῶν οἴκων ἀνατροπαί,
ταῦτα δ' ἄρα οὐ διδάσκονται οὐδ' ἐπιμελοῦνται
πᾶσαν ἐπιμέλειαν; οἴεσθαί γε χρή, ὦ Σώκρατες. 35

XV. Ἐκ παίδων σμικρῶν ἀρξάμενοι, μέχρι
οὗπερ ἂν ζῶσι, καὶ διδάσκουσι καὶ νουθετοῦσιν.

ἐπειδὰν θᾶττον συνιῇ τις τὰ λεγόμενα, καὶ τροφὸς καὶ μήτηρ καὶ παιδαγωγὸς καὶ αὐτὸς ὁ

by parents and nurses, by tutors, aye and by the State herself.

5 πατὴρ περὶ τούτου διαμάχονται, ὅπως D βέλτιστος ἔσται ὁ παῖς, παρ' ἕκαστον καὶ ἔργον καὶ λόγον διδάσκοντες καὶ ἐνδεικνύμενοι, ὅτι τὸ μὲν δίκαιον, τὸ δὲ ἄδικον, καὶ τόδε μὲν καλόν, τόδε δὲ αἰσχρόν, καὶ τόδε μὲν ὅσιον, τόδε δὲ ἀνόσιον,
10 καὶ τὰ μὲν ποίει, τὰ δὲ μὴ ποίει· καὶ ἐὰν μὲν ἑκὼν πείθηται· εἰ δὲ μή, ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον καὶ καμπτόμενον εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς διδασκάλων πέμποντες πολὺ μᾶλλον ἐντέλλονται ἐπιμελεῖσθαι εὐκοσμίας τῶν παίδων ἢ
15 γραμμάτων τε καὶ κιθαρίσεως· οἱ δὲ διδάσκαλοι E τούτων τε ἐπιμελοῦνται, καὶ ἐπειδὰν αὖ γράμματα μάθωσιν καὶ μέλλωσιν συνήσειν τὰ γεγραμμένα ὥσπερ τότε τὴν φωνήν, παρατιθέασιν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν βάθρων ἀναγιγνώσκειν ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα
20 καὶ ἐκμανθάνειν ἀναγκάζουσιν, ἐν οἷς πολλαὶ μὲν νουθετήσεις | ἔνεισιν, πολλαὶ δὲ διέξοδοι καὶ ἔπαινοι καὶ 326 ἐγκώμια παλαιῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἵνα ὁ παῖς ζηλῶν μιμῆται καὶ ὀρέγηται τοιοῦτος γενέσθαι. οἵ τ' αὖ κιθαρισταὶ ἕτερα τοιαῦτα σωφροσύνης τε ἐπιμελοῦν-
25 ται καὶ ὅπως ἂν οἱ νέοι μηδὲν κακουργῶσιν· πρὸς δὲ τούτοις, ἐπειδὰν κιθαρίζειν μάθωσιν, ἄλλων αὖ ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα διδάσκουσι μελοποιῶν, εἰς B τὰ κιθαρίσματα ἐντείνοντες, καὶ τοὺς ῥυθμούς τε καὶ τὰς ἁρμονίας ἀναγκάζουσιν οἰκειοῦσθαι ταῖς ψυχαῖς
30 τῶν παίδων, ἵνα ἡμερώτεροί τε ὦσιν, καὶ εὐρυθμότεροι καὶ εὐαρμοστότεροι γιγνόμενοι χρήσιμοι ὦσιν εἰς τὸ λέγειν τε καὶ πράττειν· πᾶς γὰρ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εὐρυθμίας τε καὶ εὐαρμοστίας δεῖται. ἔτι τοίνυν

πρὸς τούτοις εἰς παιδοτρίβου πέμπουσιν, ἵνα τὰ σώματα βελτίω ἔχοντες ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ 35
C χρηστῇ οὔσῃ, καὶ μὴ ἀναγκάζωνται ἀποδειλιᾶν διὰ τὴν πονηρίαν τῶν σωμάτων καὶ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πράξεσιν· καὶ ταῦτα ποιοῦσιν μάλιστα οἱ μάλιστα δυνάμενοι· μάλιστα δὲ δύνανται οἱ πλουσιώτατοι· καὶ οἱ τούτων υἱεῖς, πρωϊαίτατα εἰς 40 διδασκάλων τῆς ἡλικίας ἀρξάμενοι φοιτᾶν, ὀψιαίτατα ἀπαλλάττονται. ἐπειδὰν δὲ ἐκ διδασκάλων ἀπαλλαγῶσιν, ἡ πόλις αὖ τούς τε νόμους ἀναγκάζει μανθάνειν
D καὶ κατὰ τούτους ζῆν,† ἵνα μὴ αὐτοὶ ἐφ' αὑτῶν εἰκῇ πράττωσιν, ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ οἱ γραμματισταὶ 45 τοῖς μήπω δεινοῖς γράφειν τῶν παίδων ὑπογράψαντες γραμμὰς τῇ γραφίδι οὕτω τὸ γραμματεῖον διδόασιν καὶ ἀναγκάζουσι γράφειν κατὰ τὴν ὑφήγησιν τῶν γραμμῶν, ὣς δὲ καὶ ἡ πόλις νόμους ὑπογράψασα, ἀγαθῶν καὶ παλαιῶν νομοθετῶν εὑρήματα, κατὰ τούτους 50 ἀναγκάζει καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι· ὃς δ' ἂν ἐκτὸς βαίνῃ τούτων, κολάζει, καὶ ὄνομα τῇ κολάσει ταύτῃ
E καὶ παρ' ὑμῖν καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ, ὡς εὐθυνούσης τῆς δίκης, εὐθῦναι. τοσαύτης οὖν τῆς ἐπιμελείας οὔσης περὶ ἀρετῆς ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, θαυμάζεις, ὦ 55 Σώκρατες, καὶ ἀπορεῖς, εἰ διδακτόν ἐστιν ἀρετή; ἀλλ' οὐ χρὴ θαυμάζειν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, εἰ μὴ διδακτόν.

XVI. Διὰ τί οὖν τῶν ἀγαθῶν πατέρων πολλοὶ υἱεῖς φαῦλοι γίγνονται; τοῦτο αὖ μάθε· οὐδὲν γὰρ θαυμαστόν, εἴπερ ἀληθῆ ἐγὼ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον, ὅτι τούτου τοῦ πράγματος, τῆς ἀρετῆς, εἰ μέλλει 5
327 πόλις εἶναι, | οὐδένα δεῖ ἰδιωτεύειν. εἰ γὰρ δὴ ὃ λέγω οὕτως ἔχει—ἔχει δὲ

If the children of good men are sometimes evil, this only shews that all have not the same natural aptitude for virtue. Conclusion of Protagoras' speech.

† Post ζῆν add. codd. κατὰ παράδειγμα.

μάλιστα πάντων οὕτως—ἐνθυμήθητι ἄλλο τῶν ἐπιτηδευμάτων ὁτιοῦν καὶ μαθημάτων προελόμενος. εἰ
10 μὴ οἷόν τ' ἦν πόλιν εἶναι, εἰ μὴ πάντες αὐληταὶ ἦμεν, ὁποῖός τις ἐδύνατο ἕκαστος, καὶ τοῦτο καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ πᾶς πάντα καὶ ἐδίδασκε καὶ ἐπέπληττε τὸν μὴ καλῶς αὐλοῦντα, καὶ μὴ ἐφθόνει τούτου, ὥσπερ νῦν τῶν δικαίων καὶ τῶν νομίμων οὐδεὶς
15 φθονεῖ οὐδ' ἀποκρύπτεται ὥσπερ τῶν ἄλλων τεχνημάτων· λυσιτελεῖ γάρ, οἶμαι, ἡμῖν ἡ ἀλλήλων δικαιοσύνη καὶ ἀρετή· διὰ ταῦτα πᾶς παντὶ προθύμως λέγει καὶ διδάσκει καὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ νόμιμα· εἰ οὖν οὕτω καὶ ἐν αὐλήσει πᾶσαν προθυ-
20 μίαν καὶ ἀφθονίαν εἴχομεν ἀλλήλους διδάσκειν, οἴει ἄν τι, ἔφη, μᾶλλον, ὦ Σώκρατες, τῶν ἀγαθῶν αὐλητῶν ἀγαθοὺς αὐλητὰς τοὺς υἱεῖς γίγνεσθαι ἢ τῶν φαύλων; οἶμαι μὲν οὔ, ἀλλὰ ὅτου ἔτυχεν ὁ υἱὸς εὐφυέστατος γενόμενος εἰς αὔλησιν, οὗτος ἂν ἐλλόγιμος ηὐξήθη,
25 ὅτου δὲ ἀφυής, ἀκλεής· καὶ πολλάκις μὲν ἀγαθοῦ αὐλητοῦ φαῦλος ἂν ἀπέβη, πολλάκις δ' ἂν φαύλου ἀγαθός· ἀλλ' οὖν αὐληταί γ' ἂν πάντες ἦσαν ἱκανοὶ ὡς πρὸς τοὺς ἰδιώτας καὶ μηδὲν αὐλήσεως ἐπαΐοντας. οὕτως οἴου καὶ νῦν, ὅστις σοι ἀδικώτατος φαίνεται
30 ἄνθρωπος τῶν ἐν νόμοις καὶ ἀνθρώποις τεθραμμένων, δίκαιον αὐτὸν εἶναι καὶ δημιουργὸν τούτου τοῦ πράγματος, εἰ δέοι αὐτὸν κρίνεσθαι πρὸς ἀνθρώπους, οἷς μήτε παιδεία ἐστὶν μήτε δικαστήρια μήτε νόμοι μηδὲ ἀνάγκη μηδεμία διὰ παντὸς ἀναγκάζουσα ἀρετῆς
35 ἐπιμελεῖσθαι, ἀλλ' εἶεν ἄγριοί τινες, οἷοί περ οὓς πέρυσιν Φερεκράτης ὁ ποιητὴς ἐδίδαξεν ἐπὶ Ληναίῳ. ἦ σφόδρα ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις γενόμενος, ὥσπερ οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ χορῷ μισάνθρωποι, ἀγαπήσαις ἄν, εἰ ἐντύχοις Εὐρυβάτῳ καὶ Φρυνώνδᾳ, καὶ ἀνολο-

E φύραι' ἂν ποθῶν τὴν τῶν ἐνθάδε ἀνθρώπων πονηρίαν· 40
νῦν δὲ τρυφᾷς, ὦ Σώκρατες, διότι πάντες διδάσκαλοί
εἰσιν ἀρετῆς, καθ' ὅσον δύνανται ἕκαστος, καὶ οὐδείς
σοι φαίνεται εἶναι· ὥσπερ ἂν εἰ ζητοῖς τίς διδάσκαλος
328 τοῦ ἑλληνίζειν, οὐδ' | ἂν εἷς φανείη, οὐδέ γ' ἄν, οἶμαι,
εἰ ζητοῖς τίς ἂν ἡμῖν διδάξειεν τοὺς τῶν χειροτεχνῶν 45
υἱεῖς αὐτὴν ταύτην τὴν τέχνην, ἣν δὴ παρὰ τοῦ
πατρὸς μεμαθήκασιν, καθ' ὅσον οἷός τ' ἦν ὁ πατὴρ
καὶ οἱ τοῦ πατρὸς φίλοι ὄντες ὁμότεχνοι, τούτους ἔτι
τίς ἂν διδάξειεν,—οὐ ῥᾴδιον οἶμαι εἶναι, ὦ Σώκρατες,
τούτων διδάσκαλον φανῆναι, τῶν δὲ ἀπείρων παντά- 50
πασι ῥᾴδιον, οὕτω δὲ ἀρετῆς καὶ τῶν ἄλλων πάντων·
ἀλλὰ κἂν εἰ ὀλίγον ἔστιν τις ὅστις διαφέρει ἡμῶν
B προβιβάσαι εἰς ἀρετήν, ἀγαπητόν. ὧν δὴ ἐγὼ οἶμαι
εἷς εἶναι, καὶ διαφερόντως ἂν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων
ὀνῆσαί τινα πρὸς τὸ καλὸν κἀγαθὸν γενέσθαι, καὶ 55
ἀξίως τοῦ μισθοῦ ὃν πράττομαι, καὶ ἔτι πλείονος,
ὥστε καὶ αὐτῷ δοκεῖν τῷ μαθόντι. διὰ ταῦτα καὶ
τὸν τρόπον τῆς πράξεως τοῦ μισθοῦ τοιοῦτον πε-
ποίημαι· ἐπειδὰν γάρ τις παρ' ἐμοῦ μάθῃ, ἐὰν μὲν
βούληται, ἀποδέδωκεν ὃ ἐγὼ πράττομαι ἀργύριον· 60
C ἐὰν δὲ μή, ἐλθὼν εἰς ἱερόν, ὀμόσας ὅσου ἂν φῇ ἄξια
εἶναι τὰ μαθήματα, τοσοῦτον κατέθηκεν.

τοιοῦτόν σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐγὼ καὶ μῦθον καὶ
λόγον εἴρηκα, ὡς διδακτὸν ἀρετὴ καὶ Ἀθηναῖοι οὕτως
ἡγοῦνται, καὶ ὅτι οὐδὲν θαυμαστὸν τῶν ἀγαθῶν 65
πατέρων φαύλους υἱεῖς γίγνεσθαι καὶ τῶν φαύλων
ἀγαθούς, ἐπεὶ καὶ οἱ Πολυκλείτου υἱεῖς, Παράλου
καὶ Ξανθίππου τοῦδε ἡλικιῶται, οὐδὲν πρὸς τὸν
πατέρα εἰσίν, καὶ ἄλλοι ἄλλων δημιουργῶν. τῶνδε
D δὲ οὔπω ἄξιον τοῦτο κατηγορεῖν· ἔτι γὰρ ἐν αὐτοῖς 70
εἰσὶν ἐλπίδες· νέοι γάρ.

XVII. Πρωταγόρας μὲν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐπιδειξάμενος ἀπεπαύσατο τοῦ λόγου. καὶ ἐγὼ ἐπὶ μὲν πολὺν χρόνον κεκηλημένος ἔτι πρὸς αὐτὸν ἔβλεπον ὡς ἐροῦντά 5 τι, ἐπιθυμῶν ἀκούειν· ἐπεὶ δὲ δὴ ᾐσθόμην ὅτι τῷ ὄντι πεπαυμένος εἴη, μόγις πως ἐμαυτὸν ὡσπερεὶ συναγείρας εἶπον, βλέψας πρὸς τὸν Ἱπποκράτη· Ὦ παῖ Ἀπολλοδώρου, ὡς χάριν σοι ἔχω ὅτι προὔτρεψάς με ὧδε ἀφικέσθαι· 10 πολλοῦ γὰρ ποιοῦμαι ἀκηκοέναι ἃ ἀκήκοα Πρωταγόρου· E ἐγὼ γὰρ ἐν μὲν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ἡγούμην οὐκ εἶναι ἀνθρωπίνην ἐπιμέλειαν, ᾗ ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ γίγνονται· νῦν δὲ πέπεισμαι. πλὴν σμικρόν τί μοι ἐμποδών, ὃ δῆλον ὅτι Πρωταγόρας 15 ῥᾳδίως ἐπεκδιδάξει, ἐπειδὴ καὶ τὰ πολλὰ ταῦτα ἐξεδίδαξεν. καὶ γὰρ εἰ μέν τις περὶ αὐτῶν τούτων | συγγένοιτο ὁτῳοῦν τῶν δημηγόρων, τάχ' ἂν καὶ 329 τοιούτους λόγους ἀκούσειεν ἢ Περικλέους ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἱκανῶν εἰπεῖν· εἰ δὲ ἐπανέροιτό τινά τι, 20 ὥσπερ βιβλία οὐδὲν ἔχουσιν οὔτε ἀποκρίνασθαι οὔτε αὐτοὶ ἐρέσθαι, ἀλλ' ἐάν τις καὶ σμικρὸν ἐπερωτήσῃ τι τῶν ῥηθέντων, ὥσπερ τὰ χαλκία πληγέντα μακρὸν ἠχεῖ καὶ ἀποτείνει ἐὰν μὴ ἐπιλάβηταί τις, καὶ οἱ ῥήτορες οὕτω σμικρὰ ἐρωτηθέντες 25 δόλιχον κατατείνουσι τοῦ λόγου. Πρωταγόρας δὲ B ὅδε ἱκανὸς μὲν μακροὺς λόγους καὶ καλοὺς εἰπεῖν, ὡς αὐτὰ δηλοῖ, ἱκανὸς δὲ καὶ ἐρωτηθεὶς ἀποκρίνασθαι κατὰ βραχὺ καὶ ἐρόμενος περιμεῖναί τε καὶ ἀποδέξασθαι τὴν ἀπόκρισιν, ἃ ὀλίγοις ἐστὶ παρεσκευασ- 30 μένα. νῦν οὖν, ὦ Πρωταγόρα, σμικροῦ τινὸς ἐνδεής εἰμι πάντ' ἔχειν, εἴ μοι ἀποκρίναιο τόδε. τὴν ἀρετὴν φῂς διδακτὸν εἶναι, καὶ ἐγὼ εἴπερ ἄλλῳ τῳ ἀνθρώ-

Socrates cross-examines the sophist. "Are the single virtues parts of virtue, or only different synonyms for it?"

C πων πειθοίμην ἄν, καὶ σοὶ πείθομαι· ὃ δ' ἐθαύμασά σου λέγοντος, τοῦτό μοι ἐν τῇ ψυχῇ ἀποπλήρωσον. ἔλεγες γὰρ ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν αἰδῶ 35 πέμψειεν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ αὖ πολλαχοῦ ἐν τοῖς λόγοις ἐλέγετο ὑπὸ σοῦ ἡ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ ὁσιότης καὶ πάντα ταῦτα ὡς ἕν τι εἴη συλλήβδην, ἀρετή· ταῦτ' οὖν αὐτὰ δίελθέ μοι ἀκριβῶς τῷ λόγῳ, πότερον ἓν μέν τί ἐστιν ἡ ἀρετή, μόρια δὲ αὐτῆς 40 ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ ὁσιότης, ἢ D ταῦτ' ἐστὶν ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον πάντα ὀνόματα τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς ὄντος· τοῦτ' ἐστὶν ὃ ἔτι ἐπιποθῶ.

XVIII. Ἀλλὰ ῥᾴδιον τοῦτό γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι, ὅτι ἑνὸς ὄντος τῆς ἀρετῆς μόριά ἐστιν ἃ ἐρωτᾷς. Πότερον, ἔφην, ὥσπερ προσώπου τὰ μόρια μόριά ἐστιν, στόμα τε καὶ ῥὶς καὶ ὀφθαλμοὶ καὶ 5 ὦτα, ἢ ὥσπερ τὰ τοῦ χρυσοῦ μόρια, οὐδὲν διαφέρει τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων, ἀλλήλων καὶ τοῦ ὅλου, ἀλλ' ἢ μεγέθει καὶ σμικρότητι; Ἐκείνως E μοι φαίνεται, ὦ Σώκρατες, ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον. Πότερον οὖν, 10 ἦν δ' ἐγώ, καὶ μεταλαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι τούτων τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων οἱ μὲν ἄλλο, οἱ δὲ ἄλλο, ἢ ἀνάγκη, ἐάνπερ τις ἓν λάβῃ, ἅπαντ' ἔχειν; Οὐδαμῶς, ἔφη· ἐπεὶ πολλοὶ ἀνδρεῖοί εἰσιν, ἄδικοι δέ, καὶ δίκαιοι αὖ, σοφοὶ δὲ οὔ. Ἔστιν γὰρ οὖν καὶ ταῦτα μόρια τῆς 15 330 ἀρετῆς, ἔφην ἐγώ, | σοφία τε καὶ ἀνδρεία; Πάντων μάλιστα δήπου, ἔφη· καὶ μέγιστόν γε ἡ σοφία τῶν μορίων. Ἕκαστον δὲ αὐτῶν ἐστίν, ἦν δ' ἐγώ, ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο; Ναί. Ἦ καὶ δύναμιν αὐτῶν ἕκαστον ἰδίαν ἔχει; ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου οὐκ ἔστιν 20

P. "Virtue is one, and the single virtues are parts of virtue, distinct from each other like the parts of the face."

ὀφθαλμὸς οἷον τὰ ὦτα, οὐδ' ἡ δύναμις αὐτοῦ ἡ αὐτή· οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν ἐστιν οἷον τὸ ἕτερον οὔτε κατὰ τὴν δύναμιν οὔτε κατὰ τὰ ἄλλα· ἆρ' οὖν οὕτω καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια οὐκ ἔστιν τὸ ἕτερον οἷον
25 τὸ ἕτερον, οὔτε αὐτὸ οὔτε ἡ δύναμις αὐτοῦ; ἢ δῆλα B δὴ ὅτι οὕτως ἔχει, εἴπερ τῷ παραδείγματί γε ἔοικεν; Ἀλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει, ὦ Σώκρατες. καὶ ἐγὼ εἶπον· Οὐδὲν ἄρα ἐστὶν τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων ἄλλο οἷον ἐπιστήμη, οὐδ' οἷον δικαιοσύνη, οὐδ' οἷον ἀνδρεία, οὐδ'
30 οἷον σωφροσύνη, οὐδ' οἷον ὁσιότης. Οὐκ ἔφη. Φέρε δή, ἔφην ἐγώ, κοινῇ σκεψώμεθα ποῖόν τι αὐτῶν ἐστὶν ἕκαστον. πρῶτον μὲν τὸ τοιόνδε· ἡ δικαιοσύνη πρᾶγμά C τί ἐστιν ἢ οὐδὲν πρᾶγμα; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ· τί δὲ σοι; Καὶ ἐμοί, ἔφη. Τί οὖν; εἴ τις ἔροιτο ἐμέ τε
35 καὶ σέ· ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἴπετον δή μοι, τοῦτο τὸ πρᾶγμα, ὃ ὠνομάσατε ἄρτι, ἡ δικαιοσύνη, αὐτὸ τοῦτο δίκαιόν ἐστιν ἢ ἄδικον; ἐγὼ μὲν ἂν αὐτῷ ἀποκριναίμην ὅτι δίκαιον· σὺ δὲ τίν' ἂν ψῆφον θεῖο; τὴν αὐτὴν ἐμοὶ ἢ ἄλλην; Τὴν αὐτήν, ἔφη.
40 Ἔστιν ἄρα τοιοῦτον ἡ δικαιοσύνη οἷον δίκαιον εἶναι, φαίην ἂν ἔγωγε ἀποκρινόμενος τῷ ἐρωτῶντι· οὐκοῦν D καὶ σύ; Ναί, ἔφη. Εἰ οὖν μετὰ τοῦτο ἡμᾶς ἔροιτο· οὐκοῦν καὶ ὁσιότητά τινά φατε εἶναι; φαῖμεν ἄν, ὡς ἐγῷμαι. Ναί, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν φατὲ καὶ τοῦτο
45 πρᾶγμά τι εἶναι; φαῖμεν ἄν· ἢ οὔ; Καὶ τοῦτο συνέφη. Πότερον δὲ τοῦτο αὐτὸ τὸ πρᾶγμά φατε τοιοῦτον πεφυκέναι οἷον ἀνόσιον εἶναι ἢ οἷον ὅσιον; ἀγανακτήσαιμ' ἂν ἔγωγ', ἔφην, τῷ ἐρωτήματι, καὶ εἴποιμ' ἄν· εὐφήμει, ὦ ἄνθρωπε· σχολῇ μεντἄν τι E
50 ἄλλο ὅσιον εἴη, εἰ μὴ αὐτή γε ἡ ὁσιότης ὅσιον ἔσται. τί δὲ σύ; οὐχ οὕτως ἂν ἀποκρίναιο; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

S. "In that case each virtue will be unlike every other, and holiness for example will be unjust." Protagoras concedes that justice and holiness are like each other.

XIX. Εἰ οὖν μετὰ τοῦτ' εἴποι ἐρωτῶν ἡμᾶς· πῶς οὖν ὀλίγον πρότερον ἐλέγετε; ἆρ' οὐκ ὀρθῶς ὑμῶν κατήκουσα; ἐδόξατέ μοι φάναι τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια εἶναι οὕτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα, ὡς οὐκ εἶναι τὸ 5 ἕτερον αὐτῶν οἷον τὸ ἕτερον· εἴποιμ' ἂν ἔγωγε ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ὀρθῶς ἤκουσας, ὅτι δὲ καὶ ἐμὲ οἴει εἰπεῖν τοῦτο, παρή-331 κουσας· Πρωταγόρας | γὰρ ὅδε ταῦτα ἀπεκρίνατο, ἐγὼ δὲ ἠρώτων. εἰ οὖν εἴποι· ἀληθῆ ὅδε λέγει, ὦ 10 Πρωταγόρα; σὺ φῂς οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον μόριον οἷον τὸ ἕτερον τῶν τῆς ἀρετῆς; σὸς οὗτος ὁ λόγος ἐστί; τί ἂν αὐτῷ ἀποκρίναιο; Ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁμολογεῖν. Τί οὖν, ὦ Πρωταγόρα, ἀποκρινούμεθα αὐτῷ, ταῦτα ὁμολογήσαντες, ἐὰν ἡμᾶς ἐπανέρηται· 15 οὐκ ἄρα ἐστὶν ὁσιότης οἷον δίκαιον εἶναι πρᾶγμα, οὐδὲ δικαιοσύνη οἷον ὅσιον, ἀλλ' οἷον μὴ ὅσιον· ἡ δ' ὁσιότης οἷον μὴ δίκαιον, ἀλλ' ἄδικον ἄρα, τὸ δὲ B ἀνόσιον; τί αὐτῷ ἀποκρινούμεθα; ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸς ὑπέρ γε ἐμαυτοῦ φαίην ἂν καὶ τὴν δικαιοσύνην 20 ὅσιον εἶναι καὶ τὴν ὁσιότητα δίκαιον, καὶ ὑπὲρ σοῦ δέ, εἴ με ἐῴης, ταὐτὰ ἂν ταῦτα ἀποκρινοίμην· ὅτι ἤτοι ταὐτόν γ' ἐστὶν δικαιότης ὁσιότητι ἢ ὅ τι ὁμοιότατον καὶ μάλιστα πάντων ἥ τε δικαιοσύνη οἷον ὁσιότης καὶ ἡ ὁσιότης οἷον δικαιοσύνη. ἀλλ' ὅρα, 25 εἰ διακωλύεις ἀποκρίνεσθαι, ἢ καὶ σοὶ συνδοκεῖ C οὕτως. Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὕτως ἁπλοῦν εἶναι, ὥστε συγχωρῆσαι τήν τε δικαιοσύνην ὅσιον εἶναι καὶ τὴν ὁσιότητα δίκαιον, ἀλλά τί μοι δοκεῖ ἐν αὐτῷ διάφορον εἶναι. ἀλλὰ τί τοῦτο δια- 30 φέρει; ἔφη· εἰ γὰρ βούλει, ἔστω ἡμῖν καὶ δικαιο-

σύνη ὅσιον καὶ ὁσιότης δίκαιον. Μή μοι, ἦν δ' ἐγώ· οὐδὲν γὰρ δέομαι τὸ εἰ βούλει τοῦτο καὶ εἴ σοι δοκεῖ ἐλέγχεσθαι, ἀλλ' ἐμέ τε καὶ σέ· τὸ δ' ἐμέ τε καὶ σέ
35 τοῦτο λέγω, οἰόμενος οὕτω τὸν λόγον βέλτιστ' ἂν ἐλέγχεσθαι, εἴ τις τὸ εἴ ἀφέλοι αὐτοῦ. Ἀλλὰ μέντοι, D ἦ δ' ὅς, προσέοικέν τι δικαιοσύνη ὁσιότητι· καὶ γὰρ ὁτιοῦν ὁτῳοῦν ἁμῇ γέ πῃ προσέοικεν. τὸ γὰρ λευκὸν τῷ μέλανι ἔστιν ὅπῃ προσέοικεν, καὶ τὸ σκληρὸν τῷ
40 μαλακῷ, καὶ τἆλλα ἃ δοκεῖ ἐναντιώτατα εἶναι ἀλλήλοις· καὶ ἃ τότε ἔφαμεν ἄλλην δύναμιν ἔχειν καὶ οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον, τὰ τοῦ προσώπου μόρια, ἁμῇ γέ πῃ προσέοικεν καὶ ἔστιν τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον· ὥστε τούτῳ γε τῷ τρόπῳ κἂν ταῦτα
45 ἐλέγχοις, εἰ βούλοιο, ὡς ἅπαντά ἐστιν ὅμοια ἀλλήλοις. E ἀλλ' οὐχὶ τὰ ὅμοιόν τι ἔχοντα ὅμοια δίκαιον καλεῖν οὐδὲ τὰ ἀνόμοιόν τι ἔχοντα ἀνόμοια, κἂν πάνυ σμικρὸν ἔχῃ τὸ ὅμοιον. καὶ ἐγὼ θαυμάσας εἶπον πρὸς αὐτόν, Ἦ γὰρ οὕτω σοι τὸ δίκαιον καὶ
50 τὸ ὅσιον πρὸς ἄλληλα ἔχει, ὥστε ὅμοιόν τι σμικρὸν ἔχειν ἀλλήλοις; Οὐ πάνυ, ἔφη, οὕτως, οὐ μέντοι οὐδὲ αὖ | ὡς σύ μοι δοκεῖς οἴεσθαι. Ἀλλὰ μήν, ἔφην ἐγώ, 332 ἐπειδὴ δυσχερῶς δοκεῖς μοι ἔχειν πρὸς τοῦτο, τοῦτο μὲν ἐάσωμεν, τόδε δὲ ἄλλο ὧν ἔλεγες ἐπισκεψώμεθα.

XX. Ἀφροσύνην τι καλεῖς; Ἔφη. Τούτῳ τῷ πράγματι οὐ πᾶν τοὐναντίον ἐστὶν ἡ σοφία; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Πότερον δὲ ὅταν πράττωσιν ἄνθρωποι ὀρθῶς τε καὶ ὠφελίμως, τότε σωφρονεῖν σοι δοκοῦσιν οὕτω πράττοντες†, ἢ τοὐναντίον; Σωφρονεῖν, ἔφη. Οὐκοῦν σωφροσύνῃ σωφρονοῦσιν; B

Socrates next argues that temperance and wisdom are identical, and is about to prove the same of 5 temperance and justice,

† ἢ εἰ τοὐναντίον ἔπραττον; codd.

Ἀνάγκη. Οὐκοῦν οἱ μὴ ὀρθῶς πράττοντες ἀφρόνως
πράττουσι καὶ οὐ σωφρονοῦσιν οὕτω πράττον-
τες; Συνδοκεῖ μοι, ἔφη. Τοὐναντίον ἄρα ἐστὶν τὸ 10
ἀφρόνως πράττειν τῷ σωφρόνως; Ἔφη. Οὐκοῦν
τὰ μὲν ἀφρόνως πραττόμενα ἀφροσύνῃ πράττεται,
τὰ δὲ σωφρόνως σωφροσύνῃ; Ὡμολόγει. Οὐκοῦν
εἴ τι ἰσχύϊ πράττεται, ἰσχυρῶς πράττεται, καὶ εἴ
τι ἀσθενείᾳ, ἀσθενῶς; Ἐδόκει. Καὶ εἴ τι μετὰ 15
τάχους, ταχέως, καὶ εἴ τι μετὰ βραδυτῆτος, βραδέως;
C Ἔφη. Καὶ εἴ τι δὴ ὡσαύτως πράττεται, ὑπὸ τοῦ
αὐτοῦ πράττεται, καὶ εἴ τι ἐναντίως, ὑπὸ τοῦ
ἐναντίου; Συνέφη. Φέρε δή, ἦν δ' ἐγώ, ἔστιν τι
καλόν; Συνεχώρει. Τούτῳ ἔστιν τι ἐναντίον πλὴν 20
τὸ αἰσχρόν; Οὐκ ἔστιν. Τί δέ; ἔστιν τι ἀγαθόν;
Ἔστιν. Τούτῳ ἔστιν τι ἐναντίον πλὴν τὸ κακόν;
Οὐκ ἔστιν. Τί δέ; ἔστιν τι ὀξὺ ἐν φωνῇ; Ἔφη.
Τούτῳ μὴ ἔστιν τι ἐναντίον ἄλλο πλὴν τὸ βαρύ;
Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν 25
D ἐναντίων ἓν μόνον ἐστὶν ἐναντίον καὶ οὐ πολλά;
Συνωμολόγει. Ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, ἀναλογισώμεθα
τὰ ὡμολογημένα ἡμῖν. ὡμολογήκαμεν ἓν ἑνὶ μόνον
ἐναντίον εἶναι, πλείω δὲ μή; Ὡμολογήκαμεν. Τὸ
δὲ ἐναντίως πραττόμενον ὑπὸ ἐναντίων πράττεσθαι; 30
Ἔφη. Ὡμολογήκαμεν δὲ ἐναντίως πράττεσθαι ὃ
ἂν ἀφρόνως πράττηται τῷ σωφρόνως πραττομένῳ;
Ἔφη. Τὸ δὲ σωφρόνως πραττόμενον ὑπὸ σωφρο-
σύνης πράττεσθαι, τὸ δὲ ἀφρόνως ὑπὸ ἀφροσύνης;
E Συνεχώρει. Οὐκοῦν εἴπερ ἐναντίως πράττεται, ὑπὸ 35
ἐναντίου πράττοιτ' ἄν; Ναί. Πράττεται δὲ τὸ μὲν
ὑπὸ σωφροσύνης, τὸ δὲ ὑπὸ ἀφροσύνης; Ναί.
Ἐναντίως; Πάνυ γε. Οὐκοῦν ὑπὸ ἐναντίων ὄντων;

Ναί. Ἐναντίον ἄρ' ἐστὶν ἀφροσύνη σωφροσύνῃ;
40 Φαίνεται. Μέμνησαι οὖν ὅτι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
ὡμολόγηται ἡμῖν ἀφροσύνη σοφίᾳ ἐναντίον εἶναι;
Συνωμολόγει. Ἓν δὲ ἑνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι; Φημί.
Πότερον οὖν, ὦ Πρωταγόρα, λύσωμεν | τῶν λόγων; 333
τὸ ἓν ἑνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι, ἢ ἐκεῖνον ἐν ᾧ ἐλέγετο
45 ἕτερον εἶναι σωφροσύνης σοφία, μόριον δὲ ἑκάτερον
ἀρετῆς, καὶ πρὸς τῷ ἕτερον εἶναι καὶ ἀνόμοια καὶ
αὐτὰ καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν, ὥσπερ τὰ τοῦ προσώ-
που μόρια; πότερον οὖν δὴ λύσωμεν; οὗτοι γὰρ οἱ
λόγοι ἀμφότεροι οὐ πάνυ μουσικῶς λέγονται· οὐ γὰρ
50 συνᾴδουσιν οὐδὲ συναρμόττουσιν ἀλλήλοις. πῶς γὰρ
ἂν συνᾴδοιεν, εἴπερ γε ἀνάγκη ἑνὶ μὲν ἓν μόνον B
ἐναντίον εἶναι, πλείω δὲ μή, τῇ δὲ ἀφροσύνῃ ἑνὶ
ὄντι σοφία ἐναντία καὶ σωφροσύνη αὖ φαίνεται; ἦ
γάρ, ὦ Πρωταγόρα, ἔφην ἐγώ, ἢ ἄλλως πως; Ὡμο-
55 λόγησεν καὶ μάλ' ἀκόντως. Οὐκοῦν ἓν ἂν εἴη ἡ
σωφροσύνη καὶ ἡ σοφία; τὸ δὲ πρότερον αὖ ἐφάνη
ἡμῖν ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ὁσιότης σχεδόν τι ταὐτὸν
ὄν. ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, μὴ ἀποκάμω-
μεν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ διασκεψώμεθα. ἆρά τίς
60 σοι δοκεῖ ἀδικῶν ἄνθρωπος σωφρονεῖν, ὅτι ἀδικεῖ;
Αἰσχυνοίμην ἂν ἔγωγ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοῦτο C
ὁμολογεῖν, ἐπεὶ πολλοί γέ φασιν τῶν ἀνθρώπων.
Πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι,
ἔφην, ἢ πρὸς σέ; Εἰ βούλει, ἔφη, πρὸς τοῦτον πρῶ-
65 τον τὸν λόγον διαλέχθητι, τὸν τῶν πολλῶν. Ἀλλ'
οὐδέν μοι διαφέρει, ἐὰν μόνον σύ γε ἀποκρίνῃ, εἴτ'
οὖν δοκεῖ σοι ταῦτα, εἴτε μή. τὸν γὰρ λόγον ἔγωγε
μάλιστα ἐξετάζω, συμβαίνει μέντοι ἴσως καὶ ἐμὲ τὸν
ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἀποκρινόμενον ἐξετάζεσθαι.

D XXI. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐκαλλωπίζετο ἡμῖν ὁ Πρωταγόρας· τὸν γὰρ λόγον ᾐτιᾶτο δυσχερῆ εἶναι· ἔπειτα μέντοι συνεχώρησεν ἀποκρίνεσθαι. Ἴθι δή, ἔφην ἐγώ, ἐξ ἀρχῆς μοι ἀπόκριναι. δοκοῦσί τινές 5 σοι σωφρονεῖν ἀδικοῦντες; Ἔστω, ἔφη. Τὸ δὲ σωφρονεῖν λέγεις εὖ φρονεῖν; Ἔφη. Τὸ δ' εὖ φρονεῖν εὖ βουλεύεσθαι, ὅτι ἀδικοῦσιν; Ἔστω, ἔφη. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, εἰ εὖ πράττουσιν ἀδικοῦντες ἢ εἰ κακῶς; Εἰ εὖ. Λέγεις οὖν ἀγαθὰ ἄττα εἶναι; Λέγω. 10 Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ταῦτ' ἐστὶν ἀγαθά, ἅ ἐστιν ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις; Καὶ ναὶ μὰ Δί', ἔφη, κἂν E μὴ τοῖς ἀνθρώποις ὠφέλιμα ᾖ, ἔγωγε καλῶ ἀγαθά. καί μοι ἐδόκει ὁ Πρωταγόρας ἤδη τετραχύνθαι τε καὶ ἀγωνιᾶν καὶ παρατετάχθαι πρὸς τὸ ἀποκρίνεσθαι· 15 ἐπειδὴ οὖν ἑώρων αὐτὸν οὕτως ἔχοντα, εὐλαβούμενος 334 ἠρέμα ἠρόμην. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις, ὦ | Πρωταγόρα, ἃ μηδενὶ ἀνθρώπων ὠφέλιμά ἐστιν, ἢ ἃ μηδὲ τὸ παράπαν ὠφέλιμα; καὶ τὰ τοιαῦτα σὺ ἀγαθὰ καλεῖς; Οὐδαμῶς, ἔφη· ἀλλ' ἔγωγε πολλὰ οἶδ' ἃ 20 ἀνθρώποις μὲν ἀνωφελῆ ἐστί, καὶ σιτία καὶ ποτὰ καὶ φάρμακα καὶ ἄλλα μυρία, τὰ δέ γε ὠφέλιμα· τὰ δὲ ἀνθρώποις μὲν οὐδέτερα, ἵπποις δέ· τὰ δὲ βουσὶν μόνον, τὰ δὲ κυσίν· τὰ δέ γε τούτων μὲν οὐδενί, δένδροις δέ· τὰ δὲ τοῦ δένδρου ταῖς μὲν ῥίζαις ἀγαθά, 25 B ταῖς δὲ βλάσταις πονηρά, οἷον καὶ ἡ κόπρος, πάντων τῶν φυτῶν ταῖς μὲν ῥίζαις ἀγαθὸν παραβαλλομένη, εἰ δ' ἐθέλοις ἐπὶ τοὺς πτόρθους καὶ τοὺς νέους κλῶνας ἐπιβάλλειν, πάντα ἀπόλλυσιν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἔλαιον τοῖς μὲν φυτοῖς ἅπασίν ἐστιν πάγκακον καὶ ταῖς 30 θριξὶν πολεμιώτατον ταῖς τῶν ἄλλων ζῴων πλὴν ταῖς

when Protagoras launches out into a long and irrelevant harangue.

τοῦ ἀνθρώπου, ταῖς δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἀρωγὸν καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι. οὕτω δὲ ποικίλον τί ἐστιν τὸ ἀγαθὸν καὶ παντοδαπόν, ὥστε καὶ ἐνταῦθα τοῖς μὲν ἔξωθεν
35 τοῦ σώματος ἀγαθόν ἐστιν τῷ ἀνθρώπῳ, τοῖς δ' ἐντὸς C ταὐτὸν τοῦτο κάκιστον· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἰατροὶ πάντες ἀπαγορεύουσιν τοῖς ἀσθενοῦσι μὴ χρῆσθαι ἐλαίῳ, ἀλλ' ἢ ὅ τι σμικροτάτῳ ἐν τούτοις οἷς μέλλει ἔδεσθαι, ὅσον μόνον τὴν δυσχέρειαν κατασβέσαι τὴν
40 ἐπὶ ταῖς αἰσθήσεσι ταῖς διὰ τῶν ῥινῶν γιγνομένην ἐν τοῖς σιτίοις τε καὶ ὄψοις.

Socrates says he must depart on other business unless Protagoras will consent to converse by means of short questions and answers. Callias entreats him to stay.

XXII. Εἰπόντος οὖν ταῦτα αὐτοῦ οἱ παρόντες ἀνεθορύβησαν ὡς εὖ λέγοι· καὶ ἐγὼ εἶπον· Ὦ Πρωταγόρα, ἐγὼ τυγχάνω ἐπιλήσμων τις ὢν ἄνθρωπος, καὶ ἐάν
5 τίς μοι μακρὰ λέγῃ, ἐπιλανθάνομαι περὶ D οὗ ἂν ᾖ ὁ λόγος. ὥσπερ οὖν, εἰ ἐτύγχανον ὑπόκωφος ὤν, ᾤου ἂν χρῆναι, εἴπερ ἔμελλές μοι διαλέξεσθαι, μεῖζον φθέγγεσθαι ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους, οὕτω καὶ νῦν, ἐπειδὴ
10 ἐπιλήσμονι ἐνέτυχες, σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις καὶ βραχυτέρας ποίει, εἰ μέλλω σοι ἕπεσθαι. Πῶς οὖν κελεύεις με βραχέα ἀποκρίνεσθαι; ἢ βραχύτερά σοι, ἔφη, ἀποκρίνωμαι ἢ δεῖ; Μηδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ. Ἀλλ' ὅσα δεῖ; ἔφη. Ναί, ἦν δ' ἐγώ. Πότερα οὖν E
15 ὅσα ἐμοὶ δοκεῖ δεῖν ἀποκρίνεσθαι, τοσαῦτά σοι ἀποκρίνωμαι, ἢ ὅσα σοί; Ἀκήκοα γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι σὺ οἷός τ' εἶ καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλον διδάξαι περὶ τῶν αὐτῶν καὶ μακρὰ λέγειν, ἐὰν βούλῃ, οὕτως, ὥστε τὸν λόγον μηδέποτε ἐπιλιπεῖν, καὶ αὖ βραχέα οὕτως,
20 ὥστε μηδένα σοῦ ἐν βραχυτέροις | εἰπεῖν· εἰ οὖν 335 μέλλεις ἐμοὶ διαλέξεσθαι, τῷ ἑτέρῳ χρῶ τρόπῳ πρός

με, τῇ βραχυλογίᾳ. Ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐγὼ πολλοῖς
ἤδη εἰς ἀγῶνα λόγων ἀφικόμην ἀνθρώποις, καὶ εἰ
τοῦτο ἐποίουν ὃ σὺ κελεύεις, ὡς ὁ ἀντιλέγων ἐκέλευέν
με διαλέγεσθαι, οὕτω διελεγόμην, οὐδενὸς ἂν βελτίων 25
ἐφαινόμην οὐδ᾽ ἂν ἐγένετο Πρωταγόρου ὄνομα ἐν
τοῖς Ἕλλησιν. καὶ ἐγώ—ἔγνων γὰρ ὅτι οὐκ ἤρεσεν
αὐτὸς αὑτῷ ταῖς ἀποκρίσεσιν ταῖς ἔμπροσθεν, καὶ ὅτι
B οὐκ ἐθελήσοι ἑκὼν εἶναι ἀποκρινόμενος διαλέγεσθαι
—ἡγησάμενος οὐκέτι ἐμὸν ἔργον εἶναι παρεῖναι ἐν 30
ταῖς συνουσίαις, Ἀλλά τοι, ἔφην, ὦ Πρωταγόρα,
οὐδ᾽ ἐγὼ λιπαρῶς ἔχω παρὰ τὰ σοὶ δοκοῦντα τὴν
συνουσίαν ἡμῖν γίγνεσθαι, ἀλλ᾽ ἐπειδὰν σὺ βούλῃ
διαλέγεσθαι ὡς ἐγὼ δύναμαι ἕπεσθαι, τότε σοι δια-
λέξομαι. σὺ μὲν γάρ, ὡς λέγεται περὶ σοῦ, φῂς δὲ 35
καὶ αὐτός, καὶ ἐν μακρολογίᾳ καὶ ἐν βραχυλογίᾳ
C οἷός τ᾽ εἶ συνουσίας ποιεῖσθαι· σοφὸς γὰρ εἶ· ἐγὼ
δὲ τὰ μακρὰ ταῦτα ἀδύνατος, ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἷός
τ᾽ εἶναι. ἀλλὰ σὲ ἐχρῆν ἡμῖν συγχωρεῖν τὸν ἀμφό-
τερα δυνάμενον, ἵνα συνουσία ἐγίγνετο· νῦν δὲ ἐπειδὴ 40
οὐκ ἐθέλεις καὶ ἐμοί τις ἀσχολία ἐστὶν καὶ οὐκ ἂν
οἷός τ᾽ εἴην σοι παραμεῖναι ἀποτείνοντι μακροὺς
λόγους—ἐλθεῖν γάρ ποί με δεῖ—εἶμι· ἐπεὶ καὶ ταῦτ᾽
ἂν ἴσως οὐκ ἀηδῶς σου ἤκουον. καὶ ἅμα ταῦτ᾽ εἰπὼν
ἀνιστάμην ὡς ἀπιών· καί μου ἀνισταμένου ἐπι- 45
D λαμβάνεται ὁ Καλλίας τῆς χειρὸς τῇ δεξιᾷ, τῇ δ᾽
ἀριστερᾷ ἀντελάβετο τοῦ τρίβωνος τουτουΐ, καὶ
εἶπεν· Οὐκ ἀφήσομέν σε, ὦ Σώκρατες· ἐὰν γὰρ σὺ
ἐξέλθῃς, οὐχ ὁμοίως ἡμῖν ἔσονται οἱ διάλογοι. δέομαι
οὖν σου παραμεῖναι ἡμῖν· ὡς ἐγὼ οὐδ᾽ ἂν ἑνὸς ἥδιον 50
ἀκούσαιμι ἢ σοῦ τε καὶ Πρωταγόρου διαλεγομένων·
ἀλλὰ χάρισαι ἡμῖν πᾶσιν. καὶ ἐγὼ εἶπον—ἤδη δὲ

ἀνειστήκη ὡς ἐξιών—Ὦ παῖ Ἱππονίκου, ἀεὶ μὲν
ἔγωγέ σου τὴν φιλοσοφίαν ἄγαμαι, ἀτὰρ καὶ νῦν
55 ἐπαινῶ καὶ φιλῶ, ὥστε βουλοίμην ἂν χαρίζεσθαί E
σοι, εἴ μου δυνατὰ δέοιο· νῦν δ' ἐστὶν ὥσπερ ἂν εἰ
δέοιό μου Κρίσωνι τῷ Ἱμεραίῳ δρομεῖ ἀκμάζοντι
ἕπεσθαι, ἢ τῶν δολιχοδρόμων τῳ ἢ τῶν ἡμεροδρόμων
διαθεῖν τε καὶ ἕπεσθαι, εἴποιμι ἄν σοι ὅτι | πολὺ σοῦ 336
60 μᾶλλον ἐγὼ ἐμαυτοῦ δέομαι θέουσιν τούτοις ἀκο-
λουθεῖν, ἀλλ' οὐ γὰρ δύναμαι, ἀλλ' εἴ τι δέει θεά-
σασθαι ἐν τῷ αὐτῷ ἐμέ τε καὶ Κρίσωνα θέοντας,
τούτου δέου συγκαθεῖναι· ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ δύναμαι
ταχὺ θεῖν, οὗτος δὲ δύναται βραδέως. εἰ οὖν ἐπι-
65 θυμεῖς ἐμοῦ καὶ Πρωταγόρου ἀκούειν, τούτου δέου,
ὥσπερ τὸ πρῶτόν μοι ἀπεκρίνατο διὰ βραχέων τε καὶ
αὐτὰ τὰ ἐρωτώμενα, οὕτω καὶ νῦν ἀποκρίνεσθαι· εἰ
δὲ μή, τίς ὁ τρόπος ἔσται τῶν διαλόγων; χωρὶς γὰρ B
ἔγωγ' ᾤμην εἶναι τὸ συνεῖναί τε ἀλλήλοις διαλεγο-
70 μένους καὶ τὸ δημηγορεῖν. Ἀλλ' ὁρᾷς, ἔφη, ὦ
Σώκρατες· δίκαια δοκεῖ λέγειν Πρωταγόρας ἀξιῶν
αὐτῷ τε ἐξεῖναι διαλέγεσθαι ὅπως βούλεται καὶ σὺ
ὅπως ἂν αὖ σὺ βούλῃ.

XXIII. Ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης, Οὐ
καλῶς λέγεις, ἔφη, ὦ Καλλία· Σωκράτης
μὲν γὰρ ὅδε ὁμολογεῖ μὴ μετεῖναί οἱ
μακρολογίας καὶ παραχωρεῖ Πρωταγόρᾳ,
5 τοῦ δὲ διαλέγεσθαι οἷός τ' εἶναι καὶ ἐπί- C
στασθαι λόγον τε δοῦναι καὶ δέξασθαι θαυμάζοιμ'
ἂν εἴ τῳ ἀνθρώπων παραχωρεῖ. εἰ μὲν οὖν καὶ
Πρωταγόρας ὁμολογεῖ φαυλότερος εἶναι Σωκράτους
διαλεχθῆναι, ἐξαρκεῖ Σωκράτει· εἰ δὲ ἀντιποιεῖται,
10 διαλεγέσθω ἐρωτῶν τε καὶ ἀποκρινόμενος, μὴ ἐφ'

Alcibiades, Critias and Prodicus all give their vote for continuing the conversation.

ἑκάστῃ ἐρωτήσει μακρὸν λόγον ἀποτείνων, ἐκκρούων τοὺς λόγους καὶ οὐκ ἐθέλων διδόναι λόγον, ἀλλ'
D ἀπομηκύνων ἕως ἂν ἐπιλάθωνται περὶ ὅτου τὸ ἐρώτημα ἦν οἱ πολλοὶ τῶν ἀκουόντων. ἐπεὶ Σωκράτη γε ἐγὼ ἐγγυῶμαι μὴ ἐπιλήσεσθαι, οὐχ ὅτι παίζει 15
καί φησιν ἐπιλήσμων εἶναι. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ ἐπιεικέστερα Σωκράτης λέγειν· χρὴ γὰρ ἕκαστον τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφαίνεσθαι. μετὰ δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην, ὡς ἐγῷμαι, Κριτίας ἦν ὁ εἰπών· Ὦ Πρόδικε καὶ Ἱππία, Καλλίας μὲν δοκεῖ μοι μάλα 20
E πρὸς Πρωταγόρου εἶναι, Ἀλκιβιάδης δὲ ἀεὶ φιλόνικός ἐστι πρὸς ὃ ἂν ὁρμήσῃ· ἡμᾶς δὲ οὐδὲν δεῖ συμφιλονικεῖν οὔτε Σωκράτει οὔτε Πρωταγόρᾳ, ἀλλὰ κοινῇ ἀμφοτέρων δεῖσθαι μὴ μεταξὺ διαλῦσαι
337 τὴν ξυνουσίαν. | εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα, ὁ Πρόδικος, Καλῶς μοι, ἔφη, δοκεῖς λέγειν, ὦ Κριτία· 25
χρὴ γὰρ τοὺς ἐν τοιοῖσδε λόγοις παραγιγνομένους κοινοὺς μὲν εἶναι ἀμφοῖν τοῖν διαλεγομένοιν ἀκροατάς, ἴσους δὲ μή. ἔστιν γὰρ οὐ ταὐτόν· κοινῇ μὲν γὰρ ἀκοῦσαι δεῖ ἀμφοτέρων, μὴ ἴσον δὲ νεῖμαι 30
ἑκατέρῳ, ἀλλὰ τῷ μὲν σοφωτέρῳ πλέον, τῷ δὲ ἀμαθεστέρῳ ἔλαττον. ἐγὼ μὲν καὶ αὐτός, ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, ἀξιῶ ὑμᾶς συγχωρεῖν
B καὶ ἀλλήλοις περὶ τῶν λόγων ἀμφισβητεῖν μέν, ἐρίζειν δὲ μή· ἀμφισβητοῦσι μὲν γὰρ καὶ δι' εὔνοιαν 35
οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσιν δὲ οἱ διάφοροί τε καὶ ἐχθροὶ ἀλλήλοις. καὶ οὕτως ἂν καλλίστη ἡμῖν ἡ συνουσία γίγνοιτο· ὑμεῖς τε γὰρ οἱ λέγοντες μάλιστ' ἂν οὕτως ἐν ἡμῖν τοῖς ἀκούουσιν εὐδοκιμοῖτε καὶ οὐκ ἐπαινοῖσθε· εὐδοκιμεῖν μὲν γὰρ ἔστι παρὰ ταῖς 40
ψυχαῖς τῶν ἀκουόντων ἄνευ ἀπάτης, ἐπαινεῖσθαι

δὲ ἐν λόγῳ πολλάκις παρὰ δόξαν ψευδομένων· ἡμεῖς
τ' αὖ οἱ ἀκούοντες μάλιστ' ἂν οὕτως εὐφραινοίμεθα, C
οὐχ ἡδοίμεθα· εὐφραίνεσθαι μὲν γὰρ ἔστι μανθά-
45 νοντά τι καὶ φρονήσεως μεταλαμβάνοντα αὐτῇ τῇ
διανοίᾳ, ἥδεσθαι δὲ ἐσθίοντά τι ἢ ἄλλο ἡδὺ πάσχοντα
αὐτῷ τῷ σώματι.

XXIV. Ταῦτα οὖν εἰπόντος τοῦ Προδίκου πολλοὶ πάνυ τῶν παρόντων ἀπεδέξαντο· μετὰ δὲ τὸν Πρόδικον Ἱππίας ὁ σοφὸς εἶπεν, Ὦ ἄνδρες, ἔφη, οἱ παρόντες, ἡγοῦμαι

Hippias begs Protagoras and Socrates to effect a compromise.

5 ἐγὼ ὑμᾶς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους καὶ πολίτας
ἅπαντας εἶναι φύσει, οὐ νόμῳ· τὸ γὰρ ὅμοιον τῷ
ὁμοίῳ φύσει συγγενές ἐστιν, ὁ δὲ νόμος, τύραννος D
ὢν τῶν ἀνθρώπων, πολλὰ παρὰ τὴν φύσιν βιάζεται.
ἡμᾶς οὖν αἰσχρὸν τὴν μὲν φύσιν τῶν πραγμάτων
10 εἰδέναι, σοφωτάτους δὲ ὄντας τῶν Ἑλλήνων, καὶ
κατ' αὐτὸ τοῦτο νῦν συνεληλυθότας τῆς τε Ἑλλάδος
εἰς αὐτὸ τὸ πρυτανεῖον τῆς σοφίας καὶ αὐτῆς τῆς
πόλεως εἰς τὸν μέγιστον καὶ ὀλβιώτατον οἶκον τόνδε,
μηδὲν τούτου τοῦ ἀξιώματος ἄξιον ἀποφήνασθαι,
15 ἀλλ' ὥσπερ τοὺς φαυλοτάτους τῶν ἀνθρώπων δια- E
φέρεσθαι ἀλλήλοις. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ δέομαι καὶ
συμβουλεύω, ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, συμ-
βῆναι ὑμᾶς ὥσπερ ὑπὸ διαιτητῶν ἡμῶν συμβιβα-
ζόντων εἰς τὸ μέσον, | καὶ μήτε σὲ τὸ ἀκριβὲς τοῦτο 338
20 εἶδος τῶν διαλόγων ζητεῖν τὸ κατὰ βραχὺ λίαν, εἰ
μὴ ἡδὺ Πρωταγόρᾳ, ἀλλ' ἐφεῖναι καὶ χαλάσαι τὰς
ἡνίας τοῖς λόγοις, ἵνα μεγαλοπρεπέστεροι καὶ εὐσχη-
μονέστεροι ἡμῖν φαίνωνται, μήτ' αὖ Πρωταγόραν
πάντα κάλων ἐκτείναντα, οὐρίᾳ ἐφέντα, φεύγειν εἰς
25 τὸ πέλαγος τῶν λόγων, ἀποκρύψαντα γῆν, ἀλλὰ

μέσον τι ἀμφοτέρους τεμεῖν. ὡς οὖν ποιήσατε, καὶ πείθεσθέ μοι ῥαβδοῦχον καὶ ἐπιστάτην καὶ πρύτανιν
B ἑλέσθαι, ὃς ὑμῖν φυλάξει τὸ μέτριον μῆκος τῶν λόγων ἑκατέρου.

XXV. Ταῦτα ἤρεσε τοῖς παροῦσι, καὶ πάντες ἐπήνεσαν, καὶ ἐμέ γε ὁ Καλλίας οὐκ ἔφη ἀφήσειν καὶ ἑλέσθαι ἐδέοντο ἐπιστάτην. εἶπον οὖν ἐγὼ ὅτι αἰσχρὸν εἴη βραβευτὴν ἑλέσθαι τῶν λόγων. εἴτε γὰρ χείρων 5 ἔσται ἡμῶν ὁ αἱρεθείς, οὐκ ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸν χείρω τῶν βελτιόνων ἐπιστατεῖν, εἴτε ὅμοιος, οὐδ' οὕτως ὀρθῶς· ὁ γὰρ ὅμοιος ἡμῖν ὅμοια καὶ ποιήσει, ὥστε
C ἐκ περιττοῦ ᾑρήσεται. ἀλλὰ δὴ βελτίονα ἡμῶν αἱρήσεσθε. τῇ μὲν ἀληθείᾳ, ὡς ἐγᾦμαι, ἀδύνατον 10 ὑμῖν, ὥστε Πρωταγόρου τοῦδε σοφώτερόν τινα ἑλέσθαι· εἰ δὲ αἱρήσεσθε μὲν μηδὲν βελτίω, φήσετε δέ, αἰσχρὸν καὶ τοῦτο τῷδε γίγνεται, ὥσπερ φαύλῳ ἀνθρώπῳ ἐπιστάτην αἱρεῖσθαι, ἐπεὶ τό γ' ἐμὸν οὐδέν μοι διαφέρει. ἀλλ' οὑτωσὶ ἐθέλω ποιῆσαι, ἵν' ὃ προ- 15 θυμεῖσθε συνουσία τε καὶ διάλογοι ἡμῖν γίγνωνται· εἰ μὴ βούλεται Πρωταγόρας ἀποκρίνεσθαι, οὗτος μὲν
D ἐρωτάτω, ἐγὼ δὲ ἀποκρινοῦμαι, καὶ ἅμα πειράσομαι αὐτῷ δεῖξαι, ὡς ἐγώ φημι χρῆναι τὸν ἀποκρινόμενον ἀποκρίνεσθαι· ἐπειδὰν δὲ ἐγὼ ἀποκρίνωμαι ὁπόσ' 20 ἂν οὗτος βούληται ἐρωτᾶν, πάλιν οὗτος ἐμοὶ λόγον ὑποσχέτω ὁμοίως. ἐὰν οὖν μὴ δοκῇ πρόθυμος εἶναι πρὸς αὐτὸ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι, καὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς κοινῇ δεησόμεθα αὐτοῦ ἅπερ ὑμεῖς ἐμοῦ, μὴ διαφθείρειν τὴν συνουσίαν· καὶ οὐδὲν δεῖ τούτου 25
E ἕνεκα ἕνα ἐπιστάτην γενέσθαι, ἀλλὰ πάντες κοινῇ ἐπιστατήσετε. ἐδόκει πᾶσιν οὕτω ποιητέον εἶναι·

Socrates proposes that Protagoras shall question and he himself answer. This is agreed to.

καὶ ὁ Πρωταγόρας πάνυ μὲν οὐκ ἤθελεν, ὅμως δὲ
ἠναγκάσθη ὁμολογῆσαι ἐρωτήσειν, καὶ ἐπειδὰν ἱκα-
30 νῶς ἐρωτήσῃ, πάλιν δώσειν λόγον κατὰ σμικρὸν
ἀποκρινόμενος.

XXVI. Ἤρξατο οὖν ἐρωτᾶν οὑτωσί πως· Ἡγοῦ-
μαι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐγὼ ἀνδρὶ παιδείας
μέγιστον μέρος εἶναι περὶ ἐπῶν δεινὸν
εἶναι· ἔστιν | δὲ τοῦτο τὰ ὑπὸ τῶν ποιη- 339
5 τῶν λεγόμενα οἷόν τ' εἶναι συνιέναι ἅ τε
ὀρθῶς πεποίηται καὶ ἃ μή, καὶ ἐπί-
στασθαι διελεῖν τε καὶ ἐρωτώμενον
λόγον δοῦναι. καὶ δὴ καὶ νῦν ἔσται τὸ ἐρώτημα
περὶ τοῦ αὐτοῦ μέν, περὶ οὗπερ ἐγώ τε καὶ σὺ νῦν
10 διαλεγόμεθα, περὶ ἀρετῆς, μετενηνεγμένον δ' εἰς
ποίησιν· τοσοῦτον μόνον διοίσει. λέγει γάρ που
Σιμωνίδης πρὸς Σκόπαν, τὸν Κρέοντος υἱὸν τοῦ
Θετταλοῦ, ὅτι

Protagoras proposes to examine Socrates upon a poem of Simonides. Socrates maintains the consistency of the poet, which Protagoras has called in question,

> ἄνδρ' ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως γενέσθαι B
> 15 χαλεπόν,
> χερσίν τε καὶ ποσὶ καὶ νόῳ τετρά-
> γωνον, ἄνευ ψόγου τετυγμένον.

τοῦτο ἐπίστασαι τὸ ᾆσμα, ἢ πᾶν σοι διεξέλθω; καὶ
ἐγὼ εἶπον ὅτι Οὐδὲν δεῖ· ἐπίσταμαί τε γάρ, καὶ πάνυ
20 μοι τυγχάνει μεμεληκὸς τοῦ ᾄσματος. Εὖ, ἔφη,
λέγεις. πότερον οὖν καλῶς σοι δοκεῖ πεποιῆσθαι
καὶ ὀρθῶς, ἢ οὔ; Πάνυ, ἔφην ἐγώ, καλῶς τε καὶ
ὀρθῶς. Δοκεῖ δέ σοι καλῶς πεποιῆσθαι, εἰ ἐναντία
λέγει αὐτὸς αὑτῷ ὁ ποιητής; Οὐ καλῶς, ἦν δ'
25 ἐγώ. Ὅρα δή, ἔφη, βέλτιον. Ἀλλ', ὠγαθέ, ἔσκεμμαι C
ἱκανῶς. Οἶσθα οὖν, ἔφη, ὅτι προϊόντος τοῦ ᾄσματος
λέγει που

οὐδέ μοι ἐμμελέως τὸ Πιττάκειον νέμεται
καίτοι σοφοῦ παρὰ φωτὸς εἰρημένον·
χαλεπὸν φάτ' ἐσθλὸν ἔμμεναι. 30

ἐννοεῖς ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος καὶ τάδε λέγει κἀκεῖνα τὰ ἔμπροσθεν; Οἶδα, ἦν δ' ἐγώ. Δοκεῖ οὖν σοι, ἔφη, ταῦτα ἐκείνοις ὁμολογεῖσθαι; Φαίνεταί ἔμοιγε. καὶ ἅμα μέντοι ἐφοβούμην μή τι λέγοι. Ἀτάρ, ἔφην D *ἐγώ, σοὶ οὐ φαίνεται; Πῶς γὰρ ἂν φαίνοιτο ὁμολο-* 35 *γεῖν αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ ταῦτα ἀμφότερα λέγων, ὅς γε τὸ μὲν πρῶτον αὐτὸς ὑπέθετο χαλεπὸν εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν γενέσθαι ἀληθείᾳ, ὀλίγον δὲ τοῦ ποιήματος εἰς τὸ πρόσθεν προελθὼν ἐπελάθετο, καὶ Πιττακὸν τὸν ταὐτὰ λέγοντα ἑαυτῷ, ὅτι χαλεπὸν ἐσθλὸν* 40 *ἔμμεναι, τοῦτον μέμφεταί τε καὶ οὔ φησιν ἀποδέχεσθαι αὐτοῦ τὰ αὐτὰ ἑαυτῷ λέγοντος. καίτοι ὁπότε τὸν ταὐτὰ λέγοντα αὐτῷ μέμφεται, δῆλον ὅτι καὶ ἑαυτὸν μέμφεται, ὥστε ἤτοι τὸ πρότερον ἢ ὕστερον οὐκ ὀρθῶς λέγει. εἰπὼν οὖν ταῦτα πολλοῖς θόρυβον* 45 E *παρέσχεν καὶ ἔπαινον τῶν ἀκουόντων· καὶ ἐγὼ τὸ μὲν πρῶτον, ὡσπερεὶ ὑπὸ ἀγαθοῦ πύκτου πληγείς, ἐσκοτώθην τε καὶ εἰλιγγίασα εἰπόντος αὐτοῦ ταῦτα καὶ τῶν ἄλλων ἐπιθορυβησάντων· ἔπειτα, ὥς γε πρὸς σὲ εἰρῆσθαι τἀληθῆ, ἵνα μοι χρόνος ἐγγένηται* 50 *τῇ σκέψει τί λέγοι ὁ ποιητής, τρέπομαι πρὸς τὸν Πρόδικον, καὶ καλέσας αὐτόν, Ὦ Πρόδικε, ἔφην ἐγώ, σὸς μέντοι Σιμωνίδης πολίτης· δίκαιος εἶ βοηθεῖν* 340 *τῷ ἀνδρί. | δοκῶ οὖν μοι ἐγὼ παρακαλεῖν σέ—ὥσπερ ἔφη Ὅμηρος τὸν Σκάμανδρον πολιορκούμενον ὑπὸ* 55 *τοῦ Ἀχιλλέως τὸν Σιμόεντα παρακαλεῖν, εἰπόντα*

φίλε κασίγνητε, σθένος ἀνέρος ἀμφότεροί περ
σχῶμεν,

ἀτὰρ καὶ ἐγὼ σὲ παρακαλῶ, μὴ ἡμῖν ὁ Πρωταγόρας
60 τὸν Σιμωνίδην ἐκπέρσῃ. καὶ γὰρ οὖν καὶ δεῖται τὸ
ὑπὲρ Σιμωνίδου ἐπανόρθωμα τῆς σῆς μουσικῆς, ᾗ τό
τε βούλεσθαι καὶ ἐπιθυμεῖν διαιρεῖς ὡς οὐ ταὐτὸν B
ὄν, καὶ ἃ νῦν δὴ εἶπες πολλά τε καὶ καλά. καὶ νῦν
σκόπει, εἴ σοι συνδοκεῖ ὅπερ ἐμοί. οὐ γὰρ φαίνεται
65 ἐναντία λέγειν αὐτὸς αὑτῷ Σιμωνίδης. σὺ γάρ, ὦ
Πρόδικε, προαπόφηναι τὴν σὴν γνώμην· ταὐτόν
σοι δοκεῖ εἶναι τὸ γενέσθαι καὶ τὸ εἶναι, ἢ ἄλλο;
Ἄλλο νὴ Δί', ἔφη ὁ Πρόδικος. Οὐκοῦν, ἔφην ἐγώ, ἐν
μὲν τοῖς πρώτοις αὐτὸς ὁ Σιμωνίδης τὴν ἑαυτοῦ γνώ-
70 μην ἀπεφήνατο, ὅτι ἄνδρα ἀγαθὸν ἀληθείᾳ γενέσθαι
χαλεπὸν εἴη; Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη ὁ Πρόδικος. Τὸν C
δέ γε Πιττακόν, ἦν δ' ἐγώ, μέμφεται, οὐχ, ὡς οἴεται
Πρωταγόρας, τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ λέγοντα, ἀλλ' ἄλλο.
οὐ γὰρ τοῦτο ὁ Πιττακὸς ἔλεγεν, τὸ χαλεπὸν γενέσθαι
75 ἐσθλόν, ὥσπερ ὁ Σιμωνίδης, ἀλλὰ τὸ ἔμμεναι· ἔστιν
δὲ οὐ ταὐτόν, ὦ Πρωταγόρα, ὥς φησιν Πρόδικος
ὅδε, τὸ εἶναι καὶ τὸ γενέσθαι· εἰ δὲ μὴ τὸ αὐτό ἐστιν
τὸ εἶναι τῷ γενέσθαι, οὐκ ἐναντία λέγει ὁ Σιμωνίδης
αὐτὸς αὑτῷ. καὶ ἴσως ἂν φαίη Πρόδικος ὅδε καὶ
80 ἄλλοι πολλοί, καθ' Ἡσίοδον, γενέσθαι μὲν ἀγαθὸν D
χαλεπὸν εἶναι· τῆς γὰρ ἀρετῆς ἔμπροσθεν τοὺς
θεοὺς ἱδρῶτα θεῖναι· ὅταν δέ τις αὐτῆς εἰς ἄκρον
ἵκηται, ῥηϊδίην δἤπειτα πέλειν, χαλεπήν περ
ἐοῦσαν, ἐκτῆσθαι.

XXVII. Ὁ μὲν οὖν Πρόδικος ἀκούσας ταῦτα
ἐπῄνεσέν με· ὁ δὲ Πρωταγόρας, Τὸ ἐπαν-
ὀρθωμά σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, μεῖζον
ἁμάρτημα ἔχει ἢ ὃ ἐπανορθοῖς. καὶ ἐγὼ
5 εἶπον, Κακὸν ἄρα μοι εἴργασται, ὡς

and, after some playful sophistry, offers finally to give his own explanation of the poem.

E ἔοικεν, ὦ Πρωταγόρα, καὶ εἰμί τις γελοῖος ἰατρός· ἰώμενος μεῖζον τὸ νόσημα ποιῶ. Ἀλλ' οὕτως ἔχει, ἔφη. Πῶς δή; ἦν δ' ἐγώ. Πολλὴ ἄν, ἔφη, ἀμαθία εἴη τοῦ ποιητοῦ, εἰ οὕτω φαῦλόν τί φησιν εἶναι τὴν ἀρετὴν ἐκτῆσθαι, ὅ ἐστιν πάντων χαλεπώτατον, ὡς 10 ἅπασιν δοκεῖ ἀνθρώποις. καὶ ἐγὼ εἶπον, Νὴ τὸν Δία, εἰς καιρόν γε παρατετύχηκεν ἡμῖν ἐν τοῖς λόγοις Πρόδικος ὅδε. κινδυνεύει γάρ τοι, ὦ Πρωταγόρα, 341 ἡ Προδίκου σοφία θεία τις εἶναι πάλαι, | ἤτοι ἀπὸ Σιμωνίδου ἀρξαμένη, ἢ καὶ ἔτι παλαιοτέρα. σὺ δὲ 15 ἄλλων πολλῶν ἔμπειρος ὢν ταύτης ἄπειρος εἶναι φαίνει, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ ἔμπειρος διὰ τὸ μαθητὴς εἶναι Προδίκου τουτουΐ· καὶ νῦν μοι δοκεῖς οὐ μανθάνειν, ὅτι καὶ τὸ χαλεπὸν τοῦτο ἴσως οὐχ οὕτως Σιμωνίδης ὑπελάμβανεν, ὥσπερ σὺ ὑπολαμβάνεις, 20 ἀλλ' ὥσπερ περὶ τοῦ δεινοῦ Πρόδικός με οὑτοσὶ νουθετεῖ ἑκάστοτε, ὅταν ἐπαινῶν ἐγὼ ἢ σὲ ἢ ἄλλον B τινὰ λέγω ὅτι Πρωταγόρας σοφὸς καὶ δεινός ἐστιν ἀνήρ, ἐρωτᾷ εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τἀγαθὰ δεινὰ καλῶν— τὸ γὰρ δεινόν, φησίν, κακόν ἐστιν· οὐδεὶς γοῦν λέγει 25 ἑκάστοτε, δεινοῦ πλούτου οὐδὲ δεινῆς εἰρήνης οὐδὲ δεινῆς ὑγιείας, ἀλλὰ δεινῆς νόσου καὶ δεινοῦ πολέμου καὶ δεινῆς πενίας, ὡς τοῦ δεινοῦ κακοῦ ὄντος—ἴσως οὖν καὶ τὸ χαλεπὸν αὖ οἱ Κεῖοι καὶ ὁ Σιμωνίδης ἢ κακὸν ὑπολαμβάνουσιν ἢ ἄλλο τι ὃ σὺ οὐ μανθάνεις. 30 ἐρώμεθα οὖν Πρόδικον· δίκαιον γὰρ τὴν Σιμωνίδου φωνὴν τοῦτον ἐρωτᾶν· τί ἔλεγεν, ὦ Πρόδικε, τὸ C χαλεπὸν Σιμωνίδης; Κακόν, ἔφη. Διὰ ταῦτ' ἄρα καὶ μέμφεται, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρόδικε, τὸν Πιττακὸν λέγοντα χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, ὥσπερ ἂν εἰ 35 ἤκουεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι ἐστὶν κακὸν ἐσθλὸν

ἔμμεναι. Ἀλλὰ τί οἴει, ἔφη, λέγειν, ὦ Σώκρατες,
Σιμωνίδην ἄλλο ἢ τοῦτο, καὶ ὀνειδίζειν τῷ Πιττακῷ,
ὅτι τὰ ὀνόματα οὐκ ἠπίστατο ὀρθῶς διαιρεῖν ἅτε
40 Λέσβιος ὢν καὶ ἐν φωνῇ βαρβάρῳ τεθραμμένος;
Ἀκούεις δή, ἔφην ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, Προδίκου
τοῦδε. ἔχεις τι πρὸς ταῦτα λέγειν; καὶ ὁ Πρωτα- D
γόρας, Πολλοῦ γε δεῖ, ἔφη, οὕτως ἔχειν, ὦ Πρόδικε·
ἀλλ' ἐγὼ εὖ οἶδ' ὅτι καὶ Σιμωνίδης τὸ χαλεπὸν
45 ἔλεγεν ὅπερ ἡμεῖς οἱ ἄλλοι, οὐ τὸ κακόν, ἀλλ' ὃ
ἂν μὴ ῥᾴδιον ᾖ, ἀλλὰ διὰ πολλῶν πραγμάτων
γίγνηται. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ οἶμαι, ἔφην, ὦ Πρωταγόρα,
τοῦτο λέγειν Σιμωνίδην, καὶ Πρόδικόν γε τόνδε εἰδέναι,
ἀλλὰ παίζειν καὶ σοῦ δοκεῖν ἀποπειρᾶσθαι, εἰ οἷός τ'
50 ἔσει τῷ σαυτοῦ λόγῳ βοηθεῖν· ἐπεὶ ὅτι γε Σιμωνίδης
οὐ λέγει τὸ χαλεπὸν κακόν, μέγα τεκμήριόν ἐστιν E
εὐθὺς τὸ μετὰ τοῦτο ῥῆμα· λέγει γὰρ ὅτι

θεὸς ἂν μόνος τοῦτ' ἔχοι γέρας.

οὐ δήπου τοῦτό γε λέγων, κακὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, εἶτα
55 τὸν θεόν φησιν μόνον τοῦτο ἂν ἔχειν καὶ τῷ θεῷ τοῦτο
γέρας ἀπένειμε μόνῳ· ἀκόλαστον γὰρ ἄν τινα λέγοι
Σιμωνίδην Πρόδικος καὶ οὐδαμῶς Κεῖον. ἀλλ' ἅ μοι
δοκεῖ διανοεῖσθαι Σιμωνίδης ἐν τούτῳ τῷ ᾄσματι,
ἐθέλω σοι εἰπεῖν, εἰ βούλει | λαβεῖν μου πεῖραν ὅπως 342
60 ἔχω, ὃ σὺ λέγεις τοῦτο, περὶ ἐπῶν· ἐὰν δὲ βούλῃ,
σοῦ ἀκούσομαι. ὁ μὲν οὖν Πρωταγόρας ἀκούσας
μου ταῦτα λέγοντος, Εἰ σὺ βούλει, ἔφη, ὦ Σώ-
κρατες· ὁ δὲ Πρόδικός τε καὶ ὁ Ἱππίας ἐκελευέτην
πάνυ, καὶ οἱ ἄλλοι.

XXVIII. Ἐγὼ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἅ γέ μοι δοκεῖ
περὶ τοῦ ᾄσματος τούτου, πειράσομαι ὑμῖν διεξελ-
θεῖν. φιλοσοφία γάρ ἐστιν παλαιοτάτη τε καὶ

πλείστη τῶν Ἑλλήνων ἐν Κρήτῃ τε καὶ ἐν Λακε-
B δαίμονι, καὶ σοφισταὶ πλεῖστοι γῆς ἐκεῖ 5
εἰσίν· ἀλλ' ἐξαρνοῦνται καὶ σχηματί-
ζονται ἀμαθεῖς εἶναι, ἵνα μὴ κατάδηλοι
ὦσιν ὅτι σοφίᾳ τῶν Ἑλλήνων περίεισιν,
ὥσπερ οὓς Πρωταγόρας ἔλεγε τοὺς σοφιστάς, ἀλλὰ
δοκῶσιν τῷ μάχεσθαι καὶ ἀνδρείᾳ περιεῖναι, ἡγού- 10
μενοι, εἰ γνωσθεῖεν ᾧ περίεισιν, πάντας τοῦτο ἀσκή-
σειν, τὴν σοφίαν. νῦν δὲ ἀποκρυψάμενοι ἐκεῖνο
ἐξηπατήκασιν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λακωνίζοντας, καὶ
οἱ μὲν ὦτά τε κατάγνυνται μιμούμενοι αὐτούς, καὶ
C ἱμάντας περιειλίττονται καὶ φιλογυμναστοῦσιν καὶ 15
βραχείας ἀναβολὰς φοροῦσιν, ὡς δὴ τούτοις κρα-
τοῦντας τῶν Ἑλλήνων τοὺς Λακεδαιμονίους· οἱ δὲ
Λακεδαιμόνιοι ἐπειδὰν βούλωνται ἀνέδην τοῖς παρ'
αὐτοῖς συγγενέσθαι σοφισταῖς, καὶ ἤδη ἄχθωνται
λάθρᾳ ξυγγιγνόμενοι, ξενηλασίας ποιούμενοι τῶν τε 20
λακωνιζόντων τούτων καὶ ἐάν τις ἄλλος ξένος ὢν
ἐπιδημήσῃ, συγγίγνονται τοῖς σοφισταῖς λανθάνοντες
τοὺς ξένους, καὶ αὐτοὶ οὐδένα ἐῶσιν τῶν νέων εἰς τὰς
D ἄλλας πόλεις ἐξιέναι, ὥσπερ οὐδὲ Κρῆτες, ἵνα μὴ
ἀπομανθάνωσιν ἃ αὐτοὶ διδάσκουσιν. εἰσὶν δὲ ἐν 25
ταύταις ταῖς πόλεσιν οὐ μόνον ἄνδρες ἐπὶ παιδεύσει
μέγα φρονοῦντες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες. γνοῖτε δ' ἄν,
ὅτι ἐγὼ ταῦτα ἀληθῆ λέγω καὶ Λακεδαιμόνιοι πρὸς
φιλοσοφίαν καὶ λόγους ἄριστα πεπαίδευνται, ὧδε·
εἰ γὰρ ἐθέλει τις Λακεδαιμονίων τῷ φαυλοτάτῳ 30
E συγγενέσθαι, τὰ μὲν πολλὰ ἐν τοῖς λόγοις εὑρήσει
αὐτὸν φαῦλόν τινα φαινόμενον, ἔπειτα, ὅπου ἂν
τύχῃ τῶν λεγομένων, ἐνέβαλεν ῥῆμα ἄξιον λόγου
βραχὺ καὶ συνεστραμμένον ὥσπερ δεινὸς ἀκοντιστής,

S. "Simonides wrote this poem to overthrow the Laconic saying of Pittacus 'It is hard to be good.'

35 ὥστε φαίνεσθαι τὸν προσδιαλεγόμενον παιδὸς μηδὲν βελτίω. τοῦτο οὖν αὐτὸ καὶ τῶν νῦν εἰσὶν οἳ κατανενοήκασι καὶ τῶν πάλαι, ὅτι τὸ λακωνίζειν πολὺ μᾶλλόν ἐστιν φιλοσοφεῖν ἢ φιλογυμναστεῖν, εἰδότες ὅτι τοιαῦτα οἷόν τ' εἶναι ῥήματα φθέγγεσθαι
40 τελέως πεπαιδευμένου ἐστὶν ἀνθρώπου. | τούτων ἦν 343 καὶ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος καὶ Πιττακὸς ὁ Μυτιληναῖος καὶ Βίας ὁ Πριηνεὺς καὶ Σόλων ὁ ἡμέτερος καὶ Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος καὶ Μύσων ὁ Χηνεύς, καὶ ἕβδομος ἐν τούτοις ἐλέγετο Λακεδαιμόνιος Χίλων. οὗτοι
45 πάντες ζηλωταὶ καὶ ἐρασταὶ καὶ μαθηταὶ ἦσαν τῆς Λακεδαιμονίων παιδείας· καὶ καταμάθοι ἄν τις αὐτῶν τὴν σοφίαν τοιαύτην οὖσαν, ῥήματα βραχέα ἀξιομνημόνευτα ἑκάστῳ εἰρημένα· οὗτοι καὶ κοινῇ ξυνελθόντες ἀπαρχὴν τῆς σοφίας ἀνέθεσαν τῷ Ἀπόλλωνι B
50 εἰς τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς, γράψαντες ταῦτα, ἃ δὴ πάντες ὑμνοῦσιν, γνῶθι σαυτόν καὶ μηδὲν ἄγαν.

τοῦ δὴ ἕνεκα ταῦτα λέγω; ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἦν τῶν παλαιῶν τῆς φιλοσοφίας, βραχυλογία τις Λακωνική· καὶ δὴ καὶ τοῦ Πιττακοῦ ἰδίᾳ περιεφέρετο
55 τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐγκωμιαζόμενον ὑπὸ τῶν σοφῶν, τὸ χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι. ὁ οὖν Σιμωνίδης, ἅτε C φιλότιμος ὢν ἐπὶ σοφίᾳ, ἔγνω ὅτι, εἰ καθέλοι τοῦτο τὸ ῥῆμα ὥσπερ εὐδοκιμοῦντα ἀθλητὴν καὶ περιγένοιτο αὐτοῦ, αὐτὸς εὐδοκιμήσει ἐν τοῖς τότε
60 ἀνθρώποις· εἰς τοῦτο οὖν τὸ ῥῆμα καὶ τούτου ἕνεκα τούτῳ ἐπιβουλεύων κολοῦσαι αὐτὸ ἅπαν τὸ ᾆσμα πεποίηκεν, ὥς μοι φαίνεται.

XXIX. Ἐπισκεψώμεθα δὴ αὐτὸ κοινῇ ἅπαντες, εἰ ἄρα ἐγὼ ἀληθῆ λέγω. εὐθὺς γὰρ τὸ πρῶτον τοῦ ᾄσματος μανικὸν ἂν φανείη, εἰ βουλόμενος λέγειν, D

ὅτι ἄνδρα ἀγαθὸν γενέσθαι χαλεπόν, ἔπειτα ἐνέβαλε τὸ μέν. τοῦτο γὰρ οὐδὲ πρὸς ἕνα λόγον φαίνεται ἐμβεβλῆσθαι, ἐὰν μή τις ὑπολάβῃ πρὸς τὸ τοῦ Πιττακοῦ ῥῆμα ὥσπερ ἐρίζοντα λέγειν τὸν Σιμωνίδην—λέγοντος τοῦ Πιττακοῦ ὅτι Χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, ἀμφισβητοῦντα εἰπεῖν ὅτι Οὔκ, ἀλλὰ γενέσθαι μὲν χαλεπὸν ἄνδρα ἀγαθόν ἐστιν, ὦ Πιττακέ, ὡς ἀληθῶς,—οὐκ ἀληθείᾳ E ἀγαθόν, οὐκ ἐπὶ τούτῳ λέγει τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἄρα ὄντων τινῶν τῶν μὲν ὡς ἀληθῶς ἀγαθῶν, τῶν δὲ ἀγαθῶν μέν, οὐ μέντοι ἀληθῶς· εὔηθες γὰρ τοῦτό γε φανείη ἂν καὶ οὐ Σιμωνίδου· ἀλλ' ὑπερβατὸν δεῖ θεῖναι ἐν τῷ ᾄσματι τὸ ἀλαθέως, οὑτωσί πως ὑπειπόντα τὸ τοῦ Πιττακοῦ, ὥσπερ ἂν εἰ θεῖμεν αὐτὸν λέγοντα τὸν Πιττακὸν καὶ Σιμωνίδην ἀποκρινόμενον, εἰπόντα Ὦ ἄνθρωποι, χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, τὸν 344 δὲ ἀποκρινόμενον ὅτι Ὦ Πιττακέ, | οὐκ ἀληθῆ λέγεις· οὐ γὰρ εἶναι ἀλλὰ γενέσθαι μέν ἐστιν ἄνδρα ἀγαθὸν χερσί τε καὶ ποσὶ καὶ νόῳ τετράγωνον, ἄνευ ψόγου τετυγμένον, χαλεπὸν ἀλαθέως. οὕτω φαίνεται πρὸς λόγον τὸ μὲν ἐμβεβλημένον καὶ τὸ ἀλαθέως ὀρθῶς ἐπ' ἐσχάτῳ κείμενον· καὶ τὰ ἐπιόντα πάντα τούτῳ μαρτυρεῖ, ὅτι οὕτως εἴρηται. πολλὰ μὲν γὰρ ἔστι καὶ περὶ ἑκάστου τῶν ἐν τῷ ᾄσματι εἰρημένων ἀποB δεῖξαι ὡς εὖ πεποίηται· πάνυ γὰρ χαριέντως καὶ μεμελημένως ἔχει· ἀλλὰ μακρὸν ἂν εἴη αὐτὸ οὕτω διελθεῖν· ἀλλὰ τὸν τύπον αὐτοῦ τὸν ὅλον διεξέλθωμεν καὶ τὴν βούλησιν, ὅτι παντὸς μᾶλλον ἔλεγχός ἐστιν τοῦ Πιττακείου ῥήματος διὰ παντὸς τοῦ ᾄσματος.

The poet says that it is truly hard to *become* good,

XXX. Λέγει γὰρ μετὰ τοῦτο ὀλίγα διελθών, ὡς ἂν εἰ λέγοι λόγον, ὅτι γενέσθαι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν

χαλεπὸν ἀλαθέως, οἷόν τε μέντοι ἐπί γε χρόνον τινά·
γενόμενον δὲ διαμένειν ἐν ταύτῃ τῇ ἕξει
5 καὶ εἶναι ἄνδρα ἀγαθόν, ὡς σὺ λέγεις, ὦ C
Πιττακέ, ἀδύνατον καὶ οὐκ ἀνθρώπειον,

but to *be* good is not hard, but impossible; therefore Pittacus is wrong.

ἀλλὰ θεὸς ἂν μόνος τοῦτο ἔχοι τὸ γέρας,
ἄνδρα δ' οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι,
ὃν ἂν ἀμήχανος συμφορὰ καθέλῃ.
10 τίνα οὖν ἀμήχανος συμφορὰ καθαιρεῖ ἐν πλοίου ἀρχῇ; δῆλον ὅτι οὐ τὸν ἰδιώτην· ὁ μὲν γὰρ ἰδιώτης ἀεὶ καθῄρηται· ὥσπερ οὖν οὐ τὸν κείμενόν τις ἂν καταβάλοι, ἀλλὰ τὸν μὲν ἑστῶτά ποτε καταβάλοι ἄν τις, ὥστε κείμενον ποιῆσαι, τὸν δὲ κείμενον οὔ,
15 οὕτω καὶ τὸν εὐμήχανον ὄντα ποτὲ ἀμήχανος ἂν D συμφορὰ καθέλοι, τὸν δὲ ἀεὶ ἀμήχανον ὄντα οὔ· καὶ τὸν κυβερνήτην μέγας χειμὼν ἐπιπεσὼν ἀμήχανον ἂν ποιήσειεν, καὶ γεωργὸν χαλεπὴ ὥρα ἐπελθοῦσα ἀμήχανον ἂν θείη, καὶ ἰατρὸν ταὐτὰ ταῦτα·
20 τῷ μὲν γὰρ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι, ὥσπερ καὶ παρ' ἄλλου ποιητοῦ μαρτυρεῖται τοῦ εἰπόντος
αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακός, ἄλλοτε δ'
ἐσθλός·
τῷ δὲ κακῷ οὐκ ἐγχωρεῖ γενέσθαι, ἀλλ' ἀεὶ εἶναι E
25 ἀνάγκη· ὥστε τὸν μὲν εὐμήχανον καὶ σοφὸν καὶ ἀγαθὸν ἐπειδὰν ἀμήχανος συμφορὰ καθέλῃ, οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι· σὺ δὲ φῄς, ὦ Πιττακέ, χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι· τὸ δ' ἐστὶν γενέσθαι μὲν χαλεπὸν (δυνατὸν δὲ) ἐσθλόν, ἔμμεναι δὲ ἀδύνατον·
30 πράξας μὲν γὰρ εὖ πᾶς ἀνὴρ ἀγαθός,
κακὸς δ' εἰ κακῶς.
τίς οὖν εἰς γράμματα ἀγαθὴ πρᾶξίς ἐστιν, καὶ | τίς 345 ἄνδρα ἀγαθὸν ποιεῖ εἰς γράμματα; δῆλον ὅτι ἡ τούτων μάθησις. τίς δὲ εὐπραγία ἀγαθὸν ἰατρὸν

ποιεῖ; δῆλον ὅτι ἡ τῶν καμνόντων τῆς θεραπείας 35
μάθησις. κακὸς δὲ κακῶς· τίς οὖν ἂν κακὸς ἰατρὸς
γένοιτο; δῆλον ὅτι ᾧ πρῶτον μὲν ὑπάρχει ἰατρῷ
εἶναι, ἔπειτα ἀγαθῷ ἰατρῷ· οὗτος γὰρ ἂν καὶ κακὸς
γένοιτο· ἡμεῖς δὲ οἱ ἰατρικῆς ἰδιῶται οὐκ ἄν ποτε
γενοίμεθα κακῶς πράξαντες οὔτε ἰατροὶ οὔτε τέκτονες 40
B οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων· ὅστις δὲ μὴ ἰατρὸς ἂν
γένοιτο κακῶς πράξας, δῆλον ὅτι οὐδὲ κακὸς ἰατρός.
οὕτω καὶ ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ γένοιτ' ἄν ποτε καὶ
κακὸς ἢ ὑπὸ χρόνου ἢ ὑπὸ πόνου ἢ ὑπὸ νόσου ἢ ὑπὸ
ἄλλου τινὸς περιπτώματος· αὕτη γὰρ μόνη ἐστὶ κακὴ 45
πρᾶξις, ἐπιστήμης στερηθῆναι· ὁ δὲ κακὸς ἀνὴρ οὐκ
ἄν ποτε γένοιτο κακός· ἔστιν γὰρ ἀεί· ἀλλ' εἰ μέλλει
κακὸς γενέσθαι, δεῖ αὐτὸν πρότερον ἀγαθὸν γενέσθαι.
ὥστε καὶ τοῦτο τοῦ ᾄσματος πρὸς τοῦτο τείνει, ὅτι
C εἶναι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν οὐχ οἷόν τε, διατελοῦντα 50
ἀγαθόν, γενέσθαι δὲ ἀγαθὸν οἷόν τε, καὶ κακόν γε
τὸν αὐτὸν τοῦτον· ἐπὶ πλεῖστον δὲ καὶ ἄριστοί
εἰσιν οὓς ἂν οἱ θεοὶ φιλῶσιν.

XXXI. Ταῦτά τε οὖν πάντα πρὸς τὸν Πιττακὸν
εἴρηται, καὶ τὰ ἐπιόντα γε τοῦ ᾄσματος
ἔτι μᾶλλον δηλοῖ. φησὶ γάρ·

Simonides is content to praise a moderately good man: he seeks not for perfect virtue." Conclusion of Socrates' speech.

τοὔνεκεν οὔ ποτ' ἐγὼ τὸ μὴ
γενέσθαι δυνατὸν 5
διζήμενος κενεὰν ἐς ἄπρακτον
ἐλπίδα μοῖραν αἰῶνος βαλέω,
πανάμωμον ἄνθρωπον, εὐρυεδοῦς ὅσοι
καρπὸν αἰνύμεθα χθονός·
D ἐπί θ' ὑμῖν εὑρὼν ἀπαγγελέω, 10
φησίν· οὕτω σφόδρα καὶ δι' ὅλου τοῦ ᾄσματος ἐπεξ-
έρχεται τῷ τοῦ Πιττακοῦ ῥήματι.

πάντας δ' ἐπαίνημι καὶ φιλέω
ἑκὼν ὅστις ἔρδῃ
15 μηδὲν αἰσχρόν· ἀνάγκῃ δ' οὐδὲ θεοὶ μά-
χονται.

καὶ τοῦτ' ἐστὶ πρὸς τὸ αὐτὸ τοῦτ' εἰρημένον. οὐ γὰρ οὕτως ἀπαίδευτος ἦν Σιμωνίδης, ὥστε τούτους φάναι ἐπαινεῖν, ὃς ἂν ἑκὼν μηδὲν κακὸν ποιῇ, ὡς 20 ὄντων τινῶν οἳ ἑκόντες κακὰ ποιοῦσιν. ἐγὼ γὰρ σχεδόν τι οἶμαι τοῦτο, ὅτι οὐδεὶς τῶν σοφῶν ἀνδρῶν ἡγεῖται οὐδένα ἀνθρώπων ἑκόντα ἐξαμαρτάνειν οὐδὲ αἰσχρά τε καὶ κακὰ ἑκόντα ἐργάζεσθαι, ἀλλ' εὖ E ἴσασιν ὅτι πάντες οἱ τὰ αἰσχρὰ καὶ τὰ κακὰ ποιοῦντες 25 ἄκοντες ποιοῦσιν· καὶ δὴ καὶ ὁ Σιμωνίδης οὐχ ὃς ἂν μὴ κακὰ ποιῇ ἑκών, τούτων φησὶν ἐπαινέτης εἶναι, ἀλλὰ περὶ ἑαυτοῦ λέγει τοῦτο τὸ ἑκών. ἡγεῖτο γὰρ ἄνδρα καλὸν κἀγαθὸν πολλάκις αὐτὸν ἐπαναγκάζειν φίλον τινὶ γίγνεσθαι καὶ | ἐπαινέτην†, οἷον 346 30 ἀνδρὶ πολλάκις συμβῆναι μητέρα ἢ πατέρα ἀλλόκοτον ἢ πατρίδα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. τοὺς μὲν οὖν πονηρούς, ὅταν τοιοῦτόν τι αὐτοῖς συμβῇ, ὥσπερ ἀσμένους ὁρᾶν καὶ ψέγοντας ἐπιδεικνύναι καὶ κατηγορεῖν τὴν πονηρίαν τῶν γονέων ἢ πατρίδος, ἵνα 35 αὐτοῖς ἀμελοῦσιν αὐτῶν μὴ ἐγκαλῶσιν οἱ ἄνθρωποι μηδ' ὀνειδίζωσιν ὅτι ἀμελοῦσιν, ὥστε ἔτι μᾶλλον ψέγειν τε αὐτοὺς καὶ ἔχθρας ἑκουσίους πρὸς ταῖς B ἀναγκαίαις προστίθεσθαι· τοὺς δ' ἀγαθοὺς ἐπικρύπτεσθαί τε καὶ ἐπαινεῖν ἀναγκάζεσθαι, καὶ ἄν τι 40 ὀργισθῶσιν τοῖς γονεῦσιν ἢ πατρίδι ἀδικηθέντες, αὐτοὺς ἑαυτοὺς παραμυθεῖσθαι καὶ διαλλάττεσθαι προσαναγκάζοντας ἑαυτοὺς φιλεῖν τοὺς ἑαυτῶν καὶ

† Post ἐπαινέτην add. codd. φιλεῖν καὶ ἐπαινεῖν.

ἐπαινεῖν. πολλάκις δέ, οἶμαι, καὶ Σιμωνίδης ἡγήσατο καὶ αὐτὸς ἢ τύραννον ἢ ἄλλον τινὰ τῶν τοιούτων ἐπαινέσαι καὶ ἐγκωμιάσαι οὐχ ἑκών, ἀλλ' 45
C ἀναγκαζόμενος. ταῦτα δὴ καὶ τῷ Πιττακῷ λέγει ὅτι ἐγώ, ὦ Πιττακέ, οὐ διὰ ταῦτά σε ψέγω· ὅτι εἰμὶ φιλόψογος, ἐπεὶ ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ

ὃς ἂν μὴ κακὸς ᾖ μηδ' ἄγαν ἀπάλαμνος·
εἰδώς γ' ὀνησίπολιν δίκαν 50
ὑγιὴς ἀνήρ· οὐ μὴν ἐγὼ
μωμήσομαι

(οὐ γάρ εἰμι φιλόμωμος)·

τῶν γὰρ ἠλιθίων
ἀπείρων γενέθλα· 55

ὥστ' εἴ τις χαίρει ψέγων, ἐμπλησθείη ἂν ἐκείνους μεμφόμενος.

πάντα τοι καλά, τοῖσί τ' αἰσχρὰ μὴ μέμικται.

D οὐ τοῦτο λέγει, ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγε πάντα τοι λευκά, 60 οἷς μέλανα μὴ μέμικται· γελοῖον γὰρ ἂν εἴη πολλαχῇ· ἀλλ' ὅτι αὐτὸς καὶ τὰ μέσα ἀποδέχεται ὥστε μὴ ψέγειν· καὶ οὐ ζητῶ, ἔφη, πανάμωμον ἄνθρωπον, εὐρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός, ἐπί θ' ὑμῖν εὑρὼν ἀπαγγελέω· ὥστε τούτου γ' ἕνεκα 65 οὐδένα ἐπαινέσομαι, ἀλλά μοι ἐξαρκεῖ, ἂν ᾖ μέσος καὶ μηδὲν κακὸν ποιῇ, ὡς ἐγὼ πάντας φιλέω καὶ ἐπαίνημι—καὶ τῇ φωνῇ ἐνταῦθα κέχρηται τῇ τῶν
E Μυτιληναίων, ὡς πρὸς Πιττακὸν λέγων τὸ πάντας δὲ ἐπαίνημι καὶ φιλέω ἑκὼν (ἐνταῦθα δεῖ ἐν 70 τῷ ἑκών διαλαβεῖν λέγοντα) ὅστις ἕρδῃ μηδὲν αἰσχρόν, ἄκων δ' ἔστιν οὓς ἐγὼ ἐπαινῶ καὶ φιλῶ. σὲ οὖν, καὶ εἰ μέσως ἔλεγες ἐπιεικῆ καὶ ἀληθῆ, ὦ
347 Πιττακέ, | οὐκ ἄν ποτε ἔψεγον. νῦν δὲ—σφόδρα γὰρ

75 καὶ περὶ τῶν μεγίστων ψευδόμενος δοκεῖς ἀληθῆ λέγειν, διὰ ταῦτά σε ἐγὼ ψέγω.

F

XXXII. Ταῦτά μοι δοκεῖ, ὦ Πρόδικε καὶ Πρωταγόρα, ἦν δ' ἐγώ, Σιμωνίδης διανοούμενος πεποιηκέναι τοῦτο τὸ ᾆσμα. καὶ ὁ Ἱππίας, Εὖ μέν μοι δοκεῖς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ σὺ περὶ τοῦ ᾄσματος 5 διεληλυθέναι· ἔστι μέντοι, ἔφη, καὶ ἐμοὶ λόγος περὶ αὐτοῦ εὖ ἔχων, ὃν ὑμῖν ἐπιδείξω, ἂν βούλησθε. καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, Ναί, ἔφη, ὦ Ἱππία, εἰσαῦθίς γε· νῦν δὲ δίκαιόν ἐστιν, ἃ ὡμο-B

Alcibiades now begs that the original question may be resumed. Protagoras appears reluctant, but at last is shamed into allowing himself to be questioned.

10 λογησάτην πρὸς ἀλλήλω Πρωταγόρας καὶ Σωκράτης, Πρωταγόρας μὲν εἰ ἔτι βούλεται ἐρωτᾶν, ἀποκρίνεσθαι Σωκράτη, εἰ δὲ δὴ βούλεται Σωκράτει ἀποκρίνεσθαι, ἐρωτᾶν τὸν ἕτερον. καὶ ἐγὼ εἶπον Ἐπιτρέπω μὲν ἔγωγε Πρωταγόρᾳ ὁπότερον αὐτῷ 15 ἥδιον· εἰ δὲ βούλεται, περὶ μὲν ᾀσμάτων τε καὶ C ἐπῶν ἐάσωμεν, περὶ δὲ ὧν τὸ πρῶτον ἐγώ σε ἠρώτησα, ὦ Πρωταγόρα, ἡδέως ἂν ἐπὶ τέλος ἔλθοιμι μετὰ σοῦ σκοπούμενος. καὶ γὰρ δοκεῖ μοι τὸ περὶ ποιήσεως διαλέγεσθαι ὁμοιότατον εἶναι τοῖς συμπο-20 σίοις τοῖς τῶν φαύλων καὶ ἀγοραίων ἀνθρώπων. καὶ γὰρ οὗτοι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀλλήλοις δι' ἑαυτῶν συνεῖναι ἐν τῷ πότῳ μηδὲ διὰ τῆς ἑαυτῶν φωνῆς καὶ τῶν λόγων τῶν ἑαυτῶν ὑπὸ ἀπαιδευσίας, τιμίας D ποιοῦσι τὰς αὐλητρίδας, πολλοῦ μισθούμενοι ἀλλο-25 τρίαν φωνὴν τὴν τῶν αὐλῶν, καὶ διὰ τῆς ἐκείνων φωνῆς ἀλλήλοις σύνεισιν· ὅπου δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ συμπόται καὶ πεπαιδευμένοι εἰσίν, οὐκ ἂν ἴδοις οὔτ' αὐλητρίδας οὔτε ὀρχηστρίδας οὔτε ψαλτρίας, ἀλλὰ αὐτοὺς αὑτοῖς ἱκανοὺς ὄντας συνεῖναι ἄνευ τῶν 30 λήρων τε καὶ παιδιῶν τούτων διὰ τῆς αὑτῶν φωνῆς,

λέγοντάς τε καὶ ἀκούοντας ἐν μέρει ἑαυτῶν κοσμίως,
E *κἂν πάνυ πολὺν οἶνον πίωσιν. οὕτω δὲ καὶ αἱ τοιαίδε συνουσίαι, ἐὰν μὲν λάβωνται ἀνδρῶν, οἷοίπερ ἡμῶν οἱ πολλοί φασιν εἶναι, οὐδὲν δέονται ἀλλοτρίας φωνῆς οὐδὲ ποιητῶν, οὓς οὔτε ἀνερέσθαι οἷόν τ' ἐστὶν* 35
περὶ ὧν λέγουσιν ἐπαγόμενοί τε αὐτοὺς οἱ πολλοὶ ἐν τοῖς λόγοις οἱ μὲν ταῦτά φασιν τὸν ποιητὴν νοεῖν, οἱ δ' ἕτερα, περὶ πράγματος διαλεγόμενοι ὃ ἀδυνατοῦσιν ἐξελέγξαι· ἀλλὰ τὰς μὲν τοιαύτας συνουσίας
348 *ἐῶσιν χαίρειν, αὐτοὶ δ' ἑαυτοῖς σύνεισιν δι' | ἑαυτῶν,* 40
ἐν τοῖς ἑαυτῶν λόγοις πεῖραν ἀλλήλων λαμβάνοντες καὶ διδόντες. τοὺς τοιούτους μοι δοκεῖ χρῆναι μᾶλλον μιμεῖσθαι ἐμέ τε καὶ σέ· καταθεμένους τοὺς ποιητὰς αὐτοὺς δι' ἡμῶν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, τῆς ἀληθείας καὶ ἡμῶν αὐτῶν 45
πεῖραν λαμβάνοντας· κἂν μὲν βούλῃ ἔτι ἐρωτᾶν, ἕτοιμός εἰμί σοι παρέχειν ἀποκρινόμενος· ἐὰν δὲ βούλῃ, σὺ ἐμοὶ παράσχες, περὶ ὧν μεταξὺ ἐπαυσά-
B *μεθα διεξιόντες, τούτοις τέλος ἐπιθεῖναι. λέγοντος οὖν ἐμοῦ ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄλλα οὐδὲν ἀπεσάφει ὁ* 50
Πρωταγόρας ὁπότερα ποιήσοι. εἶπεν οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης πρὸς τὸν Καλλίαν βλέψας, Ὦ Καλλία, δοκεῖ σοι, ἔφη, καὶ νῦν καλῶς Πρωταγόρας ποιεῖν, οὐκ ἐθέλων εἴτε δώσει λόγον εἴτε μὴ διασαφεῖν; ἐμοὶ γὰρ οὐ δοκεῖ· ἀλλ' ἤτοι διαλεγέσθω ἢ εἰπέτω ὅτι οὐκ 55
ἐθέλει διαλέγεσθαι, ἵνα τούτῳ μὲν ταῦτα συνειδῶμεν, Σωκράτης δὲ ἄλλῳ τῳ διαλέγηται ἢ ἄλλος ὅστις ἂν
C *βούληται ἄλλῳ. καὶ ὁ Πρωταγόρας αἰσχυνθείς, ὥς γέ μοι ἔδοξε, τοῦ τε Ἀλκιβιάδου ταῦτα λέγοντος καὶ τοῦ Καλλίου δεομένου καὶ τῶν ἄλλων σχεδόν τι* 60
τῶν παρόντων, μόγις προὐτράπετο εἰς τὸ διαλέγεσθαι καὶ ἐκέλευεν ἐρωτᾶν αὐτὸν ὡς ἀποκρινούμενος.

XXXIII. Εἶπον δὴ ἐγώ, Ὦ Πρωταγόρα, μὴ οἴου διαλέγεσθαί μέ σοι ἄλλο τι βουλόμενον ἢ ἃ αὐτὸς ἀπορῶ ἑκάστοτε, ταῦτα διασκέψασθαι. ἡγοῦμαι γὰρ πάνυ λέ-
5 γειν τι τὸν Ὅμηρον τὸ

σύν τε δύ᾽ ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὃ D
τοῦ ἐνόησεν·

Socrates again formulates the question to be discussed. "Are wisdom, temperance, courage, justice, holiness, five names for one thing, or are they all parts of virtue, differing from one another?"

εὐπορώτεροι γάρ πως ἅπαντές ἐσμεν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἅπαν ἔργον καὶ λόγον
10 καὶ διανόημα· μοῦνος δ᾽ εἴπερ τε νοήσῃ, αὐτίκα περιιὼν ζητεῖ ὅτῳ ἐπιδείξεται καὶ μεθ᾽ ὅτου βεβαιώσεται, ἕως ἂν ἐντύχῃ. ὥσπερ καὶ ἐγὼ ἕνεκα τούτου σοὶ ἡδέως διαλέγομαι μᾶλλον ἢ ἄλλῳ τινί, ἡγούμενός σε βέλτιστ᾽ ἂν ἐπισκέψασθαι καὶ περὶ τῶν ἄλλων
15 περὶ ὧν εἰκὸς σκοπεῖσθαι τὸν ἐπιεικῆ, καὶ δὴ καὶ E περὶ ἀρετῆς. τίνα γὰρ ἄλλον ἢ σέ; ὅς γε οὐ μόνον αὐτὸς οἴει καλὸς κἀγαθὸς εἶναι, ὥσπερ τινὲς ἄλλοι αὐτοὶ μὲν ἐπιεικεῖς εἰσίν, ἄλλους δὲ οὐ δύνανται ποιεῖν· σὺ δὲ καὶ αὐτὸς ἀγαθὸς εἶ καὶ ἄλλους οἷός τ᾽ εἶ
20 ποιεῖν ἀγαθούς. καὶ οὕτω πεπίστευκας σαυτῷ, ὥστε καὶ ἄλλων ταύτην τὴν τέχνην ἀποκρυπτομένων σύ γ᾽ ἀναφανδὸν σεαυτὸν | ὑποκηρυξάμενος εἰς πάντας 349 τοὺς Ἕλληνας, σοφιστὴν ἐπονομάσας, σεαυτὸν ἀπέφηνας παιδεύσεως καὶ ἀρετῆς διδάσκαλον, πρῶτος
25 τούτου μισθὸν ἀξιώσας ἄρνυσθαι. πῶς οὖν οὔ σε χρῆν παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν τούτων σκέψιν καὶ ἐρωτᾶν καὶ ἀνακοινοῦσθαι; οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως οὔ. καὶ νῦν δὴ ἐγὼ ἐκεῖνα, ἅπερ τὸ πρῶτον ἠρώτων περὶ τούτων, πάλιν ἐπιθυμῶ ἐξ ἀρχῆς τὰ μὲν ἀναμνησθῆναι παρὰ
30 σοῦ, τὰ δὲ συνδιασκέψασθαι. ἦν δέ, ὡς ἐγᾦμαι, B τὸ ἐρώτημα τόδε· σοφία καὶ σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ δικαιοσύνη καὶ ὁσιότης, πότερον ταῦτα, πέντε

ὄντα ὀνόματα, ἐπὶ ἑνὶ πράγματί ἐστιν, ἢ ἑκάστῳ τῶν ὀνομάτων τούτων ὑπόκειταί τις ἴδιος οὐσία καὶ πρᾶγμα ἔχον ἑαυτοῦ δύναμιν ἕκαστον, οὐκ ὂν οἷον 35 τὸ ἕτερον αὐτῶν τὸ ἕτερον; ἔφησθα οὖν σὺ οὐκ ὀνόματα ἐπὶ ἑνὶ εἶναι, ἀλλὰ ἕκαστον ἰδίῳ πράγματι C τῶν ὀνομάτων τούτων ἐπικεῖσθαι, πάντα δὲ ταῦτα μόρια εἶναι ἀρετῆς, οὐχ ὡς τὰ τοῦ χρυσοῦ μόρια ὅμοιά ἐστιν ἀλλήλοις καὶ τῷ ὅλῳ οὗ μόριά ἐστιν, 40 ἀλλ' ὡς τὰ τοῦ προσώπου μόρια καὶ τῷ ὅλῳ οὗ μόριά ἐστιν καὶ ἀλλήλοις ἀνόμοια, ἰδίαν ἕκαστα δύναμιν ἔχοντα. ταῦτα εἰ μέν σοι δοκεῖ ἔτι ὥσπερ τότε, φάθι· εἰ δὲ ἄλλως πως, τοῦτο διόρισαι, ὡς ἔγωγε οὐδέν σοι ὑπόλογον τίθεμαι, ἐάν πῃ ἄλλῃ 45 νῦν φήσῃς· οὐ γὰρ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ τότε ἀποπειρώ- D μενός μου ταῦτα ἔλεγες.

XXXIV. Ἀλλ' ἐγώ σοι, ἔφη, λέγω, ὦ Σώκρατες, ὅτι ταῦτα πάντα μόρια μέν ἐστιν ἀρετῆς, καὶ τὰ μὲν τέτταρα αὐτῶν ἐπιεικῶς παραπλήσια ἀλλήλοις ἐστίν, ἡ δὲ ἀνδρεία πάνυ πολὺ διαφέρον πάντων τού- 5 των. ὧδε δὲ γνώσει ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω· εὑρήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀδικωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀνοσιωτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως. 10

> Protagoras replies that four of them are tolerably like each other, but that courage is of quite another kind. Socrates tries to shew that courage is identical with wisdom. Protagoras objects to his method of reasoning, and

E Ἔχε δή, ἔφην ἐγώ· ἄξιον γάρ τοι ἐπισκέψασθαι ὃ λέγεις. πότερον τοὺς ἀνδρείους θαρραλέους λέγεις ἢ ἄλλο τι; Καὶ ἴτας γ', ἔφη, ἐφ' ἃ οἱ πολλοὶ φοβοῦνται ἰέναι. Φέρε δή, τὴν ἀρετὴν καλόν τι φῂς εἶναι, καὶ ὡς καλοῦ ὄντος αὐτοῦ σὺ διδάσκαλον 15 σαυτὸν παρέχεις; Κάλλιστον μὲν οὖν, ἔφη, εἰ μὴ

μαίνομαί γε. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μέν τι αὐτοῦ αἰσχρόν, τὸ δέ τι καλόν, ἢ ὅλον καλόν; Ὅλον που καλὸν ὡς οἷόν τε μάλιστα. Οἶσθα οὖν τίνες
20 εἰς τὰ φρέατα | κολυμβῶσιν θαρραλέως; Ἔγωγε, ὅτι 350 οἱ κολυμβηταί. Πότερον διότι ἐπίστανται ἢ δι' ἄλλο τι; Ὅτι ἐπίστανται. Τίνες δὲ ἀπὸ τῶν ἵππων πολεμεῖν θαρραλέοι εἰσίν; πότερον οἱ ἱππικοὶ ἢ οἱ ἄφιπποι; Οἱ ἱππικοί. Τίνες δὲ πέλτας ἔχοντες;
25 οἱ πελταστικοὶ ἢ οἱ μή; Οἱ πελταστικοί. καὶ τὰ ἄλλα γε πάντα, εἰ τοῦτο ζητεῖς, ἔφη, οἱ ἐπιστήμονες τῶν μὴ ἐπισταμένων θαρραλεώτεροί εἰσιν, καὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν, ἐπειδὰν μάθωσιν, ἢ πρὶν μαθεῖν. Ἤδη δέ B τινας ἑώρακας, ἔφην, πάντων τούτων ἀνεπιστήμονας
30 ὄντας, θαρροῦντας δὲ πρὸς ἕκαστα τούτων; Ἔγωγε, ἦ δ' ὅς, καὶ λίαν γε θαρροῦντας. Οὐκοῦν οἱ θαρραλέοι οὗτοι καὶ ἀνδρεῖοί εἰσιν; Αἰσχρὸν μεντἄν, ἔφη, εἴη ἡ ἀνδρεία· ἐπεὶ οὗτοί γε μαινόμενοί εἰσιν. Πῶς οὖν, ἔφην ἐγώ, λέγεις τοὺς ἀνδρείους; οὐχὶ τοὺς
35 θαρραλέους εἶναι; Καὶ νῦν γ', ἔφη. Οὐκοῦν οὗτοι, C ἦν δ' ἐγώ, οἱ οὕτω θαρραλέοι ὄντες οὐκ ἀνδρεῖοι ἀλλὰ μαινόμενοι φαίνονται; καὶ ἐκεῖ αὖ οἱ σοφώτατοι οὗτοι καὶ θαρραλεώτατοί εἰσιν, θαρραλεώτατοι δὲ ὄντες ἀνδρειότατοι; καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἡ
40 σοφία ἂν ἀνδρεία εἴη; Οὐ καλῶς, ἔφη, μνημονεύεις, ὦ Σώκρατες, ἃ ἔλεγόν τε καὶ ἀπεκρινόμην σοι. ἔγωγε ἐρωτηθεὶς ὑπὸ σοῦ, εἰ οἱ ἀνδρεῖοι θαρραλέοι εἰσίν, ὡμολόγησα· εἰ δὲ καὶ οἱ θαρραλέοι ἀνδρεῖοι, οὐκ ἠρωτήθην· εἰ γάρ με τότε ἤρου, εἶπον ἂν ὅτι οὐ
45 πάντες· τοὺς δὲ ἀνδρείους ὡς οὐ θαρραλέοι εἰσίν, τὸ D ἐμὸν ὁμολόγημα, οὐδαμοῦ ἐπέδειξας ὡς οὐκ ὀρθῶς ὡμολόγησα. ἔπειτα τοὺς ἐπισταμένους αὐτοὺς ἑαυ-

τῶν θαρραλεωτέρους ὄντας ἀποφαίνεις καὶ μὴ ἐπι-
σταμένων ἄλλων, καὶ ἐν τούτῳ οἴει τὴν ἀνδρείαν
καὶ τὴν σοφίαν ταὐτὸν εἶναι· τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ 50
μετιὼν καὶ τὴν ἰσχὺν οἰηθείης ἂν εἶναι σοφίαν.
πρῶτον μὲν γὰρ εἰ οὕτω μετιὼν ἔροιό με εἰ οἱ
E ἰσχυροὶ δυνατοί εἰσιν, φαίην ἄν· ἔπειτα, εἰ οἱ ἐπι-
στάμενοι παλαίειν δυνατώτεροί εἰσιν τῶν μὴ ἐπιστα-
μένων παλαίειν καὶ αὐτοὶ αὑτῶν, ἐπειδὰν μάθωσιν, 55
ἢ πρὶν μαθεῖν, φαίην ἄν· ταῦτα δὲ ἐμοῦ ὁμολογή-
σαντος ἐξείη ἄν σοι, χρωμένῳ τοῖς αὐτοῖς τεκμηρίοις
τούτοις, λέγειν ὡς κατὰ τὴν ἐμὴν ὁμολογίαν ἡ σοφία
ἐστὶν ἰσχύς. ἐγὼ δὲ οὐδαμοῦ οὐδ' ἐνταῦθα ὁμολογῶ
τοὺς δυνατοὺς ἰσχυροὺς εἶναι, τοὺς μέντοι ἰσχυροὺς 60
351 δυνατούς· οὐ γὰρ | ταὐτὸν εἶναι δύναμίν τε καὶ ἰσχύν,
ἀλλὰ τὸ μὲν καὶ ἀπὸ ἐπιστήμης γίγνεσθαι, τὴν
δύναμιν, καὶ ἀπὸ μανίας τε καὶ ἀπὸ θυμοῦ, ἰσχὺν
δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν σωμάτων. οὕτω
δὲ κἀκεῖ οὐ ταὐτὸν εἶναι θάρσος τε καὶ ἀνδρείαν· 65
ὥστε συμβαίνει τοὺς μὲν ἀνδρείους θαρραλέους εἶναι,
μὴ μέντοι τούς γε θαρραλέους ἀνδρείους πάντας·
θάρσος μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ τέχνης γίγνεται ἀνθρώποις
B καὶ ἀπὸ θυμοῦ τε καὶ ἀπὸ μανίας, ὥσπερ ἡ δύναμις,
ἀνδρεία δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν ψυχῶν 70
γίγνεται.

XXXV. Λέγεις δέ τινας, ἔφην, ὦ Πρωταγόρα,
τῶν ἀνθρώπων εὖ ζῆν, τοὺς δὲ κακῶς;
Ἔφη. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι ἄνθρωπος ἂν
εὖ ζῆν, εἰ ἀνιώμενός τε καὶ ὀδυνώμενος
ζῴη; Οὐκ ἔφη. Τί δ', εἰ ἡδέως βιοὺς 5
τὸν βίον τελευτήσειεν, οὐκ εὖ ἄν σοι
δοκεῖ οὕτως βεβιωκέναι; Ἔμοιγ', ἔφη.

Socrates begins afresh. "Is not pleasure the same as good? And when men say that they eschew the good because they are overcome by pleasure, is not this inaccurate?"

Τὸ μὲν ἄρα ἡδέως ζῆν ἀγαθόν, τὸ δ' ἀηδῶς κακόν. Εἴπερ τοῖς καλοῖς γ', ἔφη, ζῴη ἡδόμενος. Τί δή, C
10 ὦ Πρωταγόρα; μὴ καὶ σύ, ὥσπερ οἱ πολλοί, ἡδέ' ἄττα καλεῖς κακὰ καὶ ἀνιαρὰ ἀγαθά; ἐγὼ γὰρ λέγω, καθ' ὃ ἡδέα ἐστίν, ἆρα κατὰ τοῦτο οὐκ ἀγαθά, μὴ εἴ τι ἀπ' αὐτῶν ἀποβήσεται ἄλλο; καὶ αὖθις αὖ τὰ ἀνιαρὰ ὡσαύτως οὕτως οὐ καθ' ὅσον ἀνιαρά,
15 κακά; Οὐκ οἶδα, ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἁπλῶς οὕτως, ὡς σὺ ἐρωτᾷς, εἰ ἐμοὶ ἀποκριτέον ἐστίν, ὡς τὰ ἡδέα D τε ἀγαθά ἐστιν ἅπαντα καὶ τὰ ἀνιαρὰ κακά· ἀλλά μοι δοκεῖ οὐ μόνον πρὸς τὴν νῦν ἀπόκρισιν ἐμοὶ ἀσφαλέστερον εἶναι ἀποκρίνασθαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς
20 πάντα τὸν ἄλλον βίον τὸν ἐμόν, ὅτι ἔστι μὲν ἃ τῶν ἡδέων οὐκ ἔστιν ἀγαθά, ἔστι δ' αὖ καὶ ἃ τῶν ἀνιαρῶν οὐκ ἔστι κακά, ἔστι δ' ἃ ἔστιν, καὶ τρίτον ἃ οὐδέτερα, οὔτε κακὰ οὔτ' ἀγαθά. Ἡδέα δὲ καλεῖς, ἦν δ' ἐγώ, οὐ τὰ ἡδονῆς μετέχοντα ἢ ποιοῦντα ἡδο-
25 νήν; Πάνυ γ', ἔφη. Τοῦτο τοίνυν λέγω, καθ' ὅσον E ἡδέα ἐστίν, εἰ οὐκ ἀγαθά, τὴν ἡδονὴν αὐτὴν ἐρωτῶν εἰ οὐκ ἀγαθόν ἐστιν. Ὥσπερ σὺ λέγεις, ἔφη, ἑκάστοτε, ὦ Σώκρατες, σκοπώμεθα αὐτό, καὶ ἐὰν μὲν πρὸς λόγον δοκῇ εἶναι τὸ σκέμμα καὶ τὸ αὐτὸ φαίνηται
30 ἡδύ τε καὶ ἀγαθόν, συγχωρησόμεθα· εἰ δὲ μή, τότε ἤδη ἀμφισβητήσομεν. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, σὺ βούλει ἡγεμονεύειν τῆς σκέψεως, ἢ ἐγὼ ἡγῶμαι; Δίκαιος, ἔφη, σὺ ἡγεῖσθαι· σὺ γὰρ καὶ κατάρχεις τοῦ λόγου. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τῇδέ πῃ καταφανὲς |
35 ἂν ἡμῖν γένοιτο; ὥσπερ εἴ τις ἄνθρωπον σκοπῶν 352 ἐκ τοῦ εἴδους ἢ πρὸς ὑγίειαν ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν τοῦ σώματος ἔργων, ἰδὼν τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας ἄκρας εἴποι· ἴθι δή μοι ἀποκαλύψας καὶ τὰ

στήθη καὶ τὸ μετάφρενον ἐπίδειξον, ἵνα ἐπισκέψωμαι
σαφέστερον· καὶ ἐγὼ τοιοῦτόν τι ποθῶ πρὸς τὴν 40
σκέψιν· θεασάμενος ὅτι οὕτως ἔχεις πρὸς τὸ ἀγαθὸν
καὶ τὸ ἡδύ, ὡς φῄς, δέομαι τοιοῦτόν τι εἰπεῖν· ἴθι
δή μοι, ὦ Πρωταγόρα, καὶ τόδε τῆς διανοίας ἀπο-
B κάλυψον· πῶς ἔχεις πρὸς ἐπιστήμην; πότερον καὶ
τοῦτό σοι δοκεῖ ὥσπερ τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ἢ 45
ἄλλως; δοκεῖ δὲ τοῖς πολλοῖς περὶ ἐπιστήμης τοι-
οῦτόν τι, οὐκ ἰσχυρὸν οὐδ' ἡγεμονικὸν οὐδ' ἀρχικὸν
εἶναι· οὐδὲ ὡς περὶ τοιούτου αὐτοῦ ὄντος διανοοῦνται,
ἀλλ' ἐνούσης πολλάκις ἀνθρώπῳ ἐπιστήμης οὐ τὴν
ἐπιστήμην αὐτοῦ ἄρχειν, ἀλλ' ἄλλο τι, τοτὲ μέν 50
θυμόν, τοτὲ δὲ ἡδονήν, τοτὲ δὲ λύπην, ἐνίοτε δὲ
ἔρωτα, πολλάκις δὲ φόβον, ἀτεχνῶς διανοούμενοι
C περὶ τῆς ἐπιστήμης, ὥσπερ περὶ ἀνδραπόδου, περιελ-
κομένης ὑπὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἆρ' οὖν καὶ σοὶ
τοιοῦτόν τι περὶ αὐτῆς δοκεῖ, ἢ καλόν τε εἶναι ἡ 55
ἐπιστήμη καὶ οἷον ἄρχειν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐάνπερ
γιγνώσκῃ τις τἀγαθὰ καὶ τὰ κακά, μὴ ἂν κρατηθῆναι
ὑπὸ μηδενός, ὥστε ἄλλ' ἄττα πράττειν ἢ ἃ ἂν ἡ
ἐπιστήμη κελεύῃ, ἀλλ' ἱκανὴν εἶναι τὴν φρόνησιν
βοηθεῖν τῷ ἀνθρώπῳ; Καὶ δοκεῖ, ἔφη, ὥσπερ σὺ 60
λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ ἅμα, εἴπερ τῳ ἄλλῳ, αἰσχρόν
D ἐστι καὶ ἐμοὶ σοφίαν καὶ ἐπιστήμην μὴ οὐχὶ πάντων
κράτιστον φάναι εἶναι τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων.
Καλῶς γε, ἔφην ἐγώ, σὺ λέγων καὶ ἀληθῆ. οἶσθα
οὖν ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐμοί τε καὶ σοὶ 65
οὐ πείθονται, ἀλλὰ πολλούς φασι γιγνώσκοντας τὰ
βέλτιστα οὐκ ἐθέλειν πράττειν, ἐξὸν αὐτοῖς, ἀλλὰ
ἄλλα πράττειν· καὶ ὅσους δὴ ἐγὼ ἠρόμην ὅ τί ποτε
αἴτιόν ἐστι τούτου, ὑπὸ ἡδονῆς φασιν ἡττωμένους

70 ἢ λύπης ἢ ὧν νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον ὑπό τινος τούτων E
κρατουμένους ταῦτα ποιεῖν τοὺς ποιοῦντας. Πολλὰ
γὰρ οἶμαι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ἄλλα οὐκ ὀρθῶς
λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι. Ἴθι δὴ μετ' ἐμοῦ ἐπιχείρη-
σον πείθειν τοὺς ἀνθρώπους καὶ διδάσκειν ὅ ἐστιν
75 αὐτοῖς τοῦτο τὸ πάθος, ὅ φασιν ὑπὸ τῶν | ἡδονῶν 353
ἡττᾶσθαι καὶ οὐ πράττειν διὰ ταῦτα τὰ βέλτιστα,
ἐπεὶ γιγνώσκειν γε αὐτά. ἴσως γὰρ ἂν λεγόντων
ἡμῶν ὅτι οὐκ ὀρθῶς λέγετε, ὦ ἄνθρωποι, ἀλλὰ
ψεύδεσθε, ἔροιντ' ἂν ἡμᾶς· ὦ Πρωταγόρα τε καὶ
80 Σώκρατες, εἰ μὴ ἔστιν τοῦτο τὸ πάθημα ἡδονῆς
ἡττᾶσθαι, ἀλλὰ τί ποτ' ἐστίν, καὶ τί ὑμεῖς αὐτό φατε
εἶναι; εἴπατον ἡμῖν. Τί δέ, ὦ Σώκρατες, δεῖ ἡμᾶς
σκοπεῖσθαι τὴν τῶν πολλῶν δόξαν ἀνθρώπων, οἳ ὅ
τι ἂν τύχωσι τοῦτο λέγουσιν; Οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, B
85 εἶναί τι ἡμῖν τοῦτο πρὸς τὸ ἐξευρεῖν περὶ ἀνδρείας,
πρὸς τἆλλα μόρια τὰ τῆς ἀρετῆς πῶς ποτ' ἔχει.
εἰ οὖν σοι δοκεῖ ἐμμένειν οἷς ἄρτι ἔδοξεν ἡμῖν, ἐμὲ
ἡγήσασθαι, ᾗ οἶμαι ἂν ἔγωγε κάλλιστα φανερὸν
γενέσθαι, ἕπου· εἰ δὲ μὴ βούλει, εἴ σοι φίλον, ἐῶ
90 χαίρειν. Ἀλλ', ἔφη, ὀρθῶς λέγεις· καὶ πέραινε
ὥσπερ ἤρξω.

XXXVI. Πάλιν τοίνυν, ἔφην ἐγώ, εἰ ἔροιντο
ἡμᾶς· τί οὖν φατὲ τοῦτο εἶναι, ὃ ἡμεῖς C
ἥττω εἶναι τῶν ἡδονῶν ἐλέγομεν; εἴποιμ'
ἂν ἔγωγε πρὸς αὐτοὺς ὡδί· ἀκούετε δή·
5 πειρασόμεθα γὰρ ὑμῖν ἐγώ τε καὶ Πρω-
ταγόρας φράσαι. ἄλλο τι γάρ, ὦ ἄν-
θρωποι, φατὲ ὑμῖν τοῦτο γίγνεσθαι ἐν
τοῖσδε—οἷον πολλάκις ὑπὸ σίτων καὶ ποτῶν καὶ
ἀφροδισίων κρατούμενοι ἡδέων ὄντων, γιγνώσκοντες

Pleasures are often called evil when pains follow them, and pains good when they are followed by pleasure, but at the time pleasure is good, and pain evil.

ὅτι πονηρά ἐστιν, ὅμως αὐτὰ πράττειν; Φαῖεν ἄν. 10
Οὐκοῦν ἐροίμεθ' ἂν αὐτοὺς ἐγώ τε καὶ σὺ πάλιν·
D πονηρὰ δὲ αὐτὰ πῇ φατὲ εἶναι; πότερον ὅτι τὴν
ἡδονὴν ταύτην ἐν τῷ παραχρῆμα παρέχει καὶ ἡδύ
ἐστιν ἕκαστον αὐτῶν, ἢ ὅτι εἰς τὸν ὕστερον χρόνον
νόσους τε ποιεῖ καὶ πενίας καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ 15
παρασκευάζει; ἢ κἂν εἴ τι τούτων εἰς τὸ ὕστερον
μηδὲν παρασκευάζει, χαίρειν δὲ μόνον ποιεῖ, ὅμως
δ' ἂν κακὰ ἦν, ὅ τι μαθόντα χαίρειν ποιεῖ καὶ
ὁπῃοῦν; ἆρ' οἰόμεθ' ἂν αὐτούς, ὦ Πρωταγόρα,
ἄλλο τι ἀποκρίνασθαι, ἢ ὅτι οὐ κατὰ τὴν αὐτῆς 20
τῆς ἡδονῆς τῆς παραχρῆμα ἐργασίαν κακά ἐστιν,
E ἀλλὰ διὰ τὰ ὕστερον γιγνόμενα, νόσους τε καὶ
τἄλλα. Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Πρωταγόρας, τοὺς
πολλοὺς ἂν ταῦτα ἀποκρίνασθαι. Οὐκοῦν νόσους
ποιοῦντα ἀνίας ποιεῖ, καὶ πενίας ποιοῦντα ἀνίας 25
354 ποιεῖ; ὁμολογοῖεν ἄν, | ὡς ἐγῷμαι. Συνέφη ὁ Πρω-
ταγόρας. Οὐκοῦν φαίνεται, ὦ ἄνθρωποι, ὑμῖν, ὥς
φαμεν ἐγώ τε καὶ Πρωταγόρας, δι' οὐδὲν ἄλλο ταῦτα
κακὰ ὄντα, ἢ διότι εἰς ἀνίας τε ἀποτελευτᾷ καὶ ἄλλων
ἡδονῶν ἀποστερεῖ; ὁμολογοῖεν ἄν; Συνεδόκει ἡμῖν 30
ἀμφοῖν. Οὐκοῦν πάλιν ἂν αὐτοὺς τὸ ἐναντίον εἰ ἐροί-
μεθα· ὦ ἄνθρωποι οἱ λέγοντες αὖ ἀγαθὰ ἀνιαρὰ
εἶναι, ἆρα οὐ τὰ τοιάδε λέγετε, οἷον τά τε γυμνάσια
καὶ τὰς στρατείας καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν θεραπείας
τὰς διὰ καύσεών τε καὶ τομῶν καὶ φαρμακειῶν καὶ 35
λιμοκτονιῶν γιγνομένας, ὅτι ταῦτα ἀγαθὰ μέν ἐστιν,
B ἀνιαρὰ δέ; φαῖεν ἄν; Συνεδόκει. Πότερον οὖν κατὰ
τόδε ἀγαθὰ αὐτὰ καλεῖτε, ὅτι ἐν τῷ παραχρῆμα
ὀδύνας τὰς ἐσχάτας παρέχει καὶ ἀλγηδόνας, ἢ ὅτι
εἰς τὸν ὕστερον χρόνον ὑγίειαί τε ἀπ' αὐτῶν γίγνονται 40

καὶ εὐεξίαι τῶν σωμάτων καὶ τῶν πόλεων σωτηρίαι
καὶ ἄλλων ἀρχαὶ καὶ πλοῦτοι; φαῖεν ἄν, ὡς ἐγῷμαι.
Συνεδόκει. Ταῦτα δὲ ἀγαθά ἐστι δι' ἄλλο τι, ἢ ὅτι
εἰς ἡδονὰς ἀποτελευτᾷ καὶ λυπῶν ἀπαλλαγάς τε καὶ
45 ἀποτροπάς; ἢ ἔχετέ τι ἄλλο τέλος λέγειν, εἰς ὃ
ἀποβλέψαντες αὐτὰ ἀγαθὰ καλεῖτε, ἀλλ' ἢ ἡδονάς C
τε καὶ λύπας; οὐκ ἂν φαῖεν, ὡς ἐγῷμαι. Οὐδ' ἐμοὶ
δοκεῖ, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Οὐκοῦν τὴν μὲν ἡδονὴν
διώκετε ὡς ἀγαθὸν ὄν, τὴν δὲ λύπην φεύγετε ὡς
50 κακόν; Συνεδόκει. Τοῦτ' ἄρα ἡγεῖσθ' εἶναι κακόν,
τὴν λύπην, καὶ ἀγαθὸν τὴν ἡδονήν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ
τὸ χαίρειν τότε λέγετε κακὸν εἶναι, ὅταν μειζόνων
ἡδονῶν ἀποστερῇ ἢ ὅσας αὐτὸ ἔχει, ἢ λύπας μείζους
παρασκευάζῃ τῶν ἐν αὐτῷ ἡδονῶν· ἐπεὶ εἰ κατ' ἄλλο
55 τι αὐτὸ τὸ χαίρειν κακὸν καλεῖτε καὶ εἰς ἄλλο τι D
τέλος ἀποβλέψαντες, ἔχοιτε ἂν καὶ ἡμῖν εἰπεῖν·
ἀλλ' οὐχ ἕξετε. Οὐδ' ἐμοὶ δοκοῦσιν, ἔφη ὁ Πρω-
ταγόρας. Ἄλλο τι οὖν πάλιν καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ
λυπεῖσθαι ὁ αὐτὸς τρόπος; τότε καλεῖτε αὐτὸ τὸ
60 λυπεῖσθαι ἀγαθόν, ὅταν ἢ μείζους λύπας τῶν ἐν
αὐτῷ οὐσῶν ἀπαλλάττῃ ἢ μείζους ἡδονὰς τῶν λυπῶν
παρασκευάζῃ; ἐπεὶ εἰ πρὸς ἄλλο τι τέλος ἀποβλέ-
πετε, ὅταν καλῆτε αὐτὸ τὸ λυπεῖσθαι ἀγαθόν, ἢ πρὸς E
ὃ ἐγὼ λέγω, ἔχετε ἡμῖν εἰπεῖν· ἀλλ' οὐχ ἕξετε.
65 Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὁ Πρωταγόρας. Πάλιν τοίνυν,
ἔφην ἐγώ, εἴ με ἀνέροισθε, ὦ ἄνθρωποι, τίνος οὖν
δήποτε ἕνεκα πολλὰ περὶ τούτου λέγεις καὶ πολλαχῇ;
συγγιγνώσκετέ μοι, φαίην ἂν ἔγωγε. πρῶτον μὲν
γὰρ οὐ ῥᾴδιον ἀποδεῖξαι, τί ἐστίν ποτε τοῦτο, ὃ ὑμεῖς
70 καλεῖτε τῶν ἡδονῶν ἥττω εἶναι· ἔπειτα ἐν τούτῳ εἰσὶν
πᾶσαι αἱ ἀποδείξεις. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἀναθέσθαι

355 ἔξεστιν, εἴ πῃ ἔχετε ἄλλο τι φάναι | εἶναι τὸ ἀγαθὸν ἢ τὴν ἡδονήν, ἢ τὸ κακὸν ἄλλο τι ἢ τὴν ἀνίαν, ἢ ἀρκεῖ ὑμῖν τὸ ἡδέως καταβιῶναι τὸν βίον ἄνευ λυπῶν; εἰ δὲ ἀρκεῖ καὶ μὴ ἔχετε μηδὲν ἄλλο 75 φάναι εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ὃ μὴ εἰς ταῦτα τελευτᾷ, τὸ μετὰ τοῦτο ἀκούετε. φημὶ γὰρ ὑμῖν τούτου οὕτως ἔχοντος γελοῖον τὸν λόγον γίγνεσθαι, ὅταν λέγητε, ὅτι πολλάκις γιγνώσκων τὰ κακὰ ἄνθρωπος, ὅτι κακά ἐστιν, ὅμως πράττει αὐτά, ἐξὸν μὴ πράττειν, 80 B ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἀγόμενος καὶ ἐκπληττόμενος· καὶ αὖθις αὖ λέγετε, ὅτι γιγνώσκων ὁ ἄνθρωπος τἀγαθὰ πράττειν οὐκ ἐθέλει διὰ τὰς παραχρῆμα ἡδονάς, ὑπὸ τούτων ἡττώμενος.

The phrase "To be overcome by pleasure" is an absurd way of expressing the fact that men often choose a less good in preference to a greater. It is by reason of their ignorance that they do so.

XXXVII. Ὡς δὲ ταῦτα γελοῖά ἐστιν, κατάδηλον ἔσται, ἐὰν μὴ πολλοῖς ὀνόμασι χρώμεθα ἅμα, ἡδεῖ τε καὶ ἀνιαρῷ καὶ ἀγαθῷ καὶ κακῷ, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο ἐφάνη ταῦτα, δυοῖν καὶ ὀνόμασιν προσαγορεύωμεν αὐτά, 5 πρῶτον μὲν ἀγαθῷ καὶ κακῷ, ἔπειτα αὖθις ἡδεῖ τε καὶ ἀνιαρῷ. θέμενοι δὴ C οὕτω λέγωμεν ὅτι γιγνώσκων ὁ ἄνθρωπος τὰ κακὰ ὅτι κακά ἐστιν, ὅμως αὐτὰ ποιεῖ. ἐὰν οὖν τις ἡμᾶς ἔρηται, διὰ τί, ἡττώμενος, φήσομεν· ὑπὸ 10 τοῦ; ἐκεῖνος ἐρήσεται ἡμᾶς· ἡμῖν δὲ ὑπὸ μὲν ἡδονῆς οὐκέτι ἔξεστιν εἰπεῖν· ἄλλο γὰρ ὄνομα μετείληφεν ἀντὶ τῆς ἡδονῆς τὸ ἀγαθόν· ἐκείνῳ δὴ ἀποκρινώμεθα καὶ λέγωμεν, ὅτι ἡττώμενος—ὑπὸ τίνος; φήσει· τοῦ ἀγαθοῦ, φήσομεν νὴ Δία. ἂν οὖν τύχῃ ὁ ἐρόμενος 15 ἡμᾶς ὑβριστὴς ὤν, γελάσεται καὶ ἐρεῖ· ἦ γελοῖον D λέγετε πρᾶγμα, εἰ πράττει τις κακά, γιγνώσκων ὅτι κακά ἐστιν, οὐ δέον αὐτὸν πράττειν, ἡττώμενος ὑπὸ

τῶν ἀγαθῶν. ἆρα, φήσει, οὐκ ἀξίων ὄντων νικᾶν ἐν
20 ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν τὰ κακά, ἢ ἀξίων; φήσομεν δῆλον
ὅτι ἀποκρινόμενοι, ὅτι οὐκ ἀξίων ὄντων· οὐ γὰρ ἂν
ἐξημάρτανεν ὅν φαμεν ἥττω εἶναι τῶν ἡδονῶν. κατὰ
τί δέ, φήσει ἴσως, ἀνάξιά ἐστιν τἀγαθὰ τῶν κακῶν ἢ τὰ
κακὰ τῶν ἀγαθῶν; ἢ κατ' ἄλλο τι ἢ ὅταν τὰ μὲν μείζω,
25 τὰ δὲ σμικρότερα ᾖ; ἢ πλείω, τὰ δὲ ἐλάττω ᾖ; οὐχ E
ἕξομεν εἰπεῖν ἄλλο ἢ τοῦτο. δῆλον ἄρα, φήσει, ὅτι τὸ
ἡττᾶσθαι τοῦτο λέγετε, ἀντὶ ἐλαττόνων ἀγαθῶν μείζω
κακὰ λαμβάνειν. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω. μεταλάβωμεν
δὴ τὰ ὀνόματα πάλιν τὸ ἡδύ τε καὶ ἀνιαρὸν ἐπὶ τοῖς
30 αὐτοῖς τούτοις, καὶ λέγωμεν ὅτι ἄνθρωπος πράττει,
τότε μὲν ἐλέγομεν τὰ κακά, νῦν δὲ λέγωμεν τὰ ἀνιαρά,
γιγνώσκων, ὅτι ἀνιαρά ἐστιν, ἡττώμενος ὑπὸ τῶν
ἡδέων, δῆλον ὅτι | ἀναξίων ὄντων νικᾶν. καὶ τίς ἄλλη 356
ἀναξία ἡδονῇ πρὸς λύπην ἐστίν, ἀλλ' ἢ ὑπερβολὴ ἀλ-
35 λήλων καὶ ἔλλειψις; ταῦτα δ' ἐστὶ μείζω τε καὶ σμι-
κρότερα γιγνόμενα ἀλλήλων καὶ πλείω καὶ ἐλάττω καὶ
μᾶλλον καὶ ἧττον. εἰ γάρ τις λέγοι ὅτι ἀλλὰ πολὺ
διαφέρει, ὦ Σώκρατες, τὸ παραχρῆμα ἡδὺ τοῦ εἰς τὸν
ὕστερον χρόνον καὶ ἡδέος καὶ λυπηροῦ, μῶν ἄλλῳ τῳ,
40 φαίην ἂν ἔγωγε, ἢ ἡδονῇ καὶ λύπῃ; οὐ γὰρ ἔσθ' ὅτῳ
ἄλλῳ. ἀλλ' ὥσπερ ἀγαθὸς ἱστάναι ἄνθρωπος, συνθεὶς B
τὰ ἡδέα καὶ συνθεὶς τὰ λυπηρά, καὶ τὸ ἐγγὺς καὶ τὸ
πόρρω στήσας ἐν τῷ ζυγῷ, εἰπὲ πότερα πλείω ἐστίν.
ἐὰν μὲν γὰρ ἡδέα πρὸς ἡδέα ἱστῇς, τὰ μείζω ἀεὶ καὶ
45 πλείω ληπτέα· ἐὰν δὲ λυπηρὰ πρὸς λυπηρά, τὰ ἐλάτ-
τω καὶ σμικρότερα· ἐὰν δὲ ἡδέα πρὸς λυπηρά, ἐὰν
μὲν τὰ ἀνιαρὰ ὑπερβάλληται ὑπὸ τῶν ἡδέων, ἐάν τε
τὰ ἐγγὺς ὑπὸ τῶν πόρρω ἐάν τε τὰ πόρρω ὑπὸ τῶν
ἐγγύς, ταύτην τὴν πρᾶξιν πρακτέον ἐν ᾗ ἂν ταῦτ' C

ἐνῇ· ἐὰν δὲ τὰ ἡδέα ὑπὸ τῶν ἀνιαρῶν, οὐ πρακτέα· 50
μή πῃ ἄλλῃ ἔχει, φαίην ἄν, ταῦτα, ὦ ἄνθρωποι; οἶδ'
ὅτι οὐκ ἂν ἔχοιεν ἄλλως λέγειν. Συνεδόκει *καὶ ἐκείνῳ.*
Ὅτε δὴ τοῦτο οὕτως ἔχει, τόδε *μοι ἀποκρίνασθε,*
φήσω. φαίνεται ὑμῖν τῇ ὄψει τὰ αὐτὰ μεγέθη ἐγγύ-
θεν μὲν μείζω, πόρρωθεν δὲ ἐλάττω· ἢ οὔ; Φήσουσι. 55
Καὶ *τὰ παχέα καὶ τὰ πολλὰ ὡσαύτως; καὶ αἱ φωναὶ*
αἱ ἴσαι ἐγγύθεν μὲν μείζους, πόρρωθεν δὲ σμικρότεραι;
D Φαῖεν ἄν. Εἰ *οὖν ἐν τούτῳ ἡμῖν ἦν τὸ εὖ πράττειν,*
ἐν τῷ τὰ μὲν μεγάλα μήκη καὶ πράττειν καὶ λαμ-
βάνειν, τὰ δὲ σμικρὰ καὶ φεύγειν καὶ μὴ πράττειν, 60
τίς ἂν ἡμῖν σωτηρία ἐφάνη τοῦ βίου; ἆρα ἡ μετρη-
τικὴ τέχνη ἢ ἡ τοῦ φαινομένου δύναμις; ἢ αὕτη μὲν
ἡμᾶς ἐπλάνα καὶ ἐποίει ἄνω τε καὶ κάτω πολλάκις
μεταλαμβάνειν ταὐτὰ καὶ μεταμέλειν καὶ ἐν ταῖς
πράξεσιν καὶ ἐν ταῖς αἱρέσεσιν τῶν μεγάλων τε καὶ 65
σμικρῶν, ἡ δὲ μετρητικὴ ἄκυρον μὲν ἂν ἐποίησε τοῦτο
E *τὸ φάντασμα, δηλώσασα δὲ τὸ ἀληθὲς ἡσυχίαν ἂν*
ἐποίησεν ἔχειν τὴν ψυχὴν μένουσαν ἐπὶ τῷ ἀληθεῖ
καὶ ἔσωσεν ἂν τὸν βίον; ἆρ' ἂν ὁμολογοῖεν οἱ ἄνθρω-
ποι πρὸς ταῦτα ἡμᾶς τὴν μετρητικὴν σῴζειν ἂν τέχνην, 70
ἢ ἄλλην; Τὴν μετρητικήν, ὡμολόγει. Τί δ', εἰ *ἐν τῇ*
τοῦ περιττοῦ καὶ ἀρτίου αἱρέσει ἡμῖν ἦν ἡ σωτηρία
τοῦ βίου, ὁπότε τὸ πλέον ὀρθῶς ἔδει ἑλέσθαι καὶ
ὁπότε τὸ ἔλαττον, ἢ αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ ἢ τὸ ἕτερον
πρὸς τὸ ἕτερον, εἴτ' ἐγγὺς εἴτε πόρρω εἴη, τί ἂν 75
357 *ἔσῳζεν ἡμῖν τὸν βίον; | ἆρ' ἂν οὐκ ἐπιστήμη; καὶ ἆρ'*
ἂν οὐ μετρητική τις, ἐπειδήπερ ὑπερβολῆς τε καὶ
ἐνδείας ἐστὶν ἡ τέχνη; ἐπειδὴ δὲ περιττοῦ τε καὶ
ἀρτίου, ἆρα ἄλλη τις ἢ ἀριθμητική; ὁμολογοῖεν ἂν
ἡμῖν οἱ ἄνθρωποι, ἢ οὔ; Ἐδόκουν ἂν καὶ τῷ Πρω- 80

ταγόρᾳ ὁμολογεῖν. Εἶεν, ὦ ἄνθρωποι· ἐπεὶ δὲ δὴ ἡδονῆς τε καὶ λύπης ἐν ὀρθῇ τῇ αἱρέσει ἐφάνη ἡμῖν ἡ σωτηρία τοῦ βίου οὖσα, τοῦ τε πλείονος καὶ ἐλάττονος καὶ μείζονος καὶ σμικροτέρου καὶ πορρωτέρω B
85 καὶ ἐγγυτέρω, ἆρα πρῶτον μὲν οὐ μετρητικὴ φαίνεται, ὑπερβολῆς τε καὶ ἐνδείας οὖσα καὶ ἰσότητος πρὸς ἀλλήλας σκέψις; Ἀλλ' ἀνάγκη. Ἐπεὶ δὲ μετρητική, ἀνάγκῃ δήπου τέχνη καὶ ἐπιστήμη. Συμφήσουσιν. Ἥτις μὲν τοίνυν τέχνη καὶ ἐπιστήμη ἐστὶν αὕτη,
90 εἰσαῦθις σκεψόμεθα· ὅτι δὲ ἐπιστήμη ἐστίν, τοσοῦτον ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ἣν ἐμὲ δεῖ καὶ Πρωταγόραν ἀποδεῖξαι περὶ ὧν ἤρεσθ' ἡμᾶς. ἤρεσθε δέ, εἰ C μέμνησθε, ἡνίκα ἡμεῖς ἀλλήλοις ὡμολογοῦμεν ἐπιστήμης μηδὲν εἶναι κρεῖττον, ἀλλὰ τοῦτο ἀεὶ κρατεῖν,
95 ὅπου ἂν ἐνῇ, καὶ ἡδονῆς καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων· ὑμεῖς δὲ δὴ ἔφατε τὴν ἡδονὴν πολλάκις κρατεῖν καὶ τοῦ εἰδότος ἀνθρώπου, ἐπειδὴ δὲ ὑμῖν οὐχ ὡμολογοῦμεν, μετὰ τοῦτο ἤρεσθε ἡμᾶς· ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἰ μὴ ἔστι τοῦτο τὸ πάθημα ἡδονῆς ἡτ-
100 τᾶσθαι, ἀλλὰ τί ποτ' ἐστὶν καὶ τί ὑμεῖς αὐτό φατε D εἶναι; εἴπατε ἡμῖν. εἰ μὲν οὖν τότε εὐθὺς ὑμῖν εἴπομεν ὅτι ἀμαθία, κατεγελᾶτε ἂν ἡμῶν· νῦν δὲ ἂν ἡμῶν καταγελᾶτε, καὶ ὑμῶν αὐτῶν καταγελάσεσθε. καὶ γὰρ ὑμεῖς ὡμολογήκατε ἐπιστήμης ἐνδείᾳ ἐξαμαρ-
105 τάνειν περὶ τὴν τῶν ἡδονῶν αἵρεσιν καὶ λυπῶν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας· ταῦτα δέ ἐστιν ἀγαθά τε καὶ κακά· καὶ οὐ μόνον ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ ἧς τὸ πρόσθεν ἔτι ὡμολογήκατε ὅτι μετρητικῆς· ἡ δὲ ἐξαμαρτανομένη πρᾶξις ἄνευ ἐπιστήμης ἴστε που καὶ αὐτοὶ ὅτι ἀμα- E
110 θίᾳ πράττεται. ὥστε τοῦτ' ἐστὶν τὸ ἡδονῆς ἥττω εἶναι, ἀμαθία ἡ μεγίστη· ἧς Πρωταγόρας ὅδε φησὶν ἰατρὸς

εἶναι καὶ Πρόδικος καὶ Ἱππίας· ὑμεῖς δὲ διὰ τὸ οἴεσθαι ἄλλο τι ἢ ἀμαθίαν εἶναι οὔτε αὐτοὶ οὔτε τοὺς ὑμετέρους παῖδας παρὰ τοὺς τούτων διδασκάλους τούσδε τοὺς σοφιστὰς πέμπετε, ὡς οὐ διδακτοῦ 115 ὄντος, ἀλλὰ κηδόμενοι τοῦ ἀργυρίου καὶ οὐ διδόντες τούτοις κακῶς πράττετε καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ.

XXXVIII. Ταῦτα μὲν τοῖς πολλοῖς ἀποκεκρι- 358 μένοι | ἂν ἦμεν· ὑμᾶς δὲ δὴ μετὰ Πρωταγόρου ἐρωτῶ, ὦ Ἱππία τε καὶ Πρόδικε— κοινὸς γὰρ δὴ ἔστω ὑμῖν ὁ λόγος— πότερον δοκῶ ὑμῖν ἀληθῆ λέγειν ἢ 5 ψεύδεσθαι. Ὑπερφυῶς ἐδόκει ἅπασιν ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰρημένα. Ὁμολογεῖτε ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μὲν ἡδὺ ἀγαθὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀνιαρὸν κακόν. τὴν δὲ Προδίκου τοῦδε διαίρεσιν τῶν ὀνομάτων παραιτοῦμαι· εἴτε γὰρ

Now fear is expectation of evil; and as no one willingly enters on what he believes to be evil,

B ἡδὺ εἴτε τερπνὸν λέγεις εἴτε χαρτόν, εἴτε ὁπόθεν καὶ 10 ὅπως χαίρεις τὰ τοιαῦτα ὀνομάζων, ὦ βέλτιστε Πρόδικε, τοῦτό μοι πρὸς ὃ βούλομαι ἀπόκριναι. Γελάσας οὖν ὁ Πρόδικος συνωμολόγησε, καὶ οἱ ἄλλοι. Τί δὲ δή, ὦ ἄνδρες, ἔφην ἐγώ, τὸ τοιόνδε; αἱ ἐπὶ τούτου πράξεις ἅπασαι, ἐπὶ τοῦ ἀλύπως ζῆν καὶ ἡδέως, ἆρ' οὐ 15 καλαί†; καὶ τὸ καλὸν ἔργον ἀγαθόν τε καὶ ὠφέλιμον; Συνεδόκει. Εἰ ἄρα, ἔφην ἐγώ, τὸ ἡδὺ ἀγαθόν ἐστιν, οὐδεὶς οὔτε εἰδὼς οὔτε οἰόμενος ἄλλα βελτίω εἶναι, ἢ ἃ

C ποιεῖ, καὶ δυνατά, ἔπειτα ποιεῖ ταῦτα, ἐξὸν τὰ βελτίω· οὐδὲ τὸ ἥττω εἶναι αὑτοῦ ἄλλο τι τοῦτ' ἐστὶν ἢ ἀμαθία, 20 οὐδὲ κρείττω ἑαυτοῦ ἄλλο τι ἢ σοφία. Συνεδόκει πᾶσιν. Τί δὲ δή; ἀμαθίαν ἄρα τὸ τοιόνδε λέγετε, τὸ ψευδῆ ἔχειν δόξαν καὶ ἐψεῦσθαι περὶ τῶν πραγμάτων τῶν πολλοῦ ἀξίων; Καὶ τοῦτο πᾶσι συνεδόκει. Ἄλλο

† Post καλαὶ add. codd. καὶ ὠφέλιμοι.

25 τι οὖν, ἔφην ἐγώ, ἐπί γε τὰ κακὰ οὐδεὶς ἑκὼν ἔρχεται οὐδ' ἐπὶ ἃ οἴεται κακὰ εἶναι, οὐδ' ἔστι τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἐν ἀνθρώπου φύσει, ἐπὶ ἃ οἴεται κακὰ εἶναι D ἐθέλειν ἰέναι ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν· ὅταν τε ἀναγκασθῇ δυοῖν κακοῖν τὸ ἕτερον αἱρεῖσθαι, οὐδεὶς τὸ μεῖζον 30 αἱρήσεται ἐξὸν τὸ ἔλαττον. Ἅπαντα ταῦτα συνεδόκει ἅπασιν ἡμῖν. Τί οὖν; ἔφην ἐγώ, καλεῖτέ τι δέος καὶ φόβον; καὶ ἆρα ὅπερ ἐγώ; πρὸς σὲ λέγω, ὦ Πρόδικε. προσδοκίαν τινὰ λέγω κακοῦ τοῦτο, εἴτε φόβον εἴτε δέος καλεῖτε. Ἐδόκει Πρωταγόρᾳ μὲν 35 καὶ Ἱππίᾳ δέος τε καὶ φόβος εἶναι τοῦτο, Προδίκῳ δὲ E δέος, φόβος δ' οὔ. Ἀλλ' οὐδέν, ἔφην ἐγώ, ὦ Πρόδικε, διαφέρει, ἀλλὰ τόδε. εἰ ἀληθῆ τὰ ἔμπροσθέν ἐστιν, ἆρά τις ἀνθρώπων ἐθελήσει ἐπὶ ταῦτα ἰέναι ἃ δέδοικεν, ἐξὸν ἐπὶ ἃ μή; ἢ ἀδύνατον ἐκ τῶν ὡμολογημένων; 40 ἃ γὰρ δέδοικεν, ὡμολόγηται ἡγεῖσθαι κακὰ εἶναι· ἃ δὲ ἡγεῖται κακά, οὐδένα οὔτε ἰέναι ἐπὶ ταῦτα οὔτε λαμβάνειν ἑκόντα. Ἐδόκει καὶ ταῦτα | πᾶσιν. 359

XXXIX. Οὕτω δὴ τούτων ὑποκειμένων, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρόδικέ τε καὶ Ἱππία, ἀπολογείσθω ἡμῖν Πρωταγόρας ὅδε, ἃ τὸ πρῶτον ἀπεκρίνατο, πῶς ὀρθῶς ἔχει, μὴ ἃ τὸ πρῶτον 5 παντάπασι· τότε μὲν γὰρ δὴ πέντε ὄντων μορίων τῆς ἀρετῆς οὐδὲν ἔφη εἶναι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον, ἰδίαν δὲ αὑτοῦ ἕκαστον ἔχειν δύναμιν· ἀλλ' οὐ ταῦτα λέγω, ἀλλ' ἃ τὸ ὕστερον εἶπεν. τὸ γὰρ ὕστερον ἔφη 10 τὰ μὲν τέτταρα ἐπιεικῶς παραπλήσια ἀλλήλοις εἶναι, τὸ δὲ ἓν πάνυ πολὺ διαφέρειν τῶν ἄλλων, τὴν ἀνδρείαν, B γνώσεσθαι δέ μ' ἔφη τεκμηρίῳ τῷδε· εὑρήσεις γάρ, ὦ Σώκρατες, ἀνθρώπους ἀνοσιωτάτους μὲν ὄντας καὶ

the coward wrongly believing war to be painful or evil, is afraid to fight, by reason of his ignorance. Thus cowardice is ignorance and therefore bravery, its opposite, is wisdom.

ἀδικωτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους καὶ ἀμαθεστάτους,
ἀνδρειοτάτους δέ· ᾧ γνώσει ὅτι πολὺ διαφέρει ἡ ἀν- 15
δρεία τῶν ἄλλων μορίων τῆς ἀρετῆς. καὶ ἐγὼ εὐθὺς
τότε πάνυ ἐθαύμασα τὴν ἀπόκρισιν, καὶ ἔτι μᾶλλον
ἐπειδὴ ταῦτα μεθ' ὑμῶν διεξῆλθον. ἠρόμην δ' οὖν
τοῦτον, εἰ τοὺς ἀνδρείους λέγοι θαρραλέους· ὁ δέ, καὶ
C ἴτας γ', ἔφη. Μέμνησαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, ταῦτα 20
ἀποκρινόμενος; Ὡμολόγει. Ἴθι δή, ἔφην ἐγώ, εἰπὲ
ἡμῖν, ἐπὶ τί λέγεις ἴτας εἶναι τοὺς ἀνδρείους; ἢ
ἐφ' ἅπερ οἱ δειλοί; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν ἐφ' ἕτερα;
Ναί, ἦ δ' ὅς. Πότερον οἱ μὲν δειλοὶ ἐπὶ τὰ θαρραλέα
ἔρχονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐπὶ τὰ δεινά; Λέγεται δή, ὦ 25
Σώκρατες, οὕτως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἀληθῆ, ἔφην
D ἐγώ, λέγεις· ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλὰ σὺ ἐπὶ τί φῂς
ἴτας εἶναι τοὺς ἀνδρείους; ἆρ' ἐπὶ τὰ δεινά, ἡγουμέ-
νους δεινὰ εἶναι, ἢ ἐπὶ τὰ μή; Ἀλλὰ τοῦτό γ', ἔφη,
ἐν οἷς σὺ ἔλεγες τοῖς λόγοις ἀπεδείχθη ἄρτι ὅτι ἀδύ- 30
νατον. Καὶ τοῦτο, ἔφην ἐγώ, ἀληθὲς λέγεις· ὥστ'
εἰ τοῦτο ὀρθῶς ἀπεδείχθη, ἐπὶ μὲν ἃ δεινὰ ἡγεῖται
εἶναι οὐδεὶς ἔρχεται, ἐπειδὴ τὸ ἥττω εἶναι ἑαυτοῦ
ηὑρέθη ἀμαθία οὖσα. Ὡμολόγει. Ἀλλὰ μὴν ἐπὶ ἅ γε
θαρροῦσιν πάντες αὖ ἔρχονται, καὶ δειλοὶ καὶ ἀνδρεῖοι, 35
καὶ ταύτῃ γε ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἔρχονται οἱ δειλοί τε καὶ
E οἱ ἀνδρεῖοι. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πᾶν γε
τοὐναντίον ἐστὶν ἐπὶ ἃ οἵ τε δειλοὶ ἔρχονται καὶ οἱ
ἀνδρεῖοι. αὐτίκα εἰς τὸν πόλεμον οἱ μὲν ἐθέλουσιν
ἰέναι, οἱ δὲ οὐκ ἐθέλουσιν. Πότερον, ἔφην ἐγώ, καλὸν 40
ὂν ἰέναι ἢ αἰσχρόν; Καλόν, ἔφη. Οὐκοῦν εἴπερ
καλόν, καὶ ἀγαθὸν ὡμολογήσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν·
τὰς γὰρ καλὰς πράξεις ἁπάσας ἀγαθὰς ὡμολογή-
σαμεν. Ἀληθῆ λέγεις, καὶ ἀεὶ ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως.

45 Ὀρθῶς γε, ἔφην ἐγώ. ἀλλὰ | ποτέρους φῇς εἰς τὸν 360
πόλεμον οὐκ ἐθέλειν ἰέναι, καλὸν ὂν καὶ ἀγαθόν;
Τοὺς δειλούς, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, εἴπερ
καλὸν καὶ ἀγαθόν, καὶ ἡδύ; Ὡμολόγηται γοῦν, ἔφη.
Ἆρ' οὖν γιγνώσκοντες οἱ δειλοὶ οὐκ ἐθέλουσιν ἰέναι
50 ἐπὶ τὸ κάλλιόν τε καὶ ἄμεινον καὶ ἥδιον; Ἀλλὰ καὶ
τοῦτο ἐὰν ὁμολογῶμεν, ἔφη, διαφθεροῦμεν τὰς ἔμ-
προσθεν ὁμολογίας. Τί δ' ὁ ἀνδρεῖος; οὐκ ἐπὶ τὸ
κάλλιόν τε καὶ ἄμεινον καὶ ἥδιον ἔρχεται; Ἀνάγκη,
ἔφη, ὁμολογεῖν. Οὐκοῦν ὅλως οἱ ἀνδρεῖοι οὐκ αἰσ- B
55 χροὺς φόβους φοβοῦνται, ὅταν φοβῶνται, οὐδὲ αἰσχρὰ
θάρρη θαρροῦσιν; Ἀληθῆ, ἔφη. Εἰ δὲ μὴ αἰσχρά,
ἆρ' οὐ καλά; Ὡμολόγει. Εἰ δὲ καλά, καὶ ἀγαθά;
Ναί. Οὐκοῦν καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ θρασεῖς καὶ οἱ
μαινόμενοι τοὐναντίον αἰσχρούς τε φόβους φοβοῦνται
60 καὶ αἰσχρὰ θάρρη θαρροῦσιν; Ὡμολόγει. Θαρροῦ-
σιν δὲ τὰ αἰσχρὰ καὶ κακὰ δι' ἄλλο τι ἢ δι' ἄγνοιαν
καὶ ἀμαθίαν; Οὕτως ἔχει, ἔφη. Τί οὖν; τοῦτο δι' ὃ C
δειλοί εἰσιν οἱ δειλοί, δειλίαν ἢ ἀνδρείαν καλεῖς;
Δειλίαν ἔγωγ', ἔφη. Δειλοὶ δὲ οὐ διὰ τὴν τῶν δεινῶν
65 ἀμαθίαν ἐφάνησαν ὄντες; Πάνυ γ', ἔφη. Διὰ ταύτην
ἄρα τὴν ἀμαθίαν δειλοί εἰσιν; Ὡμολόγει. Δι' ὃ δὲ
δειλοί εἰσιν, δειλία ὁμολογεῖται παρὰ σοῦ; Συνέφη.
Οὐκοῦν ἡ τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν ἀμαθία δειλία ἂν
εἴη; Ἐπένευσεν. Ἀλλὰ μήν, ἦν δ' ἐγώ, ἐναντίον
70 ἀνδρεία δειλίᾳ. Ἔφη. Οὐκοῦν ἡ τῶν δεινῶν καὶ D
μὴ δεινῶν σοφία ἐναντία τῇ τούτων ἀμαθίᾳ ἐστίν;
Καὶ ἐνταῦθα ἔτι ἐπένευσεν. Ἡ δὲ τούτων ἀμαθία
δειλία; Πάνυ μόγις ἐνταῦθα ἐπένευσεν. Ἡ σοφία
ἄρα τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν ἀνδρεία ἐστίν, ἐναντία
75 οὖσα τῇ τούτων ἀμαθίᾳ; Οὐκέτι ἐνταῦθα οὔτ' ἐπι-

νεῦσαι ἠθέλησεν ἐσίγα τε· καὶ ἐγὼ εἶπον· Τί δή, ὦ Πρωταγόρα, οὔτε σὺ φῂς ἃ ἐρωτῶ οὔτε ἀπόφῃς; Αὐ-
E τός, ἔφη, πέρανον. Ἕν γ', ἔφην ἐγώ, μόνον ἐρόμενος ἔτι σέ, εἴ σοι ὥσπερ τὸ πρῶτον ἔτι δοκοῦσιν εἶναί τινες ἄνθρωποι ἀμαθέστατοι μέν, ἀνδρειότατοι δέ. 80
Φιλονικεῖν μοι, ἔφη, δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον· χαριοῦμαι οὖν σοι, καὶ λέγω ὅτι ἐκ τῶν ὡμολογημένων ἀδύνατόν μοι δοκεῖ εἶναι.

Conclusion. Socrates and Protagoras have both veered round to the opposite of that from which they started.

XL. Οὔτοι, ἦν δ' ἐγώ, ἄλλου ἕνεκα ἐρωτῶ πάντα ταῦτα, ἢ σκέψασθαι βουλόμενος, πῶς ποτ' ἔχει τὰ περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τί ποτ' ἐστὶν αὐτὸ ἡ ἀρετή. οἶδα γὰρ ὅτι τούτου
361 φανεροῦ | γενομένου μάλιστ' ἂν κατάδηλον γένοιτο ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἐγώ τε καὶ σὺ 5
μακρὸν λόγον ἑκάτερος ἀπετείναμεν, ἐγὼ μὲν λέγων ὡς οὐ διδακτὸν ἀρετή, σὺ δ' ὡς διδακτόν. καί μοι δοκεῖ ἡμῶν ἡ ἄρτι ἔξοδος τῶν λόγων ὥσπερ ἄνθρωπος κατηγορεῖν τε καὶ καταγελᾶν, καὶ εἰ φωνὴν λάβοι, 10
εἰπεῖν ἂν ὅτι ἄτοποί γ' ἐστέ, ὦ Σώκρατές τε καὶ Πρωταγόρα· σὺ μὲν λέγων ὅτι οὐ διδακτόν ἐστιν ἀρετὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, νῦν σεαυτῷ τἀναντία σπεύ-
B δεις, ἐπιχειρῶν ἀποδεῖξαι ὡς πάντα χρήματα ἐστὶν ἐπιστήμη, καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ 15
ἀνδρεία, ᾧ τρόπῳ μάλιστ' ἂν διδακτὸν φανείη ἡ ἀρετή· εἰ μὲν γὰρ ἄλλο τι ἦν ἢ ἐπιστήμη ἡ ἀρετή, ὥσπερ Πρωταγόρας ἐπεχείρει λέγειν, σαφῶς οὐκ ἂν ἦν διδακτόν· νῦν δὲ εἰ φανήσεται ἐπιστήμη ὅλον, ὡς σὺ σπεύδεις, ὦ Σώκρατες, θαυμάσιον ἔσται μὴ διδακτὸν ὄν. Πρω- 20
ταγόρας δ' αὖ διδακτὸν τότε ὑποθέμενος νῦν τοὐναντίον
C ἔοικεν σπεύδοντι, ὀλίγου πάντα μᾶλλον φανῆναι αὐτὸ ἢ ἐπιστήμην· καὶ οὕτως ἂν ἥκιστα εἴη διδακτόν. ἐγὼ

οὖν, ὦ Πρωταγόρα, πάντα ταῦτα καθορῶν ἄνω κάτω
25 ταραττόμενα δεινῶς, πᾶσαν προθυμίαν ἔχω καταφανῆ
αὐτὰ γενέσθαι. καὶ βουλοίμην ἂν ταῦτα διεξελθόντας
ἡμᾶς ἐξελθεῖν καὶ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ὅ τι ἔστι, καὶ πάλιν
ἐπισκέψασθαι περὶ αὐτοῦ, εἴτε διδακτὸν εἴτε μὴ
διδακτόν, μὴ πολλάκις ἡμᾶς ὁ Ἐπιμηθεὺς ἐκεῖνος καὶ
30 ἐν τῇ σκέψει σφήλῃ ἐξαπατήσας, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ D
διανομῇ ἠμέλησεν ἡμῶν, ὡς φῂς σύ. ἤρεσεν οὖν μοι
καὶ ἐν τῷ μύθῳ ὁ Προμηθεὺς μᾶλλον τοῦ Ἐπιμηθέως·
ᾧ χρώμενος ἐγὼ καὶ προμηθούμενος ὑπὲρ τοῦ βίου
τοῦ ἐμαυτοῦ παντὸς πάντα ταῦτα πραγματεύομαι, καὶ
35 εἰ σὺ ἐθέλοις, ὅπερ καὶ κατ' ἀρχὰς ἔλεγον, μετὰ σοῦ
ἂν ἥδιστα ταῦτα συνδιασκοποίην. καὶ ὁ Πρωταγόρας,
Ἐγὼ μέν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐπαινῶ σου τὴν προθυ-
μίαν καὶ τὴν διέξοδον τῶν λόγων. καὶ γὰρ οὔτε τἆλλα E
οἶμαι κακὸς εἶναι ἄνθρωπος, φθονερός τε ἥκιστ' ἀν-
40 θρώπων, ἐπεὶ καὶ περὶ σοῦ πρὸς πολλοὺς δὴ εἴρηκα,
ὅτι ὧν ἐντυγχάνω πολὺ μάλιστα ἄγαμαι σέ, τῶν μὲν
τηλικούτων καὶ πάνυ· καὶ λέγω γε ὅτι οὐκ ἂν θαυ-
μάζοιμι, εἰ τῶν ἐλλογίμων γένοιο ἀνδρῶν ἐπὶ σοφίᾳ.
καὶ περὶ τούτων δὲ εἰσαῦθις, ὅταν βούλῃ, διέξιμεν·
45 νῦν δ' ὥρα ἤδη καὶ ἐπ' ἄλλο τι | τρέπεσθαι. Ἀλλ', ἦν 362
δ' ἐγώ, οὕτω χρὴ ποιεῖν, εἴ σοι δοκεῖ. καὶ γὰρ ἐμοὶ
οἷπερ ἔφην ἰέναι πάλαι ὥρα, ἀλλὰ Καλλίᾳ τῷ καλῷ
χαριζόμενος παρέμεινα.

ταῦτ' εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες ἀπῇμεν.

NOTES.

Πρωταγόρας ἢ σοφισταί· ἐνδεικτικός. This is how the title appears in B, except that *ἐνδεικτικός* (which is absent in T) is apparently from a later hand[1]. Plato probably called the dialogue *Πρωταγόρας* (compare the titles Crito, Euthyphro, etc.—the majority of the dialogues are named after an interlocutor): the words *ἢ σοφισταί* and *ἐνδεικτικός* were added by Thrasylus, whose date is about the Christian era. The Protagoras is the sole example of an 'endeictic' dialogue: it is so called because it was thought to be an arraignment (*ἔνδειξις*) of the Sophists. That this is the meaning of *ἐνδεικτικός*, and not 'probative', can be inferred from the fact that Albinus used *ἐλεγκτικός* in its place (*εἰσαγωγὴ εἰς τοὺς Πλάτωνος διαλόγους* Ch. v. Cobet takes the right view: see his edition of Diog. Laert. III 51). The arrangement of the Platonic dialogues into tetralogies is also probably due to Thrasylus. The Protagoras is the second dialogue of the sixth tetralogy, the others being (1) Euthydemus, (3) Gorgias, (4) Meno. See Grote's Plato, Vol. I p. 158 foll.

CHAPTER I.

Socrates meets a friend, who asks him to describe his interview with Protagoras.

1. **πόθεν—ὥραν.** The opening words of Cicero's translation of the Protagoras are preserved by Priscian (VI 63): "quid tu? unde tandem appares, o Socrate? an id quidem dubium non est, quin ab 309 A

[1] B denotes the Bodleian MS = Bekker's 𝔄: T a manuscript in the library of St Mark's at Venice (append. class. 4 cod. 1) = Bekker's t. The former is the best representative of the MSS of the first class: the latter is supposed by Schanz to be the source of all the MSS of the second class.

Alcibiade?" ἢ = Latin an? introduces a second question intended to forestall Socrates' answer to the first: compare Apol. 26 B *πῶς με φῂς διαφθείρειν, ὦ Μέλητε, τοὺς νεωτέρους; ἢ δῆλον δὴ ὅτι κτλ.*;

2. **κυνηγεσίου—ὥραν.** For the metaphor in *κυνηγεσίου* Sauppe quotes Soph. 222 D *τῇ τῶν ἐρώντων θήρᾳ τὸν νοῦν, ὡς ἔοικας, οὔπω προσέσχες* and Xen. Mem. I 2. 24 *Ἀλκιβιάδης—διὰ μὲν κάλλος—θηρώμενος κτλ. τοῦ περὶ τὴν Ἀλκιβιάδου ὥραν* (= *τὸν ὡραῖον Ἀλκιβιάδην*, cf. *βίη Ἡρακλείη* for *βίαιος Ἡρακλῆς*) is a slight *παρὰ προσδοκίαν* as in the English: 'From hunting, no doubt—after the young and blooming Alcibiades'. It was part of Socrates' habitual irony to pretend to be in love with young men of ability (cf. the words of Alcibiades in Symp. 216 D *Σωκράτης ἐρωτικῶς διάκειται τῶν καλῶν καὶ ἀεὶ περὶ τούτους ἐστὶ καὶ ἐκπέπληκται* and 216 E: see also infra, note on 310 A line 38).

3. **καὶ μήν μοι καί.** *καὶ μήν* is merely 'well' as in Phaedo 84 D *καὶ μὴν—τἀληθῆ σοι ἐρῶ.* The second *καί* goes with *πρῴην*: 'well, it was only the other day that I saw him etc.' In the next line *καλὸς ἀνήρ* is in the predicate: the readings of Bekker (*ἀνήρ*) and Athenaeus (*ὁ ἀνήρ*) are less good. *ἀνὴρ μέντοι* is 'but yet a man')(*παῖς*. At the age of 18 an Athenian *εἰς ἄνδρας ἐνεγράφετο*.

5. **ὥς γ' ἐν αὐτοῖς ἡμῖν—ὑποπιμπλάμενος.** *αὐτοῖς* = *μόνοις* is emphatic as in the usual *αὐτοὶ γάρ ἐσμεν* and therefore precedes *ἡμῖν*. *ὥς γ' ἐν αὐτοῖς ἡμῖν εἰρῆσθαι* apologises for *ἀνὴρ μέντοι*: for this use of *ὥς γε* cf. Euthyd. 307 A *ὥς γε πρὸς σὲ τἀληθῆ εἰρῆσθαι* and infra 339 E: *καί* in *καὶ πώγωνος* is 'and' not 'even'. *ὑπο-* in *ὑποπιμπλάμενος* is diminutive, like sub- in Latin. So in 312 A *ἤδη γὰρ ὑπέφαινέν τι ἡμέρας*.

7. **οὐ σὺ μέντοι.** "In interrogationibus haec particula" (*μέντοι*) "ita cum *οὐ* negatione coniungitur, ut gravissima sententiae vox intercedat, quo modo aliquis eis quae ex altero quaerit summam veritatis ingerit speciem" (Hoefer, de particulis Platonicis, p. 34). The idiom is very frequent in Plato, e.g. Rep. I 339 B, Crat. 439 A, Theaet. 163 E. Translate 'You don't mean to say that *you* disapprove of Homer'.

309 B 8. **ὃς ἔφη χαριεστάτην ἥβην κτλ.** Homer Il. XXIV 348 and Od. X 279 *πρῶτον ὑπηνήτῃ τοῦπερ χαριεστάτη ἥβη.* To insert *τήν* (with Hirschig) before *ἥβην* would make the reference to Homer less precise. The line in Homer refers to Hermes, and Sauppe quotes Clement to shew that sculptors modelled their busts of Hermes after Alcibiades.

12. **εὖ ἔμοιγε ἔδοξεν**, sc. *διακεῖσθαι.* Socrates replies to his friend's second question (*καὶ πῶς πρὸς σὲ ὁ νεανίας διάκειται;*) first, and to his first question (*ἢ παρ' ἐκείνου φαίνει;*) second, in the words *καὶ οὖν καὶ ἄρτι ἀπ' ἐκείνου ἔρχομαι*, where *οὖν* marks the regression to the earlier inquiry. Both B and T read *ἄρχομαι* by mistake for *ἔρχομαι*: *ἔρχομαι* is found in a Vienna codex (suppl. phil. gr. 7) which Kral and Wohlrab place along with B in the first class of MSS.

16. **οὔτε προσεῖχον—ἐπελανθανόμην τε.** *τε* following *οὔτε* throws emphasis on the second clause: e.g. Apol. 26 C *παντάπασί με φῂς οὔτε αὐτὸν νομίζειν θεοὺς τούς τε ἄλλους ταῦτα διδάσκειν.* The idiom is very common in Plato (e.g. infra 347 E, 360 D, 361 E) and corresponds to neque—que or (more frequently) neque—et in Latin. For the interchange of pronouns *ἐκείνου—αὐτοῦ* see on 310 D.

21. **καὶ πολύ γε**, i.e. *καλλίονι ἐνέτυχον.* 309 C

25. **'Αβδηρίτῃ.** Abdera, on the coast of Thrace, was the birthplace of Democritus and of Protagoras. The reputation of the city for heaviness and stupidity seems not to be earlier than the age of Demosthenes: see pseudo-Dem. *περὶ τῶν πρὸς 'Αλέξανδρον* 23 *ὥσπερ ἐν 'Αβδηρίταις ἢ Μαρωνείταις ἀλλ' οὐκ ἐν 'Αθηναίοις πολιτευόμενοι* and Cic. ad Atticum VII 7. 4.

27. **υἱέος.** Schanz writes *ὑέος* in conformity with the general usage of inscriptions about Plato's time, but MSS upon the whole favour *υἱέος*: see the Editor's note on Crito 45 C.

28. **τὸ σοφώτατον.** So the MSS: Schanz and others read *σοφώτερον*, apparently the reading of Ficinus, who translates the word by *sapientius.* Socrates however is thinking of Protagoras, who is not *σοφός*, but *σοφώτατος* (line 32): the effect of the neuter *τὸ σοφώτατον* is to generalise the statement into a kind of adage. *σοφώτερον* would introduce a somewhat frigid comparison between Alcibiades and Protagoras in respect of wisdom; and it should also be noted that the MSS reading *σοφώτατον* was more likely to be changed to *σοφώτερον* by mistake than vice versa. There may be an allusion to some proverbial form of speech resembling that in Theognis 255 *κάλλιστον τὸ δικαιότατον· λῷστον δ' ὑγιαίνειν κτλ.*: cf. also the Scholium referred to in Gorg. 451 E. The sentiment is an interesting anticipation of the Stoic paradoxes as to the beauty of the wise man.

30. **ἀλλ' ἦ** expresses surprise and interest: 'What! have you just left etc.' So in Gorg. 447 A *ἀλλ' ἦ τὸ λεγόμενον κατόπιν*

ἑορτῆς ἥκομεν; Presently *μὲν οὖν* is as usual corrective: see on Apol. 26 B.

309 D 33. **σοφώτατος εἶναι Πρωταγόρας.** The interest is sustained by reserving the name of Protagoras to the end.

310 A 37. **πάνυ γε πολλὰ καὶ εἰπών κτλ.** Sauppe places a comma after *πάνυ γε*, but it suits the rapid movement of the dialogue better to take *πάνυ* with *πολλά*.

38. **τί οὖν οὐ διηγήσω.** Literally 'why didn't you relate', i.e. 'tell us at once'. So in 317 D *τί οὖν—οὐ καὶ Πρόδικον καὶ Ἱππίαν ἐκαλέσαμεν;* This construction of *τί οὐ* and *τί οὖν οὐ* is common in animated conversational style, especially with the second person: e.g. Gorg. 503 B *τί οὐχὶ καὶ ἐμοὶ αὐτὸν ἔφρασας τίς ἐστιν;=φράσον ὅτι τάχιστα—οὐκ ἂν φθάνοις φράζων* as Thompson remarks.

τὴν ξυνουσίαν recalls *συγγεγονώς* in line 36. The continual use of the words *συνεῖναι, συγγίγνεσθαι, πλησιάζειν, ἰέναι ἐπί, ἐρᾶν* and the like to denote the relation between learner and teacher in Plato's dialogues depends upon the conception of the philosophical impulse as *ἔρως*: see Symp. 210.

39. **ἐξαναστήσας τὸν παῖδα τουτονί.** The slave was doubtless in attendance on the Friend.

42. **ἀκούητε.** From this, as well as from *ἡμεῖς* and *ἀκούετε*, it appears that the Friend was not the only listener.

44. **διπλῆ ἂν εἴη ἡ χάρις.** The expression is almost proverbial: cf. (with Schneidewin on Soph. Phil. 1370) Eur. Rhesus 162—163 *παντὶ γὰρ προσκείμενον κέρδος πρὸς ἔργῳ τὴν χάριν τίκτει διπλῆν*, and Eur. Suppl. 333—334 *τῷδέ τ' εἴρηκας καλῶς κἀμοί· διπλοῦν δὲ χάρμα γίγνεται τόδε.*

CHAPTER II.

Socrates begins his story. Hippocrates called on him at an early hour and entreated him to apply to Protagoras on his behalf.

1. **ἔτι βαθέος ὄρθρου.** *ὄρθρος βαθύς* is the period just before daybreak: *ὄρθρος* is the morning twilight, and *βαθύς* implies that it was more dark than light: Crito 43 A. A similar use of *βαθύς* is seen in the expressions *βαθεῖα νύξ* and *βαθεῖα ἑσπέρα*.

2. **Ἱπποκράτης—Φάσωνος δὲ ἀδελφός.** Hippocrates is known only from this dialogue. *δέ* without preceding *μέν* is regular in such twofold descriptions of a person: Sauppe refers to Aesch. Pers. 151 *μήτηρ βασιλέως, βασίλεια δ' ἐμή* and Hdt. VII 10 *πατρὶ τῷ σῷ,*

ἀδελφεῷ δὲ ἐμῷ Δαρείῳ, ἠγόρευον. The use of *δέ* in *μᾶλλον δέ* = 'vel potius' is the same.

5. **ᾔει ἐπειγόμενος.** So BT: neither in the 3rd singular of such forms nor elsewhere do Plato's MSS always avoid hiatus. Schanz (Vol. XII p. xv) would insert the *ν ἐφελκυστικόν* in such forms before a vowel, unless a pause follows. 310 B

9. **Ἱπποκράτης, ἔφην, οὗτος.** We have followed Heindorf in printing a full stop after *οὗτος*. Heindorf (following Ficinus) correctly takes the words as an aside; Socrates recognises Hippocrates by his voice. The neuter comparative of *νέος* regularly implies that the new is worse than the old: see on Euthyphr. 2 A.

10. **εἰ μὴ ἀγαθά γε.** Compare Ar. Knights 186 *μῶν ἐκ καλῶν εἶ κἀγαθῶν; μὰ τοὺς θεούς, εἰ μὴ 'κ πονηρῶν γε* and Blaydes in loc. The idiom originally meant 'unless by *νεώτερα* you mean *ἀγαθά*', which would be a contradiction in terms, since *νεώτερον* is *κακόν*. Preceded by *οὐδέν* it has come to mean little more than 'except good'.

12. **πρῴην**: see 309 D *τρίτην γε ἤδη ἡμέραν*.

14. **ἑσπέρας γε**: *χθές* is unnecessary, as the Athenians counted the interval between two sunsets as one day (Kroschel, referring to Varro ap. Gell. Noct. Att. III 2. 4).

ἐπιψηλαφήσας τοῦ σκίμποδος. The *σκίμπους* was a low stool or bed. According to a Scholiast on Ar. Clouds 254 the word means properly a 'lame stool' (*χωλὸν κραββάτιον*) and is connected with *σκιμπάζειν* = *χωλαίνειν*. *ἐπιψηλαφῶ* is followed by the accusative where it does not (as here) contain the idea of search for, e.g. in Rep. II 360 A (*ἐπιψηλαφῶντα τὸν δακτύλιον*). 310 C

17. **Οἰνόης.** Oenoe (probably = the Wine-country) was a *δῆμος* in the *φυλὴ Ἱπποθοωντίς*, near Eleutherae, on the road to Thebes. The slave had endeavoured to escape across the frontier into Boeotia. There was another *δῆμος* of the same name near Marathon, belonging to the *φυλὴ Αἰαντίς*.

19. **ἐπειδὴ δὲ ἦλθον.** For this sense of *ἔρχομαι* ('come back') Heindorf quotes Lysias *ὑπὲρ Μαντιθέου* § 4 *ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις*.

21. **ἀδελφός.** So (not *ἀδελφός*) the MSS. The article is not rarely omitted with names denoting relation, as we usually omit it with 'father' and 'mother'. See Kühner's Griechische Grammatik II p. 522. The force of *ἔτι* is 'late though it was'. *δέ* is commonly omitted after *ἔπειτα* and *εἶτα*: so infra 350 D *πρῶτον*

μὲν γάρ—ἔπειτα: Symp. 211 A *πρῶτον μὲν ἀεὶ ὄν—ἔπειτα οὐ τῇ μὲν καλόν, τῇ δ' αἰσχρόν.*

310 D 23. **πόρρω τῶν νυκτῶν.** The plural is idiomatic: cf. Symp. 217 D *διελεγόμην ἀεὶ πόρρω τῶν νυκτῶν*: Ar. Clouds 2 *ὦ Ζεῦ βασιλεῦ τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν ὅσον.* So *μέσαι νύκτες* for 'midnight'. "In quibus loquendi formulis" remarks Heindorf "*νύκτες* horas nocturnas denotant".

24. **ὁ ὕπνος ἀνῆκεν** is modelled on Homer (e.g. Il. II 71 *ἐμὲ δὲ γλυκὺς ὕπνος ἀνῆκεν*), but Plato gives a different turn to *ἀνῆκεν* by adding *ἐκ τοῦ κόπου*, where *ἐκ* is 'from', not 'after' (as Stallbaum thinks). Note presently that *οὕτω* to introduce the apodosis after participles is especially common in Plato: cf. infra 314 C, 326 D.

26. **ἀνδρείαν.** *ἀνδρεῖος* occurs in much the same sense in Meno 81 D *οὐδὲν κωλύει—τἆλλα πάντα αὐτὸν ἀνευρεῖν, ἐάν τις ἀνδρεῖος ᾖ καὶ μὴ ἀποκάμνῃ ζητῶν.* *σοί* is emphatic and should therefore be accented, like *σέ* in line 31.

27. **ἀδικεῖ.** *ἀδικεῖν* is often used of a past injury because the injury is regarded as continuing till atonement is made: see on Crito 50 C.

30. **ἂν αὐτῷ διδῷς ἀργύριον καὶ πείθῃς ἐκεῖνον.** For the variation of pronouns cf. Euthyphr. 14 D *ἀλλά μοι λέξον τίς αὕτη ἡ ὑπηρεσία ἐστὶ τοῖς θεοῖς; αἰτεῖν τε φῂς αὐτοὺς καὶ διδόναι ἐκείνοις;* supra 309 B and infra 318 C. The change is most frequent where the second pronoun is different in case from the first: compare Classen on Thuc. I 132. 5. Cobet ejects the words *καὶ πείθῃς ἐκεῖνον*, but they are supported by the parallel expression of 311 D *ἂν μὲν ἐξικνῆται τὰ ἡμέτερα χρήματα καὶ τούτοις πείθωμεν αὐτόν.*

31. **ὦ Ζεῦ καὶ θεοί**: i.e. *καὶ οἱ ἄλλοι θεοί.* The exclamation is common: see Blaydes on Ar. Plutus 1.

32. **ἐν τούτῳ εἴη.** Cf. 354 E and 356 D *εἰ οὖν ἐν τούτῳ ἡμῖν ἦν τὸ εὖ πράττειν.*

310 E 33. **οὔτε τῶν φίλων.** The English idiom would lead us to expect *οὔτε τῶν τῶν φίλων*: but in Greek the double article is avoided by substituting 'my friends' for 'my friends' property'. Analogous is the usage known as *comparatio compendiaria*, e.g. *κόμαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι* (Il. XVII 51), where 'the Graces' is put for 'the Graces' hair'.

ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα. See on Apol. 23 B. *ταῦτα = διὰ ταῦτα* is frequent in Plato and Aristophanes.

37. **ὅτε τὸ πρότερον ἐπεδήμησεν.** Probably about 445 B.C., if

the date of action of the dialogue is 433—432. (See Introd. p. xxxvi.) Protagoras went to Thurii in 443 B.C. being charged by Pericles to draw up a code of laws for the new colony.

41. **Καλλίᾳ τῷ Ἱππονίκου.** Callias, son of Hipponicus, belonged to one of the richest families in Athens (infra 337 D *αὐτῆς τῆς πόλεως—τὸν μέγιστον καὶ ὀλβιώτατον οἶκον τόνδε*). His devotion to the 'Sophists' in general is remarked upon in Apol. 20 A *ἀνδρὶ ὃς τετέλεκε χρήματα σοφισταῖς πλείω ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι, Καλλίᾳ τῷ Ἱππονίκου* (cf. Crat. 391 B): but he seems to have been particularly attached to the doctrines of Protagoras: see Theaet. 164 E *οὐ γὰρ ἐγώ, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ μᾶλλον Καλλίας ὁ Ἱππονίκου τῶν ἐκείνου* (i.e. *Πρωταγόρου λόγων*) *ἐπίτροπος*. One of his two sons (Apol. 20 A), Protarchus, appears as an interlocutor in the Philebus. In 393—392 Callias was associated with Iphicrates in the command of the Athenian forces at Corinth, and as late as 371 we find him acting as ambassador to Sparta (Xen. Hell. VI 4). It appears that he spent all his money and died in actual want (Athenaeus XII 52). 311 A

42. **μήπω, ὠγαθέ.** The MSS have *μήπω ἀγαθέ*: probably the archetype had *μήπωγαθέ*, by a natural mistake. Cobet rejects *ἐκεῖσε ἴωμεν*, reading *μήπω γε*, on the ground that with *μήπω γε* the Greek idiom does not repeat the verb: but there is no proof that the verb could not be expressed with *μήπω* (without *γε*).

43. **δεῦρο ἐξαναστῶμεν εἰς τὴν αὐλήν.** Herwerden needlessly suggests that *ἐξαναστάντες* should be read, or *εἰς τὴν αὐλὴν* rejected: *εἰς τὴν αὐλὴν* goes with *ἐξαναστῶμεν*: cf. *ἐμὲ δὲ δεῖ ποι ἐξαναστῆναι* in Theages 129 B. *δεῦρο* we should translate by 'here': 'let us rise and go out into the court here'. Classic Greek does not admit of *τῇδε* in such a case: see Cobet's Novae Lectiones p. 91.

CHAPTER III.

Socrates cross-examines Hippocrates as to his purpose in putting himself under Protagoras, and elicits from him that his object is liberal education.

1. **ἀναστάντες εἰς τὴν αὐλήν.** For *ἀναστάντες* after *ἐξαναστῶμεν* cf. infra 314 C where *ἐπιστάντες* is followed by *στάντες*, 328 E *ἐπεκδιδάξει—ἐξεδίδαξεν*: 351 C *διεξελθόντας—ἐξελθεῖν*: Phaedo 104 D *ἐπὶ τὸ τοιοῦτον δή, φαμέν, ἡ ἐναντία ἰδέα ἐκείνῃ τῇ μορφῇ, ἣ ἂν τοῦτο ἀπεργάζηται, οὐδέποτ' ἂν ἔλθοι—εἰργάζετο δέ γε ἡ περιττή*; Euthyd. 281 C *οὐκ ἐλάττω πράττων ἐλάττω ἂν ἐξαμαρτάνοι,*

ἐλάττω δὲ ἁμαρτάνων ἧττον ἂν κακῶς πράττοι and Rep. I 336 E: Phaedo 59 B: Crito 44 D: Crat. 399 A—B.

311 B 2. **ἀποπειρώμενος—διεσκόπουν.** *ῥώμη* of strength of will and resolution (cf. *ἀνδρεία* above 310 D) as in Polit. 259 C *πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς σύνεσιν καὶ ῥώμην*. *γνώμης*, the suggestion of Hoenebeek, would be much less forcible and exact.

8. **ὥσπερ ἂν εἰ κτλ.** *ἂν* goes with *ἀπεκρίνω* in line 13. The application of the similes follows in D, and each illustration contains two subordinate protases, viz. (in B) (1) *εἰ ἐπενόεις—ἐκείνῳ*, (2) *εἴ τίς σε ἤρετο*, and (in C) (1) *εἰ δὲ—ἐκείνοις*, (2) *εἴ τίς σε ἤρετο*. With this multiplication of protases Heindorf compares Meno 74 B *μανθάνεις γάρ που ὅτι οὑτωσὶ ἔχει περὶ παντός· εἴ τίς σε ἀνέροιτο τοῦτο ὃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, τί ἐστι σχῆμα, ὦ Μένων; εἰ αὐτῷ εἶπες ὅτι στρογγυλότης, εἴ σοι εἶπεν ἅπερ ἐγώ, πότερον σχῆμα ἡ στρογγυλότης ἐστὶν ἢ σχῆμά τι; εἶπες δή που ἂν ὅτι σχῆμά τι.* The reasoning from analogy is quite in Socrates' style: see for example Gorg. 448 B foll.

9. **Ἱπποκράτη—τὸν τῶν Ἀσκληπιαδῶν.** It is unnecessary (with Naber) to bracket *Ἱπποκράτη*. Hippocrates, the founder of medical science, born about 460 B.C. in Cos, was at the height of his renown about the year 400. He is referred to also in Phaedrus 270 C (*εἰ μὲν οὖν Ἱπποκράτει γε τῷ τῶν Ἀσκληπιαδῶν δεῖ τι πείθεσθαι*) as holding the view that the human body could not be understood apart from *ἡ τοῦ ὅλου φύσις*. The expression *τὸν τῶν Ἀσκληπιαδῶν* constituted a sort of medical degree, since it marked a man as one of the 'sons of Asclepius'—a recognised school of medicine in Cos and Cnidus. See Blümner Griechische Privatalterthümer p. 354.

311 C 15. **Πολύκλειτον—Φειδίαν.** As Hippocrates was the leading doctor, so Polyclitus and Phidias were the foremost sculptors of the fifth century B.C. in Greece. Polyclitus is not elsewhere mentioned in Plato (except infra 328 C): according to Pliny (Nat. Hist. XXXIV 55) he was born at Sicyon, but Argos was the centre of his school. Phidias is referred to in Meno 91 D *οἶδα γὰρ ἄνδρα ἕνα Πρωταγόραν πλείω χρήματα κτησάμενον ἀπὸ ταύτης τῆς σοφίας ἢ Φειδίαν τε, ὃς οὕτω περιφανῶς καλὰ ἔργα εἰργάζετο, καὶ ἄλλους δέκα τῶν ἀνδριαντοποιῶν* and in Hipp. Maior 290 A—D.

21. **εἶεν—παρὰ δὲ δή.** *εἶεν* is explained by Timaeus in his Lexicon Vocum Platonicarum as expressing *συγκατάθεσις μὲν τῶν εἰρημένων, συναφὴ δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα.* According to the testimony of ancient grammarians the particle was pronounced *εἶἔν* with inter-

vocalic aspiration as in ταῶς. See note on Apol. 18 E. The rough breathing may possibly be due to popular etymology from εἶα ἕν, ἕν being used as in ἓν μὲν τόδ' ἤδη τῶν τριῶν παλαισμάτων Aesch. Eum. 589. In the best MS of the Republic (Paris A) εἷέν is regularly written, and the same orthography is found in B, e.g. Gorg. 466 C. δὲ δή is used to introduce the application as in 312 E. See also note on 357 A infra.

24. **ἂν μὲν ἐξικνῆται—καὶ τούτοις πείθωμεν αὐτόν,** sc. ταῦτα τελοῦντες or ἀναλίσκοντες. Heindorf compares Xen. Mem. III 9. 11 ὁπότε γάρ τις ὁμολογήσειε τοῦ μὲν ἄρχοντος εἶναι τὸ προστάττειν ὅ τι χρὴ ποιεῖν, τοῦ δὲ ἀρχομένου τὸ πείθεσθαι, ἐπεδείκνυεν ἔν τε νηῒ τὸν μὲν ἐπιστάμενον ἄρχοντα, τὸν δὲ ναύκληρον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νηῒ πάντας πειθομένους τῷ ἐπισταμένῳ—καὶ τοὺς ἄλλους πάντας, οἷς ὑπάρχει τι ἐπιμελείας δεόμενον, ἂν μὲν αὐτοὶ ἡγῶνται ἐπίστασθαι ἐπιμελεῖσθαι (sc. τούτους ἐπιμελομένους), εἰ δὲ μή κτλ. 311 D

27. **εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατές τε καὶ Ἱππόκρατες.** ἄγε, φέρε, ἰδέ, εἰπέ are not rarely used in addressing subjects in the plural. Compare Ar. Peace 383 εἰπέ μοι τί πάσχετ' ὦνδρες: Pl. Euthyd. 283 B εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατές τε καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι. The exhortation or command is in general primarily addressed to one man: contrast however infra 330 B and Lach. 186 E σὺ δ', ὦ Λάχης καὶ Νικία, εἴπετον ἡμῖν ἑκάτερος.

30. **ἄλλο γε,** i.e. other than the name 'Protagoras'. It is more in accordance with Plato's usage to make the first question end with the first ἀκούομεν, and regard the ὥσπερ clause as introducing the second question τί τοιοῦτον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν; This second question is rejected by Cobet as spurious, but the punctuation which we have adopted seems to remove the difficulty. The ὥσπερ clause defines in advance the meaning of τοιοῦτον: for this and for the asyndeton compare Sophist. 258 B—C πότερον οὖν—δεῖ θαρροῦντα ἤδη λέγειν ὅτι τὸ μὴ ὂν βεβαίως ἐστὶ τὴν αὑτοῦ φύσιν ἔχον; ὥσπερ τὸ μέγα ἦν μέγα καὶ τὸ καλὸν ἦν καλὸν καὶ τὸ μὴ μέγα μὴ μέγα καὶ τὸ μὴ καλὸν μὴ καλόν, οὕτω δὲ καὶ τὸ μὴ ὂν κατὰ ταὐτὸν ἦν τε καὶ ἔστι μὴ ὄν, ἐνάριθμον τῶν πολλῶν ὄντων εἶδος ἕν; Crat. 394 A—B: Theaet. 172 D with Heindorf's note. See also 330 A ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου, where the same punctuation should be adopted. In line 33 the MSS read ἠκούομεν by mistake for ἀκούομεν. 311 E

33. **σοφιστήν—εἶναι.** On σοφιστής see infra, note on 312 C. γε implies that Protagoras *may* be a sophist only in name. εἶναι is frequently used with verbs of naming: compare Lach. 192 A ὃ ἐν

πᾶσιν ὀνομάζεις ταχυτῆτα εἶναι. Cobet's suggestion to read *εἶεν, ἔφη, ὡς* for *εἶναι, ἔφη. ὡς* is ingenious but needless.

36. **αὐτὸς δὲ δή—παρὰ τὸν Πρωταγόραν**, sc. *τί ἂν ἀποκρίναιο;*

312 A 38. **ὑπέφαινέν τι ἡμέρας.** *ὑποφαίνει ἡμέρα* is used, as Heindorf says, *de die illucescente.* Here *τι ἡμέρας* = 'something of day', 'some daylight'.

39. **εἰ μέν τι—ἔοικεν.** Heindorf remarks that Stephanus' conjecture *τοῦτο ἔοικεν* is needless, the vague indefinite subject being frequently omitted. Comp. Crat. 387 D *εἴπερ τι τοῖς ἔμπροσθεν μέλλει ὁμολογούμενον εἶναι.* Phaedo 99 E *ἴσως μὲν οὖν ᾧ εἰκάζω τρόπον τινὰ οὐκ ἔοικεν.*

41. **εἰς τοὺς Ἕλληνας σαυτόν.** *εἰς τοὺς Ἕλληνας* goes with *παρέχων*: cf. Symp. 179 B *ἱκανὴν μαρτυρίαν παρέχεται—εἰς τοὺς Ἕλληνας.* Young men of fashion were fond of looking to Greek, as opposed to Athenian, public opinion. The MSS have *αὑτόν*, but the use of the third personal reflexive pronoun for the first and second in the singular number does not seem to be certain in Plato: and it is simplest to suppose that *σ* fell out after *Ἕλληνας*: Schanz Vol. VII p. xii.

44. **ἀλλ' ἄρα—μὴ οὐ τοιαύτην.** *οὐ* goes closely with *τοιαύτην*, and *μή* is virtually 'perhaps' (originally 'lest' as in *ὅρα μή* Theaet. 145 B): 'but perhaps after all (*ἄρα*) this is not the kind of learning which etc.' Compare Euthyd. 290 E *ἀλλ' ἄρα—μὴ ὁ Κτήσιππος ἦν ὁ ταῦτ' εἰπών* and Apol. 25 A *ἀλλ' ἄρα—μὴ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ ἐκκλησιασταί, διαφθείρουσι τοὺς νεωτέρους.* Meno 89 C *μὴ τοῦτο οὐ καλῶς ὡμολογήσαμεν.* In all of these passages it is better to take *μή* in this way than as equivalent to Latin *num.* From this use of *μή* grew up the use of *μήποτε* = 'perhaps', frequent in Aristotle and later, e.g. Eth. Nic. X 2 1173^a 22 *μή ποτ' οὐ λέγουσιν τὸ αἴτιον.*

312 B 46. **οἵαπερ ἡ παρά** is the reading of T: B has *οἷα περί.* The *γραμματισταί* of Athens were Schoolmasters, who besides teaching reading and writing (cf. infra 326 D) translated (*ἑρμηνεύειν*) Homer and interpreted his *γλῶτται.* They were distinct from the *γραμματικοί* or *κριτικοί* who pursued more scientific literary and grammatical studies. The *κιθαριστής* and *γραμματιστής* between them taught *μουσική*, and the *παιδοτρίβης γυμναστική*; and *μουσική* and *γυμναστική* were the two parts of *παιδεία* or liberal education: Rep. II 376 E.

48. **ἐπὶ τέχνῃ—ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ**: cf. 315 A *ἐπὶ τέχνῃ μανθάνει, ὡς σοφιστὴς ἐσόμενος.* The distinction between professional and liberal (*ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ τὸν ἐλεύθερον πρέπει*) education is fre-

quently emphasized by Plato (see especially Laws I 643 D): his word for the latter is always *παιδεία*, cf. Gorg. 485 A, Rep. VI 492 C. The 'arts' are throughout the Republic looked on as *βάναυσοι*, and unfit for men whose souls are free.

CHAPTER IV.

Socrates continues his cross-examination, and reduces Hippocrates to *ἀπορία*.

3. **παρασχεῖν θεραπεῦσαι ἀνδρὶ σοφιστῇ.** The word *παρέχω* is often used of putting oneself in the hands of a doctor: compare Gorg. 456 B *φάρμακον πιεῖν ἢ τεμεῖν ἢ καῦσαι παρασχεῖν τῷ ἰατρῷ*. *ἀνήρ* is regularly used (mostly in a complimentary sense, real or feigned) with words which denote one's profession, standing or the like, e.g. *ἀνὴρ μάντις, ἀνὴρ νομεύς, ἄνδρες δικασταί*; compare Euthyphr. 15 D. For *παρασχεῖν* Cobet reads *παρέχειν*, but if MSS can be trusted, Plato used the aorist infinitive with *μέλλω* tolerably often: see Schanz Preface to Symposium p. vii. 312 C

7. **οὔτ' εἰ ἀγαθῷ οὔτ' εἰ κακῷ πράγματι.** So in Gorgias 520 B *οὐκ ἐγχωρεῖν μέμφεσθαι τούτῳ τῷ πράγματι* (their pupils) *ὃ αὐτοὶ παιδεύουσιν*. Here Socrates uses the most general form of expression because ex hypothesi nothing is yet known as to the sophist: cf. infra 330 C *ἡ δικαιοσύνη πρᾶγμά τί ἐστιν ἢ οὐδὲν πρᾶγμα;* Cases like Crito 53 D *οὐκ οἴει ἄσχημον ἂν φανεῖσθαι τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα;* are somewhat different and contain a slight admixture of contempt: see the Editor's note in loc.

8. **οἶμαί γ' εἰδέναι.** Hippocrates *οἴεται εἰδέναι μὴ εἰδώς*: he is thus, according to Socrates, in the worst of all states: compare Apol. ch. VI foll. Socrates now proceeds to convict him of ignorance.

10. **ὥσπερ τοὔνομα λέγει—τῶν σοφῶν ἐπιστήμονα.** Hippocrates derives *σοφιστής* from *σοφός* and *(ἐπ)ιστ(αμαι)* "quasi sit *ὁ τῶν σοφῶν ἵστης*" (Heindorf, comparing the derivation of *Ἥφαιστος* in Crat. 407 C from *Φάεος ἵστωρ*). The correct derivation is perhaps given by Suidas s.v.: *σοφιστὴς καὶ ὁ διδάσκαλος ὡς σοφίζων* (cf. *σωφρονίζω*=make *σώφρων*), but *-ίζω* is very elastic in meaning, and *σοφίζω* may very well mean 'play the *σοφός*'.

14. **τῶν τί σοφῶν.** *τῶν πρὸς τί σοφῶν* would be more precise, but the accusative of reference is preferred for brevity. For the construction Kroschel compares Theages 125 C *τῶν τί σοφῶν* 312 D

συνουσίᾳ φῇς σοφοὺς εἶναι τοὺς τυράννους; where however *σοφῶν* is masculine. The neuter of *σοφός* is not here used ironically as in Theaet. 157 C *παρατίθημι ἑκάστων τῶν σοφῶν ἀπογεύσασθαι.*

17. **ὁ δὲ σοφιστὴς τῶν τί σοφῶν ἐστιν.** Heusde suggested *ἐπιστήμων* after *ἐστιν*, but the sense can be supplied out of the *-ιστής* of *σοφιστής*, according to the derivation of the word just given: the full sense is as it were *ὁ δὲ σοφιστὴς τῶν τί σοφῶν ἐστιν (σοφ)ιστής.*

18. **τί ἂν ἀποκρινοίμεθα αὐτῷ.** There is no need to change the verb to *ἀποκριναίμεθα*, as was done by Bekker to suit *ἔροιτο*: compare infra 354 A *εἰ ἐροίμεθα—φαῖεν ἄν* and Phaedr. 259 A *εἰ οὖν ἴδοιεν—δικαίως ἂν καταγελῷεν.*

ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης. These words are not of course part of the imaginary questioner's interrogation, but are spoken by Socrates to help out Hippocrates' answer. Socrates suggests that Hippocrates should say that the sophist is *ἐπιστάτης* of some sort of *ἐργασία*, but in order that the answer should come from Hippocrates himself, he substitutes for the desired answer: '(The sophist is) *ἐπιστάτης*—of what kind of *ἐργασία*?' Hippocrates then replies by explaining the *ἐργασία*, viz. *τὸ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν.* The full grammatical construction would be *ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης (ὅτι ἐστὶν ἀποκριναίμεθα ἂν αὐτῷ)*; If we take this view, it is not necessary to insert *ἐστίν* after *ἐπιστάτης* (with Hirschig).

Note that *ἐπιστάτης* is substituted here for *ἐπιστήμων*: it is clear from Crito 47 B that Plato connected the two words—probably because both contain the syllable *-ιστ-* as in *ἵστωρ*: he frequently plays on the similarity of form between *ἐπίσταμαι ἐπιστήμη* and *ἐπιστατεῖν*: see the Editor's note on *ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαΐοντι* in the Crito l.c.

19. **τί ἂν εἴποιμεν—ὦ Σώκρατες;** Hippocrates is on the verge of *ἀπορία*, and merely throws out his suggestion *ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν* for what it is worth. The words *ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν* are strictly speaking a reply to the question of Socrates *ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης*; for *τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν* answers *ποίας ἐργασίας*, and but for the intervening clause (*τί ἂν εἴποιμεν αὐτὸν εἶναι;*) the word *ἐπιστάτην* would have been in the nominative.

Thus explained, the MSS reading need not be changed. The next best view is to read (with Schanz) *τί ἂν* <*εἰ*> *εἴποιμεν αὐτὸν εἶναι, ὦ Σώκρατες, ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν;*

23. **ὥσπερ ὁ κιθαριστής κτλ.** Compare Gorg. 449 E and 451 A foll., where much the same reasoning is employed to discover *τί ἐστι τοῦτο τῶν ὄντων, περὶ οὗ οὗτοι οἱ λόγοι εἰσίν, οἷς ἡ ῥητορικὴ χρῆται* (Gorg. 451 D). Rhetoric and Sophistic were regarded by Plato as sisters: cf. Gorg. 464 B foll. The clause *ὥσπερ ὁ κιθαριστὴς κτλ.* is logically the protasis to *εἶεν· ὁ δὲ δὴ σοφιστὴς κτλ.*: see on 311 E above.

25. **εἶεν· ὁ δὲ δὴ σοφιστής.** For *εἶεν* and *δὲ δή* see on 311 C 312 E above.

27. **δῆλον ὅτι περὶ οὗπερ καὶ ἐπίστασθαι.** Stahl's emendation (*ἐπίστασθαι* for *ἐπίσταται*), which had occurred to us independently, seems to be certain. Most editions read *ἢ δῆλον ὅτι περὶ οὗπερ καὶ ἐπίσταται*; inserting *ἤ* before *δῆλον* (with Heindorf) and giving the words to Socrates, but it is surely more natural to regard them as giving Hippocrates' reply to Socrates' question, in which case *δῆλον ὅτι* is right. The MS reading *ἐπίσταται* gives a *non sequitur;* for the harpist makes one *δεινὸς λέγειν περὶ οὗπερ καὶ ἐ π ι σ τ ή μ ο ν α* i.e. *περὶ οὗπερ κ α ὶ ἐ π ί σ τ α σ θ α ι*, not *περὶ οὗπερ καὶ ἐ π ι σ τ ή μ ω ν - ἐ σ τ ὶ ν* i.q. *ἐ π ί σ τ α τ α ι.* The next sentence *τί δή ἐστι τοῦτο, περὶ οὗ αὐτός τε ἐπιστήμων ἐστὶν ὁ σοφιστὴς καὶ τὸν μαθητὴν ποιεῖ* (sc. *ἐπίστασθαι*); in no way invalidates the reading *ἐπίστασθαι*: it is everywhere *assumed* in the Platonic writings that he who makes others know has knowledge himself: see for example Alcib. I 111 B *οὐκ οἶσθ' ὅτι χρὴ τοὺς μέλλοντας διδάσκειν ὁτιοῦν αὐτοὺς πρῶτον εἰδέναι; ἢ οὔ; πῶς γὰρ οὔ;* and ibid. 113 C, 118 C.

30. **οὐκέτι.** See below on *οὐκέτι* in 321 D.

CHAPTER V.

Socrates points out that Hippocrates is running a grave risk in submitting himself to one of the 'Sophists' without knowing what 'Sophist' means.

3. **ἢ εἰ μὲν τὸ σῶμα κτλ.** For *ἤ* compare Crito 50 E *ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοι τὸν πατέρα—πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἄρα καὶ τοὺς νόμους ἔσται σοι*; and for the general form of the sentence Apol. 28 E *εἰ ὅτε μέν—τότε μέν—τοῦ δὲ θεοῦ τάττοντος—ἐνταῦθα δέ,* Meno 94 C—D, Gorg. 512 A: see the Editor's note on Apol. l.c. 313 A

5. **πολλὰ ἂν περιεσκέψω**: but *ἔδει* in line 4 and *παρεκάλεις* in 8. The effect is to represent the process of reflection by oneself as prior to consultation with friends. Heindorf on Gorg. 514 D quotes a

parallel from the Theaetetus (144 E): ἀτὰρ εἰ, νῷν ἐχόντοιν ἑκατέρου λύραν, ἔφη αὐτὰς ἡρμόσθαι ὁμοίως, πότερον εὐθὺς ἂν ἐπιστεύομεν ἢ ἐπεσκεψάμεθα ἂν (i.e. should have inquired *first*) εἰ μουσικὸς ὢν λέγοι;

9. **τὴν ψυχήν.** Compare (with Heindorf) Rep. IX 583 E ὃ μεταξὺ ἄρα νῦν δὴ ἀμφοτέρων ἔφαμεν εἶναι, τὴν ἡσυχίαν, τοῦτό ποτε ἀμφότερα ἔσται. ἐν ᾧ presently is like ἐν τούτῳ in 310 D where see note: Heindorf cites Eur. Iph. T. 1057 καὶ τἄμ' ἂν ὑμῖν ἐστιν ἢ καλῶς ἔχειν ἢ μηδὲν εἶναι. For καὶ ἐν ᾧ we should at first sight expect καὶ ἐν αὐτῷ: for the Greek idiom is Relative + Anaphoric pronoun, not Relative + Relative when the two pronouns have the same antecedent and are connected by a conjunction: e.g. Gorg. 452 D τί ἐστι τοῦτο ὃ φῂς σὺ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι—καὶ σὲ δημιουργὸν εἶναι αὐτοῦ: see the Editor's note on Apol. 40 A. Here however the fact that the relative precedes its antecedent (ὃ δὲ περὶ πλείονος —περὶ δὲ τούτου) makes the rule inoperative; and there are other exceptions: e.g. Rep. II 374 B καὶ τῶν ἄλλων ἑνὶ ἑκάστῳ ὡσαύτως ἓν ἀπεδίδομεν, πρὸς ὃ πεφύκει ἕκαστος καὶ ἐφ' ᾧ ἔμελλε τῶν ἄλλων σχολὴν ἄγων διὰ βίου αὐτὸ ἐργαζόμενος—καλῶς ἀπεργάζεσθαι, and Theaet. 192 B καὶ ὃ οἶδεν καὶ ὃ αἰσθάνεται (where however Bonitz rejects the second ὅ, perhaps rightly).

313 B 14. **τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ.** Heindorf's suggestion τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ τῷ ξένῳ would convey a somewhat different meaning, viz. 'this arrival, the foreigner'. The presence of ἀφικομένῳ renders the article after τούτῳ unnecessary: cf. infra 337 E τὸ ἀκριβὲς τοῦτο εἶδος. There is some contempt in τούτῳ = isti (see note on Apol. 45 A), and much scorn in τὴν σὴν ψυχήν, repeated slowly at the end of the clause.

15. **ὄρθριος**: the MSS have ὄρθριον by mistake. The adjectival construction of this word is found in Laws XII 961 B δεῖν δὲ ὄρθριον εἶναι τὸν σύλλογον.

20. **γιγνώσκεις.** The present is regularly used of being acquainted with a person: e.g. Phaedo 60 A Ξανθίππην, γιγνώσκεις γάρ: Theaet. 144 C ἀλλὰ σκόπει εἰ γιγνώσκεις αὐτόν. γιγνώσκω. In Plato the perfect is generally used of knowing *things*: e.g. Apol. 23 B ὅστις—ἔγνωκεν ὅτι κτλ., Euthyphr. 2 C τοσοῦτον πρᾶγμα ἐγνωκέναι.

οὔτε διείλεξαι οὐδεπώποτε, sc. αὐτῷ: cf. on 313 A line 9 above.

313 C 22. **ᾧ μέλλεις σαυτὸν ἐπιτρέπειν** is wrongly rejected by Cobet.

The words are to be taken closely with τὸν δὲ σοφιστὴν ὅ τί ποτ' ἔστιν φαίνει ἀγνοῶν: that Hippocrates should entrust himself to that of which he knows nothing is the climax of Socrates' rebuke.

23. **ἔοικεν**: sc. εἶναι, i.e. be true (not ἐμὲ ἀγνοεῖν, which is doubtful Greek for ἔοικα ἀγνοεῖν). The subject is simply 'it', as in Rep. I 333 C where ἔοικεν is similarly for ἔοικεν εἶναι.

25. **τυγχάνει ὢν—ψυχὴ τρέφεται.** τυγχάνει ὢν is virtually equivalent to 'really is': cf. Gorg. 468 D οἰόμενος ἄμεινον εἶναι αὐτῷ, τυγχάνει δὲ ὂν κάκιον, and note on Euthyphr. 4 E. The ἔμπορος is a travelling merchant who trades on a larger scale than the retail dealer or κάπηλος: see Rep. II 371 D ἢ οὐ καπήλους καλοῦμεν τοὺς πρὸς ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν διακονοῦντας ἱδρυμένους ἐν ἀγορᾷ, τοὺς δὲ πλανήτας ἐπὶ τὰς πόλεις ἐμπόρους; The same account of the Sophist as ἔμπορός τις περὶ τὰ τῆς ψυχῆς μαθήματα (Soph. 231 E) is given in Soph. 223 C—224 E.

26. **φαίνεται γὰρ ἔμοιγε τοιοῦτός τις.** We follow Schleiermacher in giving these words to Socrates. Turner judiciously points out that γε in ἔμοιγε is only appropriate if Socrates speaks the words, and that Hippocrates could hardly assent till he knew what τροφὴ ψυχῆς meant.

28. **ὅπως γε μὴ—ἐπαινῶν ἃ πωλεῖ ἐξαπατήσει.** πωλεῖν is 'to have on sale': 'to sell' is ἀποδίδοσθαι. Cobet, Novae Lectiones p. 159. For ἐξαπατήσει the MSS have ἐξαπατήσῃ, but the 1st aor. conj. is very doubtful in Plato after ὅπως μή (see on the whole question Kühner's Griechische Grammatik II p. 899), and final -ῃ and -ει are frequently confused in the MSS.

30. **ὁ ἔμπορός τε καὶ κάπηλος.** ἔμπορός τε καὶ κάπηλος together make a plural, and according to strict logic would require a plural article; but ὁ is written by attraction instead of the grammatically impossible οἱ. Compare Symp. 186 C ὁ διαγιγνώσκων—τὸν καλόν τε καὶ αἰσχρὸν ἔρωτα: infra 355 E τὰ ὀνόματα—τὸ ἡδύ τε καὶ ἀνιαρόν. 313 D

42. **τυγχάνεις ἐπιστήμων.** τυγχάνεις has sunk to a mere copula. It is not necessary to insert ὢν after ἐπιστήμων, although it is only in a few cases that τυγχάνω (in this sense) occurs in Plato's MSS without the participle expressed, viz. Phaedr. 263 C μέγιστον τῶν ἀγαθῶν τυγχάνει: Gorg. 502 B εἰ δέ τι τυγχάνει ἀηδὲς καὶ ὠφέλιμον: Rep. II 369 B τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος οὐκ αὐτάρκης ἀλλὰ πολλῶν ἐνδεής: Alc. I 129 A ῥᾴδιον τυγχάνει τὸ γνῶναι ἑαυτόν: ibid. 133 A ἐκεῖνο ᾧ τοῦτο τυγχάνει ὅμοιον. In these cases (as here in the 313 E

Protagoras) it is easy to suppose that the participle has fallen out from 'lipography': but in Hipp. Maior (perhaps pseudo-Platonic) 300 A and in Laws XI 918 C and Timaeus 61 C the participle cannot be so easily supplied: and that the construction without the participle was used in every-day speech appears from Ar. Eccl. 1141 *καὶ τῶν θεατῶν εἴ τις εὔνους τυγχάνει.* See Rutherford's New Phrynichus p. 342.

45. **περὶ τοῖς φιλτάτοις.** *τὰ φίλτατα* is used here of the soul's health as in Gorg. 513 A *σὺν τοῖς φιλτάτοις ἡ αἵρεσις ἡμῖν ἔσται ταύτης τῆς δυνάμεως τῆς ἐν τῇ πόλει.*

314 A 46. **κυβεύῃς τε καὶ κινδυνεύῃς.** Cobet rejects *τε καὶ κινδυνεύῃς*, but Plato often puts metaphor and interpretation side by side. Compare infra 314 B *ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα καὶ μαθόντα* (where Deuschle wrongly rejected *καὶ μαθόντα*): 334 D *σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις καὶ βραχυτέρας ποίει.* Euthyd. 297 C *πολὺ γάρ πού εἰμι φαυλότερος τοῦ Ἡρακλέους, ὃς οὐχ οἷός τε ἦν τῇ τε ὕδρᾳ διαμάχεσθαι, σοφιστρίᾳ οὔσῃ καὶ διὰ τὴν σοφίαν ἀνιείσῃ, εἰ μίαν κεφαλὴν ἀποτμηθείη τοῦ λόγου, πολλὰς ἀντὶ τῆς μιᾶς, καὶ καρκίνῳ τινὶ ἑτέρῳ σοφιστῇ...ὃς ἐπειδὴ αὐτὸν ἐλύπει οὕτως ἐκ τοῦ ἐπ' ἀριστερὰ λέγων καὶ δάκνων κτλ.*: Lach. 194 C *χειμαζομένοις ἐν λόγῳ καὶ ἀποροῦσιν*: Theaet. 174 C *εἰς φρέατά τε καὶ πᾶσαν ἀπορίαν ἐμπίπτων.* See also note on *τοὺς τῶν νέων τὰς βλάστας διαφθείροντας* in Euthyphr. 3 A.

49. **παρὰ τοῦ καπήλου καὶ ἐμπόρου**: so B. The *κάπηλος* is put in the foreground as the most usual seller of *σιτία* and *ποτά*: the article is expressed only once, because the *κάπηλος* and *ἔμπορος* both belong to the same genus 'merchants': cf. Hdt. IV 71 *τὸν οἰνοχόον καὶ μάγειρον καὶ ἱπποκόμον καὶ διήκονον καὶ ἀγγελιηφόρον κτλ.* There is no sufficient ground for bracketing the words *παρὰ τοῦ καπήλου καὶ ἐμπόρου* as is done by Schanz, nor for reading *παρά του* (with T) and omitting *καπήλου καὶ ἐμπόρου*, as Hermann did.

ἐν ἄλλοις ἀγγείοις: i.e. other than our own bodies. Cf. 311 E *τί ὄνομα ἄλλο γε λεγόμενον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν;* It need not be implied that the body is itself an *ἀγγεῖον* (viz. of soul), though the notion is not unplatonic, and kindred expressions are found in later philosophy, e.g. Marcus Aurel. X 38 *τὸ περικείμενον ἀγγειῶδες καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα τὰ περιπεπλασμένα* (said of the body).

314 B 56. **ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα καὶ μαθόντα.** *λαμβάνειν ἐν* (not *εἰς*) as in Rep. VII 517 A *εἴ πως ἐν ταῖς χερσὶ δύναιντο λαβεῖν*: Soph. 243 C *ταὐτὸν τοῦτο πάθος εἰληφότες ἐν τῇ ψυχῇ.* For *καὶ μαθόντα*,

which is explanatory of *ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα*, see note on *κυβεύῃς τε καὶ κινδυνεύῃς*.

59. **νέοι ὥστε τοσοῦτον.** Heindorf quotes Eur. Andr. 80 *γέρων ἐκεῖνος ὥστε σ' ὠφελεῖν παρών*, and points out that whereas *νεώτεροι ἢ ὥστε* would deny altogether *ἡ τοῦ διελέσθαι δύναμις*: the words *νέοι ὥστε* are less strong "nobis nonnisi iuvenilis quaedam facultas suppetit ad tantam rem diiudicandam". The best MSS of Plato read *ταὐτόν*, *τοιοῦτον*, *τοσοῦτον*, etc. in the great majority of cases rather than *ταὐτό* etc. Schanz (Preface to Laws, p. vi) thinks it probable that Plato always used the forms in *-ν*. In inscriptions of Plato's time *τὸ αὐτό* and *τὸ αὐτόν* occur side by side, but apparently only *τοιοῦτον*, *τοσοῦτον*. See Meisterhans Grammatik der Griechischen Inschriften[2] p. 122.

63. **Ἱππίας.** Hippias of Elis was one of the most accomplished and—if we may trust the Platonic writings—ostentatious of the Sophists. According to the Hippias Maior (285 B foll.) he claimed to be at home in all the learning of the day—in Astronomy, Geometry, Arithmetic, Philology, Music, Mythology, History and Archaeology. See Zeller's Philosophie der Griechen I[4] p. 956 foll.

64. **οἶμαι δὲ καὶ Πρόδικον τὸν Κεῖον.** Contrast Crat. 402 B *οἶμαι δὲ καὶ Ἡσίοδος*. Either construction is admissible. Prodicus of Ceos is repeatedly mentioned in the Platonic writings. A fellow-citizen of the poet Simonides (infra 339 E), he professed like Gorgias and Hippias to educate young men (Apol. 19 E, Theages 127 E, Rep. X 600 C) and received very large sums in return for his instruction together with the gratitude of his pupils. On one occasion, when in charge of a political mission from Ceos, he is said to have won great reputation in the *βουλή* at Athens for his conduct of public business, and to have given at the same time private lectures, which were popular and well paid (Hipp. Maior 282 C). He laid great stress on the importance of using words in their correct sense (*ὀρθότης ὀνομάτων*): see infra 337 A, 358 A, and Euthyd. 277 E, Charm. 163 D, Lach. 197 D; cf. also Phaedr. 267 B; but this was only taught (we are told) in his 50 drachma lecture; the impecunious Socrates had only paid one drachma and was not quite master of this subject (Crat. 384 B). Socrates is fond of professing himself a pupil of Prodicus, e.g. infra 341 A, Meno 96 D, Charm. 163 D. Prodicus wrote eulogies of Heracles and others (Symp. 177 B): the substance, if not the actual words, of his Apologue of Heracles at

314 C

the cross-roads is given by Xenophon Mem. II 1. 21. A scholiast on Rep. X 600 C says the Athenians put him to death by hemlock for corrupting the youth, but there is no other authority for this unlikely story. Compare Zeller I[4] p. 952 foll.

CHAPTER VI.

Socrates and Hippocrates proceed together to Callias' house.

1. **δόξαν ἡμῖν ταῦτα.** This idiom seems not to occur elsewhere in Plato. We can hardly supply *ποιεῖν*: rather *δόξαν ταῦτα* is like *δόξαντα ταῦτα*, an accusative absolute, the singular verb being kept as in *ἔδοξε ταῦτα*. See Goodwin's Moods and Tenses (new Edition) p. 339 § 854.

2. **προθύρῳ.** The rooms of a Greek house opened on the cloisters surrounding the *αὐλή* or court: from the *αὐλή* a passage (*θυρωρεῖον*, so called because the porter's lodge was situated in it) led into the *πρόθυρον* or space in front of the main door (*αὔλειος θύρα* or *αὐλεία* without *θύρα*). Blümner, Griechische Privatalterthümer p. 147 ff.

ἐπιστάντες διελεγόμεθα. The situation recalls Symp. 175 A foll., where Socrates, on his way to Agathon's house, is discovered standing wrapt in thought in front of a neighbouring house.

5. **οὕτως ἐσίοιμεν.** *οὕτως* with the apodosis after participles is extremely common in Plato: see above on 310 D.

6. **στάντες.** For the dropping of the preposition after *ἐπιστάντες* see on 311 A. The Bodleian has *ἑστάντες*, but T *στάντες*: Schanz reads *ἐπιστάντες*, Cobet *ἑστῶτες*. Tr. 'we came to a stand and conversed'.

7. **δοκεῖ οὖν μοι.** Compare Phaedo 108 D *ὁ βίος μοι δοκεῖ ὁ ἐμὸς—τῷ μήκει τοῦ λόγου οὐκ ἐξαρκεῖ*: the construction is fairly common in Plato: see on Crito 43 D. To have a eunuch for porter was rare, and a mark of wealth: they were supposed to be more trustworthy than others and fetched a higher price in the East (Hdt. VIII 105).

314 D 8. **κινδυνεύει—ἄχθεσθαι.** Present, because the dialogue is narrated just after it took place (see 309 B), and as Protagoras is still with Callias, the stream of visitors probably continues. It is not quite clear why the number of the *sophists* should have made the porter annoyed *with the visitors:* unless the visitors themselves were sophists. Probably therefore *τοῖς φοιτῶσιν* means *τοῖς φοιτῶσιν*

σοφισταῖς: in the porter's judgment the house was already too full of sophists. *φοιτᾶν* implies frequent visitation: cf. Lach. 181 C *χρῆν μὲν οὖν καὶ πρότερόν σε φοιτᾶν αὐτὸν παρ' ἡμᾶς καὶ οἰκείους ἡγεῖσθαι.*

10. **ἐκρούσαμεν τὴν θύραν.** There was a metal knocker (*ῥόπτρον, κόραξ, ἐπίσπαστρον*) on the *αὔλειος θύρα.* Blümner Gr. Privatalt. p. 149.

11. **οὐ σχολὴ αὐτῷ.** For *αὐτῷ* 'the master' cf. infra 315 B, Rep. I 327 B *ἠρόμην ὅπου αὐτὸς εἴη*, and the Pythagorean *αὐτὸς ἔφα* 'ipse dixit'.

12. **ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν.** So B: T has *ταῖν* for *τοῖν*. Cobet has shewn that the dual feminine of the article is the same as the dual masculine: Variae Lectiones p. 70.

13. **ἐκρούομεν**, but *ἐκρούσαμεν* in line 10. Socrates pretends to be somewhat staggered by the rebuff.

14. **ἐγκεκλῃμένης.** So Bekker for *ἐγκεκλειμένης* of B: the Attic form is *κλῄω* not *κλείω*: Cobet, Var. Lect. p. 159.

19. **ἄνθρωπος.** According to Ast, the Greeks sometimes used *ἀνήρ* and *ἄνθρωπος* without the article of a definite person "sed ita ut vel contemptionem vel reprehensionem aliquam simul indicarent". But in the cases quoted in support of this usage where the word is in an oblique case, the meaning is quite general like the English 'a man', e.g. Rep. X 595 C *δεινὸν τινὰ λέγεις καὶ θαυμαστὸν ἄνδρα*: Phaedo 98 B *ὁρῶ ἄνδρα τῷ μὲν νῷ οὐδὲν χρώμενον*: Soph. Phil. 1228 *ἀπάταισιν αἰσχραῖς ἄνδρα καὶ δόλοις ἑλών*: Theaet. 155 D *ἐάν σοι ἀνδρός, μᾶλλον δὲ ἀνδρῶν ὀνομαστῶν τῆς διανοίας τὴν ἀλήθειαν—συνεξερευνήσωμαι*: it is therefore safer to suppose (with Schanz and most Platonic scholars) that where *ἀνήρ* and *ἄνθρωπος* of the MSS can only be translated by 'the man', the rough breathing should be restored: e.g. infra 315 E and Phaedr. 267 A, 268 C: Rep. I 331 E. 314 E

21. **προστῴῳ.** The *αὐλή* was surrounded by cloisters. This *προστῷον* is doubtless that on which the passage from the *πρόθυρον* opened.

23. **Πάραλος—'Αντίμοιρος.** The mother of Xanthippus and Paralus had once been the wife of Hipponicus, to whom she bare Callias: Plut. Pericl. XXIV 9. In 320 A as well as in Meno 94 B Plato remarks that Pericles was unable to teach the art of statesmanship to either of his two sons: cf. Alc. I 118 E *τὼ—Περικλέους υἱέε ἠλιθίω ἐγενέσθην.* They both died of the plague. One of 315 A

the most interesting fragments of Protagoras describes the fortitude of Pericles when his sons died: see Appendix II. p. 203, Frag. 3. Charmides, son of the elder Glaucon, was Plato's maternal uncle: the dialogue Charmides is named after him. He was *φιλόσοφός τε καὶ πάνυ ποιητικός* (Charm. 155 A), and as remarkable for *σωφροσύνη* as for personal beauty (ibid. 157 D). He was afterwards one of the Ten, and fell along with Critias at the battle of Munychia in 404 B.C. (Xen. Hell. II 4. 19). Of Philippides and his father Philomelus and Antimoerus of Mende (on the west coast of the peninsula Pallene) nothing further is known.

29. **τούτων—ἐφαίνοντο.** B and T omit *οἳ*, which was inserted by Stephanus: Heindorf prefers to insert *ὧν* after *λεγομένων*. The MSS reading could only be defended if *ἐφαίνοντο* could be regarded as parenthetical = *ὡς ἐφαίνοντο*, like *δοκεῖ μοι* = *ὡς δοκεῖ μοι* (see on 314 C above), but there seems to be no authority for such a use of *φαίνομαι*. It is hardly to be supposed that in *ἐπακούοντες* and *ἐπήκοοι* (in B below) there is an allusion to an outer circle of Protagorean students, deemed unworthy of the subtlest teaching of the master, in spite of Theaet. 152 C, where Socrates is hardly serious.

31. **ἐξ ἑκάστων τῶν πόλεων.** The plural is used as in Theaet. 157 C *παρατίθημι ἑκάστων τῶν σοφῶν ἀπογεύσασθαι* and Rep. X 601 A *χρώματ' ἄττα ἑκάστων τῶν τεχνῶν*.

315 B 34. **χορῷ.** The tragic chorus consisted of 15 *χορευταί*, arranged in 3 rows (*στοῖχοι*) of 5 each, the leader (*κορυφαῖος*) being in the middle of the first. So here Protagoras occupies the middle of a row of 7. With the metaphor cf. Theaet. 173 B *τοὺς—τοῦ ἡμέτερου χοροῦ* and ibid. C *λέγωμεν δή—περὶ τῶν κορυφαίων*: Phaedr. 246 E foll.

35. **ηὐλαβοῦντο.** The MSS have *εὐλαβοῦντο*, but in the classic period *εὐ-* (and *εἰ-*) were always augmented in the past tenses, while after 300 B.C. *ηὐ-* does not appear on inscriptions. See Meisterhans Gr. der Att. Inschr.[2] p. 136.

CHAPTER VII.

The scene in the house of Callias is further described.

1. **τὸν δὲ μετ' εἰσενόησα, ἔφη Ὅμηρος.** Homer Od. XI 601 *τὸν δὲ μετ' εἰσενόησα βίην Ἡρακληείην*. The reference is not to be pressed beyond the words quoted: for there is no special likeness

between Homer's Heracles (*δεινὸν παπταίνων, αἰεὶ βαλέοντι ἐοικώς* 608) and Plato's Hippias, whose situation as here described is more like that of Minos in Homer ibid. 569 foll. *χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα θεμιστεύοντα νέκυσσιν, ἥμενον· οἱ δέ μιν ἀμφὶ δίκας εἴροντο ἄνακτα ἥμενοι ἑσταότες τε κατ' εὐρυπυλὲς Ἄϊδος δῶ.* With *ἔφη Ὅμηρος* ('as Homer said') cf. Meno 76 D *σύνες ὅ τοι λέγω, ἔφη Πίνδαρος.*

3. **ἐν θρόνῳ—ἐπὶ βάθρων.** Hippias is depicted as a school-master among his pupils. 315 C

4. **Ἐρυξίμαχός τε—Ἄνδρων ὁ Ἀνδροτίωνος.** Eryximachus and his father Acumenus were doctors. The former delivers one of the speeches in the Symposium, defining his art as *ἐπιστήμη τῶν τοῦ σώματος ἐρωτικῶν πρὸς πλησμονὴν καὶ κένωσιν* (Symp. 186 C). Phaedrus, son of Pythocles, of the deme of *Μυρρινοῦς* in the tribe *Πανδιονίς*, also appears in the Symposium, and gives his name to the dialogue Phaedrus. Andron, son of Androtion (so T here, and both B and T in Gorg. 487 C—the *Ἀριστίωνος* of B is therefore a mistake) is in the Gorgias described as one of those who shared the view of Callicles, that too much *φιλοσοφία* ruined men. His son is believed to have been the orator Androtion.

7. **περὶ φύσεως.** The primary substance which early Greek philosophy sought to discover was called by them *φύσις*: see Aristotle Met. IV 4 p. 1014^b 32 foll. *τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον καὶ τῶν φύσει ὄντων τὰ στοιχεῖά φασιν εἶναι φύσιν, οἱ μὲν πῦρ, οἱ δὲ γῆν, οἱ δ' ἀέρα, οἱ δ' ὕδωρ, οἱ δ' ἄλλο τι τοιοῦτον λέγοντες, οἱ δ' ἔνια τούτων, οἱ δὲ πάντα ταῦτα.* Thus (among others) Heraclitus, Anaxagoras, and Empedocles called their books *περὶ φύσεως*, i.e. on the substance which gives birth (*φύει*) to all else. By Plato's time the word had acquired a wider meaning equivalent to 'de rerum natura', our 'Nature', and it is in this sense that the word is here used.

8. **ἀστρονομικὰ ἄττα.** Schanz brackets *ἀστρονομικά*, but the word is meant to be taken rather with *μετεώρων* than with *φύσεως.* On Hippias' skill in astronomy compare Hipp. Minor 367 E *ἧς* (sc. *ἀστρονομικῆς*) *αὖ σὺ τέχνης ἔτι μᾶλλον ἐπιστήμων οἴει εἶναι ἢ τῶν ἔμπροσθεν.*

10. **Τάνταλόν γε.** Od. XI 582 *καὶ μὴν Τάνταλον εἰσεῖδον κρατέρ' ἄλγε' ἔχοντα.* Prodicus is compared to Tantalus because of his physical wretchedness: see Crat. 395 E *καὶ ἀτεχνῶς ἔοικεν ὥσπερ ἂν εἴ τις βουλόμενος ταλάντατον ὀνομάσαι, ἀποκρυπτόμενος ὀνομάσειε καὶ εἴποι ἀντ' ἐκείνου Τάνταλον· τοιοῦτόν τι καὶ τούτῳ τὸ ὄνομα ἔοικεν ἐκπορίσαι ἡ τύχη τῆς φήμης.*

315 D 11. **ἐπιδημεῖ γὰρ ἄρα.** Heindorf's correction *ἐπιδημεῖ* for *ἐπεδήμει* seems to be necessary, as Prodicus is still in Athens. Just so the presential tenses are used in 314 D *κινδυνεύει δὲ—ἄχθεσθαι* and infra line 15 *κατάλυσιν πεποίηκεν.* If the clause is taken as a parenthetical clause of explanation, there is nothing harsh in the construction: *ἦν δὲ ἐν οἰκήματί τινι* naturally enough follows on *εἰσεῖδον.* For *γὰρ ἄρα* (a somewhat rare combination) Heindorf quotes Rep. IV 438 A *πάντες γὰρ ἄρα τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν*, Symp. 205 B *ἀφελόντες γὰρ ἄρα* (so T: B has only *γάρ*) *τοῦ ἔρωτός τι εἶδος ὀνομάζομεν*, Laws III 698 D *συνάψαντες γὰρ ἄρα τὰς χεῖρας σαγηνεύσαιεν πᾶσαν τὴν Ἐρετρικήν. γὰρ ἄρα* always introduces something supposed to be known to the person addressed: see 314 B *οἶμαι δὲ καὶ Πρόδικον τὸν Κεῖον.*

18. **Παυσανίας** is known from the Symposium 180 C foll. The deme *Κεραμῆς* was in the tribe Acamantis. *ὡς μὲν ἐγῷμαι* is to be taken closely with *καλόν τε κἀγαθὸν τὴν φύσιν.*

315 E 20. **τὴν δ' οὖν ἰδέαν πάνυ καλός.** Compare Symp. 174 A *ταῦτα δὴ ἐκαλλωπισάμην ἵνα καλὸς παρὰ καλὸν* (i.e. *Ἀγάθωνα*) *ἴω.* There is no ground for reading *καλόν* for *καλός* with Stephanus: cf. Lach. 180 E *τὰ γὰρ μειράκια τάδε—διαλεγόμενοι.*

22. **Ἀγάθωνα.** It is at the poet Agathon's house that the scene of the Symposium is laid. From his speech in that dialogue 194 D foll. we should infer that he had studied under Prodicus to some purpose. Born about 447 B.C., Agathon was first successful on the tragic stage at an early age: cf. Symp. 175 E *ἡ δὲ σὴ* (sc. *Ἀγάθωνος σοφία*) *λαμπρά τε καὶ πολλὴν ἐπίδοσιν ἔχουσα, ἥ γε παρὰ σοῦ νέου ὄντος οὕτω σφόδρα ἐξέλαμψε καὶ ἐκφανὴς ἐγένετο πρώην ἐν μάρτυσι τῶν Ἑλλήνων πλέον ἢ τρισμυρίοις.* He visited the court of Archelaus about 407 B.C. and died probably about 400. That he was held in esteem by the Athenians appears from Ar. Frogs 83 foll. *Ἀγάθων δὲ ποῦ 'σθ'; ὅπου 'στ'; ἀπολιπών μ' οἴχεται ἀγαθὸς ποιητὴς καὶ ποθεινὸς τοῖς φίλοις.* For *παιδικὰ Παυσανίου* compare Symp. 193 B.

23. **τοῦτ' ἦν τὸ μειράκιον.** So BT: the idiom is like our 'There was this young man'. The nearest parallels seem to be Phaedo 59 B *ἦν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεύς* and Rep. X 615 D *ἦσαν δὲ καὶ ἰδιῶταί τινες. τοῦτό τε δή* (Ast), *τοῦτό τ' οὖν* (Heindorf), *τοῦτ' ἔνδον ἦν* (Schirlitz), have been suggested, while Kroschel rejects the words, but the text is probably sound.

τὼ Ἀδειμάντω. Adimantus son of Cepis is not elsewhere

named. The son of Leucolophidas was afterwards *στρατηγὸς* under Alcibiades, whose policy he supported (Xen. Hell. I 4. 21): he was taken prisoner at the battle of Aegospotami, but spared by the Spartans. He was afterwards put on his trial by Conon on the charge, not improbably a true one, of having betrayed the Athenian fleet at this battle: see Kock on Ar. Frogs 1512.

27. **πάσσοφος—ἀνήρ—καὶ θεῖος.** For ἀνήρ BT read ἀνήρ, but see on 314 E above. *πάσσοφος* is often ironical: e.g. Euthyd. 271 C *ὃ δὲ σὺ ἐρωτᾷς τὴν σοφίαν αὐτοῖν, θαυμασία, ὦ Κρίτων· πάσσοφοι ἀτεχνῶς τώ γε, οὐδ' ᾔδη πρὸ τοῦ ὅ τι εἶεν οἱ παγκρατιασταί.* For the meaning of *θεῖος* cf. Meno 99 C *οὐκοῦν—ἄξιον τούτους θείους καλεῖν τοὺς ἄνδρας, οἵτινες νοῦν μὴ ἔχοντες πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθοῦσιν ὧν πράττουσιν καὶ λέγουσι;* *θεῖος* (in the form *σεῖος*) was the favourite Spartan word of praise and was much affected by the Socratic circle in Athens.

CHAPTER VIII.

After Hippocrates has been introduced to Protagoras, the latter enlarges upon the antiquity of his profession. At the suggestion of Socrates a circle is formed to hear the Sophists discourse.

316 A

4. **Κριτίας** the foremost of the Thirty so-called tyrants was related to Plato on the mother's side: Perictione Plato's mother being granddaughter of the elder Critias, who was father of Callaeschrus. He is one of the dramatis personae in the Charmides and Timaeus, and the dialogue Critias is named after him. A Scholiast on the Timaeus 20 A (quoted by Stallbaum) describes him as *γενναίας καὶ ἁδρᾶς φύσεως, ἥπτετο δὲ καὶ φιλοσόφων συνουσιῶν, καὶ ἐκαλεῖτο ἰδιώτης μὲν ἐν φιλοσόφοις, φιλόσοφος δὲ ἐν ἰδιώταις.* For the fragments of his poems see Bergk's Poetae Lyrici Graeci[4] II p. 279 foll.

5. **ἔτι σμίκρ' ἄττα—διαθεασάμενοι.** *σμίκρ' ἄττα* is the plural of *σμικρόν τι*, and as *ἔτι σμικρόν τι διατρίψαντες* would mean 'after a little further delay', so *ἔτι σμίκρ' ἄττα διατρίψαντες* means after 'some little further delays'. The reference in *ἔτι* is to 314 C. *ταῦτα* in *καὶ ταῦτα* refers to the causes of the delays, which were, as usual, some topics of discourse: its antecedent is involved in *διατρίψαντες*.

316 B

8. **πρὸς σέ τοι ἤλθομεν.** Here, as in 314 E, both B and T have *τι* for *τοι*: but *τι* is impossible here, and this use of *τοι* is very frequent in address: Heindorf refers (inter alia) to Ar. Plut. 1100 *σέ τοι σέ τοι λέγω, Καρίων, ἀνάμεινον.*

316 C 17. **οἴεταί οἱ μάλιστ' ἂν γενέσθαι.** B and T read *μάλιστα* without *ἄν*: see on Crito 51 E. It is more likely that *ἄν* should have dropped out after *μάλιστα* here than that Plato's usage should have varied with *οἴομαι* and the aorist infinitive referring to the future: cf. infra 353 B *ᾗ οἶμαι ἂν ἔγωγε κάλλιστα φανερὸν γενέσθαι*, where *ἄν* is in all the MSS.

19. **μόνος οἴει δεῖν—πρὸς μόνους.** *οἴει δεῖν* is virtually like one verb, *ἀξιοῖς* or the like: it therefore takes the nom. (not the acc.) with inf.; cf. Demosth. Fals. Leg. 235 *εὐθὺς ἡγούμην ἐν τούτοις—αὐτὸς περιεῖναι δεῖν αὐτῶν καὶ μεγαλοψυχότερος φαίνεσθαι*, quoted by Stallbaum on Crito 50 E. Note that Protagoras here uses the more precise *μόνος πρὸς μόνους*, but above only *μόνῳ* (316 B)—unless (with Cobet and Schanz) we there insert *μόνοι* before *μόνῳ*.

21. **ξένον γὰρ ἄνδρα καὶ ἰόντα κτλ.** For *καὶ ἰόντα* T reads in the margin *κατιόντα*: Liebhold suggests *καταλύοντα*. *ἰόντα* however is parallel to *ξένον* and to *πείθοντα* 'a man who is a stranger and goes—and tries to persuade etc.' The whole passage recalls Apol. 19 E—20 A *τούτων* (viz. Gorgias, Prodicus, Hippias) *γὰρ ἕκαστος—οἷός τ' ἐστὶν ἰὼν εἰς ἑκάστην τῶν πόλεων τοὺς νέους οἷς ἔξεστι τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν προῖκα ξυνεῖναι ᾧ ἂν βούλωνται—τούτους πείθουσι τὰς ἐκείνων ξυνουσίας ἀπολιπόντας σφίσιν ξυνεῖναι χρήματα διδόντας καὶ χάριν προσειδέναι.* Notice throughout the longwinded character of Protagoras' speeches: cf. Philostrat. Vit. Soph. I 494 (quoted by Kroschel on 320 C), *γνοὺς δὲ τὸν Πρωταγόραν ὁ Πλάτων σεμνῶς μὲν ἑρμηνεύοντα, ὑπτιάζοντα δὲ τῇ σεμνότητι καί που καὶ μακρολογώτερον τοῦ συμμέτρου τὴν ἰδέαν αὐτοῦ μύθῳ μακρῷ ἐχαρακτήρισεν.*

316 D 31. **τὸ ἐπαχθὲς αὐτῆς.** *ἐπαχθές* like *φορτικόν* means what hearers will resent (think a burden or *ἄχθος*) as in bad-taste because presumptuous: cf. Demosth. de Pace 4 *τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτὸς εἶπέ τις καὶ περὶ αὐτοῦ—οὕτως ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς ὥστε κτλ.*

32. **τοὺς μὲν ποίησιν.** *σοφός* and its derivatives are often used especially in early writers in connexion with poetry, e.g. Theognis 19—20 *Κύρνε σοφιζομένῳ μὲν ἐμοὶ σφρηγὶς ἐπικείσθω τοῖσδ' ἔπεσιν*, Pindar Isthm. 4. 29—30 *μελέταν δὲ σοφισταῖς Διὸς ἕκατι πρόσβαλον σεβιζόμενοι.*

34. **τοὺς ἀμφί τε Ὀρφέα καὶ Μουσαῖον** = 'Orpheus and Musaeus and their schools'. The Editors quote Ar. Frogs 1032 foll. *Ὀρφεὺς μὲν γὰρ τελετάς θ' ἡμῖν κατέδειξε φόνων τ' ἀπέχεσθαι, Μουσαῖος δ'*

ἐξακέσεις τε νόσων καὶ χρησμούς, Ἡσίοδος δὲ γῆς ἐργασίας, καρπῶν ὥρας, ἀρότους· ὁ δὲ θεῖος Ὅμηρος ἀπὸ τοῦ τιμὴν καὶ κλέος ἔσχεν πλὴν τοῦδ' ὅτι χρήστ' ἐδίδαξε, τάξεις, ἀρετάς, ὁπλίσεις ἀνδρῶν; for the misplacement of τε compare Crito 43 B ἐν τοσαύτῃ τε ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ εἶναι.

36. **Ἴκκος—Ἡρόδικος.** Iccus is mentioned in Laws VIII 839 E foll. as a model of temperance. According to Pausanias, he won in the pentathlum at the Olympic games and afterwards set up as a trainer (γυμναστής). Herodicus of Selymbria in Thrace combined the professions of the γυμναστής and ἰατρός (μίξας γυμναστικὴν ἰατρικῇ). He is described in Rep. III 406 A as the inventor of the παιδαγωγικὴ τῶν νοσημάτων ἰατρική—by means of which he tortured first himself (by prolonging his own dying) and afterwards others: δυσθανατῶν—ὑπὸ σοφίας εἰς γῆρας ἀφίκετο (ibid. B).

ὁ νῦν ἔτι ὤν—σοφιστής. Heindorf reads ἧττον in place of ἥττων, but νῦν ἔτι ὤν is 'still living' and οὐδενὸς ἥττων σοφιστής is a descriptive qualification.

39. **Ἀγαθοκλῆς—Πυθοκλείδης.** Agathocles is mentioned in Lach. 180 D as teacher of Damon: according to the Alc. I 118 C Pythoclides also taught Pericles. A Scholiast on the Alc. I (l. c.) remarks: Πυθοκλείδης μουσικὸς ἦν τῆς σεμνῆς μουσικῆς διδάσκαλος, καὶ Πυθαγόρειος, οὗ μαθητὴς Ἀγαθοκλῆς, οὗ Λαμπροκλῆς (Λάμπρος, van Prinsterer), οὗ Δάμων. With the sentiment compare the imitation in Plut. Pericl. 4. 2 ὁ δὲ Δάμων ἔοικεν ἄκρος ὢν σοφιστὴς καταδύεσθαι μὲν εἰς τὸ τῆς μουσικῆς ὄνομα πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐπικρυπτόμενος τὴν δεινότητα. 316 E

42. **ταῖς τέχναις ταύταις παραπετάσμασιν ἐχρήσαντο.** Compare Plut. Pericl. l. c. οὐ μὴν ἔλαθεν ὁ Δάμων τῇ λύρᾳ παρακαλύμματι χρώμενος.

43. **κατὰ τοῦτο εἶναι.** εἶναι is tautological as in Isaeus περὶ τοῦ Μενεκλέους κλήρου 32 ἡμεῖς ὠμόσαμεν εὖ ποιεῖν ἀλλήλους—κατὰ δύναμιν εἶναι, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, and in the common ἑκὼν εἶναι: but no other instance of the precise phrase κατὰ τοῦτο εἶναι is quoted. 317 A

47. **οἵ γε πολλοὶ—οὐδὲν αἰσθάνονται.** Compare Gorg. 474 A τοὺς δὲ πολλοὺς ἐῶ χαίρειν, καὶ ἕνα ἐπιψηφίζειν ἐπίσταμαι, τοῖς δὲ πολλοῖς οὐδὲ διαλέγομαι. For ὡς ἔπος εἰπεῖν (to be taken with οὐδὲν) see on Apol. 17 A. The phrase is used to qualify the comprehension of a word or phrase, generally οὐδείς or πάντες.

49. **τὸ οὖν—ἐπιχειρήματος.** B and T read τὸν for τό, by a natural error. Heindorf compares Theaet. 144 A τὸ γὰρ εὐμαθῆ ὄντα

—*πρᾷον αὖ εἶναι διαφερόντως—ἐγὼ μὲν οὔτ' ἂν ᾠόμην γενέσθαι κτλ.* and Rep. I 331 B *τὸ γὰρ μηδὲ ἄκοντά τινα ἐξαπατῆσαι—μέγα μέρος εἰς τοῦτο ἡ τῶν χρημάτων κτῆσις συμβάλλεται.* Here *καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος* is a virtual repetition of *ἀποδιδράσκοντα*: cf. *τὸν ταῦτα πράττοντα* above in 316 C. The sentence reminds one of the practice observed in Spartan education—to punish the youths not for stealing but for failing to escape with their booty: Xen. Rep. Laced. 2. 8 *εἴποι δ' ἄν οὖν τις· τί δῆτα, εἴπερ τὸ κλέπτειν ἀγαθὸν ἐνόμιζε, πολλὰς πληγὰς ἐπέβαλε τῷ ἁλισκομένῳ; ὅτι, φημὶ ἐγώ, καὶ τἄλλα, ὅσα ἄνθρωποι διδάσκουσι, κολάζουσι τὸν μὴ καλῶς ὑπερετοῦντα*: compare Rep. I 361 A *τὸν ἁλισκόμενον δὲ φαῦλον ἡγητέον.*

317 B 54. **τούτων τὴν ἐναντίαν ἅπασαν ὁδόν.** "h. e. *τὴν ὁδὸν ἣ ἅπασά ἐστιν ἐναντία τούτων.* pro *τούτων* eadem comparatione quae vocatur compendiaria dici potuit *τούτοις.* Andocid. or. I 4 *ἐγὼ πολὺ τὴν ἐναντίαν τούτοις γνώμην ἔχω*" (Kroschel). For *ἅπασαν* with an adjective compare (with Kroschel) Xen. Anab. I 5. I *ἦν ἡ γῆ πέδιον ἅπαν ὁμαλὲς ὥσπερ θάλαττα* and the common phrase *πᾶν τοὐναντίον.*

56. **σοφιστής εἶναι καὶ παιδεύειν ἀνθρώπους.** The *σοφιστὴς σοφίζει*, i.e. *παιδεύει*: see note on 312 C above. Theaet. 167 C (where Socrates is speaking for Protagoras) *ὁ σοφιστὴς τοὺς παιδευομένους οὕτω δυνάμενος παιδαγωγεῖν σοφός τε καὶ ἄξιος πολλῶν χρημάτων τοῖς παιδευθεῖσιν.*

59. **σὺν θεῷ εἰπεῖν.** "Crebra modestiae formula, bene explicat Steph., *quod ita dico, ut in eo opem divinam agnoscam*". Heindorf on Theaet. 151 B *καὶ σὺν θεῷ εἰπεῖν, πάνυ ἱκανῶς τοπάζω οἷς ἂν συγγενόμενοι ὄναιντο.*

317 C 61. **πολλά γε ἔτη ἤδη εἰμὶ ἐν τῇ τέχνῃ.** Meno 91 E *οἶμαι γὰρ αὐτὸν* (i.e. *Πρωταγόραν*) *ἀποθανεῖν ἐγγὺς καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονότα, τετταράκοντα δὲ ἐν τῇ τέχνῃ ὄντα.* The phrases *εἶναι ἐν τῇ τέχνῃ, ἐν φιλοσοφίᾳ* and the like are common.

62. **οὐδενὸς ὅτου οὐ.** For the asyndeton Heindorf compares Hom. Od. XIV 96 *ἦ γάρ οἱ ζωή γ' ἦν ἄσπετος· οὔ τινι τόσση ἀνδρῶν ἡρώων.* The nearest parallel to *πάντων* (which Cobet rejects) after *οὐδενὸς ὅτου οὐ* seems to be in Dem. Adv. Lept. § 3 *οὐ γὰρ ἔστιν ἐφ' ὅτου τοῦτο οὐ πεπόνθατε τῶν πάντων* (quoted by Heindorf).

64. **ἁπάντων** goes with *τῶν ἔνδον ὄντων.* It seems better to take *περὶ τούτων* with *βούλεσθε* than with *τὸν λόγον ποιεῖσθαι*: otherwise it is hardly possible to separate *τούτων* from *ἁπάντων.*

67. **ἐνδείξασθαι καὶ καλλωπίσασθαι—ὅτι ἐρασταί.** *ὅτι* depends rather on *ἐνδείξασθαι* than on *καλλωπίσασθαι*: compare infra 327 A *ἐδίδασκε καὶ ἐπέπληττε τὸν μὴ καλῶς αὐλοῦντα*, and ibid. B *τῶν δικαίων καὶ τῶν νομίμων οὐδεὶς φθονεῖ οὐδ' ἀποκρύπτεται ὥσπερ τῶν ἄλλων τεχνημάτων*, Phaedo 94 D *τὰ μὲν ἀπειλοῦσα, τὰ δὲ νουθετοῦσα ταῖς ἐπιθυμίαις*. See also notes on 327 A and 335 E below.

68. **εἶμεν.** BT read *εἴημεν*, but in Plato's time the short form of the optative plural is regular: see on Apol. 22 E.

τί οὖν—οὐ—ἐκαλέσαμεν. See above on 310 A; and for *ἐπακούσωσιν* note on 315 A.

72. **καθεζόμενοι.** So T: B has *καθιζόμενοι*, but presently in 317 E both MSS read *συνεκαθεζόμεθα*. 317 D

74. **καὶ αὐτοὶ ἀντιλαβόμενοι.** This passage is difficult and different views are possible as to the construction and meaning. The MSS read *καὶ αὐτοί τε*. If the MSS reading is retained, *τε* must be regarded as answering to *δέ* in *ἐν δὲ τούτῳ* (cf. Euthyphr. 3 E), and *καὶ αὐτοί*=*etiam ipsi*, i.e. even without waiting for servants—a harsh explanation both for *καί* and *αὐτοί*. If *τε* is left out (with most of the editors, following Heindorf), *καὶ αὐτοί* means 'ourselves also' as opposed to Callias and Alcibiades in *ἐν δὲ τούτῳ Καλλίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης*. There is still a slight difficulty in contrasting *αὐτοί* with these two, because they also would seem to be included in *αὐτοί* (*πάντες ἡμεῖς—καὶ αὐτοί*), but such slight inaccuracies of expression are common in actual dialogue, which Plato's style is intended to imitate.

77. **Καλλίας.** Hermann read *Κριτίας* in order to escape the slight difficulty remarked on in the preceding note: "sed hospitis erat Prodicum ut accederet invitare". Kroschel. 317 E

78. **ἀναστήσαντες**: but *ἄγοντε* just before. Euthyd. 273 B offers an exact parallel (if we follow the reading of the Bodleian MS) *ἰδόντες δὲ αὐτὸν ὅ τε Διονυσόδωρος καὶ ὁ Εὐθύδημος πρῶτον μὲν ἐπιστάντε διελεγέσθην ἀλλήλοιν, ἄλλην καὶ ἄλλην ἀποβλέποντες εἰς ἡμᾶς*: cf. ibid. 273 A *εἰσελθόντες—περιεπατείτην* and D *ἐγελασάτην γοῦν ἄμφω βλέψαντες εἰς ἀλλήλους*. The dual in Plato as in Greek generally is apt to sink into the plural.

CHAPTER IX.

Protagoras explains his profession. It is to teach civil virtue and make men good citizens.

318 A 8. **γάρ** used like Latin *enim* to introduce a speech (introductory *γάρ*): see on Apol. 20 E.

9. **ὅ τι—ἀποβήσεται—πυθέσθαι.** For the situation compare Gorg. 455 C—D where Socrates says *ἴσως γὰρ καὶ τυγχάνει τις τῶν ἔνδον ὄντων μαθητής σου βουλόμενος γενέσθαι, ὡς ἐγώ τινας σχεδὸν καὶ συχνοὺς αἰσθάνομαι, οἳ ἴσως αἰσχύνοιντ' ἄν σε ἀνερέσθαι· ὑπ' ἐμοῦ οὖν ἀνερωτώμενος νόμισον καὶ ὑπ' ἐκείνων ἀνερωτᾶσθαι· τί ἡμῖν, ὦ Γοργία, ἔσται, ἐάν σοι συνῶμεν; περὶ τίνων τῇ πόλει συμβουλεύειν οἷοί τε ἐσόμεθα;*

14. **ἐν τῇ ὑστεραίᾳ ταὐτὰ ταῦτα**: sc. *ἔσται σοι.* *ἐν* (bracketed by Schanz after Hirschig) before *τῇ ὑστεραίᾳ* means 'during': cf. (with Kroschel) Thuc. I 44. 1 *τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἧσσον—ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν κτλ.* and add infra 321 C *ἡ εἱμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ᾗ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς.*

318 B 19. **ὃ μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος.** *τυγχάνοις* (suggested by Bekker) would be the usual periodic structure: but the indicative is looser and more direct: Kroschel compares Gorg. 464 D *εἰ δέοι—διαγωνίζεσθαι—πότερος ἐπαίει.* Notice the usual Socratic implication that virtue is knowledge.

20. **ἀλλὰ μὴ οὕτως.** Cf. Meno 74 D *ἀλλὰ μή μοι οὕτως* and infra 331 C. So *μὴ γάρ, μὴ σύ γε, μή τοι γε* and the like are often used without a verb expressed. *ὥσπερ ἂν* belongs to *εἴποι ἂν* in lines 28 and 32: it is answered by *οὕτω δή* in line 33. *αὐτίκα* here does not mean 'for example' but goes with *μάλα* (which intensifies it): 'as if Hippocrates were to change his desire on the spot and conceive a desire (*ἐπιθυμήσειεν*) for etc.' *αὐτίκα μάλα* is idiomatic, cf. Gorg. 469 D *αὐτίκα μάλα δεῖν τεθνάναι,* Crat. 384 B *αὐτίκα μάλα εἰδέναι.*

22. **νῦν νεωστί**: *nunc nuper* as in Meno 90 A. The more general word is followed by the more specific exactly as in Theaet. 161 C *βατράχου γυρίνου* where *γυρῖνος* according to a Scholiast is *τὸ ἐκ τοῦ βατράχου παιδίον.*

23. **Ζευξίππου.** An obscure sculptor (not painter) of this name is mentioned in Corp. Inscr. Gr. No. 1229 (quoted by Overbeck, Die Antiken Schriftquellen zur Geschichte der bildenden Künste

bei den Griechen p. 300). The Zeuxippus here mentioned is supposed to be the same as the famous painter Zeuxis of Heraclea (the Greek colony in Italy, most probably) who is mentioned by Plato in Gorg. 453 C, and several times by Xenophon (Mem. I 4. 3, Oecon. 10. 1, Symp. 4. 63 *τὸν Ἡρακλεώτην ξένον*): see Overbeck, l.c. p. 311 foll. Zeuxis began to rise into fame probably about 424 B.C.: he would therefore be still a young man about the date when this dialogue is supposed to take place: see Introd. p. xxxvi. Brunn would read *Ζεύξιδος* for *Ζευξίππου* here, but according to Fick (quoted by Sauppe) *Ζεῦξις* is nothing but a familiar diminutive of *Ζεύξιππος*: for other similar examples see Fick, Die Griechischen Personennamen p. xxviii foll. *-ιππος* in proper names was aristocratic (Ar. Clouds 62 foll.) and could upon occasion be omitted or added without prejudice to personal identity: compare Clouds 929 *οὐχὶ διδάξεις τοῦτον Κρόνος ὤν* with ibid. 1071 *σὺ δ' εἶ κρόνιππος*, where *-ιππος* adds mock dignity to *κρόνος*.

29. **Ὀρθαγόρᾳ τῷ Θηβαίῳ.** Orthagoras is said by Athenaeus (IV 184 E) on the authority of Aristoxenus to have taught Epaminondas how to play the flute. 318 C

31. **αὐτόν** but *ἐκείνου* in 30 and *ἐκείνῳ* in 32: see on 310 D. *εἰς ὅ τι βελτίων* is here used rather than *ὅ τι* or *τί βελτίων* (as in line 27) to prepare for *εἰς αὔλησιν* where the preposition could hardly be dispensed with.

33. **οὕτω δή.** Heindorf would write *οὕτω δέ*, which is frequent after *ὥσπερ*, e.g. 328 B: see his note on Phaedo 72 C.

34. **Πρωταγόρᾳ συγγενόμενος**: "gravius hoc quam *σοὶ συγγενόμενος*" Kroschel. See also note on 335 A. 318 D

43. **λωβῶνται** is here rather *κακῶς ποιεῖν* than *κακὸν ποιεῖν*, although (like *κακουργεῖν*, *λυμαίνομαι* and the like) it unites both meanings: cf. Rep. I 335 B foll., and see on Euthyphr. 3 A *κακουργεῖν τὴν πόλιν*. With the words of Protagoras compare those of Anytus in Meno 91 C *Ἡράκλεις, εὐφήμει, ὦ Σώκρατες, μηδένα τῶν συγγενῶν, μήτε οἰκείων μήτε φίλων, μήτε ἀστὸν μήτε ξένον, τοιαύτη μανία λάβοι, ὥστε παρὰ τούτους ἐλθόντα λωβηθῆναι, ἐπεὶ οὗτοί γε φανερά ἐστι λώβη τε καὶ διαφθορὰ τῶν συγγιγνομένων.* 318 E

τὰς γὰρ τέχνας—ἐμβάλλουσιν εἰς τέχνας. *τέχναι* is used of Arithmetic, Geometry, Solid Geometry and Harmonics in Rep. VII 532 C: elsewhere in Plato *αἱ τέχναι* generally means the mechanical arts, e.g. Rep. VI 495 D and VII 522 B. Here *τέχναι* can only mean the subjects taught in schools (*γραμματική, λογιστική, κιθαριστική*) as

Sauppe remarks, but there seems to be no precise parallel to such a use of the word.

47. **εἰς τὸν Ἱππίαν ἀπέβλεψεν**: see on 314 B.

49. **εὐβουλία περὶ τῶν οἰκείων.** The editors quote Meno 91 A *οὗτος γὰρ—πάλαι λέγει πρός με ὅτι ἐπιθυμεῖ ταύτης τῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς ᾗ οἱ ἄνθρωποι τάς τε οἰκίας καὶ τὰς πόλεις καλῶς διοικοῦσι, καὶ τοὺς γονέας τοὺς αὑτῶν θεραπεύουσι, καὶ πολίτας καὶ ξένους ὑποδέξασθαί τε καὶ ἀποπέμψαι ἐπίστανται ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ*: Euthyd. 273 D *ἀρετὴν—ὦ Σώκρατες, οἰόμεθα οἵω τ' εἶναι παραδοῦναι κάλλιστ' ἀνθρώπων καὶ τάχιστα.*

319 A 54. **ἄνδρας ἀγαθοὺς πολίτας** forms a single expression: 'good citizens' are the *ἔργον* of *πολιτικὴ τέχνη*. So Ar. Knights 1304 *ἄνδρα μοχθηρὸν πολίτην.*

56. **ἐπάγγελμα ὃ ἐπαγγέλλομαι.** *ἐπαγγέλλομαι* and its derivatives are often used of sophistic 'professions'.

CHAPTER X.

Socrates professes to disbelieve that *ἀρετή* can be communicated by teaching. His arguments are twofold: (1) while in matters connected with the arts of building, ship-carpentry, and the like, the Athenians will listen only to the professional man, in politics they give ear to any and every one: (2) Athenian statesmen have not been able to communicate their political virtue to their sons.

2. **εἴπερ κέκτησαι.** Cobet's rule (Mnemos. XI p. 168) "ubi praecedit vocalis, semper (Plato) *κέκτημαι* ponit, ubi consonans, promiscue *κεκτῆσθαι* et *ἐκτῆσθαι*" represents the usage of the best MSS, but Schanz now writes *ἐκτῆσθαι* universally after consonants. See also Mnem. VIII 336. *ἐκτῆσθαι* is in reality an old Ionic form: it is used by Aeschylus Prom. 795 *κοινὸν ὄμμ' ἐκτημέναι.*

319 B 5. **οὐκ ἔχω ὅπως ἀπιστῶ.** The MSS reading *ὅπως ἂν ἀπιστῶ* was corrected by Heindorf, *ὅπως ἂν* with the subjunctive being only used in final clauses. The subjunctive is deliberative: cf. Euthyphr. 11 B *οὐκ ἔχω ἔγωγε ὅπως σοι εἴπω ὃ νοῶ.*

6. **οὐ διδακτὸν—μηδὲ.** *οὐ* negatives *διδακτόν* only, *μηδέ* the whole of its clause: a similar case is Eur. Andr. 586 *δρᾶν εὖ, κακῶς δ' οὔ, μηδ' ἀποκτείνειν βίᾳ.* *μή* after verbs of thinking and saying is tolerably common in Plato. See on Euthyphr. 6 B *ὁμολογοῦμεν περὶ αὐτῶν μηδὲν εἰδέναι.*

8. **ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες,** sc. *φασί.* Compare 337 D where Hippias calls Athens *τῆς Ἑλλάδος αὐτὸ τὸ πρυτανεῖον τῆς σοφίας*: a somewhat less favourable judgment is given in Laws I 641 E *τὴν πόλιν ἅπαντες ἡμῶν Ἕλληνες ὑπολαμβάνουσιν ὡς φιλόλογός τε ἐστι καὶ πολύλογος, Λακεδαίμονα δὲ καὶ Κρήτην, τὴν μὲν βραχύλογον, τὴν δὲ πολύνοιαν μᾶλλον ἢ πολυλογίαν ἀσκοῦσαν.*

12. **μεταπεμπομένους** is probably middle: Plato does not seem to use *μεταπέμπειν* in the sense of 'send for' (like Thucydides e.g. I 112. 3 *Ἀμυρταίου μεταπέμποντος τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως*: VI 52. 1 et al.). The subject is *τοὺς πολίτας* to be supplied from *τὴν πόλιν.* Compare Gorg. 455 B foll. *ὅταν περὶ ἰατρῶν αἱρέσεως ᾖ τῇ πόλει σύλλογος ἢ περὶ ναυπηγῶν ἢ περὶ ἄλλου τινὸς δημιουργικοῦ ἔθνους, ἄλλο τι ἢ τότε ὁ ῥητορικὸς συμβουλεύσει; δῆλον γὰρ ὅτι ἐν ἑκάστῃ αἱρέσει τὸν τεχνικώτατον δεῖ αἱρεῖσθαι* and Alc. I 107 A—C. Kroschel well remarks that the words *περὶ τῶν οἰκοδομημάτων* (which Hirschig wrongly rejects) are added to shew that it is only about the actual buildings that the builders are consulted, "non de necessitate, utilitate, magnitudine", as to which the orators advise: compare Gorg. 455 D.

17. **κἂν πάνυ καλὸς ᾖ κτλ.** Imitated in Alc. I 107 B and C: *ἐάν τε γε σμικρὸς ἢ μέγας ᾖ, ἐάν τε καλὸς ἢ αἰσχρός, ἔτι τε γενναῖος ἢ ἀγεννής, πῶς γὰρ οὔ;—ἀλλ' ἄν τε πένης ἄν τε πλούσιος ᾖ ὁ παραινῶν, οὐδὲν διοίσει Ἀθηναίοις, ὅταν περὶ τῶν ἐν τῇ πόλει βουλεύωνται, πῶς ἂν ὑγιαίνοιεν, ἀλλὰ ζητοῦσιν ἰατρὸν εἶναι τὸν σύμβουλον.* 319 C

20. **οἱ τοξόται.** The *τοξόται* (bowmen) or *Σκύθαι* (so called from their nationality) or *Πευσίνιοι* (from one *Πευσίς* who according to the Schol. on Ar. Ach. 54 had the chief hand in establishing them) were the police. *ἕλκω* was regularly used of removing an offending orator: e.g. Ar. Knights 665 *κᾆθ' εἷλκον αὐτὸν οἱ πρυτάνεις χοἱ τοξόται.*

21. **ἐξαίρωνται.** So T (B has *ἐξέρωνται*): the present is perhaps due to tense-assimilation to *κελευόντων.* The active *αἴρειν* is used in the same connexion by Ar. Eccl. 261 *ἡμεῖς δέ γ' ἢν αἴρωσ'* (sc. *οἱ τοξόται*), *ἐὰν κελεύσομεν,* but no exact parallel for the use of the middle has yet been found—the nearest seems to be Eur. I. T. 1201 *οὐ γάρ ποτ' ἄν νιν ἠράμην βάθρων ἄπο*: cf. Ar. Ach. 1140 *τὴν ἀσπίδ' αἴρου καὶ βάδιζ' ὦ παῖ λαβών*: ibid. 953.

23. **περὶ τῶν τῆς πόλεως διοικήσεως.** So B and T, but in both the copyist had doubts as to the text. It is usual to drop either *τῶν* 319 D

or διοικήσεως: Kroschel transposes τῶν and περί. Sauppe retains the MSS reading, making περὶ govern διοικήσεως—but this is very harsh. τὰ τῆς πόλεως διοικήσεως is a periphrasis for ἡ πόλεως διοίκησις (for the omission of the article with πόλεως cf. Polit. 296 E τοῦτον δεῖ καὶ περὶ ταῦτα τὸν ὅρον εἶναι τόν γε ἀληθινώτατον ὀρθῆς πόλεως διοικήσεως, ὃν ὁ σοφὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ διοικήσει τὸ τῶν ἀρχομένων): 'the city's administration' being contrasted with τῶν ἐν τέχνῃ διοίκησις. The whole phrase περὶ τῶν τῆς πόλεως διοικήσεως corresponds to 318 E καὶ περὶ τῶν τῆς πόλεως, ὅπως τὰ τῆς πόλεως δυνατώτατος ἂν εἴη καὶ πράττειν καὶ λέγειν.

25. **ἀνιστάμενος.** The audience sat in the assembly: cf. Rep. VI 492 B ὅταν, εἶπον, ξυγκαθεζόμενοι ἀθρόοι πολλοὶ εἰς ἐκκλησίας —ψέγωσι κτλ.

29. **μαθών.** Heindorf quotes many cases of the transition from plural to singular in Plato (e.g. infra 324 B): the change is justified here because in each case the reproach would be addressed to a single person.

31. **μὴ τοίνυν ὅτι—ἀλλὰ ἰδίᾳ.** See on Apol. 40 D οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα κτλ.

319 E 34. **οὐχ οἷοί τε ἄλλοις παραδιδόναι.** Plato comments on the inability of statesmen to teach their sons political sagacity in Meno 93 B foll., citing Themistocles, Aristides, Pericles and Thucydides as cases in point. Compare Alc. I 118 E foll.

35. **ἃ μὲν διδασκάλων εἴχετο.** The phrase is used by Plato in the other passages where he deals with this topic: cf. infra 324 D, Meno 93 D and 94 A.

320 A 38. **νέμονται ὥσπερ ἄφετοι.** νέμεσθαι is properly 'to graze', and ἄφετος is said *de grege numini alicui consecrato* (Heindorf): cf. Critias 119 D ἀφέτων ὄντων ταύρων ἐν τῷ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερῷ. The same expression occurs in Rep. VI 498 C ὅταν δὲ λήγῃ μὲν ἡ ῥώμη, πολιτικῶν δὲ καὶ στρατειῶν ἐκτὸς γίγνηται, τότε ἤδη ἀφέτους νέμεσθαι καὶ μηδὲν ἄλλο πράττειν. Here the object of νέμεσθαι is virtually the clause ἐάν που—τῇ ἀρετῇ 'going to and fro by themselves they graze like creatures set apart upon whatever excellence etc.': cf. (for the use of ἐάν) Rep. VII 528 A φθονοῖς μὴν οὐδ' ἂν ἄλλῳ εἴ τίς τι δύναιτο ἀπ' αὐτῶν ὄνασθαι.

39. **ἐάν που αὐτόματοι περιτύχωσιν τῇ ἀρετῇ.** αὐτομάτῳ (used as in Theaet. 180 C, Polit. 271 D ὃ δ' ἤρου περὶ τοῦ πάντα αὐτόματα γίγνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις) agreeing with ἀρετῇ would make the expression more pointed, and avoid the slight contradiction involved

in the expression αὐτόματοι περιτύχωσιν (since one cannot spontaneously *fall in with* a thing), but αὐτόματοι is not to be pressed, and should be understood as equivalent to ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου (cf. 323 C).

40. **Κλεινίαν.** The author of the First Alcibiades makes Alcibiades himself speak of his younger brother as μαινόμενος ἄνθρωπος (118 E).

42. **μὴ διαφθαρῇ δή.** δή adds a touch of irony to spare the feelings of Alcibiades.

43. **καταθέμενος ἐν Ἀρίφρονος.** According to Plutarch (Alcib. ch. 1) Ariphron shared with Pericles the guardianship of Alcibiades. Ariphron was Pericles' brother.

45. **ἀπέδωκε τούτῳ,** i.e. Pericles to Alcibiades. Pericles is humourously represented as restoring his ward in despair to the very man who was suspected of corrupting him: and Alcibiades is again appeased. 320 B

48. **οὔτε τῶν ἀλλοτρίων.** See Gorg. 515 C foll., where it is argued that Pericles, Cimon and Miltiades made none of their fellow-citizens better.

51. **κάμπτομαι.** Stallbaum quotes Thuc. III 58. 1 καίτοι ἀξιοῦμέν γε—καμφθῆναι ὑμᾶς καὶ μεταγνῶναι.

52. **πολλῶν μὲν—τὰ δὲ αὐτὸν ἐξηυρηκέναι.** It is implied that Protagoras' originality is not equal to his industry. The MSS have ἐξευρηκέναι, but in the perfect as in past tenses generally initial ευ became ηυ: see on 315 B above.

55. **ἀλλ' ἐπίδειξον.** See below on ἐπιδειξάμενος in 328 D. 320 C

56. **ὡς πρεσβύτερος νεωτέροις.** Gorg. 527 A τάχα δ' οὖν ταῦτα μῦθός σοι δοκεῖ λέγεσθαι ὥσπερ γραός.

57. **ἢ λόγῳ διεξελθών.** So BT: Cobet requires ἢ λόγῳ διεξέλθω, but λόγῳ διεξελθών contrasts with μῦθον λέγων, not with ἐπιδείξω, which belongs to both participial clauses. For the aorist participle (where we should expect the present) compare with Sauppe Theaet. 167 D ἀμφισβήτει λόγῳ ἀντιδιεξελθών.

CHAPTER XI.

Protagoras' reply falls into three sections: viz. (1) 320 C—323 C, (2) 323 C—324 D, (3) 324 E—328 D: compare Introduction, p. xi. In the first he is concerned to justify the Athenians for allowing everyone to address them on political questions: this he does in the first instance by relating a myth of pre-historic man.

It is probable that this myth comes from Protagoras' treatise *περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ καταστάσεως*, mentioned in Diog. Laert. IX 55. It does not resemble the other myths of Plato in point of style, and if not actually written by Protagoras, it is at least carefully modelled on his way of writing: compare the similar imitations of the style of Agathon in Symp. 194 D foll. and of Prodicus infra 337 A foll. See Introd. p. xxi. That the 'Sophists' taught by means of parables we can see from Prodicus' Apologue of Heracles in Xen. Mem. II 1. 21 foll. The other passages in Plato treating of the primitive constitution of man are Polit. 269 C foll., Tim. 42 E foll. and Symp. 189 C foll. In Rep. III 414 C foll. there are also some points of resemblance to the present story.

1. **ἦν γάρ ποτε χρόνος.** *γάρ* introduces the story: see on Apol. 20 E *Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που.* *ἦν χρόνος* was usual in beginning a tale: the editors quote Theocr. 8. 1 *ἦν χρόνος ἀνίκ' ἐγών κτλ.*

320 D 2. **θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν.** In the Timaeus 42 E foll. the creation of men takes place after that of gods. The lower animals in the Timaeus arise from the degeneration of the souls of men in later births, every soul being first born as man: cf. Tim. 41 E with 90 E foll. Here the lower animals are created simultaneously with man, for *θνητὰ γένη* is of course not limited to the human race.

3. **χρόνος ἦλθεν εἱμαρμένος γενέσεως.** The omission of the article, as well as the whole turn of expression (*ἦλθεν αὐτοῖς χρόνος*), is somewhat poetic.

4. **θεοὶ γῆς ἔνδον**: so in Tim. 42 E it is the created gods, not the *δημιουργός*, who make men. There however it is not said that human creatures were made within the earth: but compare the *γενναῖον ψεῦδος* of Rep. III. 414 C *ἦσαν δὲ* (i.e. the citizens of Plato's state) *τότε τῇ ἀληθείᾳ ὑπὸ γῆς ἐντὸς πλαττόμενοι.* The wide-spread tradition of autochthonous races among the Greeks no doubt helped to produce such anthropological theories, with which compare Empedocles (ap. Ritter and Preller Hist. Philos.[7] p. 143) *οὐλοφυεῖς μὲν πρῶτα τύποι χθονὸς ἐξανέτελλον*: Symp. 191 C *ἐγέννων καὶ ἔτικτον* (sc. primitive men) *οὐκ εἰς ἀλλήλους ἀλλ' εἰς γῆν ὥσπερ οἱ τέττιγες*: and Polit. 272 A *ἐκ γῆς γὰρ ἀνεβιώσκοντο πάντες.* It is to be noticed that Plato regularly uses *ἐντός* (not *ἔνδον*) as a preposition: *ἔνδον* (so used) is the more poetic word.

ἐκ γῆς—κεράννυται. Compare Tim. 42 E (of the creation of man) *μιμούμενοι* (i.e. the created gods) *τὸν σφέτερον δημιουργόν, πυρὸς καὶ γῆς ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ κόσμου δανειζόμενοι μόρια*

ὡς ἀποδοθησόμενα πάλιν εἰς ταὐτὸν τὰ λαμβανόμενα ξυνεκόλλων. For 'air and water' is substituted here *τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ κεράννυται.* Fire is the rarest and earth the densest of the four elements: Protagoras' theory is that air and water are produced by mixing these in different proportions, for *κεράννυται* cannot mean merely that the elements interchange. Compare the theory attributed by Aristotle to Parmenides: Met. I 5. 986^b 33 *δύο τὰς αἰτίας καὶ δύο τὰς ἀρχὰς πάλιν τίθησι, θερμὸν καὶ ψυχρόν, οἷον πῦρ καὶ γῆν λέγων.* It is noteworthy that Plato himself regards all four elements as differentiated, although imperfectly, before the creation of the *κόσμος* by the *δημιουργός*: compare Tim. 53 A foll. The chiasmus in *γῆς καὶ πυρός* followed by *πυρὶ καὶ γῇ* is part of Protagoras' art.

6. **ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον.** Cf. Rep. III 414 D *ἐπειδὴ δὲ παντελῶς ἐξειργασμένοι ἦσαν καὶ ἡ γῆ αὐτοὺς μήτηρ οὖσα ἀνῆκε.*

7. **Προμηθεῖ καὶ Ἐπιμηθεῖ.** In Gorg. 523 D Prometheus again appears as the servant of Zeus, commissioned to put a stop to man's foreknowledge of his day of death: in Polit. 274 C he is mentioned as the giver of fire to mortals. The Hesiodic and Aeschylean form of the legend, in which Prometheus *steals* the fire, does not appear in Plato, except at 321 D, nor is there any hint in his works of the story in Hesiod about the gift of Pandora—the source of human ills—to Epimetheus (Works and Days 50 foll.), though it is worth noting that Plato like Hesiod makes the creation of woman posterior to that of man (Tim. 42 B).

9. **παραιτεῖται—αὐτὸς νεῖμαι.** The object clause, as usual with verbs like *παραιτεῖσθαι* (deprecari) depends on the positive part of the verb (here *αἰτεῖσθαι*): see on Apol. 31 B. *αὐτός* is 'by himself', without Prometheus' aid. We follow Cron and Turner in retaining the MSS *νείμαντος δέ μου* as against Bekker's *δ' ἐμοῦ*: the antithesis, as Cron remarks, is between the actions—*νείμαντος* and *ἐπίσκεψαι.* The point to be noticed is that Afterthought invites Forethought to exchange offices with him: it is Afterthought whose duty it is to inspect (*ἐπισκέψασθαι*: cf. Gorg. 526 C *ὁ δὲ Μίνως ἐπισκοπῶν κάθηται*).

11. **τὰ δ' ἀσθενέστερα—τὰ δέ.** B and T have *τοὺς δ' ἀσθενεστέρους—τοὺς δέ*, a natural mistake, which can hardly be due to Plato. 320 E

13. **ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν.** Plato's own style rarely falls into verse: compare Rep. X 621 B *εἰς τὴν γένεσιν ᾄττοντας*

ὥσπερ ἀστέρας. The whole passage is full of rare and often poetic rhythms, words, constructions, and turns of expression: e.g. *ἄοπλον φύσιν, σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγήν, τῷδε αὐτῷ* (for *αὐτῷ τούτῳ*), *ἀϊστωθείη, ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, εὐμαρίαν* (as against *εὐμάρειαν*), and many more: note also the effort after balance and variety in *ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα* (321 A), *τοῖς μὲν ἐκ γῆς—ἄλλοις δέ—τοῖς δὲ—ἔστι δ' οἷς.* "Summum opinor," says Heindorf, "in his imitantis philosophi appareret artificium, si quid de propria Protagorae dictione superesset". See Introd. p. xxi.

14. **σμικρότητι ἤμπισχεν.** The usual construction would require *σμικρότητα*: the change is perhaps due to the desire for balance with *ἃ δὲ ηὖξε μεγέθει*, but the same construction occurs infra in line 21 with *ἀμφιεννύς*.

321 A 18. **μή τι γένος ἀϊστωθείη.** Aesch. Prom. 232 *ἀϊστώσας γένος*: ibid. 668 *κεραυνὸν ὃς πᾶν ἐξαϊστώσοι γένος.* Note the emphasis with which Protagoras asserts the permanence of the *genus:* cf. infra 321 B *σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων.*

20. **εὐμαρίαν.** So Schanz with BT: the editors generally read *εὐμάρειαν.* The older form is intentionally used here: see above on line 13.

24. **ὑποδῶν** is Cobet's correction for *ὑπὸ ποδῶν* of B and T. See infra on 321 C *γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον κτλ.*

321 B 25. **τὰ δὲ δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις.** After *τὰ δὲ* the MSS read *θριξὶν καί.* The words seem to have been wrongly introduced from line 21. This (the suggestion of Ast, adopted by Schanz and others) seems better than to read for *θριξὶν καί* the words *ὄνυξιν καί.*

31. **οὐ πάνυ τι**=non satis: cf. note on Euthyphr. 2 B *οὐδ' αὐτὸς πάνυ τι γιγνώσκω. οὐ πάνυ* is the English 'not quite', sometimes equivalent to 'not at all' by *meiosis:* the addition of *τι* makes the phrase a little less emphatic. *πάνυ οὐ* is quite a different phrase and means 'altogether not'.

321 C 32. **καταναλώσας τὰς δυνάμεις.** After *τὰς δυνάμεις*, the words *εἰς τὰ ἄλογα* are found in T, but not in B.

36. **ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα**: like *ἱκανῶς τοῦ βάθους ἔχοντα* in Theaet. 194 D and the genitive after *καλῶς ἔχειν* and the like.

37. **γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον.** Compare the description of *Ἔρως* in Symp. 203 C: *ἀνυπόδητος καὶ ἄοικος, χαμαιπετὴς ἀεὶ ὢν καὶ ἄστρωτος. ἀνυπόδητον* contrasts with

ὑποδῶν in 321 B (line 24), and justifies Cobet's emendation for *ὑπὸ ποδῶν*. Aristotle (*περὶ ζῴων μορίων* IV 10, p. 687ᵃ 23) alludes to this passage of the Protagoras: *ἀλλ' οἱ λέγοντες ὡς συνέστηκεν οὐ καλῶς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ χείριστα τῶν ζῴων (ἀνυπόδητόν τε γὰρ αὐτὸν εἶναί φασι καὶ γυμνὸν καὶ οὐκ ἔχοντα ὅπλον πρὸς τὴν ἀλκήν), οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν.*

39. **ἐν ᾗ.** See above on *ἐν τῇ ὑστεραίᾳ* 318 A. All the *θνητὰ γένη* then according to Protagoras issued forth on the same day. Plato thought otherwise: see on 320 D line 2.

40. **ἐχόμενος**: so T: "*σχόμενος* B, sed in marg. vitii nota" Schanz. *σχόμενος* is occasionally found in this passive sense, especially in compounds (Sauppe quotes Soph. 250 D *συνεσχόμεθα* and Isocr. XIX 11 *φθόῃ σχόμενον*), but the present participle is at least equally well attested here and suits the meaning better: cf. (with Kroschel) Laws VI 780 B *ὑπὸ πολλῆς ἀπορίας ἐχομένοις.*

42. **τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί.** Aesch. Prom. 252—254 *πρὸς τοῖσδε μέντοι πῦρ ἐγώ σφιν ὤπασα. καὶ νῦν φλογωπὸν πῦρ ἔχουσ' ἐφήμεροι, ἀφ' οὗ γε πολλὰς ἐκμαθήσονται τέχνας*—which is the usual form of the story. In Polit. 274 C Plato attributes fire to Prometheus, and the arts to Hephaestus and Athena. *σύν* denotes a much closer connexion than *μετά*: it is seldom used by Plato except in a few adverbial phrases, or in religious uses (like *ξύν τισι Χάρισι καὶ Μούσαις* Laws III 682 A), or in semi-poetic passages like the present: see on *οὐδενὶ ξὺν νῷ* in Crito 48 C. 321 D

46. **ἔσχεν** is 'obtained': see on *ἔσχετε* in Apol. 19 A. *ἦν γὰρ παρὰ τῷ Διί* reminds one of Sophocles' *Δίκη ξύνεδρος Ζηνός* O. C. 1382.

48. **οὐκέτι** means that Prometheus had to draw the line there; he had been able to steal the fire, but farther he could not go—no doubt because time pressed. The same idiomatic use of *οὐκέτι*)(*ἤδη* occurs above in 312 E *μὰ Δί', ἔφη, οὐκέτι ἔχω σοι λέγειν*: it is extremely common in Plato and in Greek generally: see note on Euthyphr. 3 E and Cope on Arist. Rhet. A 1. 1354ᵇ 7 referred to there.

49. **Διὸς φυλακαί** are no doubt *Κράτος* and *Βία*, as in the Prometheus. Compare Hesiod Theog. 385 foll. (quoted by Heindorf) *καὶ Κράτος ἠδὲ Βίην ἀριδείκετα γείνατο τέκνα* (sc. *Στύξ*) *τῶν οὐκ ἔστ' ἀπάνευθε Διὸς δόμος οὐδέ τις ἕδρη οὐδ' ὁδὸς ὅππῃ μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύει· ἀλλ' αἰεὶ πὰρ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ ἑδριόωνται.* 321 E

εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς κτλ. Protagoras reverts to the story of

the theft. Similarly in 346 D below Socrates reverts to a part of the poem which he has quoted some time before in 345 C.

51. **ἔμπυρον τέχνην** is *τέχνη* which works by *πῦρ*, as *ἔντεχνος σοφία* in line 42 is *σοφία* working by *τέχνη*.

322 A 54. **τοῦ βίου—δι' Ἐπιμηθέα.** *βίου* is 'means of living' as in line 45. The words *δι' Ἐπιμηθέα* mean 'thanks to Epimetheus': cf. Ar. Clouds 12—14 *ἀλλ' οὐ δύναμαι δείλαιος εὕδειν δακνόμενος ὑπὸ τῆς δαπάνης καὶ τῆς φάτνης καὶ τῶν χρεῶν, διὰ τουτονὶ τὸν υἱόν*, and in Rep. I 354 A *οὐ μέντοι καλῶς γε εἱστίαμαι, δι' ἐμαυτόν, ἀλλ' οὐ διὰ σέ.* The words are rejected by Schanz (after Sauppe), but without reason: the jingle (*Προ-μηθέα δὲ δι' Ἐπι-μηθέα*) is quite in Protagoras' style.

55. **ἧπερ λέγεται.** Aeschylus relates the punishment but not the trial: cf. Prom. 7—9 *τὸ σὸν γὰρ ἄνθος, παντέχνου πυρὸς σέλας, θνητοῖσι κλέψας ὤπασεν· τοιᾶσδέ τοι ἁμαρτίας σφε δεῖ θεοῖς δοῦναι δίκην.*

CHAPTER XII.

The myth is continued (322 A—322 D) and used to justify the Athenians for listening to promiscuous political advisers, since according to it all men are endowed with *πολιτικὴ ἀρετή*—as indeed all men believe, otherwise they would not (as they do) regard as insane the man who does not at least pretend to possess justice and *πολιτικὴ ἀρετή* generally.

1. **θείας μετέσχε μοίρας**: *μοῖρα* is 'dispensation', and refers to the *ἔντεχνος σοφία*, which is *θεία* because derived from Hephaestus and Athena.

2. **[διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν].** These words are open to objection on two grounds. The singular *τοῦ θεοῦ* is inaccurate—no single god has been mentioned as akin to man: nor can *τοῦ θεοῦ* well be taken as God in the monotheistic sense, or as generic for *τῶν θεῶν*—both usages are alien to the whole tone of the myth. These difficulties might perhaps be got over by reading *τοῦ θείου* = *τῶν θεῶν*, but another difficulty remains. The reference in *τὴν συγγένειαν* can only be to 320 D *τυποῦσιν αὐτὰ θεοί*, the creatures being regarded as children of their creators as in Tim. 42 E *νοήσαντες οἱ παῖδες* (the created gods) *τὴν τοῦ πατρὸς διάταξιν*, but there it is not only man but all *θνητὰ γένη* that are in this sense 'akin to gods'—why then should not the lower animals also have built themselves fanes? As the phrase is at best a bad case of loose thinking

and inaccurate writing in an otherwise careful and elaborate piece of composition, I have followed Kral and Schanz in rejecting the whole phrase. The words were perhaps an (inaccurate) gloss on *θείας* in *θείας μοίρας*. For the sentiment which they express see the Editor's Introduction to the Euthyphro p. xvi.

μόνον: man alone *θείας μετέσχε μοίρας*: see note in loc. Cobet's *μόνος* would be more grammatical, but the attraction of *ζῴων* is too strong.

3. **ἐπεχείρει βωμούς τε ἱδρύεσθαι κτλ.** Hom. Od. III 48 *πάντες δὲ θεῶν χατέουσ' ἄνθρωποι.*

4. **ἔπειτα.** *πρῶτον μέν* and *ἔπειτα* refer to logical sequence rather than temporal: Protagoras follows the maxim *ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα.*

7. **ηὕρετο.** MSS *εὕρετο*, but see on 315 B above.

9. **ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων.** Compare Polit. 274 B *τῆς γὰρ τοῦ κεκτημένου καὶ νέμοντος ἡμᾶς δαίμονος ἀπερημωθέντες ἐπιμελείας, τῶν πολλῶν αὖ θηρίων, ὅσα χαλεπὰ τὰς φύσεις ἦν, ἀπαγριωθέντων, αὐτοὶ δὲ ἀσθενεῖς ἄνθρωποι καὶ ἀφύλακτοι γεγονότες διηρπάζοντο ὑπ' αὐτῶν.* 322 B

14. **ἧς μέρος πολεμική.** *πολεμική* is recognised as a part of *πολιτική* in Rep. II 273 D foll.

15. **σῴζεσθαι κτίζοντες πόλεις.** The insufficiency of the individual for his own wants is assigned as the cause of city life in Rep. II 369 B *γίγνεται τοίνυν—πόλις, ὡς ἐγᾦμαι, ἐπειδὴ τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος οὐκ αὐτάρκης ἀλλὰ πολλῶν ἐνδεής· ἢ τίν' οἴει ἀρχὴν ἄλλην πόλιν οἰκίζειν; οὐδεμίαν, ἦ δ' ὅς.*

19. **αἰδῶ τε καὶ δίκην.** The editors cite Hesiod (Works and Days 192) *δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς οὐκ ἔσται* (of the *γένος σιδήρεον*, where man is corrupt). *αἰδώς* is a part of *δέος* (Euthyphr. 12 C): it keeps men together by making them fear the censure of their fellows (Laws I 647 A—B); compare Homer Iliad XV 561 foll. *ὦ φίλοι, ἀνέρες ἔστε, καὶ αἰδῶ θέσθ' ἐνὶ θυμῷ, ἀλλήλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας. αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται· φευγόντων δ' οὔτ' ἂρ κλέος ὄρνυται οὔτε τις ἀλκή.* *δίκη* is here the abstract principle 'law' like Latin *ius:* for the original meaning of the word see Verrall on Eur. Med. 411. 322 C

20. **πόλεων κόσμοι—συναγωγοί.** The phraseology no less than the rhythm is highly poetical.

21. **τίνα οὖν τρόπον.** For *οὖν* retained in the indirect the editors cite Symp. 219 D *ὥστε οὔθ' ὅπως οὖν ὀργιζοίμην εἶχον οὔθ' ὅπῃ*

προσαγαγοίμην αὐτὸν ηὐπόρουν. Cobet's *δῷ* for *δοίη* is attractive but unnecessary.

22. **πότερον ὡς κτλ.** "Eleganter omissum *ἔφη*, ut obliqua oratio statim in rectam transeat" Heindorf, quoting (inter alia) Xen. Cyrop. I 4. 28 *ἐνταῦθα δὴ τὸν Κῦρον γελάσαι τε ἐκ τῶν πρόσθεν δακρύων καὶ εἰπεῖν αὐτῷ ἀπιόντα θαρρεῖν ὅτι παρέσται αὖθις ὀλίγου χρόνου· ὥστε ὁρᾶν σοι ἐξέσται κἂν βούλῃ ἀσκαρδαμυκτεί.* Sauppe quotes an exact parallel in 338 B infra *εἶπον οὖν ἐγὼ ὅτι αἰσχρὸν εἴη βραβευτὴν ἑλέσθαι τῶν λόγων. εἴτε γὰρ χείρων ἔσται κτλ.*

24. **εἷς ἔχων ἰατρικὴν—ἰδιώταις.** This division of labour takes place as soon as men begin to unite in cities: compare Rep. II 369 E foll.

322 D 30. **κτείνειν ὡς νόσον πόλεως.** *κτείνειν* is poetical for the *ἀποκτείνειν* of prose.

32. **Ἀθηναῖοι:** without the article as in 319 B and 324 C.

322 E 35. **οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῄς:** 319 C *οὐδέν τι μᾶλλον ἀποδέχονται.* The antithesis between *οὐκ ἀνέχονται ὡς σὺ φῄς* and *εἰκότως ὡς ἐγώ φημι* is a poor one, since *οὐκ ἀνέχονται* has to be repeated with *εἰκότως.* We should expect some word like *ἀλόγως* before *ὡς σὺ φῄς,* or perhaps *οὐκ εἰκότως* has dropped out after *φῄς.*

323 A 37. **ἣν δεῖ διὰ δικαιοσύνης—ἰέναι.** The antecedent to *ἥν* is *συμβουλήν* not *ἀρετῆς*: cf. Laws I 632 C (quoted by Heindorf) *κατιδὼν δὲ ὁ θεὶς τοὺς νόμους ἅπασιν τούτοις φύλακας ἐπιστήσει, τοὺς μὲν* (sc. *φύλακας*) *διὰ φρονήσεως, τοὺς δὲ δι' ἀληθοῦς δόξης ἰόντας.* The phrase *διὰ δικαιοσύνης ἰέναι* is equivalent to *δικαίαν εἶναι* as *διὰ φιλίας ἰέναι* to *φίλον εἶναι.*

38. **ἅπαντος.** Schanz reads *παντός* on account of *παντί* following: but Plato frequently interchanges *ἅπας* and *πᾶς*; see on Euthyphr. 9 E. It is natural that the more emphatic form *ἅπαντος* should come first.

40. **ἢ μὴ εἶναι πόλεις.** *ἢ*=*alioquin* is regular with *δεῖ, προσήκει,* and the like, in the preceding clause: compare infra 323 C *ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις* and 325 A.

αὕτη—τούτου αἰτία: asyndeton as in 318 A *τοσοῦτος ὅ γε ἡμέτερος λόγος.*

41. **ὡς τῷ ὄντι ἡγοῦνται.** The presence of *τῷ ὄντι,* as Sauppe remarks, shews that *ὡς* depends on *τεκμήριον* in line 44: compare infra 324 C *ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται—ἀποδέδεικταί σοι.*

323 B 54. **προσποιούμενον δικαιοσύνην:** elsewhere in Plato *προσποιεῖσθαι* takes the infinitive. Thuc. I 137. 7 has *ἣν ψευδῶς προσεποιήσατο.*

ὡς ἀναγκαῖον: *ὄν* need not be added, as Heindorf shews: cf. Rep. V 449 C *ὡς ἄρα περὶ γυναικῶν τε καὶ παίδων παντὶ δῆλον ὅτι κοινὰ τὰ φίλων ἔσται.* 323 C

CHAPTER XIII.

Protagoras now passes to the second part of his reply (323 C—324 D), in which he seeks to prove by two arguments that men believe that virtue can be taught: (1) as we hold men responsible for *ἀδικία*, it is clear that we conceive of it as capable of being acquired (323 C—324 A); (2) punishment is in point of fact intended to teach well-doing (324 A—324 D).

4. **οὐ φύσει ἡγοῦνται εἶναι—ἀλλὰ διδακτόν.** Sauppe (on 322 C) remarks that the giving of *δίκη* and *αἰδώς* to all is inconsistent with the theory that *πολιτικὴ ἀρετή* can be acquired by teaching. What Protagoras no doubt means is that while all men have a part in *δικαιοσύνη* (323 A), because they possess *δίκη* and *αἰδώς*, they may be improved by teaching, but it must be allowed that his *words* are hardly consistent with themselves. See Introduction, p. xix.

15. **τὰ καλὰ καὶ τἀναντία τούτοις.** This, the MSS reading, retained by Heindorf, and recently by Kral, is, we think, right. *ταῦτα* in line 14 does not have its antecedent in the previous sentence, but is explained by *τὰ καλὰ καὶ τἀναντία τούτοις.* Protagoras in fact divides 'goods into two classes, viz. (1) goods *φύσει*, (2) goods *ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς*, and calls the former *καλά*, the implied examples being personal beauty, stature and health. Schanz's rejection of *τὰ καλά* is therefore needless. 323 D

The editors mostly read *τὰ κακά*, but (in spite of Ficinus' *haec mala eorumque contraria*) this would seem to be precluded by the *μέν* and *δέ* in *ταῦτα μὲν γάρ* and *ὅσα δὲ—ἀγαθά*: the contrast requires that one class of goods shall be set over against another, and is much weakened if we put 'evils' in the foreground by reading *τὰ κακά.* Further, *ταῦτα* is too remote to be easily taken with *τὰ κακά* in the sense of 'these evils', whereas if we take the pronoun merely as anticipating *τὰ κακά*, then the statement becomes too wide: for not all *κακά*, not all *ἀγαθά* (*τἀναντία τούτοις*, on this view) come to men *φύσει*, as indeed the next clause states.

21. **συλλήβδην πᾶν τὸ ἐναντίον—ἀρετῆς.** We have here the first hint of the unity of the different vices and (by implication) virtues: compare infra 329 C. 323 E

324 A 24. **εἰ γὰρ ἐθέλεις—διδάξει.** Cf. infra 342 D.

25. **αὐτό σε διδάξει**: 'fact will shew you': Theaet. 200 E *ὁ τὸν ποταμὸν καθηγούμενος—ἔφη ἄρα δείξειν αὐτό*: the idiom is a frequent one.

27. **οὐδεὶς γὰρ κολάζει κτλ.** Plato's own theory of punishment so far agrees with this, but goes deeper: see Gorgias 525 A foll. *προσήκει δὲ παντὶ τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι, ὑπ' ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ, ἢ βελτίονι γίγνεσθαι καὶ ὀνίνασθαι ἢ παραδείγματι τοῖς ἄλλοις γίγνεσθαι, ἵνα ἄλλοι ὁρῶντες πάσχοντα ἃ ἂν πάσχῃ φοβούμενοι βελτίους γίγνωνται.* Vice (being ignorance) is disease of soul, as *νόσος* is of body: it is the business of the judge to cure the one as of the physician to cure the other: cf. Rep. IX 591 A—B and Gorg. 478 D *σωφρονίζει γάρ που καὶ δικαιοτέρους ποιεῖ καὶ ἰατρικὴ γίγνεται πονηρίας ἡ δίκη*: hence (ibid. 480 B foll.) the sinner should go before the judge as readily as the patient to a doctor, and should even accuse his friends. In the ideal city the judges are to put to death incurable sinners just as the doctors will allow incurable patients to die: III 409 E foll. *τῶν πολιτῶν σοι τοὺς μὲν εὐφυεῖς τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς θεραπεύσουσι, τοὺς δὲ μή, ὅσοι μὲν κατὰ σῶμα τοιοῦτοι, ἀποθνῄσκειν ἐάσουσι, τοὺς δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν κακοφυεῖς καὶ ἀνιάτους αὐτοὶ ἀποκτενοῦσιν.* The same holds good of punishment after death: for Ardiaeus and the others in Rep. X 616 A, whose punishment is everlasting (*οὐχ ἥκει —οὐδ' ἂν ἥξει δεῦρο*), are incurable—*ἀτεχνῶς παραδείγματα ἀνηρτημένους ἐκεῖ ἐν ᾅδου ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τοῖς ἀεὶ τῶν ἀδίκων ἀφικνουμένοις θεάματα καὶ νουθετήματα*—the majority are punished to purge them of the guilt contracted upon earth and teach them to choose more wisely their lot of life next time. The remedial view of punishment is embedded in the genius of the Greek language, as is shewn by the punitive sense of *σωφρονίζειν, δικαιοῦν, εὐθύνειν.* The older and sterner view (*δράσαντι παθεῖν*) appears more rarely in Plato's time.

324 B 29. **ἠδίκησεν.** See above on 319 D.

30. **τιμωρεῖται.** The editors quote Aristotle Rhet. I 10. 1369^b 12 *διαφέρει δὲ τιμωρία καὶ κόλασις· ἡ μὲν γὰρ κόλασις τοῦ πάσχοντος ἕνεκά ἐστιν, ἡ δὲ τιμωρία τοῦ ποιοῦντος, ἵνα ἀποπληρωθῇ.* The distinction is not invariably observed in Plato, although he generally uses *τιμωρεῖσθαι* in passages where the gravity of the sin is more insisted upon.

31. **οὐ τοῦ παρεληλυθότος—ἀγένητον θείη.** Turner (on 324 B) quotes Laws XI 934 A *οὐχ ἕνεκα τοῦ κακουργῆσαι διδοὺς τὴν δίκην, οὐ*

γὰρ τὸ γεγονὸς ἀγένητον ἔσται ποτέ κτλ. The phrase *οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγένητον θείη* represents a common proverbial saying: cf. Simonides Frag. 69 *τὸ γὰρ γεγενημένον οὐκέτ' ἄρεκτον ἔσται* (Sauppe) with Bergk's note, and the impressive application of the saying in Aesch. Ag. 1019—1021 *τὸ δ' ἐπὶ γᾶν ἅπαξ πεσὸν θανάσιμον προπάροιθ' ἀνδρὸς μέλαν αἷμα τίς ἂν πάλιν ἀγκαλέσαιτ' ἐπαείδων*;

38. **κολάζονται**: the middle (in the present) is rare: Heindorf quotes Ar. Wasps 405 *νῦν ἐκεῖνο νῦν ἐκεῖνο τοὐξύθυμον ᾧ κολαζόμεσθα κέντρον ἐντέτατ' ὀξύ.* 324 C

CHAPTER XIV.

Here begins the third part of Protagoras' reply: 324 E—328 D. In this chapter he begins to shew that virtue is in point of fact taught to all by shewing that it would be absurd to suppose that it is not.

1. **λοιπὴ ἀπορία.** For the omission of the article before a relative clause (Heindorf suggested the insertion of *ἡ* after *λοιπή*) Sauppe quotes Rep. III 413 E *φύλαξ αὐτοῦ ὢν ἀγαθὸς καὶ μουσικῆς ἧς ἐμάνθανεν.* The *ἀπορία* was raised by Socrates in 319 D foll. 324 D

4. **διδάσκουσιν.** Contrast infra 325 B *τὰ μὲν ἄλλα διδάσκονται τοὺς υἱεῖς* and ibid. *τοὺς υἱεῖς διδάσκονται*, said of the parents as *διδάσκουσιν* (in the usual sense of *διδάσκονται*) is said here and in Meno 94 B. Similarly in Prot. 320 A *ἐπαίδευε* is used where we should expect *ἐπαιδεύετο*: cf. *ἐπαιδεύσατο* in Meno 93 D.

ἃ διδασκάλων ἔχεται. See note on 319 E supra.

7. **οὐκέτι μῦθον ἀλλὰ λόγον.** Gorg. 523 A *ὃν σὺ μὲν ἡγήσει μῦθον, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἐγὼ δὲ λόγον· ὡς ἀληθῆ γὰρ ὄντα σοι λέξω ἃ μέλλω λέγειν.*

13. **δικαιοσύνη—τὸ ὅσιον εἶναι.** Thus for the first time Protagoras definitely speaks of the virtues in language implying their unity: cf. 323 E. 325 A

15. **ἀνδρὸς ἀρετήν**: *ἀνδρός* is somewhat loftier and more impressive than *ἀνθρώπου* (cf. Rep. VIII 565 E *βίον ἀνδρὸς ἀφανίζων*). For the sentiment cf. Rep. VI 501 B *ξυμμιγνύντες τε καὶ κεραννύντες ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων τὸ ἀνδρείκελον, ἀπ' ἐκείνου τεκμαιρόμενοι, ὃ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐκάλεσεν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐγγιγνόμενον θεοειδές τε καὶ θεοείκελον.*

16. **μετὰ τούτου**: not *μεθ' οὗ*, see on 313 A *καὶ ἐν ᾧ.* For the use of *μετά* cf. Phaed. 69 A ff. (*μὴ*) *ᾖ ἐκεῖνο μόνον τὸ νόμισμα ὀρθόν,*

ἀνθ' οὗ δεῖ ἅπαντα ταῦτα καταλλάττεσθαι, φρόνησις, καὶ τούτου μὲν καὶ μετὰ τούτου ὠνούμενά τε καὶ πιπρασκόμενα τῷ ὄντι ᾖ καὶ ἀνδρεία κτλ.

19. **καὶ παῖδα καὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα**: nearly equivalent to 'not only child but etc.': *παῖδα* is put first as the natural object of *κολάζειν*—"et nos ergo manum ferulae subduximus" (Juv. I 15).

21. **ὑπακούῃ** is more than obey: the word means 'to hear and answer' (cf. Crito 43 A): tr. 'respond', sc. by becoming better (as explained in line 20).

325 B 22. **ὡς ἀνίατον ὄντα—ἀποκτείνειν**: Rep. III 410 A *τοὺς—κατὰ τὴν ψυχὴν κακοφυεῖς καὶ ἀνιάτους αὐτοὶ ἀποκτενοῦσι.* In the next line *αὐτοῦ* in *αὐτοῦ πεφυκότος* is still this 'one thing', viz. *ἀνδρὸς ἀρετή.*

25. **ὡς θαυμάσιοι γίγνονται.** The MSS have *ὡς θαυμασίως γίγνονται* which could only mean 'in what a strange way are produced'—a meaning irrelevant here. The point is that it is *θαυμαστὸν* if 'good men'—virtue having been proved to be teachable—teach their sons everything except virtue. *θαυμάσιοι* (with Kroschel and other editors) seems the simplest of the many emendations proposed: cf. Euthyd. 305 B *θαυμάσιοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες.* The mistake may have arisen from the influence of the common *θαυμασίως ὡς.* Next best is Hirschig's *θαυμασίως γίγνονται ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ* (cf. 328 E *οὐκ εἶναι ἀνθρωπίνην ἐπιμέλειαν ᾗ ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ γίγνονται*) or *θαυμασίως γίγνονται οἱ ἀγαθοὶ ἀγαθοί*: cf. Meno 89 B *οἱ ἀγαθοὶ ἀγαθοὶ γίγνονται* and Heindorf's emendation on 326 C below. As to *γίγνονται* "Saepius a Platone id quod argumentatione colligitur, *γίγνεσθαι* dicitur, ut p. 355 A *φημὶ ὑμῖν τούτου οὕτως ἔχοντος γελοῖον τὸν λόγον γίγνεσθαι ὅταν λέγητε κτλ.*, Euthyd. p. 298 E *οὐκοῦν ὁ κύων πατὴρ ὢν σός ἐστιν, ὥστε σὸς πατὴρ γίγνεται ὁ κύων*". Kroschel. The same use of *γίγνεσθαι* is common in Aristotle.

28. **τὰ μὲν ἄλλα ἄρα.** For the form of the sentence and for *ἄρα* here and in line 34 compare note on Crito 50 E *ἦ πρὸς μὲν ἄρα.*

29. **διδάσκονται** (but not of course *ἄρα*) is interrogative: so *οὐ διδάσκονται* in line 34.

30. **ἐφ' ᾧ.** This, and not *ἐφ' ὧν* (as asserted by Schanz) is after all the reading of B: see Adamson in Cl. Rev. VII p. 445. In itself, *ἐφ' ὧν* (so T) is not indefensible: *ἐφ' ὧν* (i.e. *ἐπὶ τούτων ἅ*) *κτλ.* would mean 'in the case of subjects which if they have not learnt' (*μὴ μαθοῦσι*), the latent *ἅ* depending on *μαθοῦσι.* This use of *ἐπὶ* with the genitive is common in Plato, e.g. Rep. VII 524 E *ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δακτύλου ἐλέγομεν.* But *ἐφ' ᾧ* (which Heindorf had already

conjectured) is simpler and better. For the misplacement of *τε* in *ἤ τε ζημία* see note on 316 D above.

33. **ὡς ἔπος εἰπεῖν** is to be taken with *ξυλλήβδην*, which goes with the verbal noun *ἀνατροπαί*: 'almost wholesale subversion of their house'. *ξυλλήβδην* means not *κατὰ σμικρόν*, but so as to embrace everything: cf. Rep. I 344 A—B *τυραννὶς ἣ οὐ κατὰ σμικρὸν τἀλλότρια καὶ λάθρᾳ καὶ βίᾳ ἀφαιρεῖται—ἀλλὰ ξυλλήβδην*, and Theognis 147 *ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή 'νι*. For *ὡς ἔπος εἰπεῖν* see on 317 A. 325 C

35. **οἴεσθαί γε χρή**: a way of answering one's own question: Crito 53 D, 54 B.

CHAPTER XV.

In this chapter Protagoras shews that the whole scheme of Athenian education is intended to teach *ἀρετή*.

1. **μέχρι οὗπερ ἂν ζῶσι**, i.e. *οἱ παιδευόμενοι*: in 326 D foll. it is shewn that education does not end when school is left, but goes on through life.

3. **ἐπειδὰν θᾶττον** seems not to occur elsewhere in the Platonic writings: in Alcib. I 105 A is *ἐὰν θᾶττον*. *τάχιστα* is more usual after such conjunctions. Kroschel quotes an imitation of this passage from De Rep. Laced. 2. 1 *ἐπειδὰν τάχιστα οἱ παῖδες αὐτοῖς τὰ λεγόμενα ξυνιῶσιν, εὐθὺς μὲν ἐπ' αὐτοῖς παιδαγωγοὺς θεράποντας ἐφιστᾶσιν, εὐθὺς δὲ πέμπουσιν εἰς διδασκάλων μαθησομένους καὶ γράμματα καὶ μουσικὴν καὶ τὰ ἐν παλαίστρᾳ*.

5. **ὅπως βέλτιστος**: so BT: there is no reason for inserting *ὡς* after *ὅπως* with Kroschel and Turner: *βέλτιστος* does not mean better than all others, but very good. 325 D

6. **παρ' ἕκαστον κτλ.** "Est eo ipso tempore quo quidque vel fit vel dicitur" Heindorf.

8. **τὸ μὲν δίκαιον κτλ.** Sauppe well quotes Ter. Ad. 417—418 where a father *νουθετεῖ* his son "Hoc facito—Hoc fugito—Hoc laudi est—Hoc vitio datur". Compare Horace Sat. I 4. 105 ff.

10. **τὰ μὲν ποίει, τὰ δὲ μὴ ποίει**: *τὰ μὲν* is not *δίκαιον, καλόν, ὅσιον*, but quite general: 'this do, that do not'. The *τάδε μὲν—τάδε δέ* of T is unnecessary; cf. *τὸ μὲν—τὸ δέ* in line 8. The symmetry of the sentence is worth noting (*a*, *b*, *b*, *a*): first *τὸ μὲν—τὸ δέ*, next *τόδε μὲν—τόδε δέ* twice, last *τὰ μὲν—τὰ δὲ*, the end recalling the beginning. Compare note on *καὶ κακὸν καὶ αἰσχρόν* in Crito 49 B.

ἐὰν μὲν ἑκὼν πείθηται: without apodosis: see Goodwin, Moods

and Tenses (1889) p. 179. This idiom occurs more than once in Homer: it is perhaps a remnant of the days when the conditional particles introduced a main sentence: certainly the Greeks were not conscious of any such ellipse as *εὖ ἕξει*.

11. **ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον.** *ξύλον* is 'a piece of wood', not necessarily a dead log, as appears from Hdt. III 47 *εἰρίοισι ἀπὸ ξύλου* (of the cotton tree) and other exx. in L. and S. The growing child is compared to a tree growing up and becoming crooked (note the present *διαστρεφόμενον—καμπτόμενον*). Plato frequently applies the metaphors 'crooked', 'warped' and the like to victims of vice and vicious education: compare Gorg. 525 A *πάντα σκολιὰ ὑπὸ ψεύδους καὶ ἀλαζονείας*. Theaet. 173 A *σμικροὶ δὲ καὶ οὐκ ὀρθοὶ τὰς ψυχάς*.

12. **εὐθύνουσιν—πληγαῖς.** Cf. Arist. *Ἀθην. πολιτ.* Ch. 8 *τοὺς ἁμαρτάνοντας ηὔθυνεν κυρία οὖσα τοῦ ζημιοῦν καὶ κολάζειν* (of the Areopagitic council). For *εὐθύνειν* (here passing into the meaning of 'chastise') see note on 324 A *οὐδεὶς γὰρ κολάζει*. To illustrate *πληγαῖς* Sauppe quotes the well-known line of Menander *ὁ μὴ δαρεὶς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται*.

13. **εἰς διδασκάλων πέμποντες.** It appears from 326 C that there was no regular age for going to school; the parents decided in each case. Plato ordains (Laws VII 809 E) that children shall learn *γράμματα* (i.e. reading and writing, ibid. 810 B) from 10 to 13, and the lyre from 13 to 16.

πολὺ μᾶλλον—εὐκοσμίας. Protagoras' description of the aim of Athenian education agrees with the account of the *Δίκαιος λόγος* in the Clouds 961 foll.

325 E 17. **ὥσπερ τότε:** supra 325 C *ἐπειδὰν θᾶττον συνιῇ τις τὰ λεγόμενα*.

18. **ἐπὶ τῶν βάθρων:** i.e. as they sit on the benches: cf. above 315 C. *παρατιθέασιν* represents the works of the poets as intellectual food: cf. Theaet. 157 C *παρατίθημι ἑκάστων τῶν σοφῶν ἀπογεύσασθαι*.

19. **ποιητῶν ἀγαθῶν:** Homer especially, and also Hesiod, Theognis, Phocylides. Compare Laws VII 810 E, from which passage it also appears that extracts were frequently made for committing to memory (*ἐκμανθάνειν*).

20. **ἀναγκάζουσιν:** *μετὰ λύπης γὰρ ἡ μάθησις*: Arist. Pol. VIII 1339ᵃ 28 (quoted by Sauppe). So Niceratus in Xenophon Symp. III 5 says that his father *ἠνάγκασέ με πάντα τὰ Ὁμήρου ἔπη μαθεῖν*.

21. **διέξοδοι** means finished narratives or descriptions (cf. *λόγῳ διεξελθών* and *διεξιέναι* in 320 C). It is to be noted that so far we have not got beyond *ποίησις ψιλή* (i.e. unaccompanied by music): lyric poetry begins to be studied when the lyre has been learnt (line 26). 326 A

24. **ἕτερα τοιαῦτα**: for the phrase see on Apol. 26 A. The accusative (internal) depends on *ἐπιμελοῦνται* as in 325 C *ἐπιμελοῦνται πᾶσαν ἐπιμέλειαν* and Laws VII 812 E *ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ παιδευτὴς ἐπιμελείσθω*: the whole phrase is equivalent to *ἑτέραν τοιαύτην σωφροσύνης τε ἐπιμέλειαν ποιοῦνται.* Verbs taking the external object in the genitive or dative are not precluded from taking the internal object in the accusative.

28. **εἰς τὰ κιθαρίσματα ἐντείνοντες.** *ἐντείνειν εἰς* is to stretch into, i.e. to 'put into': whence *ἐντείνειν ἐς κύκλον χωρίον τρίγωνον* 'to describe a triangle in a circle' (Meno 87 A); *περὶ γάρ τοι τῶν ποιημάτων ὧν πεποίηκας ἐντείνας τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους* of adapting to metre (Phaed. 60 D); and here of accompanying poems on the lyre: the boys learn the poems and tunes (made by the poet) together, while the Citharist plays the lyre. Plato in the Laws VII 812 D foll. requires the *κιθαρίσματα* to be identical with the tune to which the poem is sung: *δεῖ—τοῖς φθόγγοις τῆς λύρας προσχρῆσθαι—τόν τε κιθαριστὴν καὶ τὸν παιδευόμενον, ἀποδιδόντας πρόσχορδα τὰ φθέγματα τοῖς φθέγμασι· τὴν δ' ἑτεροφωνίαν καὶ ποικιλίαν τῆς λύρας, ἄλλα μὲν μέλη τῶν χορδῶν ἱεισῶν, ἄλλα δὲ τοῦ τὴν μελῳδίαν ξυνθέντος ποιητοῦ—πάντα τὰ τοιαῦτα μὴ προσφέρειν κτλ.* 326 B

ῥυθμούς τε καὶ ἁρμονίας. *ῥυθμοί* times or rhythms (cf. Rep. III 399 E foll.), *ἁρμονίαι* scales (ibid. 398 D foll.). *ῥυθμός* and *ἁρμονία* between them make up *μουσική* in the narrower sense: see Symp. 187 A foll., where music is defined as *περὶ ἁρμονίαν καὶ ῥυθμὸν ἐρωτικῶν ἐπιστήμη—περὶ ἁρμονίαν* since it reconciles *ὀξύ* and *βαρύ*, *περὶ ῥυθμόν* since it reconciles *ταχὺ* and *βραδύ*.

29. **οἰκειοῦσθαι ταῖς ψυχαῖς τῶν παίδων.** Sauppe quotes Rep. III 401 D *κυριωτάτη ἐν μουσικῇ τροφή, ὅτι μάλιστα καταδύεται εἰς τὸ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ὅ τε ῥυθμὸς καὶ ἁρμονία καὶ ἐρρωμενέστατα ἅπτεται αὐτῆς.*

30. **εὐρυθμότεροι καὶ εὐαρμοστότεροι.** See Rep. III 400 C foll., where, after it is shewn that *τὸ εὔρυθμον* and *τὸ εὐάρμοστον* imply *εὐλογία*, Plato continues (400 D) *εὐλογία ἄρα καὶ εὐαρμοστία καὶ εὐσχημοσύνη καὶ εὐρυθμία εὐηθείᾳ ἀκολουθεῖ, οὐχ ἣν ἄνοιαν οὖσαν ὑποκοριζόμενοι καλοῦμεν ὡς εὐήθειαν, ἀλλὰ τὴν ὡς ἀληθῶς εὖ τε καὶ καλῶς τὸ ἦθος κατεσκευασμένην διάνοιαν.*

34. **εἰς παιδοτρίβου**: Protagoras passes to *γυμναστική*, the second great division of Greek education: Rep. II 376 E.

35. **ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ**. Plato asserts that the true object of *γυμναστική* is not to cultivate the body, but to educate the soul to the proper mean between hardness and softness: Rep. III 410 C foll. On the soul as the mistress of the body see Phaedo ch. 43.

326 C 39. **μάλιστα οἱ μάλιστα δυνάμενοι**. The first *μάλιστα* is due to Heindorf: it is necessary to the meaning. Most of the editors insert the word *μάλιστα* not after *ποιοῦσιν* but after *δυνάμενοι*, explaining its loss by the presence of *μάλιστα* following: but it comes (we think) more naturally after *ποιοῦσιν*.

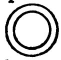
42. **ἐκ διδασκάλων ἀπαλλαγῶσιν**: *ἐκ* is rejected by Cobet (cf. Gorg. 514 C *ἐπειδὴ τῶν διδασκάλων ἀπηλλάγημεν*): but the phrase is just as stereotyped as *εἰς διδασκάλων*, to which (in line 40) it forms an appropriate contrast—in neither of the two cases were the Greeks (in all probability) conscious in common parlance of an ellipse. Sauppe quotes a fragment of Ar. Banqueters 42 *οὐκ εὐθὺς ἀπεδίδρασκες ἐκ διδασκάλου*, Plutus 84 *ἐκ Πατροκλέους ἔρχομαι*, and other parallels.

43. **ἀναγκάζει μανθάνειν**: hardly to be taken literally, but only in the sense that ignorance was no excuse for breaking the laws.

44. **κατὰ τούτους ζῆν**. After *ζῆν* occur in the MSS the words *κατὰ παράδειγμα*. "Facile succurrat cuivis *κατὰ τούτους ζῆν καθάπερ παράδειγμα*—quamquam talia notanda potius quam statim corrigenda" says Heindorf. Most recent editors bracket or reject the words, which are open to objection on several grounds, that the laws are not an example but a *rule* of life, and Plato does not use *παράδειγμα* precisely in this way, as well as from the harsh omission of *ὡς*. The suggestion of Sauppe that the words are a gloss on *κατὰ τούτους* by a scribe referring to the illustration which follows—'as for example'—has much probability.

326 D 45. **γραμματισταί**: see on *γραμματιστοῦ* 312 B.

46. **ὑπογράψαντες γραμμὰς τῇ γραφίδι** should be understood of tracing (by dots or otherwise) the outlines of the lines (*γραμμαί*) which form letters. These outlines would be filled up by the pupil: see Blümner, Griechische Privataltherthümer p. 315. The usual view (since Heindorf) has been to regard the *γραμμαί* as horizontal lines ruled for guidance; "ut pueri in schola directe s. ad lineam scribere iubentur, ita in vita quae agunt ad legis normam iis dirigenda sunt", Kroschel. Such a view is however inconsistent with

the meaning of *ὑπογράφειν* and of *ὑφήγησις*, and (in view of Plato's statements as to the nature of Law) renders the simile inexact. *ὑπογράφειν* in Plato regularly refers to an outline drawing (as *ὑποτυποῦσθαι* to moulding in outline Tim. 76 E) and is opposed to *ἀπεργάσασθαι* and (in Aristotle) to *ἀναγράφειν*, e.g. Rep. VIII 548 C—D *οὐκοῦν—αὕτη μὲν ἡ πολιτεία οὕτω γεγονυῖα καὶ τοιαύτη ἄν τις εἴη, ὡς λόγῳ σχῆμα πολιτείας ὑπογράψαντα μὴ ἀκριβῶς ἀπεργάσασθαι διὰ τὸ ἐξαρκεῖν μὲν ἰδεῖν καὶ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς τόν τε δικαιότατον καὶ τὸν ἀδικώτατον*, and Theaet. 172 E, where a litigant's *ἀντωμοσία* is called *ὑπογραφή*—a sort of outline drawing *ὧν ἐκτὸς οὐ ῥητέον*, but which his speech must simply *ἀπεργάσασθαι*. *ὑφηγεῖσθαι* is similarly used, only with the added idea of guiding: e.g. Rep. III 403 D—E *οὐκοῦν εἰ τὴν διάνοιαν ἱκανῶς θεραπεύσαντες παραδοῖμεν αὐτῇ τὰ περὶ τὸ σῶμα ἀκριβολογεῖσθαι, ἡμεῖς δὲ ὅσον τοὺς τύπους ὑφηγησαίμεθα—ὀρθῶς ἂν ποιοῖμεν*; and Laws X 890 C *δεῖ ταῦτα οὕτω πράττειν διανοουμένους ὅπηπερ ἂν ὁ νομοθέτης ὑφηγήσηται γράφων*. The point of the simile is this. As the child draws his pen between the outlines of the lines forming letters (making e.g. into), so we must keep our actions between certain outlines, which are the laws. Plato invariably regards *νόμοι* as only *τύποι*, within which our actions should fall: cf. Rep. II 383 C *παντάπασιν—ἔγωγε τοὺς τύπους τούτους συγχωρῶ, καὶ ὡς νόμοις ἂν χρῴμην* (whence *νόμους ὑπογράφειν* here and in Laws V 734 E): see also Polit. 294 A foll. *τὸ δ' ἄριστον οὐ τοὺς νόμους ἐστὶν ἰσχύειν, ἀλλ' ἄνδρα τὸν μετὰ φρονήσεως βασιλικόν—ὅτι νόμος οὐκ ἄν ποτε δύναιτο τό τε ἄριστον καὶ τὸ δικαιότατον ἀκριβῶς πᾶσιν ἅμα περιλαβὼν τὸ βέλτιστον ἐπιτάττειν. αἱ γὰρ ἀνομοιότητες τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν πράξεων—οὐδὲν ἐῶσιν ἁπλοῦν ἐν οὐδενὶ περὶ ἁπάντων καὶ ἐπὶ πάντα τὸν χρόνον ἀποφαίνεσθαι τέχνην οὐδ' ἡντινοῦν*—for which reason in the Republic (VI 497 D) there must always be a power above the laws. The explanation which we have given does not disagree with the account of Seneca in his Epistles XV 2. 51 "Pueri ad praescriptum discunt. Digiti illorum tenentur et aliena manu *per literarum simulacra* ducuntur": it is supported by Quintilian I 1. 27 "cum vero iam ductus sequi coeperit, non inutile erit eas (sc. literas) tabellae quam optime insculpi, ut *per illos velut sulcos* ducatur stilus". It is probable that both these authors had the present passage in view.

It should be noted that *γράφειν νόμους* was a regular phrase: compare the image in Rep. VI 501 A.

49. **ὡς δὲ καί.** ὡς for *οὕτως* is rare in Attic prose: Heindorf quotes (inter alia) Rep. VII 530 D *κινδυνεύει ὡς πρὸς ἀστρονομίαν ὄμματα πέπηγεν, ὣς πρὸς ἐναρμόνιον φορὰν ὦτα παγῆναι.* For *δέ* see above on 318 C.

326 E 54. **εὐθῦναι** regularly denotes the 'putting straight' or examination of a magistrate when his office expired. It is not clear whether Protagoras' philological zeal does not cause him to stretch a point in giving to the word a wider signification: but see on *εὐθύνουσιν* in 325 D.

CHAPTER XVI.

Protagoras at last comes to the difficulty raised by Socrates in 319 E. Virtue having been proved to be teachable, it is only from a lack of natural aptitude that good men's sons sometimes turn out badly: compared with men who have never been taught virtue, even they are good. Protagoras concludes with a manifest bid for pupils.

4. **ἔμπροσθεν**: viz. at 324 E.

327 A 6. **οὐδένα δεῖ ἰδιωτεύειν**: equivalent to *πάντας δεῖ εἶναι δημιουργούς*: no one must be a layman in *ἀρετή*.

12. **ἐδίδασκε καὶ ἐπέπληττε τὸν μὴ καλῶς αὐλοῦντα.** As *ἐδίδασκε* is the important word, *ἐπέπληττε* has no effect on the construction, but is in effect enclitic: see on 317 C *ἐνδείξασθαι καὶ καλλωπίσασθαι.*

327 B 19. **εἰ οὖν οὕτω.** *οὖν* marks the reversion to the original protasis, viz. *εἰ μὴ οἷόν τ' ἦν—καὶ τοῦτο κτλ.*, from *λυσιτελεῖ* to *νόμιμα* being parenthetical: it therefore seems better to print a colon rather than a full stop after *νόμιμα.*

327 C 24. **ἐλλόγιμος ηὐξήθη.** Proleptic adjectives with *αὐξάνω* are common: Heindorf cites (inter alia) Rep. VIII 565 C *τοῦτον τρέφειν τε καὶ αὔξειν μέγαν.*

27. **ἀλλ' οὖν αὐληταί γ' ἄν**: *γ' ἄν* for *γοῦν* was Shilleto's conjecture, which can hardly fail to be right. *ἀλλ' οὖν—γε* is an emphatic 'but at all events': cf. Gorg. 496 D *μανθάνω· ἀλλ' οὖν τό γε πεινῆν αὐτὸ ἀνιαρόν.*

29. **οὕτως οἴου καὶ νῦν.** Sauppe's *ᾧου κἂν νῦν* seems to be quite needless: the conclusion is naturally put as a command—'so in the present case, you are to think'.

30. **τῶν ἐν νόμοις καὶ ἀνθρώποις.** So BT. *ἀνθρώποις* in this emphatic sense is a little awkward with *ἀνθρώπους* two lines below

and *ἀνθρώποις* said seven lines below of savages (though the word is qualified in both cases), but the text is probably right: cf. 323 C *ἀναγκαῖον οὐδένα ὅντιν' οὐχὶ ἀμῶς γέ πως μετέχειν αὐτῆς* (sc. *τῆς δικαιοσύνης*), *ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις*. Of the suggested emendations the most reasonable is perhaps Sauppe's *ἐν νόμοις καὶ ἐννόμοις ἀνθρώποις*—which he has now given up in favour of the MSS reading.

31. **αὐτὸν** is not emphatic: to be *δίκαιος* is to be a *δημιουργὸς δικαιοσύνης*, cf. 326 E *τῆς ἀρετῆς—οὐδένα δεῖ ἰδιωτεύειν*.

33. **μήτε—μήτε—μήτε—μηδέ.** *μηδέ* introduces the climax: see note on *οὔτε—οὐδέ γε* in Apol. 19 D and Cope on Arist. Rhet. I 4. 4. Presently *ἀλλ' εἶεν* is used rather than *ἀλλ' εἰσί* (in spite of *ἐστίν* in line 33) because the hypothetical nature of the case is becoming more prominent. For the passage of a relative clause into a main clause (*οἵ* is not to be repeated after *ἀλλά*) see on 313 A. 327 D

35. **ἀλλ' εἶεν ἄγριοί τινες.** It appears not only from Athenaeus (V 218 D), but from Suidas and others that the play in question was called *Ἄγριοι*. The few fragments of it which remain (see Kock's Comicorum Atticorum Fragmenta I pp. 146—150) give us no indication of the plot or treatment. The probability is that the *Ἄγριοι* formed the chorus (compare the names *Νεφέλαι*, *Βάτραχοι* etc.), "ad quos"—as we should infer from the words of Plato—"Athenienses quidam, pauci sine dubio, vitae civilis in sua urbe pertaesi (*μισάνθρωποι*) sicut Pithetaerus et Euelpides, accedebant imprudenter sperantes se inter homines immanes meliorem iustioremque quam in civitate sua vitam inventuros esse" (Kock). Plato was perhaps thinking of the same play again in Rep. VI 496 D *ὥσπερ εἰς θηρία ἄνθρωπος ἐμπεσών, οὔτε ξυναδικεῖν ἐθέλων οὔτε ἱκανὸς ὢν εἷς πᾶσιν ἀγρίοις ἀντέχειν*.

οἷοί περ οὓς πέρυσιν: so BT, and there is no sufficient reason for altering the text to *οἵους πέρυσιν* (with Sauppe, after Athenaeus V 218 D) or *οἵους περ πέρυσιν* with Schanz. Plato does not always avail himself of the liberty of attraction: a parallel is quoted from Crat. 432 E *ἵνα κομιδῇ ᾖ τοιοῦτον οἷόν περ οὗ ὄνομά ἐστιν*.

36. **πέρυσιν.** Athenaeus V 218 D *ἐδιδάχθησαν δὲ οἱ Ἄγριοι ἐπ' Ἀριστίωνος ἄρχοντος*, i.e. Ol. 89 4=421/420 B.C. For the bearing of the date of the *Ἄγριοι* on the question when the dialogue of the Protagoras is assumed to have taken place see Introd. p. xxxvii.

Φερεκράτης. The fragments of Pherecrates—a poet of the old comedy who gained his first victory in 438 B.C.—are given in Kock's Comicorum Atticorum Fragmenta I pp. 145—209.

ἐδίδαξεν ἐπὶ Ληναίῳ. The *Λήναιον* (also called *λίμναι* and *τέμενος τοῦ Διονύσου*) was an enclosure sacred to Dionysus on the south-east slope of the Acropolis. Compare Photius s.v. *Λήναιον· περίβολος μέγας Ἀθήνησιν, ἐν ᾧ τοὺς ἀγῶνας ἦγον, πρὸ τοῦ τὸ θέατρον οἰκοδομηθῆναι, ὀνομάζοντες ἐπὶ Ληναίῳ.* The phrase 'at Lenaeum' seems to have survived even after all plays were given in the Dionysiac theatre, as by this time they were, and to have been understood as equivalent to 'at the Lenaean festival' (cf. Ar. Ach. 504 *οὑπὶ Ληναίῳ τ' ἀγών*), for which the expressions *ἐν Ληναίοις* and (*ἐδιδάχθη*) *εἰς Λήναια* are more usual in the *didascaliae* (see Müller's Bühnenalterthümer p. 316 note 3). The Lenaea took place in the month Gamelion.

38. **ὥσπερ οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ χορῷ**, sc. *γενόμενοι*. *γίγνεσθαι ἐν* is 'to come to be in or among', 'to fall among'. *ἐν τῷ προθύρῳ ἐγενόμεθα* of 314 C is the same idiom.

μισάνθρωποι. So the MSS. The various suggested emendations (*ἡμιάνθρωποι* Heinrich, *μιξάνθρωποι* Jacobs, *μεσάνθρωποι* Lehrs) proceed on the supposition that the word is an epithet of the *ἄγριοι*, which is most improbable: "alii sunt *ἄγριοι*, alii *μισάνθρωποι*, neque in illa sermonis iunctura" (sc. if we regard the *ὥσπερ* clause as explaining *τοῖς τοιούτοις*) "scribendum *ὥσπερ* sed *οἷοί περ* fuit" (Heindorf).

39. **Εὐρυβάτῳ καὶ Φρυνώνδᾳ.** Two proverbial scoundrels of real life: see Suidas s. vv. *Εὐρύβατος πονηρός, ἀπὸ τοῦ πεμφθέντος ὑπὸ Κροίσου ἐπὶ ξενολογίαν μετὰ χρημάτων, ὥς φησιν Ἔφορος, εἶτα μεταβαλομένου πρὸς Κῦρον· ἦν δὲ Ἐφέσιος κτλ. Φρυνώνδας τῶν ἐπὶ πονηρίᾳ διαβεβοημένων, ὃς ξένος ὢν κατὰ τὰ Πελοποννησιακὰ διέτριβεν Ἀθήνησιν·—ἐκ τούτου τοὺς πονηροὺς Φρυνώνδας καλοῦσι.* They are frequently mentioned in Greek literature: see Blaydes on Ar. Thesm. 861. Blaydes remarks that *-ώνδας* is a Boeotian termination: cf. *Ἐπαμεινώνδας, Χαρώνδας* and the like.

327 E 42. **οὐδείς σοι φαίνεται εἶναι.** *εἶναι* is Heindorf's emendation for *εἶθ'* of the Bodleian. For the asyndeton with *ὥσπερ* see above on 311 E.

43. **τίς διδάσκαλος τοῦ ἑλληνίζειν.** The same illustration occurs in Alc. I 111 A.

328 A 48. **τούτους ἔτι τίς ἂν διδάξειεν** repeats *τίς ἂν—διδάξειεν τοὺς τῶν χειροτεχνῶν υἱεῖς*: and *οὐ ῥᾴδιον οἶμαι εἶναι—τούτων διδάσκαλον φανῆναι* is a variety on *οὐδ' ἂν εἷς φανείη*, which the *οὐδέ γ' ἂν* of line 44 might lead us to expect would be repeated—but the sentence is a

slight anacoluthon. This is better than to take *ἂν* of *οὐδέ γ' ἂν* in line 44 with *εἶναι* of line 49.

51. **οὕτω δὲ ἀρετῆς.** On *οὕτω δέ* see above note on 318 C.

52. **κἂν εἰ**: *κἂν* = *καὶ εἰ* is somewhat rare in Plato, e.g. Meno 72 C *κἂν εἰ πολλαὶ καὶ παντοδαπαί εἰσιν, ἕν γέ τι εἶδος ἅπασαι ἔχουσιν*: it is extremely common in Aristotle. The *ἂν* shews that the idiom must have arisen from cases where the apodosis contained a verb with which *ἂν* could go, e.g. *κἂν εἰ ἀποθνήσκοι, εὖ ἔχοι.* Such cases as Symp. 185 A *κἂν εἴ τις—ἐξαπατηθείη, καλὴ ἡ ἀπάτη*, where the verb after *εἰ* is in the optative, preserve traces of the origin of the construction.

55. **ὀνῆσαί τινα πρός.** *ὀνῆσαι* is Dobree's correction for *νοῆσαι*: cf. Rep. X 601 D *εἴπερ οἷός τ' ἦν πρὸς ἀρετὴν ὀνῆσαι ἀνθρώπους.* 328 B

58. **τὸν τρόπον τῆς πράξεως τοῦ μισθοῦ.** Aristotle Eth. Nic. IX 2. 1164ª 24 *ὅπερ φασὶ καὶ Πρωταγόραν ποιεῖν· ὅτε γὰρ διδάξειεν ἁδήποτε, τιμῆσαι τὸν μαθόντα ἐκέλευεν ὅσου δοκεῖ ἄξια ἐπίστασθαι καὶ ἐλάμβανε τοσοῦτον.* This is more than Plato says: see next note.

60. **ἀποδέδωκεν**: but *κατέθηκεν* (gnomic aorist) two lines lower down. It is not necessary to reject *ἀποδέδωκεν* (with Sauppe and Schanz) or to read *ἀπέδωκεν* (with Kroschel and Kral). *ἀποδέδωκεν* is hardly to be explained as a gnomic perfect (Goodwin), certain examples of which are rare, if not unknown, but is to be taken in its natural sense: 'if he prefers, he has already paid...if not etc.': this is also Heindorf's view. Unless the pupil had *paid in advance*, Protagoras left the fee to his own conscience and (according to his own account, *ὥστε καὶ αὐτῷ δοκεῖν τῷ μαθόντι*) generally fared better, even though (if Diogenes Laertius IX 52 may be trusted) his fee was 100 minae. If Protagoras made no bad debts, he escapes the censure of Plato in Gorgias 519 C, where it is said that, if teachers of *δικαιοσύνη* do not receive their fees, it only shews that they have failed to teach their subject and deserve no fees.

61. **ἐλθὼν εἰς ἱερόν.** "Tactis sacris aramve tenentes veteres iurare satis est notum" Heindorf, quoting Aeschin. in Timarch. § 114 *λαβὼν εἰς τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα τὰ ἱερὰ καὶ ὀμόσας μὴ λαβεῖν δῶρα—εἰληφὼς ἠλέγχθη.* 328 C

69. **τῶνδε.** Protagoras is more encouraging than Socrates in 319 E.

CHAPTER XVII.

Here begins Socrates' criticism of Protagoras' speech. The question is first raised—Is Virtue one, or many? The connexion between this question and the speech of Protagoras is that if Virtue has a unity in knowledge, it is teachable, otherwise not: see Introd. p. xx.

328 D 2. **ἐπιδειξάμενος.** *ἐπιδείκνυσθαι* and *ἐπίδειξις* are regularly used of a Sophistic display: e.g. Gorg. 447 A *πολλὰ γὰρ καὶ καλὰ Γοργίας ἡμῖν ὀλίγον πρότερον ἐπεδείξατο*, Crat. 384 B *τὴν πεντηκοντάδραχμον ἐπίδειξιν*. *ἐπιδείκνυμι* is also sometimes used in the same way, e.g. Euthyd. 274 D and infra 347 B: in 320 C above *ἀλλ' ἐπίδειξον* is intended to suggest this meaning, which comes out more clearly in *ἐπιδείξω* two lines below.

3. **ἐπὶ μὲν πολὺν χρόνον** goes with *ἔβλεπον* and *ἔτι* with *κεκηλημένος*.

8. **ὦ παῖ Ἀπολλοδώρου**: with mock solemnity: so 335 D *ὦ παῖ Ἱππονίκου*, Rep. II 368 A *ὦ παῖδες ἐκείνου τἀνδρός*.

9. **ὧδε** in the sense of *δεῦρο* is noted as a Platonic idiom by the lexicographers. The usage is found in tragedy, but no other example is quoted from Plato.

328 E 12. **ἀνθρωπίνην ἐπιμέλειαν**: cf. Meno 99 E *ἀρετὴ ἂν εἴη οὔτε φύσει οὔτε διδακτόν, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ παραγιγνομένη ἄνευ νοῦ*.

15. **ἐπεκδιδάξει—ἐξεδίδαξεν**: see on 311 A.

329 A 17. **τάχ' ἂν καὶ τοιούτους λόγους**: *καί* goes with *τοιούτους*—'even such', 'just such': *τούτου* should not be inserted (with Sauppe, Schanz, Kral) before *τοιούτους*.

20. **ὥσπερ βιβλία.** Hermann wished to read *οὐχ ὥσπερ βιβλία*, since the orators do make a speech when spoken to: but the point is that like books they do not answer the questions asked, or put questions themselves, as the true dialectician does: cf. Phaedr. 275 D *δεινὸν γάρ που—τοῦτ' ἔχει γραφή, καὶ ὡς ἀληθῶς ὅμοιον ζωγραφίᾳ. καὶ γὰρ τὰ ἐκείνης ἔκγονα ἕστηκε μὲν ὡς ζῶντα, ἐὰν δ' ἀνέρῃ τι, σεμνῶς πάνυ σιγᾷ. ταὐτὸν δὲ καὶ οἱ λόγοι· δόξαις μὲν ἂν ὥς τι φρονοῦντας αὐτοὺς λέγειν, ἐὰν δέ τι ἔρῃ τῶν λεγομένων βουλόμενος μαθεῖν, ἕν τι σημαίνει μόνον ταὐτὸν ἀεί*: infra 347 E and Hipp. Min. 365 D *τὸν μὲν Ὅμηρον—ἐάσωμεν, ἐπειδὴ καὶ ἀδύνατον ἐπανερέσθαι, τί ποτε νοῶν ταῦτα ἐποίησε τὰ ἔπη*. A similar objection applies to laws: see Polit. 294 A (quoted above on 326 D).

22. **ὥσπερ τὰ χαλκία.** The MSS have *χαλκεῖα*, but (as Kro-

schel points out) in Crat. 430 A εἴ τι χαλκίον κινήσειε κρούσας. χαλκεῖα would mean 'smithies'.

23. **μακρὸν ἠχεῖ καὶ ἀποτείνει**: ἀποτείνει is used absolutely as in Gorg. 458 B καὶ νῦν ἴσως πόρρω ἀποτενοῦμεν. Compare Euthyd. 300 B ὅταν οὖν λίθους λέγῃς καὶ ξύλα καὶ σιδήρια, οὐ σιγῶντα λέγεις; οὔκουν ἅ γε ἐγώ, ἔφη, παρέρχομαι ἐν τοῖς χαλκείοις (MSS. χαλκίοις), ἀλλὰ φθεγγόμενα καὶ βοῶντα μέγιστον τὰ σιδήρια λέγει.

25. **δόλιχον κατατείνουσι τοῦ λόγου.** δολιχὸν is the reading of B and T, but (1) the adjective δολιχός seems to be exclusively poetic, the word surviving in Plato's time only in the form δόλιχος for δολιχὸς δρόμος (cf. for the change of accent κάκη by κακή, Φαῖδρος by φαιδρός and the like): (2) δολιχὸς τοῦ λόγου would be a rare construction, though not without parallels, e.g. πολλὴν τῆς χώρας in Xen. Cyrop. III 2. 2 and τῆς μαρίλης συχνήν in Ar. Ach. 350: ἀμήχανον τῆς εὐδαιμονίας of Apol. 41 C is different: (3) after the expressive simile which we have had, 'a long speech' sounds very weak. On the other hand δόλιχος τοῦ λόγου, the suggestion of Stephanus, is strongly supported by 335 E where Socrates compares Protagoras, because he plays the ῥήτωρ and not the dialectician, to a δολιχόδρομος: νῦν δ' ἐστὶν ὥσπερ ἂν εἰ δέοιό μου Κρίσωνι τῷ Ἱμεραίῳ δρομεῖ ἀκμάζοντι ἕπεσθαι ἢ τῶν δολιχοδρόμων τῳ ἢ τῶν ἡμεροδρόμων διαθεῖν τε καὶ ἕπεσθαι, and the editors quote a number of parallels to the metaphor, such as Plut. Phoc. 23. 3 καλῶς ἔφη πρὸς τὸ στάδιον, τὸν δὲ δόλιχον τοῦ πολέμου φοβοῦμαι; Epicrates in Kock's Com. Att. Frag. Vol. II p. 283 ἐπεὶ δὲ δόλιχον τοῖς ἔτεσιν ἤδη τρέχει, Ar. Clouds 430 τῶν Ἑλλήνων εἶναί με λέγειν ἑκατὸν σταδίοισιν ἄριστον and Frogs 91 πλεῖν ἢ σταδίῳ λαλίστερα, Eupolis (Kock l. c. I p. 281) (of Pericles) ὁπότε παρέλθοι δ' ὥσπερ ἀγαθοὶ δρομῆς ἐκ δέκα ποδῶν ᾕρει λέγων τοὺς ῥήτορας. Dropping the sporting metaphor we may say 'spin out a league of verbiage against you'. The δόλιχος was 24 στάδια, the στάδιον being covered 12 times both ways: cf. Pind. Ol. III 33.

27. **ὡς αὐτὰ δηλοῖ.** The MSS read αὐτά, which most recent editors change to αὐτό with Stephanus, regarding the idiom as analogous to that in 324 A αὐτό σε διδάξει, but in this idiomatic use of αὐτό the verb is generally, if not always, in the future. αὐτό που λέγει in Ar. Eq. 204 and the cases quoted by Blaydes in loc. are different, since in each case αὐτό has a *definite* antecedent expressed. ὡς αὐτὰ δηλοῖ is simply as 'things themselves' i.e. 'as facts show': the reference is to the speech which Protagoras has just delivered. 329 B

Compare Arist. Pol. IV 12. 1331ᵃ 21 *δῆλον ὡς αὐτὰ προκαλεῖται κτλ.* and (with Heindorf) Xen. Cyr. VI 1. 7 *οὐκ οἶδα μὲν ἔγωγε, εἴ τι δεῖ λόγων, ὅπου αὐτὰ τὰ ἔργα δείκνυσι τὸ κράτιστον.*

31. **εἴ μοι ἀποκρίναιο τόδε.** The optative follows *σμικροῦ τινὸς ἐνδεὴς εἰμι πάντ' ἔχειν* as virtually equivalent to *πάντ' ἂν ἔχοιμι* (Heindorf).

32. **εἴπερ ἄλλῳ τῳ ἀνθρώπων πειθοίμην ἄν, καὶ σοὶ πείθομαι.** The fulness of expression is no doubt intentional: Socrates politely dwells upon his compliment. The objections to the syntax are twofold: (1) *ἄν* with the optative in protasis; (2) *εἴπερ* (in clauses of this kind) with its verb expressed. Cases of the potential optative in the protasis are given by Goodwin MT. p. 192 (e.g. Xen. Mem. I 5. 3 *εἴ γε μηδὲ δοῦλον ἀκρατῆ δεξαίμεθ ἄν, πῶς οὐκ ἄξιον αὐτόν γε φυλάξασθαι τοιοῦτον γενέσθαι;*): for *εἴπερ* with verb expressed Heindorf cites Meno 98 B *ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο φαίην ἂν εἰδέναι (ὀλίγα δ' ἂν φαίην) ἓν δ' οὖν καὶ τοῦτο ἐκείνων θείην ἂν ὧν οἶδα.* Socrates' *νῦν δὲ πέπεισμαι* (hardly serious) in 328 E is not inconsistent with *πειθοίμην ἄν,* since he at once qualifies his assent by *πλὴν σμικρόν τί μοι ἐμποδών*: it is sufficiently represented here by *καὶ σοὶ πείθομαι.* We therefore agree with Heindorf, Wayte, and Turner in retaining the MSS reading: other editors mostly read either *εἴπερ ἄλλῳ τῳ ἀνθρώπων πειθοίμην ἂν καὶ σοί*, or drop *πειθοίμην ἂν* and retain *καὶ σοὶ πείθομαι.*

329 C 35. **ἔλεγες γάρ**: 322 C *δικαιοσύνη* and *αἰδώς* are looked on as two *distinct* virtues.

36. **πολλαχοῦ**: 324 E—325 A: cf. 323 A and E.

CHAPTER XVIII.

Socrates elicits from Protagoras (1) that while Virtue as a whole is one, the single virtues differ from each other and form the whole like the parts of the face: that it is possible to possess one virtue without possessing all: and that in all there are five virtues, justice, temperance, holiness, bravery, wisdom, of which the last is greatest (329 D—330 A): (2) that the virtues differ from each other not only in themselves, but in their *δύναμις* (330 A—330 B): (3) that justice is just, and holiness holy (330 B—330 E). The refutation of Protagoras does not begin till the next chapter.

329 D 4. **προσώπου**: *προσώπου* is treated as an abstract conception—'parts of face': cf. *ψυχή* in 313 C *κάπηλος τῶν ἀγωγίμων ἀφ' ὧν ψυχὴ τρέφεται*: Rep. IV 435 C *εἰς φαῦλόν γε αὖ—σκῶμμα ἐμπεπτώκαμεν περὶ*

ψυχῆς, εἴτε ἔχει τὰ τρία εἴδη ταῦτα ἐν αὐτῇ εἴτε μή. In Aristotelian language, the face is ἀνομοιομερές.

7. **ἀλλήλων καὶ τοῦ ὅλου**: so the MSS and Heindorf (who suggests ἀλλήλων τε καὶ τοῦ ὅλου): recent editors mostly omit either ἀλλήλων or τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων. τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων should be taken quite generally, τῶν ἑτέρων (and thus, by implication, τὰ ἕτερα) having its meaning defined by the clause ἀλλήλων καὶ τοῦ ὅλου. τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων could be dropped without injury to the sense, but hardly ἀλλήλων: without ἀλλήλων Plato would have written οὐδὲν διαφέρει τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου καὶ τοῦ ὅλου: cf. 330 A ἆρ' οὖν οὕτω καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια οὐκ ἔστιν τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον (not τὰ ἕτερα οἷα τὰ ἕτερα): and so 330 E, 331 A, 331 D, 349 B, 359 A.

11. **μεταλαμβάνουσιν—μορίων—ἄλλο.** μεταλαμβάνειν, μετέχειν, μεταδιδόναι and the like take an accusative of the part as well as a genitive of the whole. μεταλαμβάνειν μόριον = 'to receive a part of a whole': μεταλαμβάνειν μορίου = 'to receive a part of a part'. 329 E

14. **ἀνδρεῖοί εἰσιν ἄδικοι δέ**: cf. Laws I 630 B πιστὸς μὲν γὰρ καὶ ὑγιὴς ἐν στάσεσιν οὐκ ἄν ποτε γένοιτο ἄνευ ξυμπάσης ἀρετῆς. διαβάντες δ' εὖ καὶ μαχόμενοι ἐθέλοντες ἀποθνήσκειν ἐν τῷ πολέμῳ ὡς φράζει Τύρταιος τῶν μισθοφόρων εἰσὶ πάμπολλοι, ὧν οἱ πλεῖστοι γίγνονται θρασεῖς καὶ ἄδικοι καὶ ὑβρισταὶ καὶ ἀφρονέστατοι σχεδὸν ἁπάντων.

15. **καὶ ταῦτα**: for σοφία and ἀνδρεία have not yet been named —only δικαιοσύνη and σωφροσύνη and ὁσιότης. See Introd. p. xxxiv.

17. **καὶ μέγιστόν γε σοφία**: Protagoras speaks as a σοφιστής, glorifying his profession. 330 A

18. **ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο**: equivalent to τὸ μὲν ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο. τὸ δέ, τὰ δέ etc. without preceding τὸ μέν, τὰ μέν etc. is a frequent idiom. Crat. 399 A πολλάκις ἐπεμβάλλομεν γράμματα, τὰ δ' ἐξαιροῦμεν. Soph. O. T. 1229 οἶμαι γὰρ οὔτ' ἂν Ἴστρον οὔτε Φᾶσιν ἂν νίψαι καθαρμῷ τήνδε τὴν στέγην ὅσα κεύθει, τὰ δ' αὐτίκ' εἰς τὸ φῶς φανεῖ κακά.

20. **ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου**: we have placed the mark of interrogation before ὥσπερ: see on ἄλλο γε in 311 E. The sentence ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου οὐκ ἔστιν ὀφθαλμὸς οἷον τὰ ὦτα thus corresponds exactly to ἆρ' οὖν οὕτω καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια οὐκ ἔστιν τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον. For τὰ τοῦ προσώπου followed by its parts in the same case compare infra 349 A ἐκεῖνα—τὰ μὲν—τὰ δέ and Theaet. 151 A οἷς ὅταν πάλιν ἔλθωσι—ἐνίοις μὲν—ἀποκωλύει συνεῖναι, ἐνίοις δὲ ἐᾷ. For the asyndeton regular in explanatory and ampliative clauses see note on Apol. 22 A.

330 B 27. **ἀλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει, ὦ Σώκρατες.** So T: B has only *ἀλλ' οὕτως, ἔφη*. The longer form of answer is more suited to Protagoras' style.

330 C 32. **ἡ δικαιοσύνη πρᾶγμά τί ἐστιν.** Compare infra 332 A *ἀφροσύνην τι καλεῖς*; 332 C, 358 D. Plato frequently begins a train of reasoning in this way.

34. **καὶ ἐμοί**: so T: B has *καί μοι*. *καὶ ἐμοί* seems slightly better than *κἀμοί*, as forming a more effective balance to *ἐμοὶ μέν* in the last line.

35. **ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες**: but *ἐμέ τε καὶ σέ* as Greek usage requires. Protagoras is addressed first on the principle *seniores priores* and *honoris causa;* contrast 311 D, and compare 353 A (Kroschel).

εἴπετον: contrast 311 D *εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατές τε καὶ Ἱππόκρατες*, where see note. The dual gives prominence to the notion in *κοινῇ σκεψώμεθα* (line 31). The connexion of this part of the argument with the rest is this: in 330 A—330 B it is said that no one part of virtue is **οἷον τὸ ἕτερον**, e.g. that **δικαιοσύνη** is not **οἷον ὁσιότης** (major premise): here it is said that **δικαιοσύνη** is **δίκαιον, ὁσιότης ὅσιον** (minor premise): from which the conclusion (in the next chapter) is drawn that **δικαιοσύνη** is not **ὅσιον**, nor **ὁσιότης δίκαιον**. This stage of the argument is therefore neither "tautological nor unmeaning" as Grote (quoted by Turner) asserts.

330 D 47. **οἷον ἀνόσιον εἶναι ἢ οἷον ὅσιον.** Notice the identification of the 'not *ὅσιον*' with *ἀνόσιον*: see below on 331 A.

330 E 49. **εὐφήμει, ὦ ἄνθρωπε.** *ὦ ἄνθρωπε* is somewhat brusque: so *ὦ ἄνθρωποι* in 314 D above. *ἄνθρωπε* without *ὦ* would border on rudeness: e.g. Gorg. 518 C *ἴσως ἂν οὖν ἠγανάκτεις, εἴ σοι ἔλεγον, ἄνθρωπε, οὐδὲν ἐπαΐεις περὶ γυμναστικῆς*. *εὐφήμει* is frequent to express shocked surprise, real or feigned: e.g. Rep. I 329 C, Meno 91 B (*Ἡράκλεις, εὐφήμει, ὦ Σώκρατες*), Gorg. 469 A, Euthyd. 301 A.

CHAPTER XIX.

Socrates endeavours to refute Protagoras and to shew that Justice and Holiness are identical. If **ὁσιότης** is not **οἷον δικαιοσύνη**, nor **δικαιοσύνη οἷον ὁσιότης**, it will follow (says Socrates) that **ὁσιότης** is **ἄδικον** and **δικαιοσύνη ἀνόσιον**. This is absurd, and therefore **ὁσιότης** is **δίκαιον** and **δικαιοσύνη** is **ὅσιον**. Protagoras will only admit that there is a certain likeness between the two virtues.

4. **τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια.** B and T omit the article, which can hardly be dispensed with—since the assertion was made not of parts of virtue, but of *the* i.e. all the parts: see 330 A *ἆρ' οὖν οὕτω καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια οὐκ ἔστιν τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον—; ἢ δῆλα δὴ ὅτι οὕτως ἔχει κτλ.;*

οὕτως—ὡς. *ὥστε* for *ὡς* would be more usual: cf. Rep. II 365 D *ἐξ ὧν τὰ μὲν πείσομεν, τὰ δὲ βιασόμεθα, ὡς πλεονεκτοῦντες δίκην μὴ διδόναι.* Perhaps the *ὡς* of Phaedo 108 E *πέπεισμαι—ὡς πρῶτον μέν—μηδὲν αὐτῇ δεῖν μήτε ἀέρος κτλ.* is the same in kind: cf. the old English 'so as'. Here *οὕτως—ὡς* with the infinitive is natural in view of *τοιοῦτον οἷον* in the vicinity: 330 C and D.

11—12. **σύ—σός**: notice the mock asperity: I expected better things of *you*. 331 A

16. **οὐκ ἄρα ἐστίν**: the interrogation begins here and *ἄρα* is illative.

17. **ἀλλ' οἷον μὴ ὅσιον.** So far we are entitled to go, but in *τὸ δὲ ἀνόσιον* (line 18) the contrary and the contradictory are confused, as is frequently the case in Plato's dialogues: see note on Euthyphr. 7 A *θεομισές*, where are cited Alcib. II 138 D foll., Rep. IV 437 C: add Phileb. 48 B foll. where *φθόνος* is said to be joy at a friend's misfortune because envy of a friend's success implies joy at his ill-luck (cf. ibid. 50 A), and Euthyd. 276 B *οὐκοῦν εἰ μὴ σοφοί, ἀμαθεῖς; πάνυ γε.* Plato was not unaware of the rules of logic in this matter (see Symp. 201 E—202 A), but the tendency of Greek thought and life was not to rest content with negations; whence words like *ἀνωφελής, ἄφθονος* acquired a positive significance, and Solon could enact (*Ἀθηναίων πολιτεία* Ch. 8 ad fin.) *ὃς ἂν στασιαζούσης τῆς πόλεως μὴ τιθῆται τὰ ὅπλα μηδὲ μεθ' ἑτέρων, ἄτιμον εἶναι καὶ τῆς πόλεως μὴ μετέχειν.* Part of the argument in the next chapter suffers from the same flaw: see on 332 A line 3.

18. **ἀλλ' ἄδικον ἄρα**: Heindorf's emendation for *ἀλλὰ δίκαιον ἄρα*, the reading of the best MSS, which *τὸ δὲ ἀνόσιον* proves to be wrong and shews how to correct. Heindorf's correction was afterwards confirmed by a Paris MS. *ἄρα* is illative. For *τὸ μέν* unexpressed (the words are equivalent to *ἀλλὰ τὸ μὲν ἄδικον ἄρα*) before *τὸ δέ* see on 330 A *ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο.*

22. **ὅτι** is 'because', not 'that': see note on line 24 below. 331 B

23. **δικαιότης ὁσιότητι.** Socrates gives the words the same termination to suggest their closer likeness ('justness' to holiness): *δικαιότης* is found also in Gorg. 508 A as a balance to *κοσμιότητα.*

Plato was fond of this suffix and coined by it the word *ποιότης* Theaet. 182 A.

24. **καὶ μάλιστα πάντων—οἷον δικαιοσύνη.** Kroschel objects to the emphasis, and inclines to doubt the genuineness of this clause. If *ὅτι* in line 22 is translated as 'because' and not as 'that', the difficulty disappears. *ταὐτὰ ἂν ταῦτα* in line 22 thus means simply that *δικαιοσύνη* is *ὅσιον* and *ὁσιότης δίκαιον* (lines 20—21), which is the meaning also assigned to *ταὐτὰ ἂν ταῦτα* by Protagoras in his reply (line 27 foll.). Socrates (for Protagoras) will reply that *δικαιοσύνη* is *ὅσιον* and *ὁσιότης δίκαιον* for two main reasons: (1) because *δικαιότης* is the *same* as *ὁσιότης*—this he does not much insist on—or because *δικαιότης* is *ὅ τι ὁμοιότατον ὁσιότητι*—this he insists on more: (2) because *δικαιοσύνη* is *οἷον ὁσιότης* and *ὁσιότης οἷον δικαιοσύνη*—this he insists on most of all (*μάλιστα πάντων*), and with reason, because it expressly refutes Protagoras' assertion in 330 A—B. On the other hand if *ὅτι* is translated as 'that', Kroschel's objections can hardly be got over—viz. that *ἤτοι ταὐτόν—δικαιοσύνη* is *not* the same as Socrates' reply on his own behalf; that the words are ignored both by Protagoras in his reply and by Socrates himself in 333 B; and that the emphasis of *μάλιστα πάντων* is strained and unnatural.

331 C 28. **ἁπλοῦν**: opposed to *ἀλλά τί μοι δοκεῖ ἐν αὐτῷ διάφορον εἶναι* in 29. Plato uses *ἁπλοῦν*, as opposed to *διπλοῦν*, *διάφορον*, *σύνθετον*, *πεπλεγμένον*, *ποικίλον* and the like, of that which is uniform, simple, true without any difference or qualifications: Bonitz in Hermes II (1867) p. 307 foll.

32. **μή μοι**: see on *μὴ οὕτως* in 318 B.

33. **τὸ εἰ βούλει τοῦτο—ἐλέγχεσθαι,** cf. infra 333 C *τὸν γὰρ λόγον ἔγωγε μάλιστα ἐξετάζω, συμβαίνει μέντοι ἴσως καὶ ἐμὲ τὸν ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἀποκρινόμενον ἐξετάζεσθαι.* Here *τό*, as often, introduces a quotation.

34. **τὸ δ' ἐμέ τε καὶ σέ τοῦτο λέγω**: *τοῦτο* (cf. line 33) belongs to the *τὸ δ' ἐμέ τε καὶ σέ* and not to *λέγω* in the usual sense of *τοῦτο λέγω* 'I mean this'.

331 D 38. **τὸ γὰρ λευκὸν τῷ μέλανι.** Anaxagoras went so far as to say that snow was black (because it is still water, though congealed): Ritter and Preller § 128 note b.

39. **ὅπῃ**: an old emendation for *ὁ μή*.

44. **ταῦτα**: the parts of the face.

331 E 47. **κἂν πάνυ σμικρὸν ἔχῃ τὸ ὅμοιον.** This (the MSS reading) is successfully defended by Kroschel. The emphasis is on the first

part of the sentence ('it is not right to call what has some likeness like—any more than to call what has some unlikeness unlike—even if the likeness be very small'), to which accordingly *κἂν πάνυ σμικρὸν ἔχῃ τὸ ὅμοιον* reverts: compare Socrates' reply, which says nothing of *τὸ ἀνόμοιον*, in the next sentence. The German editors (except Cron and Kroschel) either reject *τὸ ὅμοιον* (Schanz, Sauppe, Bertram), or read *τὸ ἀνόμοιον ἢ τὸ ὅμοιον* (Heindorf) or reject altogether the words *οὐδὲ τὰ ἀνόμοιόν τι ἔχοντα ἀνόμοια* (Kral).

CHAPTER XX.

Without establishing more surely the identity of justice and holiness, Socrates now seeks to prove the identity of temperance and wisdom, and begins to discuss the relation between temperance and justice.

The proof that temperance and wisdom are the same is briefly as follows: *ἀφροσύνη* is the opposite of *σοφία*, and also of *σωφροσύνη*: but a thing can have but one opposite: therefore *σοφία* and *σωφροσύνη* are identical. It is admitted at once that *ἀφροσύνη* and *σοφία* are opposites: the proof that *ἀφροσύνη* is *ἐναντίον σωφροσύνῃ* is of some length and (as well as the assertion that a thing can have but one opposite) assumes the identity of the contrary and contradictory. The usual sense of *ἀφροσύνη* (intellectual folly) and the meaning natural from its derivation (as the opposite of *σωφροσύνη*) are also—as is natural to one who holds that vice is ignorance—identified, and the whole argument is unnecessarily spun out.

1. **ἀφροσύνην τι καλεῖς.** See above on 330 C. 332 A

3. **πότερον δὲ ὅταν.** Here begins the proof that *σωφροσύνη* is *ἐναντίον ἀφροσύνῃ*. (1) *τὸ ὀρθῶς* and *ὠφελίμως πράττειν* is *σωφρονεῖν*, and *σωφροσύνη* is that by which one *σωφρονεῖ*: (2) *τὸ μὴ ὀρθῶς πράττειν* is *ἀφρόνως πράττειν* and *οὐ σωφρονεῖν*: from which it is inferred that *ἀφρόνως πράττειν* is the opposite of *σωφρόνως πράττειν*, or (as is worked out at inordinate length) that *ἀφροσύνη* is the opposite of *σωφροσύνη*. In equating *μὴ ὀρθῶς* with *ἀφρόνως πράττειν* in (2) Socrates again confounds contradictory and contrary: see on 331 A.

6. **ἢ τοὐναντίον.** So Stallbaum, after Heindorf's *ἢ τοὐναντίον πράττειν*: the MSS have *ἢ εἰ τοὐναντίον ἔπραττον*, which is faulty both because it in no way corresponds to the answer *σωφρονεῖν* and because *εἰ* with the imperfect is here unsuitable. In *ἢ τοὐναντίον* it

will be observed that Socrates already allows no middle position between σωφρονεῖν and its opposite: see above on line 3.

332 C 19. **φέρε δή.** From here to line 27 Socrates tries to prove that a thing can have but one *ἐναντίον*. This is true only if we confine *ἐναντίον* to the meaning of 'contradictorily opposite' throughout, e.g. if we are always content merely to assert that the *ἐναντίον* of *καλόν* is *μὴ καλόν*: as soon as we say that its *ἐναντίον* is *αἰσχρόν* we have given to the thing two opposites (one of them multiform)—since *μὴ καλόν* is not *αἰσχρόν* but may be anything in the whole world except *καλόν*. This part of the argument is therefore also vitiated by neglecting the difference between contrary and contradictory terms.

332 D 27. **ἀναλογισώμεθα**: of reckoning up and reflecting as in Rep. I 330 E, X 618 C.

33—34. **ὑπὸ σωφροσύνης—ὑπὸ ἀφροσύνης.** This has not been admitted in so many words, but with *σωφροσύνῃ* and *ἀφροσύνῃ* for *ὑπὸ σωφροσύνης* and *ὑπὸ ἀφροσύνης*: 332 B line 12: cf. C line 18.

332 E 40. **ἔμπροσθεν**: 332 A.

44. *τό* does not belong to *ἕν* but to the clause *ἓν ἑνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι*: cf. *τὸ εἰ βούλει τοῦτο* in 331 C. *ἐκεῖνον* refers to Chapter XVIII.

333 A 49. **οὐ πάνυ μουσικῶς—συναρμόττουσιν.** "In his lenem agnosco Sophistae irrisionem, qui supra § 43" (326 B) "*πάντα τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου εὐρυθμίας τε καὶ εὐαρμοστίας δεῖσθαι* dixisset". Heindorf.

333 B 52. **πλείω δὲ μή.** B reads *πλείοσιν*, T *πλείοσι*: *πλείω* is a suggestion of Heindorf's, adopted by most editors. The nominatives *ἓν μόνον* in line 51 and *σοφία* and *σωφροσύνη* in 53 are strongly in favour of *πλείω*. If *πλείοσιν* is retained, it must be regarded as a blemish in Plato's style.

59. **τὰ λοιπά.** If *δικαιοσύνη* = *ὁσιότης* and *σωφροσύνη* = *σοφία* it remains to identify either *δικαιοσύνη* or *ὁσιότης* with either *σωφροσύνη* or *σοφία* in order to prove the identity of these four virtues. Socrates begins to prove that *δικαιοσύνη* = *σωφροσύνη*.

60. **ὅτι ἀδικεῖ**: *ὅτι* (cf. infra 333 D, and Parm. 155 E) is equivalent to *κατὰ τοῦτο ὅ*: cf. Rep. I 340 D *ἐπεὶ αὐτίκα ἰατρὸν καλεῖς σὺ τὸν ἐξαμαρτάνοντα περὶ τοὺς κάμνοντας κατ' αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐξαμαρτάνει*; *ὅ τι* the relative and *ὅτι* the conjunction shade into one another here. There is much to be said for Cron's view that the words should be written alike: see on Apology, Appendix II. p. 123.

333 C 62. **πολλοί γέ φασιν.** In Rep. I 348 B foll., Thrasymachus

asserts that ἀδικία is εὐβουλία, ἀρετή, καλόν and ἰσχυρόν: compare also Polus in Gorg. 469 B foll. Notice that Protagoras' *own* opinion —that ἀδικία is not compatible with σωφροσύνη—makes for the identification of δικαιοσύνη and σωφροσύνη.

65. **τὸν τῶν πολλῶν**: on account of the τῶν here, Heindorf wished to insert οἱ before πολλοί in line 62, but such a view could hardly be said to be held by the majority: cf. Rep. I 348 E εἰ γὰρ λυσιτελεῖν μὲν τὴν ἀδικίαν ἐτίθεσο, κακίαν μέντοι ἢ αἰσχρὸν αὐτὸ ὡμολόγεις εἶναι ὥσπερ ἄλλοι τινές, εἴχομεν ἄν τι λέγειν κατὰ τὰ νομιζόμενα λέγοντες κτλ. As Sauppe points out, the article τῶν refers only to the above-mentioned πολλοί. With the situation compare Rep. VII 527 E foll. σκόπει οὖν αὐτόθεν πρὸς ποτέρους διαλέγει, ἢ οὐ πρὸς οὐδετέρους ἀλλὰ σαυτοῦ ἕνεκα τὸ μέγιστον ποιεῖ τοὺς λόγους, φθονοῖς μὴν οὐδ' ἂν ἄλλῳ εἴ τίς τι δύναιτο ἀπ' αὐτῶν ὄνασθαι.

66. **εἴτ' οὖν—εἴτε**: see on Apol. 34 E.

CHAPTER XXI.

Before Socrates has completed his proof that σωφροσύνη and δικαιοσύνη are identical, Protagoras takes occasion to deliver an irrelevant though carefully constructed harangue on ἀγαθά.

1. **ἐκαλλωπίζετο.** Cf. Phaedr. 236 D παῦσαι πρός με καλλωπιζόμενος· σχεδὸν γὰρ ἔχω ὃ εἰπὼν ἀναγκάσω σε λέγειν: so also τρυφᾶν, cf. Euthyphr. 11 E ἐπειδή δέ μοι δοκεῖς σὺ τρυφᾶν, αὐτός σοι ξυμπροθυμήσομαι, where see note. 333 D

6. **ἔστω.** Protagoras has already disclaimed this view in 333 B.

8. **ὅτι ἀδικοῦσιν**: Hirschig suggested ὅ τι ἀδικοῦσιν, but see on 333 B. Schanz rejects the words, but without sufficient reason.

9. **εὖ πράττουσιν ἀδικοῦντες.** εὖ is here primarily of success, and κακῶς of failure, but the collocation of εὖ πράττειν with ἀδικεῖν is intended to suggest that the view which Protagoras is defending is a paradox. Plato frequently makes use of the double sense (as we should call it: but see on Euthyphr. 3 A) of εὖ πράττειν, εὖ ζῆν and the like, to imply that the virtuous life is the happy one: e.g. Alcib. I 116 B foll.: Rep. I 353 E foll.: Charm. 172 A, 173 D: compare Euthyd. 281 C.

10. **λέγεις οὖν ἀγαθά.** Socrates proceeds to elucidate the definition of εὖ in εὖ πράττειν.

12. **ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις**: Xen. Mem. IV 6. 8 ἄλλο δ' ἄν τι φαίης ἀγαθὸν εἶναι ἢ τὸ ὠφέλιμον; οὐκ ἔγωγ', ἔφη. τὸ ἄρα ὠφέλιμον

ἀγαθόν ἐστιν ὅτῳ ἂν ὠφέλιμον ᾖ; δοκεῖ μοι, ἔφη. Plato Rep. II 379 B τί δέ; ὠφέλιμον τὸ ἀγαθόν; ναί.

333 E 15. **ἀγωνιᾶν καὶ παρατετάχθαι.** The martial metaphor in the desiderative *ἀγωνιᾶν* is carried on by *παρατετάχθαι*, which is the MSS reading, and means literally 'to be set in array', cf. Thuc. IV 43. 3 *οὗτοι γὰρ παρατεταγμένοι ἦσαν ἔσχατοι*. For the metaphorical use cf. Rep. III 399 B *ἐν πᾶσι τούτοις παρατεταγμένως καὶ καρτερούντως ἀμυνουμένου τὴν τύχην*. The whole clause describes the outward demeanour of Protagoras, which causes Socrates to fear an imminent personal conflict. Kock's *παρατετάσθαι*, accepted by Schanz, does not suit, since *παρατετάσθαι* means 'to be tired, worn out', e.g. Euthyd. 303 B *καὶ γελῶντε καὶ κροτοῦντε...ὀλίγου παρετάθησαν*, cf. Ar. Clouds 213. It is noteworthy that *συντεταγμένως* and *συντεταμένως* are frequently found as variants in Platonic MSS.

334 A 20. **οὐδαμῶς, ἔφη.** The argument is here broken off, and not (in its present form) again resumed. If Socrates had continued, Protagoras would doubtless have asserted that what is *ὠφέλιμον* for man is *for him ἀγαθόν*. The argument has therefore been: *σωφρονεῖν*, it is said, is *ἀδικεῖν*. But *σωφρονεῖν = εὖ φρονεῖν = εὖ βουλεύεσθαι if* (but only if) *εὖ πράττειν* (i.e. *ὠφέλιμα πράττειν*) accompanies *εὐβουλία*. In other words *ὠφέλιμα πράττειν = ἀδικεῖν* is the stage which we have reached—a thesis which it is the object of the Republic and of a large part of the Gorgias to refute.

πολλὰ οἶδ' ἅ. The speech which follows may be from some work by Protagoras (so recently Zeller in the Archiv für Geschichte der Philosophie V 2, p. 177), perhaps his *περὶ ἀρετῶν*, mentioned by Diog. Laert. IX 8. 55 (since *ἀρετή* is a general word for excellence). Zeller points out that just as the notion 'true' was conceived by Protagoras (in his *πάντων μέτρον ἄνθρωπος*) as relative, so here the notion 'good' is represented as relative and varying with that to which it is relative.

21. **ἀνθρώποις μὲν—ὠφέλιμα**: *ἀνθρώποις μέν* has no antithesis expressed: were the antitheses expressed in full, the sentence would be very cumbrous, running somewhat as follows: *ἔγωγε πολλὰ οἶδ' ἃ ἀνθρώποις μὲν <τὰ μὲν> ἀνωφελῆ ἐστί, καὶ σίτια—μυρία, <τοῖς δὲ ἄλλοις ζῴοις καὶ φυτοῖς ὠφέλιμα>, τὰ δέ γε <ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς δὲ ἄλλοις ἀνωφελῆ>*. For *μέν* without a balancing clause see on *τὸ μὲν καταγελασθῆναι* in Euthyphr. 3 C, and on 330 A above for *τὰ δέ* without a preceding *τὰ μέν*. *ἀνωφελῆ* is 'hurtful', as frequently: see above on *οἷον μὴ ὅσιον* in 331 A. With Protagoras' classification of *ὠφέλιμα*—

ἀνωφελῆ—οὐδέτερα compare Gorg. 467 E *ἆρ' οὖν ἔστιν τι τῶν ὄντων, ὃ οὐχὶ ἤτοι ἀγαθόν γ' ἐστὶν ἢ κακὸν ἢ μεταξὺ τούτων οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν* (where see Thompson's note) and infra 351 D.

24. **οὐδενί**: Schanz follows Naber in reading *οὐδέσι* against the MSS both here and in Euthyd. 302 C. The plural would be more appropriate here, but what is denied of all individuals is denied of the species, and the dative plural of *οὐδείς* seems to lack authority.

28. **εἰ δ' ἐθέλοις—πάντα ἀπόλλυσιν.** Heindorf suggests *εἰ δ' ἐθέλεις*—the indicative being generally used in this phrase, e.g. Alcib. I 122 B *εἰ δ' αὖ ἐθέλεις εἰς πλούτους ἀποβλέψαι κτλ.—αἰσχυνθείης ἂν ἐπὶ σαυτῷ*: but Goodwin MT. p. 188 § 500 quotes a precisely similar example from Thuc. II 39. 5 *καίτοι εἰ ῥαθυμίᾳ μᾶλλον ἢ πόνων μελέτῃ —ἐ θ έ λ ο ι μ ε ν κινδυνεύειν, π ε ρ ι γ ί γ ν ε τ α ι ἡμῖν κτλ.* In both examples the present in the apodosis contains a reference to the future. 334 B

30. **φυτοῖς—πάγκακον.** Theophr. Hist. Plant. IV 16. 5 *πολέμιον γὰρ δὴ καὶ τοῦτο* (sc. *τὸ ἔλαιον*) *πᾶσι· καὶ ἔλαιον ἐπιχέουσι τοῖς ὑπολείμμασι τῶν ῥιζῶν· ἰσχύει δὲ μᾶλλον τὸ ἔλαιον ἐν τοῖς νέοις καὶ ἄρτι φυομένοις· ἀσθενέστερα γάρ κτλ.*

ταῖς θριξὶν—ἀνθρώπου. Arist. *περὶ ζῴων γενέσεως* V 5. 785ª 30 foll. says that a mixture of oil and water is a remedy against grey hairs.

34. **ἐνταῦθα,** i.e. *ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.*

36. **ταὐτόν.** This form, not *ταὐτό*, of the neuter of *ὁ αὐτός* is almost regular in Plato: see on 314 B. 334 C

38. **μέλλει,** sc. *ὁ ἀσθενῶν*: see on 319 D.

39. **ὅσον μόνον** 'just enough to'. Cf. Rep. III 416 E *δέχεσθαι μισθὸν τῆς φυλακῆς τοσοῦτον, ὅσον μήτε περιεῖναι αὐτοῖς...μήτε ἐνδεῖν.* Theaet. 161 B *ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἐπίσταμαι πλέον πλὴν βραχέος, ὅσον λόγον παρ' ἑτέρου σοφοῦ λαβεῖν καὶ ἀποδέξασθαι μετρίως.*

τὴν δυσχέρειαν—ὄψοις. The nausea is of course that felt by a sick person at the smell of food: so far there is therefore no reason for holding *ῥινῶν* to be corrupt and reading *χυμῶν* (as Kroschel formerly read), still less *εὐκρινῶν* with Bergk. But it is not clear how oil could thus prevent nausea, nor does there seem to be any parallel among the ancients to such a statement. It is known that the ancients (like many modern peoples) used oil in cooking much as we use butter (see Blümner's Privataltherthümer p. 228), but the present passage seems rather to point to the use of some kind of fragrant oil sprinkled on the food after it was cooked. The Greeks were at all events not unfamiliar with the use

of scents in banqueting: see Xen. Symp. II 2 foll. Kroschel thinks Plato is making fun of Protagoras by putting into his mouth the word '*ῥινῶν* pro *πικρῶν* vel *χυμῶν*', but this view will hardly command assent.

CHAPTER XXII.

This and the next three chapters form a kind of interlude. In this chapter Socrates, protesting against Protagoras' long replies, remembers an engagement and is about to go, and Callias beseeches him to stay.

334 D 11. **καὶ βραχυτέρας ποίει.** Hirschig would reject the words, but they explain the metaphor in *σύντεμνε*: see on 314 A *κυβεύῃς τε καὶ κινδυνεύῃς*.

334 E 15. **ὅσα ἐμοὶ δοκεῖ.** Compare Gorg. 461 D *τί δέ; οὐκ ἐξέσται μοι λέγειν ὁπόσα ἂν βούλωμαι;*

19. **καὶ αὖ βραχέα.** Sauppe cites Gorg. 449 C *καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ἕν ἐστιν ὧν φημί, μηδένα ἂν ἐν βραχυτέροις ἐμοῦ τὰ αὐτὰ εἰπεῖν. τούτου μὴν δεῖ, ὦ Γοργία· καί μοι ἐπίδειξιν αὐτοῦ τούτου ποίησαι, τῆς βραχυλογίας, μακρολογίας δὲ εἰσαῦθις*: cf. also Gorg. 461 D and Phaedr. 267 B.

335 A 24. **ὡς ὁ ἀντιλέγων—οὕτω διελεγόμην.** Asyndeton is frequent in such sentences: cf. Rep. II 359 B (cited by Heindorf) *εἰ τοιόνδε ποιήσαιμεν τῇ διανοίᾳ, δόντες ἐξουσίαν—εἶτ' ἐπακολουθήσαιμεν κτλ.* See on 311 E.

26. **ἐγένετο Πρωταγόρου ὄνομα.** With *ἐγένετο ὄνομα* (for which Kroschel reads *ἐλέγετο ὄνομα*) cf. Apol. 20 D *τί ποτ' ἔστιν τοῦτο ὃ ἐμοὶ πεποίηκε τό τε ὄνομα καὶ τὴν διαβολήν*: *γίγνεσθαι* is the usual passive to *ποιεῖν*. With the sentence generally cf. Euthyphr. 4 E—5 A where Euthyphro says *οὐδὲν γὰρ ἄν μου ὄφελος εἴη, ὦ Σώκρατες, οὐδέ τῳ ἂν διαφέροι Εὐθύφρων τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, εἰ μὴ κτλ.*: see note in loc. for more parallels.

27. **οὐκ ἤρεσεν—καὶ—οὐκ ἐθελήσοι.** The combination of indicative and optative in the same sentence in indirect speech is fairly common: Goodwin MT. p. 261 § 670.

335 B 30. **ἡγησάμενος.** Heindorf conjectures *ἡγησάμενος οὖν*, but *οὖν* may be dispensed with after a short parenthesis.

335 C 38. **τὰ μακρὰ ταῦτα ἀδύνατος.** Meno 94 B *ἵνα δὲ μὴ ὀλίγους οἴῃ καὶ τοὺς φαυλοτάτους Ἀθηναίων ἀδυνάτους γεγονέναι τοῦτο τὸ πρᾶγμα*: Rep. VI 478 A *ἐφ' ἑτέρῳ ἄρα ἕτερόν τι δυναμένη ἑκατέρα αὐτῶν πέφυκεν.*

40. **ἵνα συνουσία ἐγίγνετο.** For this construction see note on Crito 44 D *εἰ γὰρ ὤφελον—οἷοί τ' εἶναι—ἵνα οἷοί τ' ἦσαν.* A secondary tense of the indicative is found with ἵνα and ὅπως (without ἄν) in final clauses dependent on a wish which can no longer be fulfilled, or on the apodosis to an impossible protasis: Goodwin MT. p. 120 § 333. The idiom is frequent in Plato and sometimes corrupted by scribes e.g. Meno 89 B *ἡμεῖς ἂν παραλαβόντες—ἐφυλάττομεν—ἵνα μηδεὶς αὐτοὺς διέφθειρεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφίκοιντο εἰς τὴν ἡλικίαν, χρήσιμοι γίγνοιντο ταῖς πόλεσιν*—where perhaps we should read *ἀφίκοντο* and *ἐγίγνοντο.* See Cobet's Variae Lectiones pp. 102, 359.

47. **τρίβωνος.** The ordinary clothing of an Athenian consisted of a *χιτών*, or shirt, with a *ἱμάτιον* or short mantle worn above it. The *τρίβων* was a short cloak of coarse material worn by the Spartans and sometimes by the Laconisers in other states to take the place of both *χιτών* and *ἱμάτιον.* It was the ordinary garment of Socrates (Symp. 219 B), and was afterwards much affected by the more ascetic philosophers, such as the Cynics (Diog. Laert. VI I. 13). Its use was supposed to be a mark of sturdy simplicity and austerity of manners. 335 D

50. **οὐδ' ἂν ἑνός.** The two parts of *οὐδείς* are sometimes separated by ἄν or a preposition, often with the effect (as here) of increasing the emphasis by making *οὐδέ*=ne—quidem, cf. infra on 343 D *οὐδὲ πρὸς ἕνα λόγον.*

53. **ὦ παῖ Ἱππονίκου:** see on 328 D above. With *ἀεὶ μὲν—ἀτάρ* Sauppe compares Rep. II 367 E *καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἀεὶ μὲν δὴ τὴν φύσιν τοῦ τε Γλαύκωνος καὶ τοῦ Ἀδειμάντου ἠγάμην, ἀτὰρ οὖν καὶ τότε πάνυ γε ἥσθην.*

54. **φιλοσοφίαν.** The original meaning of the word *φιλοσοφία* was 'love of knowledge for its own sake', no particular kind of knowledge being specified. The verb *φιλοσοφεῖν* is first found in Herod. I 30 *ὡς φιλοσοφέων γῆν πολλὴν θεωρίης εἵνεκεν ἐπελήλυθας.* In the present passage (as in Thuc. II 40 *φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας*) the word retains its original wider meaning, viz. 'love of knowledge' in general; but side by side with this in Plato it has the more restricted meaning of 'Philosophy', e.g. Rep. VI 496 A *πάνσμικρον δή τι...λείπεται τῶν κατ' ἀξίαν ὁμιλούντων φιλοσοφίᾳ.* The wider meaning is also found in Aristotle, where he calls Theology the 'Highest Study' (*πρώτη φιλοσοφία*), and elsewhere.

57. **Κρίσωνι.** Criso of Himera, a famous *σταδιοδρόμος,* won 335 E

three times at Olympia, viz. Olymp. 83, 84, and 85 (448, 444, and 440 B.C.). His chastity during his prime as an athlete is mentioned in Laws VIII 840 A. *δρομεῖ ἀκμάζοντι* is rejected by some editors, but *δρομεῖ* should be taken with *Ἱμεραίῳ* and *ἀκμάζοντι* with *ἕπεσθαι*: 'to keep up with Criso, the runner of Himera, when he was in his prime'—presumably at the assumed date of this dialogue he was past his *ἀκμή*.

58. **δολιχοδρόμων** : *δολιχοδρόμοι εἰσὶν οἱ τὸν δόλιχον τρέχοντες*, says the scholiast: see on 329 A.

ἡμεροδρόμων. Heindorf quotes Livy XXXI 24. 4 "Hemerodromos vocant Graeci ingens die uno cursu emetientes spatium". Such was Phidippides; see Hdt. VI 105 *ἡμεροδρόμην τε καὶ τοῦτο μελετῶντα*.

59. **διαθεῖν τε καὶ ἕπεσθαι**. *δια-* in compounds frequently denotes competition: for *διαθεῖν* cf. Theaet. 148 C *εἶτα διαθέων τοῦ ἀκμάζοντος καὶ ταχίστου ἡττήθης*. As the emphasis is on *ἕπεσθαι* ('keep up with') *διαθεῖν τε καὶ ἕπεσθαι* is equivalent to *διαθέοντα ἕπεσθαι*: cf. note on 317 C *ἐνδείξασθαι καὶ καλλωπίσασθαι*, where *καὶ καλλωπίσασθαι* is (so to speak) enclitic as *διαθεῖν τε καὶ* is proclitic [cf. the English "Some—must be talked over by the hour before they could reach the humblest decision, which they only left the office *to return again* (ten minutes later) *and rescind*"].

336 A 63. **συγκαθεῖναι**: intransitive as in Rep. VIII 563 A *οἱ δὲ γέροντες ξυγκαθιέντες τοῖς νέοις*: so *παρέχω* for *παρέχω ἐμαυτὸν* infra 348 A *ἕτοιμός εἰμί σοι παρέχειν ἀποκρινόμενος*: cf. also *ἐκεῖνοί τε ἀπέκρυψαν* (sc. *ἑαυτούς*) Thuc. V 65. 5. The omission of the reflexive pronoun is a well-recognised way of making transitive verbs into intransitive.

336 B 68. **χωρίς**. Soph. O. C. 808 *χωρὶς τό τ' εἰπεῖν πολλὰ καὶ τὰ καίρια*. "In talibus locis *δίχα*, *χωρὶς* etc. non ut vulgo, seiunctionem et separationem, sed diversitatem et oppositionem significant". Kroschel. The usage is frequent in Plato. *δημηγορεῖν* is *contionari* —platform oratory.

70. **ὁρᾷς**. Almost like our colloquial 'don't you know' (when used parenthetically and without interrogative force): the **ἀλλὰ** belongs in strict logic to **δίκαια δοκεῖ λέγειν**. Heindorf quotes parallels from Aristophanes e.g. Peace 330—331 *οὐκ ἂν ὀρχησαίμεθ', εἴπερ ὠφελήσαιμέν τι σε. ἀλλ' ὁρᾶτ', οὔπω πέπαυσθε*. Where *ὁρᾷς* or *ὁρᾶτε* stand in this way as the first word of a sentence, editors generally regard the usage as interrogative, e.g. Eur. Orest. 581 *ὁρᾷς; Ὀδυσσέως ἄλοχον οὐ κατέκτανε*.

72. **καὶ σύ.** So the original hand in T: B has *καὶ σοι.* If we read *καὶ σοί*, the construction is *ἀξιῶν αὐτῷ τε ἐξεῖναι διαλέγεσθαι ὅπως βούλεται καὶ σοὶ ἐξεῖναι κτλ.*, but *Protagoras* has nowhere asked that Socrates should be permitted to converse as he likes: quite the contrary. With *σύ* the construction is *καὶ σὺ δίκαια δοκεῖς λέγειν ἀξιῶν διαλέγεσθαι ὅπως ἂν κτλ.* i.e. and *your* demand that Protagoras should converse as *you* wish likewise seems fair. Protagoras asked to be allowed to use his own style in 335 A: Socrates requested that Protagoras should converse as Socrates wished in 334 D, 335 C, 335 E. Alcibiades' defence of Socrates in the next chapter seems also to imply the reading *σύ* here. The only objection to this view lies in the position of *τε* after *αὐτῷ*: we should expect it to follow *Πρωταγόρας*. *τε* is however frequently misplaced (see above on 316 D). *σοί* can only be retained if we either (1) take *καὶ σοί* as altogether independent of *ἀξιῶν*—which is barely possible, or (2) regard Plato as guilty of inaccurate writing.

CHAPTER XXIII.

Alcibiades defends Socrates, and together with Critias and Prodicus hopes that the conversation will be continued.

1. **οὐ καλῶς λέγεις, ὦ Καλλία.** The jingle is intentional: Handsome is that handsome says. Plato loves to play upon the names of his interlocutors (*ὦ λῷστε Πῶλε* in Gorg. 467 B): see Riddell's Digest of Idioms, § 323, and cf. the Editor's notes on Euthyphr. 2 E, 4 E, 5 C.

6. **λόγον τε δοῦναι καὶ δέξασθαι.** We should expect *τε* to follow *δοῦναι*: see on 316 D. 336 C

11. **ἐκκρούων.** "Vox ducta a pugilatu, cuius proprium *κρούειν* de rep. IV p. 422 B *οὐδ' εἰ ἐξείη—ὑποφεύγοντι (τῷ πύκτῃ) τὸν πρότερον αἰεὶ προσφερόμενον ἀναστρέφοντα κρούειν* etc." Heindorf. The simple verb is used metaphorically in Theaet. 154 E of beating arguments with arguments *ἤδη ἂν—συνελθόντες σοφιστικῶς εἰς μάχην τοιαύτην ἀλλήλων τοὺς λόγους τοῖς λόγοις ἐκρούομεν*, and the compound in Phaedr. 228 E *ἐκκέκρουκάς με ἐλπίδος.* Here the idea is of beating off, staving off by force, i.e. here by *μακρηγορία*: *ἐκκρούειν δίκην* is used by Demosthenes of staving off a trial by *συκοφαντία* and the like.

15. **οὐχ ὅτι**: 'not but what'. The idiom (as if *οὐ λέγω ὅτι*, *omitto quod*) is tolerably common in Plato, e.g. Gorg. 450 E *οὐχ ὅτι* 336 D

τῷ ῥήματι οὕτως εἶπες, Theaet. 157 B *τὸ δ' εἶναι πανταχόθεν ἐξαιρετέον, οὐχ ὅτι ἡμεῖς—ἠναγκάσμεθα—χρῆσθαι αὐτῷ.*

17. **χρὴ γάρ κτλ.**: said apologetically.

336 E 21. **φιλόνικος.** The MSS read *φιλόνεικος* and presently *συμφιλονεικεῖν*. It is however clear that the word comes from *φιλο-* and *νίκη*, not from *φιλο-* and *νεῖκος* (in which case the form would be *φιλονεικής*: compare *φιλοκερδής, φιλοκυδής*, but *φιλότιμος, φιλόδοξος, φιλόθηρος* and the like). Schanz has found only two traces of the original spelling with iota in Plato's MSS (A, B, T): viz. in Laws XI 935 B where Paris A has *ἀριστείων πέρι φιλονικήσῃ*, and Alcib. I 122 C where *φιλονικίαν* appears as a correction for *φιλονεικίαν* in T. We might in consequence be tempted to suppose that Plato himself wrote *φιλόνεικος* through the influence of a false etymology, were it not that the derivation from *νίκη* alone suits the meaning, and that in more than one passage he shews himself conscious of the connexion of the word with *νίκη*, notably in Rep. IX 586 C *τί δέ; περὶ τὸ θυμοειδὲς οὐχ ἕτερα τοιαῦτα ἀνάγκη γίγνεσθαι, ὃς ἂν αὐτὸ τοῦτο διαπράττηται ἢ φθόνῳ διὰ φιλοτιμίαν ἢ βίᾳ διὰ φιλονικίαν* (*φιλονεικίαν* A) *ἢ θυμῷ διὰ δυσκολίαν, πλησμονὴν τιμῆς τε καὶ νίκης καὶ θυμοῦ διώκων ἄνευ λογισμοῦ τε καὶ νοῦ;* Compare also ib. 581 A–B. The orthography of this word is an old subject of dispute (see Stallbaum on Rep. VIII 545 A): Schanz (Preface to Vol. VI p. x) declares himself, after a full discussion, for *φιλόνικος*.

337 A 25. **ὁ Πρόδικος—ἔφη.** Prodicus contrives to make his remarks an *ἐπίδειξις* on *ὀρθότης ὀνομάτων*, which was his leading subject of instruction: see Euthyd. 277 E and cf. above on 314 C. The distinctions drawn by Prodicus are on the whole sound if somewhat wiredrawn and pedantic. The carefully balanced style of the speech finds a parallel in the story of Heracles in Xenophon Mem. II 1. 21 foll.: compare especially §§ 31—33.

28. **κοινοὺς—ἀκροατάς—ἴσους.** *κοινός* and *ἴσος* are found as epithets of *ἀκροατής* in the orators: e.g. Dem. De Cor. 7 *τὰ τοῦ λέγοντος ὑστέρου δίκαια εὐνοϊκῶς προσδέξεται καὶ παρασχὼν ἑαυτὸν ἴσον καὶ κοινὸν ἀμφοτέροις ἀκροατὴν οὕτω τὴν διάγνωσιν ποιήσεται περὶ πάντων*, and Andoc. in Alcib. § 7 *δέομαι δ' ὑμῶν, τῶν λόγων ἴσους καὶ κοινοὺς ἡμῖν ἐπιστάτας γενέσθαι* (Heindorf).

31. **τῷ μὲν σοφωτέρῳ πλέον κτλ.** In other words *ἰσότης γεωμετρική* and not *ἰσότης ἀριθμητική* should be observed by the audience (Gorg. 508 A): the regard paid to the speakers should be in proportion to their merit.

34. **ἀμφισβητεῖν—ἐρίζειν.** Cicero's translation of this sentence is preserved by Priscian (Nobbe's Cicero, p. 1313): "Nunc a vobis, a Protagora et Socrate (*leg.* o Protagora et Socrates), postulo, ut de isto concedatis alter alteri, et inter vos de huiuscemodi rebus controversemini, non concertetis". 337 B

39. **εὐδοκιμοῖτε καὶ οὐκ ἐπαινοῖσθε.** Heindorf suggests that ἀλλ' *οὐκ* should be written for *καὶ οὐκ*, or *καί* omitted: but *καί* is occasionally used in this way.

41. **ἄνευ ἀπάτης** is opposed to *παρὰ δόξαν ψευδομένων*: *εὐδοκιμεῖν* implies that he with whom one *εὐδοκιμεῖ* is sincere. *ἐν λόγῳ* as opposed to *παρὰ ταῖς ψυχαῖς* suggests Shakespeare's "Mouth-honour, breath, which the poor heart would fain deny, but dare not".

44. **εὐφραίνεσθαι** is connected by Prodicus with *φρόνησις* (*φρονήσεως μεταλαμβάνοντα*): for a fantastic derivation of the kindred *εὐφροσύνη* see Crat. 419 D *παντὶ γὰρ δῆλον ὅτι ἀπὸ τοῦ εὖ τοῖς πράγμασι τὴν ψυχὴν ξυμφέρεσθαι τοῦτο ἔλαβε τὸ ὄνομα, εὐφεροσύνην, τό γε δίκαιον· ὅμως δὲ αὐτὸ καλοῦμεν εὐφροσύνην.* Compare Arist. Top. II 6, p. 112b 22 *Πρόδικος διῃρεῖτο τὰς ἡδονὰς εἰς χαρὰν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην.* The Greek usage of this word hardly conformed to the rule laid down by Prodicus. 337 C

45. **αὐτῇ τῇ διανοίᾳ**: *αὐτῇ* is 'by itself', i.e. without the body, as *αὐτῷ* in *αὐτῷ τῷ σώματι* is without the mind. *ἡδύ* is introduced to give the derivation of *ἥδεσθαι*.

CHAPTER XXIV.

Hippias, anxious for a compromise, proposes the selection of an umpire in a speech marked by his characteristic doctrines and style.

If we may judge from this speech, Hippias must have been devoted to metaphor: e.g. *τύραννος, πρυτανεῖον* in D, *ὥσπερ ὑπὸ διαιτητῶν* in E, and in 338 A *ἐφεῖναι καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας, κάλων ἐκτείναντα οὐρίᾳ ἐφέντα, πέλαγος λόγων, ἀποκρύψαντα γῆν, μέσον τι τεμεῖν, ῥαβδοῦχον* and *πρύτανιν*. Zeller (Archiv für Geschichte der Philosophie V 2, p. 175) thinks that the opening part of the speech may have come from some book of which Hippias was himself the author.

2. **ἀπεδέξαντο** means simply 'assented': cf. Theaet. 162 E.

5. **ἡμᾶς** is Heindorf's correction for *ὑμᾶς*: "uti mox *ἡμᾶς οὖν αἰσχρόν* etc., neque video cur se a ceteris h. l. segreget Hippias".

6. **φύσει οὐ νόμῳ.** The opposition between *φύσις* and *νόμος* frequently appears attributed to different sophists or their representatives in the Platonic dialogues: the historical Hippias was a leading champion of *φύσις* (see Introd. p. xxii.). Usually however *νόμος* is represented as a convention binding men together into friendship and *φύσις* (whose teaching is that might is right) as responsible for the enmity of man to man in the savage state: e.g. Rep. II 358 D foll., Gorg. 482 D foll. From the natural principle of 'Like to like' is here deduced something like the Stoic doctrine of the kinship between wise men.

τὸ γὰρ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ: Gorg. 510 B *φίλος μοι δοκεῖ ἕκαστος ἑκάστῳ εἶναι ὡς οἷόν τε μάλιστα, ὅνπερ οἱ παλαιοί τε καὶ σοφοὶ λέγουσιν, ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ*: Laws IV 716 C. The proverb appears in the most various forms in Greek literature from Homer (Od. XVII 218 *ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον*) downwards. For more examples of its use in Plato see Stallbaum on Gorg. l. c.

337 D 7. **τύραννος—βιάζεται.** Hippias has in view the lines of Pindar quoted in Gorg. 484 B *νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων—ἄγει δικαιῶν τὸ βιαιότατον ὑπερτάτᾳ χειρὶ κτλ.*

12. **πρυτανεῖον τῆς σοφίας.** The prytaneum (like the temple of Vesta at Rome) was the religious centre of a Greek *πόλις*. It was sacred to *Ἑστία*, in whose honour fire was always kept burning, and contained what was called the 'Common Hearth' of the city: see Frazer in Journal of Philology, Vol. XIV pp. 145—172. The editors refer to Athenaeus V 187 D *τὴν Ἀθηναίων πόλιν, τὸ τῆς Ἑλλάδος μουσεῖον, ἣν ὁ μὲν Πίνδαρος Ἑλλάδος ἔρεισμα ἔφη, Θουκυδίδης δ' ἐν τῷ εἰς Εὐριπίδην ἐπιγράμματι Ἑλλάδος Ἑλλάδα, ὁ δὲ Πύθιος ἑστίαν καὶ πρυτανεῖον τῶν Ἑλλήνων.*

337 E 17. **συμβῆναι—ὥσπερ ὑπὸ διαιτητῶν ἡμῶν συμβιβαζόντων.** *συμβαίνω* forms a passive to *συμβιβάζω* as *πάσχειν* to *ποιεῖν*, whence *ὑπό*: see note on Apol. 17 A. *συμβιβάζω* is regular in the sense of bringing together, effecting an arrangement between: compare (with Sauppe) Thuc. II 29. 8 *ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκαν τοῖς Ἀθηναίοις.* Note that *ἡμῶν* has no preposition with it—this is frequent (but not universal) in similes where *ὥσπερ* and a preposition precede the object compared, and the effect is almost to make the simile an identification: if on the other hand the object compared comes first, the preposition must be expressed twice. Compare

Theaet. 170 A *ὥσπερ πρὸς θεοὺς ἔχειν τοὺς ἐν ἑκάστοις ἄρχοντας* (which might have been *πρὸς τοὺς ἐν ἑκάστοις ἄρχοντας ὥσπερ πρὸς θεοὺς ἔχειν*) and see notes on Crito 46 C, Euthyphr. 2 C.

20. **λίαν**: with *ζητεῖν*: *κατὰ βραχύ* as in Gorg. 449 B *ἀλλ' ἐθέλησον κατὰ βραχὺ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι.* 338 A

21. **ἐφεῖναι καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις.** For the metaphor Kroschel compares Laws III 701 C *καθάπερ ἀχάλινον κεκτημένον τὸ στόμα, βίᾳ ὑπὸ τοῦ λόγου φερόμενον κτλ.*

23. **ἡμῖν**: so most editions: BT have *ὑμῖν*, which can hardly be right, as Hippias is at this moment addressing Socrates alone. "Pro *ὑμῖν* dici potuit *σοί*, sed *ὑμῖν* recte explicari nequit". Kroschel.

24. **πάντα κάλων ἐκτείναντα.** *παροιμία ἐπὶ τῶν πάσῃ προθυμίᾳ χρωμένων*, says a Scholiast (quoted by Sauppe). This nautical metaphor means to stretch out every reefing rope and so set all sail: *κάλως* does not refer to the sheet, which is *πούς*. *κινεῖν, σείειν, ἐξιέναι, ἐφιέναι, ἐκλύειν* are also found with *κάλων* in much the same sense.

οὐρίᾳ ἐφέντα: see on *συγκαθεῖναι* 336 A. For the asyndeton before these words Heindorf compares Euthyphr. 4 C *συνδήσας τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καταβαλὼν εἰς τάφρον τινά, πέμπει δεῦρο ἄνδρα κτλ.*

25. **πέλαγος τῶν λόγων.** Sauppe aptly refers to Symp. 210 D *ἐπὶ τὸ πολὺ πέλαγος τετραμμένος τοῦ καλοῦ.* Similar metaphors abound in Plato: e.g. Euthyd. 293 A *σῶσαι ἡμᾶς—ἐκ τῆς τρικυμίας τοῦ λόγου*, Rep. V 472 A *ἴσως γὰρ οὐκ οἶσθα ὅτι μόγις μοι τὼ δύο κύματε ἐκφυγόντι νῦν τὸ μέγιστον καὶ χαλεπώτατον τῆς τρικυμίας ἐπάγεις κτλ.*

ἀποκρύψαντα: like Virgil's "protinus aerias Phaeacum abscondimus arces" (Aen. III 291): cf. the use of *καταδύω* in Callimachus Epigr. 2 *ἥλιον ἐν λέσχῃ κατεδύσαμεν* and Virgil's imitation "saepe ego longos Cantando puerum memini me condere soles" (Ecl. IX 51).

26. **μέσον τι—τεμεῖν.** *τέμνειν ὁδόν* like *secare viam* is a natural metaphor. Cf. Pindar Isthm. VI 22 *μυρίαι δ' ἔργων καλῶν τέτμηνθ' ἑκατόμπεδοι ἐν σχερῷ κέλευθοι*: Pl. Laws VII 803 E *τὸ μὲν τῶν τύπων εἴρηται καὶ καθάπερ ὁδοὶ τέτμηνται καθ' ἃς ἰτέον κτλ.* Here *μέσον τι τεμεῖν* = *μέσην τινὰ ὁδὸν τεμεῖν.*

ὣς οὖν ποιήσατε καὶ πείθεσθε. *ὣς* (so B: T has *ὡς*) is best understood as for *οὕτως*—a rare usage, except after a preceding *ὡς* or *ὥσπερ* as in 326 D, but it is found in Thuc. III 37. 5 (with *οὖν* and a

form of ποιεῖν as here) ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας—παραινεῖν. For ποιήσατε the MSS read ποιήσετε, which is very harsh before πείθεσθε, and is probably a mistake for ποιήσατε, due to the influence of the common construction of ὅπως with 2nd person Fut. Ind. It is however possible that this use of the future as well as the use of ὡς for οὕτως was characteristic of Hippias' style.

27. **ῥαβδοῦχον—πρύτανιν.** ῥαβδοῦχος, ἐπιστάτης and βραβευτής are said of umpires or presidents at games: ῥαβδούχους εἶπε τοὺς κριτὰς τοῦ ἀγῶνος, says the schol. on Ar. Peace 733: for ἐπιστάτης cf. Laws XII 949 A γυμνικῶν τε καὶ ἱππικῶν ἄθλων ἐπιστάτας καὶ βραβέας. πρύτανις is an old word with lofty associations for ruler or prince. Cron thinks Hippias made this proposal with a view to be chosen President himself: he was probably still sitting on his θρόνος, cf. 315 B, 317 D.

338 B 28. **τὸ μέτριον μῆκος**: Phaedr. 267 B αὐτὸς (sc. ὁ Πρόδικος) εὑρηκέναι ἔφη ὧν δεῖ λόγων τέχνην· δεῖν δὲ οὔτε μακρῶν οὔτε βραχέων, ἀλλὰ μετρίων.

CHAPTER XXV.

Socrates protests against appointing an umpire, and in order that the conversation may go on is willing that Protagoras should become the interrogator. The others assent, Protagoras reluctantly.

2. **ἐμέ γε.** The MSS read τε not γε: γε is due to Heindorf. The position of τε is usually explained as due to displacement (see on 316 D), e.g. by Kroschel "nam haec dicit Socrates; omnes laudabant meque et Callias retinebat et (omnes) orabant ut praesidem deligerem": but Καλλίας can hardly be coupled in this way with an *unexpressed* πάντες. If τε is right it must be taken (with Turner) as coupling the whole clause ἐμὲ ὁ Καλλίας οὐκ ἔφη ἀφήσειν with καὶ ἑλέσθαι ἐδέοντο ἐπιστάτην: this is possible, but strikes us as harsh.

338 C 9. **ἀλλὰ δή** like *at enim* introduces a possible objection: see on Crito 54 A. The fuller form of the comparative (βελτίονα and the like) is less common in Plato than the contracted.

11. **ὥστε.** Heindorf cites (inter alia) Phaedr. 269 D τὸ μὲν δύνασθαι, ὦ Φαῖδρε, ὥστε ἀγωνιστὴν τέλεον γενέσθαι. The insertion of ὥστε with the usual infinitive after ἀδύνατον increases the emphasis of ἀδύνατον by making it appear more than a mere auxiliary notion. Badham's conjecture ἀδύνατον ὂν ὑμῖν ἴστε deserves mention for its ingenuity. For Πρωταγόρου see above note on 318 D.

14. **τό γ' ἐμὸν οὐδὲν διαφέρει.** Gorg. 458 D *τό γ' ἐμὸν οὐδὲν κωλύει. τό γ' ἐμόν* is frequent in Plato for *quantum ad me attinet.*

17. **εἰ μὴ βούλεται.** For the asyndeton see above on 330 A.

28. **πάνυ μὲν οὐκ ἤθελεν:** *οὐκ ἤθελεν* is virtually one word: 'was very reluctant'. The phrase is quite different from *οὐ πάνυ*: see on *οὐ πάνυ τι* in 321 B above. 338 E

CHAPTER XXVI.

Here begins an episode (lasting down to the end of Chapter XXXII), in which Protagoras cross-examines Socrates upon a poem of Simonides. For the bearing of this episode on the general subject of the dialogue see Introduction p. xxv. foll.: and for the different restorations of the poem Appendix I.

3. **περὶ ἐπῶν δεινὸν εἶναι.** *ἐπῶν* is 'verses'. As education in poetry formed part of the usual curriculum at Athens, it was natural for the Sophists to pose as poetical critics, and Sauppe gives a number of references to shew that they did so: it will suffice to quote Isocrates Panath. 18 *ἀπαντήσαντες γάρ τινές μοι τῶν ἐπιτηδείων ἔλεγον, ὡς ἐν τῷ Λυκείῳ συγκαθεζόμενοι τρεῖς ἢ τέτταρες τῶν ἀγελαίων σοφιστῶν καὶ πάντα φασκόντων εἰδέναι—διαλέγοιντο περί τε τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ τῆς Ἡσιόδου καὶ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως κτλ.*: compare infra 347 A, where Hippias says he has a speech ready on the poem, and Hipp. Minor 363 C foll. *καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἡμῖν ἐπιδέδεικται καὶ περὶ ποιητῶν τε ἄλλων καὶ περὶ Ὁμήρου.* Protagoras appears as a critic of poetry in Arist. Poet. 19, p. 1456^b 15 ff. (where he censures Homer *ὅτι εὔχεσθαι οἰόμενος ἐπιτάττει εἰπὼν 'μῆνιν ἄειδε θεά'*) and in Soph. El. 14, p. 173^b 19 ff. The popularity of such discussions as the present may be inferred from the well-known scene between Euripides and Aeschylus in the Frogs 1119 foll.

9. **νῦν διαλεγόμεθα:** so B and T: the editors mostly read *νῦν δὴ* (*νυνδὴ*) *διελεγόμεθα. νῦν* does not mean 'at this *present* moment', but simply 'now', 'on the present occasion', = *ἐν τῇ νῦν συνουσίᾳ*: translate 'about the same subject as you and I are now discussing', i.e. about the subject of our present discussion. A discussion which has never been finished (see on 334 A) and is to be resumed (cf. 338 E *ἐπειδὰν ἱκανῶς ἐρωτήσῃ, πάλιν δώσειν λόγον*, and 338 D) ought not to be spoken of as past. We have in fact in *νῦν διαλεγόμεθα* an indication that the subject of the dialogue is the same throughout: see 339 A

Introd. p. xix. foll. *νῦν* in *καὶ δὴ καὶ νῦν* (line 8) is simply 'in the present case' and introduces the application of the general statement contained in *ἡγοῦμαι—λόγον δοῦναι*: cf. Apol. 17 D—18 A *ὥσπερ οὖν ἂν—καὶ δὴ καὶ νῦν*.

10. **περὶ ἀρετῆς.** According to Diog. Laert. IX 8. 55, Protagoras wrote a book having the title *περὶ ἀρετῶν*.

12. **Σιμωνίδης.** It is a saying of Simonides of Ceos (circ. 556—468 B.C.) that forms the text on which the discussion in the first book of the Republic is based: see Rep. I 331 D foll. Plato seems also to allude to him in two other places, viz. Rep. II 365 C *ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν, ὡς δηλοῦσί μοι οἱ σοφοί, καὶ τὰν ἀλάθειαν βιᾶται καὶ κύριον εὐδαιμονίας κτλ.* and Rep. VI 489 B *οὐ γὰρ ἔχει φύσιν—τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς πλουσίων θύρας ἰέναι ἀλλ' ὁ τοῦτο κομψευσάμενος ἐψεύσατο* (compare Arist. Rhet. II 16. 1391ª 8 ff. with Cope's note).

Σκόπαν. The Scopadae were a ruling family at Crannon and Pharsalus in Thessaly. Simonides seems to have frequently been their guest, and wrote poems in their honour: the most famous is that referred to by Cicero de Or. II § 352—353.

339 B 14. **ἀγαθόν** is here more than morally good: it includes bodily and external as well as internal well-being: whence *χερσίν τε καὶ ποσί* as well as *νόῳ*: see also note on 344 B line 4 below. The notion of external well-being belonged to the word from very early times: see Grote Vol. III p. 45 note 3: 'good' and 'bad' are applied in Theognis and Solon "to wealth as contrasted with poverty—nobility with low birth—strength with weakness—conservative and oligarchical politics as opposed to innovation". This sense survived in classical times in the political meaning of *καλὸς κἀγαθός*, e.g. Xen. Hell. II 3. 12, Pl. Rep. VIII 569 A.

16. **τετράγωνον.** Simonides avails himself of a Pythagorean notion: among the Pythagoreans the number 4 was sacred, as being the first square number: see Ritter and Preller[7] § 54. The expression *τετράγωνος ἀνήρ* became afterwards almost proverbial for a perfect man: Sauppe refers to Arist. Rhet. III 11. 1411ᵇ 27 *οἷον τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα φάναι εἶναι τετράγωνον· ἄμφω γὰρ τέλεια.*

19. **καὶ πάνυ μοι—μεμεληκός.** From this and 347 A, where the same is implied of Hippias, it would seem that the poem was thought to be difficult.

22. **ἔφην ἐγὼ καλῶς τε καὶ ὀρθῶς.** This, Bergk's emendation, is generally accepted. B has *ἔφην ἐγώ τε καὶ ὀρθῶς*: T *ἔφην ἔγωγε καὶ ὀρθῶς*.

28. ἐμμελέως—νέμεται. *ἐμμελέως* belongs to *εἰρημένον* and *νέμεται* is poetic for *νομίζεται*: cf. (with Sauppe) Soph. O. R. 1080 *ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν παῖδα τῆς τύχης νέμων*. The story is (Schol. to Plato Hipp. Maior 304 E quoted by Sauppe) that Pittacus, when ruler of Mitylene, on hearing of Periander's rapid conversion into a tyrant, sat down at an altar and begged to be released of his rule, assigning as his reason *ὡς χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι*. The Scholiast adds that Solon when he heard the remark capped it with *χαλεπὰ τὰ καλά*. Pittacus is mentioned side by side with Bias and Simonides as one of the *σοφοὶ καὶ μακάριοι ἄνδρες* in Rep. I 335 E. 339 C

33—35. **ὁμολογεῖσθαι—ὁμολογεῖν.** The middle is said of things, and the active of persons, according to the general rule.

38. **ὀλίγον δὲ τοῦ ποιήματος εἰς τὸ πρόσθεν**: these words as well as *προϊόντος τοῦ ᾄσματος* in 339 C are in favour of the supposition that some verses are wanting between *ἄνευ ψόγου τετυγμένον* and *οὐδέ μοι ἐμμελέως*: see App. I p. 198. 339 D

44. **τὸ πρότερον**: adverbial.

45. **θόρυβον παρέσχεν καὶ ἔπαινον.** *θόρυβος* denotes only 'noise', 'tumult' (cf. Rep. VI 492 C *θόρυβον—τοῦ ψόγου καὶ ἐπαίνου*): *καὶ ἔπαινον* is needed to shew that the noise was favourable. So supra 334 C *ἀνεθορύβησαν ὡς εὖ λέγοι*. With *παρέχειν* in this sense cf. the phrase *παρέχειν γέλωτα* in Gorg. 473 E and Theaet. 174 C.

47. **ὡσπερεὶ ὑπὸ ἀγαθοῦ πύκτου πληγείς.** For the metaphor compare Euthyd. 303 A *ἐγὼ μὲν οὖν—ὥσπερ πληγεὶς ὑπὸ τοῦ λόγου ἐκείμην ἄφωνος*. Socrates describes the effect of Protagoras' questions on himself in words which recall the descriptions of his own dialectic in its effect on others: compare e.g. Meno 80 A foll. 339 E

48. **ἐσκοτώθην τε καὶ εἰλιγγίασα.** So BT: the second hand in T corrects to *ἰλιγγίασα*. According to Suidas (quoted by Schanz in Preface to Vol. VII p. v) the Greeks wrote *εἰλιγγιῶ*, but *ἴλιγγος*. In Plato's MSS *εἰλιγγιῶ* is somewhat less frequent than *ἰλιγγιῶ*.

49. **ὥς γε—ἀληθῆ**: see on 309 A.

50. **ἐγγένηται**: B and T have *ἐκγένηται*: *ἐγγένηται* is Heindorf's correction, now found in a Vienna MS (Kral's 1): cf. Phaedo 86 E *ἵνα χρόνου ἐγγενομένου βουλευσώμεθα τί ἐροῦμεν*.

53. **σὸς μέντοι—πολίτης.** Iulis in Ceos was their native place. *μέντοι* is 'surely'. Notice the emphasis on *σός* and compare *σέ* in lines 54 and 59.

54. **παρακαλεῖν** is future: cf. Theaet. 183 D *ἀλλά μοι δοκῶ— οὐ πείσεσθαι αὐτῷ*: Phaedr. 228 C *δοκεῖς σὺ οὐδαμῶς με ἀφήσειν*: 340 A

tr. 'therefore I think *I* will call *you* to my assistance'. *ἐγώ* and *σέ* are contrasted in view of the illustration which is about to follow.

ὥσπερ ἔφη κτλ.: *ὥσπερ* corresponds to *καὶ ἐγώ* in line 59: as, according to Homer, Scamander called on Simois, so look you, I call upon you. For *ὥσπερ* used in this way see above note on 330 A. The other editors take *δοκῶ οὖν ἐγὼ παρακαλεῖν σέ* with the *ὥσπερ* clause, and, regarding *παρακαλεῖν* as a present, print a full stop after *σχῶμεν* in the quotation: but (1) there is a certain awkwardness in the repetition 'I think I am summoning you' and 'so look you, I am summoning you'; (2) the quotation does not finish with *σχῶμεν*, but *ἐκπέρσῃ* in l. 60 belongs to it also—a point which is against separating *φίλε κασίγνητε—σχῶμεν* from the following clause. In the view which we have taken a fresh start begins with *ὥσπερ*, after which the actual summons follows in the present *ἀτὰρ καὶ ἐγὼ σὲ παρακαλῶ*.

55. **ἔφη Ὅμηρος.** Iliad XXI 305 foll. *οὐδὲ Σκάμανδρος ἔληγε τὸ ὃν μένος ἀλλ' ἔτι μᾶλλον χώετο Πηλείωνι—Σιμόεντι δὲ κέκλετ' ἀύσας· Φίλε κασίγνητε, σθένος ἀνέρος ἀμφότεροί περ σχῶμεν, ἐπεὶ τάχα ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος ἐκπέρσει.* This *ἐκπέρσει* explains the occurrence of *ἐκπέρσῃ* in line 60, although (as Heindorf shews) the same metaphor is occasionally found in tragedy (but hardly in prose), e.g. Trach. 1104 *τυφλῆς ὑπ' ἄτης ἐκπεπόρθημαι τάλας*.

59. **ἀτάρ**: cf. supra 335 D.

61. **μουσικῆς**: 'culture', as often; here not without some sarcasm, in reference to Prodicus' *ὀνομάτων ὀρθότης*, exemplified in 337 A foll.

340 B 62. **βούλεσθαι—ἐπιθυμεῖν.** *βούλεσθαι* is of will: *ἐπιθυμεῖν* of desire. The distinction is generally well marked in Plato: see note on Apol. 25 C and compare Cope on Arist. Rhet. II 19. 9. Prodicus does not touch on this example in his speech in 337, but it is quite in Plato's way to select a fresh example (compare Theaet. 147 A—B, 166 E by the side of 159 C, 169 A—B), which may in this case be supposed to come from Prodicus' lectures (cf. 341 A). We should expect the article to be repeated with *ἐπιθυμεῖν*, as the two words are to be distinguished (cf. infra in line 67 *τὸ γενέσθαι καὶ τὸ εἶναι*): but the article is sometimes dropped with the second of two words even when the words are contrasted, e.g. Euthyphr. 9 C *τὸ ὅσιον καὶ μή*. Here the effect of its omission is perhaps to suggest that the two notions are after all more like than different.

67. **γενέσθαι—εἶναι.** The distinction though long ago recognised by the philosophers was not always present in ordinary speech: otherwise (as Kroschel points out) Protagoras' censure of Simonides would be too absurd, and Socrates' pretended bewilderment out of place. But that Simonides in this poem drew a distinction between *γενέσθαι* and *εἶναι* is certain: whether it was the same distinction as Socrates himself draws later is another question: see on *γενόμενον δὲ ἀδύνατον* in 344 B.

73. **τὸ αὑτόν.** B and T here have *τὸ αὑτόν*, which Schanz retains: the form occurs on inscriptions and once or twice in Plato's MSS: v. Schanz Vol. XII p. vii. 340 C

74. **ἔλεγεν, τὸ χαλεπὸν γενέσθαι.** So Heindorf. *ἔλεγεν* is 'said', not 'meant', and the sentence is intended to prove what is stated in the last sentence, viz. that Pittacus *οὐ τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ ἔλεγεν* (said), *ἀλλ' ἄλλο. τό* goes with the whole clause *χαλεπὸν γενέσθαι ἐσθλόν*; the emphasis is on *γενέσθαι*: for which reason *τὸ ἔμμεναι* in the next line (for *τὸ ἔμμεναι ἐσθλὸν χαλεπόν*) suffices. It is unnecessary to read (with Schanz and Kroschel) *ἔλεγε(ν) χαλεπόν, τὸ γενέσθαι ἐσθλόν*, or *ἔλεγε χαλεπόν, γενέσθαι ἐσθλόν* with Sauppe.

79. **Πρόδικος ὅδε καὶ ἄλλοι πολλοί.** Socrates dissociates himself from the others, because he is about to give a different solution of Simonides' apparently contradictory statements (in 344 B foll.).

80. **Ἡσίοδον**: in Works and Days 289 foll. *τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται, ῥηιδίη δήπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα.* This passage was very famous in antiquity: Plato cites it again in Rep. II 364 C, Laws IV 718 E. Hesiod in effect says it is difficult to become good, but easy to be good. Simonides himself refers to Hesiod's verses in Frag. 58 (Bergk) *ἔστι τις λόγος τὰν ἀρετὰν ναίειν δυσαμβάτοις ἐπὶ πέτραις, νῦν δέ μιν θεῶν χῶρον ἁγνὸν ἀμφέπειν,......οὐδ' ἀπαντᾶν βλεφάροις θνατῶν ἔσοπτον, ᾧ μὴ δακέθυμος ἱδρὼς ἔνδοθεν μόλῃ θ' ἵκηταί τ' ἐς ἄκρον ἀνδρείας.* 340 D

84. **ἐκτῆσθαι**: to be taken with *ῥηΐδίην*. B and T read *κτῆσθαι*, but cf. 349 E. For the form see above on 319 A.

CHAPTER XXVII.

After some dialectical skirmishing, Socrates volunteers to give a continuous exposition of the poem.

340 E 7. **ἰώμενος μεῖζον τὸ νόσημα ποιῶ.** Socrates is thinking of the proverb *κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι*.

9. **ποιητοῦ—ἐκτῆσθαι.** The poet is not of course Hesiod but Simonides. Socrates nowhere said that in censuring Pittacus Simonides implies that it is *easy* to 'keep virtue', i.e. to be virtuous: the quotation from Hesiod was put in the mouth of Prodicus and *ἄλλοι πολλοί* (340 C). At the same time Protagoras might fairly turn Socrates' fallacies (see on 331 A) against himself and say that if Simonides said it was 'not difficult' to be virtuous, he meant that it was 'easy' to be so.

13. **κινδυνεύει γάρ τοι**: the art of Prodicus (Socrates means) can lay as good claims to antiquity as yours: cf. 316 D.

14. **θεία τις εἶναι πάλαι.** Kroschel's reading *εἶναι καὶ παλαιά* would somewhat change the meaning, which is 'has long been an art divine': *divine* because practised by poets and the like, cf. Rep. I 331 E *ἀλλὰ μέντοι—Σιμωνίδῃ γε οὐ ῥᾴδιον ἀπιστεῖν· σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ἀνήρ*: supra 315 E and note. In *ἤτοι ἀπὸ Σιμωνίδου* there is an allusion to 316 D.

341 A 17. **οὐχ ὥσπερ ἐγώ**, sc. *εἰμί*. The idiom is frequent in Plato, e.g. Symp. 179 E *οὐχ ὥσπερ Ἀχιλλέα—ἐτίμησαν καὶ εἰς μακάρων νήσους ἀπέπεμψαν*.

μαθητής. Socrates calls himself a disciple of Prodicus also in Crat. 384 B, Meno 96 D, Charm. 163 D.

19. **τὸ χαλεπὸν τοῦτο.** *τό* marks *χαλεπόν* as a quotation: see above on 331 C.

21. **ἀλλ' ὥσπερ κτλ.** The application of the illustration follows in 341 B line 28 foll. *ἴσως οὖν καὶ τὸ χαλεπὸν—ὑπολαμβάνουσιν*, where see note.

341 B 23. **Πρωταγόρας σοφὸς καὶ δεινός ἐστιν.** The *ἢ ἄλλον τινά* is neglected, and *Πρωταγόρας* takes us back to *σέ*: cf. note on *ἐνδείξασθαι καὶ καλλωπίσασθαι* in 317 C. The collocation *σοφὸς καὶ δεινός* is tolerably frequent in ironical characterizations, e.g. Theaet. 173 B *δεινοί τε καὶ σοφοὶ γεγονότες, ὡς οἴονται*.

24. **ἐρωτᾷ** explains *νουθετεῖ*: whence the *Asyndeton explicativum*: see on 335 A above.

25. **τὸ γὰρ δεινὸν—κακόν ἐστιν.** Prodicus' canon—which rests on the derivation of *δεινόν* from *δέος*—is not borne out by Greek usage, except to this extent, that when a man is called *δεινός*, it is generally implied that he is more clever than good.

26. **δεινοῦ πλούτου κτλ.** Genitives of exclamation in the Platonic dialogues are generally (as Turner remarks) preceded by an interjection, e.g. Euthyd. 303 A *πυππὰξ ὦ Ἡράκλεις καλοῦ λόγου* and ibid. *ὦ Πόσειδον δεινῶν λόγων*. Here of course the exclamation is left out as irrelevant: the only relevant point is the use of *δεινός*.

28. **ἴσως οὖν καὶ τὸ χαλεπόν.** Sauppe remarks that we should expect *οὕτω καὶ τὸ χαλεπόν* to introduce the apodosis to the *ὥσπερ* clause (341 A line 21): *καί* is however enough to shew that we have reached the application: *οὖν* is introduced on account of the parenthesis from *τὸ γὰρ δεινόν* to *κακοῦ ὄντος*: and *ἴσως* marks the suggestion as only tentative.

32. **φωνήν**: 'dialect' as often, e.g. Phaedo 62 A *καὶ ὁ Κέβης—ἴττω Ζεύς, ἔφη, τῇ αὑτοῦ φωνῇ εἰπών*.

33. **κακόν, ἔφη.** Prodicus enters into the spirit of the joke: in view of C and D it would be absurd to take this seriously: see note on *ἀλλὰ παίζειν* in D below. 341 C

39. **τὰ ὀνόματα—ὀρθῶς διαιρεῖν**: cf. supra 340 A and infra 358 A *τὴν δὲ Προδίκου τοῦδε διαίρεσιν τῶν ὀνομάτων παραιτοῦμαι*. Prodicus pretends to regard Simonides (cf. 341 A) as a teacher like himself of *ὀνομάτων διαίρεσις*.

ἅτε Λέσβιος ὤν: had he been *Κεῖος*, he would have learnt *ὀνομάτων διαίρεσις* forsooth in its natural home.

40. **ἐν φωνῇ βαρβάρῳ**: a malicious exaggeration inspired by the *odium philologicum*.

49. **ἀλλὰ παίζειν.** The editors suppose that Socrates is here turning the tables on Prodicus, who it is supposed meant his criticism seriously, but the tone of the passage seems to imply that Prodicus is in league with Socrates to make fun of Protagoras, who is represented throughout the whole dialogue as lacking all sense of humour. It would not be wit, but sheer buffoonery in Plato to represent Prodicus as *seriously* believing that Simonides had censured Pittacus for having said: 'It is bad to be good'. 341 D

καὶ σοῦ δοκεῖν ἀποπειρᾶσθαι. *δοκεῖν* is not pleonastic after *οἶμαι* but means 'think fit'—a very idiomatic use, cf. Aesch. Ag. 16 *ὅταν δ' ἀείδειν ἢ μινύρεσθαι δοκῶ*. See Classical Review III

p. 148, where Mr Arthur Sidgwick discusses and illustrates this usage.

341 E 54. **οὐ δήπου τοῦτό γε λέγων.** *οὐ δήπου* goes with *λέγων*, which is 'meaning' not 'saying', and *τοῦτο* is explained by *κακὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι.* For the asyndeton see on 335 A: and for the use of *εἶτα* compare 311 A and Symp. 200 A *πότερον ἔχων αὐτὸ οὗ ἐπιθυμεῖ τε καὶ ἐρᾷ, εἶτα ἐπιθυμεῖ τε καὶ ἐρᾷ, ἢ οὐκ ἔχων;*

55. **τοῦτο γέρας.** Heindorf reads *τοῦτο τὸ γέρας* as in 344 C: but *γέρας* may be regarded as predicative and going closely with *ἀπένειμε*, so that *τοῦτο—τοῦτο* balance each other. Sauppe compares Symp. 179 C *εὐαριθμήτοις δή τισιν ἔδοσαν τοῦτο γέρας οἱ θεοί.*

56. **ἀκόλαστον—οὐδαμῶς Κεῖον.** This seems to be the earliest passage making allusion to the sobriety and uprightness of the Ceans, to which, perhaps, Aristophanes sarcastically alludes in Frogs 970 (*οὐ Χῖος, ἀλλὰ Κεῖος*). In Laws I 638 B (quoted by Sauppe) Plato cites the subjugation of the Ceans by the Athenians as a proof that victory does not always favour the more virtuous side. Strabo (X 486) quotes from Menander the lines *καλὸν τὸ Κείων νόμιμόν ἐστι, Φανία· ὁ μὴ δυνάμενος ζῆν καλῶς οὐ ζῇ κακῶς* and explains them by saying that a Cean law required those above the age of 60 to take hemlock so as to make their country's produce suffice to feed the others.

342 A 60. **ὃ σὺ λέγεις τοῦτο** refers to *περὶ ἐπῶν* 338 E. For the idiom cf. the usual *τὸ σὸν δὴ τοῦτο*, e.g. Symp. 221 B.

CHAPTER XXVIII.

Socrates introduces his exposition of the poem with a paradoxical theory that Sparta is the oldest home of philosophers. The wise men of old accordingly expressed their wisdom in pithy Laconic sayings, and such a saying is that of Pittacus. Simonides, as a rival craftsman, wrote this entire poem to overthrow that saying.

This chapter is intended as a kind of counterblast to Protagoras' claim on behalf of *σοφιστική* in 316 D foll. In general tone as well as in many of the particular statements it is elaborately ironical: but it should be remembered that Plato thought highly in many respects of the Cretan and Spartan constitutions and borrowed much from them in constructing his ideal city.

3. **φιλοσοφία γάρ κτλ.** Compare 316 D *ἐγὼ δὲ τὴν σοφιστικὴν τέχνην φημὶ μὲν εἶναι παλαιάν κτλ.*

4. **τῶν Ἑλλήνων**: 'among the Greeks'. The genitive belongs rather to *ἐν Κρήτῃ τε καὶ Λακεδαίμονι* than to *πλείστη*: cf. Thuc. II 18. 1 *ὁ δὲ στρατὸς—ἀφίκετο τῆς Ἀττικῆς ἐς Οἰνόην.* Similarly in *γῆς ἐκεῖ*, *γῆς* belongs to *ἐκεῖ* rather than to *πλεῖστοι*: there would seem to be no exact parallel to justify us in taking *πλεῖστοι γῆς* together. For the meaning of *σοφισταί* see on 312 C.

6. **ἐξαρνοῦνται καὶ σχηματίζονται.** *σχηματίζεσθαι* of 'posing' as in Soph. 268 A *ἀγνοεῖ ταῦτα ἃ πρὸς τοὺς ἄλλους ὡς εἰδὼς ἐσχημάτισται.* 342 B

9. **οὓς—ἔλεγε τοὺς σοφιστάς**: viz. in 316 D. The attraction is common enough, e.g. Crito 48 C *ἃς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περί τε ἀναλώσεως χρημάτων καὶ δόξης κτλ.* and infra 359 D.

12. **τὴν σοφίαν.** So B and the second hand in T: the first hand omits the words (so Schanz, Kroschel and Kral).

13. **τοὺς—λακωνίζοντας.** The editors refer to Ar. Birds 1281 *ἐλακωνομάνουν ἅπαντες ἄνθρωποι τότε, ἐκόμων, ἐπείνων, ἐρρύπων, ἐσωκράτων* and Demosth. *κατὰ Κόνωνος* 34 *μεθ' ἡμέραν μὲν ἐσκυθρωπάκασι καὶ λακωνίζειν φασὶ καὶ τρίβωνας ἔχουσι καὶ ἁπλᾶς ὑποδέδενται.* The Laconisers in Athens were tolerably numerous: Plato himself (Rep. VIII 544 C) places *ἡ Κρητική τε καὶ Λακωνικὴ πολιτεία* nearest in merit to his ideal city.

14. **οἱ μὲν ὦτά τε κατάγνυνται**: thanks, of course, to boxing: cf. Gorg. 515 E *τῶν τὰ ὦτα κατεαγότων* (i.e. *τῶν λακωνιζόντων*) *ἀκούεις ταῦτα, ὦ Σώκρατες*, and Martial VII 32. 5 "at iuvenes alios *fracta* colit *aure* magister".

15. **ἱμάντας περιειλίττονται.** The *ἱμάντες* were thongs of leather bound round the knuckles for greater efficacy in boxing: Hom. Iliad XXIII 685. The *caestus*, being loaded with balls of lead, was a much more brutal instrument (Virg. Aen. V 404—405). 342 C

16. **βραχείας ἀναβολάς**: 'short cloaks' in imitation of the *τρίβων* (the national Spartan dress: see on 335 D). *ἀναβολή* (here almost concrete) and *ἀναβάλλεσθαι* were said of the *ἱμάτιον*, to wear which rightly and like a gentleman was *ἐπὶ δεξιὰ ἀναβάλλεσθαι* (Theaet. 175 E), not *ἐπ' ἀριστερά* (Ar. Birds 1567—1568, a passage which seems decisive against reading *ἐπιδέξια* in this phrase). From Suidas (s.v. *ἀναβάλλει—ἀναβάλλεσθαι δὲ τὸ ἱμάτιον, οὐ περιβάλλεσθαι λέγουσιν*) we may infer that *ἀναβολή* refers not to the throwing back of the *ἱμάτιον* over the shoulder (since in point of fact it was thrown back over the *left* shoulder) but to pulling it round the back (from left to right) before throwing the end over the left shoulder in front.

ὡς δὴ—κρατοῦντας is "quasi vero—his superent" (Kroschel). For the construction cf. (with Kroschel) Rep. I 345 E *οὐκ ἐννοεῖς ὅτι οὐδεὶς ἐθέλει ἄρχειν ἑκών, ἀλλὰ μισθὸν αἰτοῦσιν, ὡς οὐχὶ αὐτοῖσιν ὠφέλειαν ἐσομένην ἐκ τοῦ ἄρχειν ἀλλὰ τοῖς ἀρχομένοις;* Madvig's Gk Syntax p. 168.

20. **ξενηλασίας.** Heindorf quotes (inter alia) Ar. Birds 1012 *ὥσπερ ἐν Λακεδαίμονι ξενηλατοῦνται* and Plut. Lyc. 27. 6 *τοὺς ἀθροιζομένους ἐπ' οὐδενὶ χρησίμῳ καὶ παρεισρέοντας εἰς τὴν πόλιν ἀπήλαυνεν* (sc. *Λυκοῦργος*), *οὐχ, ὡς Θουκυδίδης* (II 39) *φησί, δεδιὼς μὴ τῆς πολιτείας μιμηταὶ γένωνται καὶ πρὸς ἀρετήν τι χρήσιμον ἐκμάθωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως μὴ διδάσκαλοι κακοῦ τινος ὑπάρξωσιν.* The reasons assigned by Plutarch are no doubt the true ones.

23. **οὐδένα ἐῶσιν—ἐξιέναι.** Plut. Lyc. 27. 5 *οὐδ' ἀποδημεῖν ἔδωκε* (*Λυκοῦργος*) *τοῖς βουλομένοις καὶ πλανᾶσθαι ξενικὰ συνάγοντας ἤθη καὶ μιμήματα βίων ἀπαιδεύτων καὶ πολιτευμάτων διαφοράν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀθροιζομένους* etc. (see last note). In Laws XII 950 C foll. (quoted by Sauppe) Plato lays down similar though less stringent regulations as to *ἀποδημία*.

342 D 24. **ὥσπερ οὐδὲ Κρῆτες.** There seems to be no other authority for this statement, but (as Sauppe remarks) the resemblance between the Cretan and Spartan institutions is well known.

27. **ἀλλὰ καὶ γυναῖκες.** Women in Sparta held a position of much greater power and influence than in the rest of Greece, partly at least in consequence of their superior education, physical and otherwise: cf. Arist. Pol. II 9. 1269^b 32 *πολλὰ διῳκεῖτο ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν* (sc. *τῶν Λακεδαιμονίων*) and see Grote Vol. II p. 383 foll. Heindorf remarks that wise and pregnant sayings by Spartan women (such as are given in pseudo-Plutarch's *Λακαινῶν ἀποφθέγματα*, e.g. the famous *τέκνον, ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς*) were probably already current in Plato's time.

30. **εἰ γὰρ ἐθέλει—εὑρήσει.** Compare 324 A.

342 E 33. **ἐνέβαλεν ῥῆμα—συνεστραμμένον.** The aorist is like 'behold! he has thrown in': it expresses rapidity by representing the action as no sooner begun than over. The idiom is very frequent in Plato: Turner refers to Stallbaum on Rep. III 406 D *ἐὰν δέ τις αὐτῷ μικρὰν δίαιταν προστάττῃ—ταχὺ εἶπεν ὅτι οὐ σχολὴ κάμνειν.* With *συνεστραμμένον* compare Arist. Rhet. II 24. 1401^a 5 *συνεστραμμένως—εἰπεῖν*: the metaphor is apparently from an animal gathering itself for a spring (cf. Arist. Hist. Anim. IX 48. 631^a 27 *συστρέψαντες*

ἑαυτοὺς φέρονται ὥσπερ τόξευμα and Plato Rep. I 336 B *συστρέψας ἑαυτὸν ὥσπερ θηρίον ἧκεν ἐφ' ἡμᾶς*).

34. **ὥσπερ δεινὸς ἀκοντιστής.** With the metaphor compare Theaet. 165 D *καὶ ἄλλα μυρία ἃ ἐλλοχῶν ἂν πελταστικὸς ἀνὴρ μισθοφόρος ἐν λόγοις ἐρόμενος—ἐμβαλὼν ἂν εἰς τὸ ἀκούειν—ἤλεγχεν ἂν ἐπέχων καὶ οὐκ ἀνιεὶς κτλ.*, ibid. 180 A *ἀλλ' ἄν τινά τι ἔρῃ, ὥσπερ ἐκ φαρέτρας ῥηματίσκια αἰνιγματώδη ἀνασπῶντες ἀποτοξεύουσιν.*

35. **παιδὸς μηδὲν βελτίω.** The phrase is almost proverbial: see on Crito 49 B *παίδων οὐδὲν διαφέροντες.*

39. **φθέγγεσθαι**, here of an impressive (almost mystic) utterance, as often in Greek, e.g. Ar. Clouds 315 *αὗται αἱ φθεγξάμεναι τοῦτο τὸ σεμνόν.*

41. **Θαλῆς ὁ Μιλήσιος κτλ.** This list of the seven wise men is remarkable as excluding Periander, who was canonized later (Diog. Laert. I 13). Plato refused to allow that a tyrant could be truly *σοφός* (Rep. IX 587 D) or even (in the true sense of the term) powerful: see Rep. I 336 A *οἶμαι αὐτὸ* (sc. the view that justice is doing good to friends and evil to enemies) *Περιάνδρου εἶναι ἢ Περδίκκου ἢ Ξέρξου ἢ Ἰσμηνίου τοῦ Θηβαίου ἤ τινος ἄλλου μέγα οἰομένου δύνασθαι πλουσίου ἀνδρός.* 343 A

Myson (the least known of the seven) figures as early as Hipponax (Frag. 45, quoted by Sauppe) *καὶ Μύσων ὃν Ὡπόλλων ἀνεῖπεν ἀνδρῶν σωφρονέστατον πάντων.* According to a tradition preserved in Diogenes Laertius I 106 the Pythian priestess being asked by Anacharsis to say if there was any man wiser than himself replied *Οἰταῖόν τινά φημι Μύσων' ἐνὶ Χηνὶ γενέσθαι σοῦ μᾶλλον πραπίδεσσιν ἀρηρότα πευκαλίμῃσι*: but another account placed his birthplace in Chen in Laconia, and a third (reading *Ἠτεῖόν τινά φημι* for *Οἰταῖόν τινά φημι* in the oracle) in Etea, which was variously placed in Laconia and in Crete. Sauppe remarks that the presence of *Λακεδαιμόνιος* with *Χίλων* seems to shew that Plato did not regard Laconia as Myson's birthplace, but favoured the view which made him a native of Chenae by Mount Oeta. *Thales* (flor. circ. 585 B.C., the eclipse of which year he is said to have predicted) is mentioned in two other passages in Plato (in neither of which is his philosophical teaching—that the *ἀρχή* is *ὕδωρ*—referred to), once as an author of useful inventions (Rep. X 600 A), and once as the hero of an anecdote illustrating the philosopher's want of worldly wisdom (Theaet. 174 A). *Pittacus* (flor. circ. 612 B.C.) and *Bias* of Priene in Ionia (contemporary with or earlier than Hipponax, who refers to

him in Diog. Laert. I 84) are mentioned together again in Rep. I 335 E *Βίαντα ἢ Πιττακὸν—ἤ τιν' ἄλλον τῶν σοφῶν τε καὶ μακαρίων ἀνδρῶν*. *Cleobulus* of Lindus in Rhodes and *Chilon* of Sparta (both about the beginning of the 6th century B.C.) are not again referred to by Plato.

The traditions relating to the wise men and many of the aphorisms with which they are credited are given in Diog. Laert. I 22—122: for the authorities for their lives, and for their sayings, see Mullach's Fragmenta Philos. Graec. II pp. 203—234. This passage of the Protagoras, apparently the earliest in which seven are named together, probably contributed in large measure to the canonization of the wise men.

44. **Λακεδαιμόνιος**: Heindorf would read *ὁ Λακεδαιμόνιος*, but Plato may well have said 'a Lacedaemonian, Chilon'.

48. **εἰρημένα· οὗτοι.** The sentence beginning with *οὗτοι* shews how one is to learn *αὐτῶν τὴν σοφίαν τοιαύτην οὖσαν*: the asyndeton (as Heindorf observes) resembles that after *σημεῖον δέ, τεκμήριον δέ* and the like. Here *οὗτοι καὶ κτλ.* is so far removed from *καὶ καταμάθοι—οὖσαν* that we might have expected *οὗτοι γάρ καὶ* or (as Kroschel reads) *ὅτι* for *οὗτοι*, but the emphatic *οὗτοι* (parallel to *οὗτοι* in line 44 above) renders the explanatory particle unnecessary. Hermann's correction *εἰρημένα ἃ* for *εἰρημένα*—adopted by Sauppe—gives a wrong meaning: for *ἀπαρχή* 'first-fruits' (line 49) coming after *καὶ κοινῇ ξυνελθόντες*, in marked antithesis to *ἑκάστῳ εἰρημένα*, cannot mean merely the sayings of each individual—as it will have to mean if *ἃ* is read, *ἃ* being then in apposition to *ἀπαρχήν*. Kral's *ῥήματα βραχέα ἀξιομνημόνευτα <σκοπῶν> ἑκάστῳ εἰρημένα, ἃ οὗτοι κτλ.* suffers from the same fault, besides that it is very unlikely that *σκοπῶν* should have fallen out.

κοινῇ ξυνελθόντες—ἀνέθεσαν. The editors cite Pausanias X 24. I *ἐν δὲ τῷ προνάῳ τῷ ἐν Δελφοῖς γεγραμμένα ἐστὶν ὠφελήματα ἀνθρώποις εἰς βίον—οὗτοι οὖν οἱ ἄνδρες ἀφικόμενοι ἐς Δελφοὺς ἀνέθεσαν τῷ Ἀπόλλωνι τὰ ᾀδόμενα Γνῶθι σαυτὸν καὶ Μηδὲν ἄγαν.* The same explanation of the presence of these maxims on the temple at Delphi meets us in other authors; but in each case the author is obviously borrowing the story from Plato. Plato states that these two maxims were the cream of the wisdom of the wise men: it would be hardly too much to say that upon them the whole structure of Greek ethical philosophy was based. For the construction, and for the practice of thus dedicating wisdom to a god, Kroschel aptly quotes Diog. Laert.

IX 6 *ἀνέθηκε* (sc. 'Ηράκλειτος) δ' αὐτὸ (sc. τὸ περὶ φύσεως βιβλίον) εἰς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν.

52. **τοῦ δὴ ἕνεκα ταῦτα λέγω;** Plato frequently enlivens his style by such self-interrogations: Sauppe quotes (inter alia) Gorg. 457 E *τοῦ δὴ ἕνεκα λέγω ταῦτα;* Apol. 40 B *τί οὖν αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω;* 343 B

53. **τῶν παλαιῶν τῆς φιλοσοφίας.** *τῶν παλαιῶν* in this emphatic place suggests the contrast with Protagoras and the *νεώτεροι* whose *τρόπος* is *μακρολογία.*

54. **καὶ δὴ καί** marks the application to the present case: cf. Apol. 18 A *ὥσπερ οὖν ἂν κτλ.—καὶ δὴ καὶ νῦν.*

57. **καθέλοι:** cf. 344 C. Sauppe quotes Theocr. 22. 115 (of Polydeuces overcoming Amycus) *Διὸς υἱὸς ἀδηφάγον ἄνδρα καθεῖλεν.* 343 C

60. **τούτου ἕνεκα,** i.e. *τοῦ εὐδοκιμεῖν ἕνεκα.* *τούτῳ* in *τούτῳ ἐπιβουλεύων* is *τούτῳ τῷ ῥήματι*: with the construction cf. Rep. IV 443 B *εὐθὺς ἀρχόμενοι τῆς πόλεως οἰκίζειν* and see Stallbaum on Rep. I 342 B.

61. **κολοῦσαι.** Hdt. VII 10. 5 *φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν* (Sauppe).

CHAPTER XXIX.

Socrates develops his theory of the poem and applies it to the first two lines, not without much sophistry.

3. **μανικόν.** Notice the extreme dogmatism of Socrates, suggesting a weak case: cf. *οὐδὲ πρὸς ἕνα λόγον* (line 5).

5. **οὐδὲ πρὸς ἕνα λόγον:** see on 335 D. *πρὸς λόγον = εὔλογον* or *εὐλόγως* is frequent in Plato: see on 351 E. 343 D

6. **ἐὰν μή τις ὑπολάβῃ κτλ.** The natural interpretation of the *μέν* (since it follows *ἀγαθόν*, not *γενέσθαι*) is this. While it is difficult '*γενέσθαι*' truly *good*, it is yet possible to reach a fair standard of *ἀρετή*. The antithesis is implied if not actually expressed in the sequel: see 345 D and 346 C. Compare Introd. p. xxvii.

8. **λέγοντος τοῦ Πιττακοῦ:** a fresh start is made, to explain *ὥσπερ ἐρίζοντα λέγειν.*

10. **εἰπεῖν** but *λέγειν* in line 8: the past tense is used because Socrates is about to put Simonides' meaning in the form of an actual address in past time to Pittacus.

11. **ὡς ἀληθῶς** to be taken with *χαλεπόν ἐστιν*: see infra 344 A (line 23). Here again Socrates' interpretation is opposed to the

natural sense of the passage, according to which ἀλαθέως in the poem goes with ἀγαθόν, and has nothing to do with χαλεπόν.

343 E 12. **ἐπὶ τούτῳ—τὴν ἀλήθειαν.** *τούτῳ* is *τῷ ἀγαθῷ*, and *τὴν ἀλήθειαν* = *τὸ 'ἀλαθέως'*.

14. **εὔηθες—Σιμωνίδου.** As well might Socrates say it is *εὔηθες* to use the word *ἄριστος*.

15. **ὑπερβατόν** is used in its technical grammatical sense. Heindorf quotes Long. de Sublim. 22 *ἔστιν δὲ* (sc. *τὰ ὑπερβατὰ*) *λέξεων ἢ νοήσεων ἐκ τοῦ κατ' ἀκολουθίαν κεκινημένη τάξις καὶ οἱονεὶ χαρακτὴρ ἐναγωνίου πάθους ἀληθέστατος.*

16. **ὑπειπόντα.** There is no need to explain *ὑπειπόντα* here as 'interpreting' (a sense for which no exact parallel is quoted). *ὑπειπεῖν* is used here in its regular sense 'to say before', 'to say first' as in Ar. Wasps 54—55 *φέρε νυν κατείπω τοῖς θεαταῖς τὸν λόγον, ὀλίγ' ἄττ' ὑπειπὼν πρῶτον αὐτοῖσιν ταδί.* The meaning is: if we would arrive at Simonides' meaning, we must regard the adverb *ἀλαθέως* as transposed, and speak the words of Pittacus first (*ὑπειπόντα τὸ τοῦ Πιττακοῦ*): i.e. instead of saying *ἄνδρ' ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπόν* first, and quoting Pittacus' saying afterwards, we should begin with *χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι* (line 19 *εἰπόντα, ὦ ἄνθρωποι, χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι*), and make *ἄνδρ' ἀγαθὸν* etc. follow as Simonides' answer (lines 20—23), putting *ἀλαθέως* last. *οὑτωσί πως* shews that *ὑπειπόντα* is to be explained in the sequel viz. from *ὥσπερ ἄν* to *ἀλαθέως* in line 23.

19. **εἰπόντα**: i.q. *τὸν μὲν εἰπόντα*: see on 330 A. Note the precision in the use of the tenses (*εἰπόντα*, but *ἀποκρινόμενον*).

344 A 21. **οὐ γὰρ εἶναι ἀλλὰ γενέσθαι μέν.** Compare Crito 43 D *οὔτοι δὴ ἀφῖκται ἀλλὰ δοκεῖ μέν μοι ἥξειν κτλ.* *μέν* without following *δὲ* is frequent in a clause introduced by *ἀλλά*, the antithesis being contained in the preceding negative clause.

23. **οὕτω φαίνεται.** After *φαίνεται* the MSS have *τό*: "vel expungendum vel in *τοι* mutandum hoc *τό*" says Heindorf. For *πρὸς λόγον* see on 351 E.

25. **τὰ ἐπιόντα**: see Appendix I. p. 198.

344 B 30. **τύπον.** Socrates' criticism of the poem so far has been *δι' ἀκριβείας*: cf. Rep. II 414 A *ὡς ἐν τύπῳ, μὴ δι' ἀκριβείας εἰρῆσθαι.* See also note on *ὑπογράψαντες γραμμὰς τῇ γραφίδι* in 326 D above.

31. **παντὸς μᾶλλον** is frequent in Plato for 'assuredly': cf. Crito 49 B.

CHAPTER XXX.

Socrates expounds the next section of the poem in accordance with his theory of the purport of the whole and finds therein his own doctrine that ill doing comes from want of knowledge.

1. **μετὰ τοῦτο—διελθών.** This sentence is somewhat difficult. *τοῦτο* means from *ἄνδρ' ἀγαθὸν* to *ἄνευ ψόγου τετυγμένον*. The reference in *ὀλίγα διελθών* must be to the verses omitted between *τετυγμένον* and *οὐδέ μοι ἐμμελέως* etc. The *logical* object of *λέγει* is the sentence (in line 4) *γενόμενον δὲ διαμένειν* etc., which is Socrates' paraphrase of *οὐδέ μοι ἐμμελέως* etc., but the *grammatical* object begins with *ὅτι γενέσθαι*—the stress being, as often happens, thrown upon the *δέ* clause: 'While it is truly difficult to become a good man (albeit possible for some length of time), to continue in that state after you have become good and to *be* a good man etc.' *γενέσθαι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν* etc. is not, as Socrates *says*, *μετὰ τοῦτο*, but his desire to expound the *τύπον τὸν ὅλον* of the poem throughout (*διὰ παντὸς τοῦ ᾄσματος*) leads him to begin at the beginning, even at the cost of an error not unnatural in conversational style. See Appendix I. p. 196.

ὡς ἂν εἰ λέγοι λόγον: 'as if he were making a speech', i.e. not a poem. The speech begins at *γενέσθαι μέν*, for *ὅτι* here introduces oratio recta.

3. **οἷόν τε μέντοι ἐπί γε χρόνον τινά.** These words do not give the gist of the lost lines: still less are they to be assigned (with Bonghi) to the poem itself, for [as Aars remarks Das Gedicht des Simonides in Platons Protagoras (1888) p. 12 note 3] it is implied by Socrates in 343 D foll. that *μὲν* in *γενέσθαι μὲν* has no expressed antithesis: they are educed by Socrates himself from *χαλεπὸν ἀλαθέως*. Cf. infra 346 E *πάντας δὲ ἐπαίνημι καὶ φιλέω ἑκὼν* (*ἐνταῦθα δεῖ ἐν τῷ ἑκών διαλαβεῖν λέγοντα*) *ὅστις ἔρδῃ μηδὲν αἰσχρόν, ἄκων δ' ἔστιν οὓς ἐγὼ ἐπαινῶ καὶ φιλῶ.* The likeliest supposition is that of Blass—that the lost verses contained a further elaboration of the idea in *ἀγαθὸν ἀλαθέως*.

4. **γενόμενον δὲ...ἀδύνατον.** Socrates correctly apprehends the gist of Simonides' objection to the saying of Pittacus, although Simonides himself no doubt read more into the *ἔμμεναι* of Pittacus than Pittacus intended it to express. Simonides here takes *ἔμμεναι* to denote a permanent state, and *γενέσθαι* as not permanent, although in *ἄνδρα δ' οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι* he himself uses *ἔμμεναι* more

loosely: see infra on 344 E line 27. It is however most improbable that Simonides meant by *γενέσθαι* 'to become', i.e. 'to be made', as Socrates everywhere implies: by *ἄνδρ' ἀγαθὸν μὲν γενέσθαι ἀλαθέως* he meant only 'that a man should prove himself truly good', i.e. quit him like a perfect man: compare Hdt. VII 224 *Λεωνίδης—πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος*, Xen. Anab. IV 1. 26 *ἐρωτᾶν εἴ τις αὐτῶν ἔστιν ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐθέλοι γενέσθαι.* The usage is thoroughly idiomatic.

344 C 7. **ἀλλὰ θεὸς ἂν μόνος—γέρας.** Plato Symp. 204 A *θεῶν οὐδεὶς φιλοσοφεῖ οὐδ' ἐπιθυμεῖ σοφὸς γενέσθαι· ἔστι γάρ.*

8. **ἄνδρα δ' οὐκ ἔστι—καθέλῃ**: see below on 344 E line 30.

12—14. **οὐ τὸν κείμενον—τὸν δὲ κείμενον οὔ.** For the repetition compare (with Sauppe) Gorg. 521 E *οὐ πρὸς χάριν λέγων—ἀλλὰ πρὸς τὸ βέλτιστον, οὐ πρὸς τὸ ἥδιστον.*

344 D 15. **ὄντα ποτὲ—καθέλοι.** *ποτέ* goes with *καθέλοι* as with *καταβάλοι* in line 13.

19. **καὶ ἰατρὸν ταὐτὰ ταῦτα.** *ταὐτὰ ταῦτα* is virtually adverbial as in Meno 90 D *οὐκοῦν καὶ περὶ αὐλήσεως καὶ τῶν ἄλλων τὰ αὐτὰ ταῦτα*;

20. **ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι.** Socrates says *γενέσθαι*, although Simonides said *ἔμμεναι*; see on E (line 27) below.

21. **παρ' ἄλλου ποιητοῦ.** Xenophon Mem. I 2. 20 *μαρτυρεῖ δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ὅ τε λέγων 'ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ διδάξεαι· ἢν δὲ κακοῖσι συμμίσγῃς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον', καὶ ὁ λέγων 'αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακός, ἄλλοτε δ' ἐσθλός'.* The first of these quotations is known (see Meno 95 D) to be from Theognis, so that it seems clear that the second must be from some other poet. It is difficult to resist the impression that the author of this line intended *ἀγαθός, κακός,* and *ἐσθλός* to have a political sense, and was alluding to the ups and downs of an aristocrat's life in times of civil dissension: compare Theognis 1109—1110 *Κύρν', οἱ πρόσθ' ἀγαθοὶ νῦν αὖ κακοί, οἱ δὲ κακοὶ πρὶν νῦν ἀγαθοί· τίς κεν ταῦτ' ἀνέχοιτ' ἐσορῶν*; Euripides Hecuba 595 foll. (quoted by Cron) pointedly contradicts the sentiment of this line (as interpreted by Socrates) *ἄνθρωποι δ' ἀεὶ ὁ μὲν πονηρὸς οὐδὲν ἄλλο πλὴν κακός, ὁ δ' ἐσθλὸς ἐσθλός, οὐδὲ συμφορᾶς ὕπο* (alluding to Simonides' poem) *φύσιν διέφθειρ', ἀλλὰ χρηστός ἐστ' ἀεί.*

344 E 25. **εὐμήχανον καὶ σοφὸν καὶ ἀγαθόν.** *εὐμήχανος* is identified with *ἀγαθός* by means of the middle step *σοφός*: *σοφία* being *ἀγαθόν* because it is one of the virtues. See on *τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαΐοντι* in Crito 47 B.

26. **οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι.** If Simonides had consistently carried out the distinction between *γένεσις* and *οὐσία* attributed to him (in part rightly: see on 344 B line 4), he would have used *γενέσθαι*, not *ἔμμεναι* here. Socrates throughout interprets *ἔμμεναι* as equivalent to *γενέσθαι* in this part of the poem, in spite of his previous distinction: but so (apparently) did Simonides: see on 344 B.

28. **τὸ δ' ἐστίν κτλ.** *τὸ δέ* 'whereas in point of fact' is very frequent in Plato: see on Apol. 23 A. Notice how Socrates reverts to the beginning of the poem: see note on 346 D and Appendix I. p. 196.

29. **(δυνατὸν δὲ) ἐσθλόν.** There is not sufficient ground for rejecting (with most of the editors) *ἐσθλόν*: its position is a trifle awkward, but not more, since *δυνατὸν δέ* is parenthetical, the *μέν* after *γενέσθαι* being balanced by *δέ* in *ἔμμεναι δέ*. Heindorf reads *δυνατὸν δέ, ἐσθλὸν δ' ἔμμεναι* with slight MS authority.

30. **πράξας μὲν γὰρ εὖ κτλ.** *γάρ* is probably due to Plato, who represents this sentence as adducing a reason for *ἔμμεναι δὲ ἀδύνατον*: see Appendix I. p. 199. *πράξας εὖ* is 'if he has prospered': the whole sentiment is the converse of *ἄνδρα δ' οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι* and is characteristic of the ordinary Greek moral code: cf. Homer Od. XVIII 136—137 *τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.* The view that affliction involves moral degeneracy appears in the transition of meaning in *πονηρός* and *μοχθηρός* from 'afflicted' to 'depraved': the common view that 'prosperity' brings virtue is involved in the usual equivocation on *εὖ πράττειν* 'fare well' and 'do well': see on Crito 47 E and Euthyphr. 3 A. After *κακὸς δ' εἰ κακῶς*, is to be understood *ἔπραξεν*.

32. **τίς οὖν εἰς γράμματα κτλ.** In order to read into Simonides the doctrine that virtue is knowledge and vice ignorance, Socrates assigns to *πράξας εὖ* in the poem the meaning of *acting* well, rather than faring well. 345 A

36. **κακὸς δὲ κακῶς,** sc. *πράξας*: a free rendering of *κακὸς δ' εἰ κακῶς* of the poem, which Kral (following Ast) reads here against the MSS.

40. **κακῶς πράξαντες,** i.e. *εἰ κακῶς πράξαιμεν*, as the words of the poem shew. Socrates' reasoning is: to become a bad doctor by practising badly, you must first have been a good doctor: for if you cannot become a *doctor* by practising badly, obviously you

cannot become a *bad* doctor. The argument is as fallacious as it is ingenious: it assumes that *κακὸς ἰατρός* is a twofold notion, and more than *ἰατρός*, whereas it is a single notion and less. It would be more in conformity with experience to say that the *ἰδιώτης* does become by practising badly a *κακὸς ἰατρός*.

345 B 45. **αὕτη γὰρ μόνη—στερηθῆναι.** This sentence (necessary as the converse of the statement in 345 A that good action comes from knowledge) is introduced as an explanation of *ὑπὸ χρόνου κτλ.*, because *χρόνος, πόνος, νόσος*, etc. produce *ἐπιστήμης στέρησις*.

47. **μέλλει—γενέσθαι.** See on 312 C above.

345 C 50. **διατελοῦντα ἀγαθόν** explains *ἀγαθόν* more precisely: cf. 344 B *γενόμενον δὲ διαμένειν ἐν ταύτῃ τῇ ἕξει καὶ εἶναι ἄνδρα ἀγαθόν*. *διατελεῖν* without a participle seems not to be elsewhere found in Plato, though it occurs in Thucydides and others.

52. **ἐπὶ πλεῖστον**: "*diutissime*, ut *ἐπὶ πολὺ* saepe significat *diu*". *καὶ* is 'also' not 'and', and balances *οὓς ἂν οἱ θεοὶ φιλῶσιν*: *οἱ θεοφιλεῖς* are also *ἄριστοι*.

CHAPTER XXXI.

The rest of the poem is now expounded and the theory that no man sins willingly discovered in it.

3. **δηλοῖ** (sc. *εἰρημένα*) is used as in Soph. Ant. 242 *δηλοῖς δ' ὥς τι σημανῶν κακόν*.

6. **κενεάν** goes proleptically with *μοῖραν αἰῶνος*.

8. **πανάμωμον ἄνθρωπον** in apposition to *τὸ μὴ γενέσθαι δυνατόν*. Kroschel compares Simonid. Amorg. *πάμπαν δ' ἄμωμος οὔτις οὐδ' ἀκήριος* (Frag. 4).

εὐρυεδοῦς ὅσοι—χθονός. Hom. Iliad VI 142 *βροτῶν οἳ ἀρούρης καρπὸν ἔδουσιν*, Hor. Od. III 14. 10 "quicumque terrae munere vescimur" (Heindorf).

345 D 10. **ἐπί θ' ὑμῖν εὑρὼν ἀπαγγελέω**: after Bergk's emendation for the *ἔπειθ' ὑμῖν* of the MSS, which cannot be made to scan: see Appendix I. p. 199. It might be possible (in view especially of *φησίν* in the next line) to regard *ἔπειτα* here as no part of the poem, were it not for 346 D where it must be part. *ἐπί θ' ὑμῖν* is the most probable of the many emendations proposed and accounts by far the most easily for the reading of the MSS. *ἐπὶ* is to be taken with *εὑρών*, and *τε* is like the quasi-gnomic *τε* in Homer, e.g. Il. I 218 *ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθηται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ*. Translate "'trust me,

I will tell you when I've found your man', says he". *ὑμῖν* (a kind of ethic dative) does not belong so much to *ἀπαγγελέω* as to *ἐφευρών*. What Simonides himself wrote was no doubt *ἐπί τ' ὔμμιν* (availing himself of the Aeolic form as in the next line); this Plato put in Attic as *ἐπί θ' ὑμῖν*, from which to *ἔπειθ' ὑμῖν* the step was easy. Sauppe's *ἐπὶ δή μιν εὑρών* and Kroschel's *ἐπεὶ οὔτιν' εὑρών* are hardly happy.

11. **φησίν** applies only to the last line: the former *φησὶ γάρ* covers the first sentence.

13. **πάντας ὅστις**: so infra in line 18 *ὥστε τούτους φάναι ἐπαινεῖν ὃς ἄν* and in line 25 *ὃς ἂν—τούτων*: see also note on 319 D.

15. **ἀνάγκῃ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται.** Proverbial: cf. Laws VII 818 B *ἔοικεν ὁ τὸν θεὸν πρῶτον παροιμιασάμενος—εἰπεῖν ὡς οὐδὲ θεὸς ἀνάγκῃ μή ποτε φανῇ μαχόμενος.* Aars quotes the words of Agamemnon in Il. XIX 86 *ἐγὼ δ' οὐκ αἴτιός εἰμι, ἀλλὰ Ζεὺς καὶ Μοῖρα καὶ ἠεροφοῖτις Ἐρινύς.*

19. **ὃς ἂν ἑκὼν—ποιῇ**: but *ἑκὼν ὅστις ἔρδῃ* without *ἄν* above, as often in poetry: Goodwin MT. p. 208, § 540.

21. **οὐδεὶς τῶν σοφῶν—ἑκόντα ἐξαμαρτάνειν.** The doctrine that no one sins willingly—a corollary of the view that vice is only ignorance—is characteristic of the ethical teaching both of Socrates and Plato (compare note on 324 A and on Euthyphr. 2 C), but not of all Greek sages, and it is only by the most perverse sophistry that Socrates here reads it into Simonides, ignoring entirely the words *ἀνάγκῃ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται.*

25. **καὶ δὴ καί**: see on 343 B above. 345 E

28. **καλὸν κἀγαθόν**: see on Apol. 21 D.

29. **καὶ ἐπαινέτην.** The words *φιλεῖν καὶ ἐπαινεῖν* which follow in the MSS were ejected by Heindorf.

30. **μητέρα ἢ πατέρα ἀλλόκοτον.** Sauppe remarks that from Homer onwards *μήτηρ* generally comes first in such enumerations—an interesting survival, perhaps, of the greater importance assigned to the mother in primitive Greece. *ἀλλόκοτον* ('eccentric' as in Rep. VI 487 D) from *ἄλλος* (in its sinister sense) and *κότος* (i.q. *τρόπος, ἦθος, ὀργή*) according to Phrynichus (quoted by Kroschel). 346 A

31. **ἢ πατρίδα**: see Crito 50 E—51 C.

36. **ἔτι μᾶλλον**: not $=$ *μᾶλλον ἢ κατ' ἀξίαν*, but—as is presently explained—because they 'add voluntary feuds to those which they cannot avoid'.

38. **ἀναγκαίαις**: Heusde's correction for *ἀνάγκαις* of MSS. 346 B

ἐπικρύπτεσθαι—ἀναγκάζεσθαι. Plato is probably thinking of Socrates after his trial as he depicts him in the Crito. *ἀναγκάζεσθαι* 'are constrained' is of course passive.

41. **παραμυθεῖσθαι**, like *mulcere*, as often. Sauppe quotes Hor. Epod. XIII 18 "deformis aegrimoniae dulcibus *alloquiis*".

43. **ἡγήσατο—ἀναγκαζόμενος**: 'believed—that he had praised etc.' Plato deals a sly thrust at Simonides' notorious avarice, as Pindar (quoted by Sauppe) does in Isthm. II 6 *ἁ Μοῖσα γὰρ οὐ φιλοκερδής πω τότ' ἦν οὐδ' ἐργάτις*. The words *ἀλλ' ἀναγκαζόμενος* contain the sting: for the life of the *χρηματιστής* is *βίαιος* (Ar. Eth. Nic. I 3. 1096ª 5).

346 C 48. **ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ κτλ.** See Appendix I. pp. 196 foll. for the arrangement of this part of the poem.

50. **γ' ὀνησίπολιν.** The MSS read *γ' ὀνήσει πόλιν*, which G. Hermann emended to *τ' ὀνησίπολιν*, Bergk to *ὀνασίπολιν*.

51. **οὐ μήν**: so the MSS, and so, most probably, Plato; but Simonides can hardly have written this, which will not scan; see Appendix I. p. 199.

53. **οὐ γάρ εἰμι φιλόμωμος** probably belongs to an earlier part of the poem (before *ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ*: cf. *οὐ διὰ ταῦτά σε ψέγω, ὅτι εἰμὶ φιλόψογος* in line 47): see Appendix I. p. 199.

55. **γενέθλα** is Stephanus' correction for *γένεθλα* of the MSS, a mistake due to supposing that *ἀπείρων* (not from *ἄπειρος*) went with *ἠλιθίων*: it belongs to *γενέθλα*.

58. **πάντα τοι καλά—μέμικται** sums up the whole moral teaching of the poem.

346 D 63. **καὶ οὐ ζητῶ κτλ.** Socrates recapitulates part of the poem by way of interpreting the final text: see note on *τὸ δ' ἐστὶν γενέσθαι κτλ.* in 344 E above and Appendix I. p. 196.

65. **τούτου γ' ἕνεκα**: "si hoc spectetur s. requiratur, *τὸ πανάμωμον εἶναι*" Heindorf: cf. Phaed. 85 B *ἀλλὰ τούτου γ' ἕνεκα λέγειν τε χρὴ καὶ ἐρωτᾶν ὅ τι ἂν βούλησθε*. The sense is: if I must wait for perfection before beginning to praise, I shall never praise anyone.

346 E 69. **ὡς πρὸς Πιττακὸν λέγων**: not serious, of course, nor true.

71. **διαλαβεῖν**: i.e. make a division, 'pause', virtually 'punctuate'. The editors compare the use of *διαστίξαι* in Ar. Rhet. III 5. 1407ᵇ 14 *τὰ γὰρ Ἡρακλείτου διαστίξαι ἔργον διὰ τὸ ἄδηλον εἶναι ποτέρῳ πρόσκειται*.

72. **ἄκων δ' ἔστιν οὕς**: see on 344 B.

74. **νῦν δὲ—σφόδρα γάρ.** Compare Apol. 38 B *νῦν δὲ—οὐ γὰρ ἔστιν* and note in loc. Here *διὰ ταῦτα* sums up the clause *σφόδρα γὰρ—λέγειν.* 347 A

CHAPTER XXXII.

The original question is now resumed, Socrates expressing himself disparagingly on poetical criticism. With some reluctance Protagoras consents to submit himself again to Socrates' interrogatory.

6. **ἔστι μέντοι καὶ ἐμοὶ κτλ.** Imitated in Hipp. Maior 286 A where Hippias says *ἔστι γάρ μοι περὶ αὐτῶν πάγκαλος λόγος συγκείμενος καὶ ἄλλως εὖ διακείμενος τοῖς ὀνόμασι.* Like Socrates in his recent exposition, Hippias looks upon poetical criticism as a legitimate field for the exercise of sophistry and wit.

7. **ἐπιδείξω**: see on *ἐπιδειξάμενος* in 328 D. 347 B

9. **ὡμολογησάτην**: in 338 D, where however the terms of the agreement are somewhat more stringent.

15. **περὶ μὲν ᾀσμάτων—ἐάσωμεν.** Heindorf quotes Alc. I 113 D *ἐάσαντες οὖν περὶ αὐτῶν σκοποῦσιν ὁπότερα συνοίσει πράξασιν.* 347 C

18. **καὶ γὰρ δοκεῖ μοι κτλ.** This passage (from *τὸ περὶ ποιήσεως* down to *κἂν πάνυ πολὺν οἶνον πίωσιν*) is quoted by Athenaeus III 51. It is doubtful whether Plato is here animadverting on Xenophon's Symposium, in which (2. 1 and 9. 3 foll.) both a flute-girl and a dancing-girl appear: the words *τοῖς συμποσίοις τοῖς τῶν φαύλων καὶ ἀγοραίων ἀνθρώπων* would contain a very pretty hit at Xenophon, if the evidence for the allusion were more complete. There is a similar passage in the Symposium of Plato (176 E) *εἰσηγοῦμαι τὴν μὲν ἄρτι εἰσελθοῦσαν αὐλητρίδα χαίρειν ἐᾶν, αὐλοῦσαν ἑαυτῇ ἢ ἂν βούληται ταῖς γυναιξὶ ταῖς ἔνδον*: this passage Athenaeus (XI 112) cites in support of his theory of a literary rivalry between Plato and Xenophon.

20. **ἀγοραίων**: like the Latin *circumforanei*, "*ἀγοραῖος*, vel ut critici veteres volunt, *ἀγόραιος*, est *ὁ ἐν ἀγορᾷ τεθραμμένος*, s. qui totos dies forum conterit, quem *ἀγορᾶς περίτριμμα* Comicus appellat, vilis et ex ima plebe homo,' Aristoph. Eqq. 181 *ὁτιὴ πονηρὸς κἀξ ἀγορᾶς εἶ καὶ θρασύς*: 214 *τὰ δ' ἄλλα σοι πρόσεστι δημαγωγικά, φωνὴ μιαρά, γέγονας κακῶς, ἀγόραιος εἶ*" Heindorf.

23. **τιμίας ποιοῦσι τὰς αὐλητρίδας**: "run up the price of flute-players": *τὸ γὰρ σπάνιον—τίμιον* Euthyd. 304 B. Heindorf aptly quotes Xen. De Vect. IV 10 *χρυσίον ὅταν πολὺ παραφανῇ αὐτὸ μὲν ἀτιμότερον γίγνεται, τὸ δὲ ἀργύριον τιμιώτερον ποιεῖ.* 347 D

27. **καὶ πεπαιδευμένοι.** So Athenaeus (III 51) and the second hand in T: B and T read *πεπαιδευμένοι*. Schanz brackets *πεπαιδευμένοι*, but *ὑπὸ ἀπαιδευσίας* in line 23 is in its favour.

οὐκ ἂν ἴδοις—ψαλτρίας. Compare Theaet. 173 D *δεῖπνα καὶ σὺν αὐλητρίσι κῶμοι, οὐδὲ ὄναρ πράττειν προσίσταται αὐτοῖς* (i.e. *τοῖς ὡς ἀληθῶς φιλοσόφοις*).

347 E 32. **κἂν πάνυ πολὺν οἶνον πίωσιν:** like Socrates in the Symposium: see 220 A, 223 C. In Laws I 637 B foll. Plato argues that wine properly used is the means of teaching self-control, since the man who will be *σώφρων* when drunk will a fortiori be *σώφρων* when sober: cf. ibid. II 673 E foll.

33. **ἐὰν μὲν κτλ.** *μέν* suggests that in different society the same would not be the case—an antithesis which is already expressed in 347 C—D. Compare Apol. 17 B *εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέγουσιν, ὁμολογοίην ἂν ἔγωγε οὐ κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ.* For *λάβωνται* cf. (with Sauppe) Symp. 218 A *νέου ψυχῆς μὴ ἀφυοῦς ὅταν λάβωνται* (sc. *οἱ ἐν φιλοσοφίᾳ λόγοι*).

35. **οὔτε ἀνερέσθαι—ἐπαγόμενοί τε:** for the sentiment see on 329 A above: for *οὔτε—τε* on 309 B: for *αὐτούς* after *ὧν* on 313 A. *ἐπάγεσθαι* is the regular word for 'cite', e.g. Rep. II 364 C *μάρτυρας ποιητὰς ἐπάγονται.*

38. **ὃ ἀδυνατοῦσιν:** *ὅ*, not in B and T, was restored by Heindorf: it has since been found in a Vienna MS.

40. **ἐῶσιν:** the subject is supplied from *ἀνδρῶν οἷοίπερ ἡμῶν οἱ πολλοί φασιν εἶναι.*

348 A 43. **καταθεμένους:** for the asyndeton see on 330 A. Both here and in Tim. 59 C *κατατίθεσθαι* is not used in the sense of laying aside for good, but rather (as generally) putting away to be resumed again. 'Putting the poets on their shelves' would give the effect of the Greek.

47. **παρέχειν:** see on *συγκαθεῖναι* in 336 A above.

348 B 53. **καὶ νῦν:** as before 336 B.

56. **ἵνα τούτῳ μὲν ταῦτα συνειδῶμεν.** Symp. 193 E *εἰ μὴ συνῄδη Σωκράτει τε καὶ Ἀγάθωνι δεινοῖς οὖσι περὶ τὰ ἐρωτικά.* In *σύνοιδα ἐμαυτῷ ἀγαθῷ εἶναι συν-* goes with *ἐμαυτῷ*—I am conscious with myself that I am good—by the convenient fiction which separates the observing *ego* from the observed. Cases where the dative is not a reflexive pronoun are later in development and presuppose only knowledge about, not knowledge along with, the object.

58. **ὥς γέ μοι.** B has *ὥστε μοι*: T *ὡς γ' ἐμοί* (sic). There is 348 C no occasion for the emphatic form of the pronoun.

60. **τῶν ἄλλων σχεδόν τι.** *σχεδόν τι* need not be accompanied by *πάντες*: compare Phaedo 59 C *ἄλλος δέ τις παρῆν; σχεδόν τι οἶμαι τούτους παραγενέσθαι.*

61. **προὐτράπετο.** No other example of the aorist middle of *προτρέπω* is quoted from any Attic author, but *ἐτραπόμην* is common, e.g. Apol. 21 B *μόγις πάνυ ἐπὶ ζήτησιν αὐτοῦ τοιαύτην τινὰ ἐτραπόμην.*

62. **ἐκέλευεν**: the imperfect of this verb is used in narrative style for the aorist.

CHAPTER XXXIII.

After a prefatory compliment to Protagoras, Socrates again asks whether the five virtues are only different names for one thing or differ in reality from one another.

5. **τὸν Ὅμηρον τό.** *τό* goes with the whole quotation to which *τι* is in predicative apposition (cf. *τί τοῦτο λέγεις* and the like), literally 'I think that what Homer says etc. is something', i.e. 'I think there is sense in what Homer says'. Schanz brackets *τὸν Ὅμηρον*, so as to make the articular clause the subject to *λέγειν* as in Ar. Knights 334, but there is no occasion for the change. The quotation had become almost proverbial (cf. Symp. 174 D, Alc. II 140 A) for "Two heads are better than one": it is from Iliad X 224 ff. where Diomedes says: *σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὁ τοῦ ἐνόησεν, ὅππως κέρδος ἔῃ· μοῦνος δ' εἴ πέρ τε νοήσῃ, ἀλλά τέ οἱ βράσσων τε νόος λεπτὴ δέ τε μῆτις.* Leaf (in loc.) explains *ἐρχομένω* as a pendent accusative and for the order of words in *πρὸ ὁ τοῦ* cites Il. V 219 *ἐπὶ νὼ τῷδ' ἀνδρί.*

8. **εὐπορώτεροι—ἐσμεν**, i.e. *οὕτως ἔχοντες* (viz. *σὺν δύο ἐρχομένω*); 348 D it is hardly necessary to read *οὕτως πως* or to change *πως* into *οὕτως* as Heindorf suggests.

10. **αὐτίκα περιιὼν—ἐντύχῃ.** The *ἐπιδείξηται* and *βεβαιώσηται* —deliberative subjunctives—of the MSS would imply too much eagerness: the change to *ἐπιδείξεται* and *βεβαιώσεται* is adopted by Sauppe and others. This mistake (or the reverse) is tolerably frequent in Plato's MSS, cf. Gorg. 489 A (*βεβαιώσωμαι* T, *βεβαιώσομαι* B), 505 E (*ποιήσωμεν* BT), 510 A (*ἀδικήσωμεν* BT).

12. **ἕνεκα τούτου** refers to the following clause introduced by

ἡγούμενος. Heindorf refers to his note on Phaedo 102 D λέγω δὲ τοῦδ' ἕνεκα, βουλόμενος δόξαι σοὶ ὅπερ ἐμοί.

348 E 21. **ὥστε καὶ κτλ.** The reference is to 316 D foll. *καί* does not go with *ἄλλων* but with the whole sentence (as Sauppe points out).

349 A 22. **ὑποκηρυξάμενος** 'having had yourself heralded as a sophist': compare Aeschin. in Ctes. 41 *ἄλλοι δέ τινες ὑποκηρυξάμενοι τοὺς αὑτῶν οἰκέτας ἀφίεσαν ἀπελευθέρους.* The force of *ὑπο-* is probably the same as in *ὑπεῖπον*: see note on 343 E. Notice the effect of the double *σεαυτόν* (both of them after a natural pause): *σεαυτὸν ὑποκηρυξάμενος—σεαυτὸν ἀπέφηνας*: the *-αυτόν* is brought out so strongly as to suggest that Protagoras is the only true *Αὐτός* or Master.

25. **μισθὸν—ἄρνυσθαι**: 328 B, where however it is not said that Protagoras was the first to take a fee. The Homeric word *ἄρνυσθαι* is occasionally used by prose writers in the phrase *μισθὸν ἄρνυσθαι*: whence *μισθαρνεῖν*.

28. **ἐκεῖνα—τὰ μὲν—τὰ δέ**: see above on 330 A.

349 B 30. **ἦν δὲ—τόδε** 329 C foll.

349 C 42. **ἕκαστα** attracted for *ἕκαστον*: so Rep. VIII 546 C *δεομένων ἑνὸς ἑκάστων*, i.e. 'lacking—each of them—one'.

45. **οὐδέν σοι ὑπόλογον τίθεμαι.** *ὑπόλογον τίθεμαι* like *ὑπόλογον ποιοῦμαι* (Lach. 189 B) and *ὑπολογίζομαι* (Apol. 28 B) is to 'set down against', 'per contra', whence 'object' as here.

CHAPTER XXXIV.

Protagoras gives up what he had contended for before, and contents himself with saying that courage alone is quite different from its sister virtues. Socrates endeavours to identify courage and knowledge in a cumbrous proof, against the validity of which Protagoras rightly protests.

349 D 2. **μόρια μέν.** The antithesis to *μέν* was already expressed in *ἔφησθα οὖν σὺ οὐκ ὀνόματα ἐπὶ ἑνὶ εἶναι* 349 B.

4. **ἡ δὲ ἀνδρεία κτλ.** Protagoras therefore yields to Socrates' arguments so far as they have yet gone, and takes his stand on the only virtue the relation of which to the others has not yet been discussed: see on 333 C and D and Introd. p. xiv.

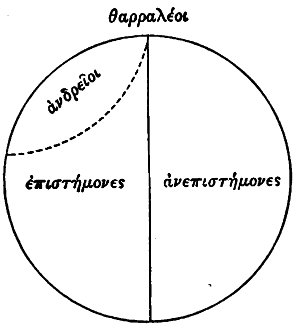
9. **ἀκολαστοτάτους—ἀνδρειοτάτους δέ**: like Otho (Tac. Hist. II 49), apropos of whose death Merivale quotes the lines of Byron, which well illustrate the sentiment of Plato:

"And strange to say, the sons of pleasure,
They who have revelled beyond measure
In beauty, wassail, wine and treasure,
Die calm, and calmer oft than he
Whose heritage was misery".

10. **ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως.** The extreme difference (cf. *πάνυ πολὺ διαφέρον* in line 5) between courage and the other virtues is brought out by representing those most lacking in the other virtues as sometimes 'supremely brave beyond all others': below in 359 B the *διαφερόντως* is omitted as unnecessary in a recapitulation. Sauppe quotes Tim. 23 C *ἡ νῦν Ἀθηναίων οὖσα πόλις ἀρίστη πρός τε τὸν πόλεμον καὶ κατὰ πάντα εὐνομωτάτη διαφερόντως*: compare also Gorg. 487 B *αἰσχυντηροτέρω μᾶλλον τοῦ δέοντος.* Various suggestions have been proposed, but the text is sound.

11. **ἔχε δή.** "Hac sistendi formula aut monetur, qui rectam viam ingressus est, ut caveat, ut hic et Gorg. 460 A, aut revocatur, qui a recta aberravit, ut Prot. 349 D". Wohlrab on Theaet. 186 B. 349 E

12. **πότερον τοὺς ἀνδρείους θαρραλέους κτλ.** Socrates proceeds by reasoning thus: (1) *ἀνδρεῖοι* are *θαρραλέοι*: (2) *ἐπιστήμονες* are *θαρραλέοι* (349 A line 19—350 B line 28): (3) none who are *θαρραλέοι* without *ἐπιστήμη* are *ἀνδρεῖοι* (350 B line 28—line 33). From this he infers that *σοφοί* (i.e. *ἐπιστήμονες*) are *ἀνδρεῖοι*, i.e. that *σοφία* is *ἀνδρεία*. The reasoning is far from cogent. In the first place, we have to *assume* (it is nowhere stated) that *θαρραλέοι* contains two classes and no more, viz. *θαρραλέοι* with knowledge, and *θαρραλέοι* without knowledge: the assumption would be (to Socrates) a natural one, since (according to the reasoning in Chapter XIX foll.) every one who is not *ἐπιστήμων* is *ἀνεπιστήμων*. Now as *ἀνδρεῖοι* are *θαρραλέοι* and no *ἀνεπιστήμονες* (in the class *θαρραλέοι*) are *ἀνδρεῖοι*, it follows that *ἀνδρεῖοι* are *ἐπιστήμονες*, but even then the conclusion of Socrates is not warranted—that *ἐπιστήμονες* are *ἀνδρεῖοι*, since *ἀνδρεῖοι* may be only a part of *ἐπιστήμονες*. Socrates—consciously or unconsciously—covers his erroneous reasoning by another fallacy when

about to draw his conclusion in 350 B lines 34 and 38: where see note.

13. **καὶ ἴτας γ', ἔφη**: i.e. they not only have *θάρρος* (which may be quiescent) but they put it into action. In *ἰέναι* Protagoras contrives to give the derivation of *ἴτης*: Sauppe refers to the Scholiast on Ar. Clouds 444 *ἴτης. ἰταμός, ἀναιδής, καὶ δι' αὐτῶν χωρῶν τῶν πραγμάτων. ἀνδρεῖος* is coupled with *ἴτης* in Symp. 203 D and with *θρασύς* in Ar. Clouds l.c.

14. **φέρε δή κτλ.** This section (from *φέρε δή* to *ὡς οἷόν τε μάλιστα* in line 19) is intended to prepare the way for the proof of the third proposition (see on line 12) in 350 B: see note on line 32, and compare Laches 192 C, where the proof that *ἄφρων καρτέρησις* is not *ἀνδρεία* is introduced in much the same way: *σχεδὸν γάρ τι οἶδα—ὅτι τῶν πάνυ καλῶν πραγμάτων ἡγεῖ σὺ ἀνδρείαν εἶναι.*

16. **εἰ μή μαίνομαί γε**: 'as I'm a sane man.' This and similar phrases are frequent in Plato, e.g. Euthyd. 283 E, Rep. X 608 D (*εἰ μὴ ἀδικῶ γε*), Gorg. 511 B *οἶδα—εἰ μὴ κωφός γ' εἰμι.*

17. **τὸ μέν τι—τὸ δέ τι.** See on Euthyphr. 12 A. Kroschel quotes Phileb. 13 C *τὰς μὲν εἶναί τινας ἀγαθὰς ἡδονάς, τὰς δέ τινας—κακάς.*

350 A 20. **κολυμβῶσιν.** This and the next example are given also in Lach. 193 B foll. Sauppe thinks that the object of such diving (an art in which the Greeks were very expert: see Thuc. IV 26. 8) may have been to clean the wells and the like.

24. **τίνες δὲ πέλτας ἔχοντες.** See Introduction, p. xxxvi.

27. **αὐτοὶ ἑαυτῶν—ἤ.** The notion 'than' is expressed twice: see note on Crito 44 C *καί τοι τίς ἂν αἰσχίων εἴη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν κτλ.*, and cf. infra 350 E and (with Sauppe) Hdt. VIII 86 *ἐγένοντο—μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ.*

350 B 32. **αἰσχρὸν μεντἂν—ἀνδρεία**: and if *αἰσχρόν*, not *ἀρετή* (which it is), since all *ἀρετή* is *καλόν* (349 E). Compare Lach. 182 C *ἡ δέ γε ἀνδρεία ὡμολογεῖτο καλὸν εἶναι* and with the general sentiment Meno 88 B *οἷον ἀνδρεία, εἰ μή ἐστι φρόνησις ἡ ἀνδρεία ἀλλ' οἷον θάρρος τι· οὐχ ὅταν μὲν ἄνευ νοῦ θαρρῇ ἄνθρωπος, βλάπτεται, ὅταν δὲ σὺν νῷ, ὠφελεῖται.*

34. **λέγεις**: the present is idiomatically used in referring to an earlier part of a discussion not yet ended: see on *ὅπερ λέγω* in Apol. 21 A. With *λέγεις* followed by an accusative in this sense compare Symp. 199 E *πειρῶ δὴ καὶ τὸν Ἔρωτα εἰπεῖν· ὁ Ἔρως ἔρως ἐστὶν οὐδενὸς ἢ τινός;*

οὐχὶ τοὺς θαρραλέους εἶναι. This Protagoras did not say, but only that *οἱ ἀνδρεῖοι* are *θαρραλέοι*: see 349 E. For this reason Sauppe and others reject *τούς* before *θαρραλέους*, and in favour of this urge the reply of Protagoras (*καὶ νῦν γε*): but inasmuch as (1) *οὐκοῦν οὗτοι—μαινόμενοι φαίνονται* seems to be intended to be incompatible with *τοὺς ἀνδρείους οὐχὶ—εἶναι*, (2) *θαρραλεώτατοι δὲ ὄντες ἀνδρειότατοι* in line 38 clearly implies that *θαρραλέοι* are conceived of as *ἀνδρεῖοι* (no less than *ἀνδρεῖοι* as *θαρραλέοι*), we must, if we regard the argument as a whole, retain the MSS reading. Protagoras' *καὶ νῦν γε* is an unwary admission: he does not at first catch the difference between *οἱ ἀνδρεῖοί εἰσιν οἱ θαρραλέοι* and *οἱ ἀνδρεῖοί εἰσι θαρραλέοι*, and Socrates avails himself of his opponent's slip to hasten to his conclusion—which but for this misrepresentation could only be expressed as *ἀνδρεῖοι* are *σοφοί* (=*ἐπιστήμονες*), not *σοφοί* are *ἀνδρεῖοι*: see on 349 E and 350 D.

37. **ἐκεῖ,** i.e. in the case of *θάρρος* based on *σοφία*, illustrated in 350 A. Sauppe (after Schöne) reads *οἱ σοφώτατοι, οὗτοι κτλ.*: but *οἱ σοφώτατοι* need not go closely with *οὗτοι* (which is resumptive) any more than *οἱ οὕτω θαρραλέοι ὄντες* with the preceding *οὗτοι*. There is a kind of chiasmus in the order *οὗτοι—οἱ—θαρραλέοι*)(*οἱ σοφώτατοι οὗτοι*. 350 C

40. **οὐ καλῶς—μνημονεύεις κτλ.** Protagoras sees now that 'All brave are bold' is not equivalent to 'All bold are brave', and rectifies his *καὶ νῦν γε* by pointing out that he originally said only 'All brave are bold': but he confines his attention to this point, without touching on the fundamental flaws in Socrates' argument from 349 E to 350 B.

43. **ὡμολόγησα** in 349 E.

44. **τότε ἤρου.** So B and T. In *τότε* there is perhaps a latent contrast to *καὶ νῦν γε* of line 35. Protagoras is correcting his recent slip—had you asked me then (viz. at 349 E), I should have answered rightly. *τοῦτο* has inferior MSS authority.

45. **τοὺς δὲ ἀνδρείους ὡς οὐ θαρραλέοι εἰσίν.** The *οὐ* after *ὡς* is due to a confusion between (1) *τοὺς δὲ ἀνδρείους ὡς οὐ θαρραλέοι εἰσίν, οὐδαμοῦ ἐπέδειξας* and (2) *οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ὡς θαρραλέοι εἰσίν, τὸ ἐμὸν ὁμολόγημα, οὐδαμοῦ κτλ.* The insertion of *οὐ* is the more natural because after verbs of refuting and the like the object clause gives what is maintained and not what is refuted, whence *ἐλέγχειν ὡς οὐ, ἀντιλέγειν ὡς οὐ* etc. 350 D

49. **καὶ ἐν τούτῳ οἴει κτλ.** Protagoras ignores Socrates' *third*

proposition in 350 B (28—33), where it is shewn that *θάρρος* without *ἐπιστήμη* is not *ἀνδρεία*: see next note.

52. **πρῶτον μὲν γὰρ κτλ.**, i.e. you might as well argue (1) *οἱ ἰσχυροὶ* are *δυνατοί*, (2) *οἱ ἐπιστήμονες* are *δυνατοί*, therefore *οἱ ἐπιστήμονες* are *ἰσχυροί*. This would only be correct if for (1) we substituted *οἱ δυνατοὶ* are *ἰσχυροί*. To make Protagoras' picture of Socrates' argument complete, we should have to add (3) none who are *δυνατοὶ* without *ἐπιστήμη* are *ἰσχυροί*—but this is not true, whereas Socrates' third proposition is. The completed picture therefore fails to represent correctly Socrates' reasoning in each of its steps, but none the less are Protagoras' objections strictly relevant, and indeed fatal to Socrates' conclusion as expressed in 350 C (37—40), and that is why Socrates makes no reply.

351 A 62. **ἀπὸ ἐπιστήμης—τὴν δύναμιν κτλ.** Protagoras says in effect: *δύναμις* and *ἰσχύς* are of the body, *θάρσος* and *ἀνδρεία* of the soul. *δύναμις* may come from knowledge (as when one has learnt how to wrestle: supra 350 E), or from madness or rage (as in the feats of madmen, or men inspired with the thirst for vengeance: such men have no real physical strength or *ἰσχύς* as it is presently defined, but excel themselves by virtue of *δύναμις*). *ἰσχύς* comes from natural constitution (*φύσις*) and proper nurture of the body (by gymnastics in the widest sense). Similarly *θάρσος* may result from art (*τέχνη* is substituted for *ἐπιστήμη* in view of the illustrations in 350 A), from rage or madness (as when Empedocles leapt into Etna): *ἀνδρεία* comes from the native character and proper nurture of the soul (cf. Rep. III 410 D *τὸ θυμοειδὲς—τῆς φύσεως—ὀρθῶς μὲν τραφὲν ἀνδρεῖον ἂν εἴη, μᾶλλον δ' ἐπιταθὲν τοῦ δέοντος σκληρόν τε καὶ χαλεπὸν γίγνοιτ' ἄν, ὡς τὸ εἰκός*).

CHAPTER XXXV.

Here Socrates, taking a fresh start, endeavours to make Protagoras assent to the doctrine that pleasure is good. Protagoras desires to have the question examined. He allows that wherever knowledge is present, it must rule, but this is inconsistent with the view that one can know the better and do the worse. It is agreed to examine this popular view, in case the inquiry should throw light on the relation between courage and the rest of virtue. On the ethical doctrine of this and the following chapters see Introd. p. xxix.

4. **εὖ ζῆν εἰ ἀνιώμενος—ζῴη.** There is the usual ambiguity in εὖ ζῆν: see on 344 E above. 351 B

6. **οὐκ εὖ ἂν σοι δοκεῖ.** The MSS have *δοκοῖ*, which all the editors (except Heindorf) retain. The meaning required is: 'would he not, think you, have lived well?' (to which Protagoras replies *ἔμοιγε* sc. *δοκεῖ*), *not* 'would you not think he has lived well?' and *δοκεῖ* is as necessary here as in *ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι ἄνθρωπος ἂν εὖ ζῆν εἰ—ζῴη* above. The idiom is attested by abundant examples, e.g. Ar. Plut. 380 *καὶ μὴν φίλως γ' ἄν μοι δοκεῖς, νὴ τοὺς θεούς, τρεῖς μνᾶς ἀναλώσας λογίσασθαι δώδεκα*: Wasps 1404—1405 *εἰ νὴ Δί' ἀντὶ τῆς κακῆς γλώττης ποθὲν Πυροὺς πρίαιο σωφρονεῖν ἄν μοι δοκεῖς*: in Plato it is extremely frequent, e.g. Rep. I 335 B *πάνυ μὲν οὖν οὕτως ἄν μοι δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι*, Alc. I 105 C *εἰ αὖ σοι εἴποι—οὐκ ἂν αὖ μοι δοκεῖς ἐθέλειν*, Gorg. 514 E, cf. Euthyd. 294 B, 306 B, Gorg. 522 A, and infra 357 A. The corruption is natural: it occurs also in the MSS of Ar. Wasps l.c.

11. **ἐγὼ γὰρ λέγω**: i.e. 'I mean' not 'I say': cf. infra line 25 in E. Socrates puts his question in a different form inviting an affirmative answer. After *ἡδέα* in the next line Heindorf would insert *τὰ ἡδέα*, but the subject is easily supplied. 351 C

12. **μὴ εἴ τι—ἄλλο.** So B and the first hand in T. The clause *εἴ τι—ἄλλο* defines negatively the meaning of *κατὰ τοῦτο*, as *καθ' ὃ ἡδέα ἐστὶν* defined it positively. *μή* deprecates or forbids the possible misunderstanding: its use in the idiomatic *μὴ ὅτι* is the same in kind: see above on 319 D. To read *εἰ μή τι* (with the second hand in T) would be to beg the whole question—*that* step is not reached till 353 D.

20. **ἔστι μὲν ἃ κτλ.** See on *ἀνθρώποις μὲν—ὠφέλιμα* in 334 A. 351 D

28. **ἐὰν μὲν πρὸς λόγον κτλ.** *πρὸς λόγον* does not (except *per accidens*) mean 'relevant' but is equivalent to *εὔλογον*: compare the phrases *μετὰ λόγου, κατὰ λόγον*; and, for the use of *πρός, πρὸς ὀργήν, πρὸς βίαν* and the like. So in 343 D, 344 A. Here the meaning is further explained by the clause *καὶ τὸ αὐτὸ—ἀγαθόν. τὸ σκέμμα* is quite different from *σκέψις*: it is not the inquiry itself, but the *proposition* to be inquired into, viz. that Pleasure is good: if this proposition is reasonable, says Protagoras, we shall accept it, if not, we shall dispute it. The sentiment does not deserve the scorn which Heindorf pours upon it, if only we catch the force of *πρὸς λόγον, σκέμμα* and *ἀμφισβητήσομεν*. 351 E

33. **δίκαιος—σύ.** Plato very frequently omits the copula

ἐστίν: *εἶ* and *ἐσμέν* more rarely: *εἶναι* often: *ἦν* rarely: parts of the conjunctive and optative very rarely. Schanz, Novae Commentationes Platonicae 31—35.

κατάρχεις: a lofty word (here used with a touch of irony) with religious associations: the middle is used of beginning a sacrifice. Cf. Symp. 177 E *ἀλλὰ τύχῃ ἀγαθῇ καταρχέτω Φαῖδρος καὶ ἐγκωμιαζέτω τὸν Ἔρωτα* and ibid. 176 A.

352 A 36. **ἢ πρὸς ἄλλο τι.** It is not of course implied that *ὑγίεια* is an *ἔργον σώματος*, i.e. something *ὃ σῶμα ἐργάζεται*. Examples of *σώματος ἔργα* would be different kinds of bodily labour. *ἢ πρὸς ὑγίειαν κτλ.* is equivalent to *πῶς ἔχει ἢ πρὸς ὑγίειαν κτλ.*: cf. infra 352 B *πῶς ἔχεις πρὸς ἐπιστήμην*;

37. **τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας ἄκρας**: the rest being covered by clothes. *χείρ* is not hand here (otherwise *χεῖρας ἄκρας* would be the tips of the fingers), but the arm, as in Homer's *φίλας περὶ χεῖρε βαλόντε* (Od. XI 211).

39. **ἐπισκέψωμαι.** The word is apt here, as it is often used of a medical inspection: compare Phaedo 117 E *ἐπεσκόπει τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη*. With the whole passage compare Theaet. 162 A *ἆρα κἂν εἰς Λακεδαίμονα ἐλθὼν—πρὸς τὰς παλαίστρας ἀξιοῖς ἂν ἄλλους θεώμενος γυμνούς, ἐνίους φαύλους, αὐτὸς μὴ ἀντεπιδεικνύναι τὸ εἶδος παραποδυόμενος*;

41. **θεασάμενος**: with the usual asyndeton: see on 330 A.

352 B 44. **καὶ τοῦτο**: *καὶ* refers to 351 C—D.

47. **ἡγεμονικόν**: this word was afterwards selected by the Stoics to denote *τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς, ἐν ᾧ αἱ φαντασίαι καὶ αἱ ὁρμαὶ γίνονται* (Diog. Laert. VII 159).

48. **ὡς περὶ τοιούτου αὐτοῦ ὄντος**: see on 337 E.

352 C 53. **περὶ τῆς ἐπιστήμης ὥσπερ περί**: see the reference in the last note. Aristotle alludes to this passage in Eth. Nic. VII 3 1145^b 23 *δεινὸν γὰρ ἐπιστήμης ἐνούσης, ὡς ᾤετο Σωκράτης, ἄλλο τι κρατεῖν καὶ περιέλκειν αὐτὸν ὥσπερ ἀνδράποδον*.

56. **ἐάνπερ γιγνώσκῃ—μὴ ἂν κρατηθῆναι**: a frequent theme in Plato, e.g. Meno 77 B ff., Gorg. 466 D ff., two passages which contain much in common with the discussion in this and the next chapter.

58. **ἢ ἃ ἂν ᾖ**: the reading of Stephanus: B has *ἢ ἃ ᾖ*: T *ἢ ἂν ᾖ*.

61. **αἰσχρὸν—μὴ οὐχί.** Goodwin MT. p. 327 § 817. As a *σοφιστής* himself Protagoras must exalt *σοφία*.

64. **καλῶς γε σὺ λέγων**: sc. *φῂς τοῦτο,* to be supplied from *φάναι.* 352 D

66. **γιγνώσκοντας τὰ βέλτιστα οὐκ ἐθέλειν πράττειν**: "video meliora proboque: deteriora sequor".

75. **ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἡττᾶσθαι** is virtually within inverted commas. With *καὶ οὐ* the sentence which started as a relative clause becomes independent: see note on 313 A. 353 A

82. **τί δέ—ὅ τι ἂν τύχωσι τοῦτο λέγουσιν;** Compare Crito 44 C *ἀλλὰ τί ἡμῖν, ὦ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει;* and 44 D *ποιοῦσι δὲ τοῦτο ὅ τι ἂν τύχωσι* (sc. *ποιοῦντες*).

CHAPTER XXXVI.

Although pleasures are sometimes called evil and pains good, it is in such cases their consequences which are intended to be so called: at the time itself all pain is evil, and all pleasure good.

The argument proceeds by these stages: First, the meaning of *ἥττω εἶναι τῶν ἡδονῶν* is explained (353 C): next, it is shewn that pleasures are called evil when they bring pain in their train or loss of pleasure, not because they are pleasant themselves (353 C—354 A), and that pains are called good because they bring pleasure in their train or escape from pain, not because they are painful themselves (354 A—354 C); therefore pleasure in itself is good, and pain evil (354 C—E). The rest of the chapter forms an introduction to the chapter which follows.

3. **ἐλέγομεν** is more humble than *λέγομεν*—the idea is 'used to call' till you said it was wrong. 353 C

4. **ἀκούετε δή**: Socrates bespeaks 'Attention!' like a herald. *ἀκούετε λεῴ* (e.g. Ar. Peace 551) was the usual way of beginning a proclamation at Athens. Compare Apol. 20 D, 32 A, Theaet. 201 D.

6. **ἄλλο τι.** This, the shorter form of this particle of interrogation, is probably not a deliberate abbreviation for *ἄλλο τι ἤ.* Thus *ἄλλο τι τοῦτο ἀληθές ἐστιν* = 'this is true—anything else?' i.e. isn't it?, the words being thrown in parenthetically like *nicht wahr* and *n'est ce pas.*

7. **ἐν τοῖσδε—οἷον**: *τοῖσδε* would lead us to expect an enumeration of the cases: as it is, only examples are given. The effect of the Greek may be brought out by 'in the following cases—that often for example etc.' With this punctuation it is needless to write (as Kroschel does) *τοιοῖσδε* for *τοῖσδε.*

9. **γιγνώσκοντες ὅτι πονηρά ἐστιν**: compare Meno 77 C ἢ γὰρ δοκεῖ σοι, ὦ Μένων, γιγνώσκων τὰ κακὰ ὅτι κακά ἐστιν ὅμως ἐπιθυμεῖν αὐτῶν; μάλιστα.

353 D 16. **κἂν εἰ**: see note on 328 A above.

17. **ὅμως δ' ἂν κακὰ ἦν.** So the MSS: most recent editors (except Kral) read εἴη. The imperfect is used because the answer 'No' is expected and desired: would they be evil just because they give us pleasure? Certainly not. See Goodwin MT. p. 190 § 503. Schleiermacher wrongly rejected δέ after ὅμως: the 'apodotic δέ' is frequent after ὅμως, ὡσαύτως, οὕτω and the like.

18. **ὅ τι μαθόντα ποιεῖ κτλ.** So the MSS. A variety of emendations have been proposed for μαθόντα, such as ἁμαρτόντα (Schleiermacher, followed by Heindorf), ἀμαθαίνοντα (Orelli), παρόντα (Hermann), παθόντα (Sauppe and others), while Kroschel doubts the entire passage ἦν—ὀπηοῦν, saying "Totus autem locus ita comparatus est ut de eius emendatione desperandum esse videatur". It would be natural to regard this particular passage as corrupt if this were an isolated example of the idiom in question: but—not to mention other authors—it occurs also in the following passages of Plato: Apol. 36 B τί ἄξιός εἰμι παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι, ὅ τι μ α θ ὼ ν ἐν τῷ βίῳ οὐχ ἡσυχίαν ἦγον: Euthyd. 283 E εἰ μὴ ἀγροικότερον—ἦν εἰπεῖν, εἶπον ἄν, σοὶ εἰς κεφαλήν, ὅ τι μ α θ ὼ ν ἐμοῦ—καταψεύδει κτλ.: ibid. 299 A πολὺ μέντοι—δικαιότερον ἂν τὸν ὑμέτερον πατέρα τύπτοιμι, ὅ τι μαθὼν σοφοὺς υἱεῖς οὕτως ἔφυσεν. In each of these cases the MSS reading μαθών (not παθών) should be retained. In the direct speech τί μαθών is used in an impatient question: τί μαθὼν τοῦτο ἐποίησας is 'whatever made you think of doing this?' (e.g. Ar. Clouds 1506, Wasps 251, Ach. 826): cf. the idiom τί ληρεῖς ἔχων; in which τί depends on ἔχων (see Kühner Gr. Gr. II p. 624). τί μαθών becomes in the indirect ὅ τι μαθών, but in every case in which this phrase occurs in Plato ὅ τι μαθών means not 'why' but 'because'. The transition in meaning is sometimes explained as parallel to the use of οἷος, ὅσος, ὡς etc. for ὅτι τοιοῦτος, ὅτι τοσοῦτος, ὅτι οὕτως, so that ὅ τι μαθών = ὅτι τοῦτο μάθών: but a simpler explanation is perhaps possible (see my edition of the Apol. Appendix II. p. 123). ὅ τι μαθών is an impatient ὅ τι just as τί μαθών is an impatient τί: but as ὅτι and ὅ τι are in reality the same word (see on 333 B), and ὅτι means 'because', ὅ τι μαθών comes also to mean 'because' (impatiently), the original interrogative force being lost. Similarly, in sentences like ληρεῖς ἔχων, the interrogation is dropped, and

the participle alone survives, conveying the same sense of blame or impatience as in *τί ληρεῖς ἔχων;* which is probably the form of sentence in which this idiom originated. Here *μαθόντα* is of course the nom. plur.: if (as we suppose) the original force of the participle is no longer felt in this idiom, there is nothing harsh in finding it in agreement with a neuter subject.

31. **οὐκοῦν πάλιν ἂν—ἐροίμεθα.** There is no sufficient reason for changing *ἂν* to *αὖ* or for omitting *ἄν*: *ἂν* points forward to the apodosis in line 37 *φαῖεν ἂν* and is just as idiomatic as *ἂν* in *ὥσπερ ἂν εἰ*, e.g. in 311 B above. 354 A

33. **οἷον τά τε γυμνάσια κτλ.** Rep. II 357 C *τρίτον δὲ ὁρᾷς τι —εἶδος ἀγαθοῦ, ἐν ᾧ τὸ γυμνάζεσθαι καὶ τὸ κάμνοντα ἰατρεύεσθαι καὶ ἰάτρευσίς τε καὶ ὁ ἄλλος χρηματισμός; ταῦτα γὰρ ἐπίπονα φαῖμεν ἄν, ὠφελεῖν δὲ ἡμᾶς, καὶ αὐτὰ μὲν ἑαυτῶν ἕνεκα οὐκ ἂν δεξαίμεθα ἔχειν, τῶν δὲ μισθῶν τε χάριν καὶ τῶν ἄλλων ὅσα γίγνεται ἀπ' αὐτῶν.*

34. **τὰς στρατείας.** Arist. Eth. Nic. X 7. 1177^b 9 *οὐδεὶς γὰρ αἱρεῖται τὸ πολεμεῖν τοῦ πολεμεῖν ἕνεκα, οὐδὲ παρασκευάζει πόλεμον· δόξαι γὰρ ἂν παντελῶς μαιφόνος τις εἶναι, εἰ τοὺς φίλους πολεμίους ποιοῖτο, ἵνα μάχαι καὶ φόνοι γίγνοιντο.*

35. **καύσεών τε—λιμοκτονιῶν.** Gorg. 521 E *πολλὰ ὑμᾶς καὶ κακὰ ὅδε εἴργασται ἀνὴρ* (sc. *ὁ ἰατρός*)*—τέμνων τε καὶ κάων, καὶ ἰσχναίνων καὶ πνίγων—πικρότατα πώματα διδοὺς καὶ πεινῆν καὶ διψῆν ἀναγκάζων. λιμοκτονία* ("Hungerkur", says Stallbaum) is part of the *μικρὰ δίαιτα* of Rep. III 406 D.

42. **ἄλλων ἀρχαί**: 'dominions over others'—not *ἄλλων πόλεων*: cf. Gorg. 452 D *αἴτιον ἅμα μὲν ἐλευθερίας αὐτοῖς τοῖς ἀνθρώποις, ἅμα δὲ τοῦ ἄλλων ἄρχειν ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει ἑκάστῳ.* Heindorf's conjecture *ἄλλαι* (i.e. 'besides') is not necessary, in view of Gorg. 514 A (quoted by Sauppe) *ἢ χρήματα πολλὰ λαμβάνειν ἢ ἀρχήν τινων ἢ ἄλλην δύναμιν ἡντινοῦν.* 354 B

45. **τέλος.** The philosophical sense of this word—as an end of action—is beginning to appear in Plato: compare Gorg. 499 E *ἆρα καὶ σοὶ συνδοκεῖ οὕτω, τέλος εἶναι ἁπασῶν τῶν πράξεων τὸ ἀγαθόν κτλ.*

46. **ἀλλ' ἢ ἡδονάς** is Stephanus' emendation for *ἀλλ' ἡδονάς.* 354 C

49. **ὡς ἀγαθὸν ὄν**: the copula is attracted to the predicate, as regularly: cf. infra 359 D *τὸ ἥττω εἶναι ἑαυτοῦ ηὑρέθη ἀμαθία οὖσα.*

66. **εἴ με ἀνέροισθε**: without the *φαίην ἂν* which we should expect. Socrates apostrophises the *ἄνθρωποι* as if they stood before 354 E

him; the φαίην ἂν ἔγωγε of line 68 is part of what Socrates says to the ἄνθρωποι.

70. ἐν τούτῳ: see on 310 D above. πᾶσαι αἱ ἀποδείξεις means all the proofs that pleasure is good and pain evil.

71. ἀναθέσθαι suggests (as often) draughts-playing: a comparison which is worked up into a simile by Plato in Rep. VI 487 B—C.

355 A 73. ἢ τὸ κακὸν ἄλλο τι. B and T have ἢ before ἄλλο τι by a natural mistake: it is corrected in T by a later hand.

79. ἄνθρωπος: so the MSS, but ὁ ἄνθρωπος in line 82. Kroschel refers to the variation in 321 D ἄνθρωπον—τῷ ἀνθρώπῳ—ἀνθρώπῳ—ἄνθρωπος. Compare infra 355 E.

355 B 81. καὶ αὖθις αὖ λέγετε. We should of course expect λέγητε, but the second part of a logically subordinate clause in Greek tends to become an independent clause: see on 313 A.

CHAPTER XXXVII.

The meaning of the phrase 'to be overcome by pleasure' is now explained in conformity with the results of the last chapter.

If we substitute 'good' for 'pleasure', the common saying that we do evil, knowing it to be evil, because overcome by 'pleasure', becomes 'we do evil knowing it to be evil, because overcome by good' (355 B—C). 'To be overcome by good' is shewn to be the choosing of greater evil in place of lesser good (D—E). Similarly, substituting pleasure for good, and pain for evil, we have the sentiment 'we do the painful, knowing it to be painful, because overcome by pleasure', and here also 'to be overcome by pleasure' is to choose in place of lesser pleasures greater pains (355 D—356 A). No doubt in this case the pleasures are present and the pains remote, but we make allowance for this in our process of weighing pleasures and pains against themselves and one another (356 A—C). 'Near' and 'Far' have the same bewildering effect on the eyes when we look at size and number: but there the arts of measurement and of arithmetic resolve our perplexity (356 C—357 A). In like manner there must be some art or knowledge whose function it is to settle the value of 'more' and 'less', 'near' and 'far' etc. in their application to pleasure and pain. In other words τὸ ἡδονῆς ἡττᾶσθαι is due to ignorance (357 A—357 E).

2. χρώμεθα ἅμα. ἅμα is due to a correction in one inferior MS,

approved by Cobet and Kroschel: BT have *χρώμεθα ἄρα.* If we read *χρώμεθα ἄρα*, there are difficulties serious enough to suggest an error in the reading: (1) the position of *ἄρα* is to say the least most unusual: no example is quoted of *ἄρα* coming at the end of a conditional clause in this way: (2) is *ἄρα* to be taken with *ἐάν* in the usual sense (*si forte*) or as inferential? The inferential meaning strikes us as somewhat farfetched, and the other is both inappropriate here and impossible from the position of the particle. On the other hand *ἅμα* is almost necessary to the sense: without *ἅμα*, the words *ἐὰν μὴ—χρώμεθα* would not correctly describe Socrates' procedure in the following discussion, in which he *does* use all four names. But as he does not use them *together*, his procedure is accurately described by the addition of *ἅμα* to *χρώμεθα*.

7. **θέμενοι—οὕτω**: *οὕτω* is explained by *ὅτι γιγνώσκων—αὐτὰ ποιεῖ*: 'let us lay it down and say etc.' The thesis of the many is stated in order to be demolished. With the style of reasoning which follows compare Gorg. 499 A—B where (as a *reductio ad absurdum* of the view that pleasure is good and pain evil) it is argued that in that case the bad man would be just as bad and just as good as the good man since he feels just as much pain and pleasure as the other: see also Alc. I 116 A *ἆρ' οὖν καὶ ᾗ ἀγαθὸν καλόν, ᾗ δὲ κακὸν αἰσχρόν; ναί. τὴν ἄρα ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς φίλοις βοήθειαν λέγων καλὴν μὲν εἶναι, κακὴν δέ, οὐδὲν διαφερόντως λέγεις ἢ εἰ προσεῖπες αὐτὴν ἀγαθὴν μέν, κακὴν δέ.*

11. **ὑπὸ μὲν ἡδονῆς.** The antithesis is not expressed by a *μέν* clause but in *ἐκείνῳ δὴ—τοῦ ἀγαθοῦ* below. 355 C

12. **μετείληφεν**: the subject is *ἡδονή* and *τὸ ἀγαθόν* is in apposition to *ἄλλο ὄνομα. ἀντὶ τῆς ἡδονῆς* means in place of pleasure, i.e. the name pleasure.

19. **ἐν ὑμῖν**: not 'before your tribunal', but 'in you', i.e. inside you, in your souls. The idea is of a conflict between the good and evil in the soul before you do the evil. *ἐν ὑμῖν* might have been *ἐν αὐτῷ*, but the *ὑβριστής* now selects his interlocutors as his examples. The subtle reasoning which follows may be put thus: We do evil, knowing it to be evil, because *we* are overcome by good. But—since that which we do is evil—the good which overcomes is less worthy than *the evil in us* which it overcomes. 'Less worthy' (to overcome) means that 'there is less of it': to be overcome by good is therefore to choose less good than evil. The 355 D

argument is extraordinarily ingenious but hardly sound—the flaw lies in substituting 'the evil in us' for 'us': it was not 'the evil in us', but 'we' who were overcome by good. See also Introd. p. xxix. The usual way of taking ἐν ὑμῖν as 'before your tribunal' or the like (cf. Gorg. 464 D) makes the false step much more serious—since it substitutes not 'the evil in us' but simply 'the evil' for 'us'.

23. **ἀνάξιά ἐστιν τἀγαθὰ τῶν κακῶν** should be translated literally—'the good is unworthy of the bad'. The expression—in Greek as in English—is somewhat strained in order to correspond to *οὐκ ἀξίων* above (line 19): but after all 'I am unworthy of you' is much the same as 'I am less worthy than you'. The Greeks can even use *ἀνάξιος* in the sense of 'more worthy than', 'too good for': e.g. Soph. Philoct. 1009.

24. **τὰ μὲν μείζω—ᾖ**: i.e. when *τὰ κακά* are *μείζω* and *τὰ ἀγαθὰ σμικρότερα*, then *τἀγαθά* are *ἀνάξια τῶν κακῶν*: *τὰ κακά* are *ἀνάξια τῶν ἀγαθῶν*, when *τὰ ἀγαθά* are *μείζω*, and *τὰ κακὰ σμικρότερα*. Similarly with *πλείω* and *ἐλάττω*. It must be borne in mind that *ἄξιος* does not here denote moral, but rather physical strength or value: good is *ἀνάξιον κακοῦ*, because it is smaller or less numerous.

355 E 25. **πλείω, τὰ δὲ ἐλάττω ᾖ**. See on 330 A.

28. **μεταλάβωμεν**, i.e. 'let us change and take the names pleasant and painful and apply them to etc.' Compare infra 356 D. *ἐπί* follows *ὀνόματα* as in *τίθεσθαι ὄνομα ἐπί τινι* and the like.

356 A 33. **καὶ τίς ἄλλη ἀναξία**. This—the MSS reading—is undoubtedly right. Plato coins the word *ἀναξία* for 'unworthiness' to complete the parallel with D above: cf. lines 19—23 *οὐκ ἀξίων ὄντων νικᾶν—κατὰ τί δὲ—ἀνάξιά ἐστι τἀγαθὰ τῶν κακῶν κτλ.* Similarly in Phaedo 105 E Plato coins *ἀνάρτιος*, in 106 A *ἄθερμος* (rightly accepted, in spite of MS authority, by editors) and *ἄψυκτος* (see MSS, but Wyttenbach's *ἄψυχρος* is—we think rightly—accepted by some editors) as pointed and convenient negatives to *ἄρτιος*, *θερμός*, *ψυχρός*. Cicero's translation "quae igitur potest esse *indignitas* voluptatis ad molestiam, nisi in magnitudine aut in longitudine alterius utrius posita?" (Nobbe's Cicero, p. 1313) shews that *ἀναξία* was read in his time: so in Ficinus' "quae vero alia inest ad dolorem *indignitas* voluptati quam excessus inter se atque defectus?" The word *ἀναξία* hardly took root in Greek, though occasionally found in the writings of the Stoics, whose regular word for this notion is *ἀπαξία*. *ἡδονῇ* (now found to be the reading of some MSS) for *ἡδονή* is due to Heindorf.

35. **ταῦτα δ' ἐστί**: as Sauppe remarks, we should expect *ταῦτα δ' ἐστὶ τὸ μείζω—γίγνεσθαι*, but the words are said as if for *καὶ τίς ἄλλη ἀναξία κτλ.* had been written *καὶ πῶς ἄλλως ἀνάξια τὰ ἡδέα πρὸς τὰ λυπηρά, ἀλλ' ἢ ὑπερβάλλοντα ἀλλήλων καὶ ἐλλείποντα;*

37. **μᾶλλον καὶ ἧττον**: this case is not given above (D—E) because the notion of *intensity* is more applicable to pleasure (and pain) than to good (and evil): cf. Phileb. 24 A foll. with 27 E *ἡδονὴ καὶ λύπη πέρας ἔχετον, ἢ τῶν τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον δεχομένων ἐστόν; ναί, τῶν τὸ μᾶλλον, ὦ Σώκρατες.*

εἰ γάρ τις λέγοι. So far we have reached this point. To be overcome by pleasure is to choose in place of lesser pleasures greater pains and the like. But here the element of time comes in: a man might fairly say—yes, but the pleasures are *now*, the pains remote. Socrates tries to shew that this makes no real difference.

38. **τὸ παραχρῆμα ἡδύ.** When we are overcome by pleasure, we do the pleasant, not the painful: therefore the contrast is between the present *pleasure* and the remote consequences, whether pleasure or pain. For this reason it would be wrong to supply *καὶ λυπηρόν* after *ἡδύ*.

41. **ἀλλ' ὥσπερ ἀγαθὸς ἱστάναι κτλ.** Compare Rep. X 602 D *ἆρ' οὖν οὐ τὸ μετρεῖν καὶ ἀριθμεῖν καὶ ἱστάναι βοήθειαι χαριέσταται πρὸς αὐτὰ ἐφάνησαν, ὥστε μὴ ἄρχειν ἐν ἡμῖν τὸ φαινόμενον μεῖζον ἢ ἔλαττον ἢ πλέον ἢ βαρύτερον κτλ.* 356 B

42. **καὶ τὸ ἐγγὺς κτλ.**: in order that a near pleasure might count for more than a remote.

44. **ἐὰν μὲν γὰρ ἡδέα κτλ.** Compare Laws V 733 B *ἡδονὴν βουλόμεθα ἡμῖν εἶναι, λύπην δὲ οὔθ' αἱρούμεθα οὔτε βουλόμεθα, τὸ δὲ μηδέτερον ἀντὶ μὲν ἡδονῆς οὐ βουλόμεθα, λύπης δὲ ἀλλάττεσθαι βουλόμεθα· λύπην δὲ ἐλάττω μετὰ μείζονος ἡδονῆς βουλόμεθα, ἡδονὴν δὲ ἐλάττω μετὰ μείζονος λύπης οὐ βουλόμεθα κτλ.*

47. **ἐάν τε τὰ ἐγγύς κτλ.** When once you have equated 'near' and 'far' (see last note), then (but not till then) your final choice is not affected by the question of proximity in time. Theoretically, no doubt, this is right: but no man is so *ἀγαθὸς ἱστάναι* as to weigh *ἐγγύς* and *πόρρω* correctly; whence the saying "Let us eat and drink for to-morrow we die". 'Near' and 'far' can only be weighed aright on the supposition that man is immortal and will live hereafter under the same moral laws as rule us here: but of immortality there is no hint in this dialogue.

49. **ταῦτα**: i.e. *τὰ ἡδέα.* 356 C

53. **ὅτε**: the notion of time readily passes into that of cause as in quoniam and cum.

54. **φαίνεται ὑμῖν κτλ.** Two examples are given: (1) size—of which *παχέα* and *φωναὶ μεγάλαι* (according to the Greek and Roman way of viewing sound) are special varieties, (2) number, i.e. *τὰ πολλά*. The specific varieties *παχέα* and *φωναὶ μεγάλαι* are not dealt with in the sequel. With what follows compare (besides Rep. X 602 D cited above) Euthyphr. 7 B foll. and Alc. I 126 C foll., and with the present passage Phileb. 42 A and Rep. VII 523 C—524 C. The resolution by the intellect of such contradictory sense-perceptions is made the basis of Plato's scheme of higher education in the Republic.

57. **αἱ ἴσαι** is Heindorf's correction for *ἴσαι*.

356 D 59. **μήκη—πράττειν**: as we *ἡδέα πράττομεν*. *πράττειν* (with *μήκη*) is explained by *λαμβάνειν*: see above on 314 A.

61. **ἡ μετρητικὴ τέχνη**. See Introd. p. xxxii.

62. **ἢ ἡ τοῦ φαινομένου δύναμις**. *ἡ* is omitted in B and T. 'The power of that which appears' is its power to affect us.

63. **ἐπλάνα καὶ ἐποίει κτλ.** *ἂν* is not to be supplied. Plato is reverting to the illustration in C. The imperfect is idiomatic for 'causes us, as we saw, to wander' etc. (viz. because *τὰ αὐτὰ μεγέθη* seem to us both *μείζω* and *ἐλάττω*): it is what Goodwin calls the 'philosophic imperfect': compare Crito 47 D *διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο* (becomes as we saw), *τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο*. By adding *καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν—σμικρῶν* Plato treats his hypothesis that *εὖ πράττειν* is to select *μεγάλα μήκη* as a fact: he does so also in *ἂν ἐποίησε κτλ.* i.e. 'would have made', viz. if we had made use of it, but we did not. If the hypothesis were still treated as a hypothesis, we should have had *ἂν ἐποίει* (and not *ἂν ἐποίησε*) to correspond to what would then have been *ἂν* (expressed or understood) *ἐπλάνα καὶ ἐποίει*.

ἄνω τε καὶ κάτω. *ἄνω κάτω* (Theaet. 195 C) and *ἄνω καὶ κάτω* (Gorg. 495 A) are other forms of this proverbial phrase.

357 A 79. **ἀριθμητική**. In Gorg. 451 B foll. *ἀριθμητική* is said to be a science concerned with *τὸ ἄρτιόν τε καὶ περιττόν, ὅσα ἑκάτερα τυγχάνει ὄντα*: whereas the function which is here assigned to *ἀριθμητική* is there given to *λογιστική*: *τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ ἡ ἀριθμητικὴ ἡ λογιστικὴ ἔχει· περὶ τὸ αὐτὸ γάρ ἐστιν τό τε ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν· διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι καὶ πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα πῶς ἔχει πλήθους* (cf. lines 73 ff. *τὸ πλέον—τὸ ἔλαττον ἢ*

αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ ἢ τὸ ἕτερον πρὸς τὸ ἕτερον) ἐπισκοπεῖ τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον ἡ λογιστική.

81. **εἶεν—ἐπεὶ δὲ δή.** The MSS read *ἐπειδὴ δέ*, but after *εἶεν* Plato regularly uses *δὲ δή* in coming to the *application* of a train of reasoning or illustrations: compare 312 E *εἶεν· ὁ δὲ δὴ σοφιστὴς περὶ τίνος δεινὸν ποιεῖ λέγειν;* and 311 D *εἶεν—παρὰ δὲ δὴ Πρωταγόραν κτλ.*

90. **εἰσαῦθις σκεψόμεθα.** Siebeck, who asserts (Zur Chronologie der Platonischen Dialogen p. 121 foll.) that this and similar formulas were intended by Plato to be a distinct promise of future dialogues (if not a reference to a later part of the same dialogue) finds here a reference to Politicus 283 D foll., where the 'measuring art' is discussed and described as the *βασιλικὴ τέχνη.* 357 B

93. **ἡνίκα ἡμεῖς—ὡμολογοῦμεν:** 352 B foll. 357 C

96. **ἔφατε:** in 352 D. The original *ἤρεσθε* has to be repeated in consequence of the introduction of this independent clause.

98. **ἤρεσθε:** in 353 A.

101. **εἴπατε:** but *εἴπατον* in 353 A: otherwise there is no change in the quotation. B and T have *εἴπετε*, but Stobaeus (who cites from *τοσοῦτον* in 357 B to *μεγίστη* 357 E in his Florilegium) reads *εἴπατε.* According to Rutherford (New Phrynichus p. 219) *εἴπετε* is not Attic, but this is doubtful, if any faith can be placed in MS authority. 357 D

107. **ἧς τὸ πρόσθεν.** This—the reading of the best MSS—has been unjustly rejected in favour of *εἰς τὸ πρόσθεν*; but *εἰς τὸ πρόσθεν* can hardly be justified here. Sauppe refers to 339 D *ὀλίγον δὲ τοῦ ποιήματος εἰς τὸ πρόσθεν προελθών*, where however *εἰς τὸ πρόσθεν* goes with *προελθών*, and in all the cases which he quotes there is a verb containing the idea of progress to go with the phrase, and so in Ar. Knights 751 *ἀλλ' ἐς τὸ πρόσθε χρὴ παρεῖν' ἐς τὴν πύκνα* (where probably we should read *παριέν'* for *παρεῖν'* as in Ach. 43 *πάριτ' ἐς τὸ πρόσθεν*). Where there is no such verb (which is very rarely the case) the phrase means 'with a view to what lies in front', e.g. Alcib. I 132 B *οὐκοῦν τοσοῦτον μὲν ἡμῖν εἰς τὸ πρόσθεν πεπέρανται.* It need hardly be said that the phrase cannot mean simply *ἔμπροσθεν.* On the other hand *ἧς* seems to be just what is needed: the construction in full would be *καὶ οὐ μόνον ἐπιστήμης (ἐνδείᾳ), ἀλλὰ καὶ (ταύτης τῆς ἐπιστήμης ἐνδείᾳ) ἣν τὸ πρόσθεν ἔτι ὡμολογήκατε ὅτι μετρητική* (sc. *ἐστι*: for the omission of *ἐστί* after *ὅτι* cf. infra 359 D *ἀπεδείχθη ἄρτι ὅτι ἀδύνατον*): 'and from lack, not merely of

knowledge, but of the knowledge which you have further admitted above to be measuring knowledge'. The attraction of the relative extends to *μετρητική* also in spite of *ὅτι*: compare Apol. 37 B *ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων* for *τούτων ἃ εὖ οἶδ' ὅτι κακὰ ὄντα* (*ὅτι* being used with the participle as in Gorg. 481 E: see note on Apol. l.c.).

357 E 111. **ἀμαθία ἡ μεγίστη**: compare Laws III 689 A *τίς οὖν ἡ μεγίστη δικαίως ἂν λέγοιτο ἀμαθία;—ταύτην τὴν διαφωνίαν λύπης τε καὶ ἡδονῆς πρὸς τὴν κατὰ λόγον δόξαν ἀμαθίαν φημὶ εἶναι τὴν ἐσχάτην, μεγίστην δέ, ὅτι τοῦ πλήθους ἐστὶ τῆς ψυχῆς.*

113. **οὔτε αὐτοί**: the verb hangs fire: we should expect Plato to continue *οὔτε οἱ ὑμέτεροι παῖδες ἔρχονται κτλ.* Stephanus thought *προσέρχεσθε* had fallen out after *αὐτοί*, Madvig *ἴτε*, while Kroschel suggests *οὔτ' ἐφοιτᾶτε αὐτοί.* It seems probable that the text is corrupt: at all events no parallel has yet been adduced. The two cases quoted by Sauppe (Dem. *πρὸς Ἄφοβον* § 54 and pseudo-Dem. *πρὸς Τιμόθεον* § 52) are more than doubtful in respect of their text, which (as Sauppe quotes it) is not according to the MSS. Madvig's *ἴτε* is simplest, but the future seems out of place: perhaps *ἦτε* should be read.

115. **ὡς οὐ διδακτοῦ ὄντος**: i.e. *τοῦ μὴ ἡδονῆς ἡττᾶσθαι.*

CHAPTER XXXVIII.

Socrates begins to apply the results of the previous discussion to the subject of his dispute with Protagoras.

Pleasure is good and pain evil, and no one willingly encounters what he believes to be evil. But fear is the expectation of evil: therefore no one will willingly encounter what he fears.

358 A 3. **ὦ Ἱππία τε καὶ Πρόδικε.** Here and in 358 E and 359 A *ὦ* has dropped out in the MSS after preceding *-ω*. The effect of its omission would be to render the address unduly abrupt.

4. **ὑμῖν.** So the MSS. Sauppe's *ἡμῖν* is not necessary. *ὑμῖν* means all three sophists: and *ὁ λόγος* is not the discussion as a whole, but the speaking, viz. in answer (cf. *δοῦναι καὶ δέξασθαι λόγον*). Throughout this chapter all the Sophists reply: in the next Socrates makes use of their united admissions to destroy Protagoras alone.

9. **διαίρεσιν τῶν ὀνομάτων**: see note on 314 C.

358 B 10. **εἴτε ὁπόθεν καὶ ὅπως—ὀνομάζων.** This mode of address insinuates that Prodicus was a *θεῖος ἀνήρ*, since a God was addressed in a similar way. See Crat. 400 E *ὥσπερ ἐν ταῖς εὐχαῖς νόμος ἐστὶν*

ἡμῖν εὔχεσθαι, οἵτινές τε καὶ ὁπόθεν χαίρουσιν ὀνομαζόμενοι and compare Euthyd. 288 A *θαυμάσιά γε λέγετ', ὦ ἄνδρες Θούριοι, εἴτε Χῖοι εἴθ' ὁπόθεν καὶ ὅπῃ χαίρετον ὀνομαζόμενοι* and Symp. 212 C *ὅτι καὶ ὅπῃ χαίρεις ὀνομάζων, τοῦτο ὀνόμαζε.* A similar effect is produced in Symp. 176 C by the words *Σωκράτη δ' ἐξαιρῶ λόγου*, since there was a proverb *τὸ θεῖον ἐξαιρῶ λόγου*: cf. Rep. VI 492 E *θεῖον μέντοι κατὰ τὴν παροιμίαν ἐξαιρῶμεν λόγου.* The multitude of epithets given to gods is best illustrated by such a hymn as the Homeric Hymn to Ares line 1 foll. *Ἆρες ὑπερμενέτα, βρισάρματε, χρυσεοπήληξ, ὀβριμόθυμε, φέρασπι, πολισσόε, χαλκοκορυστὰ κτλ.* In the multitude of names the suppliant hopes to include the acceptable one.

12. **πρὸς ὃ βούλομαι**: emphatic 'with a view to my meaning')(*πρὸς ὃ ὀνομάζω.*

14. **ἐπὶ τούτου.** This usage can only be on the analogy of *ἡ ἐπὶ Σάρδεων ὁδὸς* and the like: actions are looked on as ways leading to a goal or destination or *τέλος*: cf. supra 354 C and D. To take the words (with Sauppe) as 'in the case of this' 'in this domain' would give a wrong meaning: the moral character of an art being determined by its end, it is *καλόν* only if it aims at the end. The expression is however very curious, and perhaps unique. I once thought that *ἅπασαι* might conceal some present participle such as *ἄγουσαι*—agreeing with *πράξεις*: but the occurrence of *ἁπάσας* below in 359 E shews *ἅπασαι* to be probably genuine here. The reasoning is this. Pleasure, the end, is good, pain evil: consequently all actions aiming at the end are *καλαί*, and therefore good (as usual *ὠφέλιμος* is but a synonym for 'good'): therefore—as no one willingly selects evil rather than good—no one willingly does the worse (i.e. selects evil actions) when he might act better. As it is with *πράξεις* that bravery and cowardice are concerned it is necessary for Plato to establish that 'no one willingly seeks the worse' is true of individual acts as well as of ultimate ends.

15. **ἆρ' οὐ καλαί.** The words *καὶ ὠφέλιμοι* which follow *οὐ καλαί* in the MSS are rightly rejected because they anticipate the identification in the next line.

18. **ἢ ἃ ποιεῖ, καὶ δυνατά** is Heindorf's emendation of the corrupt *ἢ ἃ ἐποίει καὶ δύναται* of the MSS.

20. **ἥττω εἶναι αὑτοῦ κτλ.** The phrases *ἥττων αὑτοῦ* and *κρείττων ἑαυτοῦ* are here substituted for *ἥττων τῆς ἡδονῆς* and *κρείττων τῆς ἡδονῆς.* Compare the discussions in Rep. IV 430 E foll. and Laws I 626 E foll., where *κρείττω* and *ἥττω εἶναι ἑαυτοῦ* are inter- 358 C

argument is extraordinarily ingenious but hardly sound—the flaw lies in substituting 'the evil in us' for 'us': it was not 'the evil in us', but 'we' who were overcome by good. See also Introd. p. xxix. The usual way of taking ἐν ὑμῖν as 'before your tribunal' or the like (cf. Gorg. 464 D) makes the false step much more serious—since it substitutes not 'the evil in us' but simply 'the evil' for 'us'.

23. **ἀνάξιά ἐστιν τἀγαθὰ τῶν κακῶν** should be translated literally—'the good is unworthy of the bad'. The expression—in Greek as in English—is somewhat strained in order to correspond to *οὐκ ἀξίων* above (line 19): but after all 'I am unworthy of you' is much the same as 'I am less worthy than you'. The Greeks can even use *ἀνάξιος* in the sense of 'more worthy than', 'too good for': e.g. Soph. Philoct. 1009.

24. **τὰ μὲν μείζω—ᾖ**: i.e. when *τὰ κακά* are *μείζω* and *τὰ ἀγαθὰ σμικρότερα*, then *τἀγαθά* are *ἀνάξια τῶν κακῶν*: *τὰ κακά* are *ἀνάξια τῶν ἀγαθῶν*, when *τὰ ἀγαθά* are *μείζω*, and *τὰ κακὰ σμικρότερα*. Similarly with *πλείω* and *ἐλάττω*. It must be borne in mind that *ἄξιος* does not here denote moral, but rather physical strength or value: good is *ἀνάξιον κακοῦ*, because it is smaller or less numerous.

355 E 25. **πλείω, τὰ δὲ ἐλάττω ᾖ**. See on 330 A.

28. **μεταλάβωμεν**, i.e. 'let us change and take the names pleasant and painful and apply them to etc.' Compare infra 356 D. *ἐπί* follows *ὀνόματα* as in *τίθεσθαι ὄνομα ἐπί τινι* and the like.

356 A 33. **καὶ τίς ἄλλη ἀναξία**. This—the MSS reading—is undoubtedly right. Plato coins the word *ἀναξία* for 'unworthiness' to complete the parallel with D above: cf. lines 19—23 *οὐκ ἀξίων ὄντων νικᾶν—κατὰ τί δὲ—ἀνάξιά ἐστι τἀγαθὰ τῶν κακῶν κτλ.* Similarly in Phaedo 105 E Plato coins *ἀνάρτιος*, in 106 A *ἄθερμος* (rightly accepted, in spite of MS authority, by editors) and *ἄψυκτος* (see MSS, but Wyttenbach's *ἄψυχρος* is—we think rightly—accepted by some editors) as pointed and convenient negatives to *ἄρτιος, θερμός, ψυχρός*. Cicero's translation "quae igitur potest esse *indignitas* voluptatis ad molestiam, nisi in magnitudine aut in longitudine alterius utrius posita?" (Nobbe's Cicero, p. 1313) shews that *ἀναξία* was read in his time: so in Ficinus' "quae vero alia inest ad dolorem *indignitas* voluptati quam excessus inter se atque defectus?" The word *ἀναξία* hardly took root in Greek, though occasionally found in the writings of the Stoics, whose regular word for this notion is *ἀπαξία*. *ἡδονῇ* (now found to be the reading of some MSS) for *ἡδονή* is due to Heindorf.

35. **ταῦτα δ' ἐστί**: as Sauppe remarks, we should expect *ταῦτα δ' ἐστὶ τὸ μείζω—γίγνεσθαι*, but the words are said as if for *καὶ τίς ἄλλη ἀναξία κτλ.* had been written *καὶ πῶς ἄλλως ἀνάξια τὰ ἡδέα πρὸς τὰ λυπηρά, ἀλλ' ἢ ὑπερβάλλοντα ἀλλήλων καὶ ἐλλείποντα;*

37. **μᾶλλον καὶ ἧττον**: this case is not given above (D—E) because the notion of *intensity* is more applicable to pleasure (and pain) than to good (and evil): cf. Phileb. 24 A foll. with 27 E *ἡδονὴ καὶ λύπη πέρας ἔχετον, ἢ τῶν τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον δεχομένων ἐστόν; ναί, τῶν τὸ μᾶλλον, ὦ Σώκρατες.*

εἰ γάρ τις λέγοι. So far we have reached this point. To be overcome by pleasure is to choose in place of lesser pleasures greater pains and the like. But here the element of time comes in: a man might fairly say—yes, but the pleasures are *now*, the pains remote. Socrates tries to shew that this makes no real difference.

38. **τὸ παραχρῆμα ἡδύ.** When we are overcome by pleasure, we do the pleasant, not the painful: therefore the contrast is between the present *pleasure* and the remote consequences, whether pleasure or pain. For this reason it would be wrong to supply *καὶ λυπηρόν* after *ἡδύ.*

41. **ἀλλ' ὥσπερ ἀγαθὸς ἱστάναι κτλ.** Compare Rep. X 602 D *ἆρ' οὖν οὐ τὸ μετρεῖν καὶ ἀριθμεῖν καὶ ἱστάναι βοήθειαι χαριέσταται πρὸς αὐτὰ ἐφάνησαν, ὥστε μὴ ἄρχειν ἐν ἡμῖν τὸ φαινόμενον μεῖζον ἢ ἔλαττον ἢ πλέον ἢ βαρύτερον κτλ.* 356 B

42. **καὶ τὸ ἐγγὺς κτλ.**: in order that a near pleasure might count for more than a remote.

44. **ἐὰν μὲν γὰρ ἡδέα κτλ.** Compare Laws V 733 B *ἡδονὴν βουλόμεθα ἡμῖν εἶναι, λύπην δὲ οὔθ' αἱρούμεθα οὔτε βουλόμεθα, τὸ δὲ μηδέτερον ἀντὶ μὲν ἡδονῆς οὐ βουλόμεθα, λύπης δὲ ἀλλάττεσθαι βουλόμεθα· λύπην δὲ ἐλάττω μετὰ μείζονος ἡδονῆς βουλόμεθα, ἡδονὴν δὲ ἐλάττω μετὰ μείζονος λύπης οὐ βουλόμεθα κτλ.*

47. **ἐάν τε τὰ ἐγγύς κτλ.** When once you have equated 'near' and 'far' (see last note), then (but not till then) your final choice is not affected by the question of proximity in time. Theoretically, no doubt, this is right: but no man is so *ἀγαθὸς ἱστάναι* as to weigh *ἐγγύς* and *πόρρω* correctly; whence the saying "Let us eat and drink for to-morrow we die". 'Near' and 'far' can only be weighed aright on the supposition that man is immortal and will live hereafter under the same moral laws as rule us here: but of immortality there is no hint in this dialogue.

49. **ταῦτα**: i.e. *τὰ ἡδέα.* 356 C

53. **ὅτε**: the notion of time readily passes into that of cause as in quoniam and cum.

54. **φαίνεται ὑμῖν κτλ.** Two examples are given: (1) size—of which *παχέα* and *φωναὶ μεγάλαι* (according to the Greek and Roman way of viewing sound) are special varieties, (2) number, i.e. *τὰ πολλά*. The specific varieties *παχέα* and *φωναὶ μεγάλαι* are not dealt with in the sequel. With what follows compare (besides Rep. X 602 D cited above) Euthyphr. 7 B foll. and Alc. I 126 C foll., and with the present passage Phileb. 42 A and Rep. VII 523 C—524 C. The resolution by the intellect of such contradictory sense-perceptions is made the basis of Plato's scheme of higher education in the Republic.

57. **αἱ ἴσαι** is Heindorf's correction for *ἴσαι*.

356 D 59. **μήκη—πράττειν**: as we *ἡδέα πράττομεν*. *πράττειν* (with *μήκη*) is explained by *λαμβάνειν*: see above on 314 A.

61. **ἡ μετρητικὴ τέχνη.** See Introd. p. xxxii.

62. **ἢ ἡ τοῦ φαινομένου δύναμις.** *ἢ* is omitted in B and T. 'The power of that which appears' is its power to affect us.

63. **ἐπλάνα καὶ ἐποίει κτλ.** *ἄν* is not to be supplied. Plato is reverting to the illustration in C. The imperfect is idiomatic for 'causes us, as we saw, to wander' etc. (viz. because *τὰ αὐτὰ μεγέθη* seem to us both *μείζω* and *ἐλάττω*): it is what Goodwin calls the 'philosophic imperfect': compare Crito 47 D *διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐ γ ί γ ν ε τ ο* (becomes as we saw), *τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο.* By adding *καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν—σμικρῶν* Plato treats his hypothesis that *εὖ πράττειν* is to select *μεγάλα μήκη* as a fact: he does so also in *ἂν ἐποίησε κτλ.* i.e. 'would have made', viz. if we had made use of it, but we did not. If the hypothesis were still treated as a hypothesis, we should have had *ἂν ἐποίει* (and not *ἂν ἐποίησε*) to correspond to what would then have been *ἂν* (expressed or understood) *ἐπλάνα καὶ ἐποίει*.

ἄνω τε καὶ κάτω. *ἄνω κάτω* (Theaet. 195 C) and *ἄνω καὶ κάτω* (Gorg. 495 A) are other forms of this proverbial phrase.

357 A 79. **ἀριθμητική.** In Gorg. 451 B foll. *ἀριθμητική* is said to be a science concerned with *τὸ ἄρτιόν τε καὶ περιττόν, ὅσα ἑκάτερα τυγχάνει ὄντα*: whereas the function which is here assigned to *ἀριθμητική* is there given to *λογιστική*: *τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ ἡ ἀριθμητικὴ ἡ λογιστικὴ ἔχει· περὶ τὸ αὐτὸ γάρ ἐστιν τό τε ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν· διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι καὶ πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα πῶς ἔχει πλήθους* (cf. lines 73 ff. *τὸ πλέον—τὸ ἔλαττον ἢ*

αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ ἢ τὸ ἕτερον πρὸς τὸ ἕτερον) ἐπισκοπεῖ τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον ἡ λογιστική.

81. **εἶεν—ἐπεὶ δὲ δή.** The MSS read *ἐπειδὴ δέ*, but after *εἶεν* Plato regularly uses *δὲ δή* in coming to the *application* of a train of reasoning or illustrations: compare 312 E *εἶεν· ὁ δὲ δὴ σοφιστὴς περὶ τίνος δεινὸν ποιεῖ λέγειν*; and 311 D *εἶεν—παρὰ δὲ δὴ Πρωταγόραν κτλ.*

90. **εἰσαῦθις σκεψόμεθα.** Siebeck, who asserts (Zur Chronologie der Platonischen Dialogen p. 121 foll.) that this and similar formulas were intended by Plato to be a distinct promise of future dialogues (if not a reference to a later part of the same dialogue) finds here a reference to Politicus 283 D foll., where the 'measuring art' is discussed and described as the *βασιλικὴ τέχνη*. 357 B

93. **ἡνίκα ἡμεῖς—ὡμολογοῦμεν:** 352 B foll. 357 C

96. **ἔφατε:** in 352 D. The original *ἤρεσθε* has to be repeated in consequence of the introduction of this independent clause.

98. **ἤρεσθε:** in 353 A.

101. **εἴπατε:** but *εἴπατον* in 353 A: otherwise there is no change in the quotation. B and T have *εἴπετε*, but Stobaeus (who cites from *τοσοῦτον* in 357 B to *μεγίστη* 357 E in his Florilegium) reads *εἴπατε*. According to Rutherford (New Phrynichus p. 219) *εἴπετε* is not Attic, but this is doubtful, if any faith can be placed in MS authority. 357 D

107. **ἧς τὸ πρόσθεν.** This—the reading of the best MSS—has been unjustly rejected in favour of *εἰς τὸ πρόσθεν*; but *εἰς τὸ πρόσθεν* can hardly be justified here. Sauppe refers to 339 D *ὀλίγον δὲ τοῦ ποιήματος εἰς τὸ πρόσθεν προελθών*, where however *εἰς τὸ πρόσθεν* goes with *προελθών*, and in all the cases which he quotes there is a verb containing the idea of progress to go with the phrase, and so in Ar. Knights 751 *ἀλλ' ἐς τὸ πρόσθε χρὴ παρεῖν' ἐς τὴν πύκνα* (where probably we should read *παριέν'* for *παρεῖν'* as in Ach. 43 *πάριτ' ἐς τὸ πρόσθεν*). Where there is no such verb (which is very rarely the case) the phrase means 'with a view to what lies in front', e.g. Alcib. I 132 B *οὐκοῦν τοσοῦτον μὲν ἡμῖν εἰς τὸ πρόσθεν πεπέρανται.* It need hardly be said that the phrase cannot mean simply *ἔμπροσθεν*. On the other hand *ἧς* seems to be just what is needed: the construction in full would be *καὶ οὐ μόνον ἐπιστήμης (ἐνδείᾳ), ἀλλὰ καὶ (ταύτης τῆς ἐπιστήμης ἐνδείᾳ) ἣν τὸ πρόσθεν ἔτι ὡμολογήκατε ὅτι μετρητική* (sc. *ἐστι*: for the omission of *ἐστί* after *ὅτι* cf. infra 359 D *ἀπεδείχθη ἄρτι ὅτι ἀδύνατον*): 'and from lack, not merely of

knowledge, but of the knowledge which you have further admitted above to be measuring knowledge'. The attraction of the relative extends to *μετρητική* also in spite of *ὅτι*: compare Apol. 37 B *ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων* for *τούτων ἃ εὖ οἶδ' ὅτι κακὰ ὄντα* (*ὅτι* being used with the participle as in Gorg. 481 E: see note on Apol. l.c.).

357 E 111. **ἀμαθία ἡ μεγίστη**: compare Laws III 689 A *τίς οὖν ἡ μεγίστη δικαίως ἂν λέγοιτο ἀμαθία;—ταύτην τὴν διαφωνίαν λύπης τε καὶ ἡδονῆς πρὸς τὴν κατὰ λόγον δόξαν ἀμαθίαν φημὶ εἶναι τὴν ἐσχάτην, μεγίστην δέ, ὅτι τοῦ πλήθους ἐστὶ τῆς ψυχῆς.*

113. **οὔτε αὐτοί**: the verb hangs fire: we should expect Plato to continue *οὔτε οἱ ὑμέτεροι παῖδες ἔρχονται κτλ.* Stephanus thought *προσέρχεσθε* had fallen out after *αὐτοί*, Madvig *ἴτε*, while Kroschel suggests *οὔτ' ἐφοιτᾶτε αὐτοί.* It seems probable that the text is corrupt: at all events no parallel has yet been adduced. The two cases quoted by Sauppe (Dem. *πρὸς Ἄφοβον* § 54 and pseudo-Dem. *πρὸς Τιμόθεον* § 52) are more than doubtful in respect of their text, which (as Sauppe quotes it) is not according to the MSS. Madvig's *ἴτε* is simplest, but the future seems out of place: perhaps *ἦτε* should be read.

115. **ὡς οὐ διδακτοῦ ὄντος**: i.e. *τοῦ μὴ ἡδονῆς ἡττᾶσθαι.*

CHAPTER XXXVIII.

Socrates begins to apply the results of the previous discussion to the subject of his dispute with Protagoras.

Pleasure is good and pain evil, and no one willingly encounters what he believes to be evil. But fear is the expectation of evil: therefore no one will willingly encounter what he fears.

358 A 3. **ὦ Ἱππία τε καὶ Πρόδικε.** Here and in 358 E and 359 A *ὦ* has dropped out in the MSS after preceding *-ω*. The effect of its omission would be to render the address unduly abrupt.

4. **ὑμῖν.** So the MSS. Sauppe's *ἡμῖν* is not necessary. *ὑμῖν* means all three sophists: and *ὁ λόγος* is not the discussion as a whole, but the speaking, viz. in answer (cf. *δοῦναι καὶ δέξασθαι λόγον*). Throughout this chapter all the Sophists reply: in the next Socrates makes use of their united admissions to destroy Protagoras alone.

9. **διαίρεσιν τῶν ὀνομάτων**: see note on 314 C.

358 B 10. **εἴτε ὁπόθεν καὶ ὅπως—ὀνομάζων.** This mode of address insinuates that Prodicus was a *θεῖος ἀνήρ*, since a God was addressed in a similar way. See Crat. 400 E *ὥσπερ ἐν ταῖς εὐχαῖς νόμος ἐστὶν*

ἡμῖν εὔχεσθαι, οἵτινές τε καὶ ὁπόθεν χαίρουσιν ὀνομαζόμενοι and compare Euthyd. 288 A *θαυμάσιά γε λέγετ', ὦ ἄνδρες Θούριοι, εἴτε Χῖοι εἴθ' ὁπόθεν καὶ ὅπῃ χαίρετον ὀνομαζόμενοι* and Symp. 212 C *ὅ τι καὶ ὅπῃ χαίρεις ὀνομάζων, τοῦτο ὀνόμαζε.* A similar effect is produced in Symp. 176 C by the words *Σωκράτη δ' ἐξαιρῶ λόγου,* since there was a proverb *τὸ θεῖον ἐξαιρῶ λόγου*: cf. Rep. VI 492 E *θεῖον μέντοι κατὰ τὴν παροιμίαν ἐξαιρῶμεν λόγου.* The multitude of epithets given to gods is best illustrated by such a hymn as the Homeric Hymn to Ares line 1 foll. *Ἆρες ὑπερμενέτα, βρισάρματε, χρυσεοπήληξ, ὀβριμόθυμε, φέρασπι, πολισσόε, χαλκοκορυστὰ κτλ.* In the multitude of names the suppliant hopes to include the acceptable one.

12. **πρὸς ὃ βούλομαι**: emphatic 'with a view to my meaning')(*πρὸς ὃ ὀνομάζω.*

14. **ἐπὶ τούτου.** This usage can only be on the analogy of *ἡ ἐπὶ Σάρδεων ὁδὸς* and the like: actions are looked on as ways leading to a goal or destination or *τέλος*: cf. supra 354 C and D. To take the words (with Sauppe) as 'in the case of this' 'in this domain' would give a wrong meaning: the moral character of an art being determined by its end, it is *καλόν* only if it aims at the end. The expression is however very curious, and perhaps unique. I once thought that *ἅπασαι* might conceal some present participle such as *ἄγουσαι*—agreeing with *πράξεις*: but the occurrence of *ἁπάσας* below in 359 E shews *ἅπασαι* to be probably genuine here. The reasoning is this. Pleasure, the end, is good, pain evil: consequently all actions aiming at the end are *καλαί*, and therefore good (as usual *ὠφέλιμος* is but a synonym for 'good'): therefore—as no one willingly selects evil rather than good—no one willingly does the worse (i.e. selects evil actions) when he might act better. As it is with *πράξεις* that bravery and cowardice are concerned it is necessary for Plato to establish that 'no one willingly seeks the worse' is true of individual acts as well as of ultimate ends.

15. **ἆρ' οὐ καλαί.** The words *καὶ ὠφέλιμοι* which follow *οὐ καλαί* in the MSS are rightly rejected because they anticipate the identification in the next line.

18. **ἢ ἃ ποιεῖ, καὶ δυνατά** is Heindorf's emendation of the corrupt *ἢ ἃ ἐποίει καὶ δύναται* of the MSS.

20. **ἥττω εἶναι αὑτοῦ κτλ.** The phrases *ἥττων αὑτοῦ* and *κρείττων ἑαυτοῦ* are here substituted for *ἥττων τῆς ἡδονῆς* and *κρείττων τῆς ἡδονῆς.* Compare the discussions in Rep. IV 430 E foll. and Laws I 626 E foll., where *κρείττω* and *ἥττω εἶναι ἑαυτοῦ* are inter- 358 C

preted as the victory of the better part in us over the worse and conversely. As the worse part is the part which seeks ἡδονή, i.e. τὸ ἐπιθυμητικόν, the identification is just.

358 D 31. **καλεῖτέ τι δέος.** Heindorf's emendation for καλεῖτε δέος of the MSS. See note on 330 C above.

33. **προσδοκίαν τινὰ—κακοῦ**: a common definition: cf. Lach. 198 B δέος γὰρ εἶναι προσδοκίαν μέλλοντος κακοῦ. φόβος in Laws I 644 C is defined as 'expectation before pain' (πρὸ λύπης ἐλπίς).

358 E 36. **δέος, φόβος δ' οὔ.** Prodicus' distinction is just, though often dropped in practice: in φόβος 'the physical agitation due to *present* danger (ἡ παραυτίκα πτόησις, says Ammonius) is the leading idea', in δέος the apprehension of evil to come (κακοῦ ὑπόνοια). See note on Euthyphr. 12 B, where Plato implicitly recognises the difference.

37. **ἀλλὰ τόδε**: sc. διαφέρει. οὐδὲν διαφέρει does not of course mean 'there is no difference', but 'it doesn't matter'.

CHAPTER XXXIX.

It is here proved that courage is wisdom.

Socrates first reverts to the point at which the discussion on ἡδονῆς ἡττᾶσθαι began (359 A—C): next, Protagoras asserts that ἀνδρεῖοι and δειλοί are willing to encounter opposite things, but Socrates shews that both encounter what they take to be θαρραλέα, i.e., so far, the same things (359 C—E). Protagoras thereupon objects that ἀνδρεῖοι will encounter e.g. war, while δειλοί will not. Socrates replies by shewing that if cowards do not willingly enter upon war, the reason is their ignorance (359 E—360 A). In general, while brave men fear and feel courage honourably, i.e. well, the reverse is true of cowards, owing to their ignorance (360 A—360 B). And since it is through δειλία that men are δειλοί, and we have shewn that men are δειλοί through ἀμαθία τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν, cowardice is ignorance, and consequently bravery is wisdom, viz. δεινῶν τε καὶ μὴ δεινῶν (360 B—360 E).

359 A 5. **τότε**: 330 A foll.

9. **τὸ ὕστερον**: 349 D foll.

359 B 18. **ἠρόμην**: 349 E.

19. **καὶ ἴτας γ', ἔφη.** The recapitulation stops here. ἔφην ἐγώ in the next line is the usual 'said I' of narrated dialogue.

359 C 22. **ἐπὶ τί**: so MSS: the second hand in B reads ἐπὶ τίνα, but cf. infra line 27 where the question is repeated with ἐπὶ τί. For the

common passage from singular to plural the editors compare Phaedo 58 C *τί ἦν τὰ λεχθέντα καὶ πραχθέντα;*

25. **δεινά**: the MSS read *δειλά* by mistake, and so in 360 C below *δειλῶν* three times for *δεινῶν*.

30. **ἐν οἷς σὺ ἔλεγες τοῖς λόγοις**: see on 342 B. 359 D

33. **ἐπειδὴ τὸ ἥττω—ἀμαθία οὖσα.** The only proof given that we 'encounter evils believing them to be evils' was the phrase *ἥττω εἶναι ἡδονῆς* (for which *ἥττω εἶναι ἑαυτοῦ* is here substituted: see on 358 C). We have demolished this proof by shewing that the phrase means *ἀμαθία*, and we therefore infer that *ἐπὶ ἃ δεινὰ ἡγεῖται εἶναι οὐδεὶς ἔρχεται* (*δεινά* being a subdivision of *κακά*).

34. **ηὑρέθη.** The MSS have *εὑρέθη*: but see on 315 B.

39. **αὐτίκα**: "veluti, ne longe hinc abeam" (Kroschel) and so 'for example': a very frequent use in Plato. 359 E

40. **πότερον—καλὸν ὂν κτλ.** Compare 349 E.

42. **ἔμπροσθεν**: 358 B.

53. **κάλλιόν τε.** The MSS read *καλόν τε.* Stephanus made the necessary change. 360 A

58. **καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ θρασεῖς καὶ οἱ μαινόμενοι.** In 350 B foll. those who are *θαρραλέοι* without *ἐπιστήμη* are called *μαινόμενοι* by an expressive metaphor. Here the *μαινόμενοι*—which is *suggested*, but no more—by the *μαινόμενοι* in 350 B—are treated as a distinct class: the word is to be understood of literal madmen like Ajax in the play of Sophocles. The word *θρασεῖς* has an evil connotation as in Laws I 630 B *θρασεῖς καὶ ἄδικοι καὶ ὑβρισταὶ καὶ ἀφρονέστατοι σχεδὸν ἁπάντων*: Plato could not have said *θαρραλέοι* here since *θαρραλέοι* throughout the dialogue is applied also to *ἀνδρεῖοι.* It would be better to reject (with Kral) both *καὶ οἱ θρασεῖς* and *καὶ οἱ μαινόμενοι* than only *καὶ οἱ θρασεῖς* with Sauppe and Schanz: we should then—as throughout this chapter—have only one negative to *ἀνδρεῖοι*, viz. *δειλοί*, but we may allow some latitude of expression to Socrates, and *καί* after *οὐκοῦν* is slightly in favour of supposing that other classes follow *οἱ δειλοί*, though it *may* go with the whole sentence. 360 B

69. **ἐπένευσεν**: Protagoras dies hard: see on Euthyphr. 8 A. 360 C

75. **οὔτε—τε**: see on 309 B. 360 D

77. **αὐτός—πέρανον.** Gorg. 506 C *λέγε, ὠγαθέ, αὐτὸς καὶ πέρανον.*

81. **φιλονικεῖν—τὸ ἐμὲ εἶναι.** For the orthography of *φιλονικεῖν* see note on 336 E above. Apparently *φιλονικεῖν* is not elsewhere 360 E

used in Plato with the accusative, but the construction is a natural one and occurs in Thucydides: in Rep. I 338 A we have *προσεποιεῖτο δὲ φιλονικεῖν πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον.*

CHAPTER XL.

Socrates points out that while Protagoras' theory would point to the conclusion that virtue is not teachable, he himself in trying to prove that virtue is knowledge goes near to maintaining that it is. Thus the interlocutors have as it were changed places. The dialogue ends with mutual compliments.

4. **αὐτὸ ἡ ἀρετή**: 'virtue itself', literally 'virtue, the thing itself'. Compare Crat. 411 D *εἰ δὲ βούλει, αὐτὸ ἡ νόησις τοῦ νέου ἐστὶν ἕσις*: Theaet. 146 E *γνῶναι ἐπιστήμην αὐτὸ ὅ τί ποτ' ἐστίν*: "*αὐτό* (*per se*) substantivis et adiectivis adiunctum rei alicuius naturam ac vim per se et universe spectatam significat", says Ast. This use of *αὐτός* furnished Plato (as in *αὐτοάνθρωπος* and the like) with a convenient way of denoting his Ideas, but here of course *αὐτό* does not denote the Idea but is *ipsum* as opposed to *τὰ περὶ τῆς ἀρετῆς*.

361 B 14. **πάντα χρήματα**: exaggeration—as if Socrates held *ἐπιστήμη* to be the *ἀρχή* of the universe and said *ἐπιστήμη πάντα* as Heraclitus might say *πῦρ πάντα*.

19. **ὅλον**: i.e. *ἡ ἀρετή*—the gender is like *αὐτό* in line 4. Sauppe cites Meno 79 B *ἐμοῦ δεηθέντος ὅλον εἰπεῖν τὴν ἀρετήν*.

361 C 22. **ἔοικεν σπεύδοντι**: a frequent usage in Plato: see on Apol. 27 A *ἔοικεν γὰρ—διαπειρωμένῳ*.

24. **ἄνω κάτω**: see on 356 D above.

27. **ἐξελθεῖν—ἐπί**. There is a slight hint of military metaphor: 'fare forth against virtue also to see what she is', 'also attack the question what is virtue': cf. Rep. II 374 A *ὃ (στρατόπεδον) ἐξελθὸν —διαμαχεῖται τοῖς ἐπιοῦσιν*: cf. the similar use of *ἰέναι ἐπί* in Rep. V 473 C *ἐπ' αὐτὸ δή, ἦν δ' ἐγώ, εἶμι ὃ τῷ μεγίστῳ προσεικάζομεν κύματι*. Here *ἐξ-* is appropriate, because the first campaign is as it were ended (*ταῦτα διεξελθόντας*): it is moreover natural to retain it, on account of the tendency noted on 311 A. A later hand in T has *ἐλθεῖν*, but the MSS reading is unobjectionable, nor is there any need to read *διελθεῖν* or *διεξελθεῖν τὴν ἀρετήν* as Kroschel suggests. For the sentiment cf. Meno 100 B *τὸ δὲ σαφὲς περὶ αὐτοῦ εἰσόμεθα*

τότε, ὅταν πρὶν ᾧτινι τρόπῳ τοῖς ἀνθρώποις παραγίγνεται ἀρετή, πρότερον ἐπιχειρήσωμεν αὐτὸ καθ' αὑτὸ ζητεῖν τί ποτ' ἔστιν ἀρετή.

28. **ἐπισκέψασθαι περὶ αὐτοῦ**: Siebeck (in the treatise cited on p. 187) here and in 361 E *εἰσαῦθις—διέξιμεν* finds a promise of the Meno and the Gorgias.

29. **μὴ πολλάκις**: *ne forte*, as often in Plato. What often happens may happen in a future case: so Lucretius uses 'saepe' for 'ut saepe fit'.

32. **Προμηθεὺς—προμηθούμενος.** Puns on proper names are frequent in Plato: see Riddell's Digest of Idioms § 323. 361 D

35. **κατ' ἀρχάς**, viz. 348 C ff., 320 B.

38. **οὔτε—τε**: see on 309 B. 361 E

41. **ὧν ἐντυγχάνω**: a somewhat rare attraction, since in the unattracted form the relative would be in the dative and not in the accusative case: compare Theaet. 144 A *ὧν δὴ πώποτε ἐνέτυχον—καὶ πάνυ πολλοῖς πεπλησίακα—οὐδένα πω ᾐσθόμην κτλ.*, where Wohlrab cites also Gorg. 509 A.

42. **τηλικούτων**: Socrates was about 36 at the date of action of the Protagoras.

47. **ἔφην**: 335 C. 362 A

Καλλίᾳ τῷ καλῷ: see on 336 B above. For *καλῷ* cf. Symp. 174 A *ταῦτα δὴ ἐκαλλωπισάμην ἵνα καλὸς παρὰ καλὸν* (viz. Agathon) *ἴω*. Sauppe reminds us of the use of *καλός* on vases, and also cites Ar. Ach. 143 *ἐν τοῖσι τοίχοις ἔγραφ' Ἀθηναῖοι καλοί* (of Sitalces) and the famous *Κριτίᾳ τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ* of the dying Theramenes (Xen. Hell. II 3. 56).

APPENDIX I.

ON THE POEM OF SIMONIDES.

THE difficulties of this poem are well known, and have called forth many pages of comment[1]. The restoration proposed by Schneidewin has met with most favour, and is printed in most texts of the Protagoras, not because it is thought to be certain, but as the nearest approach to certainty of which the case admits. It may be at once allowed that no restoration can claim to represent with certainty just what Simonides wrote in the order in which it was written. Plato is seldom careful to make his quotations accurate, and the perverse exposition of the meaning of this particular poem is hardly calculated to increase our confidence in his verbal accuracy here. Nevertheless, Plato is our sole authority for the poem in question, and consequently that restoration will be the most probable which, while it satisfies every metrical requirement, involves the fewest changes in the text and sequence of the poem as it stands in Plato.

The words apparently quoted from the poem, as they occur in the Bodleian manuscript, are according to Schanz as follows (we note obvious corrections at the foot of the page).

339 B. *ἄνδρα*[2] *ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπὸν χερσί*[3] *τε καὶ ποσὶ καὶ νόῳ τετράγωνον ἄνευ ψόγου τετυγμένον*

[1] On p. 20 of his fourth edition of the Protagoras, Sauppe enumerates the discussions on the subject down to 1884. The most important contribution since that year is Das Gedicht des Simonides in Platons Protagoras, von J. Aars, Christiania, 1888. Aars's restoration has received the approval of Peppmüller (in the Berliner Philologische Wochenschrift for 1890, p. 174 foll.) and others: and there now seems to be some prospect of finality in the criticism of the poem. In his program (Das Simonideische Gedicht in Platons Protagoras und die Versuche dasselbe zu reconstruiren, Graz 1889) Schwenk follows Aars in every essential point.

[2] *ἄνδρ'*.   [3] *χερσίν*.

339 C. οὐδέ μοι ἐμμελέως τὸ Πιττάκιον[1] νέμεται καίτοι σοφοῦ παρὰ φωτὸς εἰρημένον χαλεπὸν φάτο[2] ἐσθλὸν ἔμμεναι

341 E. θεὸς ἂν μόνος τοῦτο[3] ἔχοι γέρας

344 C. ἄνδρα δὲ[4] οὐκ ἔστιν[5] μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι ὃν ἂν ἀμήχανος συμφορὰ καθέλῃ

344 E. πράξας μὲν γὰρ εὖ πᾶς ἀνὴρ ἀγαθὸς κακὸς δ' εἰ κακῶς

345 C. ἐπὶ πλεῖστον δὲ καὶ ἄριστοί εἰσιν οὓς ἂν οἱ θεοὶ φιλῶσιν

345 C. τοὔνεκεν οὔ ποτ' ἐγὼ τὸ μὴ γενέσθαι δυνατὸν διζήμενος κεν ἐὰν[6] ἐς ἄπρακτον ἐλπίδα μοῖραν αἰῶνος βαλέω πανάμωμον ἄνθρωπον εὐρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονὸς ἔπειθ' ὑμῖν εὑρὼν ἀπαγγελέω

345 D. πάντας δ' ἐπαίνημιν[7] καὶ φιλέω ἑκὼν ὅστις ἔρδῃ μηδὲν αἰσχρὸν ἀνάγκῃ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται

346 C. ἔμοιγε ἐξαρκεῖ ὃς ἂν μὴ κακὸς ᾖ μηδ' ἄγαν ἀπάλαμνος εἰδώς γε ὀνήσει πόλιν[8] δίκαν ὑγιὴς ἀνήρ οὐ μὴν ἐγὼ μωμήσομαι οὐ γάρ εἰμι φιλόμωμος τῶν γὰρ ἠλιθίων ἀπείρων γένεθλα[9] πάντα τοι καλὰ τοῖσί τ' αἰσχρὰ μὴ μέμικται.

In 346 D—E part of the poem is paraphrased and repeated in the words οὐ ζητῶ πανάμωμον ἄνθρωπον εὐρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός, ἔπειθ' ὑμῖν εὑρὼν ἀπαγγελέω· ὥστε τούτου γ' ἕνεκα οὐδένα ἐπαινέσομαι, ἀλλά μοι ἐξαρκεῖ ἂν ᾖ μέσος καὶ μηδὲν κακὸν ποιῇ, ὡς ἐγὼ πάντας φιλέω καὶ ἐπαίνημι ἑκὼν ὅστις ἔρδῃ μηδὲν αἰσχρόν.

The only words whose place in the poem is somewhat doubtful are ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ and οὐ γάρ εἰμι φιλόμωμος. They are excluded both by Bergk and Blass, but it is not likely that they come from Plato, since μοι ἐξαρκεῖ occurs also in the final recapitulation, and οὐ διὰ ταῦτά σε ψέγω, ὅτι εἰμὶ φιλόψογος is said (346 C) as well as οὐ γάρ εἰμι φιλόμωμος. Bonghi (quoted by Aars[10]) assigns the words οἷόν τε μέντοι ἐπί γε χρόνον τινά in 344 B to a place in the poem after ἄνευ ψόγου τετυγμένον: it is however tolerably clear that they come from Socrates, who is merely developing the latent antithesis in χαλεπόν.

Schneidewin's[11] restoration is as follows:

Στροφή.

Ἄνδρ' ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπὸν
χερσίν τε καὶ ποσὶ καὶ νόῳ τετράγωνον ἄνευ ψόγου τετυγμένον.
(Desunt quinque versus.)

[1] Πιττάκειον I (i.e. Vind. suppl. Phil. gr. 7) rightly. [2] φάτ'. [3] τοῦτ'. [4] δ'. [5] ἐστι. [6] κενεὰν I, rightly. [7] ἐπαίνημι. [8] γ' ὀνησίπολιν after Bergk: Hermann ὀνησίπολιν. [9] γενέθλα. [10] p. 8, note I. [11] In his Delectus poesis Graecorum, p. 379.

'Ἀντιστροφή.

οὐδέ μοι ἐμμελέως τὸ Πιττάκειον νέμεται,
καίτοι σοφοῦ παρὰ φωτὸς εἰρημένον· χαλεπὸν φάτ' ἐσλὸν ἔμμεναι.
Θεὸς ἂν μόνος τοῦτ' ἔχοι γέρας· ἄνδρα δ' οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι,
ὃν ἂν ἀμάχανος συμφορὰ καθέλῃ.
Πράξαις γὰρ εὖ πᾶς ἀνὴρ ἀγαθός,
κακὸς δ' εἰ κακῶς, καὶ
τοὐπίπλειστον ἄριστοι, τούς κε θεοὶ φιλῶσιν.

'Ἐπῳδός.

Ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ
ὃς ἂν μὴ κακὸς ᾖ
μήδ' ἄγαν ἀπάλαμνος εἰδώς τ' ὀνησίπολιν δίκαν, ὑγιὴς ἀνήρ.
οὔ μιν ἐγὼ μωμάσομαι·
οὐ γὰρ ἐγὼ φιλόμωμος.
τῶν γὰρ ἀλιθίων ἀπείρων γενέθλα.
πάντα τοι καλά, τοῖσί τ' αἰσχρὰ μὴ μέμικται.

Στροφὴ β'.

τοὔνεκεν οὔποτ' ἐγὼ τὸ μὴ γενέσθαι δυνατὸν
διζήμενος, κενεὰν ἐς ἄπρακτον ἐλπίδα μοῖραν αἰῶνος βαλέω,
πανάμωμον ἄνθρωπον, εὐρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός.
ἔπειτ' ὔμμιν εὑρὼν ἀπαγγελέω.
πάντας δ' ἐπαίνημι καὶ φιλέω,
ἑκὼν ὅστις ἔρδῃ
μηδὲν αἰσχρόν, ἀνάγκᾳ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται.

There is little probability in this arrangement. Schneidewin altogether neglects the evident metrical resemblance between the words from *ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ* to *τοῖσί τ' αἰσχρὰ μὴ μέμικται*[1] and the other sections of the poem. But the obvious and indeed fatal objection to Schneidewin's restoration is that he makes a wide departure from the order of the words as they come in Plato, placing the *ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ κτλ.* of 346 C before the *τοὔνεκεν οὔποτ' ἐγὼ* of 345 C. That Socrates *reverts* in 346 D to *τοὔνεκεν οὔποτ' ἐγώ κτλ.* is no reason for placing these words in the last part of the poem, any more than we should place the words *Ἄνδρ' ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως κτλ.* after *ἄνδρα δ' οὐκ ἔστι κτλ.* because Socrates reverts to them in 344 E. A man who professes to be giving a continuous exposition of a poem may revert to the middle of it when he has come to the end, in order

[1] See the restoration below on p. 198.

to illustrate the sentiment with which the poem concludes, but it would be the superfluity of naughtiness to put the end of the poem into the middle, which is what Schneidewin makes Socrates do. If *οὐ ζητῶ κτλ.* in 346 D were in reality the conclusion of the poem, we ought to frame our *Στροφὴ β'* out of these very words, and not from *τοὔνεκεν οὔποτ' ἐγώ κτλ.* We should then have to omit the words *ἀνάγκᾳ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται*, because they are not found in 346 D—E, but it is beyond question that these words are part of Simonides' poem. It is tolerably certain that in 346 D we have but a recapitulation of part of the argument, presented as a commentary on the concluding text *πάντα τοι καλὰ κτλ.*, which sums up the whole ethical teaching of the poem. This is practically admitted by Schneidewin himself when he writes his final strophe not as it appears in 346 D, but as it stands in 345 C—D.

Bergk[1] arranges the poem in three complete strophes. His restoration has the merit of recognising the similarity in rhythm between Schneidewin's Epode and the other parts of the poem: several of his emendations are also in all probability right[2]. It may however be doubted whether he does well in altogether excluding from the poem the words *ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ* and *οὐ γάρ εἰμι φιλόμωμος*, and he deserts the Platonic order even more ruthlessly than Schneidewin when he places *ὃς ἂν ᾖ*[3] *κακὸς—μὴ μέμικται* directly after *ἄνευ ψόγου τετυγμένον*, besides that Plato clearly indicates by the words *προιόντος τοῦ ᾄσματος* (339 C), *ὀλίγον—εἰς τὸ πρόσθεν προελθών* (339 D), and *ὀλίγα διελθών* (344 B), that there is a lacuna after *τετυγμένον*.

Blass[4] agrees with Bergk in regarding the poem as a sequence of strophes, but discovers four of these in place of three. In the first strophe Blass's arrangement agrees with that of Schneidewin: in the second, he supposes the two first verses to be lost, and the rest to contain *ὃς ἂν ᾖ κακός κτλ.* down to *τοῖσί τ' αἰσχρὰ μὴ μέμικται*: the third consists of *οὐδέ μοι ἐμμελέως—τούς κε θεοὶ φιλῶσιν*: the fourth and last extends from *τοὔνεκεν οὔ ποτ' ἐγώ* to *ἀνάγκῃ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται*. This arrangement (which further agrees with that of Bergk in rejecting *ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ* and *οὐ γάρ εἰμι φιλόμωμος*) upsets even more completely than either of the others the sequence of the poem as it is given by Plato, and for that reason is most unlikely to be right.

[1] Poetae Lyr. Graeci[4], III p. 384 ff.

[2] See the footnotes on p. 195.

[3] Bergk's emendation for *μή*.

[4] In the Rheinisches Museum for 1872, p. 326 ff.

The only arrangement which faithfully adheres to the Platonic order of citation is that of Aars, in the treatise referred to already[1].

STROPHE I.

1. Ἄνδρ' ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπόν,

2. χερσίν τε καὶ ποσὶ καὶ νόῳ τετράγωνον, ἄνευ ψόγου τετυγμένον.

Verses 3—7 are wanting.

STROPHE 2.

1. Οὐδέ μοι ἐμμελέως τὸ Πιττάκειον νέμεται,

2. καίτοι σοφοῦ παρὰ φωτὸς εἰρημένον· χαλεπὸν φάτ' ἐσθλὸν ἔμμεναι.

3. Θεὸς ἂν μόνος τοῦτ' ἔχοι γέρας· ἄνδρα δ' οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι,

4. ὃν ἀμήχανος συμφορὰ καθέλῃ.

5. Πράξας μὲν εὖ πᾶς ἀνὴρ ἀγαθός,

6. κακὸς δ' εἰ κακῶς <τις>,

7. καὶ τὸ πλεῖστον ἄριστοι, τούς κε θεοὶ φιλῶσιν.

STROPHE 3.

1. Τοὔνεκεν οὔ ποτ' ἐγὼ τὸ μὴ γενέσθαι δυνατὸν

2. διζήμενος κενεὰν ἐς ἄπρακτον ἐλπίδα μοῖραν αἰῶνος βαλέω,

3. πανάμωμον ἄνθρωπον, εὐρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός·

4. ἐπὶ δ' ὔμμιν εὑρὼν ἀπαγγελέω.

5. Πάντας δ' ἐπαίνημι καὶ φιλέω,

6. ἑκὼν ὅστις ἔρδῃ

7. μηδὲν αἰσχρόν· ἀνάγκῃ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται.

STROPHE 4.

1. Wanting.

2. – – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ [οὔκ εἰμ' ἐγὼ φιλόμωμος·] ἐξαρκεῖ γ' ἐμοί,

3. ὃς ἂν ᾖ κακὸς μηδ' ἄγαν ἀπάλαμνος; εἰδώς γ' ὀνησίπολιν δίκαν,

4. ὑγιὴς ἀνήρ, οὐδὲ μή μιν ἐγὼ

5. μωμήσομαι· τῶν γὰρ ἠλιθίων

6. ἀπείρων γενέθλα·

7. πάντα τοι καλά, τοῖσί τ' αἰσχρὰ μὴ μέμικται.

This restoration seems to us on the whole the most probable. In line 4 of Strophe 2 Plato no doubt wrote ὃν ἂν (the MSS reading) for ὅν, using the more common construction in defiance of metre,

[1] p. 194, note 1.

just as in line 5 γάρ after μέν is due to the desire to shew the sequence of thought. In lines 6 and 7 of the same Strophe Plato omits some monosyllable after κακῶς, perhaps τις or τι or αὖ: Hermann's view that καί of the next line should be written in line 6, and line 7 be made into τούπίπλειστον ἄριστοι κτλ., is perhaps less probable. For line 7 we should prefer as nearer to the words of Plato κἀπὶ πλεῖστον ἄριστοι κτλ. In the third Strophe we prefer ἐπί τ' ὔμμιν for the reasons given in the note upon the passage on p. 166. In the last Strophe ὃς ἂν ᾖ κακός is Bergk's emendation for ὃς ἂν μὴ κακὸς ᾖ: here again Plato substitutes the commoner idiom for the rarer and more poetic, with which we may compare Aristophanes Birds 694 γῆ δ' οὐδ' ἀὴρ οὐδ' οὐρανὸς ἦν. It is however more likely that Simonides wrote ὃς ἂν ᾖ κακὸς μήτ' ἄγαν ἀπάλαμνος, i.e. μήτε κακὸς μήτε κτλ., for this idiom is seldom found with μηδέ or οὐδέ: see Jebb on Sophocles Philoctetes 771. To take μηδέ for ἀλλὰ μή would give a wrong meaning, as can be seen from the paraphrase in 346 D ἀλλά μοι ἐξαρκεῖ ἂν ᾖ μέσος καὶ μηδὲν κακὸν ποιῇ. It seems better too, in this line, to take εἰδώς γ' ὀνησίπολιν δίκαν ὑγιὴς ἀνήρ (sc. ἐστιν) together, and print colons before εἰδώς and after ἀνήρ. In line 4 οὐδὲ μή μιν is Bergk's restoration for μήν of the MSS. The position assigned by Aars to οὔκ εἰμ' ἐγὼ φιλόμωμος (in line 2) is only tentative, but it is slightly supported by οὐ διὰ ταῦτά σε ψέγω ὅτι εἰμὶ φιλόψογος coming before ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ in 346 C. There is nothing in Plato to indicate that the first line (with part of the second) is wanting in Strophe 4, but neither is there anything to prove the reverse, and (since the poem is not in any case preserved entire, five verses being omitted in the first Strophe) it is much more reasonable to assume an omission here than violently to distort the sequence of the poem as quoted by Plato.

Whether the poem is to be ranked as an ᾠδὴ ἐπίνικος, an ἐγκώμιον, or a σκόλιον is a question which should not be raised until the poem has first been restored from the quotations in the Protagoras. If the restoration given above is even approximately correct, the poem cannot be classed as an epinikion: an encomium it is not likely to be, since no one is praised. There is no reason whatever for identifying it with the famous encomium referred to by Quintilian (XI 2. 11). Blass holds that the poem was a scolion, and this is by far the most probable view, but no certainty is attainable on the point. With the exception of the lacunae which we

have noted, the poem is most probably complete, for Socrates is trying to prove that Simonides attacks Pittacus throughout the *whole* poem: see 345 D οὕτω σφόδρα καὶ δι' ὅλου τοῦ ᾄσματος ἐπεξέρχεται τῷ τοῦ Πιττακοῦ ῥήματι and 343 C, 344 B.

We add a translation of the poem, incorporating the few changes which we have made in Aars's restoration.

STROPHE 1.

It is hard to quit you like a truly good man, in hands and feet and mind foursquare, fashioned without blame.

(The five lost *vv.* may have further elaborated the meaning of 'truly good').

STROPHE 2.

Nor do I deem the word of Pittacus well said, wise though he was that spake it: 'it is hard,' he said 'to be noble.' To a god alone belongs that meed: a man cannot but prove evil, if hopeless calamity overthrow him. Every man if he has fared well is good, evil, if ill: and for the most part best are they whom the gods love.

STROPHE 3.

Therefore never will I cast away my portion of life vainly upon a bootless hope, seeking what cannot come to be, an all-blameless man, of us who take the fruit of the broad earth: when I find him, look you, you shall hear. I praise and love all them that willingly do nothing base: against necessity even gods do not contend.

STROPHE 4.

---[I love not fault-finding]: enough for me if one be not evil nor exceeding violent: yea sound is the man who knoweth justice, benefactress of cities: nor will I find fault with him: for the tribe of fools is infinite. Surely all is fair wherein is no alloy of foul.

The easy-going morality of the poem is in harmony with what we know both of the life and poetry of Simonides: he was ever 'a genial and courtly man,' anxious to make the most of life, "dwelling with flowers like the bee, seeking yellow honey" (Sim. *Frag.* 47).

APPENDIX II.

Protagoras' Life and Works.

We give the life of Protagoras as recorded by Diogenes Laertius (IX 50—56) and add the fragments of his works, according (in the main) to Frei's arrangement[1].

ΒΙΟΣ ΠΡΩΤΑΓΟΡΟΥ.

Πρωταγόρας Ἀρτέμωνος ἤ, ὡς Ἀπολλόδωρος καὶ Δείνων ἐν Περσικοῖς, Μαιανδρίου, Ἀβδηρίτης, καθά φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τοῖς περὶ νόμων, ὃς καὶ Θουρίοις νόμους γράψαι φησὶν αὐτόν· ὡς δ' Εὔπολις ἐν Κόλαξι, Τήϊος· φησὶ γάρ,

Ἔνδον μέν ἐστι Πρωταγόρας ὁ Τήϊος.

οὗτος καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος λόγους ἀναγινώσκοντες ἠρανίζοντο· καὶ Πλάτων ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ φησὶ βαρύφωνον εἶναι τὸν Πρόδικον. διήκουσε δ' ὁ Πρωταγόρας Δημοκρίτου. ἐκαλεῖτό τε Σοφία, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. καὶ πρῶτος ἔφη δύο λόγους εἶναι περὶ παντὸς πράγματος ἀντικειμένους ἀλλήλοις· οἷς καὶ συνηρώτα, πρῶτος τοῦτο πράξας. ἀλλὰ καὶ ἤρξατό που τοῦτον τὸν τρόπον· 'Πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος· τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστι· τῶν δὲ οὐκ ὄντων ὡς οὐκ ἔστιν.' ἔλεγέ τε μηδὲν εἶναι ψυχὴν παρὰ τὰς αἰσθήσεις (καθὰ καὶ Πλάτων φησὶν ἐν Θεαιτήτῳ) καὶ πάντ' εἶναι ἀληθῆ. καὶ ἀλλαχοῦ δὲ τοῦτον ἤρξατο τὸν τρόπον· 'Περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι οὔθ' ὡς εἰσὶν οὔθ' ὡς οὐκ εἰσίν· πολλὰ γὰρ τὰ κωλύοντα εἰδέναι, ἥ τ' ἀδηλότης καὶ βραχὺς ὢν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου.' διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ συγγράμματος ἐξεβλήθη πρὸς Ἀθηναίων· καὶ τὰ βιβλί' αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὑπὸ κήρυκι ἀναλεξάμενοι παρ' ἑκάστου τῶν κεκτημένων. οὗτος πρῶτος μισθὸν εἰσεπράξατο μνᾶς ἑκατόν· καὶ πρῶτος μέρη χρόνου διώρισε καὶ καιροῦ δύναμιν ἐξέθετο

[1] Quaestiones Protagoreae, p. 176 foll., where the references are fully given.

καὶ λόγων ἀγῶνας ἔθετο, καὶ σοφίσματα τοῖς πραγματολογοῦσι προσήγαγε· καὶ τὴν διάνοιαν ἀφεὶς πρὸς τοὔνομα διελέχθη καὶ τὸ νῦν ἐπιπολάζον γένος τῶν ἐριστικῶν ἐγέννησεν· ἵνα καὶ Τίμων φησὶ περὶ αὐτοῦ,

Πρωταγόρης τ' ἐπίμικτος ἐριζέμεναι εὖ εἰδώς.

οὗτος καὶ τὸ Σωκρατικὸν εἶδος τῶν λόγων πρῶτος ἐκίνησε. καὶ τὸν Ἀντισθένους λόγον τὸν πειρώμενον ἀποδεικνύειν ὡς οὐκ ἔστιν ἀντιλέγειν, οὗτος πρῶτος διείλεκται, καθά φησι Πλάτων ἐν Εὐθυδήμῳ. καὶ πρῶτος κατέδειξε τὰς πρὸς τὰς θέσεις ἐπιχειρήσεις, ὥς φησιν Ἀρτεμίδωρος ὁ διαλεκτικὸς ἐν τῷ πρὸς Χρύσιππον. καὶ πρῶτος τὴν καλουμένην τύλην, ἐφ' ἧς τὰ φορτία βαστάζουσιν, εὗρεν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ παιδείας· φορμοφόρος γὰρ ἦν, ὡς καὶ Ἐπίκουρός που φησί. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἤρθη[1] πρὸς Δημόκριτον, ξύλα δεδεκὼς ὀφθείς. διεῖλέ τε τὸν λόγον πρῶτος εἰς τέτταρα· εὐχωλήν, ἐρώτησιν, ἀπόκρισιν, ἐντολήν· οἱ δέ, εἰς ἑπτά· διήγησιν, ἐρώτησιν, ἀπόκρισιν, ἐντολήν, ἀπαγγελίαν, εὐχωλήν, κλῆσιν, οὓς καὶ πυθμένας εἶπε λόγων. Ἀλκιδάμας δὲ τέτταρας λόγους φησί· φάσιν, ἀπόφασιν, ἐρώτησιν, προσαγόρευσιν. πρῶτον δὲ τῶν λόγων ἑαυτοῦ ἀνέγνω τὸν περὶ θεῶν, οὗ τὴν ἀρχὴν ἄνω παρεθέμεθα· ἀνέγνω δ' Ἀθήνησιν ἐν τῇ Εὐριπίδου οἰκίᾳ ἤ, ὥς τινες, ἐν τῇ Μεγακλείδου· ἄλλοι δ' ἐν Λυκείῳ, μαθητοῦ τὴν φωνὴν αὐτῷ χρήσαντος Ἀρχαγόρου τοῦ Θεοδότου. κατηγόρησε δ' αὐτοῦ Πυθόδωρος Πολυζήλου[2], εἷς τῶν τετρακοσίων. Ἀριστοτέλης δ' Εὔαθλόν φησιν.

ἔστι δὲ τὰ σωζόμενα αὐτοῦ βιβλία τάδε. Τέχνη ἐριστικῶν. Περὶ πάλης. Περὶ τῶν μαθημάτων. Περὶ πολιτείας. Περὶ φιλοτιμίας. Περὶ ἀρετῶν. Περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ καταστάσεως. Περὶ τῶν ἐν ᾅδου. Περὶ τῶν οὐκ ὀρθῶς τοῖς ἀνθρώποις πρασσομένων. Προστακτικός. Δίκη ὑπὲρ μισθοῦ. Ἀντιλογιῶν δύο. καὶ ταῦτα μὲν αὐτῷ τὰ βιβλία. γέγραφε δὲ καὶ Πλάτων εἰς αὐτὸν διάλογον.

φησὶ δὲ Φιλόχορος, πλέοντος αὐτοῦ ἐς Σικελίαν, τὴν ναῦν καταποντωθῆναι· καὶ τοῦτο αἰνίττεσθαι Εὐριπίδην ἐν τῷ Ἰξίονι. ἔνιοι δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τελευτῆσαι αὐτόν, βιώσαντα ἔτη πρὸς τὰ ἐνενήκοντα· Ἀπολλόδωρος δέ φησιν ἑβδομήκοντα, σοφιστεῦσαι δὲ τεσσαράκοντα καὶ ἀκμάζειν κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. ἔστι καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν οὕτως ἔχον,

Καὶ σεῦ, Πρωταγόρη, φάτιν ἔκλυον, ὡς ἄρ' Ἀθηνέων
Ἔκ ποτ' ἰὼν καθ' ὁδὸν πρέσβυς ἐὼν ἔθανες.
Εἵλετο γάρ σε φυγεῖν Κέκροπος πόλις· ἀλλὰ σὺ μέν που
Παλλάδος ἄστυ φύγες, Πλουτέα δ' οὐκ ἔφυγες.

[1] (?) ἤχθη.

[2] Fortasse scribendum Ἐπιζήλου: v. Arist. Pol. Ath. 29. 1.

λέγεται δέ ποτ' αὐτὸν ἀπαιτοῦντα τὸν μισθὸν Εὔαθλον τὸν μαθητήν, ἐκείνου εἰπόντος, 'ἀλλ' οὐδέπω νίκην νενίκηκα,' εἰπεῖν, 'ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἂν νικήσω ὅτι ἐγὼ ἐνίκησα λαβεῖν με ἔδει· ἐὰν δὲ σύ, ὅτι σύ.'

γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Πρωταγόρας, ἀστρολόγος, εἰς ὃν καὶ Εὐφορίων ἐπικήδειον ἔγραψε· καὶ τρίτος στωϊκὸς φιλόσοφος.

FRAGMENTS.

A. Physical.

1. πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος· τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστι, τῶν δὲ οὐκ ὄντων ὡς οὐκ ἔστι (from Ἀλήθεια ἢ περὶ τοῦ ὄντος s. Καταβάλλοντες: see Pl. Theaet. 152 A).

2. περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι οὔθ' ὡς εἰσὶν οὔθ' ὡς οὐκ εἰσίν· πολλὰ γάρ τὰ κωλύοντα εἰδέναι· ἥ τε ἀδηλότης καὶ βραχὺς ὢν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου (from περὶ θεῶν ap. D. L. IX 51).

From Protagoras' περὶ τῶν ἐν Ἅιδου no fragments seem to survive.

B. Ethical.

Of the περὶ ἀρετῶν there seem to be no fragments.

3. τῶν γὰρ υἱέων νεηνιῶν ὄντων καὶ καλῶν, ἐν ὀκτὼ δὲ ταῖς πάσῃσι ἡμέρῃσι ἀποθανόντων νηπενθέως ἀνέτλη. εὐδίης γὰρ εἴχετο, ἐξ ἧς πολλὸν ὤνητο κατὰ πᾶσαν ἡμέρην εἰς εὐποτμίην καὶ ἀνωδυνίην καὶ τὴν ἐν τοῖσι πολλοῖσι δόξαν. πᾶς γάρ τίς μιν ὁρῶν τὰ ἑωυτοῦ πένθεα ἐρρωμένως φέροντα μεγαλόφρονά τε καὶ ἀνδρεῖον ἐδόκει εἶναι καὶ ἑωυτοῦ κρείσσω, κάρτα εἰδὼς τὴν ἑωυτοῦ ἐν τοιοῖσδε πράγμασι ἀμηχανίην[1] (from (?) περὶ τῶν οὐκ ὀρθῶς τοῖς ἀνθρώποις πρασσομένων ap. Plut. Consol. ad Apoll. 33. 118 E—F. The subject is the fortitude of Pericles on hearing of the death of his two sons, Paralus and Xanthippus).

The περὶ φιλοτιμίας is known only from Diogenes' catalogue (IX 55).

C. Political.

Of the περὶ πολιτείας nothing (so far as is known) survives.

4. ἦν γάρ ποτε χρόνος—κτείνειν ὡς νόσον πόλεως (from (?) περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ καταστάσεως ap. Pl. Prot. 320 C—322 D).

D. Grammatical.

Of the περὶ ὀρθοεπείας (mentioned in Pl. Phaedr. 267 C) nothing remains.

[1] The Ionic is as it appears in Plutarch. Following the example of Frei, we have not written the other fragments in Ionic.

E. Rhetorical.

5. (?) δύο λόγοι εἰσὶ περὶ παντὸς πράγματος ἀντικείμενοι ἀλλήλοις (from the ἀντιλογιῶν δύο ap. D. L. IX 51).

6. τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν (from the τέχνη ἐριστικῶν ap. Arist. Rhet. II 24, p. 1402 a 23).

The δίκη ὑπὲρ μισθοῦ (D. L. IX 55) and the "rerum illustrium disputationes, quae nunc communes appellantur loci" (Cic. Brut. 46) have apparently left no trace.

F. Various.

7. φύσεως καὶ ἀσκήσεως διδασκαλία δεῖται, καὶ ἀπὸ νεότητος δὲ ἀρξαμένους δεῖ μανθάνειν (from the μέγας λόγος—probably identical with the Προστακτικός—: see Cramer Anecdot. Paris. I p. 171).

8. [Πρωταγόρας ἔλεγε] μηδὲν εἶναι μήτε τέχνην ἄνευ μελέτης μήτε μελέτην ἄνευ τέχνης[1] (perhaps from the same, ap. Stob. Flor. 29. 80).

Another fragment, probably from the same work, is quoted by J. Gildermeister and F. Bücheler from a Syriac translation of Plutarch's περὶ ἀσκήσεως [Rhein. Mus. vol. XXVII (1872) p. 526]. The original perhaps ran:

9. οὐ βλαστάνει παιδεία ἐν τῇ ψυχῇ, ἐὰν μή τις εἰς βυθὸν ἔλθῃ.

Of the περὶ μαθημάτων, and the περὶ τεχνῶν (of which perhaps the περὶ πάλης was a part) nothing (so far as is certainly known) survives. Gomperz's ingenious and learned attempt[2] to prove that the 'Defence of Medicine' which under the title of περὶ τέχνης appears in the collection of Hippocratean works[3] was written by Protagoras and belongs to the treatise περὶ τεχνῶν has not, as yet, commended itself to critics[4].

[1] Compare Gomperz (cited in the next note), p. 11.
[2] Reprinted from the Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaft in Wien: Philosophisch-Historische Classe, Band CXX.
[3] Littré, VI 1—27.
[4] See Wellmann in the Archiv für Geschichte der Philosophie, V p. 97 foll.

INDICES TO THE NOTES.

The references are to pages.

I. ENGLISH INDEX.

II. GREEK INDEX.

Cambridge:
PRINTED BY JOHN CLAY, M.A.
AT THE UNIVERSITY PRESS.

THE PITT PRESS SERIES, ETC.

COMPLETE LIST

GREEK

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
Aeschylus	Prometheus Vinctus	Rackham	2/6
Aristophanes	Aves—Plutus—Ranae	Green	3/6 *each*
,,	Nubes, Vespae	Graves	3/6 *each*
,,	Acharnians	,,	3/-
,,	Peace	,,	3/6
Demosthenes	Olynthiacs	Glover	2/6
,,	Philippics I, II, III	G. A. Davies	2/6
Euripides	Alcestis	Hadley	2/6
,,	Hecuba	Hadley	2/6
,,	Helena	Pearson	3/6
,,	Heraclidae	Pearson	3/6
,,	Hercules Furens	Gray & Hutchinson	2/-
,,	Hippolytus	Hadley	2/-
,,	Iphigeneia in Aulis	Headlam	2/6
,,	Medea	,,	2/6
,,	Orestes	Wedd	4/6
,,	Phoenissae	Pearson	4/-
Herodotus	Book I	Sleeman	4/-
,,	,, V	Shuckburgh	3/-
,,	,, IV, VI, VIII, IX	,,	4/- *each*
,,	,, IX 1—89	,,	2/6
Homer	Odyssey IX, X	Edwards	2/6 *each*
,,	,, XXI	,,	2/-
,,	,, XI	Nairn	2/-
,,	Iliad VI, XXII, XXIII, XXIV	Edwards	2/- *each*
,,	Iliad IX and X	Lawson	2/6
Lucian	Somnium, Charon, etc.	Heitland	3/6
,,	Menippus and Timon	Mackie	3/6
Plato	Apologia Socratis	Adam	3/6
,,	Crito, Euthyphro	,,	2/6 *each*
,,	Protagoras	J. & A. M. Adam	4/6
,,	Ion	Macgregor	2/-
Plutarch	Demosthenes	Holden	4/6
,,	Gracchi	,,	6/-
,,	Nicias	,,	5/-
,,	Sulla	,,	6/-
,,	Timoleon	,,	6/-
Sophocles	Oedipus Tyrannus	Jebb	4/-
Thucydides	Book III	Spratt	5/-
,,	Book IV	,,	6/-

GREEK *continued*

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
Thucydides	Book VI	Spratt	6/-
,,	Book VII	Holden	5/-
Xenophon	Agesilaus	Hailstone	2/6
,,	Anabasis I–II	Pretor	4/-
,,	,, I, III, IV, V	,,	2/- *each*
,,	,, II, VI, VII	,,	2/6 *each*
,,	,, I, II, III, IV, V, VI (*With complete vocabularies*)	Edwards	1/6 *each*
,,	Hellenics I–II	,,	3/6
,,	Cyropaedeia I	Shuckburgh	2/6
,,	,, II	,,	2/-
,,	,, III, IV, V	Holden	5/-
,,	,, VI, VII, VIII	,,	5/-
,,	Memorabilia I, II	Edwards	2/6 *each*

LATIN

*The volumes marked * contain vocabularies*

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
	Silva Latina	Duff	2/-
Bede	Eccl. History III, IV	Mayor & Lumby	7/6
***Caesar**	In Britain and Belgium	Sleeman	1/6
,,	De Bello Gallico		
	Com. I, III, VI, VIII	Peskett	1/6 *each*
	,, II–III, and VII	,,	2/- *each*
	,, I–III	,,	3/-
,,	,, IV–V	,,	1/6
* ,,	,, I, II, III, IV, V, VI, VII	Shuckburgh	1/6 *each*
,,	De Bello Gallico. Bk I (*With vocabulary only: no notes*)	,,	-/9
,,	De Bello Gallico. Bk VII (*Text only*)		-/8
,,	De Bello Civili. Com. I	Peskett	3/-
,,	,, ,, Com. III	,,	2/6
Cicero	Actio Prima in C. Verrem	Cowie	1/6
,,	De Amicitia, De Senectute	Reid	3/6 *each*
,,	De Officiis. Bk III	Holden	2/-
,,	Pro Lege Manilia	Nicol	1/6
,,	Div. in Q. Caec. et Actio Prima in C. Verrem	Heitland & Cowie	3/-
,,	Ep. ad Atticum. Lib. II	Pretor	3/-
,,	Orations against Catiline	Nicol	2/6
* ,,	In Catilinam I	Flather	1/6
,,	Philippica Secunda	Peskett	3/6
,,	Pro Archia Poeta	Reid	2/-
,,	,, Balbo	,,	1/6
,,	,, Milone	Reid	2/6
,,	,, Murena	Heitland	3/-
,,	,, Plancio	Holden	4/6
,,	,, Roscio	Nicol	2/6
,,	,, Sulla	Reid	3/6
,,	Somnium Scipionis	Pearman	2/-
* ,,	Easy selections from correspondence	Duff	1/6
***Cornelius Nepos**	Four parts	Shuckburgh	1/6 *each*

LATIN *continued*

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
***Erasmus**	Colloquia Latina	G. M. Edwards	1/6
,,	Colloquia Latina (*With vocabulary only: no notes*)	,,	-/9
* ,,	Altera Colloquia Latina	,,	1/6
Horace	Epistles. Bk I	Shuckburgh	2/6
,,	Odes and Epodes	Gow	5/-
,,	Odes. Books I, III	,,	2/- *each*
,,	,, Books II, IV; Epodes	,,	1/6 *each*
,,	Satires. Book I	,,	2/-
,,	,, ,, II	,,	2/-
Juvenal	Satires	Duff	5/-
Livy	Book I	H. J. Edwards	3/6
,,	,, II	Conway	2/6
,,	,, IV, XXVII	Stephenson	2/6 *each*
,,	,, V	Whibley	2/6
,,	,, VI	Marshall	2/6
,,	,, IX	Anderson	2/6
,,	,, XXI, XXII	Dimsdale	2/6 *each*
* ,, (adapted from)	Story of the Kings of Rome	G. M. Edwards	1/6
,, ,,	,, ,, (*With vocabulary only: no notes*)	,,	-/8
* ,, ,,	Horatius and other Stories	,,	1/6
,, ,,	,, ,, (*With vocabulary only: no notes*)	,,	-/9
,,	Exercises on Edwards's The Story of the Kings of Rome	Caldecott	-/6 *net*
,, (adapted from)	Camillus and Other Stories	G. M. Edwards	1/6
Lucan	Pharsalia. Bk I	Heitland & Haskins	1/6
,,	De Bello Civili. Bk VII	Postgate	2/-
Lucretius	Books III and V	Duff	2/- *each*
Ovid	Fasti. Book VI	Sidgwick	1/6
,,	Metamorphoses, Bk I	Dowdall	1/6
,,	,, Bk VIII	Summers	1/6
* ,,	Phaethon and other stories	G. M. Edwards	1/6
* ,,	Selections from the Tristia	Simpson	1/6
***Phaedrus**	Fables. Bks I and II	Flather	1/6
Plautus	Epidicus	Gray	3/-
,,	Stichus	Fennell	2/6
,,	Trinummus	Gray	3/6
Pliny	Letters. Book VI	Duff	2/6
Quintus Curtius	Alexander in India	Heitland & Raven	3/6
Sallust	Catiline	Summers	2/-
,,	Jugurtha	,,	2/6
Tacitus	Agricola and Germania	Stephenson	3/-
,,	Histories. Bk I	Davies	2/6
,,	,, Bk III	Summers	2/6
Terence	Hautontimorumenos	Gray	3/-
Vergil	Aeneid I to XII	Sidgwick	1/6 *each*
* ,,	,, I, II, III, V, VI, IX, X, XI, XII	,,	1/6 *each*
,,	Bucolics	,,	1/6
,,	Georgics I, II, and III, IV	,,	2/- *each*
,,	Complete Works, Vol. I, Text	,,	3/6
,,	,, ,, Vol. II, Notes	,,	4/6
,,	Opera Omnia	B. H. Kennedy	3/6

FRENCH

*The volumes marked * contain vocabularies*

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
***About**	Le Roi des Montagnes	Ropes	2/-
Balzac	Le Médecin de Campagne	Payen Payne	3/-
***Biart**	Quand j'étais petit, Pts I, II	Boïelle	2/- *each*
Boileau	L'Art Poétique	Nichol Smith	2/6
Bonnechose (de)	Lazare Hoche	Colbeck	2/-
,,	Bertrand du Guesclin	Leathes	2/-
* ,,	,, Part II	,,	1/6
Corneille	Polyeucte	Braunholtz	2/-
,,	Le Cid	Eve	2/-
,,	La Suite du Menteur	G. Masson	2/-
Delavigne	Louis XI	Eve	2/-
,,	Les Enfants d'Edouard	,,	2/-
***Dumas**	La Fortune de D'Artagnan	Ropes	2/-
***Du Camp, Maxime**	La Dette de Jeu	Payen Payne	2/-
***Enault**	Le Chien du Capitaine	Verrall	2/-
,,	,, (*With vocabulary only: no notes*)	,,	-/9
Erckmann-Chatrian	La Guerre	Clapin	3/-
,,	Le Blocus	Ropes	3/-
* ,,	Waterloo	,,	2/-
,,	Madame Thérèse	,,	3/-
,,	Histoire d'un Conscrit	,,	3/-
,,	Exercises on 'Waterloo'	Wilson-Green	1/-
* ,,	L'Invasion	,,	3/-
Gautier	Voyage en Italie (Selections)	Payen Payne	3/-
Guizot	Discours sur l'Histoire de la Révolution d'Angleterre	Eve	2/6
Harleville (d')	Le Vieux Célibataire	Masson	2/-
Hugo	Les Burgraves	Eve	2/6
,,	Selected Poems	,,	2/-
Lamartine (de)	Jeanne d'Arc	Clapin & Ropes	1/6
Lemercier	Frédégonde et Brunehaut	Masson	2/-
Maistre (de)	La Jeune Sibérienne. Le Lépreux de la Cité d'Aoste	,,	1/6
***Malot**	Remi et ses Amis	Verrall	2/-
* ,,	Remi en Angleterre	,,	2/-
Merimée	Colomba (*Abridged*)	Ropes	2/-
Michelet	Louis XI & Charles the Bold	,,	2/6
Molière	Le Bourgeois Gentilhomme	Clapin	1/6
,,	L'École des Femmes	Saintsbury	2/6
,,	Les Précieuses ridicules	Braunholtz	2/-
,,	,, (*Abridged edition*)	,,	1/-
,,	Le Misanthrope	,,	2/6
,,	L'Avare	,,	2/6
***Perrault**	Fairy Tales	Rippmann	1/6
,,	,, ,, (*With vocabulary only: no notes*)	,,	-/9
Piron	La Métromanie	Masson	2/-
Ponsard	Charlotte Corday	Ropes	2/-
Racine	Les Plaideurs	Braunholtz	2/-
,,	,, (*Abridged edition*)	,,	1/-
,,	Athalie	Eve	2/-

FRENCH *continued*

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
Sainte-Beuve	M. Daru	G. Masson	2/-
***Saintine**	Picciola	Ropes	2/-
Sandeau	Mdlle de la Seiglière	Ropes	2/-
Scribe & Legouvé	Bataille de Dames	Bull	2/-
Scribe	Le Verre d'Eau	Colbeck	2/-
Sedaine	Le Philosophe sans le savoir	Bull	2/-
Souvestre	Un Philosophe sous les Toits	Eve	2/-
,,	Le Serf & Le Chevrier de Lorraine	Ropes	2/-
* ,,	Le Serf	Ropes	1/6
,,	,, (*With vocabulary only: no notes*)	,,	-/9
Spencer	French Verse for upper forms		3/-
Staël (Mme de)	Le Directoire	Masson & Prothero	2/-
,,	Dix Années d'Exil (Book II chapters 1—8)	,,	2/-
Thierry	Lettres sur l'histoire de France (XIII—XXIV)	,,	2/6
,,	Récits des Temps Mérovingiens, I—III	Masson & Ropes	3/-
Vigny (de)	La Canne de Jonc	Eve	1/6
Villemain	Lascaris	Masson	2/-
Voltaire	Histoire du Siècle de Louis XIV, in three parts	Masson & Prothero	2/6 *each*

GERMAN

*The volumes marked * contain vocabularies*

Author	Work	Editor	Price
***Andersen**	Eight Stories	Rippmann	2/6
Benedix	Dr Wespe	Breul	3/-
Freytag	Der Staat Friedrichs des Grossen	Wagner	2/-
,,	Die Journalisten	Eve	2/6
Goethe	Knabenjahre (1749—1761)	Wagner & Cartmell	2/-
,,	Hermann und Dorothea	,, ,,	3/6
,,	Iphigenie auf Tauris	Breul	3/6
***Grimm**	Twenty Stories	Rippmann	3/-
Gutzkow	Zopf und Schwert	Wolstenholme	3/6
Hackländer	Der geheime Agent	Milner Barry	3/-
Hauff	Das Bild des Kaisers	Breul	3/-
,,	Das Wirthshaus im Spessart	Schlottmann & Cartmell	3/-
* ,,	Die Karavane	Schlottmann	3/-
* ,,	Der Scheik von Alessandria	Rippmann	2/6
Immermann	Der Oberhof	Wagner	3/-
***Klee**	Die deutschen Heldensagen	Wolstenholme	3/-
Kohlrausch	Das Jahr 1813	Cartmell	2/-
Lessing	Minna von Barnhelm	Wolstenholme	3/-
,,	Nathan Der Weise	Robertson	3/6
Lessing & Gellert	Selected Fables	Breul	3/-
Mendelssohn	Selected Letters	James Sime	3/-
Raumer	Der erste Kreuzzug	Wagner	2/-
Riehl	Culturgeschichtliche Novellen	Wolstenholme	3/-
* ,,	Die Ganerben & Die Gerechtigkeit Gottes	,,	3/-

GERMAN *continued*

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
Schiller	Wilhelm Tell	Breul	2/6
,,	,, (*Abridged edition*)	,,	1/6
,,	Geschichte des dreissigjährigen Kriegs. Book III.	,,	3/-
,,	Maria Stuart	,,	3/6
,,	Wallenstein, In 2 parts	,,	3/6 *each*
Sybel	Prinz Eugen von Savoyen	Quiggin	2/6
Uhland	Ernst, Herzog von Schwaben	Wolstenholme	3/6
	German Dactylic Poetry	Wagner	3/-
	Ballads on German History	,,	2/-

SPANISH

Cervantes	La Ilustre Fregona &c.	Kirkpatrick	3/6
Le Sage & Isla	Los Ladrones de Asturias	Kirkpatrick	3/-
Galdós	Trafalgar	,,	4/-

ENGLISH

	Historical Ballads	Sidgwick	1/6
	Old Ballads	,,	1/6
	English Patriotic Poetry	Salt	2/-
	Nineteenth Century Essays	Sampson	2/-
Bacon	History of the Reign of King Henry VII	Lumby	3/-
,,	Essays	West	2/6
,,	New Atlantis	G. C. M. Smith	1/6
Browning	A Selection of Poems	W. T. Young	2/6
Burke	Reflections on the French Revolution	Innes	4/-
,,	American Speeches	,,	3/-
,,	Conciliation with America	,,	1/6
Chaucer	Prologue and Knight's Tale	M. Bentinck-Smith	2/6
,,	Clerkes Tale and Squires Tale	Winstanley	2/6
Cowley	Prose Works	Lumby	4/-
Defoe	Robinson Crusoe, Part I	Masterman	2/-
Earle	Microcosmography	West	3/- & 4/-
Goldsmith	Traveller and Deserted Village	Murison	1/6
Gray	Poems	Tovey	4/-
,,	Ode on the Spring and The Bard	,,	8*d.*
,,	Ode on the Spring and The Elegy	,,	8*d.*
Kingsley	The Heroes	E. A. Gardner	1/6
Lamb	Tales from Shakespeare. 2 Series	Flather	1/6 *each*
Macaulay	Lord Clive	Innes	1/6
,,	Warren Hastings	,,	1/6
,,	William Pitt and Earl of Chatham	,,	2/6
,,	John Bunyan	,,	1/-
,,	John Milton	Flather	1/6
,,	Lays and other Poems	,,	1/6
,,	History of England Chaps. I—III	Reddaway	2/-
Mayor	A Sketch of Ancient Philosophy from Thales to Cicero		3/6
,,	Handbook of English Metre		2/-
Milton	Arcades	Verity	1/6
,,	Ode on the Nativity, L'Allegro, Il Penseroso & Lycidas	,,	2/6

ENGLISH *continued*

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
Milton	Comus & Lycidas	Verity	2/-
,,	Comus	,,	1/-
,,	Samson Agonistes	,,	2/6
,,	Sonnets	,,	1/6
,,	Paradise Lost, six parts	,,	2/- *each*
More	History of King Richard III	Lumby	3/6
,,	Utopia	,,	2/-
Pope	Essay on Criticism	West	2/-
Scott	Marmion	Masterman	2/6
,,	Lady of the Lake	,,	2/6
,,	Lay of the last Minstrel	Flather	2/-
,,	Legend of Montrose	Simpson	2/-
,,	Lord of the Isles	Flather	2/-
,,	Old Mortality	Nicklin	2/-
,,	Kenilworth	Flather	2/-
,,	The Talisman	A. S. Gaye	2/-
,,	Quentin Durward	Murison	2/-
,,	Woodstock	A. S. Gaye	2/-
Shakespeare	A Midsummer-Night's Dream	Verity	1/6
,,	Twelfth Night	,,	1/6
,,	Julius Caesar	,,	1/6
,,	The Tempest	,,	1/6
,,	King Lear	,,	1/6
,,	Merchant of Venice	,,	1/6
,,	King Richard II	,,	1/6
,,	As You Like It	,,	1/6
,,	King Henry V	,,	1/6
,,	Macbeth	,,	1/6
,,	Hamlet	,,	1/6
,,	Coriolanus	,,	1/6
Sidney	An Apologie for Poetrie	Shuckburgh	3/-
Spenser	Fowre Hymnes	Miss Winstanley	2/-
Tennyson	Fifty Poems, 1830—1864	Lobban	2/6
Wordsworth	Selected Poems	Miss Thomson	1/6

West	Elements of English Grammar	2/6
,,	English Grammar for Beginners	1/-
,,	Key to English Grammars	3/6 *net*
,,	Revised English Grammar	2/6
,,	Revised English Grammar for Beginners	1/-
,,	Key to Revised Grammars	3/6 *net*
Carlos	Short History of British India	1/-
Mill	Elementary Commercial Geography	1/6
Bartholomew	Atlas of Commercial Geography	3/-

Robinson	Church Catechism Explained	2/-
Jackson	The Prayer Book Explained. Part I	2/6

MATHEMATICS

Ball	Elementary Algebra	4/6
Blythe	Geometrical Drawing, In 2 parts	1/6 *each*

MATHEMATICS *continued*

Author	*Work*	*Editor*	*Price*
Euclid	Books I—VI, XI, XII	H. M. Taylor	5/-
,,	Books I—VI	,,	4/-
,,	Books I—IV	,,	3/-
	And separately		
,,	Books I, & II; III, & IV; V, & VI; XI, & XII		1/6 *each*
,,	Solutions to Exercises in Taylor's Euclid	W. W. Taylor	10/6
,,	Solutions to Bks I—IV	,,	6/-
,,	Solutions to Books VI, XI	,,	6/-
Hobson & Jessop	Elementary Plane Trigonometry		4/6
Loney	Elements of Statics and Dynamics		7/6
	Part I. Elements of Statics		4/6
	,, II. Elements of Dynamics		3/6
,,	Elements of Hydrostatics		4/6
,,	Solutions to Examples, Hydrostatics		5/-
,,	Solutions of Examples, Statics and Dynamics		7/6
,,	Mechanics and Hydrostatics		4/6
Smith, C.	Arithmetic for Schools, with or without answers		3/6
,,	Part I. Chapters I—VIII. Elementary, with or without answers		2/-
,,	Part II. Chapters IX—XX, with or without answers		2/-
Hale, G.	Key to Smith's Arithmetic		7/6

EDUCATIONAL SCIENCE

Author	Work	Editor	Price
Bidder & Baddeley	Domestic Economy		4/6
Bosanquet	The Education of the Young from the *Republic* of Plato		2/6
Burnet	Aristotle on Education		2/6
Comenius	Life and Educational Works	S. S. Laurie	3/6
Farrar	General Aims of the Teacher } 1 vol.		1/6
Poole	Form Management }		
Hope & Browne	A Manual of School Hygiene		3/6
Locke	Thoughts on Education	R. H. Quick	3/6
MacCunn	The Making of Character		2/6
Milton	Tractate on Education	O. Browning	2/-
Sidgwick	On Stimulus		1/-
Thring	Theory and Practice of Teaching		4/6

Author	Work	Price
Woodward	A Short History of the Expansion of the British Empire (1500—1911)	4/-
,,	An Outline History of the British Empire (1500—1913)	1/6 *net*

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS
C. F. CLAY, MANAGER
London: FETTER LANE, E.C.
Edinburgh: 100, PRINCES STREET

THE NUPTIAL NUMBER OF PLATO:

ITS SOLUTION AND SIGNIFICANCE.

BY

JAMES ADAM, M.A.,

FELLOW AND TUTOR OF EMMANUEL COLLEGE, CAMBRIDGE.

"Every divisor is a gift of God."—PLATO.

LONDON:
C. J. CLAY AND SONS,
CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE.
1891.

Price Two Shillings and Sixpence. Net.

THE NUPTIAL NUMBER OF PLATO:

ITS SOLUTION AND SIGNIFICANCE.

London: C. J. CLAY AND SONS,
CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE
AVE MARIA LANE.

CAMBRIDGE: DEIGHTON, BELL AND CO.
LEIPZIG: F. A. BROCKHAUS.
NEW YORK: MACMILLAN AND CO.

THE NUPTIAL NUMBER OF PLATO:

ITS SOLUTION AND SIGNIFICANCE.

BY

JAMES ADAM, M.A.,

FELLOW AND TUTOR OF EMMANUEL COLLEGE, CAMBRIDGE.

"Every divisor is a gift of God."—PLATO.

LONDON:
C. J. CLAY AND SONS,
CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE.
1891.

Cambridge:
PRINTED BY C. J. CLAY, M.A. AND SONS,
AT THE UNIVERSITY PRESS.

ΦΙΛΟΠΛΑΤΩΣΙ ΦΙΛΟΠΛΑΤΩΝ.

Who laid the corner stone thereof, when the morning stars sang together, and all the sons of God shouted for joy? Or who shut up the sea with doors, when it brake forth as if it had issued out of the womb; when I made the cloud the garment thereof, and thick darkness a swaddling band for it, and prescribed for it my decree, and set bars and doors, and said "Hitherto shalt thou come, but no further: and here shall thy proud waves be stayed?"

Job xxxviii 6—11.

The World's great age begins anew,
The golden years return,
The Earth doth like a snake renew
Her winter weeds outworn;
Heaven smiles, and faiths and empires gleam
Like wrecks of a dissolving dream.

SHELLEY: *Hellas.*

PREFACE.

THE present essay claims to be a complete solution of the Number of Plato.

If the results at which I have arrived are correct, the Number is not merely in itself a simple and elegant mathematical problem, but forms an organic and essential part of the argument of the Republic, and furnishes us with the right point of view from which to study the cosmology of the Timaeus. It is also full of interest for students of theology, as well as of ancient astronomy, embryology, and music.

The Muses in the Nuptial Number connect the creation of the human child with that of the divine, and measure the lifetime of the World; and the splendid harmonies of sound and style are worthy of the Muses and their theme.

I desire to thank Mr Neil of Pembroke College for reading through my proof-sheets and making various criticisms and suggestions.

EMMANUEL COLLEGE,
October 30, 1891.

THE NUPTIAL NUMBER.

"*Propositum meum est eum Platonis in octavo de Rep. locum exponere, qui cum omnium, quae sub humanam cognitionem cadere possunt, obscurissimus sit: hactenus a nemine (quod pace omnium dicam) non modo non recte declaratus sed nequidem perceptus est: imo tritum inde proverbium apud Antiquos ortum fuit, quod nempe numeris Platonicis nihil obscurius.*"

INTRODUCTION.

THE words above quoted were written by Barocius in the preface to his attempted solution of the Nuptial Number in the year 1566. I choose them to introduce my own solution, because they are almost as true in 1891 as when Barocius wrote them. "Almost," I say, not "altogether," for the nature of the problem has been grasped (*perceptus*) by Hultsch, and to some extent by Tannery and Dupuis[1], though it has by no means been solved, as I think they will themselves allow. Human nature is prone to regard the Unsolved as the Insoluble: and so it comes to pass that while there are some who think the secret is lost for ever, others remind us that "the Muses are speaking in jest," and that "when Plato is in the mind for a mathematical joke, he is not to be taken too strictly *au pied de la lettre*." Perhaps: but to Plato mathematics were

[1] I wish I could say the same of Dr Gow, who has written on this subject in the *Journal of Philology* (XII pp. 91—102): but he has altogether failed to appreciate the conditions of the problem. The one phrase which he has very nearly explained is ἐπίτριτος πυθμήν: and I owe him no small gratitude for the "base four-three." Mr Monro's article in the same Journal (VIII pp. 275—289) is cautious, and puts the points well, but makes no advance on previous discussions of the subject.

no joke, but the corner-stone of his Academy: and *ἄμουσος* is the man who thinks the Muses joked with difficulty.

If by obscurity is meant want of clearness, whether intentional or otherwise, then the reputation of the Nuptial Number for obscurity is undeserved: it is extremely difficult in its language, but not obscure. Cicero's unfortunate *numero Platonis obscurius*, by passing into a proverb, has had the most injurious effect upon the criticism of the Number. Writers have for the most part vied with one another in maintaining the credit of the proverb: it is hardly overstating the case to say that it is more difficult to master the theories of others, than to discover the truth for oneself. But Cicero is no more an oracle than Plato is oracular: and we have learnt many things about Plato that Cicero never dreamed of in his philosophy. Some of the later Greek writers understood the Number, in part, at all events, as I shall shew; and Aristotle treats it quite as an ordinary piece of mathematics[1]. Had Aristotle thought the Number obscure, does any one think he would have omitted to say so? It is not his way to let "dear Plato" off so easily. The fact that Aristotle found no difficulty should have warned all critics to look for the difficulties in the Greek, and not in the mathematics, but instead of this they have played games

[1] "Nicht bloss dem Aristoteles sind diese Worte noch vollkommen klar, sondern auch Nikomachos, Plutarchos, Iamblichos, Proklos, und Aristeides Quintilianus sind noch nicht im mindesten zweifelhaft über ihre Bedeutung" Susemihl, *Aristoteles' Politik* II p. 370. Compare Schneider III p. ii. I have little doubt that the passage was perfectly intelligible to Aristotle and Aristides at least, and possibly to Iamblichus; but I do not think Nicomachus or Plutarch understood it fully, and Proclus, I fear, did not: see note on p. 11. Theo Smyrnaeus, in his *Expositio rerum mathematicarum ad legendum Platonem utilium*, discreetly embraces the Number from afar. Melancthon groaned over an obscurity "greater than that of the Sibyl's leaves": while Ficinus declared that nothing short of "Apollinis vaticinium" could make the Number out; and Schleiermacher (as Dupuis informs us) interrupted his translation of Plato for no less than twelve years in the vain hope of finding the right solution. The "smart and facetious Thracian maid" who scoffed at Thales when he fell into the well *ὡς τὰ μὲν ἐν οὐρανῷ προθυμοῖτο εἰδέναι, τὰ δ' ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ παρὰ πόδας λανθάνοι αὐτόν* (Theaet. 174 A) might well have said the same of many a writer on the Nuptial Number, *εἰς φρέατά τε καὶ πᾶσαν ἀπορίαν ἐμπίπτοντα* (ibid. 174 C).

with numbers, prostrating themselves before their Sphinx with indiscriminate offerings of multiplication, addition, squaring, cubing, extracting the square and cube roots, till she has turned away her head in very shame, being in truth no Sphinx, but a self-respecting Muse. Where doubt is possible, I will elucidate the meaning of each word from Plato's use of the word elsewhere, except in the case of two words, for which I will cite parallels in Greek writers on mathematics. And when the arithmetic is stripped of its Greek dress, it will be seen that there is nothing in it to alarm "a gentleman and a freeman," who "may be expected to know as much arithmetic as an Egyptian child."

When reference is made to the following writers, it is, unless otherwise stated, to those of their works whose titles are here printed after their names.

Schneider (*Platonis Opera Graece,* III pp. ii—lxxxii): Monro (*Journal of Philology* VIII pp. 275—289): Gow (*Journal of Philology* XII p. 91 ff.): Hultsch (*Zeitschrift für Mathematik und Physik* XXVII, Historisch-literarische Abtheilung, pp. 41—60).

I have read besides: Donaldson in the *Proceedings of the Philological Society* Vol. I p. 81 ff.: Martin in the *Revue Archéologique* XIII p. 257 ff.: Dupuis (*Le Nombre Géométrique de Platon, Interprétation Nouvelle*, Paris 1881 and *Seconde Interprétation,* Paris 1882): Tannery in the *Revue Philosophique* I p. 170 ff., XIII p. 210 ff., XV pp. 567 ff.: Gow in the *Academy* no. 522: Demme in the *Zeitschrift für Math. und Phys.* XXXII, Historisch-literarische Abth. pp. 81—99 and 121—132: Hultsch *de numero Platonis a Proclo enarrato disputatio* in Schoell's Procli commentariorum in remp. Platonis partes ineditae[1] (1886)

[1] Not the least interesting point in connexion with the criticism of the Number is the publication for the first time in 1886 of Proclus' commentary upon the passage. It is disappointing to find that Proclus does not explain the meaning of the words, but wanders off into astrological and other vagaries: "freilich findet sich" says Hultsch "bei Proklos keine direkte Erläuterung der dunkeln und vieldeutigen Worte Platons; allein immerhin ist es ein Gewinn zu betrachten, dass die meisten der von Platon gebrauchten schwierigen Ausdrücke von dem Neuplatoniker wiederholt und in den Bereich seiner eigenen Spekulation aufgenommen worden sind." It is clear that Proclus either would not or could not explain the passage: when he commits himself to a definite view, he is for the most part demonstrably wrong.

pp. 140—148: Jowett in *The Republic of Plato translated,* 1888, p. cxxx ff.[1]

I have refrained (except where absolutely necessary) from discussing the views of these writers, because it does not seem necessary to refute them in order to prove my own view, most of their solutions being confessedly more or less tentative. It will be my duty to discuss them when they claim to be right. To the scholarly insight of Schneider as well as to his careful collection of passages from the later Greek authors, I owe most. Monro's article first introduced me to the subject. From Gow I obtained the key to the meaning of one difficult phrase. There are valuable suggestions in several of the articles which I have read, and especially in that by Hultsch, my relation to whom will be more fully explained as we proceed.

THE TEXT, AND PLAN OF THE DISCUSSION.

FOR the sake of convenience I quote the passage (*Rep.* VIII 545 C—547 A) in full. I also divide the words with which we are more immediately concerned into five sections, A, B, C, D, E, to facilitate reference.

Φέρε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πειρώμεθα λέγειν, τίνα τρόπον τιμοκρατία γένοιτ' ἂν ἐξ ἀριστοκρατίας. ἢ τόδε μὲν ἁπλοῦν, ὅτι πᾶσα πολιτεία μεταβάλλει ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔχοντος τὰς ἀρχάς, ὅταν ἐν αὐτῷ τούτῳ στάσις ἐγγένηται· ὁμονοοῦντος δέ, κἂν πάνυ ὀλίγον ᾖ, ἀδύνατον κινηθῆναι; Ἔστι γὰρ οὕτω. Πῶς οὖν δή, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ἡ πόλις ἡμῖν κινηθήσεται, καὶ πῇ στασιάσουσιν οἱ ἐπίκουροι καὶ οἱ ἄρχοντες πρὸς ἀλλήλους τε καὶ πρὸς ἑαυτούς; ἢ βούλει, ὥσπερ Ὅμηρος, εὐχώμεθα ταῖς Μούσαις εἰπεῖν ἡμῖν, ὅπως δὴ πρῶτον στάσις ἔμπεσε, καὶ θῶμεν[a] αὐτὰς τραγικῶς, ὡς πρὸς παῖδας ἡμᾶς παιζούσας καὶ ἐρεσχηλούσας, ὡς δὴ σπουδῇ λεγούσας ὑψηλολογουμένας λέγειν; Πῶς; Ὧδέ πως· χαλεπὸν μὲν κινηθῆναι πόλιν οὕτω ξυστᾶσαν· ἀλλ' ἐπεὶ γενομένῳ παντὶ φθορά ἐστιν, οὐδ' ἡ τοιαύτη ξύστασις τὸν ἅπαντα μενεῖ χρόνον, ἀλλὰ λυθήσεται· λύσις δὲ ἥδε. οὐ μόνον φυτοῖς ἐγγείοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐπιγείοις

[a] *φῶμεν* MSS.

[1] Some account of the enormous literature of the Number will be found in Schneider and in Dupuis (Interprétation Nouvelle).

ζῴοις φορὰ καὶ ἀφορία ψυχῆς τε καὶ σωμάτων γίγνονται, ὅταν περιτροπαὶ ἑκάστοις κύκλων περιφορὰς ξυνάπτωσι, βραχυβίοις μὲν βραχυπόρους, ἐναντίοις δὲ ἐναντίας· γένους δὲ ὑμετέρου εὐγονίας τε καὶ ἀφορίας, καίπερ ὄντες σοφοί, οὓς ἡγεμόνας πόλεως ἐπαιδεύσασθε, οὐδὲν μᾶλλον λογισμῷ μετ' αἰσθήσεως τεύξονται, ἀλλὰ πάρεισιν αὐτοὺς καὶ γεννήσουσι παῖδάς ποτε οὐ δέον. | ἔστι δὲ θείῳ μὲν γεννητῷ περίοδος, ἣν ἀριθμὸς περιλαμβάνει τέλειος, A *| ἀνθρωπείῳ δὲ ἐν ᾧ πρώτῳ αὐξήσεις δυνάμεναί* B *τε καὶ δυναστευόμεναι, τρεῖς ἀποστάσεις, τέτταρας δὲ ὅρους λαβοῦσαι ὁμοιούντων τε καὶ ἀνομοιούντων καὶ αὐξόντων καὶ φθινόντων, πάντα προσήγορα καὶ ῥητὰ πρὸς ἄλληλα ἀπέφηναν· | ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεὶς δύο ἁρμονίας παρέχεται* C *τρὶς αὐξηθείς, | τὴν μὲν ἴσην ἰσάκις, ἑκατὸν τοσαυτάκις, | τὴν δὲ* D, E *ἰσομήκη μὲν τῇ, προμήκη δέ, ἑκατὸν μὲν ἀριθμῶν ἀπὸ διαμέτρων ῥητῶν πεμπάδος, δεομένων ἑνὸς ἑκάστων, ἀρρήτων δὲ δυοῖν*[b], *ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος. | ξύμπας δὲ οὗτος, ἀριθμὸς γεωμετρικός, τοιούτου κύριος, ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων γενέσεων, ἃς ὅταν ἀγνοήσαντες ὑμῖν οἱ φύλακες συνοικίζωσιν νύμφας νυμφίοις παρὰ καιρόν, οὐκ εὐφυεῖς οὐδ' εὐτυχεῖς παῖδες ἔσονται. ὧν καταστήσονται μὲν τοὺς ἀρίστους οἱ πρότεροι, ὅμως δὲ ὄντες ἀνάξιοι, εἰς τὰς τῶν πατέρων αὖ δυνάμεις ἐλθόντες, ἡμῶν πρῶτον ἄρξονται ἀμελεῖν φύλακες ὄντες, παρ' ἔλαττον τοῦ δέοντος ἡγησάμενοι τὰ μουσικῆς δεύτερον δὲ τὰ γυμναστικῆς· ὅθεν ἀμουσότεροι γενήσονται ἡμῖν οἱ νέοι. ἐκ δὲ τούτων ἄρχοντες οὐ πάνυ φυλακικοὶ καταστήσονται πρὸς τὸ δοκιμάζειν τὰ Ἡσιόδου τε καὶ τὰ παρ' ὑμῖν γένη, χρυσοῦν τε καὶ ἀργυροῦν καὶ χαλκοῦν καὶ σιδηροῦν, ὁμοῦ δὲ μιγέντος σιδηροῦ ἀργυρῷ καὶ χαλκοῦ χρυσῷ ἀνομοιότης ἐγγενήσεται καὶ ἀνωμαλία ἀνάρμοστος, ἃ γενόμενα, οὗ ἂν ἐγγένηται, ἀεὶ τίκτει πόλεμον καὶ ἔχθραν. ταύτης τοι γενεᾶς χρὴ φάναι εἶναι στάσιν ὅπου ἂν γίγνηται ἀεί.*

[b] *δυεῖν* MSS.

The plan of my discussion is as follows:

Part 1. The Solution of the Nuptial Number.

Chapter I. Preliminary remarks on the Pythagorean triangle[1].

Chapter II. The words from *ἀνθρωπείῳ δὲ* to *ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος*.

[1] It will be noticed that I postpone the discussion of the *περίοδος* of the *θεῖον γεννητόν* to Part 2. The reason will appear later.

The numbers will be discovered by explaining :—(1) sections C, D, E, from *ὧν ἐπίτριτος* to *τριάδος*, the sections being taken in the reverse order, viz.: E, D, C : (2) section B, from *ἀνθρωπείῳ δὲ* to *ἀπέφηναν*.

Part 2. The Significance of the Nuptial Number.

Chapter I. The translation.

Chapter II. The significance of the Numbers both of the "Divine and Human Creatures."

PART 1.

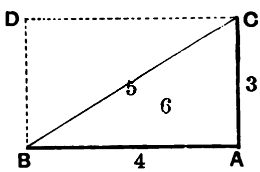
THE SOLUTION OF THE NUPTIAL NUMBER.

CHAPTER I.

THE PYTHAGOREAN TRIANGLE.

It is no part of my purpose to give an account of the Pythagorean triangle[1]—the right-angled triangle, whose sides are 3 and 4, whose hypotenuse is consequently[2] 5, and whose area is $\frac{4 \times 3}{2} = 6$ (see Fig. i)[3]. But it is necessary to mention the evidence which there is for believing that Plato made use of this triangle in his Nuptial Number.

Fig. i.

I will afterwards shew how Aristotle himself implies beyond dispute that the Pythagorean triangle was the basis of the number in the section which I have called B. Besides Aristotle we have the testimony of at least three authors (cited by Schneider[4]), viz. Plutarch (*de Is. et Os.* p. 373 F), where he says τῶν τριγώνων τὸ κάλλιστον—ᾧ καὶ Πλάτων ἐν τῇ πολιτείᾳ δοκεῖ προσκεχρῆσθαι, τὸ γαμήλιον διάγραμμα συντάττων. ἔχει δὲ ἐκεῖνο τὸ τρίγωνον τριῶν τὴν πρὸς ὀρθάς, καὶ τεττάρων τὴν βάσιν καὶ πέντε τὴν ὑποτείνουσαν

[1] See Gow *History of Greek Mathematics*, p. 155.

[2] By Euclid I 47—a proposition which is said to have been discovered by Pythagoras, and which was certainly familiar to Plato: see *Tim.* 54 B.

[3] ABC, the right-angled triangle in which $AC=3$, and $AB=4$, is half the rectangle $ABDC$, i.e. it is $\frac{4 \times 3}{2} = 6$.

[4] p. xxxii. Compare also Iamblichus, *Vit. Pythag.* § 131.

ἴσον ταῖς περιεχούσαις δυναμένην: Proclus (*in Euclid.* p. 428, Teubner edition) in these words: *τὸ ἐν πολιτείᾳ τρίγωνον, οὗ τὴν ὀρθὴν περιέχουσιν ὅ τε τρία* (sc. *ἀριθμός*) *καὶ ὁ τέσσαρα*: and Aristides Quintilianus, who (*De Musica*, ed. Meibom, p. 152) remarks: *αἱ δὲ τὴν ὀρθὴν περιέχουσαι δηλοῦσι τὸν ἐπίτριτον. τούτου δὴ καὶ Πλάτων φησὶν ἐπίτριτον πυθμένα πεμπάδι συζυγέντα.* We are therefore prepared to meet with the Pythagorean triangle—in whole and in part—its area and its sides—throughout the Nuptial Number.

CHAPTER II.

THE WORDS FROM ἀνθρωπείῳ δέ TO ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος.

ACCORDING to my plan, I will discover the numbers by explaining (1) E, D, C, and (2) B. We begin with E, viz. the words τὴν δὲ ἰσομήκη μὲν τῇ, προμήκη δέ, ἑκατὸν μὲν ἀριθμῶν ἀπὸ διαμέτρων ῥητῶν πεμπάδος, δεομένων ἑνὸς ἑκάστων, ἀρρήτων δὲ δυοῖν, ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος.

I will work backwards, beginning with the clause ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος.

These words mean "of, on the other hand, one hundred cubes of three" $= 100 \times 3^3 = 2700$.

Next comes the clause: ἑκατὸν μὲν ἀριθμῶν ἀπὸ διαμέτρων ῥητῶν πεμπάδος, δεομένων ἑνὸς ἑκάστων, ἀρρήτων δὲ δυοῖν.

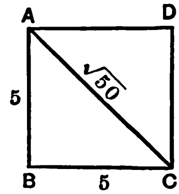
"Hoc loco," says Schneider[1], "maxima gratia debetur Barocio, qui primus verborum obscurissimorum sensum perspexit et aperuit......Quamquam ne ipse quidem portum cepit, quum in aliis partibus offendisset, hunc quidem scopulum superavit felicissime." There is no doubt whatever about the meaning, and the interpretation which I shall give is accepted by every scholarly critic with the single and most unfortunate exception of Hultsch[2].

[1] p. xxv. Schneider (pp. iii—xviii) gives a very full account of Barocius' tract, which is now exceedingly rare. There is a copy of it in the British Museum. The Italian form of Barocius' name is Barozzi.

[2] p. 48. Hultsch assigns no reason for rejecting the usual interpretation of these words. If he had only interpreted this part rightly, I think it not unlikely that he would have solved the number: as it is, his article is a striking confirmation of the old proverb ἀρχὴ δέ τε ἥμισυ παντός. See p. 39.

The "rational diameter of five" is the nearest rational number to the real diameter of a square whose side is five[1], i.e. to $\sqrt{50}$ by Euclid I 47 (see Fig. ii). Now the nearest rational number to $\sqrt{50}$ is $7 = \sqrt{49}$. Therefore ῥηταὶ διάμετροι πεμπάδος means simply "sevens."

Fig. ii.

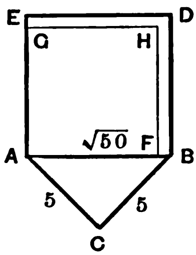
ἀριθμοὶ ἀπό means "numbers representing the area of squares constructed upon" (ἀπό = "from," sc. as a base), or in geometrical language "squares of." This use of ἀπό is regular among Greek mathematical writers[2], and is also found in Plato, e.g. *Meno* 85 B ἀπὸ τῆς διαμέτρου ἄν, ὡς σὺ φῄς, ὦ παῖ Μένωνος, γίγνοιτ᾽ ἂν τὸ διπλάσιον χωρίον.

The words ἑκατὸν μὲν ἀριθμῶν ἀπὸ διαμέτρων ῥητῶν πεμπάδος therefore mean[3] "of, on the one hand, one hundred squares of sevens," i.e. $100 \times 7^2 = 4900$.

It remains to explain δεομένων ἑνὸς ἑκάστων, and ἀρρήτων δὲ δυοῖν.

The first means simply "each ἀριθμός or square wanting 1," i.e. minus 1. The logical expression would be δεομένου ἑνὸς

[1] The evidence for this is Theo Smyrnaeus, p. 43 ff. Cf. Gow, *Gk. Math.* p. 96. This is (I think) the only passage in Plato where "rational diameters" are mentioned. In *Theaetetus* 147 D ff. he merely distinguishes rational from irrational *roots* or surds: while a careful study of *Polit.* 266 A—B shews that the passage is in no way parallel to ours except in the use of διάμετρος. But there is nothing harsh or difficult, from the Greek point of view, in the expression "rational diameter." The geometrical construction is very simple. Let $AB = \sqrt{50}$, i.e. the *irrational* diameter of 5, and consequently $ABDE$ = the square of (ἀπὸ) $AB = 50$, we have only to insert in $ABDE$ the largest square of a rational number which it will contain, say $AFHG$, and AF will be the *rational* diameter of 5, i.e. *that part of the diameter of* 5 *which is rational.*

[2] See Euclid, *passim.*

[3] It may be asked, Why did not Plato simply say "of 4900," and above "of 2700"? Why express himself in this apparently cumbrous fashion? In order, of course, to express the numbers in terms of sides of the Pythagorean triangle, 5 and 3. The number 100 is also significant, as we shall see. Compare p. 71.

ἑκάστου, but this would be cumbrous and obscure, and Plato is neither. He therefore writes as he would speak, *δεομένων ἑνὸς ἑκάστων*, letting *ἑκάστου* assimilate itself to *ἀριθμῶν*.

We can now interpret the whole expression *ἑκατὸν μὲν ἀριθμῶν ἀπὸ διαμέτρων ῥητῶν πεμπάδος, δεομένων ἑνὸς ἑκάστων.* It is equivalent to $(7^2 \times 100) - (1 \times 100) = 4900 - 100 = 4800$.

ἀρρήτων δὲ δυοῖν is superfluous—the number could be made out if—*ἐς τὸ πᾶν ἐτητύμως*—the two words had been left unspoken. They merely give another way of arriving at 4800. The translation is: "or, if you take *irrational* diameters of 5, wanting 2 each." The construction is <*ἀπὸ*> *ἀρρήτων δὲ* <*διαμέτρων δεομένων*> *δυοῖν* <*ἑκάστων*>. The meaning, expressed in figures, is simply this: "or, if you prefer it, of $(\sqrt{50})^2 \times 100 - (2 \times 100) = 5000 - 200 = 4800$." Those who know ancient Greek as a living language will read the sentence out aloud, laying the proper emphasis on *ἑκατόν, ῥητῶν, ἑνός, ἀρρήτων, δυοῖν*, and pronouncing the words *ἀρρήτων* and *δυοῖν* slowly and distinctly, and the meaning will at once appear. *δέ* gives an alternative, as in *μᾶλλον δέ* = vel potius. Plato inserted the words *ἀρρήτων δὲ δυοῖν* for the benefit of those who might be puzzled by the somewhat technical, and, in his day, perhaps novel expression, "rational diameter": so little did he wish to be obscure.

So far we have reached[1] two numbers, viz. 4800 and 2700. It remains to see what use is to be made of them. That they stand to one another in some kind of contrasting relation is clear from the *μέν* and *δέ* in *ἑκατὸν μέν* and *ἑκατὸν δέ*. The words *τὴν δὲ ἰσομήκη μὲν τῇ, προμήκη δέ* make clear the nature of the relation. They denote, as Hultsch[2] has seen, a rect-

[1] Proclus understood that these two numbers were 4800 and 2700, as appears from Schoell's *Procli partes ineditae* p. 25, 21 ff. But he wanders far astray very soon, and does not try to explain how the two numbers can be got out of Plato's words.

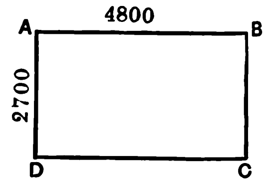
[2] p. 46. Hultsch changes *τῇ* into *πη* (*sic*), wrongly, I think, for *πη* is not sufficiently precise. The somewhat unusual order throws emphasis on *τῇ*, and serves to bring *ἰσομήκη* and *προμήκη* into sharp contrast The sense would be complete if Plato had written only *τὴν δὲ προμήκη*, but *ἰσομήκη μὲν τῇ* connects the rectangle closely with the square, which it is worth while to do, because their areas, as we shall see, are the same.

angle—the figure which is "in one direction equal in its lengths, while in another it is not." "This rectangle" (says Plato, literally translated) is, "on the one side, of 4800, on the other, of 2700," i.e. its adjacent sides are 4800 and 2700. The area is therefore

$$4800 \times 2700 = 12{,}960{,}000$$

(see Fig. iii).

FIG. iii.

One question remains, viz., why is the rectangle called a ἁρμονία? Fully to answer this now would lead me into the part of my discussion dealing with the Significance of the Number. But the mathematical meaning may well be explained at the present stage. The rectangle is a ἁρμονία because the two sides, which enclose and make it, are derived by Plato from a certain ratio by means of an ἰσότης γεωμετρική—the kind of ἰσότης which καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις μέγα δύναται[1]. Thus: the two sides are 4800 and 2700, and Plato derives them from the ratio 48 : 27, by means of the ἰσότης γεωμετρική 4800 : 2700 = 48 : 27, in other words, by multiplying both terms of the ratio 48 : 27 by 100.

Armed with the number which we have just wrested from E, we next proceed to encounter D viz. the words τὴν μὲν ἴσην ἰσάκις, ἑκατὸν τοσαυτάκις. But it is necessary, as a preliminary step, to interpret the word παρέχεται. Let us for brevity call the subject of παρέχεται the number *x*, then "*x* provides us with two ἁρμονίαι" may mean "the number *x* may be made to assume either of two shapes, each of which is a ἁρμονία." Of course παρέχεται may also mean *x* furnishes us with two ἁρμονίαι, of which it is itself the sum[2]: which of these two meanings it bears here, αὐτὸ δείξει.

We will assume till we are undeceived that παρέχεται bears

[1] *Gorg.* 508 A, where see Thompson's note. *a* : *b* :: *c* : *d* and *a* : *b* :: *b* : *c* are both examples of γεωμετρικὴ ἰσότης: the former Aristotle calls ἀναλογία διῃρημένη, the latter ἀναλογία συνεχής. See *Eth. Nic.* v 6. 1131ᵃ 31 ff. and cf. Nicom. *Inst. Arithm.* II p. 141 ch. 24 (Ast).

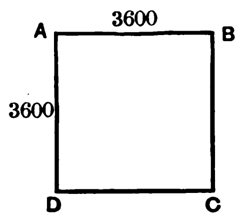
[2] I think the use of the middle is somewhat against this view: cf. *Phaed.* 110 C.

the former meaning[1]. *One* of the two shapes which x assumes we have seen to be a rectangle of 2700×4800, and thus we have discovered the value of x to be $(2700 \times 4800) = 12{,}960{,}000$. We have therefore to see whether this number will assume the shape of a second *ἁρμονία*, described in the words *τὴν μὲν ἴσην ἰσάκις, ἑκατὸν τοσαυτάκις.*

ἴση ἰσάκις can only mean a square, as (I think) every writer except Gow[2] admits. The expression is a regular one in Plato: compare *Theaet.* 147 E *τὸν μὲν δυνάμενον ἴσον ἰσάκις γίγνεσθαι τῷ τετραγώνῳ τὸ σχῆμα ἀπεικάσαντες τετράγωνόν τε καὶ ἰσόπλευρον προσείπομεν*: i.e. the number which is able to be made equal an equal number of times is a square, e.g. 36, which can be made 6 six times. The words *ἑκατὸν τοσαυτάκις* mean literally "so many times 100": this harmony is therefore a number which can be made "equal an equal number of times, viz. *so many times*" (i.e. a certain number of times[3]) "100." But how many times 100? Call the number of times x, and the harmony may be expressed as $100x \times 100x$, i.e. $(100 \times x)^2$, exactly as $36 = 6 \times 6$.

Will then 12,960,000 assume the form of "$(100 \times x)^2$"? It resolves itself at once into $(100 \times 36)^2$, i.e. 3600^2 (Fig. iv).

Fig. iv.

As in the case of the rectangle 2700×4800, so here, I must postpone my final answer to the question, "Why is 3600^2 a *ἁρμονία?*" For the present it is enough to note that when Plato says that the sides of the square are each "*one hundred* multiplied by x," he is deriving them from the ratio $x : x$ by means of the *γεωμετρικὴ ἰσότης* $100x : 100x = x : x$, in other words, by multiplying each term of the ratio $x : x$ by 100. The parallel with the rectangle is thus complete: in the one the *ἰσότης γεω-*

[1] So also Hultsch, p. 46. Cf. *infra*, p. 40.

[2] p. 94. Gow actually thinks that the words can denote a cube.

[3] With this use of *τοσαυτάκις* cf. Phaedrus 271 D *ἀνάγκη εἰδέναι ψυχὴ ὅσα εἴδη ἔχει. ἔστιν οὖν τόσα καὶ τόσα καὶ τοῖα καὶ τοῖα* and Laws IV 721 D *ζημιούσθω μὲν κατ' ἐνιαυτὸν τόσῳ καὶ τόσῳ.* The antecedent is in reality the unknown quantity.

μετρική involved is 4800 : 2700 :: 48 : 27; in the other, since $x = 36$, it is 3600 : 3600 :: 36 : 36.

E and D have yielded us their secret and we rise to C—the words *ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεὶς δύο ἁρμονίας παρέχεται τρὶς αὐξηθείς*. These words are somewhat more difficult than anything in D or E, but they can be interpreted with absolute certainty. Let x (as before) represent the whole subject of *παρέχεται*: Plato says that x *παρέχεται δύο ἁρμονίας*. Now we have found that x is 12,960,000: and the whole subject of *παρέχεται* is *ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεὶς τρὶς αὐξηθείς*: these words therefore must mean 12,960,000. Let us take them singly. *ὧν* = "of which" has for its antecedent the word *αὐξήσεις* in B. In order not to anticipate my interpretation of the *words* in B, I will ask the reader to believe now, what I shall prove afterwards (p. 33 ff.), that the process denoted by *αὐξήσεις* gives us the elements which make up the number contained in section B, and that we may therefore, for practical purposes, regard that number as the antecedent of *ὧν*. It is therefore necessary to discover that number before we can interpret *ὧν*. For the reason which I have stated, and also for another which will presently appear, I will not now wring the secret out of Plato's words, but from Aristotle.

In the *Politics* (v 12. 1316[a]) Aristotle criticises Plato's account of the transition from the best to the second-best *πολιτεία* in these words—*ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ λέγεται μὲν περὶ τῶν μεταβολῶν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, οὐ μέντοι λέγεται καλῶς· τῆς τε γὰρ ἀρίστης πολιτείας καὶ πρώτης οὔσης οὐ λέγει τὴν μεταβολὴν ἰδίως. φησὶ γὰρ αἴτιον εἶναι τὸ μὴ μένειν μηθὲν ἀλλ' ἔν τινι περιόδῳ μεταβάλλειν, ἀρχὴν δ' εἶναι τούτων ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεὶς δύο ἁρμονίας παρέχεται, λέγων ὅταν ὁ τοῦ διαγράμματος ἀριθμὸς τούτου γένηται στερεός, ὡς τῆς φύσεώς ποτε φυούσης φαύλους καὶ κρείττους τῆς παιδείας. τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ λέγων ἴσως οὐ κακῶς· ἐνδέχεται γὰρ εἶναί τινας οὓς παιδευθῆναι καὶ γενέσθαι σπουδαίους ἄνδρας ἀδύνατον. ἀλλ' αὕτη τί ἂν ἴδιος εἴη μεταβολὴ τῆς ὑπ' ἐκείνου λεγομένης ἀρίστης πολιτείας μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων πασῶν καὶ τῶν γιγνομένων πάντων;* This is not the place to discuss the relevancy

of Aristotle's criticism as a whole: I will only remark, for the sake of those who think Plato is only fooling, that Aristotle not only takes him seriously, but admits that the number of Plato actually does give a correct reason for the change of constitutions in general. Plato, he says, ought to have given the specific reason for the change from the best to the second-best constitution in particular. This will help us to discover, when we come to Part 2, what facts or supposed facts in life Plato meant his number to represent.

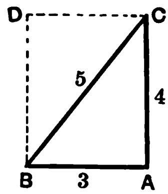
Meantime the words that concern us now are those which I have printed in spaced type, viz. from *φησὶ γὰρ* to *γένηται στερεός*. They have been grievously misunderstood by Monro and Gow, who think they refer, not to the section which I call B, but to the subsequent sections. Gow, indeed, seems to have felt prickings of heart when he wrote the following: "The word *ὧν* seems to me hardly capable of translation in Aristotle and is retained only to identify the quotation. In Plato of course it is very important[1]." The correct translation is this: "for he says the fact that nothing abides but everything changes within a certain period, is the cause" (sc. of change from Aristocracy to the Laconic state), "while the beginning (sc. of change) "is of[2]" (i.e. belongs to, comes from) "those things" (i.e. the *αὐξήσεις*), "the 4 : 3 base of which, yoked with 5, furnishes two harmonies—meaning, *when the number of this diagram is made solid.*" That is, the beginning of change is the number which is virtually the antecedent of *ὧν*, and that number is the number which you obtain by making the "number of this diagram solid." Now what is "*this*" diagram? The antecedent of *τούτου* is *ἐπίτριτος πυθμήν*: and *ἐπίτριτος πυθμήν* is the ratio 4 : 3, considered as a base of something—in this case of the number contained in B. Virtually, therefore, Aristotle

[1] p. 93, note 1.

[2] I first explained the words *ἀρχὴν δ' εἶναι τούτων ὧν* as = *ἀρχὴν δ' εἶναι τούτων* (sc. change, or the influences which make for change) <*ταῦτα*> *ὧν* (i.e. those things, viz. the *αὐξήσεις* of which &c.). On looking at Schneider, who alone of the writers whom I have read, interprets Aristotle aright, I found that he definitely rejected the construction which I thought right. The meaning is the same in either case; but though I now agree with Schneider, I think it worth while to state my earlier view, in case it should better satisfy the ear of some readers.

calls ἐπίτριτος (πυθμήν) a diagram. Put ἐπίτριτος in the form of a diagram. Let $AC = 4$ and $AB = 3$ be at right angles

FIG. V.

to one another: join BC and your diagram is complete. Then $BC^2 = 3^2 + 4^2 = 9 + 16 = 25$; $\therefore$ $BC = 5$. τὸ τοῦ Πυθαγόρου εὕρηκα. It is pleasing to welcome his triangle again. The area or number of this triangle, as we have seen, is 6; make it solid, as Aristotle bids us, i.e. cube it, and $6^3 = 216$. I have thus shewn from Aristotle, without making any use of Plato, that the number contained in B is $6^3 = 216$.

At last we are in a position to interpret ὧν. The word means "of 6^3." Now $6^3 = 3^3 + 4^3 + 5^3$, and we shall presently see that Plato himself expresses the number of B as the sum of the cubes of three numbers. What then is the ἐπίτριτος πυθμήν of $3^3 + 4^3 + 5^3$? I quote from Gow[1], who has come very near to the true explanation of this phrase.

"The most common mathematical use of πυθμήν is in the sense of 'type,' 'simplest form,' 'lowest terms,' or something analogous to these. Thus, according to Theon (*De Musica*, c. 29, p. 80, of Hiller's ed.), the ratio 3 : 4 is the πυθμήν of the ratio 6 : 8, 12 : 16, etc. Similarly, Apollonius of Perga, for the purpose of his new system of multiplication which Pappus (Bk II) describes, used to call 7 the πυθμήν of 70, 700, 7000, etc., and 5 of 50, 500, 5000, etc. (cf. πυθμενεῖν, πυθμενικῶς)." The words of Theo are (l. c., p. 81) ἡμιολίων μὲν λόγων πρῶτος καὶ πυθμὴν ὁ τῶν γ′ πρὸς τὰ β′, ἐπιτρίτων δὲ, ὁ τῶν δ′ πρὸς γ′, καὶ ἐπιτετάρτων ὁ τῶν ε′ πρὸς δ′. We may reasonably infer that the πυθμήν of $3^3 + 4^3 + 5^3$ is $3 + 4 + 5$, which $= 12$. It is called ἐπίτριτος because two of its terms are 4 and 3: it is really ἐπίτριτος καὶ ἐπιτέταρτος, but it is not necessary to add "καὶ

[1] p. 96.

ἐπιτέταρτος," because, if you have the sides 4 and 3 of a right-angled triangle given, the hypotenuse can be found by extracting the square root of the sum of their squares: Plato still has the Pythagorean triangle in his mind. It is worthy of notice by those who think Plato meant to be obscure that he should have further defined πυθμήν by ἐπίτριτος, when πυθμήν by itself would have expressed his meaning fully.

Therefore ὧν ἐπίτριτος πυθμήν = 12. πεμπάδι συζυγείς is "yoked with five," i.e. multiplied by five. In συζυγείς there is a hint of what I may call the matrimonial metaphor, not inappropriate in a Nuptial Number. The union of 12 with 5 produces 60.

A few minutes more, and the problem will be solved. 60 τρὶς αὐξηθείς means 60 *raised to the fourth power*. This is perhaps a shock—the first, I hope—but I can prove it, to the hilt[1].

First, let us clear the ground. By every writer whom I have read, the words are taken as meaning cubed, or else the multiplication of some three factors: Weber, however, as I learn from Monro[2], saw this much—that the words denote three separate processes of multiplication. I will take Monro and Gow as types. The former observes[3]: "The phrase τρὶς αὐξηθείς may be translated 'raised to the third dimension,' since it may imply either 'solid' numbers (products of three factors) in general, or the cube, which is the solid number *par excellence*. For the former use, see *Rep.* 528 B; for the latter, *Rep.* 587 D. Aristotle (l. c.) paraphrases τρὶς αὐξηθείς by the words ὅταν ὁ τοῦ διαγράμματος ἀριθμὸς τούτου γένηται στερεός." In Gow's article[4] we read: "στερεός" (sc. in the passage quoted from Aristotle above) "seems to be equivalent to and explanatory of τρὶς αὐξηθείς (cf. Plato, *Rep.* VII 528 B)." That is, they would regard 60 τρὶς αὐξηθείς as equivalent to 60^3, not 60^4. (I say "*would* regard," because Gow *does* take τρὶς αὐξηθείς as meaning merely the multiplication of *three* numbers, which in this

[1] It is not, of course, necessary to suppose that Plato conceived of a fourth dimension: for 60^4 may be represented by a solid figure which is $3600 \times 60 \times 60$.

[2] p. 284.

[3] p. 280.

[4] p. 93.

case, he thinks, are different from one another (viz. 15, 20, 25), but Monro admits[1], and Gow would not deny, that the three factors *may be* identical. The fact is *αὐξηθείς* means simply "multiplied": if the multiplier is not stated, it means "multiplied by itself"; otherwise the multiplier must be expressed.)

In support of their explanation they quote, in the first place, the words of Aristotle (*ὅταν ὁ τοῦ διαγράμματος ἀριθμὸς τούτου γένηται στερεός*), but I have already shewn that these words were never intended to explain *τρὶς αὐξηθείς*—*τρὶς αὐξηθείς* Aristotle does not so much as quote: they were intended to explain the number in the section which I have called B.

In the second place, they refer to Plato, *Republic* VII 528 B and 587 D. I cite these two passages in full. The first is as follows: *μετὰ ἐπίπεδον, ἦν δ' ἐγώ, ἐν περιφορᾷ ὂν ἤδη στερεὸν λαβόντες, πρὶν αὐτὸ καθ' αὐτὸ λαβεῖν· ὀρθῶς δὲ ἔχει ἑξῆς μετὰ δευτέραν αὔξην τρίτην λαμβάνειν. ἔστι δέ που τοῦτο περὶ τὴν τῶν κύβων αὔξην καὶ τὸ βάθους μετέχον* (528 B). The second runs thus: *κατὰ δὲ δύναμιν καὶ τρίτην αὔξην δῆλον δὴ ἀπόστασιν ὅσην ἀφεστηκὼς γίγνεται* (587 D).

The first passage occurs where Plato says that the study of solids by themselves should precede the study of solids *ἐν περιφορᾷ*, i.e. astronomy: after the second "increase," says Plato, we ought to take the third. Let us see what this means. A point (= unity) has *no* "increase": a line (say 3) has one: a rectangle (say 3×4) has two (*δευτέρα αὔξη*): a solid figure (say $3 \times 4 \times 5$) has three. A solid figure is therefore rightly said to be or have *τρίτη αὔξη*, because your reckoning begins from the point, which has *no* dimension. Heaven forbid that I should deny this! The second passage deals with a case, not of solids in general, but of cubes. The number in question is 9—which is (says Plato) the measure of the distance separating the tyrant from true pleasure: "and how far removed the tyrant is *according to the square and the third increase*, is manifest." But the third increase of what? Certainly not of 9 (though *belonging* to 9), for 9 is itself already *one* increase, viz. of unity—but the third increase of unity in that special case where 9 is its

[1] p. 280.

first increase. The phrase *τρίτη αὔξη* (sc. of unity) has already become a stereotyped phrase for third dimension—third, i.e. reckoning from the unit or point.

Second: we may arrive at the right meaning by a study of the word *αὔξησις*. Aristotle[1] distinguishes *γένεσις* from *αὔξησις* in these words: *φανερὸν δὴ—ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ αὔξησις μεταβολὴ ἐκ δυνάμει μεγέθους, ἐντελεχείᾳ δὲ μηδὲν ἔχοντος μέγεθος...ἔτι δὲ ἥ γε τοιαύτη μεταβολὴ οὐκ αὐξήσεως ἴδιος ἀλλὰ γενέσεως· ἡ γὰρ αὔξησίς ἐστι τοῦ ἐνυπάρχοντος μεγέθους ἐπίδοσις, ἡ δὲ φθίσις μείωσις.* Compare with this another passage of the same treatise[2]: *ἐν μὲν γὰρ τῷ γίγνεσθαί τι ἁπλῶς ἢ φθείρεσθαι οὐχ ὑπομένει, ἐν δὲ τῷ ἀλλοιοῦσθαι ἢ αὐξάνεσθαι ἢ φθίνειν ὑπομένει τὸ αὐτὸ τὸ αὐξανόμενον ἢ ἀλλοιούμενον· ἀλλ' ἔνθα μὲν τὸ πάθος, ἔνθα δὲ τὸ μέγεθος τὸ αὐτὸ οὐ μένει.* In other words, the process which calls a thing into being out of nothing is *ἁπλῆ γένεσις*, not *αὔξησις*: in *αὔξησις* the original size is not lost, but increased. Now apply this to the number 60. Increased once, what does it become? Certainly not 60, which it already is: else what of the words *τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐπίδοσις*, and *ὑπομένει τὸ αὐτὸ τὸ αὐξανόμενον,...ἔνθα δὲ τὸ μέγεθος τὸ αὐτὸ οὐ μένει*? Does the process of *αὔξησις*, when applied to a number, scare it away first, and afterwards tempt it back again? Credat Judaeus Apella. 60 once "increased" (i.e. according to the Greek idiom[3], multiplied by itself), is 60^2; twice "increased" it is 60^3; thrice "increased" it is 60^4. Apply the reverse process to 60^3, and the absurdity of the usual interpretation will at once appear. If 60^3 is 60 *three* times "increased," then 60^2 is 60 *twice* "increased," 60 is 60 *once* increased, and nothing—or rather, unity, which is the point[4],—is 60. Shylock will "make money for others and not for himself" if he even takes "doit of usance" by this scale:

> "Give me my principal and let me go;
> I pray you give me leave to go from hence;
> I am not well."

[1] *De Gen. et Corr.* A 5. 320^b 25 ff.
[2] *ib.* 321^a 22 ff. [3] *supra*, p. 26.
[4] The Greeks did not regard 'nought' as a number and had no symbol for it: Cantor, *Vorlesungen zur Gesch. der Mathem.* p. 144.

When Aristotle says, in the passage above cited, *ὅταν ὁ τοῦ διαγράμματος ἀριθμὸς τούτου γένηται στερεός* he means that 6, which has already one dimension, by getting *two* more becomes 216. The number 216 we may then call either an *ἀριθμὸς τρὶς ηὐξημένος*, i.e. a number which is thrice increased (sc. from unity, by means of 6), or we may call it *ὁ ἓξ ἀριθμὸς δὶς ηὐξημένος*, because *ἓξ δὶς αὐξηθεὶς* produces it.

Third: I think I have fully proved my point, but as this is the keystone of the whole fabric of the Nuptial Number I make no apology for presenting the drift of my argument in a tabulated form:

I.	*αὔξησις* of unity	1.	unity
		2.	$60 =$ unity once multiplied by 60
		3.	$60^2 =$ unity twice multiplied by 60
		4.	$60^3 =$ unity thrice multiplied by 60
II.	*αὔξησις* of 60	1.	60
		2.	$60^2 = 60$ once multiplied by 60
		3.	$60^3 = 60$ twice multiplied by 60
		4.	$60^4 = 60$ thrice multiplied by 60

The words *ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεὶς τρὶς αὐξηθείς* accordingly mean 60^4,

$$\text{i.e. } 60 \times 60 \times 60 \times 60 = 12{,}960{,}000,$$

which can be, as we have seen, resolved into two harmonies, viz. 3600^2 and 4800×2700.

(2) *The Number of* B.

The first rampart has now been carried, and we may pause to collect our forces before we assault the second. We have shewn that Aristotle explained the number of B as the cube of the area of the Pythagorean triangle, viz. $6^3 = 216$. We have shewn that *ἐπίτριτος πυθμήν* is $3 + 4 + 5$, which is the sum of the sides of the Pythagorean triangle. It remains to shew that the processes described by the words of B give us the number 216, expressed in terms of the Pythagorean triangle.

So far as I can discover, except as regards the words *δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι*, which have been partially explained before, my explanation of this section of the Number is altogether new. But I should not be surprised if it were some day found among the writings of the Neoplatonists or Neopythagoreans. Every word can be interpreted out of Plato's own mouth, with the sole exception of *δυναστευόμεναι*, which is fully explained by Proclus: and I am far from thinking that the Neoplatonists, who spoke the language of Plato, and taught his doctrine, blended indeed with much that is new and strange, were all of them baffled by what is after all no more than an extremely difficult piece of Greek. The words are:

> *ἀνθρωπείῳ δὲ ἐν ᾧ πρώτῳ αὐξήσεις δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι, τρεῖς ἀποστάσεις, τέτταρας δὲ ὅρους λαβοῦσαι ὁμοιούντων τε καὶ ἀνομοιούντων καὶ αὐξόντων καὶ φθινόντων, πάντα προσήγορα καὶ ῥητὰ πρὸς ἄλληλα ἀπέφηναν.*

I will take the words in the order in which they occur.

The construction of *ἀνθρωπείῳ δὲ ἐν ᾧ πρώτῳ* is *ἀνθρωπείῳ δὲ <γεννητῷ ἔστιν ἀριθμὸς> ἐν ᾧ πρώτῳ*, which is itself an abbreviated expression for *ἀνθρωπείῳ δὲ <γεννητῷ ἔστι περίοδος ἣν ἀριθμὸς περιλαμβάνει> ἐν ᾧ πρώτῳ*. The words mean this: "while the number of an *ἀνθρώπειον γεννητόν* is the first number in which." I cannot, without anticipating the results of Part 2, fully explain the meaning of the word *πρώτῳ*: it will suffice at present to say that it means "the first number," i.e. "the first number after unity," which fulfils the conditions herein described.

I will now explain the words *αὐξήσεις δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι*. It will be allowed, after the discussion on p. 25, that *αὐξήσεις* means "multiplications." But of what factors? I will shew that the factors are explained by the words *δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι*.

First let me take the word *δυνάμεναι*. It is clear from more than one passage in Plato that the mathematical sense of *δύνασθαι* "be equal when squared to" i.e. "be the square root of" was not in his day fully developed. In *Theaetetus* 147 E—*τὸν ἀριθμὸν πάντα δίχα διελάβομεν· τὸν μὲν δυνά-*

μενον ἴσον ἰσάκις γίγνεσθαι τῷ τετραγώνῳ τὸ σχῆμα ἀπεικάσαντες τετράγωνόν τε καὶ ἰσόπλευρον προσείπομεν—it is a *square* number which is said to be *δυνάμενος* (viz. *ἴσος ἰσάκις γίγνεσθαι*), while in 148 B—*ὅσαι μὲν γραμμαὶ τὸν ἰσόπλευρον καὶ ἐπίπεδον ἀριθμὸν τετραγωνίζουσι, μῆκος ὡρισάμεθα, ὅσαι δὲ τὸν ἑτερομήκη, δυνάμεις*[1], *ὡς μήκει μὲν οὐ ξυμμέτρους ἐκείνοις, τοῖς δ' ἐπιπέδοις ἃ δύνανται*—it is the *roots* which are *δυνάμενα* (sc. to produce squares), as in Euclid X Def. 11 *καὶ αἱ δυνάμεναι αὐτὰ ἄλογοι.* But on comparing these two passages from Plato, we note that, while *δυνάμενον* is *not* used absolutely in the sense of a square, but requires to be explained by the words *ἴσος ἰσάκις γίγνεσθαι*, *δύνανται*, where it *is* used absolutely, means "are the roots of." We infer that *δυνάμεναι* in our passage refers to roots and not to squares. Our inference will be confirmed as we proceed.

Next I will explain the word *δυναστευόμεναι.* It is fortunate that Proclus[2] should have expressly alluded to this part of Plato's Number. At the outset of his commentary on the first book of Euclid he endeavours to shew that the *ἀρχαί* of the Universe of things—*τῶν ὄντων ἁπάντων*—are also the *ἀρχαί* of Mathematics. One of his examples, that from *δυνάμεις*, is as follows[3]: *καὶ ὅσα κατὰ τὰς δυνάμεις ἀναφαίνεται πᾶσιν ὁμοίως προσήκει τοῖς μαθήμασι, τῶν μὲν δυναμένων, τῶν δὲ δυναστευομένων. ἃ δὴ καὶ ὁ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης ταῖς μούσαις ὑψηλολογουμέναις ἀνέθηκεν, τὰ κοινὰ πάντων τῶν μαθηματικῶν λόγων ἐν πέρασιν ὡρισμένοις περιλαβὼν καὶ προστησάμενος ἐν τοῖς εἰρημένοις ἀριθμοῖς, ἀφ' ὧν δὴ καὶ τὰ μέτρα τῆς τε εὐγονίας καὶ τῆς ἐναντίας πρὸς ταύτην ἀγονίας καταφαίνεται.* The first sentence means that "powers" play a part in every department of Mathematics as well as in Nature and in Life—"some" (i.e. roots) "having power, while others" (i.e. squares)

[1] The word *δυνάμεις* is here confined to *irrational* roots, but this is a limitation introduced by Theaetetus. Theaetetus in fact proposes to confine the word *δυνάμεις* to surds, and to use *μῆκος* for the rational roots. The usual meaning of *δύναμις* in Plato's mathematics is "squaring" or "the square," e.g. *Rep.* IX 587 D *κατὰ δὲ δύναμιν καὶ τρίτην αὔξην δῆλον δὴ ἀπόστασιν ὅσην ἀφεστηκὼς γίγνεται.* See on this subject Gow's *History of Greek Mathematics*, p. 78 note 1.

[2] *In Euclidem* (*Teubner edition*), p. 8.

[3] *In Eucl. l. c.*

"are subject to power." For example 3 is δυνάμενος, because it has power (viz. over 9—to *make* 9): 9 is δυναστευόμενος, because it is subject to power (viz. of 3—to be *made* by 3). It will not be denied that δυναστεύομαι is intended by Proclus as the passive of δύναμαι[1]. Now δύναται, said of a root, means δύναται τετράγωνον ποιεῖν. The passive of this, said of a square number, is δύναται τετράγωνος γίγνεσθαι (δύναται ἴσος ἰσάκις γίγνεσθαι in *Theaet.* 147 E). In the case of the *active*, it was found possible to drop τετράγωνον ποιεῖν: but if, in the *passive*, τετράγωνος γίγνεσθαι is discarded, at least the passivity must not. For this reason δύναται becomes δυναστεύεται—if indeed it was not so before, by reason of the passive infinitive[2].

It has thus been shewn that δυναστευόμεναι in our passage refers to squares. But before I interpret the expression as a whole, it is necessary to discuss a passage of Alexander Aphrodisiensis, which has not unnaturally been quoted in connexion with section B, since it seems to be the only other passage in which δυναστεύεται occurs in mathematical surroundings. The words are[3] ἀνικίαν δέ φασιν ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων λέγεσθαι τὴν πεντάδα, τοῦτο δὲ ὅτι τῶν ὀρθογωνίων τριγώνων τῶν ἐχόντων ῥητὰς τὰς πλευρὰς πρῶτόν ἐστι τῶν περιεχουσῶν ὀρθὴν γωνίαν πλευρῶν ἡ μὲν τριῶν ἡ δὲ τεττάρων, ἡ δὲ ὑποτείνουσα πέντε. ἐπεὶ τοίνυν ἡ ὑποτείνουσα ἴσον δύναται ἀμφοτέραις ἅμα, διὰ τοῦτο ἡ μὲν δυναμένη καλεῖται, αἱ δὲ δυναστευόμεναι, καὶ ἔστι πέντε. τήν τε πεντάδα ἀνικίαν ἔλεγον ὡς μὴ νικωμένην ἀλλ' ἀήττητον καὶ κρατοῦσαν.

The general drift of the passage is that the Pythagoreans called the number 5 "Never-say-die," because it is the hypotenuse of the first right-angled triangle with rational sides—the one 3, the other 4. As the hypotenuse is *equally powerful*[4] with both the other sides, it is called δυναμένη, the others

[1] The use of the passive is like that in τιμοκρατεῖσθαι, δημοκρατεῖσθαι, *regnor* and the like. The words δύνασθαι and δυναστεύεσθαι had also a special astrological sense in Proclus' time: see Schoell's *Procli partes ineditae*, p. 28.

[2] Cf. Lucretius I 1045 dum veniant aliae ac suppleri summa queatur.

[3] In Arist. *Met.* A 8. 990ᵃ 23.

[4] i.e. is equal when squared to the sum of the squares of the other two sides.

δυναστευόμεναι. It is "never-say-die," because it remains unconquered and prevails.

δυναμένη here means "powerful," "prevailing": *δυναστευόμεναι* "subject to power," "prevailed against." Our sympathies being with the hypotenuse, because the odds are against him, we call him conqueror even although the battle is a drawn one. The only bearing of the passage on our text is this: it uses *δυναστευομένη* as a passive of *δυναμένη*. But whereas, in Proclus, *δυναστευόμενα* means "what can be produced by roots" (i.e. squares), and *δυνάμενα* "what can produce squares" (i.e. roots), here *δυναμένη* means "equal, or rather greater in power" (viz. the hypotenuse), and *δυναστευόμεναι* "prevailed against" (viz. the sides). It is evident that the words are used by Alexander less in a technical, than in a metaphorical sense, and with no reference to their occurrence in the Nuptial Number—to which indeed he makes no reference at all. The interpretation of *δυναστευόμεναι* in Plato is given us, not by Alexander, but by Proclus[1].

We are now in a position to interpret fully the words *αὐξήσεις δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι*. They mean "root-and-square multiplications," i.e. multiplications of roots by squares,—in other words, cubings. Take for example $w \times w^2$, $x \times x^2$, $y \times y^2$. Each of these, taken by itself, is an *αὔξησις δυναμένη τε καὶ δυναστευομένη*: collectively, they are *αὐξήσεις δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι*. The awkwardness of the English expression "root-and-square multiplications" is escaped

[1] I have treated the words of Alexander seriously, because there is no *a priori* reason why the Pythagoreans should not have called 5 *ἀνικία*, or indeed almost anything else in heaven or earth. But those who know what confusion has arisen from the similarity of vowel in *νεικ-* and *νικ-* may have their suspicions aroused when they read the following from the *Theologumena Arithmetica* (p. 26 ed. Ast): *καὶ ἀνεικίαν προσηγόρευον τὴν πεμπάδα, οὐ μόνον, ἐπειδὴ τὸ πέμπτον καὶ κατ' αὐτὸ τεταγμένον στοιχεῖον, ὁ αἰθήρ, κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχων διατελεῖ, νείκους καὶ μεταβολῆς ἐν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ὑπαρχόντων ἀπὸ σελήνης μέχρι γῆς, ἀλλ' ὅτι τὰ πρώτιστα διαφέροντα καὶ οὐχ ὅμοια τοῦ ἀριθμοῦ δύο εἴδη, ἄρτιον καὶ περιττόν, αὐτὸς ὡσανεὶ ἐφιλίωσε καὶ συνήρτησε κτλ.* Megillus is quoted to the same effect a few lines lower down, and Ast in his note adds further references. Zeller[4] I p. 369 note 4 regards *ἀνικία* as more original than *ἀνεικία*.

by the Greek idiom, because *δυνάμεναι* and *δυναστευόμεναι* are participial adjectives.

It may be asked, "Why did not Plato express the idea of cubings in a single word?" The reason will appear in Part 2, where the full force of this most exact and elegant expression will be seen.

I come now to the words *τρεῖς ἀποστάσεις, τέτταρας δὲ ὅρους λαβοῦσαι.* These words seem to have been misunderstood by every writer on the Nuptial Number.

Let us first determine the meaning of *λαβοῦσαι.* If *δέος λαμβάνει με* (*Laws* III 699 C), I am afraid, if *ἐπιθυμία* (*Crito* 52 B), I desire—if *αὔξησις*, what happens to me? *αὐξάνομαι.* It is in vain that "cubings" lay hold on me, if I am not cubed[1].

Next, what are *τρεῖς ἀποστάσεις, τέτταρας δὲ ὅρους?* Plato himself shall tell us. In the *Republic* (IX 587 D, quoted above on p. 26) we find: *κατὰ δὲ δύναμιν καὶ τρίτην αὔξην δῆλον δὴ ἀπόστασιν ὅσην ἀφεστηκὼς γίγνεται.* In the *Timaeus* (43 D) *τὰς τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου τρεῖς ἑκατέρας ἀποστάσεις.* The meaning of *ἀπόστασις* in the first place is "distance from" (sc. true pleasure): *τριπλασίου ἄρα*, says Plato, *τριπλάσιον ἀριθμῷ ἀληθοῦς ἡδονῆς ἀφέστηκε τύραννος.* In the second the word means "the distances of 2 from 1, 4 from 2, 8 from 4" (*τὰς τοῦ διπλασίου ἀποστάσεις*), and "the distances of 3 from 1, 9 from 3, 27 from 9" (*τὰς τοῦ τριπλασίου ἀποστάσεις*), as is manifest from *Timaeus* 35 B. *τρεῖς ἀποστάσεις* means therefore "three distances from." But distances from what? We shall see in Part 2 that *ἀποστάσεις* means distances from the moment of conception, which is regarded as the unit or point[2]. The *ἀποστάσεις* are limited

[1] The word *λαβοῦσαι*, which is perhaps the simplest in the whole passage, cost me more labour than any other single word. Nicomachus (*Inst. Arithm.* p. 143 ed. Ast, quoted by Schneider on p. xxxi) induced me to believe at first that it was an obscure mathematical term for "multiplying," but I persisted, refusing to believe that Plato is obscure, and the meaning flashed on me at last. I am not sure that Nicomachus was not on the way to discover the meaning of this word, but he did not understand the passage as a whole.

[2] *ἀπόστασις* is used in the same arithmetical sense by Nicomachus, ed. Ast p. 5, where he says (speaking of the unit) *ὁπόσαις γὰρ ἂν αὐξηθῇ ἀποστάσεσιν ἢ ὁπόσας ἂν αὐξήσῃ θεῖν πρόσω κωλύει κτλ.*

by four *ὅροι*, each *ἀπόστασις* being only a *μεθόριον*[1]; so that *τέτταρας ὅρους* means "four limits"—four *ὅροι τῶν διαστημάτων* (*Phil.* 17 D). Here the limits are points: *αἱ στιγμαὶ τῶν μεγεθῶν ὅροι*[2]. *δέ* in *τέτταρας δὲ ὅρους* implies a latent *μέν* after *τρεῖς*[3].

Now let *AB*, *BC*, *CD* be three *ἀποστάσεις* (Fig. vi), and *A*, *B*, *C*, *D* the 4 *ὅροι* which confine them—what then are *AB*, *BC*, *CD*? We recognise our old friend in repose. Take him up tenderly, lift him with care, and lo! (Fig. vii).

FIG. vi.

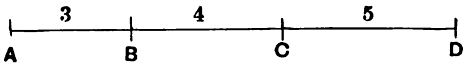
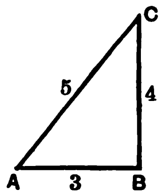

FIG. vii.

Three, four, and five are the only three numbers the sum of whose cubes will produce the number 216, which we have seen to be the whole number of B.

There remain the words *ὁμοιούντων τε καὶ ἀνομοιούντων καὶ αὐξόντων καὶ φθινόντων*. These words are not here used with any geometrical or arithmetical meaning, and it will be shewn in Part 2 that they denote months and nothing more. They tell us in what the *ἀποστάσεις* consist: it is "distances of months," "distances in months" with which we have to deal, for the three *ἀποστάσεις*, as we shall see, are the third, fourth, and fifth months after a child has been conceived. The individual words will be explained on p. 54: in the meantime I will only remark that the intransitive use of *αὔξω* seems not to occur elsewhere in Plato, though it is frequent in Aristotle, as a glance at the *Index Aristotelicus* will shew. In connexion

[1] ἔστι δὲ οὐ πάντων, ὡς ἔοικε, τῶν ὄντων ὅρος ὅρῳ προσμιγνύς, ἀλλ' οἷς ἔστι μεθόριον, τοῦτο ἐν μέσῳ ὅρων πρότερον ἑκατέρῳ προσβάλλον γίγνοιτ' ἂν ἀμφοῖν μεταξύ *Laws* IX 878 B.

[2] Cf. Arist. *Met.* N 5, 1092^{b} 9.

[3] Cf. *Theaet.* 181 D δύο δὴ λέγω τούτω εἴδη κινήσεως, ἀλλοίωσιν, τὴν δὲ φοράν.

with *φθίνω*, the intransitive use of *αὔξω* is not unnatural, and harmonises with the lofty poetic diction of the Muses.

I do not propose to comment on *πάντα προσήγορά τε καὶ ῥητά* till Part 2, further than to say that these words refer to some kind of *ἁρμονία*. As according to the Pythagoreans every cube is a *ἁρμονία*[1], a *ἁρμονία* may well be supposed to result from the sum of two or more cubes. Just so we are told by Plutarch[2] that the Pythagoreans called the number 35 a *ἁρμονία* because 35 is equal to the sum of two cubes, viz. 2^3 and 3^3.

The meaning of the section which I have called B is therefore as follows: The period of gestation for a human creature is measured by the first number which contains $w \times w^2$, $x \times x^2$, and $y \times y^2$; w, x, and y denoting three distances in months from the time of a child's conception, and these multiplications rendering all things conversable and rational towards one another. Now we have seen that 216 is the whole number of B; and $w \times w^2$, $x \times x^2$, $y \times y^2$, are contained in 216, if we put $w = 3$, $x = 4$, $y = 5$, since $216 = (3 \times 3^2) + (4 \times 4^2) + (5 \times 5^2)$.

The foregoing discussion may be summed up in these equations, in which w, x and y are 3, 4 and 5, the sides and hypotenuse of the Pythagorean triangle:

(1) $w^3 + x^3 + y^3 = z = 216.$

(2) $[(w + x + y) \times 5]^4 = 3600^2 = 4800 \times 2700.$

It will be observed that in the left-hand member of both equations no number occurs which is not the number of a side in the Pythagorean triangle, and further, that in the second equation the numbers of the sides of this triangle virtually occur twice over, viz. first in $w + x + y$, i.e. $3 + 4 + 5$, and second, when we multiply the sum of these terms, which are 3 in number, by 5, and raise the product to the power denoted by 4.

Thus are the symbols on the Sibyl's leaves deciphered: in Part 2 their meaning will be read.

[1] See Cantor *Gesch. der Mathem.* p. 140.

[2] περὶ τῆς ἐν Τιμαίῳ ψυχογονίας XII 1017 F.

PART 2.

THE SIGNIFICANCE OF THE NUPTIAL NUMBER.

THE plan of this part of my discussion will be as follows:

Chapter I. Translation of the passage.

Chapter II. The Significance of the Nuptial Number.

Chapter II is divided into the following sections:

Section 1. Introductory.

„ 2. The point of view discovered.

„ 3. The meaning of the words from χαλεπὸν μέν to γεννήσουσι παῖδάς ποτε οὐ δέον.

„ 4. The περίοδος of the θεῖον γεννητόν.

„ 5. The περίοδος of the ἀνθρώπειον γεννητόν.

„ 6. The Diapason.

„ 7. The Number 36000.

„ 8. Conclusion.

CHAPTER I.

TRANSLATION.

545 D. How then, Glaucon, said I, shall our city be moved, and in what way will the auxiliaries and the rulers become seditious towards one another and towards themselves? or shall we pray like Homer to the Muses to tell us "how first sedition entered," and shall we, like a tragedian[1], picture[2] them speaking in a lofty style, as if they were speaking seriously, whereas they are playing with us, like one child with another, and making banter? How? In some such style as this: Difficult it is, indeed, for a city so compounded to be moved; but since for everything that is born there is destruction, neither will such a compound as ours last for all time, but be dissolved. The dissolution is as follows: Not only to plants within the ground, but also among animals upon the ground, cometh fertility and infertility of soul and bodies, as often as their revolutions make the circumferences of the respective circles complete their course[3], faring a short way in those whose life is short, and the reverse in the reverse. Now as touching your kind[4], clever though the leaders of the city be whom you saw educated, none the more will they by calculation together with perception attain to due fecundity and barrenness, but it will escape them, and they will one day beget children when they ought not. Now for a divine creature there is a period which

[1] τραγικῶς. Homer was τῶν καλῶν ἁπάντων τούτων τῶν τραγικῶν πρῶτος διδάσκαλός τε καὶ ἡγεμών according to Plato (*Rep.* x 595 c).

[2] Read θῶμεν.

[3] *Lit.* "revolvings join for each the circumferences of their circles"—sc. to the point where they began to revolve—"for short-lived &c."

[4] i.e. human kind: it is the Muses who are speaking.

is comprehended by a number that is final, and for a human the number is the first in which multiplications of root by square, having laid hold on three distances, with four limits, of that which maketh like and unlike and waxeth and waneth, have rendered all things conversable and rational with one another: whereof the base, containing the ratio of four to three, yoked with five, furnishes two harmonies when thrice increased: the one equal an equal number of times, so many times a hundred, the other of equal lengths one way, the other way unequal;— on the one side, of one hundred squares rising from rational diameters of five diminished by one each, or if from irrational diameters by two; on the other, of one hundred cubes of three. The sum of these, a number measuring the earth, is lord of better and worse births, which not knowing, when your guardians marry brides to bridegrooms out of season, children of ill nature and ill fortune will be born: whereof the best their predecessors will indeed make rulers; nevertheless, being unworthy, when they have succeeded to their fathers' offices of power, us[1] they will first begin to heed not though they are our guardians, having set too little store by music first and second by gymnastic[2], and so our[3] children will grow up without us. And the rulers who succeed them will have little of the guardian in them to prove Hesiod's races and your own,— races of gold and silver and copper and iron. And, iron mixed with silver, and copper with gold, unlikeness will arise within, and inequality wherein there is no harmony, which evermore breed war and enmity, whereinsoever they arise. This surely is the pedigree of Sedition, wherever she arises, evermore.

[1] i.e. the Muses.

[2] The reading of A is right. Full well do the Muses know that he who despises μουσική will hate γυμναστική ere long, for γυμναστική as well as μουσική educates the soul and not the body (*Rep.* III 410 C ff.). 548 C is no excuse for Madvig's distressing change to δεύτερά τε γυμναστικῆς.

[3] A is right again; and there is no more tender touch in Plato's writings. Whoso sees it not, let him go and "sacrifice to the Graces."

CHAPTER II.

THE SIGNIFICANCE OF THE NUPTIAL NUMBER.

Section 1. *Introductory.*

I HAVE endeavoured throughout the foregoing discussion to confine myself strictly to interpreting the Greek, because we cannot hope to understand what Plato meant until we first know what he said. Wherever the full discussion of a word or phrase would have led us to inquire into the significance of the Nuptial Number, I have postponed it till the present chapter, as in the case of the words *πρώτῳ*, *αὐξήσεις δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι*, *πάντα προσήγορά τε καὶ ῥητὰ πρὸς ἄλληλα ἀπέφηναν*, and *ἁρμονίας*. But as it is certain that Plato meant something when he wrote the number, and something moreover which contributes to the harmony of the Republic, we must attempt to shew that the results which we have reached do but swell the music of the whole. If we fail, the previous discussion is in no way affected, for it can only be shaken by shaking its foundation—my interpretation of the Greek. Thanks to the abundance of collateral evidence which we possess, it is fortunately easier to discover Plato's meaning than it was to elucidate his language.

Before I enter on this section of the discussion, it is necessary to say something of the interpretation proposed by Hultsch. I had reached the present stage in my investigations when I first read his article. Gow[1] had led me to believe that Hultsch's solution of the Second Number was 216,000: what was my surprise and delight to find that it was really 12,960,000,

[1] p. 99.

and so far absolutely identical with my own! I read his article with the avidity of Socrates when he devoured the *περὶ φύσεως* of Anaxagoras[1], and wondrous was the hope from which I was cast adrift, *ἐπειδὴ προϊὼν καὶ ἀναγιγνώσκων ὁρῶ ἄνδρα τῷ μὲν νῷ οὐδὲν χρώμενον οὐδέ τινας αἰτίας*[2] *ἐπαιτιώμενον εἰς τὸ διακοσμεῖν τὰ πράγματα, ἀέρας δὲ καὶ αἰθέρας καὶ ὕδατα αἰτιώμενον καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ ἄτοπα*, after he had said, with no uncertain voice, *ὡς ἄρα νοῦς ἐστιν ὁ διακοσμῶν τε καὶ πάντων αἴτιος*. The first number, 216, he obtains, with Dupuis, not from the Pythagorean triangle, but from $2^3 \times 3^3$, the smallest number in which each member of the two scales 1, 2, 4, 8 and 1, 3, 9, 27, is contained as a factor. This he hardly attempts to prove himself, referring us to Dupuis for the different steps: "Alle diese Beziehungen werden von Herrn Dupuis, zum Theil nach dem Vorgange früherer, so zweifellos dargestellt, dass ich darüber nur zu referiren hatte[3]." Hultsch's compliment so worked upon Dupuis that the latter gave up what he had so "zweifellos dargestellt" before the year was out[4]. Men have been known to sing a palinode when there was no need, but Dupuis did wisely to recant: he would have done more wisely had he done no more[5]. In dealing with the Second Number Hultsch arrives at 12,960,000 by multiplying 36^2 by 100^2 (so he interprets *τὴν μὲν ἴσην ἰσάκις, ἑκατὸν τοσαυτάκις*), and he equates this with the rectangle (*τὴν δὲ ἰσομήκη μέν πῃ*[6], *προμήκη δέ*) by making the sides of the latter $100 \times 7\sqrt{7-\frac{1}{7}}$ and $100 \times 3^3\sqrt{7-\frac{1}{7}}$. The *ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεὶς τρὶς αὐξηθεὶς* he explains as $(3 + 4 + 5) \times 3$. "So sind wir ganz sicher bis zur Zahl 36 vorgeschritten." Then in some mysterious way this number 36 furnishes two harmonies, the one $36^2 \times 100^2$ and the other the rectangle which I have just described. I know not whether Hultsch believes this explanation, but for my own part the impression which his article has left upon my mind is exactly what it left upon

[1] *Phaedo* 97 c.

[2] i.e. a study of the Greek.

[3] p. 43.

[4] Cf. Seconde Interprétation p. 9 ff. with Nouvelle Interprétation p. 24 ff.

[5] Besides his Seconde Interprétation, Dupuis has also written on the same subject a Troisième Mémoire, which is now out of print.

[6] He changes *τῇ* into *πῃ*.

Dupuis': "L'éminent professeur dit en effet: l'interprétation, qui est dans l'obscurité depuis deux mille ans, n'est pas encore trouvée: mais quelques nouveaux points de vue se sont offerts qui paraissent propres à donner une solution prochaine[1]." I venture to think that the illustrious metrologist made up his mind what the number ought to be from his familiarity with the Babylonian sexagesimal system, and afterwards tried to find it in the Greek. The present solution of the Nuptial Number proceeds on the opposite lines: but it owes no little to the man who has shewn us, more clearly I think than any of his predecessors, where to look for confirmations of our result[2].

So much was due to the *di quibus imperium est pelagi, quorum aequora curro.*

Section 2. *The point of view discovered.*

We shall first obtain our point of view from Plato himself, and, from it, afterwards interpret the expressions in detail.

Our city, says Plato, will be moved, when *στάσις* appears in the two higher classes. The Muses shall tell us how *στάσις* entered first. The *cause* of our city's being moved, they say, is that everything created is liable to destruction. The *process* of destruction (*λύσις*) is when the leaders of the city *γένους ὑμετέρου εὐγονίας τε καὶ ἀφορίας—οὐδὲν μᾶλλον τεύξονται, ἀλλὰ πάρεισιν αὐτοὺς καὶ γεννήσουσι παῖδάς ποτε οὐ δέον.* Whenever, in ignorance of 'better and worse births,' *οἱ φύλακες συνοικίζωσι νύμφας νυμφίοις παρὰ καιρόν, οὐκ εὐφυεῖς οὐδ' εὐτυχεῖς παῖδες ἔσονται.* In the next generation the dissolution has already gone so far that iron breeds with silver, and copper with gold.

Accordingly the *λύσις* of the ideal state is *the begetting of children when children ought not to be begotten,* or briefly, *the begetting of children out of season*[3].

[1] Seconde Interprétation p. 4. The words are practically translated from Hultsch himself; see p. 56.

[2] p. 51 ff.

[3] The words *γεννήσουσι παῖδάς ποτε οὐ δέον* mean literally 'they will one day beget children when they ought not to' and may refer, not simply to unions at the wrong season, but also to the unions of wrong couples, or the like. That Plato here means unions 'out of season' is made probable by

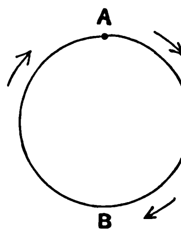
This is confirmed by Aristotle[1], who after stating that the number which we have seen to be 216 is, according to Plato, the *ἀρχή* of change, adds the explanatory remark *ὡς τῆς φύσεώς ποτε φυούσης φαύλους καὶ κρείττους τῆς παιδείας*. It receives additional support on a reference to those passages in Book V where it is ordained that bridegrooms and brides are to be brought together at certain fixed times. Thus in 458 D when the male and female archons fall in love, they are not allowed *ἀτάκτως μίγνυσθαι*, but marriages are to be celebrated *ἱεροὶ εἰς δύναμιν ὅτι μάλιστα*. In 459 E it is said: *οὐκοῦν δὴ ἑορταί τινες νομοθετητέαι, ἐν αἷς ξυνάξομεν τάς τε νύμφας καὶ τοὺς νυμφίους, καὶ θυσίαι καὶ ὕμνοι ποιητέοι τοῖς ἡμετέροις ποιηταῖς πρέποντες τοῖς γιγνομένοις γάμοις*. And at 461 A it is reckoned a sin against God and man to produce a child for the state *οὐχ ὑπὸ θυσιῶν οὐδ' ὑπ' εὐχῶν φὺς ἃς ἐφ' ἑκάστοις τοῖς γάμοις εὔξονται καὶ ἱέρειαι καὶ ἱερεῖς καὶ ξύμπασα ἡ πόλις κτλ.*

Section 3. *The meaning of the words from χαλεπὸν μέν to γεννήσουσι παῖδάς ποτε οὐ δέον.*

We have thus obtained the point of view from which the whole passage is to be interpreted. While the *cause* of change from the best to the second-best commonwealth lies in the perishability of everything which is created, the *process* which leads to change is the begetting of children out of season. Let us now unravel Plato's meaning by this clue.

Plato deals first with the process leading to change (*λύσις*). To plants and animals, he says, cometh production or non-production (a crop or no crop) of soul and bodies, whenever revolutions join for each the circumferences of their circles, these circumferences faring a short way for the short-lived, but the reverse for the reverse. That is to say, plants and animals have fixed periods of gestation, which may be represented by

Fig. viii.

παρὰ καιρόν below as well as by the words of Aristotle (to be presently referred to): in the sequel it will be shewn to be certain.

[1] See above p. 22.

circles whose circumferences revolve (Fig. viii). Every time that the fixed point A is reached, there is *φορὰ ψυχῆς τε καὶ σωμάτων*, if the seed was sown on the last occasion when the same point of the circle was at A, and if it has come, without accident, to maturity: if however the seed was not then sown, or, though sown, has not come to maturity, there is *ἀφορία ψυχῆς τε καὶ σωμάτων*. The singular *ψυχή* is used because soul, viewed as the principle of life, is one in all plants, in all animals, and in both[1]. Why are the circumferences long in the case of long-lived animals, and short in the case of short-lived? Simply because animals that live long have long periods of gestation, and conversely. Aristotle takes note of the same general rule in his *Problemata*[2]: *διὰ τί τὰ μὲν ταχυτόκα τῶν ζῴων ἐστί, τῶν δὲ πολυχρόνιος ἡ κύησις; ἢ ὅτι τὰ μακροβιώτερα βραδύτερον πέφυκε τελειοῦσθαι; ἔστι δὲ βραδυτόκα τὰ μακρόβια.*

The meaning of the words from *λύσις δὲ ἥδε* to *ἐναντίας* may therefore be summed up in the sentence: In all plants and animals the period of gestation is fixed by nature. Now as man is the animal with whom in the ideal state we are concerned, we are prepared by this exordium for the mention of the period of gestation in the human race. It will come in due time.

Plato proceeds to narrow the case down to man: "Now as touching your kind (i.e. mankind), clever though the leaders of the city be whom you saw educated, none the more will they by calculation together with perception obtain" (literally, *hit the obtaining of*) "good offspring and no offspring, but this" (i.e. *εὐγονία τε καὶ ἀφορία*) "will escape them, and they will one day beget children when they ought not." Several points in this require to be explained. First: in place of repeating *φορὰ καὶ ἀφορία* Plato writes *εὐγονίας τε καὶ ἀφορίας*, because it is not enough for the prosperity of the ideal state, merely to produce children—the children must be good in quality. The word *ἀφορίας* is full of meaning; it is the duty of the rulers to render, if possible, illicit unions unproductive, *πάντα διακελευσάμενοι προθυμεῖσθαι, μάλιστα μὲν μηδ' εἰς φῶς ἐκφέρειν*

[1] Cf. *Tim.* 77 B.

[2] x 9 p. 891^b 25.

κύημα μηδέ γ' ἕν, ἐὰν γένηται, ἐὰν δέ τι βιάσηται, οὕτω τιθέναι, ὡς οὐκ οὔσης τροφῆς τῷ τοιούτῳ (V 461 C). Second: how does 'calculation together with perception' help the archons in their efforts to obtain good offspring and avoid bad? It is by the process which these words describe that the archons try to learn *at what times the unions should take place.*

In the pages which follow, the truth of this proposition will be made manifest: but a few words are necessary now by way of caution and of explanation. It may be thought that the words *λογισμῷ μετ' αἰσθήσεως* refer to the faculty or process by which the rulers select the couples whose offspring will be good, not to that by which they determine the time of mating. This is not so, for, as far as choosing the right parents is concerned, the rulers have already abundant means at their disposal. *Ex hypothesi,* being as yet *τέλεοι φύλακες*, they thoroughly know the quality of every member male and female of the two higher classes, and Plato has provided them with the 'medicinal lie'—the *κλῆροί τινες κομψοί* (V 459 C—460 A)—for bringing together the best men and women. But if it be allowed that the season of our begetting may have seemed to Plato to affect our destiny, we should expect him to provide his archons with some means of determining the right season, so far as the laws of nature will permit; and no such instrument has hitherto been put into their hands. We have indeed been told that state-marriages are not to take place at random, but on certain holy festivals, with every circumstance of pomp and splendour, but we have not been told by what method the dates of these festivals should be fixed. The method is *λογισμὸς μετ' αἰσθήσεως*, and in the end it fails, from no fault of our rulers, but, as we shall see, *διὰ τὸ μὴ μένειν μηδὲν ἀλλ' ἅπαντα ἔν τινι περιόδῳ μεταβάλλειν*, because "the great world spins for ever down the ringing grooves of change." So much by way of caution. By way of explanation I would say this. Plato may well have wondered (see for example *Protagoras* 319 A—320 C) why the children of good parents are often bad, and conversely, and it is not unreasonable to suppose that he attributed this in part to their having been begotten at wrong seasons. In the face of the unfathomable mysteries of human

fate, who shall say that he was wrong? Not Hesiod[1], whom he continually follows, nor, I imagine, Hippocrates or Aristotle, or the Asclepiads of to-day. It is one thing to hold that we may safely disregard as an unknown quantity, if indeed it is unknown, the influence which the season of their conception exercises on human creatures, and another to say that it has none: the man who is wise because he knows his ignorance will stop short of the dogmatic 'no.' For us, however, the interesting point to notice is that Plato thought we are in some measure affected by the season of our begetting. As surely as Nature has appointed for all animals, including man, a fixed period of gestation, so surely has she ordained times and seasons for their procreation, and they who disobey her, steering their lives by *ἡδονή* rather than by *ὠφέλιμον*, shall surely pay the penalty, if not in their own persons, in the persons of those by whom they fain would make themselves immortal[2], and finally in "red ruin and the breaking up of laws." Such was the doctrine of Plato when he wrote the *Republic*, and such it remained to the end[3].

Section 4. *The περίοδος of the θεῖον γεννητόν.*

We come now to the words *ἔστι δὲ θείῳ μὲν γεννητῷ περίοδος ἣν ἀριθμὸς περιλαμβάνει τέλειος*. Plato has stated that all *ζῷα* have a fixed period of gestation: he now proceeds to specify the periods of (1) the *θεῖον γεννητόν* and (2) the *ἀνθρώπειον*, beginning with the *θεῖον*, on the principle *ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα*.

Four expressions require to be discussed before we can arrive at Plato's meaning—viz.: *περίοδος*, *περιλαμβάνει*, *ἀριθμὸς τέλειος*, and *θεῖον γεννητόν*.

The word *περίοδος* means nothing more than 'way round.' One complete revolution of any circle is a *περίοδος*: two or more of the same circle, or one (or more) of one circle and one (or more) of another or others, are *περίοδοι*. This will not be denied by any one who will take the trouble to study side by

[1] *Works and Days* 780—794.

[2] *Symp.* 208 A ff.

[3] See *Laws* VI 773 A ff., 783 D ff.

side the examples quoted in Ast's Lexicon of the use of *περίοδος* in Plato. In the present passage the 'way round' is that described above in the words *ὅταν περιτροπαὶ ἑκάστοις κύκλων περιφορὰς ξυνάπτωσι*: the *περίοδος* of a *θεῖον γεννητόν* is therefore fulfilled *ὅταν περιτροπὴ θείῳ γεννητῷ κύκλου περιφορὰν ξυνάπτῃ*. Now it has been shewn that the words from *ὅταν περιτροπαί* to *ξυνάπτωσι* refer to periods of gestation: we are therefore forced to the conclusion that the *περίοδος* of a *θεῖον γεννητόν* is nothing more or less than the period of gestation which ends in the birth of a Divine Creature[1]. This is at first sight startlingly anthropomorphic, and will appear to some readers about as unlike Plato as anything well could be, but let them reserve their judgment for a little. Were it ever so anthropomorphic, as I shall shew that it is not, I would rather believe that Plato's view of the Divine was as gross as that of his countrymen whom Xenophanes satirised so well[2], than hold him guilty in one of the most finished passages which he ever wrote, of using a word which he has just explained, in a sense other than his explanation gave to it, and then in the very next sentence, which hangs so closely with the preceding that he actually does not think it necessary to repeat the word, giving to it again the meaning which he has already said that it bears.

The word *περιλαμβάνει* means 'comprehends.' If a number is represented by a rectangle, its sides, or factors, are said to 'comprehend' it, as in *Theaet.* 148 A, *τὸν τοίνυν μεταξὺ τούτου, ὧν καὶ τὰ τρία καὶ τὰ πέντε καὶ πᾶς ὃς ἀδύνατος ἴσος ἰσάκις γενέσθαι...μείζων δὲ καὶ ἐλάττων ἀεὶ πλευρὰ αὐτὸν περιλαμβάνει...προμήκη ἀριθμὸν ἐκαλέσαμεν.* In the present case, we are dealing, not with a number, but with a *περίοδος* which is comprehended by a number, and that number *περιλαμβάνει*

[1] For *περίοδος* in the sense of 'period of gestation,' cf. Aristides Quint. *De Musica*, p. 143, *ταῖς τῶν ἑπταμήνων περιόδοις*. Aristides thoroughly understood this part of the number.

[2] Mullach's *Frag. Phil. Graec.* Vol. I p. 102

ἀλλ' εἴτοι χεῖράς γ' εἶχον βόες ἠὲ λέοντες,
ἢ γράψαι χείρεσσι καὶ ἔργα τελεῖν ἅπερ ἄνδρες,
ἵπποι μέν θ' ἵπποισι, βόες δέ τε βουσὶν ὁμοίας
καί κε θεῶν ἰδέας ἔγραφον καὶ σώματ' ἐποίουν
τοιαῦθ', οἷόν περ καὐτοὶ δέμας εἶχον ὁμοῖον.

περίοδον which gives the time that the revolution takes to accomplish. The period of gestation of a Divine Creature is therefore expressed by a 'final number.'

I will now discuss the words *τέλειος ἀριθμός*. It is well known that a 'perfect' number meant to Euclid[1] and Greek arithmeticians generally a number which is equal to the sum of its divisors, e.g. $6 = 1 + 2 + 3$; $28 = 1 + 2 + 4 + 7 + 14$. But there is not a trace of such a meaning in Plato, nor in the fragments of Philolaus[2], and even among the later Pythagoreans numbers are often called 'perfect,' although they are not equivalent to the sum of their factors[3]. The *τέλειος ἀριθμός par excellence* was 10 according to the Pythagoreans: *θεωρεῖν δεῖ τὰ ἔργα καὶ τὰν ἐσσίαν τῶ ἀριθμῶ καττὰν δύναμιν, ἅτις ἐστὶν ἐν τᾷ δεκάδι· μεγάλα γὰρ καὶ παντελὴς καὶ παντοεργὸς καὶ θείω καὶ οὐρανίω βίω καὶ ἀνθρωπίνω ἀρχὰ καὶ ἁγεμὼν καὶ κοσμήτειρα ἁ δύναμις ἁ τᾶς δεκάδος*[4]. But 10 was called by them *παντελής* or *τέλειος* simply because, as the basis of their system of calculation, which was a decimal one, it may be regarded as the 'consummating' or 'all-ending' number, the numbers above ten being considered merely repetitions of the first ten[5]. Plato was perfectly at liberty to call any other number *τέλειος* which 'ends' or 'brings a consummation[6].' Let us see whether he does so. In the *Timaeus*, p. 39 D, we find the words: *ἔστι δ' ὅμως οὐδὲν ἧττον κατανοῆσαι δυνατόν, ὡς ὅ γε τέλειος ἀριθμὸς χρόνου τὸν τέλειον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἁπασῶν τῶν ὀκτὼ περιόδων τὰ πρὸς ἄλληλα ξυμπερανθέντα τάχη σχῇ κεφαλὴν τῷ τοῦ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἀναμετρηθέντα κύκλῳ.* It is rightly held that we have here a reference to a Great Year—the period

[1] Euclides *Elem.* VII def. 23 *τέλειος ἀριθμός ἐστιν ὁ τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν ἴσος ὤν*

[2] Some of Philolaus' fragments, whether genuine or not, are at all events tolerably early.

[3] e.g. 3 and 9: see the *Theolog. Arithm.* pp. 13, 58 (ed. Ast). The number 3 is on p. 13 said to be *τέλειος ἰδιαίτερον τῶν ἄλλων*, implying that other numbers may also be *τέλειοι*, though in a less specific sense. Cf. Demme (referred to on p. 11) pp. 84—85. The rest of Demme's article is radically unsound throughout.

[4] Philol. *Frag.* 13 in Mullach II p. 4.

[5] See Zeller *Phil. der Griech.*[4] I p. 367 note 4, and Aristotle quoted there.

[6] Cantor in his *Vorlesungen zur Gesch. der Math.* p. 142 agrees with me in denying that 'perfect number' here means 'a number equal to the sum of its divisors.'

within which all the eight spheres[1] revolving around the earth, simultaneously reach the point from which they started at the commencement of our cycle, and at the end of which (as will be afterwards seen[2]) Plato, like many other philosophers, said that the Universe was not indeed annihilated, but in part at least dissolved. From the fact that the same words, *τέλειος ἀριθμός*, are used both of the number in the *Timaeus* and of the number of the *θεῖον γεννητόν*, we may provisionally infer that these two numbers, the one expressing the duration of the World, and the other the period of gestation for a Divine Creature, are identical. This will be fully established later[3].

There remain the words *θείῳ γεννητῷ*. The ancients[4] explained these words, with perfect justice, as referring to the Universe: *οὐρανὸς ἢ κόσμος ἢ καὶ ἄλλο ὅ τί ποτε ὀνομαζόμενος μάλιστ' ἂν δέχοιτο, τοῦθ' ἡμῖν ὠνομάσθω* (*Tim.* 28 B). In the *Timaeus* there is abundant evidence that Plato regarded the World as a Divine Creature; *τόνδε τὸν κόσμον*, he says, *ζῷον ἔμψυχον ἔννουν τε τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ γενέσθαι*

[1] viz. the circle of the Fixed stars, Saturn, Jupiter, Mars, Mercury, Venus, Sun, Moon: see *Rep.* x 507 A ff. There is a good definition of the Great Year in Macrob. *Somn. Scip.* II 11, 10.

[2] p. 68.

[3] p. 69.

[4] See Plutarch *περὶ τῆς ἐν Τιμαίῳ ψυχογονίας* x 1017 C, and the references in Schneider. The scholiast (apparently Proclus; see Schoell p. 21) whom he quotes gives to the words *θεῖον γεννητόν* a somewhat wider sense than I think the *Timaeus* will allow us to assign to them: *θεῖον γεννητὸν οὐ τὸν ὅλον φησὶ κόσμον, εἰ καὶ προηγουμένως τοῦτον ... ἀλλὰ πᾶν τὸ ἀεικίνητον καὶ περιφερόμενον.* But if such a view is right, then an *ἀνθρώπειον γεννητόν*, since it also is a *περιφερόμενον*, is a *θεῖον γεννητόν*, whereas Plato here opposes the two *γεννητά* to each other as if they were distinct. The scholiast's view rests really on a mistranslation: he takes *θεῖον γεννητόν* as 'created by gods,' not 'divine creature,' and so includes under it the creations of the created gods of the *Timaeus*—e.g. man, birds and beasts—everything in fact which has a cycle: but Plato does not here call these divine. Proclus is nearer the truth when he observes (*In Tim.* 254 D): *ἔτι τοίνυν ἐκείνου* (sc. *τοῦ ὡς ἀληθῶς χρόνου*) *τὰ μέτρα πάντα περιέχοντος ἑνοειδῶς, καθ' ἃ καὶ ταῖς ψυχαῖς αἱ περίοδοι καὶ τοῖς σώμασιν ἐπιτελοῦνται καὶ τὸ ἓν μέτρον τῆς ὅλης ἀποκαταστάσεως* (*ἔστι γὰρ θείου γεννητοῦ περίοδος, ἣν ἀριθμὸς περιλαμβάνει τέλειος, ὥς πού φησιν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης*), *οὗτος ὁ χρόνος διοριστικός ἐστι τῶν μέτρων τῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἢ σωματικαῖς φοραῖς καὶ φρουρητικός.* It is true, and this is the whole point of the Nuptial Number, that the *περίοδος* of the *θεῖον γεννητόν* seemed to Plato to *control* the *γεννητά* which are within it, but this is a different thing from saying that the *θεῖον γεννητόν* is *πᾶν τὸ περιφερόμενον.*

πρόνοιαν[1]: with which compare the words of Proclus (*in Tim.* 89 D): ὅταν δὲ ἔμψυχον αὐτὸ καὶ ἔννουν ἴδῃς, θεὸν αὐτὸ καλέσεις, ὅπερ ὁ Πλάτων ἐν Πολιτείᾳ μὲν θεῖον γεννητόν, ἐνταῦθα δὲ θεὸν εὐδαίμονα προσειπεῖν τὸν κόσμον ἠξίωσε. The Universe is θεῖον, because it is a God; γεννητόν, because it is created[2].

The θεῖον γεννητόν is therefore the World, and we have thus reached this (at first sight) somewhat curious result. *The period during which the World is in the womb is of the same duration as the period during which the World lives.* In other words, the Universe takes as long to make as to unmake: the time of its making is expressed by an ἀριθμός which fulfils (τελειοῖ)[3] its growth, the time of its unmaking by the self-same number fulfilling its destruction. It needs no mythical interpretation to enhance the splendour of this idea, the full significance of which will be explained in Section 6.

Section 5. *The* περίοδος *of the* ἀνθρώπειον γεννητόν.

The general statement, with which we started, that every living thing has a fixed period of gestation, has now at last been narrowed down to man. The period of gestation for a human creature, says Plato, is the "first number in which root-and-square multiplications, having laid hold on three distances, etc., will make all things" (i.e. all things in the development of the child within the womb) "conversable and rational towards one another."

We have seen that the three distances are 3, 4, and 5: and 216 is the number in which 3×3^2, 4×4^2, and 5×5^2 are found. Plato declares that 216 is the shortest number of days that can elapse between conception and the birth of a fully

[1] 30 B: cf. 30 D, 32 D, 34 A, 34 B (εὐδαίμονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο), 37 C.

[2] 28 B γέγονεν· ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τε ἔστι καὶ σῶμα ἔχων, πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά, τὰ δ' αἰσθητά, δόξῃ περιληπτὰ μετ' αἰσθήσεως, γιγνόμενα καὶ γεννητὰ ἐφάνη. Whether these words are to be taken in their literal meaning or not, it will be allowed that if Plato can *call* the world γεννητόν in the *Timaeus*, he may do so with equal justice in the *Republic*.

[3] τελειοῖ is used with the same meaning in the *Theol. Arithm.* p. 58 (Ast): καλεῖται δὲ αὐτὴ (sc. ἐννεάς) τελεσφόρος, τελειοῖ δὲ τὰ ἐννεάμηνα.

developed child, and this is the full meaning of *πρώτῳ*. It is fortunate that Aristides Quintilianus[1], in the passage to which we have already referred[2] as full of allusions to the Nuptial Number, helps us here again. Speaking of the Pythagorean triangle, he says: *ἀλλ' εἰ καὶ τῶν πλευρῶν ἑκάστην κατὰ βάθος αὐξήσαιμεν (βάθος γὰρ ἡ σώματος φύσις) ποιήσαιμεν ἂν τὸν διακόσια δεκαέξ, ἰσάριθμον ὄντα σύνεγγυς τῷ τῶν ἑπταμήνων. πάλιν δὲ τὰς τρεῖς ἐπ' ἀλλήλους κατὰ βάθος ποιήσαντες, καὶ τῷ προειρημένῳ προσθέντες* (i.e. $[3 \times 4 \times 5] + 216 = 276$), *τὸν τῶν ἐννεαμήνων συντίθεμεν διακόσια ἑβδομηκονταέξ*. As 210 and 270 days were generally regarded as the periods respectively of a seven and a nine months' child, he adds: *ἐν ἀμφοτέροις δὲ ὁ ἓξ περιττεύει, γαμικὸς τυγχάνων δι' αἰτίαν*[3]. It is curious that Plato should have selected the period of the seven months' child as the period ordained by nature, but on this subject the opinions of the ancients differed very widely, as we may see from Censorinus[4], who observes "quoto post conceptionem mense infantes edi soleant, frequenter agitatum inter veteres nondum convenit." In Book v (461 D) he recognises both the longer and the shorter periods, and we shall see that room is made for both of them in a later part of the Nuptial Number. The fact that the sum of the sides of the Pythagorean triangle when they have been cubed is nearly equal to the period in question, may well have determined Plato to choose the number 216. It should also be noted that 216 ($= 2^3 \times 3^3$) is the product of the cubes of the first even (female) and odd (male) number (cf. Macrob. *Somn. Scip.* I 6. 15—16), and cubing makes body: *βάθος γὰρ ἡ σώματος φύσις*, as Aristides says. $216 = 6^3$ is also the area (6) of the Pythagorean

[1] p. 151 (*ed. Meib.*).

[2] p. 16.

[3] Cf. *Theol. Arithm.* p. 40 (Ast): *ἐπεὶ δὲ ὁ ἀπὸ τοῦ στ' κύβος σιστ' γίνεται, ὁ ἐπὶ ἑπταμήνων γόνιμος χρόνος, συναριθμουμένων ταῖς ἑπτὰ τῶν ἓξ ἡμερῶν, ἐν αἷς ἀφροῦται καὶ διαφύσεις σπέρματος λαμβάνει τὸ σπέρμα.* The first six days were not credited with any great efficacy, as appears from an unpleasant story in the beginning of the Hippocratean treatise *περὶ φύσιος παίδων*. The *αἰτία* mentioned by Aristides is that 6 is the product of the first even (i.e. female) and the first odd (i.e. male) number: $2 \times 3 = 6$. This may or may not have occurred to Plato: it probably did occur, but I think he set no great value on it.

[4] *De die Natali* VII 2, where a number of different views are mentioned: cf. Gellius *Noct. Att.* III 16.

triangle cubed: it is likewise 6×36, and 36 is not only the sum of the Pythagorean *τετρακτύς* (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8), but, as being the number of the *δεκανοί* or *ὡροσκόποι*, was considered to be peculiarly important in generation[1]. But it should be remembered that Plato's object is not so much to determine when children should be born as when they should be begotten. He was firmly convinced that Nature has appointed for man, as she has for many of her other children, a fixed season for begetting good and healthy offspring. In deciding what this season is, he had as little to guide him then as any man who holds similar views has now, or perhaps even less. What he did do was probably something of this kind. Taking the shortest period of gestation as his unit of measurement, viz. 216 days, he divided a woman's life into periods of 216 days, from the day when first she was able to conceive a child. It is this process of calculation, or something like this, which is meant by *λογισμὸς μετ' αἰσθήσεως*. *αἴσθησις* is observation by the archons of the time when each individual girl reaches the age of puberty, and *λογισμός* is the calculation by which they divide her life into periods. There is no reason for holding that the words mean "calculation together with perception of the heavenly bodies," for it would be a waste of labour to deduce from the stars what a perfect organisation within our ideal city could of itself supply, even if Plato admitted practical astrology into his city, of which there is no evidence[2]. During the time when Plato allowed a woman to bear children[3], she would, so far as the claims of maternity or other circumstances would permit her, unite with a bridegroom on the first day of each of these cycles, and possibly on other days within the cycle in which the

[1] Compare note on p. 53: and Cantor *Gesch. der Math.* p. 86. See also *Procli partes ined.* (Schoell) p. 32.

[2] The only use of astrology would be (like the Roman *spectio*) to fortify the archons when they said "Don't," but they are tolerably secure already. The Nuptial Number being *κύριος ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων γενέσεων*, afforded ample scope for the astrological enthusiasm of the Neoplatonists: cf. Schoell's *Procli partes ined.* p. 27, 34 ff. *δεῖ τοίνυν τοὺς τῶν γάμων κυρίους τὸν καιρὸν αὐτῶν θηρᾶν κατὰ μὲν τὰ ἀπλανῆ διά τε τῶν ὡροσκόπων καὶ τῶν τούτοις παρανατελλόντων ἀστέρων τε καὶ δεκανῶν.* Proclus proceeds to illustrate this at length. See also Thompson on the *Phaedrus* 252 E.

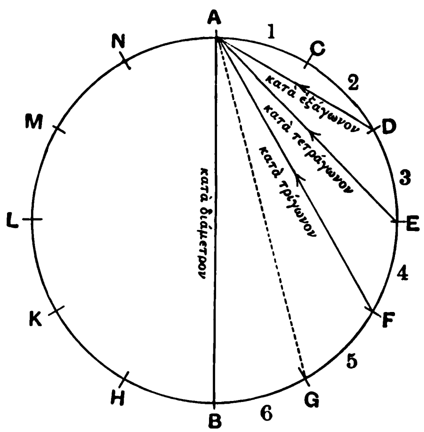
[3] This was (in the *Republic*) between the ages of 20 and 40: see v 460 E.

number 6 predominated (e.g. on every thirtieth or thirty-sixth day). This point will be briefly touched upon again.

I will now explain what is meant by *αὐξήσεις δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι, τρεῖς ἀποστάσεις, τέτταρας δὲ ὅρους λαβοῦσαι ὁμοιούντων τε καὶ ἀνομοιούντων καὶ αὐξόντων καὶ φθινόντων.* It is manifest that these words denote in some way the gradual growth of the child within the mother's body.

The *τρεῖς ἀποστάσεις*, which we saw to be 3, 4, and 5, are the third, fourth, and fifth months from conception, the four *ὅροι* being the beginnings of these three months together with the end of the fifth. We know from Censorinus[1] that a peculiar importance was assigned by the Chaldaeans to these three months in the development of the embryo, and as we shall see that Plato is following the Chaldaean reckonings in the next sentence, we may assume that he has them in his mind here also. "Itaque eum" (i.e. the sun), says Censorinus, speaking of the *Chaldaeorum ratio*, "qui stellas ipsas quibus movemur permovet, animam nobis dare qua regamur potentissimumque in nos esse moderarique, quando post conceptionem veniamus in lucem; *sed hoc per tres facere conspectus.*" He then explains the word *conspectus* as follows. The circle of the Zodiac, which is traversed by the sun in the course of a year, is divided into

Fig. ix.

[1] *De die Natali* VIII.

twelve equal parts (Fig. ix). In each part the sun tarries about a month. *Sed signum quodlibet cum ceteris singulis habet mutuum conspectum,* non tamen uniformem cum omnibus: nam validiores alii, infirmiores alii habentur. At the time of conception the sun must be in some one sign, and in some part of it: the name of this part is the *locus conceptionis:* they are in all 360, 30 in each sign: and they are called by the Greeks *μοῖραι*, eo videlicet quod deas fatales nuncupant Moeras et eae particulae nobis velut fata sunt[1]. Now let us suppose that a child is begotten when the sun is at the point *A* in our figure and let us follow his development. When the sun passes into the next sign, viz. *CD,* locum illum conceptionis aut imbecillo videt *conspectu* aut etiam nec conspicit: nam plures proximantia sibimet zodia invicem se videre omnino negaverunt. This means that in the second month the child makes no considerable advance. But when the sun enters on the third sign and the child consequently on the third month, tunc primum illum locum unde profectus est videre dicitur, sed valde obliquo et invalido lumine; qui conspectus vocatur *κατὰ ἑξάγωνον*, quia sextam partem circuli subtendit (i.e., by joining every alternate sign, a hexagon can be inscribed within the circle). In the third month therefore the child makes at all events some progress. When the sun reaches *E,* and the child thus enters on the fourth month of its development, the sun videt *κατὰ τετράγωνον*, for a similar reason. When the fifth sign and month are entered, *κατὰ τρίγωνον* aspicit: nam tertiam signiferi partem visus ille metitur: *quae duae visiones,* adds Censorinus, *tetragoni et trigoni perquam efficaces incrementum partus multum adminiculant.* The *conspectus* from *G,* when the sixth month begins, *omni caret efficientia:* eius enim linea nullius polygoni efficit latus. But

[1] Cf. Aristides Quint. p. 152 foll. where all this is worked out in detail, and Stobaeus I § 470 ff. It appears from these writers that each sign was further divided into 3 equal segments, the whole circumference being thus split up into 36 portions of equal length, which were called *δεκανοί* or *ὡροσκόποι* or perhaps *ὡρονόμοι* (for *ὁμονόμοι* in Aristides is probably corrupt), and made use of in casting horoscopes. Sext. Emp. *Adv. Astrolog.* p. 728 ff. (*ed. Bekker* 1842) gives abundant information on these points: cf. August. *de Civ. Dei* v cc. 1—7. See also Sir G. C. Lewis's *Ancient Astronomy* p. 306 ff. and Proclus in Schoell p. 32 referred to above.

from the seventh sign, quod est contrarium, plenissimus potentissimusque conspectus quosdam iam maturos infantes educit, qui septemmestres appellantur, quia septimo mense nascuntur. Seventh month children are accordingly said *nasci κατὰ διάμετρον*. The Pythagoreans, as we learn from the same authority[1], thought the child was born precisely at *H*, i.e. after 210 days: Plato held that it remained in the womb for 6 days longer, and as $216 = 6 \times 36$, it is reasonable to suppose that the number of the δεκανοί (36) affected his calculations[2].

We can now see the reason why Plato called cubings "multiplications of root by square." It would seem that he, or those whom he is here following, held that the potency which the child receives at the moment when it enters on the third, fourth, and fifth months respectively results in each case by the end of the month in an increase which is equal to the original potency made solid. The sun, as the giver of *all* increase[3], may well give increase to the embryo, and greater will be the increase, the more fully as the months roll on he flames upon the μοῖρα of the child's conception. It is the business of Nature to receive his potencies, which may be measured by 3, 4, and 5 in the three months that make the child, and (βάθος γὰρ ἡ σώματος φύσις), making them solid by adding to them two dimensions, create the body of a living child[4].

I have still to explain why the words ὁμοιούντων τε καὶ ἀνομοιούντων καὶ αὐξόντων καὶ φθινόντων are said of months. The rolling months 'make like and unlike,' because days and nights, nay, spring and summer and winter[5] are their offspring,

[1] Ch. XI.

[2] See note on p. 53.

[3] *Rep.* VI 509 B τὸν ἥλιον τοῖς ὁρωμένοις οὐ μόνον, οἶμαι, τὴν τοῦ ὁρᾶσθαι δύναμιν παρέχειν φήσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν καὶ αὔξην καὶ τροφήν.

[4] Proclus (see Schoell p. 28) appears to give to the words αὐξήσεις δυνάμεναί τε καὶ δυναστευόμεναι a further astrological meaning, interpreting δυνάμεναι of the stars that prevail, and δυναστευόμεναι of the stars which are prevailed against ἐν ταῖς σπορίμαις ὥραις. There seems however to be no trace of the astrological meaning of δύνασθαι and δυναστεύεσθαι as early as Plato.

[5] Aristotle even went so far as to say that the moon—μήνη the maker of months—produces a winter and summer in the months as the sun does in the year: see *De Gen. An.* IV 2. 767a 5 ὁ μὲν γὰρ ἥλιος ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ ποιεῖ χειμῶνα καὶ θέρος, ἡ δὲ σελήνη ἐν τῷ μηνί. Compare Schoell's *Procli partes ined.* p. 29, 1, and Sir G. C. Lewis's *Ancient Astronomy*

ever like themselves and unlike one another. They wax and they wane with the phases of the moon that bore them[1], even as their own children, night and day:

> *εἷς ὁ πατήρ, παῖδες δύο καὶ δέκα· τῶν δὲ ἑκάστῳ*
> *κοῦραι ἑξήκοντα διάνδιχα εἶδος ἔχουσαι·*
> *αἳ μὲν λευκαὶ ἔασιν ἰδεῖν, αἳ δ' αὖτε μέλαιναι,*
> *ἀθάναται δέ τ' ἐοῦσαι ἀποφθινύθουσιν ἅπασαι*[2].

I have now to deal with the words *πάντα προσήγορα καὶ ῥητὰ πρὸς ἄλληλα ἀπέφηναν.* It is curious that these words find an echo in a fragment attributed to Philolaus[3] on the virtue of the number 10. The resemblance may be interpreted as an indication either of the spurious or of the genuine character of the fragments of Philolaus, but I am inclined to think that it is slightly in favour of the genuineness of this particular fragment, for it is not unlikely that in a passage so full as this is of Pythagorean influence there should be some verbal indications of the source whence Plato drew something of his inspiration. However this may be, we are told by Censorinus[4] that the Pythagoreans thought the development of the embryo proceeded according to the proportions of the harmony or octave: eos vero numeros, qui in uno quoque partu aliquid adferunt mutationis, dum aut semen in sanguinem aut sanguis in carnem aut caro in hominis figuram convertitur, inter se conlatos rationem habere eam quam voces habent quae in musica *σύμφωνοι* vocantur. How they worked the idea will appear from these words[5]: quorum prior ac minor (sc. partus, i.e. the seven months' child, to which they assigned a life of 210 days within the womb) senario maxime continetur numero. Nam quod ex

p. 310. Proclus explains ὁμοιοῦντά τε καὶ ἀνομοιοῦντα as astrological terms equivalent to σύμφωνα and ἀσύμφωνα: here again he seems to be ante-dating the superstitions of his own age.

[1] Hesiod (*Works and Days* 771) calls the first half of the month ἀεξόμενος, and (*ibid.* 796) the second φθίνων.

[2] Cleobulus ap. Stob. I 240. I shall have occasion to refer to this epigram again.

[3] Mullach II p. 4 νῦν δὲ οὗτος (sc. ἀριθμός) ποττὰν ψυχὰν ἁρμόζων αἰσθήσει πάντα γνωστὰ καὶ ποτάγορα ἀλλήλοις κατὰ γνώμονος φύσιν ἀπεργάζεται. It was Tannery who first drew my attention to this remarkable parallel.

[4] Ch. IX *ad fin.* Cf. also Arist. Quint. p. 142, and Plut. περὶ τῆς ἐν Τιμαίῳ ψυχογονίας XII 1018 B.

[5] Ch. XI.

semine conceptum est, sex, ut ait (sc. Pythagoras), primis diebus umor est lacteus, deinde proximis octo sanguineus: qui octo cum ad primos sex accesserunt, faciunt primam symphoniam διὰ τεσσάρων. (That is, the fourth, which is 8 : 6 or 4 : 3.) Tertio gradu novem dies accedunt iam carnem facientes: hi cum sex illis primis collati sescuplam faciunt rationem et secundam symphoniam διὰ πέντε. (That is, the fifth, which is 9 : 6 or 3 : 2.) Tum deinceps sequentibus duodecim diebus fit corpus iam formatum: horum quoque ad eosdem sex collatio tertiam διὰ πασῶν reddit symphoniam duplici rationi subiectam. (That is, the octave, which is 12 : 6 or 2 : 1.) Now $6+8+9+12=35$, and as we saw on page 35 that 35 is a ἁρμονία, 210 which is 6×35 contains 6 ἁρμονίαι or octaves. It is impossible not to admire the ingenuity of this, whether it rests on any foundation of fact or not, but the question of interest for us is, How did Plato picture to himself the 'harmony' in the development of the child? So far as I have observed, he has not expressly told us in any of his writings, but it is worthy of remark that the making of Soul in the *Timaeus* likewise proceeds according to the proportions of the octave[1], and that the Universe is constituted, as Plato thought, in the same way[2]. I have little doubt that if he speculated on the subject at all, he followed closely the views of the Pythagoreans, framing the Microcosm, as his manner is, on the lines of the Macrocosm, for although he made[3] the period of gestation 216 (i.e. 6×36) rather than, with the Pythagoreans 210 (i.e. 6×35), yet 216 is only $210 + 6$, and 6 is itself a significant number[4], being the union of the first male and female numbers[5].

[1] *Tim.* 35 B. In the *Timaeus* 44 D ff. the creation of man's body by the created gods is described. It is reasonable to suppose that the embryo was thought by Plato to develop on the same lines as those on which the gods first made the human body, and a minute study of the *Timaeus* from this point of view might possibly yield some interesting results. In *Tim.* 91 D Plato sums up the development of the embryo in the words μέχρι περ ἂν—ὡς εἰς ἄρουραν τὴν μήτραν ἀόρατα ὑπὸ σμικρότητος καὶ ἀδιάπλαστα ζῷα κατασπείραντες καὶ πάλιν διακρίναντες μεγάλα ἐντὸς ἐκθρέψωνται καὶ μετὰ τοῦτο εἰς φῶς ἀγαγόντες ζῴων ἀποτελέσωσι γένεσιν.

[2] *Rep.* x 617.

[3] See above, p. 54.

[4] p. 50 above. We shall see that Plato recognises the period of 210 days and also the longer period of 270 in the sequel.

[5] In Aristides pp. 142 foll. many

Let us now sum up our explanation of the *περίοδος* of the *ἀνθρώπειον γεννητόν*. It is the shortest time within which a child can be perfectly fashioned within the womb, viz. 216 days, and it is during the third, fourth and fifth months after conception that the harmonies of a living organism are fulfilled.

Section 6. *The Diapason: or the words from ὧν ἐπίτριτος πυθμήν to ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος explained.*

We now approach the diapason—the cycle of the Universe.

I will shew that the words which we are about to discuss give us both the *περίοδος* of the *θεῖον γεννητόν* and the Great Year—the duration of which is one and the same. I will farther establish yet more surely what we have already seen to be probable, that the period of the world's making was conceived by Plato as of the same duration as that of its unmaking; in other words, the Greatest *ἐνιαυτός*, which, as we shall see is 72000 years, falls into two periods, each of 36000 years, in one of which the world is made, as in the other it is unmade. With Plato, as with Heraclitus, the Universe is eternal, not because it always is as we see it now, but because for evermore it is born and dies, each successive body housing its immortality in time: *κόσμον τόνδε τὸν αὐτὸν ἁπάντων οὔτε τις θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησε, ἀλλ' ἦν αἰεὶ καὶ ἔστι καὶ ἔσται πῦρ ἀείζωον, ἁπτόμενον μέτρα καὶ ἀποσβεννύμενον μέτρα*[1].

interesting remarks are made on the correspondence of the numbers 210 and 216 and their parts with the phenomena of gestation. Thus in 35 days (the sum of 6, 8, 9 and 12), the child, he says, is formed: and $35\times6=210$, which is the περίοδος τῶν ἑπταμήνων ἡμερησία: the sum of 1, 2, 3, 4 (in which are involved the ἴσος, διπλασίων, ἡμιόλιος, and ἐπίτριτος ratios) $=10$, added to 35, yields 45, καθ' ὃν φασι μορφοῦσθαι τὰ ἐννεάμηνα: and $45\times6=270$, which is the number of a nine months' child. It is also important for our purpose when in speaking of the Pythagorean triangle he notices (p. 151) that the sum of the sides 3 and $4=7$ (the περίοδος, in months, of the ἑπτάμηνος), of 4 and $5=9$, of 3, 4, and $5=12$ (the number of signs in the zodiac), and that (as we have already noted) the sum of the cubes of the sides $=216$, and $216+(3\times4\times5)=276$ which is about the period of the nine months' child. The Pythagoreans were certainly single-minded and whole-hearted in their devotion to the octave and their favourite triangle. See also Plutarch περὶ τῆς ἐν Τιμαίῳ ψυχογονίας XII.

[1] Heracl. *Frag.* 20 (*ed. Bywater*).

It will be convenient to begin by justifying more fully than has hitherto been done the statement that *The period during which the World is in the womb is equal in duration to the period during which the World endures*[1].

We are here concerned primarily with the myth of the *Politicus* (268 E—274 E), the *Timaeus* 29 E to the end (especially 41 A—44 D), and to a less extent with the speech of Aristophanes in the *Symposium* (189 C—193 E).

The myth in the *Politicus* is so important for the right understanding of the περίοδος of the world's creation, that some account of it is absolutely necessary here. I will analyse it as succinctly as I can, quoting the words of the original where they are important for my immediate purpose, which is to prove that, in the *Politicus, the period during which God accompanies* (συμποδηγεῖ καὶ συγκυκλεῖ) *the Universe upon its way is in fact the period during which the Universe is being fashioned in the womb of the Creating Soul*[2].

At one time, says Plato[3], God himself accompanies and helps to wheel the revolving world, at another, when the times are fulfilled, he lets it go, and the Universe begins to roll back again spontaneously, ζῷον ὂν καὶ φρόνησιν εἰληχὸς ἐκ τοῦ συναρμόσαντος κατ' ἀρχάς. The reason for the reversal of the world's motion is that the Universe, since it partakes in body, is not exempt from change, but being more nearly so than is aught else corporeal, τὴν ἀνακύκλησιν εἴληχεν,

[1] I have no wish to mingle in the wordy war which has raged from the time of Aristotle on the question whether Plato really held the world to be γεννητὸς κατὰ χρόνον, and not merely κατ' ἐπίνοιαν (see Zeller[3] II p. 666 ff.). It does not affect my argument or results in the slightest degree, because those who interpret Plato in this matter allegorically may similarly interpret me: they have sometimes to be so interpreted themselves. Our first business is to interpret aright what Plato *said*: when we have done this (as we have not done yet), it will be time to inquire whether he meant what he said to be literally understood or not. See also page 68, note 2.

[2] In the Orphic verses this identical metaphor is used: see Proclus *in Tim.* 94 B: πάντα γὰρ ἐν Ζηνὸς μεγάλου τάδε δώματι κεῖται καὶ Ζηνὸς δ' ἐνὶ γαστέρι σύν ῥα πεφύκει, and again 95 E τοὔνεκα σὺν τῷ παντὶ Διὸς πάλιν ἐντὸς ἐτύχθη Αἰθέρος εὐρείης ἠδ' οὐρανοῦ ἀγλαὸν ὕψος κτλ. This whole section in Proclus is most instructive, as well as sections 99—100, whether Plato followed the Orphic doctrines, or they him.

[3] *Polit.* 269 C ff.

ὅτι σμικροτάτην τῆς αὐτοῦ κινήσεως παράλλαξιν. Thus Plato declares that the Universe *τοτὲ μὲν ὑπ' ἄλλης συμποδηγεῖσθαι θείας αἰτίας, τὸ ζῆν πάλιν ἐπικτώμενον καὶ λαμβάνοντα ἀθανασίαν ἐπισκευαστὴν παρὰ τοῦ δημιουργοῦ, τοτὲ δ' ὅταν ἀνεθῇ, δι' ἑαυτοῦ αὐτὸν ἰέναι*[1]. At present the universe is *rolling back* (*ἀνακύκλησις*): in the reign of Cronus it *rolled forward*[2]. The end of the backward is the beginning of the forward movement, and when the forward ends, the backward begins, and the limits of both are marked by destruction among animals and men.

When the backward movement ends, and the forward begins, a few men are left surviving, and these suffer change in sympathy with the whole. The old grow middle-aged and young again till at last they dwindle to a point and disappear: fresh generations are born, not from one another, but from the earth: for those that lie dead within the earth come to life again and in their turn are born old, grow young, and vanish, *ὅσους μὴ θεὸς αὐτῶν εἰς ἄλλην μοῖραν ἐκόμισεν.* In those days, when God ruled the rolling world, and divine shepherds kept their flocks, no creature preyed on any other, nor was there any war nor strife. God was himself the shepherd of the earth-born: they had no *πολιτεῖαι* nor *κτήσεις γυναικῶν καὶ παίδων*, being born by resurrection from the ground. The earth, their mother, fed them with abundant fruits, and they toiled not, neither did they spin. Whether they were happier than we depends entirely on whether they used their manifold advantages as means to help them to attain unto wisdom: tradition says they did not.

When the forward movement ended, and *μεταβολὴν ἔδει γίγνεσθαι καὶ δὴ καὶ τὸ γηΐνον ἤδη πᾶν ἀνήλωτο γένος, πάσας ἑκάστης τῆς ψυχῆς τὰς γενέσεις ἀποδεδωκυίας, ὅσα ἦν ἑκάστῃ προσταχθέν, τοσαῦτα εἰς γῆν σπέρματα πεσούσης*, then the pilot of the Universe *οἷον πηδαλίων οἴακος ἀφέμενος εἰς τὴν αὐτοῦ περιωπὴν ἀπέστη.* Thereupon began the backward movement. At first there was *σεισμός* within the world, attended by destruction among all kinds of living things. The few who survive, ceasing to become young, grow

[1] 270 A. [2] 271 D, 269 A.

old, while those just born with hoary hair die and return to the earth from whence they have just come. Fresh generations are no longer born from the earth, but even as the world is now left to itself, so also are all its parts, and each race breeds offspring from its kind[1]. After the shock of turning, *προελθόντος ἱκανοῦ χρόνου, θορύβων τε καὶ ταραχῆς ἤδη παυόμενος καὶ τῶν σεισμῶν, γαλήνης ἐπιλαβόμενος εἴς τε τὸν εἰωθότα δρόμον τὸν ἑαυτοῦ κατακοσμούμενος ᾔει, ἐπιμέλειαν καὶ κράτος ἔχων αὐτὸς τῶν ἐν αὐτῷ τε καὶ ἑαυτοῦ, τὴν τοῦ δημιουργοῦ καὶ πατρὸς ἀπομνημονεύων διδαχὴν εἰς δύναμιν*[2]. Gradually the Universe became less and less accurate in its movements: *τούτων δὲ αὐτῷ τὸ σωματοειδὲς τῆς συγκράσεως αἴτιον, τὸ τῆς πάλαι ποτὲ φύσεως ξύντροφον, ὅτι πολλῆς ἦν μετέχον ἀταξίας πρὶν εἰς τὸν νῦν κόσμον ἀφικέσθαι*[3]: it is *ἡ ἔμπροσθεν ἕξις* to which is due *ὅσα χαλεπὰ καὶ ἄδικα ἐν οὐρανῷ γίγνεται*. As time rolls on, the Chaos of the past makes itself felt more and more till the world is at last in danger of perishing for ever with all that it contains. Thereupon God, careful lest his Universe should vanish *εἰς τὸν τῆς ἀνομοιότητος ἄπειρον ὄντα τόπον*, takes the helm again, and reversing the motion of the world, *ἀθάνατον αὐτὸν καὶ ἀγήρων ἀπεργάζεται*[4].

It would be an interesting inquiry to investigate the sources from which Plato drew the materials for this myth. That it embodies many echoes of the early cosmogonies, there can be no doubt. The essence of the whole story is contained in two lines of Hesiod, who, in speaking of the end of the fifth or iron age in which we live, observes

> *Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,*
> *εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν*[5].

Plato would have interpreted this to mean: the present age will end when the age of *γηγενεῖς* begins. Now as many

[1] 273 E ff.
[2] 273 A—B.
[3] 273 B.
[4] 273 E.
[5] *Works and Days* 178—179: cf. *Polit.* 273 E, where *πολιὰ φύντα* of course means "born with grey hair." See also Heraclitus *Frag.* 78 (*ed. Bywater*): the germ of the myth is to be found there also.

of Plato's predecessors and notably Empedocles[1] held that the world was in the process of being formed when she put forth the earth-born creatures, it is probable that the 'children of earth' in the *Politicus* are likewise intended as a feature of the making of the world.

That it is the creation of the world which Plato means by the 'forward movement' in this myth can be proved I think, not only by a study of the language taken by itself, but also by comparing the whole myth with the *Timaeus*, and illustrating it by the *Symposium*. Let us first look at the passage by itself. The language of 270 A[2] seems to me conclusive. While the world is being guided by God, it is *τὸ ζῆν πάλιν ἐπικτώμενον καὶ λαμβάνοντα ἀθανασίαν ἐπισκευαστήν*. The present participle can only mean that the world is acquiring life again, that is, is being recreated, refashioned in the womb of the Divine, while God accompanies it. Once let go[3], the world is described as *ζῷον ὂν καὶ φρόνησιν εἰληχὸς ἐκ τοῦ συναρμόσαντος αὐτὸ κατ' ἀρχάς* (269 D): and to what can *συναρμόσαντος* refer if not to the *ἁρμονία* of creation? Nor is it possible to read the description of the life of the *γηγενεῖς* without being driven to think of the golden age of Hesiod[4], when our world was being made and the children of the Earth like Gods

ἔζωον ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀϊζυος· οὐδέ τι δειλόν
γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὅμοιοι[5]
τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων
θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλὰ δὲ πάντα
τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον.

[1] Mullach I p. 9 vv. 306—309, 313—316.

[2] See above, p. 59.

[3] I do not think it is by accident that Plato selects the word ἀνεθῇ in 270 A, for ἀνιέναι means sometimes "to put forth offspring" (e.g. *Rep.* III 414 E), but of course no stress can be laid on this.

[4] *Works and Days* 109 ff.

[5] See *Symp.* 189 E. I strongly suspect that Hesiod also conceived of the golden race as round, and never growing old, but young (οὐδέ τι δειλὸν γῆρας ἐπῆν), and dying like a sleeping child (θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι). A thorough study of the influence of Hesiod and Hesiodic notions on Plato would amply repay the trouble.

Further: the words of 273 B foll. harmonise well with my theory. The world when it is let go fares ill, because of the slumbering elements of chaos, in which it partook before it came into its *present* κόσμος—viz. when it was in the making and God accompanied its movement. In like manner, the creation of the body of the world in the *Timaeus* is nothing but the reducing of chaos into order: see for example 30 A πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν (sc. ὁ θεὸς) οὐχ ἡσυχίαν ἄγον ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμεινον. The presence of the Deity coerced the chaos while he made the world, but when the universe has issued from the womb, the trouble reappears.

We have now to compare the myth of the *Politicus* with the making of the world in the *Timaeus*, and the speech of Aristophanes in the *Symposium*.

No one can read the *Politicus* and *Symposium* side by side without being struck by the likeness between these two splendid efforts of the cosmological imagination. The spherical creatures of the Comic Muse are none other than the γηγενεῖς of Philosophy, who ἐγέννων καὶ ἔτικτον οὐκ εἰς ἀλλήλους ἀλλ' εἰς γῆν ὥσπερ οἱ τέττιγες[1]. The slicing of the sphere asunder and the consequent creation of creatures like ourselves is the comedian's description of the moment of ἀνακύκλησις, while the yearning of the two halves to reunite and make ἓν ἐκ δυοῖν symbolises the longing of the iron age for the ancient realm of gold.

More might be made of this, but the *Timaeus* offers us an even more fruitful field of discovery. In the earlier part of that dialogue we have abundant references to the convulsions which attend the changes in the world's movements[2]. It is true that the *Timaeus* is less precise on this point, as for example when the change is called simply παράλλαξις[3], and not, as in the *Politicus*, further defined as ἀνακύκλησις, but this is because Plato's purpose in the earlier part of the *Timaeus* is to describe, not the moment of the world's rebound, but the course of its forward movement—in other words, its generation. The myth of the

[1] *Symp.* 191 B. Cf. *Polit.* 271 A.

[2] E.g. *Tim.* 21 D, 22 C—D, 23 E.

[3] 22 C. Cf. *Polit.* 269 E.

Politicus is in fact the circle of which the *Timaeus* is one half. While the one sketches in majestic outline the whole progress of the Universe from the moment of its inception to its decline, the other describes in detail how the Macrocosm and Microcosm were constructed. In the half-circle which is common to both we shall find that they agree.

It will be remembered that in the *Timaeus*, after God had created the world, and before mortal bodies were fashioned, he "abode in his own nature": *καὶ ὁ μὲν δὴ ἅπαντα ταῦτα διατάξας ἔμενεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει*[1]. What is this but the retiring to his watch-tower? *τότε δὴ τοῦ παντὸς ὁ μὲν κυβερνήτης, οἷον πηδαλίων οἴακος ἀφέμενος, εἰς τὴν αὐτοῦ περιωπὴν ἀπέστη*[2]. The moment for the creation of man has come, and the created gods fulfil their part[3]. This it was no part of Plato's purpose to describe in the *Politicus*, because the *Timaeus* fills the gap. But the younger gods do not create the soul, but only the human body: whence then do they get the soul? God had created it already, and sown it in the earth, and the other instruments of time: *ἔσπειρε τοὺς μὲν εἰς γῆν, τοὺς δ' εἰς σελήνην, τοὺς δ' εἰς τἄλλα ὄργανα χρόνου*[4]. Did the seed lie dormant after it was sown[5]? Here the *Politicus* fills the gap[6]: *ἐπειδὴ γὰρ πάντων τούτων χρόνος ἐτελεώθη καὶ μεταβολὴν ἔδει γίγνεσθαι καὶ δὴ καὶ τὸ γήϊνον ἤδη πᾶν ἀνήλωτο γένος, πάσας ἑκάστης τῆς ψυχῆς τὰς γενέσεις ἀποδεδωκυίας, ὅσα ἦν ἑκάστῃ προσταχθὲν τοσαῦτα εἰς γῆν σπέρματα*[7] *πεσούσης*, then God left the helm. God had told[8] the souls that they must be sown into their allotted instruments of time *before* they were born as men, and He soweth not in vain. Full many a time the seed bore fruit in the children of the earth, and sun, and moon, as their hoary locks grew black and manhood faded into infancy and fell asleep[9].

[1] 42 E.

[2] *Polit.* 272 E.

[3] 42 E foll.

[4] *Tim.* 42 D.

[5] Plato *παυλίζει*, or Paul *πλατωνίζει* in 1 Cor. 15. 35 ff.: compare Eusebius *Pr. Ev.* XI 28. 17 ff., and August. *Civ. Dei* VIII 9 ff.

[6] *Polit.* 272 D—E.

[7] i.e. sowings.

[8] *Tim.* 41 E.

[9] *θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι* as Hesiod says. See also *Symp.* 190 A *ἦν δὲ διὰ ταῦτα τρία τὰ γένη καὶ τοιαῦτα, ὅτι τὸ μὲν ἄρρεν ἦν τοῦ ἡλίου τὴν ἀρχὴν ἔκγονον, τὸ δὲ θῆλυ τῆς γῆς, τὸ δὲ ἀμφο-*

Fully to discuss all the passages in the *Timaeus* which explain or are explained by the myth of the *Politicus* would lead us too far, but it is necessary to mention a few more points. The well-known *crux* in 36 C—D resolves itself at once, if we take the *Politicus* as I take it. In creating the world God makes the circle of the same to revolve from left to right, that is from west to east, whereas now it revolves from east to west. The simple explanation is that the world was created before the ἀνακύκλησις, which reversed the revolutions of the same like every other revolution human and divine. If I am right in this, it is a signal instance of the necessity for expounding one dialogue of Plato by another[1].

τέρων μετέχον τῆς σελήνης ὅτι καὶ ἡ σελήνη ἀμφοτέρων μετέχει· περιφερῆ δὲ δὴ ἦν καὶ αὐτὰ καὶ ἡ πορεία αὐτῶν διὰ τὸ τοῖς γονεῦσιν ὁμοῖα εἶναι. There is perhaps the merest hint of this περιφερῆς πορεία in *Tim.* 44 D—E ἵν' οὖν μὴ κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς ὕψη τε καὶ βάθη παντοδαπὰ ἐχούσης ἀποροῖ κτλ.

[1] In the *De Caelo* II 2, Aristotle argues that the Universe being ἔμψυχος must not only have a right and left of its own, as the Pythagoreans believed, but also an up and down, a front and a back (ἄνω καὶ κάτω, ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν): we may conceive, he says, of the right and left of a sphere, by regarding the sphere as put round something which has a right and left of its own (as for example a human being). Further, Aristotle holds that the right is the side from which movement begins: δεξιὸν γὰρ ἑκάστου λέγομεν, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κατὰ τόπον κινήσεως: see also *de Incess. Anim.* ch. 4), and also that the right of the Universe is the east. In order then to explain why the Universe revolves from its own right round again to its own right, he is compelled to assert that the South pole is τὸ ἄνω, and the North pole τὸ κάτω, that in fact (as we should express it) the Universe stands on its head. If Plato had held that the Universe has a right and left of its own, then this passage of the *Timaeus* might possibly refer to the present movement of the Universe (conceived as standing on its feet) from its own left round again to its own left, but it is certain that he did not (see *Tim.* 62 C ff.), but meant by "motion to the right" simply motion to the right of the spectator. And if in the face of his own definition (*Laws* VI 760 D) of right as "towards the *east*," Plato could use the words ἐπὶ δεξιά here in the sense of "towards the *west*," he is nothing but a framer of riddles, and poor at that. Neither Martin (Vol. II p. 42), nor Böckh (*Über das kosmische System des Platon*, p. 29) offer any explanation worth considering: but Böckh at least recognises the difficulty. The words mean "toward the east," and refer to the motion of the Universe before God left the helm: compare the story about the change in the direction of the sun in the time of Atreus, at the beginning of the myth in the *Politicus* (269 A): τὸ περὶ τῆς μεταβολῆς δύσεώς τε καὶ ἀνατολῆς ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων, ὡς ἄρα ὅθεν μὲν ἀνατέλλει νῦν, εἰς τοῦτον τότε τὸν τόπον ἐδύετο, ἀνέ-

Again: in the *Politicus* we hear of the convulsions which accompany the commencement of the backward movement of the heavens, when our present cycle came into existence. Now the circle of the same exists not only in the world-soul, but also in the soul which God had already made for human creatures[1]: reverse the motion in the one, and it is reversed in the other. The moment of the reversal in the soul which is to belong to man, is precisely the moment when that soul is enclosed in a human body: and the convulsions which happen at this moment are in the *Timaeus* described in language which recalls the words of the *Politicus*.

The shock of the rebounding Universe is thus described[2]: *ὁ δὲ μεταστρεφόμενος καὶ ξυμβάλλων, ἀρχῆς τε καὶ τελευτῆς ἐναντίαν ὁρμὴν ὁρμηθείς, σεισμὸν πολὺν ἐν ἑαυτῷ ποιῶν, ἄλλην αὖ φθορὰν ζῴων παντοίων ἀπειργάσατο.* Of the souls we read[3]: *εἰς ποταμὸν ἐνδεθεῖσαι πολὺν οὔτ' ἐκράτουν οὔτ' ἐκρατοῦντο, βίᾳ δ' ἐφέροντο καὶ ἔφερον*: sensations *ἐν τῷ παρόντι πλείστην καὶ μεγίστην παρεχόμεναι κίνησιν, μετὰ τοῦ ῥέοντος ἐνδελεχῶς ὀχετοῦ κινοῦσαι καὶ σφόδρα σείουσαι τὰς τῆς ψυχῆς περιόδους, τὴν μὲν ταὐτοῦ παντάπασιν ἐπέδησαν ἐναντία αὐτῇ ῥέουσαι καὶ ἐπέσχον ἄρχουσαν καὶ ἰοῦσαν, τὴν δ' αὖ θατέρου διέσεισαν*—(*the revolution of the same must needs be checked before it will turn back*). While the commotion lasts, *ταὐτόν τῳ καὶ θάτερόν του τἀναντία τῶν ἀληθῶν προσαγορεύουσαι ψευδεῖς καὶ ἀνόητοι γεγόνασιν* (sc. *αἱ περιφοραί*)[4], and the revolutions think themselves victorious

τελλε δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου, τότε δὲ δὴ μαρτυρήσας ἄρα ὁ θεὸς Ἀτρεῖ μετέβαλεν αὐτὸ ἐπὶ τὸ νῦν σχῆμα. In the *Electra* 726 ff. (quoted by Campbell) Euripides alludes to the same story in a way which shews that it was interpreted by some as the mythical expression of an actual permanent change in the movement of the heavens: see also *Orestes* 1101 ff. *ὅθεν ἔρις τό τε πτερωτὸν ἁλίου μετέβαλεν ἅρμα—ἑπταπόρου τε δρόμημα Πελειάδος εἰς ὁδὸν ἄλλαν Ζεὺς μεταβάλλει*, and compare Hdt. II 142, and Sir G. C. Lewis's *Ancient Astronomy*, pp. 69, 133. The airy way in which the myth of the *Politicus* is so frequently said to be "not serious" (see Zeller³ II 1, pp. 668 and 685), before even an attempt has been made to interpret it, is unworthy of modern scholarship: the ancients were more wise, and some of them (to judge from Proclus *in Tim.* 88 D ff.) appear to have taken the right view.

[1] *Tim.* 41 D ff.: cf. 34 C ff.

[2] *Polit.* 273 A.

[3] *Tim.* 43 A ff.

[4] 44 A.

when they are beaten (*κρατούμεναι κρατεῖν δοκοῦσι*). This is why a soul *ἄνους γίγνεται τὸ πρῶτον*, when it is imprisoned in a mortal body.

Now observe what happens when the waves abate. The Universe, says Plato[1], *προελθόντος ἱκανοῦ χρόνου, θορύβων τε καὶ ταραχῆς ἤδη παυόμενος καὶ τῶν σεισμῶν, γαλήνης ἐπιλαβόμενος εἴς τε τὸν εἰωθότα δρόμον τὸν ἑαυτοῦ κατακοσμούμενος ᾔει*, i.e. the Universe begins to go *back* the way it came. Of the soul in man it is said: *ὅταν δὲ τὸ τῆς αὔξης καὶ τροφῆς ἔλαττον ἐπίῃ ῥεῦμα, πάλιν δὲ αἱ περίοδοι λαμβανόμεναι γαλήνης τὴν ἑαυτῶν ὁδὸν ἴωσι καὶ καθιστῶνται μᾶλλον ἐπιόντος τοῦ χρόνου, τότε ἤδη πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἰόντων σχῆμα ἑκάστων τῶν κύκλων αἱ περιφοραὶ κατευθυνόμεναι, τό τε θάτερον καὶ τὸ ταὐτὸν προσαγορεύουσαι κατ' ὀρθόν, ἔμφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς γιγνόμενον ἀποτελοῦσιν*[2]: when the 'periods' becoming calm begin to *go back the way they came*, then the revolutions of the respective circles being forced into the *form* (not the reality) of that which goes its natural way, straightly name the Other and the Same and put their possessor on the road to reason[3].

[1] *Polit.* 273 A.

[2] *Tim.* 44 B.

[3] The parallel with the *Politicus* seems to me to make it probable that *πάλιν* means 'backwards.' Ast is perfectly right in saying that *πάλιν* in Plato is "*retro* (cum vv. eundi et ducendi est *redire*, *reducere*)"; and for an "again," in which there is nothing of "backward," Plato generally uses *αὖθις*. But some may think that *πάλιν* goes with *λαμβανόμεναι*, as I think Archer-Hind must have taken it, though he does not translate the word: "and the revolutions calming down go their way and become settled as time goes on." I do not think this is right: but *esto*. If it is *while they are getting* calm a second time that the periods go their way, when did they get calm a first time? There is no possible answer which does not bring in the theory of the *Politicus*; for the emphatic position of *πάλιν* seems to exclude the possibility of connecting it only with *γαλήνης* in the sense of "becoming calm again" sc. just as they were calm before the shock. But even if *πάλιν* did mean "again" and not "backwards," my argument would not be affected: for the words of the *Timaeus* clearly denote the same motion as the words in the *Politicus*, that is, the backward movement. The emphasis on *σχῆμα*, the carefully selected expression *τό τε θάτερον καὶ τὸ ταὐτὸν προσαγορεύουσαι κατ' ὀρθόν*, which by no means implies that the soul's circles *themselves* revolve according to nature, only confirm my view. I know that Archer-Hind's translation "the orbits are reduced to the form that belongs to the several circles in their natural motion" differs *toto caelo*

The subsequent history of the Universe is parallel to that of man, but there is a difference. The Universe goes from good to bad, and from bad to worse: so therefore does the *race* of man. This is the *αἴτιον* of the degeneration of the ideal state—*φησὶ γὰρ αἴτιον εἶναι τὸ μὴ μένειν μηθὲν ἀλλ' ἔν τινι περιόδῳ μεταβάλλειν*[1]. Be our archons never so perfect, the ageing world will make their state decay. But, as for the individual, it rests with him, or rather with his educators, what his fate shall be: *ἂν μὲν οὖν δὴ καὶ ξυνεπιλαμβάνηταί τις ὀρθὴ τροφὴ παιδεύσεως, ὁλόκληρος ὑγιής τε παντελῶς, τὴν μεγίστην ἀποφυγὼν νόσον, γίγνεται, καταμελήσας δέ, χωλὴν τοῦ βίου διαπορευθεὶς ζωήν, ἀτελὴς καὶ ἀνόητος εἰς Ἅιδου πάλιν ἔρχεται*[2]. Vain though the aspiration be, while he is yet alive, let him aspire *τὰς περὶ τὴν γένεσιν ἐν τῇ κεφαλῇ διεφθαρμένας ἡμῶν περιόδους ἐξορθοῦντα διὰ τὸ καταμανθάνειν τὰς τοῦ παντὸς ἁρμονίας τε καὶ περιφορὰς τῷ κατανοουμένῳ τὸ κατανοοῦν ἐξομοιῶσαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν φύσιν*[3]: let him seek to bring the movements of the Same and Other to their original direction. So when the "strong deliv'ress" comes and he knows Death, "the sacred knowledge of Death," whom he has wooed so long, he "returns into his dwelling-place within his kindred star[4]," and in due time, "unless God has set his lines in other places[5]," learns what he had learnt before, that "to grow old in Heaven is to grow young."

Thus it is that the myth in the *Politicus* carries us to the very roots of Plato's philosophy. It is essential to understand it, if we would understand the full meaning of the Number. Aristotle himself connected the two, as I shall now proceed to shew.

In the passage to which I have already frequently referred[6], occur these words[7]: *καὶ διά γε τοῦ χρόνου, δι' ὃν λέγει πάντα*

from mine, but apart from the fact that this is inconsistent with the *Politicus*, it can only be got out of the Greek, I think, by doing violence to the language.

[1] Arist. *Pol.* v 12. 1316ᵃ 4.

[2] *Tim.* 44 B.

[3] *Tim.* 90 D.

[4] *Tim.* 42 B.

[5] *Polit.* 271 C.

[6] *Pol.* v 12. 1316ᵃ 1 ff.

[7] I take Bekker's text, changing only (with Susemihl) *τε* into *γε*: but I think that *τοῦ χρόνου* should be *τὸν χρόνον* or

μεταβάλλειν, καὶ τὰ μὴ ἅμα ἀρξάμενα γίνεσθαι ἅμα μεταβάλλει, οἷον εἰ τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο τῆς τροπῆς, ἅμα ἄρα μεταβάλλει. "And by means of the time, by reason of which he says that all things change, those things also which did not begin to be born at the same time are changed at the same time, for example if a thing has been born *the day before the turning,* it consequently changes at the same time (sc. as something born at a different time from it)." The words are a criticism of the *αἴτιον μεταβολῆς* assigned by Plato in the Nuptial Number, not of the *λύσις* or process of dissolution—Plato's account of which Aristotle in fact commends[1]. Now Plato's *αἴτιον μεταβολῆς* may be regarded as the number which is the measure of our present cycle: this therefore is what is meant by *ὁ χρόνος, δι' ὃν λέγει πάντα μεταβάλλειν.* Aristotle's objection then amounts to this. In that case a thing born one day before the end of the cycle changes at the same time as a thing born, say, on the day when the cycle began: but if you hold that the *περίοδος* of the whole is the *cause* of change, it should be fulfilled for each individual thing *before* it can cause that thing to be changed: so that if you call the *περίοδος* say 36000 years, a thing born in the year 1 will be changed in the year 36000, while another born in 2 will be changed in 36001 and so on. In brief, Aristotle argues that change cannot be explained by the theory that the world will be changed at the end of a certain cycle: for he himself believed in the non-generation of the Universe, and continually attacked Plato for saying that it was generated[2]. The *τροπή*

else (more probably) *δι' ὃν* be changed to *δι' οὗ* (with Spengel). This however does not affect my argument.

[1] *τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ λέγων ἴσως οὐ κακῶς (ἐνδέχεται γὰρ εἶναί τινας οὓς παιδευθῆναι καὶ γενέσθαι σπουδαίους ἄνδρας ἀδύνατον).*

[2] *De Caelo* I 10. The words of Aristotle in this passage, whether they were intended to refer to Plato or not, express in a single sentence Plato's statements on the generation of the world (280ᵃ 11ff.) *τὸ δ' ἐναλλὰξ συνιστάναι καὶ διαλύειν οὐδὲν ἀλλοιότερον ποιεῖν ἐστὶν ἢ τὸ κατασκευάζειν αὐτὸν ἀΐδιον μὲν ἀλλὰ μεταβάλλοντα τὴν μορφήν, ὥσπερ εἴτις ἐκ παιδὸς ἄνδρα γινόμενον καὶ ἐξ ἀνδρὸς παῖδα ὁτὲ μὲν φθείρεσθαι ὁτὲ δ' εἶναι οἴοιτο.* Compare *Politicus* 270 E, 273 E. Plato's view is put briefly and emphatically by himself in the *Timaeus* 31 B *εἷς ὅδε μονογενὴς οὐρανὸς γεγονὼς ἔστι τε καὶ ἔτ' ἔσται* i.e. this universe, one and only-begotten, has been born and shall be born hereafter. Compare page 58.

in Aristotle is the τροπή of *Politicus* 270 D ὅταν ἡ τῆς νῦν καθεστηκυίας ἐναντία γίγνηται τροπή.

We have now shewn that the period during which God accompanies the Universe in the *Politicus* is the period during which the Universe is being fashioned, and thereby justified our identification of this period with the περίοδος of the θεῖον γεννητόν. Let us now determine the duration of that περίοδος. That the forward movement of the Universe was conceived by Plato to last for the same period of time as the backward movement, is certain; for the march of the Universe being regarded as progression and retrogression along one and the same circle, the forward revolution has to traverse the same space as the reverse, and nothing is said of any difference in the speed of the two revolutions[1]. In other words, the creation of the Universe is completed in (so to speak) one revolution of a great circle: in the other it travels on to dissolution. We have thus confirmed the result which we reached on p. 48, where we inferred that the making of the World lasts as long as its unmaking, by interpreting the τέλειος ἀριθμός of the *Timaeus* as the same number with the τέλειος ἀριθμός of the *Republic*. Each is in a certain sense a Great Year: the sum of the two we may call the Greatest Year—the cycle which sees the Universe begun, completed, and ended. Each is one 'journey round' or περίοδος, and it is therefore with perfect justice that Plato uses this word to denote the time which it takes to fashion the Divine Creature.

The περίοδος of the θεῖον γεννητόν is thus identical with the Great Year. Let us now see how Plato defines its duration in days. Plato builds up the number of the Macrocosm from the number which expresses the gestation of the Microcosm, Man. Taking the sum of the 3 numbers, 3, 4, 5, the sides of the Pythagorean triangle, he multiplies them by the hypotenuse 5, and raises the product to the power denoted by 4, which is the number of the remaining side of the triangle. The περίοδος of the θεῖον γεννητόν is therefore produced by

[1] In 271 A we find περιφορά applied to the forward movement: and in 273 E περίοδος is said of the backward. The life of the Universe is thus pictured as the revolution of a *single* circle. The plural περίοδοι in 269 C and in 270 A does not refer to the cycles of the Great Year, but merely to the revolutions of the world on its own axis.

manipulating the numbers of this magical figure, just like the period of man's gestation, viz. $3^3 + 4^3 + 5^3$. $[(3 + 4 + 5) \times 5]^4$ yields 12,960,000, which is the revolution "measured by the circle of the same[1]" i.e. expressed in days. The life of a child in the womb was also defined in days.

The number 12,960,000 will assume two harmonies, one of which is 3600^2, the other 4800×2700. What are these two *ἁρμονίαι?* What but the *ἁρμονία* of the World's life, and the *ἁρμονία* of her creation? The latter is sung by the Sirens[2] as their spheres roll onward, its volume swelling till the day when man is born:

> "From harmony, from heavenly harmony
> This universal frame began:
> From harmony to harmony
> Through all the compass of the notes it ran,
> The diapason closing full in man."

The former is the harmony sung while the spheres roll back, waxing feebler and more feeble till God's organ[3] answers to His touch again[4].

The two harmonies will repay a closer study. Let us begin with the first. We know from the *Laws*[5] that Plato counted 360 'days' in the year: the Great Year which is 3600^2 or $(360 \times 10)^2 = 360^2 \times 10^2$ days, is therefore the square of the number of days in the ordinary year multiplied by the square of

[1] *Tim.* 39 D, cf. 39 B.

[2] Compare *Rep.* x 617 B *ἐπὶ δὲ τῶν κύκλων αὐτοῦ ἄνωθεν ἐφ' ἑκάστου βεβηκέναι Σειρῆνα συμπεριφερομένην, φωνὴν μίαν ἱεῖσαν, ἕνα τόνον· ἐκ πασῶν δὲ ὀκτὼ οὐσῶν μίαν ἁρμονίαν ξυμφωνεῖν.*

[3] "Dorylaus scripsit esse mundum organum Dei." Cens. XIII.

[4] Cf. *Polit.* 273 B. This is the full and only adequate meaning of *ἁρμονία* in this passage. It has been shewn that the Nuptial Number as a whole is to be interpreted from the myth in the *Politicus*, and it is only by the forward and backward revolutions that we can explain why the harmony is said to be twofold. The mathematical meaning has been explained on pp. 20, 21.

[5] VI 758 B. The number of Senators in the *Laws* is 360: these are to be divided into 12 sections of 30 each, and each section is to administer the state for one month. The number 60 with its multiples and divisors is the dominant number throughout the *Laws*. 360 'days' is of course only an ideal division of the year: see page 73. Plato recognises (with Philolaus) $364\frac{1}{2}$ days in *Rep.* IX 587 E, where he makes out that the king is 729 times happier than the tyrant, meaning that he is happier every day and every night of his life (cf. 588 A).

the Pythagorean perfect number 10. We are now able to express the period in years: it is $\frac{12960000}{360} = 36000$ *years.* Further, 3600^2 is $360^2 \times 100$. Now we know from the *Republic*[1] that Plato reckoned the duration of human life as 100 years, i.e. $100 \times 360 = 36000$ *days.* It follows that the θεῖον γεννητόν lives one year for every day in the life of the ἀνθρώπειον γεννητόν[2].

In the second harmony the number 100 predominates again. It is "of 100 squares of the rational diameter of 5, minus one each, and of 100 cubes of 3." Now $4800 \times 2700 = (480 \times 10) \times (270 \times 10) = (480 \times 270) \times 10^2$. 270 is the Pythagorean period of gestation for a nine months' child, and 480, which $= 210 + 270$, is the sum of the periods of gestation for children born after seven and after nine months[3]. The period of gestation for the Universe may therefore be denoted by a rectangle whose sides are respectively the longer period and the sum of the two periods in the race of man, after it has been multiplied by the square of the Pythagorean perfect number 10. As the Universe is a 'magnus homo,' and man a 'brevis mundus[4],' it

[1] x 615 B. Sir James Crichton-Browne in an address on old age (see the *Times* of Oct. 2, 1891), recently said that "he thought it a good working hypothesis that the natural life of man was 100, and that in so far as it fell short of that, it was 'curtailed of fair proportion.' He would especially exhort medical students to start with a resolution that they would not be content with a duration of life shorter than that either for themselves or for their patients."

[2] That it was the custom to follow up discussions *de die natali* by treating of the epochs and duration of human life, may be seen from Cens. XIV and Macrob. *Somn. Scip.* I 6. 65—75.

[3] That Plato has previously reckoned the gestation of a seven months' child at 216 (and therefore, by implication, that of a nine months' child at 276) need not, I think, create a difficulty. He is dealing here with round numbers, solely with a view to arrive at the period of the World's gestation: and Aristides Quintilianus, in the passage where he is alluding to the Platonic number, recognises that 210 days is the period for a seven months' child, explaining the number 216 (the sum of the sides of the triangle after they are cubed), as 210 + the number which denotes marriage, viz. 6. Cf. also *Theolog. Arithm.*, p. 40 (Ast), Cens. XI and Macrob. *Somn. Scip.* I 6. 15—16. Tannery (*Rev. Phil.* I p. 179 note) agrees with me in thinking that in 2700 there is a reference to the nine months' gestation.

[4] Macrob. *Somn. Scip.* II 12. 11. The same expression is used by Philo: see Zeller[3] III 2, p. 397.

is reasonable that the times which regulate the birth of children should also determine the creation of the Universe.

It will be seen that I take the first harmony to represent the backward revolution of the Universe, i.e. our present cycle, and the second as expressing the revolution forward, or, in other words, the *περίοδος* of the *θεῖον γεννητόν*—the making of the world.

Section 7. *The number* 36000.

We have thus seen that the Universe endures for 36000 years, which is likewise the period of its incubation. Before we proceed to explain *ἀριθμὸς γεωμετρικός, τοιούτου κύριος, ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων γενέσεων*, let us briefly explain the system upon which Plato's reckoning is based.

The number 36000 rests upon the Babylonian sexagesimal system[1], which made 60 the unit, and multiplied it by the factors of itself. This mode of reckoning, which to the present day divides our hour into 60 minutes, and our minute into 60 seconds, was widely spread in very early times, and there are traces of it as far west as Italy. It survived in the Latin use of *sescenti* for an indefinitely large number, and in the period of 6000 years, which was the duration of a dynasty of Etruscan gods. Among the Greeks we find traces of the sexagesimal system as a measure of time as early as Hesiod[2] and Cleobulus[3], and Herodotus expressly tells us that the Greeks borrowed from the Babylonians the division of the day into 12 parts[4]. It is therefore hardly necessary to suppose that Plato borrowed his reckoning directly from the Babylonians, even although, if Berosus may be trusted, 36000 years was

[1] Cf. Hultsch, p. 51. Full information on this system will be found in Brandis, *Das Münz- Mass- und Gewichtswesen in Vorderasien*, pp. 7—21, and in Cantor, *Gesch. der Math.*, pp. 67—94.

[2] *Works and Days* 562, 764 *et al.* I do not of course deny that there must even in Hesiod's time have been some way of making this division correspond with the solar year. See Ideler, *Handbuch der Chronologie* I p. 257 ff., for more evidence on the subject.

[3] If the epigram quoted on p. 55 is genuine.

[4] Hdt. II 109. It would appear that for astronomical purposes the Babylonians divided the day into 60 parts: see Cantor, p. 82.

actually the duration of a Babylonian cycle[1]. What it is of importance to note is, that the sexagesimal system was very commonly used in calculating long periods of time, from the notion that the year could be divided into 360 equal parts corresponding to the 360 degrees of the circle yearly traversed by the sun[2]. Thus among the Indians 360 years was 'a year of the gods,' 3600 a 'cycle of Bṛihaspati,' 216000 a 'cycle of Prajapati, 4,320,000 an 'age of the gods,' and the 'kalpa' 1000 'ages of the gods' or one 'day of Brahma,' while twice this number, or 8,640,000,000 years was 'a day and a night of Brahma[3].'

Let us now see how the number 36000 is connected with other Greek cycles, and with other indications in Plato of the cycle in which he believed.

It does not appear that Anaximander, Anaximenes, Diogenes of Apollonia, or Anaxagoras defined the period during which the world endures, although they held the Universe to be *φθαρτός*[4].

According to Stobaeus[5] the Great Year of Heraclitus was 18000 years, that is, one half of Plato's. Schuster's conjecture[6], that the time from one *ἐκπύρωσις* to another was reckoned by Heraclitus at 36000 years, 18000 being the *ὁδὸς κάτω*, and 18000 the *ὁδὸς ἄνω*, is thoroughly in harmony with the whole tone of Heraclitus' philosophy, and brings Heraclitus very near to Plato[7].

[1] I take this from Brandis, *Das Münz- etc.*, p. 11. Compare Sir G. C. Lewis's *Ancient Astronomy*, p. 400 ff. The Greek and Egyptian cycle of 36525 years (*ibid.* pp. 282, 389) is reached by a similar calculation, viz. by multiplying the number of days in the year (taken as 365¼) by 100. Lewis's excellent and learned work is a mine of information (see p. 256 ff.) on the part played by the numbers 60 and 360 in the astronomical reckonings of the ancients.

[2] Martin, *Rev. Archéol.* XIII p. 287 ff.

[3] Martin, p. 286. Martin interprets the verses of Hesiod beginning *ἐννέα τοι ζώει γενεὰς λακέρυζα κορώνη ἀνδρῶν ἡβώντων* (Plut. *de def. Or.* 415 c) by taking 400 years as the life of the *κορώνη*, and thus assigns 43,200 (=3600 × 12) years to the phoenix, whose appearance was generally supposed to herald some kind of new era, and 432,000 years to the nymphs. 432,000 years was according to the Chaldaeans the period from the creation to the deluge.

[4] Stob. I 417: cf. Zeller[4] I pp. 213, 230, 247.

[5] I 264. Cens. XVIII 11 assigns 10800 (=30 × 360) years to Heraclitus' cycle.

[6] Zeller[4] I 640 note 2.

[7] The *ὁδὸς κάτω* leads to the formation of the world, and the *ὁδὸς ανω*

The nearest approach to the doctrine of a Great Year in Empedocles is the theory that the wicked δαίμονες are condemned "to wander away from the blessed for thrice ten thousand seasons[1]." Zeller rightly observes that this in no way determines the duration of the world, since the δαίμονες must have lived before the beginning of their wanderings and will live after they are done.

A comparison with the Great Year of Philolaus will not yield any satisfactory result, because, as we know from Censorinus[2], he counted $364\frac{1}{2}$ days in the year. We can only say that had he counted 360 days in the year, then according to the method of reckoning which he employs, his great year would have been $59 \times 360 = 21240$ years, which is $\frac{59}{100}$ of Plato's cycle —and Philolaus (as well as Oenopides) recognised a smaller cycle of 59 years[3].

Aristotle is hostile to the idea of a Great Year, and the only passage which could possibly be otherwise construed is in the first book of the *Meteorologica* 14 p. 352[a] 28 ff.[4]; but the most that can be made out of his words is an assertion of the periodical recurrence of partial floods.

Of the later physicists, it is enough to mention the Stoics, whose great year was 365×18000 years, i.e. $\frac{365}{2}$ times the great year of Plato, and the astronomer Ptolemy, whose great cycle, like Plato's, was 36000 years[5].

to its dissolution. It is the same way, now up, now down. Just so (in the *Politicus*) the περίοδος is the same, now forward, and now backward. The parallel is so exact that one might feel inclined to hold that Plato himself regarded the whole period of the Universe as 36000, falling into two halves: but this will not account for the δύο ἁρμονίαι, 3600^2 and 4800×2700, and lands us in many other difficulties.

[1] Mullach I p. 1: cf. Zeller[4] I p. 706.

[2] Ch. XIX. See also Tannery *Rev. Phil.* XIII p. 213 ff.

[3] Cens. XVIII 8: cf. Stob. I 264.

[4] This explains the remark of Censorinus in Ch. XVIII 11, as Usener has pointed out (*Rhein. Mus.* XXVIII p. 392 ff.).

[5] See Hultsch, p. 57: "Vielleicht knüpfte der grosse Astronom an die oben ermittelte geometrische Zahl Platons an, deren Betrag ihm wohl bekannt sein konnte." In Barocius' *Cosmographia* I p. 6 (*Venetiis*, 1598) I find these words said of the movement of the ninth heavens: qui profecto motus complet unam perfectam revolutionem spatio 36000 annorum iuxta Ptolemaei opinionem; iuxta autem Albategnii, spatio 23760 annorum; iuxta vero Alphonsi, et quorundam aliorum sententiam, 49000 annorum;

It will be seen that Plato's Great Year was arrived at in the same way as that of many of the other Greek philosophers.

Nor is there in the whole compass of his works a single note which is not in unison with it. True it is that in the *Phaedrus*[1] the cycle of transmigrations (including periods for punishment and reward) for a human soul is fixed at 10000 years[2], but as the soul selects a new body only every 1000 years[3], let her clothe herself in body as often as she will, she can do so but 36 times before the cycle closes. And even supposing the philosophic soul, which is winged after three incarnations, or 3000 years[4], chose still to die the death that others may live, for her too there is rest, after 36 lives have been spent in the service of mankind. But these are they who *ἄνευ σωμάτων ζῶσι τὸ παράπαν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, καὶ εἰς οἰκήσεις ἔτι τούτων καλλίους ἀφικνοῦνται, ἃς οὔτε ῥᾴδιον δηλῶσαι οὔτε ὁ χρόνος ἱκανὸς ἐν τῷ παρόντι*[5].

Section 8. *Conclusion.*

The sum of the two harmonies, counted in days, is $(3600^2) + (4800 \times 2700)$. This is a *γεωμετρικὸς ἀριθμός*[6], for

quod utique (i.e. whatever its duration is) *temporis spatium vocant magnum Platonicum annum.* This is an interesting confirmation of Hultsch's conjecture, as well as of the present discussion: but a still more convincing proof is furnished by the *Sphaera* of Johannes de Sacro-Bosco (ed. Burgersdicius, 1639) p. 12: orbis nonus centenis quibusque annis juxta Ptolemaeum unum gradum proprio motu conficit, totamque periodum peragit *annis* 36000 (*quod spatium magnus annus appellari solet, aut annus Platonicus*), subiectasque sphaeras una secum circumducit. The work from which this is quoted was a regular text-book of Astronomy till the Copernican theory prevailed over the Ptolemaic: and 36000 years could hardly have come to be called the *annus Platonicus* in a text-book of Ptolemaic Astronomy unless Ptolemy or some of his predecessors or commentators had understood the Nuptial Number, for there is no other passage in Plato which gives the duration of the Great Year.

[1] 248 E ff. I reserve for another occasion a full discussion of the connexion between the cycles of the *Phaedrus* and the Great Year of Plato.

[2] Apparently 11000 according to *Rep.* x 615 A—B.

[3] *Phaedr.* 249 B.

[4] *Phaedr.* 249 A.

[5] *Phaed.* 114 C.

[6] See note 1 on p. 20. It is worth while to remember that the *γεωμετρικὴ μεσότης* was the symbol of *εὐνομία* among the Pythagoreans and Platonists: see Proclus *in Tim.* 238 A.

2700 : 3600 :: 3600 : 4800 i.e. 9 : 12 :: 12 : 16. But we have not yet sounded the full depth of meaning in the word *γεωμετρικός*. It is the climax of the whole—a climax not unworthy of the Muses. The whole number, 25,920,000 days or 72000 years, is the measure of the Earth—from the day of her begetting till the day she issued from the womb, and from the hour of her birth till her soul returns to God who gave it. For 36000 years she waxes: through 36000 years she wanes[1].

We have now to explain the words *τοιούτου κύριος, ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων γενέσεων*.

As elsewhere in the *Republic*[2], Plato ascends but to descend. He has risen from the *περίοδος* of the human *γεννητόν* to the cycle of the Universe: from the cycle of the Universe he now descends to that of man. This whole number, measuring the entire life of the World from the moment when it begins, to the moment when it ends, is, in the fullest sense, the final number, of which every other is a part. Of this number Proclus says[3]: *ἐκεῖνος γὰρ καὶ τῶν ἐν τοῖς ἀπλανέσι κινήσεων ἰδίων καὶ τῶν ἐν πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ἐν οὐρανῷ κινουμένοις ἀφανῶς ἢ ἐμφανῶς, θείοις γένεσιν ἢ μετὰ θεούς, καὶ τῶν ἐν τοῖς ὑπὸ*

[1] *γεωμετρική* in *Gorg.* 508 A has the same twofold meaning: *φασὶ δ' οἱ σοφοί, ὦ Καλλίκλεις, καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν συνέχειν κτλ. σὺ δέ μοι δοκεῖς οὐ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις, καὶ ταῦτα σοφὸς ὤν, ἀλλὰ λέληθέ σε ὅτι ἡ ἰσότης ἡ γεωμετρικὴ καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις μέγα δύναται*, i.e. has great power in heaven as well as on earth. Cf. Proclus in Bekker's *Scholia*, p. 83: *τὸ μὲν οὖν παράδειγμα τὸν ἅπαντα αἰῶνά ἐστι, μέτρον δ' ὁ πᾶς αἰών· μέτρον ἄρα καὶ ὁ πᾶς χρόνος. ἀλλ' ὁ μὲν τῆς τοῦ νοητοῦ ζωῆς μέτρον, ὁ δὲ τῆς τοῦδε τοῦ κόσμου ζωῆς, ὁ χρόνος*: and *in Tim.* 270 E *ὁ χρόνος μετρεῖ τὴν ὅλην κίνησιν καὶ τὸ τέλος αὐτῆς ἐπιστρέφει πρὸς τὴν ἀρχήν· διὸ καὶ ὁ ἀριθμὸς ἐπονομάζεται καὶ τέλειος* and *ibid.* 270 F *μετρεῖ δ' οὖν ὁ ὅλος χρόνος ὁ ἐγκόσμιος τὴν μίαν ζωὴν τοῦ παντός* and 271 A—B. The *ἀριθμός* is in fact *τῷ ὄντι γεωμετρικός*: compare *Rep.* VI 511 B *τὰς ὑποθέσεις ποιούμενος οὐκ ἀρχάς, ἀλλὰ τῷ ὄντι ὑποθέσεις* ("ad-sumptions"), *οἷον ἐπιβάσεις τε καὶ ὁρμάς*.

[2] Book VI 511 B—C.

[3] *In Tim.* 271 B. Speaking of the difference between the *τέλειος ἀριθμός* of the *Timaeus*, and the *ἀριθμὸς γεωμετρικός* of the *Republic*, Proclus remarks: *πλὴν προσκείσθω τοῖς εἰρημένοις, ὅτι τοῦτον τὸν τέλειον ἀριθμὸν ἐκείνου τοῦ ἐν Πολιτείᾳ ῥηθέντος, ὃς τὴν παντὸς τοῦ θείου γεννητοῦ περιλαμβάνει περίοδον, οἰητέον διαφέρειν, μερικώτερον ὄντα καὶ μόνων τῶν ὀκτὼ περιόδων, ἀποκαταστατικόν*. Then follow the words quoted in the text above. Proclus expresses himself a little awkwardly, in that at first sight he *seems* to be comparing, not the *ἀριθμὸς γεωμετρικός*, but the *ἀριθμὸς τέλειος* of the *Republic* with the *τέλειος*

σελήνην μακροπορωτέρων ἢ βραχυπορωτέρων περιόδων φορῶν τε καὶ ἀφοριῶν ἐστὶ περιληπτικός· διὸ καὶ τοῦ ἀνθρωπείου γένους τῆς περιόδου κύριός ἐστιν. Seeing therefore that the cycle of the Universe comprehends the cycles of all her children, when she has run her course, so likewise have they. It is in this sense that the number 36000, which measures a single *περίοδος* of the World, is the cause of change: and the remark of Aristotle[1], that the *χρόνος, δι' ὃν λέγει* (sc. *Πλάτων*) *πάντα μεταβάλλειν*, is no specific cause of the degeneration of the ideal state in particular, is most just. Only for an Ideal City there can be *no* cause of change within itself: nothing but the growing age of Heaven can shake it.

Thus the number 36000 expresses the *ἀνάγκη* that compels our city to decline, but why is the *ἀριθμὸς γεωμετρικός*, 72000 years, *κύριος ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων γενέσεων*? The reason is this. If children are begotten at times which correspond—si parva licet componere magnis—to the times when the Universe was begotten, *γενέσεις* will be *ἀμείνονες*; if at other times, *χείρονες*. Now at what times is the Universe begotten? At the beginning of every 72000 years. How was this number reached? By building it up from the *πυθμήν* of the number 216, which expresses in days the *περίοδος* of a human creature. Here, as throughout his entire philosophy, the disciple of Socrates interprets the Universe from man, but only to turn round and say: "Learn by studying the harmonies and revolutions of the All, *τῷ κατανοουμένῳ τὸ κατανοοῦν ἐξομοιῶσαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν*

ἀριθμός of the *Timaeus*. But a closer scrutiny of his words shews that he did not make this mistake. For the *ἀριθμὸς τέλειος* of the *Republic* does not "embrace the period *παντὸς τοῦ θείου γεννητοῦ*," but only *θείου γεννητοῦ*, and Proclus goes on to say that the number of the *Timaeus* is smaller than the number of the *Republic*, meaning thereby the concluding number, *τοῦ ἀνθρωπείου γένους τῆς περιόδου κύριος* (=*τοιούτου κύριος, ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων γενέσεων* in Plato), i.e. the *ἀριθμὸς γεωμετρικός*, which alone is larger—being in fact, as we have seen, exactly double either of the two others. If Proclus had understood *θεῖον γεννητόν* aright—"Divine Creature" and not "Creature created by the Divine," he would have expressed himself more accurately: but even as it is, we can see that it is the *ἀριθμὸς γεωμετρικός* which he interpreted as embracing and fulfilling every other *περίοδος* in heaven and earth.

[1] *Pol. l. c.*

φύσιν[1]." Logically speaking, this is what men call reasoning in a circle: but practically it is not. For when man discovers, or thinks he discovers, that the conditions which regulate his own nature are the laws that rule the whole, he realises, far more surely than before, that the conditions of his own nature are likewise laws, not to be violated without insult to the harmonies of heaven[2]. The categoric imperative "thou shalt" is derived by Plato from the doctrine of man's unity with Nature. To take for example the case which concerns us now, when Plato declares that the Laws of Generation for the Universe are but the Laws of Generation for man writ large, we recognize that we are part and parcel with the Whole, to which in this as in every other thing it is our *duty* to conform. As surely as this goodly Universe is begotten once every 72000 years, and after a period of incubation represented by multiplying the longer period in man into the sum of both the human periods and multiplying the product by the square of ten[3], issues forth a created God, the only-begotten son of the Creator[4], so surely are there times and seasons for begetting man: for what is man but the Universe epitomized[5]? And just as the moment of the World's conception is discovered from its period of incubation, 36000 years, so the right season for begetting children is to be determined from the period of gestation among mankind, 216 days, by means of 'calculation together with perception,' in the way already described[6].

But though our archons are, as far as may be, perfect guardians whose calculation errs not, yet shall our state decay. Though it was founded upon a rock, and for many ages "the

[1] *Tim.* 90 D.

[2] Heraclitus *Frag.* 91 τρέφονται γὰρ πάντες οἱ ἀνθρώπειοι νόμοι ὑπὸ ἑνὸς τοῦ θείου· κρατέει γὰρ τοσοῦτον ὁκόσον ἐθέλει καὶ ἐξαρκέει πᾶσι καὶ περιγίνεται.

[3] $\{270 \times (210+270)\} \times 10^2$: see above, p. 71.

[4] *Tim.* 31 B.

[5] This is the fundamental idea of Plato's Anthropology, and indeed of all the Greek anthropological inquiries. It is well expressed by Aristotle in his *Physics* (VIII 2. 252ᵇ 24 ff.): εἰ δ' ἐν ζῴῳ τοῦτο δυνατὸν γενέσθαι, τί κωλύει τὸ αὐτὸ συμβῆναι καὶ κατὰ τὸ πᾶν; εἰ γὰρ ἐν μικρῷ κόσμῳ γίνεται, καὶ ἐν μεγάλῳ. See Zeller[3] II 2 p. 488 and III 2 p. 397 and Stein's essay on *Mikro- und Makrokosmos der Stoa* in his *Psychologie der Stoa* I pp. 205—214.

[6] On page 51.

rains descended, and the floods came, and the winds blew," and beat upon our city, and it fell not, what of the rock meanwhile? Slowly but surely it was crumbling into sand. Our ideal city degenerated into timocracy, timocracy into oligarchy, oligarchy into democracy, democracy into the "last and worst disease of cities tyranny [1]," because the race of man degenerates as the World grows old and weary of child-bearing:

> Tristis item vetulae vitis sator atque vietae
> temporis incusat momen caelumque fatigat:
> nec tenet omnia paulatim tabescere et ire
> ad capulum spatio aetatis defessa vetusto [2].

The irresistible strength of *ἀνάγκη* forces the World onward to her dissolution in "much fire [3]," and as she moved farther from her Maker and forgot Him [4], our Perfect City passed away—but not for ever. When the Divine Child dies and is born again, there shall descend from the Heaven where she is stored [5], the perfect Athens [6], ever new and ever old, eternal as the Universe and man, because for ever she is born to die and dies but to be born—*Ἑλλάδος ἔρεισμα, κλειναὶ Ἀθῆναι, δαιμόνιον πτολίεθρον* [7].

> "A brighter Hellas rears its mountains
> From waves serener far;
> A new Peneus rolls its fountains
> Against the morning-star.
> Where fairer Tempes bloom, there sleep
> Young Cyclads on a sunnier deep.
>
> Another Athens shall arise,
> And to remoter time
> Bequeath, like sunset to the skies,
> The splendour of its prime;
> And leave, if nought so bright may live,
> All Earth can take or Heaven can give."

[1] *Rep.* VIII 544 C.
[2] Lucretius II 1171—1174.
[3] *Tim.* 22 D.
[4] *Polit.* 273 C.
[5] *Rep.* IX 592 A.
[6] *Tim.* 23 C. Plato's Ideal City is but a patriot's dream of Athens.
[7] Pind. *Frag. Dithyramb.* 4.

Cambridge:
PRINTED BY C. J. CLAY, M.A. AND SONS,
AT THE UNIVERSITY PRESS.